

ፍጥነት

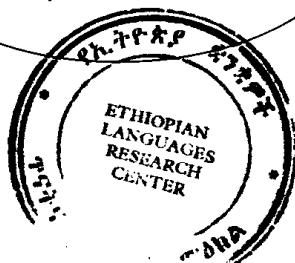
አማርኛ መዝገበ ቃላት

የአቶ ገብረ ገብረ ገብረ ገብረ ገብረ

አማርኛ መዝገበ ቃላት

ለሚገኝ ብራዩ ላንስኬይ

በዚህ መዝገበ ቃላት ዝግጅት
ሳይረጉት አስተዋፅኦ የመዝገበ
ቃላትን አንድ ቅጅ ከምስጋና
ጋር አበርክተናል።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል
አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የካቲት 1993

መብቱ በህግ የተጠበቀ ነው

የፊት ሽፋን ዳራ፡-

በአክሱማውያን ዘመን በኢትዮጵያ ለመጀመሪያ ጊዜ በጥቅም ላይ የዋለውና የኢትዮጵያ የፅህፈት ስርዓት መነሻ የሆነው የፈደል ገበታ። (ምንጭ፡-ተሰማ ሃብተ ሚካኤል+1951። ኩነቱ ብርሃን አማርኛ መዝገበ ቃላት። አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት፥ አዲስ አበባ።)

የሂሳ ሽፋን ዳራ፡-

የአማርኛ ቋንቋ በፅህፈት ላይ መዋል የጀመረበትን ጊዜ ለማወቅ በሚደረገው ጥረት እስካሁን በተገኘው መረጃ መሰረት በ14ኛው ክፍለ ዘመን ለነገሱት ለላኔ አምደላውና ለላኔ ዳዊት፥ እንዲሁም በ15ኛው ክፍለ ዘመን ለነገሱት ለላኔ ይሰሃት የተገጠሙ የውዳሴ ግጥሞች በሰፊ። (ምንጭ፡- ተክለገዳች መኮራያ፥ 1966። የኢትዮጵያ ታሪክ፤ ክላኔ ይኩኖ አምላክ እስከ ላኔ ልብኝ ድንግል። ብርሃንና በላም ቀ. ሃ. ለ. ማተሚያ ቤት፥ አዲስ አበባ።)

ለመጀመሪያ ጊዜ በ1993 አ. ም. ታተመ።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል፥ 1993። አማርኛ መዝገበ ቃላት። አዲስ አበባ፤ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

መቅደም

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል የኢትዮጵያ ቋንቋዎችን ለማጥናትና ለእድገታቸው አጋዥ የሆኑ ተግባራትን ለማከናወን የተቋቋመ ተቋም ነው። የማእከሉ መነሻ የነበረው ብሄራዊ የአማርኛ መርሃ ልሳን ድርጅት። በ1964 በአዋጅ ሲቋቋም የነበረው አላማ የአማርኛ ቋንቋን እድገት መከታተል ነበር። ሆኖም በ1966 የተከሰተውን የስርዓት ለውጥ ተከትሎ ማእከሉ “የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ” በሚል ስያሜ አቢይ የሆነ የአላማና የአደረጃጀት ለውጦችን በማድረግ በኢትዮጵያ የሚገኙ ቋንቋዎችን ሁሉ በእኩልነት የሚያገለግል ተቋም እንዲሆን ተደረገ።

አካዴሚው በባህልና ስፖርት ጉዳይ ሚኒስቴር በሃላም በማስታወቂያና ባህል ሚኒስቴር ስር በነበረባቸው ሁለት አስርታት በአዋጅ የተሰጠ ህልውና ሳይኖረውና በሰው ሃይልና ድርጅታዊ አቋም ሳይጠነከር በልዩ ልዩ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ላይ ጠቃሚ የሆኑ በርካታ የስነልሰና ጥናቶችን ሊያከናውን ችሏል። እንዲሁም የኢትዮጵያን ልዩ ልዩ ብሄሮችና ብሄረሰቦች የስነቃል ሃብት በመሰብሰብ፣ በማጥናትና ደረጃ በደረጃ እያሳተመ ለህዝብ በማትረብ፣ በልዩ ልዩ ቋንቋዎች ልሳነ ክልሉና ልሳነ ዋህድ መዛግብተ ቃላት በማዘጋጀት፣ ሌሎችም ቋንቋና ስነፅሁፍ ነዝ ተግባራትን በማከናወን የተግለበሱትን ሃላፊነት ሲወጣ ቆይቷል። ማእከሉ በአዲስ ስያሜና አደረጃጀት በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ስር ከተዋቀረ ወዲህም አላማዎቹን ከግብ ለማድረስ ጥረቱን ቀጥሏል።

በዚህ መሰረት እነሆ ይህንን የአማርኛ መዝገበ ቃላት አሳትሞ ለተጠቃሚዎች አትርቧል። ከዚህ ቀደም በአማርኛ ቋንቋ ልሳነ ክልሉና ልሳነ ዋህድ መዛግብተ ቃላት የተዘጋጁ ቢሆንም ይህ መዝገበ ቃላት በቃላት ምርጫው፣ በቃላት አፈታት ዘዴውና በመጠኑ ከሌሎቹ ቀደምት መዛግብተ ቃላት የተለየ ባህርይ አለው። መዝገበ ቃላቱ በዘመናዊ የመዝገበ ቃላት አይነት አከፋፈል መሳከልን መዝገበ ቃላት” ተብሎ የሚመደብና በተለይ በሁለተኛና በከፍተኛ ደረጃ የትምህርት እንቅስቃሴ ውስጥ አገልግሎት ሊሰጥ እንደሚችል ሆኖ የተዘጋጀ ነው።

የዚህ መዝገበ ቃላት መታተም በአማርኛ ቋንቋ የእድገት ታሪክ ውስጥ አንድ አቢይ ክንውን እንደሚሆንና በቋንቋው የእድገት ሂደት ውስጥም ከፍተኛ አስተዋፅኦ እንደሚኖረው የታወቀ ነው። ምንም እንኳን በስራው አድካሚነትና ውስብስብነት የተነሳ መዝገበ ቃላቱ ከስህተት ፈፅሞ የፀዳ ነው ለማለት ባይቻልም ለበርካታ አመታት በብዙ ባለሙያዎች ሲደከምበት የኖረው ስራ ለህትመት ብርሃን መብቃቱና ለተጠቃሚዎች መድረስ መቻሉ የሚያስደስት ነው። በተጠቃሚዎችና በቋንቋ ባለሙያዎች ፍተሻ የሚገኙ ግድፈቶችን መሰረት በማድረግም ወደፊት የታረመና የተሻሻለ ቅጂ ለማዘጋጀት ተስፋ ተደርጓል።

መያው የሚጠይቀውን አድካሚና አስቸኳይ ስራ በማከናወን ይህን መዝገበ ቃላት በማዘጋጀት ለአያሌ አመታት ለማሰኑት አዘጋጆች፣ ስራው በየጊዜው ያጋጠሙት ችግሮች እንዲፈቱ ልዩ ልዩ ርምጃዎችን በመውሰድ ለረዱ ተቋማት፣ ሐህፊት ቤቶችና የስራ ሃላፊዎች፣ በአጠቃላይ ስራው ተጀምሮ እስኪጠናቀቅ የየበኩላቸውን አስተዋፅኦ ሳደረጉ ሁሉ ማእከሉ የላቀ ምስጋናውን ያቀርባል።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል
አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

አማርኛ በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚነገሩት የደቡባዊ ሴም ቋንቋዎች አንዱ ነው። ቀደም ሲል በኢትዮጵያ ውስጥ የሰራ ቋንቋ ሆኖ ያገለግል የነበረውን ግእዝን በመተካት በ10ኛውና በ13ኛው ክፍላቱ ዘመናት መካከል ባለው ጊዜ አማርኛ የሰራ ቋንቋ ሆኖ ማገልገል እንደ ጀመረ የተለያዩ መረጃዎች ይጠቁማሉ። በሂሳም ከ17ኛው ክፍለ ዘመን ወዲህ በስነፅሁፍ ጭምር እየዳበረ መጥቶ በተለይ ከ19ኛው ክፍለ ዘመን ወዲህ የተሻለ እድገት በማሳየት አሁን ካለበት ደረጃ ደርሷል።

በአሁኑ ጊዜ የአማርኛ ቋንቋ በጎንደር፣ በጎጃም፣ በወሎና በሰሜን ሸዋ እንዲሁም በአገሪቱ በሚገኙ ዋና ዋና ከተሞች ውስጥ በሚኖረው በአብዛኛው ህዝብ በአፍ መፍቻነት የሚነገር ሲሆን በሌሎች የአገሪቱ ክፍሎችም በርካታ ቁጥር ያለው ህዝብ በሁለተኛ ቋንቋነት ይጠቀምበታል። ቋንቋው ለረዥም አመታት የሰራና የትምህርት መስጫ ቋንቋ ሆኖ ሲያገለግል ከመቆየቱ የተነሳ ከሌሎች የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጋር ሲነፃፀር በስፋት የሚነገር ሆኖ እናገኘዋለን።

አማርኛ የፅሁፍ ቋንቋ መሆን ከጀመረበት ጊዜ ወዲህ በተለያዩ ምሁራን ልሳነ ክልሌና ልሳነ ዋህድ የሆኑ መዛግብተ ቃላት ተዘጋጅተውለታል። ከነዚህም መዛግብተ ቃላት ውስጥ አብዛኞቹ የተዘጋጁት በውጭ አገር ምሁራን ሲሆን አላማቸው አማርኛን ከውጭ አገር ቋንቋዎች ጋር በማተራጎም ለልዩ ልዩ የትርጉም ስራዎች አመቺ ሁኔታን መፍጠር ነበር። በዚህም የተነሳ ብዙዎቹ ቀደምት መዛግብተ ቃላት ልሳነ ክልሌ ናቸው። በ1698 እ.ኤ.አ. በሂዮብ ሉዶልፍ የተዘጋጀው የመጀመሪያው “አማርኛ-ላቲን መዝገበ ቃላት” ፥ ከዚያም በ1841 እ.ኤ.አ. በቻርለስ ዊልያም ኢዘንበርግ የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1881 እ.ኤ.አ. በአንቷን ደ'አባዲ የተዘጋጀው “ፈረንሳይኛ-አማርኛ መዝገበ ቃላት”፥ በ1901 እ.ኤ.አ. በኢግናቲዮ ግዊዲ የተዘጋጀው አማርኛ - ኢጣልያንኛ መዝገበ ቃላት እና እንደገናም በ1917 እ.ኤ.አ. በአ. ቤቪላኳ የተዘጋጀው ኢጣልያንኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1910 እ.ኤ.አ. በቻርለስ አርምብሩስተር የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት እና በ1920 እ.ኤ.አ. በዚሁ አጥኚ የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1928 እ.ኤ.አ. በሲ. እፋ. ምክር የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1929 እ.ኤ.አ. በጆ. ቤትማን የተዘጋጀው አማርኛ - ፈረንሳይኛ / ፈረንሳይኛ- አማርኛ መዝገበ ቃላት፥

በ1940 እ.ኤ.አ. በኢግኖቲቱ ግዌዳ፥ ፍራንቺስኮ ጋሊና እና በኤንሪኮ ቼሩሊ በጋራ ዳብሮ
 የተዘጋጀው አማርኛ - ኢጣልያንኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1965 እ.ኤ.አ. በኢግኖቲኤል
 ጋንኪንና በከበደ ደስታ የተዘጋጀው መስኮብኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት ፥ በ1969
 እ.ኤ.አ. በኢግኖቲኤል ጋንኪን የተዘጋጀው አማርኛ-መስኮብኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1970
 እ.ኤ.አ. በቶሞኮ ሱዙኪ የተዘጋጀው የጃፓንኛና አማርኛ መዝገበቃላት፥ በ1976
 እ.ኤ.አ. በዎልፍ ሌዝላው የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ እና እንግሊዝኛ -
 አማርኛ መዝገበቃላት፥ በዚሁ አጥኚ በ1973 እ.ኤ.አ. የተዘጋጀው እንግሊዝኛ
 አማርኛ አውደ አገባባዊ መዝገበቃላት፥ በ1983 እ.ኤ.አ. በኢግኖቲኤል ጋንኪን፥ በኢ.
 ኪዳይቴን እና በኢ. ሚትሮሂና የተዘጋጀው መስኮብኛ - አማርኛ የተማሪዎች መዝገበ
 ቃላት፥ በ1990 በቶማስ ኪን በሁለት ቅጾች የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ መዝገበ
 ቃላት ልሳነ ክልኤ ከሆኑት ውስጥ የሚጠቀሱ ናቸው። እንደዚሁም በሂለኖቹ አመታት
 በአገር ውስጥ በኢትዮጵያውያን የተዘጋጁትና አማርኛን ከውጭ አገር ቋንቋዎች ጋር
 የሚያተራጉሙ ልሳነ ክልኤ መዛግብተ ቃላትም ከእነዚሁ ወገን ሊመደቡ ይችላሉ።
 ኢትዮጵያውያንም፥ አልፎ አልፎ ከውጭ አገር ምሁራን ጋር በመተባበር፥ ቁጥራቸው የበዛ
 ልሳነ ክልኤ መዛግብተ ቃላት አዘጋጅተዋል። ከእነዚህም መካከል በ1969 በመምህራን
 ግህበር የተዘጋጀው ተራማጅ መዝገበ ቃላት፥ በ1978 የተዘጋጀው አማርኛ -
 እንግሊዝኛ ግርክሳዊ ሌኒናዊ መዝገበ ቃላት፥ በ1986 በኢትዮጵያ ቋንቋዎች
 አካዴሚ የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ የሳይንስና ቴክኖሎጂ መዝገበ ቃላት፥
 በ1990 እ.ኤ.አ. በዝድኘክ ፖላቺክ፥ በመሳሉ አዘና በታምራት ተስፋዬ የተዘጋጀው አጭር
 ግህበራዊና ፖለቲካዊ እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1973 በአምሳሉ
 አክሊሉና በጂ. ፒ. ሞስባክ የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1979
 በአምሳሉ አክሊሉ የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1991
 በተክለብርሃን ገብረሚካኤልና በጌታቸው ገብረወልድ የተዘጋጀው የአማርኛና የእንግሊዝኛ
 ቃላት መገንቢያ፥ እንዲሁም በ1991 በግሞ ጉደታና በአለማየሁ ግርማ የተዘጋጀው
 እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት ይገኙበታል። ከእነዚህም በተወማሪ ሌሎች
 የውጭ አገር ቋንቋዎችን ከአማርኛ ጋር የሚያተራጉሙ መዛግብተ ቃላት መኖራቸው
 ይታወቃል።

አማርኛን ከሌሎች የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጋር ለማተራረም ከተዘጋጁት ውስጥ ደግሞ በ1948 በአለቃ ኪዳነወልድ ክፍሌ የተዘጋጀው መፅሃፈ ሰዋስው ወግስ ወመዝገበ ቃላት ሃዲስ፡ በ1948- 9 በዮሃንስ ገብረ እግዚአብሔር የተዘጋጀው መዝገበ ቃላት ትግርኛ - አምሃርኛ፡ በ1984 በአብዱራህማን ቆራም የተዘጋጀው ጨቅቲ ክታብ (ሃረሪ - አማርኛ መዝገበ ቃላት)፡ በ1989 በአበራ ነፋና ሌሎች የተዘጋጀው አማርኛ-እሮምኛ መዝገበ ቃላት እና በ1991 በኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ የተዘጋጀው ወላይትኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት ሊጠቀሱ ይቻላሉ። የአማርኛ ቋንቋን የተመለከቱ መዛግብተ ቃላት ከላይ የተመለከቱት ብቻ ባይሆኑም ቋንቋው በኢትዮጵያ ታሪክና ባህል ውስጥ የሚጫወተውን ሚናና ያለውን ከፍተኛ ድርሻ ለመጠቆም ያህል እነዚህ በቂ ናቸው።

በ20ኛው ምእተ አመት አጋማሽ ለመጀመሪያ ጊዜ በኢትዮጵያውያን ምዕራን አማርኛ በአማርኛ የሆኑ መዛግብተ ቃላት መዘጋጀት ጀመሩ። ከተዘጋጁት መዛግብተ ቃላት መካከል ዋና ዋናዎቹ በ1947 በተፈራ ወርቅ አርምዴ የተዘጋጀው ያማርኛ ስነ ቃላት፡ በ1951 እ. ም በከሳቱ ብርሃን ተሰማ ሃብተሚካኤል ግልው የተዘጋጀው ከሳቴ ብርሃን የአማርኛ መዝገበቃላት፡ በ1952 በመስፍን ልሳኑ የተዘጋጀው የአማርኛ መፅሄተ ቃላት፡ በ1962 እ. ም. በደስታ ተክለወልድ የተዘጋጀው አዲስ የአማርኛ መዝገበ ቃላት፡ በ1961 በሊቀ መዝምራን ሞገስ አቁበ እግዚ የተዘጋጀው አማርኛ በአማርኛ መዝገበ ቃላት፡ እንዲሁም በ1992 በኤፍሬም አሰፋ ወረደወርቅ የተዘጋጀው አዲስ የአማርኛ መዝገበቃላት ናቸው። ከተጠቀሱት መዛግብተ ቃላት ከፊሎቹ ባለ ጥቂት ገዎች ወይም የተለየ ደረጃ ያላቸው ሲሆኑ ሌሎች ደግሞ የመደበኛ መዝገበ ቃላት ደረጃ ያላቸው ናቸው። የእነዚህ መዛግብተ ቃላት መዘጋጀት ቋንቋው እንዲያድግና የመደበኛነቱ ደረጃም ከፍ እንዲል ያደረገው አስተዋፅኦ ከፍተኛ ከመሆኑ ጋር አዘጋጆቹ አድካሚ የሆነውንና ታላቅ ጥንካሬ የሚጠይቀውን የመዝገበ ቃላት ዝግጅት ስራ በግለሰብ ደረጃ ለማከናወን ደፍረው በመነሳት ውጤታማ ለመሆን መብቃታቸው እጅግ የሚያስመስግናቸው ነው።

አማርኛ ቋንቋ በየጊዜው የቃላት ሃብቱ እየዳበረ መምጣቱ ግልፅ ነው። በተለይ በዘመናዊቷ ኢትዮጵያ ውስጥ የትምህርት መስጫ ቋንቋ ሆኖ ለረዥም ጊዜ መቆየቱ፡ መዘመናታት፡ ጋዜጦች፡ መፅሃፍት ወዘተ. በዚህ ቋንቋ እየታተሙ መውጣታቸው፡ በአገሪቱ ውስጥ የስራ ቋንቋና የጋራ መግባቢያ ሆኖ ማገልገልና ከዘመናዊ አስተሳሰብና ከቴክኖሎጂ እድገት ጋር እየተዋወቀ መምጣቱ የቃላት እድገቱ ፈጣን እንዲሆን ረድቶታል። በአሁኑ ወቅት ደግሞ ከመቼውም ጊዜ ይበልጥ አዳዲስ ፅንሰሃሳቦችን የሚገልፁ ቃላት በነበረው

የቃላት ክምችት ላይ እየተጨመሩ ሲሆኑ ነባር ቃላትም በተጨማሪ ፅንሰሃሳቦች እየዳበሩና የፍች ስፋት እየጨመሩ ይገኛሉ።

ከላይ በጥቅሉ ለማሳየት እንደተሞከረው የአማርኛ ቋንቋ አገልግሎትና የቃላት ሃብት እየሰፋ መምጣት ዘመናዊ መዝገበ ቃላት የማዘጋጀቱን አስፈላጊነት የግድ በማድረጉ ይህ የአማርኛ መዝገበ ቃላት እንዲዘጋጅ ተደርጓል። ይህ መዝገበ ቃላት ከበፊቶቹ መዝገብተ ቃላት የሚለይባቸው የራሱ የሆኑ ባህርያት አሉት።

የቀድሞዎቹ መዝገብተ ቃላት የተዘጋጁት በግለሰብ ደረጃ ሲሆን ይህ መዝገበ ቃላት ግን በተቻለ መጠን ቋንቋውን በአፍ መፍቻነት በሚናገሩ፡ ከተለያዩ አካባቢዎች በመጡና የተለያዩ የኑሮ ልምድ ባላቸው የቋንቋ ባለሙያዎች በኩል እንዲዘጋጅ ተደርጓል።

በከላቴ ብርሃን ተሰማ ሃብተሚካኤል ከሳቴ ብርሃን የአማርኛ መዝገበ ቃላትና በደስታ ተክለወልድ አዲስ የአማርኛ መዝገበ ቃላት ውስጥ እንደሚታዩት በዚህ መዝገበ ቃላት በቋንቋው ውስጥ ያሉት የእርባታ ቅርፆች በሙሉ ተመዝግበው እንዲፈቱ አልተደረገም። በዚህም ምክንያት የመነሻ ግሱ ከሚኖረው ፍቺ ተጨማሪ ሌላ ፍቺ ወይም ፅንሰ ሃሳብ የሌላቸው ውልድ ቃላት (የአእማድ ቅርፅ ያላቸው ቃላት) በአብዛኛው አልተፈቱም። ይህንንም አሰራር መከተል ያስፈለገው የመዝገበ ቃላቱ ተጠቃሚ በመነሻ ቃሉ በተሰጠው ፍቺ መሰረት የውልድ አእማድ ቃላቱን ፍቺ መገመት ይችላል በሚል እምነት ነው።

በዚህ መዝገበ ቃላት ውስጥ የተካተቱት ቃላት የተሰበሰቡት ከቀደምት የአማርኛ መዝገብተ ቃላትና ስነፅሁፍ፡ ቋንቋው በስፋት ከሚነገርባቸው አካባቢዎችና ከተለያዩ የሙያ መስኮች ነው። ለመዝገበቃላቱ መነሻ የሆኑት ቃላት የተገኙት ከቀደምት መዝገብተ ቃላት ሲሆን የቀድሞዎቹ ከተዘጋጁበት ዘመን ወዲህ ወደ ቋንቋው የገቡ አዳዲስ ፅንሰሃሳቦችን የሚገልፁ ቃላትን፡ እንዲሁም ነባር ቃላት የያዟቸውን ተጨማሪ ፍቺዎች እንዲያካትት ተደርጓል። ከዚህ ጋር በተገናዘበ ሁኔታ በቀድሞዎቹ መዝገብተ ቃላት ውስጥ የሚገኙና በዛሬው ህይወት ውስጥ እጅግም የማይዘወተሩ ቃላትና የቃላት ፍቺዎች እንዲዘለሉና በአንፃሩ መዝገበቃላቱ ወደወትታዊው የአማርኛ አጠቃቀም እንዲያደላ ተደርጓል። ይህ የሆነበት ምክንያት ነባር ቃላቱ ያላቸውን ጠቀሚታ በመዘንጋት ሳይሆን የዚህ መዝገበ ቃላት ደረጃ “መካከለኛ” በመሆኑና ሊይዝ የሚገባው የቃላት ብዛትም የተወሰነ መጠን ስላለበት ነው።

አብዛኛዎቹ ቃላት በአብዛኛዎቹ የቋንቋው ተናጋሪዎች የአለት ተአለት ኑሮ ውስጥ ተደጋግመው የሚሰሙ ናቸው ተብለው የታመነባቸውና በመደበኛነት የሚታወቁት ሲሆኑ ጥቂቱ ደግሞ በመጠኑም ቢሆን ከውስን አካባቢ አለፍ ያለ ታዋቂነት ያላቸው ቀበልኛዎችና ከየሙያ ዘርፉ ተመርጠው የተወሰዱ ቃላት ናቸው። ፍቺዎችም የተሰጡት በተቻለ መጠን

በማያሻሽው፡ እጥር ምጥን ባሉና ግልፅ በሆኑ አረፍተ ነገሮች፡ ሃረጎች ወይም ቃላት ነው። በተጨማሪም ከቀድሞዎቹ መዛግብተቃላት ይልቅ በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ የቃላቱንም ሆነ የፍቺውን የአጠቃቀም ደረጃ የሚያመለክተ፡ ማብራሪያዎች (ለምሳሌ እንደ ስድብ፡ ፀያፍ፡ ተራ አነጋገር፡ ሃይማኖት፡... ያሉ መግለጫዎች) በብዛት እንዲታከሉ ተደርጓል። አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜም ተገቢ የሆኑ ተጨማሪ መረጃዎች እንዲሰጡና አልፎ አልፎም ፍቺዎች በስእሎች፡ በተራ ወይም በምሳሌያዊ አነጋገሮች ተጠናክረው የበለጠ ግልፅ እንዲሆኑ ተደርገዋል። እነዚህ ማብራሪያዎችና አስረጅዎች በተለይ የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው አማርኛ ላልሆኑ ሰዎች የቋንቋውን አጠቃቀምና ባህላዊ የአገላለፅ ዘዴዎች በማሳየት ረገድ ከፍተኛ ጠቀሜታ አላቸው። በአጠቃላይ መዝገበቃላቱ ከ25, 000 በላይ መነሻና ውልድ ቃላት፡ ሃረጎችና ዘይቤአዊ አገላለጾች ይዟል።

በቃላት አሰባስብና አመዘጋገብ ደረጃ የመዝገበ ቃላቱ ስራ የተጀመረው በ1970 አ.ም በወዳር ወር ነበር። ይሁን እንጂ ስራው ብዙም ሳይቀጥል ከሃምሌ ወር 1970 አ.ም አንስቶ እስከ መስከረም 1973 አ.ም ድረስ ሙሉ በሙሉ ተቋርጦ ከቆየ በሂሳ በጥቅምት ወር 1973 አ.ም እንደገና እንዲቀጥል ተደረገ። ከዚያም በሂሳ በሆነ ስራው በተለያዩ ምክንያቶች ሲቋቋሙ ቆይቶ መላ ዝግጅቱ፡ ረቂቁን በታይፕ የማፃፉ ስራ ጭምር፡ እስከ ሰኔ 1989 አ.ም. ድረስ ሊዘልቅ ችሏል። የዚህ መዝገበቃላት ዝግጅት ተጀምሮ እስከ ተጠናቀቀበት ጊዜ ድረስ በስራው ሂደት ላይ በርከት ያሉ ሙያተኞች በተለያዩ ጊዜ ተሳትፈውበታል። ከተሳታፊዎቹ ውስጥ በጣም ጥቂቶቹ እስከ ዝግጅቱ ፍፃሜ የዘለቁ ሲሆን አብዛኞቹ ደግሞ በተለያዩ ምክንያት (በዝውውር፡ የተሻሻ ደሞዝ በመፈለግ፡ ስራው አሰልፏልና አስቸጋሪ እንደመሆኑ በዚህ አይነት ስራ ላይ መቀጠሉን ባለመሻት፡...) ለተወሰነ ጊዜ ብቻ እየሰሩ አቋርጠዋል። ያም ሆነ ይህ ለአመታትም ሆነ ለጥቂት ወራት በስራው ላይ በመሳተፍ፡ አነስም በጣም የየበኩላቸውን አስተዋፅኦ ስላደረጉ የሁሉም ተሳታፊዎች ስም ዝርዝር በስራው ላይ ከነበሩበት የጊዜ ሰፋትና የተሳትፎ አይነት ጋር እንዲመዘገብ ተደርጓል። ዝርዝሩ የሰፈረው በስሞች የፊደል ተራ ቅደም ተከተል መሰረት ነው።

አዘጋጆች

1. ሃረገወይን ከበደ ከመስከረም 1975 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ጥቅምት 1989 አ.ም. በመዝገበ ቃላት ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፤
2. ልኡልሰገድ እርቅይሁን ከወዳር 1970 - ነሃሴ 1970 አ.ም. ከቀደምት የአማርኛ መሣግብተ ቃላት ቃላትን እየለቀሙ በእርባታ አወራረድ ቅደም ተከተል መሰረት ካርድ ላይ በመመዝገብ ስራ ተካፋይ በመሆን፤
3. መላኬ አበነ ከሚያዝያ 1970 - ነሃሴ 1970 አ.ም. ከተለያዩ ስነልቦናዊ፡ በተለይም ከአንድምታ የትርጓሜ መግባቶች፡ ውስጥ ለየት ያለ ፍቺ (ትርጉም) ያላቸውን ቃላት በመምረጥና ከአገላለጽው ካርድ ላይ በመመዝገብ፡ ከመስከረም 1973 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆንና በተጨማሪም ከግንቦት 1987 - ሰኔ 1989 አ.ም. ቡድኑን በማስተባበር፡
4. መስለች መልኬ ከታህሳስ 1978 - መስከረም 1981 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፤
5. መሰረት ተስፋዬ ከመስከረም 1976 - ነሃሴ 1976 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፤
6. ሙሉክ) መንግስቱ ከጥር 1973 - ሚያዝያ 1981 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ በመካፈል፡ በተጨማሪም ከግንቦት 1980 - ሰኔ 1981 አ.ም. ቡድኑን በማስተባበርና የስራው ተካፋይ በመሆን፤
7. ታምራት ተስፋዬ ከመስከረም 1973 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ በመካፈል፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ጥቅምት 1989 አ.ም. በመዝገበ ቃላት ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፤

8. አለሙ ሃይሌ ከታህሳስ 1976 - ሃምሌ 1976 አ.ም በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡
9. አረጋ በረደድ ከህዳር 1970 - ነሃሴ 1970 አ.ም. ከቀደምት የአማርኛ መዛግብተ ቃላት ላይ ቃላትን እየለቀሙ በእርባታ አወራረድ ቅደም ተከተል መሰረት ካርድ ላይ በመመዝገብ፡ እንዲሁም ከመስከረም 1973 - ሰኔ 1980 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ወቅት ቡድኑን በማስተባበርና የሰራው ተካፋይ በመሆን፡
10. አበባ ሲራክ ከጥቅምት 1979 - መስከረም 1981 አ.ም በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - የካቲት 1987 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
11. አድማሱ ጥሩነህ ከመስከረም 1978 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ጥቅምት 1989 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
12. ዘውዴ አክሊሉ ከግንቦት 1973 አ.ም በሞት እስከተለዩበት እስከ ነሃሴ 1979 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡
13. ዳንኤል ካፒሶ ከመስከረም 1980 - ሃምሌ 1981 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡
14. ጌታሁን አማረ ከመስከረም 1976 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ ከግንቦት 1984 - ጥር 1985 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
15. ጌታቸው ዘሩ ከመስከረም 1980 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ሚያዝያ 1987 አ.ም. በመዝገበቃላቱ ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፤ በተጨማሪም ከጥር 1987 - ግንቦት 1987 አ.ም.

16. ግርማ ሃላፊዎች በድኑን በማስተባበር፤ ከህዳር 1970 - ነሃሴ 1970 አ.ም ከቀደምት ስነዕሁፎች ላይ ቃላትን ከነአገባባቸው በመልቀምና ካርድ ላይ በመመዝገብ፤
17. ፈለቀ አለመ. ከሃምሌ 1987 - ጥር 1988 አ.ም በመዝገቢያዎች መጨረሻ ላይ በአባሪነት የሚሰፍሩትን ምእላድ ቃላት በፊደል ተራቸው መሰረት በመመዝገብና የአርትኦት ስራ የተካሄደባቸውን የቃላት ፍቺዎች ካርድ ላይ በመገልበጥ፤
18. ፈትለወርት ዕጌ ከህዳር 1986 - ሚያዝያ 1988 አ.ም በመዝገቢያዎች ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፤

አ ማ ካ ሪ

ዶ/ር አምሳሉ አክሊሉ የመዝገቢያዎችን የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ በማንበብና ጠቃሚ አስተያየቶችን በመስጠት፤

ፀሃፊዎች /ተቃባዊዎች/

አስካለ ተሾመ	የሺመቤት ቱሉ
አመቤት መንግስቱ	ፀሃይ ሃብታሙ
ዘውዲቱ መንግሻ	

ከዚህ በላይ የተዘረዘሩት መዝገቢያዎች በቀድሞው የባህልና ስፖርት ጉዳይ ሚኒስቴር ስር በነበረው የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ በሚዘጋጅበት ወቅት በስራው ላይ የተሳተፉ ሲሆኑ አካዴሚው ወደ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ተዛውሮ በአዲስ መዋቅር እንዲደራጅ ሲወሰን ረቂቁ በታይፕ ተፅፎ በጥራዊ ተዘጋጅቶ ነበር። በዩኒቨርሲቲው ስር በአዲስ መዋቅር ስራ የጀመረው የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከልም ረቂቁ እንደገና አንድ ወጥ እርምት እንዲካሄድበት፤ በኮምፒውተር እንዲተየብ፤ የመረጃ ስእሎችን እንዲያካትትና ለህትመት ዝግጁ በሆነ መልክ እንዲቀርብ በማድረግ ስራው ከጥቅምት 1990 እስከ ጥር

1993 እንዲቀጥል አድርጓል። በዚህ ወቅት ቀድሞ በስራው ላይ ከነበሩት ባለሙያዎች መካከል በማእከሉ ውስጥ የሚገኙት ወ/ት ሃረገወይን ከበደ ብቻ ስለነበሩ ቀሪዎቹን ስራዎች ለማካሄድ ለስራው ቀረቢታ አላቸው ተብለው የታመነባቸውን ሌሎች ባለሙያዎች በመመደብ፣ በስራው በቂ ልምድ ያላቸውን የቀድሞ ባለሙያዎችና ሌሎች የሙያ እገዛ የሚያደርጉ ስራተኞችን በትርፍ ሰአት ክፍያ ቀጥሮ በማሰራት መዝገበቃላቱ አሁን በሚገኝበት መልኩ ለህትመት እንዲበቃ ከፍተኛ ጥረት አድርጓል። በዚህ ወቅት በስራው ላይ የተሳተፉት ባለሙያዎች ስም ከተሳትፎአቸው አይነት ጋር በፊደል ተራ ቅደም ተከተል ቀጥሎ ቀርቧል።

1. ሃረገወይን ከበደ

ከጥቅምት 1990 - ሚያዝያ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የእርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፣ ከግንቦት 1991 - ጥር 1993 አ. ም. በመዝገበ ቃላቱ የእርምት ንባብና የኮምፒውተር አርትኦት ስራ ላይ ተሳታፊ በመሆን፣ እንዲሁም ጠቅላላ ስራውን በማስተባበርና ክትትል በማድረግ፣

2. መላኬ አዘነ

ከሰኔ 1990 - መስከረም 1991 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ውስጥ ያልተካተቱ ቃላትን ከነፍቻቸው አዚጋጅቶ በሚሟላት፣ ከፀደቀ 1991 ሚያዝያ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የእርትኦትና የእርምት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፣

3. ሙሉክበ መንግስቱ

ከጥቅምት 1992 - ሚያዝያ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የእርትኦት ስራና የእርምት ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፣

4. ግርማ ዘነበ

ከጥቅምት ሃምሌ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የእርትኦት ስራ፣ በእርምት ንባብና በኮምፒውተር አርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፣ እንዲሁም ከጥቅምት 1991 - ጥር 1993 አ. ም. አጠቃላይ የስራ ሂደቱን በመከታተልና ሌሎች ቴክኒካዊ ድጋፎችን በመስጠት።

በእርምጃ ንባብ ላይ የተሳተፉ

1. ሃይለየሱስ እንግዳሾች(ዶ/ር) ታህሳስ 1992 ኢ.ም በመዝገበ ቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፤
2. ሳሙኤል ሃይሉ ከታህሳስ 1992 - መጋቢት 1992 ኢ.ም በመዝገበ ቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆንና በሌሎች ከስራው ጋር ተዛማጅ በሆኑ ቴክኒካዊ ተግባሮች ላይ ተካፋይ በመሆን፤
3. ስርግሙ ገላው ታህሳስ 1992 ኢ.ም. በመዝገበ ቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፤
4. አድማሱ ጥሩነህ ከሰኔ 1992 - ጥር 1992 ኢ.ም. በመዝገበ ቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፤

ኮምፒውተር ዕህፈት

አምለሰት በላይ	እመቤት መንግስቱ
አስራቴ ብርቃየሁ	ዕጌረዳ ታደለ
አስካለ ተሾመ	

ቴክኒካዊ ስራዎች

የመዝገበ ቃላት የቅርፅ ዝግጅት፡-	ዕጌረዳ ታደለ
ስእሳዊ መግለጫዎች(በክፈል) ፡-	ሰላማዊት አቦነህ

በመጨረሻም ይህ መዝገበ ቃላት ለህትመት እንዲበቃ መያዝና ቴክኒካዊ ርዳታቸውን ለሌገሱን፡ በሃሳብ ለረዱንና ላበረታቱን ሁሉ ከፍተኛ ምስጋና እናቀርባለን። ስራው ተጀምሮ ለረጅም አመታት በቆየበት ጊዜ በተለያዩ ደረጃ አስተዋፅኦ ላደረጉ የቀድሞው የባህልና ስፖርት ጉዳይ ሚኒስቴር የስራ ሃላፊዎች፡ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ ጉባኤ፡ የአካዴሚው የስራ ሃላፊዎችና መያተኞች በሙሉ ምስጋናችን ይድረሳቸው። በተለይም አካዴሚው ወደ ዩኒቨርሲቲ ከተዛወረ በኋላ የስራው ሂደት እንዳይደናቀፍ ብርቱ ጥረትና

ክትትል ላደረጉልን የቀድሞው የማእከሉ ሃላፊ ለፕሮፌሰር ባዬ ይማም፡፡ በእርሳቸው እግር በመተካት ስራውን ዳር በማድረስ ረገድም ሆነ በስራው ላይ የበኩላቸውን እገዛ በማድረግ ጭምር ብርቱ ጥረት ላደረጉት የማእከሉ ሃላፊ ለዶ/ር ሃይለየሱስ እንግዳሽት ምስጋናችን የላቀ ነው፡፡ እንዲሁም በሙሉ ፈቃደኝነት የመዝገበ ቃላቱን የመጨረሻ ረቂቅ በማንበብ ጠቃሚ የእርምት አስተያየታቸውን ለሰጡን ለኣቶ አስፋው ዳምጢ ከፍተኛ ምስጋናችን ይድረሳቸው፡፡

አዘጋጅቼ

ልዩ ማስታወሻ

የዚህ መዝገበ ቃላት ስራ ከተወጠነበት ጊዜ ጀምሮ እስከ ተጠናቀቀበት ድረስ በልዩ ልዩ ደረጃ በስራው ሲሳተፉ ከነበሩት መካከል የሚከተሉት የስራቸውን ውጤት ሳያዩ ከዚህ አልም በሞት ተለይተዋል፡፡

1. ዘውዴ አክሊሉ
2. አረጋ በረደድ
3. ታምራት ተስፋዬ

በተለይ ኣቶ ታምራት ተስፋዬ ከትምህርት ቤት ከወጡ ጀምሮ ህይወታቸው እስካለፈበት ጊዜ ድረስ ኣብዛኛውን የስራ ዘመናቸውን በዚህ መዝገበ ቃላት ስራ ላይ ያዋሉ ናቸው፡፡ መዝገበ ቃላቱ ከዚህ ደረጃ እንዲደርስም የርሳቸው ድርሻ፣ ፍፁም የሆነ ፍላጎትና ትጋት ከፍተኛ ነበር፡፡

1. በአገልግሎት ላይ ያለው ነባር የፈደል ገበያ

[illegible]

3

1

2

13

2

7

ከ	ኮ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኰ
ወ	ዐ	ዒ	ዣ	ዤ	ወ	ደ
ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዞ	ዘ	ደ
ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዡ	ደ
የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	የ	ደ
ደ	ደ	ደ	ደ	ደ	ደ	ደ
ጀ	ጀ	ጀ	ጀ	ጀ	ጀ	ጀ
ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ገ
ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ
ጪ	ጪ	ጪ	ጪ	ጪ	ጪ	ጪ
አ	አ	አ	አ	አ	አ	አ
ቦ	ቦ	ቦ	ቦ	ቦ	ቦ	ቦ
ፈ	ፈ	ፈ	ፈ	ፈ	ፈ	ፈ
ፒ	ፒ	ፒ	ፒ	ፒ	ፒ	ፒ

ፍንዕቆች

ሂ ሳ ሚ ረ ሰ ሸ ቋ ባ ቷ ቸ ኗ ጀ ኳ ዚ ዣ ደ ጀ ን ዉ ጪ ያ ሴ

ከዚህ በላይ ባለው የፊደል ገበታ እንደሚታየው በቀድሞው የፊደል ገበታ ተመሳሳይ ድምፅ ካላቸው ሞክሼ ፊደላት መካከል በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ የተጠቀምንባቸው ሀ፥ ሰ፥ አ እና ፆ ብቻ ናቸው። ስለዚህ በቀድሞው የፊደል ገበታ ይገኙ የነበሩና የነዚህ ፊደላት ሞክሼ የሆኑ ፊደላት በዚህ መዝገበ ቃላት ውስጥ አልተሰራባቸውም። በተጨማሪ 'ሀ' በራብእ ድምፅ 'ሃ' እየተባለ መጠራቱ ቀርቶ በግእዝ ድምፅ 'ኸ' እየተባለ እንዲጠራ (ለምሳሌ በቀድሞው አፃፃፍ ይኸው ተብሎ በሚፃፈው ምትክ ይሀው ተብሎ እንዲፃፍና 'ሀ' በ 'ኸ' ድምፅ እየተተካ እንዲነበብ) ተደርጓል። በተመሳሳይ መንገድ 'አ' በራብእ ድምፅ 'አ' እየተባለ መጠራቱ ቀርቶ በ 'አ' ድምፅ እንዲጠራና የ'አ' ን ቦታ እየተካ እንዲነበብ (ለምሳሌ አረ በሚለው ምትክ አረ ተብሎ እንዲፃፍና 'አ' በ 'አ' ድምፅ እንዲጠራ ወይም እንዲነበብ) ተደርጓል። ስለሆነም 'አ' ፥ 'ኸ' እና ቀደም ሲል የጠቀሰናቸው ሞክሼ ሆሃያት ከነዝርያቸው በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ ጥቅም ላይ አልዋሉም።

እንደ ሷ፥ ሚ፥ ረ፥... ሁሉ ቀድሞ ከነበሩት የፍንዕቆች ፊደላት ዘሮች መካከልም የተጠቀምንባቸው ቋ፥ ኳ፥ ን የተባሉትን ብቻ ነው። እንደ ቈ፥ ቀ፥ ኩ፥ ኰ፥ ...ያሉት የፍንዕቆች ፊደላት ዘሮች በተቀራረቢ ወይም በተወራራሽ ድምፆች እንዲተኩ ተደርጓል።

በዚህም መሰረት፡-

‘ቂ’ በ ‘ቆ’ ፡ ‘ቀ’ በ ‘ቁ’ ተተክተዋል፡፡

‘ኩ’ በ ‘ከ’ ፡ ‘ኲ’ በ ‘ኸ’ “

‘ጐ’ በ ‘ኀ’ ፡ ‘ጒ’ በ ‘ጒ’ “

‘ኑ’ በ ‘ሆ’ ፡ ‘ኒ’ በ ‘ሀ’ “

በተጨማሪም በ ‘ኋ’ ቦታ ‘ኂ’ እንዲተካ ተደርጓል፡፡ በአዲሱ የፊደል ገበታ ‘ቨ’ ከ ‘ባ’ ፊደል ዘር ቀጥሎ የተፃፈበት ምክንያት ‘ባ’ እና ‘ቨ’ የቅርፅና የድምፅ ተቀራራቢነት ስላላቸው ተከታትለው ቢቀመጡ ተገቢና አመቺ ሆኖ ስለተገኘ ነው፡፡ ምንም እንኳ ይህ መዝገበ ቃላት በአዲሱ የፊደል ገበታ መሰረት ከላይ የተጠቀሱትን ለውጦች ጠብቆ የተዘጋጀ ቢሆንም በአዘጋጅቹም ሆነ በተያባይነት ዘንድ የቀድሞው ፊደል አጠቃቀም ተፅእኖ በመኖሩ አልፎ አልፎ ግድፈቶች ሊኖሩ እንደሚችሉ ግልፅ ነው፡፡ ስለሆነም ተጠቃሚው ይህንን ሁኔታ ከግምት ውስጥ እንዲያስገባልን እናሳስባለን፡፡

የስርአተ ነጥብ አጠቃቀም

በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ ስራ ላይ የዋሉ ስርአተ ነጥቦችና የተለያዩ ምልክቶች፡

1. አንድ ነጥብ / . /

ሀ. በአጭሩ የተፃፈን ቃል ያመለክታል፡፡

ምሳሌ፡-

$$ሳይ. = ሳይንስ$$

ለ. ከአንድ በላይ ፍቺ በሚሰጥበት ሁኔታ ከአሃዝ በሂሳብ በመቀመጥ አሃዡን ከፍቺዎች ለመለየት ያገለግላል፡፡

ምሳሌ፡-

ግንባር (ግምባር) ስ 1. ፀጉር ከበቀለበት የራሷ ክፍል ቢታች ከአይን በላይ ያለ የሰውነት ክፍል፡፡ 2. ፊት ለፊት፡፡ ቤቴ ግንባር ሳይ ነው ያለው፡፡ 3.(ዘይ.) እድል፡ ገድ፡ ጥሩ ግንባር ላለው፡፡

2. ሲያፍ መስመር ወይም ህዝባዊ (/)

ሀ. ረዘም ያለ ቃልን ወይም ሃረግን ለማሳጠር ያገለግላል።

ምሳሌ:

ት/ሚ = ትምህርት ሚኒስቴር

ለ. አንድን ሃሳብ የሚወክሉ ወይም የሚገልፁ የተለያዩ ቃላት ሲኖሩ ወይም አንድን ፍቺ ለማብራራት የሚደረጁ የተለያዩ አስረጃዎች ሲኖሩ ወይም አንዱን ቃል የሚተካው ሌላ ቃል ካለ ተተኪው ወይም አማራጩ ቃል ወይም አስረጅ በስያፍ መስመር እየተለየ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ሆዱ አረረ /ቆሰለ/ ተቃጠለ ተናደደ።

3. የኮከብ ምልክት / * /

ፍቺ ወይም ትርጉም ባልተሰጣቸው ቃላት አናት ላይ በስተማራ በኩል ይቀመጣል። እንደነዚህ ያሉት ቃላት በስፋት የማይታወቁ ወይም በአገልግሎት ላይ የሌሉ ወይም ለውልድ ቃላት መነሻ ናቸው ተብለው የግምት ቅርፅ የተሰጣቸው ቃላት ናቸው።

ምሳሌ:-

***ወለበ**

ወለባ ቅ ቀትረ ቀሊል፡ ነጠላ፡ ሾላካ፡ ጥላ ቢስ ።

ውልብ አለ ግ ታይቶ ጠፋ፡ ከመቅዕበት ሽው ብሎ አለፈ ።

4. የጥቅስ ምልክት / " " /

ከሌላ ዕሁፍ እንዳለ የተወሰደ ገለጻን ወይም አረፍተ ነገርን ወይም በተመልከት ጊዜ (በማጣቀስ ጊዜ) የሚተክርባቸውን ቃላት ለማመልከት ያገለግላል። እንዲሁም አልፎ አልፎ በፍቺ ውስጥ የሚጠቀምን አማራጭ ቃል ለይቶ ለማመልከት ያገለግላል።

ምሳሌ:-

በ-ሆ "በካ" ስር "በ-ኮን" ተመ.

ተርጓሚ ለ 1. በአንድ ቋንቋ የተነገረውን ቋንቋውን ለማያውቅ

ሌላ አድማዕቱ የሚተረጎም፡ "ትርጁማንም" ይባላል።

5. ሰረዝ / - /

ሀ. አንድ ከፊል ቃል ወይም ምእላድ ወይም ያልተሟላ ቃል ሲኖር ከቃሉ ተድሞ ወይም ቀጥሎ ከጎኑ በመቀመጥ ያ ቃል ከሌላ ቃል ጋር የሚጣመር መሆኑን ለመጠቀም ያገለግላል።

ምሳሌ:-

ስነ-

ፀረ-

- ነክ

- አስተኔ

6. ነጠብጣብ / ... /

በመዘርዘር ገለፃ ጊዜ ሁሉንም ነገሮች ከመፃፍ ይልቅ የተወሰኑትን ብቻ ጠቅሶ ሌሎችም እንዳሉ ለመጠቀም ይገባል።

ምሳሌ:-

ወለድ አግድ ስ አበዳሪዎች በገንዘብ ቅርፍ ወይም አራጣ ፋንታ የተበዳሪን ቤት፣ መሬት፣... በመያዝ የሚጠቀሙበት የብድር ውል አይነት ።

7. አራት ማእዘን ቅንፍ / | | | | /

በተናጠል ወይም ከሌላ ቃል ወይም ምእላድ ጋር በመጣመር የሚነገር ቃል ሲኖርና ቃሉ (ያልተጣመረው) ብቻውንም መነገር የሚችል መሆኑን ለማሳየት ሲፈለግ ተጣማሪው ቃል በአራት ማእዘን ቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ቁምጣ |ሱሪ|

ሸራ |ጫማ|

|የ| ብርድ ልብስ

8. ቅንፍ / () /

ሀ. በተለያዩ ቅርፅ ወይም አጠራር የሚነገር ስም ሲያጋጥም እንደመደበኛ የሚቆጠረው ወይም አንደኛው ቃል ብቻ ከቅንፍ ውጪ ሆኖ ሌላው ቃል በቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ቢላ (ቢላዋ ÷ ቢላዎ)

ቀዥቃዥ (ቀዥቀዥ)

ሁልጊዜ (ሁሌ)

ሙቀጫ (ሙገጫ)

ለ. ለየት ያለ የብዙ ቁጥር ቅርፅ ያላቸው ቃላት ካሉ የብዙ ቁጥሩ አንዳንዴም የነጠላ ቁጥሩ ቅርፅ በቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ካህን (ብ. ቁ. ካህናት)

ህፃን (ብ. ቁ. ህፃናት)

ልኡል (ብ. ቁ. ልኡላን)

መኳንንት (ነጠ. ቁ. መኮንን)

መ. የሚፈቱት ቃላት ተጨማሪ መግለጫ የሚያስፈልጋቸው ሆኖ ሲገኝ ከቃላቱ ፍቺ በፊት መግለጫው በምህፃሪ ቃል ወይም ሙሉ ቃሉ እንዳለ በቅንፍ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ለብላቢ ት (የአራዳ አኒ.) ጠፊ፣ ሰካራም።

በልቃጣ ት (ነውር፣ ስድብ) 1. ሃፍረተ ስጋዋ እንዳይታይባት ጥንቃቄ

የማታደርግ፣ በርጋዳ። 2. ስነስርዓት የሌላት፣....።

ነነዌ (ነይ ነይ) ስ (ኢ. አ. ተ. ቤ.) ከሁዳዴ ያም መባቻ አበራ አራት....።

ረ. የተሰጡት ፍቺዎች ተጨማሪ መግለጫ ወይም ማብራሪያ የሚያስፈልጋቸው ሆኖ ሲገኝ ከፍቺው በፊት፣ በፍቺው መካከል ወይም ከፍቺው በኋላ መግለጫው ወይም ማብራሪያው በቅንፍ ውስጥ እንዲቀመጥ ይደረጋል።

ምሳሌ:-

ባዶ ቤት ስ 1. ምንም ነገር (ምግብ፣ መጠጥ፣ ገንዘብ፣ ...) የሌለበት ቤት።

2. ሰው የሌለበት ወና ቤት።

በረራ ስ ንዞ (የእውጭጥላን)።

ተቻቻለ ግ 1. (ከፍያ፣ ወጪ፣ ኪሳራ፣ እዳ፣...) ተጣጣ፣ ተብቃቃ፣ ተካካለ።

9. ነጠላ ሰረዝ / ቶ / የተለያዩ ነገሮችን ለመዘርዘር ያገለግላል።

ምሳሌ:-

ተገለለ ገ ተለየ፥ ተነጠለ፥ ብቸኛ ሆነ፥... ።

10. ድርብ ሰረዝ / ኔ /

ሀ. አረፍተ ነገር አከል በሆኑ ሃሳቦች መካከል ይገባል።

ምሳሌ :-

አንተበተበ ገ እሳት በደንብ ሳይገባውና እስኪንጣጣ ድረስ ብቻ ቆላ፤ በደንብ ሳያበስል አመሰ።

ለ. በቃላት ፍቺ ውስጥ ወይም በፍቺዎች መካከል መጠነኛ የሆነ ልዩነት ሲኖርና በአንድ ቁጥር የፍቺ ሃሳብ ውስጥ የማይጠቃለሉ ግን ደግሞ በሌላ ቁጥር ተለይተው ሳይሆን በዚያው በአንደኛው ቁጥር ውስጥ እንደ ሁለተኛ ፍቺ ሆነው የሚቀርቡ የፍቺ ሃሳቦችን ለመለየት ያገለግላል። እንዲሁም የአንድ ቃል ፍቺ ከተሰጠ በሂሳብ፥ ተፈቺው ቃል ሌላ ሁለተኛ መጠሪያ ካለው ሁለተኛ ስሙ ወይም መጠሪያው ከፍቺው ቀጥሎ ከድርብ ሰረዝ በሂሳብ ይቀመጣል ።

ምሳሌ :-

ተበላለጠ ገ 1. አልመጣሙን ወይም እኩል አልሆን አለ፤ ተዛነፈ።

ተዛነብ ስ ከግድግዳ ውጪ ዙሪያውን የሚገኝ፤ ዝናብ ግድግዳን እንዳይገዳ

ለማድረግ የሚያገለግል የጣራ ክፍል፤ ታዛ፤ ለበሰብ።

11. አራት ነጥብ / ። / በያንዳንዱ አረፍተነገርና በቃል ፍቺ መጨረሻ ላይ ይገኛል።

12. የማጥበቂያ ምልክት / . / አንዳንድ ቃላት የተዋቀሩባቸው ፊደላት ጠብቀው ወይም ላልተው ሲነበቡ የትርጉም ለውጥ የሚያስከትሉ ሲሆኑ ይህንን ለመለየት በሚጠብቀው ፊደል ራሱ ሁለት ነጥቦች እንዲቀመጥ ተደርጓል።

ምሳሌ :-

አሳኝ ገ እንዲታማ አደረገ፥ ምክንያት ሆነ።

ገና ተው. ገ ወደፊት እንጂ አሁን ያልሆነን፥ ያልተፈፀመን ድርጊት ለማሳየት

የሚያገለግል ቃል። ምሳሌን ገና አልበላሁም /ሁለተኛ ደረጃን ገና አልጨረስም።

ገና ስ 1. በክርስትና እምነት ተከታዮች ዘንድ ታህሳስ 29 ወይም በየአራት አመቱ በዘመነ ዮሃንስ ብቻ ታህሳስ 28 ቀን የሚከበር፣ ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ቀን፤ ልደት። 2. የገና ጨቃታ።

የምህፃረ ቃላት ዝርዝር

ሙሉ ቃል

ሂሳብ
ሃይማኖት
መስተዋደድ
መስተፃምር
መጠይቃዊ ቅፅል
መጠይቃዊ ተውሳጠ ስም
መፅሃፍ ቅዱስ
ማለዘቢያ አነጋገር
ምርቃት
ምሳሌ
ምሳሌያዊ አነጋገር
ምእላድ
ሰዋስዎ
ሳይንስ
ስም
ስነልሳን
ስነፅሁፍ
ስፖርት
ቃለ አጋኛ
ቅፅል
ቤተክህነት
ብዙ ቁጥር
ተመልከት
ተራ አነጋገር
ተባለታይ የታ
ተውሳጠ ስም
ተውሳከ ግስ
ትእዛዝ አንቀፅ
ነጠላ ቁጥር

አሀፅሮት

ሂሳ.
ሃይ.
መዋ.
መዓ.
መጠ. ቅ.
መጠ. ተው. ስ.
መ. ቅ.
ማ. አነ.
ምር.
ምሳ.
ምሳ. አነ.
ምእ.
ሰዋ.
ሳይ.
ስ.
ስነ. ል.
ስነ ፅ.
ስፖ.
ቃ. አ.
ቅ
ቤ. ክህ.
ብ. ቁ.
ተመ.
ተራ አነ.
ተባ. የ.
ተው. ስ.
ተው. ግ.
ትእ. አን.
ነጠ. ቁ

ኢኮኖሚ
 አንስታይ ዖታ
 አፍራሽ
 እርግጥን
 እስልምና ሃይማኖት
 ኬሚስትሪ
 ክርስትና ሃይማኖት
 ዘይቤያዊ
 ዝኒ ከማሁ /ይህም እንደ ሳይኛው ነው/
 የማንኳሰስ አጠራር
 የንቀት አነጋገር
 የኢትዮጵያ እርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን
 የጊዜ ተውሳክ ግስ
 ያራዳ(የአራዳ) አነጋገር
 ግስ
 ግብርና
 ፍልስፍና
 ፖለቲካ
 ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ

ኢኮ.
 አን. ዖ.
 አፍ.
 እር.
 እስል.
 ኬሚ.
 ክር.
 ዘይ.
 ዝ. ከ.
 የማ. አጠ.
 የን. አነ.
 ኢ. አ. ተ. ቤ.
 የጊ . ተው. ግ.
 ያራዳ(የአራዳ) አነ.
 ግ
 ግብ.
 ፍል.
 ፖለ.
 ፖለ. ኢኮ.

የመዝገበ ቃላት አጠቃቀም

ይህን መዝገበ ቃላት በአግባቡ ለመጠቀም ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን የአጠቃቀም መመሪያዎች መከተል ይጠቅማል።

1. የሚፈለገው ቃል የት / እንዴት ይገኛል?

በዚህ መዝገበ ቃላት ውስጥ በፊደል ተራቸው ተደርጎረው የሚገኙት መነሻ ቃላት በሶስተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ ተባእታይ ይታ፣ የግላፊ ጊዜ ቅርፅ የያዙ ግሶች ወይም ነባር ስሞች ወይም ደግሞ የት እንደሚገኙ ለመጠቀም ያህል የተመዘገቡ ውልድ ቃላት ናቸው። የመዝገበ ቃላቱ ተጠቃሚ የሚፈልገው ቃል ግን ከሆነ ቃሉን በሶስተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ ተባእታይ ይታ፣ በየግላፊ ጊዜ ቅርፁ በፊደል ተራው ማግኘት ይችላል። ነባር ስሞችና የዋናው ግስ ውልድ ቃላትም እንደዚሁ በፊደል ተራቸው ይገኛሉ።

አልፎ አልፎ በመንሻነት የተመዘገቡት ቃላት በላያቸው ላይ የኮከብ / * / ምልክት ተደርጎባቸው እንመለከታለን። ይህ ምልክት የተደረገበት ቃል በተቀመጠበት ቅርፅ የማይነገር ወይም መነገሩ የተረ ወይም አገልግሎቱ በተወሰነ እክባቢ ብቻ የሆነ ወይም ቀደም ሲል በመንሻነት ያገለግል ነበር ተብሎ የሚታሰብና ግምታዊ (መላምታዊ) በሆነ መንገድ የተሰጠ የግስነት ቅርፅ ነው። እነዚህ መላምታዊ ቅርፆች ገሚሶቹ ባለ ሁለት እግር ገሚሶቹ ደግሞ ባለ ሶስት፣ ባለ አራት ወይም ባለ አምስት እግር ሆነው ይገኛሉ። ይህ አይነቱ የቅርፅ መለዋወጥ የተፈጠረው ቃላቱ መላምታዊ በመሆናቸውና አንድ ወጥ የሆነ የሰነድ ቅርፅ የሌላቸው ስለሆኑ ነው። የኮከብ ምልክት ተደርጎባቸው መግባታቸው በአገልግሎት ላይ ተገኝተው እንደገቡ ሆነው እንዳይቆጠሩ ለማመልከት ነው።

በቋንቋው ውስጥ ፅንሰግሳብን የሚገልፁ ሆነው ነገር ግን በተናጠል ሊሰፍሩ የማይችሉ ቃላት ሊጣቸውን ያለፍች እንዲሰፍሩ ወይም ረዳት ግስ እየተጨመረላቸው እንዲፈቱ ተደርጎልዋል።

ምሳሌ፡

ግው¹

ግው (እግው) አለ ግ ቅልቅ ወይም ወፍራም ነገር ሲጋዋ፣ ሲወድቅ ወይም ሲመታ የሚፈጥረውን አይነት ድምፅ አለግጥ።

ግው²

ግው አለ ግ በሃይል ነደደ። እሳቱ ግው ብሎ ነደደ።

በመዝገበቃላቱ አሰራር የማንኛውም ውልድ ቃል ፍቺ የተሰጠው በሶስተኛ መደብ፥ ነጠላ ቁጥር፥ ተባእታይ ይታ፥ ሃላፊ ጊዜ በተቀመጠው ግስ ስር በመሆኑ አንድን ውልድ ቃል በመዝገበቃላቱ ውስጥ ለመመልከት የሚፈልግ ተጠቃሚ የቃሉ መገኛ ወደሆነው የሶስተኛ መደብ፥ ነጠላ ቁጥር፥ ተባእታይ ይታ፥ ሃላፊ ጊዜ ግስ ስር ሂዶ መፈለግ ይኖርበታል ማለት ነው። ለምሳሌ "ስብራት"፥ "ሽልማት"፥ "መጥረጊያ" የሚሉትን ቃላት የሚፈልግ ሰው እንደቅደም ተከተሉ "ሰበረ"፥ "ሸለመ"፥ "ጠረገ " በሚሉት ግሶች ስር መመልከት ይኖርበታል።

አለዚያም ቃላቱን በፊደል ተራቸው ሄዶ ቢመለከት ወደእነዚህ ግሶች ሊመሩት የሚችልበት ሁኔታ አለ፤ ሆኖም ይህ ሁሉ የሚያጋጥም አይደለም። እንደ "ተሰበረ" ፥ "ተፈለገ"፥ "አበላ" የመሳሰሉ "ተደራጊ" ወይም "አድራጊ" ውልድ አእማዶች ወይም ከአእማዱ የተገኙ ውልድ ስሞችና ቅፅሎች መነሻ የሆኗቸውን ግሶች (ማለትም ከተሰጠው ምሳሌ አንፃር "ሰበረ"፥ "ፈለገ"፥ "በላ" የሚለውን) በቀላሉ መገመት ስለሚቻል በፊደል ተራቸው አልተቀመጡም። እነዚህን መሰል በ"ተ-"፥ "ተሰ-"፥ "ተሸ-"፥ "ተን-"፥ "አ-"፥ "አሰ-"፥ "አሸ-"፥ "አን-" የሚነሱ ቃላትን መገኛ ማወቅ ካስፈለገ በስተመጨረሻ አባሪ በሆነው የቃላት ዝርዝር ውስጥ መመልከት ይቻላል። መነሻቸውን መገመት የሚያስቸግሩ ውልድ የአእማድ ግሶች ወይም ቃላት ግን በአብዛኛው ወደሚገኙበት ተመላክተዋል።

ጥምር ቃል አብዛኛውን ጊዜ የመጀመሪያው አጣማሪ ቃል በሚገኝበት ቦታ የሚፈታ ስለሆነ የመጀመሪያው ከፊሊቃል ወደሚገኝበት ሄዶ መመልከት ያስፈልጋል። ለምሳሌ "ቤተክርስቲያን" " ቤት " ስር የተሰራ ሲሆን " ማብሪያና ማጥፊያ" ደግሞ "በራ" በሚለው ስር ይገኛል።

2. አመዘጋገብ

በመነሻነት ወይም በውልድ ቃልነት የተመዘገቡት ቃላት ደመቅ ባለ ቀለም የተፃፉት ናቸው። በመነሻነት የተመዘገቡት ቃላት የጻርኛውን ጠርዝ ይዘው የተፃፉ ሲሆን ከነዚህ የሚገኙ ውልድ ቃላት ገባ ብለው ተመዝግበዋል። ከአንድ መነሻ ወይም ውልድ ቃል የሚገኙ ሃረጎች ወይም ዘይቤአዊ አነጋገሮች እንደውልዱ ቃል ደምቀውና ገባ ብለው ተመዝግበው ይገኛሉ።

አንድ ቃል በተባእታይ ይታ ቅርፅ ቢመዘገብም ፍቺው ለሁለቱም ይታ እንደሚያገለግል ሆኖ ተቀምጧል። ይሁንና አልፎ አልፎ አንድ ቃል በተለይም ግስ በአንስታይ ይታ ሲነገር ተጨማሪ ሌላ ፍች የሚኖረው ከሆነ ቃሉ በአንስታይ ይታ እንደማንኛውም መነሻ ወይም ውልድ ቃል ደመቅ ብሎ ከተፃፈ በሂሳ ፍቺ ይሰጠዋል።

በአማራጭነት ወይም በተወዳዳሪነት የሚያገለግል የአንድ ቃል ሌላ መልክ ወይም ቅርፅ ወይም የአፃፃፍ መንገድ መደበኛውን ወይም በአብዛኛው የተለመደውን የአፃፃፍ ስርአት በማስቀደም በቅንፍ ውስጥ ተከትሎ ይመዘገባል። የሚከተለውን ምሳሌ እንመልከት።

ሰበረ ገ	መነሻ ቃል
ሰበር ሰካ አለ	ሃረግ
ሰብራት ስ	ውልድ ቃል
ወለደ ገ 1..... 2.....	በተባለት የታ መነሻነት የገባ ቃል
ወለደች	በአንስታይ የታ መነሻነት የገባ ውልድ ቃል
ረቡእ (ሮብ) ስ	አማራጭ ወይም ተወዳዳሪ ቃል

3. ልዩ ልዩ መረጃዎች

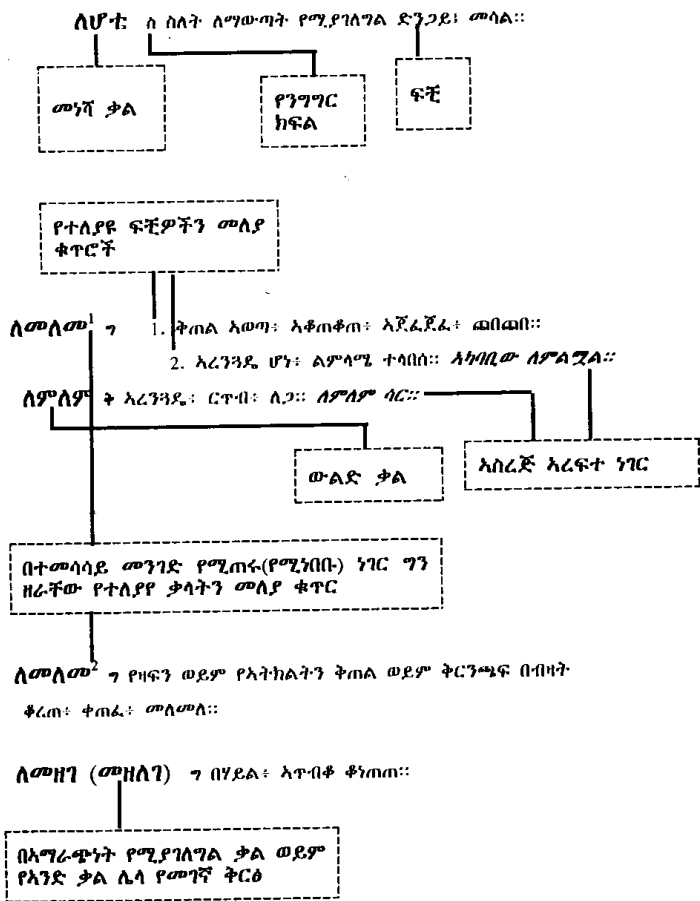
አንድ መነሻ ወይም ውልድ የሆነ ቃል ከተመዘገበ በኋላ ቃሉ ስም ሆኖ ብዙ ቁጥሩን ለየት ባለ መልክ የሚመሰርት ከሆነ የሚቀጥለው መረጃ ይህንን የሚመለከት ይሆናል። ይህም መረጃ ከቃሉ ቀጥሎ በቅንፍ ውስጥ ይሰጣል። ለየት ባለ መልክ የሚመሰረቱ የብዙ ቁጥር ቅርፆች በቅንፍ ውስጥ እንዲቀመጡ ቢደረግም ከነዚህ ውስጥ አብዛኞቹ መደበኛውን የብዜት ስልት ሊከተሉ ይችላሉ። ለምሳሌ፦

ቄስ	→	ቀሳውስት	→	ቄሶች
ወፍ	→	አእዋፍ	→	ወፎች
መፅሃፍ	→	መፃህፍት	→	መፅሃፎች

ቃሉ መደበኛውን የአማርኛ ብዙ ቁጥር መመስረቻ ስርአት ብቻ ተከትሎ የሚሄድ ከሆነ ግን ከቃሉ ቀጥሎ የሚሰጠው መረጃ የንግግር ክፍል ነው። ከንግግር ክፍሉ ቀጥሎ የምናገኘው ፍቺ ሲሆን ቃሉ ከአንድ በላይ ፍቺ ካለው ፍቺዎቹ እየተለዩ ይቀመጣሉ። ቃሉ በተለያዩ የንግግር ክፍሎች የተለያዩ ፍቺዎች ካሉትም የፍቺው ተራ ቁጥር ከመፃፉ በፊት የንግግር ክፍሉ ይመዘገባል።

ለአንድ ቃል የተሰጠው ፍቺ በተወሰነ የስራ ወይም የእውቀት መስክ ብቻ የሚያገለግል ከሆነ ወይም የቃሉ አጠቃቀም ደረጃ ልዩ መግለጫ የሚያስፈልገው (ለምሳሌ ነውር፣ ተራ አነጋገር፣ ስድብ፣...) ከሆነ ይህው ሁኔታ ከፍቺው በፊት በቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

አንድን ቃል ተክቶ ሊገባ የሚችል ቃል ከተተኪው ቃል ቀጥሎ በአንድ ህዝባዊ ምልክት ይለያል። ከህዝባዊ ምልክቱ ቀጥሎ ያለው ቃል ቀድሞት የገባውን አንድ ቃል ሊተካ ይችላል ማለት ነው። በተጨማሪም ህዝባዊ አንድን ቃል ለማብራራት የተሰጡ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ አስረጃጅዎችን ለመለያየት ወይም ለመከፋፈል ይገባል። የሚከተሉትን ምሳሌዎች እንመልከት።

ለበን ስለንበዎት፡ የታችኛ ክንፈር።

ለበን ግለ አካሄድ።

ዘይቤያዊ አገላለፅ
ወይም ሃረግ

ለበናም ት (ስድብ) ለምቦላም።

የቃሉ አጠቃቀም ደረጃ

ለት "እለት" ን ተመ.

ማጣቀሻ ወይም ማመላከቻ

ግብቡ "ገባ" ስር ተመ.

ግቢ ዝከ.

ግብ ዝከ.

ግንድስ "ገነደስ" ስር "ገንዳሳ" ን ተመ.

ሊጦን ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ቁሶች በየእለቱ ተራ አስገብተው
የሚያዘሙትና የሚደግሙት የምስጋና ፀሎት።

ቃሉ በዚህ ፍቺ የሚያገለግልበት የስራ ወይም የትምህርት መስክ

ላባ ኳስ ስ /ስፖ./ ክብ በሆነ ቡሽ ላይ የተሰካኩ ላባዎች ያሉት የባድሚንተን መላከቻ።

ምላጭ ስ 1. ፀጉርን ለመላጩት የሚያገለግል 2. ጠመንጃን፡ ሽጉጥን ለመተኮስ የምትሳብ.....

3. /ዘይ./ ባአነጋገሩ ቀልጣፋ የሆነ፡ ብልጣብልጥ።

የዘይቤላዊ አጠቃቀም ፍቺን አመልካች

ላብ አጠመቀው /አስጠመው ከድንጋጤ፡ ከድካም፡ ከመም የተነሳ በጣም አላበው።

ተኪ ቃልን ወይም ተመጣጣኝ የሆኑ የአስረጅ ሃረጎችን ወይም ቃሎችን ለማሳየት የሚያገለግል ምልክት

ታሪካዊ ቅ 1. በታሪክ የተመዘገበ ክንዋኔ የተካሄደበት፡ በታሪክ የሚታወቅ። ታሪካዊ ስፍራዎች / ታሪካዊ ቅርሶች።

ማጠቃለያ

ቀደም ሲል እንደተጠቀሰው ይህ መዝገበቃላት በስራው ላይ በርካታ ሰዎች የተሳተፉበት መሆኑ የቃላት ተዋፅኦውን ሚዛናዊ በማድረግና ልዩ ልዩ የስራና የልምድ ግብአቱን በማጎልበቱ ረገድ የጠቀመውን ያህል ፍች የተሰጠበትን ቋንቋና የፍች አሰራረር ስርአት ወጥነት በመጠበቅ ረገድ አሉታዊ ተፅእኖ አሳድሯል። አዲሱን የአማርኛ የፊደል ዝብታ በመጠቀም ረገድም ይህ መዝገበቃላት የመጀመሪያ ሙከራ የተደረገበት ስለሆነ ለረጅም ዘመን በአገልግሎት ላይ የኖረው የቀድሞው የፊደል ዝብታ እውቀት ተፅእኖ በስራው ልዩ ልዩ ደረጃዎች ጣልቃ እየገባ የመዝገበቃላቱን የፊደል አጠቃቀም ጥራት አውኳል። እንዲሁም የኮምፒውተር ስራው የተሰራበት የአማርኛ ፊደል ፕሮግራም መደበኛነትና አንድ ወጥ ስርአት የሚጎድለው በመሆኑ በርካታ የፊደል ግድፈቶችን ፈጥሯል። ለምሳሌ "ን" ተብሎ የተጻፈውን በብዙ ቦታዎች ወደ "ኘ" እየቀየረ ይፅፋል። በእነዚህና በሌሎች መስል ምክንያቶች መዝገበቃላቱ፡

- የፊደል ግድፈቶች፡
- የአፈታት ዘዬ ወጥነት ጉድለቶች፡
- የመነሻ ቃልና የውልድ ቃል አቀማመጥ ስርአት ስህተቶች፡
- የውልድ ቃላት የዘርያ ወገኖች አመዳደብ ችግሮች፡
- የፍች ማመላከሪያዎችና ማመላከቻዎች አለመቀናጀት፡ ወዘተ.

የመሳሰሉ እንክፍኖች ሊጥኑበት እንደሚችል ግልፅ ነው። እነዚህን ግድፈቶች ለመንቀሳና ለማረም በባለሙያዎቹ በኩል ከፍተኛ ጥረት የተደረገ ቢሆንም የተፈለገውን ያህል ጥራት ለማግኘት አልተቻለም። ሆኖም ጉድለቶቹ እጅግ የገነኑና መልእክትን ወይም ዕንስሃሳብን

የሚያፋልሱ እንዳይሆኑ ለማድረግና ተጠቃሚው እነዚህን ስህተቶች በቀላሉ ሊያርማቸውና ሊያቃናቸው ከሚችልበት ደረጃ ለማድረስ የተቻለውን ያህል ተሞክሯል።

የአማርኛ ቋንቋ እጅግ ውስብስብነት የበዛበትና የአንዳንድ ቃላት አፃፃፍና አጠራርም ገና መደበኛ መልክ ያልያዘ መሆኑ የመዝገበቃላቱን ጥራትና ወጥነት የመጠበቁን ጥረት እጅግ አድካሚ አድርጎታል። ለምሳሌ እንሰሳ - እንሰሳ፥ እፅዋት - እፅዋት፥ ማእረግ - ማእረግ፥ መፅሃፍ - መፅሃፍ፥ አትክልት - አታክልት፥ ረጅም - ረዥም፥ ... አይነት ልዩነቶችን እየተከታተሉ በአንድ ወጥነት የማስፈሩ ተግባር በጣም አስቸጋሪ ሆኗል።

በ "እፅ"ና በ "እፅዋት/እፅዋት" መካከል ያለው የነጠላና የብዙ ቁጥር ግንኙነትም የነጠላ ቁጥር ቅርፁ በተለየ ደረጃ አዲስ የሆነ ፅንሰሃሳብ መግለጫ ሆኖ በመለመዱ በፍች ወቅት ቃሉ በነጠላ ቁጥር ቅርፁ እንዳይሰፍር ተደርጓል። ከዚህ የተነሳ የፍቺው አረፍተነገር ሰዋሰዋዊ ህግ የቃሉን የነጠላ ቁጥር ቅርፅ የሚሻ መሆኑ እየታወቀ በግድ በብዙ ቁጥር ቅርፁ እንዲሰፍር ተደርጓል። በ "ፍሬ"ና በ "ፍራፍሬ"፥ በ "ነፍስ"ና በ "ነፍሳት"፥ ... መካከል ያለው የነጠላና የብዙ ቁጥር አጠቃቀም ይህንን የሚመስል ችግር ያለበት ነው። ስለሆነም የመዝገበቃላቱ ተጠቃሚዎች እነዚህንና ሌሎች መሰል ችግሮችን ከግምት ውስጥ ሊያስገቡ ያሻል።

ምንም እንኳ መዝገበቃላቱ በበርካታ ችግሮች መካከል በመዘጋጀቱ ከእንከፍቶ የፀዳ አለመሆኑ ግልፅ ቢሆንም ይህ የማንኛውም መዝገበቃላት ዝግጅት የሚያጋጥመው ችግር በመሆኑ ባለበት ደረጃ ለህትመት እንዲበቃ ተደርጓል። በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ የሚታዩ ድክመቶችንና ጉድለቶችን በሁለተኛው እትም አርጦና ይበልጥ አስተካክሎ ለማቅረብ እቅድ ተይዟል። ከዚያ በመለስ ይህ እትም ረዘም ላለ ጊዜ የተደከመበትና ተፈላጊ የሆኑ ልዩ ልዩ መረጃዎች የሚገኙበት፥ በተለይም ለከፍተኛ ደረጃ ተማሪዎች፥ ለአስተማሪዎች፥ ለተርጓሚዎችና ለሌሎችም የጥናትና ምርምር ሰዎች በመረጃ ምንጭነት የሚያገለግል የማመሳከሪያ መፅሃፍ ነው። ከዚህም ባሻገር መዝገበቃላቱ ለአማርኛ ቋንቋ እድገትና መደበኛነት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ሊኖረው እንደሚችል ይታመናል።

ሀ

ሀ በአማርኛ የፊደል ገበታ መጀመሪያ ላይ የሚገኝ ፊደል (ግእዙ ሆኔ)።

ሀ የ "ሀ" ፊደል ካለብ ዘር።

ሀ-(ኩ) በግስ መድረሻ በኩል እየተወመረ "እኔ" የሚለውን የግሉን ባለቤት የሚወክል ምላሳድ። ጥፍሁ (ጥፍኩ)።

ሀለመና ስ ሀለንተና፣ ጠቅላላ አካል።

ሀለት ስ 1. በአንድና በሶስት መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፣ በአሃዝ ሲገኝ "፪"፣ "2" ነው። ት 2. በአንድና በሶስት መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። ሀለት ማህፍት።

ሀለት ሆነ ተገመሰ፣ ተከፈለ።

ሀለት ሆነች ወለደች፣ ተገላገለች።

ሀለት ልብ ሆነ አመነታ፣ ወላወለ፣ ሃሳቡ በአንድ አልፀና አለ።

ሀለት መልክ አወጣ ተጎላቆለ፣ ከሳ፣ ጠቆረ።

ሀለት ፀጉር አወጣ/ አበቀለ ሸመገለ፣ በእድሜ ገፋ።

ሀለተኛ ት 1. ዳግመኛ። 2. ሌላ፣ ተወማሪ። 3. በተራ ከመጀመሪያው ቀጥሎ የሚመጣ፣ የመጀመሪያው ተከታይ። 4. በደረጃ ወይም በማእረግ ከአንደኛው ዝቅ ያለ። 5. በደረጃ ወይም በማእረግ ከአንደኛው የሚበልጥ። የሀለተኛ አመት ዩኒቨርሲቲ ተማሪ።

ሀለተኛ ደረጃ ት/ቤት ስ ከአንደኛ ደረጃ ትምህርት በኋላ የቀለም ወይም የቀለምና የሙያ ትምህርት የሚሰጥበት ትምህርት ቤት።

ሀለት ምሳሰ/አፍ ሞኝ፣ በፊት የተናገረውን ሽር ሌላ የሚናገር።

ሀለት ባህርይ ስ ኢየሱስ ክርስቶስ በአካላዊ ተዋህዶ የአምላክነትና የሰውነት ባህርያት ሌሎት የሚል ትምህርተ ሃይማኖት።

ሀለት ነጥብ ስ በእጅ ፅሁፍ ውስጥ ቃልን ከቃል ለመለየት በሀለት ቃላት መካከል ላይና ታች በመሆን የሚቀመጥ የሰርአተ ነጥብ አይነት(፡)።

ሀለት አፍ ሰይፍ በሁለቱም ጎኑ ስለት ያለው ሰይፍ።

ሀለት እጅ እጥፍ።

ሀለት ፊት በሁለት በኩል፣ ሀለት ወገን።

ሀለንተና ስ ጠቅላላ አካል።

ሀለንተናዊ ት አጠቃላይ።

ሀሉ ት መላው፣ ጠቅላላው።

ሀሉ በሀሉ በጠቅላላው፣ በድምፋ። ሀሉ በሀሉ ሙቅ ብር ይሸጣል።

ከሀሉ ከሀሉ በይበልጥ።

ሀለገብ (ሀልገብ) ት 1. በሁሉ ቦታ ሊገኝ፣ ሊሰራ፣ ሊያገለግል የሚችል። ስ 2. ቁመት፣ በጣም እነስተኛ የሆነ፣ ለምትች ለሌሎችም በሽታዎች በመድሃኒትነት ያገለገል የሚባል ቅጠል ሻካራ የእፅዋት አይነት።

ሀሉም ት በሙሉ፣ በጠቅላላ።

ሀሉን አቀፍ (ሁልአቀፍ) ት በሙሉ፣ ሀሉን የሚያካትት፣ የሚያጠቃልል።

ሁልቀን ተውገ በእየቀኑ፣ ዘወትር፣ ሁልጊዜ።

ሁልጊዜ (ሁሌ) ተውገ ዘወትር።

ሁልቆ መሳፍርት (አልቆ መሳፍርት)

ሁልቆ መሳፍርት የለውም ስፍር ቁጥር የለውም፣ እጅግ በጣም ብዙ ነው።

ሁር

ሁር ወጣ 1. ነፃ ወጣ። 2. ባደውን ቀረ። ሙልጭ ወጣ።

ሁት (ውሃ) "ኩት (ውሃ)" ን ተመ.

ሁነኛ "ሆነ" ስር ተመ.

ሁናቴ "ሆነ" ስር "ሁኔታ"ን ተመ.

ሁኔታ "ሆነ" ስር "ሁኔታ" ን ተመ.

ሁከት "አወከ" ስር ተመ.

ሁዳዴ(ኩዳዴ) ስ ክርስቲያኖች ከፋሲካ በፊት የሚሾሙት የኢየሱስ ም፣ አቢይ ም።

ሁዳድ "ሆደደ" ስር ተመ.

ሂ የ "ሀ" ፊደል ሳልስ ዘር።

ሂሰኛ "ሂሰ" ስር ተመ.

ሂሳብ ስ 1. በአሃዞች አማካይነት እየተሰላ

የሚቀመር የአራቱ መደቦች (መደመር ፣ መቀነስ፣ ማብዛት፣ ማክፈል) የሰሌት ዘዴ፣ በግልፅ በተወሰኑ ዕንባ ሃሳቦችና ምልክቶች አማካይነት የብዛትን፣ የቅርፅን፣ የቅንብርንና የመጠንን ትክክለኛ ጠባይና ግንኙነት ለመግለፅ የሚያስችል የሰሌት ሳይንስ። 2. ለተገዛ ወይም ለተሸጠ ነገር ወይም ለአገልግሎት የሚከፈል ገንዘብ። ያለበትን ሂሳብ አልከፈለም።

ሂሳቡን አስረከበ በልዩ ልዩ ምክንያት የተቀበለውን ወይም በእጁ የነበረውን ገንዘብ ለሚመለከተው ሰጠ።

ሂሳቡን አወራረደ የወጪና የቀሪን ሂሳብ በማስረጃ ተሳበበ።

ሂሳቡን አገኘ 1. ትግቱን አገኘ። 2.

ድርሻውን አገኘ።

ሂሳብ አደረገ ወደ ገቢን አመሳክረ፤ አሰሳ፤ ተሳሰበ።

ሂሳብ አጣራ ገቢና ወጪውን አመሳክሮ ትክክለኛነቱን አረጋገጠ።

ሂሳብ ከፈተ ባንክ ቤት ውስጥ ገንዘብ ለማስቀመጥ የሚያስችለውን ፎርማሊቲ አግልቶ ባንኩ ለደንበኞቹ ከሚሰጠው አገልግሎት ተጠቃሚ ሆነ።

ሂሳብ ዘጋ 1. በተወሰነ ጊዜ ለተወሰነ ስራ የተመደበን የገንዘብ ገቢና ወጪ በማመዛዘን ሂሳቡን አጠቃለለ። 2. የሚፈለግበትን እዳ ከፍለ። 3. በባንክ ውስጥ ያስቀመጠውን ገንዘብ በመሉ ወሰደ።

በ **ሂሳብ** በ **_____** ዋጋ። በ5 ብር ሂሳብ ገቡት።

በምን ሂሳብ በምን ምክንያት።

በእገሌ ሂሳብ እገሌ በሚከፍለው፤ በእገሌ ገንዘብ።

ሂሳብ መርማሪ ለ በመንግስታዊ ወይም በህዝባዊ ድርጅት ውስጥ በተወሰነ ወቅት ገቢና ወጪ የሆነው ገንዘብ በህጉ መሰረት በትክክል በሰራ ላይ መዋሉን መርምሮ አስፈላጊውን ሪፖርት ለሚመለከተው ክፍል እንዲያቀርብ ሀጋዊ መብት የተሰጠው ግለሰብ ወይም ቡድን፤ አዲተር።

ሂሳብ ተቆጣጣሪ ለ በአንድ ድርጅት ውስጥ ተመድቦ የድርጅቱ የአለት ተአለት የገንዘብ ነክ እንትስቃሲ በትክክል መካሄዱን የሚከታተልና የሚያረጋግጥ ሰራተኛ።

ሂሳብ ክፍል ለ የአንድ ድርጅት አጠቃላይ ሂሳብ ነክ እንትስቃሲ የሚካሄድበትን ገንዘብ ነክ አገልግሎት የሚሰጥበት የአስተዳደር ዘርፍ።

[የ] ሂሳብ መኪና ለ አሃዛዊ ስሌቶችን (መደመር፣መቀነስ፣ማብዛት፣ማካፈል) በተቀላጠፈ ሁኔታና በትክክል ለማሰሳት የሚያስችል ዘመናዊ መሳሪያ።

[የ] ሂሳብ መዝገብ ለ የገንዘብ ወጪና ገቢ መጠን የሚሰፍርበት ደብተር፤ መዝገብ።

[የ] ሂሳብ መዝገብ አያያዝ ለ 1. የገቢና የወጪ ሂሳብ አመዘጋገብና አያያዝ ዘዴ። 2. የገቢና የወጪ ሂሳብ አመዘጋገብና አያያዝ ዘዴን የሚመለከት የትምህርት ዘርፍ።

[የ] ሂሳብ ሰራተኛ ለ ሂሳብ ነክ የሆኑ ጉዳዮችን የሚያከናውን ሰራተኛ።

[የ] ሂሳብ ሹም ለ የአንድን ድርጅት ገቢና ወጪ እንዲሁም ሌላ ሂሳብ ነክ እንትስቃሲን በበላይነት የሚመራ ሃላፊ።

ሂሰ ለ 1. በደካማ ጎን ላይ የሚያተኩር

አስተያየትና ነቀፋ። 2. በአንድ የሰራ ውጤት፤ በተለይም በሰነ ጥበብ ስራዎች (ስነፅሁፍ፣ ቲያትር፣ ሙዚቃ፣ ስእል፣...) ላይ የሚሰነዘር መዛኛ አስተያየት ። 3. ድክመትን ወይም ስህተትን ለማረም ሲባል በተሳሳተው ወገን ላይ የሚቀርብ ቁም በቀል የሌለበት ትችት።

ሂሱን ዋጠ የተሰነዘረበትን ሂሰ አምኖ ተቀበለ።

ሂሰኛ ት ተቺ፣ እቃቂር አውጪ።

ሃያሲ ለ አንድን የሰራ ውጤት በተለይም ለነፅሁፍና ሌሎችንም የሰነጥበብ ስራዎች በተወሰኑ መመዘኛዎች እየለካና እየገመገመ አስተያየት የመስጠት ችሎታ ያለው ሰው።

ሂኖ ለ ሴቶች እጅና እግራቸውን እንደዚሁም ፀጉራቸውን የሚያቀሉበት የእንሰላላ አይነት።

ሂያጅ " ሄዶ " ስር ተመ.

ሂደት ዝ.ክ.

ሂድ ዝ.ክ.

ሂጃ ዝ.ክ

ሃ የ "ሀ" ፊደል ራብእ ዘር።

ሃ ብሎ ጀመረ ከመነሻው፣ ከመጀመሪያው ጀመረ።

ሃ አለ 1. ፊደል ቆጠረ። ሃ ሳይሉ ፅሁፈት ውል ሳይዙ መግት። 2.ጀመረ። ገና ሃ ከግለቱ ስራውን ጠላው።

ከሃ እስከ ፐ ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ። ጉዳዩን ለ ሃ እስከ ፐ አውቀዋለሁ።

ሃሁ ለ 1. ፊደል ቆጠራ፣ የፊደል ትምህርት። 2. የመጀመሪያ ደረጃ እውቀት። የቴክኖሎጂ ሃሁ።

ሃሁ አለ 1. ፊደል ቆጠራ፣ ተማረ። 2. መጠነኛ የሆነ ትምህርት አገኘ።

ሃላፊ "አለፈ" ስር ተመ.

ሃላፊነት ዝ.ክ.

ሃሎ (አሎ) በሰልክ ጥሪ ጊዜ መልእክት ለመቀበል ወይም እድገት መስጠቱን ለማረጋገጥ የሚበል ቃል።

ሃመል [እሳት] ለ በመጋቢት ወር የሚወጣ የኮከብ አይነት። በተወማሪ "ኮከብ ቆጠራ"ን ተመ.

ሃመልማል ለ ልምላሚ፣ አረንጓዴነት።

ሃመር ት ቀይነት ያለው። ሃመር ፈረሰ።

ሃምራዊ ት ቀይነት ያለው። 2. ወይንማ። ሃመሰ ለ በሪቤእና በአርብ መካከል ያለው ቀን ስም፣ ከአሁኗ ጀምሮ ሲቆጠር የላምንቱ እምስተኛ ቀን።

ሃማተኛ " አማ " ስር ተመ.

ሃሚና የ"ላሊበላ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ሃማል ስ ተሸካሚ፣ ኩሊ።

ሃሚታ "አማ" ስር "ሃሚት"ን ተመ.

ሃሚት "አማ" ስር ተመ.

ሃምሌ ስ ከሰኔ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ 11ኛ ወር ስም።

ሃምራዊ "ሃመር" ስር ተመ.

ሃምሳ "አምሳ" ን ተመ.

ሃምስ ስ እንደ " ሄ "፣ "ሌ " ፣ "ሚ " ፣ ...

ያሉ በራብእና በሳድስ መካከል የሚገኙ የአምስተኛዎቹ ፊደላት ዘርፍ መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክቶች።

ሃምበርገር ስ የተፈጠ ወይም በስሱ የተቀረጠ ስጋ ከተጠበሰ በሃሳ ለሁለት በተሰነጠቀ ጸቦ ውስጥ ተጨምሮ የሚዘጋጅ ምግብ።

ሃሞት (አሞት) ስ ከዝብት ውስጥ የሚመነጭ በሆድ እቃ ውስጥ ምግብን ለማላም የሚረዳ ትጠልግ ቀለም ያለው መራራ ፈሳሽ።

ሃሞቱ ፈሰስ ተስፋ ቀረጠ፣ ደከመ፣ ዛለ።

ሃሞቶ መራራ ት ጎበዝ፣ ቆራጥ፣ ወኔ

ያለው፣ ኮስታራ።

ሃሞተ ቢስ ት ወኔ ቢስ፣ መንፈስ ደካማ፣ ፊሪ።

ሃረግ ስ 1. ከአጠገቡ በሚገኙ ዛፍችና ቋሚ ነገሮች ላይ እየተጠመጠመ ወይንም መሬት ለመሬት እየተሳበ የሚያደግ እንደ አዘ፣ ጠር፣ ሃረግ ሬሳ ያለ የእፅዋት አይነት። 2. ለጌጥ ሲዛል በጥርስ እንጨት፣ በመጻህፍት፣ በሃውልተኛና በልዩ ልዩ ነገሮች ላይ እንደ ሃረግ እየተጠላለፈ የሚሰራ ንድፍ። 3. ሁለትና ከሁለት በላይ የሆኑ ቃላት የሚገኙበት፣ ማሰሪያ አንቀፅ የሌለው የአረፍተ ነገር ክፉይ። ምሳ. የሆነው ሆኖ /ወደ ቤቱ፣ ...።

ሃረጉን ቆጠረ /መዘዘ የዘር ሃረጉን ዘረዘረ፣ ትውልዱን ቆጠረ።

ሃረግ ጣለ የሃረግ ንድፍ ሰራ።

ሃረግ ሬሳ (አረግ ሬሳ) ስ ሰዎች ለምች መድሃኒትነት የሚጠቀሙበት የሃረግ ወገን የሆነ የእፅዋት አይነት።

ሃሩር ስ 1. ከፍተኛ የፀሃይ ሙቀት፣ ቃጠሉ። 2. ቆም ፀላፊዎች ጥማቂውን ለጥቁር ቀለም መበጠጫ የሚጠቀሙበት እስኪያር ድረስ ተቃልቶ የተቀቀለ የሰንዴ ወይም የግብስ ውሃ።

ሃራ ዘመን ስ እንደ ሰው በየአመቱ ስለሚያጋጥመው መጥፎም ሆነ ጥፋ ነገር በትድሚያ ለማወቅ የሚደረግ በከክብ ቆጠራ ላይ የተመሰረተ ትንበያ።

ሃራም ስ ከልክል፣ ግዝት፣ እርም የሆነ ነገር

(ብዙውን ጊዜ በእስልምና ሃይማኖት ተከታቶች አካባቢ የሚነገር)።

ሃራራ ስ የሱና፣ የሜት፣ የትንባህ ለሰነ፣ ፍላጎት።

ሃራጅ ስ እንዲሸጥ የተወሰነ ንብረት በጨረቃ ወይም ገበያ ላይ በተገኘው ሞጋ የሚሸጥበት መንገድ።

በሃራጅ ሽጠ በእንድ ጨረቃ ወይም ገበያ ላይ በተገኘው ሞጋ ሽጠ።

ሃር ስ 1. ለሰላሳ የሆነ፣ እንደሽራሪት ድር ያለና ከሃር ትል የሚገኝ ነጭ ፈትል። 2. ከሃር ወይም ሃርን ከመሰለ ፈትል የሚሰራ፣ እንደአስፈላጊነቱ በልዩ ልዩ ቀለማት የሚዘጋጅ ለሰላሳ ጨርት፣ ልብስ።

የሃር ትል ስ የሃር ድር የምትሰራ ትል።

ሃርሞኒካ ስ በትንቶሽ ወይንም በንጉሳ የሚሰራ ዘመናዊ የመዜቃ መሳሪያ(ስሌትን የመዜቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሃር አምባ

ሃርአምባና ቆቦ የተራራቀ፣ የግደገኛ፣ የማይመሳሰል (ሁኔታ፣ ነገር፣ ቦታ)።

ሃሰት ስ 1. ውሸት፣ አብላት፣ ትጥፈት። 2. ትከክለኛ ወይም እውነተኛ ያልሆነ። የዝታ ምስክር።

ሃሰተኛ ት 1. ውሸታም። 2. ትከክለኛና እውነተኛ ያልሆነ። ሃሰተኛ የገንዘብ ናት።

ሃሳብ (አሳብ) ስ 1. በእእምሮ ውስጥ የሚተረፈ፣ የሚታተፍ፣ የሚመላለስ ፅንሰ ነገር፣ ግንዛቤ። 2. ስጋት፣ ጭንቀት። ሃሳብ የሆነበት የልጅ ነገር ነው። 3. አላማ፣ እትድ፣ ፍላጎት። 4. አስተያየት። በዚህ ጉዳይ ላይ ሃሳብ ምንድን ነው?

ሃሳቡ ተቃለለ ጭንቀቱ፣ ችግሩ ተወገደ።

ሃሳቡ ተከፈለ 1. እመነታ፣ ሁለት ልብ ሆነ። 2. ሃሳቡ ተቃለለ።

ሃሳቡን ለወጠ ውሳኔውን ሻረ።

ሃሳቡን ቆረጠ ወሰነ፣ እንድ ልብ ሆነ።

ሃሳቡን አነሳ 1. ያቀረጠውን ሃሳብ ተወ። 2. ሃሳብ እመነው አቀረበ።

ሃሳቡን ጣለ ደንታ ቢስ ሆነ፣ ስለችግሩ ግብብ ተወ፣ አረፈ፣ ተደላደለ።

ሃሳቡን ፈፀመ አላግውን ከገቡ አደረሰ፣ አሳካ።

ሃሳብ ተቀበለ አስተያየት፣ ምክር ጠየቀ፣ ሰግ ወይም ተቀበለ።

ሃሳብ አቀረበ አስተያየት ሰጠ።

ሃሳብ አካፈለ አስተያየት ወይም ምክር ሰጠ

ሃሳብ የለውም/የለበትም 1. ችግር

የለበትም። 2. ለምንም ነገር አይጨነትም፤ ደንታ ቢስ ነው።

ሃሳብ የለሽ ፉ የሚያሳስበው፤

የሚያስጨንቀው ነገር የሌለበት።

ሃሳብ ያዘው /ገባው የሚያሳስብ ነገር

አጋጠመው፤ ጨነቀው።

በሃሳብ ተዋጦ ስለአንድ ነገር በማሳሳል

አእምሮው ተያዘ፤ ተከዘ።

በሃሳብ ተግባሩ በላላማ፤ በፍላጎት

ተስማመ።

ሃሳብ ቢስ ፉ ገድ የለሽ፤ ደንታ የሌለው።

ሃሳብ ብኩን ፉ የረጋ ሃሳብ የሌለው።

ሃሳብ ውሱን ፉ ጠባብ አመለካከት ያለው፤

አርቆ የማያስተውል።

ሃሳብ ግትር ፉ እኔ ያልኩት ካላሆነ የሚል፤

ሰህተት መሆኑን ቢያውቅም አንድ ጊዜ የያዘውን

አስተያየት ለመለወጥ የማይሻ፤ መንቻዝ።

ሃሳባዊ (ብ.ቁ. ሃሳባዊያን) ለ 1. የሃሳባዊነት

ፍልስፍና ተከታይ። ፉ 2. በሃሳባዊ ፍልስፍና ላይ

የተመሰረተ (አመለካከት)።

ሃሳባዊነት ለ ሃሳብን ከቀስ አካል

የሚያስቀድም የፍልስፍና አመለካከት ወይም

ሃሳብ የቀስ አካል መገኛ ነው የሚል የፍልስፍና

ዘርፍ።

ሃሳዊ ፉ ዋሾ፤ ቀጣፊ፤ ሃስተኛ።

ሃሳዊ መሲህ ለ 1. ያልሆነውን ነጻ የሚል

ታላይ፤ አሳሳች ክቢይ። ፉ 2. አሳሳች፤ ሃስተኛ

(ሰው)።

ሃኪት ለ ደስታ።

ሃኪት አደረገ ተደስተ፤ ፈንጠዝያ አደረገ።

ሃሺሽ ለ ሱስ የሚያሲዝና አእምሮን የሚያስት

አደንዛዥ እዕ።

ሃቅ¹ ለ 1. እውነት፤ ትክክል የሆነ፤ የተረጋገጠ

ነገር ። 2. የራስ ድርሻ፤ አንጡራ ንብረት።

ሃቅኛ ፉ እውነተኛ፤ ትክክለኛ።

ሃቅ² (አቅ) ለ ሰላት ከንድ ርዝመት ያለው

የብትን ልብስ ወይም የሽግ መጠን፤ ልክ።

ሃበሻ (አበሻ) ለ የኢትዮጵያ ህዝብ የሚጠራበት

አጠቃላይ ስም።

[የ] ሃበሻ ልብስ ለ ከጥጥ ፊት ለገጽ በሽማግሌ

የሚዘጋጅ የኢትዮጵያውያን ልብስ።

[የ] ሃበሻ ቀሚስ ለ ነጠላና ቀሚስ ሆኖ

የተዘጋጀ የሃበሻ ልብስ።

[የ] ሃበሻ ጎመን ለ በአንድ ላይ እጅብ ብሎ

የሚበቅልና ቁመቱ አጠር ብሎ ትጠላ አነስ አነስ

ያለ የጎመን አይነት።

ሃብሃብ ለ ቅርፁ ጥላላ ወይም ክብ የሆነ፤ ጹባ

የሚመስል፤ ውስጡ ቀይ ሆኖ ጥቋቁ ፍሬዎች ያሉትና ጣፋጭ ውሃ በብዛት የያዘ የፍራፍሬ አይነት፤ ተክሉም ሃብሃብ ይባላል።

ሃብል ለ አንገት ላይ ለጌጥ የሚደረግ ከብር ወይም ከወርቅና ከመሳሰሉት ማእድናት የሚሰራ ቀጭን ስንሰለት።

ሃብት ለ 1. ንብረት፤ ጥሬት። 2. እድል፤ እግ።

ሃብቷ ቀኖ እድል አማረላት፤ ተሳካላት፤

አገባች (ልጃገረድ)።

ሃብተ ቀኖ ፉ እድላኛ።

ሃብተ ሰባራ/ ስንኩል ፉ እድለ ቢስ።

ሃብተ ስጋ ለ ምድራዊ ፀጋ፤ ሃብት።

ሃብተ ቢስ ፉ እድለ ቢስ።

ሃብትሽ በሃብቴ ለ ባልና ሚስት ከተጋቡ

በሃላ የሚያፈሩት ንብረት የሁለቱም የጋራ

እንዲሆን የሚያደርግ የጋብቻ ውል፤ ስምምነት።

ሃብታም ፉ 1. ባለፀጋ፤ ባለብዙ ንብረት፤

ከበርቱ። 2. (ዘይ.) እድላኛ።

ሃቦየስ ኮርፒስ ያለፍርድ ቤት ትእዛዝ

ባልተወሰነ ጊዜ መታሰርን የመቃወም መብት

ወይም አንድን ሰው በእስር ለማቆየትም ሆነ

ላለማቆየት ብይን ይሰጥበት ዘንድ ፍርድ ቤት

እንዲቀርብ የሚያደርግ የፅሁፍ ትእዛዝ።

ሃተታ "አተተ" ስር ተመ.

ሃች አምና (ታች) አምና፤ ካች አምና)

ለ ከአምና በፊት የነበረው አመት።

ሃኔ ለ ለማረጃና ለማወራረጃ የሚያገለግል

እንደ ደጋን የገበጠ ሰፊ ጎራዴ።

ሃኪም ለ የሀመማንን በሽታ አይተና መርምሮ

አስፈላጊውን እርዳታ የሚሰጥና መድሃኒት

የሚያዝ፤ የሚያዝም የጤና ባለሙያ።

ሃኪም ቤት ለ የጤና ምርመራና የህክምና

ተግባር የሚከናወንበት ተቋም።

የሃኪም እረፍት ለ ሃኪም የሚለጠው ወይም

የሚያዝው እረፍት።

የሃኪም ወረቀት ለ ሃኪም መድሃኒት

ያዘዘበት ወይም ስለሀመማ የተናገረበትና

አስተያየት የሰጠበት ፅሁፍ።

ሃካይ ፉ ከቶ፤ ተንኮላኛ።

ሃኪት ለ ተንኮል፤ ከቶት።

ሃኪተኛ ት ተንኮለኛ፡ ከፋ።

ሃዋሳ ስ በባንክ ወይም በፖስታ ቤት አማካይነት ንጉስብ የሚላክበት መንገድ፡ ዘዴ።

ሃዋርያ (ብ.ቁ. ሃዋርያት) ስ 1. ወንጌልን ለማስተማር በክርስቶስ ተመርጦ የነበረ አስተማሪ ወይም መምህር (ተመርጠው የነበሩት 12 ሃዋርያት ናቸው)። 2. የአንድ የተወሰነ አይነት እምነት ወይም ትምህርት ግንባር ቀደም ሲባሉ፡ አስተማሪ።

ሃውልት ስ በሰው ወይም በሌላ አምላላ ከድንጋይ ወይም ከነሃስ፡... የተሰራ መታሰቢያ

ሃውልትየሆነ ስራ ስራ ጸጧና ጠቃሚ የሆነ ስራ ስራ።

ሃውዛ "አውዛ"ን ተመ.

ሃዘን (አዘን) ስ 1. ለትላት

ዋይታ። 2. ትካዜ፡ መከፋት።

ሃዘኑን ገለፅ ያዘነ መሆኑን አሳወቀ።

ሃዘን ላይ ነው 1. ለትላ ላይ ነው። 2. ትካዜ ላይ ነው፡ ተከፍቷል።

ሃዘን ገባው በጣም አዘነ፡ ተከዘ፡ ተከፋ።

[የ] ሃዘን ተካፋይ ለትላ ወይም ሃዘን ባለበት ቦታ በመገኘት አለዚያም የተሰማውን ሃዘን በተለያየ መንገድ (በሰብአዊ፡ በሰላክ፡...) በመግለፅ የሚችን ቤተሰብ የሚያፅናኖ ወጻጅ፡ ዘመድ።

ሃዘኔታ "አዘነ" ስር "አዘኔታ" ን ተመ.

ሃዘንተኛ ት ዘመድ ወይም ወጻጅ የሞተበትና በለትላ ላይ ያለ።

[የ] ሃዘን ልብስ ስ በሃዘን ጊዜ የሚለበስ ጥቀር ልብስ፡ ክል።

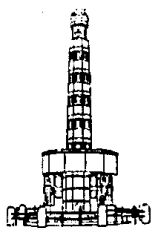
[የ] ሃዘን ቤት ስ ለትላ ቤት።

ሃያ ስ 1. በአስራ ዘጠኝና በሃያ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፡ በአሃዝ ሲገፍ "፩" + "20" ነው። ት 2. በዛቱ ሁለት አስርቶን የሚያህል።

ሃያል (ብ.ቁ. ሃያላን) ት 1. ብርቱ፡ ጠንካራ፡ ጉልበታም፡ ሃይለኛ። 2. ሁሉን ማድረግ የሚችል። ሃያሉ እግረኛ።

ሃያላን መንግስታት ስ በባህል፡ በፖለቲካና በኢኮኖሚ የበለፀገና በሌሎች አገሮች ላይ በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ መንገድ ተፅእኖ ለገደረገ የሚችሉ አገሮች (ሩሲያ፡ ቻይና፡ ሉግሪካ፡ እንግሊዝና ፈረንሳይ)።

ሃያሲ "ሂሲ" ስር ተመ.

ሃውልት

ሃይ¹

ሃይ አለ ግ ከአከለ፡ አገደ፡ ተቆጣጠረ፡ ገላገለ።

ሃይ²

ሃይ በል (ሃይ በሌ) አለ ግ አጣደፈ፡ አፋጠነ (ሰራን፡ መንገድን፡ ...)።

ሃይል ስ 1. ብርታት፡ ጥንካሬ፡ ጉልበት፡ አቅም። 2. አንድን ተግባር የሚፈፅም ቡድን። 3. ዘዴን ያልተከተለ ለስገዳጅ ግፊት።

በሃይል ተው.ግ. 1. በብዛት፡ ከመጠን በላይ፡ በጣም። በሃይል መጠጣት ሰውነትን ይጎዳል። 2. በጠና፡ እጅግ በጣም። በሃይል ታጅል። 3. ጉልበትን በመጠቀም፡ በማስገደድ።

ሃይለ ቃል ስ 1. የሃይል፡ የቀጣ ንግግር። 2. በአንድ ፅሁፍ ወይም ንግግር ውስጥ ዋናውን ሃሳብ ወይም ፍሪ ነገር የያዘ ቃል፡ ሃረግ፡ አረፍተ ነገር።

የሃይል ሚዛን ስ ከሌላው ወገን ጋር ሲነፃፀር በመብለጥ ወይም በማህበረሰብ የሚታይ የሃይል፡ የጉልበት፡ የአቅም መጠን።

የሃይል ስራ ስ በዘዴ፡ በብልሃት ያልሆነ፡ የጉልበት ስራ።

ሃይለኛ ት 1. ጎበዝ፡ ብርቱ፡ ጉልበተኛ፡ ጠንካራ። 2. ከባድ። ሃይለኛ ዝናም። 3. ቁጡ፡ የማይበገር፡ ግልፍተኛ ኮስታራ።

ሃይማኖት ስ አለምን የፈጠረና ተፈጥሮን በበላይነት የሚቆጣጠር መለኮታዊ ሃይል እንዳለ የሚቀበል በእምነት ላይ የተመሰረተ አመለካከት፡ እምነት።

ሃይማኖቱን ለወጠ የነበረውን (ይዘት የቆየውን) ሃይማኖት ትቶ የሌላ ሃይማኖት ተከታይ ወይም አማኝ ሆነ።

ሃይማኖት ያውርድ አውደማ ተተሎ ወይም ማእድ ቀርቦ ሳለ የሚደርስ እንግዳ ምርቱ ይበርክት፡ ማእዱ ይባረክ ለማለት የሚናገረው የመልካም ምኞት መግለጫ ቃል።

ሃይማኖተኛ ት 1. የተቀበለውን ወይም የሚከተለውን ሃይማኖት ትእዛዝና በርላት በፅኑ የሚያከብር አማኝ። 2. ጠንካራ፡ ቃሉን የማያጥፍ ታማኝ።

ሃይማኖተ ቢስ ት በቃሉ የማይፀና፡ ከሃዲ።

ሃይማኖተ አበው ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ቀደምት የሆኑ የክርስትና ሃይማኖት ሊቃውንት ያዘጋጁት ሃይማኖታዊ ትምህርትን የያዘ መፅሃፍ።

ሃይማኖታዊ ት ሃይማኖት ነክ የሆነ፡ በእምነት ላይ የተመሰረተ።

ሃይቅ ስ ዙሪያውን በመሬት የተከበበ ስፋትና ጥልቀት ያለው የውሃ ከምችት።

ሃይድሮጅን ስ ከንጥረ ነገሮች ሁሉ ቀላል

የሆነና ከአክሲዲን ጋር ሲዋሃድ ውሃን የሚያስገኝ፡
ቀለምና ሽታ የለለው በቀላሉ የሚነድ ጋዝ።
ሃይድሮጅን በንብ ስ ከፍተኛ የሃይድሮጅን
ክምችት የያዘና እጅግ በጣም ታላቅ ጥፋት
ሊያደርስ የሚችል በንብ።

ሃይድጅን ስ የጤና አጠባበቅ ትምህርት።
ሃዲስ ኪዳን "አደስ" ስር "አዲስ ኪዳን"ን
ተመ.

ሃዲድ ስ ለባቡር መሄጃ በመሬት ላይ የተዘረጋ
የተጋደመ መሰላል የሚመስል የብረት ንጣፍ።

ሃዲድ ብረት ስ ጠንካራ የሆነ የብረት
አይነት።

ሃጅ¹ ስ ወደ መካ መዲና የሚደረግ የእስልምና
ሃይማኖታዊ ጉዞ።

ሃጂ ስ መካ መዲና ደርሰው የተመለሱ
የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች የሚጠሩበት
የአክብሮት ስም።

ሃጅ² "ዓደ" ስር "ሂያጅ"ን ተመ.

ሃገር (አገር) ስ 1. በውስጡ ህዝቦች
የሚኖሩበት፣ የተወሰነ ጂኦግራፊያዊ ክልል
ያለውና በአንድ መንግስታዊ አስተዳደር ስር
የሚገኝ ግዛት። 2. በተወሰነ ጂኦግራፊያዊ ክልል
ውስጥ ያለ መሬት። 3. የትውልድ ስፍራ ወይም
አካባቢ። 4. (ዘይ.) በተወሰነ ክልል ውስጥ
የሚኖር ህዝብ። ሰውየውን አገር ይወደዳል።

ሃገሩን ሽጦ ለገልጽ ተቅ፡፡ ሲል የሃገሩን
ጥቅም ለሌላ ወገን አሳልፎ ሰጠ።

አገር ነው 1. ብዙ ነው። የገዛሁት ሱና አገር
ነው። 2. ሰፊ ነው። አጭሹ አገር ነው።

አገር አጠፋ ህገወጥ ስራ ሰራ፣ ጥፋት
አደረሰ።

አገር አጥፈ ፡ ስርአት የለሽ፣ ባለፈ።

አገር ፈታ ለወክ፣ ለስቸገረ።

አገሬው ህዘቡ።

ሃገረሰብ ፡ ስ 1. ባህላዊ ወይም የባህል።

የሀገርነት መድሃኒት። ስ 2. ገጠር፣ አገር ቤት።

3. ያገር ቤት ሰው።

አገረ ገዢ ስ በንጉስ ይሾም የነበረ አገር
አስተዳዳሪ።

አገር ምድሩ 1. ስፍራው፣ አካባቢው ሁሉ።

2. ሁሉም፣ ጠቅላላው።

አገር ቂጥ ፡ ስ በጣም ሩቅ።

አገር በቀል ፡ ፡ ሃገር ውስጥ የተገኘ፣

የተቋቋመ።

አገር ቤት ስ ከከተማ ውጭ የሆነ አካባቢ።

ገጠር፣ ባላገር።

አገር አቋራጭ ፡ ፡ ረጅም ርቀት ያለው፤

ረጅም ርቀት የሚጓዝ። አገር አቋራጭ ወድድር
/አገር አቋራጭ አውቶሰነ ።

አገር ወዳድ ፡ ፡ ሃገሩንና ወገኑን የሚወድ፤
በሄራዊ ስሜት ያለው።

አገር ወገብ ስ በቀላና በደጋ መካከል የሚገኝ
በታ፣ ወይና ደጋ።

አገር ኅብሂ ስ የተለያዩ በታዎችን፣ ታሪካዊ
ስፍራዎችን፣...እየተዘዋወረ የሚገባው ሰው፤
ቱሪስት።

[የ] ሃገር ልብስ ስ 1. በአንድ ሃገር ወይም
በተወሰነ አካባቢ የሚኖሩ ሰዎች የሚለብሱት
ባህላዊ ልብስ። 2. ሃበሻ ልብስ።

የሃገር ልጅ/ሰው ስ የአንድ ሃገር ወይም
የአንድ አካባቢ ተወላጅ።

የሃገር ሽማግሌ ስ ህዝብ የሚያከብረው፣
ወገንና ስርአትን የሚያውቅ አዛውንት።

የሃገር ቀንድ ስ ታዋቂ፣ ዋነኛ ሰው።

የሃገር ባህል ስ ባህላዊ የሆነ፣ ሲወርድ
ሲዋረድ የመጣና የተለመደ ወግ፣ ስርአት፣....።

የአገር አባት ስ የተጣላ የሚያስታርቅ
ሽማግሌ፣ አዛውንት።

ሃገርኛ ፡ ፡ የሃገር ውስጥ የሆነ።

ሃጋይ ስ ከክታህሳስ 26 እስከ መጋቢት 25 ያለውና
ከመፀው ቀጥሎ የሚመጣ፣ ሙቀትና ድርቅ
የሚታይበት የበጋ ወቅት፤ አጋይ።

ሃግ

ሃግ አለ ግ ገበያ፣ ተቆጣ፣ መከረ።

ሃጢአት ስ 1. ሃይማኖት የማይፈትደው ስራ
ወይም ድርጊት 2. ክፉ ስራ፣ ጥፋት፣ ወንጀል።

3. በፍትወተ ስጋ ግንኙነት ጊዜ ከወንድ ብልት
የሚወጣ ፈሳሽ ዘር።

ሃጢአት ገባ /ሰራ ሃይማኖት

የማይፈትድለትን መጥፎ ስራ ስራ ወይም

አደረገ።

ሃጢአተኛ ፡ ፡ 1. ሃይማኖት የማይፈትድለትን

ስራ የሰራ። 2. ወንጀለኛ፣ በደለኛ፣ ክፉ ሰራ።

ሃጥእ (ብ.ቁ. ሃጥእ) ስ ሃጢአተኛ ሰው።

ሃጫ ፡ ፡ ሃጥ፣ በረዶ የሚመስል።

ሃጫ በረዶ ስ ደቃት በረዶ።

ሃፍረት "አፈረ" ስር "እፍረት"ን ተመ.

ሄ የ"ሀ" ፊደል ሃምስ ዘር።

ሄሄ " አሄሄ"ን ተመ.

ሄሊኮፕተር ስ በላይዋ ላይ ባሉት ጠፍጠፍ ያሉ
ፈሽጠካሪ ዘንጎች ለማካኝነት ለመብረርና በትንሽ
በታ ላይ ለማረፍ የምትችል የአውሮፕላን
አይነት።

ሄደ ግ 1. ተጓዝ፣ ገበገበ፣ ተራመደ። 2. ስፍራን

ለቀቀ። ከዚህ ላካባቢ ይደላ። 3. (ዘይ.) ገብረባቢ ፈፀመ። ከሊት መሄድ ይቻላል። 4. በዛ፣ ራሪ፣ ባለማጽረጥ ቀጠለ። የሀዘቡ ቁጥር ይደ። 5. ተሸጠ። እቃው በበገት ብር ይደ። 6. ተሰማማ። ሽግግሩ በስቱ ጋር ይደላል።

ሂደቱ (ሃጅ) ት 1. መንገደኛ፣ ተጓዥ። 2. ገሰገሰ። 3. የማይቀይሩ የማይለሳሳቱት። 4. (ዘይ.) ሲሰኛ።

ሂደት ስ ወደ ውጤት የሚያመራ፣ የተከታተለና የተያያዘ ድርጊት፣ ከንዋኔ፣ እንቅስቃሴ።

ሂጃ ስ አሂዶ መሂጃ ስ 1. መራመጃ፣ መተላለፊያ መንገድ። 2. መጠጊያ ዘመድ፣ ረዳት። 3. መሸሻ። 4. መሰፈሪያ ገንዘብ። 5. መጓጓዣ (መኪና፣ በቅሎ፣...)።

ተካሄደ ግ ተከናወነ፣ ተሰራ።

አሂዶ ግ 1. የእህልን ክምር በአውድማ ላይ ዘርግሮ በከብቶች እግር አበራዩ፣ እህሉን ወቃ። 2. የትርጓሜ መምህር ምስጢር መገሰፍትን በአንድምታ ትርጓሜ እየተነተነ አስተማረ፣ አሰረዳ። 3. የትርጓሜ ተማሪ ምስጢር መገሰፍትን በአንድምታ ትርጓሜ ተማረ፣ አወቀ። 4. በሃይል መታ፣ ደበደበ።

አሂዶ ስ በከብቶች እግዚያነት በአውድማ ላይ እህል የመውቃት ወይም የማበራዩት ስራ፣ ሂጃ።

አህያጅ ስ ለእህል ውቂያ በአውድማ ላይ የሚገጥሙ ከብቶችን ከሂሳ ከሂሳቸው እየሄደ የሚነጻ ሰው።

አካሄደ ግ 1. አንቀሳቀሰ፣ መራ፣ ሰራ (ሰራን)። 2. አጠናቀቀ፣ አከናወነ፣ ፈፀመ። 3. በአውድማ ላይ የአሂዶን ስራ አገዝ ወይም ረዳ። **ማካሂጃ** ስ ማንቀሳቀሻ፣ ማከናወኛ። ለሰራው ማካሂጃ ገንዘብ ተገኝቷል።

አካሄድ ስ 1. አረማመኛ። 2. ሁኔታ፣ አካሄት፣ አዝማሚያ፣ አቅጣጫ። የንጉሥ አካሄድ ላሳግረኝም።

አስሂደ ግ አቀላጠፈ፣ ቶሎ ቶሎ ሰራ።

ያስኪዳል 1. ያስቸላል፣ ያዋጣል። ለሉ ያለውም ዘዴ ያስኪዳል። 2. ይወስዳል። ያደርሳል። ይህ መንገድ ወደ ባዙር ጣሪያ ያስኪዳል። 3. ለመሄድ ወይም ለመራመድ ወይም ለማለፍ ያስቸላል፣ ያመቻል። ይህ መንገድ በግሪና ያስኪዳል? 4. ይወስዳል፣ ይፈካል። ከላጃስ ለዘገየ ነገራት በግሪና ሁለት ለሁኑ ያህል ያስኪዳል።

ሀ የ "ሀ" ፊደል ሳድስ ዘር።

-ሀ¹ 1. በግስ መወረሻ እየገባ የሁለተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር ፣ ተባለታይ ያታ ባለቤትን የሚያመለክት ምእላድ (ለምሳሌ "መቼ መጣህ")

በሚለው ግስ ውስጥ "-ሀ" "አንተ" የሚለውን ባለቤት አመልካች ምእላድ ነው)።

-ሀ² በግስ መወረሻ እየገባ የሁለተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር ፣ የተባለታይ ያታ ተባለቤትን የሚያመለክት ምእላድ (ለምሳሌ "አስተማሪህ" በሚለው ግስ ውስጥ "-ሀ" "አንተን" የሚለውን ተባቢ አመልካች ምእላድ ነው)።

-ሀ³ 1. በሰም ላይ እየተወመረ የሁለተኛ መደብ ባለቤትነትን ወይም ባለ ገንዘብነትን የሚያመለክት ምእላድ። (ለምሳሌ "መፅሃፍህ" በሚለው ቃል ውስጥ "-ሀ" "ያንተ" የሚለውን የባለገንዘብነት ሁኔታ የሚያመለክት ምእላድ ነው)። 2. አድራጊን ወይም ድርጊት ተቀባዩን የሚያመለክት ምእላድ። መሄድህ በጀ/መታሰርህ ተሰምቷል።

ሀለተ ወርቅ ስ በትረ መንግስት፣ የወርቅ ዘንግ።

ሀሊና ስ ከተና ደግን ለመለየት የሚያስችል አእምሮ ወይም ልቦና።

ሀሊናውን ሳት አእምሮውን አጣ፣ ሳት።

ሀሊና ቢስ ት የማያመዛዝን፣ የማያገናዝብ፣ ይሉኝታ የሌለው።

የሀሊና ወቀሳ ስ በሰሩት ጥፋት ወይም ለህተት የሚመጣ ፀፀት።

የሀሊና ፀሎት ስ ድምፅ ሳያሰሙ የሚደረግ ፀሎት።

የሀሊና ፍርድ ስ በራስ አእምሮ ሁኔታን በማመዛዘን የሚሰጥ ፍርድ።

ሀልም ስ 1. በእንቅልፍ ልብ ወይም በእንቅልፍ ላይ እንዳሉ የሚታይ ሃሳብ፣ ድርጊት ወይም ራዕይ። 2. (ዘይ.) የማይሳካ፣ ከንቱ ምኞት።

ሀልም ሀልም (እልም እልም) አለ በጣም ጥቂት ወይም ትንሽ ተሰማ። (ለማጣፋጫ የሚወመር ውው፣ ስኳር፣...)።

ሀልም ሆኖ ቀረ ሳይፈፀም፣ ሳይሳካ፣ ተገባራዊ ሳይሆን ቀረ።

ሀልም ያርገው/ይሁን የተባለው ክፉ ወይም መጥፎ ነገር ውሸት ይሁን፣ አይፈፀም፣ አይደረስ ለማለት የሚነገር የምኞት መግለጫ አባባል።

ሀልመ ሌሊት ስ በእንቅልፍ ልብ በተመሰለ- የሚፈፀም የፍትወተ ስጋ ገንኜት።

የሀልም ሩጫ የማይሳካ፣ ከንቱ፣ ዋጋ ቢስ ልፋት።

የሀልም እንጀራ የማይገኝ፣ ባይ፣ በተሰፋ- ብቻ ያለ፣ ከንቱ ምኞት።

ሀልመኛ ት ሊያገኝ ከሚችለው በላይ የሚመኛ።

ሀልውና ስ ኑሮ፣ የመኖር ባህሪ።

ህልውና አገኘ 1. ተመሰረተ፡ ተቋቋመ፡ 2. መኖሩ ታወቀ፡ ህጋዊ ሰውነት አገኘ፡፡

ህልውናው ተጠበቀ የመኖር መብቱ ተጠበቀ፡፡

የህልውና ጥያቄ የመኖር ወይም ያለመኖር ጥያቄ፡ ስራ ግጥሚያና አለግጥሚያ የህልውና ጥያቄ ነው፡፡

ህልፈት "አለፈ" ስር "አልፈት"ን ተመ.

ህመም ሰ 1. በሽታ፡ ደቂ፡ ጤና ማጣት፡፡ 2. ከበሽታ የተነሳ የሚለማ ስሜት፡ ስቃይ፡፡

ህመምተኛ ቅ በሽተኛ፡ ጤንነቱ የተገደለ፡፡

ህሙማን (ነጠቁ ህሙም) ሰ.

ህመምተኞች፡፡

ማማት (ማማት) ሰ (እ.አ.ተ.ቤ) ከሆላእና ማግስት ጆምሮ እስከ ቅዳሜ ስላር ያለው ጊዜ፡፡

ማማተ መስቀል ሰ በመንገድ እንደተፃፈው ኢየሱስ ክርስቶስ በእለተ እርብ የተቀበላቸው 14ቱ ስቃይት (መያዝ፡ መታሰር፡ በጥፊ መመታት፡ መገረፍ፡...)፡፡

ህም ህም አለ ግ 1. ህም ህም የሚል ድምፅ አሰማ፡፡ 2. አጉተመተመ፡፡

ህቅ

ህቅታ ሰ ስርቅታ፡፡

ህቅ አለ ግ ሞተ፡ አረፈ፡፡

ህቡእ ቅ ድብቅ፡ ሰውር፡ ምስጢራዊ፡፡

ህቡእ ድርጅት ሰ አባሎቹ እነማን እንደሆኑ እንዳይታወቅ በማድረግ ተግባርን በምስጢር የሚያከናውን የፖለቲካ ድርጅት ወይም ሌላ ማህበር፡፡

ህብር ቅ 1. በጠባይ ወይም በግብር ተመሳሳይነት ያለው፡፡ 2. ላዩን ሊያዩት ባለ አንድ ትርጉም ብቻ የሚመስልና ሲመስጠር ግን ከአንድ በላይ የሆነ ትርጉም ያለው ቃል፡ ሃረግ፡፡

ህብረ ቀለም ስ የልዩ ልዩ ቀለማት ትንብር፡ ቅንጅት፡፡

ህብረ ትርኢት ሰ እንደዘፈነ፡ ውዝዋዜ፡ ድራማ፡ እስቲያ ቀልዶች፡... የመሳሰሉ ልዩ ልዩ መዝናኛዎች የሚቀርብበት የቴሌቪዥን ዝግጅት፡፡

ህብር ቅኔ ሰ በአንድ ቃል ወይም ሃረግ አማካይነት ስምና ወርቁ ተቀናብሮ የሚገኝበት የቅኔ አይነት፡፡

ህብረት ሰ የተለያዩ ሰዎች ወይም ወገኖች ሃይላቸውን፡ እውቀታቸውን፡ ተግባራቸውን አስተባብረው ወይም አቀናጅተው በአንድነት የሚሰሩበት የመረዳዳት ሁኔታ፡ ስምምነት፡፡

በህብረት ተውግ በጋራ፡ በአንድነት፡ በመደጋገፍ፡....፡፡

ሀበረተሰብ ሰ 1. በተወሰነ አካባቢ አንድ አይነት ስርአትን፡ ሀግን፡... እየተከተለ የሚኖር ሀዝብ፡፡ 2. የሰራተኛው ወይም የኑሮአቸው በታና ሁኔታ የሚያገናኛቸው ሰዎች ባጠቃላይ፡፡ **የዩኒቨርሲቲ ሀብረተሰብ፡፡**

ሀብረተሰባዊነት ሰ በላባዘደሩ የበላይ ገዢነት የሚመሰረት፡ የማምረቻ መሳሪያዎች በህዝብ ቁጥጥር ስር የሚሆኑበት ስርአተ ማህበር ወይም የዚህን ስርአተ ማህበር አይቀሬነትና ትክክለኛነት የሚያስተምር ርእዮተ አለም፡፡

[የ] ሀብረት ሱቅ ሰ በአንድ አካባቢ የሚኖሩ ሰዎች ለኑሮ የሚያስፈልጋቸውን ሽቀጣሽቀጥና የፍጅታ እቃዎች በቀላሉ ለማግኘትና በተመጣጠነ ዋጋ መግዛት እንዲችሉ በማሰብ በጋራ የሚያቋቁሙት ሱቅ፡ መደብር፡፡

[የ] ሀብረት ስምምነት ሰ በአንድ ድርጅት አሰሪና በድርጅቱ ሰራተኞች መካከል የሚደረግ ውል፡ ስምምነት፡፡

[የ] ሀብረት ስራ ማህበር ሰ ሰዎች የኢኮኖሚ፡ የፖለቲካና የማህበራዊ ኑሮ ፍላጎታቸውን ለማሟላት እንዲረዳቸው በመያቸው አንፃር ወይም ለአንድ አይነት ተግባር የሚመርቱት ማህበር፡ ድርጅት፡፡ (ለምሳሌ የገበሬዎች አምራቾች ሀብረት ስራ ማህበር፡ የአደገበባት ባለሙያዎች አምራቾች የሀብረት ስራ ማህበር፡ የመኖሪያ ቤት የሀብረት ስራ ማህበር፡...)፡፡

ሀብሰት ሰ 1. ለዝርዝር፡ ለማህበር፡... የሚጋገር ጸቦ፡ ፀዳቅ፡፡ 2. አንድ ድሮ ወፊር ሳይል የተጋገረ ክብ ጸቦ፡፡

ሀብስተ መና ሰ መልኩ የማረ፡ ጣእሙ የሚጣፍጥና ነጭ የሆነ ክብ ጸቦ፡፡

ሀትመት "አተመ" ስር ተመ.

ሀገፃ ሰ ለመኖሪያም ሆነ ለሌላ ስራ አገልግሎት እንዲሆን ከድንጋይ፡ ከሽክላ፡ ከብረትና ከመሳሰሉት ነገሮች የሚሰራ ፎቅ ያለው ወይም የለለው ቤት፡፡

ሀገፃ ተቋራጭ ሰ የኮንትራት ውል ተዋውሎ እንደ ሀገፃና ድልድይ የመሳሰሉትን የገንባታ ስራዎች የሚሰራ ግለሰብ ወይም ድርጅት፡፡

ሀክምና ሰ ህመማንን ለማዳን (ለማከም) በሃኪሞች የሚደረግ እርዳታ፡ ክትትል፡፡

ሀዋ ሰ ከምድር ከባቢ አየር ከልል ውጪ የሆነ ባዶ ቦታ፡፡

ሀዋስ (ብ.ቁ.ሀዋሳት) ሰ 1. ረቂቅ የሆነ አንድ አይነት ተግባር የሚያከናውንና ህይወት ያለው የማንኛውም አካል መሰረተ ነገር፡፡ 2. ለአንድ አይነት አላማ በተቋቋመ ማህበር ወይም የፖለቲካ ድርጅት ውስጥ የሚገኝ፡ የተወሰኑ አባላትን የሚይዝና አንትስታሊዎችን የሚያደርግ የድርጅት

አነስተኛ ክፍል።
ሁውከት "አወከ" ስር "ሁከት"ን ተመ.

ሀዝባር ስ ፈደላትን፣ ቃላትን፣ ቁጥሮችን
፡...ለያይቶ፣ ከፋፍሎ፣ ከልሎ ለማስቀመጥ
የሚያገለግል ወደቀኝ ዘንበል ያለ ቀተተኛ
መስመር(ገ)።

ሀዝብ ስ 1. በተወሰነ መልክአምድራዊ ክልል
ውስጥ የሚገኙና በአንድ መንግስት ስር
የሚተዳደሩ ጠቅላላ ሰዎች። 2. የአንድ ብሄር
ወይም ብሄረሰብ፣ጎሳ፣... አባል የሆኑ ሰዎች። 3.
በአንድ አካባቢ በብዛት የሚታዩ፣ የሚገኙ ወይም
የሚኖሩ ሰዎች ባጠቃላይ። 4. በመንግስት
ሰልጣን ውስጥ የሌሉ ተራ ሰዎች።

ሀዝብ አዳም ስ (ተራ አነ.) ሰው ሁሉ።

ሀዝብ ክርስቲያን ስ የክርስትና እምነት
ተከታዮች፣ ምእመናን።

[የ] ሀዝብ ቆጠራ ስ የአንድን ሃገር ሀዝብ
ብዛት ለማወቅ የሚደረግ የሰዎች ምዝገባ።

ሀዝባዊ ት የሀዝብ ወይም የሀዝብ ወገን።

ሀዝባዊ መንግስት ስ ለሀዝብ ጥቅም የቆመ፣
መሪዎቹ በሀዝብ እየተመረጠ ሀዝብን
የሚያገለግሉበት መንግስት።

ሀዝባዊ ሰራዊት ስ የመደበኛ ሰራዊት አባል
ያልሆነ፣ ከሀዝብ ተወጣጥቶ የጦር ትምህርት
የተከታተለና አስፈላጊ በሆነበት ጊዜ ወታደራዊ
አገልግሎት የሚሰጥ ሃይል።

ሀዝባዊ አመፅ ስ የተወቀነ ሀዝብ በወጪ
ገዢ መደብ ላይ የሚያካሂደው የአልገዛም ባይነት
ትግል።

ሀዝባዊ ድርጅት ስ በሙያ፣ በሰራተኛ በሥራ፣
በእድሜ፣ በአካባቢ ወይም በሌላ ተመሳሳይ
ማህበራዊ ግንኙነት ባላቸው ሰዎች የሚመሰረት
ግህበር።

ህያው ት 1. በህይወት ያለ። 2. ዘላለማዊ።

ህይወት ስ 1. ለመራባት፣ ለማደግ፣
ለመንቀሳቀስ የሚያስችል ሃይል፣ ነፍስ። 2. የሰው
ነፍስ። በሊደው ገዢ ህይወት ጠፋ። 3. እድሜ።
የኑር ዘመን። በህይወቱ እንደዚህ ያለ ነገር
ላላየሁም። 4- የአኗኗር ሁኔታ። ህይወቱን በገዛ
እጁ አባላለ።

ህይወቱን ሰጠ ራሱን መስጠት አደረገ።

ለ _____ ህይወቱን ሰጠ ለ _____ ጊዜውን።
ጉልበቱን ወዘተ. አዋለ።

ህይወቱን አጠፋ ራሱን ገደለ።

የህይወት ታሪክ ስ አንድ ሰው በህይወቱ
ዘመን ውስጥ ያለፈበት የኑር ሁኔታ፣ የፈፀመው
ድርጊትና ያጋጠመው ነገር ዝርዝር።

የህይወት ዋስትና ስ የህይወት ሙድን፣
የሞት አደጋ በሚደርስበት ጊዜ በውሉ መሰረት

ክፍያ እንዲደረግ የሚያስችል፣ ከመድን ድርጅት
ጋር ግለሰብ ወይም ድርጅት የሚያደርገው
ስምምነት።

ህዳር ስ ከጥቅምት ቀጥሎ የሚመጣ
የአመቱ ሰባተኛ ወር።

ህዳር ታጠነ እንደወረረሽኝ ያሉ በሽታዎችን
ለማጥፋት ሲባል በየአመቱ ህዳር 12 ቀን
በየቀኑም ጭስ ተወሰነ።

ህዳግ ስ በአንድ ፅሁፍ ራስጌና ግርጌ እንዲሁም
ጎንና ጎን ላይ የሚገኝ የማይገፍበት ባዶ ቦታ።

ሀግ (ብ.ቁ.ሀግጋት) ስ 1. የመንግስት ጥበቃ
የሚደረግለትና ሊጣስ ቅጣትን የሚያስከትል
የማህበራዊ ግንኙነት መመሪያ፣ ደንብ። 2. አንድ
ድርጊት የሚካሄድበት ስርዓት፣ ደንብ። ያለግር
ኋላ ወደታ ሀግ። 3. ክብረንፅህና፣ ድንግልና።

ሀግ አደረሰ ክብረንፅህናዋን ገሰሰ (በሚስትነት
ያገባትን ልጃገረድ)።

ሀግ ወጣ ደንብ ወይም ስርዓት ወጣ፣ ታወጀ፣
ተደነገገ።

ሀግ አወጣ ደንብ ወይም ስርዓት አወጣ፣
ደነገገ፣ አወጀ።

ሀግ አውጪ ስ ያንድን ሃገር ሀግ
ለማውጣት ስልጣን የተሰጠው የመንግስት አካል።
ሀግ ይጠብቅህ /ያግድህ ስነስርዓት
ይኑርህ፣ ለሀግ ተገዛ።

ሀግ ገባ 1 ቃል ቢደን አሰረ፣ አወ። 2- በሀግ
አገባ።

ሀግ ጣሰ ደንብ ወይም ስርዓት ተላለፈ።

ሀግ ፊት ቆመ በሰራው ጥፋት ተከሰሰ፣
ለፍርድ ቀረበ።

ህንን ወሰደ ክብረ ጎፅህናዋን ገሰሰ።

በሀግ አምላክ አድራጎትህ ትክክል
አይደለምና ሀግ ያግድህ፣ የምታድርገውን አቁም
ለማለት የሚነገር ቃል።

በሀግ አገባ በሀጋዊ መንገድ ልጃገረድ አገባ።

ሀገ መንግስት ስ አንድ ሃገር
የምትተዳደርበትና በሀገሪቱ ለሚያከናውኗቸው
ተግባሮች ሁሉ መርህ የሚሆናቸው የሁሉም
የበላይ የሆኑ ሀግ።

ሀገ ወጥ ት 1. በሀግ ያልተፈቀደ። 2.
ስነስርዓት የሌለው፣ ሀግ አፍራሽ፣ ወንበደ።

ሀግ መምሪያ [ምክር ቤት] የሀግ ረቂቅ
የማወጣበት የፓርላማ ክፍል።

ሀግ መወሰኛ [ምክር ቤት] ስ የሀግ
ረቂቅን የማዕደት ወይም የመሻር ወይም
የመወሰን፣... መብት ያለው የፓርላማ አካል።

ሀግ ማመንጩት ለሚመለከተው ባለስልጣን
ተርበው እንዲመከርባቸውና በሀግ መልክ

እንዲወጡ በማለት መብት በተሰጠው አካል የህግ ሃሳብ ማፍለቅ።

የህግ ሚስት ስ 1. ውል በመፈራረም ወይም ባህሉ በሚፈቅደው ስርአትና ደንብ መሰረት የተገባች ሴት፤ የሰማኒያ ሚስት። 2. በልጃገረድነቷ የተገባች የመጀመሪያ ሚስት።

የህግ ረቂቅ (ረቂቅ ህግ) ስ ህግ ሆኖ እንዲወጣ ለህግ አውጪው ክፍል የሚቀርብ የህግ ጉድፍ።

የህግ ባል ስ 1. ውል በመፈራረም ወይም ባህሉ በሚፈቅደው ስርአትና ደንብ መሰረት የተገባ ባል። 2. የመጀመሪያ ባል።

[የ] **ህግ አማካሪ** ስ አንድን ድርጅት ወይም ገለበብ በሚመለከት ለሚነሳ ክርክር ወይም ጉዳይ የህግ አስተያየት የሚሰጥ፤ የሚያማክር የህግ ባለሙያ።

የህግ ጠበቃ "ጠበቀ" ስር "ጠበቃ"ን ተመ.

ሀጋዊ ት በህግ የተፈቀደ።

ሀጋዊ ሰውነት ስ ለአንድ ድርጅት፤ ግህበር፤... በመንግስት የሚሰጥ የህልውና ፈቃድ ወይም እውቅና።

ሀጥር ስ ሸቶ። በሀጥር በሰንኩል መቶ እጠኑኝ ይላል፤ አመር ያለው ገላ እንዲያው ደርሶ ያምራል።

ሀፀፀ ስ እንከን፤ ጉድለት።

ሀፃን (ብ.ቀ.ሀፃናት) ስ 1. እድሜው እስከ አምስት አመት አካባቢ የሚደርስ ልጅ፤ ወቅላ። 2. (ዘይ.) ከእድሜው ጋር ሲነፃፀር አስተሳሰቡ ያልበሰለ፤ ወቅላ የሆነ።

ሀፈረት "አፈረ" ስር "እፍረት"ን ተመ.

ሆ¹ የ "ሀ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ሆ² በቡሂ በሉ ጭፈራ ላይ በሆታ ተቀባዮች የሚባል። ለምሳሌ በሂ በሉ ሆ! ልጆች ሁሉ ሆ!...።

ሆታ ስ በሀብረት የሚካሄድ የጭፈራ ዘፈን።

ሆሆታ ስ ሁካታ፤ ግርግር፤ የብዙ ሰዎች ድምፅ።

ሆ አለ ግ 1. ዘፈነ፤ ወፈረ። 2. ንብን ለማስፈር ሆ የሚል ድምፅ አሰማ።

ሆ ብሉ ተነሳ በወኔና በአንድነት ተነሳ።

ሆሄ (ብ.ቀ ሆሆያት) ስ ከግእዝ እስከ ሳብዕ (ለምሳሌ ከ ሀ-ሆ ወይም ከ ሀ-ፒ) ያለው የፊደላት ስምና መልክ ወይም ቅርፅ።

ሆሆ (ሆሆይ) ቃ.እ. የእንክር፤ የማድነቅ፤ የማጋነን ቃል ወይም አነጋገር። ሆሆይ! እውነት ሰው ጨረቃ ላይ ወጣ?

ሆመር "ሮቃ" ን ተመ.

ሆመጠጠ "ኮመጠጠ" ን ተመ.

ሆማ " አሆማ" ን ተመ.

ሆምጣጣ "ኮመጠጠ" ስር "ኮምጣጣ" ን ተመ.

ሆረጠ (ኮረጠ) ግ ኮስተር፤ ከሸን ብሎ ጣፈጠ (ቀይ ወጥ)።

ሆሳእና ስ ኢየሱስ ክርስቶስ ወይ ኢየሩሳሌም በአሁያ ተቀምጦ ሲገባ ሰዎች ዘንባባ ይዘው የተቀበሉበትን እለት በማስታወስ የሚከበር። ከፋሲካ በፊት በሚገኘው እሁድ የሚውል በእል።

ሆስቴል ስ የመኖሪያ ወይም የመኖሪያና የምግብ አገልግሎት የሚሰጥ ብዙ ክፍሎች ያሉትና ብዙ ሰዎችን ሊያስተናግድ የሚችል የኪራይ ቤት።

ሆስቴስ ስ በአውሮፕላን ውስጥ የምታገለግል የሴት አስተናጋጅ።

ሆስፒታል ስ በይዘቱ ከክሊኒክና ከጤና ጣቢያ የሚሰፋ፤ በተመሳሳሽነት ወይም በሆስፒታሉ ተኝተው የሚታከሙ ህመማችንን እየተቀበለ አስፈላጊውን የጤና አገልግሎት የሚሰጥ የህክምና ተቋም።

ሆቴል ስ የመኝታና የምግብ አገልግሎት የሚሰጥ የንግድ ድርጅት።

ሆነ ግ 1. ተፈፀመ፤ ተደረገ፤ ተከናወነ። **ያልኩት ሆነ** ። 2. በጀ፤ ረባ፤ ጠቀመ፤ ፈየደ። **ሲጃራ የምታወሰው ምን ይሆነኝ ብለህ ነው?** 3. ቀና፤ ተሳሳ፤ ተሟላ። 4. ተሰማማ። **አገሩ ሆኖታል።** 5. **ልክ መጣ፤ በቃ። ልብሉ ሆኖታል።** 6. አንድን አይነት፤ መጠን፤ መልክ፤ ባህርይ። **ግብር፤ ስራ ያዘ። ቀይ ሆነ/ትልቅ ሆነ / ደግ ሆነ /አስተግራ ሆነ።...** 7. ተቀመጠ፤ ኖረ። **ከአክሱስ ዘንድ ሆኖ ትምህርቱን ይግራል።** 8. በአካል ተገኘ። ጉዳዩን በመካከላችን ሆኖ ገለፀልን።

-ም ሆነ- 1.ወይም። **እሱም ሆነ እጂ መልእክቱን ሲያደርሱ ይችላሉ።** 2. እና። **ሁሉም። እሱም ሆነ እጂ መማር አለባቸው።**

ሆነ ብሉ (ሆነኝ ብሉ፤ ሆን ብሉ፤ ይሆነኝ ብሉ) አውቆ፤ እስቀድሞ አስበባት። **ሆነ ብሉ ነው ይህን ያደረገው።**

ሆኖም መፃ. ግን፤ ነገር ግን።

ለመሆኑ እንዲያው ለነገሩ፤ የሆነውስ ሆነና።

ለማይሆን ነገር /ጉዳይ ለማይረባ ወይም ለማይጠቅም ነገር (ጉዳይ) **ለማይሆን ነገር ገንዘብህን አታባክን።**

ሲሆን [ሲሆን] 1. ቢቻል። **ሲሆን አንተ ራስህ ለገድትመጣ።** 2. እንደእውነቱ ከሆነ። **ሲሆን ወላጆችህን መርዳት ነበረብህ።**

ስለሆነ [ም] መፃ. ስለዚህ፤ በዚህ ምክንያት።

በሆነ ባልሆነ[ው] በሚረባ በማይረባው፤ በትልቁ በትንሹ። **በሆነ ባልሆነው አትጨቃጨቁ።**

በመሆኑ [ም] መፃ. በዚህ ምክንያት፡ በዚህ የተነሳ፡

ቢሆን 1. ቢያሻ፡ ቢያስፈልግ፡ ለትሰ ሮጂደረስ ቢሆን እንግራችሁ ክር፡ 2. ሲባል፡ ላንተ ቢሆን ይሰጡህ ክር፡

ቢሆንም (ቢሆንም ቅሉ፡ ቢሆንም እንኳ) ያም ቢባል፡ ያም ቢደረግ፡ አልሰጥም ሲሆን ክር፤ ቢሆንም መጠየቁ አይቀርም፡

ቢሆንም ባይሆንም ለሁሉም፡ ለማንኛውም፡ ቢሳካም ባይሳካም፡

ባይሆን ሌላው ቢቀር፡ ዝም ብለህ ላትቀር፤ ባይሆን ስለክ ደውል፡

አይሆንም እምቢ አይቻልም፡ አይደረግም፡

እንደሆነ ይሁን ባወጣ ያውጣው፡ እንዳሻው ይሁን፡

እንዳልሆነ ሆነ እንዳልነበረ ሆነ፡ ተሰላሽ፡ ተነሳቀለ፡

ከመሆኑም በላይ ከዚህም ሌላ፤ በተጨማሪ፡

የሆኖ ሆኖ 1. ለማንኛውም፡ ሰፊውን ተከታተልላች፤ የሆኖ ሆኖ እኛም እመጣለሁ፡ 2. ነገር ግን፡ መድሃኒት እየወሰደ ነው፤ የሆኖ ሆኖ አልተሻለውም፡

የሆነ ነገር እንዲገለጥ ያልተፈለገ ወይም ያልታወቀ አንዳች ነገር፡ ስለ እሱ የሆነ ነገር ስምቻሉ/ በእጁ የሆነ ነገር ይዟል፡

የሆነውን 1. የተገኘውን፡ ከቁም ሳጥን ውስጥ የሆነውን ልብስ ሰጠች፡ 2. የነካውን፡ የአጋጠመውን፡ የሆነውን አላውቅም ተከሏል፡

የሆነው ይሁን 1. የፈለገው ይሁን፡ የመጣው ይምጣ፡ የሆነው ይሁን መሄደ አይቀርም፡ 2. የተገኘውን፡ የሆነው ይሁን ብቻ ገዛች፡

የሚሆኑ የሚደርሱ፡ የሚያህሉ፡ ሃያ የሚሆኑ.....

የማይሆን ነገር የማይታመን፡ የማይመስል ነገር፡

ያም ሆነ ይህ ለማንኛውም፡ በማንኛውም መንገድ፡

ይሁን አሺ፡

ይሁንና መፃ. ነገር ግን፡ ሆኖም፡

ይሁን እንጂ መፃ. ይሁንና፡ ነገር ግን፡

ይሆናል ሳይሆን አይቀርም፡ ገንዘቡን የወሰደው እሱ ይሆናል፡

ሁነኛ ቅ 1. ቁም ነገረኛ፡ ታማኝ፡ 2. አይነተኛ፡ ተስማሚ፡ ጠቃሚ፡

ሁኔታ (ሁናቴ) ስ 1. አኳሂን፡ አገማሚያ፡ የጊዜው ሁኔታ ላላግረኝም፡ 2. ሁለትተኛ፡ ነገር

በራ፡ ሁኔታዎ እናኢን ትመሰላለች፡ 3. ነገር፡ ጉዳይ፡ ድርጊት፡ ጠቅላላ ሁኔታውን ገለጸልች፡ 4. ምክንያት፡ በምን ሁኔታ ነው ትምህርቱን ያቋረጠው፡ 5. ይዘታ፡ መጀመሪያ የጊቱን ሁኔታ ለየውና ስለ ኪራይ እንኒጋገራለን፡

ተሂህ ግ ተስማማ፡ ተግባባ፡ እኔና እሱ አልተሂህም፡

አኳሂን ግ አስማማ፡ አግባባ፡

አኳሂን ስ አገማሚያ፡ አስተያየት፡ አመለካከት፡ አደራረግ፡

ሆኖና ቅ ሞኝ፡ ቂል፡

ሆያ ሆዬ ስ በሱሄ፡ በዘመን መለወጫና በመስቀል በአል ጊዜ ወንዶች ልጆች የሚዘፍኑት የጥፈራ ዘፈን፡

ሆይ¹ አኩብሮትን፡ ፍቅርን፡.... ለመግለፅ ከስም ጋር እየተጣመረ የሚነገር ቃል፡ ለግታችን ሆይ/ ወንድሜ ሆይ፡

ሆይ²

ሆይ ሆይ አለ ግ 1. አበረታታ፡ በል በል አለ፡ ገፋፋ፡ 2. አዋከበ፡ አቻኮለ፡ 3. አሽቃበጠ፡ አጫፈረ፡ ከመጣው ሁሉ ጋር ሆይ ሆይ ግለት ይወዳል፡

ሆይ¹ ግ በሰፊው አረሰ፡

ሁዳድ (ኩዳድ) ስ ገባርች እየተገደዱ የሚያርሱት የንጉስ፡ የመልከኛ፡... ይዞታ የነበረ ሰፈር የእርሻ መሬት፡

የሁዳድ ፈሪ ስ ሁዳድን ሳያርስ በቀረ ገበሬ ላይ የሚጣል ቅጣት፡

ሁዳደኛ ስ ሁዳድ አራሽ፡

ሆዳድ ስ ገባር፡ ጭሰኛ፡

ተሆዳደ ግ ታረሰ፡ ተዘራ፡ ታረመ፡ ታወደ፡ ተወቃ (የሁዳድ እርሻ) ።

ሆደደ² ግ ሁዳደን የመ፡

ሁዳደዬ በፊደል ተራው ተመ.

ሆድ ስ እንደ ወገራ፡ ገብት፡ ኩላሊት፡ አንጀት፡.... የመሳሰሉት የሚገኙበት የሰውነት ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡

ሆደ መርዝ ቅ ክፉ፡ ቂመኛ፡

ሆዱ መረዘ ቂም ያዘ፤ ጥላቻ አደረሰት፡

ሆዱ ራስ /ቅቤ ጠጣ የልቡ ደረሰ፡

የፈለገው ነገር ስለሆነለት ተደሰተ፡

ሆዱ/ልቡ ሽከረ ተቀየመ፡ ቅር ተሰኘ፡

ሆዱ/አንጀቱ ቆረጠ እርግፍ አድርጎ፡

ወከኖ ተወ፡

ሆዱ/አንጀቱ ቡጭ ቡጭ አለ የማዘን፡

የመራራት ስሜት ተሰማው፡

ሆዱ አረረ/ቆሰለ/ተቃጠለ ተናደደ፡

ሆዱ/ልቡ/ አንጀቱ ነፈረ በጣም ተናደደ፡ ተበላጩ፡፡

ሆዱ አይታወቅም/አይገኝም አመሉ፡ ጠባዩ፡ ሃሳቡ አይታወቅም፡፡

ሆዱ/ልቡ አይጠራም ቂም ይይዛል፡ ልቡ ንቡህ አይደለም፡፡

ሆዱ ጎሽ ተቀየመ፡፡

ሆዱ ጎደለ ተራብ፡፡

ሆዱ/ ልቡ ጠራ ከተንኮል ወይም ከቂም በቀል ራቀ፡ ልቡ ንቡህ ሆነ፡፡

ሆዱ ጠቡቷል ከመወፈር የተነሳ ምግብ

አይደፍርም፡ አይበላም፡፡

ሆዱን/ ልቡን ሰጠ ያለውን ሃሳብ፡ ምስጢር ገለፀ፡ አካፈለ፡፡

ሆዱን/ልቡን ቆረቆረው ከነከነው፡ ቅር አለው፡፡

ሆዱን ቆረጠው ቆረቆረው፡ ከነከነው፡፡

ሆዱን በላው 1. አሳዘነው፡ 2. ከነከነው፡ ቆረቆረው፡፡

ሆዱን ባር ባር አለው ፍርሃት ፍርሃት አለው፡፡

ሆዴ ወዳጀ፡ አንጀቱ፡... ለማለት የሚነገር ቃል፡፡

ሆዴን ጋጠኝ ራዘኝ፡ ሞረሞረኝ፡፡

ሆድ ለቀቀበት አልጠግብ አለ፡ ብዙ ምግብ አሰፈለገው፡፡

ሆድ ባሰው በትንሽ ነገር ተከፋ፡ አዘነ፡፡

ሆድ የለውም ብዙ አይበላም፡ በትንሽ ምግብ ይጠግባል፡፡

ሆድ ይፍጀው ሆድ ይቻለው፡ ስለሁኔታው መናገር አያስፈልገውም፡፡

ሆድና ጀርባ ሆኑ ተቃቃሩ፡ ተቀያየሙ፡፡

በሆዱ/በልቡ አሰቦ ሳይናገር በዝምታ አሰቦ፡ አሰላለ፡፡

በሆዱ አነበበ ድምፅ ሳያሰማ በዝምታ አነበበ፡፡

የሆዱን አውጥቶ ተናገረ ያሰበውን፡ ምስጢሩን አወጣ ወይም ተናገረ፡፡

ሆድ /ልቡ ሰፊ ፡ ቻይ፡ ታጋሽ፡፡

ሆድ ቡቡ ፡ ቅ 1. አዛኝ፡ ርህራህ፡ 2. ሆድ ባሻ፡፡

ሆድ ባሻ ፡ ለማዘን፡ ለማልቀስ ትንሽ

ምክንያት የሚበቃው፡፡

ሆድ /ልቡ ገር ፡ ርህራህ፡ የዋህ፡ ገራገር፡፡

ሆዱ/ልቡ አይጠራ ፡ ቂመኛ፡ በቀለኛ፡፡

ሆዱ ዘመዱ ፡ ብቻውን የሚበላ፡ ለሌላ የማያካፍል፡ ንፋግ፡፡

ሆድ ሆዱን ስ ስትሮህ "ሆድ ሆዱን" ያለች የምትመስልና ከሆዴ ዘርጠጥ ያለች ርግብ መሳይ የቆላ ወፍ፡፡

ሆድ ቁርጠት ስ የሆድ ውስጥ ህመም፡፡

ሆድ አምላኩ ፡ ለሆዱ የሚገዛ፡ ስግብግብ፡፡

ሆድ እቃ ስ በሆድ ውስጥ የሚገኝ እንደ ጨቅራ፡ ጉብት፡ አንጀት፡... የመሳሰሉ ብልቶች፡፡

ሆድ ዝማ ስ የተቅማጥ በሽታ፡፡

ሆድ ድርቀት ስ በተገቢው መጠን፡ ጊዜና ሁኔታ አይነምድር (ሰገራ) ከሆድ እንዳይወገድ ችግር የሚያስከትል የሆድ በሽታ፡፡

ሆዳም ፡ ጠገብኩን የማያውቅ፡ ስግብግብ፡፡

ሆጃ ስ በሻይ መልክ ተፈልቶ የሚጠጣ ቁጢ ወይም የቡና ገለፈት፡፡

ሆጭ(ሆጭ)

ሆጭ(ሆጭ) አለ ግ የጠርመሰ ስብርባሪዎች፡ ባንቲዎች የመሳሰሉ ነገሮች ሲወድቁ ወይም ሲጋጩ የሚሰጡትን አይነት ድምፅ ሰጠ፡ አሰማ፡፡

ሆጭ(ሆጭ) አደረገ ግ 1. አቀረበ፡ ዘረገፈ፡ ሰጠ (ጠገራ ብርን)፡ 2. ሰበረ፡ አረገፈ(መስተዋትን)፡፡

ሂ "ሀ" ፊደል ፍንዕቅ ዘር፡፡

ሂሳ ተውግ 1. ቆየት ብሎ ወይም ወደፊት የሚመጣ ስለት፡ ጊዜ፡ ወቅት፡ ወዘተ. አሁን ልሂድና ሂሳ እመላሳለሁ፡ 2. በመጨረሻ፡ በሂሳ ከሚቆዩህ አሁኑኑ ጥንቃቄ አድርግ፡ 3. ከወደ ጀርባ ያለ ቦታ፡ ከአኔ ሂሳ ተቀምጦ ነበር፡ 4 ታዲያ፡ እንግዲያው፡ የማትሰራ ከሆነ ሂሳ ለምን መጣህ?

ሂለኛው ፡ 1.በስተጀርባ በኩል ያለ፡ 2.ዘግይቶ የመጣ፡ ከአንድ ነገር ቀጥሎ የሆነ፡ የሂለኛው ስራ አድካሚ ነበር፡፡

ሂሳቀር ፡ 1. ከጊዜው ሁኔታ ጋር የማይራመድ፡ ጊዜው ያለፈበት፡ 2. ያልሰለጠነ፡፡

የሂሊት ተውግ ወደ ጀርባ፡ ወደ ሂሳ አቅጣጫ፡፡

ልጅ የሂሊት ሲገድ ወደቀ፡፡

የሂላ ሂላ ተውግ ቆይቶ ቆይቶ፡ በመጨረሻ፡፡

የሂላ ሂላ እውነት ግሽነቱ አይቀርም፡፡

ለ ከ"ሀ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሄ)።

ለ 1. ቀጥተኛ ያልሆነ (አርቱክ) ተባቢ ላይ የሚያርፍና ድርጊት ተቀባይን የሚያመለክት ምሳሌ። መሃፉን ለሰውየው ሰጠሁት። 2. በ ላይ፣ በ ውስጥ። ገደል ለገደል አትሂድ። 3. በየ ። ላገር ለላገር ሲዞር ከርሞ መጣ። 4. እና ። h ። ጋር። አህያ ለአህያ ቢራገጥ ጥርስ አይባበርም። 5. በ ምክንያት፣ ለ ሲል። ለትምህርት ሄደ /ለሃገሩ ተሰዋ። 6. አንድን ነገር ለማድረግ፣ ለመስራት።...። ለመፃፍ ወረቀት ያስፈልጋል። 7. ሲከፈል። አራት ለሁለት ሁለት ጊዜ ይደርሳል። 8. ሁለት ነገሮች የሚገኙበትን ሁኔታ፣ አቀማመጥ፣ ውጤት።... በማነሳሰር ለመግለፅ የሚያገለግል ምሳሌ። ላብ ለላብ ተዋውቀዋል /ገን ለገን ተቀምጠዋል /ተጋጣሚዎቹ ሁለት ለአንድ ተለያዩ። 9. ጊዜን ከሚጠቀሙ ቃላት ጋር እየተጣመረ የጊዜውን ርዝመት፣ መጠን፣ ሁኔታ።... ለመግለፅ የሚያገለግል። ለነገ፣ ለጊዜው፣ ለመጀመሪያ ጊዜ፣ ለጥቂት ጊዜ።...።

ለሃጭ ስ እየተጎተተ፣ እየተዘረበረበ ከአፍ ውስጥ የሚወጣ ምራቅ፣ ልጋግ።

ለሃጫም ቅ (ስድብ) 1. ሲናገር፣ ሲባል።... ምራቁ የሚዘረበረብ። 2. (ዘይ.) ቂላቂል።

ለሆሳስ በለሆሳስ ተውገ. በሹክሹክታ። በለሆሳስ ተናገረ።

ለሆቲ ስ ስለት ለማውጣት እንደሞረድ የሚያገለግል ድንጋይ፣ መሳል።

ለመለመ¹ 7 1. ቅጠል አወጣ፣ አቆጣጠ፣ አጀፈጀ። ጨበጨ። 2. አረንጓዴ ሆነ፣ ልምላሜ ተባበሰ። አካባቢው ለምለሟል።

ለምለም ቅ አረንጓዴ፣ ርጥብ፣ ሊጋ፣ ለምለም ስ።

ለምለም እንጀራ ስ ወጥ ወይም ማባያ የሌለው እንጀራ።

ለምለም ጀሮ ስ ወደታች ያለውና ጉትቻ የሚንጠለጠልበት የጀሮ ክፍል።

ልምላሜ ስ አረንጓዴነት፣ ርጥብ፣ ሊጋ፣ ለምለም መሆን።

አለመለመ 7 ለመለመ።

ለመለመ² 7 የዛፍን፣ የእትክልትን ቅጠል

ወይም ቅርንጫፍ በብዛት ቆረጠ፣ ቀጠፈ፣ መለመለ።

ለመመ 7 አደፈ፣ ንፅህና ካለመጠበቅ የተነሳ ቆሸሸ(ጥርስ፣ ድድ)።

ልማም ስ 1. ቢጫነት ያለውና ጥርስ ላይ የሚታይ ቆሻሻ፣ እድፍ። 2. እርሻ በሚታረሰበት ጊዜ በማረፍ ላይ የሚለደፍ ጭቃ።

ለመሰሰ 7 አጋደመ፣ አስተኛ፣ ለሽ አደረገ፣ ለመሸሸ (ሳርን፣ ሰብልን፣...)።

ተለመሰሰ 7 ተኛ፣ ተለሸለሸ።

ለመሸሸ ስ አጋደመ፣ አስተኛ፣ ለሽ አደረገ፣ ለመሰሰ (ሳርን፣ ሰብልን፣...)።

ለመሸቀ 7 ራስ፣ ረጠበ።

ለመነ 7 1. ችሮታ፣ እርዳታ አድርጎልኝ አለ፤ ምዕዋት ጠየቀ። 2. ፀለየ፣ ተማጠነ። 3. (አንድን ነገር) እባክህ አድርግ ወይም አታድርግ ብሎ ጠየቀ፣ አግባብ።

ለማኝ ስ መንገድ ዳር ተቀምጦ ወይም ከቤት ወደ ቤት በመዘዋወር ጉዳቱን አስተዛዝኖ እየተናገረ ምዕዋት የሚጠይቅ ድሃ፣ የኔ ቢጤ።

ለማኝ ሳያራ በጠዋት፣ በማለጻ። ለማኝ ሳያራ ተነሰፍ ሰራዬን ጀመርኩ።

ልመና ስ 1. ምልጃ፣ ፀሎት። 2. ችሮታ፣ እርዳታ፣ ምዕዋት ጥያቄ።

ልመና አቀረበ ለመነ።

የልመና እህል ስ የተለያዩ የእህል አይነቶች ድብልቅ፣ ውጥንቅጥ እህል።

ተለመነ 7 1. ተጠየቀ፣ እባክህ ተባለ። 2. የተጠየቀውን አደረገ፣ ፊፀመ፣ ፊቃድ ሞላ። መድሃኔአለም ተለምናኛል።

ተለማኝ ቅ ርህሩህ፣ እሽ ባይ። አምላካችን እግዚአብሔር ተለማኝ ነው።

ተለማመነ 7 ዛርን ወይም ውቃቢን ለመነ፣ ተለማመ።

መለማመኛ ስ ለተለማኝ ዛር ወይም ውቃቢ የሚቀርብ ስጦታ፣ ምስ።

አለመነ 7 ለጠየቀ ወይም ለልመነ ሰው ሰጠ፣ ቸረ።

አስለመነ 7 ደጅ አስጠና፣ ብዙ ተለመነ።

ለመከከ 7 ቀባ፣ ላከከ።

*ለመዘመዘ

ተልመዘመዘ 7 ታሽ፣ ተፍተለተለ።

አልመዘመዘ 7 አሽ፣ አፍተለተለ።

ለመዘገ(መዘለገ) 7 በሃይል አጥብቆ ቆነጠጠ።

ለመደ ፡ ፡ 1. አብሮ ከመቆየት ወይም ከማዘውተር የተነሳ የአንድን ነገር ጠባይ፡ ሁኔታ፡ አሰራር፡...አወቀ፡ ስራውን ለመደው፡ 2. አንድን ነገር መስራት፡ ማድረግ ተማረ፡ ሰለጠነ፡ መኪና መንጻት ለመደ፡ 3. ከአካባቢው ጋር ተስማማ፡ ተዋወቀ፡ አገሩን ለመደው፡ 4. አዘውተረ፡ ደጋገመ፡ የሰራ ሰላት ማሳለፍ ለመደ፡ 5. አመል አወጣ፡ ሱስቶ ሆነ፡ መጠጥ ለመደ፡ 6. ለዘበ፡ ገራም ሆነ፡ ላሟቱ እያደር ለመደች፡

እንዳይለምድህ ሁለተኛ፡ ዳግመኛ እንዳታደርግ፡

ለማዳ(ለማድ) ቅ 1. ገራም፡ በተፈጥሮ የነበረውን የአውራጃ፡ የበርጋሪነት ባህርይውን የተው፡ 2. በቀላሉ የሚለምድ፡

ለማድ ቅ 1. አንድን ነገር በመስራት ወይም የሚድረግ ለማወቅ በመማር ላይ ያለ፡ 2. አንድን ነገር መስራት፡ ማድረግ፡ ...ጠንቅቆ የማያውቅ፡ ጀማሪ፡

ልማድ ለ 1. ዘወትር በተደጋጋሚ የሚደረግ፡ የሚሰራ፡ ስፖርት የመስራት ልማድ አለኝ፡ 2. ሱስ፡ የመጠጥ ልማድ አለበት፡ 3. ባህርይ፡ አመል፡ መሳደብ ልማዱ ነው፡ 4. ዘወትር፡ በተደጋጋሚ በመስራቱ ወይም በመደረጉ እንደ ደንብ፡ እንደ ህግ የተወሰደ፡ በጠዋት መነሳቱን እንደ ልማድ ይዞታል፡ 5. አንድ ማህበረሰብ የሚከተለው፡ ከትውልድ ወደ ትውልድ እየተላለፈ የመጣ ወግ፡ ስርአት፡ ባህል፡

በዘልማድ ተው. 7. በተለምዶ፡

እንደልማዱ ከዚህ ቀደም ሲያደርግ እንደነበረው፡

ልማደኛ ቅ (ብዙውን ጊዜ መጥፎ ድርጊትን) በተደጋጋሚ የሚፈፅም፡ የሚያደርግ፡

ልማዳዊ ቅ የተለመደ፡ ያልተለወጠ፡ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ፡ የልማዳዊ የአስተራረስ ዘዴ፡

ልምድ ለ 1. ከማየት፡ ከመስማት፡ ከማድረግ፡... የሚገኝ እውቀት፡ ገጠመኝ፡ ካለፈው ስራ ጥሩ ልምድ ላገኘ፡ 2. በማዘውተር የሚፈፅም ድርጊት፡ ከእንቅልፈ ጠዋት የመንቃት ልምድ አለኝ፡

የልምድ ልውውጥ ለ በስራ ሂደት ውስጥ የተገኘን እውቀት ለሌላ ማክፈልና በአንፃሩም ሌላው ካገኘው ልምድ መማር፡

መልመጃ ለ እውቀትን፡ ብቃትን፡ ችሎታን ለማየት የሚሰጥ የመከራ ጥያቄ፡

ልምምድ ለ የችሎታ ብቃትን ለማግኘት በተደጋጋሚ የሚደረግ ከንውን፡

ተለመደ ፡ በመዘውተሩ ወይም በመደጋገሙ የተነሳ አዲስ ወይም እንግዳ መሆኑ ቀረ፡

አይለመድም 1. ሊለመድ ባለመቻሉ ሁሉ ጊዜ

አዲስ፡ እንግዳ ነው፡ ምት አይለመድም/ስራው ከገድ ነው፡ በቀላሉ አይለመድም፡ 2. ሁለተኛ አይደገምም፡ እንዲህ አይነት ጥፋት አይለመድኝም፡

እንደተለመደው ከዚህ በፊት እንደሚደረገው እንደሚሰራው፡ እንደሚታወቀው፡

በተለምዶ ተው. 7. በነበረው፡ በቆየው ልማድ፡ ወይም ስርአት መሰረት፡ በዘልማድ፡ 2. ዜ የፈጠረው ሳይሆን በተለምዶ ሲደረግ የቆየ ነው፡

ተለማመደ ፡ 1. አንድን ነገር በጥራት ወይም በብቃት የማከናወን ችሎታ ለማግኘት አስፈላጊውን ልምምድ አደረገ፡ መኪና መንጻት እየተለማመድኩ ነው፡ 2. አንድን ነገር በጥራት ወይም በብቃት የማከናወን ችሎታ አገኘ፡ ቢሰክሱት መንጻት ተለማምዷል፡

መለማመጃ ለ መከራ ማድረጊያ ጊዜ፡ ስፍራ፡ እቃ፡

ተለማማድ ቅ በልምምድ ላይ ያለ (ሰው)፡

ተሳመደ ፡ 1. ተቀራረበ፡ ተግባባ፡ አብረውት ከሚሰሩት ሰዎች ጋር ተሳመደ፡ 2. እየቻለ፡ እየወቀ መጣ፡ አዲሱን ስራ ተሳመደው፡ 3. የ"ለመደ"ን ሰላተኛ ፍቺ ተመ.

አለመደ ፡ ገራም፡ ለማዳ አደረገ፡

አለማመደ ፡ 1. አስተማረ፡ አሰለጠነ፡ አሳወቀ፡ መኪና መንጻት አለማመደ፡ 2. አላመደ፡ እንግድነት እንዳይሰማው ከእንግዳው ጋር አብሮ ሆነ፡

አለማማድ ለ አሰልጣኝ፡

አላመደ ፡ እንግዳውን ከአካባቢው ጋር አስተዋወቀ፡ አብሮ በመሆን ብቸኝነት እንዳይሰማው አደረገ፡

አስለመደ ፡ 1. አስተማረ፡ አሳወቀ፡ አሰለጠነ፡ 2. ሱስኛ፡ ልማደኛ አደረገ (የሲጋራ፡ የመጠጥ፡...)፡

ለመገገ ፡ ግሳ፡ መጠመጠ፡ ጠባ (ጡትን)፡

ለመገገ ፡ ግሳነት፡ ጎመዘዘ፡

ለመጠ ፡ 1. አንበጠ፡ አስገነባለሁ፡ 2. በዱላ መታ፡ ጠለዘ፡ ዠለጠ፡ 3. ረግጠ ገዝ፡ አምባገነኑ መሪ ሀዘቡን ለምጠ ገዛው፡

ምን ይለምጥሃል ፡ ምን ይለጥጥሃል፡ ምን ይጀንገሃል፡ ምን ይኮራሃል፡

ለማጣ ቅ 1. በቀላሉ የሚታጠብ፡ የሚታጠፍ፡ 2. አትመሰረ፡ ልፍሰፍሰ፡ 3. (ዘይ.) ጠንካራ አጽም የሌለው፡ ባህርያ ደካማ፡

ልምጭ ለ እርግጠኝ፡ ለበቅ፡

ልምጭ አይነካሽ ለ ጡንቻ ወይም ነብሮ፡

ለመጥማጣ ቅ 1. ለማጣ፡ 2. ተለማማጭ፡

ልምጥምጥ ዚ.ክ.

ተለመጠ ግ ታጠፈ፡ ጎበጠ፡፡

ተለማመጠ ግ በትህትና ለመነ፡ አግባባ፡ አባባለ፡፡

ተለማማጭ ቅ ከመፍራት፡ አቅም ከማጣት፡... የተነሳ ሌላውን የሚለምን፡፡

ተለመጠመጠ ግ 1. ሰውነቱ ረገደ፡ ተብረርከረ፡ አቅም አጣ፡ 2. የሚታጠፍ አይነት ሆነ፡ ረገብ ረገብ አለ፡፡ 3- እየተቅለሰለሰ ለመነ፡ አግባባ፡ አባባለ፡፡

አለማመጠ ግ ደጅ አስጠና፡ አሸቆጠቆጠ፡፡ ለግይሆን ነገር ምን አለማመጠው፡፡

ለመጠ² ግ እህልን በምጣድ አመሰ፡ ሞቅ ሞቅ አደረገ፡፡

ለመጠ³ ግ ምላጭን በጠፍር ሳለ ወይም ሞረ።፡፡

ለመጠ⁴ ግ በብዛት ጠጣ፡ ጠላውን ሲለምጥ ያለ፡፡

*ለመጠ

ለሙጥ ቅ ሽንትራት፡ መስመር፡ ሰንበር፡ ጥልፍ፡ ሽልማት፡ ጌጥ፡ ...የሌለው አንድ ወጥ የሆነ መልክ የያዘ፡ ልሰልሰ፡፡

ለሙጥ ሽማ ስ ጥለት የሌለው ሽማ፡፡

ለሙጥ ብርሌ ስ ሽልማት ሽንትራት የሌለው ብርሌ፡፡

ለሙጥ ወረቀት ስ መስመር የሌለው ወረቀት፡፡

ለሙጥ የበቅሎ እቃ ስ ቆዳው ላይ ሽልማት ወይም ሽንትራት የሌለው የበቅሎ እቃ፡፡

ለሙጥ ጥለት ስ ጥበብ ያልሆነ ጥለት

ለሙጥ ጨርቅ ስ የሃረግ፡ የአበባ፡... ዲዛይን ያልተሳለበት አንድ መልክ የሆነ ጨርቅ፡፡

ለመጠጠ¹ ግ 1. ፈጀ፡ አቃጠለ፡፡ 2. ገረፈ፡ ሽነቆጠ፡፡

ለመጠጠ² ግ ለጥ አደረገ፡ አስተኛ፡፡

ለምጥጥ አለ ግ 1. ተኛ፡ ለጥ አለ(ፀጉር)፡፡ 2. አይን የሌለው ወይም ለሙጥ ሆነ (እንጀራ)፡፡

ለመጨቀ ግ 1. ላቀጠ፡ ሞቀሞቀ፡፡ 2. ጨቀየ፡ ጭቃ ሆነ፡፡

ለመጨጨ ግ 1. አስተኛ፡ ለሽ አደረገ (ፀጉርን በቅባት)፡፡ 2. ተኛ፡ ለሽ አለ (ቅባት የበበበት ፀጉር)፡፡ 3. ሞቀሞቀ፡ ጭምልቅ አለ፡፡

ለማ ግ 1. ለመለመ፡ ፀደቀ (ተክል)፡፡ 2. ቀና፡ ሰመረ፡ በእርሻ ጸበረ (መሬት)፡፡ 3. አደገ፡ በለፀገ (በኢኮኖሚ፡ በኢንዱስትሪ፡...)፡፡ ላገሩ ለምቷል፡፡ 4. በጀ፡ ጠቀመ፡ ከፋም ለማም እሱ ይሻሻል፡፡ 5. ነደደ፡ ተቀጣጠለ (እሳት)፡፡ 6. ጸበረ፡ ወፈረ፡ በውነቱ ለምቷል፡፡

በመልማት ላይ ያሉ አገሮች ስ በአፍሪካ፡ በላቲን አሜሪካ፡ በእስያ የሚገኙና ሂሳቀር ኢኮኖሚያቸውን ለማሳደግ ጥረት በማድረግ ላይ ያሉ አገሮች፡፡

የለሙ አገሮች ስ በኢኮኖሚ፡ በቴክኖሎጂ፡... የበለፀጉ ወይም ያደጉ አገሮች፡፡

ለም ቅ 1. የቀና፡ ምርታማ (መሬት)፡፡ 2. ቢታረስ ጥሩ ምርት ሊሰጥ የሚችል (መሬት)፡፡

ለም ከጠፍ ቅ 1. በከፊል የቀና በከፊል ያልቀና (መሬት)፡፡ 2. በከፊል ብቻ መልማት የሚችል (መሬት)፡፡

የለም ጠፍ መሬት ስ በተፈጥሮው ለም ሆኖ ሳለ ያልታረሰ መሬት፡፡

ልማት ስ 1.ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ እድገት፡ ብልፅግና፡ ግንባታ፡፡ 2. ጥሩ፡ መልካም ተግባር፡፡ ከልማቱ ጥፋቱ፡፡

አለማ ግ 1. (መሬትን፡ አካባቢውን)አርሶ፡ ዘርቶ አበቀለበት፡፡ 2. በኢኮኖሚ አሳደገ፡ አጸበረ፡፡

አልሚ ምግብ ስ ለአካል ግንባታና ለእድገት የሚበጅ ምግብ፡፡

ለማን "ለመነ" ስር ተመ.

ለማዳ "ለመደ" ስር ተመ.

ለምለም "ለመለመ" ስር ተመ.

ለምባዳ "ለንባዳ" ን ተመ.

ለምቦጭ "ለንቦጭ" ን ተመ.

ለምድ ስ 1. ከግምጃ ወይም ከሃር ወይም ከተለፋ የአንበሳ ወይም የነብር ወይም የግስሳ ቆዳ ተሰፍቶ የተዘጋጀ የቀድሞ የጦር አለቆች የሚለብሉት የማእረግ ልብስ፡ ወይም ከግምጃ፡ ከሃር የተዘጋጀና በበአል ቀን ዲያቆናት የሚለብሉት የቤተክርስቲያን ልብስ፡፡ 2. ከበግ ወይም ከፍጥል ቆዳ የሚዘጋጅ ገበሬ ወይም እረኛ የሚለብሰው ደበለ፡፡

ለምድ

ለምድ ለሰሰ ማድረግ የሚገባውን ባለማድረግ (ለምሳሌ ለቅሶ ባለመድረስ) አፈረ፡፡

ለምድ አወጣ ለምድ እንዲሆን አድርጎ የበግ ቆዳን ገፈፈ፡፡

ለምፅ (ለምጥ) ስ የቆዳን የተፈጥሮ ቀለም ለውጥ ነጭ የሚያደርግ የቆዳ በሽታ፡፡

ለምፃም ቅ ለምፅ ያለበት (ለው)፡፡

ለሰለሰ ግ 1. ተልን ወይም ተፋቆ ሻከራነቱን ተወ፡ ለዘበ፡፡ 2. ላመ፡፡ 3. ተደራግሞ ታረሰ፡፡

እርሻው ለሰለሰ። 4. ሃይሉን፡፡ ኮስታራነቱን ቀነሰ።
ጠላው ለሰለሰ። 5. ሃይለኛነቱን ተወ፡፡ ገራም ሆነ
(ለጠባይ)።

ለሰላሳ ቅ 1. የማይሻከር፡፡ ልዝብ። 2. ሃይል
የሌለው፡፡ የማያሰክር የአልኮል መጠጥ።
ለሰላሳ [መጠጥ] አልኮልነት የሌለው ጣፋጭ
የሆነ መጠጥ።

ለሰላሳ ሙዚቃ ስ ፍጥነት ያልበዛበት፡፡ ዝግ
ያለ ምት ያለው የሙዚቃ ቅንብር።

ልሰልሰ ቅ 1. ሽኩራነት የሌለው፡፡ ከርጻጻ
ያልሆነ። 2. (ዘይ.) አመሉ ጥፋ የሆነ።
እገሌ አመሉ ለሰለሰ ነው።

ተለሳለሰ ግ 1. ተቅለሰለሰ። 2. ስራ ተወ፡፡
ተቀምጦ ዋለ። 3. ይዘት የነበረውን ጠንከር ያለ
አጽም (አመለካከት፡፡ ጥያቄ፡፡ ውሳኔ፡፡...) ለዘብ
አደረገ፡፡ በረድ፡፡ ቀዝቀዝ አለ።

አለሰለሰ ግ ዝተ፡፡ በጫቀ (ጥጥን)።

አለሳለሰ ግ 1. አዋቂ፡፡ ያዘ ተወት አደረገ
(ሀምም)። 2. ቀስ፡፡ ረጋ፡፡ ለዘብ አደረገ።
ችግርህን ለሃላፊው አላሳልህ ንገረው። 3. ላላ፡፡
ረገብ አደረገ (ግትር አጽምን)።

ለሰሰ ግ ለብ አለ፡፡ በጥቂቱ ሞቀ (ውሃ)።

ለሰሰታ ስ መጠነኛ ሙቀት፡፡ ለብታ።

ለሰታ ዝ.ከ.

ለሰታ ቅቤ ስ 1. ከወተት መናጭ ወዲያው
የወጣ ትኩስ ቅቤ። 2. ያልተነጠረ ቅቤ።

ለሰሰ አለ ግ ለብ፡፡ ሞቅ አለ (ውሃ)።

ለሰ አለ ዝ.ከ.

ለሰቀ ግ 1. እንዲጠጋ፡፡ ለጥ ቀጥ ወይም ልክክ
እንዳል ተደረገ ወይም አደረገ። ጨቃውን
ለስቀህ አሰረው። 2. ተጠጋ፡፡ ልክክ አለ።

ልሰቅ አለ ግ ልክክ፡፡ ልጥቅ አለ፡፡ ተጠጋ።

ተለሰቀ ግ ተያያዘ፡፡ ተጣበቀ፡፡ ተጠጋጋ።

ለሰነ ግ ልጥፍን፡፡ ምርግን ላላ ባለ ጭቃና ጭድ
እየቀባ ተመተመተ፡፡ ለቀለቀ፡፡ አባጣ ጎባጣውን
አስተካከለ።

ለሰነበት በጥፊ መታው።

ለሳኝ ስ የመለሰን ስራ የሚሰራ
ባለሙያ።

ልሰን ስ 1. ልጥፋ በጭድና
ሳላ ባለ ጭቃ
በመለሰኛ የተስተካከለና የሰለሰሰ
ምርግ። 2. የመለሰን ስራ።
የቤቱ ምርግ ለሰን ይቀረዋል።
መለሰኛ ስ ለልሰን ስራ
የሚያገለግል ጠፍጣፋ እንጨት፡፡ መለሰኛ

ለቤ ስ ለከት፡፡ ሙልሙል፡፡ ጥቢኛ።

ለሸለሸ ግ ጣለ፡፡ አጋደመ፡፡ አስተኛ፡፡ ረፈረፈ።

ለሽ አለ ግ ተኛ፡፡ ተጋደመ፡፡ ወደቀ።

ተለሸለሸ ግ ተኛ፡፡ ተጋደመ፡፡ ተረፈረፈ።

ለቀለቀ ግ 1. ቀባ (በቅባት ወይም በቀለም፡፡
ወይም በእበት፡፡...)። 2. በሳሙና ወይም
በአም፡፡ ወይም በእንደድ፡፡...የታሸውን በውሃ
አጠራ። 3. አጠበ፡፡ አፀጻ። 4. በብዛት ወይም
በስፋት ስራ፡፡ ገጠገጠ (ቤትን፡፡ ድንኳንን፡፡ ...)።
5. ገፈ (በብዛት)።

ልቅሳቂ ስ 1. እጣቢ። 2. (ዘይ.፡፡ ስድብ)
የማይረባ፡፡ ተልካኝ፡፡ ልክስክስ።

ተለቃለቀ ግ 1. ተጣጠበ። 2. (ዘይ.)
ተነካካ፡፡ አንጹ ሌላውን በከለ። (ለምሳሌ
በነገር)።

አለቀለቀ ግ አጠበ፡፡ በውሃ አጣራ።

አለቅሳቂ ቅ (ዘይ.፡፡ ስድብ) አጎብጻጅ፡፡
አወድድ ባይ፡፡ አሳባቂ።

አሽቃለቀ ግ አነካካ፡፡ በከለ። (ለምሳሌ በነገር)።

ለቀመ ግ 1. አነሳ፡፡ ብድግ ብድግ አደረገ።
2. ሰበሰበ፡፡ ማገዶ ለቀመ። 3. ፊደሎችን
በተገቢ ቦታቸው በመደርደር ለህትመት
አዘጋጀ (ማተሚያ ቤት)። 4. ለየ፡፡ ነቀሰ።
ከሰንደ ውስጥ የተደባለቀውን በቀሉ እየለቀመ
አወጣ። 5. የመቃ ልቅም ጥበብ ሰራ። 6. ሳር
ጋጠ፡፡ በላ። በጎቹ ሳር ይለቅማሉ። 7.
በላ። የተዘራውን ወፍ ለቅም ጨረሰ። 8.
ያዘ። በከተማው ውስጥ ያሉትን ሌሶች
ፖሊሶች ለቀጧቸው። 9. ገደለ፡፡ ፈጀ፡፡
ጨረሰ። ጠላቶቹን በጥይት ለቀማቸው።
ለቀም (ለቅም) ስ ግጦሽ።

ልቃሚ ቅ 1. ከኢህል ውስጥ ተለይቶ
የሚወጣ ጉድፍ፡፡ ብጣራ። 2. (ዘይ.፡፡ ስድብ)
የማይረባ ልክስክስ፡፡ ተልካኝ፡፡ ጥርቃሪ።

ልቃሞ ዝ.ከ.

ልቅሞሽ ስ ልጀች አምስት ወይም ሰባት
ጠጠር ይዘው ሽቅብ እየወረወሩና እየቀለቡ
የሚጫወቱት ጨዋታ፡፡ ቅልሶሽ።

መልቀሚያ ስ በሽማ ጥበብ ስራ ጊዜ ሃሩን
(ጥለቱን) ለማወሳሰብ የሚያገለግል ከወደ
ጫፋ ሽል ያለ ጥርብ እንጨት ወይም
ሽንበቁ።

ለቀም አደረገ ግ ያዘ፡፡ አፈፍ አደረገ።

ለቃቀመ ግ ምንም ሳይቀር ሁሉንም ያዘ፡፡
ወሰደ።

ለቃቃሚ ቅ (ስድብ) ልክስክስ።

ልቅምቃሚ ቅ 1. ትርፍራፊ፡፡ ጥርቅምቃሚ፡፡
የወዳደቀ። 2. (ዘይ.፡፡ ስድብ) የማይረባ፡፡
ተልካኝ።

ልቅምቅም (ልቅምቃም) ዝ.ከ.

አለቀመ ግ ሳር አጋጠ፡ አበላ (በብቶችን)።

*ለቀሰ

ለቀሰተኛ ስ ያፈላ አጃቢ፡ ለቅሶ የሚደርስ፡ የሚያስተዛዝን ሰው።

ለቅሶ (ልቅሶ) ስ 1. ሃዘን። 2. ሙሾ፡ ዋይ ያይታ። 3. መጮህ፡ ማንባት። 4. የእንባ መመንጨት፡ መውረድ፡ መፍሰስ።

ለቅሶ ተቀመጠ ዘመድ ወይም ወዳጅ ስለሞተበት ሃዘን ላይ ሆነ (በተወሰነ ቦታ ተቀምጦ አስተዛዛኞችን ወይም ለቅሶ ደራሾችን ለመቀበል)።

ለቅሶ ደረሰ ዘመድ ወዳጅ የሞተበት ሰው ዘንድ ሂደት (ለማስተዛዘን)።

ለቅሶ ቤት ስ ለቅሶ ወይም ሃዘን ያለበት ቤት (ሰው በመሞቱ ምክንያት)።

ለቅሶኛ ስ ለቀሰተኛ።

ተለቀሰ ግ እንባ በማፍሰስ፡ በመጮህ፡ ዋይ ዋይ በማለት ታዘነ፡ ሃዘን ተገለፀ።

መለቀሻ ስ በለቅሶ ጊዜ ሟች እየታወሰ የሚለቀሰበት የሟች ምስል፡ አንበር፡ ፎቶግራፍ፡ የወግ የማእረግ ልብስ፡ ወዘተ.

ተለቃሽ ስ የሟች ቤተዘመድ።

ተላቀሰ ግ 1. በአንድነት ተሰባስቦ በእንባ ሃዘኑን ገለፀ። 2. ተማረረ፡ እርሮ አሰማ።

ሃስቶስ ግ 1. በሃዘን፡ በብስጭት፡ በደስታ፡...ሰሜቱ ስለተነካ እንባውን አፈሰሰ፡ አነባ። 2. እንባ አፈሰሰ (አይን በጭስ፡ በህመም፡... ምክንያት)። 3. አማረረ፡ እርሮ አሰማ።

ማልቀሻ ስ መለቀሻ።

አልቃሽ ት ነጭናጫ፡ ሆደባሻ፡ በሆነ ባልሆነ ነገር የሚያለቅስ።

አልቃሽ ስ 1. ለቀሰተኛ። 2. በለቅሶ ጊዜ ሙሾ በማውረድ የሚያስለቅሰ ሰው (ብዙውን ጊዜ ቤት)።

አልቃሽ ቆመ ሙሾ እያወረደና የሟችን ስም በግጥም እያነሳሳ ሃዘነተኞችን ለማሰለቀስ አልቃሹ በለቅሶ መካከል ተገኘ።

አለቃቀሰ ግ ተነጫነ።

አላቀሰ ግ ከሟች ቤተሰብ ጋር አብሮ አለቀሰ፡ አስተዛዘነ።

አስለቀሰ ግ 1. እንዲያለቅስ፡ እንባ እንዲያፈሰ አደረገ። 2. ሙሾ በማውረድ እንዲለቀስ አደረገ። 3. አበባጨ፡ አስከፋ።

ማስለቀሻ ስ መለቀሻ።

አስለቃሽ ስ የ "አልቃሽ" 2ኛ ፍቺን ተመ.

አስለቃሽ ጋዝ ስ እንባ አስመጪ ጋዝ።

ለቀቀ ግ 1. ተወ። በሽታው ለቀቀው። 2. ነፃ አደረገ፡ ፈታ። እስረኞችን ለቀቃቸው። 3. ፈታ፡ ስደደ፡ አስማራ። ስብቶችን ለቀቃቸው። 4. (መኖሪያን፡ መስሪያ ቤትን፡ ...) ትቶ ሄደ። 5. ጠፋ፡ ተወገደ። ብርዱ ለቀቀ። 6. መረን ስደደ፡ ያለ ቁጥጥር ተወ። 7. ተተረተረ። ሰፊ፡ ለቀቀ። 8. (የተጣበቀው፡ የተያያዘው፡ ...) ተለያየ። 9. (ቀለሙ፡ መልኩ፡ ...) ቀየረ፡ ደበዘዘ። ጠፋ። 10. (ቆሻሻው) ተወገደ። 11. ዋጋ ቀንሶ ሸጠ። 12. አንድን ድርጊት በሰፋት፡ በብዛት፡ ያለገደብ ወይም ከቁጥጥር ውጪ በሆነ መንገድ አከናወነ፡ ፈፀመ። ጨህቶ/ጎቁን ለቀቀው። 13. ጥጥን ፈትሎ ልቃቂት አወጣ፡ አለቀቀ።

ለቃቃ ት ሰፊ። ለቃቃ ቤት /ላፈ ለቃቃ እንሰራ።

ልቃቂት (ልቅ) ስ ጥጥን በመፍተል እንገዛር፡ ከሞላ በሂላ የሚወጣው ማግ፡ ፈትል።

ልቃቂት

ልቅ ት 1. ሰፊ። አፋራሹ ልቅ ነው። 2. ስድ፡ ባለፈ። ስ 3. "ልቃቂት" ን ተመ.

ልቅ ወጣ 1. ሙልጭ ወጣ፡ ምንም ሳይካፈል፡ ባያገኝ፡ ሳይዝ ባዶ እጁን ቀረ። 2. ስድ፡ ባለፈ ሆነ፡ ተቆጣጣሪ አጣ።

ልቅ ቀሚሰ ስ ወገኑ ሳይ ሽንሽን የሌለው ሰፊ ቀሚሰ።

መልቀቂያ ስ መሰናበቻ ደብዳቤ (ከስራ፡ ከትምህርት)።

ተለቀቀ ግ 1. ተፈታ (እስረኛ)። 2. ባዶ፡ ነፃ ሆነ (ቤት)። 3. ተተወ፡ ቀረ (እገዳ)።

ተለቀቀበት 1. (በብዛት፡ በሰፋት) ተሰማራበት፡ ፋሽን አድርጎ ያዘው። በሆቴል ገንድ ሰፊ ተለቀቀበት/ በአዲሱ ፋሽን ልብስ ሰው ሁሉ ተለቀቀበት። 2. በብዛት ታየ፡ ተከሰተ። በሰፊ በሽታ ተለቀቀበት። 3. ስድብ አወረደበት።

ተላቀቀ ግ 1. ተለያየ፡ ተነጣጠለ፡ ተገነጠለ። 2. አረፈ፡ ተገላገለ፡ ነፃ ሆነ።

መላቀቂያ ስ መጋጠሚያ (ለሰውነት ክፍል)።

አለቀቀ ግ የ"ለቀቀ" ን 13ኛ ፍቺ ተመ.

አላቀቀ ግ 1. ለያየ፡ ነጣጠለ። 2. አፋሽን፡ አላጋ። 3. ገላገለ።

ማሳቀቂያ ስ ሁለት ነገሮችን ለመለያየት የሚረዳ ነገር ወይም መሳሪያ።

አስለቀቀ ግ 1. ነፃ አወጣ። ምሽጉን አስለቀቀ። 2. አስወጣ። (ለምሳሌ ተከራዩን ከቤት)። 3. አፀዳ፣ ንፁህ አደረገ። 4. አስመለሰ (ተይዞበት የነበረውን)። 5. ርኩስ መንፈስን በሌሎችና በጠበል በማስወጣት የታመመውን አዳኝ፣ ፈወሰ።

ማስለቀቂያ ስ 1. ግስጣያ። 2. ግስወገኝ። 3. ግስመለሻ (ተይዞ የነበረውን)። 4. ግስፈቻ። 5. ግፅኝ።

ለቀተ ግ አበደረ፣ አለቀተ።

ተለቀተ ግ ተበደረ።

አለቀተ ግ አበደረ፣ ለቀተ።

*ለቃ

ለቆ ስ ብድር።

ለቆኛ ት ተበዳሪ፣ ሁልጊዜ ከብድር የማይወጣ።

ተለቃ ግ ተበደረ።

አለቃ ግ አበደረ።

ለቅም "ለቀመ" ስር "ለቀም" ን ተመ.

ለቅሶ "ለቀሰ" ስር ተመ.

ለቆ ስ 1. ከበጋ ቀጥሎ የሚመጣ የበልግ ወቅት። 2. በበልግ ወቅት የሚበቅል ለምለም ሳር። 3. ከድርቅ በሂሳ የሚበቅል ለምለም ሳርን የበላ ከብት ቅዘን።

ለቆታ ስ ስልቻ፣ ቀላቀሱ።

ለበለበ ግ 1. በእሳት ጠበቅ፣ አሞቀ። ምፈሩን ለማረቅ በእሳት ለበለበው። 2. አቃጠለ፣ ፈጀ (ቃሪያ፣ በርበሬ፣ ሳማ፣ ...)። 3. መታ፣ ገረፈ፣ ሸነቀጠ (በአርጨሜ፣ በለበቅ፣ በአለንጋ፣ ...)። 4. ቆጠቆጠ፣ አመመ፣ አንጣጣ (ቆስል)። 5. ነክክ፣ ጨቀጨቀ፣ ነተረከ፣ አንገበገበ (በነገር)። 6. (የአራዳ አነ.) በብዛት ጠጣ (አልኮልን)። 7. አንድን ድርጊት በብዛት አከናወነ። ጥናቱን ሲለበልብ ያለ።

ለብላቢ ት (የአራዳ አነ.) ጠጪ፣ ሰካራም።

መለብለቢያ ስ ቀጭን የመቀነቻ ጠፍር፣ መተለፊያ፣ ግሰሪያ።

ተለባለበ ግ አቃጠለ፣ ተፋጀ (ቃሪያ፣ በርበሬ፣ ...)።

አለብላቢት (ለብላቢት) ስ 1. ሲነካት እንደ ሳማ የምታቃጥል እፅ። 2. (ዘይታ፣ ስድብ) ምሳሌ፣ ለፍላፈ።

ለበሰ ግ 1. ሽፈን (ሰውነቱን በልብስ፣ በቆዳ፣ ...)። 2. ተሸፈነ። አካባቢው ጉም ስለ ለበሰ ከፋቅ ግዮት አይቻልም። 3. ጠጣ፣ ከለበሰ። ሁለት ብርሌ ጠጅ ከለበሰ ሰው አያናገርም።

ለብሰህ ፍጀው አዲስ ልብስ የለበሰን ሰው ልብሱን ለብሰህ ጨርሰው ለማለት የሚነገር ምርቃት።

ለባሽ ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) የእለቱ ተረኛ ቀዳሽ።

ልባስ ስ ሽፋን፣ መሸፈኛ።

ልብስ ስ ከሃር፣ ከፀጉር፣ ከጥተ...የሚለራ የሰውነት መሸፈኛ

ልብስ አስቀደደ/አስለካ ልብስ ለማስፋት በልኩ አስቆረጠ።

ልብስ መንግስት ስ ንጉስ በቡፋን ሲቀመጥ የሚለብሰው የማእረግ ልብስ።

ልብስ ማርያም ስ በሰማያዊና በቀይ ከፋይ ቀለም የሚሳል የማርያም ስእል ካባ።

ልብስ ተክህኖ ስ በመንፈሳዊ አገልግሎት ጊዜ ቀሳውስትና ዲያቆናት በቤተክርስቲያን የሚለብሱት ልብስ።

ልብስ መስቀያ ስ ከብረት፣ ከእንጨት፣ ... የሚሰራ የልብስ ማንጠልጠያ።

ልብስ ሰፊ ስ እንደ ኮት፣ ሽሚጤ፣ ቀሚስ፣ ... ያሉ ልብሶችን በልብስ ሰፊት መኪና እየሰፋ የሚተዳደር ባለሙያ።

ልብስ አጣቢ ስ ልብስ በማጠብና በመተኮስ በሚያገኘው ገቢ የሚተዳደር ሰው።

የልብስ ሳሙና ስ በተለይ ለልብስ ማዕጃ ወይም ማጠቢያ እንዲያገለግል የተዘጋጀ ሳሙና።

የልብስ ንፅህና መስጫ ስ በዘመናዊ የልብስ ማጠቢያ መሳሪያ ልብሶችን የሚያጥብ ወይም የሚያፀዳ ድርጅት፣ ሳሙናድሪ።

ልብስ (ልባሽ) ስ አዲስ ያልሆነ፣ የተለበሰ ልብስ፣ ውራጅ።

መልበሻ ክፍል ስ ለተወሰነ ስራ አስፈላጊ የሚሆነው የሙያ ልብስ የሚቀርበት ክፍል (ለምሳሌ ቲያርቅ ቤት ውስጥ፣ ...)።

ለበስ አለ ግ ወፊር አለ።

ተለባበሰ ግ 1. ተደብሰበለ፣ ተሸፋፈነ። 2. አንዱ የሌላውን ምስጢር ወይም ገመና ሸሸገ፣ ደበቀ።

ተሳበሰ ግ 1. ኩታውን መስቀለኛ ለበስ፣ አደገደገ (ካህን፣ ዲያቆን፣ ...)። 2. ተዋሃደ። ተዋናዩ የሚወክለውን ገፀባህርይ ተሳብሶታል። 3. አገኘ። ገርማ ምግስ ተሳበሰ።

አለበሰ ግ 1. በብዛት ሸፈነ። አገመራው አገሩን አልብሶታል። 2. ልብስ ሰጠ፣ ገዛ። አገሩ ለጥምቀት አዲስ ልብስ አለበሰን።

አልብሺኝ አንተርሺኝ የጣጣ ብዛት፣ ሰበብ አስባቢ። የሃፊው ቀን በአልብሺኝ አንተርሺኝ መሸ።

አልባሽ ስ (ለንጉስ፣ ለልእሳት፣...) ልብሰ የሚያቀርብ፣ የሚያለብስ ባለሟል።

አልባባሰ ግ 1. ነካ ነካ አድርጎ ተወ፥ በሚገባ ሳይሰፍ ቀረ። አለባባሰው ቢያርጉ በላረም ይመለሱ። 2. አድባባሰ፣ ሽፋፊነ፣ ግልፅ እንዳይሆን አደረገ።

ማላባሽ ስ አላባሽ።

አላባሽ ስ አብሮ የሚለበስ፣ ማረያ ልብሰ። ስራው አላባሽ ኮት ያለውም።

ለበቀ ግ 1. ለማስታወክ ወይም ለማስመለስ ተናነቀ። 2. አስታወከ፣ አስመለሰ።

ለበቅ ስ መግረፊያ ነገር፣ ወንገር፣ አርፎሜ፣ ልምም።

ለበን¹ ስ ለምቦጭ፣ የታችኛ ከንፈር።

ለበኑን ጣለ አኮረፈ።

ለበናም ት (ስድብ) ለምቦጫም።

ለበን² ስ የጦመንጃ አይነት።

ለበደ ግ 1. የአንድን ነገር አካል በቆዳ፣ በወርቅ፣... ሽፈነ፣ ጠረዘ፣ አሸገ። ግድግዳውን ቢጋዟግ ለበደ። 2. ሽንቁርን ወይም ቀዳዳን ደፈነ፣ ሽፈነ።

መለበጃ ስ መሸፈኛ (የደብተር፣ የመፅሃፍ)።

ለበጠ ግ በመፅሃፍ፣ በጋሻ፣ ... ላይ ብርን፥ ወርቅን በመለጠፍ አስኔጠ፣ አስቀበ።

ለበጣ ስ ሽሙጥ፣ ሽርደዳ፣ ምፅት።

የለበጣ ስራ ስ ከልብ ያልሆነ፣ የልግም ስራ።

ለብ

ለብታ ስ 1. መጠነኛ ሙቀት፣ ለሰለታ (የውሃ)። 2. (ዘይ.) ሞቅታ፣ መጠነኛ ሰካር።

ለብታ ውሃ ስ ሞቅ፣ ለሰለ ያለ ውሃ።

ለብ አለ ግ ሞቅ፣ ለሰለ አለ።

ለብ አለው በመጠኑ ሰከረ፣ ሞቅ አለው።

ለብ አደረገ ግ በመጠኑ አሞቀ።

ለብ አደረገው በመጠኑ አሰከረው።

ለብ ለብ ስ ሞቅ ሞቅ የተደረገ ወይም እሳት ያልገባው ክትፎ፣ ዱለት፣ ...።

ለተለተ ግ 1. ወዲያና ወዲህ አለ። 2. ተንከወዘ፣ ተንጠለጠለ፣ ዞረ፣ ተቅባዘበዘ።

ለትላታ (ለተለተ) ት ከውካቶ።

ለትለታ ስ መወዝወዝ፣ መቅብዝበዝ፣ ወዲያና ወዲህ መባከን።

አለተለተ ግ ሰውነቱን አወዛወዘ።

ለተመ ግ 1. በሃይል መታ፣ ገጨ፣ ደቃ። 2. ወጋ (በግ)።

ተላተመ ግ ከአንድ ነገር ጋር ተጋጨ።

አላተመ ግ አጋጨ። መኒናውን ከገንድ ጋር አላተመው።

ለተተ ግ 1. ለፋ፣ ለሰለሰ። 2. ለዘዘ፣ ረጠበ።

ለት "እለት"ን ተመ.

-ለት (በየመደቡ ሲዘረዘር -ላኝ፣ -ላህ፣ -ላሽ፣ -ላት፣ -ላን፣ -ላቸሁ፣ -ላቸው፣ ይሆናል) በግስ መድረሻ ላይ እየተቀጠለ ለእሱ የሚለውን የድርጊት ተጠቃሚ የሚያሳይ ምእላድ። ገንዘብ ሳክለት /ደብዳቤ ገፈላት።

ለንቀጠ ግ የተገረደፈውንና በውሃ የራሱውን በቆሎ፣ ማሽላ፣... በእጅ ወፍሮ አልሞ ፈጨ፣ ደቆሰ።

ልንቅጥ ስ የተለነቀጠ እህል ሊጥ።

መለንቀጫ ስ ለመለንቀጥ የሚያገለግል የእጅ ወፍሮ።

ለንቋጣ ስ 1. በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል ልጡ ማላጋ የሆነ አነስተኛ የእፅዋት አይነት። 2. (ዘይ.) አቅመ ቤስ፣ ለዋሳ።

ለንባዳ (ለምባዳ) ት ከልታፋ፣ ምላሰ ጎልዳፋ።

ለንበጭ (ለምበጭ) ስ ወፈርና ዘርበብ ያለ የታች ከንፈር።

ለንበጫን ጣለ አኮረፈ።

ለንበጫም ት (ስድብ) ለንበጫ ትልቅ የሆነ።

ለንጫጭ ስ የጋሚ ከብት ከንፈር።

ለንጫጫም ት (ስድብ) ትልቅ ወይም ከመጠን በላይ የወፈረ ከንፈር ያለው (ሰው)።

ለከለከ¹ ግ 1. በምላሱ እየወለፈ ጠጣ (ውሻ፣ ድመት፣...)። 2. ጠባ (ወተትን)። 3. በብዛት ጠጣ።

አለከለከ ግ በፀሃይ ሙቀት፣ በፋጫ፣ ...ምክንያት ከሚመጣ ድካም የተነሳ ቶሎ ቶሎ ተነፈሰ።

አስለከለከ ግ በማሰርጥ፣ በማራወጥ አደከመ፣ ቁና ቁና አስተነፈሰ።

ለከለከ² "ሎ-ከሎ-ከ"ን ተመ.

*ለከሰከሰ

ልከሰካሻ ስ ከብቶች ሲበሉ የሚያዝረከርኩት ገለባ፣ ሳር፣...።

ልከሰከሰ (ለከሰካሳ) ት (ስድብ) 1. ምናምንቴ፣ የማይረባ። 2. ለቃቃሚ፣ ለከፍከፍ። 3. አመንዝራ።

ተልከሰከሰ ግ 1. ቅጥ አጣ፣ ተዝረከረከ። 2. የማይረባ፣ ለከሰከሰ ሆነ። 3. በተወሰነ አካባቢ ብቻ መለስ ቀለስ አለ፣ ተመላለሰ። 4. ተድበሰበሰ፣ ተሸፋፈነ (ለነገር)። 5. (ዘይ.) አመንዝራ፣ ሽረሞጠ።

ተላከካሽ [ሰይጣን] ለ በየቀኝኛው ላይ ይገኛል የሚባል ሰይጣን።

አልከሰከሰ ግ 1. ቅጥ አሳጣ፡ አገረከረከ፡ በታተነ። 2. ጀምሮ፡ ነካ ነካ አድርጎ ተወ (ምግብን፡ ስራን፡ ...)። 3. ልከከሰከ አደረገ። 4. መለሰ ቀለሰ እንጂል አደረገ። ለዚህ አካባቢ ምን ያልከሰከላል።

ለከት¹ ለ 1. ከዳን ወይም ግጣም። 2. ወሰን፡ ወይም ገደብ። ለአኒጋገፍ ለከት የለውም።

ለከት² ለ ጥበኛ፡ አነስተኛ ዳቦ።

ለከከ "ላከከ" ን ተመ.

ለከፈ ግ 1. በመቅመስ፡ በመንካት፡ በመላሰ አረከሰ (ውሻ፡ ድመት፡ ...)። 2. ነካ፡ በሽታ አስተላለፈ (የታመመ ውሻ)። 3. ጀመረ፡ ያዘ (በሽታ)። የዛሬ ላመት የለከፈው በሽታ አሁንም አልለቀቀውም። 4- ጀመር አድርጎ ተወ። ምንድን ለከፈህ ትተወዋለህ። ሠርሰህ ብላው እንጂ። 5. ነገር ፈለገ፡ ተነኮሰ።

ለከፋ ለ ነገር ፍለጋ፡ ትንኮሳ።

ለካፈ ት ነገር ጫሪ፡ ተንኳሽ።

ልክፍት ለ 1. በርኩስ መንፈስ ምክንያት የሚመጣ በሽታ። 2. የበሽታ መነሻ። 3. የቆዳ በሽታ አይነት (ከፍቱን ባደረ ወይም ንፁህ ባልሆነ ውሃ በመታጠብ ይመጣል ተብሎ የሚታመን)።

ልክፍታም ት ወፈፈ።

ላካከፈ ግ 1. ቀመስ ቀመስ አድርጎ ተወ (ምግብን)። 2. ሁሉንም ለከፈ፡ ነካካ፡ አዳረሰ።

ልክፍክፍ (ለከፍክፋ) ት (ስድብ) ልክሰከስ፡ የማይረባ፡ ሊቃቃሚ።

ተለከፈ ግ በበሽታ ተያዘ፡ ታመመ።

በ _____ **ተለከፈ** 1. በ _____ ተያዘ፡ ተመመደ። በፍትረ **ተለከፈ**። 2. በ _____ ምክንያት በሽታ ያዘው፡ ለበሽታ ተጋለጠ። በብርድ ተለከፈ ለምት ቦታ።

ተለካከፈ ግ 1. ተጣላ፡ ተሰዳደሰ። 2. ተነካካ።

ተላከፈ ግ 1. ተቃመሰ፡ ተካፈለ (ምግብን)። 2. ተጣላ፡ ተተናኮሰ።

ተላካፈ ት ነገረኛ፡ ተላዳቢ።

ተልከፈከፈ ግ ተልከከሰ፡ ልከከሰ ሆነ።

አለከፈ ግ አቀመሰ (ምግብን)።

አላከፈ ግ አቃመሰ፡ አዳረሰ (ምግብን)።

አልከፈከፈ ግ አልከከሰ።

***ለከፈ**

ለካፋ(ልክፍ) ት ከሚጠላበት (ከማይፈለግበት) በታ የማይታጣ፡ ሳይጠፋት የሚመጣ፡ ልክሰከስ።

ቀላዋጭ።

ተለከፈ ግ ተገተረ፡ ተደቀነ። አፈሩ አትለክፍ።

ለካ¹ ግ 1. ቁመትን፡ ስፋትን፡ ክብደትን፡ ... በተወሰነ መለኪያ መጠን፡ ሰፈረ፡ መከነ። 2. ልብስን፡ ጫማን፡ ... ልክ ይሆንዋል እንደሆነ በመልበስ፡ በማድረግ ሞከረ።

ልክ ለ 1. መጠን፡ ብዛት። 2. ትክክል፡ እርግጥ፡ እውነት። 3. ሳይተርፍ ወይም ሳይጎድል በትክክል። ልክ በባት ለአት ሳይ። ት 4. ተሰማሚ፡ ያልሰፋ፡ ያልጠበበ፡ ያሳጠረ፡ ያልረዘመ (ልብስ፡ ጫማ፡ ...)።

ልኩን አገኘ 1. ተገቢውን ቅጣት አገኘ። 2. አቃውን አገኘ (ለጋብቻ)።

ልኩን የማያውቅ አትሙን የማያውቅ፡ ያለ አትሙ የሚንጠራ።

ልክ ልኩን ነገረው ሙልጭ አድርጎ ሰደበው።

ልክ መጣ ተሰማማ፡ ልክ ሆነ።

ልክና መልክ የለውም ቅጥ ያጣ ነው።

ልክ የለውም ብዙ፡ አያሌ ነው።

ልክ ገባ ተስተካከለ፡ ልክ ሆነ።

በልክ ሁን ስርአት ያዝ፡ ታረም፡ ተቆጠብ።

ከልክ ያለፈ ከመጠን በላይ የሆነ፡ በጣም ብዙ።

ያለ ልክ ከመጠን በላይ።

ልክኛ ት የተስተካከለ፡ ያሳጠረ፡ ያልረዘመ፡ ያልቀጠነ፡ ያልወፈረ።

መለኪያ ለ ከቀንድ ወይም ከብርጭቆ፡... በትንሹ የተሰራ የአረቄ መጠጫ።

ተለካ ግ ልብስ ለማሰፋት ልኩን አሳወቀ።

ተለካካ ግ ተነፃፀረ፡ ተወዳደረ (ለምሳሌ ቁመት፡...)።

አለካካ ግ መጠንን፡ ክብደትን፡ ስፋትን አነፃፀረ፡ አወዳደረ።

ለካ² (ለካስ፡ ለካን) ቃ. አ. ያልጠበቁት ነገር ሆኖ ሲገኝ "አሁን ገና አወቅሁ፡ እንደዚህ ነበር ወይ" የሚል አድናቆትን፡ መገረምን፡... የሚገልፁበት ቃል።

ለኮ¹ ለ ከልባብ ጋር የተያያዘ ወይም የተቋጠረ የፈረሰና የበቅሎ መሳቢያ ጠፍሮ ወይም ገመድ።

ለኮ² ለ ከመሬት ገና ብቅ ያለ ሳር። ጫሌ።

ለኮሰ ግ 1. እሳትን አቀጣጠለ፡ አያያዘ። 2. ተከሰ፡ ፈጀ፡ አቃጠለ። 3. አበራ (ቸቦን፡ ሻማን፡ ...)። 4. አያያዘ፡ አቀጣጠለ (የኢሌክትሪክ ምድጃን፡ ምጣድን፡...)። 5. (ዘይ.) ጀመረ፡ ጫረ (ጠብን)።

መለኮሻ ለ የእሳት ማያያዣ (ሳይተር፡

ክብሪት፡...)።

አለኳኮስ ግ አላኮስ።

አላኮስ ግ አጣላ፣ አፋጀ፥ በነገር አጋፊ።

አላኳሽ ፥ ነገር እየቆሰቆሰ የሚያጣሳ።

***ለኮስ**

ለኳሳ (ልኩስ) ፥ ለዋሳ፣ አቅመቢስ፥ ደካማ።

ልኩስ አለ ግ ውሽቅ፥ ውትፍ አለ። ለው ቤት ምን ወሰደ ልኩስ አደረገ።

ልኩስኩስ (ለኩስኳሳ) ፥ 1. የማይረሳ፣ ውትፍትፍ። 2. ንዕህናውን የማይጠብቅ፥ ፅዳት የሌለው፥ እርምጥም፡፡

ልኩስኩስ አለ ግ ተልኩስኩስ።

ልኩስኩስ አደረገ ግ አልኩስኩስ።

ተለኮስ ግ ተወሸቀ፥ ተወተፈ።

ተልኮስኮስ ግ 1. ተርመጦመጦ፥ ተበላሽ፥ ቆሽ። 2. ተደበሰበሰ።

አልኮስኮስ ግ 1. እርመጦመጦ፥ አበላሽ፥ አቆሽ። 2. አደበሰበሰ።

ለኩፈ ግ በትንሹ መታ፥ ነካ አደረገ።

ልኩፍኩፍ (ለኩፍኳፋ) ፥ 1. በደንብ ያልተሰራ፥ ውሽልሽል። 2. ጥራት ያለው ሰራ የማይሰራ።

ተልኩፈኩፈ ግ 1. ነካ ነካ ተደርጎ ተተወ፥ በደንብ ሳይሰራ ቀረ። 2. ተልጎመጎመ፥ ተጎተመተመ፥ በግልፅ ሳይናገር ቀረ።

አልኩፈኩፈ ግ 1. የማያረካ ሰራ ሰራ፥ ነካ ነካ አደርጎ ተወ። 2. አልጎመጎመ፥ አጎተመተመ።

***ለወለወ**

ለውላዋ (ለውለውቱ) ፥ ከውካዋ፥ ለውጧ፥ ዘዋሪ።

ለውለው አለ ግ ወዲያ ወዲህ አለ፥ ተንከወከወ።

ለወሰ ግ 1. እንደ ጽቂት ያለን ነገር ፈሳሽነት ካለው ነገር ጋር ቀላቅሎ አቦካ፥ አሸ። 2. በጭቃ፥ በእበት፥ ... አበላሽ፥ አቆሽ። **ለብኩን በጭቃ ለውሶ መጣ።** 3. በእግሩ ረጋገጠ፥ አፃከረ (ያደገ እህልን፥ ሳርን)። 4. አጥመለመለ፥ አፍቀቀ፥ አፃከመ፥ ሃይል አሳጣ (በሽታ)። 5. መሬት ላይ ጥሎ መታ፥ ረገጠ።

ለዋሳ ፥ አቅመ ቢስ፥ ደካማ።

ለውስ ፥ 1. ለዋሳ። 2. በወፍራሙ የተባካ ለጥ።

ተለወሰ ግ 1. ተበላሽ፥ ተለቀለቀ፥ ተጨማለቀ (በቆሻሻ፥ በጭቃ)። 2. በበሽታ ምክንያት ተፃከመ፥ አቅም አጣ፥ ተጥመለመለ።

ተለዋወሰ ግ 1. ተበላሽ፥ ተጨማለቀ

(በቆሻሻ ነገር)። 2. ተልፈሰፈሰ። ዛለ፥ ደከመ፥ አቅም አጣ።

ለወጠ ግ 1. የአንድን ነገር ቀድሞ የነበረ ሁኔታ፥ ባህርይ፥ መልክ፥... በሌላ እንዲቀየር፥ እንዲተካ አደረገ። 2. አንድ ነገር ቀድሞ የነበረውን ሁኔታ፥ ባህርይ፥ መልክ፥... በሌላ ቀየረ። **ከመቀየሩ የተነሳ ቀለሙ ለወጠ።** 3. አንድን ነገር ሰጥቶ በምትኩ ሌላ ነገር ወሰደ። **እስከራብቶውን በረርሻለ ለወጠ።** 4. ቀየረ፥ በሌላ ተካ። **አሮጌውን ለብሰ ለውጦ አዲሱን ለበሰ።** 5. ቀየረ፥ ተበላሽ (የምግብ ጣእም፥ ሽታ)። 6. ቀድሞ ከነበረው አሻሽለ። **የሊኮሞጂ ፖሊሲው የሀዘቡን ኦር ለውጦታል።** 7. የነበረበትን ቦታ ትቶ ወደ ሌላ ቦታ ሄደ። **ሰፈረ ለወጠ።**

ን _____ **ለወጠ ከ** _____ **ይልቅ** _____ **ን** መረጠ፥ አስበሰጠ። **ገደኛውን በገንዘብ ለወጠ።**

ለውጥ ስ 1. አንድን ነገር የመስጠትና በምትኩ ሌላ የመውሰድ ሂደት ወይም ድርጊት። **በነፃ የተሰጠኝ ሳይሆን በለውጥ ያገኘሁት ነው።** 2. አንድን ነገር በመስጠት በምትኩ የተወሰደ ነገር። **ይህ መፅሃፍ የዚያኛው ለውጥ ነው።** 3. አዲስ ሁኔታ፥ የተለየ ነገር፤ ልዩነት። **ቀደም ሲል ከነበረው አበራር ያሁት ብዙ ለውጥ ይታይበታል/ በዚህና በዚያኛው መካከል ምንም አይነት ለውጥ የለም።** 4. የአንድ ህብረተሰብ የፖለቲካ ስርአት ወይም የመንግስት መዋቅር በሌላ መተካት።

ልዋጭ ስ 1. አንድን ነገር በመስጠት በምትኩ የሚወሰድ ቅያሪ፥ ምትክ። ፥ 2. መቀየሪያ የሚሆን። **ልዋጭ ሽግግር የለውም።**

መለወጫ ስ መቀየሪያ።

ለዋወጠ ግ ቀያየረ።

መለዋወጫ ስ ላለቀ ወይም ለተበላሽ እቃ መተኪያ እንዲሆን የተቀመጠ እቃ።

ለውውጥ ስ አንድን ነገር የመስጠትና በምትኩ ሌላ የመውሰድ ድርጊት።

ለውጥ አለ ግ ቅይር አለ። **እጂ አለመኖሯን ሲያይ ፈቱ ለውጥ አለ።**

ለውጥውጥ አለ ግ ተለዋወጠ።

ተለወጠ ግ 1. በፊት በነበረው ፋንታ ተተካ። 2. የነበረው ሁኔታ ተቀየረ። **የወጡ ቃና ተለውጧል/ያገሪቱ ሁኔታ እንደደረሰው አይደለም፥ ተለውጧል።**

ተለዋጭ ፥ ተቀያሪ።

ተለዋጭ ቀጠሮ ስ ቀደም ሲል በተያዘው ቀን ቀጠሮ ፋንታ የተያዘ ሌላ የቀጠሮ ቀን።

ተለዋወጠ ግ 1. ተቀያየረ። 2. በንዴት ወይም በድንጋጤ መልኩ ወይም ፊቱ፥ ሁኔታው ከበፊቱ የተለየ ሆነ።

ተለዋዋጭ ፥ 1. አንድ ጊዜ አንዱን ሌላ ጊዜ ሌላውን የሚሆን፥ ቶሎቶሎ የሚቀያየር። 2.

ወረተኛ፤ ጠባይ እንደየሁኔታው የሚቀያየር። 3. ተወራራሽ። "ጀገር" ወይም "ጉገር" በሚለው ቃል ውስጥ 'ጀ' ና 'ገ' ተለዋዋጭ ድምፆች ናቸው።

አለዋወጠ ግ አንዱን ባንዱ ወይም አንዱን ወዳንዱ አቀያየረ፤ አዘዋወረ።

ማለዋወጫ ስ መቀያየሪያ።

አሳወጠ ግ 1. ቀየረ፤ ለወጠ። ባለቤት የወደደው አህያ ፈረሰ ያላውጣል። 2. የአንዱን ወደ ሌላ አዛወረ፤ ቀያየረ።

አስለወጠ ግ አስቀየረ፤ ሌላ አስደረገ። የመስናውን ጎሣ አስለወጠ።

ለዋ ግ ጅው አድርጎ ጠባ።

ለውኑ ስ እንደ ድንች በመሬት ውስጥ የሚያፈራና እየተቆላ የሚበላ ፍሬ፤ እቸሎኒ።

ለውጥ "ለወጠ" ስር ተመ።

ለዘለዘ ግ ጠባ፤ መጠመጠ።

ለዘበ ግ 1. ለሰለሰ፤ ሻካራነቱን ተወ። 2. ለፋ(ለቆዳ)። 3. ገራም ሆነ።

ለዘብ ስ በበአል ቀን በቅኔ ማህሊትና በእደት ጊዜ (ታቦት ሲነግስ) ከዕናዕና ከከበሮ ድምፅ ጋር በመንጻኘት እየተመላለሰ የሚባል የወረብ ዜማ፤ ወረብ።

ለዘቡ ተባለ ግ ተወረበ።

ለዘብተኛ ቅ 1. ስህተት ሲፈፀም እያየ በቸልታ፥ በይሉኝታ፥ በግደለሽነት የሚያልፍ። 2. ወግ አጥባቂ፥ አከራሪ ያልሆነ። 3. በአንድ የፖለቲካ ፓርቲ ውስጥ የፓርቲውን ደንብና ስርአት የማያከብርና የማያስከብር ፥ ቸልተኛ።

ለዘብተኝነት ስ ለዘብተኛ የሆነ የፖለቲካ አቋም።

ለዘብታ ስ እርጋታ፥ ቀስታ።

ልዝብ ቅ 1. ልሰልሰ። 2- ገራም።

ልዝብ ሰይጣን ስ ሲያዩት ደግ፥ ገራገር፥ የዋህ የሚመስል ግብሩ ግን ሰይጣናዊ፥ ተንኮለኛ የሆነ ሰው።

ተለዘበ ግ ተወረበ፥ ለዘቡ ተባለ።

አለዘበ ግ 1. አለሰለሰ። 2. አለፋ(ቆዳን)። 3. አገረመ፥ ገራ፥ አለሰለሰ (ጠባይን)። 4. ወረበ። 5. በደንብ መላልሰ አጠና (ቅኔን፥ ዜማን)።

ለዘዘ ግ 1. ደረቅ የነበረው እንደ መርጠብ ወይም እንደ መራሰ አለ፥ ለተተ። 2. ተሰለቸ፥ ቸከ፥ ተጠላ።

ለዛዛ ቅ 1. እርጥበት ያለው ወይም በደንብ ያልደረቀ። 2. ሞዛዛ፥ ቸካካ።

ተላዘዘ ግ 1. ለዛዛ ሆነ። 2. ተሟዘዘ።

አላዘዘ ግ መጠነኛ እርጥበት እንዲኖረው

አደረገ፥ አራሰ።

ለዛ ስ ውበት፥ ማማር፥ ማራኪነት (የአነጋገር፥ የመልክ፥...)።

ለዛ ሙጥጤ ቅ ለዛ የሌለው፥ ቢናገር የማያምርበት፤ ችኮ።

ለዛ ቢስ ቅ ውበት፥ ማራኪነት የሌለው (የአነጋገር፥ የመልክ፥ ...)።

ለዩ ግ 1. መረጠ፥ ነጠለ፥ ከፈለ፥ ለብቻ አደረገ። 2. ከለለ፥ ጋረደ። መገታ ቤቱን በመጋረጃ ለዩ። 3. አደላ፥ክልጅ ልጅ ቢለዩ ለመትም አይቆዩ። 4. አራቀ፥ አገለለ። የሚጠትም ነገር ሲኖር ሁልጊዜ ለሱን ይለዩታል። 5. አስታወሰ፥ አወቀ፥ከውጭ አገር የመጣውን ወንድሙን መጀመሪያ ሲያየው መለዩት አቃተው። 6. ታወቀ፥ ግልፅ ሆነ ወይም አሳወቀ፥ ግልፅ አደረገ። አቋሙ ለዩ /አቋሙን ለዩ።

ለየለት 1. ቁርጡ ታወቀ፥ ተረጋገጠ። 2. ወርሶ አበደ።

አይለዩን (ምር.) አሁን አብረን እንዳለን አብሮ ያቆዩን።

የለየለት ዋና፥ ቀንደኛ። የለየለት ሌባ ነው።

ይለይለት 1. ቁርጡ ይታወቅ። 2. የመጣው ይምጣ፥ የሆነው ይሁን።

ይለይልን ይዋጣልን፥ አሸናፊው ይታወቅ።

ልዩ ቅ 1. ከሌላ ወይም ከበፊቱ ጋር የሚመሳሰል፥ የተለየ። ከወንድሞቹ መሃል የሱ መልክ ልዩ ነው። 2. ከተለመደው፥ ከመደበኛው የተለየ፤ ብልጫ ያለው። ለፈፀሙት ጀብዱ ልዩ ሽልግት ተሰጣቸው።

ልዩ ልዩ ቅ የተለያዩ።

ልዩ ቅናሽ ስ በአንድ ምክንያት ለተወሰነ ጊዜ በእቃዎች ላይ የሚደረግ የዋጋ ቅናሽ።

ልዩ ፀሃፊ ስ አንድ ከፍተኛ ባለስልጣን የሚመለከታቸውን ጉዳዮች የሚመዘግብና የሚያስፈልግ የፅሁፊት ቤቱንም ስራ የሚያከናውን ፀሃፊ።

ልዩነት ስ 1. አንዱ ከሌላው የሚለይበት ሁኔታ፥ አለመመሳሰል። 2. አለመስማማት፥ አለመግባባት። 3. በሁለት ነገሮች መካከል የሚታይ የመጠን ብልጫ ወይም ጉድለት።

መለዩ ስ 1. የወታደር ቆብ። 2. አንዱ ከሌላው ተለይቶ የሚታወቅበት፤ መለዩ።

መለዩ ለባሽ ስ መደበኛ ወታደር።

ለያየ ግ 1. ነጣጠለ፥ ለየብቻ አደረገ። 2. አሳቀቀ፥ ገላገለ። 3. ከፋፈለ። 4. አቃቃረ፥ አቆራረጠ።

ተለዩ ግ 1. ተነጠለ፥ ብቻውን ሆነ፥ ተገለለ። 2. ተከፈለ፥ ተከለለ። 3. ታወቀ፥ ተጣራ፥ ግልፅ ሆነ። 4. ከሌሎች ልዩ ሆነ፥ ሌሎችን አልመስል

አለ።

በተለይ ተው.ገ. 1.በይበልጥ፥ ከሌሎች ይልቅ።
ከልጆቹ መሃል በተለይ እዲን ይወዳል። 2.
ከሌላው የበለጠ። የፈ ቁንጅና በተለይ ነው። 3.
ለብቻ። የሉ ድርሻ በተለይ ይቀመጣሉ።

የተለየ ት 1.ከሌላው የማይመሳሰል። የተለየ
ሃሳብ ካለ ግትረብ ይቻላል። 2. ከሌላው የባሰ።
የበለጠ። የሃፊው ብርድ የተለየ ነው።

መለያ ስ ከሌላው ተለይቶ የሚታወቁበት
ምልክት።

መለያ ቁጥር ስ አንድ ነገር መሰሉ ከሆነው
ከሌላው ነገር ተለይቶ የሚታወቅበት ቁጥር።

ተለያየ ግ 1. ተነጣጠለ። 2. ተራራቀ(በሃሳብ፥
በቦታ፥...)። 3. ተፋታ (ከትዳር ባደኘ)።
4.ተላቀቀ።

በተለያየ መንገድ በተለያየ አትጣጫ፥
አንፃር፥ አኳያ።

መለያያ ስ 1. የአካል አንፃ፥ መጋጠሚያ። 2.
መሰላባበቻ። የመለያያ ግብዣ ተደርጎ ነበር። 3.
መንገጥያ (ለመንገድ)።

አለያየ ግ 1. ለየብቻ አደረገ፥ ለያየ። 2.
አላቀቀ፥ ገላገለ። 3. አቆራረጠ፥ አቃቃረ። 4.
አፋታ(ከትዳር)።

ይይስሙላ "ሰማ" ስር ተመ።

ለደለደ ግ ቀጭን የነበረው ፈሳሽ ወፈረ፥
ተምለገለገ (ተልባ፥ አብሽ፥...)።

ለድልድ ት የለደለደ፥ የወፈረ።

አለደለደ ግ 1. ለደለደ። 2.አወፈረ (ፈሳሽ
ነገርን)።

ለደሰ ግ ለጠፈ፥ ቀባ።

ለደፈ ግ 1. አላግባብ ተፋ፥ ለጠፈ (ምራቅን)።
2. ተገቢ ባልሆነ መንገድ ለጠፈ፥ ቀባ (ጭቃን፥
ቆሻሻን...)። 3.የሚያስቀይም ወይም የሚያስከፋ
ነገር ተናገረ።

ለድፍ ት አፋ እንዳመጣለት ተገቢ ያልሆነ ነገር
የሚናገር።

ተለደፈ ግ ተለጠፈ፥ ተላከከ።

ለገለገ ግ ጠባ፥ መጠመጠ፥ መገመገ።

ለገመ ግ 1.አለመጠ፥ ጠመመ። 2.
አቄመ (ቁለል)።

ለገም ስ ክፋት፥ ጥመት።

ለገመኛ ት አልምጥ።

ለገሰ ግ ችረ፥ ሰጠ፥ ናኘ።

ለጋሰ ት ችር።

ለጋሽ ት 1. ችር። 2. ሰጪ፤ ችሮታ አፍራጊ

ለገሰና ስ ችሮታ።

ተለገሰግ 1.ችሮታ አገኘ፥ ተቀበለ። 2. ችሮታ

ተገኘ፥ ተሰጠ።

ለገበ ግ የተቀደደ ልብስን ጣፈ።

ለገተ ግ 1.ደቀነ። 2. ዘጋ፥ ወተፈ፥ ደፈነ።

ለገቻ ስ ተከከር፥ ውድድር።

*ለገዝገዝ

ልግዝግዝ (ለገዝጋዝ) ት ገታጋታ፥ ነገር
የገይቀጥ።

ልግዝግዝ አለ ግ ተልገዝገዝ።

ተልገዝገዝ ግ ተንገታገተ፥ ነገር በቶሎ
የማይቆጥ ሆነ።

አልገዝገዝ ግ አንገታገተ፥ ነገር በቶሎ አልቆጥ
አለ።

ለገደ ግ 1. ወተፈ፥ ደፈነ፥ መረገ። 2. ዘጋ፥
ገደበ፥ ጋረደ፥ አገደ፥ ከለለ።

*ለገደ

ለግድ ስ ለግጥ፥ ፈዝ።

ለግደኛ ት አላጋጭ፥ አሺፈ።

ተላገደ ግ አሾፈ፥ አላገጠ፥ ተዘባበተ።

*ለገገ

ልጋግ ስ ከአፍ ውስጥ እየተላበሰ እየተዘረበረበ
የሚወጣ ለሃጭ።

ልጋጋም ት (ስድብ) 1. ለሃጭም። 2.
(ዘይ፥ስድብ) ከሰታራነት፥ ቆፍጣናነት የሌለው።

ተላገገ ግ ተለፋደደ።

አለገገ ግ ለሃውን አዝረበረበ።

*ለገጠ

ለግጥ ስ ፈዝ፥ ቀልድ፥ ቧልት።

ለግጠኛ ት ፈዘኛ፥ ቀልደኛ፥ ቧልተኛ።

ልግጫ ስ ፈዝ፥ ቀልድ፥ ቧልት።

ተላገጠ ግ ተታለለ፥ ተሞኘ።

አላገጠ ግ 1.አፈዘ፥ ቀለደ፥ አሾፈ። 2.
አሞኘ፥ አታለለ።

አላጋጭ ት አሺፈ፥ የሚያፈዝ።

ለገጭ ስ የከብት የታችኛው መንጋጋ።

ለገጫም ት ግንጭላም፥ አገጡ የረዘመ።

ለጋ ት 1. ቀንበጥ፥ ለምለም። 2. ያልበሰለ፥
ሮርቃ። 3.(ዘይ.) ልጅ እገር፥ ወጣት።

ለጋ ቅቤ ስ ያልቆየና ያልበሰለ ወይም
ያልከመጠጠ ቅቤ።

ለጋ ደመና ስ ቀለል ያለ አዲስ ደመና።

ለጋ ጎበዝ ስ ልጅ እገር፥ ወጣት፥ ሰታ።

ለጋ ጨረቃ ስ አካሏ ሙሉ በሙሉ የማይታይ
ገና አዲስ የወጣች ጨረቃ።

ለጋ፤ ግ 1.ፋርን ወይም ጥንግን በእጅ ወርወር

አድርጎ መሬት ሳታርፍ በጹላ መታታ ቀላ። 2. ኳሲን በረዥሙ መታ (የእግር ኳስ)። 3. መታ። በጹላ ሲጋሙ። 4. ገፋ። ገፈተረ። ከቃዎኩበት ለገፋኝ ሄደ።

ተሳጋ ገ ተጋጩ፣ ተሳተመ።

አሳጋ ገ አጋጩ፣ አሳተመ።

ለጃ² ገ ነው አድርጎ ጠጣ።

ለግሳጋ ት ቁመቱ ዘለግ ያለ ወጣት።

ለጎመ ገ 1. በበትሎ ወይም በፈረስ አፍ ውስጥ ልጁም አስገባ። 2. እንዳይበላ የከብትን አፍ በገመድ ወይም በጠፍር አሰረ፣ ሸበበ። 3. ጥይት አጎረሰ (ጠመንጃን፣ ሽጉጥን)። 4. ሰፈትን (አገልግል፣ ቁና፣ መሰብ፣...) በቆዳ ለበደ፣ ለበጠ፣ ሸፈነ፣ ከፈፈ። 5. እንዳይናገር አፋን በጨርቅ ጠቀጠቀ።

ልጉም [አፍ] ት መናገር ሲገባው የማይናገር፣ ሃሳቡን የማይገልፅ፣ ዝምታ የሚያበዛ።

ልጉም አለ ገ ዝም አለ፣ አልናገር አለ።

ልጁም ስ የኮርቻ በትሉፍ ፈረሰ በጉዞ ላይ እያሉ እንዳይበሉና እንዳይጠሉ የሚከላከል፣ ፍጥነታቸውንና አቅጣጫቸውን ለመቆጣጠሩ የሚያስችል በአፋቸው ውስጥ የሚጠለቅ ዛብ ያለው ብረት።

ልጁም ለቀቀ 1. ፈረሱ የቻለውን ያህል እንዲጋልብ በልጁም መቆጣጠሩን ተወ። 2. (ዘይ.) ያለገደብ፣ እንደልቡ ሆነ።

ልጁም አሳሳ ቁጥጥሩን ቀነሰ።

ልጁም ጣሰ በልጁም አልገታ አለ።

ልጉምጉም ት ፈታ አድርጎ የማይናገር።

ተለጎመ ገ 1. ሰፈት (መሰብ፣ አገልግል፣...) በቆዳ ተለበደ። 2.(ጠመንጃ፣ ሽጉጥ) ጥይት ጎረሰ። 3. አልናገር አለ፣ ዝም አለ። 4. የመናገር ነፃነት አጣ፣ እንዳይናገር ተከለከለ።

ተልጎመጎመ ገ ፈታ አድርጎ አልናገር አለ።

አለጎመ ገ 1. ዝም አለ፣ አልናገር አለ። 2- አላመጠ።

አልጉም ት 1. ሃሳቡን ግልፅ አድርጎ አፍታቶ የማይናገር። 2. አልሞጥ።

አልጎመጎመ ገ 1. መናገር የፈለገውን ነገር ግልፅ ወይም ፈታ አድርጎ አልናገር አለ፤ 2. እንተተመተመ።

ለጎደ ገ 1. ለጠፈ፣ ለደፈ (ጭቃን፣ ምራቅን፣ ንፍጥን)። 2. ላከከ (ጥፋትን)።

ተለጎደ ገ ተለጠፈ፣ ተለደፈ።

ለጎጠ ገ 1. ላላ አድርጎ ወተፈ፣ አገባ። 2. ጎረሰ፣ አፋ ውስጥ አደረገ (ጡትን፣ ጣትን)።

ልጓጥ ስ በጋማ ከብት አፍ ላይ የሚደረግ የእንጨት ልጓጥ።

ለጠለጠ ገ 1. የቅባት እህልን ቅባት እስኪወጣው ድረስ ወቀጠ። 2. እስኪልም ድረስ ወቅጦ ጠፈጠፈ (ለምሳሌ ትንባሆን)። 3. ደጋግሞ በሃይል መታታ፣ ደበደበ።

ልጥልጥ ት 1. እስኪልም ድረስ ተወቅጦ የተጠፈጠፈ (ኦግ፣ ሰሊጥ፣...)። 2. የኖራ፣ የሰም፣...ጥፍጥፍ። 3. (ዘይ.) ወዘኛው የሚያምር፣ ወሃም፣ በሚገባ የተቀለበ፣ የተመቸው።

ተለጠለጠ ገ 1. ወፈረ፣ አማረበት። 2. በብዛት ተከማቸ፣ ተገጠጠ፣ ተተከለ (ሀዝብ፣ ቤት፣ ድንኳን)።

አለጠለጠ ገ ወፈረ፣ ተመቸው።

ለጠሰ ገ አስተኛ፣ አጋደመ (ፀጉርን፣ ሰብልን፣ ...)።

ተለጠሰ ገ ተኛ፣ ተጋደመ (ፀጉር፣ ሰብል፣ ...)።

ለጠቀ ገ 1. ቀጠለ፣ ተከተለ። 2. (ዘይ.) ለሰቀ፣ ለከከ አለ።

ልጥቅ አለ ገ 1- ተለጠቀ፣ ተጣበቀ። 2- (ዘይ.) ተሰማምቶ፣ ለከከ ብሎ ኖረ።

ተለጠቀ ገ 1. ተላከከ፣ ተጣበቀ።

ተለጣጠቀ ገ 1. ተጣበቀ፣ ተያያዘ። 2. ተከታተለ።

ተሳጠቀ ዝ.ኪ.

አለጣጠቀ ገ አጣበቀ፣ አያያዘ።

አሳጠቀ ዝ.ኪ.

ለጠሰ ገ በለጠብ ከደነ።

ለጠብ(ልጣብ) ስ መከደኛ።

ለጠጠ¹ ገ ሳበ፣ ወጠረ።

ልጥጥ ት ጅንን፣ ኩፍ።

ተለጠጠ ገ 1. ተሳበ፣ ተጎተተ (ለምሳሌ ሳስተካ)። 2. ኮራ፣ ተጀነነ።

ለጠጠ² ገ 1. ከመጣ የተረፈውን ድር ቀንሶ አወጣ። 2. ሳጠ፣ ቀረፈ።

ልጣጭ ስ 1. ተቀርፎ ወይም ተልጦ የሚነሳ የብርቱካን፣ የሎሚ፣ የሙዝ፣...ሳብ ወይም ሽፋን። 2. መጣ ከሚችለው በላይ በመሆኑ ተቀንሶ የቀረ ትርፍ ድር።

ለጠጠ³ ገ መታ።

ለጠጦ ስ ረዘም ብሎ ቀጠን ያለ በትር።

ለጠፈ ገ 1. በግድግዳ፣ በሰሌዳ፣...ላይ አጣበቀ (በእልን፣ ወረቀትን፣...)። 2. መረገ። 3. ለደፈ (ምራቅን፣ ንፍጥን፣...)። 4. አመካኘ፣ አላከከ። የራሱን ጥፋት በእኔ ላይ ለጠፈ።

ለጣፋ ት 1. ነገር ለቃቃሚ፣ አሸካጀኪ። 2. ራሱን የማይችል፣ ጥግ ፈላጊ፣ በሰው የሚመክ።

ልጥፍ ስ ገና ያልተለሰነ የጭቃ ቤት ምርጥ።

ልጥፍ አለ ገ ተጠጋ፥ ተብት አለ።
ተለጠፈ ገ 1. ተላከከ፥ ተጠባ። 2. ተጠጋ፥
በጣም ተረበ። ገረገረ ላይ ተለጥፎ ያለምጥ
ነበር።

ተለጣፈ ፥ ራሱን ችሎ ሳይሆን ሌላውን
ተጠግቶ የቆመ፥ የተሰራ። ተለጣፈ ቤት /ተለጣፈ
ሱት።

ለጥ

ለጥ አለ ገ 1. ተጋደመ፥ ለሽ አለ። 2.
ለረዥም ሰአት ተኛ፥ እንቅልፍ ወሰደው። 3.
እንዲፈፅም የሚጠበቅበትን ተግባር ሳያከናውን
ዝም ብሎ ቆየ።

ለጥ ብሎ እጅ ነሳ በጣም አገንብሶ ሰላምታ
ሰጠ።

ለጥ ያለ ሚዳ አባጣ ሳርባጣ የሌለው፥
ወለል ያለ ሚዳ።

ለጥ ሰጥ አለ 1. ያለምንም ተቃውሞ አሜን
ብሎ ተገዛ። 2. ስርአት ያዘ።

ለጥ ሰጥ አደረገ 1. ያለምንም ተቃውሞ
አሜን ብሎ እንዲገዛ አደረገ። 2. ሰነ ስርአት
እንዲከበር አደረገ።

ለፈለፈ ገ 1. ብዙ ተናገረ፥ አወራ፥ ቀባጠረ።
2. ደጋገሞ አሳሰበ፥ ወተወተ። እኔግ አይሆንም
ብዙ ለቻልኩ ነበር፥ የሚሰማኝ አጣሁ አንጂ።

ለፍሳፈ ፥ (ስድብ) ቀባጣሪ፤ ግውራት
የማይሰለቸው።

ተለፋለፈ ገ 1. በመጪጫህ ተነጋገረ። 2.
ተወቃወቀ፥ ተነታሪክ (በመጪጫህ)።

አለፋለፈ ገ አነታረክ፥ አወቃወቀ።

አሰለፈለፈ ገ 1. እንዲናገር፥ ምስጢር
እንዲያወጣ አደረገ። 2. አናገረ። ሳይሰሙኝ ምን
አሰለፈለፈኝ።

*ለፈሰፈሰ

ልፍስፍስ (ለፈሰፋሳ) ፥ 1. አትመቢለ፥
ደካማ። 2. ሃሞተ ቢስ።

ልፍስፍስ አለ ገ ተልፈሰፈሰ።

ልፍስፍስ አደረገ ገ አልፈሰፈሰ።

ተልፈሰፈሰ ገ 1. ደከመ፥ አትም አጣ። 2.
ሃሞተ ቢስ ሆነ፥ ወኔ አጣ።

አልፈሰፈሰ ገ 1. አዳከመ፥ አትም አሳጣ። 2.
ሃሞተ ቢስ ወይም ወኔ ቢስ አደረገ።

ለፈተተ ገ ለዘዘ።

ልፍትት (ለፍታታ) ፥ ለዛዛ።

ለፈደደ ገ በእርጥበት ምክንያት
በቀላሉ አልታረሰ፥ አልወጋ አለ (መሬት)።

ለፈዳም (ለፈዲያም) ፥ (ስድብ) ዘብዛባ፥
አነጋገሩ የማይጥም።

ለፍዳዳ (ለፈደደ) ፥ (ስድብ) 1. ሊናገር
ቃላት የሚገትት፥ አቀላጥፎ የማይናገር
(የሀገሩንን ንግግር አይወምርም)። 2. ወምላቃ።
3. ነዝናዛ፥ ወትሜቃ።

ተለፋደደ ገ የማይጥም ነገር ተናገረ፥
ተወማለቀ።

ለፈወቀ ገ ወቀተ፥ ተወማለቀ።

ለፍሜቃ ፥ 1. ወምላቃ። 2. ለፍዳዳ። 3.
ነዝናዛ፥ ወትሜቃ።

ልፍጭት አለ ገ ጭልት አለ።

ተለፋወቀ ገ 1. ተወማለቀ። 2. ተለፋደደ።
3. ተነዝነዝ፥ ተወቃወቀ።

አለፋወቀ ገ 1. አወማለቀ። 2- ሲበላ አፋን
አሮህ።

ለፈፈ ገ ሰው እንዲሰማ ሮህ ተናገረ፥ አወጀ።
ተለፈፈ ገ ታወጀ፥ ተነገረ።

ለፋ ገ 1. ደከመ፥ ጣረ፥ ጋረ፥ ኳተነ፥ ግሰነ።
2. ታሽቶ ወይም ተረገጦ ለሰለሰ፥ ለዘበ፥ ለተተ
(ቆዳ)። 3. ለረዥም ጊዜ ከማገልገሉ የተነሳ
ተጎዳ፥ አረጀ።

ለፍቶ መና 1. ጥር ገር የማይልፍለት፥
የማይሳካለት። 2. የልፋት፥ የድካም ዋጋ
የማይገኝበት።

ለፍቶ አዳሪ ለ ጥር ገር፥ በሚያገኘው
የሚኖር፥ ሰርቶ አዳሪ።

ፈፊያ ለ 1. የቀልድ ታገለ ወይም ድብድብ።
ፈፋት ለ 1. ድካም፥ ጥረት፥ ግረት። 2. ውጤት
የሌለው ፍሬቢስ ድካም።

ልፍ ፥ የተለፋ (ቆዳ)።

ተለፋ ገ ለፋ፥ ለሰለሰ፥ ለዘበ (ቆዳ)።

ተላፋ ገ የቀልድ ታገለ ወይም ተደባደበ።

አለፋ ገ 1. አደከመ፥ አኳተነ፥ አማሰነ። 2.
አሰለሰሰ፥ አለዘበ (ለምሳሌ ቆዳን)። 3. ብዙ ጊዜ
ተገለገለበት (ልብስን፥ ሜማን፥...)።

አልፈ ፥ አድካሚ።

አሰለፋ ገ አደከመ።

ለፎ ለ ፈረሰኛ ያልሆነ የጥንት አግረኛ ወታደር።
ሉ የ"ለ" ፊደል ካለብ ዘር።

ለህ (ለ-ከ) ለ 1.

ያልተገፈበት ሊጣ ወረቀት፥
ብራፍ። 2- የተላገ ወይም
የለዘበ ሳንቃ፥ ሰሊዳ።

ሉል ለ 1. ብልጭልጭፍ
ለሰላሳ የሆነ ከባርድ የሚገኝ
የከበረ ድንጋይ፤ የእንቁ
አይነት። 2. ንጉስ

ሉል 3ኛ ፍጽ

ሉቃስ (ልጁሳም)

በሚነግስ ጊዜ በእጁ የሚይዘው ክብ ሆኖ የተሰራ የአለም ተምሳሌት። 3. በኳስ ቅርፅ የተሰራ የአለም ካርታ።

ሉቃስ (ልጁሳም) ፡ (ስድብ) 1. ችጋራም 2. ደካማ፡፡ ልፍስፍስ።

ሉባ ፡ ቀልጣፋ፡፡ ንቁ፡፡ ገበዝ።

ሉባንጃ (ልባንጃ) ስ ጥሩ ሽታ ያለው የእጣን አይነት።

ሉተራን ስ ከፕሮቴስታንት ሃይማኖት አንዱ የሆነውና በማርቲን ሉተር ስም የተሰየመው ሃይማኖት ወይም የሃይማኖቱ ተከታይ።

ሉላሳዊ ፡ ነፃ የሆነ፡፡ ምሉእ ስልጣን ያለው (ሃገር፡፡ መንግሥት)።

ሉላሳዊነት ስ ምሉእ የሆነ መብት፡፡ ነፃነትና የስልጣን የበላይነት።

ሉካንጃ (ልኳንጃ) ስ የሰጋ መሸጫ ቤት።

ሉክ ስ የ"ሉሀን" 1ኛ ፍቺ ተመ.

ሉጢ ፡ (ስድብ) 1. አንድ ቦታ ረግቶ የማይቀመጥ፡፡ ከውካዋ። 2. ነገር አመላላሽ።

ሉጫ (ሳሁጫ) ስ ከርዳዳ ያልሆነ፡፡ ለስላሳ ፀጉር።

ሊ የ"ለ" ፊደል ላለስ ዘር።

ሊ _ "ል-"ን ተመ.

ሊሉ ስ 1. የአሞራ አይነት። 2. ከወረቀት ወይም ከስስ ጨርቅ የሚሰራና ከጫፋ ላይ በረዥም ክር እስረው በመያዝ ወደ ሰማይ ሲለቁት የሚንሳፈሩ የልጆች መጫወቻ።

ሊሬ ስ የጣሊያን ገንዘብ ስም።

ሊስት ስ የሰው፡፡ የእቃ፡፡...ስም ዝርዝር ወይም ዝርዝሩ የተፃፈበት ወረቀት።

ሊስትሮ ስ 1. ጫማ ጠራጊ። 2. ጫማ ጠራጊ ቀለምና ቡርሽ የሚያስቀምጥበትና ጫማ እስጠራጊውም እግሩን የሚያሳርፍበት ትንሽ ሳጥን።

ሊሻን "ኒሻን"ን ተመ.

ሊሾ ስ በእሸዋና በሲሚንቶ በልሙጡ የተለቀለቀ ወለል ወይም ግድግዳ።

ሊቅ (ብ.ቁ.ሊቃውንት) ስ 1. በትምህርት የበለጸ፡፡ የተራቀቀ፡፡ ምሁር፡፡ አዋቂ። 2. እንደ ሃይማኖት አባው፡፡ አፈወርቅ፡፡ ቄርሱስ፡፡ ኤጲፋንዮስ፡፡ ቅዳሴ፡፡ አቡሻህር የመሳሰሉ ሃይማኖት ነክ መጻህፍት የሚጠሩበት ስም።

ከሊቅ እስከ ደቂቅ ከትልቅ እስከ ትንሽ፡፡ ከልጅ እስከ አዋቂ፡፡ ሁሉም ሰው።

ሊቀ ሊቃውንት ፡ ከሊቃውንት በላይ የላቀ እውቀት ያለው።

ሊቀ መላእክት ፡ የመላእክት አለቃ የሆነ። ሊቀመንበር ስ 1. የአንድ ኮሚቴ፡፡ ማህበር፡፡ ቦርድ፡፡...መሪ። 2. የአንድ ጉባኤ ወይም ስብሰባ መሪ።

ሊቀመኳስ ስ እንደ ንጉስ የሚሰብስብ በንጉስ አጠገብ የሚቆም የንጉስ ባለሟል።

ሊቀ አርድኢት ስ በቤተ ክህነት ትምህርት ቤት የተማሪዎች አለቃ።

ሊቀ ካህናት ስ የካህናት አለቃ።

ሊቀ ዲያቆን (ሊቀ ዲያቆናት) ስ የዲያቆናት አለቃ።

ሊቀ ጉባኤ ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) የጉባኤ፡፡ የስብሰባ መሪ፡፡ አለቃ።

ሊቀ ጠብብት ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) በቤተ ክርስቲያን ከአለቃ በታች ያለ ማእረግ።

ሊቀ ጳጳሳት (ብ.ቁ.ሊቃን ጳጳሳት) ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) ማእረጉ ከጳጳሳት በላይ ከፓትርያርክ በታች የሆነ መንፈሳዊ አባት።

ሊባ ስ በሰሜንና በምእራብ መካከል ያለ የአለም ማእዘን አትጣጫ።(በተጨማሪ ማእዘን ስር ተመ)።

ሊብሬ ስ የመኪና ባለቤትነት መታወቂያ ደብተር።

ሊትሮ ስ 1. አንድ ኪሎ ግራም የሚሆን ውሃ የሚይዘውን ያህል ቦታ ሊይዝ የሚችል ፈሳሽ። 2.ከላይ የተጠቀሰው የፈሳሽ መጠን መለኪያ።

ሊትሮ ስ አንድ ሊትሮ ፈሳሽ ሊይዝ የሚችል ጠርመሮ።

ሊቺንሳ ስ የንግድ ወይም የመንጃ ፈቃድ።

ሊጋባ ስ ወደ ቤተ መንግስት የሚገቡና ከቤተ መንግስት የሚወጡ ሰዎችን እንዲቆጣጠር ይሾም የነበረ የኢጋራዎችና የክልካሮች አለቃ መጠሪያ።

ሊጥ ስ 1.በውሃ የራሱና የተለወጠ ጽቂት፡፡ ቡኩ። 2. በደንብ ያልበለለ (ለምሳሌ ዳቦ)።

ሊጦ ተነሳ ስፍ አለ፡፡ ቦካ።

ሊጦን ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ቄሶች በየአለቱ ተራ አስገብተው የሚያዜሙትና የሚደግሙት የምስጋና ፀሎት።

ሊፍት ስ ዘመናዊ በሆኑና ብዙ ፎቅ ባላቸው ህንፃዎች ላይ ሰዎች ለመውጣትና ለመውረድ፡፡ የሚገለገሉበት በኤሌክትሪክ የሚሰራ መሳሪያ፡፡ አሳንሱር።

ሊፕስቲክ ስ ሲቶች ከንፈራቸውን የሚቀቡት ቀለም።

ላ የ "ለ" ፊደል ራብእ ዘር።

ላ - "ል-"ን ተመ.

ላሁጫ "ሉጫ"ን ተመ.

ሳህይ ስ 1. ውበት፡ ደምግባት፡ ወዘና። 2. የድምፅ ቃና።

ሳሊባሳ ስ 1. ሳይነጋ በሊሊት በየሰዓሉ ቤት እየዞረ ወይም ተዝክርና ስርግ ባለበት እየሄደ በዜግና በግጥም የሚለምን፤ ሃሚና፤ አባሃንዳ፤ አባወዲ፤ ደብራሆም። 2. (ዘይብድብ) ለፍላፊ፡ ምላሻ።

ሳሳ ግ 1. የታሰረው ወይም ጠብቆ የነበረው እንደመርገብ፤ እንደመፈታት አለ። 2. ቀጠን አለ (ሊጥ)። 3. ከመብሰል ወይም ከመበለበስ የተነሳ ሉክሉክ፤ ትምክ ትምክ አለ። 4. ደክመ፡ ዛላ፡ ሃይልና ጥንካሬ አጣ። 5. ለቀቅ፡ ቀለል አለ (ቁጥጥር፡ ሀግ፡ እስር፡...)።

ሳሳቴ ስ ለሰላላ የሆነ ትንሽ ዳቦ፡ ሀብስት።

ልል ት 1. ያልጠበቀ፡ የረገበ። 2. በአካል ወይም በባህርይ ጠንካራ ያልሆነ።

ላሳሳ ግ 1. ጠብቆ የነበረውን ወይም፡ የተወጠረውን ለቀት አደረገ፡ አረገበ። 2. ቁጥጥርን አቀለለ፡ ለቀት አደረገ።

ላሳሳ ግ 1. የተፈጠረ ወይም የተወቀጠው ወይም የተደቀሰው፡... በጣም ደቀቀ። 2. ለረዥም ጊዜ ከመለበሱ የተነሳ ሳሳ፡ ብን አለ።

ልም ት 1. የላመ፡ የደቀቀ። 2. ልስልስ። 3. ጥንካሬ የሌለው (ሰውነት)።

ላሳመ ግ በመውቀጥ ወይም በመፍጨት ወይም በመለሰት፡...በጣም አደቀቀ።

ላመል "አመል" ስር "ለአመል"ን ተመ.

*ላመጠ

ልማጭ ስ ታኝኮ የተተፋ የአገዳ ምጣጭ፡ እኝኪ፡ ብላቱ።

ላሳመጠ ግ 1. የነረሰውን (ምግብ) አኝከ። 2. እንደመቆርጠም እያደረገ አመመ። 3. (ዘይ.) ሰውን በክፉ አነሳ፤ አማ።

ላመ ፊጅ ስ ብዙ ስጋ መያዝ የሚችል ትልቅ ድስት፡ ስታቴ፤ መካከለኛ ጎሳ።

ላሚዳ "ላይዳ"ን ተመ.

ላም ስ 1. መውለድ የጀመረች የቀንድ ክብት።(በእሉን የቤት እንሰሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) ገር፡ የሆሀ። 3. (ሰድብ) ጭን።

ላም አለኝ በሰማይ የማይገኝ ነገር፤ በሩት፡ በሞት፡ ብቻ ያለ።

የላም ልጅ ስ ወተት፡ እርጎ፡ አይብ።

የላም ጨው ስ 1. ላም በምትታለበት ጊዜ ሳታስቸግር ወተት እንድትሰጥ የሚያልቧት አሞላ ጨው መላሸ። 2. ሲበሉት ጨው ጨው የሚል በፍሬው ሳይ እጅህ ያለበት ቀላ ያለ የእዕዋት አይነት።

ላም ሳጊ ስ መጠኑ ከድመት አነስ የሚልና

ላም የሚጠባ አውሬ።

ላም አንገት ፈሪ።

ላምባ ስ ለኩራዝ የሚያገለግል ነጻጅ፡ ጋዝ ፡ ናፍታ።

ላምባዲና ስ የእጅ ባትሪ።

ላምዛን ስ አነባበር።

ላምፋ (ሳንፋ) ስ 1. የመቃ፡ የአገዳ፡ የበቆሎ፡...ቅጠል። 2. (ዘይ.፡ በድብ) እትመቢስ፡ ደካማ።

ሳሰ ግ 1. በምላሱ ጠረገ፡ አበሰ። 2. የሚበላን ወይም የሚጠጣን ነገር በምላሱ ወስደ፡ ተመገበ። ~~ድመታ ወተቱን ሳሰቸው።~~ 3. ጥርግ አደረገ፡ አሟጠጠ፡ ጨሰ (ስራን፡ መብልን፡...)። 4. ፈጅ፡ አቃጠለ፡ ለመጠጠ (አሳት)። 5. ሰረቀ፡ መነተፈ። ገንዘቧን ከሲሴ ሳሰ።

መላሸ ስ 1. ከብት የሚልሰው አሞላ ጨው። 2. ጉቦ ወይም መማለጃ።

ምላሰ ስ 1. ለመናገር፡ ለመብላት፡ ለመቅመስ፡ ለመላስ የሚያገለግል በአፍ ውስጥ የሚገኝ የሰውነት ክፍል።(በእሉን አፍ ስር ተመ.)። 2. በቅርፁ፡ በእንቅስቃሴው፡... ምላሰን የሚመስል ነገር (ለምሳሌ የሚዛን ከብደት ጠቋሚ፡ የአሳት ነበልባል)። 3. (ዘይ.) ልፍለፋ፡ ሰውየው ምላሰ ስዘል።

ምላሱ ጥቁር ነው የተናገረው መጥፎ ትንቢት ወይም እርግጥን ይደርሳል።

ምላሱን አስረዘመ ለነገር ቸኮለ፡ ቀደም ቀደም አለ፡ አፋን አሞጠሞጠ፡ ብዙ ተናገረ።

ምላሱን አውለበለበ ብዙ ለፈለፈ፡ተናገረ።

ምላስ ለቀቀበት ልፍለፋ እበዛ።

ምላስ ጽልጹም ት አንደበቱ ፊታ ብሉ ቶሎ ቶሎ መናገር የማይችል።

ምላሰኛ (ምላሳም) ት 1. ለፍላፊ፡ ተናጋሪ፡ ቀባጣሪ። 2. ነገረኛ።

ምላሰና ሰንበር ስ ከላም ወይም ከበሬ ምላሰና ሰንበር የሚዘጋጅ ምግብ።

ተላሳሰ ግ 1. የፍቅር፡ የመዋደድ መላሳም ተላሳመ። 2. ባከነ፡ ተባነነ (ጽቂት) 3. (ዘይ.) ክልብ ያልመነጠ ምስጋና እርስ በርስ ተመስጋገነ፡ ተወዳደሰ።

አሳሰ ግ 1. አሞላ ጨውን ለከብት መገበ። 2. በጥሬ አሞላ፡ አጠናፈረ። 3. ጠጅ ወይም ጠላ ውስጥ ማርን፡ ትራሪ ወይም ጠላ ውስጥ ድፍድፍን ጨመረ። 4. (ዘይ.) ትንሽ ገንዘብ ሰጠ። ~~ከጥቅሙ ትንሽ አለሰኛል።~~

ማላሻ ስ በበለለ ወይም በቀጠነ ጠጅ ወይም ጠላ ውስጥ የሚመመር ማር ወይም ድፍድፍ።

ሳሰሰ ግ አረምን፡ እህልን፡ ሳርን፡...በብዛት

ጨርሶ ነቀለ።

ልሳሽ ስ በአንድ ክረምት አንድ ማሳ ላይ ተዘርቶ የነበረው ሰብል እንደ ታጠፈ ብሩን እየነቀሉ ወዲያው የሚዘሩት የንጹፍ ወይም የሽምብራ ዘር።

ሳስቲክ ስ 1. ሲስቲት የሚለጠጥና ሲለቁት የቀድሞ ቅርፁን የሚይዝ ጎማነት ያለው ነገር። 2. እንደ ጨርቅ በስቲ የተዘጋጀና ለጠረጴዛ ልብስነት፣ ለእቃ መያዣ፣... የሚያገለግል ፕላስቲክ። 3. የተለያዩ ነገሮችን (ብር፣ የተጠቀለለ ነገር፣...) አስሮ ለመያዝ የሚያገለግል ቅርፁ ክብ የሆነ ተለጣጭ ቀጭን ጎማ።

ሳስቲክ ጫማ ስ ከጎማ ወይም ፕላስቲክነት ካለው ነገር የሚሰራ ጫማ።

ሳሽ ግ 1. አልይዝ አለ፣ ሳላ፣ ሟለጠ። 2. ተከላተፈ፣ ተሳሰረ (አንደበት)።

ሳሽቀ ግ 1. ከመተሸሸት፣ ከመፈጋፈግ የተነሳ ለፋ፣ ለሰለሰ (ቆዳ)። 2. ሳላ፣ ጥብቀት አጣ። 3. ሟለጠ ለምሳሌ ወፍጮ፣...። 4. በሰበሰቡ፣ ተጨማለቀ። 5. ከነበረው ደረጃ ወረደ፣ ዝቅ አለ (በአስተሳሰብ፣ በችሎታ)።

ሳሽ ስ ፀጉርን የሚመልጥ በሽታ።

ሳቀ ግ ከፍ አለ፣ በለጠ።

ሳቂያ ስ ብልጫ።

ይልቅ(ይልቅስ፣ይልቁንስ፣ይልቁንም) ተወ.ገ. በይበልጥ። ትምህርቱን ከማድረግ ይልቅ ቢቀጥል ይሻለዋል/በቃል ከተነገረ ይልቅ በሁፍ የሰፈረ ነዋሪነት አለው/ እሱ ችኩል ነው ይልቅስ እፈ አስተዋይ ነች።/ ይልቁንስ እሱ በመጣ ጥሩ ዘበር/ ችግሩ አልተቃለለም ይልቁንም እየተባባሰ ሄደ።

ሳቅ ያለ(የሳቅ) ት 1.ከፍ ያለ። ሳቅ ያለ ገንዘብ አገኘ። 2. የሞቀ፣ የደመቀ።**ሳቅ ያለ** አቀባበል ተደረገላቸው።

አሳቅ ግ 1. ከፍ አደረገ። 2. አስበለጠ። **ከኔ** እሱን አልቃ ወደ እሱ ሄደች።

ሳቆጠ ግ 1. በካ፣ ተለወሰ። 2. ተጨማለቀ፣ ጨቀየ።

ልቁጥ ት የተለወሰ፣ የተበካ።

ልቁጥ በርበሬ ስ ተፈጭቶ በውሃ የታሽ ወይም የተለወሰ በርበሬ፣ ድልህ።

አሳቆጠ ግ 1. ለወሰ፣ አባካ። 2. አጨማለቀ።

***ሳባ**

ሳብ (ሳበት) ስ ከመርጥ፣ ብዙ ከመሰራት፣ ከመቀት፣ ከህመም፣... የተነሳ ከሰውነት ቆዳ ውስጥ የሚወጣ ፈሳሽ።

ሳብ ሳብ አለው የፍርሃት፣ የጭንቀት ስሜት ተሰማው።

ሳብ አጠመቀው ከድንጋጤ፣ ከድካም፣...

የተነሳ በጣም አሳበው።

ሳብ አደር ስ የምርት መገልገያ መሳሪያዎች ባለቤት ያልሆነ፣ ለሀልውናውም ሲል የሰራ ሃይሉን ለካርታሊስቲ በመሸጥ በዘመናዊ ፋብሪካዎችና ኢንዱስትሪዎች ውስጥ ተቀጥሮ በሚያገኘው ምንዳ የሚተዳደር ሰራተኛ፣ ወዛደር።

ሳቦት(ሳበት) ስ ከፈሳሽ ወይም እርጥበት ካለው ነገር ላይ በመቀት ምክንያት የሚነሳ ተን፣ እንፋሎት።

አሳባ ግ 1. ከመቀት፣ ከድንጋጤ፣...የተነሳ ከሰውነት ሳብ ወጣ። 2. ከድንጋጤ፣ ከጭንቀት የተነሳ የፍርሃት ስሜት ተሰማ፣ ፍርሃት ፍርሃት አለ።

ሳባ¹ ስ በደሮ፣ በአጥራ፣ በወፍ፣...ቆዳ ላይ የሚበቅል እንደ ፀጉር ያለ የአካል ሽፋን።

ሳባ

ሳባ ቀረሽ ት ጨርሶ ሊያብድ ትንሽ የቀረው (ሰው)።

ሳባ ኳስ ስ (ስፓ.) ከብ በሆነ ቡሽ ላይ የተሰካቱ ሳባዎች ያሉት የባድሚንተን መጫወቻ።

ሳባ ኳስ

ሳባ² ስ ጠላትን ወይም ሌባን ለመከላከል በግንብ ወይም በካብ አጥር ላይ የሚተክል ሽል እንጨት ወይም ብረት ወይም የጠርመስ ስባሪ።

ሳባራቶሪ ስ 1.ደም፣ ሽንት፣ አይነምድር፣ ... የሚመረመርበት ክፍል ወይም ሙከራዎች የሚካሄዱበት ስፍራ፣ ቤተ ሙከራ።

ሳቦት “ሳባ” ስር ተመ.

ሳተን ግ እየተማሰለ ተዋሃደ፣ ተገነፋ።

አሳተን ግ እያማሰለ አዋሃደ፣ አገነፋ።

ሳት¹ ስ 1. በተፈጥሮው ስብ የሆነ የበግ ጅራት 2. የካራ ወይም የጎራዴ እጅታ።

ሳት² ስ ጥራጥራን ለመያዝ ወይም ለመላካት የሚያስችል ከመዳፍ በላይ ያለ መሃል እጅ።

ላንድ ላት ሳፋ።

-ላት "-ላት"ን ተመ.

-ላቸው ጊዜ.

-ላቸው ጊዜ.

ላንሲታ(ላንሲታ) ስ የከብደትን ልክ ወይም መጠን የሚያሳይ የሚሳን ምላሰ። ሙሉበልቢት።(በእሉን ሚዛን ስር ተመ.)።

ላንቁሶ ስ 1. ልሙ ሲላጥ ዝልግልግና ማላጋ የሆነ፤ እየተሸነሸነም ለአጥርና ለገድግዳ የሚገራ የሚያገለግል ረዥምና ወፍራም ሃረግ። 2. ሃይልና ጥንካሬ የሌለው፤ አትመቢስ ሰው።

ላንቃ ስ በመሃል ምላሰ ትይዩ ያለው የአፍ ውስጥ የሳይኛው ክፍል፤ ጣሪያ።(በእሉን እፍ ስር ተመ.)።

ላንቃ ካባ "ካባ ላንቃ"ን ተመ.

ላንፋ "ላምፋ"ን ተመ.

ላእሳይ

ላእሳይ መዋቅር ስ በግርክሳዊ ሊኒናዊ ፍልስፍና አመለካከት መሰረት፤ በሀብረተሰብ ውስጥ በሚገኙ የኢኮኖሚ ግንኙነቶች ላይ ተመስርተው፤ የሀብረተሰቡን የፖለቲካ፤ የህግ፤ የሃይማኖት፤ የፍልስፍና፤... ንቃተ ሀሊና የሚያገፀፀርቁ ሃሳቦች፤ ድርጅቶችና ተቋሞች።

ላኪ ስ 1.እቃን፤ መልእክትን፤...በሰው ወይም በሌላ ነገር ሰደደ፤ አስተላለፈ፤ አቀበለ። 2. መልእክት እንዲያደርስለት ወይም ጉዳዩን እንዲጥላለት አንዱ ሰው ሌላውን ሰው እንዲሄድ አደረገ። 3. ሳያገኝ ወይም ሳያላምጥ ዋጠ።

ላኪ ስ 1.በቀጥን ለውጭ ገበያ የሚያቀርብ ነጋዴ ወይም ድርጅት። 2. የደብዳቤው ወይም የመልእክቱ ባለቤት። በደብዳቤው ላይ የላኪው ስም ላልተፈራ።

ልሁትን (ነጠ.ቀ.ልሁት) በፊደል ተራው ተመ.

መልእክ በፊደል ተራው ተመ.

መልእክት (መልክት፤ መላክት) ስ በደብዳቤ፤ በቃል፤... ከላንድ ሰው ወደ ሌላ ሰው የሚላክ ነገር፤ ጉዳይ።

መልእክተኛ (መላክተኛ) ስ አንድን መልእክት ለማድረስ ወይም አንድን ጉዳይ ለማስፈፀም ወይም ለመፈፀም የሚላክ ሰው።

ተላክ ግ 1. መልእክት ለማድረስ፤ ጉዳይ ለመፈፀም ወይም ለማስፈፀም ታዘ ሄደ። 2. ተሰደደ፤ እንዲሄድ ተደረገ (መልእክት፤እቃ...)።

ተላክበት ግ መልእክት እንዲነገረው፤ እንዲደርሰው ተደረገ።

ተልእኮ በፊደል ተራው ተመ.

ተላላክ ግ1.ወደ ተለያዩ ቦታዎች እየተላከ

መልእክት አደረሰ፤ የታዘዘውን ፈፀመ። 2. ደብዳቤ ተገፈ፤ በደብዳቤ ወይም በሰው አማካይነት ሃሳብ ተለዋወጠ።

የመላክት ትምህርት "የተልእኮ ትምህርት"ን ተመ.

ተላላኪ ስ በመሰራያ ቤት ውስጥ መልእክት የማድረስን፤ የመላክትን ስራ የሚሰራ ሰራተኛ።

ላከክ (ላከክ) ግ 1. ቀባ፤ ለጠፈ። 2. አጣቀ። 3. በሌላ አመካከት፤ አሳበበ (ጥፋትን)። 4. አጋባ፤ አስተላለፈ (በሽታን)።

ልከክ አለ ግ 1. ልክ መጣ፤ በትክክል ገጠመ። 2. ተጠጋ፤ ተጣበቀ። 3. ተሰማማ፤ ለመደ፤ አብሮ ኖረ።

ልከክ አደረገ ግ በደንብ አድርጎ፤ በሚገባ ተመገበ። ምላውን ልከክ አደረገ።

ተላከክ ግ 1. ተጣበቀ፤ አልለቅ አለ። 2. ተመካከረ፤ ተሳበበ። 3. ተጠጋ፤ አልለይ አለ።

ላላከክ ግ አመካከረ፤ አሳበበ።

*ላወሰ

ላወሰ አለ ግ ተላወሰ።

ተላወሰ ግ 1. ተንቀሳቀሰ፤ ተነቃነቀ። 2. ወዲያ ወዲህ አለ፤ ሄደ።

ላላወሰ ግ አንቀሳቀሰ፤ አነቃነቀ።

አያላውሰም 1.አያንቀሳቅሰም፤ አያነቃነቅም። 2. ጊዜ፤ ፋታ አይሰጥም።

ላውንድሪ ስ የልብስ ንዕህና መስጫ ድርጅት ወይም መሳሪያ።

ላዘኛ ስ በአንጻንድ የቀንድ ከብቶች የሞተ ከረጢት ውስጥ የሚገኝ ወርቃማ መልክ ያለው ጠጠር።

ላዛ ት ለሰላላ፤ ሉጫ (ፀጉር)።

ላዛኛ ስ ጠፍጣፋ ከሆነ ፓስታ የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

ላይ መ. 1. ከአካባቢው ከፍታማ የሆነ ቦታ። የስራ ላባሲያዊ ቢሮ የሚገኘው ላይ ነው። 2. የአንድ ነገር ውጫዊ አካል፤ ገፅታ፤ ክፍል። የውስጡን እንጂ እንጂ ሳይሉ ጥፋ። 3. የአንድ ነገር አካል አናታዊ ገፅታ፤ ክፍል። ማለት ጠረጴዛው ላይ ተቀምጧል። 4. በአንድ አካል ላይ ወይም ውስጥ መጣበትን፤ መለጠፍን፤ መታሰርን፤ መገኘትን፤... የሚያመለክት። ገድገፋው ላይ ያለው ስለላ /ለብሉ ላይ ቀጥጥ ላለ እጁ ላይ ያለው ሰለት /ወረቀት ላይ ገፈፈ ፊት ላይ በጉር መጣበትን /ለውቀሉን ላይ ተሰፈረ። 5. አንድ ነገር የሚካሄድበት ጊዜ ወይም ሰለት። ሰርጉ ላይ ተገኝቷል/በጠገን ላይ አልዘረም/በራ ላይ ቀላድ የለም/በመሄድ ላይ ነው። 6. የተወሰነ ቦታን፤ ጊዜን የሚጠቀም። መንገድ ላይ

ይጫወታሉሁለት ሰዓት ላይ እመጣለሁ/ ሰኔ ላይ ይዘገባል። 7. አንድን ነገር አስመልክቶ ለመናገር ወይም አትጣጫን፤ አንገርን፤ አኳያን ለመጠቀም የሚያገለግል። ጠላት ላይ ዘመተ /ጸደቀ ላይ አንድ ችግር አለበለሁ ላይ እምነት ላለኝ /ለውየው ላይ ባብቸ/ በገዢ ላይ ገብር ተወመረ /ትንግሥ ላይ ቀረጥ ተወመረ። 8. አንድ ነገር ከሰንት ቦታ እንደተከፈለ የሚያሳይ። ጸብውን አራት ላይ ከፈለው።

ላይ ላይን 1. አፋፍ አፋፋን፤ ጋራ ጋራውን። 2. ጠለቅ ላይል፤ ነካ ነካ፤ ገረፍ ገረፍ፤ ጦጪ ጦጪውን። 3. ከአንገት በላይ፤ ለይምሰል። ላይ ላይን ይሰቃል።

ላይ ታች አለ 1. ሽቶብ ቀልቀል አለ፤ ወጣ ወረደ፤ ለፋ። 2. ዘላበደ።

ላይ ታች አለው ትውከትና ተቅማጥ አጣጥረው።

ላይና ታች ረገጠ 1. ተወላገደ፤ መስመሩን ለቀተ። 2. ዘላበደ፤ ቀጣጠረ።

በላይ ላይ በተደራቢ። በላይ ላይ ሌላ ወዳጅ ያዘኛ።

በላይ በማስበለጥ። ከሁሉም በላይ እሱን አወደዋለሁ።

በላይ በላይ ወዲያው ወዲያው፤ ያለማቋረጥ፤ በአናት በአናቱ። በላይ በላይ ወለደች/ ጠጁን በላይ በላይ ሞላለት።

ከላይ እስከ ታች ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ፤ ከትንሽ እስከ ትልቅ፤ በጠቅላላው፤ በሙሉ።

ከላይ እንደተመለከተው በፊት፤ ቀደም ብሎ እንደተመለከተው።

ከላይ ከላይ 1. ከአፍ ካፉ፤ ሳይደራረብ። 2. ዋና ዋናውን፤ ከአናት ከአናቱ።

ከላይ የወረደ ከእግዚአብሔር የመጣ፤ የታዘዘ (ብዙውን ጊዜ ለክፉ ነገር)።

ወደ ላይ አለው አስታወከው፤ አስመለሰው።

የበላይ አለቃ ሹም፤ ባለስልጣን።

የበላይ ባለስልጣን ዝ.ከ.

ላይ ቤት ለ 1. ገነት፤ መንግስት ሰማያት። 2. (ቤ.ከህ.) በንጉደር የሚገኝ የአቋቋም፤ የትርጓሜ መግሰፍት ትምህርት ቤት ወይም የትምህርት ጉባኤ፤ በአቋቋም በዜማና በመግሰፍት አተረጓጎም ከታች ቤት የሚለይበት የራሱ የሆነ ስልትና ባህል ያለው የትምህርት ተቋም።

ላይኛው ጸ በላይ በኩል ያለው።

የላይኛው ጌታ ለ እግዚአብሔር።

ላይና ላይ ለ ሲጋራ ለመለከስ ወይም እሳት ለማያያዝ የሚያገለግል፤ ጋዝ እየተሞላ እሳት መፍጠር የሚችል መሣሪያ፤ መለከቻ።

ላይዳ (ላሚዳ) ለ እንደ አካፋ ሆኖ ከእንጨት የተሰራና በውድማ ላይ በነፋስ አማካይነት ፍሬን ከእሳትና ከገለባ ለመለየት የሚያገለግል የግብርና መሳሪያ።

ላይዳ

ላይዳ አለ አውድማ ላይ የተወቃን እህል በላይዳ ወደ ላይ በመበተንና ለነፋስ በመስጠት ፍሬን ከገለባ ላይ።

ላይን ለ ከሰንደድ ወይም ከሸንበቀ፤... የሚሰራ የእህል መስፈሪያ፤ መለኪያ (መጠኑ እንደአካባቢው ይለያያል)።

ላገ 7 ትክክል እንዲሆን፤ እንዲለሰለስ፤ እንዲለዝበ አድርጎ ፋቀ፤ ጠረቢ (እንጨትን)።

መላጊያ ለ እንጨት መፋቂያ፤ ማስተካከያ የሚያገለግል በመካከሉ ስል ብረት (ምላጭ) ያለበት የአንጢዎች መሳሪያ።

መላጊያ

ላገ² 7 1. ጠባ፤ መገመገ፤ መጠመጠ። 2. አለበ። 3. ራብ፤ ሞረሞረ። ራብ ይዞ ይልገኛል።

ላገ³ 7 አማሰለ፤ አዋሃደ፤ አስማማ (ለገንፎ)።

ላጊ ለ የጤፍን ፍሬ ከነገለባው በልቶ አገዳውን ላይ የሚያስቀር ተባይ።

ላጠ¹ 7 1. የእንድን አካል ቆዳ፤ ሽፋን፤... አነሳ፤ መለጠ፤ ገፈፈ፤ ሽለጠ። 2. ፈጀ፤ አቃጠለ፤ ለመጠ። 3. ገረፈ፤ መታ። 4. አሽግጠ። ሽረደደ፤ አማ፤ ስም አጠፋ። በነገር ላጠው።

ልጣጭ ለ የሽንኩርት፤ የብርቱካን፤ የሎሚ፤... ቅርፊት ወይም ሽፋን።

ልጥ ለ በዛፍ፤ በተክል፤... ቅርፊት ውስጥ የሚገኝ የእንጨት ሽፋን።

ልጠ ለ የተፈተገ ሰንደ እብቅ፤ ገለባ፤ አሰር።

ልጠ ጉርዶ ለ ከተፈተገ ሰንደ የሚወጣ አሰርና እንቅጥቃጭ።

ልጠ ጉርዶ አወጣ ፈተገ፤ አነፈሰ፤ አበጠረ።

ተላጠ 7 1. ተመለጠ፥ ተገፈፈ፥ ተቀረፈ። 2. ተገረፈ፥ ተመታ።

ተላላጣ 7 1. ተሸላላጠ፥ ተገጣጠበ፥ በጣም ተላጠ። 2. ፊት ለፊት ተሰዳደበ ወይም በአሸመር ተሸራደደ።

መላላጫ ለ ከዶሮ ክንፍ ቦታች ከግራና ቀኝ የሚወጣ የስጋ ብልት። (ስእሉን የዶሮ ብልት ስር ተመ.)።

ላጠ² 7 1. በፍጥነት አወጣ፥ መዘዘ (ሽጉጥን፥ ጎራዴን፥ ገንዘብን...)። 2. ሰረቀ። ሌላ ገንዘቡን ስረቀላቸው።

ላጥ ላጥ አለ 7 ፈጠን ፈጠን ብሎ ሄደ፥ መንቀር መንቀር አለ።

ላጥ አደረገ 7 1. በፍጥነት አከናወነ፥ ፈፀመ። 2. ዘረጥ አደረገ (ፈሰን)።

ላጥ ላጥ አደረገ 7 በፍጥነት አከናወነ (ሰራን፥ ተግባርን...)።

ተላጠ 7 1. ፈረጠጠ፥ ሸሸ። 2. ሄደ፥ ነገደ።

ላጠ³ ለ 1. ሻረ፥ ከሰልጣን አወረደ። 2. ሻረ፥ ፍርድን ለወጠ።

ተላጠ 7 ተሻረ፥ ተለወጠ፥ ቀረ። ፍርዱ ተላጠ።

*ላጠ

ላጤ ለ 1. ትዳር የለው፥ ብቸኛ ሰው። ት 2. እፍረተ ቢስ፥ ባለጌ።

ላጤ መላጤ ለ ሃብት፥ ገብረት ያላፈራና ቤተሰብ ያልመሰረተ ሰው።

ላጥ ላጥ አለ 7 ስራ ፈታ፥ አውደለደለ።

ላጠ 7 1. ስለት ባለው ነገር (ለምሳሌ በምላጭ) ፀጉርን ከእካል ቆዳ ላይ ፍቆ፥ ፈገፍን አነሳ፥ መለጠ። 2. አታላለ፥ ሸነገለ።

ላጠ፥ ት ፀጉሩን የተላጠ።

ምላጭ ለ 1. ፀጉርን ለመላጠ፥ የሚያገለግል አነስተኛና ስስ የሆነ ስለታም ብረት። 2. ጠመንጃ፥ ሽጉጥ፥... ለመተኮስ የምትሳብ ቀልጣፍ ብረት። 3. (ዘይ.) በአነጋገሩ ቀልጣፋ የሆነ፥ ብልጣ ብልጥ።

ምላጭ አፍ (አፈ ምላጭ) ት አፈ ራሴ፥ ብልጥ፥ ሰውን በንግግር ግታለል የሚችል።

ተላጠ 7 ስለት ባለው ነገር ፀጉሩ ተነሳ፥ ላጠ ሆነ።

ላጲስ ለ በእርሳስ ወይም በቀለም የተጻፈ ዕውፍን፥ ንድፍን ከወረቀት ላይ ፈገፍን ለማጥፋት የሚረዳ ጎጥን ያለው የዕህፈት መሳሪያ።

ላፈ 7 1. አቃጠለ፥ ፈጀ፥ ላጥ አደረገ። 2. መነተፈ፥ ጥወለፈ፥ ነጠቀ። 3. በፍጥነት አከናወነ (ሰራን፥ መብልን...)። 4. ቀረጠ። ቢላም አጀን

ላፈው። 5. ቅርፊትን ከልጥ ለየ፥ ላጠ፥ ቀረፈ። 6. መታ። በጥፈ ላፈው።

ላፍ ላፍ አደረገ 7 በፍጥነት አከናወነ (ሰራን፥ መብልን...)።

ተላፈ 7 ተላጠ፥ ተሸለጠ።

ላፈፈ 7 ላጠ፥ ጥለፈፈ።

ላፋፈ ለ ተልጦ የተነሳ ቅርፊት፥ ግልፋፈ።

ሌ የ "ለ" ፊደል ሃምስ ዘር።

-ሌለ ከሌላ ምላሳፍ ጋር እየተጣመረ የሚነገርና "አላፍረ፥ አልተገኘ" የሚል ፍቅ የሚሰጥ መድረሻ ምላሳፍ። ስሌለ፥ ስለሌለ፥ በሌለ፥ እንደሌለ፥...

ሌሊት(ሌት) ለ 1. ፀሃይ ከምትጠልቅበት ጊዜ ጀምሮ እስከምትወጣበት ድረስ ያለው ጊዜ። 2. ጠዋት፥ ማለፍ፥ ንጋት ላይ።

ሌት ተቀን ተው. ሌትና ቀን፥ ዘወትር፥ ያለማድረግ፥ ያለ እረፍት።

የሌሊት ልብስ ለ እንደ ብርድ ልብስ፥ አንሰላ፥ ፒጃማ፥... ያለ ሌሊት የሚለበስ ልብስ።

የሌሊት ወፍ ለ ሌሊት የምትብር እንደ ወፍ ክንፍ፥ እንደ አይጥ ጥርስና ጆሮ ያላት የምታጠባ ወፍ። (ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

የሌሊት ዘበኛ ለ ሌሊት ሌሊት የሚጠብቅ ዘበኛ።

ሌላ ት 1. ከበፊቱ የተለየ። ይህ የትድመ አይደለም፥ ሌላ ነው። 2. ሁለተኛ፥ ተወማሪ። ይህን ባትወርስ ሌላ አይገኝም። 3. ከታወቀው፥ ከተለመደው፥ ከሚገመተው ላይሆን ከተለየ። ለትዋዋ ስሌላ ወለደች።

ሌላ ሌላ አለ ጣእሙ፥ ቃናው ቀየረ፥ ለወጠ።

ሌላ ነው ገሩም፥ ድንት ነው። አዲስ የተገዛው ልብስ ሌላ ነው።

ሌላ ጊዜ አሁን ሳይሆን በሌላ ሰላት፥ ወቅት።

ሌላው ቀርቶ ቢያንስ ቢያንስ፥ በትንሹ።

በሌላ መንገድ በሌላ ዘዴ፥ በተወማሪ። ሂሳቡን በሌላ መንገድ ቢሰራውም ወጤቱ ተመሳሳይ ነው/መሳሪያ የገንዘብ ልምድ ጊዜን አልባሌ ቦታ ከግላሰፍ የቀጥላ፥ በሌላ መንገድ ደገም የለውቀት አድግብንም ያስፋል።

በሌላ በኩል ባንጻሩ። ደመወዝ ተወምሯል፥ በሌላ በኩል ገን ኑር ተወደል /በአንድ በኩል ይጋገራል፥ በሌላ በኩል ይበላል።

በሌላ አባባል/አነጋገር/አገላለፅ ይህም ግለት። ከተለያዩ ለምቶ ጋር የገብረ ሲጋ ገንኘት ግድረገ ለአደጋ ያጋልጣል፥ በሌላ አባባል እንደ ለአንድ መወሰን ይበጃል ግለት ነው።

የሌላ እንዳይመስል ከሚገመተው ወይም

ሊሆን ከሚገባው ውጪ እንዳይመስል።

ከ — ሌላ ከ — በተጨማሪ። ከዚህ ሌላ ምን ትፈልጋለህ።

ሌማት ስ ከአክርማ ወይም ከሰንደዶ።... የሚሰራና ለእንጀራ ማስቀመጫነት የሚያገለግል መሆኑ።

ሌባ¹ ስ 1. የሌላን ሰው ንብረት ስርቆ የወሰደ ሰው። ት 2. የራሱ ያልሆነውን ነገር ስርቆ የሚወስድ። 3. (ዘይ.) ውሽታም፣ አጭበርባሪ፣ አታላይ።

ሌባ ሚዛን ስ ትክክለኛ ያልሆነ ሚዛን፣ ሚዛን ነገር የከብደት መጠን ያለአግባብ ከፍ ወይም ዝቅ አድርጎ እንዲያሳይ የተደረገ ሚዛን።

ሌባ ሻይ ስ ሌባን አድኖ ለመያዝ ይረዳል ተብሎ የሚታመንበትን መድሃኒት ከጠጣ በሂሳ ወዘኑን በመቀነት ተይዞ ሌባን የሚያድን የቀድሞ ጊዜ ሌባ አሳሽ።

ሌባ ውጋት ስ ድንገተኛ የሆነ የውጋት በሽታ፣ ሀመም።

ሌባ ዝናም ስ ሳይታሰብ ድንገት መጥቶ ሰበል የሚያጠፋ ዝናም።

ሌባ ጣት ስ ከእጅ አውራ ጣት ቀጥሎ ያለው አመልካች ጣት። (ስእሉን እጅ ስር ተመ.)።

የሌባ ተቀባይ ስ ሌባ እየሰረቀ የሚያመጣውን የሚገዛ ወይም እየተቀበለ የሚያስቀምጥ ሰው።

ሌባ² ስ በሚሰነጠቅ ወይም በሚፈለጉ እንጨት መካከል በመሆን አንደኛውን ስንጣቂ ከሁለተኛው ጋር የሚያያይዝና እንዳይለያይም የሚያውክ የእንጨት ስንጣሪ።

ሌባ ጎማ ስ ከሜፋ ቆልመም ያለ፣ በተለይ የተሽከርካሪዎችን ጎማ ከቸርኪው ለመለየት የሚያገለግል ከብረት የተሰራ መሰሪያ።

ሌቢቻይ (ሌቢቻ) ስ በሚጫነ የጋማ ከብቶች ጅራት ስር የሚገባ ጨርቅ ወይም ቆዳ የተጠመጠመበት የመጫኛው ክፍል፤ ውዴላ።

ሌተና ኮሎኔል ስ በሻለቃና በኮሎኔል መካከል ያለ የወታደር ማእረግ።

ሌተና ጀኔራል ስ ከሚጀር ጀኔራል በላይ ያለ የወታደር ከፍተኛ ማእረግ።

ሌት "ሌሊት"ን ተመ.

ሌቸዌ ስ በተለይ በባሮና አኮቦ ወንዝ አካባቢ የሚገኝ፣ ረሽምና ከርዳዳ ፀጉር ያለው፣ መልኩ በጠቅላላ ጠቆሮ ያለ ቡናማ የሆነ ሳረ በል እንሰሳ። ሌቷ ሌቸዌ ቀንድ የላትም። (ስእሉን የፋር እንሰሳት ስር ተመ.)።

ሌንቦ ስ ለንቦጭ።

ሌዛ ሃረግ ስ እየተሰማጠቀ ለቤት መማገሪያ የሚያገለግል ቅጠለ ሰፋፊ የሆነ ሃረግ።

ሌጣ ት 1. ነጠፋ ብቸኛ። እገሌ ሚስት የለውም፤ ሌጣ ነው። 2. ምንም የሌለው፣ ምንም ያልያዘ፣ ባዶ። አራስ ልትጠይቅ ሌጣ እጅን መጣች። 3. የምታጠባው፣ የምታዝለው ወይም በሆዱ የተረገዘ ልጅ የሌላት (ሴት)። 4. ያልተጫነ (ፈረሰ፣ በቅሎ፣...)።

ሌጣ ምድር ስ አትከልት፣ እፅዋት።... ያልበቀሉበት ባዶ ወይም ገላጣ ስፍራ።

ሌጣ ሰማይ ስ ደመና፣ ጭጋጋ ወይም ጉም የሌለበት የጠራ ሰማይ።

ሌጣ ሰው ስ ቤተሰብ የሌለው ብቸኛ ሰው።

ሌጣ ቀን ስ በእል የሌለበት የሰራ ቀን።

ሌጣ ወረቀት ስ ያልተሃፈበት፣ ባዶ ወረቀት።

ሌጠ ስ ያልተለፋ የበግ ወይም የፍየል ቆዳ።

ል የ "ለ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ል- መ. (ከ"ይ" ከ"እ" ድምጾች በፊት ሲመጣ "ሊ-"፣ "ለ-" ይሆናል) ምኞትን፣ ምክንያትን ወይም ሌላ ድርጊትን በሚጠቁሙ ግሶች መሻሻ እየገባ ግሱ እንዲያሰር የሚያደርግ ምእላድ። ለመጣ እፈልጋለሁ /ላየው ንጉቻለሁ/ ሊጌድ ቸኩሏል።

-ላህ -"ለት"ን ተመ.

ልል "ላላ"ስር ተመ.

ለመደው ስ የሁለት አሞሌ ጨው ያህል መጠን ያለው አንድ ትልቅ አሞሌ ጨው።

ለሙጥ "ለመጠ" ስር ተመ.

ለማም "ለመመ" ስር ተመ.

ለም "ለመ" ስር ተመ.

ለምሻ(ለምሾ) ስ ሽባ የሚያደርግ በሽታ፤ ፖሊዮ።

ለምቡጥ "ልንቡጥ"ን ተመ.

ለም አይን ት አይነት ደካማ የሆነ (ሰው)።

ለም እቃ ስ ምራን እንዲሁም የመርገጥና የማንቆ ጠፍሮ በጥቅሉ የሚጠራበት ስም።

ለምጭ¹ ስ ቅርፊቱ ጥቁር አረንጓዴ የሆነና ለጥርስ መፋቂያነት የሚጠቀሙበት የእፅዋት አይነት።

ለምጭ² ስ "ለመጠ" ስር ተመ.

ልሳን ስ 1. አንደበት፣ የመነጋገሪያ ህዋስ። 2. ቋንቋ። 3. ዛቢያው የሚገባበት የደማ ወይም የመጥረቢያ ጉርሮ። 4. ማንኛውም የፖለቲካ፣ የሃይማኖት፣... ድርጅት አስተያየት፣ ፍላጎት፣ እምነትን የሚገልፅበት ጋዜጣ፣ መፅሔት። 5. የሰይፍ ስለት።

ልሳነ ተዘጋ መናገር አቃተው፣ ተሳነው።

ልሳነ ምድር ስ ሾጠጥ ብሎ ወደ ባህር የገባ

መረት።

ልሳነ ባህር ስ ሾጠጥ ብሎ ወደ የብስ የገባ ባህር።

ልሳነ ብዙ ት 1. ብዙ ወይም የተለያዩ ቋንቋዎችን የሚጠቀም። 2. ብዙ ወይም የተለያዩ ቋንቋዎችን የሚያተራጎም ወይም በብዙ ቋንቋዎች የተዘጋጀ (ለምሳሌ ልሳነ ብዙ መዝገበ ቃላት)።

ልሳነ እሳት ስ የእሳት ክልባል ጫፍ።

ልሳነ ክልሌ ት 1. ሁለት ቋንቋ ብቻ የሚናገር። 2. ሁለት ቋንቋዎችን የሚያተራጎም ወይም በሁለት ቋንቋዎች የተዘጋጀ (ለምሳሌ ልሳነ ክልሌ መዝገበ ቃላት)።

ልሳነ ሞህድ ት 1. አንድ ቋንቋ ብቻ የሚናገር። 2. ባንድ ቋንቋ ብቻ የተዘጋጀ (ለምሳሌ ልሳነ ሞህድ መዝገበ ቃላት)።

ልሻ ስ ለሰላሳ የአረሀ ወይም የገደል ሳር።

ልሻ ፀጉር ስ ለሰላሳ፣ ለ-ጫ ፀጉር።

-ልሻ -ለትን ተመ.

ልቃቂት "ለቀቀ" ስር ተመ.

ልቅ ዝ.ክ.

ልቅሞሽ "ለቀመ" ስር ተመ.

ልትና "አለቃ" ስር "እልቅና"ን ተመ.

ልቆ "ለቃ" ስር ተመ.

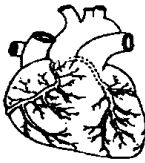
ልቋሳም "ለ-ቃሳም"ን ተመ.

ልቡና "ልብ" ስር "ልቦና"ን ተመ.

ልባብ ስ ከጠፍሮ የተሰራ፣ ፈረሰና በቅሎ ራስ ላይ የሚጠለቅ የፊት ላይ ጌጥ።

ልባንጃ "ለ-ባንጃ"ን ተመ.

ልብ ስ 1. በሰውነት ውስጥ የደምን ዝውውር የሚያከናውን ውስጠ ክፍት የሆነ የሰውነት ክፍል። 2. እንደ አእምሮ ሁሉ የሰሜት፣ የሃሳብ... መፍለቂያ እንደሆነ ተደርጎ የሚወሰድ አካል። 3. የዳቦ ቡጥ ወይም የእንጨት፣ የፍሬ... መሃለኛው ክፍል። 4. ከአገናዛቢ ምእላዲት ጋር እየሆነ ሃሳብ፣ ስሜት... የሚል ፍቺ የሚሰጥ (ለምሳሌ ልቤ ተሸበረ/ልቤ ተጨነቀ)። 5. (ዘይ.) ድፍረት፣ ወኔ።

ልብ

ልቡ ሄደ በሃሳብ ተዋጠ፤ ሃሳቡ ወደሌላ ሄደ።

ልቡ መታ 1. የልቡ ምት ፍጥነት መመረ፣ ከተገቢው መጠን ወይም ሁኔታ ውጪ ሆነ። 2. ደንገጠ፣ ፍርሃት ተሰማው።

ልቡ ሞተ ደከመ፣ ሰነፈ፣ ወኔ አጣ።

ልቡ ረጋ ከሃሳብ፣ ከጭንቀት... ነፃ ሆነ።

ልቡ ራራ ርህራሄ ተሰማው፣ አዞነ።

ልቡ ራስ ያሰበው ወይም የተመኘው ሆነለት፣ ተሳካለት፤ ደስ አለው፣ ረካ።

ልቡ ሰሳ ትእቢት ያዘው፣ አልታዘዝ አለ።

ልቡ ሳሳ 1. በንግር ተሰላች። 2. በበሽታ፣ በመጠጥ... የተነሳ አቅም አነሰው።

ልቡ ሸፈተ ያሰበውን ነገር ለማድረግ ተነሳሳ፤ ሃሳቡ ወደ ሌላ ሄደ።

ልቡ ሻከረ "ሆድ" ስር "ሆዱ ሻከረ"ን ተመ.

ልቡ ቀረ ቅር አለው፣ ሆዱ አልቆጥ አለ፤ ሃሳቡ ቀደም ሲል ወደነበረበት ቦታ ተመለሰ።

ልቡ ቆመ ያሰበውን ነገር ለማድረግ ቸኮለ፣ ጓጓ፣ ተነሳሳ።

ልቡ ቆረጠ 1. አንድን ነገር ለማድረግ ወሰነ። 2- እርግፍ አድርጎ ተመ።

ልቡ ቆሰለ 1. በጣም ተናደደ፣ በገነ። 2. በጭንቀት፣ በነገር፣... ብዛት ደከመ ወይም ሰለቸ።

ልቡ ባከነ ሃሳቡ ወዲያና ወዲህ ተበታተነ፤ አንድ ነገር ላይ አልረጋ አለ።

ልቡ ተመለሰ ተረጋጋ።

ልቡ ተሰበረ በጣም አዘነ።

ልቡ ተቃጠለ ተናደደ።

ልቡ ተተረተረ/ትርትር አለ በጣም ደንገጠ።

ልቡ ተነሳ ተቻኮለ፣ አቆብቆበ (አንድ ነገር ለማድረግ፣...)።

ልቡ ተንጠለጠለ 1. ያሰበውን ለማድረግ ወይም ለማግኘት በጉጉት ጠበቀ። 2. ቸኮለ።

ልቡ ተከፈለ 1. ከሁለት ሃሳቦች አንዱን ለይቶ መወሰን ወይም መምረጥ አቃተው፤ አመነታ። 2. ለአንድ ነገር ሙሉ ትኩረት መስጠት አቃተው።

ልቡ ተደፈነ ትእቢተኛ፣ ጥጋቢ፣ አልታዘዝ ባይ ሆነ።

ልቡ ትልቅ ነው 1. ሃሳቡ፣ ምኞቱ ትልቅ ነው። 2. ሃሳቡ፣ ምኞቱ ካቅመ በላይ ነው።

ልቡ ነፈረ "ሆድ" ስር "ሆዱ ነፈረ"ን ተመ.

ልቡ አረፈ ተረጋጋ።

ልቡ አበጠ ተበተ + ጥጋብ ተሰማው።

ልቡ አይገኝም/አይታወቅም ምስጢሩ፥ ምኞቱ፥ ሃሳቡ አይታወቅም።

ልቡ አይጠራም "ሆድ" ስር "ሆዱ አይጠራም"ን ተመ.

ልቡ ከዳው ወኔ፥ ድፍረት አጣ።

ልቡ ወለቀ ደከመ፥ ሰለቸ።

ልቡ አውልቅ ት 1. ነገር የማይጋግም፥ ችኩ፥ ነገናዛ፥ አሰልፎ። 2. የተነገረውን የማይሰማ፥ ምክር የማይቀበል።

ልቡ ደረቀ በመጨረህ፥ በመለፍለፍ ደከመ።

ልቡ ደነደነ ኮራ፥ ታበየ።

ልቡ ገባ ተፅና፥ ተረጋጋ።

ልቡ ጠራ "ሆድ" ስር "ሆዱ ጠራ"ን ተመ.

ልቡ ጠፋ ዘነጋ፥ ረሳ።

ልቡ ፈሰሰ 1. በጣም ደከመው፥ ዛለ። 2. ሰነፈ።

ልቡ ስንጥቅ አለ ድንግጥ አለ።

ልቡን መታው አትሰሽለሽው፥ አጥወለወለው።

ልቡን ምን በላው/ወሰደው እንዴት ረሳ፥ እንዴት ዘነጋ።

ልቡን ሰወረው አእምሮውን ሳተ።

ልቡን ሰጠው "ሆድ" ስር "ሆዱን ሰጠው"ን ተመ.

ልቡን ቆረቆረው "ሆድ" ስር "ሆዱን ቆረቆረው"ን ተመ.

ልቡን ነሳው 1. አበደ፥ አእምሮውን ሳተ። 2. በአጋጠመው ጥፋ ወይም መጥፎ ሁኔታ ተረጋግቶ ማሰብ አቃተው።

ልቤ አልደነገጠለትም አልሳበኝም፥ አልማረከኝም።

ልቤን ይቆላኛል ከምግብ አለመስማማት የተነሳ ያጥወለውለኛል፥ የህመም ስሜት ይሰማኛል።

ልብ ለልብ ሃሳብ ለሃሳብ። ልብ ለልብ ይተዋወቃሉ።

ልብ ሰረቀ 1. ስሜትን ሳበ፥ ማረከ፥ አማለለ። 2. የሌላውን ልብ አስከዳ፥ አስሸፈተ፥ የሃሳቡ ደጋፊና ተባባሪ አደረገ።

ልብ ሰቀለ አጓጓ (ፍጥሜውን፥ መጨረሻውን፥ ውጤቱን፥ ቁርጡን፥... ለማወቅ)።

ልብ ሰጠ 1. አደፋፈረ። 2. ማንነቱን፥

ጠባቂን፥ ምስጢሩን፥... ገለጠ፥ አሳወቀ።

ልብ በላ አሳዘነ።

ልብ ነሳ 1. አንገብንበ፥ አቃጠለ፥ አሰቃየ። 2. ጨቀጨቀ፥ ነክክዘ።

ልብ ነክ 1. አሳዘነ። 2. መስጠ፥ ስሜትን ነክ። 3. አመመ፥ አልሰማም አለ (ምግብ፥ መጠጥ)።

ልብ አለ አስተዋለ፥ አትኩሮ ተመለከተ፥ አጤነ።

ልብ አደረገ አስተዋለ፥ አጤነ።

ልብ አድርግ 1. እግኝ ወይም ምስክር ስለምትሆን ሁኔታውን ተመልከት። 2. ተጠንቅቅ።

ልብ አገኘ 1. ጎበዝ፥ ደፋር ሆነ። 2. ብርቱ፥ ታታሪ ሆነ። 3. ማስተዋል፥ ማመዛዘን ገኘ።

ልብ አጠፋ 1. ስሜትን ያዘ፥ ማረከ። 2. አሰረሰ፥ አስዘነጋ። 3. አደከመ።

ልብ ወረደው በጣም ደከመው።

ልብ ይሰልባል ያደከማል። ፀሃዩ ልብ ይሰልባል።

ልብ ይጠይቃል ወኔ፥ ድፍረት ይጠይቃል።

ልብ ገዛ 1. ሰከነ፥ ራሱን ተቆጣጠረ። 2. ጠንቃቃ ሆነ።

በልቡ ተኝቷል በደረቱ ተኝቷል።

በልቡ አሰበ "ሆድ" ስር "በሆዱ አሰበ"ን ተመ.

በልቡ ያዘ በአእምሮው መዘገበ፥ አስተዋለ።

በልቡ አደር /አዳሪ እንዳሻው የሚሆን፥ ተቆጣጣሪ የሌለው።

እንደልብ ሆነ /ተገኘ በብዛት ተገኘ።

ከልቡ ሆነ ተረጋጋ።

ከልቡ መከረ አንድን ነገር ለማድረግ፥ ለመወሰን፥ ...አወጣ አወረደ ወይም አሳሳለ።

ከልቡ አልጣፈውም 1. ከቁም ነገር አልቆጠረውም፥ ናቀው፤ ነገሬም አላለው። 2. ዘነጋው።

ከልብ 1. ከምር፥ የእውነት። ከልቤ ነው የምንገርህ። 2. በሙሉ ስሜት ወይም ፍላጎት። ከልብ የተሰራ ሰራ ያስታውቃል።

ከልብ የመንገጥ ከእውነተኛ ስሜት ወይም ፍላጎት የመጣ።

የልቡ ሆነለት ያሰበው፥ የተመኘው ተሳካሊት ወይም ተፈፀመለት።

የልቡ ደረሰ ያሰበው ወይም የፈለገው ተፈፀመ፥ ተሳካ።

የልቡን ሰራ የፈለገውን ወይም ያሰበውን አደረገ።

የልቡን ተናገረ 1. የሌለውን ተናገረ። 2. በልቡ አምቆ ወይም ደብቆ የያዘውን አውጥቶ ተናገረ።

የልብ ልብ ሰጠው አደፋፈረው።

ልበ ሙሉ ት 1. ደፋርና ጎበዝ። 2. በራሱ የሚተማመን።

በልበ ሙሉነት በእርግጠኝነት።

ልበ ሙት ት ሰነፍ፣ ደካማና ወኔ ቢስ።

ልበ ሰፊ "ሆድ" ስር "ሆደ ሰፊን" ተመ.

ልበ ቁላ ት 1. ከተተጠቀሰ በሂሳ የሚሰር በራ፣ በገ፣ ፍየል። 2. ካረጀ ወይም ከመነኮስ በሂሳ የፍትወት ፍላጎት የሚያድርበት (ሰው)።

ልበ ቅን ት ደገ፣ ትሁት፣ የዋህ።

ልበ ቆራጥ ት የማያወላውል፣ የማያመነታ።

ልበ ቢስ ት ዝንጉ፣ ቀልበ ቢስ።

ልበ ብሩህ/ብር ት ብልህ፣ አዋቂ፣ ሁሉ ነገር ቶሎ የሚገባው።

ልበ ተራራ ት ከአትሙ በላይ የሚመኝ ወይም የሚያስብ።

ልበ እውር ት ብልህነት የሌለው፣ ደደብ።

ልበ ክፍት ት ብሩህ እእምር ያለው።

ልበ ደንዳና ት ብዙ የማይወነት፣ ገድ የሌለው፣ ሃሳብ የለሽ።

ልበ ድንጉጥ ት ሩህሩህ፣ የሰው ችግር ቶሎ የሚሰማው።

ልበ ድንጋይ ት ወኮኝ፣ የሰው ችግር የማይሰማው።

ልበ ድፍን ት 1. ትእቢተኛ፣ ጥጋበኛ፣ አልታዘዘ ባይ። 2. ፍርሃት የማይሰማው። 3. ደደብ፣ ትምህርት ወይም እውቀት የማይገባው።

ልበ ገር ት "ሆድ" ስር "ሆደ ገር" ን ተመ.

ልብ ራስ ስ 1. መሃል ራስ፣ አናት። 2. ደረት አካባቢ ያለው የልብ ትርታ የሚሰጠት ቦታ።

ልብ አልባ ት ዝንጉ፣ የሚረሳ።

ልብ አውልቅ/አድርቅ/አቅልጥ ት 1. ነገር የሚደጋገም፣ ችኩ፣ ነዝናዝ። 2. የተነገረውን የማይሰማ፣ ምክር የማይቀበል።

ልብ ወለድ (ልብለድ) ስ 1. እውነት ያልሆነ የፈጠራ ወራ፣ በእውነት ያልተፈፀመ። 2. እንደ ረኾም ልብለድ፣ አጭር ልብለድ ያለ የፈጠራ ስራ ውጤት የሆነ ስነ ፅሁፍ።

ልብ የለሽ ት ዝንጉ፣ ልበ ቢስ።

ልብ ድካም ስ ልብ ተገባሩን በሚገባ ካለመፈፀሙ የተነሳ የሚመጣ የልብ ህመም።

የልብ ቁርጠት ስ ሆድ ቁርጠት።

የልብ ትርታ ስ 1. ልብ ደምን በሰውነት ውስጥ ለማስራወት በደቂቃ 70 ያህል ጊዜ የማያደርገው ምት ወይም ንዝረት። 2. ፍላጎት። የአንድ ላገር መሪ የሆነውን የልብ ትርታ እጭጦ ፍላጎቱን ጥጋላት ይኖርበታል።

የልብ ወዳጅ ስ ምስጢር የሚያካፍሉት፣ በጣም የሚያተርቡትና የሚወዱት ሰው።

የልብ ውጋት ት አስልቺ፣ ነዝናዛ፣ ወትጫታ።

ልባም ት 1. አስተዋይ፣ የማይዘነጋ። 2. ባለሙያ።

ልባዊ ት ከሙሉ ፍላጎት ወይም ስሜት የመነጨ።

ልቦና (ልቡና) ስ ህሊና ወይም እእምር።

ልብላቢ ስ ከተፈጠረ እህል ውስጥ በወንፈት ተለይቶ የሚወጣ የአሰናድ የዱቄት ድብልቅ የሆነ እንቅጥታዊ፣ ጥርጉራጊ።

ልብም ስ የመገበሪያ ዱቄት የሚቀመጥበት የሽክላ እቃ።

ልብ አልባ¹ (ልባልባ፣ ልባልማ) ስ በሃርና በወርቅ የተጠለፈና ጌጥ ያለው የቀድሞ ጊዜ የሴት ስራ።

ልብ አልባ² ስ "ልብ" ስር ተመ.

ልብለድ "ልብ" ስር "ልብ ወለድ"ን ተመ.

ልቦና "ልብ" ስር ተመ.

ልቴም ስ የፈንጣጣ ጠባባ።

ልት ስ እንወቱ ጥንካሬ የሌለው፣ የደረቀ ቁስል ያለሰልሳል የሚባልና ሰዎች ለሆድ መድኃኒት ነው እያሉ እየቀቀሉ የሚበሉት ማላጋነት ያለው የእፅዋት አይነት።

-ልን "-ለት"ን ተመ.

ልንቡጥ (ልምቡጥ) ስ ያልተገረዘ የወንድ ብልት፣ ወሽላ።

-ልኝ "-ለት"ን ተመ.

ልኡል (ብ.ቁ.ልኡላን) ት 1. ከፍ ያለ፣ ከሁሉ በላይ የሆነ። ልኡል እግዚአብሔር። 2. የነገስታት ልጆችና ተወላጆች ለሆኑ ታላላቅ መሳፍንት የሚሰጥ የማእረግ ስም።

ልኡካን (ነ.ቁ. ልኡክ) ስ 1. አንድን ጉዳይ ለማስፈፀም በመንግስት ወይም በድርጅት ተወካዘው የተላኩ መልእክተኞች። 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) የእለቱ ተረኛ ቀዳሾች።

ልኢልት (ብ.ቁ.ልኢልታት) ት የልኡላን ሚስቶች ወይም የነገስታት ሴት ልጆች የሚጠሩበት የማእረግ ስም።

ልከኛ "ልካ" ስር ተመ.

ሐክ ዝ.ክ.

ሐክፍት 'ለክፈ' ስር ተመ.

ሐካንዳ 'ለካንዳ'ን ተመ.

ሐደታ ስ የዋራ የመጀመሪያ ቀን፤ መባቻ። (ሐደታ የሚለውን ስያሜ ያገኘው ግርያም የተወለደበትን ግንቦት 1 ቀንን መነሻ በማድረግ ነው።)

ሐደት ስ 1. ታህሳስ 29 (በዘመነ ዮሃንስ ታህሳስ 28) ቀን የሚከበር ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ቀን፤ ገና። 2. ግንኙነት ሰው የተወለደበት ቀን። ሐፈ ሐደቱ ነው።

ሐጃላቅሶ (ሐጅ አላቅሶ) ስ ተዘርቶ ተለለችግር የሚደርስ የገብስ አይነት።

ሐጃገረድ ስ ለአትመ ሄዋን የደረሰች፤ በድንገራዊነት የላቸና ያላገባች ሴት።

ሐጅ ስ 1. ሀገን፤ ወትላ፤ በትርብ ጊዜ የተወለደ። 2. በእድሜ ያልገፋው ወጣት። 3. ያልሸመገ። ሊያቱ ገና ሐጅ ነው። 4. ተወላጅ። ለሉ የአዲስ ለዘገ ሐጅ ነው። 5. የተወለደ፤ ከአብራሃ የወጣ። ስንት ሐጆች አሉህ? 6. የመሳፍንትና የመኳንንት ወንዶች ሐጆች የሚጠሩበት የማእረግ ስም ። ሐጅ ሊያሉ።

ሐጅ በሐጅ ሆነ ብዙ ሐጆች ወለደ።

ሐጅ ነው ያለበለ፤ ለጋ ነው።

ሐጅ እንደ እናቷ ሆነች ከብረ ንፅህናዋ ተገባለች።

ሐጅነቱን ያልወረሰ እድሜው ትልቅ ሆኖ ባህር ወይም ግብር የሐጅ አይነት የሆነ።

ሐጅ እገር ስ ወጣት።

የሐጅ ሐጅ አየ እያት ሆነ።

ሐጅ አላቅሶ 'ሐጃላቅሶ'ን ተመ.

ሐጉም 'ለጎመ' ስር ተመ.

ሐጋግ ስ ለሃዋ።

ሐጋጋም ት (በድብ) ለሃጫም።

ሐጣብ 'ለጠባ' ስር 'ለጠብ'ን ተመ.

ሐጣጭ 'ሳጠ' ስር ተመ.

ሐጥ ዝ.ክ.

ሐጠ ዝ.ክ.

ሐጩ ት ትን፤ ለሰው በጎ ነገር የሚሰራ፤ ውለታ የሚውል፤ ቁምነገረኛ።

ሐጩ 'ሳጩ' ስር ተመ.

ሐፌ (ሐፌ) ስ ጥፍሪ መጥምጥ።

ሐፋጭ ስ ስብንት የሌለው፤ የሚያመለጠል፤ ሊበላ የማይችል ስጋ።

ሐፋጫም ት (ዘይተሰደብ) የማይረባ፤ ሃዋት ቢስ።

ሐፋፊ ዕድቅ ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ.) ስርየተ ሂጢአትና ዕድቅ ያስገኛል በሚል እምነት እንዳንድ ሰዎች በቁመታቸው ሐክ በብራና አስፅፈው የሚይዙትና የሚፀላዩበት ከጥቀም በኋላ አብሯቸው እንዲቀበር የሚደረግ ፅሁፍ።

ሐፋፊ 'ሳፊፊ' ስር ተመ.

ሐፌ 'ሐፌ'ን ተመ.

ሎ የ"ለ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ሎሌ ስ አሽከር፤ አገልጋይ፤ ምንደኛ።

ሎል ስ እንወትነቱ ከብደት ያለውና በወይና ደጋ የሚበትል ትልቅ ዛፍ።

ሎመለመ ግ ትምክ ትምክ አለ፤ ሳላ፤ ሎክሎክ።

ሎሚ ስ 1. እንደ ብርቱካን ያለ ሆኖ መጠኑ አነስተኛ የሆነና ከምጣማነት ያለው የሚመጠ ወይም የሚበላ የፍራፍሬ አይነት።

ሎሚውን የሚያፈራው ተክልም ሎሚ ይባላል። 2. እንደ ሎሚ ከብሆን ተንቀሳቃሽ የጉልበት አጥንት፤ ሎሚታ።

የሎሚ እሸት ስ መጠኑና አይነቱ እንደጠላኝ ሆኖ ሽታውና መላካው የሚጣፍጥ የእፅዋት አይነት።

ሎሚታ ስ 1. የ"ሎሚ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ. 2- በነገራዊ ሰገብ ጫፍ ላይ የሚሰካና ከወርቅ፤ ከብር፤ ... የሚሰራ የሎሚ ትርፅ ያለው ጌት።

ሎምቢ ስ የላሳ አይነት።

ሎተሪ ስ 1. የሎተሪ ትኬት። 2. ተከታታይ ቁጥሮች የተሰጧቸው ብዙ ትኬቶች ለሰዎች ተሸከሙ በኋላ፤ እግ በመጣል እሸፍል ለሆነው ቁጥር የተወሰነለትን ገንዘብ፤ እቃ።... በመስጠት የሚካሄድ ተግባር።

ሎተሪ ቆረጠ የሎተሪ ትኬት ገዛ።

ሎተሪ ወጣለት 1. የሎተሪ እግ ደረሰው። 2. ያሳሰበውን ጥሩ ነገር አገኘ።

ሎተሪ አዘራ ስ የሎተሪ ትኬቶችን እያዘረ የሚሸጥ (ሰው)።

የሎተሪ ትኬት ስ የራሱ የሆነ መለያ ቁጥር ያለውና እግ (ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር) ሊያስገኝ የሚችል በገንዘብ የሚገዛ ትኬት።

ሎቲ ስ 1. በቀድሞ ጊዜ እንበላ ወይም ዝሆን ወይም አውራሪስ፤ ... የገደለ ጆሮው ላይ የሚያጠለጥለው ከወርቅ ወይም ከብር ወይም ከነሃስ።... የሚሰራ ቀለበት። 2. እንደ ቀለበት ሆኖ ከወርቅ ወይም ከብር፤...የሚሰራ የሴቶች የጆረ ጌት።

ሎክሎክ (ለክላክ) ግ ከመብበል፤ ከመበሰበስ፤...የተነሳ ጥንካውን አጣ፤ ትምክ ትምክ አለ፤ ሳላ (ፍራፍሬ፤ እባጭ፤...)።

ሎጋ ስ 1. ትርፅ ሰፋ ያለ፤ ረጅምና

ጠንካራ የሆነ ጦር። ት 2. (ዘይ.) ቁመናው የሚያምር ረዥም፣ መለሎ (ወጣት)።

ሉጋው ሽቦ 1. ባህላዊ የዘፈን አይነት፤ ሆኖ። 2. በሉጋው ሽቦ የሆኑ ግጥም ውስጥ በዜግ እየተመላለሰ የሚባል የግጥም አዝማች።

ሉጤ ት ሳይጠሩት ወይም ሳይፈልጉት ከተፍ የሚል፤ ቀላዋዊ።

ሉጥ ሉጥ አለ ግ መንደር ለመንደር ዞረ፣ ተንከወከወ።

ሉጥሷጣ ት ሳይጠሩት ወይም ሳይፈልጉት ከተፍ

የሚል፤ ቀላዋዊ።

ሉፌሳ ስ 1. ፀጉሩ ረዥም የሆነ የበግ ወይም የፍየል ቆዳ። 2. ፀጉሩ ረዥም ከሆነ የበግ ወይም የፍየል ቆዳ የሚሰራ ደበሎ፤ ግላስ፤ ጎፈር።

ሉፍ

ሉፌ ት መንደር ለመንደር የሚዘር፤ አውደልዳይ።

ሉፍ ሉፍ አለ ግ መንደር ለመንደር ዞረ፤ አውደልደለ።

ሷ የ"ለ" ፊደል ፍንፅ ዘር።

መ

መ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ "ለ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

መ- (ከ "አ" ድምፅ በፊት ሲገባ "ማ-" ይሆናል) ከግስ አምድ መነሻ ላይ እየተቀጠለ ሰዎችን ወይም አርእስትን ለመመስረት የሚያገለግል ምላላድ። ምሳ. መስበር /መስራት/ መፍ።

መሀር "መከር"ን ተመ.

መሃለቅ ከ 1. የክብደት መለኪያ (ለወርቅ)። 2. ክብረት ነክ ነገሮች ክብ ሆኖ የተሰራና ለመገበያያነት ያገለግል የነበረ የድሮ ገንዘብ።

መሃላ "ማለ" ስር "ማለ"ን ተመ.

መሃል "ማከለ" ስር ተመ.

***መሃረ**

መምህር (ብ.ቁ.መምህራን) ከ 1. አስተማሪ ። 2. (ቤ.ክህ.) በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ስርአት መሰረት ለገዳም አስተዳዳሪ የሚሰጥ የሚለረግ ስም።

መምህራን ማሰልጠኛ ከ መምህራንን በመምህርነት ሙያ የሚያሰለጥን ተቋም።

መምራ (ብ.ቁ.መምራን) ከ 1. በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ስርአት መሰረት የቅስና ሰልጣን ያለው ካህን የሚጠራበት የማእረግ ስም።

ምሁር (ብ.ቁ.ምሁራን) ከ 1. በትምህርት፡ በእውቀት፡ አእምሮው የበለለ ሰው።

ተማረ ን 1. ትምህርት ቤት ገብቶ ትምህርት ቀሰመ። 2. አወቀ፡ ለመደ፡ ሰለጠነ። ምና ተማረ።

የተማረ ትምህርት፡ እውቀት የቀሰመ፤ ምሁር።

ተማሪ ከ 1. ትምህርት ቤት ገብቶ በመማር ላይ ያለ ሰው። ቅ 2. ለማጅ፡ ተለማማጅ።

ተማሪ ቤት ከ ትምህርት ቤት።

ትምህርት ከ 1. ትምህርት ቤት በመግባት የሚገኝ ወይም የሚቀሰም እውቀት። 2. ከስራ-አምድ፡ ከህይወት ገጠመኝ፡...የሚገኝ እውቀት። ካለፈው ስህተቱ ትምህርት አግኝቷል።

ትምህርት ወሰደ/አገኘ አወቀ፡ ተረዳ፡ ተገነዘበ።

ትምህርት ቤት ከ ተማሪዎች በአስተማሪዎች አማካይነት የተለያየ እውቀት፡ ትምህርት የሚቀሰሙበት ተቋም።

ተማማረ ን አንዱ ከሌላው ትምህርት፡

እውቀት፡ ልምድ፡...ቀሰመ።

አስተማሪ ን 1. በትምህርት ቤት ውስጥ ለተማሪዎች ትምህርት ሰጠ። 2. አላወቀ፡ አላሰጠ። ለብስ መተኮስ ያስተማራት አሉ ነው። 3. እንዲማር ረዳ፡ አገዘ። ያስተማረኝ አገፉ ነው።

አስተማሪ ከ 1. በማስተማር ሙያ ላይ የተሰማር (ሰው)። 2. ለላማማጅ፡ አሳልጣኝ።

አስተምህሮ ከ (ፍላ.) በተወሰነ የእውቀት ዘርፍ ውስጥ ያለ መሰረታዊ ሃሳብ፤ ትምህርታዊ ይዘት፤ መርህ፤ እምነት፤ ቀኖና።

መሃረብ (መሃረም) ከ ለአፍንጫ፡ ለእጅ፡...ማፅጸ፡ ማበሻ እንዲሆን የተዘጋጀና በኪስ ወይም በበርሳ የሚያዝ አነስተኛ ጨርቅ።

መሃሪ "ማረ" ስር ተመ.

መሃራ ከ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) 1. ለሙታን መታሰቢያ ይሆን ዘንድ ተዘጋጅቶ ለካህናት የሚሰጥ ምግብና መጠጥ። 2. ለሙታን መታሰቢያ የሚደረግ ፀሎት።

መሃን "መከነ" ስር "መከነን"ን ተመ.

መሃንዲስ ከ የሀንፃን፡ የድልድይን፡...ስራ የሚቀደስና ስራውንም የሚቆጣጠር ባለሙያ፤ ኢንጂነር።

ምህንድስና ከ የመሃንዲስነት ሙያ ትምህርት።

መሃከለኛ "ማከለ" ስር "መከለኛ"ን ተመ.

መሃከል "ማከለ" ስር "መከለ"ን ተመ.

መሃይም(ማይም) (ብ.ቁ. መሃይምናን፤ ማይምናን) ከ 1. ማንበብና መፍ የማይቻል ሰው። ቅ 2. (ስድብ) ጠለቅ ያለ እውቀት የሌለው።

መሆዶ(ሞሆዶ) 1. ከ እንደ ሞሰብ ሆኖ ከጭቃ የሚሰራ የእንጀራ ማስቀመጫ። ቅ 2. (ዘይ.) ሆጻም።

***መለለ**

መለሉ ቅ ቀጥ ብሎ ረዘም ያለ።

መለል አለ ን ቀጥ፡ ረዘም አለ።

መለመለ 1. ን ቅጠልን፡ ቅርንጫፍን ከዋናው ገንድ ላይ ቆረጠ፡ ቀነጠበ።

መለሰለ ከ እርቃን፡ ራቁትነት።

መለመላውን ቀረ ያለምንም ንብረት ወይም ገንዘብ ባይ እጁን ቀረ።

ምልማይ ከ ከዛፍ ወይም ከግንድ የተመለመለ ቅጠል ወይም ቅርንጫፍ።

ልምል ቅ ጠላው ወይም ቅርንጫፉ የተቆረጠ፡ የተመለመለ (ዛፍ፡ ግንድ፡...)።

መለመለ² ግ የሚሰጥውንና የሚፈልገውን መሬጠ (ለአባልነትና ለወታደራዊነት...)።

መልማይ ት የሚፈለገውንና ተሰጥሏት ያለውን ሰው የሚመርጥ መሬጥ።

ምልመላ ስ ለአንድ ለተወሰነ ተግባር ወይም ሙያ የሚፈለገውን የሰው ሃይል የመምረጥ ስራ።

ምልምል ት 1. ለተወሰነ ተግባር፣ ሙያ የተመረጠ ወይም የታወቀ፣ ምልምል ወታደር። 2. ወይንዘርት በድብት የሚይዙት ወጣት የሆነ ወጃጅ።

መለመላ "መለመለ¹" ስር ተመ.

መለሰ ግ 1. አንድን ነገር ቀድሞ ወደነበረበት ቦታ አመጣ ወይም ወሰደ። 2. የተዋሰውን ነገር ለባለቤቱ ሰጠ። 3. ለተጠየቀው ነገር ግብራሪያ ወይም መልስ ሰጠ። 4. ከፈለ። ወለታ ማለ። 5. ከአንድ ጽንጻ ወደ ሌላ ጽንጻ ተረሳ። ሐሁቱን ወደ እንግሊዝኛ የመለሰው ጃደጅ ነው። 6. ደገመ። ያንኑ እየመለሰ ተናገረ። 7. ገርቦብ አደረገ (በርን፣ መስኮትን)። 8. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) አንባቢ፣ አበላሽቶ ሲያነብ መምህሩ ወይም አድግው ትክክለኛውን አነባበብ ወይም ቃል ሳንባቢው ነገረ። 9. ገታ፣ ከላከለ። 10. አዞረ፣ አትጣጣውን ቀየረ። ፊቱን ወደ ምረቅ መለሰ። 11. አልቀበል አለ። ግብረኛው በፋ አይደለም ብሎ መለሰ።

ከ-(በ) መለሰ ከ- ወዲህ። ከላዎክ በመለስተ...።

መለሰ ቀለስ አለ በተደጋጋሚ መጣ፣ ተመላለሰ።

መለስተኛ ት መካከለኛ።

መለስተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ስ የገኘና የፆቻ ክፍል ትምህርት የሚሰጥበት ት/ቤት።

መልስ ስ 1. ለተጠየቀው ጥያቄ የሚሰጥ ግብራሪያ፣ ሃሳብ፣ አስተያየት...። 2. ከሂዱበት ወደነበሩበት የመምጣት ክንውን። 3. ሙሽሮች በታገቡ በሰሰተኛው ቀን የሴት ወገኖች የሚያደርጉት ግብዣ። 4. የሴቷም ሆነ የወንዱ ወገኖች ከሰርጉ በሂሳ ለሙሽሮች የሚያደርጉት ግብዣ። 5. አንድን የተፈጸመ ድርጊት ተከትሎ የሚከናወን አፀፋጭ ድርጊት። 6. በክፍያ ከተሰጠ ገንዘብ ውስጥ ከሚፈለገው ሂሳብ በላይ ትርፍ በመሆኑ ለከፋይ ተመላሽ የሚሆን ገንዘብ።

የመልስ ምት ስ (ሰጥ) በአገር ኳስ ጨዋታ ላይ ኳስ በግብ መላዘን አትጣጣ በተቃራኒው ቡድን ተጫዋች ወደ ውጭ ስትወጣ ጨዋታውን እንደገና ለመጀመር የሚደረግ የኳስ ምት።

የመልስ ጨዋታ ስ (ሰጥ) ሁለት ቡድኖች አንድ ጊዜ ከተጋጠሙ በሂሳ እንደገና በሌላ ጊዜና ቦታ የሚያደርጉት ግጥሚያ።

ምልስት ስ እንደ ሰነዕሁፍ፣ ቲያትር፣... ባሉ የፈጠራ ስራዎች ውስጥ ተከታታይነት ያለውን ድርጊት ወይም ታሪክ በመሃል ለተወሰነ ጊዜ በማድረግና ወደሂሳ በመሄድ ያለፈ ድርጊትን ግብዣ ወይም ያለፈ ታሪክን መተረክ።

ምላሽ ስ 1. የጥያቄ መልስ። 2. ትውኪያ፣ ትፋት፣ ቅርሻት።

ምልስ ት 1. ቂም የማይዝ፣ የደረሰበትን ቢያል ተሎ የሚረሳ ገር። 2. ሐጣው ተሎ የሚበርድ።

መለስ አለ ግ 1. ከበሬቱ ሻል አለ። ንፋሱ መለስ ለሰ ሰውነቱ መለስ ለሊ/ ገደቱ መለስ አለ። 2. ገርቦብ አለ።

መለስ ያለ ት መካከለኛ፣ መጠነኛ የሆነ።

ተመለሰ ግ 1. ቀደም ሲል ወደነበረበት ቦታ መጣ ወይም ሄደ። 2. በትውስት የተወሰደው ነገር እንደገና ለባለቤቱ ተሰጠ፣ ተከፈለ። 3. ለጥያቄው መልስ፣ መፍትሄ ተሰጠ። 4. እንደገና ሆነ፣ ተደረገ፣ ተደገመ። የጥንቱ ላላባዘክ ተመለሰ። 5. ተስተካከለ፣ ታረመ፣ ደሀኛ ሆነ(ምሳ.ጣደ)። 6. ቀደም ሲል ያልተቀበለውን አስተያየት፣ እምነት...አሁን ተቀበለ፣ አመነ። ወደ ክርስትና ተመለሰ።

ተመላሽ ት 1. ወደመጣበት ወይም ወደነበረበት የሚመለስ። 2. የተረፈ። ከሰፊላክፍ ገንዘብ ውስጥ 10 ብር ተመላሽ ለሆነ። 3. ለተወሰነ ጊዜ በመያዣነት ተይዞ የሚቆይ(ገንዘብ)።

ተመላሽ ግ 1. በተደጋጋሚ እየመጣ ሄደ። 2. ንግግር ተለዋወጠ። ክፉና ደግ ተመላሽ። 3. እርስበርስ አንዱ ለአንዱ ሰጠ፣ አደረገ፣ ውለታ፣ ብድር ተከፋፈለ። ብድር ተመላሽ።

ተመላሻሽ ት ከአንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ በቋሚነት እየሄደና እየመጣ አንድን የተወሰነ ተግባር የሚያከናውን።

ተመላሻሽ መኪያ ስ ከአንድ የተወሰነ ቦታ ወደ ሌላ የተወሰነ ቦታ የሚሄድና የሚመጣ መኪያ።

ተመላሻሽ ሰራተኛ ስ ቀን ቀን ወደ ተቀጠረችበት ቤት እየሄደች በመሰራት ማታ ማታ ለአዳር ወደ ቤቷ የምትመለስ የቤት ስራተኛ።

ተመላሻሽ ተማሪ ስ የአዳሪ ተማሪ ያልሆነ፣ ለቀለቡና ለአዳሩ ወደቤቱ እየተመላለሰ የሚግር ሰው።

ተመላሻሽ ታካሚ ስ ሆስፒታል ውስጥ ሳይተኛ እየተመላለሰ የሚታከም በሽተኛ።

አመላለስ ግ 1. ሰውን፣ እቃን...ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ወሰደ፣ አጓጓዘ። 2. በመሄድና በመምጣት እንዲለፋ ወይም እንዲደክም አደረገ (ጉዳዩን ተሎ ባለመፈፀም)። 3. መልስ አሰጠ።

አወቃወቀ። የሰውም አነጋገር የሚኖረድ ክርክርን ጥን ምን ለመላበሻ በግለት ዝም ላልላት።

ግጥሞች ስ ግንኙ (በትሉ፥ መኪና፥ አይርጥን፥...)።

አስመላከት 1. አስታወከ። 2. ተወስደበት የነበረውን ነገር፥ እቃ ወይም ንብረት እንዲሰጠው አደረገ። 3. በቀጣይ የተባዛውን ነገር መልሰ በላ።

መለሰኛ “ለሰነ” ስር ተመ.

መለሰ ስ ታዛ፥ የእንግዳ ግረሬያ።

መለሰተኛ “መለሰ” ስር ተመ.

መለቀሻ “ለቀሰ” ስር ተመ.

መለበጃ “ለበደ” ስር ተመ.

መለብሊቢያ “ለበለበ” ስር ተመ.

መለንቀጫ “ለነቀጠ” ስር ተመ.

መለኛ “መላ” ስር ተመ.

*መለከ

መለከት ስ 1. አምላክ፥ እግዚአብሔር። 2. ረቂቅ የሆነ የአምላክ ባህርይ።

መለከታዊ ት አምላካዊ።

ምልኪ ስ 1. አንድን ድርጊት ወይም አጋጣሚ የመጥሮ ወይም የጥሩ ምልክት። አድርጎ የመውሰድ አምነት፤ ልምላሌ ባዶ እንስራ የያዘች ሴት አንድን መንገድኛ አድርገው ከሄደች እንደ መጥሮ ምልክት የሚታይ ሲሆን ባንፃሩ ደግሞ ውሃ የሞላ እንስራ የተሸከመች ሴት ካቋረጠችው እንደ ጥሩ ምልክት ይወስዳል። 2. ለአድባር፥ ለቆሌ፥ ...ቡና ግፍላት፥ ደም ግፍሰስ፥...፤ አምልኮ ባለድ።

ተመለከ ግ ፀሎት፥ ምስጋና፥ መስዋእት ቀረበለት፥ ተሰገደለት፥ ታመነበት።

አመለከ ግ 1. በእግዚአብሔር ታመነ፥ ለእግዚአብሔር ተገዛ። 2. ለጣየት ሰገደ፥ ተገዛ። 3. (ዘይ.) ተግመነ፥ ተመካ፤ እንደ አምላክ ቆጠረ።

አመለከበት 1. ተግመነበት። 2. አሟረተበት፥ ከቱ ተመኘበት።

ማምለኪያ ስ አምልኮ የሚፈፀምበት ቦታ ወይም የሚመለከበት ነገር።

አምላክ ስ እግዚአብሔር።

አምልኮ(አምልኮት) ስ 1. ለእግዚአብሔር መገዛት፥ መታመን። 2. ለጣየት፥ ለአድባር፥... መስገድ፥ መገበር።

አምልኮ ባለድ ስ ለጣየት፥ ለአድባር፥... መገዛት፥ መስገድ።

አምልኮኛ ት 1. በቆሌ፥ በውቃይ፥...

የሚያምን፥ የሚያመልክ። 2. እንደ ውሻ ግላዘን፥...ያሉትን ነገሮች እንደ መጥሮ ወይም እንደ ርግብ፥ ንብ፥ ...ያሉትን ነገሮች ደግሞ እንደ ጥሩ ምልክቶች በመውሰድ እንዲህ ይሆናል ብሎ የሚተነብይ ወይም የሚያምን (ሰው)።

*መለከት

ምልክት ስ 1. አንድን ነገር ከሌላው ለመለየት የሚያስችል መለያ። 2. አንድን ነገር ለመጠቀም ወይም ለግላየት፥ ፍንጭ ለመስጠት፥... የሚያገለግል ስለላ፥ ፅሁፍ፥ ድምፅ ፥ እንትስቃሌ፥...።

ምልክት ሰጠ 1. ጠቆመ፥ አሳየ። 2. መለያ አበጀ።

ለምልክት ያህል 1. በጣም በጥቂቱ፥ በትንሹ። 2. ምልክት እንዲሆን።

ተመለከት ግ 1. አየ። 2. ልብ ብሎ አየ። አስተዋለ።

በተመለከተ አስመልክቶ።

ተመልካች ት 1. ታዛቢ። 2. ተቆጥሮ፥ ጠባቂ። 3. ሲኒግን ወይም ቲያትርን ወይም ኳስ ጨዋታን ለመመልከት የሚሄድ ሰው ወይም ህዝብ።

ተመልካች ነው አስተዋይ ነው።

ለሚመለከተው ሁሉ ጉዳዩ ለሚያገባው ሁሉ።

አይመለከተውም አያገባውም።

ተመለካክት ግ በደንብ ሳይሆን ላይ ላይን ወይም አለፍ አለፍ ሳይሆን አየ።

ተመላከት ግ ከሌላ ቃል ወይም ነገር ጋር ተጣላ።

አመላከት ግ 1. አሳየ፥ ጠቆመ። 2. አቤቱታ አቀረበ (በፅሁፍ ወይም በቃል)። 3. አሳበበ፥ አሳወቀ፥ ጠየቀ (በፅሁፍ ወይም በቃል)።

ማመልከቻ ስ አንድን ጉዳይ ለማስፈፀም፥ ለማስታወስ፥... በፅሁፍ የሚቀርብ የጥያቄ፥ የአቤቱታ፥... ደብዳቤ።

ማመልከቻ አቀረበ /በጠ በፅሁፍ አመለከተ።

አመልካች ት 1. የሚያሳይ፥ የሚያመለክት፥ ጠቋሚ። 2. አቤቱታ አትራቢ፥ ጠያቂ።

አመልካች ተውላጠ ስም ስ እንደ ይህ፥ ያ፥ እነዚህ፥ እነዚያ፥... ያሉ ተውላጠ ስሞች።

አመልካች ጣት ስ ከእጅ አውራ ጣት ቀጥሎ የሚገኝ ጣት፤ ሌባ ጣት(ስለሉን እጅ ስር ተመ.)።

አመላከት ግ አሳየ፥ ጠቆመ። ደህና ሚግ መገዛት የምችልበትን ቦታ ለመላከት።

አስመለከት ግ አሳበበ፥ አሳኘ፥ አስመኛ።

ምን እንደሚመለከተው እንኛ ቤተ ክርስቲያን አዘውተርለል።
አስመልክቶ ስለ፡ ሊትፖቶያን አስመልክቶ ብዙ መናገር ይቻላል።
አመልክቶት ስ አስተያየት፣ የአስተሳሰብ አቅጣጫ፣ ርእዮተ አለም።
መልክት ስ የጥሩንባ አይነት (በእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ)።
መልክሱ "መነኮሰ" ስር "መነኮሱ"ን ተመ.
መልኪያ "ለካ" ስር ተመ.
መልኮስ "መነኮሰ"ን ተመ.
መልኮሻ "ለኮሰ" ስር ተመ.
መልኮታዊ "መለኮ" ስር ተመ.
መለውጫ "ለወጠ" ስር ተመ.
መለያ "ለየ" ስር ተመ.
መለያያ ዝ.ክ.
መለዮ ዝ.ክ.
መለገ (መለገገ) ግ ጠባ፣ መጠመጠ (ጠትን)።
መለገ ግ ሽመቀ፣ አደባ።
መለገደ ግ መታ።
መለጠ ግ 1. ፀጉርን ሳው፣ ሙሉጭ እድርሳ ነቀለ ወይም ነጩ። 2. ቆዳን፣ ልጥን፣...ገፍፍ አነሳ፣ ሳጠ። 3. ፀጉሩ ሙሉጭ ብሎ ተነቀለ ወይም ረገፈ፣ መላጣ ሆነ። 4. በእርጫጭ፣ በጅራፍ፣...ገረፈ።
መለጥ ት (ስድብ) ራስ በራ የሆነ ወይም ፀጉሩ ሙሉጭ ብሎ ያለቀ ወይም የተነሳ።
መላጣ ት 1. ፀጉሩ ሙሉጭ ብሎ የተነሳ። 2. ራስ በራ። 3. ሳር፣ ዛፍ፣...የሌለበት፣ ገላጣ (መሬት)።
ተመለጠ ግ 1. ተሳፈ፣ መላጣ ሆነ። 2. ራስ በራ ሆነ።
ተመላለጠ ግ ተሳፈ፣ ተገጣጠበ፣ ተሸላለጠ።
መላ ስ ዘዴ፣ ብልሃት።
መላ መታ 1. ዘዴ፣ ብልሃት ፈጠረ። 2. የግምት ወይም የይሆናል አስተያየት አቀረበ፣ ሰጠ።
መላ ቅጡ/ቅዱሱ ጠፋ 1. ስርአት አጣ። 2. ተዘበራረቀ።
መላ ቅጡ ጠፋው 1. ገራ ገባው፣ ተወነቀ፣ ተምታታበት። 2. የሚሆነውን፣ የሚሰራውን አሳጣው።
መላቅጥ አጣ መላ ቅጡ ጠፋ።
መላ ቅጥ የለውም 1. ስርአት፣ መልክ የለውም። 2. ስራው የማይጨጠ ነው፣ ውል

የለውም።
መላ የለውም 1. ዋጋ፣ ጥቅም የለውም። 2. መፍትሄ የለውም። 3. ስርአት፣ ቅጥ የለውም።
መላ ጣለ 1. ገመተ፣ እንዲህ ሳይሆን አይቀርም አለ። 2. ዘዴ፣ ብልሃት ፈጠረ።
በመላ በግምት፣ በይሆናል።
መለኛ ት ብልሃተኛ፣ ዘዴኛ።
መላ ምት ት በማስረጃ ያልተረጋገጠ ንድፈ ሃሳብ፣ የግምት አባባል።
መላ ቢስ ት 1. ቅጥ ያጣ፣ ስርአት የሌለው። 2. ደንጋሪ፣ ዘዴ የለሽ።
መላ ግ ሞላ።
መላ ት ጠቅላላ። መላ ሰውነቷን አምኛል።
መላው ሁሉም፣ ጠቅላላው። መላው የሊትፖቶያ ሀዝብ።
በመላ በጠቅላላ፣ ሁሉም።
መላሳጫ "ላጠ" ስር ተመ.
መላምት "መላ" ስር ተመ.
መላሸ "ላሰ" ስር ተመ.
መላቀቂያ "ለቀቀ" ስር ተመ.
መላቢስ "መላ" ስር ተመ.
መላከ ሞት "መልአክ" ስር ተመ.
መላከ ፅልመት ዝ.ክ.
መላው "መላ" ስር ተመ.
መላጃን ስ በተደጥ ጊዜ ንጉስ ክነሰራዊት የሚያርፍበትና ግብር የሚያበላበት ትልቅ ድንኳን።
መላጊያ "ላገ" ስር ተመ.
መላጣ "መለጠ" ስር ተመ.
መልህቅ ስ መርከብ በውሃ ወይም በነፋስ ግፊት እንዳትነዳ ወይም እንዳትንቀሳቀስ ወደ ታች ወጥሮ የሚይዝ መንጠቆ መሰል ከባድ ብረት።

መልህቅ

መልህቅ አነሳ ተንቀሳቀሰ፣ ጉዞ ጀመረ (መርከብ)።
መልህቅ ጣለ ቆመ (መርከብ)።

መልማይ "መለመለ²" ስር ተመ.
መለስ "መለስ" ስር ተመ.
መልቀሚያ "ለቀመ" ስር ተመ.
መልቀቂያ "ለቀቀ" ስር ተመ.
መልቲ ት አታላይ፥ አጭበርባሪ፥ ቀጣፊ።
መልእክ (ብ.ቁ.መላእክት) ስ 1. የፈጣሪ መልእክተኛ፥ አገላጋይ የሆነና የማይሞት ረቂቅ ፍጡር። 2. (ዘይ.) ደግ፥ ሩህሩህ፥ ገብረ ሞልካም ሰው።
መላከሞት ስ. ነፍሱን ከስጋ ለመለየት የሚላክ መልእክ።
መላክ ሞት የመሰለ በመከላቀ፥ በመገርግቱ ወይም በመንሳቀሱ የተነሳ ገፅታው የሚያስፈራ (ሰው)።
መላክ ፅልመት ስ የወለማ መልእክ፤ ሰይጣን።
መልእክተኛ "ላክ" ስር ተመ.
መልእክት ዝ.ክ.
መልስ መልካም "መልስ" ስር ተመ.
መልስ ቀና ዝ.ክ.
መልስ ቢስ ዝ.ክ.
መልከኛ¹ ስ በየገጠሩ ሰፊ ርስት እየተሰጠው ይኖር የነበረ የንጉስ ወገን ወይም ባለጂል።
መልከኛ² "መልስ" ስር ተመ.
መልካ ስ ጥልቀትና አባጣ ገባጣ የለው በመሆኑ ለመሸጋገሪያ የሚሆን የወንዝ ውሃ የሚያልፍበት ቦታ።
መልክ ስ 1. ፊት ወይም ገፅታ። 2. ውበት፥ ቀንጅና። መልክ የላትም ፉንጋ ናት። 3. ቀለም። መስሪያ መልኩ ምን አይነት ነው? 4. የአንድ ነገር ውጫዊ ገፅታ። 5. በእምስት በእምስት ስንኝ በገጥም የተዘጋጀ የምስጋና ድርሰት። ምላ. መልከማርያም፥ መልከኢየሱስ፥...።
መልክ አወጣ ቆንጆ፥ አግረ።
መልክ ያዘ ስርአት ያዘ፥ ተስተካከለ።
በመልክ በመልኩ በአይነት በአይነት፥ በተገቢው ቦታ።
መልክ መልካም ት መልኩ የሚያምር፥ ውብ፥ ቆንጆ።
መልክ ቢስ ት መልክ ጥፋ።
መልክ ቀና ት ቆንጆ፥ ውብ፥ ሽጋ።
መልከኛ ት ቆንጆ፥ ውብ፥ ሽጋ።
መልከጥፋ ት የገምር፥ አስቀያሚ።
መልካም ት ጥፋ፥ ግለፊያ፥ ደግ።
መልኬ ጠፋኝ አሁንም አሁንም መልካን

በመስታወት ግዮት የምትወድ(ሴት)።
መልክአ ምድር ስ የመረተ አቀማመጥ ወይም ገፅታ።
መልክተኛ "ላክ" ስር "መልእክተኛ"ን ተመ.
መልክአምድር "መልክ" ስር ተመ.
መሉጊያ ስ እቃን በወላገነላ ለመሸከም የሚያገለግል እንደሆነ።
መመሪያ "መሪ" ስር ተመ.
መመኪያ "መካ" ስር ተመ.
መሙሊያ "ሞላ" ስር "መሙያ"ን ተመ.
መማለጃ "ማለደ" ስር ተመ.
መማከርት "መከረ" ስር ተመ.
መምህር "መሃረ" ስር ተመ.
መምሪ ዝ.ክ.
መምቻ "መታ" ስር ተመ.
መምች ዝ.ክ.
መሟጫ "ሟጫ" ስር ተመ.
መሪመሪ ግ 1. ሃኪም በሽታን፥ የጤንነትን ሁኔታ፥... የተለያዩ የህክምና መሳሪያዎችን በመጠቀም ወይም ታካሚውን በቃል በመጠየቅ ለማወቅ ጥክረ። 2. የተደበቀን ነገር ወይም ምስጢር ለማወቅ ጠየቀ፤ አውጣጣ። 3. አንድን ጉዳይ በደንብ ተመለከተ፥ አጠና፥ አገናዘበ። 4. ፈተሽ፥ ፈተነ። ለመገዢያ ስሙጥከርህ በፊት የውሃውን ጥልቀት በፋህ መርምረው።
መርማሪ [ፖሊስ] ስ ወንጀል ነክ ጉዳዮችን እየተከታተለ የሚያጣራ የፖሊስ አባል።
ምርመራ ስ 1. በሽታን፥ የጤንነትን ሁኔታ፥... ለማወቅ ሃኪም የተለያዩ የህክምና መሳሪያዎችን በመጠቀም ወይም ታካሚውን በቃል በመጠየቅ የሚያደርገው ጥናት፥ ክትትል። 2. ስለ አንድ ነገር ሁኔታ፥ ምንነት፥... ለማወቅ የሚደረግ ፍተሽ፥ ጥናት።
ምርመራ አደረገ ግ ህክምና አደረገ፥ በሃኪም ታየ።
ምርምር ስ አዲስ ገኝተ ለማግኘት ወይም ስለ አንድ ነገር ሁኔታ፥ ምንነት፥ ተፈጥሮ፥... ተወማሪ መረጃ ለማስባሰብ የሚደረግ ጥናት።
ተመራመረ ግ 1. የምርምር ስራ አካሄደ። 2. በሃላብ ተራቀቀ፥ ተፈላሰፈ።
ተመራማሪ ስ የምርምር ስራ የሚያካሂድ ሰው።
አመራመረ ግ 1. አጠያየቀ፥ አፈላሰፈ። 2. አፈላለገ።
ያመራማሪ ስ አንድ እቃ በጠፋ ጊዜ ለአፈላለገ ሰው ወይም አካል የሚሰጥ ገንዘብ

ወይም ሌላ ነገር።

መረመር ለ ውሃ የበረባረው ጉድባ፣ ፈቶ።

መረማመጃ “ረመደ” ስር ተመ.

መረረ ገ 1. ጣእሙ እንደ ሬት ወይም እንደ ኮሶ ሆነ። 2.ከረረ (ለነገር)። 3. (ዘይ.) አንገፈገፈ፣ ሰለቸ። ኦሮ መረረው።

መሪር ት የከፋ፣ የጠለቀ። መሪር የዘን።

መራራ ት 1. ጣእሙ ሬት ሬት ወይም ኮሶ ኮሶ የማል። 2. መሪር።

መራር ዝ.ከ.

ምሬት ለ 1. ኮሶ ኮሶ ወይም ሬት ሬት የማለት ጣእም።2.(ዘይ.)የመሰልቸት፣ አጥብቆ የመጥላት፣ የመንገፍገፍ ሰሜት።

ምር ለ እውነት።

የምር/ከምር የእውነት፣ የቀልድ ሳይሆን።

ተመረረ ገ ሰለቸ፣ ተንገፈገፈ።

ተማረረ ገ 1. ዝ.ከ. 2. ተካረረ፣ የምር ጥል ተጣላ።

አመረረ ገ 1. ቀልፋን የምር አደረገ፣ ተቀጣ። 2. ኮሰተር ብሎ.አንድን ነገር ግከናወን ቀጠለ።

አምርሮ ተናገረ በብሶት፣ በብስጭት፣ በቁጭት ሰሜት ተናገረ።

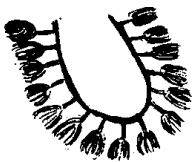
አምርሮ አለቀሰ በጣም አለቀሰ።

አማረረ ገ 1. በጣም እዘነ፣ ብሶት አለማ። 2. አሳጣ፣ ወቀለ። ስለደረሰበት ችግር የሚያማረረው ዘመዶቹን ነው።

አስመረረ ገ 1. አንገፈገፈ፣ አሰለቸ። ኦሮ አሰመረረው። 2. አበሳጩ፣ አናደደ።

መረሬ ለ ርጥስት ባጣ ጊዜ የሚለነጣጠቅ ጥቁር አፈር ወይም መሬት።

መረሽት ለ በበትሎ አንገት የሚደረግ ባለ መርገፍ ጌጥ።

መረሽት

መረሻት ለ በሃር፣ በወርቀዘቦ፣ በጥልፍ የተሸለመና በበትሎ ኮርቻ ላይ የሚደረግ ባለጌጥ ልብስ።

መረቀ ገ 1. ባረከ፣ ጥሩ ነገር ይሰጥህ።

ያጋጥሙ ብሎ ምኞቱን ገለፀ። 2. የተሰጠህ ስጦታ ይገባሃል፣ የተባረከ ይሁንልህ በማለት አፀደቀለት። አዲስ የተገዛለትን ልገብ መረቀለት።

3. ከገዛው ነገር በላይ ሻጭ ለገዢ ተመሳሳይ ወይም ሌላ ነገር ጨምሮ ሰጠ። ሰኳር ሲገዛ ባለሉቱ ከረሜላ መረቀለት። 4. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ለመምህርነት በትሃል ብሎ ማረጋገጫ ሰጠ፣ መስከረ፣ አስተምር ብሎ ፈቀደ።

መርቆ ከፈተ አንድ የተጋበዘ የክብር እንግዳ አዲስ ተቋም፣ ድርጅት፣ ኢገዚቢሽን፣ ሲሚናር፣...ሲከፈት በሚደረገው ልዩ ስነስርዓት ላይ በመገኘት ስራው መጀመሩን ወይም መከፈቱን በይፋ አስታወቀ፤ ገለፀ።

ምረቃ ለ 1. በልዩ ልዩ የትምህርት ተቋማት ውስጥ የሚሰጡትን የቀለም ወይም የሙያ ትምህርቶችን ላጠናቀቁ ተማሪዎች የምስክር ወረቀት፣ ዲፕሎማ፣ ዲግሪ ለመስጠት የሚካሄድ ስነስርዓት። 2. አዲስ የተሰራ ቤት፣ ሃውልት፣... ለመጀመሪያ ጊዜ አንዲታይ ወይም እንዲገነባ ሲባል የሚካሄድ ስነስርዓት። 3. የወለደን ወይም ከአደጋ የተረፈን ወይም ሌላ ጥሩ ነገር ያጋጠመውን ሰው “እንኳን ደስ አለህ” ወይም “እንኳን አተረፈህ”...ለማለት የሚደረግ ጉብኝት።

ምሩቅ ት 1. ቡሩክ። ለ 2. አንድ የተወሰነ ትምህርት ወይም ሙያ ተከታትሎ ያጠናቀቀና የምስክር ወረቀት ወይም ዲፕሎማ ወይም ዲግሪ ያለው። የስነፅሁፍ ምሩቅ።

ምራቂ ለ 1. ከዋጋ ውጪ ሽጭ ለገዢ (ከገዛው ነገር በተወጣገሪ) የሚሰጠው ተመሳሳይ ወይም ሌላ ነገር። 2. (ዘይ.) ሰውነቱ ተቀጥንና አጭር የሆነ ሰው።

ምርቃት ለ 1. በጎ ስራ ለሰራ ሰው “ተባረከ”፣ “እድሜ ይሰጥህ” በማለት የሚለክር የመልካም ምኞት መግለጫ። 2. ምራቂ። 3. ምረቃ።

ተመረቀ ገ በቀለም ወይም በሙያ ትምህርት ተቋማት ውስጥ የሚሰጠውን ትምህርት ተከታትሎ በመጨረሱ የምስክር ወረቀት ወይም ዲፕሎማ ወይም ዲግሪ ተሰጠው።

ተመራቂ ለ በቀለም ወይም በሙያ ትምህርት ተቋማት ውስጥ የሚሰጠውን ትምህርት ተከታትሎ በማጠናቀቅ የምስክር ወረቀት ወይም ዲፕሎማ ወይም ዲግሪ ለመቀበል የተዘጋጀ ተማሪ።

አስመረቀ ገ አንድ የትምህርት ተቋም፣ ድርጅት፣...ለማስተማር የተቀበላቸውን ተማሪዎች አስተምሮ ወይም አሰልጥኖ አወጣ።

መረቀነ ገ 1. በሜት ስከረ። 2. ተመኘ፣ ጓጓ፣ ፈለገ።

ምርቃና ለ ሜት በመቃም የሚመጣ ስካር።

መረቀዝ ገ ውስጥ ውስጡን በጣም ቆሰለ፣ ቂም ያዘ (ቆሰለ)።

አመረቀዝ

አመረቀዝ ዝ.ክ.

መረቅ ስ 1. ስጋ የተቀቀለበት ውሃ፡፡ 2. እንደ ስጋ፡ ድንች፡ ዶር፡... ያለ ወጥ ፈሳሽ ክፍል፡፡ 3- ልብስ የታጠበበት የእንደፍ የሳሙና፡ የአሞ አረፋ፡፡ በሹራቡ መረቅ ሻችን እጠቢበት፡፡

ከነመረቁ አጠጣው አጠገቡ ሆኖ ከላይ ላይ በመደገን ተኩሶ መታው፡፡

መረባርብ "ረበረበ" ስር ተመ.

መረብ ስ 1. ከገመድ ወይም ከክር ጥልፍልፍ ሆኖ የተሰራ የአሳ ግጥመጃ፡ መርበብ፡፡ 2. በእግር ኳስ፡ በጠረጴዛ ኳስ፡ በእጅ ኳስ፡ በሚያ ቲኒስ ጫታ ጊዜ በቋሚ እንጨቶች ወይም ብረቶች ተወጥሮ የሚዘረጋ ከክር፡ ከገመድ፡... ጥልፍልፍ ሆኖ የተሰራ የስፖርት እቃ፡፡ 3. እንደ ድርጅት ወይም ቡድን እንድን ስራ የሚያከናውንበት ተዋረድ፡ መዋቅር፡፡

መረብ ዘረጋ የእንድን ድርጅት የተለያዩ መዋቅራዊ አካላት መሰረተ፡ አዋቀረ፡፡

መረብ ጣለ አሳ ለማጥመድ መረቡን ወደ ባህር ውስጥ ወረወረ፡፡

መረብ ስራ ስ በክር፡ በገመድ፡...እንደ መረብ ተጠላልፎ የሚሰራ የእጅ ስራ፡፡

መረብ ኳስ ስ (ስፖ.) ግራና ቀኝ በተተከሉ የእንጨት ወይም የብረት ቋሚዎች ላይ በተወጠረ መረብ፡ ስድስት ስድስት ሰዎችን የያዙ ሁለት ቡድኖች፡ ኳስን በእጅ በመቀበል በመረቡ ላይ አሳልፎ በተቃራኒ ሜዳ ላይ ለማሳረፍ የሚያደርጉት የውድድር ጫታ፡፡

መረታ¹ ግ 1.ፍሬው ከእብቅ፡ ከገለባ ተለየ፡፡ 2. ብዙ ፍም ወረደ፡ ተንደረከከ፡፡

ምርት ስ 1. በእርሻ፡ በፋብሪካ፡...ተሰርቶ የሚገኝ ግንኛውም ውጤት፡፡ 2. እህሉ ተወቅቶ፡ ከእብቅና ከገለባ ተለይቶ የሚገኘው የተጣራ ፍሬ፡፡

ምርታማ ት 1. ጥሩ ምርት የሚሰጥ ወይም የሚያስገኝ፡፡ 2. ብዙ የሰራ ፍሬ የሚያስገኝ፡ ውጤታማ፡፡

ተመረተ ግ 1. ምርት ተገኘ፡፡ 2. ተሰራ፡ ተዘጋጀ፡፡ ዘንድር ብዙ ጫማ ተመርቷል፡፡

አመረተ ግ 1. እህልን ዘርቶ፡ አጭደና ወቅቶ ፍሬ አገኘ፡ አዘመረ፡፡ 2. በፋብሪካ ልዩ ልዩ ነገሮችን ሰርቶ አወጣ፡፡

አምራች ስ ምርት በሚያስገኝ ስራ ላይ የተሰማራ ሰው፡፡

ማምረቻ ስ ለምርት ስራ አገልግሎት የሚውል መሳሪያ፡፡

መረተ² ግ ዛገ፡ መሬት መሰለ፡፡

መረነ ግ ሞፈርና ቀንበርን በምራን አቆራኝ ወይም አሰረ፡፡

ምራን ስ ሞፈርን ከቀንበር ጋር ግብረኛ ወይም ግሰሪያ ጠፍር፡፡(ለእሉን ሞፈር ስር ተመ.)፡፡

መረን ት ልት፡ ባለፈ፡ ስድ፡፡

መረን ለቀቀ ሳይቆጣ ወይም ሳይቆጣጠር ቀረ፡ አባለገ (ልጅን)፡፡

መረን ወጣ ስድ፡ ባለፈ ሆነ፡፡

*መረኮዝ

ምርኩዝ ስ ለመደገፈያነት የሚያገለግል፡ ከብረት ወይም ከእንጨት የሚሰራና ሰዎች በእጃቸው የሚይዙት በትር፡ ከዘራ፡፡

የምርኩዝ ዝላይ ስ (ስፖ.) በረዥም ምርኩዝ በመታገዝ ከተወሰነ በታ ላይ ጀምሮ ወደ ሰማይ በመነሳትና በሁለት ቋሚዎች ተደግፎ የተጋደመ ዘንግን ተወርውሮ ለማለፍ የሚደረግ የዝላይ አይነት፡፡ የከፍታ ዝላይም ይባላል፡፡

ተመረኮዝ ግ ተረዳ፡ ታገዘ፡ ተደገፈ (በምርኩዝ፡ በመቋሚያ)፡፡

ተመርኩዝ ምክንያት፡ መነሻ በማድረግ፡፡

አስመረኮዝ ግ እንዲመረኮዝ አደረገ፡ አስደገፈ፡፡

አስመርኩዝ ---ን መነሻ፡ ምክንያት አድርገ፡፡

መረዋ ስ 1. የቤተክርስቲያን ደውል ወይም ቃጭል፡፡ 2. (ዘይ.) ቀጭንና የሚያምር (ድምፅ)፡፡

መረዝ ግ 1. መርዝ አደረገ፡ በመርዝ በከለ፡፡ 2. በጣም ጠላ፡ በከፋ፡ ተመለከተ፡፡ 3. (ቀለም፡ ቅባት፡...) ከነካው ነገር ላይ እለቅም አለ፡፡ ጃንጣው ውስጥ የነበረው ቀለም ረብሶ ልብሶቹን መረዛቸው፡፡

መራሽ ግ እነጣጣሪ፡ ተኩሶ የማይስት፡፡

መርዝ ስ 1. ሲበላ ወይም ሲጠጣ ወይም ሲሸተት ወይም ሲነካ፡... ህመም ወይም ሞት ሊያስከትል የሚችል ነገር፡፡ 2. ለመልቀቅ የሚያስችግራ ነገሮችን ለማበለቀቅ እንዲሁም የተለያዩ ነገሮችን ለመቀመም፡... የሚያገለግል ንጥረ ነገር፡፡

መርዘኛ ት 1. መርዝ ያለው፡፡ 2. ቂመኛ፡ ከፋ፡፡ 3. ነገረኛ፡፡

ተመረዝ ግ በመጥፎ ፀባይ ወይም ልግድ፡...ተያዘ፡ ተሰከለ፡ ተበላሸ፡፡

መረዳሻ "ረዳ" ስር ተመ.

መረሻ "ረዳ" ስር ተመ.

መረገ ግ 1. በእንጨት የተሰራን የቤት ገድግዳ የጭቃ ለጠፈ፡፡ 2. እንደ እንስራና ጋን ያለትን የበክላ እፍቃዎች እፍ ወይም ሰባራና ሽንቁርን አሸን፡ ደፈነ፡፡ 3. (ዘይ.) የራስን ጥፋት በሌላ አመካከ፡ አሳከከ፡፡ የራሱን ጥፋት በልጁ ላይ

መረዝት።

መራጊ ት ጭቃ መራጊ፣ ጭቃ ለጣፈ።

መርግ ስ ትልት ናጻ።

ምርጊት ስ 1. ከጭቅ ጋር ተስኮቶ ከእንጨት በተሰራ የቤት ገድግጽ ላይ የተመረጠ ልጥፍ ጭቃ። 2. ከጭቅ ወይም ከገለባና ከሳር ጋር ተደባልቆ ከተስኮ ጭቃ የተሰጠ የእንስራ፣ የደብኝት፣... ክፍን። 3. እንደ እንስራና ጋን ያሉ የሽክላ እቃዎች አኖ ወይም ሰባራና ሽንቁር የተደረሰበት ጭቃ። 4. (ዘይ.) የማይናገር፣ ዝምተኛ፣ ልጉም።

ምርጊት ፊት ስ ሁልጊዜ ፊቱ ላይ ፈገግታ የማይታይበት ሰው።

ምርግ ት 1. የተመረጠ። ስ 2. ገና ያልተለሰነ፣ የጭቃ ልጥፍ ገድግጽ 3. የምርጊት"ን 4ኛ ፍቺ ተመ.

ምርግ አለ ግ (ዘይ.) ልጉም አለ፣ ዝም አለ።

መረገተ ግ በጥፈ መታ፣ ደረገመ።

መረገዱ ግ በከበርና በፀናፅል ድምፅ እየታጀበ ከአጽዳም የትምህርት አይነት አንዱ በሆነው በመረገድ የዜማ አወራረድ ስልት አዜመ።

መረገድ ስ ከአጽዳም የትምህርት አይነቶች አንዱ የሆነ በከበርና በፀናፅል ድምፅ እየታጀበ የሚባል ዜማ።

አመረገዱ ግ መረገደ።

መረገገ ግ ሳመዘዘ፣ ኮመጠጠ።

መረጋገጫ "ረገጠ" ስር ተመ.

መረገድ "መረገደ" ስር ተመ.

መረጠ ግ 1. የሚሻለውን፣ የሚሰማውን ወይም የሚፈልገውን ከሌላው ለይቶ አነሳ፣ አወጣ፣ ወሰደ። 2. ለአንድ አይነት ስራ ወይም ሽመት አጠፋ፣ ጠቆመ፣ መለመለ።

አይመርጥም 1. አያዳሳም፣ አይለይም። 2. ጥሩም ሆነ መጥፎ ያገኘውን ሁሉ ያግበሰብላል። ምራጭ ት ከአንድ ነገር ላይ ደህና ደህናው ወይም የተሻለው ተወስዶ የቀረ፣ የማይፈለግ።

ምርጥ ት ከሁሉም የሚሻል፣ የሚበልጥ፣ ተፈላጊ።

ምርጫ ስ 1. ከቀረቡት ወይም ካሉት ልዩ ልዩ ነገሮች፣ አማራጮች፣...ተፈላጊውን ወይም ተስማሚውን የመጠቀም ወይም የመምረጥ ተግባር። 2. ፍላጎት። አስተግራ የሆነው በምርጫው ነው። 3. ለአንድ ጥያቄ ከሚቀርቡት የተለያዩ መልሶች ተፈታኝ ትክክለኛውን ለይቶ ሊመርጥ ወይም ሊጠቀም የሚችልበት የፈተና አይነት።

ተመረጠ ግ 1. ለአንድ አይነት ተግባር ታው። 2- ከሌላ ነገር ጋር ሲወዳደር የተሻለ ሆኖ

ተገኘ።

ተመራጭ ስ ለአንድ አይነት ስራ፣ ስልጣን፣... ብዙ ድምፅ አግኘቶ የተመረጠ ሰው። ተመርጦ የቀረ ምራጭ።

አማረጠ ግ 1. አወዳደረ፣ አስተያየት የሚሻጠውን ለየ። የምትፈልገውን አይነት አማርጠህ ግ። 2. ከቀረቡት ነገሮች መሃል ደስ የሚልበት ወይም የሚፈልገውን ለይቶ እንዲወስድ እድል ሰጠ፣ ፈቀደ፣ አስመረጠ።

አማራጭ ት በአንድ ነገር ፊንታ በተለዋጭ ሊወሰድ ወይም ሊደረግ የሚችል።

አስመረጠ ግ 1. ከቀረቡት ነገሮች የወደደውን እንዲመርጥ ፈቀደ፣ አማረጠ። 2. የምርጫ ስነ ስርአት አካሄድ፣ መራ። 3. ሌላው ሰው እንዲመርጥ አደረገ። ለግህባሉ ሊቀመንበርነት ያስመረጠው ገደኛው ነው።

አስመራጭ[ኮሚቴ] ት የምርጫውን ስነስርአት የሚያካሄድ ወይም የሚመራ አካል።

መሪ "መራ" ስር ተመ.

መሪር "መረረ" ስር ተመ.

መራ ግ 1. ፊት ፊት ሂደት ቀደመ። 2. ሰጠ(መራትን)። 3. የተደበቀን፣ የተሰወረን ነገር ወይም እቃ ጠቆመ፣ አሳየ፣ አመለከተ። 4. ሰብሰባን፣ ስራን፣ ጦርነትን፣...በአስተባባሪነት ወይም በበላይነት አካሄደ። 5. አስተዳደረ፣ ገዛ። 6. አስተላለፈ፣ ወደ ሌላ አሻገረ (ጉዳይን፣ አቤቱታን፣...)። ጉዳዩን ወደ ለስተዳደር ክፍል መፍት። 7. ሌላው ሰው የሱን ሃሳብ፣ ፍላጎት እንዲከተል አደረገ። ለሁሉ በሱ ሃሳብ እንድትመራ ይፈልጋል። 8. (ቤ.ክህ.) ተመራው ከመራው እየተቀበለ እንዲያዜም መራው ቀደም ቀደም እያለ ለተመራው ነገረው። 9. አይነሰውርን ረጸ (እጁን ይዞ መንገድ በማመልከት፣ አብሮ በመጓዝ)።

መሪ ስ 1. ገዥ፣ አስተዳዳሪ፣ የበላይ አካሄድ። 2. ፊት ፊት ሂደቱ፣ መንገድ የሚያሳይ(ለምሳሌ መንገድ መሪ፣ እውር መሪ)። 3. የመኪና፣ የባቡር፣ የኦይሮፕላን፣... አካል የሆነና አትግጫውን ለማስያዝ ወይም ለመቀየር የሚያገለግል መዘወሪያ። 4. (ቤ.ክህ.) በማህሉት ወይም በሌላ የዜማ ስነስርአት ላይ የተወሰኑ ዜማዎችን ወይም ቅኔን ለተመራው እየነገረ እንዲዜም የሚያደርግ የእለቱ ተረኛ ካህን፣ መዘምር። 5. ጠቅሚ፣ አመልካች (ለምሳሌ የሌባ መሪ)። 6. አለቃ፣ አስተባባሪ (የቡድን፣ የስራ፣...)። 7. ሰጣት፣ ደልዳይ (በታን)።

መሪ ቃል ስ ብዙውን ጊዜ በሃገር መሪ የሚነገርና እንደመመሪያ ወይም መርህ የሚጠቀስ ንግግር።

መሪ ተዋናይ ስ 1. በአንድ ተውኔት ውስጥ አቢዩን ክፍል የሚጫወተው ገፀባህርይ። 2.

ቀንደኛ፡ ዋና፡

መሪ ጌታ ስ (ቤ.ክህ.) 1. በአንድ ቤተክርስቲያን ውስጥ የሚካሄደውን የዜማ ስርአት በቋሚነት እንዲመራ የተመደበ መምህር፡፡

2. በአንዳንድ የገጠር ቤተክርስቲያን ከማህሌቱ አገልግሎት ስራ በተጨማሪ የአስተዳዳሪነቱን ስራ ደርሶ የሚሰራ የቤተክርስቲያን አለቃ፡፡

ምሪት ስ 1. በመንግስት የተሰጠ መሪ፡፡ 2. አንድን የመንግስት ጉዳይ ለማስፈፀም የተላከ ወታደር፡፡ የመንግስት ባለስልጣን፡፡ ...በየገበሬው ቤት እየገባ በግድታይስተናገድበት የነበረ ስርአት፡፡ ተመራ ግ ወታደር ወይም የመንግስት ጉዳይ የሚያስፈፅም ሰው በየገበሬው ቤት እንዲሰተናገድ ተሰማራ (በባላባታዊ ስርአት)፡፡

መመሪያ ስ አንድን ስራ ለማካሄድ በቃል የተሰጠ ወይም በወረቀት የሰፈረ ደንብ፡፡ ትእዛዝ፡፡ የአስፈራር ስልት፡፡

ተመራ ስ 1. የመሪ ተከታይ፡፡ ታዛዥ፡፡ ትእዛዝ ፈፃሚ፡፡ 2. መሪው ቀደም ቀደም እያለ የሚናገረውን ዜማ ወይም ቅኔ የሚያዜም መዘም፡፡ 3. ከቦታ ወይም ከርስት መሪ በታ ወይም ርስት የተሰጠው፡፡ ተደልዳይ፡፡ 4. በየገበሬው ቤት እየገባ በግድታይስተናገድ የነበረ የመንግስት ባለስልጣን ወይም ወታደር፡፡ አመራ ግ 1. መጣ ወይም ሄደ፡፡ ወደ ቤቱ ለመራ፡፡ 2. አዝማሚያ፡፡ አትግላይ ያዘ፡፡ ነገሩ ወደታ እንደሚያመራ አይታወቅም፡፡

አመራር ስ 1. መመሪያ፡፡ በዚህ ጉዳይ ላይ ለመራር ተሰጥቶበታል፡፡ 2. የመንግስት፡፡ የፖለቲካ ድርጅት፡፡...የበላይ አካል፡፡ ለመራሩ ያለፈው ውሳኔ ተቀባይነት አገኘም፡፡

መራራ "መረረ" ስር ተመ.

መራር ዝ.ክ.

መራዥ "መረዘ" ስር ተመ.

መራጃ ስ የድንጋይ መፍለጫ ትልቅ መደዥ፡፡

መራጊ "መረገ" ስር ተመ.

መሪት ስ 1. ለፀሃይ ባላት ቅርበት ሰብተኛ፡፡ በመጠን ከጥላኔቶች አምስተኛና ከዘጠኙ አለማት (ጥላኔቶች) አንዷ የሆነች የምንኖርባት አለም፡፡ ፍርድ (በተጨማሪ ጥላኔት ስር ተመ.)፡፡ 2. አፈር ፡፡ የብስ የሆነውና ውሃ ያልተሸበት ክፍል፡፡ 3. የቤት ወሰል፡፡

መራቱ (ማሳው) ለስልሷል እየተደጋገመ ታርሷል፡፡

መራቱ ጠም አደረ ሳይዘራበት ከረመ፡፡

መሪት ለቀቀ 1. ወደላይ ከፍ አለ፡፡ አየር ላይ ሆነ፡፡ 2. ታበዩ፡፡ ተንቀባረረ፡፡

መሪት ነው ቻይ፡፡ ታጋሽ ነው፡፡

መሪት አታሟሽም ለመሞት የመጀመሪያው

ሰው አትሆንም፡፡

መሪት ከዳው አከሮት ወይም አንሸራቶት ድንገት ሳያሰበው ወደቀ፡፡

መሪት ያዘ ተስተካከሉ ተቀመጠ፡፡

መሪት ይቅለለው አንዳንድ ሰዎች የሚች ዘመዳቸውን ወይም ወዳጃቸውን ስም በሆነ ምክንያት በሚያነሱበት ጊዜ (የመቃብር ጭንቅ ይቅለልለት፡፡ መሪት አትከበደው ለማለት) የሚናገሩት የበጎ ምኞት አባባል፡፡

መሪት ጠበበው 1. በጣም ተደሰተ፡፡ ፈነደቀ፡፡

2. በጣም ተወነቀ፡፡ አክነ፡፡ የሚያደርገው አጣ፡፡

መሪት ጠባ አይልም ሳይፈፀም፡፡ ሳይደርስ አይቀርም (ርግማት፡፡ የተናገረው)፡፡

ከመሪት ተነስቶ ያለምንም ምክንያት፡፡

ከመሪት ደባለቀ መሪት ላይ ክፉኛ ጣለ፡፡ አፈረጠ፡፡

መሪት ቅርቡ ፡ 1. ድንክ፡፡ 2. ቁጭ ማለት የሚወድ፡፡ ሰነፍ፡፡ 3. ቶሎ ቶሎ የሚወድቅ፡፡

የመሪት መንቀጥቀጥ ስ ድንገተኛና ሃይለኛ የሆነ የመሪት መነቃነቅ፡፡ መናወጥ፡፡

የመሪት ምላስ ስ ሾጠጥ ያለና ወደ ባህር ገባ ብሎ የሚገኝ መሪት፡፡ ልሳነ ምድር፡፡

የመሪት ስሪት የ"ስሪት"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

መርሃ ሰሚን ስ የ"ኮምፓስ"ን ፍቺ ተመ.

መርሃ እውር ስ የጨረቃ፡፡ የፀሃይ፡፡ የቀን፡፡ የወር፡፡ የአመት፡፡ የዘመን አቆጣጠር ያለበት መፅሃፍ፡፡

መርሃ ግብር ስ በቅደም ተከተል የተዘጋጀ እቅድ፡፡ ፕሮግራም፡፡

መርህ ስ መመሪያ፡፡

መርማሪ "መረመረ" ስር ተመ.

መርቂ "ሚርቆ"ን ተመ.

መርበብተ ሰለሞን ስ አጋንንትን አጥምዶ ለመያዝና በቁጥጥር ስር ለማድረግ ያስችላል ተብሎ የሚነገርለት አስማት ወይም ድግም፡፡

መር አለ "እመር" ስር "እመር አለ"ን ተመ.

መርከብ ስ በነዳጅ ሃይል የሚንቀሳቀስና በመጠን ከጀላኝ ከታንኳ የሚበልጥ፡፡ ሰውን፡፡ እቃን፡፡...በባህር ላይ ለማመልለስ የሚያገለግል የውሃ ላይ መጓጓዣ (ለአሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)፡፡

መርከብ አዛዥ ስ በመርከብ ላይ የመርከብ ሃላፊ ሆኖ የሚሰራ ሹም፡፡

መርከበኛ ስ 1. መርከብ ነጂ፡፡ 2. በመርከብ ላይ የሚሰራ ሰው፡፡

መርዘኛ "መረዘ" ስር ተመ.

መርዝ ዘ.ክ.

መርዶ “ረዳ” ስር ተመ.

መርዶፋ (መርዶፋ) ስ አቡጃዲ የሚመስል ወረር ያለ ቆርፋዳ ፊርት።

መርገም “ረገመ” ስር ተመ.

መርገጥ “ረገጠ” ስር ተመ.

መርገጫ ዘ.ክ.

መርገፍ “ረገፈ” ስር ተመ.

መርግ “መረገ” ስር ተመ.

መርጦ ስ ሽርተ+ ገልጅም (ሃረር አካባቢ የሚነገር)።

መርፌ ስ 1. በአንደኛው ጫፍ በኩል ሹል የሆነ+ በሌላው ጫፍ በኩል ዶልዶም ያለ ሆኖ የከር ማሽቢያ ተዳዳ ያለውና ለልብስ መስፈያ የሚያገለግል ተቋን ብረት፤ የእጅ መርፌ። 2. ስሪንጅ ላይ ተሰክቶ ፈሳሽ የሆነ መድሃኒትን በውስጡ ወደ ህመምተኛው ሰውነት ለማስተላለፍ የሚያስችል ተቋን ብረት። 3. ተነቃይና ተሰኪ የሆነ+ በሽክላ ላይ የተቀረፀውን ድምፅ ተቀብሎ የሚያስተላልፍ+ ጫቶ ሹል የሆነ ኤሌትሮኒክስ የሽክላ ማጫወቻ እቃ።

መርፌ ነኝ መድሃኒት በመርፌ እየወሰድኩ ስለሆነ ይህንን አለበለሃ ወይም አለጠጣም ለማለት የሚነገር አባባል።

መርፌ ቁልፍ ስ አንዱ ጫፍ ሹል ሆኖ ሁለተኛው ትይዩ ጫፍ ደግሞ እንደክፉን ወይም እንደ መቆለፊያ ሆኖ እንዲያገለግል የተሰራና ለልብስ ማያያዣነት የሚጠቅም መርፌ።

መርፌ ቁልፍ

የመርፌ እራት ስ መርፌው እንዳይጠፋ ወይም ከተቀመጠበት ቦታ በቀላሉ እንዲነሻ በመርፌው ተዳዳ ላይ የምትገጠሙል ትንሽ ክር።

መር ስ ለእንጨት ወይም ለድንጋይ መዞርበሪያ+ መርሰሪያ ወይም መጥረቢያ የሚያገለግል ጫቶ ሹል ወይም ስል የሆነ ብረት።

መር

መሰለ ግ 1. በመልክ+ በመጠን+ በባህርይ+... ከሌላ ጋር አንድ ሆነ፤ ተቀራረበ። 2. አበረተ ተሰማ። 3. አብሮ ሆነ ወይም አብሮ አደረገ።

ተቀላቀለ። 4. በምሳሌ ተናገረ።

ለይምሰል የወሸት፤ ለይስሙላ።

ምን የመሰለ በጣም ቀንጆ+ በጣም ጥሩ+ ደስ የሚል+ የሚያረካ።

ምን ይመስልሃል? ምን አስተያየት አለህ?

እንደሚመስለኝ እንደገባኝ፤ እንደተሰማኝ።

እንዲህ አይምሰህል አንድ ነገር ከሚገመተው በላይ (ጥሩ ወይም መጥፎ) መሆኑን ለመገለፅ የሚነገር አባባል።

የመሰለኝን 1. ያሻንን+ የፈለግሁትን። 2. የታየኝን+ የተሰማኝን+....

የማይመስል ነገር መደረጉ+ መፈጸሙ+ እውነትነቱ የሚያጠራጥር ነገር።

ይህን የመሰለ 1. ከዚህ ጋር የሚቀራረብ+ እንዲህ ያለ። 2. ጥሩ+ ግሩም+ መልካም የሆነ።

መሰል ት 1. የሚመስል። አረንጓዴ መሰል ቀለም ተቀብቷል። 2. አምሳያ+ ተወዳዳሪ። ለክፉ+ መሰል የለውም።

መሳይ ት 1. የሚመስል። ጨዋ መሳይ። 2. የሆነ። ነገረኛ መሳይ።

መስሎ አዳሪ 1. ከሁሉ የሚስማማ+ የሚገባባ። 2. ተለማግጥ።

ምሳሌ ስ 1. ቀደም ሲል የተነገረን ነገር ለማጠናከርና የበለጠ ገልፅ ለማድረግ የሚቀርብ ሃሳብ+ ማብራሪያ።... 2. አርአያ። መሪያች ዮሐንስ ስንግግር ምሳሌ መሆን ይጠበቅባችኋል። ምሳሌያዊ አነጋገር ስ ቀደም ሲል የተነገረን ነገር ለማጠናከር+ ይበልጥ ገልፅ ለማድረግና ለላ ለመስጠት ሲፈለግ በንግግር ላይ ተጨማሪ ሆኖ የሚቀርብ አጭር አባባል።

ምስል ስ 1. በፎቶግራፍ ተነስቶ ወይም በውሃና በመስታወት ውስጥ ተንፀባርቆ የሚታይ የአንድ ነገር መልክ። 2. በድንጋይ+ በእንጨት+ በወርት+... ላይ የተቀረፀ የአንድ ነገር መልክ። 3. የመስቀል ቅርፅ ባለው እንጨት ላይ የሚችን ልብስ በማልበስ በለቅሶ ጊዜ ለማልቀሻት የሚያገለግል ቅርፅ።

ምሰለ ቢስ ት መልክ ጥፋ።

ምስል አፍሳሽ ስ ወርት+ ብርት+... እያቀለጠ የተለያዩ ቅርንፃፆችንና ጊዳጊዳዎችን የሚሰራ።

ምስያ ት አምሳያ።

ተመሰለ ግ የሌላ ነገርን መልክ+ ገፅታ+ ባህርይ ያዘ።

ተምሳሌት ስ በጥሬው ክላው ትርጉም ውጪ ሌላ ነገርን የሚወክል ቃል ወይም ሃረግ። አገበባ የጀግና ተምሳሌት ነው/ጨለማ የመከራ ተምሳሌት ነው።

ተመሳሰለ ግ በመልክ፣ በመጠን፣በባህርይ፥...
ተቀራረበ፣ አንድ ሆነ።

ተመሳሳይ ፥ በመልክ፣ በመጠን፣በባህርይ፥...
የተቀራረበ፣ አንድ የሆነ።

ተማሰለ ግ ተደበላለቀ፥ ተቀላቀለ፥ ተዋሃደ።

አመሰለ ግ በሌላው ላይ ክፉ ተመኘ
(ላይተኩስ ጠመንጃ ደገነበት/ ላይመታው ጹላ
ታጣበት)።

አምሳልና እውነት አያድርገውና፥
አያድርስና።

አመሳሰለ ግ 1. ተመሳሳይ፥ ተቀራራቢ
ወይም አንድ አይነት አደረገ። በፊት ከተሰራው
ጋር አመሳሰለህ ስራልኝ። 2. አነፃፀረ፥ አወጸደረ።
ኢትዮጵያንና አሜሪካን በአኮናሚ ደረጃ
ማመሳሰል ላይቻለም።

አማሰለ ግ አደበላለቀ፥ አቀላቀለ፥ አዋሃደ።

ማማሰያ ስ ወጥ፥ ገንፎ፥...ሲሰራ ለማማሰል
የሚያገለግል አጠር ቀጠን ያለ እንጨት።

አምሳል ስ የአንድ ነገር ተመሳሳይ፥ አምሳያ፥
ምሳሌ።

አምሳያ ፥ በመልክ፥ በቀለም፥...ሌላውን
የሚመስል፥ ከሌላው ጋር የሚመሳሰል። አምሳያ
ልጁ ናት።

አስመሰለ ግ 1. ያልሆነና ያልተደረገ ነገርን
እንደሆነ፥ እንደተደረገ አድርጎ አቀረበ። 2.
ተመሳሳይ፥ ተቀራራቢ፥ አንድ አይነት አደረገ።

አያስመስልብህና አያምጣብህ፥
አያድርስብህና (ክፉ ነገር)።

አስመሳይ ፥ ያልሆነውንና ያልተደረገውን
እንደሆነ፥ እንደተደረገ አድርጎ የሚያቀርብ
ውሸታም፤ አታላይ።

መሰለቂያ “ሰለቀ” ስር ተመ.

መሰላል ስ ከፍ ወጸለ ቦታ (ቤት፥ ዛፍ፥...) ላይ
ለመውጣትና ለመውረድ የሚያገለግሉ ደረጃ
መሰል መረጋገጫዎች ያሉት ባለሁለት ወይም
ባለአራት እግር እንጨት፥ ብረት፥ ገመድ፥...።

መሰላል

መሰል “መሰለ” ስር ተመ.

መሰረተ ግ አቆመ፥ ተከለ፥ አቋቋመ።

መሰረት ስ 1. ከላይኛው የመሬት ክፍል
በታች የሚሰራ የቤት፥ የህንፃ፥ የግንብ፥...መነሻ፥
መቆሚያ። 2. ውጥን፥ ጅምር። ነገሩ የተበላሸው
ገና ከመሰረቱ ነው።

መሰረት ጣለ ጀመረ። ጸግግዊ ላይ ምኒልክ
ለኢትዮጵያ የዘመናዊ ስልጣን መሰረት የጣሉ
መሪ ናቸው።

መሰረት ልማት ስ ለአንድ አገር ልማት
በተቀጽሟት አስፈላጊ የሆነ እንደመገናኛ፥
የትምህርት፥ የጤና ተቋም ያለ የህብረተሰቡ
መገልገያ።

መሰረተ ቢስ ፥ ተጨባጭ ማስረጃ ወይም
እውነትነት የሌለው። መሰረተ ቢስ ወፊ።

መሰረተ ትምህርት ስ ለመሳይምናን
የሚሰጥ የመጀመሪያው የቀለም ትምህርት።

የመሰረት ድንጋይ ስ አንድ ድርጅት፥
ተቋም፥...ለሰራ በታቀደበት ቦታ ላይ የተጋበዘው
የከብር እንግዳ በመጀመሪያ የሚያኖረውና ለዚሁ
ጉዳይ ተብሎ የተዘጋጀ የድንጋይ ምልክት።

መሰረታዊ ፥ ዋና፥ በጣም አስፈላጊ፤ ከሁሉም
የሚቀድም።

መሰረታዊ ለውጥ ስ ስር ነቀል ለውጥ።

መሰራች ጉባኤ [ስብሰባ] ስ አንድን
ድርጅት ፥ ማህበር ፥... ለማቋቋም የሚደረግ
የመጀመሪያ ስብሰባ።

ምስረታ ስ አንድን ድርጅት፥ ማህበር፥...
የማቋቋም ተግባር።

መሰሪ (መሰሪ) ፥ በጣም ተንኮለኛ፤ ሽረኛ።

መሰሪሪያ “ሰረሰረ” ስር ተመ.

መሰስ አለ ግ ቀስ፥ ዝግ ብሎ ሄደ ወይም
መጣ።

*መስቀለ

ምስቅልቅል ፥ ዝብርቅርቅ፥ ውጥንቅጥ፥
የተመሰቃቀለ።

ምስቅልቅል አለ ግ ተዘበራረቀ፥ ቅጥ አጣ፥
ተደበላለቀ።

ተመሳቀለ ግ ተደበላለቀ፥ ቅጥ አጣ።

አመሰቃቀለ ግ እውሰበ፥ አደበላለቀ፥ ቅጥ
አጣጣ።

አመሳቀለ ግ አደበላለቀ፥ ቅጥ አጣጣ።

*መስቃ

መስቃ ስ የጦር፥ የግፍ ንግግር። ተመቸቶኛል
ብለህ መስቃ አትናገር።

ተመስቃ ግ ተመፃደቀ።

መስቅቅል “ስቀሰቀ” ስር ተመ.

መሰብሰቢያ “ስበሰበ” ስር ተመ.

*መስነ

መስነች ግ መከነች፥ አልወልድ አለች(ለቀንድ
ከብት)።

መሲና ስ የማትወልድ (ላም፥ በግ፥...)።

መሰናከል "ሰነከለ" ስር ተመ.

መሰናከሪያ "ሰነከረ" ስር ተመ.

መሰናዶ "ሰነዳ" ስር ተመ.

መሰንቆ "ማሲንቆ"ን ተመ.

መሰንበቻ "ሰነበተ" ስር ተመ.

መሰከረ ግ ስላየው፡ ስለሰገው፡ ስለሚያውቀው ነገር ወይም ድርጊት እውነተኛውን ሁኔታ በታል ወይም በዕውቅ አረጋገጠ፡ አስረዳ።

ምስከር ስ 1. አንድ ድርጊት ሲፈፀም በበታው ተገኝቶ ያየ ወይም የሰጣ ሰው፤ እማኝ። 2. ስለላየው፡ ስለሰገው፡ ስለሚያውቀው ነገር ህጋዊ በሆነ ቦታ ቀርቦ በመሃላ ቃሉን የሚሰጥ ሰው፤ እማኝ። 3. እንደ ድጋ፡ ትዳሊ ያሉ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን የሚሰጡ ትምህርቶችን ለማስተማር የሚችሉ መምህራንን አስተምሮ ስለሰጠው የሚረጋገጥ (የምስከር ወረቀት) የሚሰጥ የመምህራን መምህር (ለምሳሌ የድጋ ምስከር)።

ምስከር ቆጠረ 1. አንድ ድርጊት ሲፈፀም በበታው የነበሩትን ሰዎች እዩልኝ፡ ልብ በሉ፡...አለ። 2. እማኝ ጠራ፤ ምስከርኛ እነ እገሌ ናቸው ብሎ ተናገረ (ለሽማግሌ ወይም ለጸሐፊ)።

የምስከር ወረቀት ስ 1. አንድን የመያ ወይም የትምህርት ዘርፍ ተከታትሎ ሳጠናቀቀ ግለሰብ፡ በሰለጠነበት መስክ ብቁ መሆኑን ለመግለፅ፡ ህጋዊነት ወይም ስልጣን ባለው አካል የሚሰጥ የዕውቅ ማስረጃ። 2. ለአንድ ነገር እንደ ማስረጃ ወይም ማረጋገጫ የሚያገለግል የዕውቅ ማስረጃ።

ተመሳካሪ ግ ተያየ፡ ተነፃፀረ፡ ተገናዘበ።

አስመሰከረ ግ 1. ድርጊቱን፡ ማንነቱን፡ ችሎታውን አሳየ ወይም አሳወቀ። 2. (ቤ.ክህ.) በተማርከው ትምህርት የሚፈለገውን ችሎታ አገኘተሃል፡ ልታስተምር ትችላለህ የሚል ፈቃድ አገኘ፤ ማስረጃ ተሰጠው። ድጋ ለሰመሰከርላል።

መስክ ስ 1. የሳርን፡ የቡቃያን ስር የሚበላ ነዋትል። 2. (ዘይ.) ሀ. ተንኮለኛ፡ ምስጢ። ለ. ቢበላ የማይጠግብ።

መሰገ ግ 1. አገረ። 2. ሰገነ፡ ሰከ። 2. ከግጦሽ በሂላ አንድ ቦታ ላይ በመሰብሰብ እንዲተኝ አደረገ (እንደ በግና ፍዶል ያሉ የቤት እንስሳትን)።

ምሳግ ስ ከብቶች ሳር ከበሉ በሃላ ተሰብሰበው የሚተኝበት ከቤት ውጪ ያለ ቦታ።

*መሰገን

ምስጉን ት 1. የተመሰገነ። 2. ጥሩ መሰራቱ የታወቀና የተደነቀለት። ምስጉን ሰራተኛ።

ምስጋኛ ስ ጥሩ ለሰራ፡ ውለታ ለዋለ፡... የሚቀርብ መገላ፡ ውደላ።

ምስጋና ይገባው ይጥገስ፡ ይወደስ፡ ይመስገን። ምስጋና ይድረሰው፡ መመስገን ይገባዋል።

ምስጋን ይንሳው 1. ሁለት የተለያዩ ነገር ገን የሚመሳሰሉበት ባህርይ ያላቸውን ነገሮች በግንፃር አንዱ ከሌላው ይበልጣል ለግለት የሚነገር አባባል። ወይ፤ በርበሬው ሲያታጥል፤ ግጥሚያን ምስጋን ይንሳው። 2. ምስጋና አይገባውም፡ ምስጋና ያላጣው።

ምስጋና ይድረሰው ምስጋና ይገባው፡ ምስጋና ለእሱ ይሁን።

ምስጋና ቢስ ት 1. የማያመለገን፡ ውለታ ቢስ። 2. መልካም ስራ ሰርቶ ምስጋና የማይሰጠው፡ የማያገኝ (የመቆርቆር አነጋገር)።

ምስጋና የለሽ ት 1. የማያመለገን። 2. ውለታ ውሎ የማይመለገን፡ ምስጋና የማያገኝ ወይም የማይሰጠው (የመቆርቆር አነጋገር)። ምስጋና የለሽ መሆኔን ባውቅም ደግ ነገር ስመስራት ወደ ሂዳ አልልም።

ተመስገን ግ ተጥገስ፡ ተመረቀ፡ ተባረከ።

ተመስገን ምስጋና ይድረሰህ፤ ምስጋና ለእንተ ይሁን (ለእግዚአብሔር)።

አመስገን ግ ምስጋና አቀረበ፡ አጥገስ፡ አወደስ፤ መረቀ፡ ባረከ።

መስጠ ግ ትኩረት ሳበ፡ ሃሳብ ወሰደ።

ተመስጠ ግ በሃሳብ ርቆ ሄደ፤ ትኩረቱ ተሳበ።

ተመስጠ ስ ልዩ የአእምሮ ትኩረት።

*መስጠረ

ምስጢር(ሚስጥር) ስ 1. ይፋ ያልሆነ ነገር፤ ድብቅ ጉዳይ። 2. በቅኔ ውስጥ ሰምኝ ወርቁ የያዘው ትርጓሜ፡ ፍሬ ነገር። 3. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ቅፅረ ግቢ በተለይ ቤተልሄም እየተባለች በምትጠራው ቤት ውስጥ የሚከናወን ተግባር (የሰርአተ ቁርባን ዝግጅት)።

ምስጢር አወጣ ድብቅ የነበረን ነገር ይፋ አወጣ፡ ገለጠ።

ምስጢር አየ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ድቀና ከተቀበለ በሂላ በቤተክርስቲያን ቅፅረ ግቢ በምትገኘውና ቤተልሄም ተብላ በምትጠራው ቤት ውስጥ የሚከናወን ተግባር አየ፡ ተረዳ፡ አወቀ።

ምስጢር ጠበቀ ምስጢር የሆነን ነገር ለማንም ሳያሳውቅ፡ ሳይናገር ቀረ፤ ደብቆ ያዘ።

ምስጢር ሰላሴ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) የሰላሴን የአንድነትና የሰላምነት ምስጢር የሚያስረዳ ትምህርት።

ምስጢር ስጋዊ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ስለአምላክ (ክርስቶስ) ሰው የመሆንና ስጋ የመልበስ ምስጢር የሚያስረዳ ትምህርት።

ምስጢረኛ ስ የልብን የሚነግሩት ወይም

የሚያዋቅር የቅርብ ወዳጅ፥ ታደኛ።

ምስጢር ኪስ ስ በወንድ ሱሪ ፊት ለፊት በቀኝ በኩል ያለ ትንሽ ኪስ።

ተመሳጠረ ግ 1. በድብቅ ወይም በስውር፥ በምስጢር ተነጋገረ፥ ተመክከረ። 2. አንድ ተንኮል ወይም መጥፎ ነገር ለመፈፀም በስውር ተመክከረ፤ አሰረ።

አመሰጠረ ግ ስውር ወይም ሽፍን የነበረውን ሃሳብ ገለፀ፤ አብራራ(ቅኔ)።

መስጥ ስ በአህያ ወይም በኢጋሰስ ሆኖ አካባቢ የሚውልና በጀርባቸው ላይ የተጫነውን በደንብ ለማሰርና ለማጥበቅ እንዲያመች ሆኖ ታጥፎ ወረድ ያለ የመጫኛ መጥለፊያ።

መሲህ ስ የተቀባ ንጉስ ወይም ካህን ወይም ነቢይ።

መሲና “መሰነ” ስር ተመ.

መሳ ፅ አቻ፥ እኩል።

መሳ ለመሳ (መሳ በመሳ) እኩል በኩል።

መሳለሚያ “*ሰለሚ” ስር ተመ.

መሳል “ሳለ”² ስር ተመ.

መሳሪያ “ሰራ”¹ ስር ተመ.

መሳቂያ “ሳቀ” ስር ተመ.

መሳቢያ “ሳበ” ስር ተመ.

መሳድ ስ በቁቲት ውስጥ ያለች የሽማ መወጠኛ ቀጭን እንጨት (ሰእሉን ሽማኔ ስር ተመ.)።

መሳፍቻ “ወሳፍቻ”ን ተመ.

መሳፍንት ስ (ነ.ቁ. መስፍን) በቀድሞ ጊዜ ከንጉሱ ጋር በዝምድና የተሳሰሩና በሰልጣን ላይ የነበሩ የገዥው መደብ አባላት።

መስህብ ስ የሚግርክ ወይም የሚሰብ ውበት ያለው ነገር (ቅርሳቅርስ፥ መልክአምድር፥...)።

መስመር “*ሰመረ” ስር ተመ.

መስሪያ ቤት “ሰራ”¹ ስር ተመ.

መስቀለኛ “ሰቀለ” ስር ተመ.

መስቀል ዝ.ከ.

መስቀያ ዝ.ከ.

መስቃ “*መስቃ” ስር ተመ.

መስቆር “ሰቆረ” ስር ተመ.

መስቀርት ዝ.ከ.

መስበቂያ “ሰበቀ” ስር ተመ.

መስተ በአንዳንድ ቃላት ላይ ባለድ መነሻ በመሆን እየተቀጠለ እርስ በርስ የ—የሚል ፍቺ። የሚሰጥ ምእላድ። መስተዋድድ፥ መስተፋቅር፥....።

መስተሃድርት (መስታድርት) ስ የጠፋ ከብትን አውሬ እንዳይበላው እየተባለ የሚደገም

አስማት ወይም ድግምት።

መስተባርር “በረረ” ስር ተመ.

መስተንግዶ “*ነገዶ” ስር ተመ.

መስተአምር በቃላት መጨረሻ እየገባ ነገሩ (ቃሉ) ቀደም ሲል የተጠቀሰ መሆኑን የሚያሳይ ምእላድ መጠሪያ። መጽሃፉ (መጽሃፍ-አ)። መፅሃፍ የተባለው ቃል ቀደም ሲል የተጠቀሰ መሆኑን የሚያመለክተው መስተአምራዊ ምእላዱ “አ” ነው።

መስተዋት (መስታወት) ስ 1. መልክን ወይም ከፊት ለፊቱ ያለውን ምስል መልሶ የሚያሳይና ልሙጥ ሆኖ ውሃ መልክ ያለው እቃ። 2. ብርሃን ማስተላለፍ የሚችል፥ ብዙውን ጊዜ በመስኮትና በር ላይ የሚገጠም፥ ጠጣር ሆኖ ግን በቀላሉ ሊሰበር የሚችል የህንፃ መሳሪያ እቃ።

መስተዋት መሰለ በጣም ፀዳ፥ አማረ።

መስተዋድድ በስምና ስም አከል በሆኑ ቃላት መነሻ ወይም በመነሻና መድረሻ ላይ እየገባ የነገሮችን ገምድና የሚያመለክት የንግግር ክፍል። (ምሳሌ ወደ፥ ከ...ጋር፥ በ...ላይ)።

መስተዳድር “አደረ” ስር ተመ.

መስተፃምር በግስ ላይ. እየተጨመረ ግሱ እንዳያስር የሚያግድ እንዲሁም ቃላትን፥ ሃረጎችን፥ አረፍተ ነገሮችን የሚያያይዝ የንግግር ክፍል። አበበና ከበደ ከተዋወቁ ጀምሮ እንደተፋቀሩ ናቸው። (መስተፃምሮቹ ከ፥ ና፥ እንደ፥ ናቸው)።

መስተፋቅር ስ ወንድና ሴትን ወይም ሰዎችን እርስበርስ ያፋቅራል የሚባል አስማት ወይም መድሃኒት።

መስቲካ (ማስቲካ) ስ ከሙጫና ከሌሎች ቅመሞች የሚሰራ መጣብቅነት ያለው የሚታኘክ ጣፋጭ።

መስታድርት “መስተሃድርት”ን ተመ.

መስጥ ስ 1. ከወንዝ፥ ከምንጭ፥... ተጠልፎ ሰው ሰራሽ የሆነ መንገድ ወይም ቦይ ተበጅቶለት ለእርሻ ስራ የሚውል ውሃ። 2. ከወንዝ፥ ከምንጭ፥... ውሃን በቦይ ወይም በሌላ ዘዴ በመጥለፍ መሬትን ውሃ እያጠጠ የሚካሄድ የግብርና ስራ ወይም ዘዴ። 3. በመስጥ የሚላማ ወይም የላማ መሬት።

የመስጥ መሬት/እርሻ ውሃ-ገብ የሆነ ወይም የመስጥ ውሃ ያለው መሬት፥ እርሻ።

የመስጥ ውሃ (ዘይ.) የራሱ የሆነ ጠንካራ አጭም የሌለው፥ በሌላ ሰው ሃሳብ የሚመራ (ሰው)።

መስክ ስ በሰሜንና በምስራቅ መካከል ያለ የአለም ግንዛቤን አቅጣጫ (በተጨማሪ ግንዛቤን ስር ተመ.)።

መስከረም ስ የአመቱ የመጀመሪያው ወር ስም።

መስከረም ጠባ የመስከረም ወር ገባ፥ ተጀመረ።

መስከ ስ 1. በለምለም ሳር የተሸፈነ ሰፊ ሜዳ፥ መረተ። 2. የመስከ ስራ።

መስከ ወጣ የመስከ ስራን ለማከናወን ሄደ።

መስከ ስራ ስ የተለያዩ ጥናቶችንና ምርምሮችን የሚያካሂድ ሰው ወይም የቢሮ ሰራተኛ ከመደበኛ የሰራ ቦታው ርቆ በመሄድ የሚያከናውነው ጥናት፥ ስራ።

መስኮት ስ በቤት ግድግዳ ወይም በተሽከርካሪዎች ጎን ላይ ለአየርና ለብርሃን መግቢያ እንዲሆን የሚሰራና ብዙውን ጊዜ መዝጊያ ያለው ክፍት ቦታ (ስእሉን ቤት ስር ተመ)።

መስዋእት “ሰዋ” ስር ተመ.

መስጊድ ስ የመስጊዎች ቤት ፀሎት።

መስፈሪያ “ሰፈረ” ስር ተመ.

መስፈርት ዝ.ክ.

መስፍን ስ እንደማረሻ፥ ቢላዋ፥...ያሉ የተለያዩ መሳሪያዎችን የሚሰሩ ባለሙያዎች ተፈላጊውን የብረት ቁራጭ ካጋለ በሂሳ በላይ ላይ አጋድመው የሚተጠብቁትና ልዩ ልዩ ቅርፅ የሚያወጡበት ጠፍጠፍ ያለ ትልቅ ብረት።

መስፍን “መሳፍንት”ን ተመ.

መሰብ ስ ከአከርማና ከሰንደዶ የተሰፋ ለእንጀራ ግስቀመጫ ወይም ለመብያ የሚሆን የቤት እቃ (ስእሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ)።

መሰብ ወርቅ ስ ልዩ ልዩ ቀለማት ባላቸው አለላዎች ተጊዞ የተሰፋና ረዘም ያለ እግር ያለው መሰብ (ስእሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ)።

መሸ ገ ጠለመ፥ ግታ ሆነ።

መሸ በከንቱ ፍሬ ያለው ነገር ሳይሰራ፥ በከንቱ ሲያውደለድል ወይም በግደለኝነት ጊዜውን የሚያሳልፍ ሰው።

መሸ አዳሪ ስ ቋሚ መፍሪያ የሌለውና በደረሰበት ቦታ የሚያድር ሰው።

ምሽት ስ ከፀሃይ ጥልቀት በሂሳ ጨማ እስከሚሆን ያለው ጊዜ።

አመሽ ገ እስከ ምሽት ወይም እስከ ግታ ወይም እስከ ሌሊት ቆየ።

ማምሻ ስ 1. የመኝታ ሰአት እስከደርሰ ለግንደድ የሚለቀም የግንደ እንጨት (ብዙውን ጊዜ በገጠር አካባቢ)። 2. ምሽት። 3. መቆያ፥ የምሽቱን ጊዜ ማሳለፊያ።

ማምሻውን ወደ ግታ ገደማ። ማምሻውን ወደ ከተማ ብት ብሉ ነበር።

አመሻሽ ስ ምሽት።

አስመሽ ገ እስከምሽት ወይም እስከ ግታ ወይም እስከ ሌሊት አቆየ።

መሸለቀ “ሞሸለቀ”ን ተመ.

መሸቢያ “ሸበበ” ስር ተመ.

መሸት ገ ለገበያ የሚሆንና የሚሸጥ ጠላ፥ ጠጅ ወይም አረቂ፥... ጠመቀ፥ አዘጋጀ።

መሸታ ስ 1. ለሽያጭ የተዘጋጀ ጠላ ወይም ወይም አረቂ። 2. ቀሎ ለገበያ እንዲደርስ ተብሎ ያለጥንቃቄ የተሰራ መናኛ እቃ፥ ልብስ፥...።

መሸታ ቤት ስ እንደ ጠላ፥ የአገር አረቂ፥ ጠጅ ያሉ መጠጦች የሚሸጡበት ቤት።

መሸተኛ ስ 1. ጠላ ወይም ጠጅ ወይም የአገር አረቂ፥... እያዘጋጀች የምትሸጥ ሴት። 2. መሸታ ቤት አዘውትሮ በመሄድ የሚጠግ (ሰው)።

መሸንገያ “ሸንገለ” ስር ተመ.

መሸኛ “ሸኘ” ስር ተመ.

መሸከ ገ 1. ደቀቀ፥ ነክተ። 2. ተጥመለመለ፥ ተልወሰሰ።

እምሸከ አለ ገ ስብርብርብ፥ ድቅት አለ።

አመሸከ ገ 1. ደቆቆለ፥ እንኳከተ። 2. ጥርጉ፥ መጥጥ ወይም እንክት አድርጎ በላ።

መሸገ ገ 1. ከጠላት ጦር ለመከላከል ጉድጓድ በመግባት ድንጋይ በመካብ፥... የሚሸገያ አበጀ። ምሽግ ሰራ። 2. ተደበቀ፥ ተሸሸገ። 3. (ዘይ.) በአንድ ቦታ ወይም አካባቢ ተፀሰፍ ተቀመጠ ወይም አዘውትሮ ተገኘ።

ምሽግ ስ 1. ከጠላት ጦር ለመከላከል ጉድጓድ በመግባት ድንጋይ በመካብ፥... የሚሰራ መከለያ ቦታ፥ ተገኘ። 2. (ዘይ.) ሁልጊዜ የማይታጡበት ቦታ፥ መገኛ፥ መዋያ። የእገሌ ምሽግ ያ ጠጅ ቤት ነው።

ምሽግ ሰበረ ምሽግን ጥሰ ገባ፥ አለፈ።

ተመሸገ ገ ተከለለ፥ ተደበቀ፥ ምሽግ ውስጥ ሆነ።

መሸጋገሪያ “ሻገረ” ስር ተመ.

መሸሃሪያ “ሸሃረ” ስር ተመ.

መሸፈኛ “ሸፈነ” ስር ተመ.

መሹሐኪያ “ሹሐከ” ስር ተመ.

መሹሐከኪያ ዝ.ክ.

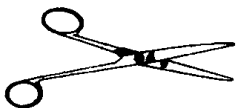
መሸረብ (መትረብ) ስ 1. የውሃ ቱቦ። 2. እሸንጻ።

መሸቀቅ ስ በሰራ፥ በተሟሰ፥...ወገብ ዙሪያ የሚገባ ግሰሪያ፥ ጥብጣብ።

መሸሐኪያ “ሹሐከ” ስር ተመ.

መቀመጫ (መቅ) ስ በጣም ጥልቅ የሆነ
ጉድጓድ፤ አዘቅት።
መቀመጫ ወረደ ሲለል ዝብ።
መቀመጫ “*ቀመጠ” ስር ተመ.
መቀራቅር “ቀረቀረ” ስር ተመ.
መቀራቅርት “ቀረቀረ” ስር “መቀራቅር”ን
ተመ.
መቀርሰሚያ ስ የአረቁ መጫ፤ መለኪያ።
መቀርቀሪያ “ቀረቀረ” ስር ተመ.
መቀርቀቢያ “ቀረቀበ” ስር ተመ.
መቀርጠፊያ “ቀረጠፊ” ስር ተመ.
መቀስ ፡ በመቀስ ቆረጠ ወይም ቀደደ።

መቀስ ስ እጅታ ያላቸው ሁለት ትይዩ የሆኑ
ስለታም ብረቶችን በማግጠም የተሰራ
መቁረጫ፤ መቅደጃ፤ መከርከሚያ፤ መቁረጫት።

መቀስ

መቀስ ምት ስ ወደ ላይ በመዝለልና እግርን
እንደ መቀስ በማስጠጠር በአንድኛው እግር
የሚመቱ አስመስሎ በሁለተኛው እግር የሚመታ
የእግር ኳስ አመታት።
መቀስ ቅድ ስ አንገትጌው እንደባላ ከስር
ጠባብ ከላይ ሰፋ ብሎ የወጣ የልብስ ቅድ።
መቀቀያ “ቀቀለ” ስር ተመ.
መቀነስ “ቀነሰ” ስር ተመ.
መቀነሻ ዝ.ክ.
መቅነት “*ቀነተ” ስር ተመ.
መቀነቻ ዝ.ክ.
መቀናጀ “*ቀነጀ” ስር ተመ.
መቀንደቢያ “ቀንደበ” ስር ተመ.
መቀንጠቢያ “ቀንጠበ” ስር ተመ.
*መቀኘ

ምቀኛ ስ ለላው ሰው ጥሩ ነገር እንዲያገኝ
የማይፈልግ፤ የማይወድ ወይም እንዳያገኝ
የሚጥር ሰው።
ተመቀኘ ፡ 1. ለሌላው ጥሩ ነገር
እንዳይደረግለት ተመኝ አደረገ፤ ተከላከለ። 2.
ሌላ ሰው ባለው ወይም ባገኘው ጥሩ ነገር
ያላገባብ ቀና።
መቀየሪያ “ቀየረ” ስር ተመ.

መቀየጃ “ቀየደ” ስር ተመ.
መቀንጠቢያ “ቀጠበ” ስር ተመ.
መቀጣጫ “ቀጣ” ስር ተመ.
መቀጫ ዝ.ክ.
መቀጮ “ቀጣ” ስር “መቀጫ” ን ተመ.
መቀፍቀፊያ “ቀፈቀፈ” ስር ተመ.
መቁሊያ “ቆላ” ስር ተመ.
መቁረርት “ቆረረ” ስር ተመ.
መቁረጫት “ቆረጠ” ስር ተመ.
መቁረጫ ዝ.ክ.
መቁነን “ቆነን” ስር ተመ.
መቁያ “ቆላ” ስር “መቁሊያ”ን ተመ.
መቁጠሪያ “ቆጠረ” ስር ተመ.

መቂናጥ ስ 1. በሰሰት በኩል በከር የተያያዘና
በሽመና ስራ ጊዜ መቶ ከፍ ዝቅ እንዲል
የሚያደርግ እንደሆነ። 2. ሞላላ ሆኖ እንደዘንግ
የተሰራና በቱቦ መሰል ብረት ውስጥ ገብቶ
በአንዳች አይነት ግፊት ወደላይና ወደታች
እየተነቃነቀ እንቅስቃሴን የሚሰጥ የሞተር አካል።
መቃ ስ ቅጠሉ ሽከራ፤ ቀጫውንና ረገጁንም፤
ግንዱ አንገ ያለውና ውስጠ ከፍት የሆነ የእፅዋት
አይነት፤ ሸንቦቆ።

መቃ ልቅም ስ በመቃ ስንጥር እየተለቀመ
የሚሰራ የሸግ ጥበብ አይነት።
መቃ መስዩ ስ እንደመቃ ያለ ግን ከመቃ
የሚቀጥንና የሚጠነክር የእፅዋት አይነት።
መቃ ብእር ስ ከመቃ ተቀርቦ የተዘጋጀና
ቀለም እየተጠቀሰበት የቁም ፅህፈት ለመፃፊያ
የሚያገለግል ብእር።

መቃረቢያ “ቀረበ” ስር ተመ.
መቃብር “ቀበረ” ስር ተመ.
መቃን ስ በቤት በር ወይም መስኮት ግራና ቀኝ
ጎበኝ ተሸጠው የቆመ እንደሆነ (ቤት ስር የበርን
ስለል ተመ.)።
መቃኞ ስ 1. አንድ ቤተክርስቲያን ተሰርቶ
እስከሚያልት ድረስ ታቦቱ የሚቆይበት ጊዜያዊ
ቤት። 2. አንድ ትልቅ ቤት ተሰርቶ
እስከሚያልት ድረስ እጠገቡ የሚሰራና
በጊዜያዊነት የሚያገለግል ትንሽ ቤት።
መቃወሚያ “ቀወመ” ስር ተመ.

መቃድ ስ 1. ጫታ
ወደ ደንደሱ በኩል
ቆለፍ ያለ የብራና፤
የቆርበት መፋቂያ
ቢላም። 2. የመነኩሌ
መታጠቂያ፤ ሰት።

መቃድ 1ኛ ፍቺ

መቃጠሪያ “*ቀጠረ” ስር ተመ.
 መቃጥን ስ የአሳ ግጥመጃ መንጠቅ።
 መቄ [ወፍ] ስ በብዛት ሆኖ የሚበር ብዙውን
 ጊዜ በመቃ ላይ ጎጆ ስርተ የሚኖር ቢጫ ወፍ።
 መቅ “መቀመቅ”ን ተመ.
 መቅለምት “ወቅለምት”ን ተመ.
 መቅመቆ ስ ሰፋፊና ለሰላሳ ትጠል ያለው፥ ስሩ
 ቢጫ የሆነና ትቤ ሲነጠር ቀለሙን ቢጫ
 እንዲያደርገው የሚጨመር አነስተኛ የእልዋት
 አይነት።
 መቅረዝ ስ ሻግ፥ ጧፍ፥...በላዩ ላይ ተሰክተ
 ለመያዝ የሚያገለግል ከሸከላ፥ ከብረት፥
 ከሃሰት፥...የሚሰራ የግብሪያ እቃ፥ ቀንጻል።

መቅረዝ

መቅረጫ “ቀረፀ” ስር ተመ.
 መቅሰፍታም “ቀሰፈ” ስር ተመ.
 መቅሰፍት ዝ.ከ.
 መቅኒ (መቅን) ስ እንደቅልጥም ባሉ ክፍት
 አጥንተች ውስጥ የሚገኝ የአጥንት ቅባት።
 መቅኖ ስ እርባና፥ በረከት።
 መቅኖ ቢስ እርባና፥ በረከት የሌለው።
 መቅኖ የለውም አይበረከትም።
 መቅዘፊያ “ቀዘፈ” ስር ተመ.
 መቅደስ “ቀደሰ” ስር ተመ.
 መቅድም “ቀደመ” ስር ተመ.
 መቅጃ “ቀዳ” ስር ተመ.
 መቅጫ “ቀጣ” ስር ተመ.
 መቆለፊያ “ቆለፈ” ስር ተመ.
 መቆሚያ “ቆመ” ስር ተመ.
 መቆርቆሪት “ቆረቆረ” ስር ተመ.
 መቆስቆሻ “ቆስቆስ” ስር ተመ.
 መቆናቁን “ቆነቆነ” ስር ተመ.
 መቆናጠጫ “ቆነጠጠ” ስር ተመ.
 መቆንጠጫ ዝ.ከ.
 መቆያ “ቆየ” ስር ተመ.
 መቆጣጠሪያ “ቆጠረ” ስር ተመ.
 መቆፈሪያ “ቆፈረ” ስር ተመ.

መቋሚያ “ቆመ” ስር ተመ.
 መቋረፊያ ስ ካህናት የሚለብሱት እጅ ሰፊና
 ደረተ ክፍት ቀሚስ።
 መቋቋሚያ “ቆመ” ስር ተመ.
 መቋደሻ “ቆደሰ” ስር ተመ.
 መቋጠሪያ “ቋጠረ” ስር ተመ.
 መበለት “እመበለት”ን ተመ.
 መበለቻ “በለተ” ስር ተመ.
 መበያ “በላ” ስር “ማባያ”ን ተመ.
 መበ “መብእ”ን ተመ.
 መበቻ “በተ” ስር ተመ.
 መበል “በላ” ስር ተመ.
 መበረቅ “በረቀ” ስር ተመ.
 መበሩቅ ስ በጥራቱ ከአቡጃዲና ከመርዱ፥
 በጣም የላቀ ዘመናዊ ነጭ ወርቅ።
 መበራት “በራ”¹ ስር ተመ.
 መበሻ “በላ” ስር ተመ.
 መበት ስ 1. አንድ ሰው ወይም አካል በአንድ
 ነገር ወይም ጉዳይ ላይ የሚፈልገውን ለማድረግም
 ሆነ ላለማድረግ የሚያስችለው ስልጣን። 2. አንድ
 ሰው አስፈላጊ ሆኖ ሲያዋጥ ሊያገኘው የሚገባ
 ነገር፥ አገልግሎት፥ ጥቅም፥...።
 መበቱ ተገፊፈ በሰብአዊነት ወይም በህግ
 ያገኘው መብት ሳይከበርለት ቀረ።
 መበቱን አስከበረ መብቱን አስጠበቀ።
 መበቱን አስጠበቀ በሰብአዊነቱ ወይም
 በህግ ያገኘው መብት ህጋዊ በሆነ ወይም በሌላ
 መንገድ ተጠትሞ፥ በሌላ ሰው ወይም አካል
 እንዳይደፈር ወይም እንዳይነጠቅ አደረገ።
 መበትና ግዴታ ስ አንድ ሰው ወይም
 አካል ያለው መብትና ከእርሱ የሚጠበቅ ግዴታ።
 የመብት ጥያቄ ስ በሰብአዊነት ወይም በህግ
 የተገኘን ወይም ሊገኝ የሚገባን መብት
 አስመልክተ የሚቀርብ ጥያቄ።
 መበአ(መበ) ስ እንደ ጧፍ፥ እጣን፥
 ዘቢብ፥...ያለ ለቤተክርስቲያን የሚሰጥ ስጦታ።
 መተለገ ግ 1. ቆነጠጠ። 2. ፊት፥ ጥረጥረ። 3.
 ነጠቀ፥ ጥሸለቀ።
 መተላለፊያ “አለፈ” ስር ተመ.
 መተማመኛ “አመነ” ስር ተመ.
 መተረ¹ ግ መጥኖ ቆረጠ፥ ከተፈ(ስጋን)።
 መተረ (አምታሮ) ስ የተከተፈ ስጋ።
 መተረ² ግ ርዝመትን ለካ።
 ጜትር ስ የርዝመት መለኪያ (1 ጜትር 100
 ሲንቴ ጜትር ይሆናል)።

ጫትር ኩብ ስ ርዝመቱ፣ ጎሱና ጥላቀቱ አንድ አንድ ጫትር የሆነ ግንኙወም ነገር።
ጫትር ካሬ (ካሬ ጫትር) ስ የስፋት መለኪያ (ርዝመቱ 1 ጫትር፣ ጎሱም 1 ጫትር የሆነ የስፋት መጠን፣ መረጃ ጫትር።

መተረፉ "ተረተ" ስር ተመ.

መተረ ስ ፍሬው የኩሳ መድሃኒት ነው ተብሎ የሚባል እንደ ሃረግ ያለ የአፅዋት አይነት።

መተርኮሻ "ተረኮሻ" ስር ተመ.

መተር "መተረ" ስር ተመ.

መተተ ግ መተት አደረገ ወይም አስደረገ።

መተት ስ በሌላ ሰው ላይ ጉዳት ለማድረስ ወይም መተት አድራጊው የሚፈልገው ነገር እንዲፈፀምለት በግለት በተለያዩ ነገሮች ግለትም እንደ ልብስ፣ ምግብ፣ የቤት ቁሳቁሶች በመሳሰሉት ላይ የሚደረግ ድግፍት።

መተተኛ ስ በሰው ላይ መተት የሚያደርግ ወይም የሚያስደርግ ሰው። 2. (ዘይ.) ጉዳዩን ለማስፈፀም ብዙ ጊዜ የሚሳካለት፤ ከፋም ሰው ገር የሚሆንለት።

መተከዣ "ተከዘ" ስር ተመ.

መተኪያ "ተካ" ስር ተመ.

መተኮሻ "ተኮሻ" ስር ተመ.

መተያያ "አያ" ስር "መተያ" ን ተመ.

መተዳደሪያ "አደረ" ስር ተመ.

መታ¹ ግ 1. ደበደበ፣ ገረፈ፣ ገወ። 2. በጥይት አቆሰለ ወይም ገደለ። 3. ለጋ፣ ጠለዘ (አስን)። 4. በጠበጠ፣ ደባለቀ፣ አዋሃደ (ተልባን፣ እንቁላን፣...)። 5. ደረደረ፣ ከረከረ፣ ተጫወተ (በገናን፣ ከራርን፣ ግሲንቆን፣...)።

መታ ያለ አጠርና ወፈር ያለ።

መምቻ ስ በድር መሃከል የሚያልፈው ግግ እንዲጠጋጋ ወይም ልሳት እንዲል የሚመታበት የሽግግ እቃ።

መምቻ ስ 1. እንደ ብይ፣ አዝራር፣ ቆርኪ ላለ የቁጥር ጨዋታ ለመምቻነት ተመርጦ የሚያገለግል ብይ፣ አዝራር፣...። 2. እንደ "ሰኞ ግክሰሽ" ባለ የልጆች ጨዋታ ላይ እየተወረወረ ለመጓወድ የሚያገለግል የሽክሳ ሰባሪ ወይም ትንሽ ጠፍጣፋ ድንጋይ።

ምታ ስ 1. መቶ አመታት። 2. በግጥምና በግጥም መሰል ፅሁፎች ላይ የሚታይ የቀለም ወይም የፈደል አመጣጠን።

ምቻ ስ ትባት ያለው፣ የሚሸት ምግብ፣... ነካካቱ ወይም ላብ ካላብ በሂሳ ለፀሃይ በመጋለጥ መከንያት ይመጣል የሚባል የበሽታ አይነት።

ምቻ መታው የምት በሽታ ያዘው።

[የ] ምቻ መድሃኒት ስ የምቻን ሀመም

ያድናል ተብሎ ከአዩ ልዩ ቅጠላ ቅጠሎች የሚዘጋጅ መድሃኒት።

ተመታ ግ ተሸንፈ፣ ተደመሰሰ (ለምሳሌ በመርነት)።

ተማታ ግ 1. መታ፣ ደበደበ። 2. ተምታታ።

ተምታታ ግ 1. ተዘበራረቀ፣ ተደበላለቀ። 2. ተሳከረ፣ ተሳሳተ፣ ተወነበደ።

አማታ ግ 1. አጭበረበረ፣ አታለለ። 2. አዘበራረቀ፣ አደበላለቀ። 3. ምቻ ተጠናወተ፣ አመመ። ተልባ በልተህ ሳትታጠብ አትውግ ምግታሃል።

አምታታ ግ 1. አጭበረበረ፣ አታለለ። 2. አዘበራረቀ፣ አደበላለቀ።

አምታቻ ስ አጭበርባሪ፣ አታላይ።

መታ² ግ ሰረረ (አህያ፣ ፈረሰ፣...)።

መታረሪያ ስ ጥጥ በሚነደፍበት ጊዜ ደጋትን ደገፎ ለመያዝ የሚያገለግል ቀጭን እንደወት (ስለሌን ደጋን ስር ተመ.)።

መታሰቢያ "አሰበ" ስር ተመ.

መታቀፊያ "አቀፈ" ስር ተመ.

መታወቂያ "አወቀ" ስር ተመ.

መታያ "አያ" ስር ተመ.

መታጠቂያ "ታጠቀ" ስር ተመ.

መታጠቢያ "አጠበ" ስር ተመ.

መት ስ መደዳ፣ ረድፍ።

መትረብ "መሽረብ"ን ተመ.

መትረቦስ ስ በተከታታይ ብዙ ጥይቶችን በአንድ ጊዜ ሊተኩሱ ከሚችሉ የጦር መሳሪያዎች አይነት አንዱ።

መቶ ስ 1. በዘጠና ዘጠኝና በመቶ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲገፍ 100፣... ነው። ፡ 2. በዛቱ አስር አስርችን የሚያህል። መቶ ስምቻ።

መቶ በመቶ ሙሉ በሙሉ።

[የ] መቶ አለቃ ስ ከሻንበል በታች የሚገኝ ወታደራዊ ግእረግ።

*መቻ

ምቻ ፡ 1. የሚደላ፣ ምቻት ያለው። 2. ተሰማሚ የሆነ፣ የሰጠ። ለካሪዉ ትምህርት ቤት ለመስራት ምቻ ነው።

ምቻት ስ ድሉለ።

ተመቻ ግ 1. ደላ፣ ተሰማሚ። 2. ተሳካ፣ ሆነ። ከተመቻኝ አመጣሁ።

ተመቻች ግ 1. ተደላደለ፣ ተሰተካከለ። 2. ተዘጋጀ፣ ተሰናዳ።

አመቻ ግ ምቻ፣ ተሰማሚ ሆነ።

አመቺ ት ምቹ የሆነ ተሰማሚ።

አመቻቸ ግ 1. አደላደለ፡ አስተካከለ። 2. አዘጋጀ፡ አሰናጸ።

መቼ (መቻ) ተው. ግ. አንድ ጉዳይ የተከናወነበትን ወይም የሚከናወንበትን ጊዜ ለመጠየቅ የሚያገለግል የጥያቄ ቃል። መቼ መጣ?

መቼም መቻ ምንጊዜም ቢሆን፡ በየትኛውም ጊዜ ቢሆን፡...። መቼም መቻ እንደዚህ ሆኖ ሊያውቅም።

መቼም (መቼውንም) ምንምጊዜ፡ አንድም ተን። መቼም እንደዚህ ላይነት ነገር ሊጋጥሞኝ ሊያውቅም።

ከመቼው ከምንጊዜው (ፍጥነትን ለማድነት የሚነገር)። ከመቼው ሄደህ መጣህ?

ከመቼውም ጊዜ ይልቅ/ይበልጥ/ያነሰ ከምንጊዜውም፡ ከማንኛውም ጊዜ ይልቅ ወይም ይበልጥ ወይም ያነሰ። ከመቼውም ጊዜ ይልቅ ለየቶ ተሰማምቶኛል።

መነመነ ግ 1. ቀጠነ፡ ኮሰመነ፡ ከላ። 2. በጣም ትንሽ ሆነ፡ ጠበቀ። ተሰፋው መነመነ።

መንማና ት ኮሰማና።

ተመናመነ ግ ቀስ በቀስ እያለቀ ሄደ (ገንዘብ፡ እህል፡...)።

መነሳንስ “ክሰነሰ” ስር ተመ.

መነሽ ግ 1. በታተነ። የተነጠፈውን ላላጋ መነሸው። 2. በቀንዱ መሬት እየሚረና እየቆፈረ አፈሩን ወደላይ ወረወረ (ውጊያ መጣጥም የማረውና ያሰኘው በሬ)።

መንሽ ስ በመወቃት ላይ ያለን እህል ለመበርበርያ፡ ለመበተኛ፡ ለማዝሪያ፡... የሚያገለግል ከእንጨት የተሰራና ብዙውን ጊዜ ሰስት ጣት ያለው የአውደማ መሳሪያ።

መንሽ

ተመነሽ ግ አውደማ ላይ ያለ እህል በመንሽ ተበረበረበ፡ ተበተነ።

አመነሽ ግ አውደማ ላይ እየተበራዩ ያለን እህል በመንሽ ወደ ላይ በመወርወር በነፋስ እማከይነት ምርቱ ከገለባው እንዲለይ አደረገ።

*መነሸነሽ

ምንሸንሽ ት ያጌጠ፡ ሽሙንመን፡ የተዋበ።

ተምነሸነሽ ግ 1. ተሸምነሞን፡ አጌጠ። 2. (ገንዘብ ወይም ምግብ፡...) እንደልቡ በብዛት፡ አገኘ ወይም እንደፈለገው በብዛት ተጠቀመበት።

አምነሸነሽ ግ 1. አሰጌጠ፡ አሸምነሞን። 2. አጠገበ፡ በብዛት ሰጠ ወይም ጋዘበ፡... (ምግብን፡ ገንዘብን፡...)።

መነሻ “ነሳ” ስር ተመ.

መነሽ ዝ.ከ.

*መነቀ

ምንቂያም ት (ስድብ) 1. ምንት ምንት የሚል። 2. ሊሰኝ።

ምንት ምንት አለ ግ ሲሄድ ወይም ሲራመድ በውነቱ ውዝ ውዝ፡ ውንጥ ውንጥ አለ።

መነቀለ ግ ከስሩ ነቀለ፡ መነገለ፤ መነቀረ።

መነቀረ ግ 1. መነገለ፡ መነቀለ። 2. በተነ፡ አፈረሰ፡ አቀማመጡን አበላሸ፤ መነጨረ።

መንቃራ ት (ስድብ) 1. ሰውነቱን እያቅበጠበጠና እያወዛወዘ የሚሄድ፡ ርጋታ የሌለው፤ ሲሄድ ወዲያና ወዲህ የሚረገጥ። 2. በሆነ ባልሆነው የቁጣ ስሜት የሚያሳይ፡ ቀልቃላ የሆነ፡ ርጋታ የሌለው።

ምንቅርቅሩ ወጣ በስርአት ተቀምጦ የነበረው ነገር ተበታተነ፡ ተበለሸሸ፡...

ምንቅርቅራቸው ወጣ በከፍተኛ ደረጃ ተጣልተው ወይም ተናቁረው ተለያዩ።

ተመናቀረ ግ 1. ተጣላ፡ ተናቀረ። 2. በጥል ተለያዩ። 3. ወዲያና ወዲህ ረገጠ፡ ተበዬገደ። 4. ርጋታ በሌለው ሁኔታና በቁጣ ስሜት አንድ ድርጊት ፈፀመ (በንግግር፡ በስራ፡...)።

አመናቀረ ግ 1. አጣላ፡ አናቀረ። 2. በጥል አለያዩ።

መነሳንብ “ክሰነብ” ስር ተመ.

መነተገ ግ መነተፈ፡ ቀማ፡ ነጠቀ።

መነተፈ ግ 1. ነጠቀ፡ ቀማ። 2. ሰረቀ።

መነቻክ ግ 1. በጣም አደፈ፡ ቆሸሸ። 2. በጣም ከማደቱ ወይም ከመቆሸሹ የተነሳ ቢያጥቡት አልፀዳ አለ (ለልብስ)። 3. አልታኘክ፡ አልገራ አለ፤ አኞ ሆነ (ስጋ)። 4. አላቆም ወይም አላባራ አለ (ዝናብ)።

መንቻክ ት 1. በቀላሉ የማይታኝክ፤ አኞ (ስጋ)። 2. ቶሎ የማያቆም ወይም የማያባራ (ዝናብ)። 3. (ዘይ.) ነዝናዛ፡ ጨቅጫቃ፡ ነገር ከያዘ የማይለት፤ ቸኮ።

ተመናቸክ ግ ቸክ አለ።

መነቸፈ ግ ነጨ፡ በጨቀ።

መነሻ ግ የአለምን ነገር፡ ተድላና ደስታን ንቆና

ትቶ፡ ከሰው ተለይቶ በዱር፡ በጫካ ወይም በገጽም ሊኖር ይደ።

መናኝ (መናኒ) ስ የመነ መነኩሴ፡ ባህታዊ።

ምናኒ (ምነና) ስ (ሃይ.) የአለምን ነገር፡ ተድላ ደስታን ንቆና ትቶ ከሰው በመለየት በዱር፡ በጫካ ወይም በገጽም መናኝ።

መነን ስ 1. ነጭ ቀጭን የሆነ የፊትል አይነት። 2. (ዘይ.) ሀ. ቆንጆ፡ ውብ (ለሴት)። ለ. በጣም ቀጭን የሆነና ውሃነት ያለበት (ቡና፡ ጠላ፡...)

መነኩሰ (መለኩሰ) ግ መነኩሴ ሆነ።

መነኩሴ (መለኩሴ) (ብ.ቁ. መነኩሳት)

ስ የምድራዊውን አለም ደስታና ድሎት በቃኝ ብሎ፡ ከፍትወተ ስጋ የተገለለና የተፀለየበት ወይም የተባረከ ቆብ የጫነ፡ ለነፍሱ ብቻ ያደረ ሰው (ለሴት መነኩሳት ይባላል)።

መነኩሲት ወፍ ስ እንደ ቆብ ያለ ቁንጭ ያላት ወፍ።

ምንኩስና ስ በአለም ላይ ያለውን ተድላና ደስታ ትቶና ንቆ በመገለል የመኖር ሀይወት።

አመነካሳ ግ ቀድሶ ባርከና ተገቢውን ስርአተ ፀሎት እድርጎ ቆብ ጫነለት፡ ፤ መነኩሴ አደረገ።

መነዘለ ግ ሚዛን ደፋ፡ ከበደ፡ ወደ አንድ በኩል አጋደለ፡ አዘነበለ፤ አመዘነ።

መነዘረ ግ 1. ጥቅል ገንዘብን ተመጣጣኝ ዋጋ ወደላላቸው ቅንሰናሽ ብርቶ ወይም ሳንቲሞች ለወጠ፡ ዘረዘረ፡ ሸረፈ። 2. አንድን የሌላ አገር ገንዘብ ወደሌላ የውጭ አገር ገንዘብ ለወጠ፡ ቀየረ፡ ዘረዘረ። 3. ገንዘብ አወጣ፡ አባከነ፡ አጠፋ። ገንዘቡን በሆነ ባልሆነው መንዘር ፈረሰው። 4. ፀሃይ ወይም ነፋስ እንዲመታው ወይም እንዲያገኘው በተነ፡ ዘረጋ፡ አሰጣ፡ ዘረጋ።

ምንዛሪ ስ 1. ከተወሰነ ጥቅል ገንዘብ ጋር አኩል ዋጋ የሚኖረው ቅንሰናሽ ብር፡ ሳንቲም ወይም ዝርዝር ገንዘብ። 2. ለአንድ አገር ገንዘብ አቻ የሚሆን የሌላ አገር ገንዘብ።

ምንዝር ስ 1. በጥንታዊ የመሬት ስሪት ውስጥ በርስት አለቃው ስር ያሉና ዝምድና ያላቸው የርስቱ ተካፋዮች። 2. አለቃ ያልሆነ የበታች ሰራተኛ።

መነደበ ግ 1. ደበደበ፡ መታ፡ ነረተ (በዱላ፡ በብትር)። 2. ጎዳ፡ አስቃዬ (ችግር፡ ረሃብ)።

መነደገ ግ በሃይል ነጠቀ፡ መነወቀ፡ ቀማ።

ተመነደገ ግ በፍጥነት አደገ፡ ረዘመ።

መነጀዘ ግ በጣም አደፈ፡ ቸከ።

መጀሊስ ስ ገባኢ፡ ሸንጎ፡ ለተወሰነ አላማ

አንድ ቦታ ላይ የተቀመጡ የሰዎች ስብስብ።

መነገለ ግ ከስራ ነቀለ፡ ፈነቀለ።

መነገጃ “ነገደ” ስር ተመ.

መነገገ ግ መንገጭላ ወይም አገጭ ወይም ጉንጭ አካባቢ ይዞ እፍ አስከፊታ፡ ፈለቀቀ።

መንጋጋ በፊደል ተራው ተመ.

መነገለ ግ በላ፡ ነደለ፡ ሰረሰረ።

መንገል ስ ጠፍርን፡ ቀበቶን፡... ለመብሻ የሚያገለግል እንደ ወስፌ ያለ መሳሪያ።

መነገለ ግ ተናፈጠ፡ ጎልጉሎ አወጣ (ንፍጥን)።

መንገል ስ ተጎልጉሎ የወጣ ወፍራም ንፍጥ።

መነጠ ግ በጣም ደሀየ፡ ተቸገረ።

መናጢ ት 1. ምንም የሌለው፡ ድሃ፡ ምስኪን። 2. ክፉ።

መነጠረ ግ 1. ጫካ፡ ዱር፡ ሳር ያለበትን ቦታ በመጨፍጨፍ ወይም በማጨድ አፀዳ፡ ወለል አደረገ። 2. ለይቶ አወጣ፡ አጠፋ። ሀዘቡ ሊቦችን ከያብሰት መነጠረ። 3. በደንብ፡ ጥርት እድርጎ አጠበ። 4. በአርጫሜ ወይም በአለንጋ ገረፈ።

መነጠቀ ግ 1. በድንገት በሃይል ቀማ፡ ነጠቀ፡ መነወቀ። 2. ነቀሎ፡ ሰበ፡ መዝዞ፡ ጎትቶ አወጣ። 3. ደምን በዋገንነት ሳበ፡ ነጠቀ።

መንጠቆ ስ ሹልና ቆላፋ የሆነ የላሳ መያዣ ወይም ማጥመቻ ብረት።

ተመነጠቀ ግ 1. ድንገት ብድግ ብሎ ሄደ። 2- መጠቀ፡ ራቀ፡ ከፍ አለ ። 3. ፈጣን እድገት አሳየ።

መነጥር “መነፅር” ግ ተመ.

መነጠ ግ 1. ፈለቀ፡ ተንፎለፎለ፡ ፈሰሰ፡ ጎረፈ (ለምሳሌ ውሃ ከመሬት ውስጥ)። 2. ተገኘ፡ ፈለቀ (ሃሳብ)።

ምንጭ ስ 1. ከመሬት ውስጥ ውሃ በተፈጥሮ የፈለቀበት ቦታ። 2. የአንድ ነገር መገኛ፡ መነሻ፡ ምክንያት።

አመነጠ ግ 1. ውሃ አፈለቀ። 2. አፈሰሰ፡ አወረደ (እንባን)። 3. አገኘ፡ አመጣ፡ አፈለቀ (ሃሳብን፡ መፍትሄን፡...)።

መነጠረ ግ 1. በተነ፡ ጫረ። 2. ጠጉርን በሚደ አሰጠረ።

መንጫራ ት 1. ፀጉሩ የተንወበረ። 2. (ዘይ.) ቁጡ፡ ጠባዩ የማይመቸ።

መነወቀ ግ በሃይል በድንገት ነጠቀ፡ ወሰደ።

***መነወቀ**

መንጫቃ ት ነዝናዛ፡ ጨትጫቃ።

ተመናዊቀ ግ ተቆጣ፡ ተቆናጠረ።

አመናዊቀ ግ በቁጣና በማጥላላት ወይም

በንቀትና ሰነርላት በገደለው አካሄን ተናገረ።
መነፅር (መነጥር) ለ ክብ ወይም ሞላላ ወይም
 አራት ማእዘን ቅርፅ ያላቸው ጥንድ የማሳያ
 ብርጭቆች የተገጠመለት፤ ጀርዎች ላይ
 የሚያርፉ ሁለት ዘንግ ያሉትና አፍንጫ ላይ
 እንዲያርፍ ሆኖ የተሰራ፤ በተለያዩ የአይን በሽታ
 ምክንያቶች የማየት አቅም ሲደክም ወይም
 አይንን ከፀሃይ ብርሃን ለመከላከል ሲባል አይን
 ላይ የሚደረግ መሳሪያ፤ አይነርግብ።

መነፅር

መነፍ “ነፈፈ” ስር ተመ.

መና 1. ከንቱ፤ ብላሽ፤ ዋጋ የሌለው። 2. ባዶ።
ገንዘቡን ሳያገኝ መናውን ቀረ።

መና ቀረ 1. ባዶውን ቀረ። 2. ከንቱ፤ ብላሽ
 ሆኖ ቀረ።

መኛ ለ በመፅሃፍ ቅዱስ እንደተፃፈው
 እግዚአብሔር ከሰማይ እያወረደላቸው
 እስራኤላውያን በምድረ በፃ ላሉ ይመገቡት
 የነበረ ምግብ።

መናህሪያ ለ 1. የህዝብ ማንጓገጥ (መኪና፤
 ባቡር፤...) መነሻና መድረሻ ጣቢያ። 2. መገናኛ፤
 መሰብሰቢያ፤ መከማቻ። የኃይሎች መናህሪያ
 /የሌቦች መናህሪያ።

መናሄ “ምናሄ”ን ተመ.

መናኛ ት ጥራት የሌለው፤ ተራ።

መናኝ “መነነ” ስር ተመ.

መናጀ “ነጾ” ስር ተመ.

መናገሻ ከተማ “ነገሰ” ስር ተመ.

መናጢ “መነጢ” ስር ተመ.

መናፈሻ “ነፈሰ” ስር ተመ.

መናፍቅ ለ በአንድ ሃይማኖት ውስጥ አጠቃላይ
 ከሆነው ከእምነቱ ድንጋጌ ውጪ ለየት ያለ
 መንገድ ይዞ የሚከተልና በእምነቱ ውስጥ
 ያሉትን አንዳንድ መሰረታዊ ነጥቦች የማይቀበል፤
 ተጠራጣሪ።

መን ለ ሽማግሌ የግራና የቀኝ እግሩን እያፈራረቀ
 ሲረገጠው አንዱ ወደ ላይ ሌላው ወደታች
 በመሆን ድርና ማግን የሚያስጣጥር ወይም
 የሚያወሳሰብ የሽማግሌ እቃ።

መንማና “መነመነ” ስር ተመ.

መንስኤ “ነነላ” ስር ተመ.

መንሸላሊት “እንሸላሊት” ን ተመ.

መንሽ “መነሽ” ስር ተመ.

መንቀል ለ ረዘም ብሉ ቀጠን ያለ እንገት
 ያለው የውሃ መያዣ ቅል ወይም ሽከላ።

መንቀል

መንቀሻ “ነቀሰ” ስር ተመ.

መንቀሻ “ነቀሰ” ስር ተመ.

መንቃራ “መነቀረ” ስር ተመ.

መንቆር “ነቆረ” ስር ተመ.

መንበር ለ 1. መቀመጫ ወይም ወንበር
 (ለንጉስ፤ ለፓትርያርክ፤...)። 2. እንደ ቁም
 ሳጥን ሆኖ በአራት ማእዘን መልክ የተሰራ
 የታቦት ወይም የፅላት ማስቀመጫ።

መንበረ መንግስት ለ የንጉስ የክብር
 መቀመጫ ወይም ወንበር፤ ዙፋን።

መንበረ ፀባሐት ለ ሰማያዊ የአምላክ ዙፋን።

መንታ ለ 1. በአንድ ጊዜ ከአንዲት እናት
 የተወለዱ ቁጥራቸው ከአንድ በላይ የሆኑ ልጆች፤
 ግለገሎች፤...። ት 2. የታችኛው ክፍሉ አንድ
 ሆኖ ከላይ እንደ ባላ ሁለት የሆነ።

መንታ መንገድ ለ ከተለያዩ አቅጣጫዎች
 የሚመጡ መንገዶች የሚገናኙበት ወይም አንድ
 መስመር የነበረው ወደ ተለያዩ አቅጣጫዎች
 የሚከፋፈልበት መንገድ።

መንታ ምላሽ 1. ለፍላጎ፤ ተሳዳሪ። 2.
 አንድን ጉዳይ በሚመለከት አንድ ጊዜ ሌላ፤ ሌላ
 ጊዜ ደግሞ ከበፊቱ የተለየ ሌላ ነገር የሚናገር፤
 ቀላማጅ።

መንትያ ለ ከአንድ እናት ባንድ ጊዜ
 ከተወለዱት መንታ ልጆች አንዱ።

መንቻክ “መነቻክ” ስር ተመ.

መንከላወሻ “ከለወሰ” ስር ተመ.

መንከት “ነከተ” ስር ተመ.

መንከፍ ት ቂል፤ ሞኝ፤ እንከፍ።

መንካ ቀልቋል የ“ቀልቋል” ን 1ኛ ፍቺ
 ተመ.

መንካካ ለ የበቀሉ ትንጹ።

መንኮራኩር ለ ከመራት ውጭ ወደ አሉ

ጥላቂቶች ወይም በጠፈር ላይ ለሚነሱ ልዩ ልዩ ጥናቶች የሚላኩ ተመራማሪዎች፤ መሳሪያዎች... የሚጓዙበት ዘመናዊ መሳሪያ።

መንደላት “ነደለ” ስር ተመ.

መንደላት ዝከ.

መንደሪን ስ እንደ ብርቱካን ያለ፣ ቅርፊቱ በቀላሉ ሊሳጥ የሚችልና ውስጡ ብዙ ፍሬዎች ያሉት የሚበላ የፍሬፍሬ አይነት፤

መንደር ስ በተወሰነ አካባቢ ቤቶች እጅብ ብለው፣ ተቀራርበው የተሰሩበት፣ በገጠር ወይም በከተማ ውስጥ የሚገኝ የመኖሪያ ቦታ፣ ሰፈር፣ አምባ።

መንደረኛ ት መንደር ለመንደር የሚዘር፣ ስራ ፈት፣ አውደልጻይ።

መንደርተኛ (መንደረተኛ) ስ በአንድ መንደር የሚኖሩ ሰዎች።

መንደርቶ ስ ራሳም ወይም ቋራም ዱላ፣ መንደር።

መንደርደሪያ “ደረደረ” ስር ተመ.

መንዲስ ት ወፍራም፣ ደንጻና፣ ግዙፍ።

መንዶ (ሜንዶ) ስ መንደርቶ።

መንዶ

መንጃ ፈቃድ “ነጻ” ስር ተመ.

መንገድ ስ 1. መሄጃ፣ መተላለፊያ፣ መመላለሻ፤ ጎጻና። 2. ዘዴ፣ ብልሃት፣ አሰራር። ችግሩን በሌላ መንገድ ግስወገድ ይቻላል። 3. አቅጣጫ፣ መልክ፣ በኩል። ጉዳዩን በሁለት መንገድ ግዮት ይቻላል።

መንገድ ሄደ ራቅ ወጸለ ቦታ ሄደ።

መንገድ ለቀቀ አሳለፈ፣ መተላለፊያ ሰጠ፣ ዞር አለ።

መንገድ መታው ብዙ መንገድ በመሄዱ ደከመ፣ ጣመ።

መንገድ ሰጠ 1. አሳለፈ፣ ዞር አለ፣ መንገድ ለቀቀ። 2. አንድ ነገር እንዲያደርግ አሳየ፣ መራ።

መንገድ ቀደደ 1. መንገድ አወጣ፣ አበጀ። 2. አዲስ ስራን ለመስራት የመጀመሪያው ሰው ሆነ።

መንገድ አወጣ በፊት ያልነበረ አዲስ መንገድ ወይም መተላለፊያ ሰራ፣ መንገድ

ቀደደ።

መንገድ አገኘ 1. ሰበብ፣ ምክንያት አገኘ።

2. ዘዴ፣ ብልሃት አገኘ።

መንገድ ከፈተ 1 አዲስ መንገድ፣ ጎጻና ሰራ፣ መንገድ ቀደደ። 2 አሳለፈ፣ ዞር አለ፣ መንገድ ለቀቀ። 3. አዲስ ስራን ለመስራት የመጀመሪያው ሰው ሆነ።

መንገድ ያዘ ፈር፣ መስመር ያዘ።

መንገድ ጠረገ መንገድ ቀደደ።

መንገድ ጠራጊ አንድ አዲስ ስራን ለመስራት የመጀመሪያ የሆነ፣ ጀግሪ።

የመንገድ አልጋ ስ መጠኑ አነስተኛ የሆነና መተጣጠፍ የሚችል፣ ለማጓጓዝ እመቺ የሆነ አልጋ።

መንገደኛ ስ 1. በመንገድ ላይ የሚተላለፍ፣ አላፈ አግዳሚ። 2. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ለመሄድ ወይም ለመጓዝ የተነሳ ወይም በመጓዝ ላይ ያለ። 3. አንድ ቦታ ረግቶ የማይቀመጥና መንገድ የሚያበዛ፣ ሂያዺ።

መንገጭላ (መንጋጭላ) ስ የታችኛዎቹ ጥርሶች የሰፈሩበት አካል፣ አገጭ፣ ግንጭ።

መንጋ ስ 1. በአንድነት የተሰበሰበ ክብት። 2. ብዙ፣ አያሌ። መንጋ ፈሪ።

መንጋጋ ስ የውሻ ከራንቻ ከሚባለው ጥርስ ሂላ የሚገኝና ምግብ ለማግኘትና ለማድቀት የሚያገለግል ጠፍጠፍ ያለ ትልቅ ጥርስ። (ሰአሉን ጥርስ ስር ተመ.)።

መንጋጭላ “መንገጭላ”ን ተመ.

መንግስት “ነገሰ” ስር ተመ.

መንጎል¹ “መንጎለ” ስር ተመ.

መንጎል² “መንጎለ” ስር ተመ.

መንጎል³ ስ ቀለም እየተጠቀሰ የሚገፍበት ብእር የተሰካበት ዘንግ፣ የበእር እጀታ።

መንጠቆ “መነጠቆ” ስር ተመ.

መንጫራ “መነጫረ” ስር ተመ.

መንጫቃ “መነጫቃ” ስር ተመ.

መንጮረር “ጮረረ” ስር ተመ.

መንፈስ (ብ.ቁ. መኖፍስት) ስ 1. የማይዳሰስ፣ የማይወጠጥ፣ ረቂቅ ነገር። 2. ህሊና፣ አእምሮ። የመንፈስ ደስታ አገኘ። 3. ስሜት፣ ፍላጎት። መንፈሱ ተነስቷል። 4. የነገር፣ የስራ፣ የሃሳብ አገጣጣሚያ፣ ሁኔታ።

መንፈሱ ሞተ ተስፋ ቆረጠ፣ የመንፈስ ብርታት አጣ።

መኖፍስት ስ 1. የመንፈስ ብዙ ቁጥር። 2. አጋንንት።

መንፈስ ደካማ ስ ወኔ ቢስ፣ ሃሞተ ቢስ፣

በተላላ ተስፋ የሚቆርጥ።

መንፈስ ጉባኤ (መንፈሳዊ ጉባኤ) ለ የእትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን በመንፈሳዊ ተግባር ረገድ ልትፈፅመውና ልትከተለው የሚገባትን ጉዳይ እየመከረ እንዲወስን በ1918 እ/ም የተጻፉ መግቢያ።

መንፈስ ጠንካራ ለ ተስፋ የማይቆርጥ፣ የማይበገር፣ ብርቱ፥ ፅኑ።

መንፈስ ቅዱስ ለ 1. የእግዚአብሔር ባህርይ የሆነ፣ የማይዳለስና የማይወሰድ ረቂቅ መለኮታዊ ሃይል። 2. ከሰቡፍ ስላሊዎች አንዱ የሆነ እግዚአብሔር አምላክ።

መንፈሳዊ ት 1. ሃይማኖት ነክ። 2. ሃይማኖተኛ፣ አማኝ፣ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ የሚያከብር። 3. በሃይማኖቱ ስርአት መሰረት ከሞት በሂሳ ላለው ሀይወት ራሱን የሚያዘጋጅ፣ አለማዊ ያልሆነ።

መንፈሳዊ ቅናት ለ ሌላው ከደረሰበት ደረጃ ለመድረስ፣ ያደረገውን ጥሩ ነገር ለማድረግ፣... የሚፈጠር በምትገኝበት ላይ ያልተመሰረተ የተከከለ ስሜት፣ ፍላጎት።

መንፈሳዊ ባህል ለ እንደ ሙዚቃ፣ ስነ-ህጻናት፣ ስእል፣ ርእዮተ-አለም፣ ስነ ምግባር፣... ያለ የአንድ ማህበረሰብ ባህል።

መንፈሳዊ ትምህርት ለ ሃይማኖት ነክ ትምህርት።

መንፈቅ ለ የስድስት ወር ጊዜ ወይም የአመት አጋማሽ።

መንፈቀ ሌሊት ለ እኩለ ሌሊት።

መንፈቀ መአልት ለ እኩለ ቀን።

መኖ ለ የከብት ቀለብ።

መኖሪያ “ኖረ” ስር ተመ.

***መኖ**

ምኞት ለ አንድን ነገር የማድረግ፣ የማግኘት፣... ፍላጎት፣ ጉጉት፣ ከጀል።

ተመኖ ግ አንድን ነገር ለማግኘት፣ ለማድረግ፣... ፈለግ፣ ከጀል፣ ጓጓ።

መኝታ “ተኝ” ስር ተመ.

መአልት ለ ከጠየቅ እስከ ማታ ያለው የብርሃን ጊዜ፣ ቀን።

መአት ለ 1. ከፍተኛ አልቂት፣ ችግር፣... የሚያስከትሉ እንደ ረሃብ፣ የመሬት መንተጥተጥ፣ ቃጠሉ፣... የመሳሰለ አደጋ፣ መቅሰፍት። 2. (ዘይ.) በማም ብዙ፣ አያሌ።

መላት ጓደኞች ለሉት።

መአት አወራ የመከራ፣ የችግር፣... ወሬ አጋኖ ነገረ፣ ተናገረ።

መአት አወራ ሁልጊዜ የመከራን፣

የችግርን፣... መምጣት ብቻ የሚናገር።

መአተኛ ት 1. ብዙ ጊዜ ስለጭንቅ፣ ስለመከራ፣ ስለችግር፣... አጋኖ የሚያወራ። 2. የሚሰራው ሁሉ የሚያስደንቅ፣ የሚያስገርም፣ ተአምረኛ።

መአዛ (ማዛ) ለ ደስ የሚል ሽታ ወይም ጠርን።

መከለሻ “ከለሰ” ስር ተመ.

መከላ (መከሎ) ለ ጻል፣ ፍንቃይ።

መከላከያ “ከለከለ” ስር ተመ.

መከመከ ግ ላላ፣ ለሰለሰ፣ ትምክ ትምክ አለ።

መከረ ግ 1. እንዲህ ቢሆን ይሻላል ብሎ ለሌላ ሰው ነገረ፣ ሃሳብ ሰጠ። **ለረገጥቶ የገኘለ ልብሰ እንድንሃ መከረን።** 2. አስጠነቀቀ፣ ጎበፀ። **የግመቱ አለኩል እንዳይጠግ መከረው።** 3. ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆነ ሰው ባንድነት ደለተ፣ አሲረ። 4. ተወያየ፣ ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ። **ከመሳናኛው በፊት በጉዳዩ ላይ ብዙ መከረውብታል።**

መማከርት ለ የምክር ቤት አባላት።

መከሪ ት 1. ምክር የሚሰጥ። 2. ተቆጧ፣ የሚጎበፅ።

መከር ጊ.ክ.

ምክር ለ 1. ይጠትማል ተብሎ የሚቀርብ የሃሳብ፣ አስተያየት፣...። 2. መደረግ ያለበትንና ያለበትን ለመምረጥ በሰዎች መካከል የሚደረግ ውይይት፣ ንግግር፣ የሃሳብ ልውውጥ። 3. ተግላፅ፣ ማስጠንቀቂያ። **ይህ ልጅ ፀባዩ እየተበላሸ ነው ምክር ያስፈልገዋል።**

ምክር ሰማ የተባለውን፣ የተነገረውን ተቀበለ፣ ፈፀመ፣ በስራ ላይ አዋለ።

ምክር ተቀበለ ጊ.ክ.

ምክር ቤት ለ 1. የተወሰኑ ሰዎች በአባልነት ተመርጠው ወይም በሙያቸው ተቀጥረው አንድ የተወሰነ ስራ የሚያከናውኑበትና ድርጅቱ ወይም ቢሮው የተጻፉመበትን አላማ መሰረት በማድረግ ልዩ ልዩ ደንቦች፣ መመሪያዎች፣ ውሳኔዎች የሚያስተላልፉበት ቢሮ ወይም ድርጅት፣ የሰዎች ስብስብም ምክር ቤት ይባላል። ምሳሌ ህግ መወሰኛ ምክር ቤት /ንግድ ምክር ቤት። 2. ፓርላማ።

ምክክር ለ መደረግ ያለበትንና የሌለበትን ለመወሰን ከአንድ በላይ በሆኑ ሰዎች መካከል የሚካሄድ ውይይት፣ የሃሳብ ልውውጥ።

ተመክረ ግ 1. ምክር ሰማ፣ ተቀበለ። 2. በአንድ ጉዳይ ላይ ውይይት፣ ምክር ተደረገ።

ተመክረ ለ ምክር። **ተፈጥሮን ተመክሮ አይመለከውም።**

ተመክከረ ግ ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ፣

ተወያየ።

ተማከረ ግ አንድን ጉዳይ ለማድረግ ወይም ላለማድረግ የሌላ ሰውን ሃሳብ፣ አስተያየት፣ ጠየቀ፣ ከሌላ ሰው ጋር ተነጋገረ።

አመክሮ ስ ምክር፣ ተግላፅ፣ ማስጠንቀቂያ። አስረኞቹ በአመክሮ ተፈቱ።

አማካሪ ግ 1. ምክር፣ ሃሳብ፣ አስተያየት ጠየቀ፣ እንዴት ቢሆን ይችላል አለ። 2. በምክር ረዳ፣ አገዝ፣ ሃሳብ፣ አስተያየት ሰጠ።

አማካሪ ት 1. አንድን ስራ፣ ጉዳይ፣... በተመለከተ የሙያ ምክር የሚሰጥ ባለሙያ። የሀገር ልማት ስ 2. ሃሳብ፣ አስተያየት፣ ምክር የሚሰጥ።

መከራ ስ ፈተና፣ ጭንቅ፣ ስቃይ።

መከራ ቀመሰ ችግር፣ ስቃይ ደረሰበት።

መከራ በላ ተሰቃየ፣ ተቸገረ።

መከራ ዛቀ ብዙ መከራ ደረሰበት።

መከራውን አየ 1. ለፋ፣ ማሰኘ። 2. ተቸገረ፣ ተሰቃየ።

መከረኛ ት ችግር፣ ስቃይ፣ መከራ የማይለዋው።

መከር (መሀር) ስ በክረምት ተዘርቶና በቅሉ የደረሰው እህል የሚታወቅበትና የሚሰበሰብበት ወቅት።

መከር ተከተተ በመከር ወቅት የተገኘው ሰብል ታጭዶ፣ ተሰብስቦና ተወቅቶ ወደ ጎተራ ገባ።

መከተ ግ 1. ተከላከለ (ጦርን በጋሻ፣ ጽላን በጽላ ወይም በእጅ፣...)። 2. አገደ፣ መለሰ፣ ተቋቋመ። 3. ጋረደ፣ ከለለ፣ ሸፈነ፣ መከታ ሰራ።

አይመከተውም 1. አይመልሰውም

2. አይበቃውም፣ አያጠግበውም።

መከታ ስ 1. መከላከያ ወይም መመከቻ ጋሻ። 2. ማሸንበቅ፣ በወፊቃ፣... የሚሰራ ከለላ፣ ግርዶሽ።

ምክቶሽ (ምክት) ስ ሁለት ሰዎች አንዱ ሌላውን በየዘው ጽላ እንዳይመታው እየተከላከሉ የሚጣወቁት ባህላዊ ውጭ።

መከተቻ "ከተተ" ስር ተመ.

መከነ ግ 1. የማይወለድ፣ ፍሬ የማይሰጥ ሆነ። 2. ጠፋ፣ ሞተ (ሆድ ውስጥ ያለ የኮስ ትል)።

መከን (መሃን) ስ ሙሉድ የማትችል ሴት ወይም ግሰወለድ የማይችል ወንድ።

መከን እንደድ ስ የማያፈራ እንደድ።

የመሃን ልጅ ብርቱ፣ የሚሳሰሉትና ተሞላቆ ያደገ ልጅ።

*መከኘ

ምክንያት ስ 1. አንድ ነገር ሊሆን፣ ሊፈፀም፣ ሊደረግ የቻለበት ወይም የሚችልበት መሰረተ ነገር፣ ሳቢያ፣ መነሻ። 2. ሰበብ። ላለመከራት ምክንያት አታብዛ።

ተመከኘ ግ 1. በሌላ ተሳባሪ፣ ተላክከ። 2. ሰበብ፣ ምክንያት ተሰጠ።

አመክኘ (አመሃኘ) ግ 1. በሌላ ላሳበብ፣ ላላክከ። 2. ሰበብ፣ ምክንያት ሰጠ።

መከዳ ስ እንደ ትራስ ሆኖ የተሰራ የእጅ፣ የጎን መደገፊያ።

መከፍከፊያ "ከፈከፈ" ስር ተመ.

መኪና ስ ሰውን፣ እቃን፣... በመሬት ላይ ለማጓጓዝ የሚያገለግል አራት ወይም ከዚያ በላይ ጎምዎች ሊኖሩት የሚችልና ሞተሩ በነዳጅ ሃይል የሚንቀሳቀስ የተሽከርካሪ አይነት (ሰአሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)።

መኪና ያዘ የሚነዳው መኪና አገኘ ወይም ባለመኪና ሆነ።

መኪና ሰፊ ስ ልብስ ሰፊ።

መኪና ነጂ ስ ሸፈር።

*መኪ

ተመኪ ግ ተግመነ (በሃብቱ፣ በእውቀቱ፣ በወገኑ፣...)።

መመኪያ ስ አለጅታ፣ መከታ፣ መከራያ።

ትምክህት ስ ከመጠን በላይ በራስ መመካት፣ መተማመን፣ ራስን ከፍ አድርጎ የማየት ስሜት።

ትምክህተኛ ት ከመጠን በላይ በራሱ የሚመካ፣ የሚተማመን፣ ራሱን ከፍ አድርጎ የሚያይ፣ ማንከህሉኝ ባይ።

አስመኪ ግ አኮራ። የሚያስመክ ስራ ስርጽላ።

መኪራ "መከረ" ስር ተመ.

መኪር ዝ.ከ.

መከተቻ "ከተተ" ስር ተመ.

መክኒክ (መክኒክ) ስ ሞተር ነክ የሆኑ ነገሮችን፣ ማሽኖችን፣ መኪኖችን፣... የማደስ፣ ማገጠም፣... ስራ የሚሰራ ባለሙያ።

መክን "መክን" ስር ተመ.

መክከለኛ "መክከለ" ስር ተመ.

መክከል ዝ.ከ.

መኪያ ስ መወረሻ።

በመኪያው በስተመወረሻ፣ በሂላ። በመኪያው ነገሩ ሁሉ እንዲህ ሆነ!

መኪ ስ ኹንጉርጉር መልክ ያለው አደንጓዴ።

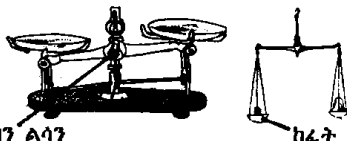
መክሊት ስ ሰላሳ ኪሎ ግራም ያህል የሚመዝን የከብደት መሊኪያ።

መክሰሰ ስ በምላሽ ስለራት መክከል ለእራት

መዳረሻ ተብሎ የሚባል ምግብ መቆያ።
 መከተረ "ከተረ" ስር ተመ.
 መከደኛ "ከደነ" ስር ተመ.
 መከድ ስ የጎራደ እጅታ።
 መከረላት "ከረላ" ስር ተመ.
 መከረቻ "ከረተ" ስር ተመ.
 መከረያ "ከረላ" ስር ተመ.
 መኮሮኒ (ማኮሮኒ) ስ ከስንደ ዱቂት ሊጥ በተለያየ ቅርፅ (ወስጠ ክፍት፣ ጥምዝ፣...) ሆኖ ባሳወቀ የሚዘጋጅና ተቀትሎ የሚባል የምግብ አይነት።
 መኮስተሪያ "ኮስተሪ" ስር ተመ.
 መኮትኮቻ "ኮትኮት" ስር ተመ.
 መኮንን ስ 1. በወታደራዊ ስርአት ከምክትል መቶ አለቃ በላይ ያለ ማእረግ ያለው ሰው። 2. የአንድ ስራ ወይም ጉዳይ የበላይ፣ ሃላፊ፣ አሃዥ (በወታደራዊ ስርአት)። የዘመቻ መኮንን።
 መኪንንት (ነጠ.ቱ. መኮንን) ስ በንጉሳዊው ስርአት ውስጥ ለዙፋኑ ቅርበት ያላቸውና ልዩ ልዩ ማእረግ የሚሰጣቸው ሰዎች ።
 መወልወል "ወለወለ" ስር ተመ.
 መወርወሪያ "ወረወረ" ስር ተመ.
 መወድስ "ወደሰ" ስር ተመ.
 መወጠሪያ "ወጠረ" ስር ተመ.
 መወጣጫ "ወጣ" ስር ተመ.
 መዋሰላት ስ ትዱስ ያፈድ የደረሰው የዜግ መፅሃፍ ስም፤ በአላትን፣ በይበልጥም ደግሞ ሙታንን አስመልክቶ በዜግ የሚባል ምስጋና፣ ፀሎት።
 መዋቅር "ወቀረ" ስር ተመ.
 መዋያ "ዋለ" ስር ተመ.
 መዋጀ ስ ቀንበር የሚያርፍበት የበሬ ጫንቃ እንዳይገዳ ሲባል በቀንበሩ ግራና ቀኝ ላይ የሚደረግ ቀዳ።
 መዋጥ ስ ኪሻን፣ ጆንያን፣ ፍራሽንና የመሳሰሉትን ለመስፋት የሚያገለግል በመርፈ ቅርፅ የተሰራ ረዘምና ወፊር ያለ መስፈያ።
 መዋጮ "ወጣ" ስር ተመ.
 መውረጃ "ወረደ" ስር ተመ.
 መውቀጫ "ወቀጠ" ስር ተመ.
 መውዜር ስ የጠመንጃ አይነት።
 መውደቂያ "ወደቀ" ስር ተመ.
 መውጅ ስ ግእበል፣ ሞገድ።
 መውጫ "ወጣ" ስር ተመ.
 መዘለሻ "ዘለለ" ስር ተመ.

መዘለን "ለመዘን" ን ተመ.
 መዘለፊያ "ዘለፈ" ስር ተመ.
 መዘመዘ ግ 1. ቆጠቆጠ፣ ጠዘጠዘ፣ መጠመጠ (ቆስል)። 2. ስበ፣ መጥጠ አወጣ። ልብሉን በበረከና ዘፍዝፈህ አቆጥው ቆሻሻውን በደንብ እንዲመዘገብ።
 መዘምር "ዘመረ" ስር ተመ.
 መዘራዝር "ዘረዘረ" ስር ተመ.
 መዘርዘር ዝ.ከ.
 መዘበረ ግ 1. አፈረሰ፣ ናደ፣ ገላበጠ፣ አጠፋ፣ አወደመ። 2. ዘረፈ፣ በዘበዘ፣ ባዶ አስተረ።
 ምዝበራ ስ ዝርፊያ፣ ብዘበዛ።
 ምዝብር ት የተበዘበዘ፣ የተዘረፈ። ምዝብሩ ሀዘዘ።
 ተመዘበረ ግ ተበዘበዘ፣ ተዘረፈ።
 መዘበቻ "ዘበተ" ስር ተመ.
 መዘባባቻ ዝ.ከ.
 መዘን ግ 1. ለካ፣ ሰፈረ፣ መጠነ (ከብደትን)። 2. ከሌላው ይበልጥ ከበደ፣ ወደ አንድ ወገን አጋደለ። ስለገድ ጆንያ ጥጥ አንድ ጆንያ ወው ይመዝናል። 3. ገመተ፣ ገመገመ። የገጥን አካደር መዝና የራሱን ውሳኔ ይወስን።
 ሚዛን ስ 1. የከብደት መለኪያ። 2. የአንድ ነገር ከብደትን ለመለካት የሚያገለግል መሳሪያ።

የሚዛን ልሳን ሚዛን 2ኛ ፍቺ
 ሚዛኑን ጠበቀ ሳይወድቅ ወይም ሳይንገዳገድ ለመሄድ፣ ለመቆም፣ ለመቀመጥ... ተስተካክለ።
 የሚዛን ልሳን ስ ከብደቱ ወደበለጠበት የሚደረግ ወይም ወደቀለበት የሚያቀና የሚዛኑ ልክ ግወቂያ ምልክት፤ ሳንሲታ።
 የሚዛን ውልብልቢት ስ የሚዛን ልሳን።
 ተመዘን ግ ተለካ፣ ተሰፈረ፣ ከብደቱ ታወቀ።
 አመዘን ግ 1. ወደ አንድ በኩል አጋደለ፣ ከበደ፣ አዘነበለ። 2. አደላ። ለሁ ወደ አባቱ ያመዝናል። 3. በለጠ፣ ከፍ አለ። ስንቱ ጥቅሙ አመዘነ።
 በአመዛኙ በይበልጥ።
 አመዛከን ግ 1. አስበ፣ አወጣ አወረደ፣ አሰላለ። 2. አስተያየ፣ አነፃፀረ፣ አወዳደረ።

አመዛኛን ት የሚያስተውል የሚያስብ።
 አስመዘነ ግ በሚሳን አለላት ከብደቱ
 እንዲታወቅ አደረገ።
 መዘከሪያ “ዘከረ” ስር ተመ.
 መዘከር ዝ.ከ.
 መዘወሪያ “ዘወረ” ስር ተመ.
 መዘውር ዝ.ከ.
 መዘዘ ግ ስቦ ለይቶ ጎትቶ አወጣ።
 መዘዘ አወጣ ካለበት ከተደበተበት ፈልጎ
 አወጣ። አጋለጠ። አሳየ።
 መዘዘ ስ 1. የጠብ። የነገር። የክቱ አጋጣሚ።...
 መዘዘ ምክንያት። ጦላ። ሰብ። 2. በአንድ ነገር
 ምክንያት ተያይዞ የሚመጣ ችግር።
 መዘዘኛ ት ጦላኛ። ጠንቀኛ። ሰበሰባ።
 መዘዘ ስ መለሱ። ቁመቱ ዘለግ ያለ። ሉጋ።
 ተመዘዘ ግ አደገ። ረዘመ። ቁመት ጨመረ።
 ተማዘዘ ግ ከተጣላው ሰው ጋር ለመታከስ።
 ለመፋለም። ለመጋደል።... ዱላ ወይም ሌላ
 መሳሪያ አወጣ። *ከግልጽ ጋር ሽጉጥ ተገዝዞ።*
 አማዘዘ ግ ሰዎች በዱላ ወይም በሌላ መሳሪያ
 ለመፋለም እንዲጋበዙ ሰብ። ምክንያት።...ሆነ።
 አጣላ።
 መዘዘገበ ግ 1. በመረጃነት እንዲያገለግል ገፈ።
 በሰነድ አሰፈረ (አንድን የተወሰነ ጉዳይ) ። 2.
 በአንድ ቡድን ወይም ተቀም ውስጥ አባል
 አድርጎ ያዘ ወይም ስሙን ገፈ።
 መዘዘገብ ስ ልዩ ልዩ መረጃዎች (የሰም።
 ወይም የሰነድ ዝርዝር ወይም ወጪና ገቢ)
 ተመዘዘገበው የሚያዙበት ትልቅ ደብተር።
 መዘዘገበ ቃላት ስ በአንድ ቋንቋ ውስጥ
 የሚገኙ ቃላት በፊደል ተራቸው ተመዘዘገበውና
 በራሱ ወይም በሌላ ቋንቋ ፍቺ ተሰጥቷቸው
 የሚገኙበት መፅሃፍ።
 መዘዘገብ ቤት ስ አንድ መስሪያ ቤት
 የሚያከናውናቸው ጉዳዮችና የመስሪያ ቤቱን
 ሰራተኞች የሚመለከት መረጃ ተመዘዘገበ
 የሚቀመጥበት ክፍል።
 ምዘዘገባ ስ ለአንድ ለተወሰነ ተግባር ስምን
 የመገኛ ወይም የማገኛ ተግባር።
 ተመዘዘገበ ግ (አንድ መረጃ። ስም ዝርዝር።...)
 በፅሁፍ ሰፈረ። ተፅዕኖ ተያዘ።
 አስመዘዘገበ ግ አንድ ከፍተኛ ውጤት
 በማምጣት ወይም ከፍተኛ ተግባር በማከናወን
 ራሱን አሳወቀ። የበላይነቱን አሳየ።
 *መዘዘዘገ
 ተምዘዘዘገ ግ እየተወሰደ በሃይል ተወረወረ።
 ተሰፈነ። ተወዘዘዘገ።

ተምዘዘዘገ ስ ተወንግፈው ባዩር ላይ ሂያድ ።
 አምዘዘዘገ ግ በሃይል አሰፈንተር። አሸንገተር
 ወረወረ።
 አመዘዘዘገ ያዩር ላይ ጦር መሳሪያዎችን
 ከምድር ላይ መውጫ።
 መዘዘዘ “ዘለለ” ስር ተመ.
 መዘቂያ “ዛቀ” ስር ተመ.
 መዘዘኝ (መዘዘይ) ስ ለግርገርነት
 የሚያገለግል። መለል ያለ እየሃም የእፅዋት
 አይነት።
 መዘዘሙረኛ “ዘመረ” ስር ተመ.
 መዘዘሙር ዝ.ከ.
 መዘዘኛ “ዘኛ” ስር ተመ.
 መዘዘበ ቃላት “መዘዘበ” ስር ተመ.
 መዘዘያ “ዘጋ” ስር ተመ.
 መዘሪያ “ዘረ” ስር ተመ.
 መዘረገ ግ ፍሬን ከዛፍ በብዛት ሽመጠጠ።
 መዘረገጠ ግ ሳበ። ጎትቶ አወጣ። ነቀለ። መዘዘ።
 አወለቀ።
 መዘረገር ስ ለኮሶ መድሃኒት ነው ተብሎ
 የሚወሰድ የእፅዋት አይነት።
 መዘረገር ስ 1 በአንስሳት ላይ በተለይ በጉያቸው
 አካባቢ የሚጣበቅና ደም የሚመጥ ተባይ። 2.
 (ዘይ. ። ስድብ) ከያዘ የማይለቅ። መንቻካ ሰው።

መዘረገር 1ኛ ፍቺ

መይሳን ት የሚመለስ። ወደሂሳ የሚያስኬድ።
 እንዲያገለግል የሚያደርግ። መይሳው ካላ።
 መደለያ “ደለለ” ስር ተመ.
 መደለላ “ደለለለ” ስር ተመ.
 መደመደ ግ 1. በመደላ ቆረጠ። አወደ። 2.
 አሳጥሮ ቆረጠ። ከመከመ። 3. አጠፋ። አወደመ።
 ደመሰሰ። 4. ምድማድ አሰጀ።
 መደመደል ስ ከአንድ ከነበረ ነገር የቀረ
 ምልክት። ስር። ቅሪት።
 ምድማድ ስ መፍሪያ። ማረፊያ (ሰወር ያለ
 በታ)።
 መደመር “ደመረ” ስር ተመ.
 መደረቢያ “ደረቢ” ስር ተመ.

መደርደሪያ "ደረደረ" ስር ተመ.
 መደቅደቂያ "ደቀደቀ" ስር ተመ.
 መደቆሻ "ደቆሰ" ስር ተመ.

መደበ 7 1. መደብ ሰራ (ለመኝታና ለመቀመጫ፡ ለችግኝ ግፍለያ)፡፡ 2. በተወሰነ መጠን ወይም ቁጥር፡ በተፈለገው አይነት ወይም በወገን በወገን ከፋፍሎ አስቀመጠ፡ ለየብቻ አደረገ፤ ደለደለ፡፡ 3. ለፈለገው ነገር ወይም ጉዳይ ለግጥል መጥኖ ወይም ወስኖ አዘጋጀ፡ አስቀመጠ፡፡ ለወር ቀለብ መቶ ብር መድሃል፡፡ 4. አስግራ፡፡ ቦታ አስያዘ፡፡ ደለደለ፡፡ የት መሰሪያ ቤት መደቡህ? 5. ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር አስያዘ፡ ሰጠ፡ አስቀመጠ (ለቀግር)፡፡

መደብ ስ 1. ለዩ ለዩ እትክልተችን ለመዘራት ወይም ችግኞችን ለማፍላት ተቆፍሮ የለሰሰሳና ከፍ ብሎ የተደለደለ መሬት ወይም አፈር፡፡ 2. (በተለይ በገጠር ቤት-ውስጥ) በግድግዳ ጥገና በምሰሰ ዙሪያ ከመሬት ከፍ ብሎ ከፍቃ የሚሰራ መቀመጫ፡፡ መኝታ፡፡ ድልዳል፡፡ 3. በገበያ ቦታ አነስተኛ ነጋዴዎች ሽቀጣቸውን የሚደረጅሩበትና የሚቀመጡበት ከፍ ተደርጎ የተደለደለ ስፍራ፡፡ 4. በተወሰነ ልክ ወይም መጠን ከተሸነሸነ፡፡ ከተከፈለ ነገር አንዱ ክፍል (ለምሳሌ የቅርጫ ስጋ መደብ)፡፡ 5. ከእቁብ፡ ከቀግር፡... ላይ ለአንድ ሰው የሚደርስ የአንድ ጊዜ ክፍያ፡፡ 6. ምሬን የሚያርፍበት የቀንሮ ለማካይ ቦታ፡፡ 7. በንግግር ወይም በፅህፈት ጊዜ ስሙ፡፡ ተውላጠ ስሙ፡፡ ግሉ፡... የሚያመለክተው ሰው ደረጃ (አንደኛ መደብ እኔ፡፡ እኛ፡ ሁለተኛ መደብ አንተ፡፡ አንቺ፡፡ እናንተ ወዘተ. እንደሚለው ያለ)፡፡ 8. በላይ ላይ ሌላ ነገር የሚሰራበት የመጀመሪያ ወይም ታችኛው መልክ፡፡ መደቡ ጥቁር ሆኖ ቀይ አበባ ያለበት ወርቅ፡፡ 9. (ፓ.ኢኮ.) በአንድ በተወሰነ የእድገት ደረጃ ላይ በሚገኝ ህብረተሰብ ውስጥ በማምረት ተግባር ላይ ባለው ሚና፡፡ ኮማንዶር ሙሳሪያ ጋር ባለው ግንኙነት፡፡ ምርትን በመከፋፈል ረገድ ባለው ድርሻና ድርሻውን በሚያገኝበት ዘዴ አንዱ ከሌላው የሚለይበት የሰዎች ቡድን ወይም ክፍል፡፡ የላብ አደራ መደብ፡፡

መደበኛ ት ቋሚ፡፡ ዋነኛ፡፡ ከመደበኛ ሰራው ውጪ ይነገዳል፡፡

መደበኛ ስብሰባ ስ አንድ የፖለቲካ ወይም ሌላ ድርጅት ወይም ግንባር በተወሰነ ጊዜ በቋሚነት የሚያደርገው ስብሰባ፡፡ በምስር ቤቱ 10ኛ መደበኛ ስብሰባ ብዙ ውሳኔዎች ተላልፈዋል፡፡

መደበኛ ቋንቋ ስ በአብዛኛው ህዝብ ዘንድ ተቀባይነት ያለውና የህብረተሰቡ አብዛኛው ክፍል የሚጠቀምበት ቋንቋ፡፡

ምድብ ስ የሰራ ቦታ፡፡ ክፍል፡፡

ተመደበ 7 1. በተወሰነ መጠን፡፡ በተፈላጊው

አይነት ወይም በወገን በወገን ተከፋፍሎ ተቀመጠ፡ ለየብቻ ተደረገ፡፡ 2. ለተፈለገው ነገር ወይም ጉዳይ ለግጥል ተመጥኖ፡፡ ተወስኖ ተዘጋጀ፡፡ ተቀመጠ፡፡ 3. ስፍራ ያዘ፡፡ ተደለደለ፡፡

መደብር ስ ሱት፡፡

መደንቀሪያ "ደንቀረ" ስር ተመ.

መደንቆያ "ደንቆለ" ስር ተመ.

መደንጎሪያ "ደንጎረ" ስር ተመ.

መደወሪያ "ደወረ" ስር ተመ.

መደወተ 7 በሃይል መታ፡፡ ጠለዘ፡፡ ደወለ፡፡

መደደቂያ "ደደቀ" ስር ተመ.

መደዳ ስ ተርታ፡፡ መታ፡፡ ረድፍ፡፡

መደደ ስ (የጉ.አነ.) ያልተግረ፡፡ ያልሰለጠነ፡፡ ያልተገራ፡፡ ተራ ሰው፡፡

መደገሻ "ደገሰ" ስር ተመ.

መደገሻ "ደጎሰ" ስር ተመ.

መደኛ¹ ስ 1. ዋና ከተማ፡፡ 2. ዋና መገኛ ግእዝል፡፡ ሕዳሰ ለበባ የቀንጃዎቹ መደና ናት፡፡

መደኛ² ስ ብዙውን ጊዜ ይዘቱ ሃዘንና እንጉርጉር የሆነ ባለአራት ሰንኝ የግጥም አይነት፡፡

መዳ ስ ጣታ፡፡ ጥቅል ወርቅ፡፡

መዳመጫ "ዳመጠ" ስር ተመ.

መዳረሻ "ደረሰ" ስር ተመ.

መዳሪያ "ዳረ" ስር ተመ.

መዳሻ "ዳሰ" ስር ተመ.

መዳብ ስ ቀይ ቡናማ መልክ ያለውና የኢሊክትሪክ ሃይልን በጥሩ ሁኔታ ሊያስተላልፉ ከሚችሉ ነገሮች አንዱ የሆነ የግእድን አይነት፡፡

መዳኛ "ዳነ" ስር ተመ.

መዳፍ ስ ከወደ አውራ ጣት አካባቢ ያለው የውስጥ እጅ ታችኛው ክፍል፡፡ (ለኢሉን እጅ ስር ተመ.)፡፡

መድሃኒተኛ "ዳነ" ስር ተመ.

መድሃኒት ጊ.ከ.

መድሀን ጊ.ከ.

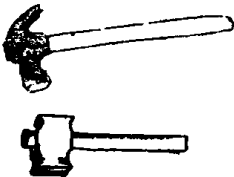
መድሎ "አደላ" ስር ተመ.

መድረሻ "ደረሰ" ስር ተመ.

መድረክ ስ 1. በራፍ፡፡ ደፍ አጠገብ ያለ ቦታ፡፡ 2. በስብሰባ፡፡ በትያትር፡፡... አዳራሽ ውስጥ ተናጋሪው፡፡ ተዋናዩ፡፡... ለሁሉም እንዲታይ ለማድረግ ከወለሉ ከፍ ብሎ የተሰራ ቦታ፡፡ 3. በአንድ ጉዳይ ላይ ለመወያየት፡፡ ሃሳብ ለመስጠት፡፡... የተዘጋጀ ወይም የሚዘጋጀ አመቺ ሁኔታ፡፡

መድበል ስ ጥንቅር፡፡ ስብስብ፡፡ ከምችት (ለምሳሌ

የቃላት መድበል)።
መድን (መድሀን) "ዳነ" ስር ተመ.
መድፍ ስ አፈመዙ በፊ የሆነ፣ ትልቅ ጥይት የሚገርሱና በርቀት ለመምታት የሚያስችል ከጠድ መሳሪያ።
መድፈኛ ስ መድፍ የሚተኩስ ወይም የሚያስተኩስ የወታደር ክፍል።
መድፍነ ፀር "ደፈነ" ስር ተመ.
መደሻ ስ ብዙውን ጊዜ ከጠድ የብረት ጭንቅላትና የብረት ወይም የእንጨት እጅታ ያለውና ምስግር ለመምታት፣ ድንጋይ ለመፈርከስ፣ የንበጠ ብረትን ለማቃናት፣... የሚያገለግል የተለያየ መጠን ያለው መሳሪያ።

መደሻ

መጀመሪያ "ጀመረ" ስር ተመ.
መጅ ስ 1. በወፍሮ ላይ ወደ ፊትና ወደ ሂሳ በማግለል እህልን ለመከነት ወይም ለመፍጨት የሚያገለግል ትንሽ የወፍሮ ድንጋይ (ለእሱን ወፍሮ ስር ተመ.)። 2. በመፈጋፈግ የተነሳ የጠነከረ ወይም የደደረ የሰውነት ቆዳ። 3. በብንጅ ወይም በሌላ የቀስል አይነት ውስጥ የሚፈጠር የጠጠረ እብጠት።
መገለ ግ መገል ወጣ፣ ፈሰሰ።
መገል ስ ከቀስል ወይም በተለያየ ምክንያት ከተመረዘ የሰውነት ክፍል የሚወጣ ቢጫማ መልክ ያለው ወፈር ያለ ፈሳሽ።
አመገለ ግ መገል የያዘውን የሰውነት ክፍል በመጫን ወይም በማፍረጥ ፈሳሹ እንዲወጣ ወይም እንዲፈስ አደረገ።
መገለጢጥ "ገለጠጠ" ስር ተመ.
መገመገ ግ መጠመጠ፣ ለገለገ፣ ጠባ።
መገበ¹ ግ ቀለበ፣ አበላ፣ አጠጣ።
መጋቢ ስ የአበምኔት ምክትል የሆነ የገጽም ሹም።
መጋቢ ወንዝ ስ ወደ ትልቅ ወንዝ የሚቀላቀል ትንሽ ወንዝ።
መጋቢት ስ በሴት ገጽም ውስጥ የመጋቢነት ግእረግ ያላት ሴት መነኩሲት።

ምግብ ስ 1. ሰዎች፣ እንስሳትና ተክሎች በህይወት ለመቆየትና ለግደግ የሚበሉት፣ የሚጠጡትና የሚወስዱት ማንኛውም ነገር። 2. እንደ መጠጥ፣ ውሃ፣ ያሉትን የሚጠጡ ነገሮችን የማይጨምር ማንኛውም የሚበላ ነገር።

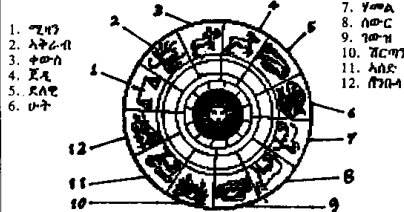
ምግብ ቤት ስ 1. በማንኛውም ቤት ውስጥ ሊኖር የሚችልና ለምግብ መብያ ተብሎ የተዘጋጀ ክፍል። 2. ምግብ እየተዘጋጀ የሚሸጥበት ቤት፣ ሆቴል።

የምግብ ሽቀጥ ስ ለምግብነት የሚውል ሽቀጥ።

የምግብ ጠረጴዛ ስ ምግብ የሚበላበት ጠረጴዛ።

ተመገበ ግ በላ፣ ጠጣ።
መገበ² ግ ዝብ፣ ታየ (ከከብ)። **አትራብ የተባለው ከከብ የተታየትን ወር ይመግባል።**

መገብተ አውራህ ስ የአስራ ሁለቱ ወራት ከከቦች መጠሪያ። (እነዚሁም ሚዛን፣ አትራብ፣ ቀውስ፣ ጀዲ፣ ደለዊ፣ ሁት፣ ሃመል፣ ሰውር፣ ገውዝ፣ ሽርጣን፣ አስድና ሰንበላ ናቸው)።

መገብተ አውራህ

መገበሪያ "ገበረ" ስር ተመ.

መገተሪያ "ገተረ" ስር ተመ.

መገናኛ "ጎጎኝ" ስር ተመ.

መጋላ ት ጠይም (ለከብት)።

መጋልማ ት ጠይምነት ያለው (ለከብት)።

መጋረጃ "ጋረደ" ስር ተመ.

መጋቢ "መገበ¹" ስር ተመ.

መጋቢ ሃምሳ አለቃ ስ በወታደር ክፍል ውስጥ ከአስር አለቃ በላይና ከሃምሳ አለቃ በታች ያለ ግእረግ።

መጋቢት¹ ስ ከየካቲት ወር ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ሰባተኛ ወር ስም።

መጋቢት² "መገበ¹" ስር ተመ.

መጋኛ ስ 1. የተዘጋጋ ቤት ከፍተ በድንገት በመውጣት ወይም በመግባት፣ ከፍቱን ባደረ ውሃ በመታጠብ፣... የተነሳ ይመጣል ተብሎ

የሚታመንበት በሽታ። 2. (ዘይ.፥ ስድብ) ክፉ፥ ተንኮለኛ።

መጋዘን ስ የእቃ ማስቀመጫ ወይም ማከማቻ ክፍል።

መጋዘን ስ እንደ ማጥፍ ጥርስ ያለውና እነጠት፥ ብረት፥... ለመቁረጥ የሚያገለግል፥ ሳሳ ካለ ብረት የተሰራና እጅታ ያለው መሳሪያ።

መጋዘ

መጋዣ ስ 1. ለግልቢያ የማይሆን፥ ሲጋርነት የሌለው የጭነት ፈረስ፤ አጋሰስ። 2.

(ዘይ.፥ ስድብ) መብላት የሚወድ፥ ሆጃም።

መጋፊያ “ጋፊ” ስር ተመ.

መግለቦ ስ የአሳ ማጥመጃ።

መግለጫ “ገለጠ” ስር ተመ.

መግላሊት ስ የማሰር ወይም የቶፋ ወይም የምንቸት ክጃን።

መግል “መገለ” ስር ተመ.

መግቢያ “ገባ” ስር ተመ.

መግነዝ “ገነዝ” ስር ተመ.

መግዣ “ገዛ” ስር ተመ.

መግፊያ “ገፋ” ስር ተመ.

መግነጢስ ስ ማግኔት።

መጎናጠፊያ “ጎነፀፊ” ስር “መጎናፀፊያ”ን ተመ.

መጎዛ ስ ቀር እየደፋ ማር የሚበላ፥ ከውሻ የሚያንሰና ከድመት የሚበልጥ አራት እግር ያለው የጸር አውሬ።

መጎጥ ስ አይጠ መጎጥ።

መጎጥ አፍ ት (ስድብ) እቶ እንደ አይጠ መጎጥ ያጥጥጥ።

መጓጓዣ “ጓዘ” ስር ተመ.

መጠለያ “ጠለለ” ስር ተመ.

መጠመጠ ግ 1. በጣም ጠባ፥ መገመገ።

ለገለገ። 2. መጠጠ። 3. አጥብቆ ሳመ።

መጠቀ ግ 1. ከፍ አለ፥ ርቆ ወደላይ ወጣ፥ አረገ። 2. ረቀቀ፥ ጥልቀት አገኘ (በእስተሳሰብ በእውቀት፥...)።

ምጥቀት ስ ጥልቀት፥ ብለለ።

አመጠቀ ግ ተኮስ፥ ወደ ሆ ላከ (መንከራከርን)።

መጠቅለያ “ጠቀለለ” ስር ተመ.

መጠባበቂያ “ጠበቀ” ስር ተመ.

መጠነ ግ 1. በቂ፥ ልክ ነው ብሎ ያስጠውን ያህል ሰፈረ፥ ገመተ። 2. ልክ ሆነ፥ በቃ። ለፈለ ልብስ አለመጠነውም፤ ለፍብረታል። 3. እቃ፥ ተሰማሚ፥ እኩያ ሆነ። ከግይጣው ለው ጽ ጃደንነት ጀምሯል።

መጠን ስ 1. ልክ። 2. የአንድ ነገር ርዝመት ወይም አጥረት፥ ስፋት ወይም ጥብት፥ ውፍረት ወይም ትጥነት፥ ብዛት ወይም ግዝ።

መጠን የሌለው በጣም ብዙ፥ ስፍር ቁጥር የሌለው።

በመጠት ተው.ግ. ሳይበዛ ወይም ሳያንስ በልኩ።

አለመጠን በብዛት፥ አለልክ። አለመገ በልጅ ሆኗን አመኝ።

ከመጠን በላይ ከሚያስፈልገው በላይ፥ በብዛት።

የመጠን ለውጥ ስ አንድ ነገር በአይነት ሳይሆን መጠኑን በመወመር ወይም በመተካከ የሚያሳየው ለውጥ።

መጠነኛ ት ያልበዛ ወይም ያላነሰ፥ ልክኛ።

ምጣኔ ሃብት ስ የአንድ አገር ጠቀላላ ሃብትና ትስቃሊው፥ ኢኮኖሚ።

ምጥን ት 1. ያልበዛ ወይም ያላነሰ፥ ልክኛ። ስ 2. ምጥን [ሽር] ውጭ፥ በርበሬ፥ ሽንኩርትና ትመግቅመም ገብቶበት የተዘጋጀ የሽር ዱቄት።

ተመጠነ ግ ተለክቶ፥ ልኩ ተወስኖ ተዘጋጀ። የተመጠነ በልክ ተወስኖ የተዘጋጀ።

ተመጣጠነ ግ ተቀራረበ፥ ተስተካከለ፥ ተነፃፀረ (በመጠን፥ በጉልበት፥ በችሎታ፥...)።

የተመጣጠነ ሊይዝ የሚገባውን አስፈላጊ ነገርች በውስጡ በተገቢው መጠን የያዘ (ምግብ፥ መጠጥ፥...)።

የተመጣጠነ ምግብ ስ ለሰውነት እድገትና ጤንነት አስፈላጊ የሆኑትን ነገሮች ሁሉ የያዘ ምግብ።

ተመጣጣኝ ት የተቀራረበ፥ የተስተካከለ (በመጠን፥ በጉልበት፥ በችሎታ፥...)።

መጠይቅ “ጠየቀ” ስር ተመ.

መጠወተ “መፀወተ” ን ተመ.

መጠጊያ “ጠጋ” ስር ተመ.

መጠጠ ግ 1. ጠባ፥ መጠመጠ፥ ሳበ። 2. ፈላሽ

የሆነን ነገር ስቦ ወይም መጥጦ አደረቀ። 3. ጠፊፈተ ደረቀ። 4. ምጥምጥ አድርጎ ሳመ። 5. በጠቅላላ ጨረሰ። ፈጀ።

መጣጣ ፡ ወዝ የሌለው። ደረቀ።

ምጣጭ ስ ታኝኩ። ተመጦ የተተፋ። ብላቶ።

መጠጥ አለ ፡ ግ ጠፊፍ አለ። መድረቅ ጀመረ (ጭቃ፣ የታጠበ ልብስ።...)።

መጠጥ ያለ 1. ጠፊፍ፣ ደረቀ ያለ። 2. በእድሜ በሰል ያለ።

ምጥጥ ያለ መጣጣ።

ምጥጥ አደረገ ግ. በጣም አከሳ፣ ወዝ አሳጣ። 2. በሙሉ ጨረሰ። 3. መጥምጦ ሳመ።

ተመጠጠ ግ ፈሳሹ ተሰቦ ወጣ፣ ባዶ ቀረ፣ ደረቀ።

አመጠጠ ግ አደረቀ። ጠረፈሃው ላይ የፈሰሰውን ውሃ በጨርቅ አምጥቶው።

መጠጥ “ጠጣ” ስር ተመ.

መጠጫ ዝ.ከ.

መጡብሽ “መጣ” ስር ተመ.

መጢቃ ስ ዲቃላ (ለበግ፣ ለፍየል)።

መጣ ግ 1. ተናጋሪው ወይም “መጣ” ባዩ ወዳለበት አካባቢ ተራመደ። ተጓዘ። ቀረበ። ተጠጋ። 2. ቀድሞ ከሚገኝበት ወይም ከነበረበት ቦታ ተናጋሪው ባለበት አካባቢ ተገኘ። ሴታ ቀይሮ ከናዝሬት ለዚህ መጥቷል። 3. ከሄደበት ተመለሰ። 4. ተቃረበ። ተዳረሰ (ጊዜ)። ከረምታ መጣ። 5. ትዝ አለ። ታወሰ። ፈለቀ (ሃሳብ)። አገድ ሃሳብ መጣልኝ! 6. ሆነ (የሰሌት ውጤት)። ሁለት ና ሁለት ሲደመር አራት ይመጣል። 7. ያዘ። ሊወጣ ተቃረበ። ሽንቱ መጣ። 8. ተፈጠረ። አጋጠመ። ደረሰ (ችግር፣ መከራ።...)።

መጣበት ትነሳበት፣ ጀመረው (ንዴት፣ ቁጣ።...)።

መጡብሽ ስ 1. ወደ ተረኛው ማህበረተኛ ቤት የሚገባ ወይም የገባ ፀሐል ፀዲቅ። 2. ቶሎ የምትገል ስስ ምጣድ።

በሚመጣው በሚቀጥለው። በሚመጣው ስምንት እንገኛለን።

የመጣው ቢመጣ የሆነው ቢሆን፣ የፈለገው ችግር ቢደርስ።

መጣተኛ (መፃተኛ) ስ ለአገሩ እንግዳ ለሰው ባዳ የሆነ፣ ለደተኛ፣ ባይተዋር የሆነ (ሰው)።

መጤ ፡ 1. የአገር ተወላጅ ያልሆነ፣ ከሌላ በታ መጥቶ የሰፈረ። 2. አገር በቀል ያልሆነ።

አማጭ (አማጪ) ስ ለሊት ባል ወይም ለወንድ ሚስት የሚያመጣ፣ የሚያገናኝና የሚያጋባ ሰው አማላጅ፣ ሽማግሌ ።

አስመጭ ስ የተለያዩ ሽቀጦችን ከውጭ አገር ወደ አገር ውስጥ ለንግድ የሚያስገባ ግለሰብ ወይም ድርጅት።

አስመጭና ላኪ ስ የተለያዩ ሽቀጦችን በንግድ መልክ ከውጭ ወደ አገር ውስጥ የሚያስገባና ከአገር ውስጥ ደግሞ ወደ ውጭ አገር የሚልክ ግለሰብ ወይም ድርጅት።

መጣብር ስ ከሃሳብ፣ ከብር፣ ከወርቅ ተሰርተው በፈረስ እቃ ላይ የሚሰፉ ጌጦች።

መጣብቅ “ጠበቀ” ስር ተመ.

መጣያ “ጣለ” ስር ተመ.

መጣጣ¹ (መፃፃ) ስ ሆምጣጣ።

መጣጣ አይብ ስ በሰብላ፣ ሽንኩርትና ሌሎች ቅመማት ተመሥረውበት ለጥቂት ቀናት በደንብ በተከደነ እቃ ውስጥ ከቆዩ በሂላ ለምግብነት የሚያገለግል አይብ።

መጣጣ² “መጠጠ” ስር ተመ.

መጣፍያ “ጣፈ” ስር ተመ.

መጣፍጥ ስ የወጥ ማጣፈጫ ቅመም፤ ነጭ አዝመድ፣ ጥቁር አዝመድ።

መጤ “መጣ” ስር ተመ.

መጥለቂያ “ጠለቀ” ስር ተመ.

መጥረቢያ “ጠረብ” ስር ተመ.

መጥረጊያ “ጠረገ” ስር ተመ.

መጥረያ “ጠረ” ስር ተመ.

መጥበሻ “ጠበሰ” ስር ተመ.

መጥኔ “ጠና” ስር ተመ.

መጥፎ “ጠፋ” ስር ተመ.

መጨለሰ (ሞጨለሰ) ግ ፀጉርን አስተኛ፣ ለሽ አደረገ (በትባት፣ በውሃ።...)።

መጭላሳ (ምጭልሰ) ፡ (በትባት፣ በውሃ።...) የተኛ፣ ለጥ ያለ ፀጉር።

ተመጨለሰ ግ ተኛ፣ ለጥ አለ (ፀጉር)።

መጨለፊያ “ጨለፈ” ስር ተመ.

መጨረሻ “ጨረሰ” ስር ተመ.

መጨቃ ስ ነጭና ጠንካራ ድንጋይ።

መጨቅጨቂት “ጨቀጨቀ” ስር ተመ.

መጨበጫ “ጨበጠ” ስር ተመ.

መጨኔ ስ 1. የፈረሰ፣ የበቅሎ ቀላቢና ለጓሚ። 2. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ያጋፋሪ ምክትል።

መጨጌያ ስ መከዳ።

መጫሚያ “ጫማ” ስር ተመ.

መጫሪያ “ጫረ” ስር ተመ.

መጫኛ “ጫነ” ስር ተመ.

መጻወቻ “ጫወተ” ስር ተመ.
መጭ ስ ገንዱም ሆነ ቅጠሉ ባጠቃላይ ኦግ
የሚመስል የአረም አይነት።
መጭ በቅሉን “ሂጂ” ለማለት የሚነገር ቃል።
መጭ አለ ግ 1. በቅሉን “ሂጂ” አለ። 2.
(ዘይ.) ፈጥኖ፣ ሮሕ ሃይ።
መጭሳሳ “መጨለሰ” ስር ተመ.
መጭመቂያ “ጨመቀ” ስር ተመ.
መጭዳጃ “ፀዳ” ስር ተመ.
መጭዳጃ ቤት ዝ.ክ.
መፀወተ (መጠወተ) ግ ለድሃ፣ ለችግረኛ
ችረ፣ ሰጠ፣ ተዘከረ።
ምዕዋት (ምጥዋት) ስ ለተቸገረ፣ ለድሃ
ወይም ለሰማኝ የሚሰጥ ገንዘብ፣ ምግብ፣
ልብስ፣...።
ምዕዋተኛ (ምጥዋተኛ) ት ምዕዋት
የሚሰጠው ድሃ፣ ችግረኛ፣ ለማን፣ ተመዕዋች።
ተመፀወተ (ተመጠወተ) ግ ምዕዋት
ተቀበለ (ድሃ፣ ችግረኛ፣ ለማን)።
ተመዕዋች (ተመጥዋች) ት ምዕዋት
ተቀባይ፣ ድሃ፣ ችግረኛ፣ ለማን፣ በምዕዋት
የሚተዳደር (ሰው)።
*መፀደቀ
ተመፀደቀ ግ ራሱን ከፍ ከፍ አደረገ፣
አኩራ። ራሱን በራሱ አደነቀ፣ አመሰገነ (እንዲህ
አድርጌ፣ እንዲህ ሰርቼ፣... በማለት)።
ተመፀዳቂ ት እንዲህ አድርጌ፣ እንዲህ ሰርቼ
እያለ ራሱን ከፍ ከፍ የሚያደርግ፣ ራሱን
የሚያደንቅ፣ የሚያመሰግን፣ ግብዝ።
አመፀደቀ ግ እንዲህ አድርጌ፣ እንዲህ ሰርቼ
እያለ ራሱን ከፍ ከፍ አደረገ፣ አደነቀ፣
አመሰገነ።
መፀወ ስ ከመስከረም 26 እስከ ታህሳስ 25 ቀን
ያለው ወቅት፣ ጊዜ።
መፀተኛ “መጣ” ስር ተመ.
መፀጉእ ስ 1. የአልጋ ቁራኛ ሆኖ የሚኖር
በሽተኛ፣ ሽባ። 2. ሰውነቱ እንደልቡ
የማይታዘዝለት፣ በደረቱ ወይም በጀርባው አካባቢ
እብጠት ያለበት አጭር፣ ጎበጥ ያለ ሰው።
መፀፃ “መጣጣ” ግ ተመ.
መፅሃፍ “ፃፈ” ስር ተመ.
መፈናፈኛ “ፈነፈነ” ስር ተመ.
መፈንቅለ መንግስት “ፈነቀለ” ስር ተመ.
መፈክር “ፎከረ” ስር ተመ.
መፋቂያ “ፋቀ” ስር ተመ.
መፍሉስ “ፈለሰ” ስር ተመ.

መፍትሄ “ፈታ” ስር ተመ.
መ-የ”መ” ፊደል ካለብ ዘር።
መ-ሃሂት (መ-ሃይት) ስ በስተገን ያለ የጭንፍ
የዳሌ መገናኛ (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።
መ-ሉ “ሞላ” ስር ተመ.
መ-ሳ ስ የጭንፍ የዳሌ መገናኛ፣ መታጠፊያ
(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።
መ-ልመ-ል “ሞለሞለ” ስር ተመ.
መ-ልጭልጭ “ሞለጠለጠ” ስር ተመ.
መ-ሬ (መ-ሬ) ስ 1. ፍሬው ጥቁር የሆነና ጤፍ
የሚመስል የሳር አይነት። 2. ከመ-ሬ ወይም
ከጎሳ፣... የተበጀ መጥረጊያ ወይም ፍሬ መቀቢያ
ቡሩሽ።

መ-ሬ 2ኛ ፍጅ

መ-ር ት የተማረና እውቀት ያለው ሆኖ ወፈፍ
ስለሚያደርገው ብዙ የሚለፈልፍና የሚናገር፣
ንግግሩ ግን ፍሬ ነገር ያዘለ (ሰው)።
መ-ርመ-ርት “ሞረሞረ” ስር ተመ.
መ-ርዝኝ ት ትኩ፣ ነገናዛ፣ ነገር ከያዘ የማይለት።
መ-ርጥ ስ 1. ቂጥ። (ጎጃም)። 2. (ነውር) የወንድ
ብልት።
መ-ርጥ አወጣ ተሰነጠቀ (ምጣድ፣ ድስት)።
መ-ሴ ስ 1. አምስቱን የአራት መፃህፍት የፃፈ
የእስራኤል ነቢይ። 2- የሶንበቱ ወይም የዕዋ
ማህበርተኞች ሊቀመንበር፣ አለቃ። 3.
የመስፈሪያ አይነት (እስራ. ስድስት መ-ሴ አንድ
ማድጋ ይሆናል)።
መ-ስሊም “ስለመ” ስር “እስላም”ን ተመ.
መ-ስና¹ ስ ውበት፣ ደምግባት፣ ላህይ።
መ-ስና² ስ ለኮሶ ትል መድሃኒት ይሆናል የሚባል
በቀላ የሚበቅል የእዕዋት አይነት።
መ-ስና³ ስ በስልጣን ወይም በስራ ድርሻ አላግባብ
የመገልገል፣ የመጠቀም ወይም የመጥቀም
ድርሻ።
መ-ሻ ዘር¹ ስ አንድ ላይ ተጣምረው የሚነገሩ
ድርብ ስሞች። ለምሳሌ ጥርስ ወርቅ/ቤተ
መፃህፍት።
መ-ሻ ዘር² ስ ወጣትነት። መ-ሻዱ ረገፈ።
መ-ሻ ዘር³ ስ በጠመንጃ ወይም በሽጉጥ ቧንቧ
ውስጥ የሚገኝ ክብ ሆኖ ክርክር ያለውና ጥይቷ
ስትተኮስ እየተሸከረከረኛ እንድትሄድ የሚያደርግ

ነገር።
 ሙሽ ለ በደጋግ አካባቢ የሚበቅል እንደ ቂጠግ ያለ ውስጠ ክፍት ሳር።
 ሙሽራት “ሞሽረ” ስር ተመ.
 ሙሽራ ዝ.ክ.።
 ሙሽሮ “ምሽሮ” ን ተመ.
 ሙሽት “ሚሽ” ስር ተመ.
 ሙሽ ለ ሰው በሞተ ጊዜ በአውራጅና በተቀባይ አግካይነት በግጥምና በዜግ እየታጀበ የሚካሄድ ስቅለ።
 ሙሽ አውራጅ ለ አልቃሽ፣ የለቅስ ግጥምን በዜግ እየሰማ የሚያስለቅስ ሰው።
 ሙቀት “ሞቀ” ስር ተመ.
 ሙቀጫ “ወቀጠ” ስር ተመ.
 ሙቅ “ሞቀ” ስር ተመ.
 [የ] ሙቅ መሬት ለ ወላጅ ከልጆቹ መሃል አንዱን በመምረጥ የሚያወርሰውና ወራሹ ከሌሎቹ ልጆች ጋር የማይካፈለው ለመኖሪያው ቅርብና ጥሩ የሆነ አነስተኛ መሬት።
 ሙታንታ (ሙታንቲ) ለ ከቀሚስ ወይም ከሰራ ስር የሚለበስ፣ ገላ ላይ የሚያርፍ የውስጥ ሱሪ፣ ሃፍረተ ስጋን መሸፈኛ።
 ሙት “ሞተ” ስር ተመ.
 ሙትቻ ዝ.ክ.
 ሙና ት ቆንጆ (ለትንሽ ልጅ)።
 ሙናና “ሚነነ” ስር “ሞናና” ን ተመ.
 ሙከራ “ሞከረ” ስር ተመ.
 ሙከት “ሞከተ” ስር ተመ.
 ሙከክ አለ “ሞከከ” ስር ተመ.
 ሙዚቀኛ “ሞዘቀ” ስር ተመ.
 ሙዚቃ ዝ.ክ.
 ሙዚያም ለ የተለያዩ የታሪክ፣ የስነጥበብ፣ የሳይንስ፣... ቅርሶች ተሰብስበው የሚተመጡበትና ለህዝብ እይታ የሚቀርቡበት ቤት።
 ሙዜ “ሚዜ” ን ተመ.
 ሙዝ ለ ሞላል ያለና ተልጦ የሚበላ ጣፋጭ የፍራፍሬ አይነት፣ ሙዙን የሚያፈራው ተክልም ሙዝ ይባላል።
 ሙዝኛ “ሞዘዝ” ስር ተመ.
 ሙዮ (ሞዮ) ለ 1. በአንድ በተወሰነ ስራ ላይ በልምድ ወይም በስልጠና የሚገኝ እውቀት፣ ችሎታ። 2. ቃላት በአረፍተ ነገር ውስጥ የሚሰሩት ስራና የሚሰጡት አገልግሎት (ለምሳሌ እንደ ቅፅል፣ ስም፣... በመሆን)።
 ባለሙያ ለ 1. በአንድ በተወሰነ ስራ ላይ

በልምድ፣ በስልጠና የተገኘ እውቀት፣ ችሎታ ያለው ሰው። 2. በቤት ባልትና ጥሩ ችሎታ ያለው ሰው (ብዙውን ጊዜ ለሌት)።
 ሙያተኛ የ “ቀን ሙያተኛ”ን ተመ.
 ሙያውን “ሞለ” ስር ተመ.
 ሙዳ [ሰጋ] ለ እየተመሰነ የተቆረጠ የሰጋ ጉማጅ፣ ቁርጥ።
 ሙዳይ ለ ሴቶች ብዙውን ጊዜ ለጌጣጌጥ፣ ለብርቱድ፣... ማስቀመጫ የሚገለገሉባት፣ በአገልግል ቅርፅ የምትሰሩ አነስተኛ የስፈትአቃ።
 ሙጃ ለ በከረምት ወራት በብዛት የሚበቅል የሳር አይነት።
 ሙጃሌ (ሞያሌ) ለ ብዙውን ጊዜ እጅና እግር ቆዳ ውስጥ ሰርሰራ የምትገባና የምታሳክስ ቆንጫ የምትመስል ተባይ።
 ሙገሳ “ሞገሰ” ስር ተመ.
 ሙገጫ “ወቀጠ” ስር “ሙቀጫ”ን ተመ.
 ሙጋድ (የሙጋድ እንጨት) ለ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ለመስዋእት መስሪያና ለማእጠንት ፍም የሚያገለግል የማገዳ እንጨት።
 ሙግት “ሞገተ” ስር ተመ.
 ሙግድ (ሞክድ፣ ሞግድ) ለ አካባቢ።
 ሙጎሳ “ምጎሳ” ን ተመ.
 ሙጢ “ሞጠሞጠ” ስር ተመ.
 ሙጣጭ “ሚጠጠ” ስር ተመ.
 ሙጥልቅ “ሞጠለቀ” ስር ተመ.
 ሙጥኝ
 [የ] ሙጥኝ አለ 7 1. አድኑኝ፣ አስጥሎኝ ብሎ ተጠጋ። 2. አላለይ አለ፣ ተቆራኝ።
 ሙጫ “ሞጫ” ስር ተመ.
 ሙጫሌ ለ ትንሽ የሆነ ጨቅላ ልጅ (ሴቷ ሙጫሊት ትባላለች)።
 ሙጭ ለ እንደ ገና ዱላ ከጫፋ ቆልመም ያለ የጤፍ መውቂያ እንጨት።
 ሙጭራጭ ት አጭርና ቀጭን የሆነ፣ ኮሳሳ።
 ሙጭርጭር “ሚጫረ” ስር ተመ.
 ሙጭጭ አለ “ሞጫጫ” ስር ተመ.
 ሚ የ “መ” ፊደል ሳልስ ዘር።
 ሚሊ
 ሚሊ ሊትር ለ የፈላሽ መጠን መለኪያ (1000 ሚሊ ሊትር 1 ሊትር ይሆናል)።
 ሚሊ ሚትር ለ የርዝመት መለኪያ (1000 ሚሊ ሚትር 1 ሚትር ይሆናል)።
 ሚሊግራም ለ የክብደት መለኪያ (1000 ሚሊ ግራም 1 ግራም ይሆናል)።

ሚሊዮን ለ በሚሊዮን የሚቆጠር ገንዘብ ያለው በጣም ሃብታም ሰው።

ሚሊዮን ለ አንድ ሺህ ጊዜ አንድ ሺህ (በቁጥር ሲገፍ 1,000,000 ነው)።

ሚላኦል ለ በወደደ ወቅት የሚታይ የክክብ ስም።

ሚሲዮን (ሚሽን) ለ ከኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን በተለየ መልክ የክርስትና ሃይማኖትን የሚከተሉና የሚያስፋፉ የውጭ ዜጎች የመስራቱት የሃይማኖት ማስፋፊያ ድርጅት።

ሚሳይል ለ አንድን ነገር ለመደምሰስ የሚተኮሳና ረጅም ርቀት ለመጓዝ የሚችል ተምዝግባሪ የጦር መሳሪያ።

ሚስማር "ምስማር"ን ተመ.

ሚስት (ምሽት) ለ ከወንድ ጋር በሀጋዊ ጋብቻ የተጣመረች ሴት፤ የወንድ የትዳር ጓደኛ።

ሚስጥር "መስጠረ" ስር "ምስጢር"ን ተመ.

ሚኒ "ሚኒስከርት"ን ተመ.

ሚኒስቴር ለ በሰሩ የተወሰኑ የስራ ዘርፎችን አካቶ የያዘና የመንግስትን አላማዎች፣ ህጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች የሚያስፈፅም የመንግስት መስሪያ ቤት። (ለምሳሌ የባህልና ማስታወቂያ ሚኒስቴር)።

ሚኒስትር ለ አንድን የሚኒስቴር መስሪያ ቤት ለማስተዳደርና ለመምራት በመንግስት የሚሾም ከፍተኛ ባለስልጣን።

ሚኒስትሮች ምክር ቤት ለ የተለያዩ የሚኒስቴር መስሪያ ቤቶች፣ ሚኒስትሮች አባል የሆኑበትና በጠቅላይ ሚኒስትር የሚመራ የመንግስት አካል፣ ጉባኤ።

ሚኒስከርት (ሚኒ) ለ ከጉልበት በላይ የሚወል በጣም አጭር ቀሚስ።

ሚና ስ 1.በታ + ጎራ። 2. የስራ ድርሻ።

ሚናውን ለየ ከሚመስለው፣ ከሚፈልገው ወገን በኩል ሆነ፤ አጽም ያዘ (በአስተሳሰብ፣ በድርጊት)።

ሚናውን ተጫውተ የሚጠብቅበትን የስራ ድርሻ አበረከተ።

ሚን ሚን አለ ገ ወዲያ ወዲህ አለ፤ ተወዛወዘ።

ሚክሮብ ለ በሽታን የሚያመጥና ለአይን የማይታዩ ጥቃቅን ህዋሳት።

ሚዛን "መዘን"ስር ተመ.

ሚዛን ነፋስ ለ በመስከረም ወር የሚወጣ የክክብ አይነት፤ በተጨማሪ "ኮከብ ቆጠራ"ን ተመ.

ሚዜ (መዜ) ለ ከሙሽሮች ጎን በቅርብ

ጽፎ

በመሆን የሰርጉን ስነ ስርአት የሚያካሂድ የሙሽሮች የቅርብ ጓደኛ።

ሚያው ድመት ስትሮህ የምታሰማው ድምፅ።

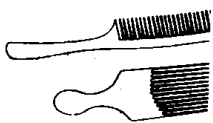
ሚያው አለች (ነውር) የወሲብ ስሜቷ በመነሳሳቱ ተቅባዘበች፣ ተባለች ፈለገች(ለሰው)።

ሚያው ብትል አታገኝም ምንም ብትሞክር፣ ብትሰፋ አታገኝም።

ሚያዝያ ለ ከመጋቢት ቀጥሎ የሚመጣ የእመቱ ስምንተኛ ወር ስም።

ሚያዳ ለ ፍየል የምትመስል አነስተኛ የዱር እንስሳ(ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ)።

ሚዶ ለ ከእንጨት፣ ከብረት ወይም ከጥላስቲክ የሚሰራ የፀጉር ማበጠሪያ።

ሚዶ

ሚጥሚጣ ለ 1. መጠኑ አነስተኛ የሆነና ሲበሉት በጣም የሚያቃጥል የበርበሬ ቃሪያ አይነት፤ ተክሉም ሚጥሚጣ ይባላል። 2. ከሚጥሚጣ (ከጨው፣ ከከረራማና ከሌሎች ቅመማ ቅመሞች ድብልቅ ጋር ተፈጭቶ) የሚዘጋጅ ማባያ። 3. (ዘይ.) ለፍላፊ ፣ ነገሮች።

ማ¹ የ "መ" ፊደል ራብእ ዘር።

ማ² "ማንን"ን ተመ.

ማ "መ" ን ተመ.

ማ¹ አንድ ነገር ያለበት ወይም የበዛበት መሆኑን ለማሳየት በቃል መጨረሻ የሚቀጠል ምእላድ። ድንጋግማ፣ ፀሃያማ ።

ማ² የሚመስል ለማለት በቃል መጨረሻ ላይ የሚቀጠል ምእላድ። ቡናማ፣ ነብረማ።

ማህሌት ለ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) በከበርና በፀናፅል እየታጀበ በዚያ የሚባል መንፈሳዊ መዝሙር፤ ምስጋና፣ ፀሎት።

ማህሌት ቆመ በማህሌት ስነ ስርአት ላይ ተገኝቶ ከመዘምራት ጋር አብሮ ዘመረ፣ አመሰገነ።

ማህበር ለ 1.ተመሳሳይ እምነት ያላቸው የተወሰኑ ሰዎች በፈጣሪ ወይም በሌላ ቅዱስ ስም በየተራ እያዘጋጁ በበአሉ ቀን አንድ ላይ በመገናኘት የሚቀምሱት የፀበል ፀዳቅ ዝግጅት፣ ግብዣ፣2.የተወሰነ አላማን በአንድነት ለማራመድ ተመሳሳይ ፍላጎትና አጽም ያላቸው ሰዎች

ሰብሳብና የተሰበሰቡት ድርጅት (ለምሳሌ የሴቶች፣ የነጋዴዎች፣... ግህበር)።

ግህበር ይጠጣል የፅዋ ግህበር አለው።

ግህበር ገባ የግህበር አባል ሆነ።

ግህበረሰብ (ግህበራዊ ትስስር ያለው) በተወሰነ አካባቢ ወይም ቦታ የሚኖር ህዝብ።

የቆሉ ግህበር ስ የጠላት የቆሉና የዳቦ ዝግጅት ብቻ የሚጠይቅ የፅዋ ግህበር።

የእንጀራ ግህበር ስ ድግሱ ዳቦና ጠላ ብቻ ሳይሆን እንጀራንም የሚወጥስ የፅዋ ግህበር።

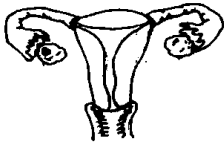
የፅዋ ግህበር የ"ግህበር"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ግህበረተኛ ስ የግህበር አባል።

ግህበራዊ ፅ 1. የሀብረት፣ የጋራ። 2. የህዝብ።

ግህደር ስ 1. አንድን ነገር ለማስቀመጫ ተብሎ ከቆዳ ወይም ከሌላ ነገር የተበጀ ሳጥን፣ ኪስ። 2. የመፅሃፉን ቅርፅ ይዞ ከቆዳ የሚዘጋጅ ባለማንጠልጠያ የመፅሃፍ መከተቻ፣ መያዣ (ለምሳሌ የዳዊት፣ የዘሚክና ግህደር)። 3. አንድን ሰው ወይም አንድን ጉዳይ ብቻ የሚመለከቱ ደብዳቤዎች፣ ሰነዶች፣... የሚቀመጡበት ፋይል፣ ደሴ።

ግህፀን ስ በሴትና በአጥቢ እንስሳት ህፍ ውስጥ የሚገኝ፣ ፅንሰ ለማደግና በህይወት ለመቆየት የሚያስፈልጉትን ነገሮች ከእናቱ እያገኘ የሚቆይበት የሰውነት ክፍል።

ግህፀን

ግህፀን ክፉ የክፉ ወይም የመጥፎ ልጅ እናት።

ግህፀን ደግ ጥፋ ጠባይ ያለው ወይም የደግ ልጅ እናት።

ግህፀኛ ተዘጋ/ተደፈነ 1. እንዳትወልድ ተደረገች። 2. መከከለች።

ግህፀኛ ተፈታ መውለድ ቻለች።

ማለ ግ 1. የተናገረው እውነት መሆኑን ለማረጋገጥ ወይም ለማሳመን እንዲህ ያደርገኝ፣ እንዲህ ይድረስብኝ ወይም እገሌ ይሙት፣... አለ። 2. አንድን ነገር ደግሜ አላደርግም በማለት በሚያመለክው ወይም በሚወደው ስም ተዝተ።

እርም አለ፣ ቃል ገባ።

ማላ (መሃላ) ስ አንድ ነገር እውነት መሆኑን ለማረጋገጥ፣ ለማሳመን እንዲህ ያደርገኝ፣ እንዲህ ይድረስብኝ፣ እገሌ ይሙት፣... በማለት ወይም አንድን ነገር ደግሜ አላደርግም በማለት በሚያመለክት ወይም በሚወዱት ስም፣... የሚገባ ቃል።

ማላ አፈረሰ አላደርግም ወይም አደርጋለሁ ብሎ በመሃላ የሰጠውን ቃል ተወ። አፈረሰ።

ማላ ፋቱ በሆነ ባልሆነው በሃሰት የሚያል፥ መሃላ የማይፈራ።

ማላኛ ፅ ማላ የሚያበካ።

ማለለ ግ ለመነ፣ ተማፀነ (ብዙውን ጊዜ በፀሎት)።

ተማለለ ዝ.ከ.

ማለቂያ "አለቀ" ስር ተመ.

ማለት "አለ" ስር ተመ.

ማለኛ "ማለ" ስር ተመ.

ማለዋወጫ "ለወጠ" ስር ተመ.

ማለደ 1 ግ በጠዋት ተነሳ።

ማለዳ ስ በጣም ጠዋት።

ማለጅ ፅ በጠዋት መነሳት የሚወድ፣ የሚያዘውር።

ማለደ 2 ግ ለመነ፣ ደጅ ጠና።

መማለጃ ስ ገቢ፣ እጅ መንሻ።

ምልጃ ስ ለመና፣ ደጅ ጥናት።

ተማለደ ግ ተለመነ፣ ይቅር አለ።

አማለደ ግ 1. አስታራቂ፣ ሽመግለ። 2. አንዱ ለሌላው ተለማኝ ለለማኝን ይቅርታ እንዲያደርግ ወይም የሚፈልገውን ጉዳይ እንዲፈፅምለት በለማኝ ስም ከተለማኝ ጠየቀ፣ ለመነ (ለስተኛ ወገን በመሆን)።

አማላጅ ስ 1. አስታራቂ፣ ሽመግለ። 2. አንዱ ለሌላው (ተለማኝ ለለማኝ) ይቅርታ እንዲያደርግ ወይም የሚፈልገውን እንዲፈፅምለት በለማኝ ስም ተለማኝን የሚጠይቅ፣ የሚለምን ለስተኛ ወገን።

ማለዳ "ማለደ" ስር ተመ.

ማለገ ግ 1. ተዘላገለገ፣ ተሳባ (ፈሳሽነት ያለው ነገር)። 2. (ዘይ. ተስፋብ) ማገጠ፣ ተሞላፈጠ።

ማላጋ ፅ 1. ዝላግልግ ያለ፣ የሚሳብ (ፈሳሽነት ያለው ነገር)። 2. (ዘይ. ተስፋብ) ማጋጣ፣ ሞላፋጣ።

ማለፊያ "አለፈ" ስር ተመ.

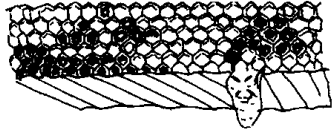
ማላ "ማለ" ስር ተመ.

ማላሻ "ላሰ" ስር ተመ.

ማላቀቂያ "ለቀቀ" ስር ተመ.

ማላባሻ “ለበሰ” ስር ተመ.
 ማላጅ “ማለደ” ስር ተመ.
 ማላጋ “ማለገ” ስር ተመ.
 ማልቀሻ “አለቀሰ” ስር ተመ.
 ማልድያ (ማልደያ) ስር ተመ. (አዳኞች).
 በአጃቸው ያደርጉት የነበረ ከመዳብ ወይም
 ከነሃስ፡... የሚሰራ የግዳይ ምልክት፡ አምባር፡፡
 ማመላለሻ “መለሰ” ስር ተመ.
 ማመልከቻ “መለከተ” ስር ተመ.
 ማማ ስር ለጥበቃ ወይም አካባቢውን ለመቃኘት
 እንዲያመች ተብሎ በሰብል፡ በአዝመራ፡...
 መሃከል የሚተክል ረጅም ቆጥ፡፡
 ማማሰያ “መሰለ” ስር ተመ.
 ማማት “ሀማማት” ን ተመ.
 ማምለኪያ “መለከ” ስር ተመ.
 ማምለጫ “መለጠ” ስር ተመ.
 ማምረቻ “መረተ” ስር ተመ.
 ማምሻ “መሸ” ስር ተመ.
 ማሟጠጫ “ሟጠጠ” ስር ተመ.
 ማሟጫ “ሟጪ” ስር ተመ.
 ማረ ፡ በማዘን ወይም በመራራት ይቅር አለ፡፡
 ተው፡ ምህረት አደረገ (በደልን፡ እዳን)፡፡
 መሃሪ (ማሪ) ፡ ይቅር ባይ፡ ምህረት
 የሚያደርግ፡፡
 ምህረት (ምረት) ስር ተመ.
 ማረሚያ “አረመ” ስር ተመ.
 ማረሚያ ቤት ዝ.ክ.
 ማረሪ ፡ ዘር ለመነ፡ ቃረመ፡፡
 ማራሪ ፡ ቃራሚ፡ ለማኝ፡፡
 ማረሳሻ “ረሳ” ስር ተመ.
 ማረሻ “አረሰ” ስር ተመ.
 ማረሻ “አረሰ” ስር ተመ.
 ማረባላ “ማር” ስር ተመ.
 ማረከ ፡ 1. በመርነት ወይም በውጊያ ላይ
 ጠላቱን በቁጥጥር ስር አደረገ፡፡ 2. በምርኮ
 ወሰደ፡፡ 3. መስጠ፡ ሳበ፡፡
 ምርኮ ስር በመርነት ጊዜ በቁጥጥር ስር የዋለ
 የጠላት ወታደር፡ መሳሪያ፡ ንብረት፡፡
 ምርኮኛ ፡ 1. በመርነት፡ በውጊያ ላይ
 በቁጥጥር ስር የዋለ የጠላት ወገን፡፡ 2. (ዘይ.)
 በአንድ ነገር ፍቅር የተያዘ፡ የተጠመደ፡፡
 ማረፊጅ “ማር” ስር “ማረባላ”ን ተመ.
 ማረፊያ “አረፈ” ስር ተመ.
 ማሪ “ማረ” ስር “መሃሪ”ን ተመ.

ማራምጣ “ማርአምጣ” ን ተመ.
 ማራሪ “ማረረ” ስር ተመ.
 ማራቶን ስር ከ42 ኪሎ ሜትር ጥቂት በለጥ
 የሚል ርቀት የሚሸፍን ከአለም አቀፍ ሌሎች
 የሩጫ ውድድሮች መካከል አንዱ፡፡
 ማራገቢያ “ረገበ” ስር ተመ.
 ማር ስር ንቦች አበባን በመቅሰም የሚያዘጋጁትና
 ወፍራም ፈሳሽ የሆነ ጣፋጭ ነገር፡፡ 2- (ዘይ.)
 ጣፋጭ፡ ደስ የሚል ፡ የሚጥም፡፡
 ማር ቆረጠ ማርን ከቀፎው ውስጥ በሰለት
 እየቆረጠ አወጣ፡፡
 ማር ተላሰ በበሰለ ወይም በኮመጠጠ ጠላ
 ወይም በደረቀ ጠጅ ውስጥ ጠላውን ወይም
 ጠጁን ለማደስ ሲባል ማር ተወመረበት፡፡
 ማር ነው ይጣፍጣል፡ ቆንጆ፡ ጥሩ ነው፡፡
 ማር ማር አለ ጣፈጠ፡፡
 ማርም አልሰ በቃኝ፡ ጠግቢአለሁ፡ ከዚህ
 በላይ ምንም አልጠመርም፡፡
 ማረቢያ (ማረፊጅ) ስር ማር የሚበላ ቀይ
 ጉንዳን፡፡
 ማርማሽላ ስር ባር ማሽላ፡ በቆሎ፡፡
 የማር ልጅ ስር የጡት ልጅ፡፡
 የማር እሸት ስር 1. አዲስ የተቆረጠ ትኩስ
 ማር፡፡ 2. በሰው መሬት ላይ ቀፎውን የሰቀለ
 ሰው ለባለ መሬቱ የሚሰጠው ማር፡፡
 የማር እንጀራ ስር ንቦች የሚጋግሩት
 (የሚያዘጋጁት) እንደእንጀራ አይን ያለው የማር
 ግንር፡፡

የማር እንጀራ
 ማርመላታ ስር እንደብርቱካን ወይም ሎሚ
 ወይም እንጀራ፡... የመሳሰሉ ፍራፍሬዎችን
 ከሰኳር ጋር ደባልቆ እስኪለደድ በመቀቀል
 የሚዘጋጅ የዳባ ግባያ፡፡
 ማርመሻ “አረመደ” ስር ተመ.
 ማርሰ ስር ከወሃይ ጀምሮ ሲቆጠር በርቀት አራተኛ
 ሆኖ የምትገኝ በወሃይ ዙሪያ ከሚሸረረኩት
 አለማት ወይም ጥላኞች አንዱ፡፡ “ጥላኔት”ን
 ተመ.)፡፡
 ማርሻል ስር ከጂኔራ በላይ የሆነ ከፍተኛው

የወታደራዊ ግለረግ ስም።

ግርግ ስ የተሸርካሪነት ፍጥነት ለመለዋወጥ የሚያስችል ጥርስች ያሉት የተሸርካሪ ክፍል።

ግርግ ስ በአንድ ወታደራዊ ክፍል ውስጥ የሚገኝ የሙዚቃ ባንድ፣ የተለያዩ የሙዚቃ መሳሪያዎችን በመጠቀም በህብረት የሚጫወተው ሙዚቃ።

ግርግትሬዛ ስ ግሪያ ቴሬዛ በተባለችው የነምሳ (አስትሪያ) ንገስት ስም በአስትሪያ የተሰራ፣ በ19ኛው መቶ አመትና በ20ኛው መቶ አመት መጀመሪያ በኢትዮጵያ ይሰራበት የነበረ የመገበያያ ገንዘብ፤ ጠገራ ብር።

ግርግምጣ (ማራምጣ) ስ መንታ ጫፍ ያለው አለን።

ግርግሽ “ረከሰ” ስር ተመ.

ግርግሽ ስ ለፈተና ውጤት የሚሰጥ ነጥብ።

ግርግሺዝም ስ በካርል ግርግስና በፍሬድሪክ ኢንግልስ የተቀመረ የሶሻሊዝም ፍልስፍና።

ግርግሺዝም ሌኒኒዝም ስ በካርል ግርግስና በፍሬድሪክ ኢንግልስ የተቀመረና በሂሳ በሌኒን የዳበረ የሶሻሊዝም ፍልስፍና።

ግርግም (ድንግል ግርግም) ስ የኢየሱስ ክርስቶስ እናት።

ግርግም በሽልም ታውጣሽ (ምር.) ጠያቂዎች አራስ ሴትን ጠይቀው በሚወጡ ጊዜ ከአራስ ሴት በደህና አምረሽ ውጭ በግለት ለአራሷ የሚመኝላት የመልካም ምኞት መግለጫ።

ግርግም ጭንሽን ታሙቀው (ምር.) አራስ ሴት የአራስነት ጊዜዋን ወርሳ በድጋሚ ለወሲባዊ ግንኙነት ብቁ እንድትሆን በመመኘት የሚነገር የመልካም ምኞት መግለጫ።

ግርግም የሳመኛው በሰውነት ላይ በተፈጥሮ ጥቁር ሆኖ የሚገኝ እንደነጥብ ያለ አነስተኛ ምልክት።

በግርግም እጅ ተይዛለች እርጉዝ ነች።

የግርግም መቀነት ስ ተስተዳመና።

የግርግም ምሳ ስ ሴት ስትወልድ የምትበላው የመጀመሪያው ገድ።

የግርግም ስፊት ስ ከብልት በታች ከፈንጠጣ በላይ የሚገኝ የተሰፋ የሚመስል የሰውነት ክፍል።

የግርግም ዘንግ ስ ችርጉኝተር፣ በትረመሴ (በተለይ መነኩሲቶች እንደምርኩዝ ወይም እንደ መቋሚያ የሚጠቀሙበት የእፅዋት አይነት)።

የግርግም ግርዝ ስ በተፈጥሮው የተገረዘ ሆኖ የሚገኝ የሴት ብልት።

የግርግም ጠላት ስ 1. አባዛጋሬ። 2. (ዘይ.)

ሰው ሁሉ የሚጠላው ወይም ሰው ሁሉ ተሰብስቦ የሚደበድበው ሰው።

የማርያም ፈረስ ስ ከአንበሳ አነስ የሚልና ፈንጣ የሚመስል ነፍሳት።

የማርያም ፈረስ

ማርዬ ስ ከፈንጣጣ በሽታ አይነቶች የአንዱ ስም።

ማርዳ ስ ከጠርና ከጠርጭቆ መስል ጌጥ የሚሰራ የልጆች የአንገት ጌጥ።

ማርገብገቢያ “ረገብ” ስር ተመ.

ማርገጃ “ረገደ” ስር ተመ.

ማርጋሪን ስ ትባላትነት ካለው ስጋ ወይም ከአትክልት የሚሰራ ቅቤ።

ማርጣ ስ የዝሆን ጭራ።

ማሰ ግ ቆፈራ፣ ጉድጓድ አበጀ።

ማሳ ስ የታረሰ መሬት፣ እርሻ።

ማሰሮ ስ ለውሃ ማጥቂያ፣ ለንፍሮ መቀቀያ፣... የሚያገለግል የሽክላ እቃ፤ ምንቸት፤ ተፋ. (በእሉን የሽክላ እቃ ስር ተመ.)።

ማሰሻ ስ “አሰሰ” ስር ተመ.

ማሰነ ግ ለፋ፣ ደከመ።

ማሲንቆ(መሰንቆ) ስ ከአንጃት፣ ከፍየል ቆዳና ከፈረሰ ጭራ የሚሰራ ባለአንድ ክር ባህላዊ የሙዚቃ መሳሪያ (በእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ማሳ “ማሰ” ስር ተመ.

ማሳሰቢያ “አሰበ” ስር ተመ.

ማሳለቀሻ “ለቀሰ” ስር ተመ.

ማሳለቀቂያ “ለቀቀ” ስር ተመ.

ማሳመሪያ “ሰመረ” ስር ተመ.

ማሳረጃ “ረዳ” ስር ተመ.

ማሳተገፈሻ “ተገፈሰ” ስር ተመ.

ማሳተዛዘኛ “አዘነ” ስር ተመ.

ማሳቲካ “መስቲካ” ግ ተመ.

ማሳታወሻ “ታወሰ” ስር ተመ.

ማሳታወቂያ “አወቀ” ስር ተመ.

ማስታገሻ “ታገሰ” ስር ተመ.

ማስገንዘቢያ “ገንዘብ” ስር ተመ.

ማስጠንቀቂያ “ጠንቀቀ” ስር ተመ.

ማስጫ “ስጣ” ስር ተመ.

ማስፈራሪያ ፊት “ፈራ” ስር ተመ.

ማሻሻያ “ሻሻ” ስር ተመ.

ማሻሻላ ስ የፍሬው ቅርፅ ዘንጋጻ የሚመስልና የሚያክል ለእንጀራ፣ ለንፍር፣ ለጠላ የሚሆን በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የአገጻ ላህል።

ማሻሻን ስ 1. አንድን ተግባር በቀላሉና በፍጥነት ለማከናወን የሚያስችል፣ በነጻጅ፣ በኢሊክትሪክ፣... ሃይል የሚንቀሳቀስ ዘመናዊ መሳሪያ (ለምሳሌ የሹራብ መሰሪያ፣ የጫማ መሰሪያ ማሻሻን)። 2. ለዚህ ስራ ተብሎ በተዘጋጀ መሳሪያ ሽብሽቡ ከካውያ ስፊት ይበልጥ ጥቅጥቅ ብሎ የተሰራ ጉርድ ወይም ሙሉ ቀሚስ።

ማሻሻክ ስ ሽረኛ፣ ተንኮለኛ፣ መሰረ።

ማሻ ስ እንደፋኛስ ያለ ሆኖ ብርሃኑ ግን ስፋኛስ የሚበልጥ፣ በነጭ ጋዝ የ ሚ ስ ራ መብራት።

ማቀቀ ግ በበሽታ፣ በቸግር፣... ተሰያየ፣ መከራ ላየ።

ማቀባባያ “ቀበለ” ስር ተመ.

ማቀናነሻ “ቀነሰ” ስር ተመ.

ማቀዝቀዣ “ቀዘቀዘ” ስር ተመ.

ማቀፊያ “አቀፈ” ስር ተመ.

ማቁላሊያ “ቆላ” ስር ተመ.

ማቁረጫ “ቆረጠ” ስር ተመ.

ማቅ ስ ከጥቁር በግ ፀጉር ተፈትሎ የሚሰራ እንደ ብርድ ልብስ ያለ ልብስ።

ማቅ ለበሰ ራሱን በመጉዳት፣ በማጎላቆል በጣም አዘነ።

ማቅረቢያ “ቀረበ” ስር ተመ.

ማቋቋ “ቋተ” ስር ተመ.

ማበረታቻ “በረታ” ስር ተመ.

ማበቻ “አበተ” ስር ተመ.

ማበጠሪያ¹ “በጠረ” ስር ተመ.

ማበጠሪያ² “በጠረ” ስር ተመ.

ማቡኪያ “ቡካ” ስር ተመ.

ማባባያ “ባባለ” ስር ተመ.

ማባዛት “በዛ” ስር “ማባዛት”ን ተመ.

ማብረጃ “በረደ” ስር ተመ.

ማሻ

ማብሪያና ማጥፊያ “በራ” ስር ተመ.

ማብራሪያ ዝ.ክ.

ማብሰያ “በሰለ” ስር ተመ.

ማብዛት “በዛ” ስር ተመ.

ማተሚያ “አተመ” ስር ተመ.

ማተረ ግ 1. ቃኝ፣ ዙሪያውን ላየ። 2. አሻግሮ ላየ፣ ተመለከተ።

አማተረ ግ አሻግሮ ላየ፣ ተመለከተ።

ማተብ ስ (እ.አ.ተ.ቢ.) አንድ ሰው ክርስትና ሲነሳ ለሃይማኖት ምልክትነት በአንገቱ ላይ የሚያስረው ክር።

ለማተቡ ሲል ለሃይማኖቱ፣ ለእምነቱ ሲል።

ማተቡን በጠሰ 1. ካደ፣ እምነት አጎደለ። 2. ሰለመ።

ማተብ ቢስ እምነት ቢስ፣ ከሃዲ።

ማተብ የለሽ ዝ.ክ.

ማቲ ስ ብዛት ያላቸው ትንንሽ ልጆች ፣ ወራ።

ማታ ስ ጀጋኛ ከጠለቀችበት አንስቶ እስከ ምሽቱ አምስት ሰዓት ገደማ ያለው የጨማ ጊዜ።

የማታ ማታ የሂሳ ሂሳ፣ በስተመወረረ።

የማታ ትምህርት ስ በትምህርት ቤት ውስጥ ግታ ግታ የሚሰጥ ትምህርት።

የማታ እንጀራ እድሜ ከገፋ በኋላ የሚገኝ ሃብት፣ ንብረት።

ማታለያ “ታለለ” ስር ተመ.

ማትሪክ ስ የአስራ ሁለተኛ ክፍል መልቀቂያ ብሄራዊ ፈተና።

ማቶት ስ ክብ ሆኖ የተሰራ የእንስራ ወይም የጀበና፣... መቀመጫ።

ማነቆ “አነቀ” ስር ተመ.

ማን (ማ) ተው.ስ. 1. የትኛው ሰው ብሎ ለመጠየቅ የሚያገለግል ቃል። ግን መጥቶ አለ?

2. መጠሪያ ስምን መጠየቂያ ቃል። ስምህ ግን ነው? ዛሬ ግን ነው?

ማን ለከብሻ ግን ሰደደብኝ፣ አዘዘብኝ (መጥሮ ነገር ወይም ጉዳት እንዲያደርስብኝ)።

ማንአለብኝነት ከኔ በላይ ግንም የለም፣ ግን ያዘኛል። ግን ይደፍረኛል ባይነት፣ ትእቢተኝነት።

ማን አባቱ(ማናባቱ) የትኛው፣ እንዴት ያለው ንበዝ ለማለት የሚሰነዘር የንቀት፣ የማስፈራሪያ፣ የድንፋታ ላባባል።

ማንዘራሽ 1. (ስድብ) የመጣበትና የወለደው ሰው የማይታወቅ፣ ምናምንቱ ብሎ ሰውን ለማኮሰስ የሚሰነዘር የንቀት አነጋገር። 2. መደደ፣ ጽርድ፣ ስነስርዓት የጎደለው።

ማናቸውም(ማንኛቸውም) አንጻቸውም።

ግናቸውም መሄድ አይፈለጉም።

ማንም 1. የትኛውም፣ ግንኛውም፣ ሁሉም።
2. የማይታወቅ ሰው። ግንም በወለደው እኔ
አልጠየትም። 3. ተራ ሰው፣ መደፌ። ግንም
ተነሰቶ አዋቂ ነኝ ይላል።

ማንም የለም አንድም ሰው የለም።

ማንትስ (ማንትሴ) ተው.ሰ. በአደናጋሪና
አልታወስ ባለ ስም ምትክ በመግባት የሚያገለግል
ቃል።

ማንነት ግለሰባዊ ምንነት (በባህርይ፣ በጠባይ፣
በችሎታ፣...)።

ማንነቱ ያልታወቀ ግን መሆኑ ያልታወቀ።

ማንነቱን አሳይሃለሁ ሃይሊን ወይም
ችሎታዬን... አሳይሃለሁ፤ እንድታውቅ
አደርግሃለሁ።

ማንኛቸው (ማናቸው) ከሁለቱ ወይም
ከብዙዎቹ ውስጥ የትኛው።

ማንኛቸውም ግናቸውም።

ማንኛው የትኛው፣ የቱ።

ለማንኛውም 1. ግንንም ሳይለይ፣ ለሁሉም።
ለማንኛውም ሰው ይሸጣል። 2. ቢሆንም
ባይሆንም፣ ለሁሉም። ለማንኛውም ሄደን ግዮቱ
ይሻላል።

በማንኛውም መንገድ በየትኛውም
አይነት፣ ሁኔታ።

ማንቀርቀሲያ “ቀረቀበ” ስር ተመ.

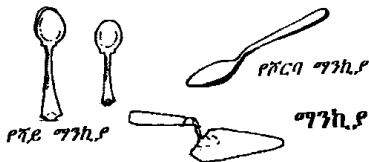
ማንቀርት ስ በሰዎች ጉርሮ (በተለይ በወንዶች)
ላይ በውጭ በኩል፣ እንደ ጉጥ ወጣ ብሎ
የሚታየው የሰውነት ክፍል (ስእሉን ራስ ስር
ተመ.)።

ማንቀርቱን ያዘው በሃይል አስጨንቆ
ያዘው፣ አስገደደው (አንድን ነገር እንዲፈፅም)።

ማንቀርታም ጉ ማንቀርቱ ትልቅ የሆነ ሰው።

ማንቆርቆሪያ “ቆረቆረ” ስር ተመ.

ማንኪያ ስ ከብረት ወይም ከእንጨት ወይም
ከሃሳስ ወይም ከጥላስቲክ፣... በአንድ በኩል
እጅታ ፍሮት በሌላ በኩል ቀነፍና ጎድጎድ
እንዲል ተደርጎ የተሰራ ለመቆንጠሪያ፣
ለመመገቢያ፣ ለመለወጃ፣... የሚያገለግል እቃ።

ማንደጃ “ነደደ” ስር ተመ.

ማንገቻ “አነገተ” ስር ተመ.

ማንጎ ስ በውስጡ ጠፍጠፍ ያለ ጠንካራ ፍሬ
ያለው፣ እንደኮከ ተልጦና ተግጦ የሚበላ ጣፋጭ
ፍሬ፣ ግንጎውን የሚያፈራው ተክልም ግንጎ
ይባላል(ስእሉን ፍራፍሬ ስር ተመ.)።

ማንንጠጥ “ንጠጠ” ስር ተመ.

ማኛ [ጤፍ] ስ በጣም ነጭ የሆነ ጤፍ።

ማእረግ ስ 1. ሹመት፣ ስልጣን፣ ደረጃ። 2.
ክብር።

ማእረገቢስ ውርደት እንጂ ክብር የማይወድ፣
ክብረቢስ።

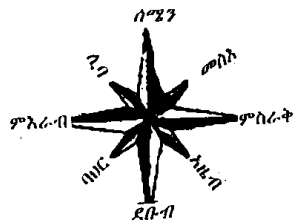
ማእረግ አሌቱ ዝ.ክ.

ማእበል ስ ሃይለኛ ነፋስ በባህር፣ በውቅያኖስ፣...
ላይ የሚፈጥረው የውሃ መናፈጥ፣ ጥገድ።

ማእከላዊ “ማኸለ” ስር ተመ.

ማእከል ዝ.ክ.

ማእዘን ስ 1. የግድግዳ መጨረሻ ወይም
መታጠፊያ ጥግ ወይም የግድግዳዎቹ መገናኛ።
2. ሁለት መስመሮች የሚገናኙበት ቦታ። 3.
አራት ገፅ ያለው ወፍራም ጥርብ እንጨት። 4.
አቅጣጫ (ምስራቅ፣ ምእራብ፣ ሰሜን፣ ደቡብ)።

ማእዘን

የማእዘን ምት ስ (ሰጋ.) በእግር ኳስ
ጨዋታ ላይ፣ ኳስ በራስ ግብ አካባቢ ከግራው
የማእዘን መታጠፊያ እስከ ቀኝ የማእዘን
መታጠፊያ ባለው መስመር፣ በራስ ተጓዥቶች
ወደ ውጪ ሲወጣ ለተቃራኒው ቡድን የሚሰጥ
የቅጣት ምት።

ምእዘን ጉ አራት ማእዘንነት ያለው።

ማእድ(ማድ) ስ ለመብል የቀረበ ምግብ እስከ
ማቅረቢያው፣ ገበታ።

ማእድ ረገጠ አብሮ ሲበላ ቆይቶ ማእድ
ሳይነሳ አቋርጦ ተነሳ፣ ሄደ።

ማእድ ወርዷል ምግብ ቀርቧል።

ማእድ(ማድ) ቤት ስ ምግብ የሚዘጋጅበት።

የሚበስልበት ቤት፣ ኩሽና።

ማደኛ ስ ብዙ ጊዜ አብሮ የሚበላ የቅርብ ባደኛ።

ማእድን ስ እንደወርቅ፣ ብር፣ ነፃስ፣ ብረት፣... ያለ ከመሬት ውስጥ የሚገኝ ንጥረ ነገር።

ማእደት ስ በፋሲካ ማግስት የሚውለው ሰኞ።

ማእጠንት “አጠነ” ስር ተመ.

***ማከለ**

መካከል (መሃከል + መሃል) ፡ 1. አንድ ክብነት ያለው ነገር ከተለያዩ ጫፎች ወደ ውስጥ ሊለካ ሁሉም ጫፎች እኩል ርቀት ላይ የሚገኝበት ቦታ። 2. የአንድ ነገር አጋማሽ፣ አማካይ ቦታ። 3. ጸር ያልሆነ፣ በሌሎች ጣልቃ ያለ።

በመሃሉ (በመካከሉ) 1. አንድ ነገር በመከናወን ወይም በመካሄድ ላይ እያለ። በተለባው እየተካሄደ በመሃሉ ተነስቶ ሄደ። 2. በጣልቃ። በመሃሉ (በመካከሉ) ነጭ ያለበት ቢጫ ጨርቅ። 3. ከሁለት የተለያዩ ወይም ተቃራኒ ወገኖች በኩል ሳይሆን፣ በተገኘው አጋጣሚ። እነሱ ሲጣሉ በመሃሉ እሱ ተጠቀመ።

በመሃል ቤት ከሁለት የተለያዩ ወይም ተቃራኒ ወገኖች ወይም ጉዳዮች በኩል ሳይሆን፣ በመሃል።

መሃል ራስ ስ አናት፣ እርግብግቢት።

መሃል በፋሪ ፡ ከተቃራኒ ወገኖች ያንደኛውንም አቋም የማይከተል ወይም የማይደግፍ፣ ገለልተኛ፣ ከሁለቱም ያልወገነ።

መሃል አገዳ ስ 1. መሃል አጥንት (የቅልጥም፣ የጭን፣ የክንድ)። 2. በፊት እግር ቅልጥም መሃል ሳይ የሚገኝ የክብት ስጋ።

መሃል እጅ ስ በመጻፍና በጣት መካከል ያለው ውስጠኛው የእጅ ክፍል።

መሃል ዳኛ ስ ችሎት ሳይ ሆነው ፍርድ በሚሰጡበት ጊዜ በግራና በቀኝ ዳኞች መካከል የሚቀመጥና በስልጣን ከሁለቱ ዳኞች የሚበልጥ ዳኛ።

መካከለኛ (መሃከለኛ) ፡ 1. በመካከል የሚገኝ ወይም ያለ። 2. አይነቱ ወይም መጠኑ ወይም ሁኔታው።... ከፍተኛ ያልሆነ ወይም ያልበዛ ወይም ያላነሰ፣ መጠኑን።

ማእከል ስ 1. የተለያዩ እንቅስቃሴዎችና ተግባራት በከፍተኛ ደረጃ የሚከናወንበት ቦታ። የንጉድ ግእከል። 2. ተቋም። የባህል ግእከል፣ የጤና ግእከል።

ማእከላዊ ፡ 1. ለተለያዩ ወገኖች የጋራ የሆነ። 2. ለተለያዩ ወገኖች የበላይ የሆነ።

ማእከላዊ መንግስት ስ የተለያዩ

አስተዳደሮችን፣ የፌዴራል ግዛቶችን፣... በበላይነት የሚያስተዳድር ወይም የሚመራ የአንድ እግር መንግስት።

ማእከላዊ አሰራር ስ ለተለያዩ ወገኖች የጋራ የሆነና አንድ አይነት መስመር የተከተለ አሰራር። **ተማከለ** ግ የተለያዩ ድርጅቶች፣ አካላቶች፣... እስራር በአንድ አይነት የበላይ አመራር ስር እንዲውል ተደረገ።

አማከለ ግ በሁለት የተለያዩ ወይም ተቃራኒ ነገሮች መሃል እንደ አገናኝ፣ አዛማጅ፣... ሆኖ ተገኘ፣ በመሃል ሆነ።

አማካይ ፡ 1. ለሁሉም የጋራ የሆነ፣ በመሃል ያለ። 2. አጋማሽ።

በ አማካይነት 1. በ _____ ምክንያት። በሻይረስ አማካይነት የሚመጣ በሽታ። 2. በ _____ በኩል። በወንድሙ አማካይነት ጉዳዩ ተፈፀመለት።

ማከፋፈያ “ከፊለ” ስር ተመ.

ማከታ ስ 1. ስለሰት፣ መማለጃ። 2. መቆያ፣ መክሰስ።

ማኪያዩ ስ መጠኑ በርከት ባለ የፈላ ቡና ውስጥ ትንሽ ወተት ተደባልቆበት የሚዘጋጅ የመጠጥ አይነት።

ማክፊል “ከፊለ” ስር ተመ.

ማክሰኛ ስ በሰኞና በረቡእ መካከል ያለው ቀን ስም፣ ከአሁኑ ጀምሮ ሲቆጠር የሳምንቱ ስለተኛ ቀን።

ማከብኪያ “ኦኮከብ” ስር ተመ.

ማውራረጃ “ወረደ” ስር ተመ.

ማዋለጃ ክፍል “ወለደ” ስር ተመ.

ማውጫ “ወጣ” ስር ተመ.

ማዘንት ስ ከብ ሆኖ ከጭቃ የሚሰራ አመድ አቃፊ የምድጃ ዙሪያ።

ማዘያ “አዘለ” ስር ተመ.

ማዘዣ “አዘዘ” ስር ተመ.

ማዘጋጃ ቤት “ዘገጀ” ስር ተመ.

ማዝ “አይን” ስር “አይነ ማዝን” ተመ.

ማዞሪያ “ዞረ” ስር ተመ.

ማዣራት “ማጅራት” ን ተመ.

ማይል ስ የርቀት መለኪያ። **አንድ ግይል 1.6 ኪሎግራት ያህል ነው።**

ማይም “መሃይም” ን ተመ.

ማይካ ስ እንደላህን፣ ኩባያ፣ ባልዲ ያሉትን ቁሳቁሶች ለመስራት የሚያገለግል፣ መለመጥና ብርሃን ማሳለፍ የሚችል ጥሬ እቃ።

ግይክርስቲ ስ በጣም ጥቃቅንና ረቂቅ የሆኑ

ነገሮችን አገልጥሮ የሚያሳይ መነፅር።
 ማደሪያ "አደረ" ስር ተመ.
 ማደሪያ መሬት ስ በቀድሞ የመሬት ስሪት ስርአት ውስጥ መተዳደሪያ እንዲሆን ለንጉስ አገልጋዮች ከንጉስ ይሰጥ የነበረ። አፅመ ርስት ያልሆነ መሬት።
 ማደንዘዣ "ደነዘዘ" /C ተመ.
 ማደኛ "ማእድ" ስር ተመ.
 ማደያ "አደለ" ስር ተመ.
 ማደጎ "አደገ" ስር ተመ.
 ማዳበሪያ "ዳበረ" ስር ተመ.
 ማዳወሪያ "ደወረ" ስር ተመ.
 ማድ "ማእድ" ስር ተመ.
 ማድቤት ዝ.ክ.
 ማድያት ስ የፈት ቆዳን የተፈጠረ ቀለም የሚለውጥና የሚያጠቁር በሽታ።
 ማድጋ ስ 1. ከእንስራ ከፍ ከጋን አነሰ የሚል የሽላ እቃ። 2. አስር ቀና ያህል የሚይዝ የአህል መስፈርያና መለኪያ።
 ማዶ ስ 1. በወዲያ በኩል (ከወንዝ፣ ከተራራ...) አልፎ ወይም ተሻግሮ ያለ ቦታ። 2. ራት ብሉ ያለ ቦታ።
 ማጀት ስ ብዙ ጊዜ በአነስተኛ ጎጆ ቤቶች ውስጥ በመዝታ የተከለለ የእቃ መቀመጫ ነጻ።
 ማጀራት (ማዥራት) ስ የአገንገት ሂሳ ከፍል፤ ደንደስ። (በእሉን ራስ ስር ተመ.)።
 ማጀራት መቼ ጎ ብዙውን ጊዜ በወለማ ቦታ አድፍጦና ደብድቦ የሚዘርፍ ቀማኛ።
 ማገ ገ 1. ስቦ፣ ምጥጥ አድርጎ ጠጣ። 2. ወደ ውስጥ ሳቦ፣ አስገባ (ለምሳሌ አየርን)። 3. ፈላሽ ነገርን መጠጠ፣ ያዘ፤ ራስ።
 አማገ ገ 1. ምጥብ በሚበላበት ጊዜ የሚጠጣ ነገርን (ውሃ፣ ወተት...) ተት እያለ ተመገበ።
 ማገረ ገ ለገድገዳ፣ ለአጥር ተብሎ በቆመ እንጨት ላይ ማገርን በገመድ፣ በልጥ... በማስር ወይም በምስማር በመምታት አያያዝ።
 ማገር ስ በገድገዳ፣ በአጥር... ላይ ለገድም የታሰረ ወይም በምስማር ወይም በሌላ ነገር የተያያዘ እንጨት፣ ብረት፣...።
 ተማገረ ገ በማገር ታሰረ (ገድገዳ፣ጣራ...)።
 ማገደ ገ 1. አሳት ውስጥ ከተተ፣ አነደደ። 2. ለአደጋ ወይም ለቸግር ጸረገ።
 ማገዶ ስ ለማብሰል፣ ለመቀቀል... የሚነድ እንጨት፣ ከብት፣ ከሰል፣...።
 ማገገሚያ "ግገመ" ስር ተመ.
 ማገጠ ገ 1. ባለገ፣ ተበላሽ፣ ጥልጊ ሆነ። 2.

አመነዘረ። 3. ጥሩ ሆኖ ሳይታረስ ቀረ (መሬት)።
 አማገጠ ገ 1. ስራፊት አደረገ፣ አሰነፈ፤ አባለገ፣ አባላሽ። 2. ወሲብ ፈፀመ፣ ወሽመ፣ አባለገ።
 ማገጥ ስ መጠኑም ሆነ ቅጠሉ እንደ አብሽ ያል፣ አብዛኛውን ጊዜ ከላር ጋር አብሮ የሚበቅል፣ ፍሬው በደንብ ከመብሰሉ በፊት ከብቶች ከበሉት ሆዳቸውን የሚነፋና ለሞት የሚያደርስ የእፅዋት አይነት።
 ማጉለያ "ሳላ" ስር ተመ.
 ማግ ስ 1. በእጅ እየተፈተለ በእንዝርት ላይ የሚጠመጠም፣ ከድር የሚወፍርና ላላ ያለ የጥጥ ክር። 2. በጣቃ ወይም በጥቅል መልክ እየተመረጠ በሚወጣ ጨርት ላይ በወርዱ በኩል ከድሩ ጋር ተሰላጥሮ የሚገኘው ፈትል ወይም ክር።
 ማግስት ስ ቀጥሎ የሚመጣው ቀን፣ በበነጋው። ለጁ በመጣ በማገስቱ ላሳትየው ሂደ።
 ማግኔት ስ ብረትን የሚሰብ ብረት።
 *ማጠ
 ምጥ ስ 1. ለመውለድ የደረሰች እንስት በመውለጃቸው ሰላት ልጁ ከማህፀኗ እንዲወጣ የምታደርገው ወደ ታች የመጫን፣ የመግፋትና እህ የማለት ጥረት። 2. (ዘይ.) ጭንቀት፣ ጥበት።
 አማጠ ገ 1. ከሆዱ ውስጥ ወደ ውጭ ገፋ፣ እህ አለ (አይነምድርን)። 2. (ዘይ.) ተጨነቀ፣ ተጠበበ።
 አማጠች እርጉዝ በወሊድ ጊዜ ልጁን ከማህፀኗ ለማስወጣት ወደታች ገፋች፣ እህ አለች።
 አስማጠ ገ አልወጣም በማለት በጣም እህ አሰኘ፣ አስጨነቀ (አይነምድርን)።
 ማጠቃለያ "ጠቀለለ" ስር ተመ.
 ማጠናከሪያ "ጠነከረ" ስር ተመ.
 ማጠንት "አጠነ" ስር "ማእጠንት"ን ተመ.
 ማጠንፈፊያ "ጠነፈፈ" ስር ተመ.
 ማጠፊያ "አጠፈ" ስር ተመ.
 ማጣሪያ "ጠራ" ስር ተመ.
 ማጣብቂያ "ጠበቀ" ስር ተመ.
 ማጣፈጫ "ጣፈጠ" ስር ተመ.
 ማጣፊያ "አጣፋ" ስር ተመ.
 ማጥ ስ አረንጓዴ፣ ረገረገ።
 ማጥለያ "ጠለለ" ስር ተመ.
 ማጫሻ "ጨሰ" ስር ተመ.
 ማጫራ ስ በሽንገራ እሽት ቅጠልና በፍሬው ሽፋን ላይ የሚገኝ ጨው ጨው የሚል ወዝ።
 ማጫ "አጨ" ስር ተመ.

ማጫወቻ “ጫወተ” ስር ተመ.

ማጫጫሻ “ጨስ” ስር ተመ.

ማጭደስ ስ የቂጥኝ በሽታ አይነት።

ማጭድ “አጨደ” ስር ተመ.

*ማፀነ

ተማፀነ (ተማጠነ) ገ አጥብቆ ለመነ፥ ተማለጻኝ አለ።

አማፀነ (አማጠነ) ገ 1. ለሌላ ለመነ፥ አማለደ። 2. ተማፀነ።

ማፅናኛ “ጠና” ስር ተመ.

ማፈሪያ “አፈረ” ስር ተመ.

ማፈኛ “አፈነ” ስር ተመ.

ማፋዳ ስ ከቆዳ የተሰራ ኮረጃ፥ ከረጢት፥ በርሳ።

ማግኒያ “ሞላ” ስር ተመ.

ሚያ “መ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ሚል ስ የሰባ በሬ፥ ሰንጋ።

ሚርቆ (መርቆ) ስ በወይናደጋ አካባቢ የሚበቅል ሰይፍ የሚመስል ረዣዥም ቅጠል ያለው ዛፍ።

ሚርኩሪ¹ ስ ፊላሽ የሆነና ብርማ ነጭ መልክ ያለው ማእድን፤ ባዙቃ።

ሚርኩሪ² ስ ለወሃይ ቅርብ ሆኖ የምትገኝና ፀሃይን ከሚዞሩት ዘጠኝ ፕላኔቶች አንዷ ፕላኔት (በተመሳሳይ ፕላኔት ስር ተመ.)።

ሚርን ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ.) አዲስ አበባ ክርስትና ሲነሳ፥ ከህን ሲጽም፥ ንጉስ ሲነግስ፥... በከህናት እጅ የሚቀባው ቅባት፤ ቅብአ ቅዱስ።

ሚትር “መተረ”¹ ስር ተመ.

ሚንዶ “መንዶ”ን ተመ.

ሚንጦ ስ ስጋን ወይም ልዩ ልዩ እቃዎችን

እንዲያንጠለጥል ሆኖ የተሠራ ቆላፋ ብረት፥ እንጨት፥... ወይም በገንጽ ጫፍ ላይ የበቀሉ በርካታ የባላ ጣቶች ያሉት የእንጨት መስተያ።

ሚንጦ

ሚካኒክ “መካኒክ”ን ተመ.

ሚዳ ስ 1. ጻገት ቁልቁለት፥ ጫካ የሌለው ለጥ ያለ ሰፊ መሬት። 2. ከቤት ውጪ፥ የትም ቦታ። የጠፋው ቦላት ጊዳ ላይ ወድቆ ተገኘ።

ሚዳ መሉ ብዙ፥ አያሌ።

ሚዳ ወጣ ሚዳ ላይ፥ ጫካ ውስጥ ተፀዳዳ።

ሚዳ ወጣች ጌያዋን፥ ብልቷን ታጠበች፤ የገብር ውሃ ወጣች፥ ተፀዳዳች።

የሚዳ አህያ ስ መላ አካሉ በነጭና ጠቆር ባለ የቀለም ስብጥር የተሽለመላመ፥ ቆመቱ ከአህያ ከፍ የሚል የጻር እንሰሳ።(ስእሉን የጻር እንሰሳ ስር ተመ.)።

የሚዳ ፍየል ስ ረዣዥም ቀንዶች ያሉትና ፍየል የሚመስል የጻር እንሰሳ(ስእሉን የጻር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ሚዳይ (ሚዳልያ) ስ ከወርቅ ወይም ከብር ወይም ከነሃስ፥... የተሰራ፥ በተለያዩ የሙያ መስኮች ወይም ድድርቶች ብልጫ ላላዩ ወይም ጥሩ ለሰሩ ሰዎች ከመንግስት፥ ከድርጅት፥... የሚሰጥ ሽልማት፤ ኒሻን።

ሚጀር ጀኔራል ስ ከብርጋዲየርና ሌፍቴናንት ጀኔራል መሃል የሆነ ወታደራዊ ማእረግ።

ም የ “መ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ም 1. እንዲሁም፥ በተወሰነ። ደብተር ብቻ አይቻልም፥ እርሳስም ገሡ። 2. ሌላው ቀርቶ፤ እንኳን። በስተበባው ላይ ላንድም በው ላለተገኘም።

ምሁር “መሃረ” ስር ተመ.

ምህላ ስ ፀሎት፥ ጾልጃ፥ ልመና።

ምህረት “ማረ” ስር ተመ.

ምህንድስና “መሃንዲስ” ስር ተመ.

ምህዋር ስ መዞሪያ፥ መሄጃ መስመር (የፕላኔቶች)።

ምህፃረ ቃል ስ በሙሉ ቃል ፋንታ በአጭሩ የሚገኝ፥ የሚነገር ቃል (ለምሳሌ ወዘተርል በማለት ፈንታ ወዘተ.)።

ምላስ “ላስ” ስር ተመ.

ምላሽ “መለስ” ስር ተመ.

ምላት “ሞላ” ስር ተመ.

ምላጭ “ላጪ” ስር ተመ.

ምልመላ “መለመለ”² ስር ተመ.

ምልማይ “መለመለ”¹ ስር ተመ.

ምልምላ¹ ዝ.ክ.

ምልምላ² “መለመለ”² ስር ተመ.

ምልሰት “መለስ” ስር ተመ.

ምልሰ ዝ.ክ.

ምልአተ ጉባኤ “ሞላ”¹ ስር ተመ.

ምልአት ዝ.ክ.

ምልክትና “መነኮስ” ስር “ምንኮስና”ን ተመ.

ምልኪ “መለከ” ስር ተመ.

ምልክት “መለከተ” ስር ተመ.

ምልጃ “ማለደ”² ስር ተመ.

ምረቃ "መረቀ" ስር ተመ.

ምሩቅ ዝ.ክ.

ምራት "መራ" ስር ተመ.

ምራቅ ስ ከአፍ የሚወጣ አረፋነት ያለው ፈላሽ ነገር።

ምራቁን ዋጠ ጎመጀ፣ ዓፃ።

ምራቁን የዋጠ በእድሜ የበለለ፣ የሰከነ ሰው።

ምራት ስ የልጅ ሚስት።

ምራን "መረነ" ስር ተመ.

ምራጭ "መረጠ" ስር ተመ.

ምራት "መረረ" ስር ተመ.

ምር ዝ.ክ.

ምርመራ "መረመራ" ስር ተመ.

ምርምር ዝ.ክ.

ምርቃት "መረቀ" ስር ተመ.

ምርቃና "መረቀነ" ስር ተመ.

ምርቅ ስ በሰንደ፣ በገብስ፣... እህል ፍሬ ጫፍ ላይ የሚገኝ እጃሃማ ጭገር።

ምርቅና ፍትፍት ጥሩና መጥፎ።

ምርታማ "መረተ" ስር ተመ.

ምርት ዝ.ክ.

ምርኩዝ "መረኮዝ" ስር ተመ.

ምርኮ "ማረከ" ስር ተመ.

ምርኮኛ ዝ.ክ.

ምርጊት "መረገ" ስር ተመ.

ምርግ ዝ.ክ.።

ምርጥ "መረጠ" ስር ተመ.

ምርጫ ዝ.ክ.

ምርፋት "ረፈቀ" ስር ተመ.

ምስሶ (ምሶሶ) ስ 1. በገጠር አካባቢ በተለይ ከብ ቅርፅ ይዞ በሚሰራ የሳር ቤት ውስጥ፣ ከቤቱ ወለል መካከል ላይ ተተክሎ፣ ጣሪያውን ተሽከሞ የሚቆም፣ ቀጥ ያለ፣ ረዥምና ጠንካራ የሆነ ገንዳላ። 2. የኢሊከትሪክ፣ የስልክ፣... ሽቦ የሚታሰርበት ረዥምና ወፍራም እንጨት። 3. ለጣሪያ ወይም ለታዛ መደገፊያ ተብሎ በበረንዳ ወይም በቤት ውስጥ የሚተክል የእንጨት፣ የብረት ወይም የድንጋይ ቋሚ። 4. (ዘይ.) ዋነኛ፣ ድጋፍ፣ መሰረት። ታላቅ ወንድማቸው የቤቱ ያህሉ ነው።

ምሳ ስ እኩል ተን ላይ የሚበላ ምግብ።

ምሳ ቋጠሪ ለምሳ የሚሆነውን ምግብ በአገልግል ወይም በሰሃን፣... ያዘ።

ምሳሌ "መሰለ" ስር ተመ.

ምሳሌያዊ ንግግር ዝ.ክ.

ምሳር "ጠገራ" ን ተመ.

ምሳና "ብሳና" ን ተመ.

ምሳግ "መሰገ" ስር ተመ.

ምስ ስ 1. ለሰይጣን፣ ለዘር፣ ለሱዳ፣... የሚሰጥ ድርህ፣ ግብር። 2. ቅጣት። ያሱን ላገኘ።

ምስለቢስ "መሰለ" ስር ተመ.

ምስሊስ ስ በባላባ፣ በርላት የመሬት ስሪት ውስጥ መንግስት ወይም መልክኛ፣... የሚወክለው፣ በልጣኑ ከጭቃ ሹም በላይ የነበረ ሹም።

ምስል "መሰለ" ስር ተመ.

ምስማር (ሚስማር) ስ በአንድ በኩል ሹል ጫፍ በሌላ በኩል ጠፍጣፋ አናት ያለው፣ እንጨትና ቆርቆሮ የመሳሰሉትን ለማያያዝ የሚያገለግል ትንሽ የብረት ዘንግ።

ምስማር

ምስማክ¹ "ሰበከ" ስር "ምስባከ" ን ተመ.

ምስማክ² ስ በመፅሃፍ ገጾች መጋጠሚያ ግራና ቀኝ ላይ ያለ ዩዶ ቦታ።

ምስረታ "መሰረተ" ስር ተመ.

ምስራቅ ስ ከአራቱ ማእዘኖች አንዱ የሆነና በፀሃይ መውጫ በኩል ያለ አቅጣጫ፣ የምእራብ ትይዶ።

ምስራቃዊ ት 1. በስተምስራቅ አቅጣጫ ያለ፣ የሚገኝ። 2. የምስራቅ።

ምስራች ስ የደስታ ወራ፣ ዜና።

የምስራች 1. አንድን የደስታ ወራ ለመጀመሪያ ጊዜ ለመናገር ወይም ለማብሰር እንደመገቢያ ወይም እንደመንደርደሪያ ሆኖ የሚነገር ቃል (ለምሳሌ ተናጋሪ "የምስራች" ሲል ሰሚ "ምስር ብላ" ብሎ ይመልሳል)። 2. እንደ ሱና፣ ብርቱካን፣ ወይን፣ ትርንጉ፣... ያለ ተክል ለመጀመሪያ ጊዜ የሚያፈራው ፍሬ። ሱናው የምስራቅ ስጦት።

ምስር ስ ከአተር በመጠን የሚያንስ፣ ጠፍጣፋና ክብ የሆነ፣ ለወጥ፣ ለንፍር፣... የሚሆን ከጥራጥሬ እህሎች አንዱ፣ ፍሬውን የሚያፈራው ተክልም ምስር ይባላል።

ምስር ብሳ የደስታ ወራ ለመንገር "የምስራች" ሳለ ሰው የሚሰጥ ያላሽ።

ምስር ጥርስ ስ 1. የወተት ጥርስ። 2. በጣም ትንንሽ የሆነ ጥርስ።

ምስረ ከ የቂጥኝ አይነት።
 ምስርቃና (ምስረቃና) ከ እምቢልታ ወይም መለክት።
 ምስርች ከ ቅጠሉ እንደምስር ቅጠል ያለ ሆኖ እንጨቱ መለል ብሎ ረዘም ያሉና ለጨፈቃነት የሚያገለግል የእፅዋት አይነት።
 ምስቅልቅል “*መስቀለ” ስር ተመ.
 ምስባክ “ሰበክ” ስር ተመ.
 ምስኪን ት 1. ያጣ የነጣ፣ ጦም አዳራ፣ የተቸገረ ደሃ። 2. አሳዛኝ (ሰው፣ እንስሳ፣...)። 3. የዋህ።
 ምስከር “መስከረ” ስር ተመ.
 ምስያ “መስለ” ስር ተመ.
 ምስጉን “*መስገን” ስር ተመ.
 ምስጋና ዝ.ክ.
 ምስጋን የለሽ ዝ.ክ.
 ምስጢረ ስላሴ “*መስጢረ” ስር ተመ.
 ምስጢረ ስጋዌ ዝ.ክ.
 ምስጢረኛ ዝ.ክ.
 ምስጢር ዝ.ክ.
 ምስጥ ከ 1. እንጨትን እየበላና እየሰረሰረ የሚገባ፣ በመሬት ውስጥ ለውስጥ መሄድ የሚችል፣ ቅርፁ ጉንዳን የሚመስል ቀይ ነፍሳት። 2. (ዘይታ፣ ስድብ) ግንም ሳያውቅበት እንድን ነገር ውስጥ ለውስጥ የሚፈፅም፣ ግሽንክ።

ምስጥ 1ኛ ፍቺ

ምሰሶ “ምሰሶ”ን ተመ.
 ምሸሽ ከ ከስንደደና ከአከርግ የሚሰራ የእህል መስፈሪያ፣ ላዳን።
 ምሸሮ (ሙሽሮ) ከ ካንገት ላይ የሚወጣ፣ ተሉ የማይሸር ቀስል፣ ነቀርሳ።
 ምሸት “ሚስት”ን ተመ.
 ምሸት “መሸ” ስር ተመ.
 ምሸግ “መሸግ” ስር ተመ.
 ምቀኛ “*መቀኛ” ስር ተመ.
 ምት “መታ” ስር ተመ.
 ምትሃት (ምታት) ከ ድግምት፣ አለግት

ወይም ሌሎች ነገሮችን በማድረግ በአይን ብቻ ሊታይ የሚቻል አስገራሚ ድረጊት ሆኖ ነገር ግን ወዲያው የሚጠፋ ወይም እውነትነት የሌለውና የማይወጣ ነገር።
 ምትሃተኛ ት ምትሃት የማድረግ ወይም የመስራት ችሎታ ያለው (ሰው)።
 ምትክ “ተክ” ስር ተመ.
 ምቹ “መቹ” ስር ተመ.
 ምች “መታ” ስር ተመ.
 ምችት “*መቹ” ስር ተመ.
 ምነና “መነን” ስር “ምናኔ” ን ተመ.
 ምናኔ (መናኔ) ከ ለመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባል፣ ቅርፊቱ ነጭ የሆነና በቀላ የሚበቅል አነስተኛ ዛፍ።
 ምናልባት “ምን” ስር “ምንአልባት”ን ተመ.
 ምናምን “ምን” ስር ተመ.
 ምናምንቴ ት የማይረባ፣ ተልካች፣ ለክስክስ።
 ምናኔ “መነን” ስር ተመ.
 ምኔት ከ ገዳም።
 አበምኔት ከ የወንዶች ገዳም አለቃ፣ ሹም ወይም አስተዳዳሪ።
 እመምኔት ከ የሴቶች ገዳም ሹም ወይም አስተዳዳሪ (መነኩሲት)።
 ምን (ምንድን፣ ምንድር) ተው.ስ. 1. ያልታወቀን ነገር ግንነት፣ ምንነት፣ አይነት።... ለግወት ሲፈለግ ጥያቄ ግትረቢያ ሆኖ የሚያገለግል ቃል። ሀ. የምታነበው ምን መፅሃፍ ነው? ለ. ምን እየሰራህ ነው? 2. በጣም፣ የትኛውንም ያህል። መንገዱ ምን ቢርት ከሁለት ሰላት በላይ አያስኪድም።
 ምነው ለምን፣ በምን ምክንያት። ምነው ቀረህ።
 ምኑ ቅጡ ብዛትን በግጋነን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። የልብሱ፣ የወርቁ፣ አረ ምት ትጡ!
 ምኑ ነች 1. ያላቸው ግንኙነት፣ ዝምድና እንዴት ነው? 2. አትበቃውም፣ ታንሰዋለች፣ ትምም አትለው። አምስት እንደራ ሰላት ምት ነች።
 ምኑንም ምኑንም የተገኘውን ሁሉ (ሳይመርጥ)።
 ምን ሆነ ምን አጋጠመው፣ ምን-ነካው።
 ምን መሆኑ ነው 1. ምንድን ነው። ይሄ እቃ ምን መሆኑ ነው? 2. ምን ማድረጉ ነው? ምን መሆኑ ነው ሰራውን ትቶ የሄደው?
 ምን መጣ 1. የመጣው ምንድነው? 2.

በምን ምክንያት (የእምቢታ አገላለፅ)።
ምንመጣብኝ እንዴት አይነት መተር ነገር
ገጠመኝ!

ምን ቆርጠኝ 1. በምን ምክንያት
(አላደርገውም፥ ምን በወጣኝ የግለት የእምቢታ
መልስ)። 2. ምን አስገድዶኝ፥ ምን አገንብቶኝ።

ምን በላው የት ሄደ፥ የት ደረሰ።

ምን በወጣኝ ምን ባደረገሁት ምን ባጠፋሁት
በምን ምክንያት ለምን።

ምንቤት ነህ ምን አገባህ ምን ጥልቅ
አደረገህ።

ምንተዳዩ ምንቸገረኝ ገድ የለኝም።

ምንቸገረኝ 1. ምን አገባኝ። 2. ገደለኝም፥
ይሁን እሼ።

ምንአለበት (ምናለበት) ምን ይገዳል፥ ምን
ያስቸግራል (አይገዳም፥ አያስቸግርም፥ ይሁን
ለግለት የሚነገር)።

ምንአልባት የገምት፥ የጥርጣራ፥ የይሆን
ይሆናል አካላገር። ምናልባት እመጣ ይሆናል።

ምንአባቱ (ምናባቱ) 1. የስድብ ቃል። 2.
የተስፋ መቀረጥ፥ የንዴት፥... መገለጫ ቃል።

ምናባቱ ቢቀርብ! ምናባቱ ላድርገ። 3.
የፍርሃትና የእኩባርት መገለጫ ቃል። ምናባቱ
ቆርጠኝ ነው እሱን የምናገረው!

ምንአውቂ (ምናውቂ) እኔ ላላውትም፥ እኔ
እኛ።

ምንአውቅልህ (ምናውቅልህ)
በእንቅፋት ጥያቄ ጊዜ ተጠያቂው ለመልስ
መዘጋጀቱን ለመገለፅ የሚናገረው ቃል (ለምሳሌ
ጠያቂ "እንቅፋት" ሲል መላሽ "ምን አውቅልህ"
ይል። ትርጉሙ "ምን ለውቅልህ" ግለት ነው)።

ምንአገባኝ (ምናገባኝ) ምንቸገረኝ፥ ጉዳዩ
አይመለከተኝም።

ምንከፋኝ እሼ፥ ይሁን፥ እንደተባለው
ይፈፀም፥ ይደረገ።

ምንወሰደው የት ጠፋ፥ የት ነው ያለው፥ የት
ሄደ።

ምን ዋጠው ዝክ።

ምን ያህል ስንት።

ምን ይሆናል 1. ምን ይጠቅግል፥ ምን
ያገለግላል። 2. የፀፀት ስግግርን ለመገለፅ
የሚያገለግል አባል። ምን ይሆናል ላሁን
ሁሉም ለሰፊ!

ምንገደኝ 1. ምንቸገርኝ። 2. ለምን እምቢ
ለላሁ።

ምንጊዜ (ምንዜ፥ ምንደ፥ ምንኔ) መቼ፥
በየትኛው ጊዜ፥ በስንት ሰአት።

[ለ] ምንጊዜም 1. ሁሉጊዜ። 2. በማንኛውም

ጊዜ።
ምን ጥልቅ አደረገህ ምን አገባህ።
ከምንጊዜው (ከምንኔው) ከመቼው፥ እንዴት
ባለ ፍጥነት።

ምንኛ ምን የትና የት፥ ወደትና ወደት፥ ሩቅ
ለሩቅ፥ የግደገናኝ፥ የግደወላደር፥
የግደመላላ። ዝሆኑ ትንኝ ምንምን ናቸው።

እንደምን ነህ ጤንነትህ፥ ኑርህ፥ በምን
አይነት ሁኔታ ላይ ነው ለግለት የሚነገር
የሰላምታ ቃል።

ምንነት የላንድ ነገር (ባህሪ፥ አመጣጥ፥
ተፈጥሮ፥...) መታወቂያ፥ መለያ።

ምንኛ በጣም፥ በሃይል። ምንኛ ከብሯል!

ምናምን የሆነ ነገር፥ አንድ ነገር።

ምናምን በለኝ አንድ ነገር ጋብዞኝ፥ ስጠኝ።

ምናምኔት አንድም ነገር፥ ላመል ታህል
እንኳ። የሚበላ ምናምን የለኝም።

ምንም ት ባደ፥ አንድም፥ ትንሽም። ምንም
የለኝም።

ምንም አይቀረው የግደደርገው ወይም
የግደበላው ወይም የግደጠጣው፥... ነገር የለም።

ምንም አይቀረት ውብ፥ ቀንኛ ናት።

ምንም አይወጣው 1. ምንም አይናገር። 2.
እንከን አይገኝበትም።

ከምንም አይቆጥረው 1. ይንቀጥል፥
አይፈራውም። 2. አያስቸግረውም፤ ለትላለ-
ይመለከተዋል።

ምንም ቢሆን የሆነው፥ የፈለገው ቢሆን።

ምንም አይል 1. ደህና ነው፤ መጠነኛ፥
መካከለኛ ነው። 2. አይገዳም። 3. አይናገርም፥
አይቆጣም። ልጄ ቢሆንም ላባቱ ምንም
አይልም።

ምንም አይደል ገደለም፥ አያስወግንም፥
አያሳስብም።

ምንም [እንኳን] ቢሆንም ትላ።

በምንም አይነት ፊፀም፥ በጭራሽ፥
የፈለገው ቢሆን።

እንደምንም በተቻለ መጠን፥ በተረረት።

ምንሽር ከ የጠመንጃ ስም።

ምንሽንሽ "መንሽንሽ" ስር ተመ.

ምንሹ ከ ተትግጥ።

ምንቂያም "መንቀ" ስር ተመ.

ምንቃር "ኑቆረ" ስር የ"መንቆር"ን 1ኛ
ፍቺ ተመ.

ምንቅ ምንቅ አለ "መንቀ" ስር ተመ.

ምንባብ "ኑነበበ" ስር ተመ.

ምንተ—

ምንተ— ስለ___ ምንተግርያም::

ምንተአፍረቱን ስላፈረ:: በሰዎች ፊት ለሰዎቹምት ምንተአፍረቱን ገንዘቢን ሰጠች::

ምንትሰ የአንድ ነገር ስም ሲረሳ ወይም ስሙን ለመተራት ባልተፈለገ ጊዜ በምትኩ ለየገባ የሚያገለግል ቃል::

ምንችት ስ ለወጥ መሰሪያ፣ ለንፍር፣ ለጎመን፣... መቀዳ የሚያገለግል የግብር አይነት(በአሉን የሽክለ እቃ ስር ተመ::)::

ምንችት አብሽ ስ በጣም ደቆ ከተከተል ስጋ የሚዘጋጅ የወጥ አይነት::

ምንኩስና “መነኩስ” ስር ተመ::

ምንዛሪ “መነዛሪ” ስር ተመ::

ምንዝር “መነዝር” ስር ተመ::

ምንዳ ስ የድካም ወይም የሰራ ዋጋ፣ ደመወዝ::

ምንደኛ ት 1. ተቀጥሮ የሚሰራ፣ ደመወዝተኛ:: ስ 2. ትጥረኛ፣ ለገንዘብ የሚሰራ::

ምንድር “ምን” ን ተመ::

ምንዝላት (ምዝላያት፣ ምንዥላት) ስ የሽግግር አባት ወይም እናት፣ 5ኛው አያት::

ምንጣፍ “ነጠፈ” ስር ተመ::

ምንጭ “መነጭ” ስር ተመ::

ምንጭር ስ የአይኛው ከንፈር (ብዙ ጊዜ ለከብት)::

ምንጭራም ት (ስድብ) የአይኛው ከንፈር ትልት የሆነ::

ምንጭርር ስ ስሩ ተቀጥቶ ለማቅለሚያነት የሚያገለግል እዕ::

ምኞት “መኞ” ስር ተመ::

ምእላድ ስ ትርጉም አዘል የሆነና አነስተኛ ወደ ሆነ ሌላ ትርጉም አዘል ክፍሎች ሊከፈል የማይችል የመወረሻ ንኡስ አሃድ ወይም ክፍል (ለምሳሌ “ሆድ” ራሱን የቻለ ቃል ወይም ምእላድ ሲሆን “ሆዳም” ግን “ሆድ” እና የትዕል መሰራቹ “-ም” ጥምረት ግለትም የሁለት ምእላዶች ጥምረት የፈጠረው ቃል ነው)::

ምእመን “አመነ” ስር ተመ::

ምእራብ ስ ከአራቱ ግእዘናት አንዱ የሆነና በፀሃይ መጥለቂያ በኩል ያለ አቅጣጫ፣ የምስራቅ ትይዩ (በተወሃሪ ግእዘንን ተመ::)::

ምእራባዊ (ብ.ቁ. ምእራባውያን) ት 1. በምእራብ አቅጣጫ በኩል ያለ፣ የሚገኝ:: 2. የምእራብ:: ስ 3. (ለብዙ ቁጥር ሲሆን) የምእራብ አውሮፓና የሰሜን አሜሪካ አገሮች በአንድ ላይ የሚጠሩበት ስም::

ምእራፍ ስ 1. በመፅሃፍ ውስጥ ያለ የመፅሃፍ

መከፈያ (ብዙውን ጊዜ በቁጥር ይጠራል፤ ለምሳሌ ምእራፍ አንድ፣ ምእራፍ ሁለት):: 2. በረዥም የቦታ ርቀት መሃል የሚገኝ የተወሰነ አጣጥሮ የቦታ ርቀት:: 3. (እ.አ.ተ.ቤ.) ወደ ቀብር ቦታ የሚጓዝ ራሳን በየመንገዱ እያሳረፉ የጉዞ ፍታት ወይም ፀሎት የሚያደርጉበት ስፍራ:: 4. አንድ ከንቁጌ ወይም ሁኔታ አልፎ ሌላ የሚጀመርበት ወቅት:: በሊኮናሚ አድጎት አፈሰ ምእራፍ ጀምረናል::

ምእዙን “ማእዘን” ስር ተመ::

ምኩራብ ስ 1. የአይሁድ ፀሎት ቤት:: 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) የሁዳዴ ምም ለስተኛው ሳምንት::

ምክር “መክረ” ስር ተመ::

ምክትል “ከተለ” ስር ተመ::

ምክቶሽ “መከተ” ስር ተመ::

ምክንያት “መከኘ” ስር ተመ::

ምክከር “መክረ” ስር ተመ::

ምዝላያት “ምንዝላት” ን ተመ::

ምዝራጥ (ምኽራጥ) ስ ትልት አንካሊ፤ ሽብዳ::

ምዝበራ “መዘበረ” ስር ተመ::

ምዝብር ዝ.ከ.

ምዝገባ “መዘገበ” ስር ተመ::

ምኽራጥ “ምዝራጥ”ን ተመ::

ምድማድ “መደመደ” ስር ተመ::

ምድር ስ መራት::

ምድር ሰማይ ዞረበት 1. ነገሩ ሁሉ ተሳክረበት፣ ተምታታበት፣ መለየት አቃተው:: 2. በበሽታ ወይም ከመጠን በላይ የሚያሰክር መጠጥ በመጣጣቱ ሰማይም ምድርም፣ በአካባቢው ያለው ነገር ሁሉ የሚሽከረከር፣ የሚገለባበጥ መሰለው::

ምድር ቀለጠች በደስታ፣ በፈንጠዝያ፣ በወቃታ ወይም በጠብና በጦርነት ምክንያት ትርምስ፣ ድብልቅነት ሆነ::

ምድር አለፈ (አለፈች) ዝ.ከ.

ምድር ከዳችው ድንገት ሳያስበው ወደቀ (አኩርት፣ አዳልጦት ወይም አንሸራትቶት)::

ምድር ፊት አስቀያሚ::

ከምድር ተነስቶ ያለምንም ምክንያት::

ምድረ— ሁሉ፣ ግንም፣ አንድም ሳይቀር::

ምድረ ከታሪ ተሰባስቦ ሲንጫጫ ዋለ::

ምድረ በዳ (በዳ) ስ 1. እፅዋትና ውሃ የማይገኝበት ደረት ቦታ፣ በረሃ:: 2. ሰው የማይኖርበት ጭር ያለ ቦታ፣ አካባቢ::

ከምድረ ገፅ (ከገፅ ምድር) ከምድር ላይ::

በላሁት ጊዜ ረገጣባ ከምድር ገፅ ጠፍቷል።

ምድር ቤት ስ ፎት ሆኖ በተሰራ ቤት ውስጥ ከመሰረቱ በላይና ከአንደኛው ፎት ስር ያለው ቤት።

ምድር ሰላጤ ስ ከጫቶ ጽልና ሾጠጥ ብሎ ወደባህር የሚገባ የመሬት አካል፣ ጠርዝ።

ምድር ሰቅ/ወገብ ስ በምስራቅና በምስራብ አቅጣጫ በምድር ወገብ ዙሪያ የተሰመረ የሃሳብ መስመር።

ምድር በርበሬ ስ ወደ ቅላት የሚያደግ ቢጫ አበባ ያለው፣ እንጥል ሲወርድ መድሃኒት ነው ተብሎ የሚበላ፣ የሚያቃጥል የእፅዋት አይነት።

ምድር እንባይ ስ ቅጠሉና የፍሬው ሽፋን ጭገራም የሆነ፣ ሲበሰል ቀይ የሚሆን፣ ኮከ የሚያካካል ፍሬ ያለውና መሬት ላይ የሚተኛ አካላት ሃረግን የእፅዋት አይነት።

ምድር ዋልታ ስ የምድር ሰሜናዊ ወይም ደቡባዊ ጫፍ።

ምድር ዝላይ ስ (ስፖ.) ከአንድ ከተወሰነ መነሻ ቦታ ላይ ተነስቶ በአየር ላይ አገድም በመወርወር የሚደረግ ዝላይ።

ምድር ጉድ በጣም አጥር፣ ድንክ።

ምድር ጦር ስ እግረኛን፣ ታንክኛን፣ መድረኛን... የሚያጠቃልል በመሬት ላይ እየተጓዘ የሚዋጋ ወታደራዊ ክፍል።

ምድራዊ (ብ.ቁ. ምድራውያን) ፡ 1. አለማዊ፣ ስጋዊ፣ መንፈሳዊ ያልሆነ። 2. በምድር ላይ ያለ፣ የሚገኝ፣ የሚኖር (ፍጡር)።

ምድብ "መደበ" ስር ተመ.

ምድጃ "ነደደ" ስር ተመ.

ምግባር "ንበረ" ስር ተመ.

ምግብ "መገበ" ስር ተመ.

ምሳጎ (ሙጎጎ) ስ ከሸከላ የሚሰራ የእንጀራ መጋገፊያ ምጣድ።

ምጣት "መጣ" ስር ተመ.

ምጣኔ "መጠኑ" ስር ተመ.

ምጣድ "ጣደ" ስር ተመ.

ምጣጭ "መጠጠ" ስር ተመ.

ምጥ "መገጠ" ስር ተመ.

ምጥማት "ጠመቀ" ስር ተመ.

ምጥማጥ (ሸለምጥማጥ) ስ 1. መጠኑ ድመት የሚያክል፣ ጅራቱ ረዥምና እግረ እጫጭር የሆነ አውሬ። 2. (ዘይ.፣ ስድብ) በጣም ተቆር (ለሙሉ)። (ስለሌን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ምጥቀት "መጠቀ" ስር ተመ.

ምጥን "መጠኑ" ስር ተመ.

ምፅት ስ በቀጥታ የቀረበውን ወይም የተነገረውን ሃሳብ ትርጉም ተቃራኒ የሚያሳይ የንግግር ስልት፤ የዘይቢያዊ አነጋገር አይነት።

ምፅላት ስ በክርስትና እምነት ተከታዮች ዘንድ ከርስተክሉ ለሁለተኛ ጊዜ ወደ አለም የሚመጣበት ጊዜ።

ምፅዋት "መፀወተ" ስር ተመ.

ሞ የ"መ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ሞሆዶ "መሆዶ" ጎ ተመ.

ሞለለ ጎ የከብነት ቅርፅ ይዞ ቁመቱ ረዘመ፣ ሞላላ ሆነ።

ሞላላ ፡ 1. ቅርፁ ከብ ሆኖ ቁመቱ ረዘም ያለ።

ሞለሞለ ጎ ሾጠጥ፣ ሞለል አለ።

ሙሉሙሉ ስ ሞለል ያለ ሀብት፣ ጢቢኛ (ብዙውን ጊዜ ለቡሄ በእል የሚዘጋጅ)።

አሞለሞለ ጎ 1. ሙሉሙሉ ጋገረ። 2. ሞላላ አደረገ። 3. አበጠ፤ አሞጥጥጠ (ለምሳሌ ለመፍረጥ የደረሰ ብጉንጅ፣ እባጭ፣...)።

ሞለሰሰ ጎ 1. በብዛት ነጻ፣ ነቀለ፣ መዘዘ። 2. አስተኛ፣ አጋደመ፣ ለጠሰ።

ሞለቀቀ ጎ 1. ፈለቀቀ፣ ከፈተ። 2. ገፈፈ፣ ሸለጠ።

***ሞለቀቀ**

ሞልቃቃ ፡ ስርአት የሌለው፣ ቀበጥ።

ተሞላቀቀ ጎ 1. ተንቀባረረ፣ ተንደላቀቀ፣ ተቀማጠለ። 2. ስርአት አጣ፣ ቀበጠ።

አሞላቀቀ ጎ 1. እንቀባረረ፣ አቀማጠለ። 2. አባለገ፣ ሰነሰርአት የለሽ አደረገ።

ሞለገገ ጎ ቁለ፣ ጀለ።

ሞለገገ (ሞልጋጋ) ፡ ቂል፣ ጅል።

ሞለገግ ጎ 1. ምንም ሳያስቀር ጠራርጎ ወሰደ፣ ግጠጠ፣ ባዶ አደረገ። 2. ሰረቀ። 3. ገረፈ፣ ቀጣ (እንደ አለንጋ፣ ጅራፍ፣ አርጨሜ ባለ)። 4. በጣም ተሳደበ።

ሙሉውን (ሙሉጭ) ሂደ 1. ባዶ እጁን ቀረ፣ ምንም አጣ፣ ከሰረ። 2. ምንም ሳያገኝ፣ ምንም ሳይደርስው ባደውን ተሰናበተ፣ ወጣ።

ሙሉውን (ሙሉጭ)ወጣ ዝ.ከ.

ሞላጫ ፡ 1. ወሳላታ፣ የወጣለት ሌባ። 2. የማይያዝ፣ የማይጨበጥ።

ሙሉጭ አለ ጎ 1. ሙጥተ አለ፣ ጥርጉ አለ። ለንድም ሳይቀር ሁሉም ሙሉጭ ብሎ ሂደ። 2. ጥርት አለ፣ በደንብ ፀዳ። ለቃው ሙሉጭ ብሎ ታጥሏል።

ሙሉጭ አደረገ ጎ 1. ግጠጠ፣ ባዶ

አደረገ፣ ምንም ሳይተው ቀረ። እቃውን ሙሉ ሊደረግ ወይ። 2. በጣም ተሳደበ። ሊታየም ሙሉ ሊደረግ።

*ሞለጫ

ሙሉ ሙሉ ሙሉ ትዳግ፣ ግላ፣ የግደግጠ።
ሙሉ ሙሉ ሙሉ አለ ግ ተሙለጫ።
ሙሉ ሙሉ ሙሉ አደረገ ግ አሙለጫ።
ተሙለጫ ግ 1. አልያዝ፣ አልግጠ።
አለ። 2. ግላ፣ ሆነ፣ ዳግ ሆነ።
አሙለጫ ዝ.ከ.

*ሞለጫ

ሞላፋጣ ት 1. ስራ ፊት፣ ሞላ፣ ግጋጣ። 2. ባለ፣ ዘላለ። 3. በአነጋገር፣ በአለባበሱ ወይም በሌላ ሁኔታው ደስ የማያሰኝ።
ተሞላፊጣ ግ 1. ስራ ፊት፣ ሞላ ሆነ። 2. ባለ፣ ተንዘላለ።
አሞላፊጣ ግ አሞላቀቀ፣ አንዘላለ።
ሞላ¹ ግ 1. ባዶ ወይም ጎደሉ በነበረ ነገር ውስጥ ከአፍ እስከ ገደቱ ጨምሮ፣ ከተተ፣ ጢም አደረገ። 2 ቀዳ፣ ጨምሮ። ስንዝን ምፋ። 3. በአነሳው ወይም በጎደለው ላይ ጨምሮ ወይም እኩሉ ልክ አደረሰ፣ በቂ አደረገ። 4. አደረገ፣ ፈፀመ፣ አሳካ። ሞላ፣ 5. በግዘር፣ በመጠምዝ ወይም በሌላ መንገድ አስፈላጊውን ሃይል ሰጠ፣ እንዲሰራ አደረገ። ለላቶን ምፋ። 6. በተዘጋጀው የመጠይቅ ወረቀት ወይም ባዶ ቦታ ላይ አስፈላጊውን መረጃ ሃፊ። 7. ሊይዝ የሚችለውን ያህል ያዘ፣ ሙሉ ሆነ። ለላፊሹ ሞላ፣ ለአሁን በአሁን በላይ ሰው አይጨምርም። 8. ተሳካ፣ ተፈፀመ። ሃሳብ ምፋ። 9. ሆነ። ለድህት ለላት ምፋ። 10. በዛ፣ አያሌ ሆነ። ከከ ቤት በከተማው ምፋ። 11. ያለውን ቦታ ሁሉ ያዘ። ጌዳውን የሞላው ቆሻሻ ነው።

በሞላ ሁሉም፣ በጠትላላ።
ሞላቶታል ብዙ አለው። ገንዘብ ሞላቶታል።
ሞላለት ተሳካለት።
ከሞላ ጎደል ሙሉ በሙሉ ሳይሆን፣ በአብዛኛው።
መሙያ (መሙሊያ) ስ 1. የሰላት ሃይል መጫና ግስተካክያ እጅታ። 2. አረፍተ ነገርን ሙሉ ግድረጊያ ቃል ወይም ሃረግ (ለምሳሌ 'ዝመኪያ ወደ ትምህርት ቤት ደራ' በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ 'ወደ ትምህርት ቤት' የሚለው ሃረግ መሙያ ነው)።
ሙሉ ት ጢም ያለ፣ ያልጎደለ፣ ያልተቀነሰለ።
በሙሉ አይን አያየውም ከመሳሳት ወይም ከመፍራት ወይም ከንቀት ወይም ከጥላቻ የተነሳ

አትኩር አይመለከተውም።
በሙሉ ልብ 1. በአርገጣኝነት። 2. በድፍረት።
በሙሉ አፍ በድፍረት።
ሙሉ ለሙሉ በጠትላላ።
ሙሉ ልብሰ ስ አንድ ላይ እንዲለበስ ሆኖ የተዘጋጀ አንድ አይነት ኮትና ሱሪ (የወንድ)።
ሙሉ ሰው ከወጣትነት ያለፈና በጣም ያልሸመገለ ሰው፣ ጎልግላ።
ሙሉ ቀን ከጠዋት እስከ ግታ።
ሙሉ ቁጥር ስ ያለ ቀሪ ለሁለት መከፈል የሚችል ቁጥር (2+4+6+...)።
ሙሉ ቃል ስ ምንም ሳይቀነስ ወይም ሳይጨመር እንዳለ የተወሰደ ግንግር።
ሙሉ በሙሉ በጠትላላ።
ሙሉ ጨረቃ ስ ጨረቃ ሙሉ ክብ ሆኖ ስተወጣ የምትጠራበት ስም።
ሙሉ ፍታት ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ለፍታት ተብሎ ከተመደበው ፀሎት ውስጥ ምንም ሳይቀነስ ለሙታን የሚደረግ ፀሎት።
ባለሙሉ ስልጣን ለተሾመበት ቦታ ሙሉ ስልጣን ያለው።
ባለሙሉ ስልጣን አምባሳደር ስ በተመደበበት አገር አገሩን በመወከል ግንኙውንም ጉዳይ የሚፈፅም አምባሳደር።
ምላት (ምልካት) ስ ሙሉነት።
ምልካት ጉባኤ ስ አንድን ሰብሰባ ለማካሄድ የሚያስችል ከተሰብሰቧዎች ውስጥ መገኘት ያለበትና በህገ ደንቡ ላይ የተደነገገ የአባላት ቁጥር ብዛት።
ተሞላ ግ 1. ተጥለቀለቀ፣ ተዋጠ። በደስታ ተሞላ። 2. ተሳበሰ። ፊቱ ፈገግታ ተሞላ። 3. ተጠመደ፣ ተመረጠ። ስልጅነቱ በተንኮል ተሞላ።
ተሟላ ግ 1. ተፈላጊው ነገር ተገኘ፣ ቀረበ፣ ሙሉ ሆነ። 2. የታሰበው፣ የታለመው... ተሳካ፣ ተፈፀመ፣ ተደረገ።
አሟላ ግ የተፈለገውን ነገር አቀረበ፣ የጎደለውን አገኘ፣ ሙሉ አደረገ።
አሟላቶ የሰጠው እንከን የማይወጣለት፣ ምንም ያልጎደለው፣ ሁሉ ያለው።
ማሟያ ት የጎደለ ግስተካክያ።
ሞላ² ስ ጥምዝ ሆኖ የተሰራ፣ ሲገፋ የመሰበሰብና ሲገተት ደግሞ የመለጠጥ ባህሪ ያለው፣ ተገፍቶ ወይም ተገተቶ ሲለቀቅ ወደፊተኛው ትርፅ ወይም ቦታው መመለስ የሚችል ብረት ወይም ሽቦ።
ሞላጫ "ሞለጫ" ስር ተመ.

ጥልቃቃ “ጥለቀቀ” ስር ተመ.

ጥልጋጋ “ጥለገገ” ስር “ጥለገገ” ን ተመ.

ጥልፋጣ “ጥለፈጠ” ስር ተመ.

ጥረጥረ¹ ን ሰረቦረ፥ ጥሸለተ፥ ውስተ ውስጡ ተሰግ (ረሃብ)።

ጥረጥረ² ን አሾለ፥ አጥጠጥጠ (አፍን)።

ሙርሙርት ፥ የሸለ፥ የጥጠጥጠ።

ሙርሙርት አፍ ፥ (ሰድብ) ሹልአፍ፥ ሙጢ አፍ።

ጥረሽ ለ በጭለግ ወይም በአደጋ ጊዜ ከአካባቢው ራቅ ያለ ሰውን ለመጥራት የሚያገለግል የሰም ምትክ (የሰውየው ስም የማይጠራው ሰውየውን ለአደጋ ሳለማጋለጥ ሲባል ነው)።

ጥረደ ን በጥረድ ፈገፈገ፥ ሳለ (ብረትን፥ ወርቅን፥ ጥፍርን፥...)።

ጥረዳይ ለ በጥረድነት የሚያገለግል በበረሃ ወይም በወንዝ ውስጥ የሚገኝ ሻራ ድንጋይ።

ጥረድ ለ እንጨትን፥ ብረትን፥ ጥፍርን፥ ወርቅን፥... ለማለስለስ፥ ለማሰላት፥ ለማሳነስ፥ ለማሳመር፥...የሚያገለግል ሻራነት ያለው ብረት።

ጥራ ለ አብዛኛውን ጊዜ እንጀትና ጨሬን ሸፍና፥ አንጻንደም በሙግ ስጋ አካባቢ የሚገኝ ስብነት ያለው ነጭ የስጋ አይነት።

ጥራ ገላጭ ፥ ከብት ከታረደ በኋላ ወዲያውኑ ጥራውን ዘርግቶ በማየት የሚጠነቁል (ሰው)።

ጥራል ለ 1. የመንፈስ ብርታት፥ ጥንካሬ፥ ዕናት። 2. ግብረገብ።

የጥራል ካሳ ለ በሰድብ፥ በመንገሳታት ወይም በሌላ ምክንያት ለደረሰ በደል ወይም የክብር መነካት ለተበደለው የሚከፈል ካሳ።

የጥራል ድጋፍ ለ ለማበረታታት የሚሰጥ (ገንዘብ ወይም ቁሳቁስ ያልሆነ) የሃሳብ ድጋፍ።

ጥሸለቀ(መሸለቀ) ን 1. ሽለጠ፥ ገፈፈ፥ ላጠ። 2. ፈጀ፥ አቃጠለ፥ ላፈ። 3. ገረፈ፥ መታ (በጅራፍ፥በአለንጋ፥...)። 4. ሰረቀ። 5. ራብ፥ ጥረጥረ።

ጥሸላቃ ፥ ሊባ።

ተጥሸለቀ ን አጭበረበረ።

ጥሸጥሸ ን በመራሰ ወይም በመሰበሰበ ሟሸ፥ ለ-ከለ-ከ።

ጥሸረ ን 1. ሸፈነ፥ ጠቀለለ፥ ሸበለለ፥ በውስጥ አደረገ (ለምሳሌ የኮባ ተክል መሃል ለመሃል አዲስ የሚወጣውን ትጠሉን)። 2. በአዲስ ልብስ፥ በጌጥ፥... አሳመረ፥ አሰዋበ (ሙሽራን) ።

3. በጓጉላ ቤት አስቀምጦ ጥሩ ጥሩ ነገር መገባ፥ ተከባከበ (ለምሳሌ ሙሽራን)።

ሙሽራ ለ 1. እንደ እንሰት፥ ሙዝፍ ዘንባባ ባሉ ተክሎች እናት ላይ አዲስ እየወጣ ያለውና የተጠቀለለው ወይም የተሸበለለው መሃከለኛው ትጠል። 2. የጋብቻ በአሉን (ዲን) በማክበር ላይ ያለ(ች) ወይም በቅርቡ ያገባ (ች) እና በጓጉላ ቤት የሚገኝ ወይም የምትገኝ (ሰው)።

ሙሽራት ለ ሲት ሙሽራ።

የሙሽራ ልብስ ለ ሲት ሙሽራ የበርጓ እለት የምትለብሰው ልብስ፤ ሼሉ።

የሙሽራ ቤት ለ ጓጉላ ቤት።

ተጥሸረ ን 1. ሙሽራ ሆነ። 2. አጌጠ፥ ተሸለመ (በሰርጉ እለት)። 3. ጓጉላ ቤት ገባ። 4. ተከተተ፤ ከቤት ሳይወጣ በድሎች፥ በከብካቤ ተያዘ፥ ተቀመጠ።

ጥሸላቀ “ጥሸለቀ” ስር ተመ.

ጥቀ ን 1. ጋለ፥ ተከሰ፥ ሰማ። 2. እሳት ላይ ትንሽ ቆዩ፥ ለብ አለ፥ ሙቅ ሆነ። 3. ሙቀት ወሰደ፥ አገኘ። እሳት ሞቀ። 4. ወበቀ። 5. (ዘይ.) ደመቀ፥ ደራ (ጨዋታ፥ ወራ፥...)።

ጥቀቀ የደስታ፥ የኮራት ስሜት ተሰማው።

የጥቀ 1. የደመቀ፥ ከፍ ያለ፥ ትልቅ። የጥቀ አቀባበል። 2. የተመቸ፥ የተደላደለ። የጥቀ ትጻር።

ሳይጥቅ ፈላ (ሰድብ) ያለአድሚው የጉርምስና ባህሪ ወይም አድራጎት የሚያሳይ።

ሙቀት ለ 1. ግለት፥ ትኩሳት። 2. ወበቅ። 3. የትዝቃዜ ተቃራኒ።

የሙቀት መለኪያ ለ የትኩሳትን መጠን ለመለካት የሚያስችል መሳሪያ፤ ቴርሞ ሜትር።

የሙቀት መለኪያ

ሙቅ ፥ 1. የሚሞቅ፥ የሚተከሰ። ለ 2. እንደ አሻ ወይም በንደ፥... ያለ የእህል ጉቂት፥ በተወሰነ መጠን ከውሃ ጋር ተበጥብጦና ተፈልቶ የሚጠጣ ፈሳሽ ምግብ፤ እንትከትክ ወይም አጥሚት። 3. ከእህል ጉቂት በተለይም ከስንዴ የሚዘጋጅና በማጣበቂያነት የሚያገለግል ወሬር ያለ ፈሳሽ።

ጥቃት ፥ የሚሞቅ (ወቅት፥ ስፍራ፥ አካባቢ፥...)።

ጥቅታ ለ መጠነኛ ስካር።

ጥቅ አለ ን 1. ከሚገባው መጠን ትንሽ

አለፍ፡ በዛ አለ፡፡ ወጡ ወው ሞቅ ብሉታል፡፡
ሞቅ አለው 1. በመጠኑ ሰከረ፡፡ 2.
ሞቀው፡፡3. በአገኘው አስደሳች ሁኔታ የኩራት
ሰሟት ተሰማው፡፡

ተሟሟቀ ግ 1. ደራ፡ ደመቀ፡፡ 2. (ሰፖ.)
መጠኛ የሰውነት እንቅስቃሴ አደረገ፡፡ ተፍታታ፡፡
አሟሟቀ ግ 1.(ዘይ.) አዳመቀ፡፡ አቃለጠ፡፡
ሆይ ሆይ አለ፡፡ 2. (ሰፖ.) አፍታታ፡፡ አንቀሳቀሰ
(ሰውነትን)፡፡

አሟሟቂ ት ወሬ አዳማቂ፡፡ ሆይ ሆይ ባይ፡፡

ሞቀለለ ግ ቁመቱ ረዘመ፡፡ ተንቀሳለ፡፡

ሞቀለል (ሞቅላላ) ት ረፍም፡፡ ቀውላላ፡፡

ሞቀሞቀ ግ 1. በደንብ ባለመብሰል ወይም በሌላ
ምክንያት የተነሳ እንደሌላ ሆነ (አባ)፡፡ 2.
በመቀየት፡፡ በመብሰብ ወይም በመቀት የተነሳ
ሉከሉከ (ፍራፍራ)፡፡ 3. በሰበሰበ ሉከሉከ
(ቁሰል)፡፡

አሞቀሞቀ ዝ.ከ.

ሞቃት "ሞቀ" ስር ተመ.

ሞቅላላ "ሞቀለለ" ስር ተመ.

ሞቅታ "ሞቀ" ስር ተመ.

ሞተ ግ 1. ነፍሱ ከሰጋው ተለየች፡፡ በሀይወት
መኖር አቆመ፡፡ በድን ሆነ፡፡ 2. ተዳከመ፡፡ ቀነሰ፡፡
ገበያው ሞተ፡፡ 3. ሃይሉ በጣም ተቀነሰ፡፡ አትም
አጣ፡፡ ባትረው ሞተ፡፡ 4. ከመጠን በላይ ለፋ፡፡
ደከመ፡፡ በሰራ ብዛት ሞተ/ በራሷ ሞተ፡፡ 5.
ቀነሰ ጠፋ (ፍላጎት)፡፡ 6. የግብረ ሰጋ ግንኙነት
መፈፀም አቃተው (የወንድ አባዘር)፡፡ 7. ሰነፈ
ተስፋ ቆረጠ፡፡ ልቡ ሞተ፡፡ 8. አንድን ነገር
ከተገቢው መጠን በላይ አደረገ፡፡ በላት ሞተ/
ለልቅሶ ሞተ፡፡

ሞተላት 1. እጅግ በጣም ወደዳት፡፡
አፈቀራት፡፡ 2. ሀይወቱን ሰዋላት፡፡

የሞተ ተልካች፡፡ የማይረባ፡፡ ሃሞተ ቢስ፡፡

የሞተ ነገር ያለቀለት፡፡

ይሙት በቃ ስ የሞት ትጣት፡፡ የሞት
ፍርድ፡፡

ሞተ ከዳ ስ 1. የሞተ ሰው በሀይወት እያለ
ይለብሰው የነበረና ለሌላ ሰው የተሰጠ ወይም
የተሸጠ ልብስ፡፡ ነፍስ ይግር 2. ባለቤት የሌለው
እቃ፡፡

ሙት¹ ት 1. የሞተ፡፡ በድን የሆነ፡፡ 2.(ዘይ.)
በጣም ደካማ፡፡ ሃሞቱ የፈለሰ፡፡ 3. እጅግ ከፍተኛ
ፍትር ያለው፡፡ ለልጅ ሙት ናት፡፡

ሙት² ት ለሁለተኛ መደብ ገለበብ የተነገረውን
ነገር እውነትነት ለማረጋገጥ የሚደረግ መሃላ
(የተናገርኩት ነገር ሃሰት ከሆነ አንተን በሞት
ልግ እንደግለት ነው)፡፡ ወንድሜ ሙት! ነገ
ለመጣለሁ፡፡

ለ _____ ሙት ነው _____ በጣም ይወዳል፡፡
ለገደኛ ሙት ነው/ ለገንዘብ ሙት ነው፡፡

ሙት አሙት ስ የሟች አንደኛ አሙት
ወይም በየአመቱ ለግች መታሰቢያ የሚደረግ
ተሳካር፡፡

የሙት ልጅ ስ አባቱ ወይም እናቱ ወይም
ሁለቱም የሞቱበት ልጅ፡፡

ሙትቻ ት ሰነፍ፡፡ ደካማ፡፡ አትመ ቢስ፡፡

ሞት ስ የነፍስ ከሰጋ መለየት፡፡ የሀይወት
ፍጥረት፡፡ ስለፈት፡፡

ሞት ይርሳኝ እንደረሳሁ እኔንም ሞት
ይርሳኝ ለግለት ለገደኛ፡፡ ለልጅ፡፡...የሚነገር
የተልድ አባባል፡፡

በሞት ተለየ ሞተ፡፡

የሞት ሞት ትልት ትሌት፡፡ ውርደት፡፡

የሞት ሞቱን ፍርሃት ወይም ደካም
በተሞላው ከፍተኛ ጥረት፡፡ ትግል፡፡ እንደምንም፡፡

የሞት ሽረት ትግል ወላኝ ፍልሚያ፡፡
ለመወረሻ የሚደረግ ከፍተኛ ትግል፡፡

የሞት አፋፍ አደገኛ ሁኔታ፡፡ ለሞት የተረበ፡፡

የሞት ፍርድ ስ የሞት ትጣት እንዲፈፀም
የሚያደርግ ፍርድ፡፡

ሟች ት 1. የሟሞት፡፡ ሰው ሁሉ ግች ነው፡፡
ስ 2. የሞተ(ው) ሰው፡፡ የግች ቤተሰብ
በተገኘበት...፡፡

ተሟሟተ ግ ከፍተኛ ትግል ወይም ጥረት
አደረገ፡፡ ተጋደለ፡፡

አሞተ ግ አደከመ፡፡ አሰነፈ፡፡ ለበተደሞ ልቡን
በላሞተው ሰራውን መሰራት አቃተው፡፡

ሞተር ስ ነጻጅ በማቃጠል፡፡ የኢሌክትሪክ ሃይልን
በመጠቀም ወይም በሌላ ሁኔታ ሃይል ሊፈጥር
የሚችል ወይም አንድን መሳሪያ ሊያንቀሳቅስ
የሚችል የመሳሪያው አካል፡፡

ሞተር አጠፋ የሞተሩን እንቅስቃሴ አቆመ፡፡

ሞተር ብስክሌት ስ በሞተር ሃይል
የሚንቀሳቀስ ወይም የሚሸከረከር ብስክሌት፡፡
ደቅደቅ (በአለን መጓጓዣ ስር ተመ.)፡፡

የሞተር ዘይት ስ የሞተርን መሸከርከር
እንዲያሳተፍ ሞተር ውስጥ የሚወጠው ዘይት፡፡

ሞተረኛ (ሞተር ብስክሌተኛ) ት ሞተር
ብስክሌት በመጠቀም ሰራውን የሚያከናውን፡፡

ሞት "ሞተ" ስር ተመ.

*ሞንሞን

ሞንሟና ት ያግረ፡፡ የተዋበ፡፡ ሽሙንሙን
(ብዙውን ጊዜ ለሌት)፡፡

ተሞናሞን ግ ተሸሞንሞን፡፡ አግረ፡፡ ተዋበ፡፡

አሞናሞን ግ አሸሞንሞን፡፡ አሳመረ፡፡ አሰዋበ፡፡

*ሞንደለ

ሞንዳላ ት ደልደል ያለና ያማረ (ብዙውን ጊዜ ለሴት የሰውነት ቅርፅ፡፡

ተሞናደለ ግ ደልደል ብሎ ያማረ ሆነ (የሰውነት ቅርፅ)፡፡

ተሞናደለች ግ ሞንዳላ ሴት የሰው አይን በሚሰብ ሁኔታ ተራመደች፡፡

አሞናደለ ግ እንዲመቸው፥ እንዲያምርበት አደረገ፡፡

ሞንጠረ ግ 1. በጫጠረ፥ አበላሽ (ለፅህፈት)፡፡ 2. ቧጠረ፡፡

ሙንጭጭር ት የተበላሸ፥ የተበጫጠረ፥ አስቀያሚ (ለምሳሌ ፅሁፍ፥...)፡፡

ሞንጫጠረ ግ 1. በጫጠረ (ለምሳሌ ሰውነትን)፡፡ 2. በጫጠረ፥ የማይነበብ አድርጎ ወይም አበላሽቶ ፃፈ፡፡ 3. በጣም ያልታሰበበትና ያልተደከመበት፥ እንደ ነገሩ የሆነ ፅሁፍ አዘጋጀ፡፡

ተሞንጫጠረ ግ 1. ተበጫጠረ (ለምሳሌ ሰውነት)፡፡ 2. ተበጫጠረ፥ ተበላሽ (ለፅህፈት)፡፡

ሞንግኒ “ሞንሞን”ሰር ተመ.

ሞንዳላ “ሞንደለ”ሰር ተመ.

ሞናፖላ ለ በአንድ የሰራ መስክ በተለይ የተወሰነ ምርትን በማምረት፥ በመሸጥ፥... ረገድ ብቸኛ የሆነ ባለሙሰት ድርጅት፡፡ ትንሣዔ ምናፖላ፡፡

በሞናፖላ ይዘታል ለብቻው ያለተቀናቃኝ ይዘታል፡፡

*ሞኝ

ሞኝ ት 1. ቂል፥ ጅል፡፡ 2. በቀላሉ የሚታለል፥ ተላላ፡፡ 3. የዋህ፥ ገር፡፡

ሞኝ አንግስ ለ እቤት የሚዘጋጅ አረቂ፥ ካቲካላ፡፡

ሞኛሞኛ ት ሞኝነት ያለበት፥ ሞኝ ቢጤ፥ ቂላቂል፡፡

ተሞኝ ግ ተታለለ፥ ተደለለ፥ ተሸነገለ፡፡

አሞኝ ግ አታለለ፥ አቂለ፥ ሸነገለ፡፡

ሞከረ ግ 1. አንድን ነገር ለማድረግ፥ ለመስራት፥ ለማወቅ፥... ጣረ ወይም ታገለ፡፡ 2. የአንድን ነገር ምንነት፥ በትክክል መስራትና አለመስራት ወይም መበላሸትና አለመበላሸት፥... ለማረጋገጥ ፈተሽ፥ ፈተነ፥ መረመረ፡፡ 3. በመጠኑ ቻለ፡፡ መኪና መንዳት ይሞከራል፡፡ 4. ቀመሰ፥ አየ፡፡ 5. ጀመረ፡፡ ሞከረ ተወደ፡፡ 6. ለካ፥ አጥልቆ አየ (ለብስን፥ ጫማን፥...)፡፡

አይሞከርም 1. አይቻልም፥ ከባድ ነው፡፡ 2. አይደረግም፡፡

ሙከራ ለ 1. አንድን ነገር ለመስራት ወይም ለማወቅ የሚደረግ ጥረት፡፡ 2. የአንድን ነገር ምንነት፥ መስራትና አለመስራት፥ መበላሸትና አለመበላሸት ለማወቅ የሚደረግ ምርመራ ወይም ፍተሻ፡፡ 3. የመጀመሪያ ልምምድ፡፡

የሙከራ ጊዜ ለ አዲስ የተቀጠረ ሰራተኛ ቋሚ ከመሆኑ በፊት የጣዌና የአሰራሩ ሁኔታ የሚገመገምበት ወቅት፡፡

ተሞከሩ ግ ተፈታተኑ፥ ተፈታተኹ (በጉልበት፥ በአቅም፥ በችሎታ)፡፡

ተሞከረ ለ ከተግባር፥ ከልምድ የተገኘ አውቀት፥ ገጠመኝ፡፡

*ሞከሽ

ተሞከሽ ግ 1. ተቆላመ፥ በቁልምጫ ተጠራ፡፡ 2. ተሞገሰ፡፡

አሞከሽ ግ 1. አቆላመ፥ በቁልምጫ ጠራ፡፡ 2- አሞገሰ፡፡

ሞከት ግ 1. ተባለት በግን ወይም ፍየልን አካላቸው ወይም ቀጥቅጦ ቀለበ፥ አወፈረ፥ አደለበ፥ አለባ፡፡ 2. ደለበ፥ ወፈረ፥ ሰባ፡፡

ሙከት ለ ተከላሽቶ ወይም ተቀጥቅጦ የተቀለበና የሰባ ወፍራም በግ ወይም ፍየል፡፡

ሞከከ ግ 1. በጣም በሰለ (እንደኮሽም፥ ቀጋ፥... ያለ፥ፍራፍራ)፡፡ 2. (ዘይ.) በጣም ሰከረ፡፡

ሙከከ አለ ዝ.ከ.

ሞከሼ ት 1. አንድ አይነት መጠሪያ ስም ያላቸው (ሰዎች)፡፡ ሞከሼ ነን፡፡ 2. ተመሳሳይ መጠሪያ ወይም ድምፅ ያላቸው (ሆኔያት ወይም ፈደላት)፡፡ “አ”ና “ሀ” ሞከሼ ሆኔያት ናቸው፡፡

ሞከድ “ሙግድ”ን ተመ.

ሞከቀ ግ በሙዚቃ መሳሪያ ተጫወተ፥ አዜመ፡፡

ሙዚቃ ለ ለጆሮ ተሰሚነት ያለው፥ ስሜትን ሊቀስቅስ የሚችል፥ በመሳሪያና በሰው ድምፅ ወይም በመሳሪያ ብቻ የተቀናበረ ጣእመ ዜማ፡፡

የሙዚቃ መሳሪያ ለ ልዩ ልዩ አይነት ጣእመ ዜማዎችን ለማውጣት፥ ለመጫወት የሚያስችል እንደከራር፥ ዋሽንት፥ ጌታር፥ ፒያኖ፥... ያለ መሳሪያ (ስእሉን በሚቀጥለው ገፅ ተመ.)፡፡

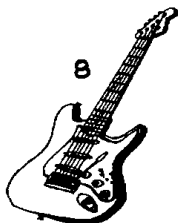
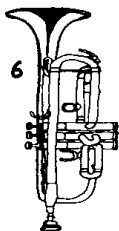
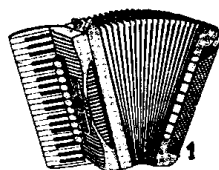
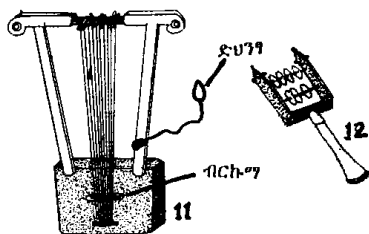
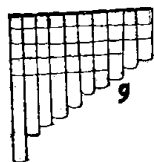
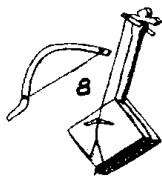
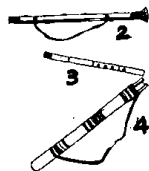
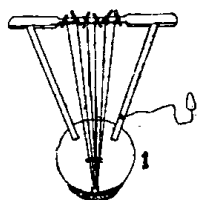
የሙዚቃ ቤት ለ በቴፕ ክር፥ በሽክላ፥... የተቀረፁ ልዩ ልዩ ዘፈኖችና የሙዚቃ ትንብሮች የሚሸጡበት መደብር፡፡

ሙዚቀኛ ት በእርከስተራ፥ በባንድ፥... ወስጥ ተቀጥሮ የሙዚቃ መሳሪያዎችን የሚጫወት፡፡

ሞዘዝ ግ ቸከ፥ ለዛ ላጣ፥ አሰለቸ፡፡

ሙዝኝ ት ሞዛዛ፡፡

ሞዛዛ ግ ለዛ ቢለ፥ ቸከ፡፡

1. ክራር
2. መለኮት
3. ዋሽንት
4. እምቢልታ
5. ከበሮ
6. ነጋሪት

7. አታዋ
8. ማሲንጽ
9. ፋንፋን
10. ቃላል
11. በገና
12. ፀናል

1. እኮርዲዮን
2. ክላርኔት
3. ቫዮሊን
4. ቪዮላ
5. ሃርሞኒካ

6. ትራምፔት
7. ፒያኖ
8. ጊታር
9. ሳክሶፎን

ተግዝዝ ግ ተመናቸኩ፤ ለዛ አጣ።
ሞገቸቀ ግ ፈገፈገ፤ ፈተገ (ብዙ ጊዜ ሻካራ በሆነ ነገር)።

ሞያ "ሙያ"ን ተመ.

ሞያሌ "ሙጃሌ" ን ተመ.

ሞይደር ስ ወተት መሰል ፈሳሽ የሚወጣው ሃረግ የሚመስል የእልዋት አይነት።

*ሞደሞደ

ሞድሚያ ት አሳባቂት ወሬኛ።

ተሞዳሞደ ግ አሳበቀ፤ ወሬ ከወዲያ ወዲህ አመላለሰ።

አሞዳሞደ ዝ.ክ.

ሞዴል ስ 1. ካሁን በፊት ላለ ወይም ወደፊት ለሚሰራ ነገር እንደምሳሌ፤ እንደማስረጃ ሆኖ የሚቀርብና የሚታይ ናሙና፤ ቅርፅ፤ ምስል። 2. ለስእሌና ቅርፅ፤ ሙያ ጥናት ሲባል በሙያተኞች ፊት በተለያየ አቋም በመሆን ልዩ ልዩ አካላዊ ቅርፆችን፤ ስሜቶችን፤... የሚያሳይ ወይም የምታሳይ (ሰው)። 3. በተለያዩ ፋሽን የተሰሩ ልብሶችን፤ ጫማዎችን፤ ጌጣጌጦችን፤... በመለበስ ለንግድ የሚያስተዋውቅ፤ የሚያሳይ ጥሩ የሰውነት ቅርፅና ቁመና ያለው ሰው (ብዙ ጊዜ ሴት)።

ሞዴል² ስ 1. የተለያዩ ጉዳዮችን ለመመዝገብ የተዘጋጀ ቅፅ ወይም ሰነድ ወይም ካርድ። 2. መስሪያ ቤቶች ለሰራተኞቻቸው በቅድሚያ የሚሰጡትና ከደመወዛቸው ላይ ተቆራጭ ሆኖ የሚከፈል የገንዘብ ብድር።

ሞዴሰ ስ ሴቶች በወር አበባ ጊዜ ከሙታንታ ውስጥ አድርገው የሚታጠቁት ከጥጥና ከለሰለሰ ጨርቅ የሚሰራ የወር አበባ ግምገማ።

ሞድ ስ ፋሽን። በአዲሱ ሞድ የተሰሩ ቀሚስ።

ሞድሚያ "ሞደሞደ" ስር ተመ.

ሞጀረ ግ 1. ሳይመጥን፤ ሳይለካ በብዛት ጨመረ። ከወጡ ወስጥ ጨመረ ሞጀረችው። 2- የማይገባውን ወይም የማይስማማውን ነገር ጨመረ። አፈሩን አይት ወስጥ ሞጀረበት።

ሞጀጀ ግ 1. ሞገገ፤ ከሳ፤ መነመነ፤ ሰለለ፤ ቀጠነ። 2. ረዘመ፤ ተንተዋለለ።

ሞጃጃ ት 1. ሞጋጋ፤ ከሲታ፤ መንግና። 2. ረዥም፤ ቀውላላ።

ሞጃ ስ ሃብታም፤ ዲታ፤ ባለጠጋ።

*ሞገስ

ሞገስ ስ ከብር፤ ተወዳጅነት።

ሞገስ አገኘ ተከበረ፤ ተወደደ።

ሙገሳ ስ ምስጋና፤ አድናቆት፤ ውዳሴ።

ተሞገስ ግ ተመሰገነ፤ ተወደሰ።

አሞገሰ ግ አመሰገነ፤ አወደሰ።

ሞገተ ግ 1. በንብረት፤ በወንጀል፤... ምክንያት ፍርድ ቤት ወይም ሽንገላ ላይ ተከራከረ። 2. ነዘነዘነ፤ ጨቀጨቀ፤ ተከራከረ።

ሙግት ስ በፍርድ ቤት ወይም በሽንገላ ላይ ከሳሽና ተከሳሽ የሚያደርጉት ክርክር፤ የሚነጋገሩበት ጉዳይ፤ እሰጥ አገባ።

ተሚገተ ግ 1. አንድ አቋም ይዞ "እንዲህ ነው" ወይም "እንዲህ ይሁን" እያለ ተከራከረ። 2. ተጨቃጨቀ።

አሚገተ ግ 1. አከራከረ፤ አጨቃጨቀ (ጉዳዩ)። 2. በዳንነት ተሰይሞ ከሳሽና ተከሳሽን እነጋገረ፤ አከራከረ።

ሞገደ ግ አወከ፤ እምቢተኛ ሆነ፤ አስቸገረ፤ አሻፈረኝ አለ።

ሞገድ ስ አላህ፤ ሃይል።

ሞገደኛ ት ሃይለኛ፤ አላህኛ፤ እኔ ያልኩት ብቻ ይሁን ባይ።

ሞገድ ስ 1. በነፋስ ምክንያት የሚፈጠር የባህር መናወጥ። 2. በአየር ላይ የሚተላለፍ የድምፅ ስርጭት።

ሞገገ ግ በጣም ከሳ፤ አጥንቱ ገጠጠ።

ሞጋጋ ት ከሲታ፤ አጥንቱ የገጠጠ።

ሞጊ ዝ.ክ.

ሞጊው ወጣ እጅግ ከሳ፤ መነመነ፤ አጥንቱ ገጠጠ።

ሞጋሳ

የሞጋሳ ልጅ (ሞጋሳ) ስ የማደግ ልጅ።

ሞጋጋ "ሞገግ" ስር ተመ.

ሞጊ ዝ.ክ.

ሞገዚት ስ 1. ልጅን የሚያሳድግ፤ የሚንከባከብ ቅጥር ሰራተኛ። 2. ልጅ ራሱን እስከሚፋድረስ በበላይነት የሚያስተዳድር፤ የሚንከባከብና ስለሱ ማንኛውንም ጉዳይ የሚፈልም ሰው።

ሞግድ "ሙግድ"ን ተመ.

ሞጠለቀ ግ ሰረቀ፤ መነተፈ፤ ሞጠለ።

ሙጥልቅ ት ሞና ሊባ።

ሞጠለቅ (ሞጥላቃ) ዝ.ክ.

ሞጠሞጠ ግ ሾለ።

ሙጢ [አፍ] ት ነገረኛ፤ ምላሰኛ።

ሞጥሚጣ ዝ.ክ.

ተሞጥሞጠ ግ ተሳደበ፤ ብዙ ተናገረ፤ ለፈለፈ።

አሞጠሞጠ ግ 1. ሾለ፤ አሞለሞለ። ቀላሉ አሞሎ። 2. ለመሳደብ ወይም ለመናገር ተዘጋጀ፤ አፋን አሾለ።

ሞግሀት ስ (ኢ.አ.ተ.ቢ.) በአንገት እንዲጠለቅና በደረት በኩል ወደታች እንዲንጠለጠል ሆኖ የተሰራ፤ ቁስ በቤተክርስቲያን ውስጥ ሲያገለግል ከሚለብሳቸው አልባሳት አንዱ።

ሞግሀት

ሞጥሟጣ “ሞጠሞጠ” ስር ተመ.

ሞጨለሰ “መጨለሰ”ን ተመ.

ሞጨለፈ ፡ 1. ቀጥ፡ ነጠቀ (በድንገት)። 2. ሰረቀ።

ሞጨለፍ(ሞጭላፍ) ፡ ቀጥኛ፡ ነጣቂ፡ ሊባ።

ሞጨሞጨ ፡ አይኖር ያዘ፡ እንባ አቀረረ፡ ተጨናበሰ (አይን)።

ሞጭሟጫ ፡ አይኑ አይኖር የያዘ፡ እንባ ያቀረረ፡ ጨንባባ።

አሞጨሞጨ ፡ ሞጨሞጨ።

ሞጨጨ (ሚጨጨ) ፡ 1. አጣበቀ። 2. ተጣበቀ፡ ያዘ።

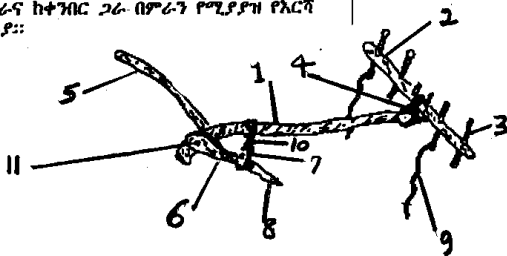
ሙጭጭ አለ ፡ 1. አልለይ፡ አልለት አለ፡ ተጣበቀ። ሰውየው ልጅቷ ላይ ሙጭጭ አለ። 2. ድርት፡ ሙዝዝ አለ። በሰው እቃ ሙጭጭ አለ።

ሙጫ ስ 1. ከዛፍ የሚወጣና ፈሳሽነት ያለው መጣብቅ። 2. ከያዘ የማይለቅ።

ሞጫጨረ “ሚጨረ” ስር ተመ.

ሞጭሟጫ “ሞጨሞጨ” ስር ተመ.

ሞፈር ስ ወፈር ረዘም ካል እንጨት ተጠርቦ የሚለራና ከተዝበር ጋራ በምራን የሚያያዝ የእርሻ መሳሪያ።

ሞፈር ሰቀል ፡ (የን.አኑ.) በቅርብ ጊዜ የእርሻ ስራውን ትቶ ከተማ የገባ ገጠሬ፡ ባላገር።
ሞፈር ዘመት [እርሻ] ስ ካለበት አካባቢ ርቆ በመሄድ የሚታረስ እርሻ (አሰያሞ-ሞፈር ተሽከሞ መሄድን ያመለክታል)።

ሞፎ ስ 1. የጥራት ደረጃው ዝቅተኛ የሆነ ፋርፍ፡ ጸቦ፡ 2. (ዘይ.) ዝግም ወፍራም ሆኖ አቅም የሌለው (ሰው)።

ሟ የ “መ” ፊደል ፋንዕት ዘር።

ሟለጠ ፡ 1. በጣም ለዘበ፡ ለሰለሰ፡ ሽካራነት የሌለውና ጸላጣ ሆነ (ለምሳሌ ያልተወቀረ የእጅ ወፍረጫ)። 2. ሰራ ፈት፡ ማጋጣ ሆነ።

ሟላጣ ፡ 1. ሽካራ ያልሆነ፡ በጣም የለዘበ፡ የለሰለሰ፡ ጸላጣ። 2. (ዘይ.) ሰራ ፈት፡ ሞላ።

አሟለጠ ፡ 1. አጻለጠ። 2. አማገጠ፡ ሞላ፤ አደረገ።

ሟለጠ ፡ ፩፡ ጥ ሆነ፡ ጸለጠ፡ አልያዝ አልጨበጥ አለ።

ሙልጭልጭ ፡ 1. ጸላጣ፡ ለመያዝ ወይም ለመጨበጥ፡ ለመርገጥ የሚያስችግር። 2. (ዘይ.) በቃሉ የማይገኝ፡ አታላይ። 3. ሊያገኝት ሲፈልጉ የማይገኝ፡ እዚህ ነው ሲሉት ሌላ ቦታ የሚገኝ (ሰው)።

ሙልጭልጭ አለ ፡ 1. አልያዝ አልጨበጥ አለ፡ ግላጋ ሆነ። 2. (ዘይ.) በቃሉ የማይገኝ ሆነ፡ ሞሽ፡ በፈለጉት ቦታ ሳይገኝ ቀረ፡ አልገኘ አለ።

ተሙለጨለጨ ዝ.ክ.

አሙለጨለጨ ፡ አልያዝ አልጨበጥ አለ፡ ግላጋ ወይም ጸላጣ ሆነ።

አሟለጨ ፡ አልያዝ አልጨበጥ አለ፡ አልረገጥ አለ፡ ግላጋ ሆነ፡ አጻለጠ።

ሟሟ ፡ ጠጣር የነበረው ነገር ቀለጠ፡ ወደ ፈሳሽነት ተለወጠ፡ ሟሸ።

ሟረ

አሟረ ፡ ቀለሰ።

1. ሞፈር
2. ቀንበር
3. ግንቆ
4. ምራን
5. እርፍ
6. ድግር
7. ወገል
8. ግረሻ
9. የማንቆ ጠፍር
10. የወገል ጠፍር
11. ትትርት

*ሚረተ

ሚርት ስ 1. የመጥፎ ነገር ትንቢት፥ ምልኪ (ለምሳሌ ውሻ ካነጠሰ፥ እንቅፋት ከመታተ... መጥፎ ነገር ሊያጋጥም ይችላል የሚል እምነት)። 2. በሌላው ላይ መጥፎ ነገር ወይም ጉዳት እንዲያደርስ ተብሎ ጉዳቱ እንዲደርስበት በተፈለገው ሰው ወይም አካል አካባቢ የሚቀበር፥ የሚቀመጥ ወይም የሚጣል፥... መተት፥ ደንቃራ።

ሚርተኛ ት 1. በሌላው ላይ ክፉ የሚተነብይ፥ የሚመኝ፤ የሚያሟርት። 2. ሚርት ወይም ደንቃራ የሚጥል።

አሚረተ ግ 1. በሌላው ላይ መጥፎ፥ ክፉ ነገር ተነበየ። 2. ደንቃራ ጣለ፥ መተት አደረገ።

ሚሰሰ ግ ነጨ፥ ነቀለ (ሳርን፥ እህልን፥...በእጅ)።

*ሚሸ

ሙሽት ስ አዲስ በተሟሸ ምጣኔ ላይ ወዲያው የሚጋገር እንደቂጣ ያለ እንጀራ።

አሚሸ ግ 1. እንደ ምጣኔ፥ ድስት፥... ያለን አዲስ የሸክላ እቃ እንዲጠነከር፥ እንዲለዝብና ለተፈለገው አገልግሎት ብቁ ሆኖ እንዲገኝ በእሳት ለበለበ፤ እንደ ጥፍጥሬ፥ ጎመን ዘር፥... ባለ የቅባት እህል አሸ፥ ወለወለ። 2. (ዘይ.) ለመጀመሪያ ጊዜ ሰራ፥ አከናወነ ወይም በአንድ ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ ተጠቀመ።

ሚሸሸ ግ በመተንፈስ፥ በመከላት፥ በመድረት፥... ቀድሞ ከነበረው መጠን ቀነሰ፥ ጎደለ፥ አነሰ፤ ከሰመ።

ሚች "ሞተ" ስር ተመ.

ሚነነ ግ እየቀጠነ፥ እያነሰ ሄደ (ብዙ ጊዜ ለፈትል)።

ሞናና (ሙናና) ት አነሰ፥ ቀጠን ያለና የሚያምር።

አሚነነ ግ አቀጠነ፥ ቀጭን አደረገ (ፈትልን)።

ሚዠገ (ሚጀ) ግ 1. ቀለም፥ ቅባት፥... ቀባ፥ ለቀለቀ። 2. አለዘበ፥ አለሰለሰ፥ ፈገፈገ (ጅግትን፥ በትርን፥...)።

ሚደደ ግ 1. ከስፋ ጥርግ አድርገ፥ ቆረጠ። 2. (ዘይ.) ሰረቀ፥ ሞለጨ።

ሚደድ ት ጭርስ አድርጎ ጠራርጎ የሚወስድ ሌባ።

ሚጀ "ሚዠገ"ን ተመ.

ሚጠጠ ግ 1. ምንም ሳያስቀር ጥርግ አድርጎ አነሳ፥ ወሰደ፥ ባዶ አደረገ፥ ጨረሰ (ቅቤን፥ ድልህን፥ ቡኩን፥...)። 2. ሰረቀ፥ ባዶ አስቀረ።

ሙጣጭ ት የመጨረሻ፥ ተጋጠ የቀረ፥ እሳቂ።

ሚጠጥ [ሌባ] ት ምንም ሳያስቀር ጠርጎ የሚወስድ፥ ሞሽላቃ ሌባ፤ ግድድ፥ ሌባ።

ተሚጠጠ ግ አለቀ፥ ባዶ ቀረ።

አሚጠጠ ግ ጨረሰ፥ ባዶ አስቀረ።

ማሚጠጫ ት የመጨረሻ። እገሌ ለወላጆቹ ግግጥጫ [ልጅ] ነው።

ሚጨ ግ ፋቀ፥ ጠረገ፥ ፈገፈገ፥ አፀዳ (ጥርስን)።

መሚጫ (ማሚጫ) ስ የጥርስ መፋቂያ።

አሚጨ ግ ጋጨ።

ሚጨረ ግ 1. በጥፍፍ ወይም በሹል ነገር ጫረ፥ አቆለለ፤ ቧጨረ። 2. ላይ ላዩን አረሰ።

ሙጭርጭር ት የተበላሸ፥ የማይነበብ (ፅሁፍ)።

ሞጫጨረ ግ 1. ቧጨረ፥ ሰለጠጠ፥ ሰነጣጠቀ። 2. የተበላሸ፥ የማይነበብ ፅሁፍ ባፈ። 3. እንደነገሩ ባፈ፤ በሚገባ ያልታሰበበትና ያልተለፋበት ፅሁፍ እዘጋጀ።

ሚጨራ¹ ስ ከጤፍ ጋር የሚበቅል ፍሬው ጤፍ የሚመስል ሳር።

ሚጨራ² (ሚጫራ) በእንጀራ ሰበከት ላይ የሚገኝ፥ እጅ ላይ የሚጣበቅና አራራ የሚመስል ነገር።

ሚጨጨ "ሞጨጨ" ስር ተመ.

ፈ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ “መ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዙ ሆኔ)።

ረሀጥ ት ሙያ የሌላት ሰነፍ፥ ገልቱ(ሲት)።

ረሃብ “ራብ” ስር ተመ.

ረሃብተኛ ዝ.ከ.

ረመረመ ግ በእግር ረገጠ፥ ረገጠ፥ ጠቀጠቀ።

ተረመረመ ግ በእግር ተረገጠ፥ ተረገገጠ።

*ረመሰመሰ

ርምስም አለ ግ ተርመሰመሰ።

ተርመሰመሰ ግ በብዛት ሆኖ ተንቀሳቀሰ፥ ተሳወሰ።

አርመሰመሰ ግ 1. በብዛት አንቀሳቀሰ። 2. አተራመሰ።

*ረመደ

ርምድ ስ በሩካቤ ስጋ ምክንያት ወደ ሌላው የሚተላለፍ የቂጥኝ ቁስል በሽታ አይነት።

[አ]ርምጃ ስ 1. አካሄድ፥ አረማመድ። 2. በመራመድ ሂደት ላይ ባሉት ሁለት እግሮች መካከል ያለ የቦታ ርዝመት፥ መጠን። 3. እድገት፥ መሻሻል። ስራው ርምጃ አላይቷል። 4. አንድ ግብ ለመድረስ፥ አላማን ለማሟላት የሚደረግ ተግባራዊ እንቅስቃሴ፥ ውሳኔ። ለንድ ርምጃ ካልተወሰደ ነገሩ ፍፃሜ አያገኝም። 5. ቅጣት። በጥፋተኞቹ ላይ ርምጃ ተወስዷል።

ራመድ አለ ግ ሄድ አለ፥ ተራመደ።

ራመድ ራመድ አለ ግ እየፈጠነ ሄደ፥ ተራመደ።

ተራመደ ግ 1. ሄደ፥ ገሰገሰ። 2. አልፎ፥ ዘለሉ፥ ተሻግሮ ሄደ። 3. እድገት ወይም መሻሻል አሳየ።

ተራማጅ ት 1. ሂደት፥ ፈጣን፥ ገስጋሽ። 2. የሀብረተሰብን እድገት ወደፊት ለማራመድ የሚረዳ (አስተሳሰብ፥ አዋጅ፥ አመለካከት፥...)። ስ 3. በአንድ የታሪክ ወቅት የሀብረተሰብን እድገት ወደፊት ለማራመድ የሚጥር፥ የሚታገል ሰው።

መራመጃ “መረማመጃ”ን ተመ.

ተረማመደ ግ 1. ተላለፈ፥ ተሸጋገረ። 2. ረግጦ አለፈ፥ ተሻግሮ ሄደ። 3. አደገ፥ ወደፊት ሄደ (በማእረግ፥ በትምህርት)።

መረማመጃ(መራመጃ) ስ መተላለፊያ፥ መሸጋገሪያ፥ መወጣጫ።

መረማመጃ የለም መፈናፈኛ የለም፥ ጠባብ ነው።

አራመደ ግ 1. አስኬደ። እግሩ አላራምድ አለው/መንገዱ ድንጋግን በመሆኑ እንደልብ አያራምድም። 2. አካሄደ፥ አስፋፋ፥ አቀነቀነ (ርእዮተ አለም)። አገሪቱ የሰሻሊቦትን ርእዮተ አለም ታራምዳለች።

አራምደ አየ አሻግሮ አየ፥ ተመለከተ።

አራማጅ ት አቀንቃኝ። የሰሻሊዝም ፍልስፍና አራግጅ።

አረማመደ ግ 1. አሸጋገረ፥ አስተላለፈ። 2. አራቀ፥ አሸሸ። ሌባው ከብተኛን አረማመጃቸው።

አረማመድ ስ የእግር አጣጣል፥ አካሄድ።

ረመዳን ስ የእስልምና ሃይማኖት ተከታታኞች፥ ፀሃይ ወጥታ እስከምትጠልቅ የሚያመብት በእስልምና የቀን አቆጣጠር ዘጠነኛው ወር።

ረመጠ ግ ረመጥ ውስጥ ከተተ፥ ወመረ።

ረመጥ ስ የደቀቀ ፍም፥ ፍምነት ያለው አመድ።

ረሞጫ ስ ከፀሃይ ግለት የተነሳ እንደረመጥ የሚፋጅ አሸዋ፥ አካባቢ።

ረሚጠ (ረሚጠሽ) ስ ሊጡን በቅጠል ሸርነው ረመጥ ውስጥ በማስገባት የሚያበሰሉት ሙልሙል ጸቦ (ብዙውን ጊዜ ለውሻ የሚዘጋጅ)።

[እ]ርምጥምጥ ([እ] ርሙጥሙጥ) ት ልኩስኩስ፥ ፅዳት የለሽ።

ተርመጠመጠ (ተርሞጠሞጠ) ግ በቆሻሻ፥ በማይረባ ቦታ ተልኩስኩስ።

አራማጥ ት 1. አመጽም፥ ጥላሽታም፥ ፅዳት የሌለው። 2. ጥቁርቁር ያለ፥ ጠጃራ።

አርመጠመጠ (አርሞጠሞጠ) ግ አልኩስኩስ፥ አንደፈ፥ በቆሻሻ ነገር በከለ፥ ለሞሰ።

ረሰረሰ ግ ረጠበ፥ ራሰ፥ ወረዛ፥ ረዘዘ።

አረሰረሰ ግ አራሰ፥ አረጠበ፥ አወረዛ።

ረሰሰ ግ በእርሳስ ምልክት አደረገ።

[እ]ርሳስ ስ 1. ከብደትና ለስላሳነት ያለው፥ በቀላሉ የሚቀልጥ የማእድን አይነት። 2. የጥይት አረር። 3. ለመፃፊያ፥ ለመሳያ የሚያገለግል ከእርሳስ ማእድን የሚሰራ የፅሁፊት መሳሪያ። (በእሉን ፅሁፊት መሳሪያ ስር ተመ.)

ረሳ ግ 1. ዘነጋ፥ ሳተ፥ ማስታወስ አቃተው። 2. በመዘንጋት፥ ባለማስታወስ አንድን ነገር ሳይሰራ፥ ሳያከናውን፥... ቀረ። 3. ተወ፥ ከሃሳብ አወጣ፥ ትኩረት ሳይሰጥ ቀረ። ምጡን እርሻው ልጁን አንሽው/ሃብት ሲያገኝ የቀድሞ ገደኞቹን ረሳ።

አትርፋ አንድ ሰው ብድሬን እመልሳለሁ

አረብረቦ ግ 1. ውሃን ረጨ፥ አርከፈከፈ። 2. ንግግር አበዛ፥ ለፈለፈ። 3. (ዘይ.) ሽርንድ አበዛ፥ አዘጠዘጠ።

አረብረብራቢ ት ለፍፋፈ፤ አለሁ አለሁ ባይ።

ረበሽ ግ 1. በጠበጠ፥ አወከ፥ አስቸገረ፥ ጠብ አነሳ። 2. ሰላም ነሳ፥ እረፍት ነሳ።

ረባሽ ፍ ት በጥባቄ፥ አዋኪ።

ረብሻ ስ ሁከት፥ ጠብ፥ ትርምስ፥ ብጥብጥ፥ ግርግር።

ረብሸኛ ት 1. በጥባቄ፥ አዋኪ። 2. ተደባኝቢ፥ ጠብ ወዳድ።

ተረበሽ ግ 1. ተበጠበጠ፥ ግርግር ተፈጠረ። 2. ተወነቀ፥ ተጠበበ፥ መንፈሱ ታወከ።

ተረባባሽ ግ ተተረግመሰ፥ ምስቅልቅሉ ወጣ። ተራብሽ ግ ተበግበጠ፥ ተጣላ።

አራብሽ ግ አጣላ፥ አጋጩ።

ረበበ ግ 1. ሰፈፈ፥ ተንግረበ፥ አንግረበ (በአየር ላይ)። 2. አጠላ፥ ጋረደ፥ ደባብን ዘረጋ። 3. አደረ፥ መላ፥ ሰፊነ። መንፈስ ቅዱስ ረበበት።

*ረበተበተ

[አ]ርብትብት ት 1. ፈሪ፥ ድንጉጥ። 2. ሽቶጥቶ። ለገሌ ለገደኞቹ ለርብትብት ነው።

[አ]ርብትብት አለ ግ ተርበተበተ።

ተርበተበተ ግ ፈሪ፥ ደንገጠ፥ ተንቀጠቀጠ፥ ራደ።

አርበተበተ ግ አንቀጠቀጠ፥ አርበደበደ።

*ረበዩ

ተረባዩ ግ 1. ተረገጠ፥ ተረመረመ። 2. ተበራዩ፥ ተወቃ፥ ተሄደ (የእህል ነዩ)።

አረባዩ ግ 1. ረገጠ፥ ረመረመ፥ ጠቀጠቀ። 2. አበራዩ፥ ወቃ፥ አሄደ።

*ረበደበደ

[አ]ርብድብድ ት ፈሪ፥ ድንጉጥ፥ አርብትብት።

[አ]ርብድብድ አለ ግ ተርበደበደ።

ተርበደበደ ግ ተንቀጠቀጠ፥ ራደ፥ ፈሪ፥ ተርበተበተ።

አርበደበደ ግ አስፈራ፥ አስወነቀ፥ አንቀጠቀጠ፥ አርበተበተ።

ረቡእ (ሮብ) ስ በማክሰኞና በሃሙስ መካከል ያው ቀን ስም፤ ከእሁድ ጀምሮ ሲቀጠር የሳምንቱ አራተኛ ቀን።

ረባ ግ 1. በመውለድ፥ በመዋለድ በዛ፥ በረከተ፥ ወመረ። 2. ጠቀመ፥ ፈዩደ። ለህያ ሰባ ምን ረባ። 3. (ሰዋ.) ግሱ ወይም አንድ ግላዊ ቃል

በጊዜ፥ በየታ፥ በመደብ ተተነትነ፥ ተዘረዘረ።

አይረባም ጥራት፥ ጥንካራ፥ ረኾም አገልግሎት የለውም። የገዛው ሰላት አይረባም።

ረብ ስ ጥትም፥ ፋይዳ።

ርቢ ስ 1. እርባታ፥ ማራባት፥ ማዋለድ፥ ጥብዛት። ስብት ርቢ። 2. የቤት አንስባትን ከሌላ ሰው በውለታ ወስዶ በመቀለብና በማዋለድ የሚገኙትን ውልዶች ከአንስባቱ ባለቤት ጋር እኩል የመካፈል ልምድና ተግባር።

[አ]ርባታ ስ 1. ከብትን የማርባት ስራ። 2. ግስን ወይም አንድን ግላዊ ቃል በተለያዩ ትርጉሞች መተንተን ወይም ማርባት።

[አ]ርባና ([አ]ርባን) ስ ረብ፥ ጥትም፥ ፋይዳ።

[አ]ርባና ቢስ ጥትመቢስ፥ ዋጋ የለሽ፥ የማይረባ።

ተራባ ግ 1. እየተዋለደ በዛ፥ ተባዛ። 2. ተሰፋፋ፥ ተሰራጨ። 3. (ሰዋ.) በእርባታ ዘደ ከአንድ ሰርወ ቃል ላይ እንደሰም፥ ትፅል፥... ያሉ ውልድ ቃላት ተፈጠሩ።

አረባ ግ 1. ከብትን፥ ዶርን፥... እየተለበ በማናር፥ በማጥፋት፥ በማዋለድ አባዛ። 2. (ሰዋ.) በእርባታ ዘደ ተጠትሞ ከአንድ ሰርወ ቃል ላይ እንደሰም፥ ትፅል፥... ያሉ ውልድ ቃላትን ፈጠረ።

—አርቢ (ከብትን፥ ዶርን፥...) እየተለበ፥ እየተለፈ፥ እያዋለደ የማስፋፋት፥ የማጥፋት ስራ የሚሰራ (ሰው)።

አራባ ግ 1. እያዋለደ አበዛ። 2. አሰፋፋ፥ አሰራጨ፥ አዛመተ። መሬውን ለራሱ። 3. አባዛ። ፎተግራፋን ለራሱ።

ረባሽ “ረበሽ”ሰር ተመ.

ረባዳ ት ጎድጓዳ፥ ዘባጣ (መራት)።

*ረብ

[አ]ረብ አለ ግ ወደቀ፥ ዘፍ አለ፥ እንዘጭ አለ።

ረብ “ረባ” ሰር ተመ.

ረብሸኛ “ረበሽ” ሰር ተመ.

ረብሻ ዝ.ከ.

ረብጣ ስ ጥትል፥ እስር (የገንዘብ፥ የጨርቅ)።

ረታ ግ 1. አሸነፈ፥ ድል ነሳ (በሙግት፥ በክርክር፥ በመርነት፥...)። 2. ሰላ፥ ተባ፥ ቀና፥ ስለት አወጣ። 3. ተፍታታ፥ ተቃና ተዘረጋ። 4. አንደበቱ ተፍታቶ በጥሩ ሁኔታ ተናገረ።

ተረታ ግ 1. ተሸነፈ፥ ድል ሆነ (በሙግት፥ በክርክር፥...)። 2. ስሜቱ ተሳበ፥ ተመሰጠ ተግረከ። በፍቅሩ ተረታ።

ተረታታ ግ ተፍታታ፡ ተዘረጋጋ።
ረከረከ ግ 1. ዝፍብ በጣም ጣለ፡ አወቀዮ።
 ዝፍቡ ሲረከርከው አደረ። 2. በርከርከ ዩዚማ
 ስልት አዚመ። 3. ፅሁፍን አወጣጥልቶ፡ ቦሚጭሮ
 ነፈ።

ርከርከ ለ ከያራዳዊ ዩዚማ ስልቶች ወይም
 ምልክቶች አንዱ።

ረከሰ ግ 1. ዋጋው ዝቅ፡ አለ፡ ወረደ። 2.
 በመጥፎ ስራ ወይም በሃጢአት ላይ ተገኘ። 3.
 ንፁህነቱን፡ ከብሩን አጣ። 4. ሃይሉ ጨነገ፡
 ተበላሽ (አሰማት፡ መድሃኒት፡...)። 5. ከመብዛቱ
 ወይም ፈላጊ ከማጣቱ የተነሳ ዋጋ አጣ፡ ወደቀ።

ረከሰ ፡ ዋጋው ያልተወደደ፡ ርከሽ።
ርከሽ ፡ 1. ዋጋው ቀላል፡ ዝቅተኛ የሆነ። 2.
 በአይነቱና በደረጃው ተራ፡ መናኞ፡ ዝቅተኛ
 የሆነ። 3. ከብቶች ሲበሉ ያዝረከረኩት የድርቆሽ
 ወይም የገላባ ትርፍራፈ።

[እ] ርኩስ ፡ ንፁህ፡ ቅዱስ ያልሆነ፡ ነውረኛ፡
 በሃጢአት ያደፈ። 2. አስፀያፊ፡ እንደነውር
 የሚታይ፡ ሲቀመስ፡ ሊበላ የማይችል። 3. ከቶ፡
 የተጠላ፡ ቅን የማያስብ።

[እ] ርኩስ መንፈስ ለ ሰይጣን፡ አጋንንት።
አረከሰ ግ 1. ዋጋን ሰበረ። 2. መጥፎ ስም
 ሰጠ፡ አንቋሸ። 3. የመድሃኒትን ሃይል ቀነሰ። 4.
 ሃጢአት አሰራ፡ አነደፈ፡ በከለ።

ማርከሻ ለ መድሃኒት ከተወሰነ በሂሳ ሰውነት
 የሚነጻ ሆኖ ሲገኝ የመድሃኒቱን ሃይል ለመቀነስ
 ወይም መርዝነቱን ለማፍረስ የሚወስድ
 መድሃኒት።

አራከሰ ግ 1. ዋጋ ሰበረ፡ ዋጋ አጣጣ። 2.
 አጥላ፡ አንቋሸ።

***ረከሰ**

ሩካቢ [ስጋ] ለ ፍትወተ ስጋ፡ የወንድና የሴት
 የግብረሰጋ ግኝቶች።

ተራከሰ ለ 1. የወንድና የሴት በግብረ ስጋ
 መገናኘት። 2. ግኝቶች።

***ረከሰ**

ርከከብ ለ የመቀበልና የመስጠት ክንውን።

ተረከበ ግ ተቀበለ፡ ወሰደ፡ በእጅ አደረገ።

ተረካቢ ለ በአሰራካቢ እጅ የነበረን እቃ ወይም
 ስራ የሚቀበል ወገን፡ ተቀባይ ክፍል።

ተረካከበ ግ ተረካቢ ከአሰራካቢ ተቀበለ፡ ወሰደ
 (እቃን፡ ስራን፡...)።

አረካከበ ግ በተረካቢና በአሰራካቢ መካከል
 የሚካሄደውን የርከከብ ስራ መራ፡ እንደታዛቢ
 ወይም እንደ ምስክር ሆኖ ተመለከተ።

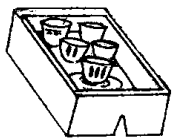
አረካካቢ ለ የርከከብን ስራ ወይም ክንውን

የሚቆጣጠር፡ በምስክርነት የሚመለከት ግለሰብ
 ወይም አካል።

አስረከበ ግ በይዞታ የነበረውን እቃ ወይም
 ንብረት፡... ለተረካቢው ወገን ሰጠ።

አስረካቢ ለ በይዞታው ስር የነበረውን እቃ፡
 ንብረት፡... ለተረካቢ የሚሰጥ፡ የሚያስተላልፍ
 ግለሰብ ወይም ድርጅት።

ረከሶት ለ ከእንጨት፡ ከብረት፡... የተሰራና ቡና
 በሚቀዳበት ጊዜ ስኒ የሚደረደርበት እቃ።

ረከሶት

***ረከፈከፈ**

[እ] ርከፍከፍ ለ ካፊያ፡ በሃምሌ ወጪና በሰኔ
 ርከፍከፍ።

ተርከፈከፈ ግ 1. ተረጨ። 2. ተዝነዝነ፡
 ተረበረበ። 3. ጥቂት ጥቂት ተዳረሰ፡ ትንሽ
 ትንሽ ተሰጠ።

አርከፈከፈ ግ 1. ረጨ። 2. አካፋ፡
 አንጠባበቀ። 3. ጥቂት ጥቂት አዳረሰ። 4.
 ረበረበ፡ ዝነዝነ።

ረከሰ "ረከሰ" ስር ተመ.

ረከ ግ 1. ጠጥቶ ጠገበ፡ ጥሙን ቆረጠ። 2. የልኩ
 ደረሰ፡ የሚፈለገውን በማግኘቱ ተደሰተ።

[እ] ርከታ ለ የፈለጉትን በአጥጋቢ ሁኔታ
 በማግኘት፡ በማድረግ፡... የሚገኝ ደስታ።

አረከ ግ 1. አጠገበ። 2. የልብ አደረሰ፡
 አስደሰተ።

አርከ ፡ አጥጋቢ፡ የልብ የሚያደርስ።

***ረከተ**

ርኩቻ ለ የአካል ወይም የአስተሳሰብ ግጭት፡
 ፍትጊያ፡ ጥል።

ተራከተ ግ 1. ተጣላ፡ ተማታ፡ ተደባደበ። 2.
 ተሻማ፡ ተናነቀ፡ አንድን ነገር ለማግኘት፡
 ለመውሰድ ተጋፋ። 3. ተሟገተ፡ ተከራከረ፡
 ተጨቃጨቀ።

አራኩተ ግ 1. አጣላ፡ አማታ፡ እርስ በርስ
 አደባደረ። 2. አሻማ።

***ረወጠ**

ተራወጠ ግ ተሯሯጠ፡ ወዲያ ወዲያ ሄደ፡
 ካተነ።

አራመጠ ግ 1. አባረረ፡ አራጅጠ፡ 2. አላፋ፡ አዋከበ፡ ወዲያ ወዲህ አባደፈ፡፡

ረዘመ ግ ተመዘዘ፡ አደን፡ በቁመት ከፍ አለ፡፡ 2. በላጠ፡ 3. በዛ፡ ከሚፈለገው ወይም ከልኩ በላይ ሆነ፡፡ 4. ተጓተተ፡ ተንዛዛ፡ **የሰራ አስረያጃ ገግረ ረዘመ**፡፡ 5. ብዙ ቆየ፡፡ **እድሜው ረዘመ**፡፡

ረዥም “ረጅም” ተመ.

ረጅም (ረዥም) ቅ 1. ቁመቱ ትልቅ የሆነ፡፡ ዘለግ ያለ፡፡ 2. የተንዛዛ፡፡ 3. ብዙ የሚቆይ (የቆየ)፡፡ **የእቃው አገልግሎት ረዥም ነው**፡፡

ለረጅም ጊዜ ለብዙ ጊዜ፡፡

በረጅሙ ተጣራ ጮከ ብሎ፡፡ ድምፁን ዘለግ አድርጎ ጠራ፡፡

በረጅም ጊዜ የሚከፈል ቀስ በቀስ፡፡ ጊዜ ወስዶ የሚከፈል፡፡

ከረጅሙ በአጭሩ አንድን ሃሳብ ከብዙ በተቁቱ ለማቅረብ ሲፈለግ በማያያዣነት ወይም በመንደርደርያነት የሚያገለግል ሃረግ፡፡ **ከረጅሙ ባጭሩ ሁኔታውን እንደሚከተለው አቀርባለሁ**፡፡

ረጅሜ ስ ረዘም ያለው የዶሮ ቅልጥም (ስእሉን የዶሮ ብልት ስር ተመ)፡፡

ረጅም ልቦለድ ስ (ሰነዱ) በርከት ያሉ ገፃፀርያትና ውስብስብ ታሪኮችን በአንድነት አስተሳሰቦ ይዞ የሚጓዝና የፈጠራ ስራ የሆነ፡፡ በስድ ጌባብ የተቀነባበረ የስነ ፅሁፍ ዘርፍ፡፡

ርዝመት ስ 1. በቁመት ትልቅ መሆን፡፡ 2. የቀመት ወይም የርቀት መጠን፡፡

ርዝመት አለው በቁመቱ ትልቅ፡፡ ረጅም ነው፡፡

ርዝማኔ ስ የቁመት መጠን፡፡

ተራዘመ ግ 1. ለሌላ ጊዜ ተላለፈ (ለምሳሌ ቀጠሮው)፡፡ 2. ኮንትራቱ፡ የሰራ ውሉ፡... ቀጠለ፡ የጊዜ ወሰኑ ጨመረ፡፡ 3. የጊዜ መጠኑ ወይም ቆይታው ጨመረ፡፡ ከፍ አለ፡፡

አረዘመ ግ 1. ከፍ አደረገ (በቁመት)፡፡ 2. አጓተተ፡ አንዛዛ (ነገርን)፡፡ 3. ብዙ ጊዜ ወይም ዘመን አቆየ፡፡ **እድሜውን አረዘመ**፡፡

አራዘመ ግ 1. ለሌላ ጊዜ አስተላለፈ፡፡ 2. (የውልን፡ የኮንትራትን፡...) የቆይታ ጊዜ ጨመረ፡፡ 3. የጊዜ መጠኑን ወይም ቆይታውን ጨመረ፡፡ ከፍ አደረገ፡፡

አስረዘመ ግ 1. (በቁመት) ከፍ አደረገ፡፡ 2. አጓተተ፡ አንዛዛ (ነገርን)፡፡ 3. አረዘመ (እድሜን)፡፡

ረዳ ግ 1. በገንዘብ፡ በቁሳቁስ፡ በስራ፡ በጉልበት፡ በሃሳብ፡... አገዛ፡፡ 2. በመድሃኒትነት፡ በመፍትሄ ሰጭነት፡... አገልገለ፡፡ **መድሃኒቱ ለራስ ምታት ይረዳል**፡፡

ርዳ ተራዳ ተጋገዘ፡ ተደጋገፍ፡ ተባበር፡፡

ረዳት ስ 1. አንድን ሰው በተለያዩ መንገዶች የሚያግዝ፡ የሚረዳ ሰው፡ አጋር፡ ደጋፊ፡፡ 2. በትላልቅ ወይም በንግድ መኪናዎች ላይ ለመኪናው ውሃ፡ ናፍታ፡ ዘይት የመሙላቱን፡ ሽራ የማልበሉን፡... ስራ የሚሰራ ሰው፡ ቅ 3. የበላይ ሃላፊውን በስራ የሚያግዝ ወይም የሚረዳ፡፡

ረድ (ረድእ) ስ በገዳም ውስጥ አትመ ደካማ መነኮሳትን የሚያገለግል ሰው፡፡

ረድኤት (ረዴት) ስ 1. በረከት፡፡ 2. እርዳታ፡፡

አርድኤት በፊደል ተራው ተመ.

[እ]ርዳታ ስ የገንዘብ፡ የቁሳቁስ፡ የጉልበት፡ የሃሳብ፡... አገዛ፡ ድጋፍ፡፡

የ[እ]ርዳታ ድርጅት ስ እርዳታን የሚሰጥ ወይም የሚለግስ በጎ አድራጊ ድርጅት፡፡

ተራዳ ግ እርዳታ አገኘ፡ ተሰጠው፡፡

ተረጂ ስ በሌሎች እርዳታ የሚኖር ሰው፡፡ 2. ድጋፍ ወይም እርዳታ ተቀባይ፡፡

መረዳጃ ቅ እርዳታን፡ ድጋፍን (ለአባላቱ) የሚሰጥ፡ የሚያስተባብር (ማህበር፡ ተቋም፡...)፡፡

መረዳጃ ማህበር ስ እርዳታን፡ ድጋፍን (ለአባላቱ) የሚሰጥ ወይም የሚያስተባብር ማህበር፡ ተቋም፡፡

ተራዳ ግ ረዳ፡ አገዛ፡፡

ተራድኤ ስ የመረዳዳት ወይም እርዳታ የመስጠት ተግባር፡፡

***ረዳ**

መርዶ ስ 1. የዘመዱን፡ የወዳጁን፡... መሞት እንዲሰማና እርሙን እንዲያወጣ ለግኝት ዘመድ ወይም የቅርብ ወዳጅ የሚነገር የሞት ዜና፡፡ 2. አሳዛኝና አስደንጋጭ ዜና፡፡

ተረዳ ግ 1. ተገንዘበ አወቀ፡፡ 2. የቅርብ ዘመዱን ወይም ወዳጁን ሞት ሰማ፡፡

መረዳ ስ 1. ስለ አንድ ነገር የሚሰጥ ማብራሪያ ወይም መግለጫ፡፡ 2. የትምህርት፡ የስራ፡ የተሳትፎ፡... ማስረጃ ወይም የምስክር ወረቀት፡፡ 3. አንድ ነገር መሆን አለመሆኑን ወይም መደረግ አለመደረጉን የሚጠቁም፡ የሚያሳይ የዕሩፍ ወይም የቃል ማስረጃ፡፡ 4. የመንግስት የሰለላ ድርጅት፡፡

አረዳ ግ መርዶ ነገረ፡፡

አስረዳ ግ ገለፅ፡ አብራራ፡ አወቀ፡ አስገንዘበ፡፡

ማስረጃ ስ 1. ምስክር፡፡ 2. የአንድ ነገር ማረጋገጫ ሰነድ ወይም የምስክር ወረቀት፡፡

አስረጅ ስ 1. በአንድ ጉዳይ ላይ ማብራሪያ የሚሰጥ ሰው፡፡ 2. እንደምሳሌነት፡ እንደ ምስክርነት፡ እንደማብራሪያ የሚያገለግል ወይም

የሚቀርብ ነገር።

ረዳት “ ረዳ ” ስር ተመ.

ረድ ዝ.ከ.

ረድኤት ዝ.ከ.

ረድፍ ስ ሰዎች ወይም ሌሎች ነገሮች
የተደረፈሩበት፣ የተሰለፉበት መስመር።

ረጅሜ “ረዘመ” ስር ተመ.

ረጅም ዝ.ከ.

ረገመ ግ “እንዲህ ይድረስብህ”፣ “እንዲህ
ያድርገህ”፣ “እንዲህ ሁን” እያለ አወገዘ፣ በሌላው
ላይ እንዳት መጥፎ ወይም ክፉ ነገር እንዲደርስ
ተመኘ።

መርገም ስ የወር አበባ (ብዙውን ጊዜ
የመፅሃፍ ቅዱስ አጠቃቀም)።

[አ]ርጉም ቅ ከይሲ፣ ያልተባረከ፣ ክፉ።

[አ]ርግማን ስ በሌላው ላይ ክፉ ነገር
እንዲደርስ ተብሎ የተነገረ መጥፎ ምኞት፣
ውግዘት።

የተረገመ ቅ መጥፎ፣ ክፉ (ሰው)።

ተራገመ ግ ረገመ።

*ረገረገ

ረግረግ ስ ውስጡ ውግ ያለበትና ሲረግጡት
ሰምጥ ስምጥ የሚል መረግ።

የረግረግ ወፍ ስ ሙሉ ለሙሉ ጥቁር ሆኖ
ግንባር፣ ነቁ የሆነ፣ በረግረግ ቦታዎች የምትኖር፣
ሴት ደር የምትመስልና የምታክል ወፍ(ስእሉን
ወፍ ስር ተመ)።

ተረገረገ ግ ነጠር ነጠር እያለ የኩራት አካሄድ
ሂደት።

ተረገረገብኝ ተገቢ ካልሆነ ንግግር ጋር
የትእዚት፣ የንቀትና የቁጣ አካላዊ እንቅስቃሴ
አሳየኝ፣ ተነቀነቀብኝ።

አረገረገ ግ ወደላይና ወደታች ተንቀሳቀሰ፣
ተወዛወዘ (ምሹት ለመስጠት ወይም ጥብቀት
በማጣት ወይም በመዘላለጥ፣ ለምሳሌ የሸበ
አልፈ፣ የእንጨት ድልድይ፡...)።

አረግራጊ ቅ ምሹት ያለው፣ የሚያነጥር
(አልፈ፣ መኪና፡...)።

ረገብ ግ 1. የተወጠረው፣ የጠበቀው ላላ ወይም
ለቀቅ አለ። የላልጋው ሽቦ ረገዝ፣ 2. በረዶ፣
ተዘቀዘ (የጦርነት፣ የጠብ፣... ውጥረት)።

*ረገበ

[አ]ርግብግቢት ስ በተለይ በሀፃናት አናት
ላይ ከፍ ዝቅ እያለ በትርታ አይነት ሲንቀሳቀስ
የሚታይ ከግንባር ከፍ ብሎ የሚገኝ የሰውነት
ክፍል።

[አ]ርግብግብ ቅ ርህራህ፣ ጭካኔ የሌለው።

ሽቁጥቁጥ።

ተራገብ ግ 1. በማራገቢያ አማካኝነት ነፋስ
እንዲያገኘው ተደረገ። ካልተራገበ ከሰሎ
አይቀጣጠልም። 2. (ዘይ.) ተሟሟቀ፣ ተናፈሰ፣
እንዲጋጋል ተደረገ (ጠቡ፣ ወፊው)።

ተርገበገበ ግ 1. ተወዛወዘ፣ ተውለበለበ። 2.
በማራገቢያ አማካኝነት ነፋስ እንዲያገኘው
ተደረገ። 3. ተንሰፈሰፈ፣ ራዶ፣ ተንቀጠቀጠ። 4.
(ዘይ.) ተጨነቀ፣ ተሽቆጠቆጠ።

አራገብ ግ 1. ምልክት ለማሳየት አውለበለበ
(ጨርቅን፣ መሃራብን፡...)። 2. በማራገቢያ ነፋስ
ሰጠ። 3. (ዘይ.) አባባሰ፣ አጋጋለ (ነገርን)።

ማራገቢያ ስ 1. እሳትን ለማቀጣጠል ወይም
እብቅን ከፍሬ በንፋስ ግፊት አማካይነት
ለመለየት፡... እንዲረዳ በስሱ የተዘጋጀ ሰሌን፣
ቆዳ፣ ማርገብገቢያ፣ 2. በእግር ኳስ ጨዋታ ላይ
ጥፋት ሲሰራ የመስመር ዳኛው ምልክት
የሚሰጥበት ጨርቅ።

አራጋቢ ስ በእግር ኳስ ጨዋታ የዋናው ዳኛ
ረዳት፣ የመስመር ዳኛ።

አርገበገበ ግ 1. አወዛወዘ፣ አውለበለበ። 2.
አንሰፈሰፈ፣ እንቀጠቀጠ። 3. (ዘይ.) አሰጨነቀ፣
አሸቆጠቆጠ።

ማርገብገቢያ ስ አየር ወደ እሳት አቅጣጫ
እንዲንቀሳቀስ የሚገፋፋ እሳትን ለማቀጣጠል፣
እንዲሁም ሞቃታማ አየርን ወዲያና ወዲህ
በፍጥነት በማንቀሳቀስ የሙቀቱን ሃይል ለመቀነስ
የሚረዳ ከሰለን፣ ከሳር፣... የሚሰራ እቃ፣
ማራገቢያ።

ረገዝ

[አ]ርጉዝ ቅ የፀነሰች፣ ያረገዘች (ሴት)፣
ነፍሰጡር።

እርግዝና ስ ዕንስ መያዝ፣ ማርገዝ።

ተረገዝ ግ ተፀነሰ፣ በማህፀን ውስጥ ተቋጠረ
(ሽሉ)።

አረገዝ ግ በውስጡ ያዘ፣ አዘለ። ደመናው
ዝናብ አረገዝ /ሰውየው በልቡ ነገር አረግዟል።
አረገዝች በማህፀን ሽል ቋጠረች፣ ፀነሰች።

አስረገዝ ግ እንድትፀንድ፣ እንድታረግዝ አደረገ
(በግብረሰጋ ግንኙነት)።

ረገደ ግ 1. ተንቀጠቀጠ፣ ተንዘፈዘፈ፣ ራደ።
ከሀሀዝ የተነሳ ሰውነቱ ረገደ። 2. ዘለለ፣
ወፈረ፣ መሬት እየደቃ አለቀሰ።

ርግዶ (ረግዶ፣ ረገዳ) ስ በለቅቦ ጊዜ
ከሃዘን የተነሳ የሚደረግ ዝባይ፣ ጭፈራ።

ተርገደገደ ግ አቅም ከማጣት የተነሳ
ተንገዳገደ።

አረገደ ግ 1. አቅም ከማጣት የተነሳ
ተንቀጠቀጠ፣ ተብረከረከ። 2. እየዘለለ፣ ደረት

እየመታ አለቀሰ። 3. (ዘይ.) ተሸቆጠቆጠ፤ ተለማመጠ፤ ሽርጉድ አለ። **ባለው ቅንጣድ** ያረገሃል።

ማርገጃ ስ ከቤተክርስቲያን ቅፅረ ግቢ ውጪ የማገኘት የሚች ዘመድና ወጻጅ ደረት እየመተና እየዘለለ የሚያለቅሱበት ክልል ወይም ቦታ።

አርጋጅ ስ ደረት እየመታና እየዘለለ ለሞተ ዘመድና ወጻጅ የሚያለቅስ ሰው።

አርገደገደ ግ አንገዳገደ።

አስረገደ ግ አስፈራ፤ አሸቆጠቆጠ፤ አንቀጠቀጠ።

ረገድ ስ 1. አኳያ፣ በኩል። በትምህርት ረገድ አገራችን ከፍተኛ ጥረት ታደርጋለች። 2. አቅፉ፣ መጠን። በተቻለ ረገድ ልረጃህ ለሞክራለሁ።

ረገጠ ግ 1. በእግር ደቀደቀ፣ ጠቀጠቀ። ረመረመ። 2. መታ፣ ደበደበ፣ ቀጠቀጠ። 3. እግሩን አሳረፈበት፣ በእግሩ ተጫነ፣ በላይ ላይ ቆመ። **አገራን ረገጠች**። 4. በእግር አሽ (ቆዳን፣ ስለቻን፣ ዝተትን፣...)። 5. (ለቤት መምረጊያ የሚሆን ጭቃን ከጭድ ጋር) አበካ። 6. ጨረረ። 7. ናቀ፣ ደፈረ፣ ጥሶ ሄደ (ሰብሰባን፣ ማእድን)። 8. ከለለ (ድንበርን)። 9. ሰረረ፣ መታ (ፈረስ፣ አህያ)።

ረግጠ ገዛ በጭቆና አስተዳደረ።

መርገጥ ስ ወገልንና ሞፊርን የሚያያይዝ ጠፍሮ ወይም ገመድ (ስእሉን ሞፊር ስር ተመ.)።

መርገጫ ስ 1. በወረቀት ላይ ያረፈ ቀለምን ለማምጣጫ የሚያገለግል የዕህፈት መሳሪያ። 2. ግህተምን ወይም የጣት አሻራን ለፊርማ ቀለም የሚያስነኩበት የቀለም መደብ።

ረጋጭ ስ ሰልፍ የሚማር ምልምል ወታደር።

[አ]ርጋጭ ቅ በከብቶች እግር እየተረገጠ የቆሸሸና መጥፎ ጣእም ያለው (ውሃ፣ ሳር፣...)።

[እርግጫ ስ 1. ዱካ፣ ኮቲ፣ ፈለግ። 2. እግርን አንስቶ በመማታት የሚጫወቱት የልጆች ጨዋታ። 3. ልፊያ። 4. የወታደር የሰልፍ ትምህርት።

ተራገጠ ግ 1. በእርግጫ መታ፣ ተማታ። 2. ተሳፋ፣ ተዛለለ።

ተራጋጭ ቅ የመራገጥ አመል ያለበት(ብዙውን ጊዜ ለከብት)።

ተረጋገጠ ግ በእግር ተረመረመ።

መረጋገጫ ስ 1. መረማመጃ፣ መተላለፊያ መንገድ። 2. መወጣጫ እርከን፣ ደረጃ።

አስረገጠ ግ አሸበሸበ። መዘምራት ለግስረገጥ ተዘጋጅተዋል።

አስረጋጭ ስ አሸብሻቢ (ደብተራ፣ ካህን)።

***ረገጠ**

[አ]ርግጥ ቅ ትክክል፣ የማያጠራጥር፣ ሃት ወይም እውነት የሆነ።

[አ]ርግጠኛ ቅ 1. ትክክለኛ፣ የማያጠራጥር፣ እውነተኛ። 2. ጥርጣሬ የሌለው፣ የማተግመን፣ በትክክል የሚያውቅ። **እቃው ይደረግ ለሙሉ ለርግጠኛ ነኝ**።

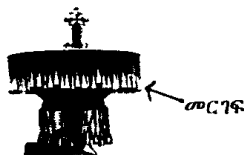
ተረጋገጠ ግ 1. ትክክል መሆኑ፣ እውነቱ፣ ወይም ሃቁ ታወቀ። 2. እውን ሆነ፣ በተግባር ተተረጎመ።

አረጋገጠ ግ 1. እውነት መሆኑን አጣራ፣ አወቀ። 2. እውነት ወይም ትክክል መሆኑን አሳወቀ፣ መስከረ። 3. እውን አደረገ፣ በተግባር ላይ አዋለ።

አስረገጠ ግ እውነት ወይም ትክክል መሆኑን፣ አጣራ፣ አወቀ። **አስረገጠህ ተናገር**።

ረገፊ ግ 1. ከነበረበት ወደታች ወረደ፣ ወደቀ፣ ተንጠባጠበ። 2. ጠፋ፣ ጸነ (የኩፍን፣ የፈንግግ፣... ቁስል)። 3. ወለቀ፣ ተነቀለ (ጥርስ)። 4. (ዘይ.) ሀ.አለቀ፣ ሞተ። **ብዙ ሰው ረገፈ**። ለ.ጠፋ፣ በነነ። **ወብቱ ረገፈ**።

መርገፍ ስ በድባብ፣ በጃንጥላ፣ በቤተክርስቲያን ጉልሳት፣ በመለበወርት ወይም በበቅሎ እቃ ላይ የሚደረግ ዘርፍ፣ አሟዋች ጌጥ።

ርጋፊ ቅ 1. የወደቀ፣ የተንጠባጠበ (ፍራፍሬ ወይም ሌላ ነገር)። 2. የመጨረሻ፣ እሳቂ፣ መጣጭ (እህል፣ ዱቄት፣...)። 3.(ዘይ.) የተጣለ፣ የማይረባ፣ ይህ ነው የማይባል፣ ውዳቂ።

ርጋፎ ዝ.ከ.

[አ]ርግፍ **[እ]ርግፍ** አለ ግ 1. ፈሰሰ፣ ዱብዱብ አለ (ለምሳሌ እንግ)። 2. ረገፈ።

[እ]ርግፍ አደረገ ግ 1. ፈፅሞ፣ ጨርሶ ተወ። 2- መጥጥ አድርጎ ጨረሰ።

ተራገፈ ግ 1. ተወገደ (ቆሻሻ)። 2. ባደ ሆነ፣ ተገጠጠ። 3. ወረደ (ጭነት ወይም ተሳፋሪ)።

አረገፈ ግ 1. አወለቀ፣ ነቀለ (ጥርስ)። 2. አወረደ (ጭነትን፣ ተሳፋሪን)። 3. አስወገደ

(ቆሻሻን)። 4. ጨረሰ፡ አሟጠጠ።

*ረገፈገፈ

[አ]ርገፍገፍ አለ ግ ተርገፈገፈ።

ተርገፈገፈ ግ ተንቀጠቀጠ፡ ተንዘፈዘፈ።

አርገፈገፈ ግ አንቀጠቀጠ፡ አንዘፈዘፈ፡ ነቀነቀ።

ረጋ

ረጋ ሰራሽ ት አዋቂ ወይም ባለሙያ ያልሰራው እቃ።

ረጋ ግ 1. ቆመ፡ ፀኖ። 2. ወፈረ፡ ተጋገረ፡ ለደለደ። 3. ፀጥ አለ፡ ዘረደ፡ ሰላም ሰፈነ።

ይርጋ ስ (ሀግ) በፍርድ ቤት የሚነሱ ክርክሮች በሀግ በተወሰነው ጊዜ ውስጥ መቅረብ እንደሚገባቸውና ጉዳዮቹ በተቆረጠው የጊዜ ገደብ ካልቀረቡ በጉዳዮቹ ላይ ክስ ማቅረብ አለመቻሉን፡ ክሱም ቀሪ መሆኑን የሚያመለክት ሁኔታ።

እርጋታ ስ ዝግታ፡ ቀስታ፡ የሰከነ ሁኔታ።

እርሳ ስ የረጋ ወተት።

ረጋ አለ 1. እደብ ገዝ፡ መንቀሻቀሻ ተወ፡ ሰከነ፡ ጨመተ። 2. ጋብ፡ ቀዝቀዝ አለ።

ተረጋጋ ግ 1. ፀጥ አለ፡ በረደ (ረብሻ፡ ሁከት)። 2. ተፅናና፡ ተበረታታ፡ የመንፈስ እረፍት አገኘ።

አረጋ ግ 1. አቆመ፡ አሳረፈ። 2. አፀፍ፡ አፀደቀ።

አረጋጋ ግ 1. ሁከትን አበረደ፡ ሰላም አሰፈነ። 2- አፅናና፡ አበረታታ፡ የእእምሮ እረፍት ሰጠ።

ረጋጭ "ረገጠ" ስር ተመ.

ረገረግ "ረገረገ" ስር ተመ.

ረገዶ "ረገደ" ስር "ርገደ" ን ተመ.

ረጠበ ግ ራሱ፡ ረሰረሰ።

[አ]ርጥብ ት 1. የራሱ፡ የረሰረሰ። 2- ለምለም 3. ያልደረቀ። 4. (ዘይ.) ሞኝ፡ ያልበሰለ (ሰው)።

[አ]ርጥብ ልጅ ስ ያልጠፍ፡ ያልጠነከረ፡ አራስ ልጅ፡ ጨቅላ።

[አ]ርጥብ ሬሳ ስ ሞቶ ያልዋለና ያላደረ፡ ትኩስ ሬሳ።

[አ]ርጥብ ስጋ ስ ያልተጠበሰ ወይም ያልተቀቀለ፡ ትኩስ ጥሬ ስጋ።

[አ]ርጥብ አራስ ስ በቅርብ ቀን የወለደች ሴት።

[አ]ርጥብ እማኝ ስ በሸንጎ ላይ የሚነሳ አጂስ ተመማሪ ምስክር።

[አ]ርጥበት ስ በፈሳሽ ነገር የመራሰ

ሁኔታ፡ በላይ ወይም በውስጡ ያዘለው ፈሳሽ።

አረጠበ ግ 1. ውሃ ወይም ሌላ ፈሳሽ ነገር አሰከነ። 2. አራሱ፡ አረሰረሰ።

አራጠበ ግ ልትወልድ የደረሰች ቤት በምጥ ሰአት ላይ የእንሽርት ውሃዋ ፈሰሰ።

ረጠበ² ግ የተቸገረን ለመርዳት፡ የጠፋን ለመተካት የገንዘብ ወይም የእቃ ስጦታ አደረገ፡ እርዳታ ሰጠ።

እርጥባን ስ እርዳታ (የገንዘብ፡ የእቃ)።

ተረጠበ ግ እርጥባን ተሰጠው፡ ተቀበለ።

ተረጣቢ ት ገንዘብ ተረጃ።

ረጠጠ ግ አመቀ፡ ተጫነ (የሚሰፈር እህልን)።

ርቫ ስ አካባቢዬ (ድልህ፡ ስለጥ፡ ኑግ፡ ተልባ ያለበት)።

[አ]ርጥጥ ት 1. እምቅ። 2. (ዘይ.) ውዝፍ።

ተረጠጠ ግ 1. ታመቀ። 2. (ዘይ.) ሰራ ፈትቶ፡ ተወዝፎ ተቀመጠ።

አርጣጣ ት 1. ሰነፍ፡ ውዝፍ፡ ከተቀመጠበት የማይነሳ (ሰው)። 2. ቁመተ ረዥም፡ በገዢ ሰፊ የሆነች (ሴት)።

ረጩ ግ 1. ፈነጠቀ፡ አርከፈከፈ። 2. ነዛ፡ በተነ፡ ዘራ። 3. አሰራጩ፡ አደረሰ። 4. (ዘይ.) አባከነ (ገንዘብን)።

ተረጩ ግ ተፈነጠቀ፡ ተርከፈከፈ (ለምሳሌ ውሃ፡ ጠበለ)።

ተራጩ ግ ረጩ፡ ፈሳሽን ፈነጠቀ (ሌላ ሰው ላይ ወይም እርስ በራሱ)።

ረጩት ስ የቡሆ እቃ እጣቢ፡ ልቅላቂ።

ረፈረፈ ግ 1. ጣለ፡ ለሸለሸ፡ አስተኛ፡ አጋደመ። 2. (ዘይ.) በብዛት ገደለ፡ ጨፈጨፈ።

ረፍረፍ ስ ሹሩባ ያልተሰራ ወይም ያልተዋሸጠ የሴት ፀጉር፡ ጎፈሬነት ያለው።

ተረፈረፈ ግ ወደቀ፡ ተጋደመ፡ ተኛ (በእንቅልፍ፡ በሸሸታ፡ በሞት፡...)።

*ረፈቀ

ምርፋቅ ስ 1. በቤተክርስቲያን ጓሮ በቤተልጌም እጠገብ ካህናት ተረፈ መስዋእት ለመመገብ የሚቀመጡበት ስፍራ። 2. በገዳም የሚኖሩ መነሳት በሀብረት የሚመዝገቡት ቤት፡ የምግብ አጻራሽ፡ ቤተምርፋቅም ይባላል።

አረፈቀ ግ 1. አቅም አጣ፡ ደከመ፡ ተኛ፡ ወደቀ። 2. እቤት ዋለ፡ ደከመ (ሽማግሌ)።

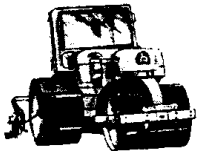
ረፈደ ግ 1. ከነጋ ቆየ፡ ከጧትነት አለፈ፡ ረፋድ ሆነ። 2. ከሚፈለገው ወይም ከተወሰነው ሰአት በላይ አለፈ፡ ዘገየ።

ረፋድ ስ ጥዋት ከሰበት እስከ አምስት ሰአት

ድረስ ያለው ጊዜ።
 አረፊዶ ግ ዘገዮ፣ ቆዩ፣ የተወሰነውን ሰአት
 አሳለፈ።
 አርፋጃ ስ ረፋድ።
 አርፋጅ ት የተወሰነውን ሰአት አሳልፎ
 የሚመጣ፣ የሚዘገይ።

ረፍረፎ “ረፈረፈ” ስር ተመ.
 ሩ ሦ”ረ” ፊደል ካለብ ዘር።
 ሩሀ ስ ነፍስ።
 ሩሀሩሀ “ራራ” ስር “ርሀሩሀ” ን ተመ.

ሩሎ ስ ለመንገድ ስራና ለመሬት መጸመጫ
 (ማስተካከያ) የሚያገለግል ከባድ የሆነ ተንከባላይ
 የብረት አካል ያለው መኪና፣ ጸምጦው።

ሩሎ

ሩር(አሩር) ስ 1. ከእንጨት ቁራጭ የሚሰራ
 ድቡልቡል የገና መጫወቻ ኳስ። 2. (ዘይ.፣
 ስድብ) አጭር (ሰው)።

ሩቅ “ራቀ” ስር ተመ.

ሩቤኔቶ ስ የባንጋ መከፈቻና መዝጊያ።

ሩብ (አሩብ) ት 1. ከአራት አንድ እጅ፣ አንድ
 አራተኛ። ስ 2. በቀድሞ ጊዜ የነበረ፣ በጊዜው
 የብር አንድ አራተኛ ሞጋ የነበረው ገንዘብ።

ሩካቤ [ሰጋ] “ረከበ” ስር ተመ.

ሩዝ ስ በአብዛኛው ሞቃት በሆነው የእስያ አህጉር
 ውስጥ የሚበቅልና የአለም አንድ ሰስተኛው ህዝብ
 የሚመገበው የእህል አይነት።

ሩጋ ስ የአውሬ መያዣ ወጥመድ።

ሩጫ “ሮጦ” ስር ተመ.

ሪ ሦ “ረ” ፊደል ሳልሰ ዘር።

ሪህ ስ በአካል መጋጠሚያዎች ላይ የሚለማ
 የቁርጥማት በሽታ።

ሪቅ ስ ከእንጨትና ከጭቃ የሚሰራ፣ ከላይ ደረባ
 ያለው የእህል መካተቻ፣ ጎተራ።

ሪኮርድ ስ 1. ተመዝግቦ የሚገኝ መረጃ። 2.
 (ሰግ.) ተመዝግቦ የሚገኝ ከፍተኛ የውድድር
 ውጤት፣ ነጥብ።

ሪኮርድ ሰበረ ቀደም ሲል ተገኝቶ የነበረውን

ከፍተኛውን የውድድር ውጤት አሻሽለ።
 ሪኮርድ አለበት ካሁን በፊት የሰራውና
 ተመዝግቦ የሚገኝ የወንጀል ድርጊት መረጃ
 አለበት።

ሪዝ ስ 1. ጢም። 2. ግሩፍን ተሸልቶ የማያውቅ
 የበግ ጠቦት። 3. ለመጀመሪያ ጊዜ የተሸለተና
 ለበርፍሰ የሚሆን ለሰላሳ የጠቦት በግ ፀጉር።

ሪጋ ስ 1. ተራ፣ ረድፍ። 2. በጨርቅ ወይም
 በሌላ ነገር ላይ በተደጋጋሚነት የተሰመረ
 መስመር። 3. የልሰን ማስተካከያ ረጅም ጣውላ፣
 እንጨት።

ሪፈረንደም ስ ውሳኔ ህዝብ።

ሪፑብሊክ ስ ህዝብ በመረጠው መሪ የሚተዳደር
 መንግስት፣ ህዝባዊ መንግስት።

ሪፖርተር ስ 1. ሪፖርት የሚያዘጋጅና
 የሚያቀርብ ሰው። 2. ቃል አቀባይ፣ ዘጋቢ።

ሪፖርት ስ ስለ አንድ ነገር ወይም ሰው የሚሰጥ
 የፅሁፍ ማብራሪያ፣ መግለጫ፣ ዘገባ።

ራ ሦ”ረ” ፊደል ራብእ ዘር።

ራሂሎ ስ የዛር ስም (በባላገር እንደወረርሽኝ፣
 ጉንፋን ያለ በሽታ በገባ ጊዜ፣ ራሂሎ ይዛልን
 ትሂዳለችና እንሸኛት በሚል አምነት ገፍሮ
 ቀቅለውና ራቅ ወዳለ ቦታ ወስደው መንገድ ላይ
 ይበትትላታል)።

ራመመ ግ ፈገፈገ፣ አሸ፣ ጸመጠ፣ አለለለ
 (ብራናን)።

ራመድ አለ “*ረመደ” ስር ተመ.

ራማ ስ (መፅ.ት.) ሰማይ።

ራራ ግ የሃዘኔታ፣ የደግነት፣ የመሳሰሉ ስሜት
 አሳዩ።

ራሮት ስ ሃዘኔታ።

ርህሩህ (ሩህሩህ) ት አዛኝ፣ ጨካኝ ያልሆነ።

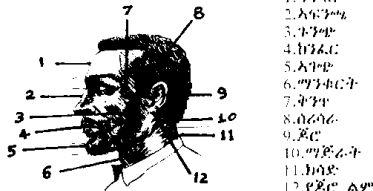
ርህራሄ ስ ሃዘኔታ፣ ቸርነት፣ ደግነት።

አራራ ግ አዛኝ፣ ርህሩህ አደረገ፣ አሳዘነ፣ ልብ
 ነካ።

ራስ ግ ረጠበ፣ ረሰረሰ።

አራስ ግ 1. አረጠበ፣ አረሰረሰ፣ አበሰበሰ። 2.
 አረካ፣ አስደሰተ። አንጀቱን አራሰው።

ራስ ስ 1. የሰውና የእንስሳት ሰውነት የላይኛው
 ከፍል፣ ጭንቅላት፣ አኖት፣ እንጎልን የያዘው ከፍል
 አካል። 2. የአንድ ነገር ሓፍ፣ ቁንጮ፣ አኖት።
 3. ከደጃዝማች በላይ ከንጉስ በታች የሆነ የቀድሞ
 ጊዜ የማእረግ ስም። 4. የግለሰብ እኔነት ወይም
 አንድን ሰው በእዕንኦት ለመጥቀስ ሲፈለግ
 የሚያገለግል ተውላጠ ስም። ነገሩን እኔ ራሴ
 አይቻለሁ /አንተ ራስህን ጠብቅ/ ራሳችን
 ባመጣንው ጣባ ሊላውን ልንወቅስ አይገባም።

ራስ

ራሱ ዞረ 1. ተናደደ፣ ተበሳጨ። 2. ግራ ገባው፣ ተምታታበት፣ ተደናገረ።

ራሱ ጠና በረታ፣ ሰውነቱ ጠነከረ (ሀፃን)።

ራሱን ሳተ ከድካም፣ ከስካር፣ ከበሽታ፣... የተነሳ ላለ፣ አትም አጣ፣ ደከመ፣ ራሱን መቆጣጠር አቃተው።

ራሱን ተሳመ እንደዚህ እንደዚህ ያለ ስራ አለብኝና ሰው አስተባብረህ ስራውን እንድትረዳኝ ተብሎ ተጠየቀ፣ ለመና ቀረበለት።

ራስ ስሞሽ ለ ሰው አስተባብረህ በተሰወነ ቀን ስራ እንድታገዝኝ የሚል ጥብቅ ለመና፣ ጥያቄ።

ራሱን ቻለ ግ 1. ራሱን በራሱ ማስተዳደር ወይም መርዳት ጀመረ፣ ተቋቋመ። 2. የሌላ እርዳታ ከመሻት ጻነ፣ በረታ፣ ጠነከረ።

ራሱን ነቀነቀ ራሱን በማንቀሳቀስ የዛቻ፣ የማስጠንቀቂያ፣ የሸሽታ፣ የእምቢታ፣ የትዝብት፣... ምልክት ሰጠ።

ራሱን አራቀ ተገለለ፣ ብቻውን ሆነ፣ ራሱን ለየ፣ ሸሸ።

ራሱን አሸነፈ የማንንም እርዳታ ሳይሻ ኑሮውን መምራት ቻለ።

ራሱን አወቀ 1. በረታ፣ አትም አገኘ፣ ራሱን መቆጣጠር ቻለ። 2. ማስተዋል፣ ማመዛዘን ቻለ። 3. ማንነቱን ተረዳ፣ አወቀ።

ራሱን አወጣ 1. ከመጥፎ ነገር ራሱን አዳነ። 2. ተጣጥሮ በኑሮው ደህና ቦታ ደረሰ።

ራሱን አዋረደ 1. በመጥፎ ድርጊት ላይ ተገኘ። 2. ታዛዥ ሆነ (ከብሩን በፈቃዱ ዝቅ በማድረግ)።

ራሱን ገታ አንድን ነገር ከማድረግ ተቆጠበ።

ራሱን ጠበቀ ጤንነቱን ተንከባከበ፣ ራሱን ከአደጋ ወይም ከመጥፎ ነገር አገለለ።

ራሱን ጣለ በኑሮው፣ በላላበሱ ግደለሽ ፣ ደንታ ቢስ ሆነ።

ራስ ላይ ወጣ 1. አስከረ፣ ናላ አዛረ፣ አሳመመ (መጠጥ)። 2. ተንጠላረረ፣ ተንቀባረረ፣ ናቀ፣ ተዳፈረ። 3. በነገር ጠመደ።

1. ግንባር
2. አፍንጫ
3. ጥንቁ
4. ክንፈር
5. አጥፎ
6. ማንቀርት
7. ቅንጥ
8. ሰራሳራ
9. ጆሮ
10. ማጅራት
11. ጎሳድ
12. የጆሮ ልም

ራስ በራስ አናት ባናት፣ ላይ በላይ፣ በተከታታይ። ራስ በራስ ልጅ ወልዳ ተቸገረች።

ራስ በራ ት በእድሜ ወይም በዘር ምክንያት፣ በከፊል በራሱ ላይ ፀጉር የለለው።

ራስ ቡሃ ት በራሱ ላይ ነፍ እክክ ወይም ቆረቆር ያለበት (ሰው)።

ራስ ክፍት ት ብላል፣ ነገር ቶሎ የሚገባው።

ራስ ዘናና ት ራስ ትልቅ፣ ጭንቅላታም።

ራስ መጠበቂያ ለ 1. ጠበንጃ፣ ጨቢ፣ ዱላ የመሳሰለውና ራስን ከወንበዴ ወይም ከአደጋ መከላከያ መሳሪያ። 2. ለክፉ ጊዜ የሚያስቀምጡት ገንዘብ።

ራስ ማስሪያ ለ ሻሽ።

ራስ ምላስ ለ የተቀቀለ የበግ ጭንቅላት ከነምላሱ።

ራስ ምታት ለ የራስ ህመም በሽታ።

ራስ ሰሪ ለ ፀጉር የምትሰራ ሲት፣ ቆናኝ።

ራስ ቁር ለ የጥንት ጦረኛ ከራሱ ላይ የሚያደርገው የራስ መከላከያ ቆብ።

ራስ ክምር ለ ራሱ ክብና ጠፍጣፋ የሆነ የእዕዋት አይነት፣ የፈረስ ዘንግም ይባላል።

ራስ ወርቅ ለ በጥንት ጊዜ የራሱን ማእረግ የተሰጠው ሰው ራሱ ላይ ያደርገው የነበረ ከወርቅ የተሰራ የራስ ቁር አይነት ቆብ፣ አክሊል።

ራስ ወዳድ ት ለራሱ እንጂ ለሌሎች የማያብብ፣ ደሉኝታ ቢስ።

ራስጌ ለ በመኝታ ጊዜ ራስ ወይም ጭንቅላት የሚወለድ ወይም የሚያርፍበት ቦታ፣ አትጣጫ፣ ትራስጌም ይባላል።

የራስ የግል።

እየራሱ እየንጸንዱ።

[የ]ራስ ቅል ለ አንገልን አትፎና ሸፍኖ የያዘው የራስ አጥንት።

የራስ ቅማል ለ በራስ ጠጉር ውስጥ የሚገኝ ወይም የሚፈጠር ጥቁር ቅማል።

ራሽን ለ 1. በጦርነት፣ በድርቅ፣... አደጋዎች ጊዜ ለእያንዳንዱ ሰው ለተወሰነ ጊዜ እንዲያገለግል የሚታወቅ ምግብና መጠጥን የመሳሰለ የፍጆታ እቃ። 2. ለወታደሮች፣ ለተማሪዎች፣... ለተወሰነ ጊዜ እንዲያገለግል የሚታደል የምጥብ፣ የመጠጥ አቅርቦት፣ ቀለብ።

ራሽን ካርድ ለ በራሽን መልክ የሚሰጡ ነገሮች የሚመዘገቡበት ካርድ፣ የመሸመቻ ካርድም ይባላል።

ራቀ ግ 1. ቅርብ ሳይሆን ቀረ፣ በቀላሉ የማይደረስበት ፣ ሩቅ ሆነ። 2. ረዘመ፣ የሚገደብ ሆነ (የጊዜ)። 3. ተለየ። ልጅ ከዘመድ ራቀ። 4.

ተወ፡ ተገለለ፡ ከመጠጥ ራቀ፡፡ 5. በተወሰነ የቦታ ርቀት ወይም ርዝመት ላይ ሆነ፡ ተገኘ፡፡ ልዩነት ቤቱ ከዚህ አምስት መቶ ሜትር ይረቃል፡፡

ራቀው ሸጠ፡ አጣ፡ ገንዘብ ራቀው /በላም ራቀው፡፡

ሩቅ ቅ ቅርብ ያልሆነ፡፡

ሩቅ ምስራቅ ስ የምእራብ እስያ፡ ቻይና፡ ጃፓንና በአጠገቡ ያሉት ደሴቶች ጭምር አጠቃላይ መጠሪያ፡፡

ሩቅ ውዱቅ ቅ ከፈጣሪ የራቀ፡ እንጦርጦስ የወደቀ (ዲያብሎስ)፡፡

[የ]ሩቅ ዘመድ ስ ራቅ ያለ የደም ግንኙነት ወይም ዝምድና ያለው ሰው፡፡

ርቀት ስ 1. ሩቅነት፡ ቅርብ ያለመሆን፡፡ 2. ከአንድ ቦታ እስከ ሌላው ያለው የርዝመት ወይም የመራራቅ መጠን፡፡

ርቀት አለው ቅርብ አይደለም፡ ሩቅ ነው፡፡

ተራራቀ ግ 1. ሩቅ ለሩቅ ሆነ፡ ቅርብነት አጣ፡፡ 2. ተለየ፡፡ ተነጣጠለ፡፡ 3. ከመቀያየም የተነሳ የማይፋለግ ሆነ፡፡

አራቀ ግ 1. ሩቅ አደረገ፡፡ 2. ነጠለ፡ ለየ፡፡ 3. አገለለ፡፡

አርቆ አሳቢ /ተመልካች ቅ አስተዋይ፡ ለወደቁ፡ ጭምር የሚያስብ፡፡

አራራቀ ግ 1. ሩቅ ለሩቅ አደረገ፡፡ 2. አለየ፡፡ ነጣጠለ፡፡ 3. አቀያየመ፡፡

አራርቆ ወለደ አከታትሎ ሳይሆን እየቆየ፡ ጊዜ እየሰጠ ወለደ፡፡ አራርቆ መውለድ ለበተሰብ ምጣኔ ይረዳል፡፡

***ራቆተ**

ራቁት ቅ 1. ልብስ ወይም ሽፋን የሌለው፡ እርቃን፡፡ 2. ባዶ፡፡ ራቆት ለጎጆራ፡፡

ራቁቱን አስቀረመ ሙሉጭ አድርጎ ወሰደበት (ልብሱን፡ ንብረቱን)፡፡

ተራቆተ ግ 1. መለመላውን ወይም ራቁቱን ሆነ፡፡ 2. ባዱን ሆነ፡፡ 3. ታረዘ፡ ልብስ አጣ፡፡ 4. (ዘይ.) አጣ፡ ደሀየ፡፡

አራቆተ ግ 1. ልብስን፡ ንብረትን፡... ገፈፈ፡ መለመላ አስቀረ፡፡ 2. ልብስ ነሳ፡ ከለከለ፡፡ 3. ባዶ አስቀረ፡፡ 4. (ዘይ.) አደሀየ፡፡

ራብ ግ 1. ምግብ አሰኝ፡ አስፈለገ፡፡ 2. ከመቸገር ወይም ለብዙ ጊዜ ምግብ ከማጣት የተነሳ የሚመጣ ስቃይ ያዘ፡ አጋጠመ፡፡

ረሃብ (ራብ) ስ 1. የምግብ ማሰኘት፡ ማስፈለግ፡፡ 2. ችጋር፡ የምግብ መታጣት፡፡ 3. ከምግብ እጦት ወይም ማነስ የተነሳ የሚመጣና ብዙ ሰውን ለሞት የሚዳርግ ስቃይ ወይም ጠኔ፡፡

ረሃብ ለቀቀበት በጣም ተራብ፡፡

ረሃብ ገባ በድርቅ ወይም በሌላ ምክንያት የሚበላ አህል ታጣ፡፡

የረሃብ አለንጋ ጠኔ፡ ሃይለኛ ረሃብ፡፡

የረሃብ አድማ ስ ምግብ መብላት በማቆም የሚደረግ፡ የሚቀርብ፡ የሚገለፅ ተቃውሞ (ለሚቀርበው ጥያቄ ተጠያቂው አወንታዊ ምላሽ እንዲሰጥ ለመገፋፋት)፡፡

ተራብ ግ የሚበላው አጣ፡ በረሃብ ተጠቃ፡፡

ራብእ ስ እንደ “ሃ”፥ “ላ”፥ “ማ”፡... ያሉ በሳልስና በሃምስ መካከል የሚገኙ አራተኛዎቹ የፊደላት ዘርፍ መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክት፡፡

ራት (አራት) ስ ምሽት(ማታ) ላይ የሚበላ የእለት ምግብ፡፡

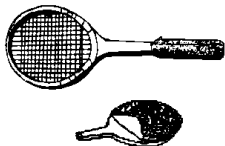
የራት ልብስ ስ በአራት ግብዣ ላይ ብቻ የሚለበስ የወንድ ወይም የሴት የክት ልብስ፡፡

የራት ግብዣ ስ ማታ ላይ የሚደረግ የመብለና የመጠጥ ድግስ፡፡

ራቻ ስ መከር ከመድረሱ በፊት ቀደም ብሎ በመድረስ ለችግር የሚውል ሰብል፡፡

ራእይ ስ በእንቅልፍ ወይም በተመሰጠ ጊዜ የሚታይ ሀሴናዊ ትርኢት፡ ህልም፡፡

ራኬት ስ የጦርጴዛ ኳስን፡ የሜዳ ቱኒስ ኳስን፡... መለጊያ ወይም መጫወቻ መሳሪያ፡፡

ራኬት

ራዎት ስ ርክት፡ ቦዳ፡ የውሃ መያዣ፡፡

ራዛ ስ አንበጣ በል የሆነ ነጭ አሞራ፡፡

ራዶ ግ ፊሬ፡ ተንቀጠቀጠ፡ ተብረከረክ፡ ተርበደበደ፡፡

ርደት ስ መንቀጥቀጥ፡ መፍራት፡ መብረከረክ፡ መርበድበድ፡፡

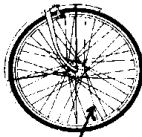
አራዶ ግ አስፈራ፡ አንቀጠቀጠ፡ አብረከረከ፡፡

ራዲያተር ስ የመኪና ሞተርን ግለት ለማቀዝቀዝ የሚረዳ ውሃ በውስጡ የሚይዝ የውሃ ጋን፡፡

ራዳር ስ ተንቀሳቃሽ ነገሮች በተወሰነ የአየር ክልል ውስጥ መኖራቸውን ወይም መግባታቸውን የሚያሳይ መሳሪያ፡፡

ራድዮን “ራዲዮ”ን ተመ.

ራጂ ስ ከብ ነገርን፡ ጎማን ከመሃሉ የሚያያይዝ ቀሜቴን ሽቦ፡፡

ራጂ

ሬጅ በኢሊክትሪክ ሃይል በሚመነጭና ለአይን በማይታይ ሃይልኛ ጨርር አማካይነት የሚቀረፅ ውስጣዊ የሰውነት ክፍል ምስል፡ ኤክስሬይም ይባላል፡፡

ሬጫት “ረጫ” ስር ተመ.

ሬፖር ስ ማመልከቻ፡፡

ሬ የ“ረ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ሬሳ ስ 1. ነፍስ የተለየው፡ የሞተ፡ በድን የሆነ አካል፡፡ 2. (ዘይ፡ስድብ) ሙትቻ፡ አቅመቢሰ፡፡

[የ] ሬሳ ሳጥን ስ የሞተ ሰው አስከሬን እንዲቀበርበት የተዘጋጀ ሳጥን፡፡

ሬስቶራንት ስ እየተከፈለ የሚበላበት ምግብ ቤት፡፡

ሬብ ስ የአይነ ምድር መውጫ፡፡

ሬባም ት (ስድብ) ቁሻሻ፡ ዝርከርክ፡ ፈሪ፡፡

ሬት(እሬት) ስ ጠፍጠፍ፡ ረዘምና ሾጠጥ ያለ ቅርፅ ያለውና ወፍራም ቅጠሉን ሲፈነኩቱት ዘላግላጋ የሆነ መራራ ፈሳሽ የሚወጣው የእዕዋት አይነት፡፡

ሬት ሬት አለ 1. መረረ፡፡ 2. (ዘይ.) አስጠላ፡ በጣም ሰለቸ፡ ፺፺፭ ሬት ሬት አለኝ፡፡

ሬንሳ (እሬንሳ) ስ በገጠር አካባቢ ለሃገሪሰብ መድሃኒት የሚከፈል ገንዘብ፡፡

ሬንጅ ስ ከነጻጅ ዘይት ድፍድፍ የሚገኝና ለአስፋልት ስራ የሚያገለግል ጥቁር መጣብት፡ ካትራሜ፡፡

ሬኮማንደ ስ 1. የአደራ ደብዳቤ፡፡ 2. ህጋዊ ደብዳቤ የደረሰው ሰው ለመቀበሉ ማረጋገጫ የሚፈርምበት መዝገብ፡፡

ሬዲዮ(ራዲዮ) ስ ከአንድ የተወሰነ አካባቢ የሚተላለፈውን የድምፅ መልእክት እየጠለፈ በሚፈለገው ሁኔታ አጉልቶ የሚያሰማና በባትሪ ወይም በኢሊክትሪክ ሃይል የሚሰራ መሳሪያ፡፡

ሬድዮ አስተላለፊ በሬዲዮ አማካኝነት መልእክትን ነገረ፡ ለሌላ እንዲደርስ አደረገ፡፡

ሬድዮ ከፈተ በሬድዮ የሚተላለፈውን

ፕሮግራም ለማዳመጥ እንዲቻል ተዘግቶ የነበረውን ሬድዮ፡ መክፈቻውን በመጠቀም እንዲሰራና ፕሮግራም እንዲያስተላልፍ አደረገ፡፡ አስጀመረ፡፡

ሬድዮ ዘጋ ሬድዮኑን ዝም እንዲል፡ እንዲያቆም አደረገ፡፡

ሬድዮ ጣቢያ ስ በሬድዮ አማካኝነት የሚተላለፉ መልእክቶች የሚሰራጩበት ስፍራ ወይም መስሪያ ቤት፡፡

ሬጅስትራር ስ ፈቃደኛው በዩኒቨርሲቲ፡ በፍርድ ቤት፡ በሆስፒታል፡... ህጋዊ መረጃዎች ወይም ሰነዶች የሚቀመጡበትና ምዝገባ ባለ ጊዜ ምዝገባ የሚደረግበት ቦታ፡፡ 2. ከላይ በተጠቀሱት ቦታዎችና የሰራ አይነቶች በሃላፊነት የሚሰራ ሹም፡፡

ር የ“ረ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ርህሩህ “ራራ” ስር ተመ.

ርህራሄ ዝ.ክ.

ርሚጦ[ሽ] “ረመጠ” ስር ተመ.

ርምስምስ አለ “ረመስመስ” ስር ተመ.

ርምድ “ረመደ” ስር ተመ.

ርምጃ ዝ.ክ.

ርምጥምጥ “ረመጠ” ስር ተመ.

ርስት ስ 1. ቤተዘመድ የሆነ እያረሰ

የሚጠቀምበትና ለተወላጅ በውርስ የሚተላለፍ መሬት፡ አዕመ ርስትም ይባላል፡፡ 2. የግል ወይም የራስ ይህታ የሆነ ቦታ፡ መሬት፡፡

ርስተኛ ስ በተወላጅነት ርስት አግኝቶ በመጠቀም ላይ ያለ ሰው፡ የርስት ባለቤት፡፡

ርስተ ጉልት ስ በርስትነት ከንጉስ ይወጥ የነበረ መሬት፡ ጉልት፡፡

ርቀት¹ “ራቀ” ስር ተመ.

ርቕት² “ራቀቀ” ስር ተመ.

ርቢ “ረባ” ስር ተመ.

ርባታ ዝ.ክ.

ርባና ዝ.ክ.

ርባን ዝ.ክ.

ርትእ ስ ትክክለኝነት፡ ቀጥተኝነት፡ ፍትህና ርትእ፡፡

ርቱእ ት 1. ቀጥተኛ፡፡ 2. ግልፅ የሆነ፡ የተበራራ፡፡ አንደበቱ ርቱእ ነው፡፡

ርቱእ ተሳቢ ስ (ሰዊ.) በአረፍተ ነገር ውስጥ የተሻጋሪ ግሉ ድርጊት ተቀባይ የሆነው ቃል መጠሪያ (ለምሳሌ “ካሳ ብርቱካን በላ” በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ “ብርቱካን” ርቱእ ተሳቢ ነው፡ ቀጥተኛ ተሳቢም ይባላል)፡፡

ኢርቱእ ተሳቢ ስ (ሰዊ.) ቀጥተኛ ያልሆነ

ተሳቢ (ለምሳሌ "አባቴ ገንዘብ ላክላኝ" በሚለው ውስጥ "ለእኔ" የሚለውን የሚያመለክተው "-ልኝ" ኢርቱኦ ተሳቢ ነው)።

ርብራብ "ረበረበ" ስር ተመ.

ርብርብ ዝ.ክ.

ርብትብት "ረበተበተ" ስር ተመ.

ርብትብት አለ ዝ.ክ.

ርብድብድ "ረበደበደ" ስር ተመ.

ርእስ (አርእስት) ለ 1. የአንድን ፅሁፍ ወይም መፅሃፍ ፍሬ ጉዳይ የሚያመለክት የፅሁፉ ወይም የመፅሃፉ መጠሪያ። 2. አንድ ፅሁፍ፣ ውይይት፣...የሚያተኩርበት ጉዳይ ("አርእስት" የብዙ ቁጥር ቅርፅ ቢሆንም እንደነጠላ ቅርፅ ሆኖም ያገለግላል)።

አርእስት 1. ከመፅሃፍ ገፅ ላይ ከወደአናት በኩል የሚገኝ፣ ፅሁፍ ያልሰፈረበት ክፍት ቦታ፣ የሀጻን ተቃራኒ። 2. የ"ርእስ"ን ፍቺ ተመ.

ርእስ ሊቃነ ጳጳሳት ለ (ቤ.ክህ.)ከሊቃነ ጳጳሳት ከፍ ያለ ግእረጉ ያለው ጳጳስ።

ርእስ መምህር ለ የትምህርት ቤት ስራ መሪ፣ ሃላፊ ጳይሬክተርም ይባላል።

ርእስ ብሄር ለ የአንድ ሃገር ወይም መንግስት መሪ።

ርእስ አንቀፅ ለ በአንድ ጋዜጣ ወይም መፅሔት ላይ በዝግጅት ክፍሉ ወይም በዋና አዘጋጁ የሚቀርብ በአብዛኛው የወትቱን አቢይ ጉዳይ ወይም የመፅሔቱን ልዩ ትኩረት የሚመለከት ፅሁፍ።

ርእስ አውዳመት ለ የዘመን መለወጫ በአልፈው እንቁጣጣሽ፣ መስከረም አንድ ቀን፣ የአዲስ አመት መጀመሪያ።

ርእስ ደብር ለ (ቤ.ክህ.) ግእረጉ ከሊቀ ጠበብት በታች፣ ከቀኝ ጌታና ከግራ ጌታ በላይ የሆነ የመዘምራን አለቃ።

ርኩስ "ረከሰ" ስር ተመ.

ርኩቻ "ረኮተ" ስር ተመ.

ርካሽ "ረከሰ" ስር ተመ.

ርካብ (እርካብ) ለ በፈረሰና በበቅሉ ኮርቻ ግራና ቀኝ የሚገጠሙ ለመወጣጫ፣ እግር ለግላረፊያ፣ ሚዛን ለመጠበቂያ የሚያገለግል የኮርቻ እቃ (በእሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

ርካታ "ረካ" ስር ተመ.

ርክርክ "ረክረክ" ስር ተመ.

ርክሮ ካህናት ለ ከትንሳኤ በሂላ በሃያ አምስተኛው ቀን፣ ሃዋርያት ኢየሱስን ያገኙበት አለት ነው ተብሎ የሚታወስ በአል።

ርክክብ "ረከበ" ስር ተመ.

ርክፍካፍ "ረከፈከፈ" ስር ተመ.

ርዝመት "ረዘመ" ስር ተመ.

ርዝማኔ ዝ.ክ.

ርዝራዥ ለ ተርፎ የቀረ ነገር፣ ትራፊ፣ ትሪት።

ርደት "ራደ" ስር ተመ.

ርዳታ "ረዳ" ስር ተመ.

ርጉም "ረገመ" ስር ተመ.

ርጋታ "ረጋ" ስር ተመ.

ርጋጭ "ረገጠ" ስር ተመ.

ርጋፊ "ረገፈ" ስር ተመ.

ርጋፎ ዝ.ክ.

ርግማን "ረገመ" ስር ተመ.

ርግብ (እርግብ) ለ 1. ብዙውን ጊዜ የሰላም ምልክት ተደርጋ የምትወሰድ ከአጥራ የምታንስ ከወፍ ከፍ የምትል የአለዋፍ አይነት። (በእሉን ወፍ ስር ተመ.) 2. (ዘይ.) የዋህ፣ ገር፣ ደግ፣ ተንኮል የሌለው።

ርግብግቢት "ረገበ" ስር ተመ.

ርግብግብ ዝ.ክ.

ርግዶ "ረገደ" ስር ተመ.

ርግጠኛ "ረገጠ" ስር ተመ.

ርግጥ ዝ.ክ.

ርግጫ "ረገጠ" ስር ተመ.

ርግፍ ርግፍ አለ "ረገፈ" ስር ተመ.

ርግፍ አደረገ ዝ.ክ.

ርግፍግፍ አለ ዝ.ክ.

ርጥ "ረጠጠ" ስር ተመ.

ርጥበት "ረጠበ" ስር ተመ.

ርጥብ ዝ.ክ.

ርጥጥ "ረጠጠ" ስር ተመ.

ርጭ አለ "እርጭ አለ" ን ተመ.

ሮ የ"ረ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ሮማን ለ መጠኑ ብርቱካን የሚያክል፣ ውስጡ ቀደይና ትንንሽ የሆኑ ጠንካራ የዘር ፍሬዎች በብዛት ያሉትና ጣፋጭ የሆነ ፍሬ፣ ተክሉም **ሮግን** ይባላል።

ሮሮ (እርሮ) ለ 1. ሃዘን፣ ዋይታ። 2. ስሞታ፣ ብላት።

ሮስተር ለ የተግራዎች የትምህርት ውጤት የሚለፍርበት መዝገብ።

ሮቃ ለ ፍሬውን ሲበሉት የሚከመጥ የብርብራ አይነት ዛፍ፣ ሆመርም ይባላል፣ ፍሬውም **ሮቃ** (ሆመር) ይባላል።

ርቂ ስ ማጥ፡ ረገረግ፡ አረንፉ።

ርብ "ረቡእ" ን ተመ.

ርንደላ ስ የታሰረ ብሉን በንቅናቄ እንዳይፈታ አፍኖ የሚይዝ፡ መሃሉ ክፍት የሆነ ክብና ጠፍጣፋ ብረት ወይም ገማ።

ርጠ ግ 1. ቶሎ ቶሎ ተራመደ፡ በፍጥነት ሄደ፡ ሸመጠጠ። 2. ችኮለ፡ ተጣደፈ። ለጠብ ለምን ትርግለህ።

ሩጫ ስ 1. የጥድፊያ፡ የችኮላ፡ የፍጥነት እርምጃ። 2. ችኮላ፡ ጥድፊያ። 3. በበለጠ ፍጥነት በመርጥ ሌላውን ለመቅደም የሚደረግ ስፖርታዊ ውድድር፡ እሽቅድድም።

ረጭ ት 1. ፈጣን። ስ 2. በሩጫ ውድድር

የሚካፈል፡ የሚወዳደር ስፖርተኛ።

ተረረጠ ግ 1. ሌላውን ለመቅደም፡ ለመከተል፡ ለማሳደድ ወይም ተከታትሎ ለመድረስ ሮጠ። 2. ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተዋከበ (ጉዳይ ለመፈፀም፡ አንድ ነገር ለማግኘት...)።

አረረጠ ግ 1. አባደደ፡ አባረረ፤ ለመያዝ፡ ለመምታት፡... ሲል ተከትሎ ሮጠ። 2. አጣደፈ። 3. አዳከመ፡ አለፋ።

አርጠ ግ 1. እንዲርጥ አደረገ፡ አጣደፈ። 2. አለፋ፡ አደከመ፡ ወዲያ ወዲህ አሰኘ።

ረ ም "ረ" ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ረጭ "ርጠ" ስር ተመ.

ሰ ከ “ረ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኔ)።

ሰሃ (ሰሃ) ስ እንከን፥ ሳካ፥ ሳንካ።

ሰሃን “ሳህን” ን ተመ.

ሰለለ¹ ግ 1. ቀጠነ፥ መነመነ። 2. ቀጠነ(ለድምፅ)።

ሰላላ ፅ 1. ቀጭን፥ የመነመነ። 2.

ቀጭን(ለድምፅ)። ድምፅ ሰላላ።

ሰላላ መላላ ፅ ትክክል ያልሆነ፥ ቀጭንና ወፍራም ሆኖ የተፈተለ(ፈትል)።

አሰለለ ግ አቀጠነ፥ አመነመነ።

ሰለለ² ግ 1. በማየት፥ በመስማት ወይም በሌላ ዘዴ የሌላውን ወገን ምንነት፥ ሁኔታ፥...

በሚመለከት ምስጢራዊ መረጃ አጠናቀረ፥

ሰበሰበ። 2. አየ፥ ተመለከተ፥ ቃኘ።

ሰለል ብሎ ገባ ሰተት ብሎ ሳይታወቅ፥ ሳይሰማ ገባ።

ሰላይ ስ ምስጢራዊ መረጃ የሚያጠናቅርና የሚሰበሰብ ሰው።

ሰለላ ስ የመሰለል ተግባር።

[የ]ሰለላ ድርጅት ስ የሰለላ ሰራን የሚያካሂድ ድርጅት።

ተሰለለ ግ እንድን ሰው፥ ሃገር፥... በተመለከተ ምስጢራዊ መረጃ ተሰበሰበ፥ የሰለላ ተግባር ተካሂደበት።

ተሳለለ ግ የማጠያየት፥ የማፈላለግ ስራ ሰራ፥ አየ፥ ቃኘ። ሊሾ ጠፍቶብኛልና እስኪ በአካባቢህ ተሳለልኝ።

አሰለለ ግ 1. ሰላይ ምስጢራዊ መረጃ እንዲያገኝ አደረገ፥ ሁኔታን አመቻቸ። 2. በሌላው ላይ ሰለላ እንዲካሄድ አደረገ።

አሳለለ ግ አጠያየቀ፥ አፈላለገ፥ አየ፥ ቃኘ።

ሰለመ¹ ግ የእስልምና ሃይማኖትን ተቀበለ፥ እስላም ሆነ።

ሙስሊም ስ እስላም።

እስላም ስ የእስልምና ሃይማኖት ተከታይ፥ሙስሊም።

እስልምና ስ በነቢዩ መሃመድ የተመሰረተና አላህን ብቸኛ አምላክ፥ ነቢዩ መሃመድን የአላህ መልእክተኛ ወይም ነቢዩ አድርጎ የሚቀበል ሃይማኖት።

ሰለመ² ግ 1. ጩራ። 2. ደከመ፥ ዛለ (አይን፥

ሰውነት፥...)።

ሰልም አለ ግ 1. ጭልም አለ። 2. ዛል፥ ድክም አለ።

ሰልምልም ፅ ዝልፍልፍ ወይም ድክም ያለ።

ሰልምልም አለ ግ 1. ዝልፍልፍ ወይም ድክም አለ። 2. አይኑ በድካም መልክ ከፍት ከድን አለ።

ሰልምልም አደረገ ግ አዝላፈለፈ፥ አደከከመ¹ አይኑን ከፍት ከድን አደረገ።

ተሰለመለመ ግ 1. ተዝላፈለፈ፥ ድክምክም አለ። 2. በድካም መልክ ከፍት ከድን አለ(አይኑ)።

አሰለመለመ ግ 1. አዝላፈለፈ፥ አደከመ። 2. በድካም መልክ ከፍት ከድን አደረገ(አይኑን)።

*ሰለመ

ሰላም ስ 1. ረብሻ፥ ሁከት፥ ጦርነት የሌለበት፥ የተረጋጋ ሁኔታ። 2. ደህንነት፥ ጤንነት፥ የአእምሮ አረፍት። 3. በቁም ዜማና በማህሌት መጨረሻ ሳይ የሚባል ዜማ።

ሰላም አለ ሰላምታ ሰጠ።

ሰላም ወዳድ ሰላምን የሚፈልግ፥ ለሰላም የቆመ።

በሰላም ተወ.ግ. 1. በደህና፥ አደጋ በሌለበት ሁኔታ። በሰላም ይመለሳሉ። 2. ጠብ፥ ረብሻ፥ ግጭት በሌለበት ሁኔታ። በሰላም አብረን እንኖራለን። 3. በተረጋጋ መንፈስ። ሰራዩን በሰላም መሰራት አፈላጋለሁ።

በሰላም(በሰላማዊ) መንገድ በመግባባት መልክ፥ ቅራኔን በውይይት በመፍታት፥ ያለ መሳሪያ ትግል።

የሰላም ልኡካን ስ ሰላምን ለማስፈን፥ እርቅን ለማውረድ፥... የተሳኩ መልእክተኞች።

የሰላም ውል ስ በጠብ ወይም በጦርነት ያለ መፈላለግ ውል።

የሰላም ጉባኤ ስ በሃገሮችና በህዝቦች መካከል ሰላም እንዲሰፍን፥ ወንድማማቾችንና የጋራ ትብብር እንዲዳብር ለማድረግ የሚደረግ ስብሰባ።

ሰላማዊ ፅ 1. በወታደራዊ እንቅስቃሴ ወይም በጦርነት ሳይ ተሳትፎ የሌለው። 2. በወንጀል ወይም በሽብር ፈጠራ ተሳትፎ የሌለው።

ሰላማዊ ሰልፍ ስ ፖለቲካን ኢኮኖሚን ማህበራዊ ጉዳይን አስመልክቶ ደስታን ቅሬታን ለመግለፅ፥ ጥያቄን ለማቅረብ፥መፈክሮችን በመያዝና በአንደበትም በማስማት በርካታ ሰው በሚገኝበት አካባቢና በአደባባይ በይፋ የሚደረግ ሰልፍ ወይም ስብሰባ፥ ትእይንታ ሀዝብ።

ሰላምታ ስ ሰዎች ሲገናኙ እጅ በመጨበጥ፡ ከአንገት ንጎበስ በማለትና እንደምህ፡ እንደምነሽ በመባባል ወዘተ. ወይም በመልእክተኛ፡ በደብዳቤ የሚለዋወጡት የመልካም ምኞት መግለጫና የጦኑነት ጥያቄ፡

ሰላምታ ሰጠ ለሰላምታ እጁን ዘረጋ፡ አንጎበስ ፡ እጅ ነሳ፡

ሰላምታ ነፈገ ሰላምታ መስጠት ተወ ወይም ከለከለ፡

ሰላምተኛ ቅ ትሁት፡ ትህትና ያለው፡ ሰላምታ ሳይሰጥ የማያልፍ፡

ተሳላመ ግ ቤተክርስቲያንን፡ መስቀልን፡ ቅዱሳት መግህፍትን፡ የቂስ እጅን፡ ...በመሳሞና እጅ በመንገት ለእግዚአብሄር ያለውን አምልኮት ወይም ክብርና ምስጋና ንለው፡

መሳላሚያ ስ በቤተክርስቲያን አንገር ወይም ትይዩ ባለ መንገድ ላይ መንገደኛ የሚሳለምበት የእጅ መንሻ ወይም የመሳላሚያ ምልክት (ለምሳሌ የተከመረ ድንጋይ) ያለበት ቦታ፡

ተሳላሚ ስ ቤተክርስቲያንን ለመሳለም ወይም ለማስቀደስ የሚሄድ ሰው፡

አሳላመ ግ 1. ቄሱ እጁን ወይም መስቀልን፡ ዲያቄት ቅዱሳት መግህፍትን በማቅረብ ምእመናን እንዲሳለሙ አደረገ፡ 2. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) አስከሬን ወደ መቃብር ከመውረዱ በፊት የቤተክርስቲያንን ደጃፍ ሶስት ጊዜ እጅ እንዲነሳ አደረገ፡ አሰገደ(አስከሬኑን ለ3 ጊዜ ዝቅ ከፍ እያደረጉ በማሰገድ)፡፡

ሰለሰ ግ 1. ለሶስተኛ ጊዜ አደረገ ወይም ደገመ፡ 2. ውሃ ጨመረ (በወጥ፡ በጠላ፡... ውስጥ)፡፡

ሰልስት(ሳልስት) ስ 1. አንድ ቀን አልፎ ያለው ሶስተኛው ቀን፡ 2. ሙት የተቀበረበት ወይም አፈር የተመሰበት ሶስተኛ ቀን፡

ሰልስትና(ሳልስትና) ከትናንት ወዲያ፡

ሳልሳይ(ሳልሳይ) ቅ ሶስተኛ፡ ሳልሳይ የሃንስ፡

ሳልሰ ስ እንደ "ሂ" + "ሊ"፡ "ሚ"፡... ያሉ በካእብና በራብእ መካከል የሚገኙ ሶስተኞቹ የፊደላት ዘሮች መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክት፡፡

ሰለሰ ስ 1. በገበግ ጨታ፡ ውግ ሊወጋበት የሚችል ሶስት ጠጠር ያለበት ቤት፡ 2. የሶስት ቡድን፡ ሶስት በአንድነት፡ በስሉስ ጥፋ በሰሉስ፡ ለርገኛ ልግ በስሉስ ጥፋ በስሉስ፡

ሰለሴ ስ በብር ወይም በወርቅ ወይም በነሃስ መደብ ላይ በ3 በ3 ረድፍ ተንጠልጣይ (፲፱፻፳፮) ሆኖ የሚሰራና በበቅሎ አንገት ላይ የሚደረግ ጌተ፡፡

ሰላሴ ስ 1. (ክር.) የእግዚአብሄር በአካል፡ በሰም፡ በግብር የሶስትነቱ መግለጫ ስም፡፡ 2. የታቦት ስም፡፡ 3. ስድስት ቤት ያለው የቅጼ አይነት፡፡

ተሰለሰ ግ ሶስት ጊዜ ተደረገ፡...፡፡

አሰለሰ ግ 1. ሶስት ጊዜ አደረገ ወይም ሰራ፡፡ 2. በየሶስተኛው ቀን መጣ ወይም ሂደ፡፡

አያሰልሰም አያጽርጥም፡ ሁልጊዜ ይመጣል ወይም ይሄዳል፡ ወይም አንድን ነገር ሁልቀን ያደርጋል፡፡

ሰለሰሰ ግ 1. ቀጠነ፡ መንመን፡ ሰለሰ፡፡ 2. ሰጠቀ፡ ሽነሽነ (ሰሊንን፡ ግራምጣን፡...)፡፡

ሰልሳሳ ቅ ቀጭን፡ መንግና፡ ሰላላ፡፡

አሰለሰሰ ግ አቀጠነ፡ አመነመነ፡ አሰለሰ፡፡

ሰለቀ ግ 1. ፈጠ፡ ደቆሰ፡ አለዘበ፡ አላመ፡ አደቀቀ፡፡ 2. አመመ፡ አደከመ፡ በሽታው ለለቀው፡፡ 3. አዘረጠ፡ መታ (በዱላ፡ በከርን)፡፡ መሰለቂያ(መሰለቂት) ስ ማላሚያ ወፍጮ (የመገርደፊያ ተቃራኒ)፡፡

ሰልቅ ቅ የተፈጠ፡ የላመ፡ የደቀቀ (እህል)፡፡

ተሰለቀ ግ በጣም ደቆ ተፈጠ፡ ላመ፡፡

*ሰለቀ

ሰላቅ ስ ፊዝ፡ ለግጥ፡ ቀልድ፡፡

ተሳለቀ ግ አፈዘ፡ አላገጠ፡ ቀለደ፡ አሾፈ፡፡

ተሳልቆ ስ ሰላቅ፡፡

ሰለቀጠ ግ ሳያኽ ወይም ሳያላምጥ ዋጠ፡፡

ሰለቦ ግ 1. የወንድን አባለዘር ቆረጠ፡፡ 2. በምትሃት፡ በዘዴ፡ በአስማት፡ የሰውን ንጉዝ ወሰደ፡፡ 3. አደከመ፡ አሃለ፡ በሽታው ለሰጥ ሰለበደ፡፡ 4. ዘጋ (ድምፅን)፡፡

ሰለባ ስ 1. የግዳይ፡ የድል ምልክት፡ ምርኮ፡፡ 2. በዝርፊያ ወይም በቅሚያ የተሰበሰበ እቃ ወይም ንብረት፡፡ 3. በሌላ ሰው ድርጊት ወይም በተለያዩ አደጋዎች ምክንያት መከራ፡ ችግር፡ ጉዳት የደረሰበት ሰው፡ አገር፡...፡፡ የጦርነቱ ሰለባዎች ብዙ ናቸው፡፡

ሰላቢ ስ 1. በምትሃት፡ ባስማት ወይም ሳይታወቅበት የሰውን ንጉዝ የሚወስድ፡፡ 2. (ስድብ) ሽካካ፡ ቅትረ ቀላል፡፡

ሰልብ ቅ አባለዘድ የተቆረጠ (ሰው)፡፡

ተሰለበ ግ 1. አባለዘድ ተቆረጠ፡፡ 2. ተፋጠነ፡ ተቀላጠፈ፡ በፍጥነት ተከናወነ፡ ተካሄደ፡፡ አገሪቱ መንገድ፡ ሰራተኛ...ደሰለብለታል፡፡ 3. ጠፋ፡ ተሰወረ፡፡

ሰለተ¹ ግ የሳር ቤትን ሲሰራ ሰንበሌጡን ወይም

ሳርን፡...አናቱን ወደታች ሰሩን ወደላይ አድርጎ ከደነ።

በለታ ስ የሰበሰቡ ወይም የሳሩ አናት ወደታች ተዘቅዝቆ፣ ፂጡ ወደላይ ተደርጎ የሚሰራ የሳር ቤት አከፃደን አይነት፣ የክፍክፍ የቤት አከፃደን ተቃራኒ።

በለተ² ግ 1. ከሳ፣ ቀጠነ፣ መነመነ። 2. ፍሬ አልባ ሆነ፣ ከሰመ፣ ጠወለገ፣ ደረቀ።

በለታ “በለተ”¹ ስር ተመ.

በለቸ ግ 1. ታከተ፣ ደከመ። 2. ተመረረ፣ ተንገፈገፈ፣ ጠላ (አንድን ነገር ደጋግሞ በመሰራት፣ በማየት፣ በመሰማት፡...)። 3. አሰጠላ፣ አስቀየመ (ተደጋግሞ በመሰራቱ፣ በመታየቱ፣ በመሰማቱ)።

በልቺ ት ቶሎ የሚጠላ፣ የሚሰለቸ፣ የሚታክት።

ተሰለቸ ግ በመደጋገሙ ተጠላ።

ተሰላቸ ግ በለቸ፣ ጠላ፣ ታከተ።

አሰለቸ ግ 1. አደከመ፣ አታከተ፣ አንገፈገፈ፣ አሰጠላ (በመብዛት፣ በመደጋገም)። 2. ደጋግሞ ጠየቀ ወይም ለመነ፣ ጨቀጨቀ።

አሰልቺ ት 1. በጣም አድካሚ የሆነ፣ የሚያሰለቸ። 2. ጨቅጫታ፣ በልመና፣ በጥያቄ የሚያሰለቸ።

***ሰለከለክ**

ሰለከላክ (ሰልክልክ) ት እንደ እባብ ሹልክልክ እያለ የሚሄድ።

ተሰለከለክ ግ ተሸሎከሎከ።

***ሰለከክ**

ሰልካካ ት አፍንጫው ቀጠንና ረዘም ብሎ የወረደ፣ መልክ ቀና፣ ቆንጆ (ሰው)።

ሰልክክ ያለ ቀጥ ብሎ የወጣና የሚያምር (አፍንጫ፣ መልክ)።

ሰለክላክ “*ሰለከለክ” ስር ተመ.

በለጀጀ ግ ደከመ፣ ፈዘዘ፣ ነሆለለ።

በለጃጃ ት ፈሳሳ፣ ነሁላላ።

ተንሰለጀጀ ግ ደከመ፣ ፈዘዘ።

አንሰለጀጀ ግ አደከመ፣ አፈዘዘ።

በለጠ ግ ቀና ሆነ፣ ተከወነ፣ ቀለጠፈ።

አሰለጠ ግ ቶሎ ቶሎ አከናወነ፣ አፍጥፍ ጨረሰ።

በለጠነ ግ 1. አደገ፣ ተሻሻለ፣ ዘመናዊ ሆነ፣ ከፍ ወደላለ የእውቀት ደረጃ ደረሰ፣ ከሂሳ ቀርነት ራቀ (ሃገር፣ ህዝብ)። 2. አንድን ነገር ማድረግ ወይም መሰራት አወቀ፣ ለመደ። 3. ተሻሻለ።

ንቁ ሆነ፣ ቀለጠፈ። 4. አንድን ሙያ ተማረ፣ ተካነ፣ ትምህርት አገኘ። **በሀከምና ትምህርት በለጠነ።** 5. ምቹ ሁኔታ አገኘ፣ አየለ። **ገደለ ባለባት ሃገር ዝንጀሮ ይለጠናል።**

በልጠና ስ አንድን ተግባር ወይም ድርጊት በተሳካ ሁኔታ ለማከናወን የሚያስችል እውቀት፣ ተግባራዊ ትምህርት፣ ልምድ።

በልጡን ት 1. ንቁ፣ ቀልጣፋ፣ ጨዋ፣ ትሁት፣ ስርአት ያለው። 2. ስልጠና ያገኘ፣ የሰለጠነ።

በልጣኔ ስ እድገት፣ ዘመናዊነት፣ ከፍተኛ የእውቀት ወይም የመሻሻል ደረጃ።

በልጣን ስ 1. አንድን ነገር ለማድረግ፣ ለመሰራት ወይም ለማሰራት የሚያስችል መብት። 2. የመንግስት አስተዳደርን ወይም አመራርን በባላይነት ለማካሄድ የሚያስችል ሃይል። 3. ሹመት፣ ሃላፊነት። 4 (እ.አ.ተ.ቤ.) የድቁና ወይም የቅስና፡... ማእረግ፣ ክህነት።

በልጣኑን አሳየ የተሰጠውን ሃላፊነት ተጠቅሞ እርምጃ ወሰደ።

በልጣን ያዘ በልጣን ጨበጠ፣ ሹመት አገኘ (አብዛኛውን ጊዜ የመንግሥትን)።

ባለስልጣን ስ አንድን ነገር ለማድረግ፣ ለመሰራት ወይም ለማሰራት አመራርን ለመስጠት፣ ለመወሰን የሚያስችል መብት ያለው ግለሰብ ወይም ድርጅት።

ከስልጣን በላይ በልጣኑ ከሚፈትድለት፣ ወይም ከችሎታው ከልል ውጥ።

የስልጣን ሽሚያ ስ በልጣንን ለመያዝ ወይም ለመጨበጥ የሚደረግ ውድድር፣ ሽኩቻ።

የስልጣን ጥመኛ ት ከፍተኛ የሆነ የስልጣን ጉጉት ያለው።

አሰለጠነ ግ 1. አሳደገ፣ አሻሻለ፣ ዘመናዊ አደረገ፣ ከፍ ወደላለ የእውቀት ደረጃ አደረሰ። 2. አንድን ነገር ማድረግ ወይም መሰራት አሰለመደ፣ ሙያነ አስተማሪ፣ አሳወቀ። 3 ንቁ፣ ቀልጣፋ አደረገ።

ማሰልጠኛ ስ አንድ አይነት የሙያ ትምህርት የሚሰጥበት ተጽም።

አሰልጣኝ ት አንድን ሙያ የሚያስተምር።

በለፈ ግ 1. ሰደረ፣ ደረደረ። 2. አንድ ነገር ለማድረግ ተዘጋጀ፣ ቸቸለ፣ አቀቀቀበ፣ በጣም ባባ። 3. ለጦርነት፣ ለውጊያ ተዘጋጀ።

በልፍ ስ 1. ረድፍን፣ መስመርን፣ ተርታን የያዘና ስነ ስርአትን የተከተለ የእግር ጉዞ። 2. ረድፍን፣ መስመርን፣ ተርታን ይዞ ስነ ስርአት ባለው ሁኔታ የቆመ የሰዎች ስብሰብ። 3. ተራ ወይም ቅደም ተከተለ ያለው ወይም ረድፍ የያዘ አጽጽም፣ አቀማመጥ።

ሰልፈኛ ስ ረድፍን፡ መስመርን፡ ተርታን ይዞና ሰነበርኣትን ተከትሎ በመጓዝ ወይም በመቆም ሰልፍ ውስጥ የሚሳተፍ ሰው፤ ወይም የሚሳተፉ ሰዎች በጠቅላላ፡፡

ተሰለፈ ግ 1. በተርታ፡ በረድፍ፡ በመስመር ዝባ፡ ተደረደረ፡ ተሰደረ፡ ተራ ያዘ፡ 2. በሰላማዊ ሰልፍ ወይም በሌላ ሰልፍ ተሳተፈ፡፡

ተሰላፊ ስ ሰልፈኛ፡፡

አሰለፈ ግ በሰልፍ፡ በረድፍ፡ በመስመር እንዲሆን አደረገ፡፡

አሰላፊ ስ የሰልፍ አስተባባሪ፡፡

አሰላለፍ ስ በስፖርት ግጦሚያዎች የተጨዋቾች የቦታ አያያዝ፡ምደባ፡፡

ሰሊጥ ስ የመብል ዘይት የሚወጣውን ፍሬ የሚያፈራ ሰብል፡ ፍሬውም ሰሊጥ ይባላል፡፡

ሰላ ግ 1. ስለታም ሆነ፡ ተባ፡ ሾል፡ 2. (ዘይ.) ጎበዝ ሆነ፡ ቀለጠፈ፡ 3. ሾለከ፡ ውሃ በቀላፉ ሰለቶ ይወርዳል፡ 4. (አባያ የነበረው በሬ) ተስተካከለ፡ ተገራ፡፡

ሰል ት 1. ስለት ያለው፡ በቀላሉ መቆረጥ የሚችል፡ 2. (ዘይ.) ብልህ፡ ቀልጣፋ፡ ጎበዝ የሆነ፡፡

ሰላ² ግ በጀ፡ አማረ፡ ቀና፡ ስመረ፡ ተሳካ፡፡

ሰላ በልልኝ ገር፡ ቀና ሁንልኝ፡፡

አይሰላለትም አይሳካለትም፡፡

ተሳላ ግ 1. ተቀናበረ፡ ተሳካ፡ ተከናወነ፡ 2. ተስማማ፡ ገጠመ፡ ምፈርና እርፉ ተሳላለት፡፡

አሳላ ግ አስማማ፡ ምፈርና እርፍ ላሳልቶ ግረሰ ይችላል፡፡

ሰላ³ ግ ማረሻ ቀና ብሎ ወደ ሞፈሩ በመጠጋቱ ወይም ደማ ጋደም ብሎ ወደ እጀታው በመጠጋቱ ጠለቅ አድርጎ የማያርስ ወይም የማይቆፍር ሆነ፡፡

ሰል ት የሰላ (ማረሻ፡ ደማ)፡፡

አሰላ ግ በጣም ጋደም እንዲል፡ ወደ እጀታው ወይም ወደ ሞፈሩ እንዲጠጋ አድርጎ አበጀ (ደማን ወይም ማረሻን)፡፡

*ሰላ

ሰሌት ስ የመደመር፡ የመቀነስ፡ የማብዛትና የማካፈል ስራ፡፡

ተሳላ ግ ተሳሰበ፡ ተቆጣጠረ፡፡

አሰላ ግ ሂሳቡን አሰበ (ደመረ፡ ቀነሰ፡ አበዛ፡ አካፈለ)፡፡

ሰላላ "ሰለለ"¹ ስር ተመ.

ሰላማዊ "ሰለመ" ስር ተመ.

ሰላም ዝ.ከ.

ሰላምተኛ ዝ.ከ.

ሰላምታ ዝ.ከ.

ሰላሱት ስ ክክ፡፡

ሰላሳ ስ 1. በሃያ ዘጠኝና በሰላሳ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፡ በአሃዝ ሲኖፍ ፴፥30 ነው፡፡ ት 2. ብዛቱ ሶስት አስርቶን የሚያክል የቁጥር መጠን፡ ሰላሳ መግሆኑ፡፡

ሰላቢ "ሰለበ" ስር ተመ.

ሰላት(ሰላት) ስ የእስልምና ሃይማኖት ፀሎትና ስግደት፡፡

ሰላቶ "ሰላቶ" ን ተመ.

ሰላይ "ሰለለ"² ስር ተመ.

ሰላጣ ስ ቅጠሉ ሳይቀቀል ለምግብነት የሚያገለግል የተከል አይነት፡(ስለሉን ቅጠላቅጠል ስር ተመ.)

ሰላጤ ስ 1. ሹል ወይም ሾጣጣ የሆነ ነገር፡፡ 2. በሱራ ወይም በሌላ ልብስ ላይ ሾጠጥ ብሎ የተሰፋ ወሽመጥ፡፡

ሰሌን ስ 1. የዘምባባ ቅጠል፡ 2. ከዘምባባ ቅጠል የሚሰራ ምንጣፍ፡፡

ሰሌን ባርኔጣ ስ ከዘምባባ ቅጠል የሚሰራ ባርኔጣ፡፡

ሰሌዳ ስ በላዩ ለመጻፍ፡ ማስታወቂያ ለመለጠፍ ወዘተ. የሚያገለግል ዝርግና ጠፍጣፋ የሆነ አንጨት፡ ክርታስ የመባለስ ቁም / ልጥፍ ነገር፡፡

ሰልሳላ "ሰለሰለ" ስር ተመ.

ሰልስት "ሰለሰ" ስር ተመ.

ሰልስትና ዝ.ከ.

ሰልካካ "ሰለካካ" ስር ተመ.

ሰልጃጃ "ሰለጀጀ" ስር ተመ.

ሰልፈኛ "ሰለፈ" ስር ተመ.

ሰልፍ ዝ.ከ.

ሰመለለ ግ ጽው አድርጎ ጠጣ፡ ሽመጠጠ፡፡

ሰመመ ግ እሸለበ፡ አንቀላፋ፡ እንጎላጀ፡ ፈዘዘ፡፡

ሰመመን ስ ሽልብታ፡ እንቅልፍ፡ የመፍዘዝ ሁኔታ፡፡

ሰመመናም ት የሚደብት፡ የሚጫጫን፡ የሚያፈዝ(ሁኔታ፡ አድራጎት፡...)፡፡

ሰመረ ግ አማረ፡ ጥሩ ሆነ፡ ተሳካ፡፡

ሰምረት ስ የማማር፡ የመሳካት ሁኔታ፡፡

አሰመረ ግ አሳካ፡ ጥሩ አደረገ፡፡

*ሰመረ

መስመር ለ 1. ቀተኛነት ያለውና ረዘም ያለ የቀለም የእርሳስ ወይም የሌላ ነገር ጭረት።
 2. አትሞጫ። የጸሐፊው መስመር በሰሜን በኩል ነው። 3. እርሳስ። ውይይታችን መስመሩን ስረዳ። 4. ተርታ። መደሳ። ሰልፍ። 5. ፅሁፍን በተርታ። በተርታና ወጣ ገባ ሳይል ለመጥፍ እንዲያስቸል በሚጥፍበት ነገር ላይ የተደረገ ያልነበት። 6. ፈር። ስርአት። ሰፊው መስመር ይዟል። 7. መመላለሻ። መጓጓዣ። መገናኛ መገንድ። 8. ጣቢያ (የሬዲዮ)። 9. መመሪያ። ትክክለኛ የሆነ የፖለቲካ መስመር ይከተላል።
 መስመር ለቀቀ ተሳሳተ። ትክክል ባልሆነ መገንድ ሄደ።

መስመር ዘረጋ እንደ የኢሊትሪክ። የቴሌፎን። የውሃ። የፍላጎት የትራንስፖርት ያለ የአገልግሎት እውታር ዘረጋ። አበጀ። አዘጋጀ። አቋቋመ።

ከመስመር ወጣ ከደንብ። ከስነ ስራአት ውጭ ሆነ።

ከመስመር ውጪ የእግር። የመረብ። የትርጓሜት ኳስ በመሳሰሉት ጨዋታዎች ከተዘጋጀውና በምልክት ከተከለለው ወይም ከተፈቀደው የሜዳ ክልል ውስጥ የኳስ መውጣት።

የመስመር ዳኛ ለ በኳስ ጨዋታ ጊዜ የመሃል ዳኛውን ለመርዳት በኳሉ ሜዳ በስተግራ ወይም በስተቀኝ ሆኖ የሚያገለግል ረዳት ዳኛ።

ተሰመረ ግ ቀጥ ያለ መስመር ተደረገ።

አሰመረ ግ ቀጥተኛ መስመር ነደ።

አሰመረበት አፅንኦት ሰጠው።

ማስመሪያ ለ ከእንጨት ወይም ከብረት ወይም ከፕላስቲክ ወዘተ. የሚለራ። ቀጥተኛ ጎን ያለውና ቀጥ ያለ መስመር ለመስራት የሚያገለግል። ቀጭን። ረዥም የሆነና በተወሰነ የርዝመት መለኪያ (በሳንቲ ሜትር። በእንገት።...) መጠን የተከፋፈለ የፀህፈት መሳሪያ(ስእሉን የፀህፈት መሳሪያ ስር ተመ)።

ሰመራታ ለ በአጭር ጊዜ ውስጥ የሚደርስ የገብስ አይነት።

*ሰመር

ሰመር ገባ (በትግል ውድድር ላይ) ተያዘ። ተሸነፈ። በቁጥጥር ስር ሆነ።

ሰመር ገጠመ በትግል ወይም በትንትንት ጊዜ ወገብ ለወገብ አጥብቆ ተያያዘ።

ሰመሰመ ግ ቶሎ ቶሎ ጎረሰ። በላ።

*ሰመነመነ

ተሰመነመነ ግ ደከመ። ደቀቀ። ተሰለመለመ(በእንትልፍ። በበሽታ። በድካም)።

አሰመነመነ ግ አደቀቀ። አደከመ።

ሰመማ ስፍራው ጥቁረትና ንጣት የተደባለቀበትና በቀላ አካባቢ የሚገኝ እንደ ሃረግ ያለ የእወዋት አይነት።

ሰመማማ ት እንደ ሰመማ ፍሬ ጥንጉርጉር። ወይም ጠቃጠቆ መልክ ያለው (ለኩብት)።

ሰመጠ(ሰጠመ) ግ ጠለቀ። ገባ። ሰረገ። ዘቀጠ።

ሰምጥ ት ጥልቅ።

ሰምጥ ሽለቆ ለ በመሬት መሰንጠትና በመሰረግ ምክንያት የተፈጠረ በሰሜን ምሰራት አፍሪቃ የሚገኝ ጥልቀና ረባዳ ሽለቆ።

ሰምጥ ሰምጥ አለ ግ ትምቡክ ትምቡክ አለ።

አሰመጠ (አሰጠመ) ግ 1. ወደ ውስጥ አጠለቀ። አገባ። አሰረገ (ውሃ ። ረገረግ።...)። 2. አጠለቀ። ዘፈቀ። በብዛት ወጣ (ሳብ)።

ሰመጠጠ¹ ግ ሽመጠጠ። ጨጠጠ። ጠጣ።

ሰመጠጠ² ግ ከተተ። እስከ መጨረሻው አሰገባ (ሰንጢ። ጨፍ።...)።

ሰመነ ሀማማት "ሰሞን" ስር ተመ.

ሰማ¹ ግ 1. አደመጠ። 2. ተቀበለ። የተነገረውን ያዘ። ተረዳ። ምክር ይሰጣል።

ይሰማል በመጠኑያውቃል። አግርኛ ይሰጣል።

ሰማልኝ አስተውል። ታዘብ። ልብ አድርግ።

ሰማ በለው ለ የቃል ትርጉማን። አስተርጓሚ።

በሰማበለው በአስተርጓሚ። ከፈረንጅ ጋር በስማ በለው ተነጋገርኩ።

ሰማ ተሰማማ በቀድሞ ጊዜ አዋጅ ለመንገር ሲፈለግ ይህን አዋጅ አድምጥ። ላልሰማም ንገር ለማለት አዋጁ በሚነገርበት ቦታ ላይ በመጀመሪያ የሚባል የተሰባሰቡና የአዋጅ ስሙ ጥሪ ማሰሚያ ቃል።

ለይስሙሳ ለወሬ። ለሰም ያህል። በትንሹ።

ሰሚ ት 1. አድማጭ ወይም አዳማጭ። 2. እሺባይ። ተቀባይ።

አልሰሜ ት ያልሰማ። ያልተረዳ። ለነገሩ እንገዳ የሆነ (ሰው)።

ሰሚ ለ ጭምጭምታ። ወሬ።

የሰሚ ሰሚ ለ ጭምጭምታ። የወሬ ወሬ።

ሰሜት ለ 1. በአእምሮ ወይም በአካል ላይ የሚንፀባረቅ የአንድ ነገር ተፅእኖ ውጤት። 2. ፍላጎት። ዝንባሌ (ለመሰራት። ለማወቅ።...)።

ሰሜቱ ተቀሰቀሰ /ተነሳሳ አንድን ነገር ለመስራት፡ ለማግኘት፡ ለማወቅ ያለው ጉጉት ከፍ አለ።

ሰሜት አይሰጠውም ደንታ የለውም፡ ግድ የለውም።

የሰሜት ህዋሳት ለ ለመሰማት፡ ለመቅመስ፡ ለማየት፡ ለመዳሰስና ለማሸተት የሚያገለግሉ እንደ ጆሮ፡ ምላስ፡ አይን፡ አፍንጫ የመሳሰሉ የሰውነት ክፍሎች።

ሰሜታዊ ት በግል ፍላጎት የተመረኮዘ፡ ተጨባጭ መለኪያ የሌለው።2.ነገሮችን ሳያገናኝብ በሰሜቱ ብቻ የሚመራ(ሰው)።

ሰምም ት 1. ጥል፡ ቅዋሚ፡ ግጭት የሌለው። ስ 2. ፍቅር፡ ወዳጅ፡ ሰላም።

ሰምሙ ት ሰምም።

ሰምምነት ስ 1. ፍቅር፡ ወዳጅነት፡ መግባባት። 2. ውል። 3. በመወያየት ወይም በመነጋገር የሚደረሰበት ይሁንታ።

ሰሞታ ስ እገሌ እንዲህ ሰራኝ፡ አደረገኝ ብሎ ለሰሰተኛ ሰው የሚነገር ወቀሳ፡ ቅሬታ።

ሰሞተኛ ት ሰሞታ መናገር የሚወድ።

ተሰማ ግ 1. ተደመጠ፡ ጆሮ ገባ። 2. በሌሎች ውቀት። 3. ተቀባይነት፡ ተጽዕኖነት አገኘ።

ተሰማው 1. የሃዘን፡ የቅሬታ ሰሜት ገባው። 2. የኩራት፡ የንዴት፡ የበሽታ...፡ ሰሜት ፈጠረበት።

ተሰሚ ት ተቀባይነት ወይም ተደማጭነት ያለው።

ተሳማ ግ ተዳረሰ፡ ተስፋፋ (ወሬው)።

ተሰማማ ግ 1. ተዋዋለ፡ ውለታ ገባ። 2. ታረቀ፡ ቅራጹውን አሰወገደ። 3. ጥሩ ሆነ፡ ተመቸ(አየሩ፡ ሃገሩ፡ ልብሱ፡...)። 4. አንድ ነገር ለመስራት አበረ፡ አንድ ሆነ። 5. ተቀበለ፡ አሸ አለ።

ተሰማሚ ት ጥሩ፡ ምቹ (አየር፡ ሃገር፡ ልብሱ፡...)።

አሰማ ግ 1. ነገረ፡ አሳወቀ። አይቱታውን አሰማ፡ 2. እንዲደመጥ፡ ከጆሮ እንዲገባ አደረገ።

አሳማ ግ አዳረሰ፡ አስፋፋ (ወሬውን)።

አሰማማ ግ 1. አስታረቀ፡ በሁለት ወይም ከዚያ በላይ ባሉ ሰዎች መካከል የነበረውን ቅራጽ፡ ጥል፡ ግጭት አሰወገደ። 2. ለመሸጥ እንደሚፈልግ አሳወቀ ወይም ለገዥ፡ ለደላላ ነገረ። 3. ገዥና ሽጭን አንተ በዚህ ግዛ አንተ በዚህ ሽጥ አለ፡ አግባብ፡ ደለለ።

አሰማሚ ስ አስታራቂ፡ ገላጋይ፡ ሽማግሌ።

ሰማ² ግ ሞቀ፡ ጋለ፡ ጋመ (ለምጣድ)።

አሰማ ግ አሞቀ፡ አጋለ፡ አጋመ።

*ሰማራ

ስምራት ስ 1. ለአንድ አይነት ስራ መሄድ ወይም መውጣት። 2. ግጦሽ መውጣት (የክብት)። 3. (ትራጎንጉርት) የጉዞ መስመር ምደባ።

ተሰማራ ግ 1. ለአንድ አይነት ስራ ሄደ ወይም ወጣ። 2. ለግጦሽ ተነጻ፡ ተወለደ (ክብት)።

አሰማራ ግ 1. ለአንድ አይነት ስራ ላከ፡ ሰደደ፡ መደበ። 2. ለግጦሽ አወጣ (ክብትን)።

ሰማንያ ስ 1. በሰባ ዘጠኝና በሰማንያ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ በእሃዝ ሲገፍ "፹" "80" ነው። 2. የጋብቻ ውል። 3. የሙት ሰማንያኛ ቀን፡ ተገዛር። ት 4. ብዛቱ ስምንት አስሮችን የሆነ።

ሰማንያ አወረደ የጋብቻ ውል አፈረሰ፡ ሚስቱን ፈታ።

የሰማንያ ሚስት ስ በጋብቻ ውል የተገባች ህጋዊ ሚስት።

የሰማንያ ባል ስ ህጋዊ ባል።

ሰማእት (ብ.ቁ. ሰማእታት) ስ ለሃገሩ፡ ለእምነቱ፡ ለሃይማኖቱ፡...መስዋእት የሆነ ሰው።

ሰማይ ስ ምድርን የከደናት የሚመስል ሀዋ፡ ጠፈር፡ ከመሬት በላይ ከአድማስ እስከ አድማስ ያለው ቦታ።

ሰማይ አረገዝ ሊዘንብ የተቃረበ መስለ።

ሰማይ ከበደ ሰማይ ጠቆረ፡ ደመና ሆነ፡ ጨፈገገ።

ሰማይ ሆኗል/ነክቷል በጣም ውድ ሆኗል (ዋጋው)።

ሰማይ ተደፋበት ተቸገረ፡ የሚያደርገውን አጣ።

ሰማይ ይነካል በጣም ረዥም ነው (ቁመቱ)።

ሰማይ ቤት ስ ከሞት በሃላ ነፍስ ትሄድበታለች ተብሎ የሚታመንበት ቦታ።

ሰማይ ጠቀስ ት ቁመቱ በጣም ረዥም የሆነ። ሰገይ ጠቀስ ፎት አለው።

ሰማይና ምድር ት የተራራቀ፡ የተለያየ፡ የማይመጣጠን።

የሰማይና ምድሩን ያህል በሰፊው፡ እጅገን (ለሰላምታ)።

የሰማይ ስባሪ ገዙፍ፡ ትልቅ።

የሰማይ ቁጣ ስ የእግዚአብሔር ቁጣ።

ሰማያዊ ት 1. ሰማይ የሚመስል መልክ

ወይም ቀለም ያለው። 2. መለኮታዊ፤ ምድራዊ ወይም አለማዊ ያልሆነ። 3. በሰማይ የሚኖር።

ሰሜን ስ ፈቱን ወደ ፀሃይ መውላት ላዞረ በስተግራ በኩል ያለ አቅጣጫ፤ የደቡብ ትይዩ።
ሰሜን ምስራቅ ስ በሰሜንና በምስራቅ መካከል ያለ ቦታ፤ አቅጣጫ፤ መስለ።
ሰሜን ምእራብ ስ በሰሜንና በምእራብ መካከል ያለ ቦታ፤ አቅጣጫ፤ ባህር።
የሰሜን ዋልታ ስ የምድር ሰሜናዊ ሜዳ።
ሰሜናዊ ት 1. በስተሰሜን አቅጣጫ ያለ ወይም የሚገኝ። 2. የሰሜን።

ሰም ስ 1. በቀላሉ የመቅለጥ ባህርይ ያለው የተለመደ ወይም የተጋገረ የማር ሰፈፍ። 2. የጣውላ ወለልን ለመወልወል የሚያገለግል ቅባት። 3. (ቅኔ) ላይ ላዩን የሚታይ ወይም ግልፅ ሆኖ ፊት ለፊት የሚተላለፍ ሃሳብ።

ሰምና ፈትል ሆኑ ተስማሙ፤ ተፋቀሩ፤ አንድ ሆኑ።

ሰም ለበሰ ስ ግሱ እንደሰም ሆኖ የገባበት የቅኔ መንገድ።

ሰም ረገፍ ስ ከሰሙ ተለይቶ በወርቅ ብቻ የሚነገር ቅኔ።

ሰምና ወርቅ ስ ባለቤቱ ሁለት ሆኖ ባንድ አንቀፅ የሚነገር የቅኔ አይነት።

ሰምበሌጥ "ሰንበሌጥ" ን ተመ.

ሰምበር "ሰንበር" ን ተመ.

ሰምበቴ "ሰነበተ" ስር **"ሰንበቴ"** ን ተመ.

ሰምና ወርቅ "ሰም" ስር ተመ.

ሰሞን ስ 1. ስምንት ቀን። 2. ጥቂት ቀናት። **ሰላንድ ሰሞን ወደ ወጪ ሄደ ነበር**። 3. ቅርብ ቀን። **ሰሞኑን አመጣለሁ**።

ሰሙኑ ሆማማት ስ ከሆላእና እሁድ ጀምሮ እስከ ቅጻሜ ስኡር ድረስ ያሉት ቀናት።

የሰሞን መሬት ስ ለቤተክርስቲያን አገልጋዮች (ለቀጻሾች) ይሰጥ የነበረ መሬት።

ሰሞነኛ ስ ከእሁድ እስከ እሁድ በተክርስቲያን የሚያገለግል ተረኛ ቄስ ወይም ሊያቅን።

ሰረረ ግ ጠቃ፤ መታ፤ በፍትወተ ስጋ ተገናኘ (ለእንስሳ)።

ሰሪያ ስ የእንስሳት ሩካቤ ስጋ።

ሰረ ት የተጠቃች፤ የተሰረረች (ለእንስሳት እንስሳ)።

ተሰረረች ግ ተጠቃች።

አሰረሽ ምችው ሆይ ሆይታ፤ ዘፈን፤የበጠበት

ሁኔታ፤ ፈንጠዝያ።

ሰረሰረ ግ 1. በቀጭኑ በረቦረ። 2. በሳ፤ ነደለ። 3. ቤትን፤ በርን ሰበረ (ለሰርቆት)። 4. ውስጥ ውስጡን እመመ፤ ቆረቆረ(ለምሳሌ አፍንጫን)። 5. ውስጥ ለውስጥ ሄደ።

መሰርሰሪያ ስ ለመብላት ወይም ለመበርበር የሚያገለግል መሰሪያ።

ሰርሳሪ ስ (ሰድብ) ሌባ።

ተሰረሰረ ግ ተዘረፈ፤ ተሰረቀ።

***ሰረሰረ**

ተንሰረሰረ ግ ተቀቀለ፤ በሰለ፤ ነፈረ፤ ፈላ።

አንሰረሰረ ግ በጣም ቀቀለ፤ አበሰለ፤ አነፈረ፤ አፈላ።

ሰረሰር ስ ውስጠ ክፍት የሆነ የአፍንጫ ወይም የአከርካሪ አጥንት።

ሰረቀ ግ 1. የራሱ ያልሆነውን ነገር፤ ንብረት ደብቆ ወሰደ፤ ሞጨለፈ። 2. ጠቀሰ። **ሰላይት ስርቆት ሄድ**። 3. ከትጻር ጓደኛው ደብቆ ከሌላ ጋር የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ፤ ወይም በድብቅ የሌላን ሰው የትጻር ጓደኛ በግብረስጋ ተገኘ።

ሰርቆሽ ስ አንድን ነገር በሌብነት የመውሰድ ወይም የመፈፀም ድርጊት።

ሰርቆሽ በር ስ ነገስታትና መኳንንት ከግቢያቸው ሲወጡና ሲገቡ እንዳይታዩ በሚፈልጉበት ጊዜ ብቻ ይገለገላቸው የነበረና ከዋናው የግቢ በር ይልቅ ከእይታ ገለል ባለው አቅጣጫ በኩል ይገኝ የነበረ በር።

ሰርቆት ስ ሌብነት።

ሰርቅ ብሎ ሄደ ሹልክ ብሎ ተሰውሮ ሄደ።

ሰርቅ አድርጎ አየ ሳያዩት በትንሹ ዘወር ብሎ ተመለከተ።

ተሰረቀ ግ 1. ንብረቱን ተዘፈፈ ወይም በሰርቆት ተወሰደበት። 2. በድብቅ ወይም ባለቤቱ ሳያውቅ ተወሰደ (እቃው ንብረቱ)።

ተሰርቆ ሄደ ተደብቆ ሄደ።

ሰረቀ ግ ወጣ፤ ብቅ አለ (ጨረቃ፤ ፀሃይ)።

ምስራቅ በፊደል የተራው ተመ.

ሰረቦ ግ በውስጡ ደም ያዘ፤ ቋጠረ (ስጋ፤ አይን፤...)።

ሰረቦ ግ ኣስን ወደ ተቃራኒው ቡድን ለጋ ወይም መታ (በመረብ ኣስ፤ በመረኤዛ ኣስ፤... ጨዋታ ላይ)።

ሰርብ ስ ኣስን ወደ ተቃራኒው ቡድን ለማድረስ የሚለጋ የመጀመሪያ ምት (በመረብ ኣስ፤ በመረኤዛ ኣስ፤...ጨዋታ ላይ)።

በረነቀ

በረነቀ ግ ወደ ሰርን ውስጥ ገባ፡ አፈነ፡ ትን አለ።

በርጉቅ፡ አደረገ ግ ሰንግ፡ እንቅ አደረገ።

በረዘ ግ 1. በፅሁፍ ላይ አሰመረ፡ እንዳይነበብ አደረገ፡ አጠፋ። 2. ከፅሁፍ (ቃል፡ ሃረግ፡...) ስር መስመር አደረገ፡ አሰመረ (ከሌላው ይበልጥ አትኩሮት፡ እንዲደረግበት)። 3. አፈረሰ፡ አስቀረ፡ ተወ፡ ሻረ።

በረዝ ስ 1. ከፅሁፍ ስር እንዲሁም ከቃላት በስተሃላ ወይም በስተፊት በኩል በትንሹ አግድም የሚደረግ መስመር። 2. የሰርአተ ነጥቦች ምልክት (ለምሳሌ ነጠላ፡ ድርብ በረዝ)።

በርዝ ስ 1. እንዳይነበብ ለማድረግ ወይም ለማጥፋት በፅሁፍ ላይ የተሰመረ መስመር። 2. አዕንዳት ለመስጠት ከፅሁፍ ግርጌ ወይም ስር የተሰመረ መስመር።

በርዝ ድልዝ ስ ፅሁፍ እንዳይነበብ ለማድረግ ሲባል በፅሁፉ ላይ በተደጋጋሚ የተሰመረ መስመር እንዲሁም የነበረው ቃል ተፍቆ በሌላ ቃል የተተካ ፅሁፍ።

ተሰረዘ ግ 1. በፅሁፉ ላይ ተሰመረ፡ እንዳይነበብ ተደረገ፡ ጠፋ። 2. እንዲወጣ ተደረገ፡ አላባልነት ተሰረዘ። 3. እንዲቀር ተደረገ፡ ተተወ። የዛሬው የአገር ጳጳስ ጭቃ ተሰርዟል።

*በረዩ

በርዩት ስ ምህረት፡ ይቅርታ (የሃጢአት)።

ተሰረዩ ግ ይቅርታ ተደረገ፡ ተተወ። ሃጢአቱ ተሰርዶለት።

አስተሰረዩ ግ ይቅርታ ወይም ምህረት አደረገ (ፈጣሪ)።

በረገ¹ ግ ደግሶ ዳረ።

በርግ ስ 1. የጋብቻን በአል ለማከበር የሚደረግ ድግስና የአከባቢ ስነ ስርዓት። 2. (ዘይ.) ደስታ።

በርግና ምላሽ ደስታ፡ ፈንጠዝያ።

በርግ ቤት ስ የሰርግ ድግስ የተደረገበት ቤት።

የሰርግ ዘፈን ስ ለሰርግ የሚዘፈን ዘፈን።

በርገኛ ስ የሙሽራውና የሙሽራዋ አጃቢ፡ እድምተኛ፡ ታዳሚዎች።

በርገኛ [ጤፍ] ስ ነጭና ቀይ የተቀላቀለበት ጤፍ።

ተሰረገ ግ 1. የሰርግ ድግስ ተዘጋጀ። 2. በሰርግ ተዳረ፡ አገባ።

በረገ² ግ 1. ወደ ውስጥ ገባ፡ ዘለቀ፡ ሰመጠ። 2. ጎደጎደ (አይን)።

በርጎ ገብ ስ ለመሰለል፡ ለመምታት ወይም

አደጋ ለማድረስ ማንነቱን ደብቆ ከጠላት ድርጅት፡ ሰፈር፡ አገር፡... የሚገባ ሰው።

ተሰረገረገ ግ ሰመጠ፡ ወደውስጥ ገባ፡ ተዋጠ።

አሰረገ ግ 1. አሰመጠ፡ ዋጠ። 2. ወደ ውስጥ አገባ፡ ወደ ውስጥ ወስዶ አስቀረ። 3. አከሰረ፡ አሰጨረሰ፡ አቀለጠ (ገንዘብን)።

አሰርግ ግ አከሰር፡ አቅልጥ።

በረገላ ስ 1. ለመጓጓዣ የሚያገለግል በእንስሳት (በተለይ በፈረስ) የሚሳብ ጋራ። 2. በድምድማት ላይ መሃል ለመሃል የሚጋደም ወፍራም እንመት፡ ብረት፡ ግንዳላ።

በረገላ ገፍ ፍቺ

በረገላ ቁልፍ ስ ባለዘንግ መከፈቻ ቁልፍ።(በእሉን ቁልፍ ስር ተመ.)

በረገበ ግ ጠግ፡ ጨለጠ።

በረጎደ ግ በመሰበር፡ በማጨራመት፡...አጎደጎደ።

በርጉድ ፍ ጎድጓዳ፡ የተሰረጎደ።

በርጉዳት ስ የጎደጎደ ቦታ።

ተሰረጎደ ግ በመሰበር፡ በመጨራመት፡ በመሟሸሽ ጎደጎደ።

*በረጪ

በርጭት ስ በተለያዩ ቦታዎች የመድረስ፡ የመዳረስ ወይም የማዳረስ ሁኔታ፡ ተግባር።

ተሰራጪ ግ ተራባ፡ ብዙ ቦታ ተዳረሰ፡ ተሰፋፋ።

አሰራጪ ግ 1. አራባ፡ ብዙ ቦታ አዳረሰ። 2. አከፋፈለ፡ በተነ። 3. አስተላለፈ (ዜናን በራዲዮ፡ በጋዜጣ፡...)

በረፀ ግ 1. በቀለ፡ ወጣ፡ ለመለመ። 2. ዘለቀ፡ ገባ። ትምህርቱ ሰርዶታል።

በራፂ ት የተገኘ፡ የወጣ።

አሰረፀ ግ 1. አሰገኘ። 2. (በአእምሮ) ዘልቆ እንዲገባ፡ እንዲቀረፅ አደረገ።

*በረፋ

ተንበራፋ ግ ተሰፋፋ፡ ተደላደለ፡ ብዙ ስፍራ ያዘ።

አንበራፋ ግ አስፋፋ፡ አደላደለ፡ ብዙ ስፍራ አስያዘ።

ሰሪሳራ ስ በግንባር ግራና ቀኝ ከጉንጭ በላይ ያለ የሰውነት ክፍል(ሰአሉን ራስ ስር ተመ)።

ሰሪቲ(ሰሪቴ) ስ አንገ ያለውና እየሃም የሆነ የአባዋት አይነት፤ ቀስተንቻ።

ሰራ ግ 1. አደረገ፡ ፈፀመ፡ አከናወነ፡ አዘጋጀ።
2. አቋቋመ፡ አበጀ፡ ገነባ፡ አስገነባ። ትምህርት ቤት ሰራ። 3. ተበላሽቶ የነበረውን አስተካከለ፡ አበጀ፡ ጠገነ። 4. ፈጠረ፡ ፈለሰፈ። አውሮፕላንን መጀመሪያ የሰሩት ሁለት ወንድማማቾች ናቸው።
5. ተግባሩን በትክክል ማከናወን ጀመረ፡ አከናወነ፡ ሰላቱ ይሰራል።

ሰራት በ አገር የተሰራ። ጃፓን ሰራት የሆነ መስሪያ።

የሰራ አካላት መላ ሰውነት። የሰራ ላካላቴን ሳምኛል።

ሰራለት መጥፎ ድርጊት ፈፀመበት።

ሲሰራት የዋለ በጣም ቆንጆ የሆነች።

ሰርቶ አደር ስ በማንኛውም የሰራ መስክ ተሰማርቶ በሚያገኘው ገቢ የሚተዳደር ሰው።
መሰሪያ ቤት ስ ማንኛውም የመንግስት ወይም የግል፡ የድርጅት ስራዎች የሚካሄዱበት፡ አመራር የሚሰጥበት ቦታ ወይም ቤት።

መሳሪያ ስ 1. አንድን ነገር ለመሰራት፡ ለማምረት አጋዥ ሆኖ የሚያገለግል ማንኛውም እቃ። 2. የጦር መሳሪያ።

መሳሪያ መዘዝ ለማስፈራራት፡ ለመግደል፡... ጠበንጃ፡ ሽጉጥ እወጣ።

ሰራተኛ ስ 1. በተወሰነ የሰራ መስክ ተሰማርቶ የሚያገለግል ሰው። ቅ 2. በስራው ላይ ብርቱ፡ ታታሪና ትጉህ የሆነ።

የሰራተኛ ማህበር ስ ሰራተኞች መብታቸውን ለማስከበር የሚያቋቁሙት ማህበር።

ሰራ ሰራው ግ መሰራት፡ ማበጀት የሆነ ወይም--ን በመሰራት ላይ ያለ። ፀጉር ሰራ/ ቤት ሰራ...።

ሰራ ስ 1. የአእምሮ ማሳሰልጋም ሆነ የጉልበት እንቅስቃሴን የሚሻና መደረግ፡ መፈፀም ያለበት ነገር፡ ተግባር። 2. አንድን ጫጣት ለማስገኘት የሚደረግ የአእምሮ ማሳሰልጋና የጉልበት እንቅስቃሴ፡ ከንዋኔ። 3. አገልግሎት፡ ጥቅም፡ ተግባር። ቅ 4. በአል ያልሆነ፡ የአዘበት (ቀን)።
ሳራ ስራ ነው በአል ሳይደለም።

ሰራ ለወጣ ወደሌላ መሰሪያ ቤት ተዛወረ ወይም ሌላ ሰራ ያዘ፤ ሰራ ቀየረ።

ሰራ ያዘ 1. በሰራ ላይ ሆነ፡ በሰራ ተጠመደ።

2. በአንድ አይነት ሰራ ላይ ተሰማራ፡ ተቀጠረ፡ ተመደበ።

ሰራ ፈታ 1. ሲሰራ የነበረውን ሰራ አቆመ፡ በዘነ። 2. ሰራ አጣ።

ሰራ ፈት ቅ 1. ሰራ አጥ፡ ሰራ የሌለው። 2. ሰራውን ትቶ በማደረግ ነገር ጊዜውን የሚያሳልፍ፡ በዘኔ።

ሰራ ማስኬጃ ስ በአንድ መሰሪያ ቤት ወይም ድርጅት፡ ...ውስጥ ለሰራ ማከናወኛ የሚውል ገንዘብ።

ሰራ አስኪያጅ ስ የአንድ መሰሪያ ቤት ወይም ድርጅት ሰራ መሪ፡ ሃላፊ።

ሰራ አጥ ቅ የመሰራት ችሎታ እያለው ሰራ የሌለው ወይም ሰራ ያላገኘ፡ ያልተቀጠረ (ሰው)።

ሰራ አፈፃፀም ስ ሰራተኛ ሰራውን የሚካሄድበት፡ የሚፈፀምበት ሁኔታ ወይም ብቃት።

[የ]ሰራ አፈፃፀም ቅፅ ስ በመንግስት መሰሪያ ቤት የሰራተኞች የሰራ አፈፃፀም ግምገማ ውጤት በተቆጣጣሪው የሚመዘገብበት ቅፅ።

የሰራ ልምድ ስ በአንድ የሰራ መስክ ከሰራው ሂደት የተገኘ እውቀት፡ ችሎታ።

የሰራ ሰላት ስ እንደየመሰሪያ ቤቱ ሁኔታ ሰራተኛ በሰራ ገበታው ላይ የሚሆንበት፡ ሰራ የሚሰራበት መደበኛው ጊዜ።

የሰራ ሰው ሰራ ወዳድ፡ ማጋጣ ያልሆነ።

የሰራ ቀን ስ እንደየመሰሪያ ቤቱ ሁኔታ መደበኛ ሰራ የሚሰራበት፡ በአል ወይም አረፍት ያልሆነ ቀን።

የሰራ ቋንቋ ስ መንግስታዊ መሰሪያ ቤቶች የሚገለገሉበት ቋንቋ።

የሰራ ዝርዝር ስ አንድ የሰራ ክፍል፡ ሰራተኛ፡... እንዲያከናውናቸው በቅደም ተከተል የተመለከቱና የተመዘገቡ የሰራ አይነቶች።

ሰራ ስ 1. የተሰራ፡ የተበጀ፡ የተመረተ፡ የተዘጋጀ። 2. የተሰራ፡ የተነሸ፡ የተነሸ፡ የተሸ።

ተሰራ ግ 1. ተደረገ፡ ተፈፀመ፡ ሆነ፡ ተከናወነ። 2. ተቋቋመ፡ ተበጀ፡ ተነሸ። 3. ተፈጠረ፡ ተፈለሰፈ፡ ተመረተ። 4. ተበላሽቶ የነበረው ተስተካከለ፡ ተበጀ።

አሰራ ግ 1. አቋቋመ፡ መሰረተ፡ አዘጋጀ፡ እንዲሰራ አደረገ። 2. አስጠገነ፡ የተበላሸው እንዲበጅ ወይም እንዲስተካከል አደረገ።

አሰራ ስ 1. ሰራን በበላይነት እየተቆጣጠረ የሚያሰራ ሃላፊ። 2. ሰራተኛን ቀጥሮ የሚያሰራ ድርጅት ወይም የድርጅት ባለቤት።

አሰራር ስ 1. የአበጃጀት፡ የአደራረግ፡ የአዘገጃጀት መንገድ ወይም ሁኔታ። 2. አንድ መሳሪያ የሚንቀሳቀስበት ስርአት ወይም ሁኔታ።

የአዲሱ ሞተር አሰራር አይዝንም።

ሰራ² 7 1. ወሰን፣ ደነገገ፣ ደነባ፣ ህግ አወጣ።
2. ለበሰበ፣ አሰለፈ (ጦርን)። 3. መራ፣ አሰፈረ
(የጦር ሰራዊቶችን)።

ሰራት ስ 1. ደንብ፣ ስርአት፣ ህግ። 2. የመሬት
ይዞታ ደንብ፣ ስርአት፣ የመሬት ሰራትም
ይባላል።

ሰር ስ ደንብ፣ ህግ፣ ስርአት።

ተሰራ 7 1. ተደነገገ፣ ደንብ ወጣ።

2. ተመራ፣ ስፍራ ያዘ፣ ተመደበ። በአገራችን
ወታደር ተሰርቷል።

ተሰራ ስ በቀድሞው ጊዜ በገባር ቤት ተመደቦ፣
ተመርቶ የሚቀመጥ ወታደር።

ሰራተኛ “ሰራ”¹ ስር ተመ.

ሰራን ስ ነጭ ጠቆር ያለ ቀለም ያለው
ዝንጉርጉር ፈረሰ።

ሰራዊት ስ 1. በወታደራዊ ክፍል ውስጥ የሚገኙ
አባላት በሙሉ። 2. ለአንድ አላማ በአንድ ቡድን
ስር የተሰባሰበ ብዙ ህዝብ።

ሰርሳሪ “ሰረሰረ” ስር ተመ.

ሰርብ “ሰረበ” ስር ተመ.

ሰርተፊኬት ስ የምስክር ወረቀት።

ሰርን ስ የአፍንጫ ቦይ።

ሰርክ ስ 1. የቀን መጨረሻ፣ ምሽት። 2. ዘወትር፣
ሁልጊዜ።

የሰርክ ልብስ ስ የዘወትር ልብስ።

ሰርዲን ስ ለምግብነት የሚሆኑ የትናንሽ አሳዎች
ዘር፣ ከዚሁ የተዘጋጀና በቆርቆሮ የታሻገ ምግብም
ሰርዲን ይባላል።

ሰርዶ ስ ብዙ አንገ ያለው፣ መሬት ለመሬት ስር
እየሰደደ የሚሳብ የሳር አይነት።

ሰርገኛ “ሰረገ”¹ ስር ተመ.

ሰርግ ዝ.ከ.

ሰርጥ(ሰርጥ) ስ ቀጭን፣ ጠባብ የእግር
መንገድ።

ሰርፍ ስ 1. ባለዘርፍ የአልጋ ልብስ፣ ምንጣፍ።
2. የፊሳ ሳጥን የሚለብሰው ምንጣፍ፣
መኖናፀፊያ።

ሰሰን “ሴሰን” ን ተመ.

ሰሳ (ሰሰ) ስ ኑሮው በገዳገደልና በተራራ የሆነ፣
ፍየል የሚመስል፣ ስጋው የሚበላ ትንሽ የዱር
እንስሳ (ሰእሱን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ሰቀለ 7 1. አነሳ፣ ክፍ አደረገ፣ ወደላይ አራቀ።
2. አንጠለጠለ። 3. በመስቀል ላይ በመቸንከር
ወይም አንገቱን በገመድ በማንጠልጠል ገደለ።

መስቀያ ስ ከእንጨት ወይም ከሽቦ ወይም
ከጥላስቲክ፣... የተሰራ የልብስ ማንጠልጠያ።

የልብስ መስቀያም ይባላል።

መስቀል ስ 1. ቀጥ ባለ እንጨት አናት
አካባቢ ሌላ አጠር ያለ እንጨት በሚጋደምና
ሁለቱን በማያያዝ የሚዘጋጅ፣ በጥንት
እስራኤላውያንና ሮማውያን ጊዜ ወንጀለኞችን
አስቃይቶ ለመግደል ያገለግል የነበረ የሰው
መስቀያ። 2. ከላይ በተጠቀሰው ቅርፅ ከብረት፣
ከእንጨት፣... የሚዘጋጅ ክርስቶስ የተሰቀለበት
መስቀል ምሳሌ፣ የክርስትና እምነት ተከታዮች
ምልክት። 3. በመስቀል መልክ የተሰራ
ማንኛውም አይነት ምልክት። 4. የክርስቶስ
መስቀል ከተቀበረበት ቦታ በመገኘቱን ምክንያት
በሚድረግ መስከረም 17 ቀን የሚከበር በአል።
5. የመስቀል ምልክት የሚደረግበት ወይም
ማማተርያ ባት የሚያርፍበትና በአፍንጫ ትክክል
የሚገኘው የግንባር ክፍል።

መስቀለኛ(መስቀልኛ) ቅ እንደ መስቀል
ያለ።

መስቀለኛ መንገድ ስ በመስቀል ቅርፅ

ወደተለያዩ አቅጣጫ የተከፋፈለ መንገድ፣
መስመር።

መስቀለኛ ጥያቄ ስ አንድ ሰው የሰጠውን
ቃል ትክክለኛነት ለማረጋገጥ ከተቃራኒው ወገን
በተለያዩ መንገድ የሚቀርብ ጥያቄ።

የመስቀል ወፍ ስ 1. በመስከረም ወር
የመስቀል በአል በሚከበርበት ሰሞን የምትታይ
አነስተኛ ወፍ (በእሉን ወፍ ስር ተመ.)። 2.
(ዘይ.) አልፎ አልፎ ብቻ የሚታይ ሰው፣ ምሳሌ
የመስቀል ወፍ ሆኑ።

ሰቀላ ስ አግድምና ሞለል ብሎ የተሰራ ትልቅ
ቤት፣ ዳስ፣ ድንኳን።

የሰቀላ መሬት ስ ርስት ያልሆነ፣ በቀድሞ
ጊዜ አንድ ሰው ሲሾም ለመተዳደሪያ እንዲሆን
የሚሰጠው መሬት።

ስቅለት ስ ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበትን
እለት ምክንያት በማድረግ በየአመቱ ከፋሲካ
በፊት ባለው አርብ ቀን የሚከበር በአል።

ስቅላት ስ ሰው አንገት ላይ ገመድ፣ ሽምቀቅ
በማጥለቅና በማንጠልጠል የሚፈፀም የሞት
ትግት።

ተሰቀለ 7 1. ተንጠለጠለ፣ ወደላይ ከፍ አለ።
2. በገመድ ተንጠልጥሎ ሞተ።

አሳቀለ 7 1. ነገርን፣ ጥልን አባባሰ፣ አጋነነ።
2. አዋደደ(ዋጋን)። 3. አሳጣ፣ በደሉን ነገረ
(ለበላይ፣ ለፈጣሪ፣...)።

ስቀሰቀ 7 አንድን ነገር ጨርሶ ለማንሳት ከስሩ
ገብቶ ፈቀፈቀ፣ ሰረሰረ፣ ፈቀፈቀ፣ ጠረገ።

ስቀሰቀበት በጦር ወይም በጨቤ ወጋው።

መስቀላዊያ(መስቀላዊት) ስ ከምጣድ ላይ
እንጂራ ማላቀቂያ ስንጥር እንጨት።

*ሰቀሰቀ

ሰቀሰቅ አለ ግ ምርር ብሉ አለቀሰ።

ተንሰቀሰቀ ግ ምርር ብሉ አለቀሰ፤ አነባ።

ሰቀቀ¹ ግ ሰቀጠ። ዘንነ።

ሰቀቀን ስ 1. ተሰፋ ያደረጉበትን ወይም ያሰቡትን በማጣት የሚሰማ የቅሬታ ስሜት፤ ዘንነ። 2. ናፍቆት።

ሰቀቀናም ቅ ችግሩም፤ ስግብግብ፤ ስስታም።

ተሰቀቀ ግ በፍርሃት ወይም በስጋት ተሸማቀቀ፤ ተሰቃየ፤ ተጨነቀ።

ተሳቀቀ ግ 1. በፍርሃት ወይም በስጋት ተጨነቀ፤ ተሸማቀቀ። 2. ተሰፋ ያደረገበትን፤ ያሰበውን አጣ።

አሰቃቂ ቅ በጣም አስከፊ፤ ዘግኝ፤ አሳዛኝ፤ ሰቅጣዎ።

አሳቀቀ ግ 1. በፍርሃት፤ በስጋት አሰቃየ፤ አስጨነቀ። 2. አሳይቶ፤ አጓጉቶ ነሳ፤ ከለከለ።

ሰቀቀ² ግ መጠቀ፤ ወደላይ ከፍ እያለ ራቀ፤ ሄደ።

ሰቀቀናም “ሰቀቀ¹” ስር ተመ.

ሰቀቀን ዝ.ከ.

ሰቀዘ ግ ወጋ፤ ቀስፎ ያዘ፤ አስጨነቀ(ሀመም)።

*ሰቀየ

ሰቃይ ስ በአካል ወይም በእእምሮ ላይ የሚደርስ ጭንቀት፤ መከራ፤ ሀመም፤ ጉስቀልና።

ተሰቃየ ግ በሀመም፤ በጉዳት፤ በጭንቀት፤ መከራ አየ፤ ሰቃይ ተቀበለ።

አሰቃየ ግ አሳሳቆለ፤ በሀመም ወይም በጉዳት መከራ አሳየ፤ ሰቃይ አደረሰ።

ሰቀጠ ግ ዋሽ፤ አታለለ።

ሰቃጢ ቅ ወሽታም፤ አታላይ።

ሰቀጠጠ ግ ዘንነ።

ሰቅጣጭ ቅ የሚዘንንን።

ሰቃጢ “ሰቀጠ” ስር ተመ.

ሰቅ ስ 1. መታጠቂያ፤ ቀበቶ። 2. ማቅ፤ በርኖስ።

ሰቆረ ግ በሳ፤ ሽነቆረ፤ ነደለ።

መሰቆር ስ መብሻ፤ መሸንቆሪያ፤ ሹል ነገር።

መሰቆርት ስ የጀሮ መብሻ።

ሰቆቃ (ሰቆቃው) ስ ጨሀት፤ ዋይታ፤ የመረረ ለቅሶ፤ ሙሽ።

ሰበረ ግ 1. አነከተ፤ ቀለጠመ፤ አደቀቀ፤ ሸረፈ። 2. ተበላሸ፤ ልክ አልመጣ አለ(ሰሜን፤ ለግጥም)።

3. ጥሶ አለፈ። 4. ሰርሰሮ ወይም በሀገ ወጥ መንገድ ከፍቶ ገባ (ቤትን)። 5. ሰነከለ፤ አጎበጠ።

አደቀቀ(በሽታ)። 6. አመደ፤ ቆረጠ። ባቂሳ ሰበረ።

ሰበር ሰካ አለ የቂንጥ አካሄድ ሄደ።

ሰበር ስ በአሄድ ጊዜ የከብቶች እግር ያደቀቀው የሰንዴ፤ የገብሰ፤... አገዳ።

ሰበር ስ አንድ ጉዳይ የመጨረሻ የፍርድ ውሳኔ ካገኘ በሂሳ፤ መሰረታዊ የፍርድ ስህተት ሲኖረውና በጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ሲታዘዝ፤ወይም በጠቅላይ አቃቤ ህጉ አቤቱታ ሲቀርብበት እንደገና የሚታይበት ሁኔታ።

ሰባራ ቅ 1. ጉድለት ያለው፤ የተበላሸ፤ በትክክል የማይሰራ። 2. የአካል ስብራት ያለበት (ሰው)። 3. የተሸረፈ፤ በከፊል የተሰበረ። 4. ሰባራ፤ ሸራፊ።

ሰባራ ሰንግራ ስ አነስተኛ፤ ጥቃቅን፤ መኖኛ የቤት እቃ።

ሰባራ ቅ ሸራፊ፤ ቀራጭ፤ ጉማጅ።

ሰብራት ስ 1. የመሰበር አደጋ። 2. የአጥንት መሰበር።

ሰባበረ ግ አደከመ፤ አደቀቀ (ሰውነትን)።

ሰብርባሪ ቅ ቁርጥራጭ፤ ድቃቂ።

ሰብርብር ያለ ያልተስተካከለ። ሰብርብር ያለ አረፍተ ነገር።

ተሰበረ ግ 1. ነከተ፤ ደቀቀ፤ ተሰነጠቀ። 2. ስብራት ደረሰበት።

ተሰባሪ ቅ 1. በቀላሉ ሊሰበር የሚችል። 2. (ዘይ.) ሟች። ሰው ተሰባሪ ነው።

ተሰባበረ ግ አንድን ነገር ለማግኘት ተጣጣሪ፤ ታገለ፤ ተራኩተ።

አሳበረ ግ በአቋራጭ መንገድ ሄደ።

ሰበሰበ ግ 1. ለቀመ፤ አጋበሰ፤ ወደራሱ አደረገ።

2. አከማቸ፤ በአንድ አደረገ። 3. አጠፈ፤ ኮረተመ፤ መለሰ። እግሩን ሰበሰቡ። 4. በስፋ አድርጎ አስተዳደረ፤ አኖረ (ዘመድን፤ ቤተሰብን)። 5. አመደ፤ አሰባ፤ ከተተ(ሰብልን)።

6. ጠልሎ ወይም አጥፎ እንዳይንዘረፈፍ አደረገ(ልብሰን፤...)። 7. ለጉባኤ ወይም ለውይይት ሰዎችን፤ ተሳታፊዎችን ጠራ፤ በአንድ አደረገ፤ ስብሰባውን መራ።

ሰበሰብ (ስብሳብ) ስ በቤት ዙሪያ በስተውጭው በኩል ያለ ቦታ፤ ታዛ።

ሰብሳቢ ቅ 1. የሚያኖር፤ የሚያስጠጋ፤

ረዳት፤ ስ 2. የስብሰባ መሪ፤ ሊቀመንበር።

ሰብሳባ (ስብሰብ) ቅ ቆጣላ፤ የተቀጣ፤

ጨዋ።

ስብሰባ ስ ለአንድ አይነት ጉዳይ፤ ለውይይት፤ ...የሰዎች በአንድነት መገኘት፤ ጉባኤ።

ስብሰባ ረገጦ ወጣ በስብሰባው አጀንዳ

ወይም በተዘረዘሩት ሃሳቦች ባለመስማማት ሰበሰባውን ያለፈቃድ አጽርጦ ወጣ።

ሰብሰባ ጠራ ጉባኤ ጠራ፡ ለውይይት ሰዎችን በተወሰነ ቦታና ሰዓት እንዲገኙ አደረገ።

ሰብሰባውን ከፈተ ጉባኤውን ንግግር በማድረግ፡... ጀመረ።

ሰብሰብ ት ጥርትም።

ተሰበሰበ ግ 1. ተለቀመ። 2. ተጠራቀመ። በአንድ ላይ ሆነ። 3. ተሸበሸበ። 4. በሰብሰባ ላይ ተገኘ። 5. አርፎ፡ ተቆጥቦ ተቀመጠ። 6. ረዝሞ የነበረው ክትት አለ፡ ቅልብጭ አለ።

መሰብሰቢያ ስ መገናኛ ቦታ ወይም አጻራሽ።

ተሰባሰበ ግ ከያለበት መጣ፡በአንድ ላይ ሆነ፡ ተሰበሰበ።

አሰባሰበ ግ 1. በአንድ ላይ አደረገ፡ ከያለበት ሰበሰበ። 2. ከሰዎች ሰበሰበ (መዋጮን)።

ሰበቀ ግ 1. አማለ፡ በጠበጠ (አርጎን፡...)። 2. ወዘወዘ፡ ነቀነቀ(መርን)። 3. አሳትን ለማውጣት በመጻፎቹ መካከል እንጨትን፡ አስቱን አሸከረከረ፡ አሸ (ቀጠን ያለውን እንጨት ወፈር ካለው ላይ በማድረግ)።

መሰበቂያ ስ ሶስት ጣት ያለው ማማሰያ፡ መባጥጫ እንጨት።

መሰበቂያ

ሰበቃ ስ ሁለት ነገሮችን የማፋጨት፡ የማፋተግ ሁኔታ፡ ስራ ወይም የሁለት ነገሮች መፋተግ፡ መፋጨት።

ሰበቀ ግ የሚያጣላ፡ የሚያጋጭ ወሬን አቀበለ፡ አሳጣ።

ሰባቂ ት የሚያጣላ ወሬን አቀባይ፡ ወሬን እያቀበለ የሚያጣላ።

ሰብቅ ስ ሰዎችን ለማጣላት ከአንዱ ወደ ሌላው ተወስዶ የሚነገር ክፉ ወሬ።

ሰብቀኛ ስ ሰብቅ የሚወድ፡ ወሬ አቀባይ።

ሰብቀት ስ ሰብቅ።

አሳበቀ ግ የሚያጣላ ክፉ ወሬ አቀበለ፡ ሰበቀ።

አሳባቂ ት የሚያጣላ ወሬን የሚያቀብል፡ ወሬኛ።

ሰበቀለ ግ ቆነጅ፡ ተዋበ፡ አማረ።

ሰብቅል ት ቆነጅ፡ ውብ፡ የሚያምር።

***ሰበቀለ**

ሰብቅል ት የተመሰረቀለ።

ተሰባቀለ ግ ተመሳቀለ።

አሰባቀለ ግ አመሳቀለ።

ሰበቃ “ሰበቀ” ስር ተመ.

***ሰበበ**

ሰበብ(ሰበብ) ስ ምክንያት (ብዙውን ጊዜ ማስተባበያ የሚሆን፡ ዋነኛ ምክንያት ያልሆነ)።

ሰበብ አስባብ ስ የሆነ ያልሆነ ወይም በቂ ያልሆነ ምክንያት።

ሰበበኛ(ሰበበኛ) ት 1. ጥቂት ምክንያት፡ ሰበብ የሚፈልግ። 2. ደካማ፡ አቅመቢሰ።

ተሳበበ ግ ተመካኘ።

አሳበበ ግ አመካኘ።

ሰበክ ግ 1. አስተማሪ ሃይማኖት ወይም እምነትን። 2. አግባባ፡ አታለለ፡ አባበለ። 3. ኢ.አ.ተ.ቤ. ቁጽ ወንጌል ከማንበቡ በፊት ዲያቆኑ ከጻዊት መዝሙር አዘመ

ምስባክ(ምስማክ) ስ 1. ኢ.አ.ተ.ቤ.) በፍታት፡ በትጻሕ ወይም በሰላ-ት ጊዜ ወንጌል ከመነበቡ በፊት ዲያቆኑ ከጻዊት መዝሙር ውስጥ መርጦ የሚያዘመው ሶስት ስንን ያለው ጥቅስ። 2. ወንጌልን ማስተማሪያ፡ አዋጅን መንገሪያ ከፍ ያለ ቦታ ወይም መድረክ።

ሰበክ ስ አጥቢያ፡ ቀበሌ፡ አካባቢ፡ ዙሪያ (የቤተክርስቲያን)።

ሰባኪ ስ 1. ሃይማኖት አስተማሪ። ት 2.ሸንጋይ፡ ደላይ።

ሰብክት ስ 1. ሃይማኖት ትምህርት፡ ህዝብ በተሰበሰበበት የሚሰጥ ወይም የሚነገር የሃይማኖት ቃል። 2.ለማግባት፡ ለማባበል የሚነገር የመደላያ ወይም የመሸንገያ ቃል።

ተሰበክ ግ 1. የተሰጠውን የሃይማኖት፡ የርእዮች አለም ትምህርት ተቀበለ። 2. ተታለለ፡ ተሞኘ፡ ተደለለ።

ሰበክት ስ የእንጀራ ወይም የቁርበት ጀርባ፡ እንጀራው ምጣድ ላይ ወይም ቁርበቱ መሬት ላይ የሚያርፍበት ወገን።

ሰበክ “ሰበክ” ስር ተመ.

ሰበዘ ግ ሰበዘን ሻጠ፡ ሸገጠ።

ሰበዘበት ሻጠበት (መርን፡...)።

ሰበዝ ስ የተሰጠቀ ሰንደቆና አክርማ በላዩ ላይ እየተጠመጠመበት የሚሰፋና የሚያያዝ ያልተሰጠቀ ሰንደቆ፡ የሰፊት ሳር፡ ሳራም ሰበዝ ይባላል።

***ሰበደበደ**

ሰበድባጻ(ሰብድብድ) ት ፈሪ፡ ቡቡ፡ ተርበድባጅ።

ተሰበደበደ ግ ፈሪ፡ ባባ፡ ተርበደበደ።

ሰበጠረ(ሰባጠረ) ግ አወሳሰበ፡ አጠላለፈ፡፡

ሰበጢራ-(ሰበጠራ) ስ ከቀርከሃ፡ ከማሽላ አገዳ፡ ከሽምብቆና ከመሳሰሉት የሚሰራ የእንጀራ ቅርጫት ወይም ሰፊድ፡፡

ሰብተር ቅ 1. ውስብስብ፡ ጥልፍልፍ፡፡

2. ከየአይነቱ የተቀላቀለ፡ ቅልቅል የሆነ፡፡

ተሰባጠረ ግ 1. ተጠላሰፈ፡ ተወሳሰበ፡፡

2. አልፎ አልፎ ጣልቃ ገባ፡ ተደባለቀ፡፡

አሰባጠረ ግ 1. አስተላለፈ፡ አጠላለፈ፡፡

አወሳሰበ፡ 2. አልፎ አልፎ አስቀመጠ፡ ጣልቃ አሰገባ፡፡

ሰባ ስ 1. በሰድሳ ዘጠኝና በሰባ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፡ በአሃዝ ሲፃፍ ፪ ÷ 70 ነው፡፡ ቅ 2. ብዛቱ ሰባት አስሮችን የሆነ፡፡

ሰባ ከብቶች፡፡

ሰባ ግ 1. ወፈረ፡ ደለበ፡ ጮማ ሆነ (እንስሳ)፡፡ 2. ለማ፡ ዳበረ (መሬት)፡፡

የሰባ መሬት ስ ለም የሆነ መሬት ወይም አፈር፡፡

ሰብ ስ 1. ጮማ፡፡ ቅ 2. ለም፡ የዳበረ

(መሬት)፡፡ 3. ወፍራም፡ ደንዳና (ለእንስሳት)፡፡

ሰባት ስ ውፍረት፡ ጮማነት (የእንስሳ)፡፡

አሰባ ግ አወፈረ፡ አደንደነ፡ አደለበ፡፡

አሰብቶ አራጅ ወዳጅ መስሎ፡ አዘናግቶ አጥፊ ወይም አድፍጠ፡ አድብቶ የሚጎዳ፡፡

ሰባራ “ሰበረ” ስር ተመ.

ሰባሰገል “ሰብአሰገል” ን ተመ.

ሰባቂ “ሰበቀ” ስር ተመ.

ሰባት ስ 1. በሰድስትና በስምንት መካከል ያለ ቁጥር፡ በአሃዝ ሲፃፍ ፮ ÷ 7 ነው፡፡ ቅ 2. ብዛቱ የአንድና የሰድስት ድምር የሆነ፡፡ ሰባት መፅሃፍት፡፡

ሰባኪ “ሰበከ” ስር ተመ.

ሰባጠረ “ሰበጠረ” ን ተመ.

ሰብል ስ እህል፡ የእርሻ ሰራ ውጤት፡፡

የሰብል ጊዜ ስ አዝመራ፡ እህል

የሚሰበሰብበት ወቅት፡፡

ሰብራዳ ስ ከጭቅና ጋር ያለ ሁለት የበሬ ጎድን፡፡

ሰብሳቢ “ሰበሰበ” ስር ተመ.

ሰብሳባ ዝ.ክ.

ሰብቀኛ “ሰበቀ” ስር ተመ.

ሰብቅ ዝ.ክ.

ሰብአ ሰገል (ሰባሰገል) ስ ክርስቶስ በተወለደ

ጊዜ ኮከብ እየመራቸው ከምስራቅ መጥተው እጅ መንሻ (ወርቅ፡ ክርቤ፡ እግን) በማትረብ

የሰገዱለት ሰዎች መጠሪያ፡፡

ሰብአ አይን “ሰብእ” ስር ተመ.

ሰብአዊ ዝ.ክ.

ሰብእ (ሰብ)

ሰብአ አይን ስ ሰላይ፡፡

ሰብአዊ ቅ 1. የሰው ልጅ ሊያደርገው ወይም

ሊሆን የሚገባው፡፡ 2. የሰው፡ የሰው ልጅ፡፡

ሰብአዊ ባህርይ፡ አካል፡፡፡፡

ሰብአዊ መብት ስ ሰው በሰውነቱ

ሊደረግለት የሚገባ እንክብካቤ፡ ሊሰጠው የሚገባ ነገት፡፡

ሰብአዊ መብት ረገጣ ስ ሰብአዊ መብትን መንፈግ፡ የመከልከል አድራጎት፡ በሰብአዊ ክብር

ላይ የሚደረግ ጭቆና፡ ግፍ፡፡

ሰብአዊ ርህራሄ ስ ለሰው ልጅ የሚደረግ ሃዘኔታ፡ በጎ ተግባር፡፡

ሰብአዊ ርዳታ ስ የአለት ደራሽ የሆነ እንደ ምግብ፡ መጠለያ፡ መድሃኒት የመሳሰለ እርዳታ፡፡

ኢሰብአዊ ቅ ጭካኔ፡ አረመኔነት የተሞላበት፡ በሰው ልጅ ላይ መደረግ የማይገባው፡፡

ሰተረ¹ ግ አሰጣ፡ ዘረጋ፡ ለፀሃይ ሰጠ፡፡

ሰተረ² ግ ሸክፈ፡ ሰበሰበ፡ በሰርአት አስቀመጠ (እቃን)፡፡

ተሰተረ ግ ተሸክፈ፡ ተሰበሰበ፡ በሰርአት

እንዲቀመጥ ተደረገ፡፡

*ሰተተ

ሰተቶ ስ ያለ ጋብቻ ውል ወይም ፊርማ ሴት ሴት ገብቶ የሚኖር (ወንድ)፡፡

ሰታታ ቅ 1. ወጣ ገባነት የሌለው፡ ለጥ ያለ (ሜዳ)፡፡ 2. ገላላ፡ ዝርግ፡፡

ሰታቴ ስ ትልቅና ሰፊ የሆነ የሸክላ ድስት፡፡

ሰተት አለ ግ ያለችግር፡ ያለመሰናከል ወደ ውስጥ ገባ፡፡

*ሰተፊ

ተሳተፊ ግ የአንድ ስራ ተካፋይ ሆነ፡፡

የበኩሉን አስተዋፅኦ አደረገ፡ ድርሻውን

አበረከተ፡ ተጋራ፡፡

ተሳታፊ ቅ የአንድ ድርጊት ተካፋይ፡፡

ተሳትፎ ስ በአንድ ስራ የመተባበር ወይም የመሳተፍ ተግባር፡፡

አሳተፊ ግ በአንድ ስራ እንዲተባበር ወይም እንዲሳተፍ አደረገ፡፡

*ሰንሰለ

ሰንሰለት ስ እርስ በርስ ከተቆላለፉ ወይም ከተያያዙ ቀለቦቶች የተበጀ ለማሰራዎነት

የሚያገለግል የብረት ገመድ፡፡

ተሰናሰለ ግ እርስ በርስ ተቆላፈ፡ ተያያዘ፡ ተቆራኘ።

ሰነቀ ግ ለጉዞ ወይም ለመንገድ የሚሆን ምግብ እዘጋጀ።

ሰንቅ ስ ለጉዞ ወይም ለመንገድ የተዘጋጀ ምግብ ወይም የምግብ መግዣ ገንዘብ።

ሰንቅና ትጥቅ ስ ለዘመቻ የሚሆን ምግብ፡ ገንዘብ፡ የጦር መሳሪያ፡...

ተሰነቀ ግ ለጉዞ ፡ ለመንገድ ወይም ለዘመቻ የሚሆን ምግብ ተዘጋጀ።

ሰነቀረ ግ 1. ሻጠ፡ ሰካ። 2. ወሽመጥ ወይም ስርዋዕ አገባ። 3. ወተፈ፡ ውሻል አገባ።

ተሰነቀረ ግ 1. ተሻጠ፡ ተሰካ፡ ተተክለ። 2. ያለአግባብ ጣልቃ ገባ።

ሰነበተ ግ 1. ለብዙ ቀን ወይም ጊዜ ቆየ፡ ኖረ፡ ከረመ። 2. አዲሰነቱን፡ ትኩስነቱን አጣ (ለሙዘል፡ ለመጠጥ)።

መሰንበቻ ስ መቆያ (ቀለብ፡ ቦታ)። 2. ሰማኑን። መሰንበቻዬን እመጣለሁ።

ሰንበቲ (ሰምበቲ) (እ.ኤ.አ.ቤ) ስ ሰንበትን ምክንያት በማድረግ ምእመናን በየሳምንቱ፡ ጸቦ፡ ጠላ፡ ቆሎ ወደ ቤተክርስቲያን ይዘው ሄደው የሚጠኩሩት ዝክር።

ሰንበት ስ የሳምንት መጨረሻና እረፍት የሚደረግበት ሰባተኛ ቀን፡ አሁኑ።

ሰንብት ስ 1. ከሰራ መልቀቅ ወይም መባረር። 2. የመለያየት ስነ ስርአት ወይም የመለያያ ሰላምታ።

የሰንብት ደብዳቤ ስ አንድ ሰው አንድን መስሪያ ቤት ለቆ ሲሄድ ወይም ከመስሪያ ቤቱ ሲባረር የሚፃፍለት ደብዳቤ።

ተሰነባበተ ግ የመሰንበቻ፡ የመለያያ ቃል ተለዋወጠ።

ተሰናበተ ግ 1. ተባረረ፡ ተወገደ። 2. ደህና ሁኑ ተባብሎ ተለያየ። 3. ለቅሶ ደርሶ እግዚር ይጥህ ብሎ ሄደ። 4. (ዘይ.) ሞተ።

የመሰናበቻ ግብዣ ስ የመሸኛ ግብዣ።

አሰነበተ ግ አቆየ፡ አከረመ።

አሰናበተ ግ 1. አባረረ፡ አስወገደ(ከሰራ፡...)። 2. ሸኘ፡ እንዲሄድ አደረገ። 3. ለቅሶ የደረሱትን ሰዎች ሸኘ፡ ሰንብት ሰጠ።

ሰነበጠ ግ በጣ፡ ቆረጠ፡ ቀደደ፡ ሰነጠቀ፡ ከፈለ (ብርቱካን፡ ሎሚ፡ ወዘተ.)።

ሰንባጭ ቅ ትንሽ ቁራጭ፡ ክፋይ።

ተሰነበጠ ግ ተበጣ፡ ተቆረጠ፡ ተቀደደ፡ ተሰነጠቀ፡ ተከፈለ።

ሰነተረ ግ ሸነተረ፡ በጣ፡ ቀደደ።

ሰንትር ስ ሽንትር።

ሰነነ ግ 1. በጣም ቀጠነ (ለሰውነት)። 2. በጣም ላመ፡ ደቀቀ (እህል፡...)።

ሰናና ቅ 1. ቀጭን፡ ሰላላ፡ ቀጫጫ። 2. (ዘይ.) ሞኘ፡ ቂል፡ ፈባዛ።

*ሰነኘ

ሰንኘ ስ የግጥም አንድ መስመር።

ተሰናኘ ግ ተሰማማ፡ ተገጣጠመ (ሰንኘ)።

አሰናኘ ግ አጋጠመ፡ አስማማ (ለግጥም፡ ለዜማ)።

ሰነከለ ግ 1. ሰበረ(እግርን)። 2. አሰረ፡ ቀየደ፡ እንደልቡ እንዳይሄድ አደረገ።

ሰንካላ ቅ 1. እግሩ የተሰበረ፡ አንካላ። 2. (ዘይ.) ደካማ፡ ብቁ ያልሆነ።

ሰንኩል ዝ.ከ.

ተሰናከለ ግ ተጨናገለ፡ ተጨናገፈ፡ ተደናቀፈ፡ ተታገለ።

መሰናከል ስ 1. እንቅፋት። 2. (ዘይ.) አንድ ነገር በተሳካ ሁኔታ እንዳይሰራ የሚያደርግ ሁኔታ።

የመሰናከል ፋጫ ስ በየተወሰነ ርቀት ላይ የተደረፈፋና ከፍታ ያላቸውን እግዳሚ እንጨቶች በዝላይ ተሻግረው እያለፉ የሚያደርጉት የፋጫ ውድድር።

አሰናከለ ግ 1. ጠለፈ፡ እንቅፋት ሆነ። 2. አጨናገለ፡ አጨናገፈ፡ አደናቀፈ፡ አስተንገለ።

ሰነከለ ግ 1. በሰንዝር ለካ፡ መጠነ። 2. በበትር ወይም በእጅ ለመምታት ቃጣ። 3. (ዘይ.) ሰጠ (ሃሳብን)።

ሰንዝር ስ የአውራ ጣት ጫፍ እስከ መካከለኛ ጣት ጫፍ ድረስ ሲዘረጋ ያለው የርዝመት መጠን ወይም ልክ።

ሰንዝር የሚያህል አነስተኛ፡ ትንሽ።

ተሰነዘረ ግ ተሰጠ (ሃሳብ)።

ተሰናዘረ ግ ተላወሰ፡ ወዲያ ወዲህ ሄደ፡ ተንቀሳቀሰ።

መሰናዘሪያ ስ ወዲያ ወዲህ መላወሻ፡ መንቀሳቀሻ (ቦታ፡ ገንዘብ)።

ኢያሰናዝርም 1. ኢያላውስም፡ ኢያንቀሳቅስም። 2. ኢያወላዳም።

ሰነዘረ ግ ቆዳን ለመግፈፍ እንዲያመች ከጅራት እስከ ጉርፍ፡ ከቀኝ እግር ጫፍ እስከ ግራ እግር ጫፍ ቆዳውን በመስመር ሰነጠቀ።

ሰነደቀ ግ በአንድነት አሰረ፡ ሰበሰበ፡ አጠራቀመ (ነዶን)።

ሰንድቅ ቅ በአንድ ላይ የተሰበሰበ፡ የታሰረ

(ነድ)።

***ሰነድ**

ሰንዱ ት ዝግጽ።

ተሰናዳ ግ ተዘጋጀ።

መሰናዶ ለ ዝግጽት።

አሰናዳ ግ አዘጋጀ።

ሰነድ ለ ሰለ አንድ ጉዳይ መረጃዎችን የያዘ ዕውቅና፣ መዝገብ፣ ማሰረጃ።

ሰነገ ግ 1. በአፍንጫ ቀዳዳ ወደ ጎን ሽቦን ወይም ላባን እስገባ (በኩብት፣ በዶር)። 2. አጥብቆ፣ ወጥሮ ያዘ።

ሰናግ ለ በአፍንጫ ላይ የተሰከ ላባ፣ ሽቦ (በኩብት፣ በዶር)።

ተሰነገ ግ በሚያስጨንቅ ሁኔታ ውስጥ ገባ፣ ተያዘ።

ሰነገ (ሰነጋ) ግ በቃሪያ ውስጥ ያለን ፍሬ አውጥቶ ሽንኩርት፣ ጨውና የመሳሰሉትን ነገሮች ጨመረ።

ሰንግ ቃሪያ ለ ፍሬው ወጥቶ ሽንኩርት፣ ጨው፣...የገባበት ቃሪያ።

ተሰነገ(ተሰነጋ) ግ ፍሬው ከወጣለት በሂላ ሽንኩርት፣ ጨው፣...ገባበት (ቃሪያ)።

ሰነጋ ግ የፈረሰን፣ የበሬን፣ የበቅሎን፣ የወይፈንን፣...አባለ ዘር አኮላሽ፣ ቀጠቀጠ።

ሰንጋ ለ 1. የተቀለበ፣ የሰላ ድልብ በሬ። ት 2. የተኮላሽ፣ የተቀጠቀጠ (ኩብት)።

ሰንጋ ፈረሰ ለ የተቀለበ የግልቢያ ፈረሰ።

ሰንጋ መገን ለ 1. የግጥም አይነት፣ በተለይ ጀግኖችን ለማጥገስ አገማሪዎች በዜማ የሚደረጉት ግጥም። 2. የማሲንቆ ወይም የክሬር ቅኝት አይነት።

ሰነጋ "ሰነገ" ን ተመ.

ሰነጠረ ግ በቀጭኑ ሰንጥቆ አወጣ(ለእንጨት)።

ሰንጣሪ ት የተሰነጠረ፣ በቀጭኑ ተሰንጥቆ የወጣ (እንጨት፣...)።

ሰንጥር ሰንጣሪ።

ሰነጠቀ ግ 1. ከፈለ፣ አለያየ፣ ገመሰ። 2. እየጣሰ አለፈ። አውሮፕላኑ አየሩን ሰንጥቆ ሄደ። 3 ከፍተኛ ድምፅ፣ ጩታት እሰማ። ለሪታውን ሰነጠቀው። 4. መስመር አወጣ (የመንገድ)። አውራ ጎዳና በዚህ በኩል ሰንጥቆ አሰራለች ሰራ።

ሰንጣቃ ት ሰንጥቅ።

ሰንጣቂ ት ከአንድ ነገር ተሰንጥቆ የወጣ ክፋይ።

ሰንጥቅ ት መከፈል፣ መሰበር፣ መለያየት የጀመረ፣ የተሰነጠቀ፣ የነቃ (እቃ፣ግድግዳ፣...)።

ለ 2. እየተሰበረ፣ እየተሰነጠቀ፣ እየተከፋፈለ ላለ ነገር ላይ የሚታየው ክፍተት፣ ንቃቃት።

ሰንጥቅ አተረፈ የዋናውን ያህል አተረፈ።

ተሰነጠቀ ግ 1. ለመከፈል፣ ለመለያየት፣ ለመሰበር መንገድ አወጣ፣ መላቀቅ ጀመረ፣ ተገመሰ፣ ነቃ። 2. በሃይል ጮህ (በላቅ፣ በንግግር፣ በቀጣ)። 3.(ዘይ.) በጣም ዋሽ።

ተሰነጣጠቀ ግ ከውርጭ፣ ከድርቀት፣...የተነሳ ንቃቃት ወይም ሰንጥቅ አወጣ (ለምሳሌ ከንፈር፣...)።

ሰነፈ ግ 1.ደካማ ሆነ፣ ብርታት፣ ሃይል አጣ። 2. አንድን ነገር ከመሰራት፣ ከማድረግ ቸል አለ፣ ስራን ጠላ። 3. ደደበ፣ ትምህርት የማይገባው ሆነ።

ሰነፍ ት 1. አቅመቢስ፣ ደካማ፣ ቆራጥነት ያነሰው። 2. ቸልተኛ። 3. ስራ የማይወድ።

ሰነፍ መረቅ ለ ከጨው በስተቀር ቅቤና ቅመም ያልገባበት መረቅ።

ሰነፍ ምርት ለ ገለባው ከፍሬው ያልተለየ ወይም ያልጠራ ምርት።

ሰነፍ ቆሎ ለ አሰሩ ወይም ገለባው ሲያሹት በተላላ ከሚለቅ የገብስ አይነት የሚዘጋጅ ቆሎ።

ሰነፍ እርቅ ለ ዘላቂነት ወይም መሰረት የሌለውና በተላላ ሊፈርስ የሚችል እርቅ።

ሰንፍና ለ ስራ ጠልጎት፣ ቸልተኝነት።

ተሳነፈ ግ ሰነፈ፣ ተዘናጋ።

አሰነፈ ግ ቸል እንዲል አደረገ፣ አቦዘ።

አሳነፈ ዝ.ከ.

ሰነፈጠ ግ ሰረሰረ፣ ፈጀ፣ ለበለበ (አፍንጫን)።

ሰናፍጭ ለ ፍሬው እንደገመን ዘር ያለና አፍንጫን የሚለበልብ ወይም የሚሰነፍጥ ቅመም።

ሰነፍ "ሰነፈ" ስር ተመ.

ሰናና "ሰነነ" ስር ተመ.

ሰናድር ለ ጥንታዊ የሆነ የጠበንጃ አይነት።

ሰናጋ ለ ጨርሶ እንዳይለያይ በልጥ የታሰረ ሰባራ አጥሎ ጨው።

ሰናፊል ለ ጥንታዊ ሱሪ፣ ተነፋነፍ።

ሰናፍጭ "ሰነፈጠ" ስር ተመ.

ሰኔ ለ ከግንቦት ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አስረኛ ወር ስም።

ሰን ለ ከነሃስ ወይም ከመዳብ የተሰራ የእጅ መታጠቢያ፣ ኩስኩስት።

ሰንሰለት "ሰነሰለ" ስር ተመ.

ሰንሰል ለ እጅ-ብ ብሎ የሚበቅል የእፅዋት አይነት፣ ስሚዛ።

ሰንበሌጥ (ሰምበሌጥ) ስለሆነ ከዳን
የሚያገለግል ረዥም የሳር አይነት።

ሰንበር(ሰምበር) ስለ 1. በሚገኝ ነገር ላይ ከመተኛት ወይም በግርፌያ
የተነሳ በአካል ላይ የሚጋደም ምልክት።
መስመር። 2. በጨርቅ ወይም በሌላ ነገር ላይ
የሚደረግ የሰንበር ቅርፅ የያዘ መስመር። 3.
በአንስሳት ጨንፈ መገጣጠሚያ ላይ የሚገኝ እንደ
ደንደስ ያለ ወፍራምና ልሙጥ የሆነው ክፍል።

ሰንበቱ "ሰነበተ" ስር ተመ.

ሰንበት ዝ.ክ.

ሰንበላ [መሬት] ስለ በነሃሴ የሚወጣ ኮከብ።
በተወሃራ ኮከብ ቆጠራን ተመ.

ሰንተራ ስለ የወንጭና ድንጋይ አቃፊው ቆዳ።

ሰንካላ "ሰነከለ" ስር ተመ.

ሰንኬሎ (ሸንኬሎ) ስለ ባልፏ።

ሰንኬቶ ስለ ትንሽ ጣት ላይ የሚደረግ ቀለበት።

ሰንከፍ(ሸንከፍ) ስለ 1.ልባስ፣ ከረጢት (ለምሳሌ
ሰውነት ውስጥ የገባ ሙጂሊ የተሸፈነበት)። 2.
ያልተገረዘ የወንድ ብልት ሽፋን፣ ቆለፊት፣
ሽለፊት።

ሰንደል ስለ ሲያመሱት ጥፋ ሽታ ያለውና
በቀጭን ዘንግ መልክ የሚዘጋጅ የቤት ማጠኛ
እንጨት፤ ነድ።

ሰንደል ስለ የነጠላ ሜሚ አይነት፣ ሰንደል
ሜማም ይባላል።

ሰንደቅ ስለ የባንዲራ መስቀያ ዘንግ።

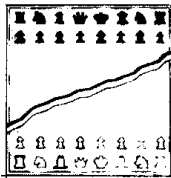
ሰንደቅ አላማ ስለ ባንዲራ።

የሰንደቅ አላማ መዝሙር ስለ ባንዲራ
ሲወጣና ሲወርድ የሚዘመር መዝሙር።

ሰንጋ "ሰነጋ" ስር ተመ.

ሰንጎ መገን ዝ.ክ.

ሰንጠረዥ ስለ 1. ልዩ ልዩ ጉዳዮችን በየመደቡ
ለመመዝገብ አግድምና ቁልቁል ተሰምሮበት
የሚዘጋጅ ወረቀት፤ ሰሌዳ። 2. ባለ አራት
ማእዘን የሆኑ ስድሳ አራት መደቦች ባሉት ዝርግ
የእንጨት፣የጥላስቲክ፣...
ሰሌዳ ላይ፡ ሁለት
ሰዎች እያንዳንዳቸው
በአስራ ስድስት
የመጫወቻ ቅርፆች
አማካይነት ለአወዋወቱ
በተወሰነው ህግ መሰረት
የሚጫወቱትና ስልትን
የሚጠይቅ ጨዋታ፤ ፔዝ።

ሰንጠረዥ

ሰንጢ(ሲንጢ) ስለ 1. ታጣፊ የሆነ አንስተኛ
ቢላዋ። 2. (ዘይ.) ሀ- ብልህ፣ ነገር አዋቂ፣ ለ-
(ስድብ) ነገረኛ።

ሰንግ ስለ ወለል ያለ ሰፊ ሜዳ።

*ሰጥ

ተሰጥ ግ ተባለ፡ ተሰየመ፡ ተጠራ።

አሰጥ ግ 1. አሰባለ፡ አሰጠራ፡ አሰየመ። 2.
አሰመጥ፡ አሰፈለገ። ምግብ አሰጥቶቻል።

ሰኞ ስለ በእሁድና በማክሰኞ መካከል ያለው ቀን
ሰው፡ ከእሁድ ጀምሮ ሲቆጠር የሳምንቱ
ሁለተኛው ቀን።

ሰካሊ "ሰለ" ስር ተመ.

ሰካልናክ (ሳሊክ) ስለ ለሰንበቱና ለማህበር
ከሚጋገሩት ሁለት ጸባዎች አንዱና ትንሹ
(ሰካልናክ የተባለው ፀሎት ከተወለደ በኋላ
ማህበርተኞቹ ብቻ የሚቃመሱት)።

ሰአት ስለ 1. ጊዜን በደቂቃ፡ በሰከንድ እየከፈለ
የሚያሳይ የጊዜ መቁጠሪያ መሳሪያ። 2. የስድሳ
ደቂቃዎች ርዝመት ያለው የጊዜ መጠን። 3.
ጊዜ። ብዙ ሰአት ፈጅ። 4- ቀትር፡ እኩል ቀን።
5. ወትት።

ሰአት አደረሰ የተወሰነው የምግብ ሰአት
እስኪደርስ ቆይቶ በላ (በም) ቀን። ቆይቶ ሰአት
አድርሰህ ትሄዳለህ።

ያለሰአት ያለወትቱ፡ ያለጊዜው።

ሰአት ማሰሪያ ስለ የእጅ ሰአትን እጅ ላይ
ለማሰር ከብረት ወይም ከቆዳ... የሚሰራ
ማሰሪያ።

ሰአት ቆጣሪ ስለ በእጅ፡ በጠረጴዛ ወይም
በግድግዳ ሰአት ላይ ከደቂቃ ቆጣሪው አንስ
ያለውና ሙሉ ሰአትን የሚጠቀመው አመልካች
ቀስት ወይም ዘንግ።

ሰአት እሳፊ ስለ ከተወሰነው ሰአት በኋላ
መዘዋወር ወይም መንቀሳቀስ የሚከለክልበት
የጊዜ ገደብ።

ሰአት እሳፊ ተነሳ የሰአት እሳፊ አዋጅ
ተሻረ፡ ቀረ።

ሰአት እሳፊ ታወጀ ከተወሰነ ሰአት በኋላ
መዘዋወር የሚከለክል የጊዜ ወይም የሰአት ገደብ
ህግ ወጣ።

ከሰአት [በሃላ] ተውግ. ከቀትር፡ ከእኩል ቀን
በኋላ።

ከሰአት በፊት ተውግ. ከቀትር፡ ከእኩል ቀን
በፊት።

ሰአታት (ሳታት) (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ስለ ካህናት
በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሌሊት በዚህ
የሚያደርሱት ፀሎት።

ሰአታት ቆመ የሰአታትን ፀሎት በዚህ

አደረሰ፡ ፀለየ፡፡

የሰኢታት መፅሃፍ ስ የሰኢታት ፀሎት መፅሃፍ፡፡

ተሲኢት (ተሲያት) ስ ቀትር፡፡

ሰከም

ሰከም ሰከም አለ ግ ጠደፍ ጠደፍ እያለ ሂደ፡፡

ሰከረ ግ በአልኮል መጠጥ፡ በእፅ፡... ምክንያት ስሜቱን፡ የሚሰራውን መቆጣጠር አቃተው፡፡

ሰካራም ቅ 1. አልኮል መጠጥ አዘውትሮ የሚጠጣ፡ ጠጪ፡፡ 2. አልኮል መጠጥ ጠጥቶ የሰከረ፡፡

ሰካር ስ የአልኮል መጠጥን ወይም ሌላ አስካሪ ነገርን በመውሰድ የሚፈጠር ራስን ያለመቆጣጠር ስሜት፡፡

ተሳካረ ግ 1. በአንድ ላይ በመሆንና አልኮል በመጠጣት ሁሉም ሰከረ፡፡ 2. ተምታታ፡ ተዘበራረቀ፡፡

አሰከረ ግ ስሜትን መቆጣጠር እንዲሳን አደረገ፡ ራስ አዞረ (መጠጥ፡ እፅ፡...)

አሰካሪ ቅ የሚያሰክር (መጠጥ)፡፡

አሳካረ ግ አዘበራረቀ፡ አምታታ፡፡

ሰከሰከ ግ 1. ተሰገብግቦ፡ ጠራርጎ በላ፡፡ 2. ሰረረ፡፡ 3. ሸቀሸቀ፡ አመቀ፡ ሰገሰገ፡፡

ሰከን ግ 1. ወረደ፡ ዘቀጠ፡ ራጋ (የቱና አተላ)፡፡ 2. ጨመተ፡ ራጋ አለ፡ አደብ ገዛ፡፡ 3. የተለመደ፡ የታወቀ ሆነ፡፡ የሰከን ቃል መጠቀም ያስፈልጋል፡፡

ሰካ ግ 1. ሻጠ፡ ተከለ፡ አገባ፡፡ 2. አጠለቀ፡፡

ሰኬት ስ የአላማ ወይም የድርጊት ክንዋኔ ዘጥፍ ሁኔታ እንደታቀደው መፈፀም፡፡

ሰኬታማ ቅ የተሳካ፡ ጥሩ ውጤት ያለው፡፡

ሰከ ቅ የሚሰካካ፡ የሚገጣጠም፡፡

ሰከ ሳህን ስ የሚገጣጠም ሳህን፡፡

ተሰካ ግ ተሻጠ፡ ተተክለ፡ ተሸገጠ፡፡

ተሰካካ ግ ተገጣጠመ፡፡

ተሳካ ግ ተሟላ፡ ተቃና፡ ተስተካክለ፡ በሚፈለገው መልክ ተከናወነ፡፡

አሳካ ግ 1. አቃና፡ አሟላ፡ በሚፈለገው መልክ እንዲከናወን አደረገ፡፡ 2. አቀናበረ፡ አስተካክለ (ለአረፍተ ነገር፡ ለንግግር)፡፡

ሰከና “ሸሆና” ን ተመ.

ሰከንድ (ሴከንድ) ስ የሰከት አነስተኛ ክፍል፡፡ አንድ ሰከንድ የደቂቃ አንድ ሰድሳኛ ነው፡፡

ሰከንድ ቆጣሪ ስ በእጅ፡ በጠረጴዛ ወይም

በግድግዳ ሰከት ላይ ከሙሉ ሰከት ቆጣሪው ረጅም የሆነውና የሰከንድን መጠን አመልካች የሆነው ቀጭን አመልካች ዘንግ፡፡

*ሰወለለ

ተንሰዋለለ ግ ተንቀዋለለ፡፡

አንሰዋለለ ግ አንቀዋለለ፡፡

ሰወረ ግ 1. ደበቀ፡ ጋረደ፡ ሽፈነ፡ ሸሸገ፡፡ 2. አይንን አወረ፡ ጋረደ፡፡

ሰዋራ ቅ ሸሸግ፡ ድብቅ (ቦታ)፡፡

ሰውር ቅ ሸሸግ፡ ድብቅ፡ የማይታይ፡፡

ሰውር ሰፊት ስ ክፍ እንዳይታይ ሆኖ የተሰፋ ሰፊት፡፡

ተሰወረ ግ 1. ተደበቀ፡ ተሸሸገ፡፡ 2. ታወረ፡፡

ሰዋ ግ 1. አረደ፡፡ 2. ሰጠ (ሀይወትን ለሃገር፡ ለሃይማኖት)፡፡ 3. አቀረበ፡ ሰጠ (መሰዋእትን ለአምላክ)፡፡

መስዋእት ስ 1. ለአምላክ የሚሰጥ፡ የሚቀርብ ስጦታ፡፡ 2. (ክር.) ስጋ ወደሙ፡፡

መስዋእት ሆነ ሀይወቱን አሳልፎ ሰጠ (ለአገሩ፡ ለአምነቱ)፡፡

መስዋእት አደረገ ሰዋ፡ መስዋእት አቀረበ፡፡

መስዋእት ከፈለ ለአላማው፡ ለእምነቱ መስዋእት ሆነ፡ ለሀይወቱ ሳይሳሳ ታገለ፡፡

ተሰዋ ግ ሀይወቱን አሳልፎ ሰጠ (ለሃገሩ፡ ለአላማው፡ ለሃይማኖቱ)፡፡

ሰዋራ “ሰወረ” ስር ተመ.

ሰዋሰው ስ የቃላት አመሰራረትና የአረፍተ ነገር አሰካክ ስርአት ወይም ሀግ፡፡ የሰዋሰው ስህተተኛን አርም፡፡

ሰው ስ 1. ማሰብና ማመዛዘን የሚችል፡ ሰብአዊ ፍጡር፡፡ 2. በሰሰተኛ መደብ የሚጠራ፡ ሌላ ግለሰብ፡፡ ሰው መግ/ሰው ነገረኝ/ ሰው እንዳይሰግ፡፡ 3. ዘመድ፡ አጋር፡...፡፡ ሰው በሰሌዳኝ ስራ አጥ ሆኖ ተረሀ፡፡

ሰው ሆነ ራሱን ቻለ፡ በረታ፡ አእምሮ ገዛ፡ ንበዝ ሆነ፡፡

ሰው ለየ 1. አወቀ፡ ሀገሩ ሰው ለይቷል፡፡ 2. አዳለ፡ ይህም ጥቅም ሆኖ ሰው ይለይበታል፡፡

ሰው አይሆንም 1. ከደረሰበት ሃዘን፡ ብስጭት፡ ጉዳት፡ መከራ፡... የተነሳ በጣም ይንዳል፡፡ 2. ለቁም ነገር፡ ለጥሩ ውጤት አይበቃም፡፡

ሰው አይደለም በጣም መጥፎ ሰው ነው፡፡

ሰው መሳይ በሸንጎ በሩቅ ለሚያውቀው ጥሩ ሰው መስሎ የሚታይ፡፡

ሰው ሰራሽ ቅ የተፈጥሮ ያልሆነና ሰው

የሰራው::

ሰው በላ /በሌ ት ጩኻ:: አረመኔ::

ሰው በሰው በሌላ ሰው እርዳታ::

ሰው ጤፉ ሰው የሚገት: ያለ እኔ ማን አለ የሚል::

ሰውዬ 1. አንድ ሰው:: ላንድ ሰውዬ ውጭ

ታላ:: 2. አንተ ሰው (ለጥሪ)::

የሰው የሌላ ግለሰብ:: መኪናው የኔ አይደለም:: የሰው ነው::

የሰው ልክ አያውቅም ሰውን ያለአግባብ ይደፍራል::

የሰው መጨረሻ ነው በጣም ጥሩ ሰው ነው::

የሰው ነጭ ታዋ ቁጥሩ የበዛ ሰው ታዋ: ወይም ተገኘ::

የሰው ሃይል ስ ሰራተኛ:: ለሰራው መፋጠን ተጨማሪ የሰው ሃይል ያስፈልጋል::

የሰው ልጅ ሰው የተባለ ፍጡር በጠቅላላ::

የሰው አይን ባየው ነገር ላይ ጉዳት: ጠንቅ የሚያደርስ ወይም የሚያስከትል አይን::

የሰው አይን በላው ሞተ ወይም ሌላ ጉዳት ደረሰበት (በቡዳ::... ምክንያት)::

የሰው አገር ሰው ባይተዋር: እንግዳ::

የሰው ዘር ሰው የተባለው ፍጡር ሁሉ::

ሰውነት ስ ገላ: እኩሳት(እኩሳት)እለንየሚተላለፍ

ሰውነቱ ላመ ከድካም የተነሳ ሰውነቱ

ደቀቀ: ዛለ::

ሰውነቱን ጠበቀ ለሰውነቱ እንክብካቤ ወይም ጥንቃቄ አደረገ::

ሰውኛ ስ ሰው ያልሆነውን ነገር እንደሰው በማናገር ወይም የሰው ባህርይ በመስጠት የሚነገር የዘይቤ መንገድ::

ሰውር [መሬት] ስ በሚያገዛ የሚወጣ የኮከብ አይነት: በተጨማሪ "ኮከብ ቆጠራ" ን ተመ.

ሰየ ግ ጎመጀ: ተመኘ::

ሰያቱ ት ስግብግብ: ሁሉ ነገር የሚያምረው::

ሰየመ ግ 1. ስም ሰጠ: ስም አወጣ:: 2.

አስቀመጠ: አዘጋጀ: አቀረበ::

ሰያሜ ስ 1. ስም: መጠሪያ:: 2. የመሰየም ስራ: አንድን ነገር ወይም ሃሳብ የሚወክል ቃል የመፍጠር ተግባር::

ሰያሜ ቃላት ስ ለውጭ ወይም ለአጻዲስ ዕንስ ሃሳቦች በሃገርኛ ቋንቋ መጠሪያ የመሰጠት ስርአት: ተግባር::

ተሰየመ ግ 1. ስም ወይም መጠሪያ ወጣለት:: 2. ተቀመጠ (ለስብሰባ: ለፍርድ::...):

*ሰየረ (*ሴረ)

ሴራ ስ አድማ: ዱለታ::

ሴራ ቆረጠ አድማ አደረገ: ዶለተ::

ሴራ ጠነሰሰ ተንኮል: ሴራ: አድማ ወጠነ ::

ሴረኛ ት አድመኛ: አድማ አቀነባባሪ::

አሴረ ግ አደመ: ዶለተ: ሴራ ጠነሰሰ::

ሰየፈ ግ 1. በነራዴ ወይም በሰይፍ መታ:

ቀነጠሰ: በጠሰ: 2. አጋደመ: በሰያፍ አደረገ::

ሰያፍ ት 1. አግድም: የጎንዮሽ የሆነ:: 2.

(ዘይ.) በማሰታከክ የተነገረ: ፊት ለፊት ያልሆነ (ለንግግር)::

ሰይፍ ስ በሁለት በኩል ስለት ያለው ቀጥ ያለና ከወደጫፉ ሾጣጣ የሆነ የጦር መሳሪያ::

ሰይፍ

ተሰየፈ ግ በሰይፍ ተመታ: ተቀላ: ተቆረጠ::

አሰየፈ ግ በሰይፍ ቅርፅ ወይም በሰላች ሆነ::

ሰያቱ "ሰየ" ስር ተመ.

ሰያፍ "ሰየፈ" ስር ተመ.

ሰይጣን ስ 1. ተግባሩ መጥፎ የሆነ: እርኩስ መንፈስ: ጋኔን::... 2. (ዘይ.) ክፉ: መጥፎ

(ሰው)::

ሰይጣኑ መጣ ተናደደ: ተቆጣ::

ሰይጣን አትሁንብኝ እንድናደድ:

እንድቆጣና መጥፎ ስራ እንድሰራ ምክንያት አትሁንብኝ::

ሰይጣን የለከፈው ክፉ: መጥፎ (ሰው)::

ሰይጣን ያጋለው/ያጋለበው ሰይጣን

የተጠናወተው: እኩይ ሰው::

የሰይጣን ቁራኛ ት ክፉ: መጥፎ::

የሰይጣን ቁራጭ ት ክፉ: መጥፎ:

አሳሳች: ሰይጣን የሆነ (ለሰው)::

የሰይጣን ዶሮ ስ ባህር ውስጥ ጠልቆ መቆየት የሚችልና ጠቃጠቆነት ያለው የአሞራ አይነት::

የሰይጣን ፈረስ ት ግልፍተኛ: ቁጡ: ጠብ ጫሪ::

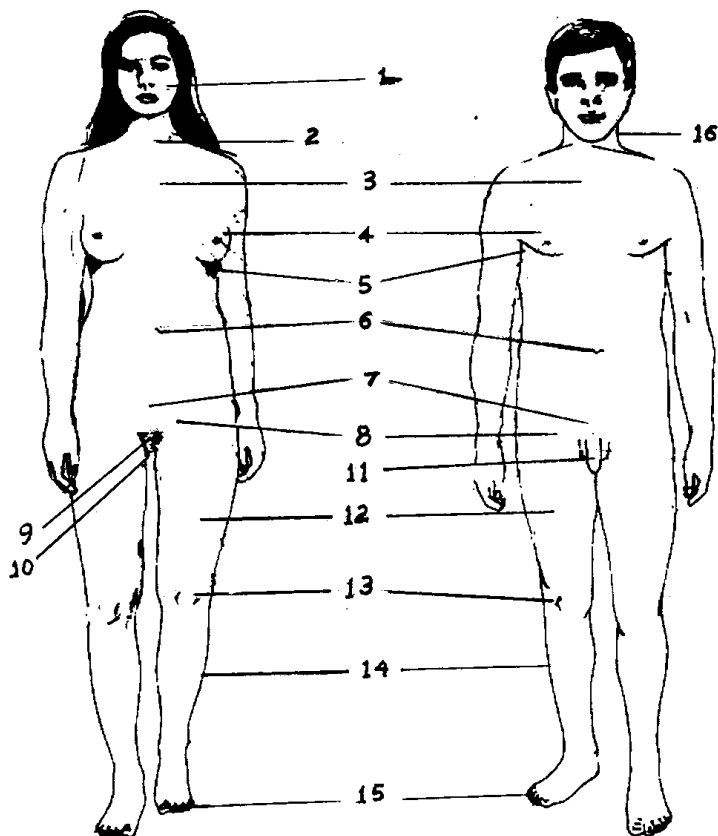
ሰይጣናም ት ተናዳጅ: ግልፍተኛ: ቁጡ::

ሰይፍ "ሰየፈ" ስር ተመ.

ሰደረ ግ ደረደረ: በረድፍ: በተራ አስቀመጠ::

ተሰደረ ግ ተደረደረ: በረድፍ: በተራ

ተቀመጠ::

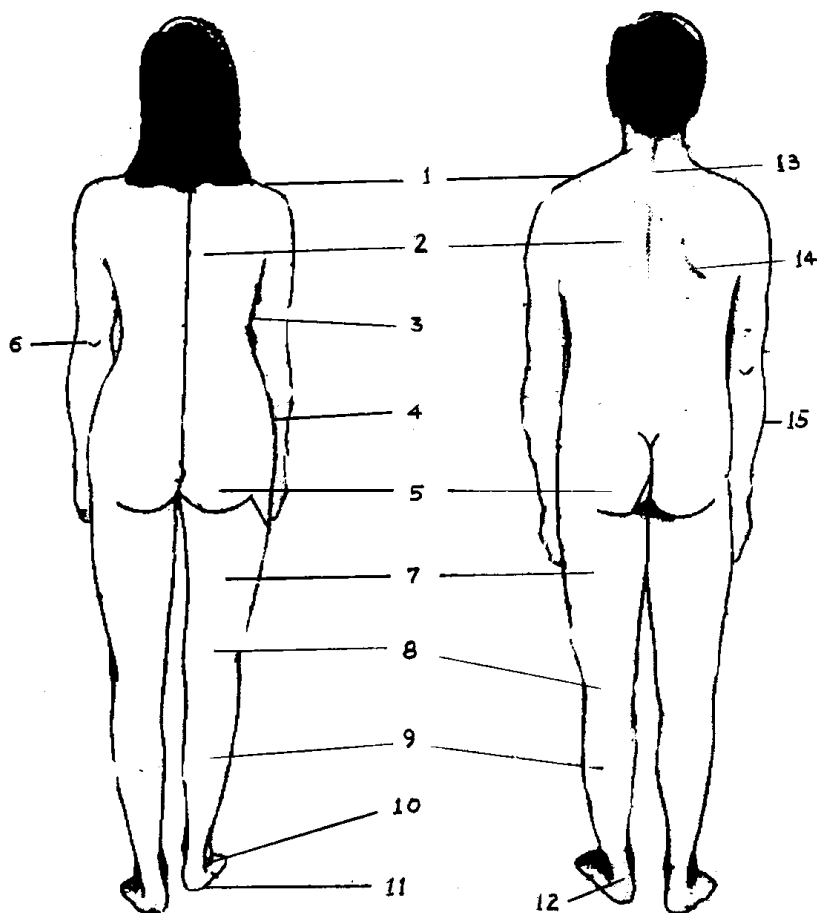

1. ራሽ
2. አሳት
3. ደረት
4. ሰጥ
5. ብሳት

6. አምብርት
7. በገር
8. ሙሃሂት
9. አምስ
10. ፍርንትት

11. ቁሳ
12. ጭን
13. ጉልበት
14. ቅልጥም
15. የአግር ጣት

16. አንገት

1. ትከሻ
2. ጆርባ
3. ሽንጥ
4. ጳሊ
5. ቂጥ

6. ክርን
7. ታፋ
8. ቋንቋ
9. ባት
10. ቁርባምቅማት

11. ተረከዝ
12. ካቲ
13. ማንቃ
14. ብራካ
15. ክንድ

ሰደርያ ስ ከከት ስር፡ ከሸሚዝ በላይ የሚለበስ
እጅጅና አንገትጌ የሌለው ልብስ።

ሰደቃ ስ 1. ገበታ፡ መሰብ። 2. የእስልምና
ሃይማኖት ተከታዮች ለድሆች የሚያበሉት
ተዝር።

ሰደበ ግ ዘለፈ፡ ወረፈ፡ አዋረደ፡ አረከሰ፡ ከፍ
ዝቅ አድርጎ ተናገረ።

ሰድብ ስ ዘለፋ፡ ለማዋረድ ወይም ለማከሰስ
የሚነገር መጥፎ ቃል።

ሰድብ ቀመሰ ተሰደበ።

በሰድብ ተለቀቀበት በጣም ሰደበው።

የሰድብ ናዳ አወረደበት።

ተሰደበ ግ ተዘለፈ፡ ተዋረደ።

ተሳደበ ግ አዋረደ፡ ዘለፈ።

ተሳዳቢ ቅ አዋራጅ፡ መሳደብ ልማዱ የሆነ።

አሰደበ ግ ለመዋረድ፡ ለመነቀፍ ምክንያት
ሆነ።

አሳዳቢ ቅ ለመሰደብ ምክንያት የሚሆን
(ተግባር፡ ጠባይ)።

ሰደደ ግ 1. ላከ። 2. አባረረ፡ አሰናበተ።
3. ለቀቀ፡ ፈታ። 4. ከተተ፡ አገባ። በበው ቀበላ
እንጨት ስደድበት እንዲሉ። 5. የሰደድ እሳትን
አቀጣጠለ ወይም ለከሰ።

ሰደድ እሳት ስ ሃይለኛ የሆነና ሜካ ውስጥ
ወይም ቁጥቋጠና ደረቅ ባር ባለበት የሚነሳ
እሳት፡ ቃጠሉ።

ሰደት ስ በመባረር፡ በፖለቲካ ወይም በሌላ
ችግር ምክንያት አገርን ለቆ መሄድ፡ ፍልሰት።

ሰደተኛ ስ አገሩን ያለፈቃዱ ለቆ በሌላ አገር
የሚኖር ሰው።

ሰድ ቅ 1. ልቅ፡ ያልተከፋፈለ፡ ሰፊ (ቤት)።
2. (ሰድብ) ባለጌ።

ሰድ ንባብ ስ ግጥም ያልሆነ ንባብ።

ሰድ አደግ ስ ባለጌ።

ተሰደደ ግ በፖለቲካ ወይም በሌላ ችግር
ምክንያት አገሩን ለቆ ሄደ።

ተሳደደ ግ ተባረረ።

አሳደደ ግ 1. እየተከታተለ አባረረ። 2.

ሰራዬ ብሎ አንድን ነገር ተከታተለ።

አሳዳጅ ቅ አንድን ነገር ከመወደዱ ወይም
ከመፈለጉ የተነሳ ሰራዬ ብሎ የሚከታተል።

ሰደፍ¹ ስ የጠመንጃ እግር፡ ሳት (ሰእሉን
ጠመንጃ ስር ተመ)።

ሰደፍ² ስ እንቁ ወይም ሉልን የምትወልድ
የባህር ፍጥረት።

ሰገለበ ግ ተሰገበገበ፡ ተጣደፈ፡ ቸኮለ (አንድን
ነገር ለማግኘት ወይም ለማድረግ)።

ሰግላባ ቅ ችኮል፡ ሰግብግብ።

ሰገረ ግ በአሜቶር እርምጃ እየፈጠነ በማይነቀንቅ
አካሄድ ሄደ፡ ፈሰሰ (ለበቅሎ፡ ለፈረሰ)።

ሰጋር ቅ ሲሄድ ወይም ሲራመድ ጋላቢውን
የማይነቀንቅ (ብዙውን ጊዜ ለበቅሎ)።

ሰገራ ስ (ነውር) አይነ ምድር።

ሰገራ ወጣ ተፀዳጃ።

ሰገሰገ ግ 1. ጠቀጠቀ፡ በከፍት ቦታ ሞላ፡ ሰካ።
2. ጠቀጠቀ፡ አጠጋጋ (የጨርቁን ጥለት ወይም
ማግ ለመቋቋት)። 3. በብዛት አሰገባ፡ ሞላ።

ሰገሰግ ቅ ጥቅጥቅ፡ በደንብ ተጠጋግቶ

የተሰራ።

ተሰገሰገ ግ 1. ተጠቀጠቀ፡ በከፍት ቦታ ገባ፡
ተሰካ። 2. በብዛት ገባ፡ ሞላ።

*ሰገበገበ

ሰግብግብ (ሰገብጋባ) ቅ ስስታም፡

ቅቅታም።

ተሰገበገበ ግ በጣም ጓጓ፡ ሰፍ አለ (ለምግብ
ወይም ለሌላ ነገር)።

አሰገበገበ ግ በጣም አጓጓ፡ አንሰፈሰፈ፡ ሰፍ
አደረገ። ምን ያስገበግብሃል? ቀስ ብለህ
ታገኘሃለህ።

ሰገባ ስ አይኑ፡ የሰይፍ ማህደር።

ሰገብጋባ “*ሰገበገበ” ስር “ሰግብግብ”ን
ተመ.

ሰገነት ስ 1. የፎቅ ቤት በረንዳ። 2. በአካባቢው
ካለት ነገሮች ሁሉ በጣም ከፍ ብሎ የተሰራ ቦታ
(ለመመልከቻ የሚሆን)። 3. ባለአንድ ፎቅ
የገጠር ቤት።

ሰገደ ግ 1. ተንበረከከ፡ አነሰሰ፡ ተደፋ
(ለአምላክ ፀሎት፡ ምስጋና ለማቅረብ)። 2.
ተሸነፈ፡ እጅ ሰጠ፡ የሌላውን የበላይነት አወቀ።
2. (ዘይ.) አጎበደደ።

ሰግደት ስ 1. ለአምላክ ክብርና ምስጋናን
ለማቅረብ፡ ይቅርታን ለመጠየቅ እየፀለዩ
የሚያደርጉት የማጎንበስ፡ የመንበርከክ ስርአት።
2. በክርስትና ሃይማኖት መሰረት በሀማማት
ውስጥ በተለይም የሰቅለት እለት እየሰገዱ
የሚያከናውኑት የፀሎት ስርአት።

አሰገደ ግ ሰጥ ለጥ አድርጎ ገዛ።

*ሰገደደ

ሰግዳዳ ቅ 1. ደባቃ፡ ሰዋራ (ቦታ)። 2.

ጎንባሳ፡ ጎበጥ ያለ። 3. ረባ።

ሰግደድ አለ ግ 1. ረባዳ ሆነ። 2. ጎንበስ፡
ጎበጥ አለ።

በጎድ ስ ከወይራ ጋራ ተመሳሳይነት ያለው የዛፍ አይነት።

በጎገ ግ ቀጭንና ረዥም ሆነ (አንገቱ)።

በጋጋ ት አንገተ ረዥም።

በግግ አለ ግ በጣም ቀጥኖ ረዘመ (አንገቱ)።

በግግ አደረገ ግ መዘዘ። አስረዘመ (አንገቱን)።

አሰገገ ግ አንገቱን መዘዘ። አስረዘመ።

በገጠ ግ 1. ሸለመ። ቀመቀመ። አስጌጠ። ዘመዘመ። 2. አጠቆረ። ቋጠረ። አስከፋ (ፊትን)።

በገጥ ስ ዝምዝማት። ጌጥ። ቅምቅማት።

ሸልማት። ንቅሳት (የዛባ። የቅል።...)።

ተሰገጠ ግ ተዘመዘመ። ተቀመቀመ። ተሸለመ።

በገጥ (ሰጎጥ) ስ መሬት ውስጥ የተተከለና ለመንቀል የሚያስችግር ድንጋይ። የዛፍ ስር።...

በገጥ "ሰገጠ" ስር ተመ.

በጋ ግ ፊራ። መጥፎ ነገር ይደርሳል ብሎ ጠረጠረ። ተጨነቀ።

በጉ ት ብዙ ጊዜ አንዳች መጥፎ አደጋ። ክፉ ነገር።... ይደርሳል ብሎ የሚፈራ።

በጋት ስ ፍርሃት። ጥርጣሬ።

አሰጋ ግ አስፈራ። አስጨነቀ።

አሰጊ ት አደገኛ። አስፈራ።

በጋር "ሰገረ" ስር ተመ.

በጋጋ "ሰገገ" ስር ተመ.

በግላባ "ሰገለበ" ስር ተመ.

በግዳዳ "ሰገደደ" ስር ተመ.

በጎን ስ አንገቱና እግሮቹ ረገጥኛም። አካሉም ግዙፍ የሆነና የሚይበር በአፍሪቃ የሚገኝ የአለዋፍ አይነት (በእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

በጎደ ግ 1. መታ። ጠበቀ። 2. አጎደጎደ። በረጎደ። 3. አበጀ (ጋሻን)።

በጎጥ "ሰገጥ" ን ተመ.

በጠ ግ 1. አደለ። አተበለ። 2. ቸረ። ለገለ። አገሌ ለተቸገረ ይሰጣል። 3. ሸለመ። በቋሚነት አስረከተ። 4. ተመቸ። ጥሩ ሆነ። ቆመቱ ለቅርማት ያለ ጨዋታ የሰጠ ነው። 5. ከፈለ። በሰውጡ ሌላ እንዲወስድ አደረገ። ለመልሃፋ አስር ብር ብሰጠው አያዋጣኝም አለ። 6. አስገኘ። ፀሃይ ብርሃን ተሰጣለቸ። 7. መስዋእት አደረገ። መስዋእትነት ከፈለ። ለላላግው ሆውቱን ሰጠ። 8. አዋለ። ለመስዋእትነት አዘጋጀ። ሀይውቱን ለመልካም ተግባር የሰጠ ነው። 9. አስረከበ። ደብዳቤውን ዛሬ ሰጠሁት። 10. እንዲደርሰው አደረገ። መልእክቱን ሰጠው። 11. ነገሩን አሳወቀ። ገለፀ። እንዲያውቅ አደረገ። መልሰ ሰጠ። 12. አሳየ። ገለፀ። ነገረ። ምልክት ሰጠ።

13. እንዲያገኝ አደረገ። ስልጣን ሰጠ።

እስጥ አገባ ስ 1. የቀድሞ ጊዜ የመግት ወይም የክርክር መንገድ። 2. አስፈላጊ ያልሆነ መግት። ጭቅጭቅ።

ስጥ ት ቸር። ለጋስ። ደግ።

ስጦታ ስ 1.ገፀ በረከት። 2. ችሎታ።

ስጭ ት 1. ቸር። ለጋስ። 2. አዳይ። አከፋፋይ (በክርታ ጨዋታ)።

ተሰጠ ግ 1. ታደለ። 2. ተበረከተ። 3. እንዲደርስ ተደረገ። ተነገረ። ምስጋና ተሰጠው።

ተሰጥኦ ስ 1.ልዩ ችሎታ። 2. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) በቤተ ክርስቲያን ህዝቡ ከዲያቆንና ከቁስ እየተቀበለ የሚያዘመው የቅዱስ ዜማ። ፀሎት።

ስጦመ "ሰመጠ" ን ተመ.

ስጦሰጠ ግ 1. ደበደበ። ገረፈ። መታ። ወቀጠ። 2. በሃይል ጣለ። ወረደ። ዝናቡ ትናንት ሲሰጠሰጠው አደራ። 3. በብዛት ፃፈ።

*ሰጠጠ

ሲጠጥ አለ ግ በር ሲከፈትና ሲዘጋ ማጠፊያዎች የሚያስመቱን አይነት ድምፅ አሰማ።

ሲጠጥ አደረገ ዝ.ከ.

ተሰሲያጠጠ ግ ሲጠጥ የሚል አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።

አንሲያጠጠ ግ ሲጠጥ የሚል ድምፅ አሰማ።

*ሰጣ

ስጥ ስ ፀሃይ እንዲመታው የተዘረረ ወይም የተዘረጋ አህል።

ተሰጣ ግ ፀሃይ ላይ ተዘረረ ወይም ተዘረጋ (አህል። ልብስ።...)።

አሰጣ ግ ለፀሃይ ሰጠ። ዘረረ። ዘረጋ (አህልን። ልብስን።...)።

ማስጫ ስ 1. አህልን ፀሃይ ላይ ለማሰጣት የሚያገለግል እንደሰፊድ። ኪሻ።... ያለ እቃ። 2. ልብስ የሚሰጣበት ገመድ። ሽቦ።...

አሰጣጣ ግ ስጡን አገለግላለሁ።

ስጥ

ስጥ ለጥ አለ ግ ተሸቆጥቁጠ። እሺ። አሜን ብሏ። ተገዛ። ተዳደረ።

ስጥ "ሰጠ" ስር ተመ.

ስጥር ስ ቀጭን የጎድን አጥንት።

ስጭ "ሰጠ" ስር ተመ.

በፊር ግ 1. ለካ። መጠነ (መጠኑን ለማወቅ)። 2. በተለያዩ መስፈርያዎች እየለካ። እየመጠነ ሰጠ። 3. ከአፍ እስከገደፋ ጢም አድርጎ ሞላ። ከሚገባው በላይ ጨመረ። ቀዳ።...

በሰፈረው ቁና ተሰፈረ ለፈፀመው ክፉ ሰራ ዋጋውን አገኘ፡፡ ተከፈለ፡፡

መስፈሪያ ስ መለኪያ፡፡ መመዘኛ እቃ (እንደ ቁና፡ ሰሃን፡ ሜትር፡ ...ያለ)፡፡

መስፈርት ስ መግላት ያለበት አስፈላጊ ነጥብ፡፡ መለኪያ፡፡ እዚህ መስሪያ ቤት ለመቀጠር የምታገኛቸው መስፈርቶች አሉ፡፡

ስፍር ፡ 1. የተለካ፡ የተመጠነ፡ ስ 2. ልክ፡ መጠን፡፡

ስፍር ቁጥር የለውም እጅግ በጣም ብዙ ነው፡፡

ተሰፈረ ግ 1. ተለካ፡ ተመጠነ፡ 2. ተቀበለ (የቀላቢ እህልን)፡፡

ሰፈረ ግ 1. መኖሪያ ቦታ ያዘ፡ ሄሪ ሆነ፡ 2-አረፈ፡ ተቀመጠ፡ 3. ቆጥ ላይ ወጣ፡ ማደሪያውን ያዘ (ዶሮ)፡፡ 4. ተፃፈ፡ ተመዘገበ፡፡

ሰፈረበት 1. ለመምታት፡ ለመደብደብ ያዘው፡ ጣለው፡ እላይ ላይ ወጣ፡ 2. ያዘው፡ አደረበት፡፡ ጋደን ሰፈረበት፡፡

ሰፈራ ስ ቀድሞ ከነበሩበት መኖሪያ ተነስቶ ሌላ ቦታ የመኖር ድርጊት፡፡

ሰፈራ ጣቢያ ስ ከሌላ ቦታ የመጡ ሰዎች እየሰሩ እንዲኖሩበት የተዘጋጀ ቦታ፡፡

ሰፈራተኛ ስ የአንድ አካባቢ መንደር ኗሪ (ሆዝብ)፡፡

ሰፋሪ ፡ ቀድሞ የነበረበትን መኖሪያ ሰቆ በሰፈራ ሌላ መኖሪያ ቦታ ይዞ የሚቀመጥ፡፡

ሰፈር ስ 1. በጉዞ ላይ ያሉ ሰዎች ወይም ወታደሮች ጊዜያዊ መኖሪያ፡፡ 2. የመኖሪያ አካባቢ፡፡

ሰፍራ ስ ቦታ፡፡

ሰፍራ ያዘ 1. ቦታ አጣበበ፡፡ 2. መቀመጫ ቦታ አገኘቶ ተቀመጠ፡፡

ተሳፈረ ግ መኪና፡፡ አውሮፕላን፡፡ መርከብ ላይ ወጣ (ለጉዞ)፡፡

ተሳፋሪ ስ ተጓዥ፡ መንገደኛ (በመጓጓዣ)፡፡

አሰፈረ ግ 1. ቦታ አስያዘ፡ የመኖሪያ ቦታ፡፡ ከላይ ሰጠ፡፡ 2. ፃፈ፡ መዘገበ፡፡

አሳፈረ ግ 1. ለማጓጓዝ ጫን (አውሮፕላን፡ መርከብ፡...)፡፡ 2. ተሳፋሪን፡ መንገደኛን ሽኘ (መኪና፡ ባቡር፡... ውስጥ እስከሚገባ)፡፡

*ሰፈሰፈ

ሰፍሳፋ ፡ 1. ገብጋባ፡፡ 2. አለመጠን ችሎታ፡፡ ጉጉ፡፡

ሰፍሰፍ አለ ግ 1. በጣም ተንገበገበ፡፡ 2. ተንዘፈዘፈ፡ ተንቀጠቀጠ፡፡ 3. ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ፡፡ 4. ተሰቃየ፡፡

ተንሰፈሰፈ ግ 1. ተንገበገበ፡፡ ጓጓ፡፡ 2. ተንዘፈዘፈ፡ ተንቀጠቀጠ፡ ተርገበገበ፡፡ 3. ተንሰቀሰቀ፡ ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ፡፡ 4. የሰቃይ፡ የሀመም ስሜት ክፉኛ ተሰማው፡፡

አሰፈሰፈ ግ አቆበቆበ፡ ተዘጋጀ፡፡ በጉጉት ጠበቀ፡፡

አንሰፈሰፈ ግ 1. አንዘፈዘፈ፡ አንቀጠቀጠ፡፡ 2. አንገበገበ፡፡

ሰፊነ ግ መላ፡ ከጻር እስከ ጻር ሆነ፡፡ ፀጥታ ሰፈነ፡፡

አሰፊነ ግ ከጻር እስከ ጻር እንዲሆን አደረገ፡፡ መላ፡ በሃገሪቱ ሰላምን አሰፈነ፡፡

ሰፊፈ ግ ከፈላሽ ነገር ላይ ከላይ ሆኖ ሳይሰጥም ተገኘ ወይም ታየ፡፡

ሰፊፍ ስ የማር አሰር፡ ምጣጭ፡ የጠጅ ገፈት (ሰም የሚሆን)፡፡

ሰፊፍ የለውም እንከን፡ ነውር፡ ክፉት የለውም፡፡

ተንሳፈፈ ግ 1. ከላይ ሆነ፡፡ ዋኘ፡፡ ከፈላሽ ነገር ላይ ሆኖ ሳይሰጥም ከላይ ቀረ ወይም ታየ፡፡ 2. አንጥበበ፡፡ በአየር ላይ በረረ፡፡ 3. የነበረበት መስሪያ ቤት የመዋቅር ለውጥ በማድረጉና በአዲሱ መዋቅርም ባለመታቀፉ ከሰራ ተወገደ፡፡

ተንሳፈረ ቀረ ከማንኛውም ወገን ሳይሆን ቀረ፡፡

አሰፈፈ ግ ሰፈፈ፡፡ ተንሳፈፈ፡፡

አንሳፈፈ ግ 1. አሰፈፈ፡፡ በላይ አደረገ፡፡ ሳይሰጥም ቀረ፡፡ 2. በአየር ላይ አበረረ፡፡

ሰፊ “ሰፋ” ስር ተመ.

ሰፋ ስ ቀጥና መለል ብሎ የሚበቅል፡፡ ለዘንግ የሚሆን የእፅዋት አይነት፡፡ ጠቢ፡ ለማያም ይባላል፡፡

ሰፋ ግ 1. በመርፈና በከር አያያዝ፡፡ ጠቀሙ፡፡ ዘመዘመ፡፡ ወሰወሰ (ለምሳሌ ልብስን)፡፡ 2. አዘጋጀ፡፡ አበጀ፡፡ ሰራ (ሰፊድን፡ ጫማን፡ ...በመርፈና በከር፡ በሰንደዶ፡... በማያያዝ)፡፡ 3. ወጋ፡፡ ሰነገ፡፡ አሰጨነቀ፡፡ ቀሰፈ፡፡ ውጋት ሰፍቶ ያዘኛ፡፡

ሰፊታ ስ የመሰብገንና የሌላውንም የሰፊት ስራ በደንብ የምታውቅ ባለሙያ፡፡

ሰፊት ስ 1. የመሰፋት ስራ ወይም ሙያ፡፡ 2. ልብስ፡ ጫማ ወዘተ. በመርፈና በከር የተያያዘበት ቦታ፡፡ 3. እንደመሰብጠ፡፡ ሙጻይ፡፡ ሰፊድ የመሰለውና ብዙውን ጊዜ ከሰንደዶ፡፡ ከአከርማ፡፡ ከግራምግ የሚዘጋጅ የቤት እቃ፡፡

የሰፊት መኪና ስ ጨርቃ ጨርቅን፡፡ ቆጻን፡፡ ሸራን፡፡... ለመሰፋት የሚያገለግል ዘመናዊ መሳሪያ፡፡

አባቶ 7 በላኩ እንዲሳተፉት አደረገ (ልብሰን)።
 ሰፋ 7 1. በጎን ወይም በወርድ ወይም ዙሪያውን መጠኑ ወመረፈ፣ አደገ፣ ሰፊ ሆነ፣ ተለቀ። 2. ከላክ በላይ ሆነ፣ ተለጠጠ (ለልብስ፣ ለጫማ፣...)። 3. ተንበረቀቀ (ቀዳዳው፣ ክፍተቱ፣ አቶ)። 4. ወመረፈ፣ አደገ፣ ከፍ አለ። እውቀቱ ሰፋ / ድርጅቱ ሰፋ።

ሰፊ (ብ.ቁ. ሰፋፊ) ት 1. የተንጣለለ፣ ዙሪያው፣ ወርዱ ወይም ጎኑ ሰፋት ያለው። 2. ከላክ በላይ የሆነ (ልብስ፣ ጫማ ፣...)። 3. በርታታ፣ ቀዳዳው፣ ክፍተቱ፣ አቶ የሰፋ። 4. ጥልቅ፣ ብዙ፣ ከፍ ያለ፣ ትልቅ። ስለመሃግብተ ቃላት አሰራር ሰፊ እውቀት አለው።

ሰፊው ህዝብ በ ብዙሃኑ ህዝብ።

ሰፋት ስ 1. ወርድ ወይም ጎን። ሚዳው ሰፋት እንጂ ቁመት ያለውም። 2. አንድ ነገር በቁመቱና በጎኑ በአጠቃላይ የሚደረግ፣ የሚጠቀልለው ቦታ። 3. ብዛት፣ ጥልቀት።

[የ]ሰፊት እቃ ስ እንደ ሰፊድ፣ መሰብ፣... ያለ ከሰንደዱ፣ ከአከርማ፣ከግራምግ የሚሰራ የቤት እቃ (ስእሉን በሚቀጥለው ገፅ ተመ)።

ተሰፋፋ 7 1. ተንበረቀ፣ ተመቻችቶ፣ ብዙ ቦታ ይዞ ተቀመጠ፣ ተደላደለ። 2. አደገ፣ ተጠናከረ፣ ተደራጀ። ኢንፍሰትሪ በሃገሪቱ ተሰፋፍቷል። 3. ተሃመተ፣ ተራባ፣ ተዳረሰ፣ ተሰራጨ። በሽታ ተሰፋፋ።

ተሰፋፊ ት የራሱን ክልልና ድንበር አልፎ ግዛትን የግስፋፋት እቅድ ወይም ፖሊሲ ያለው።

አሰፋ 7 1. በጎን ወይም በወርድ ወይም ዙሪያውን መጠኑን ወመረፈ፣ አሳደገ፣ አተለቀ። 2. ከላክ በላይ አደረገ፣ ለጠጠ (ለልብስ፣ ለጫማ፣...)። 3. አምቦረቀቀ። 4. ወመረፈ፣ አሳደገ፣ከፍ አደረገ (ለእውቀት፣ ለድርጅት፣...)። 5. የእንጀራ ሊጥን በምጣዳ ላይ አፈሰሰ፣ አዞረ።

አሰፋፋ 7 1. አሳደገ፣ ከፍ አደረገ። የንግድ ድርጅቱን አሰፋፋ። 2. አብራራ፣ ተነተነ። 3. አሃመተ፣ አራባ። ወሬውን አሰፋፋ/ በሽታን አሰፋፋ።

ሰፋራ “ሰፈራ” ስር ተመ.

ሰፋድል ስ በማህፀን ውስጥ ሽል የሚቀመጥበት ስለ የሆነ ከረጢት፣ ክርታስም ይባላል።

ሰፊድ ስ ከአከርማ፣ ከሰንደዱና ከግራምግ የሚሰራና ለእህል ግጠራያና ግንፈኝ እንዲሁም ከምጣዳ ላይ ለእንጀራ ግውጫ የሚያገለግል ሰፊት (ስእሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ)።

ሰፊድ እግር ት ውስጥ እግሩ ጠፍጣፋ የሆነ (ሰው)።

ሰፍሳፋ “*ሰፈሰፈ” ስር ተመ.

ሰፍነግ ስ 1. ውሃን በውስጡ መቋጠር የሚችልና

በባህር ውስጥ የሚገኝ እንደ ስፖንጅ ያለ የእዕዋት አይነት። 2. ስፖንጅ።

ሱ የ”ሰ” ፊደል ካላብ ዘር።

ሱልጣን ስ በእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች ዘንድ ሃይማኖታዊ ስልጣን ያለው ሹም ወይም ለሹሙ የሚሰጠው የማእረግ ስም።

ሱረት ስ በጉንጭ የሚያዝ ወይም በአፍንጫ የሚሸተት የትምህህ ዱቄት።

ሱራ ስ እያንዳንዱን እግር ለየብቻ እንዲሸፍን ሆኖ የተዘጋጀ ከወገብ እስከ ቁርጭምጭሚት ወይም እስከ ጉልበት የሚደርስ ልብስ (ስእሉን ልብስ ስር ተመ)።

ሱሰ ስ 1. አንዴ ከተለመደ በሂሳ በየጊዜው ውል የሚል ወይም የሚያሰኝ እንደትምባህ፣ ቡና የመሳሰሉት ነገሮች ልማድ፣ አመል፣ አምሮት። 2. (ዘይ.) ልማድ፣ አመል፣ ፍትር (አንድን ነገር የማድረግ)።

ሱሰኛ ት ሱስ ያለበት፣ ሱስ የያዘው።

ሱቅ ስ ልዩ ልዩ ሽተጣሽቀጦች ወይም እቃዎች የሚሸጠበት ቤት፣ መደብር።

ሱቅ በደረቴ ስ ሽቀጣ ሽቀጦችን በሻግ ወይም በእነሱተኛ ሳጥን እየያዘ በመዘዋወር የሚሸጥ እነሱተኛ ነጋዴ።

ሱባኤ ስ 1. ለተወሰነ ጊዜ ከሰው ተለይቶ የሚደረግ ያም፣ ፀሎት፣ ስግደት፣ ቀኖና። 2. (ቤ.ክህ.) የሰባት ቀን ጊዜ።

ሱባኤ ገባ/ያዘ 1. ለተወሰነ ጊዜ ከሰው ተለይቶ ያምና ፀሎት፣ ስግደት አደረገ፣ ቀኖና ያዘ። 2. ከሰው ተለይቶ ተቀመጠ፣ ተደበቀ።

ሱቲ ስ ዝንጉርጉርና መናኛ የጨርቅ አይነት።

ሱጉ “ሰግ” ን ተመ.

ሱፋጭ ስ ስለት ያለው ድንጋይ፣ ሻር።

ሱፍ¹ ስ በሜ አበባ ያለውና ፍሬው የመሳሰለ ዘይት የሚወጣው ሰብል። ከዚህ ሰብል የሚገኘው ነጭ ፍሬም ሱፍ ይባላል።

የሱፍ ውሃ ስ ከተወቀጠና ከተቀቀለ የሱፍ ፍሬ የሚዘጋጅ፣ ለመጠገነትና ለግባያነት የሚያገለግል ፈሳሽ።

ሱፍ ስ ከበገ ፀጉር የሚሰራ ጨርት።

ሲ የ”ሰ” ፊደል ሳላብ ዘር።

ሲ - “ሰ-” ን ተመ.

ሲሊንደር ስ ጥላሳ ቅርፅ ያለውና ቡታጋዝ፣ አክሲዮን...የሚጥላበት ከብረት የተሰራ እቃ።

ሲላ ስ ጫውትን፣ ርግቦችን፣ ወፎችን እየጠለፈ የሚበላ የጭላሬት አይነት፣ አዋራ። (ስእሉን አዋራ ስር ተመ)።

ሲል

1. ሙሉ
2. ወገፊት
3. ሙዳይ
4. ሙሉ ወርት
5. ቃጢ

6. ለግት
7. ቁና
8. ለገልግል
9. ለርቦ
10. ሰራድ

ሲል አለ ገ ታንቆ፡ ተንጠልጥሎ፡ ተሰቅሎ ሞተ፡፡

ሲሚንቶ (ሰሚንቶ) ስ ከኖራና ከሸክላ አፈር በፋብሪካ ውስጥ ተዘጋጅቶ የሚወጣና ለገንባታ ስራ የሚያገለግል ዱቄት፡፡

ሲምፎኒ ስ በተለያዩ ብዙ የሙዚቃ መሳሪያዎች የሚቀነባበርና 3 ወይም 4 ክፍሎች የሚኖሩት የሙዚቃ ድርሰት፡፡

ሲሪንጅ (ሲሪንጋ) ስ ተቦ የሚመስልና ጫፋ ሹል የሆነ፡ በውስጡ ፈሳሽ መድሃኒትን ለመያዝና በደም ስር ለማስተላለፍ የሚያገለግል የህክምና መሳሪያ፡፡

ሲሪንጅ

ሲራራ

ሲራራ ነጋዴ ስ የተለያዩ ሸቀጣ ሸቀጦችን በአጋሰስ፡... ጭና ከሃገር ወደ ሃገር እየሄደ የሚነገድ (ነጋዴ)፡፡

ሲራክ² ት ብልህ፡ አዋቂ፡፡

ሲራክ² ስ በወረቀትና በብራና ገፅ ላይ ፅሁፍ የሚያርፍበት ቦታ ወይም መስመር፡፡

ሲር ስ ከተለፋ ቆዳ በቀጭት ተቀዶ የሚወጣ የኮርቻ፡ የሰልቻ ወይም ሌላ የቆዳ እቃ መስፈያ ወይም ከበሬ ማጅራት ላይ የሚወጣ ጅማት፡፡

ሲርሲርታ ስ 1. ሲር ሲር የሚል ድምፅ፡፡ 2. ከሳል ወይም ከቆዳ የጉሮሮ ህመም የተነሳ የሚመጣ ሲር ሲር የሚል የአተነፋፈስ ሁኔታ፡፡

ሲሳይ ስ 1. ምግብና መጠጥ፡ ሃብት የመሳሰለው ጠቀሜታ ያለው ነገር፡፡ 2. ጥፋ እድል፡፡

ሲስተር ስ ሲት ነርሶች የሚጠሩበት ሙያን የሚያመለክት ስም፡፡

ሲሶ ት ከሶስት አንድ እጅ ወይም አንድ ሶስተኛ፡፡

ሲሶ አራሽ ስ ከተገኘው ምርት ከሶስት አንድ እጅ ለመስጠት በመዋዋል የሌላን ሰው መሬት የሚያርስ ገበሬ፡፡

ሲቃ ስ ከመድጥና ከመድከም፡ ከንዴት፡... የተነሳ የሚመጣ እንቅ እንቅ የሚያደርግ አተነፋፈስ፡፡

ሲቃ ያዘው ከመድጥ፡ ከመድከም፡ ከእልህ፡... የተነሳ ትንፋሹ እንቅ እንቅ አለ፡፡

ሲቢጣ ት በጣም ቀጭንና አጭር የሆነ፡ ለአይን የማይሞላ (ሰው)፡፡

ሲባሳ ስ 1. ቀጭንና ጠንካራ ገመድ፡፡ 2. (ዘይ.) ቀጭንና መጣጣ የሆነ (ሰው)፡፡

ሲኒ (ሰኒ) ስ ለሱና፡ ለሻይ፡... መጠጫ የሚያገለግል የሸክላ እቃ፡፡

ሲኒ ማስቀመጫ ስ ሲኒን በላዩ ላይ ለማስቀመጥ ከሲኒው ጋር አብሮ የሚዘጋጅ ሰሃን መሰል እቃ፡፡

ሲኒማ ስ በፊልም ተቀርቦ በፕሮጀክተር አማካይነት በአሊትሪክ ሃይል እየተንፀባረቀ በነጭ ሰሌዳ ላይ የሚታይ የማንኛውም ነገር የሚንቀሳቀስ ምስል፡፡

ሲኒማ ቤት ስ ህዝብ እየተሰበሰበ ገንዘብ ከፍሎ ሲኒማ እንዲመለከትበት የተዘጋጀ አዳራሽ፡ ፊልም ቤትም ይባላል፡፡

ሲናር ስ ከገብስ ጋር የሚበቅልና ገብስ የሚመስል አረም፡፡

ሲኖዶስ ስ 1. ጳጳሳትና ካህናት ስለቤተክርስቲያን አገልግሎት፡ ሀገሩ ስርአት ለመወያየትና ውሳኔ ለመስጠት የሚያደርጉት ስብሰባ ወይም ጉባኤ፡፡ ውሳኔውም ሲኖዶስ ይባላል፡፡ 2. እስከ መካከለኛው ዘመን የተደረጉትን የሲኖዶስ ውሳኔዎች ይዞ የሚገኝ መፅሃፍ፡፡

ሲአል ስ 1. ከቶ የሰሩ ሰዎች እስከ እለተምፅላት ይኖሩበታል የሚባል የሰቃይና የመከራ ቦታ፡፡ 2. (ዘይ.) አስፈሪ፡ አስጨናቂ፡ መጥፎ ጨለማ፡... የሆነ፡፡

ሲካካ [ዶር] ስ እንቁላል የምትጥልና የምታስካካ ዶር፡፡

ሲውሲዋ ስ ከፍ ያለ የዶር ጫፍት፡፡

ሲጋራ(ሲጅራ) ስ በሰስ ወረቀት ተጠቅሎ የሚጨስ ደረቅ ትምባህ፡፡

ሲጋራ ያጨሳል/ ይጠጣል ሲጋራን በእሳት በመለከስ ጨሱን ይምጋል፡፡

ሲጋራ መተርከሻ ስ የሲጋራን አመድ ለማራገፍና ቁራጭን ለመጣያ እንዲሆን ተብሎ የተዘጋጀ እቃ፡፡

ሲጢጥ አለ ገ “ሰጠጠ” ስር ተመ.

ሲጥ

ሲጥ አለ ገ 1. አይጥ እንደምታሰማው ያለ ጭሃት አሰማ፡፡ 2. ሞተ፡፡

ሲጥ

ሳ የ “ሰ” ፊደል ራብእ ዘር፡፡

ሳ “ሰ” ን ተመ.

-ሳ “ሰ” ን ተመ.

ሳህን (ሰሃን) ስ ከሸክላ ወይም ከቆርቆሮ ወይም ከፕላስቲክና ከመሳሰሉት የሚሰራ የምግብ ማቅረቢያ እቃ፡፡

ሳለ ገ የአንድን ነገር መልክ፡ ቅርፅ ወይም አንድን አይነት ሃሳብ በሰእል አሳየ፡ ምስሉን በወረቀት፡ በሽራ፡ በግድግዳ፡ ወዘተ. ላይ ቀረፅ፡ አስፈሪ፡ ነደ፡፡

ሰአሊ ስ የሰእል ባለሙያ፡፡

በአል ስለላይን እንዲታይ ተደርጎ በወረቀት፥ በሽራ፥ በግድግዳ ወዘተ. ላይ በእርሳስ፥ በብሩሽ፥ በብረር...የተሰራ፥ የተነደፈ ወይም ከጠጣር ነገር የተቀረፀ የአንድ ነገር ወይም ሃሳብ፥ መልክ፥ ቅርፅ፥ ምስል።

በአል ሰራ በአልን በወረቀት፥ በሽራ፥... ላይ ነደፈ፥ ሳለ።

በአል አንሳ አንድን መልክ፥ ፎቶግራፍ፥... አስመስሎ ነደፈ፥ ሳለ።

በአል የመሰለች እጅግ ቆንጆ፥ መልክ መልካም (ሴት)።

ሳለ ግ ሞረደ፥ አሸለ፥ አተባ፥ ስለት አወጣ። መሳል ስለመሳያ፥ ለመሞረጃና ለስለት ግጥም የሚያገለግል ሽካራ ድንጋይ፤ ለሆቱ።

ስል ቅ የተሳለ፥ የተሞረደ፥ ስለት ያለው። ስለት ስ 1. የቢላዋ፥ የጎራዴ፥... አፍ ወይም የሚቆርጠው ወገን። 2. እንደቢላዋና ሰንጠ የመሳሰለ ለመቆረጥ የሚያገለግል መሳሪያ።

ስለት አወጣ 1. ስል አደረገ፥ አተባ፥ ሞረደ። 2. ስል ሆነ፥ ተባ።

ስለታም ቅ ስለት ያለው፥ በቀላሉ መቆረጥ የሚችል (ቢላዋ፥ ሰንጠ፥...)።

ሳለ ግ ከጉንፋን ወይም ከሌላ ሁኔታ የተነሳ ከጉርፎ አየርን በሃይልና በተደጋጋሚነት እስወጣ፤ አሁ አሁ አለ።

ሳል ስ ከጉንፋን ወይም ከሌላ በሽታ የተነሳ ትክ ትክ የሚያደርግ፥ አሁ አሁ የሚያሰኝ ሀመም።

ሳል ተከለበት ሳል ፈጠረበት፥ ሳል ያዘው። አሳለ ግ ትክትክ አደረገ፥ አሁ አሁ አሰኝ፤ ሳለ። ጽንፋኑ በጣም አሳለው።

*ሳለ በአለት(ስለት) ስ ይህን ካደረከልኝ ይህን አደርገልሃለሁ በማለት ለአምላክ፥ ለመላእክት፥... የሚቀርብ ልመና፥ ብፅሕት።

ስለቱ ደረሰ የለመነው፥ የጠየቀው ተሟላለት። የስለት ልጅ በብፅሕት፥ በልመና፥ በስለት የተወለደ ልጅ።

ተሳለ ግ ይህን ካደረከልኝ ይህን አደርገልሃለሁ በማለት ለአምላክ፥ ለመላእክት፥... ልመና፥ ብፅሕት አቀረበ።

ሳለ (ካለ) ሳለ አይሰጥ (ካለ አይሰጥ) ስ ስጋውን ከላይ ላይ እንደ ልብ ለመጋጥ የማያመች የአከርካሪ አጥንት።

ሳላ ስ ቀጥ ብሎ የረዘመና የሾለ ባለከርካሪት

ቀንድ ያለው ሳረበል የጽር እንሰላ (በአልን የጽር እንሰላ ስር ተመ.)።

ሳላይሽ ስ በፋብሪካ የተመረተ የማግ አይነት።

ሳሌ ስ ከጋን አነስ ከእንስራ ተለቅ የሚል የሽክላ እቃ።

ሳል “ሳለ” ስር ተመ.

ሳልሳ ስ በቀርቆሮ የታሸገ የቲግቲም ድልህ።

ሳልሳዊ “ሰለሰ” ስር “ሳልሳይ”ን ተመ.

ሳልሳይ “ሰለሰ” ስር ተመ.

ሳልሰ ዝ.ከ.

ሳልሰት “ሰለሰ” ስር “ሰልሰት” ን ተመ.

ሳልሰትና “ሰለሰ” ስር ተመ.

ሳሌን ስ በዘመናዊ ቤት ውስጥ ለእንግዳ መቀበያ የተሰራ ክፍል።

ሳመ ግ ፍቅርን፥ ናፍቆትን፥ አክብሮትን፥ በላምታን ለመግለፅ ወይም ለመግፀን የሌላን አካል በከንፈሩ ነካ፥ ጨመመ።

ሳሙና ግ 1. ከሞራና ከልዩ ልዩ ንጥረ ነገሮች የሚሰራ፥ ቆሻሻን ለማስለቀቅ የሚረዳ አረፋ የሚወጣው የገላ፥ የልብስና የሌላም እቃ ግጠቢያ። ቅ 2. ፈገግ ያለ (የበቅሎ መልክ)። 3. (ዘይ.) ሞላጫ፥ አታላይ።

ሳሙና መታ ሳሙና ቀባ፥ በሳሙና ፈገፈገ።

ሳማ ስ ቅጠሉ የሚለበልብ ጥቃትን እሾህ ያለበትና በአንዳንድ አካባቢ እየተቀላለ የሚበላ የእፅዋት አይነት።

ሳምቡሳ “ሳንቡሳ” ን ተመ.

ሳምባ “ሳንባ” ን ተመ.

ሳምንት ስ 1. የሰባት ተከታታይ ቀናት ጊዜ። 2. ከሰኞ ጀምሮ እስከ እሁድ የሰባት ቀናት ጊዜ። 3. ስምንተኛ ቀን።

ሳምንታዊ ቅ በየሳምንቱ የሚደረግ፥ የሚወጣ፥....

ሳር ስ ለከብት ግጦሽና ለቤት ከጻጸ፥ ለጉዝጓዝ፥... የሚውል እንደ እንግጫ፥ ሰርዶ፥ መጃና ሰንበሊጥ የመሳሰለው ሁሉ።

ሳረበል ቅ ሳር የሚበላ (እንሰላ)።

ሳርቅጠሉ ሁሉም ነገር፥ ሁሉም ሰው።

ሳር ቤት ስ ብዙውን ጊዜ ግርግጽ ወጥቦ ሆኖ የሚሰራ ጣሪያው በሳር የሚከደን ጎጆ።

ሳርያን ስ የኮት ቅድና አሰፋፍ አይነት።

ሳሳ ግ 1. ስስ ሆነ፥ ቀጠነ። 2. ተራራቀ (የዘር አዘር ወይም የሰብሏ እበቃቀል)። 3. በመነቃቀል፥ በግሰት፥ ለመመለጥ ደረሰ (ፀጉር)።

ስስ ፡ 1. ውፍረት የሌለውን ደንዳና ያልሆነ፡ ተጭን፡ 2. የተራራቀ (የቡቃያ አበቃቀል)፡፡

አሳሳ ፡ 1. ስስ አደረገ፡፡ 2. አራራቀ (ዝርትን)፡፡ 3. ፈለቀቀ + ጥጥፍሬውን በማውጣት አሳሳለሰ (ጥጥን)፡፡

ሳሳ ፡ 1. ሰሰተ + ተሰገበገበ፡፡ 2. አዘነ + ራራ፡፡

ስሱ ፡ 1. ንፋግ + ስግብግብ + ስበታም፡፡ 2. አዛኝ + ሩህሩህ፡፡

ስስት ስ ንፍገት፡፡

ስበታም ፡ ንፋግ + ቀብቃባ፡፡

አሳሳ ፡ 1. አፃፃ፡ አስጎመጀ፡፡ 2. አሳዘነ፡፡

ሳቀ ፡ 1. ፊቱን ፈገግ በማድረግና ድምፅ በማሰማት ደስታውን ገለፀ + ፈነደቀ + ተንክተከተ፡፡

መሳቂያ ፡ ግሊጥ + ግላገጫ + ማቆፊያ፡፡

ሳቂታ ፡ ሳት የሚያበዛ + ደስተኛ፡፡

ሳቅ ስፈገግ በማለት + በመንከትከት + ...የሚገለፅ የደስታ + የመገረም + ...ሰሜት፡፡

በሳቅ ፈረሰ በጣም ሳቀ + ተንክተከተ፡፡

ሳቄ መጣ ሊያስቀኝ ደረሰ፡፡

በሳቅ ፈነዳ በጣም ሳቀ + ተንክተከተ፡፡

ተሳቀብት በተናገረው + ባደረገው ነገር አድማሠ ወይም ተመልካቹ መደሰቱን መገረሙን በመሳት ገለፀለት፡፡

ተሳቀብት ተፈዘበት + ተሳጠበት፡፡

አሳቅ ፡ 1. ሳት ፈጠረ + አንከተከተ፡፡ 2. (የምፀት አነጋገር) አስገረመ + አስደነቀ፡፡

አስቂኝ ፡ 1. የሚያስቅ + የሚያንከተከት + ሳት የሚያስመጣ፡፡ 2. ባልተኛ + ቀልደኛ፡፡

አሳሳቅ ፡ 1. አጫወተ + አዘናና፡፡ 2. አዋዛ + አታለለ፡፡

ሳበ ፡ 1. ጎተተ + ወደራሱ አስጠጋ፡፡ 2. እየጎተተ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ አንጓዘ፡፡ 3. ስሜትን ያዘ + አማረ + ማረከ፡፡ 4. መጠጠ + ማገ፡፡ 5. ጠራ + አመጣ (ስደጣንን)፡፡ 6. ወጠረ + ገተረ፡፡

መሳቢያ ስ 1. እንደከመዲና + ጠረጴዛ + ቍጥጥን በመሳሰሉ እቃዎች ላይ የሚገጠም + እየተሳበ የሚወጣና እየተገፋ የሚገባ እጅታ ያለው የእቃ ግስቀመጫ ኪስ፡፡ 2. ለአረቄ ጣውጫ የሚያገለግል በገመድ የተጠቀለለ ቀርቀሃ፡፡

ሳቢር ስ (ሰዋ) አኳሃንን ወይም አደራረገን የሚገልፅ ቃላት፡፡ አግፍ፡ አካሄድ + አያያዝ + ... የመሳሰሉት ቃላት ትርፅ ባቢ ዘር ይባላል፡፡

ሳቢያ ስ 1. ሰበብ + መነኝ ምክንያት፡፡ ለእሱ ሳቢያ ማ፡፡ 2. ዋናው አረቄ ከወጣ በኋላ ዳግመኛ የሚወጣው የአረቄ ትራራ፡፡ 3. የከረምቱን ጊዜ ረዘም አድርጎ በተወጣሪ

የሚዘንብ ዝናብ፡፡ *ዘንድር ሳቢያ ዝናብ አለ፡፡*

ስበት ስ 1. አንድን አካል ከላይ ወደታች የሚያመጣ + የሚስብ ሃይል፡፡ 2. ማግኔትነት ያለው ነገር ወይም አካል + ብረትን ወይም ሌላ አካልን የመንተት ወይም የመሳብ ሃይል፡፡

ተሳበ ፡ 1. ቀስ እያለ እየተጎተተ ተንዘ + ተጠጋ፡፡ 2. ተማረከ + ሰሜቱ ተያዘ፡፡ 3. እየተወጠረ እንደ ፕላስቲክ ተለጠጠ፡፡ 4. እየተጎተተ ወይም እየተንሰራፋ ሄደ + ረዘመ (የሃረገነት ፀባይ ያለው እንደ ዱባ፡ ቅል ያለ ተክል)፡፡

ተሳቢ ስ 1. የተሻጋሪ ግስ ድርጊት የሚያርፍበት ወይም የሚፈፀምበት ስም ወይም ተውላጠ ስም፡፡ "ተማረው" "መፅሃፉን አነበበ" በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ "መፅሃፍ" ተሳቢ ነው፡፡ 2. በመኪና ሂሳ የሚቀጠል የእቃ ማንጓገጥ + ተጎታች፡፡

ተሳሳቢ ፡ 1. በዝምድና፡ በወዳጅነት + ...ተጠራራ + ተገናኘ፡፡ ተደጋገፈ፡፡

ሳቢሳ ስ ብዙ እየሆነ ከከብት ጋር ወንዝ ላርፍ ውሃማ በሆነ ቦታ ላይ የሚሰማራ + መልኩ ነጭ፡ ቅልጥጦ ዘለግ ያለ አሞራ (ስእሱን አሞራ ስር ተመራ)፡፡

ሳቢያ "ሳበ" ስር ተመራ፡፡

ሳብእ ስ እንደ "ሆ" + "ሎ"፡ "ሞ" + ... ያሉና ከአድስ ዘር ቀጥሎ የሚገኙ ሰባተኞቹ የፈደሳት ወይም መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክት፡፡

ሳት ፡ 1. አላማውን፡ ሊላማውን ሳይመታ፡ ሳያገኝ ቀረ፡፡ 2. ረሳ + ዘነጋ፡፡ 3. (ዘይ.) ከአርጅና + ከህመም የተነሳ ሽንትን፡ አይነ ምድርን መቆጣጠር አልቸል አለ፡፡ 4. ትክክለኛ አትጣጫውን + መንገዱን + ቦታውን + አድራሻውን አጣ፡፡ 5. ሃጢአት ሰራ፡፡ 6. አእምሮውን + ራሱን + ...መቆጣጠር + ግወት + መግዛት + ... ተሳነው፡፡ በደረሰበት ለደጋ ሀሊናውን ሳተ፡፡

ስህተት ስ 1. ትክክለኛ ያልሆነ ስራ + መልስ፡ ነገር + ...፡፡ 2. ጥፋት + እንክን፡፡

ስህተቱን አረመ የተሳሳተውን አስተካከለ፡፡

ስህተት ስራ ተሳሳተ፡፡

ስህተተኛ ፡ 1. ትክክለኛ ያልሆነ፡፡ 2. ጥፋተኛ + ሃጢአተኛ + በደለኛ፡፡

ተሳተ ፡ 1. ተረሳ + ተዘነጋ፡፡ 2. ታለፈ + ተዘለለ፡፡

ተሳተሳ ፡ 1. ትክክለኛ ያልሆነ መልስ ስጦ ወይም ትክክለኛ ያልሆነ ስራ ሰራ፡፡ 2. ትክክለኛ አድራሻውን አጣ፡፡ 3. ተሳክረ + ተፋለሰ + ተዛፈ፡፡ 4. ስህተተኛ ሆነ፡፡ 5. ሃጢአት + በደል + ጥፋት ሰራ፡፡

አሳተ ፡ 1. ሃጢአት እንዲሰራ አደረገ፡፡

አሳቻ ት 1. የሚያሳስት፣ አደናጋሪ (አቅጣጫ፣ ቦታ፣ መንገድ፣...)። 2. አይን የማይገባ፣ ለአይን የማይመስል። 3. ሰዋራ፣ ድብቅ (ቦታ)።

አሳሳት ፡ 1. ለህተት እንዲሰራ አደረገ፣ ገፋፋ፣ አደፋፈረ። 2. አዛባ፣ አሳከረ። 3. አደናገረ፣ አጭበረበረ፣ አወናበደ። 4. ሃጢአት፣ ስህተት፣ በደል አሰራ ወይም እንዲሰራ አደረገ።

አሳሳች ፡ 1. የሚያሳስት፣ ሃጢአት፣ ክፉ ነገር እንዲሰራ የሚገፋፋ። 2. ትክክለኛ ያልሆነ ነገር እንዲሰራ የሚያደርግ፣ የሚገፋፋ። 3. ውስብስብ፣ ተመሳሳይ የሆነና ለመረዳት፣ አንዱን ከአንዱ ለመለየት፣ ለማስታወስ ወይም በትክክል ለመስራት የሚያስችገር፣ የሚያደናግር። ስ 4. የንጉሥ ልብስ ወይም የመሽራ ልብስ የሚመስል በመልበስ ከንጉሱ ወይም ከመሽራው ጎን በመቆም ትክክለኛው እንዳይታወቅ የሚያደናግር ሰው።

ሳተሳይት ስ 1. በመራትና ሌሎች ፕላኔቶች ዙሪያ የሚሸከርከር፣ ተፈጥሯዊ አካል። ወረቃ በመባልም ይታወቃል። 2. በመራትና በህዋ ውስጥ በሚገኙ አካላት ዙሪያ የሚሸከርከር፣ ለመገናኛ፣ ለምርምርና ለልዩ ልዩ አገልግሎት የሚውል ሰው ራሱን አካል።

ሳተርን ስ ከፀሃይ ጀምሮ ሲቆጠር በርቀት ስድስተኛ ተራ ላይ የሚገኝና በዙሪያው ቀለበቶች ያሉት፣ በፀሃይ ዙሪያ የሚሸከርከሩት ፕላኔቶች አንዱ (በተወማሪ ፕላኔትን ተመ.)።

ሳተነ ፡ ፡ ፈጠነ፣ ተንቀጥቶ። ሳተና(ሳታና) ፡ ፈጣን፣ ቀልጣፋ፣ ከተር፤ ቀነታ፣ ማ።

ሳታት "ሰላት" ስር "ሰላታት" ን ተመ.

ሳታና "ሳተነ" ስር "ሳተና" ን ተመ.

ሳንሱር ስ ዕሁሮች፣ ፊልሞች፣ ሙዚቃዎች፣... ለህዝብ ከመቅረባቸው በፊት በፖለቲካና በሞራል በኩል የሚያስከትሉት ችግር እንዳለ የሚደረግ ምርምራ፣ ቁጥጥር፣ ቁጥጥሩን የሚያደርገው ክፍልም ሳንሱር ይባላል።

ሳንሳ (ወሳንሳ) ስ 1. ለሁለት ወይም ከዚያ በላይ በአንድነት ሆነው በአጣና ወይም በቃሪዛ የሚሸከሙት ሽኩም። 2. ለአንድ ሰው የሚከብድን ነገር (ህመምተኛን፣ ራሳን፣...) ለሁለት ለማንሳትና በትክክ ለማንጓዝ የሚያስችል መሸከሚያ እንደሆነ ቃሪዛ።

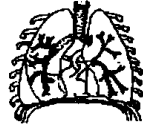
ሳንቃ ስ ለመዝናኛ ለወላል ወይም ለሌላ የእንወልቅ ስራ እንዲሆን ከትልቅ ዛፍ በስሱ እየተሰነጠቀ ወይም እየተጠረበና እየተላገ የሚወጣ እንደሆነ።

ሳንቃ ስ ከብር፣ ከወርቅ፣... የሚሰራና በደረት በኩል የሚሆን የለምድ ወይም የካባ ማያያዣ።

ሳንቡሳ (ሳምቡሳ) ስ የፋርና ጹቂት ሲጥ

ተዳመጠ ከበለለ በሃላ በውስጡ ብዙውን ጊዜ የበለለ ምስር ወይም ስጋ እየተደረገና በሰሰት ማእዘን እየተጠቀለለ በዚያት ተጠብቦ የሚዘጋጅ ምግብ።

ሳንባ (ሳምባ) ስ በሰውና በእንስሳት ደረት ውስጥ የሚገኝ፣ አየር ለመሳብና ለማስወጣት የሚረዳ የመተንፈሻ አካል።

ሳንባ (ሳምባ)

ሳንባ ቀለም ስ የሳንባን መልክ የሚመስል ቀለም።

ሳንባ ነቀርሳ ስ ሳንባን የሚያቆስል ተላላፊ በሽታ።

ሳንባ አቃፊ ስ ሳንባን አቅፎ የሚይዝ የሰውነት ውስጣዊ አካል።

ሳንቲ ሜትር "ሴንቲ ሜትር" ን ተመ.

ሳንቲም ስ 1. በጥቅል ወይም በዝርዝር የሚገኝ የብር ክፍልፋይ (መቶ ሳንቲም አንድ ብር ይሆናል)። 2. ገንዘብ። ሳንቲም የለንም።

ሳንቲም የለውም ምንም ገንዘብ የለውም።

ሳንካ (ሳንክ) ስ ጥፋት፣ እንክን።

ሳንዱቅ (ሰንዱቅ) ስ የልብስ፣ የእቃ ማስተመዳ ሳጥን።

ሳንድዊች ስ ጸቦ ከሁለት ቦታ ላይ ተሰንጥቆ የተጠበሰ ስጋ ወይም እንቁላል ወይም ልዩ ልዩ አትክልቶች በውስጡ ተወምረውበት የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

ሳንጃ ስ በጠመንጃ ጫፍ ላይ የሚሰካና ጫፉ ሹል የሆነ ስለታም ውብ።

ሳካ ስ እንክን፣ ጉድለት፣ ነውር፤ ሳንካ፣ ሳንክ።

ሳክሰሮን እፋ አካባቢ ባለች ቀውን ተውላብላቢ ብረት ለማካይነት ለሚፈጠረው ድምፅ ልዩ ልዩ ቃና ለመስጠት የሚያስችሉ ቁልፎች ያሉት በትንፋሽ የሚሰራ የሙዚቃ መሳሪያ (በእሉን ሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሳይንሰ ስ 1. ገድፈ ሃሳቦች፣ ህጎች፣ መላምቶች፣... ተወባባሪ በሆነ መንገድ በምክንያታዊነት እየተረጋገጡ ስለ ተፈጥሮና ስለ ህብረተሰብ ጥናት የሚደረግበትና የሚከማችበት የእውቀት ዘርፍ። 2. ስለተፈጥሮ ማስተዋልና ሙከራ የሚደረግበት የትምህርት፣ የእውቀት፣ የምርምር መስክ።

ሳይንሳዊ ትክክለኛ የሆነ፣ በሙከራ፣

በማስተዋል፡በምክንያታዊነት የተደገፈ የአጠናንና የምርምር መንገድን የተከተለ፡፡

ኢሳይያስ ት ሳይንሳዊ የሆነ መንገድን ያልተከተለ፡፡

ሳይኮሎጂ ስ ስለ አእምሮ ሁኔታና ጠባይ የሚያጠና የትምህርት ዘርፍ፡ ስነ አእምሮ፡ ስነ ልቦና፡፡

ሳዱሳ ስ 1. በገጠር አካባቢ ልጃገረዶች መሃል ራሳቸው ላይ በከቡ የሚሳውቅ አለጫው፡፡ 2. ላለማግባቷ ምልክት እንዲሆን መሃል ራሷ ላይ ፀጉሯን በከቡ የተሳወች ልጃገረድ፡፡ 3. ልጃገረድ፡፡

ሳድስ ስ እንደ ሀ፡ ል፡ ም፡ ... ያሉ በሃምስና በሳብሊ መካከል የሚገኙ ስድስተኛዎቹ የፊደላት ዘሮች መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክት፡፡

ሳገ ግ ሻጠ፡ ሰካ፡፡

ሳጋ ስ ክፍተት ባላቸው በግድግዳ እንወቶች መካከል የሚሰካ ወይም የሚሻጥ አጠር ያለ እንወት፡፡... 2. ለቤት ግድግዳ የሚሆን ፍልጥ፡፡ **ተሳገ** ግ ተሻጠ፡ ተሰካ፡፡

ሳጠራ ስ 1. ከሸንቦቹ ወይም ከቀርከሃ የሚሰራ ምንጣፍ፡ አቴና፡፡ 2. ከሸንቦቹ ወይም ከቀርከሃ የሚሰራ እንደ ወንበር፡ ጠረጴካ፡ ሌማት፡... ያለ እቃ፡፡

ሳጥን ስ 1. ከእንወት ወይም ከብረት ወይም ከሌላ ነገር የተበጀና ብዙውን ጊዜ አራት ማእዘንን ያለው የልብስ፡ የእቃ፡... ማስቀመጫ፡ ሳንዱት፡፡ 2. በሳጥን መልክ ወይም ቅርፅ የተዘጋጀ ሌላ ማንኛውም ነገር፡፡ 3. በውስጡ እንዲገኝበት፡ ለተለያዩ ጥያቄዎች መልስ እንዲሰጥበት ወይም ምልክት እንዲደረግበት በወረቀት ላይ የተዘጋጀና በአራት ማ እ ዘ ን የተከበበ ወይም የታጠረ ክፍት ቦታ (□)፡፡

ሳፊ ት 1. ሙሉ፡ ያልገደለ፡፡ 2. ያልተበረዘ፡ ያልተቀላቀለ፡፡

ሳፊ ወተት ስ ከሻይ ወይም ከቡና ጋር ያልተደባለቀ ንፁህ የፈላ ወተት፡፡

ሳፋ ስ ለልብስ ማጠቢያ የሚያገለግል ሰፊና ጎድጓዳ የሆነ የቆርቆሮ ሳህን፡፡

ሴ የ “ሰ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ሴል ስ ህይወት ባላቸው አካላት ውስጥ የሚገኝ፡ ከህይወት ክፍልፋዮች ውስጥ የመጨረሻው ትንሹ ክፍል የሆነና ያለ ማጉያ መነፅር የማይታይ ሀዋስ፡፡

ሴሚናር ስ በተወሰኑ ርእሶች ላይ የጥናት ዕራፎችን በማቅረብ ከተሳታፊዎቹ ጋር ውይይት ለማካሄድ ወይም በተወሰነ ጉዳይ ላይ ማብራሪያ፡ ገለፃ ለማድረግ የሚደረግ ስብሰባ፡፡

ሴረኛ “ሰየረ” ስር ተመ.

ሴራ ዝ.ከ.

ሴሲነ ግ አመንዘራ፡ ሸረሞ፡፡

ሴሶኛ ት አመንዘራ፡ ሸርሙጣ፡ ቅንዝረኛ፡፡

ሴት ስ 1. እንስት፡ ከወንዱ የተለዩ የተፈጥሮ ምልክቶችና ባህርያት ያሏት ሰው፡፡ 2. የልጃገረድነት ወጓን የጨረሰች ወይም ድንግልና የሌላት ሰው፡፡ ት 3. የተፈጥሮ የእንስትነት ምልክቶችና ባህርያት ያሏት (እንስሳ፡ ወፍ፡...)፡፡ 4. (ዘይ.) ፈረ፡፡

ሴት ተወ የግብረ ስጋ ግንኙነት አቆመ፡፡

ከሴት ደረሰ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ (ወንድ)፡፡

ሴተላጤ ስ ያለባል ብቻዋን የምትኖር ሴት፡፡

ሴታሲት ወንድ ሆኖ የሴትነት ጠባይ የሚታይበትና መሸቀርቀርና መኳኳል የሚያበዛ፡፡

ሴት አኩሪ ስ እንደ ኮባ ለዳቦ መጋገሪያነት የሚያገለግልና ቅጠሉ መጠነኛ ሰፋት ያለው አነስተኛ የተክል አይነት፡፡

ሴት አውል ስ ብዙውን ጊዜ ከሌቶች ጋር መሆን ወይም መዋል የሚወድ (ወንድ)፡፡

ሴት አያት ስ የላባት ወይም የእናት እናት፡፡

የሴቶች ገና ስ ከገና በፊት ያለው ቀን ወይም የገና ዋዜማ፡፡

ሴተኛ አዳሪ ስ በሸርሙጥና የምትተዳደር ሴት፡ ሸርሙጣ ፡፡

ሴቴ ት የታዋ ሴት የሆነ (እፅ፥ ተክል፡...)፡፡

ሴቴ ዘር ስ ከወንድወ ዘር ጋር ተዋህዶ ፅንሰ ለማያገለግልና የሚችል ከሴቷ የሚገኘው ዘር፡፡

ሴትነት ስ የሴት ሙያ ወይም ባልትና፡፡

ሴንቲሜትር (ሳንቲ ሜትር) ስ የርዝመት መለኪያ፡፡ 100 ሴንቲ ሜትር 1 ሜትር ይሆናል፡፡

ሴንቲ ግሬድ ስ የሙቀት ወይም የትንቢት መጠን መለኪያ፡፡ 100° ሴንቲ ግሬድ 212° ፋራናይት ይሆናል፡፡

ሴንጢ “ሰንጢ” ን ተመ.

ሴኮንድ “ሰኮንድ” ን ተመ.

ሴደር ስ የቀይና የነጭ መቀነት ምልክት ያለው የክብት መልክ፡፡

ሰ የ “ሰ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ሰ- ከ “ሰ” ድምፅ በፊት ሲገባ “ሰ-” ከ“አ”

ድምፅ በፊት ሲገባ “ሳ” ይሆናል፡፡ በግሰ ላይ በስተመነሻ እየገባ ገሰን ከማሰር የሚያስቀር ምእላድ፡፡ **ሰፊልግ/ሲመጣ/ሳያልፍ፡**

- ስ 1. ጥያቄን ለማስከተል በተፈለገ ጊዜ በቃ መጨረሻ የሚገባ ምእላድ፡፡ “-ሳ”ም ይሆናል፡፡ **እርሳሱን አገኘሁት፥ መፅሃፉሲሲ መጣሰ ዘርን ላደርጋለሁ፡፡** 2. እፍራሽን ወይም የአወዳዳሪ ሃሳብን

በሚያስከትሉ ቃላት መጨረሻ የሚገባ ምእላድ። መስማትስ ትሰማላችሁ ግን ልብ ሊታደርጋም /ዝግጅትስ የበሬቱ ይበልጣል።

ሰሃ “ሰሃ” ን ተመ.

ሰሀተተተኛ “ሳተ” ስር ተመ.

ሰሀተት ዝ.ከ.

ሰለ- 1. ቀጥሎ ወይም ተከትሎ “ለተጠቀሰው ነገር፣ ሃሳብ ሲባል” ለማለት የሚገባ ምእላድ። ስለ እግዚአብሔር ብለህ ሊታስባቸዋል። (ብዙውን ጊዜ ከገሰ ወይም ከሰም ጋር እየተጣመራ የሚነገር)። 2. ቀጥሎ ወይም ተከትሎ “የተጠቀሰውን ቃል ወይም ርእስ” በሚመለከት የሚገባ ምእላድ። ስለሃይማኖት ብዙ ተነጋግረናል/ ስለመፅሃፉ ጉዳይ በእኔ ጣለው። 3. ምክንያትን ለመግለፅ ወይም ለማመልከት የሚገባ ምእላድ። መኪና ስለተበላሸ ዛሬ ልገዷ አንታልም። 4. “እንደ” ለማለት የሚገባ። ይህ የማሻሻል እንደራ እንደት ጥሩ ነው፤ ስለ ጤፍ ይቆጠራል። 5. በአንድ ነገር ወይም ሰው ምትክ መደራገን ለማመልከት የሚያገለግል። ስለእኛ ሞተ።

ሰለምን ተው.ግ. በምን ምክንያት፣ በምን መልክ፣ ለምን።

ሰለዚህ መ.ጓ. 1. ይህንን በሚመለከት፣ በዚህ ርእስ። ስለዚህ ጉዳይ በዚህ በፊት ተወያይተናል።

2. በዚህ ምክንያት። ሰላቱ ደርጋል፤ ስለዚህ መደራ አለብኝ።

ሰለሳ “ሰለሰ” ስር ተመ.

ሰለታም “ሳለ” ስር ተመ.

ሰለት ዝ.ከ.

ሰለት² “ሳለ” ስር “ሰእለት” ን ተመ.

ሰለብ “ሰለበ” ስር ተመ.

ሰለጥ ት ስልጡን፣ ከተፎ።

ሰላሲ “ሰለሰ” ስር ተመ.

ሰላቅ “ሰለቀ” ስር ተመ.

ሰላች ስ ቀጭን፣ አቋራጭ መንገድ።

ሰለት “ሰላ” ስር ተመ.

ሰለ¹ “ሰላ” ስር ተመ.

ሰለ² “ሰላ” ስር ተመ.

ሰለ³ “ሳለ” ስር ተመ.

ሰልል

ሰልል አይገባውም ዘወር ያለ አነጋገር አይገባውም።

ሰልምልም “ሰለመ” ስር ተመ.

ሰልሳ(ሰድሳ) ስ 1. በሃምሳ ዘጠኝና በሰልሳ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ። በአሃዝ ሲሃፍ ፳ ፣ 60 ነው። ቅ 2. የሰድስት አስርቶ

ድምር የሆነ።

ሰልሰ ስ በተማቴምና በሽንኩርት የሚሰራ እንደ ወጥ ያለ ማባያ።

ሰልቅ “ሰለቀ” ስር ተመ.

ሰልባቦት ስ ከፊላ ወተት አናት ላይ የሚጋገር የወተት ቅባት።

ሰልብ “ሰለበ” ስር ተመ.

ሰልት ስ 1. ዘዴ፣ ብልሃት፣ መንገድ (የአሰራር፣ የነገር፣...)። 2. ምት (የመዚቃ፣ የዳንስ፣...)። 3. ክፍል፣ አይነት፣ ወገን። እቃውን በሰልቱ በበለቱ አለቀመ።

ሰልተ ምርት ስ አንድ ሀብረተሰብ ምርት የሚያመርትበትና የተመረተውንም የሚከፋፈልበት መንገድ ወይም ስርአት።

ሰልቼ “ሰለቸ” ስር ተመ.

ሰልቻ ስ ከፍጥራ ወይም ከበግ፣... ቆዳ ተለፍቶ የሚዘጋጅ ከረጢት፣ አቀማገጽ።

ሰልክ ስ ሩቅ ለሩቅ ያሉ ሰዎች ድምፅን በሽቦ ወይም በአየር በማስተላለፍ የሚነጋገሩበት የኤሌክትሮኒክስ መሳሪያ፣ ቴሌፎንም ይባላል።

ሰልክ ደወለ በሰልክ እማካይነት ከሚፈልገው ሰው፣ ድርጅት፣...ጋር መገናኘት የሚያስችል ጥሪ አደረገ።

ሰልክ ቁጥር ስ ለአያንዳንዱ ሰልክ መስመር የሚሰጥ የጥሪ መለያ ቁጥር።

ሰልክ እንጨት ስ የሰልክ ሽቦ ወይም መስመር የተዘረጋበት ረጅም ምስል።

የሰልክ መስመር ስ የሰልክ መገናኛ።

የሰልክ ማውጫ ስ የሰልክ ደንበኞችን ስም፣ አድራሻና የሰልክ ቁጥራቸውን የያዘ መዝገብ።

የሰልክ ጥሪ ስ በሰልክ እማካይነት የሚደረግ ግንኙነት።

ሰልከኛ ስ የሰልክ ጥሪዎችን የሚቀበልና የሚያገኝና ወይም መልእክት የሚያስተላልፍ ሰራተኛ።

ሰልክልክ “ሰለክለክ” ስር “ሰለክላካ” ን ተመ.

ሰልጅ ስ ከባቂላ ዱቄትና ከሰናፍጭ የሚዘጋጅ እንደ ወጥ ያለ ማባያ።

ሰልጡን “ሰለጡን” ስር ተመ.

ሰልጣኔ ዝ.ከ.

ሰልጣን ዝ.ከ.

ሰመኛ “ሰም” ስር ተመ.

ሰሙኒ ስ የብር አንድ አራተኛ፣ ሃያ አምስት ሳንቲም።

ሰሚ “ሰማ” ስር ተመ.

ስሚንቶ “ሲሚንቶ” ን ተመ.

ስሚዛ ስ ግንጹ እንጅ ያለውና በቀላሉ ሊሰበር የሚችል፡ ቅጠሉ ሰፋ ሰፋ ያለ የእፅዋት አይነት፡ ሰንሰል።

ስማርድ ስ የአውሬ ወጥመድ።

ስማ በለው “ሰማ” ስር ተመ.

ስሜታዊ “ሰማ” ስር ተመ.

ስሚት ዝ.ከ.

ስም ስ 1. ለማንኛውም ሰው፡ ነገር፡ ቦታ፡... የሚሰጥ መጠሪያ፡ 2. (ሰዋ.) ለግሉ እንደ ባለቤት ወይም ተሳቢ ሆኖ ሊያገለግል የሚችል የሰው፡ የቦታ፡ የነገር፡ መጠሪያ ቃል፡ 3. እንድ ሰው ወይም ድርጅት የሚታወቅበት ስራ፡ ተግባር፡...። በመስሪያ ቤቱ ውስጥ ጥፋ ስም የለውም።

ለስሙ 1. ለይስሙላ ያህል፡ ለወሬው ያህል። ለስሙ የሃብታም ቤት ነው፤ ነገር ግን ጥፋ ኮር ላይናቸው፡ 2. ለክብር፡ ለዝና ሲባል። ለሰጧ መጠሪያ ቁፍ ሰፋች።

በ ስም 1. ጋ ሽፋን በማድረግ፡ በሀዝብ ስም ግጭብርብ አይዝም፡ 2. ስለ። በእግዚአብሔር ስም የተባረከ ይሁን፡ 3. ጋ በመወከል፡ በስራ አስሪያጁ ስም ገንዘቡን ያንተሳትባል፡ 4. ለ እንዲሆን፡ ለ ተብሎ፡ በእርጃታ ስም ብዙ እህል ተሰብ።

ስሙ ጠፋ በክፉ ተነሳ፡ ተጠራ። ስም ሰበረ የሰውን ስም አጠፋ፡ አገደ፡ በመጥፎ አነሳ።

ስም ሰጠ 1. በመጥፎ አነሳ፡ ስም አጠፋ፡ አማ፡ 2. ሰየመ፡ መጠሪያ አወጣ፡ 3. አፃፈ፡ አስመዘገበ (ስሙን)።

ስም ተከለ በየጊዜው ስሙ እንዲጠራ፡ እንዲታወስ አደረገ(ብዙውን ጊዜ በጥሩ ስራ)።

ስም አስጠራ 1. ታዋቂ፡ ዝነኛ እንዲሆን አደረገ፡ አስመሰገነ፡ 2. የጌችን የክርስትና ስም በማውሳትና በማስጠራት አስቆረበ፡ አስቀደሰ፡ ዘከረ።

ስም አወጣ ሰየመ፡ መጠሪያ ሰጠ።

ስም አጠፋ የሰውን ታሪክ ወይም ዝና በመጥፎ አነሳ፡ አገደ፡ ያልሆነውን ሆነ በማለት አወራ፡ አማ።

ስም አጥፈ ፅ የሰውን ታሪክ፡ ዝና፡... በመጥፎ የሚያነሳ፡ የሚያገድፍ፡ ሃሚተኛ።

ስም ጠራ 1. የተመዘገበ የስም ዝርዝር ጠራ፡ 2. በፀሎት ላይ የጌችን የክርስትና ስም አነሳ።

ስመጥር (ስመጥሩ) ፅ የታወቀ፡ ዝነኛ (በጀገንነቱ፡ በሃብቱ ወይም በሌላ ስራው)።

ስም አይጠራ ስ ስሙን በገልፅ መጥራት መጥፎ ነው ተብሎ የሚታነመንበትን እንደ እባብ፡ ጉንዳን፡ አባጣጥ፡... ያለን ነገር ለመጥራት የሚያገለግል ተለዋጭ ስም። ስም አይጠራ መጣ።

ስም ጠራ ስ የሰዎችን የስም ዝርዝር ይዞ ስም በመጥራት፡ ያለውንና የሌለውን ሰው የሚቆጣጠር (ሰው)።

የስም መጥሪያ ስ የስም ዝርዝር ያለበት መዝገብ ወይም ወረቀት።

ስመኛ ፅ ስም አጥፈ፡ ሃሚተኛ።

ስምሙ “ሰማ” ስር ተመ.

ስምም ዝ.ከ.

ስምምነት ዝ.ከ.

ስምረት “ሰመረ” ስር ተመ.

ስምሪት “ሰማሪ” ስር ተመ.

ስምንት ስ 1. በሰባትና በዘጠኝ መካከል ያለ ቁጥር። በእሃዝ ሲፃፍ ፭ + 8 ነው። ፅ 2. ብዛቱ ሁለት አራቶችን የሆነ።

ስምንተኛው ሺህ ስ ክፋትና ተንክል የሚበዛበት የአለም መወረሻ ወይም የምፅአት ጊዜ ይሆናል ተብሎ የሚታመንበት ዘመን።

ስምጥ “ሰመጣ” ስር ተመ.

ስምተኛ “ሰማ” ስር ተመ.

ስምታ ዝ.ከ.

ስራ “ሰር” ስር ተመ.

ስራት “ሰራ” ስር ተመ.

ስሪያ “ሰረረ” ስር ተመ.

ስራ “ሰራ” ስር ተመ.

ስራይ ስ 1. በሰው ላይ ጉዳት የሚያደርስ መድሃኒት ወይም መርዝ፡ 2. እንደ ጨጓራ በሽታ ያሳ የሆድ ውስጥ ህመም፡ ደዌ።

ስር ስ 1. ግንኛውም እፅዋት ምግቡን ከአፈር ውስጥ የሚወስድበትና ከመሬት ወለል በታች የሚውለው የተክሉ አካል፡ 2. በሰው፡ በእንስሳትና በአእዋዩ አካል ውስጥ የደም ግመላላሽ ሆኖ የሚያገለግል ተጓዥኛ ጅማት። 3. ታችኛ ስፍራ፡ 4. መነሻ፡ መጀመሪያ፡ መሰረት፡ ነገር ከነሱ ውሃ ከጥሩ፡ 5. አጠገብ፡ ከስራ አይጠፋም።

በ ስር መዋ. 1. በ በታች፡ 2. በ ውስጥ፡ በጭቆና ስር ይገኛል።

ከ ስር መዋ. ከ በታች።

ስር ሰደደ 1. ፀደቀ፡ ሰሩ ወደታች ረዘመ፡ ጠለቀ፡ 2. ተደላደለ፡ መሰረት ያዘ፡ ፀና።

ስር ያዘ 1. መሰረት ያዘ፡ 2. ስር ሰደደ፡ ፀደቀ (ተክል)።

ከስር ከመነሻ፣ ከመሰረት፣ ከመጀመሪያ።
 ስረ መሰረት ስ መነሻ፣ መጀመሪያ (የሃሳብ፣ የነገር፣...)።
 ስረ ነገር ስ የነገር መነሻ።
 ስረ ወጥ ት ትጥያ የሌለውና ለንድ ወጥ ሆኖ የተሰራ።
 ስረ ብዙ ስ ስር ለጉንፋንና ለሳል መድሃኒት ይሆናል የሚባል አነስተኛ የሆነ የእፅዋት አይነት።
 ስራ-ስር ስ 1. እንደ ድንች የመሳሰሉና በማግባባት የሚያገለግሉ፣ ወፍራም ስር (ፍሬ) ያላቸው የተከል አይነቶች። 2. ለመድሃኒትነት የሚያገለግል የእፅዋት ስር።
 ስር ሚዜ ስ ለንድኛ ሚዜ።
 ስር ማሽ ስ የስራ-ስር መድሃኒት አዋቂ፣ ጠንቋይ፣ መድሃኒተኛ፣ መተተኛ።
 ስርነቀል ት ከስር ከመሰረቱ ከፍተኛ ለውጥ የሚያመጣ።
 ስርነቀል ለውጥ ስ በላንድ ነገር ላይ የሚታይ ፈጣንና መሰረታዊ የሆነ የአይነት ለውጥ።
 ስርኩል ስ ተፈጭተ የሚዘጋጅ የኩል አይነት።
 ስር ጠምዛዥ ስ መተተኛ፣ በላስማት ወይም መተት ሰው ይገላል የሚባል።
 የስር ፍርድ ቤት ስ ላንድን ጉላይ ከይገባን ሰግረው ፍርድ ቤት በፊት በመጀመሪያ የተመለከተው ፍርድ ቤት።
 ስርቻ ስ የግደታይ፣ ለዋራ፣ ደባቃ ቦታ።
 ስር² "ሰራ" ስር ተመ.
 ስር³ "ሰራ" ስር ተመ.
 ስር² "ሰራ" ስር ተመ.
 ስርቅ (ስቅታ) ስ 1. ለመተገፈሻነት የሚያገለግለው ጠንቅና (ጊያፍራም) የአየር ቧንቧ እየተደጋገመ ሲኮማተር የሚፈጠር፣ ጉርሮን እንት እያደረገ የሚወጣ ድምፅ፣ ሁታታ። 2. የመጨረሻ የሀይወት ትጉሽ።
 ስርቅ (ስቅ) አለው ሁታ አለው፣ ስርቅታ ያዘው።
 ስርአት ስ 1. ላንድ ነገር የሚሰራበት ወይም የሚከናወንበት ደንብ፣ ሀገ። 2. ወገ፣ ባህል።
 ስርአት ያዘ ተስተካከለ፣ ጥሩ መልክ ያዘ።
 ስርአት ማህበር ስ በተወሰነ የእድገት ደረጃ የሚገኝ ሀብረተሰብ ስልተ ምርትና ማህበራዊ ግንኙነት የተመሰረተበት ሁኔታ፣ የማህበረሰቡ የአመራረት፣ የአፍፍርና የአመለካከት ዘይቤ መሰረት።

ስርአት ቀብር ስ በቀብር ጊዜ የሚከናወን ስሰርአት።
 ስርአት ትምህርት ስ ለትምህርት አላማ ግብ መምታት በእቅድ እየተዘጋጀ በት/ቤቶች በየደረጃው የሚሰጥ አጠቃላይ የትምህርት ይዘት።
 ስርአት ንግስ ስ ታብት ወይም ንጉስ በሚነግስ ጊዜ የሚደረግ ፀሎትና ስነ ስርአት።
 ስርአት አልበኛ ት 1. የመንግስትን፣ የደንብንና የሰነ ስርአትን መኖር የሚቃረን ወይም የሚቃወም። 2. በጥባቄ፣ አዋኪ።
 ስርቅታ "ስርቅ" ስር ተመ.
 ስርቆሽ "ሰረቀ" ስር ተመ.
 ስርቻ "ስር" ስር ተመ.
 ስርወ
 ስርወ መንግስት ስ በዘር ግንድ ላይ የተመሰረተ ተከታታይነት ያለው የንግስና ሃረግ።
 ስርወ ቃል ስ ለሌላው መገኛ የሚሆን ወይም ሌላ ምእላድ የሚተጠልበት መሰረታዊ ወይም መነሻ ቃል።
 ስርዋፅ ስ 1. እንደግሰረጃ ሆኖ በነገር መካከል የሚገባ ተወማሪ ቃል። 2. ሽብልት፣ ውሻል።
 ስርዝ "ሰረዝ" ስር ተመ.
 ስርየት "ሰረየ" ስር ተመ.
 ስርጓጉጥ ት ወጣ ገባ የሆነ (ቦታ)።
 ስርጥ "ሰርጥ" ን ተመ.
 ስርጭት "ሰረጪ" ስር ተመ.
 ስሱ "ሳሳ" ስር ተመ.
 ስስ "ሳሳ" ስር ተመ.
 ስስታም "ሳሳ" ስር ተመ.
 ስስት ዝ.ክ.
 ስቃይ "ሰቀየ" ስር ተመ.
 ስቅለት "ሰቀለ" ስር ተመ.
 ስቅላት ዝ.ክ.
 ስቅታ "ስርቅ" ስር "ስርቅታ" ን ተመ.
 ስበበኛ "ሰበበ" ስር "ሰበበኛ" ን ተመ.
 ስቡብ "ሰበበ" ስር "ሰበብ" ን ተመ.
 ስበት "ሳበ" ስር ተመ.
 ስባሪ "ሰበረ" ስር ተመ.
 ስባት "ሰባ" ስር ተመ.
 ስብ ዝ.ክ.
 ስብራት "ሰበረ" ስር ተመ.
 ስብርባሪ ዝ.ክ.
 ስብሰባ "ሰበሰበ" ስር ተመ.

ሰብሳብ

ሰብሳብ "ሰበሰበ" ስር "ሰበሰብ" ን ተመ.
 ሰብሰብ "ሰበሰበ" ስር ተመ.
 ሰብሰብ "ሰበሰበ" ስር "ሰብሰባ"ን ተመ.
 ሰብቀት "ሰበቀ" ስር ተመ.
 ሰብቅል¹ ት ያማረት የተዋሰነ
 ሰብቅል² "ሰበቀለ" ስር ተመ.
 ሰብከት "ሰበከ" ስር ተመ.
 ሰብድብድ "ሰበደበደ" ስር "ሰበድባዳ"ን ተመ.
 ሰብጥር "ሰበጠረ" ስር ተመ.

ሰቱኮ (እስቱኮ) ስ 1. የበር ወይም የመስከት መስታወት እንዳይንገግግግ መስተዋቱ በገባበት ሰንጥቅ ውስጥ የሚጠቀሙት እንደ ጭቃ ያለ ማጣቢያ። 2. ከቀለም ቅብ በፊት ሰንጥቃትን ለመድፈንና ቀለም እንዲቀበል ለማድረግ ገርግዳ ላይ የሚቀባ ፍራ መስል ነገር።

ሰቱንሰል ስ በላይ ላይ ፅሁፍ ከተቀረበበት በሂሳ የተቀረፀውን ፅሁፍ በማባዛ መኪና አማካይነት በሌላ ወረቀት ላይ በተፈለገው ብዛት እያተመለማውጣት የሚያስችል ልዩ የወረቀት አይነት።

ሰቱዲዮም (እስታዲዮም) ስ ተመልካቾችንና ተወዳዳሪዎችን እንዲይዝ ተደርጎ የተከለለ፣ የተለያዩ ስፖርታዊ ክንውኖች (ብዙውን ጊዜ እግር ኳስ ጨዋታ) የሚካሄድበት ቅጥረ ግቢ፣ ሜዳ፣ ካምፒሎጅም ይባላል።

ሰቱፕለር (እስቱፕለር) ስ የስቱፕለር መርፈ በውስጡ ተጨምሮበት ወረቀትን ለማያያዝ ወይም ለመስፋት የሚያገለግል መሳሪያ (ስለሉን የፅሁፊት መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሰቱፕለር መርፌ ስ በስቱፕለር ውስጥ ተጨምሮ ወረቀት ለማያያዝ ወይም ለመስፈያ የሚያገለግል ሽቦ (ስለሉን የፅሁፊት መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሰነ-1. ወበትን የሚያመለክትና ከቃል በስተመነሻ ላይ የሚቀጠል ተጣማሪ ምእላድ። ሰነ ግም። 2. ጥናት፣ ሳይንስ የሚለውን ለማመልከት ከቃል በስተመነሻ ላይ የሚቀጠል ተጣማሪ ምእላድ። ሰነሳሳን፣ ሰነልቦና፣...

ሰነልሳን ስ ቋንቋን ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ የሚያጠና የእውቀት ዘርፍ።

ሰነልቦና ስ 1. የአንድ ህዝብ የአስተሳሰብ ሁኔታ። 2. የአእምሮን፣ የአስተሳሰብን፣ የሰውን ባህርይ ሁኔታ የሚያጠና ሳይንስ፤ ሰነ አእምሮም (ሳይኮሎጂ) ይባላል።

ሰነልቦናዊ ዘይቤ ስ አንድ ህዝብ ወይም ህብረሰተሰብ ከአኗኗሩ፣ ከልምዱ፣ የተነሳ በአእምሮው ውስጥ ያለው ስሜት፣ አስተሳሰብ፣ አመለካከት።

ሰነ መለኮት ስ የአምላክን ባህርይና ተግባራት የሚያጠና የሃይማኖታዊ ትምህርት ዘርፍ፤ ትምህርት መለኮት።

ሰነ ምግባር ስ 1. መልካም ጠባይ ወይም አድራጎት። 2. በአንድ የሙያ መስክ ከባለሙያው የሚጠበቅ መልካም አድራጎት ወይም አሰራር። 3. መልካም ሆነ መጥፎ ባህርይ ወይም አድራጎት።

ሰነ ስርአት ስ 1. ዲሲፕሊን፣ ሰነ ምግባር። 2. ደንብ፣ ህግ። 3. አንድን ድርጊት በተመለከተ የተለመደ ስርአትን ወይም ደንብን ተከትሎ የሚሄድ ከንውን።

ሰነ ስቅለት ስ የክርስቶስን ስቅለት የሚያሳይ ስእል ወይም ቅርፅ።

ሰነቃል ስ እንደ ተረት፣ እንቅፅልሽ፣ ምሳሌያዊ አነጋገር፣ የሰርግ፣ የለቅሶ ግጥም፣... ያለ ከትውልድ ወደትውልድ በቃል የሚተላለፍ አፍአዊ ሰነፅሁፍ፤ ኪነ ቃልም (ኪነተ ቃልም) ይባላል።

ሰነአእምሮ የ "ሰነልቦና" ን ሁለተኛ ፍቺ ተመ.

ሰነውበት ስ ስለውበት ምንነት፣ አመጣጥ፣ እድገት፣ ህግና ሚና በማጥናት ስለኪነተብብ አጠቃላይ ግንዛቤ የሚሰጥ የፍልስፍና ዘርፍ።

ሰነጥበብ ስ ስለልን፣ ቅርፃ ቅርፅን፣ ሙዚቃንና ሰነ ፅሁፍን የመሰሰሉ ውበትን የሚያሳይ የፈጠራ ስራዎች መያዝ።

ሰነፅሁፍ ስ 1. በልብ ወለድ ወይም በግጥም መልክ የሚዘጋጅና ህይወትን ውብ በሆነ መልክ የሚያገፅፀር የፈጠራ ስራ። 2. በአንድ ሃገር ውስጥ ባሉ ቋንቋዎች ተፅዕኖ የሚገኝ ማናቸውም የፅሁፍ ስራ።

ሰነፈለክ ስ ስለከዋክብት ሁኔታና በልዩ ልዩ ነገሮች ባህርይ ወይም እጣ ላይ ስለሚያሳድሩት ተፅዕኖ የሚያጠና የሳይንስ ዘርፍ።

ሰነፍጥረት ስ 1. በምድርም ሆነ በሰማይ ላይ ያሉ ፍጥረታት በሙሉ። 2. በአለም ላይ ስላሉት ፍጥረታት የሚያጠና ሳይንስ።

ሰኒ "ሲኒ" ን ተመ.

ሰናር በቅሎ ስ ፈጣንና ስጋር የሆነ ረዥም በቅሎ (ኩሉዳን ይመጣ የነበረ)።

ሰናግ "ሰነገ" ስር ተመ.

ሰንቀን ስ የተፈጠ ወይም የተደቆሰ ትንባሆ፤ ሱረት።

ሰንቅ "ሰነቀ" ስር ተመ.

ሰንቆ ስ እንደ ጎመን ያለና ተቀቅሎ የሚበላ የቅጠል አይነት።

ሰንቡል ስ ጥሩ መላክ ያለው የሽቶ አይነት።

ሰንባጭ "ሰነበጠ" ስር ተመ.

ሰንብት "ሰነበተ" ስር ተመ.

ሰንት ት ቁጥርን፣ መጠንን፣ ብዛትን መጠየቂያ ቃል (ምን ያህል? ግለት ነው)።

ሰንትና ሰንት ብዙ። ስራዊቱ ሰንትና ሰንት ነው።

ሰንተኛ ት 1. የአንድን ነገር የጥራቱን ወይም የአመጣጡን ቅደም ተከተል ወይም ያለውን ደረጃ ለግወት የመጠየቂያ ቃል። በትምህርትህ በነተኛ ወጣ/ በነተኛ ደረጃ ሱና ነው። 2. ተራን፣ የድገግም ብዛትን መጠየቂያ ቃል። በነተኛ ነህ / አዲህ ስትመጣ ሰንተኛህ ነው።

ሰንቴ(ሰንትዬ) ሰንት ጊዜ።

ሰንትር "ሰነተረ" ስር ተመ.

ሰንኝ "ሰነኝ" ስር ተመ.

ሰንኩል "ሰነኩል" ስር ተመ.

ሰንከሰር ስ (እ.አ.ተ.ቤ.) 1. የመላእክትን፣ የብሪያትን፣ የሃዋርያትን፣ የዓድቃንን፣ የሰግእታትን፣ የደናግልን፣ የመነኮሳትን፣ ወዘተ. የሀይወት ታሪክ አጠናቅቅና አካቶ የያዘ ከአመት እስከ አመት የየአለቱን የገድል ታሪክ የሚናገር መጠነ ትልቅ የቤተ ክርስቲያን መፅሃፍ። 2. (ዘይ.) ሀ- ሃተታ የበዛበት፣ የተንዛዛ ነገር። ለ- ጣጣ። ለንክሳር። በዛ።

ሰንኳን "አንኳን" ን ተመ.

ሰንዝር "ሰነዝረ" ስር ተመ.

ሰንደዶ ስ ለሰፊት እቃና ለገመድ መሰሪያ የሚያገለግል ርዘም ያለና ጠንካራ የሆነ የባር አይነት።

ሰንደዶ አፍንጫ ስ ተጥ ያለና የተዋበ አፍንጫ።

ሰንዱ "ሰነዱ" ስር ተመ.

ሰንዴ ስ ፍሬው ተቆልቶ፣ ተቀትሎ የሚበላ ወይም ተፈጭቶ፣ ተከክቶ ልዩ ልዩ የምግብ አይነቶችን ለማዘጋጀት የሚሆን የእህል አይነት።

ሰንድቅ "ሰነድቀ" ስር ተመ.

ሰንድድ ስ ለተቸ በእግራቸው ላይ የሚያደርጉት የጫ ጌጥ።

ሰንግ ስ የአንጋይ ልጅ።

ሰንግ "ሰነገ" ስር ተመ.

ሰንጣሪ "ሰነጠረ" ስር ተመ.

ሰንጣቂ "ሰነጠቀ" ስር ተመ.

ሰንጥሪ ስ ረዥምና ሹል መንቀር ያለውና ረገሬጋግ በሆነ ቦታ የሚኖር የወፍ አይነት።

ሰንጥር "ሰነጠረ" ስር ተመ.

ሰንጥቅ "ሰነጠቀ" ስር ተመ.

ሰንፍና "ሰነፈ" ስር ተመ.

ሰእለት "ሰእለ" ስር ተመ.

ሰእል "ሰእለ" ስር ተመ.

ሰካር "ሰከረ" ስር ተመ.

ሰካቶላ ስ በተባረባረ ገድግዳ ውስጥ ገብቶ የሚጣበቅ የሰልክ ወይም የኤሌክትሪክ ሰኬት አቃፊ።

ሰኬታማ "ሰካ" ስር ተመ.

ሰኬት ዝ.ከ.

ሰከ ዝ.ከ.

ሰከረቢቶ (አሰከረብቶ) ስ ለመግፊያ የሚሆን የጭታ ቀለም ብእር።

ሰከላርሺፕ (አሰከላርሺፕ) ስ በመንግስት ወይም በሌላ ድርጅት እርዳታ አማካይነት የሚሰጥ የነፃ ትምህርት እድል።

ሰከላርሺፕ አገኘ ነፃ የክፍተኛ ትምህርት እድል ተሰጠው።

ሰከችቴፕ (አሰከች ቴፕ) ስ በአንድ በኩል መጫነት ያለው ከፕላስቲክ የሚሰራ ግጣብቂያ።

ሰኳር ስ በሻይ፣ በኬክ፣...ውስጥ የሚገባ ከሸንኮራ አገጋ ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራና ጣፋጭነት ያለው ነጭ የሆነ ደቃት ነገር።

ሰኳር ድንች ስ ጣፋጭነት ያለው የድንች አይነት።

የሰኳር በሽታ ስ በጣፊያ መታወክ ምክንያት በደም ውስጥ ከሚፈለገው በላይ ወይም ተመጣጣኝ ያልሆነ ሰኳር እንዲገኝ የሚያደርግ በሽታ።

ሰውር "ሰወረ" ስር ተመ.

ሰያሜ "ሰየመ" ስር ተመ.

ሰደተኛ "ሰደደ" ስር ተመ.

ሰደት ዝ.ከ.

ሰድ ዝ.ከ.

ሰድሳ "ሰልሳ" ን ተመ.

ሰድስት ስ 1. በአምስትና በሰባት መካከል ያለ ቁጥር ሞጠሪያ። በአሃዝ ሲፃፍ ፮፣ 6 ነው። ት 2. ብዛቱ ሁለት ሰባቶችን የሆነ። ስርሰት ይታዩ።

ሰድስቶ(ሰድስቶሽ) ስ በአንድነት እጅብ ብለው በሰማይ ላይ የሚታዩ የሰድስት ከጥክብት መጠሪያ።

ሰድብ "ሰደብ" ስር ተመ.

ሰጐ "ሰጋ" ስር ተመ.

ሰጋ ስ 1. የሰውን፣ የአራዊትን፣ የአእምሮን፣... አጥንት ሽፍና ከቆዳ በታች የሚገኘው ሰብና

ጡንቻ ትልቅል ያለበት ገላ። 2. ለምግብነት የሚያገለግል የእንስሳ ስጋ፤ ብልት። የበሬ ስጋየበግ ስጋ። 3. ዘመድ፥ ወገን።

ስጋ ሆነ ሰው ሆኖ ታዩ ወይም ተገለጠ፤ ሰላሳ፤ ባህርይ ያዘ (ክርስቶስ)።

ስጋ ለበሰ 1. ዝክረ። 2. በስጋ ተሸፈነ (አጮ)።

ስጋ ለባሲ ት ስጋ የለበሰ (ሰው)።

ስጋዋን ሽጠች ሽረጥጠች (ገንዘብ ለማግኘት)።

ስጋ ያዘ ወፈረ፥ ደለበ (ከብቱ)።

የ ___ ን ስጋ እውነትነትን ለማረጋገጥ የሚደረግ መሃላ (የአባቱን ስጋ፥ የእናቱን ስጋ እንደማለት)።

ስጋ መብላት ማማት። በሆኑ ባልሆነው የሰው ስጋ መብላት ይወያል።

ስጋ በል ት ስጋ ብቻ የሚመገቡ እንስሳት (እንደ አንበሳ፥ ነብር ያሉ)።

ስጋ ቤት ለ 1. የስጋ ክፍል ሹም። 2. ስጋ የሚሸጥበት ቤት፤ ልኳንዳም ይባላል።

ስጋ ወደሙ ለ በሀብስትና በወይን መልክ የሚቀርብ የኢየሱስ ክርስቶስ ስጋና ደም፤ ቁርባን፤ መስዋዕት።

ስጋ ወደሙ ተቀበለ ቆረበ።

ስጋደዌ (ደዌስጋ) ለ የቀምጥና በሽታ።

የስጋ ትል ለ ባልተዘለዘለና በቂ አየር ባላገኘ ወይም የሚደርትበት አመቺ ሁኔታ ባልተፈጠረለት ስጋ ላይ የሚፈጠር ትል።

የስጋ ዘመድ ለ በደም ወይም በትውልድ የሚገናኙት ዘመድ።

ስጋዊ ት አለግዌ፤ መንፈሳዊ ያልሆነ።

ስግነት ዝምድና።

ስጋት "ስጋ" ስር ተመ.

ስጋዊ "ስጋ" ስር ተመ.

ስጋጃ ለ ከእንስሳት ፀጉር ወይም ከቃጫ ወይም ከከር... የሚሰራ ምግባ።

ስግስግ "ስግስግ" ስር ተመ.

ስግብግብ "ስግብግብ" ስር ተመ.

ስግነት "ስጋ" ስር ተመ.

ስግደት "ስግደ" ስር ተመ.

ስጎ(ሱጎ) ለ ለጋስታ፥ ለማከረ፥... ግባያ የሚሆንና ከቲግቲም፥ ከስጋ፥...እና ሌሎች ግጣጫዎች የሚዘጋጅ የወጥ አይነት።

ስጥ "ስጣ" ስር ተመ.

ስጦታ "ስጦ" ስር ተመ.

ስፋት "ስፋ²" ስር ተመ.

ስፊት "ስፋ¹" ስር ተመ.

ስፍራ "ስፈራ²" ስር ተመ.

ስፒል(እስፒል) ለ ምስግር መሰል የወረቀት ግያያዣ ቀጭን መርፈ።

ስፓጌቲ(እስፓጌቲ) ለ ፓስታ።

ስፖርት ለ እንደ ዳማና ቼዝ የመሳሰለ የቤት ውስጥ ውድድር እንዲሁም የሰውነትን ቅልጥፍና የሚጠይቅ እንደ እግር ኳስ፥ ሜዳ ቴኒስ ያለ ጨዋታ ወይም የአካል ማጠናከሪያ እንቅስቃሴ።

ስፖርት ይሰራል የስፖርት እንቅስቃሴ ያካሂዳል።

ስፖርት ሜዳ ለ ስፖርት የሚሰራበት ቦታ።

የስፖርት ማዘውተሪያ [ስፍራ] ለ ስፖርታዊ እንቅስቃሴዎች የሚካሄዱበት ቦታ።

ስፖርተኛ ት በስፖርት ግጥሚያ ወይም በአካል ማሰልጠኛ እንቅስቃሴ ተሳትፎ ያለው።

ስፖንጃ ለ የከረምባ መጫወቻ ጠረጴዛ።

ስፖንጅ ለ ናይለን መሰል ከሆነ ነገር በፋብሪካ የሚሰራና ውሃ የመምጣጥ ባህርይ ያለው፥ ለፍራሽ፥ ለመቀመጫ፥ ለእቃ ማጠቢያ፥... የሚሆን ለስላሳ ነገር፤ ሰፍነግ።

ስፖንጅ ትራስ ለ ከስፖንጅ የተዘጋጀ ትራስ።

ስፖንጅ ፍራሽ ለ ከስፖንጅ የተዘጋጀ ፍራሽ።

ሶ የ "ሰ" ፊደል ሳብእ ዘር።

*ሶለሶለ

ሶልሷላ ት ጦልጧላ፥ ወዲያ ወዲህ የሚንቀጥቀጥ፥ ዘዋሪ።

ተንሶለሶለ ግ ተንጦለጦለ፥ ወዲያ ወዲህ ተንቀጥቀጥ፥ ተንከለከለ።

አንሶለሶለ ግ አንጦለጦለ፥ ወዲያ ወዲህ አንቀጥቀጥ፥ አንከለከለ።

ሶለግ(ሶሉግ) ለ ከቀግ ከፍ ብሎ የሚገኘውና ቀጠን ያለው የጅራፍ አካል ወይም ክፍል (በእሉን ጅራፍ ስር ተመ.)።

ሶለግ ውሻ ለ ቀጭንና ሽንጦ ረዥም የሆነ አዳኝ ውሻ።

ሶላት "ሶላት" ን ተመ.

ሶላቶ(ሶላቶ) ለ ኢጣሊያዊ ወታደር።

ሶልሷላ *ሶለሶለ" ስር ተመ.

ሶሉግ "ሶለግ" ን ተመ.

*ሶመሶመ

ሶምሶማ ለ 1. ርትረታ፤ ከደንገላሳ በፊት ያለ

የፈረስ ፋላጌ። 2. ዝግ ያለና ሰውነትን ለማሟሟት የሚደረግ ፋላጌ።

አሶመሶመ ግ አረተረተ፣ ደንገላሳ ለመጋለብ አኮበከበ።

ሶማያ ስ 1. የጦር እጅታ። 2. (ዘይ.) ቀጥ ብሉ መለል ያለ ቁመና ያለው (ሰው)።

ሶምሶማ “*ሶመሶመ” ስር ተመ.

ሶሞሊኖ ስ ለሙቅ፣ ለገንፎ፣ ለዳቦ፣ ... የሚሆን ፉርኖ ዱቄት።

ሶረን ት ቀይ (በሬ ወይም ላም)።

ሶረኔ (ሶረን) ስ መልኳ ቀይ የሆነ የቆቅ አይነት።

ሶራ ስ 1. ግምጃ ወይም ሱቲ። 2. የጥቁርና የነጭ ጠቃጠቆ ያለበት ከብት።

ሶራ ወፍ (ሶሪት) ስ የጥቁርና የነጭ ዝንጉርጉር የሆነች አብረትራቂ ወፍ።

ሶርዝ ስ መልኩ ጥቁር የሆነ ራስ ትልቅ አሳ።

ሶስት ስ 1. በሁለትና በአራት መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ። በእሃዝ ሲፃፍ ፫፥3 ነው። ት 2. ብዛተ በሁለት ላይ አንድን የሚጨምር። *ለስት ልጆች*።

ሶስቶ (ሶስቶች) ስ በሰማይ ላይ መደዳውን በሰልፍ ሆነው የሚታዩ ሶስት ከዋክብት

መጠሪያ።

ሶስትያ ት ከሶስት አንድ እጅ፣ ሲሶ።

ሶሻሊስት ት በሶሻሊዝም የሚያምንና የሚመራ፣ የሶሻሊዝም ተከታይ።

ሶሻሊዝም ስ 1. የማምረቻ መሳሪያዎች በህዝብ ቁጥጥር ስር የሚውሉበት ስርዓተ ማህበር፣ ህበረተሰባዊነት። 2. በካርል ማርክስና በፍሬድሪክ ኢንግልስ የተቀመረ የሳብ አደራ መደብ ርእዮተ አለም።

ሶታ ት ለግላጋ፣ ወጣት፣ ጥሩ አቋም ያለው።

***ሶከሶከ**

ሶከፃካ ት ጦልጧላ፣ ወዲያ ወዲህ የሚል።

ሱክሱክ አለ ግ ጦል ጦል አለ።

አሶከሶከ ግ ሱክ ሱክ አለ።

ሶኬት ስ ለጥገ ጡቶች መሰኪያ የሚሆኑ ቀዳዳዎች ያሉትና ከኮረንቲ ሽቦዎች ጋር የሚያያዝ የኢሊክትሪክ እቃ።

ሶከፃካ “*ሶከሶከ” ስር ተመ.

ሶፋ ስ ምቹ መቀመጫና ድጋፍ ያለው ወንበር፣ ፎቲ።

ሷ የ “ሰ” ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ሸ

ሸ ከ “ሰ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኔ)።

ሸህ(ሼህ) ስ የቀርአን ትምህርት ያለው፣ የቀርአን ምሁር።

ሸሆና (ሸኮና፥ ሰኮና) ስ የእንሰላት እግር ወይም መርገጫ፣ ኮቴ።

ሸለለ ግ 1. በዜማና በግጥም የሰራውን ጀብዱ እየጠቃቀሰ አቅራቢ። 2. አጌጠ፣ ተሸቀረቀረ፣ ተሸምነምነ።

ሸለለበት ኮራበት፣ ዘንጠበት፣ ተጀነነበት ።

ሸላይ ስ 1. የሚያቅራራ (ሰው)። ቅ 2. ውብ፣ ሸቅርቅር፥ ያማረ።

ሸለላ ስ 1. ቀረርቶ። 2. መጊያጊያጥ፣ መሸቀርቀር።

*ሸለለ

ሸለሊት ስ “እንሸላሊት” ን ተመ.

ሸለላ አለ ግ ሸረር አለ፣ ፈጠን ብሎ ሄደ (እንደ እንሸላሊት፣ እባብ ያለ ተሳቢ እንሰላ)።

ተንሸለለ ግ ሸለላ አለ።

ሸለመ ግ 1. አስጊጠ፣ አስቆነጀ፣ አስዋበ፣ አሸምነምነ። 2. ቅርፅ አወጣ፣ አሻገረገረ፣ ጌጥ አበጀ፣ (በቀለም፣ በቅርፅ ማውጫ ወይም በመንቀሻ መሳሪያ)። 3. ለፈፀመው ስራ ማበረታቻ የገንዘብ፣ የቆሳቆስ፣...ሽልማት ሰጠ። 4. ሳይጎዳ በቀላሉ ለቀቀ (ኩፍኝ፣ ፈንጣጣ)።

ሽልም ቅ ጌጥ ወይም ንቅሳት ያለበት።

ሽልማት ስ 1. የገንዘብ፣ የቆሳቆስ፣...ስጦታ፣ ዳረጎት። 2. ጌጥ እንዲሆን ተብሎ የተሰራ እንደ ንቅሳት፣ ሽንትራት ያለ ነገር።

ሽልምልም ቅ ዝጉርጉር (ዥጉርጉር)።

ተሸለመ ግ 1. ሽልማት፣ ስጦታ ተሰጠው። 2. ተጌጠ፣ ተሸምነምነ፣ ቅርፅ ተበጀለት፣ ተሻገረገረ።

ተሸላሚ ቅ ለሽልማት የቀረበ ወይም ሽልማት ያገኘ።

ተሸላላመ ግ ተጊያጊያጠ፣ ተነቀሰ፣ ተሸምነምነ።

ሸለም ስ የዘንባባ፣ የኮባ፣ የሙዝ ሙሽራ፣ ውልብለቢት።

ሸለምጥማጥ ስ 1. ረዥም ጅራት ያለውና በዛፍ ቅርንጫፍ ሳይ፣ በተበረቦረ ግንድ ወይም በጥሻ ውስጥ የሚኖር ድመት የሚመስል የዱርአውሬ (በእሉን የዱር እንሰላ ስር ተመ)። 2. (ዘይ፣ ስድብ) ጥቁር።

ሸለሽለ ግ 1. ሰነጠቀ፣ ሰነተረ፣ ገመሰ (እርሻን)። 2. በዝቶ የበቀለን አገዳ ነቀለ (በግረሻ)።

ተሸለሽለ ግ በግረሻ ተሰነጠቀ፣ ተሰነተረ፣ ተገመሰ።

ሸለሽል ስ በዱር የሚገኝ የደረቀ የክብት እበት፣ ኩበት።

ሸለቀቀ ግ 1. ሳጠ፣ ገለፈ፣ ገፈ፣ ቀረፈ። 2. (ከኪስ፣ ከቦርሳ ብርን) መዘዘ፣ አወጣ።

ሽልቃቂ ስ ልጣጭ፣ ግልፋፈ።

ተሸለቀቀ ግ ተሳጠ፣ ተገለፈ፣ ተገፈ።

ሸለቆ ስ በሁለት ተራሮች ወይም ከፍተኛ ስፍራዎች መካከል የሚገኝ ረባዳ ወይም ጎርጓዳ ቦታ።

*ሸለበ

ሽለብታ ስ ቀላል እንቅልፍ።

ሸለብ አደረገ ግ ለትንሽ ጊዜ አንቀላፋ።

አሸለበ ግ 1. አንቀላፋ፣ ለትንሽ ጊዜ ተኛ። 2. (ዘይ.) ሞተ። እንደተኛ በዚያው አሸለበ።

ሸለተ ግ 1. ሳጠ፣ መደመደ (ፀጉርን)። 2. ጠረበ፣ ሳገ፣ ቀረፀ። 3. (ዘይ.) ሀ - አታለለ፣ አሳተ፣ ሸነገለ። ለ - ሸረደደ፣ አሸጋጠጠ።

ተሸለተ ግ ተሳጠ፣ ተመደመደ፣ ፀጉሩ ተነሳለት።

አሸለተ ግ ዳነ፣ አገገመ፣ አማረ (ታሞ የነበረ ሰው)።

ሸለጉ ግ አበበ፣ አሰሳ፣ ለካ፣ ገመተ፣ መዘነ፣ መጣነ።

ሸለጉ ግ ሆዱን ወደ ውስጥ አስጠጋ፣ አጣበቀ።

ሸለጉ ግ አታለለ።

አሽልግ ቅ አታላይ።

ሸለፈት ስ 1. ልንቡጥ፣ ወሸላ። 2. ልጣጭ፣ ግልፋፈ።

ሸለፈታም ቅ (ስድብ) ያልተገረዘ (ወንድ)።

ሸለፈፈ ግ ገለፈ፣ ሳጠ፣ ቀረፈ፣ ገረፈ።

ሽልፋፈ ስ ግልፋፈ።

ተሸለፈፈ ግ ተገለፈ፣ ተሳጠ፣ ተቀረፈ፣ ተገፈ።

ሸመለለ ግ ጠቀለለ፣ ሸበለለ።

ሸመሸመ ግ 1. ከረተፈ፣ ሸረከተ፣ በቀላሉ ፈጠ። 2. በብዛት ቃሙ፣ በሳ (ፈረሰ፣ በቅሉ...) ለሁልን)።

ሸመቀ ግ አደባ፣ ደፈጠ፣ ተደበቀ (አደጋ ለመጣል)።

ሸማቂ ስ የደፈጣ ተዋጊ።

ሸመቃ ስ የደፈጣ ውጊያ።

ሽምቅ ተዋጊ ስ የደፈጣ ተዋጊ።

ሽምቅ ውጊያ ስ በማድረግና አደጋ በመጣል የሚካሄድ የውጊያ ስልት።

አሽመቀ ግ አደባ፥ አደፈጠ፥ ሽመቀ።

ሽመቀቀ ግ 1. በሽምቀቆ አስተሳሰር ሳብ አድርጎና አጥብቆ አስረ። አነቀ። 2. ጨምድዶ ያዘ። አኮማተረ። እግሩን ሽምቅቆ ይዞት አሳስቤድ አለው።

ሽምቀቆ ስ 1. የከረጢት አፍ ማሰሪያ ጥብጣብ፥ ገመድ፥...። 2. ከጭራ፥ ከጠፍር፥... የተበጀ የወፍ፥ የአውሬ መያዣያ ወይም ማነቂያ ወጥመድ። 3. አንደኛውን ጫፍ ሳብ ሲያደርጉት እንደሚጠብቅ ወይም እንቅ አድርጎ እንደሚይዝ ሆኖ የታሰረ ወይም የተቋጠረ ገመድ።

ተሽመቀቀ ግ ተሰበሰበ፥ ተሸበሸበ፥ ተጨማደደ።

ተሽማቀቀ ግ አፈረ፥ ደነገጠ፥ ፈራ። በጥገኝነት ስለሚኖር ሁሉ እንደተሽማቀቀ ነው።

አሽማቀቀ ግ አስፈራ፥ አስደነገጠ፥ አስጨነቀ።

ሽመቃ "ሽመቀ" ስር ተመ.

ሽመተ ግ 1. ገዛ፥ ገበየ (ብዙውን ጊዜ እህልን)። 2. (ዘይ.) ያዘ፥ አተረፈ። ጥንቃቄ ባለማድረግ በሽታ ሽመተ።

ሽመታ ስ ግዥ (ብዙውን ጊዜ የወር አስቤዛ)።

ሽማች ስ እህልን ለንግድ ሳይሆን ለምግብነት የሚገዛ በላተኛ።

ሽመተረ ግ ሽነቆጠ፥ ገረፈ።

ሽመታ "ሽመተ" ስር ተመ.

ሽመነ ግ ሽማ ሰራ።

ሽማ ስ እንደኩታ፥ የአገር ልብስ፥ ጃኖ የመሳሰሉትን የሚሰራ ጥበበኛ።

[የ]ሽማኔ መወርወሪያ የሚያህል (የጌ.አኔ.) በጣም አጭር የሆነ (ሰው)።

[የ] ሽማኔ እቃ ስ የሽመና ሰራ የሚከናወንባቸው እንደ መን፥ መወርወሪያ የመሳሰሉት።

የሽማኔ ዘንግ ስ ሽማኔ የሚሰራውን ሽማ የሚለክበትና የተወሰነ መጠን ያለው የርዝመት መለኪያ።

የሽማኔ ጉድጓድ ስ ሽማኔ እግሩን አስገብቶ የሚሰራበት እመሬት ውስጥ ያለ ጉድጓድ።

"ሽመደመደ

ሽመድማዳ (ሽመድምድ) ፥ ውልከፍከፍ፥ ጥምላምላ፥ ልፍሰፍሰ፥ ለዋሳ።

ሽመድምድ አለ ግ ተሽመደመደ።

ተሽመደመደ ግ 1. ተልፈሰፈሰ፥ ተጥመለመለ።

2. አቅም፥ ጥንካሬ አጣ (መንግስት፥ ኢኮኖሚ፥...)።

አሽመደመደ ግ 1. አጥመለመለ፥ አልፈሰፈሰ። 2. አቅም፥ ጥንካሬ አሳጣ፥ አፍከመ (መንግስትን፥ ኢኮኖሚን፥...)።

ሽመደደ ግ 1. ጨለጠ ጠጣ። 2. ቃል በቃል አጠና፥ በቃሉ ያዘ።

ሽምዳጅ ፥ ሁሉንም ቃል በቃል የሚያጠናና በቃሉ የሚይዝ።

ሽመድማዳ "ሽመደመደ" ስር ተመ.

ሽመገለ ግ 1. እረጀ፥ በእድሜ ገፋ። 2. አስታረቀ፥ ገላገለ፥ አስማማ።

ሽምጋይ ስ አስታራቂ፥ አስማሚ።

ሽማግሌ ስ 1. በእድሜ የገፋ አዛውንት። 2. አስታራቂ፥ ገላጋይ።

ሽማግሌ ተላከበት የሚግልጅ አስታራቂ፥ ጥያቄ የሚያቀርብ ሰው ወደ እርሱ ሄዶ ወይም ተላከ።

ሽምግልና ስ 1. እርጅና። 2. የማስታረቅ፥ የማስማማት፥ የማግለጅ ተግባር።

ሽመጠረ ግ ኮመጠጠ።

ሽምጣሪ ፥ ኮምጣጣ።

ሽመጠጠ ግ 1. ነገመገገ፥ መዝረገ፥ ለቀመ(ፍሬን፥ እሸትን)። 2. ኹው አድርጎ ጠጣ፥ ጨለጠ። 3. በፍጥነት ርጠ፥ ጋለበ። 4. (ዘይ.) ዋሽ፥ አበለ። 5. ገረፈ፥ ቆነደደ። 6. ወደ ሂሳ አስተኛ (እንስሳ ጆሮውን)።

ሽምጥ ስ ፈጣን የፈረሰ ግልቢያ።

ሽመጠጠ ግ ተርታውን በተተከሉ ቋሚ የአጥር እንጨቶች ላይ እንደ አጋም፥ ከትከታ፥ ቀጨም ያሉ ጨፈቃዎችን እያወሳሰበ ወይም እያጠላለፈ አጠረ።

ሽምጥ ፥ በጨፈቃ ተጠላልፎ ወይም ተወሳሰበ የታጠረ (አጥር)።

ሽሚዝ ስ ቀለልና ሳሳ ካለ የወርቅ አይነት የሚሰራና እጅ ሙሉ ወይም ጉርድ ወይም ኮሊታ ያለው ወይም የሌለው፥ አብዛኛውን ጊዜ ወንዶች ከኳነተራ በላይ ከኮት ስር የሚለብሱት የልብስ አይነት።

ሽማ ስ እንደኩታ፥ ነጠላ፥ ጃኖ፥ ጋቢ ያለ ከድርና ከማግ የሚሰራ ልብስ።

ሽማሚ ስ ራስ ትልቅ ስንዴ።

ሽማቂ "ሽመቀ" ስር ተመ.

ሽማች "ሽመተ" ስር ተመ.

ሽማኔ "ሽመነ" ስር ተመ.

ሽማዳ ፥ ወልጋዳ፥ ወሽማዳ።

ሽምቀቆ "ሽመቀቀ" ስር ተመ.

ሸምቃቃ ዝ.ክ.

ሸምበቆ "ሸንበቆ" ን ተመ.

ሸምዳጅ "ሸመደደ" ስር ተመ.

ሸምጋይ "ሸመገለ" ስር ተመ.

ሸምጣራ "ሸመጠረ" ስር ተመ.

*ሸምነሞነ

ሸሙነሙን ን በኣኳኑ ኩንሰንስ፡

በኣለባበሉ መጊያጊያጥ የሚያበዛ፡፡

ሸሙንሙን ኣለ ን ተሸምነሞነ፡፡

ተሸምነሞነ ን ተሸፋፊነ፡ ተከናነበ፡

ተኩነሰነሰ፡ ኣጌጠ፡ ተቆነጃጀ፡፡

ኣሸምነሞነ ን ኣኩነሰነሰ፡ ኣሰጌጠ፡ ኣሳመረ፡

ኣቆነጀ፡ ኣስዋበ፡፡

*ሸምጠጠ

ሸሙጥ ስ የሸርደዳ፡ የኣሸሙር፡ የኣገባ

ንግግር፡፡

ሸሙጥጫ ዝ.ክ.

ኣሸጂጠጠ ን ሸረደደ፡ ኣንጃጠጠ፡ ኣሸሙር፡

ኣገባ ተናገረ፡፡

ኣሸጂጣጭ ት ሸርዳጀ፡፡

ሸረሞጠ ን ኣመነዘረ፡ ሲሰነ፡፡

ሸርሙጣ ስ (ስድብ) 1. ኣመንዝራ፡ 2. ሲተኛ

ኣጃሪ፡ 3. (ዘይ.) በባህርዮ ኣንዲ ከኣንጃ ሌላ ጊዜ

ከሌላው የሚሆንና ነገር የሚያወሳሰብ ወረተኛ፡፡

ሸርሙጥና ስ 1. ኣመንዝራነት፡ 2. ሲተኛ

ኣጃሪነት፡ 3. (ዘይ.) በኣንድ ኣቋም ኣለመርጋት፡

ከሁሉም ጋር ኣለሁ ግለት፡ የፖለቲካ

ሸርሙጥና፡፡

ተሸራጦጠ ን 1. ሸረሞጠ፡ የብልግና ንግግር

ተናገረ፡፡ 2. (ዘይ.) ጠባቤ መጥፎና ተለዋዋጭ

ሆነ፡፡

*ሸረረ

ሸረር ኣለ ን 1. ፈቀቅ፡ ዘወር ኣለ፡፡ 2.

(በሽታ) ተወት ኣደረገ፡ ፋታ ሰጠ፡፡ 3. ተንሻሎ

ሄደ፡፡ 4. ሻ ብሎ ወረደ፡ ፈሰስ(ቀጭን ተትግጥ)፡፡

ሸረር ኣደረገ ን ኣንደ ውሃ ያለ ተትግጥ

ተቀመጠ፡፡

ተንሻረረ ን ፈጥኖ ኣለፈ፡ ተንሻለለ፡

ተወረወረ፡ ሸር ብሎ ሄደ፡፡

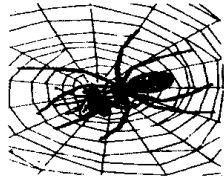
ኣንሻረረ ን ወረወረ፡ ኣንሻለለ፡፡

ሸረሪት ስ ትናንሽ ከሆኑና 8 እግር ካላቸው

ፍጥረታት ኣንጺ የሆነችና በምግብነት

የሚያለገግላትን ነፍሳት ለማጥመጃ ድር የመሰለ

ነገር የምታደራ ነፍሳት፡፡

ሸረሪት

የሸረሪት ድር ስ ሸረሪት የምታደራው ድር፡፡

ሸረሸረ ን ቦረቦረ፡ በረቦረ፡ ፈለፈለ፡፡

ሸረሸረ ስ ፈረፈረ፡ ፈፋ፡ ጉድግ፡ የተሸሸረ

ቦታ፡፡

ተሸሸሸረ ን ተቦረቦረ፡ ተሰረሰረ፡ ቀስ በቀስ

ተበላ፡ ተናደ፡፡

*ሸረሸረ

ሸርሸር ስ ለመዝናናት፡ ለመደሰት የሚደረግ

ጉዞ፡፡

ተሸራሸረ ን 1. የተበላ ምግብ በቀላሉ በወጃራ

ተፈጠ፡፡ 2. ተሸጋሽን ተቀመጠ፡፡

ተንሸረሸረ ን ሰገረ፡ ፈጥኖ ተራመደ

(በትሎ)፡፡

ተንሸራሸረ ን ተዘዋወረ፡ ተናፈሰ፡

ለመዝናናት ወዲያና ወዲህ ሄደ፡፡

ኣንሸረሸረ ን ኣሰገረ (በትሎ-ን)፡፡

ኣንሸራሸረ ን 1. ለማዝናናት፡ ለማስደሰት፡

ወደ መንገድ ይዞ ሄደ፡ ኣናፈሰ፡ ነፋስ

እንዲቀበል ኣደረገ፡፡ 2. የተበላ ምግብ በቀላሉ

በወጃራ እንዲፈጭ ኣደረገ (መጠጥ)፡፡ 3.

ኣሸጋሽን፡፡

ሸረሸር "ሸረሸረ" ስር ተመ.

ሸረቆጠ ን ቀልጠፍ፡ ሸንቀጥ ኣለ፡ ተሰበሰበ

(በኣለባበሰ፡ በኣካሂድ፡ በኣቀማመጥ)፡፡

ሸርቋጣ (ሸርቁጥ) ት ሸንቃጣ፡፡

ሸረቦ ን 1. ሰሰት ወይም ኣራት የሚሆኑ

ገመዶችን፡ ክርቆችን... በኣንድነት ደበለ፡

እየደረበ ገመድ፡፡ 2. ሸርባ ሰራ፡ ጎነነ፡ ኣሸመ፡፡

3. (ዘይ.) ነገርን ሰራን ኣውጠነጠነ፡ ደለተ፡፡

ሹሩባ (ሹርባ) ስ የራስ ፀጉር ጉንጉን፡፡

(ስእሉን ፀጉር ኣሰራር ስር ተመ.)

ሹሩባ ሰራ ስ የሲት ፀጉር የምትጎነንን ወይም

የምትቆነድድ ሲት፡፡

ሹርቤ ብርቤ ስ ኣንገተ ቀጭንና ረኽም

የሆነ ሽላም ብርቤ(ስእሉን ብርቤ ስር ተመ.)፡፡

ሸርቦሽ ስ የተፈተለ ገመድ ወይም ጅራፍ፡፡

*ሸረተተ

ሸርተቲ(ሸተቲ) ስ 1. ቁልቁለት ወይም ተጻፋት ከሆነ ቦታ ላይ ሆነው ወደታች እየተንሸራተቱ የሚጫወቱት የልጆች ጫዋታ። 2. የተቅማጥ በሽታ።

ሸርታታ ት (ዘይ.) ወላዋይ፥ በቃሉ የማይረጋ። ተንሸራተተ ግ 1. ወደታች እየተንፈቀቀ ወረደ፥ ተንሻተተ። 2. (ዘይ.) ወላወለ፥ ከጻ፥ በቃሉ ሳይረጋ ቀረ።

አንሸራተተ ግ አጻለጠ፥ አጻጠ፥ አንሻተተ። አንሸራታች ት የሚያንሸራትት፥ የሚያጻልጥ (በታ)።

ሸረኛ "ሸር" ስር ተመ.

*ሸረከ

ሸረከ(ሸርካ፥ ሸርከ) ስ 1. በጋራ ወይም በአንድነት የሚሰራ ወይም የሚነግድ። 2. ወጻጅ፥ ባልንጀራ፥ ጓደኛ።

ሸርከኛ ስ 1. የሀብረት ስራ ወይም ንግድ። 2. ወጻጅነት፥ ጓደኝነት።

ተሸረከ ግ ተባበረ፥ ተወጻጀ፥ ጓደኛ ሆነ፥ ተስማማ።

አሻረከ ግ አብሮት እንዲሰራ ወይም እንዲነግድ ተስማማ።

*ሸረከረከ

ሸረከራካ (ሸርከርከ) ት ወላዋይ።

ተሸረከረከ ግ ተፍረከረከ፥ ወላወለ።

ሸረከተ ግ 1. ቀደደ፥ ተረተረ፥ ዘረከተ። 2. ሳያደቅ ፈጠ፥ ገረደ፥ ኮነ። 3. (በጦር፥ በጫላ) ወጋ፥ ዘነጠለ።

ሸርካታ ት (ዘይ.) ውሸታም።

ሸርከት ስ 1. ያልደቀቀ፥ ያልላመ (ዱቄት) ። 2. (ዘይ.) ውሸታም።

ተሸረከተ ግ 1. ተቀደደ፥ ተረተረ። 2. ሳይደቅ ተፈጠ፥ ተገረደ፥ ግርድፍ ሆነ። 3. (ዘይ.) ዋሽቶ ተናገረ፥ ዘባረቀ።

ሸረከራካ *ሸረከረከ" ስር ተመ.

ሸረደደ ግ 1. አሸጧጠ፥ አሸፈ፥ አላገጠ፥ ፎተተ። 2. ያልሆነውን ነገር እንዲህ ነው እያለና በውሸት እያጋነነ ተናገረ።

ሸርዳጅ ት አሸጧጣጭ፥ ፎታች።

ሸርደዳ ስ የአሸጦር፥ የሸጦጥ ንግግር።

*ሸረጠ

ሸርጥ ስ 1. ከወገብ በታች የሚውል ግልጽም። 2. ቆሻሻን ለመከላከል በልብስ ላይ የሚለባስ፥ የስራ ልብስ። 3. ለሃዘን ተብሎ ተዘቅዝቆየተለበስ ነጠለ።

ተሸረጠ ግ (ከፋ፥ መጥፎ መንፈስ፥...) ለቀቅ

አደረገ፥ ገለል አለ፥ ተወ።

ተሸረጠለት (ዛር፥ ቁጣ) ተወገደለት፥ ጠፋለት፥ ወደ ቀድሞው ጤናማ ሁኔታ ተመለሰ።

አሸረጠ ግ አገለገመ፥ አደገደገ።

አሸረጠች በሃዘን ጊዜ ነጠላዋን ዘቅዝቃ ለበለች።

ሸረፈ ግ 1. በትንሹ ቆረሰ፥ ሰበረ። 2. (ከብቅ) ጥርሱን ነቀለ። 3. መነዘረ፥ ዘረዘረ፥ ወደ ትንሱን ገንዘብ ለወጠ። 4. ቀነሰ፥ ቆነጠረ።

ሸራፋ ት 1. የተሰበረ (እቃ፥ ጥርስ፥...)። 2. (ስድብ) ጥርሱ የተሸረፈ። 3. በጣም አጭርና ከላሳ የሆነ (ለው)።

ሸርፍ ስ ምንዛሪ።

ሸራፊ ት ተሰብሮ፥ ተቆረሰ የወጣ ነገር፥ ሰባሪ።

ሸርፍራፊ ት 1. ሰብርባሪ። 2. ምንዛሪ፥ ትንሱን ገንዘብ።

ተሸረፈ ግ ከላዩ ላይ ትንሽ ተቆረሰ ወይም ተሰበረ።

ተሸራረፈ ግ 1. ሢፍ ሢፋ ብዙ ቦታ ላይ ተሰበረ። 2. ከላዩ ላይ ተቀነሰለት።

አሸረፈ ግ (ገንዘብን) ዘረዘረ፥ መነዘረ።

ሸራራ¹ ስ 1. ኮርኒስ ላይ የሚመታ ቀጭን እንደ ማስመሪያ ያለ እነዉት። 2. ከመጋረጃ ጨርቅ ጋር ተያይዘው ወደ ግራና ቀኝ እየተንሸራተቱ መጋረጃውን መከፈትና መዝጋት የሚያስችሉት ባለ ሃዲድ ትናንሽ ቀለበቶች የሚንሸራተቱበት ጠፍጣፋ ባለሃዲድ ዘንግ ወይም ብረት።

ሸሪክ *ሸረከ" ስር ተመ.

ሸራ ስ ድንኳን፥ ቦርሳ፥ ሻንጉ፥...ለመስራት ወይም በላዩ ላይ ስእልን ለመስራት የሚያገለግል ጠንካራና ሻካራ የሆነ ጨርቅ።

ሸራ [ሚግ] ስ ከሸራ የሚዘጋጅ ሢግ።

ሸራፋ "ሸረፈ" ስር ተመ.

ሸር ስ ተንኮል፥ ክፋት፥ ደባ።

ሸር ሰራ ተንኮል፥ መጥፎ ድርጊት ፈፀመ።

ሸረኛ ት ተንኮለኛ፥ ክፋ፥ መሰሪ፥ ሲረኛ።

ሸርመጣ "ሸረሞጣ" ስር ተመ.

ሸርተቲ *ሸረተተ" ስር ተመ.

ሸርታታ ዝ.ክ.

ሸርካታ "ሸረከተ" ስር ተመ.

ሸርዳጅ "ሸረደደ" ስር ተመ.

ሸርጣን ስ ብዙ እግር ያለው የባህር ነፍሳት፥ ጎርምተ።

ሸርጣን

ሸርጣን [ውሃ] ስ በሰኔ ወር የሚወጣ የኮከብ አይነት። በተጨማሪም “ኮከብ ቆጠራ”ን ተመ.

ሸሸ 7 1. ከፍርሃት የተነሳ ወደ ሂላ ተመልሶ ሮጦ፣ ፈረጠጠ። 2. ራቀ፣ ተለየ። በገዛ ጥፋቱ ከጓደኞቹ ሸሸ። 3. መገኘቱ ቀረ፣ ጠፋ። ሃብት ሸሸው። 4. (በሽታ፥ ነገር፥...) እንዳያጋጥመው፥ እንዳያገኘው ተጠነቀቀ። 5. ቦታውን ለቀቀ፣ ዘመመ፥...።

ሸሽት ስ ከአደጋ ወይም ከሌላ ነገር ለማምለጥ የሚደረግ እንቅስቃሴ፥ ስደት፥ ፍርጠጣ።

መሸሻ ስ መጠጊያ፥ መከለያ፥ መደበቂያ።

አሸሸ 7 1. አገለለ፥ ሰወረ፥ ሸሸገ፥ ደበቀ። 2. አራቀ።

ሸሸገ 7 (እንዳይታይ፥ እንዳይታወቅ) ደበቀ፥ ሸፈነ፥ ከለለ፥ ጋረደ።

ሸሸግ ፅ ደብቅ፥ ሰወር።

ተሸሸገ 7 ተደበቀ፥ ተሰወረ፥ ተከለለ።

ሸቀለ 7 ተሸከመ፥ የጉልበት ስራ ሰራ።

ሸቃይ ስ ተሸካሚ፥ ኩሊ።

ሸቀላ ስ የጉልበት ስራ (በአብዛኛው ሸክም)።

ሸቀሸቀ 7 1. ሰቀሰቀ፥ መላልሰ ወጋ። 2. ጠዘጠዘ፥ አመመ፥ ነዘነዘ (ሀመም)።

አሸቀሸቀ 7 1. ተንጠለጠለ፥ አዘዘዘ፥ ሊወድቅ ወይም ሊፈርስ ደረሰ። 2. በሀመም ምክንያት ቆዳው ሊገፈፍ ወይም ሊቀረፍ ደረሰ፥ አፈከፈከ።

*ሸቀሸቀ

ተንሸቀሸቀ 7 ፈራ፥ ራደ፥ ተንቀጠቀጠ።

አንሸቀሸቀ 7 አስፈራ፥ አራደ፥ አንቀጠቀጠ።

ሸቀበ 7 1. (በሸያጭ ላይ) አታለለ፥ አሞኘ። 2. (የአራጃ አኒ) ለከፈ፥ በነገር ነካ።

ሸቃባ ፅ (ሰድብ) የሚሸቅብ፥ አታላይ፥ ገደቢስ።

ሸቀን ስ በሰውነት ላይ የተጋገረ እድፍ።

ሸቀናም ፅ (ሰድብ) እድፋም፥ ጭቅቅታም፥ ቆሻሻ።

ሸቀጠ 7 ሸጠ፥ ለወጠ፥ ቸረቸረ፥ ነገደ።

ሸቀጥ ስ ለራስ ፍጆታ ሳይሆን ለትርፍ የሚሸጥና ጥቅም ላይ የሚውል ማንኛውም እቃ።

ሸቀጣሸቀጥ ስ በአይነት የተለያዩና ብዛት ያላቸው ለሸያጭ የሚቀርቡ እቃዎች።

ሸቃጭ ስ ቸርቻሪ ነጋዴ።

ሸቁራራ(ሸቆረር) ፅ አይን አፋር።

ሸቃባ “ሸቀበ” ስር ተመ.

*ሸቆመቆመ

ሸቁምቁም ፅ ግድርድር፥ አይን አፋር።
ተሸቆመቆመ 7 ተግደረደረ።
ተሸቆምቋሚ ፅ ሸቁምቁም።
አሸቆመቆመ 7 አግደረደረ።
ሸቆረር “ሸቁራራ” ን ተመ.

*ሸቆጠቆጠ

ሸቁጥቁጥ (ሸቆጥቋጥ) ፅ ደግ፥ ትሁት፥ ታዛዥ፥ ለሰው የሚጠነቅ ወይም የሚቸገር፥ ርግብግብ።

ተሸቆጠቆጠ 7 1. አክብሮትን፥ ፍቅርን በማሳየት ታዛዥ ሆነ፥ ደግነትን፥ ትህትናን፥ አሳየ። 2. ተለማመጠ፥ ፈራ፥ ተርበደበደ።

አሸቆጠቆጠ 7 አስፈራ፥ አርበደበደ፥ አሰጠነቀ።

*ሸቆጠቆጠ²

ተሸቆጠቆጠ 7 አጌጠ፥ ተዋበ፥ አማረ። በወርቅ የተሸቆጠቆጠ ካባ ለብሏል።

አሸቆጠቆጠ 7 አስጌጠ፥ አስዋበ።

ሸቆጥቋጥ*ሸቆጠቆጠ¹ ስር “ሸቁጥቁጥ”ን ተመ.

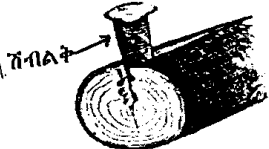
ሸበለለ 7 ጠቀለለ።

ሸብልል (ሸብል) ፅ 1. ጥቅልል። ስ 2. ወፈር ተደርጎ የተዘጋጀ የገብስ ሊጥ።

ተሸበለለ 7 (ወረቀቱ፥ ብራናው) ተጠቀለለ።

ሸበለቀ 7 1. ጫፉን አሾለ። 2. በጦር፥ በአንካሴ፥ በሸብልቅ ወጋ።

ሸብልቅ ስ ውሽል፥ ቅርቃር፥ ሹል እንጠት ወይም ብረት።

*ሸበለለለ

ሸብልብል ፅ ሽፍንፍን፥ ጥቅልል።

ተሸበለለለ 7 1. ተሸፋፈነ፥ ተጠቀለለ። 2. (ዘይ.) አማረ፥ ተሸሞንሞን።

አሸበለለለ 7 1. ሸፋፈነ፥ ጠቀለለ። 2. (ዘይ.) ሀ፡አሳመረ፥ አሸሞንሞን። ለ፡አባበለ፥ አቆላመጠ፥ ተለማመጠ።

ሸበላ ስ 1. የእንስት፥ የከባ፥...መሽራ። 2.

አጽጋመ መልካም፥ ውብ፥ መዘዘ።

ኸበረ

ኸብር ስ ረብሻ፥ ሁከት፥ ብጥብጥ።

ኸብር ፈጣሪ ፥ 1. ረባሽ፥ አዋኪ፥ ሰላምን አደፍራሽ፥ በጥባቄ። 2. (ድርጅት ወይም የድርጅት አባል) በመሳሪያ ሃይል አላማውን ለማስፈፀም የሚሞክር ሽብርተኛ።

ኸብርተኛ ፥ ኸብር ፈጣሪ።

ተሸበረ ፥ 1. ተረባሽ፥ ታወከ፥ ተበጠበጠ፥ ፀጥታ ደፈረሰ። 2. ፈራ፥ ደነገጠ፥ ባባ፥ ተወነቀ።

ተሸባሪ ፥ በቀላሉ የሚደነግጥ፥ የሚረበሽ።

አሸበረ ፥ 1. አወከ፥ በጠበጠ፥ ፀጥታ ነሳ። 2. አስፈራ፥ አስወነቀ።

አሸባሪ ፥ በጥባቄ፥ አዋኪ፥ ሰላምን አደፍራሽ።

ኸበረቀ

ኸብርቅ አለ ፥ 1. አማረ፥ ተዋበ። 2. አንፀባረቀ።

አሸበረቀ ፥ አማረ፥ ተዋበ፥ አጌጠ።

አሽብራቂ ፥ ያማረ፥ የተዋበ፥ የሚያገፀባርቅ።

ኸበረከ

ኸብራካ ፥ ወልጋዳ፥ አሻዳ።

ኸብረካ አለ ፥ 1. በርከካ አለ። 2. (ዘይ.) እሺ አለ፥ ከቁጣው በረደ፥ ለሰለሰ አለ።

አሸበረከ ፥ በርከካ አለ።

ሸበሸበ ፥ 1. አወማደደ፥ አኮማተረ። 2. (ቀሚስን) ሸነሸነ።

ኸብሻባት ስ የቀሚስ ወገብጌ ወይም የእጅጌ ሸንሸን።

ኸብሻሸ ስ ሸንሸን ቀሚስ።

ተሸበሸበ ፥ ተወማደደ፥ ተኮማተረ።

ኸበሸበ

ኸብሸባ ስ 1. በመንፈሳዊ ዜማ የታጀበ ወዝዋዜ። 2. ዘፈንን ለማድመቅ የሚደረግ ጭባጫ፥ ጭፈራ፥ ውዝዋዜ።

አሸበሸበ ፥ 1. በመንፈሳዊ ዜማ እየታጀበ አረገደ፥ ተወዛወዘ። 2. በዘፈን እየታጀበ ጨፈረ፥ ተወዛወዘ፥ አወበወበ።

አሽብሻቢ ፥ በመንፈሳዊ ዜማ እየታጀበ የሚደረግ፥ አስረጋጭ (ካህን)፥.... 2. እየወበወበ፥ እየተወዛወዘ ዘፈንን የሚያጸምቅ። 3. (ዘይ.) አወብጫቢ፥ አሽታባጭ።

ሸበ ፥ (በገመድ፥ በጠፍር) የበፊን፥ የበቅሉን አፍ አሰረ፥ ለጎመ።

መሸበቢያ ስ የበፊን፥ የበቅሉን አፍ ማሰራያ፥

መለገሚያ።

ኸብ አደረገ ፥ ሳይጠብቅ ላላ አድርጎ አሰረ።
ተሸበበ ፥ 1. ዝናብ፥ ብርድ እንዳይገባ የቤቱ ዙሪያ ተጋረደ። 2. (አፉ) ተለገመ፥ ታሰረ።

ኸቡት ፥ 1. (አብዛኛውን ጊዜ ከእርጅና የተነሳ) ነጭ ፀጉር አወጣ። 2. (ለእንጀራ፥ ለጠላ፥...) ሻገተ።

ኸቡቶ ፥ 1. ነጭ ፀጉር ያወጣ። 2. በእድሜ የገፋና ሽቦት ያወጣ።

ኸቡት ስ አብዛኛውን ጊዜ ከእድሜ መግፋት የተነሳ የሚወጣ ነጭ ፀጉር።

ኸቦታም ፥ (ለው) ሽቦት ያወጣ።

ኸበድ ስ ከባድና ግራና ቀኝ ያለ የጭንፍ የሆድ መጋጠሚያ ቦታ።

ኸበጥ ስ ነጠላ ጫማ።

ኸብራካ “ኸበረከ” ስር ተመ.

ኸት ፥ 1. ጎመራ፥ ደረሰ፥ በሰለ። 2. (ዘይ.) አማረ፥ ተዋበ።

አሸት ስ ለመበላት የደረሰ ለጋ የእህል ዛፋ፥ ዘለላ፥ እንቡጥ ፍሬ።

አሸተ ፥ ጎመራ፥ ደረሰ፥ በሰለ፥ ፍሬ ያዘ።

ኸተተ ፥ 1. ጠረጎ ወይም ሽታው ለአፍንጫ ተሰማ፥ አወደ። 2. ገማ፥ ከረፋ፥ ቆነሰ።

ኸታ ስ 1. የአንድ ነገር ጠረን፥ መላዛ (ለአፍንጫ የሚሰማ)። 2. በተፈጥሮ ገላ ሳይ የሚወጣ ጥቁር ምልክት።

ለሽታ ያህል በትንሹ ወይም በመጠኑ ለአመል ያህል።

ኸቶ (ኸቱ) ስ መልካም መላዛ ካላቸው እፅዋትና ዝባድ የተሰራ ጥፋ ሽታ ያለው ፈሳሽ።

ተሻተተ ፥ ትንሽ ትንሽ ተዳረሰ (ምግብ፥ መጠጥ)።

አሽተተ ፥ 1. የአንድን ነገር መላዛ ወይም ጠረን በአፍንጫ ማገ፥ ሳበ። 2. እንዲገማ፥ እንዲከረፋ አደረገ። 3. ሲጋውን አሸተትሰው።

አሻተተ ፥ ትንሽ ትንሽ አዳረሰ (ምግብ፥ መጠጥ)።

ኸተቱ “ኸረተተ” ስር “ኸርተቱ” ን ተመ.

ኸነሸን ፥ 1. ሸበሸቦ፥ ሸንሸን እንዲሆን አደረገ። 2. ከፋፈለ፥ቆራረሰ። 3. (እንወትን) በቀጭኑ ሸነታተረ፥ ሰነጣጠቀ፥ ፈለጠ።

ኸንሸን ስ የተሸበሸበ ቀሚስ።

ተሸነሸነ ፥ 1. ተሸበሸበ። 2. ተከፋፈለ፥ በትንሽ በትንሹ ተዳረሰ።

ኸነቀረ ፥ 1. ቀረቀረ፥ ሸነጠ። 2. (የሱራን፥ የቀሚስን ጫፍ ውሃ ወይም ጭታ እንዳይነካው)

ሰበሰበ፥ ቀነፈ፥ ከፍ አድርጎ ሸመ።

ሽንቅር ት የተወተፈ፥ የተቀረቀረ።

ተሽንቀረ ግ ተቀረቀረ፥ ተሸገጠ፥ ተወተፈ።

ሸነቀጠ ግ ቀልባጫ፥ ተልጣፋ ሆኖ አማረ፥ ተዋቡ።

ሸንቃጣ(ሸንቅጥ) ት ከወገቡ ቀጠን ያለ፥ ሸበላ።

ሸነቆረ ግ ቀደደ፥ ነደለ፥ በላ።

ሸንቁር(ሸንቋራ) ት ብስ፥ ቀዳዳ።

ተሽነቆረ ግ ተቀደደ፥ ተነደለ፥ ተበላ።

ሸነቆጠ ግ 1. በአርጨጫ፥ በአለንጋ፥... መታ፥ ሾጥ አደረገ፤ ገረፈ። 2. (ዘይ.) አስቃየ፥ ጎዳ (ብርድ፥ ችግር...)።

ሸንቅጃጠ ስ መግረፊያ፥ አርጨጫ፥ አለንጋ።

ሸነተረ ግ በጣ፥ ቀደደ፥ ሰነበጠ።

ሸንትር ት 1. የተሰበሰበ፥ ብጥ። 2. እንደሰንበር ወይም እንደንቅሳት ያለ መስመር፥ ጌጥ፥ ሽልማት።

ሸንትራት ስ እንደሰንበር ወይም ንቅሳት ያለ መስመር ወይም ጌጥ።

ተሸነተረ ግ 1. ተበጣ፥ ተቀደደ። 2. ሰንበር ወይም መስመር አወጣ።

ሸነተፈ ግ በጣ፥ ቆረጠ።

ሸነከፈ ግ 1. የአሀያን፥ የበግን፥...አንዱን የፊት ለግር አጥሮ ወይም ከርትሞ አሰረ፥ ሰነከለ፥ ቀደደ። 2. በጣም ሳያጠብቅ ላላ አድርጎ አሰረ።

ሸንካፋ(ሸንክፍ) ት (ስድብ) እግሩ ወይም እጁ ሰንኮል የሆነ።

ሸነገለ ግ 1. ደለለ፥ አሞኘ፥ አታለለ። 2. አባበለ፥ ተለማመጠ፥ ለመነ። 3. አለከፈ፥ በመጠኑ አበላ።

መሸንገያ ስ ማባበያ፥ መደለያ፥ ማታ ለ ያ የሚሆን አነስተኛ ስጦታ።

ሸንጋይ ት አታላይ፥ ሰውን የሚያሞኝ።

ሸንገላ ስ ድለላ፥ ለማባበል ሲባል የሚነገር ወይም የሚደረግ ነገር።

ተሸነገለ ግ በትንሽ ነገር ተደለለ፥ እሺ አለ፥ መሸንገያ ተቀበለ።

***ሸነገረ**

ሸንጋራ ት (ስድብ) ሸውራራ።

ውሸንግር ዝ.ከ.

ተሸናገረ ግ 1. ተንሸዋረረ፥ ተጠናገረ። 2. ተወላገደ፥ ተጣመመ።

አሸናገረ (አወሸናገረ) ግ 1. አይንን አሸዋረረ። 2. አወላገደ፥ አጣመመ።

ሸነን ግ በጉባኤ ፥ በሰብሰባ መከረ ወይም ደለተ።

ሸንጎ ስ 1. ሀዝብ የሚሰበሰብበት ወይም ጻኛ የሚያስችልበት ቦታ፥ አደባባይ። 2. ጉባኤ፥ ሰብሰባ። 3. በሸንጎ ላይ የተሰበሰበ ሀዝብ። 4. የሸንጎው ሰብሳቢ የሆኑት ሽማግሌዎች ወይም የጉባኤው የበላይ አካላት።

ሸንጎኛ ስ በሸንጎ ላይ እየተገኘ የሚከራከር፥ የሸንጎ ሰው።

ሸነጠ ግ የጀግንነትን ስሜት ወይም ወኔን ቀስቀሰ (ቀረርተው)።

***ሸነፈ**

ሸንፈት ስ መረታት፥ ድል መሆን።

ተሸነፈ ግ 1. ድል ሆነ፥ ተረታ። 2. አቃተው፥ ደከመው። 3. (ዘይ.) እንቢታውን ተወ፥ እሺ አለ፥ ተቀበለ።

ተሸናፈ ት በውድድር ወይም በጦርነት የተረታ።

አሸነፈ ግ 1. ድል መታ፥ ረታ። 2. አቃተ፥ አልቻል አለ። 3. እሺ አለኝ፥ የተባለውን እንዲቀበል አደረገ።

አሸናፈ ት (በውድድር፥ በጥጥሪ፥...) ድል አድራጊ።

ሸና ግ 1. ሽንቱን ለቀቀ ወይም አፈሰሰ። 2. (ለምሳሌ ባትሪ ድንጋይ) ፈላሽ ነገርን ከአካሉ ውስጥ አመነው፥ አወጣ፥ ርጥበት አላየ። 3. (ዘይ.) ፈራ።

ሸንት ስ ከሰውነት ውስጥ በብልት በኩል የሚወጣ ቆሻሻ ፈላሽ።

ሸንትህን ይባርከው ዘርህን ይባርከው።

ሸንተ መልካም ጥሩ ዘር ያፈራ፥ ጥሩ ልጆች ያሉት።

ሸንት ማጥ ስ ሸንትን በቀላሉ ለመሸናት የሚከለክልና የሚያስምጥ ሀመም።

ሸንት ቤት ስ መፀዳጃ ቤት።

የሸንት ቤት ወረቀት ስ ሸንት ቤት የሚሄድ ሰው በመፀዳጃ ጊዜ የሚገለገልበት ስሰና ለስላሳ ወረቀት።

የሸንት ጨርቅ ስ ለህጻናት ሸንትና አይነ ምድር መቀበያ እንዲሆን ከወገብ በታች የሚጠቀለልበትና በትንንሹ ተቆራጭ የተዘጋጀ ጨርቅ።

ሸንታም ት 1. ሸንቱን በላይ ላይ የሚለት። 2. (ዘይ.፥ ስድብ) ፈራ፥ በቅቧቃ።

ሸንቋራ "ሸነቆረ" ስር "ሸንቁር" ን ተመ.

ሸንባቆ(ሸምበቆ) ስ መታ።

የሸምበቆ ምርኩዝ ምንምጣ፥ አምኖ የተጠጋውን ሊረዳ ወይም ሊደግፍ የማይችል።

ሸንተረር ስ ግራና ቀኝ ገደል ወይም ተዳፋት

የሆነና መካከሉ ከላይ እስከታች እንደሰንበር ሆኖ የሚወርድ የመሬት ቅርፅ።

ሸንክኛ “ሸንክ” ስር ተመ.

ሸንካፋ “ሸንከፈ” ስር ተመ.

ሸንኬሎ “ሰንኬሎ” ን ተመ.

ሸንክ ስ ተንኮል።

ሸንክኛ ት ተንኮለኛ።

ሸንኮራ [አገዳ] ስ ሲጨመቅ ለሰኳር መስሪያ የሚያገለግል ጥፋጭ ፈላሽ የሚሰጥና በቆሳማ አካባቢ የሚበቅል የአገዳ ተክል።

ሸንኮሬ ስ ሴቶች የሚጠሩበት የተዛምዶ ወይም የአክብሮት ስም።

ሸንኮር ስ በሸንኮራ አገዳ እምሳያ የተቀረፀ ወይም የታነፀ የአልጋ እግር።

ሸንኮፍ “ሰንኮፍ” ን ተመ.

ሸንዳራ ት (ስድብ) አይነ ሽውራራ፥ ጠንጋራ።

ሸንጋራ “ሸንገረ” ስር ተመ.

ሸንጋይ “ሸነገለ” ስር ተመ.

ሸንጎ “ሸነጎ” ስር ተመ.

ሸንጎበት ስ የአገጭ ላይ ጢም።

ሸንጎበታም ት ጢምም።

ሸንጎኛ “ሸነጎ” ስር ተመ.

ሸንጥር ስ ሸለቆ።

ሸኚ ግ 1. አሰናበተ። 2. መንገደኛን በማጀብ ጥቂት መንገድ ወይም የተወሰነ ርቀት አብሮ ሄደ። 3. (ባለጉዳይን) አስተናግዶ ጉዳዩን ፈፅሞ እንዲሄድ አደረገ።

መሸኛ ስ 1. ዘመድ፥ ወዳጅ፥...ለመሸኘት የሚደረግ ግብዣ። 2. ሸኚ ደብዳቤ።

ሸኚ ት አጃቢ።

ሸኚ ደብዳቤ (መሸኛ ደብዳቤ) ስ አንድ ሰው፥ እቃ፥ ጉዳይ፥...ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ በሚሳክበት ጊዜ ስለሁኔታው እንዲገልፅ በአጭሩ ተዘጋጅቶ ከተላከው ጋር አብሮ የሚሄድ ደብዳቤ ወይም ፅሁፍ።

ተሸኛ ግ 1. ተሰናበተ፥ ሄደ። 2. መሸኛ ተደረገለት።

*ሸከመ

ሸከም ስ 1. በሰው ጀርባ፥ ትከሻ፥ ራሱ፥... ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ የሚጓዝ እቃ ወይም ጭነት። 2. ከብደት፥ ጫና፥...ያለውና የሚያስቸግር ወይም የሚያስጨንቅ ማንኛውም ጉዳይ። 3. (ዘይ.) ራሱን ያልቻለ፥ የሌላ ሰው ጥገኛ ሆኖ የሚኖር (ሰው)።

ሸከም ነው ብዙ ነው። በሃያ አምስት ሳንቲም የገላው ሸንኮርት ሸከም ነው።

ተሸከመ ግ 1. ከብደት ያለውን ነገር በራሱ፥ በትከሻው፥ በጀርባው፥ ያዘ። 2. (ዘይ.) ተቀበለ፥ ቻለ፥ ታገለ። ይህን ሁሉ ቸገር ተሸከም ኖሯል። ተሸካሚ ስ እቃ በጫንቃው ይዞ የሚያጓጉዝ ኩሊ።

አሸከመ ግ 1. እቃን በተሸካሚው ትከሻ ወይም ራሱ፥... ላይ አደረገ። 2. በብዛት ሰጠ።

*ሽከረከ

ሽከርከር ስ ተሽከርካሪ ነገር።

ሽከርከሪት ስ 1. ከገል፥ ከቅል፥ ከቀንድ ወይም ከእንጨት ክብ ሆኖ የሚለራ የእንዝርት ራሱ። 2. በሞተር ወይም በነፋስ ሃይል የሚሽከረከር ውልብልቢት ወይም ክብ ሆኖ የተሰራና እንደ ጎማ የሚሽከረከር ነገር።

ተሽከረከረ ግ 1. ዞረ፥ ሾረ። 2. (ዘይ.) ወዲያ ወዲህ አለ፥ ተዘዋወረ፥ ሄደ። አርፈህ ተቀመጥ አትሽከርከርብኝ።

ተሽከርካሪ ስ መኪና ወይም እንደ መኪና በጎማ አማካይነት የሚንቀሳቀስ መጓጓዣ።

አሽከረከረ ግ 1. አሾረ፥ አዞረ። 2.

(መኪናን፥ ብስክሌትን፥...) ነጻ። 3. (ዘይ.) በሚፈልገው አቅጣጫ አሰኪደ።

አሽከርካሪ ስ መኪና ነጂ፤ ሹፌር።

ሽከሽከ ግ 1. ገለባን፥ ቀንድን ወይም አለርን ከፍራው ለመለየት እህልን በመቀጫ ላላ አድርጎ ወቀጠ። 2. (ማግን፥ ሹራብን፥...) ጥብቀት እንዳይኖረው ዘርዛራ አድርጎ ሰራ። 3. በሳሳ፥ ወጋጋ።

ሽከሻሻ ት 1. ዘርዛራ፥ ሳይጠብቅ ተራርቆ የተሰፋ፥ ሰግላጋ(ልብስ)። 2. (ዘይ.) ወሬኛ፤ ምስጢር የማይቋጥር፤ ቁምነገር የሌለው።

ሽከሽከ ግ 1. ሳይደርቅ የተወቀጠ፥ ገለባውና ቀንዱ የተለየለት (እህል)። 2. ሳይጠብቅ ዘርዛራ ሆኖ የተሰፋ ወይም የተሰራ (ልብስ፥ ዳንቴል፥...)።

ተሽከሽከ ግ 1. በመቀጫ ላላ ተደርጎ ተወቀጠ። 2. ሳይጠብቅ ዘርዛራ ሆኖ ተሰራ ወይም ተሰፋ (ልብስ)።

አሽከሽከ ግ ሽከሽከ፤ ላላ አድርጎ ወቀጠ።

ሽከኛ “ሽከ” ስር ተመ.

ሽከከ ግ ፈራ፥ ተጠራጠረ።

ሽከ ስ 1. ፍርሃት፥ ጥርጣሬ። 2. ከፋት፥ ተንኮል።

ሽከፈ ግ የተበታተነውን ነገር ባንድ ላይ ለበሰበ።

ሽከኛ ት 1. የተሰበሰበ። 2. ጠንቃቃ።

ሽከራ “ሻከራ” ስር “ሻከራ” ን ተመ.

ሽከ¹ ስ ከፋት፥ ተንኮል።

ሽከኛ ት ከፋተኛ፥ ተንኮለኛ።

ሸክ² “ሸክከ” ስር ተመ.

*ሸክ

ሸክ አደረገ ገ ቀረጠ፣ ገመደ (በሰለት)።

ሸክላ ስ 1. እንደ ጀበና፣ ገበር ምጣድ፣ እንስራ፣... ያለ የቤት ቁሳቁስን ለመስራት የሚያገለግል የተለያዩ የአፈር አይነቶች ውሁድ። 2. ከሸክላ አፈር የሚሰራ እንደ ጀበና፣ ምጣድ ያለ ሊቃ። 3. ለቤት ሀንገና ለወለል ንጣፍ የሚያገለግል ጡብ። 4. ድምፅ የሚቀረፅበትና የተቀረፀውም ድምፅ በሸክላ ማጓወቻ አማካኝነት ተመልሶ የሚደመጥበት ከብና ዝርግ ነገር። 5. (ዘይ.) በቀላሉ የሚሰበር፣ ጥንካሬ የሌለው።

ሸክላ ማጓወቻ ስ በሸክላ ላይ የተቀረፀን ድምፅ ወይም ሙዚቃ ለማዳመጥ የሚያስችል በኢሊክትሪክ ሃይል የሚሰራ መሳሪያ።

ሸክላ ሰራ ስ እንደጋን፣ ምጣድ ያሉትን

የሚሰራ ሰው።

ሸክላ ሳህን ስ ከሸክላ የሚሰራ ዝርግ ወይም ጎድጓዳ ሳህን።

ሸክላ ሰራ ስ የሸክላ ዕቃዎችን የማምረት፣ ሰራ።

[የ]ሸክላ ሊቃ እንደ የቡና ጀበና፣ የእንጀራ ምጣድ ያለ ከሸክላ የሚሰራ ሊቃ።

1

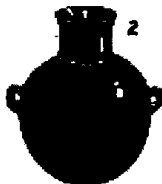
5

6

2

3

7

4

8

1. ጋን

2. እንስራ

3. ምጣድ

4. ጣባ

5. ጊርጊራ

6. ጀበና

7. ሸክላ ድስት

8. ምጣድ

ሽኩሳ በቅሉ ስ ቀይ በቅሉ።

ሽኩሳ ቤት ስ ግድግዳው በጡብ የተሰራ ቤት።

ሽኩም “ሽኩመ” ስር ተመ.

ሽኩሻክ “ሽኩሸክ” ስር ተመ.

*ሽኩመኮመ

ሽኩምኮም ት ተሽኩርማሚ፥ አይን አፋር።

ተሽኩመኮመ ግ 1. ተሽኩረመመ። 2. ተግደረደረ።

አሽኩመኮመ ግ1. አሽኩረመመ፥ አቆላመጠ። 2. (አውራደር) በአፋ ምግብ ይዞ ክንፉን በእግሩ አኳያ ዘርግቶ በእንስሷ ዶሮ ዙሪያ ተሽከረከረ።

*ሽኩረመመ

ተሽኩረመመ ግ በአይን አፋርነት ጠባይ አይኑን ሰበር አንገቱን ዘንበል አደረገ፥ ተቅለሰለሰ።

አሽኩረመመ ግ 1.አቆላመጠ፥ አሳሳቀ፥ አቃበጠ፥ ተጻራ፥ በጥቅሻ፥ በቀልድ፥... አጠዋወተ። 2. አይኑን ሰበር አንገቱን ዘንበል አደረገ፥ አቅለሰለሰ።

*ሽኩተ

ሽኩቻ ስ 1. ተወዳዳሪዎች በእጅ ጣቶቻቸውን አማካይነት የተለያዩ ቅርፅ እየሰሩ (የወሰፊ፥ የመቀሰ፥...) ሁሉም በአንድ ጊዜ ብቅ አድርገው በማሳየት የሚያካሂዱት የቁማር ጨዋታ አይነት (ለምሳሌ መቀስ ወሰፊን፥ ሰይፍ መቀስን፥... ይረታል)። 2. (አንዱ ሌላውን ለመጣል፥ ለማሸነፍ የሚደረግ) ፋከከር፥ ውጅድር፥ ትግል፥ ሽሚያ።

ተሻኮተ ግ 1. ተወዳዳሪ፥ ተፎካከረ። 2. አጋና ተማታ።

አሻኮተ ግ 1. አወዳዳሪ፥ አፎካከረ። 2. አጋና አማታ።

ሽኩና “ሽሆና” ን ተመ.

ሽወረረ ግ ጠነገረ፥ ሽነደረ (አይን)።

ሽውራራ ት ጠንጋራ፥ አይኖቹ ወደሁለት የተለያዩ አቅጣጫዎች የሚመለከቱ የሚመስሉ።

ሽውረር አለ ግ ተጠናገረ፥ ተንሸዋረረ (አይኑ)።

ሽውረር አደረገ ግ አጠናገረ፥ አንሸዋረረ (አይኑ)።

ተንሸዋረረ ግ አይኖቹ ወደ ተለያዩ አቅጣጫ የሚመለከቱ መሰሉ።

አንሸዋረረ ግ አጠናገረ፥ አይኖቹን ወደተለያዩ አቅጣጫ የሚመለከቱ አስመሰሉ።

ሽወክ ግ ሰበቀ፥ አዋሽኪ።

ሽውክ ስ ሰብቅ።

ሽውከኛ ት ሰብቀኛ፥ አዋሽኪ።

አዋሽክ ግ አሳበቀ፥ አማላ።

ሽወደ ግ (የአራዳ እኩ) አታለለ፥ አሞኘ።

ሽዋጅ ት አታላይ።

ሽወዳ ስ ማታለል፥ ማሞኘት።

ተሽወደ ግ ተታለለ፥ ተሞኘ።

ሽውራራ “ሽወረረ” ስር ተመ.

ሽውሽዋ ስ ንፋስ ሲነካው ሽው ሽው የሚል የዛፍ አይነት።

ሽውሻዋ ት ከአንድ የማይረጋ፥ ወላዋይ፥ ከውካዋ።

ሽውከኛ “ሽወክ” ስር ተመ.

ሽውክ ዝ.ክ.

ሽዬ (ሽዬ) ስ ከታች ሰፋ፥ ከጫፋ ሸጠጥ የሚልና የሚበላ ፍሬ ያለው ትልቅ የዛፍ አይነት። “እሺ”ም ይባላል።

ሽደሽደ ግ 1. ሰፋ፥ ወሰወሰ፥ ሸከሸከ፥ ዘርዛራ አድርጎ ሰራ። 2. አፋጠነ፥ አጣደፈ። 3. አስቀመጠ፥ ነዳ (ተቅማጥ)።

ተሽደሽደ ግ ተሸከሸከ፥ ዘርዛራ ተደርጎ ተሰራ ወይም ተሰፋ።

*ሽገሽገ

ሽግሽግ ስ ማጠጋጋት፥ማቻቻል፥ ማብቃቃት።

ተሽጋሽገ ግ ተጠጋጋ፥ ተቻቻለ፥ ተብቃቃ።

አሽጋሽገ ግ አጠጋጋ፥ አቻቻለ፥ አብቃቃ።

ሽገነ ግ አማረ፥ ተዋበ።

ሽገና ት መልክ መልካም፥ ሽጋ።

ሽጋ ት የማረ፥ ቆንጆ፥ ውብ የሆነ።

አሽገነ ግ አሳመረ፥ አስዋበ።

ሽጉራ (ሻጉራ) ት አመሉ ከሰው የማይገጥም፥ አመለ ወልጋዳ።

ሽጎረ ግ 1. ቀረቀረ፥ ሽጎጠ፥ ደነቀረ። 2. ቆለፈ፥ ዘጋ።

መሸጎሪያ ስ (የበር፥ የሳጥን) መቀርቀሪያ።

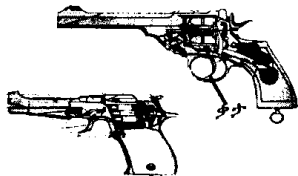
ተሽጎረ ግ 1. ተቀረቀረ፥ ተሸጎጠ። 2. (በራ) ተቆለፈ፥ ተዘጋ።

ሽጎበ ግ 1.(ውሻ) ጅራቱን ወደ ጉያው ከተተ፥ ወይም ሸጎጠ። 2. (ዘይ.) በትንሹ፥ ሰወር አድርጎ ሰጠ (ገንዘብን ለዘመድ፥ ጉቦ)።

ሽጎጠ ግ 1. ሻጠ፥ ወተፈ፥ አገባ። 2. ሰወረ፥ ደበቀ፥ ሸሸገ።

ሽጉጥ ስ 1.ከወገብ ላይ ወይም ከብብት ስር የሚታጠቁትን በአንድ እጅ የሚተኮስ አነስተኛ የጦር መሳሪያ።2. ግማሽ ሊትር የሚይዝ ትንሽ

ጠርሙስ፤ ቢራ ጠርሙስ።

ሽጉጥ

ሽጉጡን ጠጣ በሽጉጥ ራሱን ገደለ።

ሽጉጥ ታጠቀ ሽጉጥ አንደረፈ፤ እነገበ (በወገብ፤ በብብት ስር)።

ሽጉጥ አለ ግ ተሸገጠ፤ ተጠጋ (ተገን፤ ረዳት ፍለጋ)።

ተሸገጠ ግ 1. ተሸጠ፤ ተወተፈ። 2. ተሰወረ፤ ተደበቀ፤ ተሸሸገ።

ሸጠ ግ 1. አንድን ነገር ወይም እቃ በገንዘብ ለወጠ። 2. (ዘይ.) ለጥቅም ሲል አሳልፎ ሰጠ። የገሩን ምስጢር የሚሸጥ **ከሃዲ ነው**። 3. (የአራዳ እኒ.) አታለለ፤ አሞኘ።

መሸጫ ስ 1. አንድ ነገር ወይም እቃ የሚሸጥበት ዋጋ። 2. እቃ ወይም ሌላ ነገር የሚሸጥበት መደብር።

ሻጭ ት አንድን ነገር ወይም እቃን በገንዘብ የሚሸጥ ወይም የሚለውጥ።

ሸያጭ ስ 1. አንድ ነገር ወይም እቃ የሚሸጥበት ዋጋ። 2. የአሻሻጥ ሁኔታ።

ተሸጠ ግ 1. በገንዘብ ተለወጠ። 2. (የአራዳ.እኒ.) ተታለለ፤ ተሞኘ።

አሸጠ ግ አንድን ሰው ንብረቱን፤ እቃውን እንዲሸጥ አደረገ ወይም ገፋፋ።

አሻሽጠ ግ ገዢን በማምጣት፤ በመደለል፤ በማግባባት እቃው ወይም ንብረቱ እንዲሸጥ አደረገ።

አሻሻጭ ስ 1. ደላላ። 2. ቡና ቤት የምትሰራ ሲት።

በጠሸጠ ግ በፍጥነትና በብዛት ሰራ፤ አደረገ፤ ገፈ፤ አዘጋጀ፤....።

ሸጥ ስ ፈፋ፤ ፈረፈረ።

ሸፈፈ ስ በቆላ አካባቢ የሚበቅል የዛፍ እይነት።

ሸፈሸፈ ግ በመደዳ አወደ፤ ቆረጠ፤ ከመከሙ፤ አስተካከለ፤ ከረከመ።

ሸፍሻፈ ስ 1. ፍትፋቂ፤ ቁርጥራጭ፤ ትርፍራፈ። 2. መናፍሻ ሳንቃ፤ ጠርብ።

ሸፈተ¹ ግ አመፀ፤ ከዳ፤ ተለየ፤ ወደ ዱር ወይም ወደ በረሃ ገባ ወይም ለመንግስት አልገዛ አለ።

ሸፍታ ስ አመፀኛ፤ ወንበዴ፤ ቀማኛ።

አሸፈተ ግ አሳመፀ፤ አስከዳ።

ሸፈተ² ግ (በሚናጥ ወተት ላይ) ቅባቱ ከላይ ሰፍኖ ጥፍ ፍሬ ጉብጉብ ብሎ ታየ።

ሸፍታ ስ በሚናጥ ወተት ላይ ሰፍ የሚታይ ጥፍ የሚያካክል ቅባት።

ሸፈነ ግ 1. አለበት፤ ከለለ፤ ጋረደ፤ እንዳይታይ አደረገ። 2. ደበቀ፤ ሰወረ። 3. ተከቶ ሰራ። 4. በሌለበት ገደቶቹ ሰራውን ሸፈነለት። 5. ቻለ፤ አጠቃለለ፤ ከፈለ። ለትምህርት ቤት የሚያስፈልገውን ወጪ ሸፈነለት።

መሸፈኛ ስ የመሰብ፤ የሳህን፤...ልብስ።

ሸፋን ስ 1. ልባስ፤ ከዳን፤ ከለላ። 2. ሰበብ፤ ምክንያት።

ሸፍን ት የተከደነ፤ ድብቅ።

ሸፍን ጫማ ስ እግርን ሙሉ ለሙሉ የሚያለብስ ጫማ።

ሸፍንፍን ስ 1. ድብቅ። 2. እንጀራ ለብሶ የሚታርብ የስጋ ወጥ።

ሸፋፊን ግ እንዳይታወቅ ወይም እንዳይጋለጥ ደበቀ።

ተሸፈነ ግ 1. ጨርቅን በመልበስ ተከለለ፤ ተጋረደ። 2. ተደበቀ፤ ተሰወረ፤ እንዳይታወቅ ሆነ። 3. (ሰራው በሌላ ሰው) ተካሄደ፤ ተከናወነ። 4. (ወጪ) ተከፈለ፤ ተጠቃለለ።

ተሸፋፊን ግ 1. ለበሰ፤ ተከናነበ። 2. (ዝናው፤ ምስጢሩ) ተለባበሰ፤ ተደበቀ፤ እንዳይታወቅ ተደረገ።

ሸፈጠ ግ 1. ከዳ፤ ካደ፤ አበሰ፤ ሞሸ። 2. (ቁስሉ) የዳነ መስሉ እንደገና ተባባሰ።

ሸፋጭ ት አሞብርባሪ፤ አታላይ።

ሸፍጥ ስ 1. ከሀደት፤ አብላት፤ ውሸት። 2. ማጭበርበር።

ሸፍጠኛ ት 1. ከዳተኛ። 2. አሞብርባሪ።

ሸፈፈ ግ ተወላገደ፤ ተጣመመ።

ሸፋፋ ት (ሰድብ) እግረ ወልጋዳ፤ ጠማማ፤ በትክክል የማይረግጥ።

ሸፎ ገመዳ (ሰድብ) እግሩን እያወላገደ ወይም እያጋመደ የሚሄድ።

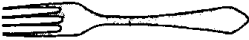
ሸፈፍ አለ ግ ጠመም አለ፤ ወልገድ አለ።

ሸፈፍ ሸፈፍ አለ ግ ወልገድ ወልገድ እያለ ሄደ።

ተንሻፈፈ ግ ተወላገደ፤ ተጣመመ፤ በትክክል የማይረግጥ ሆነ።

አንሻፈፈ ግ አጣመመ፤ ሸፋፋ አደረገ።

ሸፋፊን "ሸፊነ" ስር ተመ.
 ሸፋፋ "ሸፊፊ" ስር ተመ.
 ሸፋጭ "ሸፊጠ" ስር ተመ.
 ሸፍት ስ የበሬ የሸንት መሸኛው (የቀዳዳው) ዙሪያ።
 ሸፍጠኛ "ሸፊጠ" ስር ተመ.
 ሸፍጥ ዝ.ክ.
 ሸፎ ገመዳ "ሸፊፊ" ስር ተመ.
 ሹ የ"ሸ" ፊደል ካለብ ዘር።
 ሹሉዳ "ሹልዳ" ን ተመ.
 ሹል "ሹለ" ስር ተመ.
 ሹልክልክ "ሹለክ" ስር ተመ.
 ሹልውልዊት ስ ጅራተ ጎፍላ የሆነችና በዛፍ ላይ የምትኖር አይደለም ትመስል አውራ።
 ሹልዳ(ሹሉዳ) ስ በታናሽ የሰጋ ብልት ላይ የሚገኝ ገርጣ ያለ ቀይ የሰጋ ብልት።
 ሹመት "ሹመ" ስር ተመ.
 ሹም ዝ.ክ.
 ሹም ሽር ዝ.ክ.
 ሹሩባ "ሹረባ" ስር ተመ.
 ሹራብ ስ ከጥተ፣ ከሱፍ፣...ክር የሚለራና ከወገብ በላይ ያለውን የሰውነት ክፍል የሚያለብስ፡ ባለ እጅጌና ባለኮሊታ ወይም ያለእጅጌና ኮሊታ የሚዘጋጅ የልብስ አይነት።
 ሹርባ "ሹረባ" ስር "ሹሩባ"ን ተመ.
 ሹርቤ ብርሌ "ሹረባ" ስር ተመ.
 ሹሮ "ሹሮ"ን ተመ.
 ሹሻይ ስ ቡላ ወይም የቢጫና ቡላ ድብልት መልክ ያለው፣ በመጠን ጨረባ የሚያክልና የሚመገባቸውን ነፍሳት እሾክ ላይ ከሰካ በሂላ የሚበላ ወፍ(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።
 ሹካ ስ ከብረት ወይም ከጥላስቲክ፡... የሚሰራ፣ ሶስት ወይም ከሶስት የበለጠ መውጊያ ጣት ያለውና ምግብን ለመጉረስ የሚያገለግል ባለ እጅታ እቃ።

ሹካ

ሹክ
 ሹክታ ስ በቀስታ ወይም በጆሮ የተነገረ ምስጢር፣ ወሬ፣ ሰብት።

ሹክክታ ስ 1. ሹክታ። 2. በአነስተኛ ድምፅ የሚደረግ ንግግር። 3. በአደባባይ ያልተነገረና ያልተረጋገጠ ወሬ።
 ሹክ አለ ግ ሰው ሳይሰማ በቀስታ በጆሮ ወሬን ነገረ።
 ተንሾክሾክ ግ ቀስ እያለ በምስጢር አወራ፣ ተነጋገረ።
 አሾክሾክ ግ 1. ሌላ እንዳይሰማበት ቀስ ብለው በሰላሳ አወራ። 2. አባበቀ።
 አሾክሻኪ ት አባባቂ፣ ወሬኛ።
 አንሾክሾክ ግ ቀስ ብለው በምስጢር ነገረ፣ አወራ።
 ሹግ (ሽግ) ስ ችቦ።
 ሹጥ ስ (ፀያፍ) የኮሶ ትል።
 ሹጣም ት (ፀያፍ፣ ለጅብ) ሹጥ ያለበት (ሰው)።
 ሹፌር "ሹፊረ" ስር "ሹፌር" ን ተመ.
 ሺ የ"ሽ" ፊደል ሳልበ ዘር።
 ሺህ (ሺ) ስ 1. ከዘጠኝ መቶ ዘጠና ዘጠኝ ቀጥሎ የሚመጣ ቁጥር፣ በእሃዝ ሲፃፍ 117 ፣1000 ነው። ት 2. መጠኑ አስር መቶዎችን የሆነ። ሺህ ብር።
 ሻ¹ የ"ሽ" ፊደል ራብእ ዘር።
 ሻ² ግ ፈለገ፣ አሰኘው። ለመሄድ ይሻል።
 ሲሻኝ ስፊልግ፣ ሲያሰኘኝ።
 ቢሻው ቢፈልግ፣ ቢሻው ይያጣ።
 አሻ ግ አስፈለገ፣ አሰኘ። ምን አሻህ ? ምን አላሻም።
 ምን አሻህ 1. ምን ቸገረህ፣ ምን አገባህ። 2. ምን አሰኘህ፣ አስፈለገህ።
 አያሻም እያስፈልገም። እንዲህ ያለ ነገር አያሻም።
 ያሻው ቢሆን የፈለገው ቢሆን፣ የመጣው ቢመጣ።
 ሻሁራ "ሻኩራ" ን ተመ.
 ሻህላ "ሻክላ" ን ተመ.
 ሻህኝ ስ ብዙውን ጊዜ አፍንጫ ላይ የሚወጣ የቀሰል አይነት።
 *ሻለ
 ሻል አለ ግ ከበፊቱ የበለጠ ጥሩ ሆነ።
 ሻል አለው (አገገመ፣ በመጠኑ በጎ ወይም ደህኖ ሆነ፣ ከህመሙ ጸነ።
 ተሻለ ግ 1. በለጠ፣ ላቀ። 2. ህመሙ ለቀቀ፣ በመጠኑ ተወገደ። መድሃኒት ወሰጅ ህመሙ ተሻለኝ።
 የማይሻል የማይበልጥ፣ ከበፊቱ ለውጥ

የሌለው። አዲስ የመጣውም እቃ ከበሬቱ የማይሻል ነው።

ተሻሻለ ግ 1. የተሻለ ሆነ፣ ጥሩ ለውጥ አሳየ። 2. በኑሮ፣ በሰልጣኔ፣ በሃብት አደገ፣ በለወገ። 3. ተለወጠ፣ መጠኑ፣ ጥራቱ፣ ደረጃው ከፍ ወይም ዝቅ አለ። ዋጋው ተሻሻለ።

አሻለ ግ በነ አደረገ፣ አዳነ፣ ህመሙን አስታገለ።

አሻሻለ ግ 1. ለወጠ፣ ጥሩ አደረገ፣ አሳመረ። 2. መጠኑን፣ ጥራቱን፣ ደረጃውን ከፍ ወይም ዝቅ አደረገ።

ማሻሻያ ስ 1. ማስተካከያ፣ እርምጃ። 2. (የትምህርት፣ የደሞዝ፣ የዋጋ፣...) ደረጃን ከፍ ወይም ዝቅ ማድረግያ።

ሻለቃ ስ 1. ከሻምበል በላይ ቀጥሎ ያለው ወታደራዊ ማእረግ። 2. የተወሰነ ብዛት ያለው ሰራዊት የሚገኝበት የወታደር ክፍል።

ሻል ስ ብዙውን ጊዜ ከለሰላሳና ከሚጥቅ የወርቅ አይነት ወይም ከሱፍ ክር የሚሰራና ሴቶች ትከሻቸው ላይ ጣል የሚያደርጉት አነስ ያለና እንደነጠላ የሚያገለግል ልብስ።

ሸሚት ስ ገፊራ፣ መፍ።

ሸማ ስ 1. ከሰምና ከክር የሚሰራና ሲለኮስ ብርሃን የሚሰጥ ወፍራም የጧፍ አይነት። 2. የኢሊክትሪክ አምጦሉ የብርሃን መጠን ወይም አቅም መለኪያ። ባለበልሳ ሻማ አምጦል።

ሸማ ስ ናይሸነት ያለው ጨት።

*ሻማ

ሸሚያ ል አንድን ነገር ለማግኘት፣ ለመውሰድ፣ ለመንጠቅ መሽቀዳደም፣ መረባረብ።

ተሻማ ግ 1. አንድን ነገር ለመውሰድ፣ ለመያዝ ከሌላው ጋር ተወዳደረ፣ ተሸቀዳደመ፣ ተናጠቀ። 2. ተጋራ።

አሻማ ግ 1. አናጠቀ፣ የቀደመ፣ የቻለ፣ የጋጠመው እንዲወስድ እውዳደረ። 2. ግልፅ አልሆነ አለ፤ እቅፉን የማይገልፅ፣ አጠራጣሪ ሆነ።

አሻሚ ት ግልፅ ያልሆነ፣ ከአንድ በላይ አማራጭ ያለው (ነገር)።

ሻሜ ስ የደቃ አይነት።

ሻሜታ ስ ከበሰ የሚዘጋጅ ጅሾና ብቅል የሌለው ወፍራም መጠጥ።

ሻሜት ስ አጥሚት።

ሻምላ ስ ከነሃስ፣ ከብር ወይም ከሌላ ማእድን የሚሰራና ለከብር፣ ለጌጥ የሚያዝ ጎራዴ።

ሻምበል ስ 1. ከመቶ አለቃ ቀጥሎ የሚገኝ ወታደራዊ ማእረግ። 2. የተወሰነ ብዛት ያለው ሰራዊት የሚገኝበት የወታደር ክፍል።

ሻምፒዮን ስ የሰፖርት ወይም የሌላ ውድድር የሁሉም አሸናፊ።

ሻምፓኝ ስ ብዙውን ጊዜ በሰርግ ወይም በሌላ ልዩ ዝግጅት ላይ ለእንግዳ ልዩ የክብር ወይም የደስታ መግለጫ ሆኖ የሚቀርብ ከወይን የሚዘጋጅና አልኮልነት ያለው መጠጥ።

ሻረ ግ 1. ዳነ፣ ተፈወሰ። 2. ተወ፣ አስቀረ፣ አፈረሰ። የከፍተኛው ፍርድ ቤት ውሳኔውን ሻረ። 3. የመድሃኒት ሃይልን አጠፋ፣ ደመሰሰ፣ ቀነሰ። 4. ጣሰ፣ አፈረሰ። ሀፃን ሽር ወንጀል ሰፊ። 5. ከሰልጣን አወረደ ወይም አስወገደ። 6. (ዘይ.) የሚበቃውን፣ የሚያረካውን ያህል አገኘ።

ሽረት ስ 1. ፈውስ፣ ደህንነት። 2. ከሰልጣን መውረድ ወይም ማውረድ። 3. ከጠበቁት በላይ ማግኘት፣ መርካት (የውሳኔ፣ የፍርድ፣...)።

ተሻረ ግ 1. ከሰልጣን ወረደ ወይም ተወገደ። 2. ተተወ፣ ቀረ፣ ፈረሰ። 3. ፈረሰ፣ ተገደፈ (ምን)።

አሻረ ግ 1. አዳነ፣ ፈወሰ (የኮሶ መድሃኒት)። 2. ከተጠበቀው በላይ ሰጠ፣ አስደሰተ።

አሻረ ግ አስቀረ፣ አስለወጠ፣ አስገለበጠ (ውሳኔን፣ ፍርድን፣...)።

ሻሲ(ሻንሲ) ስ የመኪና የተለያዩ አነስተኛ ክፈራት የሚገጣጠሙበትና ዋና ተሽከሚ የሆነ የራሱ መለያ ቁጥር ያለው ትልቅ የመኪና አካል።

የሻሲ ቁጥር ስ በሻሲ ላይ የታተመ መለያ ቁጥር።

ሻሽ ስ 1. ወርዱ ጠብብ ቁመቱ ረዘም ያለ፣ ከጥጥ የተሰራና ስስ የሆነ ነጭ የራስ ማሰሪያ፣ ጥምጥም። 2. ከጥጥ፣ ከሃር፣... የሚሰራ የተለያየ ቀለማትና መጠን ያለው የሴቶች የራስ ማሰሪያ ወይም ሽፋን።

ሻሽ የመሰለ በጣም ነጭ የሆነ።

ሻሾ ት የነጭ በሬ፣ ፈረሰ፣... የቅፅል ስም።

ሻቀለ ግ 1. ጓጓ፣ ሰየ፣ ቋመ፣ ጎመጀ። 2. ቻከለ፣ ተጣደፈ።

አሻቀለ ግ አጓጓ፣ አቋመ፣ አሰጎመጀ።

*ሻቀበ

ሽቅብ መ. አቀባት፣ ወደላይ፣ ዳገት፣ የቁልቁል ተቃራኒ።

ሽቅብ ቁልቁል አለ 1. ወዲያ ወዲህ አለ፣ ተሯሯጠ፤ ለፋ፣ ደከመ፣ ኳተነ። 2. በተወሳሳይ ጊዜ ውስጥ አስመለሰ፣ አስቀመጠ።

ሽቅብ አለ አስታወከ።

ሽቅብ ወጣ ወደ ላይ አትጣጫ ወይም ከፍ ወዳለ ቦታ ሄደ።

ሽቅበት ስ ዳገትጣ፣ ከፍ ያለ ቦታ።

አሻቀበ ግ ወደላይ፣ ወደ ዳገት ወጣ ወይም
ሄደ።

አሻቅቦ ተሳደበ ታላቁን ፣ የበላዩን ሰደበ።

*ሻተተ

ሸተቱ ለ ተቅማ።

ተንሸተተ ግ ተንሸራተተ፣ እየተንጸቀቀ ሄደ።

አንሻተተ ግ 1. አንሸራተተ፣ አዳለ።

2. (ተቅማ፣) አስቀመጠ።

ሻታ ለ 1. ተቅማ፣ 2. (የአራዳ አኔ.) ትውከት።

ሻንሲ "ሻሲ"ን ተመ.

ሻንቅላ ፣ ጥቁር።

ሻንቆ ፣ በጣም ጥቁር የሆነን በቅፅል ስም መልክ
ለመጥራት የሚያገለግል ቃል።

ሻንቆ ጋሻ ለ ጌጥ የሌለውና ልመጥ የሆነ
ጥቁር ጋሻ።

ሻንኩራ ለ ባለ አንድ ጆር ማድጋ።

ሻንጣ ለ ከቆዳ፣ ከሸራ፣... የሚሰራ ቀላል ሳጥን።

ሻኛ ለ ከማጅራት ሂሳ የሚገኝ ጉብ ያለ የበሬ ፣
የላም ... ትከሻ።

ሻከረ ግ 1. ኮስኮስ፣ ጎረበጠ፣ ቆረቆረ፣ ለስላሲ
አጣ። 2. (ዘይ.) ደስ የማይል ሆነ፣ መጥፎ
እዝማሚያ ያዘ። በሁለቱ መሃል የዘረወ
ግንኙነት ሽኩራ።

ሻካራ ፣ ለስላሳ ያልሆነ፣ የሚኮስኮስ፣
የሚጎረበጥ።

አሻከረ ግ 1. ለስላሲ አላጣ። 2. (ዘይ.)
አስቀየመ፣ ቅር አሰኘ።

ሻኩራ (ሻሁራ) ለ 1. ከነሃስ፣ ከመዳብ፣...
የሚሰራና የሚቅጨጨል ወይም የሚንሸሹ
መርገፍ ያለው የቤት ጉልላት ወይም በመሰብ
ወርቅ ወይም በመረሻት ላይ ያለው የሚንሸሹ
ዘርፍ። 2. የቤተክርስቲያን የማእጠንት እቃ፣
ፅንህ።

ሻካራ "ሻከረ" ስር ተመ.

ሻካላ (ሻህላ) ለ 1. ከብዙ አገላግሎት በሂሳ
የሚፈጠር የሽክላ እቃ የውስጠኛ ክፍል መሆኑን
ወይም መቀረፍ። 2. የደረቀ የጥርስ ልማም ወይም
ቆሻሻ።

ሻካላ በላው ሻካላ አበላሸው፣ ቦረቦረው፣
ቀረፈው።

ሻወር ለ ውሃ በዝናብ መልክ እንዲወርድ
የሚያደርግ ወንፌት መስል ማውረጃ ከጫፋ ላይ
የተጠመበት የገላ መታጠቢያ ቧንቧ።

ሻይ ለ 1. ሞቃትና ርጥብ በሆነ አካባቢ የሚበቅል
ቁጥቋጦ መስል ተክል። 2. ሻይ ከሚባለው ተክል
የሚገኘው ቅጠል ከውሃ ጋር ተፈልቶ፣ ብዙውን
ጊዜ ስኳር ተወምርቦት በትኩሱ የሚጠጣ፣ ቀላ

ያለ መልክ ያለው መጠጥ።

የሻይ ማንኪያ ለ ሻይ ለማግለል
የሚያገለግል ትንሽ ማንኪያ (ስእሉን ማንኪያ ስር
ተመ)።

ሻይ ቅጠል ለ ደርቆና ደቆ የተዘጋጀ የሻይ
ቅጠል።

ሻይ ቤት ለ ሻይ፣ ለስላሳ መጠጠችና ጸባ።...
የሚሸጠብት የንግድ ቤት።

*ሻገረ

ሽማግር ለ ከአንድ ደረጃ ወደ ሌላ እስኪገባ
ድረስ ያለው ጊዜ፣ ሁኔታ፣ ሂደት።

[የ]ሽማግር መንግስት ለ ጽሁፍ መንግስት
እስኪመሰረት ድረስ በጊዜያዊነት የሚጽጽም
መንግስት።

የሽማግር ወቅት ለ ከአንድ ደረጃ ወይም
ሁኔታ ወደ ሌላ እስኪገባ ድረስ ያለው ጊዜ።

ተሻገረ ግ 1. (ወንዝን፣ ሽለቆን፣ ባርነን፣...)።
አጽርጦ ሄደ። 2. ተራመደ። 3. አለፈ። 4. ወደ
ሌላ ገባ፣ ተላለፈ። 5. (በሽታ) ተጋባ፣ ተላለፈ።

ተሻጋሪ ግስ ለ ተላቢ የሚያስፈልገው ግስ።

ተሽጋጋሪ ግ 1. አለፈ፣ ሄደ፣ አጽረጠ። 2.
ካንጽ ወደ ሌላ ተላለፈ። 3. እድገት፣ ለውጥ
አሳየ። 4. (በዘመን ወደ ዘመን) አለፈ፣ ተሻገረ።

5. (በውርስ) ተላለፈ።

መሻጋሪያ ለ መተላለፊያ፣ መረማመጃ፣
ድልድይ፣ ርብራብ።

ተሽጋጋሪ ለ የቤትን ጣራ የሚሸከም ወፍራምና
ረዥም እንደሆነ ሰረገላ።

አሻገረ ግ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ አጓጓዘ
ወይም ወሰደ። 2. (ድልድይ፣ መንገድ)
መረጋገጫ ሆኖ አሳለፈ፣ አስኪደ። 3. ከአንጽ
ወደ ሌላው አስተላለፈ። 4. ከአንጽ መነሻ ቦታ
ወደ ሌላው ለመሄድ መተላለፊያው ወይም
መንገዱ ችግር የሌለበት ሆነ።

ባሻገር 1. ወዲያ፣ በሂሳ፣ ሌላ፣ በተወማሪ።
ከዚህም ባሻገር ሌላ አገላግሎት ይሰጣል። 2.
በርቀት ወይም ግድ። ባሻገር የሚታየው
የለውጥ ቤት ነው።

ባሻጋሪ በርቀት።

አሻግሮ ተመለከተ በርቀት ያለውን
ተመለከተ።

አሻጋሪ ለ ወንዝን የሚያሻግር ዋናተኛ።

አሽጋገረ ግ 1. አስተላለፈ። 2. አደረሰ።
አንኳን ከዘመን ወደ ዘመን አሽጋገረዋል። 3.
(ገመድን፣ ወራጅ እንደተን) ከወዲህ ወደዚያኛው
ጻር አስተላለፈ (ለማሰር፣ ለመምታት፣...)።

ሻገተ ግ 1. ሸበተ፣ ከመቆየት፣ ከመቀት የተነሳ
ተበላሸ (እንጀራ፣ ጸባ፣...)። 2. ብዙ ፍረ ቆየ፣

ወይም አረጁ።

ካጋታ ት 1. የታመከ፣ ጥጥ የመሰለ፣ የተበላሸ (እንጂራ፣ ዳቦ፣...)። 2. (ሰድብ) እርጌ፣ የተበላሸ፣ ንፁህና የገደለው።

ካጉራ "ሽጉራ" ን ተመ.

ካግያ ት በጣም ጥቁር የሆነ፣ ጠቋራ።

ካጠ ን ሰካ፣ ተከለ፣ ሸጎጠ፣ ላገ።

ተካጠ ን ተሰካ፣ ተሸጎጠ።

ካጠረ ን 1. አዋዋለ፣ አስማማ፣ አገበያየ። 2. ተብለጠለጠ፣ ተንኮላ፣ ሸር ሰራ።

ካጥር ለ ተንኮላ፣ ሸር።

ካጥረኛ ት ተንኮላኛ፣ ሸረኛ።

አካጠረ ን ተንኮላ፣ ሸር ሰራ፣ ደባ ፈፀመ።

አካጥር ለ ተንኮላ፣ ሸር፣ ሰራ፣ ደባ።

አካጥረኛ ት ተንኮላኛ፣ ሸረኛ፣ ደባ የሚፈፅም።

ካጭ "ካጠ" ስር ተመ.

ካፈደ ን (ነውር) ቋመጠ፣ ፈለገ፣ ጓጓ (ለወሲብ)።

ካፋዳ ት (ሰድብ) ትንከረኛ፣ ሲሰኛ።

አካፈደ ን (ነውር) ለወሲባዊ ግንኙነት አግባባ፣ ቀስቀሰ፣ አነሳሳ።

ካፎ ት ስለት ያለው ሹል (ድንጋይ፣ ሱፋጭ፣ ባልጨት)።

ኬ የ"ሽ" ፈደል ሃምስ ዘር።

ኬህ "ሽህ" ን ተመ.

ሽ የ"ሽ" ፈደል ሳድስ ዘር።

ሽ ከገላዊ ቃል በስተመወረሻ በኩል እየገባ ፥ የግሉ ባለቤት ወይም ተሳቢ መደቡ 2ኛ፣ ቁጥሩ ነጠላ የታው አንስታይ መሆኑን የሚያመለክት ምእላድ። ለምሳሌ "መፅሃፉን ወሰድሽ?" በሚለው ግላዊ ቃል ውስጥ "ሽ" "አንቺ" የሚለውን የግሉን ባለቤት ያመለክታል። "ጠሩሽ" በሚለው ግላዊ ቃል ውስጥ "ሽ" "አንቺን" የሚለውን ተሳቢ የሚያመለክት ምእላድ ነው። ከላይ ከተጠቀሱት መረጃዎች (መደብ፣ ቁጥር፣ የታ) በተጨማሪ የአንድ ነገር ባለቤት ወይም ባለ ይዞታ መሆንን የሚያሳይ ምእላድ ነው። ለምሳሌ "መኪናሽ" በሚለው ቃል ውስጥ "ሽ" "ያንቺ" የሚለውን የባለቤትነት ይዞታ ያሳያል።

ሽህር ለ መሲና፣ የደለበች የስጋ ሳም።

ሽሉዳ "ሹልዳ" ን ተመ.

ሽላን ለ እንስሳ።

ሽል ለ 1. ፅንሰ። 2. (ዘይ. ሰድብ) ልፍሰፍሰ፣ ደካማ፣ አትመሲ(ሰው)።

ሽለሙት ት ተሉ ተሉ የምትፀንስና

የምትወልድ (ሴት)።

*ሽል

ሽል አለ ን 1. ሰለለ፣ ቀጠነ። 2. (ተራ እኑ) ተደብቆ፣ ተሸሽጎ ሄደ።

ሽልማት "ሽለመ" ስር ተመ.

ሽልም ዝ.ከ.

ሽልምልም ዝ.ከ.

ሽልብታ "ሽለብ" ስር ተመ.

ሽልጦ ለ እንደጢቢኛ ያለ ወፈር ያለ ቂጣ።

ሽልፋ ት 1. የማይረባ፣ አትመሲሰ። 2. በአይነት በጣም ዝቅተኛና ተራ የሆነ፣ መናኛ።

ሽመለኛ "ሽመል" ስር ተመ.

ሽመላ ለ እግረ ቀጭንና ረዥም የሆነ በየወገኑ ዳር የሚታይ የአሞራ አይነት (ስለሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ሽመል ለ 1. እንደመቃ አንጓ ያለው ውስጠ ድፍን የሆነ የእወዋት አይነት። 2. በትር፣ ዱላ።

ሽመለኛ ት ዱላኛ፣ ተደባዳቢ።

ሽሙንሙን "ሽሞንሞን" ስር ተመ.

ሽሙጥ "ሽሞጠጠ" ስር ተመ.

ሽሙጥጫ ዝ.ከ.

ሽሚያ "ሽሚማ" ስር ተመ.

ሽማት(ሽማያት) ለ የትማያት አባት ወይም እናት፣ አራተኛ አያት።

ሽማግሌ "ሽመገለ" ስር ተመ.

ሽምብሩት "ሽንብራ" ስር "ሽንብሩት"ን ተመ.

ሽምብራ "ሽንብራ" ን ተመ.

ሽምድምድ "ሽመደመደ" ስር ተመ.

ሽምግልና "ሽመገለ" ስር ተመ.

ሽምጥ¹ "ሽመጠጠ" ስር ተመ.

ሽምጥ² "ሽመጠጠ"² ስር ተመ.

ሽረት¹ "ሻረ¹" ስር ተመ.

ሽረት² "ሻረ²" ስር ተመ.

ሽር

ሽር አለ ን 1. ፈጠነ፣ ቀለጠፈ (ለሰራ)። 2. ዘነጠ፣ ተሸቀቀረ።

ሽር ጉድ አለ (ሰራ ለመሰራት፣ ለማስተናገድ) ወዲያ ወዲህ አለ።

ሽር ጉድ አበዛ አጉል ታዛዥነት፣ አለሁ አለሁ ባይነት አሳየ።

ሽርሙጥና "ሽረሞጠ" ስር ተመ.

ሽርሽር "ሽረሽረ²" ስር ተመ.

ሽርቁጥ "ሽረቆጠ" ስር "ሽርቋጣ"ን ተመ.
 ሽርቦሽ "ሽረቦ" ስር ተመ.
 ሽርካ "ሽረካ" ስር "ሽሪካ" ን ተመ.
 ሽርከ ዝ.ከ.
 ሽርከርከ "ሽረከረከ" ስር ተመ.
 ሽርከት "ሽረከተ" ስር ተመ.
 ሽርከና "ሽረከ" ስር ተመ.
 ሽርደዳ "ሽረደደ" ስር ተመ.
 ሽርጥ "ሽረጠ" ስር ተመ.
 ሽርፍ "ሽረፈ" ስር ተመ.
 ሽርፍራፊ ዝ.ከ.
 ሽር (ሹር) ስ ከተቆላ አተር፥ ባቂላ፥
 ሽንብራተ...ተፈጭቶ የሚዘጋጅ ለወጥ የሚሆን
 ዱቄት፡፡ 2. ከሽር ዱቄት የሚሰራ ወጥ፡፡
 ሽሽት "ሽሽ" ስር ተመ.
 ሽሽግ "ሽሽገ" ስር ተመ.
 ሽቀላ "ሽቀለ" ስር ተመ.
 ሽቁምቁም "ሽቆመቆመ" ስር ተመ.
 ሽቁጥቁጥ "ሽቆጠቆጠ" ስር ተመ.
 ሽቅበት "ሽቅብ" ስር ተመ.
 ሽቅብ ዝ.ከ.
 ሽቦታም "ሽቦተ" ስር ተመ.
 ሽባ ስ 1. እገሩ ወይም እጁ እንደሰለ ሲታዘዝለት
 የማይቻል፥ ሰላላ፥ ልምሽ፥ አካለ ስንኩል፡፡2.
 (ዘይ.) ልፍሰፍሰ፡ አትም ወይም ጥንካሬ የሌለው
 (ሰው)፡፡
 ሽባጥ ስ በጣልቃ ወይም በጎደለ ቦታ የሚገባ
 ስርዋፅ፡፡
 ሽብልል (ሽብል) "ሽበለለ" ስር ተመ.
 ሽብልቅ "ሽበለቀ" ስር ተመ.
 ሽብልብል "ሽበለበለ" ስር ተመ.
 ሽብር "ሽበረ" ስር ተመ.
 ሽብርተኛ ዝ.ከ.
 ሽብሸባ "ሽበሸባ" ስር ተመ.
 ሽብሸባት "ሽበሸባ" ስር ተመ.
 ሽብሸቦ ዝ.ከ.
 ሽቦ ስ እንደ ክር፥ ሊባሳ፥...ቀጭን ሆኖ የተሰራ
 ብረት፥ መዳብ...፡፡
 ሽቦ ራስ (ስድብ) ቁርንድድ ፀጌር፡፡
 ሽቦ አልጋ ስ ከብረትና ሽቦ የተሰራ አልጋ፡፡
 ሽቱ "ሽተተ" ስር "ሽቶ" ን ተመ.
 ሽታ "ሽተተ" ስር ተመ.

ሽቶ ዝ.ከ.
 ሽንሽና ስ በወንዝ ዳር የሚበትልና የማይነትዝ
 የዛፍ አይነት፡፡
 ሽንሽን "ሽነሽነ" ስር ተመ.
 ሽንቁር "ሽነቆረ" ስር ተመ.
 ሽንቅር ዝ.ከ.
 ሽንቅጥ "ሽነቀጠ" ስር "ሽንቃጣ" ን ተመ.
 ሽንብራ(ሽምብራ) ስ በጫፋ ላይ ሾል ያለ
 አፍንጫ መሰል ጉጥ ያለው ፍሬ የሚያፈራ
 የለባህ ለህል፤ ፍሬውም "ሽንብራ"ይባል፡፡
 ሽንብራው ፈሰሰ ህፃን በወደቀ ጊዜ
 እንዳያለቅስ ሃሳቡን ወደ ሌላ ለመውሰድ የሚባል
 የግብዓታ ቃል፡፡
 ሽንብሩት (ሽምብሩት) ስ ሽንብራ
 የምትመስል የንብ አይነት፡፡
 ሽንብራ ዱቤ ስ ፍሬው ትልልቅ የሆነ
 ሽንብራ፡፡
 ሽንታም "ሽና" ስር ተመ.
 ሽንት ዝ.ከ.
 ሽንትራት "ሽነተረ" ስር ተመ.
 ሽንትር ዝ.ከ.
 ሽንኩርት ስ ቀላ ወይም ነጣ ያለ ሙልክ ያለው
 ከብ ሆኖ በመሬት ውስጥ የሚያፈራና የሚፋፋ፥
 የተነባበረ ቆዳ ያለው ተክል፡፡

ቀይ ሽንኩርት ነጭ ሽንኩርት
 ሽንከ ስ ነጭ አባ ወጋሬ የሚመስል ነፍሳት፡፡
 ሽንከላ ስ የውሃ፥ የጠላ፥...መያዣ ግድጋጃ፡፡
 ሽንገላ "ሽነገለ" ስር ተመ.
 ሽንጥ ስ 1. በጀርባ አጥንት ገራና ቀኝ በኩል
 ከትከሻ ገርጌ እስከ ዳሌ አካባቢ ያለው የሰውነት
 ክፍል(ሰሌጉን ሰውነት ስር ተመ.)፡፡ 2. ከሻኝ
 ገርጌ እስከ ጅራት አካባቢ የሚደርስ የቀንድ
 ከብት የለጋ ብልት፡፡
 ሽንጣም ት ቁመቱ ረዥም የሆነ፡፡
 ሽንጥ ራስ ስ የሽንጥ ጫፍ ስጋ፡፡
 ሽንፈት "ሽነፈ" ስር ተመ.
 ሽንፍላ ስ 1. ፈርስ የሚቀመጥበት፥ ሲያጥቡት
 ተሉ የሚጠራ የተነባበረና ትንንሽ ከረጢት

ያለው ወንጌ መሰል የሆኑ እቃ። 2. (ዘይ.)
የማይጠራ፥ እንከን የማይታጣበት።

ሽኩምኩም “ሽኩመኮመ” ስር ተመ.

ሽኩቻ “ሽኩተ” ስር ተመ.

ሽከ

ሽከ አለ ግ ተዋበ፥ አጌጠ።

ሽከርከሪት “ሽከረከረ” ስር ተመ.

ሽከርከር ዝ.ክ.

ሽከሽከ “ሽከሽከ” ስር ተመ.

ሽከና ስ ከትል የሚዘጋጅ የውሃ፥ የጠላ፥...

መቀጃ ወይም መጠጫ እቃ።

ሽከፍ “ሽከፈ” ስር ተመ.

ሽኮኮ ስ በየጎሬው፥ በየጳጉኙ የሚኖር፥ ድመት
የሚያከልና ቅርፅም ሆነ መልኩ አይጥ የሚመስል
እግረ አጭር የዱር አውሬ(በእሉን የዱር እንሰሳ
ስር ተመ.)።

ሽከዳ “ሽወደ” ስር ተመ.

ሽው

ሽውታ ስ 1. የምች፥ የግርፋት ህመም። 2.

የነፋስ እንቅስቃሴ (ፍጥነት)። 3. (ዘይ.)

ጭምጭምታ ወሬ።

ሽው አለ ግ ሹው፥ ጭልጥ ብሎ ሄደ። 2.

በፍጥነት በር አለፈ። 3. ነፈሱ፥ የነፋስ
እንቅስቃሴ ተሰማ።

ሽው አለበት 1. በትንሹ ተወመረበት። 2.

ዞር አለበት፥ እንደመበላሸት አለ (ጠላ፥
ጠጅ፥...)።

ሽው አለው 1. ወረፍታ ወሬ ሰማ።

2. በመጠኑ አመመው።

ሽው ሽው አለ ግ 1. መላልሶ ነፈሰ። 2.

ከነፈ፥ ወዲያና ወዲህ አለ፥ ተንከወከወ። 3.
በነፋስ ሃይል ተንቀሳቀሰ፥ ተወዛወዘ (ዛፍ፥
ቅጠል)።

ሽያጭ “ሽጠ” ስር ተመ.

ሽጉጥ “ሽጎጠ” ስር ተመ.

ሽግል ስ የአባል ዘር በሽታ፥ ወበጥ።

ሽግሽግ “ሽጎሽጎ” ስር ተመ.

ሽግግር “ሽጎገረ” ስር ተመ.

ሽፋል ስ ከግንባር በታች ያለው የቅንድብ ፀጉር
(በጎጃምና በጎንደር ቅንድብ እየተባለ
ይጠራል) (በእሉን አይን ስር ተመ.)።

ሽፋሽፍት ስ በአይን ዙሪያ ያለ ፀጉር። ቅንድብ
እየተባለም ይጠራል(በእሉን አይን ስር ተመ.)።

ሽፋን “ሽፈኑ” ስር ተመ.

ሽፋፍ ስ የሰለት (የጦር፥ የቢላዋ፥ የቀስት፥...)
ግህደር።

ሽፍ

ሽፍታ ስ ሽፍ ወይም እጅብ ብሎ የሚወጣ
እከካ መሰል ነገር።

ሽፍ አለ ግ እጅብ ብሎ ወጣ፥ ታየ፥ በቀለ፥
አለበሰ (እንደ ቡቃያ ወይም እከካ ያለ ነገር)።

ሽፍሻፊ “ሽፈሽፈ” ስር ተመ.

ሽፍታ¹ ስ ቀጭን ሹፋብ።

ሽፍታ² “ሽፈተ”¹ ስር ተመ.

ሽፍታ³ “ሽፈተ”² ስር ተመ.

ሽፍታ “ሽፍ” ስር ተመ.

ሽፍት ስ ፈረቃ።

ሽፍን “ሽፈኑ” ስር ተመ.

ሾ የ “ሾ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ሾለ ግ ከወደ ጫቱ ቀጠነ፥ እንደ ወሰፊ ሆነ፥
ሾጠጠ።

ሹል ት ከጫቱ የቀጠነ፥ የሾጠጠ።

ሹል አፍ ት (ስድብ) ነገረኛ፥ ሞጥሟጣ።

አሾለ ግ ከጫቱ አቀጠነ፥ አሾጠጠ።

ሾለቅ ስ ምንቃፍ ትልቅ የሆነ የአምራ አይነት
(በእሉን አምራ ስር ተመ.)።

ሾለክ ግ 1. በቀዳዳ ወጣ፥ ተፈተለክ፥ ወለቀ፥
አልፎ ሄደ። 2. ሳይታይ ቀስ ብሎ ሄደ፥ ጠፋ፥
አመለጠ። 3. ተረፈ፥ ጸነ፥ አመለጠ፥... (ከሞት፥
ከአደጋ፥...)።

መሹሉኪያ ስ መውጫ፥ ማለፊያ፥ ቀዳዳ።

በሹልክታ ተውግ. ሳይሰማ፥ ሳይታይ፥
ሳይታወቅ።

ሾላካ ት 1. (ስድብ) ቀትረ ቀላል፥ ከውካዋ።
2. ሰላይ።

ሹልክልክ ት (ስድብ) የማይያዝ፥

የማይወበጥ፥ እርጋታ የሌለው።

ሹልክ አለ ግ ድምፅን ሳያሰማ፥ ሳይታይ
ፈጥኖ ወጣ ወይም ሄደ።

ሹልክ አደረገ ግ አሾለክ።

ተሾለክ ግ ቀስ ብሎ ወይም ተደብቆ ወጣ
ወይም ሄደ።

ተሾሎክሎክ ግ ውስጥ ለውስጥ ተጓዘ፥
አለፈ።

መሹሎክሎኪያ ስ ውስጥ ውስጡን

መተላለፊያ መንገድ።

መሹለኪያ ስ ለመተላለፊያ የሚያለግል
ቀዳዳ ወይም ከፍተት።

አሹሎክሎክ ግ ውስጥ ለውስጥ አስኪደ፥
አሳለፈ።

አሾለክ ግ አስወጣ፥ አሳለፈ።

አሾለክ ግ እንዲሾለክ አደረገ።

ሾላ ስ ፍሬው የሚበላ ትልቅ ዛፍ፣ ፍሬውም ሾላ ይበላል።

ሾላ በድፍን ነገሩ ወይም ምስጢሩ ሳይገለጥ እንዳለ ይሁን ለማለት የሚነገር አባል።

ሾሌ ስ አቶና ከንፈሩ አካባቢ ነጭ የሆነ ፈረስ፣ አፈ ሾሌም ይባላል።

ሾመ፣ ግ ስልጣን ሰጠ።

ሹም ስ ባለስልጣን፣ አለቃ፣ አዛዥ፣ ሃላፊ።

ሹም ሽር ስ በስልጣን የነበረውን የማውረድና ሌላ አዲስ ባለስልጣን የመተካት ተግባር።

ሹመት ስ የበላይ ሃላፊነት፣ የአዛዥነት፣ የአለቅነት፣ የአስተዳዳሪነት ማለግ ወይም ስልጣን።

ሹመት አይደንግጥ ከስልጣን ለተሻረ ሰው የሚቀርብ የማዕናኛ አነጋገር።

ሹመት አገኘ ስልጣን አገኘ፣ ሃላፊነት ተሰጠው።

ሹመት ያዳብር (ምር.) ሹመቱ ይዕና፣ እያደገ ወይም ከፍ እያለ ይሂድ፣ ይጨምር (አዲስ ለተሾመ የሚቀርብ የደብታ መግለጫ)።

የሹመት ደብዳቤ ስ እንድ ሰው ለአንድ የሰራ ሃላፊነት የተመደበ መሆኑን የሚገልፅ ደብዳቤ።

ሿሚ ት ስልጣን መስጠት የሚችል ከፍተኛ ባለስልጣን።

ተሾመ ግ ስልጣን፣ ሹመት አገኘ ወይም ተሰጠው።

ተሿሚ ት ከፍተኛ ማለግ ወይም ስልጣን ያገኘ (ሰው)።

አስሾመ ግ ስልጣን አስገኘ። የሚያሸም ሰራ ሰርቷል።

ሾመ፣ ግ ሞላ፣ አንቸረፈፈ፣ ጤም አደረገ። ጠላውን በጋን ሾመ።

ተሾመ ግ ተሞላ፣ ተንቸረፈፈ፣ ጤም አለ (ጠቄ ወይም ጠላው በግድጋ፣ በጋን፣...)። 2. በሽታ፣ ዛር፣...በላዩ አደረ። የተሾመበት ዛር አላናገር አለው።

ሾረ ግ 1. ተሸከረከረ፣ ዞረ፣ ተንሻረረ። 2. (ዘይ.) ሀ. ታረመ። ተስተካከለ፣ ልክ ገባ፣ ሊሰለጠነ፣ ቀለጠፈ።

አሾረ ግ 1. አሸከረከረ፣ አዞረ፣ አንሻረረ። 2. (ዘይ.) ሀ. አረመ፣ አስተካከለ፣ ልክ አገባ። ለ. ቀላጣፋ አደረገ።

ሾርባ ስ በፊላሽ መልክ የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

የሾርባ ማንኪያ ስ ከሻይ ማንኪያ ከፍ

የሚልና ሁለት የሻይ ማንኪያ ያህል የሚይዝ ማንኪያ (ስእሉን ማንኪያ ስር ተመ.)።
የሾርባ ሳህን ስ ለሾርባ ማቅረቢያ የሚያስገልግል ጎድጓዳ ሳህን።

ሾርኒ ስ የሳን፣ የእጅ አዙር፣ የተዘዋዋሪ መንገድ። በሾርኒ ሰደበው።

ሾቀ ግ 1. በመጠኑ ተቀቀለ፣ ተንገረገበ። 2. ራስ፣ ረጠበ። ልብሱ በዝናብ ሾቀ። 3. በሙሉ አለቀ ወይም ሞተ። ሰራጭቱ እንዳለ ሾቀ።

ተሾቀ ግ ተንገረገበ፣ እንዲርስ፣ ተደረገ (በመጠኑ በመቀቀል)።

አሾቀ ግ 1. በመጠኑ ቀቀለ፣ አንገረገበ። 2. አራሱ፣ አረጠበ (ለምሳሌ ዝናብ ልብሱን)።

አሹቅ ስ ተቆልተ በፊላ ውሃ የተንገረገበ ባቄላ ወይም አተር።

ሾተሳይ ስ የወንድና የሴት የደም አይነት ቅንጅት ተስማሚ ባለመሆኑ ሽሉ እንደተፀነሰ ወይም ሀፃኑ እንደተወለደ እንዲሞት ያደርጋል ተብሎ የሚታመንበት የወሊድ ችግር።

ሾተሌ ስ እንደ ጭልፈት ያለ የአሞራ አይነት።

ሾተል ስ በሁለት ወገን ስለት ያለው ቀጥ ያለ ቀጭን ሰይፍ።

ሾተል

ሾተል አፍ ት (ስድብ) ተሳዳቢ፣ ምላሻ።

*ሾከክ

ሾካካ ት 1. (ስድብ) አሳባቂ፣ ወሬኛ። 2. ጥላ ቢስ፣ ቀላል።

ተንሿከክ ግ 1. ጥላ ቢስ ሆነ። 2. አሳባቂ፣ ወሬ አቀበለ።

አንሿከክ ግ አሳባቂ፣ ነገር አቀበለ።

ሾኬ ስ ሰውን በእግር ጠልፎ የመጣል ዘዴ።

ሾዬ "ሾዬ" ን ተመ.

ሾጦጦ ግ ከወደ ጫፋ ቀጠነ፣ ሞለለ፣ ሾለ።

ሾጣጣ ት ቀጭን ወይም ጠባብ፣ ሞላላ፣ ሹል የሆነ።

አሾጦጦ ግ ሞላላ፣ ሾጣጣ አደረገ።

ሾጤ ት ወገበ ቀጭን።

ሾጤ በርበሬ ስ ቀጭንና ረዥም የሆነ ቃሪያ፣ በርበሬ።

ሾጥ

ሾጥ አደረገ ግ በልምጭ፣ በአሰጋጋ፣...

ሸነቀጠ፡ ገረፈ፡ መታ፡

*ሾፊ

ተሾፊ ግ ተቀለደ፡ ተዘበተ፡ ተፈዘ፡

አሾፊ ግ 1. አፈዘ፡ ቀለደ፡ 2. ናቀ፡

አቃለለ፡ 3. ለገመ፡ ዳተኛ ሆነ (በሰራ)፡

አሺፊ ት 1. ቀላጅ፡ ፊዘኛ፡ 2. በሰራ ላይ
የሚቀልድ፡ ልግመኛ፡

ሾፊረ ግ መኪና ነጻ ወይም አሽከረከረ፡

ሾፊር(ሾፊር) ስ መኪና ነጂ ወይም
አሽከርካረ፡

ሺ የ "ሾ" ፊደል ፍንፅቅ ዘር፡

ሺሚ "ሾመ" ስር ተመ.

*ሺሺ

ሺሺቴ ስ 1. የገደል ላይ የውሃ ፈጽቴ ድምፅ፡

2. የፅንሃሀ፡ የፀናፅል፡ የሸኩራ፡ የመረሸት፡

የጉልላት፡... አጫዋች ወይም መርገፍ፡

ቅሰቃሴ የሚፈጠረው ድምፅ፡

ሺ አለ ግ ተንሺሺ፡ የመፍላት፡ የመፍሰስ
ድምፅ ሰጠ፡

ሺ አደረገ ግ በተነ፡ አሰገላ፡ ጋዝ ያለበት
ውሃ መጠጣት ሆኖን ሺ ያደርጋል፡

ተንሺሺ ግ 1. ፈሰሰ፡ ገነፈለ፡ 2. የመፍሰስ፡
የመፍላት ድምፅ አሰማ፡ 3. ተቅጨለጨለ፡

አንሺሺ ግ 1. አቅጨለጨለ፡ 2. የመፍሰስ፡
የመፍላት ድምፅ አሰማ፡

ቀ

ቀ ከ “ሸ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኔ)።

ቀለህ (ቀለሃ) ለ ጥይቱ ከተተኮሰ በሂሳ ወይም በሌላ ምክንያት ያለባሩድና ያለ እርሳስ የሚቀረው ባደው ቀር(ስእሉን ጥይት ስር ተመ.)።

ቀለህ ራስ ጳ (ስድብ) ባደ፡ የማያስብ፡ የማያመክንን (ሰው)።

ቀለለ ገ 1. አነሰ፡ ቀነሰ፡ ከብደት አጣ። 2. ተዋረደ፡ አፈረ። ውሸት ተናግሮ በሀዘብ ፈት ቀለለ። 3. የማያስቸግር ሆነ፡ ገራ። ፈተናው ቀለለ። 4. ተሻለ። ሀመሙ ከትናንት ዛሬ ቀለለው። 5. ኮሰሰ፡ ዝቅ ብሎ ታየ።

ቀላል ጳ 1. ከባድ ያልሆነ። 2. (ስድብ) ወራዳ፡ ከብሩን የማይጠብቅ፡ ባለ።

በቀላሉ ተው.ግ. ያለብኩ ችግር፡ ድካም። ችግሩን በቀላሉ ተወግዡት።

ቅለት ለ የመቅለል፡ ከባድ ያለመሆን ሁኔታ።

ቅሌት ለ ውርደት፡ የሚያሳፍር፡ ነውር ስራ።

ቅሌታም ጳ (ስድብ) ወራዳ፡ ነውረኛ።

ተቃለለ ገ 1. ቀሰ በቀሰ ከላይ እየተነሳለት አነሰ፡ ቀነሰ። 2. ተጣፋ፡ ተካፈለ። 2/4ኛ ቢቃለል ½ ይሆናል። 3. መፍትሄ አገኘ፡ ችግሩ ተወገደ።

አቃለለ ገ 1. አዋገደ፡ አገባደደ (ስራን)። 2. (ሂሳብን) አጣፋ፡ አካፈለ። 3. መፍትሄ ሰጠ፡ አስወገደ (ችግርን)። 4. ናቀ፡ አካሰሰ፡ አዋረደ።

ቀለመ¹ ገ ቀለም ያዘ፡ ነካ፡ በቀለም ተነከረ።

ቀለም (ብ.ቁ.ቀለማት) ለ 1. ከእፀዋት ወይም ከአፈርና ከሌሎችም ልዩ ልዩ ነገሮች በፈላሽ ወይም በዱቄትና በጭቃ መልክ የሚዘጋጅና ለማትለማያ ወይም ለመጻፈያ የሚያገለግል እንደ አረንጓዴ፡ቢጫ፡ ቀይ፡ ሰማያዊ፡ ጥቁር፡... ያለ መልክ ያለው ነገር። 2. መልክ። የሴትዮዋ ቀለም ተበላሽቷል። 3. አይነት። ቀለሙ ነጭ ነው። 4. (ዘይ.) ትምህርት። ቀለም ይገባዋል።

ቀለም አገባ በቀለም ነከረ።

ቀለም ይይዛል ትምህርት ይገባዋል።

ቀለም ገባው ትምህርት ገባው።

ቀለም ቀቢ ለ ስራው የቢት ገድገጻማችን፡ በርና መስኮቶችን፡... ቀለም መቀባት የሆነ ሙያነኛ።

ቀለም ቅብ ለ በሽራ፡ በሰሌዳ፡

በወረቀት፡...ላይ በቀለም የሚሰራ የስእል ጥበብ። **የቀለም ልዩነት** ለ ነጮች በጥቁር ላይ የሚያደርጉት የዘር መድልም።

የቀለም ሰው ለ 1. የትምህርት ወይም የእውቀት ሰው፡ ሊቅ፡ ምሁር። 2. ብሩህ አእምሮ ያለው፡ ትምህርት የሚገባው ሰው።

የቀለም ቀንድ ለ 1. ቀለም የሚበጠበጠትና የሚቀመጥበት ከቀንድ የተሰራ የቀለም መያዣ። 2. (ዘይ.) ምሁር፡ ሊቅ።

የቀለም ትምህርት ለ ሙያ ነክ ያልሆነ ትምህርት።

የቀለም አባት ለ አስተማሪ፡ ሙያህር።

ቀለማም ጳ ቀለሙ ደማቅ የሆነ።

አቀለም ገ ቀለም አገባ ወይም ቀለም ውስጥ ነከረ።

ቀለመ² “ቀለበ²”ን ተመ.

***ቀለመ**

ቀለም ለ ቀሰም፡ ቀጭን መቃ።

ተቀለመ ገ ተዳወረ።

አቀለመ ገ አዳወረ፡ አጠነጠነ፡ በቀሰም ላይ ፈትልን ጠቀለለ።

አቅላሚ ለ አዳዋሪ።

ቀለማም “ቀለመ¹” ስር ተመ.

ቀለም¹ “ቀለመ¹” ስር ተመ.

ቀለም² “*ቀለመ” ስር ተመ.

ቀለሰ ገ 1. አገበጠ፡ አሰንበሰሰ። 2. በአሂደ ጊዜ ቀላሹ በሪ አዞረ፡ አሟረ፡ ሌሎች ከብቶች እሱን እየተከተሉ ከብ በመኮር ነደውን እንዲረግጡ መራ።

ቀላሽ ለ አሟሪ፡ ፊት መሪ በሪ (በአሂደ ጊዜ)።

***ቀለሰለሰ**

ቅልሰልሰ(ቀለሰላሳ) ጳ 1. ደካማ፡ ዝልፍልፍ፡ ልፍሰፍሰ። 2. አይንአፋር፡ ተሸከርማሚ።

ተቅለሰለሰ ገ 1. ደካማ፡ ተዘለፈለፈ፡ ተልፈሰፈሰ። 2. እንደማፈር፡ እንደመሸከርመም አለ።

አቅለሰለሰ ገ 1. አይከመ፡ አዘለፈለፈ፡ አልፈሰፈሰ። 2. በመሸከርመም፡ በማፈር አይነት ራሱን ዘንበል ቀና አደረገ።

***ቀለሽላሽ**

ቅልሽልሽታ ለ ግጥመልወል።

ቅልሽልሽ አለ ገ 1. አጥወለወለ፡ ልውጣ ልውጣ አለ (ትውከት)። 2. (ዘይ.) ሰለቸ፡ አንገፈገፈ።

አቅለሽላሽ ገ 1. አጥወለወለ፡ ልውጣ ልውጣ አለ (ትውከት)። 2. (ዘይ.) ሰለቸ፡ አንገፈገፈ።

*ቀለቀለ

ቀለቃላ (ቀለቀል) ት ቀኝቃህ፡ ከውካዋ፡ ተውቃዋ፡

ቅልቅል አለ ግ ተንቀለቀለ፡ ተንቀዝቀዝ፡ ተንከወከወ፡ ተንቀወቀወ፡

ቅልቅል አደረገ ግ አንቀለቀለ፡ አንቀዝቀዝ፡ አንከወከወ፡ አንቀወቀወ፡

ነቀልቃል ስ የእሳት ወላፊን፡ ነበልባል፡

ተንቀለቀለ ግ 1. ተንቀዝቀዝ፡ ተንከወከወ፡ ተንቀወቀወ፡ 2. ተንበለበለ፡ ተንበገበገ፡ በሃይል ነደደ (እሳት)፡፡

አንቀለቀለ ግ 1. አንቀዝቀዝ፡ አንከወከወ፡ አንቀወቀወ፡ 2. አንበለበለ፡ አንበገበገ (እሳትን)፡፡

ቀለቀንዳ (ቃለቀንዳ) (ሰድብ) ት 1. አፈኛ፡ ነገረኛ፡ ለፍላፊ፡ 2. አሳባቂ፡፡

ቀለበ¹ ግ 1. አዘውትሮ ምግብንና መጠጥን እያዘጋጀ ለተቀላቢ መገባ፡ አበላ፡ 2. እየመገበ አወፈረ፡ አደለበ (መክትን፡ ሰንጋን፡...)፡፡

ቀለብ ስ 1. በየጊዜው እየተዘጋጀ ለተጠቃሚው የሚቀርብ ምግብና መጠጥ፡ 2. ለተወሰነ ጊዜ የሚበቃ እህል፡ የምግብ ፍጆታ፡ 3. በተወሰነ ጊዜ የሚከፈል የአገልግሎት ዋጋ፡ ደመወዝ፡፡

ቀለብ ሰፈረ ቀለብ ሰጠ (በወር፡ በአመት፡...)፡፡

ቀለብተኛ ስ 1. ከአንድ ግለሰብ፡... ዘንድ ምግብን፡ መጠጥን፡እያገኘ የሚኖር ጥገኛ፡ ተረፎ፡ በላተኛ ሰው፡ 2. ስ ከአንድ ግለሰብ፡ ቤተሰብ፡...ጋር ባለው የሰራ ወይም የሌላ ነገር ግንኙነት ምክንያት በተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ገንዘብ፡ እህል፡... የሚሰጠው ወይም የሚከፈለው ደመወዝተኛ፡፡

ቀላቢ ስ ምግብና መጠጥን እያዘጋጀ ገንዘብ በማስከፈል ወይም በነፃ በቋሚነት ተቀላቢውን የሚያበላና፡ የሚያጠጣ፡፡

ቅልብ ት ወፍራም፡ ድልብ፡፡

ተቀለበ ግ በተወሰነ ቦታ በቋሚነት ተመገብ፡ በላ፡ 2. በሚገባ እንዲመገብ ተደረገ፡ ወፈረ፡ ደለብ፡፡

ተቀላቢ ስ በአንድ በተወሰነ ቦታ በቋሚነት የሚበላ ተመጋቢ፡ የምግብ ደንበኛ፡፡

ቀለበ² (ቀለመ) ግ የተወረወረን ነገር ምድር ሳይነካ ያዘ፡ በእጁ አደረገ፡፡

ቅልቦሽ (ቅልሞሽ) ስ ልቅሞሽ፡፡

ቅልቦሽ (ቅልሞሽ) ስ ልጃች ኳስን ምድር ላይ እያነጠሩ በመቅለብ የሚጓዙት ጫዋታ፡፡

*ቀለበለ

ቅልብልብ(ቀለብላባ) ት 1. ችሎል፡ ከላባ፡ ከልብልብ፡ 2. ምላሰኛ፡፡

ቅልብልብ አለ ግ ተቅለበለበ፡፡

ተቅለበለበ ግ ችሎል፡ ተክለበለበ፡ ተጣደፈ፡ 2. አፈቸለ፡ ቀጣጠሉ፡፡

አቅለበለበ ግ 1. አስገበዝ፡ አስቸለሰ፡ አክለበለበ፡ አጣደፈ፡ 2. አስቀጣጠረ፡ አናገረ፡፡

ቀለበሰ ግ 1. ወደ ውስጥ ወይም ወደ ውጪ አጠፈ፡ ገለበጠ፡ ቀነፈ (የወርቅንና የመሳሰለውን ጫፍ)፡ 2. ወደ ሂሳ መለሰ፡ ጳፊን ቀለብሶ መታ፡፡

ቀልባሽ ት አድሃሪ፡ ጎታች፡ አደናቃፈ፡፡

ቅልበሳ ስ የአንድን አዲስ ስርአተ ማህበር እርምጃ ለማወናገፍ የሚደረግ እንቅስቃሴ፡፡

ቅልብሳት ስ እጥፋት፡ ቅንፋት፡፡

ተቀለበሰ ግ ወደሂሳ ተመለሰ፡፡

*ቀለበሰ

ተንቀላበሰ ግ አልብሎኝ፡ አንተርሎኝ፡ አንሱኝ ደግፋኝ አለ (በድሎት፡ በመቀማጠል ወይም በህመም ምክንያት)፡፡

አንቀላበሰ ግ ተንከባከበ፡ በጥንቃቄ ያዘ፡፡

ቀለበት ስ 1. ከብር ወይም ከወርቅ ወይም ከነሃስ፡...የሚሰራ ከብና ክፍት የሆነ የጣት ጌጥ፡ 2. ማንኛውም ዙሪያ ከብነት ያለው ውስጠ ክፍት ነገር፡ 3. የጋብቻ ውል መፈራረሚያ ቀን፡ ፍጥምጥም፡፡

ቀለበት አሰረ 1. የጋብቻ ቃልኪዳን ምልክት የሆነውን ቀለበት አደረገ፡ 2. የጋብቻ ውል ተፈራረመ፡፡

ቀለበት አደረገ ቀለበት አሰረ፡፡

ቀለበት ውስጥ ገባ በማያመልጥበት፡ መፈናፈኛ በማያገኝበት ሁኔታ ውስጥ ገባ፡፡

የቀለበት ጣት ስ በትንሽ ጣትና በመሃል ጣት መካከል የሚገኝ (የቃል ኪዳን ወይም የጋብቻ ቀለበት የሚደረግበት) የግራ እጅ ጣት፡፡

*ቀለበወ

ቀልባጫ ት 1. እጥር ምጥን ያለ፡ 2. ቀልጣፋ፡፡

ቅልብጭ (ቀልበጭ) ያለ ዝ.ከ.

ቀለብ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቀለብላባ “ቀለበለበ” ስር “ቅልብልብ” ን ተመ.

ቀለብተኛ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቀለት ግ ረዳ፡ አገዝ፡ ረጠበ (ለተቸገረ፡ ንብረት ለጠፋበት፡ እዳ ለገባ፡...)፡፡

ቀለታ(ቀለት) ስ እርጥባን፡ እርዳታ፡፡

ቀለንጅ (ቀሌንጅ) ስ መጠኑ ትንሽ የሆነ የገሠን ጥርስ።

*ቀለው

ቀላዋ ት ከላባ፥ ከላፋ፥ ቀዥቃዣ።

ቀለው ቀለው አለ ግ ተንተዝተዝ።

ቀለዋ (ቀላዎ) ስ ፍሬው የእከከ መድሃኒት ነው የሚባል መጠኑ አነስተኛ የሆነ የዛፍ አይነት።

ቀለደ ግ 1. አባለተ፥ ተረብ፥ ዋዛ ፈዛዛ ተናገረ።

2. አላገጠ፥ አሾፈ፥ አፈዘ። በበራ ይቀላጻል።

ቀላጅ ት 1. አባላች፥ ተረብ። 2. አላጋጭ፥ አሻፈ።

3. ተጫዋች፥ ጨዋተኛ።

ቀልድ ስ 1. ባልት፥ ተረብ፥ ፈዝ፥ ጨዋታ።

2. ወሽት፥ የምር ያልሆነ ነገር።

የቀልድ የእውነት፥ የምር ያልሆነ።

ቀልደኛ ት 1. ባልተኛ፥ ተረብኛ፥ ፈዘኛ፥ ተጫዋች።

2. አላጋጭ፥ አሻፈ።

ተቀለደ ግ ተላገጠ፥ ተሾፈ፥ ተፈዘ።

ተቀላለደ ግ በቀልድ ተጨዋውተ።

ተቃለደ ዝ.ከ.

ተቃላጅ ት ቀልደኛ፥ ተጫዋች።

አቃለደ ግ አዋዛ፥ አሜወተ፥ እያቃለደ በራዩን አዘናጋኝ።

ቀለጠ ግ 1. ሟጂ፥ ወደ ፈሳሽነት ተለወጠ

(ከመቀት የተነሳ)። 2. ደራ፥ ደመቀ፥ ሞቀ

(ዘፈነ፥ እልልታው...)። 3. ተሸበረ፥ ተደበላለቀ

(እራታ፥ ጨሀት፥ ኡኡታ፥...)። 4. (ዘይ.) ሀ.ጠፋ።

ገንዘብ ቀለጠ። ለ.ከሰረ። 5. ተመታ፥ ተደበደበ።

ሌባው በጥል ቀለጠ። 6. ወፈረ፥ ደነደነ፥ ሰባ፥

ጮግ ሆነ። ሙከታ ቀለጠ። 7. ተናደ፥ ፈረሰ፥

ወደቀ። ዝናብ ሰለበዘበት ኮረብታው ቀለጠ። 8.

ከሀመድ፥ ከከባድ ስራ፥... የተነሳ ደከመ፥

ተዝለፈለፈ። 9. ተሞላቀቀ፥ ልጅህ ቀልጧልና

ሰነሰርላት አስተምረው።

ቀለጤ ት ቅብጠት የሚያበዛ፥ ሞልቃቃ

(ለልጅ)።

ቅልጣን ስ 1. ምቹት፥ ድሉት። 2. ቅብጠት፥

መሞላቀቅ።

ቅልጥልጥ ት ወዛም፥ ስብኝት ያለው።

ቅልጥ አለ ግ 1. ሄዶ ቀረ፥ ጥፍት አለ። 2.

ቀለጠ።

ቅልጥ ያለ 1. በጣም የደመቀ፥ ቅልጥ ያለ

ከተማ። 2. በጣም የሰባ፥ ቅልጥ ያለ ሰንጸ። 3.

በጣም የተሞላቀቀ፥ ቅልጥ ያለ ልጅ።

ተቃለጠ ግ ተጣታ፥ ተደባደበ (እርስ በእርስ)።

ጎረምሶች በጽላ ተቃለጡ።

ተቅለጠለጠ ግ 1. ወዛ፥ ቅባት የተቀባ

መሰለ። 2. ሰባ፥ ጮግ ሆነ።

አቃለጠ ግ 1. አጻመቀ። 2. አሜረሰ (ሃብትን አብሮ በግባክን)።

አቃልጣ ት ወሬ አጻግቲ።

አቅልጥ (አቅላጭ) ት አከላፈ።

አቅለጠለጠ ግ አወዛ፥ ቅባት የተቀባ

አስመሰለ።

አቅለጥልጥ ት አቃልጣ።

ቀለጠመ ግ መታ፥ ሰበረ፥ አነከተ (ለምሳሌ እጅን፥ እግርን)።

ቀልጣማ ት በቀላሉ የሚሰበር፥ አትመ ቢስ።

ቅልጥም ስ 1. ከጉልበት እስከ ጫግ ያለው

የእግር ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተሙ)። 2.

በሁለት አንጓዎች መካከል የሚገኝ፥ በሙሉ

ቅባት ወይም መቅኒ የሚይዝ፥ መላል ያለ ውስጠ

ክፍት አጥንት። 3. በሁለት አንጓዎች መካከል

የሚገኝ መላል ያለ አካል። የገንዘብ አገዳ

ቅልጥም። 4. ከቅልጥም አጥንት ውስጥ የሚገኝ

ቅባት፥ መቅን ወይም መቅኒ።

ቅልጥሙ ፈሰሰ ዛለ፥ ደከመ፥ ተብረከረከ።

ቅልጥም አለ ግ እንክት አለ፥ ተሰበረ።

ቅልጥም አወጣጣ 1. አደገ፥ በረታ፥ ጎለበተ።

2. አደገ፥ አንጓ ለየ፥ አበጀ (የእገዳ እህል)።

ቅልጥማም ት ረገዥናም ቅልጥም ያለው።

ቀለጣጠመ ግ ሰባበረ።

ተቀለጠመ ግ ተሰበረ።

ተቀለጣጠመ ግ ተሰባበረ።

*ቀለጠጠ

ቀልጣጣ (ቀለጠጥ) ት 1. ግልጥ ወይም

ከላላ አልባ የሆነ (በታ)። 2. በልጣጣ፥ አይት

የሚገንባዋቸው፥ ሃፍረተ ቢስ።

ቅልጥጥ ዝ.ከ.

ቅልጥጥ አለ ግ 1. ግልጥ አለ፥ ወላል ብሉ

ታየ፥ ከላላ አልባ ሆነ። 2. ተንበላጠጠ፥ አይት

ተንቀዥቀዥ።

ቅልጥጥ አደረገ ግ ገለጠ። ወላል፥ ግልጥ

አድረገ አሳየ።

ተንቀለጠጠ ግ 1. ተከፈተ፥ ተገለጠ፥ ወላል

ብሉ ታየ። 2. ሃፍረተ ቢስ ሆነ። 3.

ተንገለጠጠ፥ ተንቀረከከ፥ ጋመ (ፍም)።

ቀለጠፈ ግ ሲበፍጥነት፥ በቀሉ ተከፍወነ፥

ተደረገ፥ ተሰራ። 2. ፈጠነ።

ቀልጣፋ ት አንድን ነገር በፍጥነት መስራት

የሚችል፥ ፈጣን።

ቅልጥፍ ስ በፍጥነት የመስራት ችሎታ፥

ፍጥነት።

ቅልጥፍጥፍ ያለ ዝርከርከ ያልሆነ፥ ጥንቅቅ

ሰብሰብ ያለ።

ተቀላጠፈ ግ 1. በፍጥነት ተከናወነ። 2. በፍጥነት አከናወነ።

ተቀለጣጠፈ. ገ.ከ.

አቀላጠፈ ግ በፍጥነት አከናወነ፤ ተሎ ፈፀመ፤ ሰራ።

አቀላጥፎ ይናገራል በደንብ፤ በትክክል ይናገራል። ለግርግ ለቀላጥፎ ይናገራል።

ቀለጤ “ቀለጠ” ስር ተመ.

ቀላ¹ ግ 1. ቀይ ሆነ። 2. በሰለ፤ ጎመራ (ለፍራፍሬ)።

ቀያቴ ፤ ቀይነት ያለው (ለአፈር)።

ቀይ(ብ.ቁ.ቀያይ) ፤ 1. ግምጃ፤ በርበሬ፤ ደም የሚመስል። ስ 2. ከጠይም ፈካ የሚል የሰው መልክ። 3. በርበሬ፤ ደም፤...የሚመስል ቀለም።

ቀይ መስቀል ስ የጦርነት ወይም የተፈጥሮ አደጋ ባጋጠመበት ቦታ ፈጥኖ እየተገኘ ጉዳት ለደረሰባቸው ሁሉ አስፈላጊውን ሰብአዊ እርዳታ የሚያደርግ አለማቀፋዊ የእርዳታ ድርጅት።

ቀይ ስር ስ ደም የሚመስል ቀለም ያለውና ስሩ እንደድንች ያለ የሚበላ ተክል።

ቀይ ስር

ቀይ ሽብር ስ በሶሻሊስት ስርአተ ማህበር ውስጥ የስርአቱ አራማጆች፤ ፀረ አብዮተኞች ናቸው በሚሏቸው ላይ የሚያካሂዱት የግድያ ተገባር።

ቀይ ሽንኩርት ስ ትርፁ ክብ ሆኖ እንደ ድንች በመሬት ውስጥ የሚያድግ፤ የተነባበረ ልጣጭ ያለው፤ ለምግብ ማጣፈሚነት የሚያገለግል ተክል።

ቀይ አፈር ስ ቀይነት ያለው አፈር፤ ቦረቦር።

ቀይ ወጥ ስ በርበሬ የገባበት ወጥ።

ቀይ ዳማ ስ ቀለሙ በጠይምና በቀይ መካከል የሆነ የሰው መልክ።

የቀይ ጥቁር ሆነ ቀይ የነበረው በጉስቁልና ምክንያት ጠቆረ።

የቀይ ጥቁር ነው መልኩ እንደ መልአክ ቀይ ቢሆንም ከቶ፤ ተንኮለኛ ነው።

ቅላት ስ ቀይነት፤ ግምጃ መልክ።

ቀላ² ግ መታ፤ ለጋ (እርርን፤ ጥንግን፤ ኳስን፤...)።

ቅሌ ስ አሩር፤ ጥንግ።

ቀላ³ ግ ቆረጠ። ለንጉሥን በገራሬ ቀላው።

ቀላል “ቀለለ” ስር ተመ.

ቀላመደ ግ ዘላበደ፤ ቀላፈተ፤ ዘባረቀ፤ የሆነ ያልሆነችን ቀባጠረ፤ ውሸትና እውነትን ቀላቅሎ ተናገረ።

ቀልማዳ(ቀላማጅ) ፤ 1. ዋሽ፤ ወሽካታ፤ ቀላፋች። 2. ዘባራቂ፤ ዘላባጅ።

አስቀላመደ (አቀላመደ) ግ 1. አስዋሽ፤ አስቀላፈተ፤ አስቀባጠረ። ምን ያስቀላምድያል። 2. አስዘላበደ፤ የሆነ ያልሆነውን አስቀባጠረ።

ቀላሽ “ቀለሰ” ስር ተመ.

ቀላቀለ ግ 1. ቀየጠ፤ ዘነቀ። 2. አገኘ፤ ደባለቀ።

ቅልቅል ፤ 1. ድብልቅ፤ ቅይጥ። ስ 2. አልኩለነት ያለው የመጣጥ አይነት። 3. የወንድና የሴቷ ሙሽራ ቤተሰቦች ሙሽራው ቤት በአንድነት ተገናኝተው ራት የሚጋበዙበትና የሚተዋወቁበት ቀን።

ተቀላቀለ ግ 1. ተደባለቀ፤ ተቀያየጠ። 2. ገባ፤ አብሮ ሆነ፤ ተደባለቀ።

አቀላቀለ ግ 1. አገኘኝ (ዘመድ ከዘመድ)። 2. (ነውር) ዘመዳሞችን በወሲብ ተገናኘ።

ቀላቢ “ቀለቢ” ስር ተመ.

ቀላባ ፤ ከላባ፤ ቀለብላባ።

ቀላወጠ ግ 1. ሳይጠራ፤ ሳይጋበዝ፤ ሳይፈለግ በየቤቱ እየሄደ በላ፤ ጣጣ። 2. ለመነ፤ ቀፈፈ፤ ቧገተ። 3. ከጆሉ፤ ፈለገ፤ ሻ፤ ጓጓ። ላይታ ቀላወጠ።

ቀላዋጭ ስ ሳይጠራት፤ ሳይጋበዙት፤ ሳይፈልጉት በየቤቱ እየሄደ የሚበላ፤ የሚጠጣ። ቅልውጥ ስ 1. ባልተጋበዙበት፤ ባልተፈለጉበት ቦታ እየተገኘ የመላባትና የመጣጣት ድርጊት። 2. ለመና፤ ቀፈፋ።

አቀላወጠ ግ ለቀላዋጭ ሰጠ፤ አበላ።

ቀላዋ “ቀለወ” ስር ተመ.

ቀላዎ “ቀላዎ” ን ተመ.

ቀላይ (ብ.ቁ. ቀላያት) ስ ጥልቅና ሰፊ የሆነ ባህር፤ ውቅያኖስ።

ቀላድ ስ 1. ርዝመቱ 150 ከንድ ሆኖ ከታላላቅ ወይም ከእንስት ወይም ከጭረት፤... የተሰራ ገመድ፤ ወደር። 2. በቀላድ የተለካ፤ የተሰፈረ መሬት።

ቀላድ ወደቀ/ተጣለ በቀላድ ተለካ፤ ተሰፈረ

(መሬት፥ እርስት)።

ቀላድ ጣለ 1. መሬትን በቀላድ ለካ፥ በፈረ።
2. በቀላድ እየለካ ሰጠ(መሬትን)።

ቀላድ ጣይ ስ መሬትን በቀላድ እየለካ ለታዘዘለት ሰው ይሰጥ ይነበረ የመንግስት ሰራተኛ።

ቀላጅ “ቀለደ” ስር ተመ.

ቀላጤ (ቃለአጤ) ስ 1. አቤት ባይ ወይም ተበዳይ ከበላይ አካል የሚያመጣው የውሳኔ ማገጃ ወይም ማፍረሻ ትእዛዝ። 2. የንጉሱን ወይም የባለስልጣንን ትእዛዝ በቃል ተቀብሎ በቃል ለሚመለከተው ወገን ያደርስ የነበረ መልእክተኛ።

ቀላጥም ስ የቃሬዛ፥ የመሰላል፥...አግዳሚ እንደሆነ።

ቀላጥቤ “ቅላጥቤ” ን ተመ.

ቀሌንጅ “ቀለንጅ” ን ተመ.

ቀልማዳ “ቀላመደ” ስር ተመ.

ቀልቀሎ ስ ስልቻ።

ቀልቃላ “*ቀለቀለ” ስር ተመ.

ቀልበቢስ “ቀልብ” ስር ተመ.

ቀልባሽ “ቀለበሰ” ስር ተመ.

ቀልባጫ “ቀለበጩ” ስር ተመ.

ቀልቤ ስ ከሽፋል በላይ በማንባር ዙሪያ በቀጭኑ ታስሮ ጫፍና ጫፉ በማጅራት በኩል የሚወርድ ሻሽ።

ቀልብ ስ ማስተዋል፥ ማስታወስ የሚያስችል አእምሮ፥ ልብ።

ቀልቡ ጠፋ 1. ረሳ፥ ዘነጋ (አንድን ነገር ማድረግ፥ መፈፀም፥...)። 2. ማስተዋል ተሳነው፤ ልቡ ጠፋ።

ቀልብ ገዛ አስተዋይ ሆነ፥ ጨመተ።

ቀልበ ቢስ ት 1. ልብ ቢስ፥ ዝንጉ፥ ቶሎ የሚረሳ። 2. ጥላ ቢስ፥ ከውክዋ።

ቀልበ ደረቅ ለዛ ቢስ።

ቀልደኛ “ቀለደ” ስር ተመ.

ቀልድ ዝኪ.

ቀልጣማ “ቀለጠመ” ስር ተመ.

ቀልጣጣ “*ቀለጠጠ” ስር ተመ.

ቀልጣፋ “ቀለጠፈ” ስር ተመ.

ቀመለ ን 1. ትማላን ለቀመ፥ እነሳ፥ ገደለ። 2. ትማላ፥ አፈራ።

ትማላ ስ በሰው ልብለና በፀጉር ንፅህና ጉድለት ምክንያት የሚፈጠርና ደም እየመጠጠ የሚኖር ጥቁር

ትማላ

ወይም ነጭ ተባይ።

ትማላም ት 1. (ስድብ) ዘወትር ትማላ የማይለዩው። 2- (ዘይቅስድብ) ምንም ሃብት የሌለው፥ ችግረኛ። **ትማላም ድሃ።**

ቀመመ ን ልዩ ልዩ ነገሮችን መጥኖ በመደባለቅና በማዋሃድ እንደመድሃኒት፥ መርዝ፥ ትመም፥...ያሉትን አዘጋጀ።

ቀማሚ ት 1. መድሃኒትን፥ መርዝን፥ ትመምን፥...የሚያዘጋጅ። 2. የትመማ ተግባር ባለሙያ።

ትመማ ስ ትመም የማዘጋጀት ተግባር።

ትመም ስ 1. ከተለያዩ ተክሎች ፍሬፍሬ ወይም ስራስር ወይም ትርፈት፥... የሚዘጋጅና ለምግብ ማጣፈሚያነት የሚያገለግል እንደ ነጭ ጥቁር አዝማሚ፥ ጅንጅብል፥ ሽንኩርት፥ ቀረፋ ያለ ነገር። 2. አንድን ነገር ለመሰራት አስፈላጊ የሆነ ንጥረ ነገር። መድሃኒትን ለመሰራት አስፈላጊ የሆኑት ትመሞች ተዘጋጅተዋል። 3. (ዘይ.) ባለሙያ። ልጅቷ ትመም ናት።

ትመማ ትመም ስ የተለያዩ የትመም አይነቶች።

ትምም ት በትመም የተዘጋጀ፥ የተከሸነ፤ የተቀመመ።

ቀመረ ን 1. ቆጠረ። 2. አዘጋጀ፥ አከናወነ።

ቀመረ ስ ቁጥር፥ ስለፈ።

ቀመር¹ ስ ፍሬው ትንንሽ የሆነ አደንጓሬ።

ቀመር² ስ ዋልታ፤ የባጥ ገበታ።

ቀመር³ “ቀመረ” ስር ተመ.

ቀመሰ ን 1. በጥቂቱ በላ፥ ጠጣ፥ ለከፈ። 2. ጣእሙን ለማወቅ በጥቂቱ ጎረሰ፥ ፉት አለ፥ ላለ። 3. አየ፥ ተቀበለ (ችግርን፥ መከሬን፥...)። 4. (ዘይ.) ሀ-ከዚህ በፊት ተገናኝቷት የማያውቃትን ሴት ለመጀመሪያ ጊዜ በግብረ ስጋ ተገናኘ። ለ-ተመታ፥ ተደበደበ። ጽዳ ቀመሰ።

-ቀመሰ -ነክ፥ በትንሹ ያለበት ወይም ከ-ጋር ገነኙነት ያለው። ታሪክ ቀመሰ/ አሸዋ ቀመሰ/ ከተማ ቀመሰ።

ቀማሽ ት በቤተ መንግስት ይደረግ በነበረ ግብዣ ላይ፥ የተዘጋጀው ምግብ ለንጉሱ ወይም ለተጋባዥ ከመቅረቡ በፊት ምግቡና መጠጡ ደረጃውን የጠበቀና ተስማሚ መሆኑን በመቅመስ ይቆጣጠር የነበረ ባለግል።

ትምሻ ስ አነስተኛ ምግብ ወይም መጠጥ፤ ለመቅመስ ያህል የቀረበ።

ተቀማመሰ ን 1. በጥቂቱ ተከፋፈለ፥ ተዳረሰ። 2. ተደባደበ፥ ተማታ (አንዱ ከሌላው ጋር)።

ተቃመሰ ን ተቀማመሰ።

አቀመሰ ን 1. መታ። 2. አዋጠ፥ አበላ፥

አጠጣ፡ (መድሃኒትን)፡፡3. በትንሹ አበላ፡ አጠጣ፡...፡፡

አያቀምስም (አያስቀምስም) ምንም አይሰጥም፡፡

አቀማመሰ ግ ለዚህም ለዚያም በትንሹ በትንሹ አቀመሰ፡ አዳረሰ (ለምሳሌ ምግብን)፡፡

አቃመሰ ዝ.ኪ.

አሳስቀምስ አለ ከለከለ፡ አልሰጥ፡ አላስነካ አለ፡፡

አይቀመስም አይደፈርም፡ አይበገርም፡ አይነካም፡፡

ቀመቀመ¹ ግ 1. የልብስን ጠርዝ በትንሹ አጥፎ ወይም ሌላ ማፈኛ ከፈፍ አስገብቶ ዳር ዳሩን ሰፋ፡ ዘመዘመ፡፡ 2. የልብስ ቁልፍ ማስገቢያ ቀዳዳዎችን ዙሪያ በከር ዘመዘመ፡፡

ቅምቅማት ስ የልብስ ጠርዝ፡ ዝምዝማት፡፡

ቀመቀመ² ግ በትንሹ ወጣ፡ በቀለ፡ ብቅ ብቅ አለ፡፡

ቀምቀም ስ በትንሹ የወጣ፡ የበቀለ፡ ብቅ ብቅ ያለ ጠጉር፡፡

አቀመቀመ ግ ፀጉር አወጣ፡ አበቀለ፡፡

ቀመቀመ³ ግ ብዙ ጠጣ (የሚያስከር መጠጥ)፡፡

ቀምቃማ⁴ ፍ ላይዘውተኛ የሚጠጣ፡ ጠጪ፡፡

ቀመቀመ⁵ ግ ፀጉርን ፡ ተከላን፡...አስተካከለ፡ ቆረጠ፡፡

ቀምቃማ ስ ፀጉር አስተካካይ፡፡

***ቀመቀመ**

ተቀማቀመ ግ ህጉ ልጅ ወይም ገመምተኛው ምግብ ለመብላት ሞከረ፡ ጣረ፡፡

አቀማቀመ ግ ምግብ መብላት እንዲለምድ ገፋፋ፡ ረዳ (ህፃንን፡ በሽተኛን)፡፡

***ቀመደመደ**

ቀመድማዳ (ቅምድምድ) ፉ ሽምድምድ፡ ዝልፍልፍ፡ አትመቢስ፡ ጥምልምል፡፡

ተቅመደመደ ግ አትም አጣ፡ ተዝለፈለፈ፡ ተሸመደመደ፡፡

አቅመደመደ ግ አሸመደመደ፡ አዝለፈለፈ፡ አጥመለመለ፡ አትም አሳጣ፡፡

***ቀመጠ**

ቅ፡፡፡ ስ ተትግጥ፡፡

ቅግጫም ፉ (ስድብ፡ ነውር) ተትግጥም፡፡

ቅምጥ ፉ 1. የተቀመጠ፡ ቁጭ ያለ ወይም የተደረገ፡ ስ 2. ቁጭታ፡ በቁም ያለሆነ፡፡

ከትምጥህ ሳትነሳ አቀብለኝ፡፡ 3. በአንድ ሰው ተወሰነ በውሽምነት የተቀመጠች ሴት፡ አቁባት፡፡

ቅምጠሽ (ቅምምጠሽ) ስ ልጆች አንዱ

በአንዱ ትከሻ ላይ እየተቀመጡ፡ ኳስ እየወረወሩና እያነጠሩ በመቅለብ የሚጫወቱት ሰዎች፡፡

ተቀመጠ ግ 1. ቁጭ አለ፡፡ 2. ቁጭ ተደረገ፡፡ 3. ቆየ፡ ሰነበተ፡ ኖረ፡፡ **አዲስ አበባ ወሰን ብዙ ጊዜ ተቀመጠ፡፡** 4. ከበቅሎ፡ ከፈረሰ፡ ጀርባ ላይ ቀጭ አለ፡፡ 5. አይነምድርን ተፀዳዳ፡፡

ተቀማጭ ፉ 1. ቁጭ ያለ ወይም የሚል፡ የተቀመጠ፡ **ተቀማጭ ሰለፈኛ፡፡** 2. ነዋሪ፡፡ 3. ለልዩ ልዩ ጉዳዮች መጠባበቂያ እንዲሆን የሚጠራቀም ወይም የተቀመጠ (ገንዘብ)፡፡

መቀመጫ ስ 1. ቁጭ የሚባልበት፡ ማረፊያ (ወንበር፡ በርጨማ፡ መደብ፡ ድንጋይ፡...)፡፡ 2. መኖሪያ (ቤት፡ አገር፡ ቦታ፡...)፡፡ 3. ቂጥ፡፡

ተቅማጥ ስ 1. የሚያስቀምጥ፡ የሚያስቀዝን በሽታ፡፡ 2. ቀጭን አይነ ምድር፡ ቅዝን፡፡

ተቅማጥ ነዳው (ነውር) በብዛት አስቀዘነው፡ አስቀመጠው፡፡

ተቅማጥም ፉ (ስድብ፡ ዘይ.) ፈረ፡፡

አቀማመጥ ስ 1. አደራደር፡ ቦታ አያያዝ፡ የአቃዎቹ አቀማመጥ አልተሰተካከለም፡፡ 2. አኗኗር፡፡ ከዚህ አገር አቀማመጥህ እንዴት ነው? 3. የተፈጥሮ ሁኔታ (የመሬት፡ የአገር፡ የከተማ፡...)፡፡ የቦታው አቀማመጥ ለእርሻ አይሆንም፡፡

አስቀመጠ ግ 1. ቁጭ አድርጎ፡ ይዞ፡ ጠብቆ አቆየ፡ አኖረ (አቃን)፡፡ 2. ቁጭ አደረገ፡፡ 3. ቁጭ አሰኘ፡ ቁጭ እንዲል አደረገ፡፡ 4. አኖረ፡ መኖሪያ ሰጠ (ለሰው)፡፡ **ወንድሜ ከሴቱ አስቀምጠኝ ነበር፡፡** 5. መቀመጫ ቦታ ሰጠ፡፡ **እንግዳውን አስቀምጡት፡፡** 6. ቦታው በቂ ሆነ (ለሚቀመጠው ነገር)፡፡ **ይሄ ቦታ ቆምሳጥትን ሊያስቀምጠው ይችላል፡፡** 7. አጠራቀመ፡ ተቀማጭ አደረገ(ገንዘብ)፡፡ 8. እቁባት ያዘ፡ አኖረ፡፡ 9. አስቀዘነ (መድሃኒት፡ በሽታው፡...)፡፡ **አሳስቀምጥ አለው** አስቸገረው፡ ኅተኅተው፡ ፋታ ነላው፡፡

ቀመጠለ ግ 1. ኅመደ፡ ኅረደ፡ ቀነጠሰ፡ ቆረጠ፡፡ 2. ገመደለ፡ ቆረሰ፡ ከፈለ፡፡ 3. አሳነሰ፡ አገደለ፡ ከተገመተው በታች ዝቅ አደረገ፡፡

ቅምጥል አለ ግ 1. የታሰበውን ያህል ሳይሆን ቀረ፡ በረከት አጣ፡ **ምርቱ ቅምጥል አለ፡፡**

ተቀመጠለ ግ አነሰ፡ ኅደለ፡ ከተገመተው በታች ዝቅ አለ፡፡ 2. ተኅመደ፡ ተቀነጠለ፡ ተቆረሰ፡፡

ተቀመጣጠለ ግ ተቆረሰ፡፡

ቀመጠል "ቀማጠለ" ስር "ቅምጥል" ን ተመ.

ቀሚስ ስ 1. ቁጭ እስከተረከዝ ሊደርስ የሚችል፡ የአንገትና የእጅ ማስዝሊያ ያለው

ወይም ልቅ የሴቶች ልብስ።

2. ርዝመቱ እስከ ቁርጭምጭሚት የሚደርስ፤ ጎኑ ሰፊ የሆነ፤ በእጅጠባብ ቅርፅ የተዘጋጀ የካህናት ልብስ። 3. ፈረሰና በቅሎ ከተጫኑ በሂሳ ኮርቻውንና አካላቸውን በረዥሙ የሚሸፍን የወግ ልብስ። 4. የመሰብ ልብስ፤ መሸፈኛ። 5. በቀድሞ ጊዜ ባለስልጣን የሆኑ የቤተመንግሥት ሰዎች የሚለብሱት የእጅጠባብ ቅርፅ ያለው የማእረግ ልብስ። 6. በቅዳሴ ጊዜ ከሌሎች ዲያቆናት ይልቅ ዋናውን የመሪነት ቦታ ይዞ የሚቀድሰው ዲያቆን (ገባሬ ሰናይ ዲያቆን)።

ቀማ 7 1. በሃይል ወይም በጉልበት ወሰደ። 2. ነጠቀ፤ መነጨቀ (እንድን ነገር ከእጅ ላይ)። 3. ዘረፈ፤ ገፈፈ (ሃብትን፣ ንብረትን)።

ቀማኛ ስ ነጣቂ፤ ዘራፊ፤ ወንበይ።

ቅሚያ ስ ዝርፊያ፤ ንጥቂያ፤ የውንብድና ተግባር።

ተቃማ 7 ተሻማ፤ ተናጠቀ።

አቃማ 7 አሻማ።

አስቀማ 7 በጥንቃቄ ጉድለት፤ በንገህላልነት አስወሰደ፤ አስነጠቀ።

ቀማሚ “ቀመመ” ስር ተመ.

ቀማሽ “ቀመሰ” ስር ተመ.

ቀማኛ “ቀማ” ስር ተመ.

*ቀማጠለ

ቅምጥል(ቀምጣላ፥ ቀመጠል) ቅ 1. በድሎት፤ በምቶት፤ በእንክብካቤ የሚኖር። 2. ተብራራ።

ቀቀማጠለ 7 1. በድሎት፤ በምቶት ተያዘ፤ በእንክብካቤ ኖረ። 2. ተሞላቀቀ፥ ተንቀባረረ።

አቀማጠለ 7 1. በድሎት፤ በምቶት ያዘ፤ ተንክባከበ። 2. አሞላቀቀ፤ አንቀባረረ።

ቀምቀሞ “ቀመቀመ” ስር ተመ.

ቀምቃሚ¹ “ቀመቀመ” ስር ተመ.

ቀምቃሚ² “ቀመቀመ” ስር ተመ.

ቀምበር “ቀንበር” ን ተመ.

ቀምበጥ “ቀንበጥ” ን ተመ.

ቀረ 7 1. የመጣ ተቃራኒ፤ አልመጣም ለማለት ሲፈለግ የሚነገር። ይመጣል የተባለው ሰው ቀረ። 2. የሄደ ተቃራኒ፤ አልሄደም ለማለት ሲፈለግ የሚነገር። ይሄዳል የተባለው ሰው ቀረ። 3. ቆመ፤ ታገደ፤ ተሰረዘ፤ ተተወ፤ ተከለከለ። ጢሰንንት ቀረ። 4. ቆየ፤ ዘገየ። ምንው ቀረህ ፥ ቀሎና እንጂ። 5. ተረፈ። ስንት ቀረህ? 6. ጎደለ፤ አነሰ። ስፍራው ሲሞላ ትንሽ ይቀረጥል። 7. ጻነ ፥ አመለጠ። ተረፈ። ስምት የሚቀር የለም። 8. በዚያው ፀና፤ ረጋ። አሚሪካ ሄዶ ቀረ። 9. አለመሳካትን፤ አለመፈፀምን፤

አለመደረግን፤... ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። ሳይደ ቀረ/ሳይሰማ ቀረ/ሳያገኝ ቀረ። 10. አልተገኘም፤ ጠፋ። ቀለበቱ ወድቆ ቀረ።

ቀረበት አመለጠው (ጥሩ ነገር)።

በቀረ (በተቀረ፥ በስተቀር) አለበለዚያ፤ በታጠና ይገልሃል በቀረ ትወድቃለህ።

ከ_በስተቀር (በተቀር፥ በቀር) መዋ.

1. ከ_ ሌላ፤ በላይ፤ በተረፈ። ከዚህ በስተቀር ምንም አላገኘሁም። 2. ላይጨምር፤ ሲቀር። ከአባትየው በስተቀር ሌሎች ሰምተዋል። የቀረው (የተቀረው) ሌላው። ይህን ሰምቻለሁ፤ የቀረው ምንድን ነው?

የቀረው ቢቀር ሌላው ተትቶ፤ ቢያንስ ቢያንስ። የቀረው ቢቀር በሩ መገጠም አለበት።

ይቅር አለ ምህረት አደረገ፤ ቅሬታውን፤ ቂሙን ተወ።

ይቅር ባይ መሃረ።

ይቅር ተባባለ ታረቀ፤ ተሰማማ።

ይቅርታ ስ 1.ቂም ወይም ቅሬታ እንዳይኖር፤ በዳይ ተበዳይን ምህረት የሚጠይቅበት የልመና ቃል። ይቅርታ! ላላይ ገፋሁሁ። 2. በደልን፤ ቂምን መተው፤ ይቅር ማለት፤ ምህረት ማድረግ። ለእስራኞች ይቅርታ ተደረገላቸው። 4. በንግግር መሃል ጣልቃ ገብቶ ለመናገርም ሆነ ጥያቄ ለመጠየቅ ሲፈለግ የአድማጭን ፈቃድ ማግኘት እንዲቻል በቅድሚያ የሚነገር የትህትና ቃል። ይቅርታ! በጨዋታችሁ መካከል አንድ ነገር ልናገር።

ይቅርታ አደረገ ማረ፤ ቅሬታውን፤ ቂሙን ተወ።

ቀሪ ቅ 1. የቀረ፤ ያልመጣ ወይም ያልሄደ። 2. ተራፊ። 3. ያለ፤ የሚኖር። የምተስ ሞተ ይብላኝ ለቀረው።

ቅሪት ቅ 1. እርጉዝ፤ ነፍሰጡር፤ የፀሐንች (ሴት)። ስ 2. ርዝራዥ (ለምሳሌ ሃብት)።

ቅሪተ አካል ስ ጥንት ህይወት የነበራቸው፤ አሁን ግን ደርቀው በከርሰ ምድር ውስጥ የሚገኙ ጠጣር ነገሮች።

ቅሪት አለው/ብሎታል ገና ነው። እንደተፈለገው አልሆነም፤ መጠነኛ ጉድለት አለው (ለመብሰል፤ ለመድረስ፤ ለመሙላት፤...)። ቅርት አለ 7 1. በጣም ቆየ፤ ዘገየ። 2. ድንገት ትንፋሹ ተቋረጠ፤ ድብን አለ፤ ሞተ። 3.ዛለ፤ መራመድ አልቻል አለ (አግር)። እገሬ ወደሂሳ ቅርት አለብኝ።

አስቀረ 7 1. ወሰደ፤ ለራሱ አደረገ። 2. ከለከለ፤ ሳይመልስ ቀረ።3. እንዳይሄድ ወይም እንዳይመጣ አደረገ።

*ቀረመተ

ቅርምት ስ የሰጋ ክፍፍል፥ ቅርጫ።

ተቀረጣመተ ግ 1. ተካፈለ፥ ተቃረጠ። 2. ተሻማ፥ ተሻጣቀ።

ተቀራመተ ዝኪ.

አቀራመተ ግ 1. አካፈለ፥ አቃረጠ። 2. አሻማ፥ አሻጣቀ።

ቀረረ ግ 1. ጠራ፥ ጠለለ። 2. አዘለ፥ ያዘ(አይት እንባን)። አንባው ቀረረ።

ቀረራ ስ ሊጥ ተባከቱ ኩፍ ካለ በሃላ ከአናቱ ላይ ጠሎ የሚታይና እርሾነት ያለው ከምጣጣ ፈላሽ።

ቅራራ ስ 1. ቀረራ፥ የቀረረ፥ ጥላይ። 2. ጠላው ተጠጥቶ ወይም ተቀድቶ ካለቀ በሃላ አተላው ላይ ውሃ ተሞልቶ የሚገኘው መኖኖ ጠላ፤ አሰር ውሃ።

ቀረር አደረገ ግ የጠራው፥ የጠለለው እንዳይደፈርስ ቀስ አድርጎ ቀዳ።

አቀረረ ግ 1. የጠራውን፥ የጠለለውን ቀስ አድርጎ ቀዳ። 2. አጠለለ፥ ውሃ ከላይ ያዘ፥ አዘለ። 3. ያዘ፥ ቋጠረ፥ አዘለ (አይት እንባን)።

አንቃረረ ግ 1. ከዚህም ከዚያም አሜላጠ፥ ጠጣ፤ አጠረቃቀመ (መጠጥን)። 2. አጥለሎ፥ አቅረሮ ቀዳ።

አንቃራራ ት ጠጪ፥ ሰካራም።

*ቀረረ

ቀረርቶ (ቀረርቱ) ስ ሽለላ፤ የጦር፥ የጀግንነት ወኔ መቀስቀሻ ዜማ።

አቅራራ ግ ሽለለ፤ የጦር፥ የጀግንነት ወኔ መቀስቀሻ ዜማ አዜመ።

አቅራራ ስ የጦር፥ የጀግንነት ወኔ መቀስቀሻ ዜማን የሚያዜም ሰው፤ ሽለይ።

አንቃረረ ግ ድምፁን ከፍ አድርጎ ጮህ።

ቀረራ “ቀረረ” ስር ተመ.

ቀረርቱ “ቀረረ” ስር“ቀረርቶ”ን ተመ.

ቀረሮ (ቀራሮ) ስ እንጃው ጠንካራ የሆነና ለተለያየ አገልግሎት የሚውል የዛፍ አይነት።

ቀረሽ ግ የጠባውን፥ የተጋተውን እንደግስታወክ አይነት ፍልቅ አደረገ (ሀፃን ልጅ)።

ቅርሻት ስ በትውከት እምሳያ ሆኖ ከሀፃን ልጅ ሆኖ በመጠኑ ፍልቅ ብሎ የሚወጣ ፈላሽ።

ቅርሻታም ት 1. ቅርሻት የሚበዛበት። 2. (ስድብ) በሰካር ምክንያት ተገቢ ያልሆነ ንግግር የሚናገር፥ የሚሳደብ፥ ባለፈ።

አቀረሽ ግ ቀረሽ።

እስኪአቀረሽው እስኪያንገፈግፈው፥ እስኪሰለቸው። እስኪሳቀረሽው ድረስ የነገርኩት።

ቀረሽመ ግ 1. ከረሽመ፥ ቀረጠመ፥ ጎረደመ። 2. ሰበረ፥ አነከተ።

ቅርሽም አለ ግ እንክት፥ ሰበር አለ።

ቀረሻሽመ ግ 1. ከረሻሽመ፥ ቀረጣጠመ፥

አደቀ። 2. ሰባበረ፥ አነከተ።

ቅርሽምሽም አለ ግ ሰበርብር አለ።

ቀረሻሽንቦ (ቀረሻሽምቦ) ስ እንደጉሎና እንደሽንቦቆ ውስጠ ክፍት የሆነ፥ በቀላሉ የሚለበር የእፀዋት ላይነት።

ቀረቀረ ግ 1. በርን ወይም መስኮትን እንዳይከፈት በመወርወሪያ፥ በመቀርቀሪያ ዘጋ፥ ሽጎረ፥ ከረቸመ። 2. አሰገባ፥ ጨመረ፥ ደንጎረ፥ ከተተ። 3. ደበቀ፥ እማይታይ ቦታ አስቀመጠ፥ ሰወረ።

መቀራቅር(መቀራቅርት) ስ ለመውጣትና ለመግባት የሚያስቸግር ጠባብ ቦታ።

መቀርቀሪያ (ቅርቃር) ስ በርና መስኮት እንዳይከፈት የሚያግድ መሽንጎሪያ፤ ቅርቃር ወይም መወርወሪያ።

ቀርቀራ ስ በጣም ጎድጓዳና ሽለቋማ የሆነ የቆላ መራት።

ቀርቀር ስ ገደለ።

ቅርቃር “መቀርቀሪያ” ን ተመ.

ቅርቅር አለ ግ ተቀረቀረ፥ ገብቶ ቀረ፥ ተወሸቀ።

ተቀረቀረ ግ ገብቶ ቀረ፥ አልወጣ አለ።

ቀረቀበ ግ 1. ሁለት ተመጣጣኝ ሽክምን (ጭነትን) በአህያ፥ በአጋሰስ፥... ጀርባ ግራና ቀኝ እንዲውል አድርጎ አሰረ፥ አቆራኘ፥ ወደነ። 2. እቃን፥ ልብሰን፥...ሰብሰቦ፥ ጠቅልሎ በእንድነት አሰረ። 3. (ዘይ.) በጣም እስኪጠግብ በላ።

መቀርቀቢያ ስ ቀርቃባን ለማሰር የሚያገለግል ጠፍር።

ቀርቃባ (ቅርቃብ) ስ 1. በአህያ፥ በአጋሰስ፥...ጀርባ ላይ ለመጫን እንዲያመቸ ተመጣጣኝ ሆኖ የታሰረ ወይም የተቆራኘ መንታ ጭነት፥ ሽክም።

*ቀረቀበ

ቀርቀቦ ስ 1. ግንቀርቀቢያ፥ ሰፈድ። 2. “ቀርቦቦ”ን ተመ.

ተንቀረቀበ ግ 1. ግርድፋ ከደቃቁ እንዳለይ ሆኖ በሰፊድና በመሳሰለው እቃ ተበጠረ፥ ተንገኘላ። 2. ተናወጠ፥ ተንቀጠቀጠ፥ ራደ (ምድር፥...)። 3. ደጋግሞ ነጠረ (እስ እግር ላይ)።

አንቀረቀበ ግ 1. ግርድፋ ከደቃቁ እንዳለይ አድርጎ በሰፊድና በመሳሰለው አብጠረ፥ አንጠረጠረ፥ አንገጥለለ። 2. አናወጠ።

አንቀጠቀጠ፡ አራዳ (ምድርን፡...)፡3. ደጋግሞ አንጠረ፡ ጢብ ጢብ አደረገ (ኋለን በአግር)፡፡

ማንቀርቀቢያ ስ ለማንጠጠር፡ ለማበጠር የሚያገለግል እቃ፡ ሰፊ፡፡

እንቅርቃቢ ስ ከተፈጠ ወይም ከተወቀጠ ነገር ውስጥ በሰፊው ተንገዋሉ፡ ተንጠርጥርና ተለይቶ የሚወጣው ያልደቀቀው ክፍል፡፡

ቀረብ ግ 1. ተጠጋ፤ ቅርብ፡ አጠገብ ሆነ፡፡ 2. ደረሰ፡፡ አመት በሌላ ቀረበ፡፡ 3. መጣ፤ በቦታው ላይ ተገኘ፡፡ ወንጀለኛው ቀረቡ፡፡ 4. ዝግጁ ሆነ፡፡ ተሰራ፡፡ ዝታው ቀረቡ፡፡ 5. ይበልጥ ተጠጋ፡፡ ተዛመደ፡፡ ተግባባ፡፡ ከላንተ የቀረበ ጓደኛ ያለኝም፡፡ 6. ተነገረ፡፡ ተሰጠ፡፡ ተሰነዘረ፡፡ ያላብ ቀረበ፡፡

ቀረቤታ ስ ቅርብ (የዝምድና፡ የወዳጅነት)፡፡

ቅርብ ት 1. አጠገብ ያለ፡ የተጠጋ፡ ሩቅ ያልሆነ፡፡ 2. የጠበቀ፡ በጣም የተጠጋ (ለዝምድና፡ ለወዳጅነት)፡፡

ቅርብ ለቅርብ የተጠጋ፡ ያልተራራቀ፡ አጠገብ ለአጠገብ ያለ፡፡

[በ]ቅርብ ቀን በዚህ ሰዎን፡ በቅርቡ፡፡

የቅርብ ሩቅ 1. ቅርብ ሆኖ የሩቅን ያህል የሚያደክም(መንገድ)፡፡ 2- አጠገብ ለአጠገብ ሆኖ የማይገናኝ፡ የማይጠያቅ፡፡

ቅርብ ስ 1. አጠገብነት፡፡ 2. የጠበቀ ግንኙነት (ለወዳጅነት፡ ለዝምድና)፡፡

ተቀራረበ ግ 1. ተጠጋ፡ ቅርብ ለቅርብ ሆነ፡፡ 2. ተግባባ፡ ተሰማማ፡፡ 3. ተመሳሰለ፡ ተመጣጠነ፡፡

ተቀራራቢ ት ተመሳሳይ፡ ተመጣጣኝ፡፡

ተቃረበ ግ 1. ተዳረሰ (ጊዜው)፡፡ 2. ተጠጋ፡ ወደ አካባቢው ቀረበ፡፡

መቃረቢያ ስ 1. መዳረሻ፡፡ 2. ዋናው ቤተክርስቲያን እስኪሰራ ድረስ ለጊዜው እንደቤተክርስቲያን ሆኖ የሚያገለግል አነስተኛ ቤት፡ የታቦት ማፈፊያ፡ መቃኝ፡፡

አቀረበ ግ 1. አስጠጋ፡ አጠገብ አደረገ፡፡ 2. ተሉ እንዲደርስ አደረገ፡ አሳጠረ (የቀጠሮ ጊዜውን) 3. አመጣ፡፡ 4. (ዝግጅቱን) ሰጠ፡ አበረከተ፡ አሳየ፡፡ 5. ዘመድ ወዳጅ አደረገ፡፡ 6. ሰጠ፡ ሰላምታ አቀረበ፡፡ 7. ሰነዘረ፡፡ ወቀሳ አቀረበ፡፡

ማቅረቢያ ስ 1. ማምጫ፡ ማስቀመጫ፡ ማጓጓዣ(እቃ)፡፡ 2. ማባበያ፡ መማለጃ፡ ስጦታ፡...

አቅራቢ ት ልዩ ልዩ ነገሮችን ወደሚያስፈልገው ቦታ የሚያቀርብ (ሰው፡ ድርጅት)፡፡

አቅራቢያ ስ 1. በቅርብ ያለ ቦታ፡፡ 2.

አካባቢ፡፡ ሊኔጋጋ አቅራቢያ እቦታው ደረሰን፡፡

አቅርቦት ስ በተወሰነ ቦታና ጊዜ የተፈለገውን ሽቀጥ የማቅረብ አቅም፡፡

አቅራቢ ግ አመጣ፡ አዘጋጀ፡ ደረደረ (የተለያዩ ነገሮችን)፡፡

አቀራረብ ግ 1. አጠጋ፡፡ 2. ግንኙነት፡ ስምምነት እንዲፈጠር አደረገ፡፡ አግባባ፡፡

***ቀረበበ**

ቀርባባ(ቀረብብ) ት ከርፋፋ፡ ጎርባባ፡፡

ቀርባባ ጆሮ ስ ትልቅ ጆሮ፡፡

ተንቀረበበ ግ ተንከረፈ፡ ተንጎረበበ፡፡

አንቀረበበ ግ አንከረፈ፡ አንጎረበበ፡፡

ቀረባ ስ እሾህንና የመሳሰለውን ቆንጥጦ ለመንቀላ የሚያስችል መቆንጦጫ፡ ወረንጦ፡፡

ቀረቤታ “ቀረበ” ስር ተመ.

ቀረቦ “ቀርበቦ” ን ተመ.

***ቀረነ**

ቅራኔ ስ 1. አለመስማማት፡ አለመግባባት፡ ቅዋማ፡፡ 2. ጥል፡ ግጭት፡፡

ተቃረነ ግ 1. ተቃወመ፡ አልስማማ አለ፡፡ 2. እርስ በእርስ ተጣላ፡ ተጋወ፡፡

ተቃራኒ ት 1. ተቃራኒ፡ አፍራሽ፡፡ 2. ጠላት፡ ተቃዋሚ፡፡ 3. እርስ በርስ የማይስማማ፡፡ 4. ለአንዱ ቃል ፍቺ ተቃራኒ ፍቺ ያለው ቃል፡ “መጣ” የሚለው ተቃራኒ ነው፡፡

ተቃራኒ የታ ስ በየታ የማይመሳሰል (እንስሳት ተባለት)፡ ተቀባለት፡ ተቃራኒ የታ እንስሳት ስትሆን የእንስሷም ተቃራኒ የታ ተባለት ነው፡፡

ቀረነተ (ቀረነጠ) ግ ጠረነቀ፡ ጥፍር አድርጎ አሰረ፡፡

ቀረና ግ 1. ቀንድ፡ ቆዳ፡ ፀጉር፡...ሲቃጠል እንደሚፈጠረው ያለ ሽታ ሸተተ፡፡ 2. ገማ፡ ከረፋ፡፡ 3. ጎረና (ለወጥና ለመሳሰለው)፡፡

ቅርናት ስ 1. ከተቃጠለ ቀንድ ወይም ቆዳ ወይም ፀጉር የሚወጣ መጥፎ ሽታ፡፡ 2. ክርፋት፡ ግማት፡፡

ቅርናታም ት (ስድብ) ግማታም፡ ክርፋታም፡፡

አቀረና ግ መታ (በዱላ፡ በጥፈ፡...)፡፡

ቀረንጠሉ ስ የተበጣጠሰና ያደፈ ልብስ፡ ጥርንቆስ፡ ቅርንጥስ፡፡

ቀረንጠሏም ት (ስድብ) የተበጣጠሰና ያደፈ ልብስ የሚለብስ፡ ቅርንጥላም፡ ቡትቷም፡፡

ቀረዋ¹ “ቀራዎ¹” ን ተመ.

ቀረዋ² “ቀራዎ²” ን ተመ.

ቀረደደ ግ 1. ቆረጠ፡ ሽረከተ፡፡ 2. ቀረጠፈ፡፡

ሰነጠቀ። 3. (ዘይ.) ሳያፍር ዋሽ። ወሸከተ።

ተቀረደደ ግ 1. ተቀደደ። ተቆረጠ። ተሸረከተ።

ተሰነጠቀ። 2. (ዘይ.) ሳያፍር ዋሽ። ወሸከተ።

ተቀራረደ ግ በሰለት ተሸራከተ።

*ቀረደደ

ቀረደደ(ቀርዳዳ) ቅ ከረፈፍ። ቀረፈፍ። ከርፋፋ። ቀርፋፋ።

ተንቀረደደ ግ ተንከረፈፈ። ተንቀረፈፈ (ለእካሄድ)።

አንቀረደደ ግ አንከረፈፈ። አንቀረፈፈ።

ቀረጠ ግ ግብር ተቀበለ ወይም አስከፈለ (ከሸያዊ ወይም ከሌላ ገቢ። ተቅም)።

ቀረጥ ስ 1. ከሸያዊና ግዢ ወይም ከሌላ ነገር ለተገኘ ገቢ ወይም ተቅም ለመንግስት የሚከፈል ግብር። ታክስ። አሹራ። 2. በፊደል ተ ራ ው ተመ.

የቀረጥ ቴምብር ስ ለመንግስት ገቢ እንዲያስገኝ ባለትዳይ እየገዛ በማመልከቻ። በልዩ ልዩ የፈቃድና የምስክር ወረቀት። የንግድ አቃ።... ላይ የሚለጠፍ ቴምብር።

ቀራጭ ስ በገበያ መግቢያ በሮች። በመንገድ ከላዎች ላይ እየተገኘ ቀረጥ የሚያስከፍል የመንግስት ሰራተኛ።

ቅርጫ ስ ከፍፍል። ቅርምት (የሰጋ)።

ተቃረጠ ግ ተከፋፈለ። ተቀራመተ (ሰጋ)።

አቃረጠ ግ አከፋፈለ። አቀራመተ (ሰጋ)።

ቀረጠፈ ግ 1. ከጫፍ ከጫፉ ላይ በአጭር በአጭር ቅረጠ። ከረተፈ (ጌሾን ወይንም ሌላ ነገርን)። 2. ጎመደ። ቅረጠ። 3. አጣበቀ። ቆነጠጠ። ቅረጠ። መዝጊያው እጀን ቀረጠፈኝ። 4. በላ። አነከተ። ጅብ ቀረጠፈው። 5. አመመ (ቁርጥማት)።

መቀርጠፊያ ስ አነስተኛ መጥረቢያ።

ቀረጥ ስ ቅጠሉ ለቁርባት ማቅሊያ። ላልተሟሸ ወይም ለአዲስ ቅል ማሟሻ የሚሆን አነስተኛ የዛፍ አይነት።

ቀረጥ² "ቀረጠ" ስር ተመ.

*ቀረጠ

አንቀራጠ ግ ቅርጭው ቅርጭው አደረገ። ቅረጠመ።

ቀረጠመ "ቅረጠመ" ግ ተመ።

ቀረጠጠ ግ በሃይል ነከሰ (በጥርስ)።

ቀረፀ (ቀረጠ) ግ 1. አነፀ። አበጀ። ቅርፅ ሰራ። 2. አሸለ። እርሳሉን ቀረፀ። 3. ቀዳ። መዘገበ። አነሳ (ድምፅን። ምስልን።... በቴፕ። በፊልም።...)። 4. ፈጠረ። ሳለ (አንድን ስሜት በአእምሮ ውስጥ)። 5. ሰራ። አበጀ (ለምሳሌ

ፊደልን)።

መቅረጫ ስ በውስጡ ስለት ያለው የእርሳስ ማሻያ።

ቀራጭ (ቀራጺ) ስ ሃውልት። ምስል ሰራ።

ቅርፅ ስ 1. ከእንጨት ወይም ከድንጋይ ወይም ከነሃስ።...የተሰራ የአንድ ነገር ምስል። 2. የአንድ ነገር ውጫዊ ገፅታ። መልክ። 3. የሰውነት አቋም። ቁመና።

ቅርፃ ቅርፅ ስ ከእንጨት ወይም ከድንጋይ ወይም ከነሃስ።...የተሰራ የልዩ ልዩ ምስሎች። እቃዎች።... እስራርና አይነት።

ቀረፈ ግ 1. አነሳ። ላጠ። ገለፈፈ (ቅርፊትን። ምርጊትን።...)። 2. ተወ። አስወገደ (ቂምን። ችግርን)።

ቀራፊ ቅ የሙጋድ እንጨት ሰባሪ። ፈላጭ። አቅራቢ።

ቀራፎ ስ 1. የቅል። የአንክላ ጉማጅ። ፋጋ። 2. (ዘይ። ስድብ) ከርፋፋ። ቂል።

ቅራፊ ቅ ተቀርፎ። ተገልፍፎ ከላይ የተነሳው የእንጨት ወይም የሌላ ነገር ቅርፊት።

ቅርፊት ስ ከላይ ተቀርፎ። ተልጦ የተነሳ የእንጨት። የዳቦ።... ልባስ። ሽፋን።

ቅርፊት ያዘ/አበጀ ቅርፊት ለበስ። ደረቀ (ቁስል)።

ቅርፍርፍ ቅ ሰንጥቅጥቅ። ፍርክርክ።

ተንቀረፈ ግ ተነሳ። ተላጠ። ተገለፈፈ።

ተቅረፈረፈ ግ ተሰነጣጠቀ። ተፍረከረከ።

ቀረፈተ ግ ቀረፈ። ላጠ። ሽለጠ።

ተቀረፈተ ግ ተቀረፈ። ተላጠ። ተገሽለጠ።

ቀረፈፈ ግ ላጠ። መለጠ። ገፈፈ። ገለፈፈ። ቀረፈ።

*ቀረፈፈ

ቀረፈፍ(ቀርፋፋ) ቅ ከረፈፍ። ከርፋፋ።

ተንቀረፈፈ ግ 1. ዝግ አለ። ተንከረፈፈ። ፍጥነት አጣ። 2. ረዘመ። ተንቀረበበ።

ተንቀራፈፈ ዝ.ከ.

አንቀረፈፈ ግ አንከረፈፈ። አረዘመ። አንቀረበበ።

አንቀራፈፈ ዝ.ከ.

ቀረፋ ስ በቅመምነት የሚያገለግል ጥሩ ጣእምና ሽታ ያለው የእንጨት ቅርፊት።

ቀርቦ ስ ጌሻ የሌለውና በጣላ መልክ የሚዘጋጅ መጥጥ።

ቀራ ግ ከብተችን ሌሊት ጠበቀ።

ቅራት ስ የሌሊት ከብት ጥበቃ። ቅራት ወጣ።

ቅራተኛ ስ ሌሊት ከብት የሚጠብቅ ሰው።

ቀራ² ገ ቁርአን ተግረ::
 ቀራሮ "ቀረሮ" ን ተመ.
 ቀራዎ¹ (ቀረዋ) ስ መስፈሪያ ቁና:: (ሃረር)
 ቀራዎ² (ቀረዋ) ስ የጎራደ አይነት::
 ቀራጭ¹ "ቀረጠ" ስር ተመ.
 ቀራጭ² "ቀረፀ" ስር ተመ.
 ቀራፂ "ቀረጠ" ስር "ቀራጭ" ን ተመ.
 ቀራፊ "ቀረፈ" ስር ተመ.
 ቀራፎ "ቀረፈ" ስር ተመ.
 ቀርም "ቃረመ" ስር "ቃርሚያ" ን ተመ.
 ቀርቀም ስ ፊጦ የሚመስልና ፍሬው የማይበላ ወንዝ ዳር የሚበቅል የእፀዋት አይነት::
 ቀርቀሬ "ቀረቀረ" ስር ተመ.
 ቀርቀር ዝ.ከ.
 ቀርቀቦ "ቀርበበ" ን ተመ.
 ቀርቃሃ "ቀርከሃ" ን ተመ.
 ቀርቃባ "ቀረቀበ" ስር ተመ.
 ቀርበቦ (ቀረቦ፥ ቀርቀቦ) ስ ከላም ወይም ከበሬ ግምባር ቆዳ የሚሰራ ወታቦ መስል ቅርጫት ወይም ቁና መስል ትንሽ እቃ::
 ቀርበታ ስ 1. ለውሃ መቅጃ የሚያገለግል ስልቻ:: 2. (ዘይ.፥ ስድብ) ሆዳም፤ ቀፊታም::
 ቀርባባ "ቀረበበ" ስር ተመ.
 ቀርን ስ ቀንድ::
 ቀርከሃ (ቀርቃሃ) ስ አንድ ቦታ እጅብ ብሎ የሚበቅል እንደሽንብቆ ያለ ግን ትልልቅና ጠንካራ የሆነ የእፀዋት አይነት::
 ቀርዳዳ "ቀረደደ" ስር "ቀረደደ"ን ተመ.
 ቀርጥ ስ ስፋቱ ሃምሳ ሜትር በሃምሳ ሜትር ወይም 50 መረባ የሆነ መረት::
 ቀርጫ
 ቀርጫ ቀርጫ አለ ገ ሲበሉት ቀጭ ቀጭ የሚል ድምፅ ሰጠ::
 ቀርፋፋ "ቀረፈፈ" ስር "ቀረፈፍ"ን ተመ.
 ቀሰመ ገ 1. ጣፋጭ ፈሳሽን ከእበባ ውስጥ ወሰደ፥ ሰበሰበ፥ ለቀመ (ንብ፥ቢረቢረ):: 2. ተግረ፥ ወሰደ:: *ዝገ ተግሪ ለውቀትን ከመሆኑ ይተሰጋል::*
 ቀሰም ስ ከቀጭን መቃ ወይም ሽንብቆ ባጭር ባጭር ተቆርጦ የተዘጋጀ የማግ ማዳገፊያ፥ መጠቅለያ::
 ቀሰረ ገ 1. አቆመ፥ ገተረ (ጭራን፥ ጣትን፥...)::
 ቀሳራ (ቅስር) ት ገታራ፥ የተቀሰረ::
 ቅስር ቅስር አለ ገ ገትር ገትር አለ

(ለእካሄድ)::
 ተቀሰረ ገ ተገተረ፥ ቆመ::
 ቀሰሰ¹ ገ የቅስናን ማእርግ ወይም ስልጣን ከህጉን ተቀበለ፤ ቄስ ሆነ::
 ቀሰሰ ስ ስልጣን ከህጉን ያለው የቤተክርስቲያን አገልጋይ፥ ካህን::
 ቄስ (ብ.ቁ. ቀሳውስት) ዝ.ከ.
 ቄስ ገበዝ "ገበዝ" ን ተመ.
 ቄስአጤ ስ በቀድሞ ዘመን የንጉስ ነፍስ አባት፥ ዘውድ አጣን፥ ማእድ ባራኪ የነበረ ካህን::
 የቄስ በቅሎ እየሄደ ባለ መንገድ ላይ ሰው ባገኘ ቁጥር በየቦታው የሚቆም፥ የሚገተር::
 የቄስ ተማሪ ስ 1. ከፊደል ቆጠራ እስከ ዳዊት ደገማ ያለውን ትምህርት በቄስ ትምህርት ቤት የሚከታተል ተማሪ:: 2. የቆሎ ተማሪ::
 የቄስ ትምህርት ቤት ስ ህፃናት በመጀመሪያ ከፊደል ቆጠራ እስከ ዳዊት ደገማ የሚማርበት በየመንደሩና በየቤተክርስቲያኑ የሚገኝ ትምህርት ቤት::
 ቅስና ስ የቄስነት ማእርግ፥ ስልጣን::
 አቀሰሰ ገ ቅስና ሰጠ፤ ቄስ አደረገ::
 ቀሰሰ¹ ገ ፈዘዘ፥ ቀዘዘ::
 ቀሰሰተኛ ት በበሽታ፥ በተፈጥሮ፥...ምክንያት አትም ያጣ፥ ዝግ ብሎ የሚራመድ:: 2. ፈዛዛ::
 ቀሳሳ ት ቀዛዛ፥ ፈዛዛ::
 ቅስስ አለ ገ ፍዝዝ፥ ትዝዝ አለ::
 ቀሰቀሰ ገ 1. አስነሳ፥ አነቃ (ከእንትልፍ):: 2. አስተማረ፥ አነቃ፥ አነሳሳ (አንድ ነገር ለመስራት):: 3. እንደገና እንዲነሳ፥ እንዲታወስ አደረገ:: ትዝታውን ቀበቀለበት:: 4. ጀመረ፥ አጫረ:: ጠቢቅ የተበቀለው ልጅየው ነው:: 5. በረበረ፥ ፈተሸ፥ ፈለገ (እቃን):: 6. ነካካ፥ አወከ (ቦታውን እንዲለቅ):: *ዝጉን ከተፈው ቀበቀለው::* 7. አጫረ፥ አነሳሳ:: *የወጡ ሽታ የምግብ ፍላጎቱን ቀበቀለበት::*
 ቅስቀሳ ስ በምቅን ለአንድ አላማ ወይም ስራ ለማሰልፍ የሚሰጥ ማነቃቂያ፥ ማነሳሻ፥ መጎትጎቻ ትምህርት::
 ቀስቀስ አለ ገ በጥቂቱ ተንቀሳቀሰ፥ ተላወሰ::
 ቅስቅስ አለ ገ ንቅንቅ አለ:: *ቀስቀስ እንቅጥል::*
 ቅስቅስ ብሎ ወጣ በጠቅላላ፥ በብዛት ወጣ::
 ተቀስቀስ ገ እንደገና ተነሳ፥ ተጀመረ::
 ተቀስቅሶ ወጣ በብዛት ወጣ::
 *ቀስቀስ
 ቅስቃሴ ስ ንቅናቄ፥ እንቅስቃሴ::

ተንቀሳቀሰ ፡ 1. ተነቃነቅ ፡ ተላወሰ፡ 2. ገዛ ጀመረ ፡ ተነሳ፡ 3. ወዲያ ወዲህ አለ ፡ ተዘዋወረ (ከበታ ወደ ቦታ)፡፡

መንቀሳቀሻ ስ መነሻ፥ መጀመሪያ የሚሆን ገንዘብ (ለንግድ ስራ)፡፡

ተንቀሳቃሽ ፡ 1. ከቦታ ወደ ቦታ ሊዘዋወር የሚችል፡፡ 2. የሚላወስ ፡ ህይወት ያለው ነገር፡፡

ተንቀሳቃሽ ሂሳብ ስ ወለድ የማይኖረውና በተፈለገ ጊዜ በቼክ ሊወጣ የሚችል በባንክ የሚቀመጥ ገንዘብ፡፡

አንቀሳቀሰ ፡ 1. አነቃነቅ ፡ አላወሰ፡ 2. አስጀመረ ፡ አስነሳ (ሞተርን፡፡...)፡ 3. አካሄደ ፡ መራ፡፡ ድርጅቱን የሚያንቀሳቅሰው ግንዛቤ 4. ገንዘብን ወጪ ገቢ አደረገ፡፡ በስራ ላይ አዋለ፡፡

እንቅስቃሴ ስ 1. የመነቃነቅ ፡ የመላወስ ሁኔታ፡፡ 2. አንድን ስራ ለመስራት የሚደረግ መሯሯጥ፡፡ 3. የተቃውሞ ርምጃ፥ ንቅናቄ ፡ አመሳ፡፡

ቀስብ ስ ማንኛውም እንደ መታ ያለ ውስጠ ክፍት እንጨት ወይም ብረት፡፡

ቀስተ ፡ 1. ቅስት ስራ ፡ አበጀ፡ አንበበ ፡ እንደ ደጋን አደረገ፡፡

ቀስት ስ 1. በደጋን አይነት ወይም ቅርፅ የተሰራና ገመዱን ለጥጠው ሲለቁት ፍላግ የሚያስፈነጥር የጦር መላሳይ፡፡ 2. ጫቶ ሹል የሆነና በደጋን አውታር የሚስፈነጠር/ለጦር መላሳይነት የሚያገለግል ብረት፡፡ ፍላግ፡፡ 3. በፍላግ ምስል የተሰራ የአቅጣጫ ማመልከቻ ምልክት፡፡

ቀስተደመና ስ የተለያዩ ቀለማት (አረንጓዴ ፡ ቢጫ ፡ ቀይ ፡...) ያለውና በተለይ ካፊያ በሚኖርበት ጊዜ በደጋን ቅርፅ ከሰማይ ወደመሬት ተተክሎ የሚታይ የፀሃይ እንደብራቂ፤ የማርያም መቀነትም ይባላል፡፡

ቀስተኛ ስ በቀስት የሚዋጋ ፡ የሚያድን ሰው፡፡

ቅስት ስ 1. በበር ፡ በመተላለፊያ ፡ በድልድይ ላይ እንደ ደጋን ጎብጦ ወይም በአራት ማእዘን ቅርፅ ሆኖ የሚሰራ እንጨት ፡ ብረት ወይም ገምብ፡፡ 2. እንደ ጦረኤካ እግር ወይም የግድግዳ ጽጌ እንጨት የመሳሰለ ነገር እንዳይዋልልና እንዳይወድቅ ወጥሮ የሚይዝ ሰዶፍ ማገር፡፡

ቀስንዲ ፡ ቀሽማግጽ ፡ ወልጋጽ፡፡

ቀስጦ ፡ 1. ቆንጦር አድርጎ ሰረቀ፤ ቀንሶ ወሰደ፡፡ 2. አበለ ፡ ቀጠፈ ፡ ዋሽ፡፡

ቀሳጢ ፡ 1. ሌባ፡ 2. አባይ ፡ ዋሽ፡፡

ቀሰፊ ፡ 1. ያለጊዜው ገደለ ፡ ቀጠፈ ፡ ቀጠፈ፡፡ 2. ሰቀዘ ፡ ወጠረ ፡ አስጨነቀ (ውጋትና የመሳሰለው)፡፡

ቀስፎ ያዘ ወጥሮ ፡ አስጨነቀ ፡ ወገቱ ያዘ፡፡

መቅሰፍት ስ እልቂትን የሚያስከትል እንደተላላፊ በሽታ ፡ ጎርፍ ፡ የመሬት

መንቀጥቀጥ፥ ቸነፈር የመሳሰለ ከባድ አደጋ፤ መአት፡፡

መቅሰፍታም ፡ መቅሰፍት፥ በሽታ የሚበዛበት (ቦታ ፡ ጊዜ)፡፡

ቀሳፊ ፡ ፡ ገዳይ ፡ አጥፈ፡፡ የቀሳፊው ኢድስ ለላባ ላለመሆን ከልቅ ወሲብ መቆጣጠል ያስፈልጋል፡፡

ቅሰፊት ስ 1. በአጭር መቀጠት ፡ በድንገት መሞት፡፡ 2. ሞት የሚያስከትል አደጋ፡፡ መአት ፡ በሽታ ፡ ...፡፡

ተቀሰፊ ፡ ፡ ያለጊዜው ሞተ ፡ ተቀጠ፡፡ 2. ፋታ አጣ ፡ ተወጥሮ ተያዘ፡፡

ተቀሰፍ ተይዟል፡፡

ቀሲስ “ቀሰስ” ስር ተመ.

ቀሳ ስ ተላላፊ በሽታ ወደ ጤናማው ሰው እንዳይተላለፍ ከሰፈር ራቅ ብሎ በሚገኝ ገለልተኛ ቦታ ላይ ለበሽተኛው መታመሚያ የሚሰራ ጊዜያዊ ቤት፡፡

ቀሳ ወጣ ገለል ወዳለ ቦታና ቤት ውስጥ እንዲቀመጥ ተደረገ (በሽታ የያዘው ሰው)፡፡

ቀሳራ “ቀሰረ” ስር ተመ.

ቀሳሳ “ቀሰሰ” ስር ተመ.

ቀሳውስት “ቀሰሰ” ስር ተመ.

ቀሳጢ “ቀሰጠ” ስር ተመ.

ቀሳፊታ ፡ ፡ ቀላመደ ፡ ዘላበደ ፡ አበለ ፡ ዋሽ፡፡

ቀሳፋች ፡ ቅ (ሰድብ) ቀጣጣሪ ፡ ለፍላፊ ፡ ወሽት የሚያበዛ፡፡

ቀስፋታ ዝ.ከ.

አስቀሳፊተ ፡ አስዋሽ ፡ አሳበለ ፡ አስቀጣገረ፡፡

ቀሳፊ “ቀሰፈ” ስር ተመ.

ቀሳፋች “ቀሳፈተ” ስር ተመ.

ቀስ ዝግ ፡ ረጋ፡፡

ቀስ በቀስ ተው.7. በጊዜ ብዛት ፡ በዝግታ ፡ ቀስ እያለ፡፡ ቀስ በቀስ እንቁላል በእግሩ ይሄዳል፡፡

ቀስታ ስ ዝግታ ፡ ርጋታ፡፡

በቀስታ ተው.7. 1. በዝግታ ፡ በርጋታ፡፡ 2. በዝቅተኛ ድምፅ ፡ በሹክሹክታ ፡ በለሆሳስ፡፡ የተጻጉን እንዳትቀስቅሱ በቀስታ ተነጋገሩ፡፡

ቀስተኛ ፡ ፡ ዝግተኛ ፡ ዘገምተኛ፡፡

ቀስ አለ ፡ 1. ዝግ አለ ፡ ረጋ አለ ፡ ከመጣደፍ ተቆጠበ፡፡ ቀስ እያለ ተራመደ፡፡ 2. ከፍ አለ ድምፅ ሳያሰማ ወይም ሙከራ ሳይወ ወይም ሃይል ሳያበዛ፡፡... አደረገ፡፡ ቀስ ብለው ይናገሩ ለባክዎ /ምስግሩን በመደሻ ቀስ እያለ ቀጥቶ አቃናው፡፡

ቀስ አደረገ ፡ 1. ፍጥነት ቀነሰ ፡ ዝግ አደረገ፡፡ 2. በዝግታ ፡ በእርጋታ ፡ በጥንቃቄ ፡... አደረገ፡፡ በሽተኛውን በእልጋው ላይ ቀስ አድርጎ

ላስተኛው፡ 3. በትንሹ፡ ሃይል ሳይጨምር ሰራ ወይም አደረገ፡፡ ሕሉን ቀስ አድርገህ ምታ፡፡

ቀስተኒ(3)ቻ ስ መጠኑ ከዕጌረዳ የማይበልጥ፡ ገንዱ ውስጠ ክፍት፡ የሚለመጥ፡ ለቀስት የሚሆን የእፀዋት አይነት፡ ሰራቴ፡፡

ቀስተኛ "ቀስተ" ስር ተመ.

ቀስተደመኛ "ቀስተ" ስር ተመ.

ቀስታ "ቀስ" ስር ተመ.

ቀስት "ቀስተ" ስር ተመ.

ቀስፋታ "ቀሳፊተ" ስር ተመ.

ቀሽመ ግ (የአራዳ አኳ) አንድን ነገር የመሰራት፡ የማድረግ ዘዴው፡ እውቀቱ፡ ችሎታው፡ ብልሃቱ ቀነሰ፡፡

ቀሽም ት 1. አንድን ነገር በሚገባ መሰራት ወይም ማድረግ የማይችል፡ በቂ ሙያ የሌለው፡፡ ለግር ሕሰ ሲጻፈው ቀሽም ነው፡፡ 2. ከሹ፡ የማይረባ፡ ጥራት የሌለው፡፡ ያደረገችው ጭማ ቀሽም ነው፡፡

ቀሽመደ ግ 1. ለበረ፡ እነካተ፡፡ 2. መታ፡ አዘረጠ (በብትር)፡፡

ቀሽማዳ (ቀሽመድ) ት ሰባራ፡ ደካማ፡ አትመቢሰ፡ ተልካሻ፡፡

ቅሽምድምድ ት ውልከፍከፍ፡ ልፍሰፍሰ፡ አትመቢሰ፡፡

ቀሽረ ግ 1. ከሸነ፡ አሳመረ፡፡ 2. በመውቀጥ ወይም በመከካት ፍሬውን ከገለባ ለየ (በዙውን ጊዜ ለቡና)፡፡

ቀሽር(ቅሽር) ስ ገለባው ወይም ቆዳው ከላዩ ላይ የተነሳለት ቡና፡ የተፈለፈለ ቡና፡፡

ተቀሽረ ግ ተከሸነ፡ አማረ፡፡

ቀሽረረ ግ ከሳ፡ ደረቀ፡፡

ቀሽራራ (ቀሽረር) ት ከሲታ፡ ደረቅ፡፡

ተንቀሽረረ ግ ከሳ፡ ደረቀ፡፡

አንቀሽረረ ግ አከሳ፡ አደረቀ (ሰውነትን)፡፡

*ቀሽቀሽ

ተንቀሽቀሽ ግ ተነካከተ፡ ተሰባበረ፡፡

አንቀሽቀሽ ግ ሰባበረ፡ እነካከተ፡፡

እንቅሽቅሽ አለ ግ እንክትክት፡ ስብርብር አለ፡፡

እንቅሽቅሽ አደረገ ግ እነካከተ፡ ሰባበረ፡፡

ቀሽመሪ (ሬ) ስ የቀድሞ ጊዜ ጌጠኛ ጥብጣብ፡ መታጠፊያ፡፡

ቀሽማዳ "ቀሽመደ" ስር ተመ.

ቀሽም "ቀሽመ" ስር ተመ.

ቀሽራራ "ቀሽረረ" ስር ተመ.

ቀሽር "ቀሽረ" ስር ተመ.

ቀሽር "ቀሽረ" ስር ተመ.

፫፫፫

ቀሽር² ስ ያለሻይ ቅጠል በገንጅብል ብቻ የተፈላ ሻይ፡፡

ቀቀለ ግ 1. በውሃ ውስጥ አድርጎ በሙቀት ሃይል አበሰለ፡ አምከክ፡ እንፈረ (በዙውን ጊዜ ለምግብ)፡፡ 2. አቃጠለ፡ ለበለበ፡ (በረሃው፡ ሙቀቱ፡...)፡፡

መቀቀያ ስ የሚቀቀልበት፡ እንደድስት፡

ማሰር፡ ብረት ድስት፡ ሰታቱ ያለ እቃ፡፡

ቀቃይ ስ አብሳይ፡፡

ቅቅል ስ 1. ተቀቅሎ የበሰለ ስጋ ከነመረቁ፡፡

2. የተቀቀለ (በቆሎ፡...)፡፡

ተቀቀለ ግ 1. በሰለ፡ ሞከክ፡ ነፈረ (በውሃና በመረሃ)፡፡ 2. ተቃጠለ፡ ተለበለበ (በፀሃይ፡ በበረሃ ሙቀት፡...)፡፡

ቀቀረ ግ ጆርውን ጣለ፡ ለማዳመጥ፡ ለመሰማት ጆርውን አቆመ፡፡ ጆርውን ቀቅሮ ያዳምጥ ዘር፡፡

ቀቀተ ግ ነፈገ፡ ሰበተ፡፡

ቅቅት (ቀቀት) ስ ንፍገት፡ ሰበተ፡፡

ቅቅታም ት (በድብ) ንፋግ፡ ሰበታም፡፡

ቀቃይ "ቀቀለ" ስር ተመ.

ቀቅ ስ በማሳ ላይ ያለ እህልን የሚያበላሽ ውርጭ፡ ሞግ፡፡

ቀቅ² ስ ለተመታኛ ለቆሰለ ሰው የሚሰጥ እነከተኛ ካሳ፡ ለገሌ የቀቅ ስፈለ፡፡

*ቀበለ

ቀበሌ ስ የሰውን ድምፅ ተቀብሎ የሚያስተጋባ የገደል ማሟቶ፡፡

ቅበላ ስ የምን ሞዜማ፡ ምን ከመግባቱ በፊት ቀደም ብሎ ያለው ቀን ወይም ሰዓት፡፡

ቅብብል ስ አንዱ ለሌላው የሚያደርገው የመስጠት፡ የማቀበል፡ የማሻገር ድርጊት፡፡ እቃው የተጓዘው በቅብብል ነው፡፡

ቅብብሉሽ ገ.ከ.

ተቀበለ ግ 1. ወሰደ፡ እጁ አደረገ፡ ተረከበ፡፡ 2. ተሰማማ፡ ፈቀደ፡ እሹ አለ፡፡ የቀረበውን ሃሳብ ስሟፊው ተቀበለው፡፡ 3. አመነ፡ የራሱ አደረገ፡፡ ክርስትናን ተቀበለ፡፡ 4. የመጣን እንግዳ አስተናገደ፡፡ 5. ተሰማሚ ሆነ፡ አማረ፡፡ የለበሰው ልብስ ተቀብሎታል፡፡ 6. አየ፡ ደረሰበት፡፡ ተሸከመ፡፡ መከራ ተቀበለ/ሰቃይ ተቀበለ፡፡ 7. አገኘ፡ ወሰደ(ሰልጣንን፡ ማእረግን፡ ሃሳፊነትን፡...)፡፡ ጻፋኛ ተቀበለ፡፡ 8. በዘፈን፡ በሙሾ፡... ጊዜ አውራጁን በድምፅ አጀበ፡ አደመቀ፡ አዝማቹን አለ፡ አዚመ፡፡

ተቀባበለ ግ 1. አንዱ ለሌላው እየሰጠ አስተላለፈ፡ አሸጋገረ፡፡ 2. ጠመንጃው ወይም ሽጉጡ ጥይት ጎርሶ ለተኩስ ተዘጋጀ፡ ከቃታው ወደ ጋኑ ገባ፡፡

ተቀባበለ ግ 1. አንዱ ለሌላው እየሰጠ አስተላለፈ፡ አሸጋገረ፡፡ 2. ጠመንጃው ወይም ሽጉጡ ጥይት ጎርሶ ለተኩስ ተዘጋጀ፡ ከቃታው ወደ ጋኑ ገባ፡፡

ተቀባበለ ግ 1. አንዱ ለሌላው እየሰጠ አስተላለፈ፡ አሸጋገረ፡፡ 2. ጠመንጃው ወይም ሽጉጡ ጥይት ጎርሶ ለተኩስ ተዘጋጀ፡ ከቃታው ወደ ጋኑ ገባ፡፡

አቀበለ ግ ሰጠ። አሻገረ። አሳለፈ።

አቀባበለ ግ ጠመንኛውን አጉርሶ ለተኩስ አዘጋጀ፤ ጥይቱን ወደ ጋት አስገባ።

ማቀባበያ ስ የገረሰን ጥይት ለተኩስ ማዘጋጀ፤ ወደ ጋት ማስገቢያ።

አቀባበለ ስ 1. እንግዳን የመቀበልና የማስተናገድ ስነ ስርአት። ሳራ ከውጭ የመጡት እንግዳ ስፍ ያለ አቀባበል ተደረገላቸው። 2. መስተንገድ። ሴትየዋ እንግዳ አቀባበል ያውቃሉ።

ቀበለ ስ 1. ሰፊር፣ መንደር፣ አጥቢያ። 2. ነዋሪዎች በማህበር ተደራጅተው የሚተዳደሩበት የተወሰነ ክልል የያዘ ቦታ። አካባቢ። 3. ያንድ ከፍተኛ ከተማ ንኡስ ክፍል። 4. የከተማ ነዋሪዎች ማህበር ዕህፈት ቤት።

ቀበሌ ገበሬ ማህበር ስ በተወሰነ ክልል(ብዙውን ጊዜ በየሃያ ጋሻ) ክልል ውስጥ የሚገኙ ገበሬዎች በማህበር ተደራጅተው የሚገኙበትና የአስተዳደርና የኢኮኖሚ፣ የሰሻልና የፖለቲካ ጉዳዮችን በአጠቃላይ የመከታተልና የማስተካከል ተግባር የሚያከናውን ማህበራዊ ድርጅት። ገበሬ ማህበር እየተባለም ይጠራል።

ቀበሌ “ቀበለ” ስር ተመ.

ቀበረ ግ 1. ራሳን ወይም ሌላን ነገር ጉድጓድ ውስጥ አስገብቶ በአፈር፣ በድንጋይ፣... ጉድጓዱን ሞላ። ደፈነ። 2. በቀብር ስነ ስርአት ላይ ተገኘ። 3. ደበቀ፣ ሰወረ፣ ሸሸገ። 4.(ዘይ.) ወቆነ፣ እድገት ከሰከለ (የደመወዝ፣ የሰልጣን፣...)። 5. ኳስን ወደተጋጣሚው ወገን በኩል አከርሮ ቀልቀል መታ (የመረብን፣ የጠረጴዛ ቴኒስን ኳስ፣...)።

መቃብር ስ የሬሳ ማኖሪያ ጉድጓድ፣ ቦታ።

መቃብር ቆፋሪ ስ የመቃብር ቦታን እየቆፈረ የሚያዘጋጅ (ሰው)።

መቃብር ቤት ስ ብዙውን ጊዜ መነኮሳት፣ የቆሎ ተማሪዎች፣...የሚኖሩበትና በቤተክርስቲያን ክልል ውስጥ የሚገኝ፣ በመቃብር መቃብር ላይ የተሰራ ቤት።

ቀባሪ ስ 1. ወደ መቃብር ቦታ ሬሳን አጅቦ የሚሄድ ለቅሶኛ። 2. ጉድጓድ ቆፍሮ ሬሳውን አፈር የሚያሰብስብ።

ቀባሪ አታሳጣኝ የከፋ ቀን ወገን፣ ዘመድ አታሳጣኝ ለግለት የሚነገር አባባል።

ለቀባሪው አረዱት ጉዳዩን በይበልጥ ለሚያውቀው ሰው እንደማያውቅ አድርገው ነገሩት።

ቀብር ስ 1. ሬሳን ለመቅበር የሚደረግ ስነስርአት፣ ስርአት ቀብርም ይላላል። 2. አስከሬን የሚቀበርበት ቦታ፣ ጉድጓድ፣ መቃብር።

ተቀበረ ግ 1. ወደ መቃብር ገባ፣ አፈር

ለበሰ። 2. ተደበቀ፣ ተሸገ፣ ተሰወረ። 3. እድገት አጣ፣ ተከለከለ (የደመወዝ፣ የሰልጣን፣...)።

አያቀባብርም ያቀያይማል፣ ያጣላል፣ ያወከከናል (ነገሩ፣ ጉዳዩ፣ ድርጊቱ)።

አቀበረ ግ የዳኑ መስሎ መግል ያዘ፤ ለገመ (ቀሰል)።

አቃበረ (አቀባበረ) ግ 1. ሬሳን ለቀብር አጅቦ ወሰደ። 2. በቀብሩ ስነስርአት ላይ ተገኘ፣ አገነገ፣ ረዳ።

አስቀበረ ግ በቀብሩ ስነስርአት ላይ ተገኘ።

*ቀበረረ

ቀብራራ (ቀበረር) ት 1. ደልቃቃ። 2. ሞልቃቃ፣ ልቅ ሆኖ ያደገ።

ቅብርር አለ ን ተንቀባረር።

ቅብርር አደረገግ ግ አንቀባረር።

ተንቀባረረ ግ 1. ተቀማጠለ፣ ተንደላቀቀ። 2. ተሞላቀቀ፣ ተኩራራ።

አንቀባረረ ግ 1. አቀማጠለ፣ አንደላቀቀ። 2. አሞላቀቀ፣ አኩራራ።

ቀበርኝ ስ ብዙውን ጊዜ በደጋ የሚበቅል፣ እሾህ ያለውና ስሩ ለመድሃኒትነት የሚያገለግል የእዕዋት አይነት።

ቀበሮ ስ በብዛት ቀይ ዛገልማና ወርቅማ መልክ፣ ሽጣጣ ጆሮዎችና ረዥም እግር ያለው፣ ጅራቱ ረዥምና በጣም ፀጉራም የሆነ፣ ትናንሽ የቤት እንስሳትንና እንቁላል የሚመግብ ስጋ በል የዱር እንስሳ(ስእለት የዱር እንስሳ ስር፣ተመ...)።

የቀበሮ ባህታዊ ት አስመሳይ፣ ተሳላይ፣ አሳሳች፣ የዋህ፣ ደግ መስሎ በመጠጋት የሚያጠፋ፣ የሚነጻ።

የቀበሮ ጉድጓድ ስ በጦርነት ጊዜ ወታደሮች ለመከላከያ ወይም ለመሸሸጊያ የሚጠቀሙበት ጉድጓድ፣ ጉድብ፣ ምሽግ።

ቀበቀበ¹ ግ መሬትን ደጋግሞ አረሰ፣ አለበለለ።

ቅብቅብ ስ ተደጋግሞ የታረሰ፣ ልስልስ እርሻ።

ቀበቀበ² ግ 1. የደነዘን ብረት አሾለ፣ አሰላ፣ አተባ። 2. ቸከለ፣ ተከለ፣ ወጋ፣ ወደ ውስጥ አስገባ (ቸካልን)። 3. መታ፣ ቆረቆረ፣ እንኳኳ (በርን)።

ቅብቃብ ስ ቸካል።

*ቀበቀበ

ቀብቃባ(ቀበቀብ) ት ገብጋባ፣ ስስታም፣ ቅቅታም፣መስጠት ወይም ማውጣት የማይፈላግ ቆንጽና።

ቅብቅብ አለ ግ ተንቀቀበ።

ተንቀቀቀበ ግ ተንገበገበ፣ ሰሰተ፣ ቀቀተ።

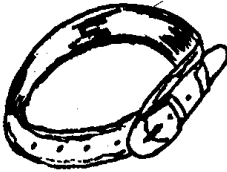
አንቀቀቀበ ስ አንገበገበ፣ አሰሰተ፣ አቀቀተ።

ቀበተተ ገ ነፋ፡ ወጠረ። የበላሁት ምግብ ሆደን ቀበተተ።

ቀብታታ (ቀበተት) ት የተነፋ፡ የተወጠረ፡ ያበጠ (ሆድ፡ ስልቻ...)።
ቅብትት ዝ.ክ.

ተቀበተተ ገ ተነፋ፡ ተወጠረ።

ቀበቶ ለ 1. ከቆዳ ወይም ከሽፊ ወይም ከወርቅ፡... የሚሰራና ወገብ ላይ የሚውል መታጠቂያ፡ ሰቅ። 2. በበረራ፡ በጉዞ ላይ ከአደጋ ለመከላከል እንዲረዳ በመኪና ወይም በእውጥጥን ወንበር ላይ ሆኖ ተሳፋሪው ወይም ነጂው የሚታጠቀው ቀበቶ መሰል ሸራ፡ ቆዳ።

ቀበቶ 1ኛ ፍቺ

ቀበቶህን አጥብቅ በርታ፡ ጥና፡ ጠንክር።

ቀበኛ ለ 1. ልብሰና የመሳሰለውን የሚበላ ከብት። 2. (ዘይ.) (ልብስ + እህል) ተሉ የሚወርስ፡ የማይበረከትለት።

ቀበዝባዛ “ቃበዝ” ስር ተመ.

ቀበደደ ገ 1. ነፋ፡ ወጠረ፡ ቀበተተ። 2. መታ፡ ደበደበ።

ቀብዳዳ (ቀበደድ) ት ዘርጣጣ፡ ሆዱ የተነፋ።

ቅብድድ ዝ.ክ.

ተንቀበደደ ገ ሆዱ ገፋ፡ ተነፋ፡ ተንዘረጠ።

አንቀበደደ ገ እንዘረጠ፡ ነፋ፡ አሳበጠ (ሆድን)።

እንቅብድ ት ዘርጣጣ፡ ሆደ ትልቅ።

ቀበጠ ገ 1. ተቀናጣ፡ ባለገ፡ ግድረግ የማይገባውን ነገር አደረገ። 2. (ዘይ.) ምችት አገኘ፡ ዘበነ። የቀበጠ ጌታ።

ቀበጢና ት ቀበተ።

ቀበጥ ት1. ቅልብልብ፡ ክልፍል። 2. እረፍተ ቢስ፡ ግድረግ የማይገባውን የሚያደርግ። 3. ቅንጦ።

የቀባጭ ለ አያገባው ገብቶ የተናገረ ወይም

የሰራ የሚከፍለው መቀጫ።

ቅብጠት ለ 1. በመቀናጣት የሚፈፀም ተገቢ ያልሆነ ድርጊት። 2. ልፊያ።

ቅብጥብጥ (ቀበጥባጣ) ት 1. ቁንጥንጥ፡ አርፎ የማይታመን ቅልብልብ። 2. ብስጦ፡ ነጭጫ። ሆኖ ስመታመን የተነሳ ቅብጥብጥ ሆነ። 3. (ዘይ.) ዘበናይ፡ ቅንጦ።

ተቃበጠ ገ ተሳፋ፡ ተዳራ።

አቀበጠ ገ ቀበጥ አደረገ፡ አሞላቀቀ።

ተቅበጠበጠ ገ 1. ተቆነጠነጠ፡ ተወራጩ።

2. አመለ ቢስ ሆነ፡ ተበላጠ፡ ተነጫገ።

አቅበጠበጠ ገ 1. አቆነጠነጠ፡ አወራጩ። 2. አበላጠ፡ አነጫገ።

ቀቢፀ ተስፋ ለ ተስፋ መቁረጥ።

ቀባ ገ 1. አንድን ነገር ለማራሰት ለማለስለስ ለማውሳት፡ መልክ ለመስጠት፡... በቅባት ወይም በቀለም፡... ለቀለቀ፡ አበሰ። 2. የንጉስነት ወይም የነቢይነት ወይም የክህነት፡... ስልጣን ሰጠ፡ ወይም የተፀለየበትን ቅባት በመቀባት ባረከ። 3. (ዘይ.) ሃጢአተኛ፡ በደለኛ አስመሰለ፡ ስም አጠፋ። ስሙን ተቡት።

ቅባት ለ 1. ከሰብ፡ ከወተት ወይም ከሌሎች ነገሮች የሚገኝ ዘይትን፡ ቅቢን፡ ሞራን፡ ቅልጥን የመሳሰለ ሁሉ። 2. ከዘይት፡ ከሰብ፡ ... ነገሮች ጋር ተቀምጦ በፈላሽ ወይም በጭቃ መልክ የሚሰራ መድሃኒት ወይም የሰውነት ቆዳን፡ ፀጉርን ማበሻ፡ ማለስለስ፡ ማውሃ።

የቅባት እህሎች ለ እንደ ኑግ፡ ሰሊጥ፡... የመሳሰሉ ዘይት ሊወጣቸው የሚችል የእህል አይነቶች።

ቅቤ ለ ከወተት የሚገኝ ቅባት።

ቅቤን አነገሰ ቅቤን አንጥሮ ለረኝም ጊዜ አቆየ።

ቅቤው በሰለ ቆየ፡ ጠነከረ።

ቅቤ አንጓች/ጠባሽ እወደድ ባይ፡ አድር ባይ፡ አሽቃባጭ፡ አዛኝ መሳይ።

የቅቤ ቅል ለ 1. ቅቤ መያዣ፡ ግስቀመጫ።

2. (ዘይ.) አዘውትሮ ቅቤ የሚቀባ።

የቅቤ ቅል መሰለ ወዛም ሆነ፡ ወዙ ተቅለጠጠ።

የቅቤ አር ለ ቅቤ ተነጥሮ ሲጠለል ከሰሩ የሚቀረው ዝቃጭ፡ አተላ።

ቅብ ት የተቀባ። ወርቅ ቅብ ሰላት አለኝ።

ቅብኢ መንግስት ለ ንጉስ ወይም ንግስት ዘውድ ሲጭት (ሲንግሉ) በቤተክህነት ሰዎች የሚቀሩት የተፀለየበትን ቅባት (ዘይት)።

ቅብኢ ቅዱስ (ቅባቅዱስ) ለ ከወይራ ፍልጥ የሚዘጋጅ የተፀለየበትና ሆኖት ክርስትና

ሲነሱ፡ ታቦት በሚባረክበት እለት የሚቀበሉት ዘይት፡ ትብላ ሚርገም ይባላል።

ትብላ ኑግ (ትባኑግ) ስ ከኑግ የሚወጣ ቅባት፡ ዘይት።

ትብላክህነት ስ የቤተክርስቲያን አገልጋዮች ስልጣን ከህነት በሚቀበሉበት ጊዜ የሚቀሱት የተፀለዩበት ቅባት (ዘይት)።

ተቀባ ግ የነቢይነት ወይም የክህነት፡...ስልጣን ተቀበለ፡ ተሾመ ወይም የተፀለየበትን ቅባት በመቀባት ተባረከ።

ተቀብላ ስ ተሰጥሏል።

ተቀባባ ግ 1. ተነካካ፡ ተዳረሰ፡ እርስ በርስ አንዱ ባንዱ ላይ ላከከ (ነገርን)።

ቀባ (ቃባ) ስ በዋግ ወይም በገደል ወይም በውስጡ ከፍት ግንድ ውስጥ የሚገኝ ማር ከነገሱ።

ቀባቆራጭ ስ የቀባ ማር የሚቆርጥ ሰው።

ቀባሪ “ቀበረ” ስር ተመ.

ቀባገረ(ቀባጀረ) ግ ቀባጠረ፡ ዘባረቀ፡ የሆነ ያልሆነውን ተናገረ።

ቀባገሪ ት (ስድብ) ቀባጣሪ፡ ዘባራቂ፡ የሆነ ያልሆነውን የሚናገር።

አስቀባገሪ ግ አስቀባጠረ፡ አስዘባረቀ፡ የሆነ ያልሆነውን አናገረ።

ቀባጠረ ግ የሆነ ያልሆነውን ተናገረ፡ ለፈለፈ።

ቀባጣሪ ት (ስድብ) የሆነ ያልሆነውን የሚናገር፡ ለፍላፈረ።

አስቀባጠረ ግ የሆነ ያልሆነውን አናገረ፡ አስለፈለፈ።

ቀብራራ “ቀበረረ” ስር ተመ.

ቀብር “ቀበረ” ስር ተመ.

ቀብቃባ “ቀበቀበ” ስር ተመ.

ቀብታታ “ቀበተተ” ስር ተመ.

ቀብዳዳ “ቀበደደ” ስር ተመ.

ቀብድ (ቃብድ) ስ እቃን ለመግዛት ወይም ለማሰራት በትድሚያ የሚከፈል ገንዘብ፡ መያዣ።

ቀተረ¹ ግ ነፋ፡ አሳበጠ፡ ቀበተተ፡ ወጠረ።
የፈላ በትር ሆኖ ይታትር።

ትትር ት የተነፋ፡ ያበጠ፡ ውጥር።

ተቀተረ ግ ተነፋ፡ ተወጠረ፡ አበጠ፡ ተቀበተተ።

ቀተረ² ግ ተረቀረ፡ ሸገረ።

ትትርት ስ ሞፈሩንና በሞፈሩ ገራና ቀኝ ያሉትን ድግሮች አጣምሮ እንዲያያይዝ በተጠቀሱት እቃዎች ቀዳዳ ውስጥ የሚሰካ ቀጭን እንጨት(ስእሉን ሞፈር ስር ተመ.)።

ተቀተረ ግ ተቀረቀረ፡ ተሸገረ።

ቀተረ³ ግ ገተረ፡ ቀሰረ፡ አቆመ።

ተቀተረ ግ ተገተረ፡ ተቀሰረ፡ ቆመ።

***ቀተረ**

ተቀታተረ ግ ተወዳደረ፡ ተፎካከረ፡ ተከራከረ።
ከባለቀተር አትቀታተር።

አቀታተረ ግ አወዳደረ፡ አፎካከረ፡ አከራከረ።
ያለአትሙ ምን አቀታተረው።

ቀትር¹ ስ ቁመና፡ የሰውነት ትር።

ቀትረ ቀላል ት ቀጠን ያለና ለአይን ጎላ ብሎ የማይታይ (ሰው)።

ቀትር² ስ እኩል ቀን፡ የቀን አጋማሽ።

የቀትር እባብ ስ 1. አደገኛ፡ መርዘኛ እባብ። 2. (ዘይ.) በጣም ተንኮለኛና መርዘኛ የሆነ (ሰው)።

ቀንሰ ግ 1. አሳነሰ፡ አንደለ፡ ከላይ ላይ አነሳ፡ ዝቅ አደረገ (ብዛትን፡ ክብደትን፡ ቁመትን፡ መጠንን)። 2. ቀድሞ ከነበረው አነሰ፡ መነመነ፡ ዝቅ አለ፡ ጎደለ። **ከታመመ ወዲህ ሰውነቱ ቀነሰ።** 3. በረድ አለ፡ ታገሰ፡ ሻል አለ (ህመሙን ታደፈ፡...)። 4. ዝቅ አደረገ፡ አረከሰ (ዋጋን)። 5. ቀድሞ ከነበረው በታች ሆነ፡ ረከሰ (ዋጋን)። 6. ዝግ አደረገ (ፍጥነትን)። 7. ዝግ አለ(ፍጥነት)።

መቀንሰ ስ ከተወሰነ ቁጥር ወይም መጠን ላይ የተወሰነ ቁጥር ወይም መጠን በማንሳት የሚሰራ የሂሳብ ስሌት መንገድ፡ ከአራቱ የሰሌት መደቦች አንዱ።

መቀንሻ ስ ከአንድ ነገር ላይ እያሱ ወደሌላ መገልበጫ፡ ማዛወሪያ እቃ፡ ማቀናኝም ይባላል። ለምሳሌ ከጋን የሚቀንሰ ጠላ የሚቀመጥበት እንስራ ወይም ገንቦ።

ትናሽ ስ 1. አነስተኛ ወይም ርካሽ ዋጋ። **በትናሽ የተገዛ እቃ ነው።** 2. ጠላ ሲሞላ ከላይ ተቀንሶ የቀረ፡ ስለልታ።

ቀናነሰ ግ ከዚህም ከዚያም ቀነሰ፡ አነሳ።

ትንሰናሽ ስ ጋን ሲሞላ ተቀንሶ የቀረ፡ የተረፈ ጠላ።

ትንሰናሽ ገንዘብ ስ ዝርዝር፡ ሽርፍራፈ ገንዘብ።

ተቀነሰ ግ ከተወሰነ መጠን ወይም ቁጥር ላይ ተነሳ፡ ዝቅ አለ።

ተቀናሽ ት ከተወሰነ መጠን ወይም ቁጥር ላይ የሚቀነስ ወይም የሚነሳ።

ተቀናነሰ ግ ተቀነሰ።

ተቀናናሽ ሂሳብ ስ ከተለያዩ መጠኖች ላይ ተቀንሶ የቀረ ሂሳብ።

አቀናነሰ ግ ቀነሰ፡አንዱን ከአንዱ ላይ አነሳ ። ማቀናናሻ “መቀነሻ” ን ተመ.

ቀነቀነ¹ ግ 1. ነቀዝ፡ ጠነጠነ። 2. በላ፥ አሳከከ።

ቅንቅን ስ 1. ነቀዝ፡ የእንጨት፥ የእህል ትል። 2. በጣም ትንንሽ የሆነ ቅጂም መሰል ተባይ (ብዙውን ጊዜ ዶሮ ላይ የሚገኝ)።

ቅንቅናም ት (ስድብ) 1. ቅንቅን ያለበት፥ የበዛበት። 2. (ዘይ.) ስስታም፥ ንፋግ፥ ቆንቋና።

ቀነቀነ² ግ መረመረ፥ ፈተሽ፥ ፈተነ።

ቅንቀና ስ 1. ምርመራ፥ ፍተሻ (ለጥናትና ምርምር ተግባር የሚደረግ)። 2. ዜማ ማውረድ።

አቀነቀነ ግ 1. አዜመ፥ ዘፈንን አወረደ። 2. አራመደ (አላማን፥ ሃሳብን)።

አቀንቃኝ ስ 1. የዜማ፥ የዘፈን፥... አውራጅ። ት 2. አንድን አላማ አራማጅ።

ቀነበረ ግ በእሳት፥ በፀሃይ ተንቃቅቶ ደረቀ፥ ጠና፥ በሰለ (እንጀራ፥ ዳቦ)።

*ቀነበረ

ቅንብረ ስ አንዱ ከአንዱ ጋር እንዲጣማም፥ አብሮ እንዲሄድ አድርጎ የማስተካከል ስራ ወይም ውጤት፥ ቅንጅት፥ ጥንቅር። የመዘቃ ቅንብረ።

ተቀናበረ ግ ተቀናጀ፥ ተጠናቀረ፥ አንዱ ከአንዱ ጋር እንዲጣማምና አብሮ እንዲሄድ ሆኖ ተዘጋጀ፥ ተደራጀ።

ተቀነባበረ ዝ.ከ.

አቀናበረ ግ አቀናጀ፥ አጠናቀረ፥ አንዱ ከአንዱ ጋር እንዲጣማምና አብሮ እንዲሄድ አድረጎ አዘጋጀ፥ አደራጀ።

አቀናባሪ ት አዘጋጅ። ዜና አቀናባሪ።

አቀነባበረ ግ አቀናበረ።

ቀነበበ ግ ከበበ፥ ከብ አደረገ።

ቅንብብ ት መሃሉን ትቶ ዙሪያውን የተላወ (የራስ ፀጉር ወይም ራስ)።

*ቀነተ

መቀነት ስ ከፈትል የተሰራ የሴቶች የወገብ መታጠቂያ።

መቀነቷን ፈታች በልጃገረድነት የመጀመሪያ ባል አገባች።

መቀነትማ ት የሆዱና የጀርባው መካከለኛ ዙሪያ መቀነት የሚመስል ቅርፅ የያዘ ነጭ መስመር ያለበት (ፍያል)።

መቀነቻ ስ 1. መታጠቂያ፥ ወገብ ማሰሪያ ቀበቶ፥ ሰቅ፥... 2. ኮርቻ ወደ ግራና ቀኝ እንዲወጥልል አጥብቆ የሚይዝ፥ በፈረሰና በበቅሎ ሆኖ ላይ የሚታሰር ዘለበት ያለበት ጠፍር(ስእሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

ቅናት ስ 1. ሰቅ፥ ቀበቶ፥ መታጠቂያ። 2. መነኩሴዎች፥ ባህታዊዎች፥... ወገባቸውን ጠልፈው በአንገታቸው የሚያጠልቁት፥ በደረቅ በኩል መስቀልኝነት ያለው ሰንሰለት ወይም ጠፍር።

ቀነዘረ ግ 1. ፈጥኖ ደረሰ፥ ያለጊዜው አደገ፥ ፋፋ (ተክል፥ አዝመራ፥...)። 2. ሲሰነ፥ በአንድ ሴት የማይረጋ፥ የማይወሰን ሆነ።

ቅንዝር ስ ከፍ ያለ የዝመት፥ የፍትወት ስሜት።

ቅንዝረኛ ት (ስድብ፥ ነውር) ሲሰኝ፥ ዘማዊ፥ አመንዝራ።

*ቀነዘነዘ

ቅንዝንዝ (ቀነዝናዛ) ት (ስድብ) አርፎ፥ ረግቶ የማይቀመጥ።

ቅንዝንዝ አለ ግ ተቅነዘነዘ።

ቅንዝንዝ አደረገ ግ አቅነዘነዘ።

ተቅነዘነዝ ግ ተንቀጥቀጥ፥ እረፍት፥ እርጋታ አጣ።

አቅነዘነዝ ግ አንቀጥቀጥ፥ እረፍት፥ እርጋታ ከለከለ።

ቀነዘፈ ግ 1. ቆረጠ፥ ቀነጠሰ፥ ዘነጠፈ፥ ገነጠለ (የተክልን፥ የዛፍን ቅርንጫፍ)።

ቅንዛፈ ስ የዛፍ ምልማይ፥ ግንጣይ።

ቅንዝፍ፥ ቅንዝፍ አለ ግ ዱብ ዱብ አለ፥ ወረደ(እንባ)።

ተቀነዘፈ ግ ተቀነጠሰ፥ ተገነጠለ፥ ተዘነጠፈ።

ቀነዝናዛ “*ቀነዘነዝ” ስር “ቅንዝንዝ” ን ተመ.

ቀነደለ ግ 1. ቀነደበ፥ በጣ፥ ቆረጠ (ቅንድብን)። 2. መታ፥ ደበደበ።

ቅንድል ት የተቀነደለ፥ የተቀነደበ፥ የተበጣ (ቅንድብን)።

ተቀነደለ ግ ተበጣ፥ ተቆረጠ፥ ተቀነደበ።

*ቀነደረ

ተሽቀነደረ ግ 1. የኩራት አሳባባሰና አካሄድ አሳየ። 2. ተቀናጣ፥ ዘለለ (በደስታ)።

አሽቀነደረ ግ አቀናጣ፥ አዘለለ (በደስታ)።

ቀነደሸ ግ 1. ሰበረ፥ እነከተ፥ መታ፥ ቀነደበ (ራሱን፥ ቀንድን፥ ቅንድብን)። 2. አረጀ፥ ተንቋቋ፥ ጎበጠ።

ቅንዳሻም ት (ስድብ) ያረጀ፥ የጎበጠ (ሰው)።

ቀነደበ¹ ግ 1. ቅንድብን፥ የአይንን ቆብ በጣ። 2. አናት፥ ቀንድን፥...መታ። 3. ቅንድብን ላዉ፥ ነቀለ።

መቀንደቢያ ስ ትንድብን እየነቀሉ የሚልገውን ቅርፅ እንዲይዝ ለማድረግ የሚያገለግል የውበት እቃ።

መቀንደቢያ

ቅንድብ ስ ከአይን በላይ አግድም የሚበቅለው ፀጉር ወይም ፀጉሩ የሚበቅልበት ቦታ። በአይን ቆብ ወይም በአይን መሸፈኛ (ከዳን) ጦርዝ ዙሪያ ያለውም ፀጉር ቅንድብ ይባላል(ስእሉን አይን ስር ተመ.)።

ቀንደብ² ግ በጉንት ጠጣ። ላንድ ብርሌ ጠጅ ቀንደብና ሄደ።

ቀንዳ ግ ደረቀ፥ ከረረ። እገሌ ወገቡ ተንድቶ ነንበስ ቀና ግለት አቅቶታል።

ቀንዳ ቀንዳ አለ ፈጠን ፈጠን ብሎ ተራመደ፥ ሄደ፥ ተሸቀነ። 2- ቀደም ቀደም አለ (በአነጋገር)።

አቀንዳ ግ 1. አደረቀ፥ አከረረ። 2. መታ (በሃይል)።

*ቀንጀ

መቀናጀ ስ ከሌላ ሰው በሬ ጋር እየተጣመረ የሚያርስ አንድ በሬ፤ አጣማጅ።

ቅንጅት ስ 1. ዝግጅት፥ ቅንብር፥ ጥንቅር። 2 ግንኙነት፥ ጥምረት።

ተቀናጀ ግ 1. ተጣማጅ ወይም አጣማጅ አገኘ፥ ከሌላ በሬ ጋር ተጎዳኝ፤ ተጣመደ። 2. ተጣመረ። 3. ተቀናበረ፥ ተስተካከሉ ተዘጋጀ።

አቀናጀ ግ 1. አንዱን በሬ ከራሱ፥ ሁለተኛውን ከሌላ አምጥቶ ጠመደ። 2. አጣመረ። 3. አቀናበረ፥ አስተካከሉ አዘጋጀ።

*ቀንጠረ

ተሸቀነጠረ ግ በሃይል ርቆ ተወረወረ፥ ተስፈነጠረ።

አሸቀነጠረ ግ አርቆ በሃይል ወረወረ፥ ጣለ።

ቀንጠረ ግ 1. በጠሰ፥ ቆረጠ፥ ጎመደ። ሳንጉቱን በነሬዱ ቀንጠሰው። 2. የጎመንን፥ የሳግን ቅጠል ከግንዱ፥ የበርበሬን ዛፋ ከቂንዱ እየለየ ቆረጠ፥ ቀንጠሰ።

ቅንጥስ አለ ግ 1. በእጭር ተቀፎ፥ ሞተ። 2. ተቀነጠሰ።

ተቀነጠሰ ግ ተቆረጠ፥ ተቀነጠሰ።

ቀንጠሰ ግ 1. በትንሹ ቆረጠ፥ ከጫፍ ቀነጠሰ። 2. በጥቂቱ ወሰደ፥ አነሳ።

መቀንጠቢያ ስ በጥጥ መንደፊያ(ደጋን) ላይ የተወጠረን ጅማት ለማንዘር የሚያገለግል የቅል አንገት ቁራጭ(ስእሉን ደጋን ስር ተመ.)።

ቅንጣቢ ስ በልኳንዳ ቢቶች ውስጥ ከየብልቱ በትንሹ በትንሹ ተቆርጦ የተጠራቀመ ቁርጥራጭ ስጋ።

ተቀነጠሰ ግ ከጫፍ ላይ በትንሹ ተበጠሰ፥ ተቆረጠ።

ተቀነጣጠሰ ግ ተቆራረጠ፥ ተበጣጠሰ፥ ተቀነጣጠሰ።

ቀነጣ ግ ከራ፥ ራሱን ከፍ ከፍ አደረገ፥ ታበየ።

ቅንጡ ት ቀብራራ፥ ቅምጥል።

ቅንጦት ስ 1. ከመጠን ያለፈ ድሉት፥ ምቹት። 2. የመንቀባረር፥ የመንደላቀቅ ሁኔታ። 3. ቅንጦት እቃ ስ ለሀይወት ወይም ለኑሮ እጅግም አስፈላጊ ያልሆነና ድሉት፥ ምቹት ለማግኘት ሲባል የሚገዛ ውድ እቃ።

ቅንጦተኛ ት ደልቃቃ፥ ቀብራራ።

ተቀናጣ ግ 1. ተቀማጠለ፥ ተኩራራ፥ ቀበጠ። 2. ከሚያስፈልገው በላይ (የማይችለውን፥ የማይገባውን) ላድርግ አለ።

አቀናጣ ግ 1. አቀማጠለ፥ አኩራራ፥ አንደላቀቀ። 2. አቀበጠ።

ቀንጨረ ግ 1. ሳያድግ፥ ሳይፋፋ ባለበት ጠና፤ ጠነከረ፥ ከረረ። 2. ደረቀ፥ ጠነከረ። ቆሎው ቀንጭሯል።

ቀንጫራ (ቅንጭር) ት ሳያድግ፥ ሳይፋፋ የቀረና በዚያው ባለበት ሁኔታ የጠነከረ፥ የከረረ፤ ድባና።

ቀንጨብ ግ 1. ቆነጠረ፥ ቆንጥሮ ወሰደ። 2. በገበግ ጨዋታ ላይ ጀማሪ ሆነ፥ የጅመራውን ዘር ተጫወተ።

ቅንጫቢ ስ የተቆነጠረ፥ የተቀነጨበ ጥቂት ነገር።

ቀንፈ ግ 1. የልብስን ጫፍ ዳር ዳሩን አጥፎ፥ ቀልብሶ ሰፋ። 2. የትንፍ ምልክት አኖረ።

ቅንፍ ስ 1. የተቀነፈ፤ ወደላይ ታጥፎ፥ ተቀልብሶ የተሰፋ ክፈፍ። 2. አንዱን ከሌላው ለመለየት፥ በአማራጭነት ለማስቀመጥ፥ ለማብራራት፥... ከአንድ ፊደል፥ ቃል ወይም አረፍተ ነገር ግራና ቀን የሚቀመጥ ደጋንማ ምልክት፤ ምልክቱም " () " ነው።

ቅንፋት ስ አጥፋት፥ ቅልብላት።

ቀኛ²¹ ግ 1. ተመቀኘ፥ ሌላው ባደረገው ወይም ባገኘው ተከፋ፥ ተናደደ። 2. ሌላው ያገኘውን መልካም ነገር በማየት ለራሱም ተመኘ። 3. የትዳር ጓደኛን ወይም ፍቅረኛን እንጠቃለሁ፥ አጣሊህ ወይም ከሌላ ጋር የፍቅር ግንኙነት

ይኖራል በሚል ስጋት የንደት፣ የብስጭት፣ የሙብክንክን ስሜት ተሰጣው።

ቀናተኛ ቅ 1. ምቀኝ፣ ሌላው ባደረገው ወይም ባገኘው የሚከፋ፣ የሚናደድ። 2. የሚቆረቆር። የኢትዮጵያ ህዝብ ለየገፋ ነፃነት ቀናተኛ ነው። 3. የቅናት ስሜት ያለበት።

ቅናት ስ 1. የምቀኝነት ስሜት፣ ሌላው ባለው፣ በሚያገኘው ወይም በሚያደርገው መከፋት፣ መናደድ። 2. በሌላው መልካም ነገር የመደሰትና ለራሱም የመመኘት ስሜት። 3. የትዳር ጓደኛን ወይም ፍቅረኛን አጣለሁ፣ እነጠቃለሁ፣... በሚል ስጋት የሚፈጠር የብስጭት፣ የመከፋት፣ የንደት ስሜት ወይም እድራሳት።

ቅናተኛ ቅ የቅናት ስሜት ያለበት።

አስቀና ግ 1. ለቅናት መነሻ ምክንያት ሆነ፣ ወደ ቅናት ገፋፋ። 2. ያደረገው ወይም የተደረገው፣ የተሰራው መልካም ነገር በሌላው ላይ የበሰ ቅናት ስሜት አሳደረ፣ አጓጓ፣ አተጋ።

ቀና ግ 1. ቀጥ አለ፣ ረታ (የጎበጠው፣ የተጣመመው)። 2. ቀጥ አለ፣ ቆመ፣ ተነሳ (ተጋድሞ የነበረው)። 3. ተሳካ፣ ተከናወነ፣ ሰመ። የደርሰበት ቀና። 4. በመታረስ ወይም መኖሪያ በመሆን እንዲያገለግል ተደረገ፣ ለማ (በታ)። 5. እርሻ ለመደ፣ ተማረ፣ ሰላ፣ ተከላካለ (ወይፈን)። 6. ገባ፣ ሰረዘ። ጥምረቱ ቀናው። 7. አሻረ፣ አዳነ፣ ከላው ቀናው። 8.

ተሰተካከለ፣ ታረመ። ቅ 9. ገር፣ የዋህ። 10. ምቹ፣ ቀላል። 11. ጥሩ፣ ደግ፣ ተንኮል የሌለበት (ለስተያየት ወይም ለስተሳሰብ)። 12. አስቸጋሪ ያልሆነ፣ ጠማማኝነት የሌለው፣ ቀጥታ ሆነ።

ቀና በቀና/ቀና ለቀና አንፃር ለአንፃር፣ ፊት ለፊት። ቀና በቀና ተናገረ።

ቀና አለ ግ 1. ቀጥ አለ (ጎበጠ፣ ተጣሞ የነበረው)። 2. እንደመቆም፣ እንደመነሳት አለ ተጋድሞ የነበረው።

ቀና አደረገ ግ አቀና፣ ቀጥ አደረገ (ጎበጠ የነበረውን)። 2. እንደማቆም እንደማንሳት አደረገ (ተጋድሞ የነበረውን)።

ቅናት ስ የድምፅን ተነሽነት የሚያሳይ የያደዳዊ ዜማ ምልክት። ምልክተም(ኛ)ነው።

ቅን ቅ 1. ደግ፣ ገር፣ ከፋት፣ ተንኮል የሌለው (ሰው)። 2. ጥሩ፣ ገር የሆነ፣ ከፋት የሌለው (ሃሳብ፣ አስተያየት)።

ቅኝ [ግዛት] ስ በሌላ አገር መንግስት የተወረረና በወራሪው መንግስት ቁጥጥር ስር የሚተዳደር፣ ነፃነቱን ያላገኘ አገር።

ቅኝ አገዛዝ ስ ሌላን አገር በመወረር የብዝሃነት የጭቆና አስተዳደር የማካሄድ ፖሊሲ።

ቅኝ ገዢ ስ ሌላን አገር በወረራ በመያዝ በቁጥጥር ስር እድርን የሚያስተዳድር መንግስት።

ተቃና ግ 1. ቀጥ እንዲል ተደረገ (ጎበጠ፣ ተጣሞ የነበረው)። 2. ተሳካ፣ ሰመ። እድሉ ተቃና።

አቀና ግ 1. ሸጠ (አህልን)። 2. አቅጣጫ ያዘ፣ አመራ። ፈቅን ወደ በጃን አቀና። 3. ለመኖሪያ፣ ለእርሻ፣ ለአስተዳደር ምቹ እንዲሆን አደረገ፣ አለማ (በታን፣ አገርን)።

አቅኝ (አቅኝ) ቅ አልሚ (አገርን፣ በታን)።

አቃና ግ 1. ቀጥ አደረገ (ጎበጠ፣ ተጣሞ የነበረውን)። 2. አሳካ፣ አሳመረ፣ ጥሩ አደረገ። እድሉን አቃናለት። 3. አስተካከለ፣ አረመ።

ቀናተኛ "ቀና" ስር ተመ.

ቀናነሰ "ቀነሰ" ስር ተመ.

ቅን ስ 1. (ብ.ቁ. ቀናት) ሃያ አራት ስላታት የሚሆን የብርሃንና የጨለማ ጊዜ። ላንድ ለመት ለሳት ሙቀ ስርሳ አምስት ቀናት አሉት። 2. ከጠቀሱ ለስከ ማታ ያለው የብርሃን ጊዜ። ቀን ቀን ለየተጓዘን ማታ ማታ ከርገሱን እናድር ነበር። 3. ወቅት፣ ጊዜ። ያጣም ያገኘና ያገኘም ያጣና፣ ያስተካከለና ይደ ቀን ያልፍና። 4. ስላት፣ ጊዜ። ቀኑ እንደት ይርጣል? 5. የተወሰነ፣ የተጠበቀ ጊዜ፣ ቀጠር። ቀኑ ደርሶ ነው የሞተው የሙሉሸዋ ቀን ደርሷል።

ቀኑ ስንት ነው? የወሩ ስንተኛው እለት ነው?

ቀኑ ነደደ የእለቱ የፀሃይ ሙቀት በረታ፣ አየለ፣ ቃጠሉ ሆነ።

ቀኑ ከበደ ደመና ሆነ፣ ጨፈገገ፣ ሰማዩ ጠቆረ።

ቀኑ ደረሰ የመሞቻው፣ የመጥፊያው ጊዜ ተቃረበ፣ መጣ።

ቀን ሆነ ረፈደ፣ ወደእኩል ቀን ተጠጋ።

ቀን ሰጠ 1. ጊዜን በማራዘም ፋታ ሰጠ። 2. ጊዜው፣ ወቅቱ አመቸ፣ የፈለጉትን ለማድረግ አስቻለ።

ቀን ቆረጠ ጊዜ፣ ቀጠሮ ወሰነ።

ቀን ወጣ 1. የቸግር ጊዜ አልፎ የብልፅግና፣ የጥጋብ ጊዜ ተተካ። 2. ዝናቡ ቆመ፣ ፀገደ ወጣ፣ ብራ ሆነ።

ቀን ወጣለት ከቸግር ተገላገለ፣ አለፈለት፣ ተመቸው።

ቀን ጎደለበት የመከራ፣ የአደጋ፣ የቸግር ቀን ሆነበት፣ አደጋ አጋጠመው።

ቀነ ጎደሎ (የቀን ጎደሎ) ለአደጋ፣ ለመከራ የሚጻርግ መጥፎ አጋጣሚ የሚያጋጥምበት ቀን።

ቀን ጣለው ደሀየ፣ ተቸገረ (ቀድሞ ሃብታም የነበረው)።

ቀኗ ደረሰ የመውለጃዋ ጊዜ ተቃረበ።

ቀን ለቀን ተው.ገ. በቀን ብርሃን ባለበት ጊዜ።

ቀን በቀን ተው.ገ 1. ሁል ቀን፥ ሁልጊዜ።
2. በቀን ብርሃን ባለበት። ቀን በቀን ሊባ ከጤቱ ገብቶ ዘረፈው።

ቀን ቀጠሮ ስ የቀጠሮ አለት (የፍርድ ቤት+...)።

ቀን መቁጠሪያ ስ የአመቱ ወራትና ቀናት የሚውሉባቸውን አለታት ለመቁጠርና ለመለየት የሚያስችል ሰሌዳ፥ ሰንጠረዥ።

የቀን ሰራተኛ/ሙያተኛ ስ በቋሚነት የተቀጠረበት ሰራ የሌለውና በቀን ከፍታ የሚያገለግል የተለየበት ሰራተኛ፥ ሽቃይ፥ ኩሊ።

የቀን ተማሪ ስ ቀን ቀን በመደበኛ የትምህርት ሰአት ትምህርቱን የሚከታተል ተማሪ።

የቀን ጅብ ምህረት የለሽ፥ ጫካ፥ እናት አይምሬ (ያገኘውን ከመንጠቅ፥ ከመብላት፥ ከመግደል የማይቆጠብ)።

ቀነኛ (የቀንኛ) ስ (በገጠር አካባቢ የሚባል) ምሳ።

ቀንበር (ቀምበር) ስ በእርሻ ጊዜ በሁለት በራዎች ትከሻ ላይ የሚያርፍና ከሞፈሩ ጋር በምራን የሚያያዝ የግብርና እቃ(ስሌትን ሞፈር ስር ተሙ)።

ቀንበር ተሽከመ መከራ፥ ስቃይ ተቀበለ።

የ--ቀንበር የ--- ሽክም፥ ጫና። የባርነት ቀንበር።

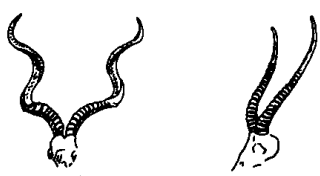
ቀንበጥ(ቀምበጥ) ስ በጣም ለምላም የሆነው ትጠል የሚገኝበት የዛፍ ወይም የተክል ጫፍ፥ አዕት።

ቀንዘል ስ የዛፍ፥ የተክል ቅርንጫፍ።

ቀንደኛ "ቀንድ" ስር ተሙ.

ቀንዲል ስ መቅረዝ።

ቀንድ ስ በእንስሳትና በአራዊት ራስ ላይ ሹል ሆኖ የሚበቅል ጠንካራ አካል።

ቀንድ

ቀንዱን አለው 1. በቁጣ፥ በስድብ፥... ዝም አሰኘው፥ አሳፈረው። 2. አናቱን፥ ጭንቅላቱን መታው፥ ቀነደበው።

ቀንደ መለከት ስ ከቀንድ የተበጀ መለከት።

ቀንድ አወጣ /አበቀለ ተናደደ።

ቀንድ አውጣ (ቀንዳውጣ) ስ ልብስ የዛጋል አይነት የሆነ፥ እየተሳበ የሚሄድ፥ ለስላሳ አካል ያለው፥ በከረምት በብዛት የሚታይ ትል።

ቀንድ አውጣ

የቀንድ ከብት ስ የበሬና የላም አጠቃላይ ስም። እንደ በሬና ላም ያሉትን እንስሳት ከጋማ ከብቶች ለመለየት የሚያገለግል ስም።

የቀንድ ዋንጫ ስ ከቀንድ የተበጀ ዋንጫ።

ቀንደኛ ት ዋነኛ፥ ግንባር ቀደም (በአብዛኛው ለመጥር ድርጊት)።

ቀንዳም ት ቀንዱ ረኛም የሆነ (በሬ፥...)።

ቀንጃ "ቀነጀ" ስር ተሙ.

ቀንጠልባ ት ለፍላፈ፥ ቀባጣሪ፥ ወሬኛ።

ቀንጠፋ ስ መጠቱ አነስተኛ የሆነ፥ እሾህ ያለው የእውዋት አይነት።

ቀንጠ "ቂንጠ" 3 ተሙ.

ቀንጫራ "ቀነጨረ" ስር ተሙ.

ቀናት ስ የብረት ችግኝ፥ ምስማር።

ቀናና ስ 1-(ከር.) ሰብኢ። 2- ህግ፥ ደንብ፥ ስርአት (የቤተክርስቲያን)። 3- የማይለወጥ፥ የማይሻሻል ህግ፥ ደንብ፥ መመሪያ (ፍልስፍና)።

ቀናና ያዘ ሰብኢ ገባ።

*ቀኘ(ቀነየ)

ቅኔ ስ 1. የተለያዩና የተወሰኑ የዜማ ምጣኔዎች ያሉት፥ እንደ ግጥም ቤት የሚመታ፥ ይዘቱ ውበትና ጥልቅ ምስጢር እንዲኖረው ተደርጎ በልዩ ልዩ የቅኔ መንገድ አይነቶች የሚቀናበርና በትምህርት አማካይነት የሚቀሰም ሰነ ቃላዊ ድርሰት። 2. ምስጢር አዘል ንግግር።

ቅኔ ሰጠ ለምስጋና፥ ለአክብሮት፥... የሚሆን ቅኔ አበረከተ።

ቅኔ ቆጠረ 1. ቅኔ አዘጋጀ። 2. ቅኔ አወቀ።

ተግረ (በመጠኑ)።

ትኔ ነጠቀ ባለትኔው አዘጋጅቶ በግሰግት ላይ ካለው ትኔ ውስጥ ድንቁን ክፍል (በንኝ) ሌላው ባለግጭ ቀድሞ ተናገረ። ሞላ።

ባለትኔ ትኔ የሚያውቅ፣ የተማረ።

ትኔ ማህሌት ስ በቤተክርስቲያን ውስጥ መዘምራን በመጽሀፍ፣ በከበርና በዕናል የሚታደበውን የምስጋና ዝግሬ የሚያሰሙበት ክፍል።

ትኔ ቤት ስ የትኔ ትምህርት ቤት።

ተቀኘ ግ 1. የመጀመሪያውን ደረጃ የትኔ ትምህርት ወርሶና ራሱን ችሎ ትኔ ለመድረስ ቻለ። 2. ትኔ አዘጋጅቶ አቀረበ፣ ሰጠ፣ ተናገረ፣ አሰማ።

አስቀኘ ግ ትኔ አስተምሮ እንዲቀኝ አደረገ።

ቀኝ ስ 1. የግራ ተቃራኒ፣ አንድ ሰው ፊቱን ወደ ሰሜን ሲያደርግ በስተምስራቅ በኩል የሚገኘው የሰውነት ክፍል፣ አትጣጫ። 2. (ዘይ.) ምቹ፣ ቀና፣ የማያስቸግር።

ቀኞች ስ ወግ አጥባቂ ወይም አድሃሪ የፖለቲካ መስመር ተከታዮች።

[በ] ቀኝ አውለኝ በደህና፣ በሰላም አውለኝ።

ቀኛዝማች ስ 1. በጦርነት ጊዜ ከሞናው መሪ (ከፊታውራሪው) በስተቀኝ በኩል ባለው የጦር ግንባር ለሚሰለፍ የጦር አለቃ የሚሰጥ የቀድሞ ግእሮን ስም። 2. ቀደም ባለው ጊዜ ለአንዳንድ ባላባቶችና ሃብታሞች ይሰጥ የነበረ የግእሮን ስም።

ቀኝ እጅ ስ 1. በስተቀኝ በኩል የሚገኘው የሰው አንደኛው እጅ። 2. መከታ፣ መመኪያ፣ አለኝታ፣ ደጋፊ። እገሌ ቀኝ እጅ ነው።

ቀኝ እጅን ሰጥፎሃለሁ/አውገሃለሁ እንደኔ ሆነህ ምታልኝ፣ ደብድብልኝ።

ቀኝ ከንፍ ስ (ፖሊ.) ወግ አጥባቂ።

ቀኝ ጌታ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ) ግእርኑ ከርእሰ ደብር በታችና ከግራ ጌታ በላይ የሆነ፣ በትኔ ማህሌት ውስጥ በስተቀኝ በኩል በመቆም ስርአቱን የሚቆጣጠር ሹም።

የቀኝ ዳኛ ስ በፍርድ ስራ ጊዜ ከመሃል ዳኛው በስተቀኝ በኩል የሚቀመጠው ዳኛ።

ቀወለለ ግ ቀውላላ ሆነ።

ቀውላላ (ቀወለለ) ት 1. ቀመተ ረዥም። 2. ዘዋሪ፣ ወዲያና ወዲህ የሚል።

ተንቀዋለለ ግ 1. ረዘመ፣ ቀመቶ አደገ። 2. ወዲያና ወዲህ አለ፣ ቦረ፣ ያለሰራ ተንከራተተ።

አንቀዋለለ ግ 1. አረዘመ፣ ቀውላላ አደረገ። 2. አንከራተተ፣ ወዲያና ወዲህ ያለሰራ አዘረ።

*ቀወመ

መቃወሚያ ስ መከላከያ።

ቅዋሚ ስ አለመስማማት፣ ተቃውሞ።

ተቃወመ ግ 1. አለመስማማቱን ገለጠ፣ ነገሩን ሳይቀበል ቀረ፣ ተቃረነ።

ተቃዋሚ ት 1. ተቀናቃኝ፣ ባላንጣ። 2. ተግራሪ፣ አግራጭ ሃሳብ ያለው (ሰው)።

ተቃውሞ ስ አለመስማማት፣ ቅዋሚ።

የተቃውሞ ሰልፍ ስ አንድን ነገር፣ ሃሳብ፣ ድርጊት፣... ለመቃወም የሚደረግ ሰልፍ።

ቀወሰ ግ አበደ፣ አእምሮው ተነካ፣ ወፈረ ሆነ።

ቀውስ ስ 1. እብድ፣ ንክ፣ ወፈረ። 2.

የነገሩ መሳከር፣ መዘበራረቅ፣ ውዥንብር።

ተቃወሰ ግ 1. ተናጋ። 2. ተምታታ፣ ተሳክረ፣ ተዘግረ።

አቃወሰ ግ 1. አናጋ፣ አበላሸ። 2. አምታታ፣ አሳከረ፣ አዘግረ።

*ቀወቀወ

ቀውቃዋ(ቀወቀው) ት ከውካዋ፣ ቀኝታዋ፣ የማያርፍ።

ቀውቀውቱ ዝ.ከ.

ተንቀወቀወ ግ ተንከወከው፣ ተንቀዣቀዣ።

አንቀወቀወ ግ አንከወከው፣ አንቀዣቀዣ።

ቀውላላ "ቀወለለ" ስር ተመ.

ቀውስ¹ "ቀወሰ" ስር ተመ.

ቀውስ² [እሳት] ስ በህፃር የሚወጣ የኮከብ ስም። በተማሪ ኮከብ ቀጠራን ተመ.

ቀውቀውቱ **ቀወቀወ" ስር ተመ.

ቀውቃዋ ዝ.ከ.

ቀውጢ ት ሽብር፣ ሁከት የበዘበት አስቸጋሪ፣ ክፉ (ጊዜ)። ቀውጢ ቀኝ/ ቀውጢ ዘመን።

*ቀዘመዘመ

ቅዝምዝም ስ ውዝግዝግ፣ ምዝግዝግ።

ተቅዘመዘመ ግ በአየር ላይ ተውዝዝግ፣ ተምዝዝግ (ለምሳሌ ጹላት ዘንግ)።

አቅዘመዘመ ግ በአየር ላይ እውዝዝግ፣ እምዝዝግ (ጹላት፣ ዘንግ)።

ቀዝቀዝ ግ 1. በረደ፣ መቀቱን አጣ። ቡፍው ቀዝቀዝ። 2. ብርድ ሆነ። ለየቶ ቀዝቀዝ። 3. (ዘይ.) ቀነሰ፣ አነሰ (ወዋታው፣ ገበያው፣ ጦርነቱ፣...)።

ቀዝቃዛ ት 1. የበረደ፣ የቀዘቀዘ፣ መቅ ያልሆነ። 2. ብርድ ሆነ። ለየቶ ያልደመቀ፣ ያልተገገገ።

ቀዝቃዛ ጦርነት ስ የራሱን ጥቅም ለግብዝር፣ ሃይልን ለግጦናከርና አንዱ በሌላው ላይ ስጋት፣ ውጥረትና ውዝግብ ለመፍጠር።

በመንግስታት መካከል የሚካሄድ፡ የመሳሪያ ውጊያ የሌለበት፡ ልዩ ልዩ አይነት ጥቃት፡ ዘመቻ (ድንበር አካባቢ ጦር መሳሪያ ማዝማቸትና የጦር ልምምድ ማድረግ፡ የሰለላ፡ የሃሰት መረጃ የመናኘት ተግባር)።

ትዝቃዜ ስ ብርድ።

ተቀዛቀዘ ግ የብርድ ስሜት ተሰማ።

ማቀዝቀዣ ስ ምግብን፡ መጠጥን፡ መድሃኒትንና የመሳሰለውን ነገር ለተወሰነ ጊዜ ሳይበላሽ አቀዝቅዞ የሚያቆይና ፈሳሽ ነገርን ወደ በረዶነት ሊለወጥ የሚችል፡ በሳጥን ወይም በቁምሳጥን ቅርፅ የተሰራ የቤት እቃ፡ ፍሪጅ፡ በረዶ ቤት።

ቀዘባ ስ 1. ፍሬ ሊይዝ የተቃረበ የሰንደቅ፡ የገብስ ፡...በቃያ፡ ሰበል። 2.(ዘይ.) ዛው፡ ቁመናውያማረ፡ የተዋበ፡ ለግላጋ፡ ሰታ።

ቀዘነ ግ 1. ቀጭን አይነምድር ተቀመጠ፡ ኮሳ፡ ተፀዳጸ። 2. (ዘይ.) ፊራ፡ ስጋ፡ ተርበደበደ።

ቅዘን ስ ቀጭን አይነ ምድር፡ ተቅማጥ።

ቅዘን በቅዘን ሆነ በጣም ፊራ፡ ተርበደበደ።

ቅዘን ነዳው “ተቅማጥ ነዳው” ን ተመ.

ቅዘናም ት (ስድብ) ፊራ፡ ጸርጸራ፡ ሃሞተ ቢለ፡ በቅጋቃ።

ቀዘዘ ግ ፈዘዘ።

ቀዛዛ ግ ፈዛዛ፡ የቀዘዘ።

ቅዝዝ አለው ፈዘዘ፡ ቀፈፈው።

ቀዘፈ ግ በውሃ ላይ በታንኳ፡ በጀልባ፡...ለመሄድ ወይም ለመዋኘት እንዲያስችለው በመቅዘፈ ወይም በእጅ ውሃውን ወደ ሂሳው ግራና ቀኝ ገፋ።

መቅዘፈያ ስ ታንኳን፡ ጀልባን፡... በውሃ ላይ ለመቅዘፍ፡ ለመምራትና ውሃውን በመግፋት በሚገኝ ተቃራኒ ሃይል ታንኳው ወይም ጀልባው ወደፊት እንዲሄድ ለማድረግ የሚረዳ፡ ከጓፋ ጠፍጠፍ ያለ እቃ፡ ትርክዛ።

ቀዛዛ “ቀዘዘ” ስር ተመ.

ቀዝቃዛ “ቀዘቀዘ” ስር ተመ.

*ቀዣቀዣ

ቀዣቃዣ (ቀዣቀዣ) ት (ስድብ) ከውከዋ፡ አንድ በታ ረገቶ የማይቆይ፡ ከለፍላፋ።

ቀዣቀዣ አለ ግ ተንቀዣቀዣ።

ቅዣቅዣ አለ ግ በጣም ተንቀዣቀዣ።

ተንቀዣቀዣ ግ ተንከወከው፡ ተከለፈለፈ፡ ተቅለበለበ።

አንቀዣቀዣ ግ አንከወከው፡ አከለፈለፈ፡ አቅለበለበ።

*ቀየመ(ቋመ)

ቂም ስ በደል የተፈፀመበት ሰው፡ በተፈፀመበት በደል ምክንያት የሚይዘው የቁጭት፡ የጥላቻ ስሜት፡ ቁርክ።

ቂሙን ቀረፈ ቂሙን ተወ።

ቂሙን ተወጣ ተበቀለ፡ የበቀል እርምጃ ወሰደ።

ቂም አበቀለ ተቀያየመ፡ ተቃቃረ።

ቂም ያዘ 1. አቂመ፡ በተደረገበት በደል ምክንያት የቁጭት፡ የጥላቻ፡ የበቀል ስሜት አደረበት። 2. ቶሎ አልድን አለ፡ አቀበረ፡ አመረቀዘ (ቆሰል)።

ቂም በቀል ስ 1.ቂምን ለመወጣት የሚወሰድ ወይም የተወሰደ ርምጃ። 2. በቂም ላይ የተመሰረተ ጥላቻ፡ ክፉ ሃሳብ።

ቂመኛ ት 1.ቂም የሚይዝ፡ የተፈፀመበትን በደል የማይረሳ። 2. ቂም ያዘ፡ የተፈፀመበትን በደል ያልረሳ ጠበኛ፡ ደመኛ። እፅና እሉ ቂመኛ ነን።

ቅያሚ ስ በፀብ፡ በጥል፡ ባለመስማማት ምክንያት የሚፈጠር ቅሬታ፡ የጥላቻ ስሜት።

ቅይም አለ ግ 1. ክፍት አለው ተቀየመ። 2. በደንገት ከፊቱ ላይ የመቀየም፡ ቅር የመሰኘት ስሜት አሳየ። 3. ጠላት ተጠየፈ።

ተቀየመ ግ በደረሰበት ወይም በተፈፀመበት በደል ምክንያት ተከፋ፡ ጥላቻ፡ ቅሬታ አደረበት አከረፈ።

ተቀያየመ ግ እርስ በርስ አንዱ በሌላው ቅር ተሰኘ፡ ተኮራረፈ።

አቋመ ግ 1. በተደረገበት በደል ምክንያት የቁጭት፡ የጥላቻ፡ የመበቀል ስሜት አደረበት። 2. ቶሎ አልድን አለ፡ አቀበረ፡ አመረቀዘ (ቆሰል)።

አቀያየመ ግ አጣላ፡ አኮራረፈ።

አቀያየሚ ት ከሌላው ጋር የሚያጣላ፡ የሚያጋጥ (ነገር፡ ጉዳይ)።

አስቀየመ ግ 1. ቅር አሰኘ፡ አስከፋ፡ እንዲቀየም አደረገ። 2. መጥፎ ሆነ፡ አስጠላ፡ አስጠየፈ (መልኩ፡ ስራው፡...)።

አስቀያሚ ት (ስድብ) አስጠሊታ፡ መጥፎ፡ አስከፈ፡ አስጠያፈ (መልኩ፡ ስራ፡...)።

ቅየረ ግ 1. ለወጠ፡ ሌላ አደረገ። 2. ተካ። ዘገኛውን የሚቀይረው ሰው አልተገኘም። 3. ተለወጠ፡ ሌላ ሆነ (መልኩ፡ ቀለሙ፡...)። 4. ተበላሽ፡ ለወጠ (ጣእሙ፡ ሽታው፡...)። 5. አዛወረ፡ ከነበረበት ቦታ ለወጠ።

መቀየሪያ ስ መለወጫ፡ ቅያሪ፡ (በትርፍነት ያለ)።

ቅያሪ (ቅያሬ) ስ 1. ዝውውር (የሰራ ቦታ)።

ቅይር አለ

2. በአንድ ነገር ምትክ የሚሰጥ፣ የሚወሰድ ወይም የሚያገለግል መለወጫ።

ቅይር አለ ግ በጣም ተቀየረ፣ ተለወጠ። ፊት ከነበረበት ሁኔታ ተለየ።

ቀያየረ ግ አንዱን በሌላ ተካ፣ ለዋወጠ።

ተቀየረ ግ 1. ተለወጠ፣ ሌላ ሆነ። 2. ፊት ከነበረበት ሁኔታ፣ መልክ፣ ጠባይ፣... የተለየ ሆነ። 3. ተዛወረ፣ ለወጠ (ለሰራ፣...)።

ተቀያሪ ት 1. ተተኪ፣ ተለዋጭ፣ ምትክ። 2. ሊለወጥ፣ በሌላ ሊተካ የሚችል።

ተቀያየረ ግ 1. እርስ በርስ እንደ የሌላውን ወሳይ፣ ተለዋወጠ። 2. ፊት ከነበረበት ሁኔታ፣ መልክ፣ ጠባይ፣... የተለየ ሆነ። 3. ተተካካ፣ ተለዋወጠ።

ተቀያያሪ ት ተለዋጭ፣ የሚቀያየር።

ቀየሰ ግ የቦታን ርቀት፣ ሰፋት፣ ከፍታ፣ እትጣጫ በሚትር፣ በገመድ፣ በልዩ ልዩ መሳሪያ ለካ፣ ሰፈረ፣ መጠነ፣ ገመገመ።

ቀያሽ ስ የቅየሳ ስራ ባለሙያ።

ቅየሳ ስ የተወሰነ የቦታን ርቀት፣ ሰፋት፣... በተለያዩ ዘመናዊ መሳሪያዎች የመለካት ጥበብ፣ ዘዴ፣ ተግባር።

ቅያሽ ስ ልክ፣ መጠን፣ ንድፍ (የቦታ፣ የመንገድ፣ የቤት፣...)።

ተቀየሰ ግ ተለካ፣ ተመተረ (መንገድ፣ ቤት ለመሰራት)።

ቀየደ ግ 1. አሰረ፣ ጠፈረ፣ ሰነከለ (የከብት እግርን)። 2. ኮልታፋ፣ ለንባዳ አደረገ፤ መናገር ከለከለ (አንደበትን)።

መቀየሻ ስ ግሰሪያ ገመድ፣ ጠፍር።

ቅይድ ት የታሰረ፣ የተሰነከለ።

ቀየጠ ግ ቀላቀለ፣ ደባለቀ።

ቅይጥ ት 1. ቅልቅል፣ ድብልቅ። ስ 2. የተለያዩ አህሉችን በመደባለቅ የተዘጋጀ እንጀራ።

ቅይጥ አለ ግ ተቀየጠ።

ተቀየጠ ግ ተቀላቀለ፣ ተደበላለቀ።

አቀያየጠ ግ አቀላቀለ፣ አደበላለቀ።

ቀያሽ “ቀየሰ” ስር ተመ.

ቀያቴ “ቀላ” ስር ተመ.

ቀያየረ “ቀየረ” ስር ተመ.

ቀይ “ቀላ” ስር ተመ.

ቀደመ ግ 1. አለፈ፣ ከፊት ሆነ (በሩጫ፣ በአካሄድ፣...)። 2. መጀመሪያ ሆነ። ከእንጀራው ወጡ ቀደመ። 3. ሌላው ከማድረጉ በፊት እሱ አደረገ፣ ሰራ። 4. (ዘይ.) ከመመታቱ በፊት አስቀድሞ እሱ መታ (በጥል ላይ)።

በቀደም ተው.ግ. አሁን ለታ፣ በቅርብ፣ ካለፉት ቀናት ውስጥ ባንዱ።

ቀድሞ ተው.ግ ድር፣ ጥንት፣ ፊት።

ቀድሞውት ፊት፣ መጀመሪያውት። ተደምዱ ተናገረ ዘር።

መቅደም ስ በመፅሐፍ የመጀመሪያ ገጽ ላይ የሚገኙ፣ አብዛኛውን ጊዜ በለመፅሐፉ አጠቃላይ መግለጫ የሚሰጥ ዕሁፍ።

ቀደምት ት የቀደመት፣ የድርዎች፣ የጥንቶች፣ የመጀመሪያዎች።

ቀዳሚ ት 1. ፊት መሪ። 2. የቀደመ። 3. ጀግሪ።

ቀዳሚ ስ 1. የመጀመሪያ እርሻ፣ ጭፍለቃ፣ እዳሪ ግግጥ፣ 2. የኮርቻ የፊተኛ ድጋፍ። ቀዳሚይ እየተባለም ደጠራል(በእሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

ቀዳሚያ ት አንደኛ፣ የመጀመሪያ።

ቅደም ተከተል ስ ተራ፣ ቀዳሚያ ተከታይ።

ቅድመ አያት ስ የአያት እናት ወይም አባት፣ ሁለተኛው አያት።

ቅድሚያ ስ ከሁሉም በፊት የመሆን፣ የመገኘት፣ የማግኘት እድል፣ መብት።

ቅድሚያ ክፍያ ስ አንድን እቃ ለመግዛት ወይም አንድን አገልግሎት ለማግኘት አስቀድሞ የሚከፈል ሙሉ ወይም የተወሰነ ክፍያ።

በቅድሚያ ተው.ግ. በመጀመሪያ።

ቅድም ስ ከጥቂት ደቂቃዎች ወይም ሰአትት በፊት ያለው ጊዜ።

ቀደም ቀደም አለ ቸኮል ቸኮል አለ፤ ጠደፍ ጠደፍ አለ፤ ተንቀሳቀሰ።

ቀደም ብሎ ተው.ግ. አስቀድሞ፣ በፊት።

ተቀደመ ግ 1. ታለፈ፣ ወደሂላ ሆነ። 2. (ዘይ.) ላይመታ ተመታ። 3. እሱ ከማድረጉ በፊት ሌላ ወገን ፊጥፍ አደረገ ወይም ሰራ።

ተቀዳሚ ት ቀዳሚ፣ በኩር፣ የመጀመሪያ።

ተቀዳደመ ግ ተላለፈ፣ ፊትና ሂላ ሆነ።

ተሽቀዳደመ ግ 1. በሩጫ፣ በግልቢያ፣... እንደ ሌላውን ለመቅደም ተወዳደረ፣ ተፎካከረ። 2. ቸኮል፣ ፊጠነ፣ ቀደመ። አይሆንም እያልኩት ተሽቀድሞ ሂላቱን እሱ ከፈለ።

አቀዳደመ ግ አስተላለፈ፣ ፊትና ሂላ አደረገ።

አስቀደመ ግ አሳለፈ፣ ፊት አደረገ፣ ቅድሚያ ሰጠ።

አስቀድመኝ መጀመሪያ እኔን ገደለኝ (ከምዳቸው በፊት)።

አስቀድሞ ተው.ግ. መጀመሪያ፣ ቀደም ብሎ፣ ከሁሉ በፊት።

አሽቀዳደመ ግ በሩጫ፥ በግልቢያ፥...
አወዳደረ፥ አርክከረ።

አሽቅድድም (አሽቅድምድም) ስ
የሩጫ፥ የግልቢያ፥... ውድድር፥ ሐክከር።

ቀደሰ ግ 1. ስርአተ ቅዳሴን ለማካሄድ
በተዘጋጀው ስጋወደሙ ላይ ተገቢውን ፀሎትና
ምስጋና በማቅረብ ራሱም ቆርቦ ምእመናንን
አቆረበ። 2. አንፃ፥ አጠራ፥ ባረከ። 3. ጀመረ።
ቀዳሽ ስ በቅዳሴ ስነ ስርአት የሚያከናውን ቁስ
ወይም ዲያቆን።

መቅደስ ስ በቤተክርስቲያን ውስጥ ስልጣን
ክህነት ያላቸው ካህናት ብቻ የሚገቡበት፥
ታቦቱና መንበሩ የሚገኙበትና ቅዳሴ
የሚቀደስበት ክፍል።

ቅዱስ (ብ.ቁ. ቅዱሳን፤ አን. ቅድስት፤ አን.
ብ.ቁ. ቅዱሳት) ት 1. የተቀደሰ፥ የተባረከ፥
የነፃ፥ የበቃ፥ ንፁህ፥ ብሩክ። 2. ጠባዩ መልካም።
3. ርክስ ያልሆነ።

ቅዳሴ ስ ስልጣን ክህነት ባላቸው ቀላውስት፥
ዲያቆና፥...አማካይነት በስጋወደሙ ላይ በዜማና
በንባብ የሚፀለይ ፀሎት፥ ፀሎቱ የተፃፈበት
መፅሐፍም ቅዳሴ ይባላል።

ቅዳሴ ወጡ ቅዳሴውን ፈፀሙ፥ አበቁ።

ቅዳሴ ገቡ ቅዳሴ ጀመሩ።

ቅዳሴ ገባ የቅዳሴውን ስነስርአት ከሚያከናውኑት
አንዱ በመሆን ወደ መቅደስ ገባ።

ቅዳሴ ጠበል ስ ከቅዳሴ ስነስርአት በሂላ
ምእመናን በፀበል መልክ የሚቀምሱት
የተቀደሰበት ውሃ።

ቅድስና ስ ቅዱስነት፥ ንፁህና፥ ብሩክነት።

የተቀደሰ ት የተከበረ፥ የተባረከ።

አስቀደሰ ግ የቅዳሴ ስነስርአት በሚካሄድበት
ቦታ ተገኝቶ የፀሎቱ ተካፋይ ሆነ።

አስቀዳሽ ስ በቅዳሴ ስነስርአት ላይ ተገኝቶ
የፀሎቱ ተካፋይ የሚሆን ምእመናን።

ቅደደ ግ 1. ሰነጠቀ፥ ተለተለ፥ ሸረከተ
(ወርቅን፥ ወረቀትን)። 2. በሳ፥ ሸነቀረ፥ ነደለ።
3. ከፈተ፥ ጀመረ።

ቀዳዳ ት 1. የተሰነጠቀ፥ የተሸረከተ። ከቀዳዳ
ይገባል ጨዋታ። 2. ብለ፥ ሸነቀር። 3. (ዘይ፥
ስድብ) ምስጢር፥ ነገር የማይቋተር፤ ወሬኛ
(ሰው)።

ቀዶ ሀክምና ስ በአደጋ ወይም በበሽታ
ምክንያት የተጎዳን አካል በመቅደድና በመሰፋት
ሀክምና የመስጠት ዘዴ፤ አፕራሲያን።

ቅዳጅ ስ ከወርቅ፥ ከወረቀት፥... ተቀዶ የወጣ
ብጫቂ፥ ብጣቂ፥ እራፈ፥ ቁራጭ።

ቅድ ስ 1. የልብስ ሰፊት የአቀዳደድ አይነት።

ጽንጥ ቅድ ተሟሎ፡ 2. (ዘይ.) ምስጢር
የማይቋተር፥ ወሬኛ።

ተቀደደ ግ 1. ተሸረከተ። 2. (ዘይ.) ዋሽ፥
ወሽት ነገር አወራ።

ተቀዳጅ ት በቀላሉ ሊቀደድ፥ ሊሸረከት
የሚችል።

ተቀዳደደ ግ በእርጅና ወይም በሌላ ምክንያት
ተብጫጨቀ፥ ተሸረካከተ።

አስቀደደ ግ ልብስ ለማሰፋት በልኩ
አስቆረጠ፥ በልኩ እንዲሰፋለት አደረገ።

ቀዳ ግ 1. ፈሳሽ ነገርን፥ ለምሳሌ ውሃን ከወንዝ
ወይም ፈሳሹ ከአለበት ቦታ በእቃ አድርጎ
በተወሰነ መጠን ጨሰፈ፥ ወሰደ። 2. አንቆረቆረ፥
ጨመረ፥ ሰጠ። ለሳላፈው ሁለት ብርሌ ጠጅ
ቀዳልኝ። 3. አመጣ። ውሃ ከቀዳኝ በሂላ ወደ
ገበያ ሄደኝ። 4. ገለበጠ (ፅሁፍን ወይም ሌላን
ነገር ከሌላው ላይ)። 5. ቀረፀ (ድምፅን)። 6.
ከረጀ።

ቀዳው በብዛት አወረደው፥ አገሩን አደረው።
ዝናቡን ቀዳው/ወሬውን፥... ቀዳው።

መቅጃ ስ 1. መጥለቂያ፥ መጭለፊያ፤ ፈሳሽ
ነገር ከአንዱ ወደሌላው የሚገለበጥበት ወይም
የሚወሰድበት እቃ። 2. ውሃ የሚቀዳበት ስፍራ፥
ምንጭ፥ ኩሬ፥ ወንዝ፥... 3. ቡቴ፥ በሸክላ፥...
የሚቀረፀውን ድምፅ መቀበያ፥ ማስተላለፊያ
መሳሪያ።

ቅድ ስ ከአንድ መፅሐፍ ተውጣጥቶ በከፊል
የተፃፈ ፅሁፍ። ቅድ ድኝ።

ቅጂ ስ 1. ጠላ ተጠምቆ፥ ጠጅ ተጥሎ፥ ቅቤ
ተነጥሮ፥... የሚገኘው ውጤት፥ የተጣራው
ክፍል። ለጎድ ጋን ጠላ አራት እንበራ ቅጂ
ይወጣል። 2. ከሌላ የተገለበጠ፥ የተወሰደ ፅሁፍ
ወይም የተቀረፀ ድምፅ። 3. የመጀመሪያውን
መስሎ የተባዛ፥ የተገለበጠ፥ የተቀረፀ (ፅሁፍ፥
ደብዳቤ፥...)፤ ኮፒ።

ተቀዳው 1. ወጣው። ጋኑ አራት እንበራ ጠጅ
ተቀዳው። 2. ብዙ ፈሰሰው። እንባ ተቀዳው።

ቀዳሚ "ቀደመ" ስር ተመ.

ቀዳማ ዝ.ክ.

ቀዳማዊ ዝ.ክ.

ቀዳሚይ "ቀደመ" ስር የ"ቀዳማን" 2ኛ ፍቺ
ተመ.

ቀዳሚት "ቅዳሚ" ን ተመ.

ቀዳሽ "ቀደሰ" ስር ተመ.

ቀዳዳ "ቀደደ" ስር ተመ.

*ቀዳጀ

ተቀዳጀ ግ አገኘ፥ ተገናፀፈ (ድልን፥ ክብርን፥
ዘውድን)።

አቀዳጀ ግ ሰጠ፡ አስገኘ፡ አነሳፅፈ (ድልን፡ ከብርን፡...)።

ቀጋ ስ እንወቱና ፍሬው የፅጌረዳ ተክል የሚመስል፡ እሾህ ያለው የእፀዋት አይነት። ፍሬውም ቀጋ ይባላል።

ቀጠለ ግ 1. ተቋርጦ የነበረውን ስራ፡ ድርጊት፡... እንደገና ጀመረ፡ ማካሄድ ያዘ፡ ገፋ። 2. ተቋርጦ የነበረው ስራ፡ ድርጊት፡... እንደገና ተጀመረ። 3. የጀመረውን ስራ ፡ ድርጊት፡... ባያቋርጥ አካሄደ፡ በዚያው ገፋ። 4. የተጀመረው ስራ፡ ድርጊት፡... ባይቋረጥ ተካሂደ፡ በዚያው ገፋ። 5. ጨመረ፡ አክለ፡ ከፍ አደረገ (ቁመትን፡ ርዝማኔን) ። 6. ከፍ አለ፡ ጨመረ፡ በዛ። የሊቃው ምጋ ቀጠሎ፡ 7. እያያዘ፡ አገናኘ፡ ቋጠረ (የተበጠሰን፡ ለየብቻ የነበረን፡ የተለያየን ነገር)። 8. ተከተለ፡ ለጠቀ፡ ተራ ያዘ። ከዚህ ቀጥሎ ሌላ ይመጣል። 9. አገባ፡ መስመር ዘረጋ(የውሃ፡ የኢሌትሪክ፡...)።

ቀጥል ሂድ፡ አድርግ፡ ጀምር።

ቀጠላ ስ 1. ከወለላ በቀር ከዳና ቀለህ የሌለበት የግር እንጀራ። 2. በግንብና በካባ ቅጥር ባይ የተቀመጠ የድንጋይ ክዳን፡ ድምድማት። 3. "ቀፅላ" ን ተመ.

ቅጥል (ቅፅል) ት 1. የተቀጠለ። 2.

"ቅፅል"ን በፊደል ተራው ተመ.

ቅጥል (ቅጥያ) ስ 1. ትርጓሜና፡ አፅቅ። 2. በሌላ ነገር ባይ የተቀጠለ፡ የተጨመረ፡ የታከለ፤ ዋና ያልሆነ።

ቀጣጠለ ግ 1. የተለያየውን ወይም የተበጣጠሰውን እርስ በርስ እያያዘ፡ ቋጠረ። 2. ጨመረ፡ አክለ (ወራን)።

ቅጥልጥል ት የተያያዘ፡ ያልተቋረጠ።

ትጥልጥል ሐሁፍ / ቅጥልጥል ቤት።

ተቀጣይ ት ተጨማሪ ሆኖ የተያያዘ ወይም የሚያያዝ።

ተቀጥላ (ተቀፅላ) ስ 1. ተጨማሪ፡ ተደራቢ፡ ትርፍ ነገር። 2. በሌላ ዋና ባይ ጥገኛ ሆኖ ወይም ተጣብቆ የሚበቅል የእፀዋት አይነት።

ተቀጣጠለ ግ አንዱ ከሌላው ጋር ተያያዘ፤ ያልተቋረጠ ወይም ቅጥልጥል ሆነ።

አቀጣጠለ ግ አንዱን ከሌላው ጋር እያያዘ፡ ቀጣጠለ።

ቀጠረ ግ በየተወሰነ ጊዜ በሚሰጥ ከፍያ ወይም ደምዘ ስራ ለማሰራት ከሰራተኛ ጋር ተዋዋለ፤ ሰራተኛ ወሰደ፡ አስገባ።

ቀጣሪ ስ አሰሪ (ግለሰብ፡ ድርጅት፡...)።

ቀጣሪና አስቀጣሪ ስ አሰሪና ሰራተኛን የሚያገናኝ አዋዊነ፤ ደላላ።

ቅጥር ስ 1. የተቀጠረ፤ ለግለሰብ፡ ለድርጅት

፡...በከፍያ ወይም በደመወዝ የሚሰራ። 2. አቀጣጠር፤ የአቀጣጠሩ ሁኔታ፡ ከንግድ። ትጥሩ የሚከናወነው በዋናው መገቢት በኩል ነው።

ቅጥረኛ ስ አንድ ነገር እንዲፈፅም፡ እንዲሰራ በከፍያ ወይም በጥቅም የተገዛ (ብዙውን ጊዜ በወንጀል ስራ)። በቅጥረኛ ተገደለ። ተቀጣሪ ት በገንዘብ ወይም በሌላ ጥቅም ተዋውሎ ለግለሰብ፡ ለድርጅት፡... የሚሰራ፡ ግልጋላት የሚሰጥ።

ቀጠረ ግ ቦታና ጊዜ ወስኖ ነገር (አንድ ነገር ለማድረግ፡ ለመገናኘት፡...)።

ቀጠሮ ስ አንድ ነገር ለመስራት፡ ለመገናኘት፡... የሚደረግ የቦታ፡ የጊዜ ውሳኔ። የትና መቼ እንደምንገናኝ ቀጠሮ አኖድረግ። 2. ባለጉዳዮች የተሰማመኑበትና የወሰኑት የመገናኛ ቦታና ጊዜ። ቀጠሮህ የትና መቼ ነው?

ቀጠሮ ሰጠ ጊዜና ቦታ ወስኖ ነገረ፡ ቀጠረ (ለመገናኘት፡ አንድ ነገር ለማድረግ)።

ቀጠሮ ተቀበለ የትና መቼ መገኘት እንዳለበት አወቀ፡ የቀጠሮው ጊዜና ቦታ ተወስኖ ሲነገረው ተሰማግ።

ቀጠሮ አከበረ በቀጠሮው ሰላት በቦታው ተገኘ።

ቀጠሮ አካባሪ ት በተቀጠረበት ወይም በተቃጠረበት ቦታ በጊዜው የሚገኝ።

ቀጠሮ አፈረሰ በቀጠሮው ሰላት በቦታው ባይገኝ ቀረ።

ቀጠሮ አፍራሽ ት በቀጠሮው የማይገኝ።

ቀጠሮ ያዘ የሚገናኝበትን ቦታና ጊዜ ወሰነ፡ አከወሰነ።

ቀጠሮ ጠየቀ ቀጠሮ እንዲሰጠው አመለከተ፡ አሳለበ።

ተቀጣጠረ (ተቃጠረ) ግ አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ለመገናኘት ቦታና ጊዜውን በመወሰን ተሰማግ።

መቃጠሪያ ስ ቀጠሮ የሚደረግበት መገናኛ ቦታ።

አቃጠረ ግ 1. ወንድና ሴትን ለወሲብ ወይም ለፍቅር ስራ አገናኘ፡ አስማግ። 2. አሳበቀ፡ ወሬ አቀበለ።

አቃጣሪ ስ (ሰድብ) 1. ወንድና ሴትን ለፍቅር ስራ የሚያገናኝ። 2. አሳባቂ፡ ወሬ አቀባይ።

አስቀጠረ ግ ጉዳዩ የሚታይበትን ቀን አስወሰነ።

ቀጠረ ግ አጠረ፡ ከበበ፡ ከለለ።

ቅጥር(ቅፅር) ስ አጥር።

ቅጥር ግቢ (ቅፅረ ግቢ) ስ በአጥር የተከለለ ግቢ፡ የተከበበ ቦታ።

ቀጠሮ “ቀጠረ” ስር ተመ.

ቀጠቀጠ ግ 1. እንደን ነገር ለመሰበር፡ ለማንበብ፡ ለማትናት፡ ለመጠፍጠፍ... በመደባ ወይም በሌላ መሳሪያ ደጋግሞ መታ፡ 2. ወቀጠ፡ አደቀቀ፡ ሰበሰበ፡ 3. ደጋግሞ መታ፡ ደበደበ፡ ጨጨፈ፡ ሰወደወን እንደእባብ ቀጠቀጠው፡ 4. መታ፡ ጉዳት አደረሰ፡ መደሻው ጣቱን ቀጠቀጠው፡ 5. አካላቸው ወቀጠ (የወይፈንን፡ የበግን፡ የዘር ማመንጫ)፡ 6. አንኳኳ፡ ደጋግሞ በሃይል መታ (በርን፡ ግርግዳን፡...)፡ 7. ጎዳ፡ አሰቃየ፡ በሽታ ቀጠቀጠው፡

ቀጥቅጦ ገዛ ጨቁኖ፡ ረግጦ ገዛ፡

ቀጥታዊ ስ (የን.አኳ.) ብረትን በማቅለጥና በመቀጥቀጥ የተለያዩ ነገሮችን የሚሰራ የእደጥበብ ባለሙያ፡

ቅጥታጤ ስ የሌሊት ቅገጥ፡

ቅጥቅጥ ስ 1. ለመብራትነት የሚያገለግል የተቀጠቀጠ እንጨት፡ ቅ 2. የተካላሽ፡ የተወቀጠ (በራ፡ ፍየልና በግ)፡ 3. በመደብደብ፡ በመመታት ወይም በሌላ አደጋ ምክንያት የህመም ስሜት ያለበት አካል ወይም ገሳ፡

እንቅጥታዊ (ቅጥታዊ) ስ ገብሰና ስንዴን የመሳሰለ እህል፡ ተወቅጦ ወይም ተከክቶ ሲበጠር ወይም ሲንቀረቀብ ተለይቶ የሚወጣው ትንንሹና ስብርባሪው ክፍል፡

*ቀጠቀጠ

ቀጥታዊ(ቀጠቀጥ) ቅ 1. በህመም ወይም በሌላ ምክንያት አካሉ የሚንቀጠቀጥ፡ የሚንዘፈዘፍ፡ 2. ስስታም፡ ገብጋባ፡ ንፉግ፡ ቁጥቋጣ፡ 3. ፊሪ፡ ቡክን፡

ተንቀጠቀጠ ግ 1. በፍርሃት፡ በብርድ፡ በበሽታ፡... አካሉ ራደ፡ ተንዘፈዘፈ፡ ተርገፈገፈ፡ 2. ሰስተ፡ ተንገበገበ፡

አንቀጠቀጠ ግ 1. አራደ፡ አንዘፈዘፈ፡ አርገፈገፈ (ፍርሃት፡ ብርድ፡ በሽታ)፡ 2. አሰሰተ፡ አስገበገበ፡ አንድ ብር ለመስጠት ምን እንቀጠቀጠህ፡

አንቀጥቅጦ ገዛ ስጥ ለጥ እንዲሉ አድርጎ፡ አስወጥቶ ገዛ፡ የአውጃውን ሀዘብ እንቀጥቅጠው ይገዙት ዘር፡

ቀጠብ ግ 1. ለካ፡ መጠነ፡ ምልክት አደረገ (ሽማ፡ ድርጉ)፡ 2. ወሰነ፡ መጠነ (ለምሳሌ እድሜን፡...)፡

መቀጠቢያ ስ በከንድ የተመጠነ የሽማ፡ መለኪያ፡ ድሩ ላይ ምልክት ማድረግ እንጨት ዘንግ፡

ቅጥብ ስ 1. እየተሰራ ባለ የሽማ ድር ላይ በመቀጠቢያ ተለክቶ፡ ተመጥኖ የተደረገ ምልክት፡ 2. የእድሜ መወሰን፡ ወሰን፡ ቅጥቡ ሲሞላ ሞተ፡

ቅጥባት ዝ.ከ.

ቅጥጥብ ስ ዝብብት፡ ሽመጥ፡

ተቀጣጠብ ግ ተዘባበተ፡ አፈዘ፡ አሽሟጠጠ፡

ቀጠነ ግ 1. አነሰ፡ ላሳ፡ ቀነሰ፡ ሰለለ (አካል)፡ 2. ውፍረት፡ ልድላዲ አጣ፡ ወደ ውሃነት ተጠጋ (ፈሳሽ ነገር)፡

ቀጭን (ቀጪን)(ብ.ቁ.ቀጫጭን) ቅ 1. ውፍረት የሌለው፡ የላሳ፡ የሰለለ (አካል)፡ 2. ውፍረት፡ ልድላዲ የሌለውና ወደ ውሃነት የተጠጋ (ፈሳሽ)፡ 3. ለቁመቱ ተመጣጣኝ የሆነ በቂ ውፍረት የሌለው (ሰው)፡

ቀጭን እመቤት ራፊን የቻለች ሃብታም ሴት፡

ቀጭን ጌታ ራሱን የቻለ ሃብታም ሰው፡

ቀጭን ሰጥር ስ 1. ከጎድን ሁሉ የምትቀጥን ቀጭን የጎን አጥንት፡ 2. እንደውጋት አድርጎ የሚያም የወገብ ላይ በሽታ፡

ቀጭን ድምፅ ስ ጎርናና ያልሆነ ወይም እንደተጨቀ ያለ ድምፅ፡

ቀጭን ፈታይ ቅ በፈትል ስራ ባለሙያ የሆነች፡ በቀጭኑ የመፍተል ችሎታ ያላት (ሴት)፡

ቀጠና ስ የረሃብ ዘመን፡ ችጋር፡

ቀጠብ ግ 1. እንዳይበላላጥ አድርጎና አስተካከሉ ሽለተ፡ አወደ፡ ቆረጠ፡ ቁመቱን አሳጠረ (ለጠገር፡ ለሳር፡...)፡ 2. ጉብጠትን፡ ጠማማንትን እያነፃ፡ እየቀረፀ አስተካከለ፡ አሳመረ፡

ቀጠብ ግ ነፋ፡ ቀበተተ፡ አሳበጠ (ሆድን)፡

ተቀጠጠ ግ ተነፋ፡ ተቀበተተ፡ አበጠ፡

ቀጠጥና ስ ቅርፃቸው የአሁያ ጆሮ የሚመሳሰል ሽክርና አመድማ የሆኑ ሰፋፊ ቅጠሎች ያሉት የእወቀት አይነት፡ የአሁያ ጆሮም ይባላል፡

ቀጠቤ ስ የማሽላ አይነት፡

ቀጠፊ ግ 1. ቆረጠ፡ በጠሰ፡ ቀነጠበ (የዛፍ፡ የተከል ቅጠልን፡...)፡ 2. (ዘይ.)ቀሰፊ፡ ያለጊዜው ገደለ፡ ቀወ፡

ተቀጠፊ ግ 1. ተበጠሰ፡ ተቆረጠ፡ ተቀነጠበ፡ 2. (ዘይ.) ተቀወ፡ ተቀሰፊ፡ ያለጊዜው ሞተ፡

ቀጠፊ ግ አበለ፡ ዋሽ፡

ቀጣፊ ቅ ዋሽ፡ አባይ፡ አጥብቀባሪ፡

ቅጥፊት ስ ውሸት፡ እብለት፡ ሃስተኛ ቃል፡

ቀጣጠፊ ግ አበለ፡ ዋሽ፡ የሆነ ያልሆነውን ተናገረ፡

ቅጥፍጥፍ አለ ግ ዋሽ፡ ወሸተ፡

ቀጣ ግ 1. ላደረገው ጥፋት ወይም ላደፋው በደል አጥፊውን ገንዘብ እስከፈለ፡ አሰረ፡ መታ፡... 2. አሰቃየ፡ አጎላቀለ፡ በአላግቻን

ላይ ረሃብ የቀጣው ሀዝብ ቁጥር ቀላል አይደለም። 3. ከጥፋት እንዲታረምና በስነስርአት እንዲያድግ ገሰፅ፡ ተቆጣጠረ፡ ቆነጠጠ (አሳዳጊ ልጅን)፡ ታላቅ ታናሽን። 4. (ሰጋ) ዳኛ አጥፊ ቡድንን ወይም ተጫዋችን ለተወሰነ ጊዜ ከወደቀታ (ከውድድር) አገደ፡ አስወጣ ወይም ሌላ ውሳኔ ሰጠ።

መቅጫ ስ መግረፊያ፣ መደብደቢያ (አለንጋ፡ አርፌጫ፡...)።

ቅጣት ስ ጥፋት በፊፀመ ግለሰብ፣ ቡድን ወይም ድርጅት ላይ የሚሰጥ ውሳኔ (የእስር፣ የገንዘብ ከፍያ፡...)።

[የ]ቅጣት ምት ስ (ሰጋ) ከፍፁም ቅጣት ክልል ውጭ፡ ከሁለት ቡድኖች የአንደኛው ቡድን ተጫዋች ጥፋት ሲፈፀም (ለምሳሌ ኳስን በእጅ በመንካት፡ በመጋፋት፡ በመጥለፍ፡ አንድን ተጫዋች ለሁለት በመያዝ፡... የመሳሰሉ ጥፋቶች ሲፈፀሙ) ለተቃራኒው ቡድን የሚሰጥ ምት።

ቅጣተኛ ት ቅጣት የተቀበለ ወይም የተበየበት።

ተቀጣ ግ 1. ሳደረገው ጥፋት ወይም ለፊፀመው በደል ገንዘብ ከፈለ፡ ታሰረ፡ ተመታ፡ ተገደለ ወይም ሌላ አይነት ጉዳት ደረሰበት። 2. ተሰቃ፡ ተጎላቆለ። ሀዝቡ በረሃብ ተቀጣ። 3. (ሰጋ) አጥፊው ቡድን ወይም ተጫዋቹ ለተወሰነ ጊዜ ከወደቀታ (ከውድድር) ታገደ፡ ወጣ ወይም ሌላ ውሳኔ ተወሰነበት። 4. (ዘይ.) ተሸነፈ፡ ድል ሆነ። 5. ከጥፋት እንዲታረምና በስነስርአት እንዲያድግ በየጊዜው ምክር፣ ተግሳፅ ወይም ሌላ ቅጣት ተሰጠው። ተቀጥቶ ያደገ ልጅ ነው። 6. ቀደም ሲል በደረሰበት ቅጣት ወይም ችግር ምክንያት ጥፋቱን እንዳይደግም ትምህርት ወሰደ።

መቀጫ (መቀጮ) ስ ጥፋተኛ የሚከፍለው ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር። ያለብህን እጽ በወቅቱ ካላጠናቀቅህ መቀጫ ትከፍላለህ።

መቀጫ ጣለ ቅጣት በየ፡ ወሰነ።

መቀጣጫ ስ 1. ጥፋቱ ወይም ስህተቱ ዳግም እንዳይፈፀምና ለአጥፊውም ሆነ ለሌላው ሰው ትምህርት (ማስፈራሪያ) እንዲሆን የተሰጠ ወይም የሚሰጥ ከባድ ቅጣት። 2. መዛባቻ።

ቀጣሪ “ቀጠረ” ስር ተመ.

ቀጣኒት ስ ትንሽ ጉልማ መሬት።

ቀጣይ ስ 1. በገደልና በገደል መካከል ያለ የሰውና የከብት መሃጃ፡ መተላለፊያ ቀጭን መንገድ። 2. የተወሰኑ ቦታዎችን ወይም አካባቢዎችን የሚያጠቃልል መልክአምድራዊ ክልል።

ቀጣጠለ “ቀጠለ” ስር ተመ.

ቀጣጠፈ “ቀጠፈ” ስር ተመ.

ቀጣጥይ “ቅጣጥይ” ን ተመ.

ቀጣፊ “ቀጠፊ” ስር ተመ.

ቀጤማ “ቄጠማ” ን ተመ.

ቀጥ

ቀጥታ ት ጠማማ ወይም ወልጋጽ ያልሆነ።

[በ] ቀጥታ ተውግ. ወደሌላ ቦታ ሳይኬድ። በቀጥታ ወደ ስራ አሰሪያፊ ሲር ሄደ። 2. ፊት ለፊት። በግልፅ፡ ሳይደሰበስበስ (ቅኔት፡ አሽመር፡... በሌለበት አነጋገር)። ምክንያት ከምታበዛ በቀጥታ ለምን አልገልጽም አትልም።

ቀጥታ ስልክ ስ በማዛሪያ በኩል ያልሆነ፡ ወደተፈለገበት ቦታ በቀጥታ መደወል የሚያስችል ስልክ።

ቀጥተኛ ት ያልተጣጣመ፡ ያልተወላገደ፡ ትክክለኛ የሆነ (መስመር፡ መንገድ፡...)። 2. ግልፅ የሆነ፡ እውነተኛ፡ ትክክለኛ (ሰው)። 3. በሌላ በኩል ወይም በተዘዋዋሪ ያልሆነ። በመካከላችን ቀጥተኛ ግንኙነት አለ።

ቀጥ አለ ግ 1. ቆመ፡ ተገተረ። 2. መንቀሳቀሱን ተወ፡ ረጋ። 3. ጎብጦ፡ ተጣሞ፡ ተወላግዶ የነበረው ተስተካክለ፡ ቀኘ። 4. ስነስርአት ያዘ (በቅጣት፡ በተግሳፅ፡ በምክር፡...የተነሳ)። 5. መስራት አቆመ (በብልሽት ወይም በሌላ ምክንያት)። ሰላቴ ቀጥ አለች። 6. ተቋረጠ፡ ቆመ፡ ተወ። ነፍሱ ቀጥ አለ። 7. መንገዳችንን ተወ፡ ሚዛኑን ጠበቀ። ሆኖ ቀጥ ብሎ መሄድ ጀመረ።

ቀጥ ብሎ ተውግ. ወዲያ ወዲህ ሳይል፡ ሳያመነታ፡ቀጥ ብሎ ወደ ትምህርት ቤት ሄደ።

ቀጥ አደረገ ግ 1. አቆመ፡ ገተረ። 2. እንዳይንቀሳቀስ አደረገ። 3. ጎብጦ፡ ተጣሞ፡ ተወላግዶ የነበረውን አስተካክለ፡ አቃና። 4. ስነስርአት አስያዘ (በመቅጣት፡ በመግሰፅ፡ በመምከር፡...)። 5. እንዳይሰራ አደረገ። ሞተሩን ቀጥ አደረገው። 6. አቋረጠ፡ አቆመ፡ አስተወ። መድሃኒቱ ሳሉን ቀጥ አደረገለት።

ቀጥ አድርጎ በደንብ አስተካክሎ፡ ያለችግር። ስራውን ቀጥ አድርጎ የሚሰራው እሱ ነው።

ቀጥቃጣ “ቀጠቀጠ” ስር ተመ.

ቀጥቃጭ “ቀጠቀጠ” ስር ተመ.

ቀጠ ግ 1. አክርማን፡ ስንደደን ከአንጓው ወይም ከቅልጥሙ ላይ እየሰበረ ሰበሰበ። 2. በአያያዝ ጉድለት ወይም በሌላ አደጋ የአካል መኖሯት፡ የሰር መዞር፡ ወልምታ፡... አደረሰ። ሀፃኑ ስትሸክም በጥንቃቄ ካሳነሳህህ ልትቀጠው ትችላለህ። 3. (ዘይ.) ሀ-ቀሰፊ፡ ገደለ (በልጅነት)። ለ- ከመጀመሪያው በአጭሩ አስቀረ፡ አሳጠረ (ነገርን፡ ሃሳብን፡...)።

ቅጭት ስ በአያያዝ ጉድለት ወይም በሌላ

አደጋ የደረሰ የአካል መኖራት፣ የሰር መዞር፣ ወለምታ።

ተቀጣ 7 1. በአያያዝ ጉድለት ወይም በሌላ አደጋ የአካል መኖራት፣ የሰር መዞር፣ ወለምታ፣ ... ደረሰበት። 2. (ዘይ.) ሀ-ተቀሰፈ፣ በልጅነት፣ ያለአድጋው ሞተ። ለ-ከመጀመሪያው በአጭሩ እንዲቀር ተደረገ (ሃሳብ፣ ነገር፣...)።

ቀጠ 7 እጅጉ፣ ከንፈርን፣...ሰጣጣቀ፣ ስነታተረ (ብርዱ፣ ውርጫ፣...)።

ቀጭ ለ በብርድ፣ በውርጭ የሚመጣ የእጅ፣ የከንፈር፣...መሰጣጣቀ።

ቀጠለ "ቃጠለ" ን ተመ.

ቀጠመ 7 ትጫም ያዘ፣ አፈራ።

ትጫም(ትማም) ለ የጤፍ ፍሬ የሚያካክልና ነጣ ያለ የትማል እንቁላል።

ትጫማም ት (ሰድብ) ትጫም ያለበት፣ ንፅናውን የማይጠብቅ።

***ቀጠመ**

ቀጠማ(የቀጠማ) ለ የጠፋ ከብት ይዞ ላመጣ ወይም ላሳደረ፣... የከብት ባለቤት የሚከፍለው ገንዘብ፣ የጅብ አፍም ይባላል።

ቀጠም አደረገ 7 አፈፍ፣ ለቀም አደረገ፣ ያዘ።

***ቀጠመ²**

ትጭም አለ 7 ከሃዘን፣ ከድንጋጤ፣... የተነሳ ፊቱ ከሰትር፣ ቁጥር፣ ቅደም የማለት ወይም የመከፋት መልክ አለየ።

አቀጠመ 7 ከሃዘን፣ ከድንጋጤ፣... የተነሳ ፊቱን አከፋ፣ አጠቆረ፣ ቋጠረ።

ቀጠሞ ለ ፍሬው ሲቀምሱት የሚገመገዝና የኮላ መድሃኒት ነው የሚባል የእውነት አይነት።

ቀጠቀጣ 7 1. በፐርሱ ሰባበረ፣ አደቀቀ፣ ፈጠ። 2. ደጋግሞ ነከሰ፣ ባለ።

ተንቀጫቀጠ 7 1. እርስ በርሱ በመግጫጠት ወይም በንትናቱ የተነሳ ቀጭ ቀጭ የሚል ድምፅ ሰጠ (ብረታ ብረት፣...)።

አንቀጫቀጠ 7 እርስ በርስ በማጋጨት ወይም በማንቃት ቀጭ ቀጭ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ቀጠጣ 7 በሚገባው መጠን ሳያድግ፣ ሳይወፍር ቀረ።

ቀጫጫ ት 1. ከሰማና፣ ከሳሳ፣ ደቃቃ (ለእውነት)፣ ጌ(ሰድብ) አጥር፣ ቀጭን (ለሰው)።

ቀጭ "ቀጠ" ስር ተመ.

ቀጭ

ቀጭ አለ (እቀጭ አለ) 7 ምስማር በመደሻ ሲመታ፣ ድንጋይና ድንጋይ ሲጋጭ፣

ደረቅ እንጨት ሲሰበር፣... የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ።

ቀጭ አደረገ (እቅጭ አደረገ) 7 ድንጋይና ድንጋይ ሲጋጭ፣ ደረቅ እንጨት ሲሰበር የሚሰጠውን አይነት ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ቀጭ ቀጭ አደረገ 7 1. ቆረጠመ (ቆሱን)። 2. ቆረጠቀ ቀጠቀጠ (ለምሳሌ ምስማርን፣ ቆርቆርን፣...)።

ቀጭ ቀንቧ አለ የአካሄድ ሁኔታን ለመግለፅ የሚነገር ቃል። **ቀጭ ቀንቧ እያለች መጣች።**

ቀጭቋ አለ (እቀጭ እቋ አለ) በቀጭጉ የሚሰማን የጫማ ከቲ ድምፅ አይነት አሰማ።

ቀጭኔ ስ ቁመቱ፣ ከአሬዊት ሁሉ የሚበልጥ፣ አንገቱ ብቻ ሁለት ሚትር ያህል የሚረዝም፣ ቆጻና ፀጉር የለበሱ ሁለት ቀንዶች፣ ረጅም ፀጉር ያለው ጭራ፣ ከረር ያለ ሻካራ ጋማ፣ ስንተቅ ሾሆና፣ ግንባሩ ላይ ቀንድ መሰል ነገር ወይም ጉንቁል ያለው ቀላ ያለ ቡናማ ሆኖ ነጣ ያሉ መስመርቶች የተሰበጣጠሩበት ሻካርጉር መልክ ያለው፣ የዛፍ ቁጥጭጭ ሳር የሚመገብና በአፍሪካ የሚገኝ ታላቅ የዱር እንሰሳ(ስለሌን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ቀጭን "ቀጠነ" ስር ተመ.

ቀፀለ 7 1. የተማረውን መንፈሳዊ ትምህርት እንዳይረጋው በየጊዜው መላልሶ አንበቡ፣ ደገመ፣ አዘመ። 2. ተማረ፣ አጠና። **ድን የቀፀለው በልጅነቱ ነው።**

ቅፀለ ለ (ቤ.ክህ.) ጥናት።

አስቀፀለ (አስቀጠለ) 7 መንፈሳዊ ትምህርትን አስተማረ፣ አስጠና።

ቀፀለ ስ ክህናት በራሳቸው ላይ የሚጠመጥሙት ወይም ለፊት መሸፈኛ የሚያደርጉት ሰስ ሻሽ።

ቀፈረ 7 ጀሮን አቆመ፣ ዘረጋ፣ ቀሰረ፣ አቀና (ለማጻፍት)።

***ቀፈረረ**

ቀፍራራ(ቀፈረር) ት 1. ርዝማኔው የሚያስቀይም። 2- ከርፋፋ፣3. ከፍራፋ።

ቅፍርር አለ 7 1. ተንቀፈረረ፣ በሚያስቀይም ሁኔታ ረዘመ። 2. ተንከፈረረ።

ተንቀፈረረ 7 1. በሚያስቀይም ሁኔታ በጣም ረዘመ። 2. ተንከረፈፈ። 3. ተንከፈረረ።

አንቀፈረረ 7 1. በሚያስቀይም ሁኔታ በጣም አረዘመ። 2. አንከረፈፈ። 3. አንከፈረረ።

ቀፈቀፈ 7 1. (ዘይ.) ብዙ ወለደ። 2. ጠረበ፣ ከረከረ (እንጨትን...) 3. መላመላ (የዛፍ ክንፍን፣ ቅርንጫፍን፣...)።

ቀፈቀፈች 7 የታቀፈችውን እንቁላል ፈለፈለች፣ ጫጨት አወጣች(ዶር)።

መቀጥቀጥ ስ የሚጠራበት፡
የሚከረከርበት፡ የሚመለመልበት መጥረቢያ፡፡

ተቀፈቀፈ ግ 1. ተፈለፈለ፡ ወጣ (ሜውት
ከእንቁላ ውስጥ)፡ 2. በብዛት ተወለደ፡፡

ቀፈታም "ቀፈት" ስር ተመ.

ቀፈት (ቀፈድ፡ ቅፍንድ) ስ ዙሪያውን
ችካል የሚወጠርበት የቁርበት ቀዳዳ ወይም ብስ፡፡

ቀፈት ስ ትልቅ ሆኖ፡ ቦርጭ፡፡

ቀፈታም (ቀፈዳም) ት (ስድብ) 1. ሆደ
ዘርጣጣ፡ ቦርጫም፡፡ 2. (ዘይ.) በልቶ
የማይጠገብ፡፡

ቀፈደደ ግ 1. አጥብቆ አስረ፡ ጠፈረ፡፡ 2. ነፋ፡
ወጠረ፡ ቀበተተ (ሆድ)፡፡

ቅፍድድ (ቅፍድ) ት የተወጠረ፡ የተቀፈደደ
(ሆድ)፡፡

ተንቀፈደደ ግ ሆዱ ትልቅ ሆነ፡
ተንከረጠጠ፡፡

*ቀፈደደ

ቀፈደድ (ቀፍዳዳ) ት (ስድብ) ፍጥነት፡
ቅልጥፍና የሌለው፡ ክርፋፋ፡፡

ተንቀፈደደ ግ ተንከረፈፈ፡፡

አንቀፈደደ ግ አንከረፈፈ፡፡

እንቅፍድ ት (ስድብ) የተንቀፈደደ፡ ክርፋፋ፡፡

ቀፈዳም "ቀፈት" ስር ተመ.

ቀፈድ "ቀፈት" ግ ተመ.

ቀፈፈ ግ ጫፍ ጫፉን በመቁረጥ አስተካከለ፡
ከረከመ (ብራናን፡ ቆዳን፡ ቅልን፡...)

ቅፈፍ ስ 1. ተከርክሞ የወጣ ቁራጭ (የብራና፡
የቁርበት፡ የቅል፡...) ቁራጭ፡፡ 2. አካባቢ፡
ክልል፡ ሰበካ፡፡

ቅፋፊ ት ተቆርጦ የወጣ፡ ቁራጭ፡፡

ቀፈፊ ግ መንደር ለመንደር እየዞረ የእለት
ጉርሱን ለመነ፡ ሰበሰበ) የቆሎ ተማሪ፡ ለማኝ፡፡

ቀፈፋ ስ ምግብ ለማግኘት መንደር ለመንደር
እየዞረ የሚደረግ ልመና፡፡

ቀፋፊ ት ለማኝ፡፡

አቀፈፊ ግ አለመነ፡ ተከከረ፡ ለለማኝ ሰጠ፡፡

ቀፈፊ ግ ስሜትን፡ በውነትን ደስ አልል አለ፡
አስጠላ፡ ወፈገገ፡ ከበደ፡፡

ቀፋፊ ት (ስድብ) ደስ የማይል፡ አስጠሊታ፡
አስቀያሚ፡፡

ቀፈፋ "ቀፈፊ" ስር ተመ.

ቀፋፊ ግ.ከ.

ቀፋፊ ግ "ቀፈፊ" ስር ተመ.

ቀፍራራ "ቀፈረረ" ስር ተመ.

ቀፍዳዳ "ቀፈደደ" ስር "ቀፈደደ" ግ
ተመ.

ቀፍ ስ 1. ከመቃ፡ ከሃረግ ወይም ከተሳሳት
እንወት (ከቀጠሞ፡ ከከትከታ፡...) ተወላሰበ
የሚሰራ የገብ ቤት፡፡ 2. (ዘይ.) ውስጠ ክፍት፡
ባዶ ነገር፡፡

ቀፍ 1ኛ ፍቺ

ቀፍ ለቀፍ ስጋ ለስጋ፡ ውስጥ ለውስጥ፡፡
በውጭን የመታው ጥይት ቀፍ ለቀፍ ሄዶ
በለወጣ አጥንቶ ደሀና ነው፡ አልተሰበረም፡፡

ቀፍ ቆራጭ ስ ከቀፍ ውስጥ ማርን የሚቆርጥ
ለው፡፡

ቁ የ"ቀ" ፊደል ካለብ ዘር፡፡

ቁላ ስ 1. (ነውር) የሰውና የእንስሳ ወንድ
አባለዘር፡ የወንድ ብልት ዘንግ፡ ወይም ዘንጉና
ፍሬዎቹ ባንድ ላይ (በእለን በውነት ስር ተመ.)፡፡
2. መቀርቀሪያ፡ የመዝጊያ መወርወሪያ፡፡
የመዝጊያ ቁፋ፡ 3. ለመደወያ እንዲያገለግል
በደወልና በቃጭል ጉያ የሚንጠለጠል ብረት፡፡
የመረዋ ቁፋ፡፡

ቁላ ቀረሽ (ነውር) ወንዳወንድ ሲሆኑ ሲት፡፡

ቁላ ከብት ስ ያልተወቀጠ፡ ያልተወሰነ
ከብት፡፡

ቁሌታም "ቁላ" ስር ተመ.

ቁሌት ግ.ከ.

ቁልል "ቆለለ" ስር ተመ.

ቁልልታ ግ.ከ.

ቁልምጫ "ቆለመጠ" ስር ተመ.

ቁልቁለት "ቆለቁለ" ስር ተመ.

ቁልቁል ግ.ከ.

ቁልቋል ስ 1. በቆላና በወይና ደጋ የሚበተቃልስ
የሚበላ ፍሬ ያለው እሾሞ የእጽዋት ላይነት፡
የባህር ቁልቋልና መንካ ቁልቋልም ይባላል፡፡ 2. በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡ ወተት
የሚመስል ፈላሽ የሚወጣው፡ እሾህ ያለው ቁልቋል 2ኛ ፍቺ

ወይም የሌለው የእፀዋት አይነት።

ቁልቢጥ ስ ከቁና የሚያንሰ የእህል መስፈሪያ፤ ቃጤ።

ቁልጭልጭ “*ቆለፊ” ስር ተመ.

ቁልፍ “ቆለፈ” ስር ተመ.

ቁልፍልፍ ዝ.ከ.

ቁመት “ቆመ” ስር ተመ.

ቁመና ዝ.ከ.

ቁማር “ቆመረ” ስር ተመ.

ቁማርተኛ ዝ.ከ.

ቁም “ቆመ” ስር ተመ.

ቁምባ “ቆመጠ” ስር ተመ.

ቁምጤ ስ አንጓ ያለውና እንደ ስርዶ መሬት ላይ የሚተኛ የሳር አይነት።

ቁምጥማጭ “ቆመጠ” ስር ተመ.

ቁምጥምጥ ዝ.ከ.

ቁምጥና ዝ.ከ.

ቁምጭር (ቁንጭር) ስ ሽማግሌ ጫፋ ላይ ብስ ያለውን የሽማ መጠቅለያ እንጨት የሚሰካበት አናቱ ሹል የሆነ አጭር ችካል(ስእሉን ሽማግሌ ስር ተመ.)።

ቁረን(ቆረን) “ቆረን” ስር “ቆረን”ን ተመ.

ቁረንጮ (ቁርንጮ፥ ቆረንጮ) ስ ያለቀ፥ የደቀቀ አርጌ ዝተት፤ እላቂ ጨርቅ ወይም ደላሃ።

ቁሪት ስ ተቀማጭ ገንዘብ፥ ቅርስ፥ ጥሪት።

ቁራ ስ ድፍን ጥቁር ወይም በጀርባውና በደረቱ ላይ ወይም በራሱ ላይ ብቻ ነጭ ያለበት የአሞራ አይነት(ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ቁራ ይጮሀበታል ባዶ፥ ጠፍ ነው (በታ፥ አገር)።

የቁራ መላክተኛ ተልኮ የማይመለስ፥ በዚያው የሚቀር።

የቁራ ጨሀት ስሚ የሌለው ጨሀት፥አቤቱታ።

የቁራ ምሳ ስ ፍሬው ሲበስል ቀይ የሚሆን የሃረግ አይነት፤ የእጥል ምሳም ይባላል።

የቁራ ወስፌ ስ የእፀዋት አይነት።

ቁራሽ “ቆረሰ” ስር ተመ.

ቁራን “ቁርአን” ን ተመ.

ቁራኛ “*ቆረኘ” ስር ተመ.

ቁራጫም “ቆረጠ” ስር ተመ.

ቁራጭ ዝ.ከ.

ቁሬማ ስ 1. እህል የማያበቅል መሬት። 2.

(ዘይ.) ጨባጥ፥ አይን የማይገባ አጭር (ሰው)።

ቁር ስ የብረት ቆብ።

ቁር²

ቁር አለ ን በገበገባ ጨዋታ ላይ አንድ ጠጠር ሲይዝና ባዶ ቤት ሲያጋጥመው ጠጠርን አስቀምጦ አረፉ፥ ተራ ለሌላው ሰጠ።

ቁር³ “ቆረረ” ስር ተመ.

ቁርምቢ “ቁርንቢ” ን ተመ.

ቁርምባጥ “ኩርምባጥ” ን ተመ.

ቁርስ “ቆረሰ” ስር ተመ.

ቁርስራሽ ዝ.ከ.

ቁርሾ (ቅርሾ) ስ ቂም።

ቁርሾ ያዘ ቂም ያዘ።

ቁርቁምባ ስ ከገመድ የተሰራ ጠርሙስ መሰል የአሳ መያዣ።

ቁርቁራ ስ ፍሬው የሚበላ፥ በቆላ እካባቢ የሚበቅል እሾህ ያለው ዛፍ፤ ፍሬውም ቁርቁራ ይባላል።

ቁርቆሳ “ቆረቆሰ” ስር ተመ.

ቁርበት ስ 1. የተለፉ የከብት ቆዳ። 2. የገላ ቆዳ (ሽፋን)።

ቁርበተ ሞኝ ለማያውቀው ሰው ሲያዩት ሞኝ የሚመስል (ሰው)።

ቁርበት ፋቂ “ፋቀ” ስር “ፋቂ” ን ተመ.

ቁርባ (ቁርምባ) ስ የሚያስታውክ፥ የሚያስቀምጥ፥ ሰውነትን የሚያደርቅ ድንገተኛ በሽታ።

ቁርባብቻ “*ቆረበበ” ስር “ቆርባብቻ” ን ተመ.

ቁርባን “ቆረበ” ስር ተመ.

ቁርብቻ “*ቆረበበ” ስር “ቆርባብቻ” ን ተመ.

ቁርብጭታ “ቆረበፊ” ስር ተመ.

ቁርንቢ (ቁርምቢ) ስ ለመታረድ የደረሰ የፍየል ወጠጤ።

ቁርንባጥ “ኩርንባጥ” ን ተመ.

ቁርንዳድ (ቁርንድድ) ት ቁርንጭጭ፥ ከርዳዳ፥ ቁጥርጥር (ፀጉር)።

ቁርንጫጭ ት 1. ቁርንዳድ፥ ከርዳዳ፥ ቁጥርጥር (ፀጉር)። 2. (ዘይ.) ነጭናጫ (በአመል)።

ቁርንጮ “ቆረንጮ” ን ተመ.

ቁርንፋድ “ቅርንፋድ” ን ተመ.

ቁርአን (ቁራን) ስ የእስልምና ሃይማኖት ቅዱስ መጻህፍ።

ቁርዝ ስ 1. የበሬ ወይም የወይሬን ብልት (አባለዘር)። 2. ወሽሳ፥ ያልተገረዘ የወንድ ብልት።

ቁርዛም ት (ስድብ) ወሸላ።
 ቁርዩ ስ እግረ ረዥም አሞራ፡ ሸመላ (በብዛት ሆኖ የሚዘምት)።
 ቁርጠት "ቆረጠ" ስር ተመ.
 ቁርጠኛ ዝ.ክ.
 ቁርጣ ዝ.ክ.
 ቁርጥ ዝ.ክ.
 ቁርጥማት "ቆረጠመ" ስር ተመ.
 ቁርጥራጭ " ቆረጠ" ስር ተመ.
 ቁርጩ [ደሃ] ት አንጻች ነገር የሌለው (ሰው)።
 ቁርጭምጭሚት ስ በትልጥምና በጫማ መጋጠሚያ ገራና ቀኝ ከተረከዝ ከፍ ብሎ በስተጎን በኩል የሚገኝ ጉጥ መሰል የሰውነት ክፍል(ስሌትን ሰውነት ስር ተመ.)።
 ቁርጭኝ ስ ከትልቅ መፅሃፍ የተወጣጣ አጭር ፅሁፍ።
 ቁርፍድ "ቆረፈደ" ስር ተመ.
 ቁስ
 ቁሳቁስ ስ ልዩ ልዩ የቤት እቃ።
 ቁሳዊ ት ቁስአካላዊ።
 ቁስአካላዊ ት (ፍል.) ቁስ አካልን ከሃሳብ ወይም ከህሊና የሚያስቀድም።
 ቁስአካላውያን ስ ቁስ አካልን ከሃሳብ ወይም ከህሊና የሚያስቀድመውና ሃሳባዊነትን የሚቃወመው የፍልስፍና ፈርጅ ተከታዮች።
 ቁስአካላዊነት ስ ቁስ አካልን ከሃሳብ ወይም ከህሊና የሚያስቀድምና ሃሳባዊነትን የሚቃረን የፍልስፍና ፈርጅ።
 ቁስለት "ቆሰለ" ስር ተመ.
 ቁስለኛ ዝ.ክ.
 ቁስል ዝ.ክ.
 ቁሻሻ "ቆሸሸ" ስር "ቆሻሻ" ን ተመ.
 ቁሸቢያም "ቆሸበ" ስር ተመ.
 ቁሸብ ዝ.ክ.
 ቁቁ
 ቁቁታ ስ ኡኡታ፡እረታ፡የድረሱልኝ ጨሀት።
 ቁቁ አለ ግ ኡኡ፡ እረ አለ፡ የድረሱልኝ ጨሀት አሰማ።
 ቁቅ
 ቁቅ አለ ግ ቀጠን ያለ የፈሰ ድምፅ ተሰማ።
 ቁቅ አደረገ ግ በትንሹ ፈሳ፤ ቀጠን ያለ የፈሰ ድምፅ አሰማ።
 ቁባት (እቁባት) ስ ትምጥ፡ ውሸማ።
 ቁቤላ ስ የዝሆን ጊደር።

ቁብ ስ ደንታ፡ ገድ። የፈለገህውን ብትሆን ቁብ የለኝም።
 ቁብየለሽ ት ደንታ ቢስ፡ ገድ የለሽ።
 ቁብ
 ቁብ አለ ግ ከፍ ያለ በታ ላይ ወይም ፈረስና በትሉ ጀርባ ላይ ወጣ፡ ተቀመጠ፤ ጉብ አለ።
 ቁብ ቁብ አለ ግ የጫማ ኮቴ ድምፅ እያሰማ ተራመደ።
 ቁብላ ስ ወይፈን።
 ቁቲት (ቁጢት) ስ የነጠላ፡ የጋቢ፡ የኩታ፡...ዘርፍ፤ የሚጻፈው ክፍል።
 ቁቲት በጣሽ (የጌ.እነ.) ሽማ።
 ቁትቻ "ቆተቸ" ስር ተመ.
 ቁቻ ስ የእንጉዳይ አይነት።
 ቁፍ ስ ለህል መስፈሪያ (መለኪያ) የሚያገለግል የሰፊት እቃ(ስሌትን የሰፊት እቃ ስር ተመ.)።
 ቁፍሳም "ቆነሰ" ስር ተመ.
 ቁፍሰ ዝ.ክ.
 ቁንቁኔ "ቆነቆነ" ስር ተመ.
 ቁንቁን "ቆነቆነ" ስር "ቁንቁኔ" ን ተመ.
 ቁንን "ቆነን" ስር ተመ.
 ቁንዲ "ቁንደ" ን ተመ.
 ቁንዳላ "ቆነደለ" ስር "ቆንዳላ" ን ተመ.
 ቁንድድ "ቆነደደ" ስር ተመ.
 ቁንድደ "ቆነደደ" ስር "ቁንድድ"ን ተመ.
 ቁንደ (ቁንዲ) ት ባለሙያ (ሊት)።
 ቁንደ በርበሬ ስ በሻይ፡ በወጥ፡... ውስጥ የሚገባ የትመም አይነት።
 ቁንጅና "ቆነጀ" ስር ተመ.
 ቁንጢጥ "ቆነጠጠ" ስር "ቁንጥጫ" ን ተመ.
 ቁንጣሪ "ቆነጠረ" ስር ተመ.
 ቁንጣሪ ስ ፈንጣ።
 ቁንጣን ስ ብዙ ከመብላት የተነሳ ሆድን የሚወጥ፡ የሚያስጨንቅ የህመም ስሜት።
 ቁንጣናም ት (ስድብ) ያለልክ በልቶ ሆዱ የተነፋ፡ የሚጠነቅ።
 ቁንጥር ቁንጥር አለ "ቆነጠረ" ስር ተመ.
 ቁንጥንጥ "ቆነጠነጠ" ስር ተመ.
 ቁንጥጫ "ቆነጠጠ" ስር ተመ.
 ቁንጫ "ቆነጫ" ስር ተመ.
 ቁንጫጪት "ቁጫጭ" ን ተመ.

ቀንጭር¹ “ቀምጭር” ን ተመ.

ቀንጭር² (ጭንቁር) ለ አብዛኛውን ጊዜ በጉንጭና በአፍንጫ አካባቢ የሚወጣ የቁስል አይነት፤ ሻህኝ።

ቀንጮ ለ 1. ዙሪያውን ከተላወቀ በሂሳ መሃል አናት ላይ የሚቀር የልጅ ፀጉር። 2. የሳር ቤት ከጻን አናት (ጉልሳት የሚቀመጥበት)። 3. (ዘይ.) ዋነኛ፣ የበላይ፣ ታዋቂ፣...።

ቀንፅል “ቆነፀለ” ስር ተመ.

ቁዘማ “ቆዘመ” ስር ተመ.

ቁዝር “ቆዘረ” ስር ተመ.

ቁዳማ “አቁማዳ” ን ተመ

ቁጊያም (ቁጋም) “ቆጋ” ስር ተመ.

ቁግ ዝ.ክ.

ቁጠባ “ቆጠበ” ስር ተመ.

ቁጡ “*ቆጣ” ስር ተመ.

ቁጢ ለ የቡና ቅጠል (ሲደርቅ ታምሶ እንደ ሻይ ቅጠል ተፈልቶ የሚጠጣ)፤ መጠጡም ቁጢ ይባላል።

ቁጢላ “ኩቲላ” ን ተመ.

ቁጢጥ “ቁቲት” ን ተመ.

ቁጢጥ አለ “ቆጠጠ” ስር ተመ.

ቁጣ “*ቆጣ” ስር ተመ.

ቁጣጥ “ቆጠጠ” ስር ተመ.

ቁጥር “ቆጠረ” ስር ተመ.

ቁጥር “ቆጠረ” ስር ተመ.

ቁጥርጥር ዝ.ክ.

ቁጥቋጦ “ቆጠቆጠ” ስር ተመ.

ቁጥብ “ቆጠበ” ስር ተመ.

ቁጥጥር “ቆጠረ” ስር ተመ.

ቁጨት “ቋጨ” ስር ተመ.

ቁጫጭ (ቁንጫጨት) ለ መጠፅ አነስተኛ የሆነ፣ መልኩና ቅርጹ ጉንጻን የሚመስል ነጻባት።

ቁጭ

ቁጭ ብድግ አለ 1. ተሽቆጠቆጠ፣ ወዲያ ወዲህ አለ (እንግዳን ለማስተናገድ)። 2. ተንቆራጠጠ።

ቁጭ ነው በጣም ይመስላል (ከ __ ጋር አንድ አይነት ነው ለማለት የሚነገር)። አሁን የተወለደው ልጅ አባቱን ቁጭ ነው።

ቁጭ አለ ግ ተቀመጠ፣ ኖረ።

ቁጭ ብዬ ለ አጭር የማሻሻሻ አይነት።

ቁጭ አደረገ ግ አስቀመጠ፣ አኖረ።

ቁጭት “ቆጨ” ስር ተመ.

ቁፋሮ “ቆፈረ” ስር ተመ.

ቁፍ

ቁፍ አለች ግ እንቁላል መጣል አቁማ ተቀመጠች፣ ጭር አለች፤ ጭክ አለች (ዶሮ)።

ቁፍ ቁፍ አለች ግ ቁፍ ቁፍ የሚል ድምፅ አለማች፤ ጨክኮች (ዶሮ)።

ቂ የ”ቀ” ፊደል ባልስ ዘር።

ቂላቂል “ቂለ” ስር ተመ.

ቂል ዝ.ክ.

ቂመኛ “*ቀየመ” ስር ተመ.

ቂም ዝ.ክ.

ቂብ

ቂብ አለ ግ 1. ቁብ፣ ጉብ አለ። 2. ቁጢጥ አለ።

ቂን

ቂን ቂን አለች ግ (ተራ.አነ.) ልታይ ልታይ አለች።

ቂንድ ለ የማሻሻሻ፣ የበቆሉን፣... ፍሬ ከቆረቆንዳው ጋር የሚያያዘው ክፍል።

ቂንጥር ለ (ነውር) 1. በሴት ብልት አፍ አካባቢ በላይ በኩል የሚገኝ ቆም ያለ እንጥል መስል አካል። 2. የሴት አባለ ዘር፣ ብልት።

ቂንጥራም ት (ነውር፣ ስድብ) ደካማ፣ ፈራ፣... ለማለት የሚነገር።

ቂጣ ለ 1. ጹቂት በወፍራሙ በውሃ ተለውሶ ሳይበካ ወዲያውኑ የሚጋር የምግብ አይነት። 2. በደንብ ያልተጋገረና አይን የሌለው እንጀራ። 3. ወፍራም፣ ፊተ ከባድ። ቂጣ ፊት ነው። 4. (ዘይ.) በአስተሳሰብ ያልበሰለ (ሰው)።

ቂጥ ለ 1. ከወገብ በታች በስተሂሳ በኩል ወጣ ብሎ የሚታይ የአካል ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)። 2. አካላዊ የኩስ መውጫ፣ ፊንጠጣ። 3. እንደ እንስራ፣ ብርሌ፣ ጣሳ፣ ብርጭቆ፣... ያሉ እቃዎች የታችኛ ክፍል፤ መቀመጫ። 4. የመጨረሻ፣ የታችኛ ክፍል፤ የሸንኮራ አገጽ ቂጥ።

ቂጡ ቁጠማ ቆረጠ 1. ከፍርሃት የተነሳ ሰውነቱ ራድ፣ ተንቀጠቀጠ። 2. በጣም ተደሰተ።

ቂጡን ጣለ 1. ልብሱ ተቀዶ ሰውነቱ ታየ (በተለይ ከወደቂጡ)። 2. አጣ ነጣ፣ ደሀየ።

ቂጥ ለቂጥ ገጠመ ተስማማ፣ አበረ፣ አብሮ ሆነ (ለማደም፣ ለማሰር፣...)

ቂጥ ሳስ (ነውር፣ የጌ. አነ.) ተለማመጠ።

ቂጥም ት ቂጠ ትልቅ።

ቂት

ቂጥ አለ ግ ከፍ ባለ ቦታ ላይ ተቀመጠ። ቂጥ አለ።

ቂጥጥ አለ ዝ.ክ.

ቂጥ አደረገ ግ ከፍ ባለ ቦታ ላይ አስቀመጠ። አኖረ።

ቂጥጥ አደረገ ዝ.ክ.

ቂጥኝ ስ ተላላፊ ከሆኑና ሰውነትን ከሚያቆሳሰሉ የአባላዘር በሽታዎች አንዱ።

ቂጥኝም ት (ስድብ) ቂጥኝ ያለበት። የያዘው።

ቃ¹ የ"ቀ" ፊደል ራብእ ዘር።

ቃ²

ቃ አለ ግ 1. ደረቅ፡ ቀንበር፡ በሰል አለ (ለቂጣ፡ ለጸባ)። 2. በመሰበር፡ በመጋጨት፡... "ቃ" የሚል ድምፅ አለማ።

ቃ አደረገ ግ 1. ደረቅ፡ ቀንበር፡ በሰል አደረገ (ለቂጣ፡ ለጸባ)። 2. በመሰበር፡ በመጋጨት፡... "ቃ" የሚል ድምፅ እንዲሰማ አደረገ።

ቃቃ አለ ግ "ቃቃ" የሚል ድምፅ አለማ።

ቃቃ አደረገ ግ "ቃቃ" የሚል ድምፅ

እንዲሰማ አደረገ።

ቃቃቃ ስ "ቃቃ" የሚል ድምፅ፡ ካኳታ።

ቃቃቃቃ ግ 1. እሳት ወይም ፀሃይ ላይ ቆየ፡ ደረቀ፡ ቀነበረ። 2. "ቃቃ" የሚል ድምፅ ሰጠ፡ ተንቋቋ። 3. የተወሰነ ቦታ ላይ ሆኖ አንድን ነገር ረዘም ላለ ጊዜ በመጠበቅ ተንገላታ፡ ተሰቀየ። ለሱ ይመጣል ብዬ በመጠበቅ ብዙ ተንቃቃሁ።

አንቃቃ ግ 1. ከሳት ወይም ከፀሃይ ላይ አቆየ፡ አደረቀ፡ አቀነበረ። 2. "ቃቃ" የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ፡ አንቋቋ። 3. አስቆየ፡ አስጠበቀ፡ አንገላታ። በቀጠረው ሰላት ባለመገኘቱ እንገደባለን ፀሃይ ላይ አንቃቃቸው።

ቃለቀንዳ "ቀለቀንዳ" ን ተመ.

ቃለአጤ "ቀላጤ" ን ተመ.

ቃሊም ስ የምንዝ ወይም የጅረት ጻር፡ ደገፍ፡ ከከንፈሩ እስከ ውሃው ያለው ቦታ፡ ደንጋጋ።

ቃሊም² (ቃሊብ) ስ በትንባሆ መጫ (በጋያ) አኖት ላይ ያለው የትንባሆና የእሳት ማስቀመጫ።

ቃል (ብ.ቁ.ቃላት) ስ 1. አንድን ፅንሰ ሃሳብ ለመወከል በድምፅ የተነገረ ወይም በዕህፍ የሰፈረ የድምፅ ምልክቶች ቅንብር፡ አነስተኛው የአረፍተ ነገር ከፍልፋይ። 2. ስለአንድ ነገር የተባለ፡ የተነገረ፡ የተፃፈ ሃሳብ። አስተያየት፡ መልእክት፡... ቃሉ የአሱ ነው። (በነጠ.ቁ.ባቻ) ትእዛዝ፡ መመሪያ። ልጅ ከላባቱ ቃል አይወጣም የገንዝ ቃል አይሻረም። 4. ድምፅ። ቃሉ

ተዘግቷል። 5. እግዚአብሔር ወልድ፡ እየሰለ ክርስቶስ። በሚመራ ቃል አገረ፡ ቃል በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፡ ቃልም እግዚአብሔር ነበረ።

ቃሉ ተዛነፈ እፈፅግለሁ፡ አደርጋለሁ፡... ያለውን ሳይፈፅም ቀረ።

ቃሉን አከበረ /ጠበቀ 1. እፈፅግለሁ፡ አደርጋለሁ ያለውን ፈፀመ፡ አደረገ፡ ቢቃሉ ፀና። 2. ትእዛዙን፡ መመሪያውን ፈፀመ።

ቃሉን እንደለ አደርጋለሁ ብሎ የጥውን ቃል አፈረሰ፡ ሳይፈፅም ቀረ።

ቃሉን አጠፈ የተናገረውን ሳይፈፅም ቀረ፡ ካደ።

ቃል ለምድር ለሰማይ በተናገረት እፀናለሁ ለማለት የሚነገር መሃላ።

ቃል ለቃል ፊት ለፊት፡ በገዛር በመገናኘት። በምቹ ተገናኝተው ቃል ለቃል ተንጋግረዋል።

ቃል ሰጠ 1. ለተጠየቀው ጥያቄ ማለት። መሰከረ (በፍርድ ቤት፡ በሚሆን፡...)። 2. ቃል ገባ፡ አረጋገጠ፡ እንደሚያደርግ ተከፈ ሰጠ።

ቃል ተቀበለ ከሳሽ ወይም ተዘገየ ወይም ምስክር የሰጠውን ቃል፡ ቃል ተቀብሮ ማለት።

ቃል ተቀብሎ ስ ከሳሽ ወይም ተዘገየ ወይም ምስክር የሰጠውን ቃል መዝጋቢ፡ ፀሃፈ ።

ቃል አቀባይ ስ ዜና አስተላለፈ።

ቃል አሰረ ተፈጣጠመ። ቀለበት አደረገ፡ ቃልኪዳን ገባ (ለጋብቻ)።

ቃል ማሰሪያ ስ ለመጋባት ውል የሚፈፀምበት፡ ቃልኪዳን የሚገባበት፡ ቀለበት የሚደረግበት ስነስርዓት፡ ፍጥምጥም።

ቃል አጠረው/አነሰው ሁኔታው ከባድ፡ ጉልህ፡ አስደናቂ፡ አስደሳች፡ ...ከመሆኑ የተነሳ ተመጣጣኝ የሆነ መግለጫ ወይም ቋንቋ አነሰው።

ቃል ገባ አንድ ነገር ለማከናወን ወይም ለመፈፀም ተስማማ፡ ውል ገባ፡ ተሰፋ ሰጠ።

ቃልም ይደረሰኝ ከቃልም አልወጣም፡ ግዝት ይሁንብኝ ለማለት በቂስ ፊት የሚነገር የመሃላ ቃል።

ቃለ መሃላ ስ 1. አንድ ሰው ሲምል የሚናገረው የመሃላ ቃል። 2. አንድን ሐላማ ከግብ ለማድረስ ወይም አንድን ተግባር በትንትና በታማኝነት ለማከናወን ከልብ እንደሚጥፋ ለማረጋገጥ ለዚሁ ተብሎ በተዘጋጀ ስነስርዓት ላይ የሚገባ ቃል ኪዳን።

ቃለ መሃላ ፊደል 1. አንድን ነገር እፈፅግለሁ፡ አደርጋለሁ በማለት ቃል ገባ። 2. ቃል ኪዳን ገባ።

ቃለ መጠይቅ ስ 1. ስለ አንድ ጉዳይ መረጃ፣ አስተያየት፣ ትምህርት ለማግኘት በሁለት ወገኖች (ጠያቂና ተጠያቂ) መካከል የሚደረግ ጥያቄና መልስ። 2. አንድን ሰራተኛ ለመቀጠር የሚደረግ የቃል ፈተና።

ቃለ ምልልስ ስ 1. ከልዩ ልዩ ጉዳዮች አስተያየት ወይም ትምህርት ለማግኘት በሁለት ወገኖች (ጠያቂና ተጠያቂ) መካከል የሚደረግ ጥያቄና መልስ ያለበት ውይይት። 2. (ፍሊ.) ክርክር። 3. (ሰነ ፅ.) በገፅ ባህርያት መካከል የሚደረግ የንግግር ልውውጥ።

ቃለ ቡራኬ ስ የማሳረጊያ ፀሎት።

ቃለ አጋጥ ስ መገረምን፣ ማጋነንን፣ ማዳከምን...የሚያመለክት ቃል። አይት! /ወይ ጉድ!

የቃለአጋጥ ምልክት ስ የማጋነን ምልክት ስም፣ ምልክትም "!" ነው።

ቃለ እግዚአብሄር ስ የእግዚአብሄር ቃል፣ መንፈሳዊ ትምህርት።

ቃለ ጉባኤ ስ የአንድን ሰብሰባ ውይይትና ውሳኔ የያዘ ፅሁፍ (ብዙውን ጊዜ የሰብሰባውን ቦታ፣ ጊዜና አጀንዳ፣ የላባሳት ስም ዝርዝር ይወያራል)።

ቃለጉባኤ ያዘ/ተቀበለ ግ በሰብሰባ ላይ የሚሰነዘሩትን ፍሬ ነገሮች መዘገብ፣ ገፈ።

ቃል በቃል 1. በጥሬው እንዳለ፣ ለአንድ ቃል አንድ ትርጉም በመስጠት። 2. የተነገረው ወይም የተገፈው እንዳለ፣ በሙሉ። የተነገረውን ሁሉ ቃል በቃል ይዞታል።

ቃል አባይ ት ዋሾ፣ ቀጣፊ፣ ቃሉን የሚያጥፍ።

ቃልኪዳን ስ አንድን ነገር ለማድረግ የተገባ ቃል፣ የተሰጠ ተሰፋ።

ቃልኪዳን አሰረ አው፣ ለጋብቻ ውለታ ፈፀመ።

ቃልኪዳን ገባ አንድ ነገር ለመፈፀም ተስፋ ሰጠ፣ ውል ገባ።

የቃል ኪዳን ቀለበት ስ የጋብቻ ቀለበት።

የቃላት ልውውጥ የሃይለቃል ምልልስ።

የቃላት አሰካክ የቃላት ትንብር፣ አገባብ።

የቃል ትምህርት ስ (ቢ.ክህ.) በቃል የሚጠና (የሚግሩት) የገባብ፣ የዜማ ትምህርት።

ቃልቻ ስ አውቃለሁ፣ አድናለሁ ባይ፣ ጠንቋይ፣ ባለዛር።

ቃመ ግ 1. በርካት አድርጎ ወደ አቶ አስገባ፣ በላ (ጥራጥሬን፣ ጽቂትን፣...)። 2. ለበላ፣ ተሸፈነ (በጽቂት፣ በአመድ፣...)። 3. በላ፣ አገኘ (ሜትን)።

ቃሚ ት አዘውትሮ ሜት የሚበለ፣ የሜት ሱላኛ።

ቃሚያ ስ በአንድ ጊዜ ሊቃም የሚችል መጠኑ አንድ ጉንጭ የሚሆን እንደ ቆሎ ያለ ምግብ።

ቅሞ (ቃሞ) ስ ብዙውን ጊዜ ጥርስ ለሌላቸው ሰዎች የሚዘጋጅና እየተቃመ የሚበላ በቆሎ መልክ ተሰናድቶ የተፈጠረ ገብስ።

አቃመ ግ በብዛት ሰጠ። ገቦ አቃመው።

*ቃረ

ቃር ስ በወጓራ መታወክ ወይም በምግብ አለመስማማት የተነሳ በደረት አካባቢ የሚሰማ የማቃጠል ስሜት።

ቃር አያውቅሽ ታሞ የማያውቅ፣ ጤናማ ሆኖ የሚኖር(ሰው)።

አቃረ ግ የቃር ስሜት ተሰማ።

ቃረመ ግ 1. ሰብል ከታወደ ወይም ከተነቀለ በኋላ የወዳደቀውን ወይም የረገፈውን ዛፋ ወይም ፍሬ ከማሳው ላይ ለቀመ፣ ሰበሰበ። 2. ከዚህም ከዚያም ትንሽ ትንሽ ሰበሰበ፣ አጠራቀመ። ከዚያም የቃረመውን ገንዘብ ልብስ ገዛበት። 3. (ዘይ.) አንድ በአንድ፣ ተራ በተራ ሁሉንም ገደለ። ጠላቶቹን ቃረማቸው።

ቃራሚ ት ቃርሚያ የሚሰበሰብ፣ የሚለቅም (ሰው)።

ቃርሚያ (ቀርም፣ ቅራሚ) ስ ሰብል ከታወደ ወይም ከተነቀለ በኋላ በማሳው ላይ የቀረው የወዳደቀ የሰብሉ ዛፋ ወይም ፍሬ፣ ተለቅሞ በአንድነት የተከማቸውም ዛፋ ወይም ፍሬ ቃርሚያ ይባላል።

ቃርሞሽ ዝ.ክ.

ቃሪያ ስ 1. ያልቀላ፣ ያልበለ፣ የበርበሬ እሾት ዛፋ፣ ቃሪያ በርበሬም ይባላል። 2. እንጭጥ፣ ገና ያልበለ፣ ያልደረሰ (ፍራፍሬ)። 3. (ዘይ.) በአስተሳሰቡ ያልበለ፣ (ሰው)።

ቃሪያ በርበሬ ስ የቃሪያን አንደኛ ፍቺ ተመ.

ቃሪያ ጥፊ ስ በውስጥ እጅ ጀርባ ወይም በአይበለባ የሚደረግ ጥፊ ወይም ምት፣ በተወማሪ "ጥፊ"ን ተመ.

ቃራሚ "ቃረመ" ስር ተመ.

ቃሬ ስ ከነገና ከነገ ያለውን ፀጉር ተላጭቶ በመሃል ራስ ከገንባር እስከ ማጅራት የሚወርድ ቀንሮ(ለእሱን ፀጉር አሰራሪ ስር ተመ.)።

ቃሬዛ ስ 1. ቀስለኛን፣ ራሳን ወይም ለመሄድ የማይችል ሀመምተኛን ተሽከባ ለማንጓዝ የሚያገለግል፣ እግር በሌለው አጋሬ ትርፅ የሚዘጋጅ መሽከሚያ፣ ወሰክ፣ ወሳጎላ። 2. በሙታን ስም የሚዘጋጅና ፀሎተ ፍትሃት ለሚያደርጉ ካህናት የሚቀርብ ምግብና መጠጥ።

ድግስ፡ 3. ከእንጨት ወይም ከሸንቦቆ የሚሰራ የድግስ መብሊያ ገበታ፡፡ በተጨማሪ አቆልዳይና አውራጅን ተመ.

ቃሪዛ 1ኛ ፍጅ

ቃር “* ቃረ” ስር ተመ.

ቃርሚያ “ቃረመ” ስር ተመ.

ቃርሞሽ ዝ.ከ.

*ቃሰተ

አቃሰተ ግ ከድካም፡ ከስቃይ፡... የተነሳ ሲተነፍስ የመጨነቅ አተነፋፊስ ወይም ድምፅ አሰማ፡ አቃተተ፡፡

ቃቃ ግ ጎመጀ፡ ሰየ፡ ፈለገ፡፡

አቃቃ ግ አጎመጀ፡፡

*ቃቃረ

ተቃቃረ ግ ተቀያየመ፡ ተሸካከረ፡፡

አቃቃረ ግ አቀያየመ፡ አሸካከረ፡፡

ቃቃታ “ቃ” ስር ተመ.

ቃቂዳ ስ ግትቻ፡ እላቂ (የሰፊድ፡ የእንቅብ፡...)፡፡

ቃበዛ ግ አንድ ነገር ለማየት፡ ለመስማት፡... ወዲያና ወዲህ ሆኖ ወዲህ ሄደ፡ ተራወጠ፡ ባከነ፡፡

ቀበዝባዛ (ቅብዝብዝ) ት አንድ ነገር ለማየት፡ ለመስማት፡... ወዲያና ወዲህ የሚረጅጉ፡ የሚባከን፡፡

ቅብዝብዝ አለ ግ በጣም ተቅብዝበዘ፡፡

ተቅበዝበዝ ግ ባከነ፡ ባዘነ፡ ናወዘ፡ ወዲያ ወዲህ ተረጅጠ፡፡

አቅበዝበዝ ግ አባከነ፡ አባዘነ፡ አናወዘ፡ ወዲያና ወዲህ አረጅጠ፡፡

ቃባ “ቀባ” ን ተመ.

ቃብድ “ቀብድ” ን ተመ.

ቃተተ ግ 1. የጭንቅ ትንፋሽ ተነፈሰ፡ አቃሰተ፡፡
2. ተንከራተተ፡ ለፋ፡ ደከመ፡ ዞረ፡፡

ቃታ ስ በሩሜ፡ በሀመም፡...ምክንያት የሚፈጠር የሲቃ አተነፋፊስ፡፡

አቃተተ ግ 1. ቃተተ፡ አቃሰተ፡፡ 2. አለፋ፡ አደከመ፡ እንከራተተ፡፡

ቃተኛ ስ ቅቤና ድልህ (አዋዜ) አንድ ላይ ተለውሶ የተቀባ ትኩስ እንጀራ፡፡

ቃታ ስ የጠመንጃ፡ የሽጉጥ፡...ጥይት ማሰነሻ፡ መተካከል፡ ሽጉጥ ስር ተመ.፡፡

ቃታ ሳበ ጥይት ተኩስ፡፡

ቃታ² “ቃተተ” ስር ተመ.

ቃና ስ 1. የምግብ፡ የመጠጥ ጣእም፡፡ 2. የድምፅ ወይም የሙዚቃ ለዛ፡ ወዘና፡ ጣእም፡፡

ቃና ዘገለላ ስ 1. አየሱስ ክርስቶስ በሰርግ ቤት ተገኝቶ ውሃውን ወደ ወይን ጠጅ በመለወጥ የመጀመሪያውን ተአምር ያደረገበት የበታ ስም፡፡ 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) በቃና ዘገለላ የተፈፀመውን ተአምር ለማስታወስ በየአመቱ ጥር 12 ቀን የሚከበር በአል፡፡

ቃንዛ ስ የደም ስርን የመጠጠጠ፡ የመንዘር ሀመም፡፡

ቃኘ ግ ወዲያና ወዲህ እየ፡ ተመለከተ፡ ማተረ፡ ገበኛ፡ ስለለ፡፡

ቅኘት ስ የተወሰነ አካባቢን የማየት፡ የመሰለል ድርጊት፡፡

ተቃኘ ግ ተጎበኘ፡ ተዳሰሰ፡፡

ቃኘ² ግ 1. እንደ ክራር፡ በገና፡... ያለ የሙዚቃ መሳሪያ ጅማቶች (ክርች) እያንዳንዳቸው ልዩ የሙዚቃዊ የድምፅ ቃና እንዲኖራቸው፡ ጅማቶቹን በመወጠርና በማላላት ቅንብራቸውን አስተካከለ፡፡ 2. በዚህ አለ፡ አሰማ፡፡

ቅኘት ስ 1. የሙዚቃ መሳሪያ ክርችን በማጥበቅ ወይም በማላላት የሚፈለገውን የድምፅ ቃና እንዲያወጡ የማስተካከል ድርጊት፡፡ 2. የሙዚቃ መሳሪያ ክርች የተቃኘበት የተወሰነ የሙዚቃዊ የድምፅ ስልት (ለምሳሌ አምባሰል፡ ባቲ፡...)፡፡

ተቃኘ ግ ተነቃቃ፡ ተመራ፡፡ ለእምሮው በመንፈስ ቅዱስ የተቃኘ ደራሲ፡፡

ቃዛ ስ ስጋ ለመምተር የሚያገለግል የሸንቦቆ ስነጥቂ፡፡

ቃዝ ግ 1. የተዘበራረቀና የማይጨበጥ ህልም አየ፡፡ 2. በእንቅልፍ ላይ እያለ ሙሀ፡ አላዘነ ወይም አንጻች ነገር ተናገረ፡፡ 3. (ዘይ.) ያልተስተካከለ ወይም የተዘበራረቀ ነገር ተናገረ፡ አወራ፡፡

ቅዝት ስ 1. የተዘበራረቀና በትክክል ለማስታወስ የማይቻል ህልም፡፡ 2. በእንቅልፍ ላይ እያለ የማላዘነ፡ ጨህት የማሰማት ወይም አንጻች ነገር የመናገር ድርጊት፡፡ 3. (ዘይ.) የተዘበራረቀ፡ የማይጨበጥ ወይም ሊታመን የማይችል ወሬ፡፡

ቅዝታም ት (ለድብ) ዘባራቂ፡ ትክክለኛ ያልሆነ ነገር የሚናገር፡፡

አቃዝ ግ 1. የተዘበራረቀና የማይጨበጥ ህልም አላየ፡፡ 2. በእንቅልፍ ላይ እስሮሙ፡ አስጨነቀ፡ አስለፈለፈ፡፡

ቃዲ ስ 1. በእስልምና ሃይማኖት የሃይማኖት ተከታዮች መንፈሳዊ ጻኞች፡፡ 2. የሸረላ ፍርድ ቤት

ጻፍ ወይም አቃቤ ህግ።

ቃዳ ስ ገዝም፥ እመም (የተወሰነ የእርሻ መሬት ስፋት፥ ልክ)።

*ቃጠለ

ቃጠሎ ስ 1. በእሳት የመያያዝና የመንደድ አደጋ። ቃጠሎው በሀይወትና በንብረት ላይ ጉዳት አደረሰ። 2. (ዘይ.) ለፍላፊ፥ ምላሰኛ። ሴትየቃጠሎ ናት።

ቅጥል አለ ግ 1. በጣም ተቃጠለ፥ አረረ፥ ከሰለ። 2. በጣም ተበሳጨ፥ ተማረረ፥ ተናደደ፥ ተቆጨ።

ቅጥል አደረገ ግ 1. አቃጠለ፥ አሳረረ፥ አከሰለ። 2. አበሳጨ፥ አስቆጨ፥ አናደደ።

ተቃጠለ ግ 1. በእሳት ነደደ፥ ጋዩ፥ ወደመ፥ አረረ፥ ከሰለ። 2. በፀሃይ ብዛት ወይም በውሃ እጦት፥... የተነሳ ደረቀ፥ አረረ (ተክል)። 3. (ዘይ.) በጣም ተናደደ፥ በገነ። 4. የጊዜ ገደቡ ከማለፉ የተነሳ ከአገልግሎት ውጪ ሆነ። በተወሰነው ቀን ባለመደዱ ለእስቴዲየም መገቢያ የገዛው ቴኪት ተቃጠለ። 5. ተሰቃዩ፥ ተንገበገበ (በውሃ ጥም፥ በፍቅር፥...)። 6. በውስጡ ያለው ብርሃን ሰጪ ሽቦ በመርገፉ አምፖሎ ብርሃን መስጠቱን ወይም መብራቱን አቆመ። 7. ተፈጀ፥ ተለበለበ (በእሳት፥ በግለት፥ በበርበሬ፥...)። 8. አሳግባብ ባከነ፥ ጠፋ፥ አለቀ (ጊዜ፥ ገንዘብ፥...)። 9. (ዘይ.) በጨህት፥ በጫጫታ፥... ብዛት ታወከ፥ ተረበሸ። ሰፊ፥ በጫጫታ ተቃጠለ።

ተቀጣጠለ ግ ተያያዘ፥ ተለኮሰ፥ ጀመረ (እሳት፥ ነገር፥...)።

አቃጠለ ግ 1. አነደደ፥ አጋዩ፥ አከሰለ፥ አሳረረ (በእሳት)። 2. ፈጀ፥ ተኮሰ፥ ለበለበ (እሳት፥ በርበሬ፥...)። 3. የፀሃይ ብዛት ወይም የውሃ እጦት አደረቀ፥ አሳረረ (ለምሳሌ ተክልን)። 4. (ዘይ.) አናደደ፥ አበገነ። 5. አንገበገበ (ውሃ ጥም፥ ፍቅር፥...)። 6. አሳግባብ አባከነ፥ አጠፋ፥ ጨረሰ (ጊዜን፥ ገንዘብን፥...)። 7. በነገር፥ በጨህት፥... አወከ፥ ረበሸ።

አቀጣጠለ ግ ለኮሰ፥ አያያዘ (እሳትን፥ ነገርን፥...)።

ቃጣ ግ 1. ፈለገ፥ ከጀለ፥ ጻፈ (አንድ ነገር ለማድረግ)። 2. አንድ ነገር ለማድረግ እጁን አነሳ፥ ሰነዘረ።

ተቃጣ ግ 1. ታለመ፥ ታቀደ። 2. ተሞከረ።

ቃጤ ስ 1. ከቁና አነሰ ያለ የእህል መስፈሪያ፥ መለኪያ። 2. ለቀሎ ወይም ለመጠነኛ ምግብ ማቅረቢያ የሚያገለግል አነስተኛ የሰፈት እቃ(በእሉን የሰፈት እቃ ስር ተመ.)።

*ቃጨለ(ቀጨለ)

ቃጭል ስ መሃሉ ላይ ከተንጠጠለ ትንሽ ብረት ጋር ሲጋጭ የሚጮህ ድምፅ እንዲሰጥ ተደርጎ በሞንጫ ቅርፅ የተበጀ፥ እጆታ ወይም ማንጠልጠያ ጆሮ ያለው አነስተኛ የብረት ወይም የነሃስ መረዋ (በእሉን የመዘቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ቃጭል

ቅጭል አለ ግ አነስተኛ የሆኑ ብረታ ብረቶች ሲጋጩ የሚሰጡትን አይነት ድምፅ ሰጠ።

ቅጭል አደረገ ግ የቃጭል አይነት ድምፅ አሰማ፤ አቃጨለ።

ቅጭልጭል ስ እንደ ጥቃቅን ብረታብረቶች፥ ስበርባሪ ጠርሙሶች፥... ያሉ ነገሮች እርስ በርስ ሲጋጩ የሚሰጡትን አይነት ድምፅ የሚሰጥ ቆሳቆስ።

ተቃጨለ ግ ተመታ፥ ተደወለ፥ ድምፅ እንዲሰጥ ተደረገ (ደወለ፥ ቃጭሉ፥...)።

ተቅጨለጨለ ግ 1. ተቃጨለ። 2. እርስ በርስ ከመገጫወት የተነሳ ቃጭል የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ።

አቃጨለ ግ 1. የቃጭሉን እጆታ ወይም ጆሮ ይዞ በመወዝወዝ እንዲጮህ ወይም ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ። 2. የቃጭል አይነት ድምፅ ሰጠ፥ አሰማ።

አቅጨለጨለ ግ እንደቃጭል አጮህ፥ የቃጭል አይነት ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ቃጫ ስ ለገመድና ለልዩ ልዩ አገልግሎት የሚውል ጭረት (ቀጫጭን ክር፥ ፀጉር) የሚወጣው የተክል አይነት፥ ከላይ ከተጠቀሰው ተክል የሚገኘው ጭረትም ቃጫ ይባላል።

ቃጭል “ቃጨለ” ስር ተመ.

ቃጭማ ስ ቅጠሉ ሰፋፊ፥ ግንዱ ውስጠ ክፍት፥ ፍሬው ዘይት አዘል የሆነ የእፀዋት አይነት ። ጉሎ እየተባለም ይጠራል።

ቃጨለ ስ የጠላትን እንቅስቃሴ ለመሰለፍ ለመጠቀም የተመደበ የጥበቃ ጓድ ወይም ወታደር።

ቄ ዮ”ቀ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ቄለ ግ ሞኝ ሆነ።

ቂል ት ሞኝ፥ ጅል።

ቂሳቂል ት ሞኝ ሞኝ፥ ጅላጅል፥ በተላሎ

ሊታለል የሚችል።

አቋለ ፡ 1. አሞኘ፡ አታለል። 2. ሞኝ አደረገ፡ አጀለ።

ቂራ ስ የእርድ ከብቶች፡ በጎች፡... እየተወሰዱ የሚታረሱበት ቦታ፡ እርድ የሚያከናውን ድርጅት።

ቂስ “ቀሰሰ” ስር ተመ.

ቂብ ት ገና መውለድ ያልጀመረችና ለመውለድ የሚያበቃ የእድሜ ደረጃ ላይ የደረሰች (እንስት ዶሮ፡ በግ፡ ፍየል፡...)።

የቂብ ልጅ ስ 1. ከቂብ በግ ወይም ፍየል፡... የተወለደ ግልገል ወይም ልጅ። 2. (ዘይ፡ ስድብ) ባለጌ፡ ያልተቀጣ፡ ስነስርአት የሌለው ልጅ።

የቂብ [ዶሮ] እንቁላል ስ ቂብ ዶሮ የጣለችው ወይም የወለደችው እንቁላል።

ቂንጥ ስ 1. የአነጋገር፡ የአለባበስ፡ የአሰራር፡... ለየት ያለ ሁኔታ። 2. አቃቂር።

ቂንጥ አወጣ 1. የተለየ ሁኔታ አበጀ፡ ፈጠረ፡ አሳየ (በአነጋገር፡ በአለባበስ፡...) 2. አቃቂር አወጣ፡ ነቀፈ።

ቂንጦኛ ት ዘናዎ፡ በአለባበስ ወይም በሌላ ክሌሳው ለየት የሚልበት ነገር ያለው።

ቂንጦ ት ሽቅርቅር።

ቂንጦ¹ (ቀንጦ) ስ ትንንሽ ቀላፋ እሾህ ያለው የዛፍ አይነት።

ቂንጦ² “ቂንጥ” ስር ተመ.

ቂደር ስ (እ.አ.ተቤ.) ቀሳውስት ንስሃ ለሚቀበለው ምእመን የሚያደርጉለት ፀሎትና የንስሃ ጥምቀት፡ የሚፀልዩበት መፅሃፍም [መፅሃፈ] ቂደር ይባላል።

ቂደር ተጠመቀ የንስሃ ጥምቀት ተጠመቀ።

ቂጠማ (ቀጤማ) ስ በወንዝ፡ በምንጭ ጳርና ጳር ወይም ውሃነት ባለው ቦታ ላይ መለል ብሎ የሚበቅል፡ ክብ ቅርፅ ያለውና ወፍራም የሆነ የሳር አይነት።

ቂጠ ስ ቃሪያ።

ቅ የ “ቀ” ፊደል ላድስ ዘር።

ቅለት “ቀለለ” ስር ተመ.

ቅሉ እንኳን። ለባላይ ቢያመለክትም ትሉ ሊባላት አላቻለም።

ቅላት “ቀላ” ስር ተመ.

ቅላጥቤ (ቀላጥቤ) ት (ስድብ) ከለፍላፋ፡

በነገር ሁሉ አለሁ አለሁ የሚል።

ቅሌ “ቀላ” ስር ተመ.

ቅሌታም “ቀለለ” ስር ተመ.

ቅሌት ዝ.ክ.

ቅል ስ 1. በውስጡ ትናንሽ የፍሬ ዘሮችን የያዘ፡ ክብና ውስጠ ክፍት የሆነ ትልቅ ፍሬ የሚጥል ወይም የሚያፈራ፡ መሬት ላይ ተንሰራፍቶ ወይም በአጥርና በዛፍ ላይ እየተንጠለጠለ የሚያደግ ሃረግማ የተክል አይነት፡ ፍሬውም ቅል ይባላል። 2. ከዚሁ ፍሬ ለውሃ መቅጃና መያዣ ወይም ለጥራጥሬ፡ ለሽሮ፡ ለድልህ፡ ለቅቤ፡... ማኖሪያ የሚዘጋጅ እቃ፡ ትምሳር፡ ዋምራ።

ቅሌን ጨርቁን አለ ሰብብ። ምክንያት አበዛ።

ለየቅል (እየቅል) ተው.ግ. ለየብቻ፡ ለየራስ፡ ለየግል። ጽዕና ቅል አበቃቀሉ ለየቅል።

ቅል ራስ (ስድብ) የማያመዛዝን፡ እእምሮው ባዶ የሆነ፡ እውቀት የሌለው።

ቅል አንገት ስ መቀንጠሪያ።

ቅልልሞሽ “ቀለበ” ስር “ቅልልሞሽ” ን ተመ.

ቅልልሞሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልሞሽ “ቀለበ” ስር “ቅልሞሽ” ን ተመ.

ቅልስልስ “ቀለስልስ” ስር ተመ.

ቅልሽልሽታ “ቀለሽሽታ” ስር ተመ.

ቅልቅል “ቀላቀለ” ስር ተመ.

ቅልበሳ “ቀለበበ” ስር ተመ.

ቅልብ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልብልብ “ቀለበለበ” ስር ተመ.

ቅልብሳት “ቀለበሰ” ስር ተመ.

ቅልብሽ

ቅልብሽ አለው አቅለሽሸው፡ አጥወለወለው፡ ክልብሽ አለው።

ቅልብጭ ያለ “ቀለበጩ” ስር ተመ.

ቅልሶሽ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቅልውጥ “ቀላወጠ” ስር ተመ.

ቅልጣን “ቀለጠ” ስር ተመ.

ቅልጥልጥ ዝ.ክ.

ቅልጥማም “ቀለጠመ” ስር ተመ.

ቅልጥም ዝ.ክ.

ቅልጥጥ “ቀለጠጠ” ስር ተመ.

ቅልጥፍና “ቀለጠፈ” ስር ተመ.

ቅመማ “ቀመመ” ስር ተመ.

ቅመማ ቅመም ዝ.ክ.

ቅመም ዝ.ክ.

ቅሚያ “ቀማ” ስር ተመ.

ቅማላም “ቀመለ” ስር ተመ.

ቅማል ዝ.ክ.

ቅማት

ቅማት “ቅማያት” ን ተመ.

ቅማንጅር (ቅማንኸር) ስ በቅንድብ፡ በሽፋል፡... ላይ የሚወጣ እንደ መኸገር የሚጣበቅ ትንንሽ ተባይ፤ ቅጫም፡፡

ቅማንጅራም ት (ስድብ) ቅማንጅር የያዘው፡ ያለበት፡፡

ቅማያት (ቅማት) ስ የቅድም አያት አባት ወይም እናት፤ ለስተኛ አያት፡፡

ቅማጫም “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ቅማጭ “*ቀመጠ” ስር “ቅጫም” ን ተመ.

ቅማጭ “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ቅም

ቅምአላለውም አልበቃውም፡አልጠቀመውም፡፡

ቅም ቅም አለው ጣመው፡ ጨምር ጨምር አሰኘው፡፡

ቅምሆ ስ እስከጆሮ የሚሰማ የጉሮሮ ህመም፤ ለቅዳ፤ ተንሲል፡፡

ቅምምጠሽ “ቀመጠ” ስር “ቅምጠሽ” ን ተመ.

ቅምሻ “ቀመሰ” ስር ተመ.

ቅምቅማት “ቀመቀመ”¹ ስር ተመ.

ቅምቡርስ “ቅንቡርስ” ን ተመ.

ቅምብቻ “ቅንብቻ” ን ተመ.

ቅምቦ “ቅንቦ” ን ተመ.

ቅምድምድ “*ቀመደመደ” ስር

“ቀመድማዳ” ን ተመ.

ቅምጥ “አይን” ስር “አይናር” ን ተመ.

ቅምጥ “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ቅምጥል “*ቀማጠል” ስር ተመ.

ቅምጠሽ “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ቅምጫና የ “ቅል” ን ሁለተኛ ፍቺ ተመ.

ቅሞ (ቃሞ) ስ ፍሬው የሚበላ የእወዋት አይነት፤ ፍሬውም ቅሞ ተብሎ ይጠራል፡፡

ቅረላ ስ ለመጫኛ፡ ለጠፍር፡...የሚያለግል የተለፋ የበሬ ቆዳ፡፡

ቅረት “ቀረ” ስር ተመ.

ቅረሚ “ቃረመ” ስር ተመ.

ቅረሞ ዝ.ከ.

ቅረራ “ቀረረ” ስር ተመ.

ቅረቅንቦ ስ ኩላንኩስ፤ ኩተት፡፡

ቅረተኛ “ቀረ” ስር ተመ.

ቅረት ዝ.ከ.

ቅረና ስ 1. የቀርቃባ ጠፍር፡፡ 2. ለምራን፡

ለቀርቃባ ወይም ለመጫኛ የሚሆን ጠፍር ሊወጣው የሚችል የተለፋና ገና በጠፍር መልክ ያልተሸነሸ የበሬ ቆዳ፡፡

ቅራኔ “*ቀረን” ስር ተመ.

ቅራፊ “*ቀረፈ” ስር ተመ.

ቅራ ስ በሽርመጥና የምትተዳደር ሴት፡፡

ቅራ² ስ “የእድር” ን አንደኛ ፍቺ ተመ.

ቅራታ “ቀረ” ስር ተመ.

ቅር

ቅራታ (ቅርታ) ስ 1. ያለመስማማት፤ ያለመደሰት ስሜት፡፡

ቅራታ ተሰማው ቅር ተሰኘ፡፡

ቅር ተሰኘ 1. ያለመርካት፤ ያለመደሰት ስሜት ተሰማው፡፡ 2. ተቀየመ፡፡ 3. አዘነ፤ ተከፈ፡፡

ቅር አለው 1. ሳይረካ፤ የልቡ ሳይደርስ፤ ደስ ሳይለው ቀረ፤ ቅራታ ተሰማው፡፡ 2. የተሟላ ለመሆን ትንሽ ተጨማሪ አስፈለገው፡፡ ስፍራ ቅር አለው፡፡

ቅር ቅር አለው ከመለያየት፤ ከመራራቅ ወይም የለመደውን ከማጣት ወይም ከአንዳች ነገር መንደል የተነሳ ቅራታ አደረበት፤ የመናፈቅ ስሜት ተሰማው፤ አንድ ነገር ትገባ አለው፡፡

ቅር አሰኘ 1. አሳዘነ፤ አስቀየመ፡፡ 2. ቅራታ አስከተለ፡፡

ቅርምት “*ቀረመተ” ስር ተመ.

ቅርስ ስ 1. የተከበበ ሃብት፤ ጥሪት፡፡ 2. እንደ ሃውልት፤ ሀንፃ፤ የእደጥበብ ውጤቶች፡... የመሳሰለ የአንድን ሃገር ጥንታዊ ታሪክና ባህል የሚያንፀባርቅ፤ ከትውልድ ወደ ትውልድ የተላለፈና የሚተላለፍ ቋሚ መረጃ፡፡

ቅርሻታም “ቀረሽ” ስር ተመ.

ቅርሻት ዝ.ከ.

ቅርሾ “ቁርሾ” ን ተመ.

ቅርቃር “ቀረቀረ” ስር “መቀራቅር” ን ተመ.

ቅርቃብ “ቀረቀበ” ስር “ቀርቃባ” ን ተመ.

ቅርቅፍት ስ ለመሄጃ አመቺ ያልሆነ፤ በደንብ ያልቀና፤ ድንጋያማ፤ ወጣ ገባ መንገድ፡፡

ቅርበት “ቀረበ” ስር ተመ.

ቅርብ ዝ.ከ.

ቅርታ “ቅር” ስር “ቅራታ” ን ተመ.

ቅርናታም “ቀረና” ስር ተመ.

ቅርናት ዝ.ከ.

ቅርንጥስ ስ የተጣጣፈ አሮጌ ጨርቅ፤ ጭርንቀስ፤ ደባደቦ፡፡

ቅርንጫፍ ስ 1. በዛፍ ወይም በማንኛውም እወዋት ግንድ ዙሪያ ከታች እስከ አናት ድረስ ጋደም ጋደም እያለ የሚበቅል፣ የዛፍ ወይም የእወዋት ከንፍ። 2. የአንድ ዋና አካል ቅጥያ፣ ዘርፍ።

ቅርንጫፍ መስሪያ ቤት ስ ከዋናው መስሪያ ቤት ራቅ ብሎ ሌላ ቦታ ላይ የሚገኝና ዋናው መስሪያ ቤት የሚያከናውንውን ተመሳሳይ ስራ የሚያከናውን የዋናው መስሪያ ቤት አካል፤ ዘርፍ።

ቅርንፋድ (ቁርንፋድ) ስ ጥሩ ሽታና ጣእም ያለው የቅመም አይነት።

ቅርጫ "ቀረጠ" ስር ተመ.

ቅርጫት ስ ከሽንብቆ፣ ከቀርከሃ፣ ከሃረግ፣... የሚበጅ ለእቃ መያዣና ማንገገጥ የሚያገለግል የቤት እቃ።

ቅርጫት ኳስ ስ አምስት አምስት ተጫዋቾችን በያዙ ሁለት ቡድኖች መካከል፣ ከመሬት እስር ጫማ ያህል ከፍታ ባለው ምሰሳ ላይ በተሰቀለ የተቃራኒ ቡድን ቅርጫት ውስጥ ኳስን በእጅ እየወረወሩ ለማስገባት የሚካሄድ የውድድር ጨዋታ አይነት፤ ኳሱም ቅርጫት ኳስ ይባላል(በእሉን ኳስ ስር ተመ.) ።

ቅርፃ ቅርፅ "ቀረፀ" ስር ተመ.

ቅርፅ ዝ.ክ.

ቅርፊት "ቀረፈ" ስር ተመ.

ቅርፍርፍ ዝ.ክ.

ቅስም ስ አካላዊ ገፅታው ወዘና፣ ብርታት፣ ጥካሬ።

ቅስሙ ተሰበረ 1. ተስፋ በመቁረጥ ህሊናዊ ክብሩ፣ ጥንካሬው ወደቀ፣ ስሜቱ ተጎዳ። 2. አካላዊ ጥንካሬው፣ ወዘናው ጉዳት ላይ ወደቀ።

ቅስር "ቀሰረ" ስር ተመ.

ቅስቀሳ "ቀሰቀሰ" ስር ተመ.

ቅስቃሴ "ቀሰቀሰ" ስር ተመ.

ቅስና "ቀሰሰ" ስር ተመ.

ቅስፈት "ቀሰፈ" ስር ተመ.

ቅሽምድምድ "ቀሽመደ" ስር ተመ.

ቅሽር "ቀሸረ" ስር "ቀሸር"ን ተመ.

ቅቅል "ቀቀለ" ስር ተመ.

ቅቅታም "ቀቀተ" ስር ተመ.

ቅቅት ዝ.ክ.

ቅበላ "ቀበለ" ስር ተመ.

ቅቡጭ

ቅቡጭ አለ 7 እንስ፥ ጉድል አለ፤ በቶሎ፥ በድንገት እልቅ አለ።

ቅባት "ቀባ" ስር ተመ.

ቅቤ ዝ.ክ.

ቅብ ዝ.ክ.

ቅብቃብ "ቀበቀበ" ስር ተመ.

ቅብቅብ "ቀበቀበ" ስር ተመ.

ቅብቅቦ ስ ላይጠበብ የሚበላ፣ በጨው የታሽ የማሽላ እሽት።

ቅብብል "ቀበለ" ስር ተመ.

ቅብብሎሽ ዝ.ክ.

ቅብትት "ቀበተተ" ስር ተመ.

ቅብኢ መንግስት "ቀባ" ስር ተመ.

ቅብኢ ቅዱስ ዝ.ክ.

ቅብኢ ኑግ ዝ.ክ.

ቅብኢ ክህነት ዝ.ክ.

ቅብዝብዝ "ቃበዝ" ስር ተመ.

ቅብድድ "ቀበደደ" ስር ተመ.

ቅብጠት "ቀበጠ" ስር ተመ.

ቅብጥብጥ ዝ.ክ.

ቅትር "ቀተረ" ስር ተመ.

ቅትርት "ቀተረ" ስር ተመ.

ቅናሽ "ቀነሰ" ስር ተመ.

ቅናተኛ "ቀና" ስር ተመ.

ቅናት ዝ.ክ.

ቅናት² "ቀና" ስር ተመ.

ቅናት³ "ቀነተ" ስር ተመ.

ቅኔ "ቀኘ" ስር ተመ.

ቅን "ቀና" ስር ተመ.

ቅንስናሽ "ቀነሰ" ስር ተመ.

ቅንቀና "ቀነቀነ" ስር ተመ.

ቅንቅናም "ቀነቀነ" ስር ተመ.

ቅንቅን ዝ.ክ.

ቅንቡርስ (ቅምቡርስ) ስ እርጥበት ባለው ኮሊ መሬት ወይም ተቆልሎ በከረመ አዛባ ውስጥ የሚገኝ ወፈር ያለ ነጭ ትል።

ቅንብር "ቀነበረ" ስር ተመ.

ቅንብብ "ቀነበበ" ስር ተመ.

ቅንብቻ (ቅምብቻ) ስ ከስንደዶ ሰፊት ወይም ከቆዳ የሚዘጋጅ የከተት ማስቀመጫ፣ መከተቻ።

ቅንብቻ ሆድ ጉስር ያለች ትንሽ በርጭ ያለው (ሰው)።

ቅንብ(ቅምብ) ስ ትላልቅ ፍሬ ያለው፣ ቅጠሉ ሰፊ የሆነና በበረሃ የሚገኝ የእወዋት አይነት።

ትንዛፊ “ቀነዘፊ” ስር ተመ.
ትንዝረኛ “ቀነዘረ” ስር ተመ.
ትንዝር ዝ.ከ
ትንዝንዝ “*ቀነዝነዝ” ስር ተመ.
ትንዳሻም “ቀነደሽ” ስር ተመ.
ትንድል “ቀነደለ” ስር ተመ.
ትንድብ “ቀነደበ” ስር ተመ.
ትንጅት “*ቀነጀ” ስር ተመ.
ትንጡ “ቀነጣ” ስር ተመ.
ትንጣቢ “ቀነጠበ” ስር ተመ.
ትንጣት ለ 1. ነጠላ፣ ለንድ ብቻ የሆነ።
2. ትንሽ።
ትንጥ ለ በአይንና በጆሮ መካከል አካባቢ ላይ የሚገኝ አካል(በእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።
ትንጦተኛ “ቀነጣ” ስር ተመ.
ትንጦት ዝ.ከ.
ትንጫቢ “ቀነጨበ” ስር ተመ.
ትንጭ ለ ከሰንደ ወይም ከገብስ ወይም ከአጃ ከከ የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።
ትንጭር “ቀነጨረ” ስር “ቀንጫራ” ን ተመ.
ትንጭብ ለ ሲቆረጥ ወተት የሚመስል ፈሳሽ የሚወጣው በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።
ትንፋት “ቀነፈ” ስር ተመ.
ትንፍ ዝ.ከ.
ትኝ “ቀኘ” ስር ተመ.
ትኝት¹ “ቃኘ”¹ ስር ተመ.
ትኝት² “ቃኘ”² ስር ተመ.
ትዋሚ “*ቀወመ” ስር ተመ.
ትው
ትው አለ ገ የመጋጨት፣ ኳ የማለት ድምፅ ስጦ ወይም አሰማ።
ትው ትው አለ ዝ.ከ.
ትው ትው አደረገ ገ የማጋጨት፣ የማንኳነት፣ የመቀጥቀጥ ድምፅ አሰማ።
ትዘናም “ቀዘነ” ስር ተመ.
ትዘን ዝ.ከ.
ትዛዛ ለ የብርሌ፣ የብርጭቆ፣... መስታወት ወይም ስለዳው።
ትዝምዝም “*ቀዘመዘመ” ስር ተመ.
ትዝቃዜ “ቀዘቀዘ” ስር ተመ.
ትዝዝ አለው “ቀዘዘ” ስር ተመ.

ትዝታም “ቃዝ” ስር ተመ.
ትዝት ዝ.ከ.
ትያሚ “*ቀየመ” ስር ተመ.
ትያሪ (ትያራ) “ቀየረ” ስር ተመ.
ትያስ “ቀየሰ” ስር ተመ.
ትይድ “ቀየደ” ስር ተመ.
ትይጥ “ቀየጠ” ስር ተመ.
ትይም ተከተል “ቀደመ” ስር ተመ.
ትዱሳት “ቀደሰ” ስር “ትዱሰ” ን ተመ.
ትዱሳን ዝ.ከ.
ትዱስ “ቀደሰ” ስር ተመ.
ትዳሚ ለ በአርብና በአሁድ መካከል ያለው ቀን ስም፣ ከአሁድ ደምሮ ሲቆጠር የሳምንቱ ሰባተኛ ወይም መጨረሻ ቀን፣ ቀዳሚትም ይባላል።
ትዳም ሹር (ሰኡር) ለ በስቅለት ግግስት የሚውለው ትዳሚ ስም።
ትዳሲ “ቀደሰ” ስር ተመ.
ትዳጅ “ቀደደ” ስር ተመ.
ትድ ዝ.ከ.
ትድ “ቀዳ” ስር ተመ.
ትድመእያት “ቀደመ” ስር ተመ.
ትድሚያ ዝ.ከ.
ትድም ዝ.ከ.
ትድስት¹ “ቀደሰ” ስር “ትዱስ” ን ተመ.
ትድስት² ለ በአርቶዶክስ ቤተክርስቲያን በተለይ ከብ ቅርፅ ይዘው በተሰሩት ህንፃዎች ውስጥ በመቅደሱና በቅኔ ግህሌቱ መካከል ያለው ቦታ።
ትድስና “ቀደሰ” ስር ተመ.
ትጅ “ቀዳ” ስር ተመ.
ትጠል ለ 1. ከገንዱ ላይ ለምለም ሆኖ የሚበቅል፣ ብዙውን ጊዜ ቀለሙ አረንጓዴ፣ አካሉ ስለ የሆነ የእፅዋት አካል ክፍል ። 2. ነጠላ፣ አንድ ብቻ (ለወረቀት)።
ትጠላ ትጠል ለ 1. አይነቱ የተለያየ ብዙ ትጠል። 2. አንድ ጎመን፣ ሰላጣ ላሉና ለሚበሉ የተከል አይነቶች የጥቅል መጠሪያ።
ትጠል በጣሽ ለ (የጌ.እነ.) ትጠላ ትጠሉችን እየሰበሰበ በመቀመም የባህል መድሃኒት የሚያዘጋጅ (ሰው)።
ትጠል የለሽ ለዛ ቢስ፣ ንግግሩ ጣእም የሌለው።
ትጠልማ ት ቀለሙ ትጠል የሚመስል፣ አረንጓዴ።
ትጠልያ ዝ.ከ.

ቅጣተኛ “ቀጣ” ስር ተመ.

ቅጣት ዝ.ክ.

ቅጣጥይ (ቀጣጥይ) ስ በመጨረሻ የሚወጣ መንጋጋ።

ቅጥ ስ ስርአት፡ ደንብ።

ቅጡ ጠፋው 1. የሚያደርገውን አጣ፡ ተደናገረው። 2. ስርአት አጣ።

በቅጥ(በቅጡ) በደንብ፡ በስነስርአት፡ በትክክል።

አለቅጥ (ያለ ቅጥ) ከመጠን በላይ።

ቅጥ የለሽ የተበላሸ፡ ስርአት ያጣ።

ቅጥል “ቀጠለ” ስር ተመ.

ቅጥልጥል ዝ.ክ.

ቅጥረኛ “ቀጠረ” ስር ተመ.

ቅጥራን ስ 1. መጣብቅ ወይም ሙጫነት ያለው ዝፍት። 2. ፊንጅ፡ ካትራሜ።

ቅጥር¹ “ቀጠረ” ስር ተመ.

ቅጥር² “ቀጠረ” ስር ተመ.

ቅጥር ግቢ ዝ.ክ.

ቅጥቃጤ “ቀጠቀጠ” ስር ተመ.

ቅጥቃጭ “ቀጠቀጠ” ስር “እንቅጥቃጭ” ን ተመ.

ቅጥቅጥ “ቀጠቀጠ” ስር ተመ.

ቅጥባት “ቀጠበ” ስር ተመ.

ቅጥብ ዝ.ክ.

ቅጥይ(ቅጥያ) “ቀጠለ” ስር ተመ.

ቅጥጥብ “ቀጠበ” ስር ተመ.

ቅጥፈት “ቀጠፈ” ስር ተመ.

ቅጫማም “ቀጨመ” ስር ተመ.

ቅጫም ዝ.ክ.

ቅጭት “ቀጨ” ስር ተመ.

ቅፀላ “ቀፀለ” ስር ተመ.

ቅፅ ስ ጥራዝ፡ ተከታታይነት ያለውና በተለያየ ጥራዝ የተዘጋጀ መፅሃፍ።

ቅፅል ስ 1. (ሰዋ.) ከሰማንቱ የንግግር ክፍሎች የአንደኛው ስም። 2. የአንድን ነገር ጠባይ ወይም መልክ ወይም መጠን።... ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል (ለምሳሌ ደግ በው፡ ቀይ ልጅ፡፡ ጥቂት ንገንዘብ በሚለው ውስጥ “ደግ፡፡ ቀይ፡፡ ጥቂት” ቅፅል ናቸው)።

የቅፅል ስም ስ ከግብሩ ወይም ከባህርይ ወይም ከመልኩ፡... የተነሳ በዋናው መጠሪያ ስም ላይ እንደ ተጨማሪ ሆኖ የሚያገለግል ስም።

ቅፅረ ግቢ “ቀጠረ” ስር “ቅጥር ግቢ” ን

ተመ.

ቅፅር “ቀጠረ” ስር “ቅጥር” ን ተመ.

ቅፅበት ስ አፍታ፡ በጣም አጭር የሆነ የጊዜ ልክ።

ቅፅበተ አይን ስ አይን እንደ መከደን ብለ- እስኪገባጥ ድረስ ያለና እጅግ በጣም አጭር የሆነ የጊዜ ልክ።

በቅፅበት (ከመቅፅበት) ተው.ግ. እጅግ በጣም አጭር በሆነ ጊዜ ውስጥ፡ ወዲያውኑ።

ቅፈኛ “ቀፈፈ” ስር ተመ.

ቅፍለት ስ አንዱ ከሌላው ሂሳ በመሆን እንደሰንሰለት ተቀጣጥሎ የሚጓዝ የተጫነ የነጋዴ ግመል መንጋ።

ቅፍንድ “ቀፈት” ን ተመ.

ቅፍድድ (ቅፍድ) “ቀፈደደ” ስር ተመ.

ቆ የ “ቀ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ቆለለ ግ 1. ከመረ፡ አነባበረ፡ አደራረበ፡ በአንድ ላይ ሰበሰበ። 2. አበዛ፡ ጨመረ፡ ከመጠን በላይ ከፍ አደረገ (ዋጋን፡...)።

ቁልል ት ከምር።

ቁልልታ ስ ጉብታ፡ ከአካባቢው ተለይቶ እንደ ኮረብታ ከፍታ ያለው መሬት።

ቆለመመ ግ ጠመዘዘ፡ ቀለበ፡ አነበጠ።

ቆለማማ ት 1. ጎጣጣ፡ ቅልበ። 2. (ዘይ.) ጠማማ፡ ወልጋዳ (ለጠባይ)።

ተቆላመመ ግ 1. ተጠማዘዘ፡ ተጣመመ፡ ተወላገደ። 2. አልገጥም፡ አልሰማማ አለ፡ አስቸገረ፡ እምቢአለ።

አቆላመመ ግ አጠማዘዘ፡ አነበጠ፡ አጣመመ።

*ቆለመጠ

ቁልምጫ ስ የመውደድ፡ የመለማመጥ፡ የማባበል፡ የማጥካሽት፡ የማወደስ፡... እነጋገር ወይም አጠራር።

የቁልምጫ ስም ስ ዋናውን የመጠሪያ ስም ቅርፅ ለወጥ አድርጎ ለመጥራት የሚያገለግል፡ በቢተሰብ ወይም በጓደኛ አማካይነት የሚወጣ የፍቅር ስም። ለምሳሌ አበበን “አቢ”፡ ዘነበችን “ዘኑ” እንደማለት ያለ አጠራር።

ተቆላመጠ ግ በቁልምጫ ተጠራ፡ ተጥካሽ።

አቆላመጠ ግ በቁልምጫ ጠራ፡ አጥካሽ።

አቆላማጭ ት እሽቃጣጭ።

ቆለቆለ ግ ወደታች ወረደ፡ ዝቅ አለ።

ቁልቁል ተው.ግ. ወደታች፡ ዝቅ ወዳለ ቦታ።

ቁልቁለት ስ ወደ ዝቅተኛ ቦታ የሚወስድ ተጻፋትነት ያለው መንገድ፡ ቦታ።

ቆልቋላ ት ላይን መልካም፣ አይነ ከበላላ።
ተቆለቆለ ግ ቁልቁል ሄደ፣ ወደታች ወረደ።
ተሽቆለቆለ ዝ.ከ.

አቆለቆለ ግ 1. ከከፍተኛ ወደ ዝቅተኛ ቦታ ሄደ፣ አዘቀዘቀ፣ ወደታች ወረደ። 2. ቀነሰ፣ ዝቅ አለ፣ ወረደ (ዋጋ)።

አቆልቋይ ስ 1. ወደታች የሚሄድ፣ ወራጅ። 2. በአንድ ጊዜ ብዙ ሰው ሊመግብበት የሚችል ሞላላ ገበታ፣ አውራጅ፣ አቆልቋይ ገበታም ይባላል።

አሽቆለቆለ ግ 1. ወደታች ወረደ፣ ቁልቁል ሄደ። 2. ዝቅ አለ፣ ቀነሰ፣ ወረደ (ዋጋ)።

ቆለቆል ስ መርዛማ የሆነና ውተት የሚመስል ነጭ ፈሳሽ የሚወጣው፣ በቆላማ ቦታ የሚገኝ፣ ቁልቋል መሰል የእፀዋት አይነት።

ቆለኛ “ቆላ” ስር ተመ.

ቆለጥ ስ ከወንድ ብልት መባቀያ ስር ከረጢት መሰል በሆነ የአካል ክፍል ውስጥ የሚገኝ፣ ወንድ ዘርን የሚያመነጭ ጥንድነት ያለው ፍሬ የሚመስል አካል።

ቆለጣም ት (ዘይ.) ትእቢተኛ ጎረምሳ።

***ቆለጧ**

ቆለጧ ት አይነ መልካም፣ አይነ ከበላላ።

ቁልጭ አለ ግ 1. ጠራ፣ ንፁህ ሆነ። 2. ወለል ብለ፣ ግልፅ ሆኖ ታየ። 3. ይፋ ወጣ፣ ግልፅ ሆነ።

ቁልጭ ያለ ት 1. ያማረ፣ የጠራ፣ ንፁህ የሆነ። 2. ግልፅ የሆነ።

ቁልጭ አደረገ ግ 1. አጠራ፣ ንፁህ አደረገ። 2. ግልፅ አደረገ።

ቁልጭ ቁልጭ አለ ግ ከጭንቀት፣ ከጉጉት፣... የተነሳ አይኑን ወዲያና ወዲህ በማንከባለል አየ፣ ተመለከተ።

ቁልጭ ቁልጭ አደረገ ግ ከጭንቀት፣ ከጉጉት፣... የተነሳ አይኑን ወዲያና ወዲህ በማንከባለል አየ፣ ተመለከተ።

ቁልጭልጭ ት ውብ፣ መልካም፣ አይናማ።

ቁልጭልጭ አለ ግ ተዋበ፣ ፀጸ፣ አማረ።

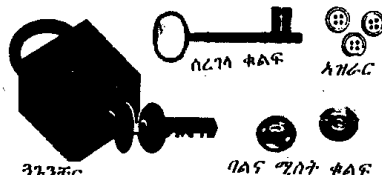
ቁልጭልጭ አደረገ ግ አስዋበ፣ አፀጸ፣ አሳመረ።

ተቆለጧለጧ ግ 1. ከጭንቀት፣ ከጉጉት፣... የተነሳ አይኑ ወዲያና ወዲህ እየተንከባለለ አየ፣ ተመለከተ። 2. ተዋበ፣ አማረ።

አቆለጧለጧ ግ 1. ከጭንቀት፣ ከጉጉት፣... የተነሳ አይኑን ወዲያና ወዲህ እያንከባለለ አየ፣ ተመለከተ። 2. አስዋበ፣ አሳመረ። 3. አጻጻ፣ አስጎመጀ።

ቆለፈ ግ 1. በርን፣ ሳጥንን፣... በቁልፍ ዘጋ፣ እንዳይከፈት አደረገ። 2. የሽሚዝን፣ የኮትን፣ የተሟሰን፣ የኪሰን፣... ክፍተት በአዝራር፣ በቻርጌላ(በዚፕ)፣... አያያዘ፣ ገጠመ፣ ዘጋ። 3. አጎበጠ፣ ቀለሰ። 4. አንቆ ያዘ፣ አልለት፣ አሳንቀሳቅሰ አለ።

ቁልፍ ስ 1. የበር፣ የሳጥን፣... መዝያ እንዳይከፈት አንቆ ወይም ጠርቅሞ የሚይዝ፣ ከብረት ብረት የሚሰራ እቃ፣ ጓጉንቸር። 2. የቁልፍ መክፈቻ እና መቆለፊያ። 3. አዝራር። 4. (ዘይ.) ዋነኛ፣ ከፍተኛ ሚና መሟላት የሚችል ወይም የሚያስችል (ሰው፣ ቦታ፣...)። ት 5. በቁልፍ የተቆለፈ፣ የተዘጋ። ቤቱ ቁልፍ በመሆኑ መግባት አልተቻለም።

ቅላፍ ት ከወደጫፋ የተቀለሰ፣ የተቆላመመ (እንጨት ወይም ብረት)።

ቁልፍ ት (ዘይ.) ዝግ፣ መናገር የማይችል።

ቆላሰፈ ግ 1. እንዴን ከሌላው ጋር አጠላለፈ፣ አወሳሰበ፣ አያያዘ። 2. ቆለፈ።

ቁልፍልፍ ት አንዱ ከሌላው ጋር የተጠላለፈ፣ የተወሳሰበ፣ የተያያዘ።

መቆለፊያ ስ 1. ቁልፍ ወይም ጓጉንቸር። 2. የ”ቁልፍ”ን 2ኛ ፍቺ ተመ. 3. እንደ አዝራር ያለና በቁልፍነት የሚያገለግል ማንኛውም ነገር።

ተቆለፈ ግ 1. ተዘጋ፣ ተገጠመ። 2. ጎበጠ፣ ታጠፈ፣ ተቀለሰ።

ተቆላሰፈ ግ 1. ተጠላለፈ፣ ተሳሰረ፣ ተወሳሰበ፣ ተያያዘ (እንዴን ከሌላው ጋር)። 2. አንድም ሳይቀር ሁሉም ተቆለፈ፣ ተዘጋ።

***ቆለፈ**

ቆለፈት ስ የወሽላ ሽፋን፣ ሽለፈት፣ ልምቡጥ።

ቆለፈታም ት (ሰድብ) ሽለፈታም፣ ወሽላ፣ ያልተገረዘ (ወንድ)።

ቆላፍ ት 1. ያልተገረዘ፣ ወሽላ። 2. የአህዛብ ወገን፣ አረማዊ።

ቆላ ግ 1. ምጣድን እሳት ላይ አድርጎ

በማስማትና በላዩ ላይ እንደ ጥራጥራ ያሉ የምግብ አይነቶችን በማስቀመጥና በማመስ አበሰለ። 2. ከሰማ ምጣድ ላይ የተደረገን ጥራጥራ ወይም ሌላን ነገር በመቆያ አመሰ። አገላበጠ። 3. አቃጠለ። ፈጀ (በሽታ፡ ፀሃይ፡ ሂሳብ፡ ችጋር፡ ጥይት፡...)። 4. አቃረ። አቃጠለ(ልብን)። 5. ወዘወዘ፡ ወንወን፡ ነቀነቀ (ውሻ፡ ድመት፡... ጅራትን)።

ቆላው (ነውር) የወሲብ ፍላጎት አትነክነዘው።
መቁሊያ (መቁያ) ስ ከሰማ ምጣድ ላይ የተነዘን ጥራጥራ፡ ቡና፡... እንዲያር እያመሰ ወይም እያገለባበጡ ለማብሰል የሚረዳ ከጫቶ ቆልመም ያለ እንጨት ወይም ብረት፡...።

ቁሌት ስ እንደ ሽንኩርት፡ በርበሬ፡ ቅመም፡ ዘይት ያሉትን ክትንሽ ውሃ ጋር አንድነት አድርጎ በማብሰል የሚዘጋጅና በርካት ብሎ ለሚሰራው ወጥ እንደ መነሻ ሆኖ የሚያገለግል የወጥ ጅምር፡ ውጥን።

ቁሌታም ት (ነውር፡ ስድብ) ከፍተኛ የወሲብ ፍላጎት ያለው።

ቆሎ ስ ከሰማ ምጣድ ላይ ተደርጎና ታምሶ የበሰለ ጥራጥራ።

የቆሎ ተማሪ ስ እየለመነ ከየመንደሩ የሚያገኘውን ቁራሽ እንጀራ፡ እንዲሁም ጥራጥራውን በቆሎ መልክ እያዘጋጀ በመመገብ እንደ ንብብ፡ ዜማ፡ ቅኔ፡... ያሉትን የትምህርት አይነቶች የሚቀፅል የቤተክህነት ተማሪ።

ተቆላ ግ (ነውር) የወሲብ ፍላጎት ተነሳበት።

ተቆላሳ ግ 1. ወጥ ለመሰራት በቀዳሚነት የሚፈለገው ቅመም (ሽንኩርት፡ ቅጣት፡ በርበሬ ወይም ማቀላሊያ) እሳት ላይ በተጣደ ድስት ውስጥ ተደርጎ እየተማሰለ ተቀቀለ። የወጡ የመጀመሪያ ደረጃ ስራ ተከናወነ። 2. (ዘይ.) ተገላላ።

አቁላሳ ግ ወጥ ለመሰራት በቀዳሚነት የሚፈለገውን ቅመማቅመም ወይም ማቀላሊያ እሳት ላይ በተጣደ ድስት ውስጥ ጨምሮ እያማሰለ ቀቀለ። አበሰለ።

ማቀላሊያ ስ እንደ አብሸና በሰብላ፡... ያሉ ቅመሞች ተጨምረውበት የተዘጋጀ የሽንኩርት ዱቄት።

ቆላ ስ አቀማመጡ በጣም ዝቀተኛና ሞቃታማ የሆነ ቦታ፡ ሃገር፡ የደጋ ተቃራኒ።

ቆላና ደጋ ረገጠ 1. ሲራመድ ሚዛኑን ስቶ እዚህና እዚያ ማዶ ረገጠ። ተግተረተረ። 2. ያልተስተካከለ ነገር በመናገር ዘባረቀ፡ ዘላበደ።

የቆላ ቁስል ስ እየሞቀሞቀ የሚያስቸግርና ቶሎ የማይድን የቁስል አይነት።

የቆላ ዝንብ ስ በጣም ቆላማ በሆነ አካባቢ የሚገኝ፡ ከብቶችን እየናደፈ የሚገድል መርዛማ

የዝንብ አይነት።

ቆለኛ ት 1. በቆላ የሚኖር። 2. ሽክላ በመሰራት ወይም ቆዳ በመፋት፡ በማልፋትና በማለሰለስ ወይም ለተለያየ አገልግሎት የሚውሉ ብረታብረቶችን በመሰራት የሚተዳደር የእጅ ባለሙያ።

ቆላማ ት ቆላነት ያለው፡ ሞቃታማ።

ቆላሰፊ "ቆለፊ" ስር ተመ.

ቆላፋ ዝ.ከ.

ቆላና "ቆለፊ" ስር ተመ.

ቆሌ ስ የአንድን ሰው ወይም አካባቢ ደህንነት ይጠብቃል ወይም ግርማ ሞገስ ይሰጣል ተብሎ የሚታሰብ እንደ ውቃቢ፡ ዛር፡ ከራማ፡ አድባር፡... ያለ የሰላድ አምልኮ መንፈስ።

ቆሌ ገፈፈ በጣም አስደነገጠ።

ቆሌው ተገፈፈ ውቃቢ ራቀው፡ ግርማ ሞገሱን አጣ፡ በጣም ደነገጠ።

ባለ ቆሌ ት ውቃቢ፡ ዛር ያለበት (ሰው)።

ቆሌቢስ ት 1. ግርማ ሞገስ የሌለው፡ ጥላ ቢስ፡ ከውክዋ። 2. ራድኤት የለሽ።

ቆልማሚት ስ በጣም ረጅም ቅልጥምና ቆልማማ የሆነ ረጅም አንገት ያለው፡ በአብዛኛው መልኩ ነጭ የሆነ፡ ብዙውን ጊዜ በሃይቆች አካባቢ በመንጋ ሆኖ የሚገኝ የአሞራ አይነት(በአለን አሞራ ስር ተመ.)።

ቆልማማ "ቆለመመ" ስር ተመ.

ቆልቋላ "ቆለቆለ" ስር ተመ.

ቆሎ "ቆላ" ስር ተመ.

ቆመ ግ 1. ከተቀመጠበት ተነሳ፡ ብድግ አለ። 2. ተገተረ። 3. ተገታ፡ ታገደ። 4. እንቅስቃሴው፡ ሂደቱ ተቋረጠ፡ መሰራቱን ተወ። ሰአቱ ቆመ። 5. አበቃ፡ አለቀ፡ ተፈፀመ። 3ግጥሩ እንደቆመ ትርጓሜ ይቀጥላል። 6. ጠበቃ፡ ወኪል፡ አጋዥ ሆኖ ተከራከረ። ለሰላም እንቆግላን። 7. ረገጠ። እግሩ ላይ ቆመ። 8. ተሰራ፡ ተቋቋመ፡ ተመሰረተ፡ ተተክለ። ትምህርት ቤት ቆመ/ሃውልት ቆመ።

ቆማ ቀረች ባል ሳታገባ ቀረች።

ቆሞ ቀር (ቁሞ ቀር)

ቅ (ስድብ) ባል ሳታገባ ጊዜው ያለፈባት።

መቆሚያ ት መጨረሻ፡ ማለቂያ፡ ወሬው መቆሚያ ያለውም።

መቆሚያ ስ ብዙውን ጊዜ ካህናት በቤተክርስቲያን ውስጥ

መቆሚያ

የሚደገፉበት፡ ገዝማሚ የሚዘመቡበት፡ የሚመረከቱትና በስተ አናቱ በኩል ለመደገፊያነት እንዲመች ሆኖ የተሰራ ምርኩዝ።

በቁሙ (በቁም) ተው. 7. 1. በሀይወት እያለ፡ 2. ሳይቀመጥ፥ እንደቆመ፥ ሳይርፍ፡ 3. ሳይነቀል፥ ሳይታወድ፥ ሳይሰበሰብ፥ ሳይወቃ፥ በተዘራበት እርሻ ላይ እንዳለ፡ ስብሉን በቁሙ ሸጠው።

በቁሙ ሞተ 1. መጥፎ፥ አሳዛኝ ነገር ደረሰበት ወይም ተፈፀመበት፡ 2. በጣም ተጎሳቆለ፥ ከሰውነት ተራ ወጣ።

በቁሙ የሞተ ቅ እርባና የሌለው፥ ራሱን ያዋረደ፤ መንፈስ ደካማ።

ቁም ለቁም (ሰድብ) 1. ቀውላላ፥ ረዥም፥ ከርፋፋ፡ 2. ሰራ መስራት የማትወድ፥ ገልቱ፥ ሰነፍ፡ 3. በወርዱ ወይም በጎኑ ሳይሆን በቁሙቱ።

ቁም ሳጥን ስ ቁመቱ ረዘም ያለና የቤት በር የመሰለ መዝጊያ ያለው፥ ብዙውን ጊዜ ለልብስ መስቀያና ማስቀመጫ የሚያገለግል ትልቅ ሳጥን።

ቁም ስቃይ ተው. 7. ከፍ ያለ ስቃይ፥ ጭንቅ፥ መከራ።

ቁም ስቅሉን አየ መከራ ተቀበለ፥ ተሰቃየ።

ቁም ነገር ስ ፍሬ ያለው ወይም ጠቃሚ የሆነ ነገር፥ ሃሳብ።

ቁም ንባብ ስ በቤተክህነት የንባብ ትምህርት ቤት ከወርድ ንባብ ቀጥሎ የሚሰጥ ፈጠን ያለ የአንባብ አይነት።

[የ] ቁም እስር ስ ከተወሰነ የቦታ፥ የሃገር ክልል ወይም አካባቢ ውጭ መንቀሳቀስ የማይፈቀድበት የእስር አይነት፤ ግዙ።

ቁም ከብት ስ እንደ በግ፥ ፍየል፥ በሬ፥ ላም፥... ያለ የቤት እንስሳ ሃብት።

ቁም ዜማ ስ (ቤ.ክህ.) የድጓ ዜማ።

ቁም ፅህፈት ስ ብዙውን ጊዜ በመቃ ብእር በብራና ላይ የሚጻፍ ጉልህና ውብ የሆነ የእጅ ዕሁፍ።

ቁመት ስ 1. የርዝመት መጠን፡ 2. ከእግር እስከ አፃት ድረስ ያለው ርዝመት።

ቁመና ስ የሰውነት ወይም የአካል ቅርፅ፥ አቋም።

በቁመና 1. በሀይወት እያለ፡ 2. በአካል ቅርፅ፥ በአቋም፡ 3. ሳይሰበሰብ በተዘራበት እርሻ ላይ እንዳለ፡ ስብሉን በቁመናው ሸጠው።

ቋሚ ስ 1. ከእንጨት በሚሰራ የቤት ግድግዳ ዙሪያ አልፎ አልፎ የሚተክል ቀጥ ያለ ጠንካራ እንጨት፡ 2. አሳላፊ፥ አስተናጋጅ፥ አስተናባሪ፡ 3. በሀይወት ያለ (የሚች ዘመድ፥ ቤተሰብ፥

ወገን)፡ 4. ዘላቂ።

ቋሚ ሰራተኛ ስ የሙከራ ጊዜውን የጨረሰና መደበኛ ተቀጣሪ የሆነ ሰራተኛ።

ተቆመ ግ (ቤ.ክህ.) በዜማ ተባለ፥ ተፀለየ፡ ሰአታት ተቆመ።

ተቋም ስ ልዩ ምርምርና ጥናት የሚካሄድበት የልዩ ልዩ ሙያዎች ስልጠና የሚሰጥበት ድርጅት።

ተቋቋመ ግ 1. ተመሰረተ፡ 2. ስር ሰደደ፥ ተጠናከረ፥ ደረጀ፡ አስኪቋቋሙ ድረስ ኑሮ ያስቸግራል፡ 3. መከተ፥ ተከላከለ፡ 4. ተሟገተ፥ ተከራከረ።

መቋቋሚያ ስ አንድን ተግባር ለማካሄድ የሚያስፈልግ ገንዘብ ወይም ሌላ ንብረት፤ መነሻ ሃብት።

አቆመ ግ 1. ብዙ እንዲቆም፥ እንዲቆይ አደረገ፥ አስቆመ፡ 2. ብድግ፥ ቀጥ አደረገ፡ 3. ገታ፥ አገደ፥ ከለከለ፥ አስቀረ፡ 4. ገተረ፡ 5. እንዳይሰራ፥ እንዳይንቀሳቀስ አደረገ፡ 6. የመሃድ፥ የመምጣት፥ የመንጓጓዝ እንቅስቃሴ አቋረጠ፡ 7. መሰረተ፥ አቋቋመ፡ 8. አበቃ፥ ፈፀመ።

አቋም ስ 1. ማንኛውም ነገር ከእድሜ፥ ከጥንካሬ፥...አኳያ ሲገመገም የሚገኝበት ሁኔታ፥ አኳሂን፡ 2. አንድን ጉዳይ አስመልክቶ የሚወሰድ የራስ አስተያየት፥ አመለካከት፥ ፍላጎት፥ ውሳኔ፡ 3. የአቋም መግለጫ ስ አንድን ጉዳይ አስመልክቶ በተደረገ ስብሰባ ላይ የተላለፉ የውሳኔ ነጥቦችን ይዞ የሚወጣ መግለጫ።

አቋም ወሰደ አንድን ጉዳይ በተመለከተ አንድ አይነት አመለካከት፥ ውሳኔ ያዘ።

አቋቋመ ግ 1. መሰረተ፥ ሰራ፥ አበጀ፡ 2. አደራጀ፥ አጠናከረ፥ አበረታታ፥ አገዝ፥ ረዳ፡ ልጆቹ ንጉድ ቤት ከፍታ እንድትሰራ ያቋቋሟት ወላጆቿ ናቸው፡ 3. ወላጆች ልጃቸውን ከርስትና በሚያስነሱበት ቦታ በመገኘት አብሮ ስርአቱን አከበረ፥ ተከታተለ።

አቋቋም ስ 1. የመቆም ሁኔታ (ቀጥ በማለት ወይም ባለማለት)፡ 2. መዘምራን ከመቋሚያ ውዘዜ፥ ከፅናፅልና ከከበሮ ድምፅ ጋር እያቀናጁና እያሰማሙ የሚያዘመኑት የማህሌት ዜማ፤ ትምህርቱም አቋቋም ይባላል።

አስቆመ ግ 1. ብዙ አስጠበቀ (በመንገድ ላይ)፡ 2. አሳገደ፥ አስከለከለ፡ 3. እንዲያቆም ወይም እንዲቆም አደረገ።

ቆመረ ግ ቁጣር ተጫውተ።

ቁጣር ስ ገንዘብን፥ ንብረትን አሲዘው በጨዋታ ብልጫ ተከከር አንዱ ሌላውን ለመርታትና የተያዘውን ለመውሰድ ወይም ለመብላት የሚደረግ ጨዋታ።

ቁጣርተኛ ስ አዘውትሮ ቁጣር የሚጫወት ሰው።

ቆመጠ ገ 1. ቆማጣ አደረገ፣ አካልን እንደለ (ቁምጥና ወይም ደዌ ስጋ)። 2. ጎመደ፣ ጎረደ፣ በጠሰ፣ ቆረጠ። 3. በዱላ መታ፣ ነረተ። 4. (ዘይ.) አሳነሰ፣ ቀነሰ፣ አንደለ። ወፍጮው አህሉን ቆም አስቀረው።

ቆምጠ ቀጥል ት ውሸታም፣ ያልሆነውን ሆነ፣ ያልተደረገውን ተደረገ ብሎ የሚያወራ።

ቁምጣ ስ 1. ከጉልበት በላይ የሚወልድ አጭር ሉረ። 2. የኩንታል አጋማሽ የሚሆን ጆንያ።

ቁምጥና ስ መላ ሰውነትን የሚያቀስል፣ የሚቆራርጥ ደዌ ስጋ።

ቆመጥ ስ አጭርና ወፈር ያለ ዱላ።

ቆማጣ ት (ሰድብ) በደዌ ስጋ አካሉ የቀሰለ፣ የተቆረጠ፣ የተጎዳ (ሰው)። 2. አጭር፣ ሰንካላ፣ ጎደሎ።

ቁምጥ አለ ገ 1. ተቆመጠ። 2. አሁሉት ተከፈለ፣ ገምሶ አለ። 3. (ዘይ.) ሳይታሰብ በድንገት መጠኑ አነሰ፣ ቀነሰ።

ቆማመጠ ገ 1. ብዙ ቦታ ላይ ቆመጠ፣ አቀሰለ (ደዌ ስጋ)። 2. ቆራረጠ፣ ጎራረደ።

ቁምጥምጥ (ቆመጥማጣ) ት (ሰድብ) ቆማጣ።

ቁምጥምጥ አለ ገ ተቆማመጠ።

ቁምጥማጭ ት ቁርጥራጭ።

ተቆመጠ ገ 1. ደዌ ስጋ (ቁምጥና) ያዘው፣ ቀሰለ፣ ቆማጣ ሆነ። 2. ተቆረጠ፣ ተጎመደ።

ተቆማመጠ ገ 1. በቁምጥና ሀመም ቆሳሰለ፣ አካሉ በቀስል ተበጣጠሰ። 2. ተቆራረጠ፣ ተጎማመደ።

ቆሞሰ ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ)ስልጣን ክህነቱ ከኢጲስቆስሰ ቦታች የሆነ የቤተክርስቲያን መንፈሳዊ አባት።

ቆረረገ ገ ጭንቅላትን በትንሹ መታ፣ ለኮፍ አደረገ፣ ኮረከመ።

***ቆረመደ**

ቆርማዳ (ቆረመድ) ት የተጎሳቆለ፣ ጨባጥ፣ ድህነት ያጠቃው።

ተቆራመደ ገ 1. ተከማተረ፣ ተከራመተ፣ ተጨበጠ፣ ቆረፈደ። 2. በችግር፣ በድህነት ተጎሳቆለ፣ ተሰቃየ።

ተቆረማመደ ገ ተቆራመደ።

አቆራመደ ገ 1. አከማተረ፣ አከራመተ፣ አቆረፈደ። 2. በችግር፣ በድህነት አጎሳቆለ፣ አሰቃየ።

አቆረማመደ ገ አቆራመደ።

ቆረረ¹ ገ በቀጭኑ ኮለል ብሎ ወረደ፣ ፈሰሰ (ፈላሽ)።

ቁርር ብሎ ወረደ ገ ቆረረ።

መቆረርት ስ ብዙውን ጊዜ በቤተክርስቲያን ውስጥ የቅዱስ ዐበል የሚያድሉበት እንደሚንቆርቆሪ ያለ እቃ፣ ኩስኩስት።

ቆረረ² ገ እጅግ በጣም በረደ፣ ቀዝቀዘ።

ቁር(ቆራ) ስ እጅግ በጣም ሃይለኛ የሆነ ትዝቃዜ፣ ውርጭ።

ቆረሰ ገ ገመሶ፣ ከፈለ፣ ቀረደደ፣ ሸረፈ (እንጀራን፣ ዳቦን፣...)።

ቁራሽ ት 1. የእንጀራ ክፋይ ወይም ሽራ። 2. ትንሹ። ቁራሽ መራት አለችን።

ቁርሰ ስ ብዙውን ጊዜ ጧት የሚበላ መጠነኛ ምግብ።

ቁርሰራሽ ት ብዙ ቁራሽ፣ ሽርፍራ።

ተቆረሰ ገ ተገመሶ፣ ተከፈለ፣ ተቀረደደ፣ ተሸረፈ (እንጀራ፣ ዳቦ፣...)።

ተቋረሰ ገ ተካፈለ፣ ተጋራ (ምግብን)።

አቋረሰ ገ አካፈለ፣ አጋራ፣ አሳተፈ (ምግብን)።

***ቆረሰሰ**

ቆርሳሳ(ቆረሰሰ) ት ከርፋፋ፣ ዘንምተኛ፣ ቀርፋፋ።

ተንቆረሰሰ ገ ቀስ እያለ ተራመደ፣ አዘገመ፣ ተንቀረደደ።

አንቆረሰሰ ገ በቀስታ አራመደ፣ አሰኪደ፣ አንቀረደደ።

ቆረቆረ ገ 1. ወጋ፣ ጎረበጠ፣ አሳመመ፣ ምቹት ነሳ (አይንን፣ ገሳን)። 2. መታ፣ አንኳኳ (በርን፣ ጠረጴዛን፣...)። 3. ቆጩ፣ ቅር አለኝ፣ አሳዘነ፣ ከነከነ (ነገር፣ ድርጊት፣ ሁኔታ)። 4. ጀመረ፣ መሰረተ፣ ሰራ (መንደርን፣ ከተማን)። 5. በመቆርቆሪት እየታዘዘ የሽከላን ቀዳዳ በሞራና በወርቅ ጠቀጠቀ፣ ደፈነ፣ ቀዳዳው እንዳያፈሰ መረገ። 6. በሹል ብረት ወይም በመቆርቆሪት በሳ፣ ነደለ፣ ሸነቆረ። 7. በትካዜ መንፈስ መራትን መታ መታ አደረገ፣ ጫረ።

መቆርቆሪት ስ 1. የብረት፣ የቆርቆሮ፣... መብሻ፣ መሸንቆሪያ፣ እንዲሁም የተሸነቀረ ሽከላን በወርቅና በሞራ እየጠቀጠቀ ለመድፈን የምታገለግል ሹል ብረት። 2. አነሰተኛ መደሻ።

ተቆረቆረ ገ 1. እዘነ፣ ቅር ተሰኘ፣ ተቆጠ። 2. ተጀመረ፣ ተመሰረተ፣ ተሰራ (መንደር፣ ከተማ)።

ተቆርቋሪ ት አሳቢ፣ አዛኝ፣ የሚቆጭ።

አይቆረቁሪ ክፋት፣ ተንኮል የማያውቅ፣ ጥሩ

ጠባይ ያለው፡ ሰው የማያስቀይም።

*ቆረቆረ

ተንቆረቆረ ግ 1. ፈላሽ የሆነ ነገር በቀጭኑ ወረደ፡ ፈሰሰ። 2. ተቀዳ። ጠጽ በጠርሙስ እየተንቆረቆረ ተቀምጧል።

አንቆረቆረ ግ 1. ፈላሽ የሆነ ነገር በቀጭኑ ቀዳ፡ ከአንዱ እቃ ወደ ሌላው እቃ አስተላለፈ። 2. ዘለግ ባለና በሚያስደስት ድምፅ አዜመ።
ዜግውን አንቆረቆረው።

ማንቆረቆረት ስ
ፈላሽነት ያለውን (እንደ
ዘይት፡ ጋዝ፡...ያለን)
ነገር ከአንዱ እቃ
ወደ ሌላው ያለማፋሰስ
በትክክል ለማዛወርወይም
ለመቅዳት የሚረዳ እንደ
ቅል አንገት ጠበብ ያለ
ቀዳዳ ወይም ጡት ያለው እቃ።

ማንቆረቆረት

ማንቆረቆሪያ ስ ብዙውን ጊዜ ለጠላና ለጠጅ ማደያ የሚያገለግል፡ በውስጡ ያለውን ፈላሽ ወደ ሌላ እቃ ውስጥ ያለማፋሰስ ለማዛወር የሚረዳ እንደ ጀበና ያለ ጡት ያለው፡ ከኒኬል ወይም ከሌላ ማእድን የሚሰራ የቤት እቃ።

ቆረቆር ስ ራስ ላይ ጉብ ጉብ ብሎ የሚወጣ የቀለል ህመም አይነት።

ቆረቆራም ት (ስድብ) ቆረቆር ያለበት።

ቆረቆሰ ግ በገና ጨታ ጊዜ ጨታውን ጀመረ፡ ባረከ (እሩፋን በገና ዱላ በመምታት)።

ቁርቆሳ ስ ጅመራ (የገና ጨታ ወይም የጠብ)።

ተቆራቆሰ ግ 1. በገና ጨታ ላይ ዱላና ዱላን በማጋጨትና እሩርን በመምታት ጨታውን ጀመረ። 2. ተጋጨ፡ ተጣላ፤ ጠብ፡ ጦርነት ጀመረ፡ አጫረ።

አቆራቆሰ ግ 1. የገና ጨታ ተጫዋቾች (የቡድን አባቶች) በግብ ለማካይ ቦታ ላይ ሆነው እሩሯን እኩል ተሻምተው በመምታት ጨታውን እንዲጀምሩ አደረገ፤ እንደ ጻፉ ሆኖ የጨታውን እጀማመር ስርአት ተቆጣጠረ። 2. አጣላ፡ አጋጨ፡ እንዲተናኮሉ፡ እንዲጣሉ አደረገ።

አቆራቆሽ ስ 1. የገና ጨታ ተጫዋቾችን የጨታ ላይማመር ስርአት የሚቆጣጠር ሽማግሌ፡ ጻፉ። 2. (ዘይ) አንዱን ከሌላው ጋር የሚያጣላ፡ የሚያጋጭ፡ ነገረኛ (ሰው)።

ቆረቆሰ ግ አረጀ፡ ተቆራመደ፡ ቆረቆዘ።

ቆርቆሳ ት (ስድብ) ያረጀ፡ የተቆራመደ።

ቆረቆንዳ ስ 1. ፍራዎቹ ተፈልፍለው ከላዩ ላይ ከተወሰዱ በሂሳ የሚቀረው የበቆሉ ፍራዎች ተሸካሚው አካል። 2. (ዘይ፡ ቢድብ) ለሣው ያለቀ፡ የተጓጠጠ (ሽማግሌ፡ አርጌት)።

ቆረቆዘ ግ 1. ቀጨ፡ ጫጫ፡ ኮሰመ። 2. ደሆ።

ቆርቆዛ (ቆረቆዝ) ት ኮሰማና፡ ቀጨጫ።

አቆረቆዘ ግ 1. አቀጨ፡ አኮሰመ። 2. በዘበዘ፤ አደሆ።

አቆርቆዥ ት በዝግጁ፡ ሌላው የደከመበትን የሰራ ውጤት ያለአግባብ የሚወስድ።

ቆረቢ ግ (ክር.) 1. የክርስቶስን ስጋ በላ፡ ደሙን ጠጣ፤ ስጋ ወደሙ ተቀበለ። 2. ስጋ ወደሙ በመቀበል በአንድ የትዳር ጓደኛ ተወሰነ።

ቆራቢ ት (ክር.) 1. ስጋ ወደሙ የሚቀበል ወይም የተቀበለ። 2. ትዳሩ ወይም ጋብቻው በቁርባን ወይም በስጋ ወደሙ የተወሰነ።

የቆራቢ እራት ስ (ክር.) የሟች ቤተሰብ በሟች ስም አዘጋጅተው ለቀዳሽ ካህናት የሚሰጡት ምግብና መጠጥ፤ ጠበል ጠዲት።

ቁርባን ስ (ክር.) 1. ስጋ ወደሙ። 2. የሟችን ስም እየጠሩ በቤተክርስቲያን ፀሎት ለሚያደርጉ ካህናት እንዲሁም ለድሆች ይሰጥ ዘንድ በሟች ቤተሰብ የሚዘጋጅ ምግብና መጠጥ፤ ጠበል ጠዲት፤ መከፈልት።

ተቆረቢ ግ (ክር.) 1. በቤተክርስቲያን የቅዱሴ ሰነሰርአት ተካሄደ፡ ተቀደሰ። 2. የቁርባን ስርአት ተካሄደ፡ ተከናወነ፤ ስጋ ወደሙ ለምእመናን ተሰጠ።

አቆረቢ ግ (ክር.) 1. ስጋ ወደሙ ሰጠ፡ አቀበለ (ካህን)። 2. ወደ ቤተክርስቲያን ወሰደ ስጋ ወደሙ እንዲቀበል አደረገ (ቤተሰብ ልጅን ወይም አቅመደካማ የሆነን ሰው)።

አቁራቢ ት (ክር.) ለቆራቢዎች ስጋ ወደሙ ያቀበለ ወይም የሚያቀብል ካህን።

ያቁራቢ ስ (ክር.) ለአቁራቢዎች (ለቀደሱና ስጋ ወደሙ ላቀበሉ ካህናት) የሚሰጥ ምግብና መጠጥ ወይም ገንዘብ።

አስቆረቢ ግ (ክር.) 1. በቤተክርስቲያን ተገኝቶ የቅዱሴው ሰነሰርአት እስኪያልቅ ድረስ የፀሎቱ ተካፋይ ሆነ። 2. ፀበል ጻዲት በሟች ስም እያዘጋጀ ለካህናትና ለእያንዳንድ በመስጠት የሟችን ስም በፀሎት አሰጠራ። በሟች ስም ቅዱሴ አስቀደሰ።

አስቆራቢ ት (ክር.) በሟች ስም ቅዱሴ እንዲቀደስ፡ ቁርባን እንዲቆረብ በማድረግ የሟችን ስም በፀሎት የሚያስጠራ (የሟች ቤተሰብ)።

*ቆረበበ

ቆርባብቻ (ቁርባብቻ፡ ቁርብቻ) ስ ከቆዳ ወይም ከጨርቅ የተሰራ ከረጢት።

ቆርባባ (ቆረብብ) ት ጎርባባ፡ ኮርፋፋ።

ተንቆረበበ ግ ተንኮረፈፈ፡ ተንጎረበበ።

አንቀረበበ ግ አንኮረፈፈ፥ አንጎረበበ።

ቆረበጪ ግ አተረ፥ አበጠ፥ ጎረበ፥ ውሃ ያዘ፥ ወይም አዘለ (የሰውነት ቆዳ)።

ቆርብጭታ ስ እትራት፥ እበጥ።

አቆረበጪ ግ ቆረበጪ።

ቆረባ ግ ደረቀ፥ ጎረፈ።

ቆርባ ቆርባ አለ ግ ተንቆራባ።

ተንቆራባ ግ እንደ ደረቀ ቆዳ ተንኳኳ፥

ተንጓጓ።

አንቆራባ ዝ.ክ.

ቆርባብቻ “ቆረበበ” ስር ተመ.

ቆረን ግ 1. ወሰን፥ ድንበር ለመከለል ድንጋይ ተከለ፥ ምልክት አበጀ። 2. ሰብሉን አጭዶ በማንሳት ማሳው ቆረን እንዲሆን አደረገ።

ቆረን (ቁረን) ስ 1. ጤፍ፥ ስንዴ፥ ገብስ፥... ከታወደ በሂሳ ማሳው ላይ የሚቀረው የሰብሉ አገዳ። 2. ሰብሉ ታጭዶ ባደውን የቀረ ማሳ።

ቆረንጮ “ቁረንጮ” ን ተመ.

*ቆረኘ

ቁራኛ ስ 1- ከዳኛ ዘንድ እስኪደርስ ወይም እስኪፈረድ ድረስ፥ እግሩ ወይም እጁ ከጣላ፥ እግር ወይም እጅ ጋር እንዲጣመር ተደርጎ ከጣላ፥ ጋር በአንድነት ይታሰር የነበረ ሰው። 2. (ዘይ.) የማይለት፥ አብሮ የሚኖር እንደ ዛር፥ ርኩስ መንፈስ ያለ በሽታ።

ተቆራኘ ግ 1. እጁ ወይም እግሩ ከጣላ፥ እግር ወይም እጅ ጋር እንዲጣመር ተደርጎ ታሰረ። 2. (ዘይ.) አልተውም፥ አልለይም፥ አልነጠልም ብሉ አብሮ ሆነ።

አቆራኘ ግ 1. አንጹን ከሌላው ጋር አጣምሮ አሰረ። 2. ከ__ጋር አብሮ እንዲኖር፥ ከእርሱ እንዳይለይ፥ እንዳይነጠል አደረገ።

*ቆረዘዘ

ቆርዝዝ አለ ግ ተንቆረዘዘ።

ተንቆረዘዘ ግ ሊወርድ፥ ሊፈስ ተቃረበ፥

ተንጠለጠለ (እንባ፥ ጤዛ፥...)።

አንቆረዘዘ ግ ሊያወርድ፥ ሊያፈስ፥ ሊያዘንብ ተቃረበ፥ አዘለ (ደመና ዝናብን፥ እይን እንባን፥...)።

ቆረጠ ግ 1. በጣ፥ ሰነበጠ፥ ሰነጠቀ፥ ቀደደ (ስለት አካልን)። 2. ጎመደ፥ ጎረደ፥ በጠሰ። 3. መደመደ፥ አሳጠረ፤ ኮረኪ። አስተካከለ (ፀጉርን፥ አታክልትን፥...)። 4. ወሰነ፥ ጨከነ (አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ላለማድረግ)። 5. ከተሰጠው ጥቅል ገንዘብ ላይ ለእቃው ወይም ለአገልግሎት መክፈል ያለበትን ያህል ሂሳብ ቀንሶ ወሰደ (ገንዘብ ተቀባይ)። 6. ገዛ ወይም

ሸጠ (ትኩትን)። 7. ወሰነ፥ በየነ፥ አሳጠረ (ነገርን)። 8. የቀጠሮ ቀን ወሰነ፥ አበጀ። ቀን ቆረጠ። 9. ቀጠፈ (ቅጠልን፥ ፍሬን ከዛፍ ላይ)። 10. ማርን ከተሮ ሰበሰበ፥ አወጣ። ግሮ የሚቆረጠው በምን ወር ነው? 11. ጨረሰ፥ ፈፀመ (በመሰራት ላይ የነበረን ሽማ፥ ሰፈት)። 12. አመመ፥ አሰቃየ። ሆዴን ቆረጠን። 13. (ዘይ.) ቆፊ፥ ከነከነ። ሂሳ ሆዴህን ከሚቆርጥህ አሁን ተናገረውና ይወግዳህ።

ቆርጦ ቀጥል ፥ ውሽታም፤ ወሬው የማይታመን (ሰው)።

መቁረጪት ስ አነስተኛ መቀስ።

መቁረጫ ስ 1. ለመቁረጥ የሚያገለግል ስለት ያለው መሳሪያ። 2. የመጨረሻ ልጅ። መቁረጫዬ ሴት ልጅ ናት።

ቁራጭ ፥ የአንድ ነገር ክፋይ፥ ጉማጅ፥ ብጣሽ።

ቁራጭም ፥ (ስድብ) ምናምንቴ፥ የሰው ጎደሎ፤ ብጣሽም።

ቁርጣ ስ በመጀመሪያው እርሻ ጊዜ መሬቱ የታረሰው ከታች ወደ ላይ ከላይ ወደታች እየተባለ ከሆነ፥ በድጋሚው ጊዜ የዚህ ተቃራኒ ሆነ አቅጣጫ ተከትሎ የሚደረግ የአስተራረስ አይነት።

ቁርጥ ፥ 1. እርግጠኛ፥ ትክክለኛ። ቁርጥ አልታወቀም። 2. የማይቀር፥ መደረግ ያለበት፥ የመጨረሻ ውሳኔ። ዘንድር ቁርጥ ነው፤ ትዳር እመነርታለሁ። ስ 3. ሳይቀቀል ወይም ሳይጠበስ ጥራውን የሚበላ የከብት ስጋ፤ እርጥብ ወይም ቁርጥ ስጋም ይባላል።

ቁርጥ ስራ ስ በተወሰነ ገንዘብ የሚሰራ የተወሰነ የሰራ መጠን።

ቁርጠት ስ የሆድ ውስጥ የህመም ስሜት አይነት።

ቁርጠኛ ፥ 1. እርግጠኛ። 2. ወደሂሳ የማይል፥ የማያወላውል (አንድ ነገር ለማድረግ)።

ቁርጠኛ ዘመድ ስ ታማኝ፥ የማይከዳ፥ ለከፋ ጊዜ የሚደርስ ዘመድ፥ ወዳጅ።

ቁራጣ ፥ (ስድብ) 1. አካለ ጎደሎ፥ አካሉ መሉ ያልሆነ። 2. እንከን ያለበት፥ ያልተሟላ፥ ጎደሎ (ነገር)።

ቆራጥ ፥ ደፋር፥ ጎበዝ፥ የማያወላውል፥ በውሳኔው የሚፀና።

ቁርጥራጭ ፥ በተሰጣሽ፥ ክፍልፋይ፥ ከተቆራረጠ ነገር ላይ የተራረፈ።

ቁርጥርጥ አለ ግ ተቆራረጠ።

ቁርጥርጥ አደረገ ግ አንድን ነገር ብዙ ቦታ ላይ ቆረጠ፥ ጎመደ።

ተቆረጠ ግ ተጎረደ፥ ተጎመደ፥ ተበጠሰ።

ተቆራጭ ት 1. በተወሰነ ጊዜ የሚከፈል ወይም የሚሰጥ መተዳደሪያ ገንዘብ (ለምሳሌ ለወላጅ ወይም ለልጅ ማሳደጊያ)። 2. ከሙሉ ሂሳብ ወይም ገንዘብ ላይ ተከፋይ ሆኖ የቀረ ወይም የሚቀር (ገንዘብ)።

ተቆራረጠ ግ 1. ብዙ ቦታ ላይ ተቆረጠ። ተበጠሰ። ተጎመደ። 2. በጠብ፣ በቂም ወይም በሌላ ምክንያት ተለያየ፣ ተራራቀ፣ ግንኙነት አቆመ።

ተቋረጠ ግ 1. ቆመ፣ ቀረ። መብራት ተቋረጠ። 2. የተወሰነ ሰራ ለመስራት ተዋዋለ፣ ተከናተረ።

ተቋራጭ ስ ውለታ በመዋዋል የተወሰነ ሰራ እየተረከበ የሚሰራ፣ ተከናተረ።

አቆረጠ ግ አቆመ፣ ተወ (ለምሳሌ ገናም፣ የወር አበባ)።

አቆራረጠ ግ 1. አቀያየመ፣ አጣላ። 2. በአጭር፣ በአጽራጭ መንገድ ሄደ።

አቆራራጭ ት 1. አጭር (መንገድ)። 2. የሚያጣላ።

አቋረጠ ግ 1. አቆመ፣ ተወ። ትምህርቱን አቋርጦ ሰራ ያዘ። 2. በአጭር መንገድ ሄደ፣ አሳበረ። 3. ተሻገረ፣ ሰንጥቆ አለፈ። ወንዙን፣ አቋርጦ ሄደ። 4. አደናቀፈ፣ በንግግር መሃል ጣልቃ ገባ።

ማቋረጫ ት 1. አጭር የሆነ (መንገድ)። 2. ማለቂያ፣ መወረሻ። ወሬው ማቋረጫ የለውም።

አቋራጭ [መንገድ] ስ ወደሚሄዱበት ቦታ በቶሎ የሚያደርስ አጭር መንገድ።

በአቋራጭ በአጭር፣ ባልታሰበ፣ ባልተገመተ ዘዴ፣ አኳሂን፣ መንገድ። በአቋራጭ ሰልጣን አገኘ።

አስቆረጠ ግ 1. አስወረሰ፣ የመወረሻውን ቃል ወይም ሃሳብ አገኘ፣ አስወሰነ። 2. ገዛ (ትኩትን)።

ቆረጠመ ግ 1. በጥርስ ሰባበረ፣ አደቀቀ፣ በላ (ጥራጥሬን፣ አጥንትን)። 2. አመመ (ሰውነትን)።

ቆርጥማት ስ የእግርን፣ የእጅን፣... ውስጠኛ ክፍል የሚገተግት የህመም አይነት።

***ቆረጠጠ**

ቆርጣጣ (ቆረጠጥ) ት ከጭንቀት፣ ከንዴት፣...የተነሳ ቁጭ ብድግ፣ ሄድ መጣ፣ ገባ ወጣ የሚል፣ የሚቀነጠነጥ(ሰው)።

ቆርጠጥ ቆርጠጥ አለ ግ ከጭንቀት፣ ከንዴት፣... የተነሳ ቁጭ ብድግ፣ ሄድ መለስ፣ ወጣ ገባ አለ፣ ተቀነጠጠ፣ ተንቆራጠጠ።

ተንቆራጠጠ ግ ከጭንቀት፣ ከንዴት፣... የተነሳ ቁጭ ብድግ፣ ሄድ መለስ፣ ወጣ ገባ አለ።

ተቀነጠጠ።

አንቆራጠጠ ግ 1. አንጎራደደ፣ ወዲያና ወዲህ አሰኘ፣ አሳሳርፍ አለ። 2. ወዲያና ወዲህ ወሰደ፣ ከቦታ ወደቦታ እዘዋወረ፣ አንድ ቦታ ላይ አንዳይቆይ አደረገ። 3. (ዘይ.) አስወነቀ፣ አስቃየ።

ቆረጠመ (ቀረጠመ) ግ ቆረጠመ፣ አደቀቀ፣ ሰበረ (በጥርስ)።

ቆረፊደ ግ ደረቀ፣ ሻካራ ሆነ፣ ልሰላሴ አጣ።

ቆርፋዳ (ቆረፊድ) ት 1. የደረቀ፣ ሻካራ። 2. (ዘይ.) አመለ መጥፎ፣ ገታራ።

ቁርፍድ ት ቆርፋዳ።

ተቆራፊደ ግ 1. ደረቀ፣ ሻካራ፣ ልሰላሴ አጣ። 2. ጠባዩ መጥፎ ሆነ። 3. በችግር ተቆራመደ።

አቆራፊደ ግ በችግር አቆራመደ፣ አማቀቀ።

***ቆረፊፊ**

ቆረፋዳ (ቆርፋፋ) ት ኮርፋፋ።

ተንቆረፊፊ ግ ተንኮረፊፊ።

አንቆረፊፊ ግ አንኮረፊፊ።

ቆሪ (ቆሬ) ስ በጣባ ወይም በደቅ አምላያ እንደ ዋንዛ ካለ ግንድ እየተጠረበ የሚሰራፍ ለውሃ መያዣ፣ ለማስታጠቢያ፣... የሚያገለግል የቤት እቃ፣ ገበቴ።

ቆሪ

ቆሪ¹ ግ 1. በስለት ሰውነት ላይ በጣ፣ ምልክት አደረገ። 2. በብትር መታ፣ ቆረመ። 3. በትንሹ ላጣ፣ በቀረ።

ቆሪ² "ቆረረ" ስር "ቁር" ን ተመ.

ቆሪቢ "ቆረበ" ስር ተመ.

ቆሪጣ "ቆረጠ" ስር ተመ.

ቆሪጥ ዝ.ከ.

ቆሬ "ቆሪ" ን ተመ.

ቆርማዳ "ቆረመደ" ስር ተመ.

ቆርሳሳ "ቆረሰሰ" ስር ተመ.

ቆርቆር ስ 1. በቀላሉ ሊተጣጠፍ የሚችልና የሚብለጨለጭ እንደ ብረት ያለ የማእድን አይነት። 2. ከላይ ከተጠቀሰው የማእድን አይነት የሚሰራ ስስ የሆነ የጣሪያ መክደኛ። 3. ከላይ ከተጠቀሰው የማእድን አይነት በተለያየ ቅርፅ የሚሰራ፣ በውስጡ ፈሳሽ ወይም ጠጣር ነገሮችን

ለመያዝ የሚያገለግል እቃ።

ቆርቆሮ ራስ ፡ (ዘይ.፥ ስድብ) ደደብ፤ ማስተዋል፤ ማመዛዘን የሚሳነው።

ቆርቆሮ ቤት ለ ጣሪያው በቆርቆሮ የተሸፈነ ወይም ጣሪያውም ገደግዳውም በቆርቆሮ የተሰራ ቤት።

የቆርቆሮ ምግብ ለ በፋብሪካ ውስጥ የሚዘጋጅና በቆርቆሮ ውስጥ እየታሸገ ለተጠቃሚው የሚቀርብ ምግብ።

ቆርባባ “ቆረበበ” ስር ተመ.

ቆርኪ (ቆርኪ) ለ ከቆርቆሮ የተሰራ የጠርሙስ እፍ ማሽኒያ፤ መክዳኛ።

ቆርኪ

ቆርኪ ለ ከትከሻው ከፍ ከዳሌው አጠር የሚል፥ ቀላ ያለ ቡናማ መልክ ያለው፥ ጫፋችው ወደ ውስጥ ጎበጦ የሚሉ ቀንዶች ያሉት፥ ጠበብ ያለ ረገፍም ፊትና ከቀንዶች መነሻ ላይ ጉብር ያለ አጥንት ያለው፥ ሳርበል የሆነና በቀላ አካባቢ በመጓጋ የሚኖር የዱር እንስሳ(ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ቆርጣጣ “ቆረጠጠ” ስር ተመ.

ቆርፋዳ “ቆረፈደ” ስር ተመ.

ቆርፋፋ “ቆረፈፈ” ስር ተመ.

ቆሮ “አባ ቆሮ” ን ተመ.

ቆስለ ፡ 1. በጦርነት፥ በጦብ ወይም በሌላ ምክንያት አካሉ ላይ ጉዳት ደረሰበት፥ ተላጠ፥ ተወጋ፥ ደማ፥...። 2. ቁስል ያዘ፥ አበጀ (አካል)። 3. (ዘይ.) በሃዘን፥ በንዴት፥ በመጥፎ ነገር፥... ምክንያት ስሜቱ ተገዳ፥ ተነካ፥ በጣም ተናደደ።

ቁስል ለ 1. በመቆረጥ፥ በመወጋት፥... ምክንያት ተጎድቶ የሚደማ ወይም የሚመግል የሰውነት ክፍል። 2. (ዘይ.) ቁርሾ፥ ቂም፤ መጥፎ ትዝታ፥ እንክን። በመከላከል የኖረ ቁስል አለ።

ቁስሉ ደረቀ 1. ሻረ፥ ዳነ። 2. ቁርሾው ተተወ፥ እርቅ ወረደ።

ቁስለ ስጋ ለ የአካል መቁሰል፤ ቁምጥና፥ ደዌ ስጋ።

ቁስለት ለ ንዝንዝ፥ ቂቅ፥ቂቅ፤ ንዴት ፥ ብስቂት።

ቁስለኛ ለ በጦርነት ወይም በሌላ አደጋ ምክንያት አካሉ ላይ ጉዳት የደረሰበት ሰው።

ተቆሳሰለ ፡ (ዘይ.) ተጣላ፥ ቂም ተያዘ።

ተቋሰለ ዝ.ክ.

አቁስል ፡ አናዳጅ፥ አብግን። ልጁ ላቁሰል ነው።

ቆስቆሽ ፡ 1. ማገደን ወደ እሳት ውስጥ ገፋ፥ ጨመረ። 2. (ዘይ.) ጫረ፥ ጀመረ (ነገርን፥ ጠብን)።

መቆስቆሻ ለ ማገደን (ደቃቅ እንጨትን፥ ፍግን) ወደ እሳት ውስጥ መግፈያ፥ መጥቀሻ (ቆላፋ እንጨት ወይም ብረት)።

ቆስቋሽ ፡ 1. ማገደን (እንጨትን፥ ኩበትን፥...) ወደ እሳት ውስጥ የሚገፋ፥ የሚጨምር። 2. (ዘይ.) ጠብ ጫረ።

ተቆሳቆሰ ፡ ተማታ፥ ተዋጋ፥ ተገዳደለ፥ ተፋጀ፥ ተላለቀ።

አቆሳቆሰ ፡ አማታ፥ አዋጋ፥ አፋጀ፥ አስተላለቀ።

ቆሽመደ ፡ ከሳ፥ አቅመ ቢስ ሆነ።

ቆሽማዳ (ቆሽመድ) ፡ (ስድብ) አቅመቢስ፥ ደቃቃ፥ ከሲታ።

ቆሽሽ ፡ አደፈ፥ ዕዳት አጣ፥ ንዕህና ጎደለው።

ቆሻሻ (ቁሻሻ) ፡ 1. ንዕህና፥ ዕዳት የሌለው። ለ 2. ጥራጊ፥ እድፍ፥ ጉድፍ። 3. (ዘይ.፥ ስድብ) ሀ- ንዕህናውን ወይም ዕዳቱን የማይጠብቅ። ለ- በግብፋ፥ በጠባዩ ብልሹ የሆነ፥ ልክለክስ።

የቆሻሻ መኪና ለ ተጠራቅሞ የሚቆየውን ቆሻሻ ለብስቦ እየወሰደ ከመኖሪያ አካባቢ ራቅ ብሎ በሚገኝ በተወሰነ ቦታ ላይ የሚጥል መኪና።

የቆሻሻ መጣያ ለ 1. የሚያስቀይሙ፥ ለጤና ጠንቅ የሆኑና በቆሻሻ ደረጃ የሚታዩ ነገሮች እየተወሰዱ የሚጣሉበት ከመኖሪያ አካባቢ ራቅ ብሎ የሚገኝ የተወሰነ ቦታ። 2. እንደ ቅርጫት፥ በርሜል፥... ያለ ጊዜያዊ የቆሻሻ ማጠራቀሚያ።

ተንቋሽሽ ፡ ተጥላላ፥ በመጥፎነት ወይም በቆሻሻነት ታየ።

አንቋሽሽ ፡ የአንድን ነገር መጥፎነት ወይም ቆሻሽነት በመናገር አጥላላ፥ አናናቀ፥ አኪያኪያለ።

ቆሽቆሽ ፡ 1. ከመጠን በላይ ደረቀ፥ ገረረ። 2. (ዘይ.) በጣም አረጀ፥ ሰውነቱ ደረቀ።

ቆሽቋሻ (ቆሽቆሽ) ፡ 1. ከመጠን በላይ ከመድረቁ የተነሳ በተላሉ ሊሰበር የሚችል። 2. (ዘይ.፥ ስድብ) በጣም ከማርጀቱ ወይም ከመሳዳቱ የተነሳ ሰውነቱ የደረቀ፥ አቅም የሌለው፥ ቀሽማዳ።

ተንቆሻቆሽ ፡ 1. ከመጠን በላይ ደረቀ፥ ገረረ። 2. በጣም ከማርጀቱ የተነሳ ሰውነቱ ደረቀ፥ አቅመ ቢስ፥ ቆሽማዳ ሆነ፤ ጠነጠነ።

አንቆሻቆሽ ፡ 1. ከመጠን በላይ እንዲደርቅ፥

እንዲገር አደረገ፡፡ 2. አደቀቀ፡ ሰባበረ፡ እንቋቋ (የተጎዳ ሰውነትን በማሸት ወይም በመጫን)፡፡

እንቁሽቁሽ ት ደራቁቻ፡ ደቃቃ፡ አቅመ ቢሰ፡፡

ቆሽበ ፡፡ የምግብ ፍላጎት አሳጣ፡ ከለከለ፡፡

ቆሻሻ (ቁሽብ) ት ምግብ የማይደፍር፡ በሚገባ የማይበላ፡፡

ቁሽቢያም ዝ.ክ.

*ቆሽበለ

ተንቆሻበለ ፡፡ ተቀማጠለ፡፡

አንቆሻበለ ፡፡ አሽበለበለ፡ አቀማጠለ፡፡

ቆሽንዳ ስ ከሲታ፡ ደራቁቻ፡፡

ቆሽድ ፡፡ ደረቀ (እንጀራ)፡፡

ቆሽድ ስ የደረቀ እንጀራ፡ ኮቸሮ፡፡

ቆሻሻ “ቆሽሽ” ስር ተመ.

ቆሻሻ “ቆሽበ” ስር ተመ.

ቆሽማዳ “ቆሽመደ” ስር ተመ.

ቆሽቋሻ “ቆሽቆሽ” ስር ተመ.

ቆሽት ስ በአፈጣጠኛ ከጨንፈ ጋር የተያያዘ ሆኖ የደቀቀና የላመ ምግብ የሚገኝበት ከረጢት መሰሉ የሰውነት ክፍል፡፡

ቆሽቱ አረረ በጣም ተናደደ፡ ተበሳጨ፡፡

ቆሽት አንድድ አናጻጅ፡ አብሽቅ፡፡

ቆቀር ስ ትንሽ ፍሬ ወይም አንኳር(የአጣን፡ የአፈር፡...)፡፡

ቆቅ ስ 1. መጠኗ ዶሮ የሚያህል፡ በጫካ የምትኖር፡ ሰዎች በወጥመድ እየያዙ እንደ ዶሮ የሚበሉት የአለዋቅ ዝርያ(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)፡፡ 2. (ዘይ.) ንቁ፡ ጠርጣሪ፡ ጠንቃቃ፡ ብልጥ፡፡

ቆቅማ ት ሀብረ ቀለሙ ቆቅ የሚመስል፡፡

ቆበር ስ በበሽታ ወይም በሌላ ምክንያት በአፍ ዙሪያ የሚታይ አረፋ መሰል ምራት፡፡

ቆበሩን ደፈቀ 1. ከአፋ ብዙ ምራቅ ወጣ ወይም አወጣ (ብዙውን ጊዜ በሀመም ምክንያት)፡፡ 2. (ዘይ.) የማይጥምና ተገቢ ያልሆነ ነገር ተናገረ፡ ለፈለፈ፡፡

ቆበራም ት (ስድብ) ቆበር ያለበት፡ ቆበር የሚደፍት፡፡

*ቆበቆበ

አቆበቆበ ፡፡ 1. አጎረበ፡ አጎበገበ፡ አቆረበጨ፡፡ 2. አኮበኮበ፡ ዝግጁ ሆነ (ለመሃድ፡ ለመናገር፡...)፡፡

አቆብቋቢ ት ለመሄድ፡ ለመናገር፡... የቸነለ፡ ተዘጋጅቶ በመጠበቅ ላይ ያለ፡፡

ቆባ ስ የአተር፡ የባቂላ፡...ፍሬሽፋን፡ እንቁረባ፡፡

ቆባ² ት 1. ለፍላፈ፡ ምላሰኛ፡፡ 2. ንቁ፡ ባለሙያ (ሴት)፡፡

ቆብ ስ 1. ከጨርቅ ወይም ከከር የሚሰራና መንኲሲ ወይም መንፈሳዊ ሰው ራሱ ላይ የሚደፋው አስኪማ፡፡ 2. ለፀሃይ ወይም ለብርድ መከላከያ ራሱ ላይ የሚደረግ ኮፍያ፡፡

ቆብ 1ኛ ፍጅ

ቆቡን ቀደደ/ጣለ ምንኩስናውን ትቶ አለማዊ ሆነ፡ ስልጣኑን አፈረሰ፡፡

ቆብ ደፋ 1. ቆብ ራሱ ላይ አደረገ፡ ራሱን ወይም ጭንቅላቱን በቆብ ሸፈነ፡፡ 2. መንኲሲ ቆብ ጫነ፡፡

ቆብ ጫነ መንኲሲ፡፡

የቆብ ተዝካር ስ የመንኲሱ ሰዎች በመንኲሱበት እለት ወይም በመንኲሱ በአርባኛው ቀን ወይም በየአመቱ፡ በሞት ሰው አምሳያ ፀሎተ ፍትሂት ከተደረገላቸው በሂሳ ለካህናትና ለነጻያን የሚያበሉት ድግስ፡ ተዝካር፡፡

የቆብ አባት ስ አንድ ሰው በሚመንኲሱበት ጊዜ፡ በተዘጋጀለት ቆብ ላይ ፀሎት አድርጎ ቆቡን ራሱ ላይ የሚደፋለት ድንግላዊ መንኲሲ፡ አመንኳሽ፡፡

ቆቦ ስ በፍሬው መሸፈኛ ውስጥ ነጭ ሃር የሚመስል ባዘቶ ያለው፡ በቆላ የሚገኝና ውተታም የሆነ የእፅዋት አይነት፡፡

*ቆተቻ

ቆተቻ ስ ውጪርድ፡፡

ተቆታቻ ፡፡ ተወራረደ፡፡

አቆታቻ ፡፡ አወራረደ፡፡

ቆቻ ስ ብርታት፡ ጥንካሬ፡፡

ቆቻ ዋለ ከቀትር በፊት ከአንድ በሬ ጋር፡ ከቀትር በሂሳ ደግሞ ከሌላው በሬ ጋር በመጠመድ ምንም ድካም ሳያሳይ ቀትን ሙሉ በጥንካሬ አረሰ (ገበዝ የሆነ በሬ)፡፡

ቆንሰ ፡፡ በጣም ገማ፡ ሸተተ፡ ከረፋ፡ ጠነባ፡፡

ቆናስ ስ ግማት፡ ከርፋት፡፡

ቆናሳም ት (ስድብ) ግማታም፡ ከርፋታም፡፡

ቆንቆን ፡፡ ነቀዙ፡ ጠነጠነ፡፡

ቆንቁን (ቁንቁኔ) ስ ነቀዝ፡ ጥንጣን፡ እንዳንድ የደረቀ የእንጨት አይነቶችን ውስጣዊ አካል እየቦረቦረ በመብላት ለብልሽት የሚጻርግ

የትል ወይም የነፍሳት አይነት።
ቅንቅን² ግ ሰሰተ፡ ቀቀተ።
ቅንቋና ት ሰሰታም፡ ንፋግ፡ ትቅታም።
ቅንፍቅን ግ ሰሰተ፡ ተንቆጣቆጠ።
ቅንቅን ግ በጥቃት፡ ከተፈ፡ መተረ።
መቆናቀን ስ ዱለት።
ቅንን¹ ግ ጎነነ፡ ሸረበ፡ ታታ (ፀጉርን፡ ጥራን፡...)።
ቅንን² ስ ፀጉር ሰሪ፡ ሹሩባ ሰሪ።
ቅንን² ግ ጀነ፡ ኮፈሰ፡ አኮራ። ምን ይቆንንሃል ራመድ ራመድ በል እንጂ።
ቅንን ት ጅንን፡ ኩሩ።
ተቅንን ግ ተጀነ፡ ተኮፈሰ፡ ኮራ።
ቅንን³ ግ እየለካ፡ እየመጠነ፡ እየሰፈረ ሰጠ (የተለብ እህልን፡ድርሳን)።
መቁንን ስ በጥጽ ውስጥ በማህበር ለሚኖሩ መነኮሳት በቀን አንድ ጊዜ ተለክቶና ተመጥኖ ወይም ተሰፍሮ የሚሰጥ ምግብ፡ ድርሳ።
ቅናን ት መቁነን እየለካ ለድርሳኛ የሚሰጥ፡ አጻይ፡ አከፋፋይ።
ተቅነን ግ መቁነን ታደለ፡ ተሰጠ፡ መቁነን አገኘ፡ ተቀበለ።
ቅንደለ ግ ሹሩባ ሰራ፡ ጎነነ፡ ቅነን (ፀጉርን)።
ቅንዳሳ (ቁንዳሳ) ስ ሹሩባ የተሰራ ፀጉር።
ቅንደደ ግ ሹሩባ ሰራ (ጎፈሬ ሆኖ የቆየውንና አስከዚህም ርዝማኔ የሌለውን ፀጉር እየሳበ)።
ቁንድድ(ቁንድዶ) ስ 1. የአጭር ፀጉር ሹሩባ፡ ት 2. ጎፈሬ ሆኖ የቆየውን ፀጉር ሹሩባ ያደረገች፡ የተሰራች። 3. ፀጉር አጭር።
ቅንዳዳ ት አጭር፡ ሻካራና ቁጥርጥር ፀጉር።
ቅንደደ² ግ 1. በጅራፍ፡ በአለንጋ ገረፈ፡ በለበቅ መታ። 2. አስቃየ (ብርድ፡ ረሃብ፡...)። 3. (ዘይ.) ቀጣ። ጥፋተኛውን መቶ ብር ቆንደደው።
ቅንጀ ግ አማረ፡ ተዋበ፡ መልከመልካም ሆነ።
ቅንጀች ለአቅመ ሄዋን ደረሰች።
ቁንጅና ስ ውበት፡ ደምግባት፡ መልከ መልካምነት።
የቁንጅና ባሉን ስ የሊቶችን ፀጉር የሚተኩስ፡ የሚሰራና የውበት አገልግሎት የሚሰጥ ንግድ ቤት።
ቅንጀ ት 1. ውብ፡ ጥሩ፡ ሸጋ፡ ያማረ። ስ 2. ለአቅመ ሄዋን የደረሰች ልጃገረድ።
ተቅነጀጀ ግ ተዋበ፡ አማረ፡ ራሱን አስዋበ፡ አሳመረ።
አቅነጀ ግ አስዋበ፡ አሳመረ።
ቅነሳለ “ጎነቆለ” ን ተመ.

ቅንጠረ ግ 1. በጥቂት እነሳ (ለመውሰድ ወይም ለመስጠት)። 2. ወጋ፡ ቅንጠጠ፡ ቦጠቀ።
ቅንጣሪ ስ ብዛት ካለው ነገር ላይ በጥቂት ወይም በትንሹ ተከፍሎ የተነሳ፡ ጥቂት፡ ትንሽ ነገር።
***ቅንጠረ**
ቅንጣራ ት በትንሽ ነገር በመቆጣት ተነስቶ በፍጥነት የሚሄድ፡ ቁጡ።
ቅንጥር ቁንጥር አለ ግ ቆጣ ቆጣ አለ፡ በንዴት፡በቁጣ መንፈስ ተራመደ።
ተቆናጠረ ግ በቁጣ መንፈስ፡ በንዴት ተናገረ ወይም ተራመደ።
አቆናጠረ ግ ቆጣ ቆጣ አሰኘ፡ አስደረገ ወይም በቁጣ መንፈስ አራመደ።
***ቅንጠነጠ**
ቁንጥንጥ (ቅንጥናጣ) ት ቅብጥብጥ፡ ሰውነት፡ አንድ ቦታ ላይ ረግቶ የማይቀመጥ።
ቁንጥንጥ አለ ግ ተቁነጠነጠ፡ ተቅብጠጠ።
ቁንጥንጥ አደረገ ግ አቁነጠነጠ፡ አቅብጠጠ።
ተቁነጠነጠ ግ ተቅብጠጠ፡ አረፍት፡ አረጋታ አጣ።
አቁነጠነጠ ግ አቅብጠጠ፡ አረፍት፡ አርጋታ አሳጣ።
ቅንጠጥ ግ 1. በእጅ ጣቶች ወይም በሌላ ነገር ሰውነትን አጥብቆ በመያዝ አሳመመ። 2. በአግር ጣቶች አጥብቆ ያዘ (እርካብን፡ መሬትን)። 3. በጉጠት፡ በመቆንጠጫ አጣብቆ ያዘ። 4. (ዘይ.) ቀጣ፡ ስርአት ይዞ እንዲያድግ አደረገ(ልጅን)። 5. ቆጥሶ፡ ሰሰቶ ያዘ፡ አጠራቀመ (ሃብትን፡ ገንዘብን፡...)። 6. (ዘይ.) የሴቷን ገሳ በጣት በመቆንጠጥ ለፍትር ጉዳይ እንደሚፈልጋት ምልክት ሰጣት።
ቅንጥጣለች አርግዛለች።
ቅንጥጦ አጠበ ልብሰን፡ ጨርቅን ሙሉ በሙሉ ሳይሆን ቆሻቆሻ የነካውን ክፍል ብቻ አጠሉ።
መቆንጠጫ ስ 1. ፍምን ወይም የጋለ ብረትን ቅንጥጦ ለመያዝና ከአንድ ቦታ ወደሌላው የማዘዋወር እንዲረዳ የሚዘጋጅ፡ መንታ ሜፍ ለማሳያ በንጹ ወይም ብረት። 2. ገመድ ላይ የተሰጣ ልብሰ እንዳይወድቅ፡ ከገመዱ ጋር አጣብቆ እንዳይዝ ሆኖ የተሰራ መንታ ሜፍ ያለው እንጨት ወይም ሌላ ቁሳቁስ።
ቅንጥጫ (ቅንጢጥ) ስ 1. በአመልካች ጣትና በአውራ ጣት አማካይነት ሰውነትን በሃይል አጥብቆ የመያዝና የማሳመም ድርጊት። 2. የእጆችን የመጻፍ ጀርባዎች በጣት ቅንጥጦ

በመያዝና አንዱን በአንዱ ላይ በማነባበር፤ እንዲሁም የተነባበሩትን በማለያየትና እንደገና ድርጊቱን በመድገም የሚካሄድ ያልጀች ጨዋታ።

ቆንጠጥ አለ ግ ጠንቀቅ፥ ኮስተር አለ።

ተቆነጠጠ ግ ተቀጣ፥ ስነስርአት እንዲኖረው ተደረገ።

ተቆንጥጦ ያደገ አስተዳደግ መልካም የሆነ፤ ጨዋ፥ ስነስርአት ያለው።

ያልተቆነጠጠ ባለፎ፥ ስነ ስርአት የሌለው (ልጅ)።

ተቆናጠጠ ግ 1. በጣቶቹ ሰውነትን እጥብቆ በመያዝ አሳመመ። 2. ተደላደለ፥ መሰረት ያዘ፥ ተቋቋመ (ለኑሮ)።

መቆናጠጫ ስ መቋቋሚያ፥ መነሻ (ገንዘብ)።

አቆናጠጠ ግ አቋቋመ፥ አደላደለ፥ አጠናከረ (አስፈላጊውን እርዳታ በማድረግ)።

ቆነጥናጣ “ቆነጠነጠ” ስር “ቁንጥንጥ”ን ተመ.

ቆነጩ ግ ቁንጫ አፈራ፥ ፈጠረ፥ ቁንጫ ሆነ (ቤቱ)።

ቁንጫ ስ ተፈናጣሪና ዘላይ የሆነች፥ ቅማል የምታህል፥ ብዙውን ጊዜ ዕዳቱ በሚገባ ባለተጠበቀ መኖሪያ ቤት ውስጥ የምትገኝ ጥቁር ቡናማ ተባይ።

ቁንጫ

ቆነፀለ ግ ስለ አንድ የእውቀት ዘርፍ በጥቂቱ ወይም በቀንዕሉ እውቀት ተማረ፥ ተረዳ።

ቁንፅል ት ሙሉነት የሌለው፥ ጎደሉ።

ቁንፅልፅል ት ያልተሟላ፥ ብዙ ነገር የጎደለው።

ቆናኝ¹ “ቆነነ¹” ስር ተመ.

ቆናኝ² “ቆነነ³” ስር ተመ.

ቆንሲል ስ የአገሩን መንግስት በመወከል በሌላ አገር የሚቀመጥ ተወካይ፤ ጉዳይ ፈፃሚ።

ቆንቋና “ቆነቆነ²” ስር ተመ.

ቆንዳላ “ቆነደለ” ስር ተመ.

ቆንዳዳ “ቆነደደ” ስር ተመ.

ቆንጅ “ቆነጅ” ስር ተመ.

ቆንጣራ “ቆነጠረ” ስር ተመ.

ቆንጥር ስ የሚነካውን ሌላ አካል ወይም ገላ የሚበጭ ቀላፋ እሾህ ያለው የእዕዋት አይነት።

ቆዘመ ግ 1. አዘነ፥ ተከዘ። 2. አለቀሰ፥ የሃዘን እንጉርጉሮ አንጎራጎረ።

ቁዘማ ስ 1. ሃዘን፥ ትካዜ። 2. ልቅሶ፥ የሃዘን እንጉርጉሮ።

ቆዘረ ግ ነፋ፥ ጎሰረ፥ ቀበተተ (ሆድን)።

ቁዝር ት ሆዱ ጉስር፥ ዝርጥ ያለ።

ቁዝር አለ ግ ሆዱ ጉስር፥ ቅብትት አለ፤ ተቆዘረ።

ተቆዘረ ግ ሆዱ ተቀበተተ፥ ተጎሰረ።

ቆየ ግ 1. ኖረ። ሰውዬው እዚህ አገር ብዙ ጊዜ ቆይቷል። 2. ጠበቀ። ቆየኝ እየመጣሁ ነው። 3. ዘገየ፥ ጊዜ አሳለፈ። በጣም ቆይቶ መጣ።

የቆየ ት 1. ብዙ ጊዜ የሆነው፥ የሰነበተ። 2. የድሮ የጥንት፥ በፊት ጀምሮ የነበረ፥ የኖረ።

ቆይ [ብቻ] ዛቻን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። ቆይ እንዳስቀክላት ትቀርም።

መቆያ ስ በምላና በእራት መካከል የሚበላ አነስተኛ መጠን ያለው ምግብ፤ መከሰስ፤ የእራት መዳረሻ።

ቆይታ ስ በአንድ ጉዳይ ላይ በምስጢር ለመምከር፥ ለመነጋገር የሚደረግ አጭር ስብሰባ (ብዙውን ጊዜ በተከበሩ ሰዎች መካከል)። 2. በአንድ ቦታ፥ አገር፥... ሆኖ የሚያልፍ ወይም የሚያሳልፉት የተወሰነ የጊዜ መጠን። በናዝሬት ቆይታቸደ ደስተኛ ነበርታ። 3. ከተወሰነ ሰው ጋር ወይም ከተወሰነ ቦታ ሆኖ የተወሰነ ጊዜ ማሳለፍ።

***ቆደሰ**

መቋደሻ ስ የዶሮ ጨንፈር።

ተቋደሰ ግ 1. ተካፈለ፥ ተጋራ፥ ተቋረሰ። 2. ቀመሰ፤ አፋን አሟሸ።

አቋደሰ ግ1. አካፈለ፥ አጋራ፥ አቋረሰ። 2. አቀመሰ፥ አለከፈ።

ቆዳ ስ 1. ከሰው ወይም ከማንኛው የእንስሳ ስጋ በስተላይ የሚገኝ የስጋ ሽፋን፥ ልባስ። 2. ከእንስሳ ስጋ ላይ የተገፈፈና ከስጋው ተለይቶ ለበቻው የተደረገ የስጋ ሽፋን፤ ቁርበት፥ አንጋሬ፥ ሊጠ። 3. የፍራፍሬ ሽፋን፥ ልጣጭ። 4. (ዘይ.) ነገር ቶሎ የማይገባው፤ ደደብ።

ቆዳ መሬት ስ ለምነት የሌለው፥ ቢዘሩበት የማያበቅል መጥፎ መሬት።

የቆዳ ስፋት ስ የአንድ ቦታ፥ ክልል፥ ሃገር፥... ጠቅላላ ስፋት።

የቆዳ በሽታ ስ በሰውነት ቆዳ ላይ የሚወጣ ማንኛውም አይነት ህመም (እከክ፥ ቁስል፥...)።

ቆጋ ግ 1. በጅራፍ ገረፈ፥ ሸነቆጠ፥ ቆነደደ። 2. የጅራፍን ጫፍ (ቁግን) አበጀ። 3. (ተራ.አነ.) ሸጠ።

ቁግ ስ የገመድ ጅራፍ ጫፍ(ስእሉን ጅራፍ ስር

ተመ.::

ቁጊያም (ቁጋም) ት (ስድብ) ከሲታ::

ቆጠረ 7 1. አንድ፡ ሁለት፡...እያለ የአንድን ነገር ብዛት ለይቶ አወቀ (በማስላት፡ በመጣፈር ወይም ነገሮችን አንድ በአንድ በማሰብ፡ በማየት፡ በመንኮት፡...)። 2. የቁጥሮችን ስም (1፡2፡3፡...) በየተራ ጠራ። 3. ጥቅም ላይ የዋለን የመብራት፡ የውሃ፡... መጠን፡ ልክ መዘገበ (ስራተኛው ወይም ቆጣሪው)። 4. አዘጋጀ (ቅኔን)።

እንደ ___ ቆጠረ እንደ ___ እየ፡ ተመለከተ። እኔንም እንደ ሰው ቆጥረህ ቸርኝትህን አደረግክልኝ ፈጣሪዬ?

ከ ___ ቆጠረ ከ ___ መደበ፡ እሱንም ከሰው ቆጠረከው?

መቁጠሪያ ስለ አንድን የዐሎት ቃል ስንት ጊዜ መላለሰው መጥራታቸውን ለማስታወስ ይረዳቸው ዘንድ ዐሎተኞች እንደ ዶቃ በከር ለከተው የሚይዙት፡ ቅርፁ ድኩልቱል ሆኖ መጠኑ ዳቦ ቆሎ የሚያካክል፡ ብዛቱ እንደየዐሎተኛው ፍላጎት የሚወሰን፡ ከእንጨት ወይም ከሌላ ነገር የሚዘጋጅ የዐሎት መገልገያ እቃ።

መቁጠሪያ ቁጥር ስለ ከአንድ ጀምሮ ያሉ እሃዛዊ ቁጥሮች (1፡2፡3፡...)።

ቆጠራ ስለ የገባውን፡ የወጣውንና በእጅ ላይ ያለውን ንብረት ለይቶ ለማወቅና ለመመዝገብ የሚደረግ እቃን የመቁጠር ተግባር፡ የንብረት ቆጠራም ይባላል።

ቆጣሪ ስለ አገልግሎት ላይ የዋለን የመብራትና የውሃ መጠን በየጊዜው መዘገብ የሚይዝ፡ ከውሃ ቧንቧው አፍ አጠገብ እንዲሁም ከመብራት መስመር መቀበያ ላይ የሚደረግ መሳሪያ።

የቆጣሪ [ግብር] ስለ ጥቅም ላይ ከዋለ የውሃ ወይም የመብራት ፍጅታ ዋጋ ሌላ፡ ለቆጣሪው እቃ ተብሎ በግብር መልክ የሚከፈል ገንዘብ።

ቁጥር ስለ 1. መጠን፡ ልክ፡ ብዛት፡ የሀዘዙ ቁጥር ምን ያህል ነው? 2. መጠንን፡ ልክን፡ ብዛትን፡...የሚያሳይ ምልክት (እንደ 1፡2፡3፡...)። 3. እንደ መለያ የሚያገለግል አሃዝ። ቁጥሩ ___ የሆነ ሽጉጥ፡ 4. የአንድ ነገር የርዝመት፡ የስፋት፡... መጠን፡ ደረጃ። የሚግሃህ ቁጥር ስንት ነው? 5. ሂሳብ፡ ስሌት (የመደመር፡ የመቀነስ፡ የማባዛት፡ የማካፈል አባራት፡ ትምህርት)።

በቁጥር ነው ጥቂት ነው። ያላየሃቸው ላገሮች በቁጥር ናቸው።

በ ___ ቁጥር በ ___ ጊዜ ሁሉ፡ በመጣ ቁጥር ይጠይቃል።

ከቁጥር አይገባም ትንሽ ነው፡ አይረሳም፡ እንዳለም አይታሰብ።

ከቁጥር ወጣ 1. ተለየ፡ ተገለለ፡ ተባረረ፡

ተወገደ (ከማህበር፡ ከሁድን፡... አንድነት)። 2. እንደሰው ወይም እንደ ቁምነገር የሚያየው ታዛ። ጠፋ።

ቁጥጥር ስለ የአንድን ነገር ሁኔታ የመከታተል፡ የመጠባበቅ፡ የመቆጣጠር ተግባር።

[በ÷ከ] ቁጥጥር ስር አዋለ /አደረገ በስልጣኑ፡ በፍላጎቱ፡ በትእዛዙ... ስር እንዲሆን አስገደደ።

ተቆጠረ 7 1. ታሰበ፡ ተሰላ፡ ቁጥሩ ተነገረ፡ ታወቀ፡ 2. ታየ፡ ታሰበ፡ ተገመተ። እንደ ስህተት ተቆጠረ። 3. በነጥብ ተያዘ፡ ታሰበ፡ 4. ተዘረዘረ፡ ተነገረ። ተቆጥሮም አያልቅ።

ተቆጣጠረ 7 1. ተከታተለ፡ ተጠባበቀ። 2. አንድን ነገር ወይም ቦታ በይዘታው ስር አደረገ በቁጥጥር፡ በፍላጎቱ ስር እንዲውል አስገደደ።

መቆጣጠሪያ ስለ የአንድን ነገር ተግባር፡ እንትስቃሲ፡ ሁኔታ፡... ለመከታተል፡ ለመቆጣጠር፡... የሚያስችል ዘዴ፡ መንገድ፡ መሳሪያ።

ተቆጣጣሪ ስለ አንድ ተግባር በአግባቡ መፈጸሙን፡ ንብረት በአግባቡ መያዙን፡ ደንብና ስርአት በወጥ መጠበቅን የሚከታተል ሰው።

ተቋጠረ 7 ዘሩን ወይም ትውልዱን በመቁጠር የእነማን ወገን መሆኑን ለማስረዳት አንዱ ለሌላው ተናገረ፡ አወራ፡ እገሌን የወለደው እገሌ ነው እያለ የዘመዶቹን ስም በየተራ ጠራ።

የተቋጥሮ ገምድና ስለ የሩቅ ገምድና፡ ገምድናው እንደ አጎትና አክሰት በጣም ቅርብ ያልሆነ የትውልድ ግንኙነት።

አቆጣሪ ስለ መቁጠሪያ አማካኝነት የሚደረግ ዐሎት።

አቆጣጠር ስለ የቆጠራ፡ የስሌት መንገድ። እንደ አትሮጽዖ አቆጣጠር/ እንደ አውሮፓ አቆጣጠር።

ቆጠባ 7 1. ቶሎ እንዳያልቅ በጥንቃቄ ያዘ፡ ተጠቀመ፡ አጠቃቀሙን በጥቂቱ፡ በመጠኑ፡ በልኩ... አደረገ። 2. በየጊዜው ትንሽ ትንሽ በማስቀመጥ ገንዘብ አጠራቀመ።

ቆጠባ ስለ ገንዘብን፡ ንብረትን፡... በአግባቡ በስነስርአቱ የመገልገል ወይም በመጠን በመጠኑ የመጠቀም ድርጊት።

የቁጠባ ሂሳብ ስለ በየጊዜው ጥቂት በጥቂት ባንክ ውስጥ በማስቀመጥ የሚጠራቀምና ወለድ ሊያስገኝ የሚችል ገንዘብ።

የቁጠባ ቤት ስለ በአነስተኛ ወጪ በመንግስት እቅድ የሚሰራ ቤት።

ቁጥብ ተብሎ ከመናገር፡ ከማድረግ የታቀበ፡ ራሱን በራሱ የጠበቀ፡ የተቆጣጠረ።

ቆጣቢ ት ብዙ የማያጠፋ፡ የማያባክን

(ገንዘብን፣ ገብረትን፣...)።

ተቆጠቦ ግ ተጠቦቀ፥ ተወ፤ አንድን ነገር ከማድረግ፣ ከመፈፀም ራቀ፥ ራሱን ተቆጣጠረ።

ቆጠቆጠ ግ 1. አቃጠለ፥ ለበለበ፥ ፈጀ፤ የተላጠ ቁስል ውሃ ወይም ሌላ ነገር ሲነካው የሚሰማውን የሀመም አይነት ስሜት ተሰማ። 2. (ዘይ.) አንገብገበኝ ቆጩ፥ የቁጭት ስሜት ተሰማ።

ቆጠቆጠ ግ 1. የዛፍን ቅርንጫፍ፥ ክንፍ፥ ቅጥያ መለመለ። 2. ቁጥቋጥን፥ ቅጠላ ቅጠልን መነጠረ።

ቁጥቋጥ ስ 1. በተፈጥሮ ቁመናው እንደ ዛፍ ትልልቅ (ረገጥኛም)፥ ወፍራም ያልሆነና እንደ ቀጋ፥ እጋም፡... ያለ የእዕዋት አይነት። 2. አዲስ በተቆረጠ የዛፍ ጉቶ ወይም ጉራጅ ላይ የሚበቅል የዛፍ ሊጋ ቅጣይ፥ ቀንበጥ።

አቆጠቆጠ ግ አለመለመ፥ አፈጠፈጠ፥ አጀፈጀፈ።

***ቆጠቆጠ**

ቆጥቋጥ (ቆጠቆጥ) ቅ ገብጋቦ፥ ሰስታም፥ ቆንቋና።

ቁጥ ቁጥ ተውግ. የመቆናቆን፥ የሰስት፥ የቆጣቢነት አድራጎት። ሲሰጥ ሊጋስ ነው ቁጥቁጥ አያውቅም።

ቁጥቁጥ አለ ግ ተሰገበገበ፥ ሰሰተ፥ ተንቆጣቆጠ።

ተንቆጣቆጠ ግ ተሰገበገበ፥ ሰሰተ፥ ቁጥቁጥ አለ።

እንቆጣቆጠ ግ አቆናቆነ፥ አሰሰተ።

***ቆጠቆጠ**

ተንቆጠቆጠ ግ አሸበረቀ፥ አጌጠ፥ አማረ፥ ተዋበ።

እንቆጠቆጠ ግ አሸበረቀ፥ አሰጌጠ፥ አሰዋበ።

እንቁጥቁጥ ቅ ያሸበረቀ፥ ያጌጠ።

ቆጠቆጥ “ቆጠቆጠ” ስር **“ቆጥቋጥ”** ን ተመ.

ቆጠጠ ግ 1. ኮሳ፥ ቁጣጥ ጣለ። 2. ጎበበ፥ ቆበበ፥ ጉብ፥ ጉች ብሎ ታየ።

ቁጣጥ ስ በጣም ትንሽና ለስላሳ የሆነ የወቅላ (ጥጃ፥ ግልገል፥ ልጅ) ኩስ።

ቁጢጥ አለ ግ ሙሉ በሙሉ ሳይሆን በእግሮቹ ሜፎች በቋፍ ሆኖ ተቀመጠ።

***ቆጣ**

ቁጡ ቅ ንዴተኛ፥ በትንሹ ነገር ሁሉ የሚበሳጭ፥ ቶሎ የሚናደድ።

ቁጣ ስ 1. የንዴት የመበላጨት፥ የመናደድ፥ ሃይለቃል የመናገር፥ የማኩረፍ አድራጎት። 2. ምክር አዘል ተግላፅ፤ ዘለፋ። 3. (ዘይ.) መእት፥

መቅሰፍት፥ ውርጂብን።

ቆጣ አለ ግ ሲቀምሱት ጣለሙ ኮምጠጥ፥ ኮስተር፥ በሰል አለ (ጠላ፥ ጠጅ፥ ቅቤ)።

ተቆጣ ግ 1. ተናደደ፥ ተበላጠ፥ በቁጣ ስሜት ተናገረ። 2. ተቀዋመ፥ አኮረፈ። 3. ምክር አዘል በሆነ አነጋገር ገሰፅ፥ ሰደበ፥ ዘለፈ (አባት ልጁን፥ ታላቅ ታናሽን፥...)። 4. ቆጣ አለ። 5. በተለያየ ምክንያት ሰውነት ወይም ገላ አበጠ፥ ተጉረበረበ፥...

ተቆጭ ስ መካሪ፥ ተቆጣጣሪ። **ተቆጭ የሌላቸው ልጆች መጨረሻቸው ላያምር ይችላል።**

ተቆጣጣጥ ግ መከረ፥ መካከረ። **የተጣሉትን ልጆች ተቆጣጣሪ አስታረቃቸው።**

አስቆጣ ግ 1. አናደደ፥ አሰላጠ። 2. ቁጣ እንዲደርስበት፥ እንዲቆጠት አደረገ። 3. አስቀዋመ፥ አስኮረፈ። 4. እንዲቆጣ አደረገ።

ቆጣሪ “ቆጠረ” ስር ተመ.

ቆጣቢ “ቆጠቦ” ስር ተመ.

ቆጥ ስ አራት እግሩ መረጋ ውስጥ የተተከለና ከፍታው ረገም የሆነ የእንጨት አልጋ (በዙውን ጊዜ በገጠር ገበሬዎች ቤት የሚገኝ)።

ቆጣሰር (ቆጥ አሰር) ስ ሚስት ያወ ወንድ ልጅ የጋብቻቸው ወጣ ተጠናቆ ጎጆ ከመውጣታቸው በፊት ከሚሰኩ ወላጆች ዘንድ ተቀምጦ ለተወሰኑ አመታት እነርሱን ያገለግልበት የነበረ ጥንታዊ የጋብቻ ውል አይነት፥ ደንብ ወይም ስርአት።

ቆጥቋጥ “ቆጠቆጠ” ስር ተመ.

ቆጩ ግ ከነክነ፥ ቅሬታ አሳደረ፥ ፀወተ።

ቁጭት ስ 1. ፀወት፥ ንዴት፥ መቆርቆር። 2. ቁም፥ ቁርሾ። **ኢጋጣሚ ጠብቆ ቁጭቱን ተወጣ።**
ቁጭቱን ተወጣ አስቀይሞት ወይም አናደት የነበረውን በመበቀል ረካ፥ ንዴቱን አበረደ።
ተቆጩ ግ ቅር ተሰኘ፥ ተናደደ፥ ተቀረቆረ፥ ተፀወተ።

አስቆጩ ግ አስፀወተ፥ ቅር አሰኘ፥ አናደደ።

***ቆጩቆጩ**

ቆጭቋጫ ቅ ነጭ፥ ሚፍ፥ ብሰጠ።

ተንቆጫቆጩ ግ ተነጫነ፥ ተበላጠ።

አንቆጫቆጩ ግ አነጫነ፥ አበላጠ።

ቆፈረ ግ 1. ማሰ፥ ጎደፈረ፥ ሜረ (መሬትን)። 2. (ዘይ.) ጎረጎረ፥ ፈለፈለ፥ መረመረ (የተደበቀ ነገርን ለማግኘት፥ ለማውጣት)።

መቆፈሪያ ስ አንድ ደማ፥ ድጅኖ፥ አንካሊ፡... ያለ መሬትን የመማሻ መሳሪያ።

ቁፋሮ ስ 1. በደማ አማካይነት መሬትን የማረስ፥ የመጎድፈር ድርጊት። 2. በደማ

አማካይነትን የተቆፈረ መሬት።

ቆፋሪ ት 1. በደማ መሬትን የሚጎደፍር፡ የሚያርስ። ለ 2. ደመኛ፡ መሬትን ለሚረስ ለመጫር በደማ የሚገልገል ሰው።

ቆፍርፍር አለ ግ ተቆፋፈረ።

ተቆፈረ ግ ተማሰ። ተጎደፈረ። ተጫረ። በደማ ታረሰ።

ተቆፋፈረ ግ ፈላለሰ። እዚህም እዚያም ተማሰ። በደማ ታረሰ።

ቆፊነን ግ እጅንና እግርን ያዘ። አላንቀሳቅሰ አለ። አደነዘዘ (ብርድ)።

ቆፊን ስ እጅንና እግርን የሚይዝ። የሚያደነዝዝ ብርድ። ትዝታዜ።

ቆፊናም ት 1. በጣም ብርዳም ወይም ቀዝቃዛ የሆነ (በታ)። 2. (በድብ) ሰውነቱ በቆፊን የደነዘዘ። ከርፋፋ። 3. (ዘይ.) ሰበታም። ሲሰጥ እጁ በሰበት የሚንቀጠቀጥ።

***ቆፈጠነ**

ቆፍጣና ት ንቁ። ቀልጣፋ። ኩፋ።

ቆፋሪ “ቆፈረ” ስር ተመ.

ቆፍ

ቆፍ ቆፍ አደረገ ግ የመቆርቆር። የማንኳነት። የመምታት አይነት ድምፅ አለማ።

ቆፍጣና “ቆፈጠነ” ስር ተመ.

ቆፋ የ “ቀ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

ቋ²

ቋ አለ ግ ቀጭ። ኳ አለ። የመሰበር። የመገጨት አይነት ድምፅ አለማ።

ቋለማ ስ የተከተፈን ስጋ በቅመም አጣፍጦ በታሰበ ወተት አንጀት ውስጥ በመከተት የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

ቋመጠ ግ ጎመጀ። ባጓ። ከጀለ (አንድን ነገር ለማየት። ለማድረግ። ለማግኘት)።

አቋመጠ ግ አጎመጀ። አባጓ።

ቋሚ “ቆመ” ስር ተመ.

ቋር ስ በእንጨት ላካል ላይ ተድቦልቡሉ ወይም አትር የሚታይ የእንጨት ገዢ።

ቋራም ት ቋር ያለበት (እንጨት)።

ቋርፍ ስ ብዙውን ጊዜ መናኞች የሚመገቡት ከፋር እፅዋት ፍራፍሬና ሰራሰር የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

ቋር ስ ራስ ትልቅ አሳ።

ቋቋቻ ስ ብዙውን ጊዜ በሰው ፊት። አንገት። ደረት ላይ የሚወጣ የቆዳ በሽታ አይነት።

ቋት

ቋት አለ ግ 1. አስመለሰ። አስታወሰ። 2. (ዘይ.) ሰለቸ። አስጠላ። ሰራው አሰቸጋሪ ከመሆኑ የተነሳ ቋት አለው።

ቋት እስኪለው እስኪያንገፈግፈው። እስኪሰለቸው።

ቋቋ

ቋቋቲ ስ የፍሬ መያዣውን ከረጢት በጣም አጣብቀው ሲጫኑት ከረጢቱ የፍንዳታ ድምፅ በማሰማት የሚተረተር የእፅዋት አይነት።

ቋ ቋ አለ ግ ተንቋቋ።

ተንቋቋ ግ 1. ቋቋ የሚል የድምፅ አይነት አለማ። 2. በጣም ከማርጆተና ሰውነቱ ከመማረፋ የተነሳ በሚንቀሳቀሰበት ጊዜ ሰውነቱ ቋቋ የሚል ድምፅ አለማ።

አንቋቋ ግ ቋቋ የሚል የድምፅ አይነት አለማ ወይም እንዲሰማ አደረገ።

ቋተ ግ አንድ ቦታ ላይ ተጠራቀመ። ተከማቸ (ለምሳሌ ፍሳሽ ውሃ)።

ቋት ስ 1. እህል ሲከፃም ሆነ ወይንም ሲፈጭ ከወፍጮው ላይ የሚወርደው ከከ ወይም ዱቄት የሚከማቸበት። ከባህላዊው የቁም ወፍጮ ጋር ተያይዞ ከጭቃ ወይም ከሽከላ የሚሰራ ማጠራቀሚያ። 2. መጠራቀሚያ። መከማቻ። ሰውየው የበሽታ ቋት ነው። (ዘይ.) ሆኗ። ቀን ከሌት የሚሰራው ቋቱን ለመመላለስ ነው።

ቋቱ ጠባ አይልም 1. አይጠራቀምም። 2. አይሟላም። አይሳካም።

ከቋት ከቋቱ ከስር ከስሩ። ወዲያው ወዲያው። ሳይቆይ።

አቋተ ግ 1. የሚፈጨውን እህል ከወፍጮው አናት አካባቢ አደረገ። ወይም የሚፈጨውን እህል በወፍጮው ማቋቻ ላይ ደቀነ። 2. አንድ ቦታ ላይ ተከማቸ። ከተረ (በመፍሰስ ላይ ያለ ፈሳሽ ነገር)።

ማቋቻ ስ የሚፈጨው እህል የሚቀመጥበት (የሚደቀንበት) የወፍጮው የላይኛው ጠርዝ። ወይም አናቱ።

ቋንቋሪ ስ መንገደኛ የሚሽከመው ቅራትን። ሰባራ ስንጥሩ። ጥቃት። እቃ ሁሉ ባንድ ላይ (ቅላ። አገልግሎት...)።

ቋንቋ ስ 1. ሰዎች እርስ በርስ ለመግባቢያነት የሚገለገሉበት። ሃሳባቸውን። ስሜታቸውን የሚገልፁበት። ስርአት ያለው የድምፅ የቃላት።... ጥንቅር። 2. የአንድ ቡድን። ሃገር። ብሄረሰብ።... አባላት ለመግባቢያነት የሚገለገሉበት የቋንቋ ቅርፅ ወይም አይነት። የሴም ቋንቋ /አማርኛ ቋንቋ/ የአፍ መፍቻ ቋንቋ። 3. የአገላለፅ መንገድ። ሃሳቡን ተውና ቋንቋውን ብቻ አርምልኝ/ ገንዘቡን እንደማይከፍል በማያሻማ ቋንቋ ነገራቸው። 4.

የተወሰነ የህዝብ ክፍል እርስ በርስ ለመግባባት የሚገለገልበት ቃል ወይም ሃረግ፡...። የአራቱ ቋንቋ ሥላሶች ቋንቋ፡፡

ቋንዣ “ቋንቋ” ን ተመ.

ቋንዶ [ሃረግ] ስ ጠንካራ የሃረግ አይነት፡፡

ቋንቋ (ቋንዣ) ስ ከጉልበት በስተሂሳ በባትና በጥን መካከል የሚገኝ መታጠፊያው ከፍል(ስሌትን በውነት ስር ተመ.)፡፡

ቋንቋ ቆራጭ ስ የሰው ሃብትና ንብረት የሚዘርፍ፡ በሰዎች ላይ ገፍ የሚፈፅም፡ ወንጀለኛ፡ ሽፍታ፡ ወንዝዶ፡፡

ቋንጣ ስ 1. በቀጭን ተዘልዝሎና ገመድ ወይም ሽቦ ላይ ተሰትሎ እንዲደርት የሚደረግ የእንስሳት ስጋ፡፡ 2. ለየበሰለፍ የደረቀ የበሰለ ወይም የዋርካ ፍሬ፡፡ 3.(ዘይ.) ከሲታ ወይም በጣም ቀጭን የሆነ (ሰው)፡፡

ቋንጣ እግር እግረ ቀጭን የሆነ (ሰው)፡፡

ቋንጤ ወንበር ስ በጠፍር የተሰራፍ፡

መደገፊያ ያለው የእንጨት ወንበር፡፡

ቋንጣ ስ በእንዝርት አናት ላይ የሚሰካ፡ ቆላፋ የሆነ ቀጭን ሽቦ፡፡

ቋኛት ስ ከሃረግ ወይም ከመቃ የሚሰራ የአሳ መያዣ ሞላላ ቅርጫት፡፡

ቋዝመን ስ እንደ ጨቢ ያለ አነስተኛ ካራ፡፡

ቋዶ ስ የደረቀና ያልታወደ የበረሃ ሳር፡፡

የቋዶ እሳት ስ በቋዶ ላይ የሚነሳና ከፍተኛ የመቀጣጠል ፍጥነት ያለው የሰደድ እሳት፡፡

ቋድ ስ እንደዛብ አራት ማእዘንነት ያለው የሃር፡ የጠፍር፡... ጉንጉን፡፡

ቋጠረ ግ 1. አንዱን ከሌላው ጋር አያያዘ፡ አቆራኝ፡ አጠላለፈ (ለምሳሌ አንድን ገመድ ከሌላ ገመድ ወይም ከሌላ ነገር ጋር)፡፡ 2. በጨርቅ ወይም በሌላ በተመሳሳይ ነገር ጠቅልሎ፡ ሸፍኖ አሰረ፡፡ እረኛው ምሳውን በልብሱ ቋጥሮ ሄደ |ሴትዮ ሳንቲም፡፡ በመሃረብ ቋጥሮ አስቀመጠች፡፡ 3. በውስጡ ያዘ፡ አዘለ፡ አቆረ፡ የእሳት ክበልባል የገረፈው ገላው ውሃ ቋጠረ፡፡ 4. አፍኖ ያዘ፡ ተቆጣጠረ፡፡ ከስብሰባ ላይ ተነስቶ መውጣት ስለፈራ ሽንቱን ቋጥሮ ዋለ፡፡ 5. አጠራቀመ፡ አካበተ፡ አኖረ፡፡ ትንሽ ጊዜ ነገዶ ደሀና ገንዘብ ቋጥሯል፡፡ 6. አሰረ፡ ተበተበ (ነገርን)፡፡

ቋጠረች ፀነሰች፡ አረገዘች፡፡

መቋጠሪያ ስ 1. ማሰሪያ (ገመድ)፡፡

2. መከታተያ፡ መያዣ፡ መጠቅለያ (ከረጢት፡

ስልቻ፡ ጨርቅ፡...)

መቋጠሪያው ተበጥሷል ፈሉን መያዝ፡ ወይም መቆጣጠር አይችልም፡ በመጣበት ጊዜ ሁሉ ይፈላል፡፡

ቁጥር ስ እስር፡ ቁጥሩ የጠበቀ ነው፡ ላይረታም፡፡

ቁጥርጥር ት 1. እርስ በርሱ የተያያዘ፡ የተሳሰረ (ነገር)፡፡ ፀጉሩ ቁጥርጥር ብሏል፡ ተበጥሮም አያውቅ፡፡ 2. ብዛት ያለውና ተቋጥሮ ተቋጥሮ የተቀመጠ እቃ፡፡ ሴትዮ የገሃቸውን ትመግ ትመግ ለያይታ ከቋጠረች በሂሳ ቁጥርጥሩን በአንድነት ተሸነግ ሄደች፡፡

ቁጥርጥር አለ ግ እርስ በርስ ተጠላለፈ፡ ተያያዘ፡ ተተባተበ፡ ተወሳሰበ፡፡

ቋጠሮ ስ 1. እስር (የገመድ፡ የጨርቅ፡...)

2. የተቋጠረ፡፡

ተቋጠረ ግ 1. ታሰረ፡፡ 2. አብሮ ሆነ፡

አልነጠል አለ፡፡ 3. ደደረ፡ ባንለ፡፡

ተቆጣጠረ ግ እርስ በርስ ተጠላለፈ፡ ተተባተበ፡ ተወሳሰበ፡፡

ቋጥኝ ስ መጠኑ በጣም ትልቅ የሆነና መሬት ላይ ጉብ ብሎ የሚገኝ ድንጋይ፡፡

ቋጪ ግ 1. የነጠላን፡ የጋቢን፡...ጫፍ ወይም ዘርፍ ገመዶ፡ አከረረ፡ ፈተለ፡፡ 2. (ዘይ.) አንድን ሃሳብ፡ነገር፡ ጉዳይ፡... ከውሳኔ ወይም ከውጤት ላይ አደረሰ፡ አጠቃለለ፡ ደመደመ፡፡

ቁጩት ስ 1. የነጠላን፡ የጋቢን፡...ጫፍ ወይም ዘርፍ የመግመድ፡ የማከረር ወይም የመፍተል ተግባር፡፡ 2. የተገመደ ወይም የተፈተለ የነጠላ፡ የጋቢ፡... ጫፍ ወይም ዘርፍ፡፡

ቋጪራ ስ ለቤት ከዳን ስራ እንዲያመች በገብስ ነዶ መጠን የሚታሰር ሰንበሌጥ፡ ባላ፡...፡፡

ቋጫ ስ ከስንደዶ ወይም ከአከርማ የሚሰፋ የውተት ማለቢያ፡ ራጭ፡፡

*ቋፊ¹

ቋፍ ስ ጫፍ፡ ጠርዝ፡ አፋፍ፡ ቋፍ ላይ አትቀመጥ፡ ትወድቃለህ፡፡

በቋፍ [ላይ] ነው ትንሽ ለቡብ፡ ምክንያት ይበቃዋል (አንድ ነገር ለመሆን፡ ለማድረግ፡...)

*ቋፊ²

ተቋፊ ግ ተቆነ፡ ተጀነ (በአካሄድ፡ በአነጋገር፡...)

አቋፊ ግ ቆነ፡ ጀነ፡ ቀስ አደረገ፡፡

አስቋፊ ዝ.ከ.

በ

በ ከ “ቀ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአግርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

በ 1.በስም መነሻ ላይ እየተቀጠለ ግድረረያነትን የሚያመለክት ምእላድ። ተግራው በብላር ይቃላል። 2. ተውሳክ ግላዊ አገልግሎት የሚሰጥ ወይም የድርጊት ሁኔታን ለማመልከት የሚያገለግል ምእላድ። በላሰቸኳይ በገንጋታ/ ቀስ በቀስ። 3. ቦታን፣ አቅጣጫን፣ ጊዜን፡... ከሚያመለክቱ ቃላት ጋር እየተጣመረ መስተዋድዳዊ ሃረግን የሚመሰርት ምእላድ። በጠረጴዛው ላይ በመገዙ አጠገብ/ በቀኝ በኩል/ በሃፊው እለት።

በ¹ “በ”ን ተመ.

በ³ “ከ”ን ተመ.

በሃ “ቡሃ”ን ተመ.

በሃ በግ “ቡሃ” ስር “ቡሃ በግ”ን ተመ.

በሃ (ብሃ)ድንጋይ ስ በቀላሉ ፍርክስክስ የሚል ነጣ ያለ የድንጋይ አይነት፣ ብክነ እየተባለም ይጠራል።

በሀረ ሎሚ “*በከረ” ስር “በኩረ ሎሚ”ን ተመ.

በሀር “*በከረ” ስር “በኩር”ን ተመ.

በለለ ግ 1. ተበላሽ፣ ጠፋ፣ መና ቀረ። 2.

ተሞላቀቀ፣ ቀበጠ፣ ጠባብ ብልሹ ሆነ። 3. በነኝ፣ በረረ።

ብሉል ት ከንቱ፣ መና፣ ብልሹ።

በለሴ ስ በወፍራሙ የተፈተለ፣ ሻክራና ዘክሃክ የሆነ የሽግ አይነት።

በለስ ስ 1. አጃምና ሄዋን በንነት ባሉ የፈጣሪን ትእዛዝ ጥሰው ፍሬዋን ስለበሉ የተረገሙበት ዛፍ እንደሆነች የሚነገርላት በንነት የምትገኝ ዛፍ ስም። 2. ቅጠሉ ነጣ ብሉ ሰፋ ያለ፣ ነጭ ፈሳሽ የሚወጣው የእፅዋት አይነት፣ ከዚህ እፅዋት፣ የሚገኘው ፍሬም በለስ ይባላል።

በለስ ቀናው / አገኘ 1.አደን ሄዶ የሚፈልገውን ገድሎ ተመለሰ። 2.ተሳካለት፣ ሆነለት፣ ጥሩ እድል አጋጠመው።

*በለሽ

ብላሽ ት 1. የማይረባ፣ ከንቱ፣ ለቁም ነገር የማይሆን። 2. ነፃ። ይህን ልብስ በብላሽ ሰጠኝ።

ብልሽ ት የማይረባ፣ ከንቱ፣ ለቁም ነገር የማይሆን።

ብልሽት ስ እክል፣ ሳንካ፣ ጉድለት። ሊቃው

ብልሽት አለው።

ብልሽት አለ ግ ተበላሽ።

ብልሽትሽት አለ ግ 1.ፈፅሞ የተበላሽ፣ ጥቅም የማይሰጥ ሆነ። 2. አመሉ፣ ጠባብ መጥፎ ሆነ።

ተበላሽ ግ 1. አይፈ፣ ቆሸሸ። 2. ተሰናከለ፣ እክል አጋጠመው። መኪናው ተበላሸ። 3. ጠባብ መጥፎ ሆነ። 4. ከንቱ፣ የማይረባ፣ የማይጠቅም ሆነ። 5.ያለጊዜው፣ ያለአግባብ ሞተ።። ያንን የመሰለ ጀግና ተበላሽ።

አበላሽ ግ 1. አንደፈ፣ አቆሸሸ። 2. አሰናከለ፣ የማይሰራ እንዲሆን አደረገ። 3. ጠባብ መጥፎ አደረገ። 4.ከንቱ፣ የማይረባ፣ የማይጠቅም አደረገ። 5.ያለጊዜውና ያለአግባብ ገደለ፣ አጠፋ።

በለቀጠ ግ ሙሉ በሙሉ ከፈተ፣ በረገደ።

በልቃጣ ት (ነውር፣ ስድብ) 1. ሃፍረተ ስጋዋ እንዳይታይባት ጥንቃቄ የማታደርግ፣ በርጋዳ። 2. ሰነሰርላት የሌላት፣ የሰው አይን የማትፈራ፣ መንቃራ።

ተበለቀጠ ግ ተከፈተ፣ ተበረገደ።

ተበላቀጠ ግ ስነ ሰርላት አጣ፣ ተመናቀረ።

*በለበለ

ነበልባ ስ 1.የነዲድ እሳት ጫፍ፣ ሳንቃ፣ አሳን። 2. (ዘይ.) ለፍላፊ፣ ምላሽ።

ተንበለበለ ግ 1.በሃይል ነደደ፣ ተንቀለቀለ፣ ተንበገበገ። 2.(ዘይ.) በፍጥነት ተናገረ፣ ለፈለፈ።

አንበለበለ ግ 1. በሃይል አነደደ፣ አንቀለቀለ፣ አንበገበገ። 2. (ዘይ.) ያለ ምንም ችግር በፍጥነት አነበበ።

በለተ ግ ታሮዶ ቆዳው የተገፈፈን እንስሳ አካል በመልክ በመልክ እየለየ ቆረጠ፣ ገነጠለ፣ ከፈለ፣ ብልት አወጣ።

መበለቻ ስ ብልት ለማውጣት የሚያገለግል ቢላዋ፣ ካራ።

በላች ት ከብት አርዶ፣ ቆዳውን ገፎ፣ ብልቱን በየመልኩ እየለየና እየቆረጠ የማውጣት ሙያ ያለው፣ አራጅ፣ ብልት አውጪ።

ብልት ስ 1. እንደ ሽንጥ፣ እግር፡...ያለና ከዋፍው አካል ተለይቶ ሊታወቅና ለብቻው ተነጥሎ ወይም ተቆርጦ ሊወጣ የሚችል ከፍለ ስጋ፣ አካል። 2.ሃፍረተ ስጋ። 3.(ዘይ.) ስልት። የነገር ብልት ግወቅ ጢቃሚ ነው።

ብልት አወጣ የታረደ እንስሳን አካል

በየብልቱ እየለየ ቆረጠ፣ እግሩን፣

ሽንጡን፡...እየቆረጠ እየብቻ አደረገ።

ብልት አውጪ ስ የታራጅ የእንስሳን አካል በየክፍሉ ለያይቶ የመቀረጥ ችሎታ ያለው፣ በላች።

በለተተ ግ አረጀ፤ ሸመገለ።

ባልቲት ት 1. አርጊት። ስ 2. ልባም፥ ባለሙያ ሴት።

በለዝ ግ 1. በአደጋ ወይም በሌላ ምክንያት የቀድሞ መልኩ ተለወጠ፥ ጠቆረ፥ ዘነነ። 2. ቸክ፥ አደፈ፥ ልማም ያዘ(ጥርስ)።

ብልዝ ት 1. የጠቆረ፥ የበለዘ። 2. የቸክ፥ ልማም የያዘ (ጥርስ)።

በለገ ግ 1. በበልግ ወራት በበልግ የሚበቃ ዝናም ዘነመ። 2. የበልጉ አዝመራ ስመረ፥ አማረ።

በልግ(ብላጊ) ስ ለአዝመራና ለግጥሽ ባር በቂ የሚሆን የበጋ ዝናም የሚገኝበት ወቅት (በአብዛኛው ከየካቲት እስከ ሚያዝያ ያሉት ወራት)።

በልግ ሰጠ በለገ፡ በልግ ሆነ።

የበልግ እህል ስ በበልግ ወቅት ተዘርቶ የሚሰበሰብ አዝመራ።

የበልግ ዝናም ስ በበልግ ወቅት የሚጥል ዝናብ።

አበለገ ግ የበልግ ዝናም ጣለ፥ በልግ ሆነ።

በለጠ ግ 1. (በርዝመት፥ በኩብደት፥...) ከሌላው ላቀ፥ ከፍ አለ። 2. ከሌላው ተሻለ።

በበለጠ(በደበልጥ) በተሻለ፥ በአብዛኛው።

ብልጫ ስ ከፍታ፥ ትልቅነት።

ተበለጠ ግ 1. ከሌላው አነሰ፥ የበታች ሆነ። 2. ተሸነፈ። 3. ተሞኘ፥ ተታለለ።

ተባለጠ ግ እኩል አልሆነ አለ፥ አንዱ ከሌላው አነሰ ወይም ላቀ፥ ተዛነፈ።

ተባለጥ ስ እኩል አለመሆን፥ ተዛነፍ።

ተበላለጠ ግ 1. አልመጣጠን ወይም እኩል አልሆነ አለ፥ ተዛነፈ። 2. አንዱ ከሌላው ጋር በቀመጥ ተለካካ፥ ተወዳደረ።

አበለጠ ግ አላቀ፥ ከፍ አደረገ።

አበላለጠ ግ 1. አዛነፈ፥ አንዱን ከፍ ሌላውን ዝቅ አደረገ። 2. አወዳደረ፥ አንዱን ከሌላው ጋር አነፃረ (የሚልቀውን፥ የተሻለውን ለማወቅ)። 3. አዳላ።

አባለጠ ግ አበላለጠ።

አስበለጠ ግ 1. ከሌላው አላቀ፥ ከፍ አደረገ። 2. በሌላው እንዲበለጥ አደረገ።

በለጠ ግ በአስተሳሰብ፥ በእውቀት፥...ከሌላው ላቀ፥ ከፍ አለ።

ብልጥ ት 1. ብልህ፥ አዋቂ። 2. ጮሌ፥ አራዳ።

ብልጣብልጥ ት ጮሌነት የሚያበዛ።

ብልጠት ስ 1. ብልሃት፥ ዘይ። 2. ጮሌነት።

ተብለጠለጠ ግ 1. ተትኮረኮረ፥ ተጋ፥ ተጣጠረ። 2. ብልጠት፥ ጮሌነት አበዛ።

ተብለጥላጭ ት 1. ትጉህ፥ ታታሪ። 2. ጮሌ።

አብለጠለጠ ግ 1. አተጋ፥ አትኮረኮረ። 2. ብልጣብልጥ አደረገ።

በለጠገ "በለፀገ" ን ተመ.

በለጠጠ ግ ያለውን፥ ያለቅጥ በጣም አድርጎ ከፈተ፥ ገለጠ (አይንን፥ መዝጊያን፥...)።

በልጣጣ(በለጠጥ) ት (ዘይ) 1. ሃፍረተቢስ፥ የሰው አይን የማይፈራ። 2. ቀበጥ፥ ሞልፋጣ፥ እዩኝ እዩኝ ባይ።

ብልጥጥ አለ ግ ተበለጠጠ።

ተበለጠጠ ግ ያለውን፥ ያለአግባቡ በጣም ተገለጠ፥ ተከፈተ (አይን፥ መዝጊያን፥...)።

ተንበላጠጠ ግ 1. በማስፈራራት መልክ አይኑን አፍጥጦ ወዲያና ወዲህ መላልሶ ተመለከተ። 2. እዩኝ እዩኝ የሚል አይነት አድራጎት አሳየ። 3. (ዘይ.) ቀበጠ፥ ተሞላፈጠ።

አንበላጠጠ ግ በማስፈራራት መልክ አይኑን ያለ ቅጥ ገለጦ ወይም አፍጥጦ ወዲያ ወዲህ አየ፥ ተመለከተ።

*በለጠ

በለጭ ስ ብልጭልጭነት ያለው የድንጋይ አይነት፥ በረቦጭ።

በለጭማ ት ግንባሩ ላይ ነጭ የሆነ (እንስሳ)።

ብልጭታ ስ በግታ፥ ድንገት ታይቶ የሚጠፋ የብርሃን ነፃብራቅ።

ብልጭልጭ ት 1. የሚያብረቀርቅ፥ የሚያንፀባርቅ፥ በግበግ የሚል። 2. (ዘይ.) ሲያየት ለጊዜው አይን የሚሰብ፥ ደስ የሚል ግን በጣም ጊዜያዊና ተራ የሆነ፥ መናኛ (እቃ፥ ጌጥ፥...)።

ብልጭልጭታ ስ ነፃብራቅ፥ ብርቅርቅታ (የመብረቅ፥ የመስታወት፥...)።

ብልጭልጭ አለ ግ አብጠልጠ።

ብልጭ አለ ግ ድንገት በግ አለ፤ በራ።

ብልጭ አለለት ድንገት ታየው፥ ትዝ አለው፥ ተከሰተለት(ሃሳብ)።

ብልጭ አለበት የሚያናድድ፥ የሚያስቆጣ ነገር ድንገት ተሰማው።

ብልጭ ድርገም አለ ብርት፥ ጥፍት፥ ጥርዥ ብርዥ አለ።

ብልጭ አደረገ ግ 1. አበራ፥ አንደደ

(በጥቂቱ)፡ 2. ጥቂት ፍንጭ ሰጠ (ለሃሳብ)፡፡

ተብለጨለጨ ግ 1. ተንፀባረቀ፥ ተብረቀረቀ፡፡

2. ተጊያጊያጦ፥ ተሸቀረቀረ፥ አሸበረቀ፡፡

አብለጨለጨ ግ አንፀባረቀ፥ አብረቀረቀ፡፡ 2.

ተጊያጊያጦ፥ ተሸቀረቀረ፥ አሸበረቀ፡፡

በለፀገ(በለጠገ) ግ ከበረ፥ ሃብት አገኘ፡፡

ባለፀጋ(ባለጠጋ) ስ ሃብታም፥ ከበርቴ፥ ባለገንዘብ፡፡

ብልፅፃፍ ስ ሃብታምነት፥ የኢኮኖሚ እድገት፡፡

አበለፀገ ግ 1. ባለፀጋ፥ ሃብታም አደረገ፡፡ 2. አሳበረ፥ አሳደገ፡፡

በላ ግ 1. ተመገበ፡፡ 2. አላመጠ፥ አነኸ፡፡

3. ነክሰ፡ ውሻ ለንጃይበላህ ተጠገቀቅ፡፡ 4. አሳከከ፥ ቆጠቆጠ፡፡ 5. አሸነፈ፥ ረታ፥ ገቢ አገኘ (በቁማር)፡፡ 6. ጨረሰ፥ ፈጀ፡፡ መኪናም ቢንዚን ትበላለች፡፡ 7. ተቀበለ፥ ወሰደ፡፡ ሳላ በቀ፡ 8. አቃጠለ፥ ፈጀ፡፡ ለሳት በላው፡፡

ሲበሉ የሳኩት 1. የተላከውን መልእክት (ቃል) የሚረሳ፥ የሚዘነጋ፡፡ 2. ችኩል፥ ወደመጣበት ለመመለስ የሚጣደፍ፡፡

እበላ ባይ የግል ጥቅም ለማግኘት ሲል ሌላውን ለመምሰል የሚጥቀር፥ ለጥቅም ሲል ከሌላው ጋር የሚተባበር፥ አስመላይ፥ አሳብጻጀ፡፡ የበላበትን ወጪት ሰባሪ ውለታ ቢስ፥ መልካም ላደረገለት ከፋ የሚመልስ፡፡

የብላ ተብላ ዘመን መተሳሰብ፥ መተዛዘን የለለበት፥ የግል ጥቅም፥ ፍላጎት ሰውን አርበበርሱ የሚያናቁርበት፡፡...ጊዜ፡፡

ይብላኝ (ይብላኝለት) ሃዘንን፥ ትገብብትን የሚገልፅ ቃል፡፡ ይብላኝ ይህንን የመሰለ ልጅ የሚያስጠጋው አጥቶ ከበረንጃ ያድራል / በእርሱ ይብላኝ እንጂ እኔስ እንዳጣሁ አልቀርም፡፡

መብል ስ ምግብ፥ የሚበላ ነገር፡፡

በሊታ ት ያገኘውን ሁሉ የሚበላ፥ ሆጻም፡፡

በላተኛ ስ 1. በአንድ የቤተሰብ ሃላፊ ስር የሚተዳደር ሰው፥ ተቀላቢ፡፡ 2. ተመጋቢ፥ ምግብ ፈላጊ፡፡ ት 3. ብዙ የሚበላ፥ ሆጻም፡፡

-በል(-በላ) -በሌ) 1. (በብዙ አንቀፅ ከሚነገር ግስ ጋር የሚጣመር ከፊል ቃል) ቀደም ሲል የተጠቀሰውን ስራ እያካሄደ የሚኖር፥ የሚተዳደር፡፡ ለርሻ በል፡፡ 2. (ከስም ጋር የሚጣመር ከፊል ቃል) ቀደም ሲል የተጠቀሰውን ነገር የሚበላ ወይም ዘወትር የሚመገብ፡፡ ሳሪ በል አንሳላ፡፡

ብላቶ ስ 1. ፍሬው ከተበላ በሃላ የሚቀረው የእህል ገለባ፥ የፍሬው ሽፋን፥ ጥርጣሪ፥ ትርፍራፊ፡፡ 2. የአገዳ ምጣጭ፡፡ 3. አውሬ

ያስተረፈው ቅንጥብጣቢ ስጋና ቆጻ፡፡ 4. በፈንጣጣ፥ በቂጥኝ፥... ቁስል ምክንያት ከሰውነት ላይ የሚቀር ጠባላ፡፡

ብሎት(ብልት) ስ የፍስክ ቀን፡፡

በላ በላ አደረገ ተሎ ተሎ ተመገበ፥ ፈጠን ፈጠን እያለ በላ፡፡

ተበላ ግ 1. አለቀ፥ ሳሳ፡፡ ለሬው ጌልበቱ ላይ ተበልቷል፡፡ 2. ተረታ፥ ተሸነፈ፡፡ 3. ተገደለ፡፡

ተባላ ግ 1. እርስ በርስ በነገር ተናቆረ፥ ተራኩተ፥ ተጋጠ፥ ተጣላ፥ ስምምነት አጣ፡፡ 2. በጣም አዘነ፥ አነባ፥ ተላቀሰ (ብዙ ሰው)፡፡ 3. ተገዳደለ፥ ተጨራረሰ፥ ተበላላ፡፡

ተብላላ ግ 1. ተዋሃደ፥ ተሟጧቀ፥ ፈላ (ድፍድፍ)፡፡ 2. ተውጠነጠነ፥ ታሰበበት፥ ተመክረበት(ሃሳብ)፡፡ 3. የተብላንን ሰሰተኛ ፍቺ ተመ፡፡

አበላ ግ 1. መገበ፡፡ 2. ሰጠ፡፡ ገባ አብልቶ ጌዳፍን አስፈፀመ፡፡

አበል ስ ድርሻ፥ ክፍያ (በአይነት ወይም በገንዘብ የሚሰጥ)፡፡

አባላ ግ እርስ በርስ አጣላ፥ አናቆረ፥ አጋጠ፡፡

አባላሽኝ ስ የፅፈ ረሃብ ወቅት ወይም ጊዜ፡፡

ማባያ(መበያ) ስ ከእንጀራ፥ ከዳቦ፥...ጋር የሚበላ፥ ወጥ፥ በርበሬ፥...፡፡

አብላላ ግ አሳሳለሰ፥ አውጠነጠነ፥ አበለለ (ሃሳብን)፡፡

አስበላ ግ አሳጣ፥ አጋለጠ፥ ለከፋ ነገር (ለጠላት) አሳልፎ ሰጠ፡፡

በላች "በለተ" ስር ተመ፡፡

-በል "በላ" ስር ተመ፡፡

በልቃጣ "በለቀጠ" ስር ተመ፡፡

በልግ "በለገ" ስር ተመ፡፡

በልጣጣ "በለጠጠ" ስር ተመ፡፡

በሎታ ስ ከወደ ቂጡ ድቡልቡልነት ያለው አጭር ጸላ፤ ከንተሮ ፡፡

በረሃ ስ 1. አየሩ በጣም ሞቃታማ፥ አፈሩ አሸዋማ፥ የሚያገኘው የገናም መጠን እጅግ ዝቀተኛ የሆነ አካባቢ፡፡ 2. ሄኔካ፥ ውድማ፥ ሰው ያልሰፈረበት ቦታ ወይም አካባቢ፡፡

በረሃ ገባ 1. ሸፈተ፡፡ 2. መነነ፡፡

በረሀኛ ት በበረሃ የሚኖር፡፡

በረሃማ ት የአየር ንብረቱ እንደ በረሃ ያለ ቦታ ወይም አካባቢ፡፡

በረረ ግ 1. በአየር ላይ በከንፍ ሄደ፥ ከነፈ (አጥራ፥ ወፍ፥...)፡፡ 2. ሮጠ፡፡ 3. በአውሮፕላን

ሄደ፡ ተጓዘ፡

በረራ ስ ጉዞ (የአውሮፕላን)፡፡

በረር ስ በጎችን የኩልኩልት በሽታ የሚያሲዝ ትል ወይም ጀርም፡፡

በረር ስ ቀለሙ እንደ ትሃን የቀይ ቡኒ የሆነ መጠት ከጥንዚዛ አነስ ብሎ ጠፍጠፍ ያለ፥ ብዙውን ጊዜ ሙቀት ያለባቸውን ጥጋጥግ አካባቢዎች (የማቀዝቀዣ ሞተር ፥ ቴፕ፥ ሬድዮ፥ ቴሌቪዥን፥ ሳጥን፥ ልብስ፥...) የሚያዘወትር ሲሄድ ፍጥነት ያለው የቤተ ውስጥ ነፍሳት፡፡

በረር

በረራ ት 1. ከንፍ ያለው፥ በከንፍ የሚሄድ (ትንን፥ ዝንብ፥...)፡፡ 2. ሯጭ፡፡ 3. እንደ መደበኛዎቹ (ተረኞቹ) ተራ ወይም የመነሻ ሰአት ሳይጠብቅ ያገኘውን ሰው ስፍራ ጭኖ ከተረኞቹ እየቀደመ የሚጓዝ የሀዘብ ማመላለሻ መኪና፡፡ 4. አውሮፕላን ላይ የሚሰራ የእለቱ ተረኛ ትጓዥ፡፡ 5. ከአንድ በላይ ቅጂ(ኮፒ) እንዲኖራቸው ሲባል ተመሳሳይ የገፅ ቁጥር ከሚሰጣቸው የካርኒ ወረቀቶች ውስጥ የመጀመሪያው ቅጠል ወይም ወረቀት፡፡

ብራራ ት 1. ፍንጣራ፡፡ 2. መጤ፥ ባይተዋር፥ አድራሻው ወይም የመጣበት ከየት እንደሆነ በውል የማይታወቅ (ሰው)፡፡

ብራሮ ስ ሲቆላ ከምጣድ ላይ እየተፈናጠረ የሚወድቅ የአህል ቅንጣት፡፡

ብር ብር አለ ግ በችኮላ፥ በፍጥነት ተገንቶላቀሰ፥ ተዘዋወረ፥ ወዲያ ወዲህ ሄደ፡፡ 2. ተርገበገበ፥ በፍጥነት ተገንቶላቀሰ(አይን፥ ልብ)፡፡

ተባረረ ግ 1. (በስራ ምክንያት) በጥድፈያ ወዲያ ወዲህ አለ፥ ተዋከበ፡፡ አረፍቶ የለውም ተባሮ ነው የሚኖረው፡፡ 2. ተወገደ፥ ተገለለ፡፡ 3. ተሰደደ፡፡

ተባራራ ት 1. በሽሽት ላይ ያለ (ሰው)፡፡ 2. ቋሚ መኖሪያውን ትቶ ወደሌላ አካባቢ እንዲሰድድ የተደረገ፡፡

ተባራራ ወራ ስ እርግጠኝነቱ የማይታወቅ፥ ተዛማች ወራ፡፡

ተባራራ ጥይት ስ ኢሳማውን ስቶ ወደ ሌላ አቅጣጫ የሄደ ጥይት፡፡

አበረረ ግ 1. አርጠ፥ አጣደፈ፡፡ 2. አስወገደ፡፡ 3. ከስራ አሰናበተ፡፡ 4. በሃይል፥ በፍጥነት ነጻ፥ አሸከረከረ፡፡

አብራራ ት አውሮፕላን ነጂ፡፡

አባረረ ግ 1. አርጠ፡፡ 2. አሳደደ፡፡ 3. አስወገደ፡፡ 4. ተከታተለ፡፡

መስተባርር ስ የተደገመበትን ሰው ከሚኖርበት ቤት፥ ቦታ የማባረር ሃይል አለው ተብሎ የሚነገርለት አስማት ወይም ድግምት፡፡

አባራራ ት 1. አሳዳጅ፡፡ 2. አንድን ነገር ስራዬ ብሎ የሚከታተል፡፡

በረሰ ግ 1. ተሻረ፥ ረከሰ (መድሃኒት፥ አስማት)፡፡ 2. ተበረዘ፥ በረደ፥ ቀዘቀዘ፡፡

ማብረሻ ስ የመድሃኒት መሻሪያ፥ ማርከሻ፡፡

በረቀ ግ ቦግ፥ ብልጭ፥ ፍልቅ አለ፡፡ ተብለዉለዉ፡፡

መብረቅ(ብራቅ) ስ 1. የሰማይ ብልጭታን ተከትሎ የሚሰማ ከፍተኛ የፍንጻታ ድምፅ፥ ነጎድጓድ 2. ከፍተኛ ሙቀትና ሃይል ያለው፥ እጅግ በጣም ከፍተኛ በሆነ ፍጥነት ተምዘገዝሳና በለውም ሆነ በንብረት ላይ አንዳንድ ጊዜ ጉዳት አድርሶ በቅዕበት ከእይታ ውጪ መሆን የሚችል የሰማይ ብልጭታ፡፡

በረቅ ስ 1. መብረቅ፡፡ 2. ነጭ የሆነ የማእድን አይነት (አፈር፥ ትንጋይ)፡፡

ብርቅርቅ ት ብልጭጭ፡፡

ብርቅርቅታ ስ ብልጭጭጭ፡፡

ብርቅርቅ አለ ግ አብረቀረቀ፡፡

ተብረቀረቀ ግ ተብለዉለዉ፥ ተፍለቀለቀ፡፡

አበረቀ ግ ብልጭ አለ ወይም ብልጭ አደረገ (ሰማይ)፡፡

አብረቀረቀ ግ አብለዉለዉ፥ አፍለቀለቀ፥ አንተገተገ (ውሃ፥ መስታወት፥...)፡፡

በረቀሰ ግ 1. ነደለ፥ በሳ፥ በረገደ፥ ከፈተ፡፡ 2. አፈረሰ፥ ጣሰ፥ በጣጠሰ፡፡

ተበረቀሰ ግ 1. ተነደለ፥ ተበሳ፥ ተበረገደ፥ ተከፈተ፡፡ 2. ፈረሰ፥ ተበጣጠሰ፡፡

በረቅ "በረቀ" ስር ተመ.

በረቋ ግ 1. ነጣ፥ ገረጣ፡፡ 2. በሰለ፥ ደረሰ፥ ጎመራ(ሰብል)፡፡

በረበረ ግ 1. ጎረጎረ፥ መረመረ፥ ፈተሽ፥ ፈለገ፡፡ 2. በዘበዘ፥ ዘረፈ፥ ሰረቀ፡፡ 3. በመወቃት ላይ ያለን ስብል (ገብስ፥ ሰንደ፥...) የላዩን ወደታች፥ የታችን ወደላይ አደረገ፡፡ 4. ሆድ እቃን አተረጎመሰ፥ አገለባበጠ፥ ጤና ነጎ፥ በባዶ ሆዶ

አረቂ ጠጥኛ ሆዴን በረበረኛ።

በርባሪ ቅ 1. ዘራፊት ቀማኛ፣ ከሰው ቤት ገብቶ የሰው ንብረት ዘርፎ የሚሄድ። 2. በመወቃት ላይ ያለን (እንደ ገብስ፣ ባቄላ፣...ያለን) ሰብል የላይ ወደታች፣ የታችን ወደላይ ለማድረግ በመንሽ የሚገለብጥ (ሰው)።

ብርባሮ ስ በመወቃት ላይ ያለን እህል ወይም ሰብል በመንሽ የመገለበጥ ስራ።

እንቡርባይ ስ በመንሽ ተበርብሮ የወጣ ያልደቀቀ ገለባ፣ እንግዳላይ።

በረታ ግ 1. ጠነከረ፣ ጎለበተ፣ ሃይል አገኘ። 2. አየለ፣ ተጋነነ፣ ጎላ (ነገር፣ጥል)። 3. አገገመ፣ ተሻለው። 4. ተፍጨረጨረ፣ ጎበዘ፣ ታገለ። በታምህርቱ በረታቷል። 5. ተበረታታ፣ ተፅናና (ለሃዘን)።

ብርቱ ቅ ፅት፣ ጠንካራ፣ ጎበዘ።

ብርቱ ነዎት? ጠንካራን፣ ደህንነትን በተመለከተ የሚቀርብ የሰላምታ ቃል።

ብርቱ ጉዳይ ስ በጣም አስፈላጊና ጥብቅ የሆነ ነገር፣ ስራ።

ብርታት ስ ሃይል፣ ፅናት፣ ጥንካሬ፣ ጉልበት።

ተበረታታ ግ ተጠናክረ፣ ተፅናና፣ ጎበዘ።

ተበራታ ግ ተበረታታ።

አበረታታ ግ 1. እንዲበረታ፣ እንዲጠነክር አገዘ፣ ገፋፋ፣ ደገፈ። 2. አፅናና።

ማበረታቻ ስ ማጠናከሪያ፣ ማፅናኛ (ስጦታ፣ ሽልማት፣...)።

በረት ስ እንደ ከብቶች፣ በጎች፣... ያሉ እንስሳት የሚያድሩበት ቤት።

በረት ነው በጣም ሰፊ ነው (ለቤት)።

በረት አፍ(ስድብ) 1. አቶ ሰፊ የሆነ (ሰው)። 2. እንደፊለግ የሚናገር፣ መጥፎ ተናግሮ ሰውን የሚያስቀይም (ሰው)።

በረንዳ ስ በቤት ዋና በር፣ በስተውጪ በኩል ከቤቱ ጣሪያ ጋር ተያይዞ የሚሰራ፣ ብዙውን ጊዜ በአንድ በኩል ብቻ ግድግዳ የሚኖረው የቤቱ የውጪ አካል(ስእሉን ቤት ስር ተመ)።

በረንዳ አዳሪ ቅ 1. የሚያድርበት ወይም የሚጠለለበት ቤት የሌለው፣ ብዙውን ጊዜ በስተማ ውስጥ በየመንገዱ ዳር በሚገኙ ታላላቅ ህንፃዎች ታዛ ስር ወይም በየጥጋ ጥጉ ተነች ሌሊቱን የሚያሳልፍ ሰው፣ በዘኔ። 2. (ዘይ. ሰድብ) ወርበላ፣ ዱር አዳሪ፣ ወስላታ፣ ሌባ፣ ቀማኛ። ቅ 3. ዘዋሪ፣ በቁምነገር ሰራ ላይ በመዋል ፈንታ በሰራ ፈትነት ሲያውደለድል የሚውል።

በረኛ “በር” ስር ተመ.

በረከ ግ ጉልበቱ ራዶ፣ ተንቀጠቀጠ፣ አቅም

አጣ።

ብርክ ስ ከድንጋጤና ከፍርሃት የተነሳ በድንገት አቅመቢስ መሆን፣ መድከም፣ መፃል፣ መርበትበት፣ መልፈስፈስ።

ብርክ ያዘው በድንገተኛ ድንጋጤ ምክንያት ጉልበቱ ተልፈሰፈሰ፣ መንቀሳቀስ ተሳነው።

ብርክርክ ቅ ቀጥቃጣ፣ ድንጉጥ፣ ፈረ።

ብርክርክ አለ ግ ተብረከረከ።

ተብረከረከ ግ 1. አቅም አጣ፣ ጉልበቱ ራዶ፣ ተንቀጠቀጠ። 2. ፈራ፣ ተርበደበደ፣ ተርበተበተ።

አብረከረከ ግ 1. አርገደገደ፣ አልፈሰፈሰ፣ አቅም አሳጣ። 2. እስፊራ፣ አርበደበደ፣ አራዶ፣ አንቀጠቀጠ፣ አርበተበተ።

በረከተ ግ 1. በዛ፣ መጠኑ ጨመረ። 2. ተረፈ፣ ተትረፈረፈ። 3. ብዙ ቆየ፣ ሰነበተ(ለአላቂ ነገሮች)።

በረከት ስ 1. ረድኢት፣ መቅኖ። 2. ስጦታ። እነሆ በረከት፣ 3. ፀጋ፣ ምርቃት።

በረከት የለውም ረድኢት፣ መቅኖ የለውም።

በረከት ያውርድ ይብዛ፣ ይትረፍረፍ፣ ይባረክ፣ ረድኢት ያግኝ ለማለት የሚባል የበጎ ምኞት መግለጫ ወይም ምርቃት የሚገረቢያ ቃል።

በረከተ ስጋ ስ ስጋዊ ፀጋ፣ ሃብት፣ ምድራዊ ብልፅግና።

በረከተ ቢስ ቅ ረድኢት የሌለው፣ አሲዳም።

በርካታ ቅ አያሌ፣ ብዙ።

ብርካቱ ስ 1. ብዛት። 2. ረድኢት፣ መቅኖ።

ተበረከተ ግ ተሰጠ (ስጦታ)።

ተበራከተ ግ እየበዛ ሄደ፣ ተትረፈረፈ።

አበረከተ ግ ሰጠ (ገፀበረከት)።

*በረከክ

በርከክ አለ ግ ተንበረከከ።

ተንበረከከ ግ 1. በጉልበቶች ቆመ፣ መሬት ነካ። 2. (ዘይ.) ተሸነፈ፣ ታዛዥ፣ ተገዥ ሆነ።

አንበረከከ ግ 1. በጉልበት አስቆመ። 2. አሸነፈ፣ የበታች አደረገ፣ ገዛ፣ አስገበረ።

እንብርከክ (እንብርክ) ስ በጉልባት መሬት መንካት ወይም መሬት ላይ የመቆም ድርባት።

በእንብርከክ (በእንብርክ) ያስኬዳላ ሃይለኛ ነው፣ ያስድሃል። ጠላው በእንብርከክ ያስኬዳል።

በረኪና ስ ያደፈን ወይም የመንቸካን ነጭ ልብስ ለማፅዳት እንዲያግዝ ከውሃና ከሳሙና ጋር እየተደባለቀ ልብስ የሚታጠብበት ፈላሽ የሆነ

ከሚካል።

በረካ ለ በሃገር ባህል መሰረት ቡና በጀበና በሚፈላበት ጊዜ ከአቦሉና ከሁለተኛው ቀጥሎ የሚጠጣው ቡና፤ ለስተኛ ቡና።

በረካ ሁን (ምር.) የተባረከ፤ የተቀደሰክ ሁን።

በረከተ ግ ሊጥን በጋላ ድንጋይ ወይም በፍም ላይ አስቀምጦ ርሚጦ ወይም ቂጣ ጋገረ፤ አበሰለ።

ብርኩታ ለ ርሚጦ፤ በጋላ ድንጋይ ወይም በፍም ላይ ተደርጎ የበሰለ ቂጣ።

በረዝ ግ 1. ማርን በውሃ በጥብጦ ብርዝ አዘጋጀ። 2. የጠላን ድፍድፍ በውሃ በጠበጠ፤ አቀጠነ፤ ሞላ። 3. ሃይለኛውን መጠጥ ለሰለሰ ካለው ጋር ደባለቀ፤ ቀየጠ። 4. ሙቅ ውሃን ከቀዝቃዛ ጋር ደባለቀ፤ ከለሰ።

ብርዝ ለ ጌሾ የማይገባበትና ማርን በውሃ በቀጭኑ በመበጥበጥ የሚዘጋጅ የመጠጥ አይነት።

ተበረዘ ግ ተመረዘ፤ ተበላሽ። አእምሮው በመጥፎ አስተሳሰብ ተበረዘ።

ተባረዘ ግ አንዱ ከሌላው ጋር ተቀላቀለ፤ ተቀየጠ፤ ተደበላለቀ (ለፈሳሽ)።

አበረዘ ግ አበረደ፤ አበረሰ፤ አቀዘቀዘ።

አባረዘ ግ አቀላቀለ፤ አደባለቀ፤ ከለሰ።

በረየ ግ በረዝን፤ ደነበረ፤ ሸሸ። እባብ ያየ በላጥ በረየ።

*በረየ

ተበራየ ግ ከማላ የተሰበሰበው ሰብል ውድማ ላይ ተደርጎ በከብት እግር እንዲረገጥ ሆነ (ፍሬውን ከገለባው ለመለየት)።

አበራየ ግ ከእርሻ ቦታ የተሰበሰበን ሰብል ውድማ ላይ እድርጎ በከብት እግር አስረገጠ፤ ወቃ፤ አሄደ።

በረዶ ግ 1. ቀዝቀዘ፤ ሙቀት አልባ ሆነ። 2. ቆሬነነ፤ ብርድ ሆነ። 3. ተረጋጋ፤ ሰላም ሆነ። ጠላ በረዶ። 4. ከዝሙት ስራ ራቀ፤ ሠመተ። 5. ደነዘ፤ አልቆርጥ፤ አልፈልጥ ላለ። ስለቱ በረዶ።

በረዶ የ“በረዶ”ን አንደኛ ፍቺ ተመ.

በረዶ ለ 1. እጅግ በጣም ከመቀዝቀዡ የተነሳ ወደ ጠግርነት የተለወጠ ውሃ፤ በረድ። 2. በጣም ቀዝቃዛ። እጁ በረዶ ነው።

በረዶ ቤት ለ ምግብና መጠጥ ለማቀዝቀዝ ወይም ላይበላሽ ረዘም ላለ ጊዜ እንዲቆይ ለማድረግ የሚረዳ በረዶ ያለበት ቤት፤ ክፍል፤ እቃ።

በረዶማ ፡፡ በረዶ በብዛት ያለበት (ቦታ)።

በራዳ (በራድ) ፡፡ በጣም ቀዝቃዛ።

ብርድ ለ 1. ቁር፤ ቆሬን፤ ውርጭ፤ በጣም የሚቀዝቅዝ አየር። 2. በቀዝቃዛ አየር ምክንያት የሚያጋጥም ህመም።

ብርድ መታው 1. የብርድ በሽታ ያዘው። 2. በቀዝቃዛ አየር ምክንያት ብልሽት አገኘው (ሰብል)።

ብርድ ብርድ አለው ከብርድ ጋር የተያያዘ ወይም ከብርድ ጋር የተመሳሰለ የህመም ስሜት ተሰማው።

ብርድ ፈደፈደው ቀዝቃዛ አየር ሰውነቱን አስቃየው።

ብርድ ልብስ ለ ከጥጥ ወይም ከሱፍ፤... የሚሰራና በመጋታ ጊዜ ሰዎች ለሙቀት የሚለብሱት እንደ ማቅ፤ ዝተት፤ ባና ያለ ውፍራም ልብስ።

ብርዳም (ብርዳማ) ፡፡ ሃይለኛ ቅዝቃዜ ያለበት(ቦታ፤ ወቅት)።

ተባረደ ግ 1. አየሩ ቀዝቀዘ፤ የቅዝቃዜ ስሜት አሰማ፤ ፈጠረ። 2. ተባረዘ፤ ተካለሰ (ሙቅና ቀዝቃዛ ውሃ)።

አበረደ ግ 1. አቀዘቀዘ፤ ሙቀቱ እንዲቀንስ አደረገ። 2. አስታገሰ፤ አስወገደ። በመካከላቸው ገብቶ ጥሉን አበረደ።

ማብረጃ ለ የሾርቤ ብርሌ ቅርፅ ያለውና ከብርሌ ላቅ ያለ የጠላና የጠጅ መያዣ ጠርመሮ።

አብራጃ ፡፡ ቀዝቃዛ፤ ነፋሻ (ቦታ)።

በረደደ ግ ጠና፤ በረታ፤ ጠነከረ።

በረደድ(በርዳዳ) ፡፡ ፅኑ፤ ብርቱ፤ ጠንካራ።

በረደ “በረደ” ስር ተመ.

በረደ ዝ.ከ.

*በረጀረጀ

ተብረጀረጀ(ተብረዝረዝ)ግ 1. በመጠጥ ወይም በሌላ ምክንያት ሰውነቱ ባለ፤ ፈዘዘ፤ ተርገደገደ፤ ተንግጥገጥ። 2. ተተበረበረ (አይን በነቀብራት)።

አብረጀረጀ(አብረዝረዝ) ግ 1. ሰውነትን አካለ፤ አደከመ፤ እርጉ ደገደ፤ እንግጥጥ። 2. አይንን አተበረበረ (ነቀብራት)።

በረገደ ግ 1. ሙሉ በሙሉ ከፈተ፤ ወለላ አደረገ (ብዙውን ጊዜ ሃይለኛ ፍጥነት በተቀላቀለበት ሁኔታ)። 2. ከሁለት ከፈለ፤ ሰነጠቀ። ግንዱን በመጥረቢያ በረገደው።

በርጋዳ(ብርግድ) ፡፡ 1. ያልተዘጋ፤ የማይዘጋ፤ ክፍት። 2. (ስድብ) ስትቀመጥ፤ ስትሄድ መሸፈን ያለበትን የሰውነቷን ክፍል የማትሸፍን፤ እርቃኗን

ስለ መጋለጡ የማትጨነት፥ የማትጠነቀቅ፡፡

ተበረገደ ግ 1. ተከፈተ፥ ወለል አለ፡፡
2. ተከፈተ፥ ተሰነጠቀ፡፡

ተበራገደ ግ በአጽፋም፥ በአካሄድ፥
በአቀማመጥ እግሮቹን በጣም ከፈተ፡፡

በረገገ ግ ደንግጦ ሸሸ፥ በረዋ፥ደነበረ፡፡

በርጋጋ ፅንጉጥ፥ ፈራ፥ ደንባረ፡፡

ብርግግ ብርግግ አለ ከፍርሃት፥ ከድንጋጤ
የተነሳ ብትት ብትት አለ፥ በውነቱ የድንጋጤ
እንቅስቃሴ አደረገ፡፡

ተበራገገ ግ ተደናገጠ፥ ተደናበረ፡፡

*በረጠጠ

በርጣጣ ፅ ኩራተኛ፥ ጉረኛ፥ ትእቢተኛ፥
በጥራራ፡፡

ተንበራጠጠ ግ ኩራ፥ ታበዩ፥ ተንበጣረረ፡፡

አንበራጠጠ ግ አኩራ፥ አንበጣረረ፡፡

በራ (ራስ በራ) ፅ ፀጉሩ ከወደ ግንባሩ የሸሸ፥
የተመለሰ (ሰው)፡፡

በራ¹ ግ 1. በግ አለ፥ ብርሃን ሆነ፡፡ 2. ነጣ ፥
ፈካ፥ ብሩህ ሆኖ ታየ፡፡

መብራት ስ ከኛቦ ወይም ከኛግ ወይም
ከጧፍ እሳት፥...የሚገኝ ወይም ከኢሊክትሪክ
ሃይል የሚመነጭ ብርሃን፡፡

መብራት ሃይል ስ 1. የኢሊክትሪክ ሃይል
ማመንጫውንና የአስተዳደሩን ጉዳይ አጠቃሎ
የሚመራ መብራያ ቤት፡፡ 2. የኢሊክትሪክ ሃይል
ማመንጫ ጣቢያ፡፡

ብሩህ (ብር) ፅ የበራ፥ የፈካ፥ ንፁህ፥
የጠራ፡፡

ብሩህ አእምሮ ስ ነገሮችን በፍጥነት
መረዳት የሚችል አስተዋይ አእምሮ፡፡

ብርሃን ስ 1. የመብራት፥ የፀሃይ፥...ውጋጋን፥
የጨለማ ተቃራኒ፡፡ 2. ፋና፥ መብራት፡፡ 3. ቀን፥
ፀሃይ ወጥታ አስከምትጠልቅ ያለው ጊዜ፡፡4.
የአይን የማየት ችሎታ፡፡ ብርሃኔን ያጣሁ ለንደል
አይነት ሰውር፡፡

ብርሃን ልደት ስ ኢየሱስ ክርስቶስ
የተወለደበት ለለት፥ በሌላ ልደት፥ ልደት፡፡

ብርሃኑ ትንሳኤ ስ ኢየሱስ ክርስቶስ
ከሙታን ተለይቶ ከመታብር የተነሳበት ለለት፥
በሌላ ትንሳኤ፥ ትንሳኤ፡፡

ብርሃኑ ጥምቀት ስ ኢየሱስ ክርስቶስ
በዮርዳኖስ ወንዝ በዮሃንስ እጅ የተጠመቀበት
ለለት፥ በሌላ ጥምቀት፥ ጥምቀት፡፡

ተብራራ ግ ተፍታታ፥ ግልፅ እንዲሆን
ተደረገ (ሃሳብ)፡፡

አበራ ግ 1. መብራት ለኩሳ፥ ብርሃን እንዲሆን
አደረገ፡፡ 2. በግ አለ፥ አብላጠጨለ፥ አንፀባረቀ፡፡
3. አዳኑ፥ ፈወሰ (የታወረ አይንን)፡፡

ማብሪያ ማጥፊያ ስ የኢሊክትሪክ አምፖል
ወይም ሌላ በኢሊክትሪክ ሃይል የሚሰራ መብራያ
እንዲበራ ወይም እንዲጠፋ ለማድረግ
የሚያገለግል የኢሊክትሪክ እቃ፡፡

አብራራ ግ ተነተነ፥ ግልፅ አደረገ፥ በሚገባ
አበራዳ (ሃሳብን) ፡፡

ማብራሪያ ስ ግልፅነት የነደለውን ሃሳብ ግልፅ
ለማድረግ የሚረዳ መግለጫ፡፡

በራ² ግ ዝናም መዝነውን አቆመ፥ ብራ ሆነ፡፡

ብራ ስ ዝናም የቆመበት ወይም የለለበት
ጊዜ፡፡

ብራ ሆነ ዝናም ቆመ፥ ጠፋ፡፡

አበራ ግ ዝናም መጣሉን ተወ፥ አቆመ፡፡

በራራ "በረረ" ስር ተመ.

በራድ¹ ስ የጃይ ግፍሊያ ወይም ማትረቢያ
ማንቆጭቆያ፡፡

በራድ "በረደ" ስር "በራዳ"ን ተመ.

በራፍ "በር" ስር ተመ.

በሬ ስ ከተንድ ከብት ወገን የሆነ፥ ብዙውን ጊዜ
ለእርሻ ስራ የሚያገለግል ተባእት የቤት
እንሰሳ(በአሉን የቤት እንሰሳ ስር ተመ.)፡፡ 2.
(ዘይታ፥ ስድብ) ሞኝ፥ ቂል፡፡

በሬ ወለደ የሚል ትንጣት ያህል እንኳ
እውነትነት የሌለው ወራ የሚያወራ፡፡

የበሬ ልብ ስ መጠኑ ብርቱካን የሚያህል፥
ትርፅ ልብ የሚመስል የፍራፍሬ አይነት፡፡

የበሬ ሽንት ስ ቀጥታነት የሌለው፥ አንድ
ጊዜ ወደቀኝ አንድ ጊዜ ወደግራ እየተጠግዘዘ
የሚሄድ የመስመር ትርፅ፥ መንገድ፡፡

የበሬ ሽንት

የበሬ ግንባር የምታህል በጣም ትንሽ
የሆነች (መሬት)፡፡

በር ስ 1. ሰውም ሆነ ሌላ ነገር ሊተላለፍበት
እንዲችል የተወሰነ ከፍተኛ እንዲኖረው ተደርጎ
የተሰራ፥ ሲያስፈልግ ከፍተኛ በመዝጊያ ሊከለል
የሚችል የቤት ወይም የገቢ መገቢያና መውጫ፥
መተላለፊያ (በአሉን ቤት ስር ተመ.)፡፡ 2.

መዝያ፡ 3. ኪላ፡ ከአንድ የተወሰነ የቦታ ክልል ወደሌላው ለመሄድ እንደ መተላለፊያ የሚያገለግል መንገድ፡፡

በር መታ በር አንኳኳ፡ ደበደበ፡ ቆረቆረ፡፡

በር አወጣ ለመተላለፊያ ወይም ለመግቢያና ለመውጫ እንዲያገለግል በር አበጀ፡ ሰራ፡፡

ከበር መልስ ከቤት በር ጀምሮ ወደ ውስጥ ያለው ሁሉ በጠቅላላ፡፡

በራፍ(በር አፍ) ስ ወደቤት ወይም ወደግቢ ለመግባትና ከቤት ወይም ከግቢ ለመውጣት እንደመተላለፊያ የሚያገለግል የቤት ወይም የአጥር በር፡ ደጃፍ፡፡

በር ጠባቂ ስ ዘበኛ፡ ዋርዲያ፡ በረኛ፡፡

በረኛ ስ 1. በር ጠባቂ፡ ዘበኛ፡ 2. በእግር ወይም በእጅ ኳስ ጨዋታ ጊዜ ኳሷ ወደ ግብ እንዳትገባ የሚከላከል፡ የሚጠበቅ ተጫዋች፡ ግብ ጠባቂ፡፡

በርሚል(በርሚል) ስ ከእንጨት ወይም ከቆርቆሮ ወይም ከፕላስቲክ የሚሰራና ለጠጅ መጣ፡ ወይም ለጠሳ መጥመቂያ ወይም ለሌላ ነገር መያዣ የሚያገለግል ትልቅ እቃ፡፡

በርጥሌ ስ የሽቶ ስም፡፡

በርበሬ ስ 1. የበሰለ፡ የጎመራ ወይም ከመብሰሉ የተነሳ ወደ ቀይነት የተለወጠ የቃሪያ ተክል ሃለ፡ 2. ከበሰለ ወይም ከጎመራ የቃሪያ ሃሳ በድልህ ወይም በአዋዜ ወይም በዱቂት መልክ የሚዘጋጅ ሲበሉት የሚፋጅ ወይም የሚያቃጥል የወጥ ቅመም፡፡ 3. ከላይ የተገለፀውን ሃሳ የሚያፈራ ተክል፡፡

በርባሪ "በረበረ" ስር ተመ.

በርባሮስ ስ መቀመጫ፡ ሰፊና ጥልቅ የሆነ ጉድጓድ፡፡

በርኖሴ ስ ፀረ እህል ተባይ፡ ተምች፡፡

በርኖስ ስ ከጥቁር የበገ ፀጉር የሚሰራ፡ እንደ ካባ ከኩታ በላይ ተደርቦ የሚለበስ ወፍራም ለብስ(ስእሉን ልብስ ስር ተመ.)፡፡

በርካታ "በረከተ" ስር ተመ.

በርዳዳ "በረደደ" ስር ተመ.

በርጋዳ "በረገደ" ስር ተመ.

በርጋጋ "በረገገ" ስር ተመ.

በርጣጣ "በረጠጠ" ስር ተመ.

በርጨማ ስ 1. ቅርፁ ከብ ሆኖ መሃሉ ጎድጎድ ያለ፡ ከአንድ ግንድ ወጥ ሆኖ የተሰራ ባለ ሶስት እግር መቀመጫ፡ ወንበር፡ 2. ሁለት አጫጭር እግሮች ያሉት የእንጨት መቀመጫ፡ እነስተኛ አግዳሚ ወንበር፡፡

በርጨማ 1ኛ ፍኛ

በሰለ ግ 1. ለምግብነት ደረሰ፡ ጎመራ (በብል፡ ፍራፍሬ)፡፡ 2. አንድ የምግብ አይነት(ጥራጥሬ፡ ሊጥ፡...) በመቆላት ወይም በመጋገር፡... ለምግብነት ከሚያበቃው ደረጃ ላይ ደረሰ 3. ዳበረ፡ በለፀገ (እእምሮው በእውቀት)፡፡ 4. ቆሰለ፡ ተጎዳ፡ በጣም ተናደደ(እእምሮው በነገር)፡፡ 5. ለፍጥሪ ደረሰ፡ ተቃረበ(ጉዳይ)፡፡ 6.ህመሙ ለመዳን ተቃረበ፡ ስቃይ ቀነሰ (ለምሳሌ ጉንፋን)፡፡ 7. መግል ያዘ፡ ሊፈነዳ ደረሰ (ያበጠ ቆሰለ)፡፡ 8.ብዙ ከመቆየቱ የተነሳ ቦዙ፡ ከመጠጠ (ቅቤ)፡፡ 9.ሳይመሰልበት ጠነከረ፡ ጠጠረ፡ ጉልበት አወጣ(ልጅ)፡፡ 10. ነፍስ አወቀ፡ ከፋና ደግ ለየ (ልጅ)፡፡

የበሰለ ቅቤ ስ የቆየ፡ የቦካ ቅቤ፡፡

በሰላ ስ 1. ታርሶ ለገነረት የተዘጋጀ፡ የለሰለሰ እርሻ ወይም ማሳ፡ 2. ለባለእዳ መከፈል ያለበት ገንዘብ፡፡

የበሰላ ዋስ ስ እዳን የመከፈል ሂሳቢነት ያለበት ዋስ፡፡

በሰሎ ስ ተዘጋጅቶ የተቀመጠ ምግብ፡ መጠጥ፡፡

በሳላ ቅ 1.ሲቀቅሉት ቶሎ የሚበሰል (ጥራጥሬ ወይም ተክል)፡፡ 2. ብዙ የቆየ፡ የጠነከረ፡፡ 3. በትምህርት፡ በእውቀት፡...የበለፀገ፡፡

ብሳይ ቅ በጉድጓድ፡ ተጠራቅሞና ተብላልቶ የቆየ (አሃባ፡ ፍግ)፡፡

ብስል ቅ 1.የጎመራ፡ ለምግብነት የደረሰ (ፍራፍሬ)፡፡ 2. ተቀቅሎ ወይም ተቆልቶ፡... የሚገኝ (ምግብ)፡፡ 3. (ዘይ.)ሀ. አዋቂ፡ ማመዘዝን የሚችል (ሰው)፡ ለ. ብልህ፡ ብልጥ፡፡

ብስል ቀይ በጣም ቀይ የሆነ፡፡

ብስል ተቀሊል ከጥሩው ወይም ከመጥፎው ብቻ ያልሆነ፡ ሁለቱም ተቀላቅለው የሚገኝበት፡፡

ብስለስ ስ 1. የመጎምራት፡ ለምግብነት የመድረስ ሁኔታ (ለፍራፍሬ)፡፡ 2. (ዘይ.) ሀ. እውቀት፡ አዋቂነት፡ ለ.ብልህነት፡ ብልጠት፡፡

ተባሰለ ግ በነገር ተቋሰለ፡ ተበሻሽቀ፡ በጣም ተቃቃሪ፡፡

አበሰለ ግ 1. ምግብ አዘጋጀ (በመቀቀል፡ በመጋገር፡...) 2. በጣም አመመ፡ ጎዳ (በሽታ)፡፡

3. በሃይል፥ በጣም አጥብቆ አደረገ፥ ከወነ።
አብሰሱ ተማረ።

ማብሰያ ስ 1. የምግብ ማዘጋጃ (መቀቀያ፥ መጋገሪያ፥...) እቃ። 2. ለምግብ ማዘጋጃ የሚያገለግል ማገዶ።

አብሳይ ስ ምግብ አዘጋጅ (በመቀቀል፥ በመጋገር፥...)።

አብስል ት አናዳጅ፥ አብሽቅ።

***በሰረ**

ብስራት ስ የምስራች፥ መልካም ዜና።

ተበሰረ ግ የምስራቹ ወይም ብስራቱ ተነገረ፥ ተወራ።

አበሰረ ግ የምስራች አለ፥ መልካም ወራ ወይም ዜና ተናገረ።

አብሳሪ ት ብስራት ወይም የምስራች ነጋሪ።

በሰቆለ ግ ተንገላታ፥ ተጉላላ፥ ጎበቆለ።

በስቋላ(ብስቁል) ት ችግር ያንገላታው፥ የተጉላላ፥ ጎበቋላ።

ብስቁልና ስ እንግልት፥ መጉላላት፥ ጉስቁልና።

ተበሳቆለ ግ ተንገላታ፥ ተጉላላ፥ ተሳሳቆለ።

በሰበሰ ግ 1. በውሃ ወይም ፈሳሽ በሆነ በሌላ ነገር ራሱ፥ ረሰረሰ፥ ረጠበ። 2. ጎህህናው ባለመጠበቁ ወይም አየር ሳያገኝ ታጅሎ በመቀመጡ ወይም በሌላ ምክንያት ተበሰሰ፥ መጥፎ ጠረን ወይም ጣእም ፈጠረ። 3. በጣም አደፈ፥ ቆሸሸ (ለምሳሌ ልብስ)። 4. ክብካቤ ባለማግኘቱ ወይም እድሜውን በመጨረሱ ከጥቅም ውጪ ሆነ፤ ነገለ። **የግድግዳው እንደወት ስለ በሰበሰ በቱ ተገረሰሰ** ። 5. ፈረሰ፥ ፈራረሰ፥ ወደ አፈርነት ተለወጠ። 6. (የን.አነ.) በጣም አረጀ፥ ሸመገለ። 7. በአንድ በተወሰነ ቦታ ላይ በመሆን ብዙ ጊዜ አሳለፈ፥ እነዚያው አረጀ፥ ተረሳ። በወጣትነቱ እንደታሰረ ወህኒ ቤት በሰብሶ ቀረ።

ብስባሻ ት የበሰበሰ፥ ቆሻሻ፥ ውድቅዳቂ።

ብስብስ(በሰበሰ፥በሰባሳ) ት 1. የቆሸሸ፥ የተበሰሸ፥ የበሸቀጠ። 2. (ስድብ) ሁ(ነውር) ግም፥ ክርፋታም። ለ፦ ያረጀ።

ተበሰበሰ ግ በመጠነኛ ውሃ እየታሸ እንዲርስ ተደረገ (ለበሰ ዱቄት)።

ተበሳበሰ ግ ተበሸቀጠ፥ ተግማማ፥ ተበለሸሸ።

አበሰበሰ ግ በሰን ወይም ለእንኩሮ የተዘጋጀን ዱቄት ከመጠነኛ ውሃ ጋር አደባለቀ አሸ፥ አዘጋጀ።

አበሳበሰ ግ አበሸቀጠ፥ አግማማ።

በሰኛ ግ የማይስማማ ምግብ በመመገቡ መጥፎ ጠረን ያለው ግሳት አገሳ።

ብስኛ ስ የማይስማማ ምግብ በመመገብ ወይም በሆድ መታወክ ምክንያት የሚፈጠር፥ መጥፎ ጠረን ያለው ከሆድ የሚወጣ ግሳት።

ብስናታም ት (ስድብ) ክርፋታም፥ ግግታም።

በሰከ ግ በትንሹ በጨት አደረገ፥ በጠቀ፥ በጨቀ፥ ቀደደ።

ብስከ ት ብጥቅ፥ ቡጭት።

ብስከ ብስከ አለ ግ ብጥስ ብጥስ አለ (ለምሳሌ ክር)።

ብስከስስ ት 1. ብጥስተስ፥ ብትከትከ። 2. (ዘይ.) ነጭናጫ፥ ብስጩ።

ተበሰከ ግ ተበጠሰ።

ተበሳሰከ ግ ተበጣጠሰ።

ተብስከስከ ግ 1. አቅም አጣ፥ ተበጣጠሰ። 2. (ዘይ.) ተነሣነጨ፥ ተበሰጨ።

አብስከስከ ግ አትበጠጠ፥ ብስጭትጭት አደረገ፥ አነሣነጨ።

***በሰጨ**

ብስጨ ት ቁጡ፥ ተናዳጅ፥ ተነሣናጭ።

ብስጭት ስ ንዴት፥ መነሣነጭ፥ የህሊና ሰላም ማጣት።

ብስጭት አለ ግ ተበሳጨ፥ ተናደደ፥ ተነሣነጨ።

ተበሳጨ ግ ተናደደ፥ ተነሣነጨ፥ ተቆጣ።

አበሳጨ ግ አናደደ።

በሳ ግ ሽነቆረ፥ ነደለ፥ ቀደደ።

መብሻ ስ መሸንቆሪያ፥ መንደያ (መሳሪያ)።

ብስ ት ሽንቁር፥ ቀዳዳ።

ተበሳ ግ ተሸነቆረ፥ ተቀደደ።

በሳል “በሰለ” ስር ተመ.

በስቋላ “በሰቆለ” ስር ተመ.

በሰባሳ “በሰበሰ” ስር “ብስብስ” ን ተመ.

በስተ ___ አትጣሚን ከሚያመለክቱ ቃላት በፊት እየገባ በ ___ በኩል የሚለውን ፍቺ የሚያመጣ ምእላድ። **በስተሰሜን/ በስተቀን/ በስተዚያ።**

በስተሂላ 1. ከሂላ፥ ከጀርባ። 2. ቆይቶ በመጨረሻ ጊዜ። 3. ከሂላ በኩል።

በስተርጅና በእርጅና ጊዜ___

በስተይያ ወዲያ። **ከነን በስተይ እመለሳለሁ።**

በሰ ስ ዱቄቱ በውሃ እየተራሰ ከታሸ በሂላ እየተጨበጠ የሚበሳ፥ ተቆልቶ ከተፈጨ ገብስ

የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።
በሰብላ ስ ጥሩ ሽታና ጣእም ያለው የወጥ
ትመም አይነት፤ ዘቃትቢ።

በሽረካ ግ ሽረካት፥ ቀደደ፥ በሽከት።
በሽረካ(በሽራካ) ት ሽርካት፥ ቀዳዳ።

ተበሽረካ ግ ተሽረካት፥ ተቀደደ።

በሽቀ¹ ግ ተበላው፥ ተናደደ።

አብሽቅ(አብሻቂ) ት አናዳጅ።

በሽቀ² ግ ረጠበ፥ ራስ፥ በሰበሰ።

ብሽቅ ት የበሰበሰ፥ የገማ።

በሽቀጠ ግ 1. አደፈ፥ ቆሸሸ። 2. ራስ፥ በሰበሰ።
3. ገማ፥ ሸተተ።

በሽቀጥ(ብሽቅጥ፥ በሽቃጣ) ት (በድብ)
ገም፥ በሰባሳ።

ተበሻቀጠ ግ ተገማገማ፥ ተበላበሰ።

አበሻቀጠ ግ አኪያኪያሰ፥ አራከሰ፥ አጥላላ፥
አቃለለ፥ አዋረደ።

*በሽበሽ

በሽ(በሽ) ነው ሞልቷል፥ ተርፏል፥
የተፈለገውን ያህል ይገኛል። ጠጁ በሽ በሽ ነው።

ተንበሽበሽ ግ የፈለገውን ያህል አገኘ፥ ረከ።

አንበሽበሽ ግ የተፈለገውን ያህል በመስጠት
ደሰ አሰኘ፥ አረከ።

በሽተ ግ አመመ፥ አወከ (ሆድን)።

በሽታ ስ ህመም።

በሽታ ላይ ወደቀ ታመመ፥ በሽተኛ ሆነ።

በሽታ ሽመተ/ገበየ/ገዛ/አተረፈ/ አፈራ
በሽታ ያዘው፥ አጋጠመው።

በሽተኛ ት በሽታ ያያዘው፥ ያደረበት፥
ህመምተኛ።

ተበሽተ ግ ታመመ፥ ታወከ። ሆዱ ተበሽቷል።

በሽራካ “በሽረካ” ስር “በሽረካ”ን ተመ.

በሽቃጣ “በሽቀጠ” ስር “በሽቀጥ” ን ተመ.

በሽታ “በሽተ” ስር ተመ.

በሽ አለው “ብሽ” ስር “ብሽ አለው”ን
ተመ.

በቀለ ግ 1. እንቅለ፥ የብቅል ጭራ አወጣ (በውሃ
ተርሶ የተቀመጠ እህል)። 2. ከማላ ላይ
የተዘራው ዘር (የእህል ወይም የሌላ እዕዋት ፍሬ)
ተሰማሚውን አፈር፥ አየርና ርጥበት ሲያገኝ
እምበቃላ ግንዱንና ቅጡሉን በትንሹ ከአፈር
ውስጥ ብቅ አደረገ፥ ፀደቀ። 3. ወጣ፥
አቀመቀመ (ፀገር)።

—በቀል ት 1. ሆኖ የበቀለ፥ የወጣ፥ የተገኘ።

ላንድ በቀል ዛፍ። 2. —ደራ፥ አደግ። አብር
በቀል። 3. የ —ውስጥ። አገር በቀል።

በቆልት (በቀልት፥ በቆልቲ) ስ በውሃ
ርሶ የበቀለ ወይም የእንቅለ ባቂላ ወይም ሌላ
ጥሬ።

ቡቃያ(ብቋያ) ስ አዲስ የበቀለ ወይም ከበቀለ
ብዙ ጊዜ ያልሆነው፥ በማደግ ላይ ያለ የእህል
ብቀል።

ብቅል ስ ጠላ ለማዘጋጀት (ለመጥመቅ)
ከሚያስፈልጉት ነገሮች እንዱ የሆኑ፥ ለተወሰነ
ጊዜ በውሃ ርሶ ከቆየ በሂሳ በቅጠል ተሸፍኖ
ጉድጓድ ውስጥ ወይም በተመሳሳይ ቦታ
እንዲቀመጥ ተደርጎ የበቀለ ገብስ ስንዴ፥...።

ብቅል ረገጠ ገብስን ወይም ስንዴን ለተወሰነ
ጊዜ በውሃ ውስጥ ነከር ካቆየ በሂሳ ከውሃው
ለይቶና ጉድጓድ ውስጥ በቅጠል ጀቡኖ
በማስቀመጥ ብቅል እንዲሆን አደረገ።

ብቅል አውራጅ በጣም ረሻም የሆነ
(ሰው)።

አበቀለ ግ1. እንቅለ፥ አፈጠፈጠ። 2.
አቀነቀነ፥ አቀመቀመ(ፀገር)። 3. አወጣ፥ አፈራ።
አገር ሲያረጅ ጸርት ያበቅላል።

በቀል ስ 1. ቂም። 2. የከፋ ድርጊት ከፋ
ምላሽ።

በቀለኛ ት ቂመኛ፥ ተበቃይ።

ተበቀለ ግ ቂመን ተወጣ፥ ለተፈፀመ ከፋ
ድርጊት ምላሹን በከፋ ሰጠ።

—በቀል “በቀለ” ስር ተመ.

በቀልቲ “በቀለ” ስር “በቆልት”ን ተመ.

በቀልት ዝ.ክ.

በቀረ “ቀረ” ስር ተመ.

በቀር ዝ.ክ.

*በቀቀ

ተንባቀቀ ግ ተሰነጣጠቀ፥ ተላቀቀ፥ ተከፋፈተ
(ከትቻ መሬት በበጋ ወራት)።

አንባቀቀ(አምባቀቀ) ግ አሳጋ፥ አፋሽከ።
አፋን አለልክ ከፈተ።

በቀቀን ስ መንቆና ወደታች ቆልመም ያለና
ቀለሙ ደማት የሆነ የሰዎችን ንግግርም ሆነ
ሌሎች ድምጾችን ማስመሰል የሚችል
ወፍ(በእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

በቀበቀ ግ ሰነጠቀ፥ ተረተረ፥ ማረሻውን አጥልቆ
አረሰ።

በቀበቅ ስ የተገመሰ፥ የታረሰ መሬት።

ተንበቀበቀ ግ በቅ በቅ አለ፥ አፈ ጠባብ ከሆነ
እቃ ውስጥ ውሃ ሲቀዳ (ሲንቆረቆር) የሚሰጠውን

አይነት ድምፅ ሰጠ፤ ተንደቀደቀ።

አንበቅበቀ ግ በቅ በቅ የሚል ድምፅ አሰማ (ለምሳሌ ከቅል ውስጥ ውሃ ሲቀዳ የሚሰማውን የድምፅ አይነት አሰማ)።

በቀተ¹ ግ ነገስነ። ነተረከ። ጨቀጨቀ።

በቀታ(በቀታ) ስ ንገዛ። ጭቅጨቀ።

በቀተ² ግ ተሰደደ። አገር ጥሎ ሄደ።

በቀት ስ ስደት። አገር ጥሎ መሄደ።

በቀደም “ቀደመ” ስር ተመ.

በቂ “በቃ” ስር ተመ.

በቃ ግ 1. ልክ። በቂ ሆነ (ልብስ። ቦታ።...)። 2. አለቀ። ተፈፀመ። የእርሱ ነገር በቃ። 3. ለሰላቶ። ተጠገበ። የሚያስፈልግ ሆነ። እስኪበቃው በቀ። 4. ደረሰ። ለትዳር በቃ። 5. ቻለ። ጥር ገር አሳማውን ለማሳካት በቃ። 6. ከሃጢአት ነፃ። እግዚአብሔር ቀረበው። ፍፁም ያድቅ ሆነ። ሃጢአተኞች የነበሩም ከብዙ ተጋደሉ በሂሳ ሊበቁ ችለዋል። 7. ቀረ። ቆመ። ተተወ። እንደልጅነት ጊዜ መሆን በቃ። 8. የመጨረሻ ውሳኔ መሆኑን ለመግለፅ የሚነገር አባባል። በቃ አሰጥሃለሁ / በቃ በዚህ እኔ አልሰማም።

በቃህ በለው ማረው። ይቅር በለው። ተወው።

በቃኝ አልሻም። አልፈልገም።

ለ — በቃ ለ — ደረሰ። ለትዳር በቃ።

የበቃ ፉ ፍፁም ያድቅ ሆነ።

የበቃ የነቃ ያወቀ። የተመራመረ።

በቂ(የሚበቃ) ፉ ልክ። አጥጋቢ። ምክንያቱ በቂ ነው።

በቂ ቅፅል ስ እንደ ስም ሆኖ ሊያገለግል የሚችል ቅፅል። (ለምሳሌ ሟች። ገዳይ።...)።

ብቁ ፉ 1. ተገቢ። ተስማሚ ተፈላጊ ችሎታ። እውቀት።... **ብቁ ባለሙያ**። 2. በቂ።

ብቃት ስ 1. ሙሉነት። ተገቢነት። ተስማሚነት። 2. ፍፁምነት። ቅዱስነት።

ብቅት አለ ግ 1. ሰውነቱ ተነጻ። ከሳ። 2. ተዳከመ። ሊሞት ደረሰ።

ተባቃ ግ 1. ተዳረሰ። 2. ለጠብቆ ለከርፊያ። ለመጋደል።... ደረሰ። ለቶላ የተባቃነው በርጂ ምክንያት ነው።

ተብቃቃ ግ ተዳረሰ።

አበቃ ግ 1. ጨረሰ። ፈፀመ። 2. ከሳ። ደከመ። ወዳደቀ። 3. አረጀ። አፈጀ። 4. አለቀ። ስራው አበቃ።

አባቃ ግ 1. አዳረሰ። 2. ለፅብቅ ለከርፊያ።... አደረሰ።

አብቃቃ ግ እንዲበቃ። በቂ እንዲሆን አደረገ።

በቅሎ ስ 1. በአባቱ አህያ በእናቱ ፈረሰ የሆነ። ለጭንት (ሰውን ወይም እቃን ለማጓጓዝ) የሚያገለግል የጋማ ከብት(ስእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይታ። ስድብ) ልትወልድ የማትችል፤ መሃን (ሴት)።

በቅጡ(በቅጥ) “ቅጥ” ስር ተመ.

በቆልት “በቀለ” ስር ተመ.

በቆሎ (በቆሎ) ስ በቆላና በወይና ደጋ ሊበቅል የሚችል። ቅጠሉ ሾጦጥ ብሎ ርዝመት ያለው። ድርብርብ በሆነ ሽፋን ተጠቅልለው የሚገኙ ብዙ ፍሬዎች ያሉት የአገዳ እህል አይነት። የጣህር ማሽሳ፤ ባርማሽሳ። ተከሉም በቆሎ ይባላል።

በቋል(በቋሊ) ስ በእህል ሰብል ላይ ከፍተኛ ጉዳት የሚያደርስ የወፍ አይነት። ጥሬ ፊጅ ወፍ፤ ጨባ።

በተሃ ስ ጆኖ ያልበዛበት ሊጋ ጠጅ።

በተለይ “ለየ” ስር ተመ.

በተቀር “ቀረ” ስር “በስተቀር” ን ተመ.

በተበተ ግ ቦጠቦጠ። ውስጥ ውስጡን በላ፤ ቦተቦተ።

በተተ ግ አረጀ። አለቀ። ተቀዳደደ (ልብስ)።

ቡትቶ(ቡቱቶ።ብትቶ) ስ እላቂ። ድሪቶ። የተቀዳደደ አርጌ ልብስ።

ቡትቷም ፉ (ስድብ) 1. የተቀዳደደና የተጣጣፈ ልብስ የሚለብስ። 2. (ዘይ.) ዝባዝንኪያም።

በተነ ግ 1. ረጨ። ዘራ። 2. ለያየ። ለየብቻ አደረገ (በአንድነት የነበረን ነገር)። 3. አባከነ። ያለአግባብ አጠፋ (ገንዘብን)። 4. (ስብሰባን ። አድማን።...) እንዲቆም። እንዲቋረጥ። እንዲቀር።... አደረገ።

ብትን ፉ በአንድነት ያይደላ። ተለያይቶና ለየብቻ ሆኖ የሚገኝ።

ብትን ድልህ ስ በውሃ ያልታሸ ወይም ያልተላቆጠ የበርበሬ ዱቄት።

ብትን ጨርቅ ስ ገና ያልተሰፋ በጣቃ ወይም በነዳ ደረጃ የሰ ጨርቅ።

ብትንትነ ወጣ ተቃታኝ።

ተበተነ ግ 1. ተረጨ። ተሰራጨ። ተዘራ። 2. ተለያየ። በየፊጅው ሄደ።

ተበታተነ ግ ተበተነ።

በተከ ግ ቆረጠ። በጠሰ። በጠቀ። በሰከ።

ብትከትከ ፉ ቁርጥርጥ። ብጥጥሰ። ብጥቅጥቅ። ብስክስክ።

ተብተከተከ ግ 1. ተበጣጠሰ። ተበጣጠቀ።

በአል (ብ.ቁ. በአላት) ስ በሳምንት ወይም በወር ወይም በአመት አንድ ቀን የሚከበር፤ ስራ የማይሰራበትና ታርፎ የሚዋልበት ቀን (ለምሳሌ ሰንበት፤ ጥምቀት፤...የሚውልበት ቀን)።

በአል አከበረ በበአል ምክንያት ስራ ሳይሰራ አርፎ ዋለ።

በአለ የ_በአል። በአለ ልደት።

የበአል ቀን ስ በበአል ምክንያት ስራ ሳይሰራበት ተከብሮ የሚውል ቀን።

በእንተ(በንተ) ስለ። ምፅዋት ጠያቂው በእንተ ማርያም እያለ ይለምናል።

በክለ ግ 1. አበላሽ፤ አቆሽሽ፤ አጠፋ (ስምንት ልብስን፤ እየርን፤...)። 2. አስተላለፊ፤ አጋባ (በሽታን፤ መጥፎ ባህርይን፤ አስተላለብን)።

ብክላ ስ የማበላሸት፤ የማቆሽሽ፤ የማጥፋት ድርጊት።

ተበክለ ግ ተበላሽ፤ ቆሽሽ፤ ጠፋ።

***በከረ**

በኩረሎሚ(በህረ ሎሚ፤ በትረ ሎሚ) ስ ጣእሙም ሆነ መልኩ ብርቱካን የሚመስል፤ መጠኑ ከሎሚ በለጥ ከብርቱካን አነስ ያለ የሎሚ አይነት(ስእሉን ፍራፍሬ ስር ተመ.)።

በኩር(በከር፤በህር) ት 1. አንጋፋ፤ የመጀመሪያ (ልጅ)። 2. አለቃ፤ ታላቅ፤ ግንባር ቀደም።

በኩራት ስ በአራት ህግ መሰረት ለቤተመቅደስ ይሰጥ የነበረ የሰውም ሆነ የእንስሳ የመጀመሪያ ልጅ፤ እንዲሁም መጀመሪያ የደረሰ የሰብል ፍሬ።

ብኩርና ስ 1. በኩር መሆን። 2. ልቅና (አልቅና)።

በካር ት ወልዳ የማታውቅና መውለድ የመጀመሪያ ጊዜዋ የሆነ (ሴት)።

ተበከረች ግ ለመጀመሪያ ጊዜ ወለደች።

አበከሮ ተው.ግ. 1. አስቀድሞ፤ ቀደም ብሎ። **ጉዳዩን አበከሮ** ነው የነገረች። 2. አጠንክሮ፤ አስተንክሮ።

በከራ¹ ስ ታላቅ የጋሻ አይነት።

በከራ² ስ 1. መካከሉ ቀጠን ያለ፤ ዳርዳሩ እንደ እንገርት ራስ ክብ የሆነ፤ መሃሉ ላይ በከር ታስሮ ወደላይና ወደታች ሲወረውሩት የሚጠቀለልና የሚተረተር የልጆች መጫወቻ። 2. የስፌት መኪና ክር ማጠንጠኛ ወይም ክሩ የሚጠመጠምበት እንጨት።

***በከከ**

ተንበከከ ግ ተንደከደከ፤ ፈላ (ለምሳሌ የሽር ወጥ፤ የጠላ ድፍድፍ)።

አንበከከ ግ አንደከደከ፤ አፈላ።

በዝባኝ “በዘበዘ” ስር ተመ.

በዝድ(በደድ) ስ ከእምብርት በታች ከብልት በላይ በግራና በታች ያለ የሰውነት ክፍል(ሰለሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

በየ በማንኛውም፣ በሁሉም፣ በያንዳንዱ። በየቦታው ይታያል።

በየነ ፡ 1. ደነገ፣ ስርአት አበጀ። 2. ወሰነ።

በያኝ ት ፈራጅ፣ ወሳኝ፣ ዳኛ።

ብያኔ ስ 1. ውሳኔ። 2. ድንጋጌ፣ ደንብ፣ ስርአት።

ብይን ስ ውሳኔ።

ብይን ሰጠ የቀረበውን የክስ ጭብጥ መርምሮ ሊያስከሰስ ወይም ሊያስከሰስ ይችል እንደሆነ በመለየት ውሳኔ ሰጠ።

አስበየነ ፡ አስወሰነ።

በየደ ፡ የተሰበረን ወይም የተሸነፈን ብረት ወይም ብረት ነክ እቃን ቀላጭ ብረት እያፈሰሰ በከፍተኛ የሙቀት ሃይል እርስ በርሱ እንዲያያዝ አደረገ፤ ተኮሰ፣ ደፈነ፣ ጠገነ።

በያጅ ስ ብረታ ብረት የሆኑ ነገሮችን እያቀለጠ በማያያዝ፣ በመድፈን፣...የሚሰራ ባለሙያ።

ብይድ ት በማትለጥ የተደፈነ፣ የተበየደ (ብረት ነክ እቃ)።

በያን “በየነ” ስር ተመ.

በይበልጥ “በለጠ” ስር “በበለጠ” ን ተመ.

በደለ ፡ 1. በሌላው ላይ ከቶ ስራ ስራ፣ ተገቢ ያልሆነ ነገር ፈፀመ። 2. ጎዳ። አካባቢው ተፈጥሮ የበደለው ነው።

በደለኛ ት 1. በሌላው ላይ በደል የፈፀመ፣ ጥፋተኛ፣ ስህተተኛ፣ ግፈኛ፣ በዳይ። ለምናለሁ በደለኛ ነኝና ይፈረድብኝ። 2. ተበዳይ፣ በደል፣ ግፍ የተፈፀመበት፣ የተጠቃ፣ የተበደለ። በደለኛው ላይ ነኝና ፍረጥላኝ።

በደል ስ ተገቢ ያልሆነ ስራ፣ ግፍ፣ ጥፋት።

በዳይ ት በደል ፈፃሚ።

ተበደለ ፡ 1. በደል ተዋለበት። 2. ተጎዳ።

ተበዳይ ት በደል የተፈፀመበት፣ ተጠቂ።

ተባደለ ፡ የያዱ ወገን በዛ የሌላው አነሰ፣ እኩል ለእኩል ሳይሆን ቀረ።

ተባዳላ ስ የያዱ ወገን በዝቅ የሌላው አነሰ ግለት፣ ያለ መመጣጠን። ቀርቃጣው ተባዳላ ሆኗል።

*በደረ

ብድር ስ 1. ለተወሰነ ጊዜ ተጠቅሞ ለመመለስ

ከሌላው ዘንድ የሚወሰድ ወይም የተወሰደ ገንዘብ። 2. በተወሰደው መጠን፣ ተመሳሳዩን ከተወሰነ ጊዜ በሃላ ለመመለስ ቃል ተገብቶ የሚወሰድና ለራስ ግልጽነት የሚውል የሌላ ሰው ጉብረት (ለምሳሌ እህል)። 3. ውለታ፣ ወርቃ፣ በጎ ምላሽ። 4. ከቶ ምላሽ፣ አፀፋ። ለንደተሰደብኩ ላለቀርህ ብድሪን ለመልሳሁ። 5. እዳ።

ብድሩን መለስ 1. ውለታውን ከፈለ። 2. እዳውን ከፈለ። 3. ቂሙን ተወጣ፣ ተበቀለ፣ ለተፈፀመው ክፉ ድርጊት አፀፋውን መለሰ።

ብድር ይድረሰው እንደ ስራው ያግኝ፤ ለስራው ስራ አፀፋውን ወይም ተገቢውን ያግኝ።

ብድራት ስ ለተፈፀመ ጥሩ ወይም መጥፎ ድርጊት የሚመለስ ጥሩ ወይም መጥፎ አፀፋ።

ተበደረ ፡ 1. ለተወሰነ ጊዜ ተጠቅሞ ለመመለስ ከሌላ ሰው ወሰደ (ለምሳሌ ገንዘብ)። 2. በወሰደው መጠን ያንኑ የሚመስል ለመመለስ ቃል ገብቶ የሌላ ሰው እህል፣...ወሰደ።

ተበዳሪ 1. ለተወሰነ ጊዜ ተጠቅሞ በውለታው መሰረት ለመመለስ የሌላ ሰው ገንዘብ የወሰደ ወይም የሚወስድ። 2. በወሰደው መጠን ተመሳሳዩን ወይም ላይነቱን ለመመለስ ቃል ገብቶ የሌላውን እህል፣...የወሰደ ወይም የሚወስድ። 3. በወሰደ የሚያዘወትር።

አበደረ ፡ ብድር ወይም በብድር ሰጠ።

አበዳሪ ስ 1. ብድር ወይም በብድር የሚሰጥ (ሰው)። 2. ገንዘብ ያለውና ለሌላ እያበደረ የሚጠቀም።

*በደረገ

በድረግ(በርደግ) አለ ፡ ድንገት አፈፍ፣ ፈጠን ብሎ ተነሳ።

ተበደረገ ፡ አፈፍ፣ ፈጠን ብሎ ተነሳ።

*በደበደ

በድባዳ(በደባድ) ት 1. ቀጥቃጣ፣ እርብትብት። 2. ፈራ፣ ቡከን።

ተንበደበደ ፡ ራዶ፣ ተንቀጥቀጠ፣ ፈራ።

አንበደበደ ፡ አራዶ፣ አንቀጥቀጠ፣ አስወነቀ።

አንብድብድ ት ቀጥቃጣ፣ ፈራ፣ ቡከን።

በደነ ፡ 1. ደነዘ፣ ፈዘዘ፣ እንደ በድን ሆነ። 2. የማይለግ፣ የማይለግ ሬሳ ሆነ፤ ሞተ፣ በድን ሆነ።

በድን ስ 1. ሙት፣ ሬሳ፣ ነፍሱ ከሰጋው የተለየች አካል። 2. (ዘይ.) የደነዘ፣ የፈዘዘ፣ ከሙት የማይሻል።

በዳ ፡ (ኑወር) ወንድ ሴትን በግብረ ስጋ ተገናኘ።

በዴ ት (ኑወር) ከተለያዩ ሴቶች ጋር የግብረ

በጋ ግንኙነት ግድረግ የሚያዘወትር።

ብድ ስ (ነውር) የግብረሰጋ ግንኙነት ድርጊት።

በዳይ “በደለ” ስር ተመ.

በድባዳ “*በደበደ” ስር ተመ.

በድን “በደነ” ስር ተመ.

በጀ¹ ግ ረባ፣ ጠቀመ፣ ተሻለ። የሚበጀውን ያውቃል።

በጀ² ግ 1. ደግ፣ መልካም አደረገ። በጅተሃል እንኳን መጣህ። 2. ደግ፣ መልካም፣ ጥሩ ሆነ። መምጣትህ በጀ እንጂ አትሰማም ነበር።

ተበጀ ግ ተሰራ።

ተበጃጀ ግ 1. ተሰራ። 2. ተጊያጊያጠ፣ ተቆነጃጀ።

አበጀ ግ 1. ሰራ፣ አዘጋጀ። 2. መልካም፣ ጥሩ፣ ደግ አደረገ። 3. አፈራ፣ አገኘ። ዘመድ አበጅቷል።

አበጃጀ ግ 1. ሰራ፣ አዘጋጀ። 2. አሰማመረ፣ አቆነጃጀ።

በጀት(በጀት) ስ ለሰራ ማስኬጃ ወይም ለእቅድ ማስፈፀሚያ የሚመደብ ገንዘብ።

የበጀት አመት ስ ለሰራ ማስኬጃ ወይም ለእቅድ ማስፈፀሚያ ተብሎ የሚመደብ ገንዘብ ስራ ላይ ሊውል የሚችልበት የተወሰነ ጊዜ (አንድ አመት)።

በጀድ “በዠድ” ን ተመ.

በጀ እሺ፣ ይሁን።

በጅርንድ ስ ቀደም ባለው ጊዜ የነበረ የመንግስት ግምጃ ቤት ሃላፊ፤ የገንዘብ ሹም።

በገረ ግ 1. ለካ፣ መጠነ፣ ምልክት አበጀ፣ ነደፈ። 2. ቀየሰ፣ መሰረት ጣለ፣ ቆረቆረ፣ ጀመረ።

ቢጋር ስ 1. ንድፍ፣ ምልክት። 2. ቅያሰ፣ ጅምር።

በገረ² ግ ሞከረ፣ ደፈረ።

አይበገርም አይረታም፣ አይሸነፍም።

በገበገ ግ 1. አቃጠለ፣ በላ (እሳት፣ ቁስል)። 2. ገረፈ፣ አሳመመ፣ አቆሰለ።

በገነ ግ 1. ተቃጠለ፣ አረረ፣ ከሰለ። 2. በጣም ተናደደ፣ ጦፈ።

ብገን ስ አዘውትሮ እሳት ዳር በሚቀመጥ ሰው ቅልጥም ላይ የሚታይ የቆዳ መልክ መቀየርና ንብት መምሰል፣ መደደር።

ብገናም ቅ (ሰድብ) ብገን ያለበት።

አበገነ ግ 1. በጣም አሳመመ፣ አበሰለ። አብግኖ መታው። 2. አናደደ፣ አበሸቀ።

አብግን ቅ አናዳጅ፣ አብሸቅ።

በገና ስ ባለ አስር አውታር (ጅማት) የሙዚቃ መሳሪያ(ስእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

በገና መታ /ደረደረ በገና ተጫወተ።

በገና መች(ደርዳሪ) ስ በገና ተጫዋች፣ በገነኝ።

በገነኛ ስ በገና መች።

በገፈጅ “በግ” ስር ተመ.

በጋ ስ 1. ከአራቱ አመታዊ ወቅቶች አንዱ የሆነ፣ በመፀውና በፀደይ መካከል ያለ፣ ከታህሳስ 26 እስከ መጋቢት 25 ቀን ድረስ ያለው ፀሃይና ድርቅ የሚበዛበት ወቅት። 2. ከመስከረም እስከ ግንቦት ያሉትም ዘጠኝ ወራት በተለምዶ የበጋ ወራት እየተባሉ ይጠራሉ።

በግ ስ 1. ስጋው ለምግብ፣ ፀጉሩና ቆዳው ለልብስ የሚሆን፣ የላይ የፊት ጥርስ የሌለው ሳረበል የቤት እንስሳ(ስእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይታ፣ ስድብ) ሀ.ሞኝ፣ ቂል፣ የዋህ። ለ. የፃድቅ ምሳሌ።

በገፈጅ ስ የአንድ በግ ስጋ በአንድ ጊዜ መቀቀል የሚችል ትልቅ ድስት።

በጋማች (በግአማች) ስ በቀድሞ ጊዜ በግ እያረደ ይሸጥ የነበረ የስጋ ነጋዴ።

በጎ ቅ ደህና፣ ደግ፣ ማለፊያ፣ መልካም።

በጎ ሆነ 1. ተሻለው፣ ዳነ፣ ተፈወሰ። 2. ጥሩ መልካም፣ ደግ ሆነ።

በጎ ምግባር ስ መልካም ስራ፣ ደገኛ ምግባር።

በጎ አድራጊ ቅ ለጋሽ፣ ችሮታ አድራጊ።

በጎ አድራጎት ስ ድሆችን፣ አቅመ ደካሞችን፣... ለመርዳት የሚደረግ መልካም ስራ።

***በጠለጠለ**

ብጥልጣይ ቅ የተበጫወቀ፣ የተቀደደ።

ብጥልጥል አለ ግ ተብጠለጠለ።

ተብጠለጠለ ግ 1. ተቀዳደደ፣ ተበጫወቀ። 2. ስሙ በሃሜት ክፉኝ ጠፋ ወይም ጎደፈ።

አብጠለጠለ ግ 1. ቀዳደደ፣ በጫወቀ፣ ቆራረጠ። 2. አማ፣ በሃሜት የሌላውን ስም አጎደፈ።

***በጠረ**

ብጣሪ ስ ከእህል ውስጥ በሰፊ ወይም በማበጠሪያ ተለይቶ የወጣ አስር፣ ንፋሽ፣...።

ብጥር ቅ ከቆሻሻው፣ ከንፋሹ ተለይቶ የወጣ፣ የጠራ፣ ጥሩ (እህል)።

ብጥር ያለ ጥሩ፥ ንፁህ፥ እንከን የሌለበት።
ብጥርጥር አደረገ ግ 1. አበጠረ። 2. (ዘይ.) አጣርቶ መረመረ፥ ፈተሽ። 3. ሊያየ፥ ብትንትን፥ ግልፅልፅ አደረገ፥ ተነተነ።

ተበጠረ ግ ተነፈሰ፥ ተንጓለለ፥ ተፈላጊው ፍሬ ከአሰር ተለየ።

አበጠረ ግ 1. አነፈሰ፥ አንጓለለ፥ ጥፋውን ከመጥፎው ለየ። 2. (ዘይ.) አጣርቶ መረመረ፥ ፈተሽ።

ማበጠሪያ ስ ማንፈሻ፥ ማንጠርጠሪያ፥ ፍሬን ከገሰባ መለያ ሰፊ ወይም ሌላ ነገር።

***በጠረ**

ተበጠረ ግ በሚዶ ተነቀሰ (ፀጉር)።

አበጠረ ግ ፀጉርን በሚዶ አፍታታ፥ ነቀሰ፥ አሳመረ።

ማበጠሪያ ስ ሚዶ፥ የፀጉር መንቀሻ።

***በጠረረ**

በጥራራ(በጠረር) ፥ ኩራተኛ፥ ትእቢተኛ።

ተንበጣረረ(ተንበጠረረ) ግ ተንደደ፥ ተጀነነ፥ ተኩራራ።

አንበጣረረ(አንበጠረረ) ግ አኩራራ፥ ጀነነ።

በጠሰ ግ ቆረጠ፥ ጎመደ፥ በሰከ፥ በተከ።

በጣሳ ፥ 1. አቅመቢስ፥ በቀላሉ የሚበሰክ፥ የሚቆረጥ። 2. (ዘይ.) ኩራተኛ፥ ትእቢተኛ።

ብጣሽ ፥ 1. ጉራጅ፥ ጉማጅ፥ ቁራጭ። 2. ትንሽ። **ብጣሽ ወረቀት ልክልኝ አያውቅም።**

ብጣሻም ፥ (ሰድብ) 1. ጎደሉ፥ ምናምንቴ፥ የማይረባ። 2. (ዘይ.) ያለአቅሙ የሚኮራ፥ ኩራተኛ።

ብጥስ ፥ የተቆረጠ፥ የተጎመደ።

ብጥስጥስ ፥ 1. ብሰክሰክ፥ ብትክትክ፥ ቁርጥርጥ። 2. የተቀዳደደ፥ የተበጫጨቀ፥ እላቂ (ጨርቅ)። 3. ምናምንቴ፥ ቆሻሻ። 4. (ዘይ.) ኩራተኛ፥ ያለአቅሙ የሚምበጣረር።

ብጥስጣሽ ፥ 1. ቁርጥራጭ። 2. ምናምንቴ፥ ቆሻሻ።

ተበጠሰ ግ ተቆረጠ፥ ተጎመደ፥ ተበሰከ፥ ተበተከ።

ተበጣሽ ፥ አቅመቢስ፥ በቀላሉ ሊጎመድ የሚችል።

ተበጣጠሰ ግ 1. ተበታተከ፥ ተበላሰከ፥ ተጎማመደ። 2. ተበላሽ (ወተት)። 3. (ዘይ.) ተኩራራ፥ ተንቀባረረ።

ተብጠሰጠሰ ግ 1. ተበላሽ(ወተት)። 2.

(ዘይ.) ተኩራራ፥ ተንቀባረረ።

አብጠሰጠሰ ግ 1. አኩራራ፥ አንቀባረረ፥ አሞላቀቀ። 2. አብሰከሰከ፥ የአእምሮ እረፍት አሳጣ፥ አቅበጠጠ።

በጠቀ ግ በጨቀ፥ በጠሰ፥ ቆረጠ፥ በሰከ።

በጣጠቀ ግ በጫጨቀ፥ በጣጠሰ፥ ቆራረጠ፥ በሳሰከ።

ብጥትጥቅ(ብጥቅጣቂ) ፥ ብጭትጭት፥ ብጥስጥስ።

ተበጣጠቀ ግ ተበጫጨቀ፥ ተበጣጠሰ፥ ተቆራረጠ፥ ተበላሰከ።

በጠበጠ ግ 1. ደበላለቀ፥ ቀሳቀለ፥ አዋሃደ (ድፍድፍን ወይም ሽሮን፥... ከውሃ ጋር)። 2. አደፈረሰ፥ ጠርቶ ወይም ኮለል ብሉ የነበረውን የምንጭ ወይም የወንዝ ውሃ ከጭቃ ጋር አቀላቀለ። 3. ረበሸ፥ አወከ፥ ፀጥታ ነሳ።

በጥባጭ ፥ አዋኪ፥ አስቸጋሪ፥ ረባሽ።

በጥብጥ ዝ.ከ.

ብጥብጥ ፥ 1. ከውሃ ጋር የተቀላቀለ (ሽሮ ወይም ተልባ)። 2. አዲስ የተሞላና ገና ያልጠራ ወይም ከውሃ ጋር ከተቀላቀለ ብዙም ያልቆየ (የጠላ ድፍድፍ)። 3. ድፍርስ (ውሃ)። 4. ለዳቦ የማንሻት እንዲሆን በወፍራሙ ተበጥብጦ የሚያድር የእርሾና የትንሽ ጭቅ ድብልቅ።

ብጥብጥ ስ ንዝንዝ፥ ጭቅጭቅ፥ ሁከት፥ ረብሻ ወይም ግርግር።

ተበጠበጠ ግ 1. ተጠመቀ(ጠላ፥ ጠጅ)። 2. ደፈረሰ፥ ጠሉ የነበረው ገሽ (ፈላሽ ነገር)። 3. ታወከ፥ ተረበሸ።

ተበጣበጠ ግ ተጣላ፥ ተራበሸ።

አበጣበጠ ግ አጣላ፥ አራበሸ።

በጠጥ ስ የፍዳዬ ወይም የበግ አይነ ምድር።

በጠጣም ፥ (ነውር፥ሰድብ) ፈሪ፥ በቅቧቃ።

በጣ ግ ቆራ፥ ሰነጠቀ፥ ሸነተፈ፥ ሰነጠቀ(አካልን)።

ብጥ ፥ የተቆራ፥ ሸንትፍ፥ ሸንትር።

በጣም ተው.ግ. ከቅፅሉችና ከገሰች በፊት እየገባ መልእክቱን የሚያገላ ቃል። **በጣም ቀይ ነው በጣም ተደሰተ።**

በጣሙን እጅጉን፥ በብዙ፥ በአያሌው። **በጣሙን ደክኋል።**

በጣሳ “በጠሰ” ስር ተመ.

በጥራራ “*በጠረረ” ስር ተመ.

በጥባጭ “በጠበጠ” ስር ተመ.

በጥብጥ ዝ.ከ.

በጨቀ ግ በሰከ፥ በጠሰ፥ ቆረጠ(ጨርቅን፥ ቅጠልን)።

ብጫቂ ፥ ብጣሽ፥ ቅዳጅ።

ብጭትጫቂ(ብጭትጭት) ት ብጥስጣሽ ቁርጥራጭ፡ የተቀዳደደ፡፡

ተብጨቀ ግ ተቆረጠ፡ ተበተከ፡፡

ተበጫጨቀ ግ 1.ተበጣጠሰ፡ ተቀዳደደ፡፡ 2. ተቀራመተ፡ ተናጠቀ፡፡ አሀይዶቱን ደቦች ተብጫጨቃት፡፡

*በጨበጨ

በጭባጫ (በጨበጭ+ብጭብጭ) ት 1.የማይጣፍጥ፡ የማይረባ፡ መናኛ(ወጥ፡ ጠላ)፡፡ 2. (ስድብ) ፈራ፡ ቡክን፡ በቅቧቃ፡፡

ተንበጫበጨ(ተንበጨበጨ) ግ 1.ጣእም የሌለው፡ የማይረባና መናኛ ነገር ሆነ (ወጥ፡ መጠጥ)፡፡ 2. (ነውር) ቀጭን አይነ ምድር አስቀመጠው፡፡ 3. (ዘይ.) ፈራ፡ ተርበደበደ፡ ከመጠን በላይ ተጨነቀ፡፡

አንበጨበጨ ግ 1. ጣእመበሰ፡ መናኛ እንዲሆን አደረገ(ወጥን፡ መጠጥን)፡፡ 2. (ነውር) ቀጭን አይነምድር አስቀመጠው፡ ቀዘነ፡፡ 3. (ዘይ.) አስፈራ፡ አርበደበደ፡፡

አንበጫበጨ ዝ.ከ.

በፍታታ ስ ለሰላናና ስስ የሆነ የጨርቅ አይነት፡፡

ቡ የ"በ" ፊደል ካእብ ዘር፡፡

ቡሃ (በሃ÷ቦሃ) ስ 1. እንደቆረቆር፡ ደረመን ያለና ራስ ላይ የሚወጣ፡ ነጭነት ያለው ቁስል፡፡ ት 2. ራስ መላጣ፡፡

ቡሃ ሃረግ ስ ግንዱ ነጣ ያለ የሃረግ አይነት፡ ሃረግ እራሳ፡፡

ቡሃ ራስ ት 1. ራስ መላጣ፡ በራ፡፡ 2. ነጣ ያለ ቆረቆር ወይም ቁስል ያለበት ራስ፡፡

ቡሃ ቁራ ስ ራሱ ላይ ነጭ ምልክት ያለበት፡ ሌላው አካሉ ግን ጥቁር የሆነ ቁራ፡ አሞራ፡፡

ቡሃ በግ ስ ግንባሩ ላይ ነጭ ምልክት ያለበት፡ ሌላው አካሉ ግን ጥቁር የሆነ በግ፡፡

ቡሃቃ "ቦካ" ስር ተመ.

ቡሄ ስ ለጆች ጅራፍ አበጅተው የሚያጮሁበት፡ በዋዜማው ችቦ የሚበረብሩት ሙልሙል ተዘጋጅቶ ለልጆች የሚታይበት፡ በየአመቱ ነሃሴ አስራ ሶስት ቀን የሚከበር በአል፡ ደብረታቦር፡፡

ቡሆ "ቦካ" ስር "ቡኮ" ን ተመ.

ቡላ¹ ት 1.ቀለሙ ወይም መልኩ አመድ የሚመስል፡ ስ 2. አመድማ መልክ ያለው (አሀያ)፡፡

ቡልማ ት አመድማ፡፡

ቡላ ስ ከእንስት የሚዘጋጅ የምግብ አይነት፡፡

ቡላድ [ድንጋይ] ስ ሲጋጭ እሳት ሊፈጥር የሚችል የድንጋይ አይነት፡፡

ቡልሃ ት ሞኝ፡ የዋህ፡፡

ቡልቅ

ቡልቅ አለ ግ 1.ፍልቅ፡ ቡጥልቅ ብሎ ወጣ፡ ፈሰሰ፡፡ 2. በሃይል ወጣ፡ ተፈተለከ፡ ቦነነ፡፡ መድፋ ሲተሳስ ስአፈመዙ ጨሰ ቡልቅ ይል ነበር፡፡

ቡልማ "ቡላ¹" ስር ተመ.

ቡልኮ ስ በውፍረትም ሆነ በርዝመት ከጋቢ የሚበልጥ፡ ከጥጥ የሚሰራ ትልቅ ሽማ፡፡

ቡልዶዘር ስ መሬትን እየቆፈረ፡ ድንጋይን እየፈነቀለ ለመጥረግ ወይም ለመግፋት የሚያስችል ጠንካራ፡ ወፍራምና ሰፊ የብረት መጋፊያ (ምላጭ) በፊቱ በኩል የተገጠመለት ከባድ ተሽከርካሪ የግንባታ መሳሪያ፡፡

ቡሎን (ቡሎን) ስ ብረቶችን፡ እንጨቶችን፡...አንዱን ከሌላው ጋር ለማስተላለር የሚያገለግል፡ ከአንድ ጫፋ በኩል ዙሪያውን ክርክራት ያለው፡ እንደ ወፍራም ምስማር ያለ የብረት ችንካር፡፡

ቡርሽ "ቦረሽ" ስር ተመ.

ቡሩክ(ብሩክ) "ባረክ" ስር ተመ.

ቡራቡራ "ቡራ" ስር ተመ.

ቡራከረዩ አለ ግ ደነፋ፡ ተቆጣ፡ ያዙኝ ልቀቁኝ አለ፡፡

ቡራኪ "ባረክ" ስር ተመ.

ቡራ ት 1.ዝንጉርጉር፡ የነጭ የጥቁር ቀለም አይነቶች የተፈነጣጠቁበት ወይም ቀለሞች እየተሰባጠሩ እዚህና እዚያ የሚታዩበት (የቀለም ቅይድ መልክ)፡፡ 2. ቡራቡራ፡፡

ቡራቡራ የተለያዩ ቀለማት ድብልቅ ወይም ቅይድ የሆነ መልክ፡ ዝንጉርጉር፡፡

ቡርቅት "ቦረቀቀ" ስር "ቦርቃቃ" ን ተመ.

ቡርቡጭ አለ ግ ሞላ አለ፡ በመጠኑ ጠገበ (ሆድ)፡፡

ቡርዲ ስ በላይኛው የለው ከንፈር በሚገኘው ድድ ላይ ተለጥሮ የሚታይ ድርብና ወፍራም የድድ ስጋ፡፡

ቡርዲያም ት ቡርዲ ያለበት፡፡

ቡርዲ² ት ፈራ፡ ቶስቷላ፡፡

ቡሲ(ቡሲ) ስ 1. ጥንካሬ የሌለው፡ ውስጠ ከፍት የሆነ የእዕዋት አይነት፡፡ 2. (ዘይ.) አቅመበሰ፡ ደካማ (ሰው)፡፡

ቡሽ ስ ሳጋቱራ (የእንጨት ፍቅፋቂ) ከመሰለ ነገር የሚሰራ የጠርሙስ፡ የኮዳ፡...ክዳን፡፡

ቡቃ (ቡአ) ስ በበገዢ አካባቢ የሚሰማ የአንጀት ህመም አይነት፡፡

ቡቃ ወረደው በበገዢ አካባቢ የአንጀት

ሀመም ተሰገው።

ቡቃያ "በቀለ" ስር ተመ.

ቡትሬ (ቡትሬ+ቡትሬ) ለ ጊሾ የሌለውና ያልፈለገ ጠላ።

ቡቡ "ባባ" ስር ተመ.

ቡትቷም "በተተ" ስር ተመ.

ቡታ ለ አራታ፣ ኦሎታ፣ ደረሰላኝ የሚል ጨህት።

ቡታ፣ ሰይዶ አራ አለ፤ የደረሰበትን በደል በጨህት፣ በአራታ አሰግ፣ ኦሎ አለ።

ቡታ ጋዝ ለ 1. ከአጅ ድፍድፍ የሚመረትና መንደድ የሚችል፣ በሲሊንደር ተሞልቶ ለግብሰያ፣ ለመብራት፣...የሚያገለግል ፈሳሽ ጋዝ። 2. በሲሊንደር የተሞላ ቡታጋዝ በተጭን ተቦ ተላልፎለት ለግብሰያ የሚያገለግል ምደቃ።

ቡትሌ የ"ብጥሌ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

ቡትርፍ "በተረፈ" ስር ተመ.

ቡትቶ "በተተ" ስር ተመ.

ቡቺ ውሻ የሚጠራበት ስም።

ቡች ቡች አለ ና ና ብሎ ጠራ(ውሻን)።

ቡችላ ለ የአንበሳ ወይም የውሻ፣...ግልገል።

ቡፍ ለ 1. ተቆልቶ፣ ተወቅጦና ከውሃ ጋር ተፈልቶ የሚጠጣውን ፍሬ የሚያፈራ ተክል፤ ፍሬውም ቡፍ ይባላል። 2. ከቡፍ ፍሬ (ተቆልቶ) ተወቅጦና ከውሃ ጋር ተፈልቶ) የሚዘጋጅ መጠጥ።

ቡፍ መፈልፈያ ለ ቡፍን ፍሬ ከገለፈቱ ለመለየት የሚያገለግል መሳሪያ።

ቡፍ ቤት ለ እንደ ቡፍ፣ ሻይ፣ ለሰላሳ፣ የአልላል መጠጦችና ምግብ የሚሸጥበት የንግድ ቤት።

[የ] ቡፍ ቆርስ ለ ቡፍ ሲጠጣ የሚበላ እንደ ቆሎ፣ ረግ ያለ ወይም መጠነኛ የሆነ ምግብ።

[የ] ቡፍ ጀቦና ለ ቡፍ ግፍያ የሚያገለግል ከሽክላ የተሰራ ጀቦና (በአሉን የሽክላ እቃ ስር ተመ.)።

ቡፍግ(ቡኒ) ፉ 1. የደረቀ የቡፍ ፍሬ ትርፈት ወይም ጀንፈል ቡፍ የሚመስል መልክ ያለው። ለ 2. የደረቀ ጀንፈል ቡፍ የሚመስል የቀለም አይነት።

ቡፍኝ "ቦነነ" ስር ተመ.

ቡንኝ ለ በሰሰት ወር የሚደርስ የጥቁር ጤፍ አይነት።

ቡኦ "ቡቃ" ን ተመ.

ቡከን ፉ ፊሪ፣ እርብትብት።

ቡኪት "ቦካ" ስር ተመ.

ቡክቡካ "ቦክቡክ" ስር ተመ.

ቡኩ "ቦካ" ስር ተመ.

ቡይት ለ ከንገቦ ከፍ ከእንስራ አነሰ የሚል የሽክላ እቃ።

ቡደን ለ በአንድ እጅ ሊዘራ የሚችልና በግረሻ የተሰነጠቀ ወይም የተሸፈለ የእርሻ መሬት፤ እመም።

ቡዳ ለ 1. እንደ ሀብረተሰብ ልማዳዊ እምነት፣ የምውንና ቀለቡ የፈረበትን ሰው ወይም እንበላ ለሀመም ወይም ለሞት የሚዳርግ መጥፎ አይን ያለው ሰው። 2. ክፉ። 3. አሱ የሚለራው ነገር ሁሉ ድብቅ የሆነ፣ በሌላ በኩል ደግሞ በድብቅ ወይም በምስጢር የሚደረጉ ነገሮች የማያመለኩት (ሰው)።

ቡዳ በላው ቡዳ የሆነ ሰው ስለአየው ታመመ ወይም በጤናው ላይ ጉዳት ደረሰበት።

ቡድስ "ቦደስ" ስር ተመ.

ቡድን "ቦደን" ስር ተመ.

ቡጉር "ብጉር" ን ተመ.

ቡግ

ቡግ አለ ግ 1. ተስተካክሎ፣ አምርና ድምቆ በብዛት በቀለ (ቡቃያ)። 2. ችፍ አለ፣ ግልብተ ብሎ በብዛት ወጣ (የኩፍኝ፣ የፈንጣጣ፣...ሽፍታ፣ ቀልል)።

ቡግሪት ለ 1. ለጠላ መጥመቂያ የምትሆን እንደ እንስራ ያለች የሽክላ እቃ። 2. እንደ መንቀል ያለች ለመጠጫት የምታገለግል የሽክላ ዕዋ።

ቡጢ ለ ጤጫ፣ በቅስ፣ የተወሰጠ እጅ።

ቡጥ "ቦጦቦጦ" ስር ተመ.

ቡጥልቅ አለ "ቦጠለቀ" ስር ተመ.

ቡጥጫ "ባጠጠ" ስር ተመ.

ቡጫቂ "ቦወቀ" ስር ተመ.

ቡጫር "ባወረ" ስር ተመ.

ቡጭርጭር ዝ.ክ.

ቡጭቅ "ቦወቀ" ስር ተመ.

ቡጭቅጫቂ ዝ.ክ.

ቡፌ¹ (ቱፌ+ቱፍታ) ለ ለማስተንፈሻነትና ቅቢ መውጣቱን ለማየት የምታገለግል፣ በሚያስፈልግበት ጊዜ ብቻ የምትከፈት፣ ለውተት መናጫ በሚያገለግል እቃ ጎን ላይ የምትገኝ ቀዳዳ፣ ሽንቀራት።

ቡፌ² ለ ብዙውን ጊዜ የምግብ እቃዎችን በውስጡ ለማስቀመጥ የሚያገለግል፣ በጠረፋዊ ወይም በቀምጥተን ትርሶ የሚዘጋጅ የቤት እቃ።

ቡፍ

ቡፍ አለ ግ 1. ድምፁ ዝቅ ያለ ጨህት አሰግ

(ውጽ)። 2. ኩፍ አለ፡ ተነፋ፡ ወደላይ ከፍ፡ ብድግ አለ (ሊጥ)። 3. (ዘይ.) የኩርፊያ፡ የቁጣ ገፅታ አሳየ፡ ፊትን አከበደ፡ አጠቀረ።

ቡፍና ለ 1. ጊሾ የሌለው ተቋን ጠላት በትሬ። 2. ያልፈላና ጉሽ የሆነ መናፍፍ ጠላት።

ቢ የ "በ" ፊደል ላለበ ዘር።

ቢ "ብ-"ን ተመ.

ቢላ¹ (ቢላዋ፡ ቢላዋ) ለ በአንድ ጎት ስለት ያለው፡ ለስጋ፡ ለሽንኩርት፡...መቆረጫ፡ መታፈያ የሚያገለግል የወጥ ቤት እቃ።

ቢላ ለ በደረቀ ሳር ጫፍ ላይ የሚገኝ እንደ ፍርት ያለ እሾህን ተገነት።

ቢላቢሉ "ቢላ²" ስር ተመ.

ቢል

ቢል አለ ግ 1. በተላላፍ በፍጥነት ነደደ፡ ተቀጣጠለ። 2. (ዘይ.) በጣም ተናደደ።

ቢል²

ቢላቢሉ (ቢሉ) ት ስስ (ልብስ)

ቢል አለ ግ በጣም ስስ ሆነ።

ቢል ያለ በጣም ስስ የሆነ።

ቢልቃጥ "ብልቃጥ" ን ተመ.

ቢራ ለ በተብረካ ወስጥ ከገብሰ ተዘጋጅቶ የሚተርብ የአልኮል መጠጥ አይነት።

ቢራቢሮ ለ በተለያዩ ህብረተሰቦች ያሸበረቁ ከንፎች ያላት፡ በበጋ ወራት በብዛት የምትታይ የነፍሳት አይነት።

ቢራቢሮ

ቢርካ ለ ስፍ ውሃ።

ቢሮ ለ የመንገስት ወይም የድርጅት ወይም የገል ጉዳይን ለማከናወን የሚያገለግል፡ የፀሀፊት ስራ የሚካሄድበት ክፍል፡ ቤት።

ቢሲ ለ ቡዳ፡ ክፉ መንፈስ፡ ሰይጣን።

ቢስ አይይህ (ምር.) እክፉ ሰው አይን አትገባ፡ ክፉ፡ መጥሮ ነገር አይገጠምህ።

ቢስ ገላ ለ ደዋ.ስጋ፡ ቆምጥና።

ቢስ ት ንፋግ፡ ስስታም።

ቢስ የሌለው። እርሳ ቢስ።

ቢስክሌት "ብስክሌት" ን ተመ.

ቢሻው "ሻ" ስር ተመ.

ጀፆጫጅ

ቢሽቃጥ ለ ጉጠት።

ቢትዋ ለ በጥንት ጊዜ አርበኛ ወይም ገዳይ ከንጹህ ላይ የሚያጠልቀው እንደ አምባር ያለ ጌት።

ቢትወደድ ለ ቀደም ባለው ዘመን ለንጉሳነት፡ እንደጥና አግክሪና ጉዳይ ፈጥረ ሆኖ ለሚያገለግል ባለጌል ደሰጥ የነበረ የግእረግ ስም።

ቢጎን ለ ፊደሎችና ቁጥሮች ያለባቸውን የእጣ ካላችና የመጫወቻ ካርዶችን በመጠቀምና በአጫዋች የሚሰጠውን ትእዛዝ ቀድሞ በመስራት፡ እጅላቸው ለወጥታው የተመደበውን ሽልማት የሚያገኙበትና በርካታ ስምች የሚሳተፉበት እንደ ሉተሪ ያለ ወጥታ(በወጥታው ቀድሞ ያሸነፈው መክ ብሎ "ቢጎን" ግለትና የታዘዘውን መስራቱን ግስመርመር ይጠበቅበታል)።

ቢኖ "ቢኖ" ን ተመ.

ቢያጆ ለ እንደ ዙር ጉዞ። በትላቁ መሪና አባር ቢያጆ ደገጋይ ቢመጣል፤ ሳብሰሱት የቤት ስራ ይበቃያል።

ቢጃማ "ፒጃማ" ን ተመ.

ቢጋር "በገረ" ስር ተመ.

ቢጎዲን ለ የሴቶች ፀጉር መጠቅለያ።

ቢጎዲን

ቢጤ(ብጤ) ለ 1. በጉብር፡ በጠባይ፡...

ተመሳሳይ የሆነ ወይም የሚመሳሰል። ቢጤውን ፈለግ ገደኛ አብረ። 2. እንደ-ያለ። ጽላ ቢጤ አቀብለኝ።

ቢጫ ት 1. የእንቁላል አስኳል ወይም አደይ አበባ የሚመስል። ለ 2. አደይ አበባ የሚመስል የቀለም አይነት።

ቢ የ "በ" ፊደል ራቢአ ዘር።

ቢ² በግ ሲጮህ የሚያስጣው የድምፅ አይነት።

ቢ አለ ጮህ (በግ)።

ቢ - "ብ-" ን ተመ.

ባህል ለ የህብረተሰብ የአኗኗር ዘዴ፡ ወግ፡ ልማድ፡ እምነት፡...

የባህል ልውውጥ ለ የፍራስን ባህል አንዱ ለሌላው ለማስተካከል በአገሮች መካከል የሚደረግ ግንኙነት።

የባህል ስምምነት ለ በተለያዩ አገሮች መካከል የሚደረግ ባህል ነክ ስምምነት፡ ውል።

ባህላዊ ት ባህልን የሚያንፀባርቅ፥ ባህል ነክ የሆነ።

ባህረኛ “ባህር¹” ስር ተመ.

ባህር¹ ስ ስፋትና ጥልቀት ያለውና በተወሰነ ቦታ የተከማች ውሃ።

ባህሩን ቆርጦ ተሻገረ ባህሩን በዋና አቋርጦ ተሻገረ።

ባህር ነው (ዘይ.) በጣም ሰፊ ነው።

ባህረ ሰላጤ ስ ሾጠጥ ብሎ ወደ መሬት አካል የገባ የባህር ወሽመጥ፥ ምላሰ።

ባህረ ሸሽ(ባህር ሸሽ) ስ የባህር ውሃ ተንቶበት ከቆየ በሂሳ ትቶት የሄደ መሬት።

ባህረ አረብ (ባህር አረብ) ስ የተለፋና የቀለመ ሌጠ።

ባህረ ጥምቀት (ጥምቀት ባህር) ስ 1. የጥምቀት አለት ምእመናን ይጠመቁበት ወይም ይረፈውት ዘንድ በየአመቱ በወንዝ ዳር ወይም አመቹ በሆነ ቦታ ላይ የሚከተር ውሃ፥ ባህር። 2. ከላይ የተጠቀሰው ስነ ስርአት የሚካሄድበትና ታቦት የሚያድርበት ቦታ።

ባህረ ገብ ስ ሾጠጥ ብሎ ወደ ባህር አካል መካከል የተዘረጋ መሬት፥ ልሳነ ምድር።

ባህር መዝገብ ስ ማንኛውም ጉዳይ ወይም ነገር (ንብረት ወይም ገቢና ወጪ...) በቋሚነት ተመዝግቦ የሚቀመጥበት ትልቅ መዝገብ።

ባህር ማሽላ (ባር ማሽላ) ስ በቆሎ።

ባህር ማዶ ስ ውጭ አገር።

ባህር ቅል ስ ዱባ።

ባህር ወላድ ስ የብዙ ልጆች እናት።

[የ] ባህር ዛፍ ስ በጸግማዊ ምኒልክ ጊዜ ፍሬው ከአውስትራሊያ እንዲመጣ ተደርጎ ኢትዮጵያ ውስጥ የለማ፥ የተለያዩ ዝርያዎች ያሉትና በጥቂት አመታት ውስጥ ለአገልግሎት የሚደርስ የትላልቅ ዛፍች አይነት።

የባህር አሞራ ስ በዙውን ጊዜ በባህር ውስጥ የሚኖሩ ጥቃቅን ነፍሳትን (አለሞችንና ሌሎችንም) ከባህር ውስጥ እያወጣ የሚመገብ የአሞራ አይነት፤፤.

የባህር እቃ ስ እንደ ብርጭቆ፥ ብርሌ፥... የመሳሰሉና በቀላሉ ሊበሰሩ የሚችሉ እቃዎች አይነት።

የባህር ወለል ስ የመሬትን ከፍታ ወይም የውቅያኖስን ጥልቀት ለመለካት እንደ መነሻ ነጥብ ሆኖ ያገለግል ዘንድ በአማካይ የተወሰደ ከውቅያኖስ ውሃ ከላይኛው አካል ጋር ትይዩነት ያለው የመሬት ንጣፍ።

የባህር ወሽመጥ ስ ባህረሰላጤ።

ባህረኛ ስ መርከበኛ።

ባህር² ስ በደቡብና በምእራብ መካከል የሚገኝ የአለም ማእዘን። በተጨማሪ ማእዘንን ተመ.

ባህርይ ስ 1. የአንድ ነገር አፈጣጠር፥ ሁኔታ። 2. የአንድ ነገር ምንነት፥ ሁኔታ። 3. ጠባይ፥ አመል ወይም ግብር።

ባህታዊ ስ ከሰው ተለይቶ እየመጣ፥ እየወለደ፥ እየለገደ በዱር በገደል የሚኖር መናኝ፤ ናክራዊ፤ መነኩሰ።

ብህትውና ስ የባህታዊ ተግባር፥ የአኗኗር ስርአት።

ባለ-

ባለሁለት ስ ማህበረተኞቹን እቤቱ የማስተናገድ ተራ የደረሰው፥ ከባለ ሳምንት ቀጥሎ የሚደግስ የፅዋ ጠጪ ማህበረተኞች አባል።

ባለህግ ስ ጋብቻውን ከመሰረቱ ወይም ከጅምሩ በቁርባን ስርአት የፈፀመ ሰው።

ባለመለዮ ስ መደበኛ ወታደር።

ባለመብት ስ 1. የአንድ ነገር ባለቤት።2. ባለጊዜ፥ በጊዜው ስልጣን ወይም ተሰሚነት ያለው ሰው።

ባለሙያ “ሙያ” ስር ተመ.

ባለማደሪያ ስ የመንግስት መሬት ተስጥቶት በእሱ እየተጠቀመ ለመንግስት ግልጋሎት ይሰጥ የነበረ ወታደር።

ባለሟል ስ 1. ከንጉስ ወይም ከታላቅ ባለስልጣን ጋር አብሮ የሚውል፥ አንድን ጉዳይ ለመፈፀም ሆነ ለማስፈፀም ችሎታ ወይም ተሰሚነትና ተቀባይነት የነበረው ሰው። 2. ቤተኛ፥ የቅርብ ወጻጅና አገልጋይ።

ባለርስት(ባለመሬት) ስ 1. የራሱ የሆነ የተወሰነ የመሬት ይዞታ ያለው ሰው። 2. የብዙ ወይም የሰፊ መሬት ባለቤት የሆነ፤ የመሬት ክበርቱ።

ባለሰሞን ስ ተራ ሲደርሰው ለሰምንት ቀን በቤተክርስቲያን አገልግሎት የመስጠት ሃላፊነት ያለበት ተረኛ ዲያቆን፥ ቄስ፤ ለሰማኛ።

ባለሳምንት ስ 1. ደግሰ ደግሶ የፅዋ ማህበረተኞቹን ለማስተናገድ ተራ ወይም እጣ የደረሰው የማህበሩ አባል። 2. የሚቀጥለው ተረኛ።

ባለስልጣን ስ ስልጣን ያለው ሰው።

ባለስም ስ ዝና፥ ታዋቂነት ያገኘ ሰው።

ባለቀላድ ስ በቀላድ እየተለካ የሚሰጥ መሬት ወይም ርስት የነበረው ሰው።

ባለቅኔ ስ ቅኔ የሚያውቅ፥ ቅኔ የተማረ ሰው።

ባለቤት ስ 1. የአንድ ነገር ባለይዞታ፥ ባለመብት። 2. ባል ወይም ሚስት። የእገላ

ባለቤት አገሉት ናት ወይም ያለገሉት ባለቤት አገሉ ነው። 2. በአንድ አረፍተ ነገር ውስጥ የሚገኘው ገስ ደርጊት በማን ወይም በምን እንደተፈጠመ የሚያመለክትና በአረፍተ ነገሩ መጀመሪያ እርከን ላይ የሚገኝ ቃል ወይም ቃላት።

ባለቤት አከል ለ እንደባለቤት የማዘዝና የመወሰን መብት ያለው ሰው።

ባለተራ “ተራ” ስር ተመ.

ባለተሰፋ 1. አገኛለሁ ብሎ በተሰፋ የሚጠብቅ። 2. የሚጠብቀውን ነገር የማግኘት ተስፋ ያለው ሰው።

ባለታሪክ “ተረክ” ስር ተመ.

ባለትዳር ት ትዳር ያለው ወይም ያላት።

ባለነገር ት ክርክር ወይም ሙግት ያለበት (ሰው)።

ባለነጋሪት ለ ነጋሪት የማስገምገም መብት የነበረው ራስ ወይም ደጃዝማች።

ባለአልጋ ለ የንጉስ ወገን፣ ባላባት፣ ንጉሰ።

ባለአጎዛ ለ (ቤ.ክህ.) መምህር፣ አስተማሪ።

ባለእኩል ለ 1. ከተፋታች ንብረት ከባላ ጋር እኩል የመካፈል መብት ያላት ሴት። 2. ንብረትን ከሌላው ጋር በጋራ የያዘ ሰው።

ባለእዳ ት እዳ ያለበት (ሰው)።

ባለእጅ (ባለጅ) ለ (የን.እነ.) ለተለያየ አገልግሎት የሚውሉ የሽክላ እቃዎችን ወይም እንደ ማረሻ፣ ማጭድ ያሉ መሳሪያዎችን የሚሰራ ባለሙያ።

ባለወልድ (በአለ ወልድ) ለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበትን ቀን ምክንያት በማድረግ በየወሩ በሃያ ዘጠኝ የሚከበር በአል።

ባለወንበር ለ (ቤ.ክህ.) ወንበር ዘርግተው የሚያስተምሩ መምህር።

ባለወግ ለ በቤተክህነት ወይም በቤተ መንግሥት ድርገ ወይም አበል የሚያስተምር የተወሰነ ሹመት ወይም እልትና የነበረው ሰው።

ባለውለታ “ዋለ” ስር ተመ.

ባለውቃቢ “ውቃቢ” ስር ተመ.

ባለዝና ለ ስመጥር፣ የታወቀ ሰው።

ባለደም ለ በነፍስ ግድያ ምክንያት ጠላት የተሃሃነ ሰው።

ባለጅ “ባለእጅ”ን ተመ.

ባለጊዜ ለ 1. ጊዜ ያነሳው፣ ጊዜ የተስማማው፣ ጊዜ የሆነው ሰው። 2. የጊዜው ሹም፣ የጊዜው ባለስልጣን።

ባለ ተው. 1. በመሰለ። አክሊና አክሊ እንዲህ ባለ ነገር ተግልተዋል / እንዲህ ባለ ወረቀት

ለትዎ። 2. በኖረ፣ በነበረ፣በአለ።

ባለቀ ግ አደገ፣ ጎረመሰ፣ ለአትመ አዳም ደረሰ። ያልባለቀ ት ገና ለአትመ አዳም ያልደረሰ (ልጅ)።

ባለገ 1. ስርአት የለሽ፣ ሀገወተ፣ ስድ አደገ ሆነ። 2. ከተቃራኒ የታ ጋር በስርቆሽ የግብረሰጋ ግንኙነት ፈፀመ፣ አመኘዘ።

ባለጌ ት ስነስርአት የሌለው፣ ስድ አደገ፣ ያልታረመ።

ብልገና ለ አስነዋሪ ድርጊት።

አባለገ 1. ስነስርአት በሌለው ሁኔታ አሳደገ፣ አስተዳደረ፣... 2. አማገጠ።

ባለጠጋ(ባለፀጋ) “በለፀግ” ስር ተመ.

ባላ ለ ከላዩ ላይ እቃ ለማንጠልጠል፣ ለመስቀል ወይም ለመውደት ያዘመመን አጥር፣ ቤት፣... ለመደገፍ የሚያገለግል ራስ መንታ የሆነ እንደሆነ።

ባላባልቸ ለ የወሰደንጥር መስሪያ ባላ እንደሆነ።

ባላና ደንቆር ለ ድር ባላ

በሚደራበት ጊዜ፣ ድሩን ለመዘርጋትና ወጥሮ ለመያዝ እንዲያገለግል፣ በድሩ በአንደኛው ጫፍ በኩል የሚተከለው መንታዩ ጫፍ ያለው ባላ እንደሆነና ሲባል፣ በሁለተኛው ጫፍ በኩል ያለውና ጫፉ መንታነት የሌለው እንደሆነ በአንድነት የሚጠራበት ስም።

ባላምባራስ ለ ከግራዝማችነት ዝቅ የሚል የቀድሞ የማእረግ ስም።

ባላባት ለ 1. ጭሰኞች ይገብሩለት የነበረ የአንድ አካባቢ አለቃ፣ ሹም ወይም የመሬት ከበርቴ የነበረ ሰው። 2. ከአያት ከትድመ አያቱ ጀምሮ የአንድ የተወሰነ አካባቢ ተወላጅ የሆነ እውቅ ሰው።

ባላና ደንቆር “ባላ” ስር ተመ.

ባላንግ ለ 1. ባላጋራ። 2. ይህ የኔ ነው ወይም ለእኔ ነው የሚገባው ባይ፣ ተቀናቃኝ። 3. ተርካካሪ፣ ተወዳዳሪ (ለመብለት፣ የበላይ ለመሆን ለማሸነፍ)።

ባላገር (ባለአገር) ለ 1. ገጠር ወይም አገር ቤት። 2. ገጠር ወይም አገር ቤት ውስጥ የሚኖር ሰው። 3. (የን.እነ.) ያልሰለጠነ፣ ቅልጥፍና የሌለው።

ባላጋራ ለ ጠላት፣ ደመኛ።

ባለቤትራ ለ የመኪናውን ሻንሲ የመሸከም ሃይል ያለው ጠንካራና ጠፍጣፋ ደጋንግ ብረት።

ባሌት ስ በንግግር ወይም በዘፈን ሳይሆን በሙዚቃ እየታጀበ በተወዛዋዦች አካላዊ እንቅስቃሴ እግዛይነት የሚከናወን ድራማ ወይም የሚተላለፍ የጥበብ ዘርፍ፡፡

ባል ስ ባለ ሚስት፣ ሚስት ያለው ወንድ፣ የሚስት አጣማጅ፣ የትዳር ጓደኛ፡፡

ባልና ሚስት ቁልፍ ስ እርስበርሱ የሚገባጠሙ የቁልፍ አይነት (ስእሉን ቁልፍ ስር ተመ.)፡፡

ባልባላ ስ የኤሌክትሪክ ሃይል በመስመር ላይ እንዲተላለፍ ወይም እንዳይተላለፍ ለማድረግ የሚያገለግል፣ ከቆጣሪ ጋር የሚያያዝ የኤሌክትሪክ እቃ፡፡

ባልቴት “በለተተ” ስር ተመ.

ባልትና ስ የቤት እያያዝ፣ የምግብ አዘገጃጀት፣...እውቀት፣ ሙያ፣ ችሎታ፡፡

ባልትናቢስ ት (ስድብ) ሙያ ቢስ፣ ሙያ የለሽ፡፡

ባልንጀራ ስ 1. ጓደኛ፣ ምስጢረኛ፡፡ 2. አብሮ አደግ፣ እኩያ ወይም አቻ፡፡

ባልደረባ ስ 1. ጓደኛ፣ ባልንጀራ፡፡ 2. አባል፡፡ ሳውዶዊ የመስሪያ ቤታችን ባልደረባ አበሩ፡፡ 3. አጋዥ፣ አገናኝ፣ አስታዋቂ፣ ሃላፊው ጉዳዩን ከሰሙ በኋላ ባልደረባ ሰሉኝ፡፡

ባልደራሰ ስ የመንግስት ፈረስና በቅሎ ቤት ሹም፣ አዛዥ፡፡

ባልዲ ስ ለውሃ መቅጃና ማስቀመጫ፡፡... የሚያገለግል፣ ከብረት ወይም ከፕላስቲክ የተሰራ ባለማንጠልጠያ የቤት እቃ፣ ሽንኩሴ፡፡

ባልፊት ስ እንደ ሻፎ ወይም እንደ ሱፋዊ ስለት የሚወጣው ድንጋይ፡፡

ባምባ(ባንባ) ስ እንደ ሾላ የሚበላ ፍሬ ያለው የትልቅ ዛፍ አይነት፡፡

ባረቀ ግ 1. በጥንቃቄ ማንስ ወይም በሌላ ምክንያት ሳይታሰብና ሳይፈለግ ድንገት ጥይቱ ተተኮሰ (ጠመንጃ፣ ሽጉጥ)፡፡ 2. ሰማይ ጮህ፣ መብረቅ ተወረወረ፡፡ በተወማሪ “በረቀ”ን ተመ. መብረቅ “በረቀ” ስር ተመ.

ብራቅ ስ መብረቅ፡፡

አምባረቀ (አንባረቀ) ግ 1. እንደ ብራቅ ጮህ፣ ከፍተኛ ድምፅ አለማ፡፡ 2. አብለጨለጨ፣ ተብለጨለጨ (ሰማይ፣ መብረቅ)፡፡

አባረቀ ግ 1. ሳይታሰብና ሳይፈለግ መሳሪያው ራሱ በራሱ እንዲተኮስ የሰህተቱ ምክንያት ሆነ፡፡ 2. አምባረቀ፡፡

ባረከ ግ 1. መስቀል አሳለመ፡፡ 2. አማተበ፡፡ 3. ፀሎት አድርጎ ቀደሰ፣ አነሳ፡፡ 4. ጀመረ፡፡ 5. የሚበሉ እንስሳትን አንገት ቆረጠ፣ አረደ፡፡ 6.

አመሰገነ(አምላክን)፡፡ 7. መረቀ፡፡ 8. ቆረሰ፡፡

ቡራኬ ስ 1. ፀሎት፣ ምስጋና፣ ምርቃት፡፡ 2. ለባለ ወግ (ለቄስ፣ ላቃቢ፣...) የሚሰጥ ተባርኮ የተቆረሰ ትልቅ የዳቦ ቁራሽ፡፡

ቡራኬ ሰጠ ፀሎት አድርጎ ባረከ፣ መስቀል አሳለመ፡፡

ቡሩክ ት 1. ደግ፣ ምስጉን፣ ትሁት፣ የተመረቀ፡፡ 2. የተመሰገነ፣ የተቀደሰ፣ የተከበረ (አምላክ)፡፡

ቡሩክ ሁን (ምር.) የተባረከ፣ የተቀደሰክ ሁን፡፡ ተባረከ ግ 1. ዘርማንዘሩ በዛ፣ በረከተ፡፡ 2. እድሜ አገኘ፣ ቆየ፡፡

ተባረከ(ምር.) ቡሩክ ሁን፡፡

ባሩድ ስ 1. የቀለህ ከምሰር፣ በመውጊያ ወይም በመመወርያ ሲመታ (ሲወጋ) ፍንዳታና ከፍተኛ ግፊት እንዲፈጠርና ከቀለሁ አፍ ላይ የተገጠመው የጥይት እርሳስ እንዲተኮስ ወይም ተሰፈንጥሮ እንዲበር የሚያደርግ፣ በቀለህ ውስጥ የሚሞላ የማእድን ውሁድ፡፡ 2. የማእድን አይነት፡፡

ባሪያ(ባርያ) ስ 1. በጦርነት ላይ እየተማረከ ወይም በገንዘብ እየተገዛና እየተሸጠ ወይም ካለበት አካባቢ በግድ ታፍኖ እየተወሰደ ለማራከው ወይም ለገዛው ወይም አስገድዶ ለወሰደው ሰው በነፃ አገልግሎት ይሰጥ የነበረ ሰው፡፡ 2. አገልጋይ፣ ታዛዥ፣ ሉሌ፡፡ 3. መብትና ነፃነት የሌለው፣ በተገዥነት የሚኖር ህዝብ፡፡ 4 (የግ. አነ.) ጥቁር፡፡ 5. (ዘይ.) በግም ጠንካራና ጥሩ አገልግሎት የሚሰጥ (ለእቃ)፡፡

ባርያ ድንጋይ ስ በቀላሉ የማይሰበር፣ ጥቁርና ጠንካራ የሆነ የድንጋይ አይነት፡፡

[ባሪያ] ፈንጋይ ስ የባሪያ ነጋዴ፣ ሰዎችን አፍኖ እያሰገደ ለባርነት ይሸጥ የነበረ ሰው፡፡ የባርያ [አሳዳሪ] ስርአተ ማህበር ስ በህብረተሰብ የአድገት ታሪክ ውስጥ ከጥንታዊው የጋርዮሽ ስርአተ ማህበር ቀጥሎ የመጣ ስርአተ ማህበር፡፡

ባራ ግ አቆመ፣ አባራ (ዝናብ)፡፡

ብራ ስ ዝናብ ያቆመበት ወይም የሌለበት ጊዜ፣ ቀን ወይም ወቅት፡፡

አባራ ግ 1. ዝናብ መጣሉን አቆመ፣ ተወ፡፡ 2. (ዘይ.) (መናገሩን፣ መለፍለፉን፣ ማልቀሱን) ተወ፣ አቆመ፡፡

ባራታ ስ ሽንት መሸኛ፣ መክፈያ፣ ፖፖ፡፡

ባርማሽላ “ባህር ማሽላ” ን ተመ፡፡

ባርባር

ባርባር አለው ፍርዛት፣ ጭንቀት ተሰማው፡፡

ባርኔጣ ስ ለገናብና ለፀሃይ መከላከያ እንዲሁም ለጌጥ በራስ ላይ የሚደፋ፣ የሚደረግ፣ ከሱፍ ወይም ከጥጥ የሚሰራ ኩፍያ።

ባርኔጣ

ባርክ ስ ለማንጓጥነት የሚያገለግል የጀልባ አይነት።

ባርያ¹ ስ ራስ የሚያዘርፍ የሚጥል የበሽታ አይነት።

ባርያ ጣለው የሚጥል በሽታ አመመው።

ባርያ² - "ባሪያ" ን ተመ.

ባሮ ሜትር ስ የአየር ግፊት መለኪያ መሰሪያ።

ባስ ፡ 1. አንድ ነገር ከበፊቱ ይልቅ እየጠና፣ እየበረታ ሄደ፣ እየለ (በባን ወይም በከፋ መልኩ)። 2. የብስጭት፣ የሃዘን ስሜት ተሰማ። ሆኖ ለባሰው ጥፍሩ አታውሳው። 3. ቸገረ፣ ገደደ። ፶፯ ባህዚ። 4. ላቀ፣ በለጠ። ለንታ ትብሰ አንታ ትብሰ ተባብሰ።

የባስ ከበፊቱ የበለጠ፣ የበረታ፣ የጠነከረ።

የባስ የባሰውን ዋና ዋናውን።

የባስ ይባስ የፈለገው ይሁን።

ይባስ ብሎ ጥራሹት።

ብሶት ስ በእእምሮ ውስጥ ታምቆ የተቀመጠ ችግር፣ በደል፣ ቅሬታ።

ብሶተኛ ት ብሶት ያለበት (ሰው)።

ተባባሰ ግ እያየለ፣ እየወመረ፣ እየከፋ ሄደ።

አባሰ ግ ከበፊቱ ይበልጥ እጠነከረ፣ አባዛ።

አብሶ በተለይ፣ በይበልጥ። ላብሶ ለንታ።

አባባሰ ግ ከበፊተኛው ይበልጥ የከረረ፣ የጠነከረ፣ የከፋ እንዲሆን አደረገ።

ባሻገር "ሻገረ" ስር ተመ.

ባቄላ ስ ከአባባ እሁሉች ወገን የሆነ፣ ፍሬው ጥላል ብሎ ተለቅ ተለቅ ያለ፣ ብዙውን ጊዜ በሽሮ፣ በአሹት፣ በንፍሮ፣... መልክ ለምግብነት የሚውል የእህል አይነት።

*ባበለ

ተባበለ ግ ተለመነ፣ ተቆላመጠ፣ ተሸበለበለ።

አባበለ ግ 1. ለመነ፣ አቆላመጠ፣ አሸበለበለ።

2. ሸነገለ፣ ደለለ።

ማባበያ ስ መሸንገያ፣ መደለያ።

ባቡር ስ ከብረት በሚሰሩ በሁለት ሃዲዶች ላይ የሚጓዝ፣ በድንጋይ ከሰል ወይም በነጻጅ ወይም በሌላ ሃይል ግፊት የሚንቀሳቀስ የመጓጓዣ አይነት (ስእሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)።

ባቡር መንገድ ስ መኪና ወይም ባቡር የሚሄድበት መንገድ።

ባቡር ጣቢያ ስ የባቡር መነሻና መቆሚያ ቦታ።

[የ]ባቡር ሃዲድ ስ ለባቡር መጓጓዣ ተብሎ ጥርጊያ ይዞ የተዘረጋ የብረት መስመር።

ባቡቲ ስ ከሰንዴ ዱቄት የሚዘጋጅ ጥበቻ፣ ሀብስት።

ባባ ፡ 1. ራራ፣ አዘነ። 2. ፊራ፣ ራዶ፣ ተንቀጠቀጠ። 3. ባነነ። 4. የናፍቆት ስሜት አደረበት።

ባባ

አንባባ ግ ስሪያ የፈለገ ወጠጤ ፍየል እንስሷን በእግሩና በአፋ እየጓገጠ በመጮህ ለስሪያ ጎተጎተ፣ አነሳሳ።

ቡቡ-(ብቡ) ት 1. ስት፣ የሚፈራ። 2. አዛኝ፣ ርህራሄ።

አባባ ግ 1. አሳዘነ፣ መንፈስን አሸበረ። 2. አባነነ። 3. አስፈራራ።

ባተ ግ አዲስ ወር ወይም አመት ገባ።

መባቻ ስ የወር መጀመሪያ ወይም መገቢያ (+ን)።

አባተ ግ ጀመረ (አዲስ የገባ ወርን)። መስከረምን የላባተው ለገር ቤት ነው።

ባተለ ግ 1. ብቻውን ለፋ፣ ደከመ። 2. ሚስት አልባ ሆነ።

ባተሌ ት 1. አጋዥ፣ ረዳት የሌለው፣ ብቻውን የሚለፋ። 2. ሚስት የሌለው (ወንድ) ወይም ባል የሌላት (ሴት)።

ባተሎ-(ዘባተሎ) ስ ውዳቄ፣ ቡትቶ የሆነ ልብስ፣ ወርቅ።

ባት ስ ከቅልጥም በስተሂሳ፣ በቋንጥና በተረከዘ መካከል የሚገኝ፣ ፍርጥም ያለ የሰውነት ክፍል (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

ባትህን አሳቦኝ ቶሎ ቶሎ ተራመድ፣ ሄድ።

ባተ ሁለት ከጉያና ከጭን አካባቢ ሰፊ ሆኖ ወደታች ጠብብ እያለ ይወርድና ባት ላይ የሚቆም የሱሪ አይነት።

-ባት "-ብት" ን ተመ.

ባትሪ¹ ስ በፈላሽ ወይም በጠጣር መልክ ተዘጋጅቶ አስፈላጊውን ሃይል፣ ብርሃን፣ ሙቀት ለመስጠት የሚያገለግል የኤሌክትሪክ ጉልበት ክምችት።

ባትሪ² (የእጅ ባትሪ) ስለ አነስተኛ በሆነ እሽግ ውስጥ በተሞላ የኤሌክትሪክ ሃይል (ባትሪ ድንጋይ) የሚሰራ፡ በጨለማ ጊዜ ብርሃን ለመስጠት የሚያገለግል፡ የተለያዩ ቅርፅና መጠን ያለው እቃ፡ የባትሪ ቀጭ፡ ሳምባዲና እየተባለም ይጠራል።

ባትሪ

ባትሪ ድንጋይ ስለ ባትሪ(ለእጅ ባትሪ)፡ ለራዲዮ፡...ተግባር የሚያገለግል፡ በአነስተኛ እሽግ ውስጥ ተከማች የሚገኝ የኤሌክትሪክ ሃይል ወይም ጉልበት።

-ባቸው “ባት” ን ተመ.

-ባችሁ ዝኪ.

ባህነ ግ 1. እንቅልፍ ላይ እንዳለ ሰውነቱን በድንጋጤ አንቀሳቀሰ፡ ብትት አለ። 2. ከእንቅልፍ ድንገት ነቃ፡ ተነሳ። 3.(ዘይ.) ዘግይቶ ነቃ፡ አወቀ።

ባና ስ ከበግ ፀጉር የሚሰራ ነጭ ወይም ቀይ ወይም የተለያዩ ቀለማት ያሉት (ዝንጉርጉር የሆነ) እንደብርድ ልብስ የሚያገለግል ወፍራምና ሻካራ የሆነ የሱፍ ልብስ አይነት።

ባንባ “ባምባ” ን ተመ.

ባንክ ስ 1. ጥሬ ገንዘብና እንደ ወርቅ ያሉ ውድ ማእድናት በጥንቃቄ ተጠብቀው የሚቀመጡበት እንደሳጥን ያለ እቃ። 2. ጥሬ ገንዘብን እንደውለታው ወለድ እየከፈለ ወይም ያለወለድ የሚያስቀምጥ ወይም ለደንበኞቹ በወለድ የሚያበድር፡ ልዩ ልዩ ሰነዶችንና ማእድናትን በአደራ የሚያስቀምጥ የአገልግሎት ሂሳብ አያስከፈለ የሃዋሳና ሌሎች ተካማጅ አገልግሎቶችን የሚሰጥ ድርጅት።

የባንክ ኖት ስ በሀገር የተፈቀደና ለመገበያየት አገልግሎት የሚውል የወረቀት ገንዘብ።

ባንኮኒ ስ በቡና ቤቶች ውስጥ የቡና ማፍሊያ መኪናና የአልኮል መጠጥ ጠርሙሶች በተደራጀቡበት ቦታ አጠገብ የሚደረግ፡ በውስጡ ቀለል ያሉ እቃዎችን ለመደርደር ወይም ለማስቀመጥ የሚችል፡ በጠረጴዛ ቅርፅ የሚሰራ እቃ።

ባንዲራ ስ በአብዛኛው የተወሰኑና የተለያዩ ቀለማት ካሏቸው ጨርቆች የሚዘጋጅ፡ የአንድ

አገር የነፃነት ምልክትና መለያ፡ ሰንደቅ አላማ። **ባንድ** ስ በአንድ ቡድን ውስጥ ተደራጅተው

የሚሰሩ የመብቃ ተጓዥዎች የሚገኙበት አካል።

ባኞ ስ የገላ መታጠቢያ ገንዳ።

ባኞ ቤት ስ የገላ መታጠቢያ ገንዳ የሚገኝበት ክፍል።

ባእድ (ብ.ቁ. ባእዳን) ት (ሰዋ.) 1. የሰጋ ዘመድ ያልሆነ፡ ባዳ። 2. ለአንድ ነገር የራሱ አካል ያልሆነ፡ ሌላ (አካል)።

ባእድ መነሻ ስ (ሰዋ.) መጀመሪያውን በስርወ ቃሉ ወይም በአንድ የቃል መነሻ ስር ላይ ያልነበረ፡ በእርባታ ጊዜ ከውልድ ቃል በስተመነሻ በኩል በተቀጣይነት ገብቶ የውልድ ቃሉ አካል ሆኖ የሚያገለግል እስር ምእላድ። መ፡-ቢ፡-ተላ፡-... (ለምሳሌ ሰራ ብሎ - መስሪያ፡ ቢሰራ፡ አሰራር፡...)

ባእድ መድረሻ ስ (ሰዋ.) በስርወ ቃሉ ላይ ያልነበረ፡ ከውልድ ቃል በስተመድረሻ በኩል በተቀጣይነት የሚገባ እስር ምእላድ። -ያ፡ -ሀ፡... (ለምሳሌ ሰራ ብሎ -መስሪያ፡ ሰራህ፡...)

ባእድ ቋንቋ ስ አገርኛ ያልሆነ የውጪ አገር ቋንቋ።

ባእድ አገር ስ ውጪ አገር።

ባሻባእድ አገር ሰው ስ የውጪ ዜጋ የሆነ ሰው።

ባእድ ዘር ስ (ሰዋ.) በስርወ ቃሉ ላይ ያልነበረ፡ በእርባታ መንገድ ተፈጥሮ በውልድ ቃል መነሻና መድረሻ ላይ በቅጥያነት ገብቶ የውልድ ቃሉ አካል መስሎ ወይም ሆኖ የሚገኝ እስር ምእላድ። መ፡-ያ፡... (ለምሳሌ ሰራ ብሎ -መስሪያ፡...)

ባክነ ግ 1. አለቀ፡ ጠፋ-(ገንዘብ)። 2. ገንዘቡ ያለ አግባብና ያለ አላማ እንዲጠፋ፡ እንዲያልቅ ተደረገ። 3. ለፋ፡ ዞረ፡ ደከመ።

ባካና ት 1. ገንዘብ የማይበረክትለት፡ የሚያጠፋ። 2. እረፍት የለሽ፡ ባተለ።

-ብኩን ዝኪ.

አባካነ ግ 1. ገንዘብን ወይም ሌላ ነገርን ያለአግባብ አጠፋ፡ በተነ። 2. አለፋ፡ አደከመ፡ አዞረ።

አባካኝ ት ገንዘብ የማይበረክትለት፡ እጁ ላይ የማይቆይለት፡ ለሚረባውም ለማይረባውም ነገር ገንዘብ የሚያጠፋ።

ተብክነክነ ግ 1. በጣም ተናደደ፡ በቁጭት፡ በንዴት ተቃጠለ። 2. ጠፋ፡ ተደፋፋ፡ አላግባብ አለቀ። 3. ናወዘ፡ ተንከራተተ፡ ለፋ።

አብክነክነ ግ 1. በጣም አናደደ፡ የህሊና እረፍት አላማ፡ ቆዛ፡ ከነክነ። 2. አጠፋ፡ አጥፋ።

ባክ-ቴሪያ ስ በአይን የማይታይና ረቂቅ የሆኑ፤ በአየር፣ በውሃ፣ በአፈር፣ እንዲሁም ህይወት ባላቸው ወይም በሞቱ ነገሮችና በተከሉች ውስጥ የሚገኝ አንዳንዱ ጠቀሜታ ያለው አንዳንዱ ለበሽታ ምክንያት የሚሆን ሆኖበት።

ባውሌ ስ ለድር ማድሪያና ለማዳሪያ የሚያገለግል እንክርት፤ የግምቦ።

ባዘቀ ግ ተነክረ፣ ተዘፈቀ (በእጻ ወይም በሌላ ነገር)።

ባዘተ ግ 1. በእጁ ፈለቀቀ፣ በጨቀ፣ አፍታታ፣ አለሰለሰ (ጥጥን)። 2. ተፍታታ፣ ተፈለቀቀ፣ ተቦጨቀ፣ ለሰለሰ (ጥጥ)። 3. ላመ፣ ደቀቀ፣ ድርና ማጉ ቡን አለ፣ አለቀ (የተዘወተረ ልብስ)። 4. ዛለ፣ ደከመ፣ ጣመነ (ሰውነት)።

ባዘቱ ስ የተፈለቀቀ፣ የተቦጨቀ፣ የለሰለሰ ጥጥ።

ባዘቱ ገላ ቅ ሰውነቱ ለሰላላ፣ ድንብሽቡሽ የሆነ።

ብዝተ ስ ባዘቱ።

አባዘተ ግ 1. የ“ባዘተ”ን አንደኛ ፍቺ ተመ. 2. (ዘይ.) አማ።

ባዘነ ግ 1. ወይት እንደሚሄድ ትክክለኛውን መንገድ ስለሳተ ወደሌላ አትጣጫ ሄደ። 2. ወዲያና ወዲህ ተንክራተተ።

ባዙቃ ስ በትከሻ ላይ የሚያደርጉት፣ ከብደት የሌለው አፈ ሰፊ የጦር መሳሪያ።

ባዛር ስ የተለያዩ ሽቀጣሽቀጦች የሚተዋወቁበትና ረከስ ባለ ዋጋ የሚሸጡበት፣ ብዙውን ጊዜ ለተወሰኑ ቀናት ብቻ የሚቆይ ወይም የሚካሄድ ገበያ።

ባዜቃ ስ ፈሳሽ ሆኖ ከብደት ያለው፣ በባር ሜትር፣ በቴርሞ ሜትር፣...ውስጥ የሚደረግ ንጥረ ነገር፤ ሜርኩሪ።

ባዝራ ስ ፈረስና በቅሎ የምትወልድ ፈረስ።

ባዝራ ከድንገል ወለደ አስቀድሞ ሴት ቀጥሎ ወንድ ልጅ ወለደ።

ባይተዋር ቅ ለአካባቢው እንግዳ ወይም አዲስ የሆነ፤ መጠ።

ባጻ “ባእድ” ን ተመ.

ባድማ ስ ጠፍ፣ ወና፣ ባዶ ቦታ።

ባድሜንተን ስ ከመረብ ወዲያና ወዲህ በመሆን የላባ ኳስን በራኪት እየመቱ ነጥብ ለማስቆጠር ስልታዊ አንቅስቃሴ የሚታይበት የጨዋታ አይነት፣ የላባ ኳስ ጨዋታ።

ባዶ ቅ 1. ምንም ነገር በውስጡ የሌለበት ፣ ወና። ስ 2. ምንም ያለመኖር ሁኔታ።

ባዶውን ቀረ ምንም ሳይዝ፣ ምንም ሳይተርፈው ቀረ።

በባዶ ሆዱ /አፋ ሳይበላ፣ እህል ሳይቀምስ።
ባዶ ለባዶ ዜር ለዜር። በሁለቱ ተፈናካሪ ቡድኖች መካከል ምንም አይነት ነጥብ ወይም ወጪት አልተገኘም፤ ባዶ ለባዶ ናቸው።

ባዶ ራስ የማያስተውል፣ የማይመዛዝን፣ የማያገናኝብ፣ እውቀት የለሽ (ሰው)።

ባዶ ቤት ስ 1. ምንም ነገር (ምግብ፣ መጠጥ ወይም ገንዘብ፣...) የሌለበት ቤት። 2. ሰው የሌለበት ወና ቤት።

ባዶ እጁን ምንም ሳይዝ።

ባዶ እጁን ቀረ ያለ ወገን፣ ያለ ንብረት፣... ብቻውን ቀረ።

ባዶ እግሩን ሜግ ሳያደርግ፣ ያለሜግ።

ባጀ ግ ቆየ፣ ከረመ።

ባጀት “ባጀት”ን ተመ.

ባነተ “ቧገተ” ን ተመ.

ባነታ “ቧገተ” ስር “ቧገታ”ን ተመ.

ባጠጠ ግ ተሞላቀቀ፣ ባለ።

ባጣጭ ቅ ሞልቃቃ፣ ባላጌ።

ባጥ ስ የቤት ጣሪያ።

ባጥ አለ ወዳይ እመር፣ እንጣጥ አለ።

ቤ የ“በ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ቤርሳ “አልቤርሳ” ን ተመ.

ቤሳ ስ እንደ ሳንቲም ያለ የድር ገንዘብ።

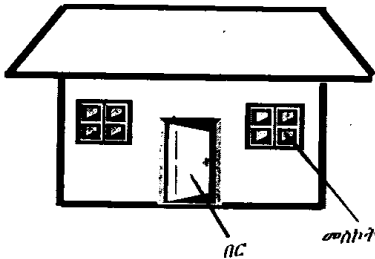
ቤሳ ቤስቲን የለውም ምንም ገንዘብ የለውም።

ቤሳ ምላጭ ስ ምላጭ።

ቤት ስ 1. ከእንጨት ወይም ከድንጋይ ወይም ከጡብ፣... የሚሰራና ለተለያዩ አገልግሎት (ለሰው ወይም ለእንስሳት መኖሪያ፣ ለእቃ ማስቀመጫ፣...) የሚውል፣ ዙሪያው በግድግዳ፣ ላይ በጣሪያ የተከለለ መጠለያ፣ ጎጆ፣ ሳር ቤት፣ ቆርቆሮ ቤት፣ ህንፃ፣... (እነሱን በሚቀጥለው ገፅ ተመ.)። 2. የትውልድ ወይም የዝምድና ደረጃ፣ ሃረግ። አጅና አንተ አራት ቤት ነን ወይም የአንድ ትራሙሊያት ልጆች ነን ግለት ነው። 3. የገበጣ መጫወቻ ጉድጓድ። 4. ትዳር። ለጅህ ቤት ይዟል? 5. የአሃዞች የአቀማመጥ ደረጃ። የአንድ ቤት/የአሰር ቤት። 6. የአንድ ነገር ማስቀመጫ፣ መከተቻ፣ ሳጥን። የከብሪት ቤት። 7. የግጥም ስንኞች የመጨረሻ ሆኔ። 8. ንጉድ ወይም ሰራ የሚያካሂድበት ቦታ። ንጉድ ቤት/ፍቶ ቤት።

ቤቱ ሞቀ ኑሮው ተሳካ፣ ተሟላ።

ቤቱ ተዘጋ የቤቱ ዋና የነበረው ሰው በሞት ወይም በሌላ ምክንያት ስለተለየ በቤተሰቡ ላይ ችግር መጣ፣ ወደቀ።

ቤት

ቤቱ ፈረሰ 1. ንብረቱ፥ ሃብቱ ተበተነ፥ ባከነ ድህነት ላይ ወደቀ። 2. ከትዳር ተፈናቀለ (በፍቺ ወይም በሌላ ምክንያት)።

ቤቱን ሰው አያውቀውም ከቤቱ ሰው ጋብዞ፥ አብልቶ፥ አጠጥቶ አያውቅም።

ቤቱን አሸንፈ ራሱን ችሎ ቤቱን አስተዳደረ፥ ሰርቶ በሚያገኘው የቤቱን ችግር አስወገደ።

ቤቴ ቤቴ አለ ለትዳሩ፥ ለንብረቱ ተጋ፥ አሰበ፥ ተትኮረኮረ፥ ጣረ።

ቤት ለእንጋባ አዲስ ቤት ውስጥ የገቡ ሰዎችን ለመጠየቅ የሚሄድ ሰው መልካም ምኞቱን ለመግለፅ የሚያቀርበው የሰላምታ ቃል።

ቤት ለእንግዳ ከቤት ደጃፍ ላይ የቆመን እንግዳ ወደ ቤት ዝለቅ፥ ግባ ለግለት የሚነገር የመጋበዣ ቃል።

ቤት ሙላ (ቤ.ከሀ.) ከጉባኤ ቃና ጀምሮ እየተማረ መወድስ ላይ ደረሰ፤ የቅኔ ትምህርቱን አዳረሰ።

ቤት አሳየ መልስ ጠርቶ ጋበዘ (መሸሮችን)።

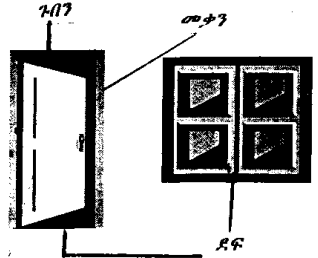
ቤት ከቤቱ ገባ በሃብት፥ በደረጃ ፥ ... ተመሳሳይነት ያላቸው ሰዎች በጋብቻ ተሳሰሩ ወይም ተጋቡ።

ቤት ያፈራው ከቤት ውስጥ ሊገኝ የቻለ ግንኙውም ምግብና መጠጥ።

ቤት ይቆጠረው የችግሩ፥ የመከራው፥ የሟቹ ሰው ብዛት ልክ በትክክል ሊታወቅ አይችልም፤ ስፋት አለው።

[ከ]ቤት (እቤት) ዋለ በህመም ወይም በሽምግልና ምክንያት ከቤት ተቀመጠ፥ ከቤት ለመውጣትና ወዲያ ወዲህ ብሎ ለመሰራት እቅም አጣ።

ቤቶች(እዚህ ቤት) ከውጪ የቆመ እንግዳ በቤት ውስጥ ሰው እንዳለና እንደሌለ ለማወቅ

ወይም ሰዎቹ ከቤት ውስጥ ብቅ ብለው እንዲያነጋግሩት ሲፈልግ ሰዎቹን የሚጠራበት ቃል።

ቤተልሂም ስ 1. በኢየሩሳሌም የምትገኝ፥ ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ቦታ። 2. በቤተክርስቲያን ቅዕረ ግቢ ውስጥ ከቤተክርስቲያኑ በስተምስራቅ በኩል የምትገኝና መስዋእት የሚዘጋጅበት አነስተኛ ቤት።

ቤተመቅደስ ስ 1. የእራት እምነት ተከታዮች ፀሎትና እምልኮ የሚያደርጉበት ቤት። 2. በቤተክርስቲያን ውስጥ የቅዱስ ፀሎት የሚደርስበት፥ መስዋእት የሚፈተንበት ክፍል፤ መቅደስ።

ቤተመንግስት ስ የአንድ ሃገር መሪ ወይም ርእሰ ብሄር የሚኖርበት የመንግስት ቤት።

ቤተመዘክር ስ ጥንታዊና ታሪካዊ የሆኑ ቅርሶች ተጠብቀው የሚቀመጡበትና በህዝብ የሚገበኝበት ቤት።

ቤተመዛግብት ስ ልዩ ልዩ ሰነዶችና ዕውሮች የሚከማቹበትና ተጠብቀው የሚቀመጡበት ቤት።

ቤተመፃህፍት ስ የተለያዩ መፃህፍት የሚገኙበትና አንባቢያን በትውስጥ ወይም ከውስጡ ገብተው በማንበብ የሚገለገሉበት ቤት።

ቤተምርፋት “ረፈቀ” ስር “ምርፋት” ን ተመ.

ቤተሞገስ ስ የቤተክርስቲያን ወይም የትልቅ ቤት ጉልላት።

ቤተሰብ ስ 1. የሰጋ ዝምድና ያላቸው ሰዎች። 2. በአንድ ቤት ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች። 3. የሚቀራረቡ፥ የሚተሳሰቡ፥ የሚዋደዱና እንደ ዘመድ የሚተያዩ ያደኛዎች፥ አብሮ አደገች።

ቤተሰብ አፈራ ትዳር መሰረተ፥ ልጅ ወለደ።

ቤተሳላገኝ ስ ከጎድን ጋር የተያያዘ የከብት ስጋ ብላት።

ቤተንጉስ ስ ሰቀላ ወይም ሞላላ ያልሆነ ክብ ቤት።

ቤተአምልኮ ስ 1. ሃይማኖታዊ ስነ ስርአት የሚፈፀምበት ቤት። 2. ባለድ አምልኮ የሚፈፀምበት ቦታ። ቤት።

ቤተእግዚአብሄር ስ እግዚአብሄር የሚወደበት፣ የሚመለከበት፣ ሃይማኖታዊ ስነ ስርአት የሚካሄድበት ቤት፣ ቤተ መቅደስ፣ ቤተክርስቲያን፣...።

ቤተክህነት ስ የሃይማኖትና የክህናት አስተዳደር ነክ ስራ የሚካሄድበት ድርጅት፣ መስሪያ ቤት ወይም ቤር።

ቤተክርስቲያን ስ የክርስትና እምነት ተከታዮች ለፀሎት፣ ለሰማዶት፣ ለብዙ ወንጌልን ለመከታተል፣... የሚሰበሰቡበት፣ ለዚሁ አላማ ተብሎ የተሰራ ቤት፣ ቤተእግዚአብሄር።

ቤተክርስቲያን ሳመ ወደቤተክርስቲያን ሄዶ እጅ ነሳ፣ ሰገደ፣ ተሳለመ፣ ፀሎት አደረገ፣...።

ቤተክርስቲያን ሳሚ ት አዘውትሮ ወደቤተክርስቲያን እየሃደ እጅ የሚነሳ፣ የሚሰገድ፣ የሚሳለም፣ የሚፀለይ (ምእመን)።

ቤተክርስቲያን ዘጋ 1. የቤተክርስቲያን አገልግሎት እንዲቋረጥ ወይም እንዳይካሄድ አደረገ። 2. የቤተክርስቲያንን በር በመዝጋት መሃላ ፈፀመ(አላደረገውም፣ አልፈፀምኩም በማለት)።

ቤተዘመድ ስ ዘመዳሞች፣ የስጋ ዝምድና ያላቸው ሰዎች።

የቤተዘመድ ዳኛ/ጉባኤ ስ የተጣሉ ባለና ሚስትን ወይም ዘመዳሞችን ለማስታረቅ ወይም ለማስማማት የተመረጡ፣ የፍርድ ቤት ድጋፍ ያላቸው የሽምጋይ ዳኞች አካል።

ቤተፀሎት ስ ሃይማኖታዊ ትምህርት የሚሰጥበት፣ ፀሎት የሚደረግበት... ቤት።

ቤተፈት ት 1. አግኝቶ ያጣ፣ የደሀየ። 2. ትጻፋ የፈረሰ።

ቤት ማያ ስ አዲስ ለተጋቡ ሰዎች የሚደረግ ግብዣ፣ መልስ።

ቤት ሰርሳሪ ስ ዘራፊ፣ ሌባ።

የቤት ልጅ ስ 1. (የጌ.እኔ) ከቤት አገልጋይ የተወለደ ልጅ። 2. ዘዋሪ ያልሆነ፣ ጨዋና ጭምት የሆነ ልጅ። 3. በአንድ ቤተሰብ ውስጥ ያደገ የሌላ ሰው ልጅ።

የቤት መኪና ስ ሰዎች በማሳቸው ለመጓጓዣነት የሚጠቀሙበት አነስተኛ መኪና (እስከ፣ መጓጓዣ ስር ተመ.)።

የቤት ሰራተኛ ስ በግለሰቦች መኖሪያ ቤት ተቀጥሮ የሚያገለግል ሰው።

የቤት ስራ ስ 1. በመኖሪያ ቤት ውስጥ የሚከናወን እንደ ምግብ ማብሰል፣ ልብሰ ማጠብ፣... ያለ ስራ። 2. ተማሪዎች ከትምህርት ስለት ውጪ ከመኖሪያ ቤታቸው ወስደው እንዲሰሩት የሚሰጣቸው የትምህርት ስራ።

የቤት ስር(ስራ) ስ ከቤት ውስጥ ተፈትሎ የተዘጋጀ ሽማ።

የቤት እመቤት ስ በቤር ስራ ወይም በሌላ ክብት ውጭ በሆነ መተዳደሪያ ላይ ያልተሰማራች ባለትዳር ቤት።

ቤተኛ ት እንደቤተሰብ የሚታይ፣ የሚታሰብ ወዳጅ።

ቤንዚን ስ ፔትሮሊየም ከሚባል ድፍድፍ የሚገኝ፣ በፍጥነት የመቀጣጠል ባህርይ ያለውና የተለያዩ ሞተሮችን ለማንቀሳቀስ የሚችል እንዲሁም እንደ ሱፍ ያሉ ልብሶችን በደረቁ ለመጥረግና ለማፅዳት የሚረዳ በፈሳሽ መልክ የሚገኝ ነዳጅ።

ቤዛ ስ 1. አዳኝ፣ መድሃኒት። ክርስቶስ ቤዛችን ነው። 2. ዋቢ፣ ሃላፊ፣ መድን። የገዛሁት ፈረስ ቤዛ አለው። 3. መከላከያ። ባርዲጣ የፀሃይና የብርድ ቤዛ ነው። 4. በካሳ መልክ ወይም እንደምትኩ፣ እንደ መለወጫ፣ እንደ መያዣ ሆኖ የሚቀርብ ነገር። ጠላፊዎች ተጠላፊውን የለቀቁት ቤዛ ተቀብለው ነው።

ቤዠ

ተቤዠ ግ አዳኝ፣ ታደገ፣ ቤዛ ሆነ።

ብ የ"ቦ" ፊደል ላድስ ዘር።

ብ _ (ከ "ይ" ድምፅ በፊት ሲገባ "ቡ-" ፣ ከ "እ" ድምፅ በፊት ሲገባ "ቡ-" ይሆናል። በሃላፊ ጊዜ በሚነገር ግስ ላይ "ቡ-" ይሆናል)። በግስ መነሻ ላይ እየተቀጠለ ምክንያትን፣ ምኞትን፣ ፀዕንን፣... የሚገልፅና ግስን ከማሰር የሚያስቀር ምእላድ። ብሬላግ እሂዳለሁ/ ቢመጣም ባይመጣም ቦታው ይዘጋጅ/ በአገልግሎት እመሰገናለሁ እንጂ አልወቀስም /በልግቱን በተቀበለ ኖሮ ጥሩ ነበር።

ብሃ "ቦሃ" ን ተመ.

ብሄር ስ 1. ሃገር። 2. አንድ አይነት ቋንቋ፣ ባህልና ስነልቦናዊ አመለካከት ያለው፣ በታሪክ፣ በእኩልነት፣...የተሳሰረና በተወሰነ ክልል ውስጥ የሚኖር ህዝብ።

ብሄረሰብ ስ ከደም አንድነት ይልቅ በክልል፣ በቋንቋና በባህል አንድነት ላይ የተመሰረተ፣ የተለያዩ ነገዶች የተዋሃዱበት ማህበረሰብ።

ብሄር አቀፍ ት አገር አቀፍ።

ብሄራዊ ት የሃገር።

ብሄራዊ ወታደር ስ በብሄራዊ ውትድርና አገልግሎት ላይ ያለ ዜጋ።

ብሄራዊ ውትድርና ስ በተወሰነ የእድሜ ክልል ውስጥ ለተወሰነ ጊዜ በውትድርና ተግባር ተሰልፎ አገርን የማገልገል የዜግነት ግዴታ።

ብሄራዊ ጦር ስ በአንድ አገር ውስጥ ከሚገኙ ከተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች የተውጣጣ ሰራዊት።

-ብህ "በት"ን ተመ.

ብህትውና "ባህታዊ" ስር ተመ.

ብሆር ስ መልኩ በአብዛኛው ድፍርስ ያለ ቢሜ ሆኖ በአይኖቹ ዙሪያ ነሜጭ ፀጉሮች ያሉበት፤ ቀሜጭን ሁኔወ ወደፊት ቀልበስ ያሉ ቀንዶች ያሉት፤ በብዛት አለትና ቁጥጭ በሚገኝበት ተራራማ ስፍራ የሚኖር፤ ሳርና ቅጠላ ቅጠል የሚመገብ የዱር እንስሳ (ሰሌሱን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

-ብሽ "በት"ን ተመ..

-ብን ዝ.ከ.

-ብኝ ዝ.ከ.

ብሉል "በለለ" ስር ተመ.

ብሉይ[ኪዳን] ስ ከአሪት ዘፍጥረት እስከ ትንቢተ ሚልክያስ ያለው የመፅሃፍ ቅዱስ ክፍል።

ብላሽ "በለሽ" ስር ተመ.

ብላታ ት በቤተመንግስት ውስጥ ለሚያገለግልና ለንጉሱ ዋና ጉዳይ ፈጣሪ ለሆነ ሲቢል ሰው ይሰጥ የነበረ ከባላቴን ጌታ ዝቅ የሚል የማእረግ ስም።

ብላቴና ስ ወጣት ወይም ለታ የሆነ ወይም የሆነች ልጅ።

ብላቴን ጌታ ስ በሚኒስተርነት ደረጃ ላለ ወይም በሌላ ክፍተት የሰልጣን እርከን ላይ ለደረሰና ዝንባሌው ወደ ስነዕውፍና ጥናት ለሆነ ሲቢል ሰው ይሰጥ የነበረ ማእረግ።

ብላጊ "በለገ" ስር "በልግ" ን ተመ.

ብሌን (የአይን ብሌን) ስ የአይን ጥቁሩ ክፍል፤ የአይን ማሚቶ ያለችበት ጥቁር አካል (ሰሌሱን አይን ስር ተመ.)።

ብል ስ ልብስን፤ ቆዳን፤...የሚበላ፤ የሚበላግ የተባይ አይነት፤ ነቀዝ።

ብልህ ት አዋቂ፤ አስተዋይ፤ ዘዴኛ።

ብልሃት ስ 1. እውቀት፤ ጥበብ፤ ዘዴ። 2. ምክንያት፤ ሰበብ። ያለጣልሃት ሊቀር ላይቻልም።

ብልሃተኛ ት ጥበበኛ፤ ዘዴኛ።

ብልሹ "በለሽ" ስር ተመ.

ብልሽት ዝ.ከ.

ብልቃጥ(ቢልቃጥ) ስ ለሽቶ ወይም ለቀለም፤...መያዣ የሚሆን አነስተኛ ጠርሙስ።

ብልት "በለተ" ስር ተመ.

ብልዝ "በለዝ" ስር ተመ.

ብልግና "ባለገ" ስር ተመ.

ብልጠት "በለጠ" ስር ተመ.

ብልጣ ብልጥ ዝ.ከ.

ብልጥ ዝ.ከ.

ብልሜ "በለጠ" ስር ተመ.

ብልጭልጭ "በለጩ" ስር ተመ.

ብልጭልጭታ ዝ.ከ.

ብልጭታ ዝ.ከ.

ብልፅፅና "በለፀገ" ስር ተመ.

ብሉት "በላ" ስር ተመ.

ብረት ስ 1. የሀንፃ መሳሪያዎችን፤ እንደ መጥረቢያ፤ ደማ፤ ቢላዋ፤... ያሉ ቁሳቁሶችን ለመስራት በጥራ እቃነት የሚያገለግል ጠንካራ የማእድን አይነት። 2. ጠመንጃ። 3. (ዘይ.) ብረቱ፤ ጠንካራ።

ብረት አውርድ ጠመንጃህን ከትከሻህ ላይ አውርድ የሚል የወታደራዊ ሰልፍ ስነስርአት ትእዛዝ።

ብረት አውጣ ጠመንጃህን ከትከሻህ ላይ አድርግ የሚል የወታደራዊ ሰልፍ ስነስርአት ትእዛዝ።

ብብረት ሰላም በል(ብብረት ሰላምታ ስጥ) በወታደራዊ የጠመንጃ ሰላምታ አሰጣጥ ደንብ መሰረት ሰላምታ አቅርብ ወይም የሰላምታ ምልክት ላሳይ የሚል ትእዛዝ።

ብረት ለበስ ተሽከርካሪ ስ አካሉ በብረት የተሸፈነ ተሽከርካሪ፤ መኪና።

ብረት ማእዘን ስ አናጤዎች፤ ግንባኞች፤... የማእዘን ቅርፅ ለማውጣት ወይም የቅርፁን ትክክለኛነት ለማረጋገጥ የሚለኩበት የማእዘን ቅርፅ ያለው መሳሪያ፤ እስኳድራ እየተባለም ይጠራል።

ብረት ምጣድ ስ ለቡና፤ ለጥራጥ መቁያና ለቂጣ መጋገሪያ፤... የሚያገለግል ከብረት የተሰራ ምጣድ።

ብረትቀለም ስ ብረትና ብረት ነክ የሆኑ ነገሮችን ለመቀባት (ለማስጌጥ) የሚያገለግል፤ በቀላሉ የማይለቅ የቀለም አይነት።

ብረት ቆጥቃጭ ስ (የን. አነ.) በገጠር አካባቢ እንደ ማረሻ፤ ቢላዋ፤ ማጭ ያሉ መሳሪያዎችን ከቤቱ ውስጥ እያዘጋጀ ለተጠቃሚው የሚሸጥ የእጅ ባለሙያ። 2. (ስድብ) ቡዳ፤ ጠይብ።

ብረት ቆብ ስ ከብረት የተሰራ ቆብ፤ የራስ ቆር።

ብረት አቅላጭ

ብረት አቅላጭ ስ ብረት የሚገኝበትን አፈር ወይም ማእድን እያጠራ የተጣራውን ብረት በማውጣት እንደ ማረሻ፣ ደማ፣...ያሉ ልዩ ልዩ መሳሪያዎችን የሚሰራ ጥበበኛ።

ብረት ድስት ስ ከብረትና ብረት ነክ ከሆኑ ነገሮች የተሰራ ድስት።

የብረት ቆሎ /አለሎ (ዘይ.) ጠንካራ፣ የማይበገር፣ ጀግና።

የብረት አር ስ የብረት ማእድን ወይም ብረት የሚወጣው አፈር በእሳት እንዲቀልጥ ከተደረገና ብረቱ ተለይቶ ከወጣ በሂሳ የሚቀረው ዝቃጭ፣ ጠጣር ዓል።

ብሩህ "ብራ" ስር ተመ.

ብሩሽ "ብረሽ" ስር ተመ.

ብራ "ብራ" ስር ተመ.

ብራሪ "ብረረ" ስር ተመ.

ብራሮ ዝ.ክ.

ብራቅ "ብረቀ" ስር "መብረቅ" ን ተመ.

ብራና ስ እንደ ወረቀት ለመፃፈያነት የሚያገለግል የተፋቀና የለሰለሰ የበግ ወይም የፍዳ፣... ቆዳ።

ብራና ራስ ስ (ስድብ) መላጣ።

ብራኳ ስ ከወገብ በላይ ከማጅራት በታች የሚገኝ የትከሻ አጥንት፣ መጋፊያ።

ብር ስ ውስጠ ክፍት የሆነ የገብስ ወይም የስንዴ፣...አገዳ።

የብር እህል ስ እንደ ገብስ፣ ስንዴ፣ አጃ፣... ያለ የእህል አይነት።

ብረሽሽ ገላ ብሎ የማይታይ፣ ከላሳ ሰው።

ብረሽሽ እህል አገዳው ወይም ብሩ አጠር አጠር ብሎ ፍሬው ጥሩ የሆነ የገብስ ወይም የስንዴ ሰብል።

ብር ስ 1. ገንዘብ፣ 2. መቶ ሳንቲም ወይም የመቶ ሳንቲም ዋጋ ያለው የወረቀት ገንዘብ፣ 3. ከአፈር ተነጥሮ የሚወጣ፣ደረጃው ከወርቅ ቀጥሎ ገቅ ብሎ የሚገኝ የማእድን አይነት።

ብርአለንጋ ስ 1. እጅታው ከብር የተሰራ አለንጋ፣ 2. የዛር ስም።

ብርአምባር ስ 1. ከብር የተሰራ እምባር፣ 2. ከብረንፅህና፣ ድንግልና።

ብርአፍሳሽ ስ ብር እየቀለጠ የተለያዩ ጌጣጌጦችን የሚሰራ የእጅ ባለሙያ።

ብር ጉብጉባት ስ በለምድ፣ በካባ፣ በቀሚስ፣... ጥልፍ ላይ የሚደረግ፣ ልዩ ልዩ ቅርፅ ያለው የብር ጌጥ።

ብርጣፋ ጋሻ ስ በብር የተጌጠ ጋሻ።

የብር ኢየቤልዩ ስ የአንድ ድርጊት 25ኛ

አመት በአል።

ብርሃን "ብራ" ስር ተመ.

ብርሌ ስ ከአንገቱ ቀጠን ብሎ ከሆዱ ሰፋ የሚል፣ ከብርጭቆ መስሪያ ቁሳቁስ የሚሰራ፣ ለጠላና ለጠጅ መጠጫ የሚያገለግል እቃ።

አፈ ድስት ብርሌ

ሹርቢ ብርሌ

ብርቅ ቅ 1. አዘውትሮ የማይታይ፣ የማይገኝ፣ የማይደረግ ነገር ግን ሲያጋጥም ተወዳጅነት፣ ማራኪነት፣ ተፈላጊነት የሚኖረው። 2. ገና ያልተጠገበ፣ ያልተሰለ፣ አዲስ ወይም እንግዳ የሆነ።

ብርቅዬ ቅ 1. ደስ የሚል፣ የሚያምር። 2. ድንቅ።

ብርቅርቅ "ብረቀ" ስር ተመ.

ብርባሮ "ብረበረ" ስር ተመ.

ብርብራ ስ ፍሬው ወይም ቅጠሉ አሳን አስከሮ ለመያዝ የሚያገለግል የዛፍ አይነት።

ብርቱ "ብረታ" ስር ተመ.

ብርታት ዝ.ክ.

ብርቱካን ስ ከሎሚ ከፍ የሚላና ጣእሙ ጣፋጭ የሆነ ውሃ ያለው የፍራፍሬ አይነት። ፍሬውን የሚያፈራው ተክልም ብርቱካን ይባላል።

ብርት ስ ከመዳብ ወይም ከነሃስ የተሰራ የእጅ መታጠቢያ ሳህን።

ብርንዶ[ስጋ] ስ ያልተቀቀለ ወይም ያልተጠበሰ ቀይ ሙዳ፣ ጥሬ ስጋ።

ብርእ "ብእር" ን ተመ.

ብርኩማ ስ 1. ከእንጨት የሚሰራ ትራስ። 2. በእጅቻቸው እየተመረከቡ በእንፋትት የሚሂዱ የአካል ጉዳተኞች እጅቻቸው እንዳይገዱ እንደ እጅ መጫማያ የሚገለገሉበት ከእንጨት የሚሰራ አጭር የእጅ መርገጫ። 3. የበገና ወይም የክራር፣... አውታር መደገፊያ፣ መወጠሪያ (በአለኑ የመዝቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ብርኩማ 1ኛፍቺ

ብርኩማ² ስ የበርበሬ ዛፋ ቂጥ እንደሆነ፡፡

ብርኩታ "በረኩቱ" ስር ተመ.

ብርካቴ "በረከተ" ስር ተመ.

ብርክ "በረክ" ስር ተመ.

ብርክርክ ዝ.ክ.

ብርኮት(ብርኳኔ) ስ ቆጻ የለበሰ የእንደሆነ

ትራስ፡ ብርኩማ፡፡

ብርዝ "በረዝ" ስር ተመ.

ብርድ "በረደ" ስር ተመ.

ብርትድ ስ ጣፋጭ መዳከ ወይም ሽታ ያለው፡ ሊቶች ገላቸውን በጭሱ የሚታጠኑበት የእንደሆነ አይነት፡ ቡክቡካ፡፡

ብርጌድ ስ 1. በውስጡ የተወሰነ ቁጥር ወይም በዛት ያላቸውን የጦር አባላት የሚይዝ የአንድ ክፈለ ጦር እግረኛ ክፍል፡፡ 2. ለተወሰነ አላማ የተደራጁ ሰዎች የሚገኙበት ቡድን፡፡

ብርግድ "በረገደ" ስር "በርጋዳ" ን ተመ.

ብርጭቆ ስ መስታወት ከሚሰራበት ንጥረ ነገር የሚሰራ ለውሃ፡ ለጠላት... መጠጫ የሚያገለግል እቃ፡፡

ብርጭቆ ወረቀት ስ እንደብረትና እንደሆነ ያሉ ነገሮችን ለመፈገፈግና ለማለስለስ የሚያገለግል፡ እንደኛው ገፁ ለስላሳ ሁለተኛው ደግሞ እንደ አሸዋ የደቀቀ የጦርመስ ስብርባሪ የተጣበቀበት ሻካራ ወረቀት፡፡

ብሳና (ምሳና) ስ ቅጠሉ ሰፋ ያለና ለስላሳ የሆነ፡ በአብዛኛው ወይም ደጋ ላይ የሚበቅል የዛና አይነት፡፡

ብሳይ "በሰለ" ስር ተመ.

ብስ "በሳ" ስር ተመ

ብስለት "በሰለ" ስር ተመ.

ብስል ዝ.ክ.

ብስራት "በሰራ" ስር ተመ.

ብስቁል "በሰቆለ" ስር ተመ.

ብስቁልና ዝ.ክ.

ብስባሽ "በሰበሰ" ስር ተመ.

ብስብስ ዝ.ክ.

ብስና "በሰና" ስር ተመ.

ብስናታም ዝ.ክ.

ብስናት ዝ.ክ.

ብስኩት ስ ጽቂት፡ ውሃ፡ ቅባት፡ ወው ወይም ስኳር (እንደየአስፈላጊነቱ እንቁላል፡ ወተት ወይም የተለያዩ ቅመማት ሊወጡበት ይችላል) ተደባቆቆ ከተበካ በኋላ በስሱ በተለያየ ቅርፅ የሚጋገር የደረቅ ምግብ አይነት፡፡

ብስክ "በሰክ" ስር ተመ.

ብስክሌት ስ በእግር በሚንቀሳቀሱ

መዘወሪያዎች አማካይነት ሊሸከረከር የሚችልና ብዙውን ጊዜ ባለ ሁለት ጎማ የሆነ መጓጓዣ (ስእሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)፡፡

ብስክስክ "በሰክ" ስር ተመ.

ብስፊ "በሰፊ" ስር ተመ.

ብስጭት ዝ.ክ.

ብሶተኛ "ባሰ" ስር ተመ.

ብሶት ዝ.ክ.

ብሽ አለ(በሽ አለ) 7 1. አትለሸለሽ፡ ቅልብሽ አለ፡፡ 2. ድንገት ግልፍ አለ፡ የንዴት፡ የቁጣ ስሜት ተሰማ፡፡

ብሽሽት ስ በቁጥና በሆድ መጋጠሚያ ላይ በፍርንጎት አካባቢ የሚገኝ ገላ (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡፡

ብሽቅ "በሽቅ" ስር ተመ.

ብሽቅጥ "በሽቀጠ" ስር ተመ.

ብቀታ "በቀት" ስር "በቀታ" ን ተመ.

ብቁ "በቃ" ስር ተመ.

ብቃት ዝ.ክ.

ብቅ

ብቅ አለ 7 1. ወጣ፡ ተገለጠ፡ ታዩ፡፡ 2. መጣ፡፡ 4፡ ከጥት ብቅ አላችሁ፡፡ 3. ሄደ፡ ደረሰ፡፡ ወደገጠር ብቅ ብዬ እመጣለሁ፡፡

ብቅ አደረገ 7 አወጣ፡ ገለጠ፡ አሳየ፡፡

ብቅ ጥልቅ አለ ወጣ ገባ አለ፡፡

ብቅ ጥልቅ አደረገ ወጣ ገባ አደረገ፡፡

ብቅል "በቀለ" ስር ተመ.

ብቋያ "በቀለ" ስር "ቡቃያ" ን ተመ.

ብቡ "ባባ" ስር "ቡቡ" ን ተመ.

ብብት(ብብቻ) ስ እጅና ትኩሻ ከሚጋጠሙበት ላይ በስተውስጥ በኩል የሚገኝ፡ ከተወሰነ እድሜ በኋላ ለስላሳ ፀጉር የሚበቅልበት የሰውነት ክፍል (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡፡

ብቱቶ "በተተ" ስር "ቡትቶ" ን ተመ.

ብትር "በትር" ን ተመ.

ብትቶ "በተተ" ስር "ቡትቶ" ን ተመ.

ብትን "በተነ" ስር ተመ.

ብትክትክ "በተክ" ስር ተመ.

ብቻ 1. በተናጠል፡ ሌላ ላይወጥር፡፡ እሱ ብቻ ይምጣ፡፡ 2. ይሁን እንጂ፡፡ የጠፈቱን ሂሳብ አልከፈለክኝም፡ ብቻ ሳሄሬው አልጠይቅሁም፡፡ 3. ቅሬታን፡ አለመርከትን፡...ለመገለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ የተሰጠኝ ርስት የለርኝ አይደለም፡ ብቻ ለሌላ ተግባር ይጠቅም ይሆናል፡፡

4. ግን፡ ወደግታ እንድትመጡ ብቻ እንላታመሽ፡፡

ለየብቻ በተናጠል፣ ለየራሱ፡ ለየብቻ መብላት ግጥሞችን እጅግም ያልተለመደ ባህል ነው፡፡

ብቻ ለብቻ 1. አንድ ለአንድ፡ ጭቅና ጎልቶና ብቻ ለብቻ ተፋለመ፡፡ 2. በተናጠል፣ ለየራሱ፡ ብቻ ለብቻ እየመጣችሁ አነጋግሩኝ/ ብርጭቆሞቼ እንዲያሰቡ ብቻ ለብቻ አስተምጣቸው፡፡

የብቻ 1. የግል፣ የራሱ፡ 2. ልዩ፣ ድንቅ፡ የሱ ቅጥልና የብቻ ነው፡፡

ብቸኛ ቅ 1. ከሌላ ሰው ጋር የማይገጥም፣ ጓደኛ የሌለው፡፡ 2. አንድ በቀል፣ አንድያ፡፡ ብቸኛ ልጅን ለምት አባልሮ ሰጠው፡፡

ብናኝ “በነ” ስር ተመ.

ብንታ ዝ.ከ.

ብእር(ብርእ) ስ ሓፋን ቀለም እያሰነኩ ወረቀት ወይም ብራና ላይ ለመገናኛ የሚያገለግል ከመቃ ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራ ወይም የተወሰነ የቀለም መጠን በውስጡ የሚይዝና እስካለቀ ድረስ ሳያደርጉ ሊያስፀፍ የሚችል ሓፋ ብረት የሆነ የፀሀፊት መሳሪያ፡፡

የብእር ስም ስ ማንነቱ እንዲታወቅበት የማይፈልግ ፀሃፊ ለህዝብ በሚያቀርባቸው ፅሁፎች ላይ የሚጠቀምበት የምስጢር ስም፡፡

ብከላ “በከለ” ስር ተመ.

ብኩርና “በከረ” ስር ተመ.

ብኩን “ባከነ” ስር ተመ.

ብከካ “በሃ ድንጋይ” ን ተመ.

ብወዛ “በወዘ” ስር ተመ.

ብው

ብው አለ 1. በሃይል ተቀጣጠለ፣ ነደደ (እሳት)፡፡ 2. (ዘይ.) በሃይል ተቆጣ፣ ተናደደ፡፡ 3. ፊንዳ፣ የፍንዳታ ድምፅ አሰማ፡፡

ብው ብሉ ስከረ በጣም ስከረ፣ ጥንብዝ አለ፡፡

ብዙ “በዛ” ስር ተመ.

ብዙሃኑ ዝ.ከ.

ብዙውን ዝ.ከ.

ብዛት ዝ.ከ.

ብዝበዛ “በዘበዘ” ስር ተመ.

ብዝተ “ባዘተ” ስር ተመ.

ብሻ

ብሻ አለ ን ግልፅ ሆኖ በትክክል አልታይ አለ፡፡

ብሻታ ስ በግልፅ ወይም በትክክል ያለመታዋት

ሁኔታ፡፡

ብያኔ “በየነ” ስር ተመ.

ብይ ስ ብርጭቆ ከሚሰራበት ንጥረ ነገር የተሰራ የተለያየ መልክ (ቀለም) ያለው ድቡልቡል የልጆች መሳወቻ፡፡

ብይን “በየነ” ስር ተመ.

ብይድ “በየደ” ስር ተመ.

ብድ “በዳ” ስር ተመ.

ብድራት “በደረ” ስር ተመ.

ብድር ዝ.ከ.

ብድግ

ብድግ አለ ን ከተቀመጠበት ወይም ከተሻበት ተነሳ፡ ቆመ፡፡

ብድግ አደረገ ስ አነሳ፡፡

ብገናም “በገነ” ስር ተመ.

ብገን ዝ.ከ.

ብጉር(ቡጉር) ስ ብዙውን ጊዜ በጉርምስና እድሜ አካባቢ ባሉ ሰዎች ፊት ላይ የሚወጣ፣ ጥቃቅን እትራት ወይም እበጥ መሰል የቆዳ ሀመም አይነት፡፡

ብጉንጅ ስ ብዙውን ጊዜ ለሰለሰ ባለ የሰውነት ክፍል ላይ የሚወጣ እበጥ፣ መግልና ቁስል የሚያስከትል የሀመም አይነት፡፡

ብጣረ “በጠረ” ስር ተመ.

ብጣሻም “በጠሰ” ስር ተመ.

ብጣሽ ዝ.ከ.

ብጤ “በጤ” ን ተመ.

ብጥ “በጥ” ስር ተመ.

ብጥሌ ስ 1. እንጎቻ፡፡ 2. መጠኑ አነሳተኛ የሆነ እቃ (ለምሳሌ የቢራ ጠርመሰ)፣ ቡትሊም ይባላል፡፡

ብጥልጣይ “በጠለጠለ” ስር ተመ.

ብጥር “በጠረ” ስር ተመ.

ብጥስ “በጠሰ” ስር ተመ.

ብጥስጣሽ ዝ.ከ.

ብጥስጥስ ዝ.ከ.

ብጥቅጣቂ “በጠቀ” ስር “ብጥቅጥቅ” ን ተመ.

ብጥቅጥቅ “በጠቀ” ስር ተመ.

ብጥብጥ “በጠበጠ” ስር ተመ.

ብጥብጥ ዝ.ከ.

ብጫቂ “በጨቀ” ስር “ብጫቂ” ን ተመ.

ብጭቅጭቂ “በጨቀ” ስር ተመ.

ብጭቅጭቅ “በጨቀ” ስር “ብጭቅጭቂ” ን

ተመ.

ብጭብጭ “*በጨበጨ” ስር “ብጭብጭ” ን ተመ.

ብፁ-እ ት ከቡር፡ ምስጉን፡ ብሩክ፡ ፃድቅ፡

ብፁአት ስ ስለት፡ የስለት ስጦታ፡

ብፁእና ስ መንፈሳዊ ክብር፡ ብፁእነት፡ ቅድስና፡

ብፌ ስ ተጋባዥ የፈለገውን እያነሳ እንዲመገብ የተለያዩ የምግብ አይነቶች በተለያዩ እቃዎች ላይ እየተደረጉ ጠረጴዛ ላይ ተደርድረው የሚቀርቡበት የግብዣ አይነት፡

ቦ የ “ቦ” ፊደል ሳብእ ዘር፡

ቦሃ “ቦ-ሃ” ን ተመ.

ቦሃቃ “ቦ-ሃቃ”ን ተመ.

ቦለ¹ ግ ቦነነ፡ ጨስ (አሃራ፡ ጨስ፡...)፡

ቡል አለ(ቡልል አለ) ግ ቦሃይል ቦነነ፡ ጨስ፡

ቡል ቡል አለ (ቡልል ቡልል አለ) ግ ቡን ቡን አለ፡ ተትጎለጎለ፡ ጨስ፡

ተንቧለለ ግ ቦሃይል ጨስ፡ ጨሱ ወደላይ ተነሳ፡ ተትጎለጎለ፡

ቦለ² ግ ቦላሌ፡ ሰፊ ሆነ፡

ቦላሌ(ሱሪ) ስ ከወገብ በታች እስከ መጨማሪያ አካባቢ የሚደርስና ሰፊ የሆነ ሱሪ፡ የቁምግ ሱሪ ተቃራኒ፡

ተንቧለለ ግ 1. ሰፋ፡ ቦላሌ ሆነ፡ 2. ሰፊ ልብስ (ቀሚስ) ልብስ በዙር ተሽከረከረ፡

*ቦለቦለ

ቦለቦለ(ቦልቧላ) ት ተገባቢ፡ ተጫዋች፡ ቦረቦር፡

ተንቦለቦለ ግ 1. በብዛት ወረደ፡ ፈሰሰ (ፈሰሽ)፡ 2. በብዛት ወጣ፡ ተትጎለጎለ (ጨስ)፡

አንቦለቦለ ግ 1. አንዶለዶለ፡ በብዛት አፈሰሰ፡ 2. በሰፊው አወራ፡

ቦለደ ግ 1. እንጨትና እንጨትን በማፋጨት፡ ድንጋይና ድንጋይን በማጋጨት እሳት እንዲፈጠር አድረገ፡ እስቱ አወጣ፡ 2. (ዘይ.) ፋፍ፡ በሪህኛ ሆነ፡ ሽፈተ፡

ቦለድ(ቦለዴ) ት 1. ከጅራው (ከወገኖቹ) ተለይቶና ለብቻው ተሰማርቶ የሚታይ (ዝንጀሮ)፡ 2. (ዘይ.) ቤቱን ለቆ፡ ከህዝብ ለየት ብሎ ጫካ ለጫካ የሚዞር (አጋሚዶ፡ ሽፍታ)፡

ቦሊንግ ስ ትልቅነትና ክብደት ያለውን ኳስ ከጣውላ በተሰራ ወለል ላይ በማሽከርከር፡ በጦርመስ ቅርፅ የተሰሩና በወለሉ ጫቶ የተደረደሩ አስር እንጨቶችን በመጣል የሚደረግ ጨዋታ፡

ቦላሌ “ቦለለ”² ስር ተመ.

ቦልቧላ “*ቦለቦለ” ስር “ቦለቦለ”ን ተመ.

ቦምብ ስ የተለያየ መጠንና ቅርፅ ያለው፡ ሲፈነዳ በሰውም ሆነ በንብረት ላይ ከፍተኛ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል አደገኛ የጦር መሳሪያ አይነት፡

በቦምብ ደበደበ በተወሰነ ነገር ወይም ቦታ ላይ ቦምብ በተደጋጋሚ በመወርወር ወይም ከአየር በመጣልና በማፈንዳት አደጋ አደረሰ፡

ቦምብ ጣለ በቦምብ መታ፡ ቦምብ ወረወረ፡

ቦምብ ጣይ አይርጥላን ስ በተወሰነ አላማ ላይ ቦምብ ከአየር ለመወርወር የሚያገለግል የጦር አይርጥላን፡

ቦረሽ ግ በቡርሽ ጠረገ፡ አፀዳ፡

ቡርሽ(ቡሩሽ) ስ ከፀጉር ወይም ከጉላስቲክ የሚሰራ ቀለም ለመቀቢያ፡ ልብስ ለመተረጊያ፡ ጠርመስ ለማጠቢያ፡...የሚያገለግል እቃ፡

ተቦረሽ ግ በቡርሽ ፀዳ፡ ተጠረገ፡

ቦረቀ ግ ፈነፈ፡ ፈነጠዘ፡ ዘለለ፡

ቡረቃ ስ ፍንጠዛ፡ የደሰታ ዝላዶ፡

*ቦረቀቀ

ቦርቃቃ(ቡርቅቅ) ት በጣም የሰፋ፡ የተንቧለለ፡ ቦርቃቃ ሱሪ፡

ተንቦረቀቀ ግ አለቅጥ ሰፋ፡ ተንቧለለ፡

አንቦረቀቀ ግ አለቅጥ ሰፊ አደረገ፡ አንቧለለ፡

ቦረቦረ ግ 1. በመሮ ወይም በመቆፈሪያ፡...

በመፈልፈል አጎደጎደ(እንደ ግንድ፡ አለት፡ መሬት፡...ድፍን የነበረን ነገር)፡ 2. ሽረሽረ (ጎርፍ መሬትን)፡ 3. ሞረሞረ (የረሃብ ስሜት)፡ 4. ቀስ በቀስ ውስጥ ውስጡን እየጎዳ አደከመ፡

ቦረቦር ት 1. ቀይነት ያለውና ፍርክስ፡ ፍርክስ የሚል (የአፈር አይነት)፡ 2. (ዘይ.) ገራም፡ የዋህ የሆነ (ሰው)፡

ቦርቧራ ት (ዘይ.) ገራም፡ የዋህ፡ ተንኮል የሌለው (ሰው)፡

ተቦረቦረ ግ 1. ጎደጎደ፡ ተሽረሽረ፡ ተሰላ፡ 2. ሃይሉ ቀስ በቀስ፡ ውስጥ ውስጡን እየተቀነሰ ሄደ፡

ቦረቦጭ ስ የተለያየ ቀለም ያለውና ብርጭቆ የሚመስል የድንጋይ አይነት፡

ቦረንትቻ ስ ለአድባር፡ ለቆሌ ተብሎ የሚታረፍ ከብት፡ የሚገር ቂጣ፡...

ቦራ ግ ግንባሩ ላይ ነጭ ፀጉር ያለው (ፈረስ፡ ሰፊ ወይም ሳም)፡

ቦርማ(ቦሩማ) ዝ.ክ.

ቦርሳ ስ ከቆጻ ወይም ከጥላስቲክ የሚሰራ፥ የተለያየ መጠን ያለው ለገንዘብ ወይም ለእንዳንድ እቃዎች መያዣ የሚያገለግል እቃ።

ቦርቦርቲ ስ የብረት ቆብ፥ የራስ ቁር።

ቦርባራ “ቦረቦረ” ስር ተመ.

ቦርጼ ስ በጠላ መልክ በወፍራሙ የሚዘጋጅ፥ ጊዜ የማይገባበት የመጠጥ አይነት።

ቦርጭ ስ ወደውጪ ዘርጠጥ ብሎ የሚታይ የሆድ ውፍረት፥ ቀፊት።

ቦርጭ አወጣ ሆዱ ተንዘረጠጠ፥ ቀፊታም ሆነ።

ቦርጫም ፅ ሆደ ዘርጣጣ።

ቦቀልት “በቀለ” ስር “በቆልት” ን ተመ.

ቦቀረ ግ 1. መሃሉን ቀንብቦ የራስ ፀጉርን በመላጨት ሳዱላ ወይም ጋሜ አወጣ። 2. ማሳን አለፍ አለፍ እያለ በማረሻ ተለመ። 3. በእንድ ማሳ ላይ ከተዘራው እህል ውስጥ የደረሰ የደረሰውን ብቻ አለፍ አለፍ እያለ አወደ።

ቦቅራት ስ 1. መሃል ራስን መላጨት። 2. መሃሉ ላይ የተላጨ የራስ ፀጉር።

ቦቀስ ግ በቅሶስ መታ።

ቦክስ(ቦቅስ) ስ 1. ቡጢ፥ የተጨበጠ እጅ። 2. (ስጋ) የራሱ የሆነ የአጨዋወት ህግና ስርአት ያለው፥ በተወሰነ የቦታ ክልል ወይም መድረክ ላይ ጓንት ባጠለቁ ሁለት ተጋጣሚዎች መካከል የሚካሄድ በቡጢ የመደባደብ ውድድር።

ቦክስኛ(ቦቅስኛ) ፅ 1. በቅሶስ የሚማታ፥ የሚደባደብ። 2. በቅሶስ ስጋርት ትምህርት የሰለጠነና በዚሁ መታ የሚተዳደር ስጋርተኛ።

***ቦቀቦቀ**

ቦቅ ስ ሳያቋርጥ ለረዥም ጊዜ የሚጥል ዝናም የሚያስከትለው ፍሳሽ።

ቦቅቧቃ(ቦቀቦቅ) ፅ ፈራ፥ ቡክን።

ተንቦቀቦቀ ግ 1. በብዛት ወረደ፥ ፈሰሰ (ውሃ፥ ጎርፍ)። 2. በጣም ፈራ።

እንቦቀቦቀ ግ 1. በሃይል ዘነመ፥ ረዘም ላለ ሰአት ሃይለኛ ዝናም ጣለ። 2. አስፈራራ።

እምቡቅቡቅ ፅ ፈራ፥ ቡክን።

ቦቃ ፅ ግንባሩ ላይ ነጭ ፀጉር ያለው (ከብት)።

ቦቅማ ዝ.ክ.

ቦቅ “ቦቀቦቀ” ስር ተመ.

ቦቅስ “ቦቀስ” ስር ተመ.

ቦቅቧቃ “ቦቀቦቀ” ስር ተመ.

ቦቆሎ “በቆሎ” ን ተመ.

ቦተረፈ ግ በሃይል ቦጨ፥ ዘነጠለ።

ቡትርፍ ፅ ቡጭት።

ተቦተረፈ ግ ተቦጨ፥ ተዘነጠለ።

ቦታ ስ 1. ስፍራ፥ የተወሰነ አካባቢ፥ ክልል። 2. ይዞታ (የመሬት)። 3. መገኛ፥ መኖሪያ፥ መቀመጫ። 4. መስማሪያ (የሰራ)። 5. ደረጃ፥ ማእረግ(የሰልጣን)።

ቦታ ለቀቀ 1. የነበረበትን ስፍራ ተወ። 2. ከነበረበት ስፍራ ተነሳ፥ ተወገደ።

ቦታ ሰጠ 1. አስቀመጠ። ለእንግዶቹ ቦታ ሰጣቸው። 2. ከቁም ነገር ቦታ አገባ። ላንተ ልፍለፋ ግን ቦታ ይሰጠዋል።

ቦታ ያዘ ተቀመጠ፥ ተደላደለ።

ቦታ ቦታ አለው ለሁሉም ነገር ጊዜ፥ ሁኔታ፥ ዘዴ፥ አጠቃቀም፥ አፈፃፀም አለው።

ቦታ ቦታውን ያዘ እንደየአግባቡ ተቀመጠ፥ ተደላደለ።

ቦት ስ ከቆጻ ወይም ከጥላስቲክ... የሚዘጋጅ እስከ ባት ድረስ የሚሸፍን ረዥም ሜሻ።

ቦነነ ግ 1. ጨሰ፥ በነነ። አባራው በነነ። 2. ላመ፥ ደቀቀ፥ አለቀ፥ በነነ። ተዘውትሮ ከመለበሱ የተነሳ ሱራው ከጉልበቱ ላይ በነነ።

ቡናኝ “ብነኝ” ስር “ብናኝ” ን ተመ.

አቦነነ ግ 1. አጨሰ፥ አበነነ (ጨሰን፥ አባራን፥...)። 2. ጨረሰ፥ አበነነ(ልብስን)። 3. ጨረሰ፥ ፈሀመ(ስራን)። 4. በሃይል መታ፥ አዘረመ፥ በሽመል አቦነነው።

ቦና ስ ዝናም፥ ልምላሜ የሌለበት ወቅት፥ ድርቅ።

የቦና ጥጃ ስ በድርቅ ምክንያት የተነሳ ወይም የከላ ጥጃ።

ቦና ስ በሆቴል ቤቶች፥ በሽይ ቤቶች... የሽያጭንና የግዢን ሁኔታ ለመከታተያ እንዲያገለግል ከጥላስቲክ፥ ከቆርቆር... የሚዘጋጅ የገንዘብ ምትክ።

[የ]ቦኛ ውሃ ስ በነፃም ሆነ በግዢ የባንቧ ውሃ የሚታደልበት ስፍራ፥ ቢርካም ይባላል።

ቦክቦክ ግ በሰበሰበ። ከእድሜው ብዛት የተነሳ የዛቶ ስር ቦክቦክ።

ቡክክ ስ ጨሰ ጥሩ መላካ ወይም ሽታ ያለው እንጨት፥ ስራሰር።

ቦካ “ቦኪ” ን ተመ.

ቦካ ግ 1. ኩፍ፥ ብድግ አለ፤ ለመጋገር ደረሰ (ሊጥ)። 2. ጨቀ፥ ጭቃ ሆነ (መሬት)። 3. ለቤት ምርግ እንዲሆን ከጭድና ከውሃ ጋር የተረገጠ ወይም የታሽ ጭቃ ተብላላ፥ ሸተተ፤ ለምርግ ደረሰ። 4. በጣም ወፈረ፥ ሰባ። 5. ራደ፥ ፈራ። 6. ከመጠጠ፥ ሆመጠጠ።

ቡሃቃ(የቡሆ እቃ፥ቦሃቃ) ስ 1. ሊጥ ወይም ቡከ የሚዘጋጅበትና የሚቀመጥበት እቃ። 2. (ስድብ) የፊቱን ላይ ንፅህና የማይጠብቅ።

ትChchh::

ቡሃቃ ለዩ አንድነት እየኖሩ በጋራ እያዘጋጁ ይመገቡ የነበሩ፤ ለየብቻ እያዘጋጁ ለየብቻ መመገብ ያዙ፤ ተለያዩ።

ቡኮ(ቡሆ፣ቡኪ፣ቡኪት) ስ ከእርሾ ጋር በውሃ የተለወሰ ጹፋት፤ ሊጥ።

ማቡኪያ ስ 1. ሊጥ የሚሰክበት እቃ (ዋዲያት፣ ገበቲ፣ ትልቅ ሳህን)። 2. ቡሃቃ።

ቦኪ(ቦኪ) ስ ከከብት ሃሞት ውስጥ የሚገኝ እንደጠጠር ያለ ቢጫ እንክብል፤ ሳዙና።

ቦክሰኛ “ቦቀሰ” ስር ተመ.

ቦክሰ ገ.ከ.

ቦዘ ግ1. ፊዘዘ፤ ነሆለለ፤ ዘንጋ። 2. መልኩ ተቀየረ፤ ገረጣ፤ ነበዘ።

ቦዝ ት ለበ ቢስ፤ ዝንጉ።

ቦዝ አንቀፅ ስ (ሰዋ.) እንደ “በልኛ”፣ “በልተን”፣ “በልተህ”፣ “በልቶ”፣....ያለ፤ ብዙውን ጊዜ በማሰራያ አንቀፅነት የማይገኝ አንቀፅ ወይም የግስ እርባታ ክፍል።

ቦዘን ግ 1. ሰራ ፊቱ ዋለ። 2. ሰራ ተው፤ ቸል ለዘ። 2. ሰራ ፊት፤ ቦዘኔ ሆነ።

ቦዘና ሽር ስ ስጋ ጣል ጣል የተደረገበት ወይም ስጋ በመጠኑ ያለበት የሽር ወጥ፤ ቦዘና ወጥ እየተባለም ይጠራል።

ቦዘኔ ስ ሰራ የሌለው፤ ሰራ ፊት፤ አውደልዳይ።

ቦዘን ስ ሰራ መፍታት።

ቦዘንተኛ ት 1. ሰራ ፊት። 2. ቸልተኛ፤ ዝንጉ።

አቦዘነ ግ አሰነፈ፤ ሰራ አሰፈታ።

*ቦገቦገቦ

ተንቦገቦገቦ ግ 1. በመጠጥ ሞቅታ

ሁለንተናው ተደሰተ፤ ተፍነክነክ። 2.

ተንቀብቶገቦ፤ ግራ ተጋባ። 3.ፊራ፤ ተርበደበደ።

አንቦገቦገቦ ግ 1. በመጠጥ ሞቅታ ሰውነቱን አሰደሰተ፤ አፍነክነክ። 2. አንቀብቶገቦ፤ ግራ አጋባ። 3. አሰፈራራ፤ አርበደበደ።

ቦዬ ስ ተቀትሎ የሚበላ እንደ ሰኳር ድንች ያለ ስር ያለው ሃረግግ የሆነ የተክል አይነት።

ቦዬ ስ አሳማ።

ቦይ¹ ስ ለውሃ ወይም ለፍሳሽ መሄጃ እንዲያገለግል ጎድጎድ እንዲል ተደርጎ የተቆፈረ የፍሳሽ መስመር።

ቦይ² ስ የሻይ ወይም የሆቴል ቤት ወንድ አስተናጋጅ።

ቦይና ስ ሰኳር ድንች የሚመስል፤ ሻካራ የሆነ ስር ያለው፤ ቅጠሉ ረዘም ብሎ ሰፋ ሰፋ የሚል፤ ሰራ ተቀትሎ የሚበላ የተክል አይነት።

ቦደሰ ግ በሰፊው ገመሰ፤ ጎመደ፤ ቦጨ (የአንድን ነገር አካል)።

ቡድስ ት በሰፊው የተገመሰ፤ የተቦጨ።

ተቦደሰ ግ በሰፊው ተገመሰ፤ ተጎመደ፤ ተቦጨ።

ቦደን¹ ግ 1. ቀኝ እጁን ወደውጪ አድርጎ፤ ጋቢውን ወይም ኩታውን በቀኝ ብብቱ ስር በማሳለፍ በግራ ትከሻው ላይ አጣፋ፤ አደገደገ። 2. ከሚሰነዘርበት የዱላ ወይም የድንጋይ ጥቃት ለመከላከል ወይም ለምክቶሽ ይረዳው ዘንድ ለበሱን እግራ እጁ ላይ ጠመጠመ፤ ደገለለ። 3.ጋረረ፤ መከተ።

*ቦደን² ወገን፤ ቡድን አበጀ፤ ያዘ።

ቡድን ስ 1.አንድን የተወሰነ ተግባር በቅንጅት የሚያከናውኑ ሰዎች የሚገኙበት አካል። 2.

የተወሰነ ወገን፤ ክፍል፤ ምድብ።

የቡድን መሪ ስ የቡድን አለቃ፤ ሃላፊ፤ አስተባባሪ።

የቡድን አባት ስ በተለይ እንደገና ባሉ የባህል ጠዋታዎች ላይ እንደ አለቃ ሆኖ በመለዩም ለራሱ ቡድን የሚሆኑትን ተጫዋቾች የሚመርጥና አብሮ የሚጫወት ሰው።

ተቧደነ ግ 1.ከቡድን አባቶች ፊት ቀርቦ ለመመረጥ አንዱ ከሌላው ጋር ተጣመረ፤ ተጓደነ፤ ተፍናጀ። 2. ቦደነ።

አቧደነ ግ አንዱን ከሌላው ጋር አጣመረ፤ አጓደነ፤ አቀናጀ።

ቦዳ መሬት ስ የሰባ መሬት።

*ቦገቦገ

ቦግታ ስ ብልጭታ፤ ተግታ (የመብረት፤ የብርሃን)።

ቦግ አለ ግ 1. ብልጭ፤ ተግ አለ፤ በራ። 2. ድንገት በሃይል ነደደ፤ ተቀጣጠለ (አሳት)። 3. ጹ ብሎ፤ ደምቆ ወይም ጎልቶ ታየ።

ቦግ ቦግ አለ ግ ብልጭ ብልጭ፤ ተግ ተግ አለ።

ተንቦገቦግ ግ 1. ተብለዉለዉ። 2. በሃይል ነደደ፤ ተንበለበለ።

አንቦገቦግ ግ 1. አብለዉለዉ፤ አንተገተገ። 2. አንቀለቀለ፤ አንበለበለ።

*ቦጠለቀ

ቡጥልቅ አለ ግ ተጠለቀ።

ተቦጠለቅ ግ ድንገት በሃይል ተሰፈንጥሮ ወጣ (ትውከት፤ አክታ፤...)።

ቦጠጦጦ ግ 1. ቦረቦረ፤ የውስጥ የውስጡን ወይም ልብ ልቡን በላ (ለምሳሌ የዳቦን)። 2. በጥርሱ እየፈለቀቀ በላ (የባቄላ፤ የአተር

እሽትን)፡፡3. ጎጠጎጠ፡፡ ኮረኮረ (ብብትን)፡፡ 4. በቡጢ ውስጥ ውስጡን መታ፡፡ ደበደበ፡፡ 5. (ዘይ.) ውስጥ ውስጡን በላ፡፡ በዘበዘ፡፡ አራቆት (ገንዘብን)፡፡

ቡጢ ስ የተወበበ እጅ፡፡ ጡጫ፡፡

ቡጥ ስ 1. የዳቦ ውስጠኛ ክፍል፡፡ ልብ፡፡ 2. የእንጨት መሃለኛውና ለስላሳው ክፍል፡፡ ልቡ፡፡ 3. ጉጉ፡፡ 4. የባቂላና የአተር እሽት ፍሬ ልባስ፡፡

*ቦጠረቀ

ቦጭራቃ ት 1.ቦጭቧ፡፡ ውሃ የበዛበት (ወጥ፡፡ ጠላ፡፡...)፡፡ 2. (ዘይ.) ቁምነገር የሌለው፡፡ ፍሬቢስ፡፡

ተንቦጫረቀ (ተምቦጫረቀ) ግ 1. እጅን ወይም እግሩን ውሃ ውስጥ ከቶ ተንቧቸ፡፡ ተፈራገጠ ወይም በሙሉ አካሉ ውሃ ውስጥ ገብቶ ተወራጨ፡፡ ተንደፋደፈ፡፡ 2. ውል፡፡ መልክ ሳይዝ ቀረ፡፡ ተበላሽ፡፡

አንቦጫረቀ(አምቦጫረቀ) ግ1. አንቧቸ፡፡ በጠበጠ (ውሃን)፡፡ 2 መልክ፡፡ ቅጥ አሳጣ፡፡ አበላሽ፡፡

ቦጨቀ ግ 1. ቦተረፈ፡፡ ቦደሰ፡፡ ቀደደ፡፡ ነጠ፡፡ ዘጠለ፡፡ 2. ጥጥን አፍታታ፡፡ አባዛተ፡፡3. (ዘይ.) አማ፡፡ በሃሜት የሰው ስም አነሳ፡፡

ቡጫቂ ት ከዋናው አካሉ ላይ በመቦትረፍ ወይም በመቀደድ ተለይቶ የወጣ (ቁራጭ፡፡ ዝንጣይ፡፡ ቅዳጅ፡፡...)፡፡

ቡጭቅ ት 1.ቡጫቂ፡፡ ስ 2. የተባዛበ ጥጥ፡፡ ባዛቶ፡፡

ቡጭቅጫቂ ት የተበጣጠሰ፡፡ የተቀዳደደ፡፡

ተቦጨቀ ግ ተቦተረፈ፡፡ ተቀደደ፡፡

ተቦጫቀ ግ ተቦጣጠሰ፡፡ ተቀዳደደ፡፡

ተቧጨቀ ግ 1. እርስ በርስ ተናከሰ፡፡ ተባላ፡፡ 2. ተቀራመተ፡፡ ተሻማ፡፡ ተናጠቀ፡፡

*ቦጨባጫ

ቦጨባጫ ት 1. ውሃ የበዛበት፡፡ ጣእም የሌለው፡፡ መናኛ የሆነ (ጠላ፡፡ ወዘተ ...)፡፡ 2. በቅቧቃ፡፡ ቡከን፡፡ ፈራ፡፡ 3. (ዘይ.) ቁምነገር የሌለው፡፡ ፍሬቢስ የሆነ ነገር፡፡

ቡጭ ቡጭ አለ ግ 1.ሳይል ያለ ፊሳሽ ነገር (ለምሳሌ ውሃ) የያዘ እቃ ሲነቀነቅ በውስጡ ያለው ፊሳሽ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ፡፡ 2. (ዘይ.) ከሃዘን፡፡ ከርሀራሄ የተነሳ ተንሰፈሰፈ (ሆድ)፡፡

ተንቦጫቦጨ(ተምቦጫቦጨ) ግ 1. ቦጭ ቦጭ የሚል ድምፅ አሰማ፡፡2. ፍርሃት ፍርሃት አለው፡፡ ከዘመድ ሲለይ ሆኖ ተንቦጫቦጨ፡፡

አንቦጫቦጨ(አምቦጫቦጨ) ግ 1.ወዘወዘ፡፡ ናጠ፡፡ ቦጭ ቦጭ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ

(ጎደሉ ፊሳሽ የያዘን እቃ)፡፡ 2. (ዘይ.) አበለሽ፡፡ ጣእም አሳጣ፡፡

እንቡጭቡጭ ት 1. ጣእመቢስ፡፡ መናኛ፡፡ የማይረባ፡፡ 2. ቡከን፡፡ ፈራ፡፡

ቦጭራቃ **ቦጨረቀ" ስር ተመ.

ቦጭቧጫ **ቦጨቦጨ" ስር ተመ.

ቦፍ

ቦፊ ት ውፍረት እንጂ ጥንካሬ የሌለው፡፡ ውስጠ ልል፡፡

ቦፍ አለ ግ ዘጭ አለ፡፡ በአወዳደቁ ቦፍ የሚል አይነት ድምፅ አሰማ፡፡ ወደቀ፡፡

እምቦፍ(እንቦፍ) አለ ዝ.ከ.

ቧ የ "ቦ" ፊደል ፍንፅን ዘር፡፡

ቧሄ ሃረግ ስ ግንዱ ነጭ የሆነ ሃረግ፡፡ ሃረግሬላ፡፡ እዕባቢ ት እየተባለም ይጠራል፡፡

ቧሄ ቁራ ስ ራሱ ላይ ነጭ ምልክት ያለበት ቁራ፡፡

*ቧለተ

ቧልት(ቧልታ) ስ 1. ፊዝ፡፡ ቀልድ፡፡ ዋዛ ፊዛዝ፡፡ 2. ተረብ፡፡

ቧልተኛ ት 1.ፊዘኛ፡፡ ቀልደኛ፡፡ 2. ተረቦኛ፡፡

አቧለተ ግ 1. አፊዘ፡፡ ቀለደ፡፡ 2. ተረብ፡፡

ቧምቧ "ቧንቧ" ግ ተመ.

*ቧቧ

ተንቧቧ(ተምቧቧ) ግ በብዛት ፈሰሰ፡፡

ተንደለደለ(ፊሳሽ)፡፡

አንቧቧ (አምቧቧ) ግ በብዛት አፈሰሰ፡፡

አንደለደለ(ፊሳሽን)፡፡

*ቧተረ

አንቧተረ(አምቧተረ) ግ ያዘኝ ልቀቁኝ በማለት ተጋበዘ፡፡ የተነሳሁበትን አደርጋለሁ፡፡ አትገላግሉኝ ብሎ ወዲያ ወዲያ ዘለለ፡፡ ተቀነጠነጠ፡፡ ጉራ ነዛ፡፡ ሳያደርገው ተማደረደረ፡፡ አንቧታረ (አምቧታረ) ት ጉረኛ፡፡ የማያደርገውን እንደሚያደርግ አስመስሎ የሚታይ፡፡ ለመደባደብ የሚቃጣ፡፡ ለማስፈራራት የሚሞክር፡፡

*ቧቸ

ተንቧቸ(ተምቧቸ) ግ 1. በውሃ ተንቦጫረቀ፡፡ 2. ተጫወተ፡፡ ተንጫጫ፡፡ ተንቻቻ፡፡ 3. እንደልቡ፡፡ እንደፈለገው ሆነ፡፡ ያባትሆን ቤት ግን ይከሰካልሃል ግባና ተንቧቸበት፡፡

አንቧቸ(አምቧቸ) ግ 1. ውሃ አንቦጫረቀ፡፡ 2. አጫወተ፡፡ አንጫጫ፡፡ አንቻቻ፡፡

ቧንቧ(ቧምቧ) ስ ውሃ ወይም ፊሳሽ ነገር በውስጡ ሊሄድበት የሚችል፡፡ ክብነት ያለው

ውስጠ ክፍት ብረት ወይም ፕላስቲክ ወይም ሌላ ነገር።

ዲገተ(ባኅተ) ግ 1. በየውድማው እየዞረ እህል ተመፀወተ። 2. ለመነ፥ ቀፈፈ።

ዲገታ(ባኅታ) ስ 1. በየውድማው እየሄዱ እህል የመመፅወት፥ የመቀበል ድርጊት። 2. ልመና፥ ቀፈፋ።

ዲጋች ስ 1. የውድማ ላይ ተመፅዋች። 2. ለማኝ።

አዲገተ ግ 1.ውድማ ላይ ለተገኙት ተመፅዋች ከምርቱ እያፈሰ ሰጠ፥ መፀወተ። 2. አለመነ፥ ቸረ፥ ሰጠ።

አዲጋች ት 1.ውድማው ላይ ከተንጣለለው ምርት ወይም ከተቆለለው እህል ለተመፅዋች እያፈሰ የሚሰጥ። 2. አለማኝ፥ የሚቸር።

ዲጠጠ ግ 1. በጥፍር ሚጨረ፥ ያጨረ፥ ሜረ። 2. ፍግፍግ አድርጎ ጠረገ፥ ፈቅፍቆ አነሳ(እንደ ጭቃ፥ አዛባ፥ ቅቤ፥...ያለን ነገር ከሚገኝበት በታ ላይ)። 3. ጠረገ(ጉረርን)። 4. በእጁ ጣቶች ወግቶ ያዘ፥ አጥብቆ ጨመደደ። *ጸገቱን የወጣው በእጁ እየዲጠጠ ነው።*

ቡጥጫ ስ ሙጭሪያ፥ በጥፍር መዲጠጥ።

ዲጨረ ግ ሚጨረ፥ ሜረ።

ቡጭር ት የተሟጨረ፥ የተሜረ።

ቡጭርጭር ት 1. አካሉ በጥፍር ወይም በሌላ ነገር የተሞሜጨረ፥ የተዲጠጠ። 2. ትክክለኛውን ቅርፅ ያልያዘ፥ የተወላገደ (ፅሁፍ)።

ተዲጨረ ግ ተሟጨረ፥ ተሜረ።

ሸ

ሸ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ“በ” ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኔ)።

ሹ የ“ሸ” ፊደል ካለብ ዘር።

ሺ የ“ሸ” ፊደል ላለስ ዘር።

ሺላ [ሺት] ለ ፍት ያልሆነና የተለያዩ ክፍሎች ያሉት፣ ለብቻው ራሱን ችሎ በዘመናዊ መልክ የተሰራ መኖሪያ ቤት።

ሺታሚን(ሻይታሚን) ለ ለሰውም ሆነ ለእንስሳት ጤንነት አስፈላጊ የሆነ፣ ከተለያዩ ማግቦች ሊገኝ የሚችል ንጥረ ነገር።

ሺኖ(ሲኖ) ለ ከወይን የሚዘጋጅ የአልኮል መጠጥ፤ ወይን ጠጅ።

ሺዛ ለ አንድ ሰው ወደ አንድ ሌላ አገር እንዲገባ፣ እንዲተላለፍ ወይም ከአገር ውስጥ እንዲወጣ መፈቀዱን ለመግለፅ በሚመለከተው አገር ባለስልጣን በተጓዢ ፓስፖርት ላይ የሚደረግ ማህተም።

ሺዛ ተሰጠው/አገኘ/ተመታለት ወደ አንድ አገር እንዲገባ ወይም ከአገር እንዲወጣ ፈቃድ አገኘ።

ሺዛ ታደሰለት በአንድ ሌላ አገር ውስጥ እንዲቆይ የተፈቀደለት ጊዜ ወይም ከአገር ውስጥ እንዲወጣ የተሰጠው የጊዜ ገደብ ተራዘመለት።

ሺዮላ ለ ከሻዮሊን ከፍ የሚል የክር ሙዚቃ መሳሪያ (ስኢሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሺዲዮ ለ በሺዲዮ ክር (ጥብጣብ) ላይ የተቀረፀን ምስልና ድምፅ በቴሌቪዥን አማካይነት ለማሰየትና ለማስማት የሚያስችል መሳሪያ።

ሺዲዮ መቅረፊያ ለ በሺዲዮ ክር ላይ ምስልና ድምፅን ለመቅረብ የሚያስችል መሳሪያ።
የሺዲዮ ክር ለ በቴሌቪዥን ሊተላለፍ የሚችል ምስልና ድምፅ የሚቀረፅበት ማግኔታዊ ጥበባ።

ሻ የ“ሸ” ፊደል ራብእ ዘር።

ሻርኒሽ ለ በአብዛኛው እንደ ጠረጴዛ፣ ሳጥን፣ መደርደሪያ በመሳሰሉ ወይም ሌሎች የእንጨት ስራዎች ላይ ከላይ በስራ እንዲያለብስ ተደርጎ የሚቀበና መልክ የሚሰጥ፣ እንደ ቀለም ያለ ፈሳሽ ነገር።

ሻክዩም ለ ከማንኛውም አይነት ነገር ወይም

ጋዝ ነፃ የሆነ ባዶ ቦታ ወይም በአንድ ሳጥን ወይም በሌላ መያዣ ነገር ውስጥ የሚገኝ አየር በሙሉ ወይም በከፊል ከውስጡ የወጣለት ባዶ ቦታ።

ሻውቸር ለ ለአንድ ነገር ከፍያ መፈፀሙን የሚያሳይ ሰነድ፣ ደረሰኝ።

ሻዝሊን ለ ለሰውነት ቆዳ ማለስላሻና ማውዣ የሚያገለግል የቅባት አይነት።

ሻይረስ ለ ከባክቴሪያ የሚያንሰ፣ ተላላፊ በሽታን የሚያስከትል ህዋስ።

ሻይታሚን “ሺታሚን”ን ተመ.

ሻዮሊን ለ አገጭ ስርና ትከሻ ላይ አድርገው ደጋን በመሰለ ማንዘሪያ እንደመሰንቆ እየገዘዘ የሚጓዝተበት የክር ሙዚቃ መሳሪያ (ስኢሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሼ የ“ሸ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ሼሎ ለ ሊት ሙሽራ የጋብቻ ሰነስርአቲን በምትፈፅምበት እለት የምትለብሰው በዝር ተደርጎ በልዩ ሁኔታ የሚሰፋ ስስ የሆነ የሰርግ ልብስ።

ሼሎ

ሼቶ ለ ድምፅን በድምፅ ወይም ውሳኔን በውሳኔ የመሻር በልጣን።

ሼነስ(ሼትስ) ለ በሚርኩሪና በመሬት መካከል የምትገኝ ከፀሃይ ሁለተኛ ተራ ላይ ያለች ፕላኔት። በተጨማሪ “ፕላኔት”ን ተመ.

ሽ የ“ሸ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ሾ የ“ሸ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ሾልት ለ የኢሊክትሪክ ሃይል መጠን መለኪያ አሃድ።

ሺ የ“ሸ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

ሺልስ ለ በለስላሳ ሙዚቃ እየታጀቡ ጥንድ በመሆን በዝግታ የሚደንሱት ጻንሰ።

ተ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ “በ” ፊደል ዘር ቀተሉ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኑ)።

ተ (በጥ.) 1. በአድራጊ አምድ ግስ መነሻ ላይ እየተቀጠለ ተደራጊ አምድን የሚመሰርት ምእላድ። ገደለ→ተገደለ። 2. ድርጊት ተቀባይነትን የሚያሳይ ምእላድ። ተሾመ። 3. በአደራራጊ አምድ ግሶች መነሻ ላይ እየተቀጠለ ሁለት ነገሮች እርስ በርስ አንድ ነገር መደራረታቸውን ለመግለፅ የሚያገለግል። ተደራራጊ አምድን ለመመስረት የሚያስችል ምእላድ። ፈላገ→ተፈላገ። 4. በእስር አምድ ላይ እየተቀጠለ ተዳራጊ አምድን የሚመሰርት ምእላድ። ጋደለ→ተጋደለ። 5. በአንድ አይነት ሁኔታ ውስጥ መገኘትን ለማመልከት የሚያገለግል ምእላድ። ተቸገረ / ተደለተ።

ተሃዋስያን (ኑ.ቁ.ተሃዋሲ) ስ ጥቃቅን የሆኑ ተንቀሳቃሽ ነፍሳት በሙሉ።

ተለለ ግ ፈላስ፣ ኮላል ብሉ ወረደ።

ተለል አለ ግ ኮላል ብሉ ወረደ። ለገባው በጉንጭ ላይ ተለል ብሉ ወረደ።

ተለሰ ግ ጠራ፣ ጠለለ፣ ጥሩ ሆነ (ፈላሽ)።

አተለለ ግ አጠለለ፣ አጠራ።

ተለሳ ስ መስመር፣ መደዳ፣ ረድፍ።

ተለመ ግ 1. አንድ ፈር አወጣ፣ ቀደደ፣ ሰነጠቀ፣ ገመሰ (በማፈሻ)። 2. አቀደ፣ ወጠነ፣ ጀመረ። 3. ሰንበር እስኪያወጣ በጅራፍ፣ በአርፌሚ ገረፈ።

ትልም ስ 1. አንድ ጊዜ የተሄደበት የእርሻ ፈር፣ ጅምር። 2. እቅድ፣ ጅምር፣ ውጥን። 3. በግርፈያ ምክንያት ሰውነት ላይ የወጣ ሰንበር፣ ምልክት።

ተተለመ ግ 1. ትልም ወጣ። 2. ተጀመረ፣ ተወጠነ።

ተለምዶ “ለመደ” ስር ተመ.

ተለቀ ግ 1. እደገ፣ ትልቅ ሆነ። 2. ከሚፈለገው መጠን በላይ ሆነ።

ታላቅ ት 1. (ብ.ቁ.ታላሳቅ) ከፍ ያለ (በእድሜ፣ በግእረግ)። 2. የሰጋ ብልት ስም።

ትልቅ(ብ.ቁ. ትልልቅ፣ትላልቅ) ት 1. ታላቅ፣ በቁመት፣ በርዝመት፣ በመጠን፣በእድሜ፣ በግእረግ ከፍ ያለ። 2. ጥሩ፣ ከፍተኛ የሆነ። ትልቅ ሰራ ሰርቷል።

አተለቀ ግ ትልቅ አደረገ ፣ አገዘፈ።

ተለተለ ግ 1. ተረተረ፣ ፈታ፣ መዘነ፣ ለየ (ማግኘት ከድር)። 2. ቀደደ፣ ሰነጠቀ። 3. በጣ፣ ሸነተፈ (በውነትን በሰለት)። 4. ገረፈ፣ አሰነበረ፣ አደግ (በውነትን በጅራፍ፣ በሰለንጋ፡...)።

ትልታይ ስ 1. ከድር የወጣ ማግ ወይም ከማግ የተለየ ድር። 2. ቀጠን ረዘም ያለ የጨርቅ ቅጽጅ።

ትልትል ት 1. ትርትር(ጨርቅ)። 2. ሰንጥቅ፣ ብጥ፣ ሰንትር (በውነት)።

ትልትላት ስ ከሰውነት ላይ በሰለት የተደረገ ትፍትፋት፣ ሰንጥቃት፣ ሰንትራት።

ተለዘ ግ ደከመ፣ አቅም አጣ።

ትልዝ ትልዝ አለ ግ ደከመ፣ ጭልጭል አለ።

ተላ ግ በመሰበሰበ ወይም በመበላሸት ትል አወጣ፣ ፈጠረ።

ትል ስ አካሉ በለሰላሳ ቆዳ የተሸፈነና በሰበሰቡ ነገሮች ላይ፣ በውሃና በአፈር ውስጥ የሚገኝ፣ በደረት እየተሳበ የሚሄድ፣ መተግጠፍና መጠቅለል የሚችል አነስተኛ ነፍሳት።

ትላበራ-(ትልኢበራ) ስ በጨማ ውስጥ ስትሄድ ብልጭ ድርግም የሚል ብርሃን የምታሳይ ትል።

ትላም ት 1. ትል ያለበት ወይም የበዛበት። 2. (ነውር፣ ስድብ) የበሰበሰ፣ ቆሻሻ።

አተላ ግ 1. ትል አወጣ። 2. እንዲተላ አደረገ።

ተላላ “*ታለለ” ስር ተመ.

ተልባ ስ 1. ፍሬው ቅባትነት ያለው የሰብል አይነት። 2. ከተልባ ፍሬ በፍቄት መልክ ተዘጋጅቶ በዘይብ በንቃ ወጥ ውስጥ የሚገባ ማጣፈሜ። 3. (ዘይ.) በቃሉ የማይረጋ፣ የማይታመን፣ ሽርታታ፣ የ“ተልባ ስፍር”ም ይባላል።

ተልባ ማሻ ስ ቅልባ የሚታሸበት ገብቲ።

[የ] ተልባ ድርጥ ስ በውሃ የታሸ የተልባ ልጥልጥ።

ተልብማ ት መልኩ ተልባ የሚመስል።

ተልእኮ ስ አንድን ነገር ለማከናወንና ከግብ ለማድረስ የያዙት አላማን የሚቀበሉት ሃላፊነት ወይም ገዳጅ። ለገዢና ወገን ግልገል የዜጎች ሁሉ ተለእኮ ሊሆን ይገባል።

የተልእኮ ትምህርት ስ በተወሰነ የትምህርት ዘርፍ ላይ የተዘጋጁ ፅሁፎችን ከትምህርት ሰጭ ክፍል ጋር በመላክ የሚካሄድ ትምህርት፣ የመላክ ትምህርት።

ተልካሻ(ተልካሳ) ት 1.ደካማ፣ አቅመቢስ። 2. ጎታታ፣ ሰነፍ፣ ሰራ ጠብ የማይለላት። 3.

መናኛ፥ ተራ፥ የማይረባ።

ተመመ ግ 1. እም... የሚል ድምፅ አሰማ (የውሃ አወራረድ፥ የብዙ ሰው ንግግር፥ የንብ ገዛ፥...)። 2. ብዙ ሆኖ ተጓዘ። 3. ድምፅ አሰማ፥ ጮህ (በብር፥ አታሞ)።

ተመስጦ "መስጦ" ስር ተመ.

ተመተመ ግ 1. መታ፥ ለተመ፥ ገጪ። 2. አስተካከለ፥ ደመደመ። 3. እንጀራ ወይም ጸበን በማባያው ጠቀሰ፥ አረመደ። 4. በማባበል በእጁ ቸብ ቸብ፥ ነካ ነካ አደረገ (ሆንን፥ ፈረስን፡...)። ትምትም ስ በልጥፍና በልን መካከል ያለ የቤት ምርግ ስራ አይነት።

ተመነ ግ ገመተ፥ ወሰነ(ዋጋን)።

ተመን ስ ዋጋ የዋጋ ገምት።

ተመን አወጣ የዋጋ ዝርዝር፥ ገምት አወጣ፤ ዋጋ መደብ።

ተማኝ ስ ዋጋ መጻ።

ተመክሮ "መከረ" ስር ተመ.

ተመን(ትሙን) ስ የብር እንድ ስምንተኛ

የነበረ የጥንት ዘመን ንገዝብ።

ተማሪ "መሃረ" ስር ተመ.

ተማኝ "ተመነ" ስር ተመ.

ተምር(ቴምር) ስ በጣም ቀዳት የሆነ የአየር ጠባይ ባለው አካባቢ የሚበቅል፥ ዘንባባ የሚመስል ረዣዥም ቅጠሎች ያሉትና ሲበስል ቡና አይነት መልክ የሚኖረው፥ ውስጡ ቀዋንና ሞላላ የሆነ ጠንካራ የዘር ፍሬ ያለው ጣፋጭ ፍሬ የሚያፈራ ተክል፤ ፍሬውም ተምር ይባላል።

ተምሳሌት "መሰለ" ስር ተመ.

ተምች ስ የአህል ቡቃያን ወይም ሳርን በልቶ የሚያጠፋ የትል አይነት።

ተሞክሮ "ሞከረ" ስር ተመ.

ተረር ስ ፍሬው የሚበላ አነስተኛ የእፅዋት አይነት።

ተረር

ተረር አለ ግ ስንጥቅ አለ፥ ተቀደደ፥ ተተረተረ።

ተረር ብሉ ሄደ በአንድ መስመር ተከታትሎ ሄደ።

ተረር አደረገ ግ ስንጥቅ፥ ክፍል አደረገ።

ተረበ ግ 1. ቀለደ፥ አፈዘ፥ አላገጠ፥ አሾፈ። 2. ነደፈ፥ ጠቅ አደረገ፥ ወጋ(በነገር)።

ተረብ ስ ቀልድ፥ ፊዝ፥ ሽሙጥ።

ተረበኛ ፥ ቀልድኛ፥ ፊዝኛ፥ ሙዋታ አዋቂ።

ተራቢ ፥ አሽጧጣጭ፥ ፎታታ።

ትረባ ስ ማሽጧጠጥ፥ ፋተታ።

ተረተ ግ 1. በእውነት ያልተፈፀመን ነገር ወይም የፈጠራ ታሪክን፥ በእውን እንደተደረገ አድርጎ ተናገረ፥ አወራ፥ ተረከ። 2. ምሳሌያዊ ንግግርን በንግግሩ ውስጥ ተጠቀመ።

መተረኛ ስ መዘባበቻ፥ መቀለጃ ወይም ለመቀለጃ በምሳሌነት የሚጠቀስ፥ የሚቀርብ ድርጊት።

ተረት ስ 1. እውነት ለመሆኑ ማስረጃ የለለው ወይም እንደተደረገ ሆኖ የሚነገር በፈጠራ የተቀነባበረ ታሪክ። 2. ምሳሌያዊ አነጋገር፤ አባባል።

ተረት ተረት በተለይ ረጅም ተረት የሚያወራ ሰው ለተረቱ እንደ መገቢያ ወይም እንደመነሻ አድርጎ የአድማወቶን ትኩረት የሚጠይቅበት ቃል (አድማው "የላምገላ" ወይም "የመሰረት" በማለት ተረቱን ለማጻመጥ መዘጋጀትን ይገልጻል)።

ተረትና ምሳሌ ምሳሌያዊ አነጋገር።

የተረት አባት ስ ልጆችን ሰብሰቦ ተረት የሚያወራ ተረት አዋቂ ሽማግሌ።

ተረተኛ ፥ 1. ተረት አዋቂ፥ ባለተረት። 2. በሆነ ባለሆነው ተረት ግንኙነት የሚወድ።

ተራች ስ ተረት ተናጋሪ።

ተተረተ ግ በተረት መልክ ተነጋሪ።

ተረተረ ግ 1. ፈታ፥ ለያየ፥ አላቀቀ (የተሰፋን፥ የተገመደን፥ የተጸጠረን ነገር)። 2. ቀደደ፥ ሰነጠ፥። 3. ፈነከተ፥ ከፈለ፥ ገመሰ። 4. ፍጥ ብሎ ተረተረ። 4. አረሰ፥ ገመሰ። 5. ውሸት ተናገረ፥ አወራ።

ትርትር ፥ ስንጥቅ።

ትርታሮ ስ ገመሰ፥ ገመሰ የሚያደርጉት የአስተራረስ አይነት፤ ጭናቃ፤ ገመሳ።

ተተረተረ ግ 1. እንደገና ተፈታ፥ ተለያየ፥ ተላቀቀ (የተገመደ፥ የተሰፋ ነገር)። 2. ተቀደደ፥ ተሰነጠ፥። 3. ተፈነከተ፥ ተከፈለ፥ ተገመሰ። 4. ታረሰ፥ ተገመሰ። 5. (ዘይ.) ዋሽ።

*ተረተረ

ተረተር ስ የተራራ፥ የኮረብታ፥ የጉብታ ተጻፋት።

አተረተረ ግ በረድፍ፥ በተራ ተሰለፈ፥ ተለደረ።

ተረተኛ "ተረተ" ስር ተመ.

ተረት ዝ.ክ.

ተረኛ "ተራ" ስር ተመ.

ተረክ ግ ስላለፈ ነገር ዘርዘር ተናገረ፥ አወራ፥ አወጋ፥ አተተ።

ተራኪ ስ ታሪክ ተናጋሪ፥ ፀሃፊ፤ አንባቢ።

ታሪክ ለ 1. በጊዜ ቅደም ተከተለ የሚሄድ፡ ስላለፈ የሀዘብ፡ የመንግስታት፡ የመሪዎች ድርጊትና ሁኔታ የሚዘረዝር፡ የሚያጠናና አጠቃላይ መግለጫ የሚሰጥ የሀብረተሰብ ሳይንስ፡ 2. የአንድን ነገር ሁኔታና የእድገት ሂደት የሚያሳይ ዝርዝር መግለጫ፡፡ **የላማርኛ ሰነድ** ታሪክ፡፡ 3. በልቦለድ ፈጠራ ላይ የተመሰረተ የአንድ ወይም የብዙ ሰዎች የተያያዘና የተጠላለፈ ከንዋኔን፡ የኑሮ ገጠመኝ ሂደትን የሚገልፅ ዕውቅና፡፡

ታሪክ ነው ግሩም፡ አስደናቂ ነው፡፡

ባለታሪክ ለ 1. የአንድ አኩሪ ስራ ከንዋኔ ባለቤት የሆነ፡ ጥሩ ወይም ትልቅ ስራ የሰራ፡፡ 2. ገፅ ባህርይ፡፡

ታሪክ ፀሃፊ የሀዘብን፡ የመንግስታትን፡ የመሪዎችን ከንዋኔ እያጠና መዝገብ አጠቃላይ ገፅታውን የሚያሳይ ባለሙያ፡ ፀሃፊ ታሪክ፡፡

ታሪክኛ ት 1. ተደናቂ፡ አስገራሚ፡፡ 2. ዝነኛ፡ ስመጥር፡፡

ታሪካዊ ት 1. በታሪክ የተመዘገበ ከንዋኔ የተካሄደበት፡ በታሪክ የሚታወቅ፡፡ **ታሪካዊ ስፍራዎች** /**ታሪካዊ ቅርሶች**፡ 2. የተለየ ወይም ድንቅ የሆነ ነገር ወይም ድርጊት የተፈፀመበት፡፡ **በዚህ ታሪካዊ ቀን...**

ትሪካ ለ ታሪክ መተረክ፡፡

ተሪከክ ግ ሰነድ፡ ፈነከተ፡፡

ተንተሪከክ ግ 1. በሰለ፡ ጎመራ (ፍራፍሬ)፡፡ 2. ፍም ወረደ፡ መረተ (የእባት)፡፡ 3. ወፊረ ደለበ፡፡

አንተሪከክ ግ 1. አበሰለ(ፍራፍሬን)፡፡ 2. ፍም እንዲወርደው አደረገ (አሳትን)፡፡ 3. አወፊረ፡ አደለበ፡ አሰባ፡፡

ተሪከክ ለ ከሂላ በኩል የሚታወቅና መሬት የሚረገጠው የውስጥ እግር ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡፡

ባለተሪከክ ጫማ በተሪከክ በኩል መርገጫው ረዥም የሆነ ጫማ፡ ታክ ጫማ፡፡

ተሪከክ ሎሚ ሰንጥቅ ወይም ምልክት የለበሰት እንደሎሚ የሚያምር ተሪከክ ያላት፡፡

ተሪከክ ክት ቅርፅ መልካም የሆነ አጭር ተሪከክ ያላት፡፡

ተሪከሳ ገበሬንድ ወይም በሚቃጠል የእንጨት፡ የጌፍ፡... ጫፍ ላይ የሚገኘውን ክሳይ ወይም አመድ አስወገደ፡፡

መተርኮሻ ለ ከእንጨት ወይም ከሽክላ... የሚሰራ የሲጋራ አመድና ቁራጭ ማጠራቀሚያ፡፡

ትርኳሽ ለ እሳቱ፡ ፍጹም እንዲጠፋ የተደረገ (እንጨት፡ ሲጋራ፡...)፡፡

ተረገረገ ግ ተጠቀጠቀ፡ ታወቀ፡ ሞላ፡፡

ተረጎሙ ግ 1. በአንድ ቋንቋ የተነገረን ሃሳብ ወደ ሌላ ቋንቋ መለስ፡ ለወጠ፡፡ 2. አንድን አባባል ወይም የተነገረ ነገር ፈታ፡ አብራራ፡፡ 3. አንድም እንደዚህ እንደዚህ ማለት ነው... እያለ በቅዱሳት መጻህፍት ውስጥ የሚገኝን አንድ ሃሳብ ወይም አባባል በተለያየ መልክ እያገናዘበ ዘርዘር፡ አፍታትቶ፡ ተንትኖ አስረዳ፡፡ 4. አንድን ሃሳብ በአንድ በሌላ አይነት መልክ ተረዳ፡፡

ተርጓሚ ለ 1. በአንድ ቋንቋ የተነገረን ሃሳብ በሌላ ቋንቋ ለወጣ የሚናገር፡ የሚያሰማ፡ "አስተርጓሚ"፡ "ትርጁማን"ም ይባላል፡፡ 2. በአንድ ቋንቋ የተጻፈ ነገር ወደሌላ ቋንቋ እየመለሰ የሚፅፍ፡፡ 3. ቅዱሳት መጻህፍትን በአንድምታ ትርጓሜ መንገድ የሚተነትን፡፡

ተርጓሚ ደርጋሚ በፅሁፍ ተፅፎ እንዲተላለፍ የሚፈለገውን መልእክት ሌላ ፍቺ በመስጠት አዛብቶ ወይም አጣጥሞ የሚያቀርብ፡፡

ትርጉም ለ 1. ከአንድ ቋንቋ ወደ ሌላ ቋንቋ የተመለሰ፡ የተለወጠ፡ የተተረጎመ ሃሳብ፡ ፅሁፍ፡... 2. የአንድ ቃል ፍቺ፡፡ 3. አንድ የተባለን፡ የተነገረን፡ የተጻፈን፡... ሃሳብ ለማብራራት ወይም ግልፅ ለማድረግ የተነገረ ወይም የተሰጠ ተወማሪ መግለጫ፡፡

ትርጉም ሰጠው በሌላ ሃሳብ (መልክ) ተረጎመው፡ በመጥፎ ተረዳው፡፡

ትርጉም አይሰጠኝም ስሜት አይሰጠኝም፡ አያረካኝም አያስደስተኝም፡፡

ትርጉም የለውም ምንም የሚያመጣው ለውጥ የለም፡ ጥቅም የለውም፡፡ **ባለፈ ነገር ፀዕቅ ማብዛት ትርጉም የለውም፡፡**

ትርጓሜ ለ 1. ፍቺ፡ ማብራሪያ፡፡ 2. አንድ ሃሳብ ተስፋፍቶ፡ ተዘርዝሮና ተመስጥሮ በአንድምታ የአተረጓጎም ወይም የአፈታት ስልት የሚቀርብበት የትሪካ፡ የገለጻ፡ የትንተና መንገድ፡፡

ተተረጎሙ ግ 1. ተፈታ፡ ተብራራ፡ ተገለፀ፡፡ 2. በአንድ ቋንቋ የተነገረ ቃል፡ አረፍተነገር፡...ወደሌላ ቋንቋ ተመለሰ፡ ተለወጠ፡፡ 3. አንድ አባባል ወይም አገላለፅ ተናጋሪው ያላሰበውን ትርጉም ወይም መልእክት አስተላለፈ፡፡

አስተረጎሙ ግ በአንድ ቋንቋ የተነገረውን ወደ ሌላ ቋንቋ በቃል እየተረጎመ ተናገረ፡፡

አስተርጓሚ የ "ተርጓሚ" ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ተረፈ ግ 1. ከሚፈለገው መጠን በላይ ሆነ፡ ከተወሰነው መጠን አለፈ፡ በዛ (በቁጥር፡ በስፍር፡...)፡፡ 2. ቀረ (ሳያልቅ፡ ሳይጠፋ፡...)፡፡ 3. ለሌላ ሆነ፡ ወደ ሌላ

ተሻገረ። ለሃጥላን የወረደ ለገደቃን ይተርፋል።
4. ሞላ። የብት ተረፈው። 5. አገኘ። በጠጪነቱ
የተነሳ በሽታ ተረፈው። 6. ጸነ። አመለጠ
(ከበሽታ፣ ከሞት...)።

አልተረፈም በጣም ተነድቷል።
በተረፈ ከዚህ ሌላ ወይም በተወማሪ ለማለት
የሚያገለግል። በተረፈ በሰማ ለንግድ / በተረፈ
ደብዳቤ ለፅፍልሃለሁ።

ተረፍ ስ የተረፈ ወይም የቀረ።
ተረፈ መስዋእት ስ ለመስዋእት ከቀረበ
ነገር ላይ የተረፈ፣ የቀረ (ሀብት ወይም ሌላ
ነገር)።

ተረፈ ምርት ስ ትርፍ ምርት።

ትሩፋት ስ ለዕድት ተብሎ የሚለራ መልካም
ሰራ፣ በት አድራጎት።

ትራፊ ት 1. ቀሪ፣ የተረፈ። ስ 2. ፍርፋሪ፣
ቁርስራሽ፣ ከመብል የተረፈ (እንጀራ፣ ጸቦ፣...)።

ትርፍ ት 1. አብላጫ፣ ከሚፈለገው በላይ ሆኖ
የሚገኝ። 2. ቀሪ። ስ 3. ከአንድ ነገር የሚገኝ
ውጤት። 4. በሽያጭ ወይም በንግድ ከሚገኘው
ገቢ ዋናውን ወይም ወጪውን ከቀነሱ ወይም
ከመለሱ በሃላ የሚቀረው ገንዘብ። 5. ጥቅም።

ትርፍ ንግግር የማያስፈልግ፣ የሚያጣላ
መጥፍ ንግግር።

ትርፍ ሰላት ስ 1. ከተመደበው የሰራ ሰላት
በላይ የሆነ የሰራ ጊዜ። 2. ለማንኛውም የሰራ
አይነት ከተመደበው ሰላት ውጪ ያለ ጊዜ።

ትርፍ አንጀት ስ 1. በትልቁ አንጀት
መጻፈሻ ላይ ተቀጥሎ የሚገኝ አጭርና ቀጭን
የሆነ የአንጀት ቅጥያ። 2. ትርፍ አንጀት
የተባለው የሰውነት ክፍል በሽታ ወይም ህመም።

ትርፍ የኩል/የጋራ ስ ከንግድ ስራ ወይም
ሽያጭ የሚገኘውን ትርፍ በጋራ እኩል
መከፋፈል የሚደረግ ስምምነት፣ ውለታ።

የትርፍ ትርፍ ስ 1. አንድ ትርፍ እንደዋና
(ካፒታል) ሆኖ ስራ ላይ ውሎ የሚያስገኘው
ሌላ ትርፍ። 2. ከመጠን ያለፈ ብዙ ትርፍ።

ትርፍራፊ ት የተራረፈ፣ ፍርፋሪ፣ ቁርስራሽ።

ትርፍርፍ አለ ግ ሞላ፣ ተንቸረፈ። በጣም
ብዙ ሆነ።

ተራረፈ ግ በብዛት ተረፈ፣ ቀረ።

የተራረፈ ቀሪ የሆነ፣ የተመለሰ (ምግብ ወይም
ሌላ ነገር)።

ተትረፈረፈ ግ ከልክ አለፈ፣ በጣም በዛ፣
ከበቂ በላይ ሆነ።

አተረፈ ግ 1. ከንግድ፣ ከሽያጭ ትርፍ
አገኘ። 2. ትርፍ አስገኘ። 3. አጋጠመ።
አመጣ፣ አገኘ፣ ውጤት አስከተለ። ገደፍ

ባለመርጋቱ በሽታ አተረፈ / በመልካም ሰራው
መልካም ስም አተረፈ። 4. አጸነ (ከአደጋ፣
ከመጥፍ አጋጣሚ)።

አትራፊ ስ 1. የትርፍ ነጋዴ። ት 2. ትርፍ
የሚያስገኝ።

አትራፊ ግ አባለጠ፣ አዛዥ (ልብሰን)።

አትራፊረፈ ግ በጣም አበዛ፣ በብዛት አቀረበ፣
ከልክ አሳለፈ።

ተረፈሰ ግ 1. አፈሰ፣ አብዘቱ ዘገነ። 2. ቃመ።
3. በስፋትና በፍጥነት ተራመደ።

*ተረፈፊ

ተንተረፈፊ ግ ተንደረበበ፣ ሞላ።

አንተረፈፊ ግ አንደረበበ፣ ሞላ።

ተረፍ “ተረፈ” ስር ተመ.

ተራ ስ 1. ረድፍ፣ ሰልፍ፣ ተርታ፣ መደጻ፣
መስመር። 2. ወረፋ፣ ቅደም ተከተለ። 3.
ተመሳሳይ ሽቀጦችን የሚያቀርቡ ወይም
ተመሳሳይ የንግድ ሥራ የሚሰሩ ነጋዴዎች
በመደጻ ተሳታፊነት የሚገኝበት አካባቢ፣ ስፍራ።
ሽንኩርት ተራ። ት 4. ሹመት፣ ማእረግ
የሌለው። 5. ደረጃው ገዝቶ ያለ፣ መናኘ።

በተራ 1. በመደጻ፣ በሰልፍ። 2. በወረፋ፣
አንድ ባንድ።

ባለተራ አንድ ነገር ለማድረግ ወረፋ
የደረሰው።

ተራ መታ በቅደም ተከተል፣ በረድፍ በረድፍ
ሆነ፣ ተሰለፈ።

ተራ ሰጠ 1. አንድ ነገር ለማድረግ ለሌላው
ሰው እድል፣ ወረፋ ሰጠ። 2. በቅደም ተከተል
አስቀመጠ፣ ወረፋ አስያዘ።

ተራ ያዘ በቅደም ተከተል ወይም እንዳመጣጡ
ከተሰለፈው ወይም ከተደረደረው በመቀጠል ቦታ
ያዘ።

ተራ ደረሰው ለመሰራት፣ ለመውሰድ ወይም
አንድ ነገር ለማድረግ ወረፋው ወይም ተራው
ሆነ።

ተራ ገባ በወረፋ ለመሰራት፣ ለማድረግ
ተሰለፈ፣ ተዘጋጀ።

ተራ ጠበቀ ወረፋ እስኪደርሰው ቆየ።

ተራ ቁጥር ስ 1. ቅደም ተከተልን የሚያሳይ
ወይም በቅደም ተከተል ያለ ቁጥር። 2. አንድ
ሰው ወይም ነገር የያዘውን ተራ የሚያመለክት
ቁጥር።

ተራ ንግግር 1. ፍሬ ነገር ወይም ቁም ነገር
የሌለው አነጋገር። 2. መደበኛ ወይም ያደባባይ
ያልሆነ አነጋገር፣ ወራ።

ተራ ወታደር ስ ወታደራዊ ሹመትና
ማእረግ ያልተሰጠው የፖሊስ ወይም የመከላከያ

ሰራዊት አባል።

ተረፍ ት ባለወረሩ፣ ባለተራ፣ ባለፋንታ።

ተራራ ስ ከአካባቢው መሬት በጣም ከፍ ብሎ የሚገኝ የመሬት አካል፣ ትልቅ ጉብታ።

ተራራ ያህላል 1. ትልቅ ወይም ግዙፍ ነው። 2. ብዙ ነው (እጻ፣ ችግር፡...)።

*ተራመስ

ትርምስ ስ 1. ግርግር፣ ሽብር፣ ሁከት፣ ብጥብጥ። 2. ምስቅልቅል ያለ ሁኔታ።

ትርምስምስ ስ 1. ብዙ ግርግር፣ ሽብር፣ ብጥብጥ። 2. ምስቅልቅል።

ትርምስምሱ ወጣ ተደበላለቀ።

ትርምስ አለ ግ ተመሳቀለ፣ ድብልቅልቅ አለ።

ትርምስምስ አለ ግ ተመሳቀለ፣ ተደበላለቀ፣ ስርአት አጣ።

ተተራመስ ግ 1. ተሸበረ፣ ተበጠጠ። 2. ተመሰቃቀለ።

ተተረማመስ ግ 1. ተሸበረ፣ ታወከ፣ ተበጠጠ። 2. ተበጣበጠ። 3. ተመሰቃቀለ።

አተራመስ ግ 1. በጠጠ፣ አሸበረ። 2. አመሳቀለ፣ አደበላለቀ።

አተረማመስ ግ 1. በጠጠ፣ አሸበረ። 2.

አመሰቃቀለ፣ አደበላለቀ።

*ተራስ

ትራስ ስ በመጃታ ላይ ራስን ለማሳረፍ የሚያገለግል እንደ መክፉ፣ ብርኩማ ያለ ወይም የሞላ ቅርፅ እንዲኖረው ተደርጎ በተዘጋጀ ክረጢት ውስጥ ጥጥ ወይም ስፖንጅ ወይም ሌላ ለስላሳ ነገር ተሞልቶበትና ተሰፍቶ የሚዘጋጅ ድጋፍ።

ትራስጌ ስ በመጃታ ጊዜ ራስ ወይም ጭንቅላት የማውልበት ወይም የሚያርፍበት የትራስ ቦታ፣ አቅጣጫ፣ “ራስጌ”ም ይባላል።

ትንተራስ ግ 1. ራስን በትራስ ወይም በሌላ ድጋፍ ላይ እድርጎ ተኛ። 2. መሰረት አደረገ፣ ተደገ። የተፈጠረውን አለመግባባት ተንተርሶ የተላለፈው ውሳኔ ትክክል አይደለም።

አንተራስ ግ 1. የሌላን ሰው ራስ በትራስ ወይም በሌላ ድጋፍ ላይ አሳረፈ። 2. መሰረት አደረገ፣ አስደገፈ። የደረሰውን ሲሳራ አንተርሶ ድርጅቱን ዘጋ።

ተራቢ “ተረቢ” ስር ተመ.

ተራች “ተረተ” ስር ተመ.

ተራኪ “ተረከ” ስር ተመ.

ተራከቦ “ረከቦ” ስር ተመ.

ተራዳ ስ የድንኳን ምሰሶ።

ተራድእ “ረዳ” ስር ተመ.

ተራ ስ 1. ከአካባቢው መሬት ከፍ ብሎና ተያይዞ አግድም የሚሄድ የመሬት አካል፣ ተረተር። 2. በተራራ፣ በተረተር ላይ አግድም ተያይዞ በመደዳ የሚገኝ ዛፍ፣ ደን። 3. የቀረው ወገን ተሳጭቶ ከጎንባር እስከ መሃል ራስ ድረስ በቀጭኑ የሚቀር የወንድ ልጅ ፀጉር(ስለሉን ፀጉር አሰራር ስር ተመ.)።

ተርብ ስ 1. ተናጻፊና መርዘኛ የሆነ በራሪ ነፍሳት፣ የውሻ ጉብም ይባላል። 2. (ዘይ.) ነገረኛ፣ ተንኳሽ።

ተርቡት ት ነገረኛ፣ ጨቅጫቃ (ሴት)።

የተርብ እንጀራ ስ ተርብ የሚሰራው የግር እንጀራ የሚመስል ክፉ።

ተርታ ስ 1. ረድፍ፣ መደዳ። 2. ወረፋ። ቅ 3. ሹመት፣ ማእረግ የሌለው። 4. መናኛ።

በተርታ በመደዳ፣ በሰልፍ።

ተርጓሚ “ተረጎሙ” ስር ተመ.

ተርፏ

ተርፏ ተርፏ አለ በድንጋጤ ተሸበረ (ሰሜን)። ሆይ ተርፏ ተርፏ አለ! ምን እንደሚያስወገቱት እንጂ።

ተሰባ ግ መረዳት፣ ማወቅ ተቻለ። ነገሩ ላሁን ተሰባተኛል።

ተሰባኝ ነገሩ ገባኝ፣ ተረዳሁት።

*ተስተስ

ተስታሳ (ተስተስ) ት ቶስቷሳ፣ ፈራ።

ተንተስተስ ግ ፈራ።

አንተስተስ ግ አስፈራራ።

ተሰጥአ “ሰጠ” ስር ተመ.

ተሲያት “ሰአት” ስር ተመ.

ተሳልቆ “አለቀ” ስር ተመ.

ተሳቢ “ሳቢ” ስር ተመ.

ተሳቦ ስ ቀንድአውጣ ወይም ትል።

ተሳትፎ “ሰተፈ” ስር ተመ.

ተሳነ ግ አቃተ፣ አቅም የለለው ሆነ (አንድ ነገር ለማድረግ)። ከህመሙ የተነሳ መናገር ተሳነው።

ተስቦ ስ ተላላፊ በሽታ፣ ወረርሽኝ።

ተስፋ ስ 1. ይገኛል፣ ይፈፀማል፣ ይሆናል፣ ይደረጋል ተብሎ የሚጠበቅ ት ምኞት። 2. አለኝታ። 3. አነሳተኛ ሙሉሙል፣ ጢቢኛ (በቤተክርስቲያን ለነጻያን የሚሰጥ)።

ተስፋ ሰጠ 1. ለመፈፀም ቃል ገባ። 2. አፅናኛ፣ አበረታታ።

ተስፋ ቆረጠ የተሻለ ነገር እንደማይገኝ

ወይም እንደማይመጣ አመነ፤ ምኞቱን፤ አላኛታውን ከሃሳቡ ሰረዘ፤ ተወ።

ተስፋ አደረገ 1. አንድ ነገር እንደሚገኝ፤ እንደሚሆን፤ እንደሚፈፀም አሰበ፤ ገመተ፤ ጠበቀ፤ ተማመነ። 2. አላኛታ አደረገ።

ተስፋ አገኘ (አንድ ነገር) ይሆንልሃል፤ ይፈፀምልሃል ተባለ ወይም እንደሚሆንለት ከሁኔታዎች ገመተ፤ ተማመነ።

ተስፋ የለውም 1. ፍላጎቱን፤ ምኞቱን፤ እቅዱን ለመፈፀም ወይም ለማግኘት አይችልም። 2. አይድንም፤ አይተርፍም (ከሞት፤ ከበሽታ፤ ከአደጋ፤...)።

ተስፋ ጣለበት በአንድ ነገር ላይ እምነት አላደረገ፤ ተማመነ።

ተስፋ ቢስ ከንቱ፤ ወደፊት ደሀና ነገር የማይጠብቀው ወይም የማይጠብቅ።

ተስፊኛ ስ በአጻፋ ትምህርት ቤት አካባቢ ከተማሪዎች የሚተርፈውን ምግብ እየተመገበ የሚኖር ጥገኛ ተማሪ።

ተሽ

ተሽ አለ ግ የመቃጠል፤ የመጠበስ፤ የመፍላት፤...ድምፅ ሰጠ።

ተሽሞረሞረ ግ በልዩ ልዩ ጌጥ ተሞበ፤ ተሽቀረቀረ።

ተቀምጧ ስ ፍሬው ብዙ የሆነ ቁመተ አጭር የማሽላ አይነት።

ተቀብኦ ስ የተፈጥሮ ስጦታ (እንደ ግርማ ሞገስ፤ በሰው የመወደድ፤ የመከበር፤ የመሳሰለው)።

የተቀብኦ ስም ስ የሹመት ወይም የማእረግ ስም (የንግስና፤ የጽሕፈት፤...)።

ተቀናቀነ ግ ተፎካከረ፤ ተሸኮተ፤ ታጋፋ (የሌላውን ይዞታ ለመንጠቅ)።

ተቀናቃኝ ት ባላንጣ፤ ተፎካካሪ።

ተቃውሞ “ቀወመ” ስር ተመ.

ተቅማጣም “ቀወመ” ስር ተመ.

ተቅማጥ ዝ.ክ.

ተቋም “ቆመ” ስር ተመ.

ተበተ(ተቤተ፤ ታበየ) ግ ኩራ፤ ተጀነ፤ ሰውናቀ፤ በትእቢት ተሞላ።

ትእቢት ስ ኩራት፤ ንቀት፤ ማንኛላብኝነት።

ትእቢተኛ ት ኩራተኛ፤ በውን የሚንቅ።

አተበተ ግ አኩራ፤ ትእቢተኛ አደረገ።

ተበተበ ግ 1. ብዙ ቦታ ላይ አሰረ፤ ጠመጠመ፤ ጠላላ። 2. ከበፀ፤ ያዘ። 3. በአስማት፤ አዚም በማድረግ፤ በድግምት አሰረ፤ አፈዘዘ፤... 4. ነገር ጸጠረ፤ ዶለተ፤ አሰረ።

ተብታቢ ት 1. መተተኛ፤ ጠንቋይ፤ አስማተኛ። 2. መሰራ፤ ሲረኛ፤ ነገረ ሰራ።

ትብትብ ት የታሰረ፤ የተተበተበ፤ የተጠላለፈ፤ የተቆላለፈ (ነገር)።

ትብትብ ስ ዝብዝብ፤ አተካራ።

ተተባተበ ግ ተሳሰረ፤ ተጠላላፈ፤ ተቆላለፈ፤ ተወሳሰበ።

***ተበተበ**

ተብታቢ ት አተ የሚተሳሰር፤ በትክክል የማይናገር፤ ኮልታፋ።

ተንተባተበ ግ ሲናገር አንደበቱ ተሳሰረ፤ ተኮላተ።

አንተባተበ ግ አፍን ያዘ፤ አሰረ፤ አኮላተ።

***ተበተበ²**

ተንተበተበ ግ እሳት በደንብ ሳይገጣው እስኪንጣጣ ድረስ ብቻ ተቆላ፤ በዝትተኛ የመብሰል ደረጃ ታመሰ (ገብስ፤ ሰንዴ፤...)።

አንተበተበ ግ እሳት በደንብ ሳይገጣውና እስኪንጣጣ ድረስ ብቻ ቆላ፤ በደንብ ሳያብሰል አመሰ።

እንትብትብ ት በዝትተኛ የመብሰል ደረጃ የታመሰ፤ የተቆላ (ገብስ፤ ሰንዴ፤...)።

ተባ ግ 1. ሰላ፤ ተሞረደ። 2. ቀለጠፈ (በንግግር)።

ትብ ት ስል፤ ስለት ያለው።

አተባ ግ ሳለ፤ ሞረደ።

ተባለ “አለ” ስር ተመ.

ተባእት ስ ወንዴ የታ።

ተባእታይ ት ወንዴ።

ተባይ ስ 1. እንደ ቅማልና ቁንጫ ያለ ደም መጣጣ ወይም ሰብል የሚያጠፋ ነፍሳት። 2. (ዘይ.) በጥባቄ።

ተቤተ “ተበተ” ን ተመ.

ተብታቢ “ተበተበ” ስር ተመ.

ተብታባ “*ተበተበ¹” ስር ተመ.

ተተገ “ተገተገ¹” ን ተመ.

ተትሃለገለ ግ ቡል፤ እያለ በብዛት ወጣ (ጨስ)።

ተቸ ግ 1. አተተ፤ አስተያየት ሰጠ፤ ማስረጃ እየጠቀሰ ተናገረ። 2. ነቀፈ፤ እንቋሸ።

ተቺ ስ 1. አታቸ፤ አስተያየት ወይም ትችት የሚሰጥ ሰው። ት 2. ነቀፈ።

ትችት ስ 1. አተታ፤ በማስረጃ የተደገፈ አስተያየት። 2. ነቀፈ።

ተተቸ ግ 1. በማስረጃ የተደገፈ አስተያየት ተሰጠበት። 2. የነቀፋ አስተያየት ተሰጠበት።

አስተታቻ ግ ነቀፋ አስከተለ፡፡ አስነቀፈ፡፡

ተነበየ ግ እንድ ነገር ከመደረጉ ወይም ከመድረሱ አስቀድሞ ነገሩ ወደፊት እንደሚደረግ ወይም እንደሚደርስ በቅድሚያ ተናገረ፡፡

ትንቢት ስ ወደፊት ይደረጋል፡፡ ይደርሳል፡፡ ይፈፀማል ተብሎ በቅድሚያ የተነገረ ቃል፡፡ ንግርት፡፡

ትንቢት ተናገረ ተነበየ፡፡

[የ]ትንቢት አንቀፅ ስ (ሰዋ.) ያልተፈፀመ ድርጊት ወይም ወደፊት የሚፈፀም ድርጊት የሚገለፅበት የግስ ቅርፅ (ለምሳሌ እንደ ይበሳል፡፡ ይጠግል፡፡... ያሉ)፡፡

ትንቢተኛ ስ ትንቢት ተናጋሪ፡፡

ተተነበየ ግ እንዲህ ይሆናል ተብሎ አስቀድሞ ተነገረ፡፡

ተነተነ ግ 1. ከፋፈለ፡፡ መደበ፡፡ ደለደለ፡፡ ሸነሸነ፡፡

2. ዘረዘረ፡፡ እየነግጠለ አብራራ፡፡ አስረዳ፡፡

ተንታኝ ት በዝርዝር አብራራቶ የሚያስረዳ፡፡ የሚያቀርብ፡፡

ትንተና ስ 1. የማብራራት ወይም የመዘርዘር ተግባር፡፡ 2. ማብራሪያ፡፡ ዝርዝር ሃሳብ፡፡

ትንታኔ ስ 1. የመከፋፈል፡፡ የመዘርዘር፡፡ የማብራራት ተግባር፡፡ 2. በዝርዝር ተከፋፍሎና ተብራርቶ የቀረበ ሃሳብ፡፡

አስተነተነ ግ በአእምሮው አወጣ፡፡ አወረደ፡፡ አሰበ፡፡ አሰላለለ፡፡

አስተንታኝ ስ 1. ስራ ደልዳይ፡፡ አከፋፋይ፡፡ መሪ፡፡ 2. አመዛዛኝ፡፡ አስተዋይ፡፡

ተነነ ግ 1. ወደ እንፋሎትነት ተለወጠ፡፡ 2. ጨሰ፡፡ በነነ፡፡ ቦነነ፡፡ 3. ከነፈ፡፡ በረረ፡፡

ተን ስ 1. እንደጤዛ በአንጻንድ ነገሮች ላይ ተንቅርቦ የሚገኝ ውሃ፡፡ እንፋሎት፡፡ 2. በሙቀት ምክንያት የሚፈጠር እንደ ጭስ ያለ የፈሳሽ ነገር ብናኝ፡፡

አተነነ ግ 1. ወደ እንፋሎትነት እንዲለወጥ አደረገ፡፡ 2. አጨሰ፡፡ አበነነ፡፡

ተነኮለ ግ ሸር፡፡ ተንኮል ሰራ፡፡

ተንኮል ስ ሌላውን ለመጥገን ወይም ለማታለል፡፡ ለማስደንገጥ፡፡... በዘዴ የሚከናወን ድርጊት ወይም ክፉ ስራ፡፡ ሸር፡፡

ተንኮለኛ ት በሌላው ላይ መጥፎ ስራ የሚሰራ፡፡ ክፉ፡፡ ሸረኛ፡፡

ተተናኮለ ግ ጠብ ለመፍጠር፡፡ ለመጣላት ፈለገ፡፡ ነገር ቆሰቆሰ፡፡

ተነኮሰ ግ ነገር ፈለገ፡፡ ጠብ አጫረ፡፡

ተንኳሽ ት ጠብ አጫረ፡፡ ነገር ፈላገ፡፡

ትንኩሽት ስ 1. ጠብ አጫረ፡፡ ነገረኛ፡፡

ቁጡ፡፡ 2. ተናካሽ የሆነ በቆላ የሚገኝ የቁጫጭ አይነት፡፡

ትንኮሳ ስ ጠብ መጫር፡፡ ነገር መፈለግ፡፡

ተተናኮሰ ግ ነገር ፈለገ፡፡ ተነኮሰ፡፡

ተነፈሰ ግ 1. አየር ወደ ሳንባው እያስገባ አስወጣ፡፡ 2. እውስጥ ታምቆ የነበረው አየር ወጣ፡፡ ገማው ተነፈሰ፡፡ 3. አወራ፡፡ ተናገረ፡፡ እስከመፍ ዝም ትላለህ፡፡ ተንፍስ እንጂ፡፡ 4. እረፍት፡፡ ፋታ አገኘ፡፡ ችግሩ፡፡ ስቃይ ተቃለለለት፡፡

ትንፍሽ እንዳትል ምንም ቃል እንዳትናገር፡፡ ዝም በል፡፡

መተንፈሻ ከለከለ እረፍት ነሳ፡፡ ፋታ ከለከለ፡፡ አስጨነቀ፡፡

ትንፋሽ ስ ከሳንባ የሚወጣ አየር፡፡

ትንፋሹን ዋጠ 1. ሳይናገር ወይም ሳይተነፍስ ፀጥ ብሎ ቆየ፡፡ 2. ከድካሙ ጥቂት አረፈ፡፡

ትንፋሹ እስካለ በህይወት እስካሉ፡፡

አስተነፈሰ ግ 1. በአንድ ነገር ውስጥ የተሞላን፡፡ የታመቀን አየር አስወጣ፡፡ 2 ገላገለ፡፡ አሳረፈ፡፡ አፎይ አሰኘ፡፡ 3. አበረደ (ጥጋብን፡፡ ትእቢትን)፡፡

አሳስተነፍሰ አለ 1. እረፍት ነሳ፡፡ ፋታ ከለከለ፡፡ ጨነቀ፡፡ 2. አሳናግር አለ፡፡ መናገር ከለከለ፡፡

ማስተንፈሻ ስ በአንድ ነገር ውስጥ የተሞላን አየር፡፡... ማስወጫ፡፡ መልቀቂያ ቀዳዳ ወይም መቆጣጠሪያ፡፡

ተነፈገ ግ ገማ፡፡ ሸተተ፡፡ ከረፋ (ከመታፈን የተነሳ)፡፡

ትንፋግ (ትንፋገን) ስ 1. ርጥበት ካለው ቆሻሻ ነገር ላይ እንደጤዛ እየሆነ የሚነሳ መጥፎ ሽታ፡፡ 2. አየር እንደልብ በማይገኝበትና በማይዘዋወርበት ቦታ የሚፈጠር የታፈነ ጠረን፡፡ ትንፋሽ፡፡

ተነፋነፍ[ሱሪ] ስ ከሰውነት ጋር ልክክ የማይል በጣም ሰፊ የሆነ የረዥም ሱሪ አይነት፡፡

ተን “ተነነ” ስር ተመ.

ተንበረከ ስ ለፀሎት በርከክ በሚባለበት ጊዜ ለጉልበት ማሳረፊያ ያገለግል ዘንድ በአንጻንድ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ የሚገኝ እንደ መከዳ ያለ ነገር፡፡

ተንታኝ “ተነተነ” ስር ተመ.

ተንኮለኛ “ተነኮለ” ስር ተመ.

ተንኮል ዝ.ክ.

ተንኳሽ “ተነኮሰ” ስር ተመ.

ተኛ ግ 1. ጎጥ ምድር ነካ ወይም ተጋደመ፡፡ ተዘረረ፡፡ ወደቀ፡፡ 2. እንቅልፍ ላይ ሆነ፡፡ እንቅልፍ ወለደው፡፡ 3. ተለሽለሽ፡፡ ለጥ እለ

(ፀገር፡፡ ጤፍ፡...)፡፡ 4. በግብር ስጋ ተገናኘ፡፡ 5. ረጋ፡፡ እንደ ቦታ ተቀመጠ፡፡ ሚጽዎ ላይ ውሃ ተጽቶበታል፡፡ 6. መሰራት አቆመ፡፡ ሰለፍ ተጽታለች፡፡ 7. መንቀሳቀስ ወይም እንደን ስራ ማንቀሳቀስ ተወ፡፡ 8. አዘነበለ፡፡ አንነበለ፡፡ ተንጋደደ፡፡

መጽሐፍ ስ 1. በእንቅልፍ፡፡ በድካም፡፡ በህመም፡፡... ጊዜ ሰውነት የሚያርፍበት፡፡ የሚጋደምበት ቦታ፡፡ አልጋ፡፡ መደብ፡፡...፡፡ 2. አልጋ ላይ መጋደም፡፡ መተኛት፡፡ ሰነፍ ሰው መጽሐፍ ያበዛል፡፡

መጽሐፍ ቤት ስ ለመጽሐፍ ወይም ለመተኛ እንዲሆን የተዘጋጀ ዝፍል፡፡

አስተኛ ግ 1. አጋደመ፡፡ ዘንበል አደረገ፡፡ 2. መተኛት አስቻለ፡፡ አልጋው ሰስት ሰው ያስተኛል፡፡ 3. እንቅልፍ አስወሰደ፡፡ 4. ወዘፈ (ሰራገ)፡፡ 5. ጠብን ወይም ነገርን አበረደ፡፡ አረገበ፡፡

ተኛ ግስ ወይም ስም በሆኑ በአንዳንድ ቃላት ላይ በስተመድረሻ በኩል እየታከለ ሌሎች ስሞችን ወይም ቅፅሎችን ለመመስረት የሚያገለግል ምእላድ፡፡ በላተኛ/ቀለብተኛ/ዝምተኛ፡፡

ተአማኒ “አመነ” ስር “ታማኝ”ን ተመ.

ተአምር(ታምር) ስ አስደናቂ ፡፡ አስገራሚ፡፡ ልዩ የሆነ ነገር፡፡ “ታምራት”ም ይባላል፡፡

ተአምረኛ ቅ ተአምር የሚሰራ፡፡ ልዩ ችሎታ ያለው፡፡

ተአቅቦ “አቀበ” ስር ተመ.

ተከለ ግ 1. የተከለን ፍሬ፡፡ ዘር ወይም የችግኝን ስር ከአፈር ውስጥ አስገባ፡፡ ሻጠ፡፡ ሸገጠ፡፡ ቀበረ (እንዲለማ፡፡ እንዲፀድቅ፡፡ እንዲበቅል)፡፡ 2. ችኮለ፡፡ 3. ሰራ፡፡ መሰረተ፡፡ አቆመ (ቤተክርስቲያንን ወይም ሌላ ድርጅትን)፡፡ 4. ጣለ፡፡ ፈጠፈጠ፡፡ መሬት ላይ በራሱ ተከለው፡፡ 5. ሰጠ፡፡ አፀፍ፡፡ አስያዘ (መራትን፡፡ ሰራን፡፡...)፡፡ 6. መደበ፡፡ ደነባ (ግብርን፡፡ ስርአትን፡፡...)፡፡

ተከል ነቀል ተዘዋዋሪ፡፡ በተወሰነ ቦታ ፀንቶ የማይቀመጥ፡፡

ተካይ ነቃይ ስ ሺሚ ሻሪ፡፡ ርስት ለመስጠትና የተሰጠውንም ለመንጠቅ የሚችል የቀድሞ ጊዜ ባለበልጣን፡፡

ተከል ስ 1. ልምላሚ ያላቸው የእፀዋት ዝርያዎች በጠቅላላ የሚጠሩበት ስም፡፡ 2. ሰው ይሆናኝ ብሎ ተከሎ የሚንከባከበው እንደ ጌሾ፡፡ ጎመን፡፡ አበባ ያሉ የሚበሉ ወይም የማይበሉ እፀዋት አጠቃላይ ስም፡፡ “አትከልት”ም ይባላል፡፡ **አትከልት(አታከልት)** ስ 1. ለመብልነት የሚያገለግሉ እንደጎመን፡፡ ድንገት፡፡ ቀይ ስር የመሳሰሉ የእፀዋት ዝርያዎች፡፡ 2. የ “ተከል” ን

2ኛ ፍቺ ተመ.
አትከልት ሻጭ ስ በፍራፍሬ፡፡ በአትከልት ንግድ ስራ ላይ የተሰማራ ነጋዴ፡፡

አትከልተኛ ስ አትከልትን በመትከልና በመንከባከብ ሙያ ላይ የተሰማራ ሰራተኛ፡፡

ትከል ቅ የተተከለ፡፡ የቆመ፡፡

ትከለ መልካም አጽመ መልካም፡፡ ያማረ (ብዙውን ጊዜ ለሴት)፡፡

ትከለ ሰውነት ስ 1. አጽም፡፡ የሰውነት ቅርፅ፡፡ 2. የአንድ ሰው አጠቃላይ የማንነትና የባህርያ ሁኔታ፡፡

ትከል ድንጋይ ስ በመቃብር ላይ ወይም በሌላ ቦታ ሆን ተብሎ ለምልክት የተተከለና ቅርፅ ያለው ድንጋይ፡፡

ትከለኛ ስ በቀድሞ ዘመን ከመንግስት በቋሚ ባለቤትነት ርስት ወይም መሬት የተሰጠው፡፡ ባለቀላድ፡፡ “ተተካይ” ም ይባላል፡፡

ተተከለ ግ 1. እፅዋት፡፡ ተከል፡፡ ፍራፍሬ፡፡...እንዲበቅል፡፡ እንዲፀድቅ በመሬት ወይም በአፈር ውስጥ ተሸገጠ፡፡ 2. ወደቀ፡፡ ተፈጠፈጠ፡፡ ባፍጠጠው ተተከለ፡፡ 3. ተመሰረተ፡፡ ተቋቋመ፡፡ 4. ተመደበ(ግብር፡፡ በጀት፡፡...)፡፡

ተከተከ ግ 1. ጠቀጠቀ፡፡ ጨቀጨቀ፡፡ መላለሰ ወጋ፡፡ 2. ጥሬን እየለቀመ በላ (ደር፡፡ ወፍ፡፡...)፡፡

ትከትከ ቅ የተወጋጋ፡፡ የተበላሳ፡፡ የተጠቀጠቀ፡፡

***ተከተከ**

ትከትከ አለ ግ በጣም ፈልቶ በሰለ፡፡ ተንተከተከ (ወጥ፡፡ አጥሚት፡፡...)፡፡

ትከትከ አደረገ ግ በጣም አፍልቶ አበሰለ፡፡ አንተከተከ (ወጥን፡፡ አጥሚትን፡፡...)፡፡

ተንተከተከ ግ በጣም ፈላ፡፡ በሰለ፡፡

አንተከተከ ግ በጣም አፈላ፡፡ አበሰለ፡፡

አንተከትከ ስ አጥሚት፡፡ ሙቅ፡፡

ተከነ ግ 1. በጣም ተንተከተከ፡፡ በሰለ (ውሃ ብዙ የሌለበት ወጥ)፡፡ 2. ተናደደደ፡፡ በገን፡፡

ትከን አለ ግ 1. በጣም በሰለ (ውሃ ብዙ የሌለበት ወጥ)፡፡ 2. በጣም ተናደደደ፡፡

ትከን ያለ ወጥ (ውሃ ላይበዛበት) በደንብ የበሰለና የጣፈጠ ወጥ፡፡

ተትከነከነ ግ በሃዘን፡፡ በብስጭት፡፡ በንደት ተብሰለለ፡፡

አትከን(አትካኝ) ቅ አብሽቅ፡፡ አናዳጅ፡፡

አትከነከነ ግ በሃዘን፡፡ በብስጭት፡፡ በንደት አብሰለለ፡፡

ተከዘ ግ 1. በሃሳብ ተዋጠ፡፡ አዘነ፡፡ ቆዘመ፡፡ 2. ዋናው እስከመጣ ድረስ ለጊዜው ሌላ ነገር ይዞ አዘገመ፡፡ ጠቀ፡፡ ምግብ እስኪቀርብ በዚች ቆሎ

ተከፈለ።

መተከካ ስ መቆያ።

ትካዜ ስ ሃዘን፣ ቁዘማ፣ በሃሳብ መዋጥ።

ትካዜ ገባው በጭንቀት፣ በሃሳብ ተዋጠ።

ተኩላ ስ ከብና ሰፋፊ ጆሮዎች ያሉት፣ ትልቅ ውሻ የሚያክል፣ በዋሻ፣ ጥቅጥ ባለ ሳር ወይም በጉራጌጉር ውስጥ የሚኖር ስጋ በል የሆነ የጽር እንሰሳ (ስእሉን የጽር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ተኩስ “ተኩስ” ስር ተመ.

ተካ ግ 1. በጠፋ፣ በተወሰደ፣ በሄደ ነገር ፋንታ ሌላ ሰጠ፣ አመጣ፣ መለሰ፣ ከፈለ። 2. ወክለ። 3. በሌላ ሰው ወይም እቃ ፋንታ ገባ፣ አገለገለ።

መተኪያ ስ በአንድ ነገር ፋንታ በተመሳሳይ ሁኔታ የሚያገለግል፣ መለወጫ።

መተኪያ የሌለው በእሱ ፋንታ ሊሆን፣ ሊገባ፣ ሊያገለግል የሚችል ምትክ፣ ልዋጭ የማይገኝለት፣ ብቸኛ የሆነ።

ምትክ ስ 1. ተተኪ። 2. ልዋጭ።

በምትኩ 1. በፋንታው። ተፈላጊው እቃ ለሰጠ፣ በምትኩ ሌላ ገዛሁ። 2. በለውጡ። ለሱን ለጠንኛ በምትኩ ይሄን እሰጥላሁ።

ትክ ስ ምትክ።

ተተካ ግ 1. በጠፋ፣ በተወሰደ፣ በሄደ ነገር ፋንታ ሌላ ተሰጠ፣ ተመለሰ፣ ተከፈለ። 2. በሌላ ነገር ፋንታ መጣ፣ ገባ፣ አገለገለ። 3. ተወክለ።

ተተኪ ት በአንድ ሰው ወይም ነገር ፋንታ ተተክቶ የሚገባ ወይም የሚመጣ ቀጣይ፣ ተከታይ።

ተተኪ ትውልድ ካለው ትውልድ ቀጥሎ የሚመጣ አዲስ ትውልድ።

ተካሪል(አተካሪስ) ስ በቀሚስ ላይ የሚሰፋ ወፈር ያለ መታጠቂያ ወይም መቀነት።

ተካን “ካን” ስር ተመ.

ተክሊል ስ 1. የቤተክህነት ሰዎች፣ የነገስታት ቤተጳጳስ በበአል ቀን ወይም ሙሽሮች በቤተክርስቲያን ጋብቻቸውን ሲፈፅሙ ራሳቸው ላይ እንደቆብ የሚደፉት ክብር፣ ከወርቅ፣... የሚሰራ የክብር ወይም የሚሰራ ምልክት (“አክሊል” ን ስእል ተመ.)። 2. በእርቶዶክስ ቤተክርስቲያን እማካንነት የሚፈፀም ስርአተ ጋብቻ።

ተክሊል አደረገ በበርአተ ተክሊል አገባ።

ተክል “ተክል” ስር ተመ.

ተኮረ ግ ትክ ብሎ አየ፣ ተመለከተ፣ አስተዋለ።

ተኳር ት አተኮር የሚመለከት፣ የሚያስተውል።

ትኩረት ስ አፅንኦት፣ ሃሳብን በይበልጥ አንድ ነገር ላይ ማሳራፍ።

ትኩረት ሰጠ (ለጉዳዩ) ከፍ ያለ ግምት ሰጠ፣ ይበልጥ አሰበበት።

ትኩረት ሳብ የሰው ሃሳብ ወደእሱ እንዲሆን አደረገ።

ትኩረት አገኘ ይበልጥ ታሰበበት።

ትኩር ብሎ አየ አተኩር ተመለከተ።

ተተኮረ ግ ትኩረት ተደረገበት፣ በደንብ ታየ። በዚህ ጉዳይ ላይ ለምን ለንገደተኮረ አልገንም።

አተኮረ ግ 1. አይኮን በአንድ ነገር ላይ ተክሎ፣ አስተውሎ ተመለከተ። 2. ሃሳቡን በሙሉ ወደ አንድ ነገር ላይ አደረገ።

አትኩሮት ስ አፅንኦት፣ ትኩረት።

ተኮሰ ግ 1. እቃጠሉ፣ ለበለበ፣ ፈጀ። 2. በጣም ተፋጀ፣ ከመጠን በላይ ሞቀ። 3. በጣም ሞቀ(ለውነት)። 4. በጋለ ብረት ጠበቀ(ገላን)። 5. በካውያ ዳመጠ፣ ለመጠጠ፣ አስተካከለ (የተወማደደ ልብስን)። 6. በሙቀት ሃይል በሚሰራ መሳሪያ እየጠፋለ፣ እያስተካከለ አስዋበ (ፀጉሮች)። 7. በግንብ ድንጋዮች መጋጠሚያ ላይ የሚገኘውን ቦታ በሲሚንቶ እየመረገ ዳመጠ፣ ለመጠጠ። 8. መሳሪያን ወይም እንደሮኬት፣ ሚሳይል የመሳሰሉ ሩቅ የሚሄዱ ተወርዋሪ ነገሮችን አስፈነጠረ፣ ሰደደ። 9. በመሳሪያ (በጠመንጃ፣ በሽንጥ፣...) ጥይትን ወደፊት አስፈነጠረ፣ አበረረ። 10. (ዘይ.) ፊፀመ፣ አከናወነ (ጉዳዩን)።

ፅዕተኮሻ ስ 1. በእሳት ወይም በኤሌክትሪክ ሃይል አግሎ አንድን ነገር ለመተኮስ የሚያስገልግል እንደ ብረት ዘንግ፣ ሽቦ እገር ወይም መሳሪያ። 2. ካውያ። 3. እሳማ።

ተኩስ ስ 1. የእሳት ጠባሳ ምልክት። 2. በጦር መሳሪያ የመተኮስ ወይም የመታኮስ ሁኔታ። 3. ከጦር መሳሪያ የሚወጣ የጥይት ድምፅ። 4. በካውያ የተተኮሰ ልብስ እጥፋት፣ የአተኳኮስ ሁኔታ።

ተኩስ ከፈተ በሌላ ወገን ላይ የጦር መሳሪያ መተኮስ ጀመረ።

የተኩስ ልውውጥ በተለያዩ ወገኖች መካከል በመሳሪያ የሚደረግ የተኩስ ምልልስ፣ ውጊያ።

የተኩስ አቁም ስምምነት በተኩስ ወይም በውጊያ ላይ ያሉ ወገኖች፣ ባለብት ሁኔታ ላይ እንዳሉ ውጊያውን ለማቆም የሚያደርጉት ጊዜያዊ ስምምነት።

ተኳሽ ት 1. አንድን መሳሪያ ለመተኮስ የተመደበ ሰው። 2. ተኩስ አሳማውን ሳይሰት የምምታት ችሎታ ያለው ሰው፣ አነጣጣሪ።

ትኩስ ት 1. ሙቀት ያለው፣ ገና ከእሳት ላይ የወረደ። 2. አዲስ፣ ለጋ።

በትኩሱ 1. ሳይቆይ፣ ሳይዘገይ 2. ሳይበርድ።

ሳይቀዘቅዝ።

ትኩስ ስጋ ያልዋለ ያላደረ ስጋ።

ትኩስ ዜና አዲስ ዜና፣ ከዚህ በፊት ያልተሰማ ወይም ያልተነገረ።

ትኩሳት ስ 1 ብዙ ጊዜ የሀመም ምልክት የሆነና ከተለመደው መጠን በላይ የሚወጣ የሰውነት መቀት። 2. ወበት፣ ሃሩር። 3. ንጻድ፣ የወበ በሽታ። 4. ጠባሳ (የአሳት)።

ተተኮሰ ግ 1. ተጻመጠ ወይም ተስተካከለ (ልብስ በካውያ)። 2. በመቀት ሃይል በሚሰራ መሳሪያ እንዲስተካከል፣ እንዲዋብ ተደረገ። *ልጅ ፀጉረን ተተኮሳች*። 3. ወደ ላይ ወጣ፣ ኖረ (ዋጋ)። 4. መልክና ቅርፅ ተበጀለት (የግንብ መጋጠሚያ በሲሚንት)። 5. የጦር መሳሪያ (ጥይት፣ ሮኬት፣ ሚሳይል...) ተሰፈነጠረ፣ ተወረወረ፣ ፈነዳ። 6. ተበደ።

አተኮሰ ግ ሰውነት በጣም ሞቀ (ከበሽታ የተነሳ)።

አስተኮሰ ግ 1. ተኩስ እንዲከፈት አዘዘ፣ የውጊያ ወይም የተኩስ መመሪያ ሰጠ። 2. በእሳት አስጠበቀ፣ አስበደ።

አስተካከለ ስ ኩት በታ ሆኖ ከከፍ መሳሪያ ተኳሾች ጋር በረዳዮ መገናኛ እየተነጋገረ ተፈላጊውን አሳማ፣ በታ የሚያስደበድብ፣ አዋጊ።

ተካር "ተኮረ" ስር ተመ.

ተካሻ "ተኮሳ" ስር ተመ.

ተወ ግ 1. አንድን ስራ፣ ድርጊት፣ ግንኙነት፣ ለግድ መፈፀም ወይም ማካሄድ...አቆመ፣ አጽረጠ፣ ከማድረግ ተቆጠበ። 2. ይዞት፣ ወብጠት የነበረውን ነገር ለቀቀ። 3. አንድን ነገር ችላ አለ፣ ትኩረት የማይሰጠው ሆነ። 4. ገደፈ፣ አስቀረ፣ ጣለ። 5. ይቅር አለ፣ ማረ። 6. ለቀቀ(ሀመም)። *ገ.ሰላሳዊው መታታቱ፣ መገኘቱ ቀረ፣ ሰፈሩን ትቶታል።*

ተወኝ አባከህ አታስቸግረኝ፣ አትወቅጥቀኝ፣ ... ለግለት የሚነገር።

ተተወ ግ 1. ተገደፈ፣ ቀረ፣ ተጣለ፣ ታሰፈ። 2. ተማረ፣ ይቅር ተባለ።

ተወነ ግ በተወኔት መልክ ለራ ወይም አሳየ።

ተዋናይ ስ በትያትር ውስጥ አንድን ገፀባህርይ ወክሎ የሚጻውት፣ ትያትር የሚሰራ የጥበብ ሰው።

ተውኔት ስ በሰነፅሁፍ መልክ ተዘጋጅቶና በመድረክ ላይ ለተመልካች ቀርቦ የሚታይ የሰነፅብዛ ውጤት፣ ትያትር።

ተዋሀዶ "ዋሃዶ" ስር ተመ.

ተዋናይ "ተወነ" ስር ተመ.

ተዋፅኦ ስ ከአንድ ነገር የተገኘ ውጤት (ለምሳሌ

ትቤ ፣ አይብ...ከወተት የሚገኝ ተዋፅኦ ነው)።

ተውላጠ ስም ስ ሰጥ. በስም ፋንታ ተተክቶ የሚገባና እንደ ስም ሆኖ የሚያገለግል የንግግር ክፍል (ለምሳሌ እኔ፣ አንተ፣ እሱ...)።

ተውሳክ ግስ ስ ሰጥ. "አንደት"፣ "መፍ"፣ "የት" የሚለውን ጥያቄ የሚመልስና የገሰን፣ የትፅልፅ ወይም የሌላ ተውሳክ ገሰን ሁኔታ የሚገልፅ የንግግር ክፍል (ለምሳሌ፡- ቶሎ፣ እዚህ፣ በፍጥነት...)።

ተውሳክ ስ በሽታ።

ተውኔት "ተወነ" ስር ተመ.

ተዛምዶ(ተዘምዶ) "ዘመዶ" ስር ተመ.

ተዛነብ ስ ከገድግዳ ውጭ ዙሪያውን የሚገኝ፣ ዝናብ ገድግዳን እንዳይገዳ ለማድረግ የሚያገለግል የጣራ ክፍል፣ ታዛ፣ ሰበሰብ።

ተየበ ግ በታይጥ ገፈ።

ታይጥ ስ በወረቀት፣ በስቴንስል ላይ ለመጻፍ የሚያገለግል የፅሁፈት መኪና።

ታይጥ መታ በታይጥ ገፈ።

ተደለቀ ግ ተቆነ፣ በዝግታ ሄደ፣ ተጀነ።

ተዳፋት "ደፋ" ስር ተመ.

ተድላ "ደላ" ስር ተመ.

ተገበ ግ 1. በነፋስ ሃይል የሚወነወድ ዝናብ ጣለ፣ ውሽንፍር ሆነ። 2. ያለማጽረጥ አካፋ፣ ችፍ ችፍ አለ።

ተግባ ስ ውሽንፍር ያለው የክረምት ዝናብ፣ ወሊስ።

ተገብሮ ግስ "ገበረ" ስር ተመ.

ተገተገ (ተተገ) ግ 1. ገረፈ። 2. ተከለ፣ አያያዘ (በእሳት)።

ትንታግ ት 1. የእሳት ክፉይ። 2. (ዘይ.) ሃይለኛ፣ ቁጡ፣ ተናጋሪ፣ ምላሰኛ።

ተንተገተገ ግ በራ፣ አበራ፣ ተብለወለወ፣ ተብረቀረቀ።

አንተገተገ ግ አበራ፣ አብለወለወ፣ አብረቀረቀ።

ተገተገ ግ አጠጋግቶ በብዛት ተከለ (ችግኝን)።

ተገነ ግ ከለለ፣ ጋረደ።

ተገን ስ 1. ከነፋስ፣ ከብርድ...የሚከላከል የእንወት፣ የድንጋይ፣ የዛፍ ከለለ፣ መከታ። 2. ረዳት፣ ወገን፣ መመኪያ።

ተገን አደረገ ግ 1. መከታ፣ ከለለ አደረገ። 2. አንድን ሰው መመኪያ አደረገ።

ተገድራ ስ እንደ ዋርካ፣ ወይራ...ጣሉ ዛፍች ገንድ ላይ በጥንኝነት እጅብ ብሎ የሚበቅል የለዕዋት አይነት።

ተጉመጠመጠ ግ አፋን (ውስጡን) በውሃ

አጠባ: አፀፃ::

ተጋ 7 1. በረታ: ጠነከረ: ከስንፍራ ራቀ:: 2. አሰባ: ስለ አንድ ጉዳይ ተወነቀ::

ትጉህ(ትጉ) ት 1. ብርቱ: ታታሪ:: 2. ንቁ: አሰባ::

ትጋት ስ 1. ብርታት: ታታሪነት: ጥረት:: 2. ንቁነት::

አተጋ 7 እነቃ: አበረታ: ጎተጎተ::

ተጋቦ "ገባ" ስር ተመ.

ተጋድሎ "ገደለ" ስር ተመ.

ተግ

ተግታ ስ የዝናብ መቆም ወይም ብራ መሆን::

ተግ አለ 7 1. ቦጉ: ብልጭ አለ: በራ:: 2. ቆመ: አባራ(ዝናብ)::

ተግ አደረገ 7 አበራ::

ተግሳፅ "ገሰፀ" ስር ተመ.

ተግባር "ገበረ" ስር ተመ.

ተግብ "ተገበ" ስር ተመ.

ተግታ "ተግ" ስር ተመ.

ተግዳሮት "ግደረ" ስር ተመ.

ተጠናወተ 7 1. ጥል ፈለገ: ባላጋራ ሆነ: ተተናከለ: ተጣላ: 2. አዘውትሮ በተደጋጋሚ አመመ::

ተጠናወታት አስወረዳት: ወነገፈች::

ተጣባ 7 (የኮላ ትል በሰውነት ውስጥ) መኖሩ ታወቀ: ታየ::

ተፈሪ ሱሪ ስ ከላይ ሰፊ ሆኖ ከጉልበቱ በታች እስከ ቀርጭጭሚት በጠባቡ የሚወርድ ሱሪ::

ተፈተፈ 7 ላይ ላይን በስለት ከብዙ ቦታ ላይ በጣ: ሰነተረ: ሰነጠቀ::

ትፍትፍ ት 1. ከብዙ ቦታ ላይ በስለት የተወጋጋ: የተሸነታተረ:: 2. በኩታ ወይም በነጠላ ጸር ጸር ላይ ተሰባጥሮ የተጣለፍ የተለያዩ ቀለማት ያሉት ጥለት::

ትፍትፋት ስ የተሰነጠቀ: የተሰነተረ: የተበጣ የአካል ላይ ሸንጎትፋት::

ተተፈተፈ 7 ከብዙ ቦታ ላይ በስለት ተቆረጠ: ተበጣ::

*ተፈተፈ

ተፈ ት ፈጣን: ከተፎ::

ተፍተፍ አለ 7 ስራን ለማከናወን በፍጥነት ወዲያ ወዲህ አለ::

አተፈተፈ 7 ፈጠነ: ቸኮለ: ወዲያ ወዲህ አለ (ለስራ: ለወራ:...)::

አተፍታፊ ት ወራን ወዲያ ወዲህ የሚያመላለስ::

ተፈጥሮ "ፈጠረ" ስር ተመ.

ተፋ 7 1. ካፋ አስወጣ: አስወገደ: እንትፍ አለ (ምራቅን: ምግብን ወይም ሌላን ነገር):: 2. አስመለስ: አስታወከ: 3. ወደ ጸር አወጣ: ጣለ (ውሃ የወሰደውን ሰው ወይም እንስሳ):: 4. አዳን: አተረፈ: አወጣ (ከትግር: ከአደጋ: ከመጥሮ አጋጣሚ...): 5. ወደ ውጭ መለስ: አልወሰድ: አልቀበል አለ:: 6. የያዘውን (ኃሊ) ለቀቀ:: 7. (እስከራብቶ ወይም ብእር) ቀለሙ ገነፈለ: አፈሰሰ: 8. (ዘይ.) ጠላ: አገለለ:: ሀዝብ የተፋቸው ባለስልጣናት::

ትፋት ስ 1. ከአፍ የወጣ ምራቅ: አክታ:: 2. ትውከት::

ትፋታም ት 1. (ስድብ) ትውከታም (ለሰከራም):: 2. አነጋገሩ ያልታረመ: ባለገ::

ተተፋ 7 (ዘይ.) በጣም ተጠላ: ተገለለ: እንዲወገድ ተደረገ::

አስተፋ 7 (ዘይ.) አስወንቆ አስከፈለ (ገንዘብን: እቃን:...)::

ተፈ "ተፈተፈ" ስር ተመ.

ቱ የ"ተ" ፊደል ካእብ ዘር::

ቱሃን "ትሃን" ን ተመ.

ቱሊ ስ 1. (ኃውር) የቂጥ ቀዳጅ: ቱኒ: 2.

ተረፈ ኩስ::

ቱሊያም ት (ኃውር : ስድብ) ቱሊውን በሚገባ የማያፀዳ::

ቱልቱላ ስ 1. ከቀንድ ወይም ከነሃስ... የሚሰራ እንደጥሩንባ ድምፅ የሚሰጥ ባህላዊ የትንፋሽ መዝቃ መሳሪያ(ስእሉን የመዝቃ መሳሪያ ስር ተመ):: 2. (ዘይ.) የውሸት: የጉራ ወሬ ማውራት የሚወድ::

ቱልት ስ ሲቀጠቀጥ ማላጋ የሆነ ጭማቂ የሚወጣው: ስሩ ረዥም የሆነ የእፅዋት አይነት::

ቱማታ ስ ጫጫታ: ውካታ: ውህት: ረብሻ: ትርምስ::

ቱምቢ ስ ግንብን በትክክል ቀጥ አድርጎ ለመገንባት ወይም ወደ አንድ ወገን አለማዘንበሉን ለማረጋገጥ ግንባኞች የሚገለገሉበት በሊባን የሚገጠሙል የቀራጭ ብረት መሳሪያ::

ቱሪስት ስ ብዙውን ጊዜ ለደሰታና ለመዝናናት ሲል ለደ ለደ ድንቅና ታሪካዊ ቱምቢ

በታዎችን በየአገሩ እየዘረ የሚያይ ገብኚ።

ቱሪናፋ ት ወሬኛ፥ ጉራ የሚያበዛ።

ቱር

ቱር አለ ግ 1. ነጣ፥ ጉፀህ ሆነ። 2. ነጭ ልብስ ለበሰ።

ቱር አለ ግ በረረ (ወፍ)።

ቱርኪ ት ፈሪ፥ ቡክን።

ቱስ

ቱስ አለ ግ 1. ተነፈሰ፥ የታመቀው አየር ወጣ (ከነግ ወይም ከሌላ ነገር)። 2. ቀስ ብሎ በጀሮ ነገረ።

ቱስ አደረገ ግ ድምፅ ሳያሰግ ፈሉን ለቀቀ።

ቱስክ

ቱስኪያም ት ፈሳም።

ቱስክ አለ ግ በነነ፥ ጨሰ(ፈሰ)።

ቱስክ አደረገ ግ ፈሰ።

ቱሽ

ቱሽ አለ ግ ቱሽ የሚል ድምፅ ሰጠ፤ በተቆላ ትኩስ ባቂላ ወይም አተር ላይ ውሃ ሲጨመርበት የሚሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ቱቢት ስ 1. ለሃዘን የሚለበስ፥ ጻርኖ ጻፋ ጥቁር ናይላን ጨርቅ የተመታበት ነጠላ። 2. የሃዘን ምልክት ጥቁር ጨርቅ።

ቱባ ስ 1. በጥንተ መሰረቱ ላይ ሌላ ያልታከለበት፥ ያልተቀየመ፥ ያልተከለሰ ጉፀህ ነገር። ቱባ ጥይቅ። 2. ያልተቀነሰ ሙሉ የድር ወይም የሹራብ ክር ጥቅል።

ቱቦ ስ ውስጠ ክፍት ሆኖ በተለያየ መጠን ከሲሚንቱ ወይም ከብረት ወይም ከፕላስቲክ፥... የሚሰራ በውስጡ እንደ ፈሳሽ ነገር፥ የኢሌክትሪክ ሽቦ ያሉትን ነገሮች ለማስተላለፍ የሚያገለግል እቃ።

ቱታ ስ በስራ ልብስነት የሚያገለግል፥ ሽሚዝና ሱው ከአንድ አይነት ወፊር ያለጫርት ወጥ ወይም ተያይዞ የተሰፋ ወይም ባለማንንቻ ሆኖ ደረት የሚሸፍን ቅጥያ ያለው ሰፊ የሆነ ሱሪ።

ቱቻ(ቱሻ) ስ ገመድ ለመስራት የሚያገለግል፥ ሳር፥ ከዚህ ሳር የሚዘጋጀው ገመድም ቱሻ ገመድ ይባላል።

ቱኒ ስ 1. (ነውር) የቂጥ ቀጻጻ። 2. በከን፥ ፈሪ።

ቱኒያም ት (ነውር፥ ስድብ) ፈሳም።

ቱኪ ስ 1. ዋና ሹም ያልሆነ እንደ ምትክ ወይም የዋናው ሹም ረጻት ሆኖ የሚያገለግል (ሰው)። 2. (ዘይ.) ወሬ አቀባይ፥ አሳባቂ።

ቱክ

ቱክ ቱክ አለ ግ ፈላ፥ ተንደክደክ።

ቱጃር ስ ሃብታም ነጋዴ።

ቱግ

ቱግታ ስ የቁጣ፥ የንደት ንግግር፥ ሁኔታ።

ቱግ አለ ግ 1. በፍጥነት ነደደ። 2. በሃይል ተቆጣ፥ ተናደደ። 3. አንድ ላይ ብዙ ሆኖ በቀለ።

ቱፋህ ስ ፖም

ቱፌ "ቡፌ"ን ተመ.

ቱፍ

ቱፍ አለ ግ ተፋ፥ እንትፍ አለ።

ቱፍታ "ቡፌ"ን ተመ.

ቲ - ምት" ፈደል ሳልስ ዘር።

ቲማቲም ስ ውስጡ በጥቃትን ፍሬዎችና ፈሳሽ አዘል በሆነ አካል የተሞላ፥ ድቡልቡል ወይም ሞላላ ቅርፅ ያለው፥ ሲበስል የሚቀላ፥ ቆጻው ለሰላሳ የሆነ የሚበላ አትክልት፤ ተክሉም ቲማቲም ይባላል።

ቲም

ቲም አለ ግ ከአፍ እስከ ገደፉ ሞላ፤ ጢም፥ ቲፍ አለ።

ቲኬት ስ ሲኒማ ቤት ወይም ቲያትር ቤት ለመግባት፥ በአውቶቡስ፥ በባቡር፥...ለመጓዝ ወይም እቃ ለመግዛትም ሆነ ሌላ አገልግሎት ለማግኘት የሚያስችልና በላይ ላይ አስፈላጊው መረጃ (ዋጋ፥ ተራ ቁጥር፥ ማህተም፥...) የተሳፈበት ቆራጭ ወረቀት ወይም ካርድ።

ቲኬት ቆራጭ ቲኬት ገዛ ወይም ሽጠ።

ቲኬት ቆራጭ ስ ቲኬትን የሚሸጥ ሰራተኛ።

ቲዎሪ ስ ንድፈ ሃሳብ።

ቲፍ

ቲፍ አለ ግ በጣም ሞላ።

ታ ምት" ፈደል ራብስ ዘር።

ታህሳስ ስ ከሀዳር ወር ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አራተኛ ወር ስም።

*ታለለ

ተላላ ት ሞኝ፥ በቀላሉ የሚታለል።

ተታለለ ግ 1. ተሞኝ፥ ተጭበረበረ። 2. ተሸነገለ።

አታለለ ግ 1. አሞኝ፥ አጭበረበረ፥ አቂለ። 2. ሸነገለ።

ማታለያ ስ ማባባያ፥ መሸንገያ፥ መደለያ፤ ትንሽ ሰጠታ።

አታላይ ት 1. ውሸታም። 2. እያባበለ ወይም እየሸነገለ ጉዳዩን የሚፈፅም ወይም የሚያስፈፅም፤ ሸንጋይ። ስ 3. ሌባ።

ታለ አይሰጥ ስ የከብት ሰረሰር፥ አጥንት።

ታላላቅ “ተለቀ” ስር ተመ.

ታላቅ ዝ.ከ.

ታልማ ስ 1. የወተት አንጀትና የጨጓራ መገናኛ የትንሹ አንጀት ጥቅል። 2. (ዘይ.) አቅመቢስ፥ ለንጃሳ።

ታምር “ተአምር” ን ተመ.

ታምቡር ስ ጠቅላላ ቅርፁ ክብ ሆኖ ሁለት አፎቹ በቆዳ የተለበዱ፥ አብዛኛውን ጊዜ ስልፈኞች የሚታጀቡበት፥ በአንድ ወይም በሁለት አጫጭር በትሮች እየተመታ የከበሮ ድምፅ የሚሰጥ የሙዚቃ መሳሪያ።

ታሪክ “ተረክ” ስር ተመ.

ታሪፍ ስ 1. በገቢ ወይም በወጪ ሽቀጦች ላይ መንግስት የሚጥለው ቀፈጥ። 2. ሆቴሎችና ተመሳሳይ አገልግሎት ሰጪ ድርጅቶች ለምግብ ወይም ለሚሰጡት አገልግሎት የሚያስከፍሉት የተወሰነ የዋጋ ዝርዝር።

ታርጋ ስ በተሽከርካሪዎች የፊትና የሂሳ አካል ላይ ተፅዕኖ በግልፅ የሚታይ የመለያ ቁጥር።

ታበየ “ተበተ”ን ተመ.

ታቦት ስ 1. ዕላት። 2. ዕላት የሚቀመጥበት ሳጥን፥ የዕላት ማህደር።

ታቦት ነገሰ ታቦት ከቤተክርስቲያን ወጥቶ በመንፈሳዊ ስነስርአት ተከበረ።

ታቦት ራት ስ የከተራ እለት ታቦት በሚያደርግበት ቦታ ከምእመናን ለካህናቱ የሚሰጥ ምግብና መጠጥ።

ታተረ ግ ተፍጨረጨረ፥ ጣራ፥ ተጋ። መገሻል እንደኛር በስራ መታተር ያስፈልጋል።

ታታሪ ፅ ትጉህ፥ ተፍጨርጫሪ።

ታታ¹ ግ ጠላስፈ፥ አሰባጠረ፥ አወሳሰበ ወይም እንደወንፈት፥ አቴና፥ መረብ ያለ ነገር ሰራ።

ትት ፅ 1. እንደወንፈት፥ መረብ፥...ጥልፍልፍ የሆነ። ስ 2. ቱባ (የድር ወይም የጥለት ክር)።

ታታ²

ታታ አለ ግ ተንታታ፥ ተከታታይ የእሩምታ ተኩስ ድምፅ ሰጠ ወይም ተሰማ።

ተንታታ ግ የተከታተለ የተኩስ ድምፅ ሰጠ፥ ተሰማ፥ ተንጣጣ።

አንታታ ግ የተከታተለ የተኩስ ድምፅ አሰማ።

ታታሪ “ታተረ” ስር ተመ.

ታች መፉ. 1. ከአንድ ነገር ስር ወይም በስተግርጌ ያለ። 2. ቁልቁል፥ ዝቅተኛ የሆነ (ስፍራ፥ መንገድ፥...)።

በታች መፉ. 1. በግርጌ፥ በስር [በኩል]። 2.

በቁልቁለት [በኩል]።

የበታች ፅ 1. ዝቅተኛ። 2. ከታች ያለ። 3. ታናሽ።

የበታች መኮንን ስ ከምክትል መቶ አለቃ በታች ከተራ ወታደር በላይ ሹመት ያለው ወታደር።

ከ በታች 1. ከ_ግርጌ ወይም ስር። 2. ከ_ቀጥሎ። ከዚህ በታች የተዘረዘሩት፥... 3. ከ_ ዝቅ የሚል ወይም የሚያንስ። ከዚህ በታች በሆነ ዋጋ ላይገኝም።

ወደታች አለው አስተመጠው(ተቅማጥ)።

ታችኛ ፅ 1. በስተስር፥ በስተግርጌ ያለ። 2. ዝቅ ብሎ የሚገኝ።

ታች አምና “ሃች አምና” ን ተመ.

ታኒክ ስ ገረወይና፥ በአንዳንድ አካባቢ እንደ ጣሳ፥ ኩባያ፥... ያሉ እቃዎችም ታኒክ እየተባሉ ይጠራሉ።

ታናሽ “አነስ” ስር ተመ.

ታንክ ስ መላ አካሉ ብረት ለበስ የሆነ፥ የሚሸከረከርበት የብረት ሰንሰለት ወይም ጎማ ያለው፥ አስፈላጊውን ትጥቅና ስንቅ ከነወታደሮቹ በውስጡ ሽፍኖ ሊይዝ የሚችል ከባድ የጦር ተሽከርካሪ ወይም መኪና።

ታንክኛ ስ በታንክ ምድብ የጦር ክፍል ውስጥ የሚያገለግል ወታደር።

ታንኳ ስ ከቀርዘሃ ወይም ከሸንበቆ ወይም ከደንገል፥... የሚሰራ የውሃ ላይ መጓጓዣ(ስእሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)።

ታኩተ ግ ሰለቸ፥ ደከመ።

አታኩተ ግ አሰለቸ፥ አደከመ።

አታካች ፅ 1. አድካሚ፥ አሰልቺ የሆነ (ሰራ)። 2. በጠባዩ አሰልቺ የሆነ (ሰው)።

ታኬታ ስ ለእግር ኳስ ጨቃታ የሚያገለግል፥ ስሩ(ሰሉ) መሬት ለመቆንጠጥ የሚያስችሉ የሳስቲክ ወይም የብረት ጡቶች ያሉት የቆዳ ጫማ።

ታክሲ ስ በከተማ ውስጥ መንገደኞች ገንዘብ እየከፈሉ ከቦታ ወደ ቦታ የሚጓዙበት አነስተኛ አውቶሞቢል።

ታክሲ ያዘ/ወሰደ በታክሲ ተሳፈረ፥ ሄደ።

ታክቲክ ስ ዘዴ፥ አንድን አላማ ለመፈፀም፥ ተግባራዊ ለማድረግ የሚገለገሉበት ስልት።

ታክቲክኛ ፅ ዘዴኛ።

ታኮ ስ 1. ታኮ ጫማ፥ ባለተረከዝ ጫማ። 2. ከመሬት ከፍታ ያለው የጫማ ተረከዝ።

ታኮ² ስ የቆመ መኪና እንዳይንሸራተት ሳማዎቹ ስር የሚደረግ የብረት፥ የእንጨት ወይም የድንጋይ፥... ድጋፍ።

ታወሰ ግ ትዝ አለ፡ ታሰበ (የተረሳ ነገር)።

ትውስታ ስ ትዝታ።

ትውስ አለ ግ ትዝ አለ፡ ታሰበ።

አስታወሰ ግ 1. የቆየን፣ ያለፈን፣ የተረሳን ነገር ትዝ አሰኘ። ትዝ እንዲል አደረገ። 2. የተረሳን ሰው ወይም ነገር ማን ወይም ምን እንደሆነ ሊያውቅ ቻለ፡ ትዝ አለው። 3. የቆየን ወይም ያለፈን ነገር እንደገና አሰበ። 4. አሳሰበ፡ እንዳይረሳ አደረገ(ሌላን ሰው)።

ማስታወሻ ስ 1. እንዳይረሳ፣ እንዳይዘነጋ፣ ትዝ እንዲል በመታሰቢያነት የሚቀመጥ ሃውልት ወይም ሌላ ነገር። 2. አንድ ነገር እንዲሰራ ወይም እንዲፈፀም የሚያሳስብ ዕውፍ። 3. እንዳይረሳሉ፣ እንዲተሰብሉ ወይም ፍቅርና አክብሮትን ለመግለፅ ለዘመድ፣ ለወጃጅ የሚደረግ ስጦታ። 4. ማስታወሻ [ደብተር] ፣ የተለያዩ የግል ጉዳዮች፣ ነጥቦች አድራሻዎች፣... የሚፃፉበት ትንሽ ደብተር።

አስታዎሽ ት 1. የማይረሳ፣ ዝንቅ ያልሆነ። 2. አሳሳቢ፣ አስገንዛቢ። 3 ጠያቂ ፣ ረዳት።

ታዋቂ “አወቀ” ስር ተመ.

ታዘበ ግ 1. ሌላው የሰራውን መጥፎ ተግባር በማየት ቅር ተሰኘ። 2. ሁኔታዎችን በመግምገም ተመለከተ ፣ አስተዋለ።

ታዛቢ ስ 1. ተመልካች። 2. ተቆርቋሪ። 3. ምስክር፣ እማን።

ትዝብት ስ አንድ ሰው የሚያደርገውን መጥፎ ተግባር የመገምገም አመለካከት።

ትዛዘበ ግ አንዱ ሌላውን በመታዘብ ሁኔታ ገመገመ።

አስተዛዘበ ግ አንዱ ሌላውን (እርስ በርስ) እንዲታዘብ፣ እንዲተዛዘብ፣ እንዲገማገም፣ እንዲገማመት አደረገ።

ታዛ ስ በስተውጭ ያለ የቤት ዙሪያ ጣሪያ።

ታዛቢ “ታዘበ” ስር ተመ.

ታይፕ “ተየበ” ስር ተመ.

ታደገ ግ አዳነ፣ ቢዛ ሆነ።

ትድግና ስ መታደግ፣ ማዳን።

ታዳጊ ት አዳኝ፣ ቢዛ።

ታዲያ አንድን ሃሳብ ቀደም ብሎት ከተነገረው ጋር ለማያያዝ የሚያገለግል ቃል፣ የንግግር፣ የአረፍተ ነገር ማያያዣ።

ታዲያስ 1. ከዚያስ፣ እናስ እያሉ አንድ ሰው በጀመረው ነገር ወይም ገለፃ እንዲተላለፍ፣ እንዲገፋፋ፣ ለማድረግ ከአድግጭ የሚሰነዘር ቃል። 2. “አም” ለማለት በቃል ንግግር ላይ የሚያገለግል ቃል። ጠያቂ፣ ሰራውን ወረሰክ ግለት ነው፣ መላሽ፣ ታዲያስ። 3. በጣም

በሚቀራረቡ ሰዎች መካከል ለሰላምታ የሚባል ቃል።

ታዳጊ ¹ “ታደገ” ስር ተመ.

ታዳጊ ² “አደገ” ስር ተመ.

ታጀረ ግ ኮራ፣ ተጀነ።

ታገለ ግ 1. አንዱ ሌላውን ለመጣል፣ ለማጥቃት፣... ተያያዘ፣ ተናነቀ፣ ግብግብ ወይም ትግል ገጠመ። 2. አንድን ነገር ለማከናወን፣ ለማግኘት፣... ተጣጣረ፣ ለፋ፣ መስጠቅለትነት ከፈለ። 3. አስቸገረ፣ በቀላሉ የሚከናወን አልሆነ አለ።

ታጋይ ት 1. ትግል፣ ግብግብ የመግጠም ችሎታ ያለው። ስ 2. ለአላማው፣ ለእምነቱ መከበር ወይም እውን መሆን የሚታገል፣ መስጠቅለትነትን የሚከፍል (ብዙውን ጊዜ ለፖለቲካ አላማ)።

ትግል ስ 1. አንዱ ሌላውን ለመጣል ወይም ለማጥቃት፣... የሚያደርገው ትንቅነት፣ ፍትኒያ፣ ግብግብ። 2. ተግባርን፣ ስራን ለማከናወን የሚደረግ ጥረት፣ መፍጨርጨር። 3. (ብዙውን ጊዜ የፖለቲካ) አላማን ለማሳካት የሚደረግ ጥረት፣ መፍጨርጨር።

አታገለ ግ 1. አለፋ፣ አደከመ፣ በቀላሉ የማይከናወን ሆነ። 2. ትግልን መራ።

ታገሰ ግ ረጋ አለ፣፣ ሳይቸኩል በእርጋታ ጠበቀ። 2. ትንኮሳን ቻለ።

ታጋሽ ት ረጋ ያለ፣ ቻይ፣ የማይቸኩል፣ ተሉ የማይናደድ።

ትእግስት ስ እርጋታ፣ መቻል፣ አለመቸኩል። ትእግስተኛ ት ረጋ ያለ፣ ቻይ፣ ችኩል ያልሆነ።

አስታገሰ ግ 1. ዝም አሰኘ፣ አቀዘቀዘ፣ ረጋ እንዲል አደረገ። 2. ቀነሰ፣ አበረደ፣ ለጊዜው አቆመ (ሀመምን፣ ረሃብን፣...)።

ማስታገሻ [መድሃኒት] ስ ለጊዜው ሀመምን፣ ስቃይን የሚቀንስ መድሃኒት።

ታጠቀ ግ 1. በወገቡ ላይ ሽብ አደረገ፣ አሰረ (ቀበቶን፣ ዝናርን፣...)። 2. ለበሰ (ሱሪን፣ ቁምጣን)። 3. አሸረጠ፣ አደገደገ። 4. እንደ ሽጉጥ ወይም ጠመንጃ ያለ መሳሪያ ያዘ፣ በቀላልም ሆነ በከባድ የጦር መሳሪያ ተደራጀ፣ ተዘጋጀ። 5. ተዘጋጀ፣ ተጠነቀቀ፣ ቆርጦ ተነሳ። መሃይማኖትን ለማጥፋት ታጥቀን ተነስተናል።

መታጠቂያ ስ መቀነት፣ ቀበቶ።

ታጣቂ ስ የጦር መሳሪያ የያዘ ሰው።

ትጥቅ ስ 1. ሽርተ፣ ድግድግ። 2. የጦር መሳሪያ። 3. አንድ ነገር ለማካሄድ (ጦርነት፣ ስራ፣ ጉዞ፣...) የሚያስፈልግ ነገር፣ ዝግጅት።

ትጥቅ ፈታ የያዘውን የጦር መሳሪያ

አስረከበ፡ ተቀማ፡

ትጥቀ መልካም በአላባባዊ ጥፋ የሆነች ሴት፡፡

ትጥቅና ስንቅ ስ ጦርነትን ለማካሄድ የሚያስፈልገው የጦር መሳሪያ፡ ቀለብና ሌላም ቁሳቁስ፤ ስንቅና ትጥቅም ይባላል፡፡

የትጥቅ ትግል ስ በጦር መሳሪያ አማካኝነት የሚካሄድ ትግል፡፡

አስታጠቀ 7 1. አለበስ (ሱሪን፡ ቲታን)፡፡ 2. የጦር መሳሪያ ሰጠ፡ አደለ፡ በጦር መሳሪያ አደራጀ፡፡ 3. (ዘይ.) ሰደበ፡ አዋረደ፡፡ በስድብ አስታጠቀው፡፡

ታፋ ስ ከጭን በላይ ከወገብ በታች ከመቀመጫ በስተጎን በኩል ያለ አካል፡ ሰርጎድ ያለው የሰውነት ክፍል(ሰላሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡፡

ቴ የ “ተ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ቴሌስኮፕ ስ የቱቦ ቅርፅ ያለውና ሩቅ ያሉ ነገሮችን አቅርቦና አጉልቶ የሚያሳይ መሳሪያ፡፡

ቴሌቪዥን ስ ኩቴሌቪዥን ጣቢያ የሚሰራውን ሰላል፡ እንቅስቃሴና ድምፅ ከአየር እየጠለፈ የሚያሳይና የሚያሰማ መሳሪያ፡፡

ቴሌቪዥን ጣቢያ ስ በኢሌክትሮኒክና በልዩ ልዩ ዘመናዊ መሳሪያ፡ ድምፅ፡ ሰላልና ግንኙውም አይነት እንቅስቃሴ በአየር ውስጥ ወደተፈለገው ቦታ እንዲሰራጭ የሚያደርግ ጣቢያ፡፡

ቴሌክስ ስ መልእክትን በትየባ መልክ በሚፀፍና በኢሌክትሮኒክ ሞገድ አማካኝነት ወደተፈለገው ቦታ በሚያስተላልፍ ወይም በዚሁ መልክ የተሰራውን መልእክት ተቀብሎ ወዲያውኑ በሚፀፍ መሳሪያ አማካኝነት የሚካሄድ ግንኙነት፤ መሳሪያውም “ቴሌክስ” ይባላል፡፡

ቴሌግራም ስ በኢሌክትሮኒክ ሞገድ አማካኝነት የሚተላለፍ የፅሁፍ መልእክት፡፡

ቴሌፎን “ስልክ” ን ተመ.

ቴምር “ተምር”ን ተመ.

ቴምብር ስ ተፈላጊው ቀረጥ ለመንግስት መከፈሉን እንዲያረጋግጥ በፖስታዎች፡ በደብዳቤዎች፡ በሽቀጦች፡...ላይ የሚጠፍ፡ በላዩ ላይ የቀረጡ የጋና ልዩ ምልክት (አርማ) የታተመበት፡ መጠኑ እነስተኛ የሆነ በመንግስት የሚዘጋጅ ስስ ወረቀት፡፡

ቴርሞ ሜትር ስ የሙቀት መጠን መለኪያ መሳሪያ፤ የሙቀት መጠን መለኪያ፡፡

ቴስተር ስ በኢሌክትሮኒክ ሽቦ ውስጥ ወይም የኢሌክትሮኒክ ሃይል በሚያልፍበት እቃ ውስጥ የኢሌክትሮኒክ ሃይል መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ የሚያገለግል መሳሪያ፡፡

ቴክኒክ ስ 1. ከሞተር፡ ከሜካኒክ፡ ከእንጨት

ስራ ጋር የተያያዘ የእጅ ሙያ ጥበብ፡፡ 2. ዘዴ፡ ብልሃት፡፡

ቴክኒክ ትምህርት ስ የአደጥበብ፡ የሜካኒክ፡ የኢሌክትሮኒክ፡... ዘርፍን የሚመለከት የሙያ ትምህርት፡፡

ቴክኒሻን ስ የቴክኒክ ስራዎችን የሚያከናውን ባለሙያ፡፡

ቴክኖሎጂ ስ የሳይንሳዊ ግኝቶች በተለይ ለኢንዱስትሪያዊ ጠቀሜታ ተግባራዊ የመሆን ስልት ጥናትና እውቀት፤ ተግባራዊ ሳይንስ፡፡

ቴፕ (ቴፕሪከርደር) ስ በቴፕ ክር ላይ ድምፅን ለመቅረፅና የተቀረፀውንም ድምፅ መልሶ ለመስማት የሚያገለግል መሳሪያ፡፡

ፑቴፕ ክር ስ ማግኔትነት ያለው፡ በቴፕ አማካኝነት ድምፅን እየቀረፀ የሚያስቀር፡ ለስ የሆነ የፕላስቲክ ጥበባጣ፡፡

ት የ“ተ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ትሁት ት ትን፡ ታዛዥ፡ ሰው አከባሪ፡፡

ትህትና ስ ትንነት፡ ታዛዥነት፡ ሰው አከባሪነት፡ ራስንና የራስን ዝቅ አድራጊነት፡፡

ትህርምት ስ መጥፎ የተባሉ ድርጊቶችን ከመፈፀም ራስን የመቆጣጠር ሃይማኖታዊ ተግባር፡፡

ትህትና “ትሁት” ስር ተመ.

ትሂን(ቲሃን) ስ እንደቁንጫና ቅማል የሰውን ደም በመምጠጥ የሚኖር የቤት ውስጥ ተባይ፡፡

ትሂናም ት (ስድብ) ትሂን ያለበት ወይም የበዛበት፡፡

ትላም “ተላ” ስር ተመ.

ትላበራ ዝ.ከ.

ትላንት “ትናንት”ን ተመ.

ትል “ተላ” ስር ተመ.

ትልልቅ “ተለቀ” ስር ተመ.

ትልም “ተለመ” ስር ተመ.

ትልቅ “ተለቀ” ስር ተመ.

ትልታይ “ተለተለ” ስር ተመ.

ትልትላት ዝ.ከ.

ትልትል ዝ.ከ.

ትልአበራ “ተላ” ስር “ትላበራ” ን ተመ.

ትሙን “ተሙን” ን ተመ.

ትምህርት “መሃረ” ስር ተመ.

ትምቡሽ

ትምቡሺ(ትንቡሺ) ት ድንቡሺ፡ ወፍራም፡፡

ትምቡሽ አለ ን ድቡልቡል አለ፡ ወፈረ፡፡

ትምባሆ (ትንባሆ) ስ ርጥቡን ቅጠል ለጥልጠው በአፍ የሚይዙት ወይም አድርቀውና አሸተው በሲጋራ መልክ ጢሱን የሚምጉት ሱስ የሚያሲዝ እፅ።

ትምባሂም ት (ስድብ) ትምባሆ የሚያጤስ፣ የትምባሆ ሱስ ያለበት።

ትምትም "ተመተመ" ስር ተመ.

ትምክ

ትምክ አለ ግ ስርጉድ፥ ስምጥ አለ፥ ላላ።

ትምክ ትምክ አለ ግ ሲነኩት ስምጥ ስምጥ፥ ስርጉድ ስርጉድ አለ።

ትምክህተኛ "መካ" ስር ተመ.

ትምክህት ዝ.ክ.

ትረባ "ተረበ" ስር ተመ.

ትሩፋት "ተረፈ" ስር ተመ.

ትራምፔት ስ ጥሩምባ የሚመስል በትንፋሽ የሚሰራ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(በአሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ትራስ "ተራሰ" ስር ተመ.

ትራስጌ ዝ.ክ.

ትራንስፎርመር ስ 1. በኢሊክትሪክ ሃይል በሚሰራ በሬዲዮ፥ በቴሌቪዥን፥ በቴሌፒኒን፥... ውስጥ የሚገኝ የኢሊክትሪክ ሃይልን እየመጠነ የሚያሰራጭ መሳሪያ። 2. የኢሊክትሪክ ጋን።

ትራንስፖርት ስ መጓጓዣ መንገድ ወይም መኪና፥ አውሮፕላን፥... የመሳሰለው መገልገያ።

ትራክተር ስ የእርሻ መኪና።

ትራክማ ስ የሚያቃጥልና የሚያሳክክ ተላላፊ የአይን በሽታ፥ አይነ ማዝ።

ትራጂኔ ስ መድረኩ በሃዘን ድባብ የተሞላ ሆኖ በዋና ገፅባህር ውድቀት ወይም ሞት የሚያበቃ የትያትር አይነት።

ትራፊ "ተረፈ" ስር ተመ.

ትራፊክ ስ 1. በመንገድ ላይ የሚታየው የሰዎች፥ የተሽከርካሪዎች፥... እንቅስቃሴ ወይም በመንገድ ላይ የሚገኝ ባቃላት ሰዎች፥ ተሽከርካሪዎች፥... በአንድነት የሚጠሩበት ስም። 2. አሽከርካሪዎች የትራፊክ ደንብ የሚጠይቀውን ስነርዳት ማሟላታቸውን የሚከታተል ፖሊስ። ትራፊክ ፖሊስ ።

ትራፊክ ህግ/ደንብ ስ ስለተሽከርካሪዎች ደህንነት፥ ስለአሽከርካሪዎችና የመንገድ ለነርዳትን የሚመለከት በትራፊክ ፅ/ቤት የወጣ ወይም የተዘጋጀ መመሪያ፥ ደንብ፥ ህግ።

ትራፊክ መብራት ስ መስቀለኛ መንገድ ባለበት አካባቢ ተሽከርካሪዎች ተራቸውን

ጠብቀው እንዲቆሙ ወይም እንዲሄዱ ምልክት የሚያሳይ ባለቀለም (አረንጓዴ፥ ቢጫ፥ ቀይ) መብራት።

ትር

ትርታ ስ ምት ንዝረት (ብዙውን ጊዜ የልብ)።

ትር ትር አለ ግ ድው ድው አለ፥ መታ ንዝረ (ብዙውን ጊዜ ልብ)።

ትርምስ "ተራመሰ" ስር ተመ.

ትርሽም

ትርሽም አለ ግ ተሰበረ።

ትርሽም አደረገ ግ ሰበረ።

ትርታ "ትር" ስር ተመ.

ትርታሮ "ተረተረ" ስር ተመ.

ትርትር ዝ.ክ.

ትርንጎ ስ መጠኑ ከፓፓዬ አነስ የሚል፥ ሽፋት ሳሳ፥ አካሉ ጠንከር ያለ፥ ጥሩ መዳካ ያለውና የሚበላ ፍሬ የሚያፈራ ተክል፤ ፍሬውም ትርንጎ ይባላል።

ትርኢት ስ እንደ ሙዚቃ፥ ትያትር፥ አክሮባት፥... ያለ ለህዝብ ቀርቦ የሚታይ ዝግጅት።

ትርኪምርኪ ስ 1. ቅራቅንቦ፥ ኮተት። 2. (ዘይ.) የማይረባ ነገር።

ትርክም

ትርክምክም ት የማይረቡ እቃዎች ስበስብ።

ትርካሽ "ተረከሰ" ስር ተመ.

ትርጁማን ስ በአንድ ቋንቋ የተነገረን ነገር በሌላ ቋንቋ ለውጦ የሚናገር፥ አስተርጓሚ።

ትርትም "ተረጎመ" ስር ተመ.

ትርግ

ትርግታ ስ ምት፥ ንዝረት (የልብ፥ የእርግብግቢት፥ የደምስር፥...)።

ትርግ ትርግ አለ ግ መታ፥ ተርገበዝ (ልብ፥ እርግብግቢት፥...)።

ትርጓሚ "ተረጎመ" ስር ተመ.

ትርፍ "ተረፈ" ስር ተመ.

ትሰብእት ስ (ክር.) ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስጋ የለበሰበት ቀን (መጋቢት 29)።

ትብብ "ተበተ" ስር ተመ.

ትቢያ ስ ደቃቅ አፈር፥ አባራ።

ትብ "ተባ" ስር ተመ.

ትብትብ "ተበተበ" ስር ተመ.

ትብትብ ዝ.ክ.

ትት "ታታ" ስር ተመ.

ትችት "ተቸ" ስር ተመ.

ትናንሽ "አነሰ" ስር ተመ.

ትናንት(ትላንት÷ትናንትና) ለ. 1. ከዛሬው ቀን በፊት የነበረው፣ ያለፈው ቀን። ትናንትናን የግስታውስበት ብዙ የሚገርም ነገር አጋጥሞኛል። 2. (ዘይ.) ከዚህ በፊት፣ ባለፈው ዘመን ወይም ያለፈው ዘመን። ትናንት ህዝብን ሲበድሉ የነበሩ ባለስልጣናት...

ከትናንት ወዲያ(በስቲያ)ከትናንት በፊት የነበረው ቀን።

ትናጋ(ትናግ) ለ ከአፍ ወደ ጉሮሮ በሚወስደው መስመር ላይ ከላንቃ መዳረሻ አካባቢ የሚገኝ የአፍ ውስጥ የላይኛው ክፍል(ስእሉን አፍ ስር ተመ.)።

የትናጋ ድምፅ ለ (ስእሉ) እንደ ቀ፥ ገ፥ ክ ያለ የምላስን የሂለኛ ክፍል ከትናጋ ጋር በማገናኘት የሚፈጠር የንግግር ድምፅ።

ትን

ትንታ ለ የሚያፍን፣ የሚያስነጥስ፣... ወደ ስርን ወይም ወደ አየር ቧንቧ የገባ የምግብ እኛኪ ወይም የመጠጥ ፍንጣቂ የሚያስከትለው የማፈን፣የማስነጠስ፣...ሁኔታ ።

ትን አለ ግ የምግብ እኛኪ ወይም የመጠጥ ፍንጣቂ ወደአየር ቧንቧ ወይም ወደ ስርን በመሄድ አፍንጫን፣ ጉሮሮን ዘጋ ወይም አስነጠሰ፣ አሳለ።

ትንጎሊ ለ 1.(ክር.) ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን ተለይቶ ከሙቃብር የተነሳበት አለት፤ ፋሲካ። 2. ከሞት ወይም ከውድቀት በሂላ መነሳት።

ትንጎሊ ሙታን ለ (ክር.) በአጠቃላይ ሙታን ሁሉ የሚነሱበት ቀን፤ ጳጉም ምፅአት።

ትንሽ "አነሰ" ስር ተመ.

ትንቡሺ "ትምቡሽ" ስር "ትምቡሺ" ን ተመ.

ትንቢተኛ "ተነበየ" ስር ተመ.

ትንቢት ዝ.ክ.

ትንባሆ "ትምባሆ" ን ተመ.

ትንተና "ተነተነ" ስር ተመ.

ትንታ "ትን" ስር ተመ.

ትንታኔ "ተነተነ" ስር ተመ.

ትንታግ "ተገተገ" ስር ተመ.

ትንኝ ለ ብዙውን ጊዜ እርጥበት ወይም ፈላሽ ነገር ባለበት አካባቢ የምትገኝ አነስተኛ የሆነች በራሪ ነፍሳት።

ትንኩሽት "ተነኩሰ" ስር ተመ.

ትንኮሳ ዝ.ክ.

ትንግርተኛ "ነገረ" ስር ተመ.

ትንግርት ዝ.ክ.

ትንፋሽ "ተነፈሰ" ስር ተመ.

ትንፋገን "ተነፈገ" ስር "ትንፋግ" ን ተመ.

ትንፋግ "ተነፈገ" ስር ተመ.

ትእምርት ለ ምልክት (አንድን ሰው፣ ሃሳብ፣ አላማ፣... የሚጠቁም)።

ትእምርተ መስቀል ለ የመስቀል ምልክት።

ትእምርተ ሰላቅ ለ የተፃፈው ነገር ሰላቅ መሆኑን ለማሳየት የሚደረግ ምልክት። ምልክቱም / ነው።

ትእምርተ ጥቅስ ለ ሌላ ሰው የተናገረው፣የፃፈው፣... መሆኑን ለማመልከት ከሚጠቀሰው ነገር መጀመሪያና መጨረሻ ላይ በሰተ አናት በኩል የሚደረግ ምልክት። ምልክቱም " ነው።

ትእቢተኛ "ተበተ" ስር ተመ.

ትእቢት ዝ.ክ.

ትእዛዝ "አዘዘ" ስር ተመ.

ትእግስተኛ "ታገሰ" ስር ተመ.

ትእግስት ዝ.ክ.

ትከሻ ለ 1. ከአንገት መቆሚያ እስከ ክንድ መብቀያ (መጋጠሚያ) ድረስ ያለው የሰውነት ክፍል (ስእሉን "ሰውነት" ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) እድል።

በ ፡- ትከሻ በ-እርዳታ። በሰው ትከሻ ነው እዚህ የደረሰው።

ትከሻ ሰጠ/አሳየ ታበየ፣ ንቀት አሳየ፣ አልታዘዝ አለ።

ትከሻ ወረደ እስክስታ ወረደ፣ እስክስታ መታ፣ እስክስ አለ።

ትከሻ የለውም እድል የለውም ወይም እድሉ ጥሩ አይደለም።

ትኩረት "ተኮረ" ስር ተመ.

ትኩሳት "ተኮሰ" ስር ተመ.

ትኩሰ ዝ.ክ.

ትካዜ "ተከዘ" ስር ተመ.

ትካ "ተካ" ስር ተመ.

ትካ

ትካ አለ ግ ትኩር አለ፣ አይኑን አንድ ቦታ ተከለ።

ትካ ብሉ ተመለከተ ትኩር ብሉ ተመለከተ፣ አስተዋለ።

ትካል "ተከለ" ስር ተመ.

ትክትክ "ተከትከ" ስር ተመ.

ትክትክ ስ ብዙውን ጊዜ ህፃናትን የሚያጠቃ ቶሎ ቶሎ የሚያሰል በሽታ።
ትክከለኛ “አከለ” ስር ተመ.

ትክከል ዝ.ከ.
ትውልድ “ወለደ” ስር ተመ.
ትውር

ትውር እንዳትል ድርሽ፣ ዝር እንዳትል።
ምንም ቢቸግርህ እነዚያ ክፉዎች ወዳሉበት
አካባቢ ትውር እንዳትል።

ትውስታ “ታወሰ” ስር ተመ.
ትውከት “አወከ” ስር ተመ.
ትውውቅ “አወቀ” ስር ተመ.
ትዛዝ “አዘዘ” ስር ተመ.

ትዝታ ስ 1. ትውስታ(የናፍቆት፣ የፍቅር፣...)።
2. የሙዚቃ ዜማ ቅኝት አይነት።

ትዝ አለ ግ ታወሰ፣ ታሰበ።

ትዝብት “ታዘበ” ስር ተመ.

ትያትር ስ በልብወለድ የድርሰት ዘዴ ተዘጋጅቶና ተቀናብሮ በመድረክ ላይ ለሀዝብ የሚታይ የስነሰራዊ ዘርፍ፣ ተውኔት።

ትያትር ቤት ስ ትያትር የሚታይበት አዳራሽ።

ትይዩ “አየ” ስር ተመ.

ትዳር ስ 1. ወንድና ሴት ባልና ሚስት ሆነው እንዲኖሩ የሚያስችላቸው፣ በቃልኪዳን የታሰረና ሀጋዊ የሆነ ጥምረት፣ አንድነት። 2. የባልና የሚስት የአንድነት ኑሮ፤ ጋብቻ። 3. ቤት፣ ንብረት። 4. ባል ወይም ሚስት።

ባለትዳር ያገባ፣ ትዳር ያለው።

ትዳሩ ሞቀ ትዳሩ ተመቻቸ፣ ኑሮው ተግላለት።

ትዳሩ ፈረሰ ከትዳር ጓደኛው ተለያየ።

ትዳር ያዘ/ያዘች ሚስት አገባ/ባል አገባች።

የትዳር ጓደኛ ስ ሚስት ወይም ባል።

ትጉህ “ተጋ” ስር ተመ.

ትጋት ዝ.ከ.

ትግ¹
ትግ አለ ግ አባራ፣ ቆመ (ዝናብ)።

ትግ²
ትግ ትግ አለ ግ በቁጣ ወይም በንዴት ቶሎ ቶሎ ተናገረ፤ ግንፍል ግንፍል አለ።

ትግል “ታገለ” ስር ተመ.

ትጥቅ “ታጠቀ” ስር ተመ.

ትፋታም “ተፋ” ስር ተመ.

ትፋት ዝ.ከ.

ትፍ “እንትፍ” ን ተመ.

ትፍትፋት “ተፈተፈ” ስር ተመ.

ትፍትፍ ዝ.ከ.

ቶ የ“ተ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ቶሎ ተውግ ወዲያው፣ በፍጥነት፣ በእስቸኳይ።

ቶሎ በል ፍጠን፣ ቀልጠፍ በል።

ቶሎ ቶሎ ተውግ. 1. ወዲያው ወዲያው፣ እያከታተለ። ቶሎ ቶሎ ያመጥል። 2. በፍጥነት። ቶሎ ቶሎ ይራመዳል።

ቶሎ ቶሎ አለ ግ ፈጠነ፣ ቸከለ።

ቶረበ ግ አራርቆ በመውጋት በክር አያያዘ፣ ተራ ሰፊት ሰፋ፣ ወሰወሰ፣ ሸደሸደ።

ቶራ ፈረሰ ስ ጋማና ጭራ ያለው ባለሁለት ቀንድ የዱር እንስሳ(በእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

*ቶሰቶሰ

ቶሰቷሳ ት 1. እርፎ የማይቀመጥ ሰክዲኪ። 2. ወሬኛ። 3. ፊሪ።

ተንቶሰቶሰ ግ 1. ወዲያ ወዲህ አለ፣ አውደለደለ። 2. በጣም ፊሪ።

አቶሰቶሰ ግ ከስር ከስር ተከተለ፣ ወዲያ ወዲህ አለ (ለወሬ፣ ለሰብቅ፣...)።

አቶሰቷሽ ት ሰብቀኛ፣ አቶክቷኪ።

ቶታን ስ በመፃህፍት ጥራዝ ራስጌና ግርጌ ላይ እንደ ክሬፍ ወይም እንደጌጥ ተደርጎ የሚሰፋ ከብራና ወይም ከባህር አረብ ትልታይ የሚሰራ ጉንጉን።

ቶኒክ ስ ከጥራጥሬና ከፍራፍሬ የሚሰራ ውሃ የሚመስል የመጠጥ አይነት።

ቶንሲል “ቅምሆ” ን ተመ.

ቶፋ ስ 1. እንደማሰር የሚያገለግልና ማሰር የሚመስል የሽክላ እቃ(በእሉን የሽክላ እቃ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) መልክ ጥፋ።

ቶፍቷፋ ት ወፍራምና ውስጠ ልል፣ ዶፊደፍ።

ቶፋ ስ የሌላን ሰው ሰራ ወክሎ የሚሰራ (ለምሳሌ ቄስን ወክሎ የሚቀድስ ወይም ባለርስትን ወክሎ የሚገብር)።

ቷ¹ የ“ተ” ፊደል ፍንፅፅ ዘር።

ቷ²

ቷ አለ ግ 1. ጧ አለ፣ ፈነዳ፣ ተበጠሰ። 2. ፈጥኖ ወጣ፣ ፈሰሰ (ደም)። 3. ቦግ አለ፣ በራ።

ተንቷቷ ግ ተንጧጧ፣ ተከታታይ የፍንዳታ ድምፅ ሰጠ።

አንቷቷ ግ አንጧጧ፣ አከታትሎ ተከሰ፣ አፈነዳ።

ቸ

ቸ ከ"ተ" ቀጥሎ የሚመጣ የአግርኛ ፊደል (ገላቱ ሆኗ)።

ቸለሰ ግ 1. አብዝቶ ጨመረ። 2. ከነበለ፡ አፈለሰ፡ ደፋ (ፈላሽን)።

ቸል

ቸልታ ለ 1. ምንቸገረኝነት፡ ለምንም ነገር ያለመጨነት። 2. ተገቢ ምላሽ ለመስጠት ያለመፍጠን፡ ያለመፈለግ ስሜት። 3. ልግመት።

በቸልታ ተውገ. በመናትና በመተው፡ በምንቸገረኝነት፡ ምንም አይነት እርምጃ ባለመውሰድ። የተቃዋብንን ጥቃት በቸልታ አናለፈውም።

ቸልተኛ ት 1. አንድን ጉዳይ ትኩረት ሰጥቶ የግይፈፅም፡ ግደባለሽ፡ ጸተኛ። 2. ልግመኛ።

ቸልተኝነት ለ የምንቸገረኝነት፡ የግደባለሽነት ስሜት።

ቸል አለ (ቸላ አለ) ግ ተወጥሶ አደረገ፡ ገቆ ተወ፡ ትኩረት ሳይሰጥ ቀረ፡ ለመፈፀም ወይም ለግክናውን ጸተኛ ሆነ።

ቸላ ባይ ት ቸልተኛ፡ ግደባለሽነት የሚያበዛ።

ቸመቸመ ግ 1. አደለደመ፡ አደነዘ፡ ቸረቸመ። 2. ደመደመ፡ አስተካከለ (አባጣ ጎባጣ የሆነውን)። 3. በመደዳ አሰለፈ፡ ገጠገጠ።

ቸምቸማ ት ዶልደማ፡ ስለቱ የደነዘ።

ቸምቸም 1. የተቸመቸመ፡ የተጠጋጋ።

ቸምቸም ያለ መንደር። 2. ተጠጋግቶና በቁመት ተስተካክሎ የበቀለ።

ተቸመቸመ ግ 1. በብዛት እጅብ ብሎ፡ ተጠጋግቶ በቀለ፡ ተቀመጠ፡... ተገጠገጠ። 2. ደለደመ።

ቸረ ግ ለገሰ፡ ሰጠ።

ቸር ት 1. ለጋስ፡ ደግ። 2. በጎ፡ ደሀና፡ መልካም። **ቸር ያውልሀ** **ቸር ያስግሀ**።

ቸር ወሬ የሚያሳዝን ነገር የሌለበት፡ ጥሩ የሆነ፡ የሚያስደስት ወሬ።

ቸርነት ለ ርህሩህነት፡ ለጋስነት፡ ደግነት።

ቸሮታ ለ ስጦታ፡ ልገላ።

*ቸረረ

ቸረር አለ (ቸር አለ) ግ እመር አለ፡ ተወርውሮ አለፈ፡ ዘለለ፡ ተስፈነጠረ።

ተንቸረረ ግ ተወረወረ፡ ተስፈነጠረ።

አንቸረረ ግ ወረወረ፡ አስፈነጠረ።

ቸረቸመ¹ ግ አደለደመ፡ አደነዘ፡ ቸመቸመ።

ቸርቸም ት ስለቱ የደነዘ፡ ጽልጽም።

ቸረቸመ² ግ በአፋ መሎ ቃመ (ጥሬን፡ ቀሎ፡...)።

ቸረቸረ ግ 1. እቃን ወይም ሸቀጥን በጅምላ ሳይሆን እየከፋፈለ በትንሹ በትንሹ ሸጠ፡ ሸቀጠ፡ ነገደ። 2. ነዛ፡ አወራ። ጉፊውን ይቸረቸራል።

ቸርቸሪ ለ እቃን ወይም ሸቀጥን በጅምላ ሳይሆን፡ በክፍልፋይ መልክ በትንሹ በትንሹ ለተጠቃሚ የሚሸጥ ነጋዴ።

ቸርቸሪ ት ጅምላ ያልሆነ፡ በነጠላ ወይም በአነስተኛ መጠን የተገዛ(ሸቀጥ)።

ቸርቸሮ ለ የሸቀጥ እቃ በጅምላ ሳይሆን በነጠላ ወይም በአነስተኛ መጠን ለተጠቃሚ የሚቀርብበት የንግድ አይነት።

ቸርቸሮ ነጋዴ ለ ሸቀጥን በቸርቸሮ የሚሸጥ ነጋዴ።

***ቸረቸፈ** ግ አደለደመ፡ ቸረቸመ።

ቸርቸፍ ት ጽልጽም፡ ቸርቸም።

ተቸረቸፈ ግ ስለቱን አጣ፡ ደለደመ።

ቸረፈፈ

ቸርፍፍ አለ ግ ሞላ፡ ተንቸረፈፈ።

ተንቸረፈፈ ግ ሞላ አለ፡ ተንደረበበ፡ ስፍር ሊሆን ትንሽ ቀረው።

አንቸረፈፈ ግ ሞላ አደረገ፡ አንደረበበ።

ቸር "ቸረ" ስር ተመ.

ቸርቸሪ "ቸረቸረ" ስር ተመ.

ቸርነት "ቸረ" ስር ተመ.

*ቸሰሰ

ቸሰሰ(ቸሰ)አለ ግ 1. ውሃ በእሳት ወይም በጋለ ብረት ሳይ ሲፈሰ የሚሰጠውን አይነት ጅምፅ ሰጠ። 2. በረዶ፡ ቀዘቀዘ (የጋለ ነገር በውሃ)።

ቸሰሰ(ቸሰ) አደረገ ግ 1. ቸሰ የሚል ጅምፅ እንዲሰጥ አደረገ። 2. አበረዶ፡ አቀዘቀዘ። 3. አረካ (ውሃ ጥምን)።

ቸቦቸቦ ግ 1. በጽላ፡ በዘንግ ወቃ (እህልን በአውጅማ ሳይ)። 2. ሳይጎዳ በትንሹ መታ መታ አደረገ፡ ገረፈ። 3. በብዛት ሸጠ፡ ሸቀጠ።

ቸብቸቦ ለ 1. ከአንገት በላይ ያለ አካል ከነቁንጽላው ወይም ከነፀጉሩ። 2. ፍጥነት ያለው የቤተክርስቲያን ወረብ ወይም የከበሮ ምት አይነት።

ቸብ አደረገ ግ1. በማይጎዳ ሁኔታ በቀስታ መታ አደረገ። 2. ሸጠ።

ቸብ ቸብ አደረገ ግ 1. መታ መታ.

አደረገ፡፡ 2. አወበወበ፡፡

ተቸባቸቦ ግ 1. ተወቃ፡፡ 2. ተገረፈ፡፡ 3. በብዛት ተሸጠ፡፡

ቸንከረ ግ 1. በቸንካር ወይም በምስግር ሙታ፡፡ ጠረቀ፡፡ አጣበቀ፡፡ ሰፋ፡፡ አያያዘ፡፡ 2. ቀረቀረ፡፡

ቸንካር ስ 1. ለመዝረያነት እንዲያገለገሉ በተፈለፈሉ የሳንቃ ቀዳዳዎች ውስጥ የሚሰካ የእንጨት ትርቃር፡፡ 2. ብረት ነክ የሆኑ ነገሮችን ለማያያዝ የሚረዳ እንደ ሙጫ ያለ መጣብቅ፡፡ 3. ከብረታ ብረት የሚሰራ የድሮ የምስግር አይነት፡፡

ተቸንከረ ግ 1. ተጣበቀ፡፡ ተሰፋ፡፡ ተያያዘ፡፡ ተወጋ (በምስግር ወይም በቸንካር)፡፡ 2. ተቀረቀረ፡፡

ቸነፈር ስ የተሳሳፈ በሽታ አይነት፡፡ ወረርሽኝ፡፡ ተሰቦ፡፡ እልቂት፡፡ መቅሰፍት፡፡

ቸንቧ

ቸንቧ አለ ግ (ግዙፍ አካል) ከውሃ፡፡ ከባህር ውስጥ ተወርወሮ ሲገባ በጭ የሚል ድምፅ ተሰማ፡፡

ቸንቧ ቸንቧ አለ ግ ውሃ ውስጥ ገብቶ ተንበጫረቀ፡፡

ቸንች ስ ድድ፡፡ በሶሎ ቸንቸን ብሎት ይደ፡፡

ቸክ ግ 1. አደፈ፡፡ ቆሸሸ፡፡ 2. ሙዝዝ አለ፡፡ መነቸክ፡፡ አልለቅ፡፡ አልተው አለ፡፡

ቸክ ስ ጥርስ ላይ የሚጋገር እድፍ፡፡ ቆሻሻ፡፡ ልማም፡፡

ቸክ ት ከያዘ የማይለቅ፡፡ መንቸክ፡፡ ሞዛዛ፡፡

ቸክ አለ ግ 1. በጣም ከመቆሸሹ የተነሳ ቢያጥቡት የማይለቅ ሆነ፡፡ 2. አልለቅ አለ፡፡ ቸክ፡፡ 3. አልተው አለ፡፡ ተግዘዘ፡፡ ድርቅ አለ፡፡

አቸክ ግ በጣም አሳደፈ፡፡ አቆሸሸ፡፡

ቸከለ ግ ተከለ(ቸካልን እመሬት ላይ)፡፡

ቸካል ስ መሬት ላይ የሚተከል ብረት፡፡ እንጨት፡፡ ካሰማ፡፡

ተቸከለ ግ መሬት ላይ ተተከለ፡፡

ቸከቸክ ግ 1. መላልስ ወጋ፡፡ ወቀወቀ፡፡

2. ነቀሰ፡፡ ጠቀጠቀ፡፡ 3. አጠጋግቶ፡፡ አቀራርቦ ተከለ (አትከልትን)፡፡ 4. ነክነ፡፡ ነተረክ፡፡ ዘበዘበ፡፡ 5. ጥቅጥቅ አድርጎ አብዝቶ ዓፈ፡፡

ቸክቻክ ት ነክፍዛ፡፡

ተቸከቸክ ግ ጥቅጥቅ ያለ ሆነ (የአተካከል፡፡ የአፃፃፍ)፡፡

*ቸከቸከ

ተንቸከቸከ ግ ተንፈቀፈቀ፡፡ ተንተከተከ፡፡ በሰለ (ለምሳሌ ወጥ)፡፡

አንቸከቸከ ግ አንፈቀፈቀ፡፡ አንተከተከ፡፡

አበሰለ (ለምሳሌ ወጥን)፡፡

ቸክቻክ "ቸከቸከ" ስር ተመ.

ቸኮለ ግ 1. ተጣደፈ፡፡ 2. ፈጠነ፡፡

ቸኮል ት ርጋታ የሌለው፡፡ የሚጣደፍ፡፡ ራጋ ብሎ አለቦ የማይሰራ፡፡

ቸኮላ ስ ጥድፊያ፡፡

ተቻኮለ ግ 1. ተጣደፈ፡፡ 2. ፈጠነ፡፡

አቻኮለ ግ አጣዳፈ፡፡

አስቸኮለ ዝ.ከ.

አስቸካይ ት አጣዳፈ፡፡ ጊዜ ወይም ፋታ የማይሰጥ፡፡

የአስቸካይ ጊዜ ሁኔታ ስ በጦርነት ወይም ከባድ አደጋ ምክንያት በመላ ሃገሪቱ ወይም በተወሰነ አካባቢ ጊዜያዊ ሆነን ለመደንገግ የሚያስገድድ ሁኔታ፡፡

ቸገረ ግ 1. ታጣ፡፡ ጠፋ፡፡ ጭጭ ገንዘብ ቸገረ፡፡ 2. ወነቀ፡፡ ጠበበ፡፡ 3. ተሳነ፡፡ አቃተ፡፡

ቸጋር ስ አጠት፡፡ ረሃብ፡፡

ቸጋራም ት 1. (የን.አነ.) ያጣ የነጣ፡፡ ምንም የሌለው ደሃ፡፡ 2. (ስድብ) ገብጋባ፡፡ ስስታም፡፡ በልቶ የማይጠግብ፡፡

ቸግር ስ 1. እከል፡፡ እንቅፋት፡፡ ሳንካ፡፡ 2. መከራ፡፡ ጭንቅ፡፡ ፈተና፡፡ 3. አዳጋች ነገር፡፡ 4. ድህነት፡፡ 5. እጦት፡፡ በመለዋወጫ አቃ ቸግር ስሬዛ ለልተሰራም፡፡

ቸግሩን ተወጣ ቸግሩን ተቋቋሞ አሳለፈ፡፡

ከቸግር ወጣ ከቸግር፡፡ ከጭንቅ ተሳቀቀ፡፡ ተገላገለ፡፡

ቸግረኛ ት 1. ያጣ፡፡ ርዳታ ፈላጊ፡፡ ስ 2. ደሃ፡፡

ተቸገረ ግ 1. አጣ (የሚፈለገውን ነገር)፡፡ 2. ደሀየ፡፡ 3. መከራ፡፡ ጭንቅ ደረሰበት፡፡ 4. ተወነቀ፡፡ ተጠበበ፡፡ 5. አቃተው፡፡ ተሳነው፡፡

አስቸገረ ግ 1. አቃተ፡፡ አሸነፈ፡፡ አዳገተ፡፡ 2. አወከ፡፡ 3. አንድ ነገር እንዲደረግለት፡፡ እንዲሰራለት፡፡ እንዲፈፀምለት ጠየቀ፡፡ ወተወተ፡፡

አስቸጋሪ ት 1. ለመሰራት፡፡ ለመፈፀም፡፡ ወይም ለመገልገል የሚያዳግት፡፡ የሚያቅት፡፡ 2. አዋኪ፡፡ ጠባቦ መጥ፡፡

ቸገነ ግ የእፅዋትን ፍሬ ተቆፍሮ በተሰናዳ መሬት ላይ በመዝራት እንዲበቅል፡፡ እንዲፈላ አደረገ፡፡ ቸግኝ አዘጋጀ፡፡

ቸግኝ ስ አዲስ የበቀለ የእፅዋት ፍል፡፡

*ቸፈረረ

ቸፍራራ ት ወፍራራ፡፡

ተንቸፈረረ ግ ደረቀ፡፡ ከቸች አለ፡፡ ተንወፈረረ፡፡

አንቸፈረረ ግ አደረቀ፡፡ ከቸች አደረገ፡፡

አንጨፈረረ።

ቸፈቸፈ ግ 1. ተፈተፈ ብዙ ቦታ ላይ መላልሰ ወጋ፥ ጨቀጨቀ። 2. አካፋ።

ቸፈቸፍ ስ የማያቋርጥ ካፊያ።

ቸፍቻፋ ት ጨቅጫቃ።

ቸፍቻፊ ስ ቁርጥራጭ፥ ፍቅፋቂ (የእንጨት)።

ቸፍ ቸፍ አለ ግ ያለማቋረጥ የካፊያ ዝናብ ዘበበ።

ቸፈገ ግ ጠቀጠቀ፥ እጅብ አደረገ፥ ጨቀ።

ቸፍግ ት እጅብ ያለ፥ ጭፍቅ።

ቸፍግ አለ ግ አንድ ላይ እጅብ ብሎ በቀለ።

ቸፍራራ “ቸፈረረ” ስር ተመ.

ቸፍቻፋ “ቸፈቸፈ” ስር ተመ.

ቸ የ“ቸ” ፊደል ካለበ ዘር።

ቸ የ“ቸ” ፊደል ላልበ ዘር።

ቸንጊያ ስ ለሞተር ማዞሪያ የሚያገለግልና

ከላቢቲክ፥ ከሸራ... የተሰራ ከብ ጥብጣብ።

ቸ የ “ቸ” ፊደል ራብእ ዘር።

ቸለ ግ 1. አንድ ነገር ለማድረግ፥ ለማከናወን፥...

አትም አገኘ ወይም ብቁ ሆነ። ሃምሳ ስሉ ሊቃ

ለማግለት ቻለ / ስሉ አሰር ሰው መያዝ ቻለ። 2.

እውቀት፥ ቸሎታ አገኘ፥ እውቀት፥ ቋንቋውን

መናገር ቻለ / ለግርኛ ይችላል / መኪና

መንገድ ቻለ። 3. መብት አገኘ፥ ኖረው።

መሳፈርቱን የሚያግለጥ በሙሉ መሆኑን

መረጥ ይችላሉ። 4. በቂ ሆነ። ገንዘቡ ሙሉ

ላብሰ መገዛት ቻለ። 5. ከፈለ፥ ሸፈነ(ወጨን)።

ደጓሽርሲቲው መታገድ የግብረሰብ ይችላል። 6.

ታገበ። 7. ተቋቋመ። ብርቱን አልቻልሁትም

/ጫጭ አደጋ ይችላል።

ቸይ ት 1. ታጋሽ። 2. አደጋ ወይም አስቸጋሪ

ሁኔታን የሚቋቋም።

ቸሎት ስ የጻጻት ስራ የሚካሄድበት ቦታ፥

ሸንጎ።

ቸሎት አስቻለ ጻጻት ለማየት ተሰየመ።

ቸሎታ ስ 1. አትም። 2. አንድን ነገር

የማካሄድ፥ የመስራት እውቀት። 3. ስልጣን።

ተቻለ ግ አንድን ነገር ለማድረግ፥

ለማከናወን፥...አትም፥ መብት፥ ፈቃድ፥...ተገኘ።

በተቻለ መጠን የአትምን ያህል በመጥከር

ወይም እንደምንም። በተቻለ መጠን ነገ

ለመመለስ የከር።

አልተቻለም 1. አጻጋች ሆነ፥ አቃተ። 2.

አልተሳካም።

የተቻለው ነው ሃብታም ነው።

የተቻለውን ያህል አትም የፈቀደውን

ያህል።

ይቻላል 1. (ማድረግ፥ ማካሄድ፥ መሆን፥...)

የተፈቀደ ነው፥ ከልክል የለውም። 2.

(ለማድረግ፥ ለማካሄድ፥ ለመሆን፥...) እድሉ፥

አትሙ አለ። ከኪያ በኋላ መሆን፥ ለመሆን

ይቻላል።

አይቻልም 1. በጣም ሃይለኛ፥ አስቸጋሪ

ነው፥ ሲቋቋሙት ያጻግታል። 2. አይሆንም፥

አይደረግም፥ አይፈቀድም።

ተቻቻለ ግ 1. (ከፍያ፥ ወጪ፥ ኪሳራ፥

እጻ፥...) ተጣጣ፥ ተብቃቃ፥ ተካካሰ። 2. አንዱ

ሌላውን ታግሶ፥ እርሱ በርሱ ተከባብሮ፥

ተፈቃቅዶ አብሮ ኖረ።

አቻቻለ ግ አጣጣ፥ አብቃቃ (እጻ፥ ከፍያን)።

አስቻለ ግ 1. አበቃ፥ ብቁ አደረገ፥ ረጸ። 2.

ትእግስት ሰጠ። 3. ቸሎት ላይ ተቀመጠ፥

ተሰየመ (ለመጻገት ወይም በጻጻት

ለመመልከት)።

ቻርጌላ ስ ተካፋች በሆነ ኩት፥

በርሳ፥ ሻጣ፥...ላይ የሚሰፋና እርሱ

በርሱ ሊቆላለፍ የሚችል መዝጊያና

መክፈቻ፥ ዚፕ እየተባለም

ይጠራል።

ቻቻ

ቻቻታ ስ ጫጫታ፥ ውካታ።

ተንቻቻ ግ ተንጫጫ።

አንቻቻ ግ አንጫጫ።

ቻይ “ቻለ” ስር ተመ.

ቻ¹ የ“ቸ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ቻ² ፈረሰ እንዲሄድ፥ እንዲርጥ፥ እንዲጋልብ

ለማድረግ የሚባል።

ቻቼ ስ ለአላህ ወይም ና ታዝል (ፈረሰ ለሁንልህ

እንደ ግለት) ለማለት ለህፃን የሚነገር ቃል።

ቻቼ አለ ግ በጀርባ ተሸከመ፥ አዘለ (ልጅን)።

ቻዝ ስ በንጠረዥ ጨቃታ።

ቸ የ“ቸ” ፊደል ባድስ ዘር።

ቸ በግሰ ላይ በስተመድረሻ እየተቀጠለ ሰስተኛ

መደብ አንስታይ ያታን የሚያመለክት ምእላድ።

(ለምሳሌ ወለደች፥ ትግራለች...)።

ቸላ ባይ “ቸል” ስር ተመ.

ቸሎታ “ቻለ” ስር ተመ.

ቸሎት ዝ.ከ.

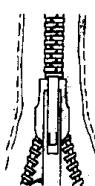
ቸምቸም “ቸመቸመ” ስር ተመ.

ቸርቸር “ቸረቸረ” ስር ተመ.

ቸርቸር ዝ.ከ.

ቸርቸም “ቸረቸመ” ስር ተመ.

ቸርቸፍ “ቸረቸፈ” ስር ተመ.

ቸርታ “ቸረ” ስር ተመ.

ቸብሃ ስ ወተት የሚወጣውና ለምለምነት የሚይለዋው እንደሾላ ያለ ዛፍ።

ቸቦ ስ 1. በመብራትነት የሚያገለግል ባንድነት የታሰረ ጭራሮ፤ ሽግ ወይም ጸቦት። 2. ለቡሃ ወይም ለእንቁጣጣሽ ዋዜማ እንዲሁም የደመራ እላት (ለመስቀል ዋዜማ) የሚበራ ባንድነት ከታሰረ ጭራሮ የሚዘጋጅ የበኣል መቀበያ መብራት (ቸቦ የሚበራበት እላት እንደየአካዛዚው ሊለያይም ይችላል) ።

ቸንካር “ቸነከረ” ስር ተመ.

ቸኮል “ቸኮለ” ስር ተመ.

ቸካል “ቸከለ” ስር ተመ.

ቸከ

ቸከ ቸከ አለ ግ ያለማጽረጥ የካፊያ ዝናብ ዘባ።

ቸከ² ግ “ቸከ” ስር ተመ.

ቸኮ ዝ.ከ.

ቸኮላ “ቸኮለ” ስር ተመ.

ቸጋራም “ቸገረ” ስር ተመ.

ቸጋር ዝ.ከ.

ቸግ¹ በግን ለማባረር፣ ሂድ ለማለት የሚባል።

ቸግ አለ ግ ሂድ አለ (በግን)።

ቸግ²

ቸግ አለ ግ ተንገረገበ (ጥሬ)።

ቸግ አደረገ ግ አንገረገበ (ጥሬን)።

ቸግ³

ቸግ አለ ግ እጅብ ብሎ ወጣ፣ በቀለ (እዕዋት)።

ቸግረኛ “ቸገረ” ስር ተመ.

ቸግር ዝ.ከ.

ቸግኝ “ቸገኝ” ስር ተመ.

ቸፌ ስ አብዛኛውን ጊዜ በእጅና በእግር ላይ ሽፍ ብሎ የሚወጣ፣ የሚያሳክክና እጅ የሚይዝ የቀስል አይነት።

ቸፍ

ቸፍታ ስ ሽፍ ብሎ በሰውነት ላይ የሚወጣ እንደ እከከ ያለ ነገር።

ቸፍ አለ ግ በሰውነት ላይ ሽፍ ብሎ ወጣ (እከከ፣ ሽፍታ)።

ቸፍርግ ስ ቁመቱ በጣም አጭር ከመሆኑ የተነሳ ብዛት ያላቸው ቅርንጫፎቹ መሬት ላይ ተኝተው የሚታዩ፣ ጠንካራ ሆኖ ውልግድግድ ያለ ግንድ ያለው አነስተኛ የእዕዋት አይነት።

ቸፍታ “ቸፍ” ስር ተመ.

ቸፍቻፌ “ቸፈቻፌ” ስር ተመ.

ቸፍግ “ቸፈገ” ስር ተመ.

ቸፍፍ “ቸፈፍ” ስር ተመ.

ቸፍፍፍ “ቸፈፍፍ” ስር ተመ.

ቸከ ስ ለሰላሳና ነጭ ከሆነ ድንጋይ የሚሰራ፣ በጥቁር ስሌዳ ላይ ለመፃፍ የሚያገለግል ብዙ ጊዜ ቀለሙ ነጭ የሆነ የዕህፈት መሳሪያ፣ “ጠመኔ” እየተባለም ይጠራል።

ቸፍፍ “ቸፈፍፍ” ስር ተመ.

ነ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ“ቸ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዙ ሆኖ)።

ነሃሲ (ናሲ) ስ ከሃምሌ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አሰራ ሁለተኛ ወር ስም።

ነሃስ(ንሃስ፣ናስ) ስ ቀለሙ ወደ ቢጫ የሚጠጋ፣ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል፣ የቆርቆሮና የመዳብ ቅይዋ የሆነ የማእድን አይነት።

ነሁላላ “ነሆለለ” ስር ተመ.

ነህ (አፍ. “አይደለህም”) “ነው”ን ተመ.

ነሆለለ ግ ሞኝ፣ ቂል፣ ፈዛሃ ሆነ፣ ጀለ።

ነሁላላ (ነሆለል) ቅ ሞኝ፣ ቂል፣ ፈዛሃ፣ጀል።

ተነሃለለ ግ ነሆለለ፣ ቄለ፣ ተጃጀለ።

ነረተ ግ ከቶኛ መታ፣ ጠለዘ፣ ደበደበ።

ነረተ² ግ 1. ነፋ፣ ቀበተተ(ሆድን) 2. አወፈረ፣ አደነደነ።

ናረት ስ ዳውላ፣ ትልቅ አቁማዳ፣ ጭልጊ።

ናረት ሆድ ቅ (ዘይ.)ሆዱ ትልቅ የሆነ፣ በርጫም።

*ነረነረ

ነርነርቱ ቅ አነጥናጭ፣ አደዝጸሸ፣ ወደላ።

አነረነረ ግ አደዘደዘ፣ አነጠነጠ፣ ወደለ።

ነርስ ስ በሆሰፒታል ውስጥ ሃኪሙን በሰራ ለመርዳትና የሀመምተኞችን ጤና ለመከታተል የሰለጠነ ወይም የሰላጠነች የህክምና ባለሙያ።

ነሰረ ግ ከአፍንጫ ውስጥ ደም ወጣ፣ ፈሰሰ (በሀመም)።

ነስርታል 1. ነስር አምታል። 2. በዝቅቦታል። ወጡ ትሴ ነስርታል።

እስኪነሰረው እስኪበቃው፣ እስኪያቅለሽልሽው፣ እስኪነሰረው ልክ ልክን ነገረው።

ነስር ስ ከአፍንጫ ውስጥ ደም እንዲፈሰ የሚያደርግ ሀመም፣ የሚፈሰው ደምም ነስር ይባላል።

አነሰረ ግ ከአፍንጫ ውስጥ ደም ወጣ፣ ፈሰሰ (በሀመም ምክንያት)።

አይነሰረውም ምንም ገንዘብ አይሰጥም፣ ስስታም ነው።

አስነሰረ ግ አደማ (አፍንጫን)።

ነስነሰ ግ 1. ጎዞዝ፣ በተነ (ሳርን)። 2. እንቀሳቀሰ።

ወዘወዘ (ጭራን)። 3. በቁጣ ፀጉሩን አቆመ (ለምሳሌ ድመት)። 4. በተነ። ቀስሎ ላይ መድሃኒት ነሰነሰበት። 5. (ዘይ.) ሀ. ነዛ። ገራውን ክስነቱ። ለ. ያላግባብ አባከነ፣ በተነ፣ አጠፋ (ገንዘብን)።

መነሳንስ ስ በጭራ መልክ የሚሰራና እንደጭራ ያለ የሃር ጎፍላ ወይም የሃር ፊተል።
ተነሰሰ ግ ተሰራጩ፣ ተዘራ። በሽታ በላገፋ ላይ ተነሰነ።

ነሲብ ስ ያልተለካ፣ ያልተመዘነ የግምት አስተያየት።

በነሲብ ስ በግምት፣ ሳይለካ፣ ሳይመዘን።
እሁኑን የገዛውን በሚሃን ሳይሆን በነሲብ ነው።

መነሳንስ

ነሳ ከለከለ፣ ሳይሰጥ ቀረ። ስጋ ሰጥተው ይላዋ ነሉ።

ተነሳ(ተነሳው) ግ አጣ፣ ራቀው፣ ተከለከለ። ረድኤት ነሳው።

ነሳ ግ ወሰደ። ከሰጋም ስጋ ከነፍጃ ነፍስ ክቶ ሰው ሆነ።

ነሳ³ ግ “እጅ” ስር “እጅ ነሳ” ን ተመ.

መንሰኢ ስ ሰበብ፣ ምክንያት መነሾ።

ተነሳ ግ 1. ብድግ አለ፣ ቆመ። 2. ተላወሰ፣ ተንቀሳቀሰ። ነቃ (ለምሳሌ ከእንቅልፍ)። 3. ተንቀሳቀሰ፣ ገዞ ጀመረ። ባሉ ስጦታ በሁለት ሰአት ተነሳ። 4. ተጀመረ፣ መጣ። ጦርነት ተነሳ/ጠቦ በምን ተነሳ። 5. መጣ፣ ገባ። በሽታ ተነቶ። 6. ተሻለው፣ ጸነ። ታም የነበረው ተነሳ። 7. ነፍስ ዘራ፣ ከሞት ወደ ሀይወት ተመለሰ። ለልላላር ከሞተ ከላራት ቀን በሃላ ከመቃብር ተነቶ። 8. በካ፣ ኩፍ አለ። ሊጡ ተነሳ። 9. ተሸጠ፣ ገዢ አገኘ። ሸቀጡ ተነቶ። 10. ሃብት አገኘ፣ ከበረ፣ ገነነ። የተነሳው በቆዳ ንግድ ነው። 11. ተወሳ፣ ተጠራ፣ ተነገረ። በዚህ ጉዳይ ስሙ ተነሳተም አያውቅ። 12. ተቀነሰ፣ ተከፈለ፣ ተወሰደ። ከሰባቱ ላይ አራቱ በለተነሳለት ቀረው ሰላት ብቻ ነው። 13. ተሻረ፣ ተሰረዘ፣ ተለቀቀ። ሰላት ለላፈው ተነቶ። 14. በልቡ አሰበ፣ ወሰነ፣ ቆረጠ። ለቡ ተነስቷልና ከመሄድ አይቀርም። 15. ተቀሰቀሰ፣ አበረ፣ በእንድ አላማ ተሰለፈ። ሀዘቦ ተነቶ። 16. ተወገደ። መሰናከሉ ወይም እንቅፋቱ ተነሳ።

መነሻ ስ የእንድ ነገር ወይም ድርጊት መጀመሪያ (በታ፣ ጊዜ፣ ምክንያት)።

መነሻ ስ 1. መንስኤ፡ ሰበብ፡ ምክንያት፡ 2. ለጠበቃ ወይም ለስራ ተዋዋይ መጀመሪያ ላይ የሚከፈል የገንዘብ መጠን፡ 3. በሙታን ስም ተዘጋጅቶ ለካህናት ከሚቀርብ ዐበል ዐጃቅ ላይ ተቀንሶ ለካህናቱ አለቆች የሚሰጥ መጠነኛ ምግብና መጠጥ፡

ተነሳሳ ግ ተነቃቃ፡ ተደፋፈረ፡ ተገፋፋ (አንድ ነገር ለማድረግ)፡፡

አነሳ ግ 1. ከፍ፡ ብድግ አደረገ፡ 2. ጀመረ፡ አሟረ፡ ጠርነት ላነቱ፡ 3. አከበረ፡ አበለ፡ አላቀ፡ አሱን ያነሳው የጨው ንግድ ነው፡፡ 4. አው፡ አስታወሰ፡ ያለፈውን እያነሳ ተጫወተ፡፡ 5. ወሰደ፡ እዚህ የነበረውን እቃ ግን አነሳው? 6. ተወ፡ ሰረዘ፡ ለቀርቦት የነበረውን የተቃውሞ ነገሳ አንሰቷል፡፡ 7. በብዛት ወሰደ፡ ፈጀ፡ ፍቄቱ ውሃ ያነሳል፡፡ 8. አጠቃሎ ያዘ፡ ቻለ፡ በሰላት ግድጋዎች የነበረውን ድፍድፍ ለንድ በርሟል አነሳው፡፡ 9. አምኖ ተቀበለ፡ ያባቱን እጽ ላነቱ፡፡ 10. ተከተለ፡ አጠና፡ ያዘ፡ ተማረ፡፡ ልጅየው ያባቱን መያ አንሰቷል፡፡ 11. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) የሚቀጥለው ጊዜ ተረኛ በመሆኑ የእለቱ ተረኛ መሪ የሚያዜመውን አየተቀበለ አዜመ፡፡

ንሳ በል፡ እባክህ፡ ንሳ ያንን እቃ ለቀብለኝ /ንሳ ተቀበል፡፡

አንሺ ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ከእለቱ ተረኛ የዜማ መሪ ቀጥሎ ተረኛነቱን የሚረከብ (መዘምር፡ ደብተራ)፡፡

አነሳሳ ግ1. አበረታታ፡ አደፋፈረ፡ ገፋፋ፡ 2. ቀሰቀሰ፡ አሳደመ፡፡

አነሳሽ ቅ ቀስቃሽ፡ አሳዳሚ፡፡

አስነሳ ግ እንዲነሳ አደረገ፡፡

ነስር "ነሰረ" ስር ተመ.

ነሽጠ ግ በል በል፡ አድርግ አድርግ የሚላ ስሜት ተሰማ፡ ገፋፋ፡ አነሳሳ፡፡

ነሽጥ አደረገ ግ ነሽጠ፡፡

ነሽጥ አደረገ ዜኪ.

ነሽ (አፍ. አይደለሽም) "ነው" ን ተመ.

ነቀለ ግ 1. መዘዘ፡ መነገለ፡ 2. አወለቀ፡ ለያየ፡፡ 3. አባረረ፡ አስወገደ(ከርስት)፡፡ 4. ሰረዘ፡ ፋቀ (ከመዝገብ)፡፡ 5. አጠፋ (በሽታን)፡፡ 6. ጥርግ ብሎ ሂደ፡ ሰራዊቱ ካደረገበት ቦታ በፀት ነቅሎ ሄደ፡፡ 7. (ዘይ.) አራቆተ፡ አደህየ፡ ብድር ወጪው / ነቀለኝ፡፡

ነቀላ ስ እንግሣ የሚነቀልበት የእንቁጣጣሽ ዋዜማ፡፡

ነቀል ተከል ቅ በአንድ በተወሰነ ቦታ ዐንቶ የማይኖር፡ እንደዘላን ጎጆ ወይም ቋሚ ቦታ የሌለው፡፡

ነቃላ ቅ 1. ሲራመድ ድፍት ድፍት ያለ የሚመስልና ፈጠን ያለ አረማመድ ያለው፡ ቀትረ ቀላል (ሰው)፡፡ 2. (ስድብ) ጥላቢስ፡፡

ነቃይ ተካይ ስ የመሸር፡ የመሸም፡ ከርስት ላይ የማባረር፡... ስልጣን ያለው ሹም፡፡

ንቃይ(ንቅል) ስ አገልግሎት ላይ እንዲውል ተደርጎ ከቶየ በሃላ ፈርሶ ወይም ከነበረበት ተነስቶ ለሌላ ተግባር ሊውል የሚችል (የአጥር እንጨት፡ የቤት ከጻን ቆርቆሮ፡...)፡፡

ነቀልቃል "ቀለቀለ" ስር ተመ.

*ነቀረ

ንቃሪ (እንቃሪ) ስ ጭላጭ፡ ሙጣጭ (ፈላሽ ለሆነ ነገር)፡፡

አነቀረ ግ ሙጥጥ አድርጎ ወሰደ፡ ጨለጠ (ፈላሽን ከመያዣው ውስጥ)፡፡

አንቅሮ ተፋ ፈፅሞ ጠላ፡ ተወ፡ የነበረውን ግንኙነት አቋርጠ፡፡

ነቀርሳ ስ ብዙውን ጊዜ በአንገት፡ በጡት፡ በደረት፡...አካባቢ የሚፈጠርና በቀላሉ የማይሸር ወይም ጭራሹኑ ሊሸር የማይችል ጠንቀኛ የቀሰል በሽታ አይነት፡፡

ነቀርሳ ሆነበት 1. ሲጀምር ቀላል የነበረው የቀሰል ሀመም ውሎ አድሮ ወደ ነቀርሳ ተለወጠበት፡፡ 2. (ዘይ.) የማይገላገለውና የማይላቀቀው ችግር ሆነበት (ለነገር)፡፡

ነቀሰ ግ 1. የጥላሸት ቀለም በተቀባ የመርፈ ወይም የሾህ ሣፍ፡ ገላን(ድድን፡ አንገትን፡...) ደጋግሞ በመውጋት ወይም በመጨቅጨቅ የተወጋው ገላ ጌጠኝ እንዲሆን አደረገ፡ በንቅሳት አስጌጠ፡ ወቀረ፡ 2. ከወርቅ፡ ከብር፡... በሚሰራ ጌጥ ላይ የተለያየ ቅርፅ በመንደፍ ጌጡን አስዋበ፡፡ 3. የተፋተለተለውን፡ የተቆጣጠረውን የራስ ፀጉር በሚይ አበጠረ ወይም ከፈከፈ፡፡ 4. ቆሻሻን ወይም ጉድፍን ከልብስ ወይም ከጥጥ ላይ አነሳ፡፡ 5. ነቀለ፡ መነገለ (እሾህን ከእግር፡ ፀጉርን ከአይን ቆብ ጸር ላይ)፡፡

መንቅሻ ስ 1. ለንቅሳት ስራ የሚያገለግል መርፌ ወይም እሾህ፡ 2. ማበጠሪያ፡ ሚዶ፡፡

በነቂስ እንድም ሳይቀር፡ በሙሉ፡ ሀንቡ በነቂስ ወጣ፡፡

ንቃሽ ስ ከልብስ፡ ከጥጥ፡... ላይ የተለቀመ ጉድፍ ወይም ቆሻሻ የጠበቀ ጥጥ ወይም በርበፊ፡፡

ንቅሳት ስ ጥላሸትን በውሃ በጥብብ በመርፈ ወይም በእሾህ ሣፍ እያጠቀሱ ገላን (ድድን፡ አንገትን፡...) ደጋግሞ በመጠቅጠቅ የሚሰራ የሰውነት ላይ ጌጥ፡ ውቅራት፡፡

ንቅስ ስ 1. ንቅሳት፡ 2. ለጌጥ፡ ለውበት ተብሎ እንደ ሽክና፡ መስቀል፡ ገዢና፡... ባሉ ቀሳቀሶች አካል ላይ የሚሰራ ቅርፅ፡ ሽልማት፡፡

ነቀሰ² ግ መሰከረ፡ እውነትን ከውሸት ለይቶ ተናገረ።

ነቃሽ ስ ምስክር፡ እማኝ።

ነቀሰ³ ግ ቀነሰ፡ ወረደ (ዋጋ)።

ንቃሽ ት የዋጋ ቅናሽ።

በንቃሽ በቅናሽ።

*ነቀሽ

አነቀሽ ግ ሰበረ፡ እነከተ።

እንቅሽ አለ ግ ተሰበረ፡ እነከተ።

እንቅሽ አደረገ ግ ሰበረ፡ እነከተ።

ነቀነቀ ግ 1. ወዘወዘ፡ ናጠ፡ ጎነተለ፡ ጎሽመ። 2. ቀሰቀሰ፡ እነሳሳ፡ ፐርፓፓፓፓፓ ሀዘዘ፡ ነቀነቀው።

ንቅናቄ ስ 1. ቅስቃሴ፡ ውዝዋዜ። 2. እንቅስቃሴ (የአመፅ፡ የተቃውሞ)።

ንቅንቅ ብሎ ወጣ ግልብጥ ብሎ በብዛት ወጣ። ሀዘዘ ንቅንቅ ብሎ ወጣ።

ንቅንቅ አይልም አይበገርም፡ አይሞከርም፡ ፍንክኝ አይልም።

ተነቀነቀብኝ - ተገቢ ካልሆነ እነጋገር ጋር የተሰበረ፡ የንቀትና የቁጣ አካላዊ እንቅስቃሴ አሳየኝ፡ ተረገገገብኝ።

ተነቃነቀ ግ 1. ተወዛወዘ። 2. ተንቀሳቀሰ። 3. ተነሳሳ፡ ተቀሰቀሰ።

ተነቃናቂ ት ተዘዋዋሪ፡ ተንቀሳቃሽ።

አነቃነቀ ግ 1. አወዛወዘ፡ አንቀሳቀሰ። 2. እነሳሳ።

ነቀዘ ግ 1. በነቀዘ ተበላ፡ ተበላሽ። 2. ነቀዘ አፈራ፡ ፈጠረ።

ነቀዘ ስ 1. ሙቀት ባለበት አካባቢ የሚፈጠርና እንዳንድ የእህልና የእንጨት አይነቶችን ውስጣዊ አካል በመቦርቦርና በመብላት ለብልሽት የሚዳርግ አነስተኛ የተባይ አይነት። 2. (ስድብ፡ ዘይ.) ብዙ የሚበላና በልቶም የማይጠረቃ (ሰው)።

ነቀፈ ግ 1. ተቸ፡ ተቃወመ። 2. አንኳሰሰ፡ አጥላላ፡ እንከን አወጣ።

ነቀፋ ስ1. ትችት፡ ቅዋሜ። 2. እንከን፡ ነውር ማውጣት።

ነቀፌታ ዝ.ክ.

ነቃፊ ት 1. ተቺ፡ ተቃዋሚ። 2. አቃቂር፡ እንከን አወጠ።

*ነቀፈ

አነቀፈ ግ 1. አደናቀፈ፡ አሰናከለ፡ መታ (እንቅፋት እግርን)። 2. ጣልቃ በመግባት ችግር ሰጠረ፡ መሰናከል ሆነ።

እንቅፋት ስ 1. ሲራመዱ እግርን

የሚያደናቅፍ፡ የሚያሰናክል እንደ ድንጋይ፡ ጉቶ፡... ያለ ነገር። 2. ሳይታሰብ የሚያጋጥምና አንድን ጤናማ ሂደት የሚያውክ ችግር፡ መሰናከል።

እንቅፋት አነደደው እንቅፋት እግርን መታው።

ነቀፋ "ነቀፈ" ስር ተመ.

ነቀፌታ ዝ.ክ.

ነቁጥ "እንቆጠ" ስር ተመ.

ነቃ ግ 1. እንቅልፉን ጨሰ፡ ከእንቅልፉ ተነሳ። 2. ባንነ፡ ከእንቅልፉ ተቀሰቀሰ። 3. ንቁ፡ ትንህ፡ ቀልጣፋ ሆነ። 4. ጠረጠረ። 5. አወቀ፡ ተረዳ፡ ፈጥኖ ተገነዘበ።

ንቁ ት 1. እንቅልፍ የማያሸንፈው፡ ባስፈላገው ጊዜ መነሳት የሚችል። 2. ትንህ፡ ቀልጣፋ፡ ራሴ።

ንቃት ስ 1. ትጋት፡ ቅልጥፍና። 2. አርቆ የማስተዋል፡ ሁኔታዎችን ፈጥኖ የመረዳት ችሎታ። 3. ከፖለቲካዊ ትምህርት የሚገኝ እውቀት፡ ግንዛቤ።

ንቃተሀሊና ስ የተግባራዊና የባራዊ ሁኔታ ነፃብራቅ ውጤት የሆነ የሰው ልጅ የአእምሮ ግንዛቤ፡ አስተሳሰብ፡ እውቀት።

አነቃ ግ የፖለቲካ ትምህርት አስተማሪ፡ ቀስቀሰ።

አንቂ ስ የፖለቲካ ትምህርት ለህዝብ የሚሰጥ፡ ቀስቃሽ።

አነቃቃ ግ አበረታታ፡ ገፋፋ፡ ጎተጎተ፡ ቀስቀሰ።

ማነቃቂያ ስ ማበረታቻ።

ነቃ² ግ ተሰነጠቀ፡ ተተረተረ።

ንቃቃት ስ ሰንጥቃት፡ ትርትራት (የመሬት፡ የእግር፡...)።

ንቃቃታም ት (ስድብ) እግሩ ላይ ንቃቃት ያለበት፡ በንቃቃት የተሳዳ (ሰው)።

ነቃላ "ነቀለ" ስር ተመ.

ነቃሽ "ነቀሰ" ስር ተመ.

ነቃፈ "ነቀፈ" ስር ተመ.

*ነቆረ

መንቆረ ስ 1. የወፍ፡ የአሞራ፡ የዶሮ አፍ። 2. ባላ ያለው ረዘም ያለ እንጨት። 3. እንደ እግር ብረት ሆኖ ለማስራያነት የሚያገለግል ቀዳዳ ወይም ብስ ያለው ግንድ።

ነቋራ ት እንድ አይታ የጠፋ።

ተናቆረ ግ 1. አንዱ ከሌላው ጋር ተነካከሰ (ዶር)። 2. አንዱ ከሌላው ጋር ተጣላ፡ ተጣመደ፡ ተያያዘ።

አነቆረ ፡ ፲. ወጋ፥ ደነቆለ፥ ጠነቆለ (አይንን)፡፡
2. ማረ፥ ቆሰቆሰ (ነገርን)፡፡
አናቆረ ፡ ገ አጣላ፥ አናከሰ፡፡

*ነቆጠ

ነቁጥ ስ በቃል፥ በሃረግና በአረፍተ ነገር መወረሻ ላይ የሚደረግ ነጥብ፡፡

አነቆጠ ፡ ገ ነጥብ አደረገ፥ አስቀመጠ፡፡

ነቋራ “*ነቆረ” ስር ተመ.

ነበልባል “*በለበለ” ስር ተመ.

ነበረ(ነበር) ፡ ገ የ “ነው” እና የ “አለ” ሃላፊ ጊዜ ገባ፡፡ ሃፊ ፀሃይ ነው ትናንት ግን ዝናም ነበረ /አለኝ እንጂ ነበረኝ አይጠቅምም፡፡

ለነበር ለወግ፥ ለዝና፥ ለማስታወሻ፥ ለታሪክ፡፡ ለነበር ለጠቅማልና ታሪካችን በወጉ ተፅፎ ቢቀመጥ አይከፋም፡፡

ነበርኩ ባይ እንዲህ ነበርኩ እያለ በማውራት የሚከራራ፥ ጉረኛ፡፡

ነባሪ ስ ምስክር፥ እማኝ፡፡

ነባራዊ ት ተወባዊ የሆነ (ነገር)፡፡

ነባር ት የኖረ፥ የቆየ፥ ሰውየው በዚህ ቦታ ነበር ናቸው፡፡

ነበረረ ፡ ገ 1. ቄለ፥ ነሆለለ፡፡ 2. ተንገባረረ፡፡

ነበረር(ነብራራ) ት 1 ነሁላ፡፡ 2. ገባብራራ፡፡

ተነባረረ ፡ ገ ነበረረ፡፡

አነባረረ ፡ ገ 1. አቄለ፥ አነሆለለ፡፡ 2. አንገባረረ፡፡

*ነበረበረ

ንብርብር (ንብብር) ት ድርብርብ (እንዱ በሌላው ላይ ተደርቦ መገኘት)፡፡

ንብርብር አለ ፡ ገ ተነባበረ፡፡

ተነባበረ ፡ ገ 1. ተደራረበ፥ እንዱ በሌላው ላይ ሆነ፡፡ 2. ተጋገዘ፥ ተረዳዳ፡፡

አነባበረ ፡ ገ እንዱን በሌላው ላይ አደረገ፡፡ አደራረበ፡፡

አነባበሮ ስ በሰሉ የወጣን እንጀራ ምጣድ ላይ ከተሰፋና ገና ካልበለለ ሊጥ (እንጀራ) ላይ በመደረብና አብሮ በማብሰል የሚዘጋጅ ወፍራምና ድርብርብ እንጀራ፡፡

ነበር “ነበረ” ን ተመ.

ነበባ ፡ ገ 1. ታወቀ፥ ከበረ፥ ገነነ፡፡ 2. በሃይል ሮህ፥ ውሀቱ አስተጋባ፥ ከፍት ተሰማ (የከበሮ፥ የመረጥ)፡፡

*ነበበ

ምንባብ ስ 1. አጠር ያለና ለንባብ ማስተማሪያ የተዘጋጀ ፅሁፍ፡፡ 2. መፅሃፍ፥ መጣጥፍ፥ ፅሁፍ፡፡

ንባብ ስ 1. በፅሁፍ ላይ የሰፈረን ነገር በአንደበት ወይም በድምፅ አማካይነት ሮክ አድርጎ የማነብነብ፥ የመናገር፥ የማስማት ድርጊት፡፡ 2. በቤተክህነት ትምህርት ቤት ከውርድ ንባብ ቀጥሎ የሚሰጥ የአነባበብን ጥራትና ፍጥነት የሚመለከት ትምህርት፡፡

ንባብ ቤት ስ (ቢክህ) ከፊደል እስከ ዳዊት ያለውን ትምህርት የሚማርበት ትምህርት ቤት፡፡ ተነበበ ፡ ገ 1. በንባብ ተባለ፥ ተነገረ (ፅሁፍ ላይ የሰፈረው ነገር)፡፡ 2. የሚታይና የሚነበብ ወይም ሊነበብ የሚችል ሆነ፡፡ ፅሁፉ አይነበብም፡፡

ተነባቢ ት 1. አጣጣሉ ግልፅና ጥሩ ሆኖ የተፃፈና ለአንባቢ የማያስቸግር (ፅሁፍ)፡፡ 2. ተወዳጅ ፅሁፍ በመሆኑ ብዙዎች የሚያነቡት፡፡

ተናበበ ፡ ገ 1. ተመሳሳሪ፥ ተያየ (ዋናው ፅሁፍ ከቅጂው ጋር አንድ አይነት ስለመሆኑ)፡፡ 2. አንዱ የሌላውን ሃሳብ ተረዳ፥ በዚህም መንገድ ተግባሩ፥ ተዋወቀ፡፡

ተናባቢ ስ 1. ለየብቻቸው ሳይሆን እንደ አንድ ቃል ተደርገውና በአንድነት ተጠቅለው የሚነገሩ ጥምር ቃላት (ለምሳሌ ቤተመንግስት፥ ርእሰብሃር፥...)፡፡ 2. (ሰነዱ) ከአፍ ውስጥ የሚወጣው አየር ሲቆም ወይም ሲታገድና ሲጋዋ የሚፈጠር እንደ በ፥ረ፥ከ፥... ያለና አናባቢ ያልሆነ ድምፅ፡፡

አነበበ ፡ ገ በፅሁፍ ላይ የሰፈረን ነገር ድምፅ እያሰማ በአንደበቱ አለ፥ ተናገረው ወይም ድምፅ ሳያሰማ በአእምሮው ዘለቀው፡፡

አንባቢ ት 1. የማንበብ ችሎታ ያለው፡፡ 2. እዘውትሮ መጻህፍትን ማንበብ የሚወድ፡፡ 3. ሰራው ሮክ ብሎ ማንበብ የሆነ፡፡ ጸፍ አንባቢ፡፡

አናበበ ፡ ገ 1. ዋናውን ፅሁፍ ከቅጂው ጋር አስተያየ፡፡ አመሳሳሪ፡፡ 2. ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ የተለያዩ ቃላትን በመግጣጠም እንደ አንድ ቃል አድርጎ በድምፅ ጠራ (ለምሳሌ ቤት፥ መንግስት ቤተመንግስት)፡፡

አናባቢ ስ ከአፍ ውስጥ የሚወጣው አየር ሳይቆም ወይም ሳይታገድና ሳይጋዋ በሚወጣበት ጊዜ የሚፈጠር እንደ እ፥ኡ፥... ያለና ተናባቢ ያልሆነ ድምፅ፡፡

አስነበበ ፡ ገ 1. (አንድን ፅሁፍ) ሌሎች እንዲያነቡት አደረገ፡፡ 2. ንባብ ወይም አነባበብ አስተማረ፡፡

አስነባቢ ስ በመጻህፍት ማንበቢያ ክፍል ለአንባቢዎች አስፈላጊውን እገዛ የሚያደርግ የቤተ መጻህፍት ሰራተኛ፡፡

*ነበነበ

መነባንብ ስ በአእምሮ የሚመላለስን ሃሳብ ለአድማሳ ሳይሆን ለገዛ ራስ ብቻ ሮክ ተብሎ የሚደረግ ንግግር(ትያትር)፡፡

ንክብር ጊ.ክ.

እነከተ 7 1. ሰበረ: አደቀቀ:: 2. ደህና አድርጎ ተመገበ::

እንከት አለ 7 ነከተ: እንቅሽ አለ::

እንከት አድርጎ በላ ምንም ሳያስቀር ጠርጎ: ጨርሶ በላ::

እንከትከት አለ ስብርብር: ድቅቅ አለ::

እንከትከት አደረገ ስብርብር: ድቅቅ አደረገ::

ነከነከ 7 1. እንደልቡ በብዛት ተመገበ:: 2. በብዛት ለረጅም ሰላት ዘነመ: ጣለ: ገሃመ ሲነከነከው አደረገ::

ነከነከ (ናከናከ)

ነከናከ (ናከናከ) ት 1. ሰባራ በመሆኑ ድምፁ ጥራት የሌለው (ቃጭል: ደውል:...):: 2. ሲናገር የሚነፋነፍ: አፍንጫው ችግር ያለበት በመሆኑ ትክክለኛ ድምፅ ለማውጣት የሚይችል::

ነካ 7 1. ጸሐፊ:: 2. ጎጠ: ጎሽመ:: 3. ጎዳ: አሳመመ:: ቅባት የበዛበት ምግብ በልጅ ሆይን ነካሾ: 4. ገጠበ: አቆሰለ:: ጭነቱ የላሆነውን ጀርባ ነካው:: 5. በደለ: ተተናከለ:: የግንን ወንድም ግን ይነካዋል:: 6. አሽጧጠጠ: ሽረደደ: ሰደበ:: በነገር ነካ: 7. ተዳፈረ: ነቀፈ:: የሰው ክብር አትንክ: 8. በግብረሰጋ አውቀ: ተገናኘ:: ያጅን ሊትዮ ከነካ ጀምሮ ልቡ በፍትረ ተይሏል:: 9. አንድን ነገር በብዛት አደረገ: አከናወነ: እስከሰታውን ነካው:: 10. በከለ: አበላሸ:: ልብሱን ጭኑ ነካው::

ያልነካ ይንካሽ አደረጉት ሁሉም ደብዶቡት መቲት::

-ነክ -ቀመስ: -መሰል: -ጠቀስ: ሉፍ ነክ ልብስ እወዳለሁ::

ነከሆን በገጣጣና በቅልብ ጨቃታ ጊዜ አንድ ተጨቃቅ መጀመሪያ ከነካው ወይም ከነሳው ጠጠር ሌላ በሌላ ጠጠር እንዳይሄድ (እንዳይጫወት) በተቃራኒው ወይም በተጋጣሚው እንደበት የሚባል የመከልከያ ቃል::

ነክ ት 1. እንከን ያለበት: ሰባራ (እቃ):: 2. በከባድ ጭነት ምክንያት ጀርባው የተገጠበ: የቀሰለ (አህያ: በትሉ: ፈረስ):: 3. የአእምሮ በሽታ ያለበት: ቀውስ: ወፈፈ::

ነክች አላደርገውም ፊጣዋ አልነካውም: አልጥረውም::

ነክች አድርገኝ መምታት ቀርቶ በጣትህ ጸሐፊ ወይም ነክ ብታደርገኝ ጉድህ ይፈላል ለማለት በጠብ ጊዜ ለጠበኛ የሚሰጥ የማከጠንቀቂያ ቃል::

ንከከ(ንከከ: ንከከት) ስ 1. አካላዊ ግንኙነት ወይም መነካካት (የአንዱ ነገር ከሌላው

ጋር):: 2. ጥል: ፀብ: ንከከ ናቸው:: 3. ወዳጅነት: ትውውቅ (የግብረሰጋ) :: 4. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ) በየም ቀን ከሰጋ ወይም ከቅቤ ጋር ተነካክቶ የተገኘ እቃ ወይም ምግብ::

ነካካ 7 1. ደብዳቤ: ጸሐፊ ጸሐፊ አደረገ:: 2 ተነካሰ: በነገር ይነካካል::

የነካካው (የነካው) 1. በመጠኑ አልፎ አልፎ ወጥ ያለበት: ወጥ ያራሳው (እንጀራ):: 2. ወፊና የሚያደርገው (ሰው)::

ተነካ 7 1. ወፈፈ: ቀውስ: ተለከፈ:: ጤነኛ አይደለም ተነክቷል:: 2. ተጎዳ: ሰሜቱ በሃክን ተነካ::

ተነካካ 7 1. እጅ አረፈበት: በእጅ ተጸሐበ:: 2. ተበከለ: የም እቃ በሰጋ ተነካካ: 3. ተዋወቀ (በግብረሰጋ):: 4 ተቃቀረ: ተቀያየመ: ተጣላ: 5. ተፋሰሰ: በካከነ: ተላላሰ:: ጭቅ ተነካረ: 6. ተጎነተለ: ለሳትና ድሃ ሲነካረት አይወድም::

አነካካ 7 1. አንዱን አካል ከሌላው ጋር አገጣጠመ: አገናኘ:: 2. አቀያየመ: አጣላ: አጋጨ: 3. የፍሰቱ ምግብ (ሰጋና ቅቤ) ለየም ከሚሆነው ምግብ ወይም እቃ ጋር እንዲገናኝ አደረገ: በካከለ:: 4. አብቃቃ: በመጠኑ ተጠቀመ: በቂ ወጥ ስለሌለ እያነካካ በላ::

አነካኪ ት ነገረኛ: ከሰው ጋር የሚያቀያይም: የሚያጣሳ::

አናካ 7 አነካካ::

አሰነካ 7 1. በመድሃኒት አሳመመ: ጉዳት ላይ ጣለ: ሰውየውን መድሃኒት አሰነካው:: 2. አንድን ድርጊት በደንብ አከናወነ: ሰራ:: ዘፈኑን አሰነካው::

ነካታ "ነከተ" ስር ተመ.

ነክ "ነካ" ስር ተመ.

ነከናከ "ንከነከ" ስር ተመ.

ነከረ 7 ተቆራረሰ: ተፈረፈረ: እንኩሮ ሆነ::

እንኩረ 7 1. ለጠላ ጠመቃ ገጣጅት እንዲሆን ተቆላቶም ሆነ ሳይቆላ የተፈፈደ የገብሰ ወይም የበቀለ::... ጭቂት እንደ በሰ ከውሃ ጋር ካሽ በሂሳ በሰማ ምጣድ ላይ አድርጎ እስኪበስል ድረስ እያገላበጠ አመሰ:: 2. ከምጣዱ ላይ ሳይደዳረስ በደሀና መውጣት የሚኖርበት እንጀራ ወይም ጸባ ከጥንቃቄ ወይም ከሙያ ማከብ የተነሳ እየተቆራረሰ እንዲወጣ አደረገ:: 3. መነሳት የሌለበትን ሃሳብ በማንሳት ነገር አበላሸ::

አንኳራ ት ነገር የሚያበላሽ: የሚዘባርቅ::

እንኩሮ ስ 1. በውሃ ተበሰብሰ ምጣድ ላይ እየተገላበጠ እንዲበስል የተደረገና ለጠላ የሚሆን ጭቂት:: 2. ከምጣድ ላይ በደሀና ሁኔታ መውጣት የነበረበት የእንጀራ ወይም የጸባ ቁርስራሽ: ስብርባር:: 3. (ዘይ.) ቂሳቂል:

አነጋገረ ጅል፥ ዘባራቂ፥ ነገረ ዘንቁል።
ነኩተ ግ ደቀቀ፥ መሸከ፥ ተሰባባሪ።

ነኳታ ት ደቃቃ፥ ሰባራ።

አነኩተ ግ 1. አደቀቀ፥ አመሸከ። 2. እንኩቶ አዘጋጀ።

እንኩቶ ስ 1. እረኞች ከብት በሚጠብቁበት አካባቢ ተሰብስበው በአንድነት የሚበሉት ከነአገጻው ወይም ከነብሩ በእሳት ተለብለዋል የበሰለ የአተር ወይም የባቄሳ ወይም የገብስ።... አህል። ት 2. (ዘይ.) የማይረባ፥ ምንም ሊፈይድ የማይችል።

*ነወረ

ነውር ት 1. በሀብረተሰቡ ባህልና እምነት መሰረት እንደ መጥፎ ነገር የሚታይ፥ የሚቆጠር (ድርጊት፥ ምግባር፥...)። ስ 2. ገመና። ነውሪህን አታሳይ።

ነውር ነው 1. ፀያፍ ፡ መጥፎ ነው። 2. ተገቢ አይደለም፥ ጥፋት ነው።

ነውር ንጡ ነውር የሆነ ነገር ሲሰራ የማያፍር፥ ይሉኝ አይል(ሰው)።

ነውረኛ ት መጥፎ ፥ እፀያፈ ምግባር ያለው፤ ባለጌ።

አነወረ ግ አጣጣለ፥ አንቋሽሸ፥ ነቀፈ፥ ነውረኛ አደረገ።

አሰነወረ ግ 1. ነውረኛ አደረገ። 2. እማገጠ፥ አባላገ፥ ደፈረ (ሴትን በግብረ ስጋ)። 3. የሚያስከፋ፥ የሚያስቀይም ሆነ።

አሰነዋሪ ት እፀያፈ፥ አሳፋሪ።

ነወር(ኖር) ሰዎች ተቀምጠው ወደ አሉበት ቦታ በመቅረብና በላምታ በመስጠት ላይ ላለ ሰው፥ ተቀማጮቹ ብድግ ብለው "ይቀመጡልን" ለማለት ለሰውየው የሚያቀርቡት የአክብሮት መግለጫ ቃል።

ነወር አለ ወደአጠገቡ በመምጣት ላይ ያለን ሰው ከመመጣጫው ተነስቶ በአክብሮት ተቀበለ፤ ይቀመጡ ብሎ ጋበዘ።

*ነወጠ

ነውጥ ስ 1. ሁከት፥ ብጥብጥ፥ ሽብር። 2. ርደት፥ ንቅናቄ (የመሬት ነውጥ)።

ነውጠኛ ት 1. ሁከት ፈጣሪ፥ ረብሸኛ። 2. አሽባሪ።

ተናወጠ ግ 1. ተነቃነቀ፥ ራደ። 2. ታወከ፥ ተበጠጠ፥ ተሸበረ።

አናወጠ ግ 1. አራደ፥ አነቃነቀ፥ አንተጠቀጠ። 2. አወከ፥ በጠበጠ፥ አሸበረ።

ነዋሪ "ኗሪ" ን ተመ.

ነው (አፍ. አይደለም) ግ 1. ምንነትን ወይም

ማንነትን፥ መጠንን፥ አይነትን፥ ግብርን፥ ሁኔታን፥... ለመግለፅ ከሚነገሩ ቃላት ጋር እየተጎዳኝ የሚነገር የአሁን ጊዜ የመሆን ግብ። እትዮሱያዊ ነው/ረዥም ነው/ቀይ ነው/ጤናማ ነው። 2. በተወሰነ ስፍራ ወይም ሁኔታ ላይ መሆንን ወይም መገኘትን ለማመልከት ወይም ለማወቅ ከተለያዩ ቃላት ጋር እየተጎዳኝ የሚነገር ቃል። ላፈረ ላይ ነው/በብዙሃ ላይ ነው። (በየመደቡ ሲዘረዘር፦ 1ኛ መደብ ነጠላ ቁጥር " ነኝ"፤ ብዙ ቁጥር "ነን"። 2ኛ መደብ ነጠላ ቁጥር፥ ተባለታይ ቦታ "ነህ"፤ አንስታይ ቦታ "ነሽ"፤ ብዙ ቁጥር "ናኛሁ"። የአክብሮት "ነዎት"። 3ኛ መደብ ነጠላ ቁጥር አንስታይ ቦታ "ናት" (ነኛ)፤ ብዙ ቁጥር ወይም የአክብሮት "ናኛው")።

ነውረኛ "አወረ" ስር ተመ.

ነውር ዝ.ከ.

ነውጠኛ "አነወጠ" ስር ተመ.

ነውጥ ዝ.ከ.

ነዎት (አፍ. አይደለም) "ነው" ን ተመ.

ነዘረ ግ 1. በጣት ሲነካኩት ወይም ሲገርፉት ከፍ ያለ መዙቃዊ ድምፅ ስጠ (የበገና ወይም የክራር ጅማት)። 2. ሰውነትን የንዝረት ስሜት ተሰማ። 3. ጠዘጠዘ፥ እየደጋገመ ወጋ (የቁስል ሀመም)።

ንዝረት ስ ከኤሊክትሪክ ሽቦ ጋር በሚደረግ ያልታሰበ መነካካት ወይም እንደ ክርን ያሉ ገላዎች በሚመቱበት ጊዜ የሚሰማ ሰውነትን የሚርድ ድንገተኛና ጊዜያዊ የሀመም ስሜት።

አነዘረ ግ በመርገብገብ መዙቃዊ ድምፅ እንዲፈጠር የበገናን ወይም የክራርን ጅማት በጣቱ ገፈፈ፥ መታ።

ነዘረ ግ ለመምታት በሰው ወይም በእንስሳ ላይ በትር ወይም ሌላ ጎጂ ነገር አሳረፈ፥ ጣለ።

ነዘነዘ ግ 1. ጨቀጨቀ፥ ነተረከ። 2. ደጋግሞ በመጠየቅ፥ በመለመን አሰለቸ፥ አስመረረ። 3. ጠዘጠዘ፥ ነዘረ፥ አመመ(ቁስል)።

ነዝናዛ ት ጨቅጫቃ፥ አንዴ ነገር ከጀመረ በቶሎ የማይለቅ፥ ቸኮ ።

ንዝንዝ ስ ጭቅጭቅ፥ ንትርከ።

ንዝንዝኛ ት ተጨቃጫቂ፥ ተነታራኪ ።

ተነዛነዝ ግ ተጨቃጨቀ፥ ተነታረከ።

ተነዛናዥ ት ተጨቃጫቂ፥ ተነታራኪ።

አነዛነዝ ግ አጨቃጨቀ፥ አነታረከ።

አነዛናዥ ት አጨቃጫቂ፥ አነታራኪ።

*ነዘዘ

ንዛዥ ስ ትንታ፥ ከሰውነት ጋር ባለመስማማቱ ወይም በሌላ ምክንያት ከተበላጸ ከተጠጣ በኋላ

ጥቂት ባፍንጫ በኩል በመምጣት ችግር የሚያስከትል ምግብ ወይም መጠጥ።

አንዘዘ ግ ተዘቅዝቆ በመተኛት ወይም በሌላ ምክንያት የተበላውና የተጠጣው ባፍንጫ ወጣ።

ነዛ ግ 1. ረጨ፥ ፈነጠቀ። 2. የተወሰነን የአሀል መጠን በሰማ ምጣድ ላይ በተን አደረገ (ለመቁላት)። 3. አጠፋ፥ ጨረሰ፥ አባከነ (ገንዘብን)። 4. አዛመተ፥ አሰራጨ፥ አዳረሰ (ለምሳሌ ወራን)። 5. ስምን በከንቱ አነሳ፥ አጠፋ። ስሜን እየዞረ ነው።

ንዛት ስ ምጣድ ላይ በአንድ ጊዜ ለመቆላት የሚችል የተወሰነ የአሀል መጠን (ለምሳሌ አንድ ወይም ሁለት እፍኝ ጥሬ)።

ነዝናዛ "ነዘነዘ" ስር ተመ.

ነይ ግ በሁለተኛ መደብ፥ በነጠላ ቁጥር፥ በአንስታይ ያታ ጊዜ የሚያገለግል የ"መጣ" ትእዛዝ አንቀፅ። አንቺ ፋሎ ነይ።

ነይነይ "ነነዌ" ን ተመ.

ነይለ ግ በሳ፥ ሸነቆረ።

መንደልት ስ 1. የጆሮ መብሻ። 2. ድጀኖ።

መንደልቶ ስ ሰፊ ወይም ትልቅ የጆሮ ሎቲ።

ነዳላ ት ብስ፥ ሸንቁር፥ ቀዳዳ።

ተነደለ ግ ተበላ፥ ተሸነቆረ፥ ተቀደደ።

ተነዳደለ ግ ተበላ፥ ተሸነቆረ።

ነደደ ግ 1. ተያያዘ፥ ተቃጠለ (አሳት)። 2. ተቃጥሎ አመድ ሆነ። 3. በጣም ሞቀ፥ በሙቀት ሃይል ተሰቃየ።

ነዲድ ስ በመቃጠል ላይ ያለ ነገር። (ለምሳሌ እንጨት)።

ነዳጅ ስ ሞተርን ለማንቀሳቀስ የሚያገለግል በጋዝ ወይም በቤንዚን መልክ የሚገኝ የሃይል ምንጭ።

ነድ ስ የእሳት ነበልባል፥ የእሳት ላንቃ።

ንዳድ ስ 1. በጣም ሃይለኛ ሙቀት፥ ቃጠሎ፥ እሳት። 2. ተኩሳት ያለበት ወጣ።

ማንደዳ ስ 1. እሳትን በቶሎ ለማቀጣጠል የሚረዳ እንደሳር፥ ወረቀት ያለ ተቀጣጣይ ነገር። 2. እሳትን ንንበስ ብሎ በእፍ እፍ እያሉ በማቀጣጠል ፈንታ ራቅ ብሎ ትንፋሽን በውስጡ ለማሳለፍና በእሳቱ ወላፊን ሳይጎዱ እሳቱን ለማቀጣጠል የሚረዳ፥ ለዚሁ ተብሎ የሚዘጋጅ የሸንበቆ ቁራጭ። 3. እሳት የሚነድበት ቦታ፥ እቃ ወይም እሳቱ የሚቀጣጠልበት ቦታ።

ምድዳ ስ 1. ምግብ ለማብሰል እሳት የሚነድበት ቦታ ወይም እሳቱ የሚቀጣጠልበት እቃ። 2. በጋዝ ወይም በኤሌክትሪክ አማካይነት እሳት ለመፍጠር የሚያስችልና ለምግብ ማዘጋጀት የሚያገለግል እቃ።

ነደደ² ግ 1. ተበላጨ፥ በገን፥ በሸቀ። 2. ተሰቃየ፥ ተጠመደ (በፍቅር)።

ንዴት ስ ብስጭት፥ ብገነት፥ ብሸቀት።

ንዴተኛ ት ብስጨ፥ ቁጡ።

ተናደደ ግ ተቆጣ፥ ተበላጨ፥ በገን፥ በሸቀ።

ተናዳጅ ት ብስጨ።

አናደደ ግ አስቆጣ፥ አበላጨ፥ አበገን፥ አበሸቀ።

አናዳጅ ት አብሸቅ፥ አናዳጅ።

ነደደ¹ ግ በደጋን ላይ የተወጠረ ጅማትን በቅል አንገት እየሳበ በማንዘር ለፈትል የሚዘጋጀውን ጥጥ አፍታታ፥ ንድፍ እንዲሆን አደረገ።

ንድፍ ስ ከፍሬው ተለይቶ፥ በደጋን ተነድፎና እንደቁልል ደመና በሰሎ ተከምሮ የሚገኝ፥ ለፈትል ወይም ለእንዘርት የተዘጋጀ ጥጥ።

ንድፍ ይመስላል በጣም ነጭ ነው።

ነደፈ² ግ በወረቀት ላይ ቀየሰ፥ ጥላን ሰራ፥ ሳለ፥ በገረ።

ንድፍ ስ ቢጋር፥ ቅያስ፥ ጥላን።

ነደፈ³ ግ 1. ነከሰ፥ በመርዝ ወጋ (ለምሳሌ እባብ)። 2. ወጋ (በቀስት)። 3. እመመ፥ አስቃየ (የመጠከጠዝ፥ የመውጋት፥ የራስ ምታት ስሜት)። 4(ዘይ.)ወጋ፥ ጠቅ አደረገ (በነገር) ።

ተነደፈ ግ ተለከፈ፥ ተጠመደ፥ ተመረዘ፥ ተያዘ(በመጥፎ ነገር)።

ተናደፈ ግ ወጋ፥ ጠቅ አደረገ።

ተናዳፈ ት 1. መርዘኛና ተናካሽ የሆነ። 2. (ዘይ.) ተሳዳቢ፥ አሽመረኛ፥ በነገር ሰውን የሚያስቀይም።

ነዲድ "ነደደ" ስር ተመ.

ነዳ ግ 1. ወደ አስፈላጊው ቦታ ወሰደ (ለምሳሌ እንስሳትን)። 2. አሽከረከረ፥ ሾፈረ (ለምሳሌ መኪናን)። 3. (ዘይ.) በብዛት አስቀመጠ (ተቅማጥ)።

መናጆ ስ 1. ብቻውን በመሆኑ እየደነበረ በዝህ ላይ ችግር ለሚፈጥር አዋቂ ከብት፥ እንደአጃቢ ሆኖ አብሮ እንዲሄድ የሚደረግ ገራም ከብት። 2. ከሌላው ጋር አብሮ ወይም ሌላውን አጅቦ የሚሄድ፥ አካሄዶ (ሰው)።

መንዳ ፈቃድ ስ በማሽከርከር ሙያ ለሰለጠነ ሰው የሚሰጥ የሙያ ብቃት ማሰረጃ።

ነጅ(ነጂ) ስ 1. እረኛ፥ ወዲያና ወዲህ የሚሄዱ ከብቶችን የሚከተል፥ የሚጠብቅ። 2. ሾፈር፥ አሽከርካሪ።

ተነዳ ግ 1. ተወሰደ፥ እንዲሄድ ተደረገ(ከብት)። 2. (ዘይ.) በሌላ ሰው ሃሳብ ተመራ።

ነዳላ "ነደለ" ስር ተመ.

ነጻይ (ብ.ቁ.ነጻያን) ስ ተመዕዋች፥ ድሃ።

ነጻጅ "ነደደ" ስር ተመ

ነድ¹ ዝ.ከ.

ነድ² (ነድ ቀለም) ስ ፍም የሚመስል የቀይ ቀለም አይነት።

ነድ³ ስ እሳት የሚመስል ቀይ ዶቃ።

ነዶ ስ ከነብርኩ (ከነአገጻው) እየታወደና ሁለት ሁለት ወይም ሶስት ሶስት ጭብጥ በአንድነት እየተደረገ የታሰረ እንደገባለ፥ ሰንዴ፥... ያለ የአህል ሰባል።

ነጅ(ነጂ) "ነጻ" ስር ተመ.

ነገ "ነጋ" ስር ተመ.

ነገለ ገ ከስሩ ተነቀለ፥ ተመነገለ።

ነገረ ገ በአእምሮው የያዘውን ወይም ያሰበውን ለሌላው ገለፀ፥ አሰማ፥ አሳወቀ።

ነገረለት 1. መልእክት አደረሰለት። 2. መሰከረለት ፥ በምስክርነት ረዳው (ረጅ፣ እሸናፊ እንዲሆን)።

ነገረበት 1. አወራበት፥ ለሌላ አሰማበት። 2. መሰከረበት፥ ተረጅ ወይም ተሸናፊ አደረገው።

ነገረው 1. አሰረዳው። 2. ሰደበው፥ አዋረደው። *ልክ ልኩን ነገረው።*

ነገራሃሉ የቁጣ፥ የዛቻ፥ የማስጠንቀቂያ ሃሳብ መግለጫ ቃል። *ነገራሃሉ ከፊቴ ሂድ።*

ነገረ ሰሪ ፥ አሳባቂ፥ ሸውከቻ፥ አዋቅኪ።

ነገረ ሰይጣን ፥ ክፉ አሳቢ፥ ተንኮለኛ።

ነገረ ሰራ ስ ሁኔታ፥ አኳኒ። *ነገረ ሰራው አላግረኝም።*

ነገረ በላ ፥ 1. ነገር የሚያመነግር። የሚያብሰለሰል። 2. ነገር ወዳድ፥ ነገረኛ። 3. መግት አዋቂ።

ነገረ ዘርቅ ስ ቀምነገር የሌለው ዘልቅ፥ ፊዝ፥ ቀልድ።

ነገረፈጅ ስ ጠበቃ፥ ተሟጋች፥ አቡኩቱ።

ነገር ስ 1. ድርጊት፥ ስራ፥ ተግዢ። *አይ የሰው ነገር፤ ሁኔታ፤ አኳኒ። ነገሩ አላግረኝም።* 3. ጉዳይ። *ያ ነገር ከምን ደረሰ?* 4. ምክንያት፥ ጉዳይ። *ያለ ለንድ ነገር ድንገት ለገር ለቆ አይደድም ነበር።* 5. መግት፥ ክርክር። *ፍርድ ቤት ነገር አለብኝ።* 6. ጠብ፥ ጭቅጭቅ፥ ንትርክ። *ነገር አያጣውም።* 7. ወሬ፥ ዜና። *የሰግሁት ነገር አለ።* 8. በሰም ያልተጠቀሰ አቃን ወይም ጉዳይን እየተከ የሚነገር ቃል። *ላንድ ነገር እገዛለሃለሁ።*

በነገር ጎሽመ ሌላውን ሰው ሊያስቀይም ወይም ሊያስቆጣ የሚችል ነገር በቀጥታ ሳይሆን በተዘዋዋሪ ወይም በአግባ ተናገረ።

በነገር ጠለፈ/አጠመደ 1. በንግግ፥ በምክር።...ሌላውን አሳሳተ፥ ስህተት ላይ ጣለ። 2. አንዱ የተናገረውን አጣጦ በመተርጎም ሌላ አትጣጫ እንዲይዝ አደረገ፥ ወነጀለ።

ነገሩ በሰለ በሚገባ ተብላለ፥ ለፍጥሜ ተቃረበ።

ነገር ለኮሰ ጥል እንዲፈጠር አደረገ፥ ጠብ ቀሰቀሰ።

ነገር ሰራ አሳበቀ፥ አዋሸከ፥ አጣላ።

ነገር ቆሰቆሰ/ጫረ ጠብ ጫረ፥ ነገር አነሳሳ።

ነገር ቋጠረ 1. ያለተ፥ አሌረ፥ ክፉ ነገር አሰበ። 2. ክፉ ምክር ጠነሰ።

ነገር በሆዱ ይዟል ቂም ይዟል፥ ተቀይሟል።

ነገር ተወለደ ያልታሰበ ችግር ተፈጠረ።

ነገር ነገሩን ይዞታል ከሞላ ጎደል ስለ ጉዳዩ ያውቃል፥ ስለ ሁኔታው በመጠኑ ተገንዝቧል፥ ለመሆን ወይም ለመምሰል ሞክሯል።

ነገር አለሙን ትቶታል ለማንኛውም ጉዳይ ግዴላሽ ሆኗል።

ነገር አመላለሰ አሳበቀ፥ ያንዱን ነገር ለሌላው ነገረ።

ነገር አረገዝ ቂም ያዘ።

ነገር አሰከረው በነገር ብስጭትና ንዴት ምክንያት ራሱን መቆጣጠር ተሳነው፥ እንደሰከረ ሰው ሆነ።

ነገር አቡኪ ነገር የሚያባብስ፥ የሚያጣላ፥ ነገር ወዲያና ወዲህ በማመላለስ ሰዎችን የማያጋጭ።

ነገር አታባዳ (ነውር) ያንዱን ለሌላው እየነገርክ ሰው አታጣላ፥ አታፋጅ።

ነገር አወጣ ምስጢር አወጣ፥ ተናገረ።

ነገር አወጣ አወረደ አሳሰለ።

ነገር አዞረ በቀጥታ የተነገረውን ሃሳብ በሌላ ተረጎመ፥ ወደ አልታሰበበት አትጣጫ ለወጠ፥ ጠመዘዘ።

ነገር አጥባቂ ፥ ማንኛውም ጉዳይ በጥንቃቄ የሚይዝ፥ በቀላሉ የማይተው።

ነገር ገመደ/ሸረበ/ነጎነነ/ፈተለ 1. አሌረ፥ ያለተ። 2. አንድን ነገር ወይም ጉዳይ በቀና መንፈስ በማየት ፈንታ ልዩ ልዩ ትርጉም በመስጠት ቀላል የነበረው ከባድ፥ ቀና የነበረው የተወሰነበት አስቸጋሪ እንዲሆን አደረገ።

ነገር ጎተተ 1. ያልታሰበ ነገር(ችግር) ውስጥ ገባ፥ ነገር አመጣ። 2. ነገር ተራ አልቆርጥ አለ።

ነገር ፈለገ ነገር ጫረ።

ነገርን ነገር ያነሳዋል ስለ አንድ ነገር ሲወራ ወይም ሲወሳ ሌላው ነገር ትዝ ይላል።

ነገር ሽራቢ ፡ እድመኛ፡ ሲረኛ፡ ነገር ጠምዛዥ፡

ነገር ቀማሚ ፡ ነገር አዋቂ፡ አሳማሪ፡ ምክር አዋቂ፡

ነገር አሽታች ፡ ጠብ ፈላጊ፡ ጥል ወደ አለበት የሚሳብ፡

ነገር ወዳድ ፡ ጠብ ወዳድ፡ ነገረኛ፡

ነገር የበላ ፡ 1. ነገር አዋቂ፡ አስተዋይ፡ አመዛካኝ፡ ብዙ የሚያውቅ፡ 2. ነገረኛ፡

[ነገር] ግን መፃ. የመጀመሪያውን ሃሳብ ከሚቀጥለው ጋር ለማወዳደር ወይም በተቃራኒው አንፃር ለመገለፅ የሚያገለግል፡ ስራችው ለድካሚ ነው፤ ነገር ግን ከፍያችው ዝቀተኛ ነው ለሱ ይወዳታል፤ ነገር ግን እፅ ትጠላዋለች/የሚልህን ሊድምጥ፤ ነገር ግን አትመነው፡፡

ነገር ጠምዛዥ ፡ በቀና መንፈስ ግልፅና ቀጥተኛ በሆነ መንገድ ለሚቀርበው ሃሳብ ሁሉ ተቃራኒ የሆነ ትርጉም የሚሰጥ፡ ጠማማ፡ ተንኮለኛ፡፡

በነገራችን ላይ በጭውተን ጊዜ ሌላ ጉዳይ በጣልቃ አስገብቶ ለመናገር ሲያስፈልግ እንደ ይቅርታ መጠየቂያ በግድረግ ተናጋሪው ለአድማጭ የሚያሰማው ቃል፡፡

የነገር መንገድ የነገር ስልት፡ የነገር አያያዝ፡፡

የነገር አባት ስ ባልና ሚስት በሚጋቡበት ጊዜ ከእያንዳንዳቸው በኩል የሚቀርብና በውለታው ላይ የሚገኝ፡ አለመግባባት በሚፈጠርበት ጊዜ ለቆመለት ወገን የሚከራከር ሰው፡፡

የነገር ስም ስ (ሰዋ.) ከንግግር ክፍሉች ውስጥ ረቂቅ የሆኑ ስሞች፡ (ለምሳሌ ነፃነት፡ ብርሃን፡...) የሚጠሩበት የስም አይነት፡፡

የነገር ቋት ስ ወሬኛ፡ ነገረኛ፡፡

ነገረተኛ ሙግት፡ ከChC ያለበት ሰው፡፡

ነገረኛ ፡ 1. ጠብ ጫራ፡ ተንኮለኛ፡ 2. ምላሰኛ፡፡

ንግር(ንግርት) ስ አንድ ድርጊት (ከመፈፀሙ በፊት) ወደፊት እንደሚፈፀም በቅድሚያ የተነገረ ሃሳብ፤ ትንቢት፡፡

ንግረኛ(ንግርተኛ) ወደፊት ስለሚሆነው ነገር አስቀድሞ የተነገረለት፡ የተወራለት፡ እንዲህ እንዲህ ይሆናል የተባለለት (ሰው)፡፡

ንግግር ስ 1 አንድ ተናጋሪ ለአድማጭ በቃል የሚያቀርበው ሃሳብ፡ መልእክት፡ አስተያየት፡... 2. በሰዎች መካከል የሚደረግ፡ የቃል ጭውተት፡ የሃሳብ ልውውጥ፡ 3. ጭቅጭቅ፡ ንትርክ፡ ያ ጉዳይ በቶሎ የማይፈፀም ከሆነ ከንግግር እንዳያደርስን አሰጋሪህ፡፡

ንግግር አያውቅም 1. ሃሳቡን በሚገባ የመግለፅ ችሎታ የለውም፡፡ 2. ቃላት ሳይመርጥ እፉ እንዳመጣለት ስለሚናገር ነገር ያበላሻል፡፡

ንግግር አደረገ ስ ሰዎች በተሰበሰቡበት ቦታ ላይ ስለ አንድ ጉዳይ በቃል ወይም በዕውቅ ሃሳብ፡ መግለጫ፡ ማስረጃ፡... አቀረበ፡ ሰጠ፡፡

ንግግር ቋንቋ ስ 1. ያደባባይ ያልሆነ፡ በንግግር ላይ ብቻ የሚያገለግል ቃል፡፡ 2. ገና በዕውቅ ላይ ያልዋለ ቋንቋ፡፡

ተነገረ ግ ተባለ፤ መልእክት፡ ሃሳብ ተላለፈ፡፡

ተነገረው ተረዳ፡ ሰማ፡ ያባቱ ሞት ተነገረው፡፡

የተነገረለት እውቅ፡ የታወቀ፡፡

ትንግርት ስ ጉድ፡ ድንቅ፡ ተለምር፡፡

ትንግርተኛ ፡ ተለምረኛ፡፡

ተነጋገረ ግ 1. ተወያየ፡ ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ፡ 2. ተጨዋውቶ አወራ፡፡ 3. ተዋዋለ፡፡ ቤቴን እንዲያድስለኝ ከመንገዱ ጋር ተነጋገራልሁ፡፡ 4. ተጣላ፡ ተጨቃጨቀ፡፡ ከፉና ደግ ተነጋገሩ፡፡ 5. ታረቀ፡ ተክረፈው የነበሩት ተነጋገሩ፡፡

ተናገረ ግ 1.ሃሳቡን ገለፅ፡ አሰማ፡ 2. አወራ፡ ለፈለፈ፡ 3. አሳበቀ፡ 4. ተቆጣ፡ አስቀየመ፡ አስከፋ፡፡

ተናጋሪ ፡ 1. ንግግር አዋቂ፡ ጥፋ የንግግር ችሎታ ያለው፡፡ ስ 2. ንግግር አድራጊ፡ 3. (ዘይ.) ምላሰኛ፡ ለፍላፈ፡ በንግግሩ ሰውን የሚያስቀይም፤ ተሳዳሪ፡፡

አነጋገረ ግ 1. አጨዋውቶ አወራ፡፡ 2. ጠየቀ፡ ሃሳብ ተለዋወጠ፡ ስለሆነው ሃኪም አነጋግሯል፡፡ 3. በቋንቋ የማይግባቡ ሰዎች በእሱ አስተርጓሚነት ሃሳብ እንዲለዋወጡ፡ እንዲግቡ አደረገ፡፡ 4 አገናኘ፡ አስማማ፡ አዋዋለ፡ ጉዳይህን በቶሎ ሊፈፀምልህ የሚችል ጠበቃ ፈልገ አነጋገርሃለሁ፡፡ 5. አነታረክ፡ አጨቃጨቀ፡፡ እኔ ካንተ ጋር ምን አነጋገረኝ ያደረገከውን ለሚመለከተው አሳውቃለሁ፡፡

አነጋጋሪ ፡ 1. አጠያያቂ፡ የሚያወያይ (ነገር፡ ሃሳብ)፡፡ ስ 2. አጫዋች፡ ጓደኛ፡፡ 3. አስተርጓሚ፡፡

አናገረ ግ 1. ጠየቀ፡ አወያየ፡ 2. አስቀባጠረ፡ አስለፈፈ፡፡

አናጋሪ ፡ 1. አስቀባጣሪ፡ አስለፍላፈ፡ 2. ከፉ ተናግሮ የሚያናግር፡ ተንኮለኛ፡ አሳሳች፡፡ ተናግሮ አናጋሪን ያዝልን፡፡

አስነገረ ግ 1. አሳወጀ፡ 2. ንግርት ጠየቀ፡ 3. አስጠነቀለ፡ 4. (ሊክህ.) የተማሪዎችን ቅጼ እየሰማ አረመ፡ አስተካከለ፡ አስተማረ፡፡

ነገሰ ግ 1. ዘውድ በመጫን የሃገር መሪ ሆነ፡ ዙፋኑ ላይ ተቀመጠ፡ 2. (ታቦት) በአመት በእሱ

ቀን ወደ ውጪ ወጥቶ ቤተክርስቲያኑን ዞሮ ገቢ።
3. አየለ፥ ገነነ።

መንግስት (ብ.ቁ. መንግሥታት) ስ 1. የአንድ አገር ህዝብና የግዛት ስርአት። 2. የአንድ አገር ህዝብና ግዛት፤ መስተዳድር።

መንግስት ግልበጣ ስ አንድን መንግስት፤ መስተዳድር በሃይል ከስልጣን ማስወገድ፤ መፈንቀል መንግስት፤ ኩዴታ።

መንግስት ሰማይ(መንግስተ ሰማያት) ስ (ሃይ.) ከሞት በሂላ ዓድቃን (ደገኞች) የሚኖሩባት ናት ተብሎ የሚታመንባት ሰማያዊት ቦታ።

ነገስት "ንጉስ" ን ተመ.

ነጋሲ ቅ 1. ነጋሪ፥የነገሰ፥ የሚነግስ። ስ 2. ንጉስ ወይም የንጉስ ልጅ።

ንጉስ (ብ.ቁ. ነገስት፥ ነገስታት) ስ 1. በዘውዳዊ አስተዳደር ዙፋን ላይ የተቀመጠ የሃገር መሪ። 2. በአንድ ቡድን ውስጥ ዋነኛ መሪ። **አንበሳ የሰራዊት ንጉስ ነው።** 3. እንደ ሰነጠረዥ፥ ጸማ፥ ካርታ ባሉ መጻህፍቶች ውስጥ ከመጻህፍቶቹ ጠጠርች ወይም ካርታዎች የአንዱ መጠሪያ።

ንግስት (ብ.ቁ. ንግስታት) ስ 1 በዘውዳዊ አስተዳደር ዙፋን ላይ የተቀመጠች የሃገር መሪ። 2. የንጉስ ሚስት። 3. በሰነጠረዥ መጻህፍቶች በካርታ ውስጥ የአንደኛው መጻህፍት መጠሪያ። 4. የንብ አውራ።

ንጉሰነገስት ስ ለእርሱ የሚገብሩ፥ ትእዛዙን የሚቀበሉና በእርሱ ግዛት ስር በንጉሰነት ማእረግ ላሉ ንጉሶች የበላይ የሆነ፥ የንጉሶች ንጉስ።

ንጉሳዊ(ብ.ቁ.ንጉሳውያን) ቅ የንጉስ።

ንግስ ስ ታቦት የሚወጣበት ክብርበላል።

መናገሻ ከተማ ስ 1. የአንድ አገር መሪ መኖሪያና የአገሪቱ ዋና ከተማ። 2. የንጉሱ የንግስና ስርአት የሚካሄድበትና ንጉሱ የሚኖርበት ከተማ።

አነገሰ ግ 1. የታቦት በላል በሚከበርበት ቦታ ተገኝቶ የበላሉ ተካፋይ ሆነ። 2. አጋነነ። 3. አኩራራ፥ አተበተ፥ ትእቢተኛ እንዲሆንና አጉል አስተሳሰብ እንዲያድርበት ተገቢ ባልሆነ መስመር መራ፥ አሳደገ፥...

አንጋሽ ስ 1. የንጉስ የንግስና ስነስርአት በሚፈፀምበት ጊዜ ንጉሱን ቀብቶ የሚያነግስና ስነስርአቱን የሚመራ ካህን ወይም ጳጳስ።2. የታቦት ክብር በላል በሚደረግበት ቦታ ተገኝቶ የበላሉ ተሳታፊ የሆነ ህዝብ። 3. አጋናኝ። **ወሬ አንጋሽ።**

አነጋገሰ ግ አሞጋገሰ፥ አሞካሸ፥ አዳነቀ።

ነገነገ ግ ከመረ፥ ደረደረ፥ ቆለለ።

***ነገነገ**

አነገነገ ግ ወፈር ባለና አስፈሪ በሆነ ድምፅ ጮህ፥ የጫህት፥ የጉምርምታ ድምፅ አስማ (የነበር፥ የአንበሳ፥...)።

***ነገነገ**

አነገነገ ግ ተነቃነቀ።

ነገደ ግ 1. የንግድ ስራ ሰራ፥ አካሄደ። 2. በመደብር ውስጥ ሆኖ ወይም ገበያ ወጥቶ ሸጠ፥ ሸቀጠ።

መነገሻ ስ ለንግድ ስራ የሚያገለግል ማንቀሳቀሻ ገንዘብ።

ነጋዴ ስ በንግድ ስራ የሚተዳደር ሰው።

ንግድ ስ ትርፍ ለማግኘት ሲባል ሸቀጦችን የመግዛትና የመሸጥ፥ አገልግሎት የመስጠት፥ የማምረት ወይም ሸቀጥን በሸቀጥ የመለወጥ ስራ።

ንግድ ምክር ቤት ስ የአንድን አገር የንግድ እንቅስቃሴ ለማስረታት፥ እንቅፋቶችን ለማስወገድና አመቺ ሁኔታዎች ለመፍጠር፥ በንግድ ስራ ላይ በተሰማሩ ግለሰቦች ወይም ድርጅቶች የሚቋቋም ማህበር።

የንግድ ልውውጥ ስ በአገሮች መካከል የሚካሄድ የተለያዩ ምርቶችን የመግዛትና የመሸጥ ተግባር።

***ነገደ**

እንግዳ ስ 1. ያልዋለ፥ ያላደረ ወይም ያልሰበሰበ፥ ከሌላ አካባቢ፥ አገር፥ ቤት፥... የመጣ ሰው። ቅ 2. ባይተዋር፥ ባእድ። 3. አዲስ የመጣ ወይም ለአካባቢው አዲስ የሆነ።

እንግዳ መቀበያ ስ 1. የእንግዳ ማረፊያ ወይም መቆያ ክፍል፥ ቤት፥ ቦታ። 2. ለእንግዳ መቀበያ የሚሆን ወይም የሚያገለግል (የክት ልብስ፥ ገንዘብ፥...)።

እንግዳ ተቀባይ ቅ እንግዳ ወዳድ፥ ተንከባ ካቢ፥ አስተናጋጅ (በመጋበዝ፥ በማጻፈወት፥...)።

እንግዳ ነገር ስ ቀደም ብሎ ያልተሰማ፥ ያልታሰበ፥ ያልተጠረጠረ ድንገተኛ ነገር።

እንግዳ ደራሽ ስ ላይታሰብ ድንገት የመጣ እንግዳ።

እንግዳ ጎርብጥ ስ እንደ ምንጣፍ የሚያገለግል ያልተለፋ ደረቅ የከብት ቆዳ።

ተስተናገደ ግ 1. በእንግድነት ተጋበዘ፥ መስተንግዶ ተደረገለት። 2. የሚፈልገው ጉዳይ እንዲፈፀምለት ተደረገ።

መስተንግዶ ስ 1. ተጠርቶ ወይም ሳይጠራ በእንግድነት ለመጣ ሰው የሚደረግ ግብዣ። 2. እንግዳ አቀባል፥ የእንግዳ አቀባበል ስነስርአት።

አስተናገደ ግ 1. በእንግድነት ተቀብሎ ጋበዘ። 2. አስተናበረ፥ ባለጉዳዩን በመቀበል አስፈላጊውን ስራ አካናከ።

አስተናጋጅ ቅ 1. እንግዳ የሚቀበል፤

የሚጋብዝ፡ ስ 2. አስተናባሪ፡

ነገድ ስ በባህል፡ በእኩኖሚና በአካባቢ ይታላ
አንድነት ላይ የተመሰረተ ግንኙነት ያለው፡ ከጎሳ
ይልቅ መጠነ ሰፊ የሆነ ማህበረ ሰብ፡

ነጉላ **"ነጎላ"** ስር ተመ.

ነጋ ግ 1. ሌሊቱ አልቆ ብርሃን ተተካ፡ ወገግ
አለ፡ ጎህ ቀደደ፡ 2. አለፈ፡ ወጣ፡ **ከረምቱ**
ሰኔጋ እንመጣለን፡፡

ነገ(ነግ) ስ 1. ማግስት፡ ከዛሬ ቀጥሎ ያለው
ቀን፡

ነገ ዛሬ አለ አንድን ድርጊት በጊዜው
አልፈዎም አለ፡ አዘገደ፡ ቀጠሮ አራዘመ፡፡

ነግ በኔ አለ ነገሩ በእኔም ላይ ሊደርስ
ይችላል ብሎ አሰበ፡፡

ከነገ ነገ አለ አዘገደ፡ ቀን አልቆርጥ አለ፡
ጊዜ አጠፋ፡፡

በነጋታው (በበነጋው) በማግስቱ፡
በሚቀጥለው፡ በሁለተኛው ቀን፡፡

ከነገ በስቲያ ከነገ ቀጥሎ ያለው ቀን፡፡

ከነገ ወዲያ ዝ.ክ.

ነጋ ጠባ ዘወትር፡ ሁልጊዜ፡፡

ነግህ ስ ጧት፡ ማለጻ፡፡

ንጋት ዝ.ክ.

ነጋጋ ግ ንጋት ተቃረበ፡ ጨለማው እየለቀቀ
ሄደ፡፡

አነጋ ግ 1. አንድ ቦታ ሆኖ አሳለፈ(ሌሊትን፡
ከረምትን)፡፡ 2. እንቅልፍ ሳይወስደው አደረ፡
ሳይተኛ ቀረ፡፡

***ነጋ**

ንግ ት ሊወልቅ፡ ሊላቀቅ የደረሰ፡ እንከን
ያጋጠመው፡ መዛባት የደረሰበት (የአጥንት
መጋጠሚያ ወይም የማንኛውም አካል
መገጣጠሚያ)፡፡

ተናጋ ግ መጀመሪያ ከነበረው ስራቱ
(አፈጣጠሩ) ተፋለሰ፡ ተነቃነቀ፡ ተናወጠ፡፡

አናጋ ግ አናወጠ፡ አነቃነቀ፡፡

ነጋሪት ስ እንደ ዋርካ፡ ዋንዛ፡...ካሉ የዛፍ ግንድ
ቁራጭ ተፈልፍሎ የሚሰራ ጎነ ሰፊ፡ ቁሙተ
አጭር የሆነና በአዋጅ፡ በዘመቻ፡...ጊዜ ይጎሰም
የነበረ የከበሮ አይነት (በአሉን የሙዚቃ መሳሪያ
ስር ተመ.)፡፡

ነጋሪት ጋዜጣ ስ የመንግስት አዋጆች
የሚወጡበት ጋዜጣ፡፡

ነጋሲ **"ነገሰ"** ስር ተመ.

ነጋዴ **"ነገደ"** ስር ተመ.

ነጋድራስ ስ 1. በመንግስት ይኾም የነበረ

የቀድሞ ጊዜ የነጋዴዎች ተቆጣጠሪ፡ አለቃ፡፡
2. ከንግድ ዘርፍ የሚገኘውን የመንግስት ግብር
ይሰበስብ የነበረ ሹም፡፡

ነጋጋ **"ነጋ"** ስር ተመ.

ነግ **"ነጋ"** ስር **"ነገ"** ን ተመ.

ነግህ ዝ.ክ.

***ነጎላ**

ነጉላ ት ሞኝ፡ ጅል፡፡

ነጎላ ስ ንፍጥ፡፡

አነጎላ ግ (ንፍጥን) አፈረጠ፡ አወጣ፡ ተናፈጠ፡፡

ነጎረ ግ በእሳት ቀልጦና ውሃ ተጨምሮበት
ከቆሻሻው እንዲለይ ተደረገ (ቅቤ)፡፡

ንጉሮ ት እንዲቀልጥ ተደርጎና ውሃ
ተጨምሮበት ከቆሻሻ የፀጻ (ቅቤ)፡፡

ንጉሮ ቅቤ ስ ከቆሻሻ የፀጻና የተነጠረ ቅቤ፡፡

አነጎረ ግ ቅቤን በእሳት አቅልጦና ውሃ
ጨምሮበት በማሰንበት ቆሻሻው ከውሃው ጋር
እንዲወገድ አደረገ፡፡

***ነጎተ**

እንጎቻ ስ መጠኑ አነስተኛ እንዲሆን ተደርጎ
የሚጋገር እንጀራ፡፡

ተነጎተ ግ እንጎቻ ተጋረ፡፡

አነጎተ ግ እንጎቻ ጋረ፡፡

አስነጎተ ግ እንጎቻ አስጋረ፡፡

ነጎደ ግ ሄደ፡ ተጓዘ፡ እልም አለ፡፡

ነጎዴ(ነጎድ) ስ 1. እንድ ላይ ግር ብሎ
የሚበር የወፍ አይነት፡ መቁ፡፡ 2. ከጦርነት ቦታ
እየሸሸ የሚመለስ ብዛት ያለው ጀሌ ጦር፡፡

አነጎደ ግ አስኬደ፡ በብዛት አካናወነ፡ አጣደፈ
(ስራን)፡፡

ነጎደ² ግ ተመታ፡፡

አነጎደ ግ ባሃይል መታ፡፡

ነጎዴ **"ነጎደ"** ስር ተመ.

ነጎድጓድ **"አጎደጎደ"** ስር ተመ.

ነጎ ግ 1. ጓ፡ ደ አለ፡ ጮህ (ጅራፍ፡ ፍንጻታ
+...)፡፡ 2. ጓ፡ደ የሚል ድምፅ በመፍጠር
ተሰበረ፡፡

አነጎ ግ 1. አጮህ፡ አፈነጻ፡ 2. ሰበረ፡ ሲሰብር
ጓ፡ ደ የሚል ድምፅ አሰማ፡፡

ነጠለ ግ 1. ለየ፡ ለየብቻ አደረገ፡ 2. ዘረጋ፡፡
የታጠፈውን ነጥለው፡፡

ነጠላ ስ 1. ከድርጅት ማግ የሚሰራ፡ እንደ ጋቢ
እጥፍ ያልሆነ ሸማ፡ 2. እጥፍ፡ ድርብ፡ መንታ
ያልሆነ ነገር፡ ት 3. ኮከቱ እጥፍ ያልሆነ (ዶር)፡፡
4. (ዘይ.) ጥላቢስ፡ ከውክቀ፡፡

ነጠላ ሰረዝ ስ በዝርዝር የሚፃፉ ነገሮችን ለመለያየት የሚያገለግል የስርአተ ነጥብ አይነት፤ ምልክቱም ፡፡ ወይም "ፒ" ነው (ለምሳሌ ጤፍ፡ ሰንደ፡ ገብስ፡...)።

ነጠላ ቁጥር (ሰዋ.) አንድ ብቻውን የሚገኝ ነገር ወይም አካል ብዙነት ካለው ነገር ወይም አካል ተለይቶ የሚጠራበት የቅርፅ ስም። ለምሳሌ "የበሳች" ነጠላ ቁጥር "በግ" የሚለው የስም ቅርፅ ነው።

ነጠላ አረፍተ ነገር ስ (ሰዋ.) አንድ ባለቤትና አንድ አንቀፅ ብቻ የሚገኝበት አረፍተ ነገር። ለምሳሌ "ልጁ አድጓል" የሚለው ነጠላ አረፍተ ነገር ነው።

ነጠላ ጫማ ስ ሽፍን ያልሆነና ተረከዝ የሌለው፤ ብዙውን ጊዜ ለቤት ውስጥ የሚያገለግል የጫማ አይነት።

ንጣይ ት ነጠላ የሆነ፤ ብቻውን ያለ።

ንጥል ዝ.ክ.

ተነጠለ¹ ግ 1. ተለየ፤ ተከፈለ፤ ተለይቶ ለብቻ ሆነ። 2. ተዘረጋ።

ተነጠለ² ግ ተለያየ።

ተናጣላ ት ብቸኛ፤ ብቻውን የሆነ።

ተናጣላ ሆነ ግ 1. ብቸኛ ሆነ። 2. ከሰራ ተለየ፤ ራቀ። 3. ሳሳ፤ አልፎ አልፎ ብቻ ሆነ (ቤታያ፤ ፀጉር፡...)።

በተናጠል ተው.ግ. ለየብቻ።

አነጣጠለ ግ አለያየ።

ነጠረ¹ ግ 1. ጠራ፤ ንዑህ ሆነ፤ የሚፈለገው ነገር ከማይፈለገው ተለይቶ እንዲወጣ ተደረገ፤ በእሳት ቀልጦ ተጣራ (ቅቤ፤ ብረት፡...)። 2. ትክክለኛው ነገር ታወቀ፤ ተረጋገጠ። ለውነቱ ነጥሮ ወጣ።

ነጥሮ ወጣ ችግርን፤ መከራን ተቋቁሞ አለፈ፤ ታግሎ አሸነፈ።

ንጣሪ ት የቅቤ እር፤ ዝቃጭ።

ንጥር ት የጠራ፤ ከቆሻሻ ወይም ከማይፈልግ ነገር የተለየ (ቅቤ፤ ማር፡...)።

አንጣሪ ት ከብር፤ ከወርቅ፡... የተለያየ ጌጣጌጦችን የሚሰራ ባለሙያ።

አንጥረኛ ዝ.ክ.

ነጠረ² ግ መሬት ነክቶ ወደላይ ዘለለ፤ ኖረ፤ ጓሃ (ለምሳሌ ኣስ)።

ንጥር ንጥር አለ ግ ኖር ኖር አለ፤ የቁጣ አረማመድ ተራመደ።

*ነጠረ

ተነጣጠረ ግ ከጻኛ ፊት ቀርቦ ከባላጋራው ጋር ተከራከረ፤ ተሟገተ።

ተነጣጣሪ ት ከርከር፤ ሙግት ያለበት፤

ባለጉዳይ።

አነጣጠረ ግ 1. አሟገተ፤ አከራከረ፤ የከላሽንና የተከላሽን ማስረጃዎች አነፃፀረ፤ መረመረ፤ አመጣዘነ። 2. አለመ፤ አዘገበ፤ አላማ አስተካከለ።

አነጣጣሪ ት አስተካከለ፤ አላማውን መምታት የሚችል ፤ ተኣከ።

ነጠረቀ ግ በሃይል መታ።

*ነጠስ

እንጥስታ(ንጥሻ) ስ በጉንፋን ወይም እንደበርበሬ ባሉና የሚሰነፍጥ ሽታ ባላቸው ነገሮች ምክንያት ከውሃ አዘል አየር ጋር ከአፍንጫ ውስጥ በከፍተኛ ሃይል ተገፍቶ የሚወጣ ድምፅ።

እንጥስ አለ ግ አነጠስ።

እነጠስ ግ በጉንፋን፤ አፍንጫን በሚሰረበር ወይም በሚሰነፍጥ ሽታ ምክንያት ውሃ አዘል አየር ወይም እስትንፋስ ከአፍንጫው ድንገት በሃይል አስወጣ፤ የእንጥስታ ድምፅ አለማ።

እስነጠስ ግ 1. አነጠሰ። 2. ለማነጥስ ምክንያት ሆነ።

ነጠቀ ግ 1. ቀማ፤ ወሰደ። 2. በብርጭቆ አገመ (ትንሽ ውሃና ጥጥ ከብርጭቆ ውስጥ አድርጎና ጥጡን በእሳት ለኩሶ ብርጭቆውን ወዲያውኑ የሀመም ስሜት ባለበት አካል ላይ በመድፋትና ቆየት ብሎም ብርጭቆውን መንጭቆ በማንሳት)።

ነጣቂ ት ቀማኛ።

ንጥቂያ ስ ቅሚያ፤ ዝርፊያ።

ነጠቅ ነጠቅ አለ ግ ፈጠን ፈጠን አለ (በአካሄድ፤ በአነጋገር)።

ተነጠቀ ግ 1. ወደ ሰማይ ወጣ፤ አረገ ። ስለነገሩ ጋር በደመና እንነጠቃለን። 2. ተሳበ፤ ተመሰጠ።

ተናጠቀ ግ 1. ነጠቀ። 2. ተሻማ።

አናጠቀ ግ አሻማ።

ነጠቦ ግ 1. ጠብ አለ፤ ወደቀ። 2. ተሳተ፤ ተገደፈ፤ አመለጠ (ነገር ወይም ቃል ከአንደበት)።

ነጥብ ስ 1. አንድን ቃል ከሌላው ቃል ለመለየት በቃላት መካከል የሚደረግ የቀለም ጠብታ ምልክት (፡) ። 2. ፍሬ ነገር። ነጥብ ነጥቡን ብቻ ንገረን።

ነጠብጣብ ስ 1. በቅደም ተከተል በተራ የተቀመጠ የቀለም ጠብታ ምልክት (....)። 2. የፈሳሽ ጠብታዎች ወይም አነስተኛ ካፊያ።

ተናጠቦ ግ የጀመረውን ሳይወርስ በመካከል እንዲያቋርጥ ሆነ።

ተንጠባጠቦ ግ 1. መዝነብ ጀመረ፤ ዝናቡ

ጠብ ጠብ አለ። 2. በየቦታው ወደቀ፡ ተዘረከረከ።

አነጠበ ግ ነጥብ አደረገ፡ ሰራ፡ ዓፈ።

አናጠበ ግ በጣልቃ ገብቶ አቋረጠ፡ አደናቀፈ (ሰራን፡ ነገርን)።

አንጠባጠበ ግ 1. መዝናብ ጀመረ። 2. በየቦታው ጣለ፡ አዘረከረከ።

እንጥብጣቢ ት 1. የፈሳሽ ጠብታዎች፡ ጠፈጠፍ። 2. ተዘረከርከ ወይም ወዳድቆ የቀረ።

***ነጠበ**

ተንጠበጠበ ግ 1. ተንቀጠቀጠ፡ ተንዘፈዘፈ (በብርድ ወይም በህመም)። 2. ተሸቆጠቆጠ፡ ጠብ እርግፍ አለ።

አንጠበጠበ ግ አንቀጠቀጠ፡ አንዘፈዘፈ።

ነጠነጠ

አነጠነጠ ግ 1. ሰውነቱ ዳበረ፡ ወፈረ፡ ተመቸው። 2. ጠገበ፡ አረጠረጠ፡ አዘዘዘዘ።

***ነጠፈ**

ምንጣፍ ስ በላዩ ላይ ለመቀመጥ ወይም ለመተኛት ወይም ቤትን ለማስዋብ የሚዘረጋ ቁርባት ወይም ጀንዲ ወይም ስጋጃ፡...

ንጣፍ ስ 1. ምንጣፍ። 2. የመንገድን ወይም የግቢን አባራና ጭቃ ለመሸፈን መሬት ላይ የሚደረግ የጠፍጣፋ ድንጋይ ወይም የሽክላ፡... ልባስ። 3. መንግስት ከግለሰብ ለሚወስደው ቦታ በምትክነት የሚሰጠው ሌላ ቦታ።

ተነጠፈ ግ 1. ተዘረጋ፡ ተስተካከለ (ምንጣፍ፡ አልጋ፡...)። 2. ተረበረበ፡ ተደረደረ። መንገዱ በድንጋይ ተነጠፈ። 3. በቀሙ ወደቀ፡ ተጋደመ፡ ተዘረረ።

አነጠፈ ግ 1. ዘረጋ፡ አስተካከለ (ምንጣፍን፡ አልጋ፡...)። 2. አለበሰ፡ ሸፈነ (በጣውላ ወይም በሽክላ ወይም በድንጋይ፡... ወለልን፡ መሬትን)። 3. ጣለ፡ ዘረረ (በመምታት)።

አንጣፈ ስ 1. በቤተ መንግስት የአልፍኝ አሸከሮች ሃላፊ የነበረ ሹም። 2. በቤተክርስቲያን ውስጥ ስጋጃ ምንጣፍችን የሚያፀዳና የሚያነጥፍ እንዲሁም ወለሉን የሚጠርግና የሚወለውል ሰራተኛ።

ነጠፈ ግ ደረቀ፡ መስጠት አቆመ።

ነጠፈች ግ ወተት መስጠት አቋረጠች፡ ደረቀች (ለምሳሌ ላም)።

ነጣ ግ 1. ነጭ ሆነ። 2. ፀዳ፡ ጠራ፡ ንፁህ ሆነ።

ነጭ (ብ.ቁ.ነጫጭ) ፈ 1. ወተት ወይም ንድፍ የመሰለ። ስ 2. ፈንጅ። 3. ወተት፡ ንድፍ፡... የሚመስል ቀለም።

በነጩ ይዞታል በቶሎ የሚያባራ አይደለም፤ ቀስ እያለ ነው የሚዘንመው (ዝናም)።

ነጭ ሃር ስ ቀለሙ ነጭ የሆነ የሃር ልብስ አይነት።

ነጭ ለባሽ ስ 1. መተዳደሪያ መሬት ከመንግስት ተሰጥቶት፡ እስፈላጊ ሆኖ ሲሾ ወታደራዊ አገልግሎት ይሰጥ የነበረ የነበራ ወታደር። 2. የሲቪል ልብስ የሚለብሰና በምስጢር የሰለላ፡ የወንጀል ክትትል ሰራ የሚያካሂድ፡ ፖሊስ የሆነበት ደህንነት ሰው።

ነጭ መጣፍጥ ስ ነጭ አዝመድ።

ነጭ ሽብር ስ በኩሚኒስት ስርአት ግህበር ውስጥ የሰርአቱ አራማጆች፡ ተቃዋሚዎቻቸው የሚፈፀሙባቸውን ጥቃት የሚጠሩበት ቃል ወይም ስም።

ነጭ ሽንኩርት ስ ፍሬው ነጭ ሆኖ እንደቀይ ሽንኩርት በመሬት ውስጥ የሚፋፋና የሚያከርት፡ ሃይለኛ ሽታና ጣእም ያለውና አብዛኛውን ጊዜ ለምግብ ጣጣፈጫነት የሚውል የተክል አይነት (በእሉን ሽንኩርት ስር ተመ.)።

ነጭ አዝመድ ስ ፍሬው ነጭ የሆነ የትመም አይነት።

ነጭ(ነጩ) ዝንጀሮ ስ በጥቂቱ ቡናግ ቀለም የጣለበት ሆኖ አመድግ መልክ ያለው፡ መቀመጫው መላጣ የሆነና በቆላ አካባቢ በቁጥቋጦ ውስጥ የሚኖር፡ በእትቶኦኖና በሱ ግሊያ ውስጥ ብቻ የሚገኝ የዝንጀሮ አይነት።

ነጭ ደመና ስ የውሃ ነጠብጣብ ይዘቱ በጣም ዝቅተኛ የሆነና ጥጥ መስሎ የሚታይ የደመና አይነት።

ነጭ ጤፍ ስ ፍሬው ነጭ የሆነ የጤፍ አይነት።

ነጫጭባ ት (ስድብ) ሰውነቱ ወዘና የሌለው፡ አመዳም (ሰው)።

ነጭሎ ስ በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል ትጠሎ ነጭ የሆነ የቁጥቋጦ አይነት።

ንጣት ስ ነጭነት፡ ንጣቱ ወተት ይመስላል።

ነጣቂ "ነጠቀ" ስር ተመ.

ነጥር(ልጥር) ስ የክብደት መለኪያ(ብዙውን ጊዜ እንደ ግር፡ ቅቤ፡ ወርቅ፡... ለመሳሰሉ) አንድ ነጥር እስራ ሁለት ወቅት ያህል ነው።

ነጥብ "ነጠበ" ስር ተመ.

ነጩ ግ 1. በጨቀ፡ ግጥም ስለሌለው በእጁ ሳር ነጭ ይዞ መጣ። 2. ዘነተረ (ስጋን በጥርስ)። 3. ጋጠ፡ በላ (ከብት ሣርን)። 4. ፈተገ፡ መለጠ፡ ላጠ (ፊትን በሽካራ ነገር በመፈግፈግ)። 5. ገረፈ፡ ሸነቀጠ (በአለንጋ፡ በአርጨሜ)። 6. ቀምቶ፡ አታልሎ፡ በቁጥር አሸንፎ፡... ወለደ (ገንዘብን)።

ተነጩ ግ ተነቀለ፡ ተነሳለሰ(ፀጉር)። 2- (ገንዘቡ) ተሰላ፡ ተወሰደ (በቁጥር፡ በቀጣኛ፡...) ።

አናፊ ግ አበሳጩ፥ አናከሰ፥ አፈቃፊቀ፡፡

ነፈረ(ነፎር) ት አመላ ነግሳጫ፡ ከሰው የማይስማማ፡፡

*ነፎነፎ

ነጭነፎ (ነፎነጭ) ት አመለቢስ፡ ፊትጫቃ፥ ብሰፊ፡፡

ንጭንጭ አለ ግ ተነጫነፊ፡፡

ተነጫነፊ ግ ተበሳፊ፡፡

አነጫነፊ ግ አበሳጩ፥ አመላ ነሳ፡፡

ነጫጭባ “ነጣ” ስር ተመ.

ነጭ ዝንጀሮ “ነጣ” ስር “ነጭ ዝንጀሮ” ን ተመ.

ነጭ “ነጣ” ስር ተመ.

ነጭሎ ዝ.ከ.

*ነፀረ

ንፅፅር ስ አንድን ነገር ወይም ሁኔታ ከሌላው ጋር የማስተያየት፥ የማወዳደር፥ የማመዛዘን ድርጊት፡፡

አንፃር ስ ትይዩ፥ አኳያ፥ ፊትለፊት፡፡ ቢታችን አንፃር ለአንፃር ነው፡፡

ከ አንፃር ከ አኳያ፡ ነገሩን ከሚሰጠው ጥቅም አንፃር መመልከት ይበጅ ይሆናል፡፡

ተነፃፀረ ግ 1. ተስተያየ፥ ተመሳከረ፡፡ 2. ተወዳደረ፡፡

አነፃፀረ ግ 1. አስተያየ፥ አመሳከረ፡፡ 2. አወዳደረ፡፡

ነፀብራቅ “*ፀበረቀ” ስር ተመ.

ነፃ ት 1. ወንጀል፥ ሃጢአት፥... የሌለበት፡፡ 2. እዳ፥ ብድር የሌለበት፡፡ 3. ግዴታ፥ ሃላፊነት፥...የሌለበት፡፡ 4. የሌላ ያልሆነ ወይም በሌላ ወገን ያልተያዘ (ለምሳሌ መሬት)፡፡ 5. ከጭቆና፥ ከባርነት፥ ከተገዥነት የተላቀቀ፡፡ 6. እንደፈለገው መሆን የሚችል፥ ቁጥጥር የሌለበት፡፡ 7. ያለ ክፍያ፥ በብላሽ የሆነ፡፡ ነፃ አገልግሎት የሚሰጥ፡፡

ነፃ ወጣ 1. ወንጀል ሳይገኝበት ቀረ፥ ከቅጣት ዳ፡፡ 2. ከእዳ፥ ከተገዥነት፥... ተላቀቀ፡፡ 3. ራሱን ፈለፍ፥ ራሱን በራሱ ለማስተዳደር በቃ፥ እንዳገኘው ለመሆን ፈለ፡፡

ነፃ አውጪ ት ሀዘቡን (ወገኖቹን) ከጭቆና፥ ከቅን አገዛዝ ቀንበር ለማላቀቅ ትግል የሚያካሂድ (ሃይል፥ ሰራዊት፥...)፡፡

ነፃ ትምህርት ስ ትምህርቱን ለመከታተል አስፈላጊ የሚሆኑትን ነገሮች ተማሪው ያለክፍያ (በነፃ) የሚያገኝበት የትምህርት (የመማር) እድል፥ ለከላርኸ፡፡

ነፃ ወደብ ስ የሌላ አገር ሽቀጦችን ያለ ቀረጥ

አሳርፎ ተመልሶ የሚወጣበት ወደብ፡፡

ነፃነት ስ 1. አርነት፥ የምንም ነገር ጥገኛ አለመሆን፡፡ 2. ሌላውን ሳይነኩ የፈለጉትን ነገር የመስራት፥ የመናገር፥ የመፃፍ፥...መብት፡፡ 3. በበለጅ መንግስት ወይም በሌላ ሰው ቁጥጥር ስር አለመሆን፡፡ 4. ራሱን በራሱ የማስተዳደር፥ የምምራት ስልጣን፥ መብት፡፡

ነፃ ግ ንፁህ ሆነ፡፡

ንፁህ ት 1. የፀዳ፥ የጠራ፡፡ 2. ወንጀል፥ ሃጢአት የሌለበት፡፡ 3. ቅን፥ ተንኮል፥ ምቀኝነት የሌለው፡፡ 4. ከሌላ ጋር ያልተዳዳለቀ፥ ያልተበረዘ፡፡ ንፁህ ወርቅ፡፡

ንፁህ ደም ፈሰሰ የሰራው በደል ሳይኖር እንደበደለኛ ደመ እንዲፈስ ተደረገ፡፡

ንፁህና ስ 1. ንፁህ ሆኖ መገኘት፡፡ 2. ከሃጢአት፥ ከወንጀል ነፃ መሆን፡፡

ነፃነት “ነፃ” ስር ተመ.

ነፈለለ ግ ነሆለለ፥ ቄለ፥ ጀለ፡፡

ነፈለለ(ነፍላላ) ት ነሁላ፥ ቄል፥ ጅል፡፡

ተነፋለለ ግተነሂለለ፥ ቄለ፥ ተጃጃለ(ሲናገር)፡፡

አነፋለለ ግ አነሂለለ፥ አቄለ፥ አጃጃለ፡፡

ነፈረ ግ 1. በጣም ሞቀ፥ ፈላ፥ ተፍለቀለቀ፥ እንደ እሳት የሚያቃጥል ሆነ (ውሃ)፡፡ 2. በጣም በሰለ፥ ሞከከ (ንፍር)፡፡ 3. ብዙ በታ ሳይ ቆሳሰለ፥ ሰውነቱ በቁስል ተወረረ፡፡

ንፍር ውሃ ስ በጣም የሞቀ፥ የፈላ ውሃ፡፡

ንፍሮ ስ ተቀቅሎ በጣም የበሰለ ወይም የሞከከ እንደ ባቂላ፥ አተር፥ ስንዴ ያለ የጥራጥሬ እህል አይነት፥ ምግብ፡፡

ተናፈረ ግ በነገር ተጽሰለ፥ ተባሰለ፡፡

አነፈረ ግ 1. ንፍር ቀቀለ፡፡ 2. በጣም አቃጠለ፡፡ ገዩ ምሳሌን አነፈረው፡፡

ነፈረቀ ግ 1. በጣም አለቀሰ፥ ተንሰቀሰቀ፡፡ 2. ቁስሉ ፈነዳ፥ መገለ፥ እገፍ ፈሰሰ፡፡

ነፈረቅ (ነፍራቃ፥ ንፍርቅ) ት አልቃሻ፡፡

ተነፋረቀ ግ 1. በጣም አለቀሰ፥ ማልቀሱን አላቆም አለ፡፡ 2. በጣም ቆሳሰለ፥ ቁስሉ በእገና በመግል ተጨመላለቀ፡፡

አነፋረቀ ግ 1. አሰለቀሰ፡፡ 2. በቁስል አጨመላለቀ፥ ቁስሉ በቁስል አደረገ፡፡

ነፈሰ ግ 1. ነፋስ ተነሳ፥ ተንቀሳቀሰ፥ ሽው ሽው አለ፡፡ 2. ተሰራጨ፥ ተዛመተ፥ ተነዛ (ወሬ)፡፡ 3. (ዘይ.) በጊዜያዊ ፍቅር ከነፈ፡፡

ነፈሰበት 1. በተገቢው መንገድ ሳይከደን በመቅረቱ ተበላሽ (ለምሳሌ ጠላ፥ እንጀራ)፡፡ 2. ወቅቱ፥ ጊዜው አለፈበት፥ ተሰለፈ፡፡ የነፈሰበት ወሬ፡፡

ነፋስ(ንፋስ) ስ 1. በሃይል የሚንቀሳቀስ፡፡

የሚከናወን አየር። 2. (ዘይ.) ሀ. ፈጣን፣ ሯጭ። ለ. ከውክዋ፣ እረፍተኛ።

ነፋስ መታው 1. በእሽት ደረጃ ላይ ያለው ሰብል በሚገባ ከመንምራቱና ከመብሰሉ በፊት ተስማሚነት የሌለው ነፋስ ስለገረፈው ፍሬው ሳሳ፣ ቀጨጨ። 2. አየር እንዲያገኘ፣ እንዲፍሰስበት ተደረገ።

ነፋስ ተቀበለ ከመኖሪያ ቤቱ ወይም ከአካባቢው ራቅ ብሎ በመሄድ ተንሸራሽረ፣ ተዝናና።

ነፋስ እንዳይወስደው እንዳይሰራጭ፣ እንዳይዛመት(ወሬ)።

ነፋስ ገባቸው ተቀያየሙ፣ ፍቅራቸው ተቋረጠ፣ ተለያዩ።

ነፋስ ያልነካው ወሬ ብዙ ሰው ያልሰማው አዲስ ወሬ።

ነፋሻ ቅ 1. ተስማሚ የሆነ ነፋስ ያለበት (ቦታ)። 2. ነፋስ የሚበዛበት (ቦታ)።

ንፋሽ ለ ከደህናው እህል ተለይቶ እንዲወጣ የተደረገ ብጣራ፣ ግርድ፣ አሰር።

ተናፈሰ 1. የታመቀው፣ የታሸገው ነገር (እቃ፣ ልብስ፣...) ተከፍቶ ወይም ተነጣጥሎ አየር እንዲያገኘው ተደረገ። 2. ነፋስ ተቀበለ፣ ተዝናና፣ ተዘዋወረ፣ ተንሸራሽረ። 3. ተሰራጨ፣ ተነዛ (ወሬው)። 4. ተፀዳጸ፣ አይነምድርን፣ ሽንትን ለማስወገድ ወደ መፀዳጃ ቤት ገባ ወይም ገለል ወዳለ ቦታ ሄደ።

መናፈሻ ለ 1. ለነፋስ መቀበያ የተሰራ ሰንኩ። 2. ነፋሻ አየር፣ እትከልትና ለምለም ሳር ያለበት፣ በከተማ አካባቢ ለመዝናኛነት የተከለለ ቦታ፣ መስክ።

አነፈሰ 1. እህልን በሰፊድ አበጠረ፣ ከቆሻሻ ለየ።

አናፈሰ 1. አዲስ አየር እንዲያገኘው አደረገ። 2. አዝናና፣ አንሸራሽረ። 3. ነዛ፣ አሰራጨ (ወሬን)።

አናፋሽ (ወሬ አናፋሽ) ቅ ወሬኛ፣ ወሬ የሚያዛምት።

ነፈነፈ 1. በብዛት ተመገበ፣ ጠጣ። ምስክርም ሆነ መጠጥን እስኪሰለቸኝ ነፈነፍኩት። 2. ነረተ፣ መታ፣ ደበደበ። በቦታሽ ነፈነፈው።

***ነፈነፈ**

ነፍፍፋ ቅ ሲናገር አፍንጫውን የሚይዘው፣ ኮንጻፍ።

ተነፋነፈ 1. አፍንጫው እንደልብ አየር የማያስተላልፍ በመሆኑ ሲናገር ድምፁ ጥራት የሌለው ሆነ። 2. ብልሽት ስላለው ድምፁ ጥራት የሌለው ሆነ (ለምሳሌ ሬዲዮ፣ የመዜቃ መሳሪያ)። 3. አጉተመተመ፣ የቅሬታ።

የብሶት፣... ንግግር ለገዛ ራሱ ተናገረ፣ አለቃቀሰ።

***ነፈነፈ**

አነፈነፈ 1. አሸተተ፣ አፈነፈነ።

አነፍፍፈ ቅ አሳዳጅ፣ ፈልጎ የሚያገኝ (ወሬን፣ ሊባን፣ የተደበቀ ነገርን፣...)።

ነፈዝ ቅ ፈዛዛ፣ ነሁላ፣ ቂሳቂል።

ነፈገ 1. ከለከለ፣ ነሳ። 2. ሰሰተ፣ ተንቀቀበ።

ንፋግ ቅ (ስድብ) ስሰታም፣ ቅቅታም።

ንፍገት ለ ሰሰት፣ ቅቅት።

ንፍጊያ ዝ.ከ.

ተነፈገ 1. ተከለከለ፣ እንዳያገኝ ተደረገ።

***ነፈጠ**

ንፍጥ ለ 1. በንጉፋን ህመም ምክንያት የሚፈጠርና በአፍንጫ ቀዳዳዎች ውስጥ የሚወጣ ገለጋልግ ነጭ ፈሳሽ። 2. (ስድብ) የማይረባ ሰው።

ንፍጣም ቅ 1. ንፍጥ ከአፍንጫው የማይጠፋ (ሰው)። 2. (ዘይ.፣ስድብ) የማይረባ፣ ጅላጅል (ሰው)።

ተናፈጠ 1. ንፍጡን ከአፍንጫው ጠረገ፣ አፀዳ።

አናፈጠ 1. የሌላውን ንፍጥ ከአፍንጫው ጠረገለት (ለምሳሌ የሀፃንን)። 2. አፍንጫን መታ። በቦታሽ አናፈጠው ። 3. ደበደበ።

ነፈፈ 1. ጀለ፣ ሞኝሞኝ ሆነ።

መነፍ ቅ ጅል፣ ሞኝሞኝ።

ነፋፋ(ነፍ) ዝ.ከ.

ነፋ 1. ቀበተተ፣ ወጠረ (ሆድን)። 2. በአየር ሞላ (ኳሰን፣ ጎማን፣...)። 3. ትንፋሽን በሙዚቃ መሳሪያ ውስጥ በማሳለፍ ሙዚቃዊ ድምፅ እንዲፈጠር አደረገ። **ዋሽንት ነፋ**። 4. በብዛት አወራ፣ በየቦታው ወሬን አሰራጨ። 5. እንድንድርጊት ከመጠን ባለፈ ሁኔታ አከናወነ። 6. ቡፍ አለ፣ ተቀበተተ። **እርሾ ስላለበት ዳጦው በጣም ነፋ**።

ንፋው ቅ (ስድብ) ውሽታም፣ ወሬኛ።

ተነፋ 1. አበጠ፣ ተቀበተተ (የተነጻ ገላ)። 2. (ዘይ.) በቂጣ ወይም በኩርፊያ ተከመረ፣ አባጠ፣ ተነረተ።

ነፋ 1. ጥሩውን ከቆሻሻ በወንፊት ለየ፣ አጠራ። **ዱቂት ነፋ**።

ንፊት(ንፊት) ለ እህል ወይም ዱቂት በሚነፋበት ጊዜ በመጨረሻ ከወንፊቱ ላይ የሚቀረው አሰር፣ ቆሻሻ።

ነፋስ "ነፈሰ" ስር ተመ.

ነፋሻ ዝ.ከ.

ነፍሳላ "ነፈለለ" ስር ተመ.
 ነፍራቃ "ነፈረቀ" ስር "ነፈረቅ" ን ተመ.
 ነፍሳት ስ 1. የ"ነፍስ" ብዙ ቁጥር። 2.
 እንደትላትል። በረሮ።... ያሉ ጥቃቅን
 ፍጥረታት።
 ነፍስ (ብ.ቁ.ነፍሳት) ስ ስጋ ለባሽ ለሆነ ፍጡር
 ሁሉ እንደ አንቀሳቃሽ ሞተር የምትቆጠር።
 ከሕንሰት እስከ እለተ ሞት ስጋን ተዋህዶ
 የምትቆይና በሞት ጊዜ ከስጋ የምትለይ ረቂቅ
 ህላዌ ፣ ህይወት። ነፍስ የተለየው ስጋ በድን ነው፤
 ህይወት የለውም።
 ለነፍሱ አይሳሳም ደፋር ነው፤ አይፈራም፤
 አደጋ ፈርቶ ወደሂሳ አይልም።
 ለነፍሱ/ለእግዚአብሔር ያደረ ደግ፤
 የፅድቅ ስራ የሚሰራ።
 በነፍሱ ደረሰ 1. የታመመው...ሳይሞት
 ደረሰ፤ በህይወት አገኘው። 2. ለእርዳታ ደረሰ
 (በቸግር ወይም በላሳሳቢ ሁኔታ ላይ ላለ)። 3.
 እቃው፤ ጉዳዩ፤... ሊያልቅ ትንሽ ቢተረው
 ደረሰበት።
 በነፍስ ተይዟል በጣም ታሟል።
 በነፍስ ደረሰ ለቸግር በቶሎ ደረሰ፤ ተገኘ።
 ነፍሱ ተመለሰ 1. ራሱን አወቀ፤ ጻነ
 (በሀመም ወይም በሌላ ምክንያት ራሱን ስቶ
 የሆነ)። 2. በረታ፤ ሃይል አገኘ።
 ነፍሱ ወጣ(ወጣች) 1. በጣም ደነገጠ። 2.
 ነፍሱ ተለየችው፤ ሞተ።
 ነፍሱ ጥላው ሄደች በጣም ደነገጠ።
 ነፍሱን ሳተ 1. በድን ሆነ፤ ደነዘዘ። 2.
 ማንነቱን ዘነጋ፤ እንደ እብድ ሆነ።
 ነፍሱን ሽጠ በነፍሱ ፈረደ፤ ቆረጠ
 (የሚያጋጥመውን አደጋ ለመጋፈጥ)።
 ነፍሱን አወቀ ሀመሙ ተሻለው፤ ሰውነቱን
 ተቆጣጠረ።
 ነፍሱ እስኪወጣ ከመጠን በላይ፤ በሃይል።
 ነፍሱ እስኪወጣ ይወዳታል።
 ነፍሱን አጥቶ ከመጠን በላይ፤ በሃይል፤
 በጣም፤ በትጋት። ነፍሱን አጥቶ ነው የሚሰራው።
 ነፍስ ሆነ በጣም ተወደደ።
 ነፍስ አሳለፈ ሰው ገደለ።
 ነፍስ አወቀ አደገ፤ አእምሮው በሰለ (ሀፃን
 የነበረው)።
 ነፍስ አዋለ በአምባገሮ መካከል ገብቶ
 እንዳይገዳደሉ ጠበቅቶን ገላገለ፤ ጠቡን አበረደ።
 ነፍስ የለውም 1. አይረባም፤ ሙትቻ ነው።
 2. ቀዥቃገ፤ ከውክዋ ነው። 3. በጣም
 ይዋከባል፤ይጣደፋል፤ ይጽጋል (በሰራ ጉዳይ)።

ነፍስ ዘራ ተሻለው፤ አንሰራራ።
 ነፍስና ስጋው ተለያየ 1. በጣም ደነገጠ።
 2. ሞተ።
 የነፍስ ዋጋ ያድርግለት (ምር.) ላደረገው
 ወይም ለተደረገው መልካም ስራ ብድሩን በሰማይ
 ቤት እግዚአብሔር ይክፈለው።
 ነፍሰቢስ ት 1. ድንጉጥ። 2. ችሉል፤
 ቀዥቃገ። 3. ደፋር።
 ነፍስ ገዳይ ት 1. የሰው ነፍስ ያጠፋ፤ ሰው
 የገደለ። 2. ጨካኝ፤ አረመኔ።
 ነፍሰጡር ት እርጉዝ፤ ሽል በሆዷ የያዘች
 (ሴት)።
 [የ]ነፍስ አባት ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) የንስሃ አባት፤
 በማሰተማር፤ በመምከር፤... ያንድን ክርስቲያን
 መንፈሳዊ ህይወት የሚጠብቅ ቁስ ወይም
 መሃከሉ።
 ነፍስ ያለው ት 1. አዋቂ፤ ልጅ ያልሆነ፤
 ትልቅ(ሰው)። 2. ጥሩ፤ ጠቃሚ፤ *ሐሁን ገና ነፍስ*
ያለው እቃ ገዛህ።
 ነፍስ ጥት ት 1. ቢቀጠቅጡት፤ ቢወጉት ቶሎ
 የማይደከም ወይም የማይሞት። 2. ጠንካራ፤
 ሙሉ፤ ቻይ።
 የነፍስ ልጅ ስ የንስሃ ልጅ።
 የነፍስ ወከፍ እያንዳንዱ ሰው በየግል ያለው፤
 የሚይዘው፤ የሚያገኘው። *የነፍስ ወከፍ*
ገቢ/የነፍስ ወከፍ መሳሪያ።
 ነፍሩ "ነፈነፈ" ስር ተመ.
 ነፍጥ ስ ጠመንጃ።
 ነፍጠኛ ስ ባለነፍጥ፤ የቀድሞ ጊዜ ወታደር።
 ነፍ "ነፈፈ" ስር ተመ.
 ኑ¹ "የ" ፊደል ካለብ ዘር።
 ኑ² ግ በሁለተኛ መደብ፤ በብዙ ቁጥር ጊዜ
 የሚያገለግል የ "መጣ" ትእዛዝ አንቀፅ (እናንተ
 "ኑ" እንጂ "ምጡ" ወዲህ የሚል አነጋገር
 በቋንቋው ውስጥ ያልተለመደ ነው)።
 ኑሮ "ኖረ" ስር ተመ.
 ኑሶ "ንኡሶ" ን ተመ.
 ኑዛዜ "ናዘዘ" ስር ተመ.
 ኑግ ስ ፍሬው ጥቁር ሆኖ መጠኑ ተልባ
 የሚያህል፤ አገጸው መጭ የሚመስል የቅባት
 እህል አይነት።
 ኑፋቄ ስ (ሃይ.) ጥርጣሬ፤ ከሀደት፤ መናፍቅት።
 ኒ ምን "ን" ፊደል ላለበ ዘር።
 ኒቫን(ሊቫን) ስ ከብር ወይም ከወርቅ፤...
 የሚሰራና በደረት ላይ የሚደረግ፤ ለሃገር፤
 ለወገን፤... አኩሪ ስራ ለሰራ ሰው በሽልማት
 መልክ የሚሰጥ የክብር ወይም የታላቅ ስራ

ምልክት።
ኒካ ስ የእስልምና ሃይማኖት የጋብቻ ውል ስርአት።

ኒካ አሰራ ተፈጣጦሙ፡ የጋብቻ ውል ተዋዋለ።
ኒኬል ስ መልኩ ግራሜ የሆነ ጠንካራ የማእድን አይነት።

ኒያሳ ስ መልኩ በጠቅላላ ግራሜ ሆኖ ትንሽ ቀላ የሚል፡ ከአይኖቹ በታች፡ በአንገቱና በደረቱ ላይ ነጫዊ ሽንትሮች ያሉበት፡ አጋዘን የሚመስልና ቀንዶች ጠመዝማዛ የሆኑ ፡ በኢትዮጵያብቻ የሚገኝ የዱር እንሰሳ (ሰእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተሙ)።

ና¹ የ"ሃ"ፊደል ራብእ ዘር።

ና² ግ መደቡ ሁለተኛ፡ ቁጥሩ ነጠላ፡ የታው ተባእታይ የሆነን የግስ ባለቤት የሚመለከት የ "መጣ" ትእዛዝ አንቀፅ ("ና" እንጂ "ምጣ" አይባልም)።

-ና¹ (አና) መፃ. ቃልን ከቃል ጋር ለማቆራኘት ወይም ለማጣመር የሚያገለግል መስተፃምራዊ ቃል። ምግብና መጠጥ።

ና² ስምን ለመመስረት የሚያገለግል ምእላድ (ለምሳሌ ጥበቅ ጥብቅና ፡ ድርቅ ድርቅና ፡ ቅልጥፍ ቅልጥፍና)።

ናሳ ስ አንገል፡ አእምሮ።

ናላው ዞረ 1. አእምሮው ተቃወሰ። 2. ተበሳጠ፡ ተናደደ።

ናሙና ስ ብዛት ካለው ነገር ውስጥ ለአይነት ያህል ተመርጦ የሚቀርበው ክፍል። ከተገኙት ግእድናት ውስጥ ለናሙና ያህል አንዳንድ ይዘን መጣ።

ናረ ግ 1. ጓነ፡ ነጠረ። 2. ተወደደ፡ ዋጋ ጨመረ።

ንረት ስ ውድነት። የዋጋ ንረት የመጣው ቀውስ።

ናር ናር አለ ቆጣ ቆጣ አለ፡ ሃይለ ቃል ተናገረ።

ናረት "ነረተ"² ስር ተመ.

ናርጅ (ናርድ) ስ ከሆዱ ዘርጠጥ፡ ከላይና ከታች ጠብብ እንዲል ተደርጎ ከግንድ ቀራጭ ተጠርቦና ተፈልፍሎ የሚሰራ የቅቤ ማስቀመጫ።

ናስ ግ ገነባ፡ ግንብ ሰራ።

ናስ ስ ግንብ።

ናስ ቤት ስ ግንብ ቤት።

ናሴ "ነሃሴ" ን ተመ.

ናሴ "ነሃሴ"ን ተመ.

ናሴ² "ናሰ" ስር ተመ.

ናስተሮ ስ ያልተሸፈነ የኤሌክትሪክ ሽቦዎች አደጋ እንዳያደርሱ በመሸፈኛነት የሚያገለግል

የጥላስተር አይነት።

ናቀ ግ 1. በገዛትኛ ደረጃ ተመለከተ፡ እንደተራ ነገር ቆጠረ። 2. ጠላ፡ ተገቢውን ክብር፡ ዋጋ፡ ሳይሰጥ ቀረ።

ናቂ ት 1. አንኳሳሽ። 2. ኩሩ።

ንቀት ስ አንድን ነገር አቃሉና ዝቅ አድርጎ የማየት ሁኔታ፡ ለአንድ ነገር ተገቢውን ክብር፡ በታ፡ ደረጃ፡...አለመስጠት።

ተናቀ ግ 1. ተንኳሰሰ፡ በገዛትኛ ደረጃ ታየ። 2. ተጠላ፡ ተገቢውን ቦታ፡ አስተያየት አጣ።

አናናቀ ግ አንኳሰሰ፡ አንጽሸሸ፡ አጥላላ።

አስናቀ ግ ከሌሎች ተሸሎ፡ ልቆ፡... በመጥኘት ሌሎች እንዲናቅ አደረገ።

ናበዘ ግ ፈዘዘ፡ ንቃት ወይም ቅልጥፍና አጣ።

ናባዛ ት ፈዛዛ፡ ንቃት ወይም ቅልጥፍና ያለለው።

ናት (አፍ. "አይደለችም")"ነው"ን ተመ.

ናትራ(ናትራን) ስ ነጭ የሸቱ ተክል፡ አራቲ።

ናቸው (አፍ. "አይደለም")"ነው"ን ተመ.

ናችሁ (አፍ. "አይደላችሁም")ዝ.ክ.

ናና (ናእናእ) ስ በትመም መልክ ከሻይ ውስጥ የሚጨመር፡ ጣፋጭ መእዛና ጣእም ያለው አነስተኛ የተክል አይነት።

ናኘ ግ 1. በብዛትና በሰፊት ሰጠ፡ አደለ፡ ነዛ። 2. አዘዘ፡ እንደፈለገው አደረገ። ጣዋቂ ቤት አንገዳ ናኘበት።

ተናኘ ግ ተሰራጩ፡ ተነዛ፡ ተዘራ። በሽታው ተናኘ።

ናወዘ(ናወተ) ግ ተንከራተተ፡ ዋተተ፡ ተንገላታ።

አናወዘ(አናወተ) ግ 1. አንከራተተ፡ አዋተተ፡ አባከነ። 2. አንገለጆጀ፡ አንገላታ (እንቅልፍ)።

ናዘረ ግ ሻፊደ፡ ዛዘነ፡ በወሲብ ፍላጎት ተቅበጠጠ።

ናዘዘ ግ 1. (ኢ.እ.ተ.ቤ.) ስልጣን ከህነት ያለው ከህን በማንኛውም አይነት የስርአት ፀሎት መጨረሻ ላይ የሚሳረግ ፀሎት አድርጎና እግዚአ መሃሪን ክርስቶስ እንበል ብሎ ከጨረሰ በሂላ እግዚአብሄር ይፍታህ በማለት ምእመናንን አሰናበተ። 2. አረጋጋ፡ አፅናና።

ጉዛዜ (ንዝ) ስ አንድ ሰው ከመሞቱ በፊት ሃብቱን ለወራሾች ያከፋፈለበት ሰነድ ወይም በሽማግሌ ፊት የተናገረው ውርሱን የሚመለከት ቃል።

ጉዛዜው ፈሰሰ የጉዛዜው ቃል ተነገረ፡ ተሰግ፡ ሰነዱ ተነበ።

የጉዛዜ ወረቀት/ ሰነድ ስ የጉዛዜ ቃል

የተሃፈበት ወረቀት፡ ሰነድ፡፡

ተናዘዘ ግ 1. ከመጥቱ በፊት ንብረቱን በሚመለከት ኑዛዜ አደረገ፡፡ 2. የሰራውን ሃጢአት ለካህን ነግሮ፡ ማድረግ የሚገባውን ነገር እንዲያደርግ ከካህኑ ትእዛዝና መመሪያ ተቀበለ፡፡ በካህኑ ፀሎትና ምክር ተፅዕኖ፡ ተበረታታ፡፡ 3. (ዘይ.) ምስጢሩን ከከከከ፡ አወጣ፡፡

አናዘዘ ግ 1. የአውራሽን የኑዛዜ ቃል ተቀበለ፡፡ 2. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ካህን ፀሎት አድርጎ፡ እግዚአብሔርን ክርስቶስ ካለ በሃላ፡ እግዚአብሔር ይፍታህ በማለት ምእመናኑን አፅናኖ፡ አሰናበተ፡፡ 3. (ዘይ.) ምስጢር እንዲያወጣ አደረገ፡፡

ናዜራ ስ ሽረሪት የምትመስል፡ መርዛማና ተናጻፊ የሆነች አንስተኛ የነፍሳት አይነት፡፡

ናዝራዊ ስ 1. የናዝራው ወይም የናዝራት ሰው (አያራሳ)፡ 2. መናኝ፡ ባህታዊ፡፡

ናደ ግ አፈረሰ፡ ገነበረ፡ ጣለ (ግንብን፡ ከምርን፡ ገደልን፡...)፡፡

ናዳ(ናደት) ስ ከተራራ ላይ ተፈንቅሎና ተንከባሎ ወደታች የሚወርድ ድንጋይ፡ የተራራ ቅራፊ፡፡

ተናደ ግ ፈረሰ፡ብትንትኑ ወጣ፡፡

ናጠ ግ 1. ቅቤን ከረጋ ወተት ውስጥ ለይቶ ለማውጣት፡ መጀመሪያ ወተቱን እንደ ገንቦ፡ እንስራ፡... ባለ እቃ ውስጥ አድርጎና ከድኖ እቃውን ወዲያና ወዲህ በመግፋት ወይም በመወዝወዝ ወተቱ እንዲንበሳበሱና ቅቤው እንዲለይ አደረገ፡፡ 2. አወዛወዘ፡ ነቀነቀ፡ አንገላታ፡፡

ተናጠ ግ 1. ተወዘወዘ፡ 2. ተኩራራ፡ ተጀነነ፡፡

ናጠጠ ግ 1. ፈነጨ፡ ዘለለ፡ ቀበጠ፡፡ 2. እጅግ በለፀገ፡ ከበረ፡፡ 3. ተንቀባረረ፡ ተኩራራ፡፡

ናጨርቅ(ናጨርቲያም) ፡ ነጭናጫ፡ ጠባዩ መጥፎ፡፡

ናጫ ስ እንደ ሳማ የሚከሰኩሰና የሚያቃጥል ጭገር ያለው፡ ልጡ ለጠንካራ ገመድ መስሪያ የሚሆን የእፅዋት አይነት፡፡

ናፈለ(አናፈለ) ግ በሃይል አመመ፡ አስጨነቀ፡ ትንፋሽ ከለከለ፡ *ጉፋን ይዞ ያናጥላል፡፡*

ናፈረ(አናፈረ) ግ በቀንጽና በእግሩ መሬት ጫረ፡ ጎደፈረ (ጠብ ወይም ውጊያ የፈለገ በሬ)፡፡

ናፈቀ ግ ተለይቶት የሰነበተውን ወይም የቆየውን ሰው ወይም ሌላ ነገር እንደገና ለማየት፡ ለማግኘት ፈለገ፡ ጓጓ፡ ተመኘ፡፡

ናፋቂ ቅ ሆደ ቡቡ፡ ከዘመድ ተለይቶ መቆየት የማይችል (ሰው)፡፡

ናፍቆት ስ ተለይተውት የቆይትን ሰው፡ እገር እንደገና የማየት፡ የማግኘት ፍላጎት፡ ጉጉት፡፡

ተናፈቀ ግ በናፍቆት ስሜት ትዝ አለ፡ ታወሰ፡ ተፈለገ፡፡

ተናፋቂ ቅ ከአጠገብ በመራቁ ወይም በቅርብ ባለመገኘቱ በናፍቆት ስሜትና በጉጉት የሚፈለግ፡ ተወዳጅ፡፡

ናፍታ(ናፍጣ) ስ ከባድ መኪናን፡ ሞተርን ለማንቀሳቀስ ወይም ለማገደነት የሚያለገግል ነጻጅ፡፡

ኔ የ"ኔ" ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ኔፕቲዩን ስ ከፀሃይ በጣም ርቆ የሚገኝ

ስምንተኛው ፕላኔት፡ በተጨማሪ "ፕላኔት 9" ተመ.

ን የ"ን" ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

-ን 1. በሰሞ መድረሻ ላይ እየተቀጠለ ተሳቢነትን የሚያመለክት ምእላድ (ለምሳሌ ካሳ ልጁን መከረ፡ ስራን ማክበር የሚገባ ነው)፡፡ 2. በግስ መድረሻ ላይ እየተቀጠለ የአንደኛ መደብ፡ የብዙ ቁጥር ተሳቢነትን የሚያመለክት ምእላድ (ለምሳሌ በሰአቱ ሄድን፡ለነፃነት ተጋደልን)፡፡ 3. በቃል መድረሻ ላይ እየተቀጠለ ተውሳክ ግስን ለመመስረት የሚያገለግል ምእላድ (ለምሳሌ እለቱን ይገባል)፡፡ 4. (ብዙውን ጊዜ በፅሁፍ የሚገኝ) በንስ መድረሻ ላይ እየተቀጠለ ጥያቄን ለማትረብ የሚያገለግል ምእላድ (ለምሳሌ ሰአቱ ደርሷልን)፡፡

ንሃስ "ንሃስ" ን ተመ.

ንረት "ናረ" ስር ተመ.

ንሰሃ(ንሰሃ) ስ (ሃይ.) 1. ቅጣት ፡ መቀጮ፡፡ 2. ፀፀት፡ የሰሩትን ሃጢአት አስታወሶ እግዚአብሔርን ይቅርታ የመጠየቂያ፡ ምህረት የመለመኛ መገገድ፡፡

ንሰሃ ነው ያስቀጣል፡ ያስኮንናል፡ ሰው መግደል ገለሃ ነው፡፡

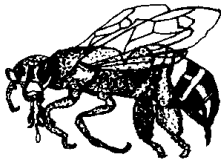
ንሰሃ አለብኝ የሰራውት ሃጢአት ሰላለ ቅጣት፡ ኩኔ አለብኝ፡፡

ንሰሃ ገባ 1. ከከፋ ስራ ወደ መልካም ስራ ተመለሰ፡ በሰራው ሃጢአት ተፀፀቶ የእግዚአብሔርን ምህረትና ይቅርታ ጠየቀ (በመም፡ በመፀለይ፡...)፡፡ 2. መቀጫ፡ ቅጣት ውስጥ ገባ (ሃይማኖት የሚያወግዝውን መጥፎ ተግባር በመፈፀሙ)፡፡

የንሰሃ ልጅ ስ የካህን የመንፈስ ልጅ፡ ከሚፈላዊ ህይወትን በሚመለከት አንድ የተወሰነ ካህን በቋሚነት የሚያስተማረው፡ የሚመክረው፡...ምእመን፡፡

የንሰሃ አባት ስ የምእመናን የመንፈስ አባት፡ አባ ነፍስ፡ የነፍስ አባት (ሃይማኖቱ በሚያዘው መሰረት በማስተማር፡ በመምከር የሚጠበቃቸው የተወሰኑ ምእመናን ወይም የመንፈስ ልጆች

ያሉት ካህን።
ንሳ “ንሳ” ስር ተመ.
ንስር ስትልቅ የአዋራ አይነት (ስእሉን አዋራ ስር ተመ.)።
ንሺ¹ (ንሺቲ) በአንድ ነገር አለመስማማትን ወይም ተቃውሞን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል (የእነጋገር ፈለጥ)። አረ ንሺ = ይህ እንዴት ሊሆን ይችላል።
ንሺ² (ንሽ) ስ ዘር ለማብቀል በቂ የሆነና በእርሻ መሬት ውስጥ የሚገኝ የዝናም ርጥበት።
ንሺ ሆነ ዝናም በመጣሉ እርሻው ዘር ለማብቀል የሚያስችል ርጥበት አገኘ።
ንቀት “ናቀ” ስር ተመ.
ንቁ “ነቃ” ስር ተመ.
ንቃሪ “ንቀረ” ስር “እንቃሪ”ን ተመ.
ንቃሽ¹ “ንቀሰ¹” ስር ተመ.
ንቃሽ² “ንቀሰ³” ስር ተመ.
ንቃተህሊና “ንቃ¹” ስር ተመ.
ንቃቃታም “ንቃ²” ስር ተመ.
ንቃቃት ዝ.ክ.
ንቃት “ንቃ¹” ስር ተመ.
ንቃይ(ንቅል) “ንቀለ” ስር ተመ.
ንቅሳት “ንቀሰ¹” ስር ተመ.
ንቅስ ዝ.ክ.
ንቅናቄ “ንቀነቀ” ስር ተመ.
ንቡረእድ (ንብሪድ) ስ በአክሱም ዕዮንና በአዲስ አለም ደብረዕዮን አብያተክርስቲያን ላይ ለሚሾሙ የካህናት አለቆች የሚሰጥ የማእረግ ስም።
ንባብ “ንበበ” ስር ተመ.
ንባብ ቤት ዝ.ክ.
ንባብ ስ 1. ተናጻፊ የሆነች፣ አራት ክንፎች ያሏት፣ አበቦችን እየቀሰመች ማር የምትሰራ አነስተኛ የነፍሳት አይነት። 2. (ዘይ.) ትጉህ፣ ታታሪ፣ ባለሙያ።

ንባብ 1ኛ ፍቺ

ንባበል (ንብአስል) ስ መጠኑ ከመስኝ ጋር የሚቀራረብ፣ መልኩ ነጣ ያለና ጥሩ መላዛ ያለው፣ ለቀፎ ማጠኛነት የሚያገለግል የእዕዋት አይነት።
ንበበል ስ የቀይና የአረንጓዴ ሽጉግጥርጥር መልኩ ያለው፣ መንቁሩ ረዘም ብሎ ሹል የሆነና እንደ ንብ፣ ቢራቢሮ፣...ያሉትን እየጠለፈ የሚበላ የወፍ አይነት (ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።
የንብ አውራ (ንግስት) ስ የንብ ሰራዊት አለቃ።
የንብ እንጀራ ስ ንቦች በቀፎ ውስጥ የሚያዘጋጁት የእንጀራ ቅርፅ ያለው ወፍራም የማር ግግር።
የንብ እጭ ስ ገና ከገፍ ያላወጣና በትልነት ደረጃ ላይ ያለ የንብ እንቁላል ፍልፍል።
ንብረት ስ 1. እንደ ቦታ፣ ቤት፣... ያለ የማይንቀሳቀስ ሃብት ወይም ጥሪት። 2. በአጠቃላይ የሚንቀሳቀስና የማይንቀሳቀስ ሃብት።
ንብርብርብ (ንብብር) “ንበረበረ” ስር ተመ.
ንብዝ “ንበዘ” ስር ተመ.
ንትርክ “ንተረክ” ስር ተመ.
ንኡስ (ኑስ) ቅ አነስ ያለ፣ አነስተኛ የሆነ።
ንኡስ ሃረግ ስ ባለቤትና ማሰሪያ አንቀፅ የሌለው ጥምር ቃል (ለምሳሌ በዛፍ ላይ፣ ከምድር በታች፣ በከፉ ዘመን፣...)።
ንኡስ አንቀፅ ስ የንኡስ አንቀፅ አይነቶች አምስት ሲሆኑ እነሱም “መፈለግ፣ ፈልጎ፣ ፈላጊ፣ አፈላለግ፣ ፍለጋ” ያሉት የግስ እርባታ ቅርጾች ናቸው። ስማቸውም በቅደም ተከተል፡- አርእስት፣ ቦዝ፣ ግላዊ ቅፅል፣ ባቢዘርና ጥሬዘር በመባል የሚታወቁት የግስ እርባታ ቅርጾች መጠሪያ።
ንኡስ ከበርቱ ስ በሶሻሊዝም ፍልስፍና አመለካከት መለስተኛ ገበሬዎችን፣ ነጋዴዎችን፣ ባለሙያዎችን፣... የሚያካትት የህብረተሰብ ክፍል።
ንካች “ንከተ” ስር ተመ.
ንክ “ነካ” ስር ተመ.
ንክር “ነክረ” ስር ተመ.
ንክሻ “ንክሰ” ስር ተመ.
ንክች “ንካ” ስር ተመ.
ንክኪ ዝ.ክ.
ንክኪት (ንክክ) ዝ.ክ.
ንዋይ ስ ገንዘብ፣ ሃብት።
ንዋየ ቅድሳት ስ እንደ አልባሳት፣ ሻህል፣ ዕዋ፣...ያሉ በአብያተ ክርስቲያናት ውስጥ

የሚገኝ የተቀደሱ እቃዎች።
ንዛት "ንዛ" ስር ተመ.
ንዛዥ "ንዛዘ" ስር ተመ.
ንዝ "ናዘዘ" ስር "ንዛዜ" ን ተመ.
ንዝሀላል "እንዝሀላል" ን ተመ.
ንዝረት "ንዘረ" ስር ተመ.
ንዝንዘኛ "ንዘንዘ" ስር ተመ.
ንዝንዝ ዝ.ከ.
ንዳድ¹ "ንደደ" ስር ተመ.
ንዳድ² ስ የሚያገባው፤ የሚያንቀጠት፤ የሚያቃዥ የወባ በሽታ።
ንዳዳም ት ንዳድ ወይም ወባ ያለበት።
ንዴተኛ "ንደደ" ስር ተመ.
ንዴት ዝ.ከ.
ንድፈሃሳብ ስ የተለያዩ ነገሮችን ክስተቶችን በማገናዘብ ስርአት ባለውና በተጠቃለለ መልክ የሚገልፅ ወይም የሚያብራራ በተግባር ያልተተረጎመ እውቀት።
ንድፍ¹ "ንደፈ" ስር ተመ.
ንድፍ² "ንደፈ" ስር ተመ.
ንድፍት ስ በቀላሉ አገር ውስጥ የሚገኝ የጋማ ክስተቶችን የሚያጠቃ የበሽታ አይነት።
ንጉር "ንጎረ" ስር ተመ.
ንጉር ቅቤ ዝ.ከ.
ንጉሳዊ "ንገሰ" ስር ተመ.
ንጉስ ዝ.ከ.
ንጋት "ንጋ" ስር ተመ.
ንግ "ንጋ" ስር ተመ.
ንግረኛ (ንግርተኛ) "ንገረ" ስር ተመ.
ንግር(ንግርት) ዝ.ከ.
ንግስ "ንገሰ" ስር ተመ.
ንግስት ዝ.ከ.
ንግድ "ንገደ" ስር ተመ.
ንግግር "ንገረ" ስር ተመ.
ንግሪ "ንጠረ" ስር ተመ.
ንግት "ንግ" ስር ተመ.
ንግይ "ንጠለ" ስር ተመ.
ንግፍ "ንጠፈ" ስር ተመ.
ንጥል "ንጠለ" ስር ተመ.
ንጥር "ንጠረ" ስር ተመ.
ንጥሻ "ንጠሰ" ስር "እንጥስታ" ን ተመ.
ንጥቂያ "ንጠቀ" ስር ተመ.

ንፁህ "ንፃ" ስር ተመ.
ንፅህና ዝ.ከ.
ንፅፅር "ንፃረ" ስር ተመ.
ንፋግ "ንፈገ" ስር ተመ.
ንፈፈት "ንፍፈት" ን ተመ.
ንፋስ "ንፈሰ" ስር "ንፋስ" ን ተመ.
ንፋሽ "ንፈሰ" ስር ተመ.
ንፋው "ንፋ" ስር ተመ.
ንፈት(ንፈት) "ንፋ" ስር ተመ.
ንፍር ውሃ "ንፈረ" ስር ተመ.
ንፍርት "ንፈረቀ" ስር "ንፈረቅ" ን ተመ.
ንፍር "ንፈረ" ስር ተመ.
ንፍቅ [ቂስ፥ ዲያቆን] ት (ኢ.እ.ተ.ቤ.) ረዳት፤ የትዳሌ ስነስርዓት በሚካሄድበት ጊዜ በቀናት ተሰይሞ ስርዓቱን ከሚያከናውንው ቂስ ወይም ዲያቆን በተወሰነበት በእለቱ ስርዓት ላይ የሁለተኛነቱን ቦታ ይዞ የሚቀድስ ዲያቆን ወይም ቂስ።
ንፍቅ እግር ስ እንደጋማ ከብት ድፍን ሳይሆን እንደ ሳም፥ በግ፥ ፍየል፥...ስንጥቃት ያለው ሰከፍ።
ንፍገት "ንፈገ" ስር ተመ.
ንፍጊያ ዝ.ከ.
ንፍጣም "ንፈጠ" ስር ተመ.
ንፍጥ ዝ.ከ.
ንፍሬት(ንፈሬት) ስ 1. ፍርንትት፤ የበጀድና የቀን መጋጠሚያ፤ ጉያ። 2. በእግር ወይም በእጅ ጣት ላይ በሚያጋጥም ህመም ምክንያት በፍርንትት ወይም በብብት ውስጥ የሚሰማ የህመም ስሜት።
ኖ የ"ን" ፊደል ሳብእ ዘር።
ኖረ ፡ 1. ቆየ፥ ተቀመጠ። ዘጠና ላመት በሀይወት ኖረ። 2. አለ፥ ተገኘ። እቃው አቤት ከኖረ ዛሬውኑ ልትወስደው ትችላህ።
መኖሪያ ት 1. የአንድ ነገር ቋሚ አድራሻ፤ መቀመጫ፤ መገኛ፤ ግደሪያ (ቤት፥ ሰፈር፥አገር)። 2. መተዳደሪያ፤ የአመት ልብስ፥ የእለት ጉርስ ለማግኘት የሚሰማሩበት የተግባር አይነት።
የመኖሪያ ፊቃድ ስ አንድ ሰው በባለድ አገር ሲኖር በዚያ አገር ውስጥ ለመኖር የሚያስችለውና በሚመለከተው የመንግስት አካል የሚሰጥ ፊቃድ።
ነዋሪ (ኗሪ) ት 1. የቆየ፥ ተቀጣጥ። በውየው እዚህ ቦታ ነዋሪ ነበር። 2. ቋሚነት፥ ዘላቂነት ያለው።
ጉሮ ስ 1. አንድ ሰው በእድሜ ዘመኑ

የሚያሳልፈው ህይወት። 2. ለህይወት አስፈላጊ የሆኑ ነገሮች የሚገኙበት ሁኔታ። 3. አኗኗር።

ኑሮ ኑሮዬ አለ ለቤቱ፣ ለቤተሰቡ፣ ለትዳሩ በማሰብ ጣረ፣ ጋረ፣ አጥብቆ ሰራ።

አኖረ ግ 1. አስቀመጠ። 2. አቆየ፣ አከረመ።

3. ረዳ፣ አስተዳደረ። የሚያኖረኝ ላጎቴ ነው።

አኗኗር ስ የኑሮ ሁኔታ።

ኖራ ስ ከተቃጠለ በሃ ድንጋይ የሚገኝና ለግንባታ ስራ የሚያገለግል ነጭ ንጥረ ነገር።

ኖር “ነወር”ን ተመ.

-ኖሮ ተው.ግ. ትንቢታዊ ሃላፊ ጊዜን የሚገልፅ

ቃል። ብትመጣ ኖሮ በላሉን ላብረን እናከብር ነበር።

*ኖቀኖቀ

አኖቀኖቀ ግ አጉተመተመ፣ አጉረመረመ።.

አኖቅኗቂ ት አጉረምራሚ፣ ነጭናጫ።

ኖታ ስ የተለያዩ የሙዚቃ ድምፅ ቃናዎችን

ለመግለፅ የሚያስችል የሙዚቃ ዜማ ምልክት።

ኖት ስ ህጋዊነት ያለው የወረቀት ገንዘብ።

ኖክኗካ “ኑክኑክ” ስር “ኑክኖካ” ን ተመ.

ኗ የ”ኑ” ፊደል ፍንዕት ዘር።.

ኗሪ “ኖረ” ስር “ነዋሪ”ን ተመ.

አ

አ ከ"ሃ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሃ)።

አረ 1.ሎሃጋንን የሚባል። አረ ጉድ ፈላ/ 2.መገረምን ለመግለፅ የሚባል። አረ/ የሚገርም ነው። 3.ለመጠየቅ ወይም ለማረጋገጥ የሚባል። አረ? ለውነትህን ነው? 4.ለመለመን፣ እባክህ ለማለት ከሌላ ቃል ጋር በመጣመር የሚባል። አረ እባክህ ስጠኝ። 5.ምክር አዘል ማስጠንቀቂያ ለመስጠት ወይም አንድን ነገር በርትተህ፣ ጠንክረህ እድርግ ለማለት ከሌላ ቃል ጋር ተጣምሮ የሚባል። አረ ተው ሂድ/ አረ አጥና።

ኡ የ"አ" ፊደል ካለብ ዘር።

ኡሁ

ኡሁ አለ ግ ሳለ።

ኡኡ

ኡኡታ ስ ሠህት፥ እሪታ።

ኡኡ አለ ግ እሪ አለ፥ ጮህ።

ኡደት "አወደ" ስር ተመ.

ኢ የ"አ" ፊደል ሳልሰ ዘር።

ኢ- የአፍራሽነት ትርጉም ይዞ ከሌላ ቃል ጋር የሚገባ እስር ምላእ። ሊባይንላዊ /ሊብላዊ።

ኢሳማ "አለመ" ስር ተመ.

ኢማማ ስ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች የሚያደርጉት የራስ ጥምጥም።

ኢማም ስ የእስልምና ሃይማኖት ምሁር፣ የፀሎት መሪ።

ኢምንት ስ 1.በጣም ትንሽ፥ ትንጣት። 2. የተናቀ፥ ከቁጥር የማይገባ።

ኢምፔሪያሊዝም ስ ግዛት በማስፋፋትና በሰላው አገር ላይ ተፅእኖ በማድረግ ወይም አገሮችን በቅኝ ግዛትነት በመያዝ መርህ ላይ የተመሰረተ የፖለቲካ እምነት።

አርቱእ ተሳቢ "ርቱእ" ስር ተመ.

አሰብአዊ "ሰብ (ሰብእ)" ስር ተመ.

አሳይንሳዊ "ሳይንስ" ስር ተመ.

አንሱሊን ስ ከእንስሳት ቆሽት የሚዘጋጅና ለስራ ህመማን የሚሰጥ መድሃኒት።

አንሳይክሎፒካዊ ስ በሁሉም የእውቀት ዘርፎች ወይም በአንድ በተወሰነ የሙያ መስክ ያሉ ፅንሰ ሃሳቦችን በፊደል ተራ መዝግቦ ሰፋ ባለ ሁኔታ አብራርቶ የሚገልፅ አንድ ወይም ከአንድ በላይ ጥራዎች ያሉት መፅሃፍ።

ኢንስቲትዩት ስ ተቋም።

ኢንሹ ስ መልኩ ከወደላይ ጠቆር ያለ ግራጫ ሆኖ ከወደታ ሃጭ የሆነ፥ ረጅምና ከወደጫፉ ቆልመም ያለ አፍንጫና ቀጭን እንገት ያለው፥ እሾሃማ ቁጥጭዎች ባለብት ቆላማ ስፍራዎች የሚገኝ፥ ሳርና ቅጠላ ቅጠል የሚመገብ የዱር እንሰባ(ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ኢንሹራንስ ስ 1.መድን፣ በጭንቅት በየወሩ የተወሰነ ገንዘብ በማስከፈል ደንበኞቹ የሞት፥ የአካል መጉደል፥ የቤት ንብረት መዘረፍ፥ መቃጠል፥... ሲያጋጥሟቸው በደንቡ መሰረት ገንዘብ በመክፈል ወይም የጠፋውን፥ የተበላሸውን ንብረት በመተካት አገልግሎት የሚሰጥ ድርጅት። 2. ከላይ በተራ ቁጥር አንድ በተጠቀሰው መሰረት ለደንበኞች ድርጅቱ የሚሰጠው ዋስትና ወይም አደጋው በአጋጠመው ጊዜ የሚሰጠው የገንዘብ ወይም የንብረት ክፍያ።

ኢንሹራንስ አለው ከኢንሹራንስ ወይም ከመድን ድርጅት የሚሰጠው ዋስትና አለው።

ኢንሹራንስ ገባ የኢንሹራንስ ወይም የመድን ድርጅት በሚሰጠው አገልግሎት ተጠቃሚ ለመሆን በየወሩ ክፍያ እየከፈለ ደንበኛ ሆነ።

ኢንቶ (እንቶ) ስ እንጉዳይ የሚመስልና ቁመቱ ከእንጉዳይ ክፍ የሚል፥ መልኩ ነጣ ያለና ተጠብቦ የሚበላ ተክል።

ኢንዱስትሪ ስ 1.የፋብሪካዎችና ትላልቅ የምርት ድርጅቶች አጠቃላይ መጠሪያ። 2. በአንድ አይነት ዘርፍ ብዙውን ጊዜ በርካታ ሰዎችን በማሳተፍና የሚገኝ መሳሪያዎችን በመጠቀም የሚካሄድ ሰራ።

የኢንዱስትሪ ውጤት ስ ከኢንዱስትሪ የተገኘ ምርት።

ኢንጂነር ስ መሃንዲስ።

ኢኮኖሚ ስ 1.የአንድ ሃገር የተፈጥሮ ሃብት አያያዝና አጠቃቀም ስርዓት። 2.ቀጠባ። እርውን በኢኮኖሚ ማራት መቻል አለበት።

የኢኮኖሚ ቀውስ ስ የስርዓት ኢኮኖሚ መዛባት።

ኢኮኖሚስት ስ በኢኮኖሚክስ ሳይንስ የሰለጠነ ባለሙያ።

ኢኮኖሚክስ ስ የአንድን አገር ሃብት አመራረትና አጠቃቀም የሚያጠና የማህበራዊ ሳይንስ ዘርፍ።

ኢኳቶር ስ በምድር ወገብ ላይ ያለ የሃሳብ መስመር፣ የምድር ስት።

ኢየሱስ (ክርስቶስ) ስ መድሃኒት፥ አጻጻ፤ ከሰቱ ሰላሌዎች አንዱ የሆነው እግዚአብሔር ወልድ።

-ኢያ "-ያ"ን ተመ.

ኢ.ፋ.ዲ.ሪ ለ አንድን ትልቅ ድርጊት ወይም ሁኔታ ለማስታወስ በየሃያ አምስት አመት የሚከበር በላል። የወርቅ ኢ.ፋ.ዲ.ሪ ለገር ኢ.ፋ.ዲ.ሪ።

ኢ.ፋ.ዲ.ሪ አበባዬ (እነሆ አበባዬ) ለ የመስቀል ዋዜማ አለት ችሎ ሲያበሩ ወይም ችሎውን ይዘው ደመራውን ሲዘሩ የሚዘፍኑት ዘፈን።

ኢድ አል አድሃ ለ ነቢዩ ኢብራሂም ከአላህ በታዘዘው መሰረት ልጁን አስማኢልን ለመሰዋት ሲዘጋጅ በምትኩ አላህ ከሰማይ በግ ያወረደበትንና በጉ ማረደበትን ቀን ለማዘከር መሰሊሞች በየአመኑ የሚያከብሩት የበላል ቀን፤ አረፉ።

ኢድ አልፈ.ጥር ለ በመሰሊሞች ዘንድ የሚከበር የምድቅ ዘል።

አ¹ የ"አ" ፊደል ራብእ ዘር።

አ²

አ በል አፍህን ከፈት።

አ አለ አፋን ከፈት።

አ- 1.አድራጊነትንና አደራራጊነትን ለመግለፅ ከሌላ ገስ ጋር የሚገባ አስር ምእላድ። አበባ/ አጠጣ/ አመጣ። 2. በ"አ" ለማይጀምሩ ግሶች የሳቢ ዘር መነሻ። አበባል/ አጠጣጥ።

አሁን ተው.ግ. 1.በዚህ ቅፅበት። 2.በዚህ ሰላት፤ ጊዜ፤ ወቅት፤ ዘንድር። 3.ከጥቂት ጊዜ በፊት። ሲጠበቅህ ቆይቶ አሁን ነው የሄደው። 4.ከጥቂት ጊዜ በኋላ። ትንሽ ጠብቃት፤ አሁን ትመጣለች። 5.እስኪ። አሁን እንዲህ ግድረኑ ለምንድን ነው? በአሁን ጊዜ ተው.ግ. በዛሬው ጊዜ፤ ዘመን፤ ወቅት።

አሁኑኑ ተው.ግ. በዚህ ሰላት ውስጥ፤ ቀሉ፤ ወዲያው። አሁኑኑ አመለሰሁ።

አሁን በአሁን ተው.ግ. በዚህ ሰላት ውስጥ፤ በፍጥነት፤ ወዲያውኑ። አሁን በአሁን ሰረተው።

አሁንለት (አሁን ለታ) ተው.ግ. ከጥቂት ቀናት በፊት።

አሁንም እንደገና፤ በድጋሚ።

አሁንም ቢሆን በዚህ ጊዜም፤ ወቅትም፤ ሁኔታም፤ ምክንያትም ቢሆን።

ከአሁን ቀደም ተው.ግ. ከዚህ ቀደም፤ ከአሁን በፊት።

ከአሁን [ከ] አሁን ተው.ግ. በቅርብ ጊዜ፤ ትንሽ ቆይቶ፤ አሁን፤ ከአሁን አሁን ይመጣል ብሎ ሲጠብቀው ቀረ።

የአሁን ጊዜ ለ (ሰጥ) ድርጊቱ አሁን እየተከናወነ ያለ መሆኑን የሚገልፅ የግስ ቅርፅ።

አሂዶ "ሄዶ" ስር ተመ.

አሃ! 1.አንድ ነገር ጠፍቶ ወይም ተረስቶ ቆይቶ በሂሳ ሲገኝ ወይም ትዝ ሲል የሚባል። 2.አንድን ነገር አሁን ተረዳሁት፤ ገባኝ ለማለት የሚያገለግል አባባል። አሃ! ለዚህ ነው ፊትን ያጠቁረብኝ።

አሃዝ ለ ቁጥር፤ የቁጥር ምልክት (1፤ 2፤ ወይም ፩፤ ፪፤...) ።

አሃዱ ለ አንድ። አሃዱ ብሎ ሰራውን የጀመረው በዚህ ወር ነው።

አሂሄ (ሂሄ)! መገረምን፤ መደነትን፤ ማዘንን፤ መቆጣጠርን፤ ዛፉን ለመግለፅ የሚነገር አባባል።

አህዛብ ለ ሃይማኖት የለሽ፤ በጣላት የሚያመልክ ሀዝብ።

አህያ ለ 1.በአጽም ከፈረሰና ከበቅሎ የሚያንስ፤ ለጭነት የሚያገለግል የጋማ ከብት። ቅ 2. (ስድብ) ደደብ፤ የማይገባው (ስለሉን የቤት እንሳስ ስር ተመ.)።

የአህያ ሆድ ሲመስል (በማይ) ሊነጋ አካባቢ።

የአህያ ኪንታሮት ለ 1.በፊንጢግ ላይ የሚወጣ ቁስል። 2. በውስጥ እግር ላይ የሚወጣና ለመርገጥ የሚያውክ ቁስል።

የአህያ ውሃ ጠጪ የፈለገውን ነገር ቀስ ብሎ ሳይታወቅበት የሚያደርግ።

አህጉር ለ ክፍለ አለም።

አሆ ለ በሆታ ጊዜ አውራጁን ተከትለው ተቀባዮች የሚሉት የሆታ ዜማ።

አሆሌ "አኮሌ" ን ተመ.

አሆማ (ሆማ) ለ የዛፍ አይነት።

አለ ግ 1.ተናገረ። 2.መልእክቱን፤ ሃሳቡን አስተላለፈ። 3. መታ። በጥፈና በእርግጥ አለው። ማለት ለ የአንድን ነገር ትርጉም፤ ምንነት ለማስረዳት ወይም ነገሩን ሲገልፁ ቆይቶ ሃሳብ ለመወመርና ይበልጥ ለማብራራት ሲፈለግ የሚባል ቃል። አገር ግለት ሀዝብ ነው/ለመወያየት ግለት ሃሳብ ለሃሳብ ለመለያወጥ።

ስትለው ለሰለተኛ ሰው እንዲተላለፍ የተፈለገን ነገር ለመልክተኛው እንዲህ ብለህ ነገረው ለማለት የሚባል ቃል። በቀላሉ ስትለው ንገ ከፈትህ ለመግለፅና ጠብቀኝ በለው።

እንደምትለው ስትለው።

እንዳለ እንደፈለገ፤ እንዳዘዘ። እሱ እንዳለ ይደረጋል።

በል (የ "አለ" ትእዛዝ አንቀፅ) 1.ተናገር። 2.አድርግ፤ ፈፅም። በል ብላ / በል ሂድ።

በለው 1.ንገረው፤ አስግጥ። 2.ምታው፤ ደብድበው።

በል ሲለው ሲያሰኘው።

በል በል አለው አላማው፡ ገፋፋው፡ አድርግ አድርግ የሚል ስሜት አነሳሳው።

ቢልልኝ ቢሆንልኝ፡ ቢሳካልኝ ኖር።

አልኩ ባይ የማይፈፀመውን ነገር ለመወደድ ሲል የሚያወራ።

ይሉታል ይጠራል፡ ይሰኛል፡ ይባላል። *ገዝ ነው ይሉታል።*

ምን ይሉታል 1.ምን ተብሎ ይጠራል። 2.ስለ እሱ ምን አያሉ ያወራሉ።

ይሉኝታ ትዝብት፡ የሰው አስተያየት ፍራቻ፡ ምን ይሉኝ፡ ሰዎች ይተቸኛል፡ ይታዘቡኛል ብሎ ያለአውነተኛ ፍላጎት እንድን ነገር ከማድረግ መቆጠብ ወይም ለማድረግ መገደድ።

ይሉኝ አይል ይሉኝታ ቢስ።

ይሉኝታ ቢስ ት ትዝብትን፡ ሃሚትን የማይፈራ፤ ይሉኝታ የሌለው።

ይበል ግሩም፡ ድንቅ ለማለት የሚባል ቃል (ብዙውን ጊዜ ለጥሩ ቅኔ ማወደሻ የሚሰነዘር ቃል)።

ተባለ ግ 1.ተነገረ፡ ተወራ። 2.ተሰየመ፡ ስም ተሰጠ። የት/ቤቱ ስም የአውቀት ሮሬ ተባለ።

— በመባል — በመሰኘት ወይም —በሚል ስም። ት/ቤቱ የአውቀት ሮሬ በመባል የሚታወቅ ነው።

የማይባል የማይነገር፡ መባል የማይገባው።

ይባላል ተብሎ ይጠራል።

አባባል ስ 1.አነጋገር። 2.የአነጋገር ፈሊጥ፡ ዘዩ።

አለ ግ 1.በሀይወት ነው። *አልምተም አለ።* 2.ይገኛል። *ምግብ አለ።* 3.ተገኘ፡ ኖረ። *ገንዘብ አለተም አለ/መብራቱ ጠፍቷል? አይ አለ።*

4.የአንድ ነገር ባለቤት ወይም ባለ ይዞታ መሆንን ለማመልከት የሚያገለግል። *መልዩና ላለኝ።*

አለሁ አለሁ ባይ (ስድብ) 1.እዩኝ እዩኝ፡ ልታወቅ ልታወቅ ባይ። 2.እንብጻቢ።

አለበት አንድ ነገር እንዲደረግ፡ እንዲፈፀም የገደታ አስፈላጊ መሆኑን የሚገልፅ ቃል።

ወገደለኛው ለፍርድ መቅረብ አለበት።

ያለ የሌለ 1.አያሉ፡ ብዙ። 2.በሙሉ። *ያለ የሌለ ንብረቱን ፎጠ።*

አለኝታ ስ መመኪያ።

እንዳለ 1.በሙሉ፡ በጠቅላላ፡ ምንም ሳይቀር።

2.ምንም ሳይነካለት፡ ቀደም ሲል የነበረበት ሁኔታ ሳይጓደል።

አለ—(ያለ—) 1.ሳይኖር፡ ከ-በስተቀር። *አለገንዘብ ለቃውን ግግኝት አይቻልም/ያለእሱ አይሆንም።*

2.አፍራሽ ምእሳድ። *አለመስራት ድሀነትን ሊያስከትል ይችላል።*

አለበለዚያ (ያለበለዚያ፡ አለዚያ፡ ያለዚያ፡ አሊያ) ቀድሞ የተነገረው ነገር ካልሆነ (ይህ ካልሆነ) ለማለትና አማራጭ ለመስጠት የሚነገር። *ሰራህን አካዝር፤ አለበለዚያ ትችላለህ።*

አለለ¹ ግ አለሌ ሆነ።

አለል ዘለል አለ ስራ ፈታ፡ አውደለደለ፡ ዋሊ ሆነ።

አለሌ ስ 1.ከፈረሰ በቅሉን የሚያስወልድ፡ በቁመናውና በጥንካሬው ተመርጦ እየተቀለበ የሚቀመጥ አህያ። ፡ 2.(በድብ) ቅንዝረኛ።

አለለ² ግ አቀለመ፡ ቀለም ነክረ።

አለላ ስ ቀለም የተነከረ ስንደዶ ወይም አከርማ።

አለላ ሙዳይ ስ ከአለላ የተሰራ ትንሽ አገልግል ወይም ሙዳይ።

አለሌ "አለለ¹" ስር ተመ.

አለሌ "አሉሉ"ን ተመ.

አለመ¹ ግ ህልም አየ።

አልም "ህልም"ን ተመ.

አለመ² ግ 1.ተኩሶ ወይም ወርወር ለመምታት አነጣጠረ። 2.አቀደ፡ ተለመ፡ ነደ።

ኢላማ ስ በማነጣጠር ወርወር ወይም ተኩሶ የሚመታበት የተወሰነ ቦታ ወይም ምልክት።

አላማ ስ 1.አላማ። 2.እቅድ፡ ትልም። 3.ሰንደቅ አላማ።

አለመኛ "አለም" ስር ተመ.

አለመጠ ግ ለገመ፡ ቀለደ፡ አሾፈ፡ አላገጠ (በስራ ላይ)።

አልምጥ (አልማጭ) ፡ ለገመኛ፡ በስራ ላይ የሚያሸፍ።

አለም ስ መሬትና በመሬት ላይ ያሉ ህዝቦችና እገሮች በሙሉ።

አለሙን አየ 1.አገባ፡ ተዳረ፡ ትዳር መሰረተ። 2.በደስታ፡ በድሉት ኖረ።

አለም በቃኝ ስ 1.የእድሜ ልክ እስራት። 2.የእድሜ ልክ እስራት የተፈረደባቸው ሰዎች የሚታሰሩበት ቦታ።

አለም በቃኝ አለ መነነ።

አለም አቀፍ ፡ ለላውን አለም ወይም በርካታ እገሮችን የሚመለከት፡ የሚያካትት፡ የሚያጠቃልል (ድርጅት፡ ስብሰባ፡ ...)።

የአለም ስም ስ የአንድ ሰው የክርስትና ስም ሳይሆን ዘወትር የሚጠራበት ስም።

የአለም ጦርነት ስ ብዙ የአለም አገሮች የተሳተፉበት ጦርነት (ለምሳሌ 1ኛና 2ኛ

የአለም ጦርነት)።

አለመኛ ት የደላው የተመኛው።

አለማዊ ት 1. በምድር ላይ በህይወት ለሚቆይበት ጊዜ ብቻ የሚጠነክር፣ ከሞት በሂሳ ላለው ህይወት ገድ የሌለው። 2. መንፈሳዊ ያልሆነ፣ ስጋዊ።

አለቀ ግ 1. ተፈፀመ፣ ተጨረሰ። 2. ሞተ። በአደጋው ብዙ ሰው አለቀ። 3. አረጀ (ልብስ፣ ጨርቅ፣ ...)።

ማለቂያ ስ መጨረሻ፣ ማብቂያ።

አሳቂ ት ለብዙ ጊዜ የማይቆይ ወይም የማያገለግል፣ በአጭር ጊዜ የሚያልቅ።

እሳቂ ት 1. አገልግሎቱን የጨረሰ፣ ያረጀ (ልብስ)። 2. አገልግሎት ሰጥቶ ሊያልቅ ትንሽ የቀረው። እሳቂ ሳሙና።

እልቂት (እልቀት) ስ በብዛት መሞት፣ ማለት።

ተላለቀ ግ ተጋደለ፣ ተፋጀ።

አለቃ ስ 1. ሹም፣ የበላይ፣ አዛዥ፣ ዋና። 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) የ አንድ ቤተ ክርስቲያን ሹም ወይም አስተዳዳሪ።

አለቃና ምንዝር ሹምና ጭፍራ።

እልቅና (ልቅና) ስ አለቅነት።

አለቅት 'አልቅት'ን ተመ.

አለበ¹ ግ 1. ጡትን በመላግ ወተት አወጣ። 2. (ዘይ) በዘበክ፣ በጠበጠ። ገንዘቡን አለበው።

አለበ² ግ 1. አነጣጠረ፣ አለመ፣ አዘገበ። 2. ምልክት፣ እልባት አደረገ።

እልባት ስ 1. አንባቢ የሚፈልገውን ወይም ያቆመበትን ገፅ ለማወቅ እንዲረዳው በመፅሃፍ ውስጥ የሚያስቀምጠው ምልክት። 2. የነገር ማብቂያ፣ መደምደሚያ፣ መጨረሻ። ጉዳዩ እልባት አገኘ።

እልባት አደረገ ግ 1. አንባቢው የሚፈልገውን ወይም ያቆመበትን ገፅ ለማወቅ በመፅሃፍ ውስጥ ምልክት (ክር፣ ሳር፣...) አስቀመጠ። 2. ነገርን ወይም ጉዳይን ደመደመ፣ ፈፀመ፣ ቋጠ።

አለበለዚያ (አለዚያ፣ ያለበለዚያ፣ ያለዚያ) ሙ. ሊከተል የሚችል ውጤትን የሚገልፅ ሃሳብን ለማያያዝ የሚያገለግል አያያዥ ቃል። መከላከያውን ውሰድ አለበለዚያ ትታመግለህ።

አለብላቢት 'ለበለባ' ስር ተመ.

አለተለተ ግ በጣም ወፈረ (ሰውነት)።

አለት ስ በመሬት ላይ ወይም በወንዝ ውስጥ በተፈጥሮ ተነጥሮ የሚገኝ ጠንካራ ድንጋይ።

አለታም ት አለት የሚበዛበት ስፍራ።

አለገጋ ስ ከጠፍሮ ወይም ከጉማሬ ቆዳ፣... የሚሰራ መግረፊያ።

አለገጋ ጣት ስ ቀጠንና ረዘም ያለ የሚያምር የእጅ ጣት።

አለገኛታ 'አለ' ስር ተመ.

አለዚያ 'አለበለዚያ'ን ተመ.

አለፈ ግ 1. ሄደ። 2. ሞተ። ለመኪና አደጋ ሀይወቱ አለፈ። 3. ተወ፣ ዘለለ። እኔን አለፈ አጠገቢ ሳለው ሰው ለጠ። 4. ቂስ፣ ቀቢ ሆነ። የጠየቀህን ገንዘብ አበድረው እኔ አልፍለታለሁ። 5. ቀረ፣ ተተወ። በአለፈ ነገር መያድ አይጠቅምም። 6. ከልኩ፣ ከወሰኑ፣ ከመጠኑ በለጠ ወይም ጨመረ። ወገን አለፈ። 7. ከአለበት ከፍልና ደረጃ ወደሚቀጥለው ከፍል ተዛወረ። ወደ 5ኛ ክፍል አለፈ። 8. ሾለከ፣ ወጣ። ብርሃኑ በቀዳሙ አለፈ ዝ። 9. ቀደመ፣ ወደ ሂላ ተወ። እሱ ቢንቀረፈፍ እኔ አልፈው ሄድኩ።

አለፈለት ከችግሩ ተሳታፊ፣ ቀን ወጣለት።

አለፈበት 1. ሂላ ቀር ሆነ፣ ፋሽኑ አበቃ። 2. ጊዜው ሄደበት፣ ሳይጠቀምበት ቀረ።

ያለፈበት ዘመናዊ ያልሆነ፣ ሂሳብ የሆነ። ያለፈበት አለባባስ።

ይለፍ (ይይለፍ ወረቀት) ስ ወደ አንድ ቦታ ለመግባት ወይም ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ለመሄድ ወይም ለመዘዋወር የሚሰጥ የፈቃድ ወረቀት።

ማለፊያ ስ 1. ጥሩ፣ ውብ፣ ደህና። ት 2. መተላለፊያ።

ሃላፊ (አላፊ) ት 1. ጽሟ ያልሆነ፣ ለዘላለም የማይናር። ገንዘብ ሃላፊ ጠፈ ነው። ስ 2. ዋና፣ ባለቤት፣ አዛዥ። የቢሮ ሃላፊው ግን ነው።

አላፊ የማጽሚ ወጪ ወራጅ፣ ተመላላሽ መንገደኛ።

ሃላፊ ጊዜ ስ (ሰዋ.) ድርጊቱ የተከናወነ ወይም የተፈፀመ መሆኑን የሚገልፅ የግስ ቅርፅ (ለምሳሌ ሞተ፣ ሄደ፣ ...)።

ሃላፊነት (አላፊነት) ስ 1. ተያዥነት፣ ዋቢነት፣ ተጠያቂነት። ለቃው ቢጠፋ ሃላፊነቱን አልወጣድም። 2. ስልጣን። ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ግዛር።

ሃላፊነቱን አወረደ ዋቢነቱን፣ ተያዥነቱን አነሳ፣ ሰረዘ።

ሃላፊነቱን ወሰደ 1. አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ለመፈፀም ግድታ ውስጥ ዝ። 2. ስለ ጉዳዩ ተጠያቂው እኔ ነኝ አለ። በድብት ጥቃት ያደረሰው ወገን ግንኙነቱን ገልጾ ስለደርጊቱ ሃላፊነቱን ወሰደ።

ሃላፊነት የሚሰማው 1.ሃላፊነትን ወይም ገደታን መወጣት ይችላል ተብሎ እምነት የሚጣልበት። 2.ገደታውን የተገነዘበና በተግባር የሚተረጎም (ሰው)።

አለፈች ለ 1.ትርፍ ነገር፤ አፍ እላፈ። 2.ከተገቢው መጠን በላይ፤ እላፈ።

እላፈ ት 1.አፍ እላፈ። 2.ከተወሰነው ልክ ወይም ገደብ በላይ የሆነ።

አለፈት (ሀልፈት) ለ መጥቶ፤ ከዚህ አለም በጥቅ መለየት።

ሀልፈት አለም ለ የአለም ፍፃሜ ወይም መጨረሻ።

ተላለፈ ገ 1.ከአንዱ ወደ ሌላ ተራመደ፤ ተዛመተ፤ ተጋባ (በሽታ)። 2.ጣበ፤ አፈረሰ (ሀገን)። 3.ተዛወረ፤ ተሸጋገረ፤ ለሌላ ጊዜ እንዲሆን ተወሰነ። 4.ሄደ፤ አለፈ። በዚያ በኩል ሲተላለፍ ላየው ነበር። 5.ከአንዱ ወደ ሌላው ተሻገረ፤ አለፈ፤ ሲወርድ ሲዋረድ መጣ፤ ተፈረሰ። **ከትውልድ ትውልድ ተላለፈ።** 6.እያንዳንዱ ወደየተቃራኒው አቅጣጫ ሄደ፤ ተጠላለፈ። **ተላለፍ ተቀለፈ።** 7.ተሰራጨ፤ ተነገረ። **አደሰ መመሪያ ተላለፈ።** 8.ላይገኘኝ ቀረ።

መተላለፊያ ለ መሄጃ፤ መጥለኪያ፤ ማለፊያ (በር፥ መንገድ፥ ...)።

ተላላፊ ት 1.ወጭ ወራጅ፤ መንገደኛ። 2.በግራና በቀኝ ያለውን የልብሱን ክፍል፤ አንዱን በአንዱ ላይ በማሳለፍ የሚቆለፍ (ከት፥ ቀሚሉ፥ ...)።

ተላላፊ በሽታ ለ በንክኪ፤ በትንፋሽ፤ በዝንብ ወዘተ. ምክንያት ከአንዱ ወደሌላ የሚጋባ ወይም የሚዛመድ በሽታ።

አሳለፈ ገ 1.በጊዜው ወይም በወቅቱ ሳይደርስ ቀረ፤ ዘገየ። **የሰራ ሰኣት አሳለፈ።** 2.አደለ፤ አስተናገደ፤ አቀረበ። **ጠጅ ያሳልፋል።** 3.ተወ፤ ጣረ፤ ታገሰ፤ ይቅርታ አደረገ። **የዛሬውን አሳልፈሃለሁ።** 4.ከችግር አሳቀቀ፤ ቀን አወጣ። **ወንድሙ ነው ያሳለፈለት።** 5.መንገድ ለቀቀ። **አሳልፈው፤ ሊሄድ ችሏል።** 6.ነፍስ አጠፋ፤ ገደለ። **ሀይወቱን በገዛ እጁ አሳለፈ።** 7.አቅለከ፤ አስገባ። **እጉሩን በወንዝር ስር አሳልፈ ረገጠኝ።** **አሳልፎ ሰጠ** ለባለጋራ ወይም ለጥቃት ጻረገ፤ አጋለጠ።

አሳላፊ ለ በድግስ ወይም በግብዣ ላይ የሚያስተናግድ፤ ጽፂ።

አስተላለፊ ገ 1.አዘዋወረ፤ ለሌላ ጊዜ ቀየረ። **ሰብሰባውን ለሌላ ጊዜ አስተላለፊት።** 2.አዛመተ፤ አጋባ (ተላላፊ በሽታን)። 3.አወሳሰበ፤ አመሳቀለ። 4.አሰራጨ፤ ነገረ (በዜና ማሰራጫ፤ በፅሁፍ፤ ...)። 5.በውስጡ እንዲያልፍ

አደረገ (ከረንቲን፥ ድምፅን፥ ብርሃንን፥ ...)። 6.ላከ፤ ሰጠ፤ ወሰደ። **ወደ ወሀጂ ቤት አስተላለፉት።** 7.አወረሰ።

አሉባልታ ለ ያልተረጋገጠ ወሬ፥ ሃሜት።

አሉባልተኛ ት (ስድብ) የአሉባልታ ወሬን የሚያዛምት ወይም የሚያወራ።

አሉታ ለ አሌ ማለት ወይም እብለት፤ የአወንታ ተቃራኒ።

አሉተኛ ዋሾ።

አሳህ ለ (አሰል.) ፈጣሪ፤ አምላክ፤ እግዚአብሄር።

አሳል ለ በጋማ ከብት ጭነት ላይ ተጫማሪ ሆኖ የሚደረብ ትንሽ ጭነት።

አሳማ “አለመ” ስር ተመ.

አሳቂ “አለቀ” ስር ተመ.

አሳባ ለ 1.የአህል ወይም ከመሬት የሚገኝ የማንኛውም ነገር ምርት። 2.የሰራ ውጤት ወይም ፍሬ።

አሳዘነ ገ 1.ለቅሶ በሚመስል ድምፅ ፎህ፤ አንቋረረ (በተለይ ውሻ)። 2.ሰለአንድ ጉዳይ ደግሞ ደጋግሞ አወራ፤ ችክ አለ።

አሳደ ለ የብር እኩሌታ የነበረ ገንዘብ፤ ሃምሳ ሳንቲም።

አሌ

አሌ አለ ገ አበለ፤ ካደ።

አሌጠ ገ አፈዘ፤ አላገጠ።

አል— (በሚያስር ጊዜ “-ም”ን ይጨምራል) አፍራሽ ሃሳብ መመስረቻ ምእላድ። (ለምሳሌ ስራ→አልሰራም/ በላ→አልበላም)።

አልሚ ምግብ “ለማ” ስር ተመ.

አልማዝ ለ 1.ከንፁህ ካርቦን የሚገኝና በጥንካሬው የሚታወቅ ብሩህ የሆነ የከበረ ድንጋይ። 2.ከአልማዝ የተሰራ ጌት።

አልምጥ “አለመጠ” ስር ተመ.

አልቃሽ ለ አልሄድ ያለን በሬ፤ አህያ፤... እንዲሄድ ወይም ፍጥነት እንዲጨምር የሚያደርግ ሹልነት ያለው መጓጓዣ መንገድ፤ አነጋገር ወይም ብረት።

አልቅት (አለቅት) ለ በውሃ ውስጥ የሚኖርና ከብተቶ ውሃ ሲጠጡ በአፋቸው ገብቶ ገርርአቸው ውስጥ በመቀመጥ ደም የሚመጥ ትል መሳይ ነፍሳት።

አልቢትር “አርቢትር”ን ተመ.

—አልባ ት —የሌለው። ስርአት አልባ።

አልባሌ ት 1.የማይረባ፤ የማይታወቅ። **አልባሌ ቦታ** ለትዋል። 2. ተሬ፥ ተርታ። **ምስጢሩን ያወጣው አንድ አልባሌ ሰው ነው።**

አልባብ ለ ሲጨስ ጥሩ ሽታ ያለው የጭስ

እንጨት።

አልቤርን (ቤርን) ስ እንግዶች ለማረፊያነት የሚከራዩት የሆኑል ቤት ክፍል ወይም መገኛታ ቤት።

አልቤን ስ የጠመንጃ አይነት።

— **አልቦ ት** — የሌለው።

አልቦ ስ ከወርቅ ወይም ከብር የሚሰራና ሴቶች በእግራቸው ላይ የሚያደርጉት ጌታ።

አልቴት ስ እንደ ራስ ምታት ያለን በሽታ የድናል ተብሎ የሚሸተት እንደ ሙጫ ያለ ነገር።

አልኮል ስ 1. እንደ ቢራ፡ ጃን፡ ውስኪ፡ ... ባለ-መጠንቅ ውስጥ የሚገኝ አስከሪ ንጥረ ነገር። 2. በቀላሉ ተኖ ወደ ጋዝነት ሊቀየርና በቀላሉ በእሳት ሊቀጣጠል የሚችል፡ በሆስፒታል ውስጥ ለቀስል መጥረጊያና ለተለያዩ ተግባራት የሚያገለግል ፈሳሽነት ያለው ንጥረ ነገር።

አልኮል መጠጥ ስ በውስጡ ያለው የአልኮል መጠን ከፍተኛ የሆነ እንደ ጃን፡ ብራንዲ፡ አረቄ፡... ያለ የመጠጥ አይነት።

አልጀብራ ስ በፊደላትና በሙልክት ጭምር የሚጠቀም የሂሳብ ትምህርት ዘርፍ።

አልጉም “ለጎመ” ስር ተመ.

አልጋ ስ 1. በላይ ላይ ለመተኛት እንዲያመች ተደርጎ ከእንጨት ወይም ከብረት፡ ... የሚሰራ ባለፈራት እግር መተኛ። 2. ዙፋን።

አልጋ ለዩ ለየብቻ ተኛ (ባልና ሚስት)።

አልጋ ላይ ዋለ ከህመም የተነሳ የአልጋ ቁራኛ ሆነ፤ ታመመ።

አልጋ በአልጋ ቀና፡ ምቹ (ለመንገድ)።

አልጋ ነቀነቀ ሸፈተ፡ አመፀ፡ ንጉስን ተቃወመ።

አልጋ ያዘ 1. አልቤርን ተከራየ። 2. የአልጋ ቁራኛ ሆነ፤ ታሞ ተኛ።

አልጋ ፈረሰ ንጉሱ ከስልጣን በመወገዱ አገሩ መሪ አልባ ሆነ።

ከአልጋ ወደቀ በህማማት ጊዜ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ።

[የ]አልጋ ልብስ ስ አልጋን ለማስጌጥ ከብርድ ልብስ በላይ የሚነጠፍ የአልጋ መሸፈኛ።

አልጋ አንጣፊ ስ በሆኑል ቤት ውስጥ አልጋ በማንጠፍ ስራ ላይ የተሰማራ ሰው።

አልጋ ወራሽ ስ በሞት ወይም በሌላ ምክንያት ንጉስ ዙፋኑን በሚለቅበት ጊዜ ንጉሱን ተከቶ መንገስ የሚችል የንጉስ ልጅ ወይም ወገን።

የአልጋ ቁራኛ ት ለረዥም ጊዜ በመታመሙ ምክንያት ከአልጋ የማይነሳ በሽተኛ።

አልጌ ስ በረጋ ውሃ ላይ ተንሳፎ የሚገኝና አረንጓዴ ቀለም ያለው ለስላሳ የእፅዋት አይነት።

አልጫ ስ 1. በአርድ ወይም ያለአርድ የተሰራ በርበሬ የሌለው ወጥ። ት 2. (ስድብ) ኮስታራ ያልሆነ፤ ልፍስፍስ። **የወንድ አልጫ**።

አሎሎ (አሎሎ) ስ እንደ ቅመማ ቅመም ያሉ ነገሮችን ለመቀጥቀጥ፡ ለመደፍጠጥ፡ ... የሚያገለግል ድብልብልና ከባድ የሆነ ድንጋይ።

አሎሎ ውርወራ ስ (ስፖ.) የብረት አሎሎን አርቆ ለመወርወር የሚደረግ ውድድር።

አመሃኘ “መከኘ” ስር “አመካኘ”ን ተመ.

አመለ ግ ከመቆየት የተነሳ ሽታው ወይም ጣእሙ ተበላሽ፡ እምክ እምክ አለ (ጥራጥሬ፡ ዱቄት)።

አማላ ት ከመቆየት የተነሳ፡ ሽታው ወይም ጣእሙ የተበላሽ፡ እምክ እምክ የሚል (ጥራጥሬ፡ ዱቄት)።

አመለመለ ግ የተነደፈን ጥጥ በትንሽ በትንሹ በመሸብለል ወይም በመጠቅለል ለፈትል አዘጋጀ።

አመልማሎ ስ ተነድሮ በትንሽ በትንሹ የተሸበለለ ወይም የተጠቀለለና ለፈትል የተዘጋጀ ጥጥ።

አመለሸ “አመል” ስር ተመ.

አመለጠ ግ 1. እስረኛ ወይም በቁጥጥር ስር ያለ ወንጀለኛ ከእስሩ ወይም ከቁጥጥሩ ራሱን በሀገራዊ መንገድ ነፃ አደረገ፤ ተሰወረ። አስረኛው **አመለጠ**። 2. ጥፋት፤ ወንጀል። ... ስርቶ ሳይያዝ ወይም ሳይደረስበት ሸሸ፤ ተሰወረ። **ሌባው ስርቶ አመለጠ**። 3. ተረፈ፤ ጸነ። **ከምቶ አመለጠ**። 4. በድንገት ወይም ሳይታሰብ ወደቀ (አቃ)፤ አፈተሰከ፤ ወጣ (ወሬ፤ ምስጢር፤ ሽንት፤...)። 5. በወቅቱ ወይም በጊዜው በአንድ የተወሰነ ቦታ ላይ ካለመገኘት የተነሳ ተፈላጊው ነገር ሳይገኝ ወይም ሳይደረስበት ቀረ። **አርፍዶ ማሸፍኑ ባቡሩ አመለጠው**።

ማምለጫ ስ መጻፍ፤ መትረፊያ (መንገድ፤ ዘዴ፤ ብልሃት ወይም ቦታ)።

አመል ስ 1. ባህርይ፤ ልማድ፤ ጠባይ። 2. ሱስ፤ ሃራግ፤ የሲጋራ አመል አለበት።

ለአመል (ሳመል) 1. ለልማድ። **ሌባ ለአመሉ ጸባ ይላላል**። 2. ትንሽ ወይም ጥቂት። **ጨው አታብገረ፤ ለአመል ያህል ብቻ ጨምረበት**።

አመል ነሳው አንጫጫው፡ ጠባባቢ አበላሸው።

አመል አወጣ 1.መጥፎ ጠባይ አመጣ።
2.ደህና የነበረው ይበላሽ ጀመረ (አቃ)።

አመለ ልስልስ ት ጥሩ ጠባይ ያለው።
የማያስቸግር።

አመለ ቢስ ት ጥሩ ጠባይ የሌለው።
ነጭናጫ።

አመለ ናጫ ት ጨትጫቃ። አመለቢስ።

አመለ ወርቅ ት ጥሩ ጠባይ ያለው።

አመለ ድሃ ት ጥሩ ጠባይ የሌለው።
ነጭናጫ። ከሰው የማይሰማማ።

አመለ ጌታ ት ጥሩ ጠባይ ያለው።

አመለኛ ት 1.ልማደኛ። 2.መጥፎ ጠባይ
ወይም ባህርይ ያለው። አስቸጋሪ።

አመልማሎ "አመለመለ" ስር ተመ.

አመመ¹ ግ የጤና ማጣት ስሜት ተሰማ።

ሀመም በፊደል ተራው ተመ.

ሀመምተኛ "ሀመም" ስር ተመ.

ሀመማን ዝ.ከ.

ታመመ ግ ሀመምተኛ ሆነ። ጤና አጣ።
በሽተኛ ሆነ።

ታማሚ ት ሀመምተኛ። በሽተኛ።

አሳመመ ግ የሀመም ስሜት እንዲሰማ
አደረገ።

አስታመመ ግ 1.ለበሽተኛ የሚፈለገውን
ነገር በማድረግ ረዳ። ተንከባከበ። 2.ታሰባ። ቻለ።
አሳለፈ። 3.ቀስ አድርጎ ያዘ። በጥንቃቄ
ተጠቀመ። አቃው ጨርሶ ከጥቅም ውጭ
እንዳይሆንብኝ እያስታመምኩ ነው
የምሰጥልበት።

አመመ² ግ በመደዳ በአንድ ጊዜ ሲሰራ
የሚችለውን ስራ ገምቶና መድቦ መስራት
ጀመረ (ለአጠቃላይ። ለአረም። ለቀፋር)።

አመም ከ በአንድ ጊዜ በመደዳ የሚካሄድ
ስራ (አጠቃላይ። አረም። ቀፋር)።

አመረቃ ግ አረካ። አስደሰተ።

አመርቂ ት በጣም ጥሩ የሆነ። የሚያረካ።
አመርቂ ውጤት ተገኝቷል።

አመራሮ ስ በደጋ አካባቢ የሚበቅል። ቅጠሉ
እንደቀላም ሰፋ ሰፋ ያለና ሲቀምጥ የሚመር።
መጠኑ ከማራዋ የማይበልጥ የእዕዋት አይነት።

አመስ ግ 1.ጥራጥሬ። ጭቅጥ። ... በሰማ
ምጣድ ላይ በመጠኑ ሞቅ ሞቅ አደረገ።
2.እወክ። በጠበጠ። ረበሸ። አተራመሰ።

አምስ ስ በጣም ሳይበስል በምጣድ ላይ ሞቅ
ሞቅ የተደረገ ጥራጥሬ። ጭቅጥ። ...።

አመስላሳ ስ የዋወሩ የመጨረሻ ቅን።

ለመስከረም አመስላሳ እንገናኝ።

አመስኳ ግ አመነገዢ።

አመቀ ግ 1.አንድን ነገር በብዛት እቃ ውስጥ
በመጠቅጠቅ ከተተ። ጨመረ። አጨቀ። 2.ደብቆ
ያዘ። ቻለ (ምስጢርን። ወሬን። ስሜትን)።

አምቅ ት የታመቀ። የታጨቀ።

አመቀመቀ ግ አመነታ። ወላወለ። አቅማማ።

አመት ስ 1.አስራ ሁለት ወሮች ወይም ሶስት
መቶ ስልሳ አምስት ቀኖች ወይም ደግሞ
በየአራት አመት አንድ ጊዜ ሶስት መቶ ስልሳ
ስድስት ቀኖች ያሉት የጊዜ መጠን። 2.ዘመን።
ጊዜ።

አመት አመት ድገመን ከአመት አመት
አድረሰን (ብዙውን ጊዜ የአዲስ አመት እሸት
ሲቀመስ የሚባል)።

አመተ ምህረት ስ ከክርስቶስ ልደት ወዲህ
ያለው ዘመን መጠሪያ።

አመተ አለም ስ 1.አለም ከተፈጠረችበት
ጊዜ ጀምሮ ያለው ዘመን። 2.ከክርስቶስ ልደት
በፊት ያለው ዘመን መጠሪያ።

አመት በአል ስ አውደ አመት። በየአመቱ
የሚከበር በአል (ገና። እንቁጣጣሽ። ጥምቀት።
ፋሲካ። ...)።

አመነ ግ 1.ያለጥርጥር ተቀበለ። ተሰማማ።
2.ማድረጉን ወይም መፈጸሙን ተቀበለ።
አረጋገጠ። መገደቡን አመነ። 3.ታዘዘ። ገበረ።
ተዛገ። ሽፍቶቹ ለገንቡ አምነው ገቡ።
4.አመለከ። በእግዚአብሔር ያመነ ይድናል።
5.አምነት ጣለ።

ምእመን (ብ.ቁ. ምእመናን) ስ አማኝ
(አማኞች)።

አማኝ ት 1.የአንድ ሃይማኖት ተከታይ።
2.የሚከተለውን ሃይማኖት አጥብቆ የያዘ።

አሙን ት 1.ታማኝ። የታመነ (ሰው)።
2.የታመነ። እውነት ነገር። በድርቆ ብዙ ሰው
መጎዳቱ አሙን ነው።

አማኝ ስ አንድ ድርጊት ሲፈፀም የነበረ
ወይም ያየ ወይም የሰማ ሰው። ምስክር።

እምነት ስ 1.ሃይማኖት። አምልኮ።
2.እርግጠኝነት። 3.ሃላፊነት። ታማኝነት። እምነት
የሚጣልበት ሰው አይደለም።

እምነት አጎደለ እንዲጠብቅ። እንዲይዝ
የተደረገውን አጠፋ። ላባከነ። ሃላፊነቱን ሳይወጣ
ቀረ።

እምነት ጣለ አሙነ። ተመካ። እርግጠኛ
ሆነ።

የእምነት ክህደት ቃል ስ የተወነጀለበትን
ወይም የተከሰሰበትን ነገር ማመን ወይም
አለማመን። አድርጊያለው ወይም አላደረገውም

በማለት የሚሰጥ የአወንታ ወይም የአሉታ ቃል።
የአምነት ከሀደት ቃሉን ሰጠ።

እምነት ቢቦ ት እምነት የማይጣልበት፤
ከሃዲ።

ታመነ ግ እምነት ተጣልበት።

ታማኝ (ተአማኝ) ት የሚታመን፤
እውነተኛ፤ ሃቀኛ፤ የማይጠረጠር፤ ከሃዲ
ያልሆነ።

ተማመነ ግ 1. ተመካ። በገላበቱ ተግማኝ።
2. እርግጠኛ ሆነ። በቸሉታው ይተግማል።

ተማመኑ ግ ተከክደው በነበረው ጉዳይ ላይ
ሃቁን አረጋግጠው በመቀበል ተሰማመ።

መተማመኛ ስ ማስረጃ፤ ማረጋገጫ፤
ዋስትና።

አሳመነ ግ 1. እንዲያምን አደረገ።
2. (በማስረጃት ወይም በመግለፅ) አንድ ሃሳብ
ተቀባይነት እንዲኖረው አደረገ።

አሳማኝ ት ተከክለኛ፤ እውነተኛ፤ ተገቢ፤ ...
ነው በማለት የሚቀበሉት (ሃሳብ፤ ነገር)።

አስተማመነ ግ እርግጠኛ፤ የማያጠራጥር
ሆነ።

አስተማማኝ ት እርግጠኛ፤ የማያጠራጥር።

አመነታ (አመናታ) ግ ላድርግ ላላድርግ
አለ፤ ሃሳቡ ለሁለት ተከፈለ፤ አወላወለ።

አመነዝረ ግ ከጋብቻ ውጪ የግብረ ስጋ
ግንኙነት አደረገ፤ ዝሙት ፊፀመ።

አመንዝራ ት ከጋብቻ ውጪ የግብረ ስጋ
ግንኙነት የሚያደርግ፤ ዝሙት የሚፈፅም (ሰው)።

አመነዝሮ ግ እንደ በሬ፤ በግ፤ ... ያለ እንሰላ
በደንብ ሳያደቅ የዋጠውን ከሆዱ እያወጣ
እንደገና በማኘክ አደቀቀ፤ አመሳኳ።

ምንዝህ ስ ከብቶች ያመሰኩት ወይም
ያመነዝሮት (መኖ)።

አመንዝራ “አመነዝረ” ስር ተመ.

አመክሮ “መክረ” ስር ተመ.

አመድ ስ አንድ ነገር በእሳት ሲቃጠልና እሳቱም
ከጠፋ በሂሳ የሚቀረው እንደ ዱቄት ያለ ነጣ
ያለ ነገር።

አመዱ ቡን አለ በጣም ደነገጠ፤ ከው
አለ።

አመድ ነፋብት አመድ መሰለ፤ ወዝ አጣ
(ሰውነት)።

አመድ አደረገ ጠርሶ አወደመ፤ እልም
አደረገ፤ አጠፋ።

አመዳም ት (ስድብ) 1. ወዝ የሌለው፤
ነጫጭብ። 2. ድሃ፤ ያጣ የነጣ።

አመዳይ ስ አመድማ መልክ ያለው ውርጭ።

አመድማ ት አመድ የሚመስል፤ ገራጫ
መልክ ያለው።

አመፅ (አመጠ) ግ 1. ከዳ፤ ሸፈተ።
2. አስቸገረ፤ እምቢ አለ፤ አወከ።

አመፅ ስ 1. ሁከት፤ ረብሻ። 2. የተቃውሞ
እንቅስቃሴ።

አመፀኛ (አመጠኛ) ት ረባሽ፤ በጥባቄ፤
ፀጥታ አደፍራሽ።

አሳመፀ ግ አመፅ አስነሳ፤ አሳደመ።

አሚና (ሃሚና) ስ የ“ላሊበላ”ን 1ኛ ፍቺ
ተመ.

አሚን

የአሚን ሚስት ወይም ባል የመጀመሪያ
ሚስት ወይም ባል።

አማ ግ አንድን ሰው በሌለበት በጥፋቱም ሆነ
ያለጥፋቱ በከፋ እነሳ፤ ነቀፈ።

ሃሚት (አሚት፤ ሃሚታ፤ አሚታ) ስ
1. አንድን ሰው በሌለበት በመጥፎ ግንኙነት።
2. አንድን ጉዳይ በማስመልከት የተነገረ
ያልተረጋገጠ ወሬ። የመንገስት ገንዘብ ላይደላ
የግል ሃሚት አለ።

ሃሚተኛ (አሚተኛ) ት በአጠገቡ የሌለን
ሰው በመጥፎ የግንኙነት ልማድ ያለው (ሰው)።

ታማ ግ አንድ የሆነ ነገር አድርጓል ወይም
ፊፅግል ተብሎ በመጠርጠር ወሬ ተወራበት።

አሳማ ግ እንዲታግ አደረገ፤ ምክንያት ሆነ።

አማላ “አመለ” ስር ተመ.

አማረ ግ 1. ተዋቢ፤ ቀንጀ። 2. ውል አለ ወይም
አሰኘ። ስጋ ላማረኝ። 3. ሰመረ፤ ጥፋ ሆነ።

የዘንድሮው አዝመራ አምጽ።

አምሮት ስ ፍላጎት፤ ምኞት።

አምሮቱን ቆረጠ ያማረውን ነገር እግኝቱ
ረከ።

አምሮቱን ተወጣ የሚፈልገውን ነገር
እግኝቱ ወይም አድርጎ ረከ።

አማሮት ስ 1. ቀጭን ድምፅ የምትሰጠውና በግራ
እጅ በኩል የምትሆነው የከበር ቂጥ። 2. አረሆ።
3. ቀጭን ድምፅ ከሚሰጡት ከሶስቱ የበገና
አውታሮች አንዱ።

አማተብ ግ በመስቀል ወይም ሁለት ጣቶችን
በማንባበርና የመስቀል ቅርፅ በመስራት ግንባርን፤
ደረቲንና ትከሻዎችን መጀመሪያ ግራውን ቀጥሎ
ቀኝን በመንካት የመስቀል ምልክት፤ አሳየ፤
አደረገ (በፀሎት፤ በመሳሰለም ጊዜ)።

አማት ስ 1. የባል ወይም የሚስት እናት ወይም
አባት። 2. የባል እናት።

አማምቻ ስ አሁንኑን ከዳሩ በሂሳ እማች

የሆነውን ሰው እህት በማግባት የሚመሰረት
የጋብቻ ትስስር።

አማኝ ስ የእህት ወይም የልጅ ወይም
የዘመድ ባል።

የማኝ ዳሩ ስ ጨካኝ ወይም ክፉ አማኝ።

አምቻ ስ አማኝነት፡ በጋብቻ መተሳሰር።

አምቻ ጋብቻ ስ የጋብቻ ዝምድና።

አማን ስ ሰላም። በአማን አውለኝ።

አማኝ “አመኝ” ስር ተመ.

አማጋ ስ ከመኖሪያ ቤት አካባቢ ርቆ የሚገኝ
የከብቶች ማደሪያ ወይም በረት።

አሚራ ስ ቀለሙ ለመነቀሻ የሚሆን የእወቀት
አይነት።

አሚባ ስ 1. ያለ ማይክሮስኮፕ በአይን ብቻ
ሊታይ የማይችልና በአፈር፡ በውሃ ወይም
በሰውና በእንስሳት አካል ውስጥ ጥገኛ ሆኖ
የሚኖር ባለአንድ ህዋስ ነፍሳት። 2. በአሜሪካ
ምክንያት የሚመጣ የተቅማጥ በሽታ።

አሚተኛ “አማ” ስር “ሃሚተኛ”ን ተመ.

አሚታ “አማ” ስር “ሃሚት”ን ተመ.

አሚት ዝ.ኪ.

አሚን ስ እሺ፡ ይሁን፡ ይደረግ ለማለት
በወሎትና በምርቀት ላይ የሚባል ቃል።

አሚን ብሎ ተቀበለ እሺ ብሎ ተቀበለ።

አሚከላ ስ 1. በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡
አንድም አጠር ያለና ጭንቅላቱ እንደ ኳስ
የተደበለበለ የእሾህ አይነት። 2. (ዘይ)
ምቀኛ፡ ሰላም የሚነሳ ባላጋራ።

—አም ቅ —በብዛት ያለበት፡ ያለው ወይም
መጠኑ ከሌላው ከፍ ያለ ነው ለማለት
የሚያገለግል ምእላድ። ብርጃም /አከካም/
ወተታም/ ጭንቅላታም።

አምላክ “መለክ” ስር ተመ.

አምልኮ ዝ.ኪ.

አምልኮኛ ዝ.ኪ.

አምሮት “አማረ” ስር ተመ.

አምሳ (ሃምሳ) ስ 1. በአርባ ዘጠኝና በሃምሳ
አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ
ሲዋና ‘፶’ ነው። ቅ 2. በአርባ ዘጠኝና
በሃምሳ አንድ መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ።
ሃምሳ ልጆች።

አምሳ (ሃምሳ) አለቃ ስ ከአስር አለቅነት
ቀጥሎ ያለ ወታደራዊ ማእረግ ስም።

አምሳ (ሃምሳ) እግር ስ ብዙ እግሮች
ያሉት፡ በክረምት ጊዜ የሚፈጠር ወይም
የሚታይ ትል።

አምሳ (ሃምሳ) እግር

አምሳል “መሰለ” ስር ተመ.

አምሳያ ዝ.ኪ.

አምስት ስ 1. በአራትና በስድስት መካከል ያለ
ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲዋና ‘፭’ ‘5’ ነው። ቅ
2. በአራትና በስድስት መካከል ያለ ብዛትን
የሚያሳይ። አምስት ጥቶች።

አምበል (አንበል) ስ 1. መሪ፡ አለቃ፡
አዛዥ፡ አዝማች። የጦር አምበል። 2. የእግር
ኳስ፡ የመረብ ኳስ፡ ... ጨቃታ የቡድን ተጠሪ
ወይም መሪ።

አምበልጋ ቅ ፈሪ፡ ቡከን።

አምበራ ጭቃ ስ ለዐት የሚያገለግልና ፈላሽ
ያልሆነ የቅባት አይነት።

አምበሳ “አንበሳ”ን ተመ.

አምቡላ (አንቡላ) ስ የጦጅ አተላ።

አምቡላንስ ስ ድንገተኛ ህመም ወይም አደጋ
ያጋጠማቸውን ወይም በጦር ሜዳ ላይ ጉዳት
የደረሰባቸውን ሰዎች እርዳታ ወደሚያገኙበት
(ክሊኒክ፡ ሆስፒታል፡...) የሚያጓጉዝ መኪና።

አምባ ስ 1. በአንድ አካባቢ ተቀራርቦ የተሰራ-
መንደር። 2. በተራራ ወይም በከረብታ ላይ ያለና
ለመኖሪያነት የሚሆን ሰፊ ሜዳ።

አምባላይ ስ ነጭ (ፈረስ)።

አምባራይሌ ስ መልኩ ቀላ ያለ ዳለቻ ሆኖ
ከጀርባው ወደ ሆዱ የሚወርዱ ነጫጭ ሽንትሮች
ያሉበት፡ ረጅምና ከሁለት እስከ ሶስት ጊዜ
የተመገዘቡ ቀንዶች ያሉት፡ እሾሃማ ቁጥጭች
ባሉባቸው ቆላማና ዝቅተኛ ስፍራዎች የሚኖርና
አጋዘን የሚመስል የዱር እንስሳ።

አምባር ስ ከወርቅ ወይም ከብር፡ ... የሚሰራና
ሴቶች በእጃቸው ላይ የሚያደርጉት ጌታ።

አምባርሚያ ስ አምባር የሚደረግበት የእጅ
ክፍል(ሰእሌን እጅ ስር ተመ.)።

አምባሳደር ስ አገሩን ወክሎ እንዲሰራ በውጭ
አገር የሚመደብ ባለስልጣን።

አምባሻ ስ ሽልማት ተደርጎበት በወፍራም ቂጣ
መልክ የሚጋገር የስንዴ ዳቦ።

አምባባ ግ ስርያ የፈለገ ፍየል የእንስሱቲን ፍየል

የሂሳ አካል በእግሩና በአገሬ እየጎነተለ ባባባ የሚል ጨነት አሰማ።

አምባዛ ስ ሙልኮ ጠቆር ያለ፡ ቀሜቴንና ረገገችን ፀጉር መሳይ ነገር አፋ ዳርና ዳር ያለው፤ ስጋው ውስጥ ጥቃቅን እሾህ መሰል አጥንቶች የሌሉበት የአሳ አይነት፤ ጥቁሬ አሳም ይባላል።

አምባገነን ስ በሀዘብ ሳይመረጥ በሃይል ስልጣን የያዘ፤ ሁሉን የማድረግና የመወሰን ሙሉ ስልጣን ለራሱ የሰጠና የሀዘቡን ፍላጎት አፍኖ የሚገዛ መሪ ወይም መንግስት።

አምባገንሮ ስ ጠብ፤ ጥል።

አምቦ ስ ጨውነት ያለው ውሃ ወይም አፈር።

አምቦልክ "ኢንቬሎፕ"ን ተመ.

አምታሮ "መተረ" ስር "መተሮ"ን ተመ.

አምቻ "አማት" ስር ተመ.

አምኃ ስ አሁን ካለው አመት በፊት ያለው አመት፤ ያለፈው አመት።

አምኚ ስ ክርምቱ ካለፈ በኋላ በመስከረም የሚዘራ ስንዴ።

አምዛ ስ ተነባብሮ የተጋገረ እንጀራ፤ አነባበሮ።

አምድ ስ 1.ምስራ፤ 2.በአርእስትና በሀዳግ መካከል ያለ ወይም በተፃፈበት መካከል ለገፅ መክፈያ የሚተው ባይ ቦታ። 3.በመፅሃት ወይም በጋዜጣ ላይ ሁልጊዜ አንድን ጉዳይ በተመለከተ የሚፃፍበት የመፅሃቱ አንድ ክፍል። *የባህል አምድ*።

አምደ ወርቅ ስ በቅኔ ማህሊት ውስጥ በስተቅድስት በኩል በሁለት በሮች መካከል የቆመ አምድ።

አእማድ ስ 1.የአምድ ብዙ ቁጥር። 2.እንደ ተደራሲ፤ ተደራራሲ፤ አድራሲ፤ አደራራሲ፤ አስደራሲ፤ ... ያሉ የግስ እርባታ ቅርፆች (ስርአተ እርባታ)።

አእማደ ምስጢር ስ ምስጢረ ሰላሳን፤ ሚስጢረ ስጋዊን፤... የያዘ መፅሃፍ።

አምጃ ስ በደጋና በወይና ደጋ አካባቢ ጥቅጥቅ ብሎ የሚበቅል የቁጥቋጦ አይነት።

አምፋሮ "አንፋሮ"ን ተመ.

አምፖል(አምፑል) ስ በኢሌክትሪክ ሃይል አማካይነት ብርሃን ለመስጠት የሚችሉ ቀሜቴን ሽቦዎች በውስጡ የሚገኙበት፤ የተለያየ ቅርፅና መጠን ያለው የኢሌክትሪክ መብራት ብርጭቆ።

አምፖል ማቅፊያ ስ ከኢሌክትሪክ ሽቦ ጋር የሚያያዝና አምፖል የሚሰክበት ቀዳዳ ያለው የኢሌክትሪክ እቃ።

አምሌ [ጨው] ስ ከባህር ውስጥ ሳይሆን መሬት ውስጥ በድንጋይ መልክ የሚገኝ ጨው

(በድሮ ጊዜ ለመገበያያ እንደገንዘብ ሆኖ ያገለግላ ነበር)።

አሞራ ስ 1.እንደጥንብ አንሳ፤ የሉሱ፤ ጋጋኖ ፡ ... ያሉ ትላልቅ አለዋፍ። 2.(ዘይ.) ፈጣን፤ ቀልጣፋ። *ላጁ አሞራ ነው።* (ስእሉን በሚቀጥለው ገፅ ተመ.)

የአሞራ ምሳ ስ ሲበሰል ቀይ የሚሆንና ጣፋጭ ፍሬ ያለው የሃረግ አይነት፤ ፍሬውም የአሞራ ምሳ ይባላል።

አሞርቲዛተር ስ በመኪናዎች ጎማ አጠገብ የሚገጠምና መኪናው በመጥፎ መንገድ ላይ እንዳይንገግግጭ የሚረዳ አረግራጊ መሳሪያ።

አሞት "ሃሞት"ን ተመ.

አሞጭ ስ ሰሩ ነጭ ሽንኩርት የሚመስል ፍሬ የሚያፈራና የማይበላ የእፅዋት አይነት።

አሞጭ የመሰለ በጣም ነጭ የሆነ።

አሟረ የ"ቀለስ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

አሟዳ ቅ አፍንሜ ጎራዳ፤ ደፍጣጣ።

አረሀ ስ በገደል መካከል ያለ ተዳፋት ቦታ።

አረሆ ስ ከቦታ ቦታ እየተዘዋወረች የምትዘፍን ቤት።

አረመ ግ 1.ከእህል ጋር የበቀለን አረም ነቀለ። 2.እስተካከለ፤ እቃና፤ እርማት ሰጠ። 3.ሰህተት ወይም ልክ መሆኑን እያረጋገጠ ተገዢውን ነጥብ ሰጠ (ለፈተና)። 4.ቀጣ፤ ገራ (ጠባይን)።

ማረሚያ ስ ማስተካከያ፤ ማሻሻያ (ዕውፍ)።

ማረሚያ ቤት ስ ወንጀል የሰራ ወይም ህግ ተላልፎ የተፈረደበት ሰው እስከ ቅጣቱ ፍጥሜ ድረስ የሚቆይበት ቦታ፤ እስር ቤት።

አረም ስ ከእህል ጋር አብሮ የሚበቅልና አስፈላጊ ባለመሆኑ ተነቅሎ የሚጣል ማንኛውም አይነት እፅዋት።

አረም ጫነበት ተወው፤ ችላ አለው (ለስራ፤ ለጉዳይ፤...)።

አራሙቻ ስ አረም።

እርማት (እርምት) ስ 1.የማረም ወይም የማስተካከል ስራ ። 2. ማሻሻያ። *እርማት ተደረገበት።*

ታረመ ግ 1.ከአረም ፀዳ፤ አረሙ ተነቀለለት። *ጠፉ ታረመ።* 2.ተስተካከለ፤ ተሻሻለ (ዕውፍ)። 3.ተሻሻለ፤ ጥሩ ሆነ (ጠባይ)።

አረመኔ ግ ገዝ፤ አለ፤ ከመኖር ተቆጠበ።

አርምቦ ስ ዝምታ ወይም ፀጥታ።

በአርምቦ በዝምታ፤ በፀጥታ፤ በተመሰጠ። *በአርምቦ አዳመጠ።*

አረመኔ ቅ 1.ጨካኝ፤ ርህራሄ የሌለው። ስ

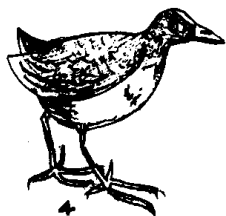
1

2

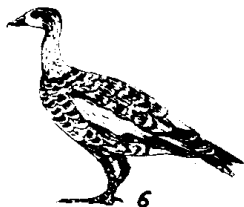
3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

1. ጆሊ አሞራ
2. ዳክዬ
3. ጆብራ
4. የሲሳን ዶሮ

5. ጉጉት
6. ዝዪ
7. ጆግራ
8. ጥንብ አንሳ

9. ሳቢሳ
10. ቆልማሚት
11. ሲሳ
12. ንስር

13. ገደ
14. ገርጊሶ
15. የወንዝአመቱ
16. ጋጋኖ

2. ሃይማኖት የሌለው፡ በጣላት አምላክ።

አረመዶ ግ በእንጆራ፡ በጸቦ፡... ብትን በርበሬን ደመደመ ወይም አጠቀሰ።

ማርመጃ ስ ድልህ፡ በርበሬ።

አረማሞ ስ በአዝመራ ጊዜ ተፈላጊውን መልካም ፍሬ እንዲያፈራ ጥቀርሻ መሰል በሆነ የእህል በሽታ ተጠቅቶ የሚገኝ የሰንዴ፡ የጉብስ፡... ዛ።

አረማቂ ት አረመኔ የሆነ፡ የአረመኔ ወገን።

አረም "አረመ" ስር ተመ.

አረረ ግ 1. ተቃጠለ፡ ተከነ (ከሚፈለገው በላይ አሳት የበዘበት ምግብ ነክ ነገር)። 2. ተናደደ፡ በገነ። 3. በጣም አዘነ፡ ልዩ በሃዘን ተነካ። 4. ቀጨጨ፡ ማደግ የሚገባውን ያህል ሳያድግ ቀረ።

— **አረረበት** — አጣ፡ ተቸገረ። **ቆሎ አረረበት** = **ቆሎ እንደነ አጣ**።

አረረም መረረም ተወደደም ተጠላም።

አራራ ት ያረረ፡ የተቃጠለ።

እርር ምርር አለ ግ 1. በጣም አለቀሰ፡ ተንሰቀሰቀ። 2. በጣም አማረረ፡ ተማረረ፡ ተንገፈገፈ።

እርር ብሎ አሰቀሰ ምርር ብሎ አለቀሰ።
እርር ኩምትር አለ ግ በጣም አረረ፡ ተናደደ።

አሳረረ ግ መታ፡ ሽነቆጠ፡ ገረፈ (በጅራፍ፡ በአርጨሜ)።

አረር ስ የጥይት እርሳስ።

አረሰ¹ ግ በማረሻ ገመሰ፡ ተለመ፡ ሰነጠቀ (የእርሻ መሬትን)።

አርሶ በሳ ስ አርሶ አደር፡ ገበሬ።

አርሶ አደር ስ ገበሬ፡ በግብርና ስራ የሚተዳደር ሰው።

ማረሻ ስ በእርፍ ላይ ተሰክቶ መሬትን ለመትለሚያ፡ ለመሰንጠቂያ፡ ለማረሻ የሚያገለግል ከብረት የሚሰራ የእርሻ መሳሪያ (ለአሉን "ሞፈር" ስር ተመ.)።

አራሽ ስ ገበሬ፡ አርሶ አደር።

እራሽ ስ ማሳ፡ የእርሻ ይዞታ።

እርሻ ስ የአዝርእት መዝሪያና ማብቀያ፡ የታረሰ ወይም የሚታረሰ መሬት።

የእርሻ መኪና ስ ለእርሻ ስራ የሚያገለግልና በሞተር የሚሰራ መኪና፡ ትራክተር።

የእርሻ መኪና

የእርሻ ውጤት ስ ከእርሻ የሚገኝ ምርት።
አሳረሰ ግ በተለያዩ ውለታ (በኪራይ፡ በእርቦ፡...) በመስማማት ሌላ ሰው እንዲያርስለት አደረገ።

አሳራሽ ት ባለመሬት ሆኖ ሌሎችን በማሳረስ የሚጠቀም።

አረሰ² ግ አራሱን ተንከባከበ (በምግብና በሚያስፈልገው ነገር ሁሉ)።

አራስ ስ 1. ከወለደች ብዙ ቀን ያልሆኑት ሴት። 2. ጨቅላ ወይም ከተወለደ ብዙ ጊዜ ያልሆነው ሀፃን ልጅ።

አራስ ነብር ሆነ በጣም ተቆጣ፡ ተበሳጨ።

አራስ ልጅ ስ ጨቅላ ወይም ከተወለደ ብዙ ጊዜ ያልሆነው ሀፃን ልጅ።

አራሽ ት አራሱን የሚንከባከብ (ብዙ ጊዜ ሴት)።

ማረሻ ስ የወለደች ሴትን ለመንከባከብ የሚዘጋጅ ምግብ።

ታረሰች ግ (አራስ ሴት) በጥፋ ሁኔታ እንክብካቤ ተደረገላት።

አረቀ ግ 1. እርጥበት ያለውን የንበጠ እንጨት በእሳት ለብልቦ አቃና፡ ቀጥ አደረገ፤ ወይም ቀጥ ያለውን እርጥብ እንጨት በእሳት ለብልቦ አንበጠ፡ ለመጠ። 2. በምክር፡ በተግዕድ፡... እንዲያስተካክል አደረገ (ጠባይን)። 3. ያጋደለውን የእህያ ወይም የአጋሰስ ጭነት አስተካከለ። 4. መታ። **በዱላ አረቀው**።

***አረቀ**

እርቅ ስ ቀድሞ የነበረን ጥል ወይም ቅሬታ በማስወገድ የሚደረግ ስምምነት፡ ፍቅር፡ ሰላም።

እርቅ ወረደ ቀደም ሲል የነበረው ጥል ወይም ቅሬታ ተወገደ፡ ሰላም ሆነ፡ ስምምነት ተፈጠረ።

እርቀ ሰላም ስ በመካከላቸው ጠብ ወይም ቅሬታ በነበረባቸው ወገኖች መካከል የሚደረግ እርቅ፡ ስምምነት።

ታረቀ ግ ከተጣላው ወይም ከተቃቋረው ሰው ጋር ስምምነት፡ ሰላም ፈጠረ።

አስታረቀ ግ ጥለኞችን አስማማ፡ በመካከላቸው ሰላም እንዲፈጠር አደረገ።

አስታራቂ ት በተጣሉ ወገኖች መካከል በመግባት እርቅ ወይም ሰላም እንዲፈጠር የሚያደርግ።

አስታራቂ [ሽማግሌ] ዝ.ከ.

ያስታራቂ ስ ለአስታራቂ ሽማግሌዎች የሚደረግ ግብዣ።

አረቄ¹ ስ የአልኮል መጠጥ አይነት።

አረቄ²

አረቄ መርፌ ስ አብርኖ ቀጭን መርፌ፡
ጥልቅ መርፌ፡፡

አረቄ³

አረቄ ወገብ ት ወገበ ተጭን፡፡

አረበደ ግ በመቻኮልና በመለፍለፍ ወዲያ ወዲህ
አለ፡ ተረፈ፡፡

አረቦን ስ ቀብድ፡ዋስትና ወይም መያዣ(ነገር)፡፡

አረተረተ ግ በሰምሰማ ሮጠ፡፡

አረንጃ ስ ረግረግ፡ ማጥ፡፡

አረንዛ ስ 1.ብዙ ድንጋይ ያለበት ቦታ፡፡ 2.ጥቁር
ድንጋይ የበዛበትና ውስጡ ውሃ የሚሰማው፡
ረግረግነት ያለው መሬት ወይም ቦታ፡፡

አረንጓዴ ት 1.ለምለም ቅጠልን ወይም ባርን
የመሰለ የቀለም አይነት፡፡ 2.አልጌ፡፡

*አረዘ

እርዛት ስ የልብስ እጦት ወይም ችግር፡፡

ታረዘ ገ የሚለብሰው አጣ፡፡

አረዛ ገ 1.የለውን ወይም የእንስሳትን አንገት
ስለት ባለው መሳሪያ ቆረጠ፡፡ 2.ቆረጠ፡፡ እጁን
በረገጥ አረደው፡፡ 3.በቦይ ቅርፅ አይነት መሬትን
ገመሰ፡፡ አንደገደ፡፡ ጎደበ፡፡ መሬቱን አረደው፡፡ 4.
(ዘይ.) አታለለ፡፡ ጉድ ሰፊ፡፡

አርዶን ሄደ አታለ፡፡ ጉድ ሰርቶኝ ሄደ፡፡

አረድ ት አታላይ፡፡ ሌባ፡፡

አራጅ ስ በሬን፡ ላምን፡ ፍዋልን፡ በገን፡ ...
የማረድ፡፡ የመግፈፍና ብልት የማውጣት ችሎታ
ያለውና ለሚሰጠውም አገልግሎት ገንዘብ
ባለሙያ፡፡

እርድ ስ 1.ለድግስ፡ ለግብዣ፡... የታረደ
እንሰሳ (በሬ፡ ላም፡ በገ፡ ...)፡፡ 2.ምሽግ፡፡
ጉድባ፡፡ ጉድጓድ፡፡

ለእርድ ቀረበ ለመታረድ ቀረበ፡፡

ያለእርድ ዋለ በበአል ቀን በግ፡ ደሮ፡...
እቤቱ ሳያርድ ቀረ፡፡

ተራረደ ግ ተገዳደለ፡፡ ተጨፋጨፈ፡፡

አረዳ¹ ስ የአንድ አካባቢ ነዋሪ ህዝብ፡፡

አረዳ² "ረዳ" ስር ተመ.

አረዳ³ ስ ፍግ ወይም ጥራጊ የሚፈሰበት ቦታ፡፡

አረዳ [መሬት] ስ የዳበረ መሬት፡፡

አረጀ ግ 1.ሽማግሌ፡፡ 2.አሮጌ ሆነ (ልብስ፡ እቃ፡
...)፡፡

አርጅና ስ ሽማግሌ ወይም አሮጊት መሆን፡፡

አበረጀ ግ አሮጊት ወይም ሽማግሌ አደረገ፡፡

አረገ ግ ከመሬት ወደ ሰማይ ወጣ፡፡ ክርስቶስ
ከመታብር ተነስቶ ወደ ሰማይ አረገ፡፡

እርገት ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ክርስቶስ ወደ ሰማይ
ያረገበትን ቀን ለማስታወስ በየአመቱ በግንቦት
ወይም በሰኔ ወር ከፋሲካ በኋላ በአባኛው ቀን
ሃሙስ እለት የሚከበር በአል፡፡

አሳረገ ግ የማሳረጊያ ወይም የመደምደሚያ
ፀሎት አደረገ፡፡

ማሳረጊያ ስ መጨረሻ፡ መደምደሚያ፡
መፈፀሚያ፡፡

አረጋዊ (ብቁ.አረጋውያን) ት ሽማግሌ፡
አዛውንት፡፡

አረግ ሬሳ "ሃረግ" ስር "ሃረግ ሬሳ"ን ተመ.

አረጠረጠ ግ 1.ቦርቀ፡፡ ፈነጨ፡፡ 2.አዘጠዘጠ፡፡
ወዲያ ወዲህ አለ፡፡

አረጥራጭ ት አዘጥዛጭ፡፡

አረጠች ግ እድሜዋ በመግፋቱ ምክንያት የወር
አበባዋ ቆመ፡ መፅነስ፡ መውለድ አቆመች፡፡

አረጥራጭ "አረጠረጠ" ስር ተመ.

አረፍ ስ ጭራ፡፡

አረፈ ግ 1.እጩ አለ፡ ድካሙን አስወገደ፡፡
አረፍት አደረገ፡፡ 2.ሞተ፡፡ 3.ከመናገር፡ አንድን
ነገር ከመስራት፡... ተቆጠበ፡፡ 4.ወረደ፡በታ ያዘ፡፡
ተቀመጠ፡፡ ሰፊረ(ከአየር ወደ መሬት፡ዛፍ፡...)

ገዙ አጥፋ ባይ አረፈ / አውጥገኑ አረፈ ፡፡

5.ተገላገለ፡፡ ተላቀቀ፡፡ ከጭትጭት አረፈ፡፡

6.በእንግድነት ተቀመጠ፡፡ ፍረ፡፡ በአገሩ ሲመጣ
ወገድሙ ዘንድ አረፈ፡፡

ማረፊያ ስ 1.የእንግዳ መቆያ፡ መቀመጫ፡፡

2.ቤት፡ መኖሪያ፡ መጠለያ፡ ግረፊያ ባይኖረው
ትእር ማስብ የለበትም፡፡

ማረፊያ ቤት ስ እስር ቤት፡፡

አረፍት ነገር ስ አንድ የተሟላ ሃሳብን
የሚይዝ የቃላት ስብስብ፡፡

አረፍት ስ 1.መቀመጫ፡ ማረፊያ፡፡ 2.በገጠር
ቤቶች ለእቃ ማስቀመጫነት እንዲያገለግል
ከግድግዳ ጋር ተያይዞ የሚሰራ መደርደሪያ፡፡
ዘለንጋ፡፡

አረፍ 1. አረፍ፡ ተው አታድርግ፡...፡፡ 2.
አረፍት አድርግ፡፡

አረፍት (እርፊት) ስ ማረፍ፡ እጩ
ማለት፡፡ ለተወሰነ ጊዜ ከሰራ፡ ከትምህርት፡
ከሰብሰባ፡... ተለይቶ የሚቆይበት ጊዜ፡ ማረፊያ
ጊዜ፡፡ 3.ሞት፡፡

አረፍተ ቢስ (እርፊተ ቢስ) ት እርፎ
ወይም ተቆጥቦ የማይቀመጥ፡ ቀዥቃዣ፡፡

አረፍት የለሽ ት 1. ማረፊያ ጊዜ የሌለው

ባተሌ። 2. እረፍተ ቢበ።

አሳረፊ ግ 1. እረፍት፣ ፋታ እንዲያገኝ አደረገ። 2. ሽክምን አስቀመጠ። 3. ገላገለ፣ አዳነ። 4. ገደለ። አሳለፈ። በዱሳ ግጅራቱን ብሉ አሳረፈው። 5. መሬት አስያዘ። አወረደ (አውሮፕላን ላይ)።

አሳራፊ (አራፊ) ት እንደ እግር ኳስ፣ መረብ ኳስ፣ ቅርጫት ኳስ፣ ... ባሉ ስፖርታዊ ጨዋታዎች ላይ አንድ ተጫዋች በደንብ መጫወት ባይችል ወይም ቢደክመው በምትኩ ገብቶ፣ ሊጫወት የሚችል ተጫዋች።

አሳርፊው ተው በለው፣ ክልከለው።

አረፈፈ ግ ረጨ፣ አርከፈከፈ።

አረፋ¹ ስ እንደድ፣ ሳመና፣ አሞ፣ ... በውሃ ሲበጠበጥ የሚፈጥረው ነጭ የሚኮረፈረፍ ነገር። ወይም የባህር ውሃ በማእበል ሲጋጭ የሚፈጥረውና ውሃው ላይ ተንሳፎ የሚታየው ነጭ ነገር።

አረፋ ደፈቀ በህመም፣ በድካም፣ ... የተነሳ ከአፋ አረፋ የሚመስል ነገር ወጣ።

አረፋ² ስ ኢድአል አድሃ።

አረማጥ "ረመጠ" ስር ተመ.

አረባራ ስ መጠኑ ርግብ የሚያክል፣ የጅራቱ ቀለም ነጭና ጥቁር፣ ሌላው አካሉ ጥቁርና አመድማ የሆነ የወፍ አይነት (በእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

አራቲ ስ አመድማ መልክና ጥሩ ሽታ ያለው የተክል አይነት፣ ናትራን።

አራ ግ (ነውር) 1. አይነምድር ከሰውነቱ አስወጣ፣ ተፀዳዳ። 2. (ዘይ.) ተጨማለቀ፣ ተሞላቀቀ፣ ተንጠባረረ።

አር ስ 1. (ነውር) ሰገራ ወይም አይነ ምድር። 2. ቆሻሻ ፣ አሰር (የቅቤ)።

አሩን በላ 1. ከፋች ተደበደበ። 2. ተሰቃየ ወይም ለፋ።

አሩን ይጠፈጥፋል በጣም እርጅቷል።

አራም ት (ነውር፣ ስድብ) 1. ጨምላቃ፣ ባለጌ። 2. ፈሪ።

አራሙቻ "አረም" ስር ተመ.

አራማጅ "*ረመደ" ስር ተመ.

አራም "አራ" ስር ተመ.

አራራ "አረራ" ስር ተመ.

አራራይ ስ ከሰባቱ ያፊዳዊ የቤማ አይነቶች አንዱ።

አራሰ "አረሰ"² ስር ተመ.

አራሽ "አረሰ"¹ ስር ተመ.

አራሽ "አረሰ"² ስር ተመ.

አራባ ስ የድር፣ የጥለት፣ ... ጥቅል፣ እሰር፣ ቱባ።

አሯባ "ረባ" ስር ተመ.

አራት ስ 1. በሰባትና በአምስት መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፣ በአሃዝ ሲገፍ 'ወ'፣ 'ላ' ነው። ት 2. በሰባትና በአምስት መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። **አራት ማግዎች**፡

በአራቱም ማእዘን በሁሉም አቅጣጫ።

አራቱ መደብ ስ የመደመር፣ የመቀነስ፣ የማባዛትና የማካፈል ስሌት አጠቃላይ መጠሪያ።

አራት ማእዘን ስ 1. አራት ገፅ ወይም ጎን ያለው ማንኛውም ነገር። 2. የሰሜን፣ የደቡብ፣ የምስራቅና የምእራብ አቅጣጫዎች ጥቅል መጠሪያ። 3. መረባ።

አራት ነጥብ ስ በአረፍተ ነገር ማለቂያ ወይም መደምደማ ዓይ የሚቀመጥ ስርአተ ነጥብ (፡) ።

አራኝ ስ ጎረዶማን።

አራዊት (ነጠ.ቁ. **አርዌ**) ስ 1. በዱር በገደል የሚኖሩ አውሬዎች በጥቅል የሚጠሩበት ስም። ት 2. (ዘይ.) ጨካኝ፣ አረመኔ፣ ከፋ።

አራዥ ግ አመመ፣ አሰቃየ፣ እረፍት ነሳ፣ እናወዘ፣ አስጨነቀ (ህመም፣ መድሃኒት፣ ...)።

አራዳ ስ 1. በከተማ ወስጥ የሚገኝ የገበያ ቦታ። 2. ዛሬ ፒያሳ እየተባለ የሚጠራው የአዲስ አበባ ያለ፣ ቀሪ ደፍቶ ማር መጠሪያ። 3. (ዘይ.) ጮሊ፣ ብልጥ፣ ቀልጣፋ።

የአራዳ ልጅ/ሰው ጎቁ፣ ብልጥ፣ ቀልጣፋ።

አራጅ¹ ስ ረጅም ጅራት ያለውና ከአፋ ሞጥሞጥ ያለ፣ ቀሪ ደፍቶ ማር መጠሪያ። አውሬ፣ ፋደት።

አራጅ² **"አረደ"** ስር ተመ.

አራጣ ስ ከፍተኛ የገንዘብ ብድር ወለድ።

አራጣ አበዳሪ ስ ስከፍተኛ የወለድ መጠን ገንዘብ የሚያበድር ሰው።

አራራ ስ የረጋ ወተት ተንጦ ቅቢው ከወጣ በሂሳ የሚቀረው ቀጭን ወተት።

አርመን ስ የጉድጓድ ወይም የግንብ ወይም የካብ የጎን ስፋት።

አርማ ስ የአንድ ድርጅት፣ ማህበር፣ ... ህጋዊ መለያ ወይም ምልክት።

አርምም "አረመመ" ስር ተመ.

አርበኛ ስ ለአገሩ፣ ለወገኑ ክብርና ነፃነት ሲል በአገር ወዳድነት ከውጭ ወራሪ ጋር የተዋጋ ጀግና።

አርቢትር (አልቢትር) ስ በአንድ ስፖርታዊ ውድድር ወቅት እንደ ውድድሩ አይነት ከሜዳ ውጭ ወይም በሜዳ ውስጥ በመሆን ስፖርታዊ

ህጎችን የሚቆጣጠርና ውሳኔ የሚሰጥ ሰው፤ ጻኛ።
አርባ ለ 1.በሰላሳ ዘመኝና በአርባ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በእሃዝ ሲገፍ 'ግ'፡ '40'።
 2.አንድ ሰው ከሞተ በሃሳ በአርባኛው ቀን የሚደረግ ተዝካር። ት 3.በሰላሳ ዘመኝና በአርባ አንድ መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። **ላርባ** ሰዎች።

አርብ¹ ለ በሃሙስና በትግራይ መካከል ያለው ቀን ስም፤ ከአሁኗ ጀምሮ ሲቆጠር የሳምንቱ ስድስተኛ ቀን።

የአርብ ውሃ ለ አርብ እለት የተቀዳ ውሃ (ለሰንበት አካባቢዎች ተቀድቶ የሚቀመጥ)።

አርብ² ለ 1.ድር የሚቋጠርበት የሸማኔ እቃ። 2.የማንኛውም ጨት ጎን ወይም ወርድ ወይም ስፋት።

አርቲስት ለ 1. ሰኣሌ። 2.እንደ ተዋናይ፤ ዘፋኝ ጸንኪረኛ ያለ የመድረክ ሰው።

አርቲቡርቲ ለ ፍሬከርስኪ ፡ የማይረባ ነገር።

አርቲፊሻል ት ተፈጥሮአዊ ያልሆነ፤ ሰው ሰራሽ። **ላርቲፊሻል** **ጊዋጊጥ**።

አርታኢ (ብ.ቁ. **አርታኢያን**) ለ ብዙውን ጊዜ ሊላው ያቀረበውን ፅሁፍ (መፅሃፍ፤ መፅሄት፤...) ከህትመት በፊት የሚያስተካክልና የሚያቀናባብር ሰራተኛ፤ ኢዲተር።

አርትዶች ለ መፅሃፍን፤ መፅሄትን፤... በማረምና በማቃናት ለህትመት የማዘጋጀት ሰራ።

አርነት ለ ነፃነት።

አርሳያ ለ 1.ምሳሌ፤ አብነት። 2.ምሳሌ፤ አምሳሌ፤ መልክ።

አርእስት ለ 1.የ "ርእስ"ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ ተመ. 2. በስተመነሻ በኩል በግሶች ላይ በሚቀጠል ምእላድ("መ-") አማካይነት የሚመሰረት ቃል (ግሉ በ"አ" የሚጀምር ከሆነ "መ-" ወደ "ማ-" ይለወጣል)። ለምሳሌ ብላ→መብላት/አበላ → ማብላት።

አርእስተ ነገር ለ የአንድ ነገር ወይም ሃሳብ መነሻ፤ ጭብጥ።

አርኪኖ ለ የንብ አውራ ወይም የምስጥ ንጉስና ንጉስነት ወይም የጣዝማ መኖሪያ።

አርያም ለ በክርስትና ሃይማኖት ተከታዮች ዘንድ የእግዚአብሔር ዙፋን የተዘረጋበት ነው ተብሎ የሚታመን ከሰማያት በላይ ያለ የመጨረሻው ሰማይ።

አርዮስ ለ ክፉ፤ ጨካኝ፤ አረመኔ (ሰው)።

አርድእት ለ 1.የኢየሱስ ክርስቶስ ተከታዮች የነበሩ አስራ ሁለት ሃዋርያትና ሰባ ሁለት ደቀመዛሙርት። 2.በሰባ ሁለቱ አርድእትና በሃዋርያት ስም የተፃፈ እንደአስማትና እንደ ልብወለድ ያለ መፅሃፍ።

አርጃኖ ለ አዞ የሚመስል፤ ቆዳው ሻካራና ጠንካራ የሆነ፤ በውሃ ውስጥና በድንጋይ ስር የሚኖር አውሬ።

አርጃኖ

አርጨሜ ለ ለበት ወይም ልምጭ።

አርጌ ት 1.ሸማግሌ፤ ያረጀ። 2.የቆየ፤ ያረጀ፤ አዲስ ያልሆነ።

አርጊት ለ ያረጀች ሴት፤ ባልቴት።

አሰሳ¹ ገ አደባ።

አሰሳ² "ሰሳ" ስር ተመ.

አሰሳ³ "ሰሳ" ስር ተመ.

አሰሳ⁴ "ሰሳ" ስር ተመ.

አሰሳሰሰ ገ ስለ አንድ ነገር በተመሰጠ ረዘም ላለ ጊዜ አሰበ፤ አወጣ አወረደ።

አሰረ ገ 1.እንዳይበተን፤ እንዳይዝረከረከ ወይም አንድ ላይ እንዲሆን በከር፤ በገመድ፤ በሲባን፤ ... በማያያዝ ቋጠረ። 2.ተፋተኛ ወይም ወንጀለኛ ነው ተብሎ የተጠረጠረን ወይም ጥፋተኛ ወይም ወንጀለኛ የሆነን ሰው ያዘ፤ በሀገ ቁጥጥር ስር አዋለ። 3.ወዲያ ወዲህ እንዳይንቀሳቀስ አደረገ፤ አንድ ቦታ አስቀመጠ። 4.አረፍተ ነገሩን በማሰሪያ አንቀፅ ደመደመ ወይም ጨሰ።

እስር ለ 1.እስረኛ። 2.በዛቱ ከአንድ በላይ የሆነና አንድ ላይ የታሰረ ወይም በተወሰነ መጠን ተደርጎ የታሰረ ነገር። **አንድ እስር** **ለንጠት/አንድ እስር ትሪ**። 3.(ስነ.ል.) ራሱን ችሎ የማይቆም ወይም የማይነገር (ምእላድ)።

እስር ምእላድ የእስርን 3ኛ ፍቺ ተመ.

እስር ቤት ለ በጥፋታቸው የተፈረደባቸው ወንጀለኞች ወይም ወንጀላቸው በመጣራት ላይ ያሉ ሰዎች በቁጥጥር ስር ውለው የሚቀመጡበት ቦታ፤ ወህኒ ቤት።

እስረኛ ለ 1.በሀገ ቁጥጥር ስር የዋለ ወይም በእስር ቤት ያለ ሰው። 2.በስራ ወይም በተለያዩ ምክንያት ከቤት የማይወጣ ወይም ወደ ውጭ ወጥቶ የፈለገውን የማይሰራ ወይም የማይዘናና ሰው።

እስራት ለ በሀገ ቁጥጥር ስር መዋል ወይም የማዋል ድርጊት።

ተሳሰረ ገ 1.ተያያዘ፤ ተቆላላፊ፤ ተተባተበ።

2. ተንተባተቦ፡ ተከላተፈ። ላንደቦቹ ተሳሰሩ።
3. በቅልጥፍና ወይም በደንብ መንቀሳቀስ
አቃተው። ሰውነቱ ተሳሰረ።

አሰር¹ ስ 1. በሙቀት ወይም በወፍጮ አማካይነት
እንደ ገብሰ፡ አጃ፡ ባቄላ፡... ካሉ የአሀል
ፍሬዎች ላይ እየተገለፈፈ የሚወጣ የፍሬዎቹ
ሽፋን፡ ገለባ፡ ንፋሽ። 2. እፍታው የተነሳለት
ወጥ።

አሰር ውሃ ስ የ"ቅራሪ"ን ጊኛ ፍቺ ተመ.

አሰር² ስ ኩቲ፡ ዱካ፡ ፈለግ።

አሰር³ ግ 1. የሚፈልገውን ለማግኘት እየተዘዋወረ
መረመረ፡ ፈተሽ፡ ፈለገ። 2. በኩረት አጻረሰ።
ከተማውን አሰሰና ተመለሰ። 3. ምጣድን በማሰሻ
ወለወለ፡ አለሰለሰ።

ማሰሻ ስ 1. ለምጣድ ማለሰለሻ ወይም
መወልወዩ የሚያገለግል የተወቀጠ ገመን ዘር
ወይም ጉሎ ወይም የጥጥ ፍሬ። 2. ለምጣድ
መወልወዩ የሚያገለግል እራፊ ጨርቅ።

አሰሳ ስ የሚፈልጉትን ነገር ለማግኘት ከቦታ
ቦታ እየተዘዋወሩ መመርመር፡ መፈተሽ፡
መፈለግ።

አሳሽ ቅ 1. የተደበቀ ነገርን እየዞረ
የሚመረምር ወይም የሚፈትሽ። *አሳሽ ቡድን*፡
2. ዘዋር።

አሰቦ 1. በአእምሮው ውስጥ ስለአንድ ነገር
አወጣ አወረደ፡ አሰሰለሰ። 2. አሰላ፡ ሂሳብ
አደረገ። 3. ተጨነቀ፡ ሰጋ። 4. አሰታወሰ፡ ትዝ
አለው። *ያለፈውን ሳስበው ይገርመኛል*።
5. አቀደ፡ ቀየሰ፡ ነደፈ። *ነገ ናከሬት ለመሄድ
አሰቤያለሁ*። 6. ፈለገ፡ ፈቀደ። *ለትዳር
አሰቧታል*። 7. በአንድ ጉዳይ ላይ ያገባኛል፡
ይመለከተኛል በማለት ተጨነቀ፡ ሃላፊነት
ተሰማው። *ለአገሩ ያሰባል* | *ለቤተሰቦቹ ያሰባል*።
አሳቡን ጣለ ማሰብ፡ መጨነቅን ተመ።

አሳቢ ቅ ሃላፊነት የሚሰማው፡ የሚጨነቅ፡
የሚቆረቆር።

አሳብ "ሃሳብ"ን ተመ.

አሳቤ ስ ምን ሃሳብ።

ታሰቦ ግ 1. ትዝ አለ፡ ታወሰ። 2. ታጨ፡
ተመለመለ። *ለከፍተኛ ስልጣን ታሰቧል*።

ታሰቦ ዋለ አንድ ልዩ ነገር የተፈጸመበትና
መታወስ ያለበት እለት፡ ሌሎች በአላት
በሚከበሩበት መልክ ሳይሆን በማስታወስ ብቻ
ተከበረ።

መታሰቢያ ስ አንድን የተፈፀመ ድርጊት
ወይም የጥተ ሰውን ለማስታወስ የሚደረግ
ወይም የሚዘጋጅ ወይም የሚቀመጥ፡...
ማንኛውም ነገር (ድግስ፡ ሃውልት፡ ሀንፃ፡
ወይም ልዩ ልዩ እቃዎች)።

ታሳቢ ስ 1. ወደፊት ባንድነት ተጠቃሎ
የሚታሰብ፡ ወደፊት የሚያመር ወይም የሚቀነስ
የተወሰነ የገንዘብ መጠን። 2. አሳል እንዲሆን
የታሰበ የታጨ።

ተሳሰቦ ግ 1. ተሳላ፡ ተቆጣጠረ። 2. ተረዳዳ፡
ተደጋገፈ። 3. ተፈላለገ፡ ተፈቃቀደ (ለፍቅር፡
ለንደንነት፡ ሊጋበቻ)።

አሳሰቦ ግ 1. አስታወቀ፡ አስንዘበ።
2. አስጨነቀ፡ አሰጋ። 3. አሰላ፡ ሂሳብ አሰደረገ።
4. ትዝ እንዲል፡ እንዲታወስ አደረገ።

ማሳሰቢያ ስ ማስንዘቢያ።

አሳሳቢ ቅ 1. አሰረ፡ አሰፈረ። 2. አሰጨናቂ።

አስተሳሰቦ ግ 1. አንዱ ለሌላው እንዲያሰብ፡
እንዲጨነቅ አደረገ። 2. አገዘ፡ አብሮ አሰላ
(ሂሳብን)።

አስተሳሰብ ስ አመለካከት።

አስንዳቦ ስ በከትቻ ወይም በዋልካ መሬት ላይ
የሚበትልና ከብቶች የሚበሉት ፍሬ ያለው የሳር
አይነት።

አሰኘ¹ ግ አስፈለገ፡ አማረ። *ቡና አሰኝቶኛል*።

አሰኘ² "አሰኘ" ስር ተመ.

አሰድ [አሳት] ስ በሃምሌ ወር የሚወጣ የኮከብ
አይነት፡ በተጨማሪ "ኮከብ ቆጠራ"ን ተመ.

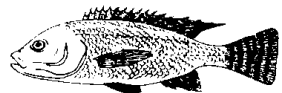
አሰገረ¹ ግ አጠመደ (አሳን)።

አሰገረ² ግ አንድ ቀን አሳለፈ፡ ዘለለ። *በዚህ ወር
ሰኞ የዋለችው ልደታ በሚቀጥለው ወር
ግዝሰኛን አሰገራ ረቦላ ትወላለች*።

አሰድ ስ 1. ከተለያዩ ንጥረ ነገሮች የሚገኝ፡
ፈሳሽ የሆነ፡ የመርዝነት ባህሪ ያለውና ለልዩ
ልዩ አገልግሎት የሚውል ኬሚካላዊ ንጥረ
ነገር። 2. አንድ ሎሚ፡ ብርቱካን፡ ኮምባሌ፡ ...
ባሉ ፍሬ-ፍሬዎች ውስጥ የሚገኝና የሚከመጥጥ
ጣእም ያለው ንጥረ ነገር።

አሲዳም ቅ 1. (ሰድብ) ቢባላ የማይጠረቃ፡
ሆዳም። 2. ልብስ ሜማ፡ ገንዘብ፡ ... ቶሎ
የሚያልቅበት ወይም የማይበረክትለት።

አሳ ስ በስንጥቱ እየተነፈሰ በውሃ ውስጥ የሚኖርና
ከውሃ ውጭ ሊኖር የማይችል፡ ለምግብነት
የሚያገለግል ውሃ ውስጥ ከሚኖሩ ፍጥረታት
አንዱ።

አሳ

አሳ ለቃሚ ስ የወንዝ አመቱ፡ ምንቃረ ረዥም የሆነችና አሳ እየበላች የምትኖር አሞራ።
 አሳ ነባሪ (አሳ አንበሪ) ስ በውቅያኖስ ውስጥ የሚኖርና ከአጥቢ እንሰሳት ጋር የሚመደብ በጣም ትልቅ የአሳ አይነት።

አሳ ነባሪ

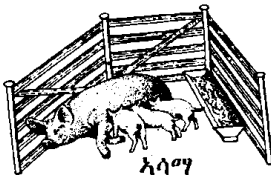
አሳ አውጪ ስ አሳ ለቃሚ።
 አሳ አድን ስ ነጭና ጥቁር መልክ፡ አጭርና ሹል ምንቃር፡ እንዲሁም አጭር ቅልጥም ያለው፡ በዙውን ጊዜ በሃይቆች እካባቢ የሚገኝና አሳ በመመገብ የሚኖር፡ በመጠን ዋኔን የሚያክል የወፍ አይነት።

አሳ አጥማጅ ስ አሳን አጥመዶ በመሸጥ የሚተዳደር ሰው፡ አሳ አስጋሪ።

አሳ ወርቂት ስ መካከለኛ መጠንና ወርቃማ መልክ ያለው የአሳ አይነት።

[የ]አሳ ዘይት ስ በባህር ውስጥ ከሚገኝና ትልቅ ከሆነ አንድ አይነት የአሳ ጉበት የሚዘጋጅ፡ቫይታሚን "ዲ"ና "ኢ" ያለው፡ ለመድሃኒትነት የሚያገለግል የዘይት አይነት።

አሳማ ስ በ.ሸክራው ድፍን፡ እግሮቹ እጫጭሮች፡ አፋ ጭጥጥ ያለ፡ የገኘውን ነገር የሚመገብ፡ ከአጥቢ እንሰሳት ወገን የሚመደብ እንሰሳት፡ 2.(ሰድብ፡ ዘይ.) ሆዳም፡ በቃኝ የማይል ።

አሳማ

አሳማ "ሰማ" ስር ተመ.

አሳማ "አማ" ስር ተመ.

አሳር ስ መከራ፡ ጭንቅ፡ ስቃይ።

አሳሩን በላ ተሰቃዩ፡ ተቸገረ፡ መከራውን አዩ።

አሳረኛ ት መከረኛ፡ ጎስጽላ።

አሳሽ "አሰሰ" ስር ተመ.

አሳቢ "አሰሰ" ስር ተመ.

አሳብ "ሃሳብ"ን ተመ.

አሳቻ "ሳተ" ስር ተመ.

አሳጣ "አጣ" ስር ተመ.

አሳጣ ግ 1.አጋለጠ፡ አጋፈጠ። 2.ሰሞታ አሰማ።

አሳጭ ት አጋፋጭ።

አስ—(ሰዋ.) ከገሰ በፊት እየገባ አስደራጊነትን ወይም አድራጊነትን የሚገልፅ እስር ምሳሌ። መጣ → አስመጣ/ተኛ → አስተኛ።

አስማት ስ ለበጎ ወይም ለመጥፎ ነገር ማስፈጸሚያ ይሆናል ተብሎ የሚደረግ ድግሞት፡ ምትሃት።

አስማተኛ ስ አስማት ማድረግ የሚችል ሰው፡ ምትሃተኛ።

አስም ስ የመተንፈስ ችግር የሚያስከትል የበሽታ አይነት።

አስር ስ 1.በዘጠኝና በአስራ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፡ በእሃዝ ሲሃፍ '፲'፡ '10' ነው። 2.ቅ በዘጠኝና በአስራ አንድ መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። አስር ተግራፆች።

አስር አለቃ ስ ከአምሳ አለቅነት በፊት የሚሰጥ ወታደራዊ ማእረግ።

አስር ጊዜ (አስራ) በተደጋጋሚ። አንደ ነገረሀኛል አስር ጊዜ አትወቅጭቀኝ።

አሰርቱ ቃላት/ትእዛዛት ስ በመፅሃፍ ቅዱስ ውስጥ እንደተጻፈው ከእግዚአብሔር በሙሴ በኩል ለሰዎች የተሰጠው አስራ ትእዛዛት።

አስራት ስ ከአሰር አንድ የሚከፈል ግብር።

አስራት በኩራት ስ በመፅሃፍ ቅዱስ ውስጥ በታዘዘው መሰረት ለእግዚአብሔር ወይም ለቤተ መቅደስ የሚሰጥ የእህል፡ የወይን፡ የዘይት አስራት፡ እንዲሁም የሰው ወይም የእንሰሳ የመጀመሪያ ወይም የበኩር ልጅ።

አስቤስቶስ ስ ነጭ ወይም ግራጫ መልክ ያለውና ለስላሳ የሆነ የቃጫ ክር የሚመስል፡ በሰለጻ ወይም በቆርቆሮ መልክ የሚሰራና አሳት ወይም ሙቀትን መቋቋም የሚችል፡ ከመሬት ውስጥ የሚገኝ ማእድን።

አስቤዛ ስ የወር የቤት ወጪ።

አስብ ስ ለእረኛ፡ ለቤት ሰራተኛ፡ ... የሚሰጥ የሰራ ዋጋ፡ ምንዳ።

አስተምህሮ "መሃረ" ስር ተመ.

አስተነከረ ግ አስረገጠ፡ አፅንኦት ሰጠ። መልእክቱን አስተንከረህ ንገርልኝ።

አስተናበረ ግ 1.አንድን ስብሰባ ወይም ዝግጅት አቀናበረ፡ አዘጋጀ፡ መራ። 2.አሳለፈ፡ በስርአት እያስቀመጠ አስተናገደ፡ ጋበዘ (በድሃነት፡ በግላጥር፡... ጊዜ)።

አስተናባሪ ቅ 1. አንድን ሰብሰባ ወይም ዝግጅት የሚያቀናብር፤ የሚመራ።
2. አስተናጋጅ፡ አሳላፊ (በድግስ፡ በግብዣ፡... ላይ)።

አስተናግር (እፀፋርስ) ስ ቅጠሉ ለሰላሳና ሰፋ ሰፋ ያለ፡ ግንዱ ውስጠ ክፍት ሆኖ በእጅህማ ሽፋን ውስጥ የታቀፉ ጥቋቁርና ጠፍጣፋ ፍሬዎች ያሉት አነስተኛ የእዕዋት አይነት።

አስተኔ እንደ ያለ፡ መሰል በማለት ብጤን ወይም አይነትን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል።
ቢጫ አስተኔ፡

አስተዋለ ግ 1. አተኩሮ ተመለከተ፡ በደንብ አየ። 2. ተገንዘበ፡ አጤነ።

አስተዋይ ቅ 1. ብልህ፡ አዋቂ፡ የሚያመዛዝን።
2. ተመልካች፡ ታዛቢ።

አስተያየት “አዋ” ስር ተመ.

አስተጋባ ግ 1. አንድን የድምፅ አይነት ተቀብሎ እንደገና ጎሳ አድርጎ ወይም ራሱ ብሎ አሰማ።
2. ያለላውን ሰው ሃሳብ ወይም አስተያየት እንደሰውየው ሆኖ ገለፅ ወይም አስታወቀ።
3. አንድን ሃሳብ ወይም አስተያየት ለሌሎች ገለፅ ወይም አስታወቀ።

አስታ (አስቴ) ስ 1. በደጋ አካባቢ ችፍግ ብሎ የሚበቅል፡ ቅጠሉ የጥድ ቅጠል የሚመስል የቁጥቋጦ አይነት (እንጨቱ ሲሰበት እሳት ይወጣዋል)። 2. እንጨትን በእንጨት በመሰበትና በማፋተግ እሳት የማውጣት ድርጊት። 3. በአስቴ እሳት የተተኮሰ የክንድ ላይ ጠባሳ።

አስትሮኖሚ ስ ስለ ፀሃይ፡ ጨረቃ፡ ከዋክብትና ስለመሳሰሉት አካላት የሚያጠና የእውቀት ዘርፍ።

አስከሬን ስ ሀይወት የሌለው ወይም በድን የሆነ የሰው አካል፡ ሬሳ።

አስከሬን መስጋል በጣም ከስቷል።

አስኳል ስ 1. በደረ፡ በወፍ፡... እንቁላል ውስጥ የሚገኝ ቢጫው ክፍል። 2. (ዘይ.) ዋና ፍሬ ነገር።

አስፋልት ስ ከተፈጠረ ድንጋይና ከሬንጅ ድብልቅ ልማተ እንዲሆን ተጽዕኖ የተሰራ መንገድ።

አሽ ግ 1. እሀልን ወይም ፍሬን ከገለባ ወይም ከሽፋኑ ለመለየት በሁለት እጆቹ መጻፍ መሃል በማስገዛት አፍተለተለ። 2. በደንብ እንዲገናኝ ወይም እንዲዋሃድ አድርጎ አባካ (ሊጥን፡ ተልዋን፡...)። 3. አለፋ፡ አለሰለሰ (ቆጸን)። 4. ወለምታን ለመመለስ፡ ውልቀትን ለመግጠም፡ መቀትን ለማግኘት ወይም እድፍን ለማውጣት ሰውነትን በእጅ አፍተለተለ። 5. ቆሻሻው እንዲለቅ በደንብ ፈንፈገ፡ አጠበ (ልብሰን፡ ወለልን፡...)። 6. በደንብ አድርጎ

ደበደበ፡ ረገጠ። 7. ቀጠቀጠ፡ አኮላሽ (የበሬን፡ የበግን፡... አባል ዘር)። 8. አለፋ፡ አደከመ፡ ደጅ አስጠና።

ታሽ ግ 1. ተለጠጠ፡ ተጀነ። **ስጦይቀው** **አየታሽ መለሰልጅ፡** 2. ለገመ፡ ፈጠን ብሎ ለመሰራት ፈቃደኛ ሳይሆን ቀረ።

ተሻሽ ግ 1. ሰውነት ለሰውነት ተነካካ፡ ተፋተገ። 2. ሰውነትን እርስ በእርስ ተደባበሰ (ተቃራኒ ይታያል)። 3. ከመታሸት፡ ከመፋተግ የተነሳ ተበላሽ፡ ተጎላቆለ (ወረቀት፡ ፋይል፡...)።

አሻሽ ግ ደባበሰ፡ ጸሰሰ። **ፀጉሩን አገሹ፡**

አሽለ ግ 1. ጨመረ፡ አከለ። 2. ለካ፡ ከነጸ።

አሻል ስ በሂሳ የተደራ ተጨማሪ ድር።

አሽል ቅ ተጨማሪ።

አሽመ ግ ወደውስጥ ጎነነ። ቆነ። ሰራ (ፀጉርን)።

አሽም ስ በወፍራሙ የተጎነነ የፀጉር አሰራር አይነት።

አሽቦ (አሻቦ) ስ ጥሬ ጨው።

አሽቦ መሰለ ነጫጭባ።

አመጽም ሆነ።

አሽን ስ መሬት ውስጥ ተፈልፍሎ ከቆየ በሂሳ፡ ብዙውን ጊዜ በከረምት መግቢያ አካባቢ ከጉድጓዱ በብዛት እየወጣ የሚርመስመሰና ወደ ሰማይ የሚበር የምስጥ አይነት፡ ከረምት አግቢም ይባላል።

አሽን ነው ከብዛቱ የተነሳ

ቁጥሩን መገመት ያስቸግራል።

እጅግ ብዙ ነው።

እንደ አሽን ፈላ በብዛት ወጣ፡ ታየ።

አሽንክታብ ስ በረዥም ማተብ ላይ ከወርቅ ወይም ከብርቅ ... የተሰሩ ትናንሽ ጌጦች የተሰኩበት በአንገትና በአንድ ትከሻ ብቻ የሚጠለቅና በሁለተኛው ትከሻ በኩል ከብብት ስር እስከ ጸሌ የሚደርስ የሴቶች ጌጥ።

አሽንጽ ስ 1. ከብረት ወይም ከቆቆሮ፡... የሚሰራ፡ በቤት ክፈያ ዙሪያ የሚውል፡ ውስጡ ክፍት የሆነ የውሃ መውረጃ፡ ጎረንጽዩ እየተባለም ይጠራል። 2. ፈሳሽ ነገር የሚያልፍበት እንደ ቱቦ ያለ ነገር።

አሽከት “አሽከት”ን ተመ.

አሽዋ ስ በወንጌ፡ በባህር ጻርቻና በበረሃማ አካባቢ የሚገኝ ደቃቅ የድንጋይ አይነት።

አሽዋ ግርፍ ስ በአሽዋ፡ በደቃቅ ጠጠርና በሲሚንቶ ድብልቅ የተለሰነ የቤት የውጭኛው

አሽን

አሸዋማ

ግድግዳ፡፡

አሸዋማ ት አሸዋ የበዛበት (ስፍራ)፡፡

አሸገ ግ 1. እንዳይገለጥ ወይም እንዳይፈታ ጠቅልሎ በማሽጊያ አያያዝ፡ ሽፈን (እቃን)፡፡ 2. በመጣብቅ ወይም በሙሴ ዘጋ (ፖስታን)፡፡ 3. ከሚመለከተው ወይም ባለሙበት ከሆነ አካል በስተቀር በሌላ አካል እንዳይከፈት በላይ ላይ ማህተምና ፈርማ የተደረገበትን ዕውፍ በመለጠፍ ዘጋ (ለምሳሌ ቤትን፡ ካዘናን፡ ...)፡፡ 4. (ምግብን፡ መጠጥን፡ መድሃኒትን፡ ...) በቆርቆሮ ወይም በላስቲክ፡ ... ውስጥ ጨምሮ መረገ፡ ዘጋ፡ ደፈነ፡፡

አሸግ ት የተጠቀለለ ወይም የታሸገ ማንኛውም እቃ (ብዙውን ጊዜ ገና አገልግሎት ላይ ያልዋለ እቃ)፡፡

የታሸገ ምግብ ስ በቆርቆሮ፡ በጠርሙስ፡ በላስቲክ፡... ውስጥ በመታሸግ የተዘጋጀና ለገበያ የሚቀርብ ምግብ፡፡

አሹ አሰይ፡ እንኳን፡ ይሁን ለማለት የሚባል ቃል፡፡

አሹራ ስ በንብረት ሽያጭ ጊዜ ለመንግስት የሚከፈል ግብር፡፡

አሹት "ሸቀ" ስር ተመ.

አሻ¹ "ሻ²" ስር ተመ.

አሻ² አይ፡ አይሆንም፡ አይደለም፡፡

አሻል¹ ስ 1. ቀይነትና ነጭነት ያለው ጨው ወይም አሸቦ፡ 2. በመረፈና በተይ አፈር መካከል ያለ ለስላሳ መሬት፡ አበልሲ፡፡ 3. በአራት እግሮቹ ላይ ላይ ነጭ ያለበት አንስሳ (በሬ፡ ፈረስ፡...)፡፡ ት 4. ግንባሩ ላይ ነጭ ያለበት (አንስሳ)፡፡

አሻል² "አሸለ" ስር ተመ.

አሻመደ ግ በላ (በብዛት)፡፡

አሻራ ስ የጣት የውስጠኛ ክፍል እንደ መስታወት ባለ አካል ላይ ሲያርፍ የሚተው ዱካ ወይም ጣትን ቀለም አስነክቶ ማንኛውም ነገር ላይ ሲሠሩት የሚታየው ምልክት፡፡

አሻራ

አሻራ ቢስ ት እድለ ቢስ፡ ገደ ቢስ፡፡

አሻሮ ስ ለጠላ ሙጥመቂያ የሚሆንና በመጠኑ አረር እስኪል የተቆላ የጉበስ ወይም የስንዴ ወይም የበቆሎ እህል፡፡

አሻሮ ሆነ አረረ፡፡

አሻቦ "አሸቦ"ን ተመ.

አሻንጉሊት ስ በልዩ ልዩ ቅርፅና አምሳል (በሰው፡ በእንስሳ፡ ...) ከጨርቅ፡ ከጥላስቲክ፡... የሚሰራ የልጆች መሳሪያ፡፡

አሻጥረኛ "ሻጠረ" ስር ተመ.

አሻጥር ዝ.ከ.

አሻፈረ

አሻፈረኝ አለ ግ እምቢ፡ አልታዘዝ፡ አልሰራ፡ አልፈፀም፡ ... አለ፡፡

አሽሙር ስ አግቦ፡ ሽሙጥ፡ ምፅት፡፡

አሽሙረኛ ት አግቦኛ፡ አሽሟጣጭ፡፡

አሽሟጣጭ¹ ስ በጎራዬ አፎት ሜፍ ላይ የሚገኝ ድቡልቱል ጌጥ፡፡

አሽሟጣጭ² "ሸሞጠጠ" ስር ተመ.

አሽቆመቆመ "ሸቆመቆመ" ስር ተመ.

አሽከር ስ 1. ለሌላ፡ አገልጋይ፡፡ 2. እድሜው ከ7-15 አመት የሆነ ልጅ፡ ብላቲና (ጎንደር፡ ጎጃም)፡፡

አሽኩቲ ስ እንደ በሶ ብላ ያለ፡ አበባው ቢሄድ የሚመስልና ሽታው ጣፋጭ የሆነ የእዕዋት አይነት፡፡

አሽክላ ስ 1. ለቀፎ ወይም ለወጥመድ መስሪያ የሚያገለግል፡ ፍሬውን ልጆች ለጌጣጤጥ መስሪያ የሚጠቀሙበት የሃረግ አይነት፡፡ 2. መአዛው ጣፋጭ የሆነና ለጥርስ መፋቂያ የሚሆን የእዕዋት አይነት፡፡

አሽክት (አሽክት) ስ መልኩ ጠቆር ያለና መጠኑ ድንብላል የሚያክል፡ ጠጣር ፍሬ ያለው እሽክማ የሆነ ሃረግ መሰል አነስተኛ የእዕዋት አይነት፡፡ ፍሬውም አሽክት ይባላል፡፡

አሽንበበ ግ 1. ነገር አጣመመ፡፡ 2. አሸቃበጠ፡፡ 3. ዳርዳሩን ቦረ፡ አስፈራራ፡፡

አሽንባቢ ት 1. ነገር ጠማማ፡፡ 2. አሸቃባጭ፡፡

አሽንበጠ ግ አሽሟጠጠ፡፡

አሽንባጭ ት አሽሟጣጭ፡፡

አሸለቀ ግ አሸልኮ፡ አሙልቆ አየ፡፡

አቀረቀረ ግ አንገቱን ጎንበስ አደረገ፡ መሬት መሬት አየ፡፡

አቀቦ ግ (እ.አ.ተ.ቤ.) ለመስዋእት የሚሆነውን ስንዴ በመልቀምና በመፍጨት ቤተክርስቲያንን አገለገለ፡፡

አቃቢ ስ (እ.አ.ተ.ቤ.) ለመስዋእት የሚሆን ስንዴ በመልቀምና በመፍጨት እንዲሁም ለበዘል የሚሆን ውሃ ቀድቶ በማቅረብ ቤተክርስቲያንን የሚያገለግል ባህታዊ፡ መነኩሲ፡፡

አቃቢት ስ የአቃቢነት ስራ የምታከናውን መነሱት።

*አቀበ

ታቀበ ግ ተቆጠበ (ከመናገር ወይም ከማድረግ)።

ተአቅቦ ስ "ድምፅ" ስር "ድምፅ

ተአቅቦ"ን ተመ.

አቀበት (አቀብ) ስ ጸገት።

አቀነቀነ¹ ግ አቀመቀመ። አበቀለ (ጢም)።

አቀነቀነ² "ቀነቀነ"²ን ተመ.

አቀንጭራ በፍጥነት የሚሰፋፋና በእህል ሰብሏ ላይ ከፍተኛ ጉዳት የሚያደርስ የአረም አይነት፤ ደሃ ነቀል።

አቀደ ግ ወጠነ። ነደፈ። ቀየሰ።

አቅድስ 1.አቅድ። 2.ሰልት። ዘዴ። ብልሃት። የጦር አቅድ ያውቃል። 3.መልክ። ስርአት። ጥሩ ቅርፅ። የጌቱ አሰራር አቅድ የለውም።

አቅደ ቢስ ስ ያልተሰተካከለ። የማያምር።

አቅድ ስ በተወሰነ ጊዜ ሊሰራ የተወጠነ። የታሰበ። የተቀየሰ ስራ።

አቀጠለ ግ 1. ከተቆረጠ ወይም ከተመለመለ በኋላ እንደገና ቅጠል አወጣ። አቆጣቆጠ። 2.ጠገን። ጸገ። እንደበፊቱ ሆነ (የተሰበረ አጥንት)።

አቀፈ ግ 1.በከንዱ ወደ ደረቱ አስጠግቶ ያዘ። 2.ከበሰ። በኩራያ ሆነ። ለሊንደርን አቅፎ የያዘው ብረት ዝንቅ። 3.አስጠጋ። በሰሩ ያዘ። ሀዘቡ ዝፈተኛን አቅፎ ይዟቸዋል መብራያ ቤቱ በሰሩ ሰላት ድርጅቶችን ያቅፋል።

ማቀፊያ ስ 1.መታቀፊያ። 2.አንድን ነገር ኩራያውን አቅፎ የሚይዝ። ለምግል ግብረት ማቀፊያ።

አቃፊ ስ የ"ማቀፊያ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

አቅፍ ስ 1. በአንድ ጊዜ በአንድ ወይም በሁለት ክንድ መሃል ሊያዝ የሚችል መጠን። ላንድ አቅፍ ላንድ። 2.አንድን ነገር አቅፎ ለመያዝ የሚያስችል የክንድና የደረት አካባቢ።

አቅፍ አበባ ስ ለሰጠታ እንዲሆን በርካት በሉና በአንድ ላይ ታስሮ የተዘጋጀ አበባ።

አቅፍ ዶሮ ስ 1.በሁለት ክንድ ውስጥ ሜዳቶቿን የታቀፈች ዶሮ። 2.ሜዳቶችን ለመፈልፈል እንቁላል ታቅፋ የተቀመጠች ዶሮ።

አቅፎሽ ስ አቅፍ።

ታቀፈ ግ በከንዱ ወይም በእጁ ወደ ደረቱ ጠጋ አድርጎ ያዘ።

መታቀፊያ [ጨርቅ] ስ ህፃን ልጅን ጠቅልሎ ወይም ሽፍኖ ለመያዝ የሚያገለግል

ጨርቅ። ፎጣ።...

አሳቀፈ (አስታቀፈ) ግ 1.ሜዳቶች እንድትፈለፍል ዶሮን እንቁላለቿ ላይ እንድትቀመጥ አደረገ። 2.ደግሎ እንዲይዘው ዙሪያውን አደረገ (አፈርን። ድንጋይን በተከል ዙሪያ)።

አስታቅፎ ሄደ ለሌላ ሰው ትቶ ወይም ጥሉ ሃደ። ልጆቹን አስታቅፎ ሄደች/ ሃብቱን ለሚሰቱ አስታቅፏት ሄደ ።

አቁላ ስ የጅራቱን እጅጋና ጅራቱን የምታያይዝ ቀጭን ገመድ(ስእሉን ጅራፍ ስር ተመ.)።

አቁማዳ ስ ስልቻ።

አቁዳማ ስ በጥንት ጊዜ ጀብዱ የሰራ ሰው ግንባሩ ላይ የሚያንጠለጠልው ጌጥ።

አቁጣሮ "ቆጠረ" ስር ተመ.

አቃሰተ "ቃሰተ" ስር ተመ.

አቃቂር ስ ቂንጥ።

አቃቂር አወጣ ቂንጥ አወጣ።

አቃቂር አውጪ ስ ቂንጥ አውጪ።

አቃቂረኛ ስ አቃቂር የሚያወጣ።

አቃቅማ ስ በቆላማ አካባቢ መሬት ላይ ተለጥፎ የሚበቅል የእሾህ አይነት፤ ኩርንችት።

አቃቢ "አቀበ" ስር ተመ.

አቃቢት ዝ.ክ.

አቃቤ ህግ ስ ህጎች መከበራቸውንና በትክክል በሰራ ህግ መቀላቀውን የሚቆጣጠር፤ ህገወጥ ድርጊቶች እንዳይፈፀሙ የሚከላከልና ከተፈፀሙም ተከታትሎ ለፍርድ የሚያቀርብ የመንግስት ሹም ወይም አካል።

አቃቤ በራይ ስ የባህል መድሃኒት አዋቂ።

አቃተ ግ 1.ተሳነ። 2.አስቸገረ። አልበገር አለ። አሸነፈ።

አቃፊ "አቀፈ" ስር ተመ.

አቅል ስ አደብቱ ትእግስት።

አቅለ ቢስ ስ ጦልጧላ። ከውከዋ፤ ትእግስት ወይም አደብ የለለው።

አቅማማ ግ አንድን ነገር ላድርግ አላድርግ ብሎ አበሰ፤ አወላወለ። አመነታ።

አቅም ስ ችሎታ። ጉልበት። ሃይል። ብርታት። ይህንን ለግዢላት ለላቸው ስለትን በላይ ነው ለግዢው ከሮ ነው ለመጠጥ ላትም የለትም።

ለአቅመ ሄዋን ደረሰች በእድሜና በአካል ከልጅነት ወደ ኮረዳነት ከፍ አለች። ወደ እናትነት ደረጃ ደረሰች፤ ቆነጀች።

ለአቅመ አዳም ደረሰ በእድሜና በአካል ከልጅነት ወደ ጉርምስና ደረጃ ከፍ አለ። ወደ

አባትነት ደረጃ ደረሰ።

አቅሙን አያውቅ ከቸሎታው፡ ከተልበቱ፡...

በላይ ለማድረግ የሚሞክር ወይም የሚመኝ፡

ከአቅም በላይ ሆነ አስቸጋሪ፡ ከባድ ሆነ፡

አቅም ቢስ ት ጉልበት የሌለው፡ ደካማ።

አቅራቢያ “ቀረበ” ስር ተመ.

አቅራብ [ውሃ] ስ በጥቅምት ወር የሚወጣ

የኮከብ አይነት። በተጨማሪ “ኮከብ ቆጠራ”ን

ተመ.

አቅርቦት “ቀረበ” ስር ተመ.

አቅድ “አቀደ” ስር ተመ.

አቅጣጫ ስ 1. አንፃር፡ መስመር፡ በኩል፡ ፀሃይ
ሁለጊዜ በበተምበራት አቅጣጫ ትወጣለች፡
2. አዝማሚያ፡ ሁኔታ፡ የነገሩ አቅጣጫ
አላማረጃም፡

አቆረ ግ (ጎድጓዳ ቦታ) ውሃ ቋጠረ፡ ያዘ፡
አጠራቀመ፡ 2. በስራ ወይም በህመም ምክንያት
ሰውነት ደም ወይም መግል ያዘ፡

አቆር አለ ግ በመጠኑ አበጠ፡ እትራት
አወጣ፡

አቆሰጣ ስ በብዛት ጠቆር ያለ መልክ ያለው፡
ከቁመቱ ጋር ሲወዳደር ርዝመቱ ትልቅ የሆነ፡
በውሃ ውስጥና ከውሃ ውጪ መኖር የሚችል፡
አጭርና ጥቅጥ ያለ ሆኖ እንደሃር የሰለለሰ
ፀጉር ያለው፡ እንደ አሳ፡ እንቁራሪት፡...
ያሉትን እንሰሳት የሚመገብ አውሬ፡

አቋም “ቆመ” ስር ተመ.

አበለ ግ 1. ዋሽ፡ ቀጠፈ፡ 2. ሸፈጠ፡ 3. ፍሬ፡
ምርት አልሰጥ አለ፡ መሬቱ አበለ፡

አባይ ት ዋሽ፡ ቀጣፈ፡

አባይ ሚዛን ስ በትክክል የማይመዝን ወይም
ጎደሎውን እንደሙሉ አድርጎ የሚያሳይ ሚዛን፡

አባይ ጠንቋይ ስ ሊሆን ወይም ሊደረግ
የማይችለውን ይሆናል፡ ይደረጋል እያለ ሰዎችን
የሚያታልል፡ አዋቂ ነገሩ ጠንቋይ፡

አብለት ስ ወሽት፡ ቅጥፈት፡

አስተባበለ ግ የተባለው ነገር ውሸት ነው
አለ፡ ስለገድያው የተሰራውን ወሬ አስተባበለ፡

አበል “በላ” ስር ተመ.

አበልጅ ስ አንዱ የሌላውን ሰው ልጅ ክርስትና
በማንሳቱ ምክንያት በመከላከል የሚፈጠር
የዝምድና አይነት (እንሽውም ሆነ የልጁ ወላጆች
እርስ በርሳቸው አበልጅ በመባል ይጠራሉ)፡

አበምኔት “ምኔት” ስር ተመ.

አበረ ግ አንድ ሆነ፡ ተባበረ፡

አብሮ በአንድ ላይ፡ በአንድነት ሆኖ፡ ስለሉ
ጋር አብሮ ይሰራል፡

አብሮ አደግ ስ በአንድ አካባቢ አብሮ ያደገ
የእድሜ እኩያ፡

አባሪ ስ በተጨማሪ መረጃነት ወይም
ማረጋገጫነት ከዋናው ጉዳይ ጋር ተያይዞ
የሚቀርብ የዕውፍ ማሰረጃ፡

አባሪ ተባባሪ ት አጋኝ፡ ረዳት (በጠብ፡
በወንጀል ድርጊት ላይ)፡

ተባበረ ግ ተጋዝ፡ ተረዳዳ፡ በሀብረት ሆነ፡

ተባባሪ ስ በሃሳብ፡ በሰራ፡... አጋኝ፡ ረዳት፡

ትብብር ስ 1. አንድነት፡ ሀብረት፡

2. መረዳዳት፡ መተጋዝ፡

አስተባበረ ግ አንድ የሆነ ጉዳይን
እንዲያከናውኑ የተለያዩ ወገኖች አንድ ላይ
እንዲሆኑ አደረገ፡ አሳሳቢ፡

አስተባባሪ ት 1. አንድ የሆነ ጉዳይ
እንዲያከናውኑ የተለያዩ ወገኖች አንድ ላይ
እንዲሆኑ የሚያደርግ፡ የሚያሰባስብ፡
የሚያቀናጅ፡ 2. የስራ ሃላፊ፡ ተቆጣጣሪ፡

አበሰ ግ 1. ጠረገ፡ ወለወለ፡ ጠረጴዛውን በወርቅ
አብሰው/ወጡ ስለአለቀ ድስቱን አብሰህ ብቱ፡
2. ቀባ፡ ፊትህ አመድ መሰጋል ቅባት አበሰ
አድርገው፡

እባሽ ት 1. ጥራጊ፡ ትራፊ (የወጥ)፡ 2. ወጥ
የነው፡ ትራፊ (እንጀራ)፡

እብስ አደረገ ግ ሙጥጥ፡ ጥርግ አደረገ፡

ተባበሰ ግ ተቀባባ (ሰውነትን በቅባት)፡

አበሱዳ ስ ጥቁር አዝመድ፡

አበሳ ስ 1. መከራ፡ ስቃይ፡ ፍዳ፡ 2. ጥፋት፡
ሃጢአት፡ በደል፡

አበስኩ ገበርኩ ሰዎች የሚያስደነግጥ ወይም
የሚያስፈራ ነገር ባዩ ወይም በሰሙ ጊዜ
ከእንደዚህ አይነት ሰውረን፡ አድንን ለማለት
የሚጠቀሙበት አባባል፡

አበሻ “ሃበሻ”ን ተመ.

አበቀ¹ ግ እያመቀና እየጠቀጠቀ ከእቃ ውስጥ
ከተተ፡ ጨመረ (ለምሳሌ ጭቂትን)፡

አበቀ² ግ ወጋ፡ በጦር አበቀው፡

አበቀ³ ግ የቀጠነ ሊጥን ጭቂት በመጨመር
እንዲወፍር አደረገ፡

አበቅ ስ 1. አብቅ፡ 2. እክክ፡ ደረመን፡

አበባ ግ 1. አበባ አወጣ፡ 2. አማረ፡ ደመቀ፡
አሸበረቀ፡

አበባ ስ 1. ማንኛቸውም የእፅዋት አይነቶች
የፍሬ ጊዜያቸው ሲደርስ ፍሬያቸውን
የሚመሰርቱበት፡ ከእንቁጥ ውስጥ ተሸልቅቆ
የሚወጣና እንደ እፅዋቱ የዝርያ አይነት የተሻያየ
ቀለም፡ ቅርፅና መጠን ያለው የእፅዋቱ አካል፡

የእፅዋቱ ፍንድ። 2.አይን የሚሰብና ለጌጥ የሚሆን ውብ ቀለም ያለው አበባ የሚያወጣ የተክል አይነት።

አበባ ምንጣፍ ስ በአበባ ንድፍ ወይም ምስል የተጌጠ የምንጣፍ አይነት ወይም ሲጋጃ።

አበባ ጎመን ስ የአበባ ቅርፅ ያለውና ቅጠሉ ጥቅል ጎመን የሚመስል፥ መጠኑ ትንሽ የሆነ የጎመን አይነት።

አበባ ጎመን

የአበባ ማስቀመጫ ስ ለጌጥ ሲባል አበባ ተቆርጦ የሚቀመጥበት፥ የተለያየ ቅርፅና መጠን ያለው፥ ከብርጭቆ ወይም ከሸክላ ወይም ከፕላስቲክ፥... የሚሰራ አቃ።

የአበባ እህል ስ አበባው ጎሳ ብሎ የሚታይ እንደ ባቄላና አተር ያለ የእህል አይነት።

የአበባ ጉንጉን ስ ከብ ወይም ሌላ አይነት ቅርፅ ባለው ነገር ላይ ዙሪያውን አበባ በመሰካት የሚዘጋጅና በአንድ ውድድር (ፍጫ፥ ኳስ ጨዋታ፥...) ተወዳድሮ ላሸነፈ ወይም የጀግንነት ስራ ለሰራ፥... የሚበረከት ወይም በቀብር ስነሰርአት ጊዜ በመቃብር ላይ የሚደረግ አበባ።

አበተ ግ አሰረ።

ማበቻ ስ ለማሰራያነት የሚያገለግል እንደ ገመድ ያለ ማንኛውም ነገር።

አበኑስ ስ ትንሽ ጣባ ወይም ቆሬ።

አበክሮ “*በከረ” ስር ተመ.

አበው (ኑጢ.ቁ.አብ) ስ የቀድሞ ሰዎች፤ ሽማግሌዎች፤ አባቶች።

አበይት “አቢይ”ን ተመ.

አበደ ግ 1.አእምሮው ተቃወሰ፤ የአእምሮ ሀመምተኛ ሆነ። 2.በጣም ተናደደ። 3.ወደደ፤ አፈቀረ። 4.ከገደብ ያለፈ ወይም ተገቢ ያልሆነ ድርጊት ፈፀመ።

አበደላት በጣም አፈቀራት።

በ-ያበደ በ-ጥሩ ሆኖ የተሰራ። (ምግብ፤ መጠጥ፥...)። **በቅመም ያበደ ሻይ።**

አብድ ቅ ቀውስ፥ ወፈፌ፥ የአእምሮ ሀመምተኛ።

አብድ ቀን ስ ያሰቡት ያልሆነበት ወይም ያልተሳካበትና ትርምስ የበዛበት ቀን።

አብድ ውሻ ስ አእምሮውን የታመመ ውሻ።

አብደት ስ 1.በአእምሮ መታመም ወይም መቃወስ የተነሳ የሚመጣ በሽታ። 2.ከመጠኑ ያለፈ ወይም ተገቢ ያልሆነ ድርጊት።

አባበደ ግ በጣም አሳመረ፤ አሰጊጠ። **ሰለሉን አባብደ ሰራው።**

አበደም ስ ጠላት፥ ባላጋራ (በነፍስ ግድያ ምክንያት)።

አበገደ ስ ጥንታዊ የግእዝ ቋንቋ ፊደል ተራ።

አበጋዝ ስ “ጦር” ስር “የጦር አበጋዝ”ን ተመ.

አበጠ¹ ግ 1.ተነፋ፤ ተነረተ (ሰውነት)። 2.ተጀነ፤ በትእቢት ተወጠረ። 3-አኮረፈ።

አባጣ ቅ አበጥ ያለ ወይም እባጭ ያለበት። 2-ጉብታ ወይም ክፍታ።

አባጣ ጎባጣ ቅ ወጣ ገባ ወይም ያልተስተካከለ።

እበጥ ስ እባጭ።

እባጭ ስ እንደ እጢ ሆኖ ሰውነት ላይ የሚወጣ የበሽታ አይነት።

አብጠት ስ በሀመም ወይም በመመታት ምክንያት የሰውነት ማበጥ፤ መነረት።

አበጠ² ግ አወሃ፤ ረበሸ፤ በጠበጠ። **ልጁ አላተኛም ብሎ ሲያብጠን ዋለ።**

አቡነ ዘለብ ስ የበቅሎን ወይም የፈረሰን የጭራ ስር ከኮርቻ ጋር የሚያያዝ ጠፍር(ስእሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

አቡን ስ የጳጳስና የኢጲስ ቆጶስ የወል መጠሪያ።

አቡነ- የጳጳስና ወይም የኢጲስ ቆጶስነት ስልጣን ካላቸው የቤተክርስቲያን ሰዎች ስም ጋር እየተጣመረ ለመጠሪያነት የሚያገለግል የማእረግ ስም። **አቡነ ሰላማ።**

አቡጆዲ ስ በፋብሪካ የሚሰራና ነጣ ያለ ቀለም ያለው የጨርቅ አይነት።

አቡጊዳ ስ በቤተክህነት ትምህርት ቤት ከሀሁ ቀጥሎ ከመልእክተ ዮሃንስ በፊት የሚሰጥ የፊደል ትምህርት።

አቢይ (ብ.ቁ.አበይት) ቅ ትልቅ፥ ዋና።

አቢይ ሃረግ ስ (ሰዋ.) የአንድን አረፍተ ነገር ዋና ግስ ወይም ማሰሪያ አንቀፅ የያዘ ሃረግ።

አቢይ የም ስ ሁዳዴ። የመ ኢየሱስ፤ የመ አርበኛ።

አባ¹ ስ ከስም ጋር እየተጨመረ ወይም ለብቻው በመሆን ወንድ መነኩሲን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል። ትርጓሜውም አባት ማለት

ነው።

አባሆይ ስ ወንድ መነኩሴን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል።

አባ² ግ ሸሸገ፡፡ ደበቀ፡፡ ሆኖ ያባውን ብቅል ያወጣዋል፡፡

አባ—1.የ- ባለቤት፡፡ የ-ጌታ እንደ ማለት ሲሆን በአብዛኛው ለፈረስ ከሚወጡና ጀግንነትን ከሚገልፁ ሰዎች ጋር በማጣመር የፈረሱን ባለቤት በፈረሱ ስም ለመጥራት የሚያገለግል የቅፅል ስም፡፡ አባታጠቅ /አባዝዝዝ/ አባዳናው/አባጠቅል ... ፡፡ 2.የአንድን ሰው ጠባይ፡፡ ስራ፡፡... ለመግለፅ ከጠባዩ ወይም ከሰራው ቀድሞ የሚገባ የቅፅል ስም፡፡ አባመስጠት = ቸር፡፡ ለጋሪ፡፡

አባሆይ “አባ¹” ስር ተመ.

አባላዘር ስ 1.የወንድ ብልት ወይም ሃፍራተ ስጋ፡፡ 2.የወንድ ወይም የሴት ብልት፡፡

የአባላዘር በሽታ ስ አብዛኛውን ጊዜ በግብረ ስጋ ግንኙነት ሳቢያ የሚተላለፍ እንደ ቂጥኝና ጫብዬ ያለ በሽታ፡፡

አባል ስ የኩድን፡፡ የማህበር፡፡ የድርጅት፡፡... አካል ወይም ማህበርተኛ፡፡ የፓርቲ አባል፡፡

አባሎ ስ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡፡ ፍልጡ ለጠላና ለወተት እቃ ማጠኛ የሚያገለግል የእዕዋት አይነት፡፡

አባራ “አበረ” ስር ተመ.

አባር ፡፡ ድርት፡፡ ዖና፡፡

አባሰንጋ ስ የኩብት በሽታ አይነት፡፡

አባበለ “*ባበለ” ስር ተመ.

አባባ “ባባ¹” ስር ተመ.

አባባ ስ 1.አባቴ ለማለት ልጆች አባታቸውን የሚጠሩበት ቃል ወይም የተዘምዶ ስም፡፡ 2. ሽማግሌዎች ፡፡ አባውንቶች የሚጠሩበት የአካብሮት ቃል ወይም ስም፡፡

አባተ¹ ግ አየለ፡፡ በረታ፡፡ የበላይ ሆነ፡፡ በቁጥጥር ስር አደረገ፡፡ አሸነፈ፡፡

አባተ² “ባተ” ስር ተመ.

አባት ስ የታው ተባእታይ የሆነ ትልቅ ወንድ ወይም ወንድ ወላጅ የሚጠራበት የወል ስም፡፡

ያባት ነው ደንብ፡፡ ወግ፡፡ ስርአት ነው፡፡ ወላጆችን መርዳት ያባት ነው፡፡

አባወራ ስ የቤተሰብ ሃላፊ፡፡ አስተዳዳሪ (ወንድ)፡፡ አባዜ ስ 1.መጥፎ ቀራኛ፡፡ ሞገድ፡፡ እልክ፡፡ 2.ችግር፡፡ እንቅፋት፡፡

አባያ ፡፡ 1.በደንብ የማያርስ፡፡ የሚለግም (በሬ)፡፡ 2.ልግመኛ፡፡ አልምጥ፡፡

አባዩ ስ ልጅ አባቱን የሚጠራበት ቃል ወይም

የተዘምዶ ስም፡፡

አባይ “አበለ” ስር ተመ.

አባጀህኝ ስ በበጋ ወራት ሳይደርት ለአመት ያህል ጥቅም የማሰጥ የጎመን አይነት፡፡

አባጎንዳ ስ አሚና፤ ላሊበላ፡፡

አባጣ “አበጠ” ስር ተመ.

አባጣንሬ ስ 1.የሚጠሰኩና ወፍራራ ፀጉር ያለው ትል፡፡ 2.(ዘይ.) ፀባዩ እስኩጋሪ የሆነ (ሰው)፡፡

አቤት 1.ወንድ ሲጣራ “አለሁ፡፡ ምን ልታዘዝ፡፡” ለማለት በስም የተጠራው ሰው ለጠራው የሚያሰማው ትህትናን የተላበሰ የመልስ ቃል፡፡ 2.የሚያስደንቅ ወይም የሚያስገርም ነገር ሲታይ ወይም ሲሰማ እድናቆትን ወይም መገረምን ለመግለፅ የሚነገር ቃል፡፡ አቤት! ምን ይህል፡፡

አቤት አለ ግ አቤቱታ አቀረበ ወይም አሰግ፤ አመለከተ፡፡

አቤት ባይ ፡፡ አቤቱታ የሚያቀርብ፡፡

አቤቱታ ስ በደል ደርሶበኛል የሚል ሰው በደሉን ለበላይ ባለስልጣን ወይም ለሚመለከተው ሌላ ሰው በቃል ወይም በዕህፍ የሚያቀርብው ፍሬ ሃሳብ፡፡ ክስ፡፡ በደል፡፡

አቤቱታ አቀረበ/አሰማ አቤት አለ፡፡

አብላሊት ስ አለብላቤት፡፡

አብራክ

ከአብራክ የወጣ/የተከፈለ[ልጅ]

የወለድኩት ልጅ፡፡

አብሲት ስ እንጆራን ለማለስልና ለማሳመር ሲባል የበካ ሊጥ ላይ የሚመመር የፈላ ውሃ ወይም ከሱኩው ተቀንሶ በፈላ ውሃ የሚበጠበጥ ሊጥ፡፡

አብሲት ጣለ አብሲት አዘጋጅቶ በሊጥ ላይ ጨረሰ፡፡

አብሽ ስ ፍሬው እነሰ ያለና መልኩ ቢጫ የሆነ፡፡ በጣም የሚመር፡፡ ተፈጭቶና ተበጥብጦ የሚጠጣ ወይም በቅመምነት የሚያገለግል የቅመም አይነት፡፡ ተክለም አብሽ ይባላል፡፡

አብሽሉ ስ ከጸጉላ ወይም ከበቆሉ፡፡... የሚዘጋጅ የጠላ ቂጣ፡፡

አብሾ ስ ፍሬውን ወይም ቅጠሉን ሲበሉት ለተወሰነ ጊዜ የሚያሰክር ወይም እእምሮ የሚለውጥ አደንዛዥ እዕ፡፡

አብሽም ፡፡ 1.አብሾ ጠጥቶ እእምሮው የተነካ፡፡ ወፈፍተኛ፡፡ 2.ትንሽ ጠጥቶ የሚሰክር፡፡ ሰካራም፡፡

አብነት¹ ስ ምሳሌ፡፡ አርአያ፡፡

አብነት² ስ1. ከተለያዩ ስራ-ስሮችና ቅጠላ ቅጠሎች የሚቀመምና የሚደገምበት የባህል

መድሃኒት። 2.የጠልቀ ትምህርት ያለውና እውቅ
መምህር። ምስክር። ለሌላ አገራ የብሉይና
የሃዲስ ሲዳን ትርጓሜ አብነት ያሰጠ።

አብዛኛው "በዛ" ስር ተመ.

አብዬ ስ ልጅ አባቱን አባዬ፣ አባቱ ለማለት
ወይም አንድ ሰው ታላቁን ወይም
ሽማግሌዎችን ትክክለኛነትን የሚጠራበት
የተዘምዶ ወይም የአክብሮት ቃል ወይም ስም።

አብዮት ስ በአንድ ነገር ከስተት ወይም ሂደት
ውስጥ ያሉ ቅራጾች ተካረው ከፍተኛ ደረጃ
ላይ ሲደርሱ የሚፈጠር መሰረታዊ ለውጥ፣ አዲስ
ከፍተኛና የተሻለ ነገር፣ ከስተትና ሂደት ወይም
አስተሳሰብና እውቀት የሚከሰትበት።

አቦል [ቡና] ስ በአገር ባህል የቡና አፈላል
ልማድ በመጀመሪያው ዙር ላይ ተፈልጎ
የሚቀዳው ቡና።

አቦልሴ ቅ የጥናት የቀይ ቀለም ቅይጥ መልክ
ያለው (ጤፍ፣ አፈር፣...)። ለአቦል መሬት።

አቦሬ ስ አፈ ሰፊ የሆነ ትልቅ ሽክና።
አቦሬ አፍ (ስድብ) ቅ 1.አቶ ትልቅ ወይም
ሰፊ የሆነ (ሰው)። 2.(ዘይ.) ሳያስብና ሳያመነዝን
እንዳመጣለት የሚናገር (ሰው)።

አቦስጥ ስ መላምት፣ ግምት። ፈተናውን በአቦስጥ
ሰራሁት።

አቧራ (አዋራ) ስ ደቃት አፈር ወይም ትቢያ።
አቧራማ ቅ አቧራ የበዛበት (ቦታ)።

አተላ ስ 1.ጠላ ተጠጥቶ ካለቀ በሂሳ ከስፋ
የሚቀረው ዝቃዋ። 2.የማንኛውም ፈሳሽ ነገር
ዝቃዋ።

አተመ ግ 1.በማተሚያ መሳሪያ ፃፈ።
2.በማህተም ረገጠ ወይም ማህተም አደረገ።
3.አሸገ፣ ዘረ (ደብዳቤን)።

ሀትመት ስ በማተሚያ መሳሪያ አማካይነት
ዕህፍን የማተም ስራ።

ማህተም ስ 1.በአንድ መስሪያ ቤት፣ ድርጅት
ወይም ማህበር ውስጥ ለሚከናወኑ ተግባራት
እንደ መለያ የሚሆነው የመስሪያ ቤት፣
የድርጅቱ ወይም የማህበሩ ስም ወይም አርማ
በላይ ላይ የተቀረበትና ቀለም ላይ እየተረገጠ
ምልክቱን በደብዳቤዎች፣ በማስታወቂያዎች፣...
ላይ ለማስቀመጥ የሚያገለግል ከእንጨት ወይም
ከብረት፣ ... የሚሰራ ምልክት ማድረጊያ
የዕህፈት መሳሪያ። 2.ከላይ በተጠቀሰው መሳሪያ
በመጠቀም በደብዳቤዎች፣ በማስታወቂያዎች፣
... ላይ የሚቀመጥ ምልክት።

ማተሚያ ስ ልዩ ልዩ ዕህፍችንና ቅርፆችን
አትም ወይም ቀርቦ የሚያወጣ መሳሪያ።

ማተሚያ ቤት ስ ልዩ ልዩ ዕህፍችን
በመፅሄት፣ በመፅሃፍ፣... መልክ በማተሚያ

መሳሪያ እያተመ የሚያወጣ ድርጅት።

አትሚ ቅ አሳታሚ።

አትም ስ በአንድ ዙር ታትም የሚወጣ የአንድ
መፅሃፍ፣ መፅሄት፣ ጋዜጣ፣ ... ቅጂ በሙሉ።
አንደኛ ለትም፣ ሁለተኛ ለትም፣...።

ታተመ ግ 1.ማተሚያ ቤት ገብቶ በማተሚያ
መሳሪያ ታትም (ተፅዕኖ) ወጣ (መፅሃፍ፣
መፅሄት፣ ጋዜጣ፣...)። 2.ታሸገ፣ ተዘረ።

አሳተመ ግ መፅሃፍ፣ መፅሄት፣ ጋዜጣ፣...
አዘጋጅቶ ለህትመት አባቃ አትም አወጣ።

አሳታሚ [ድርጅት] ስ በሌላ አካል
የሚቀርቡ ረቂቅ መግሰፍትን፣ መፅሄቶችን፣
ጋዜጦችን፣... ሃላፊነት በመውሰድ አዘጋጅቶ
አንዲታተመ የሚያደርግ ድርጅት።

አተረ ግ እንደ አተር ድድር ወይም ጥጥር ብለው
አበጠ።

አተር ስ ድቡልቡል ፍሬዎቹ በሽፋን ውስጥ
ድርድር ብለው የሚገኙና አገጽው እንደ ሃረግ
ሆኖ የሚያድግ የአበባ እህል።

አተሬ [ቂጥኝ] ስ የአተር ፍሬ መስለው
የሚወጣ የቂጥኝ አይነት።

አትራት ስ እንደ አተር ፍሬ ያለ እብጠት።

አተበ ግ እትብት ቆረጠ።

አታቢ ቅ እትብት የመቁረጥ እውቀት ያለው
ሰው።

እትብት ስ ህይወት ያለው ፍጡር በእናቱ
ማህበር ውስጥ ባለበት ጊዜ፣ ከእናቱ ምግብ
የሚያገኝበት ከእምብርቱ ጋር የተያያዘ የምግብ
ማመላለጻ አካል።

ታተበ ግ እትብቱ ተቆረጠ።

አተተ ግ በዝርዝር አብራራ፣ ተነተነ (በዕህፍ፣
ቤቃ)።

ሃተታ (አተታ) ስ 1.በአንድ ሃሳብ ላይ
በዝርዝር የሚቀርብ ማብራሪያ። 2.ዝርዝር ወሬ።
በአጭር ተናገር ሃተታ አታብዛ።

ታተታ ግ ተብራራ፣ በዝርዝር ቀረበ።

አተካሪስ "ተካሪስ" ን ተመ.

አተካራ ስ ንዝንዝ፣ ጭቅጭቅ።

አቱች ስ ለባህል መድሃኒትነት የሚጠቀሙበት
እነስተኛ የእፅዋት አይነት።

አታሚ "አተመ" ስር ተመ.

አታም ስ እነስተኛ ከበር።

አታቢ "አተበ" ስር ተመ.

አታክልት "ተክለ" ስር "አትክልት"ን ተመ.

አቴቴ ስ የዛር አይነት።

አቴና ስ ከቀርከሃ ወይም ከሸንበቆ እንደ ቅርፂነት

እየተታታ የሚሰራ የቤተ ክርስቲያን ወይም የቤተ መንግስት ወለል ንግፍ (ይህ ንግፍ ይሰራ የነበረው የቤት ወለል በሳንታ፡ በሲሚንቲ፡ ... በማይሰራበት ጊዜ ነበር)።

አትላስ ስ የተለያዩ የመልክዳ ምድር ካርታዎች ብቻ ያሉበት መፅሃፍ።

አትሌቲክስ ስ ሩሜ፡ ዝላይና ውርወራን የሚያጠቃልል የስፖርት አይነት።

አትሌት ስ በሩሜ፡ በዝላይና በውርወራ የሰለጠነ ስፖርተኛ።

አትሮንስ ስ ባለ ሶስት ወይም ባለ አራት እግር ተደርጎ ከእንጨት ወይም ከብረት የሚሰራ ፍ መፅሃፍ እሳዩ ላይ ተዘርግቶ ለማንበቢያነት የሚያገለግል ብዙ ጊዜ በቤተክርስቲያን ውስጥ የሚገኝ እቃ።

አትሮንስ

አትክልት “ተክለ” ስር ተሙ.

አትኳር ስ እንደ አንፋር ያለ በወይና ደጋ የሚበቅል የእዕዋት አይነት።

አቶ ት እንደ ደጃዝማች፡ ደክተር፡ ...ያለ የማእረግ ስም ከሌላዊት ትላልቅ ወንዶች ስም ጋር እየተጣመረ የሚነገር የአክብሮት ስም ወይም መጠሪያ። **አቶ ታምራት**።

አቶሚክ (አውቶሚክ) በንብ ስ ከአቶም የሚሰራ በንብ።

አቶም ስ የአንድ ቁስ አካል የመጨረሻው ትንሹ ክፍል ወይም ንጥረ ነገር።

አቶሳል ስ ጠቆር ያለ የሰንዴ አይነት።

አቻ ት እኩያ፡ በእኩል ደረጃ የሚገኝ።

አነር ስ ምድቡ ከድመትና ከነብር ወገን የሆነ፡ አካሉ ወርቅማ ሆኖ ጥቋቁር መቃጠቆና ሽንትሮች ያሉበት፡ እንደአይፕ፡ እንሽላሊት፡ ደሮ፡ ... ያሉትን የሚመገብ የዱር አውሬ(ስእሉን የዱር እንሳስ ስር ተሙ)።

አነስ ግ 1.ቀነሰ፡ ንደለ (መጠን፡ ብዛት)። 2.ዝቅ አለ (ደረጃ፡ ጥራት)። ቢያንስ በትንሹ። **ለልሳሱ ቢያንስ መቶ ብር ያስፈልገዋል**።

አናሳ ት ትንሽ።

አነስተኛ ት ትንሽ የሆነ፡ ዝቅተኛ (በብዛት፡ በመጠን፡ በደረጃ)።

ታናሽ (ብ.ቁ. **ታናናሽ**) ት 1.በእድሜ ከሌላው የሚያንስ ወይም ትንሽ የሆነ። 2.ትንሽ እህት ወይም ወንድም። **ታናሽ በቀመት ትበልጠኛለች**። 3.ከስጋ ብልቶች አንዱ የሆነው የብሬ የፊት እግር።

ትንሽ (ብ.ቁ. **ትንንሽ**፡ **ትናንሽ**) ት 1.ያንስ፡ ዝቅ ያለ (በእድሜ፡ በመጠን፡ በማእረግ)። 2. ጥቂት።

ትንሽ ሰው ነው ወራዳ፡ ባለጊ.ነው።

ትንሽ ጣት ስ ከቀለበት ጣት ጎን በዳር በኩል የምትገኝ፡ ከሌሎቹ ጣቶች አጠርና ቀጠን ያለች ጣት(ስእሉን እጅ ስር ተሙ)።

አነቀ ግ 1.ጉሮሮን በመያዝ፡ የማሰር፡ ... መተንፈስ ከለከለ። 2.በጉሮሮ ውስጥ ተወተፈ፡ አልወርድ አለ (ምግብ)። 3. አድብቶ ወይም ተደብቆ በድንገት ያዘ። **ሌቦቹ በጨለማ ሰው እያንቀ ይዘርፋሉ**።

ማነቅ ስ 1.በተባሳ ቀንበር ውስጥ ገብቶ በበረው አንገት ግራና ቀኝ የሚውልና በረው እንደፈለገው ወዲያና ወዲህ እንዳይንቀሳቀስ የሚያግድ የእርሻ እቃ (ስእሉን ሞፈር ስር ተሙ)። 2.አንቅፋት። **ሰራው እንዳይቀላጠፍ ቢርከራሲው ትልቅ ማነቅ ሆነብን**።

ታነቀ ግ 1.በገባ እጁ ራሱን በጣድ ወይም ተቀበቶ፡ ... አነቀ ወይም ሰቀለ። 2.በጉሮሮው ውስጥ በተወተፈ ወይም አልወርድ ባለ ምግብ፡ ... የተነሳ መተንፈስ አቃተው።

ተናነቀ ግ 1.ታገለ። 2.ሊወጣ ፈለገ (ትውኪያ)።

ትንቅንቅ ስ 1.ግፊያ፡ ትርምስ። 2.ትግል።

አነበ ግ ንብ አረባ።

ንብ በፊደል ተራው ተሙ.

አነባ ግ አለቀሰ፡ እንባ አፈሰሰ።

እንባ (እምባ) ስ ሲለቀስ ወይም አይን ላይ ጉዳት ሲደርስ ከአይን የሚወጣ ውሃ መላይ ፈላሽ።

በእንባ ተለያዩ ተላቅሰው ተለያዩ።

በእንባ ተራጩ በጣም ተላቀሱ።

እንባ በእንባ ሆነ በጣም አለቀሰ።

እንባ አነቀው (ተናነቀው) ከውስጥ ፈንቅሎ በወጣ ሃዘን፡ ብስጭት ምክንያት እንባው ተንቆረዘዘ፡ ለማልቀስ ወይም ለማንባት ተቃረበ።

እንባ እንባ አለ ጨው በጣም አነሰው።

እንባ እንባ አለው እንባው መጣበት።

አልቅስ የሚል ስሜት ያዘው።

እንባው ረገፈ እንባው ፈሰሰ።

እንባው ቅንዝፍ ቅንዝፍ አለ እንባው ጽብ ጽብ አለ። ፈሰሰ።

እንባውን አወረደው አለቀሰ። አነሳ።

እንባውን ጠባ የመጣበትን እንባ እንደምንም ብሎ እንዳይፈስ አደረገው።

እንባ አስመጪ ጋዝ የሚያስለቅስ ወይም እንባ የሚያስመጣ የጋዝ ጭስ(ብዙ ግዜ ስልፍ ወይም ግርግር ለመበተን የሚያገለግል)።

እንባ አድርቅ ስ 1. ለቀባሪ የሚቀርብ ገፍሮ። 2. ደምፅ መጥፎ አልቃሽ። 3. (እ.አ.ተ.ቤ...) ከሬሳ ጋር ወደ ቤተክርስቲያን የሚወሰድ እንጀራና ጠላ።

እንባ ጠባቂ ስ ፍርድ አስተካካይ፣ እውነተኛ ጸኛ፣ ለድሃ ተቆርቋሪ የሆነ ሹም።

አነባበር “ነበረበረ” ስር ተመ.

አነከለ ግ አነከሰ።

አንካላ ቅ አንካሳ።

አነከሰ ግ በሀመም ወይም በሌላ ጉዳት የተነሳ አንድ እግሩ በደንብ ሳይረግጥ አንደኛው ብቻ በደንብ እየረገጠ ተራመደ።

አንካሳ ቅ 1. በሀመም ወይም በሌላ ጉዳት የተነሳ በአንድ እግሩ ብቻ በደንብ እየረገጠ የሚሄድ፣ ሸንካላ። 2. ያልተሟላ፣ ያልተሰተካከለ (ሃሳብ፣ ስራ፣ ...)።

የአንካሴ የወላጅነት አንድ እግርን በማጠፍ በሌላው (በሁለተኛው) እግር እየዘለሉ በመሄድ የሚጫወቱት የልጆች ጫታ።

አስነከሰ ግ አንካሳ አደረገ።

አነገረ ግ ያልበሰለን የኮሽም ወይም የቅም ፍሬ መሬት ውስጥ ቀብሮ እሳዩ ላይ እሳት በማንደድ እንዲበሰል አደረገ።

አነገበ ግ 1. ተሸከመ፣ ያዘ። 2. አነሳተ።

አነገተ ግ የአንድን እቃ ማንገቻ በትከሻ ወይም በአንገት ላይ በማድረግ እቃውን ተሸከመ፣ አነገበ፣ አንጠለጠለ።

ማንገቻ ስ 1. አንድን እቃ በትከሻ ወይም በአንገት ላይ ለማንጠለጠል የሚረዳና ከእቃው ጋር የታሰረ ጠፍር ወይም ግመር ወይም ሌላ ነገር። 2. በጥብጣብ ወይም በቀበቶ መልክ የሚዘጋጅና በሁለቱም ትከሻዎች ላይ አልፎ በወገብጌ ጀርባና ፊት በኩል የሚያያዝ ወይም የሚሰሩ እንደጉርድ ቀሜስና ሱሪ ያሉ የልብስ አይነቶች አካል።

አንጋች ስ የጦር መሳሪያ በመታጠቅ እንደ አሽከር ሆኖ ጌታውን የሚያድብ ወይም የሚጠብቅ ወታደር።

እንግት ስ የአንጋች የጦር መሳሪያ ወይም ትጥቅ።

አነሳጠ ግ 1. አነቀፈ፣ መታ። 2. በነገር ነካ ወይም ንገጠ።

አንጉጥ ቅ (ስድብ) ነገር ቆስቋሽ፣ በነገር የሚወጋ።

አነጠነ “ነጠነጠ” ስር ተመ.

አነፀ (አነጠ) ግ 1. ጠረበ፣ ላገ። 2. ሰራ፣ ገነባ። **ሀንዓ** በፊደል ተራው ተመ.

አናፂ (አናጢ) ስ ከአንጨት የሚሰሩ ቤቶችና እቃዎችን የሚሰራና የሚጠግን ባለሙያ።

ታነፀ ግ 1. ተጠረበ፣ ተላገ። 2. ተሰራ፣ ተገነባ (ሀንዓ፣ ሃውልት፣ ...)።

አኒሳ ስ በዳሌ ስጋ አካባቢ የሚገኝና ውስጡ ቅባት ያለው፣ በቀላሉ የሚታኘክ የአንሰሳት አጥንት።

አናት ስ 1. መሃል ራስ፣ ጭንቅላት። 2. እንጥል። **ልጁ** አናት ወረደው።

አናቱ (አናቷ) ላይ በትክክል። ሁለትሰላት **አናቱ ላይ እንገኛች**።

አናት ላይ ወጣ 1. የበላይ ሆነ፣ በቁጥጥር ስር አደረገ። 2. ባለገ፣ አልታዘዝ አለ። ከሰነ ስርአት ውጪ ሆነ።

አናናስ ስ አበቃቀሉ እንደ እሬት ሆኖ አነሰ ያለና ስሩ ተገምሶ ውስጡ የሚበላ የፍራፍሬ አይነት።

አናደለ ግ 1. ጠገበ፣ ተቤተ። 2. ዘለለ፣ ጨፈረ።

አናጠረ ግ 1. ዘለለ፣ ጨፈረ። 2. ተኩራራ፣ ተቤተ። 3. ከበረ፣ በለፀገ።

አናፂ “አነፀ” ስር ተመ.

አናፈለ “ናፈለ” ስር ተመ.

አናፈረ “ናፈረ” ስር ተመ.

አናፋ ግ 1. ጮሀ፣ ድምፅ አሰማ (አሀያ)። 2. በገደል ጮሀ፣ ደነፋ።

አንሲያጠጠ “ሰጠጠ” ስር ተመ.

አንስታይ “እንስት” ስር ተመ.

አንሰላ ስ ከጥጥ ወይም ከሌላ ለሰላሳ ከሆነ ጨርቅ በብርድ ልብስ ቅርፅ ጥንድ ሆኖ የሚዘጋጅና አንደኛው በፍራጌ ላይ የሚነጠፍ ሌላኛው ደግሞ ከብርድ ልብስ ስር የሚለበስ ሳሳ ያለ የሌሊት ልብስ።

አንቀላፋ ግ 1. አንገላቸ። 2. አሸለበ፣ ተኛ። 3. ፈዘዘ፣ ጀለ፣ ሃሰለ። 4. ሞተ።

እንቅልፍ ስ አይንን በመጨረግና አካልን በማሳረፍ አእምሮና የስሜት ሀዋሳት፣ ... ለተወሰነ ጊዜ የሚያገኙት እረፍት።

እንቅልፋን ለጠጠ ጥሩ እንቅልፍ ወሰደው፡ በደንብ ተኛ።

እንቅልፍ አጣ 1.እንቅልፍ ሳይወሰደው፡ ሳይዘው ቀረ። 2.ሃሳብ ገባው፡ በጣም አሰበ።

እንቅልፍ ወሰደው አሸለበ፡ ተኛ።

እንቅልፍ ያዘው ዝ.ከ.

እንቅልፋም ተ 1.ንቅልፍ የሚያበዛ። 2.ፈዛዛ፡ ነህላላ ።

አንቀልባ ስ ተፍቆ ከተለፋ ቆዳ የሚሰራና ለሀገን ልጅ ማዘያ የሚያገለግል ስስና ለስላሳ ቆዳ።

አንቀርሻ ስ በጣም የጠቀረ፡ ተቀርሻ የሚመስል ነገር።

አንቀቃ ስ 1.የአረፍተ ነገር ማሰሪያ፡ ግስ። 2.በሁኖ ውስጥ ብዙውን ጊዜ ወደ ውስጥ ገባ ብሎ በአዲስ መስመር የሚጀምርና ብዙ አረፍተ ነገሮችን ሊይዝ የሚችል አዲስ ሃሳብ ወይም ጭብጥ። 3.በሀገና ህግ ነክ በሆኑ ዕሁፎች ውስጥ በተለያዩ ርእሶች ለሚከፋፈሉ ደንቦች ወይም ድንጋጌዎች እንደመከፈደ ሆኖ የሚያገለግል ርእሰ ነገር።

አንቃ (አንቋ) ስ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡ እንጨቱ ኮርቻ ለመሰራት ወይም በዋና ጊዜ ጀርባ ላይ ታዝሎ ለመንሳፈፍ የሚያስችል፡ እንደ አስቱ ሲሰበት እሳት ሊወጣው የሚችልና ቀላልነት ያለው የእዕዋት አይነት።

አንቃር ስ 1. የጥርድ የላይኛው ክፍል። 2.እንጥል። 3.የሚዛን ልሳን፡ ውልብልቢት።

አንቃር መታው አስታወከው።

አንቃሩን ቅቤ ያልነካው ሲጮህ ወይም ሲያለበት ድምፁ የሚሰቀጥጥ።

አንቆሳለጪ ግ ላይሰጥ እያሳዩ አንቅ፡ አገመዝ።

እንቁልጭልጭህ (እንቁልልጭህ) እንቁልጭልጭሽ።

እንቁልጭልጭሽ (እንቁልልጭሽ) ስ አንድን ነገር እያሳዩ የማንቅት፡ የማስገምገጥት ድርጊት (የልጆች ድርጊት)።

አንቋ "አንቃ"ን ተመ.

አንቋለጠ (ነውር) ግ 1.ቂጡን ወደፊትና ወደሃላ ወዘው፡ ናጠ (ለወሲብ ድርጊት በሚመስል መልክ)። 2.ነገር ወዲያና ወዲህ ወሰደ፡ አዋሽከ፡ አጣላ።

አንቋሊት ስ አይብ።

አንቋረረ ግ ለትሶ በሚመስል ድምፅ ሮህ፡ እንደ እንቁራሪት ያለ ድምፅ አሰማ።

አንበል "አምበል"ን ተመ.

አንበሳ (አምበሳ) ስ 1.ከድመት ወገን ካሉት እንስሳት ሁሉ የሚበልጥ፡ ፀጉሩ ወርቃማ ቢጫ

ሆኖ ሆዱ ላይ ትንሽ ነጣ የሚል፡ ረጅም ጅራትና ጋማ ያለው በደን ውስጥ በረጃጅም ዛፎች ስር የሚኖር ሃይለኛና አስፈሪ የሆነ ስጋ በል የዱር እንስሳ። ሴቷ አንበሳ ጋማ የላትም(በእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) ጀግና፡ ደፋር።

አንበሳ መደብ ስ ሽንት ቤት ወይም ለገራ ቤት (የንጉስ)።

አንበባ ስ 1.በበረሃ አሸዋ ውስጥ የሚፈለፈልና ሳር፡ ቅጠልና ሰብል የሚበላ፡ በከንፍ የሚበር የነፍሳት አይነት። 2.(ስድብ፡ ዘይ) ሆዳም፡ ከርሳም፡ በልቶ የሚይጠግብ።

አንቡላ "አምቡላን" ተመ.

አንብር ስ (እ.እ.ተ.ቤ) መግቻን ወይም ማቆሚያን የሚያሳይ የዜማ ምልክት ()።

አንባባ "ቋባባ" ስር ተመ.

አንባቃ ት ፈሪ፡ ቡከን፡ በቅባቃ።

አንተ ተው. ስ በስም ምትክ እየገባ ለሁለተኛ መደብ፡ ነጠላ ቁጥርና ተባላታይ የታ የሚያገለግል ቃል፡ ተውላጠ ስም።

አንቱ ተው.ስ የሁለተኛ መደብ፡ ነጠላ ቁጥር የአክብሮት መጠሪያ።

አንቱታ ስ አንቱ ማለት፡ የአክብሮት አጠራር ወይም አነጋገር።

አንቴና ስ ለራዲዮ ወይም ለቴሌቪዥን ድምፅና ምስልን ከአየር ተቀብሎ የሚያስተላልፍ ሽቦ መስል መሳሪያ።

አንቺ ተው.ስ በስም ምትክ እየገባ ለሁለተኛ መደብ ነጠላ ቁጥርና አንስታይ የታ መጥሪያ የሚያገለግል ቃል፡ ተውላጠሰም።

አንከሊስ ስ 1.ከፍኝ። 2.ደካማ፡ አቅመቢስ፡ ከሳሳ።

አንከርት "አንከርት"ን ተመ.

አንካላ "አንከለ" ስር ተ.መ.

አንካሳ "አንከሰ" ስር ተመ.

አንካሲ ስ ለመቆፈሪያ ወይም ለመውጊያ እንዲያገለግል መጠነኛ ውፍረት ባለው ዘንግ ላይ የተሰከ ሹል ብረት።

አንካቦ ስ 1.ትልቅ ዋንጫ። 2. (ዘይ.) ትልቅ ወይም ሰፊ አገር (የሰው)። 3. ከሰሊን ወይም ከጎሳ የተሰራ የጨው መያዣ።

አንኬል ስ እንደማቶት ያለና ከብረት ወይም ከሃረግ፡... የሚሰራ ክብ የእቃ ግስቀመጫ።

አንከር

በአንከር በአድናቆት፡ በመገረም።

አንኮ ስ 1.የዝንጀሮ መንጋ፡ ጅር። 2. የዝንጀሮ መጥሪያ ቃል። ት 3.(ዘይ.) ቂል፡ ጅል፡ ከርፋፋ።

አንኮላ ስ 1.ለውሃ መቅጃ የሚያገለግል ከወደ
ቂጡ በኩል ያለው የቅል ጉማጅ። ፥ 2.(ዘይ.)
ሞን፣ ቂል፣ አንከፍ።

አንኳር ቅ 1.ያልፈራረሰና አንድ ላይ ተያይዞ
ያለ የሰኳር፣ የጨው፣... ቻል። 2.ዋና ፍሬ ነገር።
ዝርዝር ወሰጥ ሳትገባ የጉዳዩን አንኳር ብቻ
ገረጅ።

አንኳኳ “ኳ”¹ ስር ተመ.

አንገሮች “አንጀት”ን ተመ.

አንገርቢ (አንደርብ) ስ አንድ ሰው የጠላቱ
ቤት እንዲቃጠል ወይም የሚበላው ምግብ ቆሻሻ
እንዲነብት፣... ያደርጋል ተብሎ የሚታመንበት
ድግምት፣ አሰማት።

አንገደበት ስ ለመናገር የሚያስችል የሰውነት
ክፍል፤ ልሳን።

አንገደበቱ ተዘጋ ዝም አለ። መናገር
ተሳነው።

አንገደበቱ ተፈታ መናገር ጀመረ (በሆነ
ምክንያት ሳይናገር የቆየ)።

አንገደበቱን ቆለፈው መናገር ተሳነው
ወይም አቃተው (በሀመም ምክንያት)።

አንገደበተ ልቅም ቅ ቁጥብ።

አንገደበተ ርቱእ ቅ ጥፍ ተናጋሪ፣ ንግግር
አዋቂ።

አንገደበቱ የረታ ቅ ንግግር አዋቂ።

አንድ ስ 1.የመቁጠሪያ ቁጥሮች መጀመሪያ፤
በአሃዝ ሲፃፍ ‘፩’፣ ‘1’ ነው። 2.ነጠላ፣ ብቻውን
የሆነ። ቅ 3.ሚንኛውም። **አንድ ሃገር የራሱን**
ጸር ድንበር ግሰከበር አለበት።

አንድ ሁለት ተባባሉ 1.ክፉና በጎ
ተነጋገሩ፣ ተሰዳደቡ። 2.ተገባበቡ (ለመጠጥ)።

አንድ ሁለት ሲሉ 1.በትንሹ ወይም
በጥቂቱ ጀምረው። 2.ቀስ በቀስ፣ ሳይቸኩሉ።

አንድ ሁለት ያህል ጥቂት ወይም
አነስተኛ የሆነ።

አንድ ሃመስ የቀረው የተጎሳቆለ፣ የከላ፤
የተጎዳ፣ ለሞት የደረሰ የሚመስል።

አንድ ሆነ 1.ተባበረ፣ ተሰማማ።
2.ተመሳሰለ፣ ተቀራረበ (በመልክ፣
በቅርፅ፣...)።

አንድ በለኝ 1.አንድ መልስ ሰጠኝ።
2.ጋብዞኝ (መጠጥ)። 3.ገላግለኝ። **ይህን ሰው**
አንድ በለኝ።

አንድ በለው 1.ዝም አትበለው፣ መልስ
ሰጠው፣ አናግረው፤ ጉዳዩን ፈፅሞለት። 2.ተው
በለው። 3.ምክረው።

አንድስ ያህላል አንዳች ያህላል።

አንድና ሁለት የለውም አያጠራጥርም፤
የተረጋገጠ ነው።

በአንድ ልብ 1.ባለማመንታት፣ ባልተበታተነ
ሃሳብ። 2.በአንድነት፣ በሀብረት፣ በአንድ አይነት
ሃሳብና ፍላጎት። **ለላገራችን በአንድ ልብ**
መስራት አለብን።

በአንድ ቃል/ድምፅ በተመሳሰለና አንድ
አይነት በሆነ አጭም፣ አስተሳሰብ።

በአንድ አፍታ በፍጥነት፣ በቅፅበት።

አንዱ በቃኝ 1.በጣም ሃይለኛና አስካሪ የሆነ
(መጠጥ)። 2.(ሽመጥ) ጥራቱ መናኛ የሆነና
ተፈላጊነት የሌለው።

አንድ ለአንድ 1.(ስጋ) በውድድር ጊዜ
አንድ አንድ ነጥብ በማግኘት እኩል ለእኩል
መሆን። **ሳይሸናፉ አንድ ለአንድ ተለያዩ**።
2.ብቻ ለብቻ።

አንድ ላይ በጅምላ፣ በጥቅል።

አንድ በአንድ 1.በየተራ፣ በተናጠል።
2.በጠቅላላ፣ አንድ ሳይቀር፣ ሁሉም።

አንድ ቀን 1.ወደፊት ከሚመጡት ቀኖች
በአንዱ። **አንድ ቀን እመባለሁ**። 2.ካለፉት
ቀናት መካከል በአንደኛው ቀን። **ባለፈው ወር**
አንድ ቀን ተገናኝተን ነበር።

አንድ በቀል መንትያ የሌለው፣ አንድ
ቅንጣት ብቻ የሆነ።

አንድ ነገር ያልተገለፀ ወይም ያልታወቀ
ነገር።

አንድ አገር አያሌ፣ ብዙ። **ምሳዬን አንድ**
አገር እንጀራ በልቻለሁ።

አንድ እግር ስ አንዷ ነጠላ ተክል ወይም
ችግኝ (የበርበሬ፣ የጌሾ)።

አንድ ወርዶ ስ አንዱ አጎንብሶ ሳለ ሌላው
ከሂላ እየጮ መጥቶ ያነሳበውን በመዝለል
የሚጫወቱት የልጆች ጫዋታ።

አንድ ጊዜ (አንዴ) ተውግ 1.ሳይደረግም፣
ብዙ ጊዜ ሳይሆን። **ደብዳቤ የጻፈኝ አንድ ጊዜ**
ብቻ ነው። 2.ለተወሰነ አጭር ጊዜ ለማለት
የሚያገለግል ቃል። **አንዴ ይህን መፅሃፍ**
ያዝልኝ።

በአንድ ጊዜ 1.ሳይደረግም። 2.በፍጥነት፣
ተላ። **በአንድ ጊዜ አደን**።

አንድ ፍሬ ትንሽ። አንድ ፍሬ ቆሎ።

አንደኛ ቅ 1.ቀዳሚ፣ ፊተኛ፣ መጀመሪያ።
2.በደረጃ ወይም በማእረግ ወይም በጥራት ከፍ
ያለ፣ የበለጠ።

አንደኛ ደረጃ ት/ቤት ስ ከ1ኛ እስከ 6ኛ
ክፍል ድረስ ያለው ትምህርት የሚሰጥበት
ትምህርት ቤት።

አንዲት

አንዲት ት በሴቱ የታ የሚጠሩ ስሞችን ተከትሎ የሚገባና አንድ ለማለት የሚያገለግል ቃል። አንዲት ሴት።

አንዳች ት ምንነቱ ያልታወቀ፣ ያልተለየ፣ ያልተገለጠ (አንድ ነገር)። አንዳች ነገር በዚህ አለፈ።

አንዳች አይፈታሽ ምንም ነገር የማይበግረው።

አንዳች (አንድስ) ያህላል ትልቅ ወይም ግዙፍ ነው።

አንዳንድ 1.ጥቂት፣ መጠነኛ፣ የተወሰነ። 2.በነፍስ ወከፍ አንድ። ለሁሉም አንዳንድ ስጣቸው።

አንዳንድ ጊዜ ተውጋ አልፎ አልፎ፣ ሁልጊዜ ሳይሆን።

አያንዳንዱ ት 1.አንዱ፣ ነጠላው። የአያንዳንዱ ግንኪያ ዋጋ አንድ ብር ነው። 2.ማንኛውም። አያንዳንዱ ሰው ምንገብ ማግኘት አለበት።

አንድም 1.ምንም፣ ማንም። 2.አለቤድ ወይም።

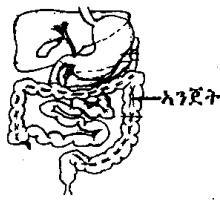
አንድምታ ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) አንድ መፅሃፍ ሲተረጎም አባባሉን በተለያየ መንገድ አጉልቶና ዘርዘሮ ሚስጢሩን የመተርጎሚያ ስልት።

አንድነት ስ 1.ሀብረት። 2.ተመሳሳይነት።

አንድዬ ስ እግዚአብሔር ወይም አምላክ ለማለት የሚነገር ቃል ።

አንዲዱ “ዱ” ስር ተመ.

አንጀት (አንገቸት) ስ በወጥራ ውስጥ የተፈጠረ ምግብ የሚተላለፍበት ቀጭን ቱቦ መሳይ የሰው ወይም የአንስሳ ውስጣዊ አካል።

አንጀቱ ራስ /ቅቤ ጠጣ የልቡ ደረሰ፣ የፈለገው ነገር ስለሆነለት ተደሰተ።

አንጀቱ ቆሰለ /ከሰለ በጣም ተናደደ።

አንጀቱ ቆረጠ “ሆድ” ስር “ሆዱ ቆረጠ”ን ተመ.

አንጀቱ ቡጭ ቡጭ አለ “ሆድ” ስር

“ሆዱ ቡጭ ቡጭ አለ” ን ተመ.

አንጀቱ (ሆዱ) ተቆለፈ 1.ምግብ አለበላህ አለው ወይም አስጠላው። 2.ተቀየመ።

አንጀቱ ተበጠለ ተስፋ ቆረጠ።

አንጀቱ ነፈረ “ሆድ” ስር “ሆዱ ነፈረ”ን ተመ.

አንጀቱን ቋጥሮ ተርቦና ተጠምቶ፣ ተቸግሮ።

አንጀቱን አለበው ሃይለኛ ተቅማጥ ያዘው።

አንጀቱን በላኝ አሳዘነኝ።

አንጀቱን አራሰው አስደሰተኝ፣ አረካኝ።

አንጀት ራቀው በምግብ እጠት ወይም በበሽታ ምክንያት ደከመ፣ መናገር አቃተው።

ከአንጀቱ— ከውስጥ በመነሳሳ ስሜት፣ ከልቡ። ከአንጀቱ ሳቱ።

አንጀት የለሽ ት ጨካኝ፣ አረመኔ።

የአንጀት ወዳጅ ስ ችግርንም ሆነ ደስታን የሚያካፍሉት የቅርብ ጓደኛ፣ ምስጢረኛ።

አንጃ ስ ከአንድ የፖለቲካ ድርጅት ውስጥ ተገንጥሎ የወጣ የፖለቲካ ቡድን።

አንጃ ግራንጃ ት 1.ገዛገነኪ፣ ትርኪምረኪ። 2.ጭቅጭቅ፣ ንትርክ።

አንጃ (አኞ) ት 1.የከላ፣ ያረጀ (ከብት)። 2.ለማንኛውም የሚያስቸግር ጠንካራ ስጋ። 3.(ዘይ.) ሊያገኙትና ሊያጋግሩት የማይፈልጉት መንቻክ ሰው።

አንገት ስ ጭንቅላትንና ትከሻን የሚያያይዝ የሰውነት ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

አንገቱን ደፋ ተከዘ፣ አዘነ፣ ቅስሙ ተሰበረ።

አንገቱን የደፋ ትሁት፣ ታዛዥ፣ ልታይ ልታይ የማይል።

አንገቷን የደፋች 1.ጨዋ፣ አይናፋር። 2.ትሁት፣ ታዛዥ፣ ልታይ፣ ልታይ የማትል።

አንገት የለውም 1.የነበረበትን ወይም የደረሰበትን ችግር አያስታውስም። 2.የተዋለለትን ውለታ የማይመልስ፣ ውለታ የማይከብደው፣ ውለታ ቢስ ነው።

አንገተ መቃ ረዥም አንገት ያለው።

አንገተ ሰባራ አይን አፋር፣ ትሁት፣ ጭምት።

አንገተ ደንዳና ምክር የማይሰማ፣ ደንታ ቢስ፣ ግድ የለሽ።

ከአንገት በላይ ለይምሰል፣ ከልብ ወይም ከአንጀት ያልሆነ።

የአንገት ልብስ ስ ከመቀነት እጠርና ሰፋ ብላ ከጥጥ በሽማግሌ የምትሰራ፣ በሜፍና በሜፍ

በኩል ጥላት ያላትና ሴቶች ራሳቸውንና ትከሻቸውን የሚሸፍኑበት ልብስ።

የአንገት ማስገቢያ ትንሽ ቤት ወይም ጎጆ። የአንገት ማስገቢያ ካላህ በቂ ነው።

የአንገት ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራና በአንገት ላይ የሚደረግ ጌጥ።

አንገትጌ ስ እንደ ሽሚዝ፤ እጅጣብ፤ ኮት፤ ... ባሉ ልብሶች ላይ በአንገት በኩል የሚውለው የልብሱ ክፍል፤ ከሳድ፤ ኮሊታ።

አንጉዝ ስ ቆሰሉ የዳነ ወይም የሻረ ጠባሳ።

አንጉጥ “አነጎጠ” ስር ተመ.

አንጋሬ ስ የደረቀ የፍየል ወይም የበግ ቆዳ።

አንጋች “አነገተ” ስር ተመ.

አንጋፋ ት 1. ታዋቂነትና ቀደምትነት ያለው። 2. ታላቅ፤ የበክር (ሰልጅ)። 3. በእድሜ የገፋ፤ አዛውንት።

አንጎል ስ 1. የነርቭ ማእከል በመሆን አስተሳሰብንና ስሜትን የሚቆጣጠር፤ በራስ ቅል ውስጥ የሚገኝና በጣም ለስላሳ የሆነ የሰውነት ክፍል። 2. (ዘይ.) ንፍጥ።

አንጎሉ ዞረ 1. በትክክል መሰራት አቃተው ወይም ተሳነው። 2. በጣም ተበሳጨ።

አንጎል ነው ቀውስ፤ እብረት ወፈፈ ነው።

አንጎለ ቢስ ማስተዋል ወይም ማመዛዘን የማይችል፤ ይሉኝታ ቢስ።

አንጎላም (ሰድብ፤ ዘይ.) 1. ጅል፤ 2. ንፍጣም።

አንጎራ-ጎረ ጉ 1. ለሰለስ ባለ ድምፅ ዘፈነ ወይም አዜመ። 2. ሃዘኑን፤ ብሰቱን የሚመለከት፤ እንጉርጉር አሰማ።

አንጉርጉሮ ስ እንድ ሰው ብቻውን የሚያዜመው የደስታን ወይም የሃዘንን ስሜት የሚገልፅ ለስላሳ ዜማ።

አንጎርባ ስ ሆድ የሚነፋና ቆበር የሚያስደፍቅ የከብት በሽታ።

አንጎ ስ 1. የጣት ወይም የቅልጥም ወይም የአገዳ ከርከራ። 2. በከርከራቴ መካከል ያለ አካል።

አንጡራ ሃብት/ንብረት ስ የጠራ ሃብት፤ አንድ ሰው ጥር ግር፤ ወዘን አፍሰሶ በግሉ ያገኘው ሃብት።

አንጣሪያ ስ እራሱን ችሎ ወደ ላይ መቆም የማይችል የእፅዋት አይነት። አንጣሪያ ለአንጣሪያ ቢደጋገፍ ተያይዞ ዘፍ።

አንጣቆ “አንጣቆን” ተመ.

አንጥረኛ “ነጣረ” ስር ተመ.

አንጧጧ “ጧ” ስር ተመ.

አንፃር “*ነፀረ” ስር ተመ.

አንፊላ ስ ተቀቶሉ የሞከከ ንፍር ወይም ስጋ ወይም ከእነእንቡጡ የተቀቀለ የአተር ወይም የባቂላ እሸት።

አንፋሮ ስ 1. የአንበሳ ጋማ። 2. ዙሪያውን እንደቆብ በራስ ላይ የሚደረግ የአንበሳ ጋማ።

አንፎርሻ ት ያልጠራ ወይም የደፈረሰ (ውሃ)።

አንፏሽረ “ፏሽረ” ስር ተመ.

አንፏሻሪ ዝ.ከ.

አንኸ ግ አሳመጠ፤ አመነገርከ (ምግብን)።

አይታኝከም ሲበሉት ለጥርስ ያስቸግራል፤ ጠንካራ ነው።

እኛኪ ት ተበልቶና ተመጦ የተተፋ፤ ብላቶ።

አኝ—

አኝ አደረገ ግ ቀረጨጨ፤ ነክሰ።

አኞ “አንጆ”ን ተመ.

አእላፍ “እልፍ” ስር ተመ.

አእማድ “አምድ” ስር ተመ.

አእምሮ ስ ህሊና፤ ናላ።

አእምሮው ላሸቀ ቀድሞ ከነበረበት ደረጃ ወረደ፤ ዝቅ አለ (በአስተሳሰብ፤ በችሎታ)።

አእምሮው ዛገ እእምሮው ደነዘ፤ ደደበ።

አእምሮ ቢስ 1. ይሉኝታ ቢስ። 2. የማያመዛዝን። 3. የማያስታውስ።

አከለ ግ ከ—ጋር እኩል፤ ትክክል ሆነ። ልጅ አባቱን አከለ።

እኩሌታ ት ግማሽ።

እኩል ት 1. ግማሽ፤ እኩሌታ። 2. አቻ፤ የማይበላለጥ።

እኩሉ ግማሹ። እኩሉ ሲዘፍን እኩሉ ያለታላል።

እኩል ለእኩል 1. መሳ ለመሳ። 2. እኩል ነጥብ ወይም ውጤት ያለው።

እኩል በእኩል ግማሽ በግማሽ።

የእኩል የጋራ።

ያህል (ያክል) 1. መጠንን፤ ብዛትን፤ ልክን ለመግለፅ የሚያስገልግል ቃል ። ስምንት ያህል መፅሃፍ ላለኝ። 2. የአንድን ነገር ድርጊት ወይም መጠን ወይም ከብደት፤ ... በማንፃፀር ለመግለፅ የሚገባ ቃል። ዘመድ የሞተበት ያህል አዘነ።

ሰ—ያህል (ያክል) 1. በብዛት ሳይሆን በመጠኑ ለማለት የሚነገር ቃል። ለመቅመስ ያህል። 2. ከልብ ሳይፈልጉ የሚያደርጉትን ነገር ለመግለፅ የሚነገር ቃል። ለውጉ ያህል።

—አሳከለ መጠኑ— እንዲያክል (እንዲያህል) አደረገ። በራ አሳከለ/ጤፍ አሳከለ።

እኩለ ሌሊት ስ የሌሊት አጋማሽ፤ መንፈቀ ሌሊት።

እኩለ ቀን ስ ቀትር፤ ከቀኑ ስድስት ሰአት፤ ተሲላት።

እኩሌታ ት ግማሽ፤ እኩል።

እኩያ ት አታ፡ ተመጣጣኝ ጓደኛ።

ተካከለ ግ እኩል ሆነ፡ ተሰተካከለ።

ትክክል ት 1.ልክ፡ እውነት፡ ሃቅ፡ እርግጥ።

2.እኩል ሆነ። ሁለቱ በቀመጡ ትክክል ናቸው።

3.አኳያ፡ አንፃር። በሐፋ ትክክል ቆም። 4.ቀጥ

ያለ፡ አጣጣ ጎጣጣ የሌለው።

ትክክለኛ ት እውነተኛ፡ እርግጠኛ።

ተሰተካከለ ግ 1.እኩል ሆነ፡ ተመጣጣኝ።

2.ተክለ፡ ተደለደለ። መንገዱ ተሰተካከለ።

3.ተቆረጠ፡ ተቀመቀመ (ፀጉር፡ ፅድ)።

4.ትክክለኛውን መስመር ያዘ ወይም ተከተለ።

5.ተገቢውን ደረጃ ወይም መጠን እንዲይዝ

ተደረገ። ደመወዜ ተሰተካክሎልኛል። 6.ሰርአት

ያዘ፡ ልክ ወይም ትክክል ሆነ። 7.ታረመ። ለሁሉ

ተሰተካከለ። 8.ተዘጋጀ፡ ተበጀጀ። ፎቶ ለመነሳት

ተሰተካከለ። 9.በአንድ ነገር ትይዩ ወይም አንፃር

ሆነ።

አስተካከለ ግ 1.እኩል አደረገ። 2.ትክክል

አደረገ፡ አረመ። 3.አነጣጠረ። 4.ቀመቀመ፡

ቆረጠ (ፀጉርን፡ ፅድን)። 5.ተገቢውን ደረጃ

ወይም መጠን እንዲያገኝ አደረገ። 6.ጠረገ፡

ደለደለ። መንገዱን አስተካከለ።

አከለ² ግ ሠመራ፡ ደረበ። በሃብት ላይ ሃብት

አከለበት።

አከመ ግ በሸተኛን አይቶና መርምሮ መድሃኒት

በመስጠት፡ በመጠገን፡... ጤናው

እንዲመለስበት እርዳታ አደረገ።

ሃኪም በፊደል ተራው ተመ.

ሃኪም ቤት "ሃኪም" ስር ተመ.

ሀኪምና በፊደል ተራው ተመ.

ታከመ ግ ከበሽታው ለመፈሰስ ወይም ለመጸን

በሃኪም ታይቶና ተመርምሮ የሀኪምና እርዳታ

አገኘ።

ታካሚ ት የሀኪምና እርዳታ ለማግኘት

ሆሰ፤ ለወይም ከሊኒክ የሚገኝ ሀመምተኛ።

አሳከመ ግ የሀኪምና እርዳታ እንዲያገኝ

አደረገ።

አከረ¹ ግ አንድ የእርሻ መሬት በተደጋጋሚ

ይዘራበት የነበረውን የእህል አይነት በመተውና

ሌላ እህል በመዝራት ወይም ምንም ሳይዘራበት

ቢያንስ ለአንድ አመት ያህል በዝና እንዲከርም

በማድረግ የራሱን የተፈጥሮ ማዳበሪያ

እንዲያዘጋጅ አደረገ።

እከር ስ በተደጋጋሚ ታርሶ በማርጀቱ

የተፈጥሮ ማዳበሪያ ለማዘጋጀት እንዲረዳው

የላበሰ እህል ተዘርቶበት የቆየ የእርሻ መሬት

(በተደጋጋሚ የታረሰ መሬት)። የግፍላ፡ የላተር፡

... እከር።

ታከረ ግ በተለያዩ ጊዜ የተለያዩ ዘር

እየተፈራረቀ ተዘራበት (ማሳ፡ እርሻ)።

አከረ² ግ ጠጠረ፡ ደደረ።

አከርካሪ ስ የጀርባ አጥንት።

አከበ ግ ሰበሰበ፡ አጠራቀመ፡ አከማቸ።

አከተ ግ 1.ከተቱን ጠቀለለ፡ ሰበሰበ። 2.በተወሰነ

ቦታ አከማቸ ወይም ሰበሰበ።

እከት ስ ከተት፡ ቅራቅንቦ።

እከታም ት ከተታም፡ ቅራቅንባም።

አከቴ (አከት) ስ የጥርስ እድፍ፡ ልማም።

አከከ ግ 1.ደረመን ወይም እከከ የያዘው ሰው

በጥፍሮቹ ሰውነቱን ፎከተ፡ ፈገፈገ። 2. (ዘይ.)

ተጎሳቀለ፡ ተቆራመደ (በቸግር)።

እከከ ስ ደረመን፡ ፎከተ።

እከከ ለበሰ እከከ ያዘው ወይም ወረሰው።

እከካም ት 1.እከከ፡ ደረመን የወረሰው ወይም

የያዘው። 2.(ዘይ፡ ስድብ) ቆርማጽ፡ ድሃ፡

ቸጋሪም።

ታከከ ግ 1.አካሉን ከሌላ ነገር ጋር በማነካካት

ተሸ። ተፈጋፈገ። 2.ተጠጋ፡ ነካ። ጳጳስ የሰሉን

አንጻት ታካ አለፈች። 3. ተሳበበ ተመካኘ።

አሳከከ ግ በላ፡ አስፎከተ፡ እኩኩን እኩኩን አለ

(ጎሳ)።

አሳከኩ እከከ ያዘው፡ በላው።

አሰታከከ ግ 1.አሰነካ፡ አሰጠጋ። 2.አመካኘ፡

አሳበበ።

አኩፋዳ (አቁፋዳ) "አኩፋዳ"ን ተመ.

አካል (ብ.ቁ. አካላት) ስ 1.ሰውነት፡ ገላ።

2.ከፍል፡ የገላይ ላካል።

ለአካለ መጠን ያረሰ ለጋብቻ ያረሰ።

አካሌ ፍቅሬ፡ ወዳጆ ለማለት የሚጠቀሙበት

ቃል።

አካለ ስንኩል (ብ.ቁ.አካለ ስንኩላን) ት

በተፈጥሮ ወይም በሌላ ምክንያት አካሉ የጎደለ

(ሰው)።

አካለ ጎደሎ ት ከመወለዱ በፊት ወይም

ከተወለደ በሂሳ በደረሰበት ጉዳት አካሉ የጎደለ፡

መሎ አካል የሌለው።

አካል ማሰልጠኛ ስ ለአካል ብቃት

የሚደረግ እንቅስቃሴ ነው።

የአካል ጉዳተኛ ስ በተፈጥሮ ወይም በሌላ

ምክንያት አካሉ የጎደለ ሰው።

አካርሚኝ "ከረመ" ስር ተመ.

አካከ ዘራፍ ቁጣን በተሳበሰና ከፍ ባለ ድምፅ

የሚባል የጀግንነት፡ የወዜ፡... መግለጫ የሆነ

የተከራ ቃል።

አካይሶት ት ክፉ፡ ከይሊ።

አካዴሚ ስ 1.በተለያዩ የሙያ ዘርፎች ሰዎችን

የሚያሰለጥን ከፍተኛ የትምህርት ተቋም። ጦር

ላካደሚ፡ 2.በተለያዩ የእውቀት መስኮች ላይ

ጥናትና ምርምር የሚያካሂድና የተገኙትን

ውጤቶች ጥቅም ላይ ለማዋል፡ ለማስተዋወቅ፡ ለማበልፀግና የእውቀት መስኮቹን በሚመለከት ማንኛውንም ሃላፊነት የሚወስድ ተቋም፡፡
 የቋንቋዎች አካደሚ /ባይንስ አካደሚ፡፡

አካፋ ስ የብረት ወይም የእንጨት እጀታ የተዋደደበት፡ የላይዳ ወይም የማንኪያ ቅርፅ እንዲኖረው ተደርጎ ከብረት የተሰራና ለአፈር፡ ... መዛቂያ የሚያገለግል መሳሪያ፡፡

አካፋ

አካፋ “*ካፋ” ስር ተመ.

አክ

አክታ ስ በጉንፋን፡በሳል፡... ምክንያት ከጉርሮ የሚወጣ እንደ ንፍጥ ያለ ዝልግልግ ምራቅ፡፡

አክ አለ ግ አክታውን ከጉርሮው አወጣ፤ አክ እንትፍ ብሎ ተፋ፡፡

አክሊል ስ የቤተክርስቲያን ሰዎች ወይም የነገስታት ወገኖች በበአል ቀን በራሳቸው ላይ እንደቆብ የሚደፉት ከብር ወይም ከወርቅ፡ ... የሚሰራ የክብር ወይም የማእረግ ምልክት፡፡

አክሊል

አክሊል ደፋ በራሱ ላይ አክሊል አደረገ፡፡

አክላላ “ከለለ” ስር ተመ.

አክምባሎ “አክንባሎ”ን ተመ.

አክርማ ስ ለሰፈድ፡ ለቆና፡ ለወንፊት መሰሪያ የሚያገለግል የሳር አይነት፡፡

አክሰት ስ የአባት ወይም የእናት እህት፡፡

አክታ “አክ” ስር ተመ.

አክንባሎ (አክምባሎ) ስ ከጭቃ ወይም ከቀርከሃ ተሰርቶ እበት የተለቀለቀ የምጣድ መክደኛ፡ ሙግድ፡፡

አክንባሎ

አክንባሎ ሰበራ የአራሱን ጊዜዋን ከወረሰች ሲት ጋር ለመጀመሪያ ቀን የሚደረግ የግብረ ስጋ ግንኙነት፡፡

አክፋይ “*ከፈለ” ስር ተመ.

አክፈሎት ዝ.ከ.

አኮሌ (አሆሌ) ስ ከቅል የሚሰራ የወተት ማለቢያ፤ ግራራ፡፡

አኮረተ ግ አፈራ፡ ፍሬው ትልልቅ ሆነ (ሽንኩርት፡ ድንች፡...)፡፡

አኮርባጅ ስ ከጉማራ ቆዳ የሚሰራ ወፈር ያለ አለገጋ፡፡

አኮርዲዮን ስ ሙዚቀኛው በየተራ በጣቱ የሚነካካቸው ከአምስት እስከ ሃምሳ የሚደርሱ የድምፅ መስጫ ቁልፎች ያሉትና በነፋስ ሃይል የሚሰራ ሳፐን መሰል አነስተኛ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(ስእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)፡፡

አኮቴት ስ ለቀርባን የተዘጋጀ ሀብት፡፡

አከክ “እንኮከን” ተመ.

አኮፋዳ (አኮፋዳ፤ አቀፋዳ) ስ ከቆዳ ወይም ከሰሌን የሚሰራና የቆሎ ተግራ ምግብን ወይም እቃውን የሚይዝበት ኮረጃ፡፡

አኳሂን “ሆነ” ስር ተመ.

አኳሰ “*ኳሰ” ስር ተመ.

አኳሸ “ኳሸ” ስር ተመ.

አኳያ ስ 1.ትይዩ፡ አፍሳሃ፤ ፊት ለፊት፡፡

ት 2. አቻ፡ እኩያ፡፡

አወረ ግ እውር አደረገ፡፡

እውር ት 1.አይት የጠፋ፤ ግዮት የግይችል፤ አይነ ሰው፡፡ 2.(ስድብ፤ ዘይ) ደንባራ፤ ጠምባራ፡፡

እውር እከክ ስ በጣም የሚያሳካክ ሃይለኛ የሆነ ደረመን ወይም እከክ፡፡

እውር የዘራው በየአትጣጫው የተዘረከረከ፤ የተመሰቃቀለ፤ በወግና በስርአት ያልተቀመጠ፡፡

ታወረ ግ እውር ሆነ፡፡

አወቀ ግ 1.ተረዳ፤ ተገነዘበ፤ አስተዋለ፡፡ 2.ለየ፡፡ ገና ከሩቁ ሳየው አሉ እንደሆነ አወቀ፡፡ 3.ተግራ፤ አጠና፡፡ የላግሮች ቋንቋ ጠንቅቆ ላወቀ፡፡ 4.በግብረ ስጋ ተገናኘ፡፡ ላያም ይዋገጥ አወቃት፡፡

አውቆ ሆን ብሎ። አውቆ ነው የጠፋው።

አዋቂ ስ 1.በእድሜ የበለለ፣ ጎልማሳ።

2.ብልህ። 3.ጠንቋይ። 4.ምሁር፣ ሊቅ።

የአዋቂ አጥፊ ት ጥፋትነቱን እያወቀ ጥፋት የማፈፅም።

እውቀት ስ የሰው ልጅ በትምህርት ወይም በልማድ የሚያገኘውን ለማሰብ፣ ለማስተዋል፣ ለመመራመር የሚያበቃው አእምሮአዊ ችሎታ። በእውቀት በለፀገ አእምሮው በእውቀት ዳበረ።

እውቅ ት ዝነኛ፣ ስመጥር።

እውቂያ ስ ትውውቅ።

ታወቀ ግ 1.ዝነኛ ሆነ፣ ስሙ ዝነነ። 2.ተለየ። ሌላው አሉ መሆኑ ታወቀ። 3.ተገለጠ። ይፋ ወጣ፣ ገሃድ ሆነ።

መታወቂያ[ወረቀት] ስ ለተባበሩ ነዋሪዎች።

ለመንግስት መስሪያ ቤት፣ ለድርጅት፣ ... ሰራተኞች መለያ እንዲሆን የባለቤቱ ፎቶና አስፈላጊው መረጃ ተፅዕኖ የሚሰጥ ካርድ ወይም ወረቀት።

ታዋቂ ት ስመጥር።

ተዋወቀ ግ በፊት ከማያውቀው ሰው ጋር ስምና አድራሻ ተገላለፀ፣ ተጨዋውተ፣ ሃሳብ ተለዋወጠ።

ትውውቅ ስ ቀደም ብለው ከማያውቁት ሰው ጋር ስም፣ አድራሻ፣... መለዋወጥ፣ ግንኙነት፣ ጭውውት ማድረግ።

አሳወቀ ግ 1.ገለፀ፣ አስረዳ። ጉዳዩን ለበላይ ባለቤቱን አሳወቀ። 2. ይፋ አደረገ። ወራሽ መሆኑን በጋዜጣ አሳወቀ።

አስታወቀ ግ 1.አሳወቀ። 2.ታየ፣ ግልፅ፣ ጉልህ ሆነ። ተደጋግሞ በታጠብም ቀለም ነክቶት እንደነበረ አስታወቀ።

ማስታወቂያ ስ የመንግስት መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ለመግለፅ ወይም ለማስተላለፍ የፈለገውን ነገር ዕፅ በሚታይ ቦታ ላይ የሚለጥፈው ወይም በዜና ማሰራጫ የሚያስተላልፈው መግለጫ።

ማስታወቂያ አወጣ በማስታወቂያ ገለፅ ወይም ነገረ።

የማስታወቂያ ሰሌዳ ስ የተለያዩ ማስታወቂያዎች የሚለጠፉበት ሰሌዳ።

አስተዋወቀ ግ 1.በፊት ትውውቅ ያልነበራቸውን ሰዎች አገናኘ፣ አነጋገረ። 2.ከዚህ በፊት ያልታየን ወይም ያልተሰማን እንግዳ ነገር እንዲታይ፣ እንዲሰማ ወይም እንዲታወቅ አደረገ።

አስተዋዋቂ ት አንድን ጉዳይ በተመለከተ

ለአድማሮች ወይም ለተመልካቾች የሚገልፅ ወይም የሚያስረዳ።

አወን “አዎ”ን ተመ.

አወንታ “አዎ” ስር ተመ.

አወከ ግ በጠበጠ፣ ረበሸ፣ አስቸገረ።

ሁከት (ሀውከት፣ እውከት) ስ ረብሻ፣ ብጥብጥ፣ ግርግር።

ሁከተኛ (ሀውከተኛ፣ እውከተኛ) ት ረብሸች፣ በጥባቄ።

አዋኪ ት በጥባቄ፣ ረባሽ፣ አስቸጋሪ።

ታወከ ግ ተበጠበጠ፣ ተረበሸ፣ ተሸበረ፣ ተቸገረ።

*አወከ

ትውከት ስ ከተበላና ከተጠጣ በሂላ በህመም ወይም ባለመስማማት ከሆድ ተመልሶ በአፍ የሚወጣ ምግብና መጠጥ፣ ትፋት።

አስታወከ ግ አስመለሰ፣ ለበቀ፣ ቋቅ አለ።

አወደ¹ ግ 1.ጥፋ ጥፋ ሸተተ። 2.ቤተክርስቲያንን አጠነ።

አወደ² ግ የቤተክርስቲያንን ዙሪያ ዞረ።

ኡደት ስ 1.በክብረ በአል ቀን ታቦትን አጅቦ ቤተክርስቲያንን የመዞር ስነ ስርአት። 2.በድግግሞሽ የሚካሄድ የአንድ ድርጊት ክንዋዜ ወይም ሂደት፣ ዙረት።

ታወደ ግ ታቦትን አጅቦ ቤተክርስቲያንን በመዞር የሚከናወነው ስነ ስርአት ተካሂዶ ወይም ተፈፀመ።

አሳወደ ግ ታቦት ሲነግስ በሰነ ስርአቱ ላይ ተገኝቶ በአሉን አከበረ።

አወደወደ ግ አውደለደለ፣ አደሸደሸ።

አዘጠጠ።

አወጀ ግ አዋጅ አወጣ ወይም ተናገረ።

አዋጅ ስ በመንግስት የሚወጣና በይፋ የሚገለጥ ማናቸውም አቢይ ህግ፣ ደንብ፣ ውሳኔ።

አዋጅ አወጣ/ነገረ አወጀ።

አዋጅ ነጋሪ ስ ዘመናዊ የዜና ማሰራጫ ድርጅቶች ባልተስፋፉበት ወቅት በገበያ ቦታ ወይም በአደባባይ እየተገኘ መንግስት ያወጣውን አዋጅ ለህዝብ ያሰማ የነበረ ባለስልጣን ወይም የመንግስት ወኪል።

ታወጀ ግ አዋጅ ወጣ ወይም ተነገረ።

አወጀጀ ግ አንድን ጉዳይ (ውርስን፣...) በተመለከተ ያገባኛል የሚል ተቃዋሚ ወይም ተከራካሪ ካለ በተወሰነ ጊዜ እንዲቀርብ በጋዜጣ አሳወቀ።

አው ስ የጅብ ጨህት።

አው አለ ግ ሙሀ (ጅብ)።

አውላ ስ ንቦች የሚያዘጋጁት የማር እንጅራ ውጥን ወይም ጅምር።

—አዊ “ዊ”ን ተመ.

አዋልድ ስ ቁጥራቸው ከሰማንያ አሃዱ መፃህፍት ውስጥ ያልሆነና እንደ ገድል፡ ድርሳን፡ ታምር የመሳሰሉ በሃይማኖት ሰዎች የተዘጋጁ መፃህፍት።

አዋልድጌሳ ስ ፊክ ያለ ቡናማ መልክ ያለው፡ ጀርባው እንደደጋን የገበጠ፡ አፋና አፍንጫው በረጅሙ ሞጥሞጥ ያለ፡ ጆሮቹ ረጃጅም፡ ጅራቱ ከሰፍ ደንደን ብሎ ከወደጫፋ ሾል ያለ፡ በቆላማ ስፍራዎች የሚኖርና በጣም ረጅም ምላስ ያለው ጉንዳንና ምስጢ የሚመገብ አሳማ የሚመስል የዱር እንሰሳ(ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

አዋራ “አባራ”ን ተመ.

አዋሽ ት (ዘይ.) ትልቅ፡ ሰፊ። አዋሽ በርግጫ።

አዋቂ “አወቀ” ስር ተመ.

አዋኪ “አወከ” ስር ተመ.

አዋዜ ስ 1. ከትመም ጋር የተደቆሰና በውሃ የታሸ በርበሬ ወይም ልቁጥ ድልህ። 2. በጠጅ ወይም በጠላ፡... ታሸቶ የሚዘጋጅ የርበሬ ጭቅት ብጥብጥ ወይም ድልህ።

አዋጅ “አወጀ” ስር ተመ.

አውሊያ ስ ዛር።

አውላላ ት ግልፅና ሰፊ የሆነ (ስፍራ፡ ሜዳ፡...)።

አውላላ ሜዳ ስ ዛፍ፡ ጉብታ፡... የሌለበት ሰፊና የተንጣለለ ሜዳ።

አውሎ ንፋስ ስ በሰውም ሆነ በንብረት ላይ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል ሃይልኛ ነፋስ።

አውራ ስ 1. ኮርማ፡ ወይፈን። 2. ያልተቀጠቀጠ ወይም ያልተከላለፈና እንስትን ማጥቀት የሚችል ተባእት እንሰሳ። 3. ዋና፡ አይነተኛ።

አውራ መንገድ ስ ሰፊ፡ ትልቅ መንገድ፡ አውራ ጎዳና።

አውራ ንብ ስ ንግስቷን ንብ የሚጠቃ ንብ።

አውራ አዘል ት ለመጠቀት የደረሰች (ጊደር)።

አውራ ዶሮ ስ ትልቅ ወንድ ዶሮ።

አውራ ዶሮ

አውራ ጎዳና ስ አውራ መንገድ።

አውራ ጣት ስ ከአመልካች ጣት ጎን የሚገኝ አጭርና ወፍራም ጣት(ስእሉን እጅ ስር ተመ.)።

የአውራ እራት ስ ማር ሲቆረጥ ለንቡ አውራ ተብሎ የሚተው ትንሽ ማር።

አውራሪስ ስ ከጭንቅላቱ አሳማ መስለው አፍንጫው ላይ አንድ ትልቅና አንድ ትንሽ ቀንድ ያሉት፡ ብዙውን ጊዜ ቆላማ በሆነ ስፍራ የሚኖርና የዛፍ ቅጠል፡ ቅርፊትና ስራሰሮች የሚመገብ ቁጡና ሃይለኛ የዱር እንሰሳ(ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

አውራጅ “ወረደ” ስር ተመ.

አውራ ስ 1. በዱር፡ በጫካ፡ በባህር የሚኖር እንደ አባብ፡ ጊንጥ፡ ጅብ፡ አዞ፡ ... ያለ ፍጥረት፡ ቅ 2. (ዘይ.) ክፉ፡ ጨካኝ፡ አረመኔ። 3. ከሰው የሚይጠጋ፡ ከሰው ርቆ ወይም ሽሽቶ ለብቻው የሚኖር።

አውሮጥላን “አይሮጥላን”ን ተመ.

የአውራ እራት ሆነ በአውራ ተበላ።

አውታር “*ወተረ” ስር ተመ.

አውታንቲ ስ እንደ ጭነት መኪና፡ አውቶቡስ፡... ባሉ የንግድ መኪናዎች ውስጥ ተከኒክ ነክ የሆነ ወይም ያልሆነ አገልግሎት የሚሰጥ የሽፈር ረዳት።

አውቶማቲክ ስ 1. በውስጣዊ ባህርይ ምክንያት በራሱ ሃይል በመንቀሳቀስ የተወሰነ ተግባር የማከናወን ችሎታ ያለው መሳሪያ። 2. (ዘይ.) ፈጣን፡ ቀልጣፋ። ለንጹ ሲሰራ አውቶማቲክ ነው።

አውቶሞቢል ስ ለሰው መጓጓዣ የሚያገለግል አነስተኛ መኪና፡ የቤት መኪና።

አውቶቡስ ስ ከክፍለ ሃገር ወደ ክፍለ ሃገር ወይም በከተማ ውስጥ በአንድ ጊዜ ብዙ ሰዎችን ማንጓጓዝ የሚችል ትልቅ መኪና።

አውቶቡስ ማቆሚያ ስ የከተማ አውቶቡስ በተወሰነ ርቀት እየቆመ ሰዎችን የሚያሳፍርበትና የሚያወርድበት ቦታ፡ ፌርማታ።

አውዛ (ሃውዛ) ስ የተቀቀለ የጫት ውሃ።

አውድ ስ አደባባይ፡ ሽንት፡ የሀዘብ መሰብሰቢያ።

አውደ አመት ስ የዘመን መለውጫ በአል ወይም በየአመቱ የሚከበር እንደ ገና፡ ፋሲካ ያለ አቢይ በአል።

አውድማ (ውድማ) ስ አሁል የሚወቃበት የተስተካከለና የለሰለሰ ቦታ።

አውጥ ስ ከፊፍ ባለ ለሰላሳ ሽፋን ውስጥ የሚገኝና ሲበሰል ሊበላ የሚችል ፍራ ያለው የተክል አይነት፡ ፍሬውም አውጥ ይባላል።

አዎ (አወን፥ አዎን) ግ አንድን ነገር ወይም ድርጊት ልክ ነው፥ እውነት ነው ወይም ነው ለማለት የሚያገለግል ቃል። ደመቱ ጥርስ ላላት? አዎን ላላት።

አወንታ ስ እሸታ፥ ይሁንታ።

አዘለ ግ 1.በጀርባ ተሸከመ (ልጅን ወይም ሌላን)። 2. በጎኑ ፍሬ ያዘ። ሸገጠ (በቆሉ)። 3. ያዘ። አካተተ። ቁም ነገር የአዘለ ንግግር።

አዛዩን ነካሽ በችግር ጊዜ በደረሰለት ወይም ውለታ በዋለለት ሰው ላይ ተንኮል የሚፈፅም ሰው።

ማዘያ ስ 1.ልጅን በጀርባ መሸከሚያ ጨርቅ፥ አጎቱል። 2.እቃን በጀርባ ለመያዝ ወይም ለመሸከም የሚያስችል ጨርቅ።

—አዘል ት —የያዘ።—ያካተተ። ቁም ነገር አዘል።

እዝል ስ 1.ሸከም። 2.ተጨማሪ ወይም አባሪ የሆነ ነገር (ዕሁፍ፥ መረጃ፥ ...)።

ታዘለ ግ 1.በጀርባ ተያዘ። 2.አራሱን መቻል አቃተው። የሌላ ሰው ሽከም ወይም ጥገኛ ሆነ።

ተዛዛሪ ግ 1.አንዱ በአንዱ ላይ ሆነ፥ ተነባበረ፥ ተደራረበ። 2.አንዱ ሌላውን በጀርባው ተሸከመ።

አስተዛዘለ ግ 1.አንዱን በአንዱ ላይ አደረገ፥ አነባበረ፥ አደራረበ። 2.አንዱ ሌላውን እንዲሸከም አደረገ።

አዘመረ¹ ግ 1.እንደ ማረሰና መዝራት ያለ የእርሻ ስራ ሰራ። 2.አመረተ።

አዝመራ ስ ሰብል፥ የእርሻ ውጤት።

አዝመራው ሰጥቷል ብዙ ሰብል ወይም ምርት ተገኝቷል።

አዘመረ² “ዘመረ” ስር ተመ.

አዘረጠ ግ 1.በሃይል መታ፥ ደበደበ። በዱላ አዘረጠው። 2.ጨፈፈ። ሞሸለቀ፥ አዋረደ። በስድብ አዘረጠው።

አዘራ¹ ግ ከፋኛ መታ ወይም ሰደበ።

አዘራ² “ዘራ” ስር ተመ.

አዘቅት ስ ጥልቅ ጉድጓድ።

አዘበዘበ ግ 1.ተንጠለጠለ፥ ለመፍረስ ወይም ለመውደቅ ተቃረበ (ያረጀ ካብ፥ የግድግዳ ምርጊት)። 2.ያለ ቅጥ ወፈረ (ከምቾት የተነሳ)።

አዘቦት {ቀን} ስ በአል ያልሆነ ተራ የሰራ ቀን።

አዘነ ግ 1.ተፀፀተ፥ ተከፋ፥ ተቆረቆረ፥ ተከዘ። 2.ራሱ።

አዘኔታ (ሃዘኔታ) ስ ደግነት፥ ርህራሄ።

አዘን “ሃዘን”ን ተመ.

አዛኝ ት ደግ፥ ሩህሩህ።

አዛኝ ቅቤ አንጓች ተቆርቋሪ መሳይ፥ አልኩ ባይ።

አዛኝቱ ት የድንግል ማሪያም የቅፅል ስም።

[የ]እዝን ስ ሃዘን ወይም ለቅሶ ቤት የሚወሰድ ምግብ፥ መጠጥ፥....።

ተዛዘነ ግ ተሳባበ፥ ተረዳዳ፥ አንተ ትብስ አንተ ትብስ ተባባለ።

አሳዘነ ግ 1.አስከፋ፥ አስቀየመ፥ ቅር አሰኘ። 2.አራራ፥ አባባ።

አስተዛዘነ ግ ዘመድ ወይም ወዳጅ የሞተበትን ሰው አዋየ፥ አዕናና፥ አረጋጋ።

ማስተዛዘኛ ስ 1.የእዝን። 2.የተዛዘበትን ዋጋ ብቻ ሊያስገኝ የሚችል የሉተሪ እጣ።

አዘዘ ግ አንድ ነገር እንዲሰራ ትዕዛዝ ሰጠ።

አዘዘበት ፈረደበት፤ መጥፎ እድል ወይም መጥፎ አጋጣሚ አገኘው።

ማዘዝ ስ 1.አንድ ነገር እንዲደረግ ወይም እንዲከበር የተፃፈ ትእዛዝ፥ ደብዳቤ። 2.ከላይ በኩል አድራሻና አርማ ያለውና ልዩ ልዩ ጉዳዮች የሚጻፉበት የመንግስት ወይም የግል መስሪያ ቤት ወረቀት።

አዛዥ ስ 1.የቤተ መንግስት ወይም የታላላቅ መኳንንት የንብረት ሹም ወይም አስተዳዳሪ። 2.የበላይ ሃላፊ፥ አለቃ። የጦር ሃይሎች አዛዥ። እዝ ስ በአንድ ማእከል ስር አመራርን የሚቀበል ምድብ፥ ቀጣና፥።

[የ] እዝ ኢኮኖሚ ስ በኢኮኖሚው ዘርፍ ከግል ባለሃብቶች ተሳትፎ ይልቅ መንግስት ኢኮኖሚውን በብቸኝነት የሚቆጣጠርበት ሁኔታ።

ታዘዘ ግ 1. እሺ አለ፥ ትእዛዝ ተቀበለ። 2.አንድ ስራ በተወሰነ ጊዜ እንዲሰራ ተነሣሪ፥ ትእዛዝ ተሰጠ። 3.ከተጠቃሚው ወይም ከተገልጋዩ ትእዛዝ ተቀበለ ወይም የሚፈልጉትን ነገር ጠየቀ፥ አስተናገደ (ቡና ቤት፥ ምግብ ቤት፥...)።

ታዛዥ ት 1.ትሁት፥ ሰው አከባሪ፥ እሺ ባይ። 2.አሽከር፥ አገልጋይ፥ ሉሊ።

ትእዛዝ ስ 1.አንድ ነገር መሰራት ያለበት መሆኑን የሚገልፅ የበላይ ውሳኔ። 2.ፍርድ፥ ድንገተኛ አደጋ።

ትእዛዝ አንቀፅ አንድ ነገር መደረግ ወይም መስከሚያ ያለበት መሆኑን ለመግለፅ የሚነገር ገስ (ለምሳሌ ሂድ፥ እንድትሄድ)።

አዘገበ ግ አለመ፡ አነጣጠረ።

አዙራት “ዞረ” ስር ተመ.

አዚዎ ስ የሚያፈዝ ወይም የሚያደነገዝ መተት፤ አሰግት።

አዚ መኛ ት የሚያፈዝ ወይም የሚያደነግዝ መተት ወይም አስማት በሰው ላይ የሚያደርግ።

አዚ ማም ቅ. 1. አዚም የተደረገበት (ቦታ፡ ነገር)። 2. የሚቀፍ፡ የሚከብድ።

አዚፋ ስ የተቀቀለ ምስር ከተደቆለ በሂሳ ከቃ ሪያ፡ ከሽንኩርት፡... ጋር ተዋህዶና ተደባልቆ የሚሰራ የያም ምግብ አይነት።

አዛመ ት አንቀጠቀጠ፡ አንዘፈዘፈ (ወባ፡ ብርድ፡...)።

አዛመረ ግ አወላዳ፡ አሳወሰ፡ አሰናዘረ።

አያዛምርም አያሰናዝርም፡ አያወላዳም።

አዛምር ስ የእወዋት አይነት።

አዛቆነ¹ ግ አደቆነ።

አዛቆነ² “ዛቆነ” ስር ተመ.

አዛባ ስ 1. የላቆጠ የከብቶች እበት። 2. (ዘይ፡ ስድብ) ረሀጥ፡ ሰነፍ፡ ገልቱ።

አዛኝ “አዘነ” ስር ተመ.

አዛኝቱ ዝ.ከ.

አዛውንት ስ ሽማግሌ ወይም አርጊት።

አዛኻር “አዘዘ” ስር ተመ.

አዛጋ ግ አፋሽገ፡ አፋን አላቀቀ።

አዜብ ስ በደቡብና በምስራቅ መካከል ያለ የአለም ማእዘን አቅጣጫ (በተወሰነ ማእዘን ስር ተመ.)።

አዝመራ “አዘመረ”¹ ስር ተመ.

አዝማሚያ “ዘመመ”¹ ስር ተመ.

አዝራር ስ ከተለያየ ነገር (ከቀንድ፡ ከእንጨት፡...) በተለያየ ቅርፅ የሚሰራ የልብስ ቁልፍ።

አዞ ስ በደረት ከሚሳቡት አራዊት ሁሉ የመጨረሻው ትልቅ የሆነ፡ ርዝመቱ እስከ 6 ሜትር የሚደርስ፡ አካሉ ከወደላይ ደንጻና ሆኖ እንደ ጥፍር በጠነከረ ቅርፊት የተሸፈነ፡ ከወደሰፋ ቆዳ ለሰላላ የሆነ፡ መጋዝ ጥርሶችና ረጅም አፍ ያለው፡ በብዛት በሞቃት አካባቢ በሚገኝ ትልልቅ ጅረቶችና ሃይቆች ውስጥ የሚኖር የውሃ ውስጥ አውሬ።

አዞ ሃረግ ስ ቅጠሉ ሰውነትን ሊያቃጥልና ሊያቆስል የሚችልና እንደ ልጥ ለማሰሪያ ወይም ለቀድ መሰሪያ፡... የሚያገለግል ጠንካራና ረጅም የሆነ የሃረግ አይነት።

አዞጠ ግ በሃይል መታ፡ ገረፈ፡ ደበደበ።

አዝገ ግ 1. አመራቀዘ፡ መገለ። 2. በትንሹ ማፍለስ ጀመረ። እንስሱም አዝ።

አየ ግ 1. ተመለከተ፡ አተኮረ፡ ተረዳ፡መረመረ፡

አስተዋለ። 2. ጎበኘ፡ ጠየቀ። 3. ታዘበ።

አየሁሀ 1. ታዘብኩህ። 2. ልጆች የሚጫወቱት የድብብቆሽ ጨዋታ አይነት።

አላየሁም 1. አላጋጠመኝም፡ አላገኘሁም። እንደ እገሌ ያለ ሰው አላየሁም። 2. አልወሰድኩም፡ አልነካሁም። የእሱን ገንዘብ አላየሁም።

እዩኝ ባይ 1. በማያገባው ቦታ ወይም ነገር ውስጥ ጥልቅ የሚል። 2. የልሆነውን መስለ-መታዋት የሚሻ።

ታየ ግ ታወቀ፡ ተገለፀ፡ ተከሰተ።

ታይቶ ጠፋ ሞተ፡ ተቀጨ።

ታየበት ተፈረደበት።

ታየው 1. ተረዳው፡ ተገነዘበው። 2. ተገለፀለት።

መታያ (መተያያ) ስ ገበበረከት፡ ስጠታ፡ እጅ መንሻ።

ተያየ ግ በአካል ተገናኘ።

ትይዩ ስ ፊት ለፊት፡ ማዶ ለማዶ።

አሳየ ግ 1. አመለከተ፡ ጠቆመ፡ መራ። 2. አሰረዳ፡ አሳወቀ። 3-አቀመሰ (በዱላ፡ በስድብ፡...)።

አሳይቶ መለሰው በጠና ታሞ ጸነ ወይም ከከባድ አደጋ ተረፈ።

ያሳየች 1. እግዚአብሔር ይፍረደኝ። 2. (ርማማን) ችግር፡ ስቃይ ገጥሞት ለማየት ያበቃኝ። የእርሱን ነገር ያሳየች።

አስተያየ ግ 1. አመሳከረ፡ አገናዘበ። 2. አወጸደረ፡ አነፃፀረ።

አስተያየት ስ 1. አመለካከት። 2. ሃሳብ። ጥፋ አስተያየት ሰጠኝ።

አስተያየት አደረገ 1. ዋጋ ቀነሰ። እቃውን አስተያየት አድርጎ ሸጠለት። 2. ራሱ፡ አዘነ። ለእስረኞቹ አስተያየት አደረገላቸው።

አየለ ግ በረታ፡ ጠነከረ፡ ጠና።

ሃይል በፊደል ተራው ተመ.

ሃይለቃል “ሃይል” ስር ተመ.

ሃያል ዝ.ከ.

አየመ ግ በድጋሚ አረሰ፡ አለሰለሰ (ማሳን)።

አየር ስ 1. መሬትን የከበበና ህይወት ለላላቸው ነገሮች አስፈላጊ የሆነ የብዙ ጋዞች ጥርትም። 2. ከምድር በላይ ከጠፈር በታች ያለ ቦታ። 3. አይርጥላን።

አየር ለወጠ ከነበረበት ቦታ ወደ ሌላ ሄደ (ለእረፍት ወይም በጤና ምክንያት)።

አየር ማረፊያ ስ የአይርጥላን ማረፊያ።

አየር ተቀበለ “ነፋስ” ስር “ነፋስ

ተቀበለን ተመ.

አዋር ወሰደ 1.አዋር ወደ ሳምባው አስገባ፡ ወደ ውስጥ ተነፈሰ፡2.አዋር ተቀበለ፡

አዋር ሃይል ስ 1.በተዋጊ አይሮፕላኖች የአዋር ላይ ውጊያ ማሰልጠኛ ተቋም፡ 2.በዚሁ ተቋም የሰለጠነ ወታደር፡

አዋር መቃወሚያ ስ የጠላትን ተዋጊ አውሮፕላን መትቶ ለመጣል የሚያገለግል የጦር መሳሪያ፡

አዋር መንገድ ስ ሰውን ወይም እቃን በአዋር የሚያጓጓዝ የንግድ ድርጅት፡

አዋር ትራንስፖርት ስ በአዋር ላይ የሚደረግ ጉዞን በበላይነት የሚቆጣጠር የበላይ ሃላፊ ወይም ተጠሪ የሆነ መሰሪያ ቤት፡

አዋር ወለድ ስ 1.ከአውሮፕላን ላይ በፓራጅት እየወረዱ የሚዋጉ ወታደሮች የሚሰለጡበት ተቋም፡ 2. በዚሁ ተቋም የሰለጠነ ወታደር፡

የአዋር መልእክት ስ በአውሮፕላን የሚላክ መልእክት ወይም ደብዳቤ፡

የአዋር ጠባይ ስ አንድ የተወሰነ ቦታ በተወሰነ ጊዜ የሚኖረው የዝናም፡ የነፋስ፡ የመታረፍ፡... ሁኔታ፡

አያ (አይያ፥ አይዋ) ስ ታናሽ ታላቅ ወንድሙን ወይም ዘመዱን ለመጥራት የሚጠቀሙበት የአክብሮት መጥሪያ ወይም ስምን ተከትሎ እየገባ ተባላታይ ያላን በአክብሮት ለመጥራት የሚያገለግል ቃል፡ አያ ስሊድ፡

አያሌ (አያል) ት ብዙ፡ በርካታ፡

አያት ስ የአባት ወይም የእናት አባት ወይም እናት፡

አያያዝ “ያዝ” ስር ተመ.

አዬ (ቃ.እ.) ቅሬታን፡ ጥርጣሬን፡... ለመግለፅ የሚነገር ቃል፡

አዬ ጉድ ቃ.እ. ማዘንን፡ መገረምን፡ መደነትን፡... ለመግለፅ የሚነገር ቃል፡ ላዬ ጌደ! ወክህ ከላገር ልትወጣ ነው?

አይ 1.አይደለም ወይም አይሆንም ለማለት የሚያገለግል አፍራሽ ቃል፡ 2.ቁጣን ለመግለፅ የሚነገር ቃል፡ አይ! እንግዲህ አትወህብኝ፡

አይሁድ ስ (ዘይ.) እርጉም፡ ከፋ፡ ከሃዲ፡

አይሮፕላን(አውሮፕላን) ስ ሰውንና እቃን በሰማይ ላይ ለማጓጓዝ የሚችል ሰው ሰራሽ በራሪ አካል፡ አዋር፡

አይሮፕላን ማረፊያ ስ አይሮፕላን የሚያርፈበት ቦታ ወይም ጣቢያ፡ አዋር ማረፊያ፡

አይበለብ (አይበለብሽ) ስ የእጅ መጻፍና ጣት ጀርባ የሆነው የሰውነት ክፍል(ስለሌን እጅ ስር ተመ.)፡

አይበለብሽ ጥፊ ስ በጣት ጀርባ የሚመታ ጥፊ፡ ቃሪያ ጥፊ፡

አይበት ስ ከወይፊን ቆዳ የሚሰራ ስልቻ፡

አይብ ስ ቅቢው የወጣለት ወተት (ወገሚት) ከተፈላ በሂላ ዘቅመ ከአንት ስር የሚቀረው የምግብ አይነት፡

አይት ስ የባል አህት ወይም የወንድም ሚስት፡

አይነምድር ስ ሰገራ፡ አር፡

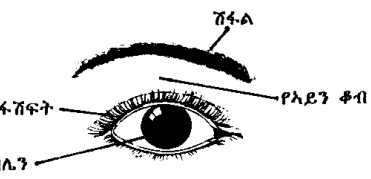
አይነት¹ ስ 1.ቀለምን፡ መልክን፡ ጠባይን፡ ተፈጥሮን፡ ሁኔታን፡ ... ለመግለፅ ወይም ለመጠየቅ የሚያገለግል ቃል፡ ለገሰ ይሉሃል የዚህ አይነት ነጻነትን አይነት ሰው ነው ረፈላጊ የነበረ? 2.ቁጥራቸው ከአንድ በላይ የሆኑ ልዩ ልዩ ምግቦች፡

የአይነት ለውጥ ስ (ፍል.) በአንድ ነገር ላይ (ቀድሞ በነበረው ጠቅላላ ባህርይ፡ መልክ፡ ምንነት ላይ) ፈጣን በሆነ መንገድ ወይም በቅዕበት የሚመጣ መሰረታዊ ለውጥ፡

አይነተኛ ት ሞነኛ፡ አቢይ፡

አይነት² ስ እከክ የሚመስል ቁስ፡

አይን ስ 1.የማያ ወይም የመመልከቻ አካል፡ 2.በእንጀራ፡ በማር ከጻ፡... ላይ አይን መስሎ የሚታይ ጠቃጠቆ፡ 3.ብስ፡ ቀዳጾ (የመርፈ፡ የመዋጥ፡...)፡ 4.በእንጨት ግንድ ላይ ቅርንጫፍ ከመውጣት በፊት የምትወጣ ጉጥ፡ 5.በእጅ ባትሪ ወይም በትሽከርካሪዎች መብራት ውስጥ የምትገኝ ትንሽ አምጥል፡

አይንንኛ ፍቺ

ለአይን አይሞላም በጣም ትንሽ ወይም ጥቂት ነው፡

ለአይን ያዘ ወለም አለ፡

በአይነ ስጋ በአካል፡ ፊት ለፊት፡ በአይነ ስጋ ለመገናኘት ያብቃ፡

በአይነ ቁራኛ በበውር ከትትል፡ ላካባረው በአይነቀራኛ እየተጠበቀ ነው፡

በአይነ ላይ ዞረ/ሄደ 1.ናፊቀ፡ ትዝታው መጣበት፡ 2.አማራ፡ አሰጥ፡

በአይኔ መጣህ በጣም የምወደውንና

እንዲካሄድ የማልፈገውን ነገር ነካህ፥ ጠየቅህ፥ አነሳህ፥ ...።

አይኑ ላይ ጣለበት አይኑ ብረት ላይ ነጭ ነገር በመውጣት የማየት ሃይሉን በመጠኑ ጋረደው።

አይኑ ሰከረ የሚያየው ነገር ከመብዛቱ የተነሳ የሚመርጠውን አጣ።

አይኑ ቀላ /ደም ለበሰ ተመቀኘ፥ ቀና።

አይኑ በራ እውር የነበረው አይኑ ዳነ።

አይኑ ባከነ አይኑ አንድ ነገር ለማየት ተንከራተተ፥ ተቅበዘበዘ፥ ወዲያና ወዲህ አየ።

አይኑ ብር አለ 1. ከህመም፥ ከድካም፥... የተነሳ አይኑ ፈዘዘ። 2.ናፈቀ፥ ለማየት ጓጓ።

አይኑ ተመረገ አይኑ አልገለጥ አለ፥ ተደፈነ።

አይኑ ተንከራተተ አንድን ነገር ለማግኘት ጎምጀቶ ወይም ጓጉቶ ወዲያ ወዲህ ተመለከተ።

አይኑ ተከፈተ/ተገለጠ ማስተዋልና ማመዛዘን ቻለ፤ ክፉና ደኑን ወይም ጠቃሚና ጎጂውን ለየ፤ ብልህ ሆነ።

አይኑ አረፈበት/ወደቀበት ወደደው።

አይኑን ጣለበት።

አይኑ እንባ አቀረረ እንባው በአይኑ ሞላ።

አይኑ ደም ጎረሰ 1.ተበሳጨ፥ ተናደደ። 2.ተመቀኘ፥ ቀና።

አይኑ ደገደገ አይኑ ፈዘዘ ወይም ደከመ (በእድሜ መግፋት)።

አይኑ ደፈረሰ 1.አይኑ ቀላ፥ ደም መሰለ። 2.ተቆጣ። ተመቀኘ፥ ቀና።

አይኑ ጠገበ የሚፈልገውን ነገር በብዛት በማግኘቱ በማየት ብቻ ረካ ወይም ጠገበ።

አይኑ ፈሰሰ አይኑ ፈረጠ፥ ጠፋ፥ ታወረ።

አይኑ ፈጠጠ 1.ተጨነቀ። 2.ከው አለ፥ ደነገጠ።

አይኑን ሰበረ ከማፈር፥ ከመሸርመም የተነሳ ወደ መራት ተመለከተ።

አይኑን ሰካ/ተከለ 1.ወደ አንድ አቅጣጫ ብቻ ተመለከተ (በሀመም ምክንያት)። 2.አተኩር ተመለከተ፥ ትክ ብሎ አየ።

አይኑን ቁልጭ አደረገ 1.አይኑን ገለጠ፥ ተመለከተ። 2.ከእንቅልፍ ነቃ።

አይኑን ቁልጭ ቁልጭ አደረገ 1.ጓጓ፥ በጉጉት አየ። 2.ከመደንገጥ፥ ከመገረም፥... የተነሳ ሁኔታዎችን በእርምጃ ተመለከተ።

አይኑን በአይኑ አየ ልጅ ወለደ።

አይኑን በጨው አጥቦ እፍረቱን፥

ይሉኝታውን ትቶ።

አይኑን አያሳየኝ አለ ጠላው፥ አራቀው።

አይኑን አጎረጠ/ጎለገለ አይኑን አፈጠጠ፥ አጉረጠረጠ።

አይኑን ከደነ 1.አይኑን ጨነ። 2.እንቅልፍ ያዘው፥ አሸለበው።

አይኑን ወረወረ አሻግሮ አየ።

አይኑን ገለጠ 1.ፈደለ ቆጠረ፥ ተማረ። 2. ነቃ፥ አወቀ።

አይኑን ጋረደው /ከለለው ግዮት ተሳነው።

አይኑን ጣለበት ወደደው፥ ፈለገው፥ መረጠው።

አይኑን ግንባር ያድርገው አለ አሳየሁም፥ አልሰማሁም፥ አላውቅም አለ።

አይን ለአይን ተያየ ከተለየው ወይም ከናፈቀው ሰው ጋር ተገናኘ፥ ለመተያየት በቃ።

አይን ለአይን ተጋጩ እንዲ ሊላውን በስርቆት ለማየት ሲል ወይም ባጋጣሚ ሁለቱም ተያዩ።

አይን በላው 1.ቡዳ በላው። 2.ተስፋ ተጥሎበት ሳለ እንደተጠበቀው ሳይሆን ቀረ፥ ተበላሽ።

አይን በአይን በገሃድ ወይም በግልፅ።

አይን ነው ዋና፥ አይነተኛ፥ ብቃት ያለው ነው። ሰውየው ለተመደበበት ሰራ አይን ነው።

አይን አወጣ ከመጠን በላይ ደፈረ፥ እፍረተ ቢስ ሆነ።

አይን አውጣ ፥ የማያፍር፥ ይሉኝታ ቢስ።

አይን አዋጅ ሆነበት ሁሉም ስለአማረው ምርጫውን ለመወሰን ተቸገረ።

አይን ገባ 1.ቡዳ በላው። 2.ሁሉም አተኩረበት፥ የሁሉንም ስሜት ሳበ።

አይንህን ለአፈር አለ ፈፅሞ ጠላ።

አይንና ናጫ / አፈር የማይሰማማ፥ የማይጣጣም።

አይነ ሌባ ፥ የአመንዝራነት ጠባይ ያለው፥ አይኑ የሚቃብዝ፥ በአይኑ የሚጠቅስ።

አይነ ማዝ ስ ትራኩማ የሚባል የአይን በሽታ።

አይነ ስብ ስ 1. ከአይን በታች በኩል ያለ ስስ ቆዳ። 2.የአይን ጉድጓድ።

አይነ ሰውር ስ አይኑ ለማየት የማይችል፤ እውር።

አይነ ቀላዋጭ ፥ ሁሉንም ለማየት አይኑ የሚረወጥ፥ የሚቃበዝ።

አይነ ቆሎ ት አይነ ትልልቅ።
 አይነ በላ ት (ሰድብ) እፍረተ ቢስ፡ አይነ አውጣ።
 አይነ በጎ ስ ከወገራ ጋር ተያይዞ የሚገኝ የማር እንጂራ የመሰለ አይነ ያለው ከእንስሳት የሆድ እቃ አንዱ።
 አይነ አፋር ስ እንግዳ ሰውን ትክ ብሎ ግዮት ወይም ማነጋገር የሚፈራና የሚያፍር ሰው።
 የአይነ መቃድ ስ የአይነ የቅዱ ቅርፅ።
 የአይነ ማሚቶ ስ የአይነ ብሌን።
 የአይነ ምስክር ስ አንድ ድርጊት ሲፈፀም በበታው የነበረና የተመለከተ እማኝ።
 የአይነ ቆብ ስ ከቅንድብ በታች ያለው የአይነ መክደኛ፡ ሽፋን (ሰላሉን አይነ ስር ተመ)።
 የአይነ ብረት/ብሌን ስ ጥፋሩ የአይነ ክፍል።
 የአይነ አባት ስ ህፃን ወንድ ሲገረዝ አይኑን የሚይዝለትና በዚህም የተነሳ ዘመድ የሚሆን ሰው።
 የአይነ እናት ህፃን ሴት ስትገረዝ አይኗን የምትይዝለትና በዚህም የተነሳ ዘመድ የምትሆን ሴት።
 አይናማ ት ጎላ ጎላ ያለ አይነ ያለው፡ አይነ ትልልቅ።
 አይናማ ድንጋይ ስ እንደ ብስ ያለ ጠቃጠቆ ያለበት ድንጋይ።
 አይዋ “አያ”ን ተመ.
 አይያ ዝ.ከ.
 አይደለም የ”ነው” ተቃራኒ።
 አይደርቂ “ደረቀ” ስር ተመ.
 አይጥ¹ ስ በቤት አካባቢ ወይም በዱር የሚኖርና በሰብልም ሆነ በቤት ውስጥ የተለያዩ ምግቦችንና ነገሮችን በመብላት ጥፋት የሚያደርስ ጅራተ ረጅም ትንሽ አውሬ።
 አይጠ መጎጥ ስ እፋ ሾል ያለና የአይጥ መልክ ያለው አነስተኛ አውሬ።
 [የ]አይጥ ሃረግ ስ የተንገረገገ ድቡልቡል ፍሬ ያለው ቀጭን ሃረግ፡ እንሳቺት።
 [የ]አይጥ ምስር ስ ፍሬው ምስር የሚመስል የእፀዋት አይነት።
 [የ]አይጥ አተር ስ እንደ አተር ያለ ፍሬና ሃረግ ያለው የእፀዋት አይነት።
 አይጥ² ስ የከንድ ጠንቻ።
 አይለ ግ ሰጠ፡ አከፋፈለ።
 ማደያ ስ ማከፋፈያ።

አዳይ ት 1.አሳላፊ፡ አስተናባሪ።2.አከፋፋይ።
 እደላ ስ የማዳረስ፡ የማከፋፈል ስራ፡ ስርጭት።
 እድል ስ 1.እጣ ክፍል፡ ግንባር። 2.ድርሻ።
 እድሉ ተሰበረ እድሉ ተሰናክለ፡ ኑሮ ሳይሳካለት ቀረ።
 እድለ ሰባራ ት እድለ ቢስ፡ ያልታደለ፡ መልካም ወይም ጥፋ ነገር የማይገጥመው።
 እድሉ ተዘጋ 1.በእድሉ እንዳይጠቀምበት ሆነ። 2. በነበረው እድል መጠቀም ተከለከለ፡ ታገደ።
 እድሉ ጠባብ ነው የነገሩ የመሆን ወይም የመፈፀም ተስፋው ያነሰ ነው።
 እድለ ቢስ ት መልካም ነገር የማይገጥመው፡ ያልታደለ።
 እድል ፈንታ ስ እጣ ፋንታ፡ድርሻ።
 እድለኛ ት መልካም ወይም ጥፋ ነገር የገጠመው ወይም የሚገጥመው።
 እድላም ዝ.ከ.
 ታደለ ግ ጥፋ ነገር አገኘ፡ መልካም እድል ገጠመው።
 የታደለ ት እድለኛ።
 አደመ¹ ግ አሲረ፡ ደለተ።
 አድማ ስ ሲራ፡ ዳለታ።
 አድማ መታ አሲረ።
 አድመኛ ት ለተንክል ስራ ሌሎችን የሚያስተባብር፡ ሲረኝ።
 አሳደመ ግ ለተንክል ስራ ሌሎችን አስተባብረ፡ ሲራ ቆረጠ ወይም አድማ መታ።
 አደመ² ግ ጠራ፡ ጋበዘ (ለሰርግ፡ ለግብጥ ት...)።
 እድምተኛ(እድመኛ) ስ ለሰርግ ወይም ለግብጥ፡... የተጠራ ሰው፡ ተጋባዥ።
 ታደመ ግ ተጠራ፡ ተጋበዘ (ለሰርግ፡ ለግብጥ)።
 ታዳሚ ስ ተጋባዥ፡ ተጠራ።
 አደረ ግ 1.በቤት ውስጥ ወይም ሌላ ስፍራ ሆኖ ሌላቱን አሳላፊ ወይም አነጋ። 2.(ዘይ.) ተስማምቶና መስሎ ፍረ። ከሰው ግደር ይቻላል። 3. ለሌላ ጊዜ ተላለፈ። ውሳኔው በሰለቱ ሳይሰጥ አደረ።
 —አደረበት ያዘው። ትናት አደረበት/በሽታ አደረበት።
 አድሮ ልጅ ከርሞ ጥጃ፡ እድገት ወይም መሻሻል የማያሳይ።
 እያደር ተው.ግ ቀስ በቀስ፡ እየሰነበተ፡

እየቆየ።

ማደሪያ ስ 1.ሌሊቱን ማሳለፊያ ቦታ ወይም ቤት። 2.መተዳደሪያ (ሰራተኛ)።

አዳሪ ፤ 1.የሌሊት ተረኛ (የተወሰነ ተግባር ለማከናወን)። 2.በሚግርበት ቦታ የሚኖር (ተግራ ወይም ሰልጣኝ)።

አዳሪ ትምህርት ቤት ስ ተግራዎች የምግብ፣ የመኝታ፣... አገልግሎት እያገኙ የሚግርበት ት/ቤት።

አዳር ስ 1.ትዳር። 2-ኑሮ። 3.የአንድ ሌሊት ጊዜ። 4.ማደሪያ።

አዳሩ ሞቀ ትዳሩ ለመረ፣ ሃብት ንብረት አገኘ።

አዳሩን ሄደ ወይም መጣ ለማደር ሄደ ወይም መጣ።

አድርባይ ፤ ለተቅመው ሲል የሚያሳበድድ፣ ተለማግጭ።

ተዳደረ ግ 1. በተወሰነ ደንብ ተመራ 2. ተኳሂን፣ ተስማማ፣ ተመሳሰሉ ኖረ። 2.ኖረ። በእርሻ ሰራ ነው የሚተዳደረው።

መተዳደሪያ ስ 1.ሰራ። 2.ደንብ፣ ስርአት።

ተዳደሪ ፤ ከሌላው ጋር ተስማምቶ መኖር የሚችል።

መስተዳድር ስ የአንድን ሃገር የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚክ የማህበራዊ ጉዳዮችን በሃላፊነት የሚመራ ከፍተኛው የማንገስት ስልጣን አካል።

አሳደረ ግ 1. በሃላፊነት ያዙ፣ ተንከባከበ (ቤተሰብን)። 2.ለሌላ ጊዜ አስተላለፈ (ጉዳይን ተሰራን...)።

አሳዳሪ ስ 1. የቤተሰብ ሃላፊ ተንከባካቢ። አሳዳሪ ምንነው? 2.በሊት መሽራ ቤት የወንድን መሽራ ተቀብሎ የሚያስተናግድና የሚጋብዝ ሰው። 3.የአሽከር፣ የሎሌ፣ የገረድ ጌታ።

አስተዳደረ ግ 1.ተቆጣጠሪ፣ መራ፣ አኖሪ (ሀዘብን፣ ቤተሰብን፣ ሰራተኛን)። 2.አብሮ አደረ።

አስተዳደር ስ 1.የሰራ አመራርና የሃላፊነት ተግባር። 2.የሰው ሃይልንና የሰራን አመራር በተመለከተ ስልጣንና ሃላፊነት ያለው አካል። 3.የሌሊቱ አጠቃላይ ሁኔታ ወይም አኳሃን። የዛሬ ሌሊት አስተዳደርህ እንዴት ነበር? ለልተገለህም? 4.የቤተሰብ አጀድር ሁኔታ።

አስተዳዳሪ ስ መሪ፣ ሃላፊ (የድርጅት፣ የተወሰነ ሃገር ክፍል...)።፤ 2.አብሮ የሚያድር።

አደራ እንደ አድርጉልኝ፣ ጠብቁልኝ፣ አስቀምጡልኝ፣... የመሳሰሉት ቃላት የሚያስተላልፉትን መልእክት በተመለከተ የሚነገር የጠበቀ ተማፅኖ፣ ልመኖ፣ ማሳሰቢያ፣... ቃል። አደራ ይህንን እቃ አስቀምጥልኝ/አደራ

ነገ እንድትመጣ።

ባለአደራ አንድን ነገር ለማከናወን፣ ለማስቀመጥ፣... በፊቃደኝነት ሃላፊነትን የተቀበለ ሰው።

አደራ በላ ግ 1.አስቀምጥልኝ፣ ያዝልኝ፣... የተባለውን እቃ ወይም ገንዘብ፣... አጠፋ፣ ተጠቀመበት፤ ፤ 2.አንዲጠብቅ፣ አንዲይዝ፣... የተሰጠውን እቃ ወይም ገንዘብ፣ ... ያጠፋ፣ የበላ (ሰው)።

አደራ አለ ግ አንድ ነገር እንዲደረግለት አጥበቆ አሳሰበ፣ ተማፅኖ።

አደራ ከታች ፤ አንዲይዝ ወይም እንዲያስቀምጥ የተሰጠውን እቃ ወይም ገንዘብ፣... በጥንቃቄ የሚይዝ ወይም የሚጠብቅ፣ ታማኝ።

የአደራ— አስቀምጡልኝ፣ ጠብቁልኝ የተባለ (እቃ፣ ገንዘብ፣ ...)።

የአደራ ደብዳቤ ስ ከተራ መልእክት በተለየ ብልጫ የተከፈለበት፣ ደረሰኝ የሚሰጠውና ልዩ ጥንቃቄ ተደርጎለት ለተላከለት ሰው በእጁ የሚሰጥ ደብዳቤ።

አደስ ግ 1.ጠን፣ አሮጌውን አዳስ እንዲሆን ወይም እንዲመስል አድርጎ ሰራ። 2.እፅዋ፣ አሳመረ። 3.አንደገና ተስማማ ወይም ተዋዋለ። ከንጉራቱን አደረ። 4-አስደሰተ ወይም አከናኘ። መዘቃው መገራረን አደሰው።

አዲስ (ብ.ቁ.አዳዲስ) ፤ 1.ከተሰራ ወይም ከተገዛ ያልቆየና አሮጌ ያልሆነ ወይም ያላገለገለ። 2.አንገዳ፣ ከመጣ ያልቆየ (ሰው)። 3.ከዚህ በፊት ያልተሰማ ወይም ያልተባለ ወይም ከሌላው የተለየ (ሃሳብ)።

አዲስ የመጣ ፤ ከበፊቱ የተለየ፣ አዲስ ተሰርቶ የቀረበ። ያረገችው ጫማ አዲስ የመጣ ፋሽን ነው።

አዲስ መስመር ስ በፅሁፍ ላይ አዲስ አንቀፅ የሚጀመርበትና ብዙውን ጊዜ ወደ ውስጥ ገባ ያለ ቦታ፣ የአንቀፅ መጀመሪያ።

አዲስ [ሃዲስ] ኪዳን ስ አራቱን ወንጌሎች፣ የሃዋርያት ስራን እንዲሁም የሃዋርያት መልእክቶችንና የዮሃንስ ራእይን የሚያጠቃልል የመፅሐፍ ቅዱስ ክፍል።

እድሳት ስ 1.ጥገና። 2.ውልን፣ ፈቃድን፣ ... የማራዘም ሁኔታ።

ታደሰ ግ አገረሽ። ሀሙስ ታደሰበት።

አደስ ስ ቅጠሉ ደርቆ ከተወቀጠ በሂላ ቤቶች ከቅቢ ጋር ለውሰው ፀጉራቸውን የሚቀሱት ጥሩ ሽታ ያለው የእፅዋት አይነት።

አደበ ግ ዝም አለ፣ ወመተ፣ ረጋ።

አደብ ስ ዝምታ፣ እርጋታ፣ ትእዛዝ።

አደብ ገዛ ጠቅላይ ሚኒስትር ሆኑ።

አደባባይ ስ 1. ብዙ ህዝብ የሚሰበሰብበት ወይም የሚገኝበት ቦታ። 2. ሸንጎ ወይም ችሎት የሚካሄድበት ቦታ። 3. አብዛኛውን ጊዜ በከተማ መንገዶች መጋጠሚያ መሃል ላይ በከፍተኛነት ተትቶ አትክልት፣ ሳር... የሚተክልበት ወይም ሃውልት የሚቆምበት ቦታ።

የአደባባይ ልብስ ስ የሰራ ልብስ ያልሆነ፤ የከት ልብስ።

የአደባባይ ሚስጢር ሁሉም የሚያውቀው።

አደብ "አደቦ" ስር ተመ.

አደነ ግ 1. አድብቶ ወይም አሳዶ ያዘ ወይም ገደለ። 2. ከዚያም ከዚህም እያለ ሰበሰበ፣ ቃረመ። ወረ ሲያድን ይውላል። 3. አሰሰ፣ ፈለገ። አሳደደ፣ ተከተለ። ሴት ሲያድን ይውላል። አደን ስ አውራን አሳዶ ወይም አድብቶ የመያዝ ወይም የመግደል ድርጊት።

አዳኝ ግ 1. እንደ አንበሳ፣ ነብር፣ ... ያሉ ሃይለኛ አውራጃዎችን በመግደል የሚታወቅ ሰው። 2. ፈላጊ፣ አሳሽ። ለግ ላዳኝ። አዳኝ ውሻ ስ አንድን የሚፈለግ ነገር (ለምሳሌ አውራጃ፣ ወንጀለኛን፣...) በጦረን ወይም በሽታ ተከታትሎ የሚይዝ ወይም ምልክት የሚሰጥ የሰለጠነ ውሻ፤ ሰለግ ውሻም ይባላል።

ታደነ ግ 1. ተፈለገ፣ ከትትል ተደረገበት። 2. ተፈለገ እንዲያዝና በቁጥጥር ስር እንዲውል ተደረገ (ሰው)።

አደንጌ ስ ቅርፁ ባቄላ የሚመስል ነገር ግን ጠፍጠፍ ያለና የተለያየ ቀለም ያለው ባለሃረግ የአበባ አህል።

አደይ [አበባ] ስ በመስከረም ወር የሚፈነዳ ብሜ ቀለም አበባ።

አደገ ግ 1. ቁመቱ ጨመረ፣ ተለቀ፣ ተመነደገ። 2. ጨመረ፣ በረከተ፣ በዛ። 3. ላቀ፣ ከፍ አለ (በደረጃ፣ በሃብት፣ በስልጣኔ ...)። ማደሳ ግ በተለያየ ምክንያት ከወላጆቹ ተነጥሎ ባለድ ወይም ዘመድ ቤት ያደገ። አዳጋ ግ ከፍ ያለ፣ ዳገታማ። ላዳጋ ቦታ። እድገት ስ 1. ከፍ ወይም ላቅ ያለ ደረጃ። 2. ብልፅግና ወይም ሃብት። 3. የቀመት መጨመር።

ታዳጊ ግ 1. ቶሎ ቶሎ የሚያድግ። 2. ከ7-14 አመት ባለው የእድሜ ክልል ውስጥ ያለ ወጣት (ልጅ)።

ታዳጊ አገሮች ስ በመልማት ላይ ያሉ አገሮች።

አሳደገ ግ ተንከባክቦ ለትልቅነት አበቃ ወይም

አደረሰ።

አሳዳጊ ግ ለጃችን በመንከባከብ የሚያሳድግ፣ ወላጅ፣ ሞግዚት።

አሳዳጊ የበደለው (ስድብ) ያልተቀማ፣ መረን አደግ፣ ባለጊ (ልጅ)።

አስተዳደግ ስ የእድገት ሁኔታ። የልጁ አስተዳደግ ምቹት ያለው ዘር።

አደጋ ስ ድንገት ሳይታሰብ የሚደርስ መጥፊ አጋጣሚ ወይም ጉዳት።

አደጋ ላይ ጣለ አደጋ እንዲደርስበት አደረገ።

አደጋ ወደቀበት አደጋ አጋጠመው።

አደጋ ጣለ አድፍጦ በሌላው ላይ አደጋ ወይም ድንገተኛ ጉዳት አደረሰ።

አደገኛ ግ 1. ጉዳት የሚያስከትል ወይም የሚያደርስ። 2. ሃይለኛ፣ ብርቱ፣ ጠንካራ። 3. ተንኮለኛ፣ ክፉ።

አደፊ ግ ቆሸሸ፣ እድፍ ያዘ።

አዳፋ ግ የቆሸሸ።

እድፍ ስ ቆሻሻ፣ ጭቅቅት።

እድፋም ግ (ስድብ) ቆሻሻ፣ ጭቅቅት ያለበት ወይም የበዛበት።

አደፍ ስ የሴቶች የወር አበባ።

አዱኛ ስ ሃብት፣ ብልፅግና።

አዲስ ስ ማደስ ስር ተመ.

አዳል በግ ስ በጣም ቆላ በሆነ አካባቢ የሚረባና ላቱ ሰፊ የሆነ የበግ አይነት።

አዳሜ (የጌ.አነ.) ስ ህዝብ፣ የአዳም ዘር። ላዳሜን በተለገ ለፍር ነው ለንደ?

አዳም ሃሙስ ስ ከፋሲካ በሂላ ለሚመጣው የመጀመሪያው ሃሙስ የተሰጠ ስም።

አዳሪ "አደረ" ስር ተመ.

አዳራሽ ስ 1. ለሰብሰባ፣ ለትርጓሜ ማሳያ፣ ... የሚያገለግልና ብዙ ሰው የሚይዝ ሰፊ ቤት። 2. ሰፊ፣ ትልቅ (ሰብት)።

አዳር "አደረ" ስር ተመ.

አደቤቁኒ ስ ጥቁር መልክ ያለው፣ ከአይጥ በለጥ የሚልና አይጥ መሰል የዱር አውሬ።

አዳኝ "ዳነ" ስር ተመ.

አዳኝ "አደነ" ስር ተመ.

አዳይ "አደለ" ስር ተመ.

አዳጋ "አደገ" ስር ተመ.

አዳፋ "አደፈ" ስር ተመ.

አዳፍኔ "ደፈነ" ስር ተመ.

አድለቀለቀ ግ አናወጠ፣ አንቀጠቀጠ።

አድልዎ *ደላ" ስር ተመ.

አድመኛ "አደመ" ስር ተመ.

አድማ ዝኪ.

አድማስ ስ ሰማይና ምድር የተገናኙበትና የምድር ጻር ድንበር መስሎ የሚታይ ቦታ።

አድራሻ "ደረሰ" ስር ተመ.

አድርባይ "አደረ" ስር ተመ.

አድባር "ደበረ" ስር ተመ.

አድናቆት "ደነቀ" ስር ተመ.

አደ ስ እንደዝሆንና አንበሳ ያሉ ሃይለኛ አውሬዎችን የገደለ አጻኝ ያደርገው የነበረ ከዝሆን ኩቱ የሚሰራ አምባር ወይም ሎቲ።

አደቀረ ፡፡ ሲጠራ ጆሮው እየሰማ እንዳልሰማ በመምሰል ዝም አለ ወይም መልሰ ሳይሰጥ ቀረ። አደበረ።

አደወሽባዩ ስ አውሬ (አንበሳ፣ ዝሆን፣...) ለጋደለ አጻኝ ይዘፈን የነበረ ዘፈን።

አደለ ፡፡ 1. የደረቀ ወይም የገረረ ቆጻን ቅባት ቀብቶ በቅጠል በመጠቅለልና ድንጋይ ጭና በማሰንበት እንዲለዝብ ወይም እንዲለሰልስ አደረገ። 2. የተሰበረ ወይም ቦታውን የለቀቀ አጥንትን ለማስተካከል ወይም ለመጠገን እንዲያመች አብሽ ቀብቶና በወርቅ ጠቅልሎ አሰነበተ። 3. ረዘም ላለ ጊዜ አንድ ቦታ ላይ አስቀመጠ። ወዘፈ።

አድላት የአስተጻጀል ሁኔታ ወይም መንገድ።

ታደለ ፡፡ ከአንድ ቦታ ሳይንቀሳቀስ ለረጅም ጊዜ ቆየ። ስንት ሰላት መሎ እዚህ ታደሹ እቀመጣለሁ?

አደረ ፡፡ ነፋ፣ ቀበተተ (ሆድን)።

አደሸ ፡፡ 1. ከበበ፣ ከግራ ከቀኝ፣ ከፊት ከሂላ በመሆን አብሮ ሄደ፤ ተከተለ። 2. አንድ ቦታ ላይ ሰበሰበ ወይም አከማቸ።

አደብ ስ 1. የማደብ ስራ። 2. አጃቢ።

አጃቢ ስ 1. ከንጉስ፣ ከባለስልጣን፣ ... ጋር ወደ ተለያዩ ቦታ አብሮ የሚሄድ፣ ጠባቂ። 2. የተለያዩ የመብቃታ መሳሪያዎችን በመያዝ ድምዳሜውን (ዘፋኝን) የሚያጻምቅ የኪነት ንድ።

አደብ ግራም፣ ድንቅ፣ ጉድ ለማለት የሚነገር ቃል።

አደንዳ ስ 1. አድራሻና ከእለት እስከ አመት የተከናወነ ወይም የሚከናወኑ ጉዳዮች የሚመዘገቡበት የቀን መቁጠሪያ ያለበት ማስታወሻ ደብተር። 2. ለሰብሰባ ወይም ለውይይት የሚቀርቡና በተራ ቁጥር የተዘረዘሩ ርእሰ ጉዳዮች።

አጃ ስ የተነበበረ ሽፋንና ምርቅ ያለው ሰንዴ የሚመስል እህል።

አጃቢ "አደብ" ስር ተመ.

አደራ ት ገበዙ፣ የማይሳካው፣ የታወቀው (በጥሩም በመጥፎም)። አደራ ስራውን በጠዋት ወርሶ ሄደ/ቤቱ ከፍት ከሆነ አደራ ገብቶ ይሰርቃል።

አገለ¹ ግ ኩተኩተ፣ አፈር አስታቀፈ (ተከልን)።

አግል ስ የተከተኩተና ስራ አፈር የታቀፈ (አትከፈት)።

አገለ² ግ አገረሽ፣ መልሶ አመመ (ቂጥኝ)።

አግል ስ የአገረሽ የቂጥኝ በሽታ።

አገልግል ስ በውስጡ ምግብ ወይም የተለያየ እቃ ለመያዝ የሚያገለግል ባለመከደኛ የሰፊት እቃ። (ስእሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ.)

አገልግሎት "ግለገለ" ስር ተመ.

አገም ግ የታመመን ሰው ገላ በጥቶ የተበከለውን ደም በማምት ስቦ አወጣ።

አገም ጠቀም አደረገ 1. በአንድ በኩል የጠቀመ አስመስሎ በሌላ በኩል ጎዳ ። 2. ጥሩ ወይም መጥፎ የማይባል ስራ ስራ።

ዋገምት በፊደል ተራው ተመ.

አገምደደ ግ አከሳተረ፣ አወማደደ፣ አጠቆረ (ፊትን)።

አገር "ሃገር"ን ተመ.

አገተ ግ 1. የተከለከለ ቦታ የገባና አትከፈት፣ ሳር፣ አዝመራ፣... የበላን፣ ያበላሽን ኩብት ይዞ አሰረ ወይም አገረ። 2. የዋሰን ንብረት በእጽ ያዘ ወይም ወሰደ። 3. አንድን ጉዳይ በማስገደድ ለማስፈራራት ወይም በመያየት ያዘ።

አጋች ት. 1. በተከለከለ ክልል ውስጥ የገቡ ኩብቶችን ወይም ዋስ ሆኖ ግዴታውን ያልተወጣ ሰውን በመያዝ ወይም በማሰር አስፈላጊውን እርምጃ የሚወስድ ወይም ለማስወሰድ የሚችል (ሰው)። 2. አንድን ጉዳይ አስገድዶ ለማስፈጸም ሰዎችን በማያየት ያዘ።

አግት ስ በህግ የተያዘ (ከብት፣ እቃ፣ ንብረት፣...)።

ታገተ ግ 1. በህግ ተያዘ (ዋስ፣ ንብረት፣...)። 2. በመያየት ተያዘ።

ታጋች ት በዋስትና ምክንያት ወይም በልውጡ ጥቅም ለማግኘት ሲባል በህግ ወይም በህገወጥ መንገድ በቁጥጥር ስር እንዲውል የተደረገ ሰው፣ ንብረት፣...

አገነደረ "ግነደረ" ስር ተመ.

አገና (አጋና) ስ በሻጭና በገዢ መካከል የሚደረግ ስምምነት፣ ውል።

አገና ተማታ ሻጭና ገዢ ተስማሚ ተሸታ።

አገና አማታ ሻጭና ገዢን አስማማ፤ አሸነ።

አገዝ ግ ረዳ፥ ደገፈ፥ ተባበረ።

አጋዥ ፥ ረዳት፥ ደጋፊ።

አጋዥ ግንድ ስ ከፊት ግንድ ቀጥሎ የሚገኝና የፊት ግንድ ረዳት የሆነ የሽማግሌ እቃ።

እገዛ ስ እርዳታ።

ታገዝ ግ ተረዳ፥ ተደገፈ።

ተጋገዝ ተረዳዳ፥ ተባበረ (እርስ በእርስ)።

አገደ ግ 1.ከለከለ፥ አቆመ። 2.ገደበ፥ ከተረ። 3.ከብትን ጠበቀ።

አጋጅ ፥ እረኛ ወይም ጠባቂ።

እገዳ ስ 1.ከብት ጥበቃ። 2.ማእቅብ።

እግድ ፥ 1.ክልክል፥ ዝግ። 2.ከትር፥ ግድብ።

አገደደ ግ 1.አገረ፥ ጠመመ። አገገፊን አገደደ። 2.ጠመመ፥ ወለገደ።

አገዳ ስ 1.እንደ በቆሎ፥ ማሸላ፥ ... ያሉ የአገርእት እህሎች ግንድ። 2.ሸንኮራ አገዳ። 3.ከጉልበት እስከ ቁርድምጭሚት ወይም ከክርን እስከ አምባር መዋያ ያለው የእግርና የእጅ ክፍል።

አገዳ ሰበር ስ የአጥራ አይነት፥ ወድቆ የሚያገኘውን የበሬ ቅልጥም መቅን ለመብላት ሲል ወደ ሰማይ አውጥቶ ድንጋይ ላይ በመጣል ስለሚሰበር ቅልጥም ሰባሪ እየተባለም ይጠራል።

የአገዳ እህል ስ እንደ ማሸላ፥ በቆሎ፥... ሁሉ አገዳ ያለው የእህል አይነት።

አገጭ ስ በታችኛው ከንፈር አካባቢ የሚገኝ የሰውነት ክፍል(ስእሉን ራስ ስር ተመ)።

አገጫም ፥ (ሰድብ) አገፊው ትልቅ የሆነ ሰው፥ግንጭላም።

አጉል "አጎለ" ስር ተመ.

አጉመተመተ "አጉተመተመ"ን ተመ.

አጉራ "አጎረ" ስር ተመ.

አጉራዶ "አጎረዶ" ስር ተመ.

አጉተመተመ(አጉመተመተ) ግ አጉረመረመ።

አጉተምታሚ (አጉመትማች) ፥ አጉረምራሚ።

አጋ

አጋ ለየ በጥል ጊዜ ወገን፥ አጋር፥ አንጃ ለየ፥ የአንዱ ወገን ከሌላው ተለይቶ በመተባበር በአንድ በኩል ሆነ።

አጋመዳ ፥ (ሰድብ) ሆዳም፥ ክርሳም።

አጋሚዶ ስ በሀዘብና በመንግስት ላይ ያመፀ፥ ዱር የገባ ወንበዴ፥ ሽፍታ።

አጋም ስ ፍሬው የሚበላ እሾሃም የእፅዋት

፫፻፵፩

አይነት።

አጋም መሰለ 1.ቀላ ያለ መልክ ያዘ። 2.በሰለ፥ ጎመራ።

አጋም አዙርበት በአጋም ተነቀሰ (ጥርስህን)።

አጋራ ስ ገበሎ።

አጋር ስ ረዳት፥ ተባባሪ፥ ግብረ አበር።

አጋሰሰ ስ 1.ለእቃ መጫኛ የሚያገለግል በቅሎ ወይም ፈረሰ። 2.(ሰድብ ዘይ) ሀ. ሆዳም፥ በልቶ የማይጠግብ፥ሌ. ገልቱ፥ ሙያ የሌለው።

አጋች "አገተ" ስር ተመ.

አጋንንት "ጋኔን"ን ተመ.

አጋዘን ስ ምድቱ በከብት ዘር ውስጥ የሆነ፥ ጠምዛና ረጃጅም ቀንዶች ያሉት ቅጠላ ቅጠል የሚመገብ የዱር እንሰሳ(ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ)።

አጋዥ "አገዝ" ስር ተመ.

አጋይ "ሃጋይ"ን ተመ.

አጋደደ ግ አበደረ፥ አዋሰ።

አጋጅ "አገደ" ስር ተመ.

አጋፈረ ግ በቤተመንግስት፥ በግብጥ ቦታ፥... በር ላይ ቆሞ የሚገባውንና የሚወጣውን ሰው አስተናበረ፥ አስተናገደ።

አጋፋሪ ፥ አስተናበረ (ብዙውን ጊዜ በግብጥ ወይም በቤተመንግስት በር ላይ በመቆም ስርአት የሚያስከብር)።

አጋፈተ ግ 1.ተረከቡኛ ላይ ቁጢጥ ብሎ በመቀመጥና በውስጥ በእግሮቹ ጣቶች መሬት በመርገጥ እጆቹን እጉልበቶቹ ላይ አድርጎ እፍ እፍ የሚል ድምፅ እያሰማ ወደ ላይ እንጣጥ እንጣጥ በማለት እየዘለለ ተጫወተ። 2.ያለ ስራ ከወዲያ ወዲህ ሮጠ፥ አደሽደሽ።

አጋፋሪ "አጋፈረ" ስር ተመ.

አግጥፍ ስ ወረቀቶችን በአንድነት አጣብቆ ለመያዝ የሚያገለግል መንታ ጫፍ ያለው ሽቦ ወይም ብረት።

አግባብ "ገባ" ስር ተመ.

አግቦ ስ አሸመር፥ ሽመጥ። አግራፍ

አግቦኛ ፥ አሸሟጣቶ፥ አሸመረኛ።

አግድመት "ገደመ" ስር ተመ.

አግድም ዝ.ከ.

አግድሞሽ ዝ.ከ.

አጎለ ግ አወከ፥ አስቸገረ፥ መሰናከል ሆነ።

አጉል (አንጉል) ፥ የማይመች፥ መጥፎ።

ታህሳ ግ ተዳፈነ፥ ተቋረጠ(ግብር፥ቅዳሌ፥ ...)።

ተጓጎለ ግ ተሰናክለ፡ መደረግ የሚገባው ሳይደረግ ወይም ሳይከናወን ቀረ።

አስታጎለ ግ አዳፈነ፡ አቋረጠ (ቅዳሴን፡ ግብርን፡...)።

አጎሚ ግ አጎነቆለ፡ አጎመገመ።

አጎረ ግ 1.ከብቶችን ወደ በረት አስገብቶ በሩን ዘጋ። 2.አከማቸ፡ ሰበሰበ፡ አከተ።

አጉራ ስ ከብቶች እንዳይወጡ በበረት በር ላይ የሚጋደም እንጨት።

አጉራህ ጠናኝ አለ ተረታሁ፡ ተሸነፍኩ አለ (በሙግት ጊዜ)።

አጉራ ዘለል ቅ (ሰድብ) ባለፔ፡ ስድ፡ ስነ ስርአት የጎደለው፡ ጋጠ ወጥ።

አጎበር ስ 1.አፃራን ወይም ነፍሳትን ለመከላከል በአልጋ ወይም በዙፋን ዙሪያ ላይ እንደ ድንኳን የሚዘረጋ መጋረጃ። 2.በአልጋ ቅርፅ የተሰራ፡ በላይ ላይ እንደ ጣሪያ የሚያገለግሉ ቅስቶች የተደረጉበትና በግምጃ ወይም በጨርቅ የተሸፈነ የሬሳ ወይም የበሽተኛ ማጓጓዣ። 3.ግድግዳውና ጣሪያው ወጥነት ባላቸው እንጨቶች በቅስት መልክ የሚሰራ ጎጆ፡ ቅልስ።

አጎበሰበ ግ አሽቃበጠ፡ አቃለጠ።

አጎብጋቢ ቅ (ሰድብ) አሽቃባጭ፡ አቃላጭ፡ አወብላዘለ።

አጎዛ ስ 1.ተለፍቶ ለልብሰነት ወይም ለንግፍ የሚያገለግል የበግ ወይም የፍጥል ቆዳ። 2.(ሰድብ ዘይ.) ሞኝ፡ ጅል።

አጎዛ ስ የከብት ኮቲ። ከብቱ ሲነጻ አጎዳው ከሩቅ ይለግ ዘር።

አጎዶ¹ ስ 1.እንደ ክሰል፡ ወርቅ፡... ያለ ማእድን የሚወጣበት ጉድጓድ። ቅ (ሰድብ) መልክ ጥፋ።

አጎዶ² ስ የላም በረት (ጎንደር)።

አጎት ስ የአባት ወይም የእናት ወንድም።

አጎጠጎጤ “*ጎጠጎጠ” ስር ተመ.

አጎጤ ዝ.ከ.

አጎመጠ “ጎመጠ” ስር ተመ.

አጎራ ግ ተደጋጋሚ ጨህት አለግ (ዛር የሰፈረበት ሰው)።

አጎት ስ አራራ ወይም ወገሚት ከተፈላ በሃላ አይቡ ሲዘቅጥ ከላይ ጠልሎ የሚቀረው ውሃ መሰል ወተት ወይም ነጭ ፈሳሽ።

አጎጉል “አጎለ” ስር ተመ.

አጎጎት (ጎጎት) ስ ብዙውን ጊዜ በፊት ወይም በእጅ ላይ የሚታይ እንደ ጭርት ያለ የቆዳ በሽታ።

አጠረ¹ ግ 1.ቆመቱ ወይም ርዝመቱ ተቀነሰ፡ አጭር ሆነ፡ አነሰ። 2.አጠጠ፡ ቸገረ (ገንዘብ፡

ጊዜ፡...)።

አጣራ ቅ አጭር ወይም ቆመቱ ዘለግ ያላለ።

አጭር (ብ.ቁ.አጭር) ቅ 1. ርዝመቱ ወይም ቆመቱ ያነሰ። 2.ድንከ፡ ድውይ። 3.የተወሰነ፡ ጥቂት (ጊዜ+...)።

በአጭር ቀረ 1.ያለ እድሜው በተሉ ሞተ። 2.እድገቱ ተደናቀፈ ፡ ተቀደ።

በአጭር ቅር (እር.) አትደግ፡ ያለእድሜ ተሉ ይገደላህ።

በአጭር ታጠቀ ከልብ ተዘጋጀ (ለሰራ፡ ለጉዞ፡...)።

አጭር ልቦለድ ስ በጥቂት ገፅ ባህርያትና በአጠረ ጊዜ ተመጥኖ በአንድ ታሪክና በዚያ ታሪክ ነጠላ ውጤት ላይ የሚያተኩር፡ በስድ ገባብ የተቀነባበረ የስነህህፍ አይነት።

አጭር ቃል ስ ሃተታ የሌለበት ንግግር፡ ፍሬ ነገሩ ብቻ።

አጭራ ስ 1.ቆመተ አጭር የዘንጋዳ አይነት። 2.ከደር ስጋ ብልት የጭት ክፍል።

እጥረት ስ የአንድ ነገር ማነስ፡ በበቂ ሁኔታ ወይም በብዛት አለመገኘት።

እጥር ምጥን ያለ ሳያጥር ሳይረዝም፡ ሳይበጃ ሳያንስ በልክ የሆነ፡ የተመጠነ።

አጠበ² ገ1. በእንጨት፡ በድንጋይ፡ በእሾህ፡ ... የቤትን የአዝርአትን፡ ... ዙሪያ ክለል ወይም ጋረደ።2. ከልክለ፡ዘጋ፡አላላልፍ አለ።

አጥር ስ በእንጨት ወይም በድንጋይ ወይም በእሾህ... በቤት፡ በአዝርአት... ዙሪያ የሚደረግ ከለላ፡ ገረገራ፡ ቅጥር።

አጥር ቅጥር ስ የቤት አጥርና ገቢ።

አጥር ግቢ ስ ከአጥር በውስጥ በኩል ያለ የቤት አካባቢ፡ ገቢ።

አጠበ ግ 1. ለፀዳ፡ አጠፊ፡ አነጻ፡ ቆሻሻ አስለቀ፡ ወይም አስወገደ (በውሃ፡ በሳሙና፡...)። 2.መጥጥ አድርጎ ወሰደ ወይም ሰረቀ (ገብረትን)። 3. ከፎቶግራፍ ሬልም ላይ ምስልን በወረቀተ ላይ ላወጣ፡ አተመ።

ቢያጥብት አይጠራ 1.ተመኛ፡ ነገር በሆዱ የሚደዝ (ሰው)። 2.እንከን፡ ጉድለት፡... የማያጣው።

እጣቢ ስ ከሚታጠብ ነገር ላይ የሚወጣ እድፍ ወይም ቆሻሻ።

እጥብጣቢ ዝ.ከ.

እጥብጥብ አለ ግ 1.ተጣጠበ፡ ፀዳ።

2.አለቀ፡ ተግጠጠ፡ ባዶ ሆነ።

እጥብጥብ አድርጎ ወሰደ ምንም ሳያስተር

መጥጥ አድርጎ ወሰደ።

ታጠበ ግ 1. ከቆሻሻ ጠራ፡ ፀዳ፡ ነገ።

2. በዜማካል አማካይነት በሮቶግራፍ ፊልም ላይ ያለ ምስል እንዲታይ ማድረግ፡ ማጥቆር።

ታጥቦ ጭቃ ስ አንድን አጉል ልማድ ወይም አታድርግ፡ አይሆንም የተባሉትን ነገር ለጊዜው ከተወሰነ በሂሳ እንደገና ወደዚያው የመመለስ ድርጊት።

መታጠቢያ ስ ገላን (ሰውነትን) ለመታጠብ የሚያገለግል (ውሃ፡ ሳሙና፡ ቦታ)።

መታጠቢያ ቤት ስ ገላን (ሰውነትን) ለመታጠቢያ የሚያገለግል ቤት ወይም ክፍል።

ተጣጠበ ግ ተለቃለቀ፡ ታጠበ።

አስታጠበ ግ እጅ ላይ ውሃ በመጨመር እንዲታጠብ አደረገ።

አጠነ ግ 1. እንደ አጣን፡ ስራስር፡ ቅጠላ ቅጠል፡ ... ያሉ ነገሮችን እሳት ላይ አድርጎ በማጠስ መአዛው እንዲሸት ወይም እንዲያውድ አደረገ። 2. የታጠበ ልብስ ወይም የጠላ እቃ ጥሩ መአዛ እንዲያገኝ የማእጠንት ጢስ እንዲጠሰበት አደረገ።

አጣኝ ስ ቤተ ክርስቲያንን ወይም ቤተ ዐሎትን የሚያጥን ቄስ።

ያጣኝ ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ .) ዋናው ተዝካር በተበላ በሰሰተኛው ቀን ለተወሰኑ ካህናት ብቻ ይደረግ የነበረ መጠነኛ ግብዣ።

እጣን ስ ጢሱ ጥሩ መአዛ ያለው የእንጨት ሙጫ።

እጣነ ሞገር ስ ከቅዱስ መጨረሻ ገደማ ላይ የሚባል የግእዝ ቅኔ።

ማእጠንት (ማጠንት) ስ እንደ ሰንብል፡ ኡድ፡ ጥንጥር፡ ... ያለና ጥሩ መአዛ ያለው የጢስ እንጨት።

አሳጠነ ግ እንዲታጠን አደረገ ወይም አስደረገ።

አጠናቀረ “*ጠነቀረ” ስር ተመ.

አጠናገረ “*ጠነገረ” ስር ተመ.

አጠድ “አዐድ”ን ተመ.

አጠገብ ተው፡ ለቅራቢያ።

አጠገብ ለአጠገብ ቅርብ ለቅርብ፡ ያልተራራቀ።

አጠጠ ግ አነሰ፡ ጎደለ።

እጥጥ ሙጥጥ አለ ግ አለቀ፡ ተጋጠጠ።

አጠፈ ግ 1. ሰፋት ወይም እርዝመት ያለውን ነገር (ጋቢ፡ ነጠላ፡ ...) ደጋግሞ በመቀልበስ መጠት አነስ እንዲል አደረገ። 2. ቆለመመ፡ አስጎነበስ፡ ምስግፍን አጠፈው። 3. ዘጋ፡ ከደነ (መፅሃፍን)። 4. ያለውን ቁጥር ያህል መጠት ጨመረ፡ አጠፈታ አደረገ።

ማጠፊያ ስ መዝጊያንና መስኮትን ከመቃን ጋር ለማያያዝና ወዲያና ወዲህ ለማንቀሳቀስ (ለመዝጋትና ለመክፈት) የሚያገለግል ብረት።

አጠፈታ ስ እጥፍ።

እጥፍ ቅ ድርብ፡ ጥንድ፡ ነጠላ ያልሆነ።

እጥፍ ድርብ ቅ አያሌ፡ ብዙ።

እጥፋት ስ ቅልብሳት፡ ስብራት (የልብስ)።

ታጠፈ ግ 1. ቀጥታውን መንገድ ትቶ ወደ ጎን አመራ። 2. ተቀንፈ፡ ተቀለሰ። 3. ተጎነበሰ፡ ተቆለመመ።

ታጣፊ ስ ሊያጥር ወይም ሊተጣጠፍ፡ ሊቆለመም የሚችል (አልጋ፡ ወንበር፡ ብረት፡ ...)።

ተጣጠፈ ግ ተተራመተ፡ ተጨበበ።

አጣ ግ 1. ተቸገረ፡ ደሀ። 2. የፈለገውን ወይም የተመኛውን ሳያገኝ ቀረ። 3. ረሳ፡ ጠፋበት፡ ሳያውቀው ቀረ። የጥያቄውን መልስ አጣው።

አጣ ነጣ በጣም ተቸገረ፡ ደሀ።

እጠት ስ ችግር፡ ድህነት።

እጠተኛ ቅ ችግረኛ፡ ደሃ።

ታጣ ግ 1. ጠፋ፡ ሳይገኝ ቀረ። 2. ተረሳ፡ ተዘነጋ።

ተጣጣ(ተጣጡ) ግ 1. ተረሳሳ፡ አንዱ ሌላውን ማስታወስ ተሳነው፡ ተጠፋፋ። 2. ሳይገናኙ ቀሩ።

አሳጣ ግ ከለከለ፡ ነሳ።

አሳጣ “ጠራ”^{2m} ስር ተመ.

አሳጣ ዝ ከ.

አሳጣ “አጠረ”¹ⁿ ስር ተመ.

አሳጣቆስ ግ አሳበቀ፡ አዋሽከ።

አሳጣቢ “አጠበ” ስር ተመ.

አሳጥ ስ የተለያየ አገልግሎት የሚሰጥ፡ መጠነኛ ውፍረት ያለውና መለል ብሎ ዘለግ ያለ ድፍን እንጨት(ብዙውን ጊዜ ባህርዛና)።

አሳኝ “አጠነ” ስር ተመ.

አሳጥ ስ ትንንሽ እሾህ ያለው የቁጥቋጥ ዛፍ አይነት።

አሳፋ ግ 1. ጋቢን፡ ነጠላን፡ ኩታን፡... ከአንደኛው ትከሻው እስከ ሁለተኛው ትከሻው በመዘርጋት ሰውነቱን ሸፈነ፡ አለበሰ። 2. መክፈል የሚችሉ ቁጥሮችን እክፈል (ሂሳብ)።

ማጣፊያ ስ የኩታ፡ የሄኛ ቁመት ወይም ርዝመት።

ማጣፊያ አጠረው የሚናገረውን ወይም የሚያደርገውን ወይም የሚሆነውን አጣ፡ ተቸገረ፡ ዘደ፡ ተለላሃት ጠፋው፡ አጠረው።

አጣፊኝ ስ በአንገት ላይ የሚለበስ ባለ አንድ ፊርጅ ነጠላ።

አጤ "አፄ"ን ተመ.

አጥሚት ስ በአብዛኛው የአጃ ወይም የገብስ ወይም የሰንደ ዱቄትን በውሃ በጥብጦ እሳት ላይ በማንተክተክ (በማብሰል) በፈሳሽ መልክ የሚዘጋጅ ምግብ፤ ሙቅ፤ እንትክትክ።

አጥር "አጠረ" ስር ተመ.

አጥቅ "አፅቅ" ን ተመ.

አጥቢያ¹ ስ አካባቢ፤ ለባክ፤ ቀበሌ።

አጥቢያ ዳኛ ስ በአንድ በተወሰነ አካባቢ በጻንነት እንዲያገለግል ከህዝብ መካከል ተመርጦ የተሰየመ ዳኛ።

አጥቢያ² "ጠባ" ስር ተመ.

አጥፍፍ "ጠንፍ" ስር ተመ.

አጥንት ስ በሰጋና በቆዳ የተሸፈነውና ጠንካራ የሆነው የአካል ክፍል።

አጥንት ሰባራ ፤ ዘሩ ወይም ትውልዱ ከሃብታም፤ ከባላባት፤ ከወዋ ዘር ያልሆነ በጻላት በቀድሞ ጊዜ ይነገር የነበረ ቃል።

አጥንት የሚሰብር ሰሜት የሚገዳ፤ ዘርን የሚነካ መጥር ስድብ ወይም ንግግር ።

አጥንቱ የወጣ በጣም የከላ፤ አጥንቱ የገጠጠ።

የአጥንት ልጅ መደበኛ የመወለድ ጊዜውን አሳልፎ የተወለደ ልጅ።

የአጥንት ፍላጭ የሰጋ ቁራጭ ከአብራክ የወጣ የገዛ ልጅ።

አጥግቢኝ "ጠገበ" ስር ተመ.

አጥፍ "አፅፍ"ን ተመ.

አጪ ን 1. መለመለ፤ መረጠ (ለሹመት፤ ለእድገት)። 2. ቃል ኪዳን አሰረ፤ ለትዳር መረጠ፤ ተዋዋለ።

ማጫ ስ ለሚለትነት ለተመረጠችው ልጅ የሚ ሰጥ ገንዘብ፤ ከብት፤

አጭታ ስ አንድን ቤት ልጅ ለትዳር መርጦ ወይም መልምሎ በቃል ኪዳን ያስቀመጠ ሰው።

እጪ ፤ ለአንድ ጉዳይ (ለሹመት፤ ለሰራ፤ ...) የተመለመለ ወይም የታሰበ (ሰው)።

እጮኛ ስ ቃል ኪዳን የገባ ወይም ቀለበት ያሰረ የወደፊት የትዳር ጓደኛ።

አጪለገ ን 1. በአንድ አይት በቀዳዳ ተመለከተ፤ አጮለቀ፤ አነጣጠረ። 2. አታልሎ ወሰደ፤ ሰረ።

አጭልግ (አጭላጊ) ፤ አታላይ፤ ሊባ።

አጪቀ ን በብዛት አመቀ፤ ከተተ፤ ወመረ።

ታጪቀ ን በብዛት ተከተተ፤ ታመቀ።

አጪፍፈረ "ጪፍፈረ" ስር ተመ.

አጪደ ን በብዛት በመያዝ ከስር ቆረጠ (ሳርን፤ ሰብልን፤...)።

አጪደው ጪረሰው፤ ፈጀው። ረሃብ ህዝቡን አወደው።

ማጭድ ስ ከብረት የሚሰራ፤ እንደ ደጋን ጎበጥ ብሎ በአንድ በኩል ከስር እስከ ጫፍ ስለት ያለውና ሳርን፤ ሰብልን፤... ለማጪድ የሚያገለግል ባለእጅታ የግብርና መሳሪያ።

ማጭድ

አጪዳ ስ የማጪድ ተግባር።

አጫዳ ስ (ዘይ፤ ስድብ) እግረ ሸፋ።

አጭልግ "አጪለግ" ስር ተመ.

አጭራ "አጠረ" ስር ተመ.

አጭር ጊዜ.

አጭታ "አጪ" ስር ተመ.

አጮለ "ፊጮለ" ስር ተመ.

አጮለቀ ን አይኝ አላይኝ እያለ ቀስ ብሎ በስርቆት ተመለከተ።

አጮልቆ አየ ጊዜ.

አፀድ (አጠድ) ስ 1. የአትክልት ወይም የዛፍ ቦታ። 2. በቤተ ክርስቲያን ዙሪያ ያለ አትክልት ወይም ዛፍ።

አፀደ ህፃናት ስ ህፃናትን ለመደበኛ ትምህርት የሚያዘጋጅ ትምህርት ቤት።

አፀደ ነፍስ ስ ሰው ከሞተ በሂሳ ነፍሱ በሰማይ ትፍርበታለች ተብሎ የሚታመንበት ቦታ።

አፀፋ ስ ምላሽ።

አፂ (አጤ) ፤ በንጉስ የተፀውአ ስም ላይ ተደርቦ በመነገር ንጉሣዊ ግእረገግ የሚገልፅ ቃል። ላይ የሃገሩ ላይ ግደል፤ ላይ የሪሳ ሰላ።

አፅም ስ አጥንት።

አፅሙ የረገፈበት

የተቀበረበት።

አፅመ ርስት የ"ርስት"ን

1ኛ ፍቺ ተመ.

አፅቅ (አጥቅ) ስ 1. የዛፍ

አፅም

ወይም የተክል ቅርንጫፍ አናት፡፡ ጫጫቶ፡፡
2.ከአንን እስከ አንን ያለ የጣት ክፍል፡፡
ቅልጥም፡፡

አፅናፍ “ጠንፍ” ስር “አጥናፍ”ን ተመ.

አፅፍ (አጥፍ) ስ ከአጋዘን ወይም ከበሬ ቆዳ
የሚሰራ የመነኩሴ ልብስ፡፡

አፈለ ግ 1.ጎለመሰ፡፡ ጎረመሰ፡፡ 2.ጠነከረ፡፡ በረታ፡፡
ጎበዘ፡፡

አፍላ ቅ 1.ጎረምሳ፡፡ ወጣት፡፡ 2.ያልዘገየ፡፡ ያል
ቆየ፡፡ ትኩስ፡፡

አፍላ እንቅልፍ ከጀመረ ብዙም ያልቆየ
ሃይለኛ እንቅልፍ፡፡

አፍለኛ ቅ 1.ጎረምሳ፡፡ ወጣት፡፡ 2.አፍለኝ፡፡

አፍለኝ (አፍለኛ) ቅ ከአልቦካ ሊጥ የተጋገረ
እንጀራ፡፡

አፈላማ ስ አትክልቱ ወይም ሰብሉ በከብት
የተበላሰበት ሰው ከባለከብቱ የሚቀበለው ገንዘብ፡፡

አፈሙዝ ስ የጠመንጃ፡፡ የሽጉጥ፡፡ ... አፍ፡፡

አፈረ ግ 1.በአሳፋሪ ድርጊቱ ተዋረደ፡፡ ቀለለ፡፡
2.ፈራ፡፡ ተሸኮረመመ፡፡ 3.ጠወለገ፡፡ ደረቀ፡፡
4.ሸፈጠ፡፡ ከዳ፡፡ አሌ አለ፡፡ ቃሉን ለወጠ፡፡
5.እያንሰ ወይም እየገደለ ሄደ (ምንጭ)፡፡

ማፈራያ ስ አሳፋሪ፡፡ አዋራጅ፡፡

እፍረት (ሃፍረት፡፡ ሀፍረት) ስ
1.ወርደት፡፡ ቅሌት፡፡ ነውር፡፡ 2.ፍርሃት፡፡
መሸከርመም፡፡ 3.ሸፍጥ፡፡

እፍረቱን ጣለ 1.እርቃትን ሆነ፡፡ 2.ማፈር
መፍራቱን ተወ፡፡ አይነ ደረቅ ሆነ፡፡

ሃፍረት የሌለው (እፍረት የሌለው)
1.(ስርብ) የማያፍር፡፡ ቅሌታም፡፡ ወራዳ፡፡
ነውረኛ፡፡ 2.ይሉኝታ የለሽ፡፡ የማይፈራ፡፡

እፍረተ ስጋ ስ የሌት ወይም የወንድ ብልት፡፡

እፍረተ ቢስ ቅ ሃፍረት የሌለው፡፡

ታፈረ ግ ተፈራ፡፡ ተከበረ፡፡

ተፋፈረ(ሩ) ግ ተፈራራ፡፡

አሳፈረ ግ 1.አዋረደ፡፡ አቃለለ፡፡ 2.እስከበረ፡፡
አሰጠበት፡፡

አሳፋሪ ቅ አዋራጅ፡፡ ዝቅ የሚያደርግ፡፡ ቅሌት
ሳይ የሚጥል፡፡

አፈር ስ 1.የተፈረፈረ ወይም የተቆፈረ የመሬት
አካል፡፡ 2.አፃራ፡፡ ትቢያ፡፡

አፈሩን ገለባ ያድርግለት የጥተን ሰው
ሰም በማንሳት ሃሳቡን ለመግለፅ የሚፈልግ ሰው
የግኝትን ሰም ከመጥራቱ በፊት መከራው
ይቅለልለት ለግለት የሚጠቀምበት የቤት ምዋት
መግለጫ ቃል፡፡

አፈር ሆነ 1.ሞተ፡፡ ተቀበረ፡፡ 2.በበሰበት
ወደአፈርነት ተለወጠ፡፡ ትቢያ ሆነ፡፡

አፈር ስሆንልህ አንድ ነገር እንዲደረግ፡፡
እንዲሰራ ለመለመን የሚያገለግል የልምምጥ
ወይም የማገገቢያ ቃል፡፡ አፈር ስሆንልህ ይቸን
ገረብልኝ፡፡

አፈር ለበሰ ተቀበረ፡፡

አፈር አለበሰ ተበረ፡፡

አፈር አልባሽ 1.ተሳሪ (ዘመድ፡፡ ቤተሰብ፡፡
ወገን)፡፡ 2.ጧሪ ቀበረ፡፡

አፈር መለሰ ተበረ፡፡ በአፈር ሸፈነ፡፡

አፈረ መሰለ ፊቱ በጣም ጠቆረ፡፡ ጠወለገ፡፡
ተጎሳቆለ፡፡

አፈር ቀመሰ 1.ሞተ፡፡ 2.ተቀበረ፡፡

አፈር ቃመ 1.አፈር በላ፡፡ 2.በአፈር ተለወሰ፡፡
ተበላሸ፡፡

አፈር በላ 1.ሞተ፡፡ 2.ተበላሸ፡፡ ከጥቅም ውጭ
ሆነ፡፡

አፈር በላው ሞተ፡፡

አፈር ብላ/ቃም (እር.) ሙት፡፡ አፈር ሁን፡፡
ተቀበር፡፡

አፈር ይብላኝ ግዝንን ወይም መፀፀትን
ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ አፈር ይብላኝ
ከጤቱ አንደኛው በዚያው ድፍት ብሉ ቀረ፡፡

አፈር ጋጠ ብዙ ለፋ፡፡ ደክመ፡፡

አፈር [ድቤ] አስጋጠ 1.በሃይል ደበደበ፡፡
መታ፡፡ 2.አለፋ፡፡ አደከመ፡፡

አፈር ጠራው ከከረበት ቦታ ወደ ሌላ ቦታ
እንደ ሄደ በድንገት ሞቶ እዚያው ተቀበረ፡፡

እንደ አፈር ነው ብዙ፡፡ አያሌ ነው፡፡

አፈር ገፊ ስ ዝገሬ፡፡ አርሶ አደር፡፡

አፈርማ ቅ አፈር የሚመለል፡፡

አፈርሳታ ስ አንድን ወንጀል በድብት የፈፀመን
ሰው ለማውጣት ወይም ለግጋላጥ የሚደረግ
የሰፈር ሰብሰባ እውጫጭን፡፡

አፈሰ ግ 1.ዘገነ፡፡ ዛቀ፡፡ ተረፈሰ (እህልን፡፡
አፈርን፡፡...)፡፡ 2.ሰውን ያለፍላገቱ በማስገደድ
ወሰደ፡፡

አፋሽ አጎንባሽ ግንኛውም ተራ ሰው፡፡
ትንሽ ትልቁ፡፡

አፈሳ ስ 1.ለተወሰነ አላግ ሰዎችን አለፍላ
ጎታቸው ይዞ የመውሰድ ድርጊት፡፡ 2.ዝቅሽ፡፡
ርካሽ፡፡ የዘንድሮው ዝያ ለፈላ ነው፡፡

ታፈሰ ግ 1. ተያዘ፡፡ ተወሰደ፡፡ 2. በብዛት
ተገኘ፡፡ በረከተ (ምርት)፡፡3. ተዛቀ፡፡ተተረፈሰ፡፡

አፈቀላጤ “አፍ” ስር ተመ.

አፈተተ

እንደ አፈተተው እንደአሻው፡ እንደፈለገው፡ እንደ አፈተተው ያደርግ፡

አፈቸለ ግ ለፈለፈ፡፡

አፈነ¹ ግ 1.ትንፋሽ ከሰከለ፡ ዘጋ፡ 2.አወለመ፡ ሸፈነ (ጉም፡ ጭጋግ)፡፡ 3.ወሬን እንዳይሰራጭ ወይም እንዳይሰማ አደረገ፡፡ 4.የመናገር ወይም ሃሳብ የመግለፅ እድል አሳጣ፡፡ 5.በቤት አስር ቀለበ (አንሰሳትን)፡፡ 6.አስገድዶ ወይም አንቆ ወሰደ፡፡ 7.አውድግ ላይ የሚያበራየውን የበሬ አፍ አሰረ ወይም ሸበበ፡፡ 8.እጅብ እጅብ አደረገ፡፡ ከበበ፡፡

ማፈኛ ስ የጆሮ ጌተ፡ ጆሮ ላይ ከተሰካ በሂላ እንዳይወልቅ ከበስተሂላ በኩል ዘንጉ ላይ የሚሰካ ነገር፡፡

አፈና ስ 1.አስገድዶ ወይም አፍኖ መውሰድ፡፡ 2.ጭጋግ፡ ጌምና ዝናብ የሆነበት ቀን፡፡

አፋኝ [ቡድን] ስ ሰውን እያስገደደ የሚወስድ፡ የሚያስር፡ የሚሰውር ቡድን፡፡

እፍንፍን ስ ትፍግፍግ፡ ጭንትንቅ፡፡

እፍንፍን አለ ግ ተጣበበ፡ ተወናነቀ፡፡

ታፈነ ግ 1.አየሩ በጢስ፡ በጭጋግ፡... ተበከለ፡ ተሞላ፤ ገፅህ አየር ታጣ፡፡ 2.ትንፋሹ ተቋረጠ፡ ተዘጋ፡፡

ተፋፈነ ግ ተፋፈነ፡ እፍንፍን አለ፡፡

አፈነ² ግ በእፍኝ ዘንኑ ቆነጠረ፡፡

እፍኝ ስ 1.ጥራጥ፡ ውሃ፡...መያዝ የሚያስችል የተገጣጠመና ጣቶች ወደ ላይ ቀና ያለበት የሁለት እጆች የውስጥ ክፍል፡፡ 2.በእፍኝ የተያዘ ወይም የተለካ ጠጣር ወይም ፈላሽ ነገር፡፡ 3.ጥርኝ፡ ጭብጥ፡፡

አፈነገጠ “*ፈነገጠ” ስር ተመ.

አፈንጋጭ ዝ.ከ.

አፈና “አፈነ¹” ስር ተመ.

አፈኛ “አፍ” ስር ተመ.

አፈከፈከ ግ በሀመም ምክንያት የሰውነት ቆዳ ሊገለፈፍ ወይም ሊቀረፍ ደረሰ፤ አሸቀሸቀ፡፡

አፈገ ግ አመገ፡ አፈነ፡፡ 2-መሰገ፡ አከተ፡ አገረ (ከብትን)፡፡

እፍግ ት በመተፋፈን ወይም በመታፈግ የሚፈጠር መጥፎ ሽታ፡ እምክ፡፡

ታፈገ ግ ታመገ፡ ታመከ፡ ታፈነ፡፡

ተፋፈገ ግ ተጣበበ፡ ተወናነቀ፡፡

አፈገፈገ ግ ወደ ሂላ ሸሸ፡፡

አፈጠረ ግ (እስል.) የረመዳን ያም ሲያም ውሎ ግታ ላይ ምግብ በላ፡ ፈሰከ፡፡

አፈጠፈጠ ግ አቆጠቆጠ፡ ቅጠል አወጣ፡፡

አፈፈ ግ ከረከመ፡ አስተካከለ፡፡

እፋፊ ት ትፋፊ፡ ቁራጭ፡፡

*አፈፈ

አፈፍ አለ ግ በፍጥነት ተነሳ፡ ብድግ አለ፡፡

አፈፍ አፈፍ አለ ግ ፈጠን ፈጠን፡ ቸኮል ቸኮል ብሎ ተራመደ፡፡

አፈፍ አደረገ ግ ለቀም አደረገ፡ በፍጥነት ያዘ ወይም ጨበጠ፡፡

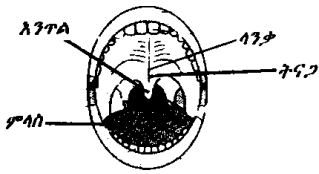
አፋ ስ እንደሰይፍ ያለ ትልቅ ቢላዋ፡ ካራ፡፡

አፋኝ [ቡድን] “አፈነ¹” ስር ተመ.

አፋዊ “አፍ” ስር ተመ.

አፋፍ ስ 1.የገደል አፍ ወይም ጠርዝ፡ 2.የተራራ ወይም የኮረብታ ጫፍ፡፡

አፍ ስ 1.በውስጡ ምላሳንና ጥርስን የያዘና ለምግብ መብያ፡ ለመተንፈሻና ለመናገሪያ የሚያገለግል፡ የሚዘጋፍ የሚከፈት የሰውነት ክፍል፡፡ 2.ሰለት፡ ሁለት አፍ ያለው ሰይፍ፡፡ 3.ቋንቋ፡ ልሳን፡ የፈረንጅ አፍ ያውቃል፡፡ 4.ለምስገቢያና ለምስጢር የሚያገለግል በአንድ በኩል ብቻ ያለ ክፍፍተት፡ የጠርመሱ አፍ ጠባብ ነው፡፡ 5.ፈርጅ፡ ጠርዝ (የነጠላ፡ የጋቢ፡ ...)፡፡ ለላውን ቋጭ አንድ አፍ ይቀረጻል፡፡ 6.(ዘይ.) ነገር፡ ጭትጭት፡ ንትርክ፡ አፍ ያበሃል፡፡

አፍ 1ኛ ፍቺ

ለአፋ ገደብ (ለስት) የለውም እንደሌሎች እንደመጣለት ይናገራል፡፡

በአፈ በጠበቃ፡፡

በአፍ በአፋ አገረሰው በላይ በላዩ ቶሎ ቶሎ አገረሰው፡፡

አፋ ተዘጋ ዝም አለ፡፡

አፋ ላይ ተንቀዋለለ የምግብ ፍላጎት ከማጣት የተነሳ የገረሰው ምግብ አልዋቶ አለው፡፡

*አፋን ለገመ ዝም ወይም ፀጥ አለ፡ አልናገር አለ፡፡

አፋን ሞልቶ ተናገረ በድፍረት፡ በሙሉ እምነት፡ ሳያመነታ፡ ሳይጠራጠር ተናገረ፡፡

አፋን ነጠቅ ነጠቅ ያደርገዋል 1.ሲናገር አንደበቱ በጣም ይፈጥናል። 2.ሲናገር ጠንቃቃ አይደለም፤ መናገር የማይገባውን ሁሉ ይናገራል።

አፋን ነጠበው ሳያስበው፥ መናገር የማይገባውን ነገር በድንገት ተናገረ።

አፋን አሟሽ እህል ውሃ ቀመሰ።

አፍ ማሟሻ ስ ቀርሰ።

አፋን አሸለ ለነገር፥ ለስድብ አቀበቀበ።

አፋን አበላሽ /አጠፋ የለመነውን ወይም የጠቀውን ሳያገኝ ቀረ።

አፋን አዳለጠው /አዳጠው መናገር የማይገባውን ነገር ተሳስቶ ተናገረ፤ ነገር አመለጠው።

አፋን ከፈተ 1.ጮሁ፥ ቀባጠረ፥ ለፈለፈ። 2.በጣም ተሰነጠቀ።

አፋን ያዘ ዝም ወይም ፀጥ አለ።

አፋን አስያዘው ዝም ወይም ፀጥ አለኝው፤ አሳፈረው።

አፋን ይበላዋል ለመናገር ይቸኩላል፥ ዝም ማለት አይችልም፤ እንዲናገር የሚገፋፋው ሰሜት አለ።

አፋን ይይዘዋል በትክክል መናገር ይሳዋል፤ ይነተባተባል፥ ይከፋተፋል (ለትልቅ ሰው)።

አፋን ጠበቀ የማይገባ ነገር እንዳይናገር ጥንቃቄ አደረገ።

አፋን ፊታ መናገር ጀመረ (ሀፃን)።

አፈ ሳይ ነው ትውስታው አእምሮዬ ውስጥ እያለ በአንደበቱ ነገሩን መጥራት አቃተኝ።

አፍ ለቀቀበት “ሳስ” ስር “ምላስ ለቀቀበት”ን ተመ.

አፍ ለአፍ ፊት ለፊት፥ ትይይ።

አፍ ለአፍ ገጥመው ሲያወሩ ተቀራርበው በፑክፑክታ ሲያወሩ።

አፍ ቂጡ ሳቀ (ተራ.እነ.) በጣም ተደስተ፥ ተፍክክነ።

አፍ ቂጡ ሸበተ (ተራ.እነ.) በጣም አረጀ፥ አፈጀ።

አፍ ተካፈተ ተሰዳደበ፤ ከፋና ደግ ተነጋገረ።

አፍ አትሰጠው አትመልስለት፥ አታናግረው።

አፍ አወጣ ተናጋሪ፥ ለፍላፊ ሆነ።

አፍ ያለው አስመስሎ መናገር የሚችል፥ ነገር አሳማሪ።

የአፍሽ የቂጥሽ ወሬ (ተራ.እነ.) ዝሙት ነክ ወሬ።

የአፍ አመል አለበት 1.ይዋሻል። 2.ወሬ

ያሳብቃል ወይም ያመላልሳል።

አፈ ልስልስ መጥፎ ወይም ከፋ ነገር የማይናገር።

አፈ ምላጭ “ላጢ” ስር “ምላጭ አፍ”ን ተመ.

አፈ ሾሌ ፥ ከንፈሩ የበለለ ሾላ የሚመስል (ፈረስ)።

አፈ ቀላጤ ስ 1.እንድን ሰው ወይም ቡድን ወይም ድርጅት ወክሎ መግለጫ የሚሰጥ ሰው። 2.ለአንድ ሰው ወይም ቡድን ወይም ድርጅት ወግና የሚከራከር።

አፈ ቅቤ /ጮማ ነገር አሳማሪ፤ አለስልሶና አሳምር የመናገር ችሎታ ያለው።

አፈ ቅይድ /እስር ኮልታፋ፥ ተብታባ፥ ለፍጻጻ።

አፈ ብልጥ 1.ጮሌ፥ ንግግር አሳማሪ። 2.በአነጋገሩ ጮሌ ወይም ብልጥ የሚመስልና በተግባር ሲታይ ግን ያልሆነ።

አፈ ታሪክ ስ በፅሁፍ ሳይሆን በቃል ብቻ ሲወርድ ሲዋረድ፥ ሲነገር የቆየ ታሪክ።

አፈ ንጉስ ስ 1.በንጉስ ቦታ ሆኖ ማንኛውንም ነገር ሚፈፅም የንጉስ ባለጂል። 2.የጻኞች የበላይ ሹም፤ አለቃ።

አፈ ለቃቃ ፥ ሰፊ አፍ ያለው (እቃ)።

አፈ ወሪሳ ፥ አፋ እንዳመጣለት የሚተባበር፥ የሚያወራ።

አፈ ዋሾ ውሽታም፥ ሃሰተኛ።

አፈ ዘርጣ /ግም አፋ እንዳመጣለት የሚተባበር፥ አስተውሎ የማይናገር።

አፈ ዝናም ንግግር ከጀመረ የማያቋርጥ ወይም ብዙ የሚናገር።

አፈ ድስት ስ ከሆፍ ዘርጠጥ፥ ከአፋ ጠበብ ብሎ ከንፈሩ እንደ ድስት ወደውጪ ቀልበስ ያለ ብርሌ(ስኬትን ብርሌ ስር ተመ.)።

አፈ ጉባኤ ስ ጉባኤውን ወክሎ የሚናገር የጉባኤ አለቃ፥ ተጠሪ፥ መሪ።

አፈ ጨዋ 1.እውነትነት የሌለው፥ ያለአዋቂ ሰው የሚናገረው ወግ፥ ታሪክ። 2.መጥፎ ነገር የማይናገር።

አፈ ጭቃ እነጋገረ ጅል።

አፈ ፀያፍ መጥፎ፥ ነውር፥ ባለጌ ነገር የሚናገር።

አፈ ገድቅ እውነተኛ ወይም ጥሩ ሰው በመምሰል በአፋ ጥሩ ነገር እየተናገረ መጥፎ ነገር የሚፈፅም።

አፍ ሳቻ ሳይታሰብ የተነገረ የአፍ ስህተት።

አፍ ተጅ ትርብ፥ አጠገብ።

አፍ አላፊ ሊያስቀይም ወይም ሊያስቆጣጥር የሚችልና ተገቢ ያልሆነ ንግግር።

የአፍ ወለምታ ሊላውን የሚያስቀይም ወይም የሚያስከፋ ፀያፍ ንግግር።

አፈኛ ት ነገረኛ፣ ምላሰኛ፣ ለፍላፈ።

አፋዊ ት 1.በቃል ብቻ የሚነገርና በፅሁፍ የሌለ። 2.ከልብ፣ ከአንጀት ያልሆነ፣ ከአንገት በላይ የሆነ። 3.ውጫዊ፣ የላይን ቅርፅ ብቻ የሚያመለክት።

አፍለኛ “አፈለ” ስር ተመ.

አፍለኛ ገ.ከ.

አፍላ ገ.ከ.

አፍላል ስ ከማሰር የሚበልጥና ከአንስራ የሚያንስ ትልቅ ድስት።

አፍርንጅ ስ ለጥሬ ስጋ መብያ የሚያገለግል የተደቆነና የተቀመመ የበርበሬ ፍሬ።

አፍር አይገባ ስ እንደ ጥንብ አንሳ ያለ ሆኖ ግን መጠኑ ከጥንብ አንሳ አነስ የሚል የአጥራ አይነት (ካልተረቡት የማይሸሽ)።

አፍታ ተወ.ግ. አጭር ጊዜ።

አፍን ስ ነብርማ መልክ ያለውና እንደ በግ፣ ፍየል፣... ያሉትን የሚበላ የጭር አውሬ።

አፍንጫ ስ ከአፍ በላይ ከግንባር በታች የሚገኝ፣ ለማሸተቻና ለመተንፈሻ የሚያገለግል ሁለት ቀዳዳዎች ያሉት የሰውነት ክፍል(በአሉን ራስ ስር ተመ.)።

አፍንጫ አፍንጫው ትልቅ ወይም ትንሽ ወይም ጎራዳ ወይም ደፍጣጣ የሆነ ሰው (በቀሊድ የሚነገር)።

አፍንጫውን ነፋ ተቆጣ፣ አኮረፈ።

አፍንጫውን ይዞ ተቀበለው አስገድዶ፣ አስወገቱ ተቀበለው።

አፍንጫ ጎራዳ ት አፍንጫው ትንሽና አጭር የሆነ፣ ተንጋ።

አፎቄ ስ ትልቅ ስለታም ጦር።

አፎት ስ የሰይፍ ወይም የጎራዴ ቤት፣ ሰገባ።

ኤ የ “አ” ፈደል ሃምስ ስር።

ኤሊ ስ ገላዋ በጣም ጠንካራ በሆነ ቅርፊት መስል አካል (ዛጎል) የተሸፈነና አረማመዴ በጣም ዝግ ያለ፣ አስፈሪ ነገር ስታይ ጭንቅላቷንና እግርቿን ከጠንካራው ሽፋኗ ውስጥ የምትደብቅ እንስሳ።

ኤሊ

ኤሌክትሪክ ስ ሙቀትን፣ ብርሃንን የሚሰጥ እንዲሁም ማሽኖችን ለማንቀሳቀስ የሚያስችል ኤሌክትሮንና ፐርቶን ከተባሉ ነገሮች በተለያዩ መንገድ የሚገኝ ሃይል።

ኤሌክትሪክ ማጥቂያ ስ በቅዝቃዜ ጊዜ አንድን ክፍል በኤሌክትሪክ ሃይል ለማጥቅ የሚያገለግል መሳሪያ።

ኤሌክትሪክ ሽቦ ስ ለኤሌክትሪክ ማስተላለፊያ ተብሎ የተሰራ የመዳብ ሽቦ።

ኤሌክትሪክ ገመድ ስ የኤሌክትሪክ ሃይል በውስጡ ለማስተላለፍ የሚችል የጥላሰቲክ ሽፋን ያለው ሽቦ።

ኤሌክትሪክ ጋን ስ የኤሌክትሪክ ሃይልን ከጣቢያው ተቀብሎ በተፈለገው መጠን (ጉልበት) በመወመር ወይም በመቀነስ ለተጠቃሚው አካባቢ የሚያሰራጭ ትልቅ የኤሌክትሪክ እቃ፣ ትራንስሮርመር።

የኤሌክትሪክ ሃይል ስ የኤሌክትሪክ ጉልበት፣ የመብራት ሃይል።

የኤሌክትሪክ መስመር ስ የኤሌክትሪክ ሃይል የሚተላለፍበት ሽቦ።

የኤሌክትሪክ ምድጃ ስ በኤሌክትሪክ የሚሰራ ምድጃ።

የኤሌክትሪክ ጉልበት ስ የኤሌክትሪክ ሃይል።

ኤምባሲ ስ የአንድ አገር አምባሳደር ተልእኮና ተግባር የሚከናወንበት መስሪያ ቤት።

ኤርግራም ስ በጣጥፍ እንደ ፖስታ ሊታሸግ የሚችልና ሌላ ፖስታ እንዲሁም ቴምብር የማያስፈልገው በአየር የሚላክ የደብዳቤ መግፈያ ወረቀት።

ኤንቪሎፕ ስ ደብዳቤ አሸን ለመላክ የሚያገለግል የወረቀት ከረጢት፣ ፖስታ። አልፎ አልፎ አምቦልክም ይባላል።

ኤክስሬይ ስ በአጭር ርቀት ወደ አንድ አካል ውስጥ ዘልቆ በመግባት ተፈላጊውን የሰውነት ወይም የአካል ክፍል ለማሳየትና በፊልም ለመቅረብ የሚያስችል ሃይልኛ የብርሃን ወረር። አልፎ አልፎ ፊልሙም ሆነ መሳሪያው ኤክስሬይ ይባላል።

ኤክስሬይ አነበበ ኤክስሬይ (ፊልሙ) ላይ የተሳሳውን ወይም የተቀፀውን ምስል በማየት ምን እንደሆነ ተናገረ፣ ተረጎመ።

ኤክስፐርት ስ በአንድ የሙያ መስክ የተለየና ጠለቅ ያለ እውቀት ያለው ባለሙያ።

ኤዲተር ስ አርታኢ።

ኢዲያ ቃ.አ. 1.ወዲያ! ኢቁ! ለማለትና ጥላቻን፣ ንቀትን፣... ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። ሌዲያ! ላትጠቅምታ። 2.አንድን ነገር

በግጋን ለግድነት የሚነገር ቃል።
ኤዲያ/ለንዲህ ነው ለንጂ በራ።

ኤድስ በበሽታን የመጽጽም ተፈጥሮአዊ ሃይልን በግዳከም ሰውነት በቀላሉ በበሽታ እንዲጠቃና ለሞት እንዲበቃ የሚያደርግ፣ ብዙውን ጊዜ በግብረ ስጋ ግንኙነት አማካኝነት በሚተላለፍ ቫይረስ የሚመጣ በሽታ።

ኤግዚቢቪን ስ 1. የሰለል፣ የምርት ውጤቶች፣...ትርኢት። 2. ህዝብ እንዲያያቸው የተፈለጉ ነገሮች ተሰባስበው የሚታዩበት ቦታ ወይም አዳራሽ፣ መካነ ትርኢት።

ኤሊስ ቆዳስ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ግእረት ከቆሞስ በላይ፣ ከዳዳስ በታች የሆነ መንፈሳዊ አባት።

እ የ "እ" ፊደል ሳይሰ ዘር።

እ— ሃላፊ ካልሆነ ገስ ጋር እየተጣመረ የሚገባ የአንደኛ መደብ አመልካች ምእሳድ።
አመጣጠ።

እሁድ ስ በትጻሚና በሶኞ መካከል ያለው ቀን ስም፣ የሳምንቱ መጀመሪያ ቀን።

እህ

እህ አለ ግ ወራ ጠየቀ፣ ለበሰበ፣ አዳመጠ።

እህህ የሃዘን፣ የሀመም ስሜት የሚገለፅበት ድምፅ።

እህል ስ 1. ለምግብ የሚያገለግል የአዝርኢት ውጤት። 2. ምግብ።

እህል ቀመሰ ተመገብ፣ በተቂቱ በሳ።

እህል በእህል ጣገያው ስጋ የሌለበት ምግብ።

እህል ውሃ 1. አንዱ ከሌላው ጋር በመኖር የሚያሳልፈው ጊዜ። 2. እድል ወይም እግ ረገታ። እህል ውሃዬ ሆኖ አዚህ ቤት ለረጂሁ። 3. ኦር፣ ሀይወት። 4. ምግብና መጠጥ።

እህል ውሃ አያሰኝም ትልት ወይም ከገድ ነው፣ በመታ ሊገድል ይችላል። ጽላው እህል ውሃ አያሰኝም።

እህል ውሃው አለቀ ካለበት ቦታ ለቀቀ፣ ሞተ፣ ተለያየ (አብሮት ከነበረው ሰው ጋር)።

እህት ስ 1. ከአንድ እናትና አባት ወይም ከሁለቱ በአንደኛው ከተወለዱት ልጆች መካከል ሲታ ልጅ ለወንዱ ልጅ ወይም ለሌላዬቱ ሴት ልጅ ያላት የስጋ ዝምድና መጠሪያ። 2. ባላት ቀረቤታ (በዝምድና፣ በቤተሰብነት) እንደ እህት የምትቆጠር የሴት ዘመድ። 3. የማያውቋትን ሴት በትህትና ለመተራትና ለማናገር የሚያስገልግል ቃል።

እህትማማች (እትማማች) ስ ከአንድ እናትና አባት ወይም ከሁለቱ በአንዱ የተወለዱ ሴት ልጆች።

እለት ስ ቀንና ሌሊትን ጨምሮ ያለው ሃያ አራት

ሰአት፣ ቀን።

የእለቱ እለት (የለቱለት) በዚያ ቀን፣ በዚያው እለት።

የእለት እራት/እንጀራ ስ የእለት ምግብ።

እሳቂ "አለቀ" ስር ተመ.

እሳፊ "አለፈ" ስር ተመ.

እሌት ስ ጽቂት ከተነፋ በሃላ በወንፊት ላይ የሚቀረው ትጥቃዊ፣ ንፋሽ፣ ጥራጊ ጽቂት።

እላህ (አለክ) ስ እንደት ተደፈርኩት፣ ተነካሁ የሚያሰኝ የእምቢታ፣ የሞገደኝነት ስሜት።

እላህ አስወራሽ እጅግ በጣም አድካሚ፣ አስቸጋሪ፣ አስልጅ።

እላህ ያዘው የእላህ ስሜት አደረበት።

እላህኛ (አልከኛ) ት የእላህ ስሜት ያለበት፣ ሞገደኛ።

እሌል

እሌል (አልልታ) ስ እሌል እሌል በግለት የሚገለፅ የደስታ ጭህት።

እሌል አለ ግ 1. እሌልታ አለግ። 2. ተደሰተ።

እለም¹

እለም እለም አለ ግ በጣም በተቂቱ፣ በትንቹ ተሰግ (ለግጣሬግ የሚወመር ጭት ስእር፣...)። ጭት ሊታብዩ አልሆ አልሆ ካፈ ይበቃል።

እለም² "ህለም"ን ተመ.

እለም

እለም አለ ግ 1. ጠፋ፣ ጨለመ (መብራት)። 2. ጠፋ፣ አልገኘ አለ፣ ትዝ አልል አለ። 3. ጠፋ፣ ተሰወረ። 4. ተደመሰሰ (ፅሁፍ)። 5. ሄደ፣ ነገደ።

እለም ድርግም አለ ግ ፈፅሞ ጠፋ።

እለምልም አለ ግ 1. ጠፋ፣ ጥልምልም አለ (መብራት)። 2. ተበላሽ፣ ተደመሰሰ፣ ወደመ።

እለምልም አደረገ ግ 1. አጠፋ፣ አጨለመ (መብራት)። 2. አበላሽ፣ አወደመ፣ ደመሰሰ። 3. አባከነ፣ አጠፋ (ገንዘብን፣...)።

እለቀት "አለቀ" ስር "እለቂት"ን ተመ.

እለቂት "አለቀ" ስር ተመ.

እለት ስ በአንገትና በደረት መጋጠሚያ ላይ ገድገድ ብላ የምትገኝ የሰውነት ክፍል (በእለን ሰውነት ስር ተመ.)።

እለትና "አለቃ" ስር ተመ.

እለቆ መሳፍርት "ሁለቆ መሳፍርት"ን ተመ.

እለበት (ህለበት) ስ ገንቱሉ የደረቀ አብሽ ከተከሳ ባቂላ ጋር በግብፈውት እንደ ገንፎ

ተዘጋጅቶ በደንብ ከቀዘቀዘ በሂሳ በማንኪያ ወይም በእጅ እስኪቀጥን ድረስ ተመትቶ ብዙውን ጊዜ ከሰን ጋር እየተቀላቀለ በእንጀራ የሚበላ የምግብ አይነት።

አልባት “አለበ”² ስር ተመ.

አልከኛ “አልሀ” ስር “አልሀኛ”ን ተመ.

አልክ “አልሀ”ን ተመ.

አልፈት “አለፈ” ስር ተመ.

አልፈት ዝ.ከ.

አልፍ¹ ስ 1.አስር ሺህ። 2.(ዘይ.) ብዙ፥ አያሌ።

አእላፍ ስ መቶ ሺህ።

አልፍ አእላፍ/አእላፋት ት እጅግ ብዙ፥ አያሌ።

አልፍ² ስ የሰንጋ ወይም የገብስ እሸት ዛፋ፤ አንድ ራስ እህል።

አልፍኝ ስ ቀደም ባለው ጊዜ ነገስታቱና መኳንንቱ ታላላቅ እንግዶችን ለመቀበያና ለማስተናገጃ ይገልገሉበት የነበረና ከዋናው ቤት በስተሂሳ በኩል የሚገኝ ትንሽ ቤት።

አልፍኝ አስከልካይ ስ የአልፍኝ አሽከሮች አለቃ።

[የ]አልፍኝ አሽከር ስ 1.በቤተ መንግስት ውስጥ ያልተፈቀደለት ሰው ወደ ቤተ መንግስት እንዳይገባ የሚጠብቅ በአልፍኝ አስከልካይ የሚታዘዝ አሽከር። 2. ቀደም ባለው ስርአት የቤተ መንግስት አንጣፊ፥ ጋራጅ፥ አስታጣቢ፥ አልባሽ የነበረ ሰራተኛ ይጠራበት የነበረ ስም።

አልፍ አእላፍ “አልፍ”¹ ስር ተመ.

እመም¹ “ሀመም”ን ተመ.

እመም² “አመመ”² ስር ተመ.

እመምኔት “ምኔት” ስር ተመ.

እፅዕር

እፅዕርታ ስ 1.ዝላይ። 2.እድገት፥ እርምጃ።

እፅዕር አለ (መር አለ) ግ እንጣጥ ብሎ ተራመደ።

እፅዕር እፅዕር አለ ግ ፈጠን ፈጠን እያለ በረጅሙ ተራመደ።

እመበለት (መበለት) ስ 1.መነኩሲት። 2.ባሏ የምተባት ወይም በብቸኝነት የምትኖር ጠና ያለች ሴት።

እመቤት ስ 1.ባለፀጋ ወይም ሃብታም ሴት። 2.ቀንጅ፥ ውብ፥ ደርባባ ሴት። 3. ሃላፊ፥አዛዥ፥ አስተዳዳሪ ሴት(በመኖሪያ ቤት)።

እመብርሃን ስ የቅድስት ድንግል ማርያም ሌላ መጠሪያ።

እመት¹ (እምነት) ስ በውሃ በተብሎ ቢጠጡት ወይም ለውነትን ቢቀቡት ከሀመም ይፈውሳል

ተብሎ የሚታመንበት በቤተ ክርስቲያን የሚጨስ እጣን አመድ።

እመት² ስ 1. ሴት ስትጣራ “አለሁ፥ ምን ልታዘዝ፥...” ለማለት በስም የተጠራው ሰው ለጠሪዋ የሚያሰማው የትህትና መልስ ። 2.ትልልቅ ሴቶችን እመቤቱ ወይም እሜቱ ለማለትና አክብሮትን ለመግለፅ ስምን ቀድሞ የሚገባ ቃል። **እመት አገሉ**።

እመጫት ስ 1.ከወለደች ብዙ ያልቆየች ወይም አራስ ሴት። 2.ከዛፍ ላይ የሚበቅል የሌላ እፅዋት ችግኝ። 3.በፅህፈት ወቅት ተዘልሎ የነበረና መፃፍ በነበረበት ቦታ ትክክል ወደላይ ከፍ ብሎ የሚገና ወይም የሚገባ ቃል፤ ስርዋፅ።

እሙን “እመነ” ስር ተመ.

እማ “እማ ሃ”ን ተመ.

እሚታ ስ ሴት አያት።

እማሆይ ስ የመነኩሲት መጠሪያ።

እማማ (እማ፥ እማዬ) ስ 1.ልጆች እናታቸውን የሚጠሩበት ቃል ወይም የተዘምዶ ስም። 2.በእድሜ የገፋች ታላቅ ሴትን በአክብሮት ለመጥራት ፤ምን ቀድሞ ወይም ብቻውን የሚነገር ቃል።

እማኝ ስ ምስክር።

እማኝ አነሳ ምስክር ቆጠረ ወይም ጠራ።

እማዬ “እማማ”ን ተመ.

እሜቱ ስ በእድሜም ሆነ በደረጃ ከፍ ብላ የምትገኝን ሴት በካብሮት ለመጥራት የሚያገለግል ቃል።

እምር

እምር ታህል በጣም ትንሽ።

እምስ ስ (ነውር) የሴት ብልት ወይም ሃፍረተ ስጋ(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

እምስ አንቀጥቅጥ/ፈሪ ስ በአብዛኛው በገደል አካባቢ የሚበቅል አነስተኛ የእፅዋት አይነት።

እምስ “እመሰ” ስር ተመ.

እምቅ “አመቀ” ስ. ተመ.

እምቡር “እንቡር”ን ተመ.

እምቡስ (እንቡስ) ስ አብዛኛውን ጊዜ በወይና ደጋ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

እምቡሽቡሽ ስ ጉሽ ጠላ።

እምቡጣ “እንቡጣ”ን ተመ.

እምቡጣጢያ “እንቡጣጥያ”ን ተመ.

እምቡጥ “እንቡጥ”ን ተመ

እምቡፍና “እንቡፍና”ን ተመ.

እምቢ “እንቢ”ን ተመ.

እምቢልታ "እንቢልታ"ን ተመ.
እምባ "አነባ" ስር "እንባ"ን ተመ.
እምብርት "እንብርት"ን ተመ.
እምብርክክ "በርክክ" ስር "እንብርክክ"ን ተመ.
እምብዛም (እምብዛ) እፍራሽ እንቀያችን እያስከተለ ብዙም፤ እስከዚህም፤... የሚለውን አሉታዊ ስሜት ለመግለፅ የሚነገር ተውሳክ ገባዊ ቃል ። ወረቀቱ እምብዛም አይፈለግም/ እዚህ በፈር እምብዛም አይመጣም።
እምቦሳ "እንቦሳ"ን ተመ.
እምቦጭ አለ "ነቦጪ" ስር ተመ.
እምቦፍ አለ "ቦፍ" ስር ተመ.
እምባይ "እንባይ"ን ተመ.
እምባ "እንባ"ን ተመ.
እምባጮ "እንባጮ"ን ተመ.
እምነት¹ "አመነ" ስር ተመ.
እምነት² "እመት"ን ተመ.
እረብ አለ "ረብ" ስር ተመ.
እረኛ ስ 1.ጠባቂ፤ አጋጅ (ከብትን)። 2.(ሰድብ፤ ዘይ.) ባለጌ፤ ስድ።
እረፍት "አረፈ" ስር ተመ.
እሩምታ ስ ለተወሰነ ጊዜ ያለማድረግ የሚሰማና ተከታታይነት ያለው የጥይት ተከስ።
እሩ "ሩር"ን ተመ.
እሪ
እሪታ ስ አደጋ በደረሰ ጊዜ እርዳታ ለመጠየቅ የሚደረግ የጨህት ማሰሚያ ቃል፤ ኡኡታ።
እሪ አለ ግ ለደረሰበት አደጋ እርዳታ ለማግኘት ርህህ፤ ኡኡ አለ።
እራሽ "አረሰ" ስር ተመ.
እራት "ራት"ን ተመ.
እራቻ "ራቻ"ን ተመ.
እራፊ ፣ የጨርቅ ቁራጭ።
እራት "ራት"ን ተመ.
እራንሳ "ራንሳ"ን ተመ.
እርማት "አረመ" ስር ተመ.
እርም ስ ከሐክል፤ ውጉዝ፤ ሃራም። የሰው ስጋ መብላት እርም ነው።
እርሙን በላ ከነእርሙ በላ።
ከነእርሙ በላ የዘመዱን ሞት ሳይሰማ ቀረ ወይም እልቅሶ እርሙን ሳያወጣ ቀረ።
እርመ በላ ዘመዱ መሞቱን ሰምቶ ያላለቀሰ

ወይም ለቅሶ ያልደረሰ።
እርሙን አወጣ 1.የዘመዱን ሞት ሰምቶ አለቀሰ። 2.አንድ ነገር ተመልሶ እንደማይመጣ፤ እንደማይደረግ፤... ወይም ይሆናል ብሎ ያሰበው ወይም የተመኘው ነገር እንደማይሆን በመረዳት ተሰፋ ቆረጠ።
እርም ታህል በጣም ትንሽ።
እርም አለ ፈፅሞ ተወ፤ አጽረጠ፤ አቆመ።
እርም ይሁንብኝ ድጋሚ አላደርገውም።
እርምት "አረመ" ስር "እርማት"ን ተመ.
እርምጃ "ረመደ" ስር ተመ.
እርምጥምጥ "ረመጠ" ስር ተመ.
እርርት ስ 1.በሰውና በከብት አይን ላይ የሚወጣ ሞራ መሳይ ነገር። 2.በከብት ጭራ ላይ የሚወጣ ቁስል።
እርሳም ተው.ስ. በሁለተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር የሂነገር ተባእታይም ሆነ አንስታይ የታን (አኩብርት ለመጥራት የሚያገለግል ተውላጠ ስም።
እርሱ "እሱ"ን ተመ.
እርሳስ "ረሰሰ" ስር ተመ.
እርሳቸው "እሳቸው"ን ተመ.
እርሷ "እሷ"ን ተመ.
እርሻ "አረሰ" ስር ተመ.
እርሾ ስ 1.ያልቦካን ሊጥ እንዲቦካ የሚያደርግ ቀደም ብሎ የቦካ ሊጥ፤ የሰነበተ የሊጥ ጥሪት። 2.ባይካርቦኔት ሶዳ የሚባልና ሊጥ እንዲቦካ የሚያደርግ፤ በዱቄት መልክ የተዘጋጀ ከሚካል። 3.አንድን ተግባር ለማከናወን እንደመነሻ ሆኖ የሚያገለግል መጠነኛ ገንዘብ ወይም ጥሪት።
እርቃን ስ ራቁት፤ መለመላ።
እርቃኑን ቀረ 1.ራቁቱን ሆነ። 2.አጣ፤ ደሆ። 3.ተጋለጠ፤ መጥፎ በራው ታወቀ።
እርቃኑን አስቀረው 1.ያለውን ሁሉ ወሰደበት፤ ሰረቀው። 2.ራቁቱን አስቀረው። 3.አጋለጠው።
እርቃኑ ስጋ ስ ያልበሰ ወይም ራቁቱን የሆነ አካል፤ ሰውነት።
እርቅ "አረቀ" ስር ተመ.
እርባታ "ረባ" ስር ተመ.
እርባና ቢስ ዝ.ክ.
እርባና¹ ስ የተለያዩ ጥቃትን ቅርፅ ቅርፅ ያለበትና በረቀቀ ዘዴ በጥበብ የተሰራ የቀለበት፤ የኮርቻ፤ የመስቀል፤ ... ንቅስ ወይም ንድፍ።

እርባን ስራ ስ በላዩ ቀጭን ሽቦ የተመመመበትና ረቂቅ ንቅስ ያለበት፡ የረቀቀ አሰራርን የተከተለና ውበት ያለው የወርቅ ወይም የብር ጌታ ስራ።

እርባን² “ረባ” ስር “እርባና”ን ተመ.

እርብትብት “*ረበተበተ” ስር ተመ.

እርብድብድ “*ረበደበደ” ስር ተመ.

እርቦ ስ 1.የቁና አንድ አራተኛ የሆነ የእህል መስፈሪያ። 2.ከሰፈት የተሰራ የቁርስ ወይም የቆሎ ማቅረቢያ። 3.ጤሰኛ ለባለርስት ይሰጠው የነበረ አንድ አራተኛ የምርት ውጤት።

እርቦ አራሽ ስ የባለርስትን መሬት እያረሰ ከሚያገኘው ምርት አንድ አራተኛውን ለባለርስቱ የሚሰጥ ገበሬ።

እርቦ አፍሳሽ ዝ.ከ.

እርከን ስ 1.ደረጃ፣ መውጫ መውረጃ። 2.መሬት እንዳይሸረሸርና በካርፍ እየተጠረገ እንዳይወሰድ ደግሮ የሚይዝ የድንጋይ ካብ። 3.ለመንግስት ሰራተኛ በየተወሰነ ጊዜ የሚሰጥ የደመወዝ ጭማሪ።

እርኩም ስ ሙሉ በሙሉ ጥቁር ሆኖ ከፊቱ በኩል አንገቱ አካባቢ ቀይ ያለበትና መንቀረ ረዥም የሆነ ከጥንብ አንሳ ከፍ የሚል ትልቅ የአሞራ አይነት።

እርኩም አፍ (ስድብ) ያሞጠሞ ወይም የሾለ አፍ ያለው።

እርኩስ “ረከስ” ስር ተመ.

እርካብ “ርካብ”ን ተመ.

እርካታ “ረካ” ስር ተመ.

እርክፍካፍ “*ረከፈ.ከፈ” ስር ተመ.

እርኮት ስ ከበሬ ወይም ከጉማሬ፡... ቆዳ የሚሰራ የውሃ መያዣ።

እርዛት “*አረዘ” ስር ተመ.

እርዳታ “ረዳ” ስር ተመ.

እርድ¹ ስ ቢጫ ቀለም ያለው የትመም አይነት።

እርድ² “አረድ” ስር ተመ.

እርጅና “አረጅ” ስር ተመ.

እርገት “አረገ” ስር ተመ.

እርጉም “ረገመ” ስር ተመ.

እርጉዝ “*ረገዝ” ስር ተመ.

እርጋታ “ረጋ” ስር ተመ.

እርጋጭ “ረገጠ” ስር ተመ.

እርግማን “ረገመ” ስር ተመ.

እርግብ “ርግብ”ን ተመ.

እርግብግቢት “*ረገብ” ስር ተመ.

እርግብግብ ዝ.ከ.

እርግዝና “*ረገዝ” ስር ተመ.

እርግጠኛ “*ረገጠ” ስር ተመ.

እርግጥ ዝ.ከ.

እርግጫ “ረገጠ” ስር ተመ.

እርግፍግፍ አለ “*ረገፈ.ገፈ” ስር ተመ.

እርሳ “ረጋ” ስር ተመ.

እርሻ ስ መወርወሪያ ውስጥ በሚጋደም ቀስም ውስጥ ተሰክታ፣ ቀስሙ (ድውሩ) እንዲሸከረከርና ማጉ በድሩ መካከል እንዲዘረጋ የምትረዳ እንደሰንበሊጥ አገዳ ያለች ቀጭን ሽመል።

እርጥባን “ረጠብ²” ስር ተመ.

እርጥብ “ረጠብ¹” ስር ተመ.

እርጥጥ “ረጠጠ” ስር ተመ.

እርጭ

እርጭ (ረጭ) አለ ግ ፀጥ፣ ዝም አለ።

እርፊት “አረፈ” ስር “እረፍት”ን ተመ.

እርፍ ስ በአንድ በኩል ከሚረገፍ ከሞፈር ጋር የሚዋደድ፣ በሌላ በኩል ገበሬ ሲያርስ የሚጨብጠውና የሚረሻውን ጥልቀትና ሂደት የሚቆጣጠርበት የበሬ እቃ(ስእሉን ሞፈር ስር ተመ.)።

እርፈ መስቀል ስ ከመያዣው በኩል የሚፈል ቅርፅ ያለበት የስጋ ወደሙ ማቀበያ ወይም መስጫ ማንኪያ።

እርፍ መጣያ ስ ገበሬ የእርሻ ሽራውን በነሃሴ ወር ከጨረሰ በሃላ የግብርና እቃውን የሚያስቀምጥበት ወቅት።

እርሮ “ሮሮ”ን ተመ.

እሰይ ደግ፣ ማለፊያ ለግለት የሚነገር የደስታ መግለጫ ቃል።

እሱ (እርሱ) ሰሰተኛ መደብ ተባእታይ ያታ፣ ነጠላ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

እሳቤ “አሰብ” ስር ተመ.

እሳት ስ 1.ብርሃንና ሙቀት የሚሰጥና የግታጠል፣የግፍላት፣የግብሰል፣ የግንደድ፡... ሃይል ያለው ነዳድ ወይም ፍም። 2.(ዘይ.) ገብዝ፣ ቀልጣፋ፣ ገቁ፣ ራሌ። በትምህርቱ ላላት ነው።

እሳት ሆነ 1.በጣም ተናደደ፣ በሸቀ። 2.እጅግ ተወደደ፣ ውድ ሆነ። ቡና ባሁኑ ጊዜ ላላት ሆኗል።

እሳት መታው በእሳት በጣም በሰለ።

እሳት ሰደደበት ቃጠሉ አስነሳ፣ በእሳት እያያዙ፣ ለነሳ።

እሳት በላው እሳት ፈጀው፣ እቃጠለው።

እሳት ተነሳ

እሳት ተነሳ የእሳት ቃጠሉ ወይም አደጋ ተፈጠረ።
 እሳት አፍ (ስድብ) ለፍላፊ፣ ነገረኛ፣ ምላሰኛ።
 እሳት ገባው ከሚያስፈልገው በላይ በሰለ።
 እሳትና ጭድ የማይሰማው፣ አጥፊና ጠፊ።
 እሳት ገሞራ ስ ከመሬት ከርስ ውስጥ የቀለጠ ድንጋይና ሌሎች ነገሮችን በመያዝ ፈንድቶ የሚወጣ እሳት።
 እሳት አደጋ ስ 1.በእሳት ምክንያት በቤት ወይም በንብረት ላይ የሚደርስ አደጋ፣ ቃጠሉ።
 2.በእሳት ምክንያት በቤት ወይም በንብረት ላይ ቃጠሉ ሲነሳ ጥሪ እየተደረገለት አደጋውን የሚከላከል ድርጅት(መሉ መጠሪያው የእሳት አደጋ መከላከያ ነው መኪናውም እሳት አደጋ ይባላል) ።
 የእሳት ሳንቃ ስ የእሳት ነበልባል።
 የእሳት ራት ስ ማታ ማታ በእሳት ወይም በመብረት ዙሪያ የምትበር ቢራቢር።

የእሳት ራት

የእሳት ክፋይ ጎ ጫቶ በእሳት የፋመ የእንጨት ጉማጅ።
 እሳቸው (እርሳቸው) እሱ ወይም እሷ በሚባሉት ተውላጠ ሰምች ፈንታ የሚገባ የአክብሮት ተውላጠ ሰም።
 እስላም "ሰለሙ" ስር ተመ.
 እስልምና ዝ.ክ.
 እስረኛ "አሰረ" ስር ተመ.
 እስራት ዝ.ክ.
 እስር ዝ.ክ.
 እስሰት¹ ስ 1.የመልኳን ቀለም ከአካባቢያ ቀለም ጋር የምታመሳስል፣ዝርያዋ ከገበሉ ወገን የሆነ፣ረኝም ምላስ ያላት አነስተኛ ፍጡር።
 2.(ዘይ.) ባህሪው የሚለዋወጥ፣ ጠባቂ የማይታወቅ ሰው።

እስሰት 1ኛ ፍቺ

እስሰት² ስ ማንቁርት። እስሰቱን አንቆ ገንዘቡን ተቀበለው።
 እስቱኮ "ስቱኮን" ተመ.
 እስቲ "እሰኪ" ን ተመ.
 እስታዲየም "ስታድዮም"ን ተመ.
 እስቱንስል "ስቱንስል"ን ተመ.
 እስቱፕለር "ስቱፕለር"ን ተመ.
 እስትንፋስ ስ ትንፋሽ።
 እስትንፋስ ዘራበት ህይወት ሰጠው።
 እስከ መዋ. መድረሻን አመልካች ቃል። እስከ ድሬዳዋ እጂዳላህ/ እስከ ነገ እፅያላሁ።
 እስኩታ ስ በጠላ ላይ የሚንሳፈፍ የጊሾ፣ የበትልና የአሻር አሰር፣ ገፈት።
 እስኪ(እስቲ) (አንድን ድርጊት)ፊልም/አትፊልም፣ አድርግ/አታድርግ ለማለት ከገሰ ቀድሞ የሚነገር ቃል። እስኪ ገፈው/ እስኪ ሰጠኝ/ እስኪ ንክኝ።
 እስክረቢቶ "ስክረቢቶን" ተመ.
 እስክስታ (እስክስ) ስ በዘፈን ጊዜ ምትን ጠብቆ የሚደረግ የትከሻና የእንገት እንትስቃሊ።
 እስክስታ ወረደ (እስክስ አለ) በዘፈን ጊዜ ምትን ጠብቆ በትከሻና በእንገቱ እንትስቃሊ አደረገ።
 እስኮላርሽፕ "ስኮላርሽፕን" ተመ.
 እስኮችቴፕ "ስኮችቴፕን" ተመ.
 እስኳድራ-"ብረት" ስር "ብረት ማእዘንን" ተመ.
 እስፒራ "ስፒራ"ን ተመ.
 እሷ (እርሷ) በሰላተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር፣ እንስታይ ፃታን የሚያመለክት ተውላጠ ሰም።
 እሸት "ሸተ" ስር ተመ.
 እሺ 1. ለአንድ ድርጊት፣ ስራ፣... መስማማትን፣ ፈቃደኝነትን ለመግለፅ የሚባል ቃል።2. በጋራ ወጭታ ወይም ንግግር ጊዜ አድግጭ አውራውን ተጥል፣ ከዚያስተ... ለማለት የሚጠቀምበት የወራ ግራዘሚያ ቃል።
 እሺታ ስ ፈቃደኝነት፣ መስማማት፣ ይህንታ።
 እሺ አለ ን ተስማማ፣ ፈቃደኛ ሆነ።
 እሺ ባይ ታ ነፃ፣ ይህን ባይ።
 እሽ 1.ዝንብን፣ ወፍን፣ ዶርን ለማሳረር የሚነገር ቃል። 2.ዝም በል ወይም ፀጥ በል ለ ግ ለ ት የሚነገር ቃል።
 እሽ አለ ን 1.ዝንብን፣ ወፍን፣ ዶርን አሳረረ፣ ተከላከለ። 2.ዝም በል ወይም ፀጥ በል አለ።
 እሽል "እሽለ" ስር ተመ.

እሸም "እሸመ" ስር ተመ.

እሸሩሩ የታዘለ ወይም በእትፍ የተያዘ ህፃን ሲያለቅስ ዝም እንዲል እየተዋዛወዙ በዜማ የሚባል የማሳበያ ቃል።

እሸሩሩ አለ ግ 1. የሚያለቅስ ህፃን ልጅ ዝም እንዲል በዜማ እሸሩሩ እያለ አባባለ፣ ዝም እንዲል አደረገ። 2. (ዘይ.) ተለማመጠ፣ አሸበለበለ።

እሸቅድድም (እሸቅድምድም) "ቀደመ" ስር ተመ.

እሸኮለሌ ስ የስድብ ምልልስ።

እሸኮኮ "እንኮኮ"ን ተመ.

እሸግ "እሸገ" ስር ተመ.

እሸህ (እሸክ፥ ሾክ) ስ እንደ እጋም፥ ግራር፥ ... ባሉ እዕዋት ላይ የሚገኝ እንደመርፈ ሹል የሆነና የሚዋጋ የእዕዋት አካል።

እሸህ ነው ክፉ፥ ነገረኛ ነው።

እሸህ አፍ ፥ (ስድብ) ተላዳቢ፥ ነገረኛ (ሰው)።

እቁባት "ቁባት"ን ተመ.

እቁብ ስ 1. ሰዎች በተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ክፍያ እየከፈሉና ገንዘቡ አንድ ላይ ተሰብስቦ ገቢ እየሆነ በየተራ ወይም በእጣ ለእያንዳንዳቸው እንዲደርስ ለማድረግ የሚያቋቁሙት ማህበር። 2. ለዚህ ማህበር የሚከፈል ገንዘብ። በየላምንቱ አቁብ ይጥላል።

እቁብ ደረሰው ተራው ደርሶ (እጣ ወጥቶለት) የተሰበሰበውን ገንዘብ ወሰደ።

እቁብ ጠጣ የእቁብ ማህበር አባል ሆነ።

እቁብ ጣለ በእቁብ ውስጥ ለሚሰበሰበው ገንዘብ የራሱን ድርሻ ከፈለ።

እቁብተኛ ፥ የእቁብ ማህበርተኛ ወይም አባል።

እቃ ስ 1. ተንቀሳቃሽ የመገልገያ መሳሪያ፥ ቁሳቁስ። 2. ጓዝ። 3. (ዘይ.) ደራሱ አስተሳሰብ መሰረት የማይንቀሳቀስ፥ በካማ፤ እንደፈለጉ ወዲያ ወዲህ የሚያደርጉት ሰው። 4. (ዘይ.) የወንድንም ሆነ የሴትን አባላዘር በስሙ ላለመጥራት ተተክቶ የሚባል የማለዘዘያ ቃል።

እቃ ቤት ስ የእቃ ማስቀመጫ ወይም ማጠራቀሚያ ክፍል።

እቃ ግምጃ ቤት ስ 1. በአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ውስጥ ለአገልግሎት እንዲውሉ የተገዙ እቃዎች የሚቀመጡበት ቤት ወይም ክፍል። 2. በእቃ ግምጃ ቤት ውስጥ በሃላፊነት የሚሰራ ሰራተኛ።

እቅድ "አቀደ" ስር ተመ.

እቅፌን አርገውን፥ እውነቱን።

እቅፌን ተናገረ እውነቱን፥ ትክክለኛውን ተናገረ።

እቅፍ "አቀፈ" ስር ተመ.

እቅፎሽ ዝ.ከ.

እበት ስ 1. የቀንድ ክብት እዳሪ፥ ፍግ። 2. (ስድብ፥ ዘይ.) ሰነፍ፥ ጅል፥ የማይረባ።

እበት ጣለ ኮሳ (የቀንድ ክብት)።

እበጥ "አበጠ" ስር ተመ.

እቡይ ፥ ክፉ፥ ትእቢተኛ።

እባሽ "አበሰ" ስር ተመ.

እባብ ስ 1. እግር የሌለው፥ በልቡ እየተሳበ ወይም እየተንገለለ የሚሄድ መርዘኛ እውሬ፤ ከይሲ። 2. (ዘይ.) ክፉ፥ ምቀኛ፥ ተንኮለኛ።

እባብ ጣለ [አሞራ] ስ አንገቱ ረዥም፥ መልኩ ገብስማ የሆነና ብዙ ጊዜ እባብና ትላትል የሚመገብ የአሞራ አይነት።

እባክህ አንድ ነገር እንዲሆን፥ እንዲደረግ ለመጠየቅ ወይም ለመለመን ሲፈለግ ከሚጠየቀው ነገር ቀድሞ የሚነገር የልመና ማቅረቢያ ቃል። እባክህ ሰራውን ተለ- ተለ- ጨርሳልኝ።

እባጭ "አበጠ" ስር ተመ.

እብለት "አበለ" ስር ተመ.

እብሪት ስ ጥጋብ፥ ትእቢተ፥ ማን አለብኝነት።

እብሪተኛ ፥ ጥጋቦኛ፥ ትእቢተኛ።

እብቅ ስ ከእህል ላይ ተለይቶ የሚወጣ የደቀቀ ገለባ፥ ንፋሽ።

እብነበረድ ስ በተፈለገው ቅርፅና መጠን እየተሰተካከለ ለተለያየ አገልግሎት (ለቤት፥ ለሃውልት፥ ... ግንባታ) የሚውል፥ የተለያየ መልክ ያለውና ዋጋው ከፍተኛ የሆነ የድንጋይ አይነት።

እብደጥ "አበደ" ስር ተመ.

እብድ ዝ.ከ.

እብጠት "አበጠ" ስር ተመ.

እቦኛ ፥ ክፉ፥ ጫካ፥ እቡይ።

እቴቴ ስ ታላቅ እህትን፥ አክስትን፥ ... በአክብሮት ለመጥራት የሚያለገልግል ቃል።

እቴጌ ስ የንጉስ ሚስት የማእረግ ስም።

እትማማች "እህት" ስር "እህትማማች"ን ተመ.

እትም "አተመ" ስር ተመ.

እትራት "አተረ" ስር ተመ.

እትብት "አተቦ" ስር ተመ.

እትት

እትትት አለ

እትትት አለ ግ ብርድ፡ ቆፈን የያዘው መሆኑን እትትት በማለት ገለሀ።

እትቱ ስ ዘመድ ወይም ቅርብ የሆነችን ሴት በአካብርት ለመጥራት የሚያገለግል ቃል፡ ማንኛውንም ሴት ለመጥራት ያገለግላል።

እቶን ስ የእንጨት እሳት የሚነድበት ጎድጎድ ያለ ትልቅ ምድጃ።

እቸክ እቸክ ቀንቃሳ ውሃ ወይም ብርድ የነካው ሰው የሚያሰማው የመሳቀቅ ድምፅ።

እት— ከነጠላ ስም ጋር ተጣምሮ በመነገር ከነጠላው ስም ጋር ሊገናኝ የሚችለውን ስም ሁሉ አጠቃሉ ለመጥራት የሚያገለግል ምላሳድ።
ለነስበደ መጡ።

እነሆ ይህው፡ ይህውና።

እነርሱ (እነሱ) በሰለተኛ መደብ ብዙ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

እነዚህ (እነኚህ፥ እኚህ) በሁለተኛ መደብ የብዙ ቁጥር አመልካች ቅፅል ወይም ተውላጠ ስም። (አመ.ት.) ለነዚህ መግሰፍት የሊትየሱያ ቋንቋዎች አካዳሚ ናቸው። (አመ.ተ.ስ.) የሊትየሱያ ቋንቋዎች አካዳሚ መግሰፍት ለነዚህ ናቸው።

እነዚያ (እነኚያ፥ እኚያ) በሰለተኛ መደብ የብዙ ቁጥር አመልካች ቅፅል ወይም ተውላጠ ስም።

እና “-ና”ን ተመ.

እናት ስ 1.የወለደች ሴት ከወለደችው ጋር ባላት የተዛምደ ግንኙነት የምትጠራበት ቃል፡ ወላጅ ።
2.ሴት ሞግዚት ወይም አሳዳጊ። 3.(ዘይ.) ደግ፥ ሩሀርሀ።

እናት አልባ እናት የሌለው ወይም እናቱ የሞተችበት።

እናት አገር ስ የአንድ ሰው የትውልድ አገር።

እናንተ ተው.ሰ. በሁለተኛ መደብ ብዙ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

እኔ ተው.ሰ. በአንደኛ መደብ ነጠላ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

የእኔ ብጤ ደሃ፥ ለምኖ አዳሪ።

እንሰሳ “እንሰሳን” ተመ.

እንሰት ስ ስሩ ቆሌ የሚባለውን ምግብ ለማዘጋጀት የሚያገለግል፥ ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነ የተክል አይነት፤ ከባ።

እንሰላል ስ እንጠቁ ውሳኔ ከፍት የሆነና ቅጠሉ አረቄ አረቄ (የፈረንጅ) የሚሸት የተክል አይነት።

እንሰራ ስ ከሸክላ አፈር የሚሰራ የጣ መጥመቂያ ወይም የውሃ መቅጃና ማስቀመጫ እቃ(ሰላሱን “ሸክላ እቃ” ስር ተመ.)።

እንሰሳ (እንሰሳ) ስ 1.ማንኛውም ሀይወት ያለውና በራሱ ሃይል ከቦታ ቦታ የሚንቀሳቀስ ፍጥረት። 2.እንደ ሳም፥ በግ፥ ድኩላ፥... ያለ የቤትና የዱር ፍጥረት። 3.(ስድብ፥ ዘይ.) ሞን፥ ጅል፥ ቂል፥ የሞህ ።

የቤት እንሰሳ ስ በቤት ውስጥና በቤት አካባቢ የሚኖር፥ ለሰው ልዩ ልዩ አገልግሎት የሚሰጥ እንደ ዶሮ፥በግ፥ፈረሰ፥...ያለ ማንኛውም እንሰሳ።

የእንሰሳት ሃኪም ስ የቤት እንሰሳትን በማከም ሙያ የሰለጠነ ሃኪም።

የዱር እንሰሳ(አውሬ)ስ በዱር በጫካ የሚኖር እንደ አንበሳ፥ቀጭ፥ዝንጆሮ፥...ያለ ማንኛውም እንሰሳ።

እንሰት ስ የተባለት ተቃራኒ፤ ሴት።

እንሰታይ ት ሴቱ።

እንሰሰላ ስ ሴቶች እጅና እግራቸውን የሚያቀሉበት የእዕዋት አይነት።

እንሻፎ ስ ብርድ ወይም ውርጭ የመታው እህል።

እንሽላሊት (መንሽላሊት) ስ ጅራቷና ጭንቅላቷ እባብ የሚመስልና አራት እግር ያላት ትንሽ አውሬ።

እንሽላሊት

እንሽርት [ውሃ] ስ ለመውለድ በምጥ ላይ ካለች የሴት ብልት የሚፈስ እንደ ውሃ ያለ ፈሳሽ ነገር፡ “ሽንት ውሃ”ም ይባላል።

እንቀት ስ 1.የሰንደ ወይም የገብስ ክክ፤ ቅንጫ። 2.የእህል እንቅጥቃጭ።

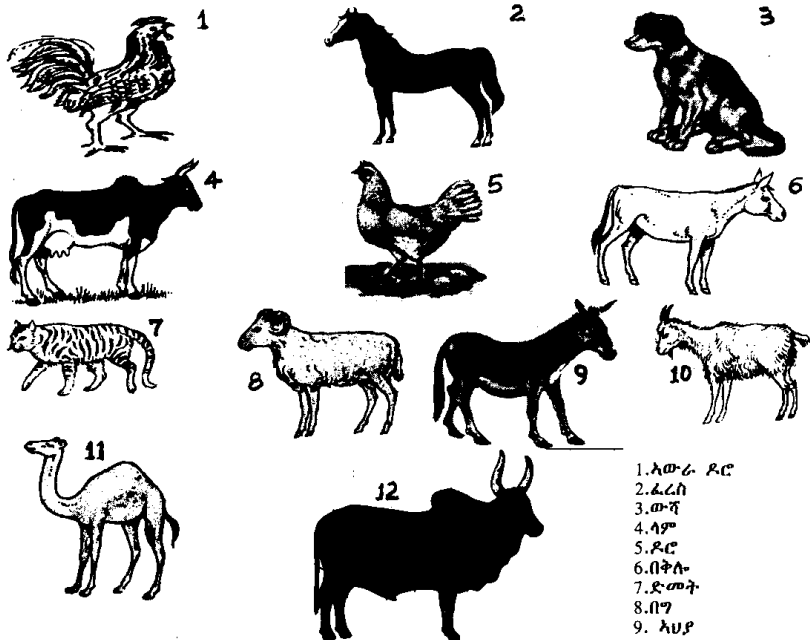
እንቁ ስ በጣም ውድ የሆነና ለጌተነት የሚያገለግል በባህር ውስጥ የሚገኝ የከበረ ድንጋይ፤ ሱል።

እንቁላል ስ 1.በአብዛኛው ከእለዋፍ ወገን የሆኑ እንሰሳት የሚወልዱት፥ በሰሰና ጠንካራ ቅርፊት የተሸፈነ፥ ውስጡ በነጭ ፈሳሽ የተከበበ አስኳል ያለው እንክብል። 2.ዕንስ ሊሆን የሚችል ሴቱ ዘር።

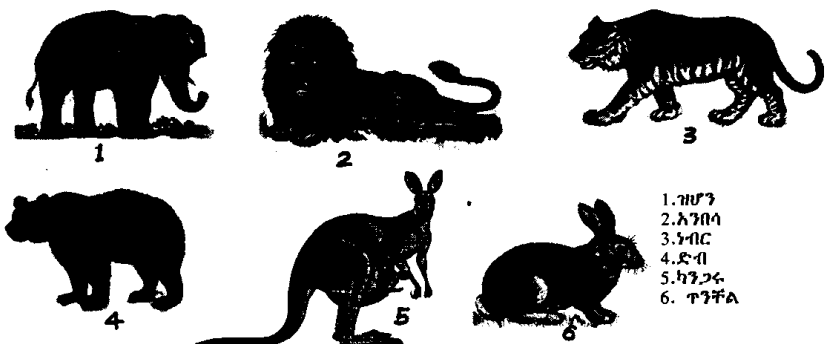
እንቁላ መስጋል በጣም አምርቦታል።

እንቁላ ጣለች እንቁላ ወለደች (ዶሮ፥ ወፍ፥ ...)።

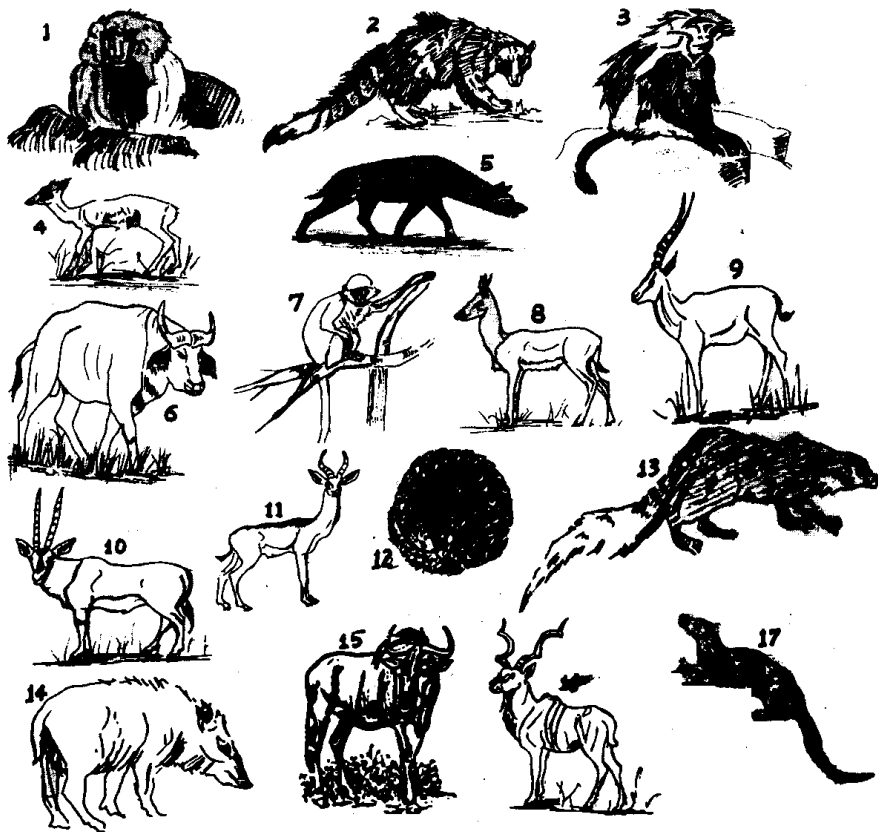
የእንቁላ ውሃ ስ በእንቁላ ውስጥ የሚገኝ ውሃ መሳይ ፈሳሽ ነገር፤ ዞፍ።

1. አውራ ጾሮ
2. ፈረስ
3. ውሃ
4. ላም
5. ጾሮ
6. በቅሉ
7. ድመት
8. በግ
9. አህያ
10. ፍየል
11. ግመል
12. ቦሬ

1. ዝሆን
2. አንበሳ
3. ነብር
4. ድብ
5. ካንጋራ
6. ጥንቅል

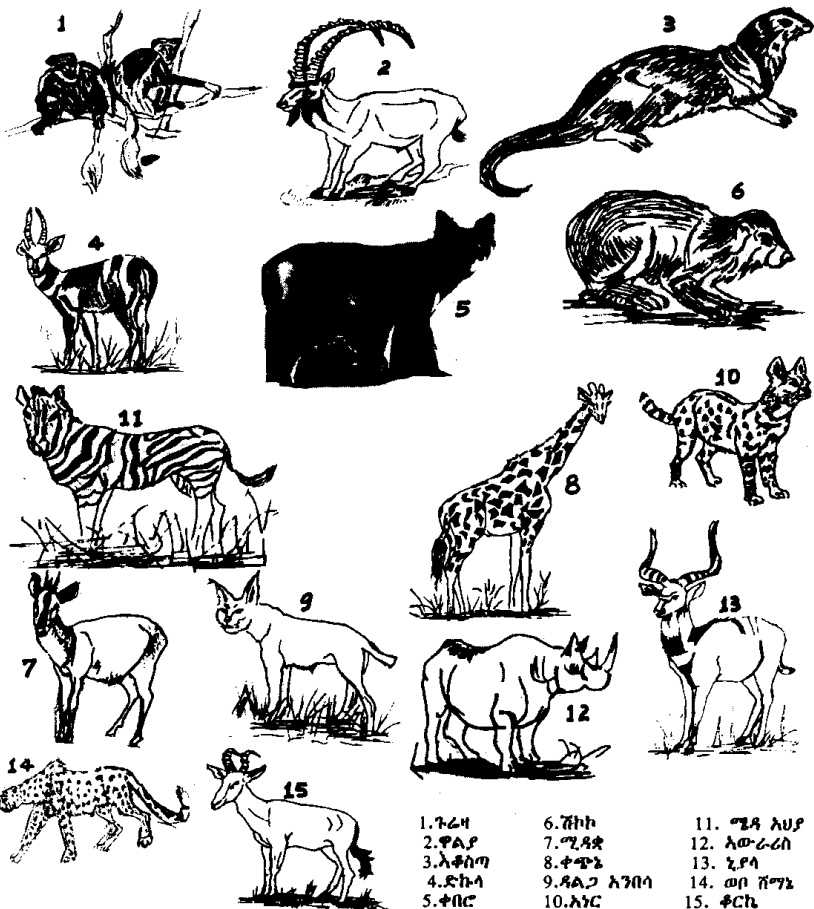

1. ቅዱስ ጊዮርጊስ
2. ጥፋት
3. ጥፋት
4. አገልግሎት
5. ጥፋት

6. ጥፋት
7. ጥፋት
8. ጥፋት
9. የጥፋት ጥፋት
10. ጥፋት

11. ጥፋት
12. አጥፋት
13. ጥፋት
14. ጥፋት
15. ጥፋት

16. አጥፋት
17. አጥፋት

እንቁልጭሽ (እንቁልጭሽ) ስ
 ልጆች አንድ ነገር ይዘው፡ ላይሰጡ እያላዩና
 እያንጉ የሚናገሩት የጨዋታ ቃል።

እንቁራሪት ስ ጅራት የሌላት፡ በውሃ ውስጥና
 በየብስ መኖር የምትችል፡ ጡብ ጡብ እያለች
 የምትሄድ ትንሽ አውሬ፡ ባንታቸር።

እንቁራሪት

እንቁር ስ ከጠፍር ወይም ከእንጨት የተበጀ
 እርሩ፡ ጥንግ።

እንቁርባ ስ የአተር፡ የባቂላ፡ የሽንብራ፡... ፍሬ
 ልብስ፡ ገለባ፡ ገለፈት።

እንቁሽቁሽ “ቆሽቆሽ” ን ተመ.

እንቁጣጣሽ ስ 1. መስከረም አንድ ቀን የሚውል
 የዘመን መለወጫ በአልፎ፡ ቅዱስ ዮሃንስ፡ የአዲስ
 አመት፡ የመጀመሪያ ቀን። 2. በአዲስ አመት
 መጀመሪያ ቀን ልጆች ለወጃጅ፡ ለዘመድና
 ለነረቢት እንደ ገበበረከት የሚያቀርቡት
 እንግጫና አደይ አበባ፡ የአዲስ አመት የበጎ
 ምኞት መግለጫ ስጦታ።

እንቁጥቁጥ “ቆጠቆጠ” ስር ተመ.

እንቃሪ “ኑቀረ” ስር ተመ.

እንቃቅ¹ ስ አራስ ልጅ።

እንቃቅ² ስ እንደ እንሽላሊት ያለ የገበሉ
 አይነት።

እንቅልፋም “እንቀላፋ” ስር ተመ.

እንቅልፍ ዝ.ከ.

እንቅርት ስ በሰው አንገት ላይ ብዙውን ጊዜ
 በፊት ለፊት በኩል በጉርር ላይ የሚወጣ እባጭ
 መሰል በሽታ።

እንቅርታም ፡ እንቅርት ያለበት ሰው።

እንቅሽ አለ “ነቀሽ” ስር ተመ.

እንቅሽ አደረገ ዝ.ከ.

እንቅብ ስ አስር ቁና ያህል የሚይዝ ከአካርማ
 ወይም ከስንደዶ የሚሰራ ሰፊና ጎድጓዳ የሰፊት
 እቃ (መጡ እንደየአካባቢው ይለያያል)(በእለን
 የሰፊት እቃ ስር ተመ.)።

እንቅብ ሆድ (ስድብ) በርጫም።

እንቅጥቃጭ “ቀጠቀጠ” ስር ተመ.

እንቅፋት “ኑቀረ” ስር ተመ.

እንቅፍድ “ኑቀረደደ” ስር ተመ.

እንቅቅልሽ ስ ድፍን ያለና ምስጢር አዘል ነገር
 (ጭውውት) በጥያቄ መልክ የሚቀርብበት የሰነ
 ቃል አይነት።

እንቅቅልሽ ሆነ ምስጢሩ አልታወቅ አለ፡
 ድፍን ያለ ነገር ሆነ።

እንቅቆ ስ ፍሬው ለኮሶ መድሃኒት የሚሆን፡
 አብዛኛውን ጊዜ በወይና ደጋ የሚበቅል የእዕዋት
 አይነት።

እንቡር (እምቡር)

እንቡር አለ ፡ ዘለለ፡ እመር አለ።

እንቡር እንቡር አለ ፡ ዘለለ፡ እንጣጥ
 እንጣጥ አለ።

እንቡርባይ ስ “በረበረ” ስር ተመ.

እንቡስ “እምቡስ” ን ተመ.

እንቡሽቡሽ [ጠላ] ስ ቢጠጡት የማያሰክር ጉሽ
 ጠላ።

እንቡቅቡቅ “ኑቀቀቀ” ስር ተመ.

እንቡቡ

እንቡቡ አለ ፡ ልጅን በጀርባ ላይ
 በእንቀልባ ወይም በልብስ አዘለ ወይም ተሽከመ።

እንቡጣ (እምቡጣ) ስ ጥጃቸው ሲጥት ላግ
 ወተት መስጠቷን እንዳታቋርጥ የጥጃቸውን ቆጃ
 ጭፍ ወይም ሳር ሞልተው በላግ ፊት
 የሚያቆሙት የጥጃ ምስል፡ ጎፍላ።

እንቡጣጢያ (እምቡጣጢያ) ስ ለጋ፡
 ጨትላ።

እንቡጥ (እምቡጥ) ስ 1. እንደ ባቂላ፡ አተር፡
 ሽንብራ፡... ያሉ የአበባ እህሎች አበባቸው
 ከረገፈ በኋላ በአበባው ቦታ የሚተካው የፍሬ
 አያያዝ ጅምር፡ ውጥን። 2. እንደ ባቂላ፡ አተር፡
 ... ያሉ የአበባ እህሎች በእሽትነታቸው ጊዜ
 ፍሬውን ሽፍኖ ወይም ጠቅልሎ የሚይዘው
 ገለፈት። 3. ለጋ ፡ ጮርቃ።

እንቡጥ ያህላል በጣም ትንሽ ነው።

እንቡጥ ጣለ ተከሉ አበባውን አራግፎ ፍሬ
 ማፍራት ጀመረ።

እንቡጭቡጭ “ኑብጨቦጨ” ስር ተመ.

እንቡፍና (እምቡፍና) ጠላ ስ ያልጠራና
 ያልፈላ ጉሽ ጠላ።

እንቢ (እምቢ) ተውገ. አይሆንም፡ አሻፈረኝ
 ወይም አላደርገኝም ለማለት የሚያገለግል ቃል ።

እንቢያ ዝ.ከ.

እንቢታ ስ እሺ ወይም ይሁን አለማለት።

እምቢተኛ ፡ አልቀበልም፡ አላደርገኝም፡

አይሆንም ባይ።

እንቢ አለ ፡ 1.አልቀበልም፡ እሻፈረኝ፡ አልታዘዝም፡ ... አለ። 2.አልሰራ፡ አልሆን አለ (አቃ፡ መሳሪያ፡...)።

እንቢ ነገር ስ የለበሰበ ቁርባት እንደ ከረጢት ተሰፍቶ በውስጡ ገለባና ሳር ከተሞላበት በሂሳ በአጋሰሰና በአህያ ጀርባ ላይ ከጭነት ቢታች የሚውል የጀርባ መከላከያ፡ መደላድላ።

እንቢልታ (እምቢልታ) ስ በላፍ የሚነፋ፡ ወፍራምና ቀጭን ድምፅ ማውጣት የሚችል፡ ከቀርከሃና ከብረት የሚሰራ እንደ ዋሽንት ያለ የሙዚቃ መሳሪያ(ስእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

እንቢልታ ነፊ ስ በእንቢልታ መጫወት የሚችል ሙዚቀኛ።

እንቢልተኛ ዝ.ከ.

እንቢያጉሰ ስ በጭነት በቅሎ ወይም በፈረሰ ደረት ላይ የሚውል ከቀደማይና ከቅናት ጋር የሚያያዝ የበቅሎ እቃ(ስእሉን "ኮርቻ" ስር ተመ.)።

እንባ "አነባ" ስር ተመ.

እንብርቢጣ ስ ብብት።

እንብርት (እምብርት) ስ 1.በሆድ መካከል የሚገኝ እትብት የሚቆረጥበት ወደ ውስጥ ስርጎድ ያለ ክብና ትንሽ የሰውነት ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)። 2.መሃል። ቤቱ ከስተገው **እንብርት ብዙም አይርቅ።**

እንብርት የለሽ በልቶ የማይጠግብ፤ ሆኳም።

እንብርክክ (እንብርክ) "ብረክክ" ስር ተመ.

እንብድብድ "ብደብደ" ስር ተመ.

እንቦሳ (እምቦሳ) ስ ከወተት በቀር ውሃ የማይጠግና ሳር የማይበላ ያልጠነከረ ትንሽ ጥጃ።

እንቦሳ እስፋ ወደ አዲስ ቤት ሲገባ "ቤት ለእንቦሳ" በማለት መልካም ምኞትን ለሚገልፅ እንግዳ በምላሹ የሚቀርብ የመልካም ምኞት መግለጫ።

እንቦቀቅላ (እንቦቃቅላ) ስ 1.አበባው ቅላት ያለው በወይና ደጋ የሚበቅል የእዕዋት አይነት። 2.ያልጠና፡ ለጋ (ልጅ፡ ቀንበጥ፡...)።

እንቧ (እምቧ)

እንቧ አለ ፡ ሙሀ፡ ድምፅ አሰማ (በፊ፡ ላም)።

እንቧይ (እምቧይ) ስ ፍሬው ድቡልቡል የሆነና ሲበሰል ሎሚ የሚመስል፡ እሾሃማና የማይበላ የእዕዋት አይነት፡ ፍሬውም እንቧይ ይባላል ።

እንቧጮ (እምቧጮ) ስ ቅጠሉ ለሰላሳ፡

አገዳው ውስጠ ክፍት የሆነና ሲቀምሱት ጨው ጨው የሚል ጣእም ያለው የእዕዋት አይነት።

እንተን "እንትና"ን ተመ.

እንትብትብ "ተበተበ²" ስር ተመ.

እንትና (እንተን፡ እንትኔ፡ እንትኔ)

የአንድን ሰው ስም በረሱ ጊዜ ለሰሙ ምትክ ወይም ልዋጭ ሆኖ የሚያገለግል ተውላጠ ስም። **እንትና መጣ።**

እንትን የአንድን ነገር ወይም እቃ ስም በረሱ ጊዜ ለሰሙ ምትክ ወይም ልዋጭ ሆኖ የሚያገለግል ተውላጠ ስም። **እንትን ሰጠኝ።**

እንትከትክ "ተከተከ" ስር ተመ.

እንትፍ

እንትፍታ ስ የተተፋ ምራቅ፡ እክታ።

እንትፍ አለ ፡ እክ አለ፡ ተፋ (ምፈቅን፡ እክታን)።

እንትፍ እንትፍ አለ ፡ ምራቅን በጥቂት በጥቂቱ በሚመረቀው ነገር ላይ በመትፋት ምርቃት ስጠ፤ መረቀ።

እንትፍትፍ አለ ዝ.ከ.

እንቶ "ኢንቶ"ን ተመ.

እንቶ ፈንቶ የማይረባ፡ የማይጠቅም፡ ምናምን፡ ቅራቅንበ ነገር።

እንቶኔ "እንትና"ን ተመ.

እንችፍ ስ የሰንዴ ወይም የገብስ እንግዳላይ፡ ገርድ።

እንከን ስ ጉድለት፡ ነውር፡ ፀያፍ፡ ባንክ።

እንከፍ (መንከፍ) ት ፎል፡ ጅል፡ ሞኝ፡ ከርፋፋ።

እንከፍ እንከፍ አለ ፡ ሲሄድ ጎፊፍ ጎፊፍ ዘርፈፍ ዘርፈፍ አለ።

እንኩር "ነኩረ" ስር ተመ.

እንኩቶ "ነኩተ" ስር ተመ.

እንኪያሰ ቃ.አ. ታዲያ፡ እንግዲያማ፡ እንግዲያውስ።

እንካ አንድን ነገር በእጅ ይዞ ለሌላው ለመስጠት ሲፈለግ ተቀበል፡ ውስድ፡ያዝ ለማለት የሚያገለግል ቃል።

እንካ ሰላንቲያ ስ 1.በአብዛኛው እረኞች ልጆች በጥያቄ መልክ እየተጠያየቁ የሚጫወቱት የቀልድ ጨዋታ። 2.ጭቅጭት፡ንትርክ፡...፤የሰድብ ልውውጥ።

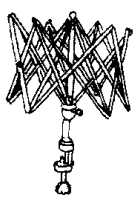
እንካ በእንካ መጠቃቀም፡ ሰጥቶ መቀበል።

እንካ አለ ፡ ለመስጠት እጁን ዘረጋ፡ ውስድ አለ።

እንክል

እንክል አለ ግ እንከስ አለ። ሽመድ ሽመድ አለ።

እንክርት (አንከርት) ስ 1. ከቦታ ስታ ሊዘዋወር የሚችል ከሽክሳ ወይም ከብረት የተሰራ ምድጃ። 2. የድርጊት አራባ ለማጠንጠን ወይም ለማድረግ አራባው የሚወጠርበት መቃ። ምንጥ።

እንክርት 1ኛ ፍቺ

እንክርዳድ ስ1. ከሰንደ ጋር ላብሮ የሚበቅልና የፍሬው መጠን ከሰንደ የሚያንስ። ሲበሉት ወይም ጠላውን ሲጠጡት ራስ የሚያዘር ወይም የሚያሰክር የአረም አይነት። 2. (ዘይ.) መጥፎ። ተፈላጊነት የሌለው (ሰው)።

እንክርፍ “*ከረፈፈ” ስር ተመ.

እንክብል “*ከበለለ” ስር ተመ.

እንክብካቤ “*ከበከበ” ስር ተመ.

እንክብከብ¹ ዝ.ከ.

እንክብከብ² “*ከበከበ” ስር ተመ.

እንክፍር “ከፈረረ” ስር ተመ.

እንኮኮ (እሽኮኮ) ስ ልጅን ማጅራት ላይ በማስቀመጥ ሁለት እግሮቹ በሁለት ትከሻ በኩል ደረት ላይ እንዲንጠልጠሉ ተደርጎ የሚያዘበት የእሽኮኮም አይነት (እኮኮ ወይም ኮኮ ይባላል)። **እንኮኮ (እሽኮኮ) አለ** ግ ልጅን ማጅራት ላይ በማስቀመጥ ሁለት እግሮቹ በደረት ላይ እንዲንጠልጠሉ በማድረግ ተሽከመ።

እንኮይ ስ በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል። ፍሬው እንደወይን ሆኖ ከፍ ከፍ የሚልና የሚበላ የእዕዋት አይነት።

እንኳን 1. በአንድ ድርጊት ላይ የመደለትና የመስማማትን ሁኔታ ለመግለፅና ደግ። እሰይ። አሹ ለማለት የሚያገለግል ቃል። **እንኳን አተረፈህ!** 2. አንዱን ከሌላው ለማነፃፀር የሚነገር ቃል። **እንኳን እሱ ለንተም ለታልፍ።**

እንኳን ማርያም ማረችሽ (ምር.) አራስ ሲትን አሰይ- በደህና ወለድሽ። ተገላገልሽ ለማለት የሚነገር።

እንከረዘይ ስ አበቃቀሉ እንደ ፊላ። ስፍ እንደ ሽንኩርት ያለና አበባው ቀይ የሆነ የእዕዋት አይነት።

እንዘጥ (እንዘዋ)

እንዘጥ አለ ግ ድንገት ወደቀ። እንቦፍ አለ(ብዙውን ጊዜ በቂጥ)።

እንዚራ ስ 1. ማንኛውም የሙዚቃ መሳሪያ

የሚጠራበት የጥቅል ስም። 2. በገና የሚመስልና የሚንገር አውታር ያለው የሙዚቃ መሳሪያ።

እንዛዛ ስ 1. ወይራንን ለማቅናት ወይም ለመግራት ሲባል በሚንቃው እንዲንትተው የሚደረግ ረገጥም ግንድ። ጅንግላ። 2. ስድ። ባለጊ። 3. አልቃሽ።

እንዘህላ (ንዘህላ) ት 1. ግዴላሽ። ሃብ በለ። 2. ዝንጉ። ተላላ። 3. ሰራ ፈት አውታታ።

እንዘርት ስ 1. እጅታው ከቀጭን ቀርቦ ወይም በመል የሚሰራ። በራሱ ላይ ከብ የሆነ የቅል ስባሪ የተገጠመበትና ማፋ ላይ የሚሰካ እነስተኛ ቆልማማ ሽቦ ያለበት የፈትል መሳሪያ። 2. ለሰፊት መኪና በውስጥ በኩል የሚያስፈልገው ክር የሚጠጠንበት የሰፊት መኪና እቃ።

እንዘዝ¹ ስ ጢንዚዛ።

እንዘዝ² ስ እበት እያድበለበለ **እንዘርት** 1ኛ ፍቺ

የሚያንከባልል ከጥንዚዛ አነስ የሚል ነፍሳት።

እንዘባን (እንጁባን) ስ ጣፋጭ ሽታ ያለው በሰብላ መሰል የእዕዋት አይነት።

እንዘቦ (እንጅቦ፣ እንጅሞ) ስ ሳይቀቀል ከእንጅራ ጋር የሚበላ ወተታም የእዕዋት አይነት።

እንደ - 1. ከ-በሂላ። ወዲያው። **እንደመጣ ይምጣ።** 2. መሆኑን፣-መደረጉን፣- መፈፀሙን፣...። **እንደሞተ አውቃለሁ/እሱ እንደ ወሰደ ወንበቶቻል።** 3. ለማድረግ። ለመፈፀም።... መሞከሩን ለማሳየት የሚገባ ምእላድ። **እንደመተኛትላለ።** 4. የ-የህል። **እንደላባት ያዋል።** 5. ከ-ጋር ተመሳሳይ ነው።-አይነት ነው።... **እንደ ወንድሙ ቀይ ነው/እንደ ሰማይ ይርቃል።** 6. ከመደብ። ከቦታና ከቁጥር መቀያየር ጋር መጠነኛ የቅርብ ለውጥ እያደረገ ይሆን። ይፈፀም።... **ዘንድ** ለማለት በግስ ላይ የሚቀጠል ምእላድ። **እንደ መጣ ንገረው/እንድንገራብ አንፈልገም።**

እንደሂሀሳ (እንድሆህሳ፣ እንዳህሳ) ስ ቁመት በአማካይ እስከ አንድ ክንድ ሊረዝም የሚችል፣ ግንዱ አቅመቢስ የሆነ፣ በጣም ወፍራምና ለስላሳ ቅጠል ያለው፣ በወይና ደጋ የሚበቅል እነስተኛ የእዕዋት አይነት።

እንዱሽዱሽ “*ዶሽዶሽ” ስር ተመ.

እንዲያው ተው.ግ. 1. ምንም ጥቅም ለሌለው። በጣይ። በከንቱ ለማለት የሚያገለግል ቃል። **እንዲያው ነው የሰፋሽው።** 2. በነፃ። በብላሽ። ባለሱቀ ወረቀቱን እንዲያው ሰጠኝ። 3. አረ። **እንዲያው ምን ይሻልሃል?**

እንዲያውም ተው.ግ. 1. በጭራሽ። ፊዕም።

እንደያውም መጥቶ አያውቅም፡፡ 2.አግራጭ ሃሳብ ለማትረቢያነት የሚያገለግል ቃል፡፡ እንደያውም ነገ እንደሌለን፡፡

እንዳለ "አለ" ስር ተመ.

እንዳለ "አለ" ስር ተመ.

እንዴ የጥያቄነት የመገርምን ሃሳብ ለማስተላለፍ ከሌሎች ቃላት ጋር በመጣመር ሃሳቡን፣ ጥያቄውን፣... ለማንሳት የሚያገለግል ቃል፡፡ እንዴ/ ከጥት መጣህ? /ትሄዳለህ እንዴ?

እንዴታ አዎ፣ ነው ለማለት እርግጠኛነትን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ እንዴታ/ መደራ አፈላጋለሁ፡፡

እንዴት የእንድን ነገር አሰራር፣ ሁኔታ፣ እኳሂን ወይም ምክንያት ለማወቅ፣ እንዲሁም በሰላምታ አለማጥ ጊዜ የጤንነትን ሁኔታ ለመረዳት ጥያቄ የሚቀርብበት ቃል፡፡ እንዴት ተሰራ? /እንዴት መጣህ? እንዴት አደርክን?፡፡

እንድርማሚት ስ ትልት ቁንጮና ረዥም ምንቃር ያላት ሽንገርን የወፍ አይነት(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)፡፡

እንዶድ ስ ቀጥ ብሎ መቆም የማይችልና እንደ ሃረግ የሚሳብ፣ ፍሬው ለልብስ ማጠቢያ የሚያገለግል የእፅዋት አይነት፡፡

እንጀራ ስ 1.የቦካ የጤፍ ወይም የስንዴ፣ የገብስ፣... ሊጥ አብሲት ከተወመረበት በሃላ በሚፈለገው መጠን ቀጥኖ ምጣድ ላይ በሰፊውና በስሱ ክብ ሆኖ የሚጋገር (የሚሰፋ) ብዙ አይን ያለው ምግብ፡፡ 2.(ዘይ.) መተዳደሪያ፣ መኖሪያ፡፡ እንጀራ ነሳ አደሀ፣ ለችግር ዳረገ፡፡

እንጀራ ወጣለት ሃብት እገኘ ወይም ባለፀጋ ሆነ፡፡

[የ]እንጀራ ልጅ ስ ባል ወይም ሚስት ከውጭ ወይም ከሌላ ሰው የወለዱት ልጅ፡፡

እንጀራ ቤት ስ 1.ቀደም ባለው ጊዜ በነገስታትና መኳንንት ገቢ ውስጥ በተለይ እንጀራ የሚተመጥበት ቤት ወይም የእንጀራ ቤት ሃላፊ፡፡ 2.በድንገት ወይም በገብዣ ጊዜ እንጀራ ለማትረብ ወይም ለማደል የተመደበ አስተናጋጅ፡፡

[የ]እንጀራ አባት ስ ሚስቱ ከሌላ ወንድ ለወለደችው ልጅ እንደሁለተኛ አባት የሚቆጠር ወንድ፡፡

[የ]እንጀራ እናት ስ ባሏ ከሌላ ሴት ለወለደችው ልጅ እንደሁለተኛ እናት የምትቆጠር ሴት፡፡

[የ]እንጀራ እናት ጡጦ ስ ሀፃናትን ለማበል አፋቸው ላይ የሚደረግ ወተት መያዣ የሌለው ጡጦ፡፡

የእንጀራ እናት ጡጦ

እንጀራ ጋጋሪ ስ ሰራዊ እንጀራ መጋገር የሆነና በዚሁ የምትተዳደር ሴት፡፡

እንጁባን "እንገርባን" ተመ.

እንጂ ብዙውን ጊዜ እናራሽ ሃሳብን የሚያስከትል አነጻሪ ምላህ፡፡ አሉ ጥቁር እንጂ ነጭ አይደለም/ይሞታል እንጂ ገንዘብ አይወጣውም/ መጣህ እንጂ መቶ ተረብህ፡፡

እንጃ ቃ.አ. በለ እንድ ነገር አለማወቅን፣ ጥርጣራን፣ እንቢታን ለመግለፅ የሚነገር አሉታጂ ቃል፡፡ መጥጥቶን እንጃ፡፡

እንጅላት ስ የምዝላት አባት ወይም እናት 6ኛ አያት፡፡

እንጅልሽ ስ እጅግ በጣም ብዙ፣ አያሌ፣ ከብዙ የተነሳ ስፍር ቁጥሩ የማይታወቅ የቁጥር መጠን፡፡

እንጀራ ስ 1.ገንዳ እንደ ሃረግ ያለ፣ ክብ ትርፅ ያለውና ሲበስል ወይም በጣም ቀይ ሲሆን የሚበላ ፍሬ የሚያፈራ እየሃግ የእፅዋት አይነት፤ ፍሬውም እንጀራ ይባላል፡፡ 2. ተጥጭንና ረጥዥም ትርጉሜርች ያሉት፣ ሲበስሉ ቀይደ የሚሆኑ የሚበሉ ሞላላ ትርፅ ያላቸው ትናንሽ ፍሬዎች የሚያፈሩ የእፅዋት አይነት፡፡ ፍሬውም እንጀራ ይባላል፡፡ 3.እንደቁጥጥጦ ሆኖ የሚበትልና የሰስት ግለሽ ትርፅ ያለው ሞላላ የሆነ ጣፋጭ ውሃ ያዘለ፣ ሲበስል በጣም የሚቀላና የሚበላ ፍሬ የሚያፈራ ተክል፡፡ የፈረንጅ እንጀራም ይባላል፡፡

እንገር ስ ላም፣ ፍያል፣... እንደወለደች የምትታለበው የመጀመሪያው ወፍሪያ ወተት፡፡

እንጉርጉር "አንጎራጎራ" ስር ተመ.

እንጉዳይ ስ በከረምት የሚበቅልና ዣንጥላ የሚመስል ትርፅ ያለው የእፅዋት አይነት፡፡

እንግሊላ (እንግላል)

"*ጋለሰ" ስር ተመ.

እንጉዳይ

እንግሊዝ (ዘይ.) መሰራተ ግንኙነት፡፡

እንግርግብ "**ጎረገብ" ስር ተመ.

እንግት "እንጎት" ስር ተመ.

እንግውላይ "ገወለለ" ስር ተመ.

እንግዲህ (እንግዲህ) ማ. 1.ታዲያ፣ እንኪያ፡፡ እንግዲህ ምን ይባላል ሁሉም ነገር ሌላነት አሉ፡፡ 2.እነሆ፣ ይህው፡፡ ተመልከት! እንግዲህ በሽታው ተነበት፡፡ 3.ሁን፡፡ ምግብ

ተርጓሚ እንግሊዝኛ ለገባቱ፡ 4.ከሁን በሂላ፡ ከሁን ጀምሮ፡፡ እንግሊዝኛ ወደብረታችሁ ሂሳብ፡፡ 5.ዳግመኛ፡፡ ሌላ ጊዜ፡፡ ደሀና ሰንብቱ፡፡ እንግሊዝኛ የምመጣ አይመስለንም፡፡

እንግሊዝኛ 1.አሁንም፡፡ 2.ከሁን በሂላ፡፡

እንግሊዝኛ 1.አሁንም፡፡ 2.ከሁን በሂላም፡፡ እንደገና፡፡

እንግሊዝኛ ለ 1.አሁንም፡፡ 2.ከሁን በሂላ፡፡

ከእንግሊዝኛ [ወዲያ] ከሁን ጀምሮ፡፡ ከዚህ በሂላ፡፡

እንግሊዝኛ (እንግሊዝኛ፡፡ እንግሊዝኛ፡፡ እንግሊዝኛ) 1-እንደዚያ ከሆነ፡፡ እንግሊዝኛ ወደብረቱ እንደሌለ፡፡ 2-ታዲያ፡፡ እንግሊዝኛ ለምን ቁጭ ብለን አንጫወትም፡፡

እንግሊዝኛ "እንገደ" ስር ተመ.

እንግሊዝኛ ልጅ ለ በእርግጥና ወቅት ከሸል ጋር በምህንድ የሚፈጠር፡፡ ፅንሱ በእትብት አማካይነት እየተመገበ የሚጸብርበትና ህፃኑ ከተወለደ በሂላ የሚወጣ አካል፡፡

እንግሊዝኛ (ግጭ) ለ የዘመን መለወጫ ጊዜ ልዩነቶች ከአባባ ጋር እየተነገሩ የመልካም ምኞት ስጦታ የሚያደርጉበት የሳር አይነት፡፡

እንግሊዝኛ "እገጠጠ" ስር ተመ.

እንግሊዝኛ "እንገተ" ስር ተመ.

እንግሊዝኛ ዝ.ከ.

እንግሊዝኛ (እንግሊዝኛ) ለ በእገዳ እህል ቡቃያና በገመን ላይ የሚገኝ መርዛማ ትል፡፡

እንግሊዝኛ ለ ተል፡፡

እንግሊዝኛ

እንግሊዝኛ አለ ግ 1.ድንገት ዘለለ፡፡ እመር አለ፡፡ 2.(ዘይ.) ከአትም በላይ ተንጠራራ፡፡

እንግሊዝኛ ለ በጉርር ውስጥ ከላይኛው ጫፍ የተንጠለጠለችና ምላሽ የምትመስል የሰውነት ክፍል፡፡(ስለሁኝ "አፍ" ስር ተመ.)

እንግሊዝኛ ወረደው እንጥሱ አባጠ፡፡ ታመመ፡፡

እንግሊዝኛ ለ "መለጠጠ" ስር ተመ.

እንግሊዝኛ "መጠጠ" ስር ተመ.

እንግሊዝኛ "እንጠሰ" ስር ተመ.

እንግሊዝኛ "እንጠሰ" ስር ተመ.

እንግሊዝኛ "መጠጠ" ስር ተመ.

እንግሊዝኛ (ህንጦ) ለ ገና አዲስ የተወለደ አራስ ልጅ፡፡

እንግሊዝኛ ለ 1.እንደተሰጠ ያለ ውስጠ ክፍት ነገር፡፡ 2.የሚያመነክሩ እንሰላት ሁለተኛ ጉር ርተ የምንገባ መተላለፊያ፡፡

እንግሊዝኛ ለ መቀመጫ፡፡ ጥልቀቱ የማይታወቅ የጨለማ ጉድጓድ፡፡

እንግሊዝኛ ለ 1.የዛፍ ወይም የተክል ጠንካራው አካል፡፡ 2.ከዛፍ ላይ ተቆርጦ ለተለያየ አገልግሎት የሚውል የዛፍ ወይም የተክል ጠንካራው ክፍል፡፡

እንግሊዝኛ ለበረ ጫካ ሄዶ የማገደ እንግሊዝኛ ለቀመ ወይም ለበበጠ፡፡

እንግሊዝኛ ሽበት (ስድብ) ትሌታም፡፡ ወራዳ (ምገባረ ብልሹ ለሆነ አዛውንት የሚነገር)፡፡

እንግሊዝኛ ፈላጭ ለ እንግሊዝኛ በመፍለጥ ስራ የሚተዳደር ሰው፡፡

እንግሊዝኛ ት እምቦታቅላ፡፡ ለጋ፡፡ ያልጠና፡፡

እንግሊዝኛ "መጠጠ" ስር ተመ.

እንግሊዝኛ ለ ትጠለ ሽካራ የሆነ አነስተኛ የሃረግ አይነት፡፡

እንግሊዝኛ ት ለጋ፡፡ ሮርቃ፡፡

እንግሊዝኛ ት ጅላጅል፡፡ ሞኝ፡፡ ቂል፡፡

እንግሊዝኛ "ፎቀቀ" ስር ተመ.

እንግሊዝኛ ለ 1.ውርጭ የመታውና ፍሬው የተጨራመተ እህል፡፡ ት 2.(ዘይ.) ጅል፡፡ ሞኝ (ሰው)፡፡

እንግሊዝኛ ለ ከፈላ ውሃ ወይም እርጥበት ካለው መሬት ላይ በፀሃይ መቀት ምክንያት የሚነሳ ጭስ፡፡ ተን፡፡

እንግሊዝኛ ለ 1.የተቀቀለ ሰጋ፡፡ 2.ከእንገሰጡ የተቀቀለ የባቂላ ወይም የአተር እሸት፡፡

እንግሊዝኛ "እንዚያ" ተመ.

እንግሊዝኛ ለእንደኛ መደብ ብዙ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም፡፡

እንግሊዝኛ ለምን ምሰል እኛ የምናደርገውን አድርግ ለግለት የሚነገር፡፡

እንግሊዝኛ ለ ወንፈል፡፡

እንግሊዝኛ

እንግሊዝኛ ለ ግ ጥርሱን አገጠጠ፡፡ ከንፈሩን ገልጦ ጥርሱንና ድጱን አሳየ፡፡

እንግሊዝኛ "እንዚህ"ን ተመ.

እንግሊዝኛ

እንግሊዝኛ ለ ግ 1.ዝናቡ ያለማቋረጥ ለረዥም ጊዜ ይነበ፡፡ 2.ተነካካዝ፡፡ ተወቃውቀ፡፡

እንግሊዝኛ ለባ ለ ከነሃሌ 28-30 ድረስ አፍናና ካፈያ ሆኖ የሚሰነብትበት ሰሞን፡፡

እንግሊዝኛ "እንጂ" ን ተመ.

እኩዳሪ "እንገሌ"ን ተመ.

እኩዳሪ "እኩዳሪ" ስር ተመ.

እከከ ዝ.ከ.

እከየኛ ትእቢተኛ።

እከደክ (እከድእከድዬ ት እከድዬ)

መደነትን መገረምን ለመግለፅ የሚነገር ቃል።

እከደክ! ምንድን ጉድ ሰራህ?

እኩሊታ “እከለ” ስር ተመ.

እኩል ዝ.ከ.

እኩያ ዝ.ከ.

እክል ስ 1.ድንገተኛ ችግር። 2.ሃዘን። ለቅሶ።

እክር “እክረ” ስር ተመ.

እክታም “እክተ” ስር ተመ.

እክት ዝ.ከ.

እኮ (እኮን) ተውግ. 1.ከተለያዩ ቃላት ጋር በመጻፍ የሚነገር አገላማሽ ምእላድ። እኮ ስጦት /ከደ እኮ ጎበዝ ነው። 2.እንጂ። ተው እኮ። 3.ነውፍ። ነው እንጂ። እንደነገርከኝ እቃው ለወነትም ጥሩ ነው። እኮ!

እውር “እወረ” ስር ተመ.

እውቀት “እወቀ” ስር ተመ.

እውቂያ ዝ.ከ.

እውቅ ዝ.ከ.

እውን እውነት። እርግጥ።

እውነታ ስ 1.ሃት። እርግጥ። ትክክል። 2.በተጨማሪ ያለው ነገር ወይም ሁኔታ።

እውነት ዝ.ከ.

እውነተኛ ት 1.ሃተኛ። የማይዋሽ። 2.ትክክለኛ። የሃሰት ያልሆነ። እውነተኛ የብር ናት።

እውከተኛ “እወከ” ስር ተመ.

እዚህ ት ቅርብ ወይም አጠገብ የሆነ ቦታን ወይም ተናጋሪው ያለበትን ስፍራ ለማመልከት የሚያገለግል ቃል። እዚህ አገር ከገባሁ አስር አመት ሆነኝ/ ቤቱ ሩቅ አይደለም። እዚህ ጋ ነው።

ለዚህ ለዚህ ለውጥ ለሌለው። ለማያረካ። በጣም ውድ ነው ለዚህ ለዚህ ፒያባ መግዛት ይገባል።

እዚሁ ለዚህ ቅርብ። ጤታችን እዚሁ ለዚህ ሆኖ ብዙ አንገናኝም።

እዚሁ በዚሁ አሁን በአሁን። በአንድ ለፍታ። እዚሁ በዚሁ ብሬን ሰረቀኝ።

እዚያና እዚያ ሩቅ ለሩቅ።

ያለዚያ (ያለዛ) የተባለው። የተነገረው ካልሆነ።

በዚህ 1. የቅርብ አቅጣጫን ወይም ቀደም ሲል የተጠቀሰን ወይም የታወቀን ጉዳይ የሚያመለክት ቃል። በዚህ በኩል ለለፍ። በዚህ

ምክንያት /በዚህ መሰረት/በዚህ ሁኔታ/ለዚህ ነገር ውስጥ አታሰግዱ...2.አንድን። ተግባር። ድርጊት። ...ለመፈፀሚያ የሚያገለግል አቃን። ነገርን። ... የሚያመለክት ተውላጠስም። በዚህ ገመድ ለሰራው።

በዚህ ላይ በተጨማሪ።

በዚህም በዚያም 1.በሁሉም በኩል። በሁሉም አቅጣጫ። 2.በማንኛውም አይነት። ምክንያት። ሁኔታ።

ከዚህ አሁን ካለበት ቦታ። ሁኔታ። ነገር። ጊዜ።... ለማለት የሚያገለግል ቃል።

ከዚህ ሌላ 1.ሌላ። 2.በተጨማሪ።

ከዚህ ቀደም ባለፈው ጊዜ። አሁን ካለበት ጊዜ በፊት።

ከዚህ በኋላ አሁን ካለበት ቦታ። ሁኔታ። ነገር።... ቀጥሎ።

ከዚህ ውጭ ከተባለው ወይም ከተጠቀሰው ሌላ።

ከዚህም በላይ በተጨማሪ።

እዚያ ሩቅ ቦታን ወይም አቅጣጫን ወይም አንድ የታወቀ ሁኔታን። ጉዳይን።... ለማመልከት የሚያገለግል ቃል። እዚያ ብትጠይቅ ታገኘዋለህ/ እዚያ ጉዳይ ውስጥ አንገባ።

በዚያ ሩቅ ቦታን ወይም አቅጣጫን ወይም የታወቀ ጉዳይን። ሁኔታን። ጊዜን። ... አመልካች ቃል። በዚያ ሂድ/ በዚያ ዘመን/በዚያ ጭቅጭቅ።

እዚያ ላይ ወጣ 1.(ለዋጋ) ተወደደ። 2.ከፍተኛ ቦታ ላይ ሆነ። ደረሰ።

በዚያ በዚህ ብሎ እንደምንም።

ከዚያ 1.ከአንድ ነገር። ሁኔታ። ቦታ።... ቀጥሎ። ምሳ እንብላና ከዚያ ወደ ትጢት እንዲላን/በመጀመሪያ ለዲባ አበባ ሂደን ከዚያ ናዝሬት እንዲላን። 2.ወዲያ። እዚያ። ከዚያ ግሉ ከሚታየው ቤት ውስጥ ነው የሚኖረው። ከዚያ በኋላ ከአንድ ነገር። ሁኔታ። ቦታ።... ቀጥሎ።

ከዚያ በላይ በተጨማሪ።

እዝ “እዝዝ” ስር ተመ.

እዝል¹ ከስሰቱ ያፈጻዊ የዜማ አይነቶች አንዱ።

እዝል² “እዝለ” ስር ተመ.

እዝን “እዝነ” ስር ተመ.

እየ—¹ ከገሰ ጋር በመጣመር አንድ ድርጊት በመካሄድ ላይ መሆኑን የሚገልፅ እስር ምእላድ። ለማረ ነው።

እየ—²

እያንዳንዱ “አንድ” ስር ተመ.

እጾዩ

እጾዩ አለ አለቀስ፡ አነባ፡
 እይታ ስ 1.አስተያየት፡ አመለካከት፡ 2.ገፅታ፡
 እደላ "አደለ" ስር ተመ.
 እዳ ስ 1.በድርጉ፡ ቅጣትን፡ ካሳን፡...
 የሚመለከት ክፍያ፡ 2.(ዘይ.) ችግር፡ ስቃይ፡
 እዳዩን ላያሁ፡
 ምን እዳዩ/ተዳዩ ምን ችግሩ፡ ምን እዳ
 አለብኝ፡ እኔን ምን አገባኝ፡
 በእዳ ተነከረ እዳ ውስጥ ገባ፡ ባለእዳ ሆነ፡
 በእዳ ያዘ እዳ ያለበትን ሰው ወይም ንብረቱን
 በመያዝ እዳውን እንዲከፍል ጠየቀ፡ አስገደደ፡
 እዳ በእዳ ሆነ እዳ በዛብት ወይም እዳ
 ተወማመረበት፡
 እዳ ከሚዳ ያልታለበ ያልተጠበቀና
 ይመለከተኛል የማይሉት ችግር ወይም እዳ፡
 እዳ ሰርጉ እዳ የማይከብደው ወይም
 የማያስጨንቀው፡
 እዳሪ ስ 1.ከዚህ በፊት ታርሶ የማያውቅ ወይም
 በርከት ላሉ አመታት ሳይታረስ የቆየ መሬት፡
 2.ሰገራ፡ ኩስ፡ 3. ከቤት፡ ከግቢ ውጪ፡ ሚዳ፡
 ደጅ፡
 እዳሪ ወጣ ተፀዳዳ፡
 እዳሪ አወጣ ለእርሻ ሰራ ውሎ የማያውቀውን
 ወይም ረዘም ላሉ አመታት ሳይታረስ የቆየውን
 መሬት አረሰ፡ አለማ፡
 እዳሪ መሬት የ"እዳሪ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.
 እዳይት (እድያት) ስ በነጠላ፡ በጋቢ፡
 በቀሚስ፡... ጠርዝ ወይም ክፈፍ ላይ ለጌጥ
 የሚለራ የተለያየ ቀለም ያለው ጥለት፡
 እድለኛ "አደለ" ስር ተመ
 እድላም ዝ.ከ.
 እድል ዝ.ከ.
 እድመኛ "አደመ²" ስር "እድምተኛ"ን
 ተመ.
 እድሜ ስ ከተወለዱበት እለት ጀምሮ ያለ ዘመን
 ወይም ጊዜ፡
 በእድሜ ገፋ አረጀ፡ ሸመገለ፡
 እድሜ አገኘ ብዙ ዘመን ኖረ፡ ቆየ፡
 እድሜ የለውም ብዙ አይቆይም፡ ተሉ ያል
 ቃል፡ ይሞታል፡
 እድሜው በሰለ ነፍስ እውቀት፡ እደገ፡
 እድሜው አጠረ ያለጊዜው ተሉ ሞተ፡
 ተሰበረ (ለሰው፡ ለእቃ፡...))፡
 እድሜ ልክ 1.እስከ እለተ ሞት፡ 2.ሁልጊዜ፡

እድሜ ይፍታህ ስ እስከ እለተ ሞት ድረስ
 በእስር የሚያቆይ ፍርድ፡
 እድምተኛ "አደመ²" ስር ተመ.
 እድሞ ስ 1.የካብ ወይም የገምብ አጥር፡
 2.በአጥር በር ላይ የተሰራ ቤት፡ 3.ለአጥር በር
 የተሰራ ግሪያ፡
 እድር ስ 1.የአንድ አካባቢ ሰዎች ችግራቸውን
 በሀብረት ለመወጣት የሚያቋቁሙት የመረዳሻ
 ግህበር (በአብዛኛው ለሞት ጊዜ)፡ 2.ላግድ፡
 3.ግህበር፡ ቡድን፡
 እድር ለፋፊ ስ ለትሶ ባለ ጊዜ እድርተኞች
 እንዲሰበሰቡ ጥሩንባ በመንፋት እየዘረ የሚናገር
 ሰው፡
 እድርተኛ ስ የእድር አባል፡
 እድሳት "አደስ" ስር ተመ.
 እድያት "እዳይትን" ተመ.
 እድገት "አደገ" ስር ተመ.
 እድፋም "አደፈ" ስር ተመ.
 እድፍ ዝ.ከ.
 እጀታ "እጅ" ስር ተመ.
 እጀኛ ዝ.ከ.
 እጅ ስ 1.ከትከሻ እስከ እጅ ጣት ድረስ ያለው
 የሰውነት ክፍል፡ 2.ከእጅ መዳፍ እስከ ጣት
 ድረስ ያለው አካል፡ 3.ከአንድ ሙሉ ነገር
 ውስጥ የተወሰነው ክፍል፡ ሃብቴን ሁለት ቦታ
 ከፍላገሁ ለጉፋን እጅ ለድሆች ሰጠልኝ፡

እጅ 2ኛ ፍቺ
 እጀ ሰባራ አደረገ ጥራት የሌለው ወይም
 ሰራውን የማያስመሰግን ሆነ (የተሰራው ስራ)፡
 እጁ ረጠበ ገንዘብ አገኘ፡
 እጀ እርጥብ ት ገንዘብ የማያጣ፡
 እጁ ቀዳዳ ነው ገንዘብ አይበረክትለትም፡
 እጁ አመድ አፋሽ ነው ውለታው
 አይቆጠርለትም፡ አይመሰግንም፡
 እጁ አቆመ መስጠቱን ተወ፡ አቋረጠ
 (ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር)፡
 እጁ አጠረ 1. ገንዘብ አጣ፡ ተቸገረ፡

ገንዘብ አነሰው (አንድ ነገር ለማከናወን)።

እጅ አጭር ትድሃ፣ ቸግረኛ።

እጁ ወርቅ ነው ጥሩ የእጅ ሞያ አለው።

እጁ ጣለው ውለታ ለዋለለት ወይም ጥሩ ስራ ለሰራለት ሰው መጥፎ በመስራቱ መጥፎ ነገር ወይም ጉዳት አጋጠመው።

እጁን ሰበሰበ መጥፎ ነገር ከመስራት ተቆጠቦ፣ አደብ ገዛ።

እጁን በእጁ ቆረጠ በገዛ ወገኑ ላይ ጉዳት አደረሰ።

እጁን በደም ነከረ በግፍ የሰው ህይወት አጠፋ።

እጁን አነሳ 1.ተወ፣ ለተቀ። 2.ተሸነፈ፣ የመሸነፍ ምልክት አሳየ።

እጁን አወጣ 1.ራሱን ጽለ። 2.አመለጠ (ከቸግር)።

እጁን ከብብቱ አገባ ሰነፈ፣ ያለ ስራ ተቀመጠ።

እጁን ዘረጋ ሰጠ፣ ቸረ፣ ለገሰ።

እጁን ጫነበት ያዘው፣ ለመውሰድ ወይም የግሉ ለማድረግ ፈለገው።

እጅ መታ የሌላን ሰው የወስደው እጅ በመምታት ግለ።

እጅ ሰጠ 1.ተማረከ፣ በቁጥጥር ስር ዋለ። 2.ተሸነፈ፣ ተዳከመ (በበሽታ፣ በቸግር፣...)።

እጅ በዛበት ወላጁ ወይም ተካፋዩ በዛ፣ በብዙ ሰው ተነካካ።

እጅ ተጣፋ ተግማለ።

እጅ ነሳ ሰላምታ አቀረበ።

እጅ አስነሳ 1.የአክብሮት ሰላምታ ተቀበለ። 2.ከባለስልጣን ዘንድ ቀርበው እጅ እንዲነሱ ወይም ሰላምታ እንዲሰጡ አደረገ። 3.ሰዎች እሱን እንዲለግመሉት ወይም እንዲያከብሩት አደረገ።

እጅ አስገባ 1.ተባበረ፣ ተሳተፈ። 2.ያዘ፣ ወሰደ።

እጅ አሳስገባም አለ ለማረም ወይም ለማወድ አስቸገረ (አረም)።

እጅ አዛወረ አንድን ይዞታ ከአንዱ ወደ ሌላው አስተላለፈ።

እጅ አደረገ ያዘ፣ ወሰደ፣ ተረከበ።

እጅ እጅ አለ 1.ጣእሙ ተበላሽ (ምግብ)። 2.በላቸ፣ አስጠላ (ነገር)።

እጅህን አውሰኝ ስለእኔ ሆነህ ምታልኝ፣ በልልኝ።

እጅ ያስቆረጥማል በጣም ይጣፍጣል።

የእጁን ሰጠው እንደ መጥፎ ስራው መጥፎ ነገር አጋጠመው።

የእጅ አመል አለበት ሌባ ነው፣ የመሰረት ልምድ አለበት።

በእጁ ሄደ ጉዞ ሰጠ።

በእጅ አለ ዝ.ከ.

በእጅ አደር በእጅ ያለ፣ የተያዘ።

በእጁ አደሪ ትባለው የእጅ ሙያ (አውቀት) እየሰራ የሚተዳደር።

እጅ በእጅ ተው.7. 1.በአንድነት፣ በህብረት፣ በመረዳዳት(ለስራ)። 2.ከፍያው ወዲያውኑ የሚፈጸምና ጽቢ ያልሆነ።

እጅ ከፍንጅ ተው.7. አንድን ወንጀለኛ ወንጀል በመፈጸም ላይ እንዳለ የመያዝ ሁኔታ።

እጅ መርዝ ትባለው ወይም ያቆሰው ተሉ የማይድን።

እጅ መናኛ ትባለው ንብረት የሚወስድ።

በእጅ መናኛ በጉዞ ወይም በእጅ አዙርና በገንዘብ የሚፈጸም (ሀገ ወጥ ድርጊት)።

እጅ ሙሉ ት.7. ቸር፣ ለጋህ። 2.ባለረጅም እጅን (ለልብስ)።

እጅ ሰብ (እጅ ሰብእ) ስ መተት፣ ድግምት፣ ስራይ።

እጅ ሰፊ ትቸር፣ ለጋህ።

እጅ ብልህ ትጥበባ፣ የእጅ ስራ አዋቂ።

እጅ ደረቅ ትባለው የቆረጠው ተክል መልሶ የገያቆጠቁጥለት ወይም የሚደርቅበት።

እጅ ጠባብ ስ እጅጊው ጠባብና ረጅም፣ ቁመቱ ከጉልበት በታች የሚወርድ፣ ከጎንፍ ከጎኑ ከላይ እስከታች ድረስ ስንጥቃት ወይም ክፍተት ያለው ልብስ።

[የ]እጅ ጠብቅ ዋስ ስ እንሌ ለህይወቱ ያስጋኛል ብሎ ለዳኛ ያመለከተ ሰው ባላጋራው ለአመልካቹ የሚጠራለት ዋስ።

እጅ መንሻ ስ አንድ ነገር እንዲደረግለት የፈለገ ሰው ለባለስልጣን የሚሰጠው ስጦታ ወይም ገበረከት።

እጅ ማሟሻ ስ በዳግም ትንሳኤ ማግስት የሚውለው ቀን (ሰኞ) የሚጠራበት ስም (ስራ የሚጀመርበት ቀን)።

እጅ አዙር ስ አንድን ድርጊት በስወር በሌላ ሰው እንዲፈጸም ማድረግ።

እጅ አዙር ቅኝ አገዛዝ ስ አንድን አገር በፖለቲካ ስልጣን በኩል ነፃ አድርጎ በኢኮኖሚው በኩል ጥገኛ የሚያደርግ የቀድሞ ቅኝ ገዢዎች አዲሱ የብዝሃነት ፖሊሲ።

እጅ ጥበብ የእጅ ሙያ + እውቀት።
 የእጅ መብራት ስ ባትሪ።
 የእጅ ሙያ ስ እንደ ጥላቻና ሽክላ ስራ + አናጢነት... ያለ በእጅ የሚሰራ ስራ ችሎታ + እውቀት።
 የእጅ ስራ ስ 1. የእጅ ጥበብን የሚጠይቅ እንደ ስራት + ሽክላ + ጥላቻ... ያለ ስራ። 2. በወርቅና በከር የሚሰራ እንደ ጥላቻ + ዳንቴል የመሳሰሉ ስራዎች።
 የእጅ ሰላት ስ አምባር መዋያ ላይ የሚታሰር ሰላት።
 የእጅ ሹራብ ስ 1. ከጥጥ ወይም ከሱፍ የሚሰራ የእጅ መሸፈኛ ዳንት። 2. በፋብሪካ ሳይሆን ሰዎች በቤት ውስጥ በእጃቸው የሚሰሩት ሹራብ።
 የእጅ ባትሪ “ባትሪ²” ን ተመ.
 የእጅ ቦምብ ስ መጠኑ አነስተኛ የሆነ በእጅ የሚወረወር ቦምብ።
 የእጅ ኳስ ስ ኳስን በእጅ በመቀበልና በመሬት ላይ በማንጠር ብቻ ግብ ለማግባት የሚደረግ የውድድር ስፖርት።
 የእጅ ውሃ ስ ለእጅ መታጠቢያ የሚቀርብ ውሃ።
 የእጅ ፅሁፍ ስ በፅሁፈት መሳሪያ (በቀለም + በብረት...) አግካይነት በእጅ የተዘጋጀ ፅሁፍ።
 እጅታ ስ የመጥረቢያ + የሳራጺ... መያዣ።
 እጅኛ ት ለባ + ቀግኛ + ዘራፊ።
 እጅጌ ስ በእጅ በኩል ያለና እጅ የሚገባበት የልብስ ክፍል።
 ባለእጅጌ ት አጭር ወይም ረጅም እጅጌ ያለው፣ ጃፖን ወይም እጅጌ ጉርድ ያልሆነ (ልብስ)።
 እጅጌ ሙሉ ት ከትከሻ አንስቶ አምባር መዋያ ድረስ የሚጠለት እጅጌ ያለው (ልብስ)።
 እጅጌ ጉርድ ት እጅጌው ከትከሻ እስከ ከርን አካባቢ ድረስ ብቻ የሆነ (ልብስ)።
 እጅላት “አጀለ” ስር ተመ.
 እጅጌ “እጅ” ስር ተመ.
 እጅግ ት 1. ብዙ + አያሌ። 2. በጣም። እጅግ ትልቅ ነው።
 እጅጉን ተው.ግ. በጣሙን + በአያሌው (ለሰላምታ የሚነገር)።
 እጅግም ነው ብዙም አይደለም፣ በጥቂቱ ነው።
 እገላ (እስላ) ተው.ስ. ስሙ በተዘነጋ፣ ባልታወቀ ወይም ስሙን ለመጥራት ባልተፈለገ ሰው ስም ምትክ እየገባ የሚነገር።
 እገዛ “አገዝ” ስር ተመ.

እገዳ “አገደ” ስር ተመ.
 እገል¹ “አገለ¹” ስር ተመ.
 እገል² “አገለ²” ስር ተመ.
 እግር ስ 1. ለመሄጃ + ለመራመድ + ለመቆሚያ የሚያገለግል የሰውነት ክፍል (በእለን ሰውነት ስር ተመ.)። 2. ከብረት + ከእንጨት... የሚሰራ የወንበር + የአልጋ... መቆሚያ።
 በእገላ እግር በእገላ ምትክ፣ ቦታ።
 በእግር በፈረስ በብዙ አትጣጫ በመሄድና በመልፋት፣ በጉጉት + በጥብቅ በፍለጋ ። በእግር በፈረስ ስለምትፈለግ ተሉ ድረስ።
 እግሩን ዘረጋ ሰነፈ + ቦዘን።
 እግራ አውጧኝ አለ ተፈተለከ፣ ሮጠ (ከአንድ ነገር ለማምለጥ)።
 እግር ሳስ/ ሳመ ተለግመ።
 እግር በእግር ወዲያም እንደሄደ + እንደወጣ + ሳይቆይ + ተከታትሎ።
 እግር አወጣ ዘዋሪ ሆነ።
 እግር እስኪነቃ ቢኬድ ቢዞር + ቢለፋ።
 እግር ከወርቅ ታሰረ ሁልት እግሩ ከአንድ እጁ ጋር ታሰረ።
 እግር ጣላው ሳይታሰብ ድንገት ደረሰ።
 እግረ ሙሉ ስ የኮበለለን ሰው ወይም የጠፋን ከብት ወደ ቤቱ እንዲመለስ ያደርጋል ተብሎ የሚታመንበት ድገምት ወይም መተት።
 እግረ መንገድ ተው.ግ. በዚያው። እግረ መንገድህን ያንን እቃ ይዘህልኝ ና /እግረ መንገድን አንድ ጥያቄ ለጠይቅዎት።
 እግረ ሙቅ ስ እግር ብረት።
 እግረ ቀላል ት ፈጣን + ችሎል (ለአካሄድ)።
 እግረ እርጥብ ት እድለኛ + ገዳም።
 እግረ ደረቅ ት በሄደበት ወይም በደረሰበት የማይቀናው + እድል ቢሰ።
 እግረ ጭራሮ ት በጣም ቀጭን እግር ያለው (ሰው)።
 እግረ ፀሃይ ስ የፀሃይ ጨረር ወይም አውታር።
 እግር ብረት ስ ጥፋት ያጠፋ ወይም ወንጀል የፈፀመ ሰው እግሩን የሚታሰርበት ብረት፣ እግረ ሙቅም ይባላል።
 እግር ተከል ት መቆም የጀመረ (ሀገን ልጅ)።
 የእግር መንገድ ስ 1. ለእግረኞች ብቻ የተፈቀደ መንገድ። 2. መኪና የማይገባውና በእግር ብቻ የሚያስኬድ መንገድ።
 የእግር ኳስ ስ አሰራሳንድ አሰራ ስንድ

ተጫዋቾች በያዙ ሁለት ቡድኖች መካከል ኳስን በእግር እየመቱና እየተቀቀሰሉ ወደ ተቃራኒ ቡድን ግብ (ጎል) ለማግባት የሚደረግ ጨዋታ፤ ኳሱም የእግር ኳስ ይባላል።

የእግር ውሃ ስለእግር መታጠቢያ የተዘጋጀ ውሃ።

እግረኛ ት 1.በመጓጓዣ አገልግሎት የሚይጠቀም፡ በእግሩ የሚጓጓዝ። 2.ዘዋሪ፡ ከውክዋ።

እግረኛ [ወታደር] ስ የነፍስ ወከፍ መሳሪያ በመያዝ የምድር ላይ ውጊያ የሚያካሂድ ወታደራዊ ክፍል።

እግረኛ [ጦር] ዝ.ከ.

እግት “አገተ” ስር ተመ.

እግዚአብሔር (እግዜር) ስ አለማትን የፈጠረና የሚቆጣጠር፤ መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው፡ የሁሉ በላይ የሆነ አምላክ።

እግዜር ይስጥልኝ (ምር.) አንድ ነገር ለሰጠ ወይም ላደረገ ሰው የሚቀርብለት የምስጋና ቃል።

እግዜር ይይለት (እር.) እግዜር ይፍረድበት።

የእግዚአብሔር ሰላምታ ስ ሰዎች በሚገኙበት ጊዜ እንደምን አደርክ፤ እንደምን ሰነበትክ፤ እግዚአብሔር ይመሰገን፤... በማለት የሚለዋወጡት ሰላምታ።

እግዚአ ቃ.እ. 1.አቤቱ ጌታዬ ብሎ ለፈጣሪ የሚቀርብ የልመና ወይም የመማሪያ ቃል። 2.አድናቆትን፤ መገረምን ለመግለፅ የሚነገር ቃል።

እግዚአታ ስ ለፈጣሪ የሚቀርብ አቤቱታ፤ ፀሎተ ምህላ።

እግዜር “እግዚአብሔር”ን ተመ.

እግድ “አገደ” ስር ተመ.

እንለማውታ(ብ.ቁ እንለማውታን) ስ እናት አባት የሞቱበት ልጅ፤ ድሃ አደግ።

እጢ ስ እንደ እበጥ ወይም እንደ ኳስ ድብልብሉ የሆነ ቅርፅ ይዞ በሰውነት ላይ የሚወጣ የህመም አይነት።

እጢ ስ የተለያዩ የሰውነት ክፍሎች ተግባራቸውን በጥሩ ሁኔታ እንዲያከናውኑ የሚረዳ ፈላሽን በማመንጨት ወደየክፍሎቹ በደም አማካኝነት የሚያስተላልፍ ውስጣዊ የሰውነት አካል።

እጢው ዱብ አለ ደንገጠ፡ ክው አለ።

እጣ ስ 1.እድል። 2.ድርሻ፤ ፈንታ። 3.ከአንድ በላይ ከሆኑ ነገሮች መካከል አንዱን ከሌላው ለመምረጥ ሲያስቸግር ስምን በቁራጭ ወረቀት

ዕድ በመጠቅለል ወይም ቁርጥራጭ እንጨቶችን ለምርጫ በቀረቡት ነገሮች በመተካትና ከነዚህ መካከል በመላ አንዱን በማንሳት ተመራጩን ለመለየት፡ ለመምረጥ የሚጠቀሙበት የምርጫ ዘዴ።

እጣ አወጣ ከተሰበሰቡት እጣዎች ወስጥ አንዱን አነሳ ወይም ባለእጣውን ለየ፤ አላወቀ።

እጣ ጣለ 1.እጣዎች እንዲወጡ አደረገ። 2.እጣ አወጣ።

እጣ ተጣለ /ወጣ/ወደቀ በእጣ አንዱ ከሌላው ተለየ፡ ተመረጠ፤ የያንዳንዱ ድርሻ ተለይቶ ታወቀ።

እጣቢ “እጠበ” ስር ተመ.

እጣኝ ሞገር ስ በቅዱሳን መጨረሻ አካባቢ የሚባል የግእዝ ቅኔ አይነት።

እጣን “አጠነ” ስር ተመ.

እጥረት “አጠረ” ስር ተመ.

እጥብጣቢ “እጠበ” ስር ተመ.

እጥፋት “አጠፈ” ስር ተመ.

እጥፍ ዝ.ከ.

እጦተኛ “አጣ” ስር ተመ.

እጦት ዝ.ከ.

እጩ ስ የደብረ ሊባኖስ ገዳም አስተዳዳሪ የማእረግ ስም።

እጩ “አጩ” ስር ተመ.

እጭ ስ ገና አዲስ የተፈለፈለና መንቀሳቀስ ያልጀመረ ገብ ወይም መሰል ነፍሳት።

እጮኛ “አጩ” ስር ተመ.

እፀብ ብ ት አስገራሚ፤ አስደናቂ የሆነ።

እፅ(ብ.ቁ. እፅዋት) ስ በሳር፤ በቁጥጭ፡... መልክ የሚገኝ ማንኛውም ተክል።

እፅ መሰውር ስ አንድ ሰው እውን ከያዘ ሰዎች ሊያዩት አይችሉም ተብሎ የሚታመንበት እፅ፤ መድሃኒት።

እፅ ምናሂ ስ ለተለያዩ በሽታዎች መድሃኒት ይሆናል የሚባልና በቆላ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

እፅ በለስ ስ የ“በለስ”ን አንደኛ ፍቺ ተመ.

እፅ ጳጦስ ስ ረገዣም ቅጠል ያለውና በደጋ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

እፅፋርስ (እጠፋርስ) ስ የትምህርት አብነት ይሆናል በማለት የቆሎ ተማሪዎች የሚቀምሱት የእፅዋት አይነት።

እፉኝት ስ ትንፋሹ ሰውን፤ ከብትን፤... በማሳበጥ ጉዳት የሚያደርስ የእባብ አይነት።

እፊያ ስ የመሰብ፤ የድስት፤... መክደኛ።

እፍ

እፍ አለ ገ ሃይለኛ ግፊት ያለው ትንፋሽ በአፋ በኩል ተነፈሰ (እሳትን ለማንደድ ወይም ለማጥፋት፡ የሻማ ብርሃንን ለማጥፋት፡ አሳራን ወይም ጉድፋን ለማስወገድ፡ ...)።

እፍ አሉ በጣም ተዋደዱ፡ ተቀራረቡ፡ ተፋፋሩ።

እፍ ያለ 1.የወጣለት፡ የታወቀ (ሸርሙጣ)። 2.በጣም ስበ የሆነ (ለምሳሌ ጨርቅ)።

እፍ ያለ ሜዳ አባጣ ጎርባጣ ያልሆነ፡ ለጥ ያለ ሜዳ።

እፍ እፍ አለ በወረት ወደደ፡ አፈቀረ።

እፍረት "አፈረ" ስር ተመ.

እፍንፍን "አፈነ"¹ ስር ተመ.

እፍኝ "አፈነ"² ስር ተመ.

እፍግ "አፈገ" ስር ተመ.

እፎይ

እፎይታ ስ እረፍት፡ ከሃሳብ፡ ከድካም ገልግል።

እፎይ አለ ገ 1.አረፈ፡ ከድካም፡ ከሃሳብ ተገላገለ። 2-ተነፈሰ።

እ ም"እ" ፊደል ሳብእ ዘር።

እሞ ስ ለልብስ፡ ለእቃ፡... ማጠቢያ የሚያገለግል በዱቄት መልክ የተዘጋጀ ሳሙና (ስያሜው ለማንኛውም የዱቄት ሳሙና ቢያገለግልም "እሞ" የአንድ አምራች ድርጅት የንግድ ምልክት ነው።

እሪት ስ 1.በሙሴ የተሃፈ የእስራኤላውያን ወይም የእብራውያን ሃይማኖት ህግ። 2. በብሉይ

ኪዳን ውስጥ የሚገኝና ከእሪት ዘፍጥረት እስከ እሪት ዘዳግም ያለው አምስቱ የሙሴ መፅሃፍት።

እሪታዊ ት 1.የእሪት ወይም የእሪት ጊዜ። 2.በእስተሳሰቡ ሂሳ ቀር የሆነ።

እርቶዶክስ ስ ከኒቂያ ጉባኤ በሂሳ በክርስቶስ አምላክነት እምነታቸውን ላፀኑት ወገኖች የተሰጠ ተጨማሪ መጠሪያ።

እርቶዶክስ ተዋህዶ ስ ቃልና ስጋ በተዋህዶ አንድ አካል፡ አንድ ባህርይ፡ አንድ ልጅ፡ ፍፁም አምላክና ፍፁም ሰው ሆነ የሚል ትምህርተ ሃይማኖት።

እርኪስትራ ስ የተለያዩ የሙዚቃ መሳሪያዎችን የሚጫወቱ ሰዎችንና ድምፃውያንን የያዘ የሙዚቃ ቡድን።

እርጋን ስ በጣት የሚነኩ ቁልፎችና በአየር ግፊት አማካይነት ድምፅ የሚሰጡ ብዙ ቧንቧዎች ያሉት የሙዚቃ መሳሪያ።

እቶሞቢል "እውቶሞቢል" ን ተመ.

-እች (-ዎች) ብዛትን አመልካች ምእላድ። (ለምሳሌ አንበሳ-አንበሶች/በሬ-በሬዎች)።

እዞን ስ የፀሃይ ጨረር በቀጥታ መሬት ላይ እንዳይርፍና ጉዳት እንዳያስከትል የሚከላከል፡ ምድርን ከሸፈናት ከባቢ አየር በላይ የሚገኝና ሃይለኛ ሽታ ያለው የአክስጅን ንብርብር የሆነ ልባስ።

እፈ ያፊድ ስ ድምፀ መልካም ወፍ።

እፔራ ስ በሙዚቃና በዜማ በመታጀብ የሚቀርብ ድራማ።

h

ከ “አ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኔ)።

ከ- መዋ. 1. መነሻን ለመግለፅ የሚያገለግል ምላላድ። ከተንደር መጣ። 2. ከተለያዩ ቃላት ጋር እየተጣመረ ጊዜን፣ ቦታን፣ ...። የሚያመለክት ምላላድ። ከመረጃው ስር/ከመንበሩ አጠገብ/ ከአሁን በፊት/ ከህንጻው ፊት ለፊት /ከገደኛው ጋር። መዋ. 2. ቅድመ ሁኔታን አመልካች ምላላድ። እቃውን ከሰጠን ገንዘቡን አመልሳለሁ። 3. አንድ ድርጊት ገና እንደተደረገ ወይም እንደተከናወነ ወዲያውኑ ለማለት የሚያገለግል ምላላድ። ፍጹም ከመድረሱ...። 4. አንድ ድርጊት መከናወኑን ወይም መፈፀሙን ለማመልከት የሚያገለግል ምላላድ። መንገዱ ከተሰራ ሁለት አመት ይሆናል። 5. አመጣጡን ወይም አነሳሳሪ ምላላድ። ብዙ ከመናገር ብዙ ማጽመጥን ይወዳል።

ከሃዲ “ካደ” ስር ተመ.

ከለለ¹ ግ 1. ጋረደ (በአጥር፣ በጨርቅ...።)። 2. አወረ፣ አሳወረ፣ ማየት ከለከለ (አይንን)። 2. ወለን፣ ድንበር አበጀ።

ከለላ ስ 1. ግርዶሽ። 2. መከታ። 3. አጥር።

ከላይ ቀ ጽንበር ወይም ወሰን እንዲለይ ወይም

እንዲያበጅ የተመደበ ወይም የተመረጠ (ሰው)።

ከል ስ 1. ወሰን ወይም ድንበር ተበጅቶለት ከሌላው ቦታ፣ አካባቢ እንዲለይ የተደረገ ቦታ ወይም አካባቢ። 2. ድንበር፣ ወሰን።

ተካለለ ግ 1. ድንበር ለየ። 2. ድንበር ተኛ፣ ወሰን ተኛ ተሂሂን።

አካለለ ግ 1. አዋሰነ። 2. ብዙ ቦታ ዞረ፣ አዳረሰ።

ከለለ² ግ እንደ ደወል ወይም መረዋ ያለ ድምፅ አሰማ፣ ሮህ።

ኪል (ኪልል) አለ ግ የቃጭል ወይም የደወል ድምፅ አይነት አሰማ።

አክላላ ግ አቅራቢ፣ ሽለለ፣ ዘፈነ።

ከለለ³ ግ በጣም ኳ ብሎ ደረቀ፣ ከሽለለ።

ከለለ⁴ ግ ቆረጠ፣ ሰየፈ (አንገትን)።

ከለላ “ከለለ” ስር ተመ.

ከለሚዳ ስ ቀይ ሃር ወይም ግምጃ።

ከለለ¹ ግ ተምሮ ወይም አጥንቶ ያለፈውን እንደገና መልሶ አጠና።

ከለላ ስ ተምሮ ያለፈውን እንደገና ደግሞ

መግር።

ተከለሰ ግ በእውቀት ማነስ ምክንያት አልፎት የሄደውን የትምህርት ዘርፍ ወይም ክፍል ደግሞ እንዲማር ተደረገ።

አስከለሰ ግ ረሰቶት የነበረውን ትምህርት እንደ ገና እንዲያጠናው አደረገ፣ ረዳ።

ከለለ² ግ 1. ቀላቀለ፣ ደባለቀ፣ ቀየጠ። 2. ቸለሰ፣ በብዛት ጨመረ (ፈላሽን)።

መከለሻ [ቅመም] ስ ቁንዶ በርበሬ፣ ቀረፋ፣ ቅሩንፋድ፣ ጥምዝ፣... በአንድ ላይ ተወቅጦ የሚዘጋጅ የወጥ ቅመም።

ክልስ ቅ የተለያየ ዘር ካላቸው ሰዎች የተወለደ (ለምሳሌ ከፈረንጅና ከሃባሽ)።

ክልስ በርናስ ስ በላዩ ላይ ፀፑር እየተነሳሰና ውሃ ውስጥ በእግር እየታሽ እድሳት እንዲያገኝ የተደረገ አሮጌ በርናስ።

ክልስ ጥይት ስ በአካባቢው የሚገኘውን ባሩድ ዋናው ፋብሪካ ከሰራው የጥይት ባሩድ ጋር በመቀየጥ የሚሰራ ረጋ ሰራሽ ጥይት።

ክለበ ግ ተጣደፈ፣ ቸኮለ፣ ሮጠ።

ከላባ ቅ (ስድብ) ቀኝቃጥ፣ ክልፍልፍ፣ ከውካዋ።

ክልብ 1. ከላባ። 2. ውሻ።

ክልብልብ (ክልብላባ) ቅ (ስድብ) ክልፍልፍ፣ ቀኝቃጥ፣ ከውካዋ።

ተካለበ ግ 1. ተቻኮለ፣ ተጣደፈ። 2. ተክለፈለፈ፣ ተንቀጥቀጥ።

ተክለበለበ ግ ተክለፈለፈ፣ ተንከወከወ፣ ተንቀጥቀጥ።

አካለበ ግ 1. ተቻኮለ፣ አጣደፈ። 2. አክለፈለፈ፣ አንቀጥቀጥ።

አክለበለበ ግ አክለፈለፈ፣ አንቀጥቀጥ፣ አጣደፈ።

ክለበሰ ግ 1. በአንድ ትንፋሽ ገጥሞ አድርጎ ጠጣ።

2. ደፋ፣ ቸለሰ፣ አፈሰሰ።

ክልብላባ “ክለበ” ስር “ክልብልብ”ን ተመ.

ከለቻ ስ የራስ ቀር፣ ጥር።

ከለከለ ግ 1. ነሳ። 2. እገደ፣ አቆመ፣ ገታ። 3. ጠበቀ፣ ሃይ አለ። 4. አጋፈረ፣ ተቆጣጠረ፣ በስነ ስርአት አስተናገደ።

ከልካይ ስ አጋፋሪ፣ በረኛ (የቤተ መንግስት)።

ክልክል ቅ የተከለከለ፣ ያልተፈቀደ።

ክልክል [ሳር] ስ ከብቶች ገብተው እንዳያበላሹት ወይም እንዳይበሉት ተብሎ ለብቻው ተክልሎ ወይም ታጥሮ የሚጠበቅና

ለድርቆሽ የሚዘጋጅ ሳር።

ተከላከለ ግ 1. እንዳይወስድ ወይም እንዳይጠቀም ተደረገ (እንድን ነገር)። 2.ታገደ። 3.እንዳይከናወን ተደረገ።

ተከላከለ ግ 1.አንድ ነገር እንዳይደረግ ወይም እንዳይፈፀም።... ከላከለ። 2.ከሚሰነዘርበት ላይጋራሱን ለማዳን ተጣጣሪ፣ ሞከረ።

መከላከያ ስ 1.ምሽግ፣ ከላላ፣ አምባ። 2.የጦር መሳሪያ። 3.የሃገርን ድንበርና ሌላላዊነት የሚያስከብር ሰራዊት። 4.የወሊድ መቆጣጠሪያ ኪኒን።

መከላከያ ምስክር ስ ተከላሽ የሚያቀርበው (የተከላሽ) ምስክር።

ተከላካይ ት (ሰጋ) በራሱ ጎል ክልል የተቃራኒው ቡድን ተጫዋቾች የማጥቃት ጫዋታ እንዳያደርጉ የሚጠብቅ ተጫዋቹ።

አከላከለ ግ እንዳይደረግ ወይም እንዳይፈፀም እስደረገ፣ አስተወ።

*ክለወሰ

ክለዋሳ ት ጎስጽላ፣ ከሲታ፣ ለዋሳ።

ተንክላወሰ ግ 1.ወዲያ ወዲህ አለ፣ ተላወሰ፣ ተንቀሳቀሰ። 2.አዘገመ።

መንክላወሻ ስ መላወሻ ወይም መንቀሳቀሻ (ቦታ፣ ገንዘብ)።

አንክላወሰ ግ 1.ወዲህ ወዲያ አሰኘ፣ አላወሰ፣ አንቀሳቀሰ። 2.አዘገመ። 3.አንገዋለለ። በስን ስርላት ብላ ምግቡን አታንክላወሰው።

ክለፈ ግ ሰረቀ፣ ቀማ፣ ነጥቆ በረረ።

*ክለፈ

ክላፋ ት (ሰድብ) ከውክቶ፣ ቀኝቃገ።

ክለፍልፍ (ክለፍላፋ) ዝ.ክ.

ተክለፈለፈ ግ ተንከወከወ፣ ተንቀገቀገ።

አክለፈለፈ ግ አንከወከወ፣ አንቀገቀገ።

ክሊፋ ስ (አሰል) በቀራን ሀገ መሰረት በማግለልት ወይም የሃይማኖት እንደራሴ ወይም ወገኑ።

ክላ ግ አስወገደ፣ ዞር አደረገ፣ አነሳ።

ክላ ግ ዞር በል፣ ወገድ።

ክላባ "ክለበ" ስር ተመ.

ክላይ "ክለለ" ስር ተመ.

ክላፋ "ክለፈ" ስር ተመ.

ክል ስ 1.ከቀንጠፋና ከጠረት አር ይዘጋጅ የነበረ ጥቁር ቀለም። 2.ጥቁር ቀለም የተነከረ የነበረ ልብስ።

ክልብ "ክለበ" ስር ተመ.

ክልካይ "ክለከለ" ስር ተመ

ክለዋሳ "ክለወሰ" ስር ተመ.

ከመ

ከመጤፍ አይቆጥረውም ከምንም አይቆጥረውም፣ ይንቀጥል፣ አያከብረውም፣ አይፈራረም።...

ከመቅፅበት ወዲያው፣ እጅግ በጣም አጭር በሆነ ጊዜ ወስጥ፣ በፍጥነት።

ከመእንስሳ (ሰድብ) ከእንስሳ የማይሻል፣ እንደ እንስሳ ያለ።

ከመረ ግ 1.አንዱን በአንዱ ላይ አነባብር አስቀመጠ። 2.ቆለለ።

ከምር ስ ቆለለ።

ተከመረ ግ 1.ተቆለለ። (ዘይ.) አኮረፈ።

ተከመረበት በድንገት ዘሉ እላዩ ላይ ወጣበት ጉብ አለበት ። በጫካ ወሰጥ ሲገድ ነበሩ በድንገት ተከመረበት።

*ከመቻ

ከምችት ስ ስብስብ፣ ጥርትም።

ተከማች ግ ተሰበሰበ፣ ተጠራቀመ።

አከማች ግ ሰበሰበ፣ አጠራቀመ።

ከመከመ ግ ከረከመ፣ አስተካከለ፣ ደመደመ (ፀርጉን፣ ሳርጉን።)።

ከመከም [ጎፈሬ] ስ በደንብ ተስተካከሉ የተቀረጠና የተበጠረ ጎፈሬ።

ከምከም [ጎፈሬ] ዝ.ክ.

ከመን ስ መልኩ እንደ ነጭ አዝውድ ነጣ ያለ፣ ትርፅ ተጓጉንና ትናንሽ ሆኖ ከአንድ ጋር ተመሳሳይነት ያለው ብዙ ጊዜ ከመክላሻ ትመም ድብልቆች እንዲ ሆኖ የሚያገለግል የትመም ላይነት።

ከማን አንሺ ት 1.ያለአትመና ያለግእረት ሌሎችን ለመምላል የሚፈልግ ወይም የሚሞክር ሰው። ስ 2.አግር የሚያሳብጥ በሽታ፣ ኮብሽ።

ከምሱር ስ ሲተኮሳ ታታው የሚወጋው የጥይት ቀለህ ቂጥ፣ እምብርት(የጥይትን ስእል ተመ.)። 2.ሌለበት ግንኙሲያ ተብሎ በተዘጋጀ የተበተተ... ቀላፋ ከሪያ የሚገባ ከነሃስ ወይም ከጠረት... የሚሰራ ክፈፍ።

ክረመ ግ 1.የከረምትን ወራት አሳለፈ፣ ከረምት አስከጣጣ ቆየ ወይም ኖረ። 2.ሰነበተ፣ ቆየ።

ክርሞ ስ ወደፊት የሚመጣው ወይም የሚቀጥለው አመት።

ክርሞ ጥጃ ት የማይሸገል፣ በያመቱ በመሻ ሻ ፊንታ እያሽቀለቀለ የሚሄድ።

ክራሞት ስ ጎር፣ አደደደ።

ተከራራሪመ ግ በመቻቻል አብር ቆየ ወይም

ሰነበተ፡ ተጀደረ፡፡

ተካረመ ዝከ.

አካርሚኝ ስ 1.ለከረምት ወራት በመኖሪያነት የሚያገለግል ቤት፡፡ 2.ዋናው ቤት እስኪሰራ ድረስ ለመኖሪያነት የሚያገለግል አነስተኛ ቤት፡ መታኞ፡፡

ከረሜላ ስ ከልዩ ልዩ ቅመማት፡ ፍራፍሬዎች፡ ስእር፡... በተለያየ ቅርፅ፡ መጠንና አይነት የሚዘጋጅ ጣፋጭ፡፡

ከረረ ግ 1.ደረቀ፡ ገረረ፡ 2.መዘ፡ ደበነ፡ ጠበቀ (ገመድ፡ ፈትል)፡፡ 3.ተነፋ፡ አበጠ፡ ተነረተ (ሆድ)፡፡ 4.ባሰ፡ አየለ፡ ፀና (ነገር፡ ፀብተ...)፡፡ 5.አለመጠን ሮህ፡ ተንጨረጨረ(ድምፅ)፡፡

ከራራ ት 1.ደረቀ፡ 2.(ስድብ፡ ዘይ.) አጭር፡ ድባና፡፡

ከር ስ ለሰፈት፡ ለሹራብ፡ ለዳንቴል፡... ሰራ የሚያገለግል ከጥተ፡ ከሱፍ፡ ከናይለን፡... የሚዘጋጅ የከረደ ወይም የጠዘ ፈትል፡፡

ከርር አለ ግ 1.ሞተ፡፡ 2-ወደቀ፡ፍንቅር አለ፡፡ 3.ከረረ፡፡

ተካረረ ግ ተባባሰ፡ አየለ፡ ጠነከረ (ነገር፡ፀብተ...)፡፡

ተካረሩ ግ የምር ተጣሉ፡፡

አከራሪ ት በሚከተለው እምነትና አስተሳሰብ ውስጥ ፍፁምነት ሊኖር ይገባል ብሎ የሚያምንና የቆየውን እምነትና አስተሳሰብ ከዘመናዊው ሁኔታ ጋር ማስተካከልና ማጣጣም የማይፈልግ አጥባቂ (ሰው)፡፡

ከረሸመ “ኮረሸመ”ን ተመ.

ከረበተ ግ 1.ጣለ፡ አጋደመ፡፡ 2.ገለበጠ፡ አፈሰሰ፡፡ 3.ሰነጠቀ፡ ገመሰ (አርሻኝ)፡፡

ተንከረባበተ ግ ተገለባበጠ፡፡

አንከረባበተ ግ ገለባበጠ፡ አደራረበ፡፡

ከረባት “ከራባት”ን ተመ.

ከረሶ “ከበሮ”ን ተመ.

ከረተሰ ግ ከረተፈ፡ ሸረከተ፡ ከካ፡፡

ከርትስ ት ከርትፍ፡ ሸርከት፡፡

*ከረተተ

ከርታታ (ከረተት) ት 1.ከቦታ ቦታ የሚዘዋወር፡ ቋሚ ቦታ የሌለው፡፡ 2.አውታታ፡ እንግልቱ፡፡

ከርትት (ከርተት) አለ ግ ተንከራተተ፡፡

ተንከራተተ (ተንከረተተ) ግ 1.ወዲያ ወዲህ በማለት ተንገላታ፡ ተጉላላ፡ ባዘነ፡፡ 2.ዘረ፡ ብዙ ቦታ ሄደ ወይም አዳረሰ፡፡

አንከራተተ (አንከረተተ) ግ 1.አንገላታ፡ አጉላላ፡ አባዘነ፡፡ 2.አዞረ፡ ብዙ ቦታ እንዲሄድ

ወይም እንዲያዳርስ አደረገ፡፡

አንከርት (አንከርት) በፊደል ተራው ተመ.

ከረተፈ ግ 1.በትንሽ በትንሹ ቆረጠ፡ ቀረጠፈ፡፡ 2.ገረደፈ፡ ሸረከተ፡ ከካ፡፡

ከርትፍ ት ግርድፍ፡ ሸርከት፡፡

ከረቸመ ግ 1.አጥብቆ ገጠመ፡ ዘጋ፡ ቆለፈ፡፡ 2.ቸነከረ፡፡ 3.ጥቅጥቅ አድርጎ አጠረ (አጥርን)፡፡ 4.ቀፈደደ፡ ጠፈነገ፡ አጥብቆ አሰረ፡፡

ከርችም አለ የ “ተከረቸመ”ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ከርችም ብሎ ዋለ ምንም ሳይቀምስ ወይም ሳይበላ ዋለ፡፡

ተከረቸመ ግ 1.ግጥም ብሎ ተዘጋ፡ ተቆለፈ፡፡ 2.አንድ ቤት ወይም ከፍል ውስጥ ለረዥም ጊዜ ዘግቶ ተቀመጠ፡፡ 3.ያለ ጋብቻ ውል ከሴት ቤት ውስጥ በባልነት ለመኖር ገባ፡፡

ተከርችም ስ ያለ ጋብቻ ውል ከሴት ቤት ውስጥ በባልነት ለመኖር የመግባት ድርጊት፡፡

ተከርችም ገባ የ”ተከረቸመ”ን 3ኛ ፍቺ ተመ.

ከረነተ ግ አጥብቆ አሰረ፡ ጠፈነገ፡፡

ከረና ግ በከርን መታ፡ ደለቀ፡፡

ከርን ስ የእጅ ረዣዥም አጥንቶች ከሚጋጠሙበት በስተ ጀርባ ያለ የሰውነት ክፍል፡ ከርማ(በአሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡፡

ከረከመ ግ ለማሳጠር፡ ለማሳመር፡... ቆረጠ፡ አስተካከለ፡፡

ከረከረ ግ 1.ዝገዝ፡ መዝ፡፡ 2.ከርከር አበጀ፡፡ 3.ከነከነ፡ ገርርዮን ይከረከረኛል፡፡ 4.አጥብቆ፡ ሰርሰሮ ያዘ (ቀለበት፡ ቀበቶ፡ ከር፡...)፡፡

ከርከር ስ ተላላፊ የሆነ የአባላዘር በሽታ፡፡

ከርከር (ከርከራት) ስ ለሙጥ በሆኑ ነገሮች ላይ የሚገኝ ብዙውን ጊዜ የቀለበት ቅርፅ ያለው የተገዝዘዘ ወይም እንደ ሰንበር ያለ ምልክት፡፡

ከርከሮሽ ዝከ.

ተከረከረ ግ ከርከር አወጣ ወይም አበጀ፡፡

አከረከረ ዝከ.

*አረከረ

ከርከር ስ 1.በፍርድ ቤት ወይም በሸንጎ ላይ ከሳሽና ተከሳሽ የሚያደርጉት እስጥ አገባ ወይም ሙግት፡፡ 2.ወላንድ ጉዳይ ላይ የተለያየ አስተያየትና እምነት... ባላቸው ሰዎች መካከል አንዱ ለላውን ለማሳመን የሚያደርጉት የንግግር ምልልስ ወይም እሳጥ አገባ፡፡ 3.በገዢና በሻጭ መካከል የሚደረግ የዋጋ ቀንስ አልቀንሰም ንግግር፡፡

ተከራከረ ግ 1. በፍርድ ቤት ወይም በሸንጎ

ሳይ አንዱ ከሳሽ ሊሳው ደግሞ ተከሳሽ ሆኖ ተሟገተ። 2. በአንድ ጉዳይ ሳይ ከራሱ አስተያየትና እምነት፡... የተለየ አስተያየትና እምነት፡ ... ካለው ሰው ጋር (የራሱን እምነትና አስተያየት፡... እንዲቀበልለት ወይም እንዲረዳለት ለማድረግ) ሃሳብ ተለዋወጠ፡ ተወቃውቀ። 3. ዋጋ ቀንስ በማለት ገዢ ከሻዊ ጋር ተወቃውቀ።

አከራከረ ግ እወዛገበ፡ አወቃውቀ።

አከራካሪ ፡ እወዛጋቢ፡ አወቃውቂ።

ከረከሰ ግ 1.አረጀ። 2.ተጎሳቀለ። 3.ከርካሳ ሆነ። ከርካሳ ፡ እርጌ፡ በሚገባና በተሟላ ሁኔታ መስራት የማይችል (ለምሳሌ መኪና)።

*ከረየ

ኪራይ (ከራይ) ስ አንድ ተገልጋይ ለተወሰነ ጊዜ ለተገለገለበትና የራሱ ላልሆነ መገልገያ ነገር (እንደ እንስሳ፡ መኪና፡ ቤት፡ ቁሳቁስ፡... ሳሉት) ለባለንብረቱ የሚከፍለው የጉልበት ወይም የአገልግሎት ዋጋ።

ተከራየ ግ 1.አንድን መገልገያ(ቤት፡ መኪና፡ ቁሳቁስ፡...) ኪራይ እየከፈለ ለመጠቀም ከባለንብረቱ ወሰደ ወይም ተረከበ። 2.መገልገያ የሆነው ነገር ለባለንብረቱ ኪራይ እየከፈለ ለሚጠቀም ተገልጋይ ተሰጠ።

ተከራይ (ኪራይተኛ) ስ ኪራዩን እየከፈለ የራሱ ባልሆነ ነገር የሚጠቀም ሰው።

አከራየ ግ ኪራይ እየከፈለ እንዲጠቀምበት መገልገያ ነገሮችን (ቤት፡ መኪና፡ ቁሳቁስ፡...) ለተገልጋዩ ሰጠ።

አከራይ ስ አንድን መገልገያ ለተከራይ እየሰጠ ኪራይ የሚቀበል ሰው።

ከረደደ ግ ደረቀ፡ ጠነከረ (ለምሳሌ ፀጉር)።

ከርዳዳ (ከረደድ፡ ከርድድ) ፡ ደረቅ፡ ጠንካራ፡ የለሰሳላ ነገር ተቃራኒ።

ከረጢት ስ እንደ ኮሮጆ ወይም እንደ ስልቻ ሆኖ ከወርቃ ጩታ የሚለሩ የእቃ መያዣ።

ከረጫ ስ እህል ውስጥ የሚገኝ ደቃቅ ድንጋይ፡ አሸዋ።

*ከረፈፈ

ከርፋፋ (ከረፈፈ) ፡ 1.(በድብ) ትልጥና የለውም፡ ጎታታ፡ ዘርፋፋ። 2.ልጥና ወይም ልስት የማይል፡ ጎርባባ።

ከርፍፍ አለ ግ ተንከረፈፈ።

ተንከረፈፈ ግ 1.ትልጥና አጣ፡ ተጎተተ፡ ተንከረፈፈ። 2.ተንገረበበ፡ ልጥና ወይም ልስት ሳይል ቀረ።

አንከረፈፈ ግ 1.ቀጠፍ እንዳይል አደረገ፡ አንከረፈፈ። 2.ልጥና ወይም ልስት ወይም ጠጋ

እንዳይል አደረገ፡ አንጎረበበ።
አንከርፍ ፡ ከርፋፋ።

ከረፋ ግ ግጥ፡ ጠባቢ።

ከርፋት ስ ግጥት፡ መጥፎ ሽታ።

ከርፋታም ፡ (ስድብ) ግጥታም፡ ጥንባታም።

ከራራ “ከረረ” ስር ተመ.

ከሬ ስ 1.በቂጥ መጋጠሚያ ሳይ የሚገኝ የአከርካሪ አጥንት። ፡ 2.በጣም የከሳ፡ አጥንቱ የገጠጠ።

ከርሞ “ከረመ” ስር ተመ.

ከርስ ስ ሆድ።

ከርሰ ሃመር ስ 1.የመርከብ ውስጠኛ አካል አማካዩ ቦታ። 2.(ኢ.አ.ተ.ቤ.) በመንበር ውስጥ የታቦት ማስቀመጫ ክፍል።

ከርሰ መቃብር ስ የመቃብር ውስጣዊ ክፍል።

ከርሰ ምድር ስ የመሬት ውስጠኛ ክፍል።

ከርሰ ፊደል ስ በያንዳንዱ የፊደል ትርፅ ውስጥ የሚገኘውና ቀለም ያሳፈረበት ክፍት ቦታ።

ከርሳም ፡ (ስድብ) 1.ሆዳም። 2.ቀፈታም።

ከርቤ ስ 1.ጥሩ ሽታ ያለውና እንደ እግን የሚጠሰ የዛፍ ሙጫ። 2.ከርቤ የተባለው ሙጫ የሚገኝበት ዛፍ።

ከርታታ “ከረተተ” ስር ተመ.

ከርከራሜ ስ ትልጥና ረጅም የሆነ፡ ቀንሞ ያለውና ምንታሩ ትልቅ የሆነ የአምራ አይነት።

ከርከሮ ስ 1.አሳማ የሚመስል፡ ጥርስ ወጣ ያለና ቀንድ ያለው የዱር እንስሳ(በእሉንየዱር እንስሳ ስርተመ)።2.አጭርና ትልብተኛ የሆነ ሰው።

ከርከሮ “ከረከረ” ስር ተመ.

ከርዳዳ “ከረደደ” ስር ተመ.

ከርፋፋ “ከረፈፈ” ስር ተመ.

ከሰለ ግ 1.ከነደደ በሂላ ወደ ከሰል ተለወጠ (እንወት)። 2.አረረ፡ ጠቀረ፡ ከሰል መሰለ። 3. (ዘይ.) ተናደደ፡ በገነ፡ አረረ። 4.በከሰል ወይም በጥቁር ቀለም ፃፈ፡ ሳለ፡ ቀባ። 5.በረዘ (ፅሁፍ)።

ከሰል (ከሰል) ስ እንወት ትንሽ እየር እንዲያገኝ ተደርጎ በገገታ ከነደደና እንዲጠፋ ከተደረገ በሂላ ጥቁር ሆኖ የሚገኘው የእንወት ክፍል የከሰል እንወት።

ከሰሌ ስ ለከሰል የሚሆንና እጅክ የሌለው የግራር አይነት።

ከሰልማ ፡ የከሰል አይነት፡ ጥቁር።

ክበላ ት የበርዝ ምልክት፥ እርግት የተደረገበት ዕሁፍ።

ክበላ አክሳይ ት ክበላ አምራች።

ክበመ ፡ 1. ግሽ፥ ደረቀ፥ ረገፍ፥ ሻረ (የኩፍኝ፥ የጌንጣጣ፥ የቂጥኝ ቁስል)። 2. ጠፋ።

ክበረ ፡ 1. ሸቀጡ ከተገዛበት ዋጋ ዝቅ ብሎ በመሸጡ ሻፊ ዋናውን ሳያገኝ ቀረ፥ ንደለበት። 2. የፈለገውን ሳያገኝ ቀረ፥ አጣ። *አገሉን አገኘዋለሁ ብዬ ደጀ ከሰፊ መጣሁ።*

ኪሳራ ስ 1. እንድ ሸቀጥ ከተገዛበት ዋጋ ዝቅ ብሎ በመሸጡ በዋናው ወይም በወረቱ ላይ የሚደርስ ጉድለት። 2. ያለመሳካት፥ የፈለጉትን ሳያገኝ መቅረት። 3. የቀጣር ጨዋታ አይነት። 4. ወጪ። *በሉ ኪሳራ ተጓጓዝ።*

ኪሳራ ነው ትርፍ የለውም።

ኪሳራ ውስጥ ገባ ከሰረ።

ክበረት ስ የ“ኪሳራ”ን 1ኛ ፍቺ ተመ።

አክሰረ ፡ 1. ዋናውን ሳይመለስ ቀረ፥ አንደለ (ሸቀጥ)። 2. እንዲጠፋ ወይም እንዲባከን ምክንያት ሆነ።

አክሳሪ ት 1. ብዙ ወጪ የሚያስወጣ። 2. ትርፍ የማያስገኝ። *አክሳሪ ድርጅት።*

ክበሰ ፡ 1. የደረሰበትን በደል ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ አካል አመለከተ፥ አቤቱታ አቀረበ። 2. አጋለጠ፥ ወንጀለ፥ አሳጣ። 3. በዳይን ወይም ወንጀለኛን ከሀገ ፊት አቀረበ።

ከሳሽ ስ ወንጀልን ወይም በደልን አስመልክቶ ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ አካል በዕሁፍ ወይም በቃል አቤቱታ አቅራቢ።

ክስ ስ ወንጀልን ወይም በደልን አስመልክቶ በዕ ሁፍ ወይም በቃል የሚቀርብ አቤቱታ።

ተክሰሰ ፡ ክስ ቀረበበት፥ ተወንጀለ።

ተክሳሽ ስ ጥፋተኛ ነው ተብሎ ክስ ወይም አቤቱታ የቀረበበት ሰው።

ተክሰሰ ፡ ክሳሽ ወይም ተክሳሽ በመሆን ህግ ፊት ቀረበ።

ተክሰሱ ፡ እንዲ ከሳሽ ሊላው ተክሳሽ በመሆን ህግ ፊት ቀረበ።

አክሰሰ ፡ ለክስ ምክንያት ሆነ።

ክስተ ፡ ገለጠ፥ እንዲታወቅ አደረገ።

ክስተበት ተጋለጠ፥ ታወቀበት።

ክስተት ስ 1. ሊዳሰስ፥ ሊሸተት፥ ሊሰማ ወይም ሊታይ የሚችል ማንኛውም ነገር። 2. መግለጥ፥ መታየት።

ተክሰተ ፡ ታየ፥ ተገለጠ።

ክስከስ ፡ 1. ሰባበረ፥ አደቀቀ። 2. ፈነከተ፥ ፈለጠ፥ መታ (በዱላ፥ በድንጋይ)። 3. ብዙ ገንዘብ

አፈሰሰ፥ አወጣ፥ አጠፋ። 4. አጠጋግቶ በብዛት አስቀመጠ፥ ችመችመ። 5. በብዛት አደረገ፥ ፈፀመ (መብላትን፥ መስራትን፥ ...)።

ክስካሽ ት ለብርባሪ።

ክስከስ ት ተጠጋግቶ ወይም ተቀራርቦ በብዛት የተቀመጠ፤ ድርድር።

ተክስከስ ፡ 1. ወድቆ ተሰበረ። 2. በሃይል ወደቀ፥ ፈረጠ።

ተክሳከስ ፡ ተፈናከተ፥ ተደባደበ።

አክስከስ ፡ ለብዛት አበላ ፥ አጠጣ፥ ...።

አክሳከስ ፡ ለመደባደብ ወይም ለመፈናከት ምክንያት ሆነ።

ከሳ ፡ ቀጠነ፥ የሰውነቱ ውፍረት ቀነሰ፤ ሞገ።

ከሲታ ት ኮስጥና፥ ሞጋጋ።

ከሳት ስ ቅጥነት፥ የውፍረት ተቃራኒ።

ከሳት “ከሰሰ” ስር ተመ።

ከሴ ስ ቅጠሉ ሽክራ ሆኖ ጥሩ ሽታ ያለው የእዕዋት አይነት።

ክስከስ ስ ቅጠሉ ለሰላሳ ሆኖ ነጣ ያለ፥ ጥሩ ሽታ ያለውኛ ችምችም ብሎ የሚበቅል የቁጥጥር አይነት።

ክሽላለ (ኮሽላለ) ፡ ኳ ብሎ ደረቀ።

ክሽላለ (ኮሽላላ) ት ደረቀ።

ክሽነ ፡ 1. አሳምሮ ሰራ። 2. አጣፍጠ ሰራ (ወጥን)።

ክሽን ት የሚያምር፥ ዝይን።

ተክሽነ ፡ አማረ፥ ተዋበ።

ክሽከሽ ፡ ኩርሽም ኩርሽም ወይም ከሽ ከሽ እያደረገ አኘከ፥ በላ (ለምሳሌ የደረቀ እንጀራን)።

ክሽከሼ ስ ሲበሉት ከሽ ከሽ የሚል ድምፅ የሚሰጥ በፀሃይ ወይም በሰማ ምጣኛ ተንቃቅቶ የደረቀ እንጀራ።

ክሽፈ ፡ 1. ተሰናክለ፥ ተወናነለ፥ ሳይሳካ ቀረ። 2. አልተከሰ አለ (ጥይት)።

ከሽ

ከሽ አለ ፡ እንደ ሽክላ እቃ፥ ጠርመሰ፥ ... ያለ ነገር ወድቆ ተሰበረ ወይም የተጠቀሱት እቃዎች ወድቀው ሲሰበሩ የሚሰጡት አይነት ድምፅ ሰጠ።

ከሽ ከሽ አለ ፡ (እንደ ቃሪያ፥ ድርቆሽ፥... ያለ ነገር) ሲያንኩት ኩርሽም ኩርሽም የሚል ድምፅ ሰጠ።

ክሽከሼ “ክሽከሽ” ስር ተመ።

*ክበላለ

ክብላለ ክብላለ አለ ፡ ደብላለ ደብላለ አለ፥ ተገላበጠ።

ክብሉ አለ

ክብሉ አለ ግ ተንከባለለ።
ተንከባለለ ግ 1.መሬት፥ አልጋ፥... ላይ ወዲያ ወዲያ ተገባበጠ። 2.አየተንደባለለ ቁልቁል ወረደ።
እንከባለለ ግ 1.አንደባለለ። 2.አየተንደባለለ ቁልቁል እንዲሄድ ወይም እንዲወርድ አደረገ።
እንከብላለ ስ 1.ከብላ ድቡልቡል የሆነ ነገር። 2.ኪጊ።

ክበረ ግ 1.ባለፀጋ ወይም ሃብታም ሆነ።
 2.ከብር፥ አክብሮት፥ ማእረግ አገኘ።
ክበራታ ስ ከብር፥ ማእረግ።
ክበርቴ ስ ሃብታም ወይም ባለፀጋ።
ክቡር በፊደል ተራው ተመ።

ክብረት ስ ከብር።
ክብር ስ 1.ማእረግ፥ ወግ። 2.ልእልና፥ ገናናነት፥ ታዋቂነት።
ክብሩን ጠበቀ 1.ከብሩ እንዳይደፈር አደረገ። 2.በወዋነት ተገኘ።
ክብረን ጠበቀች ድንግልናዋን ሳታጣ ባል እስከምታገባ ድረስ ቆየች።
ክብረ ሰማይ ስ ሰዎች ለቀስል መድሃኒት ይሆናል ብለው የሚጠቀሙበት የማእድን አይነት።

ክብረ በአል ስ በየአመቱ የሚከበር ትልቅ መንፈሳዊ በአል።
ክብረ ነክ የአንድን ግለሰብ ወይም አካል ከብር የሚያገድፍ፥ የሚያንቀሽሽ (ነገር፥ ሁኔታ፥ ...)።

ክብረ ነገስት ስ በንቡረእድ ይሰሃት የተዘጋጀ የነገስታት ታሪክ መፅሃፍ።
ክብረ ንፅህና ስ ድንግልና፥ የግብረ ሰጋ ግንኙነት ፈፅሞ ያለማወቅ ሁኔታ (ለሌት)።

ክብረ ወሰን ስ ብዙውን ጊዜ በስፖርታዊ ውድድር ላይ አዲስ የሚገኝና ከዚህ በፊት በሌላ ተወዳዳሪ ያልተደረሰበት ከፍተኛ የውጤት እርከን፤ ሪከርድ።

የክብር መዝገብ ስ ኢግዚዚኮን፥ትርኢት ጎብኚዎች ስለተመለከቱት ነገር ያላቸውን አስተያየት እንዲያስፍሩበት በኢግዚዚኮን በታ የሚቀመጥ ወይም በእምባሰ ወይም በቆንሰላ ዕቢቶች ውስጥ ለሃዘን ጊዜ የየአገሩ መሪዎች ወይም ትልልቅ ባለስልጣናት ሃዘናቸውን ገልፀው እንዲቆጠቡት የሚዘጋጅ መዝገብ።

የክብር ተከታይ ስ አንድ ርእሰ ብሄር ከራሱ አገር ውጪ በሚሄድበት ጊዜ አብሮት የሚሄድ አጃቢ፥ ባለጂል።

የክብር እንግዳ ስ እንደ ግብዣ፥ ስብሰባ

ባሉ ዝግጅቶች ላይ ከሌሎች ተጋባዥ እንግዶች በተለየ ሁኔታ ጥሪ ተደርጎለት የሚገኝ እንግዳ።
የክብር ዘብ ስ አንድን ታላቅ ባለስልጣን ለማጀብ ወይም ለመጠበቅ የተመደበ ወታደራዊ ኃይል።

ክብርና ስ ድንግልና፥ ክብረ ንፅህና።
ተከበረ ግ 1.ክብር አገኘ ወይም ተሰጠው። 2.ታፈረ፥ ተፈራ። 3.እንዳይነካ ተደረገ፥ ተከለከለ፥ ተጠበቀ (ሃብት፥ ንብረት)። 4.አንድን በአል በሚመለከት ተገቢው ሰነርዳት ተካሄደ።
አከበረ ግ 1.አላቀ፥ ከፍ አደረገ፥ ወግ ማእረግ ሰጠ። 2.ከበራታ ሰጠ፥ በትህትና አስተናገደ። 3.በአል አደረገ፤ በበአሉ ምክንያት አረፈ ወይም ስራ ሳይሰራ ዋለ። 4.በበአሉ ሰነርዳት ላይ ተሳታፊ ሆነ።

አስከበረ ግ 1.በሀገር አስጠበቀ፥ አስከለከለ፥ እንዳይነካ አስደረገ (ንብረትን)። 2.እንዳይደፈር አደረገ ወይም አስደረገ (አገርን፥ ወገንን፥ ...)።

ክበር (ክረቦ) ስ አብዛኛውን ጊዜ የሾላ፥ የቦርች፥... ግንድ ጉማጅ ከአቶ ሰፋ ከቂጡ ጠበብ ያለ ቅርፅ እንዲይዝ ተደርጎ ውስጡ ከተቦረሰ በሂሳ እፍና ቂጡ ላይ ቆዳ ተወጥሮ የሚበራና በእጅ ሲመቁት ድምፅ የሚሰጥ የመብረቶ መሳሪያ። (ነጋሪትን፥ አታምን፥ ድቢን ተመ።)(በአሉን የመብረቶ መሳሪያ ስር ተመ።)።
ከበር ቤት ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) በትኔ ማህሊትና በአገሪቱ ወርቅ ግራና ቀን የሚገኝ በማህሊት ጊዜ ተማሪዎች የሚቆሙበት ቦታ።

ክበሰ ግ 1.ጠመጠመ፥ ደገለለ (ሻሽን)። 2.አሳበጠ፥ አድበለለ (እግርን)። 3.ክባስ አበጀ።
ክባስ ስ 1.ቆሶች ራሳቸው ላይ የሚጠመጥሙት ትልቅ ጥምጥም። 2.በወጋግራ ጫፍ ላይ የሚሰካና ጣሪያ ተሽካሚ የሆነው አግዳሚ ማእዘን የሚያርፍበት ሞላሳ ቅርፅ ያለው አጭር እንጨት።

***ክበሰሰሰ**
ክብስብስ ት ዘርፋፋ፥ ክባስ 1ኛ ፍጅ (በአለባበስ፥ በአካሄድ)።

ተክበሰሰሰ ግ ሰፊና ረጅም ልብስ ለብሶ እየተገበሰሰ በዝግታ ተፈመደ፥ ተጎተተ።
አክበሰሰሰ ግ እንዘረፈ፥ ጎተተ (ልብስን)።

ክበበ ግ 1.ከብ ሰራ። 2.ዙሪያውን ያዘ።
ከተግውን ከገውታል። 3.አንድን ነገር መሃል በማድረግ ዙሪያውን ሆነ። **ከፋኝን ከገው** ይወፍራሉ። 4.ዙሪያውን አደረገ። በውሃው ጉድጓድ ውስጥ ቆይቶ እንዳይገባበት ዙሪያውን

በድንጋይ ከበበው፡ 4.አጀበ፡ ተከተለ፡ አብሮ ሆነ፡፡

ከባቢ ስ አንድን ቦታ ወይም ጠላትን፡... በዙሪያ የመ ከባቢና የመቆጣጠር ድርጊት፡፡

ከባቢ አደረገ ግ አንድን ነገር ለመያዝ ወይም ለማጥቃት ወይም ለመውረር ከበበ፡፡

ከባቢ አየር ስ በመሬት ዙሪያ ያለ አየር፡፡

ከባቢ ጦር ስ የጠላትን ጦር መሃል አድርጎ ዙሪያውን በመከበብ የሚዋጋ ጦር፡፡

ከባቢ ስ የመቅረዝ መብራትን ለማጥፋት በመቅረዙ ላይ የሚደፋ መለኪያ የሚመስል እቃ፡፡

ከባቢ ስ 1.ለአንድ አይነት አላማ ወይም ማህበራዊ ጉዳይ ሰዎች የሚሰባሰቡበት ቡድን ወይም ድርጅት፡፡ 2.መዝናኛ ቦታ (ብዙውን ጊዜ መስሪያ ቤት አካባቢ)፡፡ 3.ዙሪያ፡፡

ከብ ት 1.እንደቀለበት ዙሪያነት ያለው (አካል፡ ቅርፅ)፡፡ 2.ድቡልቡል፡ እንክብል፡፡

አከበበ ግ ከብ ሰራ፡፡

አካባቢ ግ አዋሰነ፡ ወሰንተኛ ሆነ፡ አካለለ፡፡

አካባቢ ስ 1.ሰፍራ፡ ቀበሌ፡ ቦታ፡፡ 2.የአንድ ነገር ዙሪያ፡ ጅክክ፡ አጠገብ፡ አቅራቢያ፡፡ 3.ገደማ(ሊጊዜ)፡፡ አሰራ ሁለት ሰላት አካባቢ አንገናኝ፡፡

*ከከበ¹

ተንከባከበ (ተከባከበ) ግ 1.በድሉት ወይም በምቾት ያዘ፡ አቀማጠል፡፡ 2.በጥንቃቄ ያዘ፡፡

አንከባከበ ግ ተንከባከበ፡፡

እንከብካቢ (ክብካቢ) ስ 1.መልካም አያያዝ፡፡ 2.ምቾት፡ ድሉት፡፡

እንከብክብ ት በምቾት ወይም በድሉት የተያዘ፡ ቅምጥል፡፡

*ከከበ²

አንከበከበ ግ 1.አድበለበለ፡ እንደ ኳስ አደረገ፡ 2.በቀላሉ ብድግ አድርጎ ተሸከመ፡፡

እንከብክብ ት ድቡልቡል፡፡

ከበደ ግ 1.መዘነ፡ በዛ (ሸክም)፡፡ 2.አቃተ፡ በረታ፡ አስቸገረ፡፡ ፈተና ከበደ / ኑር ከበደ፡፡ 3.ተጫጫነ፡ ራሴን ከብደኛል፡፡ 4.ቀፈፈ፡ ቀኑ ከብደኛል፡፡ 5.ታፈረ፡ ተፈራ፡ ተከበረ፡፡

ከበደች አረዝች (ላም፡ ፈረሰ፡...)፡፡

ከባድ ት 1.ከብደት ያለው፡ ቀላል ያልሆነ፡፡ 2.ትልቅ፡፡ 3.ብርቱ፡ መንካራ፡፡ 4.አስቸጋሪ፡ አዳጋች፡፡ 5.አስፈሪ፡፡ 6.ጎበዝ፡ ሃይለኛ፡፡ ከባድ ኳስ ተጫዋች ነው፡፡ 7.ከፍተኛ፡፡ ከባድ ወጪ የሚጠይቅ ሰራ፡፡

ከባድ መሬት ስ ጥቁር አፈር፡ መረፈ፡፡

ከባድ ሚዛን ት ከፍተኛ ክብደት ያለው፡፡

የከባድ ሚዛን ሶክስኛ፡፡

ከባድ ምግብ ስ ጨንፈ በቀላሉ ሊፈጠው የማይችለው ምግብ፡፡

ከባድ ኢንዱስትሪ ስ ማምረቻ መሳሪያዎችን የሚያመርት ኢንዱስትሪ፡፡

ከበድ ት እርጉዝ (እንስሳ)፡፡

ከብደት ስ 1.የመመዘን፡ የመክበድ ሃይል፡፡ 2.አስቸጋሪነት፡ አዳጋችነት፡፡ 3.ከፍተኛነት፡ አስፈላጊነት፡፡ የጉዳዩን ክብደት አይተው አስቸኳይ ስብሰባ ጠፋ፡፡ 4.ትኩረት፡ ትልቅ ግምት፡፡ ለንጉሩ ክብደት አልሰጠውም፡፡

ክብደት ያነሳል ሰውነቱን ለማዳበርና ለማጠንከር እንዲሁም ለስፖርታዊ እንቅስቃሴ ተብሎ የተዘጋጀ ድንጋይ ወይም ብረት በእጆቹ ወደላይ በማንሳትና በማስቀመጥ ስፖርታዊ እንቅስቃሴ ያደርጋል፡፡

ክብደት አንሺ ስ ሰውነቱን ለማዳበርና ለማጠንከር ክብደት ያለውና ለዚሁ ስፖርታዊ እንቅስቃሴ ተብሎ የተዘጋጀ ድንጋይ ወይም ብረት በእጆቹ ወደላይ በማንሳትና በማስቀመጥ ስፖርታዊ እንቅስቃሴ የሚያደርግ ሰው፡፡

ተካበደ ግ ከበደ፡፡

አከበደ ግ አጋነነ፡ ትልቅ ቦታ ሰጠ፡ በቀላሉ ሊያልቅ የሚችለውን ጉዳይ አካብረህ አትየው፡፡

ከባቢ "ከበበ" ስር ተመ.

ከባቢ ዝ.ከ.

ከባድ "ከበደ" ስር ተመ.

ከብት ስ 1.እንደ ላም፡ ፈረሰ፡ በግ፡... ያሉ የቤት እንስሳት በጥቅል የሚጠሩበት ስም፡፡ 2.በሬ ወይም ላም፡፡ 3.(ስድብ፡ ዘይ.) ሞኝ፡ ጅል፡፡

ከብት ነጂ ስ 1.የከብት ሊባ ወይም ዘራፈ፡፡ 2.ከብት የሚጠብቅና የሚያንጉዝ የከብት ነጋዴ ተቀጣሪ፡፡

ከብት አርቢ ስ መተዳደሪያው ከብት ማርባት ላይ የተመሰረተ (ሰው)፡፡

የከብት ሃኪም ስ የእንስሳት ሃኪም፡፡

የከብት ዝምብ ስ ትልቅ የሆነ ዝምብ፡፡

*ከተለ

ምክትል ስ ለአንድ ባለቤትነት የቅርብ ተተኪ ወይም የቦታችን ባለቤትነት ወይም በማእረግ (በደረጃ) ሁለተኛው የሆነ ሰው፡፡ ምክትል ስራ አስኪያጅ፡፡

ከተለ አለ ግ ወዲያውኑ ተከተለ፡፡

ከተለ አደረገ ግ ተጠል አደረገ፡ አስከተለ፡፡

ተከተለ ግ 1.ለጠቀ፡ ቀጠለ፡፡ 2.አንድ ነገር

ሂሳ ሂሳ ሂደ። 3.በሌላው ተመራ። 4.አመነ። ተቀበለ (የሌላውን መሪነት። ሃሳብ።...)።

ተከታይ ፡ 1.ለጣቂ። ቀጣይ። 2.አጃቢ ወይም አብር ሂያድ። 3.አማኝ። **የከርስትና ሃይማኖት ተከታይ**፡ 4.ከታላቁ ቀጥሎ የተወለደ። ታናሽ (በእድሜ)። **የእኔ ተከታይ ሴት ናት**።

ተከታተለ ፡ 1.አንዱ ከሌላው ቀጠለ ወይም አንዱ ሌላውን ተከተለ። 2.በትጋት ወይም በጎታት ተመለከተ። ተቆጣጠረ። ተጠባበቀ። አጠና። 3.አሳደደ። **ተከታትሎ ይዘው**።

ተከታታይ ፡ 1.ለማቋረጥ አንዱ ከሌላው የሚቀጥል። 2.ታላቅ ታናሽ የሆኑ (ለሰው)። 3.ጉዳይ አስፈፃሚ።

አከታተለ ፡ 1.አንዱን ከሌላው ቀጠለ። 2.ወዲያውኑ ቀጠለ። **አሱን ካነጋገረች በሂሳ አከታተላለሁ** ለኔ ደወለች። 3.ደጋገመ። **አከታትሎ ሰባት ብርጭቆ ውሃ ጠጣ**።

አስከተለ ፡ 1.ተከታይ አደረገ። 2.አንድ ነገር ከሌላው ነገር ቀጥሎ እንዲሄድ ወይም እንዲመጣ አደረገ።

አስከታይ ፡ የተከታይን 5ኛ ፍቺ ተመ.

ከተለበ ፡ ሞልለ። ነጥቆ ሮጠ።

***ከተለበ**

ከተላባ ፡ ከላባ።

ተከታለበ ፡ ተከለበ።

አከታለበ ፡ አከለበ።

ከተለፈ ፡ ሞልለ። ነጥቆ ሮጠ።

ከትላፋ ፡ (በድብ) 1.ሞላላፋ። 2.ከላፋ። ቀዥቃዥ።

ከተመ¹ ፡ 1.ከተማ ቆረቆረ ወይም መሰረተ። 2.ተሰበሰበ። ተከማቸ። ሰፈረ። ባንድነት ኖረ (ሀካብ)።

ከተማ ስ ከግብርና በስተቀር በሌሎች ሙያዎች የሚተዳደሩ በርካታ ሰዎች በተጠጋት ቤቶች ውስጥ የሚኖሩበት። ድርጅቶችና የመንግስት መስሪያ ቤቶች የሚገኙበት ቦታ። ሰፈራ። አካባቢ።

ከተማ ቀመስ ገጠር ሆኖ በአንዳንድ ሁኔታዎች ከከተማ ጋር የሚመሳሰል ቦታ ወይም ገጠራ ሆኖ አንዳንድ የከተማ ባህርይ የሚታይበት ሰው።

የከተማ ልጅ ስልጡን። ሮሌ።

ከተሜ ስ የከተማ ሰው።

ተከታተመ ፡ አንገር ለአንገር ወይም ጎን ለጎን በመሆን ድንኳን ተከለ። ሰፈር አደረገ (ዘማች። ጦር ሰራዊት)።

ከተመ² ፡ የተፈላው ቡና ከአንደኛ እስከ

ሶስተኛ ተጠጥቶ አለቀ።

አከተመ ፡ 1.የተፈላውን ቡና ከአንደኛ እስከ ሶስተኛ (አባል። ተናኖ በረካውን) ጠጥቶ ጨረሰ። 2.አበቃ። አለቀ። ተፈፀመ።

ከተማ "ከተመ¹" ሰር ተመ.

ከተሜ ሠ.ክ.

ከተረ ፡ 1.ከመሄድ ታገደ። ቆመ። ረጋ (ለምሳሌ ውሃ)። 2.እንዳይሄድ ገደበ። ከሰከለ። አቆመ (ለምሳሌ ውሃን)።

ከተራ ስ ለመጠመቂያ እንዲያገለግሉ ወንዞች የሚጠረኩበትና የሚገደቡበት ቀን። የጥምቀት ዋዜማ።

ከትር ፡ ግድብ። አገድ።

ከተባ¹ ፡ ገፈ።

ከታብ ስ 1.ከሸገታ እንዲያድን ወይም ከከተ ነገር እንዲጠብቅ ተብሎ በብራና ወይም በወረቀት ላይ ተፅፎና ተጠቅልሎ በአገገት ወይም በክንድ ላይ የሚታሰር መድሃኒት። 2.በቆዳ ወይም በጨርቅ ተጠቅልሎ አንገት ወይም ክንድ ላይ የሚታሰር የሰራሰር መድሃኒት።

ከተባ² ፡ ከትባት ሰጠ ወይም አደረገ።

ከትባት ስ በሽታን እንዲከላከል በመርፈ ወይም ሰውነትን በመብጣት የሚሰጥ መድሃኒት።

ተከተበ ፡ ከትባት ወሰደ ወይም ተደረገለት።

ከተተ ፡ 1.ደለ። ጨመረ። አገባ። አስገባ። 2.አስቀመጠ። አኖረ። ገንዘቡን ባንክ ቤት ከተተ። 3.ሰበሰበ (አገመራን)። 4.ቻለ። ያዘ። በቃ። ይህን ሁሉ ልብስ ጎንጣው ላይከተውም። 5.ተሰበሰበ። አጠረ። ረጅም የነበረው ቀረጽ ሲታጠብ ከተተ። 6.ዋጠ። ድመ። ትልቁን ላይጥ እንዳለች ከተተቻች። 7.ተጠቃሎ ተሰበሰበ። አንድ ቦታ ተከማቸ። አዋቹ ከተነገረ በሂሳ ሰራዊቱ ከተተ።

ከታች ስ አገመራ ታሰብሰቦ የሚያበቃበት ወቅት።

ከት ፡ 1.አጥር ምጥን ያለ። 2.ቆጥብ። አመለ ሰብሰብ።

የከት ፡ የዘወትር ያልሆነ።

የከት ልብስ ስ ለበላል የሚለበስ ልብስ። የስ ርክ ልብስ ያልሆነ።

ከትን አለ ፡ ገ ወዲያ ወዲህ ግለት ወይም መዞር ተወ፤ ተሰበሰበ። እሱ በጣም ጨዋ ነው በጊዜ ቤቱ ከትን ይላል።

ተከትተ ፡ 1.ከትት አለ። 2.ተፈፀመ። አበቃ።

የእኩ ነገር አበቃ ተከተተ።

ተከትተ ፡ 1. ተጠቃለለ። 2. ተጠናቀቀ። 3. ተጨመረ። ታከለ።

መከተቻ ስ ግለቲያ። መደገድሚያ። ፍጥሜ።

አካተተ ፡ 1. አጠቃለለ። አጠቃሎ ያዘ። 2.

አጠናቀቀ፡ ጨረሰ፡ ፈፀመ፡፡ 3. ጨመረ፡
አከለ(ቀድሞ በነበረው ላይ)፡፡

ከተከተ ግ በአጭር በአጭሩ ወይም በትንሽ በትንሽ ቆረጠ፡ ቀረጠ፡ ሸነሸነ፡፡ 2. ጨፈጨፈ፡ ቆረጠ፡፡ 3. ቆረጠመ፡ ገተገተ (ሀመም ሰውነትን)፡፡
ከትካች ት ቁርጥራጭ፡ ሰብርባሪ (የእንጨት)፡፡
ተከታከተ ግ አንዱ ከሌላው ጋር ተማታ፡ ተቀጣቀጠ፡ ተደባደበ (በዱላ)፡፡
አከታከተ ግ ለመደባደብ ምክንያት ሆነ፡፡

***ከተከተ**

ከት ብሎ ሳቀ በጣም ሳቀ፡፡
ከትከት አለ ግ ተንከተከተ፡፡
ከትከት ብሎ ሳቀ ዝ.ከ.
ተነከተከተ ግ በጣም ሳቀ፡ ተንፈቀፈቀ፡፡
አንከተከተ ግ በጣም አሳቀ፡ አንፈቀፈቀ፡፡

ከተፈ ግ በትንንሹ መተረ፡ ቆረጠ፡ ሸነሸነ፡፡

መከተፈያ ስ እንደ ሸንኩርት፡ ስጋ፡... ያሉ ነገሮችን ለመቆራረጥ ወይም ለመከተፍ የሚያገለግል ዝርግ እንጨት ወይም ሌላ ነገር፡፡
ከትፎ ስ ቅቢና ሚጥሚጣ ተጨምሮበት ብዙ ውን ጊዜ ጥፊውን እንዲበላ ሆኖ የሚዘጋጅ ድቅት ብሎ የተከተፈ ብርጌዶ ስጋ፡፡
ከትፎ ለብለብ ስ በመጠኑ ወይም በጣም ሳይበሰል የተጠበሰ ከትፎ፡፡

***ከተፈ**

ከተፎ ት ፈጣን፡፡
ከተፍ አለ ግ ከች አለ፡ በድንገት መጣ ወይም ደረሰ፡፡
ከትፍትፍ ት 1. ፈጣን፡፡ 2. ቀዥቃዥ፡፡
ተከተፈተፈ ግ 1. ተቅለበለበ፡ ተንቀጥቀጥ፡፡ 2. ተጣደፈ፡ ተቻኮለ፡፡
አከተፈተፈ ግ አጣደፈ፡ አቻኮለ፡፡

ከትላባ *ከተለበ ስር ተመ.

ከትላፋ "ከተለፈ" ስር ተመ.

ከቶ 1. ጭራሽ፡ ፈፀሞ፡፡ 2. አረ፡ እንዲያው ለመሆኑ፡፡
ከቶውንም ተው. ግ. ጭራሹንም፡ ይብሉንም፡ ይልቁንም፡፡

ከቸረ (ከቸረ) ግ ደረቀ፡ ከቸቸ፡፡

ከቸሮ ት ለዛ ቢለ፡ ደረቅ፡ ችኮ፡፡
ከቸሮ ስ 1. የደረቀ እንደራ፡፡ 2. ለሰንቅ እንዲሆን ተብሎ ከሰንደ ጭቅ፡... እንደ ብስኩት ሆኖ የሚዘጋጅ ደረቅ ምግብ፡፡

ከቸቸ ግ 1. ደረቀ፡ ወዝ ላጣ፡፡ 2. ለዛ ላጣ፡ ችኮ ሆነ፡፡

ከቻቻ (ከች) ት 1. ደረቅ፡፡ 2. ለዛቢሰ፡ ችኮ፡፡
ከችች አለ ግ 1. ደርቅ አለ፡፡ 2. ከው አለ (በድንጋጤ)፡፡ 3. ሙዝዝ አለ፡ ችኮ ሆነ፡፡

***ከቻቻ**

ከቻቻ አለ ግ ከተፍ አለ፡ ድንገት መጣ ወይም ደረሰ፡፡
ከች አለ ዝ.ከ.

ከቻቻ "ከቻቻ" ስር ተመ.

ከነ (ከእነ) መግ. ጋር፡ ሙሉምር፡ ሳይቀር፡ ሴትየዎ ከነልጅ ተሸልግ ዝር /ልጅን ለይቼ ላላውቀውም ከነመልኩ ጠፍቶኛል፡፡

***ከነበ**

ከንብንብ ስ ነጠላ፡ ጋቢ፡... ሲለበስ ጭንቅላት ላይ የሚያርፈው የልብሱ ክፍል፡፡

ከንብንብ አለ ግ ተከናነበ፡፡

ተከናነበ ግ እንደ ጋቢ፡ ነጠላ፡... ባሉ ልብሶች (ብዙውን ጊዜ አይኑ አካባቢ ያለው የፊቱ ክፍል ሲቀር) ጭንቅላቱን፡ ማጅራቱን፡ ... ጭምር ሸፈነ፡፡

አከናነበ ግ በልብስ ሸፈነ ወይም ሸፈነ፡፡

አከናነበው አሸከመው (ሰድብን)፡ ፈረደበት (ፍርድን)፡ ቆለለበት፡ ጫበበት (እጻን)፡፡

ከነበለ ግ 1. ቸለሰ፡ አፈሰሰ፡፡ 2. ገለበጠ፡ ደፋ፡፡ 3. ጣለ፡ ፈነገለ፡፡

ከንባላ ት በቂጡ ቅርፅ የተነሳ መሬት ላይ ተደላድሎ መቀመጥ የማይችል፡ ፍንገል የሚል (እቃ)፡፡

ተከነበለ ግ 1. ፈሰሰ፡፡ 2. ተገለበጠ፡ ተደፋ፡፡ 3. ወደቀ፡፡

ከነተረ ግ በሃይል መታ፡ ጣለ፡ አፈረጠ፡፡

ከንተሮ ስ 1. በአንደኛው ጫቶ ላይ ጉልጥምት ወይም ቋር ያለው አጭር ጭራ፡ ት 2. አጭር ሆኖ ፈርጠምና ጠንክር ያለ (ሰው)፡፡

ከንትር ስ አጣድፎ የሚገድል በሽታ፡፡

ከንትር አለ ግ 1. ፍንቸር አለ፡፡ 2. ወዲያው ወይም ከመቅፅበት ሞተ፡፡

ከነቸረ ግ 1. ቀነመረ፡ ደረቀ፡ ደበነ፡፡ 2. አጭርና ቀጭን ሆኖ ጠነከረ፡ ከረረ፡፡ 3. ቀፍድዶ ወይም ጦርንቆ አሰረ፡፡ 4. በሃይል ወርውሮ ጣለ፡ ከረረ፡ ፈነቸረ፡፡

ከንቸር አለ ግ 1. ወደቀ፡ ተዘረረ፡ ተፈነቸረ፡፡ 2. ወዲያው ወይም ከመቅፅበት ሞተ፡፡

ተከነቸረ ግ ተፈነቸረ፡ ወደቀ፡፡

ከነአካቴው "ከናካቴው"ን ተመ.

ከነከታቴው ዝ.ከ.

ከነከነ ግ 1. ከረከረ፡ ሰረሰረ (ጉሮሮን)፡፡

2.ቀረቀረ፡ አሳሰበ (ነገር)። 3.ፀፀተ፡ ቆጩ።

*ከነወነ

ከንውን ስ 1.ድርጊት፡ ተገባር። 2.አሰራር፡ አፈፃፀም።

ከንዋኔ ዝ.ክ.

ተከናወነ ግ 1.ተሰራ። 2.ተጠናቀቀ ወይም ተፈፀመ። 3.ተሳካ፡ ሰመረ።

አከናወነ ግ 1.ሰራ። 2.አጠናቀቀ፡ ፈፀመ፡ ጨረሰ። 3.አሳካ፡ አሳመረ።

ከነዳ ግ 1.በከንድ ለካ። 2.ከጻኝ ከንድ እንዲቀርብ የተወሰነበት ሰው ሳይቀርብ በመቅረቱ ተቀጣ፡ ኪሳራ ከፈለ (የቀየ አጠቃቀም)። 3.በአጠፈታ ከፈለ (ካሳን፡ መቀጫን)።

ከናድ ስ የልብስ እጅጊ።

ከንድ ስ 1.ከእጅ ጣት እስከ ትከሻ ያለው የሰውነት ክፍል። 2.ከከርማ እስከ እጅ ጣት ያለው የእጅ ክፍል። 3.ርዝመቱ ከከርማ እስከ እጅ ጣት መጨረሻ የሚደርስ የርዝመት መለኪያ(በእሉን ሰውነት ስር ተመ)።

ከንዴ ነው አጋሬ፡ ደጋፊዬ፡ ረዳቴ ነው።

ከንዴን ሳልንተራስ ሳልሞት ወይም በሀይወት እያለሁ።

ከንድ አከለ አፈረ ወይም ኩምሸሽ አለ።

ከንድ ያህላል 1.ትልቅ ነው (ለሙዝ፡ ለበቆሎ)። 2.ጣም አዋር ነው (ለሰው)።

ከንድህን አሳይ ሃይልህን፡ተልበትህን አሳይ።

ከንድህን አንሳ በሀብረት፡በአንድነት ተዋጋ፡ ተፋለም፡ ተከላከል።

ከንድህን አውሰኝ ምታልኝ፡ ደብድብልኝ። አስከነዳ ግ 1.አስከፈለ (እጻን)። 2.በለጠ፡ ረታ፡ ላቀ፡ ለገሌ ለገሌን በቸሎታ ያስከነዳል።

ከነፈ ግ 1.በረረ (በከንፍ)። 2.በከፍተኛ ፍጥነት ሮጠ፡ በነነ። 3.ተዋከበ፡ ተቻከለ፡ ተራወጠ። 4.የሚያደርገውን አጣ፡ አበደ (በፍቅር፡ በደስታ፡...)።

ከንፍ ስ በወፍ፡ በዝንብ፡... ጎን ግራፍ ቀኝ ላይ የሚገኝ በአየር ላይ እየተንሳፈሩ ለመብረር የሚያስችል የአካል ክፍል።

ከንፍ

ከንፉን ዘረጋ በከፍተኛ ፍጥነት ሮጠ፡ በነነ።

ተከነፈነፈ ግ ተከለፈለፈ፡ ተንቀጥቀጥ። አከነፈነፈ ግ አከለፈለፈ፡ አንቀጥቀጥ።

*ከነፈሰ

አከነፈሰ ግ አሸረገደ፡ አንበንበ።

አከንፋሽ ፡ አሸርጋጅ፡ አንብንቢ።

ከናካቴው (ከነከታቴው፡ ከነአካቴው) ይባሉ ብሎ፡ ከነድራሹ። እታው ተበላሽ ስንላ ከናካቴው ጠፋ።

ከናፍር “ከንፈር”ን ተመ.

ከንባላ “ከነበለ” ስር ተመ.

ከንተር “ከነተረ” ስር ተመ.

ከንቱ ፡ ብላሽ፡ የሚደረባ፡ ጥትም የሌለው፡ ዋጋ ቢሰ።

ከንቲባ ስ በማዘጋጃ ቤት አለቶዳደር ዋናው የከተማ ሹም።

ከንትር “ከነተረ” ስር ተመ.

ከንዋታ ፡ ከዋራ፡ በራ ፈት።

ከንፈር. (ብ.ቁ ከናፍር) ስ 1.ከአፍንጫ በታች፡ ከአገጥ በላይ የሚገኝ የላይና የታች ጥርሶች ሽፋን፡ የአፍ ግጣም(በእሉን ራስ ስር ተመ)። በተጨማሪ “ለንበጭንና “ምንዋር”ን ተመ. 2.ዳርቻ፡ ዳር፡ ጠርዝ። ወንዙ ከንፈሩ ድረስ ያላገፈ።

ከንፈሩን መጠጠ አዘነ።

ከንፈሩን ነከሰ ዛተ፡ አስፈራራ።

የከንፈር ቀለም ስ ከንፈርን ለማስዋብ የተዘጋጀ ማጌጫ ቀለም።

የከንፈር ወዳጅ ስ ፍትረኛ (ከጋብቻ በፊት በወጣትነት ጊዜ የሚያዝና ግንኙነቱ በመሳሳም ላይ የተወሰነ)።

ከንፈራም ፡ ከንፈሩ ትልቅ የሆነ።

ከካ ግ 1.ጥራ ጥሬን በወፍሮ በትልቅ በትልቅ ፈኝነት፡ ገረደፈ። 2.(ዘይ.) በብዛት ጠጣ፡ በላ፡ አወራ፡ (አልኮልን፡ ቆሎን፡ ወሬን፡...)። 3.ፈኝነት (በዱላ፡ በድንጋይ ጭንቅላትን)።

ከክ ስ ሳይደቅ በትልቅ በትልቁ በወፍሮ የተ ፈኝነት ወይም የተገረደፈ የጥራ ጥሬ እህል።

ከዚህ “እዚህ” ስር ተመ.

ከዚያ “እዚያ” ስር ተመ.

*ከወረረ

ከውራራ (ከወረር) ግ ዘዋራ፡ ቀውላላ።

ተንከዋረረ ግ ዞረ፡ ተንቀዋረረ።

አንከዋረረ ግ አዞረ፡ አንቀዋለለ።

*ከወተተ

ከወተት(ከውታታ) ት እውታታ፡ ከርታታ፡፡
 ተንከዋተተ ግ ተንከራተተ፡ ባዘነ፡፡
 ተንከዋታች ት ተንከራታች፡ ባዘነ፡፡
 እንከዋተተ ግ እንከራተተ፡ አባዘነ፡፡
 ከወነ ግ 1.አዘጋጀ፡ አሰናዳ፡ 2.አሰጌጠ፡
 አሳመነ፡ 3.ፈፀመ፡ ጨረሰ፡፡

*ከወከወ

ከውካዋ (ከወከው፥ ከውከውቱ) ት
 ቀዥታዋ፡ ቀውቃዋ፡ ዘዋራ፡፡
 ከውከው አለ ግ ተንከወከወ፡፡
 ከውከው አደረገ ግ እንከወከወ፡፡
 ተንከወከወ ግ ተንቀገርቀገር፡ ተንቀወቀወ፡
 ዞረ፡፡

እንከወከወ ግ እንቀገርቀገር፡ እንቀወቀወ፡፡

ከውር "ኩየት"ን ተመ.

ከውታታ "ከወተተ" ስር "ከወተት"ን ተመ.

ከውከውቱ "ከወከወ" ስር "ከውካዋ"ን ተመ.

ከውካዋ "ከወከወ" ስር ተመ.

ከዘራ ሲ በእንድ ሚቶ ቆልመም
 ያለ የእድ መጨበጫ ያለው
 የእንጨት ወይም የብረት፡...
 ምርኩዝ፡፡

ከይሲ ስ 1.የእባብ ሌላ ስም፡፡
 2.(ዘይ፥ ስድብ) ከቶ፡፡
 ተንከለኛ፡ እርጉም፡፡

ከደነ ግ 1.ገጠመ፡ ዘጋ (ከፍት
 የሆነ እቃን)፡፡ 2. ሸፈነ፡ አለበሰ
 (የቤት ጣሪያን በሳር፡
 በቆርቆር፡...)፡፡

ከዘራ

መከደኛ ስ የተለያዩ ነገሮችን ለሚይዙ ወይም
 ለሚከቱ እንደ በርሜል፥ መሰብ፡ ድስት፡... ሳሉ
 የእቃዎች አፍ የሚሆን መዝጊያ፥ መግጠሚያ፡፡
 ከዳን ስ 1.ግጣም፡ መከደኛ፥ እፊያ፡፡ 2.ለቤት
 ሲሆን መከደኛ ወይም መሸፊኛ የሚሆን ሳር
 ወይም ቆርቆር፡፡

ከዳ ስ ግሩ ተመጠ ባደውን የቀረ ሰፊፍ፡ ገጋ፡፡

ከዳ ግ 1.ከበለ፥ ሽሽ፥ ጠፋ (ለምሳሌ ከነገር)፡፡
 2.በእመቃ፥ በእምቢተኝነት ትቶ ሂደ (ከሰራዊት፥
 ከፖለቲካ ድርጅት፡...)፡፡ 3.ግንኙነቱን አቋረጠ፥
 ተወ፡፡ ገንዘብ ሲያጣ ጓደኛው ከዳው፡፡
 4.አልታዘዘ አለ፡፡ እጉሩ ከዳው፡፡ 5.ሸሸ፡ ጣለ፡፡
 አንሸራተተ፡፡ የቆመበት መሬት ስለከዳው ወደቶ፡፡
 6.አሌ አለ፥ ሸፈጠ፥ ካደ፡፡ 7.አዘናግቶ ነከሰ
 (ውሻ)፡፡

ከዳተኛ ት የገባውን ቃል፥ የተጣለበትን አደራ ወይም እምነት የሚያፈርስ፥ የሚያጎድል፡፡

ከጀለ ግ ተመኘ፡ ባን፡ ፈለገ፡ ቋመጠ፡፡

ከጀላ ስ ምች፡ ጉጉት፡፡

ከፈለ ግ 1.ውለት አደረገ፡ ሰነጠቀ፡ ገመሰ፡፡
 2.ለየ፡ ነጠለ፡ ለየብያ አደረገ፡ 3.ቀነሰ፡ አንደለ
 (ከእንድ ነገር ላይ)፡፡ 4.ለገዛው ነገር ዋጋውን
 ለገጠ፡ ሰጠ፡፡ 5. መልሰ ሰጠ፡ መልሰ (ብድርን፡
 ውለታን፡...)፡፡ 6.ሸገ፡፡ 7.ሸፍ፡፡

መከፊያ ስ እንደ ፖፖ፡ ቅል፡... ያለ የሸገንት መሸፍን እቃ፡፡

ከፊል ት ገሚሰ፡፡

በከፊል ሙሉ በሙሉ ሳይሆን በገሚሰ ወይም በተወሰነ መጠን፡፡

ከፋይ "ገንዘብ" ስር "ገንዘብ ከፋይ"ን ተመ.

ከፋይ ት ቁራዋ፡ ቁራሽ፡፡

ከፍል ት 1.ወገን፡፡ 2.ፋንታ፡ ድርሻ፡ እጣ፡ ስ
 3.ምድብ፡፡ 4.በግድግዳዎች የተከፋፈለ የአንድ
 ቤት ውስጣዊ አካል፡፡ 5.በትምህርት ቤት
 ለመሣሪያ የሚያገለግል ቤት፡፡ 6.የተወሰነ
 ትምህርት በተወሰነ ደረጃና ይዘት ተመጥኖ
 የሚሰጥበት የትምህርት ምድብ፡፡ 1ኛ ክፍል / 2ኛ
 ክፍል፡፡ 7.በአንድ መስሪያ ቤት የተወሰነ ስራን
 የሚያካሂድ አካል፡፡ ሂሳብ ክፍል፡፡ 8.በአንድ
 ምእራፍ ውስጥ የሚገኝ ንጉስ ምእራፍ፡፡

ከፍለ ሃገር ስ በውስጡ ብዙ አውራጃዎችን የሚያቅፍ የአንድ ሃገር የተወሰነ አቢይ የአስተዳደር ክልል፡፡

ከፍለ አለም ስ ከሰባቱ ታላላቅ የአለም ክፍሎች (አፍሪካ፥ እስያ፥ አውሮፓ፡...) አንዱ፡፡

ከፍለ ዘመን ስ የአንድ መቶ አመት ጊዜ፡፡

ከፍለ ጊዜ ስ አንድ ነገር በቋሚነትና በተደጋጋሚ የሚፈፀምበት የተወሰነ የጊዜ ርዝመት፡፡

ከፍለ ጦር ስ በወታደራዊ የሰራዊት ክፍልና ምደባ በስሩ ብዙ ብርጌዶችን አካቶ የያዘ የአገረኛ ሰራዊት ስብስብ ወይም ምድብ፡፡

የከፍለ ሰራ ስ ተማሪዎች በትምህርት ሰላት ከፍል ውስጥ እንዲሰሩት ወይም እንዲመለሱት የሚሰጣቸው ጥያቄ፥ መልመጃ፡፡

ከፍያ ስ ለአንድ ለተደረገ፥ ለተገዛ፡... ነገር ወይም ለተሰጠ አገልገልሎት የሚከፈል ዋጋ፡፡ ገንዘብ፡፡

ከፋፈለ ግ አንድ ላይ እንዳይሆን አደረገ፡፡ ለየ፡፡

ከፋፍለህ ግዛ በህዝቦች መካከል የዘር፥ የሃይማኖት፡... ልዩነትን ወይም አለመግባባትን በመፍጠር የሚካሄድ የአገዛዝ ስልት፡፡

ክፍልፋይ ስ እንደ 1/2: 2/4: 3/4: 3/5... ያሉ ቁጥሮች ወይም የምጣኔ መግለጫዎች።

ተካፊሉ ግ 1.አብሮ ሆነ፡ ተገኘ፡ ተሳተፈ (በሃዘን፡ በደስታ፡ በሰብሰባ፡...ላይ)። 2.ተጋራ፡ ድርሻውን ወሰደ። 3. ተካፈለ።

ተካፋይ ፉ 1.አብሮ የሚሆን፡ የሚገኝ፡ የሚሳተፍ (በደስታ፡ በሃዘን፡... ጊዜ)። 2.ንብረትን የሚካፈል፡ የሚጋራ፡ ባለድርሻ።

ተካፋይ ቁጥር ስ እንድ ቁጥር በሌላ ቁጥር ሲካፈል የሚከፈለው ቁጥር። ለምሳሌ አራት ለሁለት ቢካፈል (4÷2) 4 ተካፋይ ቁጥር ነው።

ተከፋፈለ ግ 1.ተለያየ፡ ተነጣጠለ፡ ለየብቻ ሆነ። 2.ድርሻ ድርሻውን ወሰደ፡ ተቀራመተ።

አካፈለ ግ 1.ላጋራ፡ ድርሻ ድርሻውን ሰጠ። 2.ሁለት አደረገ፡ ገመሰ። 3.አዋዩ፡ አሣከረ (ለሃሳብ)።

ማካፈል ስ ከአራቱ የሂሳብ መደቦች አንዱ የሆነና አንድ የተወሰነ ቁጥር ለሌላ የተወሰነ ቁጥር እኩል እንዲዳረስ፡ እንዲሸነሽ የማድረግ የስሌት ዘዴ።

አካፋይ ፉ አጋማሽ።

አካፋይ ቁጥር ስ እንድ ቁጥር የሚካፈልበት ሌላ ቁጥር። ለምሳሌ አራት ለሁለት ቢካፈል (4÷2) 2 አካፋይ ቁጥር ነው።

አከፋፈለ ግ 1.ድርሻ ድርሻውን ሰጠ። 2.ወደ ተለያየ ቦታ ወይም አቅጣጫ እንዲዳረስ ወይም እንዲሰራጭ አደረገ።

ማከፋፈያ ስ 1.ማደያ። 2.ማሰራጫ።

አከፋፋይ ፉ ወደ ተለያየ ቦታ ወይም አቅጣጫ እንዲዳረስ ወይም እንዲሰራጭ የሚያደርግ (ለምሳሌ ሽቀጥን)።

*ከፈለ

መከፈልት (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ስ የሞተን ሰው ነፍስ ለማስማር ሲሉ የሚች ዘመዶች በቤተክርስቲያን ለካህናት የሚያቀርቡት ምግብና መጠጥ፡ ፀበል ፀዲቅ፡ የቆራቢ እራት።

አከፈለ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ግ ከሙተ ሃሙስ ወይም ከሰቅለት ማታ ጀምሮ እስከ ትንሳኤ ሌሊት ድረስ ምግብና መጠጥ ሳይቀምስ ቆየ ወይም የመ።

አከፋይ ስ የሚያከፍል፡ ከሙተ ሃሙስ ወይም ከሰቅለት ማታ ጀምሮ እስከ ትንሳኤ ሌሊት ምንም ሳይቀምስ የሚያም ሰው።

የአከፋይ ስ ለሚያከፍል ሰው የሚደረግ ስጦታ (አብዛኛውን ጊዜ ምግብና መጠጥ)።

አከፍሎት ስ ምግብና መጠጥ የግደቀመስበት ከሙተ ሃሙስ እስከ ትንሳኤ ድረስ ያለው የምና የየሙ ጊዜ።

ከፈረረ ግ በጣም ደረቀ፡ ቀፈረረ።

ከፈረር (ከፍራራ) ፉ በጣም የደረቀ፡ ቀፍራራ።

ተንከፈረረ ግ 1.በጣም ደረቀ፡ ተንቀፈረረ። 2.(ዘይ.) ሞተ።

እንከፍር ፉ በጣም የደረቀ፡ እንትፍር።

ከፈተ ግ 1.የተዘጋጋ የበር፡ የመስኮት፡... መዝጊያ ወይም መከለያ ዘወር ወይም ገለል በማድረግ ዝግ የነበረው በር፡ መስኮት፡... ከፍት እንዲሆንና መግባትና መውጣት እንዲቻል አደረገ። 2.ግጥምን ወይም መክደኛን እነሳ፡ አስወገደ። (ለምሳሌ የመሰብን፡ የድስትን፡... ግጥም)። 3.መተላለፊያ መንገድ ሰጠ ወይም ለቀቀ። 4.አላቀቀ፡ ፈታ (የበር፡ የሳጥን ቁልፍን)። 5.ጀመረ። ስብዝሃውን በንግግር ከፈተ። 6.አጽጽመ፡ ሰራ። ት/ቤት ከፈተ። 7.ከፍት፡ ብሩህ አደረገ (አእምሮን፡ ልብን)። 8.ገለጠ፡ በራ፡ ወለል አለ፡ ለቀቀ (ጭጋን፡ ጉም፡...)።

ቢከፍቱት ተልባ 1.ከላይ ወይም ከውጪ ቢታይ ይህና የሚመስል፡ ግን ውስጡ መናኘና የማይረባ ሆኖ የሚገኝ። 2.ቁም ነገር የለለው።

መከፈቻ ስ 1.የተቆለጠን መፍቻ ወይም ቁልፍን። 2.እንደ ቆርቆሮ፡ ጠርመሱ፡... ያሉትን እቃዎች ከጻገ ወይም ግጥም ለመከፈት የተሰራ መሳሪያ።

መከፈቻ ንግግር ስ በሰብሰባ፡ በሌሚ ናር፡... ላይ የሚደረግ የመገቢያ ወይም የመጀመሪያ ንግግር።

ከፋታ ፉ 1.በጥሩ ሁኔታ የግደከደን ወይም ያልተከደነ። 2.አፈ ሰፊ እቃ።

ከፍት ፉ 1.ያልተዘጋ፡ ያልተከደነ። 2.ተከፋች የሆነ። 3.ያልተያዘ። ከፍት ቦታ።

ከፍት መኪና ስ ከሰበተሃላው ኮፈን የሌለው መኪና።

ከፍት ቦታ ስ ያልተያዘ ስፍራ።

ከፍት [አፍ] ፉ (ስድብ) 1.ወሂ፡ ተሳዳቢ። 2.ባለጊ፡ ንግግር ያልታረመ፡ ጋጠወጥ። 3.ፈዛዛ፡ ነሁላ።

ከፍት የስራ ቦታ ስ ሰራተኛ ያልተቀጠረበት የስራ መደብ።

ከፍተት ስ 1.ተጻፋነት፡ ስንጥቃት። 2.የአንድ ነገር ግንኙነት መፈረጥና ከፍት ሆኖ መገኘት።

ተከፋች ፉ ተከፋች።

ተካፋች ፉ 1.የሚከፈት። 2.ዚፕ ወይም ቁልፍ ያለው (ልብስ)።

ከፈት ስ የሚመዘን እቃ የሚቀመጥበት የሚሳን ቀዳ(እለሉን ሚሳን ስር)።

ከፈቸረ ግ በጣም ደረቀ፥ ከቸረ።

ከፍቻራ ት ከፍራራ፥ ደረቅ።

ከፈን ግ በከፈን ሽፈነ፥ ጠቀለለ፥ ገነዘ (ፊላን)።

ከፈን ስ የሬሳ መጠቅለያ ልብስ፥ መግንዝ።

ከፈከፈ ግ 1.የቤትን ጣሪያ በከፍክፋት የአሰራር አይነት በሳር ከደነ። 2.አበጠረ፥ ከመከመ (ጎፊሬን)።

መከፍከፊያ ስ 1.ባለከፍክፋት የሳር ክዳን ቤት ሲሰራ የሳፍ ቂጥ እንዲስተካከል የሚተመተምበት ጠፍጣፋ እንጨት። 2.የፀጉር ማበጠሪያ።

ከፈከፍ ስ ከፍክፋት።

ከፍክፋት ስ ወጣ ገባ እንዳይኖረው ተደርጎ በመከፍከፊያ እየተተመተመ በጥንቃቄ የሚሰራ የሳር ቤት አከዳደን።

ከፍክፍ ስ 1.በከፍክፋት የአሰራር አይነት የተሰራ የሳር ቤት ክዳን። ት 2.በደንብ ተስተካከሎ የተበጠረ (ጎፊሬ)።

ከፈይ (ከፋይ) ስ ልጥፍ ያለ ለስላሳ ፀጉር ያለውና ወፊር ያለ የልብስ አይነት።

ከፈፈ ግ 1.ከፈፍ አበጀ። 2.ከረከመ፥ አስተካከለ (የአንድን ነገር ጠርዝ፥ ግርጌ)።

ከፈፍ ስ ለውበት ወይም ለጥንካሬ ተብሎ በአንድ ነገር ሄፍ ዙሪያ ላይ የሚሰፋ ወይም የሚለበድ እንደ ጨርቅ፥ እንጨት፥ ቆርቆሮ፥... ያለ ጠርዝ።

ከፈል "ከፈለ" ስር ተመ.

ከፋ ግ 1.መጥፎ ሆነ፥ ጨከነ፥ ከፋ ሆነ። 2.ባለ፥ ጠፍ፥ በረታ፥ የበለጠ ተበላሽ (ለመጥፎ ነገር)።

በከፋም ቢለማም ቢሆንም ባይሆንም።

አይከፋም ምንም አይል፥ ይሁን፥ ደህና ነው።

ከፋው አዘነ፥ ተበላጠ፥ ተዘዘ።

ከፋ ት 1.መጥፎ፥ ጨካኝ። 2.ስስታም፥ ንፋግ። 3.ሃይለኛ።

ለከፋ አይሰጥም በጣም መጥፎ አይደለም፥ ደህና ነው።

በከፋ አይን አየ በጥላቻ አይን አየ።

ከፋና ደግ ተነጋገሩ የሚያቀያይም ወይም የሚያጣላ ነገር ተነጋገሩ።

ከፋ መንፈስ ስ ሰይጣን፥ ጋኔን።

ከፋ ቀን ስ በረሃብ፥ በበሽታ፥ በጦርነት፥... ምክንያት የሰውና የከብት እልቂት የደረሰበት ወይም የሚደርስበት ጊዜ።

ከፋኛ ተው.ግ. በጣም፥ በሃይል፥ በዕኑ፥ *ክፋኛ ታጋል*።

ከፋት ስ 1.መጥፎነት፥ ተንኮል። 2.ምቀኝነት። ተከፋ ግ 1.አዘነ፥ ተዘዘ። 2.ተበላጠ።

ተናደደ። 2. ተቀየመ፥ አከረፈ።

አከፋ ግ 1.ከፋ እንዲሆን ምክንያት ሆነ።

2.አከፋ።

አከፋፋ ግ አጥላላ፥ አንቋሽሽ።

አከፋፋ ዝ.ከ.

አስከፋ ግ 1.አስቀየመ፥ አሳዘነ። 2.አስጠላ።

አስከፈ ት 1.መጥፎ፥ አስቀያሚ። 2.አሳዛኝ።

አስከፈ የሆነ እልቂት ደረሰ።

ከፋታ "ከፈተ" ስር ተመ.

ከፋታ "ከፈይ"ን ተመ.

ከፍ

ከፍታ ስ 1.ከአካባቢው መሬት ወደ ላይ ላት ያለ መሬት፥ ጉብታ። 2.አንድ ነገር ከመሬት ወደ ላይ ሲለካ የሚኖረው ርዝመት። 3.ብልጫ።

ከፍተኛ ት 1.ከፍታ ያለው። 2.ትልቅ። 3.የበላይ። 4.በከተማ ውስጥ የተወሰነ ቀበሌዎችን አጠቃሎ እንዲደዝ የተደረገ የተወሰነ የበታ ክልል ወይም አስተዳደሩ።

ከፍ አለ ግ 1.ወደላይ ወጣ አለ። 2.በለጠ፥ ላቀ። 3.አደገ፥በዛ፥ ጨመረ (መጠኑ፥ ቁጥሩ፥...)።

ከፍ አደረገ ግ 1.ወደ ላይ ብድግ አደረገ። 2.አበለጠ፥ አላቀ፥ ከብር ሰጠ። 3.አበዛ፥ ጨመረ (በመጠን፥ በቁጥር፥...)።

ከፍ ከፍ አለ ግ በለጠ፥ ላቀ፥ ከብር አገኘ።

ከፍ ከፍ አደረገ ግ አላቀ፥ ከብር ሰጠ።

ከፍ ዝቅ አደረገ አዋረደ (በስድብ፥ በግልም፥...)።

ከፍራራ "ከፈረረ" ስር "ከፈረር"ን ተመ.

ከፍተኛ "ከፍ" ስር ተመ.

ከፍታ ዝ.ከ.

ከፍቻራ "ከፈቸረ" ስር ተመ.

ኩ የ "ከ" ፊደል ካላብ ዘር።

-ኩ -ሁ ን ተመ.

ኩሊ ስ 1.በሽክም ሰራ የሚተዳደር ሰው፥ ሽቃይ። 2.የቀን ሰራተኛ።

ኩሊሊት ስ በመጠን ከርግብ አነስ የሚል፥ መልኩ አሸማ ሆኖ ረጅምና ቀጭን የሆነ ቀይ ትልጥም ያለው፥ ማታ ወይም ሌሊት ላይ ሰው ወይም አውሬ ሲያይ የሚጮህ ወፍ፥ ሌባ ጠሪም ይባላል።

ኩላሊት ስ በሰው ወይም በእንስሳ ሰውነት ውስጥ በወገብ አካባቢ ከጀርባ በኩል ጥንድ ሆኖ የሚገኝ ከደም ውስጥ ቆሻሻ ፈሳሽን ወይም ሽንትን የሚያጣራ የሰውነት ክፍል።

ኩላቢት

ኩላቢ ስሜንጦ።

ኩላ "ኋለ" ስር ተመ.

ኩላል ኩላል አለ ግ ወንድ ለሀያን ጠራ

(የወሲብ ፍላጎት እንዲነሳ)።

ኩላሽ "ኩላሽ" ስር ተመ.

ኩላትፍ "ኩላተፈ" ስር "ኩላታፋ" ን ተመ.

ኩላኩላ ዶርን ለመጥራት የሚሰል ቃል።

ኩላኩላት ስ 1. በበግና በፍየል አንገት ላይ በበሽታ ምክንያት የሚወጣ እንደ እንቅርት ያለ እብጠት። 2. ከድሉት የተነሳ ከአገጭ ስር በሰው አንገት ላይ የሚንጠለጠል ውፍረት ወይም ስጋ።

ኩላኩላቲያም ት (ስድብ) ኩላኩላት ያለበት (ሰው)።

ኩላፍልፍ "ኩለፈ" ስር ተመ.

ኩም

ኩም አለ ግ አፈረ፣ ደነገጠ (ያልጠበቀው ስለሆነበት)።

ኩም አደረገ ግ አሳፈረ፣ አስደነገጠ።

ኩምሽሽ

ኩምሽሽ አለ 1. ቁብጥ፣ ኩርምት አለ። 2. አፈረ፣ ተሸማቀቀ፣ ደነገጠ።

ኩምቢ (ኩንቢ) ስ የዘሆን አፍንጫ(የዘሆንን ስእል ተመ.)።

ኩምት ስ የክርን ላይ እኩክ።

ኩምችች

ኩምችች አለ ግ 1. እጥር፣ እንስ አለ።

2. ኩርችች አለ። 3. አፈረ፣ ተሸማቀቀ።

ኩምችች አደረገ ግ 1. አሳጠረ፣ አሳሳሰ።

2. አሳፈረ፣ አሸማቀቀ።

ኩምክና "ኩመክ" ስር ተመ.

ኩረጃ "ኩረጀ" ስር ተመ.

ኩሩ "ኩሩ" ስር ተመ.

ኩሩምባ "ኩርምባ"ን ተመ.

ኩሩሩ ት በጣም አጭር።

ኩራተኛ "ኩራ" ስር ተመ.

ኩራት ዝ.ከ.

ኩራዝ ስ 1. መጠኑ ከቀለም ብልቃጥ ትንሽ ከፍ የሚል፣ ለከርና ለላምባ ወይም ለፍፍጣ ማስገቢያ የሚሆን ጠባብ አፍ ያለውና በውስጡ የሚገኘው ከር ጫፉ ሲቀጣጠል ብርሃን የሚሰጥ የመብራት እቃ። 2. (ዘይ.) አጭር (ሰው)።

ኩራ ስ በጥልቀትም ሆነ በስፋት መጠኑ ከሃይት አነስተኛ የሆነ፣ የተጠራቀመና የማይንቀሳቀስ ውሃ።

ኩርማ ስ ክርን።

ኩርማን ት የአንድ ነገር አንድ አራተኛው ክፍል (የእንጀራ፣ የመሬት፣...)።

ኩርምባ (ኩርንባ) ስ ጥቅል ጎመን።

ኩርምባጥ (ቁርምባጥ) ት አጭርና ቀጭን (ሰው)።

ኩርር... 1. ተደጋግሞ ሲነገረው ያልሰማን ሰው ጀርህ አይሰማም? ለማለት ተናጋሪው በቁጣ የሚያሰማው ድምፅ። 2. አንድ የሚረብሽ ነገር ወይም ድምፅ ጀር ውስጥ ሲኖር፣ የሚረብሹት ነገር ለማስወገድ ጀር ውስጥ በመጮህ የሚያሰሙት ድምፅ።

ኩርሲ ስ በርወሙ።

ኩርሽሚ ስ ሲያንኩት ከሽ ከሽ የሚል ድምፅ የሚኖረውና ለጥርስ የሚገራ እንደ ቃሪያ፣ ፍርምባ፣ አኒሳ፣.. ያለ ምግብ።

ኩርባ ስ መታጠፊያ፣ ማከሪያ (የመንገድ)።

ኩርችች

ኩርችች አለ ግ ኩርምት ብሎ ተቀመጠ።

ኩርንችች ስ 1. መሬት ላይ ልጥፍ ብሎ

የሚበትል ጠንካራ እሾህ ያለው የእዕዋት አይነት። 2. ለጫማ ማያያዣ የሚያገለግልና መጠኑ በጣም ትንሽ የሆነ ምስግር።

ኩርኩር¹ ለሀያን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል።

ኩርኩር² ስ

1. ባለ ሰላት ጎማ

የሆነና እንደ

ሞተር ቢስክሊት

ያለ፣ ከሂሳው ሰው

ሊጭን የሚችል

መ ና ን ዣ ።

2. በእጅ የሚገፋና

እቃ ለማጓጓዣ የሚያገለግል

ባለ አንድ ጎማ ጋራ።

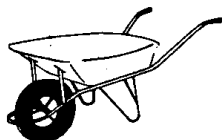
ኩርኩር አለ ግ ድክ ድክ፣ ውንክር ውንክር

አለ።

ኩርኩም "ኩረኩመ" ስር ተመ.

ኩርኳሚ ዝ.ከ.።

ኩርዲዳ ስ አራጂትን የሚያሰለጥን ወይም

ኩርኩር 2ኛ ፍጅ

የሚገራ ሰው።
 ኩርዳ ት ከርዳዳ (ለፀጉር)።
 ኩርፈኛ “*ኮረፈ¹” ስር ተመ.
 ኩርፍያ¹ ዝ.ክ.
 ኩርፍያ² “ኮረፈ²” ስር ተመ.
 ኩርፋድ ት አጭርና መልክ ጥፋ (ሰው)።
 ኩርፋፍኛ (ኩርፋፊያ) ስ እፋኝት።
 ኩርፍ “*ኮረፈ¹” ስር ተመ.
 ኩርፍተኛ ዝ.ክ.
 ኩርፍታም ዝ.ክ.
 ኩሳ ስ ኩሽ።
 ኩሳይ ት የኩሳ ዘር ወይም ወገን።
 ኩሳንኩስ ስ ግሳንግስ፣ ኩተት፣ ቅራቅምቦ።
 ኩሳይ “ኩሳ” ስር ተመ.
 ኩስ “ኩሳ” ስር ተመ.
 ኩስቱባን ስ የጣት ቤዛ፣ ልብስ ዘምዛሚዎች መርፌ እንዳይወጋቸው በጣታቸው ላይ የሚደፉት ከብረት የተሰራ የጣት ቆብ።
 ኩስታሪ “ኮስተሪ¹” ስር ተመ.
 ኩስ ኩስ

ኩስኩስ አለ ግ ቱስ ቱስ አለ (የአካሄድ አይነት)።
 ኩስኩስት ስ 1.ከሸላ ወይም ከነሃስ፣... በጀሰና ቅርፅ የሚሰራ የእጅ ማስታጠቢያ። 2.የቡና ጀሰና (ጎጃም)።

ኩስኩስት 1ኛ ፍቺ
 ኩሸተኛ “ኳሽ” ስር ተመ.
 ኩሸት ዝ.ክ.
 ኩሸና ስ ማድቤት፣ ወጥ ቤት።
 ኩሸኔታ (ኩቸኔታ) ስ በአንድ ማሽን ውስጥ እንቅስቃሴ እንዲኖር የሚረዳና ፍትሒያን የሚቀንስ ክብ ሆኖ በውስጡ ድቡልቡል የብረት ብዮች ያልበት መሳሪያ።
 ኩብት ስ የደረቀ የክብት እባት።
 ኩብት ወረራ ስ የዳግማይ ትንሳኤ ማግስት ለኛ፣ ከበአሉ በሂሳ ሰራ የሚጀመርበት የእጅ

ሚሟሻ ቀን።
 ኩባንያ ስ ህጋዊ ሰውነት ያለው ግለሰብ ብህብረት የሚያቋቁሙት የንግድ ድርጅት።
 ኩባያ ስ ከኒኬል ወይም ከፕላስቲክ ወይም ከሸክላ፣... የሚሰራና እንደ ብርጭቆ ወይም ዋንጫ ለመጠጫ የሚያገለግል እቃ።
 ኩብ “*ኮበኮብ” ስር ተመ.
 ኩብኩብ ዝ.ክ.
 ኩተት ስ 1.የተገነኝ የልጅ ወይም የፈረስ ቁንጮ። 2.የሀገንነት ጊዜ ወይም ዘመን። ከኩተት እስከ ሽቦት እንዲሉ።
 ኩቲ ስ 1.ውሻን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል። 2.ውሻ።
 ኩቲሳ (ቁጢሳ) ስ የውሻ ግልገል፣ ቡችላ።
 ኩታ ስ ድርና ማጉ ቀጭን ሆኖ በሁለት ነጠላ መጠን ከተሰራ በሂሳ እጥፋን ተሰፍቶ እንደ ጋቢ የሚለበስ ሽማ።
 ኩታ ገጠም ስ ድንበርተኛ፣ ወሰንተኛ።
 ኩታራ ስ 1.ጉብል፣ ብላቴና። 2.ተራ፣ አልባሌ ሰው።
 ኩት ዶሮን ሂድ ወይም ወግድ ለማለት የሚባል ቃል።
 ኩት [ውሃ] ስ በየካቲት ወር የሚወጣ የኮከብ አይነት። በተጨማሪ “ኮከብ ቆጠራ”ን ተመ.
 ኩትኮታ “ኩተኮተ” ስር ተመ.
 ኩትኳቶ ዝ.ክ.
 ኩነኔ “ኮነነ” ስር ተመ.
 ኩንሰንሰ “*ኮነሰንሰ” ስር ተመ.
 ኩንቢ “ኩምቢ” ን ተመ.
 ኩንታል ስ አንድ መቶ ኪሎ የሚመዝን ማንኛውም እቃ።
 ኩንትሽ “ኮነተሽ” ስር ተመ.
 ኩኩሉ (አኩኩሉ) 1.የወንድ ዶሮ ጨህት። 2.የልጆች የድብብቆሽ ጨቃታ ስም።
 ኩኩ መለኮቲ ስ 1.ዋኔ የምትጠራበት ሌላ ስም። 2.የዋኔ ጨህት። 3.ልጆች እያዜሙ የሚጫወቱት የጨቃታ አይነት።
 ኩኪ ስ የጆሮ ግንድ።
 ኩኪ ስ ጆሮ ውስጥ የሚገኝና መጣብቅነት ያለው ቅባት።
 ኩክ ማውጫ ስ ከጆሮ ውስጥ ኩክ ለማውጣት የሚያገለግል የማንኪያ ቅርፅ ያለውና መጠኑ ትንሽ የሆነ መሳሪያ።
 ኩክኒ ስ 1.ጭርት። 2.ነጭ እክክ።
 ኩክኒያም ት (ስድብ) ኩክኒ ያለበት።

ኩዋት (ከውር) ስ ሰር ወይም ወርት ከተለጠ በሃላ የተፈለገውን ትርፅ ይዞ እንዲወጣ ለማድረግ የሚያገለግል የአንጥረኛ መሳሪያ።

ኩይሳ "ኩዋሰ" ስር ተመ.

ኩዳዲ "ሁዳዲ"ን ተመ.

ኩዳድ "ሆደደ" ስር "ሁዳድ"ን ተመ.

ኩዴታ ስ መፈንቅለ መንግስት።

ኩፊት ስ ቆብ፣ ባርጌጣ።

ኩፍሰ "ኩፊሰ" ስር ተመ.

ኩፍታ "ኩፊፊ" ስር ተመ.

ኩፍታ ዝ.ክ.

ኩፍታ ስ መብሊጦች+አይሁዶችና ካቶሊኮች የሚያደርጉት ክብና ትንሽ የሆነ ቆብ።

ኩፍኝ ስ ሃይለኛ ትኩሳት የሚያስከትልና እንደ እከከ በሰውነት ላይ የሚወጣ የሆነና በሽታ።

ኩፍ ጫማ ስ ባለ ተረከዝ ሽፍን ጫማ።

ኪ ዮ "ከ" ፊደል ባለስ ዘር።

ኪሎ ሜትር ስ እንደ ሺህ ሜትር የሆነ የርዝመት መለኪያ።

ኪሎ ዋት ስ የኢሌክትሪክ ሃይል (ጉልበት) መለኪያ።

ኪሎ ግራም ስ እንደ ሺህ ግራም የሚመዝን የክብደት መለኪያ።

ኪራይ "ከረዮ" ስር ተመ.

ኪሮሽ (ኪሮሼ) ስ ጻፅል ለመሰራት የሚያገለግልና ጫቶ ቆልመም ብሎ የተሰራ ተጭን ሽቦ።

ኪሳራ "ከሰረ" ስር ተመ.

ኪስ ስ 1.እንደ ሱሪ፣ ቀሚስ፣ ኮት፣... ባሉ ልብሰቶ ላይ ተሰፍቶ የሚገኝና አነስተኛ እቃዎችን ለመያዝ የሚያገለግል እንደ ከረጢት ያለ የልብሱ ክፍል። 2.የጠረጴዛ፣ የቁም ሳጥን፣... መሳሪያ።

ኪሱ ተራቆተ ኪሱ ባይ ሆነ፣ ገንዘብ እጣ።

ኪስ በርባሪ ት ኪስ እውላቂ፣ ሊባ።

ኪስ ቦታ ስ በቤተች መካከል የሚገኝ፣ ቤት ያልተሰራበትና ባለቤት የሌለው ባይ ቦታ።

ኪስ እውላቂ ስ ከሰዎች ኪስ ገንዘብ የሚሰርት ሊባ።

የኪስ መዝገብ ቃላት ስ በኪስ ለመያዝ በሚያመች ትርፅ የተዘጋጀ፣ መሰረታዊ ቃላትንና ፍቺዎቻቸውን በአጭር የያዘ መዝገብ ቃላት።

የኪስ ሰላት ስ በኪስ የሚያዝ ባለሰንሰለት ሰላት።

የኪስ ገንዘብ ስ ለጥቃትን ጉዳዮች ይውል

ከንድ አንጻንድ ትምህርት ቤቶች ለተግባራዊነት እንዲሁም ወላጆች ለልጆቻቸው የሚሰጡት አነስተኛ ገንዘብ።

ኪታ ስ ትንሽ ጥብቆ።

ኪነ

ኪነ (ኪነተ) ቃል ስ ስነቃል።

ኪነ ጥበብ ስ እንደ ሰላተ ትርጉ ትርፅ+...

ታለ የእጅ ጥበብ ሰራ።

ኪነት ስ 1.ኪነ ጥበብ። 2.የሙዚቃ ተዘጋጅ የውዝዋዜ ጥበብ።

ኪኒን ስ በፍራ ወይም በእንክብል መልክ የሚዘጋጅ የህመም ግስታገሻ መድኃኒት።

ኪንታሮት ስ 1.መጠነና ትርፅ እንደብጥ ሆኖ አብዛኛውን ጊዜ በእጅና በእግር ላይ እየወጣ ረዘም ላለ ጊዜ የሚቆይ ጠንካራ፣ ቫካራና እንደ እትራት ያለ የቀጻ በሽታ። 2.የአህያ ኪንታሮት።

ካ ዮ "ከ" ፊደል ራብእ ዘር።

ካህን "ካነ" ስር ተመ.

ካሊም ስ ከወፍራም ክር የተሰራ፣ ሽንገርገር የሆነና እንደ አልጋ ልብስ ወይም ምንጥፍ የሚያገለግል ልብስ።

ካሊሲ ስ ከኩፍ ወይም ከናይላን፣... በእግር ጫግ ልክ የሚሰራ፣ የእግር ግስገሺያ ያለው፣ እስከ ጉልበት ሊደርስ የሚችል የእግር ልብስ ወይም መሸፈኛ፣ የእግር ሹራብ ።

ካሊሲየም ስ ነጥፍ ለሰላሳ ሆኖ ለሀይወት የሚያስፈልጉ የብዙ ነገሮች ውህድ የሆነ፣ በፕሮስና በአጥንት ውስጥ የሚገኝ ንጥረ ነገር።

ካልቾ ስ በእግር ጫፍ በላይኛው ክፍል የሚደረግ ምት።

ካሎስ ስ የሃር ክር አይነት።

ካሚዮን ስ የጭነት መኪና።

ካሜራ ስ የፎቶግራፍ ግንጽ መሳሪያ።

ካምቦሎጅ "ስታዲየም"ን ተመ.

ካምፕ ስ 1.ወታደራዊ የጦር ሰፈር። 2.ሰፈር።

ካሪ "ካሪ"ን ተመ.

ካራ ስ ቢላዮ።

ካራቲ ስ በሩት ምስራቃውያን ከንድ የተለመደና መሳሪያ ባልያዙ ሰዎች መካከል በእጅ፣ በእግር፣ በራስ የሚከናወን ሃይለኛና ጥበባዊ የአመታት ዘዴ።

ካራት ስ 1.እንደ ወርቅ የወርቅነት፣ ደረጃ ወይም ጥራት ምን ያህል እንደሆነ የሚገለፅበት መለኪያ። 2.የከበሩ ድንጋዮች ክብደት መለኪያ።

ካሪ (ካሪ) ስ ፡ መረባ አራት እኩል ጎፍችና ግእዘኞች ያሉት ትርፅ።

ካሬ ሜትር ስ በአራቱም ጎኖቹ በኩል አንድ አንድ ሜትር ርዝመት ያለው ቅርፅ ወይም ወለል፤ መረባ ሜትር።

ካሬ ኪሎ ሜትር ስ በአራቱም ጎኖቹ በኩል አንዳንድ ኪሎ ሜትር ርዝመት ያለው ቅርፅ ወይም ወለል ፤ መረባ ኪሎ ሜትር።

ካሬታ የ "ኩርኩር"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

ካርቡሬተር ስ ቢንዚንን ከነፋስ አደባቀ ለሞተሩ የሚያቀብል የመኪና አካል።

ካርባይን ስ የጠበንጃ አይነት (በጥንት ጊዜ የፈረሰኛ ወታደር ትጥቅ)።

ካርባሃይድሬት ስ ካርቦን፣ ሃይድሮጅንና አክሰጅን በውስጡ ያለበት እንደ ሰኳር፣ ስታሮች፣ ሌሎች፣ ... ያለ ንጥረ ነገር።

ካርቦን ስ 1.እንደ ልዑዝ፣ ግራፋይት፣የድንጋይ ከበል፣... ባሉ ግእድናት ውስጥ በተጣራ መልኩ፣ እንዲሁም ሀይወት ባላቸው ነገሮች ውስጥ በቅይጥነት የሚገኝና ብረትነት የለለው ንጥረ ነገር። 2.በላዩ ላይ የሚፃፍበት የማንኛውም ነገር ትክክለኛ ቅጂ ከሰሩ በሚገኘው ሌላ ወረቀት ላይ እንዲቀረፅ የሚያደርግ፣ በካርቦን ወይም በሌላ ነገር ተቀልሞ የሚዘጋጅ ስለ ወረቀት።

ካርቦንሞኖክሳይድ ስ ከተቃጠለ ካርቦንና በነጻጅ ከሚንቀሳቀሱ ሞተሮችና ማሽኖች የሚወጣ መርዝነት ያለው ጭስ።

ካርቦንዳዮክሳይድ ስ ሰውና እንስሳ ወደ ውጪ ሲተነፍሱ ወይም አንዳንድ ነገር ሲቃጠል የሚወጣ የተቃጠለ አየር (ጋዝ)።

ካርቱን ስ ስለአንድ ሰው ወይም ሁኔታ በሰዎች አስተያየት ላይ ተፅእኖ ለማሳደር ወይም አንድ አይነት መልእክት ለማስተላለፍ በአስቂኝ (ከተፈጥሮ መልኩ ለየት ባለ) ሁኔታ የሚሰራ የስእል አይነት።

ካርቱን ፊልም ስ በተንቀሳቃሽ ፊልም የሚቀርብ የካርቱን ስእል።

ካርታ¹ ስ 1.የአገሮችን፣ የውቅያኖሶችን፣ የወንዞችን፣ የተራሮችን፣... የቦታ ክልል ወይም አንድን የተወሰነ ቅርፅ የሚያሳይና በወረቀት፣ ... ላይ የተሰራ ስእል፤ የመሬት የተወሰነ ክፍል ወይም ቅርፅ። 2.ለጊዜ ማሳለፊያ፣ ለቁማር፣ ለወዋታ የሚያገለግል ልዩ ልዩ ስእሎች ወይም ቁጥሮች ያለበት ካርድ።

ካርታ 2ኛ ፍቺ

ካርታ² ስ የጥይት ማቀፊያ ወይም መያዣ።

ካርቶን ስ 1.ወፍራም ወረቀት ወይም ክርታስ። 2.ከወፍራም ወረቀት ወይም ክርታስ እንደ ጎጥን ሆኖ የሚዘጋጅ የእቃ መያዣ።

ካርኒ ስ በተለያዩ ምክንያቶች እቃ ወይም ገንዘብ ገቢ ወይም ወጪ መሆኑን ወይም መሸጡን ለማረጋገጥ የሚዘጋጅ የፅሁፍ ማሰረጃ።

ካርኒ ቆረጠ ካርኒ ሸጠ ወይም ገዛ።

ካርኒ ቆራጭ ስ ገንዘብ እየተቀበለ ካርኒ የሚሸጥ ሰው።

ካርድ ስ የተለያዩ ጉዳዮች የሚፃፉበት፣ ብዙውን ጊዜ መጠኑ አነስተኛ የሆነና ወፈር ያለ ወረቀት፣ (ራሽን ካርድ፣ ሪፖርት ካርድ፣ የሃኪም ቤት ካርድ፣ ፖስታ ካርድ፣ የተማሪዎች ውጤት መግለጫ ካርድ፣...)።

ካሮት ስ ሰሩ የሚበላ፣ ቀለሙ በቀይና በቢጫ መካከል የሆነ የተክል አይነት። የሚበላው ክፍልም ካሮት ይባላል።

ካሮት

ካሰ ግ ካሳ ሰጠ፣ ከፈለ ወይም ሌላ ጠቀሜታ ያለው ነገር አደረገ (በዳይ ለተበዳይ)።

ካሳ ስ በዳይ ለተበዳይ የሚሰጠው ወይም የሚከፍለው ወይም የሚያደርገው ማንኛውም ነገር።

ካሳ ቆረጠ የካሳውን አይነትና መጠን ወሰነ።

ካሳ በሳ ካሳ ተቀበለ።

ተካሰ ግ ካሳ ተቀበለ፣ ወሰደ፣ አገኘ።

ተካካሰ ግ 1. ተጣጣ፣ ተቻቻለ፣ የጎደለው በሌላ ተሟላ። 2. ለደረሰበት ችግር፣ በደል፣... ማካካሻ፣ መርሻ፣ መፅናኛ፣... የሚሆን ጥቅም አገኘ።

አካካሰ ግ አጣጣ፣ አቻቻለ።

ካሴት ስ የቴፕ ወይም የቪዲዮ ክር።

ካስማ ስ የድንኳንን አውታር ወጥሮ ለመያዝ የሚያገለግል ራስ ቆላፋ እንጨት ወይም ብረት፣ ትካል(ስእሉን ድንኳን ስር ተመ.)።

ካስክ ስ በኢሌክትሪክ የሚሰራና የረጠበ የራስ ጠጉርን በሙቀትና በነፋስ ሃይል ለማድረቅ የሚያገለግል መሳሪያ።

ካሸር ስ የባንክ፣ የግምጃ ቤት፣ የሆቴል ቤት፣... ገንዘብ ተቀባይ ወይም ከፋይ።

ካሽ ስ ጥሬ ገንዘብ።

ካቢ ግ 1.ድንጋይን በድንጋይ ላይ በማንባበር የድንጋይ አጥር ወይም የድንጋይ ግድግዳ ሰራ። 2.ቆለለ፣ ከመረ። 3. አምገሰ፣ አምካሽ፣ ከፍ ከፍ አደረገ።

ካብ ስ ድንጋይን በድንጋይ ላይ በማንባበር የሚሰራ አጥር ወይም ግድግዳ።

ካቡት ስ ባለመካፈቻ ረጅም ቀሚሰ።

ካቢኔ ስ በአንድ መንግስት ርእሰብሄር ተመርጠው የመንግስትን ፖሊሲና አስተዳደር በሃላፊነት የሚመሩ የሚኒስትሮች ቡድን።

ካባ ስ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል ድንጋይ የሚገኝበትና የሚፈለገበት ቦታ።

ካባ ስ ቅርፁ ከብ ሆኖ ከፊት በኩል ክፍትነት ያለው ከሰፍ ወይም ከሃር፣ ... የሚሰራና ከልብስ በላይ የሚለበስ መደራቢያ።

ካባ ላንቃ (ላንቃ ካባ) ት ያንገቱና የትክ ሻው ዙሪያ የለምድ ቅርፅ ባለው የወርቅ ጥልፍ የተገጠ የካባ አይነት።

ካቤላ ት 1.የኩቴው ጥፍር እድገ ወደላይ የተቆለመመ (አሀያ)። 2.(በድብ፥ ዘይ.) እግሩ ወይም ሜማው ሰፊና ሽፋኑ የሆነ (ሰው)።

ካብ "ካብ" ስር ተመ.

ካብ¹ ስ አራት ቁና የሚይዝ መስፈሪያ።

ካብ² ስ ትልቅ የሆነ የዋንጫ ወይም የፅዋ አይነት።

ካቦ ስ በሀንፃ፣ በመንገድ፣ በፋብሪካ፣... ሰራ ላይ የሚሰማሩ የጉልበት ሰራተኞችን እንዲያስቃ ሆኖ የሚያሰራ ሰው።

ካቦርት (ካቦርታ፥ ካፖርት) ስ ከማንኛውም ልብስ በላይ ተደርቦ የሚለበስና ለብርድ መከላከያ የሚያገለግል ረኽም ኮት።

ካቲ ስ ከተረከዝ ከፍ ብሎ የሚገኝና ለብቻው ቀጥ ብሎ የሚታይ ወፍራም ጅማት።

ካቲካላ ስ በፋብሪካ ላይሆን በመኖሪያ ቤት ውስጥ የሚዘጋጅ የአልኮል መጠጥ።

ካታሎግ ስ 1.በፊደል ተራ በካርድ ላይ የተመዘገበ የማንኛውም ነገር ዝርዝር። 2.በአይነት፥ በመጠን ወይም በሚሰጡት ግልጋሎት፣... መሰረት ለምርጫ እንዲያመች ሆኖ የተዘጋጀ የእቃዎች፣ የልብሶች፣ የቦታ፥

የስሞች፣ ... ዝርዝር ያለበት ወረቀት፣ ጥራዝ ወይም መፅሃፍ።

ካቴና ስ 1.ሰንሰለት። 2.በሰንሰለት ትርፅ ከወርቅ የሚሰራና እጅ ላይ የሚደረግ ጌጥ። 3.ሁለት ትልልቅ የብረት ቀለቦችን በሰንሰለት በማገናኘት የተሰራና የአሰረኛን እጅ ወይም እግር ለማሰር የሚያገለግል ሰንሰለት።

ካቴድራል ስ ደረጃው ወይም ግእረት ከፍተኛ የሆነ ታላቅ ቤተ ክርስቲያን፤ ርእሰ አድባራት፤ ገዳም።

ካትራሜ ስ ራንዣ።

ካቶሊክ ስ 1.የርማ ቤተክርስቲያን እምነት። 2.የካቶሊክ እምነት ተከታይ።

ካቻምና "ሃች አምና"ን ተመ.

ካን ግ 1.የድቁና ወይም የቅስና ስልጣን ሰጠ፥ ሾመ፤ ከሀክት ሰጠ። 2.አስተማሪ፥ አሰለጠነ።

ካህን (ብ.ቁ.ካህናት) ስ በቤተ እግዚአብሔር ለማገልገል የሃይማኖት ትምህርትና ስልጣን ያለው መንፈሳዊ አገልጋይ፥ አስተማሪ።

ክህነት ስ ሃይማኖታዊ ስልጣን።

ክህነት ተቀበለ የቅስና ወይም የድቁና ስልጣን (ማእረግ) አገኘ።

ተካን ግ 1.ክህነት ተቀበለ። 2.ሰለጠነ፥ በደምብ አወቀ።

ካናቴራ(ካንቴራ) ስ ከከር ወይም ከናይላን ወይም ከጥተ... የሚሰራ ከወገብ በላይ የሚለበስ የውስጥ ልብስ።

ካንሰር ስ የማይድንና አደገኛ የሆነ፥ ብዙውን ጊዜ ሞት የሚያስከትል በሽታ።

ካንዴላ ስ እሳት በመርወት የመኪናው ሞተር እንዲነሳ የሚረዳ የመኪና እቃ።

ካንጋሩ ስ ለመዝለል የሚያስችሉ ጠንካራ የሆኑ የሃላ እግሮች ያሉት፥ በአውስትራሊያ ብቻ የሚገኝ የዱር እንስሳ። ሲቲ ካንጋሩ ልጁን ለመሸከም የሚያስችላት ከረጢት መበል አካል በስተውጪ በኩል በሆዱ ላይ አላት(ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ካእብ ስ እንደ ሁ፥ ሉ፥ ሙ፥ ... ያሉ በገእዝና በሃልስ ፊደላት መካከል የሚገኙ ሁለተኛዎቹ የፊደላት ዘሮች መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክቶች።

ካከመ ግ ዛላ፥ ደከመ፥ ጣመ።

ካከረ ግ ጠነከረ።

ካከሪ ግ ጠንካራ፥ ብርቱ።

ካኪ ስ በአይነቱ ከአቡጃዳና ከመርዶሩ ሻልና ጠንክር ብሎ በተለያዩ ቀለማት ከጥጥ የሚሰራ የወርቅ አይነት።

ካኪ መልክ/ቀለም የመጻብ ወይም የነሃስ ወይም የአፈር መልክ ያለው ቀለም።

ካኪሳ ስ በጣም ያሳደገና ያልጠነከረ አደገኛ አዳኝ ዘንድ።

ካካ (አካካ) ስ 1.ኩስ፡ አይነምድር። 2.ቆሻሻ፡ መጥፎ (ለልጆች ወይም ከልጆች የሚነገር)።

***ካካ**

ካካቴ ት ሳቂታ።

ተንካካ ግ 1.ከመውደቅ ወይም ከመጋጨት የተነሳ የሚንካካ ድምፅ ሰጠ። 2.እንደ ብርጭቆ፡ ጠርሙስ፡ ሽክላ፡ ... ያለ እቃ ተደራርቦ ሲወድቅ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ። 3.ሳቀ፡ ተንከተከተ።

አንካካ ግ 1.አሳቀ፡ አንከተከተ። 2.እንደ ብርጭቆ፡ ጠርሙስ፡... ያሉ እቃዎችን አተራመቡ፡ አጋጣ።

አሰካካ (አሸካካ) ግ 1.እየመህ ሳቀ። 2.መሀ (ፈረሰ)። 3.ሳቅ የሚመስል የጨህት ድምፅ አሰማ (ጅብ በስራያ ጊዜ)።

ካካቴ¹ ስ የአራባራ ሌላ ስም።

ካካቴ² “*ካካ” ስር ተመ.

ካከራ “ካከረ” ስር ተመ.

ካውያ ስ የልብስ መተኮሻ።

ካዝና ስ እንደብር፡ ወርቅ፡ ንዝብ፡... ያሉ ውድ ንብረቶች የሚቀመጡበት የብረት ሳጥን።

ካይንት ስ የዝይ ሌላ ስም።

ካደ ግ 1.ሃይማኖቱን ተወ፡ ለወጠ። 2.እሌ አለ፡ ሸፈጠ። 3.ውል፡ ቃል ኪዳን አፈረሰ ወይም ጣሰ። 4.ለየ፡ አገለለ፡ ያለውን የሰጋ ዝምድና ትስስር ሰረዘ።

ከሃዲ ት 1.ቃሉን የሚያጥፍ፡ እምነት የማይጣልበት። 2.ሃይማኖቱን የከፋና የገዛ ሃይማኖቱ ተቃዋሚ የሆነ።

ከሀደት (ክደት) ስ 1.የእምነት ተቃራኒ። 2.ሸፍጥ።

ካደመ ግ አገለገለ (ቡና በማፍላት)።

ካዳሚ ት በባህላዊ መንገድ ቡና አፍልቶ ለጠጪዎቹ የሚያድል።

ካድራ ስ በመንግስታዊ ተቋም፡ በፓርቲ፡ በሙያ ማህበራትና በህዝባዊ ድርጅቶች ውስጥ በተወሰነ የስራ መስክ የተመደበና ለተመደበበትም ሰራ የሰለጠነ ሰራተኛ። በጦር ሃይሎች ውስጥ በቋሚ ስራ ላይ የሚገኙ መኮንኖችና የበታች ሹማምንትም ካድሬዎች ተብለው ይጠራሉ።

***ካፈፈ (*ካፈፈ)**

ተንካፈፈ (ተንካፈፈ) ግ ተንሳፈፈ።

አንካፈፈ (አንካፈፈ) ግ አንሳፈፈ።

ካፈር “ካፍር” ተመ.

ካፊቴሪያ ስ ተመጋቢዎች ራሳቸውን የሚያስተናግዱበት ምግብ ቤት ወይም ሆቴል።

***ካፋ**

ካፊያ ስ በጣም ቀላል የሆነ ዝናብ (ብዙውን ጊዜ ዝናብ መዝብ ሲጀምር ያለው አይነት ዝናብ)።

አካፋ ግ ካፊያ ጣለ።

ካፍር (ካፈር) ስ በበትሉ ከንፈር ላይ የሚወጣ የበሽታ አይነት።

ካፒታሊስት ስ 1.በካፒታሊስት ስርአተ ማህበር መርህ የሚተጻደር አገር። 2.የካፒታል ባለቤት።

ካፒታሊዝም ስ የአንድ አገር ንግድ፡ ኢንዱስትሪ፡... በባለሃብቶች የግል ይዞታ ስር ሆኖ የሚንቀሳቀስበት የኢኮኖሚ ስርአት።

ካፒታል ስ ትርፍ እንዲያስገኝ በንግድ፡ በምርት፡... ሰራ ላይ የዋለ ወረት፡ ንዝብ።

ካፒቴን ስ አለቃ፡ አዛዥ (የመርከብ፡ የአይርፕላን፡...)።

ካፖርት “ካቦርት” ተመ.

ኪ የ“ኪ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ኪሳ ስ የይለፍ ወይም የፈቃድ ወረቀት የያዙ ሰዎችና በህጋዊነት ሊገቡ ወይም ሊወጡ የሚችሉ እቃዎች የሚተላለፉበት፡ ይህንን ተግባር እንዲቆጣጠሩ በተመደቡ ሰዎች የሚጠበቅ የአገር ውስጥ መንገድ ወይም የጠረፍ በር።

ኪሳ ሰበረ አስፈላጊውን የይለፍ ወይም የፈቃድ ወረቀት ሳይዝ በህግ ወጥ መንገድ ኪሳን አልፎ ሄደ።

ኪሳ ተሰበረ በሰርግ ጊዜ ልጁንድ ድንገልናዋ ከተገሰሰ በሂሳ የሚባል የሰርግ ዘፈን።

ኪሚስት ስ በኪሚስትሪ የሌለጠነ ሰው።

ኪሚስትሪ ስ ልዩ ልዩ ንጥረ ነገሮች ከምን እንደተሰሩ፡ እርስ በእርሳቸው እንዴት ሊዋሃዱ እንደሚችሉና በተለያዩ ሁኔታዎች ጊዜ ምን አይነት ጠባይ እንደሚያሳዩ የሚያጠና የሳይንስ ዘርፍ።

ኪሚካል ስ ለኪሚስትሪ ሰራ የሚውል ወይም የኪሚስትሪ ሰራ ውጤት የሆነ ንጥረ ነገር።

ኪማ ስ የደግ ወይም የሚሻ እሳቂ ብረት።

ኪሻ ስ ከቱጦግ ወይም ከዝንባባ ወይም ከእንስሳት፡... የሚሰራ ምንጣፍ ወይም ከረጢት።

ኪብል ስ በምድር ወይም በባህር ወስጥ የበልክና የቴሌገራም መልእክቶችን እንዲያስተላልፍ የተቀበረ የሽቦዎች ስበስብ።

ኪንትሮስ ስ በዲግሪ የሚለካና ከግሪንዊች ወደ ምስራቅ ወይም ምእራብ አትጣጣ ያለ የቦታ ርቀት።

ኪክ ስ ከተርኖ ዱቄት፡ ክእንቁላል፡ ከቅቤ፡ ከስኳር፡... ተዘጋጅቶ የሚጋገር ጣፋጭ ምግብ፡፡

ኪክሮስ ስ በዳግሪ የሚለካና ከምድር ወገብ ወደሰሜን ወይም ወደ ደቡብ አቅጣጫ ያለ የበታርቀት፡፡

ክ የ“ከ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

—ክ “—ህ” ን ተመ.

ክህነት “ካነ” ስር ተመ.

ክህደት “ካደ” ስር ተመ.

ክለሳ “ክለሰ” ስር ተመ.

ክለብ “ክበቡ” ስር የ “ክበብ”ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ ተመ.

ክሊኒክ ስ ብዙውን ጊዜ ተመላሳሽ ታካሚዎችን እየተቀበለ የሚያከም አነስተኛ የህክምና ተቋም፡፡

ክላ “ክላ” ስር ተመ.

ክላርኔት ስ ሙዚቃዊ የድምፅ ስልቶችን ለማውጣት የሚረዱና በጣት የሚነኩ ቁልፎች ያሉት በትንፋሽ የሚሰራ ዋሽንት መሳይ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(ስኦሎን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)፡፡

ክላስር ስ ልዩ ልዩ የማስረጃ ሰነዶች የሚያዘቡት ወፍራም ወረቀት፤ ዶሊ፡፡

ክላሲካል ሙዚቃ ስ 1.ከጥንት ጀምሮ የኖረና ዘመን አመጣሽ ያልሆነ ረቂቅ የሙዚቃ ጥበብ፡፡ 2.ድምፃዊ ሳይኖርበት በመሳሪያ ብቻ የተቀነባበረ ሙዚቃ፡፡

ክላክስ ስ የመኪና ጥፋንባ፡፡

ክላል “ክለለ”¹ ስር ተመ.

ክላስ “ክለስ”² ስር ተመ.

ክላብላብ “ክለብ” ስር ተመ.

ክላብሽ

ክላብሽ አለው ግ አቅለሽለሽው፡፡

ክላትው

ክላትው አለ ግ ከድካም፥ ከመዛል፥... የተነሳ ወደቀ፥ ተዘረረ፤ ተኛ፡፡

ክላትው አደረገ ግ ጣለ፡፡

ክልክል “ክለክለ” ስር ተመ.

ክልፍልፍ “ክለፈ” ስር ተመ.

ከምር “ከመረ” ስር ተመ.

ከምችት “ከመቸ” ስር ተመ.

ከረምት ስ ከሰኔ 26 እስከ መስከረም 25 ድረስ ያለው የዝናብ ወራት ወይም ጊዜ፡፡

ከረምት አግቢ (አግባ) ስ በከረምት መግቢያ ሰሞን ከመሬት ውስጥ በብዛት የሚፈላ

በራሪ ነፍሳት፤ አሸን፤ ምስጢ፡፡

ክሪክ ስ የመኪና ጎማ በሚቀየር ጊዜ ወይም ሌላ ጥና ማድረግ ሲያስፈልግ የመኪናውን አካል ወደ ላይ ለማንሳት የሚጠቅም መሳሪያ፡፡

ክራር ስ ሳለስድስት አውታር (ክር) ባህላዊ የሙዚቃ መሳሪያ(ስኦሎን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)፡፡

ክራሞት “ክረመ” ስር ተመ.

ክራባት (ክረባት) ስ ቀጠንና ረዘም ተደርጎ ከጨርቅ ወይም ከቆዳ የሚዘጋጅ፥ በእንገት ላይ ከሸሚዝ ኮሌታ ስር የሚታሰርና በደረት ላይ ቁልቁል የሚገጠለጠል ወይም በአጭሩ በቢራቢሮ ቅርፅ ተዘጋጅቶ በስተፊት በኩል በሸሚዝ ኮሌታ ላይ የሚደረግ የሸሚዝ ማስጌጫ፡፡

ክራንቻ (የውሻ ክራንቻ) ስ በፊት ጥርስና በመንጋጋ መካከል ከላይና ከታች በኩል ግራና ቀኝ የሚገኙ፥ ቀጠንና ሾል ያሉ አራት ጥርሶች(ስኦሎን ጥርስ ስር ተመ.)፡፡

ክራንቻ ጥርስ ዝ.ክ.

ክራይ “ክረዋ” ስር ተመ.

ክር “ክረረ” ስር ተመ.

ክርስቲያን የክርስትና ሃይማኖት ተከታይ፡፡

ክርስትና ስ 1.የኢየሱስ ክርስቶስን እምነትን በመቀበል ወይም በማመን ላይ የተመሰረተ ሃይማኖት፡፡ የክርስትና እምነት፡፡ 2.አንድ ሰው የክርስትና ሃይማኖት አባል በሚሆንበት ጊዜ በቤተክርስቲያን ውስጥ የሚፈፀምለት ስርአት ጥምቀት፡፡

ክርስትና ተነሳ የክርስትናን እምነት ተቀበለ፤ በአብ፡ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም ተጠመቀ፡፡

ክርስትና አነሳ አንድ ሰው በጥምቀት አማካይነት የቤተክርስቲያን አባል በሚሆንበት ጊዜ ስርአቱ ላይ ተገኝቶ ቃልኪዳን በመግባት የተጠማቂው ሰው የክርስትና አባት ሆነ፡፡

ክርስትና ለጅ ስ ለክርስትና አባት ወይም እናት በቃል ኪዳን የተሰጠ የሃይማኖት ወይም የጥምቀት ልጅ፡፡

ክርስትና አባት ስ ወንድ ልጅ በሚጠመቅበት ጊዜ ሃይማኖትን ሊያስተምረው ቃል ገብቶ ሃላፊነትን የሚወስድ የቃል ኪዳን ወይም የሃይማኖት አባት፡፡

ክርስትና እናት ስ ሴት ልጅ በምትጠመቅበት ጊዜ ሃይማኖትን ሊያስተምረው ቃል ገብታ ሃላፊነትን የምትወስድ የቃል ኪዳን ወይም የሃይማኖት እናት፡፡

የክርስትና ስም ስ አንድ ህፃን ፀይም ትልቅ ሰው ሲጠመቅ ወይም ክርስትና ሲነሳ በቀላውስት

የሚሰጠው ሃይማኖታዊ ስም።

ክርስቶስ ለ የኢየሱስ የተቀብኦ (የሹመት) ስም ሲሆን፤ ብዙ ጊዜ ከስሙ ጋር ተጣምሮ ኢየሱስ ክርስቶስ ወይም ለስሙ (ለኢየሱስ) እንደተለዋወጠ ስም ሆኖ ያገለግላል።

ክርታስ ለ 1.መፃረያ ወረቀት ወይም ብረት። 2.ለእቃ መያዣ። ... እንዲሆን በኪስ፤ ሳጥን፤ ... መልክ ተደርጎ የሚሰራ ወፍራም ወረቀት፤ ካርቶን። 3.በማህፀን ውስጥ ያለ ሽል የሚጠቀሙበት ብረት መሰል ስስ ቆዳ፤ ሰፋጽል።

ክርትስ "ክረተስ" ስር ተመ.

ክርትፍ "ክረተፈ" ስር ተመ.

ክርን "ክረና" ስር ተመ.

ክርካር ለ በኪራይ ለተወሰደ ከብት የሚከፈል የጉልበት ዋጋ።

ክርክራት "ክረክረ" ስር "ክርክር"ን ተመ.

ክርክር "ክረክረ" ስር ተመ.

ክርክር "ክረክረ" ስር ተመ.

ክርክርሽ "ክረክረ" ስር ተመ.

ክርድድ "ክረደደ" ስር ተመ.

ክርፋታም "ክረፋ" ስር ተመ.

ክርፋት ዝ.ክ.

ክሰል "ክሰለ" ስር "ክሰል"ን ተመ.

ክሳት "ክሳ" ስር ተመ.

ክሳድ ለ 1.በማጅራት በኩል ያለ የአንገት ክፍል። 2.አንገት።

ክሰ¹ "ክሰሰ" ስር ተመ.

ክሰ² ፍልገና በግን ሂድ ወይም ወግድ ለማለት የሚባል ቃል።

ክሰል "ክሰለ" ስር ተመ.

ክሰረት "ክሰረ" ስር ተመ.

ክስተት¹ ለ ከጻዊት መዝሙር ተውጣጥቶ የተቀናበረ ያራጻዊ የዜማ ድርሰት።

ክስተት² "ክስተ" ስር ተመ.

ክስካስ ለ የጭነት ከብት ወገብ እንዳይጓዳ ከኮርቻ ወይም ከጭነት ስር የሚደረግለት ድልዳል።

ክስካሽ "ክስካሰ" ስር ተመ.

ክስክስ ዝ.ክ.

ክሽን "ክሽነ" ስር ተመ.

ክሽክሽት (ክሽክሽ) ለ 1.ጤፍ የሚያካክልና ጎመን ላይ የሚገኝ የጎመን ትል። 2.ነጭ የጆሮ እክክ።

ክስብ "ክበብ" ስር ተመ.

ክስድ "ክበደ" ስር ተመ.

ክሱራት "ክብርት"ን ተመ.

ክሱራን "ክሱር"ን ተመ.

ክሱር (ብ.ቁ.ክሱራን፤ አን. ክብርት፤ አን.

ብ.ቁ.ክሱራት) ት 1.በከፍተኛ ደረጃ ላይ ለሚገኝ ባለስልጣን የሚቀርብ የማእረግ መግለጫ ቃል። **ክሱር ማእስትር/ክሱር ላቶ** እ ገሊ። 2.የአክብሮት መግለጫ ቃል። **ክሱር ወንድማ ሆይ**።

ክሲ

ክሲ ሰራው ጉድ አደረገው።

ክባስ "ክበስ" ስር ተመ.

ክብ "ክበብ" ስር ተመ.

ክብረ ሰማይ ለ. ሰዎች ለቁስል መድሃኒት ይሆናል ብለው የሚጠቀሙበት የማእድን አይነት።

ክበረ በአል "ክበረ" ስር ተመ.

ክብረ ነክ ዝ.ክ.

ክብረ ነገስት ዝ.ክ.

ክብረ ንፅህና ዝ.ክ.

ክብረ ወሰን ዝ.ክ.

ክብረት ዝ.ክ.

ክብሪት ለ 1.ከክብሪት ቤት ላይ ወይም ሻካራ ነገር ላይ ሲጭሩት እሳት የሚሰጥ ማእድን የተጣበቀበት አነስተኛ እንጨት ከነመያዣው። 2.(ዘይ.) ነገር አያያዥ።

ክብሪት ሜረ የክብሪትን እንጨት ለዚሁ ተብሎ ከተዘጋጀና ሻካራነት ካለው ነገር ጋር በማፋተግ እሳት አያያዝ።

የክብሪት ቤት ለ ከጠንካራ ወረቀት ወይም ፕላስቲክ፤... በሳጥን ቅርፅ (በውስጡ የክብሪት እንጨቶችን እንዲይዝና ውጫዊ ክፍሉ ደግሞ ክብሪትን ለመጫር እንዲያገለግል ሆኖ) የተሰራ መጠኑ አነስተኛ የሆነ የክብሪት መያዣ።

የክብሪት እንጨት ለ በአንደኛው ጫፍ ላይ እሳት የሚሰጥ ማእድን የተጣበቀበት ቀጭንና ትንሽ እንጨት።

ክብር "ክበረ" ስር ተመ.

ክብርት "ክሱር"ን ተመ.

ክብርና "ክበረ" ስር "ክብረ ንፅህና"ን ተመ.

ክብስብስ "ክበስብስ" ስር ተመ.

ክብካቢ "ክበክብ" ስር "እንክብካቢ"ን ተመ.

ክብደት "ክበደ" ስር ተመ.

ክታብ "ክተብ¹" ስር ተመ.

ክታች "ክተተ" ስር ተመ.

ከት ዝ.ክ.

ከትር "ከተረ" ስር ተመ.

ከትባት "ከተባ" ስር ተመ.

ከትካች "ከተከተ" ስር ተመ.

ከትከታ ለ ለአተር፣ ለጹላ፣... የሚያገለግል፡
በለጋነቱ ደግሞ ተቀጥቶ መብራት ሊሆን
የሚችልና ጥንካሬ ያለው እነስተኛ የዛፍ አይነት፡፡

ከትፍትፍ "ከተፈ" ስር ተመ.

ከትፍ "ከተፈ" ስር ተመ.

ከችሌ ለ እንደ ጥቁር ሰሌዳ ለሰው ምረቃ የሚያገለግል
ጠፍጣፋ ድንጋይ፡፡

ከች "ከችቸ" ስር ተመ.

ከናድ "ከነዳ" ስር ተመ.

ከንብንብ "ከነበ" ስር ተመ.

ከንከና ለ በበርበሬ ዛላ ውስጥ ፍሬውን
የሚሸከመው ክፍል፡፡

ከንዋኔ "ከነውነ" ስር ተመ.

ከንውን ዝ.ክ.

ከንድ "ከነዳ" ስር ተመ.

ከንፍ "ከነፈ" ስር ተመ.

ከክ "ከካ" ስር ተመ.

ከው አለ¹ ግ በጣም ደነገጠ፡፡

ከው አለ² ግ በጣም ደረቀ (በፀሃይ)፡፡

ከው አለ³ ግ ሮህ፣ ኪው አለ (ደወል፡
ቆርቆር)፡፡

ከዳን "ከደነ" ስር ተመ.

ከጀላ "ከጀለ" ስር ተመ.

ከፈፍ "ከፈፈ" ስር ተመ.

ከፋ "ከፋ" ስር ተመ.

ከፋኛ ዝ.ክ.

ከፋት ዝ.ክ.

ከፋይ "ከፈለ" ስር ተመ.

ከፍል ዝ.ክ.

ከፍልፋይ ዝ.ክ.

ከፍልፍል ዝ.ክ.

ከፍተት "ከፈተ" ስር ተመ.

ከፍት አፍ ዝ.ክ.

ከፍት ዝ.ክ.

ከፍከፋት "ከፈከፈ" ስር ተመ.

ከፍከፍ ዝ.ክ.

ከፍያ "ከፈለ" ስር ተመ.

ኮ የ "ከ" ፊደል ሳብእ ዘር፡፡

ኮለለ¹

ኮለል (ኩልል) አለ ግ 1. ቀስ እያለ ወረደ፡
ፈሰሰ (ፈሳሽ)፡፡ 2. እየተንከባለለ፣ እየተሸከረከረ
ሄደ (በዙውን ጊዜ ድቡልቡል ወይም ክብ
ነገር)፡፡

+ንኳለለ ዝ.ክ.

*ኮለለ²

ኮለል (ኩልል) አለ ግ ወለል ወይም ጥርት
ብሎ ታየ፡፡ ኮለል ያለ ውሃ /ኮለል ያለች ፀሃይ፡፡

ኮለሌ ለ ከቆዳ ለተሰራ ሚዛን ማንጠልጠያና እንደ
ክብደት መጠን መለኪያ ሆኖ የሚያገለግል
እንጨት፡፡

ኮለል ለ 1. የወንድ አባልዘር ጫፍ፡፡ 2. የተጠረበፍ
የተላገ ገረሙልሙል የበር መቀርቀሪያ እንጨት፡፡
3. የሞሬር ቂጥ፡፡ 4. ድብልብል የሚዛን ድንጋይ፡፡
እንደኪሎ ያለ መለኪያ፡፡ 5. ወፍፍን ከመደብ
(ከወፍሬው የወፍፍ ሀንቅ) ጋር የሚያገናኘው
ቀጭን የበረት ሀንቅ፡፡

*ኮለተፈ

ኮለታፋ (ኩለትፍ) ት አፋን እንዳልፈታ
ሀንን የሚናገር፣ ተብታባ፡፡

ተኮለታተፈ ግ አፋን እንዳልፈታ ሀንን አድርጎ
ተናገረ፣ ተንተባተባ፡፡

ተኮለተፈ ዝ.ክ.

አኮለታተፈ ግ አፋን እንዳልፈታ ሀንን አድርጎ
ተናገረ፣ ተንተባተባ፡፡

አኮለተፈ ዝ.ክ.

ኮለኮለ¹ ግ በአንድ ቦታ በብዛት ሰበሰበ፣
አከማቸ፣ ደረደረ፡፡

መኮለኮያ ለ በቤተ መንግስት በር ላይ የሚገኝ
አደባባይ (ለዎች ግብር ለመብላት ተራ
የሚጠብቁበት)፡፡

ኮለኮሌ ት ትራትን፣ ትተት፡፡

ተኮለኮሌ ግ ተሰበሰበ፣ ተደረደረ፣ ተከማቸ፡፡

ኮለኮለ² ግ የ"ኮረኮረ"ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ
ተመልከት፡፡

ኮለፈ ግ በጭቃ፣ በደም፣ በወጥ... በክለ፣
አባላሽ (አብሰን፣ አካልን)፡፡

ኩልፍልፍ ት የተበከለ፣ የተበላሸ (በጭቃ፣
በደም፣ በወጥ...)፡፡

ኮላ¹ ግ የቆሽ ወይም መልኮ የደበዘዘ ወርቅን፣
ብርን፣ ነሃስን፣ ... በኮመር አፀዳ፣ በረሽ፣
ወለወለ፡፡ 2. ብር ወይም ወርቅ ያልሆኑ የጌጥ
እቃዎችን፣ ብር ወይም ወርቅ እንዲመስሉ ብር
ወይም ወርቅ ቀባ፡፡

ኮላ² ለ እንደሙትና ሙጫ ያለ ማጣቂያ፡፡

*ኮላሽ

ኩልሽ ት አባለ ዘሩ የተቀጠቀጠ በሬ፥ በግ፥...።

ተኮላሽ ግ 1.ተቀጠቀጠ (የወንድ አባለ ዘር)።
2.ተሰናከለ፥ ተወናገፈ።

አኮላሽ ግ ቀጠቀጠ (የወንድን አባለ ዘር)።
2.አሰናከለ፥ አወናገፈ።

ኮሌታ ስ አንገት፤።

ኮሊጅ ስ ልዩ ልዩ የሙያ ወይም ከፍተኛ ትምህርት የሚሰጥበት የትምህርት ተቋም።

ኮለባ ስ 1.ከጎሽ ወይም ከበሬ፥ ... ቀንድ የሚሰራ ዋንጫ፤ 2.ከቀንድ የሚሰራ የጎራዬ ወይም የቢላዋ እጅታ። 3.ከጎሽ ቀንድ የሚሰራ ሎቲ ወይም ቀለበት።

ኮልባቋሪ ስ የውስጠኛውና የላይኛው ክፍል የተለያየ መልክ ያለው የካባ ወርቅ።

ኮልታፋ “*ኮለተፈ” ስር ተመ.

ኮልኮሌ “ኮለኮለ” ስር ተመ.

ኮሎኒያሊስት ስ ቅኝ ገዢ።

ኮሎኒያሊዝም ስ ቅኝ አገዛዝ።

ኮሎኔል ት ከሌተናል ኮሎኔል በላይ ከብርጋዶር ጀኔራል በታች ያለ የወታደራዊ ማእረግ ስም።

ኮመረ

ኮመረች ግ እንደ ጠላ፥ ያገር አረቁ፥ ጠጅ፥... ያሉትን መጠጦች እያዘጋጀች ሸጠች።

ኮማሪ (ኮማሪት) ግ እንደጠላ፥ ያገር አረቁ፥ ጠጅ፥ ... አሉትን መጠጦች የምትሸጥ ሴት።

ኮመር ስ 1.ለነሃስ፥ ለብር፥... ጊጣጌጦች ማሳመሪያ ወይም ማደሻ የሚያገለግል በአንድነት የፈላ የወው፥ የባሩድ፥ የድኝ፥ የእንቆቆ ድብልቅ። 2.እንደ ብር፥ ወርቅ፥... ያሉትን የጌጥ እቃዎች ለማደስ ወይም ለማሳመር የሚያገለግል የኪሚካል አይነት።

*ኮመተረ

ኮምታራ ት 1.ጨምዳ፥ ጨምታራ።2.ኮስታራ።

ኮምታራ ስ በጣም የከረረ የድር አይነት።

ኩምትር አለ ግ 1.ጭምድድ፥ ጭምትር አለ።
2.ቁጥር፥ ኩስትር አለ (ፊት)።

ኩምትር አደረገ ግ 1.ጭምድድ፥ ጭምትር አደረገ። 2.ቁጥር፥ ኩስትር አደረገ (ፊት)።

ተከማተረ ግ 1.ጭምድድ፥ ጭምትር አለ።
2.ቁጥር፥ ኩስትር አለ (ፊት)።

አከማተረ ግ 1.አወማተረ። 2.ቁጥር፥ ኩስትር አደረገ (ፊት)።

ኮመከ ግ 1.አስቂኝ የሆነ ድርጊት ፈፀመ (ሆነ ብሎ)። 2.አሞኘ፥ ሸወደ፥ አታለለ (ለቀልድ)።

ኩምክና ስ አስቂኝ የሆነ ድርጊት።

ኮሚክ ት ቀልደኛ፥ አስቂኝ።

ተከመከ ግ ተሞኘ፥ ተሸወደ፥ ተታለለ (በቀልድ)።

ኮመከግ ግ 1.በሰፊው ተመገበ፥ ጠጣ። 2.ወሬን ለረዥም ሰአት አወራ ወይም አዳመጠ።

ኮመጠጠ (ሆመጠጠ) ግ ሊጥ፥ ጠላ፥... ከመብካት ወይም ብዙ ከመቆየት የተነሳ እንደ ሎሚ ኮስተር ያለ ጣእም አመጣ።

ኮምጣጤ (ሆምጣጤ) ስ 1.መጠኑና ቅርፁ እንደ ብርቱካን ያለ ሆኖ የሚከመጥጥ ፍሬ የሚያፈራ የብርቱካን ዛፍን የሚያክል ተክል። ፍሬውም ኮምጣጤ ይባላል።

2. ከኮምጣጤ ፍሬ እየተዘጋጀ በሰላጣ ውስጥ የሚወመር ፈሳሽ።

ኮሚሽኑ ስ የኮሚሽን መስሪያ ቤት የበላይ ሂሳ።

ኮሚሽን ስ 1.የተለያዩ ጉዳዮችን የሚያከናውንና ሀገሩ ስልጣን ያለው አካል። 2.እቃዎችን በማሻሻት፥ ጉዳይ በማስፈፀም፥... አገልግሎት ለሰጠ ግለሰብ ወይም ድርጅት የሚከፈል የአገልግሎት ዋጋ።

ኮሚቴ ስ ልዩ ልዩ ጉዳዮችን ለማከናወን ሌሎችን በመወከል ከብዙ ሰዎች መካከል የተመረጠ አካል ወይም ቡድን።

ኮሚኒስት ስ የኮሚኒዝም ፍልስፍና ወይም ርእዮተ አለም ተከታይ።

ኮሚኒዝም ስ የአንድ አገር ሃብትና የማምረቻ መሳሪያዎች በማህበረሰቡ የጋራ ይዞታ ስር የሚውሉበት ስርዓተ ማህበር።

ኮሚክ “ኮመከ” ስር ተመ.

ኮማ ስ ከህመም ዕናት የተነሳ ራስን የመላት ሁኔታ፥ ፃላር።

ኮማሪ(ት) “ኮመረ” ስር ተመ.

ኮሚዲ ስ አስቂኝ ድርጊቶች የሚታዩበት የድራማ አይነት።

ኮሚዲያ ስ በተለያዩ መጠንና ቅርፅ የሚዘጋጅ መሳቢያ፥ መደርደሪያ፥... ያለውና ለቤት እቃዎች (ሳህን፥ ብርሃቁ፥ ልብስ፥ ...) ማስቀመጫነት የሚያገለግል ባለመዝጊያ ቋሚ ሳጥን።

ኮምበር (ኮንበር) ስ ደንዳና ለምቡጥ።

ኮምታራ “*ኮመተረ” ስር ተመ.

ኮምታራ ዝ.ከ.

ኮምጣጣ “ኮመጠጠ” ስር ተመ.

ኮምጣጤ ዝ.ከ.

ኮምፒውተር ስ ልዩ ልዩ መረጃዎችን ለማመቃቀር እንዲሁም በተሰጠው መረጃ መሰረት ለተለያዩ ችግሮች መፍትሄ ለመፈለግና ሌሎች ማጃፍችን ለመቆጣጠር ወይም ለማሰራት

ኮምፓስ¹

የሚያስችል በኢሌክትሮኒክ ሃይል የሚሰራ የኢሌክትሮኒክስ መሳሪያ።

ኮምፓስ¹ ስ ወደ ሰሜን በሚጠቀም መርፈው (ማንኛውንም) አማካኝነት እንደ ሰሜን፣ ... ያሉ አቅጣጫዎችን ለማመልከት የሚያገለግል መሳሪያ ፣ መርሃ ሰሜን።

ኮምፓስ² ስ ከብ መስመር ለመሰራት የሚያገለግል፣ በአንድ አፋ ሹል መርፈ በሌላ ሜቶ እርሳስ የሚሰካበት ዘንግ ያለው መሳሪያ።

ኮረመተ (ኮረተመ) ፡ 1. አጠፈ፣ ጨበጠ (ሰውነትን)። 2. ጨመደደ፣ ጨበጠ።

ተኮረመተ ፡ ፡ ተኮራመተ።

ተኮራመተ ፡ 1. አጥፍ፣ ጭብጥ አለ (በአቀ ማመጥ፣ በአተኛኛት)። 2. (ዘይ.) በጣም ተቸገረ።

ኮረምቱ ስ የገሆን አውራ።

ኮረሪማ ስ ሽፋኑ ጠንካራ የሆነና ፍሬው ለቅቤ ማንጠሪያ፣ ለወጥ... የሚሆን የቅመም አይነት።

ኮረሽመ (ኮረሽመ) ፡ ከሽ ከሽ የሚል ድምፅ እያሰማ እኛክ (ቃሪያን፣ የእንጀራ ድርቆሽን፣...)።

ኮረብታ ስ ከአካባቢው መሬት ከፍ ብሎ የሚገኝ ስፍራ፣ አነስተኛ ተራራ፣ ጉብታ።

ኮረተ ፡ 1. ከፍተኛ ባለው ግንብ መካከል ኮረትን ሞላ፣ ሰገሰገ (በግንብ ስራ ጊዜ)። 2. ተሰበሰበ፣ ተከማቸ። 3. አኮረተ።

ኮረት ስ አነስ አነስ ያለ ወይም የተሰበረ ድንጋይ።

ኮረተመ "ኮረመተ"ን ተመ.

ኮረት "ኮረተ" ስር ተመ.

ኮረንቲ ስ 1. ኢሌክትሮኒክ። 2. (ዘይ.) ሃይለኛ። *ጠላቱ ኮረንቲ ነው።*

ኮረንቲ ጨበጠ በጣም ተናደደ።

ኮረኮመ ፡ 1. እጁን ጨብጦ ወይም ጣጥቼን አጥር በኩርኩም መታ። ገፊ (ጭንቅላትን)። 2. ከአንድ ነገር ላይ በመጠኑ ቀነሰ፣ አነሳ፣ ቆረሰ፣ ሸረፈ።

ኩርኩም ስ በታጠፉ የእጅ ጣጥቶ ጭንቅላት ላይ የሚደረግ ምት።

ኩርኳሚ ስ የሞላ ሽራ ወይም ሰባሪ።

ኮረኮረ ፡ 1. የብብትን አካባቢ በጣም ወጋ ወጋ አደረገ፣ ኮለኮላ (ለማሳት፣ ለማናገር)። 2. ከበቅሎ ወይም ከፈረሰ ላይ የተቀመጠ ሰው የእንስሳውን አካል በተረከቡ ነካ ነካ፣ መታ መታ አደረገ፣ ኮለኮላ (ፍጥነቱን እንዲያውም ለማድረግ)። 3. ጎተጎተ፣ ቀሰቀሰ፣ በነገር ነካካ (ለማናገር፣ ነገር ለማውጣት፣ ጠብ ለመጫር...)። 4. በጣት፣ በላር፣ በላባ፣... የጆርን፣ የአፍንጫን፣... ውስጥ ነካካ፣ አከከ፣ ጎረጎረ። 5. አማራትን ወይም የከበርን ቂጥ እየደጋገመ በስልት መታ።

ኮረኮራ ስ በበጋ ወራት የሚፈጠር የዋልካ መሬት ሰንጥቃት፣ ንቃቃት።

ኮረኮር¹ ስ የበጋ ወይም የፍየል በጠጥ።

ኮረኮር² ስ ሊባ።

ኮረኮንች ስ 1. ጭንጫ ወይም ድንጋያማ መሬት። 2. በኮረት ወይም በድንጋይ ስብርባሪ የተሰራ (መንገድ)።

ኮረኳ ፡ ነቀለ፣ መነገለ።

ኮረዳ ስ ለአቅመ ሂዋን የደረሰች ልጃገረድ።

ኮረጀ ፡ የሌላን ሰው ስራ ወይም ሃሳብ የራሱ ስራ ወይም ሃሳብ እንደሆነ አድርጎ አቀረበ፣ ገለበጠ፣ ቀጸ።

ኩረጃ ስ ስርቆት (የእውቀት፣ የስራ)።

ኮረጃ ስ በተወሰነ ቁጥር ልክ እየሆነ በአንድነት የታሰረ የፍየል ወይም የበግ፣... የደረቀ ቆጸ።

ኮረጃ "ኩረጃ"ን ተመ.

ኮረጠ "ሆረጠ"ን ተመ.

ኮረፈ ፡ አረፋ አወጣ።

ኮረፊ ስ 1. አረፋ። 2. በድፍድፍ መልክ ተዘጋጅቶ የተቀመጠና አስፈላጊ በሆነ ጊዜ በውሃ ተበጥብጦ ጥቂት ከቆየ በሂላ የሚጠጣ አረፋነትና ጉሽነት ያለው ወፍራም ጠላ።

ተኩረፈረፈ ፡ 1. አረፋ አበጀ። 2. ኩፍ አለ፣ አረፋ አበጀ፣ ፈላ።

***ኮረፈ¹**

ኩርፍ ፡ ተለ፣ ተለኛ፣ ጠበኛ። *ለከፊና ለከፊ ኩርፍ ናቸው።*

ኩርፈኛ ገ.ከ.

ኩርፍታ ስ ኩርፈያ።

ኩርፍተኛ ፡ አኩራፈ።

ኩርፍታም ገ.ከ.

ኩርፈያ ስ በመቀየም፣ በመከፋት፣ በመናደድ የተነሳ ንግግር ወይም ግንኙነት ግቆም።

ተኩራረፈ ፡ ጥቀያየመ፣ ከጠበኛው ጋር ንግግር፣ ግንኙነት አቆመ።

ተኳረፈ ገ.ከ.

አኮረፈ ፡ ጥላ ወይም በሌላ ምክንያት ተቀይሮ ንግግር ወይም ግንኙነት አቆመ።

አኩራፊ ፡ በትንሽ በትልቁ የሚቀየም፣ የሚያከርፍ።

አኮራረፈ ፡ ጥቀያየመ፣ እንዳይነጋገሩ አደረገ፣ አጣላ።

አኳረፈ ገ.ከ.

አስኮራፊ ግ አስቆጣ፡ አስቀየሙ፡፡

*ኮራፊ²

ኩርፊያ ስ በእንቅልፍ ላይ እያለ የሚያንኮራፋ ሰው የሚያሰማው ድምፅ፡፡

አንኮራፋ ግ በእንቅልፍ ላይ እያለ ጎርናና

የአተነፋፈስ ድምፅ እያሰማ ተነፋፊ፡፡

አንኳራፊ ገዚኩ

*ኮራፊፊ

ተንኮራፊፊ ግ አኮራፊ፡፡

አንኮራፊፊ ግ አስኮራፊ፡፡

ኮራፊ “*ኮራፊ” ስር ተመ

ኮሪዶር ስ በቤት ውስጥ (ብዙ ጊዜ በክፍሉች መካከል) የሚገኝና ቀጠን ብሎ ረዘም ያለ ክፍት መተላለፊያ ቦታ፡፡

ኮራ¹ ግ ታብዞ፡ ታጀረ፡፡ 2. ተቆነ፡፡ ተጀነ፡፡

3. ተመካ፡፡ ተማመነ፡፡ የምኮራበት ወንድሜ ነው፡፡

ኩሩ ት 1. ጅንን፡ ቁንን፡ 2. ቁጥብ፡፡ ጨዋ፡፡

3. ኩራተኛ፡፡

ኩራት ስ 1. ትእቢት፡፡ 2. የመጀነን፡ የመከፈስ ስሜት፡፡ 3. የንቀት ስሜት፡፡ 4. በእንድ ነገር ላይ መመካት ወይም አንድን ነገር አላኝታ ማድረግ፡፡

ኩራተኛ ት 1. ትእቢተኛ፡፡ 2. ጅንን፡፡ 3. ሰው የሚገኝ፡፡

ተኩራራ ግ 1. ተንቀብረ፡፡ 2. ተማመነ፡፡ ተመካ፡፡ 3. ተበተ፡፡

አኮራ ግ 1. አላኝታ ወይም መመኪያ ሆነ፡፡

የሚያኮራ ዘመድ አለው፡፡ 2. የደስታ፡ የአድናቆት፡

የርካታ፡ የክብር ስሜት እንዲፈጠር ምክንያት ሆነ፡፡

አገሩን የሚያኮራ ሰራ ሰራ፡፡ 3. ትእቢተኛ አደረገ፡፡

አኩራራ ግ የኩራት ስሜት ፈጠረ፡፡

ኮራ² ግ ሾጠጠ፡ ተንቋጠጠ፡ ቁጢጥ አለ (የቤት ጣሪያ)፡ የደራ ተቃራኒ፡፡

ኮራ³ ግ በኩርኩም፡ በዱላ፡... ጭንቅላትን መታ፡፡

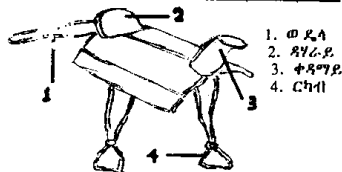
ኮርማ ስ ያልተካሸና ልጅነት ያለው በፊ፡፡

ኮርስ ስ 1. በተወሰነ ጊዜ የሚጠናቀቅ የተወሰነ የሙያ ወይም የቀለም ትምህርት ስልጠና (የጤና ረዳትነት፡ የዐሃፊነት፡...)፡፡ 2. በተወሰነ ጊዜ የሚጠናቀቅ የተወሰነ የቀለም ትምህርት (ኮሊጅ፡ ዩኒቨርሲቲ ውስጥ)፡፡

ኮርቤሳ ስ ያልተካሸና ልጅነት ያለው ፍጥ፡፡ ወጠጠ፡፡

ኮርቻ ስ 1. በበቅሉ፡ በፈረሰ፡... ጀርባ ላይ ተደርጎ የሚታሰርና በላዩ ላይ ሰው የሚቀመጥበት ከእንጨት፡ ከቆዳ፡... የሚሰራ አቃ፡፡ 2. በሰከሊት ጋሳቢ የሚቀመጥበት የሰከሊት ክፍል፡፡

ኮርቻ አራገፊ ከፈረሰ፡ ከበቅሉ፡ ... ጀርባ ላይ ኮርቻ አወረደ፡፡

ኮርቻ 1ኛ ፍቺ

ኮርቻ ሰፊ ስ ኮርቻ ሰፊ፡፡

ኮርቻ ትክል ስ የሱራን ወንበር ወይም በቂጥ በኩል የሚውለውን የሱራ ጨርቅ አቀዳዳድና አሰፋፍ ብቻ የሚመለከት ሰያፍ ቅድ፡፡

የኮርቻ ከብት ስ ለኮርቻ ጭነት ብቻ የተመደበና ሰው የሚጓጓዝበት በቅሎ ወይም ፈረሰ፡፡

ኮርቻ ስ ግንዱ ከበሮ፡ ኮርቻ፡... ለመሰራት የሚያገለግል እሾሃማ ዛፍ፡፡

ኮርናፋ ት 1. ነፍፍ፡፡ 2. ኮርፍተኛ፡፡

ኮርፖራሽን ስ በሰራ የተለያዩ ወይም ተመሳሳይ ስራ የሚያከናውኑ ድርጅቶችን የያዘ ትልቅ ድርጅት፡፡

ኮሮጆ (ኮረጆ) ስ እንደ ማህደር፡ አኩፋዳ፡ ሦርሳ፡ ከረጢት ያለ የእቃ መያዣ፡፡

ኮሰመነ ግ ኮሰሰ፡ ቀጠነ፡ መነመነ፡ ሰለሰለ፡ ሜገ፡፡

ኮሰማና ት 1. (ስድብ) በጣም ቀጭን፡ ከሳሳ፡ 2. ቀጭን፡ ደቃቃ፡ አቅመ ቢስ፡፡

ኮሰረት ስ ለቅቢ ማንጠሪያ የሚያገለግልና ከሲ የሚመሰል የተክል አይነት፡፡

ኮሰሰ ግ 1. ከሳ፡ ኮሰመነ፡ በአካል አነሰ፡፡ 2. ደከመ፡ አቅመቢስ ሆነ፡፡

ኮሳሳ ት 1. ከሲታ፡ ኮሰማና፡ 2. አቅመ ቢስ፡፡

ኮሰሰ ብሎ ቀስ፡ ዝግ ብሎ፡፡

አኮሰሰ ግ አናናቀ፡ አቃለለ፡ አንቋሽ፡፡

አንኳሰሰ ገዚኩ

ከሰተረ¹ ግ 1. ተረከሰ፡ ለይቶ አስወገደ (የተቃጠለ የእንጨት፡ የሲጃራ፡ የጧፍ፡... ሜፍን)፡፡ 2. ጠረገ፡ አዕዳ፡፡ 3. ቆሰቆሰ፡ ወደ እሳት ገፋ፡ ጨመረ (በምድጃ ውስጥ ያለ እንጨት መንደዱን እንዳያቋርጥ)፡፡

መከሰተረፊ ስ 1. መተርከሻ፡ የሲጋራ አመድ ማጠራቀሚያ፡፡ 2. መጥረጊያ፡፡

ኩስታሪ ስ 1. የነደደ የጧፍ፡ የሲጃራ ክሳይ ወይም አመድ፡፡ 2. በርቶ ወይም ነደ ያለላቅ የጧፍ፡ የሻማ፡ የእንጨት፡... ትራፊ፡፡ 3. የቆሻሻ

ጥራጊ።
ኮሰተረ² ግ 1.ፈጅ፡ ተኮሰ፡ ለበለበ (በርበሬ)።
2.እንደመከምጠ፡ እንደ መሾምጠር አለ (ጠላ፡...)። 3.ቋጠረ፡ አጠቆረ፡ አኮማተረ (ፊትን)። 4.ከወነ፡ ጠነቀቀ፡ ሰበሰበ (የተዘረከረከውን፡ የተንዘረፈፈውን፡... እቃ)።
ኮስታራ ት 1.ጥቁ፡ ጥንቁቅ፡ ቀልጣፋ።
2.ሃይለኛ። 3.ዋሃ ፈፃሚ የማይወድ፡ ቁም ነገረኛ።
ተኮሳተረ ግ 1.ተቆጣ፡ ፊቱን አጠቆረ።
2.የሚያቃጥል፡ የሚፋጅ ወይም የሚለበልብ ሆነ (በርበሬ)።
አኮሳተረ ግ አስቆጣ፡ ከሰከሰ (ፊትን)።

ኮሰተረ³ ግ 1.አረመ፡ ከተከተ (አትክልትን)።
2.ቆፈረ።

ኮሰኮሰ ግ እንደማትና በርኖስ ወይም እንደ አባጨጓሬ ያለ ነገር ሰውነትን ሲነካ የሚሰማውን አይነት ስሜት ተሰማ፡ ቫከረ፡ ሞረደ (ገላን)።
ኮሰኳሳ ት 1.እንደበርኖስ ፀጉር የሚወጋ ወይም የሚሞርድ፡ ቫከረ። 2.(ዘይ.) አመለ መጥፎ፡ ነጭጭ፡ ጠባዩ የማይመች።

ኮሰኳሴ (አሳ ኮሰኳሴ) ስ አባ ጨጓሬ።
ኮሲ ስ 1.ቀዬ። 2.የቤት ጥራጊና የከብት ፍግ የሚፈሰበት፡ በቤት አካባቢ የሚገኝ የጻበረ ቦታ ወይም መሬት።

ኮሳ ግ ኩሉን ጣለ፡ ተፀዳዳ (ዶሮ፡ አሞራ፡ ...)።
ኩሰ ስ የዶሮ፡ የአሞራ፡... አይነ ምድር።

ኮሳሳ "ኮሰሰ" ስር ተመ.
ኮሰማና "ኮሰመነ" ስር ተመ.
ኮስታራ "ኮሰተረ²" ስር ተመ.
ኮሰኳሳ "ኮሰኮሰ" ስር ተመ.
ኮሰኳሴ ዝ.ከ.

ኮሶ 1.በጥሬ ስጋ አማካይነት ከሰው ሆድ ገብቶ በመኖር ሀመም የሚያስከትል ጥገኛ የትል አይነት። 2.ኮሶ የተባለውን ትል ከሆድ ውስጥ ለመግደል ወይም ለማስወጣት ተወቅጦና ተበ ጥብጠ የሚጠጣ መራራ ፍሬ። ፍሬውንም የሚያፈራው ዛፍ ከሶ ይባላል።
ኮሶ ታየው /ተጋደደው/ ተጣባው የኮሶ ትል በሆዱ በመኖሩ ከአይነ ምድሩ ጋር ትሉ ወጥቶ ታየ።
ኮሶ ኮሶ አለው መረረው፡ ሰለቸው፡ እንገፈገፈው።
ኮሶ ፊት ፊቱ የማይፈታ፡ ፈገግታ የማይታይበት፡ ጨፍጋጋ ፊት።
የኮሶ ስንብት/መሰናበቻ ስ የኮሶ መድሃኒት ለጠጣ ሰው የሚሰጥ ወይም የሚዘጋጅ ምግብና መጠጥ ወይም ግብዣ።

ኮሶኛ ት የኮሶ መድሃኒት የወሰደ ወይም የጠጣ።
ኮሸለለ "ከሸለለ"ን ተመ.
ኮሸሽላ (ኮሸሌ) ስ ግንዱም ቅጠሉም በሸክ የተሞላ የቁጥቋጦ አይነት።
ከሸከሸ ግ ሲያንኩት ከሽ ከሽ የሚል ድምፅየሚሰጥ እንደ ቃሪያ፡ አገዳ፡ ... ያለን ነገር በላ ወይም ኮረሽመ።
ኮሸኮሽ ስ ሲያንኩት ለጥርስ የሚገራ እንደ ፍርንባ፡ ... ያለና ኩርሸሜ የሆነ አጥንት።
ኮሸኮሽ ስ 1.ሰበና አትመቢስ የሆነ የአፍንጫ ወይም የሰርን አጥንት። 2.(ስድብ) ተልካሻ።

ኮሽ
ኮሽታ ስ ኮሽ የሚል አነስተኛ የድምፅ እንትስቃሲ።
ኮሽ አለ ግ የደረቀ ቅጠል፡ ሳር፡ ... በነፋስ ወይም በሌላ ሃይል ሲንቀሳቀስ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።
ኮሽ አይልም ምንም አይነት ድምፅ የለም ወይም አይሰማም፡ ፀጥ ያለ ነው።
ኮሽ ኮሽ አለ ግ ተንኮሻከሽ።
ተንኮሻከሽ ግ የደረቀ ቅጠል፡ ሳር፡... በነፋስ ወይም በሌላ ሃይል ሲንቀሳቀስ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።
አንኮሻከሽ ግ በመንቀሳቀስ ወይም በሌላ ሁኔታ ኮሽ ኮሽ የሚል ድምፅ እንዲፈጠር አደረገ።

ኮሽላላ "ከሸለለ" ስር "ኮሸለለ"ን ተመ.
ኮሽም ስ እሾህ ካለው የቁጥቋጦ አይነት የሚገኝ ፍሬው እንደ እንኩይ ያለ፡ ሲበስል ቢጫ የሚሆንና ሲበሉት በመጠኑ እንደመከምጠጥ የሚል ፍሬ። ፍሬውን የሚያፈራው ተክልም ኮሽም ይባላል።

ኮሽታ "ኮሽ" ስር ተመ.

ኮሰለለ ግ የነበረበትን ቦታ ትቶ ወደ ሌላ ቦታ ተደብቆ ወይም ተሸሽሳ ሄደ ወይም ጠፋ።
አኮበለለ ግ አስከድቶ ወሰደ።
አሰኮበለለ ዝ.ከ.

ኮበሌ ስ ወጣት፡ ልጅ እግር፡ ጎረምሳ።

***ኮበኮበ**
ኩብ ስ 1.በኳስ ቅርፅ የተጠነከነ ወይም የተጠቀለለ ፈትል፡ ክር፡... 2. የ"ኩብኩባ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.
ኩብኩባ ስ 1.በአንበጣ የእድገት ኡደት ውስጥ ክንፍ አውጥቶ ከመብረሩ በፊት ያለው የግልገሉ አንበጣ መጠሪያ። 2.(ዘይ.) ወጣት።
አኮበኮበ ግ 1.ተንደረደረ፡ አቆበቆበ (ወደሰማይ ለመብረረ)። 2.ተዘጋጀ፡ ቃጣ፡ ተነሳ፡...(አንድን

ነገር ለማድረግ።

ማኮብኪቢያ ስ በተለይ ለአውሮፕላን መነሻና ማረፊያ እንዲሆን በተዘጋጀ ቦታ ላይ አውሮፕላን መሬት እስከሚለቅ እንዲሁም ለማረፍ ሲፈልግ መሬት ነክቶ ወደመቆሚያው እስከሚደርስ በጎማዎች አማካይነት የሚንደረደርበት ረዥምና ሰፊ የሆነ መንገድ።

ከባ ስ የእንሰት ተክል። ቅጠሉም ከባ ይባላል።

ከብሽ ስ ከጫማ እስከ ጉልበት ያለውን የእግር ክፍል የሚያድበለብል ወይም የሚያሳብጥ በሽታ፣ ከማን አንሼ።

ከብሽም ት ከብሽ የያዘው።

ከተተ

ከተት አለ ግ ተንኳተተ።

ከተት አደረገ ግ አንኳተተ።

ተንኳተተ ግ 1.ቀስ እያለ ሄደ ወይም ተጓዘ።

2.ዳህ፥ ተንፏቀቀ።

አንኳተተ ግ 1.ቀስ እያለ አጓዘ ወይም ወሰደ።

2.አንፏቀቀ።

ከተቴ ስ ጥቁር የአደንጓሬ አይነት።

ከተት ስ 1.ቅሬትንቦ፥ ግሳንግሰ። 2.ብዙና የተለያዩ እቃዎች ባንድነት የሚጠሩበት ስም። 3.እድፍ፥ ጭቅቅት።

ከተኮተ ግ አረምን ለማስወገድና አትክልቱን የለበሰ አፈር ለማስታቀፍ በአትክልቱ ዙሪያ ያለውን መሬት ቆፈር ቆፈር አደረገ።

መኮትኮቻ

ለኩትኳቶ ስራ

የሚያገለግል መሳሪያ፥

አነስተኛ ደማ፥....

ኩትኮታ ስ ኩትኳቶ።

ኩትኳቶ ስ

የመኮትኮት ተግባር።

ኩትኳች ትአትክልቶችን

በማረምና በመ ኩትኮት

የሚንከባከብ (ሰው)።

*ከተኮተ

ኩትኮተ አለ ግ አኮተኮተ።

አኮተኮተ ግ 1.ሱክ ሱክ እያለ ቶሎ ቶሎ ተራመደ። 2.አቆበቆበ፥ ለመጀመር ተዘጋጀ። 3.አሳባቀ፥ አዋሽከ፤ ነገር ሰራ።

አኮትኳች ት አሳባቂ፥ አዋሽከ፤ ነገር ሰራ።

ኮታ ስ ለተወሰነ ወገን፥ ክፍል፥ ሰው፥... የሚሰጥ የተወሰነ የመጠን ወይም የቁጥር ድርሻ (በተለይ በአንድ የተወሰነ ጊዜና ሁኔታ ሊመረቱ ወይም ሊሸጡ የሚገባቸው እቃዎች ብዛት ወይም ለአንድ የተወሰነ ነገር የሚያስፈልጉ የሰዎች

መኮትኮቻ

ወይም የሌላ ነገር ቁጥር፥ መጠን)።

ኮቴ ስ 1. መሬት የሚረገጠው የእግር ክፍል።

2. ከብት ወይም ሰው የረገጠው ለሰላሳ ቦታ ላይ የሚቀረው ምልክት።

ኮት ስ በሽሚዝ ወይም በሹራብ ላይ የሚለበስ፥ ባለእጅጊ የሆነና ከፊት ለፊት ክፍት ሆኖ ቁልፍ ያለው።

ኮትኛ ስ መረሬ፤ ጥቁር አፈር፤ ዋልካ መሬት።

ኮትኳች "ኮተኮተ" ስር ተመ.

ኮቸመ ግ በጥንቃቄ ልቅምና ጥብቅ አድርጎ ሰራ (ብዙ ጊዜ የእጅ ስራን)።

ኮቸረ "ኮቸረ"ን ተመ.

ኮቸሮ ዝ.ከ.

*ኮነሰነሰ

ኩንሰንሰ ት ዝይን፥ ዘናፍ፥ ሽመንመንን ሽቅርቅር (በአለባበስ፥ በአካላዊ አኳሂን)።

ኩንሰንሰ አለ ግ ተኩነሰነሰ።

ተኩነሰነሰ ግ ተዘየነ፥ ዘነጠ፥ ተሸምነሞን፥

ተሸቀረረ (በአለባበስ፥ በአካላዊ አኳሂን)።

አኩነሰነሰ ግ ዘየነ፥ አሸምነሞን፥ አሸቀረቀረ (በአለባበስ፥ በአካላዊ አኳሂን)።

*ኮነተረ

ተሸኮነተረ ግ አጌጠ፥ ተዋበ፥ አማረ።

ተሸኮንታሪ ት ሽቅርቅር።

አሸኮነተረ ግ አስጌጠ፥ አስዋበ፥ አሳመረ።

ኮነተሽ ግ በጣም አሳጠሮ ቆረጠ።

ኩንትሽ ት በጣም አጭር።

ኩንትሽ አለ ግ ተኮነተሽ።

ኩንትሽ አደረገ ግ ኮነተሽ።

ተኮነተሽ ግ በጣም አጠረ።

ኮነነ ግ 1.ተጣ (ነፍሱን)። 2.ወነጀለ፥ ጥፋተኛ አድርጎ አቀረበ።

ኩነነ ስ የነፍስ ቅጣት (ከሞት በሂሳ በገሃነም ይደርሳል ተብሎ የሚታመንበት)።

ኩነነ ገባ የሚያስኮንን ሰራ ሰራ።

ኮናኝ ት የሚኮንን፥ ፍርድ የሚሰጥ።

አስኮናኝ ት 1.የሚያስኮንን። 2.አቅመ ቢስ፥ ደካማ፥ ምስኪን (ለኩነነ ምክንያት የሚሆን)።

*ኮናተረ

ኮንትራት ስ 1.የቀርጥ ስራ ውል ወይም ስምምነት። 2.ለተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ግልጋሎት ለመስጠት ወይም ለማግኘት የሚያስችል ውል ወይም ስምምነት።

ኮንትራት ወሰደ የሰራ ወይም የሌላ ኮንትራት ውል ተዋዋለ፥ ተቀበለ ።

የኮንትራት ሰራተኛ ስለተወሰነ ጊዜ እንዲያገለግል የተቀጠረ ሰራተኛ።

ተከናተረ ግ 1. የቁርጥ ስራ ለመስራት ወይም ለማሰራት ተዋዋለ ወይም ተሰማማ። 2. ለተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ግልጋሎት ለመስጠት ወይም ለማግኘት ተዋዋለ ወይም ተሰማማ። 3. ንጉዝዝ እየተከፈለበት አገልግሎት እንዲሰጥ ተደረገ (መኪና፣ ቤት፣...)።

ተከናተረ ት የሰራ ተቋራጭ፣ የተወሰነ ስራ በተወሰነ ክፍያ የሚሰራ። 2. በተወሰነ ክፍያ የተወሰነ ግልጋሎት (የቤት፣ የመኪና፣...) ለማግኘት ከባለ ሃብቱ ጋር የተዋዋለ።

አከናተረ ግ የተወሰነ ክፍያ ለማግኘት አንድን ነገር (ለምሳሌ ቤትን) ለተወሰነ ጊዜ ለተገልጋይ (ለተከናተረ) ሰጠ።

አከናተረ ት አንድን ስራ ወይም መገልገያ (ለምሳሌ ቤትን) ለተከናተረ የሰጠ ወይም የሚሰጥ (ሰው)።

ከናኝ "ኮነነ" ስር ተመ.

ኮንበር "ኮምበር"ን ተመ.

ኮንትራክተር ስለ የሰራ ተቋራጭ።

ኮንትርላል ስለ ተቆጣጣሪ።

ኮንትርላንድ ስለ መንግስት ቀረጥ ሳይከፈልበት በድብቅ የሚካሄድ ህገ ወጥ ንግድ።

ኮንዶም ስለ ያልተፈለገ እርግዝናንና ልዩ ልዩ የአባላዘር በሽታዎችን ለመከላከል ሲባል ወሲብ በሚደረግበት ወቅት በወንዱ አባላዘር ሳይ የሚጠለቅ ከሳስቲክ መሰል ነገር የሚሰራ መከላከያ።

ኮንግረሰ ስ ጉባኤ።

ኮንጎ [ጫማ] ስለ የሳስቲክ ሣሚ።

ክክብ (ብ.ቁ.ከዋክብት) ስ 1. በምሽት በሰማይ ላይ ብልጭ ብልጭ እያሉ ከሚታዩና ብርሃን ካላቸው አካላት አንዱ። 2. የአንድን ሰው ባህርይ ይወክላል፣ የወደፊት እድሉንም ይወክላል ተብሎ የሚደረግበት የክክቡ ስምና ባህርይ። 3. በክክብ ቅርፅ የተሰራ የወታደራዊ ማእረግ ምልክት። 4. እውቅ፣ ተደናቂ፣ ሳብዝ። ክክብ ተዋናይ።

ከካባቸው ገጠመ ተሰማሙ፣ ተኳሄኑ።

ክክብ ቆጠረ ሰዎች በሚወጡበት ቀንና ሲወለዱ በሚኖሩት ከዋክብት መካከል ያለውን ግንኙነት ወይም የሰዎችን ስምና የእናቶቻቸውን የመጠሪያ ስም ፊደሎች ቁጥር ከልዩ ልዩ ከዋክብት ጋር በግንኙነብ ስለሰዎቹ ባህርይና የወደፊት እድል በቅድሚያ ተናገረ፣ ጠነቆለ፣ መፅሃፍ ገለጠ።

ክክብ ቆጠራ ስ ክክብን በመቁጠር ስለሰዎችና ስለተለያዩ ሁኔታዎች የሚደረግ ትንበያ(ለትንበያው የሚገልጹባቸው ከዋክብቶች

አቅራቢ፣ቀውስ፣ ጀደይ፣ ደለው፣ ሁት፣ ሃመል፣ ተውር፣ጀውዛ፣ሸርጣን፣ አሰድ፣ ስንብላ የተባሉት ናቸው) ።

ክክብ ቆጠራ ስ ክክብ በመቁጠር የሚጠነቁል፣ መፅሃፍ ገላጭ።

ክክብ ጫነ የክክብ ምልክት ያለው ወታደራዊ ሹመት አገኘ።

ክክብ ነጠላ ት እድል ቢሰ።

ክክን (ክክኔ) ስ 1. የአውራ ዶር ቀንጮ።

2. ከኩሉ ማለት የጀመረ ዶር።

ክክ ስ ሞላል ያለ ክብ ቅርፅ ያለው፣ የቆዳው ቀለም አረንጓዴ መሰል ቢጫ ሆኖ በሚበላውና በሰላሳው ክፍል ውስጥ የተሸፈነ ጠንካራና ሻካራ ፍሬ በውስጡ የሚገኝ የፍራፍሬ አይነት።

ፍሬውን የሚያፈራው

ተክልም ኮክ ይባላል።

ክክቴል ስ መጠጥና ቀላል ምግብ የሚገኝበትና ሰዎች ቆመው የሚጋበዙበት የግብግ አይነት።

ኮክ "እንኮኮ"ን ተመ.

ኮክኔ "ኮክን"ን ተመ.

ኮየሰ ግ 1. ኩይሳ ሰራ። 2. ቆለለ፣ ከመረ (አፈርን)።

ኩይሳ ስ አፈር በመቆለል ምስጢች ለራሳቸው የሚሰሩት መኖሪያ ቤት።

ከደከደ ግ አግር ተወርቅ አሰረ።

ከደደ "ሆደደ"ን ተመ.

ከዳ ስ ከጥላስቲክ ወይም ከኒኪል፣... የሚሰራና ማንነቻ ያለው የመንገዶች ውሃ መያዣ።

ከድ ስ 1. ምስጢራዊ የሆነ መልእክትን ለማስተላለፍ ወይም ረጅም መልእክትን አሳጥሮ ለማቅረብ የሚያገለግል ቋንቋ ወይም ምልክት። 2. መለያ፣ ልዩ ምልክት(ለአንድ ነገር፣ እቃ፣... የተሰጠ ወይም የሚሰጥ)።

ከፈሰ ግ 1. በሚደ ነቀሰ ወይም አበጠረ (ፀጉርን)።

2. በከንቱ ውዳሴ ካበ፣ አምገሰ፣ አኩራራ።

ከፍሰ ት 1. በደንብ ተስተካክሎ የተበጠረ ነፈ።

2. ጥሩ ልብስ በመልበስ የተሸዋነሞነ ወይም የተዋበ። 3. ጅንን።

ተከፈሰ ግ 1. ጥሩ ልብስ በመልበስ ተሸዋነሞነ፣ ተዋበ። 2. ተጀነነ። 3. አከረፈ።

ከፈተረ ግ በአንድነት ጠቀለለ፣ ጠመዘዘ (ሰበዘን)።

*ኮፈነን

ከፍናና ት ጅንን።

ተከፋነን ግ ተኩራራ፣ ታጀረ፣ ተዘገነ።

ከፈን ስ የመኪናውን ሞተር ከዝናብና ከአባራ የሚከላከል የሞተር ክዳን።

*ኮፈኮፈ

ኮፈኮፍ (ኮፍኳፋ) ት 1. ልክክ የማይል፥ የሚንከረፈፍ (ልብስ)። 2. (ስድብ) ቁጡ።

ኩፍኩፍ አለ ግ ተንኮፈኮፈ።

ተንኮፈኮፈ ግ 1. ጎረበ፥ ቆረበበ፥ ተነሳ፥ ሊላጥ ቀረበ (የሰውነት ቆዳ፥...)። 2. አኮረፈ።

አኮፈኮፈ ግ ጎረበ፥ ቆረበበ፥ ተነሳ፥ ሊላጥ ቀረበ (የሰውነት ቆዳ፥...)።

ኮፈፈ

ኩፍታ¹ ስ 1. ኩፍ ማለት (ሊጥ)። 2. ኩርፍታ።

ኩፍታ² ስ ሊጡ ኩፍ ካለ በሂላ የተጋገረ ቂጣ (ብዙውን ጊዜ የሽምብራ)።

ኮፈፍተኛ (ኮፈፍታ) ስ አፍለኛ፥ በጣም ሳይበካ የተጋገረ እንጆራ ወይም ቂጣ።

ኩፍ (ኩፍፍ) አለ ግ 1. ተነሳ፥ ብድግ አለ፥ በካ (ሊጥ)። 2. አኮረፈ።

ኮፈፍ አለ ግ ለሰቅ ወይም ልጥፍ ሳይል ቀረ፥ ወደላይ ጉብ ብሎ ታየ።

ኮፍናና *ኮፈካነ* ስር ተመ.

ኮፍኳፋ *ኮፈኮፈ* ስር "ኮፈኮፍ"ን ተመ.

ኮፒ ስ ቅጂ፥ ግልባጭ (የሰላም፥ የዕሁፍ፥...)።

ኳ¹ የ"ከ" ፊደል ፍንዕት ዘር።

ኳ²

ኳ አለ ግ እንደ እንጨት፥ ድንጋይ፥ ሳህን፥... ያለ ነገር ሲወድቅ ወይም ሲጋጭ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ይጠ።

ኳ አደረገ ግ እንደ እንጨት፥ ድንጋይ፥ ሳህን፥... ያለ ነገር ሲወድቅ ወይም ሲጋጭ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ፤ ዓ አደረገ።

ኳኳታ (ኳኳቴ) ስ ድግግሞሽ ያለው የሚንኳኳ ድምፅ።

ኳ ኳ አለ ግ ተንኳኳ።

ኳ ኳ አደረገ ግ አንኳኳ።

ተንኳኳ ግ 1. ኳ የሚል ድምፅ በተደጋጋሚ ሰጠ። 2. ተመታ፥ ተቆረቆረ (በር፥...)።

አንኳኳ ግ 1. በተደጋጋሚ ኳ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ፤ 2. ቆረቆረ፥ መታ (በርን፥...)።

ኳ³

ኳ አለ ግ በጣም ደረቀ።

ኳ አደረገ ግ በጣም አደረቀ።

ኳ⁴

ኳ አለ ግ ወለል ወይም ፍንትው አለ፥ ጠራ። ሰግዶ ኳ ብሎ ጠርቷል።

ኳለ ግ 1. የአይንን ቅንድብ በኩል ቀባ፥አስጊጠ።

2. ቀባ፥ ዓፈ (በቀለም)።

ኩል ስ በዱቂት ወይም በእርሳስ መልክ ተዘጋጅቶ ሲቶች የአይናቸውን ቅንድብ በመኳል የሚያስጊጠበት ጥቁር የማእድን አይነት።

ተኳለ ግ የአይን ቅንድብ በኩል ተጊጠ።

የተኳለ የተዳረ በሰርአት ተድሮ ለወግ ለማረጋገ የበቃ (ልጅ)።

ተኳኳለ ግ ተጊያጊያጠ፥ ተሸሞንሞን።

*ኳስ

ኳስ ስ ለልዩ ልዩ የጠየቀ አይነቶች እንዲያገለግል በተለያዩ መጠን ከጨርቅ ወይም ከቆዳ ወይም ከላስቲክ ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራ ድብልብል ቅርፅ ያለውና ውስጡ ባዶ ወይም ድፍን የሆነ መጫወቻ። *የለጅ ኳስ/የጠረፌሳ ኳስ*።

ኳስ አበደች ኳስ ወደሰማይ ጎነች።

ኳስ ሜዳ ስ ኳስ ጠየቀ የሚደረግበት ቦታ ወይም ሜዳ(ብዙውን ጊዜ የእግር ኳስ) ።

ተኳስ ግ እንደ ኳስ ሆነ፥ ተድበለበለ።

ኳኳስ ግ 1. እንደ ኳስ አደረገ፥ አድበለበለ።

2. ኳስ አገጠረ።

ኳሽ¹ ግ 1. ያልሆነውን እንደሆነ አድርጎ በሽንገላ አወደሰ፥ ካበ፥ አሞካሽ። 2. ዋሽ፥ ጉራ ነዛ። 3. አጋነነ፥ ትንሿን እውነት በትልቅ ውሸት አገልግሎና አጋኖ ተናገረ። 4. ያመሰገነ መስሎ ተሳደበ፥ ተረበ።

ኩሽት ስ 1. ጉራ። 2. ውሸት። 3. ትንሿን እውነት በትልቅ ውሸት አገልግሎና አጋኖ ለመናገር የሚያስችል የቅኔ መንገድ።

ኩሽተኛ ት 1. ያመሰገነ መስሎ የሚሳደብ፥ ተራቢ። 2. ዋሽ። 3. ጉራኛ። 4. ያልሆነውን እንደሆነ አድርጎ በሽንገላ የሚያወድስ፥ የሚከብ፥ የሚያሞካሽ።

አኳሽ ግ 1. ያልሆነውን እንደሆነ አድርጎ በሽንገላ አወደሰ፥ ካበ፥ አሞካሽ። 2. ደለለ፥ አሞኘ፥ እንዲገመጅ ወይም እንዲጻጓ አደረገ (በውሸት)።

ኳሽ² ግ ረበሽ፥ አስቸገረ (ህፃን)።

ኳተ ግ ቆፈረ፥ ማሰ፥ ፋረ።

ኳተነ ግ ማሰነ፥ ደከመ፥ ለፋ (በእግር በመሄድ)።

ኳንክ ስ 1. ኮከኔ። 2. በእውራ ዶር አንገት ላይ የሚገኝና ኮከኔ የሚመስል እንጥልጥል።

ኳንኳ ስ ታንኳ።

ኳክ

ኳክ አለ ግ ሮህ፥ ድምፅ አሰማ (ዶር)።

ኳድሮ ስ የመኪናን ሞተር ለማስነሳት የሚረዳ የመኪና እቃ።

ወ ከ“ከ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኗ)።

ወህኒ [ቤት] ስ እስር ቤት፡ ከርቸሌ።

ወህኒ ወረደ ታሰረ ወይም እስር ቤት ገባ።

ወለላ ት ከጻ ወይም ሰፊፍ፡... የሌለበት ንፁህ (ማር) ።

ወለሌ “ወለል” ስር ተመ.

ወለል ስ 1. በአፈር የተደለደለ ወይም በጣውላ ወይም በሰሜንቶ፡...የተሸፈነ የቤት ውስጥ የመሬት ገፅታ። ወንበር የለም፤ ወለሉ ላይ ተቀመጥ ። 2.ውሃ ልኬ የተስተካከለ፡ ተጋደላ ያልሆነ።

ወለል¹

ወለሌ ስ የስቃይ ወይም የሃዘን ዋይታ፡ ውሀት ።

ወለል ያድርገኝ እኔ ልዘን ወይም ለንከራተት ለማለትና ሃዘንን ለመግለፅ የሚነገር አባባል ።

ወለል²

ወለል አለ ግ 1. ብርሃን ሆነ፤ ግልፅ አለ።

2. ጠራ፡ ፀጸ። 3. በሰፊው ተከፈተ (በር)።

ወለል አደረገ ግ 1. ግልፅ አደረገ፡ አጠራ፤ አፀጻ ። 2. በሰፊው ከፈተ (በርን)።

*ወለመ

ወለምታ ስ ከትክክለኛ ቦታው በመዛወሩ ወይም በመዛነፉ፡ እጥፍ በማለቱ፡... የሚሰማ የስር ላይ ወይም የአጥንት መጋጠሚያ ሀመም ።

ወለም አለ ግ ከትክክለኛ ቦታው በመዛወሩ ወይም በመዛነፉ ሀመም ተሰማ (የአጥንት፡ የስር)።

ወለም ዘለም አለ ግ ስራ ፈትቶ ወዲያ ወዲህ አለ፡ አውደለደለ፡ አደሸደሽ ።

*ወለመመ

ወልማማ ት (ስድብ) ወልጋዳ፥ ጠማማ፡ ሽፋፋ ።

ተወላመመ ግ ተዛወረ፡ ተዛነፈ፡ ተጣመመ፡ ተወላገደ ።

ወላመመ ግ አዛወረ፡ አዛነፈ፡ አጣመመ፡ አወላገደ ።

*ወለመጠ

ወልማጣ ት (ስድብ) 1. ለማጣ፡ ቀጥተኛ

የሆነ አካላዊ አቋም የሌለው። 2. ጠንከር ብሎ መስራት የማይወድ፡ አልምጥ፡ ዋልጌ። 3. የተናገረውን ቃል የማያከብር፤ ወላዋይ ።

ውልምጥምጥ ት ልምጥምጥ፤ አቋሙ ወይም አካላዊ አፈጣጠሩ ቀጥተኛ ያልሆነ ።

ተወላመጠ ግ ስራ ፈትቶ ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተዘዋወረ ።

ወለምታ “*ወለመ” ስር ተመ.

ወለሰ ግ ሳያቋርጥ ቀስ እያለ ለብዙ ሰአት ዘነመ ።

ወሊሰ ስ ሳያቋርጥ ቀስ እያለ ለብዙ ሰአት የሚጥል ዝናብ ።

ወለሽ ስ ውሃ የተሻበት ለም መሬት ።

ወለቀ ግ 1. ተነቀለ። ጥርሱ ወለቀ፡ 2. ወጣ፡ ተነቀ፡ ተገፈፈ። ልብሱ ወለቀ፡ 3. ተዛባ፡ ተዛነፈ፡ ቦታውን ለቀቀ። ከንዱ ወለቀ፡

ወላቃ ት 1. ሙሉ ያልሆነ፡ የወለቀለት። 2. ጥርሱ የተነቀለ፤ ጥርሱ ወላቃ እየተባለም ይጠራል።

ውልቃት ስ የአጥንት መጋጠሚያ ከቦታው መዛባት።

ውልቅ አለ ግ 1. ሹልክ ብሎ ወጣ ወይም ሂደ። 2. ሙልጭ ብሎ ወጣ፡ ለቀቀ (እድፍ)።

ወላለቀ ግ 1. ተነቃቀለ፡ ተለያየ፡ ተበታተነ፡ ተፈታታ። 2. ደከመ፡ ዛለ፡ ጣመነ። ብዙ ከመሄድ የተነሳ ሰውነቱ ወላለቀ።

ውልቅልቅ ት የወላለቀ፡ የፈራረሰ፡ የተነቃቀለ።

ውልቅልቁ ወጣ 1. ተነቃቀለ፡ ተበታተነ፡ ተፈታታ። 2. በጣም ደከመ፡ ዛለ።

አወለቀ ግ 1. አነሳ፡ አወጣ፡ ገፈፈ (ልብሱን፡ ጫማውን፡...ከላይ ላይ)። 2. ነቀለ፡ አወጣ። 3. (ዘይ.) መታ፡ ደበደበ። በቦክስ አወለቀው ።

አወላለቀ ግ 1. አወለቀ (ልብሱን፡ ጫማን፡...)። 2. ቦታተነ፡ ፈታታ፡ ለያየ ። የመኪናውን ብሎኖች አወላለቀ ።

አውለቀለቀ ግ አደከመ፡ አዛለ (ሰውነትን)።

*ወለበ

ወላባ ት ቀትረ ቀሊል፡ ነጠላ፡ ሽላካ፡ ጥላቢ።

ውልብ አለ ግ ታይቶ ጠፋ፡ ከመቅፅበት ሽው ብሎ አለፈ ።

ወለብላባ ት ለፍላፊ፡ ምላሰኛ ።

ውልብልብ ት የሚውለበለብ፡ የሚርዝገብ።

ውልብልቢት ስ 1. የባባ፡ የዘንባባ፡ የተምር ዛፍ ቀንበጥ ወይም ጫፍ ። 2. የእሳት ላንቃ። 3.

ክብደት በሚሳን ላይ ሲወጣ መጠኑን እስከምትጠቁም ድረስ ወዲያ ወዲህ የምትዋዥቅ ምልክት፡ የሚሳን ምላስ ፡፡ 4. ብዙውን ጊዜ በንፋስ የሚውለበለብ፡ የሚሸረከር ማንኛውም ነገር (ለምሳሌ የአውሮፕላን ውልብልቢት)፡፡

ተውለበለበ ግ 1. ተወዛወዘ፡ ተነቃነቃ፡ ተርገበገበ (ለምሳሌ ባንዲራ)፡፡ 2. ለፈለፈ ፡፡

አውለበለበ ግ ወዘወዘ፡ ነቀነቀ፡ አርገበገበ፡፡

ወለባ ስ በድሮ ጊዜ ፀጉር ላይ የሚሰካፍ ከብር ወይም ከወርቅ፡... የሚሰራ የጌጉ አይነት፡፡

ወለብላባ “*ወለባ” ስር ተመ.

ወለከፈ ግ አደናቀፈ፡ ሰነከለ ፡፡

ወልካፋ ቅ (ስድብ) ደንቃፋ፡ ሰንካላ፡ ሸፋፋ፡ አካሄድ የማይችል ፡፡

ውልክፍክፍ ቅ ድንቅፍቅፍ፡ ሰንክልክል፡ ሸፋፋ፡፡

ተወለካከፈ ግ ተደነቃቀፈ፡ ተሰነካከለ ፡፡

ተወላከፈ ግ 1. ተደናቀፈ፡ ተሰናከለ፡፡ 2. ተንሻፈፈ፡ ተጣመመ፡፡

አወለካከፈ ግ አደነቃቀፈ፡ አሰናከለ፡፡

አወላከፈ ግ 1. አደናቀፈ፡ አሰናከለ፡፡ 2. አንሻፈፈ፡ አጣመመ ፡፡

ወለወለ ግ 1. ጠረገ፡ አሰሰ፡ አበሰ፡ አፀዳ፡ አጠራ ፡፡ 2. ደጋግሞ በጥፊ መታ፡ ልጁን በጥፊ ወለወለው፡፡

መወልወያ ስ ማበሻ፡ መጠራረጊያ፡ ማሰሻ፡ ማዕጃ (ጫቅ ወይም ሌላ ነገር)፡፡

ውልውል ቅ የተጠረገ፡ የፀዳ፡ የተወለወለ፡፡

ተወለወለ ግ ተጠረገ፡ ታሰሰ፡ ታበሰ፡ ፀዳ፡፡

አወለወለ ግ ፊቱ እማረበት ወይም ወዛ ፡፡

ወለወልዳ ቅ አሳባቂ፡ ወሸካታ ፡፡

ወለደ ግ 1. ልጅ አገኘ፡ ዘር ተካ፡ ረባ፡፡ 2. በዛ፡ ተባዛ፡ በረከተ፡... ፡፡ 3. አተረፈ፡ አራጣ አሰገኘ (ገንዘብ፡...)፡፡ 4. እንደራሱ ልጅ አደረገ (ክርስትና በማንሳት፡ ጡት በማጥባት፡...)፡፡ 5. እንደማሻሻ፡ ገብሰ፡... ያሉ እህሉች ከአደበደቡ በኋላ ፍሪ የሚይዘው ሜፋቸው ወጣ፡ ዘዘለ፡፡ 6. አዳነ፡ አወጣ፡ አተረፈ (ከችግር)፡፡

ወለደች ተገላገለች ፡፡ ልጅ አገኘች (እርጉዝ የነበረች እንስት)፡፡

ውለዱ ክበዱ (ምር.) ልጅ አግኙ፡ ክበሩ፡፡

ውለድ(ውለዳት) ከየትም ብለህ አምጣ (አምጣት)፡፡

ወለድ ስ የገንዘብ ትርፍ፡ አራጣ (በማበደር የሚገኝ ወይም በመበደር የሚከፈል) ፡፡

ወለድ አግድ ስ አበዳሪዎች በገንዘብ ትርፍ ወይም አራጣ ፋንታ የተበዳሪን ቤት፡ መሬት፡... በመያዝ የሚጠቀሙበት የብድር ጡል አይነት ፡፡

ወሊድ ስ በመውለድ ላይ መሆን፡፡ በወሊድ ሞተች ፡፡

ወላዲተ አምላክ ስ ማርያም፡ የክርስቶስ እናት፡፡

ወላድ ቅ 1. የወለደች፡ የምትወልድ፡ መካን ያልሆነች፡፡ 2. ብዙ የምትወልድ ወይም የወለደች፡፡ ስ 3. እናት፡፡ **ወላድ በድባብ ትሂድ፡፡**

ወላጅ ስ እናት ወይም አባት፡፡ **ወላጅ አባቱ ሌላ ነው፡፡ ይህኛው አሳዳጊ ነው፡፡**

ውላጅ ቅ ከቤት አገልጋዮች የተወለደ (ልጅ)፡፡

ውልድ ቃል ስ በጃንዌ የቃላት አመሰራረት ህግ መሰረት ቀደም ሲል በነበረ ቃል ላይ ተመስርቶ የሚፈጠር ወይም የተፈጠረ ሌላ ቃል፡፡

ልደታ በፊደል ተራው ተመ.

ልደት በፊደል ተራው ተመ.

ልጅ በፊደል ተራው ተመ.

ተወለደ ግ 1. ልጁ ከማህፀን ወጣ፡፡ 2. ከተወሰነ ዘር፡ ሰው፡ ቤት፡... ተገኘ፡፡ 3. መጣ፡ ተገኘ፡ ታየ፡፡ **አዲስ ነገር ተወለደ፡፡**

እንደገና ተወለደ ደርሰበት ከነበረው ከፍተኛ ችግር፡ ስቃይ ዳነ ወይም አመለ፡፡

ተወላጅ ቅ ወገን፡ ዘር፡ ቤተሰብ፡ ዘመድ፡፡

ትውልድ ስ 1. በእንድ ዘመን፡ ወቅት ያለ ህዝብ፡፡ 2. የተወለዱበት ቦታ ወይም ዘር ፡፡

ተዋለደ ግ 1. ተራባ፡ ተባዛ፡፡ 2. የአንዱ ወገን የሌላውን ወገን አግብቶ ብመውለድ ተዛመደ፡፡

አዋለደ ግ 1. ወላድን በወሊድ ጊዜ ረዳ፡፡ አገዛ፡፡ 2. አንዱ ከሌላው እንዲወልድ አደረገ፡፡ አራባ፡፡ አባባ፡፡

ማዋለጃ ክፍል ስ ሴቶች ምጥ ቢዋሳቸው ጊዜ በሃኪም እየታገዙ የሚወልዱበት ክፍል ፡፡

አዋላጅ ቅ የሚያዋልድ፡ ወላድን በምጥ ጊዜ እንድትወልድ የሚረዳ (ሃኪም፡ ባለሙያ) ፡፡

ወለድ¹ “ወለደ” ስር ተመ

ወለድ² ስ ከክርታ መሳሪያዎች አንዱ፡ ከአስር ቁጥር ካርታ ቀጥሎ የሚገኝ ወይም የሚከተል ካርታ፡፡

ወለገመ ግ ጠመመ፡ ወለገደ፡፡

ወልጋማ ቅ ጠማማ፡ ወልጋዳ፡፡

ውልጋምት ቅ ከፋ፡ ጠማማ፡ ትንነት የሌለው፡፡

ተወላገመ ግ ተጣመመ፡ ተወላገደ፡፡

አወላገመ ግ አጣመመ፡ አወላገደ፡፡

ወለገደ ግ ጠመመ፡ ጎበጠ፡፡

ወልጋዳ ት ጠማማ፡ ጎባጣ፡ ጠመዝማዛ የሆነ (እንጨት፡ እግር፡...)፡፡

ውልገድ ት የጎበጠ፡ ጎባጣ፡፡

ውልገድግድ ት ጉብጥብጥ ያለ፡ ከብዙ ቦታ ላይ የተጣመመ፡፡

ተወለጋገደ ግ ብዙ ቦታ ላይ ተወላገደ፡ በጣም ጥምም፡ ጥምዝብ አለ፡፡

ተወላገደ ግ ጠማማ ሆነ፡ ተጠማዝዘ፡፡

አወለጋገደ ግ ብዙ ቦታ ላይ አወላገደ፡፡

አወላገደ ግ አጣመመ፡ ጎባጣ፡ ጠምዝባ አደረገ፡፡

ወለፈሰ ግ የማይረባ፡ ልፍስፍስ፡ ቁም ነገር የሌለው ሆነ፡፡

ወልፋሳ ት (ስድብ) የማይረባ፡ ልፍስፍስ፡ ልክስክስ፡ በቁም ነገር ስራ የማይጠመድ፡፡

ውልፍስፍስ ዝ.ከ.

ወለፈተ ግ 1. ያልተጠየቀውን ቀባጠረ፡ ዘላበደ፡ በአነጋገሩ ቁም ነገር የሌለው ሆነ፡፡ 2. ስራ ፈቶ ወዲያ ወዲህ አለ፡ በዘኔ ሆነ፡፡

ወልፋታ ት (ስድብ) 1. ወልፋሳ፡ ቀባጣሪ፡፡ 2. ስራ ፈቶ፡ ዛሪ ፡፡

ወለፌንድ ት አመለ ጠማማ፡ ወልጋዳ፡፡

የወለፌንድ(የወለፌንዳ) ከለው የማይስማማ፡ የማይገጥም (ስራ)፡ ስራዋ ሁሉ የወለፌንድ ነው፡፡

ወለሰ “ወለሰ” ስር ተመ.

ወለድ “ወለደ” ስር ተመ.

ወላ

ወላ ሸግላ አለ ግ ወላወለ፡ የማይደርገውን አደርጋለሁ አለ ፡፡

ወላለቀ “ወለቀ” ስር ተመ.

ወላሳ ት አባኝ፡ ርሀፍሀ፡ ደግ፡ ገር ፡፡

ወላቃ “ወለቀ” ስር ተመ.

ወላባ “ወለበ” ስር ተመ.

ወላንሳ ስ 1. ቀይ ከፋይ ወይም አረንጓዴ ባለወርቅ ዘርፍ ሆኖ በዙፋንና በመከዳ ላይ የሚዘረጋ፡ የሚነጠፍ ለስላሳ ምንጣፍ፡ ት 2. ሰውን የማያስቀይም አመለ ለስላሳ፡ ጥፋ፡፡

ወላወለ ግ 1. ተነቃነቅ፡ ተወዛወዘ፡ አልረጋ አለ፡፡ 2. አመነታ፡ ሁለት ሃሳብ ሆነ፡ አልቆርጥ አለ፡፡

ወላዋይ ት ሁለት ልብ፡ ተጠራጣሪ፡ የሚያመነታ፡ ቆራጥነት የሌለው ፡፡

አወላወለ ግ አመነታ፡ ተጠራጠረ ፡፡

አወላዋይ ት 1. አጠራጣሪ፡፡ 2. የሚያመነታ፡ ወላዋይ ፡፡

***ወላዳ**

ተወላዳ ግ 1. ደፈረ፡ ተሰናዘረ (የጀግንነት ወይም ሌላ ስራ ለመስራት)፡፡ 2. ተዝናኖ፡ ተቀናጣ፡፡

አወላዳ ግ 1. አሰናዘረ፡ ወዲያ ወዲህ ማለት አስቻለ፡፡ 2. አዝናኖ፡ አቀናጣ ፡፡

ወላድ “ወለደ” ስር ተመ.

ወላጅ ዝ.ከ.

ወላፈን ስ ከፍት የሚጋረፍ የእሳት ነበልባል ወይም ላንቃ ፡፡

ወላፎ ት ሸፋፋ ፡፡

ወላ

በወላ መዋ. በጋራ፡፡ መሳሪያውን በወላ መጠቀም እንቸላለን ፡፡

የወላ ት የጋራ ፡፡

የወላ ስም ስ ተመሳሳይ ነገሮች ባንድነት ወይም በጋራ የሚጠፋበት የስም አይነት ፡፡

ወልማማ “ወለመመ” ስር ተመ.

ወልማጣ “*ወለመጠ” ስር ተመ.

ወልካሳ(ውልክስ) ት አንካሳ፡ ተልካሻ፡ የማይረባ፡፡

ወልካፋ “ወለከፈ” ስር ተመ.

ወልይ ስ ስለወደፊት ሁኔታዎች ይተነብያል የሚባል ሰው፡ ጠንቋይ ፡፡

ወልድ ስ (ክር.) ቅደም አለም ከአብ ያለ እናት፡ ድሀረ አለም ከቅድስት ድንግል ማርያም ያለ እሳት የተወለደ የአብ የባህርይ ልጅ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡፡

ወልጋማ “ወለገመ” ስር ተመ.

ወልጋዳ “ወለገደ” ስር ተመ.

ወልጌ “ዋልጌ” ን ተመ.

ወልፋሳ “ወለፈሰ” ስር ተመ.

ወልፋታ “ወለፈተ” ስር ተመ.

ወልፍ ስ ሱስ (የቡና፡የሲጋራ፡...)፡፡

ወመቲ ስ ስራፊት፡ ዱርዬ፡ ወርበላ፡፡

ወመኔ ስ ዱርዬ፡ ወርበላ ፡፡

ወማይ ስ ተለሙ ጠቆር ያለ አረንጓዴ ሃር የሚመስል ወፍ፡፡

ወረረ ስ አገሮቹ እንደደጋን የጎበጡ፡፡

ወረረ ግ 1. የሌሎችን ሃገር በወታደራዊ ሃይል ያዘ ወይም በቁጥጥር ስር አደረገ ፡፡ 2. አንድን አካባቢ በብዛት አለበሰ፡ ሸፈነ (ለምሳሌ አንበሳ፡ ጉንጃን)፡፡ 3. በሰውነት ወይም በገላ ላይ

የመዘግነን፡ የመሰቅጠጥ ስሜት ተሰማ። 4. ዘረፈ፡ በዘበዘ፡ በረበረ።

ወረር አደረገ ግ በመጠኑ አሞቀ፡ ሞቅ አደረገ። ልብሱ ይሰጣና ፀሃይ ወረር ይድርገው።

ወሮበላ ስ ዘራፊ፡ ጽርዬ፡ ዘርድ ወይም ቀምቶ የሚበላ።

ወራሪ ስ 1. ከበባ፡ ዘረፋ። 2. የሌሎችን አገር ለመያዝ የሚደረግ ጦርነት ወይም ዘመቻ።

ወረርሽኝ ስ ከአንዱ ወደ ሌላው እየተላለፈ በአንድ ጊዜ ብዙ ሰዎችን የሚያጠቃ እንደ ጉንፋን፡ ተሰቦ፡... ያለ በሽታ።

ወራሪ ስ አገርን በጦር ሃይል በቁጥጥር ስር ለማድረግ የሚወር ጦላት፡ ዘራፊ።

ተወረረ ግ 1. ተያዘ፡ በቁጥጥር ስር ዋለ (አንድ ሃገር በሌላ ሃገር ጦር)። 2. ተሸፈነ፡ ለበሰ (አንድ ሃገር፡አካባቢ)። 3. ተዘረፈ፡ ተበዘበዘ፡ ተበረበረ።

የተወረረ ይመስላል ጭር ብሏል (አካባቢ)።

ወረር ስ የፊት አወራረድ፡ ገፅታ፡ መልክ።

ወረርሽኝ “ወረረ” ስር ተመ.

ወረሰ ግ 1. ከወሳጁ፡ ከዘመዱ በኋላ የተሰጠውን ንብረት ወሰደ፡ ተቀበለ፡ የንብረቱ ባለቤት ሆነ።

2. የሌላውን ሰው ንብረት በቁጥጥር ስር አደረገ፡ ወሰደ (ያለካሳ፡ ያለክፍያ፡ ያለፈቃድ)። 3. ተቀበለ፡ ተማረ። ወጣቱ የላባቶቹን እውቀት ወርሷል።

4. ያዘ፡ አለበሰ፡ አጠለቀ፡ ዋጠ (ለምሳሌ እከከ ሰውነትን፡ አረም መሬትን፡...)።

ወራሽ ስ የሚተላለፍለትን ሃብት፡ ትምህርት፡... በባለቤትነት የሚቀበል፡ ተረካቢ።

ውርስ ቅ የተወረሰ፡ በመውረስ የተገኘ (ንብረት፡ እውቀት፡ ባህል፡...)።

ውርስ አደረገ ግ ወረሰ፡ በእጅ አገባ፡ ያዘ (የሌላ ሰውን ንብረት)።

ውሮስ አደረገ ግ አለበሰ፡ አጠለቀ፡ ያዘ፡ ከብብ አደረገ (ለምሳሌ እከከ ሰውነትን፡ አረም መሬትን፡...)።

ተወረሰ ግ 1. ያለካሳ፡ ያለክፍያ ተወሰደ ወይም ተወሰደበት (ሃብቱ፡ ንብረቱ፡...)። 2. ለተከታይ ተላለፈ፡ ተሸጋገረ። 3. በብዛት ተያዘ፡ ተከበበ፡ ተወረረ (በእከከ፡ በአረም፡ በቅማል፡...)።

ተወራረሰ ግ 1. በአንድ ወረቀት ላይ ያለ መረጃ በሌላ መዝገብ ላይ ሰፈረ፡ ተመዘገበ።

2. ተመሳሰለ፡ አንድ አይነት ባህርይ ያዘ።

ተወራራሽ ቅ አንዱ በሌላው ቦታ ሊተካ የሚችል፡ ተመሳሳይነት ወይም ተቀራራቢነት ያለው።

አወረሰ ግ ሰጠ፡ አስተላለፈ፡ አሸጋገረ (ሃብትን፡ እውቀትን፡...)።

አወራረሰ ግ በአንድ ወረቀት ላይ የሰፈረን መረጃ በሌላ መዝገብ ላይ አሰፈረ፡ መዘገበ።

ወረቀት ስ 1. ከአንጨት፡ ከልጥ፡ ከገለባ፡ ከጨርቃ፡ ጨርቅና ከመሳሰሉ ነገሮች በስሱ እየተሰራ ለፀሀፊትና ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል እቃ፡ የፀሀፊት መሳሪያ።

2. ደብዳቤ፡ ማዘገ። **ወንድሜ ወረቀት ሂረፍ** ።

ወረቀት አቀረበ ጥናታዊ ዕውቅና አዘጋጅቶ በስብሰባ ላይ አነበበ፡ አሰማ።

የወረቀት መብሻ ስ ወረቀትን ለመብላት የሚያገለግል የዕህፈት መሳሪያ።

የወረቀት ማቀፊያ ስ ብዙ ወረቀቶችን በአንድ ላይ እድርጎ ለመያዝ፡ ለማስቀመጥ የሚያገለግል የዕህፈት መሳሪያ።

የወረቀት ገንዘብ ስ በወረቀት መልክ ታትሞ የተዘጋጀ ህጋዊ ገንዘብ።

ወረሰ ግ በዜማ ወረብን አሰማ፡ አለዘበ።

ወረብ ስ ምንባባዊ ይዘቱ አጠር ያለ ሆኖ ካህናት ከፀናዕል፡ ከክብሮ ጋር እያቀናበሩ የሚያለዝቡት፡ የሚወርሱት፡ የሚያሸበሽቡት መንፈሳዊ ዜማ።

ወረሰ ግ 2 የካፊያ አይነት ዝናብ ጥሎ በመጠኑ መሬትን አረጠበ።

ውረባ ስ ሌሊት መሬትን አርጥቦ የሚገኝ ጦጣች የካፊያ አይነት፡ ጤዛ፡ ውርጭ፡ ርጥበት።

ወረብ “ወረሰ” ስር ተመ.

ወረተኛ “ወረት” ስር ተመ.

ወረታ “ወሮታ” ን ተመ.

ወረት ስ 1. በእጅ ያለ ገንዘብ፡ ንብረት፡ ጥረት። 2. እንደመነሻ ሆኖ ለንግድ ስራ የሚያገለግል ዋና ገንዘብ፡ ነገረታል።

ወረት ስ ዕናት ወይም መሰረት የሌለው ጊዜያዊ ፍቅር።

ወረቱ አለቀ በአዲስነቱ የነበረው ፍቅር አለቀ፡ ሰለቸ።

በወረት ሳይሰለች፡ በአዲስነቱ ጊዜ፡ በወረት ብዙ ተበላ።

ወረተኛ ቅ 1. በአንድ የማይፀና፡ ፅኑ ፍቅር የሌለው፡ አንዴ ከአንዱ፡ አንዴ ከሌላው የሚሆን።

2. ፍቅሩ የማይቆይ።

ወረንጦ ስ እሾህን ለማውጣት የሚያገለግል የብረት መቆንጠሚያ።

ወረንጦ ቂጥ ቅ (ስድብ፡ ዘይ.) ቀጭን፡ የቂጥም ተቃራኒ።

ወረንጦ አፍ ቅ (ስድብ) ነገረኛ።

ወረወረ ግ 1. ጣለ፡ አሸቀነጠረ። 2. ሰደደ፡

ለቀቀ፡... (ቀስትን፡ ጦርን፡...)። 3. ዘጋ፡ ቆለ፡ ቀረቀረ (የበር፡ የመስኮት መቀርቀሪያን)። 4. አቀረበ፡ ሰነዘረ (ሃሳብን፡...)። 5. በንቀት፡ በተላቻ፡...ሰጠ። ከፊቱ ሂደልን ብሎ ትንሽ ንገዝብ ወረወረለት። 6. ማግን በድር መሃል በመወርወሪያ አስተላለፈ ። 7. በርካሽ ሸጠ። 8. ጎሮሞ አድርጎ ጣጣ።

መወርወሪያ ስ 1. መቀርቀሪያ፡ መሸጎሪያ። 2. ማግን በድር መሃል ለማስተላለፍ የሚረዳ የሽመና መሳሪያ።

ተወረወረ ግ 1. ዘለለ፡ እንጣጥ ብሎ አለፈ፡ ተሸቀነጠረ (በእንድ ነገር ላይ ለማረፍ ወይም አንድን ነገር ለመያዝ)። 2. በፍጥነት ሂደ፡ ፈትሏል አለ ።

ተወርዋሪ ኮከብ ስ በምሽት ከሚታዩ ኮከቦች መሃል በድንገት ቁልቁል እየተወረወረ ሲጠፋ የሚታይ ኮከብ።

ተወርዋሪ ጦር ስ በድንገት እየደረሰ አደጋ የሚጥል ጦር።

ተወራወረ ግ 1. ወረወረ፡ ጣለ። 2. ስድብና ዘለፋን፡...ተለዋወጠ፡ ተመላሰለ።

ወረዛ ግ ራሱ፡ ርጥበት ያዘ ።

ወረዘት ስ የእንፋሎት ነጠብጣብ፡ ርጥበት።

አወረዛ ግ አረጠበ፡ አራሰ።

ወረደ ግ 1. ከፍ ካለ ቦታ ወደ ዝቅተኛ ቦታ ሂደ፡ ተነዘ፡ አቆለቆለ። 2. መሬት ላይ እረፈ (ከዛፍ፡ ከመኪና፡...)። 3. ፈሰሰ። እንገዳው ይወርዳል። 4. ተሳረረ፡ ተወገደ (ከማእረግ፡ ከስልጣን፡...) ። 5. አነሰ፡ዝቅ አለ። ሙቀቱ ወረደ ። 6. ረከሰ፡ ዋጋ ቀነሰ ። የቡና ዋጋ ወረደ ። 7. ደረሰ፡ ወደቀ። ችግር ወረደበት። 8. ተንዘረፈፈ። ረዘመ (ለምሳሌ ፀጉር) ። 9. ሰፊነ፡ተገኘ። ሰላም ወረደ። 10. ተላለፈ። ከአባት ወደ ልጅ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ ። 11. ሙታ፡ ጨፈረ (እስከስታን በአንገት፡ በትከሻ)።

መውረጃ ስ መሂጃ ፣ መተላለፊያ፣ መንገድ።

ወረደበት 1. ብዙ ተቆጣው፡ ዘለፈው፡ ሰደበው። 2. ብዙ በላ (ምግብ፡...) ።

ወረዳ ስ ከአውራጃ ቦታች ያለ የአስተዳደር ክፍል።

[የ]ወረዳ ወረደ ከማእረጉ፡ ከደረጃው ዝቅ ብሎ ያለብጤው ዋለ ።

ወረዳ ምክር ቤት ስ በወረዳ ደረጃ የተቋቋመና የተወሰነ ስልጣን ያለው ምክር ቤት።

ወረዳ አስተዳዳሪ ስ የወረዳ አስተዳደር ክፍተኛ ባለስልጣን ።

ወረዳ ገዥ ስ የወረዳ ክፍተኛ ባለስልጣን ወይም አስተዳዳሪ የቀድሞ መጠሪያ ።

ወራዳ ት (ስድብ) ነውረኛ፣ ልክስክስ።

ቅሊታም።

ወራጅ ት 1. የሚሂድ፡ የሚወርድ፡ የሚፈሰ፡ ረገጥ ያልቆመ (ውሃ፡ ወንዝ፡...)። 2. ከተሳፈረበት መኪና ውስጥ የሚወርድ፡ ወደውጭ የሚወጣ። 3. ወደታች ሂደኛ፡ ተንሸ። 4. የቤት ክዳን ቆርቆሮ የሚመታበትን ማገር የሚሸከም አቆልጭ እንጨት፡ አውራጅ እየተባለም ይጠራል።

ወርድ ስ የጎን ሰፋት ።

ውራጅ ት አሮጌ፡ ያገለገለ (ልብስ፡ ሜሃ፡...)።

ውርደት ስ ቅሊት፡ አላፋሪ ነገር ።

ውርዴ ት የቂጥኝ በሽታ ታዋ የዳነ ።

ውርድ ንባብ ስ ንተት የሚሊና በዜማ መልክ የሚነበብ የንባብ ቤት ትምህርት፡ የአንባብብ መንገድ ።

ውርድ ከራሴ በሚደርሰው ጉድለት፡ ጥፋት፡...እኔ አልጠየቅም ለማለት የሚነገር አባባል።

ውርጃ ስ የሽል፡ የፅንሰ መጨንገፍ።

ውርጅብኝ ስ ቁጣ፡ መአት፡ድንገት የመጣ አደጋ።

ውርርድ ስ እንዲህ ነው፡ አይደለም፡ ይሆናል፡ አይሆንም በሚል በተለያዩ ሃሳብና አስተያየት ምክንያት በሰዎች መካከል የሚደረግ ፋክክር (ተረጎ፣ የሚሆነው ወገን የተወሰነውን ነገር ለመክፈል ቃል የሚገባበት ስምምነት)።

ውርድ ተከለ ለውርርድ የሚሆን ገንዘብ አሰያዘ፡ አስቀመጠ፡ መደበ።

ተወረደ ግ ፊፀመ፡ ጨረሰ፡ተወጣ። እገሌ እዳውን ተወረደው።

ተወራጅ ት አነሰተኛ፡ ዝቅተኛ፡ ምክትል (ሽም)።

ተወራረደ ግ 1. ተፎካከረ፡ ቢረታ ወይም ቢሸነፍ በውርርዱ ጊዜ የተወሰነውን ነገር ሊከፍል ቃል ገዝ፡ ተዋዋለ። 2. ተሰለተ፡ ተቆረጠ (ሰጋ)። 3. የጠጪ ማሰራጀው ቀርቦ ከወጪ ቀሪው ተመለሰ።

ተወራራጅ ት ተፎካካሪ (በውርርድ) ።

ተዋረደ ግ 1. ከክብሩ ዝቅ አለ፡ ቀለለ፡ በሚያሳፍር ሁኔታ ተገኘ። 2. ተላለፈ (ካለፈው ወደሚቀጥለው፡...)። ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ ጣል።

ተዋረድ ስ ከክፍተኛ ወደዝቅተኛ የሚሂድ፡ የሚወርድ ደረጃ፡ እርከን።

በተዋረድ በደረጃ፡ ከላይ ወደታች።

አወረደ ግ 1.አስወገደ፡ አስነሳ (ከስልጣን፡ ከማእረግ)። 2. ከፍ ብሎ ከነበረበት ቦታ ወደታች አመጣ(ለምሳሌ ፍራፍሬን ከዛፍ ላይ)። 3.

ከመኪና ፡ ከባቡር፡... ላይ አራገፈ (ሰውን ወይም እቃን)፡፡ 4. አሳነሰ ፡ ቀነሰ ፡ ገቅ አደረገ፡፡ 5. አሰፈነ፡ አነገሰ፡ አሳደረ፡ ሰላም አወረደ/በረከት አወረደ፡፡ 6. በዐናዕልና በከበሮ እየታጀበ በአጭም የዜማ ስልት መንገድ አዜመ፡ ዜማውን አንቆረቆረ፡ አሰማ፡፡ ዚቅ አወረደ፡፡ 7. አቀነቀነ፡ ዘፈነ፡ ዘፈን አውራጅ ሆነ፡፡ 8. አገኘገዳገደ (ሰድብን፡ ቆጣን፡...)፡፡ 9. አቃለለ፡ አራገፈ (ሸክምን፡...)፡፡ 10. በብዛት ሰጠ፡ አዘነበ፡፡ 11. ምድር ላይ ጣለ፡ አወርጥሱን በጥይት አወረደው፡፡ 12. አነሳ፡ ሰረዘ (ዋስትናን፡ ሃላፊነትን)፡፡

አውራጅ ስ 1. አቀንቃኝ፡ የዘፈን መሪ፡ ዘፋኝ፡፡ 2. እቃን፡ ሸክምን ከውነት ላይ የሚያወርድ ሰው፡፡ 3. አቆልጃይ፡ ሞላላ የመቃ ወይም የሳንቃ ገበታ፡፡ 4. የቆርቆሮ ቤት የጣሪያ ማገር ተሸካሚ እንጨት፡ ወራጅ ፡፡

አዋረደ ግ 1. አቃለለ፡ ከማእረግ፡ ከከብር ገቅ አደረገ፡፡ 2. ሰደበ፡ አሳፈረ፡ እፍረት ላይ ጣለ ፡፡

አዋራጅ ት ተሳዳቢ፡ ባለጌ፡ ሰውን የሚያዋርድ፡ የሚያሳፍር፡፡

አውራጃ ስ በስሩ የተወሰኑ ወረዳዎችን የያዘ የአስተዳደር ክፍል ፡፡

አወራረደ ግ 1. የወጪ ማስረጃን በማቅረብና ቀራውን ተመላሽ በማድረግ ሂሳብን ዘጋ፡፡ 2. አፎካከረ፡ እንዲወራረዱ አደረገ፡፡ 3. ቆረጠ፡ በለተ፡ ሰየፈ፡፡ 4. አየጠጣ፡ ፋት አያለ፡ አያራሰ ሰ፡፡ ምሳሌውን በሻይ እያወራረደ በላ ፡፡

ማወራረጃ ስ ምግብን በደንብ ለመብላት ወይም የተበላውን ለማንሸራሸር የሚረዳ መጠጥ፡፡

አስወረደ ግ እንዲወርድ አደረገ፡፡

አስወረደች ግ ሽሉ ፡ ዕንሱ ከማህዐኗ እንዲወጣ ፡ እንዲጨነፍ አደረገች፡፡

አስወረዳት ግ (ሽሉ ወይም ዕንሱ) ወጣባት፡ ጨነፈች፡፡

***ወረገረገ**

ተወረገረገ ግ ተረገረገ፡ የኩራት፡ የቄንጥ አረማመድ ተራመደ፡፡

ተወረግራጊ ት የሚውረገረግ፡ የሚረገረግ፡፡

ወረገት ስ ቀደም ቢል በነበረው ስርአት የመንግስትን የእርድ ከብቶች የሚቀልብ ሰው ወይም ከብቶቹ ይቀለቡበት የነበረ ቦታ ፡፡

ወረጋ ት 1. ጓዝ የለሽ፡ ባዶ እጁን የሚጓዝ፡ የሚሄድ፡ ሊጣ (ተጓዥ)፡፡ 2. ያልተጫነ፡ ጭነት የለለው (የጋማ ከብት) ፡፡

ወረግቡ “ወር” ስር ተመ.

ወረጪ ግ ውርጭን፡ አመዳይን ጣለ፡ ቀዘቀዘ ፡፡

ውርጭ ስ በበጋ ወራት በአየር ትዝቃዜ የተነሳ

ለሊቱን መሬት ወይም ሳር ላይ ተጋማሮ የሚገኝ ርጥበት ፡፡

ውርጭ አንደደው ውርጭ መታው፡ ጎዳው፡፡

ውርጭ ከካው ዝ.ክ.

***ወረጪ**

ተወረጪ ግ ተቅበጠጠ፡ የጭንቅ እንቅስቃሴ ተንቀሳቀሰ፡ ተንፈራገጠ ፡፡

አወረጪ ግ አቅበጠጠ፡ አንፈራገጠ፡ እረፍት ነሳ፡፡

ወረፈ ግ ሰደበ፡ ዘለፈ ፡፡

ወራሬ ት ሰዳቢ፡ ዘላፊ ፡፡

***ወረፈ**

ወረፋ ስ ለአንድ ጉዳይ አንድ ቦታ ላይ የተገኙ ሰዎች እንደአመጣጣቸው ቅደም ተከተል የሚጠብቁት ተራ ፡፡

ወረፋ ነው/አለ ተራውን ይዞ የሚጠብቅ ብዙ ሰው አለ ፡፡

ወረፋ ያዘ ተራ ያዘ፡ እንደአመጣጡ በቅደም ተከተል ተሰለፈ ፡፡

ወረፍ ወረፍ አደረገ ግ አለፍ አለፍ አያለ፡ እየዘለለ ሰራ፡ አነበበ፡ አጫደ ፡፡

ወሪራ ት ገርጋሪ፡ ደንባሪ፡ በርጋጊ (ከብት) ፡፡

ወሪሳ ስ ድንገተኛ ወረራ፡ ዘረፋ ፡፡

ወሪሳ መታ ድንገተኛ ወረራ፡ ዘረፋ አካሄደ፡፡

አፈ ወሪሳ ሳያሰቡ ድንገት አፍ እንዳመጣ መናገር ፡፡

ወራ ግ ቢጫ መልክ ያዘ፡ ቢጫ መሰለ ፡፡

አወራ ግ ቢጫ አሰመሰለ፡፡

***ወራ**

ወራ ስ 1. በሰዎች መካከል የሚደረግ ጭውውት፡ ንግግር፡ አንዱ ሌላው የሚያስተላልፈው የሃሳብ ልውውጥ (ብዙውን ጊዜ ተራ የሆነ)፡፡ 2. አዲስ የሚሰማ ነገር፡ ዜፍ፡ ምን ወሬ አለ ?

[ለ]ወራ ነጋሪ አልቀረም ሁሉም አልጽፈ፡ ሞቷል ወይም በቦታው የለም ፡፡

ወራ ለቀመ ወሬ ሰበሰበ ፡፡

ወራ ለቃሚ ት አገኝኳኪ፡ ከአንዱ ሰምቶ ሌላ የሚያቀብል ፡፡

ወራ ነው ውሸት ነው፡ ያልተደረገ፡ ያልተፈመ፡ ያልተረጋገጠ ነገር ነው ፡፡

ወራ አቀበለ አንጀከከ፡ አሳበቀ፡ ነገር አቀበለ፡፡

ወራ አቀባይ ት ወሬን ከአንዱ ወስዶ ሌላው የሚነግር፡ አሳባቂ ፡፡

ወራ አየ በአካባቢው የሚደረገውን፡
የተፈጠረውን ነገር ተመለከተ ።

ወራ ዘረጋ ወራ ያዘ፡ ቀጠለ ።

ወራ ይቀዳል ወራ ይሰበሰባል።

ወራ ይቀዳል ወራ ዘርግቷል፡ ወራ በማውራት
ወይም በማጸመጥ ላይ ነው ።

ወራን ዘራ ወራን አሰራ። ለሁሉ አዳረሰ።

ወራው ተዛመተ/ዘመተ ወራው በሰፊው

ተሰራ። ተሰማ፡ ተዳረሰ።

ወራው ደራ ወራው ደመቀ፡ ሞቀ፡

እየመረጠ፡ እየሰፋ ሄደ ።

ወራው ጠፋ ስለአንድ ሰው፡ ጉዳይ፡ ነገር፡...

የሚሰማ ነገር ታጣ።

ወራውን ይሰልቃል ስራ ፈትቶ ያወራል ።

ወራውን ይከሰክሳል/ ይከካል/

ይከመከማል ወራውን በሰፋት እያወራ ወይም

እያጸመጠ ይገኛል ።

ወራ ምሳሳው ወራ ወዳድ፡ ወራኛ፡ ወራ ካገኘ

ለምሳሌ እምብዛም ግድ ያለለው ።

የወራ አባት 1. ወራውን መጀመሪያ ያወራው

ወይም ያመጣው (ሰው)። 2. ወራኛ ።

የወራ ቋት ወራ የሚወድ፡ የሚሰበሰቡበት መልሶ

የሚነሳ፡ በስራ የሚይጠመድ ።

የወራ ምንጭ ወራውን በመጀመሪያ ያመጣ

ወይም ያወራ ።

ወራኛ ቅ 1. ወራ የሚወድ፡ ብዙ የሚያወራ።

2. አባሪ፡ ወራ አመላላሽ።

ተወራ ግ ተነገረ፡ ተባለ፡ ተሰራ። (ወራው) ።

አወራ ግ ነገረ፡ አሰራ። አስተላለፈ (ወራን)።

አዋራ ግ 1. አናገረ። 2. አወራ ወይም

አዳመጠ(ወራን) ።

አስወራ ግ አስነገረ፡ እንዲዛመት ወይም

እንዲሰራጭ አደረገ (ብዙውን ጊዜ የውሸት

ወራ)።

ወራሪ “ወረረ” ስር ተመ.

ወራሽ “ወረሰ”ን ተመ.

ወራት “ወር”ን ተመ.

ወራንታ ስ ከግራምባ ወይም ከአክሮማ፡...

የሚሰፋና ከቀና ከፍ፡ የሚል የአህል መሰፈሪያ ።

ወራውራን ስ በፀሃይ መጥለቂያ ጊዜ የሚታይ

ደብዛብ ያል የፀሃይ ብርሃን ወይም የአባት

ወጋገን።

ወራዳ “ወረደ” ስር ተመ.

ወራጅ ዝ.ክ.

ወራፊ “ወረፈ” ስር ተመ.

ወራ “*ወራ” ስር ተመ.

ወራኛ ዝ.ክ.

ወር (ብ.ቁ.ወራት) ስ 1. ሰላሳ ቀናትን የሚይዝ

የአመቱ አንድ አሰራ ሁለተኛ ክፍለ ጊዜ

(ለምሳሌ ከመስከረም አንድ እስከ መስከረም ሰላሳ

ያለው ጊዜ አንድ ወር ነው)። 2. ሰላሳ

ተከታታይ ቀናትን የያዘ የጊዜ መጠን። መጋቢት

10 ሲመጣ ስራ ከጀመርኩ 1 ወር ይምላኛል።

ከወር እስከ ወር 1. ሁልቀን፡ ሁልጊዜ።

ከወር እስከ ወር እረፍት ያለውም፡ 2. ለወር

ያህል ጊዜ። ደመወዙ ከወር እስከ ወር

አያደርሰውም።

ወረግቡ ቅ ልትወልድ የደረሰች፡ ዘጠነኛ ወራን

የያዘች (ሴት) ።

ወር ተራ ስ በየተራ ለወር ያህል የሚካሄድ

የስራ ፈረቃ፡ ጊዜ ።

ወር ተረኛ ቅ የወሩ ባለተራ (አንድን ተግባር

ለማከናወን) ።

ወር አለፍ አንድ ወር እያለፉ በየሁለተኛው

ወር (የሚደረግ፡...) ።

የወሩ (የወር) ነው የአመቱ አይደለም፡

አይነግስም፡ ታቦት አይወጣም። የጥቅምቱ

ሚካኤል የአመቱ መስለው ነበር፡ ለነበ የወሩ

ናሯል ።

የወር አበባ ስ በየወሩ እስከ ሰባት ቀናት

ከሊቶች ማህሀን የሚፈስ ደም፡ አደፍም ይባላል።

የወር ክፍያ ስ በየወሩ የሚከፈል ገንዘብ

(የአገልግሎት፡ የት/ቤት፡ ...)።

ወርሃ _ ያ _ ወቅት፡ ጊዜ። ወርሃ ክረምት፡

ወርሃ ፅኒ ስ (እ.አ.ተ.ቤ.) ከመስከረም ሃያ

ስድስት እስከ ህዳር ስድስት ቀን ድረስ ያለው

የአበባ ጊዜ። ማርያም ልጇን ይዛ ከኢየሩሳሌም

ወደ ግብፅ የተሰደደችበት ወራት መታሰቢያ ።

ወርሃዊ ቅ በየወሩ የሚደረግ፡ የሚወጣ፡

የሚታተም፡...

ወርቅ ስ 1. ልዩ ልዩ ጊዛ ጌጠኝን፡ ገንዘቦችን

ለመስራት የሚያገለግል የከበር ማእድን። 2.

በሰም ተደብቆ፡ ተሸፍኖ የሚነገር የቅኔ ውስጠ

ምስጢር። 3. (ዘይ.) ጥሩ፡ ቆንጆ። ላመጡ ወርቅ

ነው።

በወርቅ ነደደ በወርቅ ተሸቆጠቆጠ፡ እጌጠ ።

ወርቀ ዘቦ ስ በወርቅ ፈትል የተጌጠ፡

የተጠለፈ (ካባ፡ ግምጃ፡...) ።

ወርቃ ወርቅ ስ ሰሙን ትቶ በወርቅ ብቻ

የሚነገር የቅኔ መንገድ፡ ሰም ረገፍ ።

ወርቅ ቀለም ስ በወርቅ የተዘጋጀ ወይም

ወርቅን የሚመስል ቀለም ።

ወርቅ ቅብ ቅ ውስጡ ሌላ ሆኖ ላይ ወርቅ

ወይም ወርቅ ቀለም የተቀበ፡ የተከላ (እቃ) ።
ወርቅ ሰሪ ስ ከወርቅ፡ ከብር፡...የተለያዩ ጌጦችን የሚሰራ ባለሙያ ።

ወርቅ በሜዳ ስ መድሃኒትነት አለው የሚባል፡ በመሬት ላይ ልጥፍ ብሎ የሚበቅል፡ ወርቅ የሚመስል ቅጠል ያለው የእፅዋት አይነት።

ወርቅ ውሃ ስ የወርቅ ቀለምን ለመበተበጥ የሚያገለግል ፈሳሽ ።

ወርቃማ ቅ 1. ወርቅ የሚመስል፡ የሚያምር። 2. ጥሩ፡ ተፈላጊ፡ ውድ የሆነ። **ወርቃማ ጊዜ** ።

ወርቅዬ ስ ፍሬው ትልልቅ፡ ገለባው በቀላሉ የሚለቅ፡ ለቆሎና ለእንጀራ የሚሆን የገብስ አይነት።

የወርቅ ኢየቤልዩ ስ የአንድ ድርጊት ሃምሳኛ አመት ክብረ በአል ።

የወርቅ ጥርስ ስ ሰው ሰራሽ የሆነ፡ ብዙውን ጊዜ በወለቀ ጥርስ ፈንታ የሚተክል ከወርቅ የተሰራ ጥርስ ።

የወርቅ ፍልቃቂ በጣም የሚያምር፡ ውብ፡ ቆንጆ ።

ወርች ስ የከብት የፊት እግር ስጋ ።

ወርች ከምብል ቅ ዘቅዛቃነት፡ ቁልቁለትነት ያለው፡ ተዳፋት (መሬት) ።

ወርካ “ዋርካ” ን ተመ.

ወርድ “ወረደ” ስር ተመ.

ወሮ በላ “ወረረ” ስር ተመ.

ወሮታ(ወረታ) ስ 1. ለመልካም ስራ የሚሰጥ፡ ለውለታ የሚከፈል ጥሩ ነገር፡ ሽልማት። 2. በጎ ስራ፡ ድርጊት፡ ውለታ ።

ወሰለተ(ወሳለተ) ግ ባለገ፡ ማገጠ፡ በስራ የማይገኝ ሆነ፡ ዋለገ ።

ወሰላታ ቅ በቃሉ የማይገኝ፡ እምነት የማይጣልበት፡ አታላይ ።

ወሰልትና ስ 1. አለመታመን፡ የማታለል ድርጊት። 2. ማጋጣነት፡ ስራ ፈትነት ።

አወሰለተ ግ አማገጠ፡ አባለገ ።

ወሰራ[ዶሮ] ስ መላው አካሉ ነጭ ሆኖ ጀርባው ወይም ከንፋ ላይ ቀይ ያለበት ዶሮ ።

ወሰሰ ግ ቀጠነ፡ መነመነ፡ ቀለለ (የሰንዴ፡ የገብስ ፍሬ) ።

ወሰሰ ቅ ቀጭንና ቀላል የሆነ (የሰንዴ፡ የገብስ ፍሬ) ።

***ወሰሰሰ**

ውስብስብ ቅ 1. የተጠላለፈ፡ ውትብትብ (ከር፡ ገመድ፡ መንገድ፡...)። 2. አስቸጋሪ፡ በቀላሉ ሊቃለል የማይችል። 3. በጣም

የተመሰቃቀለ፡ ግልፅ ያልሆነ፡ በቀላሉ መረዳት የማይቻል።

ተወሳሰበ ግ 1. ተጠላለፈ፡ ተሳሰረ፡ በቀላሉ ሊለያይ ወይም ሊፈታ የማይችል ሆነ (ለምሳሌ ክር፡ ገመድ፡...)። 2. ረቀቀ (ሃሳብ፡ ነገር)። 3. አስቸጋሪ፡ ከባድ፡ በቀላሉ መፍትሄ ሊያገኝ የማይችል ሆነ። **ፈጣን እርምጃ ባለመወሰዱ ችግሩ ሁሉ ተወሳሰቧል።**

አወሳሰበ ግ 1. አጠላለፈ፡ አቀላለፈ፡ እርስ በርስ አስተሳሰረ (ለምሳሌ ገመድን፡ ክርን)። 2. አስቸጋሪ፡ ከባድ፡ በቀላሉ የማይፈታ አይረገ (ችግርን፡...)።

ወሰነ ግ 1. አንድ ነገር እንዲፈፀም ወይም አንድ አይነት እርምጃ እንዲወሰድ ተስማማ፡ አቀደ፡ አዘዘ። 2. ገደበ፡ ክለለ። 3. ደነገገ፡ ሰርአትን አበጀ፡ ሰራ። 4. ቆረጠ፡ እንዲህ ይሁን አለ። **ቀን ወሰነ/ ዋጋ ወሰነ/ሃሳቡን ወሰነ ።**

ወሰነ ስ 1. ድንበር፡ የቦታ፡ የሃገር ክልል። 2. ገደብ፡ ሙጨረሻ፡ **አንተን በማግኘቴ ደስታዬ ወሰን የለውም ።**

ወሰን ገፋ ከክልሉ፡ ከድንበሩ አለፎ የሌላውን ቦታ ያዘ።

ከወሰን ያለፈ እጅግ ብዙ።

ወሰንተኛ (ወሰነተኛ) ቅ ድንበርተኛ ።

ወሳኝ ቅ 1. የሚወሰን፡ ውሳኔ የሚሰጥ። 2. ለውጤት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ያለው፡ ከፍተኛ ሚና የሚጫወት። **ያንተ መገኘት ወሳኝ ነው።**

ውሉን(ወሰን) ቅ 1. በጥቂት ነገሮች ብቻ የተገደበ፡እንደፈቀደው በሁሉም ቦታ የማይገኝ፡ ቁጥብ ። 2. ጥቂት፡ ብዙ ያልሆነ።

ውሳኔ ስ የተሰጠ ትእዛዝ፡ እንዲፈፀም፡ እንዲደረግ የተባለ ወይም በስብሰባ ወሰነው ያሳለፉት ስምምነት።

ውሳኔ አስተላለፈ ውሳኔ ሰጠ።

ውሳኔ ሀዘብ ስ ሀዘብ ፍላጎቱን፡ ምርጫውን የሚገልፅበት መንገድ።

ተወሰነ ግ 1. ውሳኔ፡ ትእዛዝ ተሰጠ ወይም ተላለፈ፡ ውሳኔ አገኘ። 2. ተደነገገ። 3. ተገደበ፡ ተክለለ። 4. ተቆረጠ፡ እንዲህ ይሁን ተባለ።

የተወሰነ መጠነኛ ቁጥር ያለው። **የተወሰነ ሀዘብ በስብሰባው ተገኘ/ ለተወሰነ ሰአት ተገኘኛ ነበር።**

ያልተወሰነ ጊዜ በዚህ ቀን ይሁን ተብሎ ገደብ ያልተሰጠው ወይም ቀጠሮ ያልተያዘለት ጊዜ።

ተዋሰነ ግ 1. ድንበርተኛ፡ ወሰንተኛ ሆነ። 2. ድንበር ተካለለ ፡ አበጀ።

ተዋሳኝ ቅ ድንበርተኛ፡ ወሰንተኛ።

አዋሰነ ግ 1. በድንበር፡ በወሰን ተገናኘ።

በስተምእራብ በኩል ሱዳን ኢትዮጵያን
ታዋሰናለች። 2. አካለለ። ድንበር አበጀ።

አዋሳኝ ቅ ወሰንተኛ። ድንበርተኛ። በወሰን
የሚገኝ።

ወሰክ ስ ቃፊዛ።

ወሰክ ስ ቆሻሻ። እድፍ።

ወሰወሰ ግ 1. ጥብቅ ያልሆነ ስፊትን ሰፋ።

ሸደሸደ። 2. እጅና እግሩን ቶሎ ቶሎ

አንቀሳቀሰ። አወራጩ (ለመሞኘት)። 3. እረፍት
ነሳ። ገፋፋ። በል በል አለ ።

ወሰዋሳ ቅ 1. (ስድብ) አርፎ የማይቀመጥ፤
እርጋታ የሌለው፤ ቶክቷካ። 2. ሰባቂ፤ ቀጣፊ፤
ሊባ።

ተወሰወሰ ግ 1. ጥብቅ ያልሆነ ስፊት ተሰፋ።
2. እረፍት አጣ። ተገፋፋ ።

ተወሳወሰ ግ ቀጣፊ። ሊባ። ወሰዋሳ ሆነ ።

አወሳወሰ ግ 1. አካመረ። አፈናፈነ።

አንቀሳቀሰ። አወሳዳ። ዋሰ አያወሳውሰ ። 2.

አባበቀ። አዋሸከ። ነገር አመላለሰ ።

ወሰው ቃ.አ. ድንቅ። ግሩም። መልካም። ጎሽ።
እስይ ለማለት የሚነገር አባባል። እጅግ ጠቃሚ
ሰራ ስርቆ ነበር። ወሰው ያለው የለም እንጂ።

ወሰደ ግ 1. ተቀበለ። ተረከበ። 2. ያዘ። በእጁ
አደረገ። 3. ወደ አንድ ቦታ ይዞ ሄደ። 4. በላ።
ጠጣ።... (ምግብን) መጠጥን። መድሃኒትን። 5.

ሰረቀ። ጎብረቱን ሊባ ወሰደው። 6. ፈጀ።
ሰረቀ። ያዘ። ጊዜ ወሰደ/በዙ ቦታ ወሰደ። 7.

አመራ። አደረሰ። ወደ መ/ዜቱ የሚወሰደው
መንገድ ተዘግቷል። 8. ቀነሰ። አነሳ። ከሃያ ላይ

አሰር ሲወስድ አሰር ይቀራል። 9. ቆጠረ።
ገመተ። ያደረገሁለትን ሁሉ በከፋት ወሰደው።

10. ያዘ። መዘገበ። ስልክ ቁጥር ወሰደ/ነጥብ
ወሰደ። 11. ተመለከተ። አየ። መረመረ።

ለምሳሌ ይህን ብንወስድ።

ወሰድ ያደርገዋል 1. አእምሮውን ሳት

ያደርጋል። ከትክክለኛው የአእምሮና የሃሳብ

መንገድ ይወጣል። 2. አልፎ አልፎ ነገር

ይዘጋል። ይስታል።

ወሳጅ ስ ሰይጣን። ሰላቢ። እሁሉን ወሳጅ

ወሰደው መሰለኝ አልበረክት አለ ።

ወሳሰደ ግ በጥቂቱ ደጋግሞ ጠጣ (የአልኮል
መጠጥን) ።

ተወሰደ ግ 1. በሌላ ሰው ቁጥጥር። እጅ።

ይሰታ ስር ገባ። 2. ተይዞ ሄደ። በፖሊስ

ተወሰደ። 3. ተሰረቀ። 4. ተፈጀ። ተጠቀመ።

ጊዜ ተወሰደ ከተሰራ በጥሩ ሁኔታ ያልቃል።

ተወሰደለት ተነሳ። ተቀነሰ (ከላይ) ።

ተወሰደበት 1. ተቀማ። ተወረሰበት። 2.

ተሰረቀ ።

አሰወሰደ ግ እንዲወሰድ አደረገ።

ወሲብ ስ በመንድና በሌት መካከል የሚፈፀም

ፍትወተ ስጋዊ ስራ። ግብረ ስጋ።

ወሲባዊ ግንኙነት የግብረ ስጋ ግንኙነት።

የወሲብ ፍላጎት የግብረ ስጋ ፍላጎት ።

ወሲፋ(ወሲፍ) ስ ኮረዳ። ወጣት። ልጅ

እግር።

ወሳ

ተወሳ ግ 1. ተባለ። ተነገረ። ታተተ። 2.

ታወሰ። ታሰበ። ተነሳ (ነገሩ...)።

አወሳ ግ 1. አተተ። ተናገረ። 2. አስታወሰ።

አነሳ (ነገሩን...)።

ወሳለተ "ወሰለተ" ን ተመ.

ወሳሰደ "ወሰደ" ስር ተመ.

ወሳብሬ ስ የግመል ጊደር ።

ወሳኝ "ወሰኑ" ስር ተመ.

ወሳጅ "ወሰደ" ስር ተመ.

ወሳፍቻ(መሳፍቻ) ስ እንደ ወሰፊ ያለ

የሜማ። የጅራፍ። የካርቻ።...መሰፈያ።

ወሰላታ "ወሰለተ" ስር ተመ.

ወሰከምቢያ(ወሰከምባይ) ስ ከግራምጣ

ወይም ከአክርማ።...የሚሰፋ የሌማት።

የመሰብ።... መክደኛ።

ወሰከምት ስ 1. የውሻ ማሰሪያ። ማንቆ። 2.

መቃጥን። የአሳ ማጥመጃ ቆላፋ ብረት። 3.

ጅንግላ።

ወሰዋሳ "ወሰወሰ" ስር

ተመ.

ወሰፈንጥር ስ 1. ጎበጥ

ካለ እንጨት የሚሰራ የወፍ።

የቆቅ።... መያገ። ወጥመድ።

2. እንደጠፍር ያለ ሆኖ

ሜፍና ሜፋ ባላነትባለው

አነስተኛ እንጨት ላይ

የታሰረና ልጆች ጠጠር

አጉርሰው እያሰፈነጠፋ

ወፎችን።... የሚመቱበት

ተለጣጭ ጎማ ወይም ላሳቲክ።

ወንጭፍም ይባላል።

ወሰፋት ስ 1. ቀጭን። ረጅም የሆኑ ውስጥ

ትል። 2. እንድን ነገር በጥሩ ስሜት የማድረግ።

የመቀበል። የመውሰድ።... ፍላጎት (ብዙውን

ጊዜ ከመብላትና ከመጠጣት ጋር ተያይዞ

የሚነገር)።

ወሰፋቱ ተቆለፈ /እምቢ አለ/

አልቀበል አለ የምብ ፍላጎት አጣ።

አልበላለት አለ ።

ወሰፈንጥር

ወስፋታም ቅ 1. (ስድብ) ወስፋት ያለበት፡ ወስፋት የያዘው፡ 2. ብዙ ምግብ የማይበላ፡ የምግብ ፍላጎት የሌለው፡ 3. ቀጫጫ ።

ወስፌ ለ እንደ መሰብ፡ መጽይ፡... የመሳሰሉትን የሰፈት እቃዎች ለመስፋት የሚያገለግል ቀጭንና ሹል ብረት።

ወስፌ ቂጥ ቅ 1. (ስድብ፡ ዘይ.) እንድ ቦታ አርፎ የማይቀመጥ፡ ቀሻጭጥ። 2. የቂጣም ተቃራኒ ።

ወሽለ ግ እንደ ነገሩ ሳያጠብቅ አሰረ።

ወሻላ ቅ ውትፍትፍ፡ ውሽልሽል፡ ጠባቂ ያልሆነ።

ውሽልሽል ቅ ጥብቅነት የሌለው፡ ልል ።

ተውሽለሽለ ግ ተውተፈተፈ፡ ጥብቅነት የሌለው ሆነ ።

አውሽለሽለ ግ አውተፈተፈ፡ እንደ ነገሩ ሰራ፡ ሳያጠብቅ አሰረ ።

ወሽለክ ግ 1. አልያዘ፡ አልጨበጥ አለ፡ ሾለክ።2. ወሰለተ ።

ወሽላካ ቅ (ስድብ) ወሰላታ፡ ቁም ነገር የሌለው፡ የማይጨበጥ ።

ወሽላ ለ 1. ያልተገረዘ የወንድ ብልት። 2. (ዘይ.) ፈራ፡ ወኔ የሌለው።

ወሽመ ግ ውሽማ ያዘ፡ አደረገ፡ ሚስቱ ካልሆነች ሴት ጋር በወጻጅነት፡ በፍቅር ተሳሰረ።

ውሽማ ለ ቢጋብቻ ያልታሰረ ድብቅ የግብረ ስጋ ግንኙነት ያለው ወጻጅ፡ ፍቅረኛ።

ተውሽመ ግ ውሽማ ሆነ።

ወሽቀ ግ እንድን ነገር በሌላ ነገር ውስጥ ሸነጠ፡ ሻጠ፡ አገባ፡ ወተፈ ።

ወሻቃ ቅ (ስድብ) 1. የማይረባ ፡ ፈራ፡ ተልካሻ። 2. ልክስክለ፡ ወታፋ ።

ውሽቅ አለ ግ 1. በእንድ ነገር ውስጥ ድብቅ፡ ሽንጥ ብል፡ ተቀመጠ ። 2. ወደ ውስጥ ገባ፡ ተሸገጠ።

ተውሽቀ ግ 1. ተሸገጠ፡ ወደ ውስጥ ገባ ። 2. ተደበቀ፡ ተሸሸገ።

ተውሽቆ ዋለ ወደ ውጪ ሳይወጣ ከቤት ውስጥ ዋለ ።

ወሽባ¹ ለ 1. ጥቅልል፡ ሽብልል፡ ቀጭን የማግ አመለማሎ ። 2. መልክ መልካም፡ ሎጋ ።

ወሽባ² (ውሽባ) ለ ህመምተኛ የሆነ ሰው በተወሰነ ስፍራ ተገልሎና ከሰው ተለይቶ በመቀመጥ የሚደረግለት ባህላዊ የህክምና አይነት።

ወሽባ (ውሽባ) ገባ ከሰው ተለይቶና በተወሰነ ቦታ ቤት ዘግቶ በመቀመጥ በባህላዊ መድሃኒት

ታከመ (በእፅዋት በመታጠን፡ በመታጠብ፡...)

ወሽን ቅ ደግ፡ ማለፊያ።

ወሽኔ ቅ ውብ፡ ቆንጆ።

***ወሽከ**

አዋሽከ ግ አሳበቀ፡ ነገር አቀበለ።

አዋሽኪ ቅ አሳባቂ፡ ነገር የሚያቀብል።

ወሽከፊ ቅ (ስድብ) የማይረባ፡ ተልካሻ ።

ወሽከተ ግ የሆነ ያልሆነውን አወራ፡ እውነቱንና ሃሰቱን እየደባለቀ ተናገረ፡ ለፈለፈ፡ ቀላመደ።

ወሽካታ ቅ (ስድብ) የሆነ ያልሆነውን የሚያወራ፡ ወሽታም ፡ ቀባጣሪ።

ተወሽከተ ግ የሆነ ያልሆነውን አወራ፡ ዋሽ፡ ቀላመደ፡ ወሽከተ።

ወሽገረ ግ ወለገደ፡ ጠመመ።

ወሽጋራ ቅ ወንጋራ፡ ወልጋዳ።

ተወሽገረ ግ ተወናከረ፡ ተወላገደ።

አወሽገረ ግ አወናከረ፡ አወላገደ።

ወሻቃ "ወሽቀ" ስር ተመ.

ወሽ ለ የላም ጡት (እንደ ከረጢት ያለው የወተት መዋገድ)።

ወሽላካ "ወሽለክ" ስር ተመ.

ወሽመጥ ለ 1. ከብብት እስከ ሙሃይት ያለ ገላ። 2. የጠበበ ልብስን ለማስፋት በስላች ተቆርጦ የሚገባ ጨርቅ፡ ሰላጢ።

ወሽመጥ ቆረጠ ተሰፋ አስቆረጠ።

ወሽማዳ ቅ (ስድብ) ውልክፍክፍ፡ ወልጋዳ።

ወሽካታ "ወሽከተ" ስር ተመ.

ወሽጋራ "ወሽገረ" ስር ተመ.

ወቀረ ግ 1. የወፍጮ ድንጋይን አተባ፡ አሻከረ፡ እንዲፈጭ አዘጋጀ። 2. ለቤት ህፃን የሚሆን ድንጋይን ቀረፀ፡ አዘጋጀ፡ ጠረበ። 3. ነቀሰ (ጥርስን)። 4. አለለጠነ፡ ትምህርት የማይገባው ተማሪ እንዲገባው ጥረት አደረገ።

መዋቅር ለ 1. ከዋልታ እስከ ታካ የሚወርድ ዋና ዋና የጣሪያ እንጨት፡ ወራጅ። 2. እንድ ድርጅት የተመሰረተበት ልዩ ልዩ ክፍሎችና ውስጣዊ ግንኙነታቸው፡ አደረጃጀታቸው።

መዋቅር ዘረጋ ልዩ ልዩ ድርጅቶችን በየደረጃው መሰረተ፡ አቋቋመ፡ አደራጀ ።

ውቃሪ ቅ 1. ከተወቀረ ወፍጮ የሚወጣ የድንጋይ ድቃቂ። 2. እህል ከተከከ በሂሳ የሚቀር ድቃቂ ።

ውቅር ቅ 1. የጣራ ውጥን፡ ጅምር። 2. የተወቀረ (የድንጋይ ወፍጮ፡...)

ውቅራት ለ ንቅሳት፡ ጥቁራት ።

ተወቀረ ግ 1. ተባ፡ ሻከረ(የወፍሮው ድንጋይ)።
2. ተጠረበ፡ ተቀረዐ (ድንጋይ)። 3. ተነቀሰ
(ጥርስ)። 4. እንዲሰለጥን፡ ትምህርት እንዲገባው
ተደረገ (ተማሪ)።

ተዋቀረ ግ 1. ተወጠነ፡ ተጀመረ፡ ተሰራ
(ጣራው)። 2. ተመሰረተ፡ ተደራጀ፡ ተቀናበረ።

አዋቀረ ግ 1. ወጠነ፡ ጀመረ፡ ሰራ
(ጣራውን)። 2. መሰረተ፡ አደራጀ፡ አቀናበረ ።

ወቀራ ስ አጋሰሰ፡ የኮርቻ ፈረሰ ያልሆነ ።

ወቀሰ ግ 1. ባለፈ የተደረገን ጥፋት በማንሳት፡
በማስታወስ ገሰ። ነቀፈ። 2. የተፈሰመበትን
በደል፡ የተሰማውን ሃዘን፡ ቅሬታ፡...እያነሳ
በደሉን ላደረሰበት ወገን በምሬት ተናገረ፡
በደልኩን አለ ።

ወቀሳ ስ 1. ነቀፋ፡ ተግላዕ፡ ምክር። 2. በደል
የተፈሰመበት ሰው የሚያሰማው የሃዘን፡ የቅሬታ፡
የቀጭት፡ የፀፀት፡ የብሶት ቃል፡ እሮሮ ።

ተወቀሰ ግ 1. ተተቸ፡ ተገሰ። ተመክረ
(ባደረሰው) ጥፋት። በደል። 2. ወቀሳ ቀረበበት ።

ተወቃሽ ቅ 1. ጥፋተኛ፡ በደለኛ ተደርጎ
የሚቆጠር። 2. ወቀሳ የሚቀርብበት ወይም
የቀረበበት (አጥፊ፡ በደል ፈፃሚ)።

አስወቀሰ ግ 1. አስነቀፈ፡ አስተቸ። ይህ
ድርጊት ያስወቅሳል። 2. በደለኛ፡ ጥፋተኛ
አስደረገ።

ወቀጠ(ወገጠ) ግ 1. እህልን ወይም ሌላ ነገርን
በሙቀላፊ ውስጥ አድረጎ ሸክሸከ፡ አደቀቀ። 2.
በሃይል መታ፡ ደበደበ። 3. ቀጠቀጠ፡ አኮላሽ
(የከብትን አባልዘር)።

መውቀጫ ስ የሙቀላፊ ግልገል፡
ዘነዘና ።

ሙቀጫ(ሙገጫ) ስ ባንድ ጫፋ
በኩል መሃሉ ከተሰረበረ ግንድ
የሚዘጋጅና በዘነዘና አማካኝነት እህልና
የመሳሰሉት ነገሮች ውስጥ ተጨምረው
የሚወቀጡበት የቤት እቃ።

ሙቀጫ ቂጥ (ስድብ) ቂጠ
ትልቅ።

ሙቀጫ

ሙቀጫ እግር ስ (ስድብ) ከቁርጭምጭሚት
እስከ ጉልበት ያበጠ፡ የወፈረ እግር ያለው።

የሙቀጫ ልጅ ስ ዘነዘና።

ውቅጥ ስ 1. በሙቀጫ የተወቀጠ፡ ያልላመ
በርበፊ፡ ውቅጥ በርበፊም ይባላል። ቅ 2. የተኮላሽ
(እንሳሳ)።

ተወቀጠ ግ 1. እህል ወይም ሌላ ነገር ሙቀጫ
ውስጥ ተደርጎ ተሸክሸከ፡ ደቀቀ። 2. በሃይል
ተመታ፡ ተደበደበ። 3. ተኮላሽ፡ ተቀጠቀጠ
(የከብት አባልዘር)።

ወቃ ግ 1. አበራየ፡ የእህልን ነዳ አውድማ ላይ
ዘርግሮ ፍሬው ከአገዳው ወይም ከብሩ እስኪላቀቅ
ድረስ ከብቶች በላይ ላይ እየዞሩ መላልሰው
እንዲረግጡት በማድረግ፡ በከብት እግር ፍሬው
ከገለባው ያልተለየውን ወይም መጠኑ አነስተኛ
የሆነን የእህል ነዳ በዱላ በመቸብቸብና ፍሬውን
ከገለባው በመለየት ምርቱን ሰበሰበ። 2. አጋድሞ
መታ፡ ደበደበ። 3. በሃይልና በብዛት ጣለ ወይም
ዘሰበ። ዝናቡ ወቃው።

ውቂያ ስ እህልን የመውቃት፡ የማበራየት
ስራ።

ተወቃ ግ 1. ፍሬው ከአገዳው ወይም ከብሩ
እስኪላቀቅ ድረስ የእህል ነዳ አውድማ ላይ
ተዘርግሮ ከብቶች በላይ ላይ እየዞሩ መላልሰው
እንዲረግጡት ከተደረገ በሂሳ ከገለባው እየተለየ
ምርቱ ተሰበሰበ። 2. በሃይል ተመታ፡ ተደበደበ።

ተዋቃ ግ በዱላ ተደባደበ ።

ወቄራ ስ ካራ፡ ቢላዋ ።

ወቄት ስ የወርቅ ከብደት መልኪያ (አንድ ወቄት
28 ግራም ነው)።

ወቅላማት(መቅለምት) ስ ቢላዋ፡ ካራ ።

ወቅት ስ 1. በአየሩ ሁኔታ መለዋወጥ መሰረት
ከተመደቡት የአመቱ አራት ክፍለ ጊዜያት
አንዱ(የመፀው፡ የበጋ፡ የፀደይ፡ የክረምት ጊዜ)።
2. ጊዜ፡ ሰአት። በበርግ ወቅት የሚዘፈን ዘፈን/
በወቅቱ እንድንደርስ መፍጠን አለብን።

የወቅቱ ሁኔታ በአሁኑ ጊዜ ያለው ሁኔታ ።

ወቅታዊ ቅ 1. አሁን ያለው። ወቅታዊ ሁኔታ።
2. ጊዜያዊ፡ ዘላቂነት የሌለው። ወቅታዊ ችግር።

ወበራ¹ ስ ሰዎች በየተራ የሚያካሄዱት የመረዳዳት
ስራ፡ ደቦ ።

ወበራ² ግ 1. ወሽ፡ በረዩ። 2. ቀበጠ፡ ተቀናጣ።

ወብራ ቅ ቀበጥ ።

ተወባራ ግ ተቀናጣ፡ ቀበጠ ።

ወበራ³ ግ ገረጣ፡ ደረቀ፡ ለመታጨድ ደረሰ
(የገብስ፡ የስንዴ፡...ሰብል)።

ወበቀ ግ ጋለ፡ ጥቀ፡ ተኮሰ፡ ላብ ላብ አለ ።

ወበቅ ስ ሙቀት (የአየር) ።

ወባ ስ በትንኝ አማካኝነት የሚተላለፍ፡ ትኩሳት
ያለውና የሚያንቀጠት የበሽታ አይነት ።

የወባ ትንኝ ስ የወባ በሽታን የምታስተላልፍ፡
አብዛኛውን ጊዜ በቆላ አካባቢ የምትገኝ ትንኝ ።

ወባት ስ ለተቸገረ የሚቆም ጠበቃ ።

ወባት ገባ ለተጨነቀ፡ ለተቸገረ ጥበቅና ቆመ፡
ረዳ፡ አዝዘ።

ወብራ “ወበራ”¹ ስር ተመ. .

ወሰኛማኔ(አሰኛማኔ) ስ ነብር የሚመስል፡

በቢሜ መደብ ጥቁር ጠቃላይ ያለበት የዱር አውታር(ስለሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)::

*ወተረ

ውትርትር ት 1. ለመራመድ የሚፍጨርጨር፡ የሚግተረተረ፡ 2. አልፎ አልፎ የተተከለ፡ የተታታ (አጥር፡ የቤት ጣራ፡...) ::

ውትር ውትር አለ ግ 1. ከአቅም ማነስ፡ ካለመቻል የተነሳ እየተንገዳገደ ለመራመድ፡ ለመሃድ ሞከረ፡ 2. ተፍጨርጨር፡ ተግተረተረ፡

ተውተረተረ ግ 1. ተፍጨርጨር፡ ተግተረተረ፡ 2. አልፎ አልፎ ተተከለ፡ ተታታ፡

አውተረተረ ግ 1. የግድግዳን፡ የአጥርን እንጨት አልፎ አልፎ ተከለ፡ አያያዘ፡ 2. እንደ ነገሩ ለመስራት ሞከረ፡ ተፍጨርጨር፡ አውተፈተፈ፡

ወተር ስ የሽራራት ድር ::

አውታር ስ 1. የጀልባ፡ የድንኳን፡ የተስት መወጠሪያ ገመድ፡ 2. የድርጅት፡ የተቋም፡ ... የተለያየ ቅርንጫፍ፡ ድርጅቶች ብዙ የማከፋፈያ አውታሮችን ዘርግተዋል ::

*ወተበተበ

ውትብትብ ት የተውተበተበ፡ የተሳሰረ፡ የተያያዘ፡ የተጠላለፈ ::

ተውተበተበ ግ ተሳሰረ፡ ተያያዘ፡ ተጠላለፈ፡

አውተበተበ ግ አስተሳሰረ፡ አያያዘ፡ አጠላለፈ፡

ወተት ስ 1. አጥቢ እንስሳት ልጆቻቸውን በጡት አማካይነት የሚመግቡት ወይም በተፈጥሮ ከሚገኘው ጋር ተመሳሳይ ይዘት እንዲኖረው ተደርጎ በዱቄት መልክ የሚሰራና ተበጥብጦ የሚጠጣ ነጭ ፈሳሽ፡ 2. ከቁልቋል፡ ከቅንጭብ ወይም ከሌላ እዕዋት የሚወጣ ነጭ ፈሳሽ፡

ወተት ነው (ዘይ.) 1. የዋህ፡ ገር ነው፡ 2. ቀላል ነው፡ ፈተናው ወተት ነው፡

ወተት ይመስላል በጣም ነጭ ነው፡

ወተቱ ስ ገራም የሆነች የፈንጣጣ አይነት የምትጠራበት የቁልምነጫ ስም፡

ወተት አንጀት ስ የአንጀት አንዱ ክፍል፡

የወተት ፐርስ ስ ሌላ በማብቀል የሚተካ ጊዜያዊ የልጅነት ፐርስ፡

ወተውተ ግ 1. ያለማቋረጥ ለፈለፈ፡ ብዙ አወራ፡ 2. ጎተጎተ፡ ደጋግሞ ተናገረ፡ አሳሰበ፡

ውትወታ ስ ጉትጎታ፡

ወተፈ ግ 1. ጨርትን ወይም ሌላ ነገርን በመክተት ቀዳዳን፡ ሽንቁርን ደፈነ፡ 2. ሻጠ፡ አስገባ፡ ቀረቀረ፡

ወታፋ ት 1. (ስድብ) አቅመ ቢስ፡ ደቃቃ፡ 2.

ከተጠላበት ቤት የማይወጣ፡ የማይጠፋ፡

ውታፍ ስ 1. የጠርሙስ አፍ ወይም የሌላ ሽንቁር ነገር መክደኛ፡ 2. የሌላውን ሰው ስራ ለመሸፈን በምትክነት የገባ ወይም የሚገባ፡

ውትፍትፍ(ወተፍታፍ)ት የማይረባ፡ ውሽልሽል ስራ፡

ውትፍትፍ አለ ግ ውሽልሽል አለ፡ ጥብቀት የለለው ሆነ፡

ተወተፈ ግ 1. ተሸንጠ፡ ተከደነ፡ 2. ገባ፡ ተቀረቀረ፡

ተወታተፈ ግ ጥብቀት በሌለው፡ በማይረባ ሁኔታ ተሰራ፡

ውተፈተፈ ግ የማይረባ፡ መናኛ፡ ጥብቀት የለለው ስራ ሆነ፡

አውተፈተፈ ግ ጥብቀት በሌለውና በማይረባ አካሄድ ስራ፡

ወታቦ ስ 1. እንደ ቁና ባለ ቅርፅ ከጭቃ ተዘጋጅቶና በእበት ተለቅልቆ ለእህል፡ ለጥራጥራ መያዣ ወይም ማስቀመጫ የሚሆን እቃ፡ 2. (ስድብ) ክፍት አፍ፡ 3. (ዘይ.) መልክ ጥፋ፡ ቅርፀቢስ፡ ፉንጋ፡

ወታደር ስ በፖሊስ ወይም በጦር ሰራዊት ውስጥ ገብቶ የሚያገለግል መለዩ ለባሽ፡

ወታደራዊ ት በወታደሩ ክፍል ያለ ወይም የሚካሄድ፡ የወታደር፡ **ወታደራዊ ሰልፍ**፡

ወታደራዊ መንግስት ስ ከወታደሩ ክፍል ተውጣጦቶ የአገሪቱን አመራር በሃይል በመያዝ የሚቋቋም መንግስት፡

ወታደራዊ ሰላምታ ስ ወታደር እጁን ወደ ግንባሩ አካባቢ በማውጣት የሚያሳየው የአክብሮት መግለጫ፡ ሰላምታ፡

ወታደራዊ ሰልፍ ስ የወታደሩ ክፍል በልዩ ልዩ የጦር መሳሪያዎች እየታጀበ የሚያሳየው የሰልፍ ትርኢት፡

ወታደራዊ ትምህርት ስ መከላከልን፡ ጠላት ማጥቃትን፡ የውጊያ ስልትን የመሳሰለ ትምህርት፡

ወታደራዊ አስተዳደር ስ ህዝባዊ ውክልና በሌለው የወታደሩ ክፍል የበላይነት የሚካሄድ የሃገር አስተዳደር፡

ወታደራዊ አገዛዝ ስ ከወታደሩ ክፍል የወጡ ጥቂት ሰዎች የመንግስት ስልጣን በሃይል ከነጠቁ በኋላ የሚያካሄዱት የሃይልና የጭቆና አስተዳደር፡

ወታደራዊ ካምፕ ስ የወታደሩ ክፍል አባላት የሚሰበሰቡበት፡ ትምህርት የሚያካሄዱበት፡ የሚኖሩበት፡ መሳሪያ የሚያስቀምጡበት ግቢ፡ ካምፕ፡

ወታደራዊ ጣልቃ ገብነት ስ በሌላ ሃገር

ጉዳይ ውስጥ በጦር ሃይል ቂምር የሚደረግ ጣልቃ ገብነት ።

ወታፋ “ወተፈ” ስር ተመ .

ወትሮ ተውገ 1. ቀድሞ፡ በፊት። 2. ዘወትር፡ ሁልጊዜ ። **ወትሮ በዚህ ሰአት እዚህ ይገኝ ዘር።**
ያለወትሮው ያለልማዱ። **ያለወትሮው** ዛሬ በጧት መጣ ።

ወንበደ ግ 1. ወንበዴ፡ ቀማኛ፡ ዘራፊ ሆነ። 2. ስራ ፊት፡ ዘዋሪ፡ ጽርዬ ሆነ። 3 ደንበረ፡ ሸሸ፡ ሮጠ፡ አመለጠ (ከብት) ።

ወንበዴ ስ ቀማኛ፡ ዘራፊ፡ ሸፍታ ።

ውንብደና ስ ሸፍጥ፡ ቅሚያ፡ ዝርፊያ ።

ተወንብበደ ግ ተሳሳተ፡ ተምታታ፡ ተቋብረበረ፡ ተደነጋገረ።

ተወናበደ ግ 1. ተደናበረ፡ ተደናገረ። 2. ተሳሳተ፡ ተምታታ ።

አወናበደ ግ 1. አደናበረ፡ አደናገረ። 2. አሳሳተ፡ አምታታ፡ አቋብረበረ። 3. የሃሰት ወሬ፡ ፕሮፓጋንዳ ነዛ ።

አወናባጅ ቅ አታላይ፡ አቋብርባሪ ።

***ወንከረ**

ወንከረ ቅ ሲሄድ የሚገዳገድ፡ የሚወላገድ፡ ድክድክ የሚል ።

ወንክርክር ቅ ውልግድግድ ።

ተወናከረ ግ 1. ተወላገደ፡ ተገዳገደ፡ ተውተረተረ። 2. አቋቋሙ የተወላገደ ሆነ (ግድግዳው፡ አጥፋ፡...) ።

አወናከረ ግ አወናገረ፡ አውተረተረ።

***ወንወን**

ውን ውን አለ ግ ተነቃነቀ፡ ተወዛወዘ ።

ውን ውን አደረገ ግ አወዛወዘ፡ እነቃነቀ ።

ተወናወነ ግ ተወዛወዘ፡ ተነቃነቀ ።

አወናወነ ግ አወዛወዘ፡ እነቃነቀ (ጅራቱን)።

ወንጀለ ግ በጥፋት፡ በወንጀል ከሰለ፡ በደለኛ አደረገ (በሃሰት ወይም በእውነት) ።

ወንጀል ስ 1. ህገወጥ የሆነ ተግባር (እንደ ሌብነት፡ ግድያ፡...የመሳሰለ)። 2. ጥፋት፡ በደል፡ ስህተት ።

ወንጀል ስራ/ፊፀመ ህገወጥ የሆነ ድርጊት፡ ጥፋት ፈፀመ ።

የወንጀል ችሎት ስ የወንጀል ክስ የሚታይበት ችሎት ።

ወንጀለኛ ስ የወንጀል ድርጊት፡ ጥፋት የፈፀመ ሰው (ስርቆት፡ እምነት ማጉደል፡ ግድያ፡...)።

ወንጀለኛ መቅጫ [ሀግ] ስ የወንጀል አይነቶችና የሚያስከትሉትን ቅጣት የሚዘረዝር ደንብን ወይም ህግን የያዘ መላሃፍ።

ወንጃይ ቅ 1. ኮኖኝ፡ ስም አጥፈ። 2. ከሳሽ።

ተወንጀለ ግ ሀግ በመጣስ፡ ወንጀል በመፈፀም ተከሰሰ፡ በደለኛ፡ ጥፋተኛ ተባለ።

አስወንጀለ ግ አስጠየቀ፡ አስከሰሰ። **ሰዎችን ለግዳን ያደረጉሁት** አያስወንጅለንም።

ወንጎ ግ ወዘወዘ፡ አንቋለጠ።

ውንግ ውንግ አለ ግ ተወዛወዘ፡ ተነቃነቀ።

ተወንጎ ግ ተወዛወዘ፡ ተነቃነቀ (ከወገቡ፡ ከጅራቱ፡...) ።

***ወንጠ**

ውንጥ ውንጥ አለ ግ ውልምጥ ውልምጥ አለ።

ተወንጠ ግ ተወንጎ፡ ተወዘወዘ።

ወንጫ ግ ድንጋይን በወንጭፍ ወረወረ።

ወንጭፍ ስ 1. ከጠፍር ወይም ከገመድ የሚሰራ የድንጋይ

መወርወርያ። 2. የ“ወስፈንጥርን” 2ኛ ፍቺ ተመ.

ወንጭፍ

ተወንጫ ግ ተወረወረ፡ ፈጥኖ ሄደ፡ አለፈ፡ ተራመደ፡ ተምዘዘገ።

ተወናጫ ግ 1. ተወራጩ፡ ተፈራገጠ። 2. ተወረወረ፡ ተምዘዘገ፡ ተፈናጠረ ።

አወናጫ ግ 1. አወራጩ፡ አፈራገጠ። 2. ወረወረ፡ አምዘዘገ፡ አፈናጠረ ።

***ወንፊለ**

ወንፊል ስ በገጠር አካባቢ በየተራ የሚደረግ የመረዳዳት ስራ፡ ደቦ (በግብርና፡ በፈትል፡...)።

ወንፊል አወጣ ቀደም ሲል በስራ ያዝወን ወይም የረዳውን ሰው በተራው አገዝ፡ ረዳ፡ ብድሩን መለሰ።

ወንፊለኛ ቅ ወንፊል ያለበት፡ የወንፊል ስራ ግህበርተኛ፡ በበኩሉ ባለተራውን በስራ የሚረዳ።

ተወናፊል ግ በየተራ በስራ ተረዳዳ (የግብርና፡ የፈትል፡...ስራን በመስራት)።

አወናፊል ግ አገዝ፡ የወንፊል ስራን ሰራ።

ወና (እና) ቅ ባዶ፡ ምንም የሌለበት (ቤት፡ ቦታ)።

ወና ሆነ ባዶ ሆነ (ቤት፡ ቦታ)።

ወናሄ ስ ፍሬው ነጭ የሆነ የዛፍ አይነት ።

ወናሃ ይመስላል ነጭ ነው። **ጥርሱ ወናሃ ይመስላል።**

ወናፍ ስ 1. ጨበጥ ለቀቅ ሲያደርጉት ወደ ውስጥ

እየሰበ መልሶ በሚያስወጣው የአየር ግፊት የእጅ ባለሙያዎች (ቢላዋ፡ ማረጃ፡...ሰራተኞች) ብረታ ብረቶችን ለማጋል የሚጠቀሙበትን ክስል የሚያፍሙበት፡ የአየር ማስገቢያና ማስወጫ ጠባብ ቧንቧ የተገጠመበት ስልቻ፡ 2. (ዘይ.) ወሬኛ ፡፡

ወኒ ስ ድፍረት፡ ልቦ ሙሉነት፡ እስፈራ ነገርን፡ መከፈን ለመጋፈጥና ለመቋቋም የሚያስችል የቆራጥነት ስሜት፡፡

ወኒ የለውም ቆራጥነት፡ ድፍረት የለውም፡ ፈሪ ነው፡፡

ወኒው ሽና ፈራ፡ አሞቱ ፈሰሰ ፡፡

ወኒው ተቀስቀስ የቆራጥነት፡ የጀግንነት ስሜት ተነሳሳ ፡፡

ወኒ ቢስ ቅ ፈራ፡ ቆራጥነት፡ ድፍረት የለውም ፡፡

ወንበላ ስ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡ ፍልጡ ለማጠናት የሚያገለግል ዛፍ ፡፡

ወንበር ስ 1. ከእንጨት፡ ከብረት፡...የሚሰራ፡ ለመቀመጫነት የሚያገለግል እቃ፡ 2. ዳኛ (ለምሳሌ፡ የግራ ወንበር፡ የቀኝ ወንበር)፡፡ 3. ከሂሳ በመቀመጫ በኩል ያለ የተነፃፃፍ ሱሪ ክፍል፡ 4. ትምህርት፡፡ **ወንበር ተዘርጋል**፡፡

ወንበር ተከለ (ቤ.ክህ.) ማስተማር ወይም መማር ያዘ ፡፡ ጀመረ፡፡

ወንበር ተዘረጋ (ቤ.ክህ.) ትምህርት ተጀመረ፡፡

ወንበር ታጠፈ (ቤ.ክህ.) የትምህርት ጊዜ አበቃ፡ አቆመ፡፡

ወንበር ዘረጋ “ወንበር ተከለ” ን ተመ.

ወንበር ያሞቃል ያለምንም ስራ ተቀምጦ ይውላል፡፡

ወንበር ገፋ ባለተራው ያስተጓጎለውን፡ ያላሟላውን ስራ ተከታዩ ተረኛ አሟላ፡ሰራ፡፡

ወንበር ገፍ (ገፊ) ስ በተረኛው ምትክ የሚሰራ፡ የሚከፍል፡ተከታይ ተረኛ ፡፡

ወንበር-ተኛ ስ (ቤ.ክህ.) አንድ አይነት ትምህርት በአንድነት አብሮ የሚማር የትምህርት ጓደኛ፡፡

ወንበዴ “ወነበደ” ስር ተመ.

ወንካራ “*ወነከረ” ስር ተመ.

ወንዘረጭ ስ ጅራተ ረዥም ወፍ፡፡

ወንዝ ስ ተፈጥሮአዊ የሆነ፡በሰፊ፡ በይ እየወረደ ወደ ባህር፡ ወደ ሃይት፡... የሚገባ ወይም ከሌላ ወንዝ ጋር የሚቀላቀል ወራጅ ውሃ፡፡

ወንዝ አድምቅ ስ በወንዝ ዳር፡አካባቢ

የሚበቅል የእዕዋት አይነት፡፡

የወንዝ ልጅ የአካባቢ፡ የአገር ልጅ፡፡

የወንዝ እመቱ ስ ረዘም ያለ ቅልጥምና መንቀር ያለው፡ መልኩ ጥቁር ቡናማ የሚመስል፡ በወንዝ አካባቢ የሚገኝ የአሞራ አይነት(ስለሉን አሞራ ስር ተመ.)፡፡

ወንድ ቅ 1. ከሴት የሚለይበት ተፈጥሮአዊ የታ ምልክቶች (ለምሳሌ ሃም ወይም ሌሎች መለያዎች) ያሉት ሰው ወይም ሌላ ሰጋዊ ፍጡር፡ እንስሳ፡ 2. (ዘይ.) ጎበዝ፡፡ ጀግና ፡፡

ወንድ ወጣው ስ ጎበዝ፡ በረታ ፡፡

ወንደላጤ ስ ያላገባ ወንድ ፡፡

ወንዳ ወንዴ ስ ማጠፊያ የሌለው የገጠር ቤት ጎንቃ (መገቢያ) ከላይ ከጉበኑ፡ ከታች ከደፉ ላይ ተሰክቶ በመቆም ያለችግር እንዲከፈትና እንዲዘጋ የሚረዳ፡ በጎንቃው የላይና የታች ጠርዝ ሜፍ ላይ እንደ ቀንድ ሾል ሾል ተደርጎ የሚሰራ የጎንቃው አካል ፡፡

ወንዳ ወንድ ቅ 1. ወንድ፡ ጀግና፡፡ 2. በሰውነት አቋሚ ወይም በባህሪያዊ ወንድ የምትመስል (ሴት)፡፡

ወንዳ ገረፈ ስ 1. የወንድና የሴት ተፈጥሮአዊ የታ ምልክት ያለው፡ ፍናፍንት፡፡ 2. (ስድብ) ሴታሴት የሆነ ጠባይ ያለው ወንድ ፡፡

ወንድ አያት ስ የእናት ወይም የአባት አባት፡፡ **የወንዶች ገና** ስ የገና በአል የሚከበርበት እለት (ወንዶች የገና ጨቃታ የሚጫወቱበት ስለሆነ የወንዶች ገና ተባለ) ፡፡

ወንዲላ ቅ በቅርፅ ወይም በጠባይ የወንድ ባህርይ ያላት፡ ወይም የቤት ባልትና የሌላት (ሴት)፡፡

ወንዴ ቅ የወንድ የታ ያለው (ለሰው፡ ለእንስሳም ሆነ ለእዕዋት ይነገራል) ፡፡

ወንድም ስ 1. አንድ ሰው ከእናቱ ወይም ከአባቱ ወይም ከሁለቱም ከሚወለደው ወንድ ልጅ ጋር ያለው ዝምድና መጠሪያ፡፡ **ልጅቱ ከእናትና ከአባቷ የተወለደ አንድ ወንድም ብቻ አላት**፡፡ 2. የአክስት ወይም የአጎት ወይም የቅርብ ዘመድ ወንድ ልጅ፡፡ 3. እንደ እናት ልጅ የሚቆጠር ጥፋ ጓደኛ፡፡ 4. በእድሜ ተመጣጣኝ የሆነን ወይም አነስ የሚልን ሰው በአክብሮት ለመጥራት የሚያገለግል ቃል፡፡ **ወንድም ስንት ስላት ነው**፡፡

ወንጀለኛ “ወነጀለ” ስር ተመ.

ወንጀል ዝ.ከ.

ወንጃይ ዝ.ከ.

ወንጌል ስ በሃዲስ ኪዳን ውስጥ ከተሃትና ስለአየሱስ ክርስቶስ ታሪክ፡ ትምህርትና ተአምራት ከሚተርኩት የመጀመሪያዎቹ አራት መስህፍት አንዱ ወይም አራቱ፡፡

ወንጌላዊ(ብ.ቁ.ወንጌላውያን) ስ የወንጌል መምህር፡ ሰባኪ፡፡

ወንጠፍት ስ እንደ ወንፊት ሆኖ የሚሰራ ለፈሳሽ ማጥለያነት የሚያገለግል እቃ፡ ማጥለያ፡፡

ወንጭፍ “ወነጨፈ” ስር ተመ.

ወንፈለኛ “*ወነፈለ” ስር ተመ.

ወንፈል ዝ.ክ.

ወንፊት ስ 1. እህልን ወይም ዱቄትን ለመንፋትና ተፈላጊውን ከማይፈለገው ለመለየት የሚያገለግል ከአክርማ፡ ከስንደዶ፡ ከግራምጣ ወይም ከሽቦ ተታቶ የሚሰራ እቃ፡፡ 2. (ዘይ.) ወሬኛ ፡፡

ወክለ ግ ለንብረቱ ወይም ለስራው እንደ ራሱ ሆኖ እንዲሰራለት የሚተማመንበትን ሰው መርጦ መደበ፡ ተካ፡ ሃላፊ አደረገ፡፡

ወክል ስ እንደ ዋናው ሆኖ የሚሰራ ተጠሪ፡ ሃላፊ፡ ዋናውን ተክቶ እንዲሰራ የተመረጠ ሰው፡ አካል ፡፡

ወክልና ስ ለአንድ ሰው ወይም ድርጅት ወክል፡ ተጠሪ መሆን ፡፡

ተወክለ ግ 1. ተጠሪ፡ ወክል ሆነ፡፡ 2. አንድን ሀዝብ ወክሎ በምክር ቤት፡ በሰብሰባ፡...ተገኘ ፡፡

ተወካይ ቅ አንድን ግለሰብ፡ ድርጅት፡ ሃገር፡ ሀዝብ፡ ... የሚወክል ተጠሪ ፡፡

***ወከበ**

ተዋከበ ግ ተጣዳፊ፡ ተቻክላ፡ ግራ ተጋባ ፡፡

አዋከበ ግ አጣደፊ፡ አቻክላ፡ ግራ አጋባ ፡፡

ወከከ

ወከከ አለ ግ 1. ተሰነጠቀ፡ ተተረተረ፡፡ 2. በድንጋጤ ወይም በደስታ ልኬ ተሰነጠቀ፡ ክው አለ፡፡

ወከል “ወከለ” ስር ተመ.

***ወካ**

ውካታ(ዋካታ) ስ መደማመጥ የሌለበት፡ የብዙ ሰው ንግግር፡ ወሬ፡ ጨህት ፡፡

ተዋካ ግ እርስ በርሱ እየተንጫጫ፡ ሳይደማመጥ አወራ፡ ተነጋገረ ፡፡

አወካ ግ አወራ፡ ተንጫጫ፡ ሳይደማመጥ ተነጋገረ ፡፡

አውካካ ግ እየተሳሳቀ፡ እየተንጫጫ አወራ፡ ተጫወተ ፡፡

ወዛላ ስ የአካል፡ የቁመና ውበት፡፡

ወዘበሬታ ስ ቧልት፡ የጨዋታ፡ የቀልድ ንግግር፡፡

ወዘተ ግ 1. ውሃን ወይም ሌላ ነገርን ለማሞቅ በጣሳ፡ በማንቆርቆሪያ፡ በማሰሮ፡... እሳት ዳር አስቀመጠ፡ ጣደ፡፡ 2. ተሰርቶ ማለቅ የሚገባውን ሳይሰራ አስቀመጠ፡ ወዘፈ፡፡

ወዘት ስ የእሳት ዳር ወይም የምድጃ ሙቀት፡፡
ውዝት ቅ ከተቀመጠበት የማይነሳ፡ ውዝፍ፡ ሰነፍ፡፡

ተወዘተ ግ 1. እንዲሞቅ፡ እንዲሾቅ ወይም እንዲበስል በማሰሮ፡ በጣሳ፡... ተደርጎ በእሳት ዳር ተቀመጠ፡ ተጣደ፡፡ 2. ሳይንቀሳቀስ ስራፊቶ ተቀመጠ፡ ተጎለተ፡ ተወዘፈ፡፡

ወዘተርፈ(በአህጉሮች ሲገና፡ ወዘተ.) ተው.ግ. የመሳሰሉት፡ የተቀሩትም ለማለት የሚያገለግል ቃል፡ አልኮል ነክ የሚባሉ መጠጦች አረፉ፡ ኮኛክ፡ ወዘተ. ናቸው፡፡

ወዘና ስ ውበት፡ ደምግዛት፡ ለዘ፡፡

ወዘናቢስ ቅ ችኮ፡ ለዘቢስ፡፡

ወዘወዘ ግ 1. ነቀነቀ፡፡ 2. አንገላታ ፡፡

ውዝዋዜ ስ የእስክስታ፡ የዳንስ እንትስቃሴ፡፡

ተወዘወዘ ግ ተነቀነቀ፡ ወዲህ ወዲያ አለ፡ ሃደ፡ ተንቀሳቀሰ፡፡

ተወዛወዘ ግ 1. ተወዘወዘ፡፡ 2. እስክስ አለ፡ ደነሰ፡፡

ተወዛዋዥ ቅ 1. ተነቃናቂ፡ ወዲያ ወዲህ እያለ የሚንቀሳቀስ፡ ስ 2. እስክስታ ወራጅ፡ ደናሽ፡፡

አወዛወዘ ግ አነቃነቀ፡ ወዲያ ወዲህ አንቀሳቀሰ፡፡

ወዘፈ ግ 1. ጎለተ፡ አስቀመጠ፡፡ 2. በየጊዜው ሳይፈፅም አስቀመጠ፡ አከማቸ (ስራን)፡፡

ወዘፍ ቅ 1. ስራ የማይሰራ፡ ዝም ብሎ መቀመጥ የሚወድ ሰነፍ፡፡ 2. በአጥር መልክ እንዲያገለግል እየተቆረጠ የተጋደመ እሾሃማ እንጨት፡፡

ውዝፍ ቅ 1. (ስድብ) ሰነፍ፡ ከተቀመጠበት የማይነሳ፡፡ 2. ሳይከፈል የቀረ፡ የተጠራቀመ፡፡ **ውዝፍ ለጸ**፡ 3. ያልተሰራ ወይም ሳይሰራ የቀረ (ስራ)፡፡

ተወዘፈ ግ 1. ተጎለተ፡ ተቀመጠ፡፡ 2. በየጊዜው ሳይከፈል ተጠራቀመ (እዳ)፡፡ 3. በየጊዜው ሳይሰራ፡ ሳይከናወን ቆየ፡ ተቀመጠ (ስራ)፡፡

ወዛ ግ 1. ወዞ ወይም ላኩ ወራደ፡ ፈሰሰ፡፡ 2. ቅባት የተቀባ መሰለ፡፡

ወዝ ስ ፊት ላይ ወይም ሌላ ነገር ላይ ቅልጥልጥ ብሎ የሚታይ ላበት፡ ቅባት፡፡

ወዝ የሌለው የማይጥም፡ ደስ የማይል (ጨዋታ፡ ንግግር፡...)

ወዝ አደር “ላብ አደር” ን ተመ.

ወዛም ቅ መልኩ ያወለወለ፡ የማረበት፡፡

ተወዛዛ ግ ቅባት ተቀባዛ፡ ተባበሰ፡፡

አወዛ ግ ወዝ ሰጠ፡ በቅባት አሳመረ ።

***ወዛገበ**

ውዝግብ ስ ንትርክ፡ አተካራ፡ ጭቅጭቅ ።

ተወዛገበ ግ ተጨቃጨቀ፡ ተጣላ፡ ተነታረክ።

አወዛገበ ግ አጣላ፡ አጨቃጨቀ፡ አነታረክ።

አወዛጋቢ ቅ አጨቃጫቂ፡ አነታራክ። ጉዳዩ አወዛጋቢ እየሆነ ሄደል።

ወዝ “ወዛ” ስር ተመ.

ወየበ ግ 1. ቢሜ ሆነ። 2. ወደ ቢሜነት ተለወጠ፡ ተበላሽ (ሰብል)።

ወይባ ስ 1. ቢሜ ቅርፊት ያለው የዛፍ አይነት። 2. ቢሜ ቀለም የተነከረ የባህታዊ ልብስ።

ወይባ ቀለም ስ ቢሜ ቀለም።

ወየው(ውየ) የዝነን ስሜት መግለጫ ቃል። ጓደኛው የጥተ አለት ወየው እያለ ሲያለቅስ ነበር።

ወይኔ ስ 1. ሸፍቶ በረሃ የገባ አመፀኛ፡ ጦር ጠማሽ። 2. ለግዳይ ሲል ጦርነት የሚገጥም ሰው።

ወይ¹ አንድ ሰው የሌላውን ሰው ስም በሚጠራበት ጊዜ ተጠሪው አቤት፡ አለሁ ለማለት ለጠሪው የሚመልሰው ወይም የሚያስማው ቃል (ጠሪው ልጅ ወይም የእድሜ ጓደኛ ክልሆን ግን በወይ ፈንታ አቤት ወይም እመት ይባላል፡ በማቆላመጥ ለመናገር “ወይ” ይባላል)።

ወይ² የጥያቄ ማቅረቢያ ቃል። ልጅ መጣ ወይ? መገረምን፡ አድናቆትን መግለጫ ቃል። ወይ ጉድ/ ወይ ግሩም። 2. የ”ወይም”ን ፍቺ ተመ.

ወይ ነዶ እንዴት ያናድዳል።

ወይኔ የጭንቀትና የቁጭት ስሜትን ለመግለፅ የሚነገር ቃል። ወይኔ ተበላሽሁ/ወይኔ ጉድ መጣብኝ!

ወይ ጉድ መገረምን፡ መደነትን ለመግለፅ የሚነገር ቃል። ወይ ጉድ! የሰው ልጅ ጨረቃ ላይ ወጣ?

ወይም(ወይንም፡ወይ) መሣ. አማራጭን ለመጥቀስ የሚያገለግል ቃል፡ ለጥያቄ ሲሆን “ወይስ” ይሆናል። ቀዩን ወይም ጥቁሩን ባርኔጣ ሰጠኝ /ወይ እኔ ወይ አንተ እንደዳለን/ ትመጣለህ ወይስ ትቀራለህ?

ወይራ ስ 1. ጨሱ ሊጋን፡ ለእንስራ፡...ማጠኛ እንጨቱ ለተለያየ ተግባር የሚውል ጠንካራ ዛፍ። 2. (ዘይ.) ብርቱ፡ ጠንካራ (ሰው)።

የወይራ ዘይት ስ ከወይራ የሚዘጋጅ ዘይት።

ወይስ “ወይም” ን ተመ.

ወይባ “ወየበ” ስር ተመ.

ወይና ደጋ ስ በቆላና ደጋ መካከል የሆነ፡ አየሩ ቀዝቃዛና ነፋሻነት ያለው አካባቢ፡ አገር።

ወይና ግፍት ስ ለመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባል፡ ሽታ ያለው የእፅዋት አይነት።

ወይኔ “ወይ³” ስር ተመ.

ወይን ስ ተጠጋግተውና በብዛት እጅብ ብለው ወደታች የሚንገረጉ ጣፋጭ ፍሬዎችን የሚያፈራ፡ በቆላና በወይና ደጋ አካባቢ የሚገኝ፡ ግንዱ እንደሃረግ ያለ ስለሆነ ራሱን ችሎ የማይቆም የተከል አይነት፡ ፍሬውም ወይን ይባላል።

ወይኖ ቅ ወይንማ፡ የበሰለ የወይን ፍሬ የመሰለ ቀለም ያለው ።

ወይን ጠጅ ስ 1. ከወይን ጭማቂ የሚዘጋጅ መጠጥ። ቅ 2. የበሰለ ወይን የሚመስል ቀለም ያለው ።

የወይን ዘለላ ስ በአንድነት እጅብ ብለው በቅርንጫፋቸው ላይ የተንገረጉ የወይን ፍሬዎች ስብስብ።

ወይንማ ቅ የወይን ፍሬ የሚመስል ቀለም ያለው፡ ወደ ሰማያዊነት የሚያደላ የገምሬዊ ቀለም አይነት።

ወይንም “ወይም” ን ተመ.

ወይንጠጅ “ወይን” ስር ተመ.

ወይኖ ዝከ.

ወይዘሮ (ብ.ቁ. ወይዛዝርት) ስ ያገባች ሴት የምትጠራበት የአክብሮት ስም።

ወይዘራት ስ ያገባች ሴት የምትጠራበት የአክብሮት ስም።

ወይደ “*ወገደ” ስር “ወግደ” ን ተመ.

ወይጉድ “ወይ³” ስር ተመ.

ወይፈን ስ ከጥጃ ከፍ፡ ከበሬ አነስ ያለና ያልተቀጠቀጠ ወንድ ከብት ።

ወዮ “ወየው” ን ተመ.

ወደ መዋ. መድረሻን ለመጠቀም የሚያገለግል ቃል። ወደ አዲስ አበባ ሂደ /ወደ ማታ እመጣለሁ።

ወደለ¹ ግ አፈረ፡ ጠበደለ ።

ወደላ ቅ (የጥላቻ እኔ.) ጠብደል፡ ወፍራም ። ወደል ዝከ.

አወደለ ግ አወፈረ፡ አጠበደለ ።

ወደለ² ግ ከከርቻ ሂላ ሜነ፡ አሰረ።

ወዴላ ስ 1.ከከርቻ በስተሂላ የሚውል፡ ከበቅሎና ከፈረስ ጅራት ስር የሚገባ፡ ከወደመታጠፊያው በኩል በጨርቅ ትልታዊ ወይም

በለሰሳ ቆዳ የተሸፈነ፡ የተደገለጸ ጠፍር፡ አቡነ ዘለብ፡ 2. የጋሚ ከብቶች ጭነት በሚጫኑበት ጊዜ ከጅራታቸው ስር የሚገባው ጠፍር ፡ ለቤቻ።

ወደሲሳ ስ ከከርቻ ደሃራይ በስተሂለ የምትታሰር አነስተኛ ጭነት ።

ወደላ "ወደላ" ስር ተመ.

ወደላ ዝኪ.

ወደመ ግ ጠፋ፡ አለቀ፡ እልም አለ፡ ተበላሽ።

አወደመ ግ አጠፋ፡ ጨረሰ፡ አበላሽ።

ወደረ ግ 1. እንዳይሂድ ወይም እንዳይራገጥ የከብት እግርን አሰረ፡ ቀደደ። 2. ሳበ፡ ወጠረ፡ ገተረ ።

ወደረ ስ ገመድ።

ተወደረ ግ 1. (የከብት እግር) እንዳይሂድ፡ እንዳይራገጥ ታሰረ፡ ተቀደደ። 2. ተሳበ፡ ተወጠረ፡ ተገተረ።

***ወደረ**

ወደረኛ ቅ 1. ተተክቢይ፡ ተመሳሳይ፡ ተነሣሪ፡ ተወዳዳሪ። 2. ተቃራኒ፡ ተሃራሪ ።

ወደረኛ መስተሃምር ስ (ሰዋ.) ራሳቸውን ችለው መቆም የሚችሉ አረፍተ ነገሮችን የሚያጣምር፡ የሚያያይዝ፡ የሚያጫፍር ቃል ወይም ምእላድ (ለምሳሌ አበበና ወርቁ ነገ ይመጣሉ /እኔ ረጅም ነኝ፡ እሱ ግን አጭር ነው። በሚሉት አረፍተ ነገሮች ውስጥ "ና" እና "ማን" ወደረኛ መስተሃምር ናቸው)።

ወደረ ቅ እኩያ ፡ አቻ። **ወደረ የለውም**።

ውድድር ስ ፋክከር፡ ለአንድ ነገር የሚደረግ ሽሚያ።

ተወዳደረ ግ ተፎክከረ።

አይወዳደርም የላቀ፡ የበለጠ ነው። **የሰለፈ ችሎታው ከማንም አይወዳደርም**።

ተወዳዳሪ ቅ 1. አቻ። 2. ተፎክከረ ። **ተወዳዳሪ የለውም** ።

አወዳደረ ግ 1. እነሃሀረ፡ አስተያየ። 2. አፎክከረ።

ወደረ "ወደረ" ስር ተመ.

***ወደስ**

መወድስ ስ 1. ባለስምንትና ባለስጦን ቤት የሆነ የቅኔ አይነት። 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) እውድ እውድ ሌሊት በቤተክርስቲያን የሚዚም፡ የሚደረስ የምስጋና ፀሎት።

ውዳሴ ስ ብዙውን ጊዜ ለአምላክ የሚቀርብ ምስጋና፡ ሙገሳ ።

ውዳሴ ከንቱ ስ ተገቢ ያልሆነ ምስጋና፡ ሙገሳ።

ተወደስ ግ ተመሰገነ፡ ተሞገሰ ።

አወደስ ግ አመሰገነ፡ አሞገሰ ።

ወደቀ ግ 1. በሌላ ሃይል ምክንያት ወይም የራሱን ሚዛን ባለመጠበቅ ከላይ ወደታች በመወርወር እምድር ላይ አረፈ፡ ተጋደመ፡ ተፈጠፈጠ። 2. ደሀየ፡ ከሰረ፡ ተንኮታኮተ (በንግድ፡ በኢኮኖሚ፡...) ። 3. ዋጋው ቀነሰ፡ ረከሰ። 4. አረፈ። **የቤተሰቡ ሃላፊነት እርሱ ላይ ወደቀ።** 5. ወደሚቀጥለው ደረጃ ሳይሸጋገር ቀረ። **ተማሪው በትምህርቱ ወደቀ።** 6. በሰው ወይም በአካባቢው ላይ ደረሰ፡ መጣ፡ ወረደ (አደጋ፡ በሽታ፡ መብረቅ፡...)። 7. ተቀባይነት አጣ። **በድምፅ ብልጫ ሃሳቡ ወደቀ።** 8. ተጣለ፡ አገልግሎት መስጠት አቆመ። 9. አረጀ፡ በእድሜ ገፋ። 10. ተዘናፈለ (ወገር) ። 11. ቀጥ፡ ጠንክር፡ ፈርጠም ብሎ የነበረው ላላ፡ ተኝ (ጡት) ።

ወድቀህ ተነስ የሚለው የለውም የሚያስብለት፡ የሚቆረቆርለት፡ የሚረዳው ዘመድ፡ ወዳጅ የለውም ።

ወድቆ ቀረ የሚያነሳው፡ የሚያስታውሰው አጣ።

የወደቀበት አይታወቅም ጠፍቷል፡ የት እንዳለ አይታወቅም ።

መውደቂያ ስ መጠሪያ፡ መኖሪያ፡ መጠለያ።

ወዳቂ ቅ 1. አገልግሎት የሌለው፡ የሚጣል። 2. ወደሚቀጥለው ደረጃ ሳይሸጋገር የቀረ። 3. ተቀባይነት ያጣ።

ወዳቃ ቅ አቅመቢ ስ ።

ውዳቂ ቅ 1. የተጣለ፡ ቆሻሻ። 2. (ስድብ) የማይረባ፡ ተልካሻ። 3. የበኩት፡ ጥንብ ።

ውድቅ ቅ ተቀባይነት ያጣ። **ያቀረበው ሃሳብ ውድቅ ሆነበት** ።

ውድቀት ስ ከሰረት።

ውድቅት ስ እኩሉ ሌሊት፡ ጥቅጥቅ ያለ ጨላማ።

ተዋደቀ ግ ታገለ፡ ተጋደለ፡ ተማሚተ(ለሀግ፡ ለነፃነት፡...)።

አዋደቀ ግ አራከሰ፡ ዋጋ አሳነሰ፡ አጥላላ፡ አንኳሰሰ።

ወደብ ስ ለመርከብ መጫኛና ማራገፊያ የተዘጋጀ የባህር ዳርቻ።

የወደብ ኪራይ ስ ለወደብ አገልግሎት የሚከፈል ገንዘብ።

ወደቴ ቅ አውደልዳይ፡ ስራፊት፡ ዘዋሪ።

ወደነ ግ ሁለት ሁለቱን ሽክም ወይም ጭነት እያቀናጀ አሰረ፡ አቆራኝ፡ ቀረቀበ ።

ውድን ቅ ሁለት ሁለት እየሆነ የታሰረ፡

የተቆራኘ ሽክም ወይም ጭነት፤ ቅርቃብ ።

ተወደነ ግ ታሰረ፥ ተቀረቀበ ።

ወደዚህ(ወደህ) መጥ. ተናጋሪው ወዳለበት ቦታ፥ አትጣጫ ።

ወደዚያ(ወደያ) መጥ. 1. ከተናጋሪው ራቅ ብሎ ያለ ቦታ፥ አትጣጫ። 2. በሂላ። ካሁን ወዲያ እንደዚህ እንዳታደርግ ።

ወደደ ግ 1. አፈቀረ፥ ፈቀደ። 2. ፈለገ፥ ደስ አለው። **ችግራቸውን ሊያቃልላቸው ይወዳል።**

ሳይወድ በገድ ተገድዶ፥ በግዴታ። **ገንዘቡን ሳይወድ በገድ ይከፍላል።**

ወዶ ሰጠ ሳይገደድ በፈቃዱ ሰጠ ።

ወዶ ዘማች ስ ግዴታ ሳይኖረበት በፈቃዱ የዘመተ ሰው ።

ወዶ ገባ ት 1. ግዳጅ ሳይኖርበት በፈቃዱ ሌላ ሰው ቤት ገብቶ የሚኖር (ለምሳሌ ውሽ)። ስ 2. በተፈጠሮ ለዛቢያነት ተሰማማ ሆኖ የተገኘ እንጨት (የደማ፥ የመጥረቢያ፥... እጅታ)።

ወዳድ ት በጣም የሚወድ። **ገንዘብ ወዳድ።**

ወዳጅ ስ 1. ባልንጀራ፥ ዓደኛ። 2. ፍቅረኛ፥ ውሸማ። ት 3. አፍቃሪ፥ የሚወድ።

ውዴታ ስ ፈቃደኝነት፤ ግዳጅ የሌለበት አድራጊነት።

የውዴታ ግዴታ ስ በራስ ፈቃደኝነት የሚገቡት ግዴታ።

ውድ ስ 1. ፍቅር። 2. ፈቃድ። **ያለውድ በገድ።** ት 3. ዋጋው ከፍተኛ የሆነ፤ እንደልብ የማይገኝ። 4. ተወዳጅ፥ ተፈቃሪ።

በውድም በገድም በፈቃደኝነትም ሆነ በመገደድ፥ በማንኛውም መንገድ።

ወደድ አለ ግ ዋጋው ከፍ አለ፥ ጨመረ፥ ኖረ።

ተወደደ ግ 1. ተፈቀረ። 2. ዋጋው ጨመረ፥ ኖረ።

ተወዳጅ ት ተፈቃሪ። **ለተወዳጅ ወንድሜ።**

ተዋደደ ግ 1. ተሰማማ፥ ግጥምጥም አለ (መጥረቢያው፥... ከዛቢያው ጋር)። 2. ተፈቀረ።

አዋደደ ግ 1. አሰማማ፥ አገባጠመ (ዛቢያውን ከመጥረቢያው ጋር)። 2. ዋጋ ከፍ አደረገ ።

አስወደደ ግ ዋጋን ከፍ አደረገ ።

ወዲህ "ወደዚህ" ን ተመ.

ወዲያ "ወደዚያ" ን ተመ.

ወዲያው ተው.ግ. 1. በፍጥነት፥ ከመቅሰበት። **ከሂደበት ቦታ ወዲያው ተመለሱ።** መግ. 2. በዚያው፥ እግረመንገድን። **ወደ ገበያ ሄጆ ወዲያው ዘመድ አጠይቃለሁ ።**

ወዳቂ "ወደቀ" ስር ተመ.

ወዳቃ ዝ.ከ.

ወዳድ "ወደደ" ስር ተመ.

ወዳጃ ስ አምልኮአዊነት ባለው ሁኔታ አዛውንት-ሌሊት ሌሊት ጫት እየቃመኝ ድቤ እየመቱ የሚያደርጉት ልመና፤ ፀሎት።

ወዳጅ "ወደደ" ስር ተመ.

ወደላ "ወደለ" ስር ተመ.

ወዴት ተው.ግ. አትጣጫን፥ አድራሻን ለመጠየቅ የሚያለገግል ቃል። **መሰሪያ ቤትህ ወዴት ነው?**

ወዴት ሄደ ተው.ግ. የት አለ፥ የት ጠፋ ።

ወጀብ ስ ከነፋስ ጋር ተቀላቅሎ አግድም የሚወረወር ዝናብ።

ወጀድ ስ በቤት ዓፍኖ አቅራቢያ የሆነ እርግ፤ ቦታ (በአጥር፥ በቅጥር የተከበበ)።

ወጆ "ዋጀ" ስር **"ዋጀ"**ን ተመ.

ወገል ስ የቀለበት ቅርፅ ባለው ጫቶ በኩል ማረጋገጥ እርፍን ከድግር ጋር ባንድነት ጠርንቆ የሚይዝ፥ እንደ ሜንጦ ባለው ሌላው ጫቶ ደግሞ በወገል ጠፍሮ አማካይነት ከሞፈር ጋር የሚቆራኝ የግብርና እቃ(ለአሉን ሞፈር ስር ተመ.)።

ወገሜት(ወገሚት) ስ ተጓጎሞ ቅቤው የወጣለት ወተት፤ አፈራ።

ወገረ ግ 1. በድንጋይ መታ፥ ደበደበ። 2. ያዘ፥ አጠመደ (አላን)።

ተወገረ ግ ተመታ፥ ተደበደበ።

ወገሬ ስ ነጭ የሆነ የማሽላ አይነት።

ወገርት ስ መድሃኒትነት አለው የሚባል አነስተኛ የሆነ የእፅዋት አይነት፤ ጩባው ጥፋ ሽታ ስላለው በማእጠንትነት ያገለግላል።

ወገሽ ግ በጣም ተቆጣ፤ ሮጠ፥ በረረ፥ ፈረጠጠ፥ ደነበረ (ሰው፥ ከብት)።

ወገብ ስ 1. ከቂጥ በላይ ከትከሻ አካባቢ ቦታች ያለ የአካል ክፍል። 2. ከዳለ በላይ ከጎን ቦታች ያለ የአካል ክፍል። **በሁለት እጆቼ ወገኑን ይዞ ቆጋል።** 3. ዙሪያውን በቀበተ ወይም በመቀነት የሚታሰረው የሰው አካላዊ ክፍል። 4. ከፍታ ወይም ቁመት ላለው ነገር እንደ አማካይ የሚወሰድ ቦታ። **ብርጭቆውን አትመላው፤ እስከ ወገኑ ብቻ ትዳልኝ።**

ወገቡ ቁምጥ አለ ሳያሰበው፥ በድንገት ደነገጠ፥ ተስፋ ቆረጠ ።

ወገቡን ሞከረ ተፅዳዳ፥ እዳሪ ወጣ ።

ወገቡን ያዘው አስቸግረው፥ አስጨነቀው (ችግር) ።

ወገቤን አለ አነሰ፥ ቅቡጭ አለ፥ ሳይበቃ ቀረ (ገንዘብ፥...) ።

ወገበ ቀላል ት ሲሄድ፣ ሲራመድ ቀልጣፋ የሆነ፣ ፈጣን ።

ወገበ ነጭ ት ጠለት ያለ እውቀት የሌለው፣ ጥራዝ ነጠቅ ።

ወገብሼ ስ ጥበባብ ወይም ቀበቶ የሚያርፍበትና ወገብ ላይ የሚውለው የሱሪ የላይ ጫፍ ።

ወገን ግ ወገን፣ ተባባሪ፣ አጋዥ ሆነ። *ከጠፋት ጋር ወገኖ ወጋኝ።*

ወገን ስ 1. ዘመድ፣ ጓደኛ፣ በትውልድ፣ በብሄር፣ በዜግነት አንድ የሆነ። 2. አቅጣጫ፣ አኳያ፣ በኩል፣ ክፍል። *በዚህ ወገን በንቹ ይበሉ፣ በዚያኛው ወገን ላምቸን እናስማራለን ።*

ወገን ለየ በዘር፣ በጎሳ፣ በነገድ ከፋፈለ ወይም ተከፋፈለ፣ በየፊናው፣ በየቡድኑ ሆነ። 2. ለዘመድ፣ ለወጃጅ አደላ ።

ወገን አደረገ ግ አጋር፣ ዘመድ፣ ጓደኛ አደረገ።

ባለወገን ት ደጋፊ፣ አጋዥ ያለው።

የወገን ቅፅል ስ ዝምድናን፣ ወገኖችን

የሚያሳይ ቅፅል (-ዊ)። *ሊትጥፉያዊ።*

የወገን ጦር ስ የራስ የሆነ ጦር ።

ወገኛ “*ወጋ” ስር ተመ.

*ወገዝ

ውጉዝ ት (ሃይ.) የተወገዘ፣ የተከለከለ፣ መጥፎ የተባለ።

ውግዝት ስ 1. ግዝት። 2. መነቀፍ፣ መረገም (በመጥፎ ድርጊት፣ ሁኔታ ምክንያት) ።

ተወገዝ ግ 1. ከሃይማኖት ማህበር እንዲወጣ፣ እንዲለይ፣ እንዲገለል ተደረገ ተገዝተ። 2. ተጥላላ፣ ተነቀፈ፣ መጥፎ ተባለ ። 3. መጥፎ በመሆኑ በፅኑ ተረገመ፣ ተከለከለ።

አወገዝ ግ 1. ከሃይማኖት ማህበር አሰወጣ፣ ለየ፣ ረገመ። 2. ተቃወመ፣ ነቀፈ፣ አጥላላ።

ወገዝ ስ ከተጃ በላይ ከወይፈን ወይም ከጊደር በታች የሆነና ጡት የተወ ከብት ።

*ወገደ

ወገድ(ወጊድ፣ ወይድ) ግ ራት፣ ዞር በል፣ ከፊት ሂድ የሚል ትእዛዛዊ የቁጣ ቃል ።

ተወገደ ግ 1. ራቀ፣ እንዳይደርስ ተከለከለ፣ ተለየ። 2. ጠፋ፣ ተቃለለ። *ጅግሩ ተወገደ ።*

አስወገደ ግ 1. አራቀ፣ አገለለ። 2. አጠፋ፣ እንዳይኖር አደረገ፣ አቃለለ (ጅግርን፣...)።

ወገግ

ውጋገን(ውጋጋን) ስ ከርቀት የሚታይ የፀሃይ፣ የጨረቃ፣ የእሳት ፣... ብርሃን።

ወገግታ ስ የንጋት ብርሃን።

ወገግ አለ ግ ብርሃን ፈነጠቀ፣ ታየ፣ ጨለ ሃክበረው ብርሃን እየሆነ መጣ።

ወገጠ “ወቀጠ” ን ተመ.

ወጊድ “*ወገደ” ስር ተመ.

ወጋ ግ 1. በመርፈ፣ በጦር፣ በላንጃ ወይም በሌላ ሹል ነገር አንድን አካል ጠቅ አደረገ፣ ቸቀሸቀ። 2. (ዘይ.) ክፉ ነገርን ተናገረ፣ አሸጋጠጠ። *በነገር ወጋኝ።* 3. ውጋት አመመ (ላንን፣ ጀርባን፣...)። 4. በውግ የገበዛ ጨቃታ ጊዜ የጠጠር አዛገው (የተጫዋቹ) የመጨረሻ ጠጠር ሶስት ጠጠር በያዘ ጉድጓድ ውስጥ አረፈ፣ ጉድጓዱም የተጨዋቹ ውግ ሆነ። 5. አይን ላይ የህመም ስሜት ፈጠረ፣ አይንን አስጨፈነ (ጨስ፣ ሃይለኛ የብርሃን ነፃብራቅ)። 6. በጦር ሃይል አጠቃ፣ ጉዳት አደረሰ። 7. ለተመ፣ ገጠ፣ በላ (በሬ፣ በግ፣... በግንባር፣ በቀንድ፣...)።

ውጊያ ስ ጦርነት፣ ፍልሚያ።

ውጋት ስ 1. ጠቅ የሚያደርግ፣ ቀስፍ የሚይዝ የህመም አይነት። ት 2. (ዘይ.) ጨትጫቃ፣ ነዝናዛ።

ውግ ስ በውግ የገበዛ ጨቃታ ላይ አንድ ተጫዋች ጠጠር በሚያዞርበት ጊዜ እጁ ላይ የምትቀረዋ የመጨረሻ ጠጠር የምታርፍበት ሶስት ጠጠር የያዘች ጉድጓድ፣ ያጅም ጉድጓድ የተጫዋቹ ውግ ትሆናለች።

ተወጋ ግ 1. በመርፈ፣ በጦር፣ በላንጃ ወይም በሌላ ሹል ነገር ጠቅ ተደረገ፣ ተሸቀሸቀ። 2. ተጠምዶ ተያዘ (በጥላቻ)።

ተዋጋ ግ 1. ጦር፣ ጠመንጃ፣... በመያዝ በጦር ሚዳ ተፋለመ። 2. ታገለ (በመግት፣ በክርክር፣...)። 3. ተላተመ፣ ተፋለመ (ከብት)።

ተዋጊ ት 1. በውጊያ ላይ ያለ ወይም ለውጊያ የተዘጋጀ ሃይል ወይም ሰው። 2. አመለኛ፣ አስቸጋሪ የሆነና የሚዋጋ ከብት።

አዋጋ ግ 1. በጦር ሚዳ ላይ ተዋጊዎቹን በማዘዝና በመምራት አፋለመ ። 2. በጦርነት ለመፋለም ምክንያት ሆነ። 3. (ዘይ.) ክፉ ነገርን፣ ወሬን ከአንጻሩ ሰው ወደ ሌላው በማስተላለፍ አጣላ።

አዋጋ ግ 1. በጦርነት ላይ የሚያፋልም የወታደሮች መሪ። ት 2. ነገር እያሰበቀ የሚያጣላ።

አስወጋ ግ እንዲጠመድ አደረገ (በነገር)።

*ወጋ

ወግ ስ 1. ስርአት፣ ደንብ (ከጥንት ሲያያዝ የመጣ)። 2. ወሬ፣ ነገር፣ ጭውውት።

ለወግ ለማእረግ ደረሰ ትጻር፣ ሹመት፣...ለመያዝ፣ ለማግኘት በቃ ።

ወግ ወጉን ይዞታል የተገኘው ባይሆን ለግሰመሰል ሞክሯል (አንድን ነገር በግድረግ) ።
ወግ ደረሰው 1. ክብር አገኘ፣ የደንቡ ተገኝቶታል። 2. ሌሎች የሚያደርጉትን ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ አደረገ። ለፋሲካ ወግ ደርሶት በገ አረደ።

በወግ በወጉ በመልክ በመልኩ ወይም ስነስርአት ባለው መንገድ ።

ወግ ጠርቅ ቅ 1. ወሬኛ፣ ተናግሮ የማያባራ። 2. ወገኛ፣ ወሬ ወዳድ።

ወግ አጥባቂ ቅ የጥንትን ወግ፣ ባህል እንዳለ እንዲቆይ፣ እንዳይሻሻል፣ እንዳይለወጥ የሚሻ (ሰው፣ ድርጅት፣...) ።

የወግ እቃ ስ ባህላዊ የሆነ የሽልማት፣ የጌጣጌጥ፣ የክብር፣...እቃ ።

ወገኛ ቅ 1. ወግን፣ የቆየ ደንብን አጥባቂ። 2. (ስድብ) ጉረኛ ከሆነው በላይ ለመምሰል ፈላጊ።
አወጋ ግ አወራ፣ ተሣውተ።

ወጋግራ ስ የቤት ጣርያን እንደምሰሰ ደግሮ በመያዝ የሚያገለግል ወፍራም አንጨት።

ወጊሻ ስ ወለምታን፣ ስብራትን ፣ ውልቃትን በማሸት፣ በመጠገን የሚያከም የልምድ ወይም ስልጠና ያለው ባለሙያ።

ወግ “ወጋ” ስር ተመ.

ወግድ “ወገደ” ስር ተመ.

ወጠምሻ ስ እድሜው ያልገፋ፣ ደንዳና፣ ወፍራም፣ ጉልበታም ሰው።

ወጠረ ግ 1. ሰቦ ያዘ፣ ለጠጠ (የአልጋ ሽቦን፣ ብራናን፣ ቆዳን፣...)። 2. ሆድን ነፋ፣ ቀበተተ።
የበላሁት ምግብ ሆደን ወጥሮታል። 3. መጣሁ መጣሁ አለ፣ አስጨነቀ (ሽንት፣ አይነምድር)። 4. አፋጠ ያዘ፣ መረመረ። በጥያቄ ወጥሮ ያዘው። 5. ትእቢት ያዘ፣ ኩራት ኩራት አሰኘ። ምን ይወጥረዋል? 6. ጠበቢ፣ በደንብ አልገባ አለ (ልብሰ)። 7. መንገዱ ለጠላት እንዳያመቅ በወታደራዊ ስልት ጠበቀ። **ኮንቦይ ሊያልፍ ነውና ከድልድፍ እስከ ከተማው ያለው መንገድ ይወጠር።**

መወጠሪያ ስ 1. ከእንጨት የተሰራ የቆዳ፣ የብራና መተራሪያ። 2. በልብስ ስፊት መኪና አማካይነት ጨርቅ ላይ ጥልፍ ለመጥለፍ የሚያስችል ከእንጨት ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራና ጨርቁን ወጥሮ የሚይዝ ክብ እቃ።

ወጥረት ስ ጭንቀት፣ ጥበት (በስራ ብዛት፣ በጦርነት፣...)።

ወጥሮ ወጥሮ አለ ግ በኩራት መንፈስ ቁንን ቁንን አለ፣ ቁንጥር ቁንጥር አለ፣ ያላቅሙ ተንጠራራ።

ተወጠረ ግ 1. ተሰቦ ተያዘ፣ በሃይል ተዘረጋ፣ ተገተረ፣ ተለጠጠ። 2. ተያዘ፣ ተጨነቀ (በትግር፣ በፈተና፣...)። 3. በትእቢት ተሞጥ፣ ታበየ። 4. ቁጥር አለ፣ ተነፋ፣ ተቀበተተ (ለምሳሌ ሆድ)።

ተወጣጠረ ግ አለቅጥ ኩራ፣ ትእቢት ያዘው።

ወጠቀ ግ በብዛት በላ፣ ጠቀጠቀ ።

ወጠነ ግ 1. ጀመረ፣ መሰረት ጣለ። 2. አቀደ።

ውጥን ቅ ጅምር፣ እቅድ።

ተወጠነ ግ ተጀመረ፣ ታቀደ።

ተውጠነጠነ ግ ታሰበ፣ ታቀደ፣ (አንድን ድርጊት ለመፈፀም፣ ለመስራት) ።

አውጠነጠነ ግ አሰበ፣ አሰላለ፣ አወጣ፣ አወረደ፣ አቀደ (ሃሳብን) ።

ወጠጤ ስ 1. ለመጥቃት የደረሰ ወንድ በግ፣ ፍጥ። ቅ 2. (ስድብ) ያልሰኘ፣ ያልበሰለ፣ ውረጋጥ ።

ወጣ ግ 1. ከውስጥ ወደ ውጭ ሄደ። 2 ከታች ወደላይ፣ ከዝቅተኛ ወደ ከፍተኛ ቦታ ተንቀሳቀሰ፣ ተረማመደ። 3. አለ፣ ተናገረ። **ከቶቃል ወጣው**። 4. ተለየ፣ ተወገደ። **ከጌት ከወጣ ብዙ ጊዜው ነው**። 5. በቀለ፣ አደገ፣ ረዘመ። 6. ጨረሰ፣ ዘለቀ፣ ከመጀመሪያው እስከ መጨረሻው ድረስ። **መፅሃፉን ወጣው**። 7. ይፋ ሆነ፣ ተነገረ፣ ተገለፀ። **ምስጢሩ ወጣ**። 8. ታየ፣ ብቅ አለ። **ፀሃይ ወጣች**። 9. ደረሰ፣ የባለ እድሉ ሰም፣ ቁጥር ተወረጠ (ሎተሪ ወይም እጣ)። 10. ወጪ ተደረገ። 11. በሰብሰባ፣ በሰልፍ ላይ ተገኘ። **ለሰለፉ ብዙ ሰው ወጣ**። 12. ተነቀለ፣ ተወገደ። **ጥርት ወጣለት**። 13. በቀለ፣ ተፈጠረ። **ብዙረ ወጣለት**። 14. ለቀቀ። **እድቶ ወጣ**። 15. ለህዝብ ቀረበ። **መፅሃፉ ታትሞ ወጣ**። 16. **የ__ ማእረግ፣ ደረጃ ያዘ ወይም አገኘ። በሩሜ አንደኛ ወጣ**።

ወጣ አለ ግ 1. ለትንሽ ጊዜ ከቤት ወይም ከሃገር ውጭ ሄደ። 2. ለየት አለ፣ አፈነገጠ ።

ወጣለት 1. ረከ (የፈለገውን ተናግሮ፣ በልቶ፣ አድርጎ፣...)። 2. ጸነ፣ ሻረ። **ኩፍኝ ወጣለት**።

ወጣው 1. ሆነ። **ጥሩ ሃኪም ወጣው**። 2. ተናገረ። **ያልወጣኝን ተናገረ ለትባል**። 3. አጠፋ፣ ከፈለ (ገንዘብን)። **ሃፈ ገና ገንዘብ ወጣው**።

በ__ ወጣ __ን መስሎ ተወለደ፣ ባህርዩን ወረሰ፣ አደገ። **በላቅቶ ወጣ**።

በወጣ ያውጣው (እንዳወጣ ያውጣው) እንደሆነ ይሁን።

የወጣለት ደንበኛ፣ አይነተኛ፣ የታወቀ። **የወጣለት ሰራም ነው**።

የወጣለት ስራ የተሳካ ስራ፣ ጥሩ ሆኖ የተሰራ።

ወጣ ገባ ት ያልተስተካከለ፡ አባጣ ጎባጣ ።
ወጣ ውረድ ስ ድካም፡ ልፋት ።
መውጫ ስ 1. ከውስጥ ወደ ውጭ፡ ከገዛትተኛ ወደ ከፍተኛ ቦታ መተላለፊያ ወይም መሸለኪያ (በር፡ መሰላል፡...)። 2. መፍትሄ፡ ስቻግ፡ መውጫ ስ፡ 3. ብቅ የሚባልበት፡ የሚታይበት ጊዜ፡ አቅጣጫ፡ በፀሃይ መውጫ በኩል ።
መውጫ መግቢያ አጣ ተቸገረ፡ ተጨነቀ፡ ሲወጣ ሲገባ ቸግር ገጠመው ።
መውጫ መግቢያውን ያውቃል፡ የቤተን፡ የቦታውን፡... ሁኔታ ጠንቅቆ ያውቃል።
መውጫ ቀዳዳ አጣ ከቸግር፡ ከጭንቅ የሚላቀቅበት ዘዴ አጣ ።
ወጥ ት 1. ሙሉውን በአንድ አይነት መልክ የተሰራ፡ አንድ አይነት የሆነ። 2. አዲስ ያልተቀዳ፡ ያልተከረጀ (ሃሳብ፡ ድርሰት፡...)።
ወጪ (ወጭ) ስ ለልዩ ልዩ ጉዳይ የተከፈለ ወይም ለሰራ፡ ለኑር የሚያስፈልግ ገንዘብ ።
ወጪ አደረገ ለተለያየ ጉዳይ፡ ለስራ፡...ገንዘብ ከፈለ።
ወጪውን ሽፈኑ ለሰራ፡ ለኑር፡ ለድግስ፡... የሚያስፈልገውን ገንዘብ ሰጠ፡ ከፈለ፡ ቻለ ።
ወጪና ገቢ ስ የተከፈለና የተሰበሰበ ገንዘብ ።
የወጪ አንድ ሰው ወደ ሌላ ቦታ በሚሄድበት ጊዜ የሚደረግ የመሰባበቻ ግብዣ ።
የወጪ ሰነድ ስ ገንዘብ ለተወሰነ ጉዳይ መከፈልን የሚያረጋግጥ ማስረጃ፡ ደረሰን ።
ውጤት ስ 1. አንድን ምክንያት ወይም ድረጊት ተከትሎ የመጣ፡ የታየ ሁኔታ ወይም ነገር። 2. ጥሩ ነገር፡ ፍሬ፡ ድካም ስንቱ ሳይቀርም፡ ውጤት ይኖረዋል። 3. በፊተና ወይም በውድድር፡... የተደረሰበት፡ የተገኘ ነጥብ። 4. በመደመር፡ በማባዛት፡... የተደረሰበት የሂሳብ፡ የሰሊት መልስ፡ በምርመራ፡ በመከራ የታወቀ ግኝት። 5. ፍሬ፡ አሳባ፡ ምርት። 6. ትርፍ፡ ጥቅም። ገንጽ ውጤት የለውም።
ውጤት አመጣ በፊተና፡ በውድድር፡ በሰራ ነጥብ ወይም ጥቅም አገኘ።
ውጭ(ውጪ) ተው. 1. ደጅ። 2. ከአንድ ዘላለ፡ ድንበር፡ አጥር፡... ወዲያ። 3. በአንድ ደንብ፡ ስርአት፡ ሀገ፡ ባህል፡... ውስጥ የሌለ ።
ውጭ አደረ ዘወትር በሚያድርበት ቤት ሳይሆን ሌላ ቦታ አደረ ።
በውጭ ሲያዩት ጠለቅ ሳይሉ፡ ሳይ ሳይን ሲያዩት።
ውጭ ነፍስ ግቢ ነፍስ ጭንቅ፡ ጣር ።
ውጭ [አገር] ስ ባህር ማዶ፡ በሌላ መንግስት የሚመራ ሃገር ።

ውጭ ጉዳይ ስ በሃገሮች መካከል ያለውን ግንኙነት የሚመለከት ጉዳይ ።
የውጭ ንግድ ስ ከሌላ ሃገር ጋር የሚደረግ ንግድ ።
የውጭ ምንዛሪ ስ የሌላ ሃገር ገንዘብ፡ ዶላር፡ ፓውንድ፡...።
የውጭው አለም ስ 1. ሌሎች አገሮች። 2. አካባቢ። በሰሜን ሆላታቾን አግዲይነት ስለውጭ አለም አኖውቃለን።
ተወጣ ግ ተግባሩን፡ ግዳጅን፡ ቸግሩን አተለለ፡ ወረሰ፡ ፈፀመ።
መወጣጣዊ ስ መሸጋገሪያ፡ እርካብ፡ መሰላል።
ተዋጣ ግ 1. ገንዘብ ለእርዳታ ወይም ለሌላ ጉዳይ ተሰበሰበ። 2. አግረ፡ ተሳካ፡ ሰራ።
መዋጮ ስ ከተለያዩ ግለሰቦች፡ ቡድኖች፡... የተውጣጣ፡ የተሰበሰበ ገንዘብ።
ተውጣጣ ግ 1. ከተለያዩ ወገን፡ አካባቢ ወይም ቡድን፡... ተሰባሰበ (ሰው፡ ሃሳብ፡...)። 2. የተለያዩ ዘዴን በመጠቀም ሊደረሰበትና ሊታወቅ ቻለ፡ ይፋ ሆነ፡ ታወቀ (ምስጢር) ።
አወጣ ግ 1. ከውስጥ ወደ ውጭ ወሰደ፡ አጓዘ። 2. ከፈለ፡ ወጪ አደረገ፡ አጠፋ (ገንዘብን)። 3. ወሰደ፡ ወጪ አደረገ (ገንዘብን ከጣንክ)። 4. አበጀ፡ ሰራ፡ ፈጠረ። መገድ ሳውግ/አሳት ሳውግ። 5. ፈለፈለ፡ አገኘ (ግእድንን፡ ወይም ሌላ የተደበቀ ነገርን፡...)። 6. ተሸጠ፡ አሰገኘ። መሳተፍ ሳሰር ሳሰር ሳውግ። 7. አስነገረ፡ ለህዝብ አቀረበ፡ አሰጣ። ሳዋጅ ሳውግ/ገስታውጅ ሳውግ። 8. አበቀለ። ጥርስ ሳውግ/ሽበት ሳውግ። 9. ይፋ፡ ግልፅ አደረገ (ምስጢርን፡...)። 10. አተረፈ፡ አዳነ። ለግዴር ሳውግ። 11. ደነገ። ሀገ ሳውግ። 12. ነደፈ፡ ቀየሰ። ጥጓጓ ሳውግ።
አወጣ አወረደ አሰበ፡ አሰላለ ።
አውጭ ስ እራሳ እያወጣ የሚበላ አውሬ ።
ማውጫ ስ 1. በየመፅሃፉ፡... የመጀመሪያ ገጾች አካባቢ ተዕር የሚገኝ፡ በመፅሃፉ ውስጥ ያሉትን ንጉሳን ርእሶች ወይም አርእስተ ነገሮችና መገኛቸውን ገፅ የሚመለከት ዝርዝር። 2. በሉተራል እሸናፊ የሆኑትን አጣዎች ዝርዝር የያዘ ሰንጠረዥ።
አዋጣ ግ 1. የሚደርስበትን ወይም የሚቸለውን ያህል ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር ሰጠ (ለቸግር፡ ለደስታ፡ ለግብዣ፡...የሚሆን)። 2. ትርፍ አሰገኘ። ሸቀጡን በሰላላ ብር ገብጠው ያዋግኛል። 3. አዛለቀ፡ ሁሉንም መዝናኛት አያዋግዝም።
አውጣጣ ግ 1. ደብቆ የያዘውን ምስጢር ወይም ጉዳይ (የተለያየ ዘዴ በመጠቀም) እንዲናገር ገፋፋ፡ አሰለፈለ። 2. ከተለያዩ ቦታ አሰባሰበ (ሰዎችን፡ ገንዘብን)።

አውጫዎች ስ በሰው ስብት ሲሰረት፡ ሰው ሞቶ ሲገኝ ወይም የተለያየ ወንጀል ሲፈፀም የአካባቢው ሰው ተሰብስቦ ወንጀለኛውን ለመጠቀም የሚጠቀምበት ዘዴ፤ አፈርሳታ ።

ወጣት ስ 1 እድሜው ከአስራ ስምንት እስከ ሰላሳ አመት የሚሆን ሰው። 2 ጠንካራ፣ ብርቱ፣ ያላረጀ። ላቀቱ ገና ወጣት ናቸው። 3 አዲስ፣ ያልደረጀ፣ ያልዳበረ።

ወጣጠረ “ወጠረ” ስር ተመ.

ወጥ ስ ሽር ወይም ከክ ወይም አትክልት ወይም ስጋ፣... በዘይት ወይም በቅቤ ከተቁላላ ሽንኩርት፣ በርበሬ ወይም እርድ እንዲሁም ከውሃ ጋር አዋህዶ በማብሰል የሚዘጋጅ የእንጀራ ማባያ።

ወጥ ረገጠ ባለገ፡ ገደብ አለፈ፣ ስርአት የለሽ ሆነ (ታላቁን፣ መከበር ያለበትን ባለማከበሩ፣...)።

ወጥ ሰራ ወጥን አዘጋጀ፣ አበሰለ።

ወጥ አወጣ ወጥን በጭልፋ እየጨለፈ ከሰሃን ወይም ከእንጀራ ላይ አደረገ።

ወጥ ቤት ስ 1. መደበኛ ሰራው ወጥ መሰራት የሆነ ሰራተኛ። 2. በድግስ ወይም በግብዣ ጊዜ ወጥ ለማሳለፍ የተመደበ ሰው። 3. ወጥ የሚዘጋጅበት ቤት፤ ኩሽና ።

የወጥ ቤት እቃ ስ ድስት፣ ሰሃን፣ ጭለፋ፣...የመሳሰሉት የምግብ ቤት እቃዎች።

ወጥ “ወጣ” ስር ተመ.

ወጥመድ ስ 1. አውሬን ለመያዝ ወይም ለመግደል የሚያገለግል መሳሪያ። 2. አንድን ሰው ለመጉዳት የተቀናበረ ወይም የተዘጋጀ ተንኮል፣ ሴራ፣...

ወጥመዱ ያዘለት ለመጉዳት ያዘጋጀው ሴራ፣ ተንኮል ተሳካለት።

ወጥመድ ውስጥ ገባ የሴራ የተንኮል፣... ሰለባ ሆነ።

ወጪ¹ ስ ከነፋስ ጋር እየተቀላቀለ አገድም የሚዘንብ ዝናብ፤ ውሽንፍር።

ወጪ² ስ ጥንት የነበረ የጠመንጃ አይነት ።

ወጪ “ወጣ” ስር ተመ.

ወጭ “ወጣ” ስር “ወጪ”ን ተመ.

ወጭማዳ ፤ 1. (ስድብ) ሰባራ፣ ሰንካላ። 2. አትመ ቢስ፣ ተልካሻ ።

ወጭት ስ ከሽክላ ወይም ከነሃስ ወይም ከብረት የሚሰራ የወጥ ቤት እቃ ።

ወጭት ሰባራ ውለታ ቢስ።

ወጭት አብሽ ስ ከባቁላና ከአብሽ የሚሰራ፣ ከሌላ ወጥ በፊት የሚቀርብ ማባያ።

ወፈረ ገ 1 አካል ጨመረ፣ ደነደነ፣ ሰላ፣ ገዙፍ

ሆነ። 2. ለደለደ፣ የውሃው መጠን እንስ ያለ ሆነ (ወጥ፣ ቡና፣...)።

ወፍራም ፤ 1. ጠብደል፣ ደንዳና፣ ገዙፍ። 2. ቀጭን ያልሆነ (ለምሳሌ ወጥ፣ ቡና፣...)።

ወፍራም ቆዳ አለው ችግር፣ መከራ ይችላል ወይም ይጽጽማል።

ወፍራም ደመወዝ ትልቅ ደመወዝ።

ወፍራት(ውፋራ) ስ 1. የሰውነት ድንዳኔ። 2. የአንድ አካል የመዳንስ መጠን፤ ግዝፈት ።

አወፈረ ግ ወፍራም አደረገ።

ወፈፈ ግ አበደ፤ አእምሮውን ሳተ።

ወፈፍ አደረገ ግ አሳበደ፣ አእምሮን አሳተ ።

ወፈፈ ፤ እብድ፤ ቀኝቃጥ ።

ወፈፍተኛ ፤ 1. በድንገት የሚቆጣ፣ ግልፍተኛ። 2. እብድነት ያለበት፣ አእምሮው የተነካ ።

ወፍ(ብ.ቁ. ወፍች፣ አእዋፍ) ስ 1. ሁለት እግርና ሁለት ከንፍ ያለው፣ አየር እየቀዘፈ መብረር የሚችል፣ አካሉ በላባ የተሸፈነ እንስሳ (ስእሉን የሚቀጥለው ገዕ ተመ.)። 2. በአንድ ጫፋ ሰረገላ ላይ የሚቆም በሌላው ጫፋ ወራጅ የሚሸከም፣ ጣሪያ ለማዋቀር የሚያገለግል በወፍ ትርሶ የሚዘጋጅ እንጨት። 3. አውጫዎች ወይም አፈርሳታ በሚካሄድበት ጊዜ ወንጀለኛውን ለሚጠቀም ሰው የሚሰጠው የድብቅ ስም።

ወፌ ቆመች በእግሩ ለመቆም የሚጥክርን ህገን ለማበረታታት የሚሳል አነጋገር ።

ወፊ ያራድ ስ ድምፅ መልካም የሆነ የወፍ አይነት።

ወፊ ገነት “ጣዎስ” ን ተመ.

ወፊ ገዝት ፤ ግዝት አስፈላጊነት ሳይኖረው ወይም ባለማውቅ አግባብነት በሌለው ጉዳይ ላይ ሁሉ የግዝት ቃል የሚያስተላልፍ ።

ወፍ ሲንጫጫ በጧት፣ በማለዳ ።

ወፍ አርግፍ ስ በዱ፣ ጠይብ ።

ወፍ አእላፍ ፤ እጅግ በጣም ብዙ የሆነ (ሰው ወይም የወፍ መንጋ) ።

ወፍ እግር ስ 1. በእጅ መርፈ የሚሰፋ፣ ጫፍና ጫፋ የወፍ እግር የሚመስል ጥልፍና የሆነ የነጠላ ልብሶች አሰፋፍ። 2. (ስድብ) ቀጭን አግር።

ወፍ ዘረር “ዘረር” ን ተመ.

ወፍዘራሽ ስ 1. ሰው ሳይተከለው በዱር የበቀለ ተክል፤ ወፍ አራሽም ይባላል። ፤ 2. በጥሩ ስነምግባር ያላደገ፣ ባለፈ።

የወፍ ቆሎ ስ ስሩ ሲበሉት የሚጣፍጥ የእንግጫ አይነት።

1. ግሥስ
2. በቀቀን
3. ጨለቁ
4. ንበበል

5. ግንደ ቆርቆር
6. የሌሊት ወፍ
7. ቆቅ
8. ድንቢጥ

9. ጭሩ
10. ጭሪ
11. የረገገ ወፍ
12. ለገን

13. ዋኔ
14. ርግብ

የወፍ ቋንቋ ስለ ለብዙዎች ግልፅ ያልሆነ፤ ጥቂት ሰዎች ፈጥረው የሚገለገሉበት ምስጢራዊ ቋንቋ ።

የወፍ በሽታ ስለ አይንን፣ ጥፍርን፣ ሽንትን ቢጫ የሚያስመስል የጉበት በሽታ ።

የወፍ ጎጆ ስለ ወርቅ ከሳር፣ ከገለባ፣ ከሳባ፣...የሚሰሩት ማደሪያ፣ እንቁላል መጣያና መፍሪያ ።

ወፍራም "ወፈረ" ስር ተመ.

ወፍች ስለ የደረቀ የእንስት ትርፈት ።

ወፍራ ስለ በሰው ጉልበት ወይም በሞተር ሃይል ሊሰራ የሚችልና እህልን ወይም ሌላ ነገርን ለመፍጨት፣ ለማድቀቅ የሚያገለግል እቃ፣ መሳሪያ፣ ወይም የተወቀረ ድንጋይ።

ወፍራ መድፊያ ስለ ከሆላእና ዋዜማ በፊት ያለው አርብ ቀን፤ እህል የማይፈጭበት ።

ወፍራ ቤት ስለ የሞተር ወፍራ የተተከለበትና አገልግሎት የሚሰጥበት ቤት ።

የወፍራ ልጅ ስለ የወፍራ መጅ ።

የወፍራ እህል ስለ ሊፈጭ የተዘጋጀ እህል ።

ወ. የ"ወ" ፊደል ካለብ ዘር ።

ዊ የ"ወ" ፊደል ሳለብ ዘር ።

-ዊ (-አዊ) 1. ከተወሰዱ ሰዎች በስተመወረሻ እየገባ ወገንነትን የሚገልፅ ምእላድ፣ የወገን ቅዕል። ሊትዮጵያዊ፣ 2. በ _ በኩል፣ ሂ የሚል ትርጉም የሚሰጥ ምእላድ። ውስጣዊ /ውጫዊ/የይማናታዊ/ ወቅታዊ ።

ዋ¹ የ "ወ" ፊደል ራብእ ዘር ።

ዋ² የማስጠንቀቂያ፣ የማስፈራሪያ፣ የዛቻ መገለጫ። ዋ! ተሳስተህ ታበላሽና ትቀጣለህ ።

ዋ³ የሃዘን፣ የትካዜ መግለጫ። ዋ! ያን የመሰለ ጅግና ተበላሽ ።

-ዋ¹ የሶስተኛ መደብ አንስታይ የታን የሚያመለክት መስተአምር። አንበሳዋ ።

-ዋ² የሶስተኛ መደብ አንስታይ የታ አገናዛቢ ምእላድ። ቦርባዋ ተከፍቷል።

-ዋ³ "ሆይ" እንደማለት የሚያገለግል ቃል አጋጥ። አንገደዋ/ልጀዋ።

*ዋሃደ

ውህደት ስለ አንድ መሆን፣ መቀላቀል ።

ተዋሃደ ግ አንድ ሆነ፣ ተቀላቀለ ።
ተዋህዶ ስለ መለኮትና ትስብእት ተዋህደው አንድ አካል፣ አንድ ባህርይ፣ አንድ ፊቃድ ሆኑ የሚል ሃይማኖታዊ አስተምህሮ ።
አዋሃደ ግ አንድ አደረገ፣ አቀላቀለ ።

ዋለ¹ ግ 1. ሙሉውን ቀን ወይም ክትት አብዛኛውን ክፍል በአንድ ቦታ ቆየ፣ ብዙ ጊዜ አሳለፈ። 2. ሰራ ተሰራበት፣ አገልግሎት ሰጠ። 7ንዘቡ ሰራ ላይ ዋለ ። 3. በአንድ በተወሰነ ቀን ላይ ሆነ፣ አረፈ። አንቀጣጣሽ ለሁድ እለት ዋለ።
ዋለ አደረ ሰነበተ፣ ለተወሰኑ ቀናት ቆየ።
ሳይውል ሳያድር ዛሬውኑ ።

በዋል ፈሰሰ በጃደበት የሚቆይ፣ ቶሎ የማይመለስ፣ ግድለሽ ።

ውሎ አደረ ቆየ፣ ሰነበተ ።

ውሎ ገባ(ውሎ ገብ) ት በጧት ሃደው ሳያድሩ የሚመለሱበት የደርሶ መልስ መንገድ፣ ገዢ። መንገዱ የውሎ ገብ መንገድ ነው ።

ውሎ ይግባ (ምር.) በሰላም፣ በጤና ይኑር፤ በሰላም ውሎ በሰላም ይመለስ ።

እየዋለ እያደረ እየቆየ፣ እየሰነበተ ።

የዋለ ት የቆየ፣ ትኩስ ያልሆነ። የዋለ እንጀራ።

መዋያ ስለ ቀኑን፣ ጊዜውን ማሳለፊያ ቦታ።

ውሎ ስለ 1. የሙሉ ወይም የግማሽ ቀን ቆይታ። 2.ሬሳው በሌለበት ዘመድ ወዳጅ ተሰብስቦና አልቃሽ ቆሞ ቀኑን ሙሉ ለሞተው ሰው የሚደረግ ልቅሶ ።

ውሎ ተዋለ ሲለቀስ ዋለ።

የውሎ አበል ስለ ሰራ ጉዳይ ከመስሪያ ቤቱ ርቆ ለሚሄድ ደመወዝተኛ በቀን ሂሳብ የሚከፈል ገንዘብ።

አዋለ ግ 1. አቆየ። 2. አንድ ሰራ እንዲሰራበት፣ እንዲካሄድበት አደረገ (ገንዘብን፣ ጉልበትን)። 7ንዘቡን ንግድ ላይ አዋለ።

አዋይ ስለ የቤት ውስጥ ቆለ።

የአዋይ አዋይ ትፈልገዋለች በሚል ልማዳዊ እምነት መሰብ ውስጥ የሚቀመጥ ቁራሽ እንጀራ።

የአዋይ በላ ት ለአዋይ የሚቀመጠውን ቁራሽ እንኳ የሚበላ ችጋራም፣ ስግብግብ፣ ረሃብ የማይችል።

ዋለ² ግ 1. በጎ ሰራ ሰራ፣ ውለታ አደረገ። 2. ረዳ፣ አገዛ፣ አዳጎ። ዛሬ እግዜር ዋለለኝ ።

ውሐ ስለ 1. ስምምነት፣ ለመስራት፣ ለመፈፀም የተገባ ቃል፣ ውለታ። 2. የጳጠሮ መፍቻ ምልክት።

ውሐ ሰርዘ በውሎ መሰረት ማከናወን ማቆሙን

አሳወቀ፡ ውሉን አፈረሰ።

ውል አፈረሰ በተዋዋለውና በተሰማማው መሰረት ማከናወኑን ተወ፡ ስምምነቱን ጣሰ ።

ውል ገባ(አደረገ) ተዋዋለ፡ ተሰማማ ።

ውሉ ጠፋ ተምታታ፡ መፍትሄ አፈላለጉ አስቸጋሪ ሆነ።

ውል ሰሟ ስ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ሰዎች ወይም ድርጅቶች ሊዋዋሉ በእማኝነት፡ በምስክርነት የሚያጸምጥ ።

ውል ሰጪ ስ በውል ስምምነት ድርድር ላይ በራው እንዲሰራለት፡ ጉዳዩ እንዲፈፀምለት የሚጠይቀው ወይም ቃል የሚያስገባው ወገን (ለምሳሌ በህንፃ ስራ ውል ውስጥ አሰራው ውል ሰጪ ነው)።

ውል ተቀባይ ስ አንድን ተግባር ለማከናወን፡ ለመሰራት ከገለሰበ፡ ከድርጅት ጋር ውል የገባ ወገን።

ውል የለሽ ት 1. በቃሉ የማይገኝ፡ ቀልጣ።
2. የተወሳሰበ፡ የተሳሰረ፡ የተምታታ ።

ውል ያለው ነገር መልክ ያለው፡ መሰረት ያለው ነገር፡ ቁም ነገር ።

ውለታ ስ 1. አንዱ ለሌላው የሚያደርገው በን ስራ፡ ቁም ነገር። 2. የ“ውል”ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ውለታ መለሰ ለተደረገለት በን ተግባር በፈንታው በን ነገር አደረገ፡ ብድር መለ ።

ባለውለታ በን ተግባር ያደረገ፡ ቁም ነገር የሰራ። አገሌ ባለውለታዬ ነው።

ውለታ ቢስ ት የተደረገለትን ውለታ የሚከጋ፡ ምስጋና ቢስ ።

ውለኛ ት ቁምነገረኛ፡ በተናገረበት፡ ባለበት የሚገኝ ።

ተዋዋለ ገ ተሰማማ፡ ውል ገባ፡ የውል ስምምነት ፈፀመ።

አዋዋለ ገ አሰማማ (በስራ፡ በገንዘብ) ።

አዋዋለ ስ ውል የሚያፈራርም፡ የሚያሰማማ አካል ።

የለለ ገ 1. ዋገዥ፡ ተነቃነቀ፡ ወዲያና ወዲህ አለ። 2. ባክነ፡ እርጋታ አጣ። 3. መወሰን አታው።

አዋለለ ገ 1. እንዲዋልል አደረገ፡ አነቃነቀ፡ አዋገዥ። 2. አባክነ፡ እርጋታ አሳጣ።

የለገ ገ ወሰለተ፡ ከስራው ላይ ሾልቱ፡ ተሰርቆ ሄደ ።

የለጌ ት በስራው ላይ የማይገኝ፡ ወሰላታ፡ አልምጥ ።

አዋለገ ገ 1. አወሰለተ፡ በስራው ላይ

እንዳይገኝ አደረገ፡ ስራ አሰፈታ። 2. አባለገ፡ አወሳሰተ።

ዋሊያ¹ ስ አቶ፡ እግሮቹና አይኖቹ አካባቢ ፈካ ያለ፡ ከወደ ሆዱ ነጣ ብሎ ሌላው አካሉ ጥቁር ቤናማ የሆነ መልክና የተቀለበሱ ረገፍኸም ቀንዶች ያሉት፡ ተራራማና ገደላማ በሆኑ ስፍራዎች የሚኖር፡ በኢትዮጵያ ብቻ የሚገኝ ሳረበል የዱር እንሰሳ(በእሱን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ዋሊያ² ስ የማሽላ ሰብል እየበላች የምታስቸግር፡ ከርግብ አነስ የምትል ወፍ ።

ዋሊሴ ስ ስለቱ እንደማጭድ በስተውስጥ የሆነ ነጣባ ካራ ።

ዋሊታ ስ 1. በመካከሉ የምሰሰ ጫፍ መግቢያ ስፊ ቀዳዳና በዙርያው ብዙ ብስ ያለው፡ በስተላይ በኩል ውቅር ወይም ጭምጭማት የሚደረግበት የባጥ ገበታ፡ ጣራ መወጠኛ። 2. ጋሻ፡ መከታ። 3. መሬት የምትሽከረከርበት የሃሳብ ዘንግ ስሜናዊ ወይም ደብዳቤ ጫፍ።

ዋሊካ ስ መረሬ፤ ጥቁር አፈር ።

ዋሊጋ(ወሊጌ) ስ በገግ ገልገል የሚበላ ተበር መሰል አውሬ ።

ዋሊጊ “ዋለገ” ስር ተመ.

ዋመሳ ስ ረኽሞ ጦር ።

ዋሚራ ስ በአንጓና በአንጓ መካከል የሚገኝ የአገዳ አገዳ ክፍል፡ መለልታው ።

ዋምራ ስ 1. ለውሃ መቅደስ፡ ለጠላ መያዣ የሚያገለግል ትል። 2. ሽከና ።

ዋር ስ የጣቃ አጥፋት ።

ዋርሳ ስ ሚስት የባሏን ወንድም ወይም ወንዱ የወንድሙን ሚስት የሚጠራበት የተዛምዶ ስም ወይም በሁለቱ መሃል ያለ ባህላዊ ዝምድና ።

ዋርካ(ወርካ) ስ ከሸላ ፍራ አነስ የሚልና ከበለለ በሂላ ብዙውን ጊዜ ደረት ሲል የሚበላ ፍራ ያለው፡ ትጠሉ ሰፋፊ የሆነና እንጨቱ ነጣ ያለ ፈሳሽ የሚወጣው፡ ጥቅጥ ብለው በገንዱ ዙሪያ እግድም የሚንሰራ፡ በርካታ ትርጉሜርች ያሉት በጣም ትልቅ የሆነ ዛፍ።

ዋርዳ ስ 1. ጠቆር ያለ መልክ ያለው የወፍ አይነት። ት 2. ጠቆር ያለ መልክ ያለው (ለበትሉ ወይም ለአህያ)።

ዋርዳ ሳሙና ስ ከጥቁርነት ፈገገ ያለ ወደ ትላት የሚወስደው የበትሉ መልክ ።

ዋርደ የ“ዋርዳ” ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

***ዋሰ**

ዋሰ ስ በእዳ፡ በወንጀል ወይም በሌላ ጉዳይ ተጠያቂ በመሆን የሚፈለገን ሰው ለማትረብ፡ ካላቀረበም በእሱ ፈንታ ወይም ቦታ ለመጠየቅ

የውዴታ ግዴታ የሚገባ ሃላፊ፤ ተያዥ፡ መድን።
ዋስ ሰጠ ተያዥን ወይም ዋስ የሚሆነውን ሰው አቀረበ።

ዋስ በራሴ አለ እራሱን ለራሱ ዋስ አደረገ።
ዋስ ጠራ ዋስ ሰጠ፡ አቀረበ ።

ዋስ አጋች ስ የዋሰን እቃ የሚይዝ፡
የሚወስድ፡ የሚያግት ሰው ።

ዋስ የለሽ ት ዋስ የማያገኝ፡ ወሰላታ (ሰው)።

ዋስትና ስ 1. ዋስ መሆን፡ ዋስነት። 2. የሚያስተማምን፡ አስተማማኝ የሚያደርግ ማረጋገጫ። ስፖርትን ግዘውተር ለጤንነትና ለትልተኛና ዋስትና ነው።

ዋስትናውን አወረደ ዋስነቱን ወይም ዋስ ለመሆን የገባውን ውል ሰረዘ ።

ዋስትና የሌለው ዘላቂነቱ፡ አገልግሎቱ የማያስተማምን ።

ተዋስ ግ በእዳ፡ በወንጀል ወይም በሌላ ጉዳይ ተጠያቂ የሆነን ሰው ለማቅረብ፡ ካላቀረበም በእሱ ቦታ ለመጠየቅ የውዴታ ግዴታ ገባ፤ ሃላፊ፡ ተያዥ፡ መድን ሆነ ።

*ዋስ²

ውሰት ስ ለባለቤቱ ተመላሽ የሚሆን እቃን፡...ለተወሰነ ጊዜ የመውሰድ ተግባር ።

ተዋስ ግ በሃላ ለመመለስ ለጊዜው ብቻ በውሰት ወሰደ።

የተውሶ ት የትውስት፤ የራስ ያልሆነ፤ ለባለቤቱ ተመላሽ የሚሆን ።

አዋስ ግ ለጊዜው ብቻ እንዲገለገልበት በውሰት ሰጠ ።

ዋስ “*ዋስ¹” ስር ተመ.

ዋስትና ዝ.ከ.

ዋስዳ ስ 1. ብዙውን ጊዜ የከብት ስጋ ብልቶችን ከላይ ላይ ስክቶ በማንጠልጠልና ለሁለት ተሽከሞ ከቦታ ወደ ቦታ ለማንጓዝ የሚያገለግል እንደ አጠና ያለ እንጨት። 2. ከሃረግና ከመሳሰለው የሚሰራና ለጋን ማስቀመጫ የሚሆን ትልቅ ማቶት።

ዋሽ ግ 1. እበለ፡ ቀጠፊ፡ ሃሰት ተናገረ። 2. ተስፋ ሰጠ። ልብስ እገሃልሃለሁ ብሎ ዋሽቶልናል።

ዋሽ ት ውሽታም፡ አባይ፡ ቀጣፊ፡ ሃሰተኛ።

ውሽት ስ ሃሰት፡ እብላት፡ ቅጥፊት።

ውሽቱ በቁመቱ ልክ ነው በጣም ዋሽ ነው።

ውሽቱ ቆሞ ይሄዳል በጣም ይዋሻል።

የውሽት የቀልድ ፡

የውሽት ጎሬ ት ውሽታም ።

ውሽተኛ ት ሃሰተኛ፡ ቀጣፊ፡ አባይ ።

ውሽታም ዝ.ከ.

ዋሻ ስ 1. ተራራ፡ ገደል፡ ቋጥኝ፡...ባለበት አካባቢ በተፈጥሮ ወይም በሰዎች ወይም በአውሬዎች የተቆፈረ መኖሪያ፡ ጎሬ፡ ጉድጓድ። 2. መሸሸጊያ፡ መደበቂያ፡ መሰብሰቢያ። የሌባ ዋሻ ነው።

ዋሽንት ስ ውሰጠ ክፍት ከሆነ ቀርከሃ ወይም ሽንብቆ፡...የሚሰራ አራትና ከዚያም በላይ ብሶች ያሉት ባህላዊ የትንፋሽ የሙዚቃ መሳሪያ።(ስለሱን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ዋሽንት ይነፋል በዋሽንት ሙዚቃ ይጫውታል።

ዋሽ “ዋሽ” ስር ተመ.

*ዋበ

ውብ ት ቆንጆ፡ ያማረ፡ የተዋበ፡ ሽጋ፡ ለዛ ያለው።

ውበት ስ 1. የመልክ፡ የድምፅ፡ የቅርፅ፡ የአቋቋም፡...ቆንጆና፡ ማማር፡ የመሳብ ሃይል፡ ለዛ። 2. የሰነ ጥበብ ውጤት ማማር፡ ቆንጆና የመሳብ ሃይል።

ተዋበ ግ አማረ፡ ቆንጆ፡ ሽጋ ሆነ።

አስዋበ ግ አቆንጆ፡ አሳመረ፡ አስጌጠ።

ዋቢ ስ ሃላፊ፡ ተጠያቂ፡ ዋስ ።

ዋቢ መፃህፍት ስ በምርምር ዕውፍ ጊዜ አገልግሎት ላይ የዋሉ፡ የተነበቡ የማመሳከሪያ መፃህፍት ።

ዋተተ ግ ተንከራተተ፡ ባተለ፡ ወዲያ ወዲህ አለ፡ ደከመ፡ ለፋ፡ ታከተ ።

አዋተተ ግ አንከራተተ፡ አባተለ፡ አደከመ፡ አለፋ ።

ዋነኛ “ዋና” ስር ተመ.

ዋና “ዋኝ” ስር ተመ.

ዋና ት 1. አለቃ፡ ሃላፊ፡ ባለቤት፡ ቀዳሚ፡ ከሁሉም በላይ የሆነ፡ የበለጠ። 2. በትልህ የሚታይ፡ የሚታወቅ፡ አስፈላጊ የሆነ። ዋና ዋና ጉዳዮች ታይተዋል። ስ 3. መነሻ፡ መነሻ፡ መንቀሳቀሻ ገንዘብ (ትርፋን ሳይጨምር)።

ዋና ነው የዋዛ አይደለም ።

ዋናውን መለስ ለንግድ የተገዛው እቃ፡ ድርጅት፡...የተገዛበትን ዋጋ መለስ፡ አስገኘ ።

ዋና ሃሳብ ስ ፍሬ ነገር፡ ዋና መልእክት። የዕሁዱ ዋና ሃሳብ ምንድን ነው?

ዋና መስሪያ ቤት ስ ከስፋ ሌሎች ቅርንጫፍ መስሪያ ቤቶች ያሉት የበላይ መስሪያ ቤት ።

ዋና መንገድ ስ ከሌሎች ይልቅ በርካታ ተመላላሾች የሚገለገሉበት ትልቅ መንገድ ።
 ዋና ስራ አስኪያጅ ስ የአንድ ድርጅት የስራ አመራር ከፍተኛ ባለስልጣን፣ መሪ ።

ዋና በር ስ ከሌሎች አነስተኛና በየአቅጣጫው ከሚገኙ በርች የተለየ ትልቅ የሆነ የፊት ለፊት በር ።

ዋና ከተማ ስ 1. ዋና ዋና መንግስታዊ መስሪያ ቤቶች፣ ድርጅቶች፣ ተቋሞች፣... የሚገኙበት የአስተዳደሩ ማእከል። 2. የአንድ አገር ርእሰ ብሄር የሚኖርበት የአገሪቱ ዋና መዲና።

ዋና ክፍል ስ ከመምሪያ በታች ሆኖ በሰሩ የሚገኙትን የተለያዩ ክፍሎች ስራ የመምራት፣ የመቆጣጠር፣ የማስተባበር ስልጣን ያለው ክፍል።

ዋና ፀሃፊ ስ የአንድ ድርጅት የስራ አስፈጻሚ የበላይ ባለስልጣን።

ዋነኛ ት አይነተኛ፣ አስፈላጊ፣ ከሁሉም የበለጠ።

ዋናተኛ “ዋኘ” ስር ተመ.

ዋኔ ስ ርግብ የምትመስልና ከርግብ አነስ የምትል ወፍ(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

ዋንኬ [በግ] ስ ቆላ በሆነ አካባቢ የሚገኝ የበግ አይነት።

ዋንዛ ስ ፍሬው የሚበላ፣ እንጨት ጠንካራ፣ ቅጠሉ ሰፋሪ የሆነ ትልቅ ዛፍ።

ዋንጫ ስ 1. ከቀንድ፣ ከእንጨት፣ ከወርቅ፣ ከብር፣... የሚሰራ መጣ። 2. ከወርቅ፣ ከብር፣... የሚሰራና በስፖርት ወይም በሌላ ውድድር ላሽነፊ ወይም የበለጠ ውጤት ላገኘ የሚሰጥ ሽልማት።

ዋንጫ 1ኛ ፍቺ

ዋንጫ 2ኛ ፍቺ

ዋንጫ ወሰደ አሸናፊ በመሆን ወይም በሌላ ምክንያት ዋንጫ ተቀበለ ።

ዋንጫ ልቅለቃ ስ በእንገት የሚወርዱት የእስክስታ አይነት ።

ዋንጫ አንጣጭ ስ ዋንጫ የሚሰራ ሰው ።

ዋኖስ ስ ርግብ የምትመስል ወፍ፣ ዋኔ ።

ዋኘ ግ በእጅ፣ በእግር፣ በክንፍ፣...እየቀዘፈ በባህር፣ በሃይት፣... ላይ ሄደ፣ ተንሳፈፈ።

መዋኛ ስ ለዋና አመች የሆነ ባህር፣ ሃይት፣... ወይም ለዋና ተብሎ የተዘጋጀ ሰፊ የውሃ ገንዳ

ያለው ስፍራ።

ዋኖ ስ በእጅ፣ በእግር፣... እየተቀዘፈ በባህር፣ በወንዝ፣ በሃይት፣... ላይ የሚደረግ ጉዞ፣ እንትስቃሲ ውሃ ዋኖም ይባላል።

ዋዋኝ ልብስ ስ በዋና ጊዜ የሚለበስ ልብስ።

ዋናተኛ ት ዋና አዋቂ ።

አስዋኘ ግ መዋኘት አስቻለ። ወንዙ ጥልቀት ስለሌለው አያስዋኝም።

ዋካታ “ወካ” ስር ተመ.

ዋዋ ግ ጣመ፣ ጣፈጠ።

ዋዋቱ ስ ስሩ ሲያኝኩት በመጀመሪያ የሚመር፣ እየቆየ የሚጣፍጥ የእፀዋት አይነት።

አዋዋ ግ 1. ጥሩ ጣእም ሰጠ፣ አጣፈጠ። 2. ዋዋ።

ዋዛ ስ ቀልድ፣ ፈዝ፣ ዘበት፣ ሷልት፣ ጨታ። ዋዛ አታብዛ ።

እንደዋዛ ትኩረት ሳይሰጠው፣ እንደቀልድ፣ ሳይታሰብበት።

የዋዛ አይደለም በቀላሉ የሚታይ፣ የሚናት አይደለም። አገሌ ምኞ ይመስላል እንጂ የዋዛ አይደለም ።

ዋዛ ፈዛዛ ስ ቀልድ፣ ፈዝ። በዋዛ ፈዛዛ ጊዜን ግብኝን አይገባም ።

ዋዘኛ ት ቀልደኛ፣ ፈዘኛ፣ ተጫዋች ።

ዋዘኛ መስሎ ሳይጠረጠር፣ ቀም ነገር ያለው ሳይመስለ።

ተዋዛ ግ ተቃለደ፣ ተቃበጠ።

አዋዛ ግ 1. አታለለ፣ አግለለ፣ አዘናጋ፣ አጫወተ። 2. ቀስ ብሎ እያላመደ፣ በዘዴ ተጠቀመ (አንድን ነገር ለግድረግ)፣ አለላለለ፣ አባበለ። መቀርቀሪያውን አዋዝተህ አስገባው።

ዋዜማ ስ 1. ከዋና በኋላ ወይም ከአንድ ከሚጠቀስ ቀን አስቀድሞ የሚውል ቀን። 2. አንድ መንፈሳዊ ከብረ በኋላ ከሚከፈርበት አለት አንድ ቀን ቀደም ብሎ በኋሉን በሚመለከት በቤተክርስቲያን የሚዘመር ከሃያ ሁለቱ የድክ አርእስተ ዜግዎች አንዱ ። 3. ባለ አምስት ቤት ትኔ ።

ዋዝቀ ግ 1. ተነቃነቀ፣ ተወዛወዘ፣ ዋለለ። 2. አንድ አጻም ለጣ፣ ወላወለ። 3. አንዴ ከፍ አንዴ ዝት አለ (ዋጋ፣...) ።

ዋዝቂ ት ወላዋይ ።

ዋዝማ ስ ከብቶች ሲበሉት ሆዳቸውን የሚነፋ፣ ከላር ጋር የሚበትል አነስተኛ የእፀዋት አይነት ።

ዋዝንቢጥ(ዋዝንቢት) ስ ከንጅጅ ላይ ቀይ ያለባት፣ ጠቀር ያለች ነፍሳት ።

*ዋየ

ውይይት ስ. 1. የሃሳብ ልውውጥ፣ ምክክር፣ ጭውውት። 2. ከሾፈሩ በስተሃላ አምስት አምስት ተሳፋሪዎችን የሚያስቀምጡ ሁለት የግራና የቀኝ አግዳሚ መቀመጫዎች ያሉት የከተማ ታክሲ መጠሪያ።

ተወያየ ግ 1. ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ፣ አስተያየት ሰጠ፣ ተቀበለ። 2. ተነጋገረ፣ ተጨዋውተ፣ ተመካከረ።

አዋየ ግ 1. አስተዛዘነ፣ አሟውተ (በችግር፣ በመከራ ጊዜ)። 2. አማከረ ።

አወያየ ግ ሃሳብ ለሃሳብ አለዋወጠ፣ አነጋገረ ።

አወያይ ስ የሰበሰባ፣ የውይይት መሪ፣ ሊቀመንበር።

ዋይ

ዋይታ ስ ጨህተ፣ አረታ።

ዋይ አለ ግ ጮህ፣ አለቀሰ ።

ዋይ የለሽ ግድ የለሽ፣ ሃሳብ የለሽ ለማለት የሚነገር።

ዋይከማ ስ የእንጨት ልገም፣ ልገጥ።

ዋዲያት(ዋድያት) ስ ብዙውን ጊዜ የሊጥ ማብኪያ በመሆን የሚያገለግል ጎድጓዳ የሽክላ ወይም ተለቅ ያለ የእንጨት እቃ።

ዋጀ ግ 1. ገዛ። 2. ካሳ፣ ጉማ።... ከፈለ (ከሞት፣ ከባርነት፣... ለማዳን)። 3 አዳነ ።

ዋጀ(ወጀ) ስ በሰው እጅ ለተገደለ ሰው የገዳይ ወገን ወይም ገዳዩ ለሟች ቤተሰብ የሚከፍለው የጥፍስ ዋጋ፣ ካሳ፣ ጉማ (ገንዘብ፣ ከብት፣...) ።

ዋጅለት ስ ያልታረሰና አረም መጣያ ሆኖ የቆየ ለም መራት ።

ዋገምት(ዋግምት) ስ የታመመ ሰው ገላ ከተበጣ በሂላ በበሽታ የተበከለ ደሙን መጦ ለማውጣት የሚያገለግል ከቀንድ የሚሰራ ባህላዊ የህክምና መሳሪያ።

ዋጊኖስ ስ በደጋ የሚበቅል መድሃኒትነት አለው የሚባል የእፀዋት አይነት።

ዋጋ ስ 1. አንድ ነገር የሚገዛበት ወይም የሚሸጥበት፣ አንድ ስራ ለተሰራበት ወይም ለተሰጠ አገልግሎት የሚከፈል የገንዘብ መጠን፣ ልክ፣ ተመን። 2. ረብ፣ ጥቅም፣ ፋይዳ። ዋጋ ያለውም። 3. ተገቢ፣ ተመጣጣኝ ቅጣት።

ዋጋውን ለገን/ ዋጋዬን ሰጠኝ።

ዋጋ ሰቀለ ዋጋ አስወደደ።

ዋጋ ሰበረ መግዣ ዋጋውን አራከሰ፣ ዋጋ ቀነሰ።

ዋጋ ቆለለ ዋጋውን በጣም አበዛ፣ ከልክ አሳለፈ ።

ዋጋ ቆረጠ ዋጋውን ወሰነ፣ ርግጡን፣ መሸጫውን፣ መግዣውን ተናገረ።

ዋጋ አሳረረ መግዣ ዋጋውን ከፍ አድርጎ፣ ከሌላው አብልጦ ሰጠ (ተሜራቹ)።

ዋጋ አዋረደ መግዣ ዋጋውን አሳንሶ፣ ገቅ አድርጎ ሰጠ (ገዥው)።

ዋጋ አፋረሰ በተነጋገረበት ዋጋ ሳይሰማ ቀረ፣ እንዳይሸጥ፣ እንዳይገዛ አደረገ።

ያለ ዋጋ በከንቱ፣ ያለጥቅም። እዚያ ድረስ የደከምኩት ያለ ዋጋ ነው።

ዋጋ ቢስ ቅ የማይረባ፣ ጥቅም የሌለው ።

ዋጋ የለሽ ዝ.ክ.

ዋጋ ያለው ከፍ ያለ ጠቀሜታ፣ ቁምነገር ያለው ።

የዋጋ ቅናሽ ከወትሮው፣ ከመደበኛው፣ ከነበረው ዋጋ ገቅ ያለ የዋጋ መጠን ።

የዋጋ ንረት የ“ዋጋ ግሽበት” ን ተመ.

የዋጋ ውጣ ውረድ የዋጋ ከፍና ገቅ ማለት፣ መዋገር ።

የዋጋ ግሽበት የገንዘብ የመግዛት ሃይል መቀነስ፣ አጠቃላይ የሸቀጦች ዋጋ ማሻቀብ፣ የዋጋ ንረትም ይባላል።

ዋግ ስ ማሳ ሳይ ያለ እህልን ወይባ የሚያስመስልና ፍሬ እንዳያፈራ የሚያደርግ የእህል በሽታ።

ዋግ መታው ዋግ እህሉን እንዳያፈራ አደረገው፣ አበላሸው።

ዋግምት “ዋግምት”ን ተመ.

ዋግንበ(ዋግምበ) ስ 1 ከእንጨትና ከሽንብቆ፣... የሚሰራ የድር አራባ መወጠሪያና ማድሪያ። 2. የወጥመድ አይነት።

ዋጠ ግ 1.ወደ ሆድ አስገባ ፣ ሰለቀጠ። 2. አጠሰቀ፣ አሰረገ፣ አሰመጠ (ጭቃ፣ ውሃ፣...ሰውን ወይም ሌላ ነገርን)። 3. በብዛት በላ። 4. አፍኖ ያዘ፣ ቻለ፣ ታገሰ። ጌደቱን ያጠ። 5. ቻለ፣ አጠቃሉ ያዘ። ሳዳራሹ ያን ሁሉ ሰው ያጠው። 6. ሸፈነ፣ ወረሰ። ሰብሉን አረም ያጠው።

ምን ዋጠው 1. ምን በጀው። 2. የት ሃደ፣ የት ጠፋ።

አልዋጥ አለው ነገሩን መቀበል፣ ማመን አቃተው።

ተዋጠ ግ 1. ጠለቀ፣ ሰረገ፣ ሰጠመ (በጭቃ፣ በውሃ፣...)። 2. ተወረረ፣ ተሸፈነ፣ ተጥለቀለቀ (ለምሳሌ ሰብል በአረም)። 3. ተሳረደ፣ ድምፁ ሳይሰማ፣ ሳይነበብ ቀረ (ፊደል፣ ቀለም፣...)። 4. ከብዙ ነገር ጋር በመደባለቁ ወይም አብሮ በሰጣቱ መኖሩ የማይታወቅ ሆነ፣ ተሸፈነ።

አዋጠ ግ አበላ፣ አሳረሰ ።

ዋጣ ስ (የማ. አጠ.) አገማሪ፣ ማሲንቆ ተጫዋች።

ዋሪ። ስ በቆላ አካባቢ የሚበቅል ነጭ ገራር።

ዌ የ“ው” ፊደል ሃምስ ዘር።

ው የ“ው” ፊደል ሳድስ ዘር።

-ው¹ የተወሰነ ነገር አመልካች ምእላድ፤ መስተላምር፤ ሰውዬው/ገቢያው።

-ው² 1. በግስ መጨረሻ እየገባ “እሱን” የሚለውን ተሳቢ የሚያመለክት ምእላድ። ጠሬው/ገደለው። 2. በግስ መጨረሻ እየገባ “ለእሱ” የሚለውን ትርጉም የሚያመጣ ምእላድ። ሰጠው/ነገረው።

ውሃ ስ በዝናብ መልክ የሚወርድ፤ በምንጭነት የሚፈልቅና በሃይቅ፤ በኩሬ፤ በባህር፤ በወንዝ የሚገኝ ለመጠጥና ለሌሎችም አገልግሎቶች የሚውል ፈሳሽ፤ የሁለት እጅ ሃይድሮጅንና የአንድ እጅ አክሲጅን ውሁድ።

በውሃ ይለቅ አዲስ ልብስ ለለበስ ወይም ለገዛ ሰው የሚነገር ምርቃት።

ውሃ ሆነ 1. ቀጠነ፤ ጣእሙ፤ ሃይሉ ቀነሰ። 2. ደነገጠ፤ ከው አለ ። 3. ጠረሰ፤ አሳንክ አለ (ጥርስ)። 4. ቀለጠ፤ ሟሟ።

ውሃ ቀጠነ አለ ምክንያት ሊሆን የማይገባን ነገር እንደምክንያት አድርጎ ጠብ ፈለገ ።

ውሃ ቅዳ ውሃ መልስ የተለየ ውጤት የማይኖረው፤ ድርጊቱ ቢደጋገምም ውጤቱ ይው አንድ አይነት ነገር ብቻ በመሆኑ ልፋት እንጂ ለውጥ የሌለው።

ውሃ ቋጠረ 1. በተለያዩ ምክንያት (በሀመም፤ በቃጠሉ፤...) ውሃ መሰል ፈሳሽ ያዘ፤ አዘለ (እጅ፤ እግር፤...)። 2. ውሃ ያዘ፤ አቆረ፤ አጠራቀመ (መሬቱ፤ መንገዱ፤...)።

ውሃ በላው 1. በውሃ ሙላት አደጋ ሞተ። 2. ድራሹ ጠፋ፤ የት እንደሄደ ሳይታወቅ ቀረ፤ አልም አለ። 3. መና፤ ከንቱ ሆኖ ቀረ።

ውሃ ቢወቅጡት እምቦጭ ለውጥ ለማስገኘት ጥረት ቢደረግም ተመልሶ ያንኑ ሆኖ መገኘት፤ አለመሻሻል፤ ለውጥ አለማሳየት ።

ውሃ አሳየውም ፊደል አልታጠበም፤ ውሃ አልነካውም።

ውሃ ወረደ ከወንዝ፤ ከምንጭ፤...ውሃ ለመቅዳት ሄደ።

ውሃ ወሰደው 1. በውሃ ሙላት አደጋ ሞተ። 2. በመጠጥ ሰከረ።

ውሃ ውሃ አለ 1. ቀጠነ፤ ሳይጣፍጥ ቀረ፤ ጣእም አጣ (ለምሳሌ ጠላ፤ ጠጅ፤...)። 2. ደከመ፤ አለከለከ (በመሮጥ፤ ዳገት በመውጣት፤...)።

ውሃ ውሃ አሰኘ አደከመ።

ውሃ ያነሳል ብዙ ውሃ ይፈልጋል (ለምሳሌ የሚበካ ዱቄት)።

ውሃ ጠጣ ጠፋ፤ ቀለጠ፤ ታጣ (ገንዘብ፤

ንብረት፤...)።

የውሃ መንገድ አደረገው ብዙ ጊዜ ተመላለሰበት።

የውሃ ሽታ ሆነ ጠፋ፤ ብዙ ጊዜ ሳይታይ ቆየ።

ውሃ ልክ ስ 1. የቢት ግድግዳ፤ ወለል፤...ትክክለኛና ቀጥ ያለ ገዕታ ይዞ መገኘትና አለመገኘት፤ አቀማመጡ በውሃ ወለል ልክ መሆኑና አለመሆኑ። ውሃ ልክ አልተስተካከለም። 2. ግድግዳ፤ ወለል፤...አባጣ ጎባጣ መሆን አለመሆኑ የሚለካበት፤ የሚዋልል ውሃ ውስጡ ያለበት ባለመስተዋት መሳሪያ። 3 በቢት ግድግዳ ስር ከውጪ በኩል ግድግዳውን አቅርፍ ከመሬት ከፍ ብሎ ዙሪያውን የሚገነባ መደብ መሰል ግንብ።

ውሃ ሙላት ስ በዝናብ ምክንያት የሚመጣ ጎርፍ፤ ሃይለኛ ውሃ።

ውሃ ሰማያዊ + ፊክ የሚል ሰማያዊ።

ውሃ ሽንት ስ ሽንት ብቻ (አይ) ምድርን የማይጨምር መሆኑን ለማመልከት።

ውሃ ቀለም ስ በውሃ የሚበጠበጥ ቀለም ።

ውሃ አጣጭ ስ ባል ወይም ሚስት፤ የትዳር ቅደኛ ።

ውሃ ዋና “ዋኝ” ስር “ዋና”ን ተመ.

ውሃ ገብ ውሃ ያለበትና ለመስኖ እርሻ የሚያመች መሬት ።

ውሃ ጥርስ ስ የፀዳ ወይም እድፍ፤ ልማም የማይዘገጥ ጥርስ ።

[የ] ውሃ ቆጣሪ ስ ከባንባ የተጠቀሙበትን የውሃ መጠን የሚቆጥር፤ የሚመዘገብ መሳሪያ ።

የውሃ እናት ስ 1. በረጋ ውሃ ላይ የምትዋኝ፤ የምትከር ጠቆ ያለችና ከጥንዚዛ አነስ የምትል የነፍሳት አይነት። 2. (ዘይ.) ብዙ ውሃ የሚጠጣ ሰው ።

የውሃ ወፍጮ ስ በውሃ ሃይል የሚሰራ ወፍጮ።

የውሃ ጉድጓድ ስ ውሃ የሚቀዳበት ወይም የሚወጣበት ጉድጓድ ።

የውሃ ጋን ስ ለአንድ ለተወሰነ አካባቢ መገልገያ የሚሆን ውሃ ማጠራቀሚያ፤ ማከማቻ።

የውሃ ግድብ ስ ለተለያዩ አገልግሎት ሊውል የሚችል ወራጅ ውሃን አግዶ ለመያዝና በከፍተኛ መጠን ለማከማቻት የሚችል በግንብ የሚሰራ የውሃ መከተሪያ ።

የውሃ ጎማ ስ አትክልትን ውሃ ለማጠጣት፤ ውሃን ከአንድ ቦታ ስዐ ወደ ሌላ ቦታ ለመውሰድ፤...የሚያገለግል እንደ ቱቦ ሆኖ

በረጅሙ የተሰራና የሚጠቀለል ገማ ::
 የውሃ ጥም ስ የውሃ፣ የመጠጥ ፍሳሳት ::
 ውህደት “ዋሃደ” ስር ተመ.
 ውለታ “ዋለ²” ስር ተመ.
 ውለን¹ ስ የጆሮ ያለመስማት ችግር፣ የጆሮ መዘጋት፣ መደንቆር ::
 ውለናም ት (ስድብ) 1. ጆሮው የማይሰማ:: 2. ደንቆሮ፣ ደደብ ::
 ውለን² ስ ያልጥላ የእህል ስፍር፣ ድርብብ::
 ውለኛ “ዋለ²” ስር ተመ.
 ውሊጥ ውሊጥ አለ ግ እንድ ጊዜ ወደ ግራ እንድ ጊዜ ወደ ቀኝ እያለ እስቸገረ፣ እንድ መስመር አልይዝ አለ::
 ውላጅ “ወለደ” ስር ተመ.
 ውላ “ዋለ²” ስር ተመ.
 ውላ
 ውላታ ስ እምሮት፣ ትዝታ::
 ውላ አለ ግ እንደ ሱስ ትዝ አለ፣ አማረ፣ ተናፈቀ::
 ውላ ውላ አለ ዝ.ክ.
 ውልምጥምጥ “*ወለመጠ” ስር ተመ.
 ውልቃት “ወለቀ” ስር ተመ.
 ውልቅልቅ ዝ.ክ.
 ውልብልቢት “*ወለበ” ስር ተመ.
 ውልብልብ ዝ.ክ.
 ውልብኝ ስ በእሳት ተጠብሶ የሚበላ የማሽላ እሽት ::
 ውልክስ “ወልካሳ” ን ተመ.
 ውልከፋ ስ መለል መለል ያለ ቁመና ያለው፣ ለጡ ለማሰሪያነት የሚያገለግል የጨቃ ዛፍ አይነት ::
 ውልክፍክፍ “ወለከፈ” ስር ተመ.
 ውልውል “ወለወለ” ስር ተመ.
 ውልግምት “ወለገመ” ስር ተመ.
 ውልግድ “ወለገደ” ስር ተመ.
 ውልግድግድ ዝ.ክ.
 ውልፍስፍስ “ወለፈሰ” ስር ተመ.
 ውሎ “ዋለ¹” ስር ተመ.
 ውሎ አበል ዝ.ክ.
 ውሪ ስ (የን.አነ.) ትንሽ ልጅ ::
 ውሪያ ስ መልኩ ቢጓነት ያለው የወፍ አይነት::
 ውሪ ስ ስሩን ውስጥ ለውስጥ እየሰደደ የሚንሰራፋ የሳር አይነት::

ውራ ት በውድድር፣ በእሽትድድም መጨረሻ የወጣ ::
 ውራጅ “ወረደ” ስር ተመ.
 ውር¹
 ውር አለ ግ ጠራ (ድመትን)::
 ውሮ ለድመት መጥሪያነት የሚያገለግል ቃል::
 ውር²
 ውር ውር አለ ግ በብዛት ሳይሆን አልፎ አልፎ ሲንቀሳቀስ፣ ሲመላለስ ታየ::
 ውርርድ “ወረደ” ስር ተመ.
 ውርስ “ወረሰ” ስር ተመ.
 ውርባ “ወረበ²” ስር ተመ.
 ውርንጭላ ስ የእህዩ ገልገል፣ ውርንጫ እየተባለም ይጠራል ::
 ውርደት “ወረደ” ስር ተመ.
 ውርዴ ዝ.ክ.
 ውርድ ዝ.ክ.
 ውርጃ ዝ.ክ.
 ውርጅብኝ ዝ.ክ.
 ውርጋጥ ስ (የን.አነ) ለእትመ እጃም ያልደረሰ፣ ገና እድገቱን ያልጨረሰ፣ በእመላክት፣ በእስተሳሰብ... ያልገለመሰ ልጅ ::
 ውርግርግ “*ወረገረገ” ስር ተመ.
 ውርጭ “ወረጨ¹” ስር ተመ.
 ውሮ “ውር¹” ስር ተመ.
 ውሰት “*ዋሰ²” ስር ተመ.
 ውሱን “ወሰነ” ስር ተመ.
 ውሳኔ ዝ.ክ.
 ውስ ጥጃን ለማባረር፣ የሚያገለግል ቃል::
 ውስ አለ ግ ጥጃን ከሰከለ፣ አባረረ፣ አገደ፣ ተው፣ ወይድ አለ::
 ውስልትና “ወሰለተ” ስር ተመ.
 ውስብስብ “*ወሰበሰበ” ስር ተመ.
 ውስን “ወሰነ” ስር ተመ.
 ውስኪ ስ እንደ አጃና ገብሶ ከመሳሰለው የእህል ብትል የሚሰራ፣ ከፍተኛ አልኮልነት ያለው መጠጥ::
 ውስያን ስ የእቃ፣ የስጋ መስቀያ፣ ማንጠልጠያ::
 ውስጥ መጥ. 1. የውጭ ተቃራኒ፣ በስተውጭ ያልሆነ፣ 2. ከጥላ ገደል ዙሪያው ዝግ ሆኖ መሃሉ ከፍትነት፣ ባደነት ያለው:: ጆድጆድ ወገጥ/ዝ ወስጥ/ ብርጭጭ ወስጥ:: 3. ለውጭ ወይም ለላ ለው በገልፅ የማይታይ ነገር፣

ሁኔታ። ውስጡን የማውቀው እኔ ነኝ። 4. በግልፅ፣ በይፋ ሳይሆን በምስጢር። ትእዛዙን በውስጥ ሽረውታል።

በ_ ውስጥ 1. በ_ ጊዜ። በወር ውስጥ ስርቶ ጨረሰው። 2. በተወሰነ ቦታ። ክልል፣ አካባቢ። በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኙት እቃ ገዝቶልን መጣ። 3 መሃከል። በእኔና በእሱ ውስጥ አትግቡ።

ውስጡን ለቁስ 1. ገልጠው ሲያዩት፣ ጉዳዩን ሲረዱት የማይረባ። 2. ጉዳዩ ምስጢር ነው። ለሁሉ አይነገርም ለማለት የሚነገር።

ውስጡ ምስጢር ስ ድብት የሆነ፣ ያልታወቀ ምስጢር።

ውስጡ ወይራ ስ በተላሉ ሊረዱት የማይቻል ምስጢር እዘል አነጋገር ።

ውስጥ ለውስጥ ሳይታይ፣ ሳይታወቅ በምስጢር ።

ውስጥ ልብስ ስ ሴቶች ከቀሚስ ስር የሚለብሱት ብዙውን ጊዜ ስስ የሆነ ገሳ ነክ ልብስ ።

ውስጥ ሱሪ ስ ሙታንቲ፤ ገሳ ነክ የሆነ አነስተኛ ሱሪ ።

ውስጥ አዋቂ ት ፡፡ ቤተኛ፣ መውጫ መግቢያውንና ሁኔታውን የሚያውቅ፤ ሲገዳ የሚችል (አብዛኛውን ጊዜ ለሊባ የሚነገር)። 2. ምስጢሩን በቅርብ የሚያውቅ።

ውስጥ እጅ ስ የእጅ ውስጠኛ ክፍል፤ መሃል እጅ (በእሱን እጅ ስር ተመ.)።

ውስጥ እግር ስ መሬት የሚረግጠው ውስጠኛው የእግር ክፍል።

ውስጥ ውስጡን ይፋ ሳይሆን፣ በድብት።

የውስጥ በሽታ በውጫዊ አካል ሳይ የማይታይ በሽታ (ለምሳሌ የልብ፣ የእንጀት በሽታ)።

የውስጥ ጉዳይ ሌሎች እንዲገቡበት የማያስፈልግ የራስ ጉዳይ፤ በባለቤቱ ብቻ ሊፈታ የሚገባው የግል ችግር (ብዙውን ጊዜ ለሃገር) ።

ውስጠኛ ት ከውስጥ ያለ፣ በውስጥ በኩል የሆነ።

ውስጣዊ ት 1. የግል፣ የራስ የሆነ። ውስጣዊ ችግሮችን አራባችን እንፈታዋለን። 2. በግል፣ እርስ በእርስ፣ በምስጢር። ውስጣዊ ስምምነት አድርገዋል። 3. የውስጥ።

ውስተኛ "ዋሽ" ስር ተመ.

ውሽታም ዝ.ክ.

ውሽት ዝ.ክ.

ውሻ ስ 1. ከሰው ጋር አብሮ የሚኖር፣ የጌታውን

ቤትና ንብረት የሚጠብቅ ለማዳ አውሬ፤ ሰው ወዳጅ፣ ቤት ጠባቂ፣ ያልለመደው ሰው ወይም አውሬ ሲመጣ የሚመራ፤ የሚናከስ። 2. (ስድብ) ልክስክስ፣ ተለማማጭ(ስእሱን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)።

የውሻ ቀስል ያድርግልህ ቀስሉ ቀሉ ዳንጻህ ለማለት የሚነገር ምርቃት ።

ውሻ በጨው የማይቀምሰው (ዘይ.) አስቀያሚ፣ የማይረባ፣ የማይፈለግ ።

ውሻ ሆኖ (ዘይ.) የማይጨክን፣ የማይቆርጥ፣ ቂም የማይዝ።

የውሻ ምላስ ስ 1. መልኩ ጥቁር አረንጓዴ ሆኖ መለል መለል ብሎ የሚበቅልና በግራ በቀኝ እሾህ ያለው ጠፍጣፋ የእፅዋት አይነት። 2. ጠፍጣፋ ሆኖ በጣም የሳሳ (ብዙውን ጊዜ ለእንጀራ)።

የውሻ ስንደዶ ስ ስንደዶ የሚመስል የሳር አይነት።

የውሻ በሽታ ስ በንክሻ የሚተላለፍ፣ የሚያሳብድና ካልታከሙት እስከሞት ሊያደርስ የሚችል የደመ ሞቃት እንስሳት የነርቂ ስርአት በሽታ ።

የውሻ ዝምብ ስ ተርብ ።

ውሻል ስ 1. በንደለ መሙሊያ ወይም የነገር ጭማሪ። 2. ሽብልቅ። 3. (ስድብ) እራሱን ያልቻለ፣ ለማሟያነት የሚዝ። 4. የሳሳ እስርን ለማጥበቅ የሚዝ አነስተኛ ውቃ።

ውሻልሽል "ወሽለ" ስር ተመ.

ውሻማ "ወሽመ" ስር ተመ.

ውሻሽ ስ ሱሪ ድንች የሚመስል የተክል አይነት።

ውሻባ "ወሻባ" ን ተመ.

ውሻንፍር ስ ንፋስ የተቀላቀለበት አግድም የሚዘንብ ዝናብ፤ ወጨ።

ውቂራ "ወቃ" ስር ተመ.

ውቃሪ "ወቀረ" ስር ተመ.

ውቃቢ ስ 1. ከእያንዳንዱ ሰው ጋር አብሮ ይኖራል የሚባል ጠባቂ መልእክ፤ ውቃቢ አምላክም ይባላል። 2. ዛር፣ ርኩስ መንፈስ።

ውቃቢ ራቀው 1. ጥላቢስ ሆነ፣ ተጎሳቀለ። 2. በረከት አጣ ።

ውቃቢ ቀረበው 1. ጥሩ ነገር ገጠመው፣ ተሳካለት። 2. የተረጋጋ ጩኸ ሰው ሆነ፣ ግርማ ምስጋና አገኘ ።

ውቃቢ አስራቀው 1. አስደነገጠው (በጨህት፣ በስድብ፣...)። 2. በረከት አጣጣው።

ውቃቢው ተገፈፈ በጣም ደነገጠ።

ውቃቢው አልወደደውም ደስ አላለውም፣ አስጠልቶታል (ያየው፣ የተመለከተውና

የቀረበለት፡... ነገር)።
 ባለውቃቢ ለ ውቃቢ ያለበት፡ ጠንቋይ፡
 ባለዛር።
 ውቃቢ ቢስ ጥላቢ፡ ነጠላ፡ ቀትረ ቀላል፡
 ገርማ ሞገስ የሌለው ።
 ውቃቢ የለሽ ዝ.ከ.
 ውቃጭ "ወቀጠ" ስር ተመ.
 ውቅራት "ወቀረ" ስር ተመ.
 ውቅር ዝ.ከ.
 ውቅያኖስ ለ 1. የመሬትን ሶስት አራተኛ
 የሚሸፍን፡ ጥልቅና በጣም ሰፊ የሆነ ባህር (እንደ
 አትላንቲክና ህንድ ውያኖስ የመሳሰለው)። 2.
 (ዘይ.) ጥልቅ፡ ሰፊ።
 ውቅጥ "ወቀጠ" ስር ተመ.
 ውበት "ዋበ" ስር ተመ.
 ውብ ዝ.ከ.
 ውታፍ "ወተፈ" ስር ተመ.
 ውትርትር "ወተረ" ስር ተመ.
 ውትብትብ "ወተበተበ" ስር ተመ.
 ውትወታ "ወተወተ" ስር ተመ.
 ውትፍትፍ "ወተፈ" ስር ተመ.
 ውን
 ውን ውን አለ ገ 1. ተነቃነቅ፡ ተወዛወዘ
 (ጭራ)። 2. ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተዘዋወረ የደከመ
 ሰው)።
 ውንብድና "ወነበደ" ስር ተመ.
 ውንክርክር "ወነከረ" ስር ተመ.
 ውካታ "ወካ" ስር ተመ.
 ውክልና "ወከለ" ስር ተመ.
 ውዘት "ወዘተ" ስር ተመ.
 ውዝዋዜ "ወዘወዘ" ስር ተመ.
 ውዝግብ "ወዘገበ" ስር ተመ.
 ውዝፍ "ወዘፈ" ስር ተመ.
 ውዥሞ ለ ውስጠ ክፍትና ረዥም የሆነ፡ በጋያ
 የሚጨስ ትንባሆ መጠጫ (ሸንበቆ፡ ቧንቧ፡...)።
 ወይይት "ዋዋ" ስር ተመ.
 ወዳሴ "ወደሰ" ስር ተመ.
 ወዳቂ "ወደቀ" ስር ተመ.

ውዴላ "ወደለ" ስር ተመ.
 ወዴታ "ወደደ" ስር ተመ.
 ወድ ዝ.ከ.
 ወድማ ለ ጫካ፡ ደን የወረሰው፡ ሰው
 የማይኖርበት መሬት።
 ወድማ "አውድማ" ን ተመ.
 ወድቀት "ወደቀ" ስር ተመ.
 ወድቅ ዝ.ከ.
 ወድቅት ዝ.ከ.
 ወድን "ወደነ" ስር ተመ.
 ወድንቢ ለ መልኩ ወርቅማ ሆኖ በጀርባው ላይ
 ነጫጭ ሽንትሮች ያለበት፡ ጠመዝግዝ ቀንድ
 ያለው፡ ጫካ ባለበት ቆላማ ስፍራዎች መንጋ
 ሆኖ የሚታይና ስጋው ለምግብነት የሚያገለግል
 የዱር እንስሳ (ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።
 ወድድር "ወደረ" ስር ተመ.
 ወጉዝ "ወገዝ" ስር ተመ.
 ወጊያ "ወጋ" ስር ተመ.
 ወጋት ዝ.ከ.
 ወጋገን "ወገግ" ስር ተመ.
 ወጋጋን "ወገን" ስር "ወጋገን" ን ተመ.
 ወግ "ወጋ" ስር ተመ.
 ወግዘት "ወገዝ" ስር ተመ.
 ወጤት "ወጣ" ስር ተመ.
 ወጥረት "ወጠረ" ስር ተመ.
 ወጥኔ ለ ወደ ብርቱካንነት መልክ የሚቀርብ
 የቀይና የቢጫ ቅልቅል የሆነ የቀለም አይነት ።
 ወጥን "ወጠነ" ስር ተመ.
 ወጥንቅጥ ቅ የተቀላቀለ፡ የተቀያየጠ፡
 የተደባለቀ።
 ወጥንቅጡ ወጣ ተመሰቃለ፡ ተደበላለቀ።
 ወፌ "ወጣ" ስር "ወጭ" ን ተመ.
 ወጭ "ወጣ" ስር ተመ.
 ወፋሬ "ወፈረ" ስር "ወፍረት" ን ተመ.
 ወፍረት "ወፈረ" ስር ተመ.
 ዎ የ"ወ" ፊደል ሳብእ ዘር ።
 -ዎ (-ዎት) (የአክብሮት አጠቃቀም) የሁለተኛ
 መደብ፡ ነጠላ ቁጥር አንፃዛቢ ምላላድ።
 መሳፍዎ።
 -ዎች "-አች" ን ተመ.

H

H ከ“ወ” ፊደል ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሃ) ።

ዘሃ “ዘሃ” ን ተመ.

ዘለለ¹ ግ 1. ወደ ላይ እንግጥ አለ። *ዘሎ የቤቱን ጣራ በእጁ ነኑ።* 2. እመር አለ፣ እግሮቹን ከመሬት ከፍ አድርጎ በማንሳት ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ተንቀሳቀሰ፣ ተሻገረ። *የቦዩን ውሃ በእግሩ ሳይነካ ዘሎ ተሻገረ።* 3. ተጫወተ፣ ቦረቀ፣ ጨፈረ። 4. አለፈ፣ ተወ። *ሶስተኛውን ገፅ ዘሎ አራተኛውን አነበቡ።* 5. ከተወሰነው መጠን አለፈ፣ ከፍ አለ፣ በለጠ።

ዘለሀ አትሳደብ ያለምክንያት፣ ከመሬት ተነስተህ አትሳደብ።

ዝላይ ለ 1. ጭፈራ፣ ጨቃታ። 2. መዝለለ፣ እንግጥ ማለት።

ዘለል አለ ግ ላት ብሎ ታየ፣ በለጥ አለ።

ተዘለለ ግ ታለፈ፣ ተረላ፣ ተተወ ።

የማይዘለል የማይተው፣ የማይታለፍ፣ ችል የማይባል።

ተዛለለ ግ ተጫወተ፣ ተሳፋ ።

መዛለያ ለ 1. መረማመጃ፣ መሸጋገሪያ። 2. የልጆች መጫወቻ ቦታ ።

ዘለለ² ግ በበሰለ ወይም በተብላላ ድፍድፍ ላይ ውሃ ጨመረ፣ ሞላ፣ ሾመ ።

ዝልል ለ በበሰለ ወይም በተብላላ ድፍድፍ ላይ ውሃ ከተሞሰበት በኋላ ወዲያው በወንፊት ተጣርቶ ሊጠጣ የሚችል የጠላ አይነት ።

ተዘለለ ግ በበሰለ ወይም በተብላላ ድፍድፍ ላይ ውሃ ተጨመረ፣ ተሞላ፣ ተሾመ ።

ዘለላ ለ 1. (የእንግ) አነስተኛ ጠብታ። 2. ፍሬ የተሸከመች አነስተኛ ቅርንጫፍ። *የወይን ዘለላ ።*

ዘለሰ ግ 1. ቆረጠ፣ ጣለ፣ አጋደመ፣ ለሸለሸ (ዘንጉ)። 2. አቀረቀረ፣ ደፋ (አንገትን)።

መዘለሻ ለ አነስተኛ መጥረቢያ ።

ዘለሰኛ ለ ግጥሙ ባለ ሁለት ቤት የሆነ፣ ቀስና ዝግ ወይም ረገብ ተደርጎ የሚዜም የመሰንቆ ምትና ዜማ ።

ዘለቀ ግ 1. መጣ። *ወደዚህ መጽ ትዘልቃለህ?* 2. አንድን ነገር ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ አከናውነ፣ ጨረሰ፣ ተወጣ። 3. ራቀ። *ዘለቆ ሄደ።* 4. ቆየ፣ ከረመ፣ ሰነበተ። *ከረምቱን አብሮን ዘለቀ።* 5 ከአንድ ወገን ጫፍ በመነሳት፣ በውስጥ በኩል አልፎ በሌላው ወገን ጫፍ በኩል ታየ፣ ብቅ አለ።

ዘለቆታል 1. ገብቶታል፣ በደንብ አውጃል። *ትምህርቱ ዘለቆታል።* 2. እስከ መጨረሻው ሄደል።

ዘለቃ ለ 1. ዘለአለም፣ መጨረሻ። *እስከ ዘለቃው አንገናኝም።* 2. ወደፊት። *ያለፈው አለፎል!* ለዘለቃው ግን ለሰብበት ።

ዘለቄታ ለ ዘለቃ።

ዘለቄታ የለውም አይቆይም፣ እድሜ የለውም።

ለዘለቄታው ለወደፊቱ፣ እስከመጨረሻው።

ዘላቂ ፉ እስከ መጨረሻ የሚሄድ፣ የሚቆይ።

ዝለቅ ግ ግባ፣ ጎራ በል።

ተዘለቀ ግ ተከናወነ፣ ተፈፀመ፣ ተጨረሰ።

አይዘለቅም በቀላሉ አይገፋም፣ ያስቸግራል፣ እንዲህ በዋዛ የሚወጡት አይደለም።

ተዛለቀ ግ ተቻችሎ ኖረ፣ ቆየ።

አዘለቀ ግ አቆየ፣ አከረመ፣ አሰነበተ፣ የተወሰነ ጊዜ አደረሰ።

አዛለቀ ግ 1. እስከ መጨረሻው አብሮ ሆነ፣ ቆየ። 2. አዋጣ፣ ጠቀመ። *ሁሉ መጠጣት አያዛልቅም።*

ዘለበት ለ ከብረት፣ ከጥላብቱ ወይም ከቀንድ፣... የሚሰራ የቀበቶ፣... መቆለፊያ።

ዘለባብቅ “ዘላበደ” ስር ተመ.

ዘለጋጋ ለ ከግድግዳ ጋር ተያይዞ ከእንጨትና ከጥቃ የሚሰራ የእቃ መደርደሪያ።

ዘለአለም (ዘላለም) ተው.ግ. ሁልጊዜ፣ ዘወትር።

ዘለአለማዊ ፉ 1. ቋሚ፣ ኗሪ። 2. መጨረሻ፣ ፍጥሜ የሌለው።

ዘለዘለ ግ 1. ቁራጭ ስጋን በበለት እየሰነጠቀ በመሸንሸን ቅጥነትና ርዝማኔ እንዲኖረው አደረገ። 2. በጥርሶ ነክሰ፣ ዘነተረ (አካልን)። 3. (ዘይ.) አማ፣ አባዛ (ሰውን)።

ዘለዘል(ዘለዘልቱ) ፉ (ሰድብ) 1. ዘልዛላ። 2. ዘዋሪ፣ ስራ ፊት፣ ማጋጣ።

ዘልዛላ ፉ 1. (ሰድብ) ባለጌ፣ ሰድ አደግ። 2. (ሰድብ) ዘዋሪ፣ ስራ ፊት። 3. ያለአግባብ በጣም የረዘመ (ለምሳሌ ልብስ)።

ዝልዝል ለ የተዘለዘለ ስጋ።

ተንዘለዘለ ግ ተንጠለጠለ፣ ውዝውዝ አለ።

ተንዝላዘለ ግ 1. ስራ ፊቱ ወዲያ ወዲህ አለ፣ ባለገ። 2. አለቅጥ ረዘመ።

እንዘለዘለ ግ እንጠለጠል፣ ውዝ ውዝ እንዲል አደረገ።

አንዝላለ ግ በአስተዳደግ ጉድለት አባለግ ።

ዘለገ ግ ረዘመ፡ በለጠ፡ ከፍ አለ (በቁመት) ።
ዘለግላጋ ት መለሰ፡ ረጅም ቁመት ያለው ።

*ዘለገለገ

ዘልግልግ ፡ ምልግልግ ።
ዘልግልግ አለ ግ ተዘለገለገ፡ ማለገ፡
ሙልጭልጭ አለ ።
ተዘለገለገ ግ እንደለግሞ ተገተተ፡ ተምለገለገ፡
ግለገ።
አዘለገለገ ግ አምለገለገ፡ አዘረበረበ።

ዘለግላጋ "ዘለገ" ስር ተመ.

ዘለገሰ ግ ሲፅፍ ወይም ሲያነብ ቃልን፡
ፊደልን፡... እየዘለለ፡ እየገደፈ ፃፈ፡ እነበበ።
ዘልጉሰ ት 1. በጥንቃቄ ያልተፃፈ፡ የተገደፈ
(ፅሁፍ)። 2. ጥንቃቄ የሌለው፡ ግድ የለሽ።

ዘለፈ ግ ነቀፈ፡ ሰደበ።
ዘለፈ ስ ነቀፈ፡ ሰድብ፡ ቁጣ።
ዘለፈያ ዝ.ክ.

ዘለፈ² ግ 1. ዘለሰ፡ ጣለ፡ አጋደመ(ዛፍን፡...)። 2.
ዘንበለ፡ ደፋ አደረገ (አንገትን)።
መዘለፈያ ስ ትንሽ መጥረቢያ።

*ዘለፈለፈ

ዘልፍልፍ(ዘለፍላፋ) ት 1. አቅመቢስ፡
ደካማ። 2. ለሰላላ፡ ዝገፍልፍል።
ዘልፍልፍ አለ ግ ተዘለፈለፈ።
ዘልፍልፍ አደረገ ግ አዘለፈለፈ።
ተዘለፈለፈ ግ ዛለ፡ አቅም አጣ፡ ደከመ፡
ተልፈሰፈሰ።
አዘለፈለፈ ግ አዛለ፡ አቅም አጣ፡ አደከመ።

ዘለፋ "ዘለፈ" ስር ተመ.

ዘለፍላፋ "ዘለፈለፈ" ስር "ዘልፍልፍ"ን
ተመ.

ዘላለም "ዘለአለም" ን ተመ.

ዘላቂ "ዘለቀ" ስር ተመ.

ዘላቢያ ግ ያልተያያዘና እውነትነት የሌለው ነገር
ተናገረ፡ ቀባጠረ፡ ቀላመደ።
ዘላባጅ ት ቀላግጅ፡ ቀባጣሪ።
ዘለባብጻ ዝ.ክ.

ዘላን ስ 1. አንድ ቦታ ላይ ቋሚ የሆነ መኖሪያ
ቤት የሌለው፡ ለከብቶቹ ሳርና ውሃ ለማግኘት
ለፈ እንደየወቅቱ ሁኔታ ከቦታ ወደ ቦታ
እየተዘዋወረ የሚኖር ህዝብ። 2. (ዘይ.)
ተቆጣጣሪና ቋሚ አድራሻ የሌለው፡ በፈለገበት
የሚያድር ሰው።

ዘልቆሊታል "ዘለቀ" ስር ተመ.

ዘልዘልቱ "ዘለዘለ" ስር "ዘልዛላ" ን ተመ.
ዘልዛላ "ዘለዘለ" ስር ተመ.

ዘመመ¹ ግ 1. አዘነበለ፡ አጋደለ። 2. ዝማሜ
ተብሎ የሚጠራውን የዜማ ስልት ተከትሎ
መቋሚያውን (ዘንጉን) ወደግራና ወደቀኝ፡...
በማወዛወዝ አብሮ እየተንቀሳቀሰ
እዜመ(ደብተራ)።

ዝማሜ ስ ከሰውነትና ከመቋሚያ ውዝዋዜ
ጋር እየተቀናጀ የሚዜም የአቋቋም የዜማ
ስልት።

አዘመመ ግ አዘነበለ፡ አጋደለ።

አዝማሚያ ስ ዝንባሌ፡ አካሄድ፡ አቅጣጫ
(የነገር፡ የአስተሳሰብ፡ የፍላጎት፡...)።

ዘመመ² ግ የእህልን ነዶ ሞላሳ ቅርፅ አስይዞ
ከመረ።

መመሚት ስ ቀላ የሚልና ምስጥ ወይም
ጉንዳን የሚመስል ነፍሳት።

ዘመረ ግ በድምፁ እያዜመ አመሰገነ፡ እወደሰ፡
ዜማን አሰማ።

መዘምር (ብ.ቁ. መዘምራን) ስ በዜማ
የሚያወድስ፡ የሚያመሰግን፡ የዜማ ባለሙያ
የሆነ ደብተራ።

መዝሙር ስ 1. በዜማ የተዘጋጀና እሁድ
እሁድ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተ
ክርስቲያን የሚዘመር የያፊድ ድርሰት። 2.
ከላይ የተጠቀሰውን ድርሰት የያዘ መፅሃፍ። 3.
የተወሰነ የዜማ ስልት ተከትሎ በድምፅ የሚዜም
መንፈሳዊ ወይም ስጋዊ ድርሰት።

መዝሙረኛ ስ ዘማሪ፡ መንፈሳዊ ወይም
አለማዊ የመዝሙር ድርሰትን በዜማ የሚያሰማ
(ሰው)።

ዘማሪ (ብ.ቁ. ዘማርያን) ስ መዝሙርን
በዜማ የሚያሰማ፡ መዝሙረኛ።

ዝማሪ ስ 1. ዜማ። የወፎቹ ዝማሪ ከፋት
ይሰገላ። 2. በዜማ የሚቀርብ ውዳሴ፡ ምስጋና።
3. ከእግዚአብሔር በፊት በቅኔማህሌት የሚባል
ያፊዳዊ የዜማ ድርሰት።

ዝማሪ መዋሰኔት ስ ዝማሪና መዋሰኔት
የሚባሉትን የያፊድ ድርሰቶች በአንድነት የያዘ
የዜማ መፅሃፍ።

አዘመረ ግ1. ማሲንቆ እየመታ በዜማ ግጥም
ደረደረ፡ ዘፈነ (አዝማሪ)። 2. ሙህ፡ ፎከረ፡
ደነፋ።

አዝማሪ ስ 1. በባህላዊ የሙዚቃ መሳሪያዎች
እየታጀበ በመዝገፍ የሚተዳደር (ሰው)። ት 2.
(ሰድብ) ምላሰኛ፡ ተሳዳቢ።

ዘመተ ግ 1. ሂደት፡ ተጓዘ (ለጦርነት፡ ለውጊያ
ወይም ለሌላ ተግባር)። 2. ተስፋፋ፡ ቴናፕ፡
ተሰራጨ (በሽታ፡ ወሬ፡...)። 3. ተንሰራፋ፡

ተራባ (አትክልት+...)::

ዘመቻ ስ 1. ለጦርነት የሚደረግ እንቅስቃሴ፡ ንዞ፡፡ 2. በተወሰነ ጊዜ ውስጥ እንዲጠናቀቅ በሀብረትና በርብርቦች የሚከናወን ተግባር፡፡

ዘማች ስ ወደ ዘመቻ ለመሄድ በዝግጅት ላይ ያለ ወይም የዘመተ ሰው፡፡

ዘማች አሞራ ስ ወቅቶችን እየጠበቀ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ በመዘዋወር የሚኖር የአሞራ አይነት፡፡

ተዛመደ ግ ተራባ፡ ተስፋፋ፡ ተናኘ (በሽታ፡ ወሬ፡...)፡፡

አዘመተ ግ 1. በጦርነት ወይም በሌላ ስራ ላይ አስማራ፡፡ 2. ግንዱ የራሱን ስርና ቅርንጫፍ በማውጣት እየተራባ እንዲሄድ ለማድረግ ከስራ ሳይነቀል ቅርንጫፉን አፈር ውስጥ እንዲጋደምና ከወደ አናቱ ብቻ ቀጥ ብሎ እንዲቆም በማድረግ አራባ፡፡

አዝማች ስ 1. የዘማችን አለቃ ወይም መሪ፡፡ 2. በዜማ፡ በዘፈን ወይም በግጥም ስንኞች መካከል አልፎ አልፎ ጣልቃ እየገባ በመደጋገም የሚባል የዜማ፡ የዘፈን፡ የግጥም ቃል ወይም ሃረግ፡፡

አዛመተ ግ 1. አሰራጩ፡ አዳረሰ፡ ነዛ፡፡ 2. አለማ፡ አራባ፡ አባዛ፡፡

ዘመነ(ዘበነ) ግ ዘመናዊ ሆነ፡፡

ዘመን(ብ.ቁ.ዘመናት) ስ ጊዜ፡ ወቅት፡ አመት፡፡

ለዘመናት ለረጅም ጊዜ፡ ለብዙ አመታት፡፡

ዘመነ ሃዲስ ስ ከክርስቶስ ልደት ወዲህ ያለው ጊዜ፡ ዘመን፡፡

ዘመነ ሉቃስ ስ በዘመነ ማርቆስና በዘመነ ዮሃንስ መካከል ያለው አመት፡ ጊዜ፡ ዘመን፡፡

ዘመነ መሳፍንት ስ በኢትዮጵያ ክላሲካል ስምንተኛው መቶ ክፍለ ዘመን አጋማሽ እስከ አሰራ ዘመናቸው መቶ ክፍለ ዘመን አጋማሽ ድረስ ስልጣን በመሳፍንት ተከፋፍሎ የነበረበት ጊዜ፡፡

ዘመነ ማርቆስ ስ በዘመነ ማቴዎስና በዘመነ ሉቃስ መካከል ያለው አመት፡ ጊዜ፡ ዘመን፡፡

ዘመነ ማቴዎስ ስ በዘመነ ዮሃንስና በዘመነ ማርቆስ መካከል ያለው አመት፡ ጊዜ፡ ዘመን፡፡

ዘመነ ብሉይ ስ የአረብ ዘመን፡፡

ዘመነ አስተርእዮ ስ ከጥምቀት (ከጥር 11 ቀን ጀምሮ) እስከ ሁዳዲ ያም መግቢያ ያለው ወቅት፡ ጊዜ፡፡

ዘመነ እንክዩ ስ በማንኛውም በኩል ችግር የሌለበት ደግ ጊዜ፡፡

ዘመነ ዮሃንስ ስ በዘመነ ሉቃስና በዘመነ

ማቴዎስ መካከል ያለው ጊዜ፡ ዘመን፡ አመት፡፡

ዘመነ ግርንቢጥ/ግልምቢጥ ስ እውነት የጠፋበት፡ ሃሰት የሰፈነበት ጊዜ፡ ነገሩ ሁሉ የተገላበጠ ሆኑበት፡ የነበረው ባህል፡ ልምድ፡... የተለወጠበት ጊዜ፡፡

ዘመነ ፅጌ ስ ከመስከረም 26 እስከ ሀዳር 6 ቀን ያለው ጊዜ፡ የአባባ ወቅት፡፡

ዘመን መለወጫ ስ የአመቱ የመጀመሪያ ቀን፡ እንቁጣጣሽ፡ እንደ ኢትዮጵያ የቀን አቆጣጠር መስከረም አንድ ቀን፡፡

ዘመን አመጣሽ ስ አዲስ የተፈለለፈ፡ የተሰራ፡ የመጣ፡ የታየ፡ የተገኘ፡፡

ዘመናዊ ስ 1. በአይነቱ ወይም በሁኔታው አዲስ የሆነ፡፡ 2. በወቅቱ ያለውን አዲስ ሁኔታ (የአስተሳሰብ፡ የአደና፡...) የሚከተል፡፡

ዘመናዊ (ዘበናዊ) ስ 1. ባለጊዜ፡ እንደፈለገው ለመሆን ጊዜ ያመቸው፡ ኑሮው የተሳካለት፡፡ 2. የ"ዘመናዊ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

ዘመዘመ ግ 1. ለቁልፍ (ለአዝራር) ማግቢያ ተብሎ በልብስ ላይ የሚበጁ የቀዳዳዎችን አፍ፡ የልብስን ጦርዝ ወይም ክፈፍ፡... በከር ቀመቀመ፡፡ 2. በበርናስ፡ በወርቅ፡...ላይ የጥልፍ ስራ ስራ፡ ጠለፈ፡፡

ዘምዛማ ስ የዝምዝማት ስራ ባለሙያ፡፡

ዝምዛማት(ዝምዝም) ስ በወርቅ ወይም በበርናስ፡...ላይ የሚሰሩ ትምትማት፡ ጥልፍ፡፡

ተዘመዘመ ግ 1. ጻር ጻፋ በከር ተሰፋ፡ ተቀመቀመ፡፡ 2. ጥልፍ ተጠለፈበት (በወርቅ፡ በበርናስ፡... ላይ)፡፡

***ዘመዶ**

ዘመድ ስ 1. በትውልድ የአባት ወይም የእናት ወገን የሆነ ሰው (ለምሳሌ አገት፡ አክስት፡ የአገት ወይም የአክስት ልጅ)፡፡ 2 ወዳጅ፡፡

ዘመድ አፈራ/አበጀ/ገዛ ዘመድ፡ ወዳጅ አገኘ፡፡

ዘመድ አዝማድ ስ ተወላጅ፡ ዝርያ፡ ወገን፡ ቁጥሩ በርከት ያለ ዘመድ፡፡

የዘመድ ዋጋ ስ በዝምድና፡ በወዳጅነት ወይም በመተዋወቅ የተነሳ አንድን ነገር ከተወሰነው ዋጋ በመቀነስ ለገዥው የሚሸተበት ዋጋ፡፡

ዝምድና ስ 1. ተዛምዶ፡ የዘር ወይም የትውልድ ግንኙነት፡፡ 2. መመሳሰል፡ ግንኙነት፡፡ **ዝምድና ያላቸው ሃሳቦች** የበለጠ ቢብራሩ መልካም ነው፡፡

ተዛመደ ግ 1. ተወዳጀ፡ ተሰማ፡፡ 2. ተቀላቀለ፡ ተዋሃደ፡፡ 3. ተጋባ፡ በጋብቻ ተሳሰረ፡ ተዋለደ፡፡

ተዛምዶ(ተዘምዶ) ስ ዝምድና ፡፡

አዛመዶ ግ 1. አወዳጀ፡፡ አስማማ፡፡ 2. አዋሃደ፡፡ 3. አገናዘበ፡፡ አመሳሰለ፡፡ አያያዘ፡፡ አገናኘ ፡፡

አዛማጅ ት አገናኝ፡፡

አዝማች ቅፅል ስ (ሰዊ.) መስተዋምሩ "የ" በሃላፊ አንቀፅ ላይ እያረፈ ግሉን ከስም ጋር የሚያዛምድ ምእላድ፡፡ መስተዋምራዊ ቅፅልም ደባላል (ለምሳሌ፡- የገባ ያገለግላል በሚለው አነጋገር ውስጥ "የ" አዛማጅ ቅፅል ነው፡፡ በአሁንና በትንቢት ጊዜያት ደግሞ "የም" ወይም "የሚ" ይሆናል፡፡ የምትናገረውን አስበህ ተናገር በሚለው ውስጥ "የም" አዛማጅ ቅፅል ነው)፡፡

ዘማሪ "ዘመረ" ስር ተመ.

ዘማች "ዘመተ" ስር ተመ.

ዘማትም ስ ጥንበ በላ የአዋራ አይነት፡፡

ዘማዊ "ዘሞተ" ስር ተመ.

ዘምቢል "ዘንቢል" ን ተመ.

ዘምባባ "ዘንባባ" ን ተመ.

ዘምናና "ዘበነነ" ስር "ዘብናና" ን ተመ.

ዘምዛሚ "ዘመዘመ" ስር ተመ.

ዘሞተ ግ ሲሰነ፡፡ አመንዘረ፡፡

ዘማዊ ስ አመንዘራ፡፡ ሲሰኝ፡፡

ዝሙት ስ ሲሰኝነት፡፡ ሽርሙጥና፡፡ አመንዝራነት፡፡

ዝሙት አዳሪ ስ በሽርሙጥና የምትተዳደር ሴት፤ ሴተኛ አዳሪ፡፡

ዝሙተኛ ት ዘማዊ፡፡ አመንዝራ፡፡

ዘረመትራን(ዘረመትር) ስ የላሳ መያዣ ወጥመድ፤ መግለበ፡፡

ዘረመጠ ግ በሃይል ወጋ፡፡ ቀረቀረ፡፡ ከተተ፡፡ ዶላ (ጦር፡፡ ጋራጣ፡፡...)፡፡

ዘረምቦ "ዘረንቦ"ን ተመ.

ዘረረ ግ 1. ዘረጋ፡፡ አሰጣ፡፡ 2. አጋደመ፡፡ 3. ጣለ፡፡ ደበለለ፡፡

ተዘረረ ግ 1. ተዘረጋ፡፡ ተሰጣ፡፡ 2. ተጋደመ፡፡ ወደቀ፡፡ ተኛ፡፡

ዘረር ስ ለናፍጭ የሚመስል፡፡ በየማሳው ውስጥ በቅሉ የሚገኝ የጎመን አይነት፤ ወፍ ዘረር እየተባለም ይጠራል፡፡

ዘረ ቆርጥም "ዘራ" ስር ተመ.

*ዘረበረበ

ተዝረበረበ ግ ተንጠባጠቦ (ለሃጭ)፡፡

አዝረበረበ ግ አንጠባጠቦ፡፡

*ዘረበበ

ተንዘረበበ ግ ተንጠባጠቦ፡፡ ተንዘለዘለ፡፡ ወደ ታች ወረደ (ከንፈር)፡፡

አንዘረበበ ግ አንጠባጠቦ፡፡ አንዘለዘለ፡፡ ወደታች አወረደ(ከንፈርን)፡፡

ዘረ ቢስ "ዘራ" ስር ተመ.

ዘረነቀ ግ 1. አለቦታው፡፡ አለአግባቡ አስገባ፡፡ ዶላ፡፡ ወመረ፡፡ 2. ዘባረቀ፡፡ ነገር አበላሸ፡፡

ዘረንቦ (ዘረምቦ) ስ እድሜው አነሳተኛ የሆነ ከሚውት ከፍ የሚል ዶር፡፡

ዘረኛ "ዘራ" ስር ተመ.

ዘረኝነት ዝ.ከ

ዘረ አዳም ዝ.ከ

*ዘረከረከ

ዘረከራካ (ዝርከርከ) ት ጥንቁቅ ያልሆነ፡፡ ጥንቃቄ፡፡ ብቃት፡፡ ጥራት፡፡... የሚያንሰው፡፡

ዝርከራኪ ስ የተንጠባጠቦ፡፡ ወድቅዳቂ፡፡

ዝርከርከ አላ ግ ተዝረከረከ፡፡

ዝርከርከ አደረገ ግ አዝረከረከ፡፡

ተዝረከረከ ግ 1. ተንጠባጠቦ፡፡ እዚህም እዚያም ተበታተነ፡፡ 2. ፅዳት የጎደለው ሆነ፡፡ በመልክ በመልኩ ያልተሰናዳ ሆነ፡፡ ምስቅልቅል አለ፡፡ 3. ሳይሰበሰብ፡፡ ሳይከናወን፡፡ ሳይጠናቀቅ ቀረ፡፡ 4. ተጎለጎለ፡፡ ወጣ፡፡ ተነገረ(ምስጢሩ)፡፡

አዝረከረከ ግ 1. አንጠባጠቦ፡፡ ቦታተነ፡፡ 2. ያለ ጥንቃቄ አደረገ፡፡ ሰራ፡፡...፡፡ 3. እዚህም እዚያም ምስቅልቅል አደረገ፡፡ 4. ሳይሰበሰብ፡፡ ሳይከናወን፡፡ ሳይጠናቀቅ ቀረ፡፡ 5. ጎለጎለ፡፡ አወጣ፡፡ ተናገረ(ምስጢሩን)፡፡

ዘረከቦ ት ተፈታም፡፡ ሆደ ዘርጣጣ፡፡

ዘረከተ ግ ቀደደ፡፡ በሽረከ፡፡ ሽረከተ፡፡

ተዘረከተ ግ ተቀደደ፡፡ ተሽረከተ፡፡

ዘረከራካ "ዘረከረከ" ስር ተመ.

ዘረከረ ግ 1. እንደ ገብሰ፡፡ ሰንዶ፡፡ በቆሎ፡፡ ዘንጋዳ፡፡... የመሳሰለው ቡቃያ አድጎ ማሸት ወይም ማፍራት ጀመረ፡፡ 2. ሸክሸከ፡፡ ጥቅጥቅ እንዳይል አደረገ (ለምሳሌ ሽማግሌ ሽማግሌ)፡፡ 3. ነጣጠለ፡፡ ለየዶ፡፡ በተንተን አደረገ፡፡ 4. ጥርሱ ላለቀ ማጭድ ጥርስ አበጀ፡፡ ሞረደ፡፡ 5. ጥቅል ገንዘብን ወደ አነሳተኛ ከፍልፋይ ወይም ሽርፍራ ገንዘብ ቀየረ፡፡ ለወጣ፡፡ መንዘረ፡፡ 6. አልፎ አልፎ ሽበት ጣል ጣል አደረገበት፡፡ ገብሰማ ሆነ (ፀጉር)፡፡ 7. ተነተነ፡፡ ዝርዝር አወጣ፡፡ ጥቅል የነበረውን አፍታታ፡፡

ዘረዘረች ግ ባል ሳታገባ ጊዜው አለፈባት፡፡ ቆማ ቀረች(ልጃገረድ)፡፡

መዘራዘር ስ ስራው ሊያልቅ ትንሽ የቀረውና ከፊት ግንድ አካባቢ የደረሰ የሽማ ድር አንድነት እጅብ እያለ ለአሰራር አንዳያስቸግር ሽማግሌው ድፋን በከፊል በከፊል እየመደበ የሚያበጀው ቋጠር፣ ቁጥረት።

መዘራዘር ገባ ተሰርቶ ሊያልቅ ደረሰ (ሽማ)።

መዘርዘር ስ ሪፖርት፣ ዘገባ።

ዘርዘራ ት ያልተጠጋ፣ በመሃሉ ሰፋ ሰፋ ያለ ክፍተት ያለው (ማጭድ፣ ወንፊት፣ ጥርስ፣...)።

ዘርዘራ ወንፊት (ዘይ.) ምስጢር የማይደብቅ፣ ወሬኛ።

ዘርዘር ስ 1. የጥቅል ገንዘብ ክፍልፋይ፣ ምንዛሪ፣ ሽርፍራፊ። 2. እያንዳንዱ ስም፣ እቃ፣...የተመዘገበበት ዕሁፍ። ት 3. በተናጠል ያለ ወይም የተቀመጠ እያንዳንዱ (ነገር)። 4. በደረ ጭንቅላት ላይ እንደ ቁንጮ ሆኖ የሚበታ ስስና ነጠላ ቆዳ፣ ጽልጽም ያልሆነ።

ዘርዘር ዶር። 5. ጥቅጥቅ ያልሆነ፣ የተበታተነ።

በዘርዘር አንድ ባንድ፣ በስፋት። ሄናውን በዘርዘር ነገረኛ።

ዘርዘር ውስጥ ገባ ስለእያንዳንዱ ጉዳይ በስፋትና በጥልቀት ተናገረ ።

ዘርዘር እርባታ ስ (ሰዋ.) ግስጥና ስምን በተለያዩ መደቦች፣ ቦታና ቁጥር (እኔ፣ አንተ፣ አንቺ፣ እኛ፣...) የመተንተን ተግባር።

ተዘረዘረ ግ 1. አንድ ባንድ ተተነተነ፣ ተነገረ፣ ተጠቀሰ። 2. ወደ ቅንስናሽ ገንዘብ ተለወጠ፣ ተመነዘረ (ጥቅሉ ገንዘብ)። 3. ተራራቀ፣ በተን በተን አለ፣ ሳይጠቀጠቅ፣ ሳይጠጋጋ ቀረ።

ተዘራዘረ ግ ተሰዳደበ፣ አንዱ የሌላውን ጉድ አወጣ።

አዘረዘረ ግ 1. ማፍራት፣ ፍሬ መያዝ ጀመረ። 2. ሸበተ፣ ገብስማ ሆነ (ፀጉር)። 3. መነዘረ።

*ዘረዘረ

ተንዘረዘረ ግ ተንቀጠቀጠ (በእልህ፣ በቁጣ፣ በህመም፣...)።

አንዘረዘረ ግ አንቀጠቀጠ (እልህ፣ ቁጣ፣ ህመም)።

ዘረገፊ ግ 1. ዘከዘከ፣ ጎላጎላ (ከውስጥ)። 2. ደፋ፣ ገለበጠ፣ አራገፊ። 3. አወጣ፣ ዘረዘረ (ምስጢርን)።

ዘርጋፋ ት (ዘይ.) ቦርጫም፣ ሆደ ትልቅ።

ዘርግፍ ዝ.ክ.

ዘርግፍ ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራ የአንገት ጌጥ አይነት።

ዘርግፍግፋ ወጣ 1. ተዘረገፊ፣ ተበታተነ። 2. ተጎላጎለ። 3. (ዘይ.) ገዘፈ፣ ወፈረ (ሰውነቱ)።

ተዘረገፊ ግ 1. ተዘከዘከ፣ ተጎላጎለ። 2. ተደፋ፣ ተገለበጠ፣ ተበተነ። 3. ቦርጭ አወጣ፣ በጣም ወፈረ።

ዘረጋ ግ 1. አጋደመ፣ አንጋለለ፣ አስተኛ። 2. ቀጥ አደረገ፣ አረዘመ። በጣቶቹ ዞርኒሱን ለመንካት እጁን ዘረጋ/ዛፋ ቅርንጫፍችን በሰፊው ዘረጋ። 3 ከፊት፣ ገለጠ። መፅዋትን ዘረጋ። 4. ወጠረ። ዝናብ እንዳይመታው ጥላውን ዘረጋ ።

5. ቀጥ አደረገ፣ እቃና፣ አስተካከለ (የተጣጠፈን፣ የተወበጠን፣ የተጠነከረን፣ የተከማተረን፣ የጎረበን፣...)። 6. አሰጣ፣ አነጠፈ፣ ዘረረ። የታጠበውን ልብስ ከሽቦው ላይ ዘረጋ/ ምንጣፋን ከወለሉ ላይ ዘረጋ። 7. ፈታ፣ ተረተረ (የተጠቀለለን)። 8. ጣለ፣ ዘረረ (በዱላ፣ በጥይት፣...)። 9. አቋቋመ፣ አበጀ፣ መሰረተ።

የልግን አውታሮችን ዘረጋ።

ዘርግ ት 1. የተዘረጋ፣ ስታታ፣ ጠፍጣፋ የሆነ። 2. (ስድብ) ሰራፊት፣ ሰነፍ።

ዘርግ ሳህን ስ ስታታ የሆነ ወይም ጎድጓዳነት የለለው የመመገቢያ ሳህን።

ዘርግት አለ ግ ወደቀ (በህመም፣ በምት፣...)።

ተዘረጋ ግ 1. ተጋደመ፣ ተኛ። 2. ተወጠረ፣ ተገተረ። 3. ቀና፣ ቀጥ አለ፣ ተስተካከለ። 4. ተመሰረተ፣ ተቋቋመ፣ ተዘጋጀ ።

ተዘረጋግ ግ አቅም አጣ፣ ተዘለፈለፈ፣ ጁ ብሎ ተኛ።

ተንዘራጋ ግ ጁ ብሎ ወደቀ።

አንዘራጋ ግ ከፋኛ ጣለ (በሽታ ሰውን)።

*ዘረጠ

ዘረጠ ት 1. (ስድብ) ፈላም። 2. ፊሪ፣ ቡከን። 3. ሰራፊት፣ አውደልዳይ።

ዘርጣ ት አፋ እንዳመጣለት የሚናገር፣ ተሳዳሲ፣ ምላሰኛ። አፈ ዘርጣ ።

ዘረጥ አለ ግ የፈሰ ድምፅ ተሰማ።

ዘረጥ አደረገ ግ የፈሰ ድምፅ አሰማ።

ዘረጥራጣ(ዘርጥርጥ) ት 1. (ስድብ) ፈላም፣ ፊሪን እንደ አህያ የሚያመህ። 2. ፊሪ፣ ቡከን።

ተዘረጠረጠ ግ ተንቀጠቀጠ፣ ፊስ በፊስ ሆነ።

አዘረጠ ግ ፊሪን እንደ አህያ ዘረጥ አደረገ፣ የፈሰ ድምፅ አሰማ።

አዘረጠረጠ ግ 1. አምቀቀቀ፣ አከታትሎ የፈሰ ድምፅ አሰማ፣ አመሆ። 2. አስወነቀ፣ አርበደበደ። 3. ጉድ አስወጣ፣ አስጎለጎለ።

አንዛረጠ ግ 1. እንደ አህያ ፈላ፣ ፊሪን አመሆ፣ አሰማ። 2. አዘከዘከ፣ ሰራፊት፣ አውደልዳይ።

አንዛራጭ ት ሰራፊት፣ አውደልዳይ።

ዘረጠጠ ግ 1. እግርን ሳበ፥ ነተተ (ለመጣል)።
 2. በጥርሱ ዘንጠል፥ በተረፈ፥ ዘረገፈ፥ ጣለ።
 ጅቡ ላህያጥን ዘረጠጣት። 3. ናደ፥ አፈረሰ፥
 ዘረገፈ (ከምርን)። 4. ከፈት ከፈት አደረገ፥
 አራራቀ። 5. ለእንድ ሰው የሚገባውን ኩባር
 ነሳ፥ አዋረደ (በመጥፎ እነጋገር)።

ዘርጣጣ(ዘረጠጥ) ት (ስድብ) ቀብዳዳ፥
 ቀፈታም፥ በርጫም።

ዝርጥጥ ዝ.ከ.

ዝርጥጥ አለ ግ 1. ከስፋ ሰፋ ያለ ሆነ።

የአሁኑ ዘምር ዝርጥጥ ብሏል። 2. ተንዘረጠጠ።

ተዘረጠጠ ግ ተናደ፥ ፈረሰ (ከምር)።

ተንዘረጠጠ ግ ተንቀበደደ፥ ተንገፈጠጠ፥
 በርጫም ሆነ።

አንዘረጠጠ ግ አንገፈጠጠ (ሆድን)።

ዘረጥራጣ *ዘረጠ* ስር ተመ.

ዘረጠ ዝ.ከ.

ዘረፈ ግ 1. ቀማ፥ ነጠቀ፥ ወሰደ (የሌላውን
 ንብረት)። 2. ጊዜ ሳይፈጅበት በእንድ አፍታ
 ትኔ አቀነባብሮ (አሳከቀ) አቀረበ፥ አሰማ፥
 ተናገረ። 3. በጣም በርካሽ ገዛ።

ዘረፋ ስ 1. የሌላን ንብረት በሃይል መውሰድ፥
 ትሚያ፥ ንጥቂያ። 2. ጊዜ ሳይፈጅ በፍጥነት
 እየተቀነባበረ በቃል የሚነገር የትኔ አደራረሰ። 3.
 የርካሽ ገዢ።

ዘራፊ ስ 1. ቀማኛ፥ ወንበደ፥ ነጣቂ። 2. ጊዜ
 ሳይፈጅበት፥ ወዲያው ወዲያው ትኔ የማተናበር፥
 የማዘጋጀት፥ የማፍለት ችሎታ ያለው (ለቅኔ
 ተማሪ)።

ዘራፍ ስ 1. ጀግንነትን፥ ልበመሉነትን፥
 ድፍረትን፥ ቆራጥነትን፥ አልበገር ባይነትን፥...
 በማስመልከት፥ ከፍ ባለ ድምፅ የሚባል ፋከራ፥
 የፋከራ አዝማች፥ የድንፋታ ቃል። ት 2. ቸር፥
 ለጋስ፥ ሲሰጥ እጁ የማይሳሳ። ለገሌ እጁ ዘራፍ
 ነው።

ዘራፍ አለ 1. ተቆጣ፥ ደነፋ፥ እንደት
 ይሆናል ላለ። 2. ፎከረ።

ዝርፊያ ስ ትሚያ፥ ንጥቂያ።

ተዘረፈ ግ ተቀማ፥ ተነጠቀ፥ ንብረቱ
 ተወሰደበት።

***ዘረፈ**

ዘርፍ ስ 1. በጃንተላ፥ በሌላጋ ልብስ፥... ዳር
 ዳር ለጌጥ የሚሰራ መርፍ። 2. ክፍል፥ ወገን።
 አጅ. በሌላውረው ዘርፍ ብዙ እርምጃዎች
 ተወሰደዋል። 3. (በዋ.) በእንድነት እንዲናበቡ
 ወይም እንዲጣመሩ በሚደረጉ ቃላት ውስጥ "የ"
 የሚያርፍበት ቃል ምጠሪያ። (ለምሳሌ የቤት
 ልጅ፥ የእንጀራ እናት፥ ቤተክርስቲያን

(የክርስቲያን ቤት) በሚሉት ሃረጎች ውስጥ፥ ልጅ
 የቤት፥ እናት የእንጀራ፥ ክርስቲያን ደግሞ የቤት
 ዘርፍ ናቸው)።

ዘረፍራፋ ት 1. ዘርፍ ያለው። 2. ዝርከርከ።
ተዛረፈ ግ ሁለት ወይም ከሁለት የበለጡ ቃላት
 ተጣምረው የእንድ ቃል መልክ እንዲይዙና
 በእንድነት እንዲነበቡ ተደረገ፥ ተያያዘ፥ ተጣመረ
 (ቃልና ቃል)።

ተዘረፈረፈ ግ 1. ዘርፋ በዛ፥ ረዘመ። 2.
 ተዘናፈለ (ፀጉር)። 3. ተዝረከረከ።

አዛረፈ ግ (በዋ.) ቃልና ቃልን አጣመረ፥
 አናበቡ፥ አያያዘ፥ ዘርፍና ባለቤት አደረገ።

አዝረፈረፈ ግ አዝረከረከ፥ አበላሸ።

***ዘረፈጠ**

ዘረፈጥ (ዘርፋጣ) ት (ስድብ) ከተቀመጠበት
 የማይነሳ፥ ሰነፍ፥ ረሀቱ፥ በራ የማይቸል፥ ገልቱ።

ዝርፍጥ ዝ.ከ.

ተዘረፈጠ ግ በሰንፍፍ ወይም በግደላሽነት
 እግሩን ዘርግቶ ተቀመጠ።

ተንዘራፈጠ ግ ተመቻቸቱ፥ ተደላድሎ፥
 እንደልቡ ተቀመጠ።

አንዘራፈጠ ግ አመቻቸቱ፥ አደላድሎ
 አስቀመጠ።

***ዘረፈፈ**

ዘረፈፍ (ዘርፋፋ) ት 1. ከርፋፋ፥ ቀርፋፋ።
 2. በጣም ረጅም በመሆኑ መሬት ሊነካ የደረሰ
 (ለምሳሌ ልብስ፥ የዛፍ ትርንጫፍ)።

ዝርፍፍ አለ ግ ተንዘረፈፈ።

ዝርፍፍ አደረገ ግ አንዘረፈፈ።

ተንዘረፈፈ ግ 1. አለትጥ ረዘመ (ለምሳሌ
 ልብስ፥ መጋረጃ)። 2. ተንቀረፈ፥ ተንቀረደደ፥
 ተጎተተ።

አንዘረፈፈ ግ 1. አለትጥ አስረዘመ (ለምሳሌ
 ልብስን)። 2. አንቀረፈ፥ ነተተ።

ዘረፋ "ዘረፈ" ስር ተመ.

ዘረፍራፋ *ዘረፈ" ስር ተመ.

ዘራ ግ 1. እንዲበቅል በመሬት ላይ በተነ፥ ረወ፥
 ነሰሰ (ዘርን)። 2. ነሳ፥ አዳረሰ፥ ኖኘ (ወራን፥
 በሽታን)። 3. (ዘይ.) በተነ፥ አባከነ (ገንዘብን)።

ዝር ስ 1. ሲዘሩት የሚበቅል ፍሬ (የእፅዋት፥
 የእህል፥...)። 2. ልጅ (የሰው፥ የእንሰላ)። 3.
 ወገን፥ ዘመድ፥ ትውልድ፥ ተወላጅ። 4. በግብረ
 ሊግ ንጉሥነት ጊዜ ከወንዱ አባል ዘር የሚወጣው
 ልሳሽ። 5 የፈደላት ትርፅ ወይም መልክ። ልጁ
 የፈደላትን ዘር በሚገባ ለይቷል።

ዘር ቆጠረ የትውልድ ሃረግን ተነተነ፥ ዘረዘረ።

ዘር ተካ ወለደ።

ዘር ይመስክር ከተም ሆነ ደግ የወላጅ የሰራ-
ወጠት በልጅ ላይ ይታይ (በልጅ መባረክ
ወይም መረገም ይገለጻል)።

ዘር ይውጣልህ (ምር.) ዘርህ፥ ትውልድህ
ይባረክ፥ ደህና ልጆች ይበቀሉበት።

ዘርህ ይለምልም (ምር.) ዘርህ ይባረክ፥
ይበርክት፥ ይብዛ።

ዘረቆርጥም ት 1. የዘሩበትን የማያበቅል
(መሬት)። 2. የተማረውን ትምህርት በቶሎ
የሚረሳ (ሰው)። 3. የተማረውን ለሌላ ሳያስተምር
የቀረ (ምሁር)።

ዘረቢስ ት (የን.አነ.) የመጣበት የማይታወቅ።

ዘረአዳም ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ.) 1. ለኔቢጤ ወይም
ለባይተዋር በነፃ የሚደረግ አጠር ያለ የፀሎተ
ፍትሃት አይነት። 2. የሰው ዘር።

ዘር ማንዘር (ዘራንዘር) ስ የአንድ ነገር
ዝርያ በአጠቃላይ።

የዘር ሃረግ ስ የዘር፥ የትውልድ አመጣጥ፥
ተዛምዶ።

የዘር ልዩነት ስ አንዱን የሰው ዘር
በመደገፍና ከፍ ከፍ በማድረግ ሌላውን ዘር
የማገለል፥ የመጫን፥ የመለየት፥ የመወቅን
ድርጊት።

የዘር መድልዎ ስ በዘር ላይ ተመስርቶ
በሰዎች ላይ የሚደረግ አድልዎ፥ ተፅእኖ።

የዘር ወራት ስ ዘር የሚዘራበት ወቅት።

የዘር ግንድ ስ የአንድ ቤተሰብ ወይም
ተወላጆች ከዘር ተያይዞ የመጣ ዋነኛው መስመር
(የዘር ላባት ወይም እናት)።

ዘረኛ ት ለሰዎችን በዘር ከፋፍሎ የሚያጋጭና
በዘር ምክንያት ለአንዱ እያደላ ሌላውን የሚነሳ፥
የዘረኝነት አስተሳሰብን፥ አመለካከትን
የሚያራምድ።

ዘረኝነት ስ የዘር ልዩነት፤ በዘር መድልዎ ላይ
የተመሰረተ አስተምህሮ፥ ፖሊሲ አመለካከት።

ዝራት ስ ተዘርቶ የበቀለ የአህል ቡቃያ።

ዝር ስ በግላ ላይ የተዘራ፥ የተበተነ አህል።

ዝርያ ስ 1. ዘመድ፥ ወገን፥ ነገድ፥ ተወላጅ።

2. አይነት።

ትዘራ ግ 1. በእርሻ ላይ ተበተነ፥ ተረወ
(ዘር)። 2. ተሰራው፥ ተራባ።

አዘራ ግ የአህልን ፍሪ ከገለባ ወይም ከእብት
ለመለየት ወደላይ እየበተነ አነሰ፥ ለንፋስ ሰጠ።

አዘራች ሽል ያዘች፥ አረዝች (ሳም)።

ዘራፊ "ዘረፈ" ስር ተመ.

ዘራፍ ዝ.ክ.

ዘር "ዘራ" ስር ተመ.

ዘርማንዘር ዝ.ክ.

ዘርዛራ "ዘረዘረ" ስር ተመ.

ዘርጋፋ "ዘረገፈ" ስር ተመ.

ዘርጣ "ዘረጠ" ስር ተመ.

ዘርጣጣ "ዘረጠጠ" ስር ተመ.

ዘርጭ እንባይ ስ ቁመቱ አስተናግር
የሚያህል፥ አተር የሚያካለፍ ፍሬዎች ያሉት፥
ግንዱና ትጠሉ ላይ እጅህ ያለበት የአፅዋት
አይነት።

ዘርፋጣ "ዘረፈጠ" ስር ተመ.

ዘርፋፋ "ዘረፈፈ" ስር ተመ.

ዘርፍ "ዘረፈ" ስር ተመ.

ዘቀዘቀ ግ 1. የላዩን ወደ ታች አደረገ፥ ገለበጠ፥
ደፋ። 2. ጋዳላ፥ ዘንባላ፥ ቀልዳላ እንዲሆን
አደረገ። 3. ጋዳላ፥ ዘንባላ ሆነ፥ አቀለቀለ። 4.
ወደ ታች ወረደ፥ አመራ፥ ተጓዘ።

ዘቅዛቃ ት 1. ዘንባላ፥ ጋዳላ፥ ቀልዳላ። 2.
ተጻፋት፥ ቀልቀለት (መንገድ)።

ዝቅዝቅ ት 1. ቀልቀለ። 2. ጥለቱ ወይም
መቋጫው እንደተሟሰ ጥለት በእግር አትጣጫ
እንዲሆን ተደርጎ የተዘጋጀ (ጋቢ፥ ኩታ)።

ተዘቀዘቀ ግ 1. ከወደ ላይ በኩል የነበረው
ወይም ከላይ መሆን የነበረበት ወደታች በኩል
ሆነ። 2. ከራሱ በኩል ወደ ታች፥ ከእግሩ በኩል
ወደ ላይ ሆነ።

አዘቀዘቀ ግ አቀለቀለ፥ ወደ ታች ወረደ፥
ሄደ።

አዘቀዘቀች በግርጌ በኩል የሚውለውን የጠላ
ጫፍ በራሱን በኩል አድርጎ ለበሰች፤ አሸረጠች
(በሃዘን ምክንያት)፤ ዘቅዝቃላችም ይባላል።

ዘቀጠ ግ 1. ሰመጠ፥ ዘገጠ፥ ወደ ስር ወረደ
(በፈላሽ ውስጥ)። 2. ሰረገ፥ ወደ መሬት ውስጥ
ገባ፥ ተቀመጠ (ፈላሽ)። 3. (ዘይ.) በአስተሳሰቡ፥
በአደራጎቱ ብልሹ፥ እጥፈ ሆኖ ተገኘ፥
አሸቀለቀለ ወራዳ ሆነ።

ዝቃጭ ስ ከፈላሽ ስር ተኝቶ የሚገኝ እንደ
አተላ ያለ አስር፥ ቆሻሻ።

ዝቃጫም ት (ስድብ) ቆሻሻ።

ዝቅጥቃጭ ስ በብዛቱም ሆነ በአይነቱ በርከት
ያለ ዝቃጭ።

አዘቀጠ ግ ዘተጠ።

ዘቃቅቢ (ዝቃቅቢ) ስ በትመምነት
የሚያገለግል እነስተኛ ተክል፤ በሰብላ።

ዘቅዛቃ "ዘቀዘቀ" ስር ተመ.

ዘበለለ ግ ትልትና ደንዳና የሆነ አይነት ምድር
አወጣ፥ ተፅዳዳ።

ዘበተ 7 1. ተሳለቀ፥ ቀለደ፥ አሳገጠ፥ አሸጋጠጠ። 2. ዛተ፥ ፎከረ፥ አስፈራራ።

መዘበቻ ለ መሳለቂያ፥ መቀለጃ፥ መተረፍ።

ዘበት ለ ቀልድ፥ ለገጥ፥ ፊዝ፥ ቧልት።

ዘበት ነው ቀልድ ነው፤ አይሆንም፥

አይደረግም።

ዝብብት ለ ሰላት፥ ሽሙጥ፥ ፊዝ፥ ቧልት።

ተዘብብተ 7 ተሳለቀ፥ ቀለደ፥ አሾፈ፥ አፊዘ።

መዘባበቻ ለ 1. መቀለጃ፥ ማሾፊያ፥ መተረፍ።

2. መዛዛቻ፥ መፎካከሪያ።

ዘበተረ 7 በወቀ፥ በተረፈ፥ ዘነተረ።

ዘበት "ዘበተ" ስር ተመ.

ዘበነ "ዘመነ"ን ተመ.

*ዘበነነ

ዘብናና (ዘምናና) ቅ ኩራተኛ፥ ቀብራራ።

ዝብንን አለ 7 ተዘባነነ።

ዝብንን አደረገ 7 አዘባነነ።

ተዘባነነ 7 ተኩራራ፥ ታንቀባረረ።

ተዘባናኝ ቅ ኩራተኛ።

አዘባነነ 7 አኩራራ፥ አንቀባረረ።

ዘበናይ "ዘመነ" ስር "ዘመናይ"ን ተመ.

ዘበኛ "ዘብ" ስር ተመ.

ዘበዘበ 7 1. ነተረከ፥ ነዘዘ፥ ወቀወቀ። 2. ነገር አስረዘመ፥ አንዛዛ።

ዘብዛባ ቅ ነትራካ፥ ነዘናዛ፥ ወቅጫቃ። 2. ነገር ቱሎ የማይቆርጥ።

ዘበጠ 7 1. መታ (በዱላ)። 2. ተለመጠ፥ ጎበጠ።

3 ጎደጎደ (መሬት)።

ዘባጣ ቅ 1. ጎባጣ፥ ለማጣ። 2. የጎደጎደ፥ ረባዳ (መሬት)።

ዘብጥ ዝ.ከ.

ተዘበጠ 7 ተመታ።

አዘበጠ 7 1. ዘባጣ አደረገ። 2. ዘበጠ።

ዘበጠጥ (ዘብጣጣ) ቅ (ስድብ) ቂጣም።

ዘቢብ ለ የደረቀ የወይን ፍሬ።

ዘባ 7 ዝገጥ አለ፥ ተለመጠ፥ ተጣመመ።

ተዛባ 7 1. ጎበጥ አለ፤ ተዛነፈ፥ መስመሩን ለቀ፥። 2. ተሳሳተ፥ ተጣመመ።

አዛባ 7 1. አዛነፈ፥ መስመሩን እንዲለቅ አደረገ። 2. አሳሳተ፥ አጣመመ። ነገሩን አዛብቶ አቀረበ።

ዘባረቀ 7 1. አምታታ፥ ደባለቀ፥ አሳሳተ (ሃሳብን ወይም ሌላ ነገርን)። 2. የሆነ ያልሆነውን ተናገረ።

ዘባራቂ ቅ አምታች፥ ነገር የሚያሳክር፥ እንደመጣለት የሚለፈልፍ።

ተዘባረቀ 7 ተደባለቀ፥ ተቀላቀለ፥ ተምታታ።

ተዘበራረቀ 7 ተደባለቀ፥ ተመስቃለቀ፥ ተምታታ፥ ግልፅነት አጣ።

አዘባረቀ 7 አምታታ፥ አደባለቀ፥ ስርአት አሳጣ።

አዘበራረቀ 7 አመሰቃቀለ፥ አደባለቀ፥ አምታታ።

ዘባተሎ ለ ቡትቶ፥ የተቀዳደደ ልብስ።

ዘባተሊም ቅ (የጌ. አነ.) ዘባተሎ የሚለብስ፥ ቡቲቲም።

ዘባጣ "ዘበጠ" ስር ተመ.

ዘብ ለ በጥበቃ ስራ ላይ የተመደበ ሰው።

ዘብ ቆመ በጥበቃ ስራ ላይ ሆነ፥ ተሰማራ።

ዘብ ጠባቂ ለ ዘበኛ።

ዘበኛ ለ መሰሪያ ቤቶችን ወይም የግለሰቦችን ቤትና ንብረት የሚጠብቅ ሰው።

ዘብናና "ዘበነነ" ስር ተመ.

ዘብዛባ "ዘበዘበ" ስር ተመ.

ዘብጣጣ "ዘበጠጥ"ን ተመ.

ዘብጥ "ዘበጠ" ስር ተመ.

ዘብጥያ ለ እስር ቤት።

ዘብጥያ ወረደ እስር ቤት ዝባ፥ ታሰረ።

*ዘቦጠቦጠ

ዝቡጥቡጥ ቅ 1. የወፈረ፥ የደፈረሰ፥ ያልጠራ (ጠላ ወይም ፈሳሽነት ያለው ነገር)። 2. ጓጓላ ያለበት፥ በወጉ ያልተበጠበጠ (ለምሳሌ ተልባ)።

3. በሚያስጠላ ሁኔታ የወፈረ (ሰው)።

ዝቡጥቡጥ አለ 7 ተዝቦጠቦጠ።

ዝቡጥቡጥ አደረገ 7 አዝቦጠቦጠ።

ተዝቦጠቦጠ 7 1. በወፍራሙ ተበጠበጠ፤ ጓጓላ ሆነ። 2. ያለ ልክ ወፈረ።

አዝቦጠቦጠ 7 በወፍራሙ በጠበጠ፤ አጓጓለ።

2. ያለ ልክ አወፈረ።

ዘች

ዘች ዘች አለ 7 ርጥ ርጥ፥ ዘጭ ዘጭ አለ (የወፍራም ሰው አሯሯጥ)።

ዘነቀ 7 ቀየጠ፥ ቀላቀለ፥ ደባለቀ፥ ወመረ።

ዝንቅ ቅ ቅይጥ፥ ደብልቅ፥ ቅልቅል።

ዝንቅ ኢኮኖሚ ለ ቅይጥ ኢኮኖሚ።

ተዘነቀ 7 ተቀላቀለ፥ ተቀየጠ፥ ተደባለቀ።

ተዛነቀ ዝ.ከ.

አዛነቀ 7 አደባለቀ፥ አቀያየጠ።

ዘነቆለ ግ ወጋ፥ ጠነቆለ፥ ደነቆለ።

ዘንቁል ት የነገር ስልት የማያውቅ፥ ዘባራቂ፥ ነገር የሚያበላሽ።

ዘነብ (ዘነመ) ግ ከሰማይ፥ ከዳመና ወስጥ ዝናብ ወረደ፥ ወደ መሬት ተገጠባጠበ።

ዘነበለት እገኘ (ገንዘብ)።

ዝናብ (ዝናም) ስ ከሳይ፥ ከሰማይ፥ ከዳመና ወደ መሬት የሚወርድ የውሃ ነጠብጣብ።

ዝናቡን ለግዕድ በቂ ዝናብ ዘንቧል።

ዝናቡን ቀዳው በጣም ዘነበ።

ዝናብ መታው / ደበደበው ዝናብ አበሰበሰው፥ ዘነበበት።

ዝናብ ጣለ ዝናብ ዘነበ።

የዝናብ ልብስ ስ ውሃ የማያስገባ፥ በዝናብ ጊዜ የሚለበስ ልብስ።

ዝናባማ ት ዝናብ የሚበዛበት፥ ብዙ ጊዜ የሚዘንብበት (በታ፥ አካባቢ፥ ሃገር፥ ...)።

አዘነበ ግ 1. ዝናብ እንዲጥል አደረገ። 2. (ዘይ.) እጅግደገደ (ሰድብን፥ ...)።

*ዘነበለ

ዘንባላ ት ወደ አንድ ወገን ጋደል፥ ዘመም ያለ።

ዘንባሌ ስ 1. አዝማሚያ። 2. ምርጫ፥ ፍላጎት። የሰነ ሁሉ ስንባሌ ላለው።

ዘንበል አለ ግ 1. ወደ አንድ ወገን ዘመም፥ ጋደል አለ። 2. ወደ አንድ ወገን አደላ።

ዘንበል አደረገ ግ ጋደል፥ ዘመም አደረገ።

አዘነበለ ግ 1. አጋደለ፥ አዘመመ። 2. አደላ (የፍላጎት፥ የምርጫ)።

ዘነተረ ግ ቦጨቀ፥ ቦተረፈ።

ተዘነተረ ግ ተቦጨቀ፥ ተቦተረፈ።

*ዘነከተ

ዘንካታ ት ያማረ፥ ውብ፥ መለሉ።

ተዘናከተ ግ ተዋበ፥ አማረ (በአረማመድ፥...)።

ዘነዘነ ግ ከፋፈለ፥ ሸነሸነ፥ አደላደለ።

ዝነዘና ስ ሸነሸና፥ ድልደላ።

ተዘናዘነ ግ ተከፋፈለ።

አዘናዘነ ግ ሸነሸነ፥ አከፋፈለ።

ዘነዘና¹ ስ ከወፍራም እንጨት ወይም ከብረት የተሰራ መውቀጫ፤ የመውቀጫ ግልገል (በእሉን መውቀጫ ስር ተመ.)።

ዘነዘና² ስ 1. ውስጠ ክፍት የሆነ የእፅዋት አይነት። 2. ከዘነዘና እንጨት የሚሰራ ውዥም፤ የጋያ ጫብ መማሂያ።

ዘነጋ ግ ረሳ፥ ሳያስታውስ ቀረ።

ዘንጉ ት 1. የሚረሳ፥ የማያስታውስ። 2. ቸልተኛ፥ ተላላ።

ዘንጋታ ስ መርሳት።

ተዘነጋ ግ ተረሳ።

ተዘናጋ ግ ሳይጠነቀቅ ቀረ፥ ቸል አለ፥ ተሳረ።

አዘናጋ ግ 1. አረሳላ፥ አታለለ። 2. አስረሳ።

አዘናጊ ት ሆነ ብሎ የሚያረሳላ።

አዘነጋ ግ አረሳላ፥ አዘናጋ፥ አታለለ።

ዘነጠ ግ 1. ተሸቀረቀረ፥ አማረ፥ አጊጠ፥ ቆነጀ። 2. (ዘይ.) ተኩራራ።

ዘናጭ ት 1. አለባበሱን የሚያሳምር፥ ሽቅርቅር። 2. ጥሩ፥ ሽጋ።

አዘነጠ ግ አሸቀረቀረ፥ አስጊጠ፥ አሳመረ።

ዘነጠለ ግ 1. ቀደደ። 2. ገነጠለ፥ ከዋናው አካል ለየ። 3. ቦጨቀ፥ ቦተረፈ። *ጅብ የዘነጠለው ይመስላል።* 4. በዝንጥል መታ፥ ደበደበ። 5. ያነባበብን ስርአት እያበላሸ አነበበ። 6. (ዘይ.) አኩብሮት ለሚገባው ሰው ተገቢውን አክብሮት ሳይሰጥ ቀረ (ለምሳሌ "እርስዎ" መባል የሚገባቸውን ሰው "አንተ" ወይም "አንቺ" እያለ አናገረ)።

ዘንግይ ስ ገንግይ፤ የተገነጠለ የዛፍ ትርንጓዴ ወይም የሌላ አካል ክፍል።

ዘንጥል ዝ.ክ.

ተዘነጠለ ግ 1. ተቀደደ፥ ተሸረከተ። 2. ተቦጨቀ፥ ተቦተረፈ። 3. ተዘነጠለ፥ ተቆረጠ፥ ተገነጠለ። 4. ቦርጫም ሆነ፥ ሆኖ ተገቀበደደ።

ዘነጠፈ ግ ገነጠለ፥ ዘነጠለ፥ ቆረጠ፥ ቀጠፈ።

ዘንጣፋ ት ረዥም፥ ዠርጋዳ፥ ጥሩ አጽም ያለው።

ዘንጣፊ ት የተቆረጠ ትርንጓዴ።

ተዘነጠፈ ግ 1. ወረደ፥ ዱብ አለ። 2. ተዘረረ፥ ወደቀ።

*ዘነፈ

ዘንፋት ስ ተባለጥ፥ እሳፊ፤ የሽግ ፈርጆች መበላለጥ፥ ያንዱ ፈረጅ ርዝመት ከመንትያው ዝቅ ወይም ከፍ ብሎ መገኘት።

ዘንፍ እንዳትል 1. ከአካባቢው ዞር እንዳትል፥ እንዳትነቃነቅ፥ ወደሌላ እትጣጫ እንዳትሄድ። 2. ቃልህን፥ ሃሳብህን፥... እንዳትቀይር።

ተዛነፈ ግ 1. ከመስመር ወጣ፥ ተዛባ፥ ተገንጋደደ። 2. ተበላለጠ፥ እንዱ ከሌላው (ከአጣጥረው) ጋር ርዝመቱ ሳይመጣጠን ቀረ፥ ተረፈ (የነጠላ ወይም የጋቢ ፈርጅ)።

ተዛነፍ ስ ከፍና ዝቅ የማለት፥ ያለመስተካከል ሁኔታ።

አዛነፈ ግ 1. ከመስመር አወጣ፥ አዛባ፥ እንጋደደ፥ አወሳገደ። 2. አበላላጠ፥ እንጹ ፈርጅ ከአንጻፍ እንዲያንስ ወይም እንዲበልጥ አደረገ።

***ከነፈለ**

ከንፋላ ት 1. ውብና ለስላሳ የሆነ፥ የሚያምር (ለምሳሌ ፀጉር)። 2. አጽሙ የሚማርኩ፥ በምቶት የተያዘ፥ ሸበላ፥ ዠርጋጽ።

ተዘናፈለ ግ 1. ረጅምና ለስላሳ ሆኖ አደገ (ፀጉር)። 2. በመጠኑ ጋደም፥ ከንበል አለ (ለምሳሌ የተመቸውና ቁመናው ያማረ ሰበል)።

ዘና ግ 1. ረታ፥ ቀና፥ ተፍታታ፥ ተዘረጋጋ (ተኮራምቶ፥ ተወግጥሮ የነበረ አካል)። 2. ረጋ፥ አረፈ፥ ሃሳቡን ጣለ።

ዘና አለ ግ 1. ተዘናጋ። 2. ተመቻቸ፥ ተደላደለ፥ በድሉት ላይ ሆነ።

ተዛና ግ 1. ተፍታታ፥ ተዘረጋጋ። 2. ሃሳቡን ጣለ፥ ተደሰተ፥ እንደልቡ ሆነ፥ ተመቻቸ። 3. ቀበጠ፥ ተቀናጣ። 4. ተዘናጋ፥ ቸል አለ።

ተዝናና ግ 1. ተዛና፥ በልዩ ልዩ ነገር ራሱን አስደሰተ። 2. ሰውነቱን አፍታታ። 3. ተኮራራ። 4. ተቀናጣ፥ ቀበጠ።

መዝናኛ ስ የመደሰቻ፥ የማረፊያ ቦታ ወይም ጊዜ።

አዝናና ግ 1. በልዩ ልዩ ነገር አስደሰተ። 2. እንዲፍታታ፥ እንዲዘረጋጋ፥ እንዲመቻቸ፥ እንደልቡ እንዲሆን አደረገ።

አዝናኝ ት አስደሳች።

ዘናና ት ጭንቅጣቱ ወይም ራሱ ትልቅ ሆኖ ወደ እንድ በኩል ከንበል ያለ።

ዘናጭ "ዘነጠ" ስር ተመ.

ከንቁል "ዘነቆለ" ስር ተመ.

ከንቢል (ዘምቢል) ስ ከሰሊን ወይም ከታላ... የሚሰራና በእጅ የሚንጠለጠል የእቃ መያዣ።

ከንባለ "ዘነበለ" ስር ተመ.

ከንባባ (ዘምባባ) ስ የሰሊን ዛፍ አይነት።

ከንች ስ ወደ ትልቅ ሪቅ ወይም ጎተራ ወስጥ ለመግባት ሲፈለግ በመረጋገጫነት እንዲያገለግል ተብሎ የሪቁን ወይም የጎተራውን ቁመት በማግኘል አገድሞ የሚሰካ እንጂ።

ከንካታ "ዘነከተ" ስር ተመ.

ከንድ 1. ከስምና ተውላጠ ስም ጋር እየገባ ቦታን፥ በአጠገብ መገኘትን፥ ... የሚያመለክት ቃል። **መሃፋን** እሱ **ከንድ** ታገኘዋል/መሃፋን **ከሀደ ከንድ** ነው። 2. በትንቢት አንቀፅ ከሚነገር

ግስ ጋር እየገባ ግሉ እንዳያስር የሚያደርግ ቃል። **በዝንድ** ላይ **ይገኙ ከንድ** ተጋብዘዋል።

ከንድሮ ይህ አመት፥ አሁን ያለንበት፥ የያዝነው አመት።

ከንዶ ስ ርዝመቱና መጠኑ በጣም ትልቅ የሆነ የእባብ አይነት።

ከንዶ

ከንጋዳ ስ መጠኑና ቅርፁ ማሸላ የሚመስል የእገዳ እህል።

ከንግ እንደምርኩዝ ወይም በትር ሆኖ የሚያገለግል ቀጠን፥ ረዘምና ቀጥ ያለ እንጂ፥ ወይም ብረት።

ከንጣፋ "ዘነጠፈ" ስር ተመ.

ከንፋላ "ዘነፈለ" ስር ተመ.

ከከረ ግ 1. ሰጠ፥ መፀወተ። 2. በእግዚአብሔር፥ በዓድቃን፥... ስም ዝክር አዘጋጅቶ አበላ፥ አጠጣ። 3. የተዘጋጀውን ጠበል ጠዲቅ ፀሎት አድርጎ ባረከ። 4. አሰበ፥ አስታወሰ።

መዘከሪያ ስ ፀሎት እንዲደረግበትና እንዲባረክ ከዝክር ድግስ ላይ በትንሹ የሚወሰድ ጠበል ጠዲቅ።

ዝክር ስ በእግዚአብሔር፥ በዓድቃን፥... ስም የሚዘጋጅ ጠበል ጠዲቅ፥ ድግስ።

ተዘከረ ግ 1. ሰጠ፥ መፀወተ። 2. ታወሰ፥ ታሰበ። 3. የተዘጋጀው ጠዲቅ ፀሎት ተደርጎበት ተቆረሰ።

ተዝከር ስ በሙታን ስም የሚዘጋጅ የመታሰቢያ ድግስ (ምግብና መጠጥ)።

ተዝከሩ ተባላ አለቀለት፥ አበቃ።

ተዝከሩ ወጣ 1. አለቀለት፥ አበቃ። 2. ለምተ ሰው የአርባ ወይም የሰማንያ ቀን መታሰቢያ ተደገሰለት።

አዘከረ ግ ዝክር አደረገ፥ ደገሰ።

አዝከረ ስ የዝክር ድግስ አዘጋጅቶ የሚያበላ፥ የሚያጠጣ ሰው።

ከከከከ ግ 1. ከረገፈ፥ አራገፈ፥ ገለበጠ። 2. በሃይል ነከሰ፥ በጥርሱ በተረፈ፥ ወጋ። 3. በሰለት ወጋ፥ ቀደደ፥ ዘነጠለ። 4. ከረዘረ፥ ሸከሸከ፥ ማግን አራርቆ ጣለ። 5. ተፈላጊውንና የማይፈለገውን ሳይለይ በሙሉ አሳለፈ፥ አወረደ (ወንፈት)። 6. (ዘይ.) የሚያውቀውን ሁሉ አወራ፥ ምስጢር አወጣ።

ዘክላካ(ዝክላካ) ት 1. ዘርሃራ፡ ሽክሽክ፡
ያለተጠቀጠቀ (ልብስ፡ ወንፈት፡...)፡፡ 2. (ዘይ.)
ምስጢር የማይጠብቅ፡ ወሬኛ፡፡

ዘካ ስ በእስልምና ሃይማኖት ከማንኛውም የሰራ-
ውጤት ከአሰር እንድ የሚሰበሰብ አሰራት፡
የአስራት ክፍያ፡ ምዕዋት፡፡

ዘኪ ስ 1. ለተዝካር ተብሎ የሚዘጋጅ
እንጀራ፡...፡፡ 2. ለሙታን መታሰቢያ ተብሎ
የሚዘጋጅ መከፈል፡ ምግብና መጠጥ፡፡

ዘክላካ “ዘክላካ” ስር ተመ.

ዘወረ ገ አዞራ፡ ጠመዘዘ፡ አሽከረከረ፡፡

መዘወሪያ ስ ማዞሪያ፡ መጠምዘዣ፡ እጀታ፡፡

መዘውር ስ 1. ማሽከርከሪያ፡ ማዞሪያ፡
እጀታ፡፡ 2. አንድን ነገር እንዲዞር፡
እንዲሽከርከር የሚያደርግ መካኒካዊ ጉልበት፡
ሃይል፡፡ 3. ጠፍር፡ ቋድ (የበቅሎ፡ የፈረሰ
መሰንክያ)፡፡ 4. የመኪና መሪ፡፡

ዝውውር “ዞረ” ስር ተመ.

ዘወርዋራ “ዞረ” ስር ተመ.

*ዘወተረ

ዘወተር ተው.ገ. ሁል ጊዜ፡ በየእለቱ፡ በየቀኑ፡፡

የዘወተር የሁል ጊዜ፡ የዘወተር ልብሃ
የዘወተር ጠባይ፡፡

ተዘወተረ ገ ተደጋገመ፡ የሁልጊዜ ድርጊት
ሆነ፡፡

አዘወተረ ገ መላለሱ፡ ደጋግሞ፡ ሁልጊዜ
አደረገ፡፡

አዘውታሪ ት አንድን አይነት ድርጊት መላለሱ
በየጊዜው የሚፈፅም፡፡

ዘው

ዘው አለ ገ ጥልቅ፡ ግብት አለ፡፡

ዘው ዘው አለ ገ እዚህም እዚያም ገባ፡
ጥልቅ አለ፡፡

ዘው አደረገ ገ ጥልቅ
አደረገ፡፡

ዘውድ ስ ከወርቅ፡
ከእንቁ፡... የሚሰራና
ነገቦታት እንደአክሊል፡
እንደቆብ በራሳቸው ላይ
የሚደፉት የነጋሲነት
ግእረግ ምልክት፡፡

ዘውድ ደፋ ነገስ፡፡

ዘውድ ጫነ ዝ.ክ.

የዘውድ ስርአት ስ
በንጉስ የሚመራ ስርአት፡፡

ዘውድ

የዘውድ አማካሪ ስ የንጉስ አማካሪ፡፡

የዘውድ አገዛዝ ስ በንጉስ የሚመራ ስርአት፡፡

*ዘየመ

ዜማ ስ ቃና፡ ስልትና ተከታታይነት ያለው፡
የተለያዩ የዝን ወይም የደስታ ስሜቶችን መግለፅ
የሚያስችል ሙዚቃዊ ድምፅ፡፡

ዜማ ሰበረ ዜማው ከስንጅ ወይም ከግጥሙ
ምግብ ጋር አልጣጣም አለ፡ ተበላሽ፡፡

የዜማ ምልክት ስ እንደ ቁረት፡ ድፋት፡
ደረት (ላሳ) ያለ፡ እንድ ዜማ በምን አይነትና
እንዴት እንደሚዜም የሚመራ፡ የድምፅ
አወጣጥን ሁኔታ የሚያሳይ ምልክት፡፡

የዜማ ቤት ስ (ቤ.ክህ.) መንፈሳዊ የዜማ
ትምህርት የሚሰጥበት ትምህርት ቤት፡፡

አዜመ ገ 1. ዜማን አሰማ፡፡ 2. ዘፈነ፡
አንጎራሂ፡፡

ዘየረ ገ (እስል.) 1. ሰላም አለ፡ ሰላምታ ሰጠ፡፡
2. በዜማ አወደሰ፡ ምስጋና አቀረበ፡፡ 3. ጎበኘ፡
ተላለመ (ቅዱስ የሆኑ ቦታዎችን)፡፡

ዝየራ ስ (እስል.) 1. የእጅ ሰላምታ፡፡ 2. በዜማ
የሚቀርብ ውዳሴ፡ ምስጋና፡፡ 3. ጉብኝት (ቅዱስ
የሆኑ ቦታዎችን)፡፡

ዘየነ ገ አሰጊጠ፡ አሰዋበ፡ ሽለመ፡ አሸቀቀረ፡
አሳመረ፡፡

ዝይን ት ሽቅርቅር፡ የተዋበ፡ ያማረ፡፡

ተዘየነ ገ አጌጠ፡ አማረ፡ ተሸቀቀረ፡ ተዋበ፡፡

ዘየደ ገ ብልሃት ፈጠረ፡ አበጀ፡፡

ዘዴ ስ 1. ብልሃት፡ ጥበብ፡ እውቀት፡፡ 2.
የአሰራር መንገድ፡ ስልት፡፡

በዘዴ ተው.ገ በብልሃት፡፡

ዘዴኛ ት ብልሃተኛ፡ ጥበበኛ፡ ዘዴ አዋቂ፡፡

ዘዬ ስ 1. ፈሊጥ፡ የአሰራር መንገድ፡፡ 2. ልማድ፡፡
3. አካባቢያዊ አነጋገር፡ ቀበልኛ፡፡

ዘይቤ ስ 1. ውስጠ ምስጢር ያለው አነጋገር፡፡ 2.
በምልሱ፡ በንፅፅር፡ አማካይነት ንግግርን
በማሰባሰብ ስሜትን ለመግለፅ የሚያስችል
የአነጋገር ስልት፡፡

በዘይቤ ተናገረ በቅኔ፡ ሰወር አድርጎ
ተናገረ፡፡

ዘይቤአዊ አነጋገር ስ በምሳሌ፡ በንፅፅር፡
በሰውኛ፡... አማካይነት ጎልቶ ወይም ተውቦ
የሚቀርብ አነጋገር፡፡ (ለምሳሌ አንበሳ የሆነ
ወንድም አለኝ / እንደ .ርግብ የዋህ ሆኑ)፡፡

ዘይቱን ስ ሲበልል የቆዳው ቀለም ቢጫ፡ ውስጡ
ደግሞ ቀይ ወይም ነጭ የሚሆንና በትናንሽ
ጠንካራ ፍሬዎች የተሞላ፡ ቆዳው ጭምር የሚበላ
ሎኝ የሚያክል ፍሬ የሚያፈራ ተክል፡ ፍሬውም
ዘይቱን ይባላል፡፡

ዘይት ስ 1. እንደ ኑግ፥ ሰሊጥ፥... ካሉ የቅባት ሕሀሎች ወይም እንደ ጉሉ ካሉ ፍሬዎች ተጨምቆ የሚወጣ ወይም ከሌሎች ነገሮች የሚዘጋጅ ቅባትነት ያለውና ከውሃ ጋር ሊቀላቀል የማይችል፥ ለምግብ ማጣፊጫነት፥ ለቅባትነት የሚያገለግል ፈሳሽ። 2. ከከርስ ምድር ወጥቶ የሚዘጋጅና በልዩ ልዩ ሜካኒካዊ መሳሪያዎች ውስጥ (ለምሳሌ የመኪና ሞተር፥...) ፍትሂያ እንዳይኖር ለመከላከል፥ ለማለስለስ፥... የሚያገለግል፥ ከውሃ ጋር ለመቀላቀል የማይችል፥ ዝልግልግነት ያለው ፈሳሽ።

ዘይት ቀለም ስ ዘይትነት ያለው፥ በእሎችን ወይም ልዩ ልዩ የቀለም ቅቦችን ለመሰራት የሚያገለግል ቀለም።

ዘዴ "ዘየደ" ስር ተመ.

ዘዴኛ ዝ.ከ.

***ዘገመ**

ዘገምታ ስ ዝግታ።

ዘገምተኛ ቅ ዝግተኛ፥ ቀስ የሚል።

አዘገመ ግ በቀስታ፥ በዝግታ ተራመደ፥ ተንቀሳቀሰ።

አዝጋሚ ቅ በቀስታ የሚራመድ፥ የሚሄድ።

አዝጋሚ ለውጥ ስ በቀላሉ ግልፅ ሆኖ የማይታይ፥ ነገር ግን ቀስ በቀስ የሚካሄድ የመጠን ለውጥ።

ዘገር ስ ጦር።

ዘገበ ግ 1. አጠናቀረ፥ አዘጋጀ (ወሬን፥ ሪፖርትን፥...)። 2. ገፈ፥ መዘገበ። 3. ሰበሰበ፥ አከማቸ፥ አጠራቀመ።

ዘገባ ስ 1. ስለ አንድ ነገር የተሰጠ ዝርዝር መግለጫ። 2. የዜና ጥንቅር።

ዘጋቢ ስ ዜና አዘጋጅ፥ አጠናቃሪ።

ዘገነ ግ በእጅ አፈሰ፥ አነሳ፥ ያዘ (እንደ ጥራጥሬ፥... ያሉትን)።

ዝገን ስ 1. ተቀቅሎ ከተመተረ በሂላ ለብቻው ከተሰራ ሽር ወጥ ጋር ወይም ብቻውን ሊበላ የሚችል ስጋ። 2. የስጋ ጥብስ ወጥ። 3. ዝግኝ።

ዝገኝ (ዝገን) ቅ በአንድ እጅ ብቻ የታፈሰ፥ የተዘገነ (የጥራጥሬ ወይም የሌላ ነገር መጠን)።

ተዘገነ ግ በዝግኝ ተነሳ፥ ታፈሰ፥ ተወሰደ (ጥራጥሬ፥ ውሃ፥...)።

ዘገነኝ ግ በቀጠጠ ወይም የሚያስፈራ፥ የሚያስደነግጥ ስሜት ፈጠረ።

ዘግናኝ ቅ ለቅጣጭ፥ አስደንጋጭ፥ አሳዛኝ፥ የመኪናው ላደጋ እጅግ ዘግናኝ ነበር።

ዘገየ ግ ቆየ፥ ወደሂላ ቀረ፥ ቀስ አለ።

አዝዞ ግ አቆየ፥ ወደ ሂላ አስቀረ።

***ዘገጀ**

ዝግጁ ቅ የተዘጋጀ፥ ሰነዱ።

ዝግጅት ስ 1. መሰናዶ። 2. የተጠናቀቀ ወይም የሚጠናቀቅ የሰራ ክንውን። 3. አንድን ዕውፍ፥ ፊልም፥ ትያትር፥... ለተደራሰቦች በሚቀርብ መልክ የሚዘጋጀት ተግባር።

ተዘጋጀ ግ 1. ተሰናዳ። 2. ተከናወነ፥ ተቀናበረ። 3. ተሰርቶ አለቀ፥ ቀረበ።

ተዘገጃጀ ግ ተሰናዳ።

አዘጋጀ ግ 1. አሰናዳ። 2. አከናወነ። 3. ሰርቶ፥ ዕፅ አወጣ፥ አቀረበ።

ማዘጋጃ ቤት ስ የከተማን አስተዳደር በተመለከተ የተለያዩ ስራዎችን የሚሰራ መስሪያ ቤት።

አዘጋጅ ስ 1. የትያትርን፥ የፊልምን ዝግጅት የሚሰራ (ሰው)። 2. መፅሄትን፥ ጋዜጣን ወይም መፅሃፍን አጠናቅሮ የሚያወጣ ግለሰብ ወይም ድርጅት። 3. አንድ አይነት ፕሮግራም፥ ሲሚናር፥ ስብሰባ፥ እንዲካሄድ የሚያደርግ፥ የሚያቀነባብር ግለሰብ ወይም ድርጅት።

ዘገጠ ግ ዘቀጠ፥ ሰረገ፥ ሰጠመ።

አዝገጠ ግ 1. አዘቀጠ፥ አሰረገ፥ አሰጠመ። 2. ዘገጠ።

ዘገ¹ "ዘጋ" ስር ተመ.

ዘገ² "ዘጋ" ስር ተመ.

ዘጋ ግ 1. ገጠመ፥ ከደነ፥ ደፈነ (በርን፥ መፅሃፍን፥ ...)። 2. እንዲያቆም፥ እንዲያቋርጥ አደረገ። ፊደሎችን ዘጋግጥጋዉን ዘጋ። 3. አገደ፥ ከለከለ (መተላለፊያን፥...)። 4. ከሰው ተለይቶና ቤት ዘግቶ ሰብኢ ያዘ፥ ለብቻው ተቀመጠ (ባህታዊ)። 5. የምግብ ፍላጎት አሳጣ፥ ምግብ ከለከለ፥ አስጠሳ። 6. አጠቃለለ፥ ደመደመ፥ ወረሰ። 7. አንቆ ያዘ፥ አሳናግር አለ። ጉንፋን ድምፁን ዘጋው። 8. (የአራዳ አነ.) ዝም አለ፥ አከረፈ። 9. (የአራዳ አነ.) አስጠሊታ፥ አስቀያሚ ሆነ።

መዝጊያ ስ 1. የበር ግጣም፥ ሳንቃ። 2. መከደኛ። 3. ፊደሎችን ባንቢ ወይም ሌላ ነገር በማያስፈልግበት ጊዜ እንዳይሰራ ማቆሚያ። 4. መደምደሚያ፥ ማጠቃለያ (የዕውፍ፥ የሃሳብ፥ የስብሰባ፥...)።

ዘገ ቅ (ተራ አነ.) ደስ የማይል፥ አስቀያሚ፥ አስጠሊታ።

ዝግ ቅ 1 የተከደነ፥ የተደፈነ፥ የተቆለፈ። 2 የተከለከለ፥ የታገደ (መንገድ)። 3 ሰራ ያቆመ። 4 (ዘይ.) የማይናገር፥ ሁሉንም ነገር በሆዱ አምቆ የሚይዝ።

ዘገ ስብሰባ

ዘገ ስብሰባ ለ ከተፈቀደላቸው የተወሰኑ ሰዎች በስተቀር ሌላ ሳይገባበት የሚካሄድ ስብሰባ።

ዘገ ችሎት ለ ለአደባባይ፣ ለህዝብ ክፍት ሳይሆን የሚመለከታቸው ሰዎች ብቻ ባሉበት የሚካሄድ ችሎት፣ ጸኝነት።

ተዘጋ ግ 1. ተደራ፤ 2. ታገደ፣ ተከለከለ፤ የማያሳልፍ ሆነ። መንገድ ተዘጋ። 3. ዝም አለ። 4. ስራ አቆመ (ት/ቤት፣ ፋብሪካ፣...)።

*ዘጋ

ዘጋ የ የሚያደራ (ድርጅ)። እንደ ዝሃ ዘጋ ምን ያመለከታል።

አዘጋ ግ ድር ወይም ዝሃ አደራ፣ ዘጋ።

አዝጋ የ አድራ፣ ድርጅ የሚያደራ።

ዘጋቢ "ዘገቢ" ስር ተመ.

ዘግኝኝ "ዘገነነ" ስር ተመ.

*ዘጎረጎረ

ዝጉርጉር (ጃጉርጉር) የተቃጠቀ (የነጥፍ ጥቁር ወይም የተለያዩ ቀለማት ስብጥር)።

ተዘጎረጎረ (ተጃጎረጎረ) ግ የተለያዩ ቀለማት ስብጥር ወይም ቡራቡራ ሆነ።

አዝጎረጎረ(አጃጎረጎረ) ግ የተለያዩ ቀለማት ስብጥር ወይም ቡራቡራ አደረገ።

ዘጠረ ግ 1. በብዛት ወመረ፣ ሞጀረ። 2. ገጠገጠ፣ ተከለ (ድንኳን)። 3. ነፋ፣ ወጠረ (ሆድን)።

ዝጥር የ ውጥር፣ የተወጠረ።

ተዘጠረ ግ 1. በብዛት ተወመረ፣ ተሞጀረ። 2. ተገጠጠ፣ በብዛት ተተከለ (ድንኳን)። 3 ተነፋ፣ ተወጠረ፣ አበጠ።

ዘጠኝ ለ 1. በሰማንያ ዘጠኝና በዘጠኝ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲገፍ፣ '90' ነው። የ 2. ብዛቱ፣ መጠኑ ዘጠኝ ጊዜ አስር ያህል የሆነ። ዘጠኝ ብር።

ዘጠኝ ለ 1. በሰማንያትና በአስር መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲገፍ '9' ነው። የ 2. መጠኑ ወይም ብዛቱ በሰማንያትና በአስር መካከል የሆነ። ዘጠኝ መፅፎች።

*ዘጠዘጠ

ዘጠዘጥ (ዘጥዘጣ) የ (ስድብ) አፋዳሽ፣ አውደልዳይ፣ ያለ ስራ ከወዲያ ወዲህ እያለ የሚያረጋግጥ።

ዘጥ ዘጥ(ዘጭ ዘጭ) አለ ግ 1. አዘጠዘጠ፣ አረጠረጠ። 2. ፋጫ አይሉት ርመኝ አይነት አካሄድ ሄዶ (ብዙውን ጊዜ ወፍራም ሰው)።

አዘጠዘጠ ግ አውደለደለ፣ አፋደሰ።

አዘጥዘጭ የ ስራ የማይሰራ፣ አውደልዳይ፣ አረጥራጭ።

ዘጥ

ዘጥ አለ (ዘጭ አለ) ግ ጽብ አለ፣ ወደቀ። ዘጥዘጣ "ዘጠዘጠ" ስር "ዘጠዘጥ"ን ተመ.

ዘጭ አለ "ዘጥ" ስር ተመ.

ዘፈር ለ ዘርፍ።

ዘፈቀ ግ 1. ደፈቀ፣ ነከረ፣ አስገባ፣ አሰመጠ፣ ከተተ (ውሃ ውስጥ)። 2. (ዘይ.) ከተተ፣ አስገባ (እዳ፣ መከራ፣... ውስጥ)።

ዝፍቅ የ (ስድብ) ሞኝ፣ ፋል።

ተዘፈቀ ግ 1. ተነከረ፣ ገባ፣ ሰጠመ (ውሃ ውስጥ)። 2. ገባ (እዳ፣ መከራ፣... ውስጥ)።

ዘፈነ ግ 1. አዜመ፣ እንጎራጎረ (ዘፈነን)። 2. ዘፈንን፣ ዜማን አስግ (ሬዲዮ፣ ቴፕ)። 3. ተንቀጠቀጠ፣ ተንዘፈዘፈ (ሰውነት)።

ዘፈነብኝ ተረገገገብኝ፣ የሰድብና የቁጣ ንግግር ተናገረኝ።

ዘፈን ለ ዜማ፣ እንጉርጉር (እለማዊ የሆነ)።

ዘፈን አወረደ ዘፈኑን በዜማ፣ በእንጉርጉር መራ፣ አቀነቀነ።

ዘፈን አወጣ አዳዲስ ዘፈኖችን አቀረበ፣ ደረሰ፣ ለህዝብ አስግ።

ዘፋኝ የ ድምጽ ተጫዋች፣ እንጎራጎሪ።

አስዘፈነ ግ ሰውን፣ ሬዲዮን ወይም ቴፕን፣ እንዲዘፍን፣ ዘፈን እንዲያስማ አደረገ።

ዘፈዘፈ ግ 1. እንዲርስ ውሃ ውስጥ ለብዙ ሰአት አቆየ፣ ነከረ፣ ዘፈቀ (ጥሬጥራን፣ ልብስን፣ ...)። 2. ከመረ፣ ቀለለ። 3. በብዛት ቆረጠ፣ ረፈረፈ፣ ለሸለሸ (ዛፍን)።

ዘፋዘፍ የ ረዥምና ወፍራም፣ ሰውነት ከባዳ የሆነ፣ ትርፅቢሰ።

ዘፍዛፋ ዝ.ክ.

ዝፍዝፍ የ 1. እንዲርስ የተነከረ። 2. (ስድብ) ረሀተ፣ ከተቀመጠበት የማይነሳ፣ ሰነፍ።

ተዘፈዘፈ ግ 1. ውሃ ውስጥ ተነከረ (እንዲርስ)። 2. ስራ ሳይሰራ ተቀምጦ ጥለ፣ ተረፈቀ፣ ሰነፈ።

*ዘፈዘፈ

ተንዘፈዘፈ ግ ተንቀጠቀጠ።

አንዘፈዘፈ ግ አንቀጠቀጠ።

*ዘፈጠጠ

ዘፍጣጣ (ዝፍጥጥ) የ ሆደ ዘርጣጣ፣ ገፍጣጣ።

ዝፍጥጥ አለ ገ ተንዘፈጠጠ።

ተንዘፈጠጠ ገ ተንዘፈጠጠ፡ ተንዘፈጠጠ (ሆድ፡...)።

አንዘፈጠጠ ገ አንዘፈጠጠ፡ አንዘፈጠጠ፡ (ሆድ፡...)።

ዘፈፈ ገ ተንዛፈፈ።

ዘፋፋ ት 1. ትልቅነትና ስፋት ያለው (የዛፍ ቅርንጫፍ)። 2. እርዝማኔና ከባድነት ያለው (አካላዊ አቋም)። 3. ዘርፋፋ፡ ሰፊና ረጅም (ልብስ)።

ተንዛፈፈ ገ 1. ሰፋ፡ ተንሰራፋ፡ ተዘረጋ (የዛፍ ቅርንጫፍ)። 2. ተንዘረፈፈ፡ ረዘመ (ልብስ)።

ዘፋኝ "ዘፈነ" ስር ተመ.

ዘፋዘፍ "ዘፈዘፈ" ስር ተመ.

ዘፋፋ "ዘፈፈ" ስር ተመ.

ዘፍ

ዘፍ አለ ገ በቁመቱ ሙሉ ወደቀ፡ ተጋደመ።

ዘፍ አደረገ ገ በቁመቱ ሙሉ እንዲወድቅ አደረገ፡ ጣለ።

ዘፍዛፋ "ዘፈዘፈ" ስር ተመ.

ዘፍጣጣ "ዘፈጠጠ" ስር ተመ.

ዙ የ "ዘ" ፊደል ካለበ ዘር።

ዙረት "ዘረ" ስር ተመ.

ዙሪያ ዝ.ከ.

ዙር ዝ.ከ.

ዙርያ "ዘረ" ስር "ዙሪያ"ን ተመ.

ዙርሽ ዝ.ከ.

ዙጣ ት ወፈር ያለ፡ አጭር (ሰው)።

ዙጥ

ዙጥ አደረገ ገ ፈሳ።

ዙፋን ስ 1. የንጉስ መንበር፡ አልጋ። 2. ንጉስ የሚቀመጥበት የተጌጠ ትልቅ ወንበር።

ዙፋን ቤት ስ የንጉስ ዙፋን የሚቀመጥበት ቤት።

ዙፋን ችሎት ስ ንጉስ በዳኝነት የሚቀመጥበት ችሎት።

ዚ የ "ዘ" ፊደል ሳልስ ዘር።

ዚቅ ስ 1. (እ.አ.ተ.ቤ.) በግህሊት ጊዜ ከመልክ መረገፍ ቀጥሎ በፀናፅልና በከበር እየታጀበ የሚባል ዜግ። 2. የዜግ መፅሃፍ ስም።

ዚቅ አወረደ በከበርና በፀናፅል እየታጀበ አዜመ (ዚቅን)።

ዚቀኛ ት ተረበኛ፡ ተረብ አዋቂ።

ዚጥ ስ ብዙውን ጊዜ እንደሱራ፡ ጃኬት ያለ ልብሶችን ለመቆለፍ ወይም እንደሻንጣ፡ በርሳ የመሳሰሉትን ለመዝጋት የሚያገለግል ተወሳሳቢ ወይም እርስ በርሱ የሚሰካገር ጥርስ ያለው መቆለፊያ፡ ቻርኔላም ይባላል።

ዛ የ "ዘ" ፊደል ራብእ ዘር።

ዛህርት ስ ትልቅ ሆድ።

ዛህርታም ት ሆጽም።

ዛለ ገ ደከመ፡ አትም አጣ፡ ተልፈሰፈሰ።

ዝለት ስ ድካም፡ አትም ጣጣት።

አዛለ ገ አደከመ፡ አትም አጣጣ፡ አልፈሰፈሰ።

ዛሳ ስፊፍሬ ያዘለ የሰንደ፡ የገብስ፡ ... ራስ፡ እልፍ። 2. የሰውነት አቋም፡ ቁመና።

ዛሳ በርበሬ ስ የበሰለ ወይም የቀላ ቃሪያ።

ዛራም "ዛር" ስር ተመ.

ዛሬ ስ 1. በትናንትናና በነገ መሃል ያለ ጊዜ፡ ያለንበት ቀን። 2. የአሁኑ ዘመን። በዛሬው ጊዜ አሁል ተወዷል።

ዛሬ ነገ አለ አመነታ፡ ቀጠሮ አበዛ፡ በተፈለገው ጊዜ፡ ቀን፡... ሳያደርግ፡ ሳይፈፀም ቀረ (ጉዳዩን፡...)።

ዛር ስ ውቃቢ፡ የሚያስጓራ ክፉ መንፈስ።

ዛር አንጋሽ ት ጠንቋይ፡ ቃልቻ፡ የዛር ባለጋል፡ ዛር አንጋሪ ነኝ የሚል።

የዛር ውላጅ ስ ዛር የወለደው፡ ስጋ የለበሰ ጋኔን ነው ተብሎ የሚታመን (ርኩስ መንፈስ)።

የዛር ፈረስ ት ዛር የያዘው (ሰው)።

ዛራም ት 1. ዛር ያለበት። 2. ክልፍልፍል ቀኝታዣ። 3. ቁጡ፡ ነጭናጫ።

ዛቀ ገ 1. አፈስ፡ በብዛት ወሰደ። 2. ባጠጠ፡ ግጠጠ፡ ጠረገ። 3. ደነቀለ፡ ጠነቀለ (አይንን)።

መዛቂያ ስ እንደ አካፋ፡ ግንኪያ ያለ ግፈሻ፡ ግንሻ እቃ።

ዝቆሽ ነው በትንሽ ጥጋ የተገዛው ነገር በጣም ብዙ ነው።

ተዛቀ ገ 1. ታፈሰ፡ በብዛት ተወሰደ። 2. ተግጠጠ፡ ተጠረገ። 3. በርካሽ ተገኘ።

ዛቀጠ ገ ለፋ፡ ግሰነ።

ዛቆን¹ ገ ዲያቆን ሆነ፡ ጻቆነ።

ዛዛቆን ገ ዲያቆን አደረገ፡ ለጻቆነ።

ዛቆን² ገ ለፋ፡ ደከመ።

ዛዛቆን ገ ለለፋ፡ አደከመ።

ዛበረ ገ 1. ለፋ፡ ባከነ። 2. ቃዢ፡ ለፈለፈ።

ዛባሪ ት ለፍላፈ፡ ቀላግጅ።

ዛዛባሪ ገ 1. አለፋ፡ አደከመ። 2. እቃዣ፡

እስሌፊለ።

ዛቢያ ስ 1. የመጥረቢያ፡ የደማ፡... እጀታ። 2. መሬትን መሃል ለመሃል ሰንጥቆ የሚያልፍና መሬት የምትሸከረከርበት የሃላብ መስመር።

ዛቢያ ገንጥል ጉልበታም፡ ፈርጣማ ጡንቻ ያለው (ሰው)።

ዛባሪ "ዛበረ" ስር ተመ.

ዛብ ስ የበቅሎ ወይም የፈረሰ ልጓም ቋድ፡ ጠፍር።

ዛተ ግ አስፈራራት ጉዳት እንደሚያደርስ ተናገረ፤ ፎከረ።

ዛቻ ስ የምስፈራራት ንግግር፤ ፋከራ።

ዛቲ ስ በቢተክርስቲያን ለሰዎች የሚታደል ከየቤቱ የመጣ የዳቦ፡ የአነባበር፡ የእንጀራ ቁራሽ፡...፤ ጣዲት።

ዛቻ "ዛተ" ስር ተመ.

ዛኒጋባ ስ ጣሪያው ባለ እንደ አትጣጫ ወይም ተፋሰስ የሆነ አነስተኛ ቤት።

ዛንታ ስ ወግ፡ ታሪክ።

ዛዛቲያም "ዛዛ" ስር ተመ.

ዛዛቴ ዝ.ከ.

ዛዘለ ግ ረዘመ፡ ተጎተተ፡ተግዝለገለ።

ዛዘነ ግ 1 ዞረ፡ ባዘነ፡ናበዘ። 2 ሻፊደ፡ ፈለገ(ዝመት)።

ዛዛኝ ፡ ፻ፋዳ።

*ዛዛ

ዛዛቴ ስ የተንዛዛ፡ ከልክ ያለፈ ወሬ፡ ነገር።

ዛዛቴያም ፡ ነገር ተሎ የማይቆርጥ፡ ወሬኛ።

ተንዛዛ ግ ከመጠን አለፈ ፡ በጣም በዛ።

አንዛዛ ግ ከመጠን አላለፈ፡በጣም አበዛ።

ዛዛኝ "ዛዘነ" ስር ተመ.

ዛገ ግ አፈር ላይ በመውደቁ ወይም እርጥበት በማግኘቱ፡ ሳይሰራበት በመቆየቱ፡... መልኩ ተቀየረ፡ ተበላሽ፡ አፈር መሰለ(ብረት)።

ዝገት ስ አፈር ላይ ከመውደቅ፡ እርጥበት ላይ ከመቆየት፡... የተነሳ ብረታ ብረት በሆኑ ነገሮች ላይ የሚደርስ አፈር የመምሰልና የመበላሸት ሁኔታ።

አዛገ ግ ለበላሽ፡ ዝገት እንዲይዝ አደረገ(ብረታ ብረትን)።

ዛጎለ ግ ዛጎል መሰለ፡ እንደመንጣት አለ።

ዛጎል ስ በባህር ውስጥ የሚኖሩ አንዳንድ ነፍሳት በሀይወት እያሉ ለሰውነታቸው ጠንካራ ልባስ ሆኗቸው የሚኖርና ከሞቱ በኋላ እንደ ጌጥ የሚያገለግል ጠጣር አካል።

ዛጎል ጣለ ዛጎል መሬት ላይ በመጣል ጠነቆለ።

ዛጎል ጣይ ስ ዛጎል በመበተን የሚጠነቁል ጠንቋይ፡ ግርተኛ።

ዛጎል በርበሬ ስ ቀይ ጣላ በርበሬ፡ በቀይ ቀለሙ ላይ ነጭ የጣለበትና ጥራቱ ዝቅተኛ የሆነ በርበሬ።

ዛጎልማ ፡ መልኩ፡ ቀለሙ ዛጎል የሚመስል።

ዛፍ ስ 1. ግንድና ቅርንጫፎች ያሉት፡ መጠኑ ትልቅና ትንሽ የሆነ፡ ለረጅም ጊዜ ሊቆይ የሚችል የእዕዋት አይነት። 2. (ዘይ.) ረጅም (ለሰው)።

ዛፍ ቆራጭ ስ ሰራው ዛፍ መቀረጥና መፍለጥ የሆነ ሙያተኛ ።

ዜ የ "ዘ" ፊደል ሃምስ ዘር ።

ዜማ "ዘዋዋ" ስር ተመ.

ዜሮ ስ ባዶ፡ ምንም፡ በአሃዝ ሲገፍ "0" ነው። ተወዳዳሪዎቹ ያለ ውጤት ዜሮ ለዜሮ ተለያዩ። ዜሮ ሻማ ስ እጅግ በጣም አነስተኛ የሆነ ብርሃን ያለው የኮረንቲ አምፍል።

ዜና ስ ወሬ።

ዜና መዋለል ስ የቀድሞ ነገስታት የእለት ወይም የጦርነት ውሎአቸው ተመዝግቦ የሚገኝበት መፅሃፍ።

ዜና ማሰራጫ ስ እንደፊደሉ፡ ቴሌቪዥን፡ ጋዜጣ ያለ ዜና ማስተላለፊያ።

ዜና እረፍት ስ የአንድ ሰው የመሞቱ ወሬ።

ዜጋ ስ በአንድ ሃገር ውስጥ በመወለዱ ወይም ፈቃድ በማግኘቱ የተወላጅነት መብት ያለው ሰው።

ዜግነት ስ በአንድ አገር ውስጥ በተወላጅነት ወይም በፈቃድ የሚገኝና ሰውዬው የዚያ አገር ሰው የመሆኑ መገለጫ።

ዝ የ "ዘ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ዝሃ(ዘሃ) ስ ድር።

ዝሃ አዘጋ ድር አደራ።

ዝሃ በዝሃ ድር በድር፡ ማንም ድር የሆነ (ልሰሰ)።

ዝሆኔ ስ እገር የሚያሳብጥ በሽታ፣ ኩባሽ።

ዝሆን (ዝሆን) ስ በጣም ትላልቅ የሆኑና ከከንፈሩ ወደ ውጪ የወጡ ሁለት ጥርሶች፣ ሰፋፊ ጆሮዎችና አንድ ኩምቢ ያለው፣ ምግብ በአብዛኛው ሳርና ቅጠላቅጠል የሆነ ግዙፍ እንሰሳ (ስእሉን የጽር እንሰሳ ስር ተመ.)።

የዝሆን ጥርስ ስ በላይ በኩል ከከንፈሩ ውጪ የሚታይና 5 ሜትር ያህል ርዝማኔ ያለው፣ ብዙውን ጊዜ በጌጥነት የሚያገለግል፣ ነጭ ሆኖ ወፍራምና ረጅም ቀንድ የሚመስል የዝሆን የውሻ ከራንቻ።

ዝለቅ “ዘለቀ” ስር ተመ.

ዝለት “ዛለ” ስር ተመ.

ዝላይ “ዘለለ”¹ ስር ተመ.

ዝልል “ዘለለ”² ስር ተመ.

ዝልንግድ ት 1. ረሻም፣ ቀውሳላ። 2. የማይረባ፣ ሰነፍ ።

ዝልዝል “ዘለዘለ” ስር ተመ.

ዝልጉስ “ዘለገሰ” ስር ተመ.

ዝልጊት ስ የጠላ፣ የጠጅ ማጥለያ ወንፊት፣ ወንጠፍት።

ዝልግልግ “*ዘለገለገ” ስር ተመ.

ዝልፊያ “ዘለፈ”¹ ስር ተመ.

ዝልፍልፍ “*ዘለፈለፈ” ስር ተመ.

ዝሙተኛ “ዘሞተ” ስር ተመ.

ዝሙት ዝ.ክ.

ዝማሚ “ዘመመ”¹ ስር ተመ.

ዝማም¹ ስ እንዳይበላ ወይም እንዳይጠጣ በኩባት ላፍ ላይ የሚጠለቅ ቅርጫት መሰል መሸበቢያ፣ ልጓም።

ዝማም² ት ያማረ፣ የተዋበ፣ የተወለወለ።

ዝማም ወርቅ ስ 1. በተደጋጋሚ የተነጠረ ወርቅ። 2. በጆሮ ወይም በላፍንጫ ላይ የሚንጠለጠል ወርቅ።

ዝማሬ “ዘመረ” ስር ተመ.

ዝም

— ብሎ ዝም ነው ጥሩ፣ የማይነቅ፥... ነው።
መፅኖ ብሎ ዝም ነው።

ዝምታ ስ 1. አለመናገር። 2. ፀጥታ።

ዝምተኛ ት ብዙ የማይናገር፣ ጭምት።

ዝም አለ ግ 1. ሳይናገር ቀረ፣ ጭጭ አለ። 2. መልስ ሳይሰጥ ቀረ። 3. ምንም አይነት ርምጃ፣ እንቅስቃሴ ሳያደርግ ቀረ፣ ተወ።

ዝም ብሎ 1. ያለምክንያት። ዝም ብሎ ተጣው። 2 ባለማቋረጥ። ዝም ብሎ ይፈላል። 3.

ምንም ሳይናገር፣ ሳያደርግ፥...። ዝም ብሎ ሃደ።

ዝም አሰኘ ግ ዝም እንዲል፥ እንዳይናገር፥ ድምፅ እንዳያሰማ አደረገ፣ ፀጥ አደረገ።

ዝምባም “ዝንብ” ስር ተመ.

ዝምብ ዝ.ክ.

ዝምተኛ “ዝም” ስር ተመ.

ዝምታ ዝ.ክ.

ዝምዝማት “ዘመዘመ” ስር ተመ.

ዝምዝም “ዘመዘመ” ስር “ዝምዝማት” ን ተመ.

ዝምድና “*ዘመደ” ስር ተመ.

ዝራት “ዘራ” ስር ተመ.

ዝራንጭ ስ የቱንጭ አይነት።

ዝር “ዘራ” ስር ተመ.

ዝርከራኪ “*ዘረከረከ” ስር ተመ.

ዝርከርከ ዝ.ክ.

ዝርዝር “ዘረዘረ” ስር ተመ.

ዝርያ “ዘራ” ስር ተመ.

ዝርግ “ዘረጋ” ስር ተመ.

ዝርግፍ “ዘረገፈ” ስር ተመ.

ዝርጥርጥ “*ዘረጠ” ስር “ዘረጥራጣ” ን ተመ.

ዝርጥጥ “ዘረጠጠ” ስር ተመ.

ዝርፊያ “ዘረፈ”¹ ስር ተመ.

ዝርፍጥ “*ዘረፈጠ” ስር ተመ.

ዝቃቅቤ “ዘቃቅቤ” ን ተመ.

ዝቃጫም “ዘቀጠ” ስር ተመ.

ዝቃጭ ዝ.ክ.

ዝቅ

ዝቅታ ስ ታችኛ ቦታ፣ የከፍታ ተቃራኒ።

ዝቀተኛ ት 1. አነስተኛ። ዝቅተኛ ደመወዝ ያላቸው። 2. ጎድጓዳ፣ ረባዳ፣ በባጣ (ቦታ)። 3. የቦታች።

ዝቅ አለ ግ 1. ወደ ታች ወረደ። 2. አነሰ።

ዝቅ አደረገ ግ 1. ወደ ታች አወረደ። 2. አሳነሰ። 3. ከደረጃ፣ ከማለረግ አወረደ።

ዝቅ አድርጎ ተመለከተ በማከሰስ፣ በንቀት ተመለከተ ።

ዝቅዝቅ “ዘቀዘቀ” ስር ተመ.

ዝቅጥቃጭ “ዘቀጠ” ስር ተመ.

ዝቡጥቡጥ “*ዘቦጠቦጠ” ስር ተመ.

ዝባዝንኪ ስ 1. ዝግንትል፣ ኮተት። ት 2. የማይረባ (ለነገር)።

ዝግዝኒያም ት ዝግንትላም፡፡ ኮተታም ፡፡
ዝባድ ስ ጥርኝ ኮሚባል አውሬ የሚገኝና ሽቶ
ለመስራት የሚያገለግል እንደ ጆር ኩክ ያለ
የወዝ ወይም የላበት ግግር፡፡

ዝብርቅርቅ “ዘባረቀ” ስር ተመ.

ዝብብት “ዘበተ” ስር ተመ.

ዝብድይ ስ እግራም ጣባ፡ ወጭት፡፡

ዝተት ስ 1. ከበግ ፀጉር የሚሰራ (እንደባና፡
ግት፡...ያለ) የብርድ ልብስ አይነት፡፡ ት 2.
(ስድብ) የማይረባ፡ ቅልጥፍና የሌለው፡፡ 3.
የተቀጻጸደ፡ የተጣጣፈ አርጌ ልብስ፡ ቡትቶ፡፡

ዝተታም ት (ስድብ) ዝተት ወይም አርጌና
የተቀደደ ልብስ የሚለብስ፡ ቅርንጥሳም፡፡

ዝነኛ “ዝና” ስር ተመ.

ዝና ስ 1. ታዋቂነት፡ 2. ታሪክ፡ ትልቅ ዝና
ያለው ሰው ነው፡፡ 3. ወሬ፡ በዝና አውቀዋለሁ ፡፡

ዝነኛ ት ታዋቂ፡ ስመጥር ፡፡

ዝናር ስ ዙሪያውን የጥይት መያዣዎች ያሉት፡
ብዙውን ጊዜ ወታደሮች ወገባቸው ላይ
የሚታጠቁት ሰፊ ቀበቶ፡፡

ዝናም “ዘነበ” ስር “ዝናብ”ን ተመ.

ዝናባማ “ዘነበ” ስር ተመ.

ዝናብ ዝ.ከ.

ዝንቅ “ዘነቀ” ስር ተመ.

ዝንባሌ “ዘነበለ” ስር ተመ.

ዝንባም “ዝንብ” ስር ተመ.

ዝንብ(ዝምብ) ስ ከንብ እነሰ
የምትልና ቆሻሻ ባለበት አካባቢ
የምትገኝ በራሪ ነፍሳት፡፡

ዝንበ በል ስ መጠኑ
የመስቀል ወፍ የሚያህል፡ ዝንብ

ጭራው ረሻም፡ ጭንቅላቱ
ጥቁቅ ሰማያዊ የሆነና ቀንጮ
ያለው፡ በወንዝ አካባቢ
የሚኖርና ነፍሳትን የሚመገብ ወፍ፡፡

ዝንበ ከልክል ስ ሊማት፡ የመሰብ አይነት፡፡

ዝንባም(ዝምባም) ት 1. (ስድብ) ንዕህና
የሌለው፡ ቆሻሻ፡ 2. ፈዛ፡ ገልጃጃ፡፡

ዝንታ አለም ተወ.ገ. ዘለአለም፡ ሁልጊዜ፡፡

ዝንኪላ ስ ፍሬው ለማቅለሚያነት የሚያገለግል
ደም የሚመስል ቀለም ያለው እሾሃማ የእፀዋት
አይነት ፡፡

ዝንዘና “ዘነዘነ” ስር ተመ.

ዝንጀር(ጅንጀር) ስ 1. ከትከሻው ከፍ ከወደ
ዳሌው አጠር የሚል፡ በአንገቱና በትከሻው
አካባቢ ያለው ፀጉር ጎፊርማ የሆነ፡ ፊቱና

ዝንብ

መቆመኝው ላይ ፀጉር የሌለው፡ በቆላም
በደጋም መኖር የሚችል የዱር አውሬ (ስእሉን
የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)፡፡ 2. (ስድብ፡ ዘይ.)
መልክ ጥፋ፡፡

ዝንጅብል(ጅንጅብል) ስ እንደ ድንቅ
በመሬት ውስጥ የሚንሰራ፡ ስፋ፡ በቅመምነት
የሚያገለግል ተክል፡ ከስፋ የሚገኘውና
በቅመምነት የሚያገለግለው ክፍልም ዝንጅብል
ይባላል፡፡

ዝንጉ “ዘነጋ” ስር ተመ.

ዝጉርጉር “*ዘጎረጎረ” ስር ተመ.

ዝንጋታ “ዘነጋ” ስር ተመ.

ዝንጣይ “ዘነጠለ” ስር ተመ.

ዝንጣፊ “ዘነጠፈ” ስር ተመ.

ዝንጥል “ዘነጠለ” ስር ተመ.

ዝከር “ዘከረ” ስር ተመ.

ዝከዝከ “ዘከዘከ” ስር ተመ.

ዝውውር “ዘወረ” ስር ተመ.

ዝራ “ዘየረ” ስር ተመ.

ዝይ ስ ዳክዬ የሚመስል፡ ዝንጉርጉር ግራጫ
ቀለም ያለው፡ እፋ፡ ከዳክዬ እፍ ጠበብ የሚል፡
በወንዝና በባህር አካባቢ የሚኖር የአሞራ
አይነት(ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)፡፡

ዝይን “ዘየነ” ስር ተመ.

ዝገት “ዘገ” ስር ተመ.

ዝግ

ዝግታ ስ ቀስታ፡ ፍጥነት የሌለው ሁኔታ፡፡

ዝግተኛ ት ቀስተኛ፡ የማይቸኩል፡ ረጋ ያለ፡፡

ዝግ አለ ግ ቀስ አለ፡ ፍጥነት ቀነሰ ፡፡

ዝግ አደረገ ግ ቀስ አደረገ፡ ፍጥነቱን ቀነሰ ፡፡

ዝግ “ዘጋ” ስር ተመ.

ዝግባ ስ በደጋ ወይም በወይና ደጋ የሚበቅል፡
ሁልጊዜ ልምላሚ የማይለየው፡ በጣም ወፍራም
የሆነና ቀጥ ብሎ የሚወጣ ረሻም ግንድ ያለው
ዛፍ፡፡

ዝግባ ያህላል በጣም ግዙፍ ነው (ለለው)፡፡

ዝግታ “ዝግ” ስር ተመ.

ዝግን “ዝገነ” ስር ተመ.

ዝግንትል ስ የማይረባ፡ ኮተት፡፡

ዝግንትላም ት ኮተታም፡፡

ዝግኝ “ዝገነ” ስር ተመ.

ዝግጁ “*ዘገጀ” ስር ተመ.

ዝግጅት ዝ.ከ.

ዝጥር “ዘጠረ” ስር ተመ.

ዝፍቅ “ዘፈቀ” ስር ተመ.

ዝፍት¹ ስ ከእንጨት የሚገኝ ቅጥራን፤ መጣብቅ የሚሆን መጫ ።

ዝፍት² ስ 1. አተላ፥ ዝቃጭ። ቅ 2. (ዘይ.) ሰነፍ።

ዝፍዝፍ “ዘፈዘፈ” ስር ተመ.

ዝፍጥጥ “*ዘፈጠጠ” ስር “ዘፍጣጣ”ን ተመ.

ዘ የ“ዘ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ዘላ ስ ስራ መፍታት፥ በዘን።

ዘላ ዋለ ግ በዘነ፥ ስራ ፈታ።

ዘማ ቅ ለሰላላ፥ ያማረ (ፀጉር)።

ዘረ ግ 1. በአንድ ነገር ዙሪያ ሄደ፤ ከበበ። ታቦቱ ቤተክርስቲያንን ስለት ጊዜ ዞር። 2. ተሽከረከረ፥ ክብ ሰራ፥ ሾረ። 3. የነበረበትን ቦታ፥ አቅጣጫ ቀየረ፤ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ተላለፈ። 4. ብዙ ቦታ ሄደ፥ ደረሰ። ላለምን ዞር። 5. ወዲያና ወዲህ ሄደ፥ ተንቀጥለለ። 6. ወደ ሌላ ተላለፈ፥ ተሸጋገረ።

ዘረሽ እቀፊኝ(አዙረሽ እቀፊኝ) ስ በተጥቀ አፈራ (ወገሚት) ላይ ወተት ተጨምሮ የሚዘጋጅ የአይብ አይነት ።

ዘረበት 1. ግራ ተጋባ፥ ተምታታበት። 2. አተከረበት፥ አጥብቆ ያዘው፥ ጠመደው።

መዘሪያ ስ መታጠፊያ።

ዘዋራ ቅ 1. ሰዋራ (ቦታ)። 2. ጠመዝማዛ (መንገድ)።

ዙሪያ(ዙርያ) ቅ 1. ክብ። ስ 2. አካባቢ። 3. ጻር፥ የአንድ አካል ጠርዝ።

ዙሪያ ነው ጠመዝማዛ ነው (መንገድ፥ ነገር)።

ዙሪያ ገባው አካባቢው በሞላ።

ዙሪያ ጋሜ ስ መሃሉ ተላጭቶ በራስ ዙሪያ የሚቀር ፀጉር (በእሉን ፀጉር አሰራር ስር ተመ.)።።።

ዙሪያ ጥምጥም ቅ ቀጥተኛነት የሌለው፥ ጠመዝማዛ የሆነ ረዥም (መንገድ)።

ዙር ቅ 1 ክብ። ስ 2 አንድ የደርሰ መልስ ጉዞ። 3 አንድ የተወሰነ ድርጊት የሚከናወንበት ጊዜ። 1ኛ ዘር/ 2ኛ ዘር፥ 4. ተራ።

ዙረት ስ 1. የተወሰነ አላማ ሳይኖር ከቦታ ወደ ቦታ መሄድ፥ መንሸራሸር። 2. ኦደት፤ በአንድ አካል ዙርያ የመሄድ፥ የመንቀሳቀስ ድርጊት።

ዚሪ ቅ 1. ከአንድ ቦታ ወደ አንድ ቦታ ወይም ወደተለያየ ቦታ የሚሄድ፥ አንድ ቦታ ረገቶ የግይቀመጥ። 2. የተላለፈ፥ የሚተላለፍ (ከአንድ

ገፅ ወደሌላው) ።

ዞር አለ ግ 1. ገለል አለ። 2. ጠምዘዝ አለ ።

ዞር አለበት 1. አመመው። 2. ግራ ተጋባ፥ ተምታታበት።

ዞር አደረገ ግ 1. ገለል አደረገ። 2. አሸሸ። 3. ጠምዘዝ አደረገ፤ አቅጣጫን ቀየረ።

ዘወርዋራ ቅ ጠመዝማዛ፥ ቀጥተኛነት የሌለው።

ዝውውር ስ ቅያራ፤ ልውውጥ፤ እንቅስቃሴ።

ተዘዋዋረ ግ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ሄደ። 2. ተለዋወጠ፥ ተቀያየረ። 3. ተዛዘረ፥ ተጠማዘዘ (ቦታውን ለቆ)። 4. ወዲያና ወዲህ ሄደ፤ ዞረ።

ተዘዋዋሪ ቅ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ የሚሄድ፥ ተንቀሳቃሽ፥ ዛሪ። 2. ጽሚ አድራሻ የሌለው። ተዘዋዋሪ ነጋዴ።

በተዘዋዋሪ ተው.ግ. 1. በሌላ ሰው አማካኝነት፥ በእጅ አዙር። 2. በሌላ አባባል። 3. በሌላ ደዋዩ ባይሆን የተደወለለት ሰው ሂሳቡን የሚከፍልበት የሰልክ ጥሪ።

ተዛወረ ግ 1. ተቀየረ፥ ተለወጠ። 2. ተላለፈ፥ ተጋባ (በሽታ)። 3. ወደ ሌላ ቦታ ተመደበ (ለሰራ፥ ለኑር)። 4 ከአንድ ደረጃ ወደሌላ ደረጃ፥ ከክፍል ወደክፍል አለፈ፥ ተሸጋገረ (ለተማሪ)።

ተዛዘረ ግ 1. ወዲያና ወዲህ አለ፥ ተንቀሳቀሰ። 2. ተቀያየረ፥ ተለዋወጠ ።

ተዛዘሪ ቅ 1. ጽሚ አድራሻ የሌለው። ተዛዘሪ ነጋዴ።2. ተቀያየረ።

አዘዋወረ ግ 1. አቀያየረ፥ አለዋወጠ። 2. ወደ ሌላ ስራ፥ ስፍራ መደበ። 3 ወዲያ ወዲህ ወሰደ፥ አንቀሳቀሰ፥ አጓጓዘ። 4. አቀያየረ።

አዛወረ ግ 1. ቅየረ፥ ለወጠ። 2. አስተላለፈ (በሽታን)። 3. ወደ ሌላ ስራ መደበ፥ ክፍል አሳለፈ ።

አዞረ ግ 1. አሽከረከረ፥ ጠመዘዘ። 2. ጠመጠመ። 3. አንቀጥለለ፥ አንከራተተ። 4. አሄደ፥ አበራዩ። 5.አጥወለወለ፥ አመመ (ራሱን)። 6. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ወሰደ። 7. አቅጣጫ ቀየረ፥ አስቀየረ። 8. አስተላለፈ፥ አሻገረ። በጆታን አዞረ።

አዞሮ አየ ለመዘነ፥ አስተዋለ።

አዞረበት 1. አምታታበት፥ ግራ አጋባው። 2. መተት አደረገበት።

ማዘሪያ ስ 1. ከትል ወይም ከቆርቆሮ የሚሰራና ሊገን ምጣኔ ላይ በክብ ቅርፅ እያሰሩ ለመጋገር የሚያገለግል እቃ። 2. ከተለያዩ ቦታዎች የሚመጡትን የሰልክ ጥሪዎች በመቀበል

ከሚፈለገው መስመር ጋር የማገናኘት ስራ የሚካሄድበት የስልክ ክፍል። 3. የትራንስፖርት መስመር መነሻ፥ መድረሻ፥ መታጠፊያ።

አዙሪት ስ 1. በወራጅ ውሃ ወይም በወንዝ ላይ ክብ እየሰራ የሚሸከረከር ውሃ። 2. አእምሮ የሚያስት፥ የሚጥል በሽታ ።

አዚሪ ስ የሚሸጡ እቃዎች በመያዝ ወዲያና ወዲህ እየተዘዋወረ የሚሸጥ ነጋዴ ።

አዚሪ ግ አለዋወጠ፥ አቀያየረ።

ዞግ ስ ወገን፥ ነገድ ።

ዞፍ ስ1. ከእንግዴ ልጅ ጋር የሚወጣ ሽል

የተጠቀለለበት ልፋጭ መስል ነገር። 2. የጣዝማ ማር ሽፋን። 3. በእንቁላል ውስጥ በአስኳሉ ዙሪያ የሚገኝ ነጭ ዝልግልግ ፈሳሽ።

ዞጴ(ዞጴ) ስ በበረሃ የሚበትል፥ እንጨቱ ጥቁርና ጠንካራ የሆነ የእፀዋት አይነት።

ዚ¹ የ“ዘ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

ዚ²

ዚ ብሎ ተኛ ተዘርግቶ፥ ተመቻችቶ ተኛ።

ዚ ብሎ ወደቀ በቀመቱ፥ እንጻለ ዞፍ ብሎ ወደቀ ።

ዚሪ “ዞረ” ስር ተመ.

ዝ

ዝኸኸ“ዘ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሂ)።

ዝረተ “ጀለተ” ን ተመ.

ዝለጠ(ጀለጠ) ግ. 1. በዱላ መታ (ወደ ጀርባ፥ ቂጥ ወይም ጎን አካባቢ)። 2. አለፋ(ለምሳሌ ልብስን አዘውትሮ በመልበስ፡ያልተለፋ ቆዳን በእግር በመርገጥ፡...)።

ዝመገገ ግ ሸመጠጠ፡ ፍሬ የተሸከመውን ዛላ በመዳፋና በጣቶቹ መሃል አስገብቶ ወደታች በመሳብ፡በመጎተት (በማለብ አይነት) ፍሬውን እየለየ አራገፈ፡ ወሰደ።

*ዝሞለሞለ

ዝሞሎሎሎሎ ፥ ሞላላ ቅርፅ ያለው።

ተዝሞለሞለ ግ 1. ሞላላ ቅርፅ ያዘ። 2. ተትጎለጎለ (ጫሰ)።

አዝሞለሞለ ግ ሞላላ አደረገ።

*ዝረረ

ዝረር አለ ግ በብዛት ፈሰሰ፡ ወረደ።

ዝረር አደረገ ግ በብዛት አፈሰሰ፡ አወረደ።

ዝረገደ¹ ግ መታ፡ደበደበ።

ዝረገደ² ግ ፈለፈለ፡ ብዙ ወለደ።

ዝረገደ³ ግ አረዘመ።

ዝርጋዳ ፥ ቁመቱ ትልቅ የሆነና የሚያምር ፡ መለሎ።

ተዝረገደ ግ ቁመታም ሆነ።

ዝረገገ(ጀረገገ) ግ ዝመገገ፡ ሸመጠጠ (ፍራፍሬን ከዛፍ ላይ)።

ዝርግግ አለ ግ በብዛት አፈራ፡ ፍሬው ተጎጠለጠለ።

ተንዝረገገ ግ በብዛት ተጎጠለጠለ (ፍራፍሬ፡...)።

አንዝረገገ ግ በብዛት አጎጠለጠለ። ገማገሜ ነገሮች እንዲሁ ላይ እንዝርግጋላች/ወይኑ እንዝርግጋል።

ዝርባ “ጀርባ”ን ተመ.

*ዝቀዝቀ

ዝቅዝቃ ፥ በብዛት የሚያፈስ።

ተንዝቀዝቀ ግ 1. በብዛት ወረደ፡ ፈሰሰ (ፈሳሽ)። 2. ተርበደበደ፡ ፈራ፡ ራደ።

አንዝቀዝቀ ግ 1. በብዛት አወረደ፡ አፈሰሰ (ፈሳሽ)። 2. አርበደበደ፡ አስፈራራ፡ አራደ።

*ዝባረረ

ዝብራራ(ጀብራራ) ፥ 1. ነሁላ፡ ነገሮችን ልብ ብሎ የማያስተውል ። 2. ሰካራም።

ዝብርር አለ ግ 1. በጣም ተንገባረረ። 2. ሰከረ።

ዝብርር አደረገ ግ 1. በጣም እንገባረረ። 2. በጣም አሰከረ።

ተንዝባረረ ግ 1. ነሆለ፡ ነገሮችን ልብ ብሎ የማያስተውል ሆነ ። 2. በጣም ሰከረ።

አንዝባረረ ግ 1. አነሆለለ፡ አጃጃለ። 2. በጣም አሰከረ።

ዝቦበ ግ ሸለብ አደረገ፡ ዘመመ።

ዝቦብ አደረገ ግ ሸለብ አደረገ፡ እንቀላፋ።

*ዝቦበ

ዝባባ ለ የሚንገቦበብ(አሞራ፡...)።

ተንዝቦበ ግ ተዘረጋ፡ ተንሳፈፈ(በከንፍ...)።

ዝቦበ ግ ከንቱን ዘረጋ፡ ወጠረ።

ዝቦደ(ጀቦደ) ግ ዝለጠ።

ዝቦድ አደረገ ዝ.ከ.

ዝብራራ “*ዝባረረ” ስር ተመ.

ዝብዱ(ዝብደ) “ጀብዱ” ን ተመ.

ዝተሬ “ዝተሬ” ን ተመ.

ዝንዲ “ጀንዲ” ን ተመ.

*ዝወለለ

ዝውላላ ፥ ጉትት፡ ረሻም ።

ዝውልል አለ ግ ተንዝሞለለ ።

ተንዝሞለለ ግ ተጎተተ፡ ወደጎን ረዘመ ።

አንዝሞለለ ግ ጎተተ፡ አረዘመ።

ዝውዣዋ “ጀውጃዋ” ን ተመ.

ዝገገገ¹ ግ የፍየል የበግ እንጀትን ፡ጀማትን አከረረ (ለከራር፡ ለደጋን)።

ዝገገገ² ግ አለመጠን ረዘመ፡ ቅጠ ቢስ ሆነ።

*ዝጎረጎረ

ዝጉርጉር ፥ ዝጉርጉር፡ ቡራቡሬ፡ ነብርማ ።

ተዝጎረጎረ ግ ተዝጎረጎረ፡ በተለያዩ ቀለማት ቀለመ ።

አዝጎረጎረ ግ እዝጎረጎረ፡ በተለያዩ ቀለማት አቀለመ፡ ሸለመ ።

ዝጠዝጠ ግ ዝጠጠ፡ በብዛት ተሰለ፡ ደረደረ።

ዝዮ ዮ“ዝ” ፊደል ካለብ ዘር ።

ዝዮ ዮ“ዝ” ፊደል ሳልስ ዘር ።

ዝዮ ዮ“ዝ” ፊደል ራብእ ዘር ።

ዣንደረባ “ጃንደረባ” ን ተመ.

ዣንጥላ “ጃንጥላ” ን ተመ.

ዣገረ ግ አንስቶ ያዘ ፥ ተሸከመ።

ዣግሬ ስ 1፡ የሚሸከም። 2. መላሪያ ይዞ ሂላ ሂላ የሚከተል ለሌ።

ዢፍ የ“ዢ” ፊደል ሃምስ ዘር ።

ዢፍ የ“ዢ” ፊደል ሳድስ ዘር ።

ዢሙልሙል “*ዢሞለሞለ” ስር ተመ.

ዢማት “ጅማት” ን ተመ.

ዢምባዢቦ ስ ወላንላ፤ በመተባበር በትከሻ

የሚያዝ ሸከም ማንጠልጠያ ።

ዢረት “ጅረት” ን ተመ.

ዢራት “ጅራት” ን ተመ.

ዢብራ “ጅብራ” ን ተመ.

ዢንፎ “ጅንፎ” ን ተመ.

ዢጉርጉር “*ዢጎረጎረ” ስር ተመ.

ዢዋዢዌ “ጅዋጅዌ” ን ተመ.

ዢው “ጅው” ን ተመ.

ዢግራ “ጅግራ” ን ተመ.

ዢ የ“ዢ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ዢተሬ(ዢተሬ፥ጅተሬ) ስ ራብ ብትን የዘንጋፋ ስብል አይነት።

ዢ¹ የ “ዢ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

ዢ²

ዢ ብሎ ዘንመ በሃይል ዘንመ።

ዢ ብሎ ፈሰሰ ግልብጥ ብሎ ፈለሰ።

ዢ መንዢአለ ግ 1.አንደልቡ ሆነ።2.በገፍ ሰጠ፥ ቸረ።

የ

የ ከ “የ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ) ።

የ— 1. ባለገንዘብነትን የሚያመለክት ወይም በገላጭነት የሚያገለግል ቅፅላዊ ሃረግ ለመመስረት የሚያስችል ምእላድ። **የለጅ መፅሃፍ/የፕሬዚዳንቱ አማካሪ**። 2. ከ—የመጣ፡ የተገኘ፡ በ—ውስጥ የተሰራ፡ የተመራት ለማለት የሚያገለግል። **የጎጃም ጤፍ/የኢትዮጵያ ቡና**። 3. በ—የተሰራ፡ የተደረገ፡ የተከናወነ፡ የቀረበ ወይም ስርቶ ያወጣው፡ ያስገኘው፡ ያቀረበው።

የሽማግሌ ጥበብ/የፋብሪካ ወጤት/የተማሪዎች መዝሙር። 4. በ—ላይ ያለ፡ የሚታይ፡ የሚገኝ ወይም—የለው። **የመኪናው ቀለም/የመንገዱ ርዝመት/ የቤቱ ጣሪያ**። 5.— የሚገኝበት፡ የሚተመጥበት፡ የሚኖርበት። **የገንዘብ ቦርሳ/የካብት ማደሪያ**። 6. ከ—የተሰራ፡ የተዘጋጀ ለማለት የሚያገለግል። **የወርቅ ቀበሌት/የገብስ ጠላት**። 7. —ን ንብረቱ ያደረገ፡ የሚያዘውትር፡ አጥብቆ የሚይዝ፡ የሚያግዛርት።

የሚታይበት። **የሰራ ሰው/የፋቅጭት ቤት**። 8.—ን በተመለከተ ያለ ለማለት የሚያገለግል። **የዘመድ ናፍቆት/የሃገር ፍቅር/የመኖሪያ ቤት ችግር**። 9. በ—ውኔታ ላይ ያለ። —ያደረገ፡ የሰራ፡ ይከናወን በማለት በትዕል መልክ ለመግለፅ ወይም በመስተአምርነት የሚያገለግል። **የቸገላ ሰው ችግረኛን የረዱ**። 10. በ —ውኔታ፡ መልክ የተከናወነ፡ የተደረገ፡ የተሰራ ለማለት ወይም ውልድ ተውሰክ ግሰን ለመመስረት የሚያገለግል። **የእምብርክ/የፊጥኝ**። 11. ለ— ሲባል። **የቦቴ/የለገልገሎት** ።

የለ ግ አለመኖርን ለመግለፅ የሚያገለግል የ“እለ” አፍራሽ፡ ተታራኒ፡ “አይደለም” ለማለት በአፍራሽነት ለመኖር የሚያገለግል። **አመጣለሁ አልኮን እንዴ?** **የለም አላልኩህም**። በሚያሰር ጊዜ “ምን” ይጨምራል (ለምሳሌ፡ እኔ የለውም፡ አንተ የለህም፡ እሱም የለም፡ ...)፤ ከጥገኛ መስተዋግር “የ” ጋር ሲገዛ “የሌለው”፡ “የሌለ”፡... እያለ ይዘረዝራል። የፍቅ ሃላፊው “አልነበርኩም”፡ “አልነበርክም”፡ አልነበረም...ይላል። የትንቢት አንተዬ አልኖርም፡ አትኖርም፡ አይኖርም፡... እያለ ይዘረዝራል።

—**የለሽ** — የሌለው ለማለት የሚያገለግል። **ሰይላት የለሽ** ።

የለሙ አገሮች “ለማ” ስር ተመ.
የላም ጨው “ላም” ስር ተመ.
የሎሚ እሸት “ሎሚ” ስር ተመ.
የሎስ ስ ግልገል አንሳ፡ ግዙፍ የአሞራ አይነት።
የምር “መረረ” ስር ተመ.
የምስራች “ምስራች” ስር ተመ.

የብስ ስ በሰፊ ውሃ ያልተሸፈነው፡ ውቅያኖስ ያልሆነው፡ ደረቁ የመሬት ክፍል።
የቦ ስ ትንሽ ጦር ።

የተፀውኦ ስም ስ (ሰዋ.) ሰው፡ ድርጅት፡ ሃገር፡... የሚጠራበትና ተለይቶ የሚታወቅበት ስም።

የት ተውሲ. አትጣጥኑ፡ ቦታን ለማወቅ የሚቀርብ መጠየቂያ።

የቱ (የትኛው) ተውሲ. ማንነቱን፡ አንዱን ከሌላው ለይቶ ለማወቅ፡ ለመጠየቂያ የሚያገለግል ቃል። **ሰራ አሰሪያጅ የቱ ነው?**

የትም የት የትም ቢሆን፡ በማንኛውም ቦታ። **የትም የት ብትሃድ አታመልጠኝም**።

የትና የት 1. አይመጣጠንም፡ ይለያያል ለማለት የሚያገለግል ቃል። **እዚህ የሚሸጠውና እዚያ የሚሸጠው የትና የት፡ አይገናኝም**። 2. በጣም ሩቅ ለማለት የሚያገለግል። **ቤቱ ቅርብ እንደይመስለህ፡ የትና የት ነው**።

የትየለሌ(የት እየለሌ) በጣም ሩቅ ወይም በጣም ብዙ ለማለት የሚያገለግል አባባል።

የኔ ቢጤ “እኔ” ስር ተመ.

የኔታ(የንታ) ቅ (ቢ.ክህ.) መምህራ፡ አስተማሪዬ ለማለት የሚያገለግል የአክብሮት አጠራር ።

የአዋይ “ዋለ” ስር ተመ.

የካቲት ስ ከጥር ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ስድስተኛ ወር ስም ።

የካት “ከተተ” ስር ተመ.

የወል “ወል” ስር ተመ.

የዋህ ፀ 1 ገር፡ ትንን። 2 ሞኘ፡ ተላላ ።

የዬ ስ ተኩላ ።

የጉድፍ “ጎደፈ” ስር ተመ.

የፊጥኝ “ፊጥኝ” ን ተመ.

ዩ የ“የ” ፊደል ካለበ ዘር ።

ዩራኒየም ስ የኢቶሚክ ሃይልን ለማመንጨት የሚያገለግል የማእድን አይነት ።

የኒቨርሲቲ ስ ከፍተኛ ትምህርት በዲግሪ ደረጃ የሚጥበብ የትምህርት ተቋም ።

የኒፎርም ስ በአንድ አይነት የሰራ መስክ የተሰማሩ ሰዎች ወይም በአንድ ትምህርት ቤት ውስጥ

የማማሩ ተማሪዎች ከሌላው እንዲልዩበት ታስቦ የሚለብሱት አንድ አይነት ስፌትና ቀለም ያለው ልብስ።

ዩ ዮ“ዮ” ፊደል ሳልስ ዘር።

ዮ¹ ዮ“ዮ” ፊደል ራብሊ ዘር።

ዮ² (ብ.ቁ. እኒያ፡ እነዚያ፡ እነሆ፡ እን.ዶ.ያቺ) የፋት አመልካች ተውላጠ ስም። ያ መፅሃፍ የአ ነው።

—**ያ** (—**ኢያ**) በእርእሰታዊ ስሞች መድረሻ ላይ እየተቀጠለ አንድ ነገር የሚፈፀምበትን ጊዜ፡ ቦታ፡ መሳሪያ፡ ዘዴ፡... የሚያመለክቱ የማድረጊያ ስሞችን ለመመስረት የሚያገለግል ምእላድ (ለምሳሌ፡ መጥረግ፣ መጥረጊያ፡ መስበር፣ መስበር ርያ)።

ያህል(ያክል) “አከለ” ስር ተመ.

ያለ—“አለ—” ን ተመ.

ያለበሊያ “አለበሊያ” ን ተመ.

ያለዚያ ዝኪ.

ያመራማሪ “መረመረ” ስር ተመ.

—**ያን** “—ዊ” ን በመተቀጠል በተመሰረቱ ትዕሎች ላይ እየገባ የብዙ ቁጥር ስምን ለመመስረት የሚያስችል ምእላድ (ለምሳሌ፡ ኢትዮጵያ ኢትዮጵያውያን፡ ሃሳባዊ ሃሳባውያን።

ያዝ ግ 1. ለቀም፡ አፈፍ አደረገ፡ በእጁ እስገባ፡ ጨበጠ። 2. ተሸከመ፡ አነሳ፡ ታቀፈ። 3. አቆረ፡ ጸጠረ። መግል ያዘ። 4. ቻለ፡ አካተተ። እንሰራው ሁለት ገንቦ ውሃ ያዘ። 5. በቁጥጥር ስር አዋለ። ወንጀለኛ ያዘ/ ጠላት ከተማውን ያዘ። 6. አቆመ፡ አገደ፡ እንዳይሰራ፡ እንዳይሄድ አደረገ። በወሬ ያዘች። 7. ማቆጥቆጥ፡ ማብቀል፡ ማፍራት፡... ጀመረ። ብርቱካኑ ይዛል። 8. አንድን የተወሰነ ድርጊት በማከናወን ላይ ሆነ፡ ተሰማረ። ጨዋታ ያዘ/ ሰራ ያዘ። 9. ንብረትን፡ ገንዘብን ወይም ሌላ ነገርን አኖረ፡ አስተመጠ። 10. በአእምሮው መዘዘበ፡ አስታወሰ። 11. በእጁ ገፍ፡ በእጁ አደረገ። ገንዘብ ይዛል/ መታወቂያ ይዛል። 12. ከ—ጋር አብሮ ሆነ። ልጆቹን ይዞ ሃደ/ ሰው ይገዛ እከራከራለሁ። 13. አመመ። ጉንፋን ያዘው። 14. እጁን በአንድ ነገር ላይ አሳረፈ። ወዝሱን ይዞ ቆመ/ በመገረም ራሱን ያዘ። 15. በአንድ አይነት ደረጃ፡ ውኔታ፡... ተገኘ። የአንደኛነትን ደረጃ ያዘ። 16. አደረ(በት)። ፍርሃት ያዘው።

ያዘች ግ ወንሳች፡ አረዝች።

ያዝ ለቀቅ አደረገ ግ 1. እጥብቆ ሳይከታተል ቀረ (ጉዳይን)። 2. አንድ ጊዜ ጤንነት ሌላ ጊዜ ደግሞ ህመም ተሰማ።

ይዞህ ይሂድ(እር.) ለሞት ይደርግህ።

መያዣ ስ 1. እጀታ፡ መጨማሪያ። 2. እቃ

መክተቻ፡ ማስቀመጫ (መቋቋሚያ፡ ከረጢት፡...)። 3. እንደዋስትና የሚያገለግል እቃ፡ ገንዘብ። 4. ከነጭ ጤፍ እንጀራ ስር ተደርጎ የሚቀርብ የቅይዋ ወይም የጥቁር ጤፍ እንጀራ።

ይዘት ስ 1. በአንድ ነገር ውስጥ ያለ፡ የሚገኝ ነገሮች በጥቅል። 2. በአንድ ሰውፍ ውስጥ የሚገኝ ረእሰ ጉዳይ፡ መልእክት፡... 3. ባለአንድ ነጥብ ያፈፃዊ የዜማ ምልክት፡ ምልክቱ (.) ነው።

ይዘታ ስ 1. በንብረትነት ያለ እቃ፡ ነገር፡ ሃብት፡... ብዙውን ጊዜ መፈቅ። 2. አኳኒን፡ ውኔታ፡...።

ተያዘ ግ 1. በፖሊስ ወይም በዘዘብ ቁጥጥር ስር ዋለ፡ ታሰረ። 2. ያመለጠ፡ የሸሸ፡...ለው ወይም እንስሳ በቁጥጥር ስር ሆነ፡ እጅ ገባ። 3. በቅድሚያ ለመጣ ሰው ወይም በሌላ ውኔታ ቦታው፡ መቀመጫው፡ እቃው፡... ለሌላ ተቀመጠ፡ ተከበረ፡ ቆየ። በትያትር ቤቱ ወንበር ተይዛለላል። 4. ተለከፈ(በሸሸታ)። 5. ተጠመደ(በሰራ)። 6. በመያዣ መልክ ተቀመጠ(እቃ፡ ገንዘብ፡...)።

ተያዘኝ ስ የሰፊ አንድ ሰው ጥፋት ቢያደርስ ስልሰውዬው ተጠያቂ ለመሆን በፈቃድነት ሃላፊነቱን የሚወስድ ሰው።

ተያያዘ ግ 1. ተሳሰረ፡ ተቆለለ፡ ተጣመረ፡ ተጣበቀ። 2. ተቀጣጠለ፡ ነደደ፡ ሰላሳት። 3. ተጣመረ፡ ተጣለ። 4. ተናነቀ፡ ሞብሞብ ገጠመ። 5. ፈር ያዘ፡ ተጀመረ፡ በመከናወን ላይ ሆነ (ሰራ፡...)።

አያያዘ ግ 1. አነደደ፡ አተጣጠለ(እነትን)። 2. አጣላ። 3. አገዘ፡ ስራው እንዲጀመር አደረገ። 4. አጣበቀ፡ አቆለለ፡ አጣመረ፡ አስተሳሰረ። 5. ረዳ፡ አገዘ (በሸሸ)ም።

አያያዝ ስ የስራ አጀማመር፡አንድን ድርጊት የማከናወን ዘዴ፡ አኳኒን፡... አያያዙ/ አያያዙ/እንደአያያዙ ስራውን ቀሎ ይጨርሳል።

አያያዣ ቅ አጣይ፡ ነገረኛ።

አስያዘ ግ 1. በቁጥጥር ስር እንዲሆን አደረገ። 2. አንድን እቃ፡ ገንዘብ በመያዣ ሰጠ።

ዬ ዮ“ዮ” ፊደል ሃምስ ዘር።

—**ዬ** “—ኢ” ን ተመ.

ዬ ዮ“ዮ” ፊደል ሳልስ ዘር ።

ይህ(ብ.ቁ.እነዚህ/እኒህ፡ እን.ዶ. ያቺ) የቅርብ አመልካች ተውላጠ ስም ወይም ትዕል። ሰፊው ጠረጴዛ ይህ ነው/ ይህ ጠረጴዛ ሰፊ ነው።

ይሆናል “ሆነ” ስር ተመ.

ይለይለት “ለየ” ስር ተመ.

ይሉኝታ “አለ” ስር ተመ.

ይሉኝ አይል ዝኪ.

ይልቅ "ላቀ" ስር ተመ.

ይሙት በቃ "ሞተ" ስር ተመ.

ይርጋ "ረጋ" ስር ተመ.

ይቅርታ "ቀረ" ስር ተመ.

ይበል "ኣለ" ስር ተመ.

ይበላኝ "በላ" ስር ተመ.

ይቶት ስ መነኩሲት ወይም ኣቃቢት
የምትጠራበት ስም፡ እማሆይ፡

ይድረስ "ደረሰ" ስር ተመ.

ይግባኝ "ባባ" ስር ተመ.

ይፋ ቅ ገገድ፡ ግልፅ፡

በይፋ በገገድ፡ በግልፅ፡

ይፋ ወጣ 1. ሁሉም እንዲያውቀው ተደረገ፡
ተነገረ፡ 2. ታየ፡ ተገለጠ፡

ዮ ዮ"ዮ" ፊደል ሳብእ ዘር፡

—ዮሽ ኣንድ ነገር ስንት እጅ፡ የስንት ወገን፡
የምን ወገን እንደሆነ ለማሳየት ከቁጥር
በስተመድረሻ የሚገባ ምእላድ፡ ሁለትዮሽ/
ዮጋርዮሹ፡

ዮጋ ስ የራሱ ፍልስፍናና ኣስተምህሮ ያለው
የሂንዱ ስፖርታዊ የሰውነት እንቅስቃሴ፡

ደ

ደ ከ “የ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኗ)።

ደሀየ ግ ተቸግረ። ለኑሮ አስፈላጊ የሆኑ ነገሮችን አጣ።

ደሃ (ድሃ) ቅ 1. ችግረኛ። ስ 2. በቂ መተዳደሪያ የሌለው ሰው። 3. ለማኘ።

ደሃ ነቀል ስ የአረም አይነት። አቀንጭራ።

የደሃ አባት ስ ለደሃ የሚያዘን። ደሃን

የሚረዳ። ቸር። ሊገባ ሰው።

ደሃ አደግ ቅ እናት አባቱ የሞቱበት። በችግር ያደገ።

***ደሃረ**

ደሃራይ(ደሃራ÷ዳሀራይ÷ዳራ) ስ በስተሂሳ ያለ የክርቻ ላይ ድጋፍ። መደገፊያ(ስእልን ኮርቻ ስር ተመ)።

ደሀረ ከ በሂሳ፡ የ “ትድመ” ተቃራኒ። **ደሀረ መሊድ/ደሀረ አብዮት**።

ደሀረ ምረቃ ስ ከመጀመሪያ ዲግሪ በሂሳ የሚሰጥ የትምህርት መርሃ ግብር።

ደሀና ቅ 1. ጥሩ። መልካም። 2. ሰላም። ጤና። **ደሀና ክህ?**

ደሀንነት ስ 1. በጥሩ። በመልካም ሁኔታ ላይ መሆን። 2. ጤንነት። 3. የአንድን አገርና ህዝብ ሰላም። ፀጥታ። ጥቅም።... ለማስከበር ተፃራሪ ሁኔታዎችን በምስጢር የሚከታተልና መረጃዎችን የሚሰበስብ (ሰው ወይም ድርጅት)። ነጭ ለባሽ። ሰላይ።

ደሀሀ ግ ድሀህ አዘጋጀ።

ድሀሀ ስ 1. ተፈጭቶ በውሃ የተላቆመ በርበሬ። 2. የተፈጠ በርበሬ።

ድሀሀ መሰለ ቀላ። በርበሬ መሰለ።

ደለለ¹ ግ አባበለ።ሸንገለ። አሞኘ። አታለለ።

መደለያ ስ መሸንገያ። ማባበያ።

ደላይ ቅ ሸንጋይ። አታላይ።

ድለላ ሸንገላ።

ድልል ቅ በቀላሉ የሚታለል። የሚሸንገል።

ተደለለ ግ ተሸንገለ። ታለለ።

ደለለ² ግ ገንዘብ እየተከፈለው ተፈላላጊዎችን (ሻጭና ገዥን።አከራይና ተከራይን።...) አገናኘ። አስማማ።

ደላሳ ስ 1. በመደለል ስራ ላይ የተሰማራ ሰው። ቅ 2. አታላይ። በወሸት አግባብቶ

ለማሳመን የሚሞክር።

ድለላ ስ ተፈላላጊዎችን የማገናኘት። የማስማማት ስራ።

ድላል ስ ለደላሳ የሚከፈል ገንዘብ።

ደለለ³ ግ ቆለል። ከመረ (ጎርፍ አፈር)።አሸሞን።...

ደለል ስ ከነበረበት ቦታ በዝናብ ወይም በጎርፍ ተሽካሚነት ተጠርጎ ሌላ ቦታ የሚከመር አፈር። አሸዋ።...

ደለላም ቅ ብዙ ጊዜ ደለል የሚገኝበት (ቦታ)።

ደለመ ግ 1. ጠለመ። ጨለመ። 2. ጠላ። ተደመሰሰ (አይን። ስለት። ትዳር።...)።

ደለማ ስ ጨለማ።

ደላማ ቅ ለምጣጣ።አይን የሌለው(እንጂራ)።

ደለመጠ ግ ወፈረ።ፈረጠመ።

ደልማጣ ቅ ፍርጥም ያልፀፍራም።

ድልምጥ ዝ.ኪ.

አደለመጠ ግ ወፈረ። ፈረጠመ።

ደለማ “ደለመ” ስር ተመ.

ደለሰ ግ 1. ቀባ። ላከከ (ቅቤን።...)። 2.አስተኛ። መጨለሰ(ፀጥን)። 3. ጠፈጠፈ። ደለሽ አበጀ።

ደለሽ ስ የተለያዩ የእህል አይነቶችን በአንድ ጎተራ ውስጥ እያሳከሩ ለማስቀመጥ ሲያስፈልግ። አንዱ አይነት እህል ከሌላው ጋር እንዳይቀላቀል በየመካከላቸው የሚደረግ ሰፊ ድመሰል የጭቃ ጥፋጥፋ።

ደለቀ ግ 1. ደቃ። ጎሰመ። መታ። 2. ዘለለ። ጨፈረ።

ድለቃ(ድልቂያ) ስ ጭፈራ።

ተደለቀ ግ ተጨፈረ።

ደለቀቀ ግ ዝቆ አነሳ (ወጥን።ገንፎን።...)።

***ደለቀቀ**

ደለቀቅ(ደልቃቃ) ቅ 1. ቅምጥል። የደላው። ቀብራራ። 2. ጥልቃቃ።

ድልቅቅ አለ ግ ተንደላቀቀ ።

ድልቅቅ አደረገ ግ አንደላቀቀ።

ተንደላቀቀ ግ 1. ተቀማጠለ።ተንቀባረረ። 2. ተሞላቀቀ።

አንደላቀቀ ግ 1. አቀማጠለ። አንቀባረረ። 2. አሞላቀቀ።

ደለሰ ግ 1. ለብዙ ጊዜ ተቀመጠ። ተከማቸ። ተካበተ። ተጠራቀመ። 2. ሻገተ። ዛገ(ተከማችቶ ብዙ ጊዜ ከመቀመጡ የተነሳ)። 3. ወፈረ። ሰባ።

ድልብ ቅ 1. የሰባ። በጣም የወፈረ(ከብት)። 2. በብዛት ተከማችቶ ብዙ ጊዜ የተቀመጠ።

ደለንቲ (ደለንቱ) ቅ ደንዝ።ፈዛዛ።

ጸለክ¹ ግ ሰረዘ፡ አጠፋ፡ ጸመሰሰ (ዕሁፍን በቀለም)።
ጽልዝ ቅ 1. ሰርዝ፡ 2. ፊት የነበረው ዕሁፍ ተፍቆ ወይም ቅርፁን እንዲለውጥ ተደርጎ በላዩ ላይ ሌላ ሃሳብ የሰፈረበት (ዕሁፍ)።
ተደለዝ ግ ተሰረዘ፡ጠፋ፡ተደመሰሰ(ዕሁፍ)።
ጸለከ² ግ 1. መታ፡ ደለቀ፡ ነረተ። 2. በርበሬን ከሽንኩርት፡ ከዝንጅብል፡ ከጨው፡... ጋር በማደባለቅ አብሮ ወቀጠ።
ጽልዝ ቅ ከሽንኩርት፡ ከዝንጅብል፡ከጨው፡... ጋር አብሮ የተወቀጠ(በርበሬ)።
ጸለይ(ነፋስ) ስ በጥር ወር የሚወጣ የኮከብ አይነት፡ በተጨማሪ “ኮከብ ቆጠራ” ን ተመልከት።
ጸለደለ ግ 1. አስተካከለ፡ አመቻቸ፡ 2.መደበ፡ ከፋፈለ፡ 3. ወፈረ፡ ፈረጠመ። 4. ድልድይ ሰራ፡አበጀ። 5. ከተረ፡ ገደበ (ውሃን ባፈርኖ በድንጋይ)።
ድልዳል ስ 1. ለመኝታ፡ ለመቀመጫ እንዲመች ሆኖ የተዘጋጀ ጉዝ፡ ምንጣፍ። 2. በጭነት ከብት ጀርባ ላይ ከቲነቱ ስር የሚደረግ ጉዝ፡ገዝ። መደላድል።
ድልድይ ስ በመንዝ ወይም በወንዝ ቅርፅ ባለው መሬት ላይ ከእንጨት፡ ከድንጋይ፡ ከበረት፡... የሚሰራ መሻገሪያ ፡ መሻጋገሪያ።
መደላድል ስ ድልዳል።
ተደለደለ መደላድል ተበጀ፡ጉዝ፡ገዝ ተደረገ።
ደልዳላ ቅ 1. አባጣ ጎባጣ የሌለበት፡ የተስተካከለ (በቃ፡ መሬት፡...)። 2. የተመጣጠነ አካላዊ አቋም ያለው(ሰው)። 3. (ዘይ.) በእድሜያ በአስተሳሰብ የበሰለ።
ድልድል ቅ የተደለደለ፡ የተስተካከለ (መሬት)።
ድልጅል ስ 1. ከፍፍል። 2. ምድብ፡ ምደባ።
ድልጅል አለ ግ በጣም አበጠ (ሰውነት በሀመም ምክንያት) ።
ተደላደለ ግ 1. ተከፋፈለ። 2. (ዘይ.) ረጋ፡ ተመቻቸ (በኑሮ፡...)።
አደላደለ ግ 1. አከፋፈለ። 2. አመቻቸ፡ አስፈላጊውን አገኘ።
ጸለፈሰ ግ 1. አፈሰ፡ ዛቀ። 2. ጨለለቀ፡ ረገጠ (ጭቃን፡...)።
ደላ ግ ተመቻቸ፡ ተሰማማ።
ድሉት ስ ምችት።
ተደላ ዝ.ከ.
***ደላ**

አደላ ግ 1. አድልዎ ፈፀመ። 2. ወደ አንድ ፊት፡ በኩል፡ አቅጣጫ፡ ወገን፡... አጋደለ፡ በለጠ፡ ረዘመ፡ በዛ፡... ።
አዳላ ግ አደላ ።
አድልዎ(መድሎ) ስ ይሁንን ብሎ አንዱን ወገን በመጉዳት ሌላውን ወገን የመጥቀም ዝንባሌ፡ ድርጊት ።
ደላላ “ደለለ²” ስር ተመ.
ደላማ “ደለመ” ስር ተመ.
ደላይ “ደለለ¹” ስር ተመ.
ደላሳ ስ 1. ድብዳብ፡ የበግ ቆዳ። 2. የቁርበት፡ የነት እሳቂ። 3. (ዘይ.) ስድብ ቂል፡ ሞኝ።
ደልማባ “ደለመጠ” ስር ተመ.
ደልቃቃ “ደለቀቀ” ስር ተመ.
ደመለለ ግ ጠቀለለ፡ ሽመለለ።
ተደመለለ ግ ተጠቀለለ፡ ተሽመለለ።
ደመመ ግ አፈር አለበሰ፡ በአፈር ሸፈነ።
መደምም(መደንን) ስ ድራር፡ አስከሬኑን አፈር እንዳይነካው ከተድንዱ አፍ ዝቅ ብሎ የሚደረግ ርብራብ፡ ግጣም።
***ደመመ**
ተደመመ ግ 1. ተደነቀ፡ ተገረመ። 2. ዝም አለ፡ ዐጥ አለ።
አስደመመ ግ አስደነቀ፡ አስገረመ ።
ደመረ ግ 1. ሰበሰበ፡ አከበ፡ አካማቸ፡ ቆለለ። 2. አንድ ላይ አጠቃለለ (የተለያዩ ነገሮችን፡ ቁጥሮችን፡...)። 3. ደመራ ሰራ፡ አበጀ።
መደመር ስ ከአራቱ የሰሊት መደቦች አንዱ የሆነና ልዩ ልዩ መጠን ያላቸውን አሃዞች በአንድ ላይ አጠቃሎ የመቀመር ዘዴ።
የመደመር ምልክት ስ የመስቀል ቅርፅ ያለው የሰሊት ምልክት፡ ምልክቱም (+) ነው።
ደመራ (እ.አ.ተ.ቤ.) ስ 1. መስከረም 16 ቀን የሚከበር የመስቀል በአል ዋዜማ። 2. ከላይ የተጠቀሰውን በአል አስመልክቶ በሰነ ስርአቱ ላይ እንዲገድ የሚደረግ የእንጨት ቁልል፡ ስበሰበ።
ድምር ስ 1. ክምችት፡ ጥቅል። 2. በአንድነት የተሰላ፡ የተቀመረ የብዙ ቁጥሮች ጥቅል ውጤት።
ደመሰሰ ግ 1. አጠፋ፡ እንዳልነበር አደረገ። 2. ገደለ፡ በሙሉ ጨለሰ።
ድምስስ አለ ግ ተደመሰሰ።
ተደመሰሰ ግ 1. ጠፋ፡ ተሰላሸ፡ እንዳልነበር ሆነ። 2. ተገደለ፡ ተጨረሰ (ሙሉ በሙሉ)።
ደመቀ ግ 1. ጎሳ፡ ቦግ አለ (ቀለም፡...) ። 2. ተግግቀ፡ ተጋጋለ (ጨዋታ፡ ወሬ፡...) ።

3. አማረ፡ ተዋበ፡ ተሸላሎም፡፡ የሰው ወርቅ አያደምቶ፡፡

ደማቅ ቅ 1. የጎሳ፡ በግ ያለ (ቀለም፡...)፡፡ 2. የዋቅ፡ የተጋጋለ (ጨዋታ፡ ዘፈን፡...)፡፡

አደመቀ ግ 1. አሟሟቅ፡ አጋጋለ (ጨዋታን፡ ወሬን፡...)፡፡ 2. ተውበ፡ አምሮ፡ ጎልቶ እንዲታይ አደረገ፡፡

ደመና “ዳመነ” ስር ተመ.

ደመኛ “ደማ” ስር ተመ.

ደመወዝ(ደሞዝ) ስ 1. አሰራው ወገን ለሰራተኛው በየተወሰነ ጊዜ የሚከፍለው የተወሰነ የገንዘብ መጠን፡ የጉልበት፡ የሰራ፡ የድካም ዋጋ፡፡ 2. ቀለብ ፡፡

ደመወዝ ጭማሪ ስ ቀድሞ በነበረው ደመወዝ ላይ የታከለ፡ የተጨመረ ገንዘብ፡፡

ደመወዝ ከፋይ ስ ለሰራተኞች ደመወዝ እንዲከፍል የተመደበ ሰራተኛ ፡፡

ደመደመ ግ 1. ደፈነ፡ ተመተመ፡፡ ቁስሉን በመድሃኒት ደመደመው ፡፡ 2. ጨረሰ፡ ፈፀመ፡፡ 3. በእጅ እየተሳሳነ አስተካከለ፡ አበጃጀ፡ ከመከመ (ፀጉርን)፡፡

ድምድማት ስ የግንብ ወይም የግድግዳ አናት፡ መጨረሻው፡ ክፈቶ፡፡

*ደመጠ

ድምጥ “ድምፅ” ን ተመ.

ድምጥማጥ በፊደል ተራው ተመ.

ተደመጠ ግ ሰሚ አገኘ፡ ተሰማ፡፡

ተደማፍቱ ቅ ተሰሚ፡ ሃሳቡ ተቀባይነት ያለው፡፡

ተደማመጠ ግ አንዱ ሌላው የሚለውንሰማ፡፡

አደመጠ(አዳመጠ) ግ በጀሮው ሰማ፡ ስምቶ ልብ አደረገ፡፡

አድማፍቱ ስ ሰሚ፡፡

ደማ ግ 1. ደም ወጣው፡ ደሙ ፈሰሰ፡፡ 2. (ዘይ.) ለሃገሩ፡ ለወገኑ መስዋእትነት ከፈለ፡ ታገለ፡፡

አይደማውም ስስታም ነው፡ አይሰጥም፡፡

ደም ስ 1. በሰው፡ በእንስሳትና በነፍሳት አካላት ውስጥ የሚዘዋወር ቀይ ፈሳሽ፡፡ 2. ወዘና፡ ላባይ፡፡

[ደሙ]ደመከልብ ሆነ በደረሰበት አደጋ የፈሰሰው ደሙ እንደ አልባሌ ነገር በከንቱ ቀረ፡ ብድር መላሽ አጣ (በፈፃሚው የፍርድ ወይም የበቀል እርምጃ ባለመወሰዱ)፡፡

ደሙ ደረቀ በገዳይና በሚች ቤተሰብ መካከል ተፈጥሮ የነበረው ጠብና ቂም በእርቅ እማካኝነት ቀረ፡ ተተው፡፡

ደሙ ሳይደርቅ የተፈፀመው በደል ሳይቆይ፡ ሳይረሳ፡ በትኩሱ፡፡

ደሙ ፈላ በጣም ተናደደ፡፡

ደም ፍላት ድንገት የሚያጋጥም ሃይለኛ ንዴት፡ ቁጣ፡፡

ደሙን መለስ/ተወጣ ለተሰነዘረበት ጥቃት ብድሩን መለስ፡ ተበቀለ ፡፡

ደም መላሽ በሌላ ሰው ላይ የተፈፀመን ግፍ የሚበቀል፡ ብድር የሚመልስ፡፡

ደም መልስ በሰውነት ውስጥ ያለን ደም ወደ ልብ የሚወስድ ትልቅ የደም ቧንቧ፡፡

ደሙን አዘራ ደሙን አፈሰሰ፡፡

ደሙን አፈሰሰ ተዋጋ፡ ተጋደለ፡ መስዋእት ሆነ፡፡

ደም መታት ከግህፀድ ብዙ ደም ፈሰሳት፡፡

ደም ረገጠ 1. ለጭዳ ተብሎ የፈሰሰ ደም በመርገጡ በበሽታ ላይ ወደቀ፡ ደንቃራ ገባ (አምልኮ)፡፡ 2. ወደ ቤቱ ሲገባ እርድ ታረደለት (አዲስ ቤት ለሚገባ፡ ለሙሽራ...)፡፡

ደም ሽተተው ጠብ፡አምባፃር አሰኘው፡፡

ደም ተቃባ /ተጋባ ጠላት ተካሂነ (በነፍስ ግድያ ምክንያት)፡፡

ደም ተፋ በጣም ደከመ፡ ለፋ፡ ተሰቃየ፡ ጣረ (አንድን ነገር ለማከናወን)፡፡

ደም ተፋሰሰ 1. ደም ተቃባ፡ 2. ተጋደለ፡፡

ደም አስተፋው 1. በጣም ደበደበው፡፡ 2. እጅግ በጣም አስቃየው (ሰራ...)፡፡

ደም አስተፈ ስ ስፋ ቀይ ቀለም የሚመስል ፈሳሽ ሊወጣው የሚችል የእፅዋት አይነት፡፡

ደም አስተፈት ስ መርዛማ በመሆኑ የማይበላ የእንጉዳይ አይነት፡ ምላስ ገልጉል፡፡

ደም አፈታበት ደሙ ከመፍሰስ አላቆም አለ፡፡

ደም ደም አለው ቀፈፈው፡ ደስ የግይል ስሜት ተሰማው፡፡

ደም ጎረሰ በደም ተለወሰ፡ ደም ሰረበ፡፡

ደም ጠማው የመግደል ፍላጎት ያዘው፡፡

ደም ጠራው በሃደበት ድንገተኛ ሞት ሞተ፡፡

ደም ፈሰሰ 1. ነፍስ ጠፋ፡ ግድያ ተፈፀመ፡፡ 2. እንደደር፡ በግ ያለ እንስሳ ታረደ፡፡ 3. ሰው ተፈነከተ፡ ቀሰለ፡፡

ደም አፈሰሰ 1. ደር፡ በግ... ከቤቱ አረደ፡፡ 2. ሰው ፈነከተ፡ አቆለለ፡ አደግ፡፡ 3. ሰው ገደለ፡ ነፍስ አጠፋ፡፡

ደም አፋሰሰ አጋደለ፡ መሳሪያ እንዲግዝዙ፡ እንዲጣሉ፡ እንዲመታቱ ምክንያት ሆነ፡፡

ደም አፋሻሽ ቅ ለሌሎች መጣላት፡ መደባደብ፡ መገዳደል ምክንያት የሆነ ወይም

የሚሆን።

ደሚ ቀረ ዕነሰች።

ደሚ ጠራ የወር አበባ ቆመ።

ደሚ ፍልቅ ያለ የተዋበች፣ የማረች።

የደም አበላ ወሰደው ብዙ ደም ፈሰሰው።

ደመ መራራ ቅ የሚናገረውን፣ የሚያደርገውን ነገር ሁሉ ሰዎች በክፉ የሚተረጎሙበት፣ ነገር የሚነግሰበት፣ የሚገንበት (ሰው)።

ደመ ሞቃት ቅ ቅንዝረኛ።

ደመ ሞቃት እንሰሳት ስ በአካላቸው ውስጥ ያለው ደም ሞቃት የሆነና በየትኛውም የአየር የጠባይና አካባቢ የደማቸው ሙቀት የማይለዋወጥ እንሰሳት።

ደመ ቀዝቃዛ ቅ 1. ቅንዝረኛ ያልሆነ። 2. ቶሎ የማይቆጣ፣ ረጋ ያለ።

ደመ ቀዝቃዛ እንሰሳት ስ በአካላቸው ውስጥ ያለው ደም ቀዝቃዛ የሆነና በተለያየ የአየር ጠባይና አካባቢ የደማቸው ሙቀት ከፍ ወይም ዝቅ በማለት የሚለዋወጥ እንሰሳት።

ደመ ነፍስ(ደማዊት ነፍስ) ስ 1. የእንሰሳት ነፍስ። 2. (ስድብ) የማይሰብ፣ የማይመነገን (ሰው)።

በደመ ነፍስ 1. ባለማመዛዘን፣ ባለማስተዋል። 2. በተፈጥሮ በተገኘ እውቀት (የሚያከናውኑት ድርጊት)።

ደመ ግቡ ቅ መልክ መልካም፣ ውብ፣ ማራኪ ገፅታ ያለው።

ደም ግባት ስ ውበት፣ ቁንጅና፣ ወዘና።

ደም ቅዳ ስ ከልብ ወደ ሌላው የሰውነት ክፍል የሚሰራጨውን ደም የሚወስድ ትልቅ የደም ቧንቧ።

[የ] ደም ግፊት/ብዛት ስ የግፊቱ መጠን መሆን ከሚገባው በላይ ከፍ ብሎ በደም ስርች ውስጥ የሚካሄድ የደም ዝውውር ሂደት፣ በዚህ የተነሳ የሚፈጠረው ህመምም ደም ግፊት ይባላል።

ደም ጥሪ የወር አበባ የሚቆምበት ጊዜ ወይም እንደቆመ ያለው ጊዜ።

የደም ስር ስ 1. በሰውነት ውስጥ ደም የሚዘዋወርበት ቀላጭን ቧንቧ። 2. ዋና፣ በጣም አስፈላጊ ነገር። *ቡና ለሀገሪቱ ሊኮኖሚ የደም ስር ነው።*

የደም አይነት ስ በሰዎች ደም ንጥረ ነገርና አይነት መካከል ያለውን ልዩነት መሰረት በማድረግ የተከፋፈሉት የደም አይነቶች፣ የደም አይነቶቹም ኢቢ፣ ኤ፣ ቢ እና ኦ ናቸው።

የደም ገንቦ ደማም፣ ቆንጆ፣ ውብ (ለሴት)።

የደም ጋን ስ በሽንጥና በጻፊ መግጣጠሚያ አካባቢ ያለ የሰውነት ክፍል።

ደመኛ (ደበኛ) ቅ ጠላት፣ ባላጋራ።

ደማም ቅ የደስ ደስ ያለው፣ ውብ (ሰው)።

ተዳማ ግ ደም ተፋሰሰ።

አዳማ ግ ደም አፋሰሰ።

ደማሚት (ደማሚት) ስ ተራራ ለመፈንቀል፣ የማእድን ጉድጓድ ለመቆፈር፣... የሚያገለግል ሃይለኛ ፈንጂ።

ደማም “ደማ” ስር ተመ.

ደማቅ “ደመቀ” ስር ተመ.

ደም “ደማ” ስር ተመ.

ደምበኛ “ደነባ” ስር “ደንበኛ” ን ተመ.

ደምበጃን(ደንበጃን) ስ የተለያየ መጠን ያለውና ብዙ ፈሳሽ ሊይዝ የሚችል በጣም ትልቅ የሆነ ጠርመራ።

ደምባራ “ደነበረ” ስር “ደንባራ”ን ተመ.

ደምብ “ደነባ” ስር “ደንብ” ን ተመ.

ደሞዝ “ደመወዝ” ን ተመ.

ደረመስ ግ ጠረመስ፣ ናዶ፣ አፈረሰ።

ድርምስ አለ ግ ተደረመሰ።

ተደረመሰ ተጠረመሰ፣ ተናዶ፣ ፈረሰ።

ደረመን ስ 1. እክክ፣ ፎክት። 2. የቁምጥና በሽታ።

ደረመናም ቅ 1. (ስድብ) እክነም፣ ፎክታም። 2. የቁምጥና በሽታ የያዘው።

ደረሰ ግ 1. ቀረበ፣ ተጠጋ። 2. መጣ፣ ከች አለ። *በጧት ደረሰ።* 3. ሄደ። *ሃኪም ቤት ደረሰ መጣ።* 4. ገባ። *መንገደኛው በሶስት ሰአት ደረሰ ደረሰ።* 5. በቃ። *ልጁ ለወግ ደረሰ።* 6. አደገ። *ጎለመሰ።* *ቤቱን የሚጠብቅ የደረሰ ልጅ አለኝ።* 7. ሆነ፣ ተፈፀመ። *ንግርቱ ደረሰ።* 8. ዝግጁ ሆነ (ለ መ በላት፣ ለ መ ታ ጨድ፣ ለ መ ጠ ጣ ት፣ ለ መሰብሰብ፣...)።

ደረሰለት 1. መጣለት፣ ተገኘለት።... 2. አለቀለት፣ ተጠናቀቀለት (ሰራ)።

ደረሰበት 1. አገኘው፣ አጋጠመው። *መከራ ደረሰበት።* 2. ተተናክለው፣ ነገር ፈለገው። 3. ተጠጋው፣ ቀረበው።

ደረሰባት በግብረ ስጋ ተገናኛት።

ደረሰው አገኘ፣ ተረከበ፣ ወሰደ። *ሉተሪ ደረሰው።*

አያድርስ አያምጣው፣ አይጣል (ክፉን ነገር)።

መድረሻ ስ 1. መግቢያ፣ መጠጊያ፣ 2. አንድ ነገር ከአንድ ቦታ ተነስቶ ሂደቱን የሚያቆምበት፣

የሚያርፍበት ቦታ።

መድረሻ ቢስ መጠጊያ የሌለው።

ደረሰኝ ስ አንድ ግለሰብ ወይም ድርጅት አንድን እቃ ወይም ገንዘብ ከአንድ ድርጅት ወይም ግለሰብ መረከቡን የሚያረጋግጥበትና ለአስረካቢው የሚሰጠው የዕሁፍ ማስረጃ።

ደራሽ ውሃ ስ ድንገተኛ የውሃ ሙላት።

ደርሶ ያለማከንያት ዝም ብሎ። ደርሶ መታኝ።

ደርሶ መልሱውሉ ገብ። 2. ከሄዱበት ቦታ ሳይሰነበት ፈጥኖ መመለስ

ደርሶ መልስ ቲኬት ስ ወደ አንድ ቦታ ለመሄጃና ለመመለሻ የሚያገለግል የመጓጓዣ ቲኬት።

-ድረስ መዋ የቦታን፣ የጊዜንና የሃሳብን የተወሰነ መድረሻ፣ ልክ ለመግለፅ የሚያገለግል መስተዋድዳዊ ምእላድ። ከላጁስ አበባ ደሴ ድረስ/ማታ ድረስ/ አስከዚህ ድረስ አትጠቅም።

ድራሽ ት 1. አድራሻ፣ የደረሰበት፣ የሂደበት። ለውየው ድራሹ ጠፋ። 2. ድምጥማጥ፣ ማንነት። ድራሽህ ይጠፋ!

ድራሹ ጠፋ ያለበት፣ የሚገኝበት የማይታወቅ ሆነ፣ ደብዛው የለም፣ ያለበት አልታወቀም።

ድርስ ስ 1. ለመወለድ የተቃረበች ሴት። 2. የፊዳዊ የዜማ ምልክት።

ድርሱን ቁርጠን፣ የመጨረሻውን (ለዋጋ)። ድርሱን ንገረኝ።

ድርስ እርጉዝ ት ለመውለድ ጊዜዋ የደረሰ።

ድርስ ጥርስ ስ የመነቀቀው ጊዜ በመድረሱ ሊነቀል የተቃረበ ጥርስ።

ድርሻ ስ እድል፣ ፋንታ፣ እጣ። ድርሻውን ወስድ።

ተደረሰ ግ 1. ተቀረበ፣ መጠጋት ተቻለ። እዚያ መቻ ተደረሰና ነው? 2. ሆነ፣ ተደረገ። ስምምነት ሳይ ተደረሰ። 3. ተገባ፣ መገኘት ተቻለ። ልክ በሁለት ሰአት ከተባለው ቦታ ተደረሰ። 4. ተበቃ። ለዚህም ተደረሰ እንዴ?

ተዳረሰ ግ 1. ለሁሉም ቢቃ። ወረቀቱ ለሁሉም ተዳረሰ። 2. ተገባደደ። ቀረበ፣ ተጠጋ። ጊዜው ተዳርጓል። 3. ተሰራጨ። ተናኘ። ወሬው በአንዴ ተዳረሰ። 4. ተነካካ። ተገናኘ። ተጣለ። በምን ተዳረሱ? 5. ሊሰማማ ተቃረበ(ለዋጋ)።

መዳረሻ ስ 1. መቃረቢያ፣ መድረሻ። 2. መቆያ (ምግብ)።

አደረሰ ግ 1. አቀረበ፣ አስጠጋ ። 2. አመጣ። ለውዬው እዚህ አድርሰኝ ተመለሱ። 3. ወሰደ። ጧት በመኪና አደረሰኝ። 4. አበቃ። በሽታው ለምት አደረሰው። 5. ፈፀመ። አጠናቀቀ። አገባደደ። ያልቡን አደረሱ። 6. አስከተለ። ጎርፉ ከፍተኛ ጉዳት አደረሱ። 7. ሰውነቱ ሞላ። አደገ።

ጎለመሰ። አካለ መጠን አደረሱ። 8. ለአካለ መጠን፣ ለሙሉ ሰውነት አበቃ። ወንድ ልጅ አደረሱ።

አድርሰናል ቀደም ብሎ ለመጣ ለማኝ ወይም ለጠፋሪ ስተተናልና አትቁም። የምንሰጥህ የለንም ለማለት ከበር ለቆመ ለማኝ ወይም ለጠፋሪ የሚነገር ቃል።

አድራሻ ስ 1. አንድ ሰው ወይም አንድ ነገር በጊዜያዊነት ወይም በቋሚነት የሚገኝበት፣ የሚኖርበት የተወሰነ ቦታ። 2. አንድ ደብዳቤ ወይም እቃ የትና ለማን መሰጠት እንዳለበት የሚያመለክት፣ በደብዳቤው ወይም በእቃው ላይ የሚሰፍር፣ የዕሁፍ መግለጫ።

አድራሻውን አጠፋ የሚኖርበት፣ የሚገኝበት ቦታ እንዳይታወቅ አደረገ።

አደራረሰ ግ አነካካ፣ አጠላ። ምን አደራረሳቸው።

አዳረሰ ግ 1. ለሁሉም በሰፊው ሰጠ። ናኘ። 2. ሁሉም ዘንድ እንዲደርስ አደረገ (ወሬ)። 3. ለሁሉም በማብቃታት ሰጠ። 4. ለሁሉም ደረሰ። በቃ። 5. አገባደደ፣ ለፍፃሜ አቃረበ። 6. አነካካ፣ አጣለ።

አዳራሽ ስ በአንድ ጊዜ ብዙ ሰው ሊይዝ የሚችል ሰፊ የሆነ ቤት ወይም የቤት አንድ ክፍል። 2 ሰፊ።

ደረሰ² ግ ድርሰት አዘጋጀ፣ ገፈ።

ደራሲ ስ ድርሰት አዘጋጀ፣ ፀሃፊ።

ድርሰት ስ 1. በስድ ንባብ፣ በግጥም፣ በቅኔ።... መልክ የሚዘጋጅ ስነዕሁፍ። 2. (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) መፅሃፍ ቅዱስን ሳይጨምር በድርሳን፣ በገድል፣ በታምር።... መልክ የተዘጋጀ የቤተክርስቲያን መፅሃፍ።

ድርሳን(ብ.ቁ.ድርሳናት) ስ ስለመላእክት፣ ስለቅዱሳን፣... የተደረሰ መንፈሳዊ መፅሃፍ። ድርሳን ሚካኤል።

አደራረሰ ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) በታላቅ በአል ጊዜ ብቻ የሚዘመር ያፊዳዊ የዜማ ድርሰትና ስርአተ ማህሊት።

ደረሰኝ “ደረሰ¹” ስር ተመ.

ደረቀ ግ 1 እርጥበት አጣ፣ ከሸለለ። 2 (ዘይ.) ጎሳበ ግትር ሆነ።

ደረቅ ስ 1 እርጥበት፣ ልምላሜ የሌለው። 2 (ዘይ.) ከቻቻ፣ ለዛቢስ፣ እፍረተቤስ።

በደረቀ ተው.ግ. ያለምንም ማዋግ (እህል ውሃ)። በደረቀ ያደከመኛል ።

በደረቀ ላጩ አታለለ፣ ሸነገለ።

በደረቅ አፋ ምንም ሳይበላ፣ ሳይቀምስ።

ደረቅ ሌሊት ስ ውድቅት።

ደረቅ ምች ስ ሃይለኛ ምች፡ ከወሃይ ሙቀት የተነሳ የሚመጣ ህመም፡፡

ደረቅ ሳል ስ አካታ የሌለው ሳል፡፡

ደረቅ ስንቅ ስ እንደነቸሮ፡ በሰ፡ ቋንጣ ያለ ለብዙ ጊዜ ሳይበላሽ የሚቆይ ምግብ፡፡

ደረቅ ትንቢት ስ መልእክቱ ስውርነት የሌለው፡ ግልፅ የሆነ ትንቢት ወይም ንግር፡፡

ደረቅ እርሳስ ስ ቀለምነት የሌለውና (ኮሮ እርሳስ ያልሆነ) ስመፃፊያ የሚያገለግል እርሳስ፡፡

ደረቅ እንጀራ ስ ወጥ የሌለው እንጀራ፡፡

ደረቅ ወንዝ ስ ውሃ የሌለው ወንዝ፡፡

ደረቅ ወዝ ስ ፎረፎር፡፡

ደረቅ ጉንፋን ስ አካታ የሌለው ጉንፋን፡፡

ደረቅ ግንባር እድለበ፡፡

ደረቅ ጠጅ ስ የበሰለ ወይም የቆየ ጠጅ ፡፡

ደረቅ ጣቢያ ስ ለተሳሳሩ ምንም የሚበላ የሚጠጣ የሌለበት የባቡር ጣቢያ፡፡

ደረቅ ጦር ስ የጦር መሳሪያ ያልያዘ ዘማች፡፡

ደረቅ ጭነት ስ ፈላሽ ነክ ያልሆነ የጭነት አይነት ፡፡

ደረቆት ስ ጉበስ ወይም በቆሎ ተቀቅሎ ወይም በውሃ በደምብ ርዕ ከተቆላ በሂላ ተፈጭቶ የሚዘጋጅ የጠላ እህል፡፡

ደራቁቻ ት 1. ከሲታ፡ ጠሂጋ፡፡ 2.እርጥበነት፡ ልምላሚ የሌለው፡፡

ደራቃ ጊዜ.

ድርቅ ስ ዝናም የጠፋበት ወቅት፡ ጊዜ፡፡

ድርቅ መታው ዝናብ አጣ፡ ቦና ሆነ፡፡

ድርቅ ገብቷል በዝናብ መታጣት ምክንያት ረሃብ፡ ችግር ጉበቷል፡፡

ድርቄ ስ ጌተ ያልተሰራለት ወይም በባህር አረብ ያልተሸለመ ሰገባ፡ አፎት፡፡

ድርቀት ስ 1. እርጥበት አልባነት፡፡ 2. የሆድ ወይም የአንጀት ልባላሲ ማጣት የሚያስከትለው ህመም፡፡ 3 (ዘይ.) ከንቱ መጨጨህ፡ ውጤት ለሌለው ነገር መለፍለፍ፡፡

ድርቅና ስ ለዛቢነት፡ ችኮነት፡ አይን አውጣነት፡፡

ድርቆሽ ስ 1.ታጭዶ የደረቀ ሳር፡፡ 2. ሆን ተበሎ እንዲደርቅ የተደረገ እንጀራ (የተወቀጠ ወይም ያልተወቀጠ)፡፡

ድርቅ አለ ግ በጣም ደረቀ፡፡

ተዳረቀ ግ 1. (ዘይ.) ተነታሪነት ተጨጨህ፡ ተለፋለፈ፡ ተጨቃጨቀ፡፡ 2. ተሰላች፡ ታከተ (በነገር፥ በጭቅጭቅ)፡፡

አደረቀ ግ (ዘይ.) እሰለች፥ አታከተ (በነገር፡፡

በጭቅጭቅ)፡፡

አድርቅ (ልብ አድርቅ) ት 1. ነዝናዛ፡ ጨቅጫቅ፡፡ 2. በተደጋጋሚ ቢነገረውም፡ ቢመከርም ለውጥ የማያሳይ፡ የሚነገረውን ተግባራዊ የማያደርግ፡ ልብ አውልቅ፡፡

ደረብ ግ 1. አንዱን በሌላው ላይ አደረገ፡ ጨቅጫቅ፡፡ 2. አነባበረ፡፡ 2. በለበሰው ልብስ ላይ ሌላ ልብስ ጨምሮ ለበሰ፡፡ 3. ጨመረ፡ ደአከለ፡፡ ይህ ቃል ሌላ ፍቺ ደርቦ ይሄል፡፡

መደረቢያ (ድራብ) ት እንደኩታ፡ ቡሉኮ ወዘተ. ያለና ከልብስ በላይ የሚለበስ ልብስ፡፡

ደርብ ስ በድሮ ጊዜ የሚሰራ ባለአንድ ፎቅ ቤት፡፡

ድርብ ት 1. እጥፍ ፡፡ 2. የተደረበ፡፡ 3. ስ ሰፊ ጥበብ ያለውና የማእረግ ልብስ የሆነ ኩታ (ጥንድ ድርብም ይባላል)፡፡ 4. የሸማ ጥበብ አሰራር አይነት፡፡

ድርብ ሰረዝ ስ ከበርአተ ምልክቶች አንዱ ምልክቱም (1) ነው፡፡

ድርብ ቃል ስ ጥምር ቃል፡፡

ድርብ ታቦት ስ በአንድ ቤተክርስቲያን ውስጥ በደባልነት የሚገኝ ሌላ ታቦት፡ ደባል ታቦትም ይባላል፡፡

ድርብ ትርጓሜ ስ አንድምታ፡፡

ድርብ ዜማ ስ ንባቡ አንድ አይነት ሆኖ ዜማ ወይም ምልክቱ ከአንድ በላይ የሆነ፡፡

ድርብ ጃየ ስ የጥለቱ ጻርና ጻር በድርብ ጥበብ አሰራር የተከበበ ጃየ፡፡

ድርብ ጥርስ ስ በጥርስ ላይ ተደርቦ የሚወጣ ጥርስ፡፡

ተደረብ ግ 1. በእግር ኳስ ጨዋታ ላይ የተመታችን ኳስ አቅጣጫዊን እንድትስት አደረገ፡፡ 2. አበረ፡ አገዘ፡፡ ተደርቦ መታው፡፡

ተደራቢ ት ተጨማሪ፡፡

ተደራረብ ግ 1. አንዱ በሌላው ላይ ሆነ፥ ተነባበረ፡፡ 2. ተጨማሪ፡ በላይ በላይ ሆነ፡፡

ተደራራቢ ት ተደጋጋሚ፥ አንዱ በሌላው ላይ የመጣ፥ የሆነ፥ የተደረገ፡፡

አደራረብ ግ አንዱን በሌላው ላይ አደረገ፥ ጫነ፥ አነባበረ፡፡

*ደረበበ

ደርባባ ት 1. ሰውነቱ ወፈር፥ ደልደል ያለ (ሰው)፡፡ 2. ረጋ ያለ፥ ጭምት፥ ዝምተኛ፡፡

ድርበብ ስ የመስፈሪያውን እቃ (ቀና፥...) እስከ አቶ ድረስ ብቻ የሚሞላ የጥራ ጥሬ ወይም የደረቅ ነገር የአሰራር አይነት፥ ተቆላሎ ያልተሰፈረ፡፡

በድርብ በልኩ፥ በመጠኑ፥ እንደነገሩ፡፡

ፍቅራችን በድርብ ነው።

ተንደረበበ ግ 1. እስከመስፈሪያው እቃ አፍ ድረስ ብቻ ሞላ፤ ተሰፈረ። 2. ጨመተ፤ ዝም አለ።

አንደረበበ ግ እስከመስፈሪያው እቃ አፍ ድረስ ብቻ አስተካከለ። ሰፈረ።

ደረባ ስ በጣሪያ መልክ የተዘጋጀ የጎተራ ክዳን።

ደረባ ግ ናደ፤ አፈለሰ፤ አፈረሰ።

ደረተ ግ 1. አንድን ጨርቅ በሌላው ላይ እየደረበ መላልሶ ሰፋ። 2. ደራረበ።

ድሪቶ ስ 1. ተደራርቦ ብዙ ቦታ ላይ የተሰፋ አርጌ ጨርቅ። 2. የተቀዳደደና ቡትቶ የሆነ ልብስ። 3. (ዘይ.) የተደጋገመ (ሃሳብ)። 4. (ስድብ) ፈቱ ላይ ጠቃጠቆ (ጠባሳ) የበዛበት (ሰው)።

ድሪቷም ት 1. (ስድብ) ድሪቶ ለባሻ። 2. ደሃ።

ድርት ት ተደራርቦ የተሰፋ፤ ቡትቶ።

ደረት ስ 1. በስተፊት በኩል ከአንገት ቦታች ከሆድ በላይ ያለ የሰውነት ክፍል። 2. ያፊዳዊ የዜማ ምልክት/ጤ።

ደረተን ገልብጦ ያለፍርሃት፤ በትእቢት።

ደረቷን ደቃች ደረቷን መታች (በልቅሶ ጊዜ)።

ደረቷን ጣለች በሃዘን ምክንያት ደረቷን አራቁታ ሃዘኗን ገለቦች።

***ደረከከ**

ደረከከ (ደርካካ) ት አጭር ወፍራም።

ድርከከ አለ ግ 1. በጣም በሰለ (ፍሬ)። 2. ፋመ። ፍም ወረደው (እሳት)። 3. አጭርና ወፍራም ሆነ።

ተንደረከከ ግ 1. አጭርና ወፍራም ሆነ። 2. በጣም በሰለ፤ ጎመራ (ፍሬ)። 3. በጣም ፋመ። ፍሙ መረተ (እሳት)። 4. ቀስ ብሎ በአጭር ተራመደ (አጭር ወፍራም ሰው)።

አንደረከከ ግ 1. አጭርና ወፍራም አደረገ። 2. አበሰለ (ፍሬን)። 3. ፍም እንዲወጣው፤ እንዲወርደው አደረገ።

ደረዘ ግ 1. ለጎመ፤ ከፈፈ (ሰፊድን፤ መሰብን...)። 2. አንዴ በተሰፋው የሰፊት መስመር አስጠግቶ እንደ ገና ሰፋ፤ ደርዘ አበጀ።

ደርዘ ስ 1. ከፈፍ (የሰፊድ፤ የመሰብ...)። 2. ሰፊት ተደጋግሞ የሃደበት የልብስ ዳርቻ።

ደርዝ ያለው ንግግር ውል፤ መልክ፤ ጭብጥ... ያለው ንግግር።

ደርዘኛ ት 1. አነጋገር አዋቂ። 2. እምነት ጠባቂ።

ደረደረ ግ 1 በተራ፤ በረድፍ አደረገ፤ ሰደረ፤

ኮለኮለ፤ አሰለፈ። 2. አነባበረ፤ ቆለለ፤ ከመረ። 3. ሃሳብን አንድ ባንድ ገለፀ፤ አሰማ። ግጥም ደረደረ/በሰብ ደረደረ። 4. መታ፤ ገረፈ፤ ነዘረ (በገናን) ።

መደርደሪያ ስ ከእንጨት፤ ከብረት... በተለያየ መጠንና ቅርፅ የሚሰራና ልዩ ልዩ እቃዎችን በረድፍ ለማስቀመጥ የሚያገለግል አቃ። መግፍት መደርደሪያ/እቃ መደርደሪያ።

ድርድር ስ በረድፍ የተቀመጠ እቃ።

ድርድር ስ አንድን ነገር ወይም ሁኔታ አስመልክቶ ስምንት ላይ ለመድረስ የሚደረግ፤ ውይይት።

ተደረደረ ግ በረድፍ፤ በተራ ተሰደረ፤ ተኮለኮለ።

ተደራደረ ግ ተዋዋለ፤ ተስማማ፤ ተነጋገረ (እንደዚህ ይሁን ወይም አይሁንም፤ እንደዚህ ነው ወይም አይደለም እየተባለ በመከራከር)።

ተደራዳሪ ት 1. ውል ተዋዋይ። 2. አንድን ጉዳይ አስመልክቶ ከሌላ ወገን ጋር እንዲነጋገር፤ እንዲከራከርና ስምንት እንዲያደርግ ውክልና የተሰጠው (ሰው)።

አደራደረ ግ አዋዋለ፤ አስማማ።

አደራዳሪ ስ አዋዋይ፤ አስማማ።

***ደረደረ**

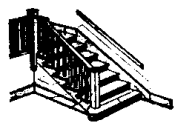
ተንደረደረ ግ 1. ከከፍተኛ ወደ ዝቅተኛ ቦታ ሮጠ። 2. ተፈተለከ፤ በሃይል ሮጠ።

መንደርደሪያ ስ 1. ለመሮጥ አመቺ የሆነና ተዳፋትነት ያለው ቦታ። 2. መነሻ፤ መጀመሪያ (የሃሳብ)። 3. ለማረፍ ወይም ለመነሳት የሚያገለግል ማከብከቢያ (ለአውሮፕላን)።

አንደረደረ ግ አሮጠ።

ደረጀ ግ 1. ጠና፤ ጠነከረ። 2. ተደላደለ፤ ሀብት ያዘ፤ ንብረት አበጀ።

ደረጃ ስ 1. ለመውጫና ለመውረጃ የሚያገለግል እርከን (በአብዛኛው ለፎቅ ቤቶችና ከፍታ ላይ ለማገኘት ቦታዎች)። 2. ማእረግ (የትምህርት፤ የሹመት...)። 3. ቅደም ተከተል። ጉዳዩን ደረጃ በደረጃ እናየዋለን። 4. ጥራት። ለውጭ ገበያ የሚቀርበው ቡና ደረጃው ከፍ ያለ ነው። 5. አቅም፤ ችሎታ። የሰለተኛው አለም ሀዝብ የኑሮ ደረጃ ዝቀተኛ ነው። 6. ከብር፤ ልክ። ደረጃህን ጠብቅ።

ደረጃ 1ኛ ፍቺ

ድርጅት ስ 1. የተወሰነ የሰራ አይነት የሚከናወን ወይም የሚከናወንበት የሰራ ተቋም (ፋብሪካ፣ ሆቴል፣...)። 2. ዝግጅት። 3. የተወሰነ አላማን ለማራመድ ሰዎች በአባልነት የሚሰበሰቡት ማእከል፣ ማህበር፣...

ተደራጃጀ ግ ተዘጋጅ፣ ተሰነዳጃ።

ተደራጀ ግ 1. ተጠናክረ፣ ተደላደለ። 2. ተዘጋጀ፣ ተሰነዳ። 3. ተሰባሰበ፣ አባል ሆነ (በፖለቲካ ድርጅት፣ በሙያ ማህበራት፣ ...)።

አደራጀ ግ አጠና፣ አጠናክረ፣ አገለበተ።

አደራጀ ግ 1. አዘጋጀ። 2. ሰዎች በፖለቲካ ድርጅት፣ በማህበር፣... እንዲሰባሰቡ አደረገ።

*ደረገ

ድርጊት ስ ተግባር፣ ስራ፣ ክንውን።

ተደረገ ግ 1. ተከናወነ። 2. ተፈፀመ፣ ተሰራ። 3. ሆነ።

ተደራጊ ት (ሰዋ.) የድርጊት ተቀባይነትን የሚያመለክት (ግስ፣ ቅፅል)።

ተደራራጊ ት (ሰዋ.) እርስበርስ አንዱ በሌላው ላይ ድርጊት መፈፀሙን የሚያመለክት (ግስ፣ ቅፅል)።

ተደራጊ ዝ.ክ.

አደረገ ግ 1. አከናወነ፣ ፈፀመ፣ ሰራ። 2. አናረ፣ አስተመ። ደብተሩን ጠረጴዛ ላይ አደረገ። 3. ለበሰ፣ አጠለ፣... (ለብስን፣ ሰአትን ማሳን፣...)።

ቁርስ አደረገ በላ፣ ተመዝገበ።...

አድራጊ ት (ሰዋ.) 1. ድርጊት ፈፃሚነትን የሚያመለክት (ግስ ቅፅል)። 2. ፈፃሚ፣ አከናዎኝ።

አድራጊ ፈጣሪ ሁሉን ነገር የሚያደርግ፣ ምንም የማይሳካው፣ አዛዥ።

አደረገ ግ 1. በድርጊት፣ በስራ አገዝ፣ ረዳ። 2. አገናኘ (በጋራ እንዲሰሩ)።

አደራራጊ (ሰዋ.) 1. የድርጊት አጋዥነትን የሚያመለክት (ግስ፣ ቅፅል)። 2. ሁለት ነገሮች እርስ በርስ አንዱ በሌላው ላይ አንድ ድርጊት እንዲፈፀምበት ማስደረጉን የሚያመለክት (ግስ፣ ቅፅል)።

አዳረገ ግ አደራረገ።

አዳራጊ ት አደራራጊ።

አስደረገ ግ 1. አሰራ፣ አስበጀ። 2. አስፈፀመ (አንድን ድርጊት) ።

አስደራጊ ት (ሰዋ.) ለአንድ ድርጊት መፈፀም ምክንያት መሆኑን የሚያመለክት (ግስ፣ ቅፅል)።

ደረገመ ግ 1. አጠፋ፣ እልም አደረገ (መብራትን፣ አይንን፣...)። 2. በሃይል ዘጋ

(መዝጊያን)። 3. መታ (በጥፊ)። 4. (ዘይ.) ከሚፈለገው በላይ ጨመረ። ወጡ ውስጥ ጨው ደረገመችበት።

ተደረገመ ግ 1. ጠፋ፣ እልም አለ። 2. በሃይል ተዘጋ።

*ደረፎፊ

ደርፏጫ(ድርፋጭ) ት አጭርና ጎነ ሰፊ የሆነ።

ድርፋጭ አለ ግ ደርፏጫ ሆነ።

ድርፋጭ አደረገ ግ ደርፏጫ አደረገ ።

ደራ¹ ግ ዘበጠ፣ ተለመጠ።

ድራት ስ ዝብጠት፣ ለማጣነት።

ደራ² ግ 1. ጋለ፣ ሰማ(ምጣድ)። 2. ሞቀ፣ ደመቀ (ገበያ፣ ጨዋታ)።

*ደራ¹

ደራች ግ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈለገች (ለእንስሳ)።

ድሪያ(ድሪ) ስ ለፍቅር የሚፈላለጉ ሴትና ወንድ የሚያደርጉት ልፊያ፣ ጨዋታ።

ተዳራ ግ ተላፋ፣ ተቃጠጠ።

*ደራ²

ድር ስ ዘሃ፣ ቀጭንና ጠንካራ የሆነ ፈትል ።

ድርና ማግ ሆኑ የግብረ ስጋ ግንኙነት አደረጉ፣ መርፈና ክር ሆኑ።

ተደራ ግ ተተረተረ፣ ተዘረጋ(ድር፣...)።

አደራ ግ ተረተረ፣ ዘረጋ (ድርን፣...)።

ደራሲ "ደርሰ²" ስር ተመ.

ደራሽ "ደረሰ¹" ስር ተመ.

ደራቁቻ "ደረቀ" ስር ተመ.

ደራች *ደራ¹ ስር ተመ.

ደራጎን ስ በጥንታዊ ታሪኮች ውስጥ የሚጥቀስ

(አብዛኛውን ጊዜ

ከንፍ ያለው እሳት

የሚተፋ፣ አጫጭር

እግሮች ያሉት) ዘንዶ

መሰል አውሬ።

ደራ ስ በቀላ የሚገኝ፣

እንደቀጠ ጠንካራ የሆነ

የዛፍ አይነት ።

ደራጎን

ደርበት ስ ሁለት እንስራ ያህል ውሃ ሊይዝ የሚችል የሽከላ እቃ።

ደርባባ *ደረበበ" ስር ተመ.

ደርብ "ደረበ" ስር ተመ.

ደርካካ “*ደረከከ” ስር “ደረከከ” ን ተመ.

ደርዘን ስ ብዛቱ 12 የሆነ ተመሳሳይ እቃ።

ደርዝ “ደረዘ” ስር ተመ.

ደርግ ስ ኮሚቴ።

ደርፏጫ “ደረፎጫ” ስር ተመ.

ደሰመ ን ገጫ፣ ለተመ፣ መታ።

ደሰሰ ን ዘመመ፣ ዘንባላ ሆነ።

ደሳሳ ት ያዘመመ፣ ያገነበሰ (ጎጆ)።

ተንዳሰሰ ን ደሳሳ ሆነ።

*ደሰሰ

ተንዳሰሰ ን አዘገመ፣ ተንቆረሰሰ።

አንዳሰሰ ን አንቆረሰሰ፣ በዝገጠኑ አስኪደ።

ደሰቀ ን 1. መታ፣ ደቃ (በዘርን፣ በጡጫ)።

2. ተጫጫነ፣ ደበተ (እንቅልፍ)።

ደሰቅ ስ የሚደብት፣ የሚጫጫን እንቅልፍ።

ደሰቃም ት የሚያስፈራ፣ የሚቀፍ፣ የሚደብት ስታ።

*ደሰተ

ደሰታ ስ ፍላጎት፣ ሃሴት፣ ፈንጠዘያ የሞላበት ወይም ሃዘን፣ ትካዜ፣... የሌለበት ሁኔታ።

በደሰታ ሰከረ በጣም ተደሰተ።

በደሰታ ዋኘ በጣም ተደሰተ።

ደሰተኛ ት 1. በአንድ ነገር ወይም ድርጊት የተደሰተ። 2. በአኗኗሩ፣ በሀይወቱ ርካታ ያገኘ፣ ብዙ ጊዜ የሃዘን ስሜት የማይታይበት።

ደሰ አለ ን ቆንጆ፣ ማራኪ፣ አስደሳች፣... ሆነ።

ደሰ አለው ን ተደሰተ።

ደሰ የሚል ቆንጆ፣ ማራኪ፣ አስደሳች።

ደሰ አሰኘ ን አስደሰተ።

ደሰ ደሰ አለው ን ተደሰተ።

የደሰ ደሰ የተገኘውን ደሰታ ምክንያት በማድረግ የሚደረግ ግብዣ ወይም ስጦታ።

የደሰደሰ ያለው 1. ቆንጆ፣ ውብ፣ ማራኪ የሆነ። 2. ደሰታ የተሰማው፣ በደሰታ የተሞላ።

ተደሰተ ን ደሰታ ተሰማው፣ ፈንደቀ።

ተደሳሻ ት ህይወት የፈካችለት፣ ችግር፣ ጭንቀት፣ ብስጭት፣ ሃዘን፣ ትካዜ፣... የማይታይበት።

አስደሰተ ን ደሰታ እንዲሰማው፣ እንዲያገኝ አደረገ።

አስደሳች ት ውብ፣ ማራኪ፣ ደሰታ የሚሰጥ።

ደሳሳ “ደሰሰ” ስር ተመ.

ደሴት ስ በውሃ (በባህር) የተከሰበ መሬት ።

ደሰቃም “ደሰቀ” ስር ተመ.

ደሰቅ ዝ.ከ.

ደሰተኛ “*ደሰተ” ስር ተመ.

ደሰታ¹ ዝ.ከ.

ደሰታ² ስ 1. የከበት በሽታ አይነት። 2. በተሉ የምትለቅ የኩፍኝ በሽታ አይነት።

*ደሸደሸ

አደሸደሸ ን አዘጠዘጠ፣ አደዘደዘ፣ አውደለደለ።

አደሸደሸ ቅ(ስድብ) አዘጥዛ፣ አውደልዳይ።

ደቀለ ን ዲቃላ ወለደ።

ዲቃላ ስ 1. ከጋብቻ ውጭ የተወለደ ልጅ። 2. የተለያየ ዘር፣ ቀለም ካላቸው ሰዎች የተወለደ ልጅ (ለምሳሌ ጥቁር ከነጭ) 3. መጢቃ፣ ክልስ። 4. (ዘይ.) የተለየ የማይገጥም።

ተደቀለ ን ከጋብቻ ውጪ ተወለደ።

ተዳቀለ ን 1. ተዛመደ (በመውለድ)። 2. ከሁለት የተለያዩ ዘሮች ተፈጠረ፣ ተወለደ (ለአዝርእት፣ ለእፀዋት፣ ለእንሰሳት፣...)።

አዳቀለ ን ሁለት የተለያዩ ዘሮችን በማገናኘት ለየት ያለ ዘር እንዲፈጠር አደረገ።

ደቀመዝሙር(ብ.ቁ.ደቀመዛሙርት) ስ 1. (ቤ.ክ.) ተማሪ። 2. የላላማ ተከታይ።

ደቀቀ ን 1. ለዘበ፣ ላመ፣ 2. ተሰበረ፣ ነከተ፣ መሸከ። 3. ትናንሽ ሆነ፣ ረቀቀ (ፅሁፍ፣...)። 4. ጫጫ፣ ቆረቆዘ። 5. (ዘይ.) ደከመ፣ ዛለ። በውኑቱ ደቀቀ።

ደቂቃ ስ የአንድ ሰአት 1/60ኛ የሆነ የጊዜ ክፍል።

ደቂቅ ት 1. በጣም ትንሽ፣ ለአይን ጎልቶ የማይታይ። ስ 2. ልጅ። ከሊት ለሰከ ደቂቅ።

ደቃቃ ት 1. በጣም ትናንሽ የሆነ። 2. (ዘይ.) ደካማ፣ አትመቢስ።

ደቃቅ ት 1. ልም፣ ልዝብ፣ የተሰለቀ። 2. በጣም ጥቃቅን የሆነ።

ድቃቂ ት ስብርባሪ፣ ንኩትኳች።

ተዳቀቀ ን ተጻክመ፣ አቅም አጣ።

አደቀቀ ን 1. ፈጠ፣ አለዘበ፣ አላመ። 2. ሰበባረ፣ አመሸከ። 3. አደከመ፣ አቅም አላጣ። 4. አቀመጠ፣ አረቀቀ(ፅሁፍን)።

ደቀነ ን 1. ከሚወርደው ወይም ከሚፈሰው ነገር ስር መቀበያ የሚሆን እቃ አስጠጋ፣ አስቀመጠ፣ ለገተ። ከሚገደው ስር ባልፈ ደቀነ። 2. ጀመረ፣ መነ። 3. ደገነ፣ አነጣጠረ፣ አለመ። 4. ጋረጠ። ድቅን ጅምር፣ ውጥን።

ተደቀን 7 ተጋረጠ። እፊቱ እየተደቀነ አስቸገረኝ።

ደቀደቀ 7 1. ጠቀጠቀ፥ ተመተመ። 2. መታ፥ ደበደበ። 3. ቆፈረ።

መደቅደቂያ ስ የጠመንጃን አፈመዝ (ዓንጂውን) ለመጥረግ የሚያገለግል ቀጭን ብረት።

ድቅድቅ ቅ 1. የተጠቀጠቀ፥ ጥቅጥቅ። 2. አንድ ጊዜ የታረሰ (መሬት)። 3. ቁፍር።

ድቅድቅ ጨለማ ድፍን ያለ፥ ምንም የማይታይበት ጨለማ።

*ደቀደቀ

ተንደቀደቀ 7 1. ደቅ፥ ደቅ የሚል ድምፅ ሰጠ፥ ተንበቀበቀ። 2. የፋከራ ድምፅ አሰማ።

አንደቀደቀ 7 1. ደቅ ደቅ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ፥ አንበቀበቀ። 2. የፋከራ ድምፅ አሰማ።

ደቂቃ “ዎ.ቅ” ስር ተመ.

ደቂቅ ዝ.ከ.

ደቃ 7 መታ (በጡጫ፥ በከርን፥...)።

ደቅ አለ 7 ታ፥ ደቅ የሚል ድምፅ አሰማ።

ደቅ አደረገ 7 ደቃ።

ደቃቃ “ደቀቀ” ስር ተመ.

ደቃቅ ዝ.ከ.

ደቅ ስ ከጣባ የሚበልጥ፥ ከዋዲያት የሚያንሰ የሸክላ እቃ።

ደቆስ 7 1. በመደቆሻ አደቀቀ፥ አላመ። 2. ጨለቀ። 3. (ዘይ.) ደበደበ መታ።

መደቆሻ ስ 1. አነስተኛ የድንጋይ ወፍጮ። 2. ለመደቆስ የሚያገለግል ጠፍጣፋ እንጨት።

ድቁስ ስ የበርበሬ ዱቄት።

ተደቆስ 7 1 ላመ፥ ደቀቀ። 2 ዛለ፥ ደከመ።

ተዳቆስ 7 ተማታ፥ ተደባደበ።

ደበለ 7 1. ጨመረ፥ ደረበ። 2. ቀየጠ፥ ደባለቀ፥ ቀላቀለ። 3. ሽረበ፥ ጠመረ፥ በአንድነት ፈተለ (የተለያዩ ክርኝት፥...)።

ደባል ስ 1. የሌላ ሰው ይዞታ በሆነ ቤት ውስጥ ተደርቦ የሚኖር ሰው። 2. በአንድ ቤት ክርስቲያን በድርብነት የሚገኝ ታቦት። ቅ 3. ተጨማሪ፥ ተቀፅላ፥ ተደራቢ፥ በፊት ያልነበረ። ደባል ባህርይ አወጣ።

ድብል ስ ወፍራም ሽርብ ገመድ።

ተዳበለ 7 1. ደባል ሆነ። 2. አንድ ነገር ከሌላ ነገር ጋር ባንድ ላይ እንዲቀመጥ ተደረገ።

አዳበለ 7 1. ከቤቱ ደባል አስቀመጠ። 2. አንድን ነገር ከሌላ ነገር ጋር ባንድነት

አስቀመጠ።

ደበለለ¹ 7 ጣለ፥ አንከባለለ።

ተንደባለለ 7 ተንከባለለ።

አንደባለለ 7 አንከባለለ።

ደበለለ² 7 አከበደ፥ ትልቅ ላ ደረገ (ሽክምን)።

ድብል ቅ ትልቅ ሽክም።

ተደበለለ 7 ትልቅ ሽክም ተሽከመ።

ደበለቀ “ደባለቀ” ን ተመ.

*ደበለበለ (*ደባለባለ)

ድብልብል(ድቡልቡል) ቅ 1. እንደአለለ፥ እንደኳስ ያለ፥ ከብ፥ አንከብል። 2. መላ አካሉ የወፈረ።

ድብልብል(ድቡልቡል)አለ 7 ተድበለበለ።

ድብልብል(ድቡልቡል) አደረገ 7 አድበለበለ።

ተድበለበለ(ተድባለባለ) 7 1. ድብልብል ሆነ። 2. ወፈረ (መላ አካሉ)።

አድበለበለ(አድባለባለ) 7 1. ድብልብል አደረገ። 2. አወፈረ (መላ አካሉ)።

ደበላ ስ እንደገሸ፥ መጋረጃ፥... ሆኖ ሊያገለግል የሚችል ስስ የአቡጃዲ አይነት።

ደበላለቀ “ደባለቀ” ስር ተመ.

ደበለ¹ ስ 1. ከነጠጉና ከተለፋ በሂላ በካባ ቅርፅ ተቀጣጥሎ የተሰፋ የቆሎ ተማሪዎች የሚለብሱት የበግ ቆዳ። 2. ከነጠጉና ከተለፋ በሂላ በለምድ መልክ ትከሻ ላይ የሚለበስ የበግ ቆዳ። ደበለ-

ደበረ¹ 7 ደብር ወይም ገጻም አደረገ፥ የደብርነት ወይም የገጻምነት ማእረግ ሰጠ።

ደብር(ብ.ቁ.አድባራት) ስ 1. በአስተዳደር እርከን፥ በካህናት፥ በመጻህፍት፥ በመምህራንና በሃብት ብዛት እንፃር ማእረጉ ከገጠር ቤተክርስቲያን የላቀና እንደ መወደስ፥ ስላታት፥ ማህሊት፥ ቅዳሴ፥... የመሳሰሉት መንፈሳዊ ተግባራት በተወሰኑ ጊዜያት ተዘውትረው የሚከናወኑበት ቤተክርስቲያን። 2. ገጻም።

ደብረ በጥብጥ ረባሽ፥ በጥባቂ።

አድባር ስ 1. በዙውን ጊዜ በሴት የምትጠራ የመኖሪያ አይነት፥ ቆሌ። 2. የእካባበው ቆሌ ወይም መንፈስ የሚኖርበት ነው በሚል እምነት ሰዎች ቅቤ በመቀባት፥ ቡና በማፍላት፥... የሚያከብሩትና እምልኮ የሚያደርጉበት ዛፍ፥ ድንጋይ፥....

አድባር ነው በሚኖርበት አካባቢ በከበሬታ ላይን የሚታይ ታላቅ አዛውንት ነው። አካሉ

አድባር ነው።

ደበረ² ግ 1. ደረብ፥ አነባበረ፥ ደበለ። 2. ሰደረ፥ ደረደረ፥ በተርታ አስቀመጠ።

ደበረ³ ግ (የአራዳ አነ.) አስጠላ፥ ተጫጫነ፥ ቀፈፈ።

ደባሪ ፥ አስጠሊታ፥ ቀፋፈ።

ድብርት ስ የመቅፈፍ፥ የመክበድ፥ የመጫጫን ሁኔታ።

ድብር አለ ግ ተደበረ ወይም ደበረው።

ተደበረ ግ ቅፍፍ አለው፥ አስጠላው፥ ደስ የሚል ስሜት አጣ።

ደበሰ ፥ ነበዘ፥ ደበዘ፥ ቆሸሸ፥ ቁልጭ ብሉ አልታይ አለ (ዕሁፍ፥ ስእል፥...)።

ድብስብስ(ደበስባሳ) ፥ 1. ቁልጭ ብሉ የማይታይ፥ ጭፍንፍን፥ የደበዘዘ። 2. በጥራት ያልተሰራ።

ተድበስበስ ግ 1. ተሸፋፈነ፥ ተለባበሰ (ነገርን፥...)። 2. በጥራት፥ በደንብ ሳይሰራ ቀረ። አድበስበስ ግ ሽፋፈነ፥ አለባበሰ (ነገርን፥...)።

*ደበሰሰ

ደበሰሰ(ደብሳሳ) ፥ ቆርሳሳ፥ ጎታታ።

ተንደበሰሰ ግ ተንቆረሰሰ፥ ተጎተተ፥ አዘገመ።

አንደበሰሰ ግ አንቆረሰሰ፥ ጎተተ።

ደበስባሳ "ደበሰ" ስር "ድብስብስ" ን ተመ.

ደበሽ(አዲበሽ) ፥ 1. ፈዛነ፥ ንቃት የሌለው። 2. ግድየለሽ፥ ሰነፍ ችልተኛ። 3. ወፍራም (ለሀገን)።

ደበቀ ግ 1. ሰወረ ፥ሸሸገ። 2. እንዳይታወቅ አደረገ።

ደበቅ ፥ ስውር፥ ሰዋራ (ቦታ)።

ደበቅ ጦር ስ ያሸመቀ ጦር።

ደባቃ ፥ ሰዋራ (ለቦታ)።

ድብቅ ፥ ስውር፥ ምስጢር የሆነ።

ድብብቆሽ ስ 1. የተደበቀውን ልጅ ፈላጎ ለማግኘት የሚደረግ የልጆች ጩታ ። 2. ነገሩ ለሁሉም ወገን ግልፅ ሆኖ ባለ አንዱ ሌላውን ለማምኘት የመሞከር ድርጊት።

ተደበቀ ግ ተሰወረ፥ ተሸሸገ፥ ምስጢር ተደረገ።

ተደባበቀ ግ 1. ተደበቀ። 2. አንዱ ለሌላው ግልፅ የሆነ ሃሳብ ነፈገ።

ደበበ ግ ጠየመ፥ ደበሰ።

ደባባ ፥ ጠይም።

ደበተ¹ ግ 1. ተጫነ፥ ከበደ፥ ገረዘዘ (እንትልፍ)። 2. አንዱን በሌላው ላይ ጫነ፥ ቆለለ።

ደበተ² ግ 1. እንዲርስ እንዲለሰለስ በጭቃ ውስጥ ቀበረ (የእንጨት ልጥን)። 2. በአዛባ አጅሎ አቆየ (ገበታን፥ ቆሬን፥...)።

ደበተረ ግ የድብትርናን ትምህርት ተማረ፥ አወቀ።

ደብተራ ስ 1. የዜማ፥ የአዳድም፥ የቅኔ፥... ምሁር፥ መዘምር። 2. መፅሃፍ ገላጭ፥ ኮከብ ቆጣሪ ።

ድብትርና ስ የደብተራነት ሙያ፥ ትምህርት፥ ስራ ።

ደበነ ግ 1. በጣም ጠበቀ፥ ከረረ። 2. በጣም አጠረ፥ ከረረ። 3. አረረ፥ ተቃጠለ፥ ደረቀ። 4. በጣም ተናደደ።

ድብን አድርጎ ቆነጠጠ አጥባቆ በሃይል ቆነጠጠ።

ድባኖ ፥ በጣም አጭር፥ ከራራ።

ደበኔ ስ የኔ፥ ቡላል።

ደበን¹ ፥ ቆሻሻ፥ እድፍ።

ደበን² ስ ፀጉር።

ደበን³ ፥ ሞኝ፥ ነሆለል።

ደበን አንሳ ስ (የማንኳኳሰስ አነ.) ባለእጅ።

ደበኛ "ደማ" ስር "ደመኛ" ን ተመ.

*ደበከበከ

ድብከብከ ፥ ከገበጦጦጦ፥ ድፍርስ፥ አተላ የበሳነ። 2. በጣም ወፍራም (ሰው፥...)።

ድብከብከ አለ ግ ተድበከበከ።

ተድበከበከ ግ 1. ተዘቦጠቦጠ፥ አልጠራ አለ፥ አተላው ከጥሩው አልለይ አለ። 2. በጣም ወፈረ (ሰው፥...)።

አድበከበከ ግ 1. አዝበጠጠ፥ አተላ አደረገ። 2. አወፈረ (ሰው፥...)።

ደበዘዘ ግ 1. ብሩሀነት፥ ደማቅነት አጣ። 2. ደከመ፥ ፈዘዘ። 3. (ዘይ.) ጎልቶ የማይታይ፥ የማይታወቅ ሆነ።

ድብዛዛ ፥ 1. ብሩሀነት፥ ደማቅነት የሌለው (ቀለም)። 2. ደካማ፥ ፈዛዛ (ብርሃን)።

*ደበዘዘ

ደበዘዘ ፥ ቀርፋፋ፥ ጎታታ።

ተንደበዘዘ ግ ቀስ አለ፥ ተንቀረፈ።

አንደበዘዘ ግ አንቀረፈ፥ ቀስ አደረገ።

*ደበየ¹

ድባያት(ደበያት) ስ በቀል።

ደባይ ፥ 1. ወራሪ፥ ዘራፈ። 2. ድንገተኛ አደጋ።

አደባባ 7 1. አሸንፈ፡ ረታ፡፡ 2. ጣለ፡

ረገጠ፡ አፈር አስጋጠ፡፡

*ደበዎ²

ደባ ስ ተንኮል፡ ሴራ፡፡

አደባ 7 አደፈጠ፡ አሸመቀ (ለመጥፎ ስራ)፡፡

ደበዎት¹ (ደባዎት፥ ደብዳቤ) ስ ወንፈል፡

ደቦ፡ ጅጌ፡፡

ደበዎት² “ደበዎ¹” ስር “ደባዎት” ን ተመ.

ደበደበ¹ 7 1. መታ፡ ቀጠቀጠ፡፡ 2. አበሰበሰ፡

አራሱ፡ መታ (ዝናብ) ፡፡

ደብዳቤ ት መቼ፡፡

ድብደባ ስ የመምታት ወይም የመመታት ድርጊት፡፡

ድብድብ ስ 1. እርስ በርስ መመታታት፡

የአካል ግጭት፡ መፈናከት፡፡ 2.

ልፊያ ትግል፡፡

ተደበደበ 7 1. ተመታ፡ ተቀጠቀጠ፡፡ 2.

በሰበሰ፡ ራስ (በዝናብ)፡፡

ተደባደበ 7 1. መታ፡፡ 2. ተማታ፡

ተቀጣቀጠ፡ ተናረተ (እርስ በርስ)፡፡ 3. ተላፋ፡፡

ተደባደቢ ት ዱለኛ፡ ዘወትር ከሰው የሚጣላና

የሚደባደብ፡፡

አደባደበ 7 አጣላ፡ አማታ፡፡

አስደበደበ 7 አስመታ፡ አስቀጠቀጠ፡፡

ደበደበ² 7 1. ጠቀመ፡ ጣፈ፡ ደረተ፡፡ 2. ደፈነ፡

መረገ፡ ቆረቆረ (የእቃ ሽንቀርን)፡፡

ደባደበ ስ የተጣጣፈ፡ ድራቅ፡፡

ድብድብ ት ሽንቁፋ፡ በሰም፡ በመጫ፡...

የተደፈነ የሽክላ እቃ፡፡

*ደበደበ

ድብድብ ስ መዘርዘር፡ ፍሬ መያዝ የጀመረ

የእገዳ ወይም የብር እህል (ፍሬው ከድብድብ

ደረጃ ሲያልፍ ጮርቃ ይባላል)፡፡

ተንደበደበ 7 አተረ፡ አበጠ፡ ጉብጉብ አለ

(ሰውነት ላይ)፡፡

አደበደበ 7 ፍሬ መያዝ ጀመረ (ያገዳ ወይም

የብር እህል)፡፡

አንደበደበ 7 ሰውነትን አጥረበረበ፡ እትር

እትር እንዲል አደረገ፡፡

ደቡብ ስ በሰሜን ትይዩ የሚገኝ የመሬት

አቅጣጫ፡ የሰሜን ተቃራኒ፡፡

የደቡብ ዋልታ ስ በደቡብ አቅጣጫ ያለው

የምድር ሜዳ ፡፡

ደቡብ ምስራቅ ስ በደቡብና በምስራቅ

መካከል የሚገኝ አቅጣጫ፡፡

ደቡብ ምእራብ ስ በደቡብና በምእራብ

መካከል የሚገኝ የመሬት አቅጣጫ፡፡

ደቡባዊ ት በስተደቡብ በኩል ያለ፡ የሚገኝ፡፡

ደባ “ደበዎ²” ስር ተመ.

ደባለቀ(ደበለቀ) 7 ቀላቀለ፡ ቀየጠ፡ ዘነቀ፡፡

ድብልቅ ት ቅልቅል፡ ቅይጥ፡፡

ደብለቅ አለ 7 ተደባለቀ፡ አብሮ ሆነ፡

ተቀላቀለ (ከሰልፈኛ፡ ከተሰባሳቢ፡ ከለቀስተኛ፡...

ጋር)፡፡

ደበላለቀ 7 1. ቀያየጠ፡ ቀላቀለ፡፡

2. አመሰቃቀለ፡ አተረማመሰ፡፡

ድብልቅልቅ ት 1. ቅይጥይጥ፡ የተደበላለቀ፡፡

2. ትርምስምስ፡ ዝብርቅርቅ፡፡

ድብልቅልቅ ያለ ት በጣም ከፍተኛ የሆነ

(ጠብ፡ ድግስ፡...) ፡፡

ተደበላለቀ 7 ተቀላቀለ፡ ተቀየጠ ፡፡

ተደበላለቀ 7 1. ተቀያየጠ፡ ተቀላቀለ፡፡

2. ትርምስቃቀለ፡ ተተረማመሰ ተረበሸ፡፡

አደባለቀ 7 1. ቀላቀለ፡ ቀየጠ፡፡ 2. አተራመሰ፡

በጠበጠ፡፡

ደባል “ደበለ” ስር ተመ.

ደባሪ “ደበረ³” ስር ተመ.

ደባቃ “ደበቀ” ስር ተመ.

ደባባ “ደበባ” ስር ተመ.

ደባዎት¹ “ደበዎ¹” ስር ተመ.

ደባዎት² “ደበዎት¹” ን ተመ.

ደባይ¹ “ደበዎ¹” ስር ተመ.

ደባይ² ስ መረሬ አፈር ወይም መሬት፡፡

ደባይ³ ስ 1. ትልቅ ነጋሪት፡፡ 2. የከበሮ አፍ

(ሰፊው ወገን)፡፡

ደባደበ “ደበደበ²” ስር ተመ.

ደብር “ደበረ” ስር ተመ.

ደብሳሳ “ደበሰሰ” ስር “ደበሰሰ” ን

ተመ.

ደብተራ “ደበተረ” ስር ተመ.

ደብተር ስ 1. በዕሁፍ ማስታወሻ ለመያዝ

የሚያገለግል፡ የተለያየ ቅርፅና መጠን ያለው፡

በመፅሃፍ ወይም በጥራዝ መልክ የሚዘጋጅ

ወረቀት፡፡ 2. የባለቤትነት መታወቂያ ወይም

ሊብሬ፡ መንጃ ፈቃድ፡ የመሳሰለና በአነስተኛ

ጥራዝ የተዘጋጀ ህጋዊ ሰነድ፡፡

ደብዛ ስ 1. መለያ ምልክት፡ መልክ፡፡

2. አድራሻ፡ ደብዛው ጠፋ፡፡

ደብዛዛ “ደበዘዘ” ስር ተመ.

ደብዳቤ “ደባዎት¹” ን ተመ.

ደብዳቤ “ደበደበ” ስር ተመ.

ደብዳቤ ስ በዕውቀት የሚተላለፍ ሰላምታ፥ መልእክት፥ ትእዛዝ፥...

ደቦ ስ በልመና ወይም በወንፌል መልክ ሰዎች ተሰባስበው ለአንድ ግለሰብ የሚያከናውኑት ስራ፥ ጅጌ፥ ወንፌል፥

*ደቦለቦል “ደበለበለ” ን ተመ.

ደቦል ስ 1. የአንበሳ ግለገል፥ 2. አካሉ ፍርጥም ያለ የሰው ወይም የእንስሳ ልጅ፥

ደቼ ስ አፈር፥

ደቼ ብላ አፈር ብላ፥

ደቸኛ ስ 1. ባለመሬት፥ ባላባት፥ 2. እውቅ ሰው፥

ደኒስ ስ በመብቃዊ ስልት እየተመራ ማራኪ የሆነ አካላዊ እንቅስቃሴ አደረገ፥ ተወዛወዘ፥ ወፈረ፥

ዳንስ ስ ከመብቃታ ጋር በሚሰማማ መልክ የሚደረግ አካላዊ እንቅስቃሴ፥ ስልታዊ ውዝዋዜ፥ ዳንሰኛ ስ የዳንስ ባለሙያ፥

አስደነስ ስ አስጨፈረ፥ መብቃው በደንብ አስደነሰ፥

*ደነሰረ

ደንሳራ(ድንስር) ት ሰነፍ፥ ውዝፍ፥

ድንስር አለ ስ ተደነሰረ፥

ተደነሰረ ስ ተመቻችቶ ተቀመጠ፥ ተወዘፈ፥

ደነቀ ስ ገረመ፥ ጉዳዩን ስለማ በማም ደነቀኝ፥

ድንቅ ት ግሩም፥ እውብ፥

ተደነቀ ስ 1. ተገረመ፥ እውብ አለ፥ 2. ግሩም፥ እውብ ተባለ፥ ከፍተኛ አድናቆት ተሰጠው፥

ተደናቂ ት ግሩም የሆነ፥ ከፍተኛ ዝና ያለው፥ አደነቀ ስ ግሩም፥ እውብ አለ፥ አሞገሰ፥ አመሰገነ፥

አድናቂ አሞጋሽ፥ አወደሽ፥

አድናቆት ስ 1. ምስጋና፥ መገላ፥ ለድናቆትን ለገኘ፥ 2. የመገረም፥ የመደነቅ ስሜት፥

አዳንቀ ስ (ዘይ.) አሟጧቀ፥ አጋነነ(ነገርን)፥

አዳናቂ ት ነገር አጋኖ፥ ሞቅ አድርጎ የሚያወራ፥

አስደነቀ ስ አስገረመ፥ እውብ አሰኘ፥

አስደናቂ ት አስገራሚ፥ እውብ ድንቅ የሆነ፥

ደነቀረ ስ 1. መዝጊያን እንዳይከፈት ከውስጥ በኩል በአጠና፥ በድንጋይ፥... ደገፈ፥ ዘጋ፥ ሸገረ፥ 2. መሰናከል፥ እንቅፋት የሚሆን ነገር አስቀመጠ፥ ጋረጠ፥ 3. ከተተ፥ ሰከ፥ ቀረቀረ፥

መደንቀሪያ ስ የመዝጊያ መቀርቀሪያ፥

መሸገሪያ (ድንጋይ፥ እንወት፥...)፥

ደንቃራ ስ 1. የገዛ ራስን በሽታ ወደ ሌላ ሰው በማስተላለፍ መጻን ይቻላል በሚል እምነት ብዙውን ጊዜ በመንገድ ላይ የሚጣል እንደሌላ፥ እንቁላል፥ ቂጣ ያለ የሚርት አይነት፥ 2. መሰናከል፥ እንቅፋት፥

ተደነቀረ ስ 1. ተቀረቀረ፥ ተሰካ፥ 2. ተጋረጠ፥

*ደነቀፈ

ደነቀፈ(ደንቃፋ) ት ሰንካላ፥ ወልካፋ፥

ደንቀፍቃፋ(ድንቅፍቅፍ) ት ወልካፍካፋ፥ ሰንካልካፋ፥

ተደነቃቀፈ ስ ተወላካከፈ፥ ተሰነካከለ፥

ተደናቀፈ ስ ተወላከፈ፥ ተሰናከለ፥ እንቅፋት አገኘው፥

አደነቃቀፈ ስ አወላካከፈ፥ አሰነካከለ፥

አደናቀፈ ስ 1. አወላከፈ፥ አሰናከለ፥ አነቀፈ፥ 2. እንዳይካሄድ፥ እንዳይሳካ አደረገ፥

አደናቃፈ ት መሰናከል፥ እንቅፋት የሆነ፥

ደነቅለ ስ ጠነቅለ፥ ዘነቅለ፥ እነቅረ፥ ወጋ፥

መደንቅያ ስ ማንቅሪያ፥ መውጊያ፥

ደነቅረ ስ 1. ጀርው ተደፈነ፥ ድምዕ አለሰማው አለ፥ 2. ጀለ፥ ፈዘዘ፥ ነሆለለ፥ 3. እውቀት፥ ስልጣኔ የሌለው ሆነ፥

ደንቅሮ ት 1. ጀርው የማይሰማ፥ 2. (ዘይ.) ደደብ፥ እውቀት የሌለው፥ 3. ያልተማረ፥

ደንቅሮ እንስራ ስ ጀርው የተገነጠለ ወይም ጀር የሌለው እንስራ፥

ደንቅሮ ወፍሬ ስ የሚለጠና ያልተወቀረ ባህላዊ የእጅ ወፍሬ፥

ድንቅርና ስ 1. የጀር አለመሰማት፥ 2. ደደብነት፥ እውቀት የለሽነት፥ 3. ማይምነት፥ ሂሳብነት፥

ተደናቅረ ስ 1. ደነቅረ፥ 2. እያንዳንዱ በየበኩሉ እየጮህ ለመደማመጥ በሚያውክ ሁኔታ ባንድ ጊዜ አወራ፥ ተነጋገረ፥

አደነቅረ ስ በሰው ጅር ላይ አለጥበብ ጮህ፥

አደናቅረ ስ 1. አጭጭህ፥ አላፋለፈ፥ 2. አታለለ፥ አወናበደ፥

ደነበረ ስ 1. ደነጠ፥ ፈራ፥ ገረገረ፥ 2. በረገገ፥ ዘለለ፥ ወገሽ፥ ሸሸ፥

ደንባሪ ት ድንጉጥ፥ በርጋጌ፥

ደንባራ ዝ.ክ.

*ደነበረ

ደንባራ (ደምባራ) ት 1. በትክክል ማየት፥ ግድረፋ፥... የማይቻል፥ 2. (ስድብ) እውር፥

ድንበርብር(ደንበርባራ) ዝኸ.

ድንበርብር አለ ግ ተደናበረ።

ተደናበረ ግ 1. ተደናበረ፥ ግራ ተጋባ። 2. ታወረ፥ በትክክል ማየት ተሳነው።

አደናበረ ግ 1. አደናገረ፥ ግራ አጋባ። 2. እሳወረ፥ አጠናበረ።

*ደንበረ²

ድንበር (ድምበር) ስ 1. የአንድ የተወሰነ የመሬት ወይም የቦታ ክልል(ወሰን፥ ድካ፥...) ከየት እስከ የት እንደሆነ ለማመልከት ይረዳ ዘንድ በመሬቱ ወይም በቦታው ጠርዝ ላይ እንዲሆን የሚደረግ ምልክት ወይም ተፈጥሮአዊ የሆነ ድንጋይ ፥ ኮረብታ፥ ወንዝ፥...። 2. የአንድ አካል ጠረፍ፥ ጠረዝ፥ ዳርቻ፥ ወሰን፥ ድካ፥...። 3. ገደብ፥ መጠን፥ ልዝ። ፖፖጊህ በልክ ይሁን፤ ድንበር ላትለፍ።

ድንበርተኛ (ድምበርተኛ) ስ የተወሰነ የቦታ ክልልን የሚያገራበት መሬት፥ ቦታ፥ የሰላኝ፥ ወሰንተኛ።

ደንበሽ ግ ሻገተ፥ ታመገ(እህል)።

ደንበሽ ስ ሻጋታ።

ደንበቀ ግ መጥለቂያን ወይም መቅጃን ከውሃ ወይም ከፈሳሽ ነገር ውስጥ እያጠለቀ ቀዳ፥ ጠለቀ።

ደንበዘ 1. ፈዘ፥ ደንዘዘ፥ ደንዝዝ። 2. ጨመ፥ ጠቆረ።

ደንበዝ(ደንባዛ) ት 1. ፈዛዛ፥ ደንጋዛ። 2. ጥቁር፥ ጨፋና።

ደንባ ግ ሀግ፥ ደንብ ሰራ፥ አበጀ፥ አወጣ።

ደንብ (ደምብ) 1. የተወሰነ ሀግ፥ ድንጋጌ፥ ስርአት። 2. ወግ፥ ልማድ።

ደንብ አወጣ ደንገገ ፥ ስርአት፥ ሀግ አበጀ፥ ሰራ።

የደንብ ልብስ ስ 1. ወታደሮች ከሌላው ተለይተው የሚታወቁበትና በሰራ ላይም ሆነ በሌላ ጊዜ የሚለብሱት ልብስ። 2. በአይነቱ፥ በአሰራሩና በመልኩ ተመሳሳይ የሆነ በአንድ ት/ቤት ወይም ድርጅት ውስጥ የሚገኙ ሰዎች የሚለበሱት አንድ አይነት የሆነ ልብስ፤ ዩኒፎርም።

ደንበኛ(ደምበኛ) ት 1. ዋና፥ ዋነኛ። 2. ጥሩ፥ ሁነኛ፥ አይነተኛ። 3. መደበኛ፥ ደንበኛ ወታደር። 4. ስ አንድን ጉዳይ ወይም የጋራ ጥቅምን በተመለከተ ግንኙነቱን አዘውትሮ ከተወሰነ ግለሰብ ወይም ድርጅት ጋር የሚያደርግ ግለሰብ ወይም ድርጅት።

*ደንከረ

ደንከራ ት ወንከራ፥ ወልጋዳ፥ ወልካፋ።

ደንከር ደንከር አለ ግ ወንከር ወንከር፥ ወልገድ ወልገድ አለ። (በላካሄድ)።

ተደናከረ ግ ተወናከረ፥ ተወላገደ።

አደናከረ ግ አወናከረ፥ አወላገደ።

ደንዝ ግ 1. ጠረሰ፥ ደለደመ፥ ስለት አልባ ሆነ (የስለት መሳሪያ)። 2. (ዘይ.) ፈዘዘ። ደደበ፥ ደነቆረ፤ ንቃት፥ ቅልጥፍና አጣ።

ደንዝ(ደናዛ) ት 1. ጠራሳ፥ ደልደማ፥ ስለት የለሽ። 2. (ዘይ.) ንቃት፥ ቅልጥፍና የሌለው፥ ደደብ።

ደንዘዘ ግ በድን ሆነ፥ ደንዝዝ፥ ፈዘዘ፤ ንቃት ቅልጥፍና፥ አጣ።

ደንዘዝ(ደንዛዛ) ት ፈዛዛ፥ በድን።

አደንዘዝ ግ በድን አደረገ፥ አደንዝዝ፥ አፈዘዘ፥ ንቃት፥ ቅልጥፍና አልባ አደረገ።

ማደንዝዣ ስ አካልን ወይም አእምሮን የሚያፈዝ መድሃኒት፥ እዕ።

አደንዛዥ ት የሚያፈዝ (አካልን፥ አእምሮን)።

አደንዛዥ እፅ ስ ለጊዜው በሜትን የማነቃቃትና የማስደሰት ባህርይ ያለው፥ እየዋለ እያደር ግን የተጠቃሚውን (የሱሰኛውን) አእምሮ የሚያፈዝና የሚያደንዝዝ፥ ሰውነትን የሚያዝል፥... እንደ ሃሺሽ ያለ ሱስ አስያዥ እዕ።

ደንዝ "ደንዝ" ስር ተመ.

ደንደነ ግ ወፈረ።

ደንዳና ት ወፍራም።

ደንዳይ ስ ትልቁ አንጀት።

*ደንገረ

ደንጋራ ት ደንባራ፥ ግራ የሚገባው፤ የተረጋጋ አስተውሎትና ነገሮችን ፈጠን ብሎ የመረዳት ችሎታ የሚያጥረው።

ድንግርግር አለው ግራ ተጋባ።

ተደንጋገረ ግ 1. ተደንባበረ፥ ግራ ተጋባ። 2. ተምታታ፥ ተዘበራረቀ።

ተደናገረ ዝ.ከ.

አደንጋገረ ግ 1. አደንባበረ፥ ግራ አጋባ። 2. እምታታ፥ አሳሳተ፥ አዘበራረቀ፥ አጭበረበረ።

አደናገረ ዝ.ከ.

አደናጋሪ ት አጭበርባሪ፥ እምታታ፥ አውቆ አሳሳተ።

ደንዝዝ ግ 1. እንደ መጨም አለ፥ ለአይን ያዘ። 2. ፈዘዘ፥ ደከመ።

ደንዝዝ ት ፈዛዛ።

ድንግዝግዝ አለ ግ ወልምልም አለ።

አደንዝዝ ግ 1. አደንዘዘ፥ አፈዘዘ። 2. አደከመ፥

አፈዘዘ።
ደንገገ ግ ወሰነ። ህግ፡ ደንብ አወጣ።
ድንጋጌ ስ ህግ፡ ደንብ፡ ስርአት።
ተደንገገ ግ ህግ፡ ደንብ ወጣ ወይም ተሰራ።
ደንገጠ ግ 1. ድንገት አእምሮው ተረበሸ፤ ታወቀ
(አንድ ነገር በማየቱ ወይም በመስማቱ፡...
የተነሳ)። 2. ፈራ፡ ራደ።
ደንጋጣ ት ስጉ፡ ፈራ፡ በርጋጋ።
ድንጉጥ ት 1. ስጉ፡ ፈራ። 2. ሽቁጥቁጥ፡
ትሁት።
ድንጋጤ ስ ድንገት የሚያጋጥም ፍርሃት
ወይም መረበሽ።
ተደናገጠ ግ ደንገጠ፡ ፈራ።
ደንጎረ¹ ግ በደንጎራ ቆፈረ፤ ደቀደቀ፡ ማለ
(መሬትን)።
መደንጎሪያ ስ ዛቢያው ቀጥ ያለና
ወፍራም ሆኖ በጫፉ ላይ ማረሻ ወይም
መጥረቢያ መሰል ደማ የተዋደደበት
መቆፈሪያ፤ ደንጎራ።
ደንጎራ ዝ.ክ. መደንጎሪያ
ደንጎረ² ግ 1. መተላለፊያን ወይም በርን
በእንጨት፤ በድንጋይ፡... ዘጋ፡ አገደ። 2. (ዘይ.)
አንድን ነገር ካለበታው አስገባ። 3. አባጣ ጎባጣ፡
ጉራንጉር አደረገ።
ድንጉርጉር ስ ጉራንጉር፤ ድንጋይ የበዛበት
ቦታ።
ድንጉርጉር አለ ግ ተደንጓረ።
ድንጉርጉር አደረገ ግ አደንጓረ።
ተደንጓረ ግ ተመሰቃቀለ፡ ተደበላለቀ፡
ተተረማመሰ።
ተደናጎረ ዝ.ክ.
አደንጓረ ግ አመሰቃቀለ፡ አዘበራረቀ፡
አተረማመሰ።
አደናጎረ ዝ.ክ.
ደንፈቀ ግ በብዛት እንባ እያፈለሰ አለቀሰ፡
ተንሰቀሰቀ፡ ነፈረቀ።
አስደንፈቀ ግ በጣም አበለቀሰ፤ አነፋረቀ።
ደንፋ ግ 1. እየተንጎራደደ የተከራ ቃል አለማ።
2. ዛተ፡ ፎከረ።
ደንፊ ት 1. ዛት፡ ፎከሪ ። 2. ጉረኛ።
ድንፋታ ስ 1. ተከራ ። 2. ዛቻ።
ደናዛ “ደነዝ” ስር ተመ.
ደናግል “ድንግል” ን ተመ.
ደን ስ ጫካ፡ ዱር (ዛፍ፡ ቁጥጽጦ፡... በብዛት
የሚገኝበት)።

ደንሳራ “*ደነሰረ” ስር ተመ.
ደንሲ(ደንሶ) ት አመለ ልስልስ፤ ገራም።
ደንቀፍቃፋ “*ደንቀፈ” ስር ተመ.
ደንቃራ “ደንቀረ” ስር ተመ.
ደንቃፋ “*ደንቀፈ” ስር “ደንቀፍ”ን ተመ.
ደንቆሮ “ደንቆረ” ስር ተመ.
ደንበርባራ “ደነበረ” ስር “ድንብርብር”ን
ተመ.
ደንበሾ “ደነበሾ” ስር ተመ.
ደንበኛ “ደነባ” ስር ተመ.
ደንበጃን “ደምበጃን” ተመ.
ደንባሪ “ደነበረ” ስር ተመ.
ደንባራ¹ “ደነበረ”¹ ስር ተመ.
ደንባራ² “ደነበረ”² ስር ተመ.
ደንባዛ “ደነበዛ” ስር ተመ.
ደንብ “ደነባ” ስር ተመ.
ደንታ ስ ግድ፡ ቁብ።
ደንታ ቢስ ት ግድ የለሽ።
ደንታ የለውም ግድ የለውም፤ አይጨነቅም።
ደንካራ “*ደነከር” ስር ተመ.
ደንዛዛ “ደነዘዘ” ስር “ደነዘዝ” ን ተመ.
ድንደሮ¹ ት ወፍራም፤ ጠብደል ።
ድንደሮ² ስ የከሸሸላ አይነት።
ደንደስ ስ 1. ማጅራት፤ ጫንቃ። 2. ከማጅራት
እስከ ጭራ የሚዘልቅ ረዥምና ባለብዙ አጥንት፤
አከርካሪ።
ደንደሳም ት ማጅራቱ፤ ጫንቃው የወፈረ።
ደንዳ(ዳንዳ) ስ ማማ።
ደንዳና “ደነደነ” ስር ተመ.
ደንዳኔ ዝ.ክ.
ደንገላሳ ስ በሽምጥና በሶምሶማ መካከል ያለ
የፈረስ ግልቢያ አይነት።
ደንገዳ ስ በወንዝ ዳርቻ፤ ውሃ በተኛበት ቦታ
የሚበቅል፤ እንደ መቃ ያለና ለታንኳ
የሚያገለግል ወፍራም ሳር።
ደንገሎ ስ ለውሻ፤ ለበቅሎ፡... መኖ እንዲሆን
ዱቄቱ ከነእሰሩ ተባከቱ የሚዘጋጅ ቂጣ።
ደንገጡር(ደንገጥር) ስ ቀደም ባለው ጊዜ
የእመቤቷን ጌጥ ተሽከማ እመቤቷን ትከተል
ወይም ታጅብ የነበረች ሴት።
ደንገጥር¹ ስ በሽማ ጥበብ ዳርና ዳር በክፈፍነት
የሚጣፍ ጥለት።
ደንገጥር² “ደንገጡር” ን ተመ.

ደንጊያ "ድንጋይ" ን ተመ.

ደንጋራ "ደነገረ" ስር ተመ.

ደንጋጣ "ደነገጠ" ስር ተመ.

ደንግ ስ ከብር፥ ከወርቅ፥... የሚሰራ የጌጥ አይነት።

ደንጎለጥ(ደንጎሊጥ) ት 1. አመሉ አስቸጋሪና መጥፎ የሆነ (ሰው)። 2. ትምህርት የማይገባው፥ አእምሮው ትምህርት የማይቀበል (ሰው)።

ደንጎላጉል(ደንጎለት) ት አባጣ ጎባጣ፥ አስቸጋሪ፥ አንጉል፥ የማይረባ።

ደንጎሎ ስ የአደንጓሬ አይነት።

ደንጎራ "ደነገረ" ስር ተመ.

ደንሬ "ደነፋ" ስር ተመ.

ደከመ ን 1. ሃይል፥ አቅም፥ ብርታት አጣ፥ ጉልበት አለቀ። 2. ፈዘዘ፥ ሃይሉ ቀነሰ። 3. ዛለ፥ ተልፈሰፈሰ። 4. ታከተ፥ ሰለቸ። 5. ሰነፈ። 6. አረጀ። 7. ጣር ያዘው፥ ለሞት ተቃረበ። 8. ብዙ ጣረ፥ ጋረ፥ ለፋ።

ደካማ ት 1. አቅመቢስ። 2. ሰነፍ። 3. አካለ ሰንኩል። 4. ልል፥ ጠንካራ ያልሆነ። 5. የአስተሳሰብ ብቃት የሌለው፥ አስተሳሰቡ እንጭጭ የሆነ። 6. ጥራት፥ ብቃት፥... የሌለው። የብራው ሰራ ደካማ ነው።

ደካማ ጎን እንከን፥ ጉድለት (የአስተሳሰብ፥ የአድራጎት)።

ደኩም ት 1. ደካማ፥ ሰነፍ። 2. (ብ.ቁ.

ደኩማን) አካለ ሰንኩል።

ደካም ስ 1. ሃይል፥ አቅም፥ ብርታት ማጣት። 2. ልፋት፥ ጥረት።

የደካም ዋጋ ስ ለሰራ፥ ለአገልግሎት የሚደረግ ክፍያ።

ደከመት ስ 1. ሃይል፥ አቅም፥ ብርታት ማጣት። 2. ሰንፍፍ። 3. እንከን፥ ጉድለት (የአስተሳሰብ፥ የአድራጎት)።

ተደከመ ን ጥረት ተደረገ። **ላልተቀከም** እንጂ ለዚህ ላገር ብዙ ተደከም ነበር።

ተደከሙ ን 1. ሃይል፥ አቅም፥ ብርታት አጣ። 2. ዛለ፥ ተልፈሰፈሰ። 3. ሰነፈ። 4. አረጀ። 5. ጣር ያዘው፥ ለሞት ተቃረበ። 6. ቀዘቀዘ፥ እንቅስቃሴው ቀነሰ። **ዝያው ተደከመ።**

አደከመ ን 1. አለፋ። 2. ብርታት፥ ሃይል አቅም አሳጣ።

አድካሚ ት አሰልፎ፥ አልፈ፥አዋኪ(ሰራ፥...)።

አዳከመ ን 1. ሃይል፥ ብርታት እንዲያጣ ወይም እንዲደከም አደረገ። 2. በጥፋ ሁኔታ እንዲሰራ፥እንዳይንቀሳቀስ፥...አደረገ። **ድርጅቱን ያዳከሙ ተባረሩ።**

3. አሳነፈ።

ደከረ ን 1. አቀረበ፥ አዘጋጀ፥ ደቀነ። 2. አዘገበ፥ አነጣጠረ።

ተደከረ ን 1. ቀረበ፥ ተዘጋጀ፥ ተደቀነ። 2. ተዘገበ፥ ተነጣጠረ።

ደከነ ን በትንሽ በትንሹ ከመረ፥ ቆለለ፥ (የታወደ ሰብልን)።

ድክን (ድክን) ስ አነስተኛ ክምር (የሰብል)።

ደከከ ን 1. አጠረ። 2. አጭርና ወፍራም ሆነ።

ደካካ ት አጭረና ወፍራም።

ተንዳከከ ን 1. ደካካ ሆነ። 2. ተንቆረሰሰ። ፍጥነት አጣ (በአካሄድ)።

አንዳከከ ን አንቆረሰሰ፥ ፍጥነት አላጣ (በአካሄድ)።

ደክደክ ን ራሱ፥ በሰበሰበ።

ደክደክ (ደክዳክ) ት የራሱ፥ የበሰበሰ።

***ደክደክ**

ዶኬ ስ 1. ቅመምና ቅባት የሌለው መናኛ ወጥ። 2. ወፍራም የሽሮ ወጥ።

ደክ ደክ አለ ን ተንደክደክ።

ተንደክደክ ን 1. ፈላ (ሽሮ ወጥ)። 2. ወፍራም ሽሮ ሲንተከተክ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

አንደክደክ ን አፈላ፥ ቀቀለ (ሽሮን)።

ደክደክ "ደክደክ" ስር ተመ.

ደካ¹ ን ወሰን፥ ክልል፥ ድንበር አበጀ።

ዱካ ስ ፈለግ፥ ኮቴ፥ ፋና።

ደካ ስ 1. ወሰን፥ ክልል። 2. የወሰን፥ የክልል ምልክት (ድንጋይ፥ እንጨት፥...)።

ተዳካ ን ተዋሰነ፥ ተካለለ።

ደካ² ን 1. ገለጠ፥ አለፋ። 2. ደቃ፥ መታ።

ደኮ ስ የለፋ፥ ደበለ፥ ድብዳብ።

ደካማ "ደከመ" ስር ተመ.

ደካካ "ደከከ" ስር ተመ.

ደክዳካ "ደክደክ" ስር "ደክደክክ ን ተመ.

ደካካ(ድካ) ስ 1. የእንጨት ትራስ፥ ብርኩማ። 2. በእጃቸው እየተረዱ አካለ ሰንኩላን የሚጠቀሙበት የእጅ ብርኩማ ወይም መንጃቀቂያ። 3. ለመቀመጫነት የሚያገለግል በርጫማ።

ደወለ ን 1. ደወልን መታ አንቃጨለ፥ የደወል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ። 2. የደወል ድምፅ አሰማ። 3. መታ፥ ደቃ፥ ደለቀ (በኩጢ)። 4. የሰልክ ጥሪ አደረገ፥ በሰልክ አነጋገረ። 5. በነፍስ ግዳይ ወይም በሌላ ክፍተኛ ጠብ ምክንያት ቂም

በቀል ከየዙበት ሰዎች ጋር እንዲያስታርቁት የቤተክርስቲያን ደወል በመደወል ከህፃናትን ተማጠኑ፡፡ ለመነ፡፡

ደወል ስ 1. ከእንጨት ወይም ከብረት ወይም ከድንጋይ፡... በተለያዩ ቅርፅ ተሰርቶ በብረት ወይም በድንጋይ፡... ሲመቱት ድምፅ የሚሰጥ፡ ለጥሪ የሚያገለግል መረዋ (ብዙውን ጊዜ በቤተ ክርስቲያን፡ በት/ቤት የሚገኝ)፡ 2. በኢሌትሪክ ሃይል የሚሰራ፡ በጣት ሲሜኑት (የኢሌትሪክን አደጅ መስመሩን በማነካካት) ድምፅ የሚሰጥ መጥሪያ (በቢሮ፡ በመኖሪያ ቤት፡... የሚገኝ)፡፡

ደዋይ ቅ 1. ተግባሩ በየወቅቱ ደወል መደወል፡ የደወል ፊት ማስማት የሆነ (ሰው)፡፡ 2. የሰልክ ጥሪ አድራጊ (ሰው)፡፡ ተደወለ ግ 1. የደወል ድምፅ ተሰማ፤ ደወል ተመታ፡፡ 2. የሰልክ ጥሪ ተደረገ፡፡ ተዳወለ ግ ተማታ፡ ተዳለቀ /በቡጢ፡.../፡፡

ደወል ግ ጠመጠመ፡ ጠቀለለ፡ አጠነጠነ (ፊትልን፡ ክርን፡...)፡፡

መደወሪያ(ማዳወሪያ) ስ ፊትልን፡ ክርን፡... ለማጠንጠን የሚያገለግል ባህላዊ የሽማግሌ እቃ፡፡

ደዋሪ(አዳዋሪ) ስ ድውር አጠንጣኝ፡፡

ድውር ስ በቀሰም ላይ የተጠመጠመ፡ የተጠቀለለ ፊትል፡ ክርን፡...፡፡

ተደወረ ግ ተጠመጠመ፡ ተጠቀለለ፡ ተጠነጠነ (ፊትል፡ ክርን፡...)፡፡

ተዳወረ ጊ.ኪ.

አዳወረ ግ ደወረ፡፡

ማዳወሪያ "ደወረ" ስር "መደወሪያ"ን ተመ.

አዳዋሪ "ደወረ" ስር "ደዋሪ" ን ተመ.

ደዋይ "ደወላ" ስር ተመ.

ደዌ(ዱያት) ስ 1. ህመም፡፡ 2. የቆዳ በሽታ፡፡

ደዌ ስጋ ስ ቁምጥና፡፡

ዱያታም ቅ (ስድብ) የተለያዩ በሽታ ያለበት (ሰው)፡፡

ድውይ ቅ 1. (ስድብ) ቆማጣ፡፡ 2. በሽተኛ፡፡ 3. (ዘይ.) በጣም አጭር (ሰው)፡፡

ደውዳዋ ቅ አውደልዳይ፡ አደዝዳዥ፡፡

ደዘደዘ ግ 1. መታ፡፡ ጠለዘ፡፡ 2. ወቀጠ፡፡

*ደዘደዘ

ደዘደዝ ቅ አውደልዳይ፡ አደዝዳዥ፡ ስራ ፊት፡፡

አደዘደዘ ግ አውደልደለ፡ አደዝደሽ፡ ስራ ፊት፡፡

አደዝዳዥ ቅ (ስድብ) አውደልዳይ፡ ስራ ፊት፡፡

ደየነ ግ ኮነነ፡ ለመከራና ለስቃይ ዳረገ፡፡

ደይን ስ የመከራና የስቃይ ቦታ፡ ሲቆል፡፡ ደይን(ደይኔን) አየሁ ተሰቃየሁ፡ ተንገላታሁ፡፡

ደይሆ ስ በቆላና በወይናደጋ አካባቢ የሚበቅል ትናንሽ ፍሬዎችን የሚያፈራ አነስተኛ ዛፍ፡፡

ደይረ ግ ጠጠረ፡ ጠነከረ (ብዙውን ጊዜ የእጅ መዳፍ፡ ውስጥ እግር፡...)፡፡

ድድር ቅ ጥጥር፡ ጠንካራ፡፡

ደይቀ ግ በመደደቂያ መሬቱን እየወጋ ቆፈረ፡ አፈሩን ማሰ፡ ኃሉን ገለበጠ፡ ደነረ፡፡

መደደቂያ ስ ሹል የሆነ መንታ ሚና ያለው ብረት የተዋደደበት መቆፈሪያ፡ መደንከሪያ፡፡

ድድቅ ቅ በመደደቂያ የተቆፈረ (መሬት)፡፡ መደደቂያ

ደይቆ ስ 1. ኩልኩልት፡፡ 2. የበግ አንገት የሚያሳብጥ በሽታ፡፡

ደይበ ግ 1 ደነዘ፡ እውቀት የሚይገባው ሆነ፡፡ 2. በድን ሆነ፡ ደነዘ (ሰውነት)፡፡

ደይብ ቅ 1. (ስድብ) ደነዘ፡ እውቀት የማይገባው፡፡ ስ 2. ቆዳ ሲገፈፍ ከቆዳው ላይ ተለጥፎ የቀረ ስጋ፡፡

ደጅ ሰላም "ደጅ" ስር ተመ.

ደጅን ስ ብጉንግር ስሚሰለፈው ወገን (ብዙውን ጊዜ የጦር ሃይል) ድጋፍ ሰጭ ወይም ተጠባባቂ እንዲሆን ከበስተሂሳ በኩል የሚሰለፍ ሃይል፡፡

ደጅ ስ 1. ከቤት ውጭ ያለ ቦታ፡፡ 2. የቤት በር፡ መገዳገያ፡፡ ደጅን ዝጋው፡፡

ደጅ ወጣ 1. ለመፀዳዳት ወደ ቅር ሃይ፡፡ 2. ከሀመሙ አገጣጦ ደጅ ለደጅ መንቀሳቀስ ጀመረ፡፡ 3. የደረሰበትን ግፍ ለመበቀል ሽፈተ፡፡

4. ይፋ ሆነ፡፡ ነገሩ ደጅ ወጣ፡፡

ደጅ ወጣች 1. ግብር ውሃ ወጣች፡ ለመፀዳዳት ወደ ቅር ሃይች፡፡ 2. ከወለድ በሂሳ የሚያስፈልገውን የእረፍት ጊዜ ጨርሳ ተነሳች፡ ስራ ጀመረች፡፡

ደጅ ጠና ጉዳዩን እንዲፈፀምለት ወደሚመለከተው ዘንድ እየተመላለሰ እጅ ነሳ፡ ተለማመጠ፡ ልመና አቀረበ፡፡

ደጅ ጠኚ(ደጅ ጠኚ) ስ ጉዳዩን እንዲፈፀምለት ወደሚመለከተው ባለስልጣን ዘንድ እየሃደ የሚለማመጥ፡ እጅ የሚነሳ፡ ልመና የሚያቀርብ ሰው፡፡

ደጅ ጥናት ስ አንድን ጉዳይ ለማስፈፀም ወደሚመለከተው ባለስልጣን ዘንድ እየተመላለሱ ልመና፡ አቤቱታ ማቅረብ፡ መለማመጥ፡፡

ጸጅ አስጠና በጸጅ ጥናት አጉላላ፥ አለፋ።
ጸጂ ሰላም ስ 1. በቤት ወይም በእድሞ መልክ ሆኖ የሚሰራ፥ ወደ ቤተ ክርስቲያን ግቢ ለመግባትና ለመጣት እንደመተላለፊያ የሚያገለግል የቤተክርስቲያን አጥር ዋና በር። 2. ካህናት መከፈልት የሚበሉበትና በቤተክርስቲያን ግቢ ውስጥ የሚገኝ ቤት።

ጸጂ ብርሃን ስ ቤተላይም።
ጸጃዝማች (ጸጃማች፥ጸጃች) ስ 1. በቀድሞ ጊዜ የጦር የበላይ ሹም የማእረግ ስም። 2. በራስና በፈታውራሪ መካከል ያለ የማእረግ ስም።

ጸጃፍ ስ 1. በመዝጊያ የሚከለል የቤት ክፍተት፥ መግቢያና መውጫ። 2. በቤት በር አካባቢ የሚገኝ ቦታ። 3. የቤት መዝጊያ።

ጸገለለ ግ በወፍራሙ ጠቀለለ፥ ጠመጠመ።

ጸገሌ ስ ማቶት።

ጸገመ¹ ግ 1. አንድን ነገር እንደገና መልሶ አደረገ። 2. አከለ፥ ጨመረ። 3. ወደቀ። ፈተና ሳያልፍ በመቅረቱ እነበረበት ክፍል በመቆየት እንደገና እንዲማር ሆነ።

ጸጋሚ ፥ ፈተና ሳያልፍ በመቅረቱ እነበረበት ክፍል በመቆየት እንደገና እንዲማር ዋሆነ።

ጸግሞ 1. እንደገና። 2. በተጨማሪ።

ጸግም (ጸግሚያ) ጸግመኛ።

ጸግም (ጸግማይ) ትንሳኤ ስ ከትንሳኤ በሃላ ያለው የመጀመሪያው አሁኗ።

ጸግም [አረቄ] ስ በድጋሚ እንዲጣራ ወይም ነጥር እንዲወጣ የተደረገ አረቄ።

ጸግመኛ (ጸግሞሽ) ተው.ግ. እንደገና፥ ለሁለተኛ ጊዜ።

ጸግማዊ ፥ ሁለተኛ። ለግግሪ ምኒልክ።

ድጋሚ ተው.ግ. 1. እንደገና፥ ለሁለተኛ ጊዜ። 2. በተጨማሪ።

ድጋገመ ግ አንድን ነገር መላልሶ አደረገ።

ድግም ስ ተደጋጋሚ፥ የአንድ ድርጊት ምልልስ፥ ተደጋግሞ መሆን፥ መደረግ።

ድግምሽ ዝ.ከ.

ተደጋገመ ግ አንድ ነገር ተመላልሶ ተደረገ።

ተደጋጋሚ ፥ ተመላልሶ የሚደረግ፥ የተደረገ።

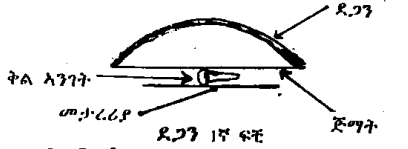
አደጋገመ ግ አንድ ድርጊት ከተከናወነ በሃላ ተመልሶ እንደገና እንዲደረግ አስፈለገ።

አዳገመ ግ አደጋገመ።

አስደገመ ግ እንደገና (በድጋሚ) አስደረገ።

ደገመ² ግ 1. በሀሳብ አነበበ፥ አነበነበ

(ፀሎትን)። 2. ተማረ፥ ጨረሰ (ደዊትን)።
ደገመበት ድምት አደረገበት።
ደጋሚ ስ በንባብ ፀሎት የሚያደርስ አነብናቢ።
ድጋም ስ በሀሳብ የሚደረግ ፀሎት።
ድግምት ስ የአስማት መነባንብ።
ድግምተኛ ስ አስማተኛ፥ መተተኛ።
ድግምታም ዝ.ከ.
አስደገመ ግ 1. አስማት አስደረገ። 2. የፀሎት መፅሃፍ እንዲነበብ አስደረገ፥ አስፀለየ። 3. አስተማረ፥ አስጠና (ዳዊትን)።
ደገሰ ግ 1. አሰናዳ፥ አዘጋጀ (ምግብና መጠጥ ወይም ሌላ ነገር ለተጋባዦች)። 2. ጠነሰ፥ አዘጋጀ (ሴራ፥ ተንኮል፥...)።
መደገሻ ስ ድግስ የሚዘጋጅበት ገንዘብ፥ ቦታ፥...።
ደጋሽ ፥ ድግስ የሚያዘጋጅ።
ድግስ ስ 1. ለግብዣ፥ ለሰርግ፥... የሚዘጋጅ ምግብና መጠን። 2. አንድ ነገር ለግዝናወን የሚደረግ ዝግጅት።
ተደገሰ ግ ተሰናዳ ፥ ተዘጋጀ (ድግስ ወይም ሌላ ነገር)።
ደገነ ግ 1. አገበጠ (እንደደጋን) ። 2. አዘገበ፥ አነጣጠረ።
ደጋን ስ 1. ለጥ፥ ለሱፍ ፀጉር፥... መንደፊያ የሚያገለግል ጅግት የተወጠረበት ጎባባ አንጨት። 2. እንደ ደጋን ሆኖ የተሰራ የቀስት ግፊናጠሪያ።

ደጋን እግር ፥ (ሰድብ) የእግሩ ትልጥ እንደ ደጋን የገበጠ።
ደጋን ወገብ ፥ ከወደ ወገኑ ጎበጥ ያለ።
ድጋን መትረፍ ስ ባለእግር መትረፍ።
ድጋን መጋዝ ስ እጅታው በደጋን ትርፅ የተሰራ መጋዝ።
ደገኛ "ደጋ" ስር ተመ.
ደገኛ "ደግ" ስር ተመ.
*ደገዝ (*ደገዝዝ)
ድግዝግዝታ ስ ጥልልል ያለ፥ ምሽት።
ድንግዝግዝ አለ ግ ጨመ።

ደገደገ¹ ግ 1. ከሳ፥ ኮሰሰ፥ መነመነ። 2. ፈዘዘ (አይን)።

ደግዳጋ ፉ ከሲታ፥ ከሳሳ።

ደገደገ² ግ አደፈ፥ ቸከ።

ደግዳጋ ፉ አዳፋ፥ የቸከ።

*ደገደገ

ድግ ስ ርዝመቱ ከ25 እስከ 30 ከንድ የሚሆን፥ በቀድሞ ጊዜ ወንዶች ወገባቸው ላይ ይመጥሙት የነበረ መታጠቂያ፤ በጣም ረጅም የሆነ መቀነት።

ድግድግ ስ ድግድጋት።

ድግድጋት ስ 1. ወደ ቤተክርስቲያን፥ ወደ ቤተ መንግስት ሲገባ ወይም ከብር ሊሰጠው ወደሚገባ ሰው ዘንድ ሲቀረብ የሚደረግ የተለያየ የሽግ አለባበስ ስርአት። 2. በሃዘን ጊዜ ሴቶች የነጠላቸውን አንዱን ጫፍ በጥለቱ በኩል ወገባቸው ላይ አስረው ሌላውን ጫፍ በትከሻቸው በኩል በማጣፋት የሚያደርጉት የአለባበስ ስርአት።

አደገደገ ግ 1. ሽማውን በድግድጋት አለባበስ ስርአት ለበሰ። 2. (ዘይ.) ሀ. ታጠቀ፥ ተዘጋጀ፥ አሰፈሰፈ (አንድ ነገር ለማድረግ)። ለ. ተለማመጠ፥ አብደደ።

አደገደገች እሸረጠች።

አደግዳጊ ፉ (ዘይ.) ተለማማፍ፥ ሽርጉድ ባይ።

አስደገደገ ግ (ዘይ.) አስወነቀ፥ አስፈራ፥ ሽርጉድ አሰባለ።

አስደግዳጊ ፉ ሃይለኛ፥ አስፈሪ፥ አስወናቂ፥ ሽርጉድ የሚያሰብል።

ደገፈ ግ 1. ድጋፍ ሆነ። 2. ረዳ፥ አገዘ። 3. ቀደም ሲል የተሰነዘረን ሃሳብ መቀበልን ወይም ትክክለኛ ሃሳብ መሆኑን በማጠናከር ተናገረ፥ ሃሳብ ሰጠ።

ደገፋ ስ 1. ወጋግራ፥ ምሰሰ። 2. የአልጋ ሽንኮር ወይም እገር።

ደገፋ ስ ቃሊብ፥ የወንዝ ዳርና ዳር። ወንዙ ስላፍ ለስከ ደገፋ ሞላፈ።

ደጋፊ ፉ ረዳት፥ አጋዥ።

በደግፍግፍ በብዙ ድጋፍ፥ በእርዳታ።

ድጋፍ ስ 1. እርዳታ፥ አገዛ። 2. አንድ አካል ባለበት ቦታ ሳይነቃነቅ ወይም ሳይወድቅ እንዲቆይ ጥንካሬ የሚሰጥ ሌላ አካል። 3. መከዳ፥ ትራስ። 4. ማጠናከሪያ፥ ተወማሪ ሃይል።

የድጋፍ ሰልፍ ስ አንድን እጅም በመደገፍ የሚደረግ ሰልፍ።

ተደገፈ ግ 1. ተረዳ፥ ታገዘ፥ ድጋፍ ተደረገለት። 2. ድጋፍ አገኘ።

ተደጋገፈ ግ 1. ተረዳዳ። 2. እርስ በርስ፥ አንዱ ለሌላው ደጋፍ ሆነ።

ተደጋጋፊ እርስ በርስ የሚተጋገዝ፥ የሚረዳዳ።

አስደገፈ ግ ድጋፍ ላይ አደረገ፥ በድጋፍ አስያዘ።

ደጋ ስ ከባህር ወለል በጣም ከፍ ብሎ የሚገኝና የእየር ጠባዩ ቀዝቃዛ የሆነ አካባቢ፥ የቆላ ተቃራኒ።

ደገኛ ስ በደጋ የሚኖር ሰው።

ደጋሚ¹ “ደገመ¹” ስር ተመ.

ደጋሚ² “ደገመ²” ስር ተመ.

ደጋሽ “ደገሰ” ስር ተመ.

ደጋን “ደገነ” ስር ተመ.

ደጋገመ “ደገመ¹” ስር ተመ.

ደጋፊ “ደገፈ” ስር ተመ.

ደግ ፉ 1. ጥፋ፥ መልካም። 2. ቸር፥ ለጋስ። 3. ይሁን፥ እሺ ለማለት የሚነገር አባባል።

ደገኛ ፉ ጥፋ፥ መልካም (ለነገር፥ ለሰው)።

ደግሞ “ደገመ¹” ስር ተመ.

ደግዳጋ¹ “ደገደገ¹” ስር ተመ.

ደግዳጋ² “ደገደገ²” ስር ተመ.

*ደጎለጎለ

ድጉልጉል ፉ ወፍራምና ቅርፅ ቢስ የሆነ።

ድጉልጉል አለ ግ ተድጎለጎለ።

ድጉልጉል አደረገ ግ አድጎለጎለ።

ተድጎለጎለ ግ 1. ወፍራምና ቅርፅ ቢስ ሆነ። 2. ከወፍረትና ከቅርፅ ቢስነት የተነሳ ቀልጠፍ ብሎ መራመድ ተሳነው።

አድጎለጎለ ግ አወፈረ፥ ቅርፅ ቢስ አደረገ።

ደጎመ ግ ደገፈ፥ በመጠኑ እርዳታ አደረገ፥ በነደለ እየሞላ አገዝ (በገንዘብ፥...)።

ደጎሚ ፉ አጋዥ፥ እርዳታ የሚያደርግ (የገንዘብ፥...)።

ድጎማ ስ በነደለ መሙያ ወይም ለማጠናከሪያ የሚሆን መጠነኛ አገዛ፥ እርዳታ (የገንዘብ፥...)።

ተደጎመ ግ ተደገፈ፥ በመጠኑ እርዳታ ተደረገለት፥ ታገዘ (በገንዘብ፥...)።

ደጎሰ ግ የመቃህፍትን ገበታ በቆዳ፥ በባህር አረብ ሸፍና ወይም ለብዶ ልባዱን በልዩ ልዩ ቅርፅ ሽለመ፥ አስጊጠ።

መደሃሻ ስ በመፅሃፍ ልባድ ላይ ልዩ ልዩ ቅረፆችን ለመስራት የሚያገለግል ከብረት የተሰራ

የቅርፅ ግውጫ።

ደንብ ስ መፅሃፍ ጠራዥ።

ድጉስ ስ 1. የተደሰነ። የተጌጠ። የተሸለመ የመፅሃፍ ገበታ ሽፋን። 2. ሰገባ። አፎት።

ደንብ¹ ት በቂ የቀለም ትምህርት የሌለው፤ ትምህርት አልገባ የሚለው (ሰው)።

ደንብ² ስ 1. የአንበጣ ኩብኩባ። 2. ሰታ። ወጣት።

ደንብ “ደንብ” ስር ተመ.

ደንብ “ደንብ” ስር ተመ.

ደጭመረጭ ስ በቆላና በወይናደጋ አካባቢ የሚበቅልና መድሃኒትነት አለው የሚባል አነስተኛ የእዕዋት አይነት።

ደፈረ 7 1. ጎበዝ። በረታ። 2. ጨካኝ። ሳይፈራ ቀረ። 3. ናቀ። አዋረደ። ገዝ። አድርጎ ተመለከተ። እንደት ብትደፍረኝ ነው የገሪጥ ያህን። 4. ሲትን በግብረ ስጋ ተገናኝ (ከፍላጎቷ ውጭ በሆነ መንገድ። በማሰንደድ)።

ደፋር ት 1. ጎበዝ። ብርቱ። ቆራጥ። 2. ጨካኝ። የማይፈራ። 3. (ዘይ.) ባለጌ። ሰው የማያብብር።

ድፍረት ስ 1. አለመፍራት። ቆራጥነት። 2. (ዘይ.) ብልግና። ሰው አለማከበር። ንቀት።

ተደፈረ 7 1. ተጣሰ። ተነካ። (ድንበር። ሀገ።...)። 2. (ዘይ.) ተናቀ። ተዋረደ።

ተደፋፈረ 7 1. ተበረታታ። ሳይፈራ ቀረ። 2. ተናናቀ።

ተደፋፈሩ (ዘይ.) በግብረ ስጋ ተዋወቁ።

ተዳፈረ 7 የድፍረት ድርጊት ፈፀመ።

አደፋፈረ 7 አበረታታ። አነቃቃ። ገፋፋ።

ደፈረሰ 7 1. ተበጠበጠ። ከጭቃ። ከአፈር።... ጋር ተደበላለቀ። ጥራቱ ተበላሽ (ውሃ)። 2. ጎሽ። አተላ (ጠጅ። ጠላ።...)። 3. (ዘይ.) ታወከ። ተሸበረ። ተረበሽ (አገር። ፀጥታ።...)።

ድፍርሰ ት 1. ብጥብጥ። ከጭቃ። ከአፈር።... ጋር የተደበላለቀ። ያልጠራ። 2. ከአተላ ጋር የተደበላለቀ። ያልጠራ (ጠላ። ጠጅ።...)።

አደፈረሰ 7 1. በጠበጠ። ከጭቃ። ከአፈር።... ጋር ደበላለቀ። ጥራቱን አበላሽ (የውሃን።...)። 2. ከአተላ ጋር ደበላለቀ (ለጠላ። ለጠጅ።...)። 3. አወከ። ረበሽ። አሸበረ (አገርን። ፀጥታን።...)።

አደፍራሽ ት አዋኪ። በጥባቃ።

ደፈር ስ የተራራ ጫፍ። ገመገም።

ደፈቀ 7 ዘፈቀ። ነከረ (ፈላሽ ውስጥ)።

ደፈቃ ስ 1. ዘፈቃ (በውሃ ዋና ጊዜ አንዱ ሌላውን በማክጠም የሚጫወቱት ጨዋታ። 2. (ሰጉ.) በመረብ ኳስ ጨዋታ ላይ ኳስ በተቃራኒው

ቡድን ሜዳ ውስጥ እንድታርፍ አከርሮ ወደ መሬት መምታት።

ተደፈቀ 7 ተዘፈቀ። ተነከረ።

ደፈነ 7 1. ክፍት የነበረውን በአንድ ነገር ዘጋ። ገጠመ። ሽፈ። መረገ። አሸገ። 2. ቀበረ። ደበቀ። ሰወረ። 3. ተደፈነ (አይን)። 4. የተሰጠውን ጥያቄ ሙሉ በሙሉ መለስ። ሙሉውን ነጥብ አገኘ።

በደፈናው ሙዋ. በአጠቃላይ (ዝርዝር ሁኔታው ሳይገለጥ)።

ድፍን ት 1. ምንም ያልተነካለት። ሙሉ። ድፍን እንደራ። 2. ምንም አይነት ቀዳዳ። ሽንቁር የሌለው። 3. ያልተዘፈተ። እሽግ (ውስጡ ባዶ ቦታ ሊኖረው ወይም ሳይኖረው ይችላል)። 4. መላው። ጠቅላላው። ወረውን ድፍን አደሰ አበባ ሰገመ። 5. (ዘይ.) ከልክ በላይ ዝምታ የሚያበዛ። የማይናገር። 6. ሲያናገሩት መልክ የማይሰጥ። ጋግርታም። 7. (ዘይ.) ትምህርት የማይገባው።

ድፍን አለ 7 1. በጣም ጨለመ። 2. ዝግት አለ።

ድፍን ራስ ድንጋይ ራስ። ደደብ።

ድፍንፍን ት 1. ግልፅ ያልሆነ። ጭንፍን። 2. ልኩስኩስ። ርምጥምጥ። ስራ የማይላካለት።

ድፍንፍን አለ 7 1. በጣም ጨለመ። 2. ተደፈነ።

መድፍነ ፀር ስ አንድን ሰው ጠላት እንዳይነሳበት ደረዳዋል ወይም ጠላቱ ሊያደርስበት ከሚችለው ጉዳት ሊጠብቀው ይችላል ተብሎ የሚታመንበት የአስገዳጅ አይነት።

ተደፈነ 7 1. ክፍት የነበረው ቦታ ወይም ቀዳዳ ተዘጋ። ተገጠመ። 2. ተጨፈነ (አይን በበሽታ ምክንያት)።

ተዳፈነ 7 1. ተቀበረ። ተሸፈነ (እሳት።...)። 2. (ዘይ.) በምስጢር ተይዞ። ተደብቆ እንዲኖረ ተደረገ። ሳይጋለጥ ቀረ። ተሸፋፈነ።

ተድፈነፈነ 7 ተርመጠመጠ። ተልኮሰከሰ።

አደፈነ 7 ላይ የዳን መስሎ ውስጡ ቂም ያዘ። አቀበረ። ለገመ (ቁልስ)።

አደፈነ 7 1. የእሳት ፍምን በአመድ ውስጥ ቀበረ። ሽፈነ (አንዳይጠፋ)። 2. (ዘይ.) እንዳይገለጥ ወይም ተሸፋፍኖ እንዲቀር አደረገ (አንድን ነገር ወይም ጉዳይ)።

አዳፈነበት በጥይት።... መታው። ገደለው።

አድፈነፈነ 7 1. አጭፈነፈነ። 2. አልኮሰከሰ። አርመጠመጠ። 3. ደባበቀ።

ደፈጸፈ 7 1. እንኩርንፍ ቂጣን ከጥንሰሰ ጋር በውሃ ለወሰ። አዋሃደ። በወፍራሙ በጠበጠ።

2. መረገ፡ ለደፈ፡ መድሃኒቱን ቀበሉ ላይ ደፈደ፡፡ 3. (ዘይ.) ላከኩ፡ አሳበበ፡ ጥፋቱን በመሉ በወንድሙ ላይ ደፈደ፡፡

ድፍድፍ ስ 1. በወፍራሙ በውሃ ተለውሶ የተዘጋጀ የጥንሰስ፡ የእንክር፡ የቂጣ ውሁድ፡ ድብልቅ፡፡ 2. ሳይጠራ በድፍድፍ መልክ የሚገኝ ማንኛውም ጥንተ ነገር፡ የነፃጅ ዘይት ድፍድፍ፡ ድፍድፍ አለ ግ ወፈረ (ለትርፅ)፡፡

*ደፈደፈ

ደፈደፍ (ደፈዳፋ) ትርጉሙ፡፡ ደፍደፍ አለ ግ ተንደፈደፈ፡፡ ተንደፋደፈ ግ 1. ተንፈራፈረ፡ ተንፈራጠ፡፡ 2. ተፍጨረጨረ፡ ተጣጠረ፡፡ 3. ተርመጠመጠ፡ ተልኮሰሰ፡፡ አንደፋደፈ ግ 1. አንፈራፈረ፡ አንፈራገጠ፡፡ 2. አርመጠመጠ፡፡

ደፈጠ ግ 1 ሸመቀ፡ ተደበቀ፡፡ 2. አጠመደ፡፡

ደፈጣ ስ ሸመቃ፡፡ የደፈጣ ውጊያ ስ ሸምት ውጊያ፡፡ ደፋጣ ት ሰዋራ፡ ደባቃ (ቦታ)፡፡ አደፈጠ ግ አሸመቀ፡ ተደበቀ፡፡ አድፋጭ ት 1. ሸማቂ፡፡ 2. (ዘይ.) ሁኔታዎች እስከሚረጋጉ ወይም እስከሚለይላቸው ድረስ ድምፁን አጥፍቶ የሚቀመጥ፡፡

ደፈጠጠ (ደፈጨጨ) ግ ረገጠ፡ ዳመጠ፡፡ ጨፈለቀ፡ ዳጠ፡፡

ደፍጣጣ(ድፍጥጥ፥ ድፍጥ) ት 1. ትርፁ የተበላሸ፡ የተጠፈጠ፡፡ 2. አፍንጫው ጠፍጣፋ የሆነ፡፡

ተደፈጠጠ ግ 1. ተረገጠ፡ ተዳመጠ፡ ተጨፈለቀ፡ ተዳጠ፡፡ 2. ተጠፈጠፈ፡ ደፍጣጣ ሆነ፡፡

*ደፈጠፈጠ

ድፍጥፍጥ አለ ግ ተድፈጠፈጠ፡፡ ድፍጥፍጥ አደረገ ግ አድፈጠፈጠ፡፡ ተድፈጠፈጠ ግ ተፍረጠፈጠ፡፡ አድፈጠፈጠ ግ አፍረጠፈጠ፡፡

ደፈጣ " ደፈጠ" ስር ተመ.

ደፈጨ "ደፈጠጠ" ን ተመ.

ደፈጫ ስ አብ ፡፡

ደፋ ግ 1. ባፍጢሙ ጣለ፡ ፈነገለ፡፡ 2. አፈሰሰ፡ ከነበለ (ፈሳሽን)፡፡ 3. ዘረገፈ፡ ገለበጠ (ፈሳሽ ያልሆነን ነገር)፡፡ 4. አዘነበለ፡ ወደ አንድ በኩል አመዘነ፡፡ 5. አፋን ወደ መሬት አድርጎ አስቀመጠ (እቃን)፡፡ 6. በአደራ አስቀመጠ (ሳይሸጥ የቀረን እቃ)፡፡

ደፋት ያለ ውዴታዋ በግብረ ስጋ ተገናኝተ፡፡ ደፋው ገደለው፡፡

ደፋ ቀና አለ ግ በሰራ ተጠመደ፡ ለፋ፡ ባተሌ ሆነ፡፡

ደፋታ ስ ቁልቁለት፡ ሽርታታ፡፡

ድፋት ስ የድን ዜማ ምልክት፡ ምልክቱም (ጭ) ነው፡፡

ድፌት ስ በቆብ ትርፅ የሚሰራ የሹርባ አይነት፡፡ ድፎ ስ የአበሻ ትልቅ ዳቦ፡፡

ደፋፋ ግ 1. አፋሰሰ፡፡ 2. አባከነ፡፡ 3. በርካሽ ቶሎ ቶሎ ሸጠ፡፡

ደፋ ደፋ አለ ግ በመቻኮል ቶሎ ቶሎ ሃደ፡፡

ደፋ ደፋ አደረገ ግ ደፋፋ፡ ፎሎ ቶሎ ፈፀመ፡ አደረገ፡፡

ድፍት ብሎ ቀረ ሞተ (በዙውን ጊዜ ባልታሰበ ቀንና ቦታ)፡፡

ድፍት ብሎ አደረ ጠሙን አደረ፡፡

ተደፋ ግ 1. ተፈነገለ፡ ወደቀ፡፡ 2. ፈሰሰ፡ ተከነበለ፡፡ 3. አዘነበለ (ወደ አንድ በኩል)፡፡

ተደፋፋ ግ ተድፋፋ፡፡

ተዳፋ ግ ተቆለቆለ፡ ወደታች ወረደ፡፡

ተዳፋት ስ ቁልቁለት፡፡

ተድፋፋ ግ ባከነ፡ ያለ አግባብ ቶሎ ቶሎ እንዲያልቅ ሆነ፡፡

አዳፋ ግ ገፈተረ፡ አንገላታ፡ አጣደፈ፡ አቻኮለ፡፡

አድፋፋ ግ አባከነ፡ ያለ አግባብ እንዲያልቅ አደረገ፡፡

አድፋፊ ት አባካኝ፡፡

ደፋር " ደፈረ" ስር ተመ.

ደፋታ "ደፋ" ስር ተመ.

ደፋጣ "ደፈጠ" ስር ተመ.

ደፋፋ "ደፋ" ስር ተመ.

ደፍ ስ የግራና የቀኝ መቃኛን የሚያቆሙበት ከመዝጊያ ስር የሚገኝ አግዳሚ እንጨት(ቤት ስር የ"በር"ን ስለል ተመ.)፡፡

ደፍ ደፍ አለ "ደፈደፈ" ስር ተመ.

ደፍዳፋ "ደፈደፈ" ስር "ደፈደፍ"ን ተመ.

ደፍጣጣ "ደፈጠጠ" ስር ተመ.

ዱ የ "ደ" ፊደል ካለብ ዘር፡፡

ዱለታ "ደለተ" ስር ተመ.

ዱለት¹ ስ ከተከተፈ የበግ ወይም የፍየል ጨንፈና ጉበት በድልህና በቅቤ የሚዘጋጅ ምግብ (እንደአስፈላጊነቱ አንጻንድ ጊዜ የሸንጥ ስጋ

በመጠኑ ይታከልበታል።
ዱለት² “ዱለተ” ስር “ዱለታ” ን ተመ.
ዱላ ስ 1. ለመምቻ፡ ለመመርኮዣ፡...
እንዲያገለግል ሆኖ ከእንጨት የሚዘጋጅ
በትር። 2. (ዘይ.) ድብድብ፡ ጠብ።
በዱላ ተለቀቀበት (ተለቀቀው) በዱላ
ደበደበው።
በዱላ አንቆራጠጠ እየተከታተለ
በዱላ መታ፡ ነረተ፡ ደበደበ።
በዱላ ከካው ጭንቅላቱን በዱላ ፈነከተው።
ዱላ ቀረሽ ጠብ ስ ከዱላ በመለስ በቃላት
ወይም በስድብ ብቻ የሚካሄድ ከፍተኛ ጠብ።
ዱለኛ ት ተደባዳቢ ።
ዱልዱም “ዱለደመ” ስር ተመ.
ዱማች ስ ምሳ፡ የቀንኛ።
ዱር ስ ጫካ፡ ደን፡ ሰው ያልሰፈረበት ቦታ።
ዱር ቤቴ አለ ወመኔ ሆነ፡ እቤቴ ማደር
ተው፡ ወንበደ፡ ሸፈተ።
ዱር አደሪ ት 1. ቤት የለሽ። 2. ዱርዬ።
ዱርዬ ት ወመኔ።
ዱርር “ዱረረ” ስር ተመ.
ዱርሽት ስ ቅጠሉ የሚከረፉ፡ የሚገማ የሃረግ
አይነት።
ዱርዬ “ዱር” ስር ተመ.
ዱሮ(ድሮ) ስ 1. ጥንት፡ ቀድሞ የነበረው ጊዜ።
በድሮ በሬ ያረሰ የለም፡ ተው. 2. ከዚህ ፊት
በነበረው ጊዜ። ድሮ የገዛው ልብስ አለ።
ዱሽ ስ 1. ኩንትሽ፡ ጣቶቹ የተቆረጡ እጅ
ወይም እግር። 2. ቆማጣ።
ዱቂት ስ የደቀቀ፡ የተፈጠ፡ የላመ (ብዙውን
ጊዜ እህል)።
ዱቂት ሆነ በጣም ደቀቀ፡ ተሰባበረ።
ዱቅንዱቅ (ዱቅንዱቂት) ስ የትል
አይነት።
ዱቢት ስ 1. ወፍራም የሽንብራ እንጀራ፡
ሰረባት። 2. በአሳ አምሳያ ከሽንብራ የሚዘጋጅ
ትንሽ ጥቢኛ።
ዱባ ስ 1. ተቀትሎ የሚበላ
ድቡልቡል ወይም ሞላላ
የሆነ ትልቅ ፍሬ ያለው
ሃረግ ተክል፤ ፍሬውም
ዱባ ይባላል። 2. (ዘይ.)
አጭርና ወፍራም የሆነ
(ሰው)።

ዱባ 1ኛ ፍቺ

[የ] ዱባ ፍሬ ስ ነጭና ጠፍጣፋ የሆነ የዱባ
ተክል ዘር።
ዱቤ ስ የእቃውን ወይም የአገልግሎቱን ዋጋ
በሌላ ጊዜ ለሚከፈል፡ በገዢና በገዢ መካከል
የሚካሄድ የገበያ ስምምነት።
ዱቤ ስ በፋብሪካ ተዘጋጅቶ የሚቀርብ የዱቂት
አይነት።
ዱቤ በርበሬ ስ ዛጣው ወፍራምና ረዥም የሆነ
የማይፋጅ በርበሬ።
ዱብ
ዱብ እዳ ስ ድንገተኛ፡ ያልታሰበና ያልተፈለገ
ነገር። የመሬትና የትርፍ ቤት መወረስ አጥጅ
ዱብ እዳ ነበር የሆነባቸው።
ዱብ አለ 7 1. ከላይ ወደታች ዘለለ፡ ጡብ
አለ። 2. ወደቀ፡ ጠብ አለ (ዝናብ፡ እንባ)።
ዱብ አደረገ 7 ጣለ።
ዱብ ዱብ አለ 7 1. አንድ ቦታ ላይ ሆኖ
ደጋግሞ ዘለለ፡ እንግጥ እንግጥ አለ። 2. ጠብ
ጠብ አለ፡ ወዳደቀ።
ዱብ ዱብ አደረገ 7 1. ጠብጠብ አደረገ፡
አፈሰሰ (እንባን፡ ዝናብን፡...)። 2. ጣል ጣል
አደረገ፡ አንጠባጠበ።
ዱታ
ዱታ ነኝ አለ ያዙኝ ልቀቁኝ አለ፡
ለመማታት፡... ተጋበዘ ።
ዱካ¹ “ደካ¹” ስር ተመ.
ዱካ² ስ በርጫማ፡ ግርንቡድ።
ዱያታም “ደዌ” ስር ተመ.
ዱያት “ደዌ” ን ተመ.
ዱዳ(ዲዳ) ት 1. መናገር የማይችል (ሰው)።
2. (ዘይ.) ሃሳቡን ወይም የልቡን አውጥቶ፡
አብራራት፡ ግልፅ አድርጎ መናገር የማይችል።
ዱድማ ዝ.ከ.
ዱግ ስ 1. ቀደም ባለው ጊዜ የሹም ወኪል
ወይም እንደራሴ መጠሪያ። 2. ተወላጅ፡
ዝቅተኛ፡ የቦታች ሹም።
ዴ የ “ደ” ፊደል ባልስ ዘር።
ዴሞትፊር ስ የጠመንጃ አይነት።
ዴሞክራሲ ስ 1. ስለጣን በጠቅላላው ህዝብ
በሚመራጡ ተወካዮች እጅ የሚሆንበት
ስርአተመንግስት። 2. የተለያዩ ፖለቲካዊ
አመለካከቶችን፡ የንግግር፡ የዕህፍ፡ በላማዊ
ሰልፍ የማድረግ፡... ነፃነትን የሚፈቅድ ስርአት።
ዴሞክራሲያዊ ት ህዝባዊ።
ዴሞክራት ስ አፍቃሪ ዴሞክራሲ የሆነ ሰው።
ዴሬከተር(ዳይሬከተር) ስ 1. የትምህርት

ዴር

ቤት ስራ መርህ ርእሰ መምህር። 2. ስራ አስኪያጅ፡ ስራ መሪ።

ዴር ለ 1. ጥፋር፡ ከብረት የተሰራ ልብስ። 2. የድንጋይ አጥር። 3. በሰንጠረዥ መጫወቻ ውስጥ ያለ ግንብ። 4. ፈረሰኛ።

ዲስከስ(ዲስክ) ለ ክድንጋይ፡ ከእንጨት ወይም ከብረት የሚሰራ፡ ቅርፁ ክብና ጠፍጣፋ የሆነ፡ ለውርወራ ስፖርት የሚያገለግል እቃ።

ዲስኩር ለ ብዙ ሰው በተሰበሰበበት የሚደረግ ንግግር።

ዲቃላ “ደቀለ” ስር ተመ.

ዲባታግ ለ መልኩ ወደዳለቻነት የሚያደገና ፊካ ያለ ወይን ጠጅ የሚመስል፡ እንደ ማጭድ ወደፊት የጎበጡ ቀንዶች ያሉት፡ በበረሃማ ስፍራዎች የሚገኝ፡ አንገተ ረጅም የሆነ፡ እወዋት በል እንሰሳ ።

ዲብ ለ ከፍታው አነስተኛ የሆነ የአፈር ጉበታ፡ ቁልልታ።

ዲና ለ አመፀኛ፡ አደጋ ጣይ (ሰው)።

ዲና ደመታ አደጋ ጣለ።

ዲናሞ ለ የእንፋሎትን ወይም የውሃን...ሃይል ወደ ኢለክትሪክ ሃይል የሚለውጥ ሚካኒካዊ መሳሪያ።

ዲናር ለ የገንዘብ ስም።

ዲዛይን ለ አንድ ነገር በተወጣጭ ከመሰራቱ በፊት በወረቀት ላይ ተሰለ-የሚታይ ንድፍ።

ዲያቆን “ዳቆን” ስር ተመ.

ዲያቢሎስ(ዲያብሎስ) ለ 1. የሰይጣን አለቃ። 2. (ዘይ.) ርጉም፡ ክፉ።

ዲደን ለ ብርዳማ የሆነ ሃይለኛ ነፋስ።

ዲዳ “ዱዳ” ን ተመ.

ዲግሪ ለ 1. በዩኒቨርሲቲ ደረጃ ትምህርቱን ተከታትሎ ለፈፀመና ፈተናውን ላለፈ ሰው የሚሰጥ የምስክር ወረቀት፡ የትምህርት ማስረጃ። 2. የማእዘን ወይም ዘዊ መለኪያ አሃድ። 3. የሙቀት መጠን መለኪያ አሃድ። በሙቀ ዲግሪ ለጉፋ ግፊት ውሃ ወደ አንፋሎትነት ይለወጣል።

የዲግሪ ኘርግራም [ትምህርት] ለ የአሰራ ሁለተኛ ክፍልን ብሄራዊ ፈተና ካለፉ በኋላ በዩኒቨርሲቲ ውስጥ በተለያዩ የትምህርት ዘርፎች ለአራት አመት ወይም ከዚያ በላይ የሚሰጥ የትምህርት ኘርግራም።

ዲፕሎማ (ዲፕሎም) ለ በተወሰነ የትምህርት ዘርፍ ላይ ተገቢውን ስልጠና ወይም እውቀት ላገኝ የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ወይም የትምህርት ማስረጃ።

ዲፕሎማሲ ለ በሃገሮች መካከል ሊኖር የሚጣውን ግንኙነት አስመልክቶ በየውጪ ጉዳይ

መስሪያ ቤቶች በኩል በተመደቡ የኢምባሲ ሰራተኞች የሚከናወን ስራ፤ ከላይ የተጠቀሰውን ስራ የማከናወን ዘዴ፡ ጥበብ።

ዲፕሎማት ለ የዲፕሎማሲን ስራ የሚያከናውን ግለሰብ፤ የኢምባሲ ከፍተኛ ባለስልጣን።

ዲፕሎም “ዲፕሎማ” ን ተመ.

ዳ የ “ደ” ፊደል ራብእ ዘር።

ዳህ(ዳከ) ን በእግርና በእጁ ሄደ (በተለይ ለሀገን)።

ዳህራይ “ደሃራይ” ን ተመ.

ዳለቻ(ዳለች) ት አመድማ፡ ቡላ፡ ግራጫ ቀለም ያለው።

ዳለጠ ን ግለጠ።

ዳላጣ ት ድጥ፡ የሚያግልጭ።

አዳለጠ ን አግለጠ፡ አዳጠ፡ አግለጠ።

ዳሌ ለ ከጭን በላይ፡ ከወገብ በታች ያለ የሰውነት ክፍል።

ዳልጋ ለ በበሬ፡ በላም... አንገት ላይ ከማንቁርት እስከ ፍርግባ የተንጠለጠለ ቆዳ።

[የ] ዳልጋ አንበሳ ለ አሸዋማ ቀይ ሆኖ ወደ ሆዱ ነጣ የሚልና ወደ ጉያውና እግሮቹ አካባቢ ደብዘዝ ያሉ ጠቃጠቆ ምልክቶች ያሉበት፡ የኋላ እግሮቹ ከፈተኞቹ ይበልጥ ረዘም የሚሉ፡ ታላላቅ ጳጉኞች በሚገኙባቸው ኮረብታዎች ላይ የሚኖር፡ የአንበሳ ዘር የሆነ የዱር አውሬ (ሰእሉን የዱር) እንሰሳ ስር ተመ.።

ዳመነ ን ደመና ሆነ።

ዳመና(ደመና) ለ በእንፋሎት ወይም በተን መልክ ከመሬት ከተነሳ በኋላ የተነደፈ ጥጥ በመምሰልና ልዩ ልዩ ቅርፅ በመያዝ በሰማይ ላይ ሲንሳፈፍ የሚታይ ረቂቅ የሆኑ የውሃ ነጠብጣብ ከምችት።

ዳመና አረጋዝ(ጣለ) ዳመና አንገብበ፡ ዳመና ሆነ፡ ሊዘንብ የተቃረበ መሰለ።

ድምንምን አለ ን ጥቁርቀር፡ ጭምም አለ።

ተድመነመነ ን ጠጽቀረ፡ ጭምም አለ።

አዳመነ ን ዳመነ።

አድመነመነ ን አጠጽቀረ፡ አወላለመ።

ዳመጠ ን 1. ጸጠ፡ ደፈጠጠ። 2. አባጣ ጎባጣ የነበረውን እንዲስተካከል ወይም ልበት እንዲል አደረገ። 3. የተፈለቀቀን ጥጥ በመዳመጫ ድንጋይ ላይ በማድረግና አጭርና ቀጭን በሆነ የብረት ዘንግ ከላይ ወደታች በመጸጥ ጥጡን ከፍረው ለዩ።

መዳመጫ ለ ጥጥን ለመዳመጥ የሚያገለግል ጠፍጣፋና ለስላሳ ድንጋይ።

የመዳመጫ ብረት ስ የተፈለቀን ጥጥ ከፍረው ለመለየት የሚያገለግል አጭር፥ ቀጭንና ለሰላሳ የሆነ የብረት ዘንግ።

ዳመጠ ስ 1. በመዳመጫ ተዳምጦ ከፍረው የተለየ ጥጥ፡ 2 (ዘይ.) አፍንጫ ደፍጣጣ (ሰው)።

ዳማ¹ ቅ ደም የሚመስል የቀይ አይነት። ዳማ ፈረስ።

ዳማ² ስ ከብና ጠፍጣፋ ሆነው ከጥሰቲክ ወይም ከእንጨት፡... የተሰሩ ጠጠሮችን በሰሌዳ ላይ በማንቀሳቀስ የሚደረግ ጫታ።

ዳማከሲ ስ ሰዎች ለመድሃኒትነት የሚጠቀሙበት የእፅዋት አይነት።

ዳምጠው ስ መንገድ ሲሰራ በትላልቅ የብረት መዳመጫዎች ንጣፋን እየዳመጠ የሚያስተካክል እጅግ ከባድ ተሽከርካሪ።

ዳሞትራ ስ መልክ ሽረሪት የሚመስል ጥቁርና ተናጻፊ የሆነች ነፍሳት።

ዳሞት ወይራ ስ እንደ ወይራ ጠንካራ የሆነ የዛፍ አይነት።

ዳራ ግ አጋባ፥ ትዳር አስያዘ፤ ሴትና ወንድን በትዳር አጣመረ፤ ጋብቻ እንዲመሰርቱ አደረገ።

መዳሪያ ስ ልጆች በተጋቡ ጊዜ ከወላጆች የሚሰጥ ሃብት፥ ንብረት።

ዳረገ ግ 1. ድርጎ ፈቀደ፥ እንዲሰጥ አደረገ። 2. (ዘይ.) አጋለጠ፥ አሳልፎ ሰጠ።

ዳረጎት ስ 1. ድርጎ። 2. ስጦታ፥ ጉርሻ።

ድርጎ ስ 1. በተወሰነ ጊዜ ለድርጎች የሚሰጥ የተወሰነ መጠን ያለው ምግጅ፥ መጠጥ፡... 2. እንደ እርቦ ያለ መስፈሪያ፥ መለኪያ።

ድርጎኛ ቅ በተወሰነ ጊዜ የተወሰነ መጠን ያለው ምግብና መጠጥ፡... የሚሰጠው ወይም የሚቀበል ሰው።

ተዳረገ ግ 1. ተሰጠ። 2. ለችግር፥ ለመከራ፡... ተጋለጠ።

አደራጎት ግ ዳረጎት ስጠ።

ዳሩ ታዲያ፥ ግን። ፈላጊው ነበረ፤ ጽፍ ምን ያደርጋል ላላገኘሁት።

ዳሩ ግን የሆነ ሆኖ፥ ግን፥ ሆኖም፥ ምን ያደርጋል፥ ምን ይሆናል። ትምህርቱን ተስታትዬ ነበር፤ ጽፍ ግን ፈተናውን አልወሰድኩም።

ዳራ "ደሃራይ" ን ተመ.

ዳር (ዳርቻ) ስ 1. ጠርዝ፥ ጫፍ። 2. አጠገብ። ሴቱ ከመንገድ ጽር ነው። 3. ከአንድ ከተወሰነ ክልል ውጭ። ዳዲ ወደዳር ወጣች። 4. መጨረሻ፥ ጫፍ። ነገሩ ጽር ሳይደርስ አልተረፈም። ዳር አገር ጠረፍ። ሰውዬው ጽር አገር ይኖራል።

ዳር አደረሰ ፍፃሜ አደረሰ።

ዳር ወጣ 1. ይፋ ሆነ። ነገሩ ጽር ወጥ። 2. ሊያልቅ ደረሰ። ነገሩ ጽር ደርሷል።

ዳር ዳር አለ 1. ከጀለ። 2. አመነታ። መወሰን አቅቶት ጽር ጽር ይላል።

ዳር እስከ ዳር በሙሉ፥ በጠቅላላው። ወረውን ሀዘሰ ዳር እስከ ዳር ሰምቶታል።

ዳሰ ግ 1. የወፍሮውን መጅ በሃይል ሳይጫን ወይም ሳያጠብቅ እንደ አሻሮ ያለውን አህል በቀላሉ ፈጠት ፈጠት አደረገ። 2. ዳመጠ፥ ደፈጠጠ።

መዳሻ ስ ትልቅ የወፍሮ መጅ።

ዳሰሰ ግ 1. ዳበሰ፥ ነካ፥ ነካካ። 2. ቃኝ፥ ፈለገ።

ዳሰሳ ስ 1. ዳበሳ፥ መነካካት። 2. አንድን ጉዳይ በተመለከተ የሚደረግ ቅንት ወይም አጠቃላይ የሆነ ፍለጋ ወይም የግንቱ ገለግ።

በዳሰሳ በግምት፥ በመላ።

ዳሰ ስ ብዙውን ጊዜ ድግስ ያለባቸው የገጠር ሰዎች እንግዶቻቸውን በአንድነት ለመጋበዝ ያስችላቸው ዘንድ እንደ አጠና፥ ጨፈቃና ቅጠላ ቅጠል ባሉ ነገሮች የሚሰሩት ጊዜያዊ መጠለያ።

ዳሰ ጣለ ዳሰ ሰራ፥ አዘጋጀ።

ዳሰተር ስ በቁጥር ሰሌዳ ላይ በጠመኔ የተፃፈን ፅሁፍ ለመጥረግ፥ ለማጥፋት የሚያገለግል ፀጉራም መጥረጊያ።

ዳሽቀ ግ 1. ተረገጠ፥ ታሽ፥ ደቀቀ። 2. በሰበሰበ፥ በካ (ጭቃ)። 3. ደከመ፥ አቅም የሌለው ሆነ። ሊኮኖሚው ዳሽዳል።

አዳሽቀ ግ በሃይል መታ፥ ረገጠ።

ዳቆን ግ የድፋና ማእረግ ተቀበለ።

ድቆና ስ የዲያቆንነት ማእረግ፥ ስልጣን።

ዲያቆን ስ በድቆና ማእረግ በቤተክርስቲያን የሚያገለግል ቀዳሽ፥ ካህን።

አዳቆን ግ የዲያቆንነት ማእረግ ወይም ስለጣን ስጠ።

ዳበረ ግ 1. ፋፋ፥ ወፈረ፥ ተመቸው። 2. ሰፋ፥ ተሰፋፋ፥ ብዛት አገኘ። 3. ለተክል፥ ለሰብል የሚሰማማና የሚጠቅም ጥፋ አፈር ሆነ። 4. አደገ፥ ላቀ፥ ጨመረ።

አዳበረ ግ አሳደገ፥ ቀደም ሲል በነበረው ላይ በመጨመር አስፋፋ (ለምሳሌ ሃሳብን)።

ጥዳበሪያ ስ አፈር ለተክል ወይም ለሰብል ተስማሚና ጠቃሚ ነገር እንዲኖረው የሚያደርግ እንደ ፍገ ያለ ወይም በፋብሪካ ተሰርቶ የሚወጣ የልዩ ልዩ ንጠረካገሮች ውሁድ።

አዳባሪ ሃሳብ ስ አሳላማሽ፥ አጠናካሪ ሃሳብ።

ዳበሰ ግ 1. ነካካ፥ ዳበሰ። 2. ፈተሽ፥ መረመረ።

ፈለገ (በእጅ በመነካት)።

ዳበሳ ስ ዳሰሳ።

በዳበሳ 1. ማየት በማይቻልበት ሁኔታ በእጅ ብቻ በመነካትና በመረዳት። *ክበራቱን በዳበሳ አገኘሁት*። 2. በግምት፣ በመላ፣ በዳሰሳ።

ዳቢት ስ የጎድን ዘርፍ፣ ከብራኳ ጋር የተያያዘ የትከሻ ስጋ።

ዳባ ስ 1. የበሬ ቆዳ፣ ቁርበት። 2. ከበሬ፣ ከአጋዘን፣...ቆዳ የሚሰራ የመናንያን ልብስ፣ አፅፍ።

ዳባ ለባሽ ስ የበሬ፣ የአጋዘን፣... ቆዳ የሚለብስ መናኝ መነኩሲ።

ዳቤ ስ ሊጡ በወፍራሙ ተዘጋጅቶ የሚጋገር ወፍራም እንጀራ።

ዳብሬ ስ ከእንስራ አነስ የሚል ትልቅ ገንቦ።

ዳቦ ስ 1. ብዙውን ጊዜ የሰንዴ ዱቄት በወፍራሙ ተበክቶ በተለያየ ቅርፅና መጠን የሚዘጋጅ ምግብ። 2. (ዘይ.) ወፍራም (እንጀራ ወይም መጠጥ)።

ዳቦ ደፋ ዳቦ (ድፍ) ጋገረ።

ዳቦ ቆሎ ስ በአብዛኛው የሰንዴ ወይም የፍርኖ ዱቄት በወፍራሙ ከተበካ በሂሳ ሊጡ እየተደበለበሰ በቆሎ ቅርፅ ተዘጋጅቶና ተቆልቶ የሚቀርብ የምግብ አይነት።

ዳቦት ስ ችቦ።

ዳተኛ ት ችልተኛ፣ ልግመኛ።

ዳነ ግ 1. ህመሙ ለቀቀው፣ ተፈወሰ፣ ታሞ የነበረው ጤነኛ ሆነ፣ ሻረ። 2. ተረፈ፣ አመለጠ። *ደርሶ ከነበረው አደጋ እርሱ ብቻ ዳነ።*

መዳኛ ስ 1. መትረፊያ፣ ማምለጫ። *መዳኛ የለውም*። 2. መድሃኒት።

መድሃኒት(መዳኒት) ስ 1. ከተለያዩ ስራስርቶች ማእድናት ቅጠላ ቅጠሎች፣... በዱቄት፣ በእንክብል፣ በቅባት፣ በፈሳሽ፣... መልክ የሚዘጋጅ የህመም መፈወሻ። 2. አብነት። 3. በጤና ላይ ጉዳት የሚያስከትል መተት፣ ደግሞት፣ ስራይ፣...።

መድሃኒት ቀመሰ 1. የኮሶ መድሃኒት ጠጣ። 2. በጠላት የተዘጋጀ ጎጂ መድሃኒት ተደረገበት (በምግብ ወይም በመጠጥ አማካይነት)።

መድሃኒት ነክቶታል መጥፎ መተት፣ መድሃኒት ተደርጎበታል።

መድሃኒት ቀማሚ የተለያዩ መድሃኒቶችን በተለያዩ መልክ የሚያዘጋጅ ባለሙያ።

መድሃኒት ቤት ስ መድሃኒት የሚሸጥበት መደብር።

መድሃኒተኛ ስ 1. ባለመድሃኒት፣ መድሃኒት

አዋቂ። 2. ጠላቶቹ ናቸው ብሎ በሚገምታቸው ሰዎች ላይ ጎጂ መድሃኒት የሚያደርግ ሰው።

መድን(መድህን) ስ ዋቢ፣ ዋስትና።

ተዳነ ግ ዋቢ፣ መድን ሆነ። *ግን ተዳነህ*።

አዳኝ ት ፈዋሽ።

ዳንስ "ደነስ" ስር ተመ.

ዳንኪራ ስ 1. ጭፈራ፣ ድለቃ፣ ዝላይ። 2. ሽብሸባ።

ዳንኪራ መታ /ረገጠ ጨፈረ፣ ደለቀ።

ዳንዳ "ደንዳ" ን ተመ.

ዳንዴ ት 1. ጠረንገሎ፣ ጠብደል። 2. (ዘይ.) ወንበዴ፣ ቀማኝ።

ዳንግሌ በግ ስ ቅላቱ እሳት የሚመስል ቀይ በግ።

ዳኘ ግ የከላሽንና የተከላሽን፣ የበዳይንና የተበዳይን ክርክር ወይም ጉዳይ ሰምቶ ፍርድ ሰጠ።

ዳኝ ስ 1. አንድን ጉዳይ አስመልክቶ ብያ፤፣ ፍርድ፣ ውሳኔ፣...ለመስጠት ስልጣን ያለው ሰው። 2. (ሰፖ.) በአንድ ስፖርታዊ ውድድር ወቅት እንደ ውድድሩ አይነት ከሚዳው ውጭ ወይም ከሚዳው ውስጥ በመሆን የስፖርት ህጎች መከበርን የሚቆጣጠርና ውሳኔ የሚሰጥ።

ዳኝ ረገጠ አልዳኝም አለ፤ የዳኝን ፍርድ አንኳለሰ።

ዳኝ ቀጠነኝ አለ ዳኝን ናቀ።

የዳኝ ራት ስ ወደ አንድ አካባቢ ለሂደ ባለስልጣን የአካባቢው ንዋሪ አዋጥቶ ያቀርበው የነበረ ምግብና መጠጥ።

ዳኝነት ስ የመፍረድ፣ የመወሰን፣ የመበየን ተግባር።

ዳኝነት ገባ 1. የተወሰነበትን የዳኝነት መቀጫ ከፈለ። 2. የዳኝነት መቀጫ ተጣለበት።

የዳኝነት የዳኝነቱን ስራ ላከናወነው ፍርድ ቤት ተረፎው የሚከፍለው ገንዘብ።

ተዳኝ ግ ለሀገ ተገነ፣ ታዘዘ፤ የዳኝን ብያ፤ ተቀበለ፣ ሰርላት ያዘ።

አዳኝ ግ ለዳኝ አቤት አለ፤ ከሰሰ።

ዳከረ ግ 1. ላቆጠ፣ ተለወሰ። (ጭቃ ውስጥ)። 2. (ዘይ.) በጣም ለፋ፣ ደክመ፣ ማሰነ።

አዳከረ ግ 1. ላላቆጠ፣ ለወሰ። 2. በጣም አለፋ፣ አማሰነ።

አዳካሪ ት በማይመለከተው ጉዳይ ውስጥ ጥልቅ የሚል፣ ዘባራቂ፣ የሰው ጉዳይ የሚያበላሽ።

ዳካ ስ ብዙውን ጊዜ ለማብረያ የሚያገለግል እንደ ሞገያት ያለ እቃ ።

ዳክዬ ስ የእግሮቹ ጥቶች እርስ በርሳቸው በሰስ ቆዳ የተያያዙ፣ ምንቃፍ ጠፍጠፍ የሚል፣ አንገቱና እራሱ ላይ የሚያብልጩ ግራጫ ቀለም ያለው፣ በወንዝ፣ በባህር ወይም በየብስ የሚኖር የአሞራ አይነት(ስእሉን አሞራ በር ተመ.)።

ዳዊት(መዝሙረ ዳዊት) ስ በመፅሃፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኝ የፀሎት መፅሃፍ ክፍል ወይም ራሱን ችሎ የተዘጋጀ የዚሁ የፀሎት መፅሃፍ መጠሪያ።

ዳዊት ደገመ 1. መፅሃፈ ዳዊትን ተምሮ ጨረሰ። 2. መፅሃፈ ዳዊትን በማንበብ ፀለየ፣ፀሎት አደረገ ።

ዳዊት ደጋሚ ስ 1. ፀሎተኛ(ዳዊትን በማንበብ)። 2. ከዳዊት ትምህርት በስተቀር ተወማሪ ሌላ ትምህርት የሌለው።

ዳዊት አስደገመ 1. ዳዊት ተምሮ እንዲጨርስ አደረገ። 2. የዳዊት ፀሎት እንዲፀለይለት አደረገ።

ዳዋ ስ ጥሻ።

ዳውላ ስ 1. ሃያ ቁና የሚይዝ ትልቅ ሰልቻ። 2. በጭነት ከብት ጀርባ ላይ የሚደረግ መደላደል፣ የቁርጽፊ መከላከያ። 3. (ዘይ.፥ ስድብ) ጠብደል።

ዳውዳ ስ ከቱጢማና ከቃጫ የሚሰራ ምንጣፍ።

ዳዳ ግ ከጀለ፣ማድረግ ፈለገ።

ዳዴ ስ ህፃን ልጅ በሌላ ሰው እየተደገፈ የሚያደርገው የመራመድ ልምምድ ወይም ሙከራ።

ዳዴ አለ ግ 1. ለመራመድ ሞከረ (ህፃን)። 2. ቀስ እያለ ሃደ። 3. እድገቱ ፍጥነት በሌለው ሁኔታ ሆነ።

*ዳገተ

ዳገት ስ አቀበት፣ ወደፊት ሲሄዱ ከፍ እያለ የሚሄድ አስቸጋሪ መንገድ ወይም ቦታ፣ የቆልቆለት ተቃራኒ።

አዳገተ ግ አስቸገረ፣ አቃተ።

አዳጋች ት አስቸጋሪ፣አዋኪ።

ዳጉሳ ስ ፍሬው ጥቁር፣ቀይ ወይም ነጭ የሆነና ጎመን ዘር የሚያክል የእህል አይነት።

ዳግመኛ "ደገመ" ስር ተመ.

ዳግሚያ "ደገመ" ስር "ዳግም" ን ተመ.

ዳግማዊ "ደገመ" ስር ተመ.

ዳግም ዝ.ክ.

ዳግሞሽ "ደገመ" ስር "ዳግመኛ" ን ተመ.

ዳጎስ ግ ወፈረ።

ዳጎስ ያለ ት ወፈር ያለ።

ዳጠ ግ 1. ደፈጠጠ፣ጨፈለቀ። 2. ዳለ። ድጥ ሆነ፣ እግር አስከዳ፣ አንሻተተ።

ዳጥ ስ ሲረግጡት የሚያሟልጭ ጭቃማ (ቦታ)።

ድጥ ዝ.ክ.

ድጣም ት ዳጥ የሆነ (ቦታ)።

አዳጠ ግ አዳለ።አንሸራተተ።

ዳፈ ግ ገፋ፣ አዳፋ፣ገፈተረ።

ዳፈለ ግ ገፍላ አይነት ፀጉር አወጣ፣ፀጉራም ሆነ።

*ዳፊን

ዳፊን ስ 1. አንድን ግዴታ በተወሰነ ጊዜ ውስጥ ያለመፈፀም ሁኔታ (ግብርን በወቅቱ አለመክፈል፣ቅዳሴን ማስታገል፣...)። 2. አንድን ግዴታ በተወሰነ ጊዜ ባለመፈፀም ምክንያት የሚከፈል መቀጮ።

ተዳፊን ግ 1. ታላላ፣ መፈፀም የነበረበት ነገር ሳይፈፀም ቀረ። 2. አመድ ለበሰ፣ ተቀበረ(እሳት)።

አዳፊን ግ አስታላ፣መፈፀም የሚገባውን ነገር ሳይፈፀም ቀረ።

ዳፋ ስ ጦስ፣መዘዘ።

ዳፍንት ስ አነስተኛ ብርሃን ባለበት ወይም በወላግ ውስጽ በደንብ ለማየት የማያስችል (የሚሰላሰል) የአይን በበታ።

ዳፍንታም ት 1. ዳፍንት የያዘው ሰው። 2. (ዘይ.) ሀ. ንቃት፣ ቅልጥፍና የሌለው። ለ. ደደብ፣ ትምህርት የማይገባው።

ዴ የ "ደ" ፊደል ሃምስ ዘር።

ዴሲማል ስ ከነጥብ በሂሳ የሚፃፍ በአንድና በዘር መካከል ያለ ማንኛውም ቁጥር፣ አስርዮሽ ወይም በአስርዮሽ፣ በመቶኛ፣... የሚገለፅ ከፍልፋይ ቁጥር፣(ለምሳሌ 0.27 ዴሲማል ቁጥር ሲሆን ሃያ ሰባት መቶኛ የሚለውን አሃዝ ያሳያል ወይም ይወክላል)።

ዴሲ ሜትር ስ የርዝመት መለኪያ፣ 10 ዴሲ ሜትር 1 ሜትር ይሆናል።

ዴፈሪንሽያል (ዲፈሪንሻል) ስ ሁለቱን የመኪና የሂሳ እግሮች ፍጥነት ለማስተካከያነት የሚረዳ የመኪና አካል።

ድ የ"ደ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ድሁር ት በጣም አጥር (ሰው)።

ዴሂት ስ 1. አጥርና ቀጭን የሆነች የዋልታ ዙሪያ ማገር። 2. የቂጥኝ አይነት።

ድሃ "ደሃ" ን ተመ.

ድሀንን ስ የበገና፣ የክራር ጅግት መግረፊያ። (የበገናን በእል ተመ.)።

ድለላ¹ "ድለለ" ስር ተመ.
ድለላ² "ድለ" ስር ተመ.
ድለቃ "ድለቀ¹" ስር ተመ.
ድላል "ድለለ²" ስር ተመ.
ድል ስ ተፎካካሪን፣ ተቀራጺን፣ ጠላትን፡..
በማሸነፍ፣ በመርታት የሚገኝ ውጤት፡..
ድል ሆነ/ተነሳ ተሸነፈ፡..
ድል መታ/ነሳ/ አደረገ/ ተቀዳጀ/
አሸነፈ፣ የበላይነት አገኘ፣ ረታ፣ ።
ድላህ "ድለሀ" ስር ተመ.
ድልምጥ "ድለመጠ" ስር ተመ.
ድልቂያ "ድለቀ¹" ስር ተመ.
ድልብ "ድለበ" ስር ተመ.
ድልዝ¹ "ድለዝ¹" ስር ተመ.
ድልዝ² "ድለዝ²" ስር ተመ.
ድለዳል "ድለደለ" ስር ተመ.
ድልድል ዝ.ከ.
ድልድል ዝ.ከ.
ድልድይ ስ በወንዝ ወይም የወንዝ ቅርፅ ባለው መሬት ላይ ከእንጨት፣ ከድንጋይ፣ ከብረት፣... የሚሰራ መሸጋገሪያ፡..
ድሎት "ደላ" ስር ተመ.
ድመት ስ ብዙውን ጊዜ አይጥ እንዲያድን ተብሎ በቤት ውስጥ እንዲኖር የሚደረግ፣ፀጉሩ ልስልስ የሆነ ትንሽ የቤት እንስሳ(ስእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)፡..
ድማሚት "ደማሚት" ን ተመ.
ድም
ድም አለ ን እንደ ከበሮ ወይም አንደ መድፍ ጨህት ያለ ድምፅ አስማ፣ ግም አለ፡..
ድምር "ደመረ" ስር ተመ.
ድምበር "ደነበረ³" ስር "ድንበር"ን ተመ.
ድምበር ተኛ**ደነበረ³" ስር "ድንበር ተኛ" ን ተመ.
ድምቡሎ(ድንቡሎ) ስ 1. ባለ አምስት ሳንቲም መሃለት፡ 2. (ዘይ) ድንቡጭ ያለችና ደመዝዝ የሆነች ልጅ እገር ሴት፡..
ድምቡሽ(ድንቡሽ) ፣ የፋፋ፣ ያማረበት (ሀገን ልጅ)፡..
ድምቡጭ ዝ.ከ.
ድምቢጥ "ድንቢጥ" ን ተመ.
ድምብላል ስ መጠኑ እንደ ዘንጋዳ የሆነ ሱባለቤቱ የትመም አይነት፡..
ድምብል "ድንብል" ን ተመ.

ድምድማት "ደመደመ" ስር ተመ.
ድምጥማጥ
ድምጥማጡ ጠፋ 1. ደብዛው ጠፋ፣ ያለበት፣ አድራሻው ታዛ፡ 2. ተደመደመ፡..
ድምፅ(ድምጥ) ስ 1. በመናገር፣ በግዜያ፣ በአንትስቃሲ አግካይነት ወይም አንድ አካል ከሌላው ጋር ሲሳተም የሚፈጠርና ጆሮ ሊሰማው የሚችል ማንኛውም ስርዓት የተከተለ ጨህት ።
2. አንድን ጉዳይ፣ ሃሳብ፣... በመደገፍ.. ወይም በመቃወም ወይም ሌላ አጽም በመያዝ የራሱን ውሳኔ፣ምርጫ በይፋ (እጅ በግውጣት) ወይም በምስጢር (ካርድ በመጣል) የግላውን፣ የማስመዝገብ ሁኔታ፡..
ድምፁ አይሰማም ዝምተኛ፣ጭምት ነው፡..
ድምፁ ያምራል ጥፋ ድምፅ አለው፡..
ድምፁ ጠፋ 1. ዝም አለ፡ 2. አድራሻው ታዛ፡..
ድምፁን ስለበው ድምፁን ዘጋው፡..
ድምፅ ሰጠ 1. በምርጫ ወይም በውሳኔ ጊዜ ድጋፉን ወይም ተቃውሞውን እጅ በግውጣት ወይም በሌላ ዘዴ አሳወቀ፡ 2. ድምፁ እንዲጨምር፣ እንዲገላ አደረገ (የራዲዮ፣የቴሌቪዥን)፡ 3. ድምፅ አለግ፡..
ድምፅ ሰጪ ስ መራጭ (ድምፅ በመስጠት)፡..
ድምፅ መረዋ ፣ ጥፋ ድምፅ ያለው ሰው፡..
ድምፅ ተአቅቦ ስ በስብሰባ ላይ ለሚተላለፍ ውሳኔ የድጋፍ ወይም የተቃውሞ ድምፅ አለመስጠት፡..
ድምፅ መቅጃ ስ ማንኛውንም ድምፅ (ጨህት፣ንግግር፣ዜማ፣...) እየተቀበለ በከር ጥብጣብ ወይም በሽክላ ላይ እንዳለ መዝገብ ወይም ቀርቦ የሚያስቀር መሳሪያ፡..
ድምፅ ማጉያ ስ የአንድን ነገር ድምፅ እየተቀበለ መልሶ እንደአስፈላጊነቱ የድምፁን ሃይል ጨምሮና አንዱን የሚያስማ መሳሪያ፡..
ድምፅ የሌለው መሳሪያ ስ እንደ ጨህት ጎራዶ፣ ሰንጠላ... ያለ የጦር መሳሪያ፡..
ድምጻዊ ፣ 1. ሲያዜም ወይም ሲዘፍን ድምፁ የሚያምር፣ ደስ የሚል፡ 2. ዘፋኝ፡..
ድረስ "ደረሰ¹" ስር ተመ.
ድሪ ስ ከብር ወይም ከወርቅ የሚሰራ የአንገት ጌጥ፡..
ድሪ "ደሪ¹" ስር "ድሪያ" ን ተመ.
ድሪቶ "ደረተ" ስር ተመ.
ድሪቷም ዝ.ከ.
ድሪያ "ደሪ²" ስር ተመ.

ድራማ ስ በቴላትር ቢት፡በሬዲዮ፡ በቴሌቪዥን የሚቀርብ ወይም የቀረበ ተውኔት።

ድራማ ስ ያልተወቃ የዘንጋዳ ወይም የማሽላ ራስ ክምር።

ድራር¹ ስ አስከሬን ወይም የሬሳ ሳጥን መቃብር ውስጥ ከገባ በሃላ አፈር እንዳይጫነው ከለላ የሚሆን የእንጨት ወይም የድንጋይ ርብራብ።

ድራር አቃፊ ስ በመቃብር ውስጥ በሬሳ ሳጥን ዙሪያ የሚደረደርና ርብራቡን (ድራፋን) የሚሸከም ድንጋይ።

ድራር² ስ የትልቅ በላል ዋዜማ።

ድራሽ “ደረሰ” ስር ተመ.

ድራብ “ደረበ” ስር “መደረቢያ” ን ተመ.

ድራት “ደራ” ስር ተመ.

ድራፍት[ቢራ] ስ በፋብሪካ ተጠምቆ እንደ ወጣ፡ ብዙ ሳይቆይ በትኩሱ ለተጠቃሚ የሚቀርብ ቢራ።

ድር “ደራ” ስር ተመ.

ድርሰት “ደረሰ” ስር ተመ.

ድርሳን ዝ.ክ.

ድርስ “ደረሰ” ስር ተመ.

ድርሻ ዝ.ክ.

ድርቀት “ደረቀ” ስር ተመ.

ድርቄ ስ ሰገባ።

ድርቅ “ደረቀ” ስር ተመ.

ድርቅና ዝ.ክ.

ድርቆሽ ዝ.ክ.

ድርበብ “ደረበበ” ስር ተመ.

ድርብ “ደረበ” ስር ተመ.

ድርብብ “ደረበበ” ስር ተመ.

ድርት “ደረተ” ስር ተመ.

ድርያ “ደራ” ስር “ድሪያ” ን ተመ.

ድርድር “ደረደረ” ስር ተመ.

ድርድር ዝ.ክ.

ድርጅት “ደረጀ” ስር ተመ.

ድርገት ወረዱ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) በቅዳሴ ሰነድ ስርአት ማብቂያ ላይ ምእመናኑን ለማቆረብ መስዋእቱን ይዘው ቀዳሲያኑ በእንድነት ከመቅደስ ብቅ አሉ።

ድርጊት “ደረገ” ስር ተመ.

ድርኅ “ዳረገ” ስር ተመ.

ድርኅኛ ዝ.ክ.

ድርጭት ስ አሸዋማ መልክ ያለውና ከርግብ አነስ የሚል የወፍ አይነት።

ድርፋጭ “ደረፍጩ” ስር ተመ.

ድር “ዱር” ን ተመ.

ድስት ስ ወጥ ለመሰሪያ ወይም ለመቀቀያ እንዲያገለግል ከሸከላ ወይም ብረት ነክ ከሆኑ ነገሮች የሚሰራ፡የተለያየ መጠን ያለው እቃ።

ድቀት ስ 1. ክሰረት። 2. ውርደት።

ድቁስ “ደቆሰ” ስር ተመ.

ድቁና “ዳቆነ” ስር ተመ.

ድቃቂ “ደቀቀ” ስር ተመ.

ድቅን “ደቀነ” ስር ተመ.

ድቅድቅ “ደቀደቀ” ስር ተመ.

ድቋ ስ በጉሽ ጠላ መልክ የሚዘጋጅ የጠላ አይነት።

ድቡልቡል “ድብልብል” ን ተመ.

ድቡሽት ስ ሲረገጡት ትምክ ትምክ የሚል አሸዋማ መሬት።

ድባ ስ ድቡልቡል ቅጽዕ ያለው የደቃ አይነት።

ድባቅ

ድባቅ መታ አጠፋ፡ አወደመ፡ አሸነፈ፡ ደመሰሰ።

ድባብ ስ ከሃር ጨርቅ የሚሰራና የብር ወይም የወርቅ መርገፍ ያለበት፡ በበላል ቀን በቤተክርስቲያን ለታቦት የሚዘረጋ ትልቅ ጥላ።

ድባም “ደበነ” ስር ተመ.

ድቤ ስ ለመቃብር ተብሎ የተቆፈረ አፈር።

በድቤ ተቀበረ ያለ ሳጥን ወይም ያለ ድራር ተቀበረ(አስከሬት አፈር ብቻ ለበሰ)።

ድቤ ስ ትንሽ ነጋሪት፤ የቃልቻ ከበሮ።

ድብ¹ ስ ረጅም ፀጉርና ጥፍር ያለው፡ ጠንካራና ሃይለኛ የሆነ አውሬ።

ድብ²

ድብ አለ ን ወደቀ፡ ዱብ አለ።

ድብ አደረገ ን አፈረጠ፡ ጣል።

ድብል¹ “ደበለ” ስር ተመ.

ድብል² “ደበለለ” ስር ተመ.

ድብልቅ “ደባለቀ” ስር ተመ.

ድብልቅልቅ ዝ.ክ

ድብልብል “ደበለበለ” ስር ተመ.

ድብርቅ ስ መድሃኒትነት አለው የሚባል፡ ፍሬው ተወቅጦና ከአጥሚት ጋር ተፈልቶ የሚጠጣ፡ በወይና ደጋ የሚበቅል የእፀዋት አይነት።

ድብርት "ደበረ" ³ "

ድብብብስ "ደበስ" ስር ተመ.

ድብቅ "ደበቀ" ስር ተመ.

ድብብቆሽ ዝከ

ድበት ስ ትንሽ የእህል ክምር።

ድብትርና "ደበተረ" ስር ተመ.

ድብኝት ስ 1. ከጭቃ የተሰራ የእህል

ማስቀመጫ፤ ጎታ ጉሰጉሻ። 2. (ዘይ.)

አጭርና ወፍራም የሆነ (ሰው)።

ድብኝት 1ኛ ፍቺ

ድብክብክ "ደበክበክ" ስር ተመ.

ድብደባ "ደበደበ" ¹ " ስር ተመ.

ድብዳብ ስ ለመቀመጫነት የሚያገለግል ከነፀጉሩ የተለፋ የበግ ቆዳ።

ድብደባ ስ የአፈር፤ የጉድፍ ክምር፤ ኩይስ።

ድብድብ "ደበደቦ" ስር ተመ.

ድብድብ "ደበደበ" ² " ስር ተመ.

ድንስር "ደነስረ" ስር "ደንሳራ"ን ተመ.

ድንቁርና "ደነቀረ" ስር ተመ.

ድንቅ "ደነቀ" ስር ተመ.

ድንቅፍቅፍ "ደነቀፈ" ስር

"ደንቅፍቃፋ"ን ተመ.

ድንበር "ደነበረ" ³ " ስር ተመ.

ድንበርተኛ ዝከ

ድንቡሉ "ድምቡሉ"ን ተመ.

ድንቡሽ "ድምቡሼ"ን ተመ.

ድንቢጥ (ድምቢጥ) ስ ለመጠና አነስተኛ የሆነ የወፍ አይነት።

ድንብል (ድምብል) ስ ሲቶች በከር በከተው አንገታቸው ላይ የሚያደርጉት ቀለበት።

ድንብርብር "ደነበረ" ² " ስር ተመ.

ድንት አለም ዝንት አለም ።

ድንች ስ የፍሬው ቅርፅ ከብ ወይም ሞላላ ሆኖ በመሬት ውስጥ እንደ ሽንኩርት የሚያፈራና የሚፋፋ፤ ተቀቅሎ፤ ተጠብብ፤... የሚበላ ተክል።

ድንገ ስ 1. ችፍግ ብሎ የሚገኝ ደን። 2. (ዘይ.) ችፍግ ያለ ፀጉር።

ድንኩል

ድንኩል ድንኩል አለ ገ ድክ ድክ አለ (የሀፃን ልጅ አካሄድ)።

ድንክ ት ከመሰለቱ በተለየ በጣም አጭር የሆነ ትክለ ሰውነት ያለው።

ድንክ አልጋ ስ አጠር፤ ጠብብ ብሎ ለመቀመጫም እንዲያገለግል ሆኖ ከእንጨትና ከጠፍር የሚሰራ አልጋ።

ድንኳን ስ ከሽራ ወይም ከአቡጃዲ፤... የሚሰራ፤ እንደ ቤት ሆኖ በጊዜያዊነት የሚያገለግል መጠለያ።

ካስማ

ድንኳን

ድንኳን ጣለ (ተክለ) ድንኳን ዘረጋ።

ድንገት ተውገ 1. ሳይታሰብ፤ ለጭቃ ድንገት ሞተ። 2. ምናልባት፤ ድንገት መኪና ዘላገህህ ነገ እሃዳህ።

ድንገተኛ ት 1. ያልታሰበ፤ ስ 2. ድንገት የሚያጋጥም የህመም አይነት። 3. ድንገተኛ ለተባለው በሽታ ማስታገሻ ይሆናል የሚባል መድሃኒት(ብዙውን ጊዜ ሰራሰር)።

ድንገተኛ ክፍል ስ ድንገት የታመመ ወይም እደጋ የጋጠማቸው ሰዎች የሚታከሙበት ክፍል (ሃኪም ቤት)

ድንኩሳፈረበ] ስ ያልተከላሸ ፈረበ።

ድንጉል ስ 1. ከአንድ የንብ መንጋ መካከል ሰራው ውሃ ማጋዝ የሆነና የማይናደፍ ንብ ። 2. ድንጉል ከሚባለው የንብ ድምፅ ጋር የሚመሳሰል ወፍራም ድምፅ የሚወጣው የበገና ሻማት።

ድንጉርጉር "ደነሳረ" ² " ስር ተመ.

ድንጉጥ "ደነገጠ" ስር ተመ.

ድንጋሌ "ድንግል" ስር ተመ.

ድንጋይ(ደንጊያ) ስ 1. ብረትነት የሌለው ጠጣር የማእድን አይነት። 2. (ዘይ.) ደደብ፤ ነገር የማይዘልቀው፤ ጠንካራ፤ ቻይ። 3. "ባትሪ" ስር " ባትሪ ድንጋይ"ን ተመ.

ድንጋይ ነው ደደብ፤ የማይገባው ነው።

የድንጋይ ልብስ ስ በድንጋይ ላይ ተለጥፎና ጭፍቅ ብሎ የሚበቅል አረንጓዴ የእውዋት አይነት።

የድንጋይ ከሰላ ስ እየነደደ ሙቀት

የሚሰጥና ጋዝ የሚገኝበት ጥቁር ጠጣር ማለድን።
ድንጋይ ልብ (ልብ ድንጋይ) 1. ጫካ።
2. የግይዝነት። ድንጋይ ልብ ስለሆነ ቢነግሩት
አይዝውም።

ድንጋይ ራስ ደደብ።

ድንጋይ በእግሩ ሰነፍ ትልጥፍ የሌለው
ጎታታ።

ድንጋያማ ት ድንጋይ የበዛበት ቦታ ወይም
መሬት።

ድንጋጌ “ደነገገ” ስር ተመ.

ድንጋጤ “ደነገጠ” ስር ተመ.

ድንግል (ብ.ቁ.ደናግል) ስ 1. ድንግልና። 2.
የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፅሞ ያላደረገ። ት 3.
ታርሶ ተቀፍሮ የግያውት (መሬት)።

ድንጋሌ ስ ገፅህና፣ ህይወትን በሙሉ የግብረ
ስጋ ግንኙነት ፈፅሞ ሳያደርጉ የመኖር ሁኔታ።

ድንግላዊ (ድንግላይ) ት ህይወቱን በሙሉ
ከግብረ ስጋ ግንኙነት ርቆ የሚኖር።

ድንግልና ስ 1. ከብረ ገፅህና፣ ህግ። 2.
ከግብረ ስጋ ግንኙነት ርቆና ተጠብቆ የመኖር
ሁኔታ።

ድንፋታ “ደነፋ” ስር ተመ.

ድኝ ስ ቀለሙ ቢጫ የሆነ የግእድን አይነት።

ድከን “ደከነ” ስር ተመ.

ድኩሳ ስ አንገቱ ነጭ፣ በጀርባው ላይ አልፎ
አልፎ ነጣ ያሉ ምልክቶችና ጥቁር ሽንትር
ያለው፣ ሌላ አካሉ ወርቅማ የሆነ፣ ከአጋዘንና
ከኒያላ ወገን የሚመደብ፣ ቀንዶቹ እስከ 50 ሳንቲ
ሜትር የሚረዝመ፣ ቅጠላቅጠል፣ ሳር፣...
የሚመገብ የዱር እንስሳ (በእሉን “የዱር
እንሰሳ” ስር ተመ.)።

ድኩም “ደከመ” ስር ተመ.

ድካ “ደካ” ስር ተመ.

ድካም “ደከመ” ስር ተመ.

ድከመት ዝ.ክ.

ድከን “ደከነ” ስር “ድከን” ጎ ተመ.

ድኮት ስ ከብር ወይም ከነሃስ የሚሰራ እንደ
አገሳር ያለ የእግር ጌጥ።

ድኳ “ደኳኳ” ጎ ተመ.

ድው¹

ድው አለ ገ ፀጥ፣አረጭ አለ።

ድው አለው ፍዝዝታዊነት አደረገው።

ድው²

ድው አለ ገ ግው የሚል ድምፅ አለማ።

ድውር “ደወረ” ስር ተመ.

ድውይ “ደዌ” ስር ተመ.

ድድ ስ በጥርሶች መብቀ፣ ጥርሶችን አጥብቆ
የሚይዝ ስጋ።

ድዱን አሰጣ ገለፈጠ፣ በሆነ ባልሆነ ነገር
ሳቀ።

ድዳም ት (ስድብ) 1. ከተለመደው መጠን በላይ
ድዱ ከጥርሶቹ ጎልቶ የሚታይ ሰው። 2. በሆነ
ባልሆነ ነገር የሚሰት፣የሚገለፍጥ።

ድድር “ደደረ” ስር ተመ.

ድድቅ “ደደቀ” ስር ተመ.

ድጅኖ ስ ሁለቱም ጫፎች ድንጋይ ለመፈንቀል፣
መሬት ለመማስ እንዲያገለግል ሆኖ ሙሉ በሙሉ
ከብረት የተሰራ መሳሪያ።

ድጅኖ

ድጉልጉል “ደጎለጎለ” ስር ተመ.

ድጉስ “ደጎለ” ስር ተመ.

ድጋሚ “ደገመ” ስር ተመ.

ድጋም “ደገመ” ስር ተመ.

ድጋፍ “ደገፈ” ስር ተመ.

ድግ “ደገደገ” ስር ተመ.

ድግምተኛ “ደገመ” ስር ተመ.

ድግምታም ዝ.ክ.

ድግምት ዝ.ክ.

ድግር ስ ከሞፈር ቂጥ ጋር በቅትርት ከእርፍና
ከማረሻ ጋር በወገል የሚያያዝና ግረሻ
የሚሰነጠቀውን መሬት እያሰፋ የሚሄድ የእርሻ
መሳሪያ(በእሉን ሞፈር ስር ተመ.)።

ድግስ “ደገሰ” ስር ተመ.

ድግዝግዝታ “ደገዝ” ስር ተመ.

ድግድግ ዝ.ክ.

ድግግም “ደገመ” ስር ተመ.

ድግግሞሽ ዝ.ክ.

ድግጣ ስ የግንዱ ውፍረት እንደ ጨቃ ሆኖ
መለል መለል ያለ፣ በወይና ደጋ የሚበትል
የእፅዋት አይነት።

ድጎማ “ደጎመ” ስር ተመ.

ድጉ¹ ስ ያፈድ ከደረሳቸው መካከል ትልቁ የዜግ
መፅሃፍ።

ድጉ² ስ ደቃት ገብሳ እብት።

ድግም “ዳጠ” ስር ተመ.

ድጥ ዝ.ክ.

ድጦሽ ስ ተቀቅሎ የተደፈጠጠ ምስር፥ የአተር ከክ፡፡

ድፊት ስ ወፍ፥ ቆት፥... ለመያዝ የሚያገለግል እንደ ወፊት ያለ፥ ቅርጫት መሰል ወጥመድ፡፡

ድፋርሳ ስ መልኩ ግራጫማ ቡና ቀለም የሆነ፥ በእንጉላ ዙሪያ፥ ከቂጡ አካባቢና ከየኩሪዎቹ በላይ እንደ ቀለበት የኮሩ ንጫጭ ሽንትሮች ያሉት፥ ቆዳው መጥፎ ጠረን የሚያመነጭ፥ እንደ ደጋን ጎበጥ ያሉ ቀንዶች ያሉት ሳረበል የዱር እንሰሳ፡፡

ድፋት “ደፋ” ስር ተመ.

ድፊት ዝ.ክ.

ድፍረት “ደፈረ” ስር ተመ.

ድፍርስ “ደፈረስ” ስር ተመ.

ድፍን “ደፊነ” ስር ተመ.

ድፍንፍን ዝ.ክ.

ድፍድፍ “ደፊደፊ” ስር ተመ.

ድፍጥ “ደፈጠጠ” ስር “ደፍጣጣ” ን ተመ.

ድፍጥጥ ዝ.ክ.

ድፎ “ደፋ” ስር ተመ.

ዶ የ “ደ” ፊደል ላባለ ዘር፡፡

ዶለ ን ከተተ፥ ወመረ፥ አገባ፡፡

ዶለተ ን 1. አሴረ፥ አደመ፡፡ 2. ተሰበሰበ (ለምክክር)፡፡

ዱለታ(ዱለት) ስ ሲራ፥ እድግ፡፡

ዱለተኛ ት አድመኛ፥ ሲረኛ፡፡

ዶለዝ ት 1. ስለት የሌለው፥ ዱልዱም፡፡ 2. ወፍራምና ፍርጥም ያለ ሰውነት ያለው (ሰው)፡፡ 3. (ዘይ.) ደደብ፥ ደነዝ፥ እውቀት የማይገባው፡፡

*ዶለዶሌ

ዶለዶሌ ት ቸር፥ ለጋስ፡፡

ተንዶለዶለ ን በብዛት ወረደ፥ ፈሰሰ (ፈሳሽ)፡፡

አንዶለዶለ ን በብዛት አወረደ፥ እፈሰሰ፡፡

ዶለዶመ ን ደነዝ፥ ስለት የለሽ ሆነ፡፡

ዱልዱም ት 1. ስለት የሌለው፥ ደነዝ፡፡ ስ 2. አጠር ብሎ ችምችም ያለ የዶሮ ኮከቷ፡፡

ዶልዱማ ት ስለት የሌለው፥ ደነዝ፡፡

አዶለዶመ ን ስለትን አደነዝ፥ ዱልዱም እንዲሆን አደረገ፡፡

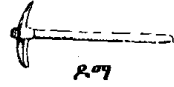
ዶሳር ስ በአሜሪካ፥ በካናዳ፥ በአውስትራሊያ፥...

የሚያገለግል የገንዘብ ስም፡፡

ዶልዶሌ “*ዶለዶለ” ስር ተመ.

ዶልዱማ “ዶለዶመ” ስር ተመ.

ዶማ ስ እጀታ ያለው መቆፈሪያ፡፡

ዶመኛ ስ 1. በሬ ስለሌለው የእርሻ መሬቱን እየቆፈረ በማምረት የሚተዳደር ሰው፡፡ 2. በዶማ የሚቆፍር፡፡

*ዶረረ

ዱርር ት ጀንን፥ ኩሩ፡፡

ተዶረረ ን 1. ኮራ፥ ተጀነነ፡፡ 2. ተቀጣ፥ አኮረፈ፡፡

ተዶራራ ት ኩሩ፥ ጀንን፡፡

አዶረረ ን አኮረፈ፥ ተቆጣ፡፡

ዶሮ ስ 1. የሚረባ፥ ስጋው ለምግብነት የሚያገለግል፥ የአጥራ ወገን የሆነ የቤት እንስሳ(ስእሉን የ“ቤት እንስሳ” ስር ተመ.)፡፡ 2. (ዘይ.) ደቃቃ የሆነ፥ አትም የሌለው (ሰው)፡፡

የዶሮ ብልት ስ ዶሮ ከተገነጣጠለ በኋላ የሚወጣው እንደ መላላጫ፥ ፈረሰኛ፥...ያለው የዶሮ አካል፡፡

ዶሮ ሮሀ እኩለ ሌሊት ሆነ፡፡

ዶሮ ማታ 1. አንድ ሰው አንድን ከበድ ያለ ነገር ፈጥኖ እንዲፈፅም(ለምሳሌ መራራውን ኮሶ ጅው አድርጎ እንዲጠጣ) የሚነገር የማደፋፈሪያ ቃል፡፡ 2. ባዶ ተሰፋ፡፡

ዶሮ በጋን 1. በጣም ትንሽ ለሆነ ነገር በጣም የተለቀ መከተቻ፥ መያዣ ማድረግ፡፡ 2. እጅግ አለመጠን ያነሰ፡፡

የዶሮ ማር ስ ከገረንገሪና ከአምጽ እንወት ላይ የሚገኝ ማር የሚመስል ሙጫ፡፡

የዶሮ ብልት ስ እንደ ፈረሰኛ፥ መላላጫ፥... ያለ የዶሮ ስጋ፡፡

የዶሮ ብልት

[ፆ] ዶሮ ወጥ ስ ከዶሮ ብልት ብቻ የተዘጋጀ ወጥ።

ዶሮ ዳቦ ስ ሊጡ በዶሮ ወጥ ተለውሶ ከእንቁላሉና አጥንቱ ጋር አብሮ የተጋገረ የአበሻ ዳቦ።

ዶሰኛ ት ሃይለኛ፥ ጉለበተኛ።

ዶሴ ስ ማህደር፥ ፋይል።

ዶሴ ከፊተ ፋይል ከፊተ፥ ሙግት ጀመረ።

*ዶሽዶሽ

ዶሽዶሽ አለ ግ ተንዶሽዶሽ፥ ተንጦሽጦሽ።

ዶሽዶሽ አደረገ አንዶሽዶሽ፥ አንጦሽጦሽ።

ተንዶሽዶሽ ግ 1. በውሃ የራስ ጥሬ (ሽንብራ፥ ባቂላ...) ሲቆላ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ።

2. ተቆላ (የራስ ባቂላ፥ አተር፥...)።

አንዶሽዶሽ ግ 1. በውሃ የራስ ጥሬ ሲቆላ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ። 2.

ቆላ (የራስ ባቂላ፥ አተር፥...)።

እንዱሽዱሽ ስ በውሃ በጣም ከራስ በሂሳ የተቆላ ጥሬ (ባቂላ፥ አተር፥...)።

ዶቃ ስ በዙውን ጊዜ ጥቁር ሰማያዊ ቀለም ያለውና ቅርፁ እንደ ወፍራም ቀለበት የሆነ፥ መጠኑ ከቀለበት ያነሰ፥ በከር ተሰክቶ አንገት ላይ በጌጥነት የሚንጠለጠል ከጠርሙስ የሚሰራ የልጆች ጌጥ።

ዶቅማ ስ ጥቁር ፍሬ የሚያፈራና ፍሬውም የሚበላ ጠንካራ የሆነ የዛፍ አይነት፥ ፍሬውም ዶቅማ ይባላል።

*ዶበረ

አዶበረ ግ ተከፋ፥ ተቀየመ፥ አኮረፈ።

አስዶበረ ግ አስከፋ፥ አስቀየመ፥ አስኮረፈ።

ዶቢ ስ የሳማ አይነት።

ዶኩሜንት ስ በምስክርነት ወይም በማሰራጃነት ሊያለግል የሚችል ማንኛውም የፅሁፍ መረጃ፥ ሰነድ።

ዶኩሜንታሪ ፊልም ስ የሰዎችን የአኗኗር ዘዴ፥ የእለት ተእለት የሰራ እንቅስቃሴና ውጤት፤ የእንስሳትን አኗኗር፥ ጠባይ፥...፤ የተፈጥሮ አካባቢን ሁኔታ የሚያሳይ ጥናታዊ

ወይም ዘጋቢ ፊልም።

ዶኬ “ዶከደከ” ስር ተመ.

ዶከተር ስ 1. የህክምና ሳይንስ ምሩቅና በህክምና ስራ ላይ የተሰማራ ባለሙያ። 2. በማንኛውም የእውቀት ዘርፍ በዩኒቨርሲቲ የሚሰጠውን ከፍተኛውንና የመጨረሻ ደረጃ የሆነውን ሶስተኛ ዲግሪ የተቀበለ ሰው።

ዶዶ ስ (የን.አነ.) ቅመም፥ ቅባት፥... የሌለበት መናኛ ወጥ።

ዶግ ስ ጥንካሬ የሌለው፥ ቅጠሉ እንስሳል የሚመስል የእፅዋት አይነት።

[ፆ] ዶግ አመድ አደረገ አወደመ፥ አጠፋ።

ዶጃማ ት በጥቁርና በቀይ መካከል ያለ የከብት መልክ።

ዶጮ ስ 1. መጠኑ እነስተኛ የሆነ የገንቦ አይነት። 2. (ዘይ.) አጭርና ወፍራም የሆነ (በዙውን ጊዜ ለልጅ)።

ዶፊ ግ ከነፋስ ጋር የተቀላቀለ ሃይለኛ ዝናብ ያለማድረጥ ጣለ፥ ዘነበ።

ዶፍ ስ ነፋስ ትልቅል የሆነና ለረጅም ሰአት ያለማድረጥ የሚዘንብ ሃይለኛ ዝናብ።

ዶፊዶፍ ግ ዝዘፈ፥ ወፈረ።

ዶፊዶፍ (ዶፍዶፋ) ት ወፍራም፥ ቅርፀቢስ፥ ከመወፈሩ የተነሳ ቅርፁ የማያምር፥ የተደበለበለ።

ዶፍ “ዶፊ” ስር ተመ.

ዶፍደፋ “ዶፊዶፊ” ስር ተመ.

ደ¹ የ “ደ” ፊደል ፍንፅዕ ዘር።

ደ²

ደ_ጎ አለ ግ እንደ ጥይት ጮህ ወይም እንደ በንብ ፊንጃ።

ደ_ጎ አደረገ ግ እንደ ጥይት ተኩስ ወይም እንደ በንብ ፍንጃታ ያለ ድምፅ አሰማ፥ አጮሀ።

ተንደደ_ጎ ግ በተደጋጋሚ የተኩስ ወይም የፍንጃታ ድምፅ ሰጠ ወይም ተሰማ።

አንደደ_ጎ ግ ተከታታይ የሆነ የፍንጃታ ወይም የተኩስ ድምፅ አሰማ።

ጀ

ጀ ከ“ደ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግለዜ ሆኗል)።

ጀለ ግ ቁለ፡ ሞኝ ሆነ።

ጀል ት ቂል፡ ሞኝ።

ጀላጀል ት ቂላቂል፡ ሞኝሞኝ፡ ወደቂልነት የሚወስደው።

ተጃጃለ ግ 1 ቂል፡ ሞኝ ሆነ። 2 ተሞኝ።

አጀለ ግ አቂለ፡ አሞኝ።

አጃጃለ ዝ.ክ.

ጀለተ (ዠለተ) ግ በዛ፡ ሰፋ፡ ተንበራፋ

(አትክልት፡ ፀጉር)።

*ጀለጀለ

ጀልጃላ ት አለቅጥ የረዘመ፡ ዘልዛላ (ብዙውን ጊዜ ለልብስ)።

ጀልጀል አለ ግ ተንጀለጀለ፡ ተንዘረፈፈ።

ተንጀለጀለ ግ ያለቅጥ ረዘመ፡ ተንዘረፈፈ።

ተንጀላጀለ ዝ.ክ.

አንጀለጀለ ግ ያለቅጥ አረዘመ ወይም

አስረዘመ (ብዙውን ጊዜ ለልብስ)።

አንጀላጀለ ዝ.ክ.

ጀለጠ “ዠለጠ” ን ተመ.

ጀላ ስ (ነውር) የወንድ ብልት።

ጀሌ ስ 1. የጦር መሳሪያ ያልያዘ ዘማች። ት 2. ተራ ሀዝብ ። 3. መሪ ያልሆነ፡ ተከታይ፡ ወይም ተራ አባል (የአንቅስቃሴ፡ የድርጅት)።

ጀልባ ስ መጠኑ አነስተኛ የሆነ የውሃ ላይ

መጓጓዣ። (ስእሉን “መጓጓዣ” ስር ተመ.)

ጀልጃላ “*ጀለጀለ” ስር ተመ.

ጀመለ ግ በብትን፡ በዝርዝር የነበረውን

በአንድነት አደረገ።

ጀመላ ስ ጥቅል፡ ያልተበተነ፡ በአንድነት የሆነ።

በጅምላ ተው.ግ 1. በጥቅል፡ በነጣላ ያልሆነ (የሸቀጣ ሸቀጥ ግዢና አሻሻጥ መንገድ)። 2. በአጠቃላይ፡ ሁሉም ሰራተኛ በጅምላ ሰነፍ አይላም።

ጀምላ ነጋዴ(ሻጭ) ስ ሸቀጦችን በችርቻሮ ሳይሆን በጥቅል የሚሸጥ ነጋዴ፡ አከፋፋይ።

ጀመረ ግ 1. አንድን ስራ፡ ተግባር ለመስራት አንድ ብሎ ከመነሻው ተነሳ። 2. አንድን ስራ፡

ድርጊት ማካሄድ፡ መስራት ያዘ። ስራ የምንጀምረው በሁለት ሰአት ሳይ ነው። 3. አንድን ስራ ለማከናወን፡ ለመፈፀም ወጠነ። 4. አንድ ድርጊት መካሄድ ያዘ፡ ወይም አንድ ሁኔታ ድንገት ተከሰተ። ለንባ መወረድ ጀመረ/ዝናብ መዝነብ ጀመረ። 5. አንድን ነገር ለመስራት፡ ለማውጣት ቀዳሚ ሆነ። የሀገራችን ስራ የጀመረችው ነገር ትደነቃለች። 6. (ነገርን፡ ጠብን፡...) ሜረ፡ ተነከሰ ወይም ድርጊቱን ለመፈፀም የመጀመሪያው ወገን ሆነ። 7. አንድ ነገር፡ መሳሪያ፡... ተግባሩን ማከናወን ያዘ፡ ወይም አንድ ሁኔታ መሆኑ፡ መካሄዱ ተከሰተ። ሆኖታ ስራ ጀመረ።

መጀመሪያ ስ 1. መነሻ፡ ተው.ግ. በቅድሚያ፡ በፊት።

ለመጀመሪያ ጊዜ 1. ማንም ሳያደርገው በፊት፡ ለመጀመሪያ ጊዜ አለምን የነረ አለ ነው። 2. ለአንደኛ ጊዜ። 3. ከዚህ ቀደም ሳይሞከር፡ ሳይደረግ። ተለም የቀበሁት ለመጀመሪያ ጊዜ ነው።

የመጀመሪያ እርዳታ ስ አደጋ የደረሰበት ሰው ሁኔታውን ህክምና እስኪያገኝ ድረስ ለጊዜው የሚደረግለት የመጀመሪያ ህክምና።

ጀማሪ ት 1. ቀዳሚ፡ መስራች፡ ቆርቋሪ። 2.

ተለማማጅና ለአንድ ስራ ገና አዲስ የሆነ።

ጀማሪ ስ 1. የአነሳስ፡ የአጀማመር ሁኔታ። 2. የመጀመሪያ ደረጃ።

ጀማሮ “ጀምሮ” ን ተመ.

ጀምሮ (ጀማሮ) ት 1. ያላለቀ፡ ስራው የሚቀጥል፡ የተጀመረ። 2. የአጀማመር ሁኔታ። 3. አንድ ሰው የጀመረውና ያልወረሰው ስራ። ጀምረን ለወርስ።

አስጀመረ ግ 1. አንድ ሰው አንድን ስራ እንዲሰራ አያያዘ፡ አቆናጠጠ። 2. አንድ ስራ፡ ጉዳይ፡... እንዲጀመር ወይም ለመጀመሪያ ጊዜ እንዲሰራ አደረገ።

ተጀመረ ግ 1. መካሄድ፡ መከናወን፡ መስራት ያዘ። 2. ለመጀመሪያ ጊዜ ታየ፡ ተከሰተ። የትያትር ጥበብ በሃገራችን ከተጀመረ ሃምሳ አመታት አልፏል። 3. ተሞክረ። ለላተሳካም አንጃ ተጀምሮ ዘር።

ጀማ ስ ለአንድ ለተወሰነ ጉዳይ የተሰበሰቡ ሰዎች፡ ጉባኤ።

ጀምበር (ጀንበር፡ ጅምበር፡ ዠንበር)

ስ ፀሃይ። ጀምዘር ስትጠልቅ ወደ ቤቱ ይገዛል።

ጀምበር ስትጠልቅ ወደ አመሻሽ ላይ፡

መሸት ሲል።

ጀምብ ስ ከሁለት የቀርቃባ ጭነት አንዱ።

ጀጥ ስ ከብረት የሚሰራና ቅርፁ ላይ ወይም አካፋ የሚመስል አሳት መጫሪያ።

ጀረጀፈ ግ አረጀ፡ ገረጀፈ።

ጀረገገ “ገረገገ” ን ተመ.

ጀርባ (ገርባ) ስ 1. ከማጅራት እስከ መቀመጫ ያለ በሆድና በደረት ተቃራኒ አቅጣጫ የሚገኝ የሰውነት ክፍል (ሰውነት ስር ተመ.)። 2. የአንድ ነገር (ወረቀት፡ ሰሌዳ፡ ቤት...) የፂላኛ ገፅታ።

ጀርባውን ሰጠ /አዞረ/ 1. ፈቱን አዞረ። 2. ችላ አለ።

የጀርባ አጥንት ዋነኛ የሆነ፡ በጣም አስፈላጊ ነገር። ቡና ለአገሪቱ ሊኮሚ የጀርባ ላጥንት ነው።

ጀበና ስ ከቀርቀር ወይም ከነሃስ ወይም ከሽክላ የሚሰራና ለቡና ለሻይ፡... ጥፍያነት የሚያገለግል ሊቃ።

ጀበዳ “ገብዳ” ን ተመ.

ጀባ ግ እነሆ፤ ይህው ወይም እባክዎን ይጋበዙ ለግለት የሚያገለግል ቃል። ላላ ጀባ።

ጀባ አለ ግ (ተራ እኑ) ስጠ።

ጀባ ስ ፀጉሩ ሳይመለጥ የተለፉ የበሬ ቆዳ።

ጀብራራ “* ገብረረ” ስር “ገብረራ” ን ተመ.

ጀብዱ(ጀብድ፡ ገብድ፡ ገብዱ) ስ የገብዝና የጀግንነት ስራ።

ጀብደኛ ት 1 ጀብዱ የሰራ። 2 ለዝና ሲል ሁኔታዎችን ሳያመዛዝን አጉል የሆነ የድፍረት ስራ የሚሰራ።

ጀቦኝ ግ ሸፋፊነት አለበለ።

ተጀቦኝ ግ ጠቅላላ ወይም መላ አካሉን ተሸፈነ።

ጀተሬ “ገተሬ” ን ተመ.

ጀነቶ ስ የነጭና የቀይ ጠቃጠቆ ያለበት ድብልብል ዶቃ።

ጀነን ግ አካራ፡ አተበተ።

ጅንን ት ኩ።

ተጀነን ግ ኮራ፡ ተቤተ።

ጀነጀነ ግ በብዛት ሰበሰበ፡ አስገባ፡ ጠቀጠቀ።

ተጀነጀነ ግ በብዛት ተሰበሰበ፡ ተጠቀጠቀ።

ጀንበር “ጀምበር” ን ተመ.

ጀንዲ (ገንዲ) ስ ለመኝታ ንጣፍ የሚያገለግል የተለፉ የበሬ ወይም የላም ቆዳ።

ጀንፊል(ጀፊል) ስ ከነእምቡሎ የሆነ ወይም ያልተፈለፈለ ቡና።

ጀውሻዋ(ገውገዋ) ት ከውካዋ፡ አቅለበለ።

ጀዲ[መሬት] ስ በታህሳስ ወር የሚወጣ የኮከብ

አይነት። በተወማራ “ኮከብ ቆጠራ” ን ተመ.

ጀጀረ ግ የምግብ ፍላጎት አላጣ።

ጀጀበ ዝ.ከ.

ጀገነ ግ ጎበዙ፡ ደፈረ፡ ጀግና ሆነ።

ጀግና ስ 1. ለሃገር፡ ለወገን መስዋእትነት ከፍሎ ጥሩ ተግባር ያከናወነ፤ ወኔ፡ ድፍረት በሚጠይቅ ሁኔታ ላይ ጀብዱ የሰራ። 2. ብርታት፡ ጥንካሬ በሚጠይቅ ስራ ላይ ችግርን ተቋቁሞ ለውጤት የበቃ ጎበዝ። 3. ወጣት፡ ጎረምሳ።

ጀጎለ ግ አጠረ፡ ቀጠረ፡ አጥር አበጀ።

ጀጎል ስ አጥር፡ ቅጥር።

ጀፊጀፈ ግ ብዙ ቅርንጫፍ አወጣ።

ጀፍሻፋ ት ብዙ ቅርንጫፍ፡ ቅጠል ያለው።

ጀፍጀፎ ት ለጅብ ብሎ በብዛት የበቀለ (ቡቃያ፡ ችግኝ፡...)።

ጁ ም “ጀ” ፊደል ካለበ ዘር።

ጁሆ ስ መያዣ፡ መድን።

ጁ ም “ጀ” ፊደል ሳልሰ ዘር።

ጂምናስቲክ ስ ሰውነትን ለማፍታት፡ ለማጸበር... የሚሰራ የአካል ማሰልጠኛ ስፖርት።

ጂምናዚየም ስ ጂምናስቲክ ለመስራት የሚያገለግሉ የተለያዩ መሳሪያዎች ያሉበትና ጂምናስቲክ የሚሰራበት ትልቅ አዳራሽ።

ጂኒ (ጅን) ስ ሰይጣን።

ጂኒው ተነሳበት ቁጣ ቁጣ አለው፡ ተናደደ።

ጂኒያም ት (ሰድብ) 1. ሰይጣናም። 2.

ተናዳጅ።

ጂና ስ 1. የቀንድ ከብት ጅራት። 2. ከበሬ ጅራት ወይም ከበግና ከፍየል ቅልጥም ላይ ተገፍ ለንደጅንጅ ከበትር ወይም ከዱላ ላይ የሚጠለቅ ቆዳ።

ጂኦሎጂ ስ የመሬትን አካል (ለንደ ድንጋይ አፈር ግእድን፡... ያሉትን) አፈጣጠርና ምንነት የሚያጠና ሳይንስ፡ የከርስ ምድር ጥናት።

ጂሎጂትሪ ስ የመስመርችን፡ የማእዘኖችን፡

የወለሉችን ጠባይና ዝምድና የሚያጠና ሳይንስ።

ጂኦተርማል ስ ከከርስ ምድር የሚገኝ የተፈጥሮ እንፋሎት ሃይል።

ጂኦግራፊ ስ ስለመሬት ገፅታ፡ ስለአገሮች አቀማመጥ፡ ስለወንዞች፡ ተራሮች፡ አየር ጠባይ

ሀዝብ ሁኔታ፡... የሚያጠና ሳይንስ፡
የመልክዳምድር ጥናት፡፡

ጃ ሦ “ጀ” ፊደል ራብላ ዘር፡፡

ጃል በንግግር ላይ መገረምን፣ መደነትን፣ ግራ
መጋባትን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ ምነው
ጃለ፤ እንዲህ አደረገህን፡፡

ጃሉ ስ መሬት ለመቀየስ የሚያገለግል
የመሃንዲስ ዘንግ፡፡

ጃሉ² [መገን] በሸለላ ወይም በቀረርቶ ጊዜ
እንደመግቢያ ሆኖ የሚያገለግል ቃል፡፡

ጃርት ስ አካሉ በአደጋ ጊዜ በየአትጣጫው
እንደጦር በሚወረወር ጫ ሹል ነገር የተሸፈነ
ድንች ዱባ፡ በቆሎ፡... የሚበላ አውሬ፡፡

ጃርት

የጃርት ወበፈ ስ በጃርት ሰውነት ላይ እንደ
ፀጉር የሚበቅል፣ መጠኑ እርሳስ የሚያህል፣
ውስጡ ከፍተኛ ቀለም ዝንጉርጉር የሆነ፣ በአደጋ
ጊዜ በየአትጣጫው እንደጦር የሚወረወር ጫ
ሹል አካል፡፡

ጃሰ እንድን ነገር እንዲያበርር ውሻን ሩጥ፣ ያዝ
ለማለት የሚያገለግል ቃል፡፡

ጃንሆይ “ትልቁ”፣ ገናናው” በማለት ነገስታትን
ለመጥራት የሚያገለግል የአከብርት መጥሪያ
ቃል፡፡

ጃንደረባ (ዣን ደረባ) ስ በጥንት ጊዜ
ንግስቲቱን እንዲጠብቅ፣ እንዲያጫውት ተብሎ
ቤተመንግስት ውስጥ እንዲቀመጥ ይደረግ የነበረ
ሰልብ፡፡

ጃንጥላ (ዣንጥላ) ስ 1. ከዝናብ፣ ከሃይ
ለመከላከል የሚያገለግል ጥላ፡፡ 2. ከፍ ካለ ቦታ
ወይም ከአየር ወደ ምድር በቀስታ ለመውረድ
የሚያገለግል እንደ ጥላ ያለ ነገር፤ ፖራሹት፡፡

በጃንጥላ ወረደ በጃንጥላ (ፖራሹት)
አግዛዲነት ከአውሮፕላን ላይ (ከአየር) ወደ
ምድር ወረደ፤ እምድር ላይ አረፈ፡፡

ጃኖ ስ ሰፊ የሆነ ቀይ ጥለት ያለበት ትታ፡፡

ጃኖ የመሰለ በጣም ቀይ የሆነ፡፡

ጃቤት ስ አጭር ኮት፡፡

ጃዊሳ ፤ 1. አካሉ ግዙፍ የሆነ ጉልበታም (ሰው)፡፡
2. ሆኖም፡፡ 3. ቀጣኛ፣ ወንበዲ፡፡

ጃዝ [መ-ዚቃ] ስ የተለያዩ የመ-ዚቃ ምት
አይነቶችን የሚይዝና በእንቅስቃሴ የተሞላ ነገ
የአወዋወት ስልት የተላበሰ ዘመናዊ መ-ዚቃ፡፡

ጃጀ ግ በጣም ከማርጀቱ የተነሳ አእምሮው
በትከክል ማሰብ፣ ማስታወስ፡... ተሳነው፡፡

ጃፖኒ ስ እጅጉ የሌለው ወይም እጅግው ከትከክ
ላይ የሚቀር ቀሚስት ሽሚዝ፡...፡፡

ጀ ሦ “ጀ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ጀላቲ ስ ከተለያዩ የፍራፍሬ አይነቶች የተዘጋጁ
ትመማት፣ ሰኳር፣ ውሃ፣ የምግብ ቀለም፡...
በአንድነት ተደባልቆ በበረዶ መልክ የሚዘጋጅ
ጣፋጭ፡፡

ጀት ስ ፈጣን የአውሮፕላን አይነት፡፡

ጀኔራል ስ በወታደራዊ ክፍል ውስጥ ከሌተና
ጀኔራል በላይ ያለ ከፍተኛ የጦር መኮንኖች
ግእረግ፡፡

ጀ ሦ “ጀ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ጀላጅል “ጀለ” ስር ተመ.

ጀል ዝ.ከ.

ጀማራ “ጀመረ” ስር ተመ.

ጀማት (ዣማት) ስ 1. የደም ስር፡፡ 2. በተለይ
ጡንቻማ በሆኑ የስጋ ብልቶች አካባቢ የሚገኝ
ተፍቆ የከረረና የደረቀ የፍየል ወይም የበግ
አንጀት፡፡

ጀማታም ፡ (ስድብ) በጣም ቀጭን (ሰው)፡፡

ጀምላ “ጀመለ” ስር ተመ.

ጀምር “ጀመረ” ስር ተመ.

ጀረት (ዣረት) ስ ወንዝ፡፡

ጀሪ (ጅር) ስ በአንድ አለቃ (ገመሬ) የሚመራ
የዝንጀሮ መንጋ፡፡

ጀራት (ዣራት) ስ 1. በእንስሳት የሂለኛ አካል
ላይ የሚገኝ፣ በአብዛኛው በፀጉር የተሸፈነ
ተወዛዋዥ የሰውነት ክፍል፣ ጭራ እየተባለም
ይጠራል፡፡ 2. በትርፅ ወይም በያዘው ቦታ ጭራ
(ጀራት) የመሰለ ነገር፡፡ ጀራት ያለው ከካብ
/የአውሮፕላን ጀራት፡፡

ጀራት ሆነ መወረሻ ሆነ፣ ሂለ ቀረ፡፡

ጀራቱን (ጭራውን) ቆላ ተለግመጠ፡፡

ጀራታም ከከብ ስ ጀራት መሰል ትጥያ
ያለው የከከብ አይነት፡፡

ጀራፍ ስ ከወደ ጓፉ ቀጭን ሆኖ ከወደ
መያዣው ወይም ግንጠልጠያው በኩል እየወረረ
የሚሄድ ዘልቶ ወይም ከታጓ፡... የሚለራ፣
ሲያወጥሱት የሚመሆኑ ለመገረፊያ
የሚያገለግል ገመድ፣ ጉንጉን ወይም የተሰፋ
ጠፍር፡፡

ጅራፍ

ጅር “ጅራ” ን ተመ.

ጅርጅር

ጅርጅር አለ ገ ግርግር አለ፥ ወዲያና ወዲህ ተመላለስ።

ጅስ የቀንድ ከብትን “ሂድ”፥ “ዞር በል” ለማለት የሚያገለግል ቃል።

ጅስም ስ ሰውነት፥ አካል፥ ገላ (ወሎ)።

ጅብ ስ 1. ከትከሻው ከፍ ብሎ ከጻሌው አጠር ያለ፥ መልኩ እንደየዝርያው ቀላ ያለ፥ አፈርማ፥ ግራጫ፥ አመድማ ሆኖ በአብዛኛው ኸንጉርጉር አለበለዚያም ሽልምልም የሆነ የማሽተትና የማየት ችሎታ ያለው ስጋ በል የጻር አውሬ(ስእሉን የጻር እንስሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) ጉልበተኛ። (ስድብ፥ ዘይ.) ሆጻም፤ ስግብግብ።

ጅብ ወስደው ጅብ በላው።

የጅብ ምርኩዝ ስ በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል የእዕዋት አይነት።

የጅብ ሽንኩርት ሽንኩርት የሚመስልና በጻር የሚገኝ የእዕ አይነት።

[የ] ጅብ ጥላ ስ ቀለሙ ነጣ ያለ፥ ገንጥላ መሰል ቅርፅ ያለው፥ እንደእንጉዳይ ያለና በመስክ የሚበቅል የእዕዋት አይነት።

ጅብሪል ስ አፋ ቀይ፥ ክንቶ በስተላይ በኩል ጥቁር በስተውስጥ ነጭ የሆነ፥ ሃይለኛ ድምፅ ያለው የአሞራ አይነት።

ጅብራ (ኸብራ) ስ ግንጹ ቀጥ ያለና ረጅም፥ ቅጠሉ ሰፋሬ የሆነና ጀደጋ የሚበቅል በኢትዮጵያ ብቻ የሚገኝ የእዕዋት አይነት።

ጅን “ጅኒ” ን ተመ.

ጅንን “ጅነነ” ስር ተመ.

ጅንጀር “ዝንጀር” ን ተመ.

ጅንግላ ስ 1. እንደ እግር ብረት ለማሰሪያ የሚያገለግል ግንድ። 2. የአባያ በሬ መቅጫ ረጅም ግንድ፤ እንዝዝላ (እንደ ቀንበር በትከሻው የሚጎትተው)።

ጅንፎ (ኸንፎ) ስ በትር እንዳይሰነጠቅ

በብትና ቂጥ ላይ የሚሰካ ከብረት የሚሰራ ጥምዝ ቀለበት።

ጅዋጅዌ (ኸዋኸዌ) ስ ግራና ቀኝ በተተከሉ የአንገረው ወይም የብረት ምሰሶዎች አናት ላይ ከተጋደመ እንገረው ወይም ብረት ጋር በገመድ ታስሮ በተገጠለበት መቀመጫ ላይ ተቀምጠው ወደፊትና ወደሂላ በአየር ላይ በመወርወር ልጆች የሚጫወቱበት መጫወቻ፤ ጨዋታውም ጅዋጅዌ ይባላል።

ጅዋጅዌ

ጅው (ኸው)

ጅው አለ ን ሂደ።

ጅው ብሎ ሃደ 1. ምንም ሳያቆመው፥ ሳያገደው ነጎደ። 2. ወደግራ ወይም ወደቀኝ ሳያመራ ወይም ሳይቆም ቀጥ ብሎ ሂደ።

ጅው አለበት ራሱን አዞረው።

ጅው ያለ ቀጥ ያለ (መንገድ፥ ገደል፥...)።

ጅው ያለ ገደል ጥልቀት ያለው ቀጥ ያለ ገደል።

ጅው አደረገ ን በአንድ ጊዜ ጭልጥ አድርጎ ጠጣ።

ጅጊ (ጅጌ) ስ የያንዳንዱን ሰው ስራ በየተራው በቡድን እየሆነ ለማከናወን፥ ለማካሄድ በስምምነት የሚፈጠር ጊዜያዊ የሰራ ህብረት፤ ደቦ፤ ወበራ።

ጅግራ(ኸግራ) ስ ስጋው የሚበላ፥ በጻር የሚገኝ እንደዶር ወይም እንደቆት ያለ ዝንጉርጉር የአሞራ ወገን(ስእሉን አሞራ ስር ተመ)።

ጅ ዮ “ጀ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ጅሮ ስ 1. ለመስማት ወይም ለማጻመጥ የሚያገለግል የሰውነት ክፍል(ስእሉን ራስ ስር ተመ.)። 2. የሲኒ፥ የኩባያ የእንስራ፥... መያዣ። ጅሮ ጻባ ልበስ አለ ስምቶ እንዳልሰማ ሆነ።

ጅሮውን ሰጠ 1. ሆን ብሎ አጻመጠ። 2. ስምቶ ተቀበለ፥ አመነ።

ጅሮውን ተከለ አንድ ነገር ለመስማት፥ ለማጻመጥ አቆበቆበ፥ ጣረ።

ጅሮውን ቀስረ ለማጻመጥ ተዘጋጀ፥ ጓጓ፥ ፈለገ።

ጅሮውን ጣለ 1. ለማጻመጥ አቆበቆበ፥

ጆሮውን ዝግጁ አደረገ። 2. በሀመም ምክንያት ጆሮውን ወደታች አንጠለጠለ፤ አንዘለዘለ (ለምሳሌ ውሻ)።

ጆሮዬ ገማ በየጊዜው የምላማው መጥፎ ነገር በዛ፤ ስለቸኝ።

ጆሮ ለጆሮ ቅርብ ለቅርብ።

ጆሮ የሚጠልዝ ጆሮን የሚያሳምም፤ የሚያደነቁር ከፍተኛ ድምፅ።

የጆሮ ልም/ቅጠል ስ ቀለበትን፤ ጉትቻን፤ ሉቲን ለማንጠልጠያ እንዲሆን የሚበሳው፤ ከወደታች ያለው የጆሮ ሜፍ(በእሉን ራስ ስር ተመ)።

የጆሮ ታምቡር ስ በጆሮ ውስጠኛ ክፍል የሚገኝ፤ የድምፅ ሞገድ ሲያርፍበት የሚርዝገብ ስለ ነገር ወይም አካል።

የጆሮ ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራና በጆሮ ላይ የሚንጠለጠል ጌጥ።

ጆሮ ደግፍ ስ ከጆሮ በታች የሚገኝ እጢዎችን የሚያሳብጥ በሽታ።

ጆሮ ግንድ ስ በጆሮ አካባቢ ያለ የሰውነት ክፍል።

ጆሮ ግንዱን አለው 1. ከጆሮው አካባቢ መታው። 2. ሽጠው። 3. አታለለው።

ጆሮጠቢ ስ ወሬ እየለቃቀመ የሚያቀብል፤ ሰላይ።

ጆተሬ “ገተሬ”ን ተመ.

ጆተኒ (ጆቶኒ) ስ የእግር ኳስ ሜዳና የተጫዋቾች ምስል ያሉበትን ቅርፅ ከነእጆታዎቹ እንዲይዝ ተደርጎ በጠረጴዛ መልክ የተሰራ የኳስ መጫወቻ፤ ጨዋታውም ጆተኒ ይባላል።

ጆፌ ስ ጀፍጃፋ፤ ፀጉሩ ወይም ላባው፤... ብዙ የሆነ።

ጆፌውን ጣለ በአንድ ነገር ዙሪያ ወይም አካባቢ እንዣበበ።

ጆፌ አሞራ ስ ላባው ብዙ የሆነ ትልቅ አሞራ፤ ጥንብ አንሳ (በእሉን አሞራ ስር ተመ)።

ጆፍጆፌ ስ ብዛትና ርዝመት ያለው ፀጉር።

ጆ ስ የ “ጆ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

7

7 ከ“ጀ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሂ)።

77 ስ 1. ጠንካራነት የሌለው፣ በቀላሉ ፍርክስክስ የሚልና እርጥበት ቶሎ የሚለየው የአፈር አይነት። 2. በፍም የሚበሰል ብርኩታ፣ ቂጣ።

77ነም ስ ሃጢአት የሰራ ወይም በደል የፈፀመ ሰው ከሞት በሂሳ ቅጣት ይቀበልበታል ተብሎ በሃይማኖት ሰዎች ዘንድ የሚታመንበት የስቃይና የፍጻ ቦታ።

77ነመ እሳት ዝ.ክ.

77ድ ስ 1. ሰውር ያልሆነ፣ ግልፅ ወይም ይፋ። 2. “ጋድ” ን ተመ.

*ገለለ

ገለልተኛ ት 1. በሰው ነገር ጣልቃ የማይገባ። 2. ከሌላው ነጠል ወይም ራት ብሎ ያለ።

ገለልተኛ አገሮች ስ ሃያን ተብለው ከሚታወቁት አገሮች ጋር ከየትኛውም ያልወጡ ወይም የእነሱ ተባባሪ ያልሆኑ አገሮች።

ግላሎ (ግላሎ፣ጋለሎ) ስ ከእርሻና ከአዝርአት መሃል ተነትሎ ወደ ውጭ የሚጣል አረም።

ግል በፊደል ተራው ተመ.

ተገለለ ግ ተለየ፣ ተነጠለ፣ ራቀ፣ ብቸኛ ሆነ።

አገለለ ግ ለየ፣ ነጠለ፣ አራቀ፣ ለብቻ አደረገ።

ገለመጠ “ገላመጠ” ን ተመ.

ገለማ ግ 1. ብዙ ከመመገብ የተነሳ አንገፈገፈ (ብዙ ጊዜ ጣፋጭ ነገር)። 2. ጣእሙ ወይም ሽታው ተበላሽ (ብዙውን ጊዜ ምግብ)።

ገለሞተ

ገለሞተች ግ ጋለሞታ ሆነች።

ጋለሞታ ስ 1. እድሜዋ ለትጻር ደርሶ ያላገባችና ብቻዋን የምትኖር ሴት። 2. ባል አግብታ የሞተባትና ብቻዋን የምትኖር ሴት። 3. ሽርሙጣ፣ አመንዝራ ሴት። 4. ባል ፈታ ብቻዋን የምትኖር ሴት።

ግለሙትና ስ 1. የብቸኝነት ኑር (ለሴት) 2. የዝሙት ኑር፣ ሽርሙጥና ።

አገለሞተ ግ ከባልዋ የተፋታች ሴትን አስጠጋ ወይም ረጸ።

*ገለሰለሰ

ገለሰላሳ ት ክፍል ክፍል ብሎና ተዘናፍሎ

የሚታይ (የጤፍ ዛፋ፣ ሳር፣ ፀጉር)።

ተግለሰለሰ ግ ክፍል ክፍል ብሎ ተዘናፍሎ ወይም ተኝ (የጤፍ ዛፋ፣ ፀጉር፣...)።

አግለሰለሰ ግ ክፍል ክፍል ብሎ እንዲዘናፍል ወይም እንዲተኝ አደረገ (የጤፍ ዛፋን፣ ፀጉርን፣...)።

ገለሰሰ ግ 1. ገለፈጠ ወይም ድድን አሳየ። 2. (ሰው ወይም ነፋስ) ዛፍን ከስር ነትሎ ጣለ፣ ገረሰሰ፣ ገንደሰ።

ተገለሰሰ ግ ተገረሰሰ፣ ተገንደሰ (ዛፍ)።

ገለሰ¹ ግ እንደ ቀሚስ ያለ ልብስን በመግለጥ ወይም በመግፈፍ እርቃንን አሳየ፣ ራቀት አደረገ።

ተገለሰ ግ ተገለጠ፣ እርቃኑን ቀረ፣ ተራቀተ።

ገለሰ² ግ ላይ ላይን ብቻ አቃጠለ፣ አሳረረ (እሳት)። ላገሮውን አሳት ገበው።

ግልብ ት 1. በደንብ ያልበሰለ ወይም ላይ ላይን ብቻ አሳት ያገኘው። 2. (ዘይ.) ሀ. በጠለቀ እውቀት ላይ ያልተመሰረተ ወይም በደንብ ጥናት ያልተደረገበት፣ ብሰለት የሌለው። ያቀረበው ሃሳብ ግልብ ነው። ለ. የጠለቀ እውቀት የሌለው፣ ጥራዝ ነጠቅ (ሰው)።

ተገለሰ ግ ላይ ላይን ተቃጠለ ወይም አረረ።

*ገለበለበ

ግልብልብ ት በፍጥነት ቶሎ ቶሎ የሚነድ ወይም የሚቃጠል (እንደሳርና ገለባ ያለ ነገር)።

ተግለበለበ ግ በፍጥነት ቶሎ ቶሎ ነደደ፣ ተንቀላቀለ፣ ተንበለበለ።

አግለበለበ ግ በፍጥነት ቶሎ ቶሎ አንቀላቀለ፣ አነደደ፣ አንበለበለ።

ገለበጠ ግ 1. አንድን ነገር ከአንድ እቃ ወደ ሌላ እቃ አዛወረ። 2. አጋባ፣ ባዶ አደረገ። 3. ደፋ፣ ከነበሰ። 4. በብዛት ጠጣ ወይም ከለበሰ። 5. ለወጠ፣ ቀየረ (ፍርድን፣ ሃሳብን፣...)። 6. የውስጡን ወደ ውጭ ወይም የታቹን ወደ ላይ በኩል አደረገ። 7. አንድን ፅሁፍ ከሌላ ፅሁፍ ላይ እየወሰደ ገፈ ወይም ቀጸ። 8. ከአንድ ቋንቋ ወደ ሌላ ተረጎመ ። 9. በሃይል ስልጣን ነጠቀ ወይም ወሰደ። የዘውድ ለገዛዙን የገለበጠው ወታደር ነው።

ገልብጥ ት (ስድብ) ጠፈ፣ ቀምቃሚ።

ገልባጣ 1. በአንድ አሳብ የማይረጋ፣ አጽም የለሽ፣ ወላዋይ። 2. ቅርፅ እንደ ሰፈድ ወይም ዝርግ ሰሃን ያለ ሆኖ ከስረኛው ወይም ከታችኛው ክፍል ወደላይ የተለመጠ፣ ገላሳ (እቃ)።

ገልባጭ ት ገልብጥ።

ገልባጭ መኪና እንደ አፈር፣ አሸዋ፣ ድንጋይ ያሉትን ነገሮች ተጭኖ ሌላ ቦታ በመውሰድ ያለ ሰው ጉልበት በራሱ ሃይል ማራገፍ የሚችል መኪና።

ግልባጭ ስ ቅጅ፡ ኮፒ (የፅሁፍ)።

ግልብጥ ት 1. የውስጠኛው ክፍል ወደላይ የሆነ ወይም የተገለበጠ። 2. ወላዎይ፡ በሃሳቡ የማይረጋ፤ የቀድሞ ሃሳቡን ለውጦ ተቃራኒውን የያዘ። ስ 3. አሰራሩ ወደ ውጭ የሆነ ጉንጉን፤ የሹርባ አይነት።

ተገለበጠ ግ 1. ተደፋ፡ ተከነበለ። 2. የውስጠኛው ወይም የታችኛው ክፍል ወደ ውጭኛው ወይም ወደላይኛው በኩል ሆነ። 3. ተለወጠ፡ ተቀየረ (በፊት ከነበረው አስተሳሰቡ፡ እምነቱ፡...)። 4. በሃይል ከስልጣኑ ተወገደ ወይም ወረደ። 5. ተተረጎመ፡ ተወሰደ። **ይህ ቃል ከአንግሊዝኛ የተገለበጠ ነው።** 6. ከሌላው ነገር ላይ ተቀዳ፡ ተፃፈ።

ተገለበጠጠ ግ 1. ተተረጎመሰ፡ ተመሰቃቀለ። 2. ተቀያየረ፡ ተለወጠ (ሃሳብ፡ ውሳኔ፡...)። 3. በፊት የነበረው ሃሳቡ፡ ውሳኔው፡ አጽሙ ተለወጠ ወይም ተቀየረ።

ተገለባባጭ ት ሃሳቡን የሚቀይር፡ ወላዎይ፡ በአንድ አጽም የማይፀና።

ተገላበጠ ግ 1. ከነበረበት ከአንደኛው ወገን፡ እቅጣጫ ወይም ጎን ወደ ሌላው ወገን ወይም እቅጣጫ ዞረ። 2. በመግዛትና በመሸጥ ሂደት ላይ ገንዘቡ ተንቀሳቀሰ። 3. ከመወፈር የተነሳ ከወደመቀመጫ በኩል ያለ የሰውነት ክፍል በመራመድ ጊዜ ጎልቶ በሚታይ ሁኔታ ተንቀሳቀሰ።

አገለባበጠ ግ 1. አተረጎመሰ፡ አመሰቃቀለ። 2. ቀያየረ፡ ለዋወጠ። 3. ሸቀጥን በመግዛትና በመሸጥ ገንዘብን አንቀሳቀሰ።

አገላበጠ ግ 1. አለዋወጠ፡ አቀያየረ፡ አዘዋወረ። 2. ሸቀጥን በመግዛትና በመሸጥ ገንዘብ አንቀሳቀሰ። 3. መታ፡ አንቆራጠጠ (በዱላ)። 4. እየገለጠ አየ (መፅሃፍን፡ መፅሄትን፡...)።

አስገለበጠ ግ እራሱ የፃፈውን ወይም የሰራውን ሌላ ሰው እንዲቀዳ፡ እንዲፅፍ ፈቀደ፡ አስከረጀ።

ገለባ ስ 1. የተሰባበረ የገበያ፡ የሰንደ፡... አገዳ ወይም የብርሀ ድቃቂ። 2. የአህል አሰር፡ ጉፋሽ፡ እንግዳላይ። 3. (ዘይ.) ቀላል፡ ፍሬቢስ ቅም ነገር የሌለው።

***ገለታ**

ግልቱ ት ከርታታ፡ ባካና፡ ባተሌ።

ተንገላታ ግ ተጉላላ፡ ተንከራተተ።

አንገላታ ግ አጉላላ፡ አንከራተተ።

ገለታ ስ ወርታ፡ ወለታ፡ ብድራት።

***ገለወደ**

ገለዋዳ ት (ስድብ) ሰራ ፈቶ ወዲያ ወዲህ የሚላ፡ አውደልዳይ።

ተንገላወደ ግ ሰራ ፈቶ ወዲያ ወዲህ አለ፡ዞረ።

አንገላወደ ግ ሰራ አስፈታ፡ ወዲያና ወዲህ አንቀዋለ።

***ገለደ**

ግልድም ስ ከወገብ በታች ሰውነት ላይ ተጠምጥሞ የሚለበስ ብትን ወይም ዝርግ ጨርቅ፡ሽርጥ።

ግልድሞሽ ዝ.ክ.

ተገለደ ግ በወገብ ላይ ታሰረ፡ ተሸረጠ (ያልተሰፋ ብትን ጨርቅ፡ ሽርጥ)።

አገለደ ግ አሸረጠ፡ ከወገቡ በታች ሰውነቱ ላይ በመጠምጠም ያልተሰፋ ጨርቅን ወይም ግልድሞን ለበሰ።

ገለዶ ስ ቅርፅ ደጋን የበግ ፀጉር መሸለቻ ቢላዋ።

***ገለጀጀ**

ገለጃጃ (ገለጀጀ) ት (ስድብ) ፎል፡ ሞኝ፡ ነሁላላ ፡ጀል።

ተንገላጀጀ (ተንገለጀጀ) ግ ተጃጃለ፡ ሞኝ ሆነ፡ ፎለ።

አንገላጀጀ (አንገለጀጀ) ግ አጃጃለ፡ አፍለ፡ ሞኝ አደረገ።

***ገለገለ**

ግልጋሎት ስ ጥቅምተኛ።

ተገለገለ ግ ለአንድ አይነት ተግባር ተጠቀመ። በበንክ የተገለገለው ብዙ ሰው ነው / መኪናውን ለሰራ ብቻ ተገልገለበት።

ተገልጋይ ት ተጠቃሚ ።

አገለገለ ግ 1. ጥቅም ሰጠ ወይም ጥቅም ላይ ዋለ። 2. ተቀጣሪ በመሆን ወይም በሌላ መልክ ስራ ሰራ፤ የጉልበት፡ የእውቀት አገልግሎት አበረከተ።

አገልጋይ ት ተቀጥሮ የሚያገለግል (ብዙውን ጊዜ በገለሰብ ቤት ውስጥ)።

አገልግሎት ስ ጥቅም፡ ስራ።

ከአገልግሎት ውጭ ነው አርጅቷል ወይም ተበላሽቷል፡ ጥቅም አይሰጥም።

የአገልግሎት አንድ ሰው ለተሰጠው ገልጋሎት የሚከፍለው ተወግሮ ከፍያ ወይም አንድ ሰው ለሰጠው አገልግሎት የሚከፈለው ተወግሮ ከፍያ።

የአገልግሎት ካሳ ስ አንድ ሰው ተቀጥሮ ካገለገለበት መስሪያ ቤት ሲለት ወይም መስሪያ ቤቱ ሲፈርስ መስሪያ ቤቱ የሚሰጠው ገንዘብ ።

የአገልግሎት ዘመን አንድ ሰው ወይም ነገር የሰራበት ወይም የሚሰራበት፡ ጥቅም የሰጠበት ወይም የሚሰጠበት ጊዜ።

ገለጠ (ገለፀ) ግ 1. ገፈፈ፡ ገለበ፡ ከፈተ (ለብስን፡መጋረጃን፡የተሸፈነን፡የተከናዘን ነገር)።

2. ወለል አለ፡ ብርሃን ሆነ፡ ጠራ፡ ለቀቀ፡ **ወለጥው ገለጡ።** 3. ምስጢርን በይፋ አወጣ፡ ተናገረ ወይም አወራ። 4. አስረዳ፡ አብራራ፡ አፍታታ፡ ግልፅ አደረገ።

መግለጫ ስ 1. ስለአንድ ጉዳይ በፅሁፍ ወይም በቃል የሚቀርብ ማብራሪያ። 2. አንድ ምልክት ስለሚወክለው ሃሳብ ማብራሪያ ሆኖ የሚያገለግል ፅሁፍ።

ገለፃ(ገለጣ) ስ ማብራሪያ፡ መግለጫ ።

ገላጣ ቅ ሚዳ፡ መስክ ወይም በላይ ላይ የተሰራ ወይም የበቀለ ነገር የሌለበት፡ በምንም ነገር ያልተሸፈነ (ባዶ መሬት)።

ገላጭ (ብዙ ጊዜ ከ "በ" ጋር ይነገራል) ስ 1. ያለምንም ተሻሚ፡ ለብቻ፡ የሚፈለገውን በገላጭ አገኘው። 2. ዝናብ ወይም ደመና የሌለው፡ ብራ (ቀን፡ ሰማይ)።

ገልፅ (ግልጥ) ቅ 1. ገሃድ፡ ይፋ። 2. ሽፍን ወይም ድፍን ያልሆነ። **ግልፅ መሄድ።** 3. የተብራራ፡ ተላል፡ ውስብስብ ያልሆነ (ሃሳብ፡ ፅሁፍ፡...)።

ተገለጠ ገ 1. ተገፈፈ፡ ታየ፡ተከፈተ (የተሸፈነ ነገር)። 2. ይፋ ወጣ፡ ተነገረ ወይም ተወራ (ምስጢር)። 3. ግልፅ ሆነ፡ ታወቀ፡ታየ።

ተጋለጠ ገ 1. የፈፀመው ድርጊት ይፋ ወጣ፡ ታወቀበት። 2. ለአደጋ፡ለአፍሪት፡... ተዳረገ፡ ተጋፈጠ። 3. ችግር ወይም አደጋ ሊደርስበት ሆነ፤ ለአደጋ ወይም ለችግር ተመቻቸ።

አጋለጠ ገ 1. አሳልፎ ሰጠ፡ ወንጀለ (ምስጢር በማውጣት)። 2. አንድን ነገር አብሮ ለማድረግ ከተሰማ ለሂሳ ሃሳቡን ለውጦ አፈገፈገ። አጋፈጠ።

ገለጠመ ገ 1. ሰበረ፡ ቀለጠመ፡ እነከተ። 2. ገረሰለ፡ ገንደለ፡ ጣለ(ዛፍን)። 3. (ዘይ.) ናቀ፡ ሰደበ፡ አዋረደ።

ገለጠጠ ገ በለጠጠ፡ በጣም ገለጠ።

መገለጢጥ ቅ (ስድብ) በሆነው ባልሆነው የሚስቅ፡ ገልፋጣ።

ገልጣጣ (ገለጠጥ) ቅ መገለጢጥ።

ተገለጠጠ ገ ተበለጠጠ፡ በጣም ተገለጠ።

ተንገለጠጠ ገ ተገለጠጠ።

አንገለጠጠ ገ ገለጠ።

ገለፅ "ገለጠ"ን ተመ.

ገለፃ "ገለጠ" ስር ተመ.

ገለፈት ስ 1. ቅርፊት፡ ልጣጭ፡ ሽፋን (የጥራጥሬ፡...)። 2. የእባብ ቆዳ ግልፋፊ።

ገለፈጠ ገ 1. በሆነ ባልሆነው ነገር ሳቀ፡ ድዱን ገለጠ። 2. ላጠ፡ ገለፈ።

ገላፋጣ (ገለፈጥ) ቅ (ስድብ) በሆነ ባልሆነ ነገር የሚስቅ፡ መገለጢጥ።

ገልፍጥ ዝ. ከ.

ተገለፈጠ ገ ተላጠ፡ ተገለፈ።

ገለፈፈ ገ ላጠ፡ ገፈፈ (ገለፈትን፡ ቆዳን)።

ገለፈፍ (ገልፋፋ) ቅ ሞን፡ ጅል፡ ቂል።

ገለፋፈ ስ ልጣጭ፡ ቅርፊት።

ግልፍፍ ቅ ገለፈፍ።

ተገለፈፈ ገ ተላጠ፡ ተነሳ (ቆዳ፡ ቅርፊት፡...)።

ገላ ስ ከላይ የሚታየው ለውነት ወይም አካል።

ገላው ነውር አወጣ ገላው አበጠ ወይም ቆሰለ ወይም ለምፅ ወጣበት።

ገላውን ሰደደ አረፈ፡ ፍርሃት አልባ ሆኖ ያለ ስራ ወይም ያለ ስጋት ተቀመጠ።

የገላ ሳሙና ስ በተለይ ለሰውነት መታጠቢያ የተሰራ ሳሙና።

ገላ ነክ ስ ከውስጥ የሚለበስና በቀጥታ ገላ ላይ የሚያርፍ (ውስጥ ልብስ፡ ሙታንታ)።

ገላላ "ግለጠ" ስር "ግላላ"ን ተመ.

ገላመ (ገለመጣ) ገ 1. በግልምጫ አይን ተመለከተ። 2. አቃጠለ፡ ፈጀ(የእሳት ወላፊን)።

ግልምጫ ስ የጥላቻ፡ የንቀት፡ የቁጣ አስተያየት።

ተገላመጠ ገ 1. ወደ ሂሳ ወይም ግራና ቀኝ ዞር ዞር እያለ አየ። 2. ገላመጠ።

ገላገለ ገ 1. ለያያ ወይም አስጣለ፡ ከለከለ (እየተደባደቡ ወይም እየተጣሉ ያሉ ሰዎችን)። 2. አስታረቀ፡ አስማማ። 3. ከችግር፡ ከመከራ፡... አሳረፈ፡ አላቀቀ።

ገላጋይ ቅ ተው ባይ፡አስታራቂ።

ገላግሌ ቅ የሚያረካ፡ የሚያስደስት፡ አንጀት አርስ።

ግልግል ስ 1. እፎይታ፡ እረፍት። 2. እርቅ፡ ሽምግልና።

ተገለገለ ገ ለማታ ወይም ልደባደብ አለ፡ ተጋበዘ።

ተገላገለ ገ 1. ከችግር፡ ከስቃይ፡ ከጭንቀት፡... ተላቀቀ፡ አረፈ። 2. ታረቀ፡ ተሰማማ።

ተገላገለች ገ ወለደች።

አገላገለ ገ 1. አለያየ፡ ከለከለ፡ አስተወ፡ ገላገለ (እየተደባደቡ ወይም እየተጣሉ ያሉ ሰዎችን)። 2. አዋለደ።

ገላጣ "ገለጠ" ስር ተመ.

ገል ስ በአብዛኛው ለእሳት መጫሪያ የሚያገለግል

የሸክላ እቃ ሰባሪ።
ገልባጭ “ገለበጠ” ስር ተመ.
ገልብጥ ዝ. ከ.
ገልቱ ት (ስድብ) ሙያ ቢስ፥ ረሀ፡፡
ገልዋዳ “ገለወደ” ስር ተመ.
ገልጃጃ “*ገለጀጀ” ስር ተመ.
ገልጣጣ “ገለጠጠ” ስር ተመ.
ገልፋጣ “ገለፈጠ” ስር ተመ.
ገልፋፋ “ገለፈፈ” ስር ተመ.
ገመለ ግ 1. በወፍራሙ የተሰካን የማሽላ ወይም የበቆሎ ሊጥ በወፍራሙ ጋግሮ ሳይበስል አወጣ።
 2. ወፍራምና የማያምር እንጀራ ጋገረ።
ግምል ስ 1. ሳይበስል የወጣ ጸቦ ወይም ቂጣ።
 ት 2. (ዘይ.)ከተቀመጠበት የማይነሳ፥ ውዝፍ፥ ሰነፍ።
ተገመለ ግ ተጋግሮ ሳይበስል ወጣ (ቂጣ፥ጸቦ፥...)።
ገመመ ግ ሰበረ ወይም ንረደ (የሸክላ እቃ እንገትን)።
ገመሞ ት አንገቱ የተሰበረ ወይም የተሸረፈ (እንስራ፥ ገንቦ፥...)።
ገመሞ ራስ ስ (ስድብ) ትልቅና ሞላላ የሆነ ራስ።
ገመምተኛ “*ገገመ” ስር ተመ.
ገመረ ግ አደገ፥ ተለቀ፥ ከፍ አለ።
ገመሬ [ዝንጀሮ] ስ ትልቅ አውራ ዝንጀሮ።
ገመሮ “ጉመሮ”ን ተመ.
ገመሰ ግ 1. ሁለት ቦታ ከፈለ፥ ሁለት አደረገ።
 2. አረሰ፥ሰነጠቀ(መሬትን)። 3. ፈነከተ፥ ተረተረ።
ገሚስ ት ግማሽ ወይም እኩሌታ።
ግማሽ ት አንድ ሁለተኛ ወይም የአንድ ነገር እኩሌታ።
ግማሽ ቀን ስ ከሰአት በፊት ወይም ከሰአት በሂሳ ያለው ቀን።
ተጋመሰ ግ 1. እኩል ተጋራ ወይም ተካፈለ።
 2. ግማሽ ላይ ደረሰ፥ ሊያልቅ ተቃረበ።
ተጋማሽ ት ግማሽ ወይም እኩሌታ።
አጋመሰ ግ 1. አካፈለ ወይም አጋራ። 2. ግማሽ ላይ አደረሰ ወይም ሊጨርስ ተቃረበ።
አጋማሽ ት ግማሽ ወይም እኩሌታ።
***ገመሽረ**
ተገማሽረ ግ 1. አማረበት፥ ተዘናፈለ፥ ጸበረ (ሰብል፥ ሳር፥...)። 2. (ዘይ.) የኩራት አካሄድ ሃደ፥ ተጎማለለ።

አገማሽረ ግ አሳመረ፥ አዘናፈለ፥ አጸበረ (ሰብልን፥ ሳርን፥...)።

ገመት ግ 1. በእይነ ሁለና መዘነ ወይም ገመገመ።

2. ይሆናል ብሎ አሰበ።

ገማች ት ዋጋ የሚተምን።

ግምት ስ 1. የአንድ ነገር (የመጠን ወይም የልክ) ተመን። 2 ትክክለኛው መጠን፥ ልክ ወይም ሁኔታ ሳይታወቅ በይሆናል እንዲህ ነው ተብሎ የሚሰጥ አስተያየት።

ተገመተ ግ 1. በይሆናል ተመዘነ፥ ተለካ፥ ተገመገመ። 2. በሰራው፥ በተናገረው፥... ተመዘነ፥ ተገመገመ፥ ትዝብት ላይ ወደቀ።

ተገማመተ ግ እርስ በርስ ተፈታተነ፥ ተሞክከረ (በትልበት፥ በጠባይ) ።

አገማመተ ግ አስተዛዘበ።

አስገመተ ግ ትዝብት ላይ ጣለ።

ገመነ ግ ተናደደ፥ በገነ።

ተገመነመነ ዝ. ከ.

ገመና ስ 1. እንዳይታወቅ ወይም እንዳይገለጥ የሚፈለግ ነውር፥ ድክመት፥ እንክን። 2. ሌላ ሰው እንዲያውቀው የማይፈለግ የራስ ችግር ወይም የግል ሁኔታ።

ገመና ከታች ነውርን ወይም ምስጢርን የሚደብቅ ወይም የሚጠብቅ።

ገመና ግ ሽረበ፥ አጠላለፈ (ከርን፥ገመድን፥...)።

ገመድ ስ ከፈትል ወይም ከልጥ ወይም ከቃጫ፥... እየተሸረበና እየተጠላለፈ የሚሰራና ለማሰሪያ፥ ለማንጠልጠያ፥... የሚያገለግል ነገር።

ገመድ

በገመዱ ገባ እንዱ በሰራው ወንጀል ወይም ነገር ሌላው ተቀጣ፥ ታሰረ።

[የ]ገመድ ዝላይ ስ ጫፍ ጫፉን ተይዞ በጭንቅላት ላይና በእግር ስር የሚዞርን ገመድ በተደጋጋሚ በመዝለል የሚደረግ ወዋታ።

ገመድ አፍ (ስድብ) ተብታብ፥ ኮልታፋ (ለአዋቂ)።

ገመድ ጉተታ ስ ቁጥራቸው የተመጣጠነ ሁለት ቡድኖች ከወዲያና ከወዲህ የገመዱን ጫፎች ይዘው በመጎተት አንደኛው ወገን ሌላውን ከተወሰነ ክልል ውስጥ ጎትቶ ለማስገባትና አሸናፊ ለመሆን የሚደረግ የውድድር ወዋታ።

ገመደለ ግ 1. በትልቅ ቆረባ (ለምሳሌ ጸቦን)።

2. አዛባ፣ አጣመመ (ፍርድን)። 3. አራከሰ፣ ዝቅ አድርጎ ገመተ (ዋጋን)።

ገመድ “ገመደ” ስር ተመ.

ገመገመ ግ 1. ገመተ፣ ተመነ፣ በአይነ ህሊና ለካ። 2. የአንድን ስራ ሁኔታ፣ ጥራት፣ አሰራር አጥንቶ ወይም አይቶና መዝና ለስተያየት ሰጠ፣ ድክመትና ጥንካሬውን አሳየ።

ገምጋሚ ቅ የአንድን ነገር ጥራት፣ ዋጋ፣ ... ወይም የአንድን ስራ ሁኔታ ወይም ክንውን፣... አይቶ ወይም አጥንቶና መዝና ለስተያየት የሚሰጥ።

ግምገማ ስ የአንድን ስራ ሁኔታ፣ክንውን፣ ጥራት፣... የማየት ወይም የማጥናትና የመመዘን ተግባር።

***ገመገመ**

ተስገመገመ ግ ዝናም ሊጥል ተቃረበ፣ ሰማዩ ተጉረመረመ፣ የነገድጓድ ድምፅ ተሰማ።

አስገመገመ ግ አጉረመረመ፣ የነገድጓድ ድምፅ ለሰማ (ሰማይ)።

ገመገም ስ የተራራ አግድመት፣ ተረተር።

ገመጠ ግ 1. በጥርሶ ቆርሶ በላ (ዳቦን፣ ፍራፈሬን፣...)። 2. ሸረፈ፣ ሰበረ (ለምሳሌ እንስራን፣...)።

ገማጣ ቅ ሸራፋ፣ ሰባራ፣ ገመሞ።

ተገመጠ ግ ተሸረፈ፣ ተሰበረ።

ገመጠጠ ግ አሸጋጠጠ፣ አንጓጠጠ።

ገምጣጭ ቅ አሸጋጣጭ፣ ነቃፈ ።

ገሚስ “ገመሰ” ስር ተመ.

ገማ ግ ከረፋ፣ ሸተተ፣ ጠነባ።

ግማት ስ መጥፎ ሽታ፣ ክርፋት።

ግማታም ቅ (ስድብ) መጥፎ ሽታ ያለው፣ ክርፋታም።

ግም ቅ 1. ቆሻሻ፣ ዕዳት የሌለው፣ መጥፎ ሽታ ያለው። 2. (ዘይታ ስድብ) ረሀጥ፣ ሙያ ቢስ፣ ዝርከርከ።

ተግማማ ግ ተበላሻሽ፣ ተበላሰሰ፣ ገማ።

አግማች ግ ሳትፈለፍል ቀረች፣ አበሰበሰች (ደርግ አንቀላጋን)።

አግመቶ በል ስ ስጋን እስከሚሸት አቆይቶ የሚበላ እንደ ነብር ያለ አውራ።

አግማማ ግ 1. አበሰበሰ፣ አበላሻሽ፣ እንዲገማ አደረገ። 2. (ዘይ.) አጥላላ፣ አበሻቀጠ፣ አራከሰ።

ገማች “ገመተ” ስር ተመ.

ገማጣ “ገመጠ” ስር ተመ.

ገምባሌ (ገንባሌ) ስ ከቁርጭጭሚት ላንስቶ ለስከ ጉልበት ያለውን የእግር ክፍል የሚያለብስ

ከቆዳ ወይም ከሽራብ የሚሰራ የቅልጥም መሸፈኛ ወይም መከለያ።

ገምቤሉ “ጋምቤሉ”ን ተመ.

ገምቦ (ገንቦን) ተመ.

ገምናና (ገምናኔ) ቅ 1. ኩፋ፣ ድንገ። 2. ጀግና፣ ጎበዝ።

ገምጋሚ “ገመገመ” ስር ተመ.

ገምጣጭ “ገመጠጠ” ስር ተመ.

ገሞራ ቅ ብርቱ፣ ሃይለኛ፣ ጎበዝ።

ገረመ¹ ግ 1. ጨመተ፣ ረጋ አለ። 2. ገራም ሆነ፣ ለመደ።

ገይለኛ ቅ 1. ቅን፣ ርህሩህ፣ ገራገር። 2. ሃይለኛ ያልሆነ፣ አመለ ለሰላሳ (ከብት)።

ገረመ² ግ ደነቀ። ወረውን ሰጠግ ገረመኝ።

ግሩም ቅ 1. ቆንጆ፣ ጥሩ። 2. ድንቅ።

ተገረመ ግ ተደነቀ፣ እፁብ ድንቅ አለ።

አስገረመ ግ አስደነቀ፣ እፁብ ድንቅ አሰኘ።

አስገራሚ ቅ አስደናቂ።

ገረመመ ግ ገሳመጠ፣ በቁጣ አይን አየ።

ገረመደ (ጎረመደ) 1. በችልቁ ቆረሰ፣ ገመሰ።

2. ምድርን ገለባበጠ፣ በረቀሰ፣ አረሰ (በመድፍ በወምብ፣...)።

ገረረ ግ 1. በጣም አቃጠለ፣ ከረረ (ፀሃይ)። 2. በጣም ጋለ፣ ሰማ፣ ጠበረረ. (ምጣድ)። 3. ተንበለበለ፣ ነደደ (አሳት)። 4. በጣም ደረቀ፣ ቆረፈደ፣ ተንከፈረረ (ብዙውን ጊዜ ቆዳ)።

ገራራ ቅ የጋለ፣ የሚያቃጥል።

ገረሰሰ ግ ከኩፋ ነትሉ ጣለ፣ አፈለሰ። *ነሱ ሃፋን ከነሱ ገርዝ ጣለው* ።

ገረሽ

ግርሻ ስ አንድ በሽተኛ እንደ መሻል ካለው በሃላ እንደገና እንደ ላዲስ የሚያመው የመጀመሪያው አይነት በሽታ።

አገረሽ ግ 1. ተሸሎ ወይም ለቆ የነበረ በሽታ እንደገና አመመ፣ ሀመመ፣ ተመለሰ። 2. (ዘይ.) እንደገና ተነሳ ወይም ተጀመረ (ፀብ፣ ፍቅር፣...)።

***ገረበበ**

ገርባባ (ገረበብ) ቅ ጉጥም፣ ልስት፣ ልክክ የማይል ወይም ያላለ (ከዳን፣ መዝጊያ)።

ገርበብ አለ ግ ጉጥም ሳይል ቀረ፣ በመጠኑ ከፈት አለ፣ መለሰ አለ (ከዳን፣ በር)።

ገርበብ አደረገ ግ ጉጥም ሳያደርግ ወይም ላለ አድርጎ ከደነ ወይም ዘጋ፣ መለሰ አደረገ።

ተንገረበበ ግ አልጠጋ ወይም ልክክ አልላ አለ፣ ተንከረፈ፣ ገርባባ ሆነ።

አንገረበበ ገ ገርበብ አደረገ።

ገረትክ ስ መልኩ ቀላ ያለ አሸዋግ ሆኖ ጀርባው ላይ ደመቅ የሚል፣ ጉያውና ደረቱ እንዲሁም የአይኖቹ ዙሪያ ነጭ የሆነ መልክ ያለው፣ ደረቅ በሆኑ ቆላግ ስፍራዎች የሚኖር የዱር እንስሴ ጉንፍቱም ይባላል (በእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ገረንገሬ ስ 1. በወይና ደጋ የሚበቅልና ጥንካሬ የሌለው የዛፍ አይነት። 2. ከገረንገሬ እንጦት የሚገኝ ሙጫ።

ገረኘ ገ እግር ከወርች አሰራ፣ ቀፈደደ።

ገረዘ(ገዘረ) ገ 1. የወንድን ብልት ልንቡጥ ወይም የወሽላን ሽፋን ቀነጠበት ቀረጠ። 2. የረዘመ የተከለን ጫፍ ቀረጠ፣አስተካከለ።

ግርዝ ት የተገረዘ።

ግርዘት(ግዝረት) ስ የወንድን ብልት ልንቡጥ ወይም የወሽላን ሽፋን የመቀረጥ ድርጊት።

ተገረዘ ገ ተቀነጠበትተቀረጠ(የወንድ ብልት ልንቡጥ ወይም ሽፋን ወይም ተከለ)።

ገረዘዘ ገ ተጫጫን፣ አሸነፈ፣ ጣለ(ለምሳሌ እንቅልፍ)።

ገረደ ገ ገረድ አደረገ።

ገረድ ስ በገንዘብ ተቀጥራ ሰው ቤት የምታገለግል ቤት፣ የቤት ሰራተኛ።

ግርድና ስ ገረድ ሆኖ ግገልገል።

ተገረደች ገ ገረድ ሆነች።

ገረደሰ ገ ገደሰ።

ገረደፈ ገ ከካ፣ ሸረከተ(አሁን)።

ግርድፍ ት 1. ሽርክት፣ ክርትፍ፣ ያልደቀቀ። 2. (ዘይ.) ያልተብላላ፣ ያልበሰለ ወይም በደንብ ጥናት ያልተደረገበት (ሃሳብ፣ አስተያየት...)።

ገረድ "ገረደ" ስር ተመ.

ገረጀፈ ገ ያለእድሜው ሰውነቱ ገዙፍ ሆነ፣ ትልቅ ሰው መሰለ፤ አረጀ።

ገርጃፋ ት ያለእድሜው ሰውነቱ ገዙፍ የሆነና ያረጀ የሚመስል።

ገረገረ¹ ገ 1. ገረገራ ሰራ፤ በግድግዳ መልክ በአጠና አጠረ፣ ገደገደ። 2. እንትፋት ሆነ፣ አሰናከለ፣ አከላከለ፣ አወከ።

ገረገራ ስ 1. በአጠና ወይም በፍልጥ የሚሰራ የቤተክርስቲያን አጥር። 2. በመስመር እንደ አጥር ሆኖ የተተከለ የቤተክርስቲያን አፅድ።

ገርጋሪ ት እንትፋት የሚሆን፣ የሚያሰናክል፣ አጥኪ።

ገረገረ² ገ 1. በረዝተ ደነበረ (በብት)። 2. አቀበቀበ ለመበርገግ ጸርጸር ላለ።

ገርጋሪ ት ደንባሪ፣ ድንጉጉ።

አንገረገረ ገ ለመበርገግ ወይም ለመደንበር አቀበቀበ፣ ጀርውን ሸመጠጠ (በብት)።

ገረገራ "ገረገረ" ስር ተመ.

*ገረገበ

ገርገብ አለ ገ 1. በመጠኑ በሰለ፣ ሸቀ (ባቂላ፣ አተር...)። 2. ታገሰ ወይም በረድ አለ (ረሃብ፣ ንደት፣ ቀጣ)።

ተንገረገበ ገ በመጠኑ ተቀቀለ ወይም በሰለ፤ ሸቀ (ባቂላ፣ አተር...)።

አንገረገበ ገ 1. በመጠኑ አበሰለ ወይም ቀቀለ፤ አሸቀ (ባቂላን፣ አተርን...)። 2. (ዘይ.) አጠቃ፣ አሸነፈ (ጠላትን)።

እንግርግብ ስ በመጠኑ የተቀቀለ (ባቂላ፣ አተር...)።

ገረገደ "ገደገደ"ን ተመ.

ገረጋንቲ ስ ጠጠር፣ ኮረት።

ገረጣ ገ 1. ነጣ፣ በሰለ፣ ለመሰብሰብ ደረሰ (በብል)። 2. ወዘኖ ወይም ደምግባት አጣ፤ አመድግ ሆነ።

ገረፈ ገ 1. መታ፣ ሽነቆጠ (በአለንጋ፣ በአርውጫ...)።2. ለበሰበ፣ ለመጠጠ (የእሳት ወላፊን)። 3. ግድግዳን በአሸዋ፣ በደቃት ጠጠርና በሲሚንቱ ድብልት በሽካራው መረገ። 4. ወይፈንን ለእርሻ ገራ ወይም አሰለጠነ።

ግርፊያ ስ በአለንጋ ወይም በጅራፍ፣... የሚደረግ ምት።

ግርፋት ስ 1. ግርፊያ። 2. በተገረፈ ገላ ላይ የሚታይ ሰንበር፣ ቀስል። 3. ብዙውን ጊዜ በእፍ ውስጥና በእፍ አካባቢ እንደ እከከ ሽፍ ብለ የሚወጣ ቀስል። 4. ምች ።

ግርፍ ስ 1. በተገረፈ ሰውነት ላይ የሚታይ ሰንበር፣ ቀስል። 2. እርሻ የተሰማመደ ወይፈን። 3. አንድን ሰራ፣ ሙያ ፣ እምነት ወይም አስተሳሰብ ከሌላ ሰው በመቅሰም ወይም በመግር በድርጊቱ ወይም በአስተሳሰቡ እንደአስተግራው የሆነ ሰው። የእጁ ግርፍ። ት 4. በአሸዋ፣ በደቃት ጠጠር፣ በሲሚንቱ በሽካራው የተመረገ (ግድግዳ)።

ገረፍ ገረፍ አደረገ ገ አልፎ አልፎ ወይም ላይ ላዩን ተመለከተ ወይም ተናገረ።

ተጋረፈው 1. በአፋ አካባቢ ወይም በአፋ ውስጥ እንደ እከከ ሽፍ የሚል ቀስል ወጣበት፣ አመድጋ 2. ምች መታው።

ገራ¹ ገ ፈረሰን፣ በትሉን አሰለጠነ(እንዲጋልብ፤ እንዲለገር)።

ገር ት የተገራ፣ የሰለጠነ (ፈረሰ፣ በትሉ)።

ተገራ ገ ተግረ፣ ሰለጠነ (ፈረሰ፣ በትሉ እንዲጋልብ፤እንዲለገር)።

ገራ² ግ ለዘበቱ ገር ሆነ፥ ቀለለ።

ገር ት 1. የዋህ፥ ትን፥ ተንኮል የሌለበት። 2. ጠንካራ ያልሆነ፥ ልል።

ገራ-ገር ት የዋህ ትን፥ ተንኮል የሌለበት።

ገራ-ራ “ገረረ” ስር ተመ.

ገራ-ም “ገረመ” ስር ተመ.

ገራ-ገር “ገራ²” ስር ተመ.

ገራ ስ 1. ማሩ የተመጠጠ ሳይ የማር እንጀራ፤ ከጻ። 2. ገመምተኛ (ከወጣ በሽታ)።

ገራንጭ ስ የበርበራ የመጀመሪያው ምርት ወይም ዛላ ከተለቀመ በሂሳ በማሳው ላይ ቆሞ የሚቀረው የበርበራ ተክል፤ ተክሉ በድጋሚ የሚሰጠው ፍሬ ወይም ዛላም ገራንጭ ይባላል።

ገር “ገራ²” ስር ተመ.

ገርባባ “ገረበበ” ስር ተመ.

ገርጻሳ ስ ፀጉርን ወደ ላይ ደግፎ እንዲይዝ ተደርጎ በራሱ ዙሪያ የሚታሰር ሻሽ፤ ቀለቤ።

ገርጻሳ ሻሽ ዝ.ከ.

ገርጻፋ “ገረጀፈ” ስር ተመ.

ገርጋሪ¹ “ገረገረ” ስር ተመ.

ገርጋሪ² “ገረገረ” ስር ተመ.

ገርጌሶ ስ መንቀሩ ጠፍጠፍ ብሎ በጣም ረዥም የሆነ፥ ነጭ ወይም ቡላ መልክ ያለውና ሞቃታማ በሆነ አካባቢ በመንጋ የሚኖር ትልቅ የአምራ አይነት(ስእሉን አምራ ስር ተመ.)።

ገሰረ ግ በብዛት ጠጣ፤ ሽረ።

ገሰሰ¹ ግ 1. ጣስ፥ ተላለፈ፥ አፈረሰ(ህግን) ። 2. ሻረ፥ ለወጠ፥ ገለበጠ (ፍርድን)። 3. አጠፋ፥ ወሰደ (ከብረ ንፅህናን)።

ገሰሰ² ግ ለቀቀ፥ ደበዘዘ፥ ደበሰ(ወርቅ)።

ገሰሰ³ ግ ገሰን አረባ።

ግሰ ስ (ሰዋ.) የአረፍተ ነገር መግቻ፤ ግሰሪያ አንቀፅ ወይም ቃል።

ተገሰሰ ግ ረባ (ግሰ)።

ገሰበ ግ 1. ይህንንም ያንንም ሳይመርጥ በላ ወይም ጠጣ። 2. በብዛት ጠጣ፤ ገሰረ።

ገሰገሰ ግ 1. ቶሎ ቶሎ ተራመደ፥ ተጣደፈ ፥ ፈጠነ። 2. አደገ፥ ረዘመ፥ ትልቅ ሆነ (ለምሳሌ ተክል)። 3. ተሻሻለ፥ እደገ(በእውቀት፥ በስልጣኔ፥...)።

ገሰጋሽ ት ፈጣን ሂያድ።

ገሰፀ(ገሰጠ) ግ 1. ተቆጣ። 2. መከረ።

ግሳዪ ስ 1. ቁጣ። 2. ምክር።

ተገሰፀ ግ 1. ቁጣ ደረሰበት፥ ተቀጣ። 2. መከረ።

ተግሳፅ ስ 1. ቁጣ። 2. ምክር።

ገሳ ስ 1 ጠርዙ እንደ ሰይፍ ስለትና ስፋት ያለው በረግረግ ቦታ የሚበቅል የሳር አይነት። 2. ከገሳና ከቁጣም የሚሰራ የእረኞች የዝናም ልብስ።

*ገሳ

ግሳት ስ 1. ከሆድ ውስጥ በአፍ በኩል የሚወጣ ጋዝ ወይም ብስና። 2. ከሆድ ውስጥ ጋዝ ወይም ብስና በአፍ በኩል ሲወጣ የሚሰማው ድምፅ።

ግሳታም ት (ስድብ) ብስናታም።

አገሳ ግ 1. ከሆዱ ውስጥ በአፍ በኩል ጋዝ ወይም ብስና አስወጣ። 2. አስገሳ። 3 ለማስፈራራት፥ ቁጣን ለመግለፅ፥... ከፍተኛ ደምፅ እሰማ (አንበሳ፥ በፊ፥...)።

አስገሳ ግ ከሆድ ውስጥ በአፍ በኩል ጋዝ ወይም ብስና እንዲወጣ ምክንያት ሆነ (ምግቡ፥ መጠጡ፥ ...)።

ገሰጋሽ “ገሰገሰ” ስር ተመ.

ገሶ ስ ደንጎራ፤ ረዘምና ቀጥ ያለ እጆታ ያለው መጥረቢያ መሰል የጉድጓድ መቆፈሪያ።

ገሽለጠ ግ 1. ሳጠ፥ መለጠ፥ ገፈፈ(ሽፋንን፥ ቆጻን)። 2. ገረፈ። 3. ፋቀ ወይም መለጠ (የቁርበት ፀጉርን)። 4. ስጋን ከአጥንት ለየ፥ ሳጠ። 5. ፈጀ፥ ለበለበ፥ አቃጠለ(የፈላ ውሃ ወይም እሳት)። 6. መነተፈ፥ ወሰደ፥ በላ (ገንዘብን)። 7. (ዘይ.) አማ።

ግሽልጥ ት የተሽለጠ፥ ምልጥልጥ፥የተሳጠ፥ መለመሳውን የቀረ።

ተገሽለጠ ግ 1. ተሳጠ፥ ተገለፈ፥ ተገፈፈ(ሽፋንን፥ ቆጻን፥...)። 2. ተመለጠ፥ ተነሳ (የቁርበት ፀጉርን)። 3. ተሳጠ፥ ተለየ፥ ተሳቀቀ(ስጋ ከአጥንት)።

ተገሽላለጠ ግ ተሳጠ፥ ተመላለጠ።

ገሽረ¹ ግ 1. በአንድ ቦታ ለረጅም ጊዜ እንዲቆመጥ አደረገ። 2. አቆየ፥ አዘገየ፥ አስቀመጠ (ለምሳሌ ሰራን)።

ተገሽረ ግ በአንድ ቦታ ለረዥም ጊዜ ተቀመጠ።

ግሽር ስ የጋን ወይም የማድጋ ውሃ።

ገሽረ² ግ በብዛት ጠጣ።

*ገሽሽ

ገሽሽ አደረገ ግ ችላ አለ፥ ተወት አደረገ፥ አገለለ።

*ገሽሽ

ግሽሽ አለ ግ ተንገሽሽ።

ግሽሽ (እንግሽሽ) አደረገ ግ ተንገሽሽ።

ተንገሽሽ ግ ተማረረ፥ ተሰላቸ፥ ተንገፈገፈ።

አንገሽሽ ግ 1. አስመረረ፥አሰለቸ፥አንገፈገፈ።

2. መረራ፡ ጎፊነት፡

ገበላ ስ ረጅም ጭራ፡ አራት እግርና ሽኩቁ ቆጻ ያለው፡ ከተሳቢ እንስሳት ወገን የሚመደብ አነስተኛ እንስሳ፡

ገበረ ስ 1. ግብር ሰጠ፡ ከፈለ፡ 2. ለጥ ለጥ አለ፡ አሜን ብሎ ተገዛ፡

መገበሪያ ስ 1. ግብር ወይም አስራት የሚገበርበት ቦታ ወይም **ገበላ** ጊዜ፡ 2. (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) ለቁርባን ወይም ለመስዋእት እንዲሆን ለቤተክርስቲያን የሚሰጥ ነጭ ሰንደ፡

የመገበሪያ ቁፍ ስ በአንዳንድ አካባቢዎች ገበሬው ለቤተክርስቲያን ወይም የመንግስት የሚሰጠውን አህል የሚሰፍርበት ቁፍ፡

ገባር ስ የራሱ የሆነ ርስት የሌለውና የሌላ ሰው ርስት እያረሰ ለባለመሬቱ ግብር ይከፍል የነበረ ገበሬ ወይም አራሽ፡

ግብር ስ 1. ገቢ ያለው ዜጋ ሁሉ በተወሰነ ጊዜ እንደገቢው መጠን ለመንግስት የሚከፍለው የተወሰነ ገንዘብ፡ 2. በቤተ መንግስት ወይም በታላላቅ ባለስልጣናት ቤት ይደረግ የነበረ ግብዣ፡ 3. ቀደሞ ገበሬ ለሚያርሰው መሬት ለመንግስት፡ ለመልከኛ፡... በአሁኑ፡ በገንዘብ፡ በከብት፡ በጉልበት ስራ፡... መልክ ያደርግ የነበረው ክፍያ፡

ግብር ገባ በቤተመንግስት ወይም በታላላቅ ባለስልጣናት ቤት በሚደረገው ግብዣ ላይ ተጋባዥ ሆኖ ተገኘ፡

ግብር አገባ አንድ ባለስልጣን ወይም ንጉስ ድንበ አዘጋጅቶ ብዙ ሰዎችን ጋበዘ፡

የግብር ይውጣ የግደለሽነት ወይም ከልብ ያልሆነ ድርጊት፡

የግብር ሰንደ የ “መገበሪያ”ን ሁለተኛ ፍቺ ተመ.

ግብረ በላ በድር ጊዜ ደመወዝ ወይም ሌላ መተዳደሪያ የሌለውና በንጉስ፡ በመሳፍንት፡... ቤት እየተቀለበ የሚኖር (ሰው)፡

ግብረ ጠል ፅ ለያዘው መሬት ለመንግስት ግብር ያልከፈለ፡

አስገበረ ግ አንድን አካል በጦር ወይም በሃይል አሸንፎ እንዲገብርለት አደረገ፡

***ገበረ**¹

ምግባር ስ 1. ስራ፡ አድራጎት፡ 2. ባህርይ ወይም ጠባይ፡

ምግባረ መልካም ፅ ጥሩ፡ የሚያስመስገን ባህርይ ወይም ጠባይ ያለው፡

ምግባረ ሰናይ ስ መልካም ስራ፡

ገበር[ግስ] ስ (ሰዋ.) ቀጥተኛ ተሳቢ የሚያስፈልገው የግስ አይነት፡ አድራጊ ግስ፡

ገባሬ ሰናይ ስ 1. በጎ አድራጊ፡ 2. (ኢ.ኦ.ተ.ቤ) በሰርአተ ቅጽሊ ጊዜ ቅጽሊን በመሪነት የሚቀድስ ዋናው መሪ ቄስ ወይም ጲያቆን፡

ግብር ስ ስራ፡ አመል ጠባይ፡

ግብረሃዋርያ ስ የክርስቶስ ሃዋርያት የሰሩትንና ያስተማሩትን ትምህርት የሚገልፅ የሃዲስ ቢዳን መልሃፍ ክፍል፡ የሃዋርያት ስራ፡

ግብረሰዶም ስ በወንድና በወንድ መካከል የሚደረግ የግብረሰጋ ግንኙነት፡

ግብረሰጋ ስ ፍትወት፡ ሩካቢ ስጋ፡ ወሲብ፡

ግብረአበር ስ በተንኮል ወይም በመጥር ስራ ተባባሪ ወይም አባሪ የሆነ፡ ሴረኛ፡

ግብረገብ ስ 1. የጥሩ ወይም የመልካም ስራ ትምህርት፡ 2. መልካም ምግባር፡

ተገብሮ [ግስ] ስ (ሰዋ.) ቀጥተኛ ተሳቢ የማያስፈልገው የግስ አይነት ወይም ተደራጊ ግስ፡ **ያለቀብ አረጅ**፡

ተግባር ስ ስራ፡ ድርጊት፡

ተግባረ ስጋ ስ እንደ እርሻ፡ ንጉድ የመሳሰለና በዚህ አለም ላይ ለመኖር የሚያስፈልግ ስጋዊ ስራ፡

ተግባረ ነፍስ ስ እንደ ያምና ፀሎት ያለና ለመንፈሳዊ ህይወት የሚያስፈልግ መንፈሳዊ ስራ፡

ተግባረ እድ ስ እንደ አናጢነት፡ ሚካኒነት፡...ያለ የእጅ መቶ፡

***ገበረ**²

ገበሬ ስ በእርሻ ስራ የሚተዳደር ሰው፡ አርሰ አደር፡ አርሰ በላ፡ አራሽ፡

ገበሬ መጣኝ ፅ እንደ ገበሬው ጉብዝና ወይም ሰንፍና በደንብ ወይም እየለገመ የሚያርስ በሬ፡ አባያ በሬ፡

ገበሬ ማህበር ስ ብዙ ገበሬዎች በህብረት ስርተው ለመጠቀም የሚያጻፉበት ማህበር፡

ግብርና ስ የእርሻና የከብት እርባታ ስራ፡

ገበር ስ እንደ ኮት፡ ቀሚስ፡ ጃኪት፡... ባለ-ልብሰት ላይ በውስጥ በኩል የሚሰፋ፡ ብዙውን ጊዜ ለሰላላና ስለ የሆነ ጨርት፡

ገበር ምጣድ ስ እንደ ምጣድ ጠፍጣፋ ሆኖ ነሪያውን ጠርዞ እንደ ጎድጓዳ ሳህን ከፍ ያለና ከሸክላ የሚሰራ የዳቦ መጋሪያ፡

ገበርባሬ ስ ሰፋፊ በሆነ ጥቁር፡ ቀይና ቢጫ ጥለት ይሰራ የነበረ የሃር ልብስ፡

ገበር እንባይ ስ ነጣ ያለ ሰፋፊ ቅጠል ያለው ቅጠሉም ግንዱም እሾሃማ የሆነ ፍሬው ሲበሰል ሎሚ የሚመስልና በአንዳንድ አካባቢዎች

እንደሳሙና ለልብህ ማጠቢያነት የሚያገለግል አነስተኛ የእዕዋት አይነት፤ ፍሬውም ገበር እንባይ ይባላል።

ገበርዲን ለ ለኩትና ለሰራ የሚሆን የሱፍ ጨርቅ አይነት።

***ገበሰበሰ**

ግብሰብሰ ለ 1. ጥራጊት ቆሻሻ። 2. ት (ዘይ.) ከጥራቱ ይልቅ ብዛቱ ያመዘን።

ተግበሰበሰ ግ 1. የሚፈለገውም የማይፈለገውም በብዛት ተሰበሰበ፤ ተከማቸ። 2. ረጅም ልብሰ ለብሰ ተንጋፈፈ፤ ተንተተ፤ ተንዘረፈ።

አግበሰበሰ ግ 1. በብዛት ሰበሰበ፤ ወሰደ። 2. ያገኘውን ሁሉ ሳይመርጥ በላ። 3. ጥራቱን ሳይጠብቅ ያገኘውን ሁሉ ሰበሰበ፤ አከማቸ። 4. ትተተ፤ አንዘረፈፈ (ልብሰን)።

ገበታ ለ 1. ክሙቃ ወይም ከተርካሃ ባለእግር ሆኖ የሚሰራና እንደ መሰብ ያለ እቃ። 2. ማእድ፤ ምግብ የተረበበት እቃ። 3. ከእንጨት ተጠርቦ የሚሰራ በመፅሃፍ ጥራዝ ገራና ቀኝ ሳይ የሚገኝ የመፅሃፍ እቃ። 4. ዋልታ። 5. ገበቴ። 6. አስራ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሚሆኑ ትናንሽ ክብ ጉድጓዶች ያሉት ከእንጨት የሚሰራ የገበግ መጫወቻ።

ገበታ(ማእድ) ዘረጋ ምግብ አተረበ።

ገበታ ጣለ ዘ.ክ.

ገበታው ደነገጠ የተረበው ምግብ በሙሉ ተገጥሞ ተበላ፤ ምንም ሳይተርፍ ቀረ።

ገበታ አስደንጋጭ (ስድብ) የሚተርበለትን በሙሉ ምንም ሳያስተር የሚበላ።

የገበታ መዝገበ ቃላት ለ በተላሉ ከአንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ ለማዘዋወር የማይቻል በመሆኑ እንደ ቦታ ተቀምጦ ለማመሳከሪያነት የሚያገለግልና ለፋ ያሉ መረጃዎችን የያዘ ትልቅ መዝገበ ቃላት።

ገበታ ሃዋርያ ለ 1. “ግብረ ሃወርያ”ን ተሙ። 2. (ቤ.ክህ.) ልጆች ፈደል ተምረው ከጨረሱ በኋላ የሚግሩት የጥንገስ መልእክት።

ገበታ ራስ ለ (ስድብ) ራሱ ትልቅና ጠፍጣፋ የሆነ (ሰው)።

ገበቴ ለ ከእንጨት የሚሰራ ሰፊና ጎድጓዳ የሆነ የቤት እቃ፤ ቀረ።

***ገበዝ**

ግብዝ ት 1. ያልሆነውን እንደሆነ፤ የማይቸለውን እንደሚቸል ወይም ያሳደረገውን እንዳደረገ አድርጎ የሚያስብና ያገግብ ሰራሱ ከፍተኛ ግምት የሚሰጥ (ሰው)። 2. ጥንካሬ የሌለው መናኛ ሰራ።

ተገበዝ ግ ግብዝ ሆነ።

ገበዝ (ቄስ ገበዝ) ለ (እ . እ . ተ . ቤ.) በቤተክርስቲያን ትዕረ ገቢ ውስጥ ያለውን የቤተ ክርስቲያን ግብረት የመጠበቅና የመንከባከብ ሃላፊነት የተሰጠው ካህን።

ግብዝና ለ የገበዝነት ስራ።

ገበየ ግ ገዛ፤ ሸመተ።

ገበያ ለ 1. የንግድ ልውውጥ የሚካሄድበት ቦታ። 2. (ዘይ.) ሰው የበዛበት፤ ጫጫታና ሁካታ የሞላበት ስፍራ። 3. ተሎ የመሸጥ፤ የመግዛት ሁኔታ፤ ተፈላጊነት። **ገበያ ላለው/ገበያው ምድል**። **ለገበያ ቀረበ** ለሸያጭ ቀረበ።

[ከ] ገበያ ላይ ዋለ ዘ.ክ.

ገበያ ቆመ መሸጥና መለወጥ ተጀመረ (በገበያ ቦታ) ።

ገበያ አወጣ በጥሩ ዋጋ ተሸጠ።

ገበያ ያውቃል ጥሩ እቃ መርጦ መግዛት ወይም በደህና ዋጋ መግዛትና መሸጥ ያውቃል።

ገበያው ተፈታ ገበያው ተበተነ ወይም አበቃ።

ገበያው አበደ በገበያ ላይ ለሸያጭ የተረበው እቃ ተወደደ።

ገበያው ጠገበ ገበያው ላይ የሚሸጠውና የሚሸጠው ነገር ተትረፈረፈ።

ገበያተኛ ለ ገበያ ተገኝቶ የሚሸጥ ወይም የሚገዛ ሰው።

ገብይት ለ የመሸጥና የመግዛት ተግባር።

ተገብይቶ ግ የመሸጥና የመግዛት ተግባር ለከናወነ፤ ተሸገጠ፤ ተገዛ።

ገበደ ግ ገንድን ወይም እንጨትን በወፍራሙ ፈለጠ።

ግብዳ ት 1. በወፍራሙ የተፈለጠ (እንጨት)። 2. (ዘይ.) በጣም ትልቅ፤ ገዢ።

***ገበደደ**

ተገባደደ ግ ሊያልቅ ተቃረበ፤ ጥቂት ቀረ።

አገባደደ ግ ሊጨርስ ተቃረበ፤ ጥቂት ቀረው።

***ገበገበ**

ገብጋባ ት (ስድብ) ጉፉጉ፤ ስበታም።

ግብግብ አለ ግ ተንገገጠ።

ተንገገገበ ግ 1. ተንሰረሰፈ፤ ተሰገገጠ። 2. ጉፉጉ፤ ስበታም ሆነ። 3. ከፍተኛ የሆነ ስሜት ተሰግጦ (የገዝን) የቀጭት፤ የገደት፤ የፍትር፤ ...። 4. በጣም ተቃጠለ፤ ተለበለበ (ለምሳሌ በህመም) ።

አንገገገበ ግ 1. አንሰረሰፈ፤ አሰገገጠ። 2. ጉፉጉ፤ ስበታም ትዕረገ። 3. አበገነ፤ አቃጠለ (ነገር፤ ሃዘን፤ ፍትር፤...)። 4. በጣም አቃጠለ።

ለበለበ።

አንገብጋቢ ት አስቸኳይ፥ አጣጥረ፤ ትድሚያ ሊሰጠው የሚገባ።

ገበግ ለ 1. ዝርግ ሆኖ የጠጠር ግንባታውን የሚሆኑ አስራ ሁለት ትናንሽና ከብ ጉድጓዶች ያሉት፥ ከአንደኛው ወይም ከድንጋይ፥... የሚሰራ መጓወድ፤ ገበጋም ይባላል። 2. በገበግ መጓወድ ላይ ባሉ 12 ጉድጓዶች ውስጥ በሚወጡ 48 ጠጠሮች አግካቢነት የሚካሄድ ወዋታ።

ገበግ 1ኛ ፍቺ

ገበር "ገበረ" ስር ተመ.

ገባ ግ 1. ወደ ውስጥ ጠለቀ፥ ሰጠሙ፥ ዘለቀ። 2. አንድ ላይ ሆነ፥ ተባብረ፤ አባል ወይም ተሳታፊ ሆነ፥ በአንድ ስራ ወይም ድርጊት ላይ ተሰግራ። ለድር ገ / ትምህርት ቤት ገ / ዘገነንት ገ። 3. ተወመረ፥ ተቀላቀለ። ወጡ ወው ገብተዋል። 4. ጀመረ (ከረዎት፥ ዘመን፥...)። 5. ተቀጠረ፥ ጀመረ። ስራ ገ። 6. መጣ ወይም ሄደ፥ ደረሰ ። ለዲስ ለገባ በላት ለላት ገ። 7. ተቀጠለ፥ መስመር ተዘረጋ። መሰረት ገ። ገባው አወቀ፥ ተረዳ።

ያገባኛል (ጉዳዩ) ይመለከተኛል።

ገቢ ነፍስ ውጪ ነፍስ ስቃይ፥ ጣር፥ ቁንት።

ገባ በገመዱ እኔ በሰራሁት ጥፋት አንተ ተቀጣ፤ ተጠየቅ።

መግቢያ ለ 1. ወደ ውስጥ የሚታለፍበት በር። 2. መጠያ፥ መጠለያ፥ መሃ። ለሁሉ ከጥቶ ሌላ ሙገሊያ የለንም። 3. የሚደረገውን ነገር ለማየት ወይም በሚከፍነው ድርጊት ላይ ተሳታፊ ለመሆን የሚያስችል (ትኩት፥ ካርድ፥...)። 4. አንድ በስፋት ወይም በዝርዝር ሊቀርብ ለታሰበ ነገር (መፅሐፍ፥ ንግግር) እንደ ገንባታው ወይም መንደርደሪያ ነጥብ ሆኖ የሚቀርብ ፅሁፍ፥ ንግግር፥...። 5. መጀመሪያ። ከረዎት ሙገሊያ ላይ ይመጣል።

መግቢያ ዋጋ ስ ትያትር፥ ቢኒግ፥ ስፖርት፥... ለማየት የሚከፈል ገንዘብ።

ይግባኝ ለ (ሀገ) በተሰጠ ውሳኔ (ፍርድ) ቅር የተሰኘ ወገን ጉዳዩ በበላይ አካል እንደገና እንዲታይ የሚያቀርበው ለቤተታ፥ ጥያቄ ።

ይግባኝ ሰሚ (ሀገ) የይግባኝ ጥያቄን የማየት ስልጣን ያለው የበላይ አካል።

ገቢ ለ 1. ለኑር ወይም ለመተዳደሪያ የሚሆን ገንዘብ። 2. በእለት፥ በወር፥... ከሸያጭ ወይም ከሌላ የገቢ ምንጭ የሚገኝ ገንዘብ።

የገቢ ምንጭ ለ ለኑር ለመተዳደሪያ፥... የሚሆን ገንዘብ የሚገኝበት መንገድ፥ ዘይ፥ ስራ።

ጋብቻ ለ 1. አንድ ወንድና አንዳት ሴት በትዳር (ባልና ሚስት ሆነው) ለመኖር እንዲችሉ የሚፈልጉት ሰነድአት፥ ቃል ዜጻ። 2. ትዳር።

አንድ ወንድና ሴት ህጋዊ በሆነ መንገድ አብረው ለመኖር የሚያስችላቸው የጉር ትስስር፤ ትዳር።

የጋብቻ ቀለበት ለ ባልና ሚስት በተጋቡ እለት ወይም እመኛዎች በተጣው እለት አንዳቸው ላንዳቸው የሚያደርጉት የቃል ዜጻን ምልክት ሆነን ተለበት።

ገቢ ለ 1. ጋብቻ። 2. መኖሪያ ቤት፥ መስሪያ ቤት፥... ያለበትና ዙሪያውን በአጥር የተከለለ ቦታ። 3. አንድ ቤተ መንግስት፥ ዩኒቨርሲቲ ያለ ቦታ።

ግባተ መሬት (ግብአተ መሬት) ለ 1. ራሳ ወደ መቃብር ሲወርድ ወይም ሲገባ የሚደረገው ስነርዳት፥ ፀሎት። 2 (ዘይ.) የአንድ ነገር ግብቂያ ወይም ፍጥጫ ።

ግብ ለ 1. በአገር ኳስ፥ በእጅ ኳስ፥ በገና ወዋታ፥... ላይ ኳዲ ወይም እሩሯ በአጥቂው ቡድን ተመትታ ወይም ተወርውራ የምታርፍበትና ነጥብ የምታስቆጥርበት ቦታ፤ ጎል። 2. በአገር ኳስ፥ በእጅ ኳስ፥ በገና ወዋታ፥... ላይ ኳዲ ወይም እሩሯ በአጥቂው ቡድን ተመትታ ጎል ውስጥ መግባት። 3. አላግ።

ግቡን መታ የታደው ወይም የታለመው ተፈፀመ፥ ተሳካ ወይም ያቀደውን ወይም ያለመውን ፈፀመ፥ አሳካ።

ግብ አስቆጠረ ጎል ወይም ግብ አገ።

ግቡ(ግቡ) ት ተገባቢ፥ ተስግጧ። ከብዙ ሰው ጋር ግብኝ ነው።

በሚገባ በደንብ፥ በትክክል።

በተገባ ግ ተገቢ በሆነ። ጉዳዩን ለስተዳደር ለትነገረኝ በተገባ ዘር።

አይግባም ለያስፈልገው ማንን የለበትም።

የሚገባ አስፈላጊ፥ ትክክል።

የተገባ ዝ.ከ.

ተገቢ ት መሆን ያለበት፥ የሚገባ፥ ትክክል።

ተጋባ ግ 1. በአንድ እቃ ውስጥ የክረው ነገር ወደ ሌላ ቦታ ወይም እቃ ተዛወረ፥ ተገለበጠ። 2. ባዶ ሆነ (ውስጡ የክረው ነገር ወደ ሌላ እቃ ስለተዛወረ ወይም ስለተገለበጠ)። 3. ተላለፈ፥ ተዛመተ (ለምሳሌ በሽታ)። 4. ጋብቻ ፈፀመ። 5. በጋብቻ ዝምድና ተሳሰረ፥ ተዛመደ። ተጋቦ ለ የበሽታ ከአንዱ ወደ ሌላው ሰው መተላለፍ።

ተግባባ ግ ተስግጧ፤ ተወዳጀ፥ ተለግመደ።

ተግባቢ ት ከሰው ጋር ተሉ የሚወላጅ፥ የሚገባ።

አገባ ግ 1. ውጭ የክረውን ወደ ውስጥ ለደረጉ ከተተ፥ ወመረ። 2. ትዳር ያዘ፥ ጋብቻ ፈፀመ።

አያገባህም ጉዳዩ አይመለከትህም፣ ሊያሳስብህ ወይም ልትሳተፍበት አያስፈልገህም።

አጋባ ግ 1. ጋብቻ እንዲፈፅም አደረገ። 2. አስተሳሰብ፣ አዛውንት (ለምሳሌ በሽታን)። 3. አንድን ነገር ከአንድ እቃ ወደ ሌላ በመገልበጥ ወይም በማዛወር እቃውን ባደረገ ወይም ወደ ሌላ እቃ ገለበጠ፣ አዛወረ።

አግባባ ግ 1. አወዳጀ፣ እንዲቀረጥ ያዘንያት ሆነ። 2. አባባለ፣ ገፋፋ። አብረው እንድሄድ አግባባ።

አግባብ ስ 1. እውቂያ፣ ወዳጅነት። 2. ስነስርዓትን ወይም ደንብን የተከተለ ወይም ተገቢ የሆነ። አግባብ ባለው መንገድ አልተሰራም። 3. ገንኙነት። ከጉዳዩ ጋር አግባብ ያለው መስሪያ ቤት።

ገባሬ ሰናይ “ገበሬ” ስር ተመ.

ገባር “ገበሬ” ስር ተመ.

ገብረ ጉንዳን ስ ጉንዳን።

ገብስ ስ ለአንጀራ፣ ለጠላት...የሚሆን የብርአ እህል።

ገብስ ነው ገራገር ነው፤ ክፋት የለውም፤ ቀላል ነው።

ገብሰማ ት አልፎ አልፎ የጭ ስብጥር ያለበት ጥቁር ቀለም፣ የመልክ አይነት(ብዙውን ጊዜ ለዶር)።

ገብጋባ “ገበገበ” ስር ተመ.

የገቦ ነገር አድራጊው ወይም አስደራጊው የማይታወቅ።

የገቦ [እህል] ስ ሰብል በሚሰበሰብበት ጊዜ ግሳው ላይ ረገፍ የሚቀረውና አንደገና እዚያው ግሳ ላይ በትሉ የሚገኝ እህል።

*ገተለተለ

ገተለተለ ስ የተያያዘ፣ ትጥልጥል፣ ተጥርጥር፣ ዝባዝንኪ ነገር።

ገተለተለም ት (ስድብ) ከተታም፣ ዝገንትላም።

ገተለተለ አለ ግ ተገተለተለ።

ገተለተለ አደረገ ግ አገተለተለ።

ተገተለተለ ግ በብዛት ሆኖ አንዱ አንዱን እየተከተለ ተጓዘ፣ ተንጋጋ።

አገተለተለ ግ በብዛት ሰበሰቦ አመጣ ወይም ወሰደ፤ አንጋጋ።

ገተራ ግ እያፈሰ ቃመ (ቅሉን፣ ገፍርን፣...) ።

ገተራ ግ 1. ወጠረ፣ ለጠጠ። 2. (ነውር) አቆመ፣ ቀሰረ (የወንድን ብልት)። 3. ያዘ፣ አስወነ፣ (በነገር፣...)። 4. ሰረጅም ጊዜ አቁም አቆየ። ለመግለሁ ብሉ ገትሮን ቀረ። 5. ተቋቋመ።

አልሸነፍ አለ። 6. ወደ መሬት ያለው ቀጥታነት የበዛ ሆነ፣ ጋደም ሳይል ቀረ (ከሞፈር ጋር ለተዋረደ ማረሻ፣ ለዶማ፣...)።

መገተሪያ ስ በውስጡ ቀጭን ሽቦዎች የተሰተበት ወይም በሌላ ዘዴ ደርቶ እንዲል ተደርጎ የተሰራና የመሽራ ልብስ ወይም ሌላ የሴት ቀሚስ ቡፍ ብሎ እንዲታይ የሚያደርግ ገበር፤ ቡፋንቴ።

ገታራ ት ግትር።

ግትር ት 1. ያልሳ፣ በትክክል ያልተገጠመ፣ ወደ ውስጥ የሚወጋ (ማረሻ፣ እርፍ፣...)። 2. ሃሳቡን በቀላሉ የማይለውጥ ወይም የሌላውን ሃሳብ በቀላሉ የማይቀበል (ሰው)።

ተገተረ ግ 1. ቀጥ ብሎ ቆመ። 2. ሳያል ቀረ (የቤት፣ የአጥር፣...ስራ)።

ተገተረ ቀረች ባታገባ ጊዜያ አለፈባት።

ተጋተረ ግ ተያያዘ፣ ተጋፈጠ። ሰውን ተጋትሮታል።

ተግተረተረ ግ 1. ተውተረተረ፣ ተንገዳገደ። 2. ቆመ፣ ተገተረ (የደም ስር)።

አግተረተረ ግ 1. አውተረተረ፣ አንገዳገደ። 2. አቆመ፣ ገተረ(የደም ስርን)።

ገተተ ግ 1. ተበጫወተ፣ ተበጣጠሰ (በእርጅና ያዘንያት)። 2. ጎተተ።

ገታታ ት 1. (ስድብ) ከርፋፋ፣ ቂል፣ሞኝ። 2. ጎታታ።

ግተት ስ 1. ያረጀ ወይም ያለቀ የሰፊት እቃ፤ ግትቻ። 2. (ስድብ) ጎታታ፣ ከርፋፋ፣ ሞኝ።

ግትት ዝ.ክ.

ግትቻ ስ 1. ያረጀ ወይም ያለቀ የሰፊት እቃ። 2. (ስድብ) ሀ. የሽመግለ፣ ያረጀ (ሰው)። ለቀርፋፋ፣ ገልጃጃ።

ተንጋተተ ግ ተንከረፈፈ።

አንጋተተ ግ አንከረፈፈ።

ገተገተ ግ 1. ቆረጠመ፣አኘክ (ሀመም ሰውነትን)። 2. መጠመጠ፣ መገመገ፣ ጠባ (ጡትን)።

*ገተገተ

ገተጋታ(ገተገተ) ት 1. የያዘውን (ነገር፣ሃሳብ፣ እምነት፣...)የማይለቅ፣ነክክና፣መንቻክ። 2. ቀብቃባ።

ተንገታገተ ግ 1. የያዘውን (ነገር ሃሳብ፣ እምነት፣...) ሳለመልቅ ባለው አቅም ተፍጨረጨረ፣ ተጣጣረ። 2. ተንቀበቀበ።

ገታ ግ 1. አቆመ፣ አገደ፣ ከለከለ፣ እንዳይቀጥል አደረገ። 2. ተወ፣ አቋረጠ።

ግት ስ የተገታ፣ የታደገ፣ እግድ።

ተገታ ግ 1. ታገደ፣ ተከለከለ፣ እንዳይቀጥል

ገታራ

ተደረገ፣ ቆመ። 2. ተቆጠበ፣ ተመ።

ገታራ “ገተረ” ስር ተመ.

ገታታ “ገተተ” ስር ተመ.

ገትጋታ “ገተገተ” ስር ተመ.

*ገቸገቸ

ገቸጋቻ ት የማይሰግር ወይም መጋዣ የሆነ (በትሉ፥ ፈረስ)።

ተገንቸገቸ ግ ከከከከ ወይም ዘጥ ዘጥ አለ።

አገንቸገቸ ግ አገንጫገጠ፥ ነቀነ።

ገቸ ስ 1. ጠላ የሚሞላበት ወይም የሚሾምበት ትልቅ ጋን። 2. ትልቅ ድልብ ሰንጋ፤ ፍራዳ።

*ገነበጠ

ገንብጥ ስ ገና ያልጠና ወይም ያልዘረዘረና ብት ብሉ የሚታየው የበቆሎ ወይም የብርእክ ለህል ፍሬ።

አገነበጠ ግ 1. በንኮ ላይ ፍሬ ሻጠ፥ አዘለ(የበቆሎ አገዳ)። 2. አገነደረ፥ ወገቡ ላይ ታጠቀ (ለምሳሌ ጎራዴን)።

ገነባ ግ 1. አነፅ፥ ገንብ ሰራ። 2. አዳበረ፥ አበለፀገ።

ገንቢ ት ጠቃሚ፥ ለእድገት የሚረዳ (አስተያየት፥ ሃሳብ፥...) ።

ገንቢ ምግብ ት ሰውነትን ለመገንባት ወይም ለማድረጅ የሚያገለግል ፐርቲኒንት ያለው የምግብ አይነት።

ገንብ(ምብ) ስ በድንጋይ፥ በከረት፥ በአሽዋና በሰሚንተ፥... የታነፀ ወይም የተሰራ (ቤት፥ አጥር፥ ሀንፃ፥...)።

ገንበኛ(ምብኛ) ስ የገንብ ስራ ባለሙያ።

ገንባታ (ምባታ) ስ 1. የልማት፥ የእድገት እንትስታሲ። የኢኮኖሚ ገንባታ። 2. የማነፅ፥ የመገንባት ስራ።

ተገንባ ታነፅ፥ ተሰራ።

ገነተረ ግ 1. በደንብ ሳይሆን ላይ ላይን በሰለ (ስጋ) ። 2. አልታኘክ አለ፥ አኞ ሆነ (ስጋ)። 3. (ዘይ.) ሃሳቡን አልቀይር አለ፥ እምቢ አለ።

ገንታራ ት 1. በሚገባ ያልበሰለ ወይም የገነተረ (ስጋ) ስ 2. (ዘይ.) ሃሳብ ግትር።

ገንትር ት በሚገባ ያልበሰለ (ስጋ)።

አገነተረ ግ 1. በደንብ ሳያበሰል ቀተለ፥አገነፈለ (ስጋ)። 2. ነገር እንዲባሰስ ወይም እንዲጠነከር አደረገ።

ገነት ስ 1. በአራት ዘፍጥረት ምእራፍ 3. ላይ እንደተፈጠረ አጻምና ሃዋን የፈጣሪያቸውን ትእዛዝ ተላልፈው ከመባረራቸው በፊት ይኖሩበት ነበር ተብሎ የሚታመንበትና በተለያዩ ተክሎች የተዋበ አስደሳች ቦታ። 2. እንደ ክርስትና ባሉ

ሃይማኖቶች እምነት መሰረት ገድታን ወደ መንግስተ ሰማያት ከመግባታቸው በፊት ወይም እስከ እለተ ምልክት የሚቆይበት ሰማያዊ ቦታ።3 (ዘይ.) በሁሉም ረገድ በጣም አስደሳች የሆነ ስፍራ፤ አካባቢ፥ ሃገር ።

የገነት ወፍ ስ 1. ጅራቷ ረጅም፥ መጠኗ ትንሽና መልክ ሽልምልም የሆነ፥ በወንዝ አካባቢ የምትገኝ በመስከረምና በጥቅምት ወራት ብቻ የምትታይ ወፍ። 2. “ጣምስ” ን ተመ.

ገነታ ግ በቁጣ ወይም በንደት አነጋገር ጊዜ ድምፅ የተለመደ ቃናውን ለወጠ፥ ከፈረ።

ገነነ ግ 1. ከፍ ከፍ አለ፥ በጣም ታወቀ፥ ገነኛ ወይም ታዋቂ ሆነ። 2. አየለ፥ በረታ (ሀመም፥ ነገር፥...)። 3. ጎልተ፥ ታወቀ ወይም ተሰጣ(ጣለም)። 4. ለመለመ፥ አደገ (ተከል)።

ገናና ት ገነኛ፥ ታዋቂ፥ ለመጥር።

ገንት ስ በልዩ ልዩ የፈጠራ ስራዎች (በስነሁፍ፥ በኪነጥበብ፥...) ውስጥ ደራሲው ሊያስተላልፍ የፈለገውን ሃሳብ ተደራሲው በደንብ እንዲረዳው ወይም እንዲሰማው ለማድረግ ሲባል አንድን ድርጊት ወይም ሃሳብ አጋኖ የማትረብ ቴክኒክ ወይም ዘዴ ።

ተጋነነ ግ አንድ ነገር ከሚገባው ወይም ከሆነው በላይ (የተሻለ ወይም መጥፎ፥ ትልቅ ወይም ትንሽ፥...) እንደሆነ ተደርጎ ቀረበ።

አገነነ ግ 1. በጣም ትልቅ፥ ዋና፥... አድርጎ አቀረበ(በጥንት)። 2. ጎልተ እንዲታወቅ ወይም እንዲሰማ አደረገ(ጣለም)።

አጋነነ ግ አንድን ነገር ከሚገባው ወይም ከሆነው በላይ የተሻለ ወይም መጥፎ፥ ትልቅ ወይም ትንሽ፥... እንደሆነ አድርጎ አቀረበ።

*ገነኛ

ገንኛነት ስ 1. ተመሳሳይነት። 2. ዝምድና፥ ቀረቢታ። 3. የተለያዩ ወገኖች ለተለያዩ አላማዎች (አብሮ ለመስራት፥ በአንድ የተወሰነ ጉዳይ ላይ ሃሳብ ለመለዋወጥ፥ ንግድ ለማካሄድ፥...) ሲሉ በመካከላቸው የሚፈጥሩት ቀረቢታ። 4. ወሲብ ወይም የግብረ ስጋ ድርጊት።

ግኛት ስ ስለአንድ ነገር ተፈጥሮ፥ ምንነት፥ አሰራር፥ ጥቅም፥... ምርምር ወይም ጥናት በማድረግ የታወቀ አዲስ መረጃ ወይም የተደረሰበት አዲስ ውጤት።

ተገኘ ግ 1. ጠፍቶ፥ ተደብቆ፥ ተረሰቀ፥...የነበረው ወይም የሚፈለገው ነገር ወጣ፥ ተከሰተ፥ ተያዘ፥ በእጅ ተደረገ። 2. በአንድ የተወሰነ ቦታ፥ ድርጊት፥... ላይ ተሳታፊ ሆነ። ለብላባው ላይ ብዙ ሰው ተገኘ።

የማይገኝ በጣም ጥሩ፥ ጥራት ያለው፥ ምርጥ፥ እንደሌለ የሌለ። የግዛህን ለላት የማይገኝ ነው።

የተገኘውን ግንኙውንም፡ የሆነውን፡ የተገኘውን ልብስ ስጠኝ፡፡

ተገኘኝ ግ 1. አብሮ ለመስራት ወይም በአንድ የተወሰነ ጉዳይ ላይ ሃሳብ ለመለዋወጥ... ሲል ከሌላ ወገን ጋር አንድ ቦታ ላይ ተሰባስበን፡ 2. በአካል ተቀራሪ ተያየ፡ ተነጋገር ወይም ተገጣጠመ፡፡ ከሰራ አሰሪያጃ ጋር ተገናኘ፡፡ 3. ተያያዘ፡ 4. ወሲብ ወይም ሩካቤ ስጋ ፈፀመ፡፡

መገናኛ ስ 1. በተለያዩ ወይም በተራራቁ ቦታዎች ላይ የሚገኙ ክፍሎችን ለማገናኘት የሚረዳ እንደ አይርፕላን፣ መኪና፣ ፊደሮች፣ ስልክ፣ ፋክስ... ያለ መሳሪያ፡፡ 2. አንዱን ቦታ ከሌላው የሚያገናኝ መንገድ፣ መስመር፡፡ 3. ከተለያዩ አቅጣጫ የሚመጡ መንገዶች የሚገጣጠሙበት ቦታ ወይም ስፍራ፡፡ ቅ 4. ግንኙነት ለማድረጊያ ወይም ለመሰባሰቢያ የሚሆን (ቦታ፣ ጊዜ፣ ምክንያት፣...)፡፡

መገናኛ ብዙሃን ስ የተለያዩ መረጃዎችን፣ ዜናዎችን...በአንድ ጊዜ ለብዙ ሰው ለማስራጨት የሚያገለግሉ እንደ ጋዜጣ፣ ሬድዮ፣ ቴሌቪዥን ያሉ የማሰራጫ እውታሮች ፣ መሳሪያዎች፡፡

አገኘ ግ 1. ጠፍቶ፣ ተደብቶ፣ ተረሰቶ፣... የነበረን ነገር በእጁ አደረገ፣ ያዘ አስገባ፣ ወሰጠ፡፡ 2. ርባለቤት ሆነ፡ ሃብት አገኘ፡፡ 3. አንድ የተወሰነ ቦታ ላይ ተገጣጣሙ፣ ተያየ፣...፡ ተጓዥ ሲኒግ ቤት አገኘሁት፡፡ 4. አወቀ፣ ደረሰበት፡፡ የጠባቢ መነሻ አገኘው፡፡ 5. አጋጠመ፡፡ ችግር አገኘው፡፡

አገናኝ ግ 1. ግንኙነት እንዲኖራቸው አደረገ(ለስራ፣ አንድ የተወሰነ ጉዳይ ላይ ለመነጋገር ወይም ለሌላ አላማ)፡፡ 2. ተለያይቶ ወይም ተራርቆ የነበረው እንዲቀራረብ አደረገ፡፡ 3. ተለያይቶ የነበረውን አያያዘ፣ አግባብ (ለምሳሌ የኢሊክትሪክ ሽቦን)፡፡

አስገኘ ግ 1. በፊት የሌለ ወይም ያልነበረ ነገር እንዲኖር አደረገ፡፡ 2 እንዲገኝ አደረገ፡፡

ገነዘ ግ ከፈነ፡፡

መግንዘ ስ ከፈነ፡፡

ግንዘት ስ (እ.አ.ተ.ቤ.) ለሞተ ሰው ፍትሃት ወይም ፀሎት የሚደረግበት የፀሎት መፅሃፍ፡፡

ግንዝ ት የተገነዘ (ሬሳ)፡፡

*ገንዘብ

ግንዛቤ ስ 1. ልብ ማድረግ፣ መረዳት፡፡ 2. እውቀት፡፡ ስለግንኙ ጥሩ ግንዛቤ ይገኛል፡፡

ተገነዘበ ግ ልብ አደረገ፣ አስተዋለ፣ ተረዳ፣ አወቀ፡፡

ተገናዘበ ግ ተነፃፀረ፣ ተመሳከረ፡፡

አገናዘበ ግ 1.አስተዋለ፡፡2.አነፃፀረ፣ አመሳከረ፡፡

አገናዛቢ አፀፋ ስ (ሰዋ.) ባለቤትነትን የሚያመለክት ተውላጠስም (ምሳሌ፡ ቤት ቤትህ /አባት አባጁ፡፡

አስገንዘበ ግ 1. አሳወቀ፣ አስረዳ፡፡ 2. አስታወቀ፣ አሳሰበ፡፡

ማስገንዘቢያ ስ 1.ማሳሰቢያ፡፡2.ማስገንዘቢያ፡፡

*ገንደረ

አገንደረ ግ ታጠቀ፣ አገነጠጠ (ለምሳሌ ንሬደን)፡፡

አጋንዱር ት 1. ወደል፣ ጠብደል፡፡ 2. ዘርጣጣ፣ እንቅብ ሆድ፡፡

ገንደስ ግ 1. ቆርጦ ጣለ፣ ገረሰሰ (ዛፍን)፡፡ 2. አጋደመ፡ ደበለለ፣ አስተኛ፡፡

ገንዳሳ(ግንድስ) ት (ስድብ) መተኛት የሚያበዛ፣ እንቅልፋም፡፡

ገንደሰ ገንደሰ አለ ግ ፈንደስ ፈንደስ እያለ ቀስ ብሎ ተራመደ (ወፍራም ሰው)፡፡

ተገንደሰ ግ 1.ተቆርጦ ወደቀ፣ ተገረሰሰ (ዛፍ)፡፡ 2. ተንደላለፍ፣ ወደቀ፡፡ 3. ተጋደመ፣ ተኛ፡፡

ገነገነ ግ ጠረጠረ፣ ሰጋ፡፡

ገንጋኛ ት ጠርጣሪ፡፡

ገንጋኝ ዝ.ክ.

ግንገና ስ ጥርጣሬ፣ ፍርሃት፣ ስጋት፡፡

አገንገነ ግ ገነገነ፡፡

ገነጠለ ግ 1. ዘነጠለ፣ ዘነጠፈ፣ ለየ (ለምሳሌ የዛፍ ቅርንጫፍን)፡፡ 2. ተያይዘው ወይም ተጣብቀው የነበሩትን ለያየ፣ ነጠለ፣ ቀደደ (፣ ገፅን የመፅሃፍ ሽፋንን፣...ከጥራዙ ላይ)፡፡ 3 አንድ የነበረውን ለያየ፣ ከፋፈለ (ለምሳሌ ሃገርን)፡፡

ገንጣይ ት 1. ተገንጣይ፡፡ 2. የሃገርን የተወሰነ ክፍል ለመገንጠል ወይም ለመለየት የሚታገል ወይም ይህ አላማ ያለው (ድርጅት፣ቡድን፣...)፡፡

ግንጣይ ት ከዋናው ዛፍ ወይም ከግንዱ የተቆረጠ፣የተለየ፣...ቅርንጫፍ፡፡

ግንጥል ት ከመሰሉ፣ ከወገኑ የተለየ ወይም የተገነጠለ፡፡

ግንጥል ጌጥ ስ አብሮት ካለው ጋር የማይስማማ ወይም ያልተሟላ ጌጥ፡፡

ተገነጠለ ግ 1. ተዘነጠለ፣ ተዘነጠፈ፣ ተለያየ (ለምሳሌ የዛፍ ቅርንጫፍ)፡፡ 2. ተለያየ፣ ተሳቀቀ፣ ተቀደደ (ገፅ፣ የመፅሃፍ ሽፋን፣...)፡፡ 3.ተለየ ብቻውን ሆነ ወይም ብቻውን መተዳደር ጀመረ፡፡ 4. ተለያየ (መንገድ)፡፡

ተገንጣይ ት ከአንድ አገር ውስጥ የተወሰነውን ክፍል ወይም አካባቢ ነጥሎ ወይም ለይቶ ለብቻ የማድረግና ሌላ መንግስት የመመስረት አላማ ያለው ድርጅት ወይም ቡድን፡፡

ገንፈላ ግ 1. ፈላት ፈለሰ። 2. ታምቶ ታገላ የነበረ ፈንትሎ ወጣ (እንባ+አመፅ+...)። 3.(ዘይ.)+ቀጣ+ ቱግ አለ።

ተገንፈላ ግ በደንብ ሳይበሰል በውሃ ብቻ ተቀተለ (ለምሳሌ ስጋ+ የፈሰ ባቂ) ።

አገንፈላ ግ በደንብ ሳይበሰል በውሃ ብቻ ተቀለ።

*ገንፋ

ገንፍ ስ የገብሰ ወይም የሰንደ... ጻፏት የፈላ ውሃ ውስጥ ተወምሮ በግግሱ በወፍራሙ እየታሸ ከበሰለ በሂሳ በትቢ+ በዘይት+ በብጥብጥ ተላባ።... የግሪሳ ምግብ።

ተገንፋ ግ 1. ገንፍ ተሰራ። 2. እንደ ገንፍ ሆኖ ተሰራ።

አገንፋ ግ 1.ገንፍ አዘጋጀ። 2. እንደ ገንፍ አድርጎ ሰራ። 3. በግግሱ ላሽ+ ላገ (ገንፍን)።

ገኘ ተውግ ያልተፈፀመን፣ ያልተደረገ፣ ያልደረሰን፣ ያልተገኘን... ወይም ወደፊት የሚፈፀምን፣ የሚደረግን፣ የሚሆንን ነገር+ ጉዳይ+...ለግባዩት ወይም ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። ምሳሌን ገኘ አልበሁም /ሁለተኛ ደረጃን ገኘ አልወረዘም።

ገኘ ለገኘ ምን አላባት፣ ወደፊት።

ገኝ ስ 1. በክርስትና እምነት ተከታዮች ዘንድ ታህሳስ 29 ወይም በየአራት አመቱ በዘመነ ዮሐንስ ብቻ ታህሳስ 28 ቀን የሚከበር፣ አየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ቀን፤ ልደት። 2. የገና ጨዋታ።

ገኝ መምቻ ስ 1. ሩር ወይም ጥንግ የሚመታበት፣ በአንድ በኩል ከጓፉ ቀልበሰ ያለ ብትር። 2. የገና መጓወቻ ሚዳ ክልል።

ገኝ ተሳዳቢ ስ የገና አለት የገና ጨዋታ ተሸናፊውን ወገን በሆታና በጥም የሚሳደብ የአሸናፊው ወገን አቀንቃኝ።

የገኝ ጀንበር ስ ቀኑ አጭር ሌሊቱ ደግሞ ረዥም የሚሆንበት ወቅት።

የገኝ ጨዋታ የገና አለት ወንዶች በሁለት ቡድን ተከፋፍለው ሩርን ወይም ጥንግን በገና መምቻ እየመቱና ግብ አግብተው አሸናፊ ለመሆን የሚወዳደሩበት ጨዋታ።

ገኘና "ገነነ" ስር ተመ.

ገንቢ "ገነባ" ስር ተመ.

ገንባሌ "ገምባሌ" ን ተመ.

ገንቦ (ገምቦ) ስ ከእንክራ እነኩ፣ ከምንቸት ከፍ የሚልና ከሽክላ የሚሰራ የጣላ፣ የጣጅ፣የውሃ+... መያዣና ግትረቢያ እቃ (ሽክላ ስር ተመ) ።

ገንቦሬ "ኅምቦሬ" ን ተመ.

ገንታራ "ገነተረ" ስር ተመ.

ገንዘብ ስ 1. በመግዛትና በመሸጥ ሂደት ውስጥ ሻጭና በገዥ መካከል ተቀባይነት ያለው ለመዝያ የሚያገለግል ነገር+ አብዛኛውን ጊዜ ከመዳብ + ከብር ወይም ከወርት+... የሚሰራና የተወሰነ ልክ ላይ ላይ የታተመበት የሳንቲም ወይም የወረቀት መዝያ። 2. ንብረት።

ገንዘቢ ነው የገለ+ ንብረቱ ነው።

ገንዘብ ጸጠረ ገንዘብ አጠራቀመ።

የገንዘብ ቅጣት ስ የተወሰነ ገንዘብ በማስከፈል የሚፈፀም የቅጣት አይነት።

ገንዘብ ቤት ስ 1. በአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ውስጥ ገንዘብ የሚተመታበት ክፍል። 2. ገንዘብ ያዥ።

ገንዘብ ከፋይ ስ በአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ውስጥ ደመወዝ ወይም ሌላ ወጭን የመክፈል ስራ የሚሰራ ሰው።

ገንዘብ ያዥ ስ በአንድ መስሪያ ቤት+ ድርጅት ወይም እንደ እድር+ ግህበር ባለ-ግህበራዊ አካላት ውስጥ ተቀጥሞ ወይም ተንቀሳቃሽ የሆነውን ገንዘብ በሃላፊነት ተረክቦ የሚይዝ ሰው።

ገንዳ ስ 1. ወፍራም ገንድን አገድሞ በመቦርቦር የሚዘጋጅና ለከብቶች ውሃ መጠጓት የሚያገለግል እቃ። 2. ሰው ወሰጡ ገብቶ ሊታጠብበት የሚችል በባሻ ቤት ውስጥ የሚገኝና ከሽክላ ወይም ሴራሚክስ+... የሚሰራ እቃ።

ገንዳሳ "ገነደሰ" ስር ተመ.

ገንገበት ፤ 1. (ስድብ) ያልሰለጠነ፣ ከርፋፋ። 2. ገብጋባ፣ሰስታም።

ገንጋና "ገነገነ" ስር ተመ.

ገንጋኝ ዝ.ክ.

ገንጣይ "ገነጠለ" ስር ተመ.

ገንፎ "ገነፋ" ስር ተመ.

*ገመለለ

ተንገሞለለ (ተንጓለለ) ግ 1. ቆሻሻው ከደህናው ወይም ደህናው ከቆሻሻው በሰፊ ወይም በወንፊት+... እምካይነት ተለየ (ለምሳሌ ቆሻሻ ያለበት፣እህል)። 2. (ዘይ.) ስራ ፈተ ዞረ፣ ተንገላወደ።

አንገሞለለ ግ 1. ቆሻሻውን ከደህናው ወይም ደህናውን ከቆሻሻው ለመለየት በሰፊ ወይም በወንፊት ላይ እድርን በፈጽን ወይም ወንፊቱን ወደፊትና ወደሂሳ አነቃነቃ ወይም አዞረ (ብዙውን ጊዜ ለእህል)። 2. አገለለ+ ለየ። 3(ዘይ.)አዞረ፣ አንከራተተ።

እንግዳሪ ስ ከተፈለገው እህል ወይም ጥራጥራ ላይ ተለይቶ የሚቀረውና የማይፈለገው የእህሉ ወይም የጥራጥራው ክፍል ወይም ቆሻሻ።

ብጣራ።

ገውዝ [ገፋስ] ስ በግንቦት የሚወጣ የኮከብ ስም። በተወማሪ "ኮከብ ቆጠራ"ን ተመ.

ገውጋዋ ቅ 1. ሞኝ፥ ቂል። 2. ዘዋሪ፥ ቀውላላ።
ገዘረ "ገረዘ"ን ተመ

ገዘተ ግ አንድ የተወሰነ ድርጊት እንዳይደረግ ከለከለ። አወገዘ(የክህነት ስልጣን ያለው ሰው)።
ገዝት ስ እንዳይደረግ ካህን የከለከለው ነገር።

ተገዘተ ግ 1. አንድን የተወሰነ ድርጊት እንዳያደርግ ተከለከለ። ተወገዘ (በካህን)። 2. ማለ።

ገዝገዝ ግ 1. ለመቁረጥ ከረከረ። 2. ቀስ በቀስ እዳከመ። እቅም አሳጣ፥ ውስጥ ውስጡን ቦረቦረ። የነበረውን መንግስት ተቃዋሚዎቹ ገዝገዘው ጣሉት /በሽታ ገዝገዝ ገደለው።

ተገዝገዝ ግ 1. ተከረከረ። 2. ተዳከመ፥ እቅም አጣ፥ ተቦረቦረ።

***ገዝገዝ**

ገዝጋዛ (ገዝገዝ) ቅ 1. ነገር የማይቆርጥ፥ ወቅጥቃ፥ ነገናዛ። 2. ሲናገር ወይም ሲያነብ ድምፅ የሚንቀጠቀጥ። 3. አንድን ስራ በቅልጥፍና የማይሰራ፥ ቀርፋፋ።

ተንገዛገዝ ግ 1. ተንገዳገደ። 2. ፊደሎችን እየቆጠረና እየገነባተ አነበበ ወይም ተናገረ።
አንገዛገዝ ግ አንገዳገደ።

ገዘፈ ግ 1. በጣም ወፈረ፥ ደነደነ። 2. ረቂቅ የነበረው በአካል ወይም በቅርፅ ጎልቶ ታየ፥ ተከሰተ። 3. አገራ (በዛር ምክንያት)።

ገዙፍ ቅ በጣም ወፍራም ወይም ትልቅ።

ገዝፈት ስ ውፍረት።

አገዘፈ ግ ትልቅ፥ ትልህ ሆኖ እንዲታይ አደረገ።

ገዛ ግ 1. ገበየ፥ ሸመተ። 2. አስተዳደረ፥ መራ (መሪ፥ ባለስልጣን)። 3. አፈራ፥ አበጀ። በገንዘቡ ወዳጅ ገዛ።

በገዛ እጁ በሌላ ሳይሆን እራሱ በራሱ። በገዛ እጁ ተሰለለ።

የገዛ ራሱ የራሱ፥ የግሉ።

መግገዥ ስ መገባደጃ ገንዘብ።

ገገር ስ የበላይ አስተዳዳሪ፥ ባለስልጣን(ለምሳሌ አገረ ገገር፥ የባንክ ገገር)።

ግዛት ስ 1. የተወሰነ የአስተዳደር ክልል። 2. ክልል።

ግገር ስ የመግዛት ተግባር።

ተገዛ ግ 1. ተገበየ፥ ተሸመተ። 2. ተመራ፥ ተዳደረ።

አገዛዝ ስ አስተዳደር።

ገዝጋዛ "ገዝገዝ" ስር ተመ.

ገዝጥ "ገጀጥ" ን ተመ.

ገዢ "ገዛ" ስር ተመ.

***ገዦጠ**

ጌጥ ስ አንድን ነገር ለማስዋጠ የሚያገለግል እንደ ወርቅ፥ ብር፥ አልማዝ፥ ጥልፍ፥... ያለ ነገር።

ጌጠኛ ቅ በጌጥ የተዋበ።

ጌጣጌጥ ስ ልዩ ልዩ እይነት ጌጥ።

ተጌጠ ግ በጌጥ ተዋበ፥አማረ።

ተጌያጌያጠ ግ ተሸቀረ፥የተለያዩና የሚያሳድሩ ነገሮችን በመጠቀም ተዋበ።

አጌጠ ግ ተሸላለመ፥ አማረ፥ ተዋበ።

አስጌጠ ግ በጌጥ እንዲያምር ወይም እንዲዋብ አደረገ።

ገደቢስ "ገድ" ስር ተመ.

ገደለ ግ 1. ሀይወት አጠፋ፥ እንዲሞት አደረገ። 2. እንዳይኖር አደረገ፥ አጠፋ (ስሜትን፥ ሞራልን፥...)። 3. እንዳይከናወን አደረገ። ስራውን ገደለው። 4. ጎዳ፥ አደከመ። ፀሃዩ ገደለው።

ገዳይ ቅ የሰው ሀይወት ያጠፋ(ሰው)። 2. እዳኝ።
ገዳዩ ዝሆን ገድሎ ተመለሰ።

ግዳይ ስ በጦርነት የተሳተፈ በው ጠላት ለመግደሉና የጀግንነት ስራ ለመፈፀሙ የሚጠቅሰው ማስረጃ፥ የሚያቀርበው ምርኮ ወይም እዳኝ እድኖ የሚያቀርበው አውሬ፥ እንሰሳ ወይም ከታደነው እንሰሳ ወይም አውሬ አካል ላይ ተወሰደ ለማስረጃነት የሚቀርብ ምልክት።

ግዳይ ጣለ በጦርነት የተሳተፈ በው ስለፈፀመው ጀብድ ምስክር በመጥቀስ በሽለላና በቱከራ ተናገረ ወይም ምርኮውን አቀረበ ወይም እዳኝ ያደነውን አቅርቦ አሳየ።

ግድያ ስ 1. የመገደል ተግባር። 2. ሽሚያ፥ ርብርቦሽ፥ ትግል። እቃውን ያገኘሁት በስጉት ገድያ ነው።

ተገደለ ግ እንዲሞት ተደረገ።

ተጋደለ ግ አንድ ነገር ለማግኘት ወይም ለመፈፀም ከፍተኛ ጥረት አደረገ፥ በጣም ታገለ፥ ተግግተ።

ተጋዳይ ቅ ለአገር ነፃነትና ለክብር ወይም ለቆመሰጉ አላማ ሲል ሀይወቱን አሳልፎ የሚሰጥ።

ተጋድሎ ስ አንድን አላማ ለማሳካት የሚደረግ ከፍተኛ ትግል።

አጋደለ ግ አሻማ፡ አራተት፡ አታገለ።

ገደለ ስ 1. ፅዕ ወይም ሌላ ነገር የቦረቦረውና ወደታችና ወደጎን ርዝመት ያለው ቦይ፡ አዘቅት። 2. ከተራራ ሄድ እስከ ግርጌ ያለ የመሬት አካል።

ገደለ ገባ 1. ተበላሽ፡ ያለውጤት ቀረ። 2. ትልቅ ችግር ላይ ወይም ስህተት ላይ ወደቀ። 3. ከገደለ ሄድ ላይ ወደ ታች ወደቀ።

ገደላገደለ ገደለ የባዛበት።

የገደለ ማሟቶ ስ 1. በገደለ ወይም እንደ ገደለ ባለ ነገር አካባቢ ሲጮሁ ከገደሉ ጋር ተጋጭቶ የሚመመለስና በተመሳሳይ መልክ የሚሰማ ጨህት፡ ድምፅ። ቅ 2. (ዘይ.) የራሱን ሳይሆን የሌላ ሰው ሃሳብ የሚያስተጋባ (ሰው)።

ገደላማ ቅ ገደላገደለ።

ገደመ ግ ገዳም እንዲሆን አደረገ።

ገዳም ስ መነኮሳት ከአለማዊ ኑሮ ተገለለው በገይማኖታዊ ስርአትና ደንብ እየተዳደሩ የሚኖሩበት ቤተክርስቲያን ያለበት ቦታ።

ገዳም ገባ አለማዊ ኑሮን በመተው መንፈሳዊ ኑሮን ለመኖር ገዳም ውስጥ መቀመጥ ጀመረ፤ መነ።

የገዳም አባት ስ የገዳም ሹም፡ የመነኮሳት አስተዳዳሪ፡ አበምኔት።

ተገደመ ግ ገዳም ሆነ።

አስገደመ ግ ገዳም እንዲሆን አስደረገ።

*ገደመ

ገደማ ስ አካባቢ፡ ወደ ሁለት ሰአት ገደማ ይመጣል / ቤቱ ወደ ፒያሳ ገደማ ነው።

ጋድሚያ ቅ (ስድብ) እንትልፋም፤ ሰነፍ።

ጋድም ስ ርብራብ።

ግድም ስ ገደማ።

ተጋደመ ግ 1. ወደ ጎን በቁመቱ ተዘረጋ። 2. ተኛ።

ተገዳደሙ (ነውር) የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ።

አጋደመ ግ በቁመቱ አስተኛ፡ ዘረጋ።

አጋደመው 1. ዘረጋው፡ በቁመቱ አስተኛው። 2. ጣሎ፡ ዘረረው።

አግዳሚ ስ 1. አግዳሚ ወንበር። 2. ወደጎን በቁመቱ ተዘርግቶ የሚቀመጥና ለተለያየ ግልጋሎት የሚውል (አጣናብረት፡...) ።

አግዳሚ ወንበር ስ ወደ ጎን ቁመቱ ረዥም ሆኖ ብዙ ሰው ሊያስቀምጥ የሚችል ወንበር።

አግድመት ስ ሽቅብ ወይም ቁልቁል ሳይሆን በጎን በኩል የሚያስኬድ መንገድ።

አግድም ቅ ቀጥ ብሎ ሳይሆን ወደጎን። የዛፉ አበቃቀል አገድም ነው።

አግድም አየ በንቀት እየ ወይም ተመለከተ።

አግድም አደግ (ስድብ) ሳይቀጣ ያደገ፡ ባለፈ።

አግድሞሽ ስ 1. አግድመት። 2. ወደ ጎን።

*ገደረ

ተገደረ ግ ታበየ፡ በኩራት ተወጠረ።

ተገዳደረ ግ 1. ዝክ. 2. ተፎካከረ(እኔ እበልጥ እኔ እበልጥ በማለት)።

ተግዳሮት ስ 1. ትእቢት፡ ማንአላብኝነት። 2. ሽመጥ።

*ገደረረረ

ግድርድር(ገደርዳራ) ቅ አንድን ነገር ለማድረግ፡ ለማግኘት፡... እየፈለገ እንደማይፈልግ መስሎ የሚቀርብ፡ ፍላጎቱን የማደብቅ ወይም አቅሙ ከሚፈቅድለት በላይ ለማድረግና ያለው ለመምሰል የሚያዘር።

ተግደረረረ ግ 1. አንድን ነገር ለማድረግ ወይም ለማግኘት እየፈለገ እንደማይፈልግ መስሎ ቀርቦ፡ ፍላጎቱን ደበቀ። 2 ሳይኖረው እንዳለው መስሎ ቀርቦ (ሃብት፡ ገብረት)።

ተግደርዳሪ ቅ ግድርድር።

አግደረረረ ግ 1. በልቡ እየፈለገ በአቶ አልፈልግም ወይም አላደርግም የሚልን ሰው እሺ እንዲል ደጋግሞ ለመነ፡ ጠየቀ። 2. ለተወሰነ፡ ለጥቂት ጊዜ አቆየ። ያለኝ ገንዘብ እስከ ደመወዝ ያገደረድረኛል።

አያግደረድርም 1. ያለው አነስተኛ ነው፡ ለብዙ ጊዜ አይበቃም። 2. አያከራም።

ገደቦ ግ 1. አገደ፡ ገታ፡ ከልከለ። 2. ወሰነ፡ ገደብ አበጀ። 3. ግድብ ሰራ፡ ከተረ።

ገደብ ስ 1. ልክ፡ መጠን፡ ወሰን(የጊዜ፡ የውለታ፡...)። 2. ማእቀብ።

ገደቡ ተነሳ ታገዶ ወይም ተከልከሎ የነበረው ነገር እንዲካሄድ፡ እንዲከናወን ተፈቀደ።

በገደብ 1. ልቅ ባለሆነ ሁኔታ፡ በውሱን (የጊዜ፡ የግንኙነት)። 2 በተወሰነ ውለታ። ሻፂ ሁለተኛ ሲጋራ ሳያወስ ታል ገብቶ በገደብ ታረቁ።

ግድብ ስ ውሃ መጠኑና ከፍታው ጨምሮ ጉልበት ኖሮት ለሃይድሮ ኤሌክትሪክ ሃይል ማመንጫነት እንዲያገለግል ወይም የውሃ እጥረት በሚኖርበት ወቅት ውሃ አጠራቅሞ ለማቆየት ሲባል ወይም ውሃ ወደ አልተፈለገ አቅጣጫ እንዳይፈስ ለማድረግ ወይም ውሃውን ለእርሻ ስራ ለማጥል በአፈር፡ በአሽሞ ወይም በድንጋይ ወይም በሲሚንቶ ተገንብቶ የሚሰራ መከለያ፡ ማገኛ።

መከተሪያ።

ተገደበ ግ ገድብ ተሰራለት (ውሃ)።

ገደደ¹ ግ ጠመመ፤ ዘመመ።

ገዳዳ ፉ ጠማማ፣ ወልጋዳ፣ ዘመም ያለ።

ተጓጋደደ ግ ተጣመመ፣ ዘመም አለ።

አጓጋደደ ግ 1. ተጓጋደደ። 2. አጣመመ፣ ዘመም አደረገ።

ገደደ² ግ ቸገረ። የሉ ነገር መቸ ገደደኝ።

ግዳጅ ስ 1. ከራስ ስሜትና ፍላጎት ውጪ በሆነ ተፅእኖ አንድን ተግባር የማከናወን ሁኔታ ። 2. በመንግስት፣ በፖለቲካ ድርጅት፣...ትእዛዝ መሰረት የሚፈፀም የጦርነት፣ የአሰላ፣ የጥበቃ፣... እንቅስቃሴ።

ግዳጅ ሃይል (ግዳጅ ላይ ነው) ለውጊያ ወደ ጦር ሜዳ ሃይል።

ግዴታ ስ 1. መሆን ወይም መፈፀም ያለበት፣ የማይቀር ነገር። 2. ሃላፊነት። ልጅን የማባደግ ግዴታ አለበት። 3. ግዳጅ።

ግዴታ ገባ አንድን ነገር ሊፈፅም ወይም ሊያደርግ ተዋዋለ፣ ተስማማ፣ ቃል ገባ።

ግድ 1. ውዴታና ፈቃደኝነት የሌለበት። 2. መሆን ወይም መፈፀም ያለበት፣ የማይቀር፣ አስፈላጊ። ገድ ሆኖብኝ ለገጅ ለላመጣም ነበር ፤የሉ መምጣት ገድ ነው።

በግድ ያለፍላጎት፣ በማስገደድ።

የግዱን ሳይፈልግ፣ አማራጭ ሲያጣ።

ግድ አለ አስቸገረ፣ አስጨንቆ ያዘ። ስሉ ጋር ለጽናረ ገድ አለኝ።

ግድ የለም 1. የዛቻ አነጋገር። ገድ የለም ለሁን ብታመልጠኝ በሂሳ አንገሃለሁ። 2. ይሁን፣ ምንም አይደለም (መስማማትን፣ ቅር አለመስኘትን ለመገለፅ)። 3. አታስብ፣ አትጨነቅ እኔ እፈፅመዋለሁ ለማለት የሚነገር።

ግዴለሽ ፉ ቸላ ባይ፣ ቸልተኛ፣ ሃሳብ የለሽ።

ተገደደ ግ ያለፍላጎት፣ በሃይል ወይም በትእዛዝ እንዲያደርግ ሆነ።

አስገደደ ግ ያለፍላጎት፣ በሃይል ወይም በትእዛዝ እንዲፈፀም ወይም እንዲከናወን አደረገ።

ገደገደ (ገረገደ) ግ 1. አቆመ፣ ተከለ (የእንጨት አጥርን ወይም ገድግዳን)። 2. አቆመ፣ ገተረ(ባልሆነ ቦታ ወይም ሁኔታ)። 3. ቆዳን ወጥሮ በቸካል መታ።

ግድግዳ ስ ወደ ላይ ቆመት ወደ ጎን ርዝመት እንዲኖረው ተደርጎ ከእንጨት ወይም ከጡብ ወይም ከብሉኪት፣... የሚሰራ የቤት ወይም የህንጻ ጎንፍ ቆመት ወይም ከፍሎችን ለመከፋፈል፣ ለመለያየት ወይም አንድን ነገር ከሌላው ለመለየት የሚያገለግል መከለያ።

የግድግዳ ሰአት ስ ገድግዳ ላይ የሚሰተል ትልቅ ሰአት።

የግድግዳ ወረቀት ስ በቤት ውስጥ ገድግዳን ለማስገጥ ሙሉ በሙሉ ገድግዳው ላይ የሚለጠፍ ወረቀት።

ተገደገደ ግ 1. ቆመ፣ ተተከለ(የአጥር ወይም የግድግዳ እንጨት)። 2. ቆመ፣ ተገተረ (ባልሆነ ቦታ ወይም ሁኔታ)። 3. ተወጠረ(ቆዳ በቸካል)።

*ገደገደ

ገድጋዳ ፉ 1. ቀጥ ብሉና ሚዛኑን ጠብቆ መቆም ወይም መራመድ የማይችል፤ የሚወዛወዝ። 2. ፈደሉችን እየቆጠረና እየጎተተ የሚያነብ ወይም የሚናገር።

ተገንዳገደ(ተገንደገደ) ግ ቀጥ ብሉና ሚዛኑን ጠብቆ መቆም ወይም መራመድ ተሳነው፣ ተውተረተረ።

አገንዳገደ(አገንደገደ) ግ ቀጥ ብሉና ሚዛኑን ጠብቆ መቆም ወይም መራመድ እንዳይችል አደረገ፣ አውተረተረ።

ገደፈ¹ ግ 1. የም ፈታ ወይም ፈሰከ ወይም ጊዜው ሳይደርስ የምን ሻረ። በላ። 2. ሲያነብ ወይም ሲፅፍ ፈደልን ወይም ቃልን ተወ፣ ዘለለ። 3. በኩከብ ቆጠራ ጊዜ አንድን የተወሰነ ቁጥር ለሌላ ለተወሰነ ቁጥር አካፍሎ ቀሪውን ያዘ።

ግዱፍ ፉ ተቀንሶ እንዲወገድ የተደረገ የቁጥር መጠን (በኩከብ ቆጠራ ስሌት ጊዜ)።

ግደፈት ስ በመጻፍ ወይም በማንበብ ጊዜ ፈደልን ወይም ቃልን በመርሳት ወይም በመዝለል የሚፈፀም ስህተት ወይም ሌላ ማንኛውም ስህተት።

ተገደፈ ግ 1. በንብብ ወይም በፅህፈት ጊዜ ፈደል ወይም ቃል ተዘለለ ወይም ተተወ። 2. አንድ ቁጥር ለሌላ ቁጥር ተካፈለ (የኩከብ አቆጣጠር ስሌት)።

አገደፈ ግ እንዲፈሰክ ወይም የም እንዲፈታ አደረገ (ምግብ በማቅረብ፣ በመስጠት)።

አስገደፈ ግ 1. ጊዜው ሳይደርስ የምን አስትቶ አስበላ፣ አስሻረ። 2. አገደፈ።

ገደፈ² "ደገፈ" ን ተመ.

ገዲ "ገዴ"ን ተመ.

ገዳም "ገደመ" ስር ተመ.

ገዳም "ገድ" ስር ተመ.

ገዳይ "ገደለ" ስር ተመ.

ገዳዳ "ገደደ" ስር ተመ.

ገዴ (ገዲ) ስ ደረቀ ነጭ፣ጀርባው ጥቁር፣ ጥፍፍ ቆላፋ የሆነና አንድ እሳብ፣ አይጥ፣...

የመሳሰሉትን የሚመገብ የአሞራ አይነት (በእሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ገድ ለ ጥሩ እድል ወይም ጥሩ አጋጣሚ።

ገድ በለኝ የሚተላለው አጋጣሚ፤ እንቅስቃሴ፤ ... የተቃና ወይም የተሳካ እንዲሆን ጀምሮለኝ (ምግብ ወይም መጠጥ በመጋበዝ ወይም የሚሸጠውን እቃ የመጀመሪያ ገዢ ሆኖ በመግዛት...)።

ገደቢስ ቅፅ ለድል ቢስ።

ገዳም ቅፅ ጥሩ እድል የሚያጋጥመው፤ እድለኛ።

ገድል ስ 1. (ከር.) ገድታን ወይም ሰማእታት ስለሃይማኖታቸው የተቀበሉት ችግር፤ ፈተና፤... 2. ገድታን ወይም ሰማእታት ስለሃይማኖታቸው የተቀበሉት ችግር ፈተናና የሀይወት ታሪካቸው የተፃፈበት መፅሃፍ።

ገድለኛ ቅፅ የሚያስገርም፤ የሚያስደንቅ፤ ተአምር፤... ስራ የሚሰራ፤ ተአምረኛ።

ገድል ተሰራ ተአምር ተሰራ ወይም ታየ።

ገድጋዳ “ገደገደ” ስር ተመ.

ገጅራ ስ ቀንጨራ።

ገገመ ግ (ያራዳ አነ.) ችክ አለ፤ ድርቅ አለ።

ገገማ ቅፅ 1. ደረቅ፤ ችክ። 2. ያልሰለጠነ።

***ገገመ**

ገመምተኛ (ገገምተኛ) ቅፅ በቅርብ ጊዜ ታሞ የነበረና እየተሻለው ወይም እየዳነ ያለ በሽተኛ። **አገገመ** ግ ተሻለው፤ እየዳነ ነው (በሽተኛ)። **ማገገሚያ** ስ ታሞ የነበረ ሰው በደንብ እስኪድን ድረስ የሚያስፈልገው የምግብ አይነት ወይም የሚቆይበት ቦታ።

ገገረ ግ ፈሳሽ የነበረው ነገር ረጋ፤ ጠጣር ሆነ።

ግግር ቅፅ 1. ፈሳሽ የነበረና ወደ ጠጣርነት የተለወጠ፤ የረጋ (ለምሳሌ ግግር በረዶ)። 2. (ዘይ.) ዝምታ የሚያበዛ።

ገጠመ ግ 1. ከደነ፤ ዘጋ። 2. ልክክ አለ፤ በደንብ ተከደነ። 3. ተለያይቶ የነበረውን የአንድ አካል ክፍል አያያዘ፤ ሰካ፤ አንድ አደረገ። **የመሸፈን ላካል ገጠመ።** 4. ተስማማ፤ አንድ ሆነ፤ ልክ ሆነ። 5. ተወዳጀ፤ ቻደኛ ሆነ። 6. አገኘ፤ ደረሰ፤ አጋጠመ። **እንዲህ አይነት ነገር ገጥሞኝ ሊያውቀኝ።** 7. ጦርነት፤ ሙግት፤ ትግል፤ በድብ፤... (ከተቃራኒው ወይም ከተፎካሪው ወገን ጋር) አካሄደ። 8. ገጥሞ ደረሰ። 9. ቤት መታ። (ገጥሞ)።

ገጣሚ ስ ገጥሞ የሚደርስ።

ገጠመኝ ስ ያለፈ ዮኑሮ ወይም የሀይወት ልምድ፤ ተሞክሮ።

ገጥሚያ ስ ውድድር፤ ፋክከር (ለምሳሌ የእግር

ኳስ ገጥሚያ)።

ግጥም ስ 1. ስምም ወይም አንድ መሆን። **ከልጅ ጋር ግጥም ናቸው።** 2. ዝግ፥ ቁልፍ፤ እሸግ። 3. በሰንኝ በሰንኝ እየሆነና ቤት እንዲመታ እየተደረገ የሚዘጋጅ ንግግር ወይም ፅሁፍ።

ግጥም ደረደረ ግጥም ደረሰ።

ግጥም ደርዳሪ ግጥሚ።

ግጥም አለ ግ 1. ሞላ፤ ጤም አለ። 2. ድንገት ተገናኘ። 3. ነፍሱ ከሰጋው ተለያየ ወይም የሞተ ያህል ራሱን ሳተ።

ግጥም አድርጎ በደንብ አድርገ። **ግጥም አድርጎ በሰጥጥም አድርጎ ለሰረ / ግጥም አድርጎ ጠጣ።**

ግጥምጥም አለ ግ 1. ድንገት ተገናኘ። **ዝያ ላይ ድንገት ከድር ቻደኛጅ ጋር ግጥምጥም ላልገ።** 2. ተሳካ (ለአንድ ጉዳይ የሚያስፈልጉ የተለያዩ ነገሮች በተመሳሳይ ጊዜ በመገኘትና በመከናወን)።

ተገጣጠመ ግ 1. ድንገት ተገናኘ። 2. አንድን የተወራ ውሸት፤ ሃሚት፤... ለማጣራት ወራውን ወይም ሃሚቱን ካወራው ሰው ጋር የተወራበት ሰው ፊት ለፊት ተገናኝቶ ተነጋገረ። 3. የተለያዩ ነገሮች ወይም ሁኔታዎች በተመሳሳይ ጊዜ ወይም ሁኔታ ተፈፀሙ። 4. ተሳካ (ለአንድ ጉዳይ የሚያስፈልጉ የተለያዩ ነገሮች በተመሳሳይ ጊዜ ማከናወን ተቻለ)።

ተገጣጣሚ ቅፅ ተሰካክቶ አንድ አካል የሚሆን ወይም ሊፈታቱና ሊለያዩ የሚችሉ ትናንሽ ክፍሎች ያሉት። **ተገጣጣሚ ላልጋ / ተገጣጣሚ ቤት።**

ተጋጠመ ግ 1. ተፋለመ፤ ተዋጋ። 2. (ስፖ.) ተወዳደረ፤ ተፎካከረ፤ ተጫወተ።

ተጋጣሚ ስ ተወዳዳሪ፤ ተፎካካሪ (በስፖርት ወዋታዎች)።

አገጣጠመ ግ 1. አገናኘ፤ ፊት ለፊት አቀራረበ (የተወራውን ሃሚት ወይም ውሸት፤... ለማጣራት ሲባል አውራውንና የተወራበትን ሰው)። 2. የ “አጋጠመ”ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

አጋጠመ ግ 1. አገናኘ፤ ፊት ለፊት አቀራረበ (የተወራውን ሃሚት ወይም ውሸት ለማጣራት ሲባል አውራውንና የተወራበትን ሰው)። 2. አንድ ድርጊት፤ ሁኔታ ድንገት ሆኖ ደረሰ። **ቸግሮ አጋጠመው / ለድል አጋጠመው።** 3. የሞተ ሰውን ገዘ፤ አስተካከለ (አይኑን፤ አፋኑን፤... በመዝጋት)።

አገጣሚ ቅፅ ሳይታሰብ በድንገት የሚደርስ፤ የሚሆን፤ የሚገኝ (ጥሩ ወይም መጥፎ ነገር)።

ገጠር ስ ከከተማ ውጪ የሆነ ቦታ፤ ባላገር።

ገጠሬ ስ በገጠር ኗሪ የሆነ፡ ባላገር፡፡

ገጠብ ግ 1. በመምለጥ ወይም በመላጥ አቆሰለ፡፡
2. ወጣ ገባ አድርጎ ቆረጠ ወይም ላጨ(ለምሳሌ ፀጉርን)፡፡ 3. ከመጠን በላይ ቆረጠ፡ነጩ(ለምሳሌ ሳርን)፡፡ 4. ገረፈ፡ ደበደበ፡ መታ(በአለንጋ፡ በጅራፍ፡...))፡፡

ገጣባ ስ 1. የጋማ ከብት ጀርባ ላይ የሚገኝ ቀስል፡ ቅ 2. ጀርባው ላይ የተላጠ ወይም ቀስል ያለበት(የጋማ ከብት)፡፡ 3. (ስድብ) መላጣ፡፡

ግጥብ ቅ 1. ተልጦ የቆሰለ (የጋማ ከብት ጀርባ)፡፡ 2. ሳርና ቅጠል፡... የሌለበት ወይም የተመለጠ (መሬት)፡፡

ገጠገጠ¹ ግ በብዛት ደረደረ፡፡ ለምሳሌም ጣቶፍ ላይ ተለበት ገጥግጥለ፡፡

ተገጠገጠ ግ 1. በብዛት ተደረደረ፡ ተከማቸ ተግሬው አጭሮ ውስጥ ተገጥግጧል፡፡ 2. ግጥም ብሎ ሞላ፡ ጢም አለ፡፡ አጭሮ በሰው ተገጥጧል፡፡

ገጠገጠ² ግ ጠባ፡ መጠመጠ (ጡትን፡ ጡጦን፡...))፡፡

ገጠጠ ግ 1. አፈንግጦ ወይም ወደ ውጪ ወጣ ብሎ ታየ (ለምሳሌ ጥርስ)፡፡ 2. (ዘይ.) ግልፅ ሆኖ ወይም ፈጠ ታየ፡፡

ገጣጣ ቅ 1. ጥርሱ ወደ ውጪ ወጣ ብሎ የሚታይ፡፡ 2. መሳቅ የሚያበዛ፡ መገለጢጥ፡፡

አገጠጠ ግ 1. ገጠጠ፡፡ 2. ሳቀ፡ ገለፈጠ፡፡

*ገጠጠ

ተንጋጠጠ ግ ወደ ላይ ቀና አለ (አንገት)፡፡

አንጋጠጠ ግ 1. ወደ ላይ ቀና አለ፡ ወደ ሰማይ አየ፡፡ 2. አንገቱን አሰገገ፡ አረዘመ (ለማየት)፡፡

ገጣሚ “ገጠመ” ስር ተመ.

ገጣባ “ገጠብ” ስር ተመ.

ገጣጣ “ገጠጠ” ስር ተመ.

ገጥ “ገፅ”ን ተመ.

ገጨ ግ 1. መታ፡ ለተመ፡ አላተመ፡፡ 2. የግጭት አደጋ አደረሰ፡፡

ግጭት ስ 1. ጥል፡ ጠብ፡፡ 2. አንድ ተሽከርካሪ ሌላ ተሽከርካሪን ወይም ሰውን፡ አንስሳን፡ ንብረትን፡... በመግጨቱ የተነሳ የሚፈጠር አደጋ፡፡

ተገጨ ግ የግጭት አደጋ ደረሰበት፡፡

ተጋጨ ግ 1. ተላተመ፡ የግጭት አደጋ አደረሰ ወይም ደረሰበት፡፡ 2. ተጣላ፡፡

አጋጨ ግ 1. አላተመ፡ እንዲጋጭ አደረገ፡፡ 2. መታ፡፡ 3. አጣላ፡ አራበሽ፡፡

*ገጨገጨ

ተንገጨገጨ(ተንገጫገጨ) ግ ሲወጣወግ ወይም ሲነቃነቅ ድምፅ አሰማ፡፡

አንገጨገጨ(አንገጫገጨ) ግ ወዘወዘ ወይም አነቃነቀ (ለምሳሌ በከረኮንቸ ላይ የሚሸከረከር መኪና)፡፡

ገፅ (ገጥ) ስ 1. ፊት፡ መልክ፡፡ 2. በፊት በኩል (የጀርባ ተቃራኒ) ፡፡ 3. የመፅሃፍ፡ የጋዜጣ ቅጠል ወይም ወረቀት ወይም የአንድ ቅጠል ወረቀት አንደኛው ወገን፡፡

ገፅ በረከት ስ ስጦታ፡ እጅ መንሻ፡ መታያ፡፡

ገፅ ባህርይ ስ በልቦለድ፡ በትያትር፡...ድርሰት ውስጥ የሚገኝ ሰው(ለምሳሌ ፍቅር እስከ መቃብር በተባለው መፅሃፍ ውስጥ ከሚጠቀሱት ሰዎች መካከል ጉዱ ካሳ አንጹ ገፅ ባህርይ ነው)፡፡

*ገፈለለ

ተንገፈለለ ግ 1. በጣም ረዥም ሆነ፡ ተንቀጥለለ፡፡ 2. ቁመቱ ከሚገባው በላይ የረዘመ ሆኖ ፍሬ ሳይዝ ቀረ (ለምሳሌ በቆሎ)፡፡

*ገፈለፈለ

ግንፍልፍል(ግፍልፍል) ስ እየፈላ ባለ ወጥ ውስጥ እንጀራ በትላልቁ ቆረሰ ቆረሰ አድርጎ በመጨመርና በማደባለቅ የሚዘጋጅ ምግብ፡፡

ተግፈለፈለ ግ 1. ተፍለተለቀ፡ ተንተከተከ (ወጥ)፡፡ 2. ግንፍልፍል ተዘጋጀ፡፡

አግፈለፈለ ግ 1. አፈላ፡ አንተከተከ(ወጥን፡ ግንፍልፍልን)፡፡ 2. ግፍልፍል አዘጋጀ፡፡

ገፈራ ስ የፈረሰና የበቅሎ መኖ፡፡

ገፈተረ ግ በሃይል ገፋ፡ አሸቀነጠረ፡፡

ገፈት(ገፈታ) በጠላ ላይ የሚንሳፈፍ የአሻር፡ የብቅል፡ የጊሾ ያልደቀው ክፍል፡ ቁርጥራጭ፡፡

ገፈት ቀማሽ የአንድ ችግር፡ መከራ፡... የመጀመሪያው ተጠቂ፡ አሳር ቀማሽ፡፡

ገፈታም ቅ (ስድብ) ሰካራም፡፡

ገፈገፈ ግ ለረዥም ጊዜ ሳያቋርጥ ከፈለ(እዳን፡ ከፍያን፡...))፡፡

*ገፈገፈ

ግፍጥፍ አለ ግ ተንገፈገፈ፡፡

ግፍጥፍ አደረገ ግ አንገፈገፈ፡፡

ተንገፈገፈ ግ ተግረረ፡ ተንገሽገሽ፡ ሰለቸ፡፡

አንገፈገፈ ግ አንገሽገሽ፡ አሰለቸ፡፡

*ገፈጠጠ

ግፍጥጥ(ገፍጣጣ) ቅ (ስድብ) ሆዱ የተንዘረጠጠ ወይም ትልቅ የሆነ፡፡

ግፍጥጥ አለ ግ ተንገፈጠጠ፡፡

ግፍጥጥ አደረገ ግ አንገፈጠጠ፡፡

ተንገፈጠጠ ግ ተንዘፈጠጠ ወይም ትልቅ ሆነ (ሆድ)።

አንገፈጠጠ ግ አንዘፈጠጠ (ሆድን)።

እንግፍጥ ት ሆዱ የተንዘፈጠጠ።

ገፈፈ ግ 1. ቆዳን ከስጋ ለየ። 2. ልብስን ከሰውነት ላይ አነሳ። 3. ቀማ፥ ዘረፈ። 4. ለቀቀ፥ ደበዘዘ(ቀለም)። 5. ገለጠ(ዳመና)። 6. ስልጣንን ወይም ማእረግን ቀማ፥ ሻረ።

ገፈፋ ስ ዝርፈዶ፥ ቅማዶ።

ገፋፊ ት ቀማኛ፥ ዘራፈ።

ገፋ ግ 1. ገፈተረ፥ ወረወረ። 2. ፎቀቅ አደረገ፥ወደፊት አስጠጋ። 3. ናጠ፥ ወዘወዘ (ወተት ያለበትን እቃ)። 4. ወደ ፊት አመራ፥ ሄደ። 5. እየተሰራ ወይም እየተከናወነ ሄደ (ሰራ)። 6. እየወመረ ወይም እየተለቀ ሄደ(ሆድ)። 7. ረዘመ። ከረምቱ ገፋ። 8. በደለ፥ አንገላታ። 9. ወመረ። እድገቱን ለየገፋ ሄደ።

ገፍቶ መጣ ሳይፈለግ በራሱ መንገድና ሁኔታ ሆነ ወይም መጣ።

ግፋ ቢል ቢበዛ፥ ቢወጥር፥ የባለ ቢመጣ።

መግፊያ ስ የወተት መናጫ።

ገፊ ት አደጋ ወይም ችግር የደረሰው እቡ በአካባቢው በመኖሩ ወይም በመገኘቱ ምክንያት ነው ተብሎ የሚታመንበት ነገር ወይም ወላጆቹ፥ ዘመዶቹ፥... በሞት አልቀውበት ብቻውን የቀረ ፤ ገደ ቢስ ።

ግፊያ ስ ከሰው ብዛትና ከመጣበብ የተነሳ የሚፈጠር ትርምስ፥ ትንቅንቅ።

ግፊት ስ ጉትነታ፥ ተፅእኖ። ጎጥናቄው የውጭ ግፊት አለበት።

ግፍ ስ አንዱ በሌላው ላይ የሚያደርሰው ወይም የሚፈፅመው በደል፥ ክፉ ስራ።

ግፍ ዋለ ክፉ አደረገ፥ ግፍ ስራ፥ በደል ፈፀመ።

ግፈኛ ት አቅም አለኝ ብሎ ሌላን የሚበድል፥ ግፍ የሚሰራ።

ገፋፋ ግ በል በል አለ፥ አበረታታ፥ ጎተጎተ (አንድን ድርጊት እንዲፈፅም)።

ተገፋ ግ በደል ወይም ግፍ ደረሰበት።

ተገፋፋ ግ በል በል ወይም አድርግ አድርግ ተባለ፥ ተበረታታ፥ ድፍረት አገኘ(አንድ ድርጊት እንዲፈፅም)።

ተጋፋ ግ 1. ተቀናቀነ፥ ተዳፈረ። ስልጣን ተጋፋ። 2. ትርምስ ወይም ትንቅንቅ ባለበት ቦታ ገብቶ ከመጣበብ የተነሳ ተገፈታተረ።

እጋፋ ግ እንዲጋፋ ምክንያት ሆነ።

ገፋፊ "ገፈፈ" ስር ተመ.

ገፋፋ "ገፋ" ስር ተመ.

ገፍ ት ብዙ። ከንድር ዝናቡ ገፍ ነው።

በገፍ በብዛት።

ገፍጣጣ "ገፈጠጠ" ስር "ግፍጥጥ"ን ተመ.

ጉ የ "ግ" ፊደል ካለበ ዘር።

ጉለንታ "ጎለንታ"ን ተመ.

ጉሊት¹ ስ 1. ያልደቀቀ አፈር፥ ዓል። 2. በምስጥ የተሰራ ጉብታ።

ጉሊት² "ጎለተ" ስር "ጉልት"ን ተመ.

ጉላንጀ ት 1. በቀላሉ የማይታኘክ፥ መንቻክ ስጋ። 2. (ዘይታ፥ ስድብ) ፀባዩ መጥፎ የሆነ፥ ቸክ።

ጉል "ጎል"ን ተመ.

ጉልህ "ጎላ" ስር ተመ.

ጉልላህ ስ ብዙውን ጊዜ ክብ ሆኖ በተሰራ ቤት ወይም በቤተክርስቲያን አናት ላይ የሚደረግ ድቡልቡል ወይም ክብ ወይም የአካሊል ወይም የዘውድ ቅርፅ ያለውና ከቀርቆር ፥ ከሸክላ፥... የሚሰራ ጌጥ።

ጉልማ "ጎለመ" ስር ተመ.

ጉልምስና "ጎለመስ" ስር ተመ.

ጉልበተኛ "ጎለበተ" ስር ተመ.

ጉልበታም ዝ.ከ.

ጉልበት ዝ.ከ.

ጉልባን ስ የባቄላ ክክ ከሰንደ ወይም ከተፈተገ ገብስ ጋር አንድ ላይ ተቀቅሎ የሚዘጋጅና የፀለህ ሃሙስ እለት የሚበላ ንፍር።

ጉልት ስ ቀደም ባለው ጊዜ ከንጉስ ይሰጥ የነበረ ርስት።

ጉልተኛ ት ባለጉልት።

ጉልት "ጎለተ" ስር ተመ.

ጉልቻ ዝ.ከ.

ጉልድም "ጎለደመ" ስር ተመ.

ጉልድፍ "ጎለደፈ" ስር "ጎልዳፋ"ን ተመ.

ጉልጎላ(ጉልጎሎ) "ጎለጎሎ" ስር ተመ.

ጉልጥጥ ስ 1. የጉቶ ቂጥ። 2. የቅልጥም ጫፍና ጫፍ፥ የአጥንት ራስ።

ጉሎ(ቃጭማ) ስ ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነና ፍሬው ዘይት የሚወጣው የእፅዋት አይነት።

ጉጉሎ ዘንግ (ዘይ.)ጥንካሬ የሌለው፥ አቅመ ቢስ።

ጉጉሎ ዘይት ስ ከጉሎ ተክል ፍሬ የሚዘጋጅ ዘይት።

ጉመር(ገመር) ስ ፍሬው የሚበላ፥ እንደ ሃረግ በዛፍ ላይ የሚጠመጠምና እሾህ ያለው የእፅዋት አይነት።

ጉመደው ስ እንስሳትን የሚገድል የበሽታ አይነት።

ጉማ¹ ስ ሰው የገደለ ሰው ለማች ወገን የሚከፍለው የገንዘብ ካሳ ወይም የነፍስ ዋጋ።

ጉማ² ት ቀራጭ፥ ሙዳ (ሰጋ)።

ጉማምላ ስ በባህር ዳርቻ የሚበቅል ቀላ ያለና አንጓ ያለው የእወቀት አይነት።

ጉማሬ ስ ቆዳጥ በጣም ወፍራምና ፀጉር አልባ የሆነ ትልቅ ጭንቅላት አጭር ጭራና አጫጭር እግሮች ያሉት በወንዝ ወይም በባህር ውስጥ ወይም አቅራቢያ የሚኖር ግዙፍ ሳረ በል እንስሳ።

ጉማሬ

ጉማሬ አለንጋ ስ ከጉማሬ ቆዳ የሚሰራ አለንጋ፤ አከርባጅ።

ጉም ስ አብዛኛውን ጊዜ በከረምት ወራት የሚታይና አልፎ አልፎ ወደታች በመውረድ የምድርን አካል ለተወሰነ ጊዜ የሚሸፍን የተነደፈ ጥጥ የሚመስል ደመና።

ጉም ለበሰ በጉም ተሸፈነ፥ ተከለለ።

የጉም ሽንት ስ 1. ከጉም ውስጥ የሚንጠባጠብና ምድርን የሚያረጥብ የዝናብ ነጠብጣብ። 2. (ዘይ.) የማይጨበጥ፥ ሾላካ (ሰው)።

የጉም ጅብ ስ 1. አካባቢው በጉም በሚሸፈንበት ጊዜ በጉሙ ውስጥ ሳይታይ በመምጣት ቀን በቀን ከብቶችን የሚበላ ጅብ። 2. (ዘይ.) ስስታም፤ ሆዳም።

ጉምሩክ ስ እቃዎች ወደ ሃገር ውስጥ ሲገቡና ከሃገር ሲወጡ ቀረጥ የሚያስከፍልና ወደ ሃገር እንዳይገቡ ወይም ከሃገር እንዳይወጡ የተከለከሉ ነገሮችን የሚቆጣጠር የመንግስት አካል።

ጉምድ “ሳመደ” ስር ተመ.

ጉምጉምታ “ኦሳመሳመ” ስር ተመ.

ጉማጅ “ሳመደ” ስር ተመ.

ጉረሮ “ጉረሮ”ን ተመ.

ጉረኖ ስ የፍየልና የበግ ማጎሪያ፥ ማጎሪያ።

ጉራ ስ የሌለውን አለኝ፥ የማያውቀውን አውቃለሁ፥ የማይችለውን እችላለሁ ወይም እፈፅማለሁ የግለት ወይም ያለውን፥ የሚያውቀውን፥ የሚችለውን፥ የሚሰራውን፥ ...አጋኖ በማውራት የሚቀርብ የዝና ፍለጋ ንግግር ወይም ድርጊት።

ጉራውን ቸረቸረ / ነስነስ / ነዛ/ ነፋ/ ስለአለው ሃብት፥ እውቀት፥ ችሎታ፥... በማጋነን እወራ ወይም የሌለውን አለኝ፥ የማያውቀውን አውቃለሁ፥ የማይችለውን እችላለሁ... አለ።

ጉረኛ ት የሌለውን አለኝ፥ የማያውቀውን አውቃለሁ፥ የማይችለውን እችላለሁ፥ የማያደርገውን አደርጋለሁ የሚል ወይም ስለሃብቱ፥ ስለእውቀቱ፥ ስለችሎታው፥... አጋኖ የሚያወራ።

ጉራማይሌ ስ 1. ሙሉ በሙሉ ሳይሆን አለፍ አለፍ ብሎ የሚነቀስ የጥርስ ንቅሳት አይነት። 2. የተለያዩ ቋንቋዎችን በማደባለቅ የሚቀርብ ድብልቅ ንግግር ወይም ፅሁፍ (ለምሳሌ የእንግሊዘኛ ቃላት እየተደባለቁበት የሚቀርብ የአማርኛ ንግግር)። 3. ቅይድ፥ ድብልቅ።

ጉራንጉር ስ እንደልብ ለመተላለፍ የማያመች፥ ጠባብና ወጣ ገባ የሆነ ሰፍራ።

ጉራጅ “ሳረደ” ስር ተመ.

[የ]ጉራጌ ሳመን ስ ቀመቱ ረዘም ያለና ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነ የሳመን አይነት።

ጉራዛ ስ ከጣጣና ከዝንጀሮ ወገን የሚመደብ፥ ጢሙና ከትከሻው ጀምሮ በግራና በቀኝ በኩል ያለው አካሉ ነጭ፥ ከአናቱ ጀምሮ እስከ ወጡ ደግሞ ጥቁር የሆነ፥ ዙሪያው ብትን ያለ ነጭ ፀጉር የከበበው ጥቁር ጅራቱ ነጭ የጣለበት ወይም ጫፉ ሳይ ብትን ያለ ነጭ ፀጉር ያለበት፥ ጥቅጥቅ ባለ ጫካ ውስጥ ውሃ አጠገብ በሚገኙ ረጃጅም ዛፎች ላይ የሚኖርና ካንዱ ዛፍ ወደ ሌላ በረጅሙ እየተምዘገዝ መዝለል የሚችልና ጣጣ የሚያክል የዱር እንስሳ (ሰሌሱን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ጉራዝማ ት ጉራዛ የሚመስል፥ የነጭና የጥቁር ድብልቅ መልክ ያለው።

ጉራ ስ ድንጋይ የበዛበት ወይም ድንጋያማ የሆነ መሬት።

ጉርምርምታ “ኦሳመረመ” ስር ተመ.

ጉርምስና “ሳረመሰ” ስር ተመ.

ጉርሻ “ሳረሰ” ስር ተመ.

ጉርብትና “ኦሳበተ” ስር ተመ.

ጉርና ስ የወተት ማጠራቀሚያና መናጫ እቃ።

ጉርና ሆድ (ስድብ) ቀበደድ፥ ቀፈታም።

ጉርናት “ሳረና” ስር ተመ.

ጉርዝኝ ስ መጠኑ በእንትብና በቁና መካከል የሆነ ለእህል መስፈሪያ የሚያገለግል የስፈት እቃ።

ጉርዳ ስ ሳም እንዳታረገዝ የሚያደርግ የማህፀን ትግር።

ጉርዳ ሆነች አልወልድ ያለች ሳም ማህፀኗን ዘጥቶ እንዳታረገዝ የከለከላት ትግር በጉርዳ በሺ እንዲወገድላት ተደረገ።

ጉርዳ በሺ ስ አልወልድ ያለች ሳም ማህፀን ውስጥ እጇን በማስገዛት እንዳታረገዝ የከለከላትን ትግር የሚያስወግድ ወጊሻ ወይም ባለሙያ።

ጉርድ “ጎረደ” ስር ተመ.

ጉርዶሽ ዝኪ.

ጉርጥ ስ በኣብዛኛው በመሬት የሚኖርና በመራቢያው ወቅት ውስጥ የሚቆይ፣ ቆዳው ቫካራ የሆነ የእንቁራሪት አይነት።

ጉርጥ አይን ት(ስድብ) አይነ ፈጣጣ።

ጉርጥርጥ “ጎረጠ” ስር ተመ.

ጉርጉጭታ “ጎረጎጠ” ስር ተመ.

ጉርሮ(ጉረሮ) ስ ለመተንፈሻና ምግብን ወደ ሆድ ለማውረጃ የሚያገለግል አሸንጻ መሰል ውስጣዊ የሰውነት ክፍል።

ጉርሮው እስኪሰነጠቅ ሮህ በጣም ሮህ።

ጉርሮው ደረቀ በጣም ተጠግ።

ጉሰር “ጎሰረ” ስር ተመ.

ጉስቁል “ጎስቆለ” ስር “ጎስቋላን” ተመ.

ጉስጉሻ “ጉሽጉሻ”ን ተመ.

ጉሽ “ጎሽ” ስር ተመ.

ጉሽርጥ(ግሽርጥ) ስ ስፋ ተፍቆና ደቆ ከተቀቀለ በሂሳ ሴቶች እጅና እገራቸውን ለማትለም ወይም ለማስገጥ የሚቀቡት እንሰሰላ የሚመስል የእወቀት አይነት።

ጉሽጉሽ (ጉስጉሻ) ስ ከጭቃ የሚሰራ የእህል ማስቀመጫ፣ ድብኝት።

ጉበት ስ ለሰለሰ ያለና ጥቁር ቀይ ቀለም ያለው፣ ሃሞት የሚያመነጭና ደምን የሚያጣራ፣ በሆድ እቃ ውስጥ የሚገኝ የሰውነት ክፍል።

ጉበን ስ ከመዝጊያ እናት በላይ የሚገኝ የበር አግዳሚ፣ የደፍ ተቃራኒ (ሰላንን ሴት ስር ተመ.)።

ጉባ¹ ስ ኮረብታ፣ ቁልልታ፣ ጉብታ።

ጉባ² ስ የማጥድ ቅርፅ ያለው የከብት ቁስል መተካሻ።

ጉባኢ ስ 1. በአንድ ጉዳይ ላይ ለመወያየት ወይም ለመነጋገር የሚደረግ ስበሰባ። 2. የተወሰኑ ጉዳዮችን እንዲያከናውኑ፣ ደንቦችን እንዲያወጡ፣ የማማከር ስራ እንዲሰሩ ተመርጠው ወይም ተሹመው የሚሰሩ ሰዎች ስበሰብ። 3. አንድ ጉዳይ ላይ ለመወያየት ወይም ለመነጋገር የተጠራ ተሰብሳቢ በአንድነት የሚገኝበት መድረክ።

ጉብ

ጉብታ ስ ከፍታነት ያለው ቦታ፣ ኮረብታ።

ጉብ አለ ግ 1. ከአካባቢው ከፍ ብሎ ታየ።

2. ቁብ ብሎ ተቀመጠ ፣ ጉች አለ።

ጉብራት “ጎበረ” ስር ተመ.

ጉብር ዝኪ.

ጉብታ “ጉብ” ስር ተመ.

ጉብኝት “ጎበኝ” ስር ተመ.

ጉብዝና “ጎበዘ” ስር ተመ.

ጉብጉባት “ጎበጎባ” ስር ተመ.

ጉብጉብ “ጎበጎብ” ስር ተመ.

ጉቦ ስ ሀጋዊም ሆነ ሀጋዊ ያልሆነን ጉዳይ ለማስፈጸም ሀጋዊ ባልሆነ መንገድ የሚሰጡት ወይም የሚቀበሉት ገንዘብ ወይም ሌላ የአይነት ስጦታ፣ መግለጽ።

ጉቦ በላ ጉቦ ተቀበለ ወይም ወሰደ።

ጉቦኛ ት ጉቦ ካልተሰጠው ጉዳይ የማይፈፅም።

ጉተና “ጎተነ” ስር ተመ.

ጉትት “ጎተተ” ስር “ጎታታ”ን ተመ.

ጉትቻ ስ ከወርቅ ወይም ከብር ወይም ከነሃስ... የሚሰራ የጆር ጌጌ።

ጉትያ ስ ቁንጮ።

ጉቶ ስ 1. ዛፍ ተቆርጦ ከሰሩ በኩል የሚተረው የዛፍ ጉማጅ። ት 2. (ዘይ.) በጣም አጭር ሆኖ ወፈር ያለና ብዙ የማይንቀሳቀስ (ሰው)።

ጉቶ ፊት ት (ስድብ) ፊቱ ድርፋጭ ያለ፣ ፋንጋ።

ጉች

ጉች አለ ግ 1. ከአካባቢው ተለይቶ ከፍ ወይም ጉብ ብሎ ታየ። 2. ቁጭ አለ።

ጉች ጉች ያለ ጡት ስ ደረት ላይ ፈርጦምና ቀጥ ብሎ የሚታይ የሴት ጡት።

ጉኒና ስ ከተፈተለ የበግ ፀጉር ወይም ከሳር ወይም ከሰሊን፣... የሚሰራ፣ መሃሉ ላይ ጉትያ የሚመስል ነገር ያለበትና ብዙውን ጊዜ እረኞች የሚያደርጉት ቆብ።

ጉንቁል “ጎንቆለ” ስር ተመ.

ጉንብሰ “ጎንብሰ” ስር “ጎንባላን” ተመ.

ጉንዳን ስ በሀብረት የሚኖር፣ ወደ ጥቁረት የሚያደላ መልክ ያለው መጠኑ ከቁጫጭ ከፍ የሚል ተናካሽ የነፍሳት አይነት።

ጉንዳን

ጉንዳን ነው በጣም ብዙ ነው። የመጣው ሀዝብ ጉንዳን ነው።

ጉንድል “ጎንደለ” ስር “ጎንዳላን” ተመ.

ጉንድሽ “ጎንደሽ” ስር ተመ.

ጉንዶ ስ ከቀንድ ወይም ከግንድ ተፈልፍሎ የሚሰራ ጥንታዊ የግር መስፈሪያ።

ጉንጉን “ ጎንጎን” ስር ተመ.

ጉንጫም “*ጎነፊ” ስር ተመ.

ጉንጭ ዝ.ከ.

ጉንፋን ስ በመጥፎ ሽታ ወይም በብርድ ምክንያት የሚመጣ፡ የሚያስነጥስና የሚያስል፡ አከታና ንፍቱ የሚያስከትል የአጭር ጊዜ በሽታ።

ጉንፋት በሰለ የጉንፋን ሀመሙ እየቀለለ መጣ፡ ለመዳን ተቃረበ።

ጉንፋናም ት የጉንፋን በሽታ በተደጋጋሚና በተከታታይ የሚይዘው።

ጉንፍ “ጎነፊ” ስር ተመ.

ጉንፍር “ጎኘረ” ስር ተመ.

ጉንዝንዝ “ጎዘጎዘ” ስር ተመ.

ጉዞ “*ንዘ” ስር ተመ.

ጉያ ስ 1. በጭናች መሃከል ወይም በብብት አካባቢ ያለው የሰውነት ክፍል።2. እቅፍ። ልጅግ በጉያዎ ይላገታ።3. ከለላ፡ ጥበቃ፡ እንክብካቤ። በላሳቱ ጉያ ስር ለፖሪ ምን ይነሳዋል ?

ጉደኛ “ጉድ” ስር ተመ.

ጉዳም ዝ.ከ.

ጉዳተኛ “ጎዳ” ስር ተመ.

ጉዳት ዝ.ከ.

ጉዳይ ስ 1. አንድ መፈፀም ወይም መከናወን ያለበት ስራ ወይም ተግባር። 2. ከአንድ የተወሰነ ነገር፡ ቦታ፡ ሁኔታ፡ ሰው፡...ጋር የተያያዘ ነገር። የውጭ ጉዳይ መስፈያ ቤት።

ባለጉዳይ ት 1. ጉዳይ ያለበት ሰው ወይም አንድ የሚፈልገው ነገር እንዲፈፀምለት ወደሚመለከተው ቦታ ሂዶ የሚጠይቅ ወይም የሚያመለክት ፡ የሚከታተል። 2. ነገሩ የሚመለከተው ወይም የሚያገባው።

ከጉዳይ አልጣፈውም ትኩረት አልሰጠውም፡ አላሳሰበውም፡ አላሰጠውም።

ጉዳዩ አይደለም 1.ግድ አይሰጠውም፡ አያሰጠውም። 2. አይመለከተውም።

ጉዳይ አስፈፃሚ /ፈፃሚ ት 1. ከአንድ የተወሰነ ስራ ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን ለማስፈፀም ተቀጥሮ የሚሰራ። 2. አምባሳደር ባልተሾመበት ሊምባሲ ውስጥ የአምባሳደሩን ቦታ ተክቶ የሚሰራ ሰው፡ ዲፕሎማት።

—ጉዳይ ስ.የሚቀረው ወይም የሚጎድለው (ብዙንን ጊዜ ለሰላት)። ለላሳት ላለር ጉዳይ።

ጉድ ስ 1. የሚያሳዝን ወይም የሚያሳፍር፡ የሚያስደንቅ ድርጊት ወይም ሁኔታ።

2. ያልተለመደ፡ እንግዳና አስገራሚ ነገር። 3. መጥፎን ወይም ጥሩን ነገር ለማዳንቅ የሚነገር ቃል።

ለጉድ የጎለተው ችግር ወይም መከራ እንዲያይ እድሜው የረዘመ።

ጉድ ሆነ መጥፎ ነገር፡ ችግር፡... አጋጠመው።

ጉድ ታየ የሚያስገርም ወይም የሚያስደንቅ ነገር ታየ።

ጉድ አወጣ ምስጢርን ወይም የተደበቀን ነገር አወጣ፡ አጋለጠ።

ጉድ አደረገው 1. የሚጎዳ ነገር፡ ችግር፡... አደረሰበት። 2. አሞኘው ወይም አጭብረበው።

ጉድ ፈላ ያልታሰበ ወይም ያልተጠበቀ ድንገተኛ ነገር ደረሰ።

ጉደኛ ት 1. ድርጊቱ ሁሉ አስገራሚ ወይም አስደናቂ የሆነ፡ተአምረኛ። 2. በጣም የሚያምር፡ ቆንጆ። ጉደኛ ቤት ላለው።

ጉዳም ት እንዳይታወቅበት የሚፈልገውና የሚሸሽገው ነገር ያለበት (ሰው)።

ጉድኝ ስ በደጋ አካባቢ ውሃማ በሆነ ቦታ ላይ የሚበቅልና የሚበሉትን እንስሳት ሊገድል የሚችል አነስተኛ የእፅዋት አይነት።

ጉድጉድ

ጉድጉድ አለ ግ 1. በቤት ውስጥ ወዲያ ወዲህ አለ(ምግብ ለማብሰል፡ለማትረብ ወይም ቤት ለማዘጋጀት፡ ለማፅዳት፡... ወይም እቃን ለመፈለግ)። 2. በቤት ውስጥ ምግብ ሲያበስል ወይም እቃ ሲያዘጋጅ ወይም ሲፈልግ፡... የኮቴ ድምፅ አለማ።

ተንጎዳጎደ ግ 1. ጉድጉድ አለ። 2.(ዘይ.) በድብቅ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ፡ ተልከሰከሰ።

አንጎዳጎደ ግ 1. የ”ጉድ ጉድ አለ”ን 2ኛ ፍቺ ተመ. 2.በድብቅ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ፡ተልከሰከሰ።

ጉድለት “ጎደለ” ስር ተመ

ጉድባ “ጎደበ” ስር ተመ.

ጉድጓድ “ጎደጎደ” ስር ተመ

ጉድፍ “ጎደፈ” ስር ተመ.

ጉዶ ስ እንደ ጎራዴ ያለ ሆኖ ከጎራዴ አጠር ያለ ያለ ሚረዳ።

ጉጉ “ጓጓ” ስር ተመ.

ጉጉት¹ ስ ከብ ፊትና ትላልቅ እይናች ያሉት፡ በቀን ብርሃን ግዮት ስለማይችልና በወለግ ጊዜ ብቻ የሚዘዋወር የአሞራ አይነት (ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ጉጉት² “ጓጓ” ስር ተመ.

ጉጉግ ስ መልኳ ቡላና ነጭ የሆነ፥ የእግሯ ጣት እንደ ጃንጥላ ቅድ ሆኖ የተያያዘና በውሃ አጠገብ የምትኖር የአሞራ አይነት።

ጉግስ ስ አባራሪና ተባራሪ በመሆን ፈረሰኞች ዘንግ እየወረወሩ በመወጋጋትና በመመከት የሚጫወቱት የባህል ጨዋታ።

ጉጠት ስ 1. ብዙውን ጊዜ ብረት ቀጥቃጦች የጋለ ብረትን ለመያዝ የሚጠቀሙበት እንደ መቆንጠጫ ያለ መንታ ጫፍ ያለው ብረት። 2. ለመንቀያ ወይም ምስማርን ሰርስሮ ለማውጣት የሚያገለግል ጫፋ ቆልመም ያለ ብረት።

ጉጥ “ኅጠጎጠ” ስር ተመ.

ጉጥር “ጎጠረ” ስር ተመ.

ጉጭማ ስ 1. እላቂ (የደማ)። 2. (ሰድብ) ቁመቱም ሆነ አንገቱ አጭር የሆነና ወፈር ያለ ሰውነት ያለው (ሰው)።

ጉፋያ “ጎፊያ” ስር ተመ.

ጉፍታ ስ ብዙውን ጊዜ ሙሰሊም ሲቶች ፀጉራቸውን እስከ አንገታቸው ድረስ የሚሸፍኑበት ሻሽ።

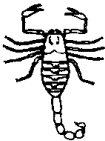
ጉፍጥጥ “ጎፊጠጠ” ስር “ጎፍጣጣ”ን ተመ.

ጊ የ”ግ” ፊደል ባልስ ዘር።

ጊርጊራ “ግርግራ”ን ተመ.

ጊታር ስ እንደክራር እየመቱ የሚጫወቱበት የክር ዘመናዊ ሙዚቃ መሳሪያ(ስክሉን) የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ጊንጥ ስ 1. በእንጨት ቅርፊትና በድንጋይ ስር የምትኖር፥ ድራቷ ረዥም ሆኖ ክርክር ያለውና ተናጻፊ መርዘኛ ነፍሳት። ቅ 2. (ዘይ.) ክፉ፥ መርዘኛ።

ጊዜ ስ 1. ከአለፈው እስከሁን ያለው ወደፊትም የሚመጣው ሰከንድ፥ ሰላት፥ ቀን፥ ሳምንት፥ ወር፥ አመት። 2. ከመምሸቱ ትንሽ ቀደም ብሎ ያለው ሰላት ወይም ወቅት። 3. አንድ ነገር የሚሆንበት ወይም የሚፈፀምበት ወይም የሚገኝበት ወይም የሚሰራበት ተገቢ ወቅት ወይም ሰላት። ለሁሉም ጊዜ አለው።

ለጊዜው ለአሁኑ፥ በቋሚነት ሳይሆን።

በ___ ጊዜ ___ በነበረበት ወቅት፥ ዘመን። በንጉሱ ጊዜ።

በየጊዜው ዘወትር፥ ሁልጊዜ።

በጊዜ 1. ሰላቱ ከመድረሱ በፊት፥ ቀደም ብሎ። ከቀጠሮው በታ በጊዜ ደረሰሁ። 2. በጣም ሳይመሽ። አያመሽም ወደ ቤቱ በጊዜ ይገባል።

በጊዜው በዘመኑ ፥ በሰላቱ ።

ባለጊዜ ቅ ወቅቱ የፈተደለት ወይም የተመቻቸለት፥ ባለመብት።

ከጊዜ ወደ ጊዜ ከአለት ወደ አለት፥ ከቀን ወደቀን። ከጊዜ ወደጊዜ ሁኔታው እየተቀየረ መጣ።

ያለጊዜው ወቅቱ ወይም ሰላቱ ሳይፈቅድ ወይም ሳይደርስ።

ጊዜ ሰጠ 1. ታገሰ። 2. ሰላት በግራዘም ፋታ ሰጠ።

ጊዜ አጠፋ ያለአግባብ ጊዜ እንዲያልፍ ወይም እንዲያልቅ አደረገ።

ጊዜ ወሰደ ብዙ ሰላት ፈጀ፥ አቆየ።

ጊዜ የለኝም በሰራ ወይም በሌላ ጉዳይ ስለተያዘኩ ተጨማሪ ነገር የማከናወንበት ሰላት የለኝም።

ጊዜ የሰጠው ባለጊዜ።

ጊዜ የወለደው ዘመን ያመጣው።

ጊዜ ያለጊዜ 1. በምሽት። 2. አመቺ ወይም ተስማሚ ባልሆነ ወቅት፥ አጉል ጊዜ።

ጊዜ ያለፈበት ዘመኑ ያለፈ ወይም ዘመናዊ ያልሆነ።

ጊዜ ይቆጥባል ብዙ ሰላት አይፈጅም፥ ይፈጥናል ወይም ያፈጥናል።

ጊዜ ገዛ ሰበብ ፈጥሮ ጊዜን በማራዘም አንድን ነገር ለማከናወን የሚያስችለውን ሁኔታ ፈጠረ ወይም አመቻቸ።

ጊዜ ገደለ ጊዜ አጠፋ።

ጊዜ ጠበቀ አመቺ ወይም ተስማሚ ጊዜ እስኪያገኝ ቆየ።

የጊዜ ስሌዳ ስ ስራዎች የሚከናወኑበትን ሰላት ወይም ወቅት የሚጠቁም ሰንጠረዥ።

ጊዜያዊ ቅ ለአጭር ጊዜ የሚቆይ ወይም ቋሚ ያልሆነ።

ጊዜያዊ ሰራተኛ ስ 1. የሙከራ ጊዜውን ያልጨረሰ አዳስ ሰራተኛ። 2. በቋሚነት ያልተቀጠረ ሰራተኛ።

ጊደር ስ ለመጠቃት የደረሰች እንስት የቀንድ ከብት።

ጊድራ ስ 1. ክፋት፥ ተንኮል። 2. ምቀኝነት።

ጊድረኛ ቅ ክፋት፥ ተንኮለኛ።

ጊጋር ስ እንደወረገጦ ያለ መቆንጠጫ(የአንጥረኛ እቃ)።

ጊጤ ስ ሹል ዘንግ ወይም ጦር፥... እየወረወሩ በመውጋት የውድድር ጨዋታ የሚያደርጉበት የእንዶድ ወይም የፊት ግንድ፥ ጨዋታውም ጊጤ

እየተባለ ይጠራል።
 ጋ¹ የ'ግ' ፊደል ራብእ ዘር።
 ጋ² በስምና በተውላጠስም መጨረሻ እየገባ ቦታን፥ በ___ አጠገብ መገኘትን፥ ወይም አንድ ነገር የት እንደሚገኝ የሚያመለክት ቃል። ጠረጴዛው ጋ/አሉ ጋ/ አዚያ።

ጋ³
 ጋ አለ ግ የመጋጨት ድምፅ አሰማ፤ ጓ አለ።
 ጋለ ግ 1. ሞቀ፥ተኮሰ፥ ጠበረረ። 2. ደመቀ፥ ሞቀ። ጨዋታው ጋለ።
 ግለት ስ ሙቀት፥ ትኩሳት፥ ግመት።
 ጋል ጋል አለ ግ ቆጣ ቆጣ አለ።
 ተጋጋለ ግ ተሟሟቀ (ወሬ፥ጥል፥ ከርከር፥...)።
 አጋጋለ ግ አሟሟቀ፥ አዳመቀ፥ አባባለ (ወሬን፥ጥልን፥ከርከርን)።

*ጋለለ
 ጋለል አለ ግ ከአንገትና ከትከሻው ወደ ሂለ ዘንበል፥ ደገፍ ብሎ ተኛ፥ ጋደም አለ።
 ጋለል አደረገ ግ አንጋለለ።
 ተንጋለለ ግ በጀርባው ተኛ፥ ተጋደመ።
 አንጋለለ ግ በጀርባው አስተኛ፥ አጋደመ።
 እንግሊላ(እንግላል) ስ የጀርባ መኝታ።
 ጋለሎ "ግለለ" ስር "ግላሎ"ን ተመ.
 ጋለሞታ "ግለሞት" ስር ተመ.

ጋለበ ግ 1. በፈረስ ላይ ተቀምጦ በግልቢያ ሄደ።
 2. እየፈጠነ፥ እየሮጠ ሄደ። 3. ጠለቅ ብሎ ወይም በደንብ ሳይሆን ላይ ላይን በጥድፊያ አንበበ፥ አየ፥...።
 ግለቢያ ስ 1. የፈረስ ሩጫ ወይም በሚሮጥ ፈረስ ላይ ተቀምጦ የሚደረግ የፍጥነት ጉዞ።

ጋመ ግ1. ጋለ፥ ተኮሰ(ሽክላ፥ብረት፥...)። 2.ፋመ።
 ግመት ስ ግለት፥ ሙቀት።
 ተጋጋመ ግ ተፋፋመ፥ ተያያዘ (እሳት፥ ጦርነት፥...)።
 አጋጋመ ግ አሟሟቀ፥ አባባለ፥ አቀጣጣለ (እሳትን፥ ጦርነትን፥...)።

ጋመረ ግ አደገ፥ ጎረመሰ።
 ጋመረች ግ ለአካለ መጠን ደረሰች።
 ጋሙድ ስ ረሃብ።
 ጋሙዳ ፅ ረሃብተኛ።

ጋማ ስ የበቅሎ፥ የፈረሰ፥ የአንበሳ፥... የማጅራት ፀጉር።
 የጋማ ከብት ስ እንደ ፈረሰ፥ በቅሎ፥ አህያ ያሉት የቤት እንሰሳት የወል መጠሪያ ስም።

ጋሚ ስ 1. መሃሉ ተላጭቶ ዙሪያውን የሚቀር የቤት ልጅ ፀጉር (በእሉን የፀጉር አሰራር ስር ተመ.)። 2.ጎንፍ ጎጉ ተላጭቶ ከግንባሩ እስከ ማጅራቱ ድረስ የሚቀር የወንድ ልጅ ፀጉር(በእሉን የፀጉር አሰራር ስር ተመ.)። 3. ለአካለ መጠን ያልደረሰች ወይም ያልደረሰ ልጅ።

ጋምቤሎ(ገምቤሎ) ስ የዛፍ አይነት።
 ጋረ ግ ጣረ፥ ለፋ፥ ደከመ።
 ጋረደ ግ 1. ሽፈነ፥ ከለለ። 2. ማየት ከለለ። አይኑን ጋረደው።
 መጋረጃ ስ መስከት፥ በር፥... ላይ የሚዘረጋ ጨርቅ (ለመከለያ ወይም ለጌጥ)።
 መጋረጃ ተጣለ መጋረጃ ተጋረደ።
 ግርዶሽ(ግርጃ) ስ መከለያ ወይም ከለላ።

ጋረጠ ግ 1. ቧጨረ፥ ቀደደ (መተላለፊያ ላይ ያለ ሹል ነገር፥ እሾክ፥...)። 2. ደንቀረ፥ መተላለፊያ ዘጋ፥ አወከ። 3. ሰካ፥ ተከለ።

ጋራጣ ስ 1. እንደ እንጨት ስንጣሪ ወይም እሾክ ያለ ነገር። 2. እንቅፋት ወይም መሰናከል።
 ተጋረጠ ግ 1. ፊት ለፊት በመቆም ለማየት ወይም ለመሄድ ከለለ። 2. እንቅፋት ወይም መሰናከል ሆነ። 3. ተሰካ፥ ተተከለ።

ጋሪ ስ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ተሽከርካሪ ጎማዎች ያሉት በፈረስ ወይም በበቅሎ የሚጎተት መጓጓዣ።

ጋሪ
 ጋሪ ነጂ ስ ጋሪ የሚነዳ ሰው።
 ጋሪያት ስ የቁጡነት፥ የብስጩነት፥ የሞገደኝነት፥... ባህርይ።
 ጋሪያታም ፅ ቁጡ፥ ብስጩ፥ ሞገደኛ፥ እልከኛ።
 ጋራ¹ ስ ተራራ
 ጋራ² ፅ ተራራማ።
 ጋራ³ "ጋር" ን ተመ.
 *ጋራ

የጋራ ፅ ከአንድ በላይ ባለቤት ያለው፥ የግል ያልሆነ፥ የወል። የብቱ የጋራችን ነው የጋራ ገብረት አለን።
 የጋራ መግለጫ ስ መንግስታት፥ የፖለቲካ

ድርጅቶች... በተለያዩ ጉዳዮች ላይ አንድ ለዳም በመውሰድ ይፋ የሚያወጡት መግለጫ።
የጋራ ስምምነት ስ ሁሉንም ወገኖች ሊጠቅም የሚችል ጉዳይ ላይ ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ ወገኖች የሚፈራረሙት ውል።

የጋራ ድንበር ስ የተለያዩ ሃገሮችን የሚያዋስን ቦታ።

ተጋራ ግ ተካፊል። የተገኘውን ትርፍ ከወገድ ጋር ተጋራ።

አጋራ ግ አካፊል።

ጋራማ "ጋራ" ስር ተመ.

ጋራዥ ስ የተለያዩ ተሽከርካሪዎች የሚታደሱበት ወይም የሚጠገኑበት ቦታ። ድርጅት።

ጋራ ስ ዘንጋዳ፣ ገብስ፣ ሰንዴ፣... በመቀላቀል የሚዘጋጅና ብዙውን ጊዜ ከጤፍ እንጀራ ስር የሚገዛገዝ ወፍራም እንጀራ።

ጋራጣ "ጋራጠ" ስር ተመ.

ጋር (ጋራ) ከ" ከ" በመጣመር "አብር" የሚለውን ሃሳብ የሚገልፅ ቃል። ከአብግ ጋር ሂደ ።

ጋሽበ ከተገቢው በላይ በጣም አድጎ ወይም በዝቶ ተጋደመ ፣ ወደቀ(የተዘራ አህል)።

ጋሽበት "ዋጋ" ስር "የዋጋ ግሽበት"ን ተመ.

ጋሽ¹ ስ 1. ከጎሽ ወይም ከዝሆን ወይም ከጉማሪ ወይም ከበረ ቆዳ የሚሰራ፣ ብዙውን ጊዜ ከብ የሆነ ቅርፅ የሚኖረውና ከውስጥ በኩል የእጅ ግስጋሼያ ወይም ግንገጽ ያለው፣ በውጊያ ጊዜ ለጦር ወይም ለጎራዴ፣... መመከቻ በእጅ የሚያዝ የጦር እቃ። 2. (ዘይ.) መመኪያ፣ አለኝታ።

ጋሻ 1ኛ ፍቺ

ጋሻ ጃግራ ስ የጦር መሳሪያ ተሽከሞ ጌታውን የሚከተል አሽከር።

ጋሻ ሰንጅ ስ ጋሻ የሚሰራ ባለሙያ።

ጋሻ² ስ የመሬት ስፋት መለኪያ(አንድ ጋሻ መሬት አርባ ሂክታር ነው)።

ጋሼ ስ በእድሜ አነስ የሚል ሰው በእድሜ የሚበልጠውን ወንድ የሚጠራበት የአክብሮት ስም።

ጋሽ¹ ስ ፋር ወይም ጥንግ።

ጋሽ² ስ ወበቅ።

ጋበዘ ግ 1. በማብላት ወይም በማጠጣት አስተናገድ። 2. በአንድ ነገር ላይ እንዲሳተፍ ወይም አንድን ነገር (ቲያትር፣ሲኒማ፣...) እንዲመለከት ወስደ፣ ጠራ።3. ባበ፤ ገፋፋ። ፈጽ ይጋባል /ለጠብ የጋበዘኝ እሱ ነው።

ግብዣ ስ 1. የመብልና የመጠጥ መስተንገዶ። 2. አንድን ነገር እንዲመለከቱ ወይም አንድ ነገር ላይ እንዲሳተፉ የሚቀርብ ጥሪ ወይም ጥያቄ። የግብዣ ወረቀት ስ የጥሪ ወረቀት።

ተጋበዘ ግ 1. ግበዣ ተጠራ ተደረገለት። 2. ልማታ ወይም ልደባደብ አለ፤ ተገለገለ።

ተጋባሽ ግ ግብዣ የተደረገለት(አንገዳ)።

ጋቢ ስ በወፍራሙ የተፈተለ ጥንድ ነጠላ በአንድ ላይ ተሰፍቶ የሚዘጋጅና ከላይ የሚለበስ ወፍራም ሽማ።

ጋቤጣ ስ 1. ከኒኪል የሚሰራ ኩባያ የሚመስል የውሃ መጠጫ እቃ። 2. ከኒኪል የሚሰራና ብዙውን ጊዜ ለቅቤና ለወተት መያዣ የሚያገለግል ባለማንጠልጠያ እቃ።

ጋብ

ጋብ አለ ግ በረድ ወይም ቀነስ አለ። ጫታው ጋብ አለ/ዝናቡ ጋብ አለ።

ጋብቻ "ገባ" ስር ተመ.

ጋተ ግ በገድ ይዞ አጠጣ።

አጋተ ዝ.ከ.

ተጋተ ግ በብዛት ጠጣ።

*ጋተ

ግት ስ ወተት በብዛት ቋጥሮ ወይም አጠራቅሞ የያዘ የላም፣የፍየል፣ የበግ፣... ጡት።

አጋተ ግ ወተት በብዛት ያዘ(ጡት)።

ጋት ስ የእጅ ጣቶች በመደዳ ሲቀመጡ ከትንሿ ጣት እስከ ሌባ ጣት ድረስ ያለው ስፋት ወይም የክንድ አንድ ስድስተኛውን ያህል የሚሆን ርዝመት።

ጋኔን(ጋኔል)(ብ.ቁ.አጋንንት) ስ 1. ሰይጣን፣ ርኩስ መንፈስ። 2. (ዘይ.) ክፉ፣ ርኩስ።

ጋኔን አደረበት ርኩስ መንፈስ ያዘው።

ጋኔን ጎታች ስ በድግምት ጋኔን የሚጠራ አስማተኛ።

ጋኔናም 2 (ዘይ.) ተናጻጅ፣ ቁጡ።

ጋን ስ 1. ከሽክላ የሚሰራ የጠጅ ወይም የጣላ መጥመቂያ። 2. የ"ውሃ ጋን" ን፣ "ኤሌክትሪክ ጋን"ን ተመ.

ጋን ጋን አለ ግ አፋ ጣላ ጣላ ወይም ጠጅ ጠጅ ሸተተ።

የጋን መብራት ስ እውቀቱንና ችሎታውን

ለሌሎች ያላስተላለፈ፥ ያላስተግረ፥ ሌሎች እንዲጠቀሙበት ያላደረገ ሰው።

ጋንድያ ስ 1. ትልቅ፥ ጠረንገሉ። 2. (ስድብ) መኝታ የሚያበዛ ወይም ሰነፍ።

ጋንጃ ስ ማጅራት።

ጋንጢጥ ስ (ስድብ) ያልተቀጣ፥ ባለጌ።

ጋንጨር ስ 1. ጋኔን፥ ሰይጣን። 2. (ስድብ) ሰይጣናም።

*ጋዘ¹

ተጋዘ ግ አንድ እቃ ከቦታ ወደ ቦታ ተወሰደ ወይም ተጓጓዘ።

አጋዘ ግ እቃን ከቦታ ወደቦታ ወሰደ ወይም አጓጓዘ።

*ጋዘ²

ግዞት ስ አንድን ሰው ከሚኖርበት አካባቢ አንስቶ ወደ ሌላ አካባቢ በመውሰድና በዚያው ቦታ ብቻ ተወስኖ እንዲቆይ የሚደረግበት የእስራት አይነት።

ግዞተኛ ት በግዞት ላይ ያለ (ሰው)።

ተጋዘ ግ በግዞት እንዲቀመጥ ተደረገ።

አጋዘ ግ በግዞት አስቀመጠ።

ጋዘና ስ ከቀርከሃ የሚሰራና ለእንጀራ ማስቀመጫ የሚያገለግል እቃ።

ጋዜጣ ስ የተለያዩ ዜናዎች፥ ማስታወቂያዎች፥... በየቀኑ ወይም በየወሩ ወይም በሌላ የተወሰነ ጊዜ ታትመው የሚወጡበት ወረቀት።

ጋዜጠኛ ስ ዜናን ወይም ሌሎች ፕሮግራሞችን ለመገናኛ ብዙሃን የሚያጠናቅር፥ የሚያዘጋጅና መረጃን ለሀዘብ የሚያቀርብ ባለሙያ።

ጋዜጣዊ መግለጫ "ፕሬስ ኮንፈረስ"ን ተመ.

ጋዝ ስ 1. ወደ ፈላሽነት ወይም ጠጣርነት ለመለወጥ የሚያበቃው የሙቀት ወይም የቅዝቃዜ መጠን ካላገኘ በስተቀር እንደ አየር ሆኖ የሚገኝ ንጠረ ነገር። 2. ለመብራት፥ ለማብሰያ፥... የሚያገለግል ነጻጅ።

ጋዝ ጋዝ አለ ቸከ፥ ተሰለፍ።

ጋዝ ስ የሳር አይነት።

ጋዞ ግ ነደደ፥ ተቃጠለ።

ጋይ ስ ጥሩ ሰብል ሊይዝ ይችላል በሚል እምነት የእርሻን እፈርና ባል እየቆለሉ በእሳት የማጋል ወይም የማቃጠል ድርጊት።

አጋዞ ግ አነደደ፥ እቃጠለ።

ጋዱ ስ ወንበደ፥ ቀማኛ።

ጋዲ ስ በቀንድ ከብቶች የሂሳ እግር ላይ ከጭን

ቦታች ከጉልበት ግጠራያ በስተሂሳ በኩል የሚገኝና ላም በምትታላብበት ጊዜ ማሰራያው (የጋዲ ጠፍር) የሚወለበት ቦታ።

ጋዲ [ጠፍር] ስ ላም በምትታላብበት ጊዜ ወዲያና ወዲህ እንዳትል በእገሯ ላይ የሚታሰር ጠፍር።

ጋድ(ዝድ) ስ በገና ወይም በጥምቀት በአል ጥዜማ የሚወል የያም ቀን።

ጋድሚያ "ጋደሚያ" ስር ተመ

ጋድም ዝ.ከ.

ጋገረ ግ የእንጀራን፥ የዳቦን፥... ሊጥ በሰማ ምጣኔ ላይ አስፈተ፥ ጠፍጥር በማብሰል እንጀራ፥ ዳቦ፥... እዘጋጀ።

ጋጋሪ(እንጀራ ጋጋሪ) ስ መተዳደሪያዋ እንጀራ ለሌሎች ሰዎች መጋገር የሆነ ሲት።

ጋጋ ግ መታ ወይም አራሉ። በጥፈ ጋጋው።

*ጋጋ

ጋጋታ ስ ትርምስ፥ ገርገር።

ተጋጋጋ ግ በብዛት ገር ብሎ ሃደ።

አጋጋጋ ግ በብዛት አመጣ ወይም ወሰደ።

ጋጋሪ "ጋገረ" ስር ተመ.

ጋጋታ "ጋጋ" ስር ተመ.

ጋጋኖ ስ አንገቱ ላይ ሁለት እንጥልጥል ያለው፥ በውሃ አካባቢ የሚገኝ፥ ሊጮህ አስደንጋጭ ድምፅ የሚያስገናኝ የወንዝ አመቱ የማመስል የአምራ አይነት (በእሉን አምራ ስር ተመ.)።

ጋጋርት ስ 1. አይንን የሚያስፈጥና ዝም የሚያለኝ ወይም ንግግር የሚያስጠላ ሀመም። 2. ከሰው ተለይቶና ዝም ብሎ ለብቻ የመቀመጥ ባህርይ ወይም ጠባይ።

ጋጋርት አለባት ወንድ የሚያስጠላ በሽታ አለባት (ወንድ እንዲጠጋት አትፈልግም)።

ጋጋርታም ት 1. ጋጋርት ያለበት። 2. ከሰው ጋር ተቀላቅሎ መቀመጥ፥ መጓወት፥... የማይወድ። 3. እምቢ ወይም አሻፈረን ካለ የማይመለስ በጣም አልሀኛና ንደተኛ የሆነ።

ጋጋጠ ስ 1. በጥርስ እየገፈፈ፥ እየሸለመ ወይም እየሳጠ በላ። ሳር ጋጠ/አጥንት ጋጠ። 2. አግ። ሰው ሲገጥ ያው የሚወሰት።

ግጠህ ውጣው ትግርህን አራስህ ታገላህ ተወጣው።

ግጠሽ ስ በሚጻ ላይ የሚገኝና ከብቶች የሚገጡት ሳር።

ተጋጋጠ ግ ጠዙ ቦታ ላይ ተላላጠ ወይም ተገላለጠ።

አጋጠ ግ ከብቶችን ወደ ግጠሽ አለማርቶ ሳር እንዲበሉ አደረገ።

ጋጠረ ግ ጣረ፡ጋረ፡ለፋ፡፡

አጋጠረ ግ 1. ጋጠረ፡፡ 2. አለፋ፡፡ አደከመ፡፡
ጋጠጠ ግ ሚጠጠ፡፡ ምንም ሳያስቀር ሙልጭ
አድርጎና ከስሩ ቆርጦ አነሳ፡፡ አወደ፡፡

ጋጥ(ጋጣ) ስ የበቅሉ፡፡ የፈረሰ፡፡ የአህያ ፡...
ማደሪያ ቤት፡፡

ጋጠወጥ ት (ስድብ) ስነስርዓት የሌለው፡፡
መረን፡፡ ባለ፤፡

ጋፈ ግ 1. አፈሰ፡፡ ጠረገ፡፡ 2. (ዘይ.) በብዛት
ጠጣ (ጠጅን፡፡ ጠላን፡፡)፡፡

መጋፊያ ስ 1. ብራኳ፡፡ 2. ለአሻሮ ማንኮሪያ
የሚሆን የብራኳ አጥንት ወይም በብራኳ አጥንት
ትርፊ ከብረት ወይም ከእንጨት ተሰርቶ
ለተመሳሳይ አገልግሎት የሚውል እቃ፡፡

*ጋፊጠ

ተጋፊጠ ግ 1. ተጋለጠ፡፡ 2. በአንድ ጉዳይ፡፡
ሰራ፡፡... ላይ እውቀቱን፡፡ ጉልበቱን፡፡... ላይቆጥብ
ሙሉ በሙሉ ተሳተፈ ወይም ሰራ፡፡

አጋፊጠ ግ አጋለጠ፡፡ አሳልፎ ሰጠ፡፡

ጋፊፊ ግ በብዛት ሰበሰበ፡፡ አግበሰሰሰ፡፡

አጋፊፊ ዝ.ክ.

ጋፊኛ ስ የተገላቢጠኝ፡፡ እኔ በተበደለሁ ጋፊኛ
እሱ ላኮረፈኝ፡፡

ጋኛ ት ሞኝ፡፡ ቂል፡፡

ጌ የ"ግ" ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ጌሾ ስ ቅጠሉና እንጨቱ እየተወቀጠ ወይም
እየተቀቀለ ለጠላና ለጠጅ መጥመቂያ የሚሆን፡፡
መረር ያለ ጣእም ያለው የተከል አይነት፡፡

ጌታ ስ 1. ሃብታም፡፡ ባለፀጋ፡፡ 2. አምላክ፡፡
አያሱስ ክርስቶስ፡፡ 3. ባለቤት፡፡ ሸፈቱ ጌታ
ግንዎ? 4. አለቃ፡፡ የበላይ፡፡

ለጌታ አደረ ለሃብታም አሸከር ወይም ሉሌ
ሆነ፡፡ የጌታ አደረም ይባላል፡፡

ጌቶች (በትርፅ ብ.ቁ. ቢመስልም
የሚያገለግለው በነ.ጠቁ. ነው) በአብዛኛው
አሽከሮች ወንድ ቀጣሪያቸውን በአከብሮት
ለመጥፈት የሚጠቀሙበት ቃል፡፡

ጌኛ ስ መጋዣ፡፡ ለእቃ ማጓጓዣነት የሚያገለግል
ፈረስ፡፡

ጌጠኛ "ንግጥ" ስር ተመ.

ጌጣጌጥ ዝ.ክ.

ጌጥ ዝ.ክ.

ግ የ"ግ" ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ግሁስ ስ ባህታዊ፡፡ መኖኝ፡፡

ግለሂስ "ግል" ስር ተመ.

ግለሰብ ዝ.ክ.

ግለት "ጋለ" ስር ተመ.

ግለኛ "ግል" ስር ተመ.

ግለሎ "ንገለለ" ስር ተመ.

ግለሰ ስ ከሃር ወይም ከግምጃ፡፡ የተሰራ የኮርቻ ልብስ

ግላዊ "ግል" ስር ተመ.

ግላጭ "ገለጠ" ስር ተመ.

ግል

የግል ት 1. የራስ፡፡ የብቻ፡፡ 2. የመንግስት
ይዞታ ያልሆነ፡፡

የግል ማህደር ስ በመስሪያ ቤት ውስጥ
የአንድን ሰው የሀይወት ታሪክ፡፡ የትምህርት
ማስረጃ፡፡ የሰራ አፈፃፀም፡፡... የያዙ ሰነዶች
በአንድ ላይ የሚገኙበት ማህደር፡፡ ፋይል ፡፡

ግለሂስ ስ ስህተትን ወይም ጥፋትን አምኖ
በመቀበል በገዛ ራስ ላይ ሂስ ማክሄድና ራስን
በራስ መውቀስ፡፡ መተቸት፡፡

ግለሂስ አደረገ /አካሂደ እራሱን በራሱ
ወቀለ (በብሰሰባ ላይ)፡፡

ግለሰብ ስ አንድ ሰው፡፡

ግለኛ ት 1. ብቸኛ፡፡ 2. ለራሱ ብቻ የሚያደላ፡፡

ግላዊ ት የግል፡፡

ግልሙትና "ገለሞተ" ስር ተመ.

ግልምቢጥ(ግርምቢጥ) የተገላቢጠኝ፡፡

ግልምጫ "ገላመጠ" ስር ተመ.

ግልቢያ "ጋለበ" ስር ተመ.

ግልባጭ "ገለበጠ" ስር ተመ.

ግልብ "ገለበፕ" ስር ተመ.

ግልብልብ "ንገለበለበ" ስር ተመ.

ግልብጥ "ገለበጠ" ስር ተመ.

ግልቱ "ንገለታ" ስር ተመ.

ግልየት ስ በፅሁፍ ጻፍና ጻፍ እንዲሁም በመሃል
ከጥራኩ ግራና ቀኝ ያለው ያልተፃፈበት ቦታ፡፡

ግልድም "ንገለደመ" ስር ተመ.

ግልድሞሽ ዝ.ክ.

ግልድው

ግልድው አለ ግ ወደቀ፡፡ ተኛ፡፡ ተጋደመ፡፡

ግልድው አደረገ ግ ጣለ፡፡ አጋደመ፡፡
አስተኛ፡፡

ግልገል ስ የበግ ፡ የፍየል ፡ የድመት፡፡...

ያልጠነከረ ልጅ፡፡

ግልገል ሙሴ ስ የፅዋ ማህበረተኞች
ምክትል አለቃ፡፡ አስተናባሪ፡፡

ግልገል ሙቀጫ ስ ዘነዘና ፤ የሙቀጫ ልጅ።

ግልገል ሚዜ ስ ከዋናው ወይም ከአንደኛው ሚዜ ቀጠሎ ያለ ምክትል ሚዜ።

ግልገል ሞራ ስ ከወተት አንጀት ጋር የሚገኝ ሞራ ወይም ሰብ።

ግልገል ሰከና (ሸኮና) ስ ከሰከና(ሸኮና) በላይ ያለ የእንስሳት ትንሽ ጥፍር፤ ጉጥ።

ግልገል አንሳ ስ የሉብ፤ ትልቅ አሞራ።

ግልጋሎት "ግልገል" ስር ተመ.

ግልግል "ግልገል" ስር ተመ.

ግልጥ "ገለጠ" ስር "ግልፅ" ን ተመ.

ግልፅ "ገለጠ" ስር ተመ.

ግልፋፊ "ገለፈፈ" ስር ተመ.

ግልፍ

ግልፍታ ስ ቁጣ፤ ንደት፤ ብስጭት፤ በቀላልና በትንሽ ነገር ምክንያት ተሎ ቱግ ማለት።

ግልፍተኛ ት በትንሹ ነገር ተሎ የሚቆጣ።

ግልፍ አለው ግ ድንገት ተቆጣ።

ግልፍጥ "ገለፈጠ" ስር ተመ.

ግልፍፍ "ገለፈፈ" ስር ተመ.

ግመል ስ ቁመቱና አንገቱ ረዥም፤ በበረሃማ ቦታ የሚኖር፤ ውሃ ጥም ቻይ የሆነና ሻኛ ያለው የቤት እንስሳ(በእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)፤
የግመል ሽንት (ዘይ.) ቦታሉ የማይረጋ፤ ተንሸራታች።

ግመሬ "ግመረ" ስር "ግመሬ"ን ተመ.

ግመት "ጋመ" ስር ተመ.

ግማሽ "ግመሰ" ስር ተመ.

ግማታም "ግማ" ስር ተመ.

ግማት ዝ.ከ.

ግም ዝ.ከ.

ግም

ግም አለ ግ 1. ጀመረ፤ ገባ(ከረምት)። ሃምሌ ግም ሲል። 2. እንደ መድፍ ያለ መሳሪያ ሲተኮስ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ግምል "ግመለ" ስር ተመ.

ግምበኛ "ገነባ" ስር "ግንበኛ"ን ተመ.

ግምባር "ግንባር"ን ተመ.

ግምባታ "ገነባ" ስር "ግንባታ"ን ተመ.

ግምብ "ገነባ ስር" "ግንብ"ን ተመ.

ግምት "ግመተ" ስር ተመ.

ግምጃ ስ ቀይ ሱቲ።

ግምጃ ቤት ስ 1. የመሰሪያ ቤት፤ የድርጅት።... ንብረት ወይም ገንዘብ ማስቀመጫ ቤት። 2. የግምጃ ቤት ሃላፊ።

ግምገማ "ገመገመ" ስር ተመ.

ግረን ስ ላም ስትወልድ መጀመሪያ የሚታለበው ቀይ መሳይ የሆነ ወፍራም ወተት፤ እንገር።

ግሩም "ግረመ" ስር ተመ.

ግሪሳ ስ ብዙ ሆኖ የሚሄድና በማሳ ላይ ያለን እህል በመብላት ከፍተኛ ጥፋት የሚያደርስ የወፍ አይነት።

ግሪ ስ 1. የቀኝ ተቃራኒ (አንድ ሰው ፊቱን ወደ ፀሃይ መውጫ ሲያደርግ በስተሰሜን በኩል የሚገኘው የሰውነት ክፍል ወይም ቦታ። 2. ቀና ያልሆነ፤ ጠግማ።

ግሪ ገባው 1. ተደናገረ፤ ግር አለው። 2. ተጨነቀ።

ግሪ አጋባ አደናገረ፤ አወከ።

የግሪ ጻፉ ስ በቸሎት ላይ ሆነው ፍርድ በሚሰጡበት ጊዜ ከመሃል ጻፉው በስተግራ በኩል የሚቀመጥ ጻፉ።

ግሪ ቀኝ ተመለከተ 1. በሁለት ተቃራኒ ወገኖች ወይም ባለ ጉዳዮች መካከል ሆኖ ሁለቱም የሚሉትን አዳመጠ ወይም ተመለከተ (ውሳኔ፤ ፍርድ፤...ለመሰጠት)። 2. ረጋ ብሎ ወደ ቀኝም ወደ ግራም ልብ አድርጎ አየ ወይም አስተዋለ።

ግሪ አዝማች ት በግራ በኩል ያለውን ጦር ለሚያዘምት የጦር አለቃ ይሰጥ የነበረ ማእረግ።

ግሪ እጅ ስ በስተግራ በኩል የሚገኘው የሰው አንደኛው እጅ።

ግሪ ክንፍ ስ ለሻለሲታዊ ወይም ከሚኒስታዊ አመለካከት ያለው የፖለቲካ ጎራ፤ ቡድን፤...።

ግሪ ወንበር ስ የግራ ጻፉ።

ግሪ ኒታ ስ (ቤ.ክህ.) በትኔ ማህሌት ላይ የ(ቤተ ክርስቲያኑ አስተዳደር(አለቃ) ከሚቆምበት በስተግራ በኩል የሚቆም፤ ማእረጉ ከቀኝ ጌታው ዝቅ ያለ የመዘምራን አለቃ።

ግሪኝ ት በግራ እጁ የሚበላ፤ የሚበራ፤...።

ግሪማርን ስ የሸክላ ማጫወቻ መሳሪያ።

ግራም ስ የከብደት መለኪያ (1/1000 ኪሎ ግራም የሚመዝን)።

ግራምጣ ስ በቆላና በወይደጋ በረሃግረ ውስጥ የሚበቅልና ለስፈት ስራ የሚያገለግል፤ ግንዱ አራት ማእዘንነት ያለውና እንደ ቂጠማ ወፍራም የሆነ የላር አይነት።

ግራር ስ እሾህ ያለው፤ ልጡ ጠንካራ የሆነና በብዛት በምቃት አካባቢ የሚበቅል የዛፍ አይነት።

ገራሰ ስ ብሉ-ኖች፡- የብረት ጥርሶች፡...
እንዳይዝጉና እንዳይጣበቁ ለግለሰባችንት
የሚያገለግል ወፍራም ቅባት፡፡

ገራት "ገራ" ስር ተመ.

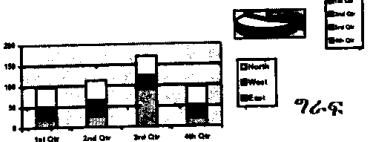
ገራኝ "ገራ" ስር ተመ.

ገራዋ ስ ቅጠሉ እንደጋን፡- እንስራ ላሉ የጣላ መጥመቂያ እቃዎች በማጠቢያነት የሚያገለግል መራራነት ያለው የእፅዋት አይነት፡፡

ገራዋ ገራዋ አለ ጣእሙ መረረ፡፡

ገራጫ ት በነጭና በጥቁር መካከል ያለ አመድማ የቀለም አይነት፡፡

ገራፍ ስ የአንድን ነገር መጠን፡- እድገት፡... የመሳሰሉትን ለማሳየት በወረቀት ላይ የሚሳሉት ቀጥታ ወይም ቀጥታ ያልሆኑና አንድ ወይም ከአንድ በላይ የራሱ መስመራዊ ምልክቶች፡፡

ገራፍ ስ ለወተት ማለቢያ የሚያገለግል ከስፈት ወይም ከቅል የሚዘጋጅ ጫፍ ወይም አካሉ፡፡

ገር "ገራ" ስር ተመ

ገር

ገር አለ ግ ተደናገረ፡- ተምታታ፡፡

ገርማ ስ 1. ሞገስ፡- ክብር፡፡ 2. ገርማ ሞገስ፡፡ ሲያዩት ገርማው ያበረራል፡፡

ገርማ ሞገስ ስ በተፈጥሮ የሚታደሉት የመረራትና የመከበር ፀጋ፡፡

ገርማዊ (አን. የታ ገርማዊት) ት የንጉስ የአክብሮት መጠሪያ ፡፡

ገርምቡድ(ገርንቡድ) ስ 1. ለመቀመጫነት የሚያገለግል የገንድ ጉራጅ 2. በርጫማ፡፡

ገርምቢጥ (ገርንቢጥ) "ግልምቢጥ"ን ተመ.

ገርሻ "ገረሽ" ስር ተመ.

ገርንቡድ "ገርምቡድ"ን ተመ.

ገርንቢጥ "ገርምቢጥ"ን ተመ.

ገርንድስ (ስድብ) እንቅልፍ የሚያበዛ ወይም ተጋድዋ የሚውል፡፡

ገርንግሪት ስ ሁለት እጅን ወደሂላ በማድረግ የሚታሰር የእስር አይነት ፤ ፊጥኝ፡፡

የገርንግሪት ታሰረ የፊጥኝ ታሰረ፡፡

ገርዘት "ገረዘ" ስር ተመ.

ገርዝ ዝ.ከ.

ገርድ ስ አውድማ ላይ ምርቱ(ፍሬው) ከገለባ በሚለይበት ጊዜ ከዋናው ምርት ውስጥ እየተንገዋለለ የሚወገድ የእህል ፍሬ ስብርባሪ፤ በደንብ ፍሬ ያልያዘና በእንቡጥነት የቀረ እንጭጭ፡- ብጣሪ፡- ንፋሽ፡... ያለበትና ደረጃው ዝቅተኛ የሆነ የምርት ክፍል፡፡

ገርድና "ገረደ" ስር ተመ.

ገርድፍ "ገረደፈ" ስር ተመ.

ገርዶሽ "ጋረደ" ስር ተመ.

ገርጃ "ጋረደ" ስር "ገርዶሽ"ን ተመ

ገርጌ ስ 1. በመኝታ ጊዜ እግር የሚውልበት ቦታ፡፡ 2. በታት፡- ስር፡፡ ሴቱ ከተራራው ገርጌ ነው፡፡

ገርገም ስ ከድንጋይ ወይም ከእንጨት የሚሰራ የከብቶች መኖ መብሊያ ወይም መመገቢያ፡፡

ገርገራ (ገርጊራ) ስ ከሸክላ ወገ.ም ከቆር ቆር፡... የሚሰራ የእግን ግጩኝ እቃ (ለእሉን የሸክላ እቃ ስር ተመ.)፡፡

ገርገራ ስ ሲታረስ የሚያስቸግር ጭንጫ መሬት፡፡

ገርገራት ስ ሲቶች እንደ ብርጉድ የመሳሰሉ ጥሩ መላካ ያላቸውን የእፅዋት ጢስ የሚታጠቡበት፡- እንደ ፅዋ ያለ እግር ያለው የሸክላ እቃ፡፡

ገርፊያ "ገረፈ" ስር ተመ.

ገርፋት ዝ.ከ.

ገርፍ ዝ.ከ.

ገርሰሪ ስ 1. መጠጥ በጅምላም ሆነ በመለኪያ የሚሸጥበት የንግድ ቤት፡፡2. ልዩ ልዩ የምግብ ሽቀጣሽቶች የሚሸጡበት የንግድ ቤት፡፡

ገሳታም "ጸገሳ" ስር ተመ.

ገሳት ዝ.ከ.

ገሳንገስ ስ 1. ዝባዝንኪ፡- ግብረብስ፡፡ 2. ኮተት፡፡

ገሳንገሳም ት 1. አሰላኝ. ገሰሱን ሁሉ የሚሰበሰብ፡፡ 2. ኮተታም፡፡

ገሳፄ(ገሳጤ) "ገሰፀ" ስር ተመ.

ገስ "ገሰሰ" ስር ተመ.

ገስላ ስ 1. ቁጡ የሆነ ነብር መሳይ አውሬ፡፡ ት 2. ሃይለኛ፡- ቁጡ፡፡

ገሽልጥ "ገሽለጠ" ስር ተመ.

ገሽርጥ "ጉሽርጥ" ን ተመ.

ገሽበት "ጋሽበ" ስር ተመ.

ገሽጣ ስ ትርፁ ልብ የሚመስል የሚበላ ፍሬ የሚያፈራና በቆላ አካባቢ የሚበቅል፡- ፍሬውና ስሩ ለመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባል የእፅዋት አይነት፤ ፍሬውም ገሽጣ ይባላል፡፡

ገብሱ "ገባ" ስር ተመ.
ገቢ ዝከ.
ገብ ዝከ.
ገብረ ሃዋርያ "ገበረ" ስር ተመ.
ገብረ ሰደም ዝከ.
ገብረ ስጋ ዝከ.
ገብረ አበር ዝከ.
ገብረ ገብ ዝከ.
ገብረ በላ "ገበረ" ስር ተመ.
ገብረ ጠል ዝከ.
ገብር¹ "ገበረ" ስር ተመ.
ገብር² "ገበረ" ስር ተመ.
ገብርኛ "ገበረ" ስር ተመ.
ገብር ውሃ ስ ሲተች ግታ ከመኝታ በፊትና ጠዋት ስራ ከመጀመራቸው በፊት ብልታቸውን የሚታጠቡት ውሃ።
ገብር ውሃ ወጣች ግታ ከመኝታ በፊት ወይም ጠዋት ከሰራ በፊት ብልቷን ታጠባት።
ገብሰብስ "ገበሰበስ" ስር ተመ.
ገብአተመሬት"ገባ" ስር "ግባተመሬት"ን ተመ.
ገብዝ "ገበዝ" ስር ተመ.
ገብዣ "ጋበዝ" ስር ተመ.
ገብይት "ገበየ" ስር ተመ.
ገብዳ "ገበደ" ስር ተመ.
ገብግብ ስ ትግል ወይም ትንትንት።
ገብጣ ስ ልብስ ሲጠብ ወሽመጥ ሆኖ የሚገባ ቀራጭ ጨት።
ገብጦ ስ በአብዛኛው በጎጃም አካባቢ የሚበቅልና ባቂላ መላይ ሆኖ መራራ ጣእም ያለው የአበባ እህል።
ግተት "ግተተ" ስር ተመ.
ግት "ግተተ" ስር ተመ.
ግተልትላም "ግተለተለ" ስር ተመ.
ግተልትል ዝከ.
ግትር "ግተረ" ስር ተመ.
ግትት "ግተተ" ስር ተመ.
ግትቻ ዝከ.
ግነት "ግነነ" ስር ተመ.
ግን ቀደም ብሎ በተነገረው ነገር ላይ አፍራሽ ወይም አጠራጣሪ የሆነ ሃላብ ወይም አረፍተ ነገር ለማስከተል ሲፈለግ የሚገባ ግያያዣ።

መደበኛ በሆነ ሁኔታ ላይ ብዙ ጊዜ "ነገር ግን" ይባላል። ማለቱን ውሰድ፤ ግን ተሉ እንድትመልስ /ፋጃ እጠብቃለሁ፤ ግን ካልመጣሽ/ ብዙ መሰናኸል ገጥሞን አገር፤ ግን ወጤቱ የተሳካ ሆነ።
ግንበኛ "ግነባ" ስር ተመ.
ግንባር(ግምባር) ስ 1. ፀጉር ከበተለበት የራስ ክፍል በታች ከአይን በላይ ያለ የሰውነት ክፍል(ለእሉን ራስ ስር ተመ.)። 2. ፊት ለፊት። ለቴ ግንባር ላይ ነው ያለው። 3.(ዘይ.) እድል፤ ገድ። ጥሩ ግንባር አለው። 4. አንድነት፤ ሀብረት። ግንባር ፈጥረው አጠቁት። 5.ጦርነት የሚካሄድበት መስመር፤ጦር ግንባር። 6. ለጋራ አላማ በአንድ ስመራር ስር በመጠቃለል የሚታገሉ የተለያዩ ሃይሎች የሚሰባሰቡበት የፖለቲካ መድረክ ወይም ድርጅት። ነፃ ላውጭ ግንባር።
ግንባሩ አይታጠፍም ወደሂላ አይልም፤ አይበገርም።
ግንባሩን አስመታ/አስወጋ 1. ወደአንድ ቦታ ለትንሽ ጊዜ ብት በማለት መኖሩን ላሳወቀ ወይም አሳየ። 2. ደጅ ጠኛ።
ግንባሩን ከሰከሰ ተከላተረ።
የግንባር ስጋ ት የማይፈራ፤ እውነቱን ፊት ለፊት የሚናገር።
ግንባረ ቦቃ ት ግንባሩ ላይ ነጭ ምልክት ያለበት (ከብት)።
ግንባር ለግንባር ስ ፊት ለፊት።
ግንባር ቀደም ስ የመጀመሪያ፤ ቀዳሚ።
ግንባታ "ግነባ" ስር ተመ.
ግንብ ዝከ.
ግንብጥ "ግነበጠ" ስር ተመ.
ግንቦት ስ ከሚያዝያ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ዘጠነኛ ወር ስም።
ግንቦቴ ስ በግንቦት ወር የሚዘራ ገብስ።
ግንትር "ግነተረ" ስር ተመ.
ግንኙነት "ግነኙኙ" ስር ተመ.
ግንዘት "ግነዝ" ስር ተመ.
ግንዛቤ "ግነዘበ" ስር ተመ.
ግንዝ "ግነዝ" ስር ተመ.
ግንድ ስ 1. በስር አማካኝነት ከመሬት ውስጥ የሚሰበሰቡ ውሃና ንጥረ ነገር ተቀብሎ ወደ ተክሉ ቅርንጫፎች አስተላለፊና ቅርንጫፎቹን ተሽከሚ የተከለ ትልቁና ወፍራሙ ክፍል (የዛፍን ስእል ተመ.)። 2. ተቆርጦም ሆነ ሳይቆረጥ የሚገኝ ወፍራም እንጨት። 3. የትውልድ ሃረግ መነሻ።

ግንድ የሚያክል ትልቅ ወይም ገዙፍ የሆነ።
 ግንድ ቆርቆር ከ በምንቃሪ ግንድ እየቦረቦረ በተቦረቦረው ቦታ ውስጥ የሚኖር ወፍ (በእሱን ወፍ ስር ተመ)።
 ግንዲሳ ከ ሳይፈለጥ ወይም ሳይሰነጠት ድፍትን በተወሰነ ርዝመት የተቆራረጠ ግንድ።
 ግንድስ "ግንደስ" ስር "ግንዳሳ" ን ተመ.
 ግንገና "ግንገነ" ስር ተመ.
 ግንጣይ "ግነጠለ" ስር ተመ.
 ግንጥል ዝ.ከ.
 ግንጭል ከ መንገጭላ።
 ግንፍልፍል "ግፈለፈለ" ስር ተመ.
 ግኝት "ግነኘ" ስር ተመ.
 ግሉዝ ከ 1. ተንቀሳቃሽ ያልሆነና ሀይወት የለለው ነገር። 2. (ዘይ.) የማይናገር(ለው)።
 ግሉዝ የታ ከ (ለዋ.) በጥንታዊ የቋንቋ ሊቃውንት ትንተና መሰረት በአንስታይ ወይም በተባለታይ የየታ መደብ የማይጠቃለል የየታ አይነት (ለምሳሌ ድንጋይ)።
 ግሉዝ ከ 1. የጥንት የኢትዮጵያ የሰነ ፅሁፍ ቋንቋ የነበረና አሁን በኢትዮጵያ እርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ውስጥ ብቻ በአገልግሎት ላይ የሚገኝ ቋንቋ። 2. ፊደል ገበታ ላይ ቁልቁል የመጀመሪያውን ረድፍ ይዘው የሚገኙት እንደ ሀ፡ለ፡... ያሉት ፊደላት ከዘርቻቸው ማለትም ከካእብ (ሀ፡ሉ፡...)፣ ከሃላስ (ሂ፡ሊ፡...) ተለይተው የሚታወቁበትና የሚጠሩበት የቅርፃቸውና የረድፋቸው አጠቃላይ መጠሪያ። 3. ከላሰቱ የሬዳዊ የዜማ አይነቶች ያንደኛው መጠሪያ።
 ግው¹
 ግው(እግው) አለ ግ ትልቅ ወይም ወፍራም ነገር ሲጋጭ፣ ሲወድቅ ወይም ሲመታ የሚፈጥረውን አይነት ድምፅ አሰማ።
 ግው²
 ግው አለ ግ በሃይል ነደደ።ለሳቱ ግው ብሉ ነደደ።
 ግዙፍ "ግዘፈ" ስር ተመ.
 ግዛት "ግዛ" ስር ተመ.
 ግዝረት "ግረዘ" ስር "ግርዘት"ን ተመ.
 ግዝት "ግዝተ" ስር ተመ.
 ግዝፈት "ግዘፈ" ስር ተመ.
 ግዙተኛ "ግጋዘ" ስር ተመ.
 ግዙት ዝ.ከ.
 ግዢ "ግዛ" ስር ተመ.
 ግዱፍ "ግደፈ" ስር ተመ.

ግዳይ "ግደለ" ስር ተመ.
 ግዳጅ¹ "ግደጅ" ስር ተመ.
 ግዳጅ² ከ የወር አበባ፣ አደፍ።
 ግዴታ "ግደጅ" ስር ተመ.
 ግድ ዝ.ከ.
 ግድም "ግደመ" ስር ተመ.
 ግድርድር "ግደረረረ" ስር ተመ.
 ግድብ "ግደበ" ስር ተመ.
 ግድንግዲ (ግድግዲ) ከ የአጥራ አይነት።
 ግድንግድ ት ወፍራምና ገዙፍ የሆነ።
 ግድያ "ግደለ" ስር ተመ.
 ግድግዳ "ግደገደ" ስር ተመ.
 ግድግዲ "ግድንግዲ"ን ተመ.
 ግድፈት "ግደፈ" ስር ተመ.
 ግግ ከ ከድድ ውስጥ ወደ ላይ ገና እየበቀለ ያለ የሆነ ጥርስ።
 ግግር "ግገረ" ስር ተመ.
 ግጥሚያ "ግጠመ" ስር ተመ.
 ግጥም ዝ.ከ.
 ግጥብ "ግጠበ" ስር ተመ
 ግጦሽ "ጋጠ" ስር ተመ.
 ግጫ "እንግጫ"ን ተመ.
 ግጭት "ግጪ" ስር ተመ.
 ግፈኛ "ግፈ" ስር ተመ.
 ግፊት ዝ.ከ.
 ግፊያ ዝ.ከ.
 ግፍ ዝ.ከ.
 ግፍልፍል "ግፈለፈለ" ስር "ግንፍልፍል"ን ተመ.
 ግፍጥጥ "ግፈጠጠ" ስር ተመ.
 ጎ የ"ግ" ፊደል ሳብእ ዘር።
 ጎህ ከ በደንብ ከመንጋቱ በፊት የሚታይ ብርሃን ወይም ውጋጋን።
 ጎህ ሲቀድ በደንብ ከመንጋቱ በፊት ባለው ጊዜ።
 ጎህ ቀደደ ጨለማው ተገፈፈ፣ መንጋት ጀመረ፣ የፀሃይ ውጋጋን ታየ።
 ጎለመ ግ ለየ፣ ከፊለ፣ ለብቻ አደረገ(የእርሻ መሬትን)።
 ጎልማ ከ ላባት ለልጁ የሚሰጠው ትንሽ የእርሻ መሬት።
 ጎለመስ ግ 1. ጎልማሳ ሆነ። 2. (ዘይ.) አደገ፣ በሰለ (በእእምሮ፣ በአስተሳሰብ)።

ጉልምስና ስ ከወጣትነት በሂላ፥ ከሽምግልና በፊት ያለው የእድሜ ክልል።

በፊት ምሳ ስ ከወጣትነት በሂላና ከሽምግልና በፊት ባለው የእድሜ ክልል ውስጥ የሚገኝ ወንድ (ሰው)።

አጎላማሽ ት አጠናካሪ፥ ተመማሪ (ፊደል፥ ቃል፡...)።

ጎለሰሰ ገ በቀላሉ ጣለ ወይም አጋደመ።

ጉልሻ ት አቅመቢስ፥ በቀላሉ የሚወድቅ፥ የሚጋደም።

ጎለበተ ገ ጠነከረ፥ ሃይል አገኘ፥ በረታ።

ጉልበት ስ 1. የጭንፍ የቅልጥም መጋጠሚያ የሆነና ወደ ውጪ ወጣ ብሎ የሚታይ የሰውነት ክፍል (በእሉን ሰውነት ስር ተመ.) ። 2. አትም ሃይል፥ ብርታት። 3. (ዘይ.) በስራ ላይ የፈሰሰ ወይም የዋለ ሃይል። ጉልበቷን በዘዘዘ።

በጉልበት በገድ፥ በሃይል በማስገደድ። ለሳቲን በጉልበት ነጠቀኝ።

በጉልበቱ ያረገዝ ሰነፍ፥ ጉልበት እያለው የማይሰራ።

ጉልበቱን ቆጠቦ መስራት የሚችለውን ያህል ከመስራት ተቆጠቦ ለገመ።

ጉልበቱን አሳየ 1. ሃይሉን፥አትሙን፥ ችሎታውን ተጠቅሞ አሸነፈ፥ ድል አደረገ። 2. የሃይል እርምጃ ወሰደ።

ጉልበቱን አፈሰሰ በስራ ለፋ፥ ደከመ።

ጉልበት ሳመ 1. ጉልበት በመሳም አከበረ፥ አከብረቱን አሳየ። 2. ተሸነፈ፥የበታችነቱን ተቀበለ።

ጉልበት አወጣ ሃይል አገኘ፥ በረታ።

የጉልበት ስራ ስ የእእምሮ ስራ ያልሆነ(እንደ ሽክም፥ ቁፋር፥... ያለ ስራ)።

የጉልበት ስራተኛ ስ መሸከም፥ መቆረር፥... በመሳሰሉና ከስልጠና ይልቅ ጉልበትን በሚጠይቁ ስራዎች ላይ የተሰማራ ስራተኛ።

የጉልበት ዋጋ ስ አንድ ሰው ለስራው የጉልበት ስራ የሚከፈል ገንዘብ፥ ደመወዝ ወይም ሌላ ነገር።

ጉልበተኛ ት 1. ሃይል፥ አትም ያለው። 2. የፈለገውን በገድ ማድረግ ወይም ግስደረግ የሚችል፥ አመፀኛ።

ጉልበታም ት ሃይል ወይም አትም ያለው።

ጎለተ ገ 1. ጉልቻን ተከለ ወይም አስቀመጠ።

2. በቂጡ አስቀመጠ፥ ቁጭ አደረገ። 3. ያለምንም ስራ ወይም ጥቅም ለረዥም ጊዜ አንድ ቦታ ላይ አስቀመጠ።

ጉልት 1. ስ (ስድብ) ሰነፍ፥ ከተቀመጠበት

ተንቀሳቅሶ መስራት የማይወድ። 2. ስ. በመንደር ውስጥ፥ በመንገድ ጻር፥... የተለያዩ ሸቀጦች(እንደ ሽንኩርት፥ ድንች፥...የመሳሰሉት) ለዚሁ ስራ ተብሎ በተዘጋጀ መደብ ላይ ተዘርግተው የሚሸጡበት ላክስተኛ ገበያ፥ ጉሊትም ይባላል።

ጉልቻ ስ የድስት፥ የምጣድ...መጣጃ ሆኖ የሚያገለግል ሶስት ድንጋይ ወይም ሽክላ ወይም ከላይ ከብ ሆኖ ሶስት አገሮች እንዲኖሩት ተደርጎ ከብረት የሚሰራ መጣጃ።

ጉልቻ ራስ ስ (ስድብ) ትልቅ ራስ።

ተጎለተ ገ ያለ ምንም ስራ ወይም ጥቅም ለረዥም ጊዜ አንድ ቦታ ላይ ተቀመጠ።

ጎለንታ(ጉለንታ) ስ ከእርሻ ላይ አፈሩ በነርፍ እንዳይሸረሸር አፈሩን ጻርና ጻር በመቆለል የሚሰራ የነርፍ መከላከያ።

ጎለደመ ገ አፈነገጠ፥ከመደበኛ ቦታው ወጣ ብሎ ታየ(አጥንት፥ እንጨት፥...)።

ጉልደመ ት የፈነገጠ፥ ወጣ ብሎ የሚታይ(አጥንት፥ እንጨት፥...)።

አጎለደመ ገ ጎለደመ።

ጎለደፈ ገ ደነዘ፥ ደለደመ (ለምሳሌ ስለት)።

ጎልጻፋ ት 1. ስለት የሌለው፥ ጽልጻም (በላዋ፥ምላጭ፥...)።2. (ዘይ.) አብራርቶ ወይም አፍታቶ (መናገር የማይችል። ላንደበተ ጎልጻፋ።

ተጎላደፈ ገ አብራርቶ ወይም አፍታቶ መናገር አቃተው።

ጎለጎለ ገ በደማ ወይም በማረሻ የተነቀለን አረም አፈሩን በማራገፍ ጣለ። 2. ውሉን አጠፋ፥ ተተቦ (የልቃቂትን፥ የክርን፥...)። 3. በጣም ወደ ውጪ አወጣ (ለምሳሌ ምላሱን)። 4. አወጣ፥ በዘዘከ (ምስጢርን፥ በድብቅ የተፈፀመን ነገር)።

ጉልንሉ(ጉልጎላ) ስ በደማ ወይም በማረሻ በተነቀለ አረም ቂጥ ላይ ያለን አፈር የማራገፍና አረሙን ከእርሻው ላይ የግስወገድ ስራ።

ተጎለጎለ ገ 1. አፈሩ እየተራገፈ አረሙ ከእርሻው ላይ ተነሳ፥ ተወገደ።2. ውሉ ጠፋ ተተቦ(በእር፥ልቃቂት፥...)።3. ወጣ፥ ፈጠጠ (አይን፥ ምላሽ፥...)።

*ጎለፈፈ

ጎልፋፋ ት አትመቢስ፥ በቀላሉ ጉለሰስ የሚል።

ጎሳ ገ 1. ጉልህ ሆነ፥ ደመቀ(ፀህፈት)። 2. ትልቅ

ማጉለያ

ወይም ገዙፍ ሆኖ ታየ።
ማጉለያ ት አጉልቶ የሚያሳይ ወይም የሚያሰማ መሳሪያ።

ጉልህ ት 1. ግልፅ፣ ትልቅ ሆኖ ወይም ደምቆ የሚታይ(ፅሁፍ)። 2. በደንብ የሚታይ፣ የሚታወቅ፣ ከፍተኛ፣ ከባድ። (ለምሳሌ ጉልህ ለህተት፣ አስተዋፅኦ...)።

አጎላ ግ 1. ግልፅ፣ ትልቅ ሆኖ እንዲታይ አደረገ። 2. ከፍ ብሎ፣ በደንብ እንዲሰማ አደረገ።

ጎላ ለ ለንፍር፣ ለስጋ፣... መቀቃ የሚያገለግል በጣም ትልቅ ብረት ድስት ወይም ጉርድ በርሜል።

ጎል ለ ግብ።

ጎል ጠባቂ ለ ግብ ጠባቂ፣ በረኛ

ጎልማሳ "ጎለመሰ" ስር ተመ.

ጎልዳፋ "ጎለደፊ" ስር ተመ.

ጎልፍ ለ አነስተኛና ጠንካራ የሆኑ ኳሶችን ለዚህ ተብሎ በተዘጋጀ ልዩ በትር በመምታት ብዙውን ጊዜ ቁጥራቸው 9 ወይም 18 በሆኑና ተቆፍረው በተዘጋጁ የመሬት ቀዳዳዎች (ጉድጓዶች) ውስጥ ለማስገባት የሚደረግ ስፖርታዊ ጨዋታ።

ጎመለለ

ጎምላላ ት ሲሄድ ወይም ሲራመድ የሚጀነን።

ጎምለል ጎምለል አለ ግ ተጎማለል።

ተጎማለለ ግ በመጀነን ወይም በኩራት ተራመደ፣ ሄደ።

ጎመረ ግ አኩራ፣ በኩራት ወይም በትእቢት ኮፈለ፣ ወጠ።

ተጎመረ ግ ኮራ፣በኩራት ወይም በትእቢት ተኮፈለ፣ ተወጠ።

ጎመራ ግ በሰለ፣ደረሰ(በብል፣ፍራፍሬ...) ።

ጎመተ ግ ሙዳ ሙዳ እያደረገ ቆረጠ ወይም ከፈለ (ሰጋ)።

ጎማች ት ስጋ ቆራጭ፣ ስጋን በብልትና በሙዳ እየመነ የሚቆርጥ።

ተጎመተ ግ በተወሰነ መጠን ተቆረጠ (ሰጋ)።

ተጓመተ ግ ተካፈለ (ሰጋ)።

ጎመን ለ 1. የተለያየ ዝርያ ያለውና ተቀቅሎ የሚበላ የተክል አይነት (ለምሳሌ የአበሻ ጎመን፣ የጉራጌ ጎመን፣ ጥቅል ጎመን)።

ጎመን በጤና ጭቃውና ውጥረት ካለበት የድሎት ኑር ይልቅ ሰላም ያለበት የድህነት ኑር ይባላል ለግለት የሚነገር አባባል።

የጎመን ትል ለ በጎመን ቅጠል ላይ የሚገኝ ቅጠሉን እየተመገበ የሚኖርና መልኩ ቅጠል የሚመስል ትል።

ጎመን ዘር ለ ተወቅጦ ለምጣድ ግለሽ እንዲሁም ተጨምቶ የምግብ ዘይት የሚሆን የአበሻ ጎመን ፍሬ።

ጎመዘዘ ግ ሆመጠጠ።

ጎምዛዛ ት ሆምጣጣ።

ጎመደ ግ 1. ቆረጠተሳረደ። 2. ገመጠ፣ በላ (ዳበን፣ ስጋን፣...)። 3. መታ (በጉላ)።
ጉማጅ ት ከላዩ ላይ ተቆርጦለት የቀረው ከፍል ወይም ቀራጭ(ለምሳሌ የእንጨት ጉማጅ ዮሐን ጉማጅ)።

ጉምድ ት ቆራጣ።

ጉምድ አለ ግ ግለት ከሚገጠው ጊዜ በፊት አለቀ። ለላጎድ ወር የተገዛው ጤፍ በሁለት ሳምንት ውስጥ ጉምድ አለ።

ጎመድ ለ ቆመጥ፣ ወፍራም ዱላ።

ጎማዳ ት 1. ጎራዳ፣ቆራጣ። 2. (ዘይ.) ፋንጋ፣ መልክ ጥፋ። 3. (ስድብ) ውሽታም።

ጎመጀ(ጎመዝግ) ግ ተመኘ፣ጽመጠ፣ ጓጓ።

አስጎመጀ ግ አጓጓ ወይም አግረ።

ጎመሳመ ግ 1.መብቀል ወይም መውጣት ጀመረ፣ ጎነቀለ። 2. አገጠገጠ፣ መውጣት ወይም ግደግ ጀመረ(ጡት)።

አጎመሳመ ዝ.ክ.

*ጎመሳመ

ጉምጉምታ ለ 1. ይፋ ያልሆነ፣ ውስጥ ውስጡን የማወራ ሃሚት፣ትሬታ፣...። 2. በአጎድ ቦታ ላይ የተሰበሰቡ ሰዎች ድምፃቸውን በደንብ ሳያሰሙ በሹክቹክታ ሲያወሩ የሚሰማው የሚያስገመግም ድምፅ።

ጉም ጉም አለ ግ ሃሚትን፣ ትሬታን፣... በሹክቹክታ ወይም በድብቅ አወራ።

ጎመጭ¹ ለ 1. አገዳው ቀጭን የሆነና ብዙ ዛፋ ያለው የሳር አይነት።

ጎመጭ² ለ ግር የለሽ የንብ እንጀራ-የግር ከዳ።

ጎሚስታ ለ የመኪና ጎማ በመቀየር፣ የተነፈሰ አየር በመሙላት፣ የተቀደደውን በመጣፍ፣... አገልግሎት የሚሰጥ ድርጅት።

ጎማ ለ 1. ከጎማ ዛፍ ከሚገኝ ረገሽ በፋብሪካ ውስጥ ከብ ሆኖ ተሰርቶ የሚወጣና ከተሽከርካሪዎች ችርኪ ላይ እየተገጠመ ተሽከርካሪዎችን ለ መሽከርካሪ ከር ከር የሚያስችላቸው አካል ። 2. ጠንካራና ወፍራም ላቡቲክ።3. (ዘይ.) የግይታኘክ፣ ጎማገናፍቴ አቾ (ሰጋ)።

ጎማገናፍቴ

የጎማ ዛፍ ስለ እንደመከና ጎማ የውሃ ጎማ ላለበት... የመሳሰሉትን ለመበራት የሚያስችል ወተት የመሰለ ፈሳሽ የሚያመጥኑ የተከል አይነት።

ጎማ ጫማ ስለ ካለገለ ጎማ እየተቀረጠ የሚዘጋጅ ሽፍን ያልሆነ ጫማ።

ጎማች "ሳመተ" ስር ተመ.

ጎማዳ "ሳመደ" ስር ተመ.

ጎምላላ"ሳመለለ" ስር ተመ.

ጎምቱ ትልቅ ወይም ጨዋ ሰው፣ አዛውንት።

ጎምበሬ(ገንበሬ) ስለ በከረምት ዝናብ ሲዘንብበት ጭቃ የማይሆን የአፈር አይነት።

*ሳረመረመ

ጉርምርምታ ስለ 1. የነገዳጃድ ድምፅ።

2. ተከታታይነት ያለው የመንጃጃት ድምፅ ።

3. ጉምጉምታ።

ተጉረመረመ ግ የነገዳጃድ ድምፅ ተሰማ።

አጉረመረመ ግ 1. የነገዳጃድ ድምፅ አሰማ(ሰማይ)። 2. ሙሀ፣ ተንጃጃ(ሆድ)። 3. ዝቅ ባለ ድምፅ የትሬታ አነጋገር ተናገረ፤ አጉተመተመ።

ሳረመሰ ግ 1. ሳረምሳ ሆነ። 2. አስቸጋሪ ወይም ጥጋቢኛ ሆነ(ለወጣት ልጅ)።

ጉርምሰና ስለ ከ14-18 አመት ያለው የወንድ ልጅ እድሜ።

ሳረምሳ ስለ ከ14-18 ገደማ ባለው የእድሜ ክልል ውስጥ የሚገኝ ወንድ ልጅ።

ሳረመደ "ሳረመደ" ግ ተመ.

ሳረምሳ "ሳረመሰ" ስር ተመ.

ሳረሰ ግ 1. ምግብ እፉ ውስጥ ወመረ። 2. በላ። በሞቲ ትንሽ ጉረሰ እለከ። 3. ጠበንሻ፣ሽጉጉ፣... ውስጥ ጥይት ተወመረ ወይም ገባ። 4. ያዘ። ባትራው ስንት ድንጋይ ይኦርሳል።

ጉርሻ ስለ 1. አፍ ውስጥ እንደ ሊገባ የሚችልና እጅ መጥፍ የሚይዘው የምግብ መጠን። 2. ዳረሳት። 3. ከመደበኛ ከፍታ ወይም ደመወዝ በተወሰነ የሚሰጥ የገንዘብ ስጦታ። 4. ጉባ። 5. ምግብ ሲበላ (ለማትመስ፣ ለማጥገብ፣ ፍትርን ለመግለፅ...) ሲባል አንዱ ለሌላው በእጅ ጠቅልሎ ወደአፉ የሚከትለት ምግብ።

ሳራሽ ሲሆል የሚገርስ።*ዘጠኝ ጉራሽ ጠመንሻ።*

ሳረበ ግ 1. የውስጥ እጅ ቆዳ በሰራ ብዛት የተነሳ ወይም ሊላው የሰውነት ክፍል ቆዳ በበሽታ ምክንያት ውሃ እየቋጠረ ወይም ሳይቋጥር አካፈኮፈ፣ ጉብ ጉብ አለ። 2. ተወጥሮ የነበረው ወይም መወጠር ያለበት ነገር ረገበ ወይም ላላ አለ። 3. ገለባው ከፍሬው ሳይ ሙሉጭ ብሎ እንዳይሄድ ለማድረግ በመጠኑ ተፈተገ (ሰንደ፣

ገብስ+...)። 4. የፈላ ውሃ ውስጥ የገባ አተር፣ ባቂላ፣... ቆዳው ተወማደረ።

ተጉረበረበ የ"ሳረበ" ግ 1ኛ ፍቺ ተመ.

አጉረበረበ ዝ.ከ.

አሳረበ ዝ.ከ.

*ሳረበተ

ሳረቤት ት 1. አትራቢያ፣ አጠገብ ለአጠገብ፣ ትርብ ለትርብ። *ለጌና ለሉ ጎረቤት ነን።* 2. በአትራቢያ ወይም በድንበር አካባቢ ያለ (ለምሳሌ ሃገር)። ስ 3. መኖሪያ ቤት ከሌላው መኖሪያ አጠገብ ወይም አትራቢያ የሆነ ሰው። *ለገጸ ጎረቤት ነው።*

ጉርብትና ስለ አጠገብ ለአጠገብ ወይም ትርብ ለትርብ በሚኖሩ ሰዎች መካከል ያለ ግንኙነት፣ መቀራረብ።

ተሳረበተ ግ አጠገብ ለአጠገብ ወይም ትርብ ለትርብ ሆነ።

ተሳረባች ት ሳረቤት።

አሳረበተ ግ ሳረቤት አደረገ።

አሳረባች ት ወሰንተኛ ሳረቤት።

ሳረበጠ ግ 1. ቀረቀረ፣ አልመች ወይም አልሰማግ አለ። 2. አመመ(ሆድን)።

ሳርባባ ት የሚቀረቀር፣ምችት የሌለው (መኝታ+...)።

ሳርበጥበባ ግ ወጣ ገባ፣ ያልተሰተካከለ።

ሳረነነ ግ ጎርናና ሆነ።

ሳርናና ት ወፍራም (ድምፅ)።

ሳረና ግ በአገባቡ ባለመግባሉና በማረሩ ምክንያት ጣእመ ተበላሽ (ለምሳሌ ወጥ)።

ጉርናት ስለ እንደወጥ የመሰለው በአገባቡ ባለመግባሉና በማረሩ ምክንያት የሚያመጣው መጥፎ ቃና ወይም ጣእም።

ሳረንሳሪ ስለ ከቆዳ የሚሰራ ስለት ያላቸው እቃዎች መከተቻ።

ሳረደ ግ 1. ቀረጠ፣ ጎመደ። 2. ዘለለ፣ ገደፈ (ፈደደ)።

ጉራጅ ት ቀራጭ፣ ጉማጅ።

ጉርድ ስለ 1. የደረሰኝ ቀሪ ካርኒ። 2. ሙሉ ያልሆነ።

ጉርድ ሽሚዝ ስለ እጅጌው አጭር የሆነ ሽሚዝ።

ጉርድ ቀሚስ ስለ ከወገብ በታች ያለውን የሰውነት ክፍል ብቻ የሚሸፍን የሴት ቀሚስ ።

ጉርድ ፎቶ ስለ ከወገብ በላይ ያለውን የሰውነት ክፍል ብቻ የሚያሳይ ፎቶግራፍ።

ጉርዶሽ(ጉርዶ) ለ ተጀምሮ ሳያልት የቀረ ስራ።

ጎራዳ ት አፍንጫው አጭርና ትንሽ የሆነ፤ ፋንጋ።

አጉራዶ ስ ባጭር ባጭሩ የተቆረጠ ግንድ።

*ጎረደደ

ጎርዳዳ ት ጅንን፡ፋንን።

ጎርደድ ጎርደድ አለ ግ በቀስታ በመራመድ ወዲያና ወዲህ ተመላለሰ።

ተንጎራደደ ዝ.ከ.

አንጎራደደ ግ እያሯሯጠ ደበደበ(በዱላ፥ በፍልጥ፥...)።

ጎረደማን(ጎረደማን) ስ በጋማ ከብት ጀርባ ላይ ሽቀጡን እያሰጩን ከሚያጓጉዝ ነጋዴ ጋር እየተጓዘ ጭነቱን በመጓጓ፤ በማራገፍ፥ ከብቶቹን በመንገዳት፥... አገልግሎት ይሰጥ የነበረ የሲራራ ነጋዴ አሸከር።

ጎረጎማ ት የተሸራረፈ ወይም የወላለቀ (ጥርስ)።

ጎረጎረ ግ 1. ሰረሰረ። 2. በጣት፥ በሳር፥ በሳባ፥... የጀርን፥ የአፍንጫን፥... ውስጥ ነካካ ወይም አከከ። 3. ፈተሽ፥ በረበረ።

ጎረጎደ "ጎደጎደ"ን ተመ.

ጎረጠ ግ ፈጠጠ፥ ወጣ (አይን)።

ጉርጥርጥ(ጎረጥራጣ) ት አይነ ፈጣጣ።

ጎሪጥ ዝ.ከ.

የጎሪጥ አየ በንቀት፥ በጥላቻ፥...አየ፤ የነድን አየ። ተጉረጠረጠ ግ በቁጣ፥ በንዴት፥... ምክንያት አይት ፈጠ ወዲያና ወዲህ ተንከባለለ።

አጉረጠረጠ፤ በቁጣ፥ በንዴት፥... ምክንያት አይትን በማፍጠጥ ወዲያና ወዲህ አንከባለለ።

ጎረጎጩ ግ ጉሮሮው አካባቢ ድምፅ በማሰማት ጠጣ፤ ጎርጎጭ አደረገ።

ጉርጉጭታ ስ ፈላሽ ነገር ሲጠጣ ጉሮሮ አካባቢ የሚሰማ ድምፅ።

ጉርጉጭ አደረገ ግ የተጎነጨውን በጉሮሮው አወረደ።

ጎርጎጭ አደረገ ዝ.ከ.

ጎረፈ ግ 1. ድፍርስ ውሃ መሬት ለመሬት በብዛት ፈሰሰ፥ወረደ(በዝናብ የተነሳ)። 2. በብዛት ፈሰሰ (ደም፥እግባ፥...)።3.በብዛት ተመመ፥ ተጎደጎደ። ሀዘቡ ወደ ሰብሰባው ይጎርፋል። 4. በብዛት ቀረበ። ግብግው ጎረፈ / ጥያቄው ጎረፈ።

ጎርፍ ስ 1. በብዛት የሚፈሰ የዝናብ ውሃ።2. ብዙ አየሌ።

አጎረፈ ግ 1. ጎርፍ ሆነ (የጣለው ዝናብ)። 2. አረፋ ሆነ ወይም አረፋው በደንብ እንዲታይ

አደረገ (ልብስ በሳሙና ሲታጠብ)።

ጎሪጥ "ጎረጠ" ስር ተመ.

ጎራ¹ ስ 1. ከፍተኛ ቦታ፥ ኮረብታ። 2. ፊና፥ ወገን። ሁሉም በጎራው ተሰለፏል።

ጎራ²

ጎራ አለ ግ እግረ መንገዱን ደረሰ ወይም ገባ አለ (ወደ ሌላ ቦታ በመሄድ ላይ ያለ ሰው)።

ጎራ ግ ከመረ፥ ቆለለ (ድንጋይን፥ እንጨትን፥...)።

ጎራዳ "ጎረደ" ስር ተመ.

ጎራዴ ስ ትርፁ ጎበጥ ብሎ ረዘም ያለና በአንድ በኩል ብቻ ስለት ያለው ባለአጀታ የጦር መሳሪያ።

ጎራ ስ ዋሻ፥ ጉድጓድ።

ጎርምጥ¹ ስ እግር አካባቢ የሚወጣና በቀላሉ የማይድን ከባድ ቁስል።

ጎርምጥ² ስ በባህር ውስጥ የሚገኝ ባለ ብዙ እግር ነፍሳት።

ጎርበጥባጣ "ጎረበጠ" ስር ተመ.

ጎርባጣ ዝ.ከ.

ጎርናና "ጎረነነ" ስር ተመ.

ጎርዳዳ "ጎረደደ" ስር ተመ.

ጎርፍ "ጎረፈ" ስር ተመ.

ጎሰመ ግ 1. ጎነጠ፥ መታ፥ ወጋ። 2. ደለቀ፥ መታ(ከበርን፥ ነጋሪትን)።

ጎሰረ ግ ጠቀጠቀ፥ አመቀ፥ አጨቀ። 2. በብዛት አፋ ውስጥ ጨመረ።

ጉሰር ፡፡ ቁዝር።

ተጎሰረ ግ ተቆዘረ።

ጎሰቆለ ግ ተጎሳቆለ።

ጎሰቋላ (ጉሰቋል) ት የከሳ፥ የመንመን፥ የተጎዳ(በችግር፥ በሃዘን)።2 በአለባበሱ ቆሽሽ ያለ፥ችግረኛ።

ተጎሳቆለ ግ 1. ከሳ፥ መንመን፥ ጎረጣ(በችግር፥ በሃዘን ምክንያት)።2. በችግር ምክንያት አለባበሱ ቆሽሽ አለ። 3. በደንብ ካለመያዝ የተነሳ ተበላሽ፥ ተንገላታ(ልብስ፥ እቃ፥...)።

ጎሰጎሰ ግ 1. በብዛት ጠቀጠቀ፥ አመቀ፥ ከተተ። 2. (ዘይ.) በብዛት በሳ።

ጎሳ ስ የባህልና የቋንቋ አንድነት እንዲሁም በደምና በስጋ ዝምድና ላይ የተመሰረተ ግንኙነት ያለውና መጠኑ ከነገድ አነስተኛ የሆነ ማህበረ ህዝብ።

የጎሳ ፖለቲካ ስ በዘር፥ በጎሳ፥ በብሄረሰብ ላይ የተመሰረተ ፖለቲካዊ እንቅስቃሴ።

ጎሰቋላ "ጎሰቆለ" ስር ተመ.

ጎሽ ግ ደፈረሰ።

ጉሽ ት ድፍርስ ወይም ያልጠራ።

ጉሽ ጠላ ስ ድፍርስ ወይም ያልጠራ ጠላ።

ጎሽመ ግ 1. በከርን ነካ ወይም ገፋ አደረገ፡ጎነተለ
+ መታ። 2. "በነገር ጎሽመ"ን ተመ.

ጎሽመጠ ግ 1. በአሽሙር ተናገረ። 2.

አሽሚጠጠ።

ጎሽ¹ ስ ፈርጣማ ሜንቃና አሜጭር እግሮች
እንዲሁም ሰፋፊ ሆነው ወደታች የተቀለበሱ
ጆሮዎች ያሉት፤ የማየትና የመስማት ችሎታው
ከፍተኛ የሆነ፤ ከቀንድ ከብት ጋር በቅርብ
የሚዛመድ የጽር እንሰሳ (በእሉን የጽር እንሰሳ
ስር ተመ.)።

የጎሽ ፀጉር ስ በእንጽንድ ሰዎች ማጅራት
ወይም ጆሮ ግንድ ወይም ግንባር አካባቢ
የሚሰላል ስስ፤ ለስላሳና ቀላ ያለ ፀጉር።

ጎሽ² 1. እንኳን፤ ጥሩ፤ መልካም፤... ለማለት
የሚባል የምስጋናና የማበረታቻ ቃል። ጎሽ የኔ
ሊጅ/ ጎሽ በርታ! 2. አባክህ። ጎሽ መፃፃፍን
አቀብለን።

ጎሽ አለ ግ እስይ፤ እንኳን፤... አለ።

ጎበረ ግ 1. አበጥ ወይም ወጣ ብሎ ታየ። 2.
ልጥፍ፤ ልስት ሳይል ቀረ፤ ኮፊፍ አለ።

ጉብር ስ እንደ ጉጥ ወጣ ብሎ የሚታይ
የአንድ ነገር አካል።

ጉብራት ዝ.ከ.

ተጎበረ ግ አበጥ፤ ኮፊፍ፤ ጉብ አለ።

አጎበረ ግ ጎበረ።

ጎበረረ ግ በመድረቁ ምክንያት ጎባጣ ሆነ።

ጎብራራ-(ጎበረረ) ት የደረቀና የጎበጠ።

ተንጎበረረ ግ ጎበረረ።

አጎበረረ ዝ.ከ.

አንጎበረረ ግ ጎብራራ እንዲሆን አደረገ፤
አንጎበደደ።

ጎበሰተ ግ በተደጋጋሚ ሳለ፤ አሁ አሁ አለ።

ጎበበ ግ 1. ልጥፍ ወይም ልስት ሳይል ቀረ፤

ኮፊፍ አለ። 2. ጎበጠ።

ጎባባ ት ጎባጣ።

ተንጎበበ ግ ጎበበ።

አንጎበበ ግ ጎንባሳ ወይም ጎባጣ እንዲሆን
አደረገ።

ጎበኘ ግ ተዘዋውሮ እየ ወይም ተመለከተ።

ጉብኝት ስ ስለአንድ ነገር ወይም ቦታ
ለማወቅ፤ ለመረዳት ወይም ለማድነት
እየተዘዋወሩ የማየት ወይም የመመልከት
ድርጊት።

ጎብኚ ስ ታሪካዊ ቦታዎችን ወይም ሌሎች

ነገሮችን እየተዘዋወረ የሚያይ ወይም
የሚመለከት ሰው።

አስጎበኘ ግ ከጎብኚው ጋር አብሮ በመዞር
በለሚታየው ነገር ለጎብኚው አስረዳ፤ አሳወቀ።

አስጎበኚ ት ጎብኚዎችን እያዞረ የሚያሳይ፤
የሚያስጎበኝ።

ጎበዝ ግ ጎበዝ ሆነ።

ጎበዝ ት 1. ጀግና፤ ሃይለኛ፤ ብርቱ፤ ጠንካራ።
2. ታታሪ፤ ትጉህ። 3. በአንድ ሙያ ወይም
የእውቀት ዘርፍ፤... ጥሩ ችሎታ ያለው።

የጎበዝ አለቃ ስ በመርነት፤ በአሰሳ ወይም
ሌሎች ተመሳሳይ በሆኑ እንቅስቃሴዎች ወቅት
በአንድ አካባቢ የሚገኙ ተዋጊዎችን ወይም
አሳሾችን እንዲመራ በአካባቢው ሰዎች
በችሎታው የሚመረጥ አለቃ ወይም መሪ።

ጉብዝና ስ 1. ጀግንነት፤ ሃይል፤ ብርታት፤
ጥንካሬ። 2. ትጋት፤ ታታሪነት። 3. ጥሩ
ችሎታ።

*ጎበደደ

ጎብዳዳ ት ጎባጣ፤ ጎንባሳ።

ጉብድድ አለ ግ ጎባጣ ወይም ጎንባሳ ሆነ።

ጎብደድ አለ ግ ጎንበስ አለ።

አጎበደደ ግ 1. ጎበጠ። 2. አንጎበሰ። 3.
(ዘይ.) ራሱን ዝቅ በማድረግ ተለግመጠ፤
አሸረገደ።

አጎብዳጅ ት ራሱን ዝቅ፤ በማድረግ
የሚለማመጥ፤ የሚያሸረግድ፤ አድርባይ።

ጎበጎበ¹ ግ ጉብጉባት አበጀ።

ጉብጉባት ስ አንድን ነገር ለማስገጥ ሲባል ጉብ
ጉብ እንዲል ተደርጎ የሚሰራ ጌጥ።

ጎበጎበ² ግ ውሃ ያዘ፤ ጽጠረ፤ አጎረበ(የሰውነት
ቆዳ)።

አጎበጎበ ዝ.ከ.

*ጎበጎበ

ጉብጉብ ስ የተጎበጎበ ሊጥ።

ተጎበጎበ ግ አብሊት በመብዛቱ ወይም ሊጡ
በመቅጠት የተነሳ ለማስተካከል ሲባል ሊጡ ላይ
ዱቄት በመጨመር ተለወሰ።

አጎበጎበ ግ አብሊት የበዛበትን ወይም የቀጠነ
ሊጥን አወፍሮ ለማስተካከል ዱቄት በመጨመር
ለወሰ።

ጎበጠ ግ አንጎበሰ፤ ጎበሰ፤ የደጋን ቅርፅ ያዘ።

ጎባጣ ት የደጋን ቅርፅ ያለው፤ ጎንበስ ያለ።

ጎቢጥ ት (ስድብ) ዝ.ከ.

ጎበጥባጣ ት ጎርቦጥባጣ፤ ብዙ ቦታ ላይ ጎባጣት
ያለው።

ጎባባ "ጎበበ" ስር ተመ.
 ጎባን ስ ማውንት።
 ጎባጣ "ጎበጠ" ስር ተመ.
 ጎብራራ "ጎበረረ" ስር ተመ.
 ጎብኚ "ጎበኘ" ስር ተመ.
 ጎብዳዳ "ጎበደደ" ስር ተመ.

ጎተራ ስ 1. ከጭቃ ወይም ከእንጨት ወይም ከቀርቀር፡... አራት ግለዘን ወይም ከብ ሆኖ የሚሰራና ከዳን ያለው የእህል ማስቀመጫ። 2. (ዘይ.) ብዙ የሚበላ፤ ሆኖም።

ጎተራ 1ኛ ፍቺ

ጎተተ(ጎተተ) ግ 1. ሳበት ወደ ራሱ አቀረበ።
 2. ወደሃሳ አስቀረ፡ አዘዘ፡ እንዳይፈጥን አደረገ። 3. የማይፈለግን ጉዳይ፡ ሰው፡ ነገር፡... አስከትሎ ወይም ይዞ መጣ። የግልፈለገውን ነገር ለጎተተብኝ ። 4. ጠራ(ሰይጣንን)።
 ጎታታ(ጉትት) ፡ ሲሃድ፡ ሲሰራ፡... ፍጥነት፤ ትልጥፍና የለለው፤ ቀርፋፋ።
 ጎታች ፡ ፍጥነትን፡ እድገትን፡...ወደሂሳ የሚያስቀር፡ የሚያዘገይ።
 ጎታች ባህል ስ ለእድገት፡ ለዘመናዊ/ሰልጣኔ፡... እንቅፋት የሆነ ባህል።
 ተጎተተ ግ ዝግ ወይም ቀስ አለ፤ ተንቀረፈ።
 ተጎተተ ስ ተሳቢ(የመኪና)።
 ተጎተተ ግ 1. በታሰበው ጊዜ ሳይከናወን ወይም ሳይፈፀም ቀረ። 2. አብር ተያይዞ ወይም ተግተልታሉ መጣ ወይም ሂደ።
 አጎተተ ግ በታሰበው ጊዜ ሳይፈፀም ወይም ሳይከናወን እንዲቀር አደረገ (አንድን ጉዳይ)።

*ጎተነ
 ጉተና ስ አጠር ያለ ጎፈሬ።
 አጎተነ ግ አጠር ያለ ጎፈሬ አሳደገ።
 ጎተጎተ ግ አንድ ነገር እንዲደረግ ወይም እንዲፈፀም፡...በተደጋጋሚ በትጋት አሳሰበ፤ ወተወተ፤ ቀሰቀሰ።
 ጎተጓች ፡ አንድ ነገር እንዲደረግ ወይም እንዲፈፀም፡...በተደጋጋሚ በትጋት የሚያሳስብ፤ የሚያስታውስ።
 ጎታ ስ ከጭቃ ወይም ከእንጨት ወይም ከቀርከሃ የሚሰራና ከጎተራ አነስ ያለ የእህል ማስቀመጫ።
 ጎታታ "ጎተተ" ስር ተመ.
 ጎታች ዝ.ከ.
 ጎተጓች "ጎተጎተ" ስር ተመ.

ጎቸ ግ በትንሽ በትንሹ ከመረ፡ ቀለለ፤ ቁጭ ቁጭ አደረገ።
 ጉች አለ ግ 1. በትንሹ ተቀለለ። 2. ቁጭ አለ፡ ተቀመጠ።
 ጉች ጉች ያለ ጡት ቀጥ፡ ፈርጠም ብሎ የሚታይ ያልወደቀ ጡት።
 ጎንቆለ(ቆንጎለ) ግ ውሃ ውስጥ የተነከረ ባቂላ፤ አተር፡ ሽንብራ፡...መብቀል ጀመረ።
 ጉንቆል ፡ ውሃ ውስጥ ተነከር የበቀለ (አተር፡ ባቂላ፡ ሽንብራ፡...)።
 አጎንቆለ ግ 1. ጎንቆለ። 2. እንዲጎንቆል አደረገ(ጥራጥራን ውሃ ውስጥ በመንከር)።
 *ጎንበ
 ተጎናነበ ግ ተከናነበ፤ ተጀበነ፤ ተሸፋፈነ።
 *ጎንበሰ
 ጎንባሳ(ጉንብሰ) ፡ ጎባጣ።
 በጉንብሱ ሂደ አጎንብሰ ወይም ጎበጥ ብሎ ሂደ።
 ጎንበሰ ቀና አለ 1. ለፋ፡ ደከመ። 2. ተሸቆጠቆጠ። ጎንበሰ ቀና ብሎ ለስተናገድኝ።
 ጎንበሰ አለ ግ 1. ጎበጥ ወይም ጎበደድ አለ። 2. አንገቱን ዘንበል ወይም ደፋ አደረገ። 3. ከአንገቱ፤ ከትከሻውና ከወገኑ ወደ መሬት ዘንበል ብሎ ዝቅ አለ።
 ተጎንበሰ ግ ከአንገቱ፤ከትከሻውና ከወገኑ ወደ መሬት ዘንበል ብሎ ዝቅ አለ፤ አጎንበሰ።
 ተጎናነበ ግ ጎንበሰ በማለት ይቅር ተባባለ፤ ታረቀ።
 አጎንበሰ ግ 1. ጎንበሰ አለ። 2. ራሱን ዝቅ በማድረግ ተለማመጠ፤ አሸረገደ።
 አጎንባሽ ፡ አጎብዳጅ።
 ጎንተለ ግ ጎንጠ፡ ጎሽም አደረገ።
 ጉንተላ ስ ጉነጣ፡ጉሽጣ።
 *ጎንዘለ
 ጎንዘላ ፡ ዘንፋላ።
 ተጎናዘለ ግ ተዘናፈለ።
 አጎናዘለ ግ አዘናፈለ።
 ጎነደ ግ እራሱን ችሎ ለብቻው መኖር ጀመረ።
 ጎናዴ ፡ ለብቻው ሪሪላ ሳጤ።
 ጎነደለ ግ ቀረጠ።
 ጎንዳላ(ጉንድል) ፡ ቀራጣ።
 ጎነደበ ግ ቀረጠ፡ ጎረደ፡ ጎመደ።
 ጎነደሽ ግ ቀረጠ፡ ቆመጠ።
 ጉንድሽ ፡ (ስድብ) ቆራጣ፤ ቆማጣ (እጅ

ወይም እግር)።

ሃነሃ 7 1. ለሰት ወይም ከዛ በላይ የሆኑ ገመዶችን ወይም ክርችን፡... በአንድነት እያጠላለፈ ገመድ። 2. የፀጉር ጉንጉን ሰራ።3. (ዘይ.) ነገርን ወይም ሲራን አውጠነጠነት ደለተ። ጉንጉን ስ የተነሳነ (ፀጉር፣ ቃላት...)። ጉንጉን አበባ ስ የ"አበባ ጉንጉን"ን ተመ.

ሃነጠ 7 1. ወጋ (በጣት፣ በእንጨት፡...)። 2. (ዘይ.) በነገር ነካ ወይም በአሸመር ተናገረ። በነገር ጎነጠን።

*ሃነጨ

ጉንጭ ስ ከአይን በታችና ከአፍ ግራና ቀኝ በኩል የሚገኝ የሰውነት ክፍል (ስእሱን ራስ ስር ተመ.)።

ጉንጭ አልፋ ንግግር ፍሬ የሌለው አሰልፔ ንግግር።

ጉንጫም ት ጉንጫ ወፍራም የሆነ (ሰው)።

ሃንጨት(ጉንጭት) አደረገ 7 አፋ የሚችለውን ያህል አንደ ጠጣ።

ተሃነጨ 7 1. ዝ.ከ. 2. ጠጣ(መጠጥን)።

*ሃነፀፈ

ተሃናፀፈ 7 1. መላ ሰውነቱን ሸፈነ (ለምሳሌ በልብስ፣ በመሃናፀፈያ)። 2. በለበሰው ልብስ ላይ ደርቦ ለበሰ(ካባን፣ካጋርትን፡...)። 3. (ዘይ.) ተቀዳጀ፣ አገኘ(ከብር፣ ድል፡...)።

መሃናፀፈያ(መሃናጠፊያ) ስ የፅላት መሸፈኛና መሸከሚያ የሆነ ረጅምና ሰፊ ግምጃ።

አሃናፀፈ 7 1. አለበስ፣ ሸፈነ። 2. አቀዳጀ፣ ሰጠ (ከብርን፣ ድልን፡...)።

ሃነፈ 7 1. የለበሰውን ልብስ በጉያው ወይም በብብቱ ወደ ላይ ሰብሶ ያዘ።2. አፈነ፣ ሸፈነ(በጨሰ)። 3. አፈር አስታቀፈ(ተክልን)። 4. በሙት ውሃ ዘፍዝፎ አጠበ(ልብስን) ወይም ማንኛውንም እቃ። 5. በረመጥና በውሃ አጠበ(በቅባት የተበከለን እቃ)።

ጉንፍ ስ በብብት አካባቢ ያለ የሰውነት ክፍል፤ ጉያ።

ሃናም "ሃን" ስር ተመ.

ሃናዴ "ሃነደ" ስር ተመ.

ሃን ስ 1. በሰውነት ግራና ቀኝ በኩል የሚገኝና ከብብት አስከ ዳሌ ድረስ ያለው የሰውነት ክፍል። 2. በስተቀኝ ወይም በስተግራ በኩል የሚገኝ የማንኛውም አካል፣ ነገር ክፍል።

ከሃንህ ታገኘዋለህ ያደረገከው ወይም የምታደርገው ነገር መጥፎ ውጤት ያስከትላለሃል ለግለት የሚነገር የግስጠንቀቂያ ወይም የዛቻ አነጋገር።

ወደሃን ተጠመዘዘ /ታጠፈ ወደ ቀኝ ወይም ወደ ግራ በኩል ተጠመዘዘ።

የሃን ቁጥር ስ በህዝብ ወይም በጭነት ማመላለሻ መኪናዎች ጎን ላይ ከታርጋ ቁጥር በተጨማሪ የሚገኝ መለያ ቁጥር።

የሃን ንግግር አሸሙር።

የሃን ውጋት ሆነበት በጣም ነዘነዘው፣ ጨቀጨቀው፣ ፋታ ነሳው።

ሃን ለሃን አጠገብ ለአጠገብ።

ሃናም ስ ጎት ሰፊ የሆነ።

ሃንባሳ "ሃነበሰ" ስር ተመ.

ሃንዛላ "ሃነዘለ" ስር ተመ.

ሃንዳላ "ሃነደለ" ስር ተመ.

ሃንረ 7 1. ነፋ፣ ቆዚ(ለሆድ)። 2. አጨቀ፣ ጠቀጠቀ፣ ሞላ(ከረጢትን)።

ጉኝር ት ቁዝር።

ሃነሃዝ 7 1. ነስነስ፣ በተነ፣ አነጠፈ(ሳርን፣ ቅጠልን፡...)። 2. አነጠፈ፣ ደለደለ፣ ጉዘንዝ አደረገ(ለመኝታ፣ለመቀመጫ፡...)።

ጉዘንዝ ስ 1. በቤት፣ በድንኳን፣ በዳስ፡... ወለል ላይ የሚነሰነስ፣ የሚነጠፍ ሳር፣ ቁጠማ ወይም ቅጠል። 2. ምችት እንዲኖረው በመኝታ ወይም በመቀመጫ ላይ የሚደረግ ድልዳል።

ሃንደለ 7 1. ፊት የነበረውን ያህል ሳይሆን ቀረ፣ ሙሉ የነበረው መጠኑ ቀነሰ ወይም አነሰ። 2. የሚፈለገውን ያህል ሳይሆን፣ ሳይሞላ፣ ሳይገኝ ቀረ፣ መጠኑ ወይም ብዛቱ አነሰ።

ጉድለት ስ 1. እንከን፣ ስህተት። 2. ማነስ፣ መቀነስ፣ መጉደል። ገንዘቡ ሲቆጠር ጉድለት አሳየ። 3. እጥረት። የቫይታሚን ጉድለት።

ሃንደሎ(ሃንደሎ) ት 1. ሙሉ ያልሆነ፣ የተቀነሰለት፣ ያልተሟላ። 2. የሰውነት ክፍሉ ወይም አካሉ ያልተሟላ(እጁ ወይም እግሩ የተቆረጠ፣ አይታይ የጠፋ፡...)። 3. (ዘይ.፣ስድብ) አጭር፣ ኩፋሩ።

ሃንደሎ ቀን ስ መጥፎ አጋጣሚ(አደጋ፣ ሞት፡...) የደረሰበት ወይም ያጋጠመበት ቀን።

ሃንደሎ ቁጥር ስ ለሁለት ሲካፈል ቀሪ የሚኖረው ቁጥር (ለምሳሌ 3+5+ 9= 11...)።

ተጓደለ 7 1. ሲደረግ የነበረው ወይም የተለመደው ነገር ተቋረጠ፣ ቀረ፣ ተሰተጓላለ። 2.ሳይሟላ ቀረ፣ ጎደለ።

አሃደለ 7 1. ካለው ወይም ከነበረው ነገር ላይ አነሳ፣ ቀነሰ። 2. (የሆነ ሰው ወይም እቃ) ባለመኖሩ ወይም ባለመገኘቱ የተነሳ መከናወን፣ መፈፀም፡... የሚገባው ነገር ሳይከናወን ወይም ሳይፈፀም ቀረ፣ አላጸ።

ጎደራ

ጎደራ ግ ሮሀ፥ አገላ (ለምሳሌ አንበሳ)።
 ጎደራ ስ ሰሩ እንደ ድንች ከመሬት ተቆፍሮ
 የሚወጣና የሚበላ ትጠለ ሰፋፊ ተክል።
 ጎደብ ግ 1. ጉድባ ሰራ። 2. አድፍጦ ጠበቀ።
 ጉድባ ስ 1. ፈፋ፥ ጉድጓድ። 2. ምሽግ።

*ጎደኘ
 ተጎዳኝ ግ 1. (በሰራ፥በአላማ፥...) አብሮ ሄደ
 ወይም ተጓዘ፤ ተወዳጅ። 2. ተጣመረ።
 አጎዳኝ ግ 1. (በሰራ፥ በአላማ፥...) አብሮ
 እንዲጓዝ ወይም እንዲሄድ አደረገ፤ አወዳጅ። 2.
 አጣመረ።

*ጎደደ
 ጎዳዳ ፥ ጅንን፥ ኩሩ።
 ተጓደደ ግ ኩራ፥ ተጀነ፥ ታበዮ።

ጎደጎደ(ጎረጎደ) ግ 1. ጥልቀት ፍረው፤ ጉድጓድ
 ሆነ። 2. ዝርግ የሆነ ወይም ሞላ ወይም ወጣ ያለ
 ነገር ወደ ውስጥ ገባ፥ ተሰረጎደ።

ጉድጓድ ስ ወደ ታች ተቆፍሮ ወይም ተምሶ
 ከፍት የሆነ መሬት።

ጉድጓድ ገብተህ ታመጣለህ ከየትም
 ፈልገህ ታመጣለህ።

ጎድጓዳ ግ ዝርግ ያልሆነ ወይም ወደ ውስጥ
 የሰረጎደ።

ጎድጓዳ ሳህን ስ ዝርግ ያልሆነ፥ እንደብረት
 ድስት የተሰራ ሳህን።

አጎደጎደ ጥልቀት እንዲኖረው አድርጎ ቆፈረ።

*ጎደጎደ
 ነጎድጓድ ስ የመብረት ድምፅ ወይም
 ጉርምርምታ።

ተጎደጎደ ግ 1. ሮሀ ወይም የነጎድጓድ
 ድምፅ ተሰማ። 2. ተንገሮታዊነቱ፥ በብዛት ፈሰሰ፥
 ወረደ። 3. በብዛት ሆነ ወይም ተደረገ።

አጎጎደጎደ ግ 1. የነጎድጓድ ድምፅ አሰማ። 2.
 በብዛት ሰጠ፥ አሸጎደጎደ። 3. አወረደ፥ አፈሰሰ።
 ዝናቡን አንጎደጎደው።

ጎደፈ ግ 1. አደፈ ወይም ቆሸሸ። 2. ጠፋ፥
 ተበላሸ (ለም፥ከብሮ፥ ዝና፥...)።

ጉድፍ ስ ቆሻሻ ወይም ጥራጊ።

አጎደፈ ግ 1. አቆሸሸ። 2. (ዘይ.) አጠፋ፥
 አበላሸ(ለምን፥ ከብርን፥ዝናን፥...)።

ጎደፈረ ግ ጫረ፥ ማሰ፥ ቆፈረ።

ጎዳ ስ 1. ቀንድ የሌለው(ከብት)። 2. ጥለት
 የሌለው(ጋቢ፥ ኩታ፥...)።

ጎዳ ግ 1. ችግር፥ ስቃይ፥ ሀመም፥... እስከተለ
 (አደጋ፥ ጽላ፥...)። 2. በደለ፥ ቅር አሰኘ፥
 አስቀየመ። 3. አድሎአዊ በሆነ ወይም

ባልተመጣጠነ ወይም ትክክል ባልሆነ፥... ሁኔታ
 አንድን ነገር አደረገ። ለሰውን ሲያስፋል ለፊን
 ጎድተኛ/ ጫግውን ሲሸጥልን በየጋ ጎድተኛ።
 ጉዳት ስ 1. ችግር፥ ስቃይ፥ ጉስቀልና(በሀመም፥
 በአደጋ፥ በግዝን፥... ምዝንያት የሚመጣ)። 2.
 ትክክል፥ ተገቢ፥ ተመጣጣኝ ባልሆነ ሁኔታ
 የተፈፀመ ድርጊት። የአንድ ነገር መሰበር፥
 ግበላሸት፥... ወይም የአካል መጉደል።

ጉዳተኛ ፥ ጉዳት የደረሰበት(ሰው)።

ጎጆ ፥ ጉዳት የሚያስከትል።

ጎጆ ባህል ስ በሰው ላይ ጉዳት የሚያመጣና
 ሂላቀር የሆነ ባህል፥ ልማድ።

ተጎዳ ግ የቅርብ ዘመድ ሞተበት።**ለገሌ ላባቱን**
ተጎዳ።

አጎዳ ግ (የሆነ ሰው ወይም እቃ) ባለመኖሩ
 ወይም ባለመገኘቱ የተነሳ መከናወን ወይም
 መፈፀም የሚገባው ነገር ሳይከናወን ወይም
 ሳይፈፀም ቀረ፥ አጎደለ።

ጎዳና ስ መንገድ።

ጎዳዳ "ጎደደ" ስር ተመ.

ጎድን ስ 1. በግራና በቀኝ በኩል ከአከርካሪ
 አጥንት እስከ ደረት አገድም የሚዘረጋና በቀኝ
 አሰራ ሁለት በግራ አሰራ ሁለት ሆኖ የሚገኝ
 የደረት አጥንት። 2. ጎን። 3. ጎድን! እንዳይገፋህ
 ወይም ዞር በል ለግለት የሚነገር ቃል(የተጫነ
 አሁያ በሰዎች አጠገብ በሚተላለፍበት ጊዜ)።

የጎድን አየ 1. ገረመመ። 2. ገላመጠ።

ጎድን ጥብስ ስ ለምግብነት ከነላጥንቱ
 ተጠብሶ የሚዘጋጅ የከብት ጎድን።

ጎድጓዳ "ጎደጎደ" ስር ተመ.

ጎደሎ "ጎደለ" ስር ተመ.

ጎጆ "ጎዳ" ስር ተመ.

ጎጆ ስ 1. ጎጆ ቤት። 2. (ዘይ.) የትዳር ኑሮ።

ጎጆ ቀለስ 1. ጎጆ ቤት ሰራ። 2. ትዳር
 መሰረተ።

ጎጆ ወጣ 1. ትዳር መሰረተ። 2. እራሱን ችሎ
 ለብቻው መኖር ጀመረ (ከሚሰሩ፥ ከወላጆቹ ጋር
 ይኖር የነበረ)።

ጎጆ መውጫ ላልተደራጀና የራሱን ቤትና
 ትዳር ገና ለሚመሰርት ሰው የሚሰጥ
 ግጽጫ(ገንዘብ፥ እቃ፥...)።

ጎጆ ወጪ 1. አዲስ ትዳር መስራች። 2.
 እራሱን ችሎ ለብቻ መኖርን ገና የጀመረ።

ጎጆ አወጣ ለአንድ ሰው ገንዘብ፥ እቃ፥...
 በመስጠት ራሱን እንዲቻል ወይም እንዲቋቋም
 አደረገ።

ጎጆ ቤት ስለ አነስተኛ የሳር ቤት።

ጎጆ ቤት

የጎጆ ኢንዱስትሪ ስለ እንደ ፋብሪካ ውስብስብ ቴክኖሎጂና የማምረቻ መሳሪያዎችን ሳይጠቀም በቤት ወይም በመኖሪያ አካባቢ ተወስኖ ልዩልዩ የፍጆታና የአገልግሎት ውጤቶችን የሚያመርት አነስተኛ ኢንዱስትሪ።

ጎጠረ ግንኙ ቀበተተ(ሆድን)።

ጉጥር ት (ስድብ) ሆዱ የተነፋ ወይም ጉስር ያለ።

ጎጠጎጠ ግ ወጋ፡ወጋ አደረገ። በጣቱ ጎጠጎጠው።

*ጎጠጎጠ

ጉጥ ስለ 1. በእንጨት ላይ እንደ ጡት ጉብ ጉብ ብሎ የሚታይ የእንጨቱ ክፍል። 2. በማንኛውም ነገር ላይ እበጥ ወይም ጉብ ብሎ የሚታይ አካል።

አጎጠጎጠ ግ 1. መውጣት ወይም ማደግ ጀመረ(ጡት)። 2. አበቀለ። አጎመገመ(ተከል ላይ የሚወጣ ጉጥ)።

አጎጠጎጠ ት ጡቶቿ ቆም ቆም ማለት የጀመሩ ወይም ለአካል መጠን የደረሰች (ልጃገረድ)።

አጎጠጠ ት 1. አጎጠጠ። 2. ቆም ቆም ማለት የጀመረ ጡት።

ጎጥ ስለ 1. ጉብታ፡ ኮረብታ። 2. መንደር።

ጎፊረ ግ አደገ ወይም እንደ ጎፊሪ ሆነ(ፀጉር)።

ጎፊሪ ስለ ተከርከሞና ተበጥሮ ቀጥ ብሎ የሚቆም ፀጉር

ጎፊር ስለ 1. የአንበሳ ወይም የዝንጀሮ ጋማ ወይም ፀጉር። 2. እንደ ቆብ ተዘጋጅቶ በራስ ላይ የሚጠለቅ የአንበሳ ወይም የዝንጀሮ ፀጉር ። 3. ከአንበሳ ቆዳ የተዘጋጀ ለምድ።

አጎፊረ ግ ፀጉሩን እንደ ጎፊሪ አሳደገ።

ጎፊነን ግ አንገሽገሽ። አንገፊገፊ(ጣእም)።

ጎፍናና ት የሚያንገሽገሽ። ጎምዛዛ (ለጣእም)።

ጎፊያ ጉፋያ ሆነ።

ጉፋያ ት 1. የማይታኘብ አንጀ(ሰጋ)። 2. የከሳና ያረጀ (ከብት)። 3. (ዘይታ፡ስድብ) ያረጀ። የሽመገለ(ሰው)።

ጎፊጎፊ ግ አረጀ። ሽመገለ።

ጎፍጓፋ ት (ስድብ) ያረጀ። የደከመ።

ጎፊጠጠ ግ በእርጅና ወይም በህመም ምክንያት ጎጠ።

ጎፍጣጣ(ጉፍጥጥ) ት (ስድብ) ያረጀ። የደከመ።

ተንጎፊጠጠ ግ ጎፊጠጠ።

ጎፊጨረ ግ በጥፍሩ ጫረ። ግጨረ። ሷጠጠ።

*ጎፊፊ

ጎፋፋ ት ቀርፋፋ፡ ትልጥፍና የሌለው። ጎታታ።

ተንጓፊፊ ግ በአለባበሱ ዝርከርክ ብሎ እየተጎተተ ወይም እየተንቀረፈፊ ተራመደ። ሃደ።

ጎፋ ግ በረገ። ወገሽ።

ጎፍላ¹ ስ በሞተ ጥጃ ቆዳ ውስጥ ገለባ በመጠቀሙት የሚለራ የጥጃ ምስል።

ጎፍላ² ስ በሽጉጥ ማህደር። በመጎናፀፊያ፡... ከራያ የሚገኝ የከር ወይም የሃር ወይም የሉፍ ዘርፍ።

ጎፍናና “ጎፊነን” ስር ተመ.

ጎፍጓፋ “ጎፊጎፊ” ስር ተመ.

ጎፍጣጣ “ጎፊጠጠ” ስር ተመ.

ጎ¹ የ “ግ” ፊደል ፍንፅት ዘር።

ጎ²

ጎጓታ ግ በመተረማመስ ወይም በመጋጨት የሚሰማ ድምፅ።

ጎ አለ ግ እንደ በርና መስኮት ያለ ነገር ሲጋጭ የሚሰጠውን ድምፅ አይነት ሰጠ።

ጎጓ አለ ግ ተጓጓጓ።

ጎጓ አደረገ ግ አጓጓጓ።

ተንጓጓ ግ በመተረማመስ ወይም በመጋጨት በተደጋጋሚ ጎ ጎ የሚል ድምፅ ሰጠ።

አንጓጓ ግ በማተረማመስ ወይም በማጋጨት በተደጋጋሚ ጎ ጎ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ጎል(ጉል) ት ያልደቀቀ። አንኳር (የአፈር። የሰኳር። የጨው...)።

*ጎመጠ

አጎመጠ ግ ባቱ ሙሉ ጎርለ አኘከ ወይም አላመጠ።

ጎሚያ ስለ 1. ያልበለ ወይም ገና ጥሬ የሆነ(ፍራፍሬ)። 2. ከሙርቃነት ያለፈና በቃሪያነት ደረጃ ላይ ያለ ፍራፍሬ።

ጎሮ ስለ በቤት ጀርባ ያለ ቦታ።

የጎሮ አትክልት ስለ እንደ ሽንኩርት። ጎመጎ። ድንች ያለና በቤት አካባቢ የሚተክል አትክልት።

ጎጎ ስለ ለገመድ። ለቤት ከጻገ። ለወፍራ

መጥረጊያ... የሚያገለግልና በደጋ አካባቢ የሚገኝ ቀጭንና ቫካራ የሰር አይነት።

ጎን ግ ወደ ላይ ተወረወረ፤ ነጠረ።

አጎን ግ ወደ ላይ ወረወረ ወይም አነጠረ።

ጎንጉ ለ በእጅ ቅርፅ ከሳስተካ ወይም ከሰፍ ወይም ከቆዳ፤... የሚሰራና ለአያንዳንዱ ጣት ግስገቢያ ያለው የእጅ ሽፋን፤ የእጅ ሹራብ።

ጎንጉ

ጎንደ ስ ስድስት ጥይት የሚጎርስ አፈ ጽላጽም የጠመንጃ አይነት።

*ጎዘ

ጉዞ ስ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ በእግር ወይም በሌላ የመጓጓዣ አይነት የሚደረግ እንቅስቃሴ።

ጉዞ ፍታት ስ (አ. እ. ተ. ቤ.) አስከሬን ከቤት ወጥቶ መቃብር ቦታ እስኪደርስ ድረስ ሰባት ቦታ ላይ እያረፈ ለሰባት ጊዜ የሚደረግለት የፀሎተ ፍትሃት አይነት።

ጎዝ ስ አብሮ ያለ ወይም የሚኖር ብዙ እቃ፤ ከተት ወይም ቤተሰብ።

ጎዙን ጠቀለለ ያለውን እቃ ወይም ንብረት ሁሉ ጠቅልሎ ለመሄድ ተነሳ፤ ተዘጋጀ።

ተጎዘ ግ 1. ሄደ፤ ተራመደ። 2. ጉዞ አደረገ። 3. ገሰገሰ። በበልጣቴ ጎዛና ተጎዘ።

ተጎዝኖ ግ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ለመሄድ የተነሳ ወይም በመሄድ ላይ ያለ። 2. በአንድ ቦታ ረገቶ የማይቀመጥ ወይም መንገድ የሚያበዛ።

ተጎዝዝ ግ ብዛት ያለው እቃ ወይም ሰው ከአንዱ ወደ ሌላው ቦታ ተጭኖ ተወስደ፤ ሄደ።

መጓጓዣ ስ 1. ከቦታ ወደ ቦታ ለመሄድ ወይም ለመንቀሳቀስ የሚያገለግል የጋማ ከብት፤ መኪና፤ አውሮፕላን፤... (ስእሉን የሚቀጥለው ገፅ ላይ ተመ.)። 2. በመኪና፤ በአውሮፕላን፤ በመርከብ፤... ለመጓዝ የሚከፈል ገንዘብ።

አጎዝ ግ ብዛት ያለውን እቃ ወይም ሰው ከቦታ ወደ ቦታ ወሰደ።

አጎዝዝ ግ ብዛት ያለውን እቃ ወይም ሰው ከቦታ ወደ ቦታ ወሰደ።

ጎያ ስ በእሸትነቱ ከተመገቡት፤ እሸትም ባይሆን እንኳ እሱን በልቶ በላዩ ላይ ወተት ወይም ተልባ ከተጠጣበት ይሰብራል ወይም ያሽመደምዳል የሚባል አተር መሳይ እህል።

ጎደኛ "ጎድ" ስር ተመ.

*ጎደደ

ተጎደደ ግ ኮራ፤ ተጀነነ (በትእቢት)።

አጎደደ ግ አኮራ፤ ጀነነ።

ጎዳ ስ በዋናው ቤት ውስጥ የሚገኝና ለማንኛውም

ቁሳቁስ ማስቀመጫ የሚሆን ልዩ ክፍል።

ጎዳዋን ያውቃል ምስጢሯን፤ ገመናዋን፤ አናኗሯን ያውቃል።

የጎዳ በር የምስጢር ወይም የሰርቆሽ በር።

ጎድ ስ 1. ጎደኛ። 2. በሰሻሊዝም ወይም በከሚኒዝም ስርአት ውስጥ ያሉ የፖለቲካ አራማጆች እርስ በርሳቸው የሚጠራሩበት የአቶ ወይም የክቡር መተኪያ ስም። 3. ለአንድ ስራ ወይም ተልእኮ የተመደበ ቡድን።

ጎደኛ ስ 1. ባልንጀራ። 2. አቻ፤ ተመሳሳይ (በእድሜ ወይም በሌላ)። 3. ወዳጅ።

ጎደኛ አፈራ ጎደኛ አገኘ ወይም አበጀ።

ጎጉንቸር¹ ስ 1. በአፈርና በድንጋይ ውስጥ የምትኖርና ቆዳዋ ቫካራ የሆነ የእንቁራሪት አይነት።

ጎጉንቸር² ስ ተንጠልጣይ የበር ቁልፍ (ስእሉን ቁልፍ ስር ተመ.)።

ጎሳ ግ 1. (እንደ ጽቂት ያለ ነገር በውሃ ሲበጠበጥ) በደንብ ሳይሟሟ ወይም ሳይፈርስ ቀረ፤ አልፎ አልፎ እንደኳስ ተደብልቡሎ ተገኘ። 2. በእግር ብዙ ከመጓዝ ወይም ከባድ ስራ ከመሰራት የተነሳ በሰውነት ላይ አልፎ አልፎ ህመም ተሰማ፤ ሰውነት ጣመነ።

ጎጓሳ ግ (በውሃ ከተበጠበጠ እንደ ጽቂት ካለ ነገር ውስጥ አልፎ አልፎ ሳይሟሟ ወይም ሳይፈርስ እየተደበለበለ የሚገኝ ጽቂት።

ጎሳሪ ግ ሙሀ፤ አጎራ።

አጎሳሪ ዝ.ከ.

ጎሳት "አጎሳት" ን ተመ.

ጎሳጠ ግ 1. በጣት፤ በእንጨት፤... ነካ ነካ ወይም ወጋ ወጋ አደረገ። 2. ለግስታወክ ጉሮሮውን በጣቱ ነካ ነካ አደረገ። 3. አስታወክ ወይም አስመለሰ።

አስጎሳጠ ግ አስታወክ ወይም አስመለሰ።

ጎጓ ግ ተመኛ፤ ሳመጀ፤ ፈለገ።

ጉጉ ጎ አንድ ነገር ለማድረግ፤ ለማግኘት፤... ከፍተኛ ፍላጎት ወይም ምኞት ያለው።

ጉጉት ስ ከፍተኛ ፍላጎት ወይም ምኞት።

አጎጓ ግ 1. አማራ፤ ስሜት ሳበ። 2. እንድን ነገር በማሳየት ሌላው ሰው እንዲመኝ ወይም እንዲፈልግ አድርጎ አስገመጀ። 3. አሳሳ።

ጎጓታ "ጎጓ" ስር ተመ.

*ጎጠጠ

ማንጎጠጥ ስ ማናናቅ፤ ማጣጣል ወይም ማሽግጠጥ።

ተጎጎጠጠ ግ ተናቀ፤ ተሸግጠጠ።

አጎጎጠጠ ግ እናናቀ፤ አቃለለ፤ አዋረደ ወይም አሸግጠጠ።

ጎፈለ ግ አደፈ፤ ቆሸሸ (ልብሰ)።

አጎፈለ ግ አቆሸሸ፤ አሳደፈ።

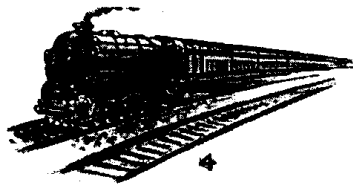
1

2

3

4

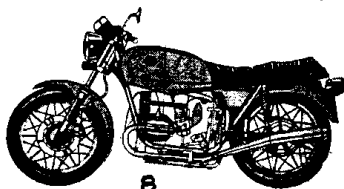
5

6

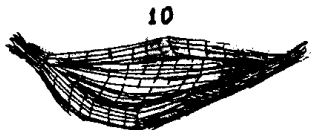
7

8

9

10

1. ብስክሊት
2. አውቶቡስ
3. የቤት መኪና
4. ባቡር
5. ሂሊኮፕተር

6. አይርፕላን
7. ጆልብ
8. ሞተር ብስክሊት
9. መርከብ
10. ታንኳ

ጠ ከ"ገ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል(ግእዝ ሆኖ)።

ጠሀነን ገ ጀነ፥ አኮራ።

ተጠሀነን ገ ተጀነ፥ ኮራ።

ጠሀኘ¹ ገ 1. ተናደደ፥ ተቆጣ፥ ተበሳጨ። 2. መታ፥ ጠለዘ፥ መደወተ።

ጠሀኘ² ገ ፈጨ፥ አደቀቀ።

ጠለ ገ 1. ጠራ፥ ኩልል አለ፥ ዝቃው ወደታች የተጣራው ወደላይ ሆነ። 2. ተጣራ፥ ነጠረ(ወርቅ፥ ብር፥...)።

ጠለሳ ስ የጠለለ አጓት።

ጥላይ ት የጠለለ፥ የተጣራ (ፈሳሽ) ።

አጠለለ ገ 1. አጣራ፥ አቀረረ። 2. አተላው ወደታች ዘቅጦ የተጣራው ወደላይ ሆነ።

ማጥለያ ስ ከሽቦ ወይም ከስንደዶ ተታቶ የሚሰራና ለማጥራያነት ወይም ለማጥለያነት የሚያገለግል ወንፊት መስል እቃ፥ ወንጠፍት።

*ጠለሰ¹

ተንጣለለ ገ 1. በብዛት ፈሰሰ፥ ተኛ፥ ተጥለቀለ (ውሃ፥ ደም፥...)። 2. ሰፊ ሆኖ ተሰራ (ቤት፥ ድንኳን፥...)።

አንጣለለ ገ በሰፋት ሰራ፥ ተከለ (ቤትን፥ ድንኳንን፥...)።

*ጠለሰ²

ጠለሳ ስ ከለሳ፥ ተገን።

ተጠለለ ገ ተከለለ ወይም ጸነ (ከዝናብ፥ ከፀሃይ፥ ...)።

መጠለያ ስ 1. መከላከያ (ከዝናብ፥ ከፀሃይ፥ ...)። 2. መጠኒያ፥ ማደሪያ፥ ማረፊያ ቦታ።

አስጠለለ ገ 1. አስጠጋ፥ ለጊዜው ማረፊያ ወይም ማደሪያ ሰጠ። 2. መጠለያ ወይም ተገን ሆነ። ዛፉ አያስጠለልም።

ጠለሳ¹ "ጠለለ" ስር ተመ.

ጠለሳ² "ጠለለ" ስር ተመ.

ጠለመ ገ ውሃ ውስጥ ሰጠመ፥ ዘቀጠ። 2. ጠፋ፥ ጠልቆ ቀረ።

ጠለሰ ገ ጥላ ጣለ፥ ጠለሰ ሆነ።

ጠለሰ ስ የፀሃይ ብርሃን በቀጥታ የማያገኘው ወይም የማያርፍበት ቦታ፥ ጥላ።

ጠለሰመ ገ ጠንቋይ ወይም ደብተራ የሃረግ፥ የሰው ፥... ምስል እያስመሰለ ሳለ ወይም የጥን ቁልና ወይም የአስማት ዕሁፍ ዓፈ።

ጠልሰም ስ 1. ከብር ወይም ከሌላ ማእድን ይሰራ የነበረ የሴቶች ያንገት ገጥ። 2. የተለያየ ስእል ያለበት የጥንቆላና የአስማት ዕሁፍ የያዘ ጥቅል ብራና ወይም ወረቀት።

ጠለሰ "ጠለሰ" ስር ተመ.

ጠለሽት "ጥላሽት"ን ተመ.

ጠለቀ¹ ገ 1. ዘቀጠ፥ ሰጠመ። 2. ወደ ውስጥ ዘልቆ ገባ። 3. በጣም ጎደጎደ። 4. ገባ። ፀሃይ ጠለቀች።

ጠላቂ ስ ከሃህር ወይም ከወንዝ ውስጥ ጠልቆ የሚገባ ዋናተኛ።

ጣልቃ በመካከል ወይም በማቋረጥ ወይም አልፎ አልፎ (ያለ፥ የገባ፥ የሚገባ፥...)።

ጣልቃ ገባ 1. በማይመለከተው ወይም በማያገባው ነገር ገባ። 2. ያለተራው ወይም ያለበታው በሌላው መካከል ገባ።

ጣልቃ ገብ ት በጣልቃ፥ በመካከል የሚገባ።

ጥልቅ ት 1. ወደታች በጣም ርቀት ያለው (ውቅያኖስ፥ ጉድጓድ፥...)። 2. ሰፊና ዝርዝር የሆነ (አውቀት፥ ምርምር፥...)። 3. ስሜትን የሚነካ። ጥልቅ ሃዘን ተሰምቶታል።

ጥልቅ መርፌ ስ የጥልፍ መስሪያ የሆነ በጣም ትንሽ መርፌ።

ጥልቀት ስ 1. የወደ ውስጥ ወይም የወደታች ርቀት (የሳህር፥ የወንዝ)። 2. ወደታች ወይም ወደ ውስጥ ያለ የርቀት መጠን። የጉድጓድ ጥልቀት ላገድ ሚትር ነው። 3. መጠን፥ ስፋት (የአውቀት፥ የምርምር)።

ጥልቅ አለ ገ 1. ዘው አለ ወይም ድንገት ገባ። 2. በማይመለከተው ነገር ውስጥ ገባ። በሰው ጉዳይ ጥልቅ አትበል።

ጥልቅ ብዩ ት በማያገባው ወይም በማይመለከተው ነገር የሚገባ።

ጠለቀ² ገ ጨለፈ፥ ደነበቀ(ፈሳሽን)። 2. ጨለፈ፥ አወጣ (ወጥን)።

መጥለቂያ ስ ውሃን ወይም ሌላ ፈሳሽ ነገርን ከበርሜል፥ ከእንስራ፥ ከጉድጓድ፥... መቅጀ።

ጠለቀ³ ገ ገባ፥ ተደረገ። የአባባ ጉንጉን በላገቱ ጠለቀለት።

አጠለቀ ገ 1. ለበለ (ለምሳሌ ጅራብ፥ ሱራ)። 2. አለበለ (ለሌላ ሰው)። 3. በብዛት ያዘ፥ አለ በሰ። እከክ አጠለቀው።

ተጥለቀለቀ ገ በብዛት ተሸፈነ፥ ተሞላ (ለምሳሌ በጎርፍ)።

አጥለቀለቀ ገ በብዛት ሸፈነ፥ አለበሰ፥ሞላ (ለምሳሌ ጎርፍ፥...)።

ጠለንጅ(ጠሌንኸ) ስ ግንዱ አንን ያለው አነስተኛ የእዕዋት አይነት።

ጠለዘ ግ መታ፡ ነረተ።

*ጠለጠለ

ጥልጥል አለ ግ ተንጠለጠለ።

ጥልጥል አደረገ ግ አንጠለጠለ።

ተንጠለጠለ ግ 1. ተሰቀለ። 2. ከፍ ያለ ቦታ ላይ ወጣ፥ ተቀመጠ። 3. አጠረ (ልብስ)። ሊዘንብ ወይም ሊጥል ተቃረብ(ዝናቡ)። 5. ሊወድቅ ወይም ሊፈርስ ትንሽ ቀረወ። ግንቡ ተንጠልጥሏል። 6. ተጀምሮ ሳያልቅ ወይም ሳይፈፀም ቀረ። ጉዳዩ እንደተንጠለጠለ ቀረ።

ተንጠላጠለ ግ ወጣ (ዛፍ፥ ገደል፥...ላይ)። 2. በሰው ድጋፍ ወደ አንድ ደረጃ ተሸጋገረ።

አንጠለጠለ ግ 1. ሰቀለ። 2. በጆሮ ላይ አደረገ(ጌጥን)። 3 በእጁ ያዘ። ሽግግውን አንጠልጥሎ ወጣ። 4. ስሜትን ያዘ፥ ግረዝ፥ አጓጓ። 5. ሳይጨርስ በጅምሩ ተወ።

እንጥልጥል ት 1. የተንጠለጠለ ወይም ያላለቀ(ጉዳይ) ። 2. ተንጠልጣይ የሆነ፥ (ለምሳሌ የጆሮ ጌጥ)። 3 በአንዳንድ በገኝ ወይም ፍየሎች አንገት ላይ ተንጠልጥለው የሚታዩና እንደ ጡት ጫፍ ያሉ አካላት።

ጠለፈ ግ 1. አሰናከለ፥ አወላከፈ። 2. በጨርቅ ላይ በከር እየሰፋ አስገጠ፤ የጥልፍ ሰራ ሰራ። 3. አድብቶ በሃይል ወይም በማስገደድ ወሰደ (ልጃገረድን ለትዳር)። 4.ነጥቆ ወሰደ፥ ቀማ (አምራ)። 5. አትጣጫውን አስለውጦ ወደሚፈለገበት ቦታ ወሰደ (ወንዝን)። 6. አስገድዶ አትጣጫ አስቀየረ (ብዙውን ጊዜ አውሮፕላንን)። 7. አሰረ(በገመድ)። 8. በፈጸዋ ወይም በስልክ ለሌላ ሰው የሚተላለፈውን መልእክት በምስጢር አደመጠ። 9. የሰልክ፥ የኤሌክትሪክ፥... መስመርን ከሌላ መስመር ቀጠለ።

ጠለፋ ስ 1. ከመንገድ አስገድዶ በመውሰድ ሚስት የማግባት ድርጊት። 2. አትጣጫን መለወጥ (ለምሳሌ የወንዝን አፈሳሰስ)።

የጠለፋ ዋስ ስ ባለእዳን ለማተረብ ዋስ የሚሆን ሰው።

ጥልፍ ስ በቀሚስ፥ በተለያየ ጨርቅ፥... ላይ በመፈረና በከር ተወሳሰቦ የሚሰራ ጌጥ።

ጥልፍ ቀሚስ ስ በጥልፍ የተጌጠ የአበሻ ቀሚስ።

ጥልፍልፍ ት 1. ተወላሰቦ የተሰራ (ለምሳሌ ጫማ)።

ጥልፍ

2. ውስብስብ።

ተጠለፈ ግ 1. አትጣጫው ተለወጠ (የወንዝ አፈሳሰስ)። 2. ተገዶ አትጣጫ ቀየረ (አውሮፕላን)።

ተጠላለፈ ግ ተያያዘ፥ ተወሳሰበ፥ ተቆላለፈ።

አጠላለፈ ግ አወሳሰበ፥ አቆላለፈ፥ አስተሳሰረ።

ጠላ ስ ከገብሰ ወይም ከማሽሳ ወይም ከዳጉሳ ወይም ከበቆሎ እንዲሁም ከብትልና ከጊሾ በቤት ውስጥ የሚዘጋጅ መጠጥ።

ጠላ አነሳ የተጣራውን ወይም የጠለለውን ጠላ ከአተላ እየለየ በሌላ እቃ ቀዳ።

ጠላ ጠመቀ ጠላ አዘጋጀ።

የጠላ ቂጣ ስ በጠላ ጥንሰሰ ውስጥ የሚገባ ቂጣ።

ጠላ ቤት ስ ጠላ የሚሸጥበት ቤት፤ መሸታ ቤት።

ጠላ² ግ አልወድ አለ፥ ጥላቻ አሳየ።

ጠላት ስ 1. የማይወዱት ወይም የሚጠሉት ሰው። 2. ባላጋራ፥ ባላገጣ። 3. በአንድ አገር ላይ የዘመተ ወራሪ።

ጠላት አፈራ/ ገዛ ጠላት አበጀ።

ጥል ስ 1. ጠብ ፥ አምባጓር፥ ግጭት። 2. ጠበኛ፥ ኩርፍ።

ጥለኛ ት የተጣላ፥ ጠበኛ፥ ኩርፈኛ።

ጥላቻ ስ የመጥላት፥ ያለመፈለግ፥ ያለመፍቀድ፥ ፀር የመሆን ስሜት።

ተጠላ ግ የማይወደድ፥ የማይፈቀድ ሆነ።

ተጣላ ግ 1. ጠብ ፈጠረ፥ ተጋወ፥ ቅራኔ ውስጥ ገባ። 2. አልሰማግ አለ፥ አመመ።

የጠጣሁት መጠጥ ተጣላን።

አጣላ ግ ጠብ እንዲፈጠር አደረገ፥ አጋወ።

አጣይ ት ከወዲያና ከወዲህ ወሬ እያቀበለ ሰውን የማያጣላ።

አጥላላ ግ የጋቢስ አድርጎ ተናገረ፥ አጣጣለ፥ አራከለ፥ አናናቀ።

አስጠላ ግ 1. እንዲጠላ አደረገ። 2. አስቀየመ፥ መጥሮ ሆነ፥ የማይፈቀር ወይም የማይወደድ ሆነ።

አስጠለታ ት የማያምር፥ ደስ የማይል፥ አስከፈ ወይም አስቀያሚ የሆነ።

*ጠላ

ጥላ ስ 1. ከሰሌን ወይም ከጨርቃ ጨርቅ፥... የሚሰራ የፀሃይና የዝናብ መከላከያ፤ ጃንጥላ። 2. የፀሃይ ጨርቅ በቀጥታ ያላረፈበት ቦታ። 3. በአንድ አካል ላይ ብርሃን በከፊል ባረፈ ጊዜ ብርሃን ባላረፈበት ወገን በኩል ጥቁር ሆኖ

የሚታይ የአካሉ ምስል። 4. (ዘይ.) መከታተል። ተገን። ሰውዬው የገጠነበት ጥላ ነው።

ጥላ ሆነበት የግብር ስጋ ግንኙነት የፈፀመ ወይም ከፀሃይ ላይ ቆይቶ የሰውነቱ ሙቀት ገና ያልበረደ።... ሰው ህመምተኛ ወደተኛበት ክፍል ወይም ቤት ውስጥ ስለገባ ህመምተኛው ህመም ተቀሰቀሰበት። ፀናበት(ለምሳሌ የተገባዘ ህፃን፣ የኩፍኝ፣ ... ህመምተኛ)።

ጥላ በረደ አየሩ ቀዝቀዝ ወይም ሙቀቱ ቀነሰ (ከቀትር በሂሳ የፀሃይ ሙቀት እየቀነሰ በመሄዱ)።

ጥላ ነኝ የግብር ስጋ ግንኙነት የፈፀመ ወይም ከፀሃይ ሙቀት ላይ የቆየ ሰው፣ ቀስለኛን ወይም ኩፍኝ ወይም ፈንጣጣ፣... የያዘውን ሰው ለመጠየቅ ወደ ህመምተኛው ቤት መግባት እንደሚገባው ለማሳሰብ የሚናገረው አባባል።

ጥላ ጣለ 1. የፀሃይ ግለት በረደ። 2. የፀሃይ ብርሃን በዳመና ወይም በዛፍ ተጋረደ።

ጥላው ቀለለ ቀትረ ቀላል ሆነ፣ ሰውነቱ ጭር አለ።

ጥላ ቢስ ርጋታ የሌለው፣ ከውካዋ፣ ቀትረ ቀላል፣ ግርማ ሞገስ የሌለው ።

ጥላወጊ ስ ሙተት ወይም አስማት በተደረገበት ሹል ነገር የሰው ጥላ ያረፈበትን ቦታ በመውጋት ሰውየውን ህመምተኛ ለማድረግ ወይም ለመግደል ይችላል የሚባልበት አስግተኛ ወይም ድርጊቱ (መታቱ፣ እስማቱ)።

አጠላ ግ 1. ጥላ ጣለ። 2. ከፀሃይ፣ ከዘናብ ወይም ከብርሃን በጥላ ተከለለ፣ ተጋረደ።

ጠላቂ "ጠለቀ" ስር ተመ.

ጠላት "ጠላ" ስር ተመ.

ጠሊንኹ "ጠሊንጅ" ን ተመ.

ጠል ለ 1. በላር ወይም በቅጠል ላይ ተንቀርዞ የሚገኝ ርጥበት ወይም ጤዛ። 2. ዝናብ፣ ርጥበት። ለግይ ጠል ካወረደ መሬት ይራባል። 3. ልምላሜ።

ጠልሰም "ጠለሰመ" ስር ተመ.

*ጠመለመለ

ጥምልምል ፣ አትም ወይም ጥንካራ የሌለው። ተጥመለመለ ግ 1. ሽባ፣ አትመቢስ ሆነ። 2. ተጣጠፈ፣ ተጠቀለለ።

አጥመለመለ ግ 1. አዝልፈለፈ፣ አሽመደመደ፣ ሽባ፣አትመቢስ አደረገ። 2. አጣጠፈ፣ ጠቀለለ።

ጠመመ ግ 1. ጎበጠ፣ ተወላገደ፣ ጋደደ፣ አለ። 2. (ዘይ.) ከፋ፣ ፈቃደኛ አልሆነ አለ፣ ከፋ አበሰ።

ጠማማ ግ 1. ገባ፣ ወልጋዳ፣ ገዳዳ። 2. (ዘይ.) ከፋ፣ ቅን ያልሆነ።

ጥመት ስ (ዘይ.) ከፋት፣ የጠባይ ወልጋዳነት። ተጣመመ ግ ተወላገደ፣ ተንጋደደ፣ ጎበጠ።

አጣመመ ግ 1. አንጋደደ፣ አዘነበለ፣ አጎበጠ። 2. እንዳይሆን፣ እንዳይሳካ አደረገ (ንዳይገን)።

*ጠመረ

ጣምራ ፣ ጥንድ፣ ሁለትነት ያለው።

ጣምራ ጦር ስ 1 መንታ ጫፍ ያለው ጦር።

2. እየተጋዘ የሚዋጋ ሁለት የጦር ሃይል ።

ጥምር ፣ ጥንድ፣ የተጣመረ፣ የተባበረ።

ጥምር ቃል ስ ከአንድ በላይ በሆኑ ቃላት የተመሰረተ ቃል፣ ሃረግ።

ተጣመረ ግ አንድ ላይ ተደረገ፣ አንድ ሆነ፣ ተባበረ።

ተጣማሪ ስ 1. (ሰዊ.) አንድን ስም ለማጉላት በተደራቢ የሚገባ ቃል። አበበ ተግራው ነገ ይመጣል በሚለው ውስጥ "ተግራው" ተጣማሪ ነው። ፡ 2. ተጫራ፣ ተገዳጅ፣ አበር።

አጣመረ ግ አንድ ላይ አደረገ።

አጣማሪ ፣ ቀንጃ፣ ጓደኛ።

ጠመሰሰ ግ ጣሰ፣ ገለጠ (ደንገ፣ ጻዋን)።

ጠመቀ¹ ግ 1. ከተለያየ የእህል አይነት ጠላን ወይም ቢራን አዘጋጀ። 2. ጨመቀ፣ ጠመዘዘ (እርጥብ ልብስ)። 3. አጣራ፣ ደህናውን ከአተላ ወይም ካለበር ለየ።

ጠመቀ² ግ በውሃ ወይም በፀበል ነከረ፣ ዘፈቀ።

ምጥማቅ ስ የማምመቂያ ቦታ ወይም ገንዳ።

ጥምቀት ስ (ክር.) 1. ክርስቶስ የተጠመቀ በትን ቀን በግሰብ ጥር 11 ቀን የሚከበር በላል። 2. ክርስትና መነሳት፣ መጠመቅ።

ጥምቀተ ባህር ስ በጥምቀት ዋዜማ ታቦት ከቢተክርስቲያን ወጥቶ የሚያድርበትና የጥምቀት በላል የሚከበርበት ቦታ።

ተጠመቀ ግ 1. ክርስትና ተነሳ። 2. ፀበል ተረጨ፣ ተነከረ።

አጠመቀ ግ 1. በውሃ ወይም በፀበል ነከረ፣ ዘፈቀ። 2. ክርስቲያን አደረገ።

አጥማቂ ስ የሚያጠምት ካህን።

ጠመኔ ስ በተቀር ሰሊዳ ላይ ለመግፈያ የሚያገለግል፣ የተለያየ ቀለም ያለው፣ ከኖራ የሚሰራ የፅሁፈት መሳሪያ፣ ችክ።

ጠመንጃ (ጠበንጃ) ስ የተለያየ መጠንና አይነት ያለውና ጥይት የሚጎርስ፣ ለጦርነት ወይም ለጥበቃ ወይም ለአደን የሚጠቀሙበት የጦር መሳሪያ።

ጠመንጃ አቀባበል በጠመንጃ ውስጥ ያለውን ጥይት ወደ ሷንሷው አስገብቶ ለተኩስ አዘጋጅ።

ጠመንጃ አጎረሰ ጥይት በጠመንጃው ውስጥ አስገባ።

[የ]ጠመንጃ መፍቻ ስ ሜቱ ሾል ብሉ ጠፍጠፍ ያለና ብሉኖችን ለመግጠም ወይም ለመፍታት የሚያገለግል መሳሪያ።

የጠመንጃ ዘንግ ስ የጠመንጃን ውስጠኛ አካል (ሷንሷን) ለማፅዳት የሚያገለግል ቀጭን የብረት ዘንግ።

***ጠመዘመዘ**

ጠመዘማዛ ት ቀጥተኛ ያልሆነ፣ ዘመናዊ (መንገድ፡...) ።

ጥምዝምዝ አለ ግ ተጥመዘመዘ፣ ተጠግዘዘ።

ተጥመዘመዘ ግ 1. ቀጥተኛነት የሌለው ወይም ዘመናዊ ሆነ። 2. ተሰቃየ፣ ተፍተለተለ፣ ታመመ (ሆኗ)።

አጥመዘመዘ ግ 1. አመመ (ሆኗን)። 2. አፍተለተለ፣ ጠመዘዘ።

ጠመዘዘ ግ 1. አጣመመ፣ ቆለመመ። 2. ጨመቀ፣ ጠመቀ (የረጠበ ልብስን)። 3. አዞረ፣ አትጣጫ ቀየረ (ለምሳሌ የመኪናን)። 4. (ዘይ.) ሃሳብን፣ አቋምን ቀየረ ወይም አስቀየረ (በማግባባት፡...)።

ጥምዝ ት የተጠመዘ፣ ጥቅል።

ጥምዝ ወርቅ ስ እንደሸየ ያለና የተጠቀለለ ወይም የተጠመጠመ የወርቅ ጌጥ።

ጠምዛዛ ስ 1. ቀጭን ሆኖ ጥንካሬ ያለው፣ በቀላሉ የማይሰበር 2. (ዝይ.) ችኩ፣ ገታራ (ሰው)።

ተጠመዘዘ ግ 1. ተጣመመ፣ ተቆለመመ። 2. አትጣጫ ቀየረ።

ተጠግዘዘ ግ ተቆላመመ፣ ተጣመመ።

አጠግዘዘ ግ አቆላመመ፣ አጣመመ።

ጠመዝማዛ “*ጠመዘመዘ” ስር ተመ.

ጠመዥ (ጠመጅ) ስ ስንደ የሚመስለና ገለባው በቀላሉ የሚላቀቅ የገብስ አይነት።

ጠመደ¹ ግ 1. ቀንበርን በበሬዎች አንገት ላይ በማንቆ በማሰር ለእርሻ አዘጋጀ። 2. ጀመረ፣ ተያያዘ (ሰራን)። 3. ከፋኛ ጠላ።

ጥማድ ት ጥንድ (በሬ)።

ተጠመደ ግ 1. ቀንበር ተጭኖበት ለእርሻ ተዘጋጀ (በሬው)። 2. በሰራ ተያዘ ወይም አንድ ነገር በማድረግ ላይ ሆነ። በፈት በሰራ ተጠምዷል። 3. ተጠላ፣ በከፋ ሁኔታ የሚተኮርበት ሆነ።

ተጣመደ ግ ከፋኛ ተጣላ፣በነገር ተያያዘ።

አጣመደ ግ ከፋኛ አጣላ፣ በነገር አያያዘ።

2. አንድን በሬ ከሌላ በሬ ጋር አቀናጀ ወይም ጠመደ።

አጣማጅ ስ 1. አብሮ የሚጠመድ ቀንጃ በሬ።

ት 2. አብሮ የሚሰራ፣ የሚሰማራ፡...የሰራ፣ ባደጀ።

ጠመደ² ግ መሳሪያን፣ ፈንጂን፣ ወጥመድን (እንዲፈነዳ፣እንዲይዝ፡...) አዘጋጅቶ አስቀመጠ።

ወጥመድ ስ 1. እንሰሳትን ለመግደል ወይም ለመያዝ የሚያገለግል መሳሪያ። 2. ሌላን ሰው ለመጉዳት፣ ለማሰናከል፡... የተጠነሰሰ ሌራ፣ ተንኮል፡....

ወጥመዱ ያዘለት ያለበው ተንኮል ወይም ሽር ተሳሳለት።

ወጥመድ ውስጥ ገባ 1. በመጥፎ ወይም በተወሳሰበ ነገር ውስጥ ገባ። 2. የተንኮል ወይም የሌራ ሰለባ ሆነ።

አጠመደ ግ 1. ወጥመድን እንዲይዝ፣ ፈንጅን እንዲፈነዳ አድርጎ አዘጋጅቶ አስቀመጠ። 2. አሳን ከባህር፣ ከወንዝ፣... በመረብ ወይም በመንጠቆ አወጣ ወይም ያዘ። 3. ሌራ፣ደባ አዘጋጀ።

ጠመጅ “ጠመዥን”ን ተመ.

ጠመጠመ ግ 1.በራስ ማሰሪያ በሽሽ፡... ራስን ሽፈነ ወይም አሰረ። 2. አንድን ነገር በሌላ ነገር ላይ እየደጋገመ በማዞር ጠቀለለ (ለምሳሌ) ገመድን በእንጨት ላይ)። 3. ተንኮል፣ ሽር፣ ነገር ሰራ።ነገር ጠመጠመበት።

ጠምጣሚ ት 1. ካህን፣ ቄስ። 2. (ዘይ.) ነገረ ሰራ።

ጥምጣም ስ የ “ጥምጥም”ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ጥምጥም ስ 1. በራስ ላይ የተደገለለ፣ የታሰረ ሻሽ። ት 2. የተጠመጠመ፣ ጠመዝማዛ የሆነ(መንገድ፣ ነገር፡...)።

ጥምጥም አለ ግ 1. ተጠመጠመ። 2. ሰውነት ጸበረ፣ ጎላ፣ ጠነከረ። **ጥምጥም ያለ ሰውነት**።

ተጠመጠመ ግ 1. በአንድ ነገር ላይ በተደጋጋሚ በመዞር ተጠቀለለ፣ ተተበተበ። 2. አንቆ፣ አትፍ አድርጎ ያዘ።

ጠግ

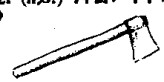
ጠግ አለ ግ 1. በሰለ፣ ጎመራ (እሸት)። 2. መጣጥ አለ።

ጠግ¹ ግ 1. አሰኘ፣ አስፈለገ፣ አማረ (መጠጥ፣ ውሃ)። 2. (ዘይ.) ፈለገ፣ አሰኘው። **ትምህርት ጠምቶታል**።

ጥማት(ጥም) ስ (የውሃ፣ የመጠጥ፣ የአውቀት) ፍላጎት።

ጥም ቆረጠ አረካ፥ አጠዝ (መጥጥ)።
 ተጠማ ገ 1. መጠጣት አሰኘው (ውሃን)። 2. (ዘይ.) አሰፈለገ፥ ፈለገ፥ (እውቀት፥ ትምህርት)።
 አስጠማ ገ የውሃ ጥም አሳደረ፥ አስከተለ።
 ጠማማ "ጠመመ" ስር ተመ.
 ጠምበለል "ጠንበለል"ን ተመ.
 ጠምጣሚ "ጠመጠመ" ስር ተመ.
 ጠሞረ ገ የተለያየ ቀለማት ያላቸውን ክርቶ አንድ ላይ በማድረግ ሸረበ።
 ጥመር ገ የተጠሞረ፥ የተሸረበ (ጥለት፥ ክር)።
 ተጠሞረ ገ የተለያየ ቀለም ያለው ክር በአንድ ላይ ተሸረበ።
 ጠሚጋ ገ ከሲታ።
 ጠረመሰ ገ 1. ሰረጎደ። 2. ሰበረ፥ ሸረ። 3. አስተኛ፥ ጣስ (ለምሳሌ አጥርን)።
 ተጠረመሰ ገ 1. ተሰረጎደ። 2. ተሰበረ፥ ተሸረ። 3. ተኛ፥ ወደቀ (ለምሳሌ አጥር)።
 ጠረረ ገ የፀሃይ ሙቀት ጋለ፥ ጠራራ ሆነ።
 ጠራራ(ፀሃይ) ፥ የእኩል ቀን ሃይለኛ የፀሃይ ሙቀት ። በጠራራ ፀሃይ ወደታ ትሃጸላሆ።
 ጠረሰ ገ 1. ዶለደመ፥ ደነዘ፥ አልቆጥጥ አለ (ሰለት)። 2. አላንክ አለ፥ የሚሰቀጥጥ ስሜት ፈጠረ (ጥርስ)።
 ተጣረሰ ገ 1. እርስ በእርስ ተደባባይ። 2. እርስ በርሱ ተፋፈለ፥ ተጋፈለ (ለምሳሌ ጥርስ)። 3. ተቃወሰ፥ ተበላሸ (ክርክር፥ የነገር ስልት)።
 አጣረሰ (አንጣረሰ) ገ 1. አማታ፥ አደባባይ። 2. አቃወሰ፥ አፋለሰ፥ አበላሸ (ክርክርን፥ የነገር ስልትን) ።
 ጠረሰመ ገ ጠረመሰ፥ሰበረ፥ አደቀቀ።
 ጠረቀ ገ 1. ጠረነቀ፥ አጥብቆ አሰረ። 2. ቸነከረ። 3. (ዘይ.) ብዙ አወራ፥ አወጋ። ለጥፋጥ ለጥፋጥ ወረወጥ ሲጠርቅ ያለ። 4. (ዘይ.) አስከጠግብ በላ።
 ጠርቅ ፥ (ዘይ.) ብዙ የሚበላ፥ ሆጻም።
 ተጠረቀ ገ ተጠረነቀ፥ ጠብቆ ታሰረ።
 ጠረቀመ ገ 1.ወጋ፥ ሰካ። ለገህ ጠረቀመጣት። 2. አጥብቆ አሰረ። 3. ዝም አሰኘ። 4. አጥብቆ ዘጋ ፥ ቆለፈ። 5. በጥፊ መታ፥ አጠናፈረ።
 በጥፊ ጠረቀመጣት።
 ተጠረቀመ ገ ተሰካ፥ ዝግ። ለገህ ተጠረቀመጣት። 2. ዝም አለ። 3. ተዘጋ፥ ተቆለፈ።
 *ጠረቀመ
 ጥርቃሞ ፥ 1. ከየትም ከየትም የተሰበሰበ። 2. ፋይዳ ቢስ፥ እርግጥ ያለኝ።

ጥርቅም ፥ የተጠራቀመ፥ ከተለያየ ቦታ የተሰበሰበ፥ ሰብሰብ።
 ጥርቅምትም ፥ ከየቦታው የተሰበሰበ፥ ግላንገስ።
 ተጠራቀመ ገ 1. ተከማቸ፥ ተሰበሰበ። 2. ቀስ በቀስ ብዙ ሆነ።
 አጠራቀመ ገ 1. አከማቸ፥ሰበሰበ፥ አስቀመጠ (ለምሳሌ ገንዘብን)። 2. አንድ ላይ አስቀመጠ።
 ጠረቃ ገ ጸበረ፥ ወፈረ (ሰውነቱ)።
 አጠረቃ ገ አጸበረ፥ አወፈረ።
 ጠረቆሽ ገ ሸነቆረ፥ ቀደደ።
 ጠረበ ገ 1. በመጥረቢያ፥ በመር፥...አየታዝ አስተካከለ፥የሚፈለገውን ቅርፅ እንዲይዝ አደረገ (እንወትን፥ ድንጋይን)። 2. (ዘይ.) ነቀፈ፥ ተቸ፥ ወረፈ(ሰውን)። በላላ ሂስ ጠረበው።
 መጥረቢያ ስ የእንወት መቆረጫ ወይም መፍለጫ ምሳር።
 መጥረቢያ
 ጠራቢ ፥ ድንጋይን፥ እንወትን በመጥረብ ወይም በመቆርቆር፥... ቅርጽ ቅርፅ የሚያወጣ (ሰው)።
 ጠርብ ስ ለቢት ወይም ለአጥር፥ መስሪያ የሚያገለግል ረጅም ፍልጥ።
 ጠርብ ያህላል ረጅምና ወፍራም ነው።
 ጥራቢ ፥ ድንጋይ፥ እንወት፥... ሊጠረብ የሚወድቅ ስብርብራ፥ ድቃቂ፥ ፍቅፋቂ።
 ጥርብ ፥ የተጠረበ ወይም የተሰተካከለ (ድንጋይ፥ እንወት)።
 *ጠረበበ
 ተንጠረበበ ገ 1. ተንደረበበ፥ ጤም ያለ ሆነ እስከ አፋ ሞላ (ስፍር)። 2. አኮረፈ። 3. ተንጠረበዘ፥ ዝፍብ ሊጥል ደረሰ (ደመና)።
 አንጠረበበ ገ በጣምላይሞላ በድርብሰ ሰፈረ።
 ጠረነቀ ገ 1. አጥብቆ አሰረ፥ ቀፈደደ። 2. መታ፥ ጠሰቀ።
 ጠረን ስ የእኩል ወይም የሰውነት ሽታ።
 ጠረንገለ(ጠረንገላ) ፥ ወደላ፥ ጠብደላ።
 *ጠረወዘ
 ጠርዋዛ ፥ ከልዋላ፥ ገልዋዛ።
 ጥርውዝ ጥርውዝ አለ ገ ወዲያ ወዲህ ተንከላወሰ፥ ተንገላወደ።
 ተንጠራውዘ ገ ተንከላወሰ፥ ተንገላወደ።
 አንጠራውዘ ገ አንከላወሰ፥ አንገላወደ።

ጠረዝ 7 1. የተፃፈባቸውን ወይም ያልተፃፈባቸውን ብትን ወረቀቶች ወይም የብራና ትጠሉች በመፅሃፍ መልክ አዘጋጀ (ወረቀቶቹን ወይም የብራና ትጠሉቸን አንድነት በመስፋት፡፡ በማግበት+...)፡፡ 2. ያረጀ ወይም ፕራዙ የተኸጠለ መፅሃፍን እንደገና አደሰ፡፡ ደሰሰ፡፡ 3. አሰረ፡፡ ጠፈረ(ለምሳሌ የተበታተነ እቃዎችን አንድነት በማድረግ)፡፡ 4. ለንሙ (እንደ አገልግላት ቀና+.. ያለ የሰፊት እቃን)፡፡ 5. መታ፡፡ ጠረቀመ፡፡

ጠራዥ ለ የፕራዝ ሰራ ባለሙያ፡፡

ጠርዝ ለ የአንድ አካል ጫፍ፡፡ ጻር፡፡

ጠርዝ አስያዝ ስርአት፡፡ መስመር አስያዝ (ነገሩን)፡፡

ፕራዝ ለ 1. የመፅሃፍ ቅርፅ (በአንድ ላይ የተያያዘ ወይም የተሰፋ ብራና ወይም ወረቀት)፡፡ 2. ብትን ወረቀቱ ወይም ብራናው የተያያዘበት ስፈት፡፡

ፕራዝ ነጠት ት 1. ስለአንድ የእውቀት ዘርፍ ጠለት ያለ ትምህርት ሳይኖረው ወይም በደንብ ሳያውቅ ወይም ሳይግር በግንባ እንደተማረና እንደግኗቸው ሆኖ የሚያውራ፡፡ 2. (ዘይ.) ያልተረጋገጠ፡፡ ተባራሪ (ወራ)፡፡

ፕርዝ ለውነቱ ድድር ያለ አጭር ሰው፡፡

ተጠረዝ 7 ታሰረ፡፡ ተተበተበ፡፡ ተጠፈረ፡፡ ተሸፈነ፡፡

***ጠረዘዘ**

ጠርዛዛ(ጠረዘዝ) ት 1. ሆደ ቀብጻ፡፡ ዘርግ፡፡ 2. (ዘይ.) ቀብራራ፡፡ ኩሩ፡፡

ተንጠረዘዘ 7 1. ተንቀበደደ፡፡ ተንዘረጠጠ፡፡ 2. (ዘይ.) ኮራ፡፡ ተንቀባረረ፡፡

አንጠረዘዘ 7 1. አንቀበደደ፡፡ አንዘረጠጠ፡፡

ጠረገ 7 1. አፀፋ፡፡ ወለወለ፡፡ አጠራ፡፡ 2. አወደ፡፡ ከሰሩ ቀረጠ፡፡ 3. ግጠጠ፡፡ ወርሶ ወሰደ፡፡ 4. ወረሰ፡፡ ገደለ፡፡ ተላላፊ በሽታ ገብቶ ጠረጋቸው፡፡ 5. ወርሰ፡፡ ግጠ በላ፡፡ 6. በሃይል መታ (በጹላ)፡፡

መጥረጊያ ለ እጅታ እንዲኖረው ተደርጎ ከሰላን ወይም ከኖይስጥ ክር ወይም ከቃጫ+... የሚሰራና ለቤት ግልጽነት የሚያስገልግል መሳሪያ፡፡

ጠራጊ ለ ቤት ወይም መንገድ የሚያጻፍ፡፡

ፕራጊ ለ 1. አስፈላጊ ባለመሆኑ ከተለያዩ ቦታዎች (ከቤት፡፡ ከገቢ+...) ላይ እየተጠረገ እንዲግድ የሚደረግ ቆሻሻ፡፡ 2. በድሰት ወይም በሰንገ ውስጥ የቀረ መጣጭ ወጥ ወይም የምግብ ፍረቱ፡፡ 3. (ዘይ.+ስድብ) የማይረባ፡፡ ምናምንቴ (ሰው)፡፡

ፕርጊያ ለ 1. የተጠረገ፡፡ አባጣ ጎባጣው የተሰተካከለ፡፡ የተደለደለ ሰፊ መንገድ፡፡ ጎጻፍ፡፡

2. አንድ ነገር ለመሰራት ወይም ለማከናወን አትጣጫ የማስያዝ ጅግር፡፡

ፕርጊ አለ 7 1. እብስ፡፡ ጭልጥ ብሉ ሂደ፡፡ 2. ሙሉጭ ብሉ ሂደ፡፡

ተጠረገ 7 እብስ ብሉ ሂደ፡፡ ተጠርጎ ሂደ፡፡

ተጠራረገ 7 ተያይዞ ሂደ፡፡ ተጠራርገው ሂዱ፡፡

ጠረጠረ 7 1. አንድ ነገር ሊሆን ወይም ሳይሆን ይችላል ብሉ አሰበ፡፡ ስጋ፡፡ 2. እምነት አጣ ወይም ሳይተግመን ቀረ፡፡

ጠርጣሪ ት 1. ሊሆን ወይም ሳይሆን ይችላል ብሉ የሚያስብ፡፡ የሚገምት፡፡ 2. ጎበዝ፡፡ ጎቁ፡፡

ጠርጣራ ት ጎቁ፡፡ ጠንቃቃ፡፡

ፕርጣሪ ለ አንድን ነገር እምኖ አለመቀበል፡፡ ግመንታት፡፡ መስጋት፡፡ መወለል፡፡

ፕርጥር ለ 1. እርግጠኛ ያለመሆን ሁኔታ፡፡ 2. ስጋት፡፡ እምነት ግጣት፡፡

ፕርጥር የለውም እርግጥ ነው፡፡

ተጠረጠረ 7 አንድ ነገር እድርጓል ወይም ፈፅሏል ተብሎ ታሰበ፡፡ ተገመተ፡፡ ታማ፡፡

ተጠርጣሪ ት አንድን ወንጀል ፈፅሏል ተብሎ የሚገመት፡፡

አይጠረጠርም 1. እርግጥ ነው፡፡ ፈተናውን እንደሚያልፈው አይጠረጠርም፡፡ 2. እምነት የሚጣልበት ወይም ታማኝ ነው፡፡

ተጠራጠረ 7 1. ስጋ፡፡ ፈራ፡፡ ይሆናል ወይም አይሆን ይሆናል ብሉ አሰበ፡፡ 2. አመነታ፡፡ አወላወለ፡፡ እምነት አጣ፡፡

ተጠራጣሪ ት 1. እምነት የለለው፡፡ 2. ሊሆን ወይም ሳይሆን ይችላል ብሉ የሚያስብ፡፡

አጠራጠረ 7 እውነተኛ ወይም እርግጠኛ መሆኑ አጠያያቂ ሆነ፡፡

አጠራጣሪ ት ሙሉ በሙሉ የማይታመንበት፡፡ አጠያያቂ፡፡

ጠረጠረ 7 1. ፈለፈለ፡፡ ሽፋኑን ወይም ገለፈቱን አነሳ (የባቂላን፡፡ የሽንብራን፡፡...)፡፡ 2. እየፈለፈለ በላ (የባቂላን አሹት ወይም እሹት፡፡...)፡፡

ፕርጣሪ ለ የሽንብራ ወይም የባቂላ ፍሬ ሽፋን፡፡ ገለባ፡፡....

ተንጠረጠረ 7 1. ተንቀረቀበ፡፡ የሚፈለገው ከማይፈለገው አንዲለይ ተደረገ(ለምሳሌ እንክርጻጹ ከሰንደ)፡፡ 2. በብርድ፡፡ በድንጋጤ ምክንያት ሰውነቱ ተንቀጠቀጠ፡፡

አንጠረጠረ 7 1. አንቀረቀበ፡፡ ፍሬውን ከገለባ ለየ፡፡ 2. አንቀጠቀጠ፡፡ አንዘጠፈ (ብርድ፡፡ ድንጋጤ)፡፡ 3. (ዘይ.) አብጠረጠረ፡፡ በዝርዝር ተነተነ፡፡ አንጠርጥር ያውቀዋል፡፡

እንጥርጣሪ ለ ብጣሪ፡፡ እንትጥቃጭ፡፡

ጠረጠሰ 7 1. ደለደሙ፥ ደነዝ። 2. (ዘይ.)

አረጀ፥ ጨረጨለ።

ጠርጣሳ ፅ 1. የደለደሙ፥ የደነዝ። 2. (ዘይ.)

ያረጀ፥ የጨረጨለ።

ጥርጥሶ ፅ ቸርቸፍ፥ ስለት አልባ።

ጠረጴዛ ስ ላይ ጠፍጣፋና ከብ ወይም ባለአራት ማእዘን የሆነ፥ በአብዛኛው አራት ወይም ሶስት አገር ያለው፥ ከእንጨት ወይም ከብረት፥... የሚሰራና ለእቃ ማስቀመጫ ወይም ለመመገቢያ፥ ለመግፈያ፥... የሚያገለግል የቤት ቁሳቁስ።

በጠረጴዛ ዙሪያ በውይይት፥ በድርድር።

ልዩነትን በጠረጴዛ ዙሪያ መፍታቱ ስልጣኑ ነው።

የጠረጴዛ ልብስ ስ ለጠረጴዛ እንደሸፋንና እንደጊጥ ሆኖ የሚያገለግል ጨርቅ ወይም ፕላስቲክ።

የጠረጴዛ ሰአት ስ በጠረጴዛ ላይ የሚቀመጥ ተለት ያለ ሰአት።

የጠረጴዛ ኪስ ስ የጠረጴዛ አካል ሆኖ ከጠረጴዛው ጋር አብሮ የሚሰራ የእቃ ማስቀመጫ ክፍል፤ መሳቢያ።

የጠረጴዛ ኳስ ስ ሁለት ሁለት ወይም አንዳንድ ሰው የያዙ ሁለት ቡድኖች መረብ አማድም መሃሉ ላይ በተወጠረበት ጠረጴዛ ላይ ለዚሁ የተሰራ ኳስን በራዚት እየመቱ ኳሷን በተቃራኒ ቡድን ክልል ላይ ለማሳረፍ የሚደረግ የውድድር ጨዋታ። ጨዋታው የሚካሄድበትም ኳስ በዚሁ ስም ይጠራል።

ጠረፈ 7 ላሰራ፥ ቀረቀበ፥ ጠፈረ።

ጠረፍ ስ 1. ወሰን፥ ድንበር። 2. ጻር አገር።

ጠረፍ ጠባቂ ስ የሃገርን ጻር ድንበር የሚጠብቅ ወይም የሚያስከብር ወታደር።

ጠራ 7 1. እከሌ በማለትና ስምን በመጥቀስ ድምፅ አሰማ፥ ተናገረ። 2. ተናጋሪው ወዳለበት እንዲመጣ አደረገ ወይም ጠየቀ ወይም ና ወደ እኔ አለ። 3. ሰየመ፥ ስም አወጣ። 4. እንዲመጣ ወይም እንዲካፈል ጋበዘ፥ ጠየቀ (ለግብዣ፥ ለስብሰባ፥...)። 5. አቃጨለ፥ የደወል ድምፅ አሰማ። ስልኩ እየጠራ ነው።

መጥሪያ ስ 1. ከፍርድ ቤት ወይም ከፖሊስ ጣቢያ ወይም ከቀበሌ.. ተከላሽን ወይም ምስክርን ለማቅረብ ወይም ለመጥራት የሚሰጥ ደብዳቤ። 2. ሲጫኑት ድምፅ የሚያሰማ ወይም የሚደውልና ለጥሪ የሚያገለግል ደወል።

ጥሪ ስ 1. ስምን በመጥቀስ መጥራት። 2. በአንድ አይነት ጉዳይ ወይም ስነስርዓት ላይ በመገኘት የጉዳዩ ተካፋይ ወይም ተሳታፊ እንዲሆን የሚጠይቅ መልእክት ወይም ግብዣ። የጥሪ ወረቀት ስ (ለግብዣ፥ ለስብሰባ፥...) እንዲመጡ ወይም እንዲሳተፉ ለማድረግ የሚሰጥ

የግብዣ ወረቀት ወይም ደብዳቤ።

ተጠራ 7 1. ተናጋሪው ወዳለበት ወይም መልእክቱን ወደአስተላለፊው ዘንድ እንዲሄድ ተነገረው። 2. ስም ወጣለት፥ ተሰየመ፥ ተባለ። ከተገደው አዳስ አባባ ተብሎ ተጠራ። 3. እንዲመጣ ወይም እንዲካፈል ተጋበዘ።

ተጠሪ ስ ወኪል፥ እንደራሴ።

ተጣራ 7 ሙከ ብሎ ስምን ጠራ ወይም እገላ አለ።

ተጠራራ 7 አንጻ ሌላውን እየጠራ ተጠሰበ።

አስጠራ 7 ስምን በጥሩ ወይም በመጥፎ ነገር አስነሳ።

ጠራ² 7 1. ፀዳ፥ ንፁህ ሆነ። 2. ጠለለ፥ የተጣራ ሆነ። 3. ወለል አለ፥ ደመና የሌለው ሆነ (ሰማይ)።

ጥሩ ፅ 1. ንፁህ፥ የተጣራ። 2. ደህና፥ ቀንጆ፥ ጥራት ያለው። 3. መልካም፥ ማለፊያ። 4. እሺ፥ ይሁን ለማለት የሚያገለግል ቃል።

ጥራት ስ ጥሩነት፥ ብቃት (የእህል፥ የስራ፥ የእቃ፥...)።

ተጣራ 7 1. ንፁህ ሆነ፥ ጠራ። 2. ተረጋገጠ፥ እውነቱ ታወቀ (ነገር)። 3. ተሸጠ፥ አለቀ (ሸቀጥ፥...)። 3. ልቅም ተደርጎ ተሰራ(ተዘረከርከ የነበረው)።

አጠራ 7 1. አፀዳ፥ ንፁህ አደረገ። 2. አጠለለ፥ አጣራ። 3. ሳያዘረከርከ ልቅም አድርጎ ሰራ(ተዘረከርከ የነበረው)።

አጣሪ ስ ቸርቻሪ ነጋዴ (ልዩ ልዩ ሽቀጦችን)።

አጣራ 7 1. መጠጥን ከተጠመቀበት ወይም ከተጣለበት ወደ ሌላ እቃ እያጠለለ ገለበጠ። 2. አረጋገጠ፥ እውነቱን አወቀ። 3. ጨርሶ ሸጠ (ሸቀጣ ሸቀጥን፥...)። 4. ልቅም አድርጎ ሰራ።

ማጣሪያ ስ 1. ማጥለያ፥ ወንጠፍት። 2. (ስፖ.) ለመጨረሻ ውድድር የሚቀርቡ ተወዳዳሪዎችን ለመለየት የሚደረግ ውድድር።

[የ] ማጣሪያ ሽያጭ ስ የነበረውን ሸቀጥ በመሉ በሌላ ለመተካት ወይም የንግድ ዘርፉን ለመለወጥ፥... ሲፈለግ እቃዎቹን ከመደበኛ የታወቀው በመቀነስ የሚካሄድ ሽያጭ።

ጠራራ "ጠረረ" ስር ተመ.

*ጠራራ

ተንጠራራ 7 ቁመቱ የማይደርስበት ቦታ ለመድረስ እጅን ዘረጋ። 2. ሰውነቱን በመለጠጥ ወይም በመዘረጋጋት አፍታታ። 3. ተኩራራ፥ ያልሆነውን ለመሆን ሞከረ።

አንጠራራ 7 1. እጅና እግሩን በሃይል በመዘርጋት ለማስረዘም ሞከረ (አንድ ነገር ለመንካት ወይም አንድ ነገር ላይ ለመድረስ)።

2. እኩራራ።

ጠራቢ “ጠረቢ” ስር ተመ.

*ጠራውዘ

ጠርዋዛ ት ከልዋላ።

ጥርውዝ ጥርውዝ አለ ግ ወዲያ ወዲህ ተንከላወሰ።

ተንጠራውዘ ግ ተንከላወሰ።

አንጠራውዘ ግ አንከላወሰ።

ጠራዥ “ጠረዘ” ስር ተመ.

ጠራጊ “ጠረገ” ስር ተመ.

ጠር “*ፀረረ” ስር “ፀር” ን ተመ.

ጠርሙስ ስ ከመስታወት መሳይ ነገር የሚሰራ ከአፋና ከአንገቱ ጠባብ የሆነ የፈሳሽ መያዣ።

ጠርቅ “ጠረቀ” ስር ተመ.

ጠርቡሽ ስ በራስ ላይ የሚደረግ የቆብ አይነት።

ጠርብ “ጠረቢ” ስር ተመ.

ጠርዋዛ “*ጠረውዘ” ስር ተመ.

ጠርዛዛ “*ጠረዘዘ” ስር ተመ.

ጠርዝ “ጠረዘ” ስር ተመ.

ጠርጣሪ “ጠረጠረ” ስር ተመ.

ጠርጣራ ዝ.ክ.

ጠርጣሳ “ጠረጠሰ” ስር ተመ.

ጠር

ጠር ሃረግ ስ ቀድኖ ቅርጫት የሚሰራበት ጠንካራ የሆነ የሃረግ አይነት።

ጠር ነፋስ ስ ሃይለኛ እውሉ ነፋስ።

ጠሰቀ ግ 1. አጥብቆ አሰረ፣ ቀፈደደ። 2. በብዛት በላ። 3. አመቀ፣ ጠቀጠቀ። 4. ነረተ ፣ ደሰቀ።

ጥሰቅ ት የዋላ።

ጥሰቅ ያለ ሰውነት ስ ሙሉ ሰውነት።

ጥሰቅ አደረገ ግ 1. ቀሰፍ ያዘ፣ አላስተነፍሰ አለ (ሀመም)። 2. ጠሰቀ።

ጥሰቅ አድርጎ በላ በደንብ አድርጎ በላ።

ጠሰጠሰ ግ 1. ነቀዘ፣ ጠነጠነ (አንጨት)። 2. (ዘይ.) አረጀ፣ ወረጨሰ።

ጠሰጣሳ ት ያረጀ፣ የወረጨሰ።

ጠቀለለ ግ 1. ሸበለለ፣ ጠመጠመ። 2. ሰበሰበ፣ አንድ አድርጎ ያዘ። 3. መትቶ ጣለ። 4. ህጋዊ ባልሆነ ግንኙነት የደፈራትን ልጃገረድ ወይም ያስረዛትን ሴት አገባ። 5. ወመረ፣ አካተተ። ግንዛቤን መጥቶችም ይጠቀሳሉ። 6. የጋራ የነበረን ነገር ለብቻው ወይም ለግሉ አደረገ። መጠቅለያ ስ ሴቶች ፀጌራቸውን

የሚጠቀሱበት ከፕላስቲክ ወይም ከብረት የተሰራ እቃ፤ ቢገዳገን።

ጠቅላላ ተው.ግ. ሁሉም፣ በሙሉ። ት 2. ሁሉንም የሚይዝ ወይም የሚያካትት።ጠቅላላ ሪፖርት።

በጠቅላላ ተው.ግ. 1. በሙሉ። 2. ሙሉ በሙሉ በአንድነት፣ በአጠቃላይ፣ በድምር።

ጠቅላላ ምርጫ ስ 1. ሁሉም አባላት የተሳተፉበት ምርጫ። 2. አጠቃላይ የአመራር አባላትን ለመምረጥ የሚካሄድ ምርጫ።

ጠቅላላ ውጤት ስ የተገኘው ሁሉም ውጤት በድምር።

ጠቅላላ ገቢ ስ የተገኘው ሁሉም ገቢ በድምር።

ጠቅላላ ጉባኤ ስ ሁሉንም አባላት የሚያጠቃልል ወይም የሚወክል ስብሰባ ወይም ጉባኤ።

ጠቅላይ ት 1. የበላይ፣ ከፍተኛ። 2. በስሩ የተለያዩ ነገሮችን፣ ክፍሎችን የሚያካትት።

ጠቅላይ ሚኒስትር ስ የአንድን ሃገር መንግስት ወይም መስተዳድር የሚመራ የሚኒስትሮች ስብሰባ።

ጠቅላይ ግዛት ስ ክፍለ ሃገር (ከ1966 አ.ም. በፊት ይባል የነበረ)።

ጥቅል ት 1. የተጠቀለለ፣ ሽብልል። ስ 2. በወፍራሙ የተሰኘ ሊጥ። 3. ድምር። 4. በአንድነት የተጠቀለለ ወይም የታሰረ ነገር፣ እቃ፤ እስር።

የጥቅል ስም ስ (ስዋ.) ብዙ ነገሮች በአንድነት ተጠቃለው የሚጠሩበት ስም (ለምሳሌ መንጋ፣ እፅዋት)።

ጥቅል ጎመን ስ ትጠራ በአንድነት እየተጠቀለለና እየተነባበረ የሚበቅል፣ መልኩ ነጣ የሚለድ ቅርፅ ድቡልቡል የሆነ የጎመን አይነት።

ተጠቃለለ ግ ጥቅል ጎመን 1. ተፈፀመ፣ ተከናወነ፣ አለቀ።

ሴሚናና ተጠቃለለ። 2. አንድ ላይ ተደመረ፣ ተካተተ።

አጠቃለለ ግ 1. አንድ ላይ አደረገ፣ አካተተ። 2. ደመደመ (ንግግርን፣...)። 3. የግሉ ወይም የብቻው አደረገ።

ማጠቃለያ ስ 1. ማሳረጊያ፣ ማብቂያ፣ መወረሻ። 2. መደምደሚያ።

አጠቃላይ ት 1. ሁሉንም አካቶ የሚይዝ ወይም የሚያሳትፍ። 2. ሁሉንም የሚመለከት፣ የሚያትፍ፣...። 3. ዝርዝር ያልሆነ።

በአጠቃላይ ተው.ግ. 1. በድምር፣ በሙሉ።

2. በጥቅሉ፡ ባጭሩ (ቀደም ሲል የተገለፀው ወይም የተዘረዘረው ነገር ሲጨመቅ ወይም በአንድነት ሲሰበሰብ)።

ጠቀሙ ግ 1. ረዳ፡ አገልገል፡ በጀ። 2. ቦቃ፡ አጠገብ።

ጠቃሚ ቅ ጥሩ፡ ተፈላጊ፡ የሚያገለግል።

ጥቅም(ጠቀሚታ) ስ 1. እርባና፡ ፋይዳ፡ ረብ። 2. አገልገሉት። 3. ትርፍ ወይም ውጤት።

ከጥቅም ውጪ ሆነ ተባለ። ከብልሽት የተነሳ አገልገሉት የማይሰጥ ሆነ።

ከጥቅም ውጪ አደረገ አባላቸው አላናከሉ።

ጥቅም አሳዳጅ ለገል ጥቅም የሚሯሯጉ።

ጥቅም የለውም 1. ምንም አያገለግልም። 2. ትርፍ የለውም።

ተጠቀሙ ግ 1. ተገልገለ። ረቂቅን ለመጥፍ እርሳስ ተጠቅመናል። 2. ረብ፡ ፋይዳ፡ ትርፍ አገኘ።

ተጠቃሚ ቅ 1. ተገልጋይ። 2. ረብ፡ ፋይዳ፡ ትርፍ የሚያገኝ።

ተጠቃቀሙ ግ ተረዳጻ፡ ተጋገዘ (አንዱ ሌላውን በመጥቀም)።

አጠቃቀም ስ 1. በአንድ ነገር ወይም መሳሪያ ለመገልገል የሚያስችል እውቀት፡ ችሎታ (የአስፋፊት፡ የአዘጋግ፡...)። 2. አንድ ነገር በአገልገሉት ላይ የሚወልደበት መንገድ፡ ዘዴ፡ እውቀት። *የቃላት አጠቃቀም*።

ጠቀሙ ግ ሰፋ፡ ደረተ፡ ጣ።

ጠቀሚታ “ጠቀሙ” ስር “ጥቅም”ን ተመ.

ጠቀራ(ጠቀሮ) ስ ጥላሽተ፡ ጥቀርሻ።

ጠቀራም ቅ ጥቀርሻ የለበሰ፡ የጠቆረ።

ጠቀስ ግ 1. ጠራ፡ አመለከተ (በእጅ፡በአይን)። 2. ለመረጃ ወይም ለምስክርነት ከንግግር፡ ከዕህፍ፡... ያገኘውን እንዳለ ቀድቶ ወይም ወስዶ በቃል ወይም በዕህፍ አቀረበ (ምንጩን ጠቅሰ)። **ጥቅስ** ስ 1. ለመረጃነት፡ ለምስክርነት፡... ከአንድ መፅሃፍ ወይም ንግግር ውስጥ የተወሰደ ዕህፍ፡ አባባል።

ጥቅሻ ስ በአይን ወይም በእጅ የሚደረግ ጥሪ ወይም ምልክት።

ጠቀስ አደረገ ግ በምልክት ወይም በጥቅሻ ጠራ።

ተጠቃቀሰ ግ 1. በጥቅሻ መልእክት፡ ሃሳብ ተለዋወጠ። 2. ተጠራራ። *ለሰቱ ለሦቱ ከመሳሰሉት ተጠቃቅሰው ይሉ።*

ተጠቃቀሱበት በመጠቃቀስ አሸጋግጠው (አጠገባቸው ያለውን ሰው)።

ተጣቀሰ ግ ተመላክተ፡ ተወራረሰ።

ጠቀስ ግ ነከረ (ወጥን በእንጀራ፡ ቀለምን በብርሕ፡...)።

አጠቀሰ ግ እንጀራን ወይም ዳቦን በወጥ፡ በተላባ፡... ነከረ (ለመጣባት) ወይም ብርሕን ቀለም ውስጥ ነከሮ አወጣ (ለመጥፍ)።

አጠቃቀሰ ግ እንጀራን ወይም ዳቦን ወጥ አሰነካ (ለመጠባት)።

ጠቀጠቀ ግ 1. አመቀ፡ አወቀ። 2. ዘጋ፡ ወተፈ(ቀዳዳን)። 3. አፍንጫን አፈነ፡ አላሰተነፍሰ አለ(ጉንፋን)። 4. ረገጠ፡ ደቀደቀ፡ ረመረመ። 5. ዘርዛራ፡ሽከሻካ እንዳይሆን አደረገ (ወንፊትን፡ ወርቅን)። 6. ብዙ ቦታ በሳ (በሹል ነገር)። 7. አለፍ አለፍ እያለ ወጋ ወጋ አደረገ፡ አሰጊጠ (ዳቦን፡ ቂጣን)። 8. (ዘይ.) አብዝቶ ነረሰ፡በጣም እስኪጠግብ በላ። 9. (ዘይ.) ነካካ (በነገር)።

ጠቃጠቆ ቅ 1. የጠብጣብ ምልክት፡ ዝንጉርጉር፡የተለያዩ ቀለማት ስብጥር። 2. አልፎ አልፎ የጠባሳ ምልክት ያለበት። *ረንጣጥ ያልገኘው ራቱ ጠቃጠቆ ሆኖ ተረ።*

ጥቅጥቅ ቅ 1. ዘርዛራ ወይም ሽከሻካ ያልሆነ። (ወርቅ፡ ወንፊት)። 2. ተቀራርቦ የበቀለ፡ ጭናግ ወይም ጭናት ያለ (ለምሳሌ (ጫካ)።

ጥቅጥቅ ያለ ጨለማ ድፍን ያለ፡ እይታን ፈፅሞ የሚከለክል፡ ድቅድቅ ያለ ጨለማ።

ጥቅጥቅ አደረገ ግ ጠቀጠቀ።

ጥቅጥቅ አድርጎ ካደ ፈፅሞ ካጸ።

ተጠቀጠቀ ግ 1. ተዘጋ፡ ተደፈነ (አፍንጫ)። 2. ዘርዛራ እንዳይሆን ተጠጋግቶ ተሰራ (ሹራብ፡ ወርቅ፡...)።

ጠቃ ግ ሰረረ፡ እንስቲቷ ላይ ወጣ፡ መታ(ለእንስሳት)።

ጠቅ አደረገ ግ ወጋ።

ተጠቃች ግ ተሰረረች (ጊደር)።

አስጠቃ ግ አሰረረ።

***ጠቃ**

ጥቃት ስ 1. በደል፡ ግፍ፡ ጭና። 2. የገደል ርምጃ (የጦርነት)።

ጥቃተኛ ግ ግፍ፡ በደል የተፈፀመበት።

ተጠቃ ግ 1. ግፍ፡ ጭና፡ ደረሰበት፡ ተበደለ። 2. ሽንፈት ደረሰበት።

አጠቃ ግ 1. በደል፡ ግፍ አደረሰ፡ ወቀነ (ሰውን)። 2. በውድድር ወይም በጦርነት አሸነፈ፡ የበላይነትን ያዘ።

አጥቂ ስ 1. በደል፡ ግፍ፡ ጭና የሚያደርስ። 2. (በውድድር፡በጦርነት፡...) የበላይነትን የያዘ፡ ያየለው ወገን። 3. በአገር ኳስ

ወዋታ ጊዜ በተቃራኒው ቡድን ላይ ገብ ለግብፃውያን ሰፊት ለፊት መስመር የሚጓወት ተጓዦች።

አስጠቃ ግ 1. በደላ፡ ገፍ እንዲደርስ እደረገ ወይም መንገድ ከፈተ። 2. ቅቃት እንዲመጣ ምክንያት ሆነ።

ጠቃጠቅ "ጠቀጠቀ" ስር ተመ.

ጠትላላ "ጠቀለለ" ስር ተመ. ፤

ጠትላይ ህ.ክ.

ጠቆመ ግ 1. አመለከተ፡ አሳየ፡ ነገረ። 2. ነካ፡ ወጋ፡ ደነቀለ። 3. የሚያሳክክ የሰውነት ቆዳን በጣት ወይም በጥፍር ወጋ። 4. ለምርጫ፡ ለውድድር በእውነት አቀረበ።

ጠቋሚ ለ 1. አመልካች፡ አንድን ሁኔታ የሚያሳይ። 2. የሚመራ፡ የሚያሳይ (አትጣጓን)። 3. ሊመራ ወይም ሊወዳደር ይገባ ብሎ የሚያምንበትን ሰው በእውነት የሚያቀርብ።

ጥቆማ ለ 1. በሚሰጠር፡ በድብት መንገር። ነገር በጥቆማ ተደርጎታል። 2. ለምርጫ ወይም ለውድድር እውን የግትረብ ሂደት።

ተጠቆመ ግ 1. በሚሰጠር ተነገረ። 2. ለምርጫ ወይም ለውድድር ተረበ።

ተጠቋሚ ለ ለምርጫ ወይም ለውድድር የተረበ፡ እው።

ተጠቋቆመ ግ ተጠቃቀሰ።

ጠቆረ ግ 1. ከሰል ወይም ጥላሽት መሰለ። 2. ደመና ያዘ፡ ዝናብ አረገዝ (ሰማይ)። 3. ፈልሙ ላይ የተቀረፀው የፎተግራፍ ምስል እንዲታይ ሆነ ወይም ተደረገ። 4. ከጉዳት፡ ከብብጭት፡ ከፀሃይ ሃሩር፡... የተነሳ መልኩ ጠየመ፡ ከሰል መሰለ።

ጠቋራ ፡ በጣም ጥቁር፡ ከሰል የመሰለ።

ጥቁራት ለ ንትላት፡ ውትራት።

ጥቁራ ዝንጀሮ ለ ጠቆር ያለ መልክ ያለው የዝንጀሮ አይነት።

ጥቁር (ብ.ጥ ጥቋቁር) ፡ 1. የከሰል መልክ ያለው። 2. የነጭ ቀለም ተቃራኒ፡ ከሰል ወይም ጥላሽት የመሰለ የቀለም አይነት። 3. ጠይም ወይም ጥቁር ቆዳ ያለው ህዝብ ዘር የሆነ (ሰው)።

ጥቁር ውሽ ውለድ (እር.) ጉድ ውለድ።

ጥቁር መጣፍጥ ለ ጥቁር አዝመድ።

ጥቁር ምላስ ፡ እርግጥን ይደርሳል ተብሎ የሚረራ (ሰው)።

ጥቁር ራስ ለ ያልመነከሰ፡ ቆብ ያልጓነ፡ አለግግ የሆነ ሰው።

ጥቁር ሰሌዳ ለ በጠመኔ እየተፃፈበት ለግብተኝነት እንዲያገለግል፡ ብዙውን ጊዜ ጥቁር ቀለም ተቀብቶ የተዘጋጀ ሰሌዳ።

ጥቁር ሰማይ ለ ደመና የሌለበት የጠራ ሰማይ።

ጥቁር ሰማያዊ ፡ 1. ደግሞ ጠቆር ያለ ሰማያዊ መልክ ያለው። ለ 2. ጠቆር ያለ ሰማያዊ ቀለም።

ጥቁር ስንደ ለ ፍሬው ጠቆር የሚል የስንደ አይነት።

ጥቁር አዝመድ ለ ለዳቡ፡ ለወጥ ግጣሬጫ የሚያገለግል ፍሬው ጥቁር የሆነ ቅመም።

ጥቁር እንጉዳ ለ 1. መተቶ የማያውት፡ ከፍተኛ ከብርና መስተንጉዶ የሚደረግለት ሰው። 2. የጉንዳን የምስጢር ስም።

ጥቁር እንጨት ለ ወስጡ ድፍንና በጣም ጠንካራ የሆነ የእንጨት አይነት፤ ዩኢ።

ጥቁር ደመና ለ ሰሰማይ ላይ ጨለማ መስለ-የሚታይ ዝናብ ያዘለ ደመና።

ጥቁር ድንጋይ ለ ጠንካራ የሆነ፡ በተላላ የማይለበር፡የማይፈረክከክ የድንጋይ አይነት።

ጥቁር ዝብያ ለ ህገወጥ የሆነ ጉብይት፡ በተለይም የውጭ ምንካራ ልውውጥ።

ጥቁር ገብስ ለ ፍሬው ጠቆር የሚል የገብስ አይነት።

ጥቁር ጤፍ ለ ከሌላው ጤፍ ይልቅ በብረት ግለድን የበለፀገና፡ እንጀሬው ሲጋር ቡናማ መልክ የሚይዝ የጤፍ አይነት።

ተጠቆረ ግ 1. ተነተሰ፡ ተወቀረ። 2. በእመድ ታሽ (ዘንጋዳ)።

አጠቆረ ግ 1. መልክን አጠየመ (ሃሩር፡...)። 2. በእመድ አሽ (ዘንጋዳ)። 3. በምርጫ ፈተና ጊዜ ከተሰጡት የመልስ ምርጫዎች መካከል፡ መልሱን በመምረጥ በተሰጠው ተራ ቁጥር ወይም ፈደል ስር ባለው የመልስ ቦታ ላይ ምልክት አደረገ፡ ተባ። 4. ፎተግራፍ በፊልም ላይ እንዲታይ እደረገ (ፊልሙን በተለያየ የፎተግራፍ ቅመሞች ውስጥ በመጨመር)።

አስጠቆረ ግ ፈልሙ ላይ ፎተው ወይም ምስሉ እንዲታይ አደረገ።

ጠቋሚ "ጠቆመ" ስር ተመ.

ጠቋራ "ጠቆረ" ስር ተመ.

ጠበለተኛ "ፀበል" ስር "ፀበለተኛ"ን ተመ.

ጠበል "ፀበል"ን ተመ.

ጠበል ጣዲት "ፀበል" ስር "ፀበል ፀዲት"ን ተመ.

ጠበረረ ግ 1. በጣም ጋለ፡ ሰማ (ምጣድ) ። 2. ሞተ፡ ጠራፊ ሆነ (ፀሃይ)። 3. ደረቀ፡ ተቃጠለ (ተክል፡ ትጠል)።

አጠበረረ ግ 1. አጋለ፡ አሰግ (ምጣድ)። 2. አደረቀ።

*ጠበረራ

ጠብራራ (ጥብርር) ፡ ተብራራ፡ ኩሩ፡
ጅንጉ፡፡
ጥብርር አለ ግ ትብርር አለ፡ ኩራ፡ ታቦቦ፡፡
ተንጠባረረ ግ ኩራ፡ ተንቀባረረ፡ ተጀነ፡፡
አንጠባረረ ግ አንቀባረረ፡ አኩራ፡ ጀነ፡፡

*ጠበረበረ

ተጥበረበረ ግ ተብረቀረቀ፡ተብለወለወ፡
ተንፀባረቀ፡፡
አጥበረበ (አጭበረበረ) ግ አንፀባረቀ፡
አብረቀረቀ፡አብለወለወ፡ አይን እንዳያይ አደረገ
(ነፀብራቅ፡ ብልጭልጭታ)፡፡

ጠበሰ ግ 1. ዘይት፡ ቅቤ፡... ወምር
በእሳትአንወረወረ፡ አበሰለ (ሰንጉ፡አትክልትን)፡፡
2. ለበለበ፡አቃጠለ፡ተከሰ፡3.መታ (በጥይት፡
በአርወሚ፡...)፡፡ 4. (ዘይ.) አቃጠለ፡ አናደደ፡
አሰረረ፡፡ በነገር ጠበሰን፡፡ 5. (ያራዳ አነ.) ሴትን
አሽኮረመመ፡ አባበለ፡፡
መጥበሻ ስ እጅታ ያለው ሆኖ ከብረት ወይም
ከሽካ የሚሰራና ለሰጋ፡ ለድንች፡... መጥበሻነት
የሚያለግል አቃ፡፡

ጠባሳ ፡ 1. በቃጠለ፡ በቆለለት ምክንያት
ሰውነቱ ላይ ምልክት ያለበት፡፡ ስ 2. በእሳት
ተቃጥሎ ወይም በሌላ ምክንያት ቆለሎ ከዳነ
በሂሳ በሰውነት ላይ የሚቀረው ምልክት፡፡ 3.
(ዘይ.) የመጥፎ ድርጊት አሻራ፡፡

ጠባሳው የማይሸር የማይረሳ፡ ሁሉም
የሚከነክን ፡፡

ጥብሰ ፡ 1. ያለ ውሃ በዘይት፡ በቅቤ ወይም
በእሳት ብቻ የበሰለ (ምግብ)፡፡ ስ 2. በዘይት፡
በቅቤ ወይም በእሳት ብቻ የበሰለ ስጋ ፡፡

ጥብሰ ወጥ ስ ስጋው ለብቻ ከተጠበለ በሂሳ
የሚሰራ ወጥ፡፡

ተጠበሰ ግ ተቃጠለ፡ ተናደደ፡ አረረ (በነገር)፡፡

ተጣበሰ ግ (ያራዳ አነ.) አንድ ነገር
ለማግኘት፡ ለማከናወን፡ ጉዳይ ለማስፈፀም
ታገለ፡ ተሯሯጦ ወይም በሌላ ሰው አማካይነት
አለቢያም በራሱ ቅልጥፍና አንድን ጉዳይ
ለማስፈፀም ቻለ፡፡

ጠበሰቀ ግ መታ፡ ነረተ (በዱላ፡ በቡጢ)፡፡

ጠበቀ¹ ግ 1. አዋለ፡ አገደ (ከብትን)፡፡
2. ተንከባከበ፡ እያየ፡ እየተከታተለ መጥፎ ነገር
እንዳይመጣ ጥንቃቄ አደረገ፡ አደጋ እንዳይደርስ
ተቆጣጠረ፡፡ 3.ቆየ፡ ተራ እስኪደርስህ ጠብቅ፡፡
4. አከበረ (ሀገን፡ መብትን፡...)፡፡

ጠባቂ ስ 1. አደጋ እንዳይደርስ ጥንቃቄ ወይም
እንክብካቤ የሚያደርግ (በሰው፡ በንብረት ላይ)፡፡
2. ከብት የሚያግድ፡ እረኛ፡፡

ጥበቃ ስ ጉዳት ወይም አደጋ እንዳይደርስ
ጥንቃቄ የማድረግ፡ የመከታተል ተግባር፡፡

ጥበቃ ገድ ስ የአንድን አካባቢ ፀጥታ ወይም
ሰነ ሰርአት ለማስከበር የተመደበ ሰው፡ ቡድን፡፡
ጥብቅ ፡ እንዳታረገዝ የግብረሰጋ ግንኙነት
ከማድረግ የተቆጠበች (ሴት)፡፡

ተጠበቀ ግ 1. በጥንቃቄ፡ በእንክብካቤ ተያዘ፡፡
2. እንዳለ ሆነ፡ ፀና፡፡ 3. ተከበረ፡ ተግባራዊ
ተደረገ (ሀገን፡ ደንብ)፡፡ 4. ተከለከለ፡ተቆጠበ፡
ተወገደ፡ ተገለለ፡፡ ~~ከመጥ ተጠብቆ ይኖራል፡፡~~
አስጠበቀ ግ እንዲጠብቅ፡ እንዲከበር አደረገ፡፡
~~መብቅን አስጠበቀ፡፡~~

ጠበቀ ግ ጠነከረ፡ ጠና፡ ከረረ፡ በተላላ
የማይፈታ ሆነ፡፡

የጠበቀ ሰላምታ የጋለ፡ ከፍ ያለ ሰላምታ፡፡
የጠበቀ ግንኙነት የቀረበ ግንኙነት፡
ወዳጅነት፡፡

ጠባቂ ፡ 1. ጠንካራ፡ ልል ያልሆነ፡፡ 2. ጠብብ፡፡
ጥብቅ ፡ 1. ጠንካራ፡ የከረረ፡ በተላላ
የማይነቃነቅ፡ የማይፈታ፡፡ 2. ዋና፡ ብርቱ፡፡
ለጥብቅ ጉዳይ ትረፈገፈህ/ጥብቅ ግክጠንቀቂያ፡፡
3. የቅርብ፡ ታማኝ፡ እገላ ጥብቅ ወዳጅ ነው፡፡
4. ጠንቃቃ፡፡ 5. (ዘይ.)ንቱግ፡ ስበታም፡፡

አጠበቀ ግ 1. አጠነከረ፡ እንዳይላሳ፡ በተላላ
እንዳይፈታ አደረገ፡፡ 2. አልተው አለ፡ አከረረ
(ሃዘንን፡ ነገርን)፡፡

አጥባቂ ፡ ሁኔታዎችን በተላላ የማያይ፡
አከራራ፡፡

አጥብቆ ተው ግ 1. በጣም፡ ነገር አጥብቆ
ይሸገዳ፡፡ 2.አጠንክር፡ ደጋግሞ፡፡ ~~ሰለሰውጥው
አጥብቆ ጠየቀን፡፡~~

ጠበቀ³ ግ 1. ቆየ፡ እስኪመጣ ጠብቀው፡፡ 2.
ሊሆን ወይም ላይሆን ይችላል ብሎ ገመተ፡
አሰበ (አንድ ነገር)፡፡ 3. አንድ ነገር እስከሚሆን
ታግሶ ቆየ፡፡

ተጠበቀ ግ ይሆናል ተብሎ ተገመተ፡፡
የተጠበቀውን ያህል ወጤት አግኝተናል፡፡

ተጠባባቂ ግ 1. ጠበቀ፡፡ 2. ተከታተለ፡
በአይነ ቁሬኛ ተመለከተ፡፡

መጠባባቂያ ስ 1. ለጥቅም፡ ለአደጋ... ጊዜ
የተቀመጠ ገንዘብ፡፡ 2. በንደለ፡ በተበላሽ ነገር
ፋንታ በምትኩ የሚገባ እቃ፡፡

ተጠባባቂ ፡ 1. ምትክ፡ በንደለው ፋንታ
የሚተካ፡ የሚገባ፡፡ ስ 2. ሹመቱ ወይም
የተሰጠው የሃላፊነት ቦታ ገና ያልፀደቀለት ወይም
ለጊዜው ብቻ ሃላፊ ሆኖ እንዳሰራ የተመደበ፡፡ 3.
በአንድ የውድድር ወጭታ ወቅት የተመደበው
ተጫዋች በጎዳ ወይም በሌላ ትግር መጫወት
ባይችል በንደለው እንዲተካ የሚመደብ
ተጫዋች፡፡

*ጠበቀ¹

መጣብቅ ስ ማጣበቂያ።

ጣብቂያ ስ 1. ጠባብ የሆነ መተላለፊያ ቦታ።

2. ዊንና ዊን የሚነካበት ቦታ። 3. (ዘይ.) አስቸጋሪ፣ አስወናቂ ሁኔታ።

ተጣበቀ ግ 1. ተያያዘ፣ ተላከ፣ ተለጠፈ (በሙጫ፣ በሙቅ፣...)። 2. በሁለት ነገሮች መካከል ገብቶ ተወቅነ፣ ታፈነ፣ ተወነቀ። 3. ልክ፣ ልጥፍ አለ።

አጣበቀ ግ 1. ላከ፣ ለጠፈ፣ አያያዘ (በሙጫ፣ በሙቅ፣...)። 2. ያዘ (መጫው፣ ማጣበቂያው)። 3. በመካከል አስገብቶ አፈነ፣ አስወነቀ። 4. ጠበበ፣ አልበቃ አለ (ልብስ፣ ጫማ)።

ማጣበቂያ ስ እንደሙጫ፣ ሙቅ ያለ የተለያዩ ነገሮችን ለማያያዝ ወይም ለመለጠፍ የሚያገለግል ነገር።

አጣብቂኝ ስ 1. ሰውነትን የሚያጣብቅ፣ ሰፊ ያልሆነ ልብስ። 2. በጣም አስወናቂ፣ አስቸጋሪ ሁኔታ። 2. በሁለት ድንጋዮች መካከል የሚገኝ እጅግ በጣም ጠባብ የሆነ መተላለፊያ።

*ጠበቀ²

ጠበቃ ስ ባለጉዳይን ወክሎ በፍርድ ቤት የሚከራከር፣ የሚሟገት፣ ነገረ ፈጅ፣ አኩካቶ። የህግ ጠበቃም ይባላል።

ከጠበቃዬ ጠበቃዬ ይናገርልኝ፣ ይሟገትልኝ ለማለት የሚነገር አባባል።

ጠበቃ ወለደ ለጉዳዩ የሚከራከርለትን ሰው አቆመ ወይም ወክሉ።

ጠበቃ ገዛ ለጉዳዩ በፍርድ ቤት የሚከራከርለትን ጠበቃ አቆመ (ገንዘብ ከፍሎ)።

ጥብቅና ስ ሌላን ሰው ወክሎ የመሟገት፣ የመከራከር ተግባር።

ጥብቅና ቆመ ስ ሌላውን ሰው ወክሎ ተሟገተ፣ በፍርድ ቤት ተከራከረ።

ጠበበ ግ 1. አልበቃ አለ፣ አነሰ (ለምሳሌ ልብስ)። 2. ሰፋት አጣ፣ አነሰ (ቦታ፣ መሬት፣...)። 3. ትንሽ ሆነ፣ አነሰ። እድሉ እየጠበበ መጣ።

ጠባብ ት1. ሰፋት የሌለው። ጠባብ ድልድይ/ጠባብ ክፍል። 2. በልክ ያልተሰራ፣ በቂ ያልሆነ። ጠባብ ልብስ። 3. ውሉን የሆነ፣ አነስተኛ። አጸሰ ሰራተኛ ለመቅጠር ያለው እድል. በጣም ጠባብ ነው። 4. የተጠጋጋ፣ የተቀራረበ። ውድድሩን ያስነቀ፣ በጠባብ የነጥብ ልዩነት ነው።

ጠባብ ብሄረተኛ ት ለጎሳው ብቻ የሚያስብና የሚያደላ፣ በሌላው ላይ ጥላቻ የሚያሳይ።

ጠባብ ብሄረተኝነት ስ የጠባብ ብሄረተኛ አቋምን የያዘ አመለካከት።

ጠባብ አስተሳሰብ (አመለካከት) ጥልቀት የሌለው፣ በሰፋት የማይገነዘብ እርቆ ማየት የሳይለው።

ጥበት ስ ሰፊ ያለመሆን፣ መጥበብ፣ የሰፍራ ወይም የቦታ ማነስ።

ተጣበበ ግ ተወናኘቀ፣ ተፋፈገ።

አጠበበ ግ 1. ሰፋቱን ቀነሰ፣ አሳነሰ፣ ጠባብ አደረገ። 2. ያለመጠኑ አሳንሶ ሰራ ወይም ሰፋ (ልብስን፣ ጫማን)።

አጣበበ ግ 1. እወናኘቀ፣ መፈናፈኝ ቦታ አሳጣ። 2. ሰፍራን ወይም ቦታን ሞላ፣ ያዘ። ገበያውን ያጣበበው የኮንትሮግንድ እቃ ነው።

*ጠበበ

ጠቢብ ት ብለህ፣ አዋቂ።

ጥበብ ስ 1. ብልሃት፣ እውቀት፣ ዘይቤ። 2. በተለያዩ ዲዛይንና ቀለም የሚሰራ የሃበሻ ልብስ ጥለት።

በጥበብ ተውገ. በዘይቤ፣ በብልሃት።

ጥበበኛ ት አዋቂ፣ ብልሃተኛ፣ ዘይቤ የሚያውቅ።

ተጠበበ ግ (በፍልስፍና፣ በእውቀት፣...) ተራቀቀ፣ ተፈላለፈ።

ጠበንጃ “ጠመንጃ” ን ተመ.

ጠበኛ “ጠብ” ስር ተመ.

ጠበደለ ግ ወፈረ፣ ወደለ።

ጠብደል ት ወፍራም፣ ወደል።

አጠበደለ ግ በጣም አወፈረ፣ አወደለ።

ጠበጠበ ግ 1. ገፈረ፣ ሽንቆጠ። 2. በቀስታ መታ መታ አደረገ።

ጥብጠብ ስ (ክር.) በክርስቶስ ላይ የተፈፀመውን ግርፋት ለማሰብና የስቃይ ተካፋይ የመሆንን እምነት በምሳሌ ለማመልከት፣ የስቅለት በክል በሚከበርበት እለት ቀሳውስት የምእመናን ጀርባ በወይራ ዝንግፈ በቀስታ መታ መታ በማድረግ እያንዳንዱ ምእመን ምን ያህል መስገድ እንዳለበት ትእዛዝ የሚሰጠበት ስርአት።

ጥብጥባት ስ የግርፋት ምልክት፣ ሰንበር።

ጠቢብ “ጠበበ” ስር ተመ.

ጠባ¹ ግ መገመገ፣ መጠመጠ(ጡትን)።

አጠባ ግ ጡጦ በመስጠት መገበ።

አጠባች ጡት በመስጠት መገበች።

አጥቢ እንስሳት ስ ልጆቻቸውን ጡት በማጥባት የሚያሳድጉ እንስሳት።

ጠባ² ግ 1. ነጋ፣ ብርሃን ሆነ፣ ወገግ አለ

(ሌሊቱ፥ ልላግው)። 2. ገባ፥ ባተ። ማስከረም ጠባ።

ጥቢ ስ ከረምት አልፎ መስከረም እንደገባ ያለው ጊዜ።

ጥባት ስ ንጋት።

አጥቢያ ስ ንጋት።

አጥቢያ ኮከብ ስ ንጋት ላይ ገላ ብሉ- የሚታይ ኮከብ።

ጠባ ግ አረደ፥ ብልት አወጣ (ለምሳሌ ፍየልን)።

ጠባሳ "ጠበሰ" ስር ተመ.

ጠባቂ "ጠበቀ" ስር ተመ.

ጠባቃ "ጠበቀ" ስር ተመ.

ጠባብ "ጠበበ" ስር ተመ.

ጠባይ ስ 1. አመል፥ ባህርይ። 2. አንድ እቃ፥ መሳሪያ ወይም መኪና በትክክል የሚሰራበት ሁኔታ፥ ዘዴ። የመኪናዎን ጠባይ ያውቀዋል። 3. ሁኔታ። የአየር ጠባይ።

ጠባዩ ተለወጠ 1. ጠባዩ ተበላሽ። 2. በፊት የነበረውን ጠባይ ቀየረ።

የጠባይ ጉድለት የጠባይ ብልሹነት።

ጠብ ስ ጥል፥ አምባገር።

ጠብ አበቀለ /አነሳ ተጣላ፥ ጥል ጀመረ።

ጠብ ጫረ ነገር ቆሰቆሰ ፥ ተነኮሰ።

ጠበኛ ፥ 1. ጥለኛ፥ ባላጋራ፥ ባላንጣ። ከሰውየው ጋር ጠበኛ ነኝ። 2. ጠብ ወይም አምባገር የሚወድ፥ ነገረኛ።

ጠብ

ጠብታ ስ በአንድ ጊዜ ጠብ የሚል የተወሰነ መጠን ያለው ፈሳሽ (የመድሃኒት ወይም የሌላ ነገር)።

ጠብ አለ ግ መሬት፥ እቃ፥... ላይ ወደቀ፥ አረፈ (የፈሳሽ ነጠብጣብ ወይም ሌላ ነገር)።

ጠብ አይለውም ስስታም፥ ጨት ነው።

ጠብ አይልም አይጠራቀምም። የዛሬው ስራ ጠብ አይልም።

ጠብ አደረገ ግ በትንሹ ጣለ፥ አፈሰሰ፥ አወረደ። 2. ገደለ። ወገ ጠብ አደረገው።

ጠብ እርግፍ አለ በደስታ ተቀበለ፥ አስተናገደ፥ ተሸቆጠቆጠ።

ጠብ እርግፍ አድርጎ ተወ ፊፅሞ፥ ጨርሶ ተወ።

ጠብ ጠብ አለ ግ ተንጠባጠበ።

ጠብ ጠብ አደረገ ግ አንጠባጠበ።

ተንጠባጠበ ግ ቀስ እያለ በትንሹ በትንሹ ወረደ፥ ፈሰሰ። 2. ቀስ እያለ መጣ፥ ተገኘ። ሰው እየተንጠባጠበ መጣ።

አንጠባጠበ ግ 1. በትንሽ በትንሹ አፈሰሰ፥ አወረደ፥ ጣለ። 2. አልፎ አወረደ፥ ወረወረ፥ ጣለ። 3. በየቦታው አገረከረከ፥ በተነ።

ጠብራራ "ጠበረረ" ስር ተመ.

ጠብታ "ጠብ" ስር ተመ.

ጠብደል "ጠበደለ" ስር ተመ.

ጠቦት ስ ጠት መጥባት ያጽፈጠና ከወጠጠ እነሽ ያለ የበግ ወይም የፍየል ግልገል።

ጠነሰሰ ግ 1. ጠላ ለመጥመቅ፥ አረቂ ለማውጣት፥... ብትልና ጊሽን በጠበቀ፥ አዋሃደ። 2. ወጠነ፥ አዘጋጀ (ደባን፥ ተንኮልን፥...)።

ጠንሳሽ ፥ አቀናባሪ፥ ጀማሪ፥ ወጣኝ (ሌራን፥ አድማን...)።

ጥንሰሰ ስ 1. የጠላ ጠመቃ ጅምር (የጊሽና የብትል ብጥብጥ)። 2. የአንድ ነገር ወይም ተንኮል ውጥን፥ እቅድ።

ጥንሰሰ መሰለ ዳመና መለለ፥ ጠቀረ።

ተጠነሰሰ ግ ታቀደ፥ ተወጠነ፥ ተቀነባበረ (ሌራ፥ ተንኮል፥...)።

ጠነቀለ ግ በጥቂቱ ወይም በትንሹ ቆነጠረ (ቅቢን፥ ማርን፥...)።

*ጠነቀረ

ጥንቅር ስ ጥርቅም፥ ስብስብ።

ተጠናቀረ ግ ተጠራቀመ፥ ተሰበሰበ።

አጠናቀረ ግ አጠራቀመ፥ ሰበሰበ።

ጠነቀቀ ግ እንዳይበላሽ፥ ውጤቱ መጥፎ እንዳይሆን፥... ጥንቃቄ አደረገ። ስራህን ጠንቅቀህ ስራ።

ጠንቅቆ ያውቃል ሙሉ በሙሉ ወይም በደንብ አድርጎ ያውቃል።

ጠንቃቃ (ጥንቅቅ) ፥ ዝርዝር ያልሆነ፥ ብልህ፥ አስተዋይ፥ ልባም።

ጥንቃቄ ስ አንድ መጥፎ ነገር ከመፈፀሙ ወይም ከመድረሱ በፊት ወይም ብልሽት፥ ስህተት፥ ችግር፥... እንዳይፈጠር ለመከላከል የሚደረግ ትኩረት፥ ዝግጅት፥ እንክብካቤ።

ጠንቅቆ አለ ግ ተጠነቀቀ።

ተጠነቀቀ ግ 1. ተዘጋጀ (መጥፎ ሁኔታን ለመከላከል)። 2. አደጋ፥ ክፉ ነገር፥ ብልሽት፥... እንዳይደርስ ጥንቃቄ አደረገ።

ተጠናቀቀ ግ ተፈፀመ፥ ተከናወነ፥ ተሰርቶ አለቀ። ለግጥና ትናንት ተጠናቀቀ።

አጠናቀቀ ግ አከናወነ፥ ፈፀመ፥ ጨረሰ።

አስጠነቀቀ ግ 1. አስገነዘበ፥ ማሳሰቢያ ሰጠ። 2. ጥንቃቄ እንዲደረግ አዘዘ።

ማስጠንቀቂያ ስ 1. አንድ ነገር መደረግ

እንዳለበት ወይም እንደሌለበት ለግላወቅ በፅሁፍ ወይም በቃል የሚሰጥ ግስጠንቀቂያ ትእዛዝ። 2. ጥንቃቄ እንዲደረግ የሚሰጥ ምልክት።

በግስጠንቀቂያ ታላሌ ጥፋቱን ሌላ ጊዜ ቢደገፍ መጥፎ ሁኔታ ወይም ቅጣት ሊከተል እንደሚችል ተገልጾለት ለጊዜው ይቅርታ ተደረገላት።

ጠነቆለ¹ ግ በአስግት፥ በጥንቆላ ይህ ይሆናል ብሎ ተነበየ፥ ተናገረ።

ጠንቋይ ስ በአስግት ወይም ዛጎል፥ ጠጠር በመጣል ይህ ይሆናል ብሎ የሚናገር፥ የሚተነበይ፥ እንዲሁም በአስግት፥ በመተት አግካይነት የተለያዩ አስገራሚ ድርጊቶችን የሚፈፅም ነው ተብሎ የሚነገርለት ሰው።

ጥንቆላ ስ ወደፊት እንዲህ ይሆናል ወይም ይጀረጋል ብሎ የመናገርና እንዲሁም በአስግት ወይም በድግምት፥... አግካይነት የተለያዩ አስገራሚ ድርጊቶችን የመፈፀም ተግባር።

አስጠነቆለ ግ ከከብ አስቆጠረ፤ ስለ እድሉ ወይም ስለሚያጋጥመው ሁኔታ ለግወቅ ወይም ለድካም ነገር እንዲያጋጥመው ጠንቋይ ዘንድ ሄዶ ጠየቀ፥ አስጠየቀ።

ጠነቆለ² ግ ወጋ፥ ደነቆለ። እንጠት ላይኔን ጠነቆለኝ።

***ጠነበረ**

ጠንባራ ት (ስድብ) እውር፥ ደንባራ።

ጠንባራ ሽሮ (የጌ. እኑ.) ቅጥት የሌለውና በጥፋ ሁኔታ ያልተሰራ የሽሮ ወጥ።

ተጠናበረ ግ ተደናበረ።

አጠናበረ ግ 1. አደናበረ። 2. በጥፋ መታ፥ አጮለ፥ አጠናገረ።

ጠነበሰ ግ በጥፋ መታ፥ አጮለ።

ጠንባሳ ት (ስድብ) ጨንባሳ፥ ደንባራ።

አጠናበሰ ግ 1. አጨናበሰ፥ አደናበረ። 2. በጥፋ መታ፥ አጮለ።

ጠነበዘ ግ 1. በጣም ሰከረ። 2. ታወረ፥ ደንባዛ ሆነ።

ጠንባዛ ት (ስድብ) 1. ደንባዛ፥ ሰከሮ የሚደናበር። 2. ላይኑ የማያይ ።

ጥንብዝ አለ ግ በጣም ሰከረ።

ጠነባ ግ ገማ፥ ሸተተ።

ጥንብ (ጥምብ) ት 1. የበሰበሰ፥ የገማ። 2. (ስድብ) ቆሻሻ፥ ግማታም።

ጥንቡን ጣለ ረከለ፤ የሚፈልገው ወይም የሚገዛው አጣ።

ጥንብ አንሳ ስ የሞተ እንስሳን ስጋ የሚበላ አሞራ፤ጅል አሞራ።

ጥንባት ስ መጥፎ ሽታ፥ ግማት።

አጠነገ ስ አገማ፥ መጥፎ መጥፎ እንዲሸት አደረገ።

ጠነነ ግ 1. ዘንበል አለ፥ አገደደ። 2. ጠመመ፥ ከፋ። 3. ከበደ፥ አዋኪ ሆነ፥ አቃተ። ትምህርቱ ጠነነ።

ጠናና ት 1. ዘንበል ያለ፥ገዳ። 2. ጠግግ፥ ከፋ።

አጠነነ ግ 1. አዘነበለ፥ አገደደ። 2. ከፋ፥ ጠመመ፥ ለገመ። 3. አከበደ፤ አዋኪ ወይም አስቸጋሪ አደረገ።

ጠነከረ ግ 1. በረታ፥ ጎበዘ። ትምህርትህን ጠነከረህ ተግር። 2. ጠና። አጥንቶ ጠነከረል። 3. አየለ። ጠላት እየጠነከረ መጣ ። 4. ጠጠረ፥ ከረረ። 5. ከበደ፥ አስቸጋሪ ሆነ።

ጠንካራ ት 1. ብርቱ፥ ጎበዘ። በቸግር የማይፈታ ጠንካራ ሰው። 2. ጠግር፥ ከራራ፥ ጠባታ። 3. ታላላቅ የማይበላሽ፥ የማይሰበር፥... ጥፋ (እቃ፥...)።

ጥንካራ ስ ብርታት። 2. ጥቅት፤ አቅም።

ተጠናከረ ግ 1. ተበረታታ፥ ጎበዘ። 2. ሃይሉ ጨመረ ወይም ከበፊቱ የተሻለ ወይም የበለጠ እንዲሆን ተደረገ።

አጠነከረ ግ 1. አበረታ፥ ሃይል ሰጠ። 2. አስቸጋሪ አደረገ።

አጠናከረ ግ ሃይል ጨመረ ወይም ከበፊቱ የበለጠ እንዲሆን አደረገ።

ማጠናከሪያ ት ቀደም ሲል በነበረው ላይ እየተጨመረ የነበረውን የበለጠ የሚያሻሽል፥ የሚያሰፋ። የማጠናከሪያ ትምህርት/ የማጠናከሪያ አዋጅ።

ጠነነ ግ 1. እሳት ሰለእነሰው በደንብ ሳይበስል ቀረ። 2. አረጀ፥ ገረጀ። 3. (ዘይ.) ተሰለቸ፥ እጅ እጅ አለ።

ጠናዛ ት (ስድብ) ያረጀ፥ የሽመገለ፥ የገረጀ።

አጠነዛ ግ በደንብ ሳይበስል ቀረ።

***ጠነገ**

ጥንግ ስ ከጠናር ተጠርዞ የተሰራ ፋር።

አጠነጋ ግ 1. በጥፋ፥ በጽላ፥... መታ። 2. ቀላ፥ ለጋ (ጥንግን)።

***ጠነገረ**

ጠንጋራ ት 1. ሽውራራ፥ አይኖቹ በየፊናቸው ወደ ተለያየ አቅጣጫ የሚመለከቱ የሚመስሉ። 2. እውር።

ተጠናገረ ግ 1. ተንሸዋረረ። 2. ታወረ።

አጠናገረ ግ 1. እንሸዋረረ። 2. እውር አደረገ። 3. በጥፋ መታ፥ አጠናፈረ።

ጠነጠነ¹ ገ አረጀ፡ ሸመገለ፡፡

ጥንጥን ስ 1. እንጨት የሚበላ የትል አይነት፡ ቁንቁን፡ ነቀዝ፡2. ነቀዝ ወይም ቁንቁን ከበላው እንጨት የሚወጣ ዱቄት መሰል ነገር፡፡

ጥንጥን ሆነ በጣም ደቀቀ፡ ዱቄት ሆነ፡፡

ጠነጠነ² ገ 1. መታ፡ ደበደበ፡ 2. ወረወረ፡ በተነ፡ ሃብቱን ጠነጠነው፡፡

*ጠነጠነ

ጥንጥን ስ ልቃቂት፡ ድውር፡፡

አጠነጠነ ገ 1. አጻወረ፡ 2.ጠመጠመ፡ ጠቀለለ (ለምሳሌ ፈትልን)፡፡ 3.(ዘይ.) ተበተበ፡ ሸረረ (ነገርን)፡፡ ነገር ግጥንጥን ይወዛል፡፡

ጠነፈፈ ገ ጠፈፍ ወይም መጠጥ አለ፡፡

ጥንፊት ፡ 1. ከንፍሮ፡ ከአሹት፡... ላይ የሚወገደውና ሲጠነፈፍ የሚወጣው ፈሳሽ ፡2. እሳቂ፡ መጣጭ፡ ጭላጭ (የፈሳሽ)፡፡

አጠነፈፈ ገ 1. አንጠፈጠፈ፡ አፈሰሰ፡ አስወገደ (ለምሳሌ ውሃን ከንፍሮ ውስጥ)፡፡ 2. ጨረሰ፡ አጂጠጠ፡፡

ማጠንፈፊያ ስ ፈሳሽን ለብቻው (ከንፍሮ፡ ከፓስታ፡...) ለይቶ ለማፍሰስ ወይም ለማጥለል የሚያስችል እቃ፡ ወንጠፍት፡፡

ጠና ገ ጠነከረ፡ በረታ፡፡

መጥኔ ይስጥህ ብርታቱን፡ ጥናቱን ይስጥህ ለግለት የሚነገር አባባል፡፡

በጠና በሃይል፡ በብርቱ፡ በጠና ታጂል፡፡

ፅኑ (ጥኑ) ፡ 1. ብርቱ፡ ጠንካራ፡ 2. ከባድ፡ ከፍተኛ፡ ፅኑ ረሃብ፡፡

ፅኑ እስራት ስ ከሌሎች እስረኞች ይበልጥ እስራቱ የሚከብድበት የእስራት አይነት፡፡

ፅናት(ጥናት) ስ ጥንካራ፡ ብርታት፡ ችግርን መከራን የመቋቋም ችሎታ፡፡

ጠና አለ ገ ጠነከረ፡ በረታ፡፡

ጠና ያለ ፡ በሰል ያለ፡ በጣም ያላረጀ (ለሰው)፡፡

ተፅናና ገ ተበረታታ፡ ተረጋጋ (ከሃዘን)፡፡

አፅናና (አጥናና) ገ አረጋጋ፡ አበረታታ፡፡

ማፅናኛ (ማጥናኛ) ስ የሃዘን ማስረሻ፡፡

አፅናኝ (አጥናኝ) ፡ አበረታች፡ የሚያበረታታ፡ የሚያረጋጋ፡፡

*ጠና

ጥናት ስ 1. የተማራትን በመከለስ፡ በማንበብ፡ በመወያየት ጉዳዩን ይበልጥ የመረዳት ሂደት፡ ቅፅላ፡፡ 2. ስለአንድ ነገር በይበልጥ ለማወቅ ወይም ለመረዳት የሚደረግ የንባብ ወይም የክለሳ ተግባር፡፡ 3. በአንድ ጉዳይ ላይ በማተኮር ስለ

ሁኔታው፡ ስለ ችግሩ፡ ስለ መፍትሄው ትንተናና ማጠቃለያ የሚሰጥ የምርምር ተግባር ወይም ውጤት፡፡

ተጠና ገ 1. ታወቀ፡ ግልፅ ሆነ፡ ስለምንነቱ ይበልጥ ታወቀ፡፡ 2. በምርምር፡ በጥናት ግልፅ ሆነ ወይም ተገመገመ፡፡

ተጠናና ገ ጠባይ ለጠባይ ወይም ባህሪ ለባህሪ ተዋወቀ፡፡

አጠና ገ 1. የተማረውን በመከለስ ወይም እንደገና በማንበብ ይበልጥ አወቀ፡ ተረዳ፡ ተንከበ፡፡ 2. ጥናት፡ ምርምር አደረገ፡፡

አጥኚ ስ ስለአንድ ነገር ሁኔታና ምንነት መርምሮና አጥንቶ የሚያቀርብ ተመራማሪ፡፡

አስጠና ገ ስለአንድ ነገር ጥናት እንዲካሄድ አደረገ፡፡

ጠናና “ጠነነ” ስር ተመ.

ጠናዛ “ጠነዘ” ስር ተመ.

ጠኔ ስ ፅኑ ረሃብ (አትም የሚያሳጣ፡ የሚጥል)፡፡

ጠኔያም ፡ (ስድብ) ረሃብ ያጠቃው፡ ችጋራም፡፡

ጠንሳሻ “ጠነሰሰ” ስር ተመ.

ጠንቀኛ “ጠንቅ” ስር ተመ.

ጠንቃቃ “ ጠነቀቀ” ስር ተመ.

ጠንቅ ስ 1. የበሽታ ወይም የሌላ መጥፎ ነገር ውጤት፡፡ 2. ሰብብ፡ መዘዝ (የበሽታ፡ የመጥፎ ነገር፡...)፡፡

ጠንቀኛ ፡ መዘዘኛ፡ መጥፎ ውጤት የሚያስከትል፡፡

ጠንቋይ “ጠነቆለ” ስር ተመ.

ጠንበለል(ጠምበለል) ስ 1.እንደሃረግ ራሱን ችሎ የማይቆምና ጥሩ መላካ ያለው የእፅዋት አይነት፡፡ 2. (ዘይ.) ለግላጋ (ወጣት)፡፡

ጠንባራ “*ጠነበረ” ስር ተመ.

ጠንባሳ “ጠነበሰ” ስር ተመ.

ጠንባዛ “ጠነበዘ” ስር ተመ.

ጠንካራ “ጠነከረ” ስር ተመ.

ጠንገሎ “ጠረንገሎ” ን ተመ.

ጠንፍ ስ ጻርቻ፡ ጠርዝ፡፡

ጥንፍ (ፅንፍ) ዝ.ክ.

አጥናፍ (አፅናፍ) ስ ጻርቻ፡ ጠንፍ፡፡

ከአጥናፍ እስከ አጥናፍ ከጻር እስከ ጻር፡ ከጠረፍ እስከ ጠረፍ፡ በመላው ሃገር፡፡

*ጠወለወለ

ጥውልውል አደረገ ገ አጥወለወለ፡፡

አጥወለወለ ገ አትለሽለሽ፡ አዞረ፡፡

ጠወለገ ግ 1. ልምላሜ አጣ፡ እንደመድረቅ አለ። 2. ተሳላቆለ።

ጠውላጋ ት 1. የጠወለገ፡ እንደ መድረቅ ያለ (ተክል)። 2. (ዘይ.) የተሳላቆለ፡ ሃይል ያነሰው፡ ደካማ።

ጠወረ "ጦረ" ን ተመ.

ጠዋት "ጧት" ን ተመ.

ጠውላጋ "ጠወለገ" ስር ተመ.

ጠዘጠዘ ግ 1. ጠቅ ጠቅ እያደረገ አመመ፡ ነዘረ (ቁስል)። 2. ነደፈ፡ ወጋ፡ ጠቅ አደረገ (ለምሳሌ ንብ፡ ተርብ)። 3. (ዘይ.) ጨቀጨቀ፡ ነተረከ (በነገር፡...)።

ጥዝጣዝ ስ እየቆየና ጠቅ ጠቅ እያደረገ የሚያም ወይም የሚነገር ህመም።

ተጠዛጠዘ ግ 1. ተዋጋ፡ ተተጋጋገ፡ ተቆናደደ (በጅራፍ፡ በቀስት፡ በጥይት፡...) ። 2. (ዘይ.) በነገር ተነታረከ፡ ተሰዳደበ።

ጠየመ ግ መልኩ በጥቁርና በቀይ መካከል ሆነ፡ ደበብ ያለ ቀለም ያዘ።

ጠይም (ብቁ . ጠያይም) ት መልኩ ጥቁር ወይም ቀይ ሳይሆን መሃከለኛ ወይም ደበብ ያለ የሆነ(ሰው)።

አጠየመ ግ 1. በፊት ከነበረው ትንሽ ጠቆር አደረገ (መልክን)። 2. (ዘይ.) ፊትን አከፋ (ከጥላቻ የተነሳ)።

ጠየቀ ግ 1. የአንድን ሰው ወይም ነገር ምንነትና ግንኙነት፡ አድራሻ... ለመረዳት ወይም ለማወቅ ጥያቄ አቀረበ፡ መልስ ፈለገ። 2. አየ፡ ጎበኘ (በሽተኛን፡ አራስን፡...) ። 3. መረመረ፡ አውጣጣ። 4. አንድ ነገር እንዲደረግለት ወይም እንዲፈፀምለት ፍላጎቱን ነገረ። 5. ለጋብቻ ወይም ለወዳጅነት መፈለጉን ለተፈለገው ሰው ገለፀ። 6. አስፈለገ፡ ስራ ለመቀጠር ጂጉሎ ጠየቀ/ሀገሩን ለመጨረስ ብዙ ገንዘብ ጠየቀ /ለድል ለመብቃት ብዙ መስዋዕትነት ጠየቀ።

መጠይቅ ስ ስለ አንድ ነገር መረጃ በሚሰበሰብበት ወቅት አስፈላጊውን መረጃ ሊያስገኝ የሚችሉ ጥያቄዎች ወይም ጥያቄዎቹን ያያዘ ትል።

ልጠየቅ በእስጥ አገባ ሙግት ጊዜ ከሳሽ "ተጠየቅ" ሲል ተከሳሽ "ልጠየቅ" በማለት የክሉን ቃል ለመስማት ዝግጁ መሆኑን ይገልፀበት የነበረ አባባል።

ጠያቂ ት 1. ዘመድን፡ ወዳጅን፡ ሀመምተኛን፡... የሚጎበኝ። 2. ጥያቄ አቅራቢ።

ጠያቂዬ ነው በየጊዜው የሚገበኘኝ፡ ችግሪን የማየውና የሚረዳኝ ነው።

ጥያቄ ስ ስለ አንድ ነገር ለማወቅ፡ ለመረዳት ወይም አንድ ነገር ለማግኘት በመፈለግ በቃል

ወይም በሁሉ ለሚመለከተው የሚቀርብና መልስ የሚሻ ሃሳብ።

ጥያቄ አቀረበ ጠየቀ።

ተጠየቀ ግ 1. ጥያቄ ቀረበ ወይም ቀረበለት። 2. ሃላፊነት ውስጥ ገባ ። በዚህ ውሳኔ እኔ እጠየቅበታለሁ።

ተጠየቅ 1. በእስጥ አገባ ሙግት ጊዜ ከሳሽ ተከሳሽን "ክሉን ስማና መልስ ስጥ" ለማለት ይናገረው የነበረ ቃል ወይም አባባል። 2. እርስ በርሳቸው የተያያዙና የማይፋለሱ ሃሳቦች ከአንድ መንደርደሪያ ሃሳብ በመጋናጠንና ከርሱም ጋር በመያያዝ በተወሰኑ የአስተሳሰብ ህግጋት መሰረት ወደ ትክክለኛ መደምደሚያ የሚያመሩበት ሁኔታ።

ተጠያቂ ስ ሃላፊ፡ የጉዳዩ ባለቤት፡ ተጠሪ። 2. በሃል ምሁር፡ ሊቅ (ለሚቀርብለት ትምህርታዊ ጥያቄ አጥጋቢ መልስ ሊሰጥ የሚችል) ።

ተጠያያቂ ግ በተወሰነ ጊዜ እየተገናኘ ሃሳብ ተለዋወጠ፡ ተወያየ፤ ተረዳዳ።

አጠየቀ ግ ማስረጃ ሆነ፡ አረጋገጠ። ትናንት አለመምጣቱ ከሃሳባችን የተለየ መሆኑን ያጠይቃል (የቆየ አባባል)።

አጠያያቂ ግ 1. አፈላገ፡ እዲፈለግለት አደረገ (የሚሻውን ነገር ለማግኘት)። 2. አጠራጣሪ ሆኖ ተገኘ።

አጠያያቂ ት በግልፅ ያልታወቀ፡ አጠራጣሪ፡ አወጋጋቢ።

አስጠየቀ ግ በሃላፊነት አስከለሰ፡ አስወነጀለ። የሀዘብን ገንዘብ ያለአግባብ ግባክን በሀገ ያስጠይቃል።

ጠየቁ "ፀየፈ" ስር "ፀያፍ"ን ተመ.

ጠይም "ጠየመ" ስር ተመ.

ጠይብ ስ 1. በድሮ ስርአት እንደ ሸግጌ፡ እንጠረኛ፡... ያሉትን ባለው-ያዎች እንዲሰሰው የሚጠሩበት ቃል። 2. ቡዳ።

*ጠደፈ.

ጥድፊያ ስ ችኮላ፡ ፍጥነት (የስራ፡ የአካሄድ)።

ተጣደፈ ግ 1. ተቻኮለ (አንድን ነገር ተሎ ወይም በፍጥነት ለማድረግ)። 2. በፍጥነት ወይም ተሎ ተሎ ተሰራ፡ ተካሄደ (አንድ ስራ)።

አጣደፈ ግ 1. አቻኮለ። 2. አዋከበ። 3. ተሎ ተሎ አፋጠነ (ሰራን፡...)። 4. ፋታ ወይም ጊዜ የማይሰጥ ሆነ።

አጣዳፈ ት 1. አስቸኳይ፤ በቀሎ መካሄድ፡ መከናወን፡ መሰራት፡ መቅረብ፡... ያለበት። 2. ጊዜ የማይሰጥ (በአጭር ጊዜ ለሞት፡ ለጉዳት፡... የሚያደርስ)። አጣዳፈ የተታግጥ በሽታ።

ጠዲቅ "ፀደቀ" ስር "ፀዲቅ"ን ተመ.

ጠጃ

ጠጃ "ፀዳ"ን ተመ.

ጠጃ ስ እንወትና ትጠሉ ጊሽ የሚያህልና የሚመስል የእፅዋት አይነት።

ጠጃ(ጠጃተ) ግ ጠጅ ጣለ ወይም ጠመቀ።

ጠጅ ስ ግርና ጊሽን በማደባለቅ የሚዘጋጅ ቢጫ መልኩና አልኮልነት ያለው መጠ።

ጠጅ ጣለ ጠጅ ጠመቀ ወይም እዘጋጀ።

ጠጅ ቀጂ ስ የጠጅ ቤት አሳላፈ። አስተናባሪ።

ጠጅ ቤት ስ ጠጅ የሚሸጥበትና የሚጠጣበት ቤት።

ጠጅ አሳላፈ ስ ጠጅን ለጠጪዎች የሚያድል ወይም የሚያቀርብ።

ጠጃ ሳር (ጠጅ ሳር) ስ ነጣ ያለ መልክ ይዞና እንደ እንግጫ ሆኖ የሚበቅል። ጥሩ ሽታ ያለው ሽኩራ የሳር አይነት።

ጠገራ¹ [ብር] ስ ብር ከሚባለው የማእድን አይነት የተሰራና በዱር ጊዜ ያገለግል የነበረ ገንዘብ።

ጠገራ² ስ በአንድ በኩል ብቻ ስለት ያለው። ጭንቅላቱ ወፍራም የሆነና ቀጥ ካለ እጅታ ላይ የሚሰካ መጥረቢያ።

ጠገራ³ ስ ለደማ፣ ለመጥረቢያ፣ ለማረሻ፣... መስሪያ የሚያገለግል ድብልብል ብረት።

ጠገብ ግ 1. ሆዱ ሞላ፣ ረካ (በመብል፣ በመጠጥ)። 2. (ዘይ.)ኮራ፣ ማንኳለብኝ አለ፣ በትእቢት ተሞላ። 3. ፍቅሩን፣ ናፍቁቱን ተወጣ። 4. በብዛት አገኘ። መሬቱ ዝናብ ጠገብ።

ጠገብ ስ በበቂ ሁኔታ ያገኘ፣ የተገነዘበ፣... ለግለት የሚያገለግል ከፊለ ቃል። ውሃ ጠገብ / ጆሮ ጠገብ።

ጥጉብ ስ 1. ያረዝቸ (ለአህያ፣ ለፈረስ)። 2. ወፍራም (ለመፅሃፍ)።

ጥጋብ ስ 1. የሆድ መመሳት፣ እርካታ(በምግብ፣ በመጠጥ)። 2. (ዘይ.) ኩራት፣ ትእቢት፣ ማን አለብኝነት፣ እብራት። 3. የእህል ችግር የሌለበት ጊዜ። ዘንድሮ ጥጋብ ነው።

ጥጋበኛ ስ ትእቢተኛ፣ እብራተኛ።

ተጣገብ ስ ፍቅሩን፣ ናፍቁቱን ተወጣ፣ ጨረሰ (እርስ በርስ)።

አጠገብ ስ 1. ሆዱ እስኪሞላ አበላ፣ አጠጣ። 2. አረካ (የተበላው ምግብ፣ መጠጥ)። 3. ትእቢተኛ፣ እብራተኛ፣ ኩራተኛ እንዲሆን አደረገ። 4. በብዛት በመስጠት፣ በማስገኘት፣ በማቅረብ፣... አረካ። ዝናብ አጠገብ።

አጥጋቢ ስ የሚያረካ፣ ደስ የሚያሰኝ፣ ብቃት ያለው፣ ...።

ጠገን ግ 1. የተሰበረን አጥንት አስሮ እንዲድን አደረገ። 2. የተሳዳ፣ የተበላሸ ነገር

አስተካከለ፣ አበጀ፣ አደሰ፣ ደሀና አደረገ። 3. (ዘይ.) ጠቀመ፣ ደገፈ፣ ረዳ።

ጠጋኝ ስ 1. የአድሳት ሰራ የሚሰራ የእጅ ባለሙያ። 2. መሰረታዊ ለውጥ ሳይሆን የነበረውን ሁኔታ በመጠኑ በማሻሻል ብቻ ለውጥ ለማድረግ የሚሞክር የፖለቲካ አዝማሚያ ያለው።

ጥገኛ ስ የተሰበረ፣ የተሳዳ፣ የተበላሸ እቃን ማስተካከል፣ ማደስ፣ ማበጀት።

ጥገኛዊ ለውጥ ስ መሰረታዊ ያልሆነና በነበረው ላይ ብቻ መጠነኛ የሆነ መሻሻልን የሚያስከትል ለውጥ።

ጥግን ስ ተሰብሮ፣ ተበላሽቶ የነበረና የተሰራ ወይም የታደሰ (እቃ)።

አስጠገን ግ አሰራ፣ አስበጀ(የተበላሸን፣ የተሰበረን እቃ)።

ጠገነን ግ ዘገነን፣ ሰቀጠጠ፣ አስቆጣ።

ጠገን ግ መጠጥ አለ፣ ደረቀ (ቁስል፣ ጭቃ)።

ጠገግ¹ ስ ፍራሽ ወይም ጉዝጓዝ የሌለው የእንወት አልጋ፣ ቆጥ፤፤

ጠገግ² ስ የሰንሰለት አንድ ሞላላ ቀለበት።

ጠጉር "ፀጉር"ን ተመ.

*ጠጋ

ጥግ (ጥጋት) ስ ተገን ያለው ወይም በኮረብታ፣ በግድግዳ፣... አጠገብ ወይም ስር የሚገኝ ቦታ።

ባለጥግ ባለውን።ጠላቱ ባለጥግ ስለሆነ ለረታው አለቻልኩም።

ጥግ ያዘ 1. ተጠጋ፣ ጥግ ላይ ሆነ። 2. ደሀና ቦታ ወይም ስፍራ፣... ያዘ።

ጥጋጥግ ስ የተራራ፣ የኮረብታ፣ የገደል ስር።

ጥገኛ ስ 1. ራሱን ያልቻለ፣ በሌላ እርዳታ የሚኖር። 2. በሌላው አካል ወይም ድርጅት ጥላ ስር የሚንቀሳቀስ (ንኡስ ክፍል)። 3. ኑሮው፣ ሀልወናው፣ ሀይወቱ በሌላው ላይ የቆየ (የነፍሳት ወይም የእፅዋት አይነት)።

ጥገኛ ሃረግ ስ የማያስር አንቀፅ ያለበት የአረፍተ ነገር ንኡስ ክፍል።(ለምሳሌ "ከሃድኩ አልመጣም"። በሚለው አ.ነገር ውስጥ "ከሃድኩ" የሚለው ጥገኛ ሃረግ ነው)።

ጠጋ አለ ግ ቀረብ አለ (በአካል፣በስሜት፣ በአስተያየት፣ በመጠን፣...)።

ጠጋ አደረገ ግ አቀረበ፣ አስጠጋ።

ተጠጋ ግ 1. ቀረበ፣ ጠጋ አለ። 2. ጥገኛ ሆነ፣ በሌላ ሰው እርዳታ ኖረ። ስሃብታም ተጠጉ፣ ይኖራል። 3. አካለ፣ ደረሰ። የተሸለሙት ሰዎች ወደ ሺህ ተጠጉ፣ ይሉ። 4. ተከለለ፣ ተገን አደረገ። ጅብን ቢወጉ በአህያ ይጠጉ።

አይጠጋውም ምንም ያህል ቢበላ ሰውነት አይሆንውም፤ አይጠረቃም።

መጠጊያ ስ 1. ከአደጋ መሸሸያ፣ ክፉ ጊዜን ግሳለፊያ (ሰው፣ ቦታ፣...)። 2. መጠለያ።

ተጠጋጋ ገ 1. ተቀራረበ። 2. ከአንድ ቦታች የሆነ ክፍልፋይ ቁጥር ከግማሽ በላይ በመሆኑ ወደሙሉ ቁጥርነት ተለወጠ (ለምሳሌ፡ 5.6 ሲጠጋጋ 6.00 ይሆናል)።

ተጣጋ ገ ከላ፣ ቀገገ።

አጠጋጋ ገ 1. አቀራረበ። 2. ከግማሽ በላይ የሆነ ክፍልፋይ ቁጥርን ወደ ሙሉ ቁጥር ለወጠ።

አጣጋ ገ 1. እጋው፣ አሳተመ፣ መታ። 2. ክፍልፋይ ቁጥርን ወደ ሚቀርበው መጠን አሸጋሽገ፣ ለወጠ። (ለምሳሌ፡ 2.7 ሲጣጋ 3. ይሆናል)።

አስጠጋ ገ 1. አቀረበ፣ አንዱን ነገር ከሌላ ገን ወይም አጠገብ አስቀመጠ። 2. መጠጊያ ሆነ፣ ረጸ።

ጠጋች “ጠን” ስር ተመ.

ጠጠረ ገ 1. ጠነከረ፣ በረታ፣ ጠና። 2. ደደረ፣ እንደ ጠጠር ሆነ። 3. (ዘይ.) ከበደ፣ ቀላል አልሆነ አለ።

ጠጠር ስ 1. ትናንሽ ወይም ጥቃቅን ድንጋይ። 2. እንደ ልቅሞች፣ ገበጣ፣ ዳማ፣... ያሉ ወዋታዎችን ለመጫወት የሚያገለግሉ መጫዎቻቸው።

ጠጠር ጣይ ስ ጠጠር እየበተነ ወይም እየጣለ ይህ ይሆናል ወይም ይህ ይደረጋል የሚል ጠንቋይ።

ጠጣር ት 1. ጠንካራ። 2. ፈሳሽ ያልሆነ 3. (ዘይ.) ከጣድ፣ አስቸጋሪ።

ጥጥር ዝ.ከ.

ጠጣ ገ 1. ወደ ሆዱ አስገባ፣ ዋጠ፣ ፉት አለ፣ ጨለጠ (ፈሳሽን)። 2. ወሰደ፣ ተነኘ (አልኮል መጠጥን)። 3. አወሰ፣ ማገ፣ መጠጠ። (ሲጋራን፣ ትንቢት)። 4. መጠጠ። ወረቀቱ ቀለሙን ጠጣው። 5. ውሃ ተወመረበት፣ ፈሰሰበት (አትክልት፣ ግንብ፣...)።

መጠጥ ስ 1. በፈሳሽ መልክ ተዘጋጅቶ የሚጠጣ ነገር። 2. አልኮልን ያለውና የሚጠጣ ፈሳሽ። መጠጥ ሲበዛ ለጤና ጠንቅ ነው።

መጠጥ አወረደ መጠጥ በሳጥን ወይም በጅምላ ገዛ (ለመጠጥ ንግድ ቤት)።

መጠጫ ስ 1. እንደ ኩባያ፣ ዋንጫ ያለና ለመጠጫነት የሚያገለግል እቃ። 2. እንደ ሽንብቆ ያለ የጋያ መሳቢያ (የትንቢት ጭስ መማጊያ)። 3. ለመጠጥ የሚሆን ገንዘብ። መጠጫ ሲያጣ በጊዜ ይገላል።

የመጠጥ ውሃ ስ ለመጠጥ የሚሆን ውሃ።

ጠፈ ት 1. ሰካራም፣ መጠጥ የሚያበዛ። ስ 2. ወደ መሸታ ቤት በመሄድ መጠጥ እየገዛ እዚያው ቁጭ ብሎ የሚጠጣ ደንበኛ።

ተጣጣ ገ 1. ተቻቻለ፣ እዚያው በዚያው ሂሳቡ ተወራረደ፣ ተከፈለ። 2. እየተጠራራ፣ እየተገባበዘ ጠጣ (ቡናን፣ ጠባል ጠዲትን)።

አጠጣ ገ 1. ውሃን ወይም ሌላ ፈሳሽ ነገርን እንዲገነጭ ሰጠ። 2. ውሃ ወመረ፣ አፈሰሰ (አትክልት፣ ግንብ፣... ላይ)። 3. መጠጥ ጋበዘ። 4. በገበጣ ወዋታ ጊዜ በውግ ላይ ጠጠር ወመረ፣ ወይም በካርታ ጫወታ ጊዜ በበላው ካርታ በተወማሪ ተመሳሳይ ቁጥር ያለውን ካርታ ወመረ።

አስጠጣ ገ (ያራዳ አነ.) እንዲታወቅ አደረገ፣ አጋለጠ።

ጠፈረ ገ 1. አጥብቆ አሰረ፣ ቀፈደደ። 2. ግገረ፣ አዋቀረ፣ ታታ (የቤትን ጣራ፣ ገድግዳ)።

ጠፍር ስ ከከብት ቆዳ ተተልትሎ የተዘጋጀ ግሰሪያ።

ጠፍር ነካሽ “ጫኔ” ስር “መጫኛ ነካሽ”ን ተመ.

ጠፈረ ገ በጥፊ መታ፣ አሮላ።

አጣፈረ (አጠናፈረ) ገ በጥፊ መታ፣ አሮላ።

ጠፈር ስ ከምድር ከባቢ አየር ውጪ ያለ ቦታ፣ ሰማይ።

ጠፈርተኛ ስ ለልዩልዩ ሰራ ወይም ምርምር በመንኮራኩር ወደጠፈር የሚሄድ ወይም የሚላክ ሰው።

የጠፈር መንኮራኩር ስ በጠፈር ውስጥ መንዝ የሚችል ሰው ሰራሽ በራሪ አካል።

ጠፈጠፈ ገ 1. ወፍራም ሊጥን በምጣድ ላይ ዘረጋጋ (ለመጋገር)። 2. የከብት እበት ኩብት እንዲሆን በመሬት ላይ በእጁ እየተመተመ ዘረጋጋ። 3. (ዘይ.) ደጋግሞ በጥፊ መታ። 4. ጠፍጣፋ ወይም ዝርግ አደረገ (ደጋግሞ በመቀመጥ፣ በመምታት፣...)።

ጠፍጣፋ ት ድብልብል ወይም ሞላላ ያልሆነ፣ ዝርገ።

ጥፍጥፍ ስ 1. የተጠፈጠፈ የከብት እበት። ት 2. (ዘይ.) ድፍጥጥ፣ አፍንጫው ቀጥ ያላለ።

***ጠፈጠፈ**

ጠፈጠፍ ስ ዝናብ ከክነበ በሂሳ ከቤት ጣሪያ፣ ከዛፍ ቅርንጫፍ፣ ከጃንጥላ ላይ የሚገጠጠጠጠ የዝናብ ውሃ፣ ፍሳሽ።

ተንጠፈጠፈ ገ እየተንጠጠጠ ፊሶ አለቀ፣ ደረቀ (ውሃ አገለሎ የነበረ ነገር)።

አንጠፈጠፈ ገ እምጠጠጠ አፈሰት አደረቀ (ፈላገት)።

እንጥፍጣፊ ፤ 1. እቃ ላይ የቀረ ትንሽ ፈላገት። 2. መጣጥ።

ጠፈፈ ገ መጠጠ መድረሻ ጀመረ።

ጠፍታ ስ ዝርከርከት የሌለበት ሁኔታ።

ጠፈፍ አለ ገ መጠጠ ደረሰት አለ።

ጠፍ አለ ገ 1. መጠጠ ደረሰ። 2. (ዘይ.) ገፅህ ዝርከርከት የሌለው ሆነ። ጠፍ ያለች ብሉት ወይዘር።

ጠፍ¹ ገ 1. ታጣ፣ አልገኘ አለ፤ ወደ አለመኖር ተለወጠ። 2. ላያላውት ሃደ፣ ከበለለ፣ አድራሻውን ሰወረ። 3. አልም አለ፣ ተደረገመ(አይን፣ አሳት፣...)። 4. ጥቶ ተወለደ ወይም እንደተወለደ ጥቶ (ሀገን)። 5. ተበላሽ፣ መጥፎ ሆነ (ልብስ ወይም ሌላ እቃ)። 6. ተረሳ፣ ተዘነጋ። ስሙ ጠፍብኝ። 7. ምገባሩ፣ ጠባቡ ተበላሽ፣ ተለወጠ። 8. ወጪ ሆነ። ለመስተንገደ ብሉ ገንዘብ ጠፍ። 9. ስቀቀ፣ ተወ። ፍርሃቱ ጠፍቶ። 10. ሳይመጣ ወይም ሳይታይ ቆየ። ስጦትን ጠፍህ፤ ለላገኘህህም። 11. ተሰረዘ፣ የግይታይ ወይም የግይንበብ ሆነ (ፅሁፍ፣...)። የጠፍ የግይታውት። ውሉ የጠፍ /መፍትሄው የጠፍ።

መጥፎ ፤ 1. አስቀያሚ፣ የግምገማ። 2. ክፉ፣ ተንክለኛ፣ ጠባቡ ብልሹ። 3. የግይታውት፣ የግይመች፣ ጥሩ ያልሆነ(ጊዜ፣ በታ፣...)።

ጠፊ ፤ 1. ግኝ። ሁሉም ላላፊ ጠፊ ነው። 2. ላላቂ። የብት ጠፊ ነው።

ጠፍ ፤ 1. ያልታረሰ፣ ያልለግ (መራት)። 2. ለምነት የሌለው (መራት)። 3. ባለቤት የሌለው (ብዙውን ጊዜ ለከብት)። የጠፍ ከብት።

ጠፍ ሆነ ባድግ ሆነ።

ጠፍ ከለም ፤ ከፈል ለም ከፈል ጠፍ የሆነ (መራት)።

ጠፍ ጨረቃ ስ የጨረቃ ብርሃን የግይታይበት፣ ድፍን ጨለማ የሆነበት ሌሊት።

ጥፋ ፤ 1. ብልሹ፣ ጠባቡ መጥፎ። 2. የግምገማ፣ አስቀያሚ፣ ደስ የግይል (መልክ)።

ጥፋት ስ 1. ስህተት፣ ትክክል ያልሆነ ስራ። 2. ከህግ፣ ከደንብ ውጭ የተፈፀመ ድርጊት። ተጓዳኞች ጥፋት ለሰበራ የትግት ምት ተሰጠ። 3. ጉዳት፣ ብልሹት። ጽሑፉ በንብረት ላይ ጥፋት አደረሰ።

ጥፋተኛ ፤ 1. ወንጀለኛ። 2. ስህተተኛ፣ በደል የፈፀመ።

ጥፊ ፤ ባለቤቱ ያልታወቀ ወይም ወድቆ የተገኘ (ለምሳሌ ገንዘብ)።

ተጣፋ ገ (ሂሳ.) ክፍልፋይ ቁጥር ያለቀ ሊያካፍል በግኝቱ ቁጥር ተከፋፈለ። ለምሳሌ 2/4 በሁለት ሲጣፋ 1/2 ይሆናል።

ተጠፋፋ ገ ሳይገኝን ቀረ፣ ተጣጣ፣ አንዱ የለላውን አድራሻ አጣ።

አጠፋ ገ 1. ረሳ፣ ዘነጋ (ያውቀው የዘረዘውን)። 2. አባዘነ (ገንዘብን፣ ጊዜን...)። 3. ተላላተ፣ ትክክል ያልሆነ ድርጊት ፈፀመ። 4. ገደለ፣ ጨረሰ፣ አወደመ። መድሃኒቱ ተጣጥኝን አጠፋቸው። 5. አበላሸ፣ አንደፊ፣ ጉዳት አደረሰ። 6. መጥፎ ጠባቡን አስተግረ። 7. ከህግ፣ ከደንብ ውጭ የሆነ ነገር ፈፀመ። 8. አስወገደ፣ እንዳይኖር አደረገ። ስራ ለጥነትን አጠፋ። 9. እንዳይታይ፣ እንዳይታወቅ፣ እንዳይሰማ አደረገ። ለድራሻውን፣ አጠፋ። 10. አንድ ነገር እንትስታሲውን፣ ስራውን እንዲያቆም አደረገ። ሞተሩን አጠፋ /መብራቱን አጠፋ።

አጥፊ ፤ 1. ወንጀለኛ። 2. ስህተተኛ፣ በደል ፈጥረ። 3. ጠባቡ ብልሹ፣ ስርአት የለሽ።

አጥፊና ጠፊ ገዳይና ግኝ።

አጠፋፋ ገ 1. ደባበቀ፣ ሽፋኑን (መረጃን)። 2. ጨረሰ፣ አባዘነ (ገንዘብን)።

አጣፋ ገ ክፍልፋይ ቁጥርኝን ያለቀ ሊያካፍል በግኝቱ ቁጥር አቃለለ፣ አካፈለ። (ለምሳሌ 2/4 በሁለት ሲያጣፋት 1/2 ይሆናል)።

ጠፋ² ገ 1. በጥፊ መታ፣ አሞለ። 2. እንዘርትን ለማሽከርከር በጭን ላይ አፍተላትሉ አሾረ።

ጥፊ ስ 1. ውስጥ እጅ (ከመጻፍ እስከ ጣት ጫፍ ያለው የእጅ አካል)። 2. በውስጥ እጅ አግካይነት የሚደረግ ምት። 3. ከአይን ስር ያለው ቆዳ እብጠት በሽታ።

በጥፊ ከደንበት/ላሰው/ አላሰው/ መረገበት በጥፊ መታው።

ተጣፋ ገ ምኝ ወይም ሽውታ የታችኛውን የአይን ሽፋን አሳበጠ።

አጣፋ ገ 1. ጋቢን ወይም ኩታን ዘርግቶ በቀኝና በግራ ትክኛው ላይ ጣል በማድረግ ለበለ። 2. በጥፊ መታ፣ አሞለ።

ጠፍ "ጠፋ¹" ስር ተመ.

ጠፍር "ጠፈረ¹" ስር ተመ.

ጠፍታ "ጠፈፈ" ስር ተመ.

ጠፍጣፋ "ጠፈጠፈ" ስር ተመ.

ጡ የ "ጠ" ፊደል ካለበት ዘር።

ጡሊ¹ ስ መንገደኛ ውሃ የሚይዝበት ቅል፤ ትምጫና።

ጡሊ² "ጡል" ስር ተመ.

ጡል

ጡሊ ት ቀዥቃገ፣ ዘዋራ፣ ከውካዋ።

ጡል ጡል አለ ግ ወዲያ ወዲህ ተመላለሰ። ትንከውከው፣ ተንቀገርቀገ።

ጡረተኛ “ጦረ” ስር ተመ.

ጡረታ ገ.ከ.

ጡር ስ ግፍ፣ በደል።

ጡር ሰራ በደል፣ ግፍ ፈፀመ።

ጡር አለበት ግፍ ሰርቷል፣ በድህል።

ጡረኛ ት ግፈኛ፣ በደልኛ።

ጡብ ስ ከሽክላ አፈር የሚሰራና አራት ማእዘንነት ያለው፣ ለግንብ መስሪያ የሚሆን ሽክላ።

ጡብ

ጡብ አለ ግ 1. ከላይ ወደ መሬት ዘሎ ወረደ፣ ዱብ አለ። 2. ዘለለ፣ እንግጥ አለ።

ጡብ ጡብ አለ ግ ዱብ ዱብ፣ እንግጥ እንግጥ አለ፣ ዘለለ።

ጡት ስ 1. በሰው ደረት ወይም በእንስሳት ጉያ ላይ ተንጠልጥሎ የሚገኝ፣ ልጆቻቸው የሚመገቡትን ወተት የሚያመነጭ የሰውነት ክፍል (በወንዶች ላይ ያለው ግን ትንንሽ ከመሆኑም ሌላ ወተት አይወጣውም) (ስለሉን ሰውነት ስር ተመ.)። 2. በማንቆርቆሪያ፣ በኩስኩስት፣... ጎን በኩል ወጣ ብሎ የሚገኝ የፈሳሽ ማውረጃ ቀዳዳ።

ጡት ተጣባ የጡት ልጅና የጡት አባት ወይም እናት በመሆን ተዛመደ።

ጡት አጠባ የጡት ልጅ አደረገ።

ጡት ጠባ የአንድን ሰው በማር የተቀባ አውራ ጣት በጡት ምሳሌ በመጥባት ተዛመደ፣ ልጁ ሆነ።

ጡት ጣለ ጡት መጥባት ተወ።

የጡት ልጅ ስ ከትውልድ ሃረግ ውጭ የሆነና የአንድን ሰው በማር የተነከረ አውራ ጣት በመጥባት እንደ ልጅ ሆኖ የተዛመደ ሰው።

የጡት መያዣ ስ ሴቶች ጡታቸውን ደግፎ እንዲይዝላቸው የሚያደርጉበት፣ ብዙውን ጊዜ ማንገቻ ያለው አነስተኛ የጡት መደገፊያ ልብስ ።

የጡት አባት ስ የጡት ልጅ ለሚሆነው ሰው (ከትውልድ ሃረግ ውጭ ለሆነ) በማር የተነከረ ጣቱን በማጥባትና ቃል ኪዳን በመጥባት እንደ አባት ሆኖ የተዛመደ ሰው።

የጡት እናት ስ የጡት ልጅ ለሚሆነው ሰው (ከትውልድ ሃረግ ውጭ ለሆነ) በማር የተነከረ ጣቷን በማጥባትና ቃል ኪዳን በመጥባት እንደ እናት ሆና የተዛመደች ሴት።

ጡት አስጣይ ስ ተከታይ ታናሽ ወንድም

ወይም እህት።

ጡንቻ ስ 1. የመለጠጥና የመጠጠር ባህርይ ያለው፣ ከትከሻ እስከ ክርን ባለው የክንድ ክፍል ላይ የሚገኝ ፍርጥም ያለ ስጋ። 2. በሰውና በእንስሳት ሰውነት ውስጥ በተለያዩ ቦታዎች ላይ የሚገኝ፣ የመለጠጥና የመኮማተር እንዲሁም የመሰብሰብ ባህርይ ያለውና ለእንቅስቃሴ የሚያስፈልግ ጠንካራ ስጋ። 3. (ዘይ.) ሃይል፣አትም፣ ጉልበት፣ጡንቻውን ላሳዩ።

ጡንቻውን አዳበረ (ስጋ.) የተለያዩ እንቅስቃሴዎችን በመስራት ጡንቻውን አዳበረ፣ አፈረጠመ።

ጡንቸኛ ት ሃይለኛ፣ ጉልበተኛ፣ ተደባዳቢ (ሰው)።

ጡን ጡን አለ “ጦነጦነ” ስር ተመ.

ጡዘት “ጦዘ” ስር ተመ.

ጡዝ

ጡዝ አደረገ ግ ፈሳ፣ አንዛረጠ።

ጡጥ

ጡጥ አለ ግ አነስና አጠር ያለ የፊስ ድምፅ ተሰማ ቁት አለ።

ጡጥ አደረገ ግ አነስና አጠር ያለ ድምፅ ያለው ፊስ ፈሳ።

ጡጥም ከፊስ ተቆጠረች በጣም ትነሿም ጉዴይ እንደ ትልቅ ቀም ነገር ታየች ወይም ተቆጠረች ለማለት የሚነገር።

ጡጦ ስ ሀገናት ወተት ወይም ሌላ ፈሳሽ የሚመገቡበት (እንደ ጡት የሚመጠምጡት ወይም የሚጠቡት) ከፕላስቲክ የሚሰራ ጠርመሰ መሰል እቃ ና በአፍ የሚጠጣው ጫፍ በአንድነት ወይም በተናጠል የሚጠሩበት ስም (የሚጠባው ጫፍ የጡጦ ጫፍም ይባላል)።

ጡጦ አይጠባም ሀገን አይደለም፣ አይታለልም።

ጡጫ ስ የታጠፈ ወይም የተወበጠ የእጅ ጣት፣ ቡጢ።

ጡጫ ሆድ ስ የተወጠረ ወይም የተቆዘረ ሆድ።

ጢ የ “ጠ” ፊደል ሳልስ ዘር።

ጢል

ጢሎሽ ስ የዛፍን ቅርንጫፍ በማዝመም ወይም ገመድን እንወል ባይ በማሰርና በላዩ ላይ በመንጠለጠል እየተወሃወዙ የሚጫወቱት እንደ ጅዋጅ ያለ የልጆች ጩታ።

ጢል አለ ግ ተንጠለጠለ፣ ተሰቀለ።

ጢፆ “ፂፆ”ን ተመ.

ጢፆ አለ ግ በጣም ጥላ።

ጢር አለ ገ ኮራ፥ ታቦዩ፥ ተጀነነ።

ጢራ ት ኮራ፥ ጅንን።

ጢሰኛ "ጨሰ" ስር "ጨሰኛ"ን ተመ.

ጢሰ "ጨሰ" ስር "ጨሰ"ን ተመ.

ጢሻ "ጥሻ"ን ተመ.

ጢቅ¹

ጢቅ አለ ገ ሞላ፥ ጢም አለ።

ጢቅ አደረገ ገ ሞላ፥ በብሃት ከተተ፥ ጠቀጠቀ (ሻንጣን፥...)።

ጢቅ²

ጢቅታ ስ አፈናጥረው የተፋት ምራት።

ጢቅ አለ ገ 1. ምራቁን በጥርሶቹ መካከል አፈናጥሮ ተፋ። 2. (ዘይ.) ተፀዩፈ፥ አጥላላ።

ጢብኛ "ጥብኛ"ን ተመ.

ጢን

ጢን አለ ገ 1. ሞላ፥ ጢም አለ። 2. (ዘይ.) ኮራ፥ ተንቀባረረ። 3. (ዘይ.) በጣም ሰከረ።

ጢንጦ ስ ከሌሎች ጋር በመካፈል የሚገኝ አነስተኛ መራት።

ጢው

ጢው አለ ገ ሮሠተ ጡጥ አለ (ፊስ)።

ጣ¹ የ "ጠ" ፊደል ራብላ ዘር።

ጣ²

ጣ አለ ገ አሳት ሲነድ ወይም ሲፈናጠር የሚያስግውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።

ጣለ ገ 1. ወረወረ፥ አሸቀነጠረ። 2. ደበለለ፥ ዘረረ (በትግል) ። 3. እንዲወድቅ፥ እንዲጠፋ አደረገ። 4. ገንደሰ፥ ከሰፋ ቆረጠ (ዛፍን)። 5. መገልገል፥ መጠቀም ተወ (አንድን እቃ)። 6. እእምሮውን ስቶ እንዲወድቅ አደረገ (ብዙውን ጊዜ የአእምሮ ሀመም)። 7. ከፊል (የእቁብ መዋሮውን)። 8. መታ፥ ገደለ ወይም አቀሰሰ (በመሳሪያ)። 9. በርካሽ ሸጠ። 10. እንዳያልፍ አደረገ (በፈተና)። 11. ተወ። በውደውን ጥሎ ሄደ። 12. ወሰነ፥ መደበ። መተን ጣ። 13. (የን.አነ.) ሰጠ። በሞራ ትንሽ ገንዘብ ይጥለታል።

በ — ላይ ጣለ በ — ላይ አሳረፈ። ሃፈተቱን በእሳ ላይ ጣ።

ጣለበት 1. አይነን ጋረደው፥ ከለለው፥ እንደልብ ግዋት ተሳነው፥ (በበሽታ ምክንያት)። 2. አዘዘበት፥ ፈረደበት።

ጣል አደረገ ገ ተወት አደረገ፥ ችላ አለ።

ጣል ጣል አደረገ ገ አራከሰ፥ አዋደቀ፥ አጣጣለ።

ጥሎ ማለፍ ስ (ሰጥ.) በተለያዩ ብዙ ቡድኖች

መካከል በሚደረግ የእግር ኳስ ወይም ሌላ ውድድር ላይ ተሸናፊው ቡድን እየወጣና አሸናፊው ቡድን ወደሚቀጥለው ደረጃ እያለፈ ቀሪዎቹ የሚጋጠሙበት የውድድር ሂደት።

መጣያ ስ ሚዛኑን ለማስተካከል በጭነት ላይ የሚጨመር ትንሽ ነገር።

ጣጣለ ገ ተወ።

ጣጥሎ ሂደ ገ ትቶ ሂደ (እቃውን፥ ንብረቱን፥ ቤቱን፥...)።

ጥለት ስ 1. በፊት ላይ የሚወጣና ፊትን የሚያጠቁር ማዲያት። 2. (ዘይ.) የእግዚአብሔር ቁጣ፥ መላት።

ጥሎሽ ስ በጋብቻ ሰነሰርአት ላይ ከሙሽራው ለሙሽራዋ የሚለጥ ገፀበረከት፥ ስጦታ።

ተጣለ ገ ተተወ፥ ከጥቅም ውጭ ሆኖ ወደቀ።

አጣጣለ ገ አዋደቀ፥ አራከሰ።

አጣጣል ስ አገፃፍ (የፊደል)።

አስጣለ ገ 1. አጻነ፥ አተረፈ (ከአደጋ፥ ከጉዳት፥...)። 2. አስተወ።

ጣልቃ "ጠለቀ¹" ስር ተመ.

ጣመ ገ 1. ጣፈጠ፥ ጥፋ ጣለም ኖረው (ምግብ፥ መጠጥ፥...)። 2. ደሰ እሰኘ፥ አረካ (ንግግር፥ ፅሁፍ፥ ሰራ፥ ...)። 3. ገገገፋ ጣመኝ።

ጣእም ስ 1. የአንድ ነገር የጣፋጭነት ወይም የመራራነት ስሜት። ጣእመኝ አልተመስሉትም። 2. ጣፋጭነት። ጣእም አለው። 3. ዋጋ፥ ጠቀሜታ፥ ጥሩነት። የአናት አባት ጣእም/ የገንዘብ ጣእም። 4. አስደሳችነት፥ ውበት።

ጣእም አጣ 1. አልጣፍጥ አለ። 2. ለሃ አጣ፥ አስጠላ፥ ቸከ።

ጣእመ በሲ ት ለሃ የሌለው፥ የማያስደስት።

ጣእመ ዜማ ስ የሚሰብ ወይም የሚያስደስት የዜማ ቃና ።

ተጣጣሚ ገ ተሰማማ፥ ተዋደደ፥ አብር የሚሄድ ሆነ።

የማይጣጣም የማይሰማ፥ አብር የማይሄድ።

አጣጣሚ ገ 1. ጣእምን ለመለየት በምላሱ ፈተሽ፥ ቀመሰ ። 2. አብላላ፥ ተገነዘበ (ነገርን)። 3. አስማማ፥ አብር እንዲሄድ አደረገ። 4. አደነቀ። በነፃው፥ የጣጣሚ ችሎታ አለው።

ጣመኝ ገ ደከመ፥ ንጎለ (ሰውነት)።

ጣመን ስ ከጉዞ ወይም ከጉልበት ሲራ የሚመጣ ድካም፥ የሰውነት መንጎል።

ጣማ

ጣማ ገንዘብ በገሃ ራስ ድካም፥ በልፋት የተገኘ የሃቅ ገንዘብ።

ጣምራ "ጠመረ" ስር ተመ.

ጣረ ገ ተጣሳረ::

ጥረት ስ ልፋት+ ትጋት+ ድካም (አንድ ነገር ለማግኘት+ ለመሰራት+...):

ተጣጣረ ገ ለፋ+ ደከመ+ ታገለ+ ብርቱ መከራ እደረገ (ከአላግ ለምድረስ):

*ጣረ

ጣር(ግእር) ስ 1. 'ጭንት+ ስቃይ::2. ነፍስና ስጋ በሚለያዩበት ጊዜ የሚሰጥ ፅኑ የሆነ የህመም ስሜትና ስቃይ::

ጣር በዛበት በጭን ተሰቃየ፤ ነፍሱ ከሰጋው በተሉ አለለ ይለዩ::

ጣረ ሞት (ግእረ ሞት) ስ አለልክ ተጭንና አስጠሊታ+ ጥጋጋ የሆነ ገፅታ::

ጣረ ሞት (ግእረ ሞት) ይዞታል እያጣረ ነው::

አጣጣረ ገ ጣር ላይ ሆነ፤ ሊጥት ደረሰ::

ጣራ (ጣራያ) ስ 1. ከግድግዳ በላይ ያለ የቤት መጥቅር+ ባተ+ ከጻገ::2. የከፍታ መጠን:: የደመወዝ ጣራያ አምስት መቶ ብር ነው::

ጣር "ጣረ" ስር ተመ.

ጣሰ ገ 1. ለበረ+ አፈረሰ:: 2. በሃይል አለፈ+ ገፍቶ አልፎ ሃደ:: 3. ተላለፈ+ አፈረሰ (ሀገን+ ስርአትን...): 4. ጎፈሬ የዝርዝር ፀገር ፅርባ ሰራ:: 5. ፈጠራ (አሻርን)::

ተጣሰ ገ ፈረሰ+ ላይከበር ቀረ (ሀገ)::

ጣሰሰ ገ ለሸለሸ+ አጋደመ (ጭነን)::

ጣሳ ስ ከቅርቅር የሚሰራና ለመያዣ+ ለመጥለቂያ+ ለመሰፈሪያ የሚያገለግል የቤት እቃ ወይም ቀሳቀስ::

ጣቃ ስ ያልተሰፋ+ ትልቅና ጥቅል የሆነ ብትን ጠርቷ::

ጣቢያ ስ 1. የአንድ ተገባር ግንኙኝ ቦታ ወይም መሰሪያ ቤት:: የምርምር ጣቢያ /ፖሊስ ጣቢያ::

2. ፖሊስ ስር "ፖሊስ ጣቢያ"ን ተመ.

ጣባ ስ ትርፅ ጎድጓዳ ላህን የመሰለና ከሸክላ ወይም ከእንጨት የሚሰራ የቤት እቃ (ስእሉን የ"ሸክላ እቃ" ስር ተመ)::

ጣብቂያ "ጣብቀ" ስር ተመ.

ጣት ስ በእጅና በእግር ጫፍ ላይ የሚገኝና አንፃ ያለው ተገባታሽ የሰውነት ክፍል::

ጣቱን ቀሰረበት ዛተበት+ በተቃዋሚነት ወይም በጠላትነት ተነሳበት::

ጣቱን ይጠባል እንዴ! እንደ ህፃን ይታለላል ወይ::

የጣት ቤዛ ስ ልብስ የሚሰፋ ወይም የሚዘመዝም ለው መርፈው ጣቱን እንዳይወጋው

በሊባ ጣቱ ላይ የሚሰካው መከላከያ ፤ ከሰቱባገ::

የጣት ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራና በእጅ ጣት የጣት ቤዛ ላይ የሚደረግ ጌጥ::

የጣት ውሃ ስ በእጅ መታጠቢያ የሚቀርብ ውሃ::

የጣት ፊርማ ስ ጣትን ቀለም በማስነካትና አሻራን በወረቀት ላይ በማሳራፍ የሚፈረም ፊርማ::

ጣእም "ጣመ" ስር ተመ.

ጣእት ስ ሰዎች እንደ አምላክ የሚያመልክቱት ድንጋይ+ ዛፍ ወይም ከድንጋይ+ ከእንጨት+... የሚሰራ ምስል::

ጣውሳ ስ 1. ተሰንጥቶ የተላገ እንጨት:: 2. ከተላገ እንጨት የተሰራ የቤት ወለል::

ጣውንት ስ ጎጥን(አንዲት ሴትን በተለያየ ጊዜ ያገቡ ወንዶች ወይም አንድን ወንድ በተለያየ ጊዜ ያገቡ ሴቶች እርስ በርሳቸው ያላቸው ገንኙነት መጠሪያ::

ጣዎስ ስ ጅራቱ የሚብልጠለጥ+ አንገቱና ራሱ ለግያሮ መልክ ያለው ተሰት ያለ ወፍ፤ ለፈ ገነትም ይባላል:: (ስእሉን "ወፍ" ስር ተመ.)

ጣዝማ ስ ከገብ እነሱ ከትገንኝ ከፍ የምትልና ግድን መራራት ውስጥ የምትጋግር የገፍላት አይነት::

ጣዝመት (ዘይ.) ልባም+ ባለሙያ (ሴት)::

ጣዝማ ግር ስ ጣዝማ የምትሰራው ወለላ ግር::

ጣደ ገ ለግብስል+ ለመቀቀል ወይም ለማፍላት እሳት ላይ ወይም እሳት ያለበት ምድጃ ላይ አስቀመጠ (ምጣድን+ ድስትን+...):

ጥዶ ከለል ት 1. ከውክየ+ ወፈፈ:: 2. የጣደቸውን ሳታወጣ ወይም ስራው ሳያልት ትታው ወራ ፍለጋ የምትዛር::

ምጣድ ስ ከሸክላ ወይም ከብረት የሚሰራ ለእንጀራ+ ለጻብ+ ለቂጣ+... የሚያገለግል ጠፍጣፋና ክብ የሆነ የቤት እቃ::

ምጣድ ሽር ስ ሽርን ከዘይትና ከሌሎች ትመዋች ጋር አዋህዶ በምጣድ በማብሰል የሚዘጋጅ እንደ ወጥ የሚያገለግል የእንጀራ ግባያ::

ተጣደ ገ 1. እሳት ላይ ተደረገ(ድስት+ ምጣድ+...): 2. እሳት ጻር ተቀመጠ+ ተወዘፈ (ሰው)::

ጣዲት "ፀደቀ" ስር "ፀዲት"ን ተመ.

ጣጋ ት ከሲታ+ ኮላሳ::

ጣጣ ስ 1. ችግር፣ ውጣውረድ፣ ውስብስብነት።
2. መዝ።

ጣጣ ገባ መከፈ፣ ችግር ውስጥ ዝ።

ጣጠኛ ት መከፈው፣ ችግር የበዛ። 2. መዝ፛።

*ጣጣ

ጣጣቲ ስ 1. ከህመም ያድናል እየተባለ በሽተኛን በጋለ ብረት የመተኮስ ድርጊት። 2. ለፍላፈ። 3. የሚንጣጣ ድም።

ተንጣጣ ግ 1. እየተቀነ ያለ ተለባ ወይም ጥሻ የሚያሰጣውን አይነት ድም። 2. ለፈለፈ።

አንጣጣ ግ 1. የሚንጣጣ ተከታታይ ድም። አሰጣ ወይም እንዲሰጥ አደረገ። 2. አስለፈለፈ፣ አስተባጠረ።

ጣጣለ "ጣለ" ስር ተመ.

ጣጣቲ "ጣጣ" ስር ተመ.

ጣፈ ግ በተቀደደደ ልብስ ላይ ሌላ ወርቅ ደርቦ ሰፋ፣ በተመ፣ ደረተ። 2. ላላከከ። ጥፋቱን ለእኔ ላይ ጣረብኝ።

መጣፈያ ስ በተቀደደ ወርቅ ላይ ተለጥሮ የሚሰፋ እራፊ ወይም ቆራጭ ወርቅ።

ተጣፈ ግ ተደረተተ፣ ላይ ላይ አራፊ ወርቅ ተደርቦበት ተሰፋ።

ጣፈጠ ግ ጣፀ፣ ጥፋ ጣእም አገኘ (ምግብ፣ መጠጥ)።

ጣፋጭ ት 1. የሚጥም፣ ጥፋ ጣእም ያለው፣ የሚጣፍጥ። 2. ስኳርነት ያለው።

አጣፈጠ ግ 1. አጣፀ፣ ጥፋ ጣእም እንዲኖረው አደረገ (ምግብን፣ መጠጥን)። 2. አሳመረ፣ አስጥበ (ነገርን)።

ጣጣፈጫ ስ (ምግብን፣ መጠጥን) የሚያጣፍጥ፣ ጥፋ ጣእም እንዲሰጥ የሚያደርግ ትመም ወይም ሌላ ነገር።

ጣፈያ ስ በሆድ ውስጥ በጎራ በኩል በላይኛው ክፍል የሚገኝ፣ ስቆር ያለ ቀይ መልክና ጥለል ያለ ትርፅ ያለው፣ ደምን በመስራት ለግጠራታና ለግጣራት የሚጠቅም የሰውነት ክፍል።

ጣፋ ስ ከወርቅ፣ ከብርሃ... የሚለፈ የጋሻ ጌጥ።

ጣፋጭ "ጣፈጠ" ስር ተመ.

ጣፎርዶ ት (ስድብ) ጋጠመተ፣ ባለጌ።

ጤ የ "ጠ" ፊደል ሃምስ ዘር።

ጤስ "ወሰን" ን ተመ.

ጤት ስ ድብሳብ፣ መደላድል (ጭነት እንዳይነሳው በጋማ ከብት ጀርባ ላይ የሚደረግ)።

*ጤ

ተጤነ ግ ተመረመረ፣ ልብ ተባለ፣ ተስተጥለ።

አጤነ ግ መረመረ፣ አስተጥለ፣ ልብ አደረገ።

ጤና ስ ደህንነት፣ ከበሽታ ነፃ መሆን።

ጤና ሰጠ ሰላም ሰጠ።

ጤና ነሳው 1. ሰላም እንዳያገኝ አደረገው፣ አወከው። 2. ህመምተኛ ወይም ታግሟ ሆነ።

ጤና አገኘ ታም የነበረው ጸነ፣ ጤነኛ ሆነ።

ጤና ይሰጥልኝ ሰዎች በሚገናኙበት አንዳንድም በሚለያዩበት ጊዜ የሚለዋወጡት የሰላምታ ቃል።

ጤና መኮንን ስ በህክምና ትምህርት የሰለጠነ ባለሙያ።

[የ]ጤና ረዳት ስ የተወሰነ የህክምና እርዳታ አሰጣጥ ትምህርት የተግራ የጤና ባለሙያ።

ጤና ቢስ ት 1. ለዘውትሮ የሚያመው፣ በሽተኛ። 2. ነገረኛ፣ ጠበኛ።

ጤና ጣቢያ ስ ደረጃው ከሆስፒታል አነስ የሚልና መለስተኛ የህክምና እርዳታ የሚሰጥበት የህክምና ተጽም።

ጤነኛ ት 1. የማያመው፣ ህመም የለው። ጤናማ ይባላል። 2. እንከን፣ ችግር፣... የለለበት።

ጤናማ "ጤነኛ"ን ተመ.

ጤናዳም(ጤና አዳም) ስ ከአገር ባህል መድሃኒት ጋር እየተቀመመ ወይም ብቻውን ለመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባልና ጥፋ ሽታ ያለው ተክል።

ጤንነት ስ ደህንነት፣ የሰውነት፣ የአካል ጤናማ መሆን።

ጤዛ ስ በሳርና በቅጠል ላይ ጧት ጧት ወይም ዝናብ ከዝነበ በ ሂሳ ተንቆርቆ የሚታይ የውሃ ጠብታ።

ጤዛ ጣለ በሳርና በቅጠል ላይ የውሃ ጠብታ ተንቆረዘዘ።

ጤዛ ረገፈ ጤዛው ደረቀ።

ጤፍ ስ ተፈጥቶና በቀጭኑ ተብክቶ ሲጋገር እንጀራ የሚሆን ትናንሽ ፍሬዎች ያሉት የአህል አይነት፣ ፍሬውም ጤፍ ይባላል።

ጥ የ "ጠ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ጥለት¹ ስ በነጠላ፣ በተሟሰ፣ በጋቢ... ጻር ላይ የሚሰራ፣ የተለያየ ቀለም ያለው ክር፣ አዳይት።

ጥለት ጣለ በሽግ፣ በኩታ... ጻር ላይ ጥለት ሰራ፣ በጥለት አስጌጠ።

ጥለት² "ጣለ" ስር ተመ.

ጥለኛ “ጠላ²” ስር ተመ.
 ጥላ “ጠላ” ስር ተመ.
 ጥላሽት(ጠለሽት÷ ጥላት) ስ በእሳት ጤስ
 ምክንያት የሚፈጠር ጥቁር ቆሻሻ÷ ጥቀርሻ።
 ጥላሽት ለበሰ ፊቱ በጣም ጠቀረ (በሃዘን÷
 በወሃይ÷ በድንጋጤ÷... የተነሳ)።
 ጥላሽት ቀባ ስም አጠፉ ፤ አዋረደ።
 ጥላቻ “ጠላ²” ስር ተመ.
 ጥላይ “ጠለለ” ስር ተመ.
 ጥል “ጠላ²” ስር ተመ.
 ጥልማሞት “ፅልመት” ስር “ፅልማሞት”ን
 ተመ.
 ጥልምያኮስ“ፅልመት” ስር “ፅልመያኮስ”ን
 ተመ.
 ጥልቀት “ጠለቀ¹” ስር ተመ.
 ጥልቅ ዝ.ክ.
 ጥልቆ ስ እነስተኛ መጥረቢያ።
 ጥልጣል ስ ከቂጠማ የሚሰራ የቤት ወለል ምንጣፍ።
 ጥልፊያ “ጠለፈ” ስር ተመ.
 ጥልፍ ዝ.ክ.
 ጥልፍልፍ ዝ.ክ.
 ጥሉሽ “ጣለ” ስር ተመ.
 ጥመት “ ጠመመ” ስር ተመ.
 ጥሙር “ጠሞረ” ስር ተመ.
 ጥማት “ጠማ” ስር ተመ.
 ጥማድ “ጠመደ¹” ስር ተመ.
 ጥም “ጠማ” ስር “ጥማት”ን ተመ.
 ጥምልምል “*ጠመለመለ” ስር ተመ.
 ጥምር “*ጠመረ” ስር ተመ.
 ጥምቀት “ጠመቀ” ስር ተመ.
 ጥምቢራ (ጥንቢራ)
 ጥምቢራው ዞሯል በጣም ሰከሯል።
 ጥምብ “ጠነባ” ስር ተመ.
 ጥምዝ “ጠመዘዘ” ስር ተመ.
 ጥምጣም “ጠመጠመ” ስር ተመ.
 ጥምጥም ዝ.ክ.
 ጥሞና “ፅሞና”ን ተመ.
 ጥረሽ ስ ሳይቦካ (ኩፍ ሳይል) የሚጋገር ሰስና
 ደረት የሆነ የገብስ ቂጣ።
 ጥረት “ጣረ” ስር ተመ.
 ጥሩ “ጠራ²” ስር ተመ.
 ጥሩምባ ስ 1. ከነሃስ ወይም ከሌላ ተመሳሳይ

ነገር የሚሰራ፡ ከፍ ያለ ድምፅ የሚያወጣና
 በትንፋሽ የሚሰራ የሙዚቃ መሳሪያ (በእሉን
 የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)። 2. የመኪና
 ጥሩምባ።3. (ዘይ.) ወራሻ÷ ለፍላፈ።
 ጥሩምባ ነፌ ስ ጥሩምባን በመጠቀም
 የሙዚቃ ድምፅ የሚያስማ ወይም የጥሪ
 መልእክትየሚያስተላልፍ ሰው።

ጥሩር ስ በቀድሞ ጊዜ
 ወታደሮች ጦርነት ላይ ሲሰማሩ
 ለመከላከያነት የሚለብሱት
 ከብረት የሚሰራ የጦር ልብስ።
 ጥሪ “ጠራ¹” ስር ተመ.
 ጥሪት ስ እንጡራ ሃብት÷
 ንብረት።

ጥራር ስ ከሸንበቆ ወይም
 ከቀርካሃ ወይም ከሃረግ÷...
 የሚሰራ አገልግሎት መሰብ÷
 ቅረጫት።

ጥሩር

ጥራቢ “ጠረበ” ስር ተመ.
 ጥራት “ጠራ²” ስር ተመ.
 ጥራዝ “ጠረዘ” ስር ተመ.
 ጥራጊ “ጠረገ” ስር ተመ.

ጥሬ ስ 1. ያልላመ÷ ያልደቀቀ÷ ያልተፈጠ
 አሁል። 2. ያልበሰለ÷ ያልሞከከ÷ ያልገመረ
 (ፍራፍሬ)። 3. ቆሎ÷ ንፍር። የቆሎ ተግሪ ጥሬ
 በልቶ÷ ወሃ ጠጥቶ ነው የሚግረው። 4. በእሳት
 ያልበሰለ ወይም ያልተቀላሰ (አሁል÷ ስጋ)። 5.
 (ዘይ.) ነፍስ ያልወቀ÷ ማስተዋል የሚያንሰው።6.
 ከሚፈለገው ደረጃ ያልደረሰት ገና የሆነ።7. ጥሬ ገና
 ጥሬ ነው።

ጥሬ ነው 1. አልተገዳም÷ አላለቀም (ልብስ)።
 2. አልበሰለም÷ ለመበላት አልደረሰም። 3.
 አልሰለጠነም(ለሰው)።

ጥሬ ስጋውን በሉት አሙት።
 ጥሬና ብስለ ት የጥሩና የመጥፎ÷ የሚረባና
 የማይረባ ነገር ትልቅል።

ጥራጥሬ ስ እንደ ባቂላ÷ አተር÷ምስር÷... ያለ
 የአሁል አይነት የወል መጠሪያ።

ጥሬ ካብ ስ ጭቃ÷ ፍራ÷ ስሚንቶ
 ያልገባበት÷ በድንጋይ ብቻ የተሰራ ካብ።

ጥሬ ዘር ስ (ስዋ.) ከግላጭ ቃል በእርባታ ዘዴ
 የሚፈጠርና በስምነት ሊያገለግል የሚችል ውልድ
 ቃል (ለምሳሌ መነነ ብሎ ምናኔ፤ ሰቀለ ብሎ
 መሰቀለ፤ ለፋ ብሎ ልፋት፤ ጸነ ብሎ
 መድሃኒት÷... የመሳሰለው ሁሉ)።

ጥሬ ገንዘብ ስ ብር ብቻ (እቃን ወይም ሌላ
 ንብረትን ሳይጨምር)።

ጥሬ ጥጥ ስለ ያልተፈለቀ ወይም ፍሬው ያልወጣ ጥጥ።

ጥሬ ጨው ስለ ያልተፈጠረ ውጤት አሸባሪ።

ጥሬ ፈጅ ስለ ቡላ መልክ ያለውና ብዙ ሆኖ ባንድነት የሚሄድ፣ ለህል የሚበላ የወፍ አይነት፤ ወረሰ።

ጥር ስለ ከታህሳስ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ለምትተኛ ወር ስም።

ጥርስ ለ 1. በሰውና በእንስሳት ላይ ውስጥ የሚገኝ፣ ለምግብ መፍጫ የሚያገለግል፣ ነጭና ጠንካራ የሆነ የሰውነት ክፍል። 2. የማጭድ ወይም የመጋዝ ዘርዛራ የሆነው ስለት። 3. አባጭ ወይም ብንጅ በሚፈርጥበት ጊዜ ከውስጡ የሚወጣ ጠጠር ያለ መገል። 4.

እንቅስቃሴን ከአንድ አካል ወደ ሌላ ለማስተላለፍ፣ ፍጥነትን ለመቆጣጠር፣ እቅጣጫን ለመቀያየር።... የሚያገለግልና በዘርዛራው የተከፈለ ጠርዝ ያለው የምተር ወይም የማሽን።... ክፍል።

በጥርሱ ሽኚ በፈገገታ ደለለ፣ አታለለ፣ ሸነገለ።

ጥርሱ ረገፈ ጥርሱ ወለቀ (ብዙውን ጊዜ ከአንድ በላይ ጥርስ)።

ጥርሱን ቆረጠመ ጥርሱን እፋው፣ አገተራወጠ (በእንቅስቃሴ ጊዜ)።

ጥርሱን ሸርፏል/ ስብረፈል እድጜው ከፍ በማለቱ በፊት የነበረው ጥርስ ወልቆ ሌላ አብትሏል (አንድ በትሱ፣ ፈረሰ፣... ያለ እንስሳ)።

ጥርስ አወጣ 1. ጥርስ አበቀለ። 2. ባለ፣ ጥረደ (መጋዝን፣ ግጭድን፣...)።

ጥርሱን ነከሽ ዛተ፣ ፎም ያዘ።

ጥርስ ገባ ተጠላ፣ ተጠመደ።

የጥርስ ሃኪም ስለ በተለይ በጥርስ ህክምና የሰለጠነ ባለሙያ።

የጥርስ ሳሙና ስለ ጥርስን ለማፅዳት የሚያገለግል ሳሙና።

የጥርስ ብሩሽ ስለ ጥርስን ለማፅዳት የሚያገለግል ብሩሽ።

ጥርስ በረዶ ት ጥርሱ በጣም ነጭ የሆነ።

ጥርስ ፍንጭት ት በፊት ጥርሱን መካከል ከፍት ቦታ ያለው፣ ፍንጭትም ይባላል።

ጥርሳም ት 1. ጥርሱ ወደ ውጭ የወጣ፤ ገጣጣ። 2. መሳት የሚያስፋ።

ጥርቃሞ “ጠረቀመ” ስር ተመ.

ጥርትም ህ.ክ.

ጥርትምትም ህ.ክ.

ጥርብ “ጠረብ” ስር ተመ.

ጥርኝ ስለ ገላዋ ዝባድ በመባል የሚታወቀውንና ጥሩ መላክ ያለውን ከክ መላይ ወዝ የሚያመነጭ አንድ ድመት ያለት የአውራ አይነት፤ ከአካሏ የሚመነጭም ከክ መላይ ወዝ ጥርኝ ወይም ዝባድ ተብሎ ይጠራል (በእሱን የፋር እንስሳ ስር ተመ)።

ጥርኝ ፈረሰ ስለ መልኩ ገራጫ የሆነ ፈረሰ።

ጥርኝ ት የአፍኝ ግማሽ፤ በአንድ የውስጥ እጅ ሊያዝ የሚቻል መጠን፤ አንድ ጥርኝ ቆሎ።

ጥርዝ “ጠረዝ” ስር ተመ.

ጥርጊያ “ጠረጊ” ስር ተመ.

ጥርጣራ “ጠረጠረ” ስር ተመ.

ጥርጣራ “ጠረጠረ” ስር ተመ.

ጥርጥር ህ.ክ.

ጥርጥስ “ጠረጠስ” ስር ተመ.

ጥስት “ጠስቀ” ስር ተመ.

ጥሻ(ጢሻ) ስለ ጸዋ፣ ጥትጥት ያለ ሳርና ቁጥቋጦ።

ጥቀርሻ ስለ ዉስ በሚወስበት ቤት ጣሪያ ወይም ከርኳስ ላይ የሚገኝ የዉስ ብናን ጥርትም፤ ጥላሽት።

ጥቁራት “ጠቆረ” ስር ተመ.

ጥቁራ ህ.ክ.

ጥቁር ህ.ክ.

ጥቂት ት በጣም ትንሽ፤ መጠኑ ወይም ቁጥሩ አነስተኛ የሆነ።

ጥቃተኛ “ጠቃ” ስር ተመ.

ጥቃት ህ.ክ.

ጥቅለላ “ጠቀለለ” ስር ተመ.

ጥቅል ህ.ክ.

ጥቅም “ጠቀመ” ስር ተመ.

ጥቅምት ስለ ከመስከረም ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ሁለተኛ ወር ስም።

ጥትስ “ጠቀስ” ስር ተመ.

ጥትሻ ህ.ክ.

ጥትጥት “ጠቀጠቀ” ስር ተመ.

ጥቆግ “ጠቆመ” ስር ተመ.

ጥቢቃ “ጠቢቀ” ስር ተመ.

ጥቢባቢ “ጠቢባቢ” ስር ተመ.

ጥቢብ ህ.ክ.

ጥቢት “ጠቢቡ” ስር ተመ.

ጥቢ “ጠቢ” ስር ተመ.

ጥቢኛ(ጢብኛ) ስ ሙሉሙሉ ጸባ+ ሀብት።
 ጥባት "ጠባ²" ስር ተመ.
 ጥብርር "ጠበረረ" ስር "ጠብራራ"ን ተመ.
 ጥብስ "ጠበስ" ስር ተመ.
 ጥብቅ¹ "ጠበቀ²" ስር ተመ.
 ጥብቅ² "ጠበቀ¹" ስር ተመ.
 ጥብቅና "ጠበቀ²" ስር ተመ.
 ጥብቆ ስ ጠበብ ብሎ የተሰራ የልጅ ልብስ።
 ጥብጠባ "ጠበጠበ" ስር ተመ.
 ጥብጣብ ስ 1. ከፈትል ወይም ከተለያየ ጥለት ተገንገኖ የሚሰራ የሰራ መታጠቂያ፣ ሽምቀቆ።
 2. በካባ ላይ በስተፊት በኩል በግራና በቀኝ የሚወርድ ጌጥ 3. እንደ መቀነት ያለ ቀጭንና ረጅም ወርት። አጃሱ መንገድ በተመረቀ ጊዜ ጥብጣቡን የቆረጡት ሰራ አስኪያጁ ናቸው።
 ጥብጥባት "ጠበጠበ" ስር ተመ.
 ጥኑ "ጠና" ስር "ፅኑ"ን ተመ.
 ጥና "ፅንሃህ"ን ተመ.
 ጥናት¹ "ጠና" ስር "ፅናት"ን ተመ.
 ጥናት² "ጠና" ስር ተመ.
 ጥንስስ "ጠነስስ¹" ስር ተመ.
 ጥንቁቅ "ጠነቀቀ" ስር "ጠንቃቃ"ን ተመ.
 ጥንቃቄ "ጠነቀቀ" ስር ተመ.
 ጥንቅሽ ስ 1. መልኩ እንደ በቆሎ አገጻ ያለ ሆኖ ቀጠን ቀጠን የሚል ሽንኩሪ፤ ጥንቅሽ እገጻ። 2. አገጻው እንደ ሽንኩሪ ጣፋጭነት ያለው የማሽሳ አይነት።
 ጥንቆላ "ጠነቆላ" ስር ተመ.
 ጥንቢራ "ጥምቢራ"ን ተመ.
 ጥንባት "ጠነባ" ስር ተመ.
 ጥንብ ዝ.ከ.
 ጥንታዊ "ጥንት" ስር ተመ.
 ጥንት ተው.ገ ድር፣ ቀድሞ።
 ጥንተ አካል ስ በቀድሞ ዘመን ወይም ከረጅም ጊዜ በፊት የነበረ የሰው ወይም የእውሬ ወይም የሌላ ነገር አካል ከፍል፤ ትሪት።
 ጥንታዊ ፡፡ የድር፣ በቀድሞ ዘመን የነበረ ወይም ከድር፣ ከጥንት ጀምሮ የነበረ፣ ያለ።
 ጥንቸል ስ የፍየል ግልገል የምታክል፣ ስትሂድ ጡብ ጡብ እያለች የምትዘል፣ አጭር ጅራትና ረጅም ጆሮ ያላት እንስሳ(ሰሌላን የጻር እንስሳ ስር።
 ጥንካሬ "ጠነከረ" ስር ተመ.
 ጥንዚዛ ስ ሲበር ጥዝ ጥዝ የሚል ድምፅ የሚያሰማና ተቁር ወይም አረንጓዴ የሆነ በራሪ

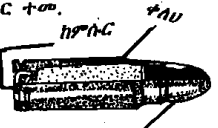
ነፍሳት።

ጥንዚዛ

ጥንዚዛ የመሰለ በጣም ተቁር የሆነ።
 ጥንዝት "ጥንዝት"ን ተመ.
 ጥንድ ፡፡ ሁለት፣ መንታነት ያለው።
 በጥንድ በጥንድ ሁለት ሁለት በመሆን።
 ጥንድ በሬ በአንድነት እርሻ ላይ የሚሰማና፣ የተናፍቁ ሁለት በሬዎች።
 ጥንድ ጫማ አንድ ላይ የሚደረግ የሁለት እግር ጫማ።
 ጥንጃት (ጥንዝት) ስ በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል፣ መልኩ ነጣ ያለ ሆኖ እሾህ ያለው፣ ለጠላ እቃ ማጠና፣... የሚያገለግል የእፅዋት አይነት።
 ጥንግ "ጠነገ" ስር ተመ.
 ጥንግን "ጠነጠነ¹" ስር ተመ.
 ጥንጥን "ጠነጠነ" ስር ተመ.
 ጥንፍ "ጠንፍ" ስር ተመ.
 ጥዋ "ፅዋ"ን ተመ.
 ጥዋት "ጧት"ን ተመ.
 ጥውር "ጦረ" ስር ተመ.
 ጥዝ

ጥዝ አለ ገ ንብ ወይም ጥንዚዛ ሲሆን የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።
 ጥዝጣዜ "ጠዘጠዘ" ስር ተመ..
 ጥዩፍ "ፅዋፈ" ስር "ፅዩፍ"ን ተመ.
 ጥያቄ "ጠየቀ" ስር ተመ.
 ጥይት ስ ውስጡ በባሩ ድየተሞላና አረር የተገጠመለት ቀለህ (በጠመንጃ፣ በሽጉጥ ተደርጎ ከምሰሩ ሲወጋ ተቀጣጥሎ ጥይት የሚፈነዳ ወይም የሚተኮስ)።
 የጥይት ራት ሆነ በጥይት ተመትቶ ሞተ።
 ጥይት ነው ጎበዝ፣ፈጣን፣ቀልጣፋ ነው።
 ጥድ(ፅድ) ስ እንጦቱ ጠንካራ የሆነ ትልቅ የዛፍ አይነት።
 ጥድፊያ "ጠደፊ" ስር ተመ.
 ጥጶ ዘለል "ጣደ" ስር ተመ.

ጥይት

ጥጃ ለከፊያው ከፍ የሚልና ሳር መብት ውሃ መጣት የሚችል የላም ልጅ።

ጥጃ ሆኖ ት ሆኖ ተዘር ያለ።

ጥገት ለ ጥጃ ያላት የምታጠባና የምትታለብ ላም።

ጥገና 'ጠገን' ስር ተመ.

ጥገኛ 'ጠጋ' ስር ተመ.

ጥገብ 'ጠገበ' ስር ተመ.

ጥጋብኛ ዝ.ክ.

ጋብ ዝ.ክ.

ጥጋት¹ ለ ያልታረሰ ወይም እዳሪ የሆነ መሬት።

ጥጋት² ለ ጥገ።

ጥጋጥግ 'ጠጋ' ስር ተመ.

ጥገ ዝ.ክ.

ጥገን 'ጠገን' ስር ተመ.

ጥጥ ለ 1. በቀላ አካባቢ የሚበትል፣ እምቡጡ ሲገነባ በውስጡ ለልብስና ለሌላም አገልግሎት የሚውል ለሰላላ የሆነ ነጭ ጭገር የሚገኝበት ተክል። 2. ከጥጥ ተክል የሚገኝ ተባዛተና ተፈትሎ ድርናግግ የሚሆን ለሰልሰ ጭገር፣ ፍገድ።

[የ] ጥጥ ፍሬ (ጥፍጥሬ) ለ በጥጥ ውስጥ የሚገኝ ጥቁር ፍሬ።

የጥጥ ፍገድ ለ ሊለቀም የደረሰና እምቡጡ የፈነዳ ጥጥ።

ጥጥር 'ጠጠረ' ስር ተመ.

ጥፋ 'ጠፋ'¹ ስር ተመ.

ጥፊ 'ጠፋ'² ስር ተመ.

ጥፋተኛ 'ጠፋ' ስር ተመ.

ጥፋት ዝ.ክ.

ጥፊ¹ ለ ቅጠሉ ጫት የሚመስልና የእከከ ወይም የፋፊ መድሃኒት ይሆናል የሚባል፣ ገንዱ ለእርፍና ለጥፈር ስራ የሚያገለግል የዛፍ አይነት።

ጥፊ² 'ጠፋ' ስር ተመ.

ጥፍሪንዶ 'ጥፍሪንዶ' ገ ተመ

ጥፍር ለ በእጅና በእግር ጣት ጫፍ ላይ የሚበትል ጠንካራ የሆነ የአካል ክፍል።

የጥፍር ሞረድ ለ ለጥፍር መሞረጃና ግለሰብ የሚያገለግል አነስተኛና ሽከራ ብረት።

የጥፍር ቀለም ለ ሲቶች ጥፍራቸውን የሚያስውብበት ቀለም።

ጥፍረ መጥምጥ ለ ጥፍር ላይ በሚደርስ እደጋ ምክንያት የሚመጣና ጥፍርን የሚያወልቅ ወይም የሚያጠቁር ሀመም።

ጥፍሪም ት (ሰድብ) ባለጌ፣ ሰድ።

ጥፍሪንዶ (ጥፍሪንዶ) ለ ወተት የሚመስል ረሳብ ነገር የሚወጣው፣ ልጡ ለቀገ (ሰጅራፍ ጫፍ) የሚሆንና እንደ ጥጥ ያሉ አበባዎች የሚያወጣ የእፅዋት አይነት።

ጥፍጥሬ 'ጥጥ' ስር 'ጥፍሪ'ን ተመ.

ጥፍጥፍ 'ጠፈጠፈ' ስር ተመ.

ጦ የ 'ጠ' ፊደል ሳብል ዘር።

*ጦለ

ተጦለ ገ ገርዳና ገለባው ከፍሬው (ከምርቱ) ተለየ።

ለጦለ ገ በማጣያ ገርድን፣ ገለባን ከፍሬው አየ።

ማጣያ ለ ከሰንደዶ ወይም ከጭራንጭ እንደ መጥረጊያ ሆኖ የሚሰራ ገርድንና ገለባን ከፍሬው ለመለየት የሚያገለግል እቃ።

*ጦለጦለ

ጦለጦለ ት (ሰድብ) ከውከት፣ ዘጥ።

ተንጦለጦለ ገ ተንከወከው፣ አርፎ አልቀመጥ አለ፣ እዚያም እዚያም ሄደ።

አንጦለጦለ ገ አንከወከው፣ አዞረ።

ጦለት ለ ሲቶች በአንገታቸው ላይ የሚደርሱትና በሁለቱም ጫፎች በኩል ጥለት ያላት አንድ አርብ ነጣ።

ጦለጦለ *'ጦለጦለ' ስር ተመ.

ጦሉታ ለ ሲገርቶበት ወይም ሲያወናጭት ድምፅ የሚያለማው ወይም የሚመሠው የጅራፍ ጫፍ፣ ቀግ።

ጦመ 'የመ'ን ተመ.

ጦማር ለ ደብዳቤ፣ በፅሁፍ የሰፈረ መልእክት።

ጦረ (ጦወረ) ገ ያረጀን ወይም የደከመን ሰው ረዳ፣ አገዝ፣ ተንከባከበ (በምግብ፣ በልብስ፣ በመለዎና በመሳሰሉት)።

ጡረታ ለ 1. የመንግስት ወይም የግል ድርጅት ሰራተኛ በአገልግሎት ላይ እያለ በደንቡ መሰረት የተወሰነ ገንዘብ በየወሩ በተቀማጭ መልክ ከደመወዙ እየተቀነሰ የሚቀመጥበትና እትሙ ሲደክም ወይም የእድሜ ገደቡ ሲደርስ ከሰራ ውል ሆኖ ለራሱ ወይም ለሌላው የመተዳደሪያ አበል የሚሰጥበት ሁኔታ። 2. ሽማግሌን ወይም እትሙ ደካማን በኑር የመርዳት ተግባር።

ጡረታ ወጣ የተወሰነው የእድሜው ገደብ በመድረሱ ወይም በሀመም ምክንያት የነበረበትን የሰራ ቦታ ለቀቀ፣ ከሰራ ተሰናበተ።

የጡረታ አበል ለ በጡረታ ላይ ላለ ሰው የሚከፈል ገንዘብ።

ጡረተኛ ስ የእድሜው ገደብ በመድረሱ፡ ወይም በሌላ ምክንያት ስራ ያቆመ ወይም ከስራ የተሰናበተ ሰው።

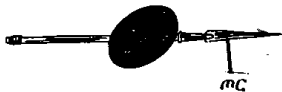
ጥውር ት ኑሮው በቤተሰብ፡ በወጻጅ፡...የሚረዳ፡ ተጠቅራ።

ጧሪ ት በሽምግልና ወይም በእርጅና ጊዜ የሚረዳ፡ የሚያገዝ፡ የሚንከባከብ።

ተጠረ(ተጠወረ) ግ በሽምግልና ወይም በእርጅና ጊዜው እየተረዳ ኖረ።

ተጧሪ(ተጠቀረ) ት እየተረዳ የሚኖር።

ጦር ስ ከብረት የሚሰራና በሁለቱም ጎኑ ስለታም የሆነ ሹል ጫፍ ያለው ለመውጊያ የሚያገለግል መሳሪያ። 2. በጦርነት ጊዜ የሚሰለፍ ሰራዊት፡ ወታደር፡...። ጦር መጣ።

እንደጦር ይፈራል ከመጠን በላይ ይፈራል። ለውዱን እንደ ጦር ይፈራል።

ጦሩ ተፈታ ተዋጊው ሰራዊት ተሸነፈ፡ ድል ሆነ።

ጦር ሰበቀ ለመወርወር ወይም ለመውጋት ጦሩን ነቀነቀ፡ ተዘጋጀ።

[የ] ጦር ሃይሎች ስ የምድር ጦርን፡ የላዩር ሃይልን፡...የመሳሰሉ የተለያዩ የጦር ሰራዊት ክፍሎችን የሚያጠቃልል መጠሪያ።

የጦር ልምምድ ስ ብቃትን ከፍ ለማድረግ የሚካሄድ የውጊያ ልምድ።

የጦር መሪ ስ በጦርነት ላይ የተሰለፈ ተዋጊ ቡድንን የሚመራ የበላይ አዛዥ፡ አዝማች።

የጦር መሳሪያ ስ የሞት ወይም የማቀሰል አደጋ ወይም ሌላ ጥፋት ሊያደርስ የሚችል እንደ ጦር፡ ሽጉጥ፡ ስምብ፡... ያለ መሳሪያ።

የጦር መኮንን ስ ከምክትል መቶ አለቃ ጀምሮ ከፍተኛ ግእርግ ያለው የጦር ሰራዊት ባልደረባ።

የጦር ምርኮኛ ስ በጦርነት ጊዜ ተግርኮ የተያዘ ተዋጊ።

[የ] ጦር ሰራዊት ስ የአንድን ሃገር ጻር ድንበር የሚጠብቅና ሉላላዊነትን የሚያስከብር ወታደራዊ ሃይል።

የጦር አማካሪ ስ በጦር ሃይሎች ውስጥ ልዩ ልዩ ምክርችና አስተያየቶችን የሚሰጥ የሰለጠነ ወይም ልምድ ያለው የጦር መኮንን።

የጦር አበጋዝ ስ የጦር መሪ።

የጦር አካዴሚ ስ ከፍ ያለ ወታደራዊ ሙያ የሚቀሰምበት የትምህርት ተቋም።

የጦር አዛዥ ስ የጦር ሃይል ክፍልን ለማንቀሳቀስ ወይም ለማዝመት የሚችልና ትእዛዝ የሚሰጥ ከፍተኛ ባለስልጣን።

የጦር አዝማች ስ የጦር መሪ።

የጦር ካሳ ስ በጦርነት ላይ ለደረሰ ጉዳት አጥፊው ወገን ለተነጃው የሚከፍለው ካሳ።

የጦር ወንጀለኛ ስ በጦርነት ጊዜ እስረኞችን ያላገባብ የማስቃዩት፡ ሰላማዊ ሰዎችን የመጨፍጨፍና የመሳሰሉትን አሰብአዊ ድርጊቶች የፈፀመ ሰው።

የጦር ገበሬ ስ ሃይለኛ ተዋጊ።

የጦር ጉዳተኛ ስ በጦርነት ላይ የመቀሰል አደጋ የደረሰበት ወታደር ወይም ተዋጊ።

ጦር ሚዳ ስ ጦርነት የተደረገበት ወይም የሚካሄድበት ቦታ።

የጦር ሚዳ መነፅር ስ በጦርነት ጊዜ የሚገለገሉበት ሩቁን አትርቦ የሚያሳይ መነፅር።

ጦር ሰፈር ስ ወታደር ወይም ሰራዊት የሰፈረበት ቦታ፡ ካምፒ።

ጦር ውርወራ ስ ከተወሰነው ቦታ ላይ በመሆን ጦርን እርቆ ለመወርወርና አሸናፊ ለመሆን የሚደረግ ስፖርታዊ ውድድር።

ጦር ግንባር ስ የውጊያ፡ የፍልሚያ ቦታ፡ የጦርነት መስመር።

ጦር ጠማሽ ስ ጦርነት ናፋቂ ወይም ፈላጊ።

ጦረኛ ት 1. የጦርነት ዘዴ ወይም ስልት አዋቂ፤ የጦር ጀግና። 2. ጦር ጠማሽ። ✓

ጦርነት ስ 1. በተቃራኒ ወገን ወይም ሃገሮች መካከል የሚደረግ የመሳሪያ ውጊያ፡ ፍልሚያ። 2. ትግል፡ ግብግብ። እቃ ለመግዛት ያለው ጦርነት ከባድ ነው።

የጦርነት ደመና አንዣባል ጦርነት ሊጀመር ወይም ሊካሄድ ተቃርቧል።

ጦርነት አወጀ ጦርነት እንደሚጀመር ወይም እንደሚካሄድ በይፋ ተናገረ።

ጦርነት ከፈተ ውጊያ ጀመረ።

ጦስ ስ 1. ሰብብ፡ ምክንያት። 2. ችግር፡ መዝገ፡ መከራ።

ጦስኛ ት መዘዘኛ።

ጦስኛ ስ በደጋና በወይና ደጋ የሚበታ፡ ጥሩ ሽታ ያለውና ለትመምነት የሚያገለግል አነስተኛ የእዕዋት አይነት።

ጦሽ

ጦሽ አለ ግ 1. እርጥብ እንጨት ሲነድ

የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ። 2. ፊነዳ።

3. በሃይል ላቀ ወይም አለቀሰ።

ጦሽ አደረገ ግ 1. አፊነዳ፥ አጮሀ። 2.

በሃይል አላቀ ወይም አሰለቀሰ።

ተንጦሽጦሽ ግ ተንጣጣ።

አንጦሽጦሽ ግ አንጣጣ (በመቁላት፥ በመተበስ፥ በመተኮስ...)።

*ጦነጦነ

ጦንጧፍ ፥ ከውካዋ፥ ጦልጧላ፥ ዘዋራ።

ጦንጦን አለ ግ ከውካው፥ ጦልጦል አለ።

አጦነጦነ ግ ወዲያ ወዲህ ተንከወከወ፥ ጦልጦል አለ።

ጦዘ ግ ከረረ፥ ተጠመዘዘ (ክር)። 2. (ዘይ.) ተጋጋለ፥ ሞቀ።

ጦዘት ስ በልብወለድ ፅሁፍ፥ በፊልም፥... ውስጥ የታሪኩ ሂደት ከፍተኛ ቦታ የሚደርስበትና ስሜት የሚይዝበት፥ በስተመወረሻ አካባቢ ያለው የድርሰቱ አካል።

አጦዘ ግ 1.አከረረ፥ጠመዘዘ።2. በሃይል መታ፥ ጠለዘ፥ ሊጋ (ኳስን)። 3.(ዘይ.) መታ፥ ደበደበ።

ጠዘጦዘ ግ አረጀ፥ ሸመገለ።

ጦዝጧዛ ፥ ያረጀ፥ የሸመገለ።

*ጦዘጦዘ

ጦዝጧዛ ፥ ከውካዋ።

ተንጦዘጦዘ ግ ተንከወከወ።

አንጦዘጦዘ ግ አንከወከወ።

ጦዝጧዛ¹ “ጦዘጦዘ” ስር ተመ.

ጦዝጧዛ² “*ጦዘጦዘ” ስር ተመ.

ጦጣ ስ እንደ ዝንጀሮና ጉሬዛ ከዛፍ ላይ የሚወጣ፥ ብልጥ ነው የሚባል የዱር እንሰላ።(በእሉን የዱር እንሰላት ስር ተመ.)

ጦፊ ግ 1. ነደደ፥ ተቃጠለ፥ ተንቀለቀለ (እሳት)። 2. (ዘይ.) በሃይል ተበሳጨ፥ ተናደደ። 3. ደመቀ፥ ተሟሟቀ። ጨዋታው ጦፊ።

ጧፍ ስ ለመብራት የሚያገለግል በስም የተነከረ ክር ወይም ፈትል።

ተጧጧፊ ግ 1. ተቀጣጠለ፥ ተያያዘ (እሳት)። 2.ሞቀ፥ ደራ፥ ተጋጋለ።(ለምሳሌ ወሬ፥ ጦርነት፥...)።

አጧጧፊ ግ በሰፊው አካሄደ።ንጉዳን አጧጥሮታል።

ጧ¹ የ “ጦ” ፊደል ፍንፅት ዘር።

ጧ²

ጧ ብሎ ተኝቷል ሃይለኛ እንቅልፍ ወስዶታል።

ጧ አለ ግ 1. አንድ ነገር ሲበጠስ ወይም ሲፈነዳ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ። 2. ተበጠሰ። 3. ፊነዳ። 4.ኧ አለ፥ ተዘረረ፥ ተዘረጋ።

ጧ ያለ ሜዳ ስ ወጣ ገባ የሌለው ለጥ ያለ ሜዳ።

ተንጧጧ ግ ተንጣጣ፥ ተንጦሽጦሽ፥ ደጋግሞ ፊነዳ።

አንጧጧ ግ አንጣጣ፥ አንጦሽጦሽ፥ አፊነዳ።

ጧሪ “ጦረ” ስር ተመ.

ጧት (ጠዋት፥ ጥዋት) ስ ማለዳ፥ ንጋት ላይ ያለው ጊዜ።

ጧፍ “ጦፊ” ስር ተመ.

ጨ

ጨ ከ "ጠ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

ጨላህ ገ ደረቀ፥ ከረረ።

ጨለሄ ት ድርት ያለ፥ የከረረ።

ጨለሙ ገ 1. ማታ ሆነ፥ የፀሃይ ብርሃን አለፈ፥ መሽ። 2. አልታይ አለ፥ ብርሃን ታጣ። ለቀ ጨለሙ። 3. ከለለ፥ ጋረደ፥ ሽፈነ። ትርጕቱን እንዳይ ጨለሙት። 4. ጠቆረ።

ጨለመበት የሚያደርገው ግራ ገባው።

ጨለማ(ጭለማ) ስ የፀሃይም ሆነ የሌላ ነገር ብርሃን የሌለበትና ማየት የማይቻልበት ቦታ ወይም ጊዜ።

ጨለማ ለበሰ 1. ጠቆረ። 2. ጨለማን ተገን አደረገ፥ ተከለለ።

ጨለማ በላኝ ረዳት ወይም ደጋፊ አጣሁ፥ ለችግር ተጋለጥኩ።

ጨለማ ዋጠው 1. ጥቅጥቅ ባለ ጨለማ ውስጥ ሆነ። 2. ግራ ገባው፥ ጨነቀው፥ የሚያደርገውን አጣ።

ጨለማን ተገን አደረገ ጨለማን ተከለለ(ተደብቆ ጉዳት ለማድረስ...)።

ጨለማው ገፈፈ ጨለማው ተወገደ፥ብርሃን ሆነ።

ጨለማ ፊት 1. ጥቁር የሆነ(ሰው)። 2. ፊቱ ላይ ፈገግታ ወይም ደስታ የማይታይበት፥ ያዘነ፥ የቆቆጣ፥ የተቸገረ፥ ሁሉ የከፋው የሚመስል።

አጨለሙ ገ 1. ብርሃን አሳጣ። 2. አሰናከለ፥ አበላሸ (እድልን፥ ተሰፋን፥...)።

*ጨለቀ

ቋለቃ ስ ከግር ወይም ከስኳር ጋር የተመታ የተልባ ወይም የኑግ ወይም የሰለጥ ብጥብጥ።

አጨለቀ ገ ኑግን ወይም ተልባን ወይም ሰለጥን ከግር ወይም ከስኳር ጋር አሸ፥ መታ፥ በጠበጠ።

ጨለቁ ስ በአብዛኛው ሙሉ በሙሉ ቢጫ ሆኖ ከከንፎቹ በላይ አሸዋማ የሆኑ መልክ ያለውና የተዘራ እህል የሚበላ ወማይ የሚያክል ወፍ (ስእሉን ወፍ ስር ተሙ)።

ጨለቅለቃ ስ አይን ላይ የሚያገፀባርት ወይም የሚያብረቀርት በሰፊው የተንጣለለ ውሃ።

ጨለጣ ገ 1. ባዶ አደረገ፥ ጨረሰ፥ አጠነፈፈ (ፈሳሽን፥ መጠጥን)። 2. ጨርሶ ጠጣ።

ጨላጣ ት (ስድብ) የገንዘብጥ፥ ሞላጫ፥ ዋሽ።

ጭላጭ ስ በብርጭቆ ወይም በሌላ እቃ ውስጥ በትንሹ የቀረ ፈሳሽ።

ጭልጥ አለ ገ 1. በሃደበት ቀረ፥ ቀየ፥ ጠፋ። 2. ሃደ፥ ነገደ፥ እብስ አለ(በሃሳብ፥ በእካል)። 3. አለቀ፥ ተሟጠጠ (ለፈሳሽ ነገር)።

ጭልጥ ያለ እልም ያለ፥ በሃይል፥ በጣም የሆነ። ጭልጥ ያለ ሳለ/ጭልጥ ያለ ወሽታም።

ጭልጥ ያለ ገደል ጅው ያለ ረጅም ገደል።

አጫለጠ ገ 1. ከዚያም ከዚህ እያንቃረረ ቀዳ ወይም ጠጣ። 2. አብሮ ጠጣ፥ አጣጣ (የመጠጥ ዓደኛ)።

አጫሳጭ ስ የመጠጥ ቤት ዓደኛ።

አንጫለጠ ገ ጠጣ።

ጨለጨለ ገ ለመለሙ፥ አቆጠቆጠ(የበልግ እህል፥ ሳር)።

ጨሌ ስ አዲስ የወጣ ለምለም ሳር ወይም ቡቃያ።

ጭል ጭል አለ ገ 1. መብቀል ጀመረ(ሳር)። 2. በትንሽ በትንሹ ወረደ፥ ፈሰሰ (ፈሳሽ)። 3. በትንሽ በትንሹ ታየ፥ ሆነ፥ ተደረገ።

አጨለጨለ ገ አቆጠቆጠ፥ አበቀለ፥ መለምለም ጀመረ።

ጨለፈ ገ 1. በጭልፋ፥ በጣሳ፥... አወጣ፥ ቀዳ፥ ጠለቀ (ወጥን፥ ፈሳሽን፥...)። 2. በጥቂቱ ወብደ፥ ቆነፀለ (ነገርን፥ ትምህርትን፥ ...)። 3. ነጠቀ፥ ቀማ።

መጨለፊያ(መጭለፊያ) ስ ጭልፋ።

ጭሉፋት(ጨሉፋት) ስ ቀማኛ፥ ነጣቂ፥ሌባ።

ጭልፋ ስ ወጥን፥ ፈሳሽ ነገርን፥ ንፍርን፥... ከጎድጓዳ እቃ ውስጥ (ድስት፥ሳህን፥ ግስር) ለማውጣት እንዲያገለግል ከእንጨት ወይም ከብረት ወይም ከቀንድ፥... የተሰራ ጎድጎድ ያለ ባለ እጀታ እቃ።

ጨላጣ "ጨለጠ" ስር ተሙ.

ጨሌ "ጨለጨለ" ስር ተሙ.

ጨሌ ስ ጥቃትንና ክብ ሆኖ ከመስታወት ግእድን በተለያዩ ቀለማት የተሰራ፥ በክር ተሰክቶ የሚያያዝበት ቀዳዳ ያለውና ለአምልኮት፥ ለጌተ፥...የሚጠቀሙበት ዶቃ መሰል ጌጥ።

ጨሌ ጣሪ በጨሌ ጠነቀለ።

ጨሌ ጣይ ስ በጨሌ የሚጠነቁል።

ጨሌያም ት (ስድብ) በጨሌ፥ በጥንቆላ የሚያምጋ።

ጨሌ ሳለጋሚ ስ እንደ ደጋን ቆልመም ያሉ ቀንዶችና ረዥም ሆነው ጫፋቸው ላይ ፀጉር ያለባቸው ጀርዎች ያሉት፥ ብዙውን ጊዜ ሳር፥

ትጠላትጠልና ውሃ በሚገኝበት ቆላማ ስፍራ የሚኖርና እንደ ፈረሰ ጋማ ያለው ትልቅ የጻር እንስሳ፤ ተራ ፈረሰ።

* መመለቅ

መምላቃ (መመለቅ) ት 1. (ስድብ) እድፋም፥ ቆሻሻ። 2. (ስድብ) ለፍጻዳ፥ ሞልቃቃ፥ ባለገ።

ጭምልቅ አለ ግ 1. በቆሻሻ ተበክለ፥ ተላከለሰ። 2. ጠቀሮ፥ ጸጥ ወይም ጭቃ ሆነ። 3. ተሞላቀቀ፥ ተለፋደደ።

ጭምልቅ አደረገ ግ 1. ለወሰኑ አወግለቀ (በጭቃ፥ በቆሻሻ)። 2. አሞላቀቀ፥ አባለገ(ልጅን)። **ተወግለቀ** ግ 1. በጭቃ ወይም በቆሻሻ ተለወጠ፥ ተነካካ፥ ተበክለ። 2. ተነከረ፥ ተዘፈቀ። **በእጽ ተወግለቀ**። 3. ተሞላቀቀ፥ ተለፋደደ፥ ባለገ።

አወግለቀ ግ 1. አባለገ፥ አሞላቀቀ(ልጅን)። 2. በጭቃ ወይም በቆሻሻ... ለወሰኑ አነካካ።

ወመረ ግ 1. አከለ፥ በነበረው ላይ ደመረ። 2. አበረከተ፥ አበዛ። 3. አገባ፥ ደለ፥ ከተተ። 4. አደገ፥ ትልቅ ሆነ። 5. በዛ፥ በረከተ። 6. ከፍ አደረገ። **ፍጥነቱን ወመረ**።

ጭማሪ ት ፊት በነበረው ላይ በጸላ የታከለ፥ የተወመረ (ደሞዝ፥ ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር)።

ጭምር መጥ በተወማሪ፥ እንድ ላይ፥ አብር። **አንተም ጭምር እንድትመጡ**።

ተወመረ ግ 1. ቀደም በነበረው ላይ ተደመረ፥ ታከለ። 2. ከፍ አለ። **ደምዝ ተወምርለታል**። 3. እንድ ሆነ፥ አበረ። **ልጅም ከላባቱ ጋር ተወምሮ ሰደበኝ**።

ተወማሪ ት 1. በነበረው ላይ የታከለ፥ ተደራቢ። ስ 2. በፊት የተነገረውን የሚያገለብት፥ የሚያበረታ ተመሳሳይ ወይም ተቀራራቢ ሃሳብ፥ አስተያየት።

በተወማሪ በተደራቢ፥ ሌላ፥ በማክልም ለግለት የሚያገለግል ቃል። **በተወማሪ በትርብ ቀን እንደምጣ ለገልልህ እወዳለሁ**።

ተወማሪ ግ ታከለ፥ ተደመረ። **ሌሎች ወጪዎች ሲወግሙ ገንዘቡ ይበዛል**።

ወመቀ ግ 1. ፍራፍሬን ወይም ሌላ ነገርን በእጅ ወይም በመሳሪያ በመጫን ፈሳሹን ከወሰጡ አበረ። 2. እርጥብ ልብስንና የመሳሰለውን ነገር በሃይል በመጫን፥ በመወበት፥ በመጠምዘዝ ያዘለውን ውሃ አስወገደ፥ አንጠፈጠፈ። 3. እንባ እንዲወጣው አይኑን ጭፍን ጭፍን አደረገ። 4. (የፅሁፍን፥ የንግግርን) ሃሳብ አሳጠረ፥ ፍሬ ነገሩን አጣርቶ አወጣ። 5. በጣም፥ በሃይል ተጫነ ወይም አጠበቀ (ሲያትፍ ሲወብተ)።

መጭመቂያ ስ እንደብርቱካን፥ አናናስ።

ማንነት... ያሉት ፍራፍሬዎች የሚመቀበት ወይም ከተለያዩ እፅዋት ዘይትን ወይም ሌላ ነገርን መቀ ለማውጣት የሚያስችል መሳሪያ።

ጭማቂ ስ 1. ከብርቱካን፥ ከአናናስ፥ ከማንነት... ተወምቆ የወጣ መጠጥ። 2. ባጭሩ ተውጣጥቶ የቀረበ የሃሳብ ወይም የፅሁፍ ፍሬ ነገር።

ወመተ ግ 1. አረመመ፥ ዝምተኛ ሆነ። 2. ረጋ፥ አደብ ገዛ፥ መንቀሻቀሻ ወይም መከለፍለፍ ተወ።

ጭምት ት 1. ዝምተኛ። 2. ረጋ ያለ፥ አደብ ያለው፥ የማይንቀዝቀዝ።

አወመተ ግ ጭምት አደረገ።

ወመተረ ግ የሰውነት ቆዳን ወይም ሌላ ነገርን አኮማትሮ ወይም አወማድዶ ያዘ፥ ሽቦሽቦ፥ ወረመተ (እርጅና፥ እሳት፥...)።

ወምታራ ት ኮምታራ፥ ወምዳዳ፥ ወርማታ።

ተወማተረ ግ ተኮማተረ፥ ተወማደደ፥ ተወረመተ።

አወማተረ ግ አኮማተረ፥ አወማደደ፥ አወረመተ።

ወመደደ ግ 1. ሽቦሽቦ፥ ሽመቀቀ፥ ወመተረ። 2. አጥብቆ ያዘ፥ ወበደ፥ እንቅ አደረገ። 3. አላንቀሳቅሶ አለ፥ ወበጠ፥ ቀሰፈ (ሀመም)።

ወምዳዳ ት 1. የተወማደደ፥ የተሸበሸበ። 2. (ስድብ) ፊቱ የማይፈታ፥ ሁሌ የተከፋ የሚመስል። 3. ወጣጥ፥ ወርማታ።

ተወማደደ ግ ተወማተረ፥ ተኮማተረ፥ ተሸማቀቀ።

አወማደደ ግ አወማተረ አኮማተረ፥ አሸማቀቀ።

ወመገገ ግ ወፈገገ፥ ቁጥርጥርአደረገ፥ አጠቀረ(ለምሳሌ ፊትን በብስጭት፥ በመከፋት፥...)።

ወመወመ¹ ግ ደጋግሞ ወይም መላልሶ ሳመ።

ወመወመ² ግ በቤት ዋልታ ዙሪያ ማገር

አሰረ፥ ታታ፥ ጠመጠመ።

ጭምጭማት ስ በዋልታ ዙሪያ ተጠጋግተው የሚማገሩ ወይም የሚታቱ ቀጫጭን ማገሮች በአንድነት።

ተወመወመ ግ በቤት ዋልታ ዙሪያ ማገር ተሰራ፥ ተታ፥ ተጠመጠመ።

ወምላቃ ***መመለቅ** ስር ተመ.

ወምባሳ ***ወንበበ** ስር ተመ.

ወምታራ ***ወመተረ** ስር ተመ.

ወምዳዳ ***ወመደደ** ስር ተመ.

ወምጫማ ት አይት ጭፍንፍን ያለና እንባ ያዘለ። **ላይን ወምጫማ**።

*ጨረመመ

*ጨረመመ

ጨርግማ ት 1. የተወላገደ፣ የተጨራመተ፣ ሰርጉድጉድ። 2. (ስድብ) ጨርግታ፣ ፊት የተጨገደደ።

ተጨራመመ ግ ተጣመመ፣ ተጨራመተ፣ ተወላገደ።

አጨራመመ ግ አጣመመ፣ አጨራመተ፣ አወላገደ።

*ጨረመተ

ጨርግታ ት 1. ጉብጥብጥ ያለ፣ የተሰረገደ፣ የተወላገደ(ቆርቆር ወይም ሌላ ነገር)። 2. (ስድብ) ሰውነቱ የተጨገደደ/ያረጀ ወይም በጣም የሸመገለ።

ተጨራመተ ግ ጉብጥብጥ፣ እጥፍጥፍ አለ፣ ተከማተረ።

አጨራመተ ግ ጉብጥብጥ፣ እጥፍጥፍ፣ ውለግድግድ አደረገ፣ ሰረጓጎደ፣ አከማተረ።

*ጨረረ

ጭርር አለ ግ እርር፣ ድብን፣ ቅጥል አለ።

ጭርር አደረገ ግ እርር፣ ድብን፣ ቅጥል አደረገ።

ተንጫረረ ግ 1. ተቃጠለ፣ አረረ፣ ደበነ፣ ተከማተረ(በፀሃይ...) ። 2. ደበነ፣ አረረ (በንደት)።

አንጫረረ ግ አቃጠለ፣ አሳረረ፣ አደበነ፣ አከማተረ።

*ጨረረ

ጨረራ ስ 1. ጨርረ። 2. ከአለክትሪክ ወይም ከሌላ ተመሳሳይ ነገር የሚመነጭ የብርሃን ሃይል ወይም ሙቀት።

ጨረር ስ 1. ከፀሃይ የሚፈነጠቅ ብርሃን፣ ሙራ። 2. በጣሪያ፣ በግድግዳ፣ በበር፣ በመስኮት ብስ በኩል ወይም ቀዳዳ የሚገባ የፀሃይ ብርሃን። የጨረር ሃይል ስ ከፀሃይ ብርሃን ወይም ሙቀት የሚገኝ ሃይል ወይም ጉልበት።

ጮራ ስ ከፍተኛ ሃይል የሌለውና ፀሃይ ስትወጣ ፍንጮቶቹ ብሎ የሚታይ የፀሃይ ብርሃን፣ የብርሃን ፍንጣቂ።

ጨረሰ ግ 1. አጠናቀቀ፣ ፈፀመ፣ ከወነ፣ ደመደመ፣ አበቃ፣ አከተመ። 2. ባዶ አደረገ፣ አሟጠጠ። 3. ገደለ። 4. ጉዳት አደረሰ። ተባይ ጨረሰን/ ሌባ ጨረሰን። 5. የተወሰነ ጊዜ (ቀን ወር፣...) ወሰደ፣ ፈጀ። ሰራው ላሰር ለመት ጨረሰ። 6. ፊጆ፣ ተጠቀመ። በዚህ ወር ብዙ ግገዶ ጨረሰናል። 7. በላ። መሪናም ለ5 ሺሎ ግድር ገዛ ሁለት ሊትር ቢንዚን ትወርባለች። 8. ካለበት ደረጃ በላይ መሄድ የማይችልበት ሁኔታ ላይ ደረሰ፣ አሟጠጠ። ትላገስቱን ጨረሰ። 9. አለቀበት።

ለበሉን ጨርሷል።

ጨርሶ ተወ.ግ. ፈፅሞ። አረቆግ ጨርሶ አይጠግም/ ጨርሶ ይገርህ።

መጨረሻ ተወ.ግ. 1. መፈፀሚያ ፣ ግብቂያ ፣ ግጠናቂያ። 2. በጃጃ፣ ከሁሉም በስተሃላ። መጨረሻ ላይ መተቸ/ ከሁሉም የተሻለ ወጤት ላገኘ።

በመጨረሻ በግጠቃለያ ወይም ባጠቃላይ ለግለሰብ የሚያገለግል የአረፍተ ነገር ግያያዣ። በመጨረሻ ለገልፅ የሚለገግ።

በመጨረሻው ሰላት ለፍጥረት ትንሽ ሲቀረው ወይም የተወሰነው ጊዜ ሊያልት ሲል። በመጨረሻም ደቂቃ የሊገኝ ታላን ስጦ/ በመጨረሻው ሰላት በምርጫው እንደሚገባቸው ገለፅ።

የመጨረሻ 1. የማይቀየር፣ የማይሻሻል፣ የማይለወጥ። የመጨረሻ ቃል/ የመጨረሻ ትእዛዝ። 2. አያ የማይገኝለት። የመጨረሻ ጥሩ ሰው ነው። 3. ግንጣጫ። የመጨረሻ ልዩነት ገፊ ነው።

ጭራሽ ተወ.ግ. 1. በፍፁም፣ ፈፅሞ። ጭራሽ ላላገኘሁም። 2. ይባስ ብሎ፣ እንዲያውም። ይቅርታ እንደመጠየቅ ጭራሽ ታሰርቶለህ።

በጭራሽ ተወ.ግ. በምንም ላይነት፣ ፈፅሞ። በጭራሽ አልነገርኩም።

ጭራሹት ጭራሽ።

ጭርሶ አለ ግ 1. ለሞት ተዳረሰ፣ ደከመ። 2. አለቀ።

ጭርሶ አደረገ ግ 1. ፈፅሞ ጨረሰ፣ ምንም ሳይቀር አሟጠጠ። 2. አደከመ፣ ለሞት አደረሰ። ሰውነቱን በሽታ ጭርሶ አደረገው።

ተጨረሰ ግ አለቀ። ሰራው ሙሉ እንደተጨረሰ ላላውቅም።

ተጫረሰ ግ ተፋጀ፣ ተጋደለ፣ ተላለቀ።

አጨራረሰ ስ በአንድ የድርጊት ሂደት ግጠቃለያ ወይም ውጤት በግሳያ ደረጃ ላይ የሚታይ ከንጥኔ። ሱድት ጥሩ ጫታ ያሳደና አጨራረሰ ላይ ደቅግ ይሆናል።

አጫረሰ ግ 1. የሌላውን ገንዘብ አብር በመጠቀም ተሎ እንዲያልት አደረገ። 2. እርስ በርሱ እንዲገዳደል፣ እንዲተላለፅ አደረገ።

አጫራሽ ት የሌላውን ገንዘብ አብር በመጠቀም፣ ጠጣት፣...እንዲባከን የሚያደርግ።

አስጨረሰ ግ 1. አስፈጀ፣ አስገደለ። 2. የተጀመረው ነገር፣ ወር፣ ሰራ፣... እንዲያልት አደረገ።

*ጨረቀ

ጭርቂያም ት (ስድብ) ሽንታም።

ጭርቅ አለ ግ በትንሹ ፈሰሰ ብሎ ቆመ

(ብዙውን ጊዜ ለሽንት)።

ጥርት አደረገ ግ በትንሹ ሸና፥ ጠብጠብ አደረገ።

አጨረቀ ግ ሽንቱን በትንሹ ሸና።

ጨረቂት ስንጣት ያለው የማሽሳ አይነት።

ጨረቃ ስ በመሬት ዙሪያ እየዞረች ከፀሃይ የምታገኘውን ብርሃን ወደ መሬት የምትፈነጥቅ፥ ጠፈር ውስጥ ካሉት አካላት አንዷ ወይም በሌላ ፕላኔት ዙሪያ የሚዞር ተመሳሳይ አካል።

ጨረቃ ምድር ያዘች ኡደቷን ወደ መጨረሻ ተቃረበች፥ ጧት ጧት መታየት ጀመረች።

ጨረቃ ተወለደች ጨረቃ በትንሹ ታየች፥ ተገለጠች፥ ብቅ አለች (እንደገና ኡደቷን ለመጀመር)።

ጨረቃ ነው የጨረቃ ብርሃን አለ (ማታ ወይም ሌሊት ላይ)።

ጨረቃ ወጣች ጨረቃ ብርሃኗን ሰጠች፥ አሳየች።

ጨረቃ የመሰለ ነጭ የሆነ፥ ፈካ ብሉ የሚታይ ።

የጨረቃ አር ስ ከእንጨት ላይ ተጣብቆ የሚገኝ ጠበቅ አድርገው ሲይዙት እርጥቡ የሚፈርጥ፥ ደረቁ ፍርክስ የሚላ፥ ነጣ ወይም ቀላ ያለ እንቡጥ መሰል ነገር።

ጨረቋ ግ ፍሬ ጀመረ፥ጮቃ ሆነ።

ጮቃ ት 1. እንጭጭ፥ ለጋ (ፍሬ)። 2. በጣም ያሳደገ፥ ያልጠና (ልጅ)። 3. (ዘይ.) በአስተሳሰቡ ያልበለለ (ሰው)።

ጮቃ በርበሬ ስ ያልበለለ፥ ያልቀላ ቃሪያ በርበሬ።

ጨረባ ስ መልኩ ቡላ የሆነ የወፍ አይነት፤ በጽል፤ ጥሬ ፈጅ።.

የጨረባ ተዝካር ጫጓታ የበዛበት፥ መደማመጥ የሌለበት፥ ስነ ስርአት ያጣ ስብሰባ ወይም ንግግር።

ጨረተ ግ በመንተብ፥ በመፋት፥ በመፋተግ ፀጉር ወይም ጭራ መሰል ነገር አወጣ።

ጭረት ስ በመንተብ፥ በማለት፥ በመፋተግ ንኮንያት የወጣ ፀጉር ወይም ጭራ መሰል ነገር።

አጨረተ ግ ጉፋት፥ ፈገገ፥ ጭረት እንዲወጣ አደረገ።

***ጨረተ**

ጨረታ(ጫረታ) ስ አንድን ነገር የመሸጫ መነሻ የጋውን ወስፍ፥ከዚያ በላይ ብልጫ ያለውን የጋ ለግሊት ገዢ ለመሸጥ የሚዘጋጅ የጋ ውድድር(ቀክከር) ልዩ የሽያጭ ስርአት።

ለጨረታ ቀረበ አንድ ነገር በጨረታ ወይም

በውድድር የጋ አብላጦ ለከፈለ እንዲሸጥ ለገበያ ወይም ለሽያጭ ቀረበ።

በጨረታ ገዛ አንድን ነገር በውድድር የተሻለ ክፍያ ሰጥቶ ገዛ።

ጨረታ ወጣ አንድ ነገር በጨረታ እንዲሸጥ ለገበያ ቀረበ።

ጨረታ አወጣ አንድን ነገር በጨረታ ለመግዛት ወይም ለመሸጥ ወይም አንድን ስራ ለማሰራት ለውድድር አቀረበ።

የጨረታ ማስታወቂያ ስ አንድን ነገር በጨረታ ለመግዛት፥ ለመሸጥ ወይም አንድን ስራ ለማሰራት ተጫራቾችን ለውድድር የሚጋብዝ ማስታወቂያ።

ተጫረተ ግ ለግዥ ወይም ለሽያጭ ወይም አንድን ተግባር ለማከናወን በየጋ ተፎካከረ፥ ተወዳደረ (በፅሁፍ ወይም በቃል፥ በግልፅ ወይም በምስጢር)።

ተጫራች ት የጨረታ ተፎካካሪ፥ ተወዳዳሪ (ሰው)።

አጫረተ ግ በየጋ አወዳደረ፥ አፎካከረ፥ አበላለጠ (በቃል ወይም በፅሁፍ፥ በግልፅ ወይም በምስጢር)።

አጫራች ት ጨረታ የሚያካሂድ (ሰው)።

ጨረነቀ ግ ውቅ፥ ተጫነ።

ጨርናቃ ት አንገተ አጭር (ሰው)።

ጨረገደ ግ 1. ሳርን፥ ቅጠልን፥... በአንድነት አጨደ። 2. መታ፥ ደበደበ (በሽመል፥ በዱላ፥...)። 3. በብዛት ጥርግ አድርጎ በላ።

***ጨረገገ**

ተንጨረገገ ግ ተንዝረገገ፥ ተንጠለጠለ(ፍሬ)።

አንጨረገገ ግ አንዝረገገ፥ ብዙ ፍሬ አፈራ።

***ጨረጨረ**

ጭርጭር አለ ግ ተንጨረጨረ።

ተንጨረጨረ ግ 1. ተጠበሰ፥ ተቆላ፥ በእሳት በጣም ተቃጠለ (ሰጋ፥ ቅቤ፥...) ። 2. ተከነ፥ አረረ፥ ደበነ(በንዴት)።

አንጨረጨረ ግ 1. ጠበሰ፥ ቆላ፥ እስኪያር አቃጠለ። 2. አተከነ፥ አሳረረ፥ አናደደ፥ ክፉኛ አበሳጠ። 3. አስጮሀ።

ጨረጨሰ ግ በጣም አረጀ፥ ሸመገለ።

ጨርጫሳ (ጨረጨሰ) ት (ስድብ) ያረጀ ያፈጀ፥ አርጌ፥ ሽግግሌ ወይም አርጌት።

ጨረፈ ግ በጨረፍታ መታ፥ ለኮፍ ወይም ነካ አደረገ።

ጨረፍታ ስ በመጠት፥ በከፊል፥ በትንሹ የማየት፥ የመስማት፥ የመምታት፥... ሁኔታ። በጨረፍታ አያት።

*ጨፈፈ

ጭፍፍ አለ ገ ተንጨፈፈ።

ተንጨፈፈ ገ ተንጨፈፈ። ተንዘፈፈ።

አንጨፈፈ ገ አንጨፈፈ። አንዘፈፈ።

ጨፍታ "ጨፈ" ስር ተመ.

ጨግግ "ጨመመ" ስር ተመ.

ጨግታ "ጨመተ" ስር ተመ.

ጨቅ ስ ከሱፍ ወይም ከጥጥ ወይም ከሃር ከር የሚዘጋጅና ለልብስ፥ ለመሸፈኛ፥ ለመጋረጃ፥... የሚያስገልግል የፋብሪካ ስራ ወይም የሽመና ውጤት።

ጨቁን ግለ አበደ፥ ወፈ።

ጨቁን ግቁን አለ ሰበብ፥ ምክንያት አበዘ።

ጨቅ ሆነ 1. ለሰለለ፥ ለፋ (ቆጃ)። 2. በግም ሰከረ። 3. በህመም ምክንያት ሰውነቱ መነመነ፥ ደከመ።

ጨቅ ለባሽ (የን.አኑ.) መናጢ ድሃ፥ ምንም የሌለው።

ጨቃም ቅ (የን. አኑ.) ቅርንጥፃም፥ ዘባተሳም፥ ቡትታም።

ጨናቃ "ጨነቀ" ስር ተመ.

ጨጫሳ "ጨጨሰ" ስር ተመ.

ጨ (ጢስ) ገ 1. በመንደሩ፥ በመቃጠል ምክንያት በነነ፥ ተነነ፥ ተትሳለገለ፥ ወጣ (ጢሱ፥ እንፋሎቱ)። 2. ተናደደ፥ ተበላጨ። 3. በግም ተወደደ፥ ዋጋ ቀጠለ። የመስኖ ዋጋ እንደድርው አይደለም፤ ጨል። 4. በግም አረጀ፥ ጨጨሰ። የጨሰ ሽግግሌ።

ሳይጨሰ ነደድ ሲነድ ጨሰ የማይወጣው ጭራር እንጨት።

ጨሰ(ጢስ) ስ ግንደ፥ ግእጢንት ወይም ሌላ ነገር ሲቃጠል ወይም በእሳት ሲያያዝ የሚፈጠረው ጉም ወይም እንፋሎት መሰል ነገር።

በጨሰ በእያንዳንዱ ቤት። በጨሰ ሁለት ሁለት ብር ከፈለገ።

ጨሰ መታው ጨሰ ጨሰበት ወይም ጨሰ መሰለ።

[የ] ጨሰ እንጨት ስ ሲቃጠል ጨሰ ጥሩ ሽታ ያለው እንጨት።

ጨሰ መውጫ ስ የመኪናን ወይም የሌላ ሞተርን፥ ለማንቀሳቀስ የሚቃጠለው የቢንዚን ወይም የናፍታ ጨሰ ወደ ውጭ የሚወጣበት ቧንቧ መሰል አሸንጻ።

ጨቶች (ጢሰኛ) ስ በሰው መሬት ላይ ቤት ስርቶ እያረሰ ሲሶ፥ እርቦ ወይም እኩሊታ ለባለመሬቱ ይሰፍር የነበረ ዝግ።

ተጫጫሰ ገ 1. ተያያዘ፥ ተቀጣጠለ (እሳቱ)። 2. ተገግግ፥ ተጋጋለ (ጠቡ፥ ነገሩ...)።

አጨሰ ገ 1. ግንደን፥ የጢስ እንጨትን፥ ግእጢንትን በማቃጠል ጨሰ እንዲወጣ አደረገ። 2. ግን፥ ጠጣ(ትንሳሆን፥ ሲጋራን)። 3. መታ (በጥፊ፥ በጥይት)። 4. በጥፋ ዋጋ ሸጠ። 5. አበገነ፥ አናደደ።

ግጨሻ ስ አግንና የመሳሰለው የሚጨሰበት ገል ወይም ሌላ እቃ።

አጫሽ ስ ሲጋራ የሚያጨስ ወይም የሲጋራ ሱሰኛ።

አጫጨሰ ገ 1. እያያዘ፥ አቀጣጠለ(እሳትን)። 2. አገግግ፥ አጋጋለ (ጠብን፥ ነገርን)።

ማጫጫሽ ስ ግያያዣ ወይም ግቀጣጠያ ከብት፥ ፋንድያ፥ ገብስብስ፥...

ጨቀየ ገ በውሃ ወይም በዝናብ ራስ፥ በካ፥ ተጨግለቀ፥ ጭቃ ሆነ(መሬት)።

ጭቃ ስ 1. በዝናብ ወይም በውሃ የራስ፥ የቦካ ወይም የተጨግለቀ መሬት ወይም አፈር። 2. ግጥ፥ አረንጃ፥ ረገረገ መሬት። 3. (ስድብ) ረሀተ፥ ሰነፍ (ሰው)።

ጭቃ መራጊ ስ ሙያው ገድገዳን በጭቃ መያረገ የሆነ ሰው። ጭቃ ረጋጭም ይባላል።

ጭቃ ረገጠ ገድገዳ የሚመረግበትን ጭቃ ከጭቅ ጋር አዋህዶ አስካ።

ጭቃ ረጋጭ / አቡኪ ስ ለምርገ ስራ ተስማሚነት ያለውን አፈር በውሃ እያሳቀጠና ከጭቅ ጋር እያቀላቀለ እስኪበካ ድረስ በመርገጥ የቤት ገድገዳን የሚመርግ ባለሙያ።

[የ] ጭቃ ሱሪ ስ በከረምት ወይም በጭቃ ጊዜ የሚለበስ አጭር ሱሪ።

የጭቃ እሽህ ሳይታወቅበት በሰው ምርጫ ወይም የሚጎዳ፥ ተንኮለኛ (ሰው)።

[የ] ጭቃ ጅራፍ የሚያስቀይም ወይም የሚያስከፋ ንግግር (ሳይጠብቁት የተነገረ)።

ጭቃ ሹም ስ በቀድሞ ስርአት የመሬት ስሪት ውስጥ የሚሳካበው በህዝብ ተመርጦ፥ ከአጥቢያ ጳኛና ከመልክኛ ቦታች እንደ መንግስት ሹም ሆኖ የሚያስገልግል ሰው።

ጭቃ ቀለም ስ የሰደለደ ቀለም ያለው መግፈያ፥ እስኪርቢቱ።

ጭቃ ቅባት ስ ፈሳሽ ያልሆነ ቅባት።

ጭቃ ቤት ስ ገድገዳው በእንጨት ተሰርቶ በጭቃ የተመረገ ቤት (የሸከላ፥ ወይም የድንጋይ ቤት ያልሆነ)።

ጭቃ አፍ፥ ስ ሲሳደብ ለአፋ፥ ለከት የሌለው፥ ተሳዳሪ።

ጨፈፈ¹ ገ 1. ነክዘ፥ ወተወተ፥ ነተረከ፥

በነገር አለለች። 2. ጠቀሜታ ፈጠራና ወተረ። 3. መላላላ ወጋ (በጦርና በሹል ነገር...)። 4. እርጥብ ጌሽን፣ ታሪያን፣ በቆሎን... ወቀጠ።
መጨቅጨቂት (መጨቅጨቂያ) ለ እንጀራ ቢጋገር እንዳይነፍስበት በአክንባሉና በምጣድ መሃል ያለውን ቀዳዳ ለመድፈን በውሃ እየተራሰ የሚጠቀሙት የጨቅ ትልቃይ።

ጨቅጫቃ ት ነዝናዛ፣ ነትራካ፣ በነገር የሚያሰለች።

ጭቅጭቅ ለ 1. ንዝንዝ፣ ንትርክ። 2. ጠብ፣ አለመስማማት። 3. ሙግት፣ የፍርድ ቤት ነገር።

ጭቅጭቅኛ ት ተነዛናዥ፣ ተነታራኪ።

ተጨቅጨቅ ግ 1. ተነዛናዥ፣ ተነታራኪ። 2. ተከራከረ፣ ተገግተ፣ ተጣላ።

ተጨቅጨቂ ት ተነዛናዥ፣ ተነታራኪ፣ ጭቅጭቅ የማይለለችው።

አጨቅጨቅ ግ አጣላ፣ አወዛዝበ፣ አነታረክ።

አጨቅጨቂ ት አወዛጋቢ፣ የሚያጣላ፣ የሚያነታርክ፣ አከራካሪ የሆነ(ነገርና ንብረት...)።

ጨቅጨቅ ግ ጨቀቶ፣ በዝናብ ወይም በውሃ ራሱ።

ጨቅጨቅ ለ ውሃ ያለበት ጭቃ ማለት።

ጨቅላ ለ 1. አራሱ፣ ሊጋ፣ ሰውነቱ ያልጠነከረ፣ ርጥብ ሆነ፣ ልጅ። 2. (ዘይ.) አስተሳሰቡ ያልበሰለ፣ እርቆ የማያስብ፣ የማያስተውል።

ጨቅጫቃ “ጨቅጨቅ” ስር ተመ.

ጨቅን ግ 1. ተጫነ፣ ገፍቶ፣ ረገጠ፣ አጣብቆ ያዘ። 2. በአገዛዙ ወይም በሃላፊነቱ በደለ፣ ግፍ ፈፀመ፣ አስቃየ፣ መብት ገፈፈ።

ጨቅኝ ት ግፍ ሰራ፣ በዳይ፣ መብት የሚነፍግ (በአስተዳደርና በአገዛዝ)።

ጭቁን ት መብቱና ነፃነቱ የተገፈፈ፣ በደለ፣ ስቃይ የደረሰበት።

ጭቆና ለ 1. መብትን፣ ነፃነትን የመግፈፍና የማስቃየት ድርጊት። 2. የመጨቅን መብት የማጣት ወይም የመከላከል ሁኔታ።

ተጨቅን ግ ተሰቃየ፣ ግፍ ተሰራበት፣ በደለ ተፈፀመበት፣ መብቱ ተገፈፈ(በአስተዳደርና በአገዛዝ...)።

ተጨቅኝ ት በደለ፣ ስቃይ፣ ግፍ የደረሰበት (ሰው)።

***ጨበረረ**

ጨበረረ (ጨብራራ) ት የተንጨበረረ፣ የተንጨፈረረ፣ ያልተበጠረ (ፀጉር)።

ጨበራ ት የተንጨበረረ፣ የተንጨፈረረ፣ የቆመ፣ ያልተበጠረ(ፀጉር)።

ተንጨበረረ ግ ተንጨፈረረ፣ ቆመ (ፀጉር)።

አንጨበረረ ግ አንጨፈረረ፣ አንፈረ፣ አቆመ (ፀጉር)።

እንጭብራ ለ ራሱ ብትን ዘንጋዳ።

***ጨበረበረ**

ተጭበረበረ ግ ተታለለ።

አጭበረበረ ግ አታለለ፣ አሳሳተ፣ አደናገረ።

አጭበርባሪ ት አታላይ፣ አወናባጅ።

ጨበራ ለ ቀይነት ያለው አፈር።

ጨበራ ግ “ጨበረረ” ስር ተመ.

***ጨበሰበሰ**

ጨበሰባሳ ት በጭስ፣ በበሽታ... የተጭበሰበሰ፣ የተጨናበሰ፣ ጭጭጭ (አይን)።

ተጭበሰበሰ ግ 1. ተጭፈነፈነ፣ በደንብ አላይ አለ (አይን)። 2. በደንብ አልነድ አለ፣ ጨለ (እርጥብ እንጨት)።

አጭበሰበሰ ግ አጭፈነፈነ፣ አላላይ አለ (አይን...)።

ጨበጠ ግ 1. እጁን ከሌላ ሰው እጅ ጋር በማያያዝ ሰላምታ ሰጠ ወይም ሰላምታ ተለዋወጠ። 2. ያዘ፣ የራሱ አደረገ። **ሰላማን መንገት ጨበጠ።** 3. ጭብጦ አዘጋጀ። 4. አንድን ነገር በጥቶቹና በመዳረፍ አስገብቶ ያዘ። 5. ጥቶቹን ኮርምቶ በመዳፋላይ ያዘ ወይም ለሰጡ መምቻ እንደሚሆን አደረገ። 6. ዋጋውን አስወደደ። **ኃጋደው የሚሸጥበትን ዋጋ ጨበጠ።** 7. ጉዳዩን አስር ያዘ፣ እንዳይፈፀም አደረገ። **ጉዳዩ እንዳይፈፀም የጨበጠብኝ ገብ ሌልን ነው።** 8. ኮረመተ፣ አሰራ፣ አሰቃየ (ብርድ፣ ረሃብ፣ በሽታ፣ ችግር...)። **ብርዱ ሰውነቱን ጨበጠታል።** 9. አወቀ፣ ተረዳ፣ ያዘ(ጉዳይን፣ ነገርን...)። **ፍሬ ያሳቡን ጨበጠታል።** 10. (ዘይ.) አስቀመጠ፣ አጠራቀመ፣ ያዘ (ሃብትን፣ ንብረትን...)።

መጨበጫ ለ የአንድ ነገር መያዣ ወይም እጅታ፣ በእጅ አጥብቆ ለመያዝ አመቺነት ያለው የአንድ ነገር አካል።

መጨበጫ የለውም 1. በገለፅ አይታወቅም፣ ዝብርቅርቅ ነው፣ አይያዝም (ሃሳብ፣ ፍላጎት...)። 2. ለመያዝ አያመችም።

ጨበጣ (የጨበጣ ውጊያ) ለ በላንጃ ወይም በሰዳፍ ወይም በሌላ በእጅ የሚያዝ መሳሪያ በመጠቀም አጠገብ ለአጠገብ ሆኖ ግብግብ የሚጋጠሙበት ውጊያ።

ጨባጣ ት (ሰድብ) 1. ኮርማታ፣ አጭርና ቀጭን። 2. በሀምሮ ምክንያት አካሉ የተከራመተ (ሰው)።

ጨባጭ ግ ጉፋግ፣ ሰስታም።

ጭብጥ ለ የአንድ ነገር ወይም ጉዳይ ፍሬ ሃሳብ።

ጭብጡን አፈሰሰ ጭብጡን ለመስካሪ ነገር ወይም ገለጠ፡ አስረዳ።

ጭብጥ ስ 1. የተወበጠ እጅ፡ ኩርኩም፡ ቡጢ፡ ጡጫ። 2. በአንድ እጅ መጻፍ ውስጥ የተወበጠ (ጥሬ፡ ሳር፡...)። 3. ትንሽ ወይም ጥቂት ነገር። *ጭብጥ ሐጉ ይዞ ወደ ላክሮ ጤጋ።*

ጭብጥ ስ 1. ተጋግሮ በትኩሱ የተደበበለ እንጀራ (የመንገደኛ ስንት)። 2. ከበላና ከግር ተደባለቡሉ የተዘጋጀ ምግብ፡ ስንት።

ተወበጠ ግ 1. ተያዘ፡ ተገኘ፡ ታወቀ። *የሰሉ ተወበጠላኛል።* 2. ተኮራመተ፡ ታሰረ (በሃዘን፡ በበሽታ፡...)።

የተወበጠ በግልፅ የታወቀ፡ የተረጋገጠ።

ተወባጭ ቅ በእርግጥ ያለ፡ የሚኖር ወይም በአካል የሚገኝ (ለነገር፡ ለክስተት፡ ለአካላዊ ነገር)።

ተወባጭ ሁኔታ ስ አንድን ነገር እስመልክቶ በአንድ ወትት የሚታየው ወይም ያለው ነባራዊ (ትክክለኛው) ሁኔታ ወይም ነገር።

ተወባጠጠ ግ 1. ተኮራመተ። 2. ተጣጠፈ፡ ተወግደደ። 3. የእጅ ሰላምታ ተለዋወጠ፡እጅ ለእጅ ተያያዘ።

አወባበጠ ግ በእጅ ማወባበጥ አማካይነት አስግግ፡ አስታረፈ።

አስወበጠ ግ 1. የጉዳዩን ፍሬ ሃሳብ ወይም ቁም ነገር አስያዘ፡ አስረዳ። 2. ሰጠ፡ በእጁ እንዲይዝ አደረገ።

ወበጠ ግ ለመለመ፡ አቆጣጠ፡ ቅጠል አወጣ።

አወበወበ ዝ.ክ.

***ወበወበ**

ጭብወባ ስ ሁለት ውስጥ እጆችን በማግታት የሚፈጠር ድምፅ (ዘፈንን፡ለትሶን ለማጻመት፤ ደስታን፡ ስምምነትን ለመግለፅ እንዲሁም ለመጣራት የሚደረግ)።

ተወበወበ ግ ጭብወባ ተደረገ።

አወበወበ ግ 1. ሁለት ውስጥ እጆችን አግታ፡ አጣፋ፤ ቸብቸብ አደረገ። 2. ነገር አጻፋ፡ አቶኩቱክ።

አወበወበበት ተደሰተበት፡ ተዝናናበት፡ ጠጣበት፡ ወፈረበት (ገንዘቡን)።

አወብጭቦ ቀረ ጽንዖ ሳያገኝ ባዶ እጁን ቀረ።

አወብጭቦ ተቀበለ በደስታ ተቀበለ።

አወብጫቢ ቅ ነገር አጻናቂ፡ አቶኩቲኪ፡ አንብቃቢ።

አስወበወበ ግ አድናቆትን እገኘ ወይም አተረፈ ደስ አለኝ።

ወበደ “ወበደ” ስር ተመ.

ወባ ስ ከሰል የሚሆን ወይም የወተት ማእግንት የሚያደርጉት የግራር አይነት።

ወባጣ “ወበጠ” ስር ተመ.

ወባጭ ዝ.ክ.

ወብራራ “ወበረረ” ስር ተመ.

ወብጥ(ወብጠ) ስ ሽንት የሚከለክልና የሚያቃጥል የላባለ ዘር በሽታ።

ወቦደ ግ አጥብቆ ያዘ፡ወበጠ፡ አፈፍ አደረገ።

ወቦደ ቅ ሃይለኛ፡ ጠንካራ፡ ጉልበተኛ (ሰው)።

ወነቀ ግ ቸገረ፡አወከ። *ለበሽታው መድሃኒት ሰጣ ወነቀው።*

ወነቀኝ ጠበበኝ ቸገረኝ፡ የማደርገውን አጣሁ፡ ተሰቃየሁ።

ጭንቅ ስ ቸግር፡ ስቃይ፡ መከራ፡ ፍርሃት።

የጭንቅ አማላጅዋ ስ የቅድስት ማርያም የቅፅል ስም።

ጭንቅት ስ በህመም በልዩ ልዩ ችግር ምክንያት አእምሮን፡የሚያሰቃይ፡ የሚረብሽ ወይም በጣም የሚያሳስብ መጥፎ ስሜት።

ጭንቅታም ቅ ፈረ፤ በሆነው ባልሆነው ጭንቅት ወይም ፍርሃት የሚያበዛ።

ተወነቀ ግ ተቸገረ፡ ተጠበበ፡ ታወከ፡ ተሰቃየ፡ የሚያደርገውን አጣ፡ግራ ተጋባ (በህመም፡ በችግር፡ በሃሳብ፡...)።

ተወናነቀ ግ በጣም ተጣበበ፡ ተጠጋጋ፡ ተደራረበ፡ አላፈናፍን አለ።

አወናነቀ ግ በጣም አጠጋጋ፡ አደራረበ፡ አጣበበ።

አስወነቀ ግ አስቸገረ፡ መፈናፈኛ ከለክለ።

ወነቅረ ግ 1. አንድ አይነት ወፍኖ አየ ወይም ተመለከተ። 2. በቀጻጻ አየ። 3. የተወናቀረ ወይም የተጭፈነ፤ ፅሁፍ ባፈ፡ በጫወረ።

ወነቅረ(ጭንቁር) ቅ ወምባሳ (ለአይን)።

ጭንቁርቁር ቅ 1. ጭምብስብስ። 2. በደንብ የማይነበብ፡ የተበጫወረ (ፅሁፍ)።

ተወናቅረ ግ (ለፅሁፈት) የማይነበብ ሆነ፡ ተበጫወረ።

***ወነበሰ**

ወነባሳ (ወምባሳ) ቅ 1. በደንብ የማይነድ፡ የሚወስ (እሳት)። 2. የተወናበሰ፡ በደንብ የማይይ (አይን)።

ጭንብስብስ ቅ የተወናበሰ፡ በደንብ የማይይ (አይን)።

ተወናበሰ ግ 1. በደንብ የማይይ ሆነ፡

ተጨማሪ፡ ተጨማሪ፡ 2. በጭስ ታፈነ፡ ታወቀ፡

አጠቃላይ ግ ግጥም አወከ፡ አስቸገረ(አይንን)፡፡

ጨነቀ ግ ቆረጠ፡ ቀረጠ፡ አጠቃላይ፡፡

ጨነቀ ግ 1. ፅንሰ ከመወለድ ጊዜው ቀደም ብሎ ህይወት አልባ ሆኖ ወጣ፡ 2. (የተተኮሰ ጥይት) ተበላሽ፡ ከሸፈ፡...፡ 3. የታለሙ፡ የታቀደው ጉዳይ ባይላካ ቀረ፡ ተጓጎለ፡ ተሰናክለ፡፡

ጨነቀ ግ አስወረደች፡ ቀኑ ባይደርስ ህይወት የሌለው ፅንሰ ከግህፀኗ ወጣ፡፡

ጭንጋኛ ት (በድብ) 1. ያለ ቀኑ የተወለደ፡ 2. ጠባባ፡ ድውይተኮላግና፡ ስ 3. ጥቆ የወጣ ፅንሰ ሽል፡፡

ተጨናገፈ ግ ተጓጎለ፡ ከሸፈ፡ ተሰናክለ (የታቀደ፡ የተጀመረ ስራ ወይም ሌላ ነገር)፡፡

አጨናገፈ ግ አስተጓጎለ፡ አከሸፈ፡ አሰናክለ፡ አደናቀፈ፡፡

አስጨነቀ ግ ፅንሰ ህይወት አልባ ወይም ውርጃ ሆኖ እንዲወጣ አደረገ (በሽታ ወይም ሌላ ችግር)፡፡

*ጨነቀ

ጨንቃ ት የተሰናከለ፡ አጓጉል የቀረ፡ ለውጤት ያልበቃ፡፡

ተጨናነለ ግ ተጓጎለ፡ ተሰናክለ፡ ለውጤት ባይበቃ ቀረ፡፡

አጨናነለ ግ አሰናክለ፡ አጓጉል አደረገ፡ ያለውጤት አስቀረ፡፡

*ጨነቀ

አጨናፈረ ግ መታ፡ ከቶኛ አሳመመ፡ ምቹ አጨናፍሮ ጣለው፡፡

ጨንቋራ “ጨነቆረ” ስር ተመ.

ጨንባሳ “ጨነበሰ” ስር ተመ.

ጨንገር ስ 1. ልምጭ፡ አርጨሜ፡ ለበቅ፡ 2. አገዳው ቀጥ ብሎ የሚወጣ የጤፍ አይነት፡፡

ጨንቃ “ጨነጎለ” ስር ተመ.

ጨከነ ግ 1. ከቱ ሆነ፡ ከርሀራሃ፡ ከሃዘኔታ ራቀ፡ 2. ቻለ፡ ታገሰ፡ በራታ፡ ደፈረ፡ 3. ቆረጠ፡ ባያመነታ ቀረ፡ ጨከኖ ሃደ፡፡

ጨከኛ ት ርሀራሃ ወይም ሃዘኔታ የሌለው፡፡

ጨከኔ ስ 1. ከቶት፡ ርሀራሃ፡ ሃዘኔታ የሌለበት ስሜት፡ 2. ብርታት፡ ድፍረት፡ ትእግስት፡፡

ጨከከ ግ አረጀ፡ ጨረጨሰ (ለሰው)፡፡

ጨከከች ግ ቁፍ፡ ጭር አለች፡ ዶሮዋ ሃያ ለምስት እንቀላል ከወለደች በሂሳ ጨከከች፡፡

ጨከካ ት 1. ያረጀ፡ የጨረጨሰ (ለው)፡ 2.

ቁፍ፡ ጭር ያለች (ዶሮ)፡፡

ጨከኛ “ጨከኛ” ስር ተመ.

ጨከካ “ጨከከ” ስር ተመ.

*ጨው

ጨው (ጨው) ስ 1. ንግግር፡ ውይይት፡ 2. ልፊያ፡ ድሪያ፡ ቀልድ፡ 3. የሚያስት፡ የሚያዝናና ወሬ ወይም ንግግር፡ 4. ውድድር ወይም ተክክር ያለበትና የሌለበት የቤትና የውጪ ስፖርት፡ መዝናኛ፡ ሌላም አይነት እንትስቃሌ፡ 5. ዘፈን፡ ዳንስ፡ ውዝዋዜ፡...፡፡

ጨው ፈረሰ ጨው አበቃ፡ አቆመ፡፡ጨው ፈረሰ ዳቦ ተቆረሰ፡፡

ከጨው ውጭ (ስፖ.) በእግር ኳስ ጨው ላይ ከሚፈፀሙና ትግት ከሚያሰጡ ስህተቶች አንዱ፡፡

የጨው የቀልድ፡ የምር ያልሆነ፡፡

ጨውት ስ ወሬ፡ የርስ በርስ ውይይት ወይም ንግግር፡፡

ተጨውት ግ 1. ተነጋገረ፡ ተወያየ፡ 2. ተላፋ፡ ተቃለደ፡ 3. የጨው ወይም የውድድር እንትስቃሌ አደረገ፡ 4. ዘፈነ፡ ጨፈረ፡፡

ተጨውተበት 1.ጉድ ሰራው፡ ያሳለበውን ነገር ፈፀመበት፡ 2. ቀለብበት፡ አሸፈበት፡ 3. አሳግባብ ተጠቀመ፡፡ገንዘቡን ተጨውተበት፡፡

መጨው ስ 1. እንደ ኳስና አሻንጉሊት ያለ ለጨው የሚያገለግል እቃ፡ 2. መቀለጃ፡ ግሽፊያ፡ አንበሳ ሲያረጅ የዝንብ መጨው ይሆናል፡ 3. እንደ ክራር፡ ግሊንቆ፡ ዳግ፡ ካርታ፡ የመሳሰሉ እቃዎች ወይም መሰሪያዎች፡፡

ተጨውች ት 1. ቀልደኛ፡ ጨው አዋቂ፡ 2. በእግር ኳስ፡ በመረብ ኳስ ወይም በሌላ አይነት ጨው የሚሳተፍ፡፡

አጨውት ግ 1. አነጋገረ፡ አወያየ፡፡አንገዳውን አጨውተው፡፡ 2. አባበለ፡ እንዳያለቅስ አደረገ (ሀገንን)፡ 3. (ስፖ.) በዳንስ መሬ፡ እግር ኳስ ያጨውት የዝብረው ዳኛ ታመመ፡ 4. በጨው እንዲሳተፍ አደረገ፡ ፈቀደ፡ አስገባ፡ ኳስ የሚጨውት ልጆች አጨውትን ብላቸው እንቢ ሉሉች፡፡

ማጨው ስ ልጅ እንዳያለቅስ ግባበያ ወይም ግታለያ የሚሆን ልዩ ልዩ እቃ፡፡

አጨውች ስ 1. የሚያነጋገር፡ የሚያወያይ፡ የሚያዝናና ቀልድ አዋቂ ሰው፡ 2. (ስፖ.) የእግር ኳስ ወይም የሌላ ስፖርታዊ ውድድር ዳኛ፡፡

ጨው ስ 1. በግብሩ ወይም በጠባዩ ጥፋ ስነ ምግባር ያለው፡ ከአፀያል ተግባር የራቀ(ለው)፡፡ 2. ያልተግረ፡ ግይድ፡፡

ጨው “ጨው” ስር ተመ.

ጨው ስ ምገብ ጥሩ ጣእም እንዲያገኝና ሳይበላሽ እንዲቀይ ለግድረገ ምረያለገልና ከመራት ወይም ከውሃ ምረገኝ ነጥ ግእድን ፤ አሸበ ።

ጨው ሆነ 1. ተወደደ። 2. ጌጌ።

ጨው መሰለ ነጥጥ ሆነ።

ጨው ጨው አለ የወው ወይም የመኮምጠጥ ጣእም ሰጠ።

ጨደደ ገ 1. ቀደደ፣ ሰነጠ። 2. ከበበ።

ጨገሬታ(ጥገሬታ) ስ ጻካ፣ ደብዛ፣ ምልክት። ገለቃው ጨገሬታ ጠፍቷል።

ጨገገ ገ 1. ጨለመ፣ ጥጋግ ሆነ። 2. ከበደ፣ ጨፈገገ።

ጥጋግ ስ እግራ የተሸከመ ወይም ጉም የሚመስል አየር።

ጥጋግ ፊት የከፋው የሚመስል (ሰው)።

አጨገገ ገ አጨፈገገ፣ አከፋ(ፊትን)።

ጨጎረ ገ 1. ፀጉር አወጣ ወይም አበቀለ(ሰውነት)። 2. አረም አበቀለ (መሬት)።

ጥገር ስ በሰዎች ብብትና አባለ ዘር አካባቢ የሚበቅል ፀጉር፤ ጥጉኝ።

ጥገሩ ቆመ ነገር ነገር አለው።

ጥገራም ት ብዙ ፀጉር ያለው።

አጨጎረ (አጨገረ) ገ 1. ሰውነቱ ፀጉር አወጣ ወይም አበቀለ። 2. አረም አበቀለ።

ጨጎረ ስ በሰዎች በእንበሳት ሆኖ የሚገኝ፣ ለምግብ መፍጫነት የሚያገለግል እንደ ከረጢት ያለ አካል።

የጨጎራ በሽታ ስ በወጓራ ውስጠኛ አካል ላይ የሚለጣ ህመም።

ጨጎራ ፊት ት 1.በኩፍኝ ወይም በፈንጣጣ ምክንያት ፊቱ የተበላሸና ጠቃጠቆ ያለበት። 2. ጥፍግግ ያለ፣ የተከፋ የሚመስል።

ጨወብሳ ስ ተሰባብሮ በቅቢ የታሸ ቂጣ።

ጨጮ(ጨጮ) ስ በወይና ደጋ የሚበቅልና ሲነድ እየተንጣጣ የሚፈናጠር የቁጥቋጦ አይነት ።

ጨፈለቀ ገ 1. ረገጠ፣ ቆጠ፣ ደፈጠጠ። 2. ለየብቻ የነበረውን አንድ ላይ አደረገ፣ አቀላቀለ። ወርቆቹን አሳጠፍቶ ለላንጉኑ ሃብል አሰራሁ። 3. ገመሰ፣ ተረተረ፣ ሰነጠቀ ወይም የመጀመሪያውን እርሻ አረሰ ።

ጥፍልቅ ት የመጀመሪያ እርሻ።

ተጨፈለቀ ገ 1. ለየብቻ የነበረው አንድ ላይ ተደረገ፣ ተቀላቀለ፣ ተዋሃደ። 2. ተገመሰ፣ ተሰነጠቀ፣ የመጀመሪያው እርሻ ተከናወነ።

ጨፈረ ገ 1. በአመት በላላ፣ በሰርግ፣ በልዩ ልዩ ደረጃ ቀን፣... እየከፈነ ዘለለ፣ ባላንጉት ወረደ፣ ተወዘወዘ። 2. (ዘይ.) ቦረቀ፣ ተደለሰ። 3. (ዘይ.)

በንደት ወይም በቁጣ ብዙ ተናገረ።

ጥፈራ ስ ዝላይ፣ ጻንገራ፣ ውዝዝዞ (የደስታ፣ የፈንጠክያ)።

ጥፋር ዝ.ክ.።

ተጨፈረ ገ ጥፈራ ተደረገ።

ተጫፈረ ገ ተጣመረ፣ በአጫፋሬ ምእላድ ተያያዘ።

አጫፈረ ገ (ሰዋ.) አገናኘ፣ አጣመረ(ለምሳሌ ወንድሙና እህቱ ሃገ ይመጣሉ በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ ኖሮ አጫፋሪ ነው፤ ወይም ወንድሙ፣ እህቱ፣ አክስቲም ሃገ ይመጣሉ በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ ኖሮ አጫፋሪ ነው)።

አጫፋሪ ት 1. አበር፣ ገበረ አበር፣ አብር የሚሄድ፣ደጋፈ። ስ 2. አያያዥ ወይም አጣጣሪ ምእላድ።

አስጨፈረ ገ 1. እንዲዘፈን፣ እንዲጨር አደረገ። 2. አስደሰተ። 3. አናደደ፣ አበላጨ፣ አስቆጣ።

*ጨፈረረ

ጨፍራራ (ጨፈረረ) ት በቅጡ ያልተበጠረ (ፀጉር)።

ጥፍርር አለ ገ 1. በጣም ተንጨፈረረ፣ ቆመ(ፀጉር)። 2. ደረቀ (እፅዋት)። 3. (ዘይ.) ሞተ፣ ተፈነቸረ።

ተንጨፈረረ ገ 1. ተንጨበረረ (ፀጉር)። 2. ዛፍ ከድርቅ የተነሳ ቅጠሎቹን አራጉጭ እንወቁ ብቻ ቀረ። 3. (ዘይ.) ሞተ።

አንጨፈረረ ገ 1. ፀጉር ከተገቢው በላይ በግደጉ ወይም በወግ ባለመያዙና ባለመበጠሩ ደርቆና ቀጥ ብሎ እንዲቆም ወይም ደግሞ ስርአት ባጣ መልኩ እንዲመሰቃቀልና እንዲንጨበረር አደረገ 2. ወደ ላይ አቆመ፣ ዘረጋ። ለጽን ለገጠፍር ጌታቱ ጌታቱ ለያለ ይግጠን ዘር።

ጨፈቀ ገ 1. ለሰቀ፣ ለጥ ቀጥ አደረገ(ጨፈቃ ላይ ከባድ ነገር በግንባታው፣ በመጫን፣በመርገጥ)። 2. መታ፣ ደበደበ። 3. አጠጋጋ፣ ጠቀጠቀ።

ጨፈቃ ስ ትንንሽ ትርንጓዴ ያለው ቀጫጥን እንወቅ (ለቤት ጉድጉጻ ለአጥር፣... ሰራ የሚያገለግል)።

ተጨፈቀ ገ በጨፈቃው ላይ ከባድ ነገር ተጥፍቦት ልሰት እንዲል ተደረገ።

ጨፈነ ገ 1. አይነን ከደነ፣ ገጠመ። 2. ደበዘዘ፣ ብርንጌ ጠፋ (በጉምና በዝናብ ምክንያት)።

ጨፋኝ ት አይት በደንብ የማይገለጥ ወይም የማያይ (ሰው)።

ጥፍን ት 1. የታወረ ወይም የማያይ (አይን)። 2. ጉልቅ ያለሆነ። 3. የማያመዛዝን ወይም የማያስተወል። 4. በቂ ምክንያት የሌለው ወይም ያልታሰበበት። ጥፍን የለሰራት ለርምጃ።

በጥናት በመላት ሳይመራመሩ በድፍረት።
ጥናትና ትውልድ የሆነ።
ተጨረሰ ግን ተገጠመ። ተከደ። ተሸረነ(አይን)።
ተጥፈኝነት ግን 1.አየሩ በጥም። በጥጋጋ
ተሸረነ። ተጨግ ሆነ። 2. ተደበበሰሰ። ገላፅ
ሳይሆን ተረ።

ጨፈገገ ግን 1. ከበደ። ጠቀረ (የአየር ሁኔታ)።
2. (ዘይ.) ፊትን አጠቀረ። አወግደደ።

ጨፍጋጋ ት 1. የጠቀረ። የከበደ(የአየር
ሁኔታ)። 2. (ዘይ.) የግይጠሳው። ፊቱ የከበደ።
የተከፋ የሚመስል።

ጥፍግግ ዝ.ክ. ።

ጥፍግግ አለ ግን ጠቀረ። ከበደ (አየሩ)።

ጥፍግግ አደረገ ግን አወግደደ።
አኮሳተረ(ፊት)።

ጨፈጨፈ¹ ግን 1. ቁጥጭጦን። ትጠላትጠልን።...
በሰለት ወይም በመጥረቢያ።... መለመለ።
መነጠረ። 2. በዱላ። በመጥረቢያ።...መታ።
ደበደበ። ከተከተ። 3. በጣም ሰደበ። ዘለፈ። 4.
በብዛት ገደለ። ፈጀ። ጨረሰ።

ጨፍጫፊ ት ጨነት። አረመኔ። ህዝብን
የማፈጅ።

ጥፍጥፋ ስ 1. የጅምላ ፍጅት። ገድያ። 2.
እፅዋትን የመቀረጥና የማጥፋት ድርጊት።

ጥፍጫፊ ስ 1. ቁርጥራጭ። ትርፍራፊ
(የእንጨት። የነገር)።2. ከነገሩ ጋር የተያያዘ ነገር
ገን እንደ ዋና ፍሬ ነገር የማይወሰድ ነጥብ
ወይም ሃሳብ።

ተጨፈጨፈ ግን 1. ተመነጠረ(ዛፍ።ሳር።
ትጠል።...)። 2 በብዛት ተገደለ (ሰው)። 3.
(ዘይ.) ተሰደበ። ተዘለፈ።

ጨፈጨፈ² ግን አጠበ (ላብሰን)።

ጨፈጨፍ ስ እግር የሚቆራርጥና የሚሰነጣጥቅ
የክረምት ጭቃና ውሃ።

ተንጨፈፈፈ ግን 1. ተንቸረፈፈ። ወዛ። የፈቱ
ወዘ ተንጨፈፈ። 2. ታጠበ። ተለቀለቀ
(ላብሰን)።

እንጨፈፈፈ ግን 1. አጠበ። እፅዋ። አለቀለቀ
(ላብሰን) 2. (ዘይ.) ሰደበ። በስድሳ
ለንጨፈፈ።

እንጥፍጫፊ ስ የላብሰን እጣቢ።

ጨፋና "ጨፈነ" ስር ተመ.

ጨ ስ 1. ለምለም ሳር የሚበቅልበት ውሃማ
መሬት። 2. ውሃ ባለበት መሬት ላይና በወንዝ
ዳር የሚበቅል ረጃጅም የሆነ ለምለም ሳር።

ጨፍራራ "ጨፈረረ" ስር ተመ.

ጨፍጋጋ "ጨፈገገ" ስር ተመ.

ጨፍጫፊ "ጨፈፈፈ" ስር ተመ.

ጨ የ"ጨ" ፊደል ካለብ ዘር።

ጨህት "ጨህ" ስር ተመ.

ጨላፋት "ጨለፈ" ስር "ጭለፋት"ን ተመ.

ጨልጨል

ጨልጨሌ ት አይነ ትንንሽ።

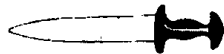
ጨልጨል አለ ግን ክፍት ክፍን አለ (ትንሽ
አይን)።

ጨርር

ጨርር አለ ግን 1. ሆኖ በህመም ወይም
በመታወክ ምክንያት ሮህ። 2. ውሃ ሲንቀረቀር
የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።

ጨቅ ት ስሰታም። ገብጋባ።

ጨቤ ስ እንደ ቢላዋ ያለ ሆኖ ከአንድ ወይም
ከሁለት በኩል ስለት ያለውና በወገብ ላይ
የሚታጠቁት የጦር መሳሪያ።

ጨቤ

ጨው ስ 1 የወፍ አይነት። 2 (ዘይ.) በጣም
ትንሽ ልጅ (ተራ. እነ)።

ጨ የ"ጨ" ፊደል ሳለብ ዘር።

ጨሰኝ "ጨሰ" ስር ተመ.

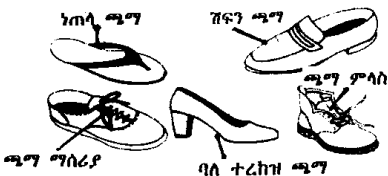
ጨሰ ዝ.ክ

ጫ¹ የ"ጨ" ፊደል ራብእ ዘር።

ጫ²

ጫ አለ ግን እረጭ። ፀጥ አለ።

ጫማ ስ 1. ከቁርጥምጭት በታች ከተረከዝ
እስከ ጣት ድረስ ያለውና መሬት መርገጫ
የሆነው የሰውነት ክፍል። 2. ከቆዳ ወይም
ከፕላስቲክ ወይም ከሸራ የተሰራ በእግር
የሚጠለቅ የእግር መርገጫ። መጫሚያ። 3.
የቁመት። የክፍታ። የርቀት መጠን መለኪያ
(አንድ ጫማ መጠን 0.305 ሜትር ነው)።

ነጠላ ጫማ

ሽፍን ጫማ

ጫማ ምላሽ

ጫማ ማሰሪያ

ባለ ተረከዝ ጫማ

ጫማ

ጫማ ሳባ/ሳመ ተለግመጠ።

ጫማ አደረገ ጫማን በእጉ ላይ ለመለቀቅ፡፡

ጫማውን ጨረሰ አንድን ጉዳይ ለመፈጸም... ያለመሰልቸት ደክመው ተመላለሱ፡፡

የጫማ ማሰሪያ ስ ጫማ ከእግር ላይ እንዳይወልቅ የሚታሰርበት ወፈር ያለ ክር፤ ሲር፡፡

የጫማ ማንኪያ ስ ጫማን ለማጥለቅ የሚረዳ ከተንድ ወይም ከፕላስቲክ፡፡ የሚሰራ እቃ፡፡

የጫማ ምሳሰ ስ ፊት ለፊት በጫማ ክር ግሰሪያዎች መካከል ያለውን ክፍት ቦታ የሚሸፍን ስሰ ቶዳ፡፡

የጫማ ቀለም ስ ቶዳ ነክ የሆነ ጫማን ለማለስለስና ለማሳመር የሚያገለግል ትባትነት ያለው ቀለም፡፡

የጫማ ቡርሽ ስ ጫማን ቀለም ለመቀባትና ለመውልድ የሚያገለግል ቡርሽ፡፡

ጫማ ሰፊ ስ ጫማን በልክ ወይም በእግር መጠን (ቁጥር) የሚሰፋ ወይም የተቀደደውን የሚጠገን ባለሙያ፡፡

ጫማ ጠራጊ ስ ጫማን በመውልድና በማሳመር በሚያገኘው ገቢ የሚተዳደር ሰራተኛ፤ ሊሰትርም ይባላል፡፡

ተጫማ ገ ጫማ አደረገ፡፡

መጫሚያ የ"ጫማ"ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ ተመ.

ጫረ ገ 1. እሳትን ከምድቅ ውስጥ በገል ወይም በሌላ ነገር ዝቆ አወጣ፡፡ 2. የክብሪትን እንጨት ራስና በክብሪት ቤቱ ጎን ላይ ያለውን ሽኩራ ክፍል በማፋተግ እሳት አወጣ፡፡ 3. ጋራጣ፤ እንጨት፤ ምላቂ፡፡... የሰውነትን ክፍል ወይም የፈላን ነገር አካል በመጠኑ ሰነጠቀ ፤ ባወረ፤ ፋቀ፡፡ 4. መራትን በትንሹ ቆፈረ፡፡ ደር እየጫረች ትሰላለች፡፡ 5. (የግ.እነ.) ዓፈ፡፡ 6 (ዘይ.) ጀመረ፤ ተነካሳ (ነገርን፤ ጠብን)፡፡

መጫሪያ ስ 1. የእሳት መውሰጃ ገል፡፡ 2. ቆኝሻ ለመሰብሰብ የሚያገለግል የተቀለመመ፤ ጥርሶችና ረጅም እጅታ ያለው የእርሻ መሳሪያ፡፡

መጫሪያ

ጭረት ስ እንደ ሰረዝ ያለ ምልክት፡፡ 2. ከሆሬድ የዜግ ምልክቶች አንዱ ምልክቱም (ኅ) ነው፡፡

ተጫረ ገ እንድ አካል ወይም የሰውነት ክፍል ተዓወረ ፤ ተሸነፈ ፤ ተፋቀ (በጋራጣ ፤ በእንጨት፡፡)፡፡

ተጫጫረ ገ 1. ብዙ ቦታ ላይ ተዓወረ፤

ተሸነፈተረ፤ ተፋቀ፡፡ 2. አንዱ ከሌላው ቤት እሳት ወሰደ፡፡

አጫረ ገ ተነካሳ፤ ጀመረ (ነገርን፤ ጠብን)፡፡

ጫረታ "ጫረተ" ስር "ጫረታ"ን ተመ.

ጫትማ ስ ጉሎ፡፡

ጫተረ ገ ሰፋ፤ ደክመ (በሰራ)፡፡

ጫት ስ ለጋ ቅጠሉ የሚታኘኝ ሰሰ የሚያስደዝ የእፅዋት አይነት፡፡

ጫት ቃመ ገ ጫቱን እየተጠፈና እየተነጠለ አኘክ፡፡

ጫት ቃሚ ት ጫትን አዘውትሮ የሚያኘክ (ሰው)፡፡

ጫን ገ 1. እቃን፤ ሽቀጥን፡፡... በመኪና፤ በከብት፤ በመርከብ፡፡... ላይ አኖረ፤ አደረገ፤ አሸከመ፡፡ 2. ከአንድ ሃገር ወደ ሌላ ወሰደ፤ አጓጓዘ (እቃን)፡፡ 3. አሳፈረ፡፡ አሰር ሰው የጫን መኪና፡፡ 4. አንዱን በሌላው ላይ ደረበ፤ አኖረ፤ አሳፈረ፤ አስተመጠ(ከላይ)፡፡ ድንጋይ ጫነት፡፡

መጫኛ ስ በከብት ጀርባ ላይ ጭነትን ለማሰር የሚያገለግል ጠፍር፡፡

መጫኛ ነካሽ ስ (የን.እነ.) ሽቀጡን በአህያና በበትሉ እያጓጓዘ የሚሸጥ ነጋዴ፤ ጠፍር ነካሽም ይባላል፡፡

ጫን ስ 1. ከባድ ሽክም፡፡ 2. ከአትም በላይ የሆነ ሰራ ወይም ሃፈነት፡፡ 3. ጭቆ፡፡

ጭነት ስ ሽክም፤ በኢጋሰስ፤ በአህያ፤ በመኪና፡፡... የተጫነ እቃ፡፡

የጭነቱ ልክ ስ አንድ ተሽከርካሪ ሊደዝ የሚችለውና የተፈቀደለት የእቃና የሰው ብዛት ወይም መጠን፡፡

የጭነት መኪና ስ የተለያዩ እቃዎችን የሚሸከም፤ የሚያጓጓዝ (ብዙውን ጊዜ ከባድ መኪና) (በእለት ልዩነት ስር ተመ.)፡፡

የጭነት ከብት ስ ለጭነት አገልግሎት ግለትም ለሽክም ብቻ የሚውል ከብት፤ አጋሰስ፡፡

ጫን ስ አሰር ግድጋ ያህል የሚደዝ የሰፍር መልኪያ (አንድ ጫን በቁና ወይም በማድጋ የሚደው መጠን እንደየአካባቢው ይለያያል)፡፡

ጫን ጫን ተነፈሰ ገ በጣም ወይም በሃይል ተነፈሰ (ከድካም፤ ከበሽታ፡፡... የተነሳ)፡፡

ጫኝ ስ ሽቀጥን ከቦታ ቦታ በኢጋሰስ ወይም በአህያ የሚያጓጓዝ ሰው፡፡

ጫኝ አሳ ገ 1. ተጫነ፤ አጠለ፡፡ 2. በደለ፡፡ 3. ጨቀን አደረገ፡፡

ተጫኝ ገ 1. እቃው፤ ሽቀጡ፡፡... በመኪና፤ በእንስሳ ጀርባ፤ በመርከብ፡፡... ላይ ተደረገ፤ ለመጓጓዝ ተዘጋጀ ወይም ገዛ ጀመረ፡፡ 2. ነፃነት ነሳ፡፡ 3. አግባቡን ደፈጠጠ፤ ገፋ፡፡ 4. ተፅእኖ

ወይም ግፊት አደረገ።

ተጫጫን ገ ቀፊፊ፡ ከበደ፡ ሰውነት ድክም አለ።

ጫንቃ ስ 1. በትከሻና በትከሻ፡ በእንገትና በጀርባ መካከል ያለው የሰውነት ክፍል፡ ደንደሰ። 2. ትከሻ።

በ _____ ጫንቃ በ _____ ድጋፍ፡ እርዳታ። በሰው ጫንቃ ይኖራል።

ጫኖ ስ ከደረቱ በላይ ጥቁር ሆኖ ከጆሮዎቹ አካባቢ ግራጫ መልክ ያለው፡ በሃይቆችና በትናንሽ ወንዞች አካባቢ የሚገኝ፡ በመጠን ከዳክዬ የሚበልጥ የአሞራ አይነት።

ጫኝ “ጫኝ” ስር ተመ.

ጫካ ስ በብዛት ችፍግ ብሎ የበቀለ ልዩ ልዩ ዛፍ፡ ቁጥጃጦ የሚገኝበት ቦታ፡ ደን።

ጫወታ “*ጨወተ” ስር “ጨዋታ” ን ተመ.

ጫጉላ [ቤት] ስ ሙሽራና ሙሽሪት ለተወሰነ ጊዜ የሚሞሽሩበት ቤት።

ጫጨ(ጫጫ) ገ ኮሰስ፡ ከሳ፡ ቀጠነ፡ ሰለለ።

ጫጨት ስ 1. ከእንቁላል የወጣ ወይም የተፈለፈለና ገና ያላደገ የዶሮ፡ የወፍ፡ የአሞራ ልጅ። ት 2. ትንሽ (ልጅ)።

*ጫጫ

ጫጫታ ስ ከፍተኛ ድምፅ የሚሰማበት የብዙ ሰው ንግግር፡ ሁካታ።

ተንጫጫ ገ 1. ብዙ ሰው ተሰብስቦ ከፍ ባለ ድምፅ እርስ በርስ ተነጋገረ፡ አወራ። 2. በብዛት ሆኖ የጨህት ድምፅ አሰማ (ሰው+ወፍ+...)። 3. አለቀሰ (ብዙ) ሰው አንድ ላይ።

አንጫጫ ገ እንዲንጫጫ አደረገ፡ አሰሙሀ (ልጆችን፡ ...)።

ጫጫ “ጫጨ”ን ተመ

ጫጫረ “ጫረ” ስር ተመ.

ጫጫታ “*ጫጫ” ስር ተመ.

ጫፍ ስ 1. የአንድ ነገር የላይኛው ወይም የታችኛው የመጨረሻው ክፍል። 2. መሃል ያልሆነ፡ ጳር ወይም ጦርዝ። 3. መጨረሻ። ገዳዩን ከጫፍ አድርጎታል። 4. ከዋናው ጉዳይ ወይም አካል ጥቂት ብቻ፡ ትንሽ ነገር፡ ዋናውን ያልሆነ፡ ዝርዝሩን ያልያዘ። ጫፍ ይዘህ ብዙ አታውራ።

ጫፌን ንካኝ እስቲ አጠገቢ ደርሰህ ትንሽ ምታኝ የማለትና የማስፈራራት አነጋገር።

ጫፋን ጫፋን በዝርዝር ላይሆን እንዳንዱን።

የዚህን ወራ ጫፍ ጫፋን በምጅባለሁ።

ጨ የ “ጨ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ጭ የ “ጨ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ጭለማ “ጨለመ” ስር “ጨለማ” ን ተመ.

ጭሉፋት “ጨለፈ” ስር ተመ.

ጭላሃ ስ ትንሽ እንገኛ።

ጭላት ስ ጭፈት።

ጭላዳ ስ ተራራማና ድንጋጭ በሆኑ በኢትዮጵያ ደጋማ ቦታዎች የሚገኝ፡ በጠጉሩ ርዝመትና ለሰላሳነት እንዲሁም በቀለሙ በናማነት ከሌ ሎቹ የዝንጀሮ ዝርያዎች በቀላሉ የሚለይ፡ ከመቀመጫው በተጨማሪ በደረቱና በእንገቱ ላይ መላጣ ያለው የዝንጀሮ አይነት (በእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ)።

ጭላጭ “ጨለጠ” ስር ተመ.

ጭል

ጭላንጭል ስ 1. የግድግዳ፡ የመስኮት፡ የጣራ፡... ቀዳዳ (ብርሃን ዘልቆ የሚገባበት)። 2. መጠነኛ እይታ (የነገር፡ የተሰፋ)። የተሰፋ ጭላንጭል።

ጭልታ ስ የነገር፡ የሃሳብ ጭላንጭል።

ጭል ጭል አለ ገ 1. በትንሽ በትንሹ ታየ(መብራት)። ኩራዝ ጭል ጭል ትላለች። 2. በጥቂት በጥቂቱ ወረደ፡ ፈሰሰ(ውሃ)።

ጭልል

ጭልል አለ (ጭል አለ) ገ እንዳች አለባ ሆነ፡ ጭር አለ።

ጭል [A] ያለ ሜዳ ለጥ ያለ ሜዳ።

ጭልቃ “*ጨለቀ” ስር ተመ.

ጭልታ “ጭል” ስር ተመ.

ጭልጌ(ጭልጊ) ስ ከወይዘሩ ቆዳ የሚዘጋጅ ስለቻ።

ጭልፊት ስ 1. በከረምት የማትታይ (ጫውት፡ ስጋ፡... የምትነጥት) የአሞራ አይነት (በእሉን አሞራ ስር ተመ)። 2.(ዘይ.) ነጣቂ ለባ፡ ሞጥላፋ።

ጭልፋ “ጨለፈ” ስር ተመ.

ጭልረ “ጨመረ” ስር ተመ.

ጭማቂ “ጨመቀ” ስር ተመ.

ጭም አለ ገ ፀጥ፡ ጫ አለ።

ጭምር “ጨመረ” ስር ተመ.

ጭምብል ስ ከሹራብ ወይም ከጨርት ወይም ከእንጨት... በተለያዩ ትርፅ የሚሰራና አንድ ሰው ማንነቱ በተመልካች ተለይቶ እንዳይታወቅ ፊቱን የሚደብትበት ወይም የሚከልልበት የፊት ገፅታ ሽፋን ወይም መሽፈኛ።

ጭምት “ጨመተ” ስር ተመ.

ጭምጭማት “ጨመጨመ” ስር ተመ.

ጭምጭምታ ስ በይፋ ያለወጣ ወይም

ያልተረጋገጠ ወራ።

ጥረት፡፡“ጫረ” ስር ተመ.

ጥሩ ስ ላባዎቹ ተቁር ሆነው ሊላው አካሉ አሸዋግ መልክ ያለው ደንቢጥን የሚያከል የወፍ ዘር (ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

ጥሪ ስ የከብቶችን ቆዳ በምንቃረ እየወጋች የምታቀስልና ደም የምትመጥ ሊፈላፈል የወፍ ላይነት፤ አረጭ (ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

- ጥራ ስ 1.
- ጽራት። 2.
- የአንድ ነገር
- የሂለኛ አካል
- ክፍል። 3.
- ከፈረስ ወይም
- ከበሬ ጅራት
- ወ ይ ም
- ከቃጫ፡...
- የ ሚ ስ ራ

ጥራ 3ኛ ፍቺ

- የዝንብ መከላከያ።
- 4. ተከታይ፤ ከሂሳ ከሂሳ ሱክ ሱክ የሚል። 5.
- በአስተሳሰብ፤ በውድድር፡... ወደሂሳ የተረ። 6.
- የአንድ ነገር ፍንጭ፤ ምልክት።

ጥራ ቆናኝ የዝንብ መከላከያ ጥራ እየነገነና እያሰጠ የሚሰራ ባለሙያ።

ጥራ አወጣ/ አበቀለ በጣም ተናደደ።

ጥራው አይያዝም አንድ ቦታ ላይ አይቀመጥም፤ ሲፈለግ አይገኝም (ሰው)።

ጥራውን ቆላ 1. ጥራውን አወዛወዘ፤ ነሰነሰ (ፈረሰ፤ ወሻ፡...)። 2. ተፍነክነክ፤ በጣም ተደሰተ። 3. ተለግመጠ።

ጥራውን ይዞ ተከራከረ የገዛውን ከብት ለእኔ ነው ባይ ሳይለት ወይም ሳይሰጥ በእጁ እንዳደረገ ተከራከረ።

ጥራው ራሴ በጣም ብልጥ የሆነ፤ ቀልጣፋ።

ጥራር ስ 1. ለግንደ የሚያገለግል የደረቀ ቀጫጭን እንጨት ወይም የዛፍ ቅርንጫፍ። ፤ 2. ቀጭን (እግር)።

ጥራሽ “ጫረሰ” ስር ተመ.

ጥራቅ ስ 1. አራት አይና ነው ተብሎ የሚታሰብና ሰው ይበላል የሚባል የሰው ጅብ። ፤ 2. አረመኔ፤ ጨካኝ፤ ርህራሄ የሌለው።

ጥራንፎ ስ የዛፍ ቅርንጫፍ፤ ዛፍ ላይ እንዳለ የደረቀ ጥራር።

ጥራ ስ ረዥም ጦር።

ጥር

ጥር አለ ገ 1. ፀጥ፤ ረጭ አለ፤ ድምፅ ጠፋ። 2. በአካባቢው የሚንቀሳቀስ ሰው ጠፋ፤ ባዶ ሆነ። 3. ሰውነቱ በድንጋጤ፤ በሀመም፤... የተነሳ ከሳ፤ ኮሰሰ። 4. የመጥሪያ ደወል የሚያሰግውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ጥር አለች እንቁላል መጣል ተወች (ዶር)።

ጥርቂያም “ጫረቀ” ስር ተመ.

ጥርት ስ በሰው አካል ላይ (ብዙውን ጊዜ አንገትና ፊት ላይ) የሚታይና እያሳከከ ስፋት የሚመምር የቆዳ በሽታ።

ጥርንቁቅ ስ ቡትቱ፤ የተጣጣፈ አሮጌ ጨርት።

ጥርንቁቅሳም ፤ (ሰድብ) ቡትቱ ለባሽ።

ጥቁን “ጨቆን” ስር ተመ.

ጥቁኝ ስ መድሃኒትነት አለው የሚባልና ሽታው የግያሰደስት (የሚያንሸገግሽ) የትጠል አይነት።

ጥቃ “ጨቀየ” ስር ተመ.

ጥቅትት ስ የሰውነት ቆሻሻ፤ እድፍ።

ጥቅትታም ፤ (ሰድብ) እድፋም፤ ቆሻሻ።

ጥቅና ስ፤ ከሸንጥ ጋር አብሮ የሚወጣና በጣም ለስላሳ የሆነ የብልት አይነት።

ጥቅጭቀኛ “ጨቀጨቀ¹” ስር ተመ.

ጥቅጭቅ ዝ.ከ.

ጥቆና “ጨቆን” ስር ተመ.

ጥባ ፤ (ሰድብ) አጭርና ቀጭን የሆነ፤ ድውይ።

ጥብጥ “ጨበጠ” ስር ተመ.

ጥብጥ ዝ.ከ.

ጥብጠ ዝ.ከ.

ጥብጨባ “*ጨበጨበ” ስር ተመ.

ጥቦ ስ ገፍ፤ በደል፤ በሽር፤ በተንኮል፤ በሃሰት የተፈፀመ ነገር።

ጥቦኛ ፤ ገፈኛ፤ በደለኛ፤ በተንኮል፤ በሃሰት የሚሰራ።

ጥነት “ጫን” ስር ተመ.

ጥን ስ ከጉልበት በላይ ከብሽሽት በታች ያለ የሰውነት ክፍል (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

ጥንን በቅሎ ስ ባለቤቷ ብቻ የሚቀመጥበት በትሎ።

የጥን ገረድ ስ በጥንት ዘመን በዘመቻ ጊዜ ከጌታዋ ጋር አብራ የምትሄድና የምትተኛ ሴት።

የጥን ፈረሰ ስ ባለቤቱ ብቻ የሚቀመጠው ወይም የሚጋልበው ፈረሰ።

ጥንቀታም “ጨነቀ” ስር ተመ.

ጥንቀት ዝ.ከ.

ጥንቁላ ስ ግሰር።

ጥንቁር¹ ስ በፊት ላይ (ብዙውን ጊዜም አፍንጫ ላይ) የሚወጣና አፍንጫን የሚያበላሽ ቀስል፤ ሺህኝ፤ ቁንጭር።

ጥንቁር² “ጨነቆረ” ስር ተመ.

ጥንቁቅ ዘ.ክ.

ጥንት “ወነት” ስር ተመ.

ጥንቅላት ለ 1 የራሱ ትል። 2 እውቀት፥ ግስተዋል፥ የግመዝን ችሎታ።

ጥንቅላቱ ሳሽጃል እውቀቱ ወይም የግመዝን፥ የግስተዋል ችሎታው ቀድሞ ከነበረበት ደረጃ ተንሷል።

ጥንቅላት የለውም አያመዛዝንም።

ጥንቅላተ ቢስ (ስድብ) ግመዝን የግይቻል።

ጥንቅላታም ት (ስድብ) ትልት ጥንቅላት ያለው።

ጥንቅሉ ዘ.ክ.

ጥንብሰብስ “ወነበስ” ስር ተመ

ጥንጋፍ “ወነገፈ” ስር ተመ.

ጥንጡ ት ዘሩ ከሌላ ጋር ያልተደባለቀ ወይም ያልተዋሃደ። ጥንጡ ለገራ።

ጥንጫ ለ 1. ድንጋያማ ወይም አለታማ መሬት። 2. በተላሉ የግይገሰስ (የግይደፈር) የልጃገረድ ድንገል።

ጥንኔ “ወነነ” ስር ተመ.

ጥኮ ለ ከበሰ ዱቄት በቅቤ ታሸቶ የሚዘጋጅ ምግብ።

ጥው

ጥው አለ ገ 1. በጆሮ ውስጥ የውሀት ድምፅ ተሰማ። 2. ከሳ፥ ገረግ (የሰው ፊት)።

ጥው ያለ ሚዳ አቀበትና ቁልቀለት የሌለው ለጥ ያለ ሚዳ።

ጥው ያለ በረሃ ምንም ሰው የሌለበትና ድምፅ የማይሰማበት በረሃ።

ጥው ጥው አለ ሮሀ፥የሚጠት አይነት ድምፅ አሰማ።

ጥውውት “ወውት” ስር ተመ.

ጥዳ ለ ለአምልኮ ባለድ የሚደረግ እርድ።

ጥዳ አለ ገ 1. ለአምልኮ ባለድ መስዋእት አቀረበ ወይም ደም አፈሰሰ። 2. ገደለ። ተጠንቀቅ ጥዳ እንዳልላሁ።

ጥድ ለ የጤፍ ገለባ።

ጥገራም “ወነረ” ስር ተመ.

ጥገራታ “ወነራታ” ን ተመ.

ጥገር “ወነረ” ስር ተመ.

ጥገኝ ለ ጥገር።

ጥገግ “ወነገ” ስር ተመ.

ጥገት ለ በገጠር አካባቢ በጭቃ ወይም በገንብ

ቤት ገድገዳ ላይ የሚሰራ የኩራዝና የአንጻንድ እቃ ግስተመጫ ቦታ።

ጥገነት ለ ፍሬው ልብስ ላይ የሚከሰስና የሚግበት የእፅዋት አይነት።

ጥገነት ፊት የማይጠገው፥ ፊቱ የማይፈታ።

ጥጫን ለ ተጫጭ።

ጥጭ

ጥጭ አለ ገ 1. ፀጥ፥ ረፍ፥ ዝም አለ፤ ሳይናገር ቀረ። 2. በድንገት ሞተ።

ጥጭ እንዳትል ድምፅ እንዳታስግ ወይም እንዳትናገር።

ጥጭ ምጥጭ የለም ድምፅ ግለግት ወይም መተንፈስ የለም።

ጥፈራ “ወፈረ” ስር ተመ.

ጥፋር ለ 1. የትንድብ ፀጉር። 2. የዘንባብ፥ የትምር ወይም የሰለን ትጠል።

ጥፋር “ወፈረ” ስር ተመ.

ጥፍልት “ወፈለቀ” ስር ተመ.

ጥፍን “ወፈነ” ስር ተመ.

ጥፍንፍን ዘ.ክ.

ጥፍግግ “ወፈገገ” ስር ተመ.

ጥፍጠፋ “ወፈጠፈ” ስር ተመ.

ጥፍጫፊ ዘ.ክ.

ጮ የ”ወ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ጮህ ገ 1. ከፍ ያለ ድምፅ አሰማ ወይም ሰጠ።

2. ኡኡ፥ እራ፥... አለ፥ የድረሱልኝ ጥሪ አሰማ።

3. ድምፅ አሰማ(ዶሮ፥ ውሽ፥ ጅብ፥...); 4. አቤት አለ፤ አቤቱታ አቀረበ(ለዳኛ፥ ለሹም)። 5.

ድምፅ አውጥቶ አለቀሰ። 6. ተቆጣ።

ጮሀበት ተቆጣው።

ጫሂ ት 1. ድምፁን ከፍ አድርጎ የሚናገር፥ ለፍፈፈ። 2. (የጥንት አነጋገር) አቤቱታ አቅራቢ።

ጨሀት ለ 1. ከሰው፥ ከእንሰሳ ወይም ከሌላ ነገር የሚወጣ ከፍተኛ ድምፅ። 2. ጫጫታ፥ ሁካታ። 3. እራታ፥ኡኡታ።

ጨሀቱን ቀመኝ አቤቱታ ማቅረብ ወይም ብሶቱን ማሰማት፥ መክሰሽ... የሚገባው ተበዳዩ እያለ፥ በዶል አድራጊው (ፈግሚው) በዶል እንደደረሰበት ሆኖ ተናገረ፤ በተበዳዩ ወገን ላይ እርሮ አሰማ ለማለት የሚነገር አባባል።

ጮክ አለ ገ ድምፁን ከፍ አድርጎ ተናገረ።

ተጮህ ገ ኡኡ፥ እራ፥... ባለ፥ ተለቀሰ፥ ኡኡታ ተሰማ (በሃዘን፥ በድንጋጤ፥ እርዳታን በመሻት)።

ተጨማሪ ገ 1. ሳይደማመጥ ሁሉም በየፊናው ተናገረ፥ ተንጫጫ። 2. ተላቀሰ።

አጮሀ ግ 1. ከፍ ያለ ድምፅ እንዲያሰማ
አደረገ። 2. መታ። በጥፈ አጮሀው።

አጫጭሀ ግ ሽብር በመፍጠር እንዲጮሀ
አደረገ፤ አንጫጫ።

አስጮሀ ግ እንዲጮሀ ወይም ጨህት
እንዲያሰማ አደረገ።

*ጮለ

አጮለ ግ በጥፈ መታ፤ አጠናገረ።

ጮሌ ት ብልጥ።

ጮመ ግ በጣም ሰባ።

ጮማ ስ በጣም ስብ ወይም ነጭ የሆነ የከብት
ስጋ።

ጮረረ ግ ወረደ፤ ተንቆረቆረ፤ ፈሰሰ (ፈሳሽ)።

መንጮረር ስ ጣሪያ ላይ የሚሰራ የዝናብ
ውሃ መውረጃ አሽንዳ።

ጮራ "ጮረረ"² ስር ተመ.

ጮርቃ "ጨረቋ" ስር ተመ.

ጮቂ ስ በጣም ደጋ የሆነና ጨቀጨቅ ያለበት
ቦታ።

ጮቅ¹ ስ የክረምት ጭቃ።

ጮቅ² ስ በእግር ጣቶች መሃል የሚወጣ ቁስል
ወይም ስንጥቃት።

ጮቤ ስ ሁለት እግርን በአንድነት እያነሱ የራስን
ቂጥ በመምታት የሚደረግ ዝላይ።

ጮቤ መታ/ ረገጠ በጣም ተደሰተ።

ጮካ ት ጮሌ ብልጥ።

ጮጮ¹ ስ ከስንደዶ፤ ከእክርማ ወይም ከግራምጣ
ተሰፍቶ ለወተት ማለቢያነት የሚያገለግል የቤት
እቃ (ስእሉን የሰፈት እቃ ስር ተመ.)።

ጮጮ² "ጨጮ"ን ተመ.

ጫ የ "ጨ" ፊደል ፍንፅት ዘር።

ጫሂ "ጮሀ" ስር ተመ.

ጸ ከ“፱” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ
ፊደል (ግእዝ ሆሃ)።
ጸ- የ“ጸ” ፊደል ካለብ ዘር።
ጸ- የ“ጸ” ፊደል ባለብ ዘር።
ጸ የ “ጸ” ፊደል ራብእ ዘር።
ጸጉሚን (ጸጉሚ፥ ጸጉሚት) ስ በዘመነ
ዮሃንስ፥ ማቴዎስና ማርቆስ አምስት አምስት

ቀናት በዘመነ ሉቃስ ግን ስድስት ቀናት ያሉትና
ከነሃሴ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አስራ ስስተኛ
ወር።
ጳጳስ (ብ.ቁ. ጳጳሳት) ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.)
ማእረጉ ከኢጲስቆጶስ በላይ ከሊቀጳጳስ በታች
የሆነ መንፈሳዊ አባት።
ጵጵስና ስ የጵጵስና ማእረግ ወይም ስልጣን።
ኢጲጲስ ግ የጵጵስና ማእረግ ወይም ስልጣን
ሰጠ።
ጺ የ“ጸ” ፊደል ሃምስ ዘር።
ጽ- የ“ጸ” ፊደል ሳድስ ዘር።
ጽ የ“ጸ” ፊደል ባብእ ዘር።

ፀ ከ"አ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሃ) ።

ፀሃይ ስ 1. መሬትና ሌሎች ፕላኔቶች ዙሪያዋን የሚዘርዋት ብርሃንና ሙቀት የምትሰጥ ከክብ፣ ጀምር። 2. ከፀሃይ የሚገኝ ሙቀት።

ፀሃይ መታው/ከነው 1. (ለሰው) የፀሃይ ሙቀት ጎዳው አደከመው። 2. ፀሃይ አደረቀው። ሞቀው።

ፀሃይ ወጣ 1. የፀሃይ ብርሃን ታየ። ነጋ። ቀን ሆነ። 2. (ዘይ.) ችግር። ሃዘን።... ተወገደ። ደስታ ሆነ።

ፀሃይ ገባች /ጠለቀች ጨመ። መሸ።

የፀሃይ ቆብ ስ ለፀሃይና ለብርድ መከላከያ ሲባል የሚደረግ ቆብ።

የፀሃይ ግርዶሽ ስ የፀሃይ ብርሃን በከፊል ወይም በሙሉ በጨቃ መከለል ወይም መጋረድ።

ፀሃፊ "ዓፈ" ስር ተመ.

ፀለየ ግ አምላክን ለመነ። ተማፀነ። ወይም አመሰገነ።

ፀሎት ስ ለአምላክ የሚቀርብ ልመና።ምስጋና።

ፀሎት አደረሰ ፀሎት ፀለየ። ደገመ።

ፀሎተ ሃሙስ ስ ከፋሲካ እሁድ በፊት የሚገኘው ሃሙስ የሚጠራበት ስም።

ፀሎተ ማእድ ስ ከማእድ በፊትና በኋላ የሚፀለይ ፀሎት።

ፀሎተ በረድ ስ በረዶ እንዳይጥልና በሰብል ላይ ጉዳት እንዳያደርስ የሚፀለይ ፀሎት።

ፀሎተኛ ት ለፈጣሪው ዘወትር ፀሎት የሚያቀርብ፣ ሃይማኖተኛ።

***ፀረረ**

ፀር(ጠር) ስ ጠላት ወይም ተስማሚ ያልሆነ ወይም ተቃራኒ ነገር።

ፀረ — **የ** — ጠላት ወይም ፀር ለማለት የሚያገለግል ከፊል ቃል። **ፀረ ጃምክራሲ /ፀረ አይርፕላን** ።

ተፃረረ ግ ተቃወመ።ተቃረነ። ተጣላ።

ተፃራሪ ት ተቃዋሚ። ተቃራኒ። ባላንጣ።

ፀበል(ጠበል) ስ 1. ህመምተኞች ፈውስ ለማግኘት የሚጠቡት ወይም የሚጠመቁበት የተፀለየበት ውሃ። 2. በተፈጥሮ ፈዋሽነት ያለውና ብዙውን ጊዜ በታቦት ስም የሚጠራ የምንጭ ውሃ። 3. ለክርስትና፣ ለከክር፣ ለግህበር፣ ለተዝካር የተዘጋጀ ድግስ (ምግብ፣ መጠጥ)።

ፀበል ትመስ (ለክርስትና፣ ለከክር፣... የተዘጋጀውን) መጥተህ ተጋበዘ።

ፀበል ፀዲት (ጠበል ጠዲት) ስ ለክርስትና፣ ለከክር፣... የተዘጋጀ ድግስ (ምጥብና መጠጥ)።

ፀበለተኛ (ጠበለተኛ) ስ በህመም ምክንያት ፀበል በመጠጣትና በመጠመት ላይ ያለ ሰው።

***ፀበረቀ**

ነፀብረቅ ስ 1. ብልጭታ። 2. አንድን ሁኔታ፣ አስተሳሰብ የሚያመለክት ድርጊት ወይም ሃሳብ።

ተንፀባረቀ ግ 1. ብርሃን እንደመስታወትና ውሃ ባሉ አካላት ላይ ካረፈ በኋላ ተቀልብሶ በሌላ አካል ላይ ብልጭታ አሳየ። 2 ተብለጨለመ። 3. የራስ የሆነ ወይም ከሌላ ሰው የተወሰደ አንድ አይነት አስተሳሰብ በንግግር ወይም በድርጊት ላይ ታየ። ተከሰተ። ተገለጠ።

አንፀባረቀ ግ 1. አብረቀቀ።ተገለጠ። 2. አግረ። ተዋበ። 3. የራስ ወይም የሌላ ሰው የሆነን አንድ አስተሳሰብ በንግግር ወይም በድርጊት አሳየ። አስተጋባ። ግልፅ አደረገ።

አንፀባራቂ ት 1. የሚያብልጠልጥ። 2. የሚያምር። ውብ።

ፀነሰ ግ ወጠነ።

ፀነሰች ግ በማህፀኗ ሽል ያዘች። አረገዘች።

ፅንሰ ስ 1.ሸል። 2. ውጥን።

ፅንሱ ወረደ ጨነገ።

ፅንሰ ሃሳብ ስ ለሌላንድ ነገር በአእምሮ ውስጥ የተቀረፀ ግንዛቤ።

ተፅነሰ ግ 1. ተረገዘ።2.ተወጠነ።

ፀና ግ 1. ረጋ። ቆመ። 2. ፀደቀ(ፍርድ፣ ውላኔ)።

ፅናት(ጥናት) ስ ያለማሳወል፣ በአንድ አጽም ላይ መርከቅ።

ፀናፅል ስ መዘምራን (ካህናት) ማህሊት በሚቆሙበት ጊዜ በቀኝ እጃቸው ይዘው ወደላይና ወደታች በማንቀሳቀስ የሚያትጨለሙት የቤተክርስቲያን የዘማራ መሳሪያ (ስለሌን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ)።

ፀአዳ ስ 1. ንፁህ። የፀጸ። 2. ነጭ።

***ፀየፈ**

ፀየፍ (ጠየፍ) ት 1. ነውር፣ የሚያስጠላ፣ የሚያስቀይም። 2.ሰው ፊት ወይም በአደባባይ መነገር የማይገባው (ነገር)።

ፅየፍ(ጥየፍ) ት ተጠያፊ፣ እጅግ ጥንቁቅ (የማይፈልገውን ነገር ወይም ምግብ ባለመንካት ወይም ባለመጠቀም)።

ተፀየፈ(ተጠየፈ) ግ ናቀ። ጠላ።

ተዕያፊ ት ንተትን፤ ጥላቻን የሚያሳይ።
 አስፀያፊ ግ አስጠላ፤ አስከፋ፤ አስተረ።
 አስፀያፊ ት 1. የሚያስጠላ፤ የሚያስተይም።
 2. መጥር፤ ነውር፤ አሳፋሪ የሆነ።

ፀደቀ¹ ግ 1. መንግስተ ሰማያት ወይም ገነት
 ዝ። 2 ተመቸው፤ የሚገማግሙን አገኘ።

ፀደቀበት የሚፈለገውን በመስጠት ወይም
 በማድረግ ችግሩን እቃለለለት።

ፀዲቅ (ዓዲቅ፤ጣዲቅ) ስ በመላእክት፤
 በጥድቃን... ስም ወይም ግሽን ለመዘከር
 የሚጋገር ዳቦ።

ዓድቅ (ብ. ቀ. ዓድቃን) ት 1. ለነፍሱ ያደረ
 ሃይማኖተኛ ሰው። 2. መልካም፤ ደግ ሰው። 3.
 በመንፈሳዊ ተግባሩ ከትዳሱነት ደረጃ የደረሰ
 መሆኑ ታምኖበት በሰው ቤተክርስቲያን
 የተሰራለትና ፅላት የተቀረፀለት፤ የበቃ ሰው።

ዕድቅ ስ 1. መልካም ስራ ለሰራና
 የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ለፈፀመ ከእግዚአብሔር
 የሚሰጥ ሰማያዊ ዋጋ። 2. መልካም፤ በገ ሰራ።

ፀደቀ² 1. የተተከለ ችግኝ ለመደ፤ ለመለመ፤
 ስር ሰደደ። 2. ጠና፤ ተቀባይነት አገኘ፤ ይሁን
 ተባለ (ሃሳብ፤ውሳኔ፤ ...)።

ፀደይ ስ ከመጋቢት 26 እስከ ሰኔ 25 ያለው
 ጊዜ፤ የበልግ ወቅት፤ የዘር ወራት።

ፀዲቅ "ፀደቀ" ስር ተመ.

ፀዳ (ጠዳ) ግ ነፃ፤ ጠራ፤ ንፁህ ሆነ።/ቱ ፀዳ
 መስሪያ ቤቱ ከሌሎች ፀዳ።

ፅዱ ት ንፁህ፤ የማረ፤ የፀዳ።

ፅዳት ስ ንፁህና።

የፅዳት ሰራተኛ ስ ቤትን ወይም ቢርን፤...
 በማፅዳት የሚተዳደር ሰው።

ተፀዳዳ ግ ሽንትን ወይም አይነ ምድርን
 ከሰውነቱ ውስጥ አስወገደ ወይም አስወጣ።

መፀዳጃ [ቤት] ስ ሽንት ቤት።

አፀዳ ግ 1. አጠባ፤ ንፁህ አደረገ። 2. ወለወለ፤
 ጠረ። 3. አጠራ፤ ንፁህ አደረገ (ከሊባ፤
 ከወንበደ፤...)።

አይፀዳሽ ት ደስተኛ ያልሆነ፤ ብዙ ጊዜ ፊት
 ላይ ደስታ የማይታይበት።

ፀዳል ስ ብርሃን ወይም የብርሃን ፍንጣቂ።

ፀጉር (ጠጉር) ስ 1. በእንስሳት አካል ላይ
 የሚበቅል ጭገር። 2. በሰው ገላ በተለይም
 በጭንቅላት ላይ ብዛት ያለው ሆኖ የሚበቅል
 ጭገር። 3. እንደ ሹራብ ባሉ ልብሶች ላይ የሚገኝ
 እንደፀጉር ያለ የሚነጭ ጭገር።

ጉሩ ሽሽ ፀጉሩ መመለጥ ጀመረ።

ፀጉር ስንጠቃ በአንድ ጉዳይ ላይ

ከሚያስፈልገው በላይ ጥቃትን የሆኑ ነጥቦችን
 ግንባት።

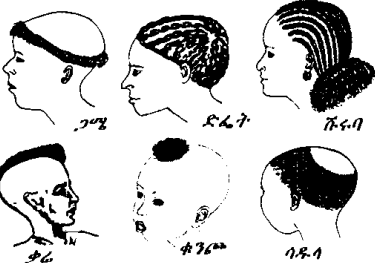
ፀጉረ ሉጫ ለሰላላ ፀጉር ያለው ሰው።

ፀጉረ ልውጥ ለአካባቢው እንገዳ የሆነ አዲስ
 ሰው።

ፀጉር ቆራጭ /አስተካካይ ስ የወንዶችን
 ፀጉር የሚቀርጥ፤ የሚያስተካክልና የሚያሳምር
 ባለሙያ።

ፀጉር ሰራ ስ የሴቶችን ፀጉር በመቁረጥ፤
 በመተኮስ፤በመጎንጎን፤ ... የሚያሳምር ባለሙያ።

[የ] ፀጉር አሰራር ስ የተለያዩ አይነቶች
 የፀጉር አገናኝ፤ አለጫወት፤... መንገዶች
 (በዙውን ጊዜ የሴቶች) ።

[የ] ፀጉር አሰራር

ፀጋ ስ አምላካዊ ስጦታ፤ ሃሳብ፤ ረድኤት።

ፀጥ

ፀጥታ ስ 1. ዝምታ ወይም የድምፅ
 አለመኖር። 2. እርጋታ፤ ሰላም።

ፀጥታ ነሳ ሰላም ነሳ፤ አወከ፤ ረበሸ።

ፀጥታ አስከባሪ ስ ሁከትን ወይም ረብሻን
 የሚቆጣጠርና የሚከላከል ሰላም አስጠባቂ
 ወታደራዊ ሃይል።

የፀጥታ ምክር ቤት ስ አምስት ቋሚ
 የሆኑና በየጊዜው የሚቀየሩ አስር አባል ሃገሮች
 ያሉት፤ የአለምን ሰላም ለመጠበቅ በተባበሩት
 መንግስታት ስር የተቋቋመ ድርጅት።

ፀጥተኛ ት 1. ዝምተኛ፤ ወዋ። 2. ጫካታ
 ወይም ሁካታ የሌለበት ሰላማዊ (ቦታ)።

ፀጥ አለ ግ 1. ዝም ወይም ጭጭ አለ። 2.
 ሰላም ሰፊነ። ላገሩ ፀጥ ብሏል። 3. (ዘይ.)
 አረፈ፤ ሞተ።

ፀጥ አሸን ግ ዝም ወይም ጭጭ እንዲል
 አደረገ።

ፀጥ አደረገ ግ 1. ዝ.ክ. ። 2. ገደለ።

ፀፀተ ግ ባላደረገው ወይም ባልሰራው አሸን፤ቆጠ።

ፀፀት ለ ባላደረገው፡ ባልሰራው፡ ባልተናገረው፡...
የሚያስኝ የሃዘን ወይም የቁጭት ስሜት።

ተፀፀተ ግ ባላደረገው፡ ባልሰራው፡... አለ፡
ተቆፈ፡ ባደረገው፡ በሰራው፡... አዘነ፡ ቅር
ተሰኘ።

ፀ የ“ፀ” ፊደል ካለብ ዘር።

፯ የ“ፀ” ፊደል ሳልሰ ዘር።

፯ም (ጢም) ለ በአገጭ፡ በጉንጭና በከንፈር
አካባቢ የሚበቅል ፀጉር።

፯ም አወጣ ፯ም አበቀለ።

፯ም መላጫ ለ ምላጭን በውስጡ መያዝ
የሚችልና ለመላጫነት የሚያገለግል ባለእጅታ
መሳሪያ።

፯ የ“ፀ” ፊደል ራብእ ዘር።

፯ህል ለ የትዱስ ቁርባን መያዣና ማቅረቢያ ዝርግ
ሳህን።

፯እረሞት “ጣእረ ሞት”ን ተመ.

፯እር “ጣእር” ን ተመ.

፯ዲቅ “ፀደቀ” ስር ተመ.

፯ድቅ ዝ.ከ.

፯ፈ ግ 1. በወረቀት፡ በብራና፡... ላይ ቀለም
ባለው ነገር (ብእር፡ እስከረብቶ፡...) የፊደላትን
ቅርፅ አስቀመጠ፡ ከተበ። 2. ፅሁፍ ወይም
ድርሰት አዘጋጀ፡ ደረሰ። 3. በፅሁፍ ገለፀ ወይም
አሳወቀ። 4. ደብዳቤ ላከ። 5. ቀለም በማውረድ
በወረቀት ወይም በብራና ላይ ምልክት ማድረግ
ቻለ (ብእር፡ እስከረብቶ)። እስከረብቶው መጥፍ
ጀመረ።

መጣጥፍ ለ በእንድ ርእሰ ላይ የተፃፈን
ማብራሪያ፡ ገለፃ፡ ምርምር፡... የያዘ አጭር
ፅሁፍ።

መፅሃፍ (ብ.ቁ. መፃህፍት) ለ በእጅ ወይም
በታይፕ ወይም በህትመት መሳሪያ የተፃፈ፡ ብዙ
ገጾች ያሉትና በጥራዝ መልክ የተዘጋጀ ፅሁፍ።

መፅሃፍ ገላጭ ከከብ ቆጣሪ፡ ጠንቋይ።

መፅሃፍ ቅዱስ ለ ብሉይና ሃዲስ ኪዳንን
አጣምሮ የያዘ መፅሃፍ።

ፀሃፌ ለ 1. በፅሁፍ ስራ ላይ የተሰማራ
ሰራተኛ። 2. ለእንድ ባለስልጣን ደብዳቤዎችን
የማገናኛና በታይፕ የመጻፍ፡ መዛግብትን
የመያዝ፡ መልእክቶችን የመቀበል፡... ስራ
የሚያከናውን ሰራተኛ። 3. ፅሁፍ አዘጋጀ ወይም
ደራሰ።

ፀሃፌ ትእዛዝ ለ ከንጉስ የሚሰጡ ትእዛዞችን
የሚፅፍና የሚልክ እንዲሁም ከውጭ የሚመጡ
ደብዳቤዎችን እየተቀበለ ለንጉስ የሚያቀርብ
የሚጎደግጥና ማእረግ የነበረው ባለስልጣን።

ፅሁፍ ለ 1. በወረቀት፡ በብራና፡... ላይ የተፃፈ

ወይም የሰፈረ ነገር። 2. በእንድ ርእሰ ጉዳይ ላይ
የተጠናቀረ ዘገባ። 3. የአፃፃፍ ወይም የፊደል
አጣጣል ሁኔታ።

የፅሁፍ ፈተና ለ ለቀረበ ጥያቄ መልሱ
በፅሁፍ ብቻ የሚቀርብበት ወይም የሚሰጥበት
የፈተና አይነት።

ፅህፈት ለ 1. በቀለም፡ በብእር፡... አማካኝነት
ወረቀት፡ ብራና፡... ላይ የሰፈረ ነገር። 2.
አፃፃፍ፡ የፊደል አጣጣል። 3. ለተለያየ ነገር
መድሃኒት ወይም መፍትሄ ይሆናል እየተባለ
በተለያየ ቀለም በወረቀት፡ በብራና፡... ላይ
ተፅፎና ተጠቅልሎ በሰውነት ላይ የሚታሰር
ክታብ።

የፅህፈት መሳሪያ ለ እንደ እርሳስ፡
እስከረብቶ፡ ወረቀት፡ ማስመሪያ፡... የመሳሰሉና
ለፅሁፍ ስራ የሚያገለግሉ እቃዎች።

የፅህፈት ስራ ለ ከፅሁፍ ስራ ጋር የተያያዘ
ስራ።

የፅህፈት ጠረጴዛ ለ የፅህፈት ስራ
የሚከናወንበት ጠረጴዛ።

ፅህፈት ቤት ለ የእንድ ድርጅት ወይም
መስሪያ ቤት የአስተዳደር፡ የፅህፈት ስራ፡...
የሚከናወንበት ቦታ፡ ቢሮ።

ተፃፃፊ ግ መልእክትን በፅሁፍ ተለዋጠ።

፯ የ“ፀ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ፅ የ“ፀ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ፅሁፍ “፯ፈ” ስር ተመ.

ፅህፈት ዝ.ከ.

ፅላት ለ ታቦት፡ በላይ ላይ ስመ እግዚአብሄር
የተፃፈበት የእንጨት ሰሌዳ።

ፅላተ መሴ /አራት/ ኪዳን ለ ብሉይ
ኪዳን እንደተፃፈው እግዚአብሄር ለመሴ
የሰጠውና አስርእቱ ትእዛዛት የተፃፉበት የድንጋይ
ሰሌዳ።

ፅልመት ለ 1. ጨማ። 2. ጥቁረት።

ፅልማሞት (ጥልማሞት) ለ 1. ጥቅጥቅ
ያለ ጨማ። 2. በጣም የጠቀረ፡ ጥቁር የመሰለ
ነገር።

ፅልምያኮስ (ጥልም ያኮስ) ለ 1. በጣም
ጥቁር የሆነ፡ ጠቃሪ። ለ 2. ሰይጣን።

ፅሞና (ጥሞና) ለ እርጋታ፡ ዝግታ።

በፅሞና በእርጋታ፡ የተነገረውን ሁሉ በፅሞና
አዳመ።

ፅት “ጠና” ስር ተመ.

ፅና “ፅንሃህ”ን ተመ.

ፅናት¹ “ፀና” ስር ተመ.

ፅናት² “ጠና” ስር ተመ.

ፅንሃህ (ፅንሃ፥ ፅና፥ ጥና) ስ ከብረት ወይም ከነሃስ የሚሰራ የቤተክርስቲያን እጣን ማጠሻ፤ ሻኩራ።

ፅንስ "ፀንሰ" ስር ተመ.

ፅንፍ "ጠንፍ" ስር "ጥንፍ" ን ተመ.

ፅቀ(ጥቀ) ስ 1. ከሸክላ ወይም ከቀንድ፥... የሚሰራ ለመጠጫ የሚያገለግል እቃ። 2. በመላእክት፥ በሰማእታት ፥... ስም ማህበር የሚጠቡ ምእመናን በፀበል መልክ **ፅንሃህ** የተዘጋጀውን ጠላ የሚሾሙበት ትንሽ ገንቦ። 3. በመላእክት፥ በሰማእታት፥... ስም የሚጠጣ ማህበር። 4. (ዘይ.) እድል፥ እጣ፥ ፋንታ።

ፅቀውን አነሳ (በግብዣ ወቅት) መጠጥ የተቀረበትን ብርቂቆ ወደላይ ከፍ አድርጎ በመያዝ ግብዣው ለተካሄደበት ጉዳይ ያለውን ድጋፍ፥ ደስታ፥... ገለፀ።

ፅቀው ሞላ እድሜው ደረሰ፥ የተወሰነው የገፍ ጊዜ አለቀ። **ፅቀው ሲሞላ ሁሉም የሰራውን ያገኛል።**

ፅዱ "ፀዳ" ስር ተመ.

ፅዳት ዝ.ክ.

ፅድ "ጥድ"ን ተመ.

ፅድት "ፀደቀ" ስር ተመ.

ፅሬ ስ 1. የአበባ ወቅት፤ "ወርሃፅሬ" ም ይባላል። 2. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ትድስት ድንገል ማርያም ልጅን ይዛ ወደ ግብፅ የተሰደደችበትን ጊዜ በማሰብ ከመስከረም 26 እስከ ህዳር 6 ቀን የሚደረግ የም፥ የፀሎትና የማህሌት ወራት።

ፅሬረዳ ስ የተለያየ ቀለምና ጥሩ መላካ ያለው የአበባ አይነት፤ ተከሎም ፅሬረዳ ይባላል።

የ ጥ"ፀ" ፊደል ላብእ ዘር።

የመ(ጠመ) ን 1. ሃይማኖታዊ በሆነ ምክንያት

ለተወሰነ ጊዜ ወይም ለተወሰነ ሰአት መብላትና መጠጣት ተወ፤ ከምግብ ተቆጠበ። 2. በስርአተ ሃይማኖት ምክንያት ለተወሰኑ ቀናት ስጋ፥ ቅቤ፥ ወተት፥... ከመመገብ ተቆጠበ።

የም ስ 1. ሃይማኖታዊ በሆነ ምክንያት ለተወሰነ ጊዜ ወይም ለተወሰነ ሰአት መብላትና መጠጣት፤ ፈፅሞ ሙሉ በሙሉ መተው ወይም የተወሰኑ የምግብ አይነቶችን፥ ተግባሮችን፥ ... መተው። 2. የም የሚያምበት ጊዜ፥ ወቅት።

የሙን (ጠሙን) ዋለ ምግብ ሳይቀምስ ዋለ።

የም ሻረ 1. የም መያሙን ትቶ ወይም ዘንግቶ ያለሰአትና ያለ ጊዜው በላ። 2. በም ጊዜ የፍሰክ ምግብ በላ።

የም ያዘ መም ጀመረ።

የምም ምግብ ስ እንደ ስጋ፥ ቅቤ፥ ወተትና እንቁላ፥... ያሉትን የማይጨምር የምግብ አይነት።

የምም ቆሎ ስ 1. የሁዳዴ የም ሲያልት ለነፍስ አባት የሚሰጥ እህል ወይም ዱቄት፥...። 2. በም ጊዜ ምእመናን ለካህናት የሚሰጡት ቆሎ(በገጠር አካባቢ)። 3. ቀደም ሲል በነበረው ስርአት በም ጊዜ ገባር ለሹም ወይም ለባለርስት ይሰጠው የነበረ የቆሎ እህል።

የምም ወጥ ስ 1. ስጋ ወይም ቅቤ የሌለው ወጥ። 2. (ዘይ.) ችኮ፥ ለሃ የሌለው (ሰው)።

የመ ድን ስ 1. በሁዳዴ የም ጊዜ በቤተክርስቲያን ውስጥ የሚዘመር ያፈጻዊ ድርሰት። 2. ከላይ የተጠቀሰውን ዜማ የያዘ መፅሃፍ።

የመኛ ስ የምን ስርአት ተከትሎ የሚያም ሰው።

፲፯ ዝ.ክ.

የታ ስ ወገን (የእንስት ወይም የተባለት)።

፯ የ"ፀ" ፊደል ፍንፅ ዘር።

፯፯ "የመ" ስር ተመ.

ፈ ከ "ፀ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ህሃ) ።

ፈለመ ግ 1. ቀድሞ መታ ወይም ወጋ።ውሃ ለተደመ ገዳፍ ለፈለመ። 2. ተለመ፥ አንድ ፈር ቀደደ (ለእርሻ)።

ፍልሚያ ስ 1. ትግል፥ ግብግብ፥ ውጊያ። 2. ጥል፥ አምባገር።

ፍልም ስ ትልም።

ተፋለመ ግ ትግል፥ ግብግብ፥ ውጊያ ገጠመ።

ተፋላሚ ት ባላንጣ፥ ተፎካካሪ (በትግል፥ በውጊያ)።

ፈለሰ ግ 1. ተሰደደ፥ አንፋን ጥሎ ሂደ። 2. ተነቀለ፥ ተመነገለ፥ ተፈነቀለ።

መፍለሰ ት 1. ጥርስ ሸራፋ፥ ወላቃ። 2. ክራንቻ ጥርሱ ወልቆ በፊት በኩል ከታችና ከላይ ሁለት ጥርስ ያለው (በቅሎ)።

ፈላሻ ስ 1. ይኖርበት የነበረውን አገር ለቆ በመሄድ በሌላ አገር የሚኖር ህዝብ 2. ቤተ እስራኤል።

ፍልሰልሰ ት የወላለቀ፥ የፈራረሰ።

ተፋለሰ ግ 1. ተለዋወጠ፥ በተባለው ጊዜ ሳይሆን ቀረ። እሱ በመቅረቱ ፕሮግራማችን ተፈለሰ። 2. ተበታተነ፥ ተለያየ፥ ተዘበራረቀ (አንድ ላይ የነበረ፥ በስርአት የተቀመጠ ወይም ተመሳሳይ የነበረ ነገር)። 3. ተቧቀሰ፥ ተደባደበ።

አፈለሰ ግ 1. ነቀለ፥ አወለቀ። 2. ነቅሎ ወይም እንስት ወደ ሌላ ቦታ ወሰደ። 3. መታ። በኮርኮም አፈለሰው።

አፋለሰ ግ 1. በታቀደው ወይም በተወሰነው ጊዜ እንዳይሆን አደረገ። 2. አዘበራረቀ፥ በታተነ (በአንድ ላይ፥ በስርአት የተቀመጠ) ወይም ተመሳሳይ የነበረ ነገር። 3. አጣላ፥ እንዳይሰማው አደረገ።

ፈለሰመ "ፈለሰፊ"ን ተመ.

*ፈለሰሰ

ፈልሳሳ(ፈለሰሰ) ፥ በምቾት ወይም በድሉት ያለ፥ ደስተኛ።

ተንፈሳሰሰ ግ ተመቸው፥ ደላው ወይም ተንደላቀቀ።

አንፈሳሰሰ ግ እንዲመቸው ወይም እንዲደላው አደረገ፥ አንደላቀቀ።

ፈለሰፈ(ፈለሰመ) ግ በምርምር ወይም

በጥናት አዲስ ነገር ሰራ፥ አገኘ።

ፈላስፋ (ፈላስፋ) ስ 1. የፍልስፍና ሰው። 2. አንድን ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ የሰራ፥ የፈጠረ፥ ያገኘ ሰው። 3. ጥበበኛ፥ አዋቂ፥ ተመራማሪ።

ፈልሳፊ ት አንድን ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ የሰራ፥ ያገኘ፥ የፈጠረ።

ፍልስፍና ስ 1. ስለ ተወላው አለም እውነታ፥ በተለይም የተፈጥሮን አመጣጥ፥ ምክንያትና ምንነት እንዲሁም ይህ ሁሉ ነገር የሚመራበትን ስርአትና እውነት ለማወቅ ወይም ለማግኘት ጥናት የሚያደርግ የእውቀት ዘርፍ። 2. በተራ ቁጥር አንድ በተጠቀሰው የእውቀት ዘርፍ መሰረት በአንድ ነገር ላይ በተደረገ ጥናትና ምርምር አጣካሻነት የሚገኝ ግንዛቤ፥ እምነት፥ እውቀት፥ የሰሪው አተያይ ።

ተፈለሰፈ ግ በምርምር አንድ አዲስ ነገር ተሰራ፥ ተፈጠረ።

ተፈላሰፊ ግ ተመራመረ፥ ተራቀቀ።

ተፈላሳፊ ስ ተመራማሪ።

አፈላሰፊ ግ አመራመረ።

ፈለቀ ግ 1. ከስር ወዳላይ ወጣ፥ ፈለሰ፥ መነጫ (ለምሳሌ ምንጭ)። 2. ብልጭ አለ፥ በረቀ፥ አንፃሣረ፥ (ብርሃን)።

ፍልቅ አለበት አቀረሸው (ሀገን)።

ፍላቂ ት ሙሉ ፈላሽ ከያዘ ብርጭቆ፥ ጦርመሰ፥...ላይ በትንሹ ቡልት ብሎ የሚፈለው ፈላሽ።

ፍልቅልቅ ት ፊቱ ላይ ፈገገታ ወይም የደስታ ስሜት የሚታይበት።

ፍልቅልቅ አለ ግ ተፍለቀለቀ።

ተፍለቀለቀ ግ 1. በጣም ፈላ፥ ተንተከተከ። 2. ፊቱ በደስታ በራ፥ ተደሰተ፥ ፈነደቀ።

አፈለቀ ግ 1. አወጣ፥ አመነጫ (ውሃን)። 2. ከራሱ (ከእለምሮው) አንቅቶ ወይም አመንጭቶ አቀረበ። ሳዲስ ሃሳብ አፈለቀ።

ፈለቀቀ ግ 1. የተጣበቀ ነገርን ለየ፥ ከፈለ፥ ፈረቀ። 2. የጥጥ ፍሬን ለማውጣት ፍንድን አላላ። 3. የጥጥ ፍንድን ለየላላና ፍሬውን ከውስጡ እየፈለገ አወጣ።

ፍልቃቂ ት ከተያያዘ ወይም ከተጣበቀ ወይም ድኖች ከሆነ ነገር ውስጥ ተለይቶ ወይም ተከፍሎ የወጣ አንዱ ክፍል። የብርቱኝን ፍልቃቂ።

ፍልቅቅ ት 1. ፍሬውን ለማውጣት እንዲያመቸ ተብሎ የላላ (የጥጥ ፍንድ)። 2. ተያይዞ ወይም ተጣብቆ የነበረና በሂሳም በከፊል የተላቀቀ፥ የተሰነጠቀ።

ተፈለቀቀ ግ 1. ተያይዞ ወይም ተጣብቆ የነበረው በከፊል ተላቀቀ፥ ተሰነጠቀ። 2. የጥጥ ፍንድ፥ የአበባ እምቡተ... ሽፋኑን ለንጥቆ

ፈለቀጠ

ወይም ፈልቅቆ ወጣ (ወደውጭ)።
ፈለቀጠ ግ ከፈለፉ ገመሰ፣ ፈለቀቀ (ሎጂን፣ ብርትኳንን፣...)።

ፍልቃጭ ፣ ከፋይ፣ ግግሽ፣ ፍንካች።

*ፈለከለከ

ፍልከለከ አለ ግ ተፍለከለከ።
ተፍለከለከ ግ በብዛት ተንቀሳቀሰ፣ ተላወሰ፣ ተመሰመሰ (ትላትል፣ ነፍሳት)።
አፍለከለከ ግ አርመሰመሰ።

ፈለገ ግ 1. ሻ፣ ወደደ፣ ፈቀደ። 2. የጠፋን ወይም አስፈላጊ የሆነን ነገር ለማግኘት ጥከረ፣ ጣረ።

ፍለጋ ስ የጠፋን ወይም የሚያሻን ነገር ለማግኘት የሚደረግ ሙከራ፣ ጥረት።

ፍላጎት ስ አንድ ነገር ለማድረግ፣ ለማግኘት፣ ለመሆን የመሻት ስሜት።

ተፈለገ ግ አስፈላጊ ሆነ።

ተፈላጊ ፣ 1. ጠቃሚ፣ ተገቢ፣ ተስማሚ። ጽንጥላ ለክረምት ተፈላጊ እቃ ነው። 2. ተወዳጅ። የሊትዮጵያ ቡና በጣም ተፈላጊ ነው።

ተፈላለገ ግ 1. ተጠያየቀ፣ ተሳሰበ። 2. እንደ ሌላውን ለማግኘት ጣረ። 3. ፈለገ። እስኪ በአካባቢህ የሚሾጥ ቤት እንዳለ ተፈላለገልኝ።

ተፈላለጉ 1. ተዋደዱ(ተቃራኒ የታወቁ በፍር)። 2. ለወብ፣ ለገድያ ተሳሰቡ።

አፈላለገ ግ እንድን ነገር ለማግኘት በየቦታው፣ በየአትጣጫው ፈለገ ወይም አጠያየቀ።

አፋለገ ግ የጠፋ ነገር ለማግኘት በሚደረግ ፍለጋ ረዳ፣ ተባበረ።

አስፈለገ ግ 1. ተፈላጊ፣ ጠቃሚ ሆነ። 2. እማረ። አዲስ ልብስ አስፈለገኝ። 3. አንድ ነገር መኮንን፣ መደረግ፣ መገኘት፣... እንዳለበት ገድ ሆነ።

አስፈላጊ ፣ ጠቃሚ፣ ተፈላጊ።

ፈለገ ስ 1. ከእጅና እግር ጣት እንዲሁም ከተረከቡ ላይ እየተላጠ የሚነሳ ቆዳ። 2. መሬት ላይ የሚያርፈው የኮቴ፣ የጫግ፣ የእግር ቅርፅ፤ ጽኑ። 3. አርአያ፣ ምሳሌ። የወንድሙን ፈለገ ተከትሎ ሃሲም ሆነ።

ፈለጠ ግ 1. ሰነጠቀ፣ ገመሰ፣ ሸነሸነ (ለምሳሌ እንወትን)። 2. ተረከከ፣ በዱላ መታ (ጭንቅላትን)። 3. በጣም አመጣጥ (ራስ ምታት)። ፈላጭ "እንወት ፈላጭ" ን ተመ.

ፈላጭ ቆራጭ 1. አምባገነን፣ በህዝብ ፍላጎትና ፈቃድ ላይሆን እንዳሻው የሚመራ ወይም የሚያስተዳድር (መሪ፣ መንግስት)። 2. ሌሎችን በመጓጓ፣ ራሱ እንደፈለገው ብቻ

ማንኛውንም የሚያደርግ።

ፍላጭ ስ የፍልጥ ስንጣራ፣ ቁራጭ።

ፍልጥ ስ የተሰነጣጠቀ፣ የተፈላለጠ እንወት።

ፍልጥ ያህላል ትልት ነው (ብዙውን ጊዜ ለጥርስ)።

ፈለፈለ ግ 1. ቦረቦረ፣ ሰረሰረ። 2. በተነበበረ ወይም በተጠጋጋ ነገር ስር ወይም መካከል ሰርሰሮ ለመገባት ታገለ። 3. ፍሬን ከሽፋኑ፣ ከቆረቆንዳው ለየ፤ ጠረጠረ።

ፈልፍሎ አወጣ (የተደበቀ ነገርን፣ ምስጢርን፣...) ፈልጎ ወይም ተከታትሎ ይፋ አወጣ።

ፈልፈላ ፣ 1. ተንኮለኛ፣ ሽረኛ። 2. የተደበቀ ነገር የማያመልጠው፣ ሰርሳሪ።

ፍልፍል ፣ ከእንቁራሳው ወይም ከቆረቆንዳው የተላቀቀ የባቂላ፣ የበቆሎ፣... ፍሬ።

ፈለፈለ ግ ብዙ ልጅ ወለደ።

ፈለፈለች ዶር ወይም ወፍ ለታቀፈችው እንቁላል ሙቀት በመስጠት ጫውት እንዲወጣ አደረገች።

ፍልፍል ፣ ከእንቁራሳው ወይም ከሽፋኑ የተላቀቀ የባቂላ፣ የበቆሎ፣... ፍሬ ።

ተፈለፈለ ግ ተቀፈፈ፣ ጫውት ከእንቁላል ውስጥ ወጣ።

ፈለጥ ስ 1. በምሳሌ፣ በገፅፅር፣ በተረትና ምሳሌ... አጣካኝነት የሚቀርብና ስሜትን የሚሰብ የአነጋገር ዘቅ፣ ዘይቤ። 2. የባህርይ፣ የልማድ፣ የአሰራር ዘቅ።

ፈሊጣዊ አነጋገር ስ ሁለት ቃላት ለየብቻቸው ሆነው ሲነገሩ ከሚሰጡት ሃሳብ ውጪ በአንድ ላይ ሲጣመሩ የሚሰጡት የተለየ ሃሳብ (ለምሳሌ እጁ አጠራ +ልኩ ወለቀ፣ አይን አውጣ፣ ሆደ ሰፈ)።

ፈላ¹ ግ 1. ተፍለቀለቀ፣ ተንተከተከ (እሳት ላይ የተጣደ ውሃ፣ ወጥ፣...) 2. ሊጠጣ ደረሰ (እሳት ላይ የተጣደው ቡና ወይም ሻይ)። 3. (ጥንከሰና እንኩር በአንድ ላይ በመሆን) ተብላላ።

ፈላበት የጥጋብ ወይም የጎርምስና ስሜት ተሰማው።

እንፋሎት ስ ከሚፈላ ውሃ ወይም ሌላ ፈላሽ ነገር ላይ የሚወጣ ጭስ መሰል ነገር፤ ተን።

ፍላሎት ስ የታፈነ፣ የታመቀ የሃዘን ወይም የንደት ስሜት።

ፍል ፣ በጣም የጥቀ ወይም የፈላ(ውሃ)።

ፍል ውሃ ስ በተፈጥሮ ከመሬት እየፈለቀ የሚወጣ ሙቅ ውሃ።

ፈላ² ግ 1. በቀለ፣ ችግ አለ (ችግን)። 2. (ዘይ.) ለብዛት ታቸ፣ ቁጥሩ ጨመረ።

አፈላ ገ ፍሬ ዘርቶ ችግኝ አበቀለ።

ፍል ስ ችግኝ።

ፈላስፍን "ፈለስፈ" ስር "ፈላስፋ"ን ተመ.

ፈላስፋ "ፈለስፈ" ስር ተመ.

ፈላሻ "ፈለስ" ስር ተመ.

ፈላጭ "ፈለጠ" ስር ተመ.

ፈልሳሳ "ፈለስሰሰ" ስር ተመ.

ፈልሳሬ "ፈለስፈ" ስር ተመ.

ፈልፈላ "ፈለፈለ" ስር ተመ.

ፈረመ ገ 1. አንድን ፅሁፍ ሀጋጭ ለግድረግና በይዘቱ መስማማቱን ለመግለፅ በፅሁፉ ገርጌ ስሙን ገፈፈ ፈርግውን እናረፈ። 2. (ዘይ.) በፈርግ አፀደቀ። ስምጥተቱን የፈረመ የዘርፉ።

ፈርግ ስ 1. አንድን ፅሁፍ ሀጋጭ ለግድረግና ስምጥተትን ለመግለፅ የሚመለከተው አካል በፅሁፉ መጨረሻ ላይ ከስም ጋር የሚኖረው የራሱ የሆነ የጣት አሻራ ወይም የፅሁፍ ፖልክት። 2. ውል፥ ስምጥተት።

ፈርግ ቀደዱ ተፋቱ፥ ጋብቻቸው ፈረሰ።

ተፈረመ ገ የፈርግ ፖልክት ተደረገበት።

ተፈራረመ ገ በፅሁፍና በፈርግ ተዋዋለ (ለጋብቻ ወይም ለሌላ ጉዳይ)።

አፈራረመ ገ በፅሁፍና በፈርግ አዋዋለ።

*ፈረመረመ

ፍርምርም ት ትገህ፥ ተጣጣረ።

ተፍረመረመ ገ ተፍጨረመረ፥ ተጣጣረ።

አፍረመረመ ገ አፍጨረመረ፥ አተጋ።

ፈረሰ ገ 1. ተናደ፥ ተፈነቃቀለ፥ እንዳልነበር ሆነ። 2. ተሻረ (ሀገ፥ ስርአት፥ ውል፥ ደንብ)። 3. ተበተነ፥ ሳያልት ተቋረጠ (ስብሰባ)። 4. ሳይሆን፥ ሳይሳካ ቀረ። ቀጠሮው ፈረሰ። 5. ቆምተና፥ ደረመን አጠቃው። ስሙንቱ ፈረሰ ። 6. በሰበሰ (ፊላ)።

ፈራረሰ ገ ፈረሰ፥ ወዳደተ፥ እንዳልነበር ሆነ።

ፈራሽ ት 1. ቋሚ ያልሆነ፥ ግኝት። 2. ዘላቂነት የለለው፥ ጊዜያዊ።

ፍራሽ ት ከፈረሰ ቤት ወይም አጥር ላይ የሚሰበሰብ እቃ (እንጨት፥ ቆርቆሮ፥...)።

ፍርስራሽ ሽ.ከ.

ፍርስ አለ ገ (ዘይ.) በጣም ሳቀ ወይም በጣም አለቀሰ።

ፍርስ አደረገ ገ (ዘይ.) በጣም አሳቀ ወይም በጣም አስለቀሰ።

ተፋረሰ ገ 1. ሳይስማማ ቀረ (በሃሳብ፥ በውል፥...)። 2. ከሸፈ፥ ሳይሳካ ቀረ።

አፈረሰ ገ 1. ኖደ፥ ፈነቃቀለ፥ እንዳልነበር አደረገ። 2. ሻረ፥ ጣብ። ሀገ ለፈረሰ። 3. ተቃወመ፤ አልስማማ አለ። 4. መድሃኒትነቱን እንዲያጣ አደረገ፥ አረከሰ። 5. ትስፍውን፥ ምንነቱን ወን፥...ተወ፥ሀገን ጣብ፥ ስርአቱን ተለፈ። 6. ቃል በገባበት ወይም በተስማማበት መሰረት ሳያደርግ ቀረ፤ ከዳ። 7. ቀደም ሲል የተነገረን ሃሳብ ትክክል እንዳልሆነ አሳየ ወይም አረጋገጠ ። ፎቃሪውን ለፈረሰ።

አፍራሽ ት 1. ገንቢ ወይም ጠቃሚ ያልሆነ(ሃሳብ፥ ድርጊት)። 2. አሉታዊ (ሃሳብ ወይም አገላለፅ)።

አፈራረሰ ገ ኖደ፥ አፈረሰ፥ እንዳልነበር አደረገ።

አፋረሰ ገ እንዳይሳካ፥ ስምጥተት እንዳይኖር አደረገ።

ፈረሰች¹ ስ በደረሰት በኩል የሚገኝ የዶር ብልት።

ፈረሰች² "ፈረሰ" ስር ተመ.

ፈረሰት ስ አስራ ሰባት ኪሉ የሀል የሚመዝን የቡና፥ የበርበሪና የሌሎች ልዩ ልዩ ነገሮች ክብረት መለኪያ።

ፈረሳ ቤት ስ ሰውነት ላይ ችፍ ብሎ የሚወጣ የእኩክ አይነት።

ፈረሰ ስ 1. ከቤት እንስሳት አንዱ የሆነ፥ ለስላሳ ጋማና ዋራ እንዲሁም አራት እግሮች ያሉትና ለመጓጓዣ የሚያገለግል የጋማ ኩብት (በአሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)። ት 2. (ዘይ.) ሀ. ረኸምና ገዙፍ የሆነ ሰው። ለ. ተጠንቅቆ የማይራመድ፥ ደንብራ (ሰው)።

የፈረሰ ስም "አባ" የሚለውን ቃል እያስተደመ የሚነገር፥ ፈረሰ የመጋለብ ወይም የመቀመጥ ጥያ ወይም ችሎታ ላላቸው ስብስቦች፥ መሳፍንት፥ መኳንንትና ጀግኖች የሚሰጥና የባለፈረሱን ጠባይ፥ ምኞት የሚገልፅ ስም፤ "አባ ታጠቅ"፥ "አባ ጳገው" የመሳሰለው አይነት ስም።

የፈረሰ ዘንግ ስ ገንዱ ወስጠ ከፍት ሆኖ ቅልጥም ያለው፥ በእናቱ አካባቢ ድብልብል የሆነ የአበባና የፍሬ መያዣ ኳስ መሰል ነገሮች የሚገኝበት አነስተኛ የእፅዋት አይነት፤ ራስ ከምር።

የፈረሰ ጉልበት ስ 750 የሀል ኪሉ ዋት ጉልበት ያለው የሞተር ጉልበት መለኪያ።

ፈረሰች³ ት ፈረሰ ጉልቢያ አዋቂ ።

ፈረሰች ውሃ ስ በዝናብ ምክንያት ወንዝ በሚሞላበት ጊዜ ንፁህ የነበረውን የወንዝ ውሃ እያደረሰ ከዋናው የውሃው ሙሳት ፊት ለፊት የሚጋለበው ድፍርስ ወይም ደራሽ ውሃ።

*ፈረቀ

ፈረቃ ስ (የመማሪያ፥ የመስሪያ ጊዜ) ተራ፤

ወረዳ፡፡ተግሪዎች በፈረቃ ይገራሉ፡፡

ተፈራረቀ ግ አንድን ነገር በየተራ አደረገ፡፡
አንዱ ሲለት ሌላው ተተካ፡፡

አፈራረቀ ግ ከአንዱ በኋላ ሌላውን ተካ፡፡
አለዋወጠ፡፡

*ፈረቀረቀ

ፍርቅርቅ ት በምግድ ላይ እያለ ስለነፈሰበት
የተሰማጠቀ፡፡ ፍርክርክ (እንጀራ ወይም ዳቦ)፡፡

ተፍረቀረቀ ግ ተሰማጠቀ፡፡ ነቃ፡፡ ተፍረክረክ
(ዳቦ፡፡ እንጀራ)፡፡

አፍረቀረቀ ግ ፍርቅርቅ እንዲሆን አደረገ፡፡
አፍረክረክ፡፡

ፈረቀቀ ግ ለያየ፡፡ ነጣጠለ፡፡ ፈለቀቀ፡፡

መፈርቀቂያ ስ ሽብልታ፡፡

ተፈረቀቀ ግ ተፈለቀቀ፡፡ ተነጣጠለ፡፡ ተለያየ፡፡

አፈራረቀ ግ አለያየ፡፡ አራራቀ፡፡ ለጥፍ፡፡
አፈራቀ ቀጋል፡፡

ፈረቃ **ፈረቀ** ስር ተመ.

*ፈረነሰ

ፍርገሰ (ፈርናሳ) ት ዘና ብሎ ወይም
ተንፈላሰ የሚተኛ፡፡ የተኛ፡፡

ፍርገሰ አለ ግ ተፈረነሰ፡፡

ተፈረነሰ ግ ዘና ብሎ ወይም ተንፈላሰ ተኛ፡፡

ፈረገጅ ስ የቀዳሙ ቀለም ነጭ የሆነ የውጭ
አገር ሰው፡፡

*ፈረከረከ

ፍርክርክ(ፈረከራካ) ት 1. የሚፈረፈር፡፡
የሚሸራረፍ፡፡ 2. ፈሪ፡፡ ቡክን፡፡

ፍርክርክ አለ ግ ተፍረከረከ፡፡

ተፍረከረከ ግ 1. ተሸራረፈ፡፡ ተፈረፈረ፡፡ 2.
መበታተን፡፡ መለያየት፡፡ መፈራረስ፡፡... ጀመረ
(አንድ አይነት አላማ ወይም ሃሳብ የነበረው
የፖለቲካ ድርጅት፡፡ ቡድን፡፡...)፡፡ 3. በፍርሃት
ተርበተበተ፡፡ ተርበደበደ፡፡

አፍረከረከ ግ 1. ሽራረፈ፡፡ ፈረፈረ፡፡ 2.
መለያየት፡፡ መበታተን እንዲፈጠር አደረገ (አንድ
አይነት አላማ ወይም ሃሳብ በነበረው የፖለቲካ
ድርጅት፡፡ ቡድን፡፡...መክከል)፡፡

ፈረከሰ ግ 1. ገመሰ፡፡ ሰነጠቀ፡፡ 2. አደቀቀ፡፡
ሰባበረ (ለምሳሌ ድንጋይን)፡፡ 3. ፈነከተ፡፡ አቀሰለ
(ራሱን)፡፡

ፈርካሳ ት (ስድብ) በርጋዳ፡፡ እግረን አፈራቃ፡፡
በርግዳ የምትቀመጥ (ሴት)፡፡

ፍርከሰ ት የተገመሰ፡፡ የተሰነጠቀ፡፡

ፍርክሰከሰ አለ ግ ፍርሰርሰ አለ (ለምሳሌ
የተቀቀለ ድንች፡፡ ባቂላ፡፡... በጣም ከመብለሉ

የተነሳ)፡፡

ተፈረከሰ ግ ተገመሰ፡፡ ተሰበረ፡፡

ተፈረከሰች ግ (የጥላቻ አኒ.) ብርግድ ብላ፡፡
እግረን አፈራቃ ተቀመጠች፡፡

ተፈረካከሰ ግ ፍርከካከሰ አለ፡፡

*ፈረከከ

ፈርከካ ት በፍርገት፡፡ አካባቢ ቀበሌ እንዳለበት
ሁሉ ጭንፍ ጭን የግይጣጋጋ፡፡ የተራራቀ፡፡
በርጋዳ፡፡

ፈርከከ አለ ግ ተንፈራከከ፡፡

ፈርከከ አደረገ ግ አንፈራከከ፡፡

ተንፈራከከ ግ ተራራቀ፡፡ ተለያየ፡፡ ተበራገደ
(ለምሳሌ ጥንና ጭን)፡፡

አንፈራከከ ግ አራራቀ፡፡ ለያየ፡፡ በረገደ
(ለምሳሌ ጥንና ጭን)፡፡

ፈረከራካ **ፈረከረከ** ስር "ፍርክርክ"ን
ተመ.

*ፈረዘዘ

እንፍርዝ ት 1. ሆዱ የሞላ፡፡ የጠገበ፡፡ 2.
(ዘይ.) ዘና፡፡ ረጋ ያለ፡፡

ፈርዘዛ (ፈረዘዝ) ት 1. ዝ.ክ.፡፡ 2. (ዘይ.)
ደስተኛ የሆነ፡፡ ሰላም ወይም ርጋታ ያለው፡፡

ፍርዝዝ አለ ግ ተንፈረዘዘ፡፡

ተንፈረዘዘ ግ 1. ጠገበ፡፡ ሆዱ ሞላ፡፡ 2.
(ዘይ.) ተደሰተ፡፡ ሰላም፡፡ እርካታ ወይም ርጋታ
አገኘ፡፡ ተዘናኘ፡፡

አንፈረዘዘ ግ 1. አጠገበ፡፡ 2. አለደሰተ፡፡ 3.
ዘና፡፡ ረጋ አደረገ፡፡

ፈረደ ግ 1. ፍርድ፡፡ ውሳኔ ሰጠ፡፡ 2. ጥፋተኛ
አደረገ፡፡ ሰጪ ሰሉ ላይ ፈረደ፡፡ 3. ባለውቃቢ
ውቃቢዬ ነገረኝ የሚለውን መልስ ለጠያቂዎቹ
(ለአስጠንቅቶቹ) ተናገረ፡፡

ፈረደበት መጥሮ ወይም ከፋ ነገር አጋጠመው
ወይም ደረሰበት፡፡

የፈረደበት መከራኛ፡፡ ያልታደለ፡፡

ፍረደኝ ጉዳዩን አይተሀህ ተመልከተህ ውሳኔ
ወይም ዳኝነት ሰጠኝ፡፡ሀዝብ ፍረደኝ፡፡

ፍርደኝ ት ለፈፀመው ጥፋት በፍርድ ቤት
ተፈርዶበት ወህኒ ቤት በአበር ላይ የሚገኝ፡፡

ፈራጅ ስ ፍርድ ወይም ውሳኔ ሰጪ፡፡ ዳኛ፡፡

ፍርድ ስ የዳኛ ወይም የፍርድ ቤት ውሳኔ፡፡

ፍርደ ገምድል ትክክለኛ ያልሆነ ወይም
አድሉላዊ ፍርድ የሚፈርድ፡፡

ፍርዱ ቀጠነ ፍርዱ ተዛባ፡፡ ተጓደለ፡፡

ፍርድ ሸንጎ ስ በቀበሌና በገበሬ ግህበራት
ውስጥ ከነዋሪው ሀዝብ መገል ተመርጦ የዳኝነትን

ሰራ ያከናወን የነበረ ኮሚቴ (ከ1966 አብዮት ወዲህ እስከ 1983 እ.ም.)።

ፍርድ ቤት ስ ጻፉት ፍርድ የሚሰጡበት የጻፉት ሰራ የሚከናወንበትና ሀገ የሚተረጎምበት መሰሪያ ቤት።

ፍርጃ ስ መጥሮ አጋጣሚ፣ ጣጣ፣ ችግር።

ተፈረደ ገ ፍርድ ተሰጠ፣ ተበየ።

መፋረጃ (መፍረጃ) አደረገ ገ ሰው እንዲወትሰው ወይም እንዲፈርድበት አደረገ።

ተፋረደ ገ ጉዳዩን ለፍርድ አቀረበ።

ይፋረደዋል ላደረሰው በደል፣ግፍ፣...

ይከሰዋል ወይም ለፍርድ ያቀርባል።

ተፋራጅ ት ተከራካሪ፣ ከሳሽ።

አስፈሪደ ገ ጉዳዩ ወይም ከሱ እሱን በሚጠቅም ሁኔታ እንዲፈረድ አደረገ።

ፈረድ ስ ውሃ የሽረሽረው ፈፋ፣ ጉድባ።

ፈረጅ ገ በአንድ የተወሰነ መመዘኛ ወይም መለኪያ መሰረት በአይነት በአይነቱ፣ በመልክ በመልኩ... ከፋፈለ፣ ለየ፣ መደበ።

ፈርጅ ስ 1. ወገን፣ ከፍል፣ መደብ። 2. የሽማ እንዲ አርብ (ለምሳሌ አንድ ነጠላ ሁለት ፈርጅ አንድ ጋቢ ደግሞ አራት ፈርጅ ሽማ ይኖረዋል)።

*ፈረገረገ

ፍርግርግ አለ ገ ተፍረገረገ።

ተፍረገረገ ገ ተንፈራገጠ።

አፍረገረገ ገ ተንፈራገጠ።

*ፈረገጠ

ፍርግጥ ፍርግጥ አለ ገ ተፈራገጠ።

ተፈራገጠ (ተንፈራገጠ) ገ ተጋድሞ ወይም ተኝቶ እግሩን በግጥፍ፣ በመዘርጋት ወይም በግጥራጩት ወዲያና ወዲህ ተንቀሳቀሰ፣ ተወራጩ (በሀመም፣ በትዝግት፣... ምክንያት)።

አፈራገጠ (አንፈራገጠ) ገ ተጋድሞ ወይም ተኝቶ እግሩን ወዲያ ወዲህ በግንቀሳቀሰ፣ በግጥፍ በመዘርጋት፣... አንቀሳቀሰ፣ አወራጩ (በሀመም፣ በትዝግት፣... ምክንያት)።

ፈረጠ¹ ገ 1. ውስጡ የነበረው ፈሳሽ ፈንድቶ ወጣ፣ ፈሰሰ (ለምሳሌ ጡት፣ ቁስል፣ አባጭ)። 2. ተሰብሮ ወይም ተጨፍቶ በውስጡ ያለው ፈሳሽ ፈሰሰ (እንቁሳል፣ ቴግቴም፣...)። 3. (ዘይ.) ወጣ፣ ይፋ ሆነ (እውነቱ)። 4. ጠፋ፣ ፈሰሰ (አይን)።

ፍርጥ ብትል ፈፅሞ፣ በጭራሽ፣ ምንም ቢሆን ለግለት የሚያገለግል አገላለፅ። ፍርጥ ብትል ገንዘብ አይሰጥም።

ፍርጥርጥ አለ ገ 1. በውስጡ ያለው መግል፣ ፈሳሽ ወጣ፣ ነፈረቀ (ቁስል)። 2. ወጣ፣

ገልልፅ አለ (እውነቱ)።

ተፍረጠረጠ ገ 1. መግሉ፣ ፈሳሹ እንዲወጣ ተደረገ፣ ነፈረቀ (ቁስል)። 2. ወጣ፣ ይፋ ሆነ (እውነቱ)።

አፍረጠረጠ ገ 1. አድፈጠፈጠ፣ አመገለ (ቁስልን)። 2. ይፋ አውጥቶ ተናገረ (እውነትን)።

ፈረጠ² ገ ወደቀ፣ ተፈጠፈጠ።

አፈረጠ ገ ጣለ፣ ከሰከለ፣ ፈጠፈጠ።

ፈረጠመ ገ ዳበረ፣ ወፈረ፣ ጠነከረ (ለሰውነት)።

ፍርጥም (ፈርጣማ) ት ሰውነቱ የዳበረና የጠነከረ።

ፍርጥም ያለ ዝ.ከ.

አፈረጠመ ገ 1. ፈረጠመ። 2. ፈርጣማ እንዲሆን አደረገ።

ፈረጠጠ ገ 1. ሽመጠጠ፣ ሮጠ። 2. ሸሽ።

ፈርጣጭ ገ 1. ከፍርሃት የተነሳ የሚርጥ፣ የሚሸሽ። 2. ከብላይ።

*ፈረጠጠ

ተንፈራጠጠ ገ እግሮቹን አራርቆ፣ በጣም ከፍቶ ቆመ ወይም ተቀመጠ። ሰውየው ተንፈራጠ ቆመ።

አንፈራጠጠ ገ እግሮቹን አራርቆ፣ በጣም ከፍቶ ቆመ ወይም ተቀመጠ ለግሮቹን አንፈራጠ ቀጋጠ።

ፈረፈረ ገ 1. እንጀራ ወይም ጸቦ ቆራሮስ ወጥ ወይም ቁሊት ውስጥ በመፈትፈት ፍርፍር አዘጋጀ። 2. በትንንሹ ቆራረጠ፣ ቆራረሰ (ጸቦን እንጀራን)። 3. ሸረሸረ፣ ቦረቦረ።

ፈረፈረ ስ ጎርፍ የቦረቦረው ወይም የሸረሸረው መሬት።

ፍርፋሪ ስ 1. ተበልቶ የተረፈና የነጻነት ወይም የተቆራረሰ እንጀራ፣ ጸቦ፣ ትርፍራፊ። 2. ከተቆራረሰ ጸቦ፣ ኪክ፣... ላይ ከስር የሚቀረው የደቀቀ ቁርስራሽ።

ፍርፍር ስ እንጀራ ቆራሮስ ቀጠን ባለ ወጥ፣ መረገ፣ ወይም ቁሊት ውስጥ በመጨመርና በመጠኑ ደረት አድርጎ በመፈትፈት የሚዘጋጅ ምግብ።

*ፈረፈረ ገ 1. ተቆራረሰ፣ ደቀቀ። 2. ተቦረቦረ፣ ተሸረሸረ።

*ፈረፈረ

ፍርፍር አለ ገ ተንፈራፈረ።

ተንፈራፈረ ገ ተንፈራገጠ፣ ተወራጩ፣ ተንደፋደፈ።

አንፈራፈረ ገ አንፈራገጠ፣ አወራጩ፣ አንደፋደፈ።

ፈረገ "ፈረገ" ስር ተመ.

ፈረገንን (ፋራግንን) ለ ለጥቃ መከላከያነት የሚያገለግልና የመኪናንና የብስክሊትን... ጥገ በስራ የሚሸፍን ተጭን ብረት ወይም ቆርቆር።

ፈረገዊ ት ከንቱ ውሳኔ ወዳድ፤ እንዲህ ሰራ፤ እደረገ፤... መባልን የሚፈልግ መጥካሽት፤ መመደብን የሚሻ፤ ግብዝ።

ፈረ ገ 1. ተርበደበደ፤ ተንተጠተ፤ ተሸበረ (ከላደጋ፤ ከጭንቀት፤ ከሚያስፈራ ነገር የተነሳ)። 2. ድፍረት አጣ። መናገር ፈራ። 3. ስጋ፤ ጠረጠረ። ከስራ ያገርፋል ብሎ ፈራ። 4. አከበረ፤ ታዛዥ ሆነ። እገዚአብሔርን ይፈራል። 5. አፈረ፤ ተሸከመ። የሰው አይን ፈራ።

ፈረገ ሲቸር ሳድርን ላዳድርን በግለት እያመነቃ።

ፈረ /ተባ አለ ሳድርን ላዳድርን በግለት አመነቃ፤ መድፈር አቃተው።

ፈራ ት 1. ጀግንነት የለለው፤ ቡከን። 2. ድፍረት የለለው። 3. አይነሳፋር።

ለ ____ ፈራ ለ ____ አንድ የገደለው (ለምሳሌ ስሙን አንድ ፈራ ግለት ዘጠና ዘጠኝ ግለት ነው)።

ፈሪሃ እግዚአብሔር እግዚአብሔርን መፍራት።

ፍርሃት (ፍራት፤ ፍራቻ) ለ 1. የመረበሽ ስሜት። 2. ስጋት፤ ጥርጣሬ። 3. ድፍረት የግጥት ስሜት። 4. አይነሳፋር። ፍርሃት ፍርሃት አለው ገ 1. ጣ፤ ተረበሸ። 2. ድፍረት አጣ።

ተፈራ ገ 1. የሚያሰጋ፤ የማይደፈር ሆነ። 2. ተጠረጠረ፤ አስጊ ይሆናል ተብሎ ተገመተ። 3. ታፈረ፤ ተከበረ።

አስፈራ ገ አሰጋ፤ ጥርጣሬ ፈጠረ።

አስፈራ ት 1. የፍርሃት፤ የጭንቀት ስሜት የሚያሳድር ወይም የሚፈጥር። 2. አስከፊ።

አስፈራራ ገ 1. የፍርሃት ስሜት ፈጠረ፤ አስጨነቀ። 2. ዛ።

ማስፈራራያ ፊት በጣም አስቀያሚ ፊት።

*ፈራ

ፍራ ለ 1. ተክል ከለበበ በሂላ ከለበወ ወይም ሊበላ ወይም የተለያዩ ጥቅም ሊሰጥ ከሚችለው የተክል ክፍል ውስጥ የሚገኘውና በሂላም ተመልሶ ሲዘራ የሚበቅለው የተክል ትንጣት፤ ዘር። 2. የአንድን ተክል ዘር በውስጡ ይዞ የሚገኘውና ሌላው አካሉ የሚበላው ክፍል (ለምሳሌ የብርትኳን፤ የወይን፤ የሸላ፤... ፍሬ)። 3. (ዘይ.) ሀ . ቁም ነገር።ንግጥ ፍራ የለውም። ለ. መልካም ውጤት። በስራችን ለፍሬ በትተናል። 4. ልጅ፤ ዘር። ትወደው ከነበረ ባጋ

ፍራ ሳታገኝ ቀረች። 5. ፍራ የሚመስል ትርፅ ያለውና ወንድ ዘር የሚገኝበት የአባላዘር ክፍል። ፍራ-ፍራ ለ እንደ ብርትኳን፤ ፓፓያ፤ ሙዝ፤... ያሉ የሚበሉ የተክል ፍሬዎች። ...

ፍራ ሰጥኝኛ ት (አ . አ . ተ . ቤ.) የሳምንቱ ተረኛ ጊዮቶን (በተወሰነው ሰአት ቤተክርስቲያንን በመክፈትና በመዝጋት፤ የቁርባን ህብስት በግዘጋጀት፤... አገልግሎት የሚሰጥ)። ፍራ ሰው ለ ጥና፤ ቁምነገረኛ ሰው።

ፍራቢስ ት ቁምነገር የሌለው፤ ከንቱ።

ፍራ ነገር ለ ጥና፤ ቁም ነገር።

ፍራክርስኪ (ፍራፈርስኪ) ት የማይረባ፤ ቁምነገር የለለው።

ፍራ ግብር ለ ጥና፤ አይነተኛ ግብር።

ፍራያማ ት 1. ብዙ ፍራ ያለው። 2. ጥፋ ውጤት ያለው።

አፈራ ገ 1. ፍራ ያዘ ወይም አወጣ። 2. አስገኘ፤ አወጣ።ደረሰረቱው ብዙ ምሁራንን አፈራ። 3. ወለደ። ብዙ ልጆች አፈራ። 4. አገኘ (ለምሳሌ ገንዘብን)።

ፈራረሰ "ፈረሰ" ስር ተመ.

ፈራሽ ዝ.ክ.

ፈራጅ "ፈራደ" ስር ተመ.

ፈር ለ 1. ግረሻ ሰንጥቆ የሂደበት የእርሻ መስመር፤ ትልም። 2. ስርአት፤ መስመር።

ፈር ያዘ መስመር፤ ስርአት ያዘ።

ፈርስ ለ 1.በወጻራ ውስጥ የሚገኝ የተፈጠና የተዘነ የምግብ ጥርትም። 2. ሆኗ፤ ክርስ። 3.በውስጠኛው በኩል የሚገኘው የልብስ ወይም የወርቅ መልክ።

ፈርሳም ት (ስድብ) ቀፊታም፤ በርጫም።

ፈርናሳ "ፈረክሰ" ስር "ፍርንሰ"ን ተመ.

ፈርካሳ "ፈረክሰ" ስር ተመ.

ፈርካካ "ፈረክከ" ስር ተመ.

ፈርካዛ "ፈረዘዘ" ስር ተመ.

ፈርጅ "ፈረጅ" ስር ተመ.

ፈርጣማ "ፈረጠመ" ስር " ፍርጥም" ን ተመ.

ፈርጣጭ "ፈረጠጠ" ስር ተመ.

ፈርጥ ለ ከተለያዩ የከበሩ ድንጋጌች የሚሰራና በቀለበት፤ በዘውድ፤... ላይ የሚደረግ የሚያብላወልጥ ጌጥ።

ፈሰስ ገ 1. ተደፋ፤ ተከነበለ። 2. ተነገረ፤ ተገለፀ። ኦዚው ፈሰሰ። 3. ምቶት ወይም ድሉት ባለበት ሁኔታ ተጓዘ።በመኪና እየፈሰሰ መጣ። 4.ተወመረ፤ ተደረገ።እርሻው ላይ ፍግ

ፈሰስት፡5. ወጣ (ለምሳሌ ዘር ከወንድ ብላት)፡፡
6. በብዛት ሆኖ ታየ ወይም ወጣ፡፡ ሰጪ ግዳ ላይ
ፈሰስታ/የፈሰሰው ገንዘብ ትንሽ አይምነልም፡፡

ፈሰስ ስ 1. በዝናብ ጊዜ ከጣሪያ የሚወርድ
ውሃ፤ ጠፈጠፍ፡፡ 2. የውሃ መሃጃ ቦይ፡፡ 3. ሹሩባ
በተሰራ ፀጉር፤ በሹሩባዎቹ መካከል ያለው ክፍት
ቦታ፡፡ 4. (ብዙውን ጊዜ ለመንግስት) ተመላሽ
የሚሆን ገንዘብ፡፡

ፈሳሽ ስ እንደ ውሃ ወይም ዘይት ያለና
በቀላሉ መፍሰስ የሚችል ጠጣር ወይም ጋዝ
ያልሆነ ነገር፡፡

ፍሳሽ ስ 1. ቀዳዳ ከሆነና ከሚያፈስ ጣሪያ ላይ
የሚወርድ የዝናብ ውሃ፡፡ 2. እጣቢ + የቆሽሽ ውሃ
ወይም ጎርፍ፡፡

ተፋሰስ ግ 1. እየፈሰሰ ባከነ፤ ተበታተነ፡፡ 2.
ወጪ ገቢን ተሳሰበ፡፡

ተፋሰስ ስ በስተውጭ በኩል በቤት ጣሪያ
ዙሪያ ለዝናብ መከላከያ ተብሎ የሚሰራ ታዛ፡፡

አፈሰስ ግ 1. ደፉ፤ ከነበለ፤ በተነ፡፡ 2. ሽንቁር
ወይም ቀዳዳ ስለሌለው አልደዘ አለ፤
አንጠጣጠበ፡፡ 3. ስልጣን ከሆነቱን አፈረሰ፡፡ 4.
ከሳ፤ ሰውነቱ ቀንሰ፤ ያልሰባ ሆነ፤ መከታ
ላፍባለ፡፡ 5. እንጀራ ጋገረ፤ አሰፋ፡፡ 6.
ተናገረ፤ ገለፀ (ኑዛዜን)፡፡ 7. ዘርን ከሰውነቱ
(ከብልቱ) አስወጣ፤ አስወገደ (ወንድ)፡፡ 8. በብዛት
አወጣ (ገንዘብን፡፡...)

አፋሰስ ግ 1. እያፈሰሰ አባከነ፤ በታተነ፡፡ 2.
ወጪ ገቢን አሳሳ፤ ሂሳብ አስተሳሰበ፡፡

ፈሰክ(ፈሰገ) ግ የመን ፈታ፤ ገደፈ፡፡

ፋሲካ (ፋሲጋ) ስ 1. ሃምሳ አምስት ቀናት
የሚፈጅው የሁዳዴ የም አብቅቶ የመ-
የሚፈታበትና በአሉ የሚከበርበት እለተ እሁድ፤
ትንሳሄ፡፡ 2. ለተወሰኑ ቀናት ከተቃመ በሂሳ ፍቺ
የሚደረግበት ቀን፤ ፍሰክ፡፡ 3. (ዘይ.) ደስታ፡፡
ቢታቸው ሁልጊዜ ፋሲካ ነው፡፡

ፍሰክ (ፍሰግ) ስ 1. ለተወሰኑ ቀናት ከተቃመ
በሂሳ የመ አብቅቶ ፍቺ የሚደረግበት ቀን፡፡ 2.
ሰጋ፤ ቅቤ፤ እንቁላል፡፡... የሚበላበት ወይም
የግደያምበት ጊዜ፡፡

የፍሰክ (የፍሰግ) ቅ በፍሰክ ጊዜ የሚበላ
(ለምሳሌ ሰጋ፤ ቅቤ፡፡...)

ተፈሰክ (ተፈሰገ) ግ የም ተፈታ፡፡

ፈሰፊሰ ግ 1. ደጋግሞ መታ፤ ደበደበ፡፡ 2.
አንድን ነገር በብዛት አደረገ፡፡ ምግብን
ሰራውን፡፡... ፈሰፊሰው፡፡

ፈሳ ግ 1. በአይነ ምድር መውጫው በኩል
መጥር ሽታ ያለው አየር ከሆዱ አስወጣ፡፡ 2.
ግሽሽ + ተወግተረ፤ ተነፈሰ፡፡

ፈሰፊሰ(ፈሰፋሳ) ቅ ፈረ፤ በከነ፡፡

ፈሰ ስ 1. መጥሮ ሽታ ያለውና በአይነምድር
መውጫ በኩል ከሆድ የሚወጣ የተቃጠለ አየር፡፡

2. (ዘይ.) ፈረ፡፡

ፈሱ ቆረጥ/ዘረጥ አለ 1. (ተራ እን.) የፈሰ
ድምፅ አሰማ፤ ፈሳ፡፡

ፈሱን ቀደደ (ተራ እን.) ፈሱን አንዛረጠ፡፡

ፈሱን ቆረጠ /ወረሰ (ተራ እን.) አንድን
ነገር ለማከናወን ወይም ለማግኘት በጣም ለፋ፡፡

ፈሱን አሰረጨው (ተራ እን.) 1. በጣም
አላፋው፡፡ 2. አዘረጠው፤ በሃይል ደበደበው፡፡

ፈሱን ጠበሰ /ወረሰ (ተራ እን.)
መከራውን አየ፤ ተሰቃየ፡፡

ፈሳም (ስድብ) ቅ 1. ቶሎ ቶሎ የሚፈሳ፡፡ 2.
(ዘይ.) ፈረ፤ በከነ፡፡

ፈሰንዱስ ቅ ፈሳም፡፡

አሰፊሳ ግ 1. በሃይል መታ፤ ደበደበ፡፡ 2.
በጣም ከበደ(ለምሳሌ ሽክም) ፡፡

ፈሳሽ "ፈሰስ" ስር ተመ.

ፈሰ "ፈሳ" ስር ተመ.

ፈሰንዱስ ዝ.ከ.

ፈሰፋሳ "ፈሳ" ስር "ፈሰፊሰን" ተመ.

* ፈቀረ

ፍቅር ስ 1. ከፍተኛ የሆነ የመውደድ ስሜት
(ለምሳሌ የሃገር ፍቅር /የአገት ፍቅር/ መንፈሳዊ
ፍቅር)፡፡ 2. በሁለት ተቃራኒ የታዎቹ መካከል
ያለና በወሲብ ፍላጎት ላይ የተመሰረተ የመቀደድ
+ የመሳሰለ ስሜት፡፡ 3. ወላጅ፤ ስምም፡፡ ለገሌፍ
ለገሌ ፍቅር ናቸው፡፡

በፍቅር ወደቀ ፍቅር ያዘው፡፡

ፍቅር አደረበት በአንድ ነገር ላይ ከፍተኛ
የሆነ ፍላጎት፤ የመውደድ ስሜት ፍረው፡፡
የመሰረተ ፍቅር አደረበት፡፡

ፍቅር ያዘው ከተቃራኒ የታ ጋር በወሲባዊ
ፍላጎት ላይ የተመሰረተ የመውደድ ስሜት
አደረበት፡፡

የፍቅር ደብዳቤ ስ ለፍቅረኛ የሚጻፍ
ደብዳቤ፡፡

ፍቅረ ንዋይ ስ የገንዘብ መውደድ፡፡

ፍቅሩ ጠና ስ የጥጥ ፍንድ የሚያካከል
ወሳኝታዊ አበባ ያለውና በነካው ነገር ላይ ሁሉ
የሚጣበቅ፤ መጠኑ አስተናግር የሚያከል የእፅዋት
አይነት፡፡

ፍቅረኛ ስ ከወሲባዊ ፍላጎት ጋር በተያያዘ
ሁኔታ የሚወዱት ወይም የሚያፈቅሩት ሰው፤
ወላጅ፡፡

ተፈቀረ ግ ተወደደ ፡፡

ተፈቃቀረ ግ ተዋደደ+ ተሰጣጣ።

ተፋቀረ ግ ተዋደደ+ ተገባባ።

አፈቀረ ግ 1. ፍትረኛ አደረገ። 2. ወደደ።

አፍቃሪ ት የሚያፈርቅ የሚወድ።

አፈቃቀረ ግ አፋቀረ+ እንዲዋደዱ አደረገ።

አፋቀረ ዝ.ከ.

ፈቀት (ፈት)

ፈቀት አለ ግ ራት+ ገሽገሽ+ ገለል አለ።

ፈቀት አይልም አይሄድም+ አልፍ አይልም+ አይንተላቅም።

ፈቀት አደረገ ግ አራት+ ገለል+ ገሽገ አደረገ። ገፋ።

ፈቀደ ግ 1. ፈቃድ ሰጠ። 2. ወደደ+ ፈለገ+ ከደለ። 3. ቀጠረ+ አስተዋለ+ ተከታተለ። ከብቶቹን ፍቀዳቸው 4. ተመለከተ+ በአይት ፈለገ። ከሰው መካከል ብፈትደው አጣሁት። 5. ጠበቀ+ ጥንቃቄ አደረገ። ሆኑን ፍቀደው።

በዘፈቀደ እንዳሻው+ እንደፈለገው+ እንደፈቀደው።

እንደፈቀደው እንዳሻው+ እንደፈለገው።

ፈቃድ (ፍቃድ) ለ 1. አንድ ነገር ለማድረግ ለግከናውን የሚመለከተው ክፍል መስማማቱን ገልጾ ጉዳዩን ለሚያከናውነው አካል የሚሰጠው ግብረጽ። ጉጉር ፈቃድ/ መንጃ ፈቃድ። 2. በተወሰነ ጊዜ ከሰራ ነፃ መሆን እንዲቻል የሚሰጥ እርዳታ። 3. ፍላጎት+ በምናገኝ። ያለ ለሌ ፈቃድ የሚሆን ነገር የለም።

ፈቃድ ሰጠ 1. አንድ ነገር ግድረግ እንዲቻል ፈቀደ+ ተሰማግ። 2. በተወሰነ ጊዜ ከሰራው ላይ እንዲቀር ፈቀደ+ ተሰማግ።

ፍቃድ ወሰደ ለማረፍ ወይም ሌላ ጉዳይ ለግከናውን ፈቃድ ጠይቆ ከሰራ ገበታው ላይ ቀረ።

የፈቃድ ወረቀት ለ አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ለግከናውን መፈቀዱን የሚገልፅ የዕሁፍ ግብረጽ።

ፈቃድ ፈፃሚ ት እሺ ባይ+ ታሣዥ።

ፈቃደኛ ት ጉዳዩ ሳይኖርበት በራሱ ፍላጎትና በምናገኝ አንድ ነገር ለማድረግ የተነሳሳ ወይም የተዘጋጀ።

ፈቃድ+ ጠባቂ። ሆኑ ፈቃድ የለውም።

ተፈቀደ ግ እንዳይደረግ ተከልክሎ ወይም ታገደ የነበረው ነገር መከልከሉ ቀረ፤ ፈቃድ ተሰጠ።

ተፈቃቀደ ግ ተጠያየተ+ ተሳሰበ።

ተፈቃቀዱ ለፍትር+ ለጋብቻ+... ተፈላለገ።

ለገሊትና ለገሊ ተፈቃቅደዋል።

አስፈቀደ ግ 1. ፈቃድ ጠየቀ። አለቃህን አስፈቅድ። 2. ፈቃድ አገኘ። ከሰራ የቀረው አስፈቅዶ ነው።

ፈቀፈቀ ግ 1. ፋቀ+ ላገ። 2. የተጣበቀ+ የተላከከ ነገርን ለማሳቀት ፈገፈገ።

ፍትፋቂ ት 1. እንወት ወይም ሌላ ነገር ሲፋት የማወጣው ድቃቂ ወይም ገለባ። 2. ከምግድ ላይ አልነሳ ያለ የትኩስ እንደራ ሰብርባሪ።

*ፈቀፈቀ

ፈትፈት አለ እየተቀቀለ ያለ ነገር በመጠኑ ፈላ+ ፈለትለት አለ።

ፈትፈት አደረገ ግ እየተቀቀለ ያለ ነገርን በመጠኑ አፈላ+ ፈለትለት አደረገ።

ተንፈቀፈቀ ግ 1. ፈላ+ ተፍለቀለቀ (እየተቀቀለ ያለ ነገር)። 2. (ዘይ.) በትለት ብሎ አለቀሰ። 3. በተከታታይ ተተክሎ (ለምሳሌ መትረየስ)።

አንፈቀፈቀ ግ 1. አፈላ+ አፍለቀለቀ። (እየተቀቀለ ያለ ነገር)። 2. በትለት እድርሳ አለቀሰ። 3. በብዛትና በተከታታይ ተከሰ። መትረየስን አንፈቀፈቀው።

ፈቃ ግ ሰውነትን በስለት በጣ+ በነጠቀ።

ፈቃደኛ “ፈቀደ” ስር ተመ.

ፈቃድ ዝ.ከ. ፈቃድ ዝ.ከ.

ፈት “ፈቀት” ን ተመ.

ፈተለ¹ ግ 1. ፕፕ አባዝቶ ወይም ፈልቅቆ በእንዝርት እያከረፈ ፈትል እንዲሆን አደረገ። 2. ገመደ+ ሸረበ።

ፈታይ ት ፕፕ የመፍተል ችሎታ ያላት (ሴት)።

ፈትል ለ ፕጦ ተባዝቶ በእንዝርት እየተከረፈ የሚዘጋጅ ግጉ+ ክር+ ድር።

አፋተለ ግ 1. እጃቹን ወይም እግሮቹን እርስ በርሳቸው አሸ+ አፍተለተለ። 2. እርስ በርሱ አንዱን ከሌላው ጋር አጋመደ+ አጣመረ።

ፈተለ² ግ ተረበ+ አሸጋጠጠ።

ፈታላ ት ተረበኛ+ አሸጋጣፎ።

*ፈተለተለ

ፍትልትል (ፈተልታላ) ት ትልፕፍና የለለው+ ጎታታ (በአካሄድ+ በሰራ)።

ፍትልትል አለ ግ ተፍተለተለ።

ፍትልትል አደረገ ግ አፍተለተለ።

ተፍተለተለ ግ 1. ሲታሽ እየተደበለበለ ወይም እየተጠመለመለ ወጣ+ ተነሳ (ለምሳሌ የሰውነት እድፍ)። 2. ተጎተተ+ አልፈጥን አለ (በአካሄድ+ በሰራ)።

አፍተለተለ ግ 1. እያሽ የሰውነት እድፍን እንዲወግ አደረገ። 2. እንዲነተት፤ እንዳይፈጥን አደረገ። 3. ሆድን ቆረጠ፥ አመመ።

*ፈተለክ

ፈተለክ አለ ግ 1. በድንገት ወይም በፍጥነት ርጠ፥ አመለጠ። 2. ከአንድ ነገር ውስጥ የነበረ ነገር በድንገት ወጣ።

ፍትልክ አለ ግ 1. ከታሰረ ወይም ከተጠላለፈ ክር፥ ገመድ፥... ላይ እንዴ ከፍል ላልቶ ወይም ተፈትቶ ወይም ሾልከ ወጣ። 2. ፈተለክ አለ።

ተፈተለክ ግ በድንገት ወይም በፍጥነት ርጠ፥ አመለጠ።

አፈተለክ ግ 1. በድንገት ወይም በፍጥነት ርጠ፥ አመለጠ 2. በድንገት አመለጠ። (ከእጅ፥ ከአፍ፥...) ። 3. ከታሰረ ወይም ከተጠላለፈ ክር፥ ገመድ፥... ላይ እንዴ ከፍል ላልቶ ወይም ተፈትቶ ወይም ሾልከ ወጣ።

ፈተልታላ*፤*ፈተለተለ* ስር "ፍትልታል"ን ተመ.

ፈተሽ ግ 1. ፈለገ፥ መረመረ፥ ጎረጎረ (የጠፋ እቃን ለማግኘት)። 2. የተደበቀ ወይም ህጋዊ ያልሆነ ነገርን ፈለገ ለማግኘት በረበረ። 3. ጉልበትን፥ ጥንካሬን ወይም አንድ ነገር መስራት አለመስራቱን ሞከረ።

ፈታሽ ስ በፍተሻ ስራ የተሰማራ ሰው።

ፍተሻ ስ 1. ህጋዊ ባልሆነ መንገድ የሚወጡና የሚገቡ እቃዎችን፥ ሰዎችን፥... በአንድ በተወሰነ ቦታ ላይ ሆኖ የመቆጣጠር ስራ። 2. ኪሳ።

ፈተተ ግ ቆረሰ፥ ገመሰ (ሀብትን፥ ዛቲን)።

ተፋተተ ግ እየቆረሰ ወይም እየገመሰ ተከፋፈለ።

አፋተተ ግ እየቆረሰ ወይም እየገመሰ አካፈለ።

ፈተነ ግ 1. ጠየቀ፥ ፈተና ሰጠ። 2. ሞከረ፥ ፈተሽ። 3. መረመረ። ወርቅ በላሳት ይፈተናል።

ፈተና ስ 1. አንድ ሰው ስለአንድ የተወሰነ ነገር ማወቅ አለማወቁን ለመገንዘብ በዕሁፍ፥ በቃል ወይም በተግባር እንዲያሳይ የሚቀርብ ጥያቄ። 2. ችግር፥ መከራ፥ ስቃይ። ያልታሰበ ፈተና ገጠመው።

ፈተና ወሰደ ስለአንድ የተወሰነ ነገር ማወቅ አለማወቁን በዕሁፍ፥ በቃል ወይም በተግባር እንዲያሳይ ተደረገ።

ፈተናውን ደፈነ የተሰጠውን የፈተና ጥያቄ ሙሉ በሙሉ መለሰ።

የፈተና ወረቀት ስ ለፈተና ተብሎ የተዘጋጀ ጥያቄ የተጻፈበት ወረቀት።

ፈታኝ ግ 1. በጣም አስቸጋሪ፥ አድካሚ፤

የሞት ሽረት ትግል ያለበት (ሁኔታ፥ ወቅት፥...)፤ ፈታኝ ወቅት ላይ ነኝ። 2. የፈተና ጥያቄዎችን ለተፈታኝ የሚያቀርብ ወይም በፈተናው ወቅት ተፈታኞችን የሚቆጣጠር (ሰው)።

ፍትኑ ፤ ፈጥሽኑ ተምክሮ የተረጋገጠ፥ የታወቀ፥ፍቱን መድሃኒት።

ተፈተነ ግ የችግር፥ የመከራ፥ የስቃይ ጊዜ አሳለፈ።

ተፈተነ ፤ ተመርምር፥ ተፈትሾ ጥራቱ ወይም ብቃቱ የታየ።

ተፈታኝ ፤ 1. ስለአንድ የተወሰነ ነገር ማወቅ አለማወቁን ለማረጋገጥ በዕሁፍ፥ በቃል ወይም በተግባር ሊጠየቅ የቀረበ (ሰው)።

ተፈታተነ ግ 1. ታገለ፥ ተከታተለ (በነገር፥ በተንኮላ)። 2. አጓጓ፥ አማረ፥ አሰኘ (ለማሳሳት፥ ችግር ላይ ለመጣል)።

ተፈታታኝ ፤ በከፋ ነገር የሚከታተል። 2. የሚያጓጓ፥ የሚያሰኝ (ሰህተት ውስጥ ለማስገባት)።

ፈተገ ግ 1. ገብሰን፥ ሰንደን፥... በውሃ እያራሰ ገለፈ፥ እንዲለቅ ወቀጠ፥ ሸከሸከ። 2. በሃይል አሸ። 3. ቆዳን አለፋ፥ ገለጠ። 4. ፈገፈገ፥ ላጠ። እግሬን ድንጋይ ፈተገኝ። 5. ራስ ሞረሞረ። ረዋሰ ፈተገኝ።

ፍትግ ፤ ተወቅጦ ገለፈ፥ የለቀቀ (ገብሰ፥ ሰንደ፥...)።

ተፈታተገ ግ ተመላለጠ፥ ተገጣጠበ (ሰውነት)።

ተፋተገ ግ 1. ተላፋ፥ ታገለ። 2. ተፈጋፈገ፥ ተሻሸ። 3. (ዘይ.) ተፋፈ፥ ተከራከረ (በተለያየ ሃሳብ፥ አመለካከት)።

አፋተገ ግ 1. አላፋ፥ አታገለ። 2. አፈጋፈገ፥ አስተሻሸ። 3. አፋፈ፥ አከራከረ።

ፈተፈተ ግ 1. እንጀራን ወይም ጸባን፥... ወጥ፥ መረት፥... ውስጥ ቆራራ በመወርወር ፈረፈረ። 2. (ዘይ.) የሚያገዛው ጉዳይ ገብቶ ነገር አሳከ። 3. የመነካካሽ ወይም የመጠክጠክ አይነት ህመም ተሰማ።

ፈትፍቶ አጎረሰ ጥፋ፥ አመቺ እድርጎ ወይም አላምሮ ሰጠ፥ አቀረበ (ለምሳሌ ትምህርትን)።

ፈትፋች ፤ በሰው ጉዳይ ውስጥ ገብቶ ቀና ያልሆነ ሃሳብ የሚሰጥ፥ ነገረኛ፥ ወሰዋላ።

ፍትፍት ስ 1. እንጀራን ቆራራ በሰጋ መረት ወይም ግባያ ሊሆን በሚችልና ፈላጊነት ባለው ሌላ ነገር ውስጥ ጨምሮ በመለወጥ የሚዘጋጅ ምግብ። 2. (ዘይ.) ቀላል፥ የማያስቸግር።

ከፍትፍቱ ፊቱ አቀባበልና ፈገግታ ከማንኛውም ስጦታ ወይም ግብዣ ይበልጣል

ለግለት የሚነገር አባባል።

ፊታ ግ 1. የታሰረ፡ የተቋጠረ፡ የተያያዘን ነገር አላቀቀ፡ አለያየ።2. የታሰረበትን አወለቀ፡ በጠሰ። ውሻው ፈትቶ ጠፋ። 3. ትዳሩን አፈረሰ፡ ከሚስቱ ተለያየ። 4. ከእስር ቤት አስወጣ፡ ነፃ ለቀቀ። 5. አጠፋ፡ አፈረሰ፡ አወከ፡ በተነ፡ ላገረ ፈታ። 6. አሸነፈ፡ ድል አደረገ። ጦር ከፈታው ወሬ የፈታው ይበልጣል። 7. ለሞተ ሰው የፍታት ፀሎት አደረገ። 8. የገዝተውን ተው፡ ሻረ፡ ግዝቱን አነሳ።9. ገደፈ።ያም ፈታ። 10. ተረጎመ፡ ገለጠ፡ አብራራ፡ ፍቺ ሰጠ። 11. አቃለለ፡ መፍትሄ ሰጠ።ችግሩን በቀላሉ ፈታው። መፍትሄ ስ የችግር ግቃለያ፡ ግስወገሻ ዘደ ወይም መንገድ።

ፊት ፡ አግብታ የፈታች (ሴት)። ፍታት ስ ለሞተ ሰው የሚፀለይ ፀሎት። ፍቺ ስ 1. የትዳር ወይም የጋብቻ መፍረስ፡ መፋታት። 2. ትርጉም።

ፊታ አለ ግ ቀልጠፍ፡ ፈጠን፡ ዘና አለ (ለንግር፡ ለስራ)።

ተፈታ ግ 1. የታሰረው፡ የተቋጠረው፡ የተያያዘው ተላቀቀ፡ ተለያየ። 2. የሙ አብትቶ ፍስክ ሆነ። 3. የተሰበሰበው ተበተነ።ገበያው ተፈታ።

ተፈታታ ግ ተላቀቀ፡ ተለያየ (የተቋጠረው፡ የተያያዘው)።

ተፋታ ግ ከሚስቱ ተለያየ፡ ትዳሩን አፈረሰ። ተፍታታ ግ 1. ተቆጣጥሮ ወይም ተተብትቦ የነበረ ነገር ተነጣጠለ፡ ተለያየ። 2. እስርስር ብሎ የነበረው ሰውነት ዘና አለ፡ ተዘናኘ።3. ተብራራ(ሃላብ)።

አፈታ ግ በብዛት ወረደ፡ ፈሰሰ (ደም)።ደም አፈታት።

አፋታ ግ ባልና ሚስትን አለያየ።

አፍታታ ግ 1. ተቆጣጥሮ ወይም ተተብትቦ የነበረን ነገር አነጣጠለ፡ አለያየ።2. እስርስር ብሎ የነበረውን ዘና አደረገ፡ አዝናኛ (ሰውነትን በስፖርት)። 3. አብራራ (ሃላብ)።

ፈታላ "ፈተለ²" ስር ተመ.

ፈታሽ "ፈተሽ" ስር ተመ.

ፈታኝ "ፈተኝ" ስር ተመ.

ፈታይ "ፈተለ¹" ስር ተመ.

ፈት "ፈታ" ስር ተመ.

ፈትል "ፈተለ¹" ስር ተመ.

ፈትፋች "ፈተፈተ" ስር ተመ.

ፈቸል ስ የተጣበቀ ወይም የተቸነከረ ነገርን ለመንቀል የሚያገለግል መንቀያ፡ ጉጠት።

ፊነቀለ ግ 1. የተጣበቀ፡ የተተከለ ነገርን ከስፋ ነቀለ፡ አወጣ፡ አፈለሰ። 2. ከፍተኛ የሆነ የሳት፡ የደስታ፡ የለትሶ፡... ስሜት ከውስጥ አሸንፎ ወጣ።ሳት ፈነቀለው። 3. አፈናቀለ።

መፊንቀለ መንግስት ስ የኣንድ አገር ሀገመንግስት ከሚፈቅደው ውጪ ገለሰቦች ወይም ቡድኖች በአመፅ የሚያካሂዱት መንግስትን የመቀየር ተግባር፡ መንግስት ግልበጣ፡ ኩዴታ።

ተፊነቀለ ግ ፈለሰ፡ ወጣ፡ ተነቀለ።

ተፊናቀለ ግ ከመኖሪያ ቦታው ለቅቆ ወደ ሌላ ቦታ ለመኖር ሄደ (በጦርነት፡ በድርቅ፡... ምክንያት)።

ተፊናቃይ ፡ ከመኖሪያ ቦታው ለቅቆ ወደ ሌላ ቦታ ለመኖር የሄደ(በጦርነት፡ በድርቅ፡... የተነሳ)።

አፊናቀለ ግ ከመኖሪያው፡ ከስራው፡ ከትዳሩ አባረረ፡ አስወገደ።

ፊነቸረ ግ 1. ገደለ። 2. ጣለ፡ ዘረረ።

ተፊነቸረ ግ 1. ወደቀ። 2. ሞተ።

ፊነከረ ግ በጣም ከፈተ፡ በለቀጠ፡ ወዲያና ወዲህ ዘረጋ (ለምሳሌ ጭንፍ ጭንፍ)

ፊንካራ ፡ (ስድስ) ጉያዋን የማትከልል፡ ጭንፍ ከፍታ የምትቀመጥ።

ፊነከተ ግ 1. ጭንቅላትን ተረከከ፡ መታ። 2. ከፈለ፡ ገመሰ። 3.ፈረከሰ፡ አደቀቀ።

ፍንካች ፡ ከኣንድ ነገር ላይ ተከፍሎ ወይም ተፈንክቶ የወጣ፡ ክፋይ።

ፍንክት ፡ የተገመሰ፡ የተፈነከተ፡ ስንጥቅ።

*ፊነደረ

ፊንዳራ ፡ ቂጡ ወደ ሂላ ያፈነደደ፡ ያፈነገጠ።

ፍንድር አለ ግ አፈነደረ።

አፈነደረ ግ ከወደ ሂላ ወጣ አለ፡ አፈነገጠ (ቂጥ ወይም ሌላ ነገር)።

*ፊነደሰ¹

ፊንዳሳ ፡ ድንቡሽቡሽ ያለ ወፍራም።

ፍንድስ አለ ግ ተፈነደሰ።

ተፈነደሰ ግ ተጋደመ፡ ተኛ (ብዙውን ጊዜ ወፍራም ሰው)።

*ፊነደሰ²

ፍንድስድስ አለ ግ 1. ፍርከሰከሰ፡ ስንጥቅጥቅ አለ (የተቀቀለ ድንች፡ ንፍር፡...)። 2. ብዙ ቦታ ላይ ፈነዳ (ቁስል)።

ተፈነዳደሰ ግ ዝ.ከ.

ፊነደቀ ግ ተደሰተ፡ ቦረቀ፡ ፈነጨ።

*ፊነደደ

ፊንዳዳ ት (ሰድብ) ከወገኑ ሰበር ብሎ ዊጡ ያፈነደረ።

ፍንድድ ት ጉንብስ።

ፊንደድ አለ ገ 1. አፈነደረ (ቂጥ)። 2. መቀመጫውን ወደ ሂሳ በማፈንደር አገነበሰ።

ፍንድድ አለ ዝ.ከ.

አፈነደደ ገ 1. አፈነደረ (ቂጥ)። 2. አገነበሰ።

ፊንዳ ገ 1. ዲ አለ፥ ሮህ። 2. ፊካ። ለበግው ፈነዳ። 3. ተተረተረ፥ ተሰነጠቀ (እንስራ፥ ኳስ፥ ጎማ፥...)። 4. ፈረጠ፥ መገለ፥ ቀለሉ ፈነዳ። 5. ይፋ ወጣ፥ ተገለጠ፥ በሁሉም ቦታ ተከሰተ። ላብዮት ፈነዳ/ ተደብቆ የቆየው ምስጢር ፈነዳ። 6. ሲቆላ ፈካ (ፊንድኸ)።

ፊንድሻ ስ ሲቆሉት የሚፈክ የማሽላ አይነት፤ አበባ ቆሎ።

ፊንጃ ስ የሚፈነዳ የጦር መሳሪያ፤ ቦምብ።

ፊንጃ ቀበረ ፊንድቶ ጉዳት እንዲያደርስ ፊንጃን መሬት ውስጥ ወይም በስውር አስቀመጠ።

ፍንዳታ ስ 1. እንደ ቦምብ፤ ድማሚት፥... ያሉ ነገሮች መፈንዳት። 2. እንደ በንብ፤ ድማሚት ያሉ ነገሮች ሲፈነዱ የሚያሰሙት ድምፅ ወይም ጨህት።

ፍንድ ስ ከቅርፊቱ ተላትቆ የሚወጣ የጥጥ ገል።

ፊንገለ¹ ገ ገፍቶ ወይም ገፍትሮ ጣለ።

ፊንጋላ ት ተስተካክሎ ወይም ተደላድሎ የማይቀመጥና በተላሉ የሚፈነገል።

ፊንግል ስ በቶሎ የሚገድል የዶሮ በሽታ።

ፍንግል አለ ገ ተፈነገለ።

ታፈነገለ ገ 1. ወደቀ፥ ክንብል አለ። 2. (ዘይ.)ጥተ።

ፊንገለ² ገ (ባሪያን) አፍኖ ሸጠ።

ፊንጋይ " ባርያ" ስር "ባርያ ፊንጋይ"ን ተመ.

*ፈንገጠ

አፈንገጠ ገ 1. የነበረበትን ቦታ፥ መስመር፥... ለቀቀ። 2. ከፓርቲው፥ ከሱድት፥... ተለየ።

አፈንጋጭ ስ በአመለካከቱ፥ በፖለቲካ አጽሙ ከፓርቲው፥ ከሱድት፥ .. ተለይቶ ለብቻው የሆነ፤ ተቃዋሚ፥ አንጃ።

*ፈንጠረ

ፊንግራ ት ገለልተኛ፥ ብቸኛ፥ ከሌላው ራት ያለ።

ፍንግሪ ት ተፈናጥሮ ወይም ተወርውሮ የወጣ

የአንድ ነገር ሽራፊ። የአሳት ፍንግራ።

ፈንጠር አለ ገ ገለል አለ ወይም ራት አለ። ፈንጠር ብሎ ቀጋል።

ፍንጥርጥር አለ ገ እየተፈናጠረ ብትንትን አለ።

ተፈንጠረ ገ ተፈናጠረ።

ተፈንጣጠረ ገ ተፈናጥሮ ተበታተነ፥ ተረጨ።

ተፈናጠረ ገ 1. ዘለለ፥ እንጣጥ አለ። 2. ተወረወረ። ድንጋይ ተፈናጥሮ መታወ/ የፈላ ዘይት ተፈናጥሮ አቃጠለን።

ተስፈንጠረ ገ ተፈናጠረ።

ተስፈንጣሪ ት 1. ተወርዋሪ። 2. (ፖሊ.) ግራ አክራሪ።

አፈናጠረ ገ ወረወረ፥ አሸቀነጠረ።

አስፈንጠረ ዝ.ከ.

ፈንጠቀ ገ 1. ወጣ፥ አበራ (ፀሃይ)። ፀሃይ ፈንጠቀች። 2. ደፋ፥ አፈሰሰ (ውሃን)። ውሃውን ፈንጥቀው። 3. ረጨ፥ በተነ። 4. ሙሉ ከነበረው ፈሳሽ ላይ በትንሹ አፈሰሰ፥ ቡልቅ አደረገ። 5. አልፎ አልፎ ጣል ጣል አለበት (ለቀለም፥ ለንጥ)። ነጭ የፈንጠቀበት ቀሚስ።

ፍንግቂ ት የተፈናጠቀ ወይም የተረጨ ጠብታ።

ተፈናጠቀ ገ ተረጨ።

አፈናጠቀ ገ ረጨ፥ አርከፈከፈ።

ፈንጠዝ ገ በደስታ ቦረቀ፥ ዘለለ፥ ጨፈረ።

ፈንጠዝያ ስ ደስታ፥ ቡረታ፥ ጭፈራ።

*ፈንጠጠ

ተፈናጠጠ ገ በበትሎ፥ በፈረሰ፥ ... ጀርባ ላይ ወይም በብስክሌት፥ በሞተር ሳይክል ላይ ከሚጋልበው ሰው ጋር በመደረብ ከበስተሂሳው ተቀመጠ።

ተፈናጣጭ ት በበትሎ፥ በብስክሌት፥... ላይ ዋናውን ጋላቢ ተጠገቶ በስተሂሳው በኩል በመቀመጥ አብሮ የሚጋልብ (ሰው)።

አፈናጠጠ ገ በበትሎ፥ በፈረሰ፥... ጀርባ ላይ ወይም በብስክሌት፥ በሞተር ሳይክል ላይ የሚጋልብ ሰው በስተሂሳው በኩል ሌላ ሰው ደርቦ ጫነ።

ፈንጨ ገ 1. ዘለለ፥ ቦረቀ። 2. በጣም ተደሰተ፥ ፈነደቀ።

ፈንጨበት (በንዲት፥ በቆጣ) ብዙ ተናገረው።

*ፈንፊኝ

መፈናፊኛ ት መንቀሳቀሻ፥ መላወሻ። ከፍሉ መፈናፈኛ የለውም፥ ጠባብ ነው።

ተፈናፊኝ ገ ወዲያ ወዲህ አለ፥ ተንቀሳቀሰ።

ተጠጋጋ።

አፈፍፊን ግ እንዲንቀሳቀስ፤ ወዲያ ወዲህ እንዲሄድ (በዙውን ጊዜ በአገልግሎት ላይ የሚውለው በአፍራሽ ትርፅ ነው)። የሰራው ብዛት ላላፈናፍን ላለው።

ፈንታ “ፋንታ”ን ተመ.

ፈንዜ ስ ቀጠን ብሎ ንበጥ ያለ የጎራዴ አይነት

ፈንዳራ “ፈንደረ” ስር ተመ.

ፈንዳሳ “ፈንደሰ” ስር ተመ.

ፈንዳዳ “ፈንደደ” ስር ተመ.

ፈንድሻ “ፈንዳ” ስር ተመ.

ፈንጂ ዝ.ከ.

ፈንጋላ “ፈንገለ” ስር ተመ.

ፈንጋይ “ፈንገለ” ስር ተመ.

ፈንግል “ፈንገለ” ስር ተመ.

ፈንጠዝያ “ፈንጠዝ” ስር ተመ.

ፈንጣራ “ፈንጠረ” ስር ተመ.

ፈንጣጣ ስ በሰውነት ላይ እንደ እክክ ሆኖ የሚወጣና ጠባሳ የሚተው ተላላፊ በሽታ።

ፈከረ “ፍከረ” ን ተመ.

ፈካ ግ 1. እንደ ፈንድሻ ያለ እህል ሲቆላ እንደ አበባ ፈንዳ። 2. አበባ፣ ፈንዳ(አበባ)። 3. በፊቱ ላይ ደስታ ታዩ፣ ፈንግ አለ። ፈቱ ፈካ።

ፈካ አለ ግ በፊቱ ላይ ደስታ ታየ፣ ፈንግ አለ።

ፈካ ያለ ብሩህ የሆነ ወይም ያልደመቀ። ፈካ ያለ በግያሮ (ቀለም)።

ፈወሰ ግ አዳነ፣ አሻረ።

ፈዋሽ ት 1. አዳኝ። ሊያሰሳ ፈዋሽ ነው። 2. ፈውስ የሚሰጥ፣ የሚያድን።

ፈውስ ስ ከበሽታ መዳን፣ ደህንነት።

ተፈወሰ ግ ዳነ፣ ፈውስ አገኘ።

ፈዘዘ ግ 1. ድምቀት አጣ፣ ደበዘዘ (ቀለም)። 2. ሃይሉን ቀነሰ፣ ደበዘዘ። 3. ነቃ አልፈ አለ፣ ናበዘ፣ ቦዘ።

ፈዛዛ (ፍዝ) ት 1. ደማት ያልሆነ፣ ደብዛዛ (ቀለም)። 2. ነቃ ነቃ የማይል፣ ናባዛ።

አፈዘዘ ግ 1. አደነዘዘ፣ አነሆለለ። በመድኃኒት ላፈዘዘው። 2. በጣም አስደነቀ፣ አስገረመ፣ ስሜትን ግረከ።

አፍዝ አደንግዝ ስ ያፈዛል ወይም ያነሆልላል ተብሎ የሚታመንበት የአስማት አይነት ወይም መተት።

ፈዩደ ግ ጠቀመ፣ ረባ።

ፈይዳ ስ ጥቅም፣ እርባና።

ፈደፈደ ግ ያዘ፣ አስቃየ (ረሃብ፣ ብርድ)።

ፈጀ¹ ግ አቃጠለ፣ ለበለበ።

ተፋጀ ግ አቃጠለ፣ ለበለበ።

ፈጀ² ግ 1. ጨረሰ፣ ፈፅሞ አጠፋ። አዲሱ በሽታ ሰውን ሁሉ ፈጀ። 2. ያዘ፣ ቻለ። እንስራው ሃያ ሲትር ውሃ ይፈጃል። 3. አወጣ፣ ወሰደ። ሹራሱ 100 ብር ፈጀቷል።

ፍጀት ስ 1. እርስ በርስ መጫረስ፣ መተላለፍ። 2. ጭትጭት፣ ውዝግብ።

ፍጀታ ስ 1. በተወሰነ ጊዜ የሚያልቀው ወይም ጥቅም ላይ የሚውለው መጠን። 2. የንግግር ተራ ወይም ፋንታ።

ተፋጀ ግ 1. ተጫረሰ፣ ተላለቀ፣ ተጋደለ። 2. ተጨቃጨቀ፣ ተነታረከ።

አፋጀ ግ 1. አጨቃጨቀ፣ አነታረከ። 2. አጋደለ፣ አጨራረሰ።

ፈገመ ግ 1. ወደቀ፣ ተደፋ። 2. ሞተ።

ፍግም አለ ግ 1. በገንባሩ ወይም ባፍጢሙ ወደቀ፣ ድፍት አለ። 2. ሞተ።

*ፈገመገመ

ፍግምግም ት ሲሄድ የሚንገዳገድ።

ተፍገመገመ ግ ተውተረተረ፣ ተንገዳገደ።

አፍገመገመ ግ አውተረተረ፣ አንገዳገደ።

ፈገረ “ፍገረ”ን ተመ

ፈገገ ግ ፈካ፣ በራ።

ፈገገታ ስ ላት በማለት በፊት ላይ የሚታይ የደስታ ስሜት።

ፈገግ አለ ግ 1. ላት በማለት ደስታውን፣ አድናቆቱን፣... ገለበ። 2. ጥቁረቱ ቀነሰ፣ ቀላ አለ (ለቆዳ ቀለም)። 3. ነጣ ወይም ፈካ አለ (ቀለም ወይም የቆሽሽ ልብስ ሲታጠብ)።

ፍገግ ፍገግ አለ ግ ላት ላት አለ (ሀገን)።

ፈገፈገ ግ 1. አሸ፣ ወለወለ (ለግፅዳት)። 2. ፋቀ፣ ፈቀፈቀ።

ተፈገፈገ ግ ተላላጠ፣ ተፋቀ።

ተፈጋፈገ ግ አንድ አካል ከሌላው ጋር በሃይል ተሸሸ።

ፈጋራ ስ ራብ፣ የኩስ መውጫ።

ፈገጠው ተው፣ የራሱን ጉዳይ፣ እንደፈለገህ።

ፈገጠው ፈገጠው ተብላ።

*ፈጠመ

ፍጥምጥም(ፍጥጥም) ስ የጋብቻ ውል ወይም ፈርግ (በተጨማሪ የቀለበትን 3ኛ ፍቺ ተመ.)።

ተፈጠመ ግ በህግ የተጠየቀውን ወይም

አድርግ የተባለውን ለመፈጸም ቃል ሰጠ፤ ግዴታ ገባ።

ተፈጣጣሚ ግ ተዋዋለ ወይም ተፈራረመ (ለጋብቻ)።

አፈጣጣሚ ግ አዋዋለ ወይም አፈራረመ (ለጋብቻ)።

ፈጠረ¹ ግ 1. አስገኘ፤ ሰራ። እግዚአብሔር በመጀመሪያ ሰግይና ያድርግ ፈጠረ። 2. ዋሽ፤ ያልሆነ ወይም ያልተደረገ ነገር ተናገረ። ፈጥሮ ያወጅል። 3. ወለደ። እናቱ ከፈጠረችኝ ጀምሮ እንደዚህ ላይነት ነገር አላየሁም። 4. አደረገ፤ ሰራ። ምን ፍጠር ነው የምትለኝ?

ፈጠራ ስ 1. በምርምር፣ በሙከራ... የሚገኝ የአውቀት ውጤት የሆነ አዲስ ነገር። 2. ከእለምር በማመንጨት የሚሰራ የልብ ወለድ ወይም ስነተበባዊ ሰራ። የፈጠራ ፅሁፍ። 3. ውሽት። የፈጠራ ወራ።

ፈጣሪ ስ እግዚአብሔር።

ፍጡር ስ በምድር ላይ የሚኖር ሰው ወይም እንስሳ።

ፍጥረት ስ 1. በምድርና በሰማይ ያለ ግንኙኛው ነገር። 2. ፍጡር። 3. አፈጣጣሚ፣ ተፈጥሮ። 4. ልጅ። ስንት ፍጥረቶች አሉህ? እንደፍጥርጥሩ እንደፈለገ፤ እንዳሻው።

ተፈጠረ ግ 1. ያልነበረ ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ ተሰራ። 2. ሆነ፤ መጣ፤ ተከሰተ። በመከላከላቸው ቀራጅ ተፈጠረ።

ተፈጥሮ ስ 1. የአንድ ነገር መለያ፤ ባህርይ፤ ጠባይ፤ ሁኔታ፤ አሰራር፤ አፈጣጣሚ። 2. እንደ ተራራ፣ ወንዝ... ያለ ሰው ሰራሽ ያልሆነ ነገር። ተፈጥሮን ግድግዳ ይወዳል።

የተፈጥሮ ት ሰው ሰራሽ በሆነ መንገድ ያልተገኘ፤ ያልተሰራ፤ ያልተፈጠረ።

የተፈጥሮ ሃብት ስ በተፈጥሮ የሚገኝና በትንሹ ላይ የሚውል እንደ ወሃ፣ ግእድ፣ ነጻጅ... የመሳሰለው ነገር።

የተፈጥሮ ሀገ ስ በእለም ላይ ያለ ግንኙኛው ነገር በተፈጥሮ ባህርዩ የሚያከናውነውና እያንዳንዱ የሚመራበት ተፈጥሮአዊ ስርዓት (እንደመብላት፣ መጠጣት፣ መወለድ፣ መሞት፣ መምሽት፣ መንጋት፣ የወራት መለዋወጥ... ያለ)።

አፈጣጣሪ የ "ተፈጥሮ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ..

ፈጠረ² ግ በእግር ኳስ አጠቃቀሙት ላይ ኳስን ወዲያ ወዲህ እያንከባለለ አታለለ።

ፈጠራ ስ በእግር ኳስ ጨዋታ ላይ ኳስን ይዞ ለግለፍ ወይም ላለመነጠት ወዲያና ወዲህ በማንከባለለ እያታለለ የመጓደኛውን ዘዴ ወይም ቴክኒክ።

ፈጠረቀ ግ 1. አንድን ነገር አንቆ፣ አጥብቆ፣ ጨምቆ ያዘ። 2. አፈነዳ፣ አፈረጠ። 3. ፈነከተ፣ ተረተረ። 77963ን በፋላ ፈጠረቀው። 4. በሃይል ወርውሮ ጣለ።

ፈጥሮቆ ያዘ 1. አስገድዶ፣ አስጨንቆ ያዘ። 2. ወጥሮ፣ አጣብቆ ያዘ።

ተፈጠረቀ ግ 1. ፈነዳ፣ ፈረጠ። 2. ወደቀ፣ ተፈጠፈ።

ፈጠራ¹ "ፈጠረ" ስር ተመ.

ፈጠራ² "ፈጠረ" ስር ተመ.

ፈጠነ ግ 1. ቸኮለ፣ ቀለጠፈ። 2. ቶሎ ሆነ።

ፈጥኖ ደራሽ ት 1. በቸግር ጊዜ ቶሎ ለእርዳታ የሚደርስ (ሰው፣ መልአክ፣ ...)። ስ 2. ቸግር በተፈጠረበት ወይም ፀጥታ በሚደፈርበት ቦታ ሁኔታውን ለማረጋጋት ወይም ለመቆጣጠር ቶሎ በቦታው የሚገኝ ወታደራዊ ክፍል።

ፈጣን ት 1. ቀልጣፋ። 2. ቶሎ የሚደርስ፣ ብዙ ጊዜ የማይፈጅ። 3. ቶሎ የመገንዘብ፣ የመረዳት... ቸሎታ ያለው፤ ገቁ።

ፍጥነት ስ 1. በተወሰነ የጊዜ ገደብ ውስጥ የአንድ ጉዳይ ቶሎ የመፈጸሙ መጠን፤ ልክ። 2. ቅልጥፍና። 3. ቸኮላ፣ ጥጅፈያ።

ተፋጠነ ግ በቶሎ ወይም ሳይዘገይ ተከናወነ።

አፈጠነ ግ 1. ቀለጠፈ፤ በፍጥነት፣ ሳይዘገይ፤ በቶሎ አከናወነ። 2. በፍጥነት የሚከናወን አይነት ሆነ፤ ቀለለ። ሰራው አፈጠነ።

አፋጠነ ግ 1. ቶሎ፣ ሳይዘገይ ወዲያውኑ አከናወነ። 2. አጣደፈ።

አፋጣኝ ት አስቸኳይ፤ አጣዳፊ።

ፈጠጠ ግ 1. ጎረጠ፣ ተጎለገለ (አይን)። 2. በደንብ ወደ ውስጥ ካለመግባት፣ ካለመቀላቀል፣ ካለመብለል... የተነሳ ወደ ውጪ ወጣ፤ ጎላ ብሎ ታየ። የተዘራው ዘር ፊጦ ታየ /ወጡ ውስጥ ያለው ሽንኩርት ፊጦ ታየ።

ፈጠጤ ስ 1. እህል ተዘርቶ አፈር ሳይለብስ በመቅረብ ከላይ ሆኖ የሚታይ ዘር። 2. ፈጣጣ (ለአይን)።

ፈጣጣ ት አይት የፈጠጠ ወይም አይት ወጣ ወጣ ብሎ የሚታይ።

ተፋጠጠ ግ ፊት ለፊት ተገጣጠመ፤ በመፈራራት፣ በጥላቻ፣ በጠላትነት ተያየ።

አፈጠጠ ግ 1. ትክ ብሎ ወይም እትኩሮ ተመለከተ። 2. አይት ጎለገለ፣ አጉረጠረጠ። 3. ቀላወጠ፣ ከጀለ። 4. ተቆጣ፣ ጥል ፈለገ። 5. ጉላህ፣ ግልፅ ሆኖ ታየ።

አፍጣጦ ት ቀላዋጭ።

ያፍጣጦ ስ ለቀላዋጭ ሰው የሚሰጥ ምግብ ወይም ጉርሻ።

አፋጠጠ ግ አስወነቀ፥ ወጥሮ ያዘ።
ፈጠፈጠ ግ 1. ፈነከተ፥ ፈረከሰ (በዙውን ጊዜ ጭንቅላትን)። 2. ጣለ፥ አፈረጠ።

ተፈጠፈጠ ግ 1. ተፈነከተ፥ ተፈረከሰ። 2. ወደቀ፥ ፈረጠ።

ፈጣሪ “ፈጠረ” ስር ተመ.

ፈጣን “ፈጠነ” ስር ተመ.

ፈጣጣ “ፈጠጠ” ስር ተመ.

ፈጪ ግ 1. አደቀቀ፥ ሰለቀ። 2. ጨለለቀ፥ ዳጠ። 3. አብዘቶ አደረገ፥ ፈፀመ፥ ... ። ወረውን ሲፈጭ ለመሸ/ያን ሁሉ መንገድ በአገራቸው ፈጪሁት።

ወፍራ ስ በፊደል ተራው ተመ.

ፈጪ (ፈጪይት፥ ፈጭታ) ስ በመፍጨት ስራ የምትተዳደር ሴት።

የፈጪይት ስ በመፍጨት ስራ ለምትተዳደር ሴት የሚከፈላት የጉልበት ዋጋ።

ፍጡ ስ የተፈጨው ዱቄት።

ተፋጪ ግ 1. ተፋተገ፥ ተፈጋፈገ (ለቢላዋ)። 2. ተጨቃጨቀ፥ ተከራከረ።

***ፈጨረጨረ**

ተፍጨረጨረ ግ ለፋ፥ ተጣጣረ።

ተፍጨረጨረ ግ ታታሪ።

አፍጨረጨረ ግ 1. እንዲጣጣር፥ እንዲፍጨረጨር አደረገ። 2. አለፋ፥ አጣጣረ።

***ፈጨጨ**

ፍጭጭ አለ ግ በጥቂቱ ወጣ፥ ፈሰሰ (ለምሳሌ መግልፍ እኹን)።

***ፈጨፈጨ**

ፈጨፈጭ ግ የወረዛ ወይም ውሃ የጸጠረ (መሬት)።

ፈጭፋጫ የሚያስቀጥነው ወይም የሚያስቀምጠው።

ተንፈጨፈጨ ግ 1. ረጠበ፥ ወረዛ፥ ጨቀየ። 2. ቀዘነ። 3. እርጥብ እንደሆነ ሲነድ አረፋ መሳይ ነገር በማውጣት ቸሰ አለ።

አንፈጨፈጨ ግ አስቀዘነ።

ፈጪ “ፈጪ” ስር ተመ.

ፈጪ ስ በወንዝ ወይም በጅረት ዳር የሚገኝ እሸዋ ወይም ጠጠር።

ፈጪይት “ፈጪ” ስር “ፈጪ”ን ተመ.

ፈጭታ ዝ.ከ.

ፈጭፋጫ “ፈጨፈጨ” ስር ተመ.

ፈፀመ ግ 1. ጨረሰ፥ አጠናቀቀ። 2. ሰራ፥ አደረገ፥ አከናወነ። ወንጀል ፈፀመ።

ፈፅሞ ተው.ግ. ጭራሽ፥ ጨረሰ። እቃው መናፋን ፈፅሞ አላየሁም።

ፍፁም ግ 1. ፈፅሞ። 2. ምንም እንኳን ወይም ጉድለት ወይም ስህተት የሌለው። 3. የበቃ፥ የድንቅ፥ ደረጃ የደረሰ። በገዳሙ ውስጥ አንድ ፍፁም ባህታዊ ዝገራ።

በፍፁም ተው.ግ. በጭራሽ።

ፍፁም ቅጣት ምት ስ (ስፖ.) የፍፁም ቅጣት ክልል ተብሎ በተወሰነው አካባቢ ጥፋት ሲፈፀም ለተቃራኒው ቡድን የሚሰጥ የቅጣት ምት።

ፍፃሜ ስ መጨረሻ፥ ማለቂያ፥ ማከተሚያ፥ መደምደሚያ።

ተፈፀመ ግ 1. አለቀ፥ ተጠናቀቀ፥ አበቃ። 2. ተሰራ፥ ተከናወነ።

ተፈፃሚ ግ 1. ተግባራዊ። መመሪያው ተፈፃሚ ሊሆን አልቻለም። 2. ተግባራዊ የሚሆን።

አሰፈፀመ ግ አስጨረሰ፥ ፍፃሜ እንዲያገኝ አደረገ።

አሰፈፃሚ ግ 1. አንድ ስራ በተገቢው ሁኔታ መካሄዱን የሚከታተልና የሚቆጣጠር። 2. አንድን ህግ፥ መመሪያ፥ ጉዳይ፥... ተግባራዊ የሚያደርግ ወይም የሚያስደርግ ክፍል ወይም አካል። ጉዳዩን ህግ አሰፈፃሚው አካል ይከታተላል።

አፈፃፀም ስ 1. አስራ፥ አንድን ነገር በስራ ላይ የማግል ሂደት። 2. ተግባራዊነት። በመመሪያው አፈፃፀም ላይ ቸገር አለ። 3. አጨራረስ።

ፈፋ ስ ጎርፍ የሰረባረው ወይም የሸረሸረው ጉድባ፥ ገደል።

ፋ የ"ፈ" ፊደል ካለብ ዘር።

ፋር

ፋርቲ (ፋርፋር) ስ እንደ ቆርኪ፥ ክብ የቅል ስባራ፥... ያሉት ሁለት ቦታ በመብላትና ክር በተዳዳሞቹ በማስገባት እያሸከረከሩ የሚጫወቱበት የልጆች መጫወቻ።

ፋር አለ ግ 1. በድንገትና በፍጥነት ብር ወይም ቱር አለ። 2. የጋሚ ከብት በአፍንጫው አየር በማስወጣት ድምፅ አለማ።

ፋር ፋር አለ ግ ፋርቲ ሲሸከረከር የሚያለማውን እይነት ድምፅ አለማ።

ፋርሽ “ፎረሽ” ስር ተመ.

ፋርቲ “ፋር” ስር ተመ.

ፋርኖ ስ በዘመናዊ የዳቦ መጋገሪያ ከፋርኖ ዱቄት የሚጋገር ነጭ ዳቦ።

ፋርኖ ዱቄት ስ ለፋርኖ የሚሆን በጣም ነጭ

የሆነ የሰንደ ፋቲት::

ፋርሽካ "ፍሩሽካ" ን ተመ.

ፋርጎ ስ ከፍት ወይም ዝን የሆነና እንደ ጋሪ ያለ፡ ለሰው ወይም ለእቃ፡... ግንግን፡ የሚሆን የባቡር ክፍል::

ፋርፋር "ፋር" ስር "ፋርቲ"ን ተመ.

ፋር ስ የሚያስተባስ በአፍንጫ ንፍቱ የመሰለ ነገር የሚያስወግ የጋግ ክብት በሽታ::

ፋትራ ስ ዛር ወይም ውቃቢ ያለበት ቃል፡፡

ፋት

ፋት አለ ን 1. በትንሹ ጠጣ፡ ተመስ:: 2. ቶሎ ጨረሰ፡ አጠናቀቀ::

ፋት ቢለት ጭልጥ በጣም ትንሽ ወይም ተቂት የሆነ::

ፋት አደረገ ን በፍጥነት ጨረሰ፡ አጠናቀቀ:: ስራውን በላንድ ጊዜ ፋት አደረገው::

ፋንን "ፍነነ" ስር "ፍናና"ን ተመ.

ፋንጋ ት ፊቱ አጭርና አፍንጫው ጎራጻ የሆነ::

ፋከራ "ፍከረ" ስር ተመ.

ፋካ ስ 1. እንደ ፊሳሽ፡ ብርሃን፡ አየር፡... ያሉ ነገሮችን እንዲያስተላልፍ በግንብ ላይ አልፎ አልፎ የሚበጅ ሽንቀር፡ ቀጻጻ:: 2. በተዘጋ በር ወይም ጉድጉጻ በኩል ለመነጋገር ወይም መልእክት ለመለወጥ የሚያስችል እንደመሰከት ያለ ትንሽ ቀጻጻ::

ፋከከር "ፍከረ" ስር ተመ.

ፋገራ "ፍገረ" ስር ተመ.

ፋጠት "ፋጠ" ስር ተመ.

ፊ የ"ፊ" ፊደል ላለስ ዘር::

ፊሊት ስ እንደ ዝንብ፡ ቢምቢ፡ ቀንጫ፡... ያሉ የቤት ውስጥ ተባቦችን ማጥፊያ መድሃኒት::

ፊላ ስ ተጠን ያለፍ የሽንብቆ ላንፋ የሚመስል፡ በወንዝ ዳር የሚበትል የሳር አይነት::

ፊል

ፊል ፊል አለ ን 1. ከመረት ፍልት ፍልት እያለ ወጣ (የምንጭ ውሃ):: 2. ፊላ፡ ተፍለቀለቀ (ቀጭን ወጥ)::

ፊልም ስ 1. ካሜራ ውስጥ ተደርጎ ምስል የሚቀረፅበት ስለ ፕላስቲክ መስል ነገር:: 2. "ሲኒማ" ን ተመ.

ፊልም ቤት ስ ሲኒማ ቤት::

ፊልትሮ ስ 1. የምተርን ዘይት የሚያጣራ የመኪና እቃ:: 2. አየር አጣርቶ ወደ ካርቡሬተር የሚያስተላልፍ የመኪና እቃ::

ፊር

ፊር አለ ን ፊሽካ ቢነፋ የሚሰጠውን ድምፅ አይነት አለግ::

ፊሽካ ስ በትንተሽ አማካይነት እንደ ተጨት ያለ ወይም ፊርር... የሚል ድምፅ የሚያወጣ፡ ከቆርቆር ወይም ከሌላ ነገር ሊበራ የሚችል አነስተኛ እቃ (ብዙውን ጊዜ የቦገርት ጻፃችና ፖሊሶች የሚገልጹበት)::

ፊቀን ስ እንደ ገንቦ፡ መንቀል፡ እንስራ፡... ያለ የውሃ መያዣ እቃ::

ፊቲኛ "ፊት" ስር ተመ.

ፊታውራሪ ስ በቀድሞ ጊዜ በጦርነት ወቅት በፊት በኩል ያለውን ጦር ለሚመራ ወይም የፊት ጦር አዝማች ለሚሆን ሰው ይሰጥ የነበረ የማረጋገ ስም::

ፊት ስ 1. ከአገጭ እስከ ግንባር መጨረሻ ያለውና አፍ፡ አፍንጫ፡ አይን፡... ያለበት የራስ ክፍል:: 2. በፊት ላይ የሚታይ የመቆጣትን፡ የመደሰትን፡... ሁኔታ የሚገልፅ ስሜት:: ከፍተኛ፡ ፊቱ:: 3. ቀድሞ የሚታይ፡ ከውጭ በኩል ያለ የላንድ ነገር ገፅታ ወይም አካል:: መስኖው በፊቱ በኩል ተገድቷል:: 4. ቀድሞ፡ ጥንት፡ ድር፡ በፊት:: ፊት እንገናኝ ዝርር አሁን ገን ተገናኝተን እናውቃለን::

ከፊቱ ይነበባል የተሰማው ስሜት ፊቱ ላይ ይታያል ወይም ያስታውቃል::

ፊቱ ሳንባ መሰለ ፊቱ ቀላ (ከብስጭት፡ ከንዲት፡ ከፀሃይ ብዛት፡... የተነሳ)::

ፊቱ ተለወጠ /ተለዋወጠ/ ልውጥውጥ አለ በንዲት፡ በድንጋጤ፡ በሃፍረት፡ በሀመም፡... የተነሳ ፊቱ ላይ የሚታው ስሜት ተለወጠ ወይም ተቀየረ::

ፊቱ ደም መሰለ ተናደደ፡ ተቆጣ::

ፊቱን መለስ ምህረት አወረደ፡ ይቅር አለ፡ ታረቀ (ብዙውን ጊዜ እግዚአብሔር)::

ፊቱን አይመልስም አያወላውልም፡ አያፈገፍም፡ ውሳኔውን አይሸርም፡ ውሳኔውን አያሸርም::

ፊቱን ቋጠረ ተከላተረ፡ የመቆጣት ወይም የመናደድ ስሜት ፊቱ ላይ ታየበት::

ፊቱን አስመታ/ አስወጋ ወደ አንድ ቦታ ለትንሽ ጊዜ ብቅ በማለት መኖሩን አሳወቀ፡ አሳየ::

ፊቱን አዞረ ጠላ፡ ተቀየረ፡ ችላ አለ::

ፊቱን ከሰሰሰ ፊቱን አከላተረ፡ አጠቀረ::

ፊቱን ኮሶ አስመሰለ ፊቱን ጨፈገገ፡ አከላተረ::

ፊቱን ከፋው የሃዘን ወይም ያለመደሰት ስሜት በፊቱ ላይ ታየ::

ፊት ሰጠ 1. ተቃላይ። 2. መቆጣትና መቆጣጠፍን ትቶ እንደ ልቡ ወይም እንዳሻው እንዲሆን አደረገ፤ አቀበጠ።3. እንዲቀርበው ወይም እንዲወዳጀው አደረገ።

ፊት ነሳ ችላ አለ፡ አላቀርብ አለ።

ፊት አሳየ ፊት ሰጠ።

ፊት ፊት አለ ቀደም ቀደም አለ።

ወደፊትተው.ገ. 1. ለሚቀጥለው፡ ለሚመጣው ጊዜ። 2. የአንድ ድርጊት እንትስቃለ እንዲቀጥል ለማበረታታት ከመፈከር ጋር የሚባል። ግይምነትን ለማጥፋት ወደፊት/ 3. በግንባር ትይዩ ወደአለው አትጣጫ። ወደፊት ሂድ።

ፊት ለፊት ተው.ገ. 1. ግንባር ለግንባር፡ በአካል በመገናኘት (በአንድ ጉዳይ ላይ ለመነጋገር፤ ለመወያየት፡...)። 2. ትይዩ። ሉቃ ከት/ቤቱ ፊት ለፊት ነው። 3. በፊት በኩል ያለው አትጣጫ። 4.በአሸመር ወይም በሰውር ያለሆነ፤ በግልፅ። ፊት ለፊት ሰደበው።

ፊት መመለሻ /መግለጫ ስ እጅ መንሻ፤ ስጦታ።

ፊት መሪ ስ በሰላፍ ጊዜ ከፊት ሆኖ የሚመራ።

ፊትና ሂሳ ተው.ገ. በቅደም ተከተለ፡ በመከታተል።

ፊተኛ ት 1. ቀድሞ የነበረ። 2. ከፊት ያለ።

ፊና ስ ወገን፡ በኩል። ሁሉም በየፊናው ሄደዱ።

ፊናንስ [ፖሊስ] ስ ሀጋዊ ቀረጥ ያልተከፈለባቸው ወይም ፈቃድ የሌላቸው እቃዎች በገበያ ላይ እንዳይውሉ ወይም ከሃገር ወደሃገር እንዳይዘገዙ የሚቆጣጠር አካል።

ፊን

ፊን አለ ገ 1. ውሃ ወይም ሌላ ፈሳሽ ነገር ቀጠንና ረዘም ብሎ በሃይል ወጣ፡ ተረጨ። 2. (ዘይ.) ድንገት ተቆጣ፡ ተቆናጠረ።

ፊን ፊን አለ ገ ቆጣ ቆጣ አለ፡ ተቆናጠረ።

ፊንጢጣ ስ በሰውና በእንስሳት አካል ላይ የሚገኝ የአይነምድር ወይም የኩስ መውጫ።

ፊኖ¹ ስ ሲሟንተና ደቃት አሸዋ ከውሃ ጋር ተደባልቆ የሚዘጋጅ የግድግዳ መለሰኝ፤ልሱም ፊኖ ይባላል።

ፊኖ² [ዱቄት] ስ ፋርና ዱቄት።

ፊኖ ስ 1. ሽንት በቆሻሻነት ወደ ውጭ ከመውጣቱ በፊት በሰውነት ውስጥ የሚጠራቀምበት ክረጢት። 2. በትንፋሽ እየተነፋ እንደ ኳስ የሚለጠጥ የልጆች መጫወቻ ሳስቲክ።

ፊው

ፊው አለ ገ 1. የተጨት አይነት ድምፅ ተሰማ። 2. በድንገትና በፍጥነት ሽው አለ፡ ቱር አለ።

ፊውዳሊዝም ስ ከባሪያ አሳዳሪው ስርአተ ማህበር ቀጥሎ የመጣ ገበሬውና የመሬት ከበርቲው ዋነኛ መደቦች ሆነው የሚገኙበት ስርአተ ማህበር።

ፊውዳል ስ 1. በፊውዳሊዝም ስርአተ ማህበር የመሬት ባለቤት የሆነና ስልጣን ያለው የገዢ መደብ። ት 2. የፊውዳል ስርአተ ማህበር አመለካከትን የያዘ ወይም የሚያንፀባርቅ።

ፊደል ስ ገንግርን በፅሁፍ ለማስፈር የሚያስችልና ድምፅን ወክሎ የሚቆም ምልክት (ለምሳሌ ሀተተ...)።

ፊደል ቆጠራ / ለየ ፊደሎችን (ፊደላትን) ተማረ፡ ማንበብ ቻለ። ፊደል የቆጠረው ቁስ ት/ቤት ነው።

ፊደል አስቆጠረ/አስለየ ፊደል አስተማረ፡ አሳወቀ።

ፊደል ሃዋርያ ስ በቄስ ት/ቤት ልጆች የፊደል ትምህርት ከጨረሱ በሂሳ ንባብ ማንበብ የሚለማመዱበት የጥሃንስ መልእክት አጭር ፅሁፍ።

ፊደል ተራ ስ የፊደሎች ቅደም ተከተል።

ፊደል ገበታ ስ በአንድ ቋንቋ ውስጥ ያሉ ፊደላት በሙሉ በቅደም ተከተላቸው ተመዝግበው የሚገኙበት ወረቀት ወይም ሰሌዳ።

ፊጥ

ፊጥ አለ ገ ከፍ ወይም ረዘም ያለ ነገር ላይ ወጥቶ ቁጢጥ፡ ቁጭ፡ ቁብ አለ።

ፊጥኝ ስ ሁለት እጅን ወደሂሳ በማዞር የሚያስሩት አስተሳሰር።

የፊጥኝ አሰሪ ገ ሁለት እጅን ወደ ሂሳ። በማድረግ አሰረ።

ፋ የ “ፈ” ፊደል ራብእ ዘር።

ፋልማ ት በወንዝ ዳርና ዳር የሚገኝ ለም የሆነ መሬት።

ፋመ ገ ፍም ሆነ።

ፍም ስ እንጨት ወይም ከሰል በእሳት ተቀጣጥሎ ክልባሉ ካለቀ በሂሳ የሚቀረውና ወደ እሳትነት ተለውሎ የሚገኘው የእንጨቱ ወይም የከሰሉ አካል።

ፍሙ ወረደ እንጨቱ ወይም ከሰሉ ነዳ ፍም ሆነ።

ተፋፋመ ገ ተሟሟቀ፡ ተጋጋለ፡ ተጠጠፈ (ጦርነት፡ ጠብ፡ ክርክር፡...)።

አፋመ ገ 1. ፍም ሆነ፡ ፍም በብዛት ወረደ። 2. ከእንጨት ወይም ከከሰል ፍም አዘጋጀ።

አፋፋመ ግ 1. አግግታ፡ አጋጋለ፡ 2. አግደፈ፡ አስጨንቆ ያዘ፡ አዳረሰ፡ ምሁሉ አፋፍግታል፡፡

ፋረ ግ ሚረ፡ ቆፈረ (በጥፍር፡ በደማ፡...)፡፡

ፋራ ስ የሰው ወይም የከብት ዱካ፡፡

ፋሮ ስ መሬት የሚጭር ወይም የሚቆፍርና እግርቹ እሚጭር የሆኑ እንደ ድመት ያለ አውሬ፡፡

ፋራ¹ ት (ያራዳ እነ.) ያልሰለጠነ፡ ከርፋፋ፡ ባላገር፡፡

ፋራ² “ፋረ” ስር ተመ.

ፋራናይት ስ የሙቀት ወይም የቅዝቃዜ መጠን መለኪያ፡፡ 212⁰ ፋራናይት 100⁰ ሴንቲግሬድ ይሆናል፡፡

ፋራፋንጎ “ፈረፋንጎ”ን ተመ.

ፋርማሲ ስ የመድኃኒት መሸጫ መደብር፡፡

ፋሮ “ፋረ” ስር ተመ.

ፋሲካ (ፋሲጋ) “ፈሰከ” ስር ተመ.

ፋሲ ስ 1. ከሰለቱ በኩል ወደ እጅታው

ህጠፍ ያለና እንጨት

ለመጥረብ፡ ምስግር

ለ መ ም ታ ት ና

ለ መ ን ቀ ል

የሚያለገልግል የአናሂ

መግሪያ፡ 2. መጥረቢያ፡፡

ፋሲ 1ኛ ፍቺ

*ፋሽከ

ፍሽኪያ (ፍሽጊያ) ስ ግዛጋት፡፡

አፋሽከ (አፋሽጎ) ግ አዛጋ፡፡

ፋሻ ስ 1. ለቁሰል መሸፈኛ ወይም ማሰሪያ የሚያለገልግል በጥቅል ሆኖ የሚዘጋጅ ነጭ ረኝም ጨርቅ፡፡

ፋሽሰት ስ 1. አጀማመሩ በአጣሊያ ውስጥ የሆነውን የቀኝ ከንፍ አከራሪና አምባገነናዊ አመለካከትን የያዘ የፖለቲካ መስመር ተከታይ፡፡ 2. (ዘይ.) አረመኔ፡ ጨካኝ፡ ነፍሰ ገዳይ፡፡

ፋሽን ስ በአንድ በተወሰነ ወቅትና ቦታ በህብረተሰቡ ዘንድ ቀደም ሲል ከነበሩት የበለጠ ተቀባይነት ያለው ጊዜ አመጣሽ አስተሳሰብን፡ አነጋገርን፡ ልብሰን፡ አለባበስን፡ የፀጉር አሰራርን፡... የሚመለከት ሁኔታ ወይም አድራጎት፡፡

ፋሽት ያለፈበት በአንድ በተወሰነ ወቅትና ቦታ በህብረተሰቡ ዘንድ ተቀባይነት ኖሮት በሂላ ገን ተቀባይነት ያጣ (የአስተሳሰብ፡ የአነጋገር፡ የልብስ፡ የአለባበስ፡ የፀጉር አሰራር፡... ላይነት)፡፡

ፋሽኮ ስ ከወገኑ ቦታች በሰሌን የተሸፈነና ቂጡ ላይ እንደ ማተት ሆኖ የተሰራ ማስቀመጫ ያለው የቪኖ ጠርመሰ፡፡

ፋቀ¹ ግ 1. ላጠ፡ መለጠ፡ ፈገፈገ፡ 2. በመፋቂያ ጥርስን እግግ፡ አፀዳ፡ 3. ሰረዘ፡ ደመሰሰ፡ አጠፋ (ፅሁፍን)፡፡

መፋቂያ ስ የጥርስ ማፅደያ፡ መግጫ እንጨት፡፡

ፋቂ ስ ለልዩ ልዩ አገልግሎት ሊውል የሚችል የእንስሳት ቆዳን እየፋቀና እያለፋ የሚያለሰለሰ ባለሙያ፡፡

ፋቀ² ግ አቃረ፡፡

ፋቅ ስ ቃር፡፡

አፋቀ ግ አቃረ፡፡

ፋቂ “ፋቀ¹” ስር ተመ.

ፋቅ “ፋቀ²” ስር ተመ.

ፋብረካ ስ በተለያዩ ማሽኖች የተለያዩ ቁሳቁሶች በብዛት የሚመረቱበት ድርጅት፡፡

ፋታ ስ ጥቂት እረፍት፡፡

ፋታ ሰጠ እንዳይቸገር፡ እንዳይጨነቅ፡ እንዳይጣደፍ፡... ጊዜ ሰጠ፡፡

ፋነነ ግ 1. ፈረጠጠ፡ ቦረቀ፡ ፈነጨ፡ 2. በውደታ ወይም በገዛ ፈቃዱ ዘመተ፡፡ 3. አውደለደለ፡ በዘነ፡፡

ፋኖ ስ ሳይታዘዝ በፈቃዱ የሚዘምት፡ ወደ ዘማች፡፡

ፋኖ ስ የጧፍ፡ የፋኖስ፡... መብራት ወይም ብርሃን፡፡

ፋኖ ወጊ ስ በድር ጊዜ በቤተመንግስት ወይም በመኳንንት ቤት ግታ ግታ የእንጨት ወይም የጧፍ መብራት ይዞ የሚቆም አሽከር፡፡

ፋንታ (ፈንታ) ስ 1. ድርሻ፡ ይህ ጸቦ የለ፤ ፋንታ ነው፡፡ 2. ተራ፡ ወረፋ፡ አሁን መጫወቱ የ፤ ፋንታ ነው፡፡ 3. ምትክ፡ በእ፤ ፋንታ አሉ ይሃዳል፡፡

ፋንድያ ስ የጋማ ከብት ኩስ፡፡

ፋኖ “ፋነነ” ስር ተመ.

ፋኖስ ስ ነጭ ጋዝ ተጨምሮበት መስታወት መሰል ብርጭቆ ውስጥ ያለው ክር ሲቀጣጠል ብርሃን ሊሰጥ የሚችል የመብራት እቃ፡፡

ፋክቲር ስ ለተገዛ እቃ፡ ለትራንስፖርት፡... ለወጣ ወጪ ማስረጃ እንዲሆን የወጣው የገንዘብ

ፋሽኮ

ፋኖስ

ልክ የተፃፈበት ወረቀት፤ ደረሰኝ ወይም ማስረጃ።
ፋይል ስ የሀይወት ታሪክ ወይም የክስ ወይም የማመልከቻ።... ደብዳቤዎችን የያዘ ማህደር። ክላሲክ፤ ደሴ።

ፋይል ከፊት 1. ክስ መሰረተ። 2. አንድን ጉዳይ በተመለከተ የተፃፉ የሚፃፉ ደብዳቤዎች የራሱ መለያ ቁጥር ባለው ማህደር ውስጥ እንዲቀመጡ አደረገ።

ፋይናንስ ስ የገንዘብ ገቢና ወጪ ነክ ጉዳይ። የአስተዳደርና ፋይናንስ አገልግሎት።

ፋይዳ "ፊየደ" ስር ተመ.

*ፋደስ

አፋደስ ግ አውደለደለ። ያለበራ ወዲያ ወዲህ አለ።

አፋዳሽ ት (ስድብ) አውደልዳይ።

ፋደት ስ የሚከረፋ ሽታ ያለው፤ ጅራቱ ጎፍላ የሆነና መልኩ ጥርኝ የሚመስል አውሬ (ሰእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ፋገ ግ በትንሹ የነበረው እየሰፋ ሂደ (እሳት። ቀለል)።

አፋገ ግ ፋገ።

ፋገረ (ፏገረ) ግ 1. ለፋ፣ ወጣ ወረደ። ደከመ።
2. ማረ። ጎደፈረ። ቆፈረ። ፎገረ።

ፋጉሎ ስ 1. ተመምቆ ዘይቤ ከወጣ በሂላ የሚቀረው የኑግ ወይም የተልባ አስር። አተላው።
2. (ዘይ። ስድብ) መልክ ጥፋ።

ፋጋ ስ ለጠላ መጠጫ። ለውሃ መጥለቂያ።... የሚያገለግል አፈ ሰፊ አንክላ ወይም የቅል ጉማጅ።

ፋፋ ስ ከተለያዩ የእህል አይነቶች በፋብሪካ ውስጥ ተዘጋጅቶ በላስቲክ እየታሸገ ለሀገርና ትምህርት የሚቀርብ የምግብ ጽዕት።

ፋፋ ግ ወፈረ። ዳበረ (ሀገን። ተከል።...)።

ፊ የ "ፊ" ፊደል ሃምስ ዘር።

ፊራ ስ በንክኪ የሚተላለፍ የተሰበ በሽታ።

ፊርማታ ስ የከተማ አውቶስ ቆሞ ተሳፋሪዎችን የሚያሳፍርበትና የሚያወርድበት ቦታ።

ፊቆ ስ በተራራና በገደል የምትኖርና ፍዋ የምትመስል የዱር እንሰሳ (ሰእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ፊንጣ ስ አንበሳ የሚመስል። ሳር የሚበላና ሲሄድ ጡብ ጡብ የሚል የኑፍሳት አይነት።

ፊንጣ

*ፊዘ

ፊዘ ስ ቀልድ። ባልት።

ፊዘኛ ት ቀልደኛ። ባልተኛ።

አፊዘ ግ ቀልድ። አላገጠ። አሾፈ።

ፊጠ ስ ፍሬው ሰፊጥ የሚመስል። ሲበሉት የሚሰናፍጥና ብዙውን ጊዜ ለመድሃኒትነት የሚገለገሉበት የቅመም አይነት።

ፍ የ "ፊ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ፍለጋ "ፊለገ" ስር "ፊለግ"ን ተመ.

ፍላሎት "ፊላ" ስር ተመ.

ፍላሽ ስ በቤት ውስጥ ወይም በቂ ብርሃን በሌለበት ቦታ ፎቶግራፍ ለማንሳት እንዲቻል ተፈላጊውን ብርሃን የሚሰጥ የካሜራ መብራት።

ፍላቂ "ፊለቀ" ስር ተመ.

ፍላጎት "ፊለገ" ስር ተመ.

ፍላጭ "ፊለጠ" ስር ተመ.

ፍላፃ ስ ቀስት።

ፍላ¹ "ፊላ¹" ስር ተመ.

ፍላ² "ፊላ²" ስር ተመ.

ፍልሚያ "ፊለመ" ስር ተመ.

ፍልም ዝ.ክ.

ፍልሰታ ስ (ኢ .አ .ተ .ቤ.) ከነሃሴ 1 እስከ ነሃሴ 16 ቀን ድረስ ያለው የምን ጊዜ።

ፍልሰልሰ "ፊለሰ" ስር ተመ.

ፍልሰልሰ "ፊለሰፊ" ስር ተመ.

ፍልቃቂ "ፊለቀቀ" ስር ተመ.

ፍልቃጭ "ፊለቀጠ" ስር ተመ.

ፍልቀልቅ "ፊለቀ" ስር ተመ.

ፍልቅቅ "ፊለቀቀ" ስር ተመ.

ፍልጥ "ፊለጠ" ስር ተመ.

ፍልፈል ስ በመሬት ውስጥ የሚኖር፤ አፈሩን ከውስጥ እየቆፈረና ወደ ውጭ እየገፋ የሚቆልል አይደ መስል አውሬ።

ፍልፍል "ፊለፊለ²" ስር ተመ.

ፍሎረሰንት ስ ረጅም ዘንግ የሚመስል የእምጋል አይነት።

ፍም "ፋመ" ስር ተመ.

ፍሩሽካ (ፋርሽካ) ስ 1. ጽዕት በፋብሪካ ሲዘጋጅ የሚገኝ ለእንስሳት መኖሪያ የሚያገለግል ተረፈ ምርት፤ የእህል አስር። 2. የእንጨት (የጣውላ) ፍቀፋቂ፤ ሰጋቱራ። 3. (ዘይ.) የማይረባ፤ ጥራት የለለው።

ፍሪሲያን ስ ሞተርንና ትራንስሚሲዮን ከካምፒዮ ጋር በማገናኘትና በማለያየት

የመኪናውን ፍጥነት ለመጨመርና ለመቀነስ የሚያስችል የመኪና እቃ።

ፍራዳ ስ የተቀላበ የእርድ ከብት ወይም ሰንጋ።

ፍራዳ ጣለ ሰንጋ ወይም በሬ ወይም መሊና አረድ።

ፍራጅ ስ የተለያየ መጠን ያለውና በእሊክትሪክ ሃይል የሚሰራ፣ ምግብን ወይም ሌላ ፈሳሽ ሃርን፣ መድሃኒትን፣... አቀዝቅዝና ሳይበላሽ ለረጅም ጊዜ ጠብቆ ለማቆየት የሚያገለግል፣ እቃ፣ ግብዓት ወይም በረዶ ቤትም ይባላል።

ፍራሽ “ፈረሰ” ስር ተመ.

ፍራሽ ስ ጥፕ፡ሰፓንጅ፣ ቁርጥራጭ ጨርቅ፣... በአልጋ ልክ በተስፋ ከረጢት መሰለ ጨርቅ ውስጥ አስገብቶ በመስፋት የሚዘጋጅና በመተኛነት የሚያገለግል ድልዳል።

ፍራት (ፍራቻ) “ፈራ” ስር “ፍርሃት” ን ተመ.

ፍራንክ ስ 1. ሳንቲም። 2. ገንዘብ።

ፍራንክ ቫሉታ ስ ከሃገር ውስጥ የውጭ ምንዛሪ ሳይጠየቅ መሳሪያዎችንና እቃዎችን በፈቃድ ወደ ሃገር ውስጥ በማስገባት የሚካሄድ ንግድ።

ፍራክሽን (ሂሳ.) ስ ክፍልፋይ ።

ፍራፍሬ “ፈራ” ስር ተመ.

ፍሬ ዝ.ከ.

ፍሬን ስ የተሸርካሪ እግሮች እንዲቆሙ ለማድረግ ወይም ፍጥነትን ለመቆጣጠር የሚያስችል የተሸርካሪው አካል።

ፍሬን ለቀቀ አእምሮውን መቆጣጠር እስኪሳነው ድረስ በጣም ስከር።

ፍሬክሮስኪ (ፍሬፈርሰኪ) “ፈራ” ስር ተመ.

ፍርሃት “ፈራ” ስር ተመ.

ፍርምርም “ፈረመረመ” ስር ተመ.

ፍርምባ ስ ከአንገት በታች በፊት እግሮች መካከል የሚገኝ የከብት አካል ክፍል ወይም ብልት።

ፍርስራሽ “ፈረሰ” ስር ተመ.

ፍርቅርቅ “ፈረቀረቀ” ስር ተመ.

ፍርንሰ “ፈረነሰ” ስር ተመ.

ፍርንትት ስ በብልትና በጭን መካከል ያለ፣ ቆዳው ለስላሳ የሆነ የሰውነት ክፍል፣ ብሽሽት።

ፍርኩታ ስ የተባረባረ ዋሻ፣ ጎሬ።

ፍርከርከ “ፈረከረከ” ስር ተመ.

ፍርከስ “ፈረከስ” ስር ተመ.

ፍርድ “ፈረደ” ስር ተመ.

ፍርጃ ዝ.ከ.

ፍርግርግ ስ 1. እንደ ኢክስ(x) ምልክት ሆኖ ወይም በሰዶፍ የሚበጅ ግጥር። 2. ከብረት በተሰራና ባለመስተዋት በሆነ የብረት መዝጊያ ወይም መስኮት ላይ ከብረት ዘንጎች በተለያየ ቅርፅ የሚሰራ መከታ ወይም መከልከያ፣ ግራል።

ፍርጥም “ፈረጠመ” ስር ተመ.

ፍርፋሪ “ፈረፈረ” ስር ተመ.

ፍርፍር ዝ.ከ.

ፍላሽ “ፈሰሰ” ስር ተመ.

ፍሰሃ ስ ደሰታ።

ፍሰክ (ፍሰግ) “ፈሰከ” ስር ተመ.

ፍሽኪያ (ፍሽጊያ) “ፋሽከ” ስር ተመ.

ፍቃድ “ፈቀደ” ስር “ፈቃድ”ን ተመ.

ፍቅረኛ “ፈቀረ” ስር ተመ.

ፍቅር ዝ.ከ.

ፍቅፋቂ “ፈቀፈቀ” ስር ተመ.

ፍተሻ “ፈተሽ” ስር ተመ.

ፍቱን “ፈተነ” ስር ተመ.

ፍታት “ፈታ” ስር ተመ.

ፍትህ ስ ትክክለኛ ፍርድ፣ ብያኔ፣ ውሳኔ፣ በሀግ መሰረት መጻፍት።

ፍትሃብሃር ስ 1. ከወንጀል ውጪ የሆኑና ከገንዘብ፣ ከንብረት፣... ጋር የተያያዙ ጉዳዮች የሚታዩበትና ፍርድ የሚሰጥበት ህግ። 2. የፍትሃብሃር ህግ የተፃፈበት መፅሃፍ።

ፍትሃንባስት ስ በዘመናዊ መልክ የተዘጋጁት ፍትሃብሃርና ወንጀለኛ መቅጫ መፃህፍት ከመፃፋቸው በፊት መንፈሳዊና ስጋዊ ጉዳዮችን በተመለከተ የዳኝነት ጉዳይ ይታይበት የነበረ የሀገ መፅሃፍ።

ፍትሃዊ ት ትክክለኛ፣ ሀጋዊ።

ፍትልትል “ፈተለተለ” ስር ተመ.

ፍትወት ስ 1. ምጥት፣ ፍላጎት። 2. ፍትወተ ስጋ።

ፍትወተ ስጋ ስ የወሲብ ፍላጎት።

ፍትግ “ፈተገ” ስር ተመ.

ፍትፍት “ፈተፈተ” ስር ተመ.

ፍች “ፈታ” ስር ተመ.

ፍናቅ ስ ጉድጓድ ወይም ጉድባ የበዛበት ያልተስተካከለ ቦታ።

ፍናቋ ት 1. ፍናቅ። 2. የግንብ ንቃታት፣ ብስ፣ ሽንቁር።

ፍናፍንት ስ የወንድም የሴትም የተፈጥሮ

መለያዎች ሆሉት ሰው፤ ወንጃገረድ።
ፍንትው ሐለ ገ ገልፅ ሆኖ ወይም ቁልጥ ብሎ ታየ።

ፍንካች “ፈነከተ” ስር ተመ.

ፍንከች

ፍንከች አይልም ገ 1. አይበገርም፤ አይደረርም። 2. ንትንት፤ ዝንፍ አይልም፤ የማይለወጥ፤ የፀና ነው። ስተናገረው ፍንከች አይልም።

ፍንጽታ “ፈነጽ” ስር ተመ.

ፍንድ ዝ.ከ.

ፍንድድ “ፈነደደ” ስር ተመ.

ፍንጃል ስ የቡና ወይም የሻይ መጠጫ፤ ሰኔ።

ፍንጣራ “ፈነጠረ” ስር ተመ.

ፍንጣቂ “ፈነጠቀ” ስር ተመ.

ፍንጥር

የፍንጥር ስ ከብት፤ እቃ፤... ሲሸጥ ዝርና ሻጭ ዝንዘብ አዋጥተው ላሻሻጧቸው ወይም ላስማኙቸው ሰዎች የሚያደርጉት የደሰደሰ ግብዣ።

ፍንጭ ስ 1. የወሬ ወይም የአንድ ጉዳይ ጭላንጭል ወይም ምልክት። 2. የቀሰል፤ የእበጥ ቀዳጽ ወይም አፍ።

ፍንጭት ስ 1. በላይኛው ሁለት የፊት ጥርሶች መካከል ያለ ክፍተት። 2. ጥርሱ ፍንጭት የሆነ ሰው።

ፍንፅቅ ዘር ስ እንደ ሂ ተፈ። ሂ።... ያሉ የፈደላት ዘር።

ፍካሬ ኢየሱስ ስ ኢየሱስ ክርስቶስ ለሃዋርያት የነገራቸውንና በሰምንተኛው ሺህ የሚደረገውንና የሚሆኑትን ነገር ይናገራል ተብሎ የሚታመንበት የትንቢት መፅሃፍ።

ፍዝ “ፈዘዘ” ስር “ፈዛዛ” ን ተመ.

ፍየል ስ የበግ ቅርፅ ያለው፤ አካሉ ከርድድ ባሉና አጫጭር በሆኑ ፀጉሮች የተሸፈነ የቤት እንስሳ (ሰሌጥን ቤት እንስሳ ስር ተመ.)።

ፍየለ ፈጅ ስ በደጋና በወይና ደጋ አካባቢ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

ፍየል ምላሽ ት (ዘይ.) ለፍላፈ፤ ቀጣጣሪ።

ፍዳ ስ መከራ፤ ስቃይ።

ፍዳ አስቆጠረ መከራ አላየ፤ አስቃየ።

ፍዳውን አየ ብዙ ተሰቃየ፤ መከራ ተቀበለ።

ፍጅት “ፈጅ” ስር ተመ.

ፍጅታ ዝ.ከ.

ፍግ ስ በበረት ውስጥ ደርቆ የተሰበሰበ ወይም የደቀቀ እበት፤ ፍንድያ፤ በጠጥ።

ፍገምገም “ፈገመገመ” ስር ተመ.

ፍጡር “ፈጠረ” ስር ተመ.

ፍጥምጥም “ፈጠመ” ስር ተመ.

ፍጥረት “ፈጠረ” ስር ተመ.

ፍጥነት “ፈጠነ” ስር ተመ.

ፍጥጥም “ፈጠመ” ስር “ፍጥምጥም” ን ተመ.

ፍው “ፈዉ” ስር ተመ.

ፍፁም “ፈፀመ” ስር ተመ.

ፍፃሜ ዝ.ከ.

ፍ የ“ፈ” ፊደል ላብላ ዘር።

*ፍለፍለ

ፍለፋ (ፍለፍል) ት ተጫዋች፤ ሳቂታ።

ተንፍለፍለ ገ ተንገቀገቀ፤ በብዛት ፈሰሰ (ፈሳሽ)።

አንፍለፍለ ገ በብዛት አፈሰሰ፤ አንዶለዶለ፤ አንገቀገቀ (ፈሳሽ)።

ፍለ ስ ለመጠጫና ለውሃ መጥለቂያ የሚያገለግል ሽከና የሚመስል ቅል።

ፍለፋ “ፍለፍለ” ስር ተመ.

ፍረሽ ገ ሳተ፤ ተሳሳተ፤ እበላሽ (በልጆች ወዋታ ስርአት) ።

ፍርሽ ስ ለጆች እንደ ሰኞ ማከሰኞ፤ ጠጠር፤... ያሉ ወዋታዎችን በሚጫወቱበት ጊዜ ስህተት የሰራውን ተጫዋታ ተሳስተሃል ለማለት የሚጠቀሙበት ቃል።

ፍርሽ ሆነ 1. ተሳሳተ (በልጆች ወዋታ)። 2. ከሸፈ።

ፍረፍር ስ የሚያሳክክ ደቃት ብናንን በራስ ቆዳ ላይ የሚያስከትል በሽታ፤ ብናኙም ፍረፍር ይባላል።

ፍርማሊቲ ስ አንድን ጉዳይ ለማከናወን መግላት ያለባቸውና ስርአትና ደንብን ተከትለው የሚፈፀሙ ድርጊቶች።

ፍርማጆ ስ የደረቀ አይብ።

ፍርም ስ 1. መልክ፤ አይነት፤ ቅርፅ። በዚህ ፍርም ይሰራ። 2. ቅፅ። የትጥር ፍርም። 3. ቅንጥ። እገላ አካሄዱ ፍርም አለው።

ፍርፈ ስ (ስፖ.) በተያዘለት ጊዜና ቦታ ለውድድር ባልቀረበ ወይም በውድድር ጊዜ ወዋታው እንዲጸረጥ የሚያደርግ የስነ ስርአት ጉድለት በፈፀመ ወገን ላይ የሚጣልና አጥፊውን ወገን ተሸናፊ የሚያደርግ ቅጣት።

*ፍቸኝነት

ፍቸኝነት ት ምስጢር መያዝ የማይችል፤ ወረኛ።

ተንፎሽፎሽ ግ 1. ወሬ ነዛ። 2. በሃይል ወይም በብዛት ፈሰሰ(ፈሳሽ)።

አንፎሽፎሽ ግ በብዛት አፈሰሰ፤ ለቀቀ (ፈሳሽን)።

*ፎቀቀ

እንፋቅቅ ስ በቂጥ እየተንፋቀቀ መሄድ።

ፎቃቃ ት (ስድብ) መሬመድ የማይችልና በቂጥ እየተንፋቀቀ የሚሄድ።

ፎቀቅ አለ ግ 1. በቂጥ እየተንፋቀቀ ወይም እየተሳበ ሃደ። 2. ራቅ ወይም እልፍ አለ፤ ፈቀቅ አለ።

ፎቀቅ አደረገ ግ ገፋ፥ ፈቀቅ አደረገ።

ተንፋቀቀ ግ በቂጥ እየተሳበ ወይም እየተንሸራተተ ሃደ።

አንፋቀቀ ግ ፎቀቅ አደረገ።

*ፎቀቀ²

ፎቃቃ ት (ስድብ) አሳባቂ፥ አዋሽ።

አንፋቀቀ ግ አሳበቀ፥ አዋሽ።

አንፋቃቂ ት (ስድብ) ወሬ ወዲያና ወዲህ የሚያመላልስ፥ አሳባቂ።

ፎቀፎቀ ግ የተላከከ ወይም የተጣበቀ ነገርን ለማላቅ ፈገፈገ (ብዙውን ጊዜ ምጣድ ላይ የተጣበቀ እንጀራን፥ ቂጣን፥...)።

ፎቃቃ¹ “ፎቀቀ¹” ስር ተመ.

ፎቃቃ² “ፎቀቀ²” ስር ተመ.

ፎቅ ስ ወደላይ ተደራርበው የተሰሩ ቤቶች ወይም ከፍሎች ያሉበት ሀንፃ ፤ ደርብ ።

ፎተተ ግ ሸረደደ፥ አሸጧጠ።

ፎታች ት አሸጧጣጥ።

ፎቴ ስ ሰፋ።

ፎቶግራፍ (ፎቶ) ስ በካሜራ አማካኝነት በፊልም ተቀርቦ ለዚሁ ተብሎ በተዘጋጀ ወረቀት ላይ የሚታተም የአንድ ነገር ምስል።

ፎቶግራፍ ተነሳ በካሜራ ምስሉ ተቀረፀ።

ፎቶግራፍ አነሳ በካሜራ የአንድን ነገር ምስል ቀረፀ።

ፎቶግራፍ ማንሻ ስ ካሜራ።

ፎቶግራፍ አንሺ ስ ፎቶግራፍ በማንሳት የሚተዳደር ባለሙያ።

ፎነን ግ አፍንጫን ቆረጠ ወይም ጎመደ።

ፎናና (ፉንን) ት (ስድብ) አፍንጫው የተቆረጠ። 2. አፍንጫው አጭር የሆነ።

ፎከረ (ፈከረ) ግ 1. የፊፀመውን ጀብዱ በድንፋታ (ጀግንነትን ወይም ወኔን በሚቀስቅስ ሁኔታ) ተናገረ፤ ዘራፍ አለ። 2. ዛተ፥ አስፈራራ።

ፎከረባኛ።

መፈከር ስ የአንድን ትግል ወይም እንቅስቃሴ የቅርብም ሆነ የሩቅ አላማና አቅጣጫ ለማመልከት በአጭር ሃረግ ወይም አረፍተ ነገር ተዘጋጅቶና በትልህ ተፅፎ የሚታይ ወይም በቃል የሚባል መሪ ሃሳብ።

ፉከራ ስ አንድ ሰው ስለፈፀመው ጀብዱ እያነሳ በድንፋታ (ጀግንነትንና ወኔን በሚቀስቅስ ሁኔታ) የሚለው ቃል። 2. ዛቻ።

ፉከከር ስ 1. አንዱ የሆነውን፥ ያደረገውን፥... ሌላው ለመሆን፥ ለማድረግ፥... ወይም በልጡ ለመገኘት የሚደረግ ጥረት፥ ውድድር። 2. አንተ አድርግ አንተ አድርግ መባባል።

ተፎካከረ ግ 1. አንዱ የሆነውን፥ ያደረገውን፥... ሌላው ለመሆን፥ ለማድረግ፥... ወይም በልጡ ለመገኘት ጣረ፥ ሞከረ፤ ተወዳደረ። 2. አንተ አድርግ አንተ አድርግ ተባባለ።

ተፎካካሪ ት 1. ተቀራራቢ፥ አቻ (በሃብት፥ በእውቀት፥...)። 2. ተወዳዳሪ።

ፎከተ ግ 1. የሰውነት ቆዳን በጣም አድርጎ አከከ። 2. (ዘይ.) በድህነት በጣም ተቸገረ። 3. ያላደገ ሳርን ከስር ፈግፍን አወደደ፥ ጋጠጠ።

ፎከት ስ እከከ፥ ደረመን።

ፎከታም ት (ስድብ) እከካም።

*ፎደፎደ

ፎደፋዳ(ፎደፎድ) ት እርብትብት።

ተንፎደፎደ ግ ተንበደበደ፥ ተብረከረከ።

አንፎደፎደ ግ አንበደበደ፥ አንቀጠቀጠ።

ፎገረ¹ (ፈገረ) ግ ከብት፥ ውሻ፥... መሬትን ፋረ፥ መነቀረ፥ ቆፈረ።

ፎገረ² ግ (ያራዳ አነ.) 1. ደለለ፥ አታለለ። 2. ፍተተ፥ አሸጧጠ።

ፉገራ ስ 1. ማታለል፥ መደለል። 2. ፋተታ፥ ጋሽጧጠ።

ፎጋሪ ት 1. አታላይ። 2. ፍታች።

ተፎገረ ግ ተነቃበት፥ ታወቀበት።

አስፎገረ ግ አስነቃ፥ እንዲታወቅበት አደረገ።

ፎጠና ስ ወጣት፥ ሰታ፥ ኮበለ።

ፎጣ ስ ሰውነትን፥ እጅን፥... ታጥቦ ለማድረፍ የሚያገለግል፥ እርጥበትን መምጣጥ የሚችል ጭገር ያለው ወፍራምና ለስላሳ የሆነ ጨርቅ።

ፋ¹ የ “ፈ” ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ፋ²

ፋ አለ ግ 1. ድንገት በሃይል ፈሰሰ። 2. ቦግ፥ ደመቅ አለ (ብዙውን ጊዜ ለመብራት)።

ፋሽረ

አንዲሸረ ግ አዘጠዘጠ፡ አምባተረ፡ ጉራ ነዛ።

አንዲሻሪ ት (ስድብ) አዘጥዛዊ፡ አምባታሪ፡ ጉረኛ።

ፋደደ ግ እንደ ጅብ ጎንበስ ጎንበስ፡ ደፋ ቀና አያለ ጎሰጎሰ ፡ ርጠ።

ፋድድ ፋድድ አለ ግ ፋደደ።

ፋገረ "ፋገረ"ን ተመ.

*ፋጠ

ፋጠት ስ አፍን አሞጥሙጦና ከናፍርን አጥብቦ፡ በመካከሉ ባለው ጠባብ ቀዳዳ አየር

በማስወጣት የሚፈጠር ድምፅ።

አፋጠ ግ ፋጠት አሰማ።

*ፋፋ

ፋፋቴ ስ ከገደል አፋፍ ላይ በሃይልና በብዛት ተወርውሮ የሚወርድ ውሃ።

ፋፋ አለ ግ 1. በብዛት እየተንበላቦለ ፈሰሰ።

2. ፋፋቴ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ተንፋፋ ግ በሃይልና በብዛት ፈሰሰ፡ ወረደ፡

ተንፃፃ (ፈላሽ)።

አንፋፋ ግ በሃይል አፈሰሰ፡ አወረደ (ፈላሽን)።

T

T ከ “ፈ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአግርኛ ፊደል (ግለዙ ሆኗ)።

ፐርሰኔል ስ 1. የሰራተኛ ግስተዳደሪያ ክፍል።2. የሰራተኛ ግስተዳደሪያ ክፍል ሃላፊ።

ፐ የ “ፐ” ፊደል ካለብ ዘር።

ፐሽኢፕ ስ በተለይ የእጅና የትከሻ አካባቢ ጡንቻዎችን ለማጠናከር ሲባል በአግር ጣቶችና በእጅ መዳረች መራት ላይ ተመርኩዞ ሰውነትን ቀጥሎ ለድርጊት በመዘርጋትና የሰውነትን ክብደት ወደላይና ወደታች በማንቀሳቀስ የሚሰራ የጅምናስቲክ አይነት።

ፐ የ “ፐ” ፊደል ላለበ ዘር።

ፐራሚድ ስ ባለሰብ ወይም ባለአራት ማእዘን መሰረት ኖርት ገኖቹ ወደላይ እየረዘሙ ሄደው ሸጣጣ ቅርፅ በመያዝ አንድ ቦታ ላይ እንዲጋጠሙ ተደርጎ የሚሰራ ቅርፅ (ለምሳሌ የግብፅ ፐራሚዶች)።

ፐራሚድ

ፐሳ ስ ተርኖ ፋቂት በሰላ ተጋግሮ ይደራረብና እንደአስፈላጊነቱ የቲማቲም ስልስ ወይም ሞርታዶላ ወይም ቺዝ።... በላይ ላይ ተደርጎበት የሚበላ የምግብ አይነት።

ፐንሳ ስ ብረታብረቶችን ቆንጥጦ ለመያዝ፣ ለሽቦ መቁረጫ፣ ለምስግር መንቀያ፣... የሚያገለግል አነስተኛ መሳሪያ።

ፐያኖ ስ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(በእሱን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ)።

ፐጃማ(ቢጃማ) ስ በሱሪ፣ በቀሚሲ፣... መልክ የሚዘጋጅና ለመንታ ጊዜ ብቻ የሚያገለግል ሰፋ ያለ ልብስ።

ፐፓ ስ የትንባሆ ማወሻ።

ፐ የ “ፐ” ፊደል ራብእ ዘር።

ፓራሹት ስ ከአይርፕላን ዘሎ አየር ላይ

እየተንሳፈቱ ቀስ በቀስ ምድር ላይ ለማረፍ የሚያገለግል ጃንፕላ መሰል መሳሪያ፤ ጃንፕላ።

ፓርላማ ስ 1. የመንግስት መንግስርት ጉባኤ።2. መንግስርት ጉባኤ

የሚያደርጉበት አዳራሽ። ፓራሹት

ፓርቲ ስ 1. ተመሳሳይ አስተሳሰብ፣ እምነትና አላማ ባላቸው ሰዎች የሚቋቋምና የራሱ የሆነ ደንብና ፕሮግራም የሚኖረው አካል (ብዙውን ጊዜ በፖለቲካ መስመር)።2. ብዙውን ጊዜ ዳንስ የሚኖርበት ግብዣ።

ፓርክ ስ በተፈጥሮ የሚገኝ፣ ልዩል አውሬዎችና አእዋፍ የሚኖሩበት፣በመንግስት ተከለሎ ሰዎች እንዲጎበኙት የሚደረግ ቦታ።

ፓስቲ ስ የተርኖ ፋቂት ሊፕ በሰላ ከተዳመጠ በኋላ በዘይት የሚጠበስ የምግብ አይነት።

ፓስቲኒ ስ የማከሮኒ አይነት።

ፓስታ ስ በተወሰነ ቁመትና ውኆረት ተሽምልሎ ከተቆራረጠ የሰንደ ፋቂት ሊፕ ተዘጋጅቶ ከደረቀ በኋላ ተቀብሎ የሚበላ የምግብ አይነት።

ፓስታል ፋርኖ ስ እንደ ጸቦ ሆኖ ከፓስታ የሚሰራ ምግብ።

ፓስፖርት ስ ስለአንድ ሰው ማንነት ተፈላጊውን መግለጫ የያዘና ግለሰቡ ከአገር ውጭ እንዲዘዋወር የሚያስችለው በመንግስት የሚሰጥ ሰነድ ወይም መታወቂያ።

ፓትርያርክ ስ በኢትዮጵያ እርቀዶክስ ቤተክርስቲያን ከፍተኛው ማእረግና ሰልጣን ያለው መንፈሳዊ መሪ ወይም መንፈሳዊ አባት።

ፓኬት ስ መጠኑ አነስተኛ የሆነ እቃ የያዘ ጥቅል፤ እሽግ።

ፓኮ ስ ዝ.ከ.

ፓይለት ስ አይርፕላን አብራራ።

ፓፓያ (ፓፑዬ) ስ ለሰላሳና ጣፋጭ የሆነ፣ ባብዛኛው ሞላላ ቅርፅ ያለውና ከጥቁር አዝመድ ከፍ የሚለ ጥቋቁር ዘርች ያሉት የሚበላ የፍራፍሬ አይነት፣ ፍሬውን የሚያፈራው ተክልም ፓፓያ ይባላል።

ፔ የ “ፐ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ፔሬድ ስ ከፍለ ጊዜ።

ፔርሙዝ ስ የተፈላ ፈላሽ (ሻይ፣ ቡና፣...) ሳይቀዘቅዝ ለረዥም ጊዜ ወይም ለተወሰነ ሰዓት በውስጡ እንዲቆይ የሚያደርግ እቃ።

ፔቲካሽ ስ ጥቃቅን እቃዎችን ለመግዛት ወጪ የሚሆን ገንዘብ (በመሰሪያ ቤት አካባቢ)።

ፔንሲሊን ስ ጀርሞች እንዳያደጉ ወይም

እንዳይራሱ የሚከላከል ፀረ ባክቲሪያ የሆነ መድሃኒት።

ፔጻል ስለ ብስክሊት በሚነሳበት ጊዜ የእግር ሜማ የሚያርፍበትና ካቴናውን ለማሸከርከር የሚረዳ መርገጫ።

ፔጻሳጂ ስለ የማስተማር ሙያ ሳይንስ።

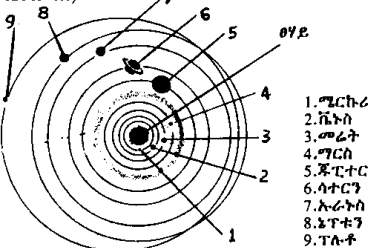
ፐሉቶ ስለ ከፀሃይ ጀምሮ ሲቆጠር በርቀት ዘጠነኛ ሆኖ የሚገኝና በፀሃይ ዙሪያ ከሚሸከርከሩት ፐላኔቶች አንዱ (በተጨማሪ ፐላኔትን ተመ.)።

ፐላስተር ስለ በአንድ በኩል ሙጫነት ያለው ሆኖ ከጨርቅ ወይም ከፐላስቲክ የሚሰራ ማጣበቂያ።

ፐላስቲክ ስለ በቀላሉ ሊተጣጠፍና ልዩ ልዩ ቅርፅ ሊይዝ የሚችል፣ ውሃ የማያላፍ፣ እሳት በቀላሉ የሚያቀልጠውና እንደ ዝናብ ልብስ፣ ባልጻ፣ ጀሪካን፣... ያሉ ነገሮች የሚሰሩበት በተፈጥሮ ወይም በሰው ሰራሽነት የሚገኝ ቁስ።

ፐላቲኒየም ስለ ግራጫ መልክ ያለውና ከብረት ክፍለ የሆነ ንጥረ ነገር።

ፐላኔት ስለ እንደ መሬት ያለ፣ በፀሃይ ዙሪያ የሚዞርና በሀዋ ውስጥ የሚገኝ አካል (ሜርኩሪ፣ ቬኑስ፣...)።

ፐላኔት

ፐላን ስለ 1. እትድ 2. ንድፍ።

ፐላን አወጣጥ ፐላን (እትድ) ነደፈ፣ አዘጋጀ።

ፐላንዝማ ስለ በሰውነት ውስጥ የደም ሴሎችን የሚሸከም ቢጫ መለል ፈሳሽ።

ፐሬስ ስለ 1. ጋዜጠኛ፣ መፅሃፋች፣ የፊደላትና የቴሌቪዥን ዘገባዎች። 2. በጋዜጠኝነት ሙያ የተሰማሩ ሰራተኞች ስራቸውን የሚያካሂዱበት መስሪያቤት ወይም ድርጅት።

ፐፐሪስ መማለጫ በመንግስት አካል፣ በፖለቲካ ፓርቲ፣... የሚሰጥና በመገናኛ ብዙሃን የሚገለፅ አፈላጊ መማለጫ።

ፐፐሪስ ነፃነት ህዝብ ሊያውቃቸው የሚገቡ ዜናዎችና ሚዛናዊ አስተያየቶችን ያለምንም ተፅእኖና ፍራቻ በነፃ የመገለፅ መብት።

ፐሬስ ኮንፈረንስ ስለአንድ አቢይ ጉዳይ በሚመለከተው አካል በኩል በመገናኛ ብዙሃን ለህዝብ ይፋ ለማድረግ የሚካሄድ ቃለ ምልልስ፣ ጋዜጣዊ መግለጫዊ ይባላል።

ፐረዚዲዬም ስለ በዋናዋና የመንግስትና የፓርቲ ስብሰባዎች ወይም ጉባኤዎች ላይ ስብሰባዎችን ወይም ጉባኤዎችን የሚመራና አመራር የሚሰጥ የሰዎች ስብሰባ ወይም የባላይ አካል።

ፐረዚዳንት ስለ የአንድ አገር ወይም ድርጅት፣... የባላይ መሪ፣ ሹም።

ፐሮቲን ስለ እንደሰጋና እንቁላል ባሉ የምግብ አይነቶች ውስጥ የሚገኝና ለሰውነት ግንባታና ለጤንነት በጣም አስፈላጊ የሆነ አልሚ ምግብ።

ፐሮቴስታንት ስለ 1. በዘመነ ተሃድሶ (ሬፎርሜሽን) ክርማ ቤተክርስቲያን ተገንጥሎ የወጣ የክርስትና ሃይማኖት ቅርፅ። 2. ከላይ የተጠቀሰው ሃይማኖት ተከታይ።

ፐሮቶኮል ስለ በመንግስት አመራር አሳሳትና አካላት አካባቢ ልዩ ልዩ ከንቅያዎችንና ስነስርዓቶችን የሚመለከት የግእረግ ደረጃ ቅደም ተከተል።

ፐሮቶኮል ስምምነት ስለ በሃገሮች መካከል የሚደረግ የትምህርት፣ የባህል፣ የኢኮኖሚ፣... ስምምነት፣ ውለታ (ውል)።

ፐሮቶኮል ሹም ስለ የመንግስትን የፐሮቶኮል ስነስርዓት የሚያስከፍር ሃላፊ።

ፐሮጀክተር ስለ ተንቀሳቃሽ ወይም የማይንቀሳቀሱ የፊልም ስእሎችን በነጭ ስለጻ ላይ ለማሳየት የሚያገለግል መሳሪያ።

ፐሮጀክት ስለ ከላት ተገለጥ መደበኛ ስራ በተለየ የሁኔታ አንድን ስራ ለማከናወን የተዘረጋ እቅድ።

ፐሮግራም (መርሃ ግብር) ስለ 1. አንድ ተግባር የሚከናወንበት የተወሰነ የጊዜ ክልል። የቴሌቪዥን ፐሮግራም ሰንት ሰላት ላይ ይጀምራል። 2. እቅድ። ኑሮውን በፐሮግራም የሚመራ ሰው ነው። 3. የተወሰነ የጊዜ ርዝመት የተመደበላቸው ድርጊቶች ዝርዝር። የስብሰባው ፐሮግራም ደርሶሃል።

ፐሮግራም አወጣጥ እቅድ ነደፈ፣ የተለያዩ ስራዎች በቅደም ተከተል የሚሰሩበትን ጊዜ መደብ።

ፐሮፊሰር ስለ በዩኒቨርሲቲ፣ በኮሌጅ፣ በሙያ ጥናት ተቋም ውስጥ በሚያደርገው ምሁራዊ ስራ (በጥናትና ምርምር፣ በማስተማር፣...) ከፍተኛ አስተዋፅኦ ላደረገ ሊቅ ወይም ምሁር የሚሰጥ ማእረግ።

ፕሮፌሽናል ት በአንድ የሙያ ዘርፍ ስልጣን በቂ እውቀት ያለውና በዚያው ሙያ የሚተዳደር፤ ባለሙያ።

ፕሮፌሽን ስ በሰልጠና የሚገኝ ሙያ።

ፕሮፓጋንዳ ስ አንድን የተወሰነ ሃሳብ ወይም እምነት በተለያዩ ስልተና የስርጭት ዘዴ በማስተላለፍ የህዝብን አስተያየት ለመሳብ፤ ድጋፍ ለማግኘትና አመለካከትን ለመቀየር የሚደረግ ጥረት።

ፖ የ "ፕ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ፖለቲካ ስ ከሰልጣንና አገር ከማስተዳደር አኳያ አንድ መንግስት ከሚያስተዳድረው ህዝብና ከሌሎች መንግስታት ጋር ያለው ግንኙነት ሁኔታ፤ አመለካከት፤ እንቅስቃሴ፤ ስነመስተዳድር ወይም የመስተዳድር ሳይንስ።

ፖለቲካ ተናገረ በሰልጣን ላይ ያለውን መንግስት የሚነቅፍና አመፅ ሊያስነሳ የሚችል ነገር ተናገረ።

የፖለቲካ ጥገኛ ስ በፖለቲካ ምክንያት ከአገሩ ተሰዶ በባለድ አገር የሚኖር ሰው።

የፖለቲካ ጥገኝነት በፖለቲካ ምክንያት ከራስ አገር በመሰደድ በባለድ አገር መኖር።

ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ስ በምርት ሂደት ውስጥ በሰዎች መካከል የሚፈጠረውን የኢኮኖሚ ግንኙነት (ምርትን፤ ክፍፍልን፤ ልውውጥንና ፍጆታን) የሚገዙ ማህበራዊ ህጎችን የሚያጠና ሳይንስ።

ፖለቲከኛ ስ የፖለቲካ ሰራ የሚሰራ የፖለቲካ ሰው።

ፖሊሲ ስ በመንግስት፤ በፖለቲካ ፓርቲ ወይም በኩባንያ የሚዘጋጅ የተግባር መመሪያ።

ፖሊስ ስ ሰላምና ፀጥታን እንዲሁም ህግን የሚያስከብር፤ ወንጀልን የሚከላከል፤ በመንግስት የተቀጠረ መለዩ ለባሽ።

ፖሊስ ጣቢያ ስ ፖሊስ ተግባሩን የሚያከናውንበት ፅህፈት ቤት።

ፖሊዮ ስ ልምሻ።

ፖምፕ ስ የመኪና፤ የብስክሌት ንግን፤...አየር ለመሙላት የሚያገለግል መሳሪያ።

ፖርቶመጋሊያ ስ እንደ ታክስ፤ እውቀብስ፤... ባሉ መኪናዎች አናት ላይ የሚገጠምና ለእቃ መጓጓዣ ወይም ማስተላለፍ የሚያገለግል የመኪና እቃ።

ፖስተር ስ አንድን ነገር ለማስተዋወቅ ወይም ለማስተማር ሲባል ብዙ ህዝብ ሊያየው በሚችልበት ቦታ በትልልቅ ወረቀት የሚለጠፍ የማስተማሪያ ወይም የማስተዋወቂያ ስእልና ፅሁፍ።

ፖስታ ስ ብዙውን ጊዜ በፖስታ ቤት በኩል ከአንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ የሚላክ ፅሁፍ ወይም መጠኑ እንስተኛ የሆነ ሌላ እቃ የሚከተትበት የተለያዩ መጠን ያለውና ሊታሸግ የሚችል የወረቀት ክረጢት።

ፖስተኛ ስ ፖስታ የሚያመላልስ ሰራተኛ።

[የ] **ፖስታ ሳጥን** ስ 1. በፖስታ ቤት በኩል የሚላኩ ደብዳቤዎች፤ መፅሃፋት፤... የሚከተቱበት ወይም የሚጠራቀሙበት ሳጥን። 2. የሚላኩላቸው ደብዳቤዎች፤ መፅሃፋት፤... ይጠራቀሙበት ዘንድ ተገልጋዮች ከፖስታ ቤት የሚከራዩትና መለያ ቁጥር ያለው ሳጥን።

ፖስታ ሳጥን ቁጥር ስ ለፖስታ ሳጥን የሚሰጥ መለያ ቁጥር።

ፖስታ ቤት ስ የአገልግሎት ዋጋ በማስከፈል ፖስታዎችን እየተቀበለ በአድራሻቸው የሚልክ፤ የሚያስተላልፍ፤ የሚያድል መንግስታዊ መስሪያ ቤት።

ፖታሽ ስ ሳሙና፤ ማዳበሪያ፤... ለመስራት የሚያገለግል ኬሚካል።

ፖፖ ስ የሾንት እቃ፤ መክፈያ።

የአእማድ ግሰች ከነቅፅልና ስምቻቸው ጋር።
(የቃሉን ፍቺ በአገፃፋ ከሚገኘውና
በትእምርተ ጥቅስ ውስጥ ከሰፈረው መነሻ ቃል
ስር ተመልከት።)

ተለ

ተለመሰሰ	- "ለመሰሰ"
ተለመነ	- "ለመነ"
ተለመደ	- "ለመደ"
ተለመጠ	- "ለመጠ" ¹
ተለመጠጠ	- "ለመጠጠ" ²
ተለማመነ	- "ለመነ"
ተለማመደ	- "ለመደ"
ተለማመጠ	- "ለመጠ"
ተለማማጅ	- "ለመደ"
ተለማማጭ	- "ለመጠ"
ተለማኝ	- "ለመነ"
ተለላለሰ	- "ለሰለሰ"
ተለሸለሸ	- "ለሸለሸ"
ተለቀሰ	- "ለቀሰ"
ተለቀቀ	- "ለቀቀ"
ተለቀተ	- "ለቀተ"
ተለቃ	- "ለቃ"
ተለቃለቀ	- "ለቀለቀ"
ተለቃሽ	- "ለቀሰ"
ተለባለበ	- "ለበለበ"
ተለባበሰ	- "ለበሰ"
ተለከፈ ²	- "ለከፈ"
ተለከፈ ²	- "ለከፈ"
ተለካ	- "ለካ"
ተለካከፈ	- "ለከፈ"
ተለካካ	- "ለካ"
ተለኮሰ	- "ለኮሰ"
ተለወጠ	- "ለወጠ"
ተለዋወሰ	- "ለወሰ"
ተለዋወጠ	- "ለወጠ"
ተለዋዋጭ	- "ለወጠ"
ተለዋጭ	- "ለወጠ"
ተለዘበ	- "ለዘበ"
ተለየ	- "ለየ"
ተለያየ	- "ለየ"
ተለደፈ	- "ለደፈ"

ተለገሰ	- "ለገሰ"
ተለገመ	- "ለገመ"
ተለጠለጠ	- "ለጠለጠ"
ተለጠሰ	- "ለጠሰ"
ተለጠቀ	- "ለጠቀ"
ተለጠጠ	- "ለጠጠ"
ተለጠፈ	- "ለጠፈ"
ተለጣጠቀ	- "ለጠቀ"
ተለጣፈ	- "ለጠፈ"
ተለፈፈ	- "ለፈፈ"
ተለፋ	- "ለፋ"
ተለፋለፈ	- "ለፈለፈ"
ተለፋደደ	- "ለፈደደ"
ተለፋጩቀ	- "ለፈጩቀ"
ተላለቀ	- "ለለቀ"
ተላለፈ	- "ለለፈ"
ተላላሰ	- "ላሰ"
ተላላከ	- "ላከ"
ተላላኪ	- "ላከ"
ተላላጠ	- "ላጠ"
ተላላፈ	- "ለላፈ"
ተላመደ	- "ለመደ"
ተላቀሰ	- "ለቀሰ"
ተላቀቀ	- "ለቀቀ"
ተላበሰ	- "ለበሰ"
ተላተመ	- "ለተመ"
ተላከ	- "ላከ"
ተላከከ	- "ላከከ"
ተላከፈ	- "ለከፈ"
ተላካፈ	- "ለከፈ"
ተላወሰ	- "ለወሰ"
ተላዘዘ	- "ለዘዘ"
ተላገደ	- "ለገደ"
ተላገገ	- "ለገገ"
ተላገጠ	- "ለገጠ"
ተላጋ ¹	- "ለጋ"
ተላጠ ¹	- "ለጠ"
ተላጠ ²	- "ለጠ"
ተላጠ ³	- "ለጠ"
ተላጠቀ	- "ለጠቀ"
ተላጩ	- "ለጩ"
ተላፈ	- "ለፈ"
ተላፋ	- "ለፋ"
ተልመጠመጠ	- "ለመጠ"

ተሐከሰከሰ -“*ለከሰከሰ”
 ተሐከፈከፈ -“ለከፈ”
 ተሐከሰከሰ -“*ለኮሰ”
 ተሐከፈከፈ -“ለከፈ”
 ተሐገዝዝዝ -“*ለገዝዝዝ”
 ተሐገመገመ -“ለገመ”
 ተሐፈሰፈሰ -“*ለፈሰፈሰ”

ተመ

ተመለሰ -“መለሰ”
 ተመለከ -“*መለከ”
 ተመለከተ -“*መለከተ”
 ተመለከኩት -“*መለከተ”
 ተመለጠ -“መለጠ”
 ተመላለሰ -“መለሰ”
 ተመላለጠ -“መለጠ”
 ተመላላሽ -“መለሰ”
 ተመላሽ -“መለሰ”
 ተመላከተ -“*መለከተ”
 ተመልካች -“*መለከተ”
 ተመረረ -“መረረ”
 ተመረቀ -“መረቀ”
 ተመረተ -“መረተ”
 ተመረኮዘ -“*መረኮዘ”
 ተመረዘ -“መረዘ”
 ተመራ -“መራ”
 ተመራ -“መራ”
 ተመራመራ -“መረመረ”
 ተመራማሪ -“መረመረ”
 ተመራቂ -“መረቀ”
 ተመራጭ -“መረጠ”
 ተመሰለ -“መሰለ”
 ተመሰቃ -“*መሰቃ”
 ተመሳቀለ -“*መሰቀለ”
 ተመሰገነ -“*መሰገነ”
 ተመሰጠ -“መሰጠ”
 ተመሳሰለ -“መሰለ”
 ተመሳሳይ -“መሰለ”
 ተመሳከረ -“መሰከረ”
 ተመሰጠረ -“*መሰጠረ”
 ተመሰገነ -“*መሰገነ”
 ተመቀኘ -“*መቀኘ”
 ተመታ -“መታ”
 ተመቸ -“*መቸ”
 ተመቻቸ -“*መቻቸ”
 ተመነሸ -“መነሸ”
 ተመነደገ -“መነደገ”

ተመነጠቀ -“መነጠቀ”
 ተመናመነ -“መነመነ”
 ተመናቀረ -“መነቀረ”
 ተመናቸከ -“መነቸከ”
 ተመናጨቀ -“*መነጨቀ”
 ተመኘ -“*መኘ”
 ተመከረ -“መከረ”
 ተመከ -“*መከ”
 ተመከኘ -“*መከኘ”
 ተመከከረ -“መከረ”
 ተመዘበረ -“መዘበረ”
 ተመዘነ -“መዘነ”
 ተመዘዘ -“መዘዘ”
 ተመዘገበ -“መዘገበ”
 ተመደበ -“መደበ”
 ተመገበ -“መገበ”
 ተመጠነ -“መጠነ”
 ተመጠጠ -“መጠጠ”
 ተመጣጠነ -“መጠነ”
 ተመጣጣኝ -“መጠነ”
 ተመጫለሰ -“መጫለሰ”
 ተመፀውተ -“መፀውተ”
 ተመፃደቀ -“*መፃደቀ”
 ተመፃዳቂ -“*መፃደቀ”
 ተመፅዋች -“መፅዋች”
 ተመላጫለጠ -“መጫለጠ”
 ተማለደ -“ማለደ”
 ተማመነ -“አመነ”
 ተማማረ -“*መሃረ”
 ተማረረ -“መረረ”
 ተማሰለ -“መሰለ”
 ተማታ -“መታ”
 ተማከረ -“መከረ”
 ተማዘዘ -“መዘዘ”
 ተማገረ -“ማገረ”
 ተማፀነ -“*ማፀነ”
 ተምባባ -“*ባባ”
 ተምታታ -“መታ”
 ተምነሸነሸ -“መነሸነሸ”
 ተምዘዝዝ -“*መዘዝዝ”
 ተምዘዝገ -“*መዘዝገ”
 ተምዘዝገ -“*መዘዝገ”
 ተሞላ -“ሞላ”
 ተሞላቀቀ -“*ሞላቀቀ”
 ተሞላፈጠ -“*ሞላፈጠ”
 ተሞሸለቀ -“ሞሸለቀ”
 ተሞሸረ -“ሞሸረ”
 ተሞሸለቀ -“ሞሸለቀ”
 ተሞናሞነ -“*ሞናሞነ”
 ተሞናደለ -“*ሞናደለ”
 ተሞኘ -“*ሞኘ”

ተሞክሽ	-“ሞክሽ”
ተሞዳሞዶ	-“ሞዶሞዶ”
ተሞገሰ	-“ሞገሰ”
ተሞጣሞጠ	-“ሞጣሞጠ”
ተሟላ	-“ሞላ”
ተሟሟቀ	-“ሞቀ”
ተሟሟተ	-“ሞተ”
ተሟገተ	-“ሞገተ”
ተሟጠጠ	-“ሟጠጠ”

ተረ

ተረመረመ	-“ረመረመ”
ተረማመደ	-“ረመደ”
ተረሳ	-“ረሳ”
ተረሳሳ	-“ረሳ”
ተረሸነ	-“ረሸነ”
ተረቀቀ	-“ረቀቀ”
ተረበሸ	-“ረበሸ”
ተረበረበ	-“ረበረበ”
ተረባረበ	-“ረበረበ”
ተረባበሸ	-“ረበሸ”
ተረታ	-“ረታ”
ተረታታ	-“ረታ”
ተረከበ	-“ረከበ” ²
ተረክቢ	-“ረከቢ” ²
ተረካክቧ	-“ረከቧ” ²
ተረዳ	-“ረዳ”
ተረጅ	-“ረዳ”
ተረዝ	-“ረዝ”
ተረጋገጠ ¹	-“ረገጠ”
ተረጋገጠ ²	-“ረገጠ”
ተረጋጋ	-“ረጋ”
ተረጠበ	-“ረጠበ” ²
ተረጠጠ	-“ረጠጠ”
ተረጣቢ	-“ረጠቢ”
ተረጪ	-“ረጪ”
ተረፈረፈ	-“ረፈረፈ”
ተራመደ	-“ረመደ”
ተራማጅ	-“ረመደ”
ተራረደ	-“ረደ”
ተራራቀ	-“ራቀ”
ተራቀቀ	-“ረቀቀ”
ተራቆተ	-“ራቆተ”
ተራበ	-“ራበ”
ተራበሸ	-“ረበሸ”
ተራባ	-“ረባ”
ተራኮተ	-“ረኮተ”
ተራወጠ	-“ረወጠ”

ተራዘመ	-“ረዘመ”
ተራገመ	-“ረገመ”
ተራገበ	-“ረገበ”
ተራገጠ	-“ረገጠ”
ተራገፈ	-“ረገፈ”
ተራጋጭ	-“ረገጠ”
ተራጪ	-“ረጪ”
ተርመሰመሰ	-“ረመሰመሰ”
ተርመጠመጠ	-“ረመጠ”
ተርሞጠሞጠ	-“ረመጠ”
ተርበተበተ	-“ረበተበተ”
ተርበደበደ	-“ረበደበደ”
ተርከፈከፈ	-“ረከፈከፈ”
ተርገበገበ	-“ረገበ”
ተርገደገደ	-“ረገደ”
ተርገፈገፈ	-“ረገፈገፈ”
ተሯሯጠ	-“ርጠ”

ተሰ

ተሰለለ	-“ሰለለ”
ተሰለለለ	-“ሰለለ”
ተሰለቀ	-“ሰለቀ”
ተሰለበ	-“ሰለበ”
ተሰለቸ	-“ሰለቸ”
ተሰለፈ	-“ሰለፈ”
ተሰላቸ	-“ሰለቸ”
ተሰላፈ	-“ሰለፈ”
ተሰመረ	-“ሰመረ”
ተሰማ	-“ሰማ” ¹
ተሰማ	-“ሰማ” ¹
ተሰማራ	-“ሰማራ”
ተሰረረች	-“ሰረረ”
ተሰረሰረ	-“ሰረሰረ”
ተሰረቀ	-“ሰረቀ” ¹
ተሰረዘ	-“ሰረዘ”
ተሰረዩ	-“ሰረዩ”
ተሰረገ	-“ሰረገ” ¹
ተሰረጎደ	-“ሰረጎደ”
ተሰራ ¹	-“ሰራ” ¹
ተሰራ ²	-“ሰራ” ²
ተሰራጪ	-“ሰራጪ”
ተሰቀለ	-“ሰቀለ”
ተሰቀቀ	-“ሰቀቀ” ¹
ተሰቃዩ	-“ሰቀዩ”
ተሰበረ	-“ሰበረ”
ተሰበሰበ	-“ሰበሰበ”
ተሰበከ	-“ሰበከ”
ተሰባሪ	-“ሰበረ”

ተሰባሰበ -“ሰበሰበ”
 ተሰባቀለ -“*ሰበቀለ”
 ተሰባበረ -“ሰበረ”
 ተሰባጠረ -“ሰበጠረ”
 ተሰነቀ -“ሰነቀ”
 ተሰነቀረ -“ሰነቀረ”
 ተሰነበጠ -“ሰነበጠ”
 ተሰነባበተ -“ሰነበተ”
 ተሰነዘሩ¹ -“ሰነዘሩ”
 ተሰነገ² -“ሰነገ”
 ተሰነገ² -“ሰነገ”
 ተሰነጠቀ -“ሰነጠቀ”
 ተሰነጣጠቀ -“ሰነጣቀ”
 ተሰናሰለ -“*ሰነሰለ”
 ተሰናበተ -“ሰነበተ”
 ተሰናኘ -“*ሰነኘ”
 ተሰናከለ -“ሰነከለ”
 ተሰነዘረ -“ሰነዘረ”
 ተሰናዳ -“*ሰነዳ”
 ተሰኘ -“*ሰኘ”
 ተሰካ -“ሰካ”
 ተሰካካ -“ሰካ”
 ተሰወረ -“ሰወረ”
 ተሰዋ -“ሰዋ”
 ተሰየመ -“ሰየመ”
 ተሰየፈ -“ሰየፈ”
 ተሰደረ -“ሰደረ”
 ተሰደበ -“ሰደበ”
 ተሰደደ -“ሰደደ”
 ተሰገሰገ -“ሰገሰገ”
 ተሰገጠ -“ሰገጠ”
 ተሰጠ -“ሰጠ”
 ተሰፈረ¹ -“ሰፈረ”
 ተሳለ -“*ሳለ”
 ተሳለመ -“*ሳለመ”
 ተሳለቀ -“*ሳለቀ”
 ተሳለ² -“ሳለ”
 ተሳለ -“*ሳለ”
 ተሳላሚ -“*ሳላሚ”
 ተሳማ -“ሳማ”
 ተሳሰረ -“አሰረ”
 ተሳሰበ -“አሰበ”
 ተሳቀቀ¹ -“ሰቀቀ”
 ተሳሳበ -“ተሳበ”
 ተሳሳተ -“ሳተ”
 ተሳበ -“ሳበ”
 ተሳበበ -“*ሳበበ”
 ተሳቢ -“ሳቢ”
 ተሳተ -“ሳተ”
 ተሳተፈ -“*ሳተፈ”
 ተሳተፈ² -“*ሳተፈ”

ተሳነፈ -“ሰነፈ”
 ተሳከረ -“ሰከረ”
 ተሳካ -“ሰካ”
 ተሳደበ -“ሰደበ”
 ተሳደደ -“ሰደደ”
 ተሳዳቢ -“ሰደበ”
 ተሳገ -“ሳገ”
 ተሳፈረ² -“ሰፈረ”
 ተሰለመ² -“ሰለመ”
 ተሰለከለከ -“*ሰለከለከ”
 ተሰመነመነ -“*ሰመነመነ”
 ተስማሚ -“ሰማ”
 ተስማማ -“ሰማ”
 ተስረቀረቀ -“*ረቀረቀ”
 ተስረገረገ -“ሰረገ”
 ተስበደበደ -“*ሰበደበደ”
 ተስተናገደ -“*ነገደ”
 ተስገመገመ -“*ገመገመ”
 ተስገበገበ -“*ሰገበገበ”
 ተስፈነጠረ -“ፈነጠረ”
 ተስፈንጣሪ -“ፈንጣሪ”
 ተስፋፈ -“ሰፋ”
 ተስፋፋ -“ሰፋ”

ተሸ

ተሸለመ -“ሸለመ”
 ተሸለሸለ -“ሸለሸለ”
 ተሸለቀቀ -“ሸለቀቀ”
 ተሸለተ -“ሸለተ”
 ተሸለፈፈ -“ሸለፈፈ”
 ተሸላለመ -“ሸለመ”
 ተሸላሚ -“ሸለመ”
 ተሸመቀቀ -“ሸመቀቀ”
 ተሸማቀቀ -“ሸመቀቀ”
 ተሸረሸረ -“ሸረሸረ”
 ተሸረከተ -“ሸረከተ”
 ተሸረጠ -“ሸረጠ”
 ተሸረፈ -“ሸረፈ”
 ተሸራሞጠ -“ሸረሞጠ”
 ተሸራፈ -“ሸረፈ”
 ተሸራሽ -“ሸረሽ”
 ተሸራሽረ -“ሸረሽረ”
 ተሸሸገ -“ሸሸገ”
 ተሸበለለ -“ሸበለለ”
 ተሸበረ -“ሸበረ”
 ተሸበሸበ -“ሸበሸበ”
 ተሸበበ -“ሸበበ”
 ተሸባሪ -“*ሸበረ”
 ተሸነሸነ -“ሸነሸነ”

ተሸነቀረ -“ሸነቀረ”
 ተሸነቆረ -“ሸነቆረ”
 ተሸነተረ -“ሸነተረ”
 ተሸነገለ -“ሸነገለ”
 ተሸነፈ -“ሸነፈ”
 ተሸናገረ -“ሸናገረ”
 ተሸናፈ -“ሸነፈ”
 ተሸና -“ሸና”
 ተሸከመ -“ሸከመ”
 ተሸከሸከ -“ሸከሸከ”
 ተሸኮሚ -“ሸከመ”
 ተሸወደ -“ሸወደ”
 ተሸደሸደ -“ሸደሸደ”
 ተሸጋሸገ -“ሸሸገ”
 ተሸጋገረ -“ሸገረ”
 ተሸጋጋሪ -“ሸገረ”
 ተሸጎረ -“ሸጎረ”
 ተሸጎጠ -“ሸጎጠ”
 ተሸጠ -“ሸጠ”
 ተሸፈነ -“ሸፈነ”
 ተሸፋፈነ -“ሸፈነ”
 ተሸሎከለከ -“ሸሎከ”
 ተሻለ -“ሻለ”
 ተሻማ -“ሻማ”
 ተሻረ¹ -“ሻረ”
 ተሻረ² -“ሻረ”
 ተሻረከ -“ሻረከ”
 ተሻሸ -“ሻሸ”
 ተሻሻለ -“ሻሻለ”
 ተሻተተ -“ሻተተ”
 ተሻኮተ -“ሻኮተ”
 ተሻገረ -“ሻገረ”
 ተሻጋሪ -“ሻገረ”
 ተሻጠ -“ሻጠ”
 ተሸመደመደ -“ሸመደመደ”
 ተሸሞኝሞኝ -“ሸሞኝሞኝ”
 ተሸረከረከ -“ሸረከረከ”
 ተሸቀነደረ -“ሸቀነደረ”
 ተሸቀነጠረ -“ሸቀነጠረ”
 ተሸቀዳደመ -“ሸቀደመ”
 ተሸቆለቆለ -“ቆለቆለ”
 ተሸቆጠቆጠ¹ -“ሸቆጠቆጠ”
 ተሸቆጠቆጠ² -“ሸቆጠቆጠ”
 ተሸበለበለ -“ሸበለበለ”
 ተሸከረከረ -“ሸከረከረ”
 ተሸከርከረ -“ሸከርከረ”
 ተሸከመከመ -“ሸከመከመ”
 ተሸከረመመ -“ሸከረመመ”
 ተሸኮነተረ -“ሸኮነተረ”
 ተሸኮንታሪ -“ሸኮንታሪ”

ተሸለከ¹ -“ሸለከ”
 ተሸመ¹ -“ሸመ”
 ተሸመ² -“ሸመ”
 ተሸቀ -“ሸቀ”
 ተሸፈ -“ሸፈ”
 ተሸሚ -“ሸመ”

ተቀ

ተቀለመ -“*ቀለመ”
 ተቀለበ -“ቀለበ”
 ተቀለበለ -“ቀለበለ”
 ተቀለደ -“ቀለደ”
 ተቀለጠመ -“ቀለጠመ”
 ተቀለጣጠመ -“ቀለጠመ”
 ተቀለጣጠፈ -“ቀለጠፈ”
 ተቀላለደ -“ቀለደ”
 ተቀላቀለ -“ቀላቀለ”
 ተቀላቢ -“ቀለቢ”
 ተቀላጠፈ -“ቀለጠፈ”
 ተቀመጠ -“*ቀመጠ”
 ተቀመጠለ -“ቀመጠለ”
 ተቀመጣጠለ -“ቀመጠለ”
 ተቀማመሰ -“ቀመሰ”
 ተቀማቀመ -“*ቀመቀመ”
 ተቀማጠለ -“*ቀማጠለ”
 ተቀማጭ -“*ቀመጠ”
 ተቀረማመተ -“*ቀረመተ”
 ተቀረቀረ -“ቀረቀረ”
 ተቀረደደ -“ቀረደደ”
 ተቀረፈ -“ቀረፈ”
 ተቀረፈተ -“ቀረፈተ”
 ተቀረመተ -“*ቀረመተ”
 ተቀረረበ -“ቀረበ”
 ተቀረራቢ -“ቀረበ”
 ተቀረደደ -“ቀረደደ”
 ተቀሰረ -“ቀሰረ”
 ተቀሰቀሰ -“ቀሰቀሰ”
 ተቀሰፈ -“ቀሰፈ”
 ተቀሸረ -“ቀሸረ”
 ተቀቀለ -“ቀቀለ”
 ተቀበለ -“*ቀበለ”
 ተቀበረ -“ቀበረ”
 ተቀበተተ -“ቀበተተ”
 ተቀባ -“ቀባ”
 ተቀባበለ -“*ቀበለ”
 ተቀባባ -“ቀባ”
 ተቀተረ¹ -“ቀተረ”
 ተቀተረ² -“ቀተረ”
 ተቀተረ³ -“ቀተረ”

ተቆነጠጠ -“ቆነጠጥ”
 ተቆናቆነ -“ቆነቆነ”
 ተቆናጠረ -“*ቆነጠረ”
 ተቆናጠጠ -“ቆነጠጠ”
 ተቆዘረ -“ቆዘረ”
 ተቆጠረ -“ቆጠረ”
 ተቆጠበ -“ቆጠበ”
 ተቆጣ -“*ቆጣ”
 ተቆጣጠረ¹ -“ቆጠረ”
 ተቆጣጠረ² -“ቆጠረ”
 ተቆጣጣ -“*ቆጣ”
 ተቆጣጣሪ -“ቆጠረ”
 ተቆጩ -“ቆጩ”
 ተቆጩጩ -“ቆጩጩ”
 ተቆጩጩ -“ቆጩጩ”
 ተቆረሰ -“ቆረሰ”
 ተቆረጠ -“ቆረጠ”
 ተቆራጭ -“ቆረጠ”
 ተቆሰለ -“ቆሰለ”
 ተቆጥመ -“ቆመ”
 ተቆደሰ -“*ቆደሰ”
 ተቆጠረ¹ -“ቆጠረ”
 ተቆጠረ² -“ቆጠረ”
 ተቆፈ -“*ቆፈ”²

ተበ

ተበለሸሸ -“*በለሸ”
 ተበለጠ -“በለጠ”
 ተበለጠጠ -“በለጠጠ”
 ተበላ -“በላ”
 ተበላለጠ -“በለጠ”¹
 ተበላሽ -“*በለሽ”
 ተበረቀሰ -“በረቀሰ”
 ተበረታታ -“በረታ”
 ተበረከተ -“በረከተ”
 ተበረዘ -“በረዘ”
 ተበረገደ -“በረገደ”
 ተበራታ -“በረታ”
 ተበራከተ -“በረከተ”
 ተበራየ -“*በረየ”
 ተበራገደ -“በረገደ”
 ተበራገገ -“በረገገ”
 ተበሰረ -“*በሰረ”
 ተበሰሰሰ -“በሰሰሰ”
 ተበሰከ -“በሰከ”
 ተበሳ -“በሳ”
 ተበሳሰከ -“በሰከ”

ተበሳቆለ -“በሰቆለ”
 ተበሳበሰ -“በሰበሰ”
 ተበሳጩ -“*በሰጩ”
 ተበሸረከ -“በሸረከ”
 ተበሸተ -“በሸተ”
 ተበሻቀጠ -“በሸቀጠ”
 ተበቀለ -“በቀለ”
 ተበተነ -“በተነ”
 ተበታተነ -“በተነ”
 ተበከለ -“በከለ”
 ተበከረች -“*በከረ”
 ተበዝባዥ -“በዝበዝ”
 ተበደረ -“*በደረ”
 ተበደረገ -“*በደረገ”
 ተበዳሪ -“*በዳሪ”
 ተበጀ -“በጀ”
 ተበጀጀ -“በጀ”²
 ተበጠረ¹ -“*በጠረ”¹
 ተበጠረ² -“*በጠረ”²
 ተበጠሰ -“በጠሰ”
 ተበጠበጠ -“በጠበጠ”
 ተበጣሽ -“በጣሽ”
 ተበጣበጠ -“በጣበጠ”
 ተበጣጠሰ -“በጣሰ”
 ተበጣጠቀ -“በጣቀ”
 ተበጫጩቀ -“በጫቀ”
 ተበለጠ -“በለጠ”¹
 ተበለጥ -“በለጥ”
 ተበላ -“በላ”
 ተበረረ -“በረረ”
 ተበረከ -“በረከ”
 ተበረዘ -“በረዘ”
 ተበረደ -“በረደ”
 ተበራሪ -“በራረ”
 ተበሰለ -“በሰለ”
 ተበቃ -“በቃ”
 ተበበረ -“*በበረ”
 ተበባሪ -“*በባሪ”
 ተበባሰ -“*በባሰ”
 ተበባሰ -“ባሰ”
 ተበነነ -“በነነ”
 ተበበለ -“*በበለ”
 ተበዛ -“በዛ”
 ተበደለ -“በደለ”
 ተበዢ -“በዢ”
 ተበለጠለጠ -“በለጠ”²
 ተበለጠለጠ -“*በለጠ”
 ተበላላ -“ባላ”
 ተበረቀረቀ -“በረቀ”
 ተበረከከከ -“በረከ”
 ተበረጀረጀ -“*በረጀረጀ”

ተብራራ -“ቦራ”
 ተብሰከሰከ -“ቦሰከ”
 ተብቃቃ -“ቦቃ”
 ተብተከተከ -“ቦተከ”
 ተብክክክኑ -“ባክኑ”
 ተብጠለጠለ -“*ብጠለጠለ”
 ተብጠሰጠሰ -“ብጠሰ”
 ተቦረሸ -“ቦረሸ”
 ተቦረቦረ -“ቦረቦረ”
 ተቦተረፈ -“ቦተረፈ”
 ተቦደሰ -“ቦደሰ”
 ተቦጠለቀ -“*ቦጠለቀ”
 ተቦጨቀ -“ቦጨቀ”
 ተብጫጨቀ -“ቦጨቀ”
 ተቧደነ -“ቧደነ”
 ተቧጨረ -“ቧጨረ”

ተተ

ተተለመ -“ተለመ”
 ተተረማመሰ -“*ተራመሰ”
 ተተረተ -“ተረተ”
 ተተረተረ -“ተረተረ”
 ተተረጎመ -“ተረጎመ”
 ተተራመሰ -“*ተራመሰ”
 ተተበተበ -“ተበተበ”
 ተተቸ -“ተቸ”
 ተተነበዩ -“ተነበዩ”
 ተተናኮለ -“ተነኮለ”
 ተተናኮሰ -“ተነኮሰ”
 ተተከለ -“ተከለ”
 ተተኪ -“ተኪ”
 ተተካ -“ተካ”
 ተተካይ -“ተከለ”
 ተተኮሰ -“ተኮሰ”
 ተተወ -“ተወ”
 ተተገ¹ -“ተገተገ¹”
 ተተፈተፈ -“ተፈተፈ”
 ተተፋ -“ተፋ”
 ተታለለ -“*ታለለ”
 ተትመሰመሰ -“* ረመሰመሰ”
 ተትረፈረፈ -“ተረፈ”
 ተትከክከኑ -“ተከኑ”

ተቸ

ተቸመቸመ -“ቸመቸመ”
 ተቸረቸፈ -“ቸረቸፈ”
 ተቸበቸበ -“ቸበቸበ”
 ተቸነከረ -“ቸነከረ”
 ተቸከለ -“ቸከለ”
 ተቸከቸከ -“ቸከቸከ”
 ተቸገረ -“ቸገረ”
 ተቸለ -“ቸለ”
 ተቸቻለ -“ቸለ”
 ተቸኮለ -“ቸኮለ”

ተኃ

ተኃሂለለ -“ኃሂለለ”
 ተኃነነሰ -“ኃነነሰ”
 ተኃሳ -“*ኃሳ”
 ተኃሳሳ -“*ኃሳ”
 ተኃሳው -“ኃሳ”
 ተኃበበ -“*ኃበበ”
 ተኃበዘ -“ኃበዘ”
 ተኃባረረ -“ኃበረረ”
 ተኃባበረ -“*ኃበረበረ”
 ተኃባቢ -“*ኃበበ”
 ተኃቃኃቀ -“ኃቃኃቀ”
 ተኃክረ -“ኃክረ”
 ተኃከሰ -“ኃከሰ”
 ተኃካ -“ኃካ”
 ተኃካክከ -“*ኃካክከ”
 ተኃካካ -“ኃካ”
 ተኃዛነዘ -“ኃዛነዘ”
 ተኃዛናኻ -“ኃዛነዘ”
 ተኃደለ -“ኃደለ”
 ተኃደፈ -“ኃደፈ”
 ተኃዳ -“ኃዳ”
 ተኃዳደለ -“ኃደለ”
 ተኃገረ -“ኃገረ”
 ተኃገነገ -“ኃገነገ”
 ተኃጋገረ -“ኃገረ”
 ተኃጎተ -“*ኃጎተ”
 ተኃጠለ -“ኃጠለ”
 ተኃጠፈ -“*ኃጠፈ”
 ተኃጣጠረ -“*ኃጠረ”
 ተኃጣጣሪ -“*ኃጠረ”
 ተኃጨ -“ኃጨ”
 ተኃጫነጨ -“*ኃጨነጨ”
 ተኃፃፀረ -“*ኃፀረ”
 ተኃፋ -“ኃፋ”
 ተኃፋለለ -“ኃፋለለ”

ተነፋነፈ - "ነፈነፈ"¹
 ተናቀ - "ናቀ"
 ተናቆረ - "ነቆረ"
 ተናበበ - "ነበበ"
 ተናበረ - "ነበረ"
 ተናነቀ - "እነቀ"
 ተናኘ - "ናኘ"
 ተናከሸ - "ነከሸ"
 ተናወጠ - "ነወጠ"
 ተናዘዘ - "ናዘዘ"
 ተናደ - "ናደ"
 ተናደደ - "ነደደ"²
 ተናደፈ - "ነደፈ"¹
 ተናደጅ - "ነደጅ"²
 ተናዳፈ - "ነደፈ"¹
 ተናገረ - "ነገረ"
 ተናጋ - "ነጋጋ"
 ተናጋሪ - "ነገረ"
 ተናጠ - "ናጠ"
 ተናጠላ - "ነጠላ"
 ተናጠል - "ነጠል"
 ተናጠቀ - "ነጠቀ"
 ተናጠበ - "ነጠበ"
 ተናፈረ - "ነፈረ"
 ተናፈሰ - "ነፈሰ"
 ተናፈቀ - "ናፈቀ"
 ተናፈጠ - "ነፈጠ"
 ተናፋቂ - "ናፋቂ"
 ተንሰለጀጀ - "ሰለጀጀ"
 ተንሰቀሰቀ - "ሰቀሰቀ"
 ተንሰፈሰፈ - "ሰፈሰፈ"
 ተንሳፈፈ - "ሰፈፈ"
 ተንሰለሰለ - "ሰለሰለ"
 ተንሸረሸረ - "ሸረሸረ"
 ተንሸራሸረ - "ሸረሸረ"
 ተንሸራተተ - "ሸረተተ"
 ተንሸቀሸቀ - "ሸቀሸቀ"
 ተንሸወረረ - "ሸወረረ"
 ተንሸረረ - "ሸረረ"
 ተንሸተተ - "ሸተተ"
 ተንሸፈፈ - "ሸፈፈ"
 ተንሸከሸከ - "ሸከከ"
 ተንቀለቀለ - "ቀለቀለ"
 ተንቀለበሰ - "ቀለበሰ"
 ተንቀለጠጠ - "ቀለጠጠ"
 ተንቀረቀበ - "ቀረቀበ"
 ተንቀረበበ - "ቀረበበ"
 ተንቀረደደ - "ቀረደደ"
 ተንቀረፈፈ - "ቀረፈፈ"

ተንቀራፈፈ - "ቀረፈፈ"
 ተንቀሰቀሰ - "ቀሰቀሰ"
 ተንቀሰቃሽ - "ቀሰቀሰ"
 ተንቀሸረረ - "ቀሸረረ"
 ተንቀበቀበ - "ቀበቀበ"
 ተንቀበደደ - "ቀበደደ"
 ተንቀበረረ - "ቀበረረ"
 ተንቀወቀወ - "ቀወቀወ"
 ተንቀዋለለ - "ቀወለለ"
 ተንቀዠቀዠ - "ቀዠቀዠ"
 ተንቀጠቀጠ - "ቀጠቀጠ"
 ተንቀጠቀጠ - "ቀጠቀጠ"
 ተንቀፈረረ - "ቀፈረረ"
 ተንቀፈደደ¹ - "ቀፈደደ"
 ተንቀፈደደ² - "ቀፈደደ"
 ተንቃቃ - "ቃ"
 ተንቆረሰሰ - "ቆረሰሰ"
 ተንቆረቆረ - "ቆረቆረ"
 ተንቆረበበ - "ቆረበበ"
 ተንቆረዘዘ - "ቆረዘዘ"
 ተንቆረፈፈ - "ቆረፈፈ"
 ተንቆረባ - "ቆረባ"
 ተንቆራጠጠ - "ቆራጠጠ"
 ተንቆሽቆሽ - "ቆሽቆሽ"
 ተንቆሽበለ - "ቆሽበለ"
 ተንቆጠቆጠ - "ቆጠቆጠ"²
 ተንቆጣቆጣ - "ቆጣቆጣ"¹
 ተንቆጫቆጫ - "ቆጫቆጫ"
 ተንቋሽሽ - "ቋሽሽ"
 ተንበለበለ - "በለበለ"
 ተንበለጠጠ - "በለጠጠ"
 ተንበላጠጠ - "በለጠጠ"
 ተንበረከከ - "በረከከ"
 ተንበሸሸ - "በሸሸ"
 ተንበከከከ - "በከከከ"
 ተንበዛበዛ - "በዛበዛ"
 ተንበደበደ - "በደበደ"
 ተንበጣረረ - "በጣረረ"
 ተንበጫበጫ - "በጫበጫ"
 ተንበለለ - "በለለ"
 ተንበረቀቀ - "በረቀቀ"
 ተንበቀቀቀ - "በቀቀቀ"
 ተንበቀቀቀ - "በቀቀቀ"
 ተንበገገገ - "በገገገ"
 ተንበጫረቀ - "በጫረቀ"
 ተንበጫበጫ - "በጫበጫ"
 ተንበለለ¹ - "በለለ"
 ተንበለለ² - "በለለ"
 ተንበባ - "በባ"
 ተንበቸ - "በቸ"

ተንጠረበበ -"*ጠረበበ"
 ተንጠረዘዘ -"*ጠረዘዘ"
 ተንጠረጠረ -"*ጠረጠረ"²
 ተንጠራራ -"*ጠራራ"
 ተንጠራወዘ¹ -"*ጠራወዘ"
 ተንጠራወዘ² -"*ጠራወዘ"
 ተንጠበጠበ -"*ነጠበ"
 ተንጠባረረ -"*ጠባረረ"
 ተንጠባጠበ¹ -"*ጠባጠበ"
 ተንጠባጠበ² -"*ጠባጠበ"
 ተንጠፈጠፈ -"*ጠፈጠፈ"
 ተንጣለለ -"*ጣለለ"¹
 ተንጣጣ -"*ጣጣ"
 ተንጦለጦለ -"*ጦለጦለ"
 ተንጦሽጦሽ -"*ጦሽ"
 ተንጦዘጦዘ -"*ጦዘጦዘ"
 ተንጧጧ -"*ጧ"²
 ተንጨረገገ -"*ጨረገገ"
 ተንጨረጨረ -"*ጨረጨረ"
 ተንጨረፈፈ -"*ጨረፈፈ"
 ተንጨበረረ -"*ጨበረረ"
 ተንጨፈረረ -"*ጨፈረረ"
 ተንጫረረ -"*ጫረረ"
 ተንጫጫ -"*ጫጫ"
 ተንፀባረቀ -"*ፀባረቀ"
 ተንፈላሰሰ -"*ፈላሰሰ"
 ተንፈረዘዘ -"*ፈረዘዘ"
 ተንፈረከከ -"*ፈረከከ"
 ተንፈረገጠ -"*ፈረገጠ"
 ተንፈረጠጠ -"*ፈረጠጠ"
 ተንፈረፈረ -"*ፈረፈረ"
 ተንፈቀፈቀ -"*ፈቀፈቀ"
 ተንፈጨፈጨ -"*ፈጨፈጨ"
 ተንፎለፎለ -"*ፎለፎለ"
 ተንፎሽፎሽ -"*ፎሽፎሽ"
 ተንፎደፎደ -"*ፎደፎደ"
 ተንፋቀቀ -"*ፋቀቀ"
 ተንፋፋ -"*ፋፋ"

ተከ

ተከለሰ -"ከለሰ"¹
 ተከለከለ -"ከለከለ"
 ተከላከለ -"ከለከለ"
 ተከላካይ -"ከለከለ"
 ተከመረ -"ከመረ"
 ተከማቸ -"*ከመቸ"
 ተከረቸመ -"ከረቸመ"

ተከረከረ -"ከረከረ"
 ተከራረመ -"ከረመ"
 ተከራከረ -"*ከረከረ"
 ተከራዩ -"*ከረዩ"
 ተከራይ -"*ከረዩ"
 ተከርቸዎ -"ከረቸመ"
 ተከሰከለ -"ከሰሰ"
 ተከሰተ -"ከሰተ"
 ተከሰከለ -"ከሰከለ"
 ተከላሻ -"ከሰሰ"
 ተከላከለ -"ከሰከለ"
 ተከበረ -"ከበረ"
 ተከባከበ -"ከበከበ"
 ተከተለ -"*ከተለ"
 ተከተበ -"ከተበ"
 ተከተተ -"ከተተ"
 ተከታለበ -"*ከተለበ"
 ተከታተለ -"*ከተለ"¹
 ተከታተመ -"ከተመ"
 ተከታታይ -"*ከተለ"
 ተከታይ -"*ከተለ"
 ተከነቸረ -"ከነቸረ"
 ተከናነበ -"*ከነበ"
 ተከናወነ -"*ከነወነ"
 ተከፋ -"ከፋ"
 ተከፋቸ -"ከፋተ"
 ተከፋፈለ -"ከፋለ"
 ተከረፈረፈ -"ከረፈ"
 ተከነሰነሰ -"*ከነሰነሰ"
 ተከራራ -"ከራ"
 ተካለለ -"ካለለ"¹
 ተካለበ -"ካለበ"
 ተካረመ -"ከረመ"
 ተካረረ -"ከረረ"
 ተካሰ -"ካሰ"
 ተካሰሰ -"ከሰሰ"
 ተካባደ -"ከበደ"
 ተካተተ -"ከተተ"
 ተካነ -"ካነ"
 ተካከለ -"ኣከለ"
 ተካከሰ -"ካሰ"
 ተካይ -"ተከለ"
 ተካፈለ -"ከፈለ"
 ተካፋቸ -"ከፋተ"
 ተካፋይ -"ከፋለ"
 ተክለበለበ -"ክለበ"
 ተክለፈለፈ -"*ክለፈ"
 ተክበሰበሰ -"*ክበሰበሰ"
 ተክተፈተፈ -"*ክተፈ"
 ተክነፈነፈ -"ክነፈ"
 ተክለኮለ -"ኮለኮለ"¹

ተኮለታተፈ -“*ኮለተፈ”
 ተኮላሽ -“*ኮላሽ”
 ተኮላተፈ -“*ኮለተፈ”
 ተኮረመተ -“*ኮረመተ”
 ተኮራረፈ -“*ኮራረፈ”
 ተኮሳተረ -“*ኮሳተረ”
 ተኮነተሽ -“*ኮነተሽ”
 ተኮናተረ -“*ኮናተረ”
 ተኮፈሰ -“*ኮፈሰ”
 ተኮፋነነ -“*ኮፋነነ”
 ተኳለ -“*ኳለ”
 ተኳረፈ -“*ኮረፈ”¹
 ተኳሰ -“*ኳሰ”
 ተኳኳለ -“*ኳለ”

ተወ

ተወለከከፈ -“ወለከፈ”
 ተወለወለ -“ወለወለ”
 ተወለደ -“ወለደ”
 ተወለጋገደ -“ወለገደ”
 ተወላመመ -“*ወላመመ”
 ተወላመጠ -“*ወላመጠ”
 ተወላከፈ -“ወለከፈ”
 ተወላዳ -“*ወላዳ”
 ተወላጅ -“ወለደ”
 ተወላገመ -“ወለገመ”
 ተወላገደ -“ወለገደ”
 ተወረረ -“ወረረ”
 ተወረሰ -“ወረሰ”
 ተወረወረ -“ወረወረ”
 ተወረደ -“ወረደ”
 ተወራ -“*ወራ”
 ተወራረሰ -“ወረሰ”
 ተወራረደ -“ወረደ”
 ተወራራሽ -“ወረሰ”
 ተወራወረ -“ወረወረ”
 ተወራጅ -“ወረደ”
 ተወራጪ -“*ወረጪ”
 ተወሰነ -“ወሰነ”
 ተወሰወሰ -“ወሰወሰ”
 ተወሰደ -“ወሰደ”
 ተወሳ -“*ወሳ”
 ተወሳሰበ -“*ወሳሰበ”
 ተወሸመ -“ወሸመ”
 ተወሸቀ -“ወሸቀ”
 ተወሸከተ -“ወሸከተ”
 ተወሻገረ -“ወሻገረ”
 ተወቀረ -“ወቀረ”

ተወቀሰ -“ወቀሰ”
 ተወቀጠ -“ወቀጠ”
 ተወቃ -“ወቃ”
 ተወቃሽ -“ወቀሰ”
 ተወባራ -“ወበራ”²
 ተወተፈ -“ወተፈ”
 ተወታተፈ -“ወተፈ”
 ተወነበበደ -“ወነበደ”
 ተወነጀለ -“ወነጀለ”
 ተወነገ -“ወነገ”
 ተወነጠ -“*ወነጠ”
 ተወነጨፈ -“ወነጨፈ”
 ተወናበደ -“ወነበደ”
 ተወናከረ -“*ወነከረ”
 ተወናወነ -“*ወነወነ”
 ተወናጨፈ -“ወነጨፈ”
 ተወናፈለ -“*ወነፈለ”
 ተወከለ -“ወከለ”
 ተወካይ -“ወከለ”
 ተወዘተ -“ወዘተ”
 ተወዘወዘ -“ወዘወዘ”
 ተወዘፈ -“ወዘፈ”
 ተወዘወዘ -“ወዘወዘ”
 ተወዛዋሾ -“ወዛወዛ”
 ተወዛዛ -“ወዛ”
 ተወዛገበ -“*ወዛገበ”
 ተወደረ -“ወደረ”
 ተወደሰ -“*ወደሰ”
 ተወደነ -“ወደነ”
 ተወደደ -“ወደደ”
 ተወዳደረ -“*ወደረ”
 ተወዳዳሪ -“*ወደረ”
 ተወዳጅ -“ወደደ”
 ተወገዘ -“*ወገዘ”
 ተወገደ -“*ወገደ”
 ተወጋ -“ወጋ”
 ተወጠረ -“ወጠረ”
 ተወጠነ -“ወጠነ”
 ተወጣ -“ወጣ”
 ተወጣጠረ -“ወጠረ”
 ተዋሃደ -“*ዋሃደ”
 ተዋለደ -“ወለደ”
 ተዋረደ -“ወረደ”
 ተዋረድ -“ወረደ”
 ተዋሰነ -“*ዋሰነ”
 ተዋሰ² -“*ዋሰ²”
 ተዋሳኝ -“ወሰነ”
 ተዋቃ -“ወቃ”
 ተዋበ -“*ዋበ”
 ተዋከበ -“*ወከበ”
 ተዋወቀ -“ወቀ”

ተዋዋለ -“ዋለ”²
 ተዋዛ -“*ዋዛ”
 ተዋደቀ -“ወደቀ”
 ተዋደደ -“ወደደ”
 ተዋጋ -“ወጋ”
 ተዋጣ -“ወጣ”
 ተጫለበለበ -“*ወለበ”
 ተጫረገረገ -“*ወረገረገ”
 ተጫሸለሸለ -“ወሸለ”
 ተጫተረተረ -“*ወተረ”
 ተጫተበተበ -“*ወተበተበ”
 ተጫተፈተፈ -“ወተፈ”
 ተጫጣጣ -“ወጣ”

ተዘ

ተዘለለ¹ -“ዘለለ”¹
 ተዘለለ² -“ዘለለ”²
 ተዘለቀ -“ዘለቀ”
 ተዘመዘመ -“ዘመዘመ”
 ተዘረረ -“ዘረረ”
 ተዘረከተ -“ዘረከተ”
 ተዘረዘረ -“ዘረዘረ”
 ተዘረገፈ -“ዘረገፈ”
 ተዘረጋ -“ዘረጋ”
 ተዘረጋጋ -“ዘረጋጋ”
 ተዘረጠጠ -“ዘረጠጠ”
 ተዘረፈ -“ዘረፈ”
 ተዘረፈጠ -“*ዘረፈጠ”
 ተዘራ -“ዘራ”
 ተዘራዘረ -“ዘረዘረ”
 ተዘቀዘቀ -“ዘቀዘቀ”
 ተዘበራረቀ -“ዘባረቀ”
 ተዘበጠ -“ዘበጠ”
 ተዘባረቀ -“ዘባረቀ”
 ተዘባበተ -“ዘበተ”
 ተዘባነነ -“*ዘበነነ”
 ተዘነቀ -“ዘነቀ”
 ተዘነተረ -“ዘነተረ”
 ተዘነጋ -“ዘነጋ”
 ተዘነጠለ -“ዘነጠለ”
 ተዘነጠፈ -“ዘነጠፈ”
 ተዘናከተ -“*ዘነከተ”
 ተዘናዘነ -“ዘነዘነ”
 ተዘናጋ -“ዘነጋ”
 ተዘናፈለ -“*ዘነፈለ”
 ተዘከረ -“ዘከረ”
 ተዘወተረ -“*ዘወተረ”
 ተዘዋወረ -“ዘረ”
 ተዘዋዋሪ -“ዘረ”

ተዘየነ -“ዘየነ”
 ተዘገነ -“ዘገነ”
 ተዘገጃጀ -“*ዘገጃጀ”
 ተዘጋ -“ዘጋ”
 ተዘጋጀ -“*ዘገጃጀ”
 ተዘጠረ -“ዘጠረ”
 ተዘፈቀ -“ዘፈቀ”
 ተዛለለ -“ዘለለ”¹
 ተዛለቀ -“ዘለቀ”
 ተዛመተ -“ዘመተ”
 ተዛመደ -“*ዘመደ”
 ተዛረፈ -“*ዘረፈ”
 ተዛቀ -“ዛቀ”
 ተዛባ -“ዘባ”
 ተዘነቀ -“ዘነቀ”
 ተዛነፈ -“*ዘነፈ”
 ተዛነፍ -“*ዘነፈ”
 ተዛና -“ዘና”
 ተዛወረ -“ዘረ”
 ተዛዘለ -“እዘለ”
 ተዛዘበ -“ታዘበ”
 ተዛዘነ -“እዘነ”
 ተዝልገለገ -“*ዘልገለገ”
 ተዝለፈለፈ -“*ዘለፈለፈ”
 ተዝረበረበ -“*ዘረበረበ”
 ተዝረከረከ -“*ዘረከረከ”
 ተዝረጠረጠ -“*ዘረጠ”
 ተዝረፈረፈ -“*ዘረፈ”
 ተዝቦጠቦጠ -“*ዘቦጠቦጠ”
 ተዝናና -“ዘና”
 ተዝጎረጎረ -“*ዝጎረጎረ”
 ተዟዟረ -“ዘረ”
 ተዟዟሪ -“ዘረ”

ተኸ

ተኸሞለሞለ -“*ዝሞለሞለ”
 ተኸጎረጎረ -“*ዝጎረጎረ”

ተየ

ተያየ -“እየ”

ተደ

ተደለለ -“ደለለ”¹
 ተደለቀ¹ -“ደለቀ”¹
 ተደለቀ² -“ደለቀ”²
 ተደለዘ -“ደለዘ”
 ተደላደላ -“ደለደለ”

ተደመለለ -“ደመለለ”
 ተደመመ -“*ደመመ”
 ተደመሰሰ -“ደመሰሰ”
 ተደመጠ -“*ደመጠ”
 ተደማመጠ -“*ደመጠ”
 ተደማጭ -“*ደመጠ”
 ተደረመሰ -“ደረመሰ”
 ተደረሰ -“ደረሰ”¹
 ተደረበ -“ደረበ”
 ተደረደረ -“ደረደረ”
 ተደረጃጀ -“ደረጀ”
 ተደረገ -“*ደረገ”
 ተደረገመ -“ደረገመ”
 ተደራረበ -“ደረበ”
 ተደራራቢ -“ደረበ”
 ተደራራጊ -“*ደረገ”
 ተደራቢ -“ደረበ”
 ተደራደረ -“ደረደረ”
 ተደራዳሪ -“ደረደረ”
 ተደራጀ -“ደረጀ”
 ተደሰተ -“*ደሰተ”
 ተደሳች -“*ደሰተ”
 ተደቀለ -“ደቀለ”
 ተደቀነ -“ደቀነ”
 ተደቆሰ -“ደቆሰ”²
 ተደበለለ -“ደበለለ”
 ተደበላለቀ -“ደባለቀ”³
 ተደበረ -“ደበረ”
 ተደበቀ -“ደበቀ”
 ተደበደበ -“ደበደበ”¹
 ተደባለቀ -“ደባለቀ”
 ተደባበቀ -“ደበቀ”
 ተደባደበ -“ደበደበ”¹
 ተደባዳቢ -“ደበደበ”¹
 ተደነሰረ -“*ደነሰረ”
 ተደነቀ -“ደነቀ”
 ተደነቀረ -“ደነቀረ”
 ተደነቃቀፈ -“*ደነቀፈ”
 ተደነገገ -“ደነገገ”
 ተደነጋገረ -“*ደነገረ”
 ተደነጓጓረ -“ደነጓረ”
 ተደናቀፈ -“*ደነቀፈ”
 ተደናቂ -“ደነቀ”
 ተደናቆረ -“ደነቆረ”
 ተደናበረ -“ደነበረ”
 ተደናከረ -“*ደነከረ”
 ተደናገረ -“*ደነገረ”
 ተደናገጠ -“ደነገጠ”
 ተደናገረ -“ደነገረ”
 ተደከረ -“ደከረ”

ተደካ -“ደካ”¹
 ተደወለ -“ደወለ”
 ተደወረ -“ደወረ”
 ተደገሰ -“ደገሰ”
 ተደገፈ -“ደገፈ”
 ተደጋገመ -“ደገመ”¹
 ተደጋገፈ -“ደገፈ”
 ተደጋጋሚ -“ደገመ”¹
 ተደጋጋፈ -“ደገፈ”
 ተደጎመ -“ደጎመ”
 ተደፈረ -“ደፈረ”
 ተደፈቀ -“ደፈቀ”
 ተደፈነ -“ደፈነ”
 ተደፈጠጠ -“ደፈጠጠ”
 ተደፋ -“ደፋ”
 ተደፋፈረ -“ደፈረ”
 ተደፋፋ -“ደፋ”
 ተዳማ -“ደማ”¹
 ተዳረሰ -“ደረሰ”¹
 ተዳረቀ -“ደረቀ”
 ተዳበለ -“ደበለ”
 ተዳራ -“*ደራ”¹
 ተዳቀለ -“ደቀለ”
 ተዳቀቀ -“ደቀቀ”
 ተዳቆሰ -“ደቆሰ”
 ተዳረገ -“ዳረገ”
 ተዳነ -“ዳነ”
 ተዳኘ -“ዳኘ”
 ተዳከመ -“ደከመ”
 ተዳወለ -“ደወለ”
 ተዳወረ -“ደወረ”
 ተዳደረ -“አደረ”
 ተዳዳሪ -“አደረ”¹
 ተዳፈነ -“ደፈነ”
 ተዳፈነ -“*ዳፈነ”²
 ተዳፋ -“ደፋ”
 ተድመነመነ -“ዳመነ”
 ተድበለበለ -“*ደበለበለ”
 ተድበሰበሰ -“ደበሰ”
 ተድበከበከ -“*ደበከበከ”
 ተድጎለጎለ -“*ደጎለጎለ”
 ተድፈነፈነ -“ደፈነ”
 ተድፈጠፈጠ -“*ደፈጠፈጠ”

ተጀ

ተጀመረ -“ጀመረ”
 ተጀበነ -“ጀበነ”
 ተጀነነ -“ጀነነ”
 ተጀነጀነ -“ጀነጀነ”
 ተጀጃለ -“ጀለ”

†?

ተገለለ	-“ገለለ”
ተገለሰሰ	-“ገለሰሰ”
ተገለሰ ¹	-“ገለሰ ¹ ”
ተገለሰ ²	-“ገለሰ ² ”
ተገለባበጠ	-“ገለበጠ”
ተገለባባጭ	-“ገለበጠ”
ተገለደመ	-“ገለደመ”
ተገለገለ	-“ገለገለ”
ተገለጠ	-“ገለጠ”
ተገለጠጠ	-“ገለጠጠ”
ተገለፈጠ	-“ገለፈጠ”
ተገለፈፈ	-“ገለፈፈ”
ተገለመጠ	-“ገለመጠ”
ተገለበጠ	-“ገለበጠ”
ተገለወደ	-“ገለወደ”
ተገላገለ	-“ገላገለ”
ተገልጋይ	-“ገልገለ”
ተገመለ	-“ገመለ”
ተገመተ	-“ገመተ”
ተገመጠ	-“ገመጠ” ²
ተገማመተ	-“ገመተ”
ተገማሽረ	-“ገማሽረ”
ተገረመ	-“ገረመ” ²
ተገረደኝ	-“ገረደኝ”
ተገረ	-“ገረ” ²
ተገሰሰ	-“ገሰሰ” ³
ተገሰፀ	-“ገሰፀ”
ተገሸለጠ	-“ገሸለጠ”
ተገሸላጠጠ	-“ገሸለጠ”
ተገሸረ	-“ገሸረ” ²
ተገበዘ	-“ገበዘ”
ተገበያየ	-“ገበየ”
ተገቢ	-“ገባ”
ተገባ	-“ገባ”
ተገባደደ	-“ገባደደ”
ተገተረ	-“ገተረ”
ተገታ	-“ገታ”
ተገነባ	-“ገነባ”
ተገነዘበ	-“ገነዘበ”
ተገነደሰ	-“ገነደሰ”
ተገነጠለ	-“ገነጠለ”
ተገነፈለ	-“ገነፈለ”
ተገነፋ	-“ገነፋ”
ተገነኘ	-“ገነኘ”
ተገነጣይ	-“ገነጣይ”
ተገኘ	-“ገኘ”
ተገዙተ	-“ገዙተ”
ተገዘዘ	-“ገዘዘ”
ተገዛ	-“ገዛ”

ተገደለ	“ገደለ”
ተገደመ	“ገደመ”
ተገደረ	“ገደረ”
ተገደበ	“ገደበ”
ተገደደ	“ገደደ”
ተገደገደ	“ገደገደ”
ተገደፈ	“ገደፈ”
ተገዳደመ	“ገደመ”
ተገዳደረ	“ገደረ”
ተገጠገጠ	“ገጠገጠ”
ተገጣጣመ	“ገጠመ”
ተገጣጣሚ	“ገጠመ”
ተገጪ	“ገጪ”
ተገፋ	“ገፋ”
ተገፋፋ	“ገፋ”
ተጉረመረመ	“ጎረመረመ”
ተጉረበረበ	“ጎረበ”
ተጉረጠረጠ	“ጎረጠ”
ተጊደጊደጠ	“ጎደጠ”
ተጋለጠ	“ገለጠ”
ተጋረጠ	“ጋረጠ”
ተጋራ	“ጋራ”
ተጋበዘ	“ጋበዘ”
ተጋባ	“ገባ”
ተጋባዥ	“ጋበዘ”
ተጋተ	“ጋተ”
ተጋተረ	“ገተረ”
ተጋዝ ¹	“ጋዝ”
ተጋዝ ²	“ጋዝ”
ተጋደለ	“ገደለ”
ተጋደመ	“ገደመ”
ተጋዳደ	“ገደለ”
ተጋገዘ	“አገዘ”
ተጋጋለ	“ጋለ”
ተጋጋመ	“ጋመ”
ተጋጋጠ	“ጋጠ”
ተጋጠመ	“ገጠመ”
ተጋጪ	“ገጪ”
ተጋፋ	“ገፋ”
ተጌጠ	“ጎደጠ”
ተግለለለለ	“ግለለለለ”
ተግለለለበ	“ግለለለበ”
ተግመኝመኝ	“ግመኝ”
ተግጦጦ	“ግጦ”
ተግበበበበ	“ግበበበበ”
ተግባቢ	“ገባ”
ተግባባ	“ገባ”
ተግተለተለ	“ግተለተለ”
ተግተረተረ	“ግተረ”
ተግደረደረ	“ገደረደረ”

ተግደርዳሪ -“ግደረደረ”
 ተግፈለፈለ -“ግፈለፈለ”
 ተጎለተ -“ጎለተ”
 ተጎለጎለ -“ጎለጎለ”
 ተጎለደፈ -“ጎለደፈ”
 ተጎመረ -“ጎመረ”
 ተጎመተ -“ጎመተ”
 ተጎማለለ -“ጎመለለ”
 ተጎራበተ -“ጎረበተ”
 ተጎራባች -“ጎረበተ”
 ተጎሰረ -“ጎሰረ”
 ተጎሳቆለ -“ጎሰቆለ”
 ተጎበረ -“ጎበረ”
 ተጎበጎበ -“ጎበጎበ”
 ተጎተተ -“ጎተተ”
 ተጎታች -“ጎተተ”
 ተጎነበሰ -“ጎነበሰ”
 ተጎነጩ -“ጎነጩ”
 ተጎናበሰ -“ጎነበሰ”
 ተጎናዘለ -“ጎነዘለ”
 ተጎናፀፈ -“ጎነፀፈ”
 ተጎዳ -“ጎዳ”
 ተጎዳኝ -“ጎደኝ”
 ተጋመተ -“ጋመተ”
 ተጓተተ -“ጎተተ”
 ተጓዘ -“ጓዘ”
 ተጓዥ -“ጓዘ”
 ተጓደለ -“ጎደለ”
 ተጓደደ -“ጎደደ”
 ተጓጎለ -“እጎለ”

ተጠ

ተጠሀነነ -“ጠሀነነ”
 ተጠለለ -“ጠለለ”²
 ተጠለፈ -“ጠለፈ”
 ተጠላ -“ጠላ”²
 ተጠላላፈ -“ጠለፈ”
 ተጠላፈ -“ጠለፈ”
 ተጠመቀ -“ጠመቀ”²
 ተጠመዘዘ -“ጠመዘዘ”
 ተጠመደ -“ጠመደ”
 ተጠመጠመ -“ጠመጠመ”
 ተጠማ -“ጠማ”
 ተጠማዘዘ -“ጠመዘዘ”
 ተጠጥረ -“ጠጥረ”
 ተጠረመሰ -“ጠረመሰ”
 ተጠረቀ -“ጠረቀ”
 ተጠረቀመ -“ጠረቀመ”
 ተጠረዘ -“ጠረዘ”

ተጠረገ -“ጠረገ”
 ተጠረጠረ -“ጠረጠረ”¹
 ተጠሪ -“ጠሪ”
 ተጠራ -“ጠራ”¹
 ተጠራረገ -“ጠረገ”
 ተጠራራ -“ጠራ”
 ተጠራቀመ -“ጠረቀመ”
 ተጠራጠረ -“ጠረጠረ”¹
 ተጠራጣሪ -“ጠረጠረ”¹
 ተጠርጣሪ -“ጠረጠረ”¹
 ተጠቀመ -“ጠቀመ”¹
 ተጠቀጠቀ -“ጠቀጠቀ”¹
 ተጠቃ -“ጠቃ”
 ተጠቃለለ -“ጠቀለለ”
 ተጠቃሚ -“ጠቀመ”¹
 ተጠቃቀሰ -“ጠቀሰ”¹
 ተጠቃች -“ጠቃ”
 ተጠቆመ -“ጠቆመ”
 ተጠቆረ -“ጠቆረ”
 ተጠቋሚ -“ጠቆመ”
 ተጠቋቆመ -“ጠቆመ”
 ተጠበሰ -“ጠበሰ”
 ተጠበቀ¹ -“ጠበቀ”¹
 ተጠበቀ² -“ጠበቀ”³
 ተጠበበ -“ጠበበ”
 ተጠባበቀ -“ጠበቀ”³
 ተጠባባቂ -“ጠበቀ”³
 ተጠነሰሰ -“ጠነሰሰ”¹
 ተጠነቀቀ -“ጠነቀቀ”
 ተጠና -“ጠና”
 ተጠናቀቀ -“ጠነቀቀ”
 ተጠናበረ -“ጠነበረ”
 ተጠናበሰ -“ጠነበሰ”
 ተጠናና -“ጠና”
 ተጠናከረ -“ጠነከረ”
 ተጠነጠዘ -“ጠዘጠዘ”
 ተጠየቀ -“ጠየቀ”
 ተጠየቅ -“ጠየቀ”
 ተጠየፈ -“ጠየፈ”
 ተጠያቂ -“ጠየቀ”
 ተጠያየቀ -“ጠየቀ”
 ተጠጋ -“ጠጋ”
 ተጠጋጋ -“ጠጋ”
 ተጠፋፋ -“ጠፋ”¹
 ተጣለ -“ጣለ”
 ተጣላ -“ጣላ”²
 ተጣመመ -“ጠመመ”
 ተጣመረ -“ጠመረ”
 ተጣመደ -“ጠመደ”
 ተጣማሪ -“ጠመረ”
 ተጣረሰ -“ጠረሰ”

ተጣራ¹ - "ጦራ"¹
 ተጣራ² - "ጦራ"²
 ተጣሰ - "ጣሰ"
 ተጣቀሰ - "ጠቀሰ"
 ተጣበሰ - "ጠበሰ"
 ተጣበበ - "ጠበበ"
 ተጣበቀ - "ጠበቀ"¹
 ተጣደ - "ጣደ"
 ተጣደፈ - "ጠደፈ"
 ተጣገበ - "ጠገበ"
 ተጣጋ - "ጠጋ"
 ተጣጠበ - "እጠበ"
 ተጣጠፈ - "እጠፈ"
 ተጣጣ - "ጠጣ"
 ተጣጣ² - "እጣ"
 ተጣጣመ - "ጣመ"
 ተጣጣረ - "ጣረ"
 ተጣፈ¹ - "ጣፈ"¹
 ተጣፋ² - "ጠፋ"²
 ተጣፋ² - "ጠፋ"²
 ተጤ - "ጤ"¹
 ተጥለቀለቀ - "ጠለቀ"³
 ተጥመዘመዘ¹ - "ጠመዘመዘ"
 ተጦረ - "ጦረ/ጠወረ/"
 ተጧሪ - "ጦረ"
 ተጧጧፈ - "ጠፈ"

ተጨ

ተጨመረ - "ጨመረ"
 ተጨመመ - "ጨመመ"²
 ተጨማመረ - "ጨመረ"
 ተጨማሪ - "ጨመረ"
 ተጨማተረ - "ጨመተረ"
 ተጨራመመ - "ጨራመመ"
 ተጨራመተ - "ጨራመተ"
 ተጨቃጨቀ - "ጨቃጨቀ"¹
 ተጨቃጫቂ - "ጨቃጨቀ"¹
 ተጨቅነ - "ጨቅነ"
 ተጨቅኝ - "ጨቅኝ"
 ተጨበጠ - "ጨበጠ"
 ተጨበጠበ - "ጨበጠ"
 ተጨበጠጠ - "ጨበጠ"
 ተጨነቀ - "ጨነቀ"
 ተጨናቆረ - "ጨናቆረ"
 ተጨናበሰ - "ጨነበሰ"
 ተጨናነቀ - "ጨነቀ"
 ተጨናገፈ - "ጨነገፈ"

ተጨናጎለ - "ጨነጎለ"
 ተጨፈለቀ - "ጨፈለቀ"
 ተጨፈረ - "ጨፈረ"
 ተጨፈቀ - "ጨፈቀ"
 ተጨፈነ - "ጨፈነ"
 ተጨፈጨፈ¹ - "ጨፈጨፈ"¹
 ተጨማ - "ጨማ"
 ተጨረ - "ጨረ"
 ተጨረሰ - "ጨረሰ"
 ተጨረተ - "ጨረተ"
 ተጨራች - "ጨራች"
 ተጨነ - "ጨነ"
 ተጨወተ - "ጨወተ"
 ተጨዋች - "ጨዋች"
 ተጨጫረ - "ጨጫረ"
 ተጨጫሰ - "ጨሰ/ጨሰ/"
 ተጨነ - "ጨነ"
 ተጨጫነ - "ጨነ"
 ተጭበረበረ - "ጭበረበረ"
 ተጭበሰበሰ - "ጭበሰበሰ"
 ተጭፈነፈነ - "ጭፈነ"
 ተጭሀ - "ጭሀ"
 ተጭጭሀ - "ጭሀ"

ተፀ

ተፀየፈ - "ፀየፈ"
 ተፀያፈ - "ፀየፈ"
 ተፀዳዳ - "ፀዳ/ጠዳ/"
 ተፀፀተ - "ፀፀተ/ጠፀተ/"
 ተፀረረ - "ፀረረ"
 ተፀራሪ - "ፀረረ"
 ተፀናና - "ጠና"

ተፈ

ተፈለቀቀ - "ፈለቀቀ"
 ተፈለሰፈ - "ፈለሰፈ/ለሰመ/"
 ተፈለገ - "ፈለገ"
 ተፈለፈለ - "ፈለፈለ"²
 ተፈለገ - "ፈለገ"
 ተፈለገ - "ፈለገ"
 ተፈለሰፈ - "ፈለሰፈ"
 ተፈለፈ - "ፈለፈ"
 ተፈለገ - "ፈለገ"
 ተፈለመ - "ፈለመ"
 ተፈረቀቀ - "ፈረቀቀ"
 ተፈረነሰ - "ፈረነሰ"
 ተፈረከሰ - "ፈረከሰ"

ተፈረካከሰ - "ፈረከሰ"
 ተፈረደ - "ፈረደ"
 ተፈረፈረ - "ፈረፈረ"
 ተፈራ - "ፈራ"
 ተፈራረመ - "ፈረመ"
 ተፈራረቀ - "ፈረቀ"
 ተፈራገጠ - "ፈረገጠ"
 ተፈሰከ/ተፈሰገ/ - "ፈሰከ"
 ተፈቀረ - "ፈቀረ"
 ተፈቀደ - "ፈቀደ"
 ተፈቃቀረ - "ፈቃቀረ"
 ተፈቃቀደ - "ፈቃደ"
 ተፈተለከ - "ፈተለከ"
 ተፈተነ - "ፈተነ"
 ተፈታ - "ፈታ"
 ተፈታተነ - "ፈተነ"
 ተፈታተገ - "ፈተገ"
 ተፈታታ - "ፈታታ"
 ተፈታታኝ - "ፈታኝ"
 ተፈታኝ - "ፈታኝ"
 ተፈነቀለ - "ፈነቀለ"
 ተፈነቸረ - "ፈነቸረ"
 ተፈነደሰ - "ፈነደሰ"
 ተፈነዳደሰ - "ፈነዳደሰ"
 ተፈነገለ - "ፈነገለ"
 ተፈነጠረ - "ፈነጠረ"
 ተፈነጣጠረ - "ፈነጣጠረ"
 ተፈናቀለ - "ፈነቀለ"
 ተፈናቃይ - "ፈነቃለ"
 ተፈናጠቀ - "ፈነጠቀ"
 ተፈናጠረ - "ፈነጠረ"
 ተፈናጠጠ - "ፈነጠጠ"
 ተፈናጣጥ - "ፈነጣጥ"
 ተፈናፈነ - "ፈነፈነ"
 ተፈወሰ - "ፈወሰ"
 ተፈገመ - "ፈገመ"
 ተፈገፈገ - "ፈገፈገ"
 ተፈጠመ - "ፈጠመ"
 ተፈጠረ - "ፈጠረ"
 ተፈጠረቀ - "ፈጠረቀ"
 ተፈጠፈጠ - "ፈጠፈጠ"
 ተፈጣጣመ - "ፈጣጣመ"
 ተፈጥሮ - "ፈጠረ"
 ተፈፀመ - "ፈፀመ"
 ተፈፃሚ - "ፈፀመ"
 ተፋለመ - "ፋለመ"
 ተፋለሰ - "ፋለሰ"
 ተፋላሚ - "ፋለመ"
 ተፋረሰ - "ፋረሰ"
 ተፋረደ - "ፋረደ"
 ተፋራጅ - "ፋረደ"

ተፋሰሰ - "ፋሰሰ"
 ተፋሰሰ - "ፋሰሰ"
 ተፋተተ - "ፋተተ"
 ተፋተገ - "ፋተገ"
 ተፋታ - "ፋታ"
 ተፋጀ¹ - "ፋጀ"
 ተፋጀ² - "ፋጀ"
 ተፋጠነ - "ፋጠነ"
 ተፋጠጠ - "ፋጠጠ"
 ተፋጠ - "ፋጠ"
 ተፋፈረ - "ፋፈረ"
 ተፋፈነ - "ፋፈነ"
 ተፋፋገ - "ፋፋገ"
 ተፋፋመ - "ፋፋመ"
 ተፋለከለከ - "ፋለከለከ"
 ተፋለቀለቀ - "ፋለቀ"
 ተፋረመረመ - "ፋረመረመ"
 ተፋረቀረቀ - "ፋረቀረቀ"
 ተፋረገረገ - "ፋረገረገ"
 ተፋረጠረጠ - "ፋረጠ"
 ተፋተለተለ - "ፋተለተለ"
 ተፋታታ - "ፋታ"
 ተፋገመገመ - "ፋገመገመ"
 ተፋጠረጠረ - "ፋጠረጠረ"
 ተፋጠረጠረ - "ፋጠረጠረ"
 ተፎካከረ - "ፎከረ"
 ተፎካከረ - "ፎከረ"
 ተፎገረ - "ፎገረ"

ታ

ታመመ - "እመመ"
 ታመነ - "እመነ"
 ታማ - "እማ"
 ታማማ - "እመመ"
 ታማኝ - "እመነ"
 ታረመ - "እረመ"
 ታረሰኝ - "እረሰ"
 ታረቀ - "እረቀ"
 ታረዘ - "እረዘ"
 ታሰበ - "እሰበ"
 ታሸ - "እሸ"
 ታቀበ - "እቀበ"
 ታቀፈ - "እቀፈ"
 ታበለ - "እበለ"
 ታተመ - "እተመ"
 ታተተ - "እተተ"
 ታነቀ - "እነቀ"
 ታነፀ - "እነፀ"
 ታኘከ - "እኘከ"

ታከመ -“አከመ”
 ታከረ -“አከረ”¹
 ታከከ -“አከከ”
 ታካሚ -“አከሙ”
 ታወረ -“አወረ”
 ታወቀ -“አወቀ”
 ታወከ -“አወከ”
 ታወደ -“አወደ”²
 ታወጀ -“አወጀ”
 ታዋቂ -“አወቀ”
 ታዘለ -“አዘለ”
 ታዘዘ -“አዘዘ”
 ታዛዥ -“አዘዘ”
 ታዩ -“አዩ”
 ታደለ -“አደለ”
 ታደመ -“አደመ”²
 ታደሰ -“አደሰ”
 ታደነ -“አደነ”
 ታዳሚ -“አደሙ”²
 ታጀለ -“አጀለ”
 ታገተ -“አገተ”
 ታገዘ -“አገዘ”
 ታጋሽ -“አገሽ”
 ታጋች -“አገተ”
 ታገለ -“አገለ”
 ታጠበ -“አጠበ”
 ታጠፈ -“አጠፈ”
 ታጣ -“አጣ”
 ታጣፈ -“አጠፈ”
 ታጨቀ -“አጨቀ”
 ታፈረ -“አፈረ”
 ታፈሰ -“አፈሰ”
 ታፈነ -“አፈነ”
 ታፈገ -“አፈገ”
 ትንቅንቅ -“አነቀ”

አሰ

አለመለመ -“ለመለመ”¹
 አለመነ -“ለመነ”
 አለመደ -“ለመደ”
 አለመጠ -“ለመጠ”¹
 አለማመጠ -“ለመጠ”
 አለሰለሰ -“ለሰለሰ”
 አለሳለሰ -“ለሰለሰ”
 አለቀለቀ -“ለቀለቀ”
 አለቀመ -“ለቀመ”
 አለቀሰ -“ለቀሰ”
 አለቀቀ -“ለቀቀ”
 አለቀተ -“ለቀተ”
 አለቃለቀ -“ለቀለቀ”

አለቃቀሰ -“ለቀሰ”
 አለቅላቂ -“ለቀለቀ”
 አለበሰ -“ለበሰ”
 አለባበሰ -“ለበሰ”
 አለተለተ -“ለተለተ”
 አለከለከ -“ለከለከ”¹
 አለከፈ -“ለከፈ”
 አለካካ -“ለካ”
 አለኳኳሰ -“ለኮሰ”
 አለዋወጠ -“ለወጠ”
 አለዘበ -“ለዘበ”
 አለዘዘ -“ለዘዘ”
 አለያየ -“ለየ”
 አለደለደ -“ለደለደ”
 አለገገ -“ለገገ”
 አለጎመ -“ለጎመ”
 አለጠለጠ -“ለጠለጠ”
 አለጣጠቀ -“ለጠቀ”
 አለፋ -“ለፋ”
 አለፋለፈ -“ለፈለፈ”
 አለፋፈቀ -“ለፈፈቀ”
 አላላ -“ለላ”
 አላመ -“ለመ”
 አላመጠ -“ለመጠ”
 አላሰ -“ለሰ”
 አላቀ -“ለቀ”
 አላቀሰ -“ለቀሰ”
 አላቀቀ -“ለቀቀ”
 አላቆጠ -“ለቆጠ”
 አላበ -“ለበ”
 አላባሸ -“ለበሰ”
 አላተመ -“ለተመ”
 አላተነ -“ለተነ”
 አላከከ -“ለከከ”
 አላከፈ -“ለከፈ”
 አላኮሰ -“ለኮሰ”
 አላኳሸ -“ለኮሰ”
 አላወሰ -“ለወሰ”
 አላወጠ -“ለወጠ”
 አላገጠ -“ለገጠ”
 አላጋ -“ለጋ”
 አላጋጭ -“ለገጠ”
 አላጠቀ -“ለጠቀ”
 አልመዘመዘ -“ለመዘመዘ”
 አልሚ ምግብ -“ለሚ”
 አልቃሻ -“ለቃሻ”
 አልቃሽ -“ለቃሽ”
 አልባሽ -“ለበሰ”
 አልከሰከሰ -“ለከሰከሰ”
 አልከፈከፈ -“ለከፈ”
 አልኮሰኮሰ -“ለኮሰ”

አልኮፊኮፊ -“ለኮፊ”
 አልገዝገዝ -“*ለገዝገዝ”
 አልጎመጎመ -“ለጎመ”
 አልፈሰፈሰ -“*ለፈሰፈሰ”
 አልፈ -“ለፋ”

አመ

አመሃኘ -“*መከኘ”
 አመለከ -“*መለከ”
 አመለከተ -“*መለከተ”
 አመለካከት -“*መለከተ”
 አመላለሰ -“መለሰ”
 አመላከተ -“*መለከተ”
 አመልካች -“*መለከተ”
 አመረረ -“መረረ”
 አመረቀዘ -“መረቀዘ”
 አመረተ -“መረተ”
 አመረገደ -“መረገደ”
 አመራ -“መራ”
 አመራመራ -“መረመረ”
 አመራር -“መራ”
 አመሰቃቀለ -“*መሰቀለ”
 አመሰገነ -“*መሰገነ”
 አመሰጠረ -“*መሰጠረ”
 አመሳሰለ -“መሰለ”
 አመሳቀለ -“*መሰቀለ”
 አመሸ -“መሸ”
 አመሸከ -“መሸከ”
 አመሻሸ -“መሻ”
 አመቸ -“*መቸ”
 አመቺ -“*መቸ”
 አመቻቸ -“*መቸ”
 አመነሸ -“መነሸ”
 አመነኮሰ -“መነኮሰ”
 አመነጨ -“መነጨ”
 አመነቀረ -“መነቀረ”
 አመናጨቀ -“*መነጨቀ”
 አመካኘ -“*መከኘ”
 አመዘነ -“መዘነ”
 አመዛዘነ -“መዘነ”
 አመዛዛኝ -“መዘነ”
 አመገለ -“መገለ”
 አመጠቀ -“መጠቀ”
 አመጠጠ -“መጠጠ”
 አመፃደቀ -“*መፀደቀ”
 አመ-ለጨለጨ -“ጸለጸ”
 አማለደ -“ማለደ”²
 አማላጅ -“ማለደ”²
 አማረረ -“መረረ”
 አማረጠ -“መረጠ”

አማራጭ -“መረጠ”
 አማሰለ -“መሰለ”
 አማተረ -“ማተረ”
 አማታ -“መታ”
 አማከለ -“*ማከለ”
 አማከረ -“መከረ”
 አማካሪ -“መከረ”
 አማካይ -“*ማከለ”
 አማዘዘ -“መዘዘ”
 አማገ -“ማገ”
 አማገጠ -“ማገጠ”
 አማጠ -“*ማጠ”
 አማጭ -“መጣ”
 አማፀነ -“*ማፀነ”
 አምራች -“መረተ”¹
 አምባረቀ -“ባረቀ”
 አምባቀቀ -“*በቀቀ”
 አምታታ -“መታ”
 አምታች -“መታ”¹
 አምቧተረ -“*ቧተረ”
 አምነሸነሸ -“*መነሸነሸ”
 አምዘገዘገ -“*መዘገዘገ”
 አሞለሞለ -“ሞለሞለ”
 አሞላቀቀ -“*ሞለቀቀ”
 አሞላፈጠ -“*ሞለፈጠ”
 አሞቀሞቀ -“ሞቀሞቀ”
 አሞተ -“ሞተ”
 አሞናሞና -“*ሞናሞና”
 አሞናደለ -“*ሞናደለ”
 አሞኘ -“*ሞኘ”
 አሞካሸ -“*ሞከሸ”
 አሞጻሞደ -“*ሞደሞደ”
 አሞገሰ -“*ሞገሰ”
 አሞጣሞጠ -“ሞጠሞጠ”
 አሞጨሞጨ -“ሞጨሞጨ”
 አጸለጠ -“ጸለጠ”
 አጸለጠ -“ጸለጠ”
 አጸላ -“ሞላ”
 አጸጸቀ -“ሞቀ”
 አጸጸቀ -“ሞቀ”
 አጸጸተ -“ሞተ”
 አጸረተ -“*ጸረተ”
 አጸሸ -“*ጸሸ”
 አጸነነ -“ጸነነ”
 አጸገተ -“ሞገተ”
 አጸጠጠ -“ጸጠጠ”
 አጸጠ -“ጸጠ”

አረ

አረመደ	-“*ረመደ”
አረማመደ	-“*ረመደ”
አረማመድ	-“*ረመደ”
አረሰረሰ	-“ረሰረሰ”
አረሳሳ	-“ረሳ”
አረቀቀ	-“ረቀቀ”
አረበረበ	-“ረበረበ”
አረባ	-“ረባ”
አረብራቢ	-“ረበረበ”
አረከሰ	-“ረከሰ”
አረካ	-“ረካ”
አረካከበ	-“*ረከበ ² ”
አረካካቢ	-“*ረከበ ² ”
አረዘመ	-“ረዘመ”
አረገረገ	-“*ረገረገ”
አረገዘ	-“*ረገዘ”
አረገደ	-“ረገደ”
አረጋ	-“ረጋ”
አረጋገጠ	-“*ረገጠ”
አረጋጋ	-“ረጋ”
አረግራጊ	-“*ረገረገ”
አረጠበ	-“ረጠበ ¹ ”
አረፈቀ	-“ረፈቀ”
አረፈደ	-“ረፈደ”
አራመደ	-“*ረመደ”
አራማጅ	-“*ረመደ”
አራራቀ	-“ራቀ”
አራሰ	-“ራሰ”
አራቀ	-“ራቀ”
አራቀቀ	-“ረቀቀ”
አራቆተ	-“*ራቆተ”
አራበሽ	-“ረበሽ”
አራከሰ	-“ረከሰ”
አራኮተ	-“*ረኮተ”
አራወጠ	-“*ረወጠ”
አራዘመ	-“ረዘመ”
አራደ	-“ራደ”
አራገበ	-“*ረገበ”
አራጋቢ	-“*ረገገ”
አራገፈ	-“ረገፈ”
አራጠበ	-“ረጠበ ¹ ”
አርመጠመጠ	-“ረመጠ”
አርቃቂ	-“ረቀቀ”
አርበተበተ	-“*ረበተበተ”
አርበደበደ	-“*ረበደበደ”
አርከፈከፈ	-“*ረከፈከፈ”
አርኪ	-“ረካ”
አርገበገበ	-“*ረገበ”
አርገደገደ	-“ረገደ”

አርገፈገፈ
አርጋጅ
አርጣጣ
አርፋጅ
አፎጠ
አጅሯጠ

-“*ረገፈገፈ”
-“ረገደ”
-“ረጠጠ”
-“ረፈደ”
-“ፎጠ”
-“ፎጠ”

አሰ

አሰለለ	-“ሰለለ ¹ ”
አሰለመ	-“ሰለመ ¹ ”
አሰለሰ	-“ሰለሰ”
አሰለሰለ	-“ሰለሰለ”
አሰለቸ	-“ሰለቸ”
አሰለጠ	-“ሰለጠ”
አሰለጠነ	-“ሰለጠነ”
አሰለፉ	-“ሰለፉ”
አሰላ ¹	-“ሰላ ¹ ”
አሰላ ²	-“*ሰላ”
አሰላለፍ	-“ሰለፈ”
አሰላፈ	-“ሰለፈ”
አሰልጅ	-“ሰለቸ”
አሰልጣኝ	-“ሰለጠነ”
አሰመረ ¹	-“ሰመረ”
አሰመረ ²	-“*ሰመረ”
አሰመጠ	-“ሰመጠ”
አሰማ	-“ሰማ”
አሰማ	-“ሰማ ¹ ”
አሰማራ	-“*ሰማራ”
አሰረረ	-“ሰረረ”
አሰረፀ	-“ሰረፀ”
አሰሪ	-“ሰሪ ¹ ”
አሰራ	-“ሰራ ¹ ”
አሰራር	-“ሰራ ¹ ”
አሰራጭ	-“*ሰረጭ”
አሰቃቂ	-“ሰቀቀ”
አሰቃዩ	-“*ሰቀዩ”
አሰባ	-“ሰባ”
አሰባሰበ	-“ሰበሰበ”
አሰባቀለ	-“*ሰበቀለ”
አሰባጠረ	-“ሰበጠረ/ሰባጠረ/”
አሰነበተ	-“ሰነበተ”
አሰነፈ	-“ሰነፈ”
አሰናበተ	-“ሰነበተ”
አሰናኘ	-“*ሰነኘ”
አሰናከለ	-“ሰነከለ”
አሰናጸ	-“*ሰነጸ”
አሰኘ	-“*ሰኘ”
አሰከረ	-“ሰከረ”
አሰዩፈ	-“ሰዩፈ”

አስማጠ -“*ማጠ”
 አስረቀረቀ -“*ረቀረቀ”
 አስረከበ -“*ረከበ”
 አስረዘመ -“ረዘመ”
 አስረዳ -“*ረዳ”
 አስረጅ¹ -“አረጅ”
 አስረጅ² -“*ረዳ”
 አስረገዘ -“*ረገዘ”
 አስረገደ -“ረገደ”
 አስረገጠ¹ -“ረገጠ”
 አስረገጠ² -“*ረገጠ”
 አስረጋጭ -“ረገጠ”
 አስሰለለ -“ሰለለ”
 አስሾመ -“ሾመ”
 አስቀላመደ -“ቀላመደ”
 አስቀመጠ -“*ቀመጠ”
 አስቀማ -“ቀማ”
 አስቀረ -“ቀረ”
 አስቀሳፈተ -“ቀሳፈተ”
 አስቀበረ -“ቀበረ”
 አስቀባዠረ -“ቀባዠረ”
 አስቀባጠረ -“ቀባጠረ”
 አስቀና -“ቀና”
 አስቀኘ -“*ቀኘ”
 አስቀየመ -“*ቀየመ”
 አስቀያመጋ -“*ቀየመ”
 አስቀደመ -“ቀደመ”
 አስቀደሰ -“ቀደሰ”
 አስቀደደ -“ቀደደ”
 አስቀዳሽ -“ቀደሰ”
 አስቀጠረ -“ቀጠረ”
 አስቀፀለ -“ቀፀለ”
 አስቂኝ -“ሳቀ”
 አስቆመ -“ቆመ”
 አስቆረበ -“ቆረበ”
 አስቆረጠ -“ቆረጠ”
 አስቆራቢ -“ቆረበ”
 አስቆጣ -“*ቆጣ”
 አስቆጩ -“ቆጩ”
 አስጽፈ -“ጽፈ”
 አስበለጠ -“በለጠ”
 አስበላ -“በላ”
 አስበየነ -“በየነ”
 አስተላለፈ -“አለፈ”
 አስተማመኝ -“አመኝ”
 አስተማማኝ -“አመኝ”
 አስተማረ -“*መሃረ”
 አስተማሪ -“*መሃረ”
 አስተረጎመ -“ተረጎመ”
 አስተርጓሚ -“ተረጎመ”
 አስተሰረዩ -“*ሰረዩ”

አስተሳሰበ -“አሰበ”
 አስተሳሰብ -“አሰበ”
 አስተሳበለ -“አሰለ”
 አስተሳበረ -“አበረ”
 አስተሳባሪ -“አበረ”
 አስተቸ -“ተቸ”
 አስተኝተኝ -“ተኝተኝ”
 አስተኝፊሰ -“ተኝፊሰ”
 አስተናባሪ -“አስተናበረ”
 አስተናገደ -“*ነገደ”
 አስተናገደ -“*ነገደ”
 አስተናጋጅ -“ተነተነ”
 አስተገታኝ -“ተኝ”
 አስተኝ -“አከለ”
 አስተካከለ -“ተከለ”
 አስተካሽ -“ተከለ”
 አስተዋወቀ -“አወቀ”
 አስተዋዋቂ -“አወቀ”
 አስተዋዘለ -“አዘለ”
 አስተዋዘበ -“ታዘበ”
 አስተዋዘነ -“አዘነ”
 አስተያየ -“አየ”
 አስተዳደረ -“አደረ”
 አስተዳዳሪ -“አደረ”
 አስተዳደር -“አደረ”
 አስተዳደግ -“አደግ”
 አስተፋ -“ተፋ”
 አስታመመ¹ -“አመመ”
 አስታረቀ -“*አረቀ”
 አስታራቂ -“*አረቀ”
 አስታቀፈ -“አቀፈ”
 አስታከከ -“አከከ”
 አስታወቀ -“አወቀ”
 አስታወከ -“*አወከ”
 አስታወሰ -“ታወሰ”
 አስታገሰ -“ታገሰ”
 አስታጎለ -“አጎለ”
 አስታጠቀ -“ታጠቀ”
 አስቸኮለ -“ቸኮለ”
 አስቸኳይ -“ቸኮለ”
 አስቸገረ -“ቸገረ”
 አስቸጋሪ -“ቸገረ”
 አስቻለ -“ቻለ”
 አስቻለ -“ነሰረ”
 አስነሳ -“*ነሳ”
 አስነበበ -“*ነበበ”
 አስነከሰ -“አነከሰ”
 አስነካ -“ነካ”
 አስነወረ -“*ነወረ”
 አስነዋሪ -“*ነወረ”
 አስነገረ -“ነገረ”

አስነጎተ -“*ነጎተ”
 አስነጠሰ -“*ነጠሰ”
 አስናቀ -“ናቀ”
 አስከበረ -“ከበረ”
 አስከተለ -“*ከተለ”
 አስከታይ -“ከተለ”
 አስከነጻ -“ከነጻ”
 አስከፋ -“ከፋ”
 አስከፈ -“ከፋ”
 አስካሪ -“ሰከረ”
 አስካካ -“*ካካ”
 አስኮረፈ -“*ኮረፈ”
 አስኮበለለ -“ኮበለለ”
 አስኮኖኝ -“ኮነኝ”
 አስወረደ -“ወረደ”
 አስወራ -“*ወራ”
 አስወሰደ -“ወሰደ”
 አስወቀሰ -“ወቀሰ”
 አስወነጀለ -“ወነጀለ”
 አስወደደ -“ወደደ”
 አስወጋ -“ወጋ”
 አስዋበ -“*ዋበ”
 አስዋኘ -“ዋኘ”
 አስዘነጠ -“ዘነጠ”
 አስደመመ -“*ደመመ”
 አስደሰተ -“*ደሰተ”
 አስደሳች -“*ደሰተ”
 አስደበደበ -“ደበደበ”
 አስደነሰ -“ደነሰ”
 አስደነቀ -“ደነቀ”
 አስደናቂ¹ -“ደነቀ”
 አስደገመ¹ -“ደገመ”
 አስደገመ² -“ደገመ”
 አስደገደገ -“*ደገደገ”
 አስደገፈ -“ደገፈ”
 አስደገደገ -“*ደገደገ”
 አስጀመረ -“ጀመረ”
 አስገመተ -“ገመተ”
 አስገመገመ -“*ገመገመ”
 አስገረመ -“ገረመ”
 አስገራሚ -“ገረመ”
 አስገሳ -“*ገሳ”
 አስገበረ -“ገበረ”
 አስገበገበ -“*ሰገበገበ”
 አስገነዘበ -“*ገነዘበ”
 አስገኘ -“*ገነኘ”
 አስገደለ -“ገደለ”
 አስገደመ -“ገደመ”
 አስገደደ² -“ገደደ”
 አስገደፈ¹ -“ገደፈ”
 አስጊ -“*ሰጋ”

አስጊጠ -“*ገጠ”
 አስጎመጀ -“ጎመጀ”
 አስጎበኘ -“ጎበኘ”
 አስጎበኘ -“ጎበኘ”
 አስጓጎጠ -“ጓጎጠ”
 አስጠለለ -“*ጠለለ”
 አስጠሳ -“ጠሳ”
 አስጠማ -“ጠማ”
 አስጠራ¹ -“ጠራ”
 አስጠቃ¹ -“ጠቃ”
 አስጠቃ² -“ጠቃ”
 አስጠቆረ -“ጠቆረ”
 አስጠበቀ -“ጠበቀ”
 አስጠነቀቀ -“ጠነቀቀ”
 አስጠነቆለ -“ጠነቆለ”
 አስጠና -“*ጠና”
 አስጠየቀ -“ጠየቀ”
 አስጠገነ -“ጠገነ”
 አስጠጋ -“*ጠጋ”
 አስጠጣ -“ጠጣ”
 አስጣለ -“ጣለ”
 አስጨረሰ -“ጨረሰ”
 አስጨበጠ -“ጨበጠ”
 አስጨነቀ -“ጨነቀ”
 አስጨነገፈ -“ጨነገፈ”
 አስጨፈረ -“ጨፈረ”
 አስጮሀ -“ጮሀ”
 አስፀየፈ -“*ፀየፈ”
 አስፀያፈ -“*ፀየፈ”
 አስፈለገ -“ፈለገ”
 አስፈላጊ -“ፈለገ”
 አስፈረደ -“ፈረደ”
 አስፈሪ -“ፈሪ”
 አስፈራራ -“ፈራ”
 አስፈሳ -“ፈሳ”
 አስፈቀደ -“ፈቀደ”
 አስፈነጠረ -“ፈነጠረ”
 አስፈፀመ -“ፈፀመ”
 አስፈፃሚ -“ፈፀመ”
 አስፋፋ -“ሰፋ”
 አስፎገረ -“ፎገረ”
 አሰመሶመ -“*ሰመሶመ”
 አሰከሰከ -“*ሰከሰከ”

አሸ

አሸለበ -“ሸለበ”
 አሸለተ -“ሸለተ”
 አሸመቀ -“ሸመቀ”
 አሸማቀቀ -“ሸመቀቀ”

አሸረጠ -“*ሸረጠ”
 አሸራሽ -“*ሸረሽ”
 አሸሽ -“ሸሽ”
 አሸቀሽቀ -“ሸቀሽቀ”¹
 አሸበረ -“ሸበረ”
 አሸበረቀ -“*ሸበረቀ”
 አሸበረከ -“*ሸበረከ”
 አሸበሸበ¹ -“ሸበሸ”
 አሸበሸበ² -“*ሸበሸበ”
 አሸባሪ -“ሸባሪ”
 አሸብራቂ -“*ሸበረቀ”
 አሸብሻቢ -“*ሸበሸበ”
 አሸተ -“ሸተ”
 አሸነፈ -“*ሸነፈ”
 አሸናከፈ -“ሸነከፈ”
 አሸናገረ -“*ሸነገረ”
 አሸናፈ -“*ሸነፈ”
 አሸንፉጠ -“ሸንቆጠ”
 አሸከመ -“*ሸከመ”
 አሸከሸከ -“ሸከሸከ”
 አሸጋሸገ -“*ሸገሸገ”
 አሸጋገረ -“*ሸገረ”
 አሸጠ -“ሸጠ”
 አሸፈተ -“ሸፈተ”¹
 አሻለ -“*ሻለ”
 አሻማ -“*ሻማ”
 አሻሚ -“*ሻማ”
 አሻረ -“ሻረ”
 አሻረ -“ሻረ”
 አሻረከ -“*ሻረከ”
 አሻሸ -“ አሻ”
 አሻሻለ -“*ሻለ”
 አሻሻጠ -“ ሸጠ”
 አሻሻጭ -“ ሸጠ”
 አሻቀለ -“ ሻቀለ”
 አሻተተ -“ ሸተተ”
 አሻከረ -“ ሻከረ”
 አሻኮተ -“*ሸኮተ”
 አሻወከ -“ ሸወከ”
 አሻገረ -“*ሻገረ”
 አሻገተ -“ ሻገተ”
 አሻጋሪ -“*ሻገረ”
 አሻጠረ -“ ሻጠረ”
 አሻፈደ -“ ሻፈደ”
 አሻለገ -“ ሸለገ”
 አሸሉከለከ -“ ሾለከ”
 አሸመደመደ -“*ሸመደመደ”
 አሸሞንሞን -“*ሸሞንሞን”
 አሸጭጠጠ -“*ሸሞጠጠ”
 አሸቀነደረ -“*ቀነደረ”

አሸቀነጠረ -“*ቀነጠረ”
 አሸቀዳደመ -“ቀደመ”
 አሸቀለቀለ -“*ቀለቀለ”
 አሸቆጠቆጠ -“*ሸቆጠቆጠ”¹
 አሸቆጠቆጠ -“*ሸቆጠቆጠ”²
 አሸበለበለ -“*ሸበለበለ”
 አሸከረከረ -“*ሸከረከረ”
 አሸከርካሪ -“*ሸከረከረ”
 አሸካካ -“*ካካ” ሰር
 አሸከመኮመ -“*ሸከመኮመ”
 አሸከረመመ -“*ሸከረመመ”
 አሸከነተረ -“*ሸከነተረ”
 አሾለ -“ሾለ”
 አሾለከ -“ሾለከ”
 አሾረ -“ሾረ”
 አሾቀ -“ሾቀ”
 አሾከጀኪ -“ሾከ”
 አሾጠጠ -“ሾጠጠ”
 አሾፈ -“*ሾፈ”
 አጀፈ -“*ሾፈ”

አቀ

አቀለመ¹ -“ቀለመ”¹
 አቀለመ² -“*ቀለመ”
 አቀለመደ -“*ቀለመደ”
 አቀላወጠ -“ቀላወጠ”
 አቀላጠፈ -“ቀለጠፈ”
 አቀመሰ -“ቀመሰ”
 አቀመቀመ -“*ቀመቀመ”²
 አቀማመሰ -“ቀመሰ”
 አቀማመጥ -“*ቀመጥ”
 አቀማቀመ -“*ቀማቀመ”
 አቀማጠለ -“*ቀማጠለ”
 አቀረረ -“ቀረረ”
 አቀረሸ -“ቀረሸ”
 አቀረበ -“ቀረበ”
 አቀረኛ -“ቀረኛ”
 አቀራመተ -“*ቀረመተ”
 አቀራረበ -“ቀረበ”
 አቅራረበ -“ቀረበ”¹
 አቀሰሰ -“ቀሰሰ”
 አቀበለ -“*ቀበለ”
 አቀበረ -“ቀበረ”
 አቀበጠ -“ቀበጠ”
 አቀባበለ -“*ቀበለ”
 አቀባበል -“*ቀበለ”
 አቀባበረ -“ቀበረ”
 አቀታተረ -“*ቀተረ”

አቀነባበረ -“*ቀነባረ”
 አቀነጻ -“*ቀነጻ”
 አቀና -“*ቀና”
 አቀናበረ -“*ቀነበረ”
 አቀናባሪ -“*ቀነባሪ”
 አቀናነሰ -“*ቀነሰ”
 አቀናጀ -“*ቀነጀ”
 አቀናጣ -“*ቀነጣ”
 አቀንቃኝ -“*ቀነቃኝ”
 አቀያየመ -“*ቀየመ”
 አቀያያሚ -“*ቀየሚ”
 አቀያየጠ -“*ቀየጠ”
 አቀዳደመ -“*ቀደመ”
 አቀጣጠለ¹ -“*ቀጠለ”
 አቀጣጠለ² -“*ቃጠለ”
 አቀጠመ -“*ቀጠመ”¹
 አቀፈፈ -“*ቀፈፈ”²
 አቀለጠለጠ -“*ቀለጠ”
 አቀላ -“*ቀላ”¹
 አቀራቢ -“*ቀረቢ”
 አቀሰል -“*ቀሰለ”
 አቀነጠነጠ -“*ቀነጠነጠ”
 አቃለለ -“*ቀለለ”
 አቃለደ -“*ቀለደ”
 አቃለጠ -“*ቀለጠ”
 አቃልጣ -“*ቀለጠ”
 አቃመ -“*ቃመ”
 አቃመሰ -“*ቀመሰ”
 አቃማ -“*ቀማ”
 አቃረ -“*ቃረ”
 አቃረጠ -“*ቀረጠ”
 አቃበረ -“*ቀበረ”
 አቃቃ -“*ቃቃ”
 አቃቃረ -“*ቃቃረ”
 አቃተተ -“*ቃተተ”
 አቃና -“*ቀና”
 አቃወሰ -“*ቀወሰ”
 አቃዠ -“*ቃዠ”
 አቃጠለ -“*ቃጠለ”
 አቃጠረ -“*ቀጠረ”
 አቃጣሪ -“*ቀጠረ”²
 አቃጠለ -“*ቃጠለ”
 አቄለ -“*ቄለ”
 አቄመ -“*ቀየመ”
 አቅለሰለሰ -“*ቀለሰ”
 አቅለሸለሸ -“*ቀለሸለሸ”
 አቅለበለበ -“*ቀለበለበ”
 አቅለጠለጠ -“*ቀለጠ”
 አቅለጥልጥ -“*ቀለጠ”
 አቅልጥ -“*ቀለጠ”
 አቅመደመደ -“*ቀመደመደ”

አቅራቢ -“*ቀረረ”
 አቅራቢ -“*ቀረረ”
 አቅራቢ -“*ቀረቢ”
 አቅበጠበጠ -“*ቀበጠ”
 አቅነዘነዘ -“*ቀነዘነዘ”
 አቅኚ -“*ቀና”
 አቅዘመዘመ -“*ቀዘመዘመ”
 አቅበዘበዘ -“*ቃበዘ”
 አቅጠለጠለ -“*ቃጠለ”
 አቅለቅለ -“*ቀለቅለ”
 አቅላመመ -“*ቀለመመ”
 አቅላመጠ -“*ቀለመጠ”
 አቅላማጭ -“*ቀለመጠ”
 አቅልጃይ -“*ቀለቅለ”
 አቅመ -“*ቅመ”
 አቅረማመደ -“*ቀረመደ”
 አቅረቢ -“*ቀረቢ”
 አቅረጠ -“*ቀረጠ”
 አቅራመደ -“*ቀረመደ”
 አቅራፈጠ -“*ቀረጠ”
 አቅራፈደ -“*ቀረፈደ”
 አቅራቅሰ -“*ቀረቅሰ”¹
 አቅራጃሽ -“*ቀረቅሰ”¹
 አቅራኘ -“*ቀረኘ”¹
 አቅርጃኝ -“*ቀረቅዘ”¹
 አቅበቅበ -“*ቀበቅበ”
 አቅበቅቢ -“*ቀበቅቢ”
 አቅታኝ -“*ቀተኝ”
 አቅንጀ -“*ቀንጀ”
 አቅናጠጠ -“*ቀንጠጠ”
 አቅጋ -“*ቀጋ”
 አቅጠቅጠ -“*ቀጠቅጠ”²
 አቅጣጠር -“*ቀጠረ”
 አቅመጠ -“*ቀመጠ”
 አቅረሰ -“*ቀረሰ”
 አቅረጠ -“*ቀረጠ”
 አቅራጭ -“*ቀረጠ”
 አቅዳመ -“*ቅመ”
 አቅዳም -“*ቅመ”
 አቅተ -“*ቅተ”
 አቅደሰ -“*ቀደሰ”
 አቅፈ -“*ቅፈ”²

አበ

አበለጠ -“*በለጠ”¹
 አበለፀገ -“*በለፀገ”
 አበላ -“*በላ”
 አበላሽ -“*በለሽ”
 አበላለጠ -“*በለጠ”

አበላሽ - "በለሽ"
 አበረረ - "በረረ"
 አበረቀ - "በረቀ"
 አበረታታ - "በረታ"
 አበረከተ - "በረከተ"
 አበረዘ - "በረዘ"
 አበረደ - "በረደ"
 አበራ - "በራ"
 አበራዩ - "በረዩ"
 አበሰረ - "በሰረ"
 አበሰበሰ - "በሰበሰ"
 አበላበሰ - "በሰበሰ"
 አበላጩ - "በሰጩ"
 አበሻቀጠ - "በሻቀጠ"
 አበቀለ - "በቀለ"
 አበቃ - "በቃ"
 አበነነ - "በነነ"
 አበከረ - "በከረ"
 አበዛ - "በዛ"
 አበደረ - "በደረ"
 አበጻሪ - "በጻሪ"
 አበጀ - "በጀ"
 አበጃጀ - "በጀ"
 አበገነ - "በገነ"
 አበጠረ¹ - "በጠረ¹"
 አበጠረ² - "በጠረ²"
 አበጣበጠ - "በጣበጣ"
 አባለጠ - "በለጠ"
 አባላ - "በላ"
 አባረረ - "በረረ"
 አባረቀ - "በረቀ"
 አባረዘ - "በረዘ"
 አባራ - "በራ"
 አባራሪ - "በረረ"
 አባቃ - "በቃ"
 አባሰ - "በሰ"
 አባበለ - "በበለ"
 አባባሰ - "በሰ"
 አባካኝ - "በከነ"
 አባዘተ - "በዘተ"
 አብለጠለጠ - "በለጠ"
 አብለጩለጩ - "በለጩ"
 አብላላ - "በላ"
 አብራሪ - "በረረ"
 አብረቀረቀ - "በረቀ"
 አብረከረከ - "በረከ"
 አብረጀረጀ - "በረጀረጀ"
 አብራራ - "በራ"
 አብራጀ - "በረጀ"
 አብላሪ - "በሰረ"
 አብላከላከ - "በላከ"

አብሶ - "ባሶ"
 አብሻቂ - "በሻቂ"
 አብሻቅ - "በሻቅ"
 አብቃቃ - "በቃ"
 አብከነከነ - "በከነ"
 አብጋኝ - "በገኝ"
 አብገገ - "በገገ"
 አብጠለጠለ - "በጠለጠለ"
 አብጠሰጠሰ - "በጠሰ"
 አቦነነ - "በነነ"
 አቦዘነ - "በዘነ"
 አባለተ - "በላለተ"
 አባደነ - "በደነ"
 አባገተ - "በገተ"

አተ

አተለቀ - "ተለቀ"
 አተረማመሰ - "ተረማመሰ"
 አተረተረ - "ተረተረ"
 አተረፈ - "ተረፈ"
 አተራመሰ - "ተራመሰ"
 አተበተ - "ተበተ"
 አተባ - "ተባ"
 አተነነ - "ተነነ"
 አተኮረ - "ተኮረ"
 አተጋ - "ተጋ"
 አተፈተፈ - "ተፈተፈ"
 አተፍታፈ - "ተፍተፈ"
 አታለለ - "ታለለ"
 አታላይ - "ታለለ"
 አታረፈ - "ተረፈ"
 አታከተ - "ታከተ"
 አታካኝ - "ታካኝ"
 አታገለ - "ታገለ"
 አትረፈረፈ - "ተረፈ"
 አትራፈ - "ተረፈ"
 አትከነከነ - "ተከነ"
 አቶሰቶሰ - "ቶሰቶሰ"
 አቶሰቷሽ - "ቶሰቷሽ"

አቸ

አቸከ - "ቸከ"
 አቸቻለ - "ቸለ"
 አቸኮለ - "ቸኮለ"

አኃ

አነረነረ	-“ነረነረ”
አነሰረ	-“ነሰረ”
አነሳ	-“ነሳ”
አነሳሳ	-“ነሳ”
አነሳሽ	-“ነሳ”
አነቀረ	-“ነቀረ”
አነቀሽ	-“ነቀሽ”
አነቀፈ	-“ነቀፈ”
አነቃ	-“ነቃ”
አነቃቃ	-“ነቃ”
አነቃነቀ	-“ነቀነቀ”
አነቆረ	-“ነቆረ”
አነቆጠ	-“ነቆጠ”
አነበበ	-“ነበበ”
አነበነበ	-“ነበነበ”
አነባበረ	-“ነበረረ”
አነባበረ	-“ነበረበረ”
አነብናቢ	-“ነበነበ”
አነቦጫ	-“ነቦጫ”
አነታረከ	-“ነተረከ”
አነከተ	-“ነከተ”
አነካነከ	-“ነካነከ”
አነካካ	-“ነካ”
አነኮረ	-“ነኮረ”
አነወረ	-“ነወረ”
አነዘረ	-“ነዘረ”
አነዘዘ	-“ነዘዘ”
አነዛነዘ	-“ነዘነዘ”
አነዛናዥ	-“ነዘነዘ”
አነገሰ	-“ነገሰ”
አነገነገ	-“ነገነገ” ²
አነጋ	-“ነጋ”
አነጋገረ	-“ነገረ”
አነጋገሰ	-“ነገሰ”
አነጋጋሪ	-“ነገረ”
አነገሰ	-“ነገሰ”
አነገረ	-“ነገረ”
አነገተ	-“ነገተ”
አነገደ ¹	-“ነገደ”
አነገደ ²	-“ነገደ” ²
አነጠሰ	-“ነጠሰ”
አነጠፈ	-“ነጠፈ”
አነጣጠለ	-“ነጠለ”
አነጣጠረ	-“ነጠረ”
አነጣጣሪ	-“ነጠረ”
አነጫነጫ	-“ነጫነጫ”
አነፃሪ	-“ነፃሪ”
አነፈሰ	-“ነፈሰ”

አነፈነፈ	-“ነፈነፈ” ²
አነፋለለ	-“ነፈለለ”
አነፋረቀ	-“ነፈረቀ”
አነፍናፈ	-“ነፈነፈ” ²
አናቆረ	-“ነቆረ”
አናበበ	-“ነበበ”
አናባቢ	-“ነበበ”
አናናቀ	-“ናቀ”
አናከሰ	-“ነከሰ”
አናካ	-“ነካ”
አናወዘ	-“ናወዘ”
አናወጠ	-“ነወጠ”
አናዘዘ	-“ናዘዘ”
አናደደ	-“ነደደ” ²
አናዳጅ	-“ነደደ” ²
አናገረ	-“ነገረ”
አናጋ	-“ነጋ”
አናጋሪ	-“ነገረ”
አናጠቀ	-“ነጠቀ”
አናጫ	-“ነጫ”
አናፈሰ	-“ነፈሰ”
አናፈጠ	-“ነፈጠ”
አናፋሽ	-“ነፈሰ”

አን

አንሰለጀጀ	-“ሰለጀጀ”
አንሰረሰረ	-“ሰረሰረ”
አንሰራፋ	-“ሰረፋ”
አንሰፈሰፈ	-“ሰፈሰፈ”
አንሳፈፈ	-“ሰፈፈ”
አንሸረሸረ	-“ሸረሸረ”
አንሸራሸረ	-“ሸረሸረ”
አንሸራተተ	-“ሸረተተ”
አንሸራታች	-“ሸረተተ”
አንሸቀሸቀ	-“ሸቀሸቀ” ²
አንሸዋረረ	-“ሸወረረ”
አንሻረረ	-“ሸረረ”
አንሻተተ	-“ሻተተ”
አንሻፈፈ	-“ሸፈፈ”
አንሺ	-“ነሳ”
አንሾካሾከ	-“ሹክ”
አንሿከከ	-“ሾከከ”
አናጫ	-“ነጫ”
አንቀለቀለ	-“ቀለቀለ”
አንቀሳበሰ	-“ቀሳበሰ”
አንቀረቀበ	-“ቀረቀበ”
አንቀረበበ	-“ቀረበበ”
አንቀረደደ	-“ቀረደደ”

አንዘፈዘፈ -**ዘፈዘፈ"
 አንዘፈጠጠ -**ዘፈጠጠ"
 አንዛረጠ -**ዘረጠ"
 አንዛራጭ -**ዘረጠ"
 አንዛዛ -**ዛዛ"
 አንዠረገገ -"ዠረገገ"
 አንዠቀዠቀ -**ዠቀዠቀ"
 አንዠባረረ -**ዠባረረ"
 አንዠጥለለ -**ዠጥለለ"
 አንደላቀቀ -**ደላቀቀ"
 አንደረበበ -**ደረበበ"
 አንደረከከ -**ደረከከ"
 አንደረደረ -**ደረደረ"
 አንደቀደቀ -**ደቀደቀ"
 አንደበሰሰ -**ደበሰሰ"
 አንደበዘዘ -**ደበዘዘ"
 አንደበደበ -**ደበደቦ"
 አንደባለለ -"ደበለለ"
 አንደከደከ -**ደከደከ"
 አንደፋደፈ -**ደፈደፈ"
 አንደከከ -"ደከከ"
 አንዳሰሰ -**ደሰሰ"
 አንዶለዶለ -**ዶለዶለ"
 አንዶሸዶሸ -**ዶሸዶሸ"
 አንጀለጀለ -**ጀለጀለ"
 አንጀላጀላ -**ጀለጀለ"
 አንገለጀጀ -**ገለጀጀ"
 አንገለጠጠ -"ገለጠጠ"
 አንገላታ -**ገላታ"
 አንገላወደ -**ገላወደ"
 አንገላጀጀ -**ገለጀጀ"
 አንገረበበ -**ገረበበ"
 አንገረዝ -**ገረዝ"
 አንገሸገሸ -**ገሸገሸ"
 አንገዝዝ -**ገዝዝ"
 አንገብጋቢ -**ገብገብ"
 አንገቶገቶ -**ገቶገቶ"
 አንገጥለለ -**ገጥለለ"
 አንገዛዝ -**ገዝዝ"
 አንገደገደ -**ገደገደ"
 አንገጫገጫ -**ገጫገጫ"
 አንገፈገፈ -**ገፈገፈ"
 አንገፈጠጠ -**ገፈጠጠ"
 አንጋለለ -**ጋለለ"
 አንጋሽ -"ጋሽ"
 አንጋተተ -**ጋተተ"
 አንጋጠጠ -**ገጠጠ"
 አንጋደደ -"ገደደ"
 አንጎራደደ -**ጎራደደ"
 አንጎደጎደ -**ጎደጎደ"

አንጎዳጎደ -"ጎድ"
 አንጎበበ -"ጎበበ"
 አንጠራራ -**ጠራራ"
 አንጠራውዘ -**ጠራውዘ"
 አንጠበጠበ -**ጠባረረ"
 አንጠባረረ¹ -"ጠባረረ"
 አንጠባጠበ² -"ጠባረረ"
 አንጠፈጠፈ -**ጠፈጠፈ"
 አንጣረሰ -"ጠረሰ"
 አንጣሪ -"ጠረሰ"
 አንጣፈ -**ጣፈጣፈ"
 አንጦለጦለ -**ጦሽ"
 አንጦሽጦሽ -**ጦረገገ"
 አንጦረገገ -**ጦረፈፈ"
 አንጦረፈፈ -**ጦረፈፈ"
 አንጫለጠ -"ጫለጠ"
 አንጫጫ -**ጫጫ"
 አንፀባረቀ -**ፀባረቀ"
 አንፀባራቂ -**ፀባረቀ"
 አንፈረዘዘ -"ፈረዘዘ"
 አንፈራገጠ -**ፈረገጠ"
 አንፈረፈረ -**ፈረፈፈ"
 አንፈጫፈጫ -**ፈጫፈጫ"
 አንፎለፎለ -**ፎለፎለ"
 አንፎደፎደ -**ፎደደደ"
 አንፋቀቀ¹ -**ፎቀቀ"
 አንፋቀቀ² -**ፎቀቀ"
 አንፋቃቂ -**ፎቀቀ"
 አኖረ -"ኖረ"
 አኖቀኖቀ -**ኖቀኖቀ"
 አኖቅኖቅ -**ኖቀኖቀ"
 አኗኗር -"ኖረ"

ለከ

አከጥቶ -**ከጥቶ"
 አከራካሪ -**ከረከረ"
 አከራየ -**ከረየ"
 አከራይ -**ከረየ"
 አከሰከሰ -"ከሰከሰ"
 አከሰከሰ -"ከሰከሰ"
 አከበበ -"ከበበ"
 አከታተለ -**ከተለ"
 አከታከተ -**ከተከተ"
 አከፈለ -**ከፈለለ"
 አከኖኖ -**ከኖኖ"
 አከገፈለ -**ከፈለለ"

አከፋ
 አከፋፈለ
 አከፋፋ
 አከፋፋይ
 አኩራራ
 አኩራፊ
 አካለለ
 አካለበ
 አካሰሰ
 አካካሰ
 አካፋይ
 አክለበለበ
 አክለፈለፈ
 አክራሪ
 አክላሪ
 አክላይ
 አክበበበበ
 አክተፈተፈ
 አክነፈነፈ
 አክፋፋ
 አኮላተፈ
 አኮለታተፈ
 አኮለሽ
 አኮራ
 አኮራሪፈ
 አኮላተሪ
 አኮበለለ
 አኮተኮተ
 አትኮትኳች
 አኮናተሪ
 አኮናታሪ

-“ከፋ”
 -“ከፈለ”
 -“ከፋ”
 -“ ከፈለ”
 -“ኮራ”¹
 -“*ኮራሪ”¹
 -“ከለለ”
 -“*ከለለ”
 -“ከሰሰ”
 -“ካሰ”
 -“ከፈለ”
 -“ከለበ”
 -“*ከለፈ”
 -“ከሪሪ”
 -“ከሰሪ”
 -“ከሰለ”
 -“*ከበበበበ”
 -“*ከተፈ”
 -“ከነፈ”
 -“ከፋ”
 -“*ኮለተፈ”
 -“*ኮለተፈ”
 -“*ኮላሽ”
 -“ኮራ”
 -“*ኮራሪ”¹
 -“ኮሰተሪ”²
 -“ኮበለለ”
 -“*ኮተኮተ”
 -“*ኮተኮተ”
 -“*ኮናተሪ”
 -“*ኮናተሪ”

አወ

አወለቀ
 አወላለቀ
 አወለካከፈ
 አወለወለ
 አወለጋገደ
 አወላመመ
 አወላከፈ
 አወላወለ
 አወላዋይ
 አወላጻ
 አወላገመ
 አወላገደ
 አወረሰ
 አወረዛ
 አወረደ
 አወራ¹
 አወራ²

-“ወለቀ”
 -“ወለቀ”
 -“ወለከፈ”
 -“ወለወለ”
 -“ወለገደ”
 -“*ወላመመ”
 -“ወለከፈ”
 -“ወላወለ”
 -“ወላዋለ”
 -“*ወለጻ”
 -“ወለገመ”
 -“ወለገደ”
 -“ወረሰ”
 -“ወረዛ”
 -“ወረደ”
 -“*ወራ”
 -“*ወራ”

አወራረሰ
 አወራረደ
 አወራጩ
 አወሰለተ
 አወሳ
 አወሳሰበ
 አወሳወሰ
 አወሸናገረ
 አወሸከተ
 አወሸገረ
 አወናበደ
 አወናባጅ
 አወናከረ
 አወናወነ
 አወነጩፈ
 አወናፈለ
 አወካ
 አወዛ
 አወዛወዘ
 አወዛገበ
 አወዛጋቢ
 አወያዩ
 አወያይ
 አወደለ
 አወደመ
 አወደሰ
 አወዳደረ
 አወገዘ
 አወጋ
 አወጣ
 አወፈረ
 አዋሃደ
 አዋለ
 አዋለለ
 አዋለደ
 አዋለገ
 አዋላጅ
 አዋረደ
 አዋራ
 አዋራጅ
 አዋሰ
 አዋሰነ
 አዋላኝ
 አዋሽከ
 አዋሻኪ
 አዋቀረ
 አዋተተ
 አዋከበ
 አዋዋ
 አዋዋለ
 አዋዛ

-“ወረሰ”
 -“ወረደ”
 -“*ወረጩ”
 -“ወሰለተ”
 -“*ወሳ”
 -“*ወሰሰበ”
 -“ወሰወሰ”
 -“*ሸነገረ”
 -“ወሸከተ”
 -“ወሸገረ”
 -“ወነበደ”
 -“ወነባጅ”
 -“*ወነከረ”
 -“*ወነወነ”
 -“ወነጩፈ”
 -“*ወነፈለ”
 -“*ወካ”
 -“ወዛ”
 -“ወዛወዘ”
 -“*ወዛገበ”
 -“*ወዛገበ”
 -“*ዋዩ”
 -“*ዋዩ”
 -“ወደለ”¹
 -“ወደመ”
 -“*ወደሰ”
 -“*ወደረ”
 -“*ወገዘ”
 -“ወጋ”
 -“ወጣ”
 -“ወፈረ”
 -“*ወሃደ”
 -“ዋለ”
 -“ዋለለ”
 -“ወለደ”
 -“ዋለገ”
 -“ወላጅ”
 -“ወረደ”
 -“*ወራ”
 -“ወራጅ”
 -“*ዋሰ”
 -“ወሰነ”
 -“ ወላኝ”
 -“*ወሽከ”
 -“*ወሻኪ”
 -“ወቀረ”
 -“ዋተተ”
 -“*ወከበ”
 -“ዋዋ”
 -“ዋለ”²
 -“*ዋዛ”

አዋዩ -“ዋዩ”
 አዋይ -“ዋለ”
 አዋደደ -“ወደደ”
 አዋጊ -“ወጋ”
 አዋጋ -“ወጋ”
 አዋጠ -“ዋጠ”
 አዋጣ -“ወጣ”
 አውለቀለቀ -“ወለቀ”
 አውለበለበ -“*ወለበ”
 አውራጅ -“ወረደ”
 አውሽለሽለ -“ወሽለ”
 አውተረተረ -“*ወተረ”
 አውተበተበ -“ወተበተበ”
 አውተፈተፈ -“ወተፈ”
 አውካካ -“*ወካ”
 አውጠነጠነ -“ወጠነ”
 አውጣጣ -“ወጣ”

አዘ

አዘለቀ -“ዘለቀ”
 አዘመመ -“ዘመመ”¹
 አዘመረ -“ዘመረ”
 አዘመተ -“ዘመተ”
 አዘረዘረ -“ዘረዘረ”
 አዘረጠ -“*ዘረጠ”
 አዘራ -“ዘራ”
 አዘቀዘቀ -“ዘቀዘቀ”
 አዘቀጠ -“ዘቀጠ”
 አዘበራረቀ -“ዘባረቀ”
 አዘበጠ -“ዘበጠ”
 አዘባረቀ -“ዘባረቀ”
 አዘባነነ -“ዘበነነ”
 አዘነበ -“ዘነበ”
 አዘነበለ -“*ዘነበለ”
 አዘነጋጋ -“ዘነጋ”
 አዘነጠ -“ዘነጠ”
 አዘናዘነ -“ዘነዘነ”
 አዘናጊ -“ዘነጋ”
 አዘናጋ -“ዘነጋ”
 አዘከረ -“ዘከረ”
 አዘውተረ -“*ዘውተረ”
 አዘውታሪ -“*ዘውተረ”
 አዘዋወረ -“ዞረ”
 አዘገመ -“*ዘገመ”
 አዘገዩ -“ዘገዩ”
 አዘገጠ -“ዘገጠ”
 አዘጊ -“*ዘጋ”
 አዘጋ -“ዘጋ”
 አዘጋጀ -“*ዘጋጀ”
 አዘጋጅ -“*ዘጋጀ”

አዘጠዘጠ -“*ዘጠዘጠ”
 አዘጥዛጭ -“*ዘጠዘጠ”
 አዛለ -“ዛለ”
 አዛለቀ -“ዘለቀ”
 አዛመተ -“ዘመተ”
 አዛመደ -“*ዘመደ”
 አዛማጅ -“*ዘመደ”
 አዘረፈ -“*ዘረፈ”
 አዛባ -“ዘባ”
 አዛነቀ -“ዘነቀ”
 አዛቆነ¹ -“ዛቆነ”¹
 አዛቆነ² -“ዘቆነ”²
 አዛበረ -“ዛበረ”
 አዛነፈ -“*ዘነፈ”
 አዛወረ -“ዞረ”
 አዛገ -“ዛገ”
 አዚመ -“*ዘዞመ”
 አዝለገለገ -“*ዘለገለገ”
 አዝለፈለፈ -“*ዘለፈለፈ”
 አዝማች -“ዘመተ”
 አዝረበረበ -“*ዘረበረበ”
 አዝረከረከ -“*ዘረከረከ”
 አዝረጠረጠ -“*ዘረጠ”
 አዝረፈረፈ -“*ዘረፈ”
 አዝቦጠቦጠ -“*ዘቦጠቦጠ”
 አዝናና -“ዘና”
 አዝናኝ -“ዘና”
 አዝካሪ -“*ዘከረ”
 አዝጋማጂ -“*ዘገመ”
 አዝጎረጎረ -“*ዝጎረጎረ”
 አዞረ -“ዞረ”
 አዟሪ -“ዞረ”
 አዟዟረ -“ዞረ”

አዠ

አጥፋፋፋፋ -“*ዠፋፋፋፋ”
 አጥጎረጎረ -“*ዠጎረጎረ”

አደ

አደለመጠ -“ደለመጠ”
 አደላ -“*ደላ”
 አደላደለ -“ደለደለ”
 አደመጠ -“*ደመጠ”
 አደግ -“ደግ”
 አደረሰ -“ደረሰ”¹
 አደረቀ -“ደረቀ”
 አደረጀ -“ደረጀ”

አደረገ - "ደረገ"
 አደራረሰ - "ደረሰ"
 አደራረበ - "ደረበ"
 አደራደረ - "ደረደረ"
 አደራዳሪ - "ደረደረ"
 አደራጀ - "ደረጀ"
 አደሽዳሽ - "ደሽደሽ"
 አደሽዳሽ - "ደሽደሽ"
 አደቀቀ - "ደቀቀ"
 አደበደበ - "ደበደበ"
 አደባዩ - "ደባዩ"
 አደባዩ - "ደባዩ"
 አደባደበ - "ደበደበ"
 አደነቃቀፈ - "ደነቃቀፈ"
 አደነቆረ - "ደነቆረ"
 አደነገዘ - "ደነገዘ"
 አደነጋገረ - "ደነጋገረ"
 አደነገረ - "ደነገረ"
 አደናቀፈ - "ደነቀፈ"
 አደናቃፈ - "ደነቃፈ"
 አደናቆረ - "ደነቆረ"
 አደናበረ - "ደነበረ"
 አደናከረ - "ደነከረ"
 አደናገረ - "ደነገረ"
 አደናገጠ - "ደነገጠ"
 አደናጋሪ - "ደነጋሪ"
 አደናገረ - "ደነገረ"
 አደንዛዥ - "ደንዘዘ"
 አደከመ - "ደከመ"
 አደዘደዘ - "ደዘደዘ"
 አደዥዳዥ - "ደዘደዘ"
 አደገደገ - "ደገደገ"
 አደጋገመ - "ደገመ"
 አደግዳጊ - "ደገደገ"
 አደፈረሰ - "ደፈረሰ"
 አደፊነ - "ደፊነ"
 አደፈጠ - "ደፈጠ"
 አደፋፈረ - "ደፈረ"
 አደፍራሽ - "ደፈረሰ"
 አዳለጠ - "ዳለጠ"
 አዳላ - "ደላ"
 አዳመቀ - "ደመቀ"
 አዳመነ - "ዳመነ"
 አዳረሰ - "ደረሰ"
 አዳሸቀ - "ዳሸቀ"
 አዳቀለ - "ደቀለ"
 አዳበለ - "ደበለ"
 አዳከረ - "ዳከረ"
 አዳወረ - "ደወረ"
 አዳዋሪ - "ደወረ"
 አዳገመ - "ደገመ"

አዳገተ - "ዳገተ"
 አዳጋች - "ዳገተ"
 አዳጠ - "ዳጠ"
 አዳፊነ¹ - "ደፊነ"
 አዳፊነ² - "ዳፊነ"
 አድመነመነ - "ዳመነ"
 አድማጭ - "ደመጠ"
 አድራጊ - "ደረገ"
 አድርቅ - "ደረቀ"
 አድበሰበሰ - "ደበዘበዘ"
 አድበከበከ - "ደበከበከ"
 አድጎለጎለ - "ደጎለጎለ"
 አድፊነፊነ - "ደፊነ"
 አድፈጠፈጠ - "ደፈጠ"
 አድፋጭ - "ደፋጭ"
 አድፋፊ - "ደፋፊ"
 አድፋፋ - "ደፋፋ"
 አደለደመ - "ደለደመ"
 አደረረ - "ደረረ"
 አደበረ - "ደበረ"

አጀ

አጃጃለ - "ጀለ"

አገ

አገለለ - "ዳለለ"
 አገለጭተ - "ዳለጭተ"
 አገለባበጠ - "ገለበጠ"
 አገለደመ - "ዳገለደመ"
 አገለገለ - "ዳገለገለ"
 አገለበጠ - "ገለበጠ"
 አገላገለ - "ገላገለ"
 አገልጋይ - "ዳገለገለ"
 አገመረ - "ገመረ"
 አገማመተ - "ገመተ"
 አገረገረ - "ገረገረ"
 አገላ - "ዳገላ"
 አገባ - "ገባ"
 አገባደደ - "ገበደደ"
 አገነበጠ - "ገነበጠ"
 አገነተረ - "ገነተረ"
 አገነነ - "ገነነ"
 አገነጉነ - "ገነጉነ"
 አገነፈለ - "ገነፈለ"
 አገነፋ - "ዳገነፋ"
 አገናዘበ - "ዳገናዘበ"
 አገኘ - "ዳገኘ"

አገዘፈ -“ገዘፈ”
 አገዛዝ -“ገዛ”
 አገደፈ -“ገደፈ”¹
 አገገመ -“*ገገመ”
 አገጠጠ -“ገጠጠ”
 አገጣጠመ -“ገጠመ”
 አጉረመረመ -“*ጎረመረመ”
 አጉረበረበ -“ጎረበ”
 አጉረጠረጠ -“ጎረጠ”
 አጋለጠ -“ገለጠ”
 አጋመሰ -“ገመሰ”
 አጋማሽ -“ገመሰ”
 አጋባ -“ገባ”
 አጋተ¹ -“ጋተ”
 አጋተ² -“*ጋተ”
 አጋተረ -“ገተረ”
 አጋኝ -“ገኝ”
 አጋዘ¹ -“*ጋዘ”¹
 አጋዘ² -“*ጋዘ”²
 አጋደለ -“ገደለ”
 አጋደመ -“*ገደመ”
 አጋጋለ -“*ጋለ”
 አጋጋመ -“ጋመ”
 አጋጠ -“ጋጠ”
 አጋጠመ -“ገጠመ”
 አጋጣሚ -“ገጠመ”
 አጋጩ -“ገጩ”
 አጋፈጠ -“*ጋፈጠ”
 አጋፈፈ -“ጋፈፈ”
 አጋፋ -“ገፋ”
 አጌጠ -“*ገፆጠ”
 አገለበለሰ -“*ገለበለሰ”
 አገለበለበ -“*ገለበለበ”
 አግማማ -“ግማ”
 አግበበበሰ -“*ገበበበሰ”
 አግባባ -“ገባ”
 አግተለተለ -“*ገተለተለ”
 አግደረደረ -“ገደረደረ”
 አግዳሚ -“*ገደመ”
 አግፈለፈለ -“*ገፈለፈለ”
 አጎለደመ -“ጎለደመ”
 አጎላ -“ጎላ”
 አጎላማሽ -“ጎለመሰ”
 አጎመጎመ -“ጎመጎመ”
 አጎረበ -“ጎረበ”
 አጎራበተ -“*ጎረበተ”
 አጎበረ -“ጎበረ”
 አጎበደደ -“*ጎበደደ”
 አጎበጎበ¹ -“ጎበጎበ”
 አጎበጎበ² -“*ጎበጎበ”
 አጎበዳድ -“*ጎበደደ”

አጎተኝ -“*ጎተኝ”
 አጎነቆለ -“ጎነቆለ”
 አጎነበሰ -“*ጎነበሰ”
 አጎናዘለ -“*ጎነዘለ”
 አጎናፀፈ -“*ጎነፀፈ”
 አጎንባሽ -“*ጎነበሰ”
 አጎደለ -“ጎደለ”
 አጎደፈ -“ጎደፈ”
 አጎዳ -“ጎዳ”
 አጎዳኝ -“*ጎዳኝ”
 አጎጠጎጠ -“ጎጠጎጠ”
 አጎፈረ -“ጎፈረ”
 አጎተተ -“ጎተተ”
 አጓኝ -“ጓኝ”
 አጓዘ -“*ጓዘ”
 አጓደለ -“ጎደለ”
 አጓደደ -“*ጓደደ”
 አጓጎረ -“ጎጎረ”
 አጓጓ -“ጓጓ”
 አጓፈለ -“ጎፈለ”

አጠ

አጠለለ -“ጠለለ”
 አጠለመ -“ጠለመ”
 አጠለቀ -“ጠለቀ”³
 አጠላ -“*ጠላ”
 አጠላለፈ -“ጠለፈ”
 አጠመቀ -“ጠመቀ”²
 አጠመደ -“ጠመደ”²
 አጠማዘዘ -“ጠመዘዘ”
 አጠረቃ -“ጠረቃ”
 አጠራ -“ጠራ”²
 አጠራቀመ -“*ጠረቀመ”
 አጠራጠረ -“ጠረጠረ”¹
 አጠራጣሪ -“ጠረጣሪ”¹
 አጠቀሰ -“ጠቀሰ”
 አጠቃ -“*ጠቃ”
 አጠቃለለ -“ጠቀለለ”
 አጠቃላይ -“ጠቀለለ”
 አጠቃቀመ -“ጠቀመ”
 አጠቃቀሰ -“ጠቀሰ”²
 አጠቆረ -“ጠቆረ”
 አጠበረረ -“ጠበረረ”
 አጠበቀ -“ጠበቀ”
 አጠበበ -“ጠበበ”
 አጠበደለ -“ጠበደለ”
 አጠባ -“ጠባ”
 አጠነባ -“ጠነባ”
 አጠነነ -“ጠነነ”

አጠነከረ -“ጠነከረ”
 አጠነዛ -“ጠነዛ”
 አጠነጋ -“*ጠነገ”
 አጠነጠነ -“ጠነጠነ”²
 አጠነፈፈ -“ጠነፈፈ”
 አጠና -“*ጠና”
 አጠናቀቀ -“ጠነቀቀ”
 አጠናበረ -“*ጠነበረ”
 አጠናበሰ -“ጠነበሰ”
 አጠናከረ -“ጠነከረ”
 አጠናፈረ -“ጠፈረ”
 አጠወለገ -“ጠወለገ”
 አጠየመ -“ጠየመ”
 አጠየቀ -“ጠየቀ”
 አጠያየቀ -“ጠየቀ”
 አጠያያቂ -“ጠየቀ”
 አጠገበ -“ጠገበ”
 አጠጋጋ -“*ጠጋ”
 አጠጣ -“ጠጣ”
 አጠፋ -“ጠፋ”¹
 አጠፋፋ -“ጠፋ”¹
 አጣላ -“ጠላ”²
 አጣመመ -“ጠመመ”
 አጣመረ -“*ጠመረ”
 አጣመደ -“ጠመደ”¹
 አጣማጅ -“ጠመደ”¹
 አጣረሰ -“ጠረሰ”
 አጣበቀ -“*ጠበቀ”¹
 አጣበበ -“ጠበበ”
 አጣይ -“ጠላ”¹
 አጣደፈ -“*ጠደፈ”
 አጣዳፊ -“*ጠደፈ”
 አጣጋ -“*ጠጋ”
 አጣጣለ -“ጣለ”
 አጣጣል -“ጣለ”
 አጣጣመ -“ጣመ”
 አጣጣረ -“*ጣረ”
 አጣፈረ -“ጠፈረ”²
 አጣፈጠ -“ጣፈጠ”
 አጣፋ -“ጠፋ”¹
 አጣፋ² -“ጠፋ”²
 አጤነ -“*ጤነ”
 አጥለቀለቀ -“ጠለቀ”³
 አጥላላ -“ጠላ”¹
 አጥመለመለ -“*ጠመለመለ”
 አጥመዘመዘ -“*ጠመዘመዘ”
 አጥማቂ -“ጠመቀ”²
 አጥቂ -“*ጠቃ”
 አጥበረበረ -“*ጠበረበረ”
 አጥባቂ -“ጠበቀ”²
 አጥቢ -“ጠባ”¹

አጥናና -“ጠና”
 አጥናኝ -“ጠና”
 አጥኝ -“*ጠና”
 አጥወለወለ -“*ጠወለወለ”
 አጥጋቢ -“ጠገቢ”
 አጥፈ -“ጠፋ”
 አጦለ -“*ጦለ”
 አጦነጦነ -“*ጦነጦነ”
 አጦዘ -“ጠዘ”
 አጧጧፈ -“ጠፈ”

አጨ

አጨለመ -“ጨለመ”
 አጨለቀ -“*ጨለቀ”
 አጨለጨለ -“ጨለጨለ”
 አጨመተ -“ጨመተ”
 አጨማለቀ -“*ጨማለቀ”
 አጨማተረ -“ጨማተረ”
 አጨማደደ -“ጨማደደ”
 አጨፈቀ -“ጨረተ”
 አጨረመመ -“*ጨረመመ”
 አጨረመተ -“*ጨረመተ”
 አጨራረሰ -“ጨረሰ”
 አጨሰ -“ጨሰ”
 አጨቃጨቀ -“ጨቀጨቀ”¹
 አጨቃጨቀ¹ -“ጨቀጨቀ”¹
 አጨበጨበ² -“ጨበጨበ”
 አጨበጨበ² -“*ጨበጨበ”
 አጨባበጠ -“ጨበጠ”
 አጨብጨቢ -“*ጨበጨበ”
 አጨናበሰ -“ጨነበሰ”
 አጨናነቀ -“ጨነቀ”
 አጨናገፈ -“ጨነገፈ”
 አጨናነለ -“ጨነነለ”
 አጨገረ -“ጨገረ”
 አጨገገ -“ጨገገ”
 አጨጎረ -“ጨጎረ”
 አጨለጠ -“ጨለጠ”
 አጨላጭ -“ጨለጠ”
 አጨረ -“ጨረ”
 አጨረሰ -“ጨረሰ”
 አጨረተ -“*ጨረተ”
 አጨረሽ -“ጨረሰ”
 አጨራች -“ጨረተ”
 አጨሽ -“ጨሰ”
 አጨወተ -“*ጨወተ”
 አጨዋች -“*ጨወተ”
 አጨጓሰ -“ጨሰ”
 አጨፈረ -“ጨፈረ”

አጫፋሪ -“ጨረ”
 አጭበረበረ¹ -“*ጨበረበረ”
 አጭበረበረ² -“*ጨበረበረ”
 አጭበርባሪ -“*ጨበረበረ”
 አጭበሰበሰ -“*ጨበሰበሰ”
 አጮሀ -“ጮሀ”
 አጫጫሀ -“ጮሀ”

አፀ

አፀዳ -“ፀዳ”
 አፀኖኖ -“ጠኖ”
 አፀኖኝ -“ጠኖ”

አፈ

አፈለሰ -“ፈለሰ”
 አፈለቀ -“ፈለቀ”
 አፈላ -“ፈላ”
 አፈላለገ -“ፈለገ”
 አፈላሰፈ -“ፈለሰፈ(ፈለሰመ)”
 አፈረሰ -“ፈረሰ”
 አፈረጠ -“ፈረጠ”¹
 አፈረጠመ -“ፈረጠመ”
 አፈራ -“*ፈራ”
 አፈራረመ -“ፈረመ”
 አፈራረሰ -“ፈረሰ”
 አፈራረቀ -“*ፈረቀ”
 አፈሰሰ -“ፈሰሰ”
 አፈቀረ -“*ፈቀረ”
 አፈቃቀረ -“*ፈቀረ”
 አፈተለከ -“*ፈተለከ”
 አፈታ -“ፈታ”
 አፈነደረ -“*ፈነደረ”
 አፈነደደ -“*ፈነደደ”
 አፈኖቀለ -“ፈነቀለ”
 አፈኖጠረ -“*ፈነጠረ”
 አፈኖጠቀ -“ፈነጠቀ”
 አፈኖጠጠ -“*ፈነጠጠ”
 አፈኖፈነ -“*ፈነፈነ”
 አፈዘዘ -“ፈዘዘ”
 አፈጠነ -“ፈጠነ”
 አፈጠጠ -“ፈጠጠ”
 አፈጣጠመ -“*ፈጠመ”
 አፈጣጠር -“ፈጠረ”¹
 አፈፃፀም -“ፈፀመ”
 አፈዘ -“*ፈዘ”
 አፍለቀለቀ -“ፈለቀ”
 አፍለከለከ -“*ፈለከለከ”
 አፍረመረመ -“*ፈረመረመ”

አፍረቀረቀ -“*ፈረቀረቀ”
 አፍረከረከ -“*ፈረከረከ”
 አፍረገረገ -“*ፈረገረገ”
 አፍረጠረጠ -“ፈረጠ”
 አፍራሽ -“ፈረሰ”
 አፍቃሪ -“*ፈቀረ”
 አፍተለተለ -“*ፈተለተለ”
 አፍታታ -“ፈታ”
 አፍገመገመ -“*ፈገመገመ”
 አፍጨረጨረ -“*ፈጨረጨረ”
 አፉጨ -“*ፉጨ”

የርዝመት መለኪያ

10 ሚሊ ሜትር (ሚ. ሜ.)	_____	1 ሴንቲ ሜትር (ሴ. ሜ.)	_____
10 ሴንቲ ሜትር	_____	1 ዴሲ ሜትር (ዴ. ሜ.)	_____
10 ዴሲ ሜትር	_____	1 ሜትር	_____
10 ዴካ ሜትር	_____	1 ሃክቶ ሜትር (ሃ. ሜ.)	_____
10 ሃክቶ ሜትር	_____	1 ኪሎ ሜትር (ኪ. ሜ.)	_____
100 ሴንቲ ሜትር	_____	1 ሜትር	_____
1 ኢንች	_____	2.54 ሴንቲ ሜትር	_____
1 ሴንቲ ሜትር	_____	0.3937 ኢንች	_____
1 ሜትር	_____	0.3048 ሜትር	_____
1 ሜትር	_____	3.28 ሜትር	_____
1 ሜትር	_____	1.609 ኪ.ሜ.	_____

የክብደት መለኪያ

10 ሚሊ ግራም (ሚ. ግ.)	_____	1 ሴንቲ ግራም (ሴ. ግ.)	_____
10 ሴንቲ ግራም	_____	1 ዴሲ ግራም (ዴ. ግ.)	_____
10 ዴሲ ግራም	_____	1 ግራም	_____
10 ግራም	_____	1 ዴካ ግራም (ዴ. ግ.)	_____
10 ዴካ ግራም	_____	1 ሃክቶ ግራም (ሃ. ግ.)	_____
10 ሃክቶ ግራም	_____	1 ኪሎ ግራም (ኪ. ግ.)	_____
1000 ግራም	_____	1 ኪሎ ግራም	_____
1000 ኪሎ ግራም	_____	1 ቶን	_____
1 ግራም	_____	0.035 አጠንሰ	_____
1 አጠንሰ	_____	28.35 ግራም	_____
1 ፓውንድ	_____	0.4536 ግራም	_____
1 ኪሎ ግራም	_____	2.2046 ፓውንድ	_____

የስፋት መለኪያ

100 ስኩዌር ሚሊ ሜትር (ስኩ. ሚ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ሴንቲ ሜትር (ስኩ. ሴ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ሴንቲ ሜትር (ስኩ. ሴ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ዴሲ ሜትር (ስኩ. ዴ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ዴሲ ሜትር (ስኩ. ዴ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ሜትር (ስኩ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ሜትር (ስኩ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ዴካ ሜትር (ስኩ. ዴ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ዴካ ሜትር (ስኩ. ዴ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ሃክቶ ሜትር (ስኩ. ሃ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ሃክቶ ሜትር (ስኩ. ሃ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ኪሎ ሜትር (ስኩ. ኪ. ሜ.)	_____
1 ሜትር ካሬ (ሜ. ካ.)	_____	10.76 ሜትር ካሬ	_____

የይዘት መለኪያ

10 ሚሊ ሊትር (ሚ. ሊ.)	_____	1 ሴንቲ ሊትር (ሴ. ሊ.)
10 ሴንቲ ሊትር (ሴ. ሊ.)	_____	1 ዴሲ ሊትር (ዴ. ሊ.)
10 ዴሲ ሊትር (ዴ. ሊ.)	_____	1 ሊትር
1 ሜትር ኩብ (ሜ. ኩ.)	_____	1000 ሊትር
1 ጋሎን	_____	3. 7854 ሊትር

የጊዜ መለኪያ

60 ሴኮንድ	_____	1 ደቂቃ
60 ደቂቃ	_____	1 ሰአት
24 ሰአት	_____	1 ቀን
7 ቀናት	_____	1 ሳምንት
30 ቀናት	_____	1 ወር

- 52 ሳምንታት እና 5 ወይም (በዘመነ ጥሃንስ) 6 ቀናት ወይም	}	1 አመት
- 365 ወይም (በዘመነ ጥሃንስ) 366 ቀናት ወይም		
- 12 ወራትና እና ባለ 5 ወይም (በዘመነ ጥሃንስ) ባለ 6 ቀን የጳጉሜ ወር		

የቁጥር መለኪያ

12 ነጠላ ነገር	_____	1 ደርዘን
12 ደርዘን	_____	1 ግርስ

የገንዘብ ምንዛሪ

100 ሳንቲም	_____	1 ብር
----------	-------	------

የሰዓት አቆጣጠር

1: 00	_____	አንድ ሰዓት
3: 10	_____	ሶስት ሰዓት ከአስር ደቂቃ
5: 15	_____	አምስት ሰዓት ከሩብ
8: 30	_____	ስምንት ሰዓት ተኩል
12: 35	_____	ለአንድ ሰዓት ሃያ አምስት ጉዳይ
2: 45	_____	ለሶስት ሰዓት ሩብ ጉዳይ

የቀን አቆጣጠር

576 አ.አ.	_____	አምስት መቶ ሰባ በድስት አመተ አለም (ከክርስቶስ ልደት በፊት)፤
1990 አ.ም.	_____	አስራ ዘጠኝ መቶ ዘጠና አመተ ምህረት (ከክርስቶስ ልደት በኋላ)፤
8/10/90	_____	ሰኔ ስምንት ቀን አስራ ዘጠኝ መቶ ዘጠና አመተ ምህረት፤

ቁጥር

የአማርኛ ቁጥር

፩	— 1	፲	— 10	፲፩	— 11	(፩)፻፲፭	— 115
፪	— 2	፳	— 20	፲፪	— 12	(፩)፻፳	— 120
፫	— 3	፴	— 30	፲፫	— 13	፪፻	— 200
፬	— 4	፵	— 40	፲፬	— 14	፲፻	— 1000
፭	— 5	፶	— 50	፲፭	— 15	፲፱፻፲	— 1990
፮	— 6	፷	— 60	፲፮	— 16	፳፻	— 2000
፯	— 7	፸	— 70	፲፯	— 17	፵፻	— 4000
፰	— 8	፹	— 80	፲፰	— 18	፲፻	— 10000
፱	— 9	፺	— 90	፲፱	— 19	፳፻፻	— 200,000
፲	— 10	(፩)፻	— 100	፳	— 20	፻፻፻	— 1,000, 000

የሮማውያን ቁጥር

I	— 1	XI	— 11	XXI	— 21
II	— 2	XII	— 12	XXV	— 25
III	— 3	XIII	— 13	XXX	— 30
IV	— 4	XIV	— 14	XL	— 40
V	— 5	XV	— 15	L	— 50
VI	— 6	XVI	— 16	LX	— 60
VII	— 7	XVII	— 17	LXX	— 70
VIII	— 8	XVIII	— 18	LXXX	— 80
IX	— 9	XIX	— 19	XC	— 90
X	— 10	XX	— 20	C	— 100